12
18 H
6

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

38 38
8
13

Digitized by Google

Digitized by Google

EXCELL.^mi ET ILL.^mi D.D. PETRI
CARRILLO DE ACVÑA,
ARCHIEPISCOPI COMPOSTELLANI,
DECISIONES
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ.

EXCELLENT. D.D. PETRVS CARRILLO DE ACVÑA REGNI ET EXERCITVS GALLECIÆ GVBERNATOR, ET GENER. DVX ARCHIEPISC. ET DOMIN. VRBIS COMPOSTELLANÆ. ÆTATIS 67
J. Caro fecit
Lugduni

EXCELL.^{MI} ET ILLVSTR. D.D. PETRI
CARRILLO DE ACVÑA, Archiepiſcopi
Compoſtellani ac Regni Gallæciæ Gubernator. & Ducis Gener.
DECISIONES SACR. ROT. ROMANÆ
Lugduni Sumpt. Phil Borde, Laur. Arnaud, Pet. Borde & Guill. Barbier M.DC.LXV. Cum Approb. & Permiſsu

EXCELL.^mi ET ILL.^mi D.D. PETRI

CARRILLO DE ACVÑA,

TORDOMARENSIS,

OLIM PRO CORONA CASTELLÆ

Auditoris Rotæ Romanæ, poſtea Regiæ Valliſoletanæ Cancellariæ Præſidis, & Epiſcopi Salmanticenſis; nunc Archipræſulis Compoſtellani, & Regni Gallecia Gubernatoris, ipſiúſque exercitus Ducis Generalis,

DECISIONES

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ.

CVM SVIS ARGVMENTIS ET SVMMARIIS nec non Indicibus neceſſariis Summa cura & labore exornatæ.

NVNC PRIMVM IN LVCEM PRODEVNT.

LVGDVNI,

Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD, PETRI BORDE, ET GVILL. BARBIER.

M. DC. LXV.

CVM APPROB. ET PERMISSV SVPERIOR.

SOC. IESV BIBL. SEC. COL. ROM. IHS

Digitized by Google

ALTERI POST DEVM NVMINI
OPTIMÆ MAXIMÆ DEIPARÆ

VIRGINI MARIÆ,

IN SVÆ ANIMATIONIS
PRIMO INSTANTI

IMMACVLATE CONCEPTÆ,

ſupplex adſternit & conſecrat

ILluſtriſſimus & Excellentiſſimus D. D. *Petrus de Acuña*, Tordomarenſis in Caſtella Veteri, ex clariſſima iuxta ac antiquiſſima familia *de los Carrillos* oriundus, in Maiori Sanctæ Crucis collegio togatus, in Valliſoletana Academia iuris Cæſarei Veſpertinus & Primarius Anteceſſor, Eccleſiæ Pintianæ & Conchenſis Canonicus, Archidiaconus de Briuieſca in Burgenſi, in Placentina Scholaſticus Magiſter: Primus qui è toga ad Sacram Romanam Rotam pro Caſtellæ regnis Auditor eſt creatus, Regiæ Valliſoletanæ Cancellariæ Præſes, Salmantinus Antiſtes, Archipræſul Compoſtellanus, electus Valentinus, Hiſpaniarum Regi Philippo IV. à Conſiliis, Regni tandem Galleciæ Gubernator, atque ipſius exercitus ſummo cum imperio Dux Generalis, labenti hoc anno M. DC. LXIII.

D. PETRVS

Digitized by Google

D. PETRVS
CARRILLO
ET MANVEL
ALCANTARENSIS
ORDINIS EQVES,
ET MAIORIS COLLEGII
Conchenſis Salmantinæ Academiæ togatus emeritus;

AD DECISIONVM VOLVMINA GENTILITII ſui Patrui Excellentiſſimi Eccleſiæ Principis, & colendiſſimi Domini ſui D.Petri Carrillo de Acuña *Compoſtellani Archi-Præſulis, Regni Galleciæ, armorumque contra Luſitanos Proregis, & Generalis Gubernatoris, Panegyricè proludebat.*

IN Excellentiſſimi Dynaſtæ Panegyricum anteloquium vicifſim me inſolidum, & propinquitas ſanguinis, & commune acclamationum votum obnoxium reddunt; illa vt gentilitium virtutum teſtem; hoc vt famæ publicæ æuiterni creditrici, priuata exiguáque ſaltem ſatisfactione repenſum eam. O animum dignamque materiam nacto par & facundia ſuppeteret! Quid ergo de tanto viro fas erit præloqui, imminenti periculo, quam plurima ſilendi, quæ alios ſingula bearent? Quid vbi Oratori non animi decora, ſed paginæ, vel potius facultas impar ceſſerit oratoria, vbi non dicenda quæruntur, ſed quæ ſine labe taceri queant? vbi hæſitans genius nil niſi vereri panegyrim, & reuereri virtutes audet? *Hic eſt enim probata conſcientiæ gratiſſimus fructus, vt quamuis ſumma potuerit adipiſci, videatur tamen ab hominibus plus mereri.* Suffragabitur ergo mihi ad tantum Heroëm extollendum, vel potius, vtcumque demonſtrandum editio horum duorum corporum, anima ſophica pollentium, quorum compagine requiem victoriæ iuſtè agentibus, experimentum ne ambiant malè petentibus, criminoſis pœnam, ergò clientulos cauſidicis clypeum, magiſtratibus iuſtam iudicandi normam, omnibus eruditionem, vniuerſis diſciplinam coadunauit? *Atqui non præclariſſima tantum in numero, ſerieque virtutum iuſtitia eſt*; *nam cùm dicatur multipli*

Caſſiod. lib. 1. variar. ep. 4.

C. Rodig. lib. 15. cap. 15.

multipliciter,& ſit aliquo modo tota virtus,& quaſi , aggregatum quiddam ex virtutibus cunctis , quæ à moribus appellationem ducunt , meritò conſentaneum videtur ad ſcientiam eius percipiendam noſſe prius virtutes alias. Aliquantulum me hercule ſuffragabitur , non plenè,quia in iuſtitia quaſi agmine facto cæteræ virtutes,in noſtro verò Heroe ita vnæquæque vigent,vt mutuo inter ſe de primatu certare comperiantur. Sic autem virtus iuſtitiæ his paginis perfecta,*vt diſcerent profectò noua Philoſophi,Conſulti ſi viderēt,& minora libris ſuis faterentur condita*; *quam huic cognoſcerent attributa.* Cæteræ virtutes quarum decora longa ærarum ſerie indigerent,vnius curriculo ad commendationem omnem conſtant,non aliquo tempore imbecilles,marcidævè,ſed ab incunabulis vegetæ , & eximiæ. *Nam hic quoque , vt illic, primum capit eſſe,quod maximum eſt.* Ergo nihil merendo auxit? auxit profectò , dum exercuit , *habuerunt enim virtutes ſpatium exemplorum.* In Pintiana Academia indutus rubea,& inſigni toga maioris Collegij,cognomine Sanctæ Crucis,quis ſubtilior ?quis doctior?quis agoniſta ſtrenuior? Cathedras Veſpertinam iuris Pontificij, inſtitutionum, Codicis veſpertinam, & primarium iuris Cæſarei non ambiuit,ſed ipſæ eum Magiſtrum,moderatorem , & decus Iuriſprudentiæ ambierunt ; atque eodem meriti & felicitatis curſu Præbenda Pœnitentiaria Pintianæ Eccleſię,& eiuſdem Diœceſis tribunal Ordinarium ſub ipſius ſinum conuolare geſtierunt. Vtrumque obtinuit,& vtroque excelluit.Sed O Collegium ! O Vniuerſitas ! O Eccleſia ! O Diœceſis ! vt quid veſtris maximis muniis auarè amplectimini, quem maiora vocant ? ſat bene vobiſcum egit fortuna , dum tenuit ; Non vltra Veſtris diſtinebitur Ornamentis vir tantus,cui nec maxima paria.

M.A.Caſſiod.lib.10. variar.c.4.

C.Plin. lib.2.Ep.4.

C.Tacitus in vita Agricolæ.

Hinc,monſtrum (vt cum Plinio loquar) non enim occulta poteſtate fatorum, ſed à Ioue ipſo coram ac palam repertus,electus eſt. Primus,& ſine exemplari, qui in conſeſſum Senatorum Sacræ Rotæ pro Regnis Caſtellæ adſcriberetur. At Dij , Deæque ! vt quid adſcriptus ? merita ſupra præmium erant,fortaſſis vt remuneraretur Magiſtratus miniſtro , vt deprehenderetur, quanti res Romanæ & religionis apud Hiſpanos habentur, quod eis pignus opulentiſſimum in fiduciam tradant?vt iu florilego ſapientiſſimorum hominum ſerto Rotam Romanam componentium , comparationis demonſtratione cæteris excellentior aſſurgeret?vt dignoſceretur tantū vnicuique excellere, quantum melior omnibus ? vt in cætu conquiſitorum ex toto orbe Iudicū, & noſtratibus decus,& ſui deſiderium faceret extraneis ? Ea omnia impleuit, & plus vltra emicuit : *ita vt virtute in obſequendo, verecundia in prædicando extra inuidiam,non extra gloriam erat :* extra æmulationem, non extra grariam Pontificis,& Procerum,extrà ambitionem,non extra votorū felices aleas ; nam beneuolo Pontificis ſuffragio,potius quèm propria ſolicitudine Archidiaconatum de Bribieſca in Eccleſia Burgenſi,& in Placentina Magiſterium ſcholaſticum,& Canonicatum in Concheuſi obtinuit.

C.Plinio in Pang. Trajani.

C.Tacitus in vita Agric.

Tanti Viri abſentia viduata Hiſpania eum quonam Magiſtratu ad ſe reuocaret,inter ſe euoluebat. Conſilium Ordinum militarium,Indiarum,Italiæque occurrerat ; Sed verò inferius alterum atque alterum ad tanti viri

ā iacebat

iacebat magnitudinem, cui ægrè pro meritis ſupremus Caſtellæ Senatus contigiſſet. Huic in Præſidem acciri in votis erat; at autem deturbandus, qui moderabatur, propudijque, & dedecoris loco ponebat Vir egregius, alterius ruinis inædificari. Præſidis munus in Pintiana Chancellaria vltrò ſe dedit, quod & ſi meritis adhuc non inſtruatur, ab perſonæ tamen amplitudine grandius, nouo ſplendore eminuit, qui in partem iuſti præmij, ipſum conformaret. Sic ipſe, & bene merendi, & debitæ remunerationis ſibi author euaſit; & quod necdum retroactis ſeculis noſtra viderat Hiſpania, ipſe primus ad tantum muneris apicem è Sacra Rota euocatus eſt. Sed proh Valliſoletanum conuentum! felicem dum præſtolaris, feliciorem longè dum experieris; quis iura, querimoniaſve agentium intentior auſcultauit? Quis prudentior, dum ſeligeret? quis dum decideret ſapientior? quis nouit negotiorum mole indefeſſus, eiſque dirimendis æquè properus labores, vt requiem amicabili fœdere amplecti? quis niſi noſter Præſul, non remoratis ſententiis ab inſtaurabili dierum impendio, tam reum quàm actorem abſoluere docuit? quem duriorem expalluerunt crimina? quem addictiorem coluere virtutes? quis malis iniucundior? quis bonis comior? eliminato proditoriæ diſſimulationis artificio, rebus politicis, quis eruditior?

C.Tacitus *in vita Agric.* *Secretum & ſilentium eius non timeres; honeſtius putabat offendere, quàm odiſſe.*

Sed iam iam Valliſoletana Ciuitas antiquam fauſtitatem tuam renouaſſe contenta, aurea honorum vincla, quibus tantum tibi Heroa adſtringis, laxari permitte. Ecce non niſi afflante arcano numine, tuus Præſes electus emicat Salmantinæ Eccleſiæ Epiſcopus: Proh Deum immortalem! an non Salmantica Academiarum Domina? An non Salmantica ſapientior ictus Pegaſi? an non ibi ſurgunt Collegia maiora, quæ quanrum eum non habuiſſe alumnum dolent, tantum Eccleſiaſtica ipſius moderatione lætantur! Fatebere: ſi fateris te non maiorem luge; ne incuſa à maiore præcedi: Nec in tuum ſolatium Granatenſis Chancellaria veniet, extrahens eum è Salmantica, communique omnium plauſu, aduocans ſibi Viſitatorem: Etiam Compoſtellana Eccleſia ſolicitat Archipræſulem, illa vt componat, & dirigat Magiſtratus, hæc vt vtrumque præſtet, & tantæ ſedi præſideat; illa refractaria ſuccumbere neſcit: hæc vinci impatiens triumphum affectat: altera, & altera inuicem ſe laceſſunt, cæromatæ cupidinis madeſcunt, prælium ineunt; Sed quando Iacobus Compoſtellanus non victor? vicit, & in ſpolia ampla victoriæ noſtrum Heroem Archiepiſcopum reportat, quem modò poſſidet ciuitas in exemplum, pauperes in ærarium, inualidi, & afflicti in ſolatium, effrenati in lupatum, boni in refugium, Metropolis tota in ornamentum: *Gemma Archiepiſcoporum*, nimirum rutilat, egregiè in partem ſolicitudinis illius Catholicæ petræ, penes quam eſt plenitudo poteſtatis, vocata. Sed quare geminam principem virturem conriceſco, quibus (ſi dictu eſt) ſupra cæteras excelluit. In compeſcendis nempe reatibus, medelam, non cladem ſatagebat, *atque adeò rariſſima moderatione maluit videri inueniſſe bonos, quam feciſſe.* In largitionibus verò in pauperes impendendis, dum puer, dum veſticeps, dum maturæ ætatis,

Frequens phraſis Sodoni in Epiſ.

C.Tacitus *in vita Agric.*

procul

procul à cæterorum æmulatione, nihil habuit proprium , niſi vt alienum faceret , & quòd plus mireris , in prouecta ætate , in qua quantum ipſa graditur , tantum in dies auaritia ſerpit; vt in noſtro Antiſtite videre ſit, ſeneſcere ætatem, liberalitatem repueraſcere , atque ea iucunditate in egenorum leuamen effundi, quaſi adquireret?

Placido huic virtutum curſui obſtrepuere Martialia, tantúmque Virum ad ſua ſigna rapere conantia, præſtantiores ſe litteras emicuiſſe erubeſcunt, ſe ergo vel in litteras noua metamorphoſi floreſcere, vel ſaltem non infeliciora litteris videri ſatagunt. O vtinam (inclamant) baculus in ſceptrum deſinat, vel diuiſo ſaltim imperio, & baculus, & ſceptrum vtantur! Sed exultate vexillares Gallecię cateruæ, adeptæ iam eſtis ſummam: Quem communi plauſu petebatis , Dux , Generaliſque Gubernator adeſt. *Iam profectò conſtabit eum Principem declaratum, qui ab omnibus legi debuerit, & ex omnibus.* L.Pacatus in Paneg. Theodoſij. Iam ſceptrum poſſidet, iam lorica animum, non corpus induit, tentoriis diuerſatur, iam nouo delectu , & ſuppetiis indigenarum Belgarumque equitum, peditumque copias duplicat , iam expeditum exercitum in Luſitaniam rapit , Minyum amnem tranat , munitiones obuias vaſtat, villam delos Arcos depopulatur, Caſtrum de Laboreyro ſubactum opportuna militum manu munit, ſe vltra Limiam flumen confert, Caſtrum de Lindoſo cuſtodientes ad deditionem cogit , viribuſque noſtratum inſtruit, Campum Bracharenſis ciuitatis prædis cladibuſque conterret. Luſitana agmina in pugnam laceſſit, & detractantia in fugam abigit. Caſtellum de la Pela poſtea obſidentia cæde ſtrageque perculſa intra ſua caſtra repellit Arcem Santiago Carrillo ad muniendas limitaneas excubias extruit. Quænam maiora, cum ægrè extent æqualia! meruitne dudum bello, & militaribus aquilis Heros noſter? Non opus ſtipendiis Principi, qui illuſtri ſua gentilitia ſerie inſpecta brachium , pectus, & experimentum hæreditario Marte à maioribus accepit. Vndequaque magnus ſurgit Præſul noſter: nec tantum geſtorum orbe ſua merita concluduntur , ad maiora tranſiliunt, quis ambigat ab ſublimiores capeſſitis, ſi qui ſunt honorum apices , imo & ad ſacram purpuram adlegi debuiſſe? *Nonne is omnium ſuffragiis hominum tributim, centuriatimque legeretur, cui domus clara, cui forma diuina, cui ætas integra, cui militarium ciuiliumque rerum vſus contigiſſet?* L.Pacatus in Paneg. Theodoſij. Adlegi quidem deberet, pręſertim, ſi mentis aciem intorqueas ad ea, quibus ſedulò incumbit, quando crebris ſuis precibus Gubernatore alio Generali tandem aliquando exorato , ad Palatij requiem ſe confert , Deciſiones à ſe elucubratas, rimatur , typis deſtinandas componit, expolit, compaginat, *cumque* ò Præſul, *plurimum ſcias , quotidiè tamen aliquid adiſcere ambis. Ita ſeneſcere oportet virum , qui magiſtratus ampliſſimos geſſerit, exercitus rexerit, totumque ſe Reipublicæ , quamdiu decebat , obtulerit.* C.Plin. lib.4. Ep. 25. Ita vt qui profuit & præfuit præteritis, & præſentibus: vtrumque in anteceſſum & futuris promat temporibus, ita vt non breui intercapedine vitæ ingenium, quod nec æuum amplecteretur, contineat. Ita vt vltra mor-

Digitized by Google

C. Rodig. lib. 23. cap. 15. ſem egregius viuat, & alios faciat viuere egregiè. *Illa vtique virtus perfecta inprimis cenſenda eſt, qua vti vir bonus poteſt, non in ſe modo, ſed in alium*; vt doceat eo tempore, quod etſi impugnari argumentis nequeat, laudibus tamen eximiis, grates rependi valeant; vt eum naſcituri videant, & nobis inuideant: Sed verò nouercam hanc ſuam ſortem grandiori præoccupabunt felicitate, dum diſcent verba Pontificum, Conciliorum, Sanctorum Patrum, Imperatorum, & Conſultorum, flectere in vim, poteſtatemque miniſtrandi magiſtratus, componendi proprios mores, ſatisfaciendi publicis, moderandi priuata, & perficiendi Iuris conſultum, qui norit peritè forenſia agere, macte politica, dum imperare gnarus, parere docet, & non minore ſedulitate, & ſilet, & fatur, meritoque ſuo laudetur omnium iudicio ornatus. *Glorioſa eſt denique ſcientia litterarum; quia quod primum eſt in homine, mores purgat, quod ſecundum, verborum gratiam ſubminiſtrat. Ita vtroque beneficio mirabiliter ornat & tacitos & loquentes.*

M. A. Caſſiod. lib. 3. variar. cap. 23.

Tantus nimirum cumulus ex ſapientia: ſed autem eò ditior his in voluminibus congeritur, quò Minerua diſſertiori exhibetur: mira enim ſubtilitate, multiplicique diſputatione è viſceribus actæ quæſtiones, expoſitæ ſententiæ, & textus amicati, non aliorum quantumuis grauiorum ſectato opinamento, ſed vero amplexo, controuerſo per conſpicuas intelligentias ſedato; noua mirificè expedita, antiqua nouiter. O quantum requiei ſtudioſis paratur, nam ſi inter diuerſas ſectas Doctorum ſolicitus plura euoluens ſeligere ſatagit, hîc omne ſelectum inueniet, vno ingenij ictu adipiſcetur, quod nec quamplurimis lucubrationibus obtineret: O quam beatum eſt ſicuti alienis meritis coronari, ita alienis in ſudoribus doctus emergere, nec defatigationem pati legendi, dum opus dulcedine perſpicuitatis lenitur. An non lepida oratio percurrentis oculos, & animum demulcet? An non conciſus ſtylus, & acutus, ſenſibus diues, & rebus? An non pulchra difficultas, quæ pacata intellectum recreat? An non audentior dicendi modus, vbi intumeſcit, & ſupra ſe aſſurgit animus? An non dilucida Methodus interpretandi, vbi diſertè prehenditur ratio, quæ quamplurimas iurium plicas, replicas que expedit? Diſcant doctiores hîc exercendo, & docti doctiores fiant, dum exercent. *Numquid armatus miles quantum in aciem exituro ſatis eſt? amplius arma deſiderat, ergo nec ſapiens, ſatis enim vitæ inſtructus, ſatis armatus eſt.* Hîc validiora ſapientibus Iuris peritis offeruntur arma, vel potius in procinctu inermi ſecuritas decora. In Academicis expeditionibus victoria, & in forenſibus controuerſiis, pacata deciſio. Maximum profectò opus; quid mirum, ſi ex tanto artifice, & par Artifici? quem vt dignitas Deciſionum dignoſceretur in aliqualem dedi lucem: queis item quicumque impalluerit & fortunam, & encomiaſtem citra merita ſtetiſſe comperiet.

Seneca ep. 109.

ILLVSTRI

ILLVST.^{mo} ET EXCELL.^{mo}

COMPOSTELLANÆ

Eccleſiæ Præſuli Gallæci Regni, Armorumque pro expeditione Luſitanica ſummo cum imperio Gubernatori, D. D. PETRO CARRILLO DE ACVÑA Patruo ſuo Colendiſſimo.

DE SVARVM DECISIONVM

editione hoc ſiſtit & adornat gratulatorium carmen,

D. DIDACVS CARRILLO DE VARAONA,

in maiori Sanctæ Crucis Collegio Togatus, atque in Apoſtolica Compoſtellana Eccleſia Archidiaconus de Nendos.

PLAVDITE Romulidum ſeptem ſacra culmina montum,
Plaudite io: mediam felici ſidere lucem
En ſubit, & fama centum ſimul ora mouere
Pergit Iberiacæ fauſtiſſima gloria gentis,
Romanaque Rotæ tonitru CARRILLIVS, vltra
Non plus eſt, quo vota cadant, quo gaudia ſurgant:
Fotus adeſt ſcriptis, aderat qui plurimus olim
Pontificum reſponſa ferens, & pollice dextro,
Quæ ſacra voce dedit, libris oracula mandat.
Proh Superi! Proh quanta Themis, quam diuite cornu
Sparſa voluminibus ſe infudit! largius vſquam
Non vlli affulſiſſe datum; Sic Numine toto
Non Dea, Pompilium, Tripodas, non augur Apollo,
Nec ſic Fatidicos impleuit Iupiter Ammon.
Nempe ſuo acceptas quas leges ampla Licurgo
Sparta refert, quæ iura Solon præſcripſit Athenis,
Quæque Orbis domitrix fraterno è Conſule Roma,
Hauſit, amicato ſub fœdere pagina condit
Iam Charites, quæ alapſæ animum locuplete bearant
Munere, Pieridum chorus, & Tritonia Pallas
Mela loquens, danſque ore fauos facundia Suada,

ã 3 *Grandia*

Grandia multifida calamis modo fundere plenis
Semina doctrinæ gaudent, modo florea vocum
Lumina ſolicitant doctis intexere chartis.
Cultibus his, reliquas inter pucherrima Diuas,
Comptior aſſueto, cæleſtia concaua linquens,
Et noſtros dignata domos, Aſtræa decorem
Oſtentat Regina ſuum: rectaque bilancis
Iuſta coæquali penſet ſeu pondera libra,
Seu dirum auerſata nefas, mage plectere ſontes
Fulmineo mucrone velit, ſeu fronte remiſſa
Annuat, & miſeris viridem prætendat Oliuam;
Omnia ſic conſtans numeris attemperat æquis,
Vt caſtigato rectique piique tenore,
Aurea Saturni reuehant noua Secula mundo:
Scilicet à tanto nequijt minor ire Dynaſta.
Huc animum, huc curas retulit, ſtudijque labores;
Acria dum ternis Academica prælia luſtris
Victor agit; dum Sacra Rotæ penetralia Cenſor
Luce noua impartit; dum maieſtate verenda
Vallis Oletanos Præſes moderatur habenas.
Atque Ouibus Præſul dum peruigil aſſidet Argos.
Quin & Luſiadas modo dum Mauortius vrget
Quâ vexilla manu rapit in diſcrimine belli,
Hac mouet & celeres pacata per otia ſtylos,
Vt vitæ pars nulla vacet, melioreque cultu
Digna ſui ſedis tradat monumenta futuris.
Viue ergo felix Excellentiſſime Princeps,
Hiſpani Orbis honos, Iacobæi fulminis hæres,
Et cari generis, clarum nimis Ornamentum,
Viue diu proſper, Phrygeo è vellere triplex
Stamina Parca trahat, cedri tibi & edera laborent,
Et quæ Plebæis micat ignibus Orbis vterque,
Ampla tuum maneat per ſecula gloria Nomen.

Remiteſe

Digitized by Google

REmiteſe vn Libro de *Deciſiones de Rota en dos Tomos* al Señor D.r Don Iuan de Grijota Protonotario y Iuez Apoſtolico, compueſto por *el Excellentiſſimo Señor Don Pedro Carrillo de Acuña, Arçobiſpo de Santiago, Gobernador y Capitan General del Reyno de Galicia*, del tiempo que fue Auditor *de la Sacra Rota*; para que le vea, y con ſu Cenſura y parecer nos le remita. En Madrid a treinta de Agoſto, año de mil y ſeis cientos y ſeſſenta y tres.

Licenciado GARCIA DE VELASCO.

Por ſu Mandado. IVAN BATTISTA SANCHEZ BRAVO.

APPROBACION.

DE Commiſſion del Señor Licenciado Don Garcia de Velaſco Vicario d'eſta Villa, hemos viſto dos tomos *de Deciſiones de la Sacra Rota*, que ſiendo Auditor en ella *El Excellentiſſ. Señor Don Pedro Carrillo de Acuña Arçobiſpo de Santiago, Gouernador y Capitan del General Reyno de Galicia hizo.* No hallamos coza contraria a nueſtra Santa Feé Catholica, y buenas coſtumbres, todas las que contienen ſi dignas de eſtimarſe, y venerarſe, por enſeñança de tan gran Maeſtro; importancia y conueniencia de los profeſſores de la Iuriſprudencia; vtilidad y prouecho publico, y porque juzgamos ſe puede y deue dar la licencia para ſu impreſſion. De nueſtro Eſtudio, y Madrid 22. de Setiembre de 1663. años.

D.r DON IVAN DE GRIJOTA.

APPROBATIO.

HAſce Rotæ Romanæ Deciſiones quas nuper edidit *Illuſtriſſimus ac Reuerendiſſimus DD. Petrus Carrillo de Acuña eiuſdem Rota primus Auditor, poſtea Regia Pinciana Chancellaria Praſes & Epiſcopus Salmanticenſis, nunc Archiepiſcopus Compoſtellanus & Regni Gallecia Gubernator*, ex decreto Supremi Senatus perlegi, nihilque in eis offendi quod Orthodoxæ fidei vel Chriſtianis moribus ſit aduerſum; imò plura quæ ad rectam iuſtitiæ adminiſtrationem ſpectant ex puriſſimis & interdum peritiſſimis Iuriſprudentiæ Sacræ Theologiæ & bonarum literarum fontibus hauſta, omniaque ita ſolidè, grauiter, & ex vſu forenſi & Eccleſiaſtico tractat, vt cuncta ſcientiarum monumenta penetraſſe appareat. Opus itaque cenſeo pulcrum & prælo & omnium Doctorum hominum oculis valde dignum. Ita ſentio Matriti die vigeſima quarta menſis Nouembris, anni milleſimi ſexcenteſimi ſexageſimi tertij.

DON ANT. DE MONSALVE.

SVMA DEL PRIVILEGIO.

TIene Priuilegio *El Excellentiſſimo Señor Don Pedro Carrillo de Acuña Arçobiſpo de Santiago, del Conſejo de ſu Mag.d Gouernador y Capitan General del Reyno de Galicia*, o quien ſu poder huuiere, por tiempo d diez años para poder imprimir *dos Tomos de Deciſiones de la Sacra Rota*, que compuſo ſiendo Auditor en ella, como conſta del original del Priuilegio dicho deſpachado en el officio de Iuan de Subiça Eſcriuano de Camara de ſu Mag.d a 7. de Diziembre de 1663. años.

APPRO

Approbatio Doctoris Sorbonicori Regularis.

EXPENSIS & accuratiſſimè examinatis *Romanæ Rotæ Deciſionibus* coram *R.P.D.Petro Carrillo de Acuña*, nihil quod vel minimum præbeat offendiculum repertum eſt. Eam obrem legitimè poſſunt imprimi & publicari, cuius rei facio fidem ego infraſcriptus Doctor Theologus Pariſienſis. Lugduni hac die 2.Iunij 1665.

Fr. IOANNES ROBE' Doct. Theol.

Approbatio Doctoris Sorbonici ſecularis.

EGo Doctor Sorbonicus & Eccleſiæ Lugdunenſis Theologus, teſtificor me librum cuius titulus eſt *Deciſiones Rotæ Romanæ DD. Petri Carrillo* attentè perlegiſſe, ipſiuſque materias diligentia examinaſſe quâ potui, in quibus nihil agnoui quod iuri diuino aduerſetur nec humano; ſed quæ in Sanctiſſimæ Themidis templo tum de rebus Eccleſiaſticis, tum de ciuilibus ratione tui & mei exagitari poſſunt difficultates, tanta æquitate tantâque iuris ſapientia eſſe deciſas, vt & Eccleſiæ & ciuilis regiminis Reipublicæ maxima fieret iniuria, niſi Deciſiones ipſæ prodirent publicè. Sic ſentiebam Lugduni die ſeptima menſis Iunij 1665.

ARROY.

Conſenſus Procuratoris Regij.

VIſis Approbationibus ſupradictis non impedio pro Rege, quin hic liber à PHILIPPO BORDE, LAVRENTIO ARNAVD, & Sociis Bibliopolis Lugdunenſibus excuſus in lucem prodeat, cum inhibitionibus in tali caſu requiſitis & ſolitis. Datum Lugduni die 9. Iunij 1665.

VIDAVD.

PERMISSIO.

FIat conformiter Concluſionibus Procuratoris Regij. Datum Lugduni die 12. Iunij 1665.

DE SEVE.

INDEX

INDEX
DECISIONVM
quæ in hoc Volumine Sacræ Rotæ Romanæ continentur.

A

Abulen. Iuriſpatronatus, *Lunæ* 8. *Iunij* 1637. *p.*60
Abulen. Iuriſpatronatus, *Lunæ* 22. *Iunij* 1637. *p.*67
Anconitana Dotis, *Vener.* 15. *Maij* 1641. *p.*223
Anconitana Bonorum, *Vener.* 12. *Decemb.* 1642. *p.*323
Anconitana Bonorum, *Mercur.* 1. *Iulij* 1643. *p.*366
Anconitana Cambiorum, *Mercur.* 1. *Iulij* 1643. *p.*367
Aprutina ſeu Aſculana Iuriſpatronatus, *Lunæ* 27. *April.* 1637. *p.*53
Aprutina Iuriſdictionis, *Vener.* 15. *Iunij* 1640. *p.*197
Aprutina Iuriſdictionis, *Lunæ* 31. *Mart.* 1642. *p.*285
Aquilana Dotis Capellæ, *Mercur.* 18. *Iunij* 1642. *p.*304
Aquilana Penſionis, *Vener.* 5. *Decembr.* 1642. *p.*319
Aquilana Dotis Capellaniæ, *Lunæ* 27. *April.* 1643. *p.*335
Aquilana Capellaniæ, *Vener.* 13. *Nouemb.* 1643.
Aquilana Penſionis, *Vener.* 4. *Martij* 1644. *p.*392
Arboren. ſeu Sanctæ Iuſtæ dotis, *Mercur.* 27. *Iunij* 1635. *p.*16
Aretina Capellaniæ, *Vener.* 19. *Ianuar.* 1635. *p.*4
Ariminen. Fideicommiſſi. *Vener.* 1. *Iulij* 1637. *p.*69
Ariminen. Expenſarum, *Lunæ* 14. *Decemb.* 1637. *p.*82
Ariminen. Fideicommiſſi, *Vener.* 21. *Maij* 1638. *p.*105
Aſten. Releuationis Indemnitatis, *Mercur.* 4. *Iulij* 1640. *p.*207

B

Barbaſtren. Decimarum, *Vener.* 27. *Iunij* 1636. *p.*39
Barbaſtren. Decimarum, *Mercur.* 1. *Iulij* 1637. *p.*72
Barchinonen. Parochialis ſeu Vicariæ del Prat, *Lunæ* 27. *Iunij* 1639. *pag.* 163
Barbaſtren. Decimarum, *Lunæ* 25. *Iunij* 1640. *p.*201
Barchinonen Parochialis ſeu Vicariæ, *Mercur.* 10. *Iunij* 1643. *p.*351
Barchinonen. Beneficij, *Vener.* 26. *Iunij* 1643. *p.*360
Barchinonen. Portionum, *Lunæ* 14. *Decembr.* 1643. *p.*382
Barchinonen. Portionum, *Lunæ* 14. *Decembr.* 1643. *p.*383
Beneuentana Redditionis rationis, *Vener.* 15. *Ianuar.* 1644. *p.*383

ẽ *Bono*

Bonon. Seruitutum, *Lunæ* 31.*Maij* 1638. *p.*110
Bononien. Pecuniaria, *Lunæ* 5.*Iulij* 1638. *p.*124
Bononien. Fideicommiſſi de Leonoriis, *Vener.* 2.*Martij* 1640. *p.*181
Bononien. de Berois, *Lunæ* 18.*Febr.*1641. *p.*219
Bononien. Pecuniaria, *Lunæ* 17.*Iun.*1641. *p.*245
Bononien. Societatis ſuper attentatis, *Mercur.*26.*Iunij* 1641. *p.*250
Bononien de Berois, *Vener.*28.*Iunij* 1641. *p.*255
Bononien. Societatis, *Lunæ* 1. *Iulij* 1641. *p.*259
Bonon. Fideicommiſſi de Bolognini s, *Mercur.*27.*Nouembr.*1641. *p* 261
Bononien. Pecuniariæ, *Vener.* 31. *Ianuar.* 1642. *p.*272
Bononien. Attentatorum, *Vener.*21.*Febr.* 1642. *p.*276
Bononien. Fideicommiſſi de Bologninis, *Lunæ* 17.*Martij* 1642. *p.*277
Bononien. Fideicommiſſi de Naſcentoriis, *Lunæ* 23.*Iunij* 1642. *p.*307
Bonon. Fideicommiſſi de Bologninis, *Mercur.*10.*Decembr.*1642. *p.*321
Bonon. Fideicommiſſi de Bologninis, *Lunæ* 4.*Maij* 1643. *p.*338
Bononien. Fideicommiſſi, *Lunæ* 4. *Maij* 1643. *p.*343
Bononien. Fideicommiſſi Bartholomæi de Bologninis, *Lunæ* 22.*Iunij* 1643.
Bononien. Fideicommiſſi de Naſcentoriis, *Lunæ* 22.*Iunij* 1643. *p.*359
Bononien. Fideicommiſſi de Boatteriis, *Mercur.*1. *Iulij* 1643. *p.*365
Bonon. Fideicommiſſi de Bologninis, *Vener.*11.*Decembr.*1643. *p.*379
Bonon. Fideicommiſſi Bartholomæi de Bologninis, *Lun.*29.*Febr.*1644. *p.*389
Bononien. Fideicommiſſi Io. Mariæ de Bologninis, *Ven.*4.*Mart.*1649. *p.*392
Brixinen. ſeu nullius Iuriſdictionis, *Vener.*19.*Nouembr* 1638. *p.*127
Brixinen. Iuriſdictionis, *Lunæ* 11.*April.* 1639. *p.*147

C

Cæſarauguſtana Diſtributionum, *Mercur.*21.*Maij* 1642. *p.*296
Cæſenaten. Penſionis, *Mercur.* 4. *Iulij* 1635. *p.*18
Cæſenaten. Penſionis, *Lunæ* 18.*Iun.*1635. 1635. *p.*21
Cæſenaten. Penſionis, *Lunæ* 12.*Decembr.* *p.*12
Calagurritana Beneficij, *Lunæ* 28. *Aprilis* 1636. *p.*30
Calagurritana Beneficij, *Vener.* 5. *Martij* 1638. *p.*91
Calagurritana Beneficij de Ceruera, *Ven.* 25. *Iunij* 1638. *p.*118
Calagurritana Beneficij de Cornago, *Vener.* 24.*Ianuar.*1642. *p.*268
Calagurritana Beneficij de Cornago, *Vener.*6.*Iunij* 1642. *p.*300
Calagurritana Beneficij de Cornago, *Mercur.*18.*Martij* 1643. *p.*331
Calciaten. Iuris corrigendi, *Lunæ* 21. *Martij* 1637. *p.*55
Calciaten. Iuris corrigendi, *Vener.* 27. *Maij* 1639. *p.*156
Callien. Tranſactionis, *Lunæ* 14. *Maij* 1640. *p.*192
Camerinen. Parochialis, *Mercurij* 7. *Februarij* 1629. *p.*1
Camerinen. Parochialis, *Vener.*25. *Maij* 1635. *p.*11
Camerinen. Prioratus, *Merc.*10.*Decembr.* 1636. *p.*40
Camerinen. Parochialis ſeu Prioratus, *Vener.*27.*Martij* 1637. *p.*50
Camerinen. Parochialis ſeu Prioratus, *Lunæ* 18. *Maij* 1637. *p.*57
Camerinen. Parochialis ſeu Prioratus, *Merc.*10. *Iunij* 1637. *p.*61
Camerinen. Parochialis ſeu Pioratus, *Vener.* 7. *Maij* 1638. *p.*100
Camerinen. Dotis, *Mercur.*21.*Maij* 1642. *p.*297
Colonien. Abbatiſſatus, *Lunæ* 2. *Martij* 1643. *p.*326
Comen. Canonicatus, *Vener.* 22. *Iunij* 1635. *p.*13

Comoſtellana

Compoſtellana Parochialis ſeu Attentatorum, *Lunæ* 17.*Nouembr.*1642 *p.*317
Conchen. Præſtimonij & Capellaniæ, *Vener.* 27.*Nouemb.*1637. *p.*76
Corduben. Decimatum de Lucena, *Vener.*29.*Maij* 1638. *p.*107
Corduben. Decimarum de Lucena, *Lunæ* 5. *Iulij* 1638. *p.*123
Cotronen. Beneficij, *Vener.*19.*Apr.*1641. *p.*226
Cracouien. Iuriſpatronatus, *Vener*4.*Apr.* 1642. *p.*287
Cracouien. Iuriſpatronatus, *Lunæ* 1.*Decembr.*1642. *p.*319

D

Dertuſen. Vicariæ, *Lunæ* 9. *Iunij* 1636. *p.*35
Dertuſen. Vicariæ, *Lunæ* 23.*Martij* 1637. *p.*49

E

Elboren. Iuris conferendi, *Vener.*13. *Nouembr.*1637. *p.*73
Elboren. Iuris conferendi, *Lunæ* 1.*Martij* 1638. *p.*87
Elboren. Iuris conferendi, *Vener.*1.*Iunij* 1640. *p.*193
Elboren. Iuris confetendi, *Mercur.*4.*Iulij* 1640. *p.*205
Elboren. Expenſarum, *Lunæ* 5. *Maij* 1642. *p.*289
Eugubina Refectionis damnorum, *Lunæ* 4. *Iunij* 1640. *p.*195
Eugubina Refectionis damnotum, *Mercur.*23.*Ianuar.*1641. *p.*217
Eugubina Erroris Calculi, *Vener.* 26. *April.*1641. *p.*230
Eugubina Erroris Calculi, *Lunæ* 10. *Iunij* 1641. *p.*240
Eugubina Erroris Calculi, *Lunæ* 9. *Decembr.*1641. *p.*263
Eugubina Dotis, *Vener.* 14. *Febr.*1642. *p.*273
Eugubina Dotis, *Vener.* 6. *Iunij* 1642. *p.*301

F

Fanen. Prædij, *Vener.*9. *Maij* 1642. *p.*290
Fanen. Prædij, *Lunæ* 20. *Aprilis* 1643. *p.*334
Fanen. Prædij, *Mercur.* 1. *Iulij* 1643. *p.*363
Florentina Fideicommiſſi, *Lunæ* 28.*Iun.* 1638. *p.*119
Florentina Fideicommiſſi, *Vener.*17.*Decembr.*1638. *p.*134
Florentina ſeu Bononien. de Barbadoris, *Vener.*28.*Iunij* 1641. *p.*252
Florentina Prioratus, *Lunæ* 23. *Iunij* 1642. *p.*310
Firmana Dotis ſeu Succeſſionis, *Vener.* 14.*Iunij* 1641. *p.*241
Firmana Prædij, *Vener.* 26. *Iunij* 1643. *p.*361

H

Hiſpalen. Iuris nominandi, *Vener.*21. *Maij* 1638. *p.*106
Hiſpalen. Decimarum de Almonte, *Vener.*28.*Iunij* 1641. *p.*256
Hiſpalen. Decimarum de Almonte, *Lunæ* 27. *Ianuar.*1642. *p.*269

I

Imolen. Emphyteuſis, *Lunæ* 21. *April.* 1636. *p.*28

L

Larmen. Decimarum, *Mercur.*4.*Febr.* 1637. *p.*45
Legionen. Decimarum ſeu nullius confirmationis concordiæ de Sagabun. *Vener.*27.*Iunij* 1642. *p.*311
Leodien. Caſtri de Monbech, *Mercur.* 29. *April.*1637. *p.*54
Leodien. Caſtri de Monbech, *Lunæ* 22. *Martij* 1638. *p.*97
Leodien. Caſtri de Monbech, *Vener.*10. *Decembr.*1638. *p.*133

Leodien. Dominij,& Decimarum, *Mercurij 26. Iunij 1641.* p.251
Leodien. Declaratoria, *Lunæ 27. Ianuar. 1642.* p.271
Leodien. Decimarum, *Mercur. 2. Decemb. 1643.* p.375
Lucana Exemptionis, *Vener. 12. Ianuar. 1635.* p.3
Lucana Exemptionis, *Vener. 22. Iunij 1635.* p.14
Lucana Iuriſpatronatus, *Vener. 25. Iunij 1638.* p.116
Lucana Suffragiorum, *Lunæ 7. Apr. 1642* p.288

M

Maioricen. Beneficij, *Vener. 1. Iulij 1639.* p.167
Maioricen. Beneficij, *Vener. 9. Decembr. 1639.* p.177
Maioricen. Parochialis, *Mercur. 1. Iulij 1643.* p.368
Mediolanen Bonorum, *Vener. 5. Decemb. 1642.* p.320.
Meleuitana Antianitatis, *Lunæ 15. Ianuarij 1635.* p.3
Meleuitana Antianitatis *Lunæ 29. Ianu. 1635.* p.5
Meleuitana Antianitatis *Lunæ 12. Febr. 1635.* p.6
Meleuitana Antianitatis *Lunæ 5. Martij 1635.* p.7
Meliten. Attentatorum, *Lunæ 26. Nouembr. 1635.* p.20
Meleuiten. Collegiata ſeu attentatorum, *Vener. 11. Aprilis 1636.* p.26
Meleuitana Erectionis Collegiatæ, *Mercur. 9. Decembr. 1637.* p.80
Meleuitana Erectionis beneficij, *Merc. 27. Ianuar. 1638.* p.83
Meleuitana Nauis, *Lunæ 15. Mart. 1638.* p.99
Meleuitana Nauis, *Merc. 2. Iunij 1638.* p.111
Meleuitana Bonorum, *Lunæ 4. Maij 1643.* p.340
Meleuitana de Ciantar. *Lunæ 1. Iun. 1643.* p.348
Meleuitana Nauis, *Vener. 4. Mart. 1644.* p.394
Meten. Profeſſionis, *Lunæ 2. Iunij 1636.* p.31
Moguntina Hæreditatis, *Mercur. 15. Decembr. 1638.* p.133
Moguntina Hæreditatis, *Vener. 1. Apr. 1639.* p.143
Mutinen. Bonorum ſeu Prædij, *Lunæ 15. Iunij 1643.* p.352

N

Narnien. Canonicatus, *Mercur. 11. Decembr. 1641.* p.265
Narnien. Canonicatus, *Vener. 28. Martij 1642.* p.282
Narnien. Canonicatus, *Vener. 28. Nouembr. 1642.* p.318
Narnien. Canonicatus, *Vener. 6. Febr. 1643.* p.324
Neapolitana Penſionis, *Vener. 4. Iulij 1642.* p.316
Nonantulana Vnionis, *Mercur. 24. Nouembr. 1638.* p.128
Nonantulana Annuæ præſtationis, *Mercur. 27. Iun. 1640.* p.202
Nonantulana Annuæ præſtationis, *Vener. 21. Iunij 1641.* p.249

O

Oritana Decimarum Oliuæ, *Vener. 13. Iul. 1636.* p.37
Oritana Decimarum, *Vener. 23. Ianuar. 1637.* p.43

P

Pampilonen. Beneficij, *Lunæ 2. Iunij 1636.* p.33
Pampilen. Domorum, *Lunæ 26. Ianuar. 1637.* p.43
Parmen. Separationis thori, *Vener. 18. Maij 1635.* p.10
Peruſina Societatis Officij, *Mercur. 23. Ianuar. 1636.* p.24
Peruſina Societatis Officij, *Vener. 18. Aprilis 1636.* p.27
Peruſina Pecuniaria, *Sabbathi Rota Martiniana 5. Nouembr. 1639.* p.169

Placen

Placentina Canonicatus, *Lunæ* 31.*Martij* 1641. *p.*283

R

R*Auennaten.* Concordiæ, *Vener.* 5. *Martij* 1638. *p.*92
Rauennaten. Concordiæ, *Mercur.*6.*Iun.* 1640. *p.*196
Recana en. Prædij, *Mercurij* 22.*Iun.*1635. *p.*15
Recanaten. Prædij, *Lunæ* 21. *Apr.*1636. *p.*27
Regien. Parochialis, *Lunæ* 7. *Apr.*1636. *p.*25
Reghinen. Communiæ, *Lunæ* 22. *Iunij* 1637. *p.*66
Reghinen. Communiæ, *Lunæ* 21. *Iunij* 1638. *p.*113
Reghinen. ſeu Salernitana Bonorum, *Vener.* 19.*Iunij* 1643. *p.*353
Romana Caſalis *Vener.*1.*Decembr.*1634. *p.*2
Romana Caſalis *Mercurij* 7. *Febr.* 1635. *p.*5
Recanaten. Prædij, *Lunæ* 14.*Maij* 1635. *p.*9
Romana Caſalis Auguzzani, *Mercurij* 13.*Iun.*1635. *p.*11
Romana Domus & Fideicommiſſi, *Lunæ* 25. *Iun.* 1635. *p.*14
Romana prætenſi Salarij, *Mercur.*4. *Iulij* 1635. *p.*17
Romana ſeu Peruſina Cenſus, *Mercur.*4. *Iulij* 1635. ibid.
Romana Donationis, *Vener.*16.*Nouemb.* 1635. *p.*19
Romana Donationis, *Lunæ* 3. *Decembr.* 1635. *p.*21
Romana Donationis de Mongellinis, *Lunæ* 14.*Ianuar.*1636. *p.*22
Romana Cenſus, *Mercur.*5.*Mart.*1636. *p.*25
Romana ſeu Theatina Bonorum, *Mercur.* 21. *Maij* 1636. *p.*30
Romana Cenſus, *Vener.* 13. *Iunij* 1636. *p.*36
Romana Succeſſionis, *Lunæ* 15. *Decemb.* 1636. *p.*41
Romana pecuniaria ſeu Retrouenditionis Domus *Merc.*18.*Martij* 1637. *p.*48
Romana Societatis officij *Lunæ* 8. *Iunij* 1637. *p.*59
Romana Domus, *Lunæ* 22. *Iunij* 1637. *p.*65
Romana de Serenis, *Vener.*26.*Iun.*1637. *p.*68
Romana ſeu Tudertina Educationis, *Ven.* 20.*Nouembr.*1637. *p.*75
Romana de Serenis, *Vener.* 15. *Ianuar.* 1638. *p.*82
Romana Retrouenditionis Domus, *Lunæ* 1. *Februarij* 1638. *p.*86
Romana ſeu Tudertina Educationis, *Lunæ* 1. *Martij* 1638. *p.*89
Romana Domus, *Lunæ* 10. *Maij* 1638. *p.*101
Romana Retrouenditionis locorum Montium, *Vener.* 18. *Iunij* 1638. *p.*113
Romana Domus, *Vener.* 12. *Nouembr.* 1638. *p.*125
Romana de Mongellinis, *Vener.*26. *Nouembr.*1638. *p.*129
Romana Vineæ, *Vener.*24.*Decemb.*1638. *p.*135
Romana locorum Montium, *Lunæ* 28. *Martij* 1639. *p.*142
Romana Beneficij, *Lunæ* 28.*Mart.*1639. *p.*143
Romana ſeu Peruſina Cenſus, *Vener.* 8. *April.*1639. *p.*144
Romana Domus, *Vener.* 8. *April.*1639. *p.*145
Romana Hæreditatis de Serenis, *Lunæ* 30.*Maij* 1639. *p.*157
Romana Vinearum, *Vener.*10.*Iun.*1639. *p.*158
Romana Domus, *Vener.*10. *Iunij* 1639. *p.*159
Romana Pecuniaria, *Merc.*22.*Iun.*1639. *p.*160
Romana Filiationis *Vener.* 1. *Iulij* 1639. *p.*165
Romana Palatij, *Mercur.*16. *Nouembr.* 1639. *p.*171

Romana

Romana Fideicommiſſi de Ceulis, *Sabbath.* Rota *Martiniana 26. Nouembr.* 1639. p.172
Romana Succeſſionis, *Vener. 2. Decemb.* 1639. p.175
Romana Succeſſionis, 23. *Martij* 1640. p.183
Romana Salarij & Pecuniaria, *Vener. 27. April.* 1640. p.187
Romana Nullitatis contractuum, *Vener.* 4. *Maij* 1640. p.188
Romana ſeu Peruſina Cenſus, *Vener. 9. Maij* 1640. p.191
Romana Legati, *Mercur.* 4. *Iulij* 1640. p.208
Romana Pecuniaria ſeu Penſionis, *Vener. 14. Decembr.* 1640. p.210
Romana Fideicommiſſi de Ceulis, *Lunæ 14. Ianuar.* 1641. p.213
Romana Pecuniaria ſeu Penſionis, *Lunæ 4. Martij* 1641. p.221
Romana Legati, *Lunæ* 15. *April.* 1641. p.224
Romana Bonorum, *Lunæ 22. April.* 1641. p.227
Romana Fructuum Dotis, *Lunæ 27. Maij* 1641. p 235
Romana Saluiani ſeu Attentatorum, *Mercur. 29. Maij* 1641. p.237
Romana Bonorum, *Lunæ 17. Iunij* 1641. p.244
Romana Succeſſionis, *Vener. 21. Iunij* 1641. p.246
Romana Laudi ſeu Domus, *Lunæ 1. Iunij* 1641. p.257
Romana Dotis, *Lunæ* 1. *Iulij* 1641. p.260
Romana Bonorum, *Mercur. 20. Nouemb.* 1641. ibid.
Romana Vinearum, *Mercur. 27. Nouemb.* 1641. p.262
Romana Nullitatis Contractuum, *Lunæ 13. Ianuar.* 1642. p.266
Romana Capellæ ſeu Beneficij, *Vener. 14. Februar.* 1642. p.276
Romana Succeſſionis, *Vener.* 28. *Martij* 1642. p.281
Romana Retrouenditionis Domus, *Vener. 9. Maij* 1642. p.291
Romana Fideicommiſſi de Ceulis, *Vener. 16. Maij* 1642. p.293
Romana Saluiani ſeu Attentatorum, *Lunæ 2. Iunij* 1642. p.299
Romana Dotis, *Lunæ* 16. *Iunij* 1642. p.304.
Romana Vineæ, *Vener. 27. Iunij* 1642. p.312
Romana Legati, *Vener.* 4. *Iulij* 1642. ibid.
Romana Succeſſionis, *Vener.* 4. *Iulij* 1642. p.313
Romana Palatij, *Vener.* 4. *Iulij* 1642. p.315
Romana Bonorum, *Mercur. 10. Decemb.* 1642. p.322
Romana Succeſſionis, *Vener. 6. Martij* 1643. p.327
Romana Succeſſionis, *Mercurij 11. Martij* 1643. p.329
Romana Legati ſeu Dotium, *Lunæ 16. Martij* 1643. p.330
Romana Dotis, *Lunæ 20. April.* 1643. p. 333
Romana Fideicommiſſi de Cæſareis, *Lunæ 18. Maij* 1643. p.342
Romana Fideicommiſſi de Soricis, *Vener. 22. Maij* 1643. p.344
Romana Saluiani ſeu Attentatorum, *Vener. 29. Maij.* 1643. p.346
Romana Dotis, *Lunæ 8. Iun.* 1643. p.349
Romana Reintegrationis, *Lunæ 22. Iunij* 1643. p.357
Romana Dotis ſeu Tranſactionis, *Mercur. 1. Iulij* 1643. p.363
Romana Reſtitutionis Dotis, *Vener. 1. Iulij* 1643. p.370
Romana de Archileis, *Vener. 27. Nouemb.* 1643. p.375
Romana Dotis, *Mercur. 9. Decembr.* 1643. p376
Romana Legati, *Lunæ* 14. *Martij* 1644. p.394
Roſſanen. Exemptionis, *Vener. 27. Ianu.* 1640. p.179
Roſſanen. Exemptionis, *Vener. 20. April.* 1640. p.184

Roſſanen.

Roſſanen. Exemptionis, *Vener.* 22. *Iunij* 1640. p.199
Roſſanen. Exemptions, *Vener.* 7. *Iunij* 1641. p.239
Roſſanen. Decimarum, *Vener.* 24. *Ianuar.* 1642. p.267

S

SEnogallien. Dotis, *Lunæ* 9. *Maij* 1639. p.149
Senogallien. Fructuum Cenſus, *Vener.* 4. *Iulij* 1642. p.315
Spiren. Monaſterij, *Mercur.* 1. *Iulij* 1643. p.370
Signina Saluiani, *Vener.* 16. *April.* 1638. p.98
Signina Saluiani, *Vener.* 18. *Iunij* 1638. p.112
Signina Saluiani, *Lunæ* 14. *Martij* 1639. p.139
Signina Saluiani, *Vener.* 27. *April* 1640. p.185

T

TArraconen. Primitiarum, *Mercur.* 2. *Decembr.* 1637. p.77
Terraconen. Concilij Prouincialis, *Lunæ* 8. *Martij* 1638. p.94
Terraconen. Beneficij, *Lunæ* 10. *Ianuar.* 1639. p.135
Terraconen. Bonorum, *Sabbathi* 23. *Ianuar.* 1644. p.385
Terulen. Canonicatus, *Lunæ* 2. *Martij* 1637. p.46
Tiburtina Hæreditatis, *Lunæ* 22. *Iunij* 1637. p.62
Tiburtina Hæreditatis, *Lunæ* 15. *Martij* 1638. p.95
Tiburtina Hæreditatis, *Lunæ* 16. *Maij* 1639. p.150
Tiburtina Hæreditatis, *Lunæ* 14. *Nouemb.* 1639 p.170
Tudertina Societatis, *Lunæ* 15. *April.* 1641. p.225.
Tudertina Societatis, *Lunæ* 1. *Iulij* 1641. p.258
Tudertina Societatis, *Lunæ* 17. *Martij* 1642. p.280
Tullen. Prioratus, *Vener.* 26. *Februar.* 1644. p.387

V

VAlentina Decanatus & Canonicatus, *Lunæ* 29. *Nouembris* 1638. p.130
Valentina Decanatus & Canonicatus, *Vener.* 28. *Ianuar.* 1639. p.137
Valentina Decanatus & Canonicatus, *Vener.* 25. *Februar.* 1639. *pagin.* 138
Valentina Iuris ſedendi, 26. *Febr.* 1644. p. 388
Venafrana Beneficij, *Lunæ* 8. *Febr.* 1638. p.87
Venefrana Beneficij, *Mercurij* 22. *Iunij* 1639. p.161
Venuſina Archipreſbyteratus, *Vener.* 6. *Iunij* 1636. p.34
Venuſina Archipreſbyteratus, *Lunæ* 18. *Maij* 1637. p.58
Vlixbonen. nullitatis Profeſſionis, *Vener.* 16. *Nouembr.* 1635. p.19
Vlixbonen. Profeſſionis, *Lunæ* 7. *Ianuar.* 1636. p.22
Vlixbonen. Profeſſionis, *Vener.* 27. *Martij* 1637. p.51
Vlixbonen. Profeſſionis ſuper Expenſis, *Lunæ* 16. *Nouemb.* 1637.
Vlixbonen. Nullitatis Profeſſionis, *Vener.* 29. *Ianuar.* 1638. p.85
Vlixbonen. Nullitatis Profeſſionis, *Lunæ* 30. *Ianuar.* 1640. p.180
Vlixbonen. Nullitatis Profeſſionis *Vener.* 17. *Martij* 1641. p.231
Vlixbonen. Nullitatis Profeſſionis, *Lunæ* 16. *Iunij* 1642. p.302
Vlixbonen. Nullitatis Profeſſionis, *Lunæ* 11. *Maij* 1643. p.341
Vlixbonen. Nullitatis Profeſſionis, *Vener.* 24. *Febr.* 1644. p.385
Vicen. Portionum, *Mercur.* 9. *Decembr.* 1643. p.376

Vola

Index Deciſionum.

Volaterrana Beneficij, *Vener.* 14. *Maij* 1638. *p.*104
Volaterrana Prioratus, *Vener.* 15. *Ianuar.* 1640. *p.*178
Volaterrana Beneficij, *Lunæ* 12. *Maij* 1642. *p.*293
Volaterrana Beneficij, *Vener.* 20. *Februar.* 1643. *p.*325
Volaterrana Beneficij, *Vener.* 17. *Aprilis* 1643. *p.*332
Vrbeuetana Prædij, *Mercur.* 18. *Iunij* 1642. *p.*306
Vrgellen. Vnionis, *Mercur.* 27. *Iunij* 1640. *p.*104
Vrgellen. Beneficij, *Lunæ* 22. *April.* 1641. *p.*229

INDEX

INDEX
ARGVMENTORVM
quæ in hoc volumine Deciſionum Sacræ Rotæ Romanæ in duas partes diuiſo continentur.

PARS PRIMA

DECISIO I. ARGVMENTVM.

R ESIGNATIO facta à Parocho cuiuſdam Eccleſiæ in fauorem alterius poſt obtentas literas valet, non obſtante priuilegio Pontificis eandem per ceſſum, vel ex cauſa alterius permutationis aut deceſſum vacantem, Monaſterio cuidam vnientis. pagina 1

DEC. II. ARGVM.

Teſtamentum in forma probanti inducens fideicommiſſum ſucceſſiuum & perpetuum per inſtitutionem filiorum & deſcendentium in infinitum, eſt validum. pag. 2

DEC. III. ARGVM.

Ordinarius in ſua iuriſdictione etiam quoad Capellas, Eccleſias collegiatas, & alia pia loca priuilegia exemptionis quomodocunque prætendentia eſt manutenendus. p. 3

DEC. IV. ARGVM.

De Antianitate Equitis Religionis Hieroſolymitanæ. p. 3

DEC. V. ARGVM.

De Clerico immittendo in poſſeſſionem cuiuſdam Capellaniæ vigore ſubrogationis in forma *dignum* alteri commiſſæ. p. 4

DEC. VI. ARGVM.

Tranſportatio cum actis neceſſariis & ad cauſam pertinentibus integra eſt & valida: vbi plura de modo & actis tranſportandis. pag. 5

DEC. VII. ARGVM.

Immiſſio in poſſeſſionem heredi eſt concedenda, concurrentibus omnibus ad immiſſionem neceſſario requiſitis. ibid.

DEC. VIII. ARGVM.

Antianitas Equitis Hieroſolymitani à quo tempore ſit numeranda. p. 6

DEC. IX. ARGVM.

Pete ſupra ex deciſione 8. cuius materia hic latius examinatur. p. 7

DEC. X. ARGVM.

De Prædio ſubhaſtato: An plus offerens & pecunia penes montem pietatis iuxta formam mandati A. C. depoſita, in poſſeſſionem realiter immiſſus de iure ſit manutenendus. p. 9

DEC. XI. ARGVM.

Matrimonium ſub prætextu ſæuitiæ non eſt dirimendum niſi ea ad effectum ſeparationis concludenter probetur. p. 10

DEC. XII. ARGVM.

Vide *Deciſ.* 1. p. 11

DEC. XIII. ARGVM.

In quibus cauſis legitima detrahi non poteſt ex bonis fideicommiſſo ſubiectis. pag. 11

DEC. XIV. ARGVM.

De Penſione ſuper ſucceſſoris in beneficio reditibus reſeruata. An Penſionarius ob non ſolutam integram Penſionem à prædeceſſore, à manutentione in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem ſit excludendus. p. 12

DEC. XV. ARGVM.

De Canonicatu vacante in Eccleſia Collegiata: An ad Canonicus pertinet ius conferendi Canonicatum vacantem; An vero ad Epiſcopum alternatiua gaudentem? pag. 13

DEC. XVI. ARGVM.

De Iuriſdictione Epiſcopi in ſua diœceſi.

DEC. XVII. ARGVM.

An fideicommiſſaria domo fideicommiſſo non ſuppoſita poſſit agere ad illius recupe

recuperationem contra dictæ domus poſſeſſorem. p.14

DEC. XVIII. ARGVM.

Remiſſoria ad elidenda fundamenta ſemel factæ deciſionis pro obtinenda poſſeſſione Iudicis auctoritate rectè proceden tis alteri acquiſita an ſit concedenda? p.15

DEC. XIX. ARGVM.

De dote publico inſtrumento conſtituta. An extra formam & tenorem inſtrumenti aliqua ex mente dotantis interpretatio ſit recipienda? p.16

DEC. XX. ARGVM.

De cauſis reſtitutionis in integrum ex nullitate, & iniuſtitia ſententiæ reſultantibus. p.17

DEC. XXI. ARGVM.

Solemnitates Ægidianæ in contractibus minorum 25. requiſitæ non derogant ſtatuta particularia locorum maiores 20 annis ad quoſcumque contractus habilitantia. ib.

DEC. XXII. ARGVM.

De Penſionario in quaſi poſſeſſione exigendi penſionẽ manutenendo. An teneatur præſtare cautionem de reſtituendis penſionibus exactis in caſu quo ſuccumbat. p.18

DEC. XXIII. ARGVM.

De donatione facta alicui ſub expreſſa conditione & cum clauſula *non aliàs*: An poſſit retrahi ad diem primæ donationis in præiudicium alterius, cui medio tempore ius fuerat quæſitum. p.19

DEC. XXIV. ARGVM.

De actis tranſportandis: An præfixo per edictum termino elapſo procedendum ſit prout in prima etiam non tranſportatis actis, & fides documentis etiam informibus adhibenda. ibid.

DEC. XXV. ARGVM.

Adiudicatio bonorum pendente appellatione facta cùm ſit manifeſtè attentata, appellans in ſtatu primæuo eſt conſeruandus. p.20

DEC. XXVI. ARGVM.

De manutentione in poſſeſſione bonorum reſultãte tam ex clauſula conſtituti appoſita in ſecunda donatione de dictis bonis facta, quàm ex inſtrumento poſſeſſionis Iudicis authoritate adeptæ. p.21

DEC. XXVII. ARGVM.

De nullitate penſionis ſuper fructibus cuiuſdam Eccleſiæ reſeruatæ: vbi plura de ſimulata ſolutione contra verba decreti Pontificis realem numerationem mandantis. ibid.

DEC. XXVIII. ARGVM.

Audientia noua ſuper reuiſione factæ deciſionis; an & in quo caſu ſit deneganda? p.22

DEC. XXIX. ARGVM.

De duplici donatione bonorum à Religioſo ordinis S. Franciſci de obſeruantia facta; vtrum prima an ſecunda ſit attendenda. ibid.

DEC. XXX. ARGVM.

De Societate cum certis conditionibus & pactis & ad beneplacitum dantis pecunias inter partes inita. An poſſit quis conſequi lucrum deficiente promiſſo ad quod ex vigore contractus tenetur. p.24

DEC. XXXI. ARGVM.

Inſtrumento cenſus conſtituti in ſuo vigere manente mandatum de aſſociando competit creditori. p.25

DEC. XXXII. ARGVM.

De recepto ad percipiendos fructus & diſtributiones Eccleſiæ cuiuſdam, non iuſtificatis conditionibus & requiſitis conſuetudinis immemorabilis in contrarium: An danda ſit remiſſoria ad dictam conſuetudinem immemorabilem probandam. ib.

DEC. XXXIII. ARGVM.

De literis Apoſtolicis iuſtificatis & exequendis: An quando iuſtificatio non videtur ſufficiens remiſſoria ſit concedenda? p.26

DEC. XXXIV. ARGVM.

Lucrum in Societate acquiſitum non poteſt quis capere ſtante contractu vltrò citróque obligatorio quem ex ſua parte non adimpleuit: vbi de mora ex elapſu appoſiti diei incurſa. p.27

DEC. XXXV. ARGVM.

Poſſeſſio Iudicis auctoritate adepta valet, nec tranſmittitur ad hæredes ſtatuto continuante poſſeſſionem deficiente. p.27

DEC. XXXVI. ARGVM.

De filiabus fœminis legitimis & naturalibus in bonis in emphyteuſim conceſſis admittendis, maſculis deficientibus: vbi plura de inueſtitura & ordine ſuccedendi. p.28

DEC. XXXVII. ARGVM.

Acta quando conſtat de attentatis tam intra tempus appellationis quã eadem pendente ſunt reuocanda & iuxta ſtylum ſacri tribunalis ſequeſtrum apponendum. p.30

DEC. XXXVIII. ARGVM.

Vxor mortuo marito vigore inſtrumenti dotalis in bonis fideicommiſſo ſubiectis cum expreſſa prohibitione de non alienando, contra executionem creditorum eſt manutenenda. ibid.

DEC. XXXIX. ARGVM.

De Moniali poſt decem & octo annos ſub prætextu nullitatis profeſſionis vti per vim & metum iuſtum factæ ad ſeculum con uolante & matrimonium contrahente: vbi plura de profeſſione tacita, & expreſſa, &

an Monialis propria auctoritate habitum dimittens & matrimonium contrahens poſſit de nullitate agere lite in Rota pendente? p.31

DEC. XL. ARGVM.

De beneficio ratione menſis in quo vacauit ſedi Apoſtolicæ reſeruato, vbi plura de requiſitis gratiæ iuſtificatæ. p.33

DEC. XLI. ARGVM.

De Archipresbyteratu cuiuſdam Eccleſiæ parochialis in præiudicium Ordinarij & ab eo prouiſi, ab alio ſub prætextu reſeruationis ex capite primæ dignitatis in Collegiata, literis Apoſtolicis expeditis & executioni mandatis obtento: vbi plura de requiſitis ad collegialitatem. An conſtet de reſeruatione, & an prouiſio Apoſtolica mutet ſtatum præcedentem beneficij. pagina 34

DEC. XLII. ARGVM.

Collatio beneficij Monaſterio cuidam authoritate Pontificia vniti, non ad concurſum ſed ad ſolam præſentationem & nominationem monaſterij eſt facienda. pagina 35

DEC. XLIII. ARGVM.

De mandato ex capite nullitatis & iniuſtitiæ non exequendo: vbi plura de dote materna cæteris bonis à viro diſtractis filiæ tanquam anteriori creditrici reſeruata. p.36

DEC. XLIV. ARGVM.

De oliuis plantatis vel in locum vinearũ ſubrugatis intra fines feudi cuiuſdam monaſterij exiſtentibus: An de eis Monialibus Monaſterij ratione feudi decima debeatur? p.37

DEC. XLV. ARGVM.

An ad literarum Apoſtolicarum paritionem ſufficiat earundem executioni ſimplicem patientiam præſtare? p.39

DEC. XLVI. ARGVM.

Executio Breuis Cameralis cum clauſula *Conſtito* Rotæ arbitrio commiſſa, non iuſtificatis omnibus in Breui contentis, donec ſufficienter probentur, retardatur. p.40

DEC. XLVII. ARGVM.

Teſtamentum Patris vt ſolemne & ſecundùm regulas Iuris, etiam in præiudicium filiorum conditum, in ſuo vigore eſt conſeruandum; reſiduo dotis filiæ vel inſtrumenti dotalis, non obſtante ademptione eiuſdem in codicillis facta, reſeruato. p.41

DEC. XLVIII. ARGVM.

De decimis ex Oliuis plantatis & in locum vinearum ſubrogatis ratione directi dominij Monialibus Monaſterij S. Barbati Ciuitatis Oritanæ debitis. p.43

DEC. XLIX. ARGVM.

Teſtatoris ſuprema voluntas nullo iure ab hæredibus eſt impugnanda, maximè cum de alienatione rei Eccleſiaſticæ agatur: vbi plura de domibus inalienabilibus & perpetuo hypothecatis, in maiorem Eccleſiæ vtilitatem, ſecuritatemque loco cenſuum redimibilium ſubſtitutis. ibid.

DEC. L. ARGVM.

De declaratoria excommunicationis occaſione decimarum quas prætendebat Epiſcopus ſibi debitas contra incolum quendam tanquam contumacem fulminata; tam ex capite nullitatis quam iniuſtitiæ omni iure reuocanda. p.45

DEC. LI. ARGVM.

De Canonicatu & præbenda Pœnitentiarij in menſe ſedi Apoſtolicæ reſeruato vacante: An literis Apuſtolicis prouiſo dãnda ſit immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ in præiudicium alterius per Ordinarium & Capitulum præuio concurſu prouiſi, iuxta formam indulti Apoſtolici Gregorij XV. Ordinariis & Capitulis Eccleſiarum Cathedralium in regnis Hiſpaniarum exiſtentibus conceſſi. p.46

DEC. LII. ARGVM.

An depoſitum liberè abſque vllis conditionibus factum ſuffragetur deponenti, non obſtantibus conditionibus puſtea per eum in proteſtationibus adiectis? pagina 48

DEC. LIII. ARGVM.

Sublatis nullitatibus pro parte de nouo appoſitis contra ſententiam iuſtè & validè latam reſtitutio in integrum non eſt concedenda. p.49

DEC. LIV. ARGVM.

Arbitrium pro retardanda vlteriori executione Breuis Apoſtolici intrat, non iuſtificatis omnibus in Breui contentis: vbi plura de requiſitis ad Collegialitatem probaudam. p.50

DEC. LV. ARGVM.

Arbitrium pro concedenda abſolutione intrat, ſufficienti renuntiatione recurſus ad laicos Iudices habiti, & integra ſatiſfactione expenſarum tam iudicialium quàm ratione damnorum & intereſſe iuxta clauſulas ex Breui appoſitas, deficiente. pagina 51

DEC. LVI. ARGVM.

De prouiſione beneficij legitimè præſentato concedenda: vbi plura de ſubrogatione parti oppoſitæ ex defectu prætenſæ litis deneganda. p.53

DEC. LVII. ARGVM.

Stante poſſeſſione litem in Rota ſuper petitorio & poſſeſſorio introducentis, mediante commiſſione, cum facultate manutenendi, Hæredes & ſucceſſores ſine apprehenſione petunt manutentionem & in concurſu de iure aliis ſunt præferendi. p.54

DEC. LVIII. ARGVM.

De Iuriſdictione Epiſcopi in quolibet loco ſuæ Diœceſeos non exempto circa cauſas criminales ad ſtatum Eccleſiaſticum pertinentes, tam de iure communi quàm ex diſpoſitione Concilij Tridentini fundata. p.55

DEC. LIX. ARGVM.

Poſſeſſio beneficij ante motam litem capta valida eſt, præſertim quando de ea conſtat tam ex publico inſtrumento quàm ex iudicio à parte vigore Breuis Apoſtolici intentato; vbi plura de nullitate & iniuſtitia ſententiæ in Canonizatione reſeruationis Beneficij de qua nullatenus conſtat, fundatæ. p.57

DEC. LX. ARGVM.

Prouiſus ab Ordinario de Archipresbyteratu tanquam de ſimplici parochiali de cuius ſtatu per ſpatium 70. annorum præſcripto conſtat, in eo eſt manutenendus, non obſtantibus quæ de nouo ad probandam Collegialitatem inculcantur. pagin.58

DEC. LXI. ARGVM.

De ceſſione Societatis in alterius fauorem facta; vbi plura de mandato ab A.C. contra hæredes primi cedentis obtento non exequendo, extinctione prætenſa ſocietatis hadquaquam verificata. p.59

DEC. LXII. ARGVM.

De Capella cum nouem Capellaniis à Cardinali de Eſpinoſa dotata, cum reſeruatione iuriſpatronatus pro ſe & ſucceſſoribus de familia ratione dotationis à ſummo Pontifice conceſſi & adiudicati. An fundatio eiuſdem Capellæ ex piis eleemoſynis facta excludat Iuſpatronatus? pagin.60

DEC. LXIII. ARGVM.

Inhibitio A. C. ſub prætextu prætenſæ antidatæ obtenta, ad impugnandam collationem in fauorem alterius factam non obſtat, quominus in cauſa vlterius procedatur, conſtito quod cauſa ciuilis præiudicat criminali. p.61

DEC. LXIV. ARGVM.

Teſtamentum cum omnibus ſolemnitatibus iuris conditum validum eſt, hæreſque in eo inſtitutus ritè & rectè inſtitutus cenſetur, non obſtantibus nullitatibus pro eiuſdem infirmatione ab aliis ab inteſtato venientibus adductis. pagina 62

DEC. LXV. ARGVM.

De dominio Eccleſiæ Sancti Iacobi Hiſpaniarum reſpectu domus controuerſæ ad effectum inſignia eiuſdem Eccleſiæ apponendi; vbi plura de teſtibus, coniecturis, & præſumptionibus ad probandum directum dominium conducentibus. p.65

DEC. LXVI. ARGVM.

De conſuetudine immemorabili conferendi Beneficia Eccleſiaſtica Originariis loci, tam in iure diuino quam Canonico & ciuili fundata. p.66

DEC. LXVII. ARGVM.

De Iurepatronatus ratione dotis obtento & priuilegio Apoſtolico confirmato. p.67

DEC. LXVIII. ARGVM.

Relationi tertij Periti in diſcordia aliorum duorum ſtandum eſt, maximè cum conſtet de validitate relationis ex deputatione parte citata & intimata medio iuramento facta. p.68

DEC. LXIX. ARGVM.

Ægidiana non habet locum ſtante notoria iniuſtitia ſententiæ priorem iuſtè latam reuocantis, ſub prætextu quod bona de quibus agitur non fuiſſent à fideicommittente vſque ad obitum ipſius poſſeſſa; vbi plura de purificatione fideicommiſſi ad concedendam immiſſionem ſufficientis, per teſtes & alia requiſita ad fauorem primi poſſidentis iuſtificata. pagin.69

DEC. LXX. ARGVM.

De Remiſſoria concedenda ſtante releuantia articulorum & materia decimarum de quibus controuertitur. p.72

DEC. LXXI. ARGVM.

De ſententiis iniuſtè latis tam ſuper ſpolio contra Archiepiſcopum intentato, quàm ſuper proprietate præſentandi ad beneficia ſimplicia in certis quibuſdam Eccleſiis exiſtentia, à religione de Auis vigore donationum Alphonſi regis Portugaliæ prætenſa. p.73

DEC. LXXII. ARGVM.

Expenſæ dicuntur ſufficienter refectæ, vbi

vbi de earum ſolutione ex quietantia in publico inſtrumento facta apparet. p.74

DEC. LXXIII. ARGVM.

Attentata à Matre commiſſa etiamſi non fuerint purgata, filiis alimenta petentibus præiudicare non poſſunt. p.75

DEC. LXXIV. ARGVM.

Prouiſus de beneficiis authoritatibus Apoſtolica & Ordinaria, in ſua poſſeſſione eſt manutenendus, literis Apoſtolicis in contrarium poſtea expeditis haudquaquam iuſtificatis. p.76

DEC. LXXV. ARGVM.

De ſententia Rotali attenta eius validitate & iuſtitia confirmanda: vbi plura de primitiis omnium fructuum Eccleſiæ cuiuſdam Parochialis Abbati & Monaſterio Sanctæ Mariæ de Populeto debitis, ſalua medietate Rectori pro curæ exercitio aſſignata. p.77

DEC. LXXVI. ARGVM.

De erectione Eccleſiæ Collegiatæ: vbi plura de ſententia Rotali quoad delationem Capparum reformanda, in aliis verò attenta narratiua gratiæ ſecundùm omnia requiſita iuſtificata executioni mandanda. p.80

DEC. LXXVII. ARGVM.

Expenſæ pro actis Iudicialibus factæ & ſecundum ſtylum taxatæ non poſſunt dici exceſſiuæ; ſed viuæ potius expenſæ ſunt nuncupandæ. p.82

DEC. LXXVIII. ARGVM.

De tribus partitis reſeruatis circa quantitatem expreſſam attenta earundem ex deductis iuſtificatione admittendis. ibid. p.68

DEC. LXXIX. ARGVM.

De beneficio erigendo & filio teſtatoris ob repudiationem hæreditatis per vocatos à patre in teſtamento factam, vigore ſententiæ Rotalis conferendo: vbi plura de legatis repudiatis & cui acquiruntur. p.83

DEC. LXXX. ARGVM.

De Remiſſoria maximè in caſu rei grauiſſimæ (qualis eſt nullitas profeſſionis poſt 23. annum clauſuræ) concedenda, conditionibus in Breui Apoſtolico contentis, adimpletis. p.85

DEC. LXXXI. ARGVM.

Mandato de deliberando domuſque adiudicatione libera ſtante, libera etiam debet eſſe retrouenditio, pecuniæque liberè conſignandæ. p.86

DEC. LXXXII. ARGVM.

Poſſeſſio inſtrumentalis an ſuffragetur informanti alio in poſſeſſione exiſtente. pag.87

DEC. LXXXIII. ARGVM.

Sententiæ de iure præſentandi ad beneficia quædam ſimplicia, in fauorem religionis de Auis contra Ordinarium iniuſtè latæ omni iure ſunt infirmandæ, vltimo præcipuè ſtatu horum beneficiorum vel de libera Ordinarij collatione attento. ibid.

DEC. LXXXIV. ARGVM.

De licentia iuxta decretum Rotale matri conceſſa tranſducendi à ciuitate & territorio Tudertin. filios ſuos pupillos ad effectum eos in Vrbe educandi, non obſtantibus nullitatibus in contrarium oppoſitis: vbi plura de matre in pupillis educandis, patruis, & aliis agnatis propter affectionem & charitatem naturalem præferenda. p.89

DEC. LXXXV. ARGVM.

Ius alicui quæſitum vigore nominationis & electionis Capituli cui competit, approbatione per Examinatores ſubſecuta iuxta tenorem Breuis Clem. VIII. prouiſo Apoſtolico eſt præferendum; vbi plura de gratia ſubreptitia & nulla non narratis de iure narrandis. p.91

DEC. LXXXVI. ARGVM.

De ſententia A. C. vigore formæ concordiæ inter partes initæ, attenta eius validitate & iuſtitia confirmanda, reuocata priori coram Vicario Ordinarij in contrarium lata. p.92

DEC. LXXXVII. ARGVM.

De iure conuocandi Concilium Prouinciale ſede Archiepiſcopali vacante. pagin.94

DEC. LXXXVIII. ARGVM.

Teſtamento omnibus ſolemnitatibus iuris abſoluto ſtandum eſt, non obſtantibus nullitatibus ſæpius repetitis, ſed non ſufficienter probatis. p.95

DEC. LXXXIX. ARGVM.

Mandatum de manutenendo Matri cõceſſum, ad fauorem filij & hæredis in quem tranſiuit inſtantia eſt exequendum; vbi plura de ſucceſſione Matris in bonis filiorum ex lege & conſuetudine quorundam locorum recepta. p.97

DEC. XC. ARGVM.

De bonis pro fructibus duorum Cẽſuum debitis; An intret Saluianum quando conſtat de eorum credito cum hypotheca, & de poſſeſſione debitoris tempore obligationis vel poſt adepta. p.98

DEC. XCI. ARGVM.

De ſententia declaratoria ob non ſolutionem debiti pro expenſis taxatis, ſtante inexcuſabili contumacia concedenda. p.99

DEC. XCII. ARGVM.

Prouiſus ab Ordinario tanquam dignior de beneficio ratione menſis, per eiuſmodi electionem ius ad rem acquirit, nec alius quamuis in concurſu ab Examinatoribus approbatus poteſt prætendere adiudicationem beneficij cùm nunquam fuerit electus. p.100

DEC. XCIII. ARGVM.

De duabus conformibus ratione lapidis in muro domus de qua agitur in ſignum & recognitionem directi dominij apponendi, ad fauorem venerabilis Eccleſiæ S. Iacobi Hiſpaniarum latis, & à Rota tanquam de re iudicata confirmatis. p.102

DEC. XCIV. ARGVM.

Mandatum de manutenendo in beneficio non eſt concedendum, ſtante validitate & iuſtitia ſententiæ ſubſequutæ ad fauorem alterius à ſede Apoſtolica prouiſi, à Iudice ritè & rectè procedente latæ & in iudicatum tranſactæ. p.104

DEC. XCV. ARGVM.

De ſententia ex capite mixturæ Ægidianam excludentis reuocanda. p.105

DEC XCVI. ARGVM.

Sacriſtæ, Organiſtæ aliique Seruitores à Beneficiatis quibus ius eſt quæſitum nominati, ad eorundem nutum etiam ſine cauſa poſſunt amoueri. p.106

DEC. XCVII. ARGVM.

De priuilegiis exemptionis à ſolutione decimarum per Romanos Pontifices venerabili Societati Ieſu conceſſis: An dicta priuilegia contra immemorabilem poſſeſſionem vnà cum fama priuilegij in iure decimandi allegantem ſuffragentur. pagina 107

DEC. XCVIII. ARGVM.

De ſententia Rotali aliarum quatuor reuocatoria reformanda, non obſtante inhibitione A.C. vigore appellationis prætenſa à præfixione peremptorij termini obtenta & ante earum prolationem in actis Iudicis de partibus præſentata. p.110

DEC. XCIX. ARGVM.

De declaratoria pro expenſis rei iudicatæ Rotali concedenda. p.111

DEC. C. ARGVM.

Dos pro parte prætenſa illiquida facta immiſſionem ex Saluiano in terris in inſtrumento dationis in ſolutum expreſſis impedire non valet. p.112

DEC. CI. ARGVM.

Interpellatus renuens facere retrouenditionem vigore pacti intra certum tempus conuenti, ad illam faciendam ſententia A.C. meritò condemnatur. p.113

DEC. CII. ARGVM.

De ſententia Ordinarij circa admiſſum in Capellanum & ad percipiendos fructus Eccleſiæ de qua agitur, tam ex capite nullitatis quam iniuſtitiæ reuocanda, firma tamen immemorabili conſuetudine remanente. ibid.

DEC. CIII. ARGVM.

Poſſidens beneficium ex titulo Apoſtolico vigore præſentationum ad ſui fauorem à Patronis factarum in poſſeſſione eſt manutenendus, non obſtante prætenſa inualiditate præſentationis tanquam conditionalis ob pactum in ea appoſitum ab opponente adducta. p.116

DEC. CIV. ARGVM.

Manutentio an ſit deneganda quando de quaſi poſſeſſione ſatis dilucidè conſtat. pagin. 118

DEC. CV. ARGVM.

Reſtitutio in integrum non datur quando de læſione non conſtat: vbi de reciproca de linea ad lineam deficiente, in quo caſu ius de alia linea deſcendentibus non competit. p.119

DEC. CVI. ARGVM.

De Remiſſoria deneganda vrgentiſſima ſuſpicione calumniæ ac articulorum irreleuantia ſtante. p.123

DEC. CVII. ARGVM.

Executio primæ ſententiæ retardari non debet eius validitate & iuſtitia attenta. pagin. 124

DEC. CVIII. ARGVM.

Immiſſio in poſſeſſionem domus de qua agitur nepti ab inteſtato ſuccedenti eſt concedenda, non obſtante odio prætenſo ad excluſionem eiuſdem à teſtamento ſufficienti pro parte adducto: vbi plura de teſtamento caducato & legato ad merum vſum fructum reſtricto. p.125

DEC. CIX. ARGVM.

De Remiſſoria ſtante releuantia articulorum concedenda, ſine tamen ſummariiſſimi poſſeſſorij præiudicio. p.127

DEC. CX. ARGVM.

De Remiſſoria ad effectum probãdi vnionem de qua agitur concedenda: vbi plura de remiſſoria, maximè articulis de nouo exhibitis, clarius quam antea ſpecificatis & explicatis, nouam quoque materiam continentibus haudquaquam deneganda. pagin. 128

DEC.

DEC. CXI. ARGVM.

Obligatus in inſtrumento tranſactionis reddere fidele computum cum reliquatus reſtitutione iuxta formam ſecundæ donationis à partibus Rota approbante acceptatæ, nihil poteſt petere niſi prius factis computis, & reddita ratione adminiſtrationis, vigore tranſactionis à qua recedi non poteſt. p.129

DEC. CXII. ARGVM.

Mandatum de manutenendo in poſſeſſione Decanatus & Canonicatus de quibus agitur non obſtante appellatione pendente prouiſo Apoſtolico eſt concedendum, attenta eius iuſta poſſeſſione in vim mandati Rotalis capta. p.130

DEC. CXIII. ARGVM.

De concedenda declaratoria contra renitentem mandato de manutenendo Rotali ad fauorem alterius relaxato. p.133

DEC. CXIV. ARGVM.

Sententia à Nuncio Apoſtolico contra Capitulum Moguntinum ad fauorem aliorum prolata, ſtante eius nullitate & iniuſtitia in rem iudicatam tranſire non poteſt. ibid.

DEC. CXV. ARGVM.

De fideicommiſſo ad fauorem cauſam ab altero ex hæredibus habentium non purificato. p.134

DEC. CXVI. ARGVM.

Conſtito de intereſſe euidenti ipſi quorum intereſt ad cauſam ſunt admittendi. p.135

DEC. CXVII. ARGVM.

Conſtito de bono iure poſſeſſorio circa beneficium de quo agitur, purificatiſque in eo conditionibus in fundatione appoſitis, mandatum de manutenendo denegari non poteſt. ibid.

DEC. CXVIII. ARGVM.

De ſententia Rotali circa immiſſionem in poſſeſſionem Decanatus & Canonicatus de quibus agitur, tanquam iuſta & valida confirmanda. p.137

DEC. CXIX. ARGVM.

Prouiſionem Apoſtolicam in forma gratioſa & motu proprio expeditam habenti, beneficia de quibus agitur vigore ſententiæ Rotalis ſunt adiudicanda. p.138

DEC. CXX. ARGVM.

De immiſſione in poſſeſſionem ex Saluiano in bonis de quibus agitur ſub prætextu reſidui dotis prætenſæ, non obſtantibus his quæ contra duo extrema in hoc Iudic o requiſita ſufficienter probata de nouo opponuntur. p.139

DEC. CXXI. ARGVM.

Exactione actuali fructuum ex quietantiis per poſſidentem factis in actu receptionis in libris Depoſitarij probata, mandatum de manutenendo eſt concedendum. pag.142

DEC. CXXII. ARGVM.

De poſſeſſione triennali. An ſucceſſor ſtante triennali pacifica poſſeſſione reſignantis ei beneficium eiuſdem iure & titulo gaudere liberè poſſit ?. pagina 143

DEC. CXXIV. ARGVM.

De attentatis reuocandis, tam ob defectum citationis Capituli quam nuncij abſque aliqua Iuriſdictione procedentis. ibid.

DEC. CXXIII. ARGVM.

De mandato relaxato pro ſolutione fructum cenſus de quo agitur exequendo, non obſtante exceptione nullitatis obligationis ob defectum ſolemnitatem in contractibus minorum requiſitarum. pagin.144

DEC. CXXV. ARGVM.

Teſtamento caducato hæreditas ad ſuccedentes ab inteſtato deuoluitur, non obſtante odio aut alio aliquo prætextu cuius cauſa excludi debere prætenditur. p.145

DEC. CXXVI. ARGVM.

Epiſcopus manutenendus eſt in ſua poſſeſſione exercendi in monaſterio & Eccleſia parochiali de quibus agitur, ea quæ Ordinarij locorum in Monaſteriis & Eccleſiis Regularium in ſua Diœceſi ſitis exercere ſolent, donec de releuantia Priuilegij pro parte Abbatis in contrarium videatur. p.147

DEC. CXXVII. ARGVM.

Mandatum contra filios hæredes de ſubminiſtrandis Matri alimentis & ſumptibus litis vſque ad reſtitutionem dotis arbitrio Rotæ taxandis, etiam ſuper fructibus quorumcumque bonorum eſt exequendum. p.149

DEC. CXXVIII. ARGVM.

Teſtamentum nuncupatiuum in ſcriptis per Notarium rogatum coram ſeptem Teſtibus & Vicario Ordinarij in forma publici inſtrumenti redactum ſolemne eſt & validum, non obſtante quocumque prætextu litis conſortium, ipſos quoque tanquam re coniunctos cum vniuerſali hærede vniuerſaliter inſtitutos prætendentium. pagin.150

DEC. CXXIX. ARGVM.

Declaratoria non eſt concedenda quando de euidenti contumacia partis non conſtat. p.156

DEC.

DEC. CXXX. ARGVM.

De hæredibus vniuerſalibus in teſtamento pro æquali portione inſtitutis. An & quomodo bonorum diuiſio ſit facienda. p.157

DEC. CXXXI. ARGVM.

De iniuſtitia mandati de aſſociando Monialibus ſuper caducitate & deuolutione vinearum de quibus agitur conceſſi, quo caſu ob ortam læſionem reſtitutio in integrum datur. p.158

DEC. CXXXII. ARGVM.

De hæreditate ab inteſtato defunctæ. An renuncianti ad fauorem alterius omnia & quæcumque iura quomodolibet & qualitercunque ſibi competentia ſuper hæreditate & bonis prætenſis, detur regreſſus ad iura quæ ſemel receptis pecuniis per tranſactionem remiſit? p.159

DEC. CXXXIII. ARGVM.

Mandatum A.C. ad fauorem partis læſæ relaxatum cum conſtet de eius validitate & iuſtitia eſt exequendum; vbi plura de reſtitutione in integrum ex iniuſtitia prioris ſententiæ reſultante. p.160

DEC. CXXXIV. ARGVM.

Prouiſus auctoritate Apoſtolica de beneficiis in menſe reſeruato vacantibus illorumque poſſeſſionem vigore literarum Apoſtolicarum aſſecutus in ſua poſſeſſione eſt manutenendus; maximè cum conſtet de notoria reſeruatione & inualiditate vnionis à partibus prætenſæ. p.161

DEC. CXXXV. ARGVM.

Præſentato à dignitatibus ab beneficium ſubrogatio gratioſa in iuribus collitigantis defuncti vigore regulæ de ſubrogandis eſt concedenda; vbi plura de lite ſuper titulo & prouiſione beneficij introducta. p.163

DEC. CXXXVI. ARGVM.

Filiatio quando agitur ad effectum aſſignandi dotem & terminandi litem in petitorio, tanquam fundamentum intentionis Agentis exactè eſt probanda, teſteſque nulliter examinati in conſideratione non ſunt habendi. p.165

DEC. CXXXVII. ARGVM.

Arbitrium Rotæ pro retardanda executione intrat, ſtante iniuſtitia ſententiæ declaratoriæ, à qua quamuis tranſiſſet in iudicatum etiam ad effectum ſuſpenſiuum de iure appellatio datur: vbi plura de Iurepatronatus laicorum & an ſub reſeruationibus Apoſtolicis cadat? p.167

DEC. CXXXVIII. ARGVM.

Creditum liquidum ex inſtrumento obligatione Camerali vallato proueniens & per Rotam canonizatum, cum credito illiquido altiorem indaginem requirente non eſt compenſandum. p.169

DEC. CXXXIX. ARGVM.

De hærede vniuerſali vigore teſtamenti publici inſtituto, ſæpius repetitis obiectis in prioribus deciſionibus ſublatis manutenendo; vbi plura de iudice criminali, an & quando iuriſdictionem ſuper actione ciuili exercere poſſit? p.170

DEC. CXL. ARGVM.

Donatio alicui titulo irreuocabili acquiſita & ad fauorem alterius cum clauſula conſtituti reſignata, poſſeſſionem in conſtitutarium transfert, cui proinde de iure manutentio debetur. p.171

DEC. CXLI. ARGVM.

De filio hærede inſtituto in bonis paternis perpetuo fideicommiſſo ſubiectis, cum conditione ſolam legitimam recipiendi alio inſtituto vel ſubſtituto hærede, quatenus dictæ diſpoſitioni non acquieſceret. An filius poſt relicta acceptata ſub prætextu fraudis & nullitatis diſpoſitionis paternæ poſſit agere de legitima; & an facta concordia inter partes, in qua d. filius hæres liti prætenſi ſupplementi ceſſit, hæredes ab eo cauſam habentes legitimam prætenſam ſuper bonis de quibus agitur detrahere poſſint? p.172

DEC. CXLII. ARGVM.

An vxor ad ſecunda vota conuolans de acquiſitis ex primo matrimonio ad fauorem ſecundi mariti poſſit diſponere, filio ex primo matrimonio ſolum in legitima inſtituto? p.175

DEC. CXLIII. ARGVM.

Arbitrium Rotæ ad effectum ſuperſedendi in executione intrat, ſtante reſeruatione turbida cuius vigore Breue Apoſtolicum fuit obtentum. p.177

DEC. CXLIV. ARGVM.

Intereſſe in cauſa habens ad cauſam de iure eſt admittendus. p.178

DEC. CXLV. ARGVM.

De priuilegio exemptionis Monaſterij de quo agitur à iuriſdictione ordinarij: an & vnde priuilegium eſſe in forma probanti cognoſcatur? p.179

DEC. CXLVI. ARGVM.

An renunciatio Vicario à Moniali facta deſiſtendi à lite nec iure quod habet vtendi, ita renuncianti partibus non præſentibus nemineque pro ipſis ſtipulante præiudicet, vt iudicium ſtante renunciatione vlterius proſequi non poſſit? p.180

DEC. CXLVI. ARGVM.

Subſtitutione ad fauorem liberorum abſque mentione maſculinitatis purificata filiæ deficiente linea maſculina in bonis ſubſtitutis legitimè ſuccedunt. p.181

DEC.

Index Argumentorum,

DEC. CXLVIII. ARGVM.

Proprietas pecuniis hæreditariis acquiſita filioque poſt mortem matris conſignata, cum ad ipſum de iure ſpecter immiſſio denegari non poteſt. p.183

DEC. CXLIX. ARGVM.

Monaſterium de quo agitur à totali Iuriſdictione Ordinarij eſſe exemptum ex plurimis iiſdemque ſufficientibus clauſulis & indiciis in priuilegio exemptionis appoſitis dilucidè conſtat. p.184

DEC. CL. ARGVM.

De noua audientia ad informandum de extinctione cenſuum dotalium conceſſa. An intret Saluianũ eadem extinctione per maritum vt prætenditur facta concludenter & ad vnguem non probata. p.185

DEC. CLI. ARGVM.

An ſalarium in ſolidatione computorum non comprehenſum viam executiuam crediti liquidi poſſit compenſare? p.187

DEC. CLII. ARGVM.

Contractus venditionis ob diſſoluendum æs alienum factæ non eſt validus, quando ex ſola confeſſione Tutorum nulla præuia iuſtificatione deſumitur. p.188

DEC. CLIII. ARGVM.

De mandato relaxato pro ſolutione fructuum cenſus de quo agitur exequendo, non obſtante exceptione nullitatis obligationis ob defectum ſolemnitatum in contractibus minorum requiſitarum. p.191

DEC. CLIV. ARGVM.

Tranſactio per Eccleſiam vel pro Eccleſia facta eſt valida & ſeruanda, quando de euidenti Eccleſiæ vtilitate per eandem ſubſequuta conſtat. p.192

DEC. CLV. ARGVM.

De iure præſentandi ad beneficia ſimplicia inter Archiepiſcopum Elborenſem & Religionem de Auis vergente. p.193

DEC. CLVI. ARGVM.

Obligatus extinguere cenſus eorumque fructus decurſos & decurrendos perſoluere, illorum exactionem mediantibus aliis non poteſt procurare, adeoque ad refectionem damnorum paſſorum occaſione indebitæ exactionis tenetur. p.195

DEC. CLVII. ARGVM.

De credito ex cauſa reſtitutionis reſidui dotis prouenientе: An in mora conſtitutus ad ſolutionem fructuum à die inita concordiæ teneatur, quando damnum à muliere ob ſolutionem retardatam paſſum nullibi probatur? p.196

DEC. CLVIII. ARGVM.

An Epiſcopo ſucceſſori ob non factam in actis exhibitionem proceſſus Procuratori Epiſcopi prædeceſſoris accommodati, audientia contra Capitulum ſit deneganda? p.197

DEC. CLIX. ARGVM.

De Abbate Sanctæ Mariæ de Patiro ſuper exemptione à quolibet Antiſtite præterquam à Sacroſancta Romana Eccleſia intentionem fundatam habente, non obſtantibus his quæ pro parte R. D. Archiepiſcopi Roſſanenſis contra eum deducebantur. p.199

DEC. CLX. ARGVM.

De ſententia Rotali alterius A.C. confirmatoria, ob illicitas moleſtias Eccleſiæ de qua agitur Collegiatæ à Decano Barbaſtrenſi illatas, attenta eius validitate & iuſtitia vlterius confirmanda. p.201

DEC. CLXI. ARGVM.

Titulus validæ impoſitionis prætenſi redditus quando non iuſtificatur, agiturque contra Rectorem qui impoſitioni non conſenſit, annuam præſtationem debitam eſſe haudquaquam cenſetur. p.202

DEC. CLXII. ARGVM.

Vnio à Sanctiſſimo obtenta non facta mentione vnionis antiquæ & validæ ad fauorem alterius ſpatio 200 annorum obſeruatæ, tanquam ſubreptitia in conſideratione non eſt habenda. p.204

DEC. CLXIII. ARGVM.

An obſeruantia vigore concordiæ ſuper iure præſentandi ad beneficia de quibus agitur inita, ad præſumptionem beneplaciti Apoſtolici inducendã ſufficiat. p.205

DEC. CLXIV. ARGVM.

Sententia ob non interpoſitam appellationem ſtante eius iuſtitia in iudicatum tranſire non poteſt, adeoque executioni non eſt mandanda. p.207

DEC. CLXV. ARGVM.

Teſtatore vocante fœminas deſcendentes in teſtamento, iis etiam in infinitum legatum debetur; nec tranſactio in contrarium facta vlterioribus deſcendentibus ex propria perſona vocatis nocere poteſt. p.208

DEC. CLXVI. ARGVM.

Filium contemplatione & intuitu Patris ſe obligantem, Pater liberum ac indemnem ſeruare tenetur. p.210

PARS SECVNDA.

DEC. CLXVII. ARGVM.

Filius iuxta paternam diſpoſitionem, omnia bona ſtabilia ad fauorem familiæ fideicommiſſo ordinato ſubiecta acceptans, dum poſtea cum vniuerſali hærede tranſegerit, renunciando legitimæ, quam libere retinere poterat, vt bona ſub vinculo fideicōmiſſi haberet, detractioni legitimæ vlterius locus eſſe non poteſt. p.213

DEC. CLXVIII. ARGVM.

De refectione damnorum ob procurationem exactionis cenſuum, ad quorum ſolutionem ipſe procurans tenebatur mediantibus aliis factam, via ordinaria non exequutiua præſtanda. p.217

DEC. CLXIX. ARGVM.

Prouiſio tranſactione alternatiuè emiſſa de reſtituendo vel vnum vel aliud prædium, de quibus agitur, per reſtitutionem vnius ex promiſſis in ſecunda tranſactione factam, iuxta naturam alternatiuæ ſatis ſupérque adimpleta cenſetur. p.219

DEC. CLXX. ARGVM.

De mandato ad inſtantiam partis pro repetitione terminorum penſionis, de qua agitur non relaxando i quatuor quantumuis replicationibus contra fundamenta prioris Deciſionis iu hac cauſa factæ adductis. p.221

DEC. CLXXI. ARGVM.

Citatio per appellantem à ſententia Rotali cum inhibitione expedita, non impedit quin intret res iudicata ob non proſequutam appellationem intra terminum à iure conſtitutum. p.223

DEC. CLXXII. ARGVM.

Intentionem fundatam habens in teſtamento, ad quod per teſtatorem legitimè iure deſcendentiæ vocatur, legatum meritò conſequi debet. p.224

DEC. CLXXIII. ARGVM.

Articuli ad probandum id quod probatum non releuaret, etiam in Curia non ſunt admittendi. p.225

DEC. CLXXIV. ARGVM.

Arbitrium pro retardanda Breuis exequutione non intrat, cùm de iurepatronatus maximè poſt integrum ferè annum elapſum nulla releuans probatio fuerit adducta. p.226

DEC. CLXXV. ARGVM.

Manutentio ſuper bonis, de quibus agitur Ceſſionario eſt concedenda, ſtante anteriori poſſeſſione transferentis, & clauſula conſtituti de per ſe ad transferendam poſſeſſionem apta. p.227

DEC. CLXXVI. ARGVM.

Prouiſus à Sede Apoſtolica de beneficio in menſe reſeruato vacante, cùm de bono eius iure conſtet, in poſſeſſione capta authoritate Iudicis ritè & rectè procedentis eſt manutenendus, intruſo ſub prætextu Iuriſpatronatus ab anteriori ſua poſſeſſione ciuili & naturali amoto. p.229

DEC. CLXXVII. ARGVM.

De compulſoria ſpeciali ſtante irreleuantia ſcripturarum non concedenda. p.230

DEC. CLXXVIII. ARGVM.

Monialis poſt diu agitatam litem ſuper nullitate profeſſionis, tanquam vi & metu Patris incuſſæ, renuncians poſitiuè liti pendente examine teſtium remiſſorialium in partibus, profeſſionémque coram Vicario Ordinarij Rotario & teſtibus ratificans, eandem poſtea amplius impugnare nequit. p.231

DEC. CLXXIX. ARGVM.

De fructibus dotalibus ad rationem ſeptem cum dimidio iuxta diſpoſitionem ſtatuti vrbis debitis, maximè poſt lapſum tempus dilationis ob moram irregularem promiſſoris contractam. p.235

DEC. CLXXX. ARGVM.

De mandato quoad reuocationem attentatorum de Voto Rotæ procedendi, ob interpoſitam appellationem, durante termino decem dierum ad appellandum dato, non obſtante quod ſententia in mero poſſeſſorio fuerit prolata. p.237

DEC. CLXXXI. ARGVM.

De ſpeciebus exemptionis ad fauorem Abbatis cuiuſdam contra Ordinarium conceſſæ; vbi quod exemptio excepta iuriſdictione in populum in omnibus intret. p.239

DEC. CLXXXII. ARGVM.

Inſtrumenta ſolidationis computorum & acceptationis calculi facti ad relationem Periti de communi partium conſenſu electi, non obſtant, quin computa denuò reuideantur, & tractentur, attento manifeſto errore in relatione calculi detecto. p.240

DEC. CLXXXIII. ARGVM.

De ſubſtitutione pupillari ex defectu vocatorum in teſtamento ad fauorem Societatis S. Rocchi facta; vbi quod ſubſtitutio verbis communibus & obliquis concepta ſemper & omni tempore fideicommiſſaria dicatur. p.241

DEC. CLXXXIV. ARGVM.

Manutentio ſuper bonis, de quibus agitur. Ceſſionariis eſt concedenda, ſtante anteriori poſſeſſione (quæ Ægidianam non

recipit

recipit ad eorum fauorem cedentis; vbi plura de poſſeſſione intra terminum ad appellandum capta, quæ vti nulla & attentata in conſideratione non eſt habenda. p.244

DEC. CLXXXV. ARGVM.

De creditis alicui tertio enm promiſſione exigibilitatis ceſſis: An conſtet de inexigibilitate primi cedentis, quæ vltimo ceſſionario ſuffragatur. p.245

DEC. CLXXXVI. ARGVM.

Teſtator quando ex falſa cauſa hæreditare filiam priuat, quam aliàs hæredem vniuerſalem in primo teſtamento propria manu conſcripto inſtituit, concluſio de primo ſuſtinendo intrat, poſteriori vti ex falſa & erronea cauſa condito ſublato. p.246

DEC. CLXXXVII. ARGVM.

De annua præſtatione, tam ex titulo validæ impoſitionis iuſtificato, quàm ex præſumptione ſufficientiæ fructuum pro congrua Vicarij reſultante. p.249

DEC. CLXXXVIII. ARGVM.

An & in quibus caſibus etiam lite pendente abſque vitio attentari ſequeſtrum concedatur? p.250

DEC. CLXXXIX. ARGVM.

De attentatis ex ſpreta inhibitione Rotali reſultantibus. p.251

DEC. CXC. ARGVM.

Sententia iuſta ex qua nulla oritur læſio meritò eſt exequenda; maximè quando non conſtat de cauſis reſtitutionis in integrum ſed potius de re iudicata, etiam à parte ob non interpoſitam appellationem approbata. p.252

DEC. CXCI. ARGVM.

Aſſignatio vnius prædij in tranſactione ſecunda erroneè & nulliter facta ſufficit, vt pro adimplenda promiſſione alternatiuè facta vigore primæ tranſactionis reſtituatur, abſque quod alind vti ex fideicommiſſo proueniens relaxetur. p.255

DEC. CXCII. ARGVM.

De Remiſſoria ſtante præcipuè impoſſibilitate ad effectum probandi immemorabilem negatiuam decimarum, de quibus agitur, iuxta ſtylum Tribunalis in ſimilibus caſibus ſeruari ſolitum omni Iure deneganda. p.256

DEC. CXCIII. ARGVM.

Reciproca ſubſtitutio in fundo dotali, de quo agitur, inter legitimas non intrat, niſi verbis expreſſis in ipſa diſpoſitione contineatur, vel neceſſariis coniecturis aliunde probetur. p.257

DEC. CXCIV. ARGVM.

Societas inter fratres prætenſa præſumi non debet, niſi ab allegante plenè, & concludenter probetur. p.258

DEC. CXCV. ARGVM.

De valore Capitalis totius, de quo agitur, à Peritis de conſenſu partium electis æſtimati, alteri ſociorum iuxta conuentionem in Inſtrumento ſocietatis appoſitum ad medietatem ſoluendo. p.259

DEC. CXCVI. ARGVM.

De ſpuriis alendis ſeu dotandis, ex regula quod eadem ratio quando in diuerſis militat, eorum caſus vno eodémque iure ſit terminandus. p.260

DEC. CXCVII. ARGVM.

Poſſeſſio anterior tanquam nulla & attentata pendente termino ad appellandum capta, anteriori poſſeſſioni præiudicare non debet. ibidem

DEC. CXCVIII. ARGVM.

De manutentione reuocatis attentatis primo poſſidenti concedenda, non obſtante poſteriori poſſeſſione etiam authore Prætore capta. p.261

DEC. CXCIX. ARGVM.

De reſtitutione in integrum, ex defectu concludentis probationis identitatis & dominij quæ ad effectum deuolutionis fundi controuerſi requiritur, reſultante. p.262

DEC. CC. ARGVM.

Acceptatio calculi facti per Peritum de conſenſu partium electum, conſtito de errore in conſiderabili quantitate acceptanti præiudicare non debet. p.263

DEC. CCI. ARGVM.

Poſſeſſio Canonicatus in Collegiata manutenibilis non eſt, quando eadem Capitulariter capta non fuit. p.265

DEC. CCII. ARGVM.

De reſtitutione bonorum & fructuum ob inualiditatem contractus, & venditionem rei pupillorum per Tutores factam, non ſeruatis in alienatione bonorum pupillorum de iure ſeruandis. p 266

DEC. CCIII. ARGVM.

Remiſſoria non eſt concedenda, quando de bono eius iure conſtat in cuius præiudicium efflagitatur. p.267

DEC. CCIV. ARGVM.

De reuocandis attentatis, vigore appellationis à mala relatione Examinatorum, & decreto Ordinarij in præiudicium tertij præſentati pendentis. p.268

DEC. CCV. ARGVM.

De decimis ad Capitulum Hiſpalenſe priuatiuè quoad Dominum temporalem locorum, de quibus agitur, ſpectantibus: vbi ſupra de decimis ſpiritualibus à Domino temporali acceptis reſtituendis. p.269

DEC. CCVI. ARGVM.

De declaratoria concedenda ob ſpretam inhibitionem Rotalem, cauſæque reaſſumptionẽ in Camera Spirenſi procuratã. p.271

DEC. CCVII. ARGVM.

Impotẽtia & inexigibilitate debitoris probata, contra promittentem manutenere nomen eiuſdẽ exigibile actio datur. p.272

DEC. CCVIII. ARGVM.

Mandatum de exequendo à Iudice contra aliquem relaxatum eſt validum & iuſtum, quando ad eius validitatem omnia requiſita neceſſaria concurrunt. p.273

DEC. CCIX. ARGVM.

Poſſeſſio Capellæ, de qua agitur, capta à Procuratore ad id ſpecialiter conſtituto ſufficit ad manutentionem, alio præſertim in poſſeſſione non exiſtente. p.276

DEC. CCX. ARGVM.

De attentatis contra inhibitionem A.C. commiſſis ſufficienter probandis, antequam ad vlteriora in cauſa procedatur. ibidem

DEC. CCXI. ARGVM.

De manutentioue anteriori poſſeſſioni concedenda, non obſtante poſteriori auctoritate Iudicis capta, quæ ſtante notoria eius iniuſtitia attendi non debet. p.277

DEC. CCXII. ARGVM.

Societas mercium inter fratres eadem prout debet non probata excluditur, ſententiáque abſolutoria ad fauorem alterius lata iure merito confirmatur. p.280

DEC. CCXIII. ARGVM.

Soror maritata, & dotata niſi dotem habitam conferat, vel alij ſorori in Capillo exiſtenti eandem ex bonis hæreditariis dotem permittat, cum eadem fratri mortuo ab inteſtato ſuccedere non poteſt. p.281

DEC. CCXIV. ARGVM.

An ad capiendã poſſeſſionẽ Canonicatus in Collegiata actus capitularis requiratur? p.282

DEC. CCXV. ARGVM.

Immiſſio in poſſeſſionem Canonicatus ad fauorem prouiſi Apoſtolici, ſtantibus tribus requiſitis ad hunc effectum neceſſariis, paſſim & iure merito eſt concedenda. p.283

DEC. CCXVI. ARGVM.

De Iure Epiſcopi quoad cauſas criminales & matrimoniales, approbationes Confeſſariorum & Concionatorum, viſitationes, & literas dimiſſorias, non obſtante conſuetudine immemorabili à Capitulo in contrarium allegata. p.285

DEC. CCXVII. ARGVM.

De concedenda declaratoria aduerſus contumaces, & mandatis Superiorum voluntariè inobedientes. p.287

DEC. CCXVIII. ARGVM.

Suffragia votorum pro maiori parte ſufficiunt, iuxta regulam iuris, quod fit à maiori parte Capituli, à toto factum cẽſetur. p.288

DEC. CCXIX. ARGVM.

De ſalario ſtante promiſſione indefinita necvnquam reuocata à die limitato currente, vti & de aliis expenſis iuxta relationem Periti cui ſtandum eſt, iure merito reficiendis. p.289

DEC. CCXX. ARGVM

Condemnatus per ſententias Rotales, iterum attẽtã earundem validitate & iuſtitia confirmatas, ob ſolutionem pretii prædij de quo agitur, vnà cum fructibus recompenſatiuis omni iure tenetur. p.290

DEC. CCXXI. ARGVM.

Fructus domus de de qua agitur, à die facti depoſiti vſque ad diem conſignationis pecuniarum, iis penes quos dominium remanſit, debentur. p.291

DEC. CCXXII. ARGVM.

Appellatione à ſententia facta omnia medio tempore geſta attentata reputantur. pagin.293

DEC. CCXXIII. ARGVM.

Filius dum renunciat per tranſactionem legitimæ acceptando bona perpetuo fideicommiſſo ſubiecta ad fauorem familiæ iuxta diſpoſitionem teſtatoris, detractioni legitimæ ſuper eiſdem bonis amplius locus eſſe non poteſt. ib d.

DEC. CCXXIV. ARGVM.

Capitulum Eccleſiæ Cathedralis Cæſaraauguſtanæ ad ſupplendum ſummã, Portionariis & Beneficiatis ex burſa communi pro horis diurnis debitam, iuxta ſtatutum dictæ Eccleſiæ in omnibus & per omnia obſeruandum tenetur. p.296

DEC. CCXXV. ARGVM.

Sententiæ iniuſtitia ſtante Ægidianæ locus eſſe non poteſt. p.297

DEC. CCXXVI. ARGVM.

Sentẽtia licet lata in iudicio vtilis Saluiani eſt appellabilis, adeóque intra terminum ad appellandum datum, maximè ſtante notoria eius iniuſtitia citra vitium attentatorum exequi non poteſt. p.299

DEC. CCXXVII. ARGVM.

De beneficio in concurſu aliorum ei, in quo maiores concurrunt qualitates adiudicando. p.300

DEC. CCXXVIII. ARGVM.

Mandatum de exequendo ad inſtantiam Comitis Bentiuoli à Locumtenente Eugubino relaxatum à Rota vti validum confirmatur, non obſtantibus per informantes pro parte in contrarium adductis. p.301

DEC. CCXXIX. ARGVM.

De nullitate profeſſionis per metum à Patre incuſſum extortæ. An ex verbis ſic profeſſæ renunciando liti ſub forma, *Si Monialis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat*, profeſſioni præcedentis ratificatio, & formalis de præſenti conſenſus deſumi poſſit? p.302

DEC. CCXXX. ARGVM.

Alimenta & ſumptus à collitigante prætendens, duo copulatiuè paupertatem ſcilicet & præſumptionem boni iuris probare tenetur. p.304

DEC. CCXXXI. ARGVM.

De dote pro fundatione Capellæ, vnà cum fructibus cenſuum à fundatrice hac de cauſa aſſignatorum à die moræ litis decurſis, per Confraternitatem Sãctiſſimæ Trinitatis vti donatariam, ex teſtamento vniuerſali præſtanda. ibidem.

DEC. CCXXXII. ARGVM.

Manutentio in poſſeſſione prædii, de qua agitur, attenta poſſeſſione defuncti de tempore motæ litis, hæredibus in quos tranſiuit inſtantia eſt concedenda. p.306

DEC. CCXXXIII. ARGVM.

Vocatus ad fideicommiſſum, in poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur, eſt immittendus: vbi plura de aperta mente teſtatoris ſimplex ac perpetuum ſucceſſiuum fideicommiſſum conſtituendi; & an fideicommiſſum ad fauorem illius cui adiudicatur ſit purificatum. p.307

DEC. CCXXXIV. ARGVM.

De Iure eligendi duos Sacerdotes ad nutum amouibiles pro exercenda cura animarum in Eccleſia de qua agitur, Monialibus eiuſdem Eccleſiæ vti in pacifica poſſeſſione à 90. abhinc annis exiſtentibus competente. p.310

DEC. CCXXXV. ARGVM.

Sententia in iudicatum dicitur tranſacta poſt lapſa fatalia, cauſaque ob non proſequutam appellationem intra terminum conſtitutum deſerta cenſetur. p.311

DEC. CCXXXVI. ARGVM.

De reuocãdis attentatis, ex poſſeſſione lite pendẽte, & poſt præſentatam inhibitionem Rotalem capta reſultantibus. p.312

DEC. CCXXXVII. ARGVM.

De modo ſoluendi legatum ab hærede debitum; à quo tempore & quomodo debeatur, & qualiter inter legatarias ſit diſtribuendum? ibid.

DEC. CCXXXVIII. ARGVM.

De compulſoria ſpeciali vti & remiſſoria, ob vehementem ſuſpicionem calumniæ timoremque ſubornationis teſtium deneganda, articulis iuxta ſtylum Rotalem in Curia admiſſis. p.313

DEC. CCXXXIX. ARGVM.

Immiſſio in poſſeſſionem non eſt deneganda ſub prætextu, quod in inſtrumentis donationum non adſit clauſula conſtituti, cùm de ea ex extenſione clauſularum parte citata & approbãte liquidò conſtet. p.315

DEC. CCXL. ARGVM.

De mandato ſuper fructibus cenſus, de quo agitur exequendo, non obſtante prætenſa nullitate obligationis vti per minorem factæ, cuius obiectum ex iuramento in inſtrumento appoſito tollitur. ibid

DEC. CCXLI. ARGVM.

De annullanda penſione ſuper fructibus beneficij reſeruata: & an appellatione fructuum, redditiuum & prouentuum, diſtributiones vti redditus caſuales veniant? pagina 316

DEC. CCXLII. ARGVM.

Expenſis iudicialibus refectis, & obtentà commiſſione præfixionis termini ad liquidandum fructus perceptos & expenſas extraiudiciales, non obſtante exceptione purgationis attentatorum ad negotium in cauſa principali arbitrio Rotæ procedi poteſt. p.317

DEC. CCXLIII. ARGVM.

Capitulum cum non fuerit requiſitum, nec maior pars Canonicorũ Capitulum repræſentatium interuenerit, traditionem poſſeſſionis Canonicatus denegandi iuſtam cauſam habet. p.318

DEC. CCXLIV. ARGVM.

De declaratoria reuocanda, attenta effectuali & ſufficienti paritione, de qua ex ſcripturis in actis exhibitis ſatis ſupérque apparet. p.319

DEC. CCXLV. ARGVM.

Res iudicata quando eſt valida & iuſta, nec cohſtat de cauſis reſtitutionis in integrum, meritò eſt exequenda. ibid.

DEC. CCXLVI. ARGVM.

De emphyteuſi hæreditaria & ad quoſcumque hæredes, etiam extraneos tranſitoria; vbi plura de ſubrogatione & eius natura. p.320

DEC. CCXLVII. ARGVM.

De attentatis commiſſis ſententias difformes & iniuſtas exequendo. p.321

DEC. CCXLVIII. ARGVM.

Reſtitutio fructuum cum refectione expenſarum ſtante commiſſione cum clauſula *arbitrio Rotæ* ſignata, ad fauorem attentantis in fine litis, maximè attenta eiuſdem paupertate reiici poteſt. p.322

DEC. CCXLIX. ARGVM.

De hærede grauato manutenendo, excluſa poſſeſſione ad fauorem alterius vigore mandati extraiudicialiter conceſſi capta. p.323

DEC. CCL. ARGVM.

De manutentione pro purgatione attentatorum poſſeſſori concedenda. p.325

DEC. CCLI. ARGVM.

Abbatiſſa legitimè electa meritò in poſſeſſionẽ Abbatiſſatus immittitur, electione ad fauorem alterius, vti minoris ætatis requiſita,

quiſita, adeóque Abbatiſſatus incapacis excluſa. p. 326

DEC. CCLIII. ARGVM.

De æqualitate inter Sorores ſeruãda, vbi quod Soror congruè dotata, niſi dotẽ prius receptam conferat, vel alteram Sororem in capillo exiſtentem pro dote ſibi debita tantum in bonis per fratrem relictis capere patiatur, cum eadem fratri mortuo ab inteſtato ſuccedere non poteſt. p. 327

DEC. CCLIV. ARGVM.

Recognitio pro cõpulsãdis litteris miſſiuis Teſtatoris, an & quomodo ſit faciẽda. p. 329

DEC. CCLV. ARGVM.

Teſtator mandans, & nitidis verbis taxãs dotari tres puellas in certa ſumma ex bonis ſuæ hæreditatis, eius voluntas iuxta taxationem in teſtamento factam ab hærede ad vnguem eſt adimplenda. p. 330

DEC. CCLVI. ARGVM.

Cõtumaciã in non parẽdo mãdatis Rotalibus manifeſtè probatã, declaratoria cõtra renitentem meritò eſt concedenda. p. 331

DEC. CCLVII. ARGVM.

De fructibus à malo poſſeſſore perceptis reſtituendis. An pro iiſdem, & pro qua sũma mandatũ executiuum ſit relaxandũ? p. 332

DEC. CCLVIII. ARGVM.

Executio quando agitur de credito dotali etiam contra tertium iuxta ſtatutum Vrbis competit, maximè ſtante paupertate agentis, in quo caſu rigorem omnem & formalitatem iudiciorum attendere iniquum cenſetur. p. 333

DEC. CCLIX. ARGVM.

De expenſis iudicialibus taxandis, victoríque à condemnato per tres ſententias Rotales conformes reſtituendis. p. 334

DEC. CCLX. ARGVM.

De ſorte cenſuum pro dote Capellæ aſſignatorum à Confraternitate Sanctiſſimæ Trinitatis Ciuitatis Aquilæ donataria, vniuerſali vigore teſtamenti præſtandæ, fructibus ad rationem quinque pro centenario ſolummodò taxatis. p. 335

DEC. CCLXI. ARGVM.

De attentatis quoad fideicommiſſum vniuerſale commiſſis, deciſionibus prioribus ſtante earum conformitate circa fideicommiſſum particulare in ſuo vigore remanentibus. p. 338

DEC. CCLXII. ARGVM.

Teſtamentum Patris, licet abſque integra ſolemnitate conditum, vti factum inter liberos ſuſtinetur, omiſſo ſecundo fundamento ex priuilegio militari ex allegatis non ſubſiſtente deſumpto. p. 340

DEC. CCLXIII. ARGVM.

An profeſſio, licet per metum emiſſa per ſuperuenientem ratificationem valida dici poſſit, nouo conſenſu Monialium non interueniente. p. 341

DEC. CCLXIV. ARGVM.

Immiſſio in bonis fideicommiſſo ſubiectis meritò competit iis, ad quorum fauorem fideicommiſſum eſt purificatum, indebito occupatore vigore ſententiæ Rotalis amoto & expulſo. p. 342

DEC. CCLXV. ARGVM.

Sententiæ vti latæ extra ſtatutum in quo fundantur non ſunt exequendæ. p. 343

DEC. CCLXVI. ARGVM.

De teſtamento ad fauorem locorum piorum facto, linea maſculina deficiente: vbi plura de Religioſis deſcendentibus, an purificationem fideicommiſſi in caſum non exiſtentiæ lineæ concepti, donec viuunt, ſuſpendant. p. 344

DEC. CCLXVII. ARGVM.

De vinea ad Eccleſiam vigore dominij ſpectante: vbi plura de attẽtatis tam ex ſententia intra decendium appellabili executa, quàm ex notoria eiuſdem iniuſtitia reſultantibus. p. 346

DEC. CCLXVIII. ARGVM.

Literæ executoriales in vim rei iudicatæ obtentæ ſuper reſtitutione bonorum, quæ de tempore venditionis erant effecta litigioſa, in actione reali contra emptores, quamuis in iudicio non vocatos & pendentiam litis ignorantes exequi poſſunt, licet ſecus quando actum fuiſſet actione perſonali eſſet dicendum. p. 348

DEC. CCLXIX. ARGVM.

De condecentia dotis filiæ ex ſtatu hæreditatis Patris & dotis promiſſoris perſoluendæ; vbi tria ad effectum cognoſcendi ad quam ſummam aſcendat hæreditas potiſſimè diſcutiuntur. p. 349

DEC. CCLXX. ARGVM.

Remiſſoria ſtante effectuatione vnionis parochialis Decanatui factæ denegatur, nec præſcriptio immemorabilis prouidendi per concurſum ſuffragatur, cum ex ſcripturis in actu exhibitis contrariũ conuincitur. p. 351

DEC. CCLXXI. ARGVM.

Cauſa inteſtati, in qua quis ſe fundat, deficit, Teſtatore hæredem ſibi germanam ſororem inſtituente: vbi plura de ſtatuto Mutinæ quoad mulierem alicui forenſi nubentem, contra cuius pœnam mulieri minori nuptæ, & legis diſpoſitionem ignoranti reſtitutio in integrum competit. p. 352

DEC. CCLXXII. ARGVM.

Obligatio facta in carcere cum clauſula conſtituti, quæ transfert poſſeſſionem in Conſtitutarium, ſtante inualiditate carcerationis ob non ſeruatum Iuris ordinem, vti in conſideratione non eſt habenda, ita nec obſtat, quin manutentio in bonis in

ſolutum

Digitized by Google

ſolutum creditori ea via datis anteriori poſſeſſori veniat concedenda. p.353

DEC. CCLXXIII. ARGVM.

De fideicommiſſo ob defectum lineæ maſculinæ ad fauorem proximiorum agnatorum ipſius Teſtatoris,iuxta caſum ab ipſo Teſtatore expreſſum,purificato. p.355

DEC. CCLXXIV. ARGVM.

De reformanda deciſione circa petitam reintegrationem ad poſſeſſionem bonorum,de quibus agitur contra Moniales S. Ambroſij poſſidentes, ſub prætextu crediti dudum ſatisfacti, Monialibus retentionem ſibi pro aliis creditis competere excipientibus,&c. p.357

DEC. CCLXXV. ARGVM.

Conſtito de exiſtentia fideicommiſſi illiuſque purificatione, ac de identitate creditorum,omnibuſque adeò requiſitis neceſſariis,fideicommiſſario immiſſio in bonis, de quibus agitur,denegari non poteſt. 359

DEC. CCLXXVI. ARGVM.

Literæ Apoſtolicæ de conferendo alicui beneficio in menſe reſeruato vacante in forma Breuis expeditæ,& circa omnia contenta iuſtificatæ ſunt exequendæ, non obſtante exceptione Iuriſpatronatus,quæ cùm plenè & concludenter non probetur,reſeruationem nullatenus excludit. p.360

DEC. CCLXXVII. ARGVM.

Deliberatione vitioſa ſtante, ſecutáque ſatisfactione crediti eorum pro quo prædium controuertitur,iuxta formam concordiæ, cuius ſolo titulo poſſidetur,veris poſſeſſoribus reintegratis manutentio concedenda venit. p.361

DEC. CCLXXVIII. ARGVM.

De fructibus taxatiuis recumpenſandis,à qua die, & ad quam ſummam debeantur? p.363

DEC. CCLXXIX. ARGVM.

Tranſactio inter partes facta,ſtante causâ nullitatis, præuiâ abſolutione à iuramentis, & mediante reſcripto Sanctiſſimi reſcinditur,maximè altera parte nihil de ſuo remittēte prout requiritur,ad hoc vt tranſactio valeat ſuſtineri. ibid.

DEC. CCLXXX. ARGVM.

Fideicommiſſum ad fauorē fœminarum purificari non poteſt, nec ad ſucceſſionem ſunt admittendæ, extantibus maſculis à Teſtatore pro conſeruanda familia ad eandem nominatis. p.365

DEC. CCLXXXI. ARGVM.

De poteſtate Archipresbyteri Lateranenſis,ad effectum in cauſis abſque ſpeciali commiſſione ſummariè, ſine ſtrepitu & figurâ iudicij, imò ſi opus eſt manu regia, ſolâ facti veritate inſpectâ procedendi. pagin. 366

DEC. CCLXXXII. ARGVM.

Cambia vt dicantur debita,de eorum realitate per partitas librorum & literas verè ad nûndinas tranſmiſſas apparere debet, ſecus facultas cambiandi vt conditionalis ſublata conditione nihil operari poteſt. pagin. 367

DEC. CCLXXXIII. ARGVM.

De literis Apoſtolicis narratis in iiſdem iuſtificatis iure meritò exequendis, vbi plura de validitate reſignationis beneficij, non obſtante quod ante approbationem Reſignatarij Reſignans deceſſerit. p.368

DEC. CCLXXXIV. ARGVM.

De Manutentione concedenda Collegio Societatis Ieſu, ex confeſſione partis aduerſæ, quæ plenè contra confitentem probat, reſultante. p.370

DEC. CCLXXXV. ARGVM.

Exceptio compenſationis contra agentem pro recuperatione dotis ab hęrede mariti pro concurrenti quantitate rectè opponi poteſt,maximè ſtante legitima in bonis maternis, ipſi vti vnico filio debita, & ad trientem aſcendente. ibid.

DEC. CCLXXXVI. ARGVM.

Manutentio conſtito de bono iure à Capitulo prouiſi eidem competit, probata remanente eiuſdem Capituli quaſi poſſeſſione conferendi,quæ ſola ad hunc effectum attenditur,maximè hic non inter Epiſcopū & Capitulum, ſed inter prouiſos ab eis ſuper iure conferendi vergente. p.372

DEC. CCLXXXVII. ARGVM.

De fructibus perceptis vigore duarum ſententiarum Rotalium conformium teſtificandis,& ad ſummam per Dominos taxatam liquidandis ; vbi quod condemnatus cùm contra mandatum relaxatum non reclamauerit,non doctò de errore liquidationem factam impugnare nequeat. p.374

DEC. CCLXXXVIII. ARGVM.

An propter oppignorationem dominij temporalis, per Abbatem & Conuentum S.Lamberti Ordinis Ciſtercienſis Diœceſ. Leodien.ad fauorem laïcorum factam,decimæ occupatæ detineri poſſint? p.375

DEC. CCLXXXIX. ARGVM.

Abſolutio à cenſuris incurſis ob non paritionem mandato ab A.C.contra quinque Dignitates à Clemente VIII. erectas, relaxato,ſtante omnimoda paritione iiſdem iure merito competit,ſequeſtrumque eadē de cauſa ſuper fructibus iiſdem Dignitatibus ſpectantibus conceſſum reuocatur. p.376

DEC. CCXC. ARGVM.

Tempus promiſſionis dotis filiæ in æſtimando valore bonorum hæreditariorū Patris eſt attendendum, interque bona ipſius prælegatum ei à Patre fideicommittente relictum

Digitized by Google

relictum calculandum. ibid.

DEC. CCXCI. ARGVM.

Sententiæ concedentes immiſſionem ad fauorem alicuius reſpectu bonorum particulari fideicommiſſo ſubiectorum, quando in ſubſtantia ſunt conformes, ſtante ſtatuto Bononienſi circa vitium attentatorum exequi poſſunt. p.379

DEC. CCXCII. ARGVM.

De relaxando mandato pro exequutione mandati de manutenendo obtenti per Beneficiatos Eccleſiæ B.Mariæ de Petris Albis, pro portionibus præteritis ab Abbatiſſa Monaſterij debitis ſed non ſolutis. p.382

DEC. CCXCIII. ARGVM.

Abſolutio à cenſuris ob recurſus ad Iudices laicos habitos incurſis non competit, clauſulis in Breui Apoſtolico contentis haudquaquam ſufficienter prout requiritur adimpletis. p.383

DEC. CCXCIV. ARGVM.

Mandatum A.C. contra hæredes defuncti pro redditione rationis tutelæ per eum adminiſtratæ non eſt exequendum, maximè attentâ liquidatione crediti antecedenti non facta prout requiritur, ſtantéque tranſactione inter partes ſuper eadem præuia renunciatione quarumcunque litium poſtea ſecuta. ibidem

DEC. CCXCV. ARGVM.

Alimenta & ſumptus litis non debentur, niſi copulatiuè de paupertate & bono iure prætendentis conſtet. p.385

DEC. CCXCVI. ARGVM.

Remiſſoria ſtante materia articulata releuante, & pro victoriæ cauſa ſufficiente, iure merito eſt concedenda. ibidem

DEC. CCXCVII. ARGVM.

Gratia Apoſtolica quoad omnia narrata iuſtificata executioni iure merito eſt demandanda. p.387

DEC. CCXCVIII. ARGVM.

Sententiæ declarantes licere Præpoſitis Eccleſiæ Valentinæ ſedere ſuper ſedibus vacuis Dignitatū à Choro abſentium, cùm ab iiſdem intra terminum decem dierum nulla fuerit interpoſita appellatio,in iudicatum tranſire tam de iure Ciuili quàm Canonico dicuntur. p.388

DEC. CCXCIX. ARGVM.

Teſtatore in defectum aliorum hæredum ſubſtituente proximiores maſculos de parentela & agnatione, fideicommiſſum ad fauorem omnium in eodem gradu exiſtentium pro æquali portione purificatum cenſetur. p.389

DEC. CCC. ARGVM.

Expeditio mandati de manutenendo ſuper bonis particulari fideicommiſſo ſubiectis, ſtantibus pro eadem motiuis ſolidis & inconcuſſis fieri non immeritò poteſt. p.392

DEC. CCCI. ARGVM.

Sententia A. C annullatiua penſionis,de qua agitur ob non commiſſam cauſam appellationis infra decem dies in iudicatum tranſitum facit. ibid.

DEC. CCCII. ARGVM.

De modica nauis reſtituendæ, mercium & pecuniarum in inuentario diſcriptarum taxatione & liquidatione reformanda. p.394

DEC. CCCIII. ARGVM.

An prælatio in emptione omnium librorum exiſtentium in apotheca alicui legata, etiam prælationem in iure Inquilinatus ſeu Auiamento eiuſdem apothecæ comprehendat? ibid.

DECISIONES SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Coram R. P. D. Petro Carrillo de Acuña.

Camerinen. Parochialis.

Mercurij 7. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Reſignatio facta à Parocho cuiuſdam Eccleſiæ in fauorem alterius poſt obtentas litteras prouiſionis valet, non obſtante priuilegio Pontificis eandem per ceſſum, vel ex cauſa permutationis, aut deceſſum vacantem, Monaſterio cuidam vnientis.

SVMMARIVM.

1 *Vnio non comprehendit vacationem ob non publicationem reſignationis.*

2 *Vacatio licet detur ipſo iure ob non publicationem reſignationis, non tamen ſemper comprehenditur ſub quibuſcumque clauſulis niſi ſpecialiter exprimatur.*

3 *Monaſterio dicenti vnionem habere locum ob non factam publicationem incumbit probare negatiuam non factæ publicationis.*

4 *Vnire eſt quid facti & odioſum, nec præſumitur niſi probatur.*

5 *Vnio non intrat niſi beneficio vacante.*

6 *Beneficium non vacat facta reſignatione ad fauorem certæ perſonæ, niſi ad effectum, vt illi conferatur.*

7 *Reſignatione beneficij viuentis vniti per Sedem Apoſtolicam admiſſa, vnio pro illa vice ſuſpenditur.*

8 *Reſignatio an ſit nulla ob non factam mentionem vnionis.*

Deciſ. Rot. Rom. DD. Petr. Carrillo Pars I.

DECISIO PRIMA.

Extenſa per R. P. D. M. Carrillum vti ſubrogatum Eminentiſſimi Vbaldi tum temporis Rotæ Auditori.

DE anno 1612. Paulus V. fel. record. ad petitionem Eminentiſſ. Cardinalis Burghesij, cui Monaſterium Sanctæ Crucis de Saxoferrato S. Benedicti Ordinis Camaldulenſium erat commendatum, vniuit dicto Monaſterio nonnullas Eccleſias Parochiales, inter quas extat Parochialis Sancti Clementis, de qua agitur his verbis: *Cum primum illæ, vel ſingulæ earum per ceſſum, vel ex cauſa permutationis aut deceſſum vacauerint*, vt conſtat *ex breui vnionis ſummario Monachorum num.* 1.

De tempore dictæ vnionis, Parochialis iſta regebatur à quodam Hieronymo Bruno, qui illam poſtea deſignauit ad fauorem Nicolai ſui Nepotis, qui ex cauſa reſignationis huiuſmodi obtinuit de Anno 1621. à Sanc. mem. Gregorio XV. literas ſuæ prouiſionis, in quibus legitur ſuſpenſio quarumcunque vnionum ſub his verbis ampliſſima. *Quaſcumque ſpeciales, vel generales, etiam mentales reſeruationes, ac perpetuas, & temporales vniones, annexiones, incorporationes &c. ſpecialiter, & nominatim de dictis Eccleſiis, & cum prouiſionibus vel aliis depoſitionibus etiam ex tunc, prout ex die vacationis illius per ceſſum, vel deceſſum eiuſdem Hieronymi, quauis etiam Apoſtolica auctoritate ſub quibuſcunque verborum formis, & expreſſionibus, ac quibuſcunque clauſulis, & decretis conceſſas, hactenus eorum vim & effectum ad effectum validitatis præſentis reſignationis ſuſpendendo &c.* vt latius *in literis prouiſionis Summario Nicolai n.* 1.

Quarum literarum vigore dictus Nicolaus accepit poſſeſſionem dictæ Parochialis, & poſtmodum dicto Hieronymo Bruno qui prædictam Parochialem reſignauerat, Abbas & Prior Monaſterij S. Crucis

A præter

Digitized by Google

prætendentes, fuiſſe locum prædictæ vnioni, egerunt coram Ordinario Camerinen. a quo obtinuerunt ſententiam & mandatum de immittendo; quod poſtea cauſa appellationis deuoluta ad Rotam fuit reuocatum, coram bon. mem. Manzanedo, & prædictus Nicolaus manutentus in ſua poſſeſſione.

His ſtantibus tria dubia propoſita fuerunt coram Eminentiſſimo Cardinali Vbaldo tunc Sacræ Rotæ Auditore. Primum an ſit factus locus vnioni Eccleſiæ, de qua agitur ad fauorem Monaſterij S Crucis, ſuper quo non capta reſolutione DD. dixerunt vt informaretur, an Nicolaus teneatur docere de publicatione, & hoc fuit ſecundum Dubium, quo diſputato, & non reſolu-
1 to, tertiò dubitatum fuit; an vnio comprehendat vacationem ob non publicationem, & negatiuè DD. reſponderunt coram D. Cardinali Vbaldo, tunc Rotæ Auditore, in cuius locum ſubrogatus hanc deciſionem extendi.

2 Et moti fuerunt ea ratione, quia licet vacatio detur ipſo Iure ob non publicationem reſignationis, iuxta formam Conſtitutionis Gregorij XIII. quæ eſt Conſtitutio 87. *de publ. reſignat* Garz. *de benef. 2. part. cap. 3. §. 4. num.* 273. *cum ſeqq.* & certum ſit, quòd cæteræ omnes vacationes comprehendantur ſub clauſula, *vel alio quouis modo*, verificata vacatione expreſſa ſaltim de facto, Gomez *in reg de infirm. quæſtion.* 54. Paris *de reſignat. lib.* 8. *quæſtion.* 7 *num* 127. Caſſand. *deciſion.* 5. *de Præb.* Rota *deciſion.* 305. *numer.* 1. *part.* 3. *diuerſ.* tamen vacatio illa ob non factam publicationem nullatenus comprehenditur ſub quibuſcunque clauſulis etiam ampliſſimis, niſi ſpecialiter exprimatur, vt conſtat ex *dict. conſt.* §. 5. *verſ. illorum verò impetrationes*, & tradit Gonzal. *in reg.* 8. Gloſſ. 15. *numer.* 85. *&* 87. vnde cùm hæc ſpecialis expreſſio non ſit in prædicta vnione, meritò quamuis in ea adſint prædicta clauſula *aliquouis modo*, & aliæ clauſulæ ampliſſimæ, tamen in illa non erit comprehenſus talis modus vacationis.

3 Præterea, quia Monaſterio dicenti, vnionem habere locum, & vacationem intrare ob non factam publicationem, incumbebat probare concludenter negatiuam non factæ publicationis, quia in ea ſe fundat ex *l. in illa*, vbi Bartol. & Ias *ff. de verborum obligation.* Paris *de reſig. lib.* 11. *quæſtione* 6. *num.* 71. Garz. *de benef.* 11. *part. cap.* 3 §. 4. *numer* 308. & eodem modo incumbebat onus probandi ipſam vnio-
4 nem in caſu non factæ publicationis; cùm vnire ſit quid facti, & odioſum, nec præſumatur, niſi probetur. Mand. *reg.* 12 *quæſt.* 7 *lib.* 6. Garz. *de benef. part.* 11. *cap.* 1. *de vnion.* §. 1. *n.* 224. Rot. *deciſ.* 557. *n.* 3. *part* 3. *diuerſ.*

5 Facit etiam, quia vnio non intrat, niſi beneficio
6 vacãte, & beneficium nunquam vacat facta reſignatione ad fauorem certæ perſonæ, niſi ad effectum vt illa conferatur, nec comprehenditur in iuribus & priuilegiis loquentibus de beneficiis vacantibus, Ham. Par. *de reſig. lib.* 1. *q.* 4. *n.* 24. Garz. *p.* 11. *cap.* 4. *n.* 39. *&* *p.* 9. *cap.* 1. §. 1. *n.* 138. & in puncto Greg. *deciſ.* 159. *n.* 5. vbi Addent. *n.* 9.

Denique quia in hac reſignatione datur ſuſpenſio vnionum & aliarum gratiarum, qua ſtante, ſuſpenditur prædicta vnio, Mant. *de ſig Grat tit. de reſ. benſ. d. tit. ſuſpenſio*, Paris. *de reſignat. l.* 18. *q.* 7. *n.* 22. Garz. *dict.*
7 *p* 11. *n.* 31. *c.* 4. qui dicunt quod ſi beneficium vnientis vnitum contingat reſignari, & reſignationem per Sedem Apoſtolicam admitti, vnionem pro illa vice ſuſpẽdi: & ratio eſt quia Pontifex propter frequentes ſuſpenſiones, quas in ſimilibus reſignationibus concedere ſolet, cenſetur ab initio conceſſiſſe prædictam vnionem ſub iſta tacita conditione, vt locum non habeat in euentum reſignationis in fauorẽ certæ perſonę, Put. *deciſ.* 347. *n.* 5 *lib* 1. Rot *deciſ.* 30. *p.* 1. *recent.* præſertim, quia tunc non agitur de tollenda vnione in totum, ſed tantum de eius ſuſpenſione ad tempus incertum, & ſic de modico præiudicio, cùm poſſibile ſit, vt reſignatarius præmoriatur, vt conſiderat Put. *vbi ſupra*, Rot *d deciſ.* 38. *n.* 5. *p.* 1. *recent.* Paris. *lib.* 9. *q.* 9. *n.* 9.

Nec obſtat dicere, reſignationem fuiſſe nullam 8
ob non factam mentionem vnionis, Rot *deciſ.* 3. *de ver. perm. in antiq.* quia ceſſat hæc difficultas ſtante prædicta ſuſpenſione quarumcumque vnionum, ex cuius vigore potuit Pontifex ſaltim in genere cogitare de iſta vnione, quod ſufficit ad vitandam ſubreptionẽ, *l. qui iure ff. de teſtam militari*, Caſſand. *deciſ* 12. *n.* 6. *de præb & deciſ* 1. *de priuileg.* Felin. *in c. nonnulli n.* 13. *de reſcript.* Rot *d deciſ.* 38. *n.* 3. & ad hoc vt non dicatur tollere ius quæſitum, nec facere præiudicium conſiderabile vnioni conceſſæ, Put. *deciſ.* 347. *lib.* 1. Rot. *d deciſ.* 38. *p recent.* Et ita deciſum vtraque parte informante.

Romana Caſalis.

Ven. 1. Decembris 1634

ARGVMENTVM

Teſtamentum in forma probanti inducens fideicommiſſum ſucceſſiuum & perpetuum per inſtitutionem filiorum & deſcendentium in infinitum, eſt validum.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas relinquendi fideicommiſſum perpetuum ſucceſſiuum & abſolutum inter omnes vocatos, à vulgari conſuetudine recedit.*
2 *Conditio* ſi ſine filiis, *ad quos ſe extendat.*
3 *Verbum* in infinitum, in perpetuum, *&* ex prohibitione alienationis, *includit fideicommiſſum ſucceſſiuum & perpetuum.*
4 *Subſtitutio facta tantum vulgariter, an exſpiret per aditionem hæreditatis.*
5 *Grauamina portandi arma aut inſignia teſtatoris, habent vim modi non conditionis, adeòque ante lucrum quæſitum non adimplenda.*

DECISIO II.

DIe 29. Martij 1632. reſolutum fuit coram Reuerend. D. M. Vrgellen. conſtare de fideicommiſſo purificato ad fauorem D. Oleriæ Marchioniſſæ de Maximis, ex teſtamento Franciſci de Salamonibus eius proaui, quia in eo apertiſſima ſunt verba, quæ inducunt fideicommiſſum ſucceſſiuum, & perpetuum per inſtitutionem filiorum & Deſcendentium in infinitum, & per ſubſtitutionem vulgarem pupillarem, & fideicommiſſarium circa omnes factam; & conſtat dictam D. Oleriam eſſe vocatam tanquam præceptem ipſius teſtatoris, vt bene Dominus meus

Google

meus Vrgellen. poſtea die 28. Maij eiuſdem anni cauſa repropoſita, Domini ſteterunt in deciſis, reſoluentes etiam teſtamentum eſſe in forma probanti, & cum præſuppoſito quòd D. Oleria ſuam perſonam in actis legitimauerit, & probauerit ſuam deſcendentiam ex prædicto Franciſco de Salamonibus.

Hodie verò tertiò, repropoſita cauſa, iterum Domini in deciſis ſteterunt ex fundamentis deductis
1 in vtraque deciſione: & præcipuè, quia ſatis conſtat de voluntate relinquendi fideicommiſſum perpetuum ſucceſſiuum, & abſolutum inter omnes vocatos, quo caſu receditur a vulgati conſuetudine,
2 Oldrad. 21. & conditio *ſi ſine filiis* extenditur ad omnes filios vocatos in perpetuum, adeò vt vnus alteri reſtituere teneatur, donec hæreditas ad vltimum vocatum pertineat, Fuſar. *q.* 480. *num.* 2. Rot. *deciſ* 486. *num.* 2 *p.* 5. *recent* & id clariſſimè conſtat ex vocationibus, & ſubſtitutionibus factis per verbum
3 *in inſtitutum*, & *in perpetuum*, & *ex prohibitione alienationis*, ex quibus omnibus reſultat fideicommiſſum ſucceſſiuum, & perpetuum, Molinus *de Hiſp primog l.* 1. *c.* 6. *n* 24. & 25. Caſtillo *tom.* 6 *contr. c.* 117. *per totum*, & *n.* 29. Paris *conſil.* 37. *n.* 24. *n.* 2. Roland. *conſ.* 23. *n.* 28. *lib.* 4. Rot *deciſ.* 121. *num.* 4. *p.* 2. *diuerſ.* Seraph. *deciſ.* 409 *num.* 5.

4 Nec obſtat obiectio, quod ſubſtitutio facta fuerit tantùm vulgariter, & ſic ſpirauerit per aditionem hæreditatis. ex *l. poſt aditam*, vbi Iaſon. *c. de impub. & aliis ſubſt. cum vulg.* quia contrarium patet ex verbis ipſius teſtamenti, nam ex illis conſtat, filias, & deſcendentes eſſe inſtitutas, ab inuicemque ſubſtitutas reciprocè per fideicommiſſum *in perpetuum*, & *in infinitum*, & ita ſemper habere locum ſucceſſiuè prædictas ſubſtitutiones, *leg. nam hoc iure* 4. *l. Lucius Titius* 45 *ff. de vulg. l. precib C de impub.* Bart. *in l. Centurio ff. de vulg.* Couarruu. *in C. Raynutius* §. 9. & alij relati per Peregrinum *de fid. art.* 24. *n.* 2. Mant. *de coniect. lib.* 7 *tit.* 4. *n.* 6.

5 Minus obſtat quod dicta Marchioniſſa non portet arma, nec inſignia teſtatoris, quia hæc grauamina, & ſimilia in dubio cenſentur appoſita in vim modi non conditionis, Bart. *in l. cum mota, num.* 2. *Cod de tranſact.* & ideo non ſunt adimplenda ante lucrum quæſitum, Molin. *de Hiſp primog. lib.* 2. *c.* 12. *n.* 9. & 41. & *cap.* 14. *n.* 12.

Et ita vtraque parte informante deciſum.

Lucana Exemptionis.

Veneris 12. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Ordinarius in ſua iuriſdictione etiam quoad Capellas, Eccleſias Collegiatas, & alia pia loca priuilegia exemptionis quomodocumque prætendentia eſt manutenendus.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus de iure communi habet fundatam intentionem exercendi iuriſdictionem quoad omnes ſubditos in ſua Diœceſi.*

2 *Exemptio Eccleſiæ collegiatæ in quantum ſe extendat.*

3 *Exemptio datur alicui ratione vnius qualitatis, non alterius.*

4 *Adminiſtratores quorumcumque locorum piorum, ex Concil. Trid tenentur reddere rationem adminiſtrationis Epiſcopo, etiam tanquam ſedis Apoſtolicæ Delegato.*

DECISIO III.

DVBITAVI an D. Epiſcopo Lucanæ Ciuitatis danda ſit manutentio in quaſi poſſeſſionem viſitandi Capellam ſitam in Eccleſia Sancti Saluatoris, & petendi rationem adminiſtrationis bonorum hoſpitalis S. Anſani, quorum adminiſtrator eſt Vincentius Menochius Canonicus Eccleſiæ collegiatæ S. Michaelis eiuſdem Ciuitatis, quæ Eccleſia per Leonem X. vt prætenditur, exempta eſt à iuriſdictione Ordinarij; & Domini affirmatiue reſoluerunt, quia Epiſcopus 1
de iure communi habet fundatam intentionem exercendi iuriſdictionem, quoad omnes ſubditos etiam inuitos in tota ſua diœceſi, *cap. conquerenti de off. ordinan. C. Epiſcopus eodem tit. in* 6. *cap. omnes Baſilicæ* 16. *q.* 7. ex qua ſola aſſiſtentia iuris ei debetur manutentio, etiam non probata quaſi poſſeſſione, *C. cum perſonæ, in fin. de priuileg. in* 6. Mares. *var. rer. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 3. & 4. Caputaq. *dec.* 306. *p.* 1. *Rot. dec.* 491. *n.* 1. *p* 1 *recent.*

Nec obſtat exemptio dictæ Eccleſiæ Collegiatæ 2
oppoſita per dictum Vincentium, quia reſpicit tantum Canonicos vt Canonicos, & loquitur in rebus pertinentibus ad eandem Eccleſiam exemptam, & nō eximit ita illos, vt non teneantur reddere rationem dicto Epiſcopo de adminiſtratione ſuſcepta, ratione Capellæ dicti hoſpitalis, quia in his exemptio non habet locum, vt probat expreſſius textus *in cap. Cum Capella de priuileg.* & in terminis Couarru. *prac cap.* 1. *n.* 5. *verſ. quòd cum Roman. Pontifex,* Nauar. *conſil.* 19. *n.* 9. *de cleric.*

Et ratio eſt, quia in eadem perſona poſſunt con- 3
currere diuerſæ qualitates, ita vt ratione vnius, & non alterius detur exemptio, *c. per exempt. de priuil. in* 6. vbi Gem. *n.* 4. Seraph. *deciſ.* 1058. *n.* 8. & faciunt tradita per Bald. *in l. acceptam. n.* 4. *C. de vſur.* Matanta *de ordine iudiciorum* 4. *parte, diſtinct.* 11. *num.* 4. Afflict. *dec.* 24 *n.* 3.

Et ceſſat difficultas ex Concil. Tridentino *ſeſſ.* 22. 4
c. 8. & 9. *de reform.* vbi adminiſtratores omnes Eccleſiaſtici, & laici fabricæ cuiuſuis Eccleſiæ, & quorumcunque piorum locorum, ſingulis annis tenentur reddere rationem adminiſtrationis Epiſcopo, etiam tanquam ſedis Apoſtolicæ delegato, non obſtantibus quibuſcunque conſuetudinibus, & priuilegiis in contrarium, vt tradunt Gutier. *l.* 1 *can. c.* 35. *n.* 19. *cum ſeqq.* Flores de Men. *Var. l.* 1. *c.* 21. *n.* 179. & *lib.* 3. *q.* 21. *n.* 180. Grat. *diſcept.* 393. Garz. *de benef.* 5. *parte c.* 1. *n.* 601. Et ita deciſum Epiſcopo tantùm informante.

Meleuitana Antianitatis.

Lunæ 15. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

De Antianitate Equitis Religionis Hieroſolymitanæ. Vid. infrà Deciſ. 8. & 9.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus per tres ſententias ad dinumerandam antianitatem ſuam poteſt appellare ad Rotam.*

2 *Condemnatus, ad dinumerandam antianitatem à tempore expreſſo in ſententiis para us, an teneatur ſoluere expenſas?*

DECISIO IV.

ORTA lite coram Ven Conſilio magni Magiſtri Religionis Hieroſolymitanę, inter Ludouicum Caninum de Mendoza militem eiuſdem religionis ex vna parte, & ex alia Ferdinandum Torres, & Conſortes Milites etiam eiuſdem Religionis, ſuper numeratione antianitatis; dictus Mi-
1 les Ludouicus condemnatus fuit per tres ſententias ad dinumerandam ſuam antianitatem, non ab anno 1608. vt prætendebat, ſed ab anno 1612. quibus appellauit, & deuoluta cauſa in quarta inſtantia ad Rotam, mihique commiſſa cum clauſula, *parito iudicato*, duplex dubium propoſui. Primum, an conſtet de ſufficienti paritione? Secundum, an acta ſint integre tranſportata? quo ſecundo non reſoluto in primo Domini affirmatiuè reſponderunt.

Fundamentum fuit, quia ad ſatisfaciendum dictæ clauſulæ ſufficit patientia, & verbalis paritio facta in actis, nempè quod paratus ſit condemnatus prout in
2 præſenti, ad dinumerandam antianitatem a tempore expreſſo in ſententiis, cùm per eas non condemnetur ad dandum, vel faciendum alium actum poſitiuum, Put. *deciſ.* 244. *lib.* 1. *in correct.* Moet *deciſ.* 9. *de re iudic.* Seraph *deciſ.* 754 *n.* 1. Mareſcot. *lib.* 1. *var. c* 36. *n.* 26. non tamen tenetur ſoluere expenſas vigore dictæ clauſulæ, quia requiritur, vt condemnatus fuerit tribus ſententiis conformibus; nec ſufficit condemnatio in vna, vel altera de tribus: Mareſcot. *dict. cap.* 86. *n.* 27. qui plures deciſiones, allegat Mart. *de clauſ.* 1. *part. clauſ.* 92. *n.* 2. Greg. *deciſ.* 361. Reuerendiſſimus D. meus Decanus *deciſ.* 357.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Aretina Capellania, &c.

Veneris 19. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

De Clerico immittendo in poſſeſſionem cuiuſdam Capellaniæ vigore ſubrogationis in forma *dignum* alteri commiſſæ.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ex commiſſione Rotali & citatione cum inhibitione contra aduerſarium perſonaliter executa eſt valida.*

2 *Citatio emanata vigore commiſſionis Rotalis, an tollatur ex facto ſi intra annum non fuerit reproducta in actis.*

3 *Tranſportandi obligatio ceſſat ſtante diuerſitate cauſa.*

4 *Allegatio ſuſpicionis non releuat, cùm ab vlteriori proceſſu fuerit appellatum.*

5 *Lite per menſem cum dimidio durante nulla adeſt præcipitantia.*

6 *Mandatum de immittendo vi ſubrogationis probatis omnibus neceſſariis requiſitis executioni eſt mandandum.*

7 *Subrogationis aliquod requiſitum an ceſſet lite inter partes ſuper titulo beneficij non exiſtente.*

8 *Acta facta ad inſtantiam vnius partis an ſuffragentur alteri colitiganti.*

DECISIO V.

DOMINI reſponderunt, ſententiam R. P. D. mei Pitonani confirmandam eſſe, in qua pronunciatum fuit, ſententias latas contra Grazinium eſſe infirmandas, & mandatum de immittendo in poſſeſſionem Capellaniæ de qua agitur, dandum eſſe eidem Grazinio vigore ſubrogationis in forma *dignum* commiſſæ Vicario Aretino, & obtentæ in iuribus, & poſſeſſione dicti Comitis Rotilli colitigantis, qui deceſſerat pendente lite in Rota, non obſtantibus nullitatibus, & iniuſtitia contra dictam ſententiam Rotalem oppoſitis.

Fundamentum fuit, quia prædicta ſententia eſt
1 valida, & iuſta. De validitate conſtat ex commiſſione Rotali, & ex citatione cum inhibitione contra Franciſcum Rotillum perſonaliter executa. Vnde dicto Rotillo per ſe aut per eius Procuratorem non comparente, meritò fuit proceſſum per contradictas iuxta ſtylum, de quo Caputaq. *deciſ.* 262. *p.* 2. Vant. *de nullitate ex defectu iuriſd. deleg. n.* 1. & 2.

Nec obſtant nullitates oppoſitæ contra validita-
2 tem. Non prima quòd citatio emanata vigore commiſſionis Rotalis non fuerit intra annum reproducta in actis, quia tollitur ex facto, cùm præſentata fuerit in partibus de menſe Martij 1632. & reproducta in actis de menſe Ianu. 1633. & de iure poteſt intra annum quandocunque reproduci, nec dicitur circumducta, Vant *de nullit. ex defectu cit. n.* 111. Veſtr. *in praxi lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 14. *de dolo, & contum. in nou & deciſ.* 21. *de appell.*

Non obſtat ſecunda ex defectu tranſportationis actorum præcedentis cauſæ inter Comitem Rotillũ, & Graziniũ, quoniã ſufficit integrè tranſportata eſſe acta facta ſuper ſubrogatione in iuribus dicti Comitis, nec erat neceſſe tranſportare acta præcedentia cũ
3 dicto Comite, perſona diuerſa, & ſuper diuerſo titulo agitata, quia ſtante diuerſitate cauſæ ceſſat obligatio tranſportandi, tam ex diſpenſatione iuris communis, quàm Concil. Trid. Seraph. *dec.* 1305. Greg XV. *deciſ.* 55. *per totum.*

Minus ſubſiſtit tertia nullitas deducta ex eo, quòd ſententia Rotalis confirmet ſententiam Decani Aretini, quæ dicitur nulla ex duplici capite, & quia lata fuit poſt recuſationem Iudicis cauſa ſuſpicionis, &
4 quia lata fuit præcipitanter: nam allegatio ſuſpicionis non releuat, cum fuerit appellatum ab vlteriori proceſſu, prout de iure requiritur, Ruin. *conſ.* 61. *n.* 36 *lib.* 4. Curt. Iun. *conſ.* 175. *n.* Lancellot *de attent. c.* 4. *limit.* 2. *n.* 71. Rot. *deciſ.* 563. *n.* 8. *p* 1. *diuerſ.* Greg. *deciſ.* 166 *n* 7. vbi Add. imò cum fuerit conſenſum in iuriſdictionem dicti Decani per plures actus, non potuit allegari ſuſpectus ſine expreſſione cauſæ ſuperuenientis poſt illos actus nata, *conſ.* 532. *n* 9 Beron. *conſ.* 16. *n.* 27. Gra. *diſcept.* 100. *n.* 31 & *ſeq.* Rot. *diuerſ. deciſ.* 2. *n.* 1. *par.* & coram Canal. 158. *n.* 1. nec adeſt vlla præ-
5 cipitantia, cum lis durauerit coram Domino Iudice per menſem cum dimidio, & ad iſtum effectum tempus attenditur à die deputationis, vt in ſpecie tenet Rota *deciſ.* 743. *n.* 5 *p.* 2 *recent.* vbi defenditur ſententia lata intra 30. dies à die deputationis Iuſtitia verò ſententiæ patet, quia in ſubrogatione probata fuerunt omnia neceſſaria requiſita, nempè Clericatus, lis, & obitus in poſſeſſione, quibus concurrentibus

mandatum

mandatum de immittẽdo concedendum eſt, & exequutioni mandandum, *c. Si quando de re iudic.* Garz. *de benef. p. 2. c. 4. in pr. n. 4. & 16. cum ſeqq.* Greg *deciſ. 32. & deciſion.* 103. vbi Add. Seraph. *deciſion.* 199. *per totum.*

Præterea, quia narrata in literis ſubrogationis fuerunt verificata, nempè Capellaniam eſſe beneficium ſimplex; & de iurepatronatus, & ſolitam obtineri per clericos ſeculares, & valorem beneficij non excedere 24 ducatos, & idoneitatem dicti Grazinij, vt latè conſtat ex deciſione in hac cauſa facta coram Domino meo Pirouano.

Neque obſtat obiectum factum contra iuſtitiam dictæ ſententiæ Rotalis, nempe quòd lis, quæ vertebatur
7 intra Grazinium, & Comitem, non fuerit ſuper titulo beneficij, & ideo ceſſare vnum requiſitum dictæ ſubrogationis, quia cùm dictus Grazinius, & Comes eſſent ambo præſentati ad dictum beneficium, & vterque inſtaret coram Ordinario ſuper inſtitutione obtinenda, & latæ fuerint deſuper ſententiæ, ſufficit, vt dicatur beneficium litigioſum ad effectum obtinendi ſubrogationem; Sarm. *in reg. de ſubrog. collit. quæſt.* 13. *ſub n.* 1. Garz. *de benef. p. 11. cap. 3. §. 1. n.* 82. & 83. Seraph. *dict. deciſ.* 990. *n.* 5.

Nec releuat, quod citatio vigore commiſſionis obtenta pro Grazinio, & Monachis aſſertis patronis contra D. Comitem, fuerit tantum præſentata ad inſtantiam Grazinij; nam vltra quod ex atteſtatione
8 Nuntij, conſtat de contrario, tollitur difficultas, quia cùm lis fuerit in partibus per Monachos, & Grazinium cœpta, & proſequuta, euenit vt acta poſtea facta ad inſtantiam vnius partis ſuffragentur etiam alteri collitiganti, vt latè probat Cranet *conſ.* 45. *nu.* 2. Rot. *deciſ.* 579. *n.* 1. & 3. *p.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 191. *n.* 1. *in fine p.* 2. Put. *deciſ.* 459. *lib.* 2. *in correct.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Meleuitana Antianitatis.

Lunæ 29. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Tranſportatio cum actis neceſſariis & ad cauſam pertinentibus integra eſt & valida: vbi plura de modo & actis tranſportandis.

SVMMARIVM.

1 *Tranſportatio actorum quando præſumitur integrè facta allegarti contrarium incumbit onus probandi.*

2 *Acta ſolùm illius cauſæ quæ tractanda eſt, debent tranſportari, etſi acta facta in alia cauſa multum conferant ad eam quæ tractanda eſt.*

3 *Acta ſine citatione, vel verbaliter producta non ſunt tranſportanda.*

4 *Productio realis Iurium ſeu iudiciarius ordo non requiritur in religione Hieroſolymitana iuxta diſpoſitionem eius ſtatuti.*

DECISIO VI.

DOMINI dixerunt conſtare de integra tranſportatione actorum facta per Dominũ Equitem Ludouicum Canzinum: nam ipſe tranſportauit omnia acta neceſſaria, & pertinentia ad cauſam antianitatis de qua agitur, quibus etiam fauet præſumptio integræ tranſportationis, quæ 1
transfert onus probandi in allegantem contrarium; Mareſc. *lib.* 2 *var. rer. cap.* 43 *n.* 6. Grat. *diſcep. c.* 321. *num.* 29. Greg *deciſion.* 15. & 59. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 188. *num.* 2. Poſt. 2. *volum. conſ.* Farin.

Non obſtat quod non fuerint tranſportata acta proceſſus, in quo agebatur de nobilitate dicti Equitis, quia cùm fuerint duo iudicia ſeparata; vnum ſuper receptione, & nobilitate, de quibus non agitur: alterum ſuper antianitate à quo tempore ſit numeranda, in quo iudicio lata fuerunt tres ſententiæ contra Dominum Equitem, à quibus ipſe appellauit, & cauſa appellationis coram me pendet; conſequenter dicendum eſt, non teneri tranſportare acta primi proceſſus tanquam diuerſa, & non neceſſaria ad hanc cauſam, quia acta ſolùm illius cauſæ, quæ tractanda eſt, debent tranſportari, Mareſcot. *vbi ſupra* 2
n. 8. Rot. *deciſ.* 11 & *deciſion* 884 *p.* 4 *recen.* quod procedit etiamſi acta alterius cauſæ multum conferant ad ea quæ tractanda eſt: non enim ſequitur quod ſint de actis illius cauſæ, quæ examinanda venit, Grat. *vbi numer.* 16. Rot. *in Romana depoſiti quinta Iulij* 1600. coram R. D. meo Decano.

Minus obſtat quod in ſententia, quæ datur in ſummario Ferdinandi *num.* 4. adſunt illa verba *multis allegatis iuribus, & productis exemplaribus*; ex quibus inferri videtur ad productionem aliorum actorum, ex adductis per Rotam *in Piſterien. beneficij* 13. *Ianuarij* 1617. *coram bon. mem.* Buratto, Add ad Greg. *deciſ. dicta.*

Quia reſpondetur, quod licet Iudex pronunciando dixerit dicta verba, non inde ſequitur, quod acta fuerint producta realiter parte citata prout requiritur ad effectum, vt tranſportari debeant: nam potuit eſſe productio realis ſine citatione partis, vel 3
productio verbalis tantùm, in qua non requiritur tranſportatio; Bart. *in extrauag. ad reprimend. verb. n.* 5. Roman. *conſ.* 519 *nũ* 3. Rot. *deciſ.* 445. *n.* 1 *p.* *diuerſ.* præcipuè in Religione Hieroſolymitana, in qua non 4
eſt neceſſaria productio realis parte citata, nec ordo iudiciarius ſeruatur, ſed ſolo verbo *extraiudicialiter*, & oſtenſis iuribus proceditur; ſecundum ſtatutum expreſſum dictæ Religionis datum in Summ. Ludouici *n.* 7. & in his terminis fuit reſolutum *in Meliten. conſeruæ, decima Iunij* 1610. coram Buratto, & *in Neriotte bob.* 24. *Aprilis* 1617. coram Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio. Sed ex abundanti conſtitit, etiam de tranſportatione dictorum exemplarium, de quibus in prædicta ſententia ſit mentio.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Romana Caſalis.

Mercurij 7. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Immiſſio in poſſeſſionem heredi eſt concedenda, concurrentibus omnibus ad immiſſionem neceſſariò requiſitis.

SVMMARIVM

1 *Tria ſunt requiſita vero heredi neceſſaria, legitima deſcendentia, mors vocatorum, & identitas rei.*

2 *Nominatio filialis facta in inſtitutio e teſtamenti, an probet filiationem.*

3 *Dimdere vſumfructum bonorum hæreditariorum, penſiones illius percipere, & contrahere nuptias in facie Eccleſiæ, tanquam filius aut deſcendentes Teſtatoris, an probent filiationem.*

4 *Probatio tanquam ſuper ſtatu & legitimatione perſona afficit omnes.*

5 *Vbi plures ſunt deſcendentes non acceptantes fidei commiſſum pro eorum portione purificatum, alter fidei commiſſarius agnoſcens totum conſequitur iure accreſcendi.*

6 *Identitas rei an probetur, re à Teſtatore fideicommiſſo ſubiecta.*

7 *An per diuiſiones inter hæredes factas aperiatur locus ſucceſſionis alteri in caſu alienationis vocato.*

8 *Derogatio in quantum operatur.*

DECISIO VII.

POSTQVAM reſolutum fuit conſtare de fideicommiſſo Franciſci de Salamonibus purificato ad fauorem Oleriæ Marchioniſſæ de Maximis, dubitaui, an ei danda ſit immiſſio in poſſeſſionem Caſalis Anguzzani, de quo agitur: & Domini affirmatiuè reſponderunt, quia conſtat de legitima
1 deſcendentia d. D. Oleriæ, de morte omnium vocatorum, & de identitate dicti Caſalis, quibus concurrentibus immiſſio neceſſariò concedenda venit, Rot. *deciſ.* 276. *n.* 2. *p.* 2. *recen.* & *deciſ.* 471. *in poſth.* Farinac. *part.* 1. Deſcendentia Oleriæ, ex Franciſco de Salamonibus probatur, nam iſte habuit duas filias Oleriam Seniorem, & Vincentiam, & in teſtamento, cum quo deceſſit, eas vti filias legitimas, & naturales hæredes inſtituit, *ſummario n.* 1. quæ nominatio
2 facta in inſtitutione probat filiationem, Barth. *in l. quidam, cum filium ff. de verbo oblig.* & *in l.* 3. § *Iulianus, n.* 3 *ff. de liberis, & poſthum.* Maſcard *de probat. concluſ.* 393. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 218 *p.* 1. *diuerſ.* & *deciſ.* 641. *n.* 5. *p.* 3. & *deciſ.* 578 *n.* 1 *ad fin p.* 4 *recent.*

Et ex prædicta Oleria ſeniori conſtat natas fuiſſe
3 Victoriam, & Iſiphilem; quæ inter ſe diuiſerunt vſumfructum bonorum hæreditariorum Franciſci earum Aui, vti filiæ Oleriæ *ſumm. n.* 5. & quia D. Victoria vti filia Oleriæ locauit Domino Caſale, & penſiones illius percepit *ſumm. n.* 5. & 7. Et præterea, quia vti filia D. Oleriæ contraxit nuptias ſolemniter in facie Eccleſiæ præſente bon. memor. Card de Piſis, & aliis Illuſtribus conſanguineis cum Aſcanio Rebiba de anno 1581 *ſum. n.* 3. vt in terminis, Bald. *in cap. ſeries n.* 4. *de teſt.* Socin. *conſ.* 68. *num* 7. *ante fin. lib.* 4. ex quibus reſultat plena probatio filiationis, Barth. *in l.* 1 § *planè de lib agn.* Alex. *conſ.* 90. *colum.* 3. *in fin. volum.* 6. Ceph. *conſ.* 137 *num.* 44 *lib.* 1. Maſcard. *concluſ.* 794. *n.* 1. & 11. Seraph. *deciſ* 489. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 176. *n.* 1. & 13 *part.* 1 *recent.*

Et quod ex dicta Victoria, & Aſcanio Rebiba nati fuerint D. Oleria iunior Marchioniſſa, & Ioannes Baptiſta, probatur ex teſtibus examinatis in Curia Capitolina, contra Alexandam aduerſariam cum eiuſdem interrogatoriis, quæ probatio tanquam ſu-
4 per ſtatu, & legitimatione perſonæ afficit omnes, Bart. *in l.* 2. *n.* 4 *ff de iudic.* Felin. *in c. cauſam, quæ il.* 1. *de teſtib.* Caual. *deciſ.* 575. *n.* 8. & *deciſ.* 524. *n.* 3. Obitus Franciſci fideicommittentis proaui Oleriæ Iunioris, & obitus Oleriæ eius Auiæ, & Victoriæ eius matris, & aliorum vocatorum ad fideicommiſſum, probatur ex inſtrumentis diuiſionum, *dicto ſumm. n.* 2. & 4. & ex partitis extractis ex libro mortuorum *ſum. n.* 12. Immol. *conſ.* 110 *in fin.* Greg. XV. *deciſ.* 78. *n.* 2. Rot. *deciſ.* 321. *n.* 3. *p.* 1. *recent.* & ex Confeſſione Ioannis Baptiſtæ *ſumm. n.* 7. à qua cauſam habet prædicta Alexandra.

Nec obſtat prætenſa exiſtentia aliorum deſcendentium ex dicta Iſiphide filia Oleriæ ſenioris, quia quicquid ſit de exiſtentia prędicta in omnem caſum,
donec ipſi non acceptant fideicommiſſum pro eo- 5
rum portione purificatum, poteſt alter fidei-commiſſarius agnoſcens totum conſequi iure accreſcendi, Simon de Præt *de interp. vlt. volunt. fol.* 201. *n.* 19. Rot. *in Tiburtina caſtri S. Angeli* 26. Nouembris 1616. coram Andrea.

Identitas autem d. Caſalis probatur ex ſupradictis 6
inſtrumentis diuiſionum inter filias, & hæredes Oleriæ ſenioris, quæ tanquam de bonis hæreditariis fideicommittentis probant Caſale, de quo agitur, fuiſſe fideicommiſſo ſubiectum, Barbat. *conſ.* 14. *col.* 6. *lib.* 4. Natta *conſ.* 235. Peregr. *de fideic. art.* 44. *n.* 5. Fuſar. *de ſubſt. q.* 110. *n.* 11. Rot. *deciſ.* 706. *n.* 1. *p.* 2. *recent.* & conſtat etiam prædictum Caſale fuiſſe repertum in hæreditate ipſius Franciſci, quia Societas Sanctiſſimæ Annunciatæ ex cauſa legati annui ſibi relicti ab eodem Franciſco, obtinuit ſententiam in Saluiano contra dictam Alexandram tanquam poſſidentem dictum Caſale vti hæreditarium dicti Franciſci, *ſum. n.* 9. Peregr. *de fideicom. d. art* 44. *n.* 6. & ex teſtibus examinatis ad perpetuam rei memoriam *ſumm. n.* 8. & ex Confeſſione D. Ioannis Baptiſtæ facta in inſtrumento locationis, *ſum. n.* 7. & in commiſſione cauſæ *ſumm. n.* 11.

Neque obſtat, quod videatur per diuiſiones factas 7
inter hæredes Oleriæ, fuiſſe apertum locum ſucceſſioni Societatis Sanctiſſimæ Annunciatæ vocatæ in caſu alienationis; nam reſpondetur, quòd prohibitio teſtatoris non aperuit in hoc caſu fideicommiſſum ad illius fauorem, quia diuiſio præceſſit præuia auctoritate Apoſtolica, cum expreſſa derogatione cuicunque caducitati prouenienti ex teſtamento: derogatio 8
namque operatur ac ſi diſpoſitio, cui derogatur non adeſſet, Rota *deciſ.* 86 *n.* 9. *p.* 1. *recent.*

Ex quibus rationibus moti Domini, immiſſionem eſſe dandam prædictæ Oleriæ Marchioniſſæ, niſi obſtent detractiones oppoſitæ per Alexandram, de quibus videbitur ſi opus fuerit Et ita deciſum vtraque parte informante.

Meleuitana Antianitatis.

Lun. 12. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Antianitas Equitis Hieroſolymitani à quo tempore ſit numeranda?

SVMMARIVM.

1 *Antianitas currit à tempore quo ſoluitur* paſſagium *communi theſauro Religionis Hieroſolymitana ſecundum eiuſdem Religionis ſtabilimenta.*

2 *Statutum Religionis Hieroſolymitana confirmatum à Sede Apoſtolica omnino eſt ſeruandum.*

3 *Solutio paſſagij ex libris dicta Religionis ad hunc effectum à deputatis ſcriptis plenè probatur.*

4 *Antianitas numeranda eſt à die ſolutionis, non à tempore factarum probationum.*

5 *Primis*

5 *Primis probationibus non totaliter reprobatis, ſecundæ ex iuris interpretatione ad tempus primarum interpretationum retrotrahuntur.*

6 *Probationes ſecundæ in corroborationem priorum probationum facta cenſentur.*

7 *Primis probationibus à litigante oblatis, ſi impediatur quominus tranſmittat, haberi debet pro admiſſo & venit excuſandus.*

8 *Antianitas regulariter currit à die antiquioris ingreſſus.*

DECISIO VIII.

FVIT reſolutum antianitatem D.Equitis Ludouici informantis numerandam
eſſe à die 14. Nouembris 1608. in quo
1 ſoluit pecunias vulgò *paſſagium* communi theſauro religionis Hieroſolymitanæ, à quo tempore ſecundum ſtabilimenta eiuſdem Religionis, vt *in ſtat.15.tit.5 de com.theſ.* incipit currere antianitas, & ita firmauit Rota coram Greg.*deciſ.346.circa finem*, & *deciſ.49. n.21.* & *in Neritonen. antianitatis 15. Aprilis de 1622.* coram Remboldo, & *in Meleuitana Antianitatis 24. Martij* 1634. coram Reuerendiſſ. D. nico Vrgelleno: quæ deciſiones fundantur in clara diſpoſitione dicti ſtatuti, quod cùm ſit confirmatum à Sede Apoſtolica,
2 omninò ſeruandum eſt. Abb *in cap. dilecti n.34. de prebend.* Felin. *in cap cùm acceſſiſſent n.4. & 7.* vbi Decius *n.19. de conſt.* Gabr. *concluſ.5 n.20 de clauſ.* Solu-
3 tio verò dicti paſſagij probatur ex libris dictæ religionis, qui tanquam ſcripti à deputatis ad hunc ef-
1 fectum plene probant, Bart. *in l. argentum in principio, & in c quamuis ff. de eden.* Salicet. *in l.1 col.3 verſ. quero C. eodem tit.* Barb. *conſ.53. lib.3.* Seraph. *deciſ.431. n.6. & deciſ.1088.*

Neque obſtat quod contradictis primis probationibus de anno 1608. D. Ludouicus fuerit admiſſus ex nouis probationibus factis de anno 1612. & ideo quod ab hoc tempore numeranda ſit antianitas quia vltra quòd non probatur, quòd D. Ludouicus fuerit admiſſus vigore ſecundarum probationum, cum imò conſtet indiſtinctè admiſſum fuiſſe vigore tam primarum, quam ſecundarum probationum, & præterea appareat ſecundas probationes fuiſſe factas, ex quo primæ contradictæ fuerunt, & ſolùm quia primæ fuerunt deperditæ; ex abundanti reſpondetur, quod ad effectum de quo agitur non attenditur tempus probationum, ſed tempus ſolutionis paſſagij iuxta
4 diſpoſitionem ſupradicti ſtatuti 15. dicentis; *antianitatem numerandam eſſe & currere à* [illegible] *ſolutionis, & non à tempore factarum probationum*, & in his terminis reſolutum fuit *in dicta Neritonen.* coram Remboldo.

Nec etiam obſtat obiectum factum pro parte Domini Ferdinandi, & litis conſortium prætendentium primas probationes nobilitatis fuiſſe reprobatas in Capitulo Prouinciali nemine diſcrepante, in quo caſu reprobatus ab ingreſſu huius ordinis, omninò, & penitus excludendus eſt, ita vt poſteà admitti non poſſit ad nouas probationes, vt diſponitur *in ſtatuto 14 del conſ* nam fuit reſponſum id non probari, cùm tamen tanquam fundamentum dicti Ferdinandi concludenter ab eo probandum eſſet, *l. actor. C de prob. l. ei qui dicit ff. eodem*, Surd. *conſ.34. n.11.* imò conſtat de contrario; nam ex eo quod prædictæ probationes fuerunt deſumptæ ex archiuio Prioratus Caſtellæ & ad Conuentum tranſmiſſæ, claré colligitur non fuiſſe reprobatas nemine diſcrepante, nam ſi fuiſſent ſic reprobatæ, non potuiſſent tranſmitti contrà formam dicti ſtatuti 14. nec dictus Ludouicus admiſſus fuiſſet à tribunalibus Religionis ad nouas probationes, habitum, & profeſſionem, vt fuit poſteà admiſſus; ex quo ſequitur neceſſariò, primas probationes non fuiſſe reprobatas nemine diſcrepante, ad *text. in l ad rem mobilem ff. de procurat. l. illud ff. de acquir. rerum dominio.* Aret. *conſil.10 n.21.* Alex. *conſ.110 lib.5.* Anton. Gomez. *lib.1. var. c.3. n.25.* Rot. *deciſion.44. numer.2.* & *deciſion.105. part.1. recent.* Vnde cùm primæ probationes non fuerint to-
taliter reprobatæ, ſecundæ, quæ poſtea factæ fue- 5
runt ex iuris interpretatione retrotrahuntur ad tempus primarum probationum, Bald. *in cap.1. poſt principium de fide inſtr.* Dec. *in auth. ſi quis in aliquo numer.3. C. de edend.* & ideo ſecundæ probationes non dicuntur nouæ, ſed factæ cenſentur in corroborationem priorum probationum, Cæſ de Graſſis *deciſion.20. numer.11. de prebend.* Rot *diuerſ. deciſ. 435. numer.4. part.1.* & *in Caſar. Auguſtana parisiensis coram Iuſto impreſſa penes Marchel. de commiſſ p.1. fol.340.*

Quæ eò faciliùs procedunt in hoc caſu, cùm 6
non ſteterit per Ludouicum, quominus tranſmitterentur primæ probationes, quinimò conſtat, ſæpiſſimè ipſum inſtaſſe pro illarum tranſmiſſione, & impeditum fuiſſe à Priore Caſtellæ, in quo caſu haberi debet pro admiſſo, & venit excuſandus, *l. ſiue herede §. idem ait ff. ad l. Rod. de iact. l. non exigimus, §.1. ff. ſi quis caut. l. Celſus §. primo ff de arb.* Bald. *in l. diffamari numer.5. C. de ingen.* Gonz. *ſuper reg.8. §3. numer.38. in proœm.* Surd. *conſil.374. numer.7.* & in his terminis Gregor. *d. deciſion.341. numer.2.* & tantò magis quando impedimentum, vt in propoſito caſu, præſtitum fuit ab eo qui partes aduerſarij ſuſtinebat, *l. ſi cùm ipſe*, vbi Bart. *ff. de excuſ. tut. l. intra vtile*, vbi Bald. *ff. de minor. purp. conſ. 90. n.6.* Greg. *vbi proximè.*

Quibus omnibus accedit pro D. Ludouico iuris 7
aſſiſtentia; iuxta quam antianitas regulariter currit à die antiquioris ingreſſus, *cap.1.* vbi Abb. *num.1. & 5. de maior. & obedient.* Aret. *conſil.23. numer.3.* Roc. de curt. *de conſuetud. ſect.4. in 3. regul. numer.11.* Caſan *in cat. glor. mund. part.12. conſil.99.* & *in puncto de Milite Hieroſolymitano*, Rot. *apud Greg. dict. deciſion.341. numer.1.* & Seraph. *deciſione 316. num.5.*

Et ita reſolutum D. Equite Ludouico tantùm informante.

Meleuitana Antianitatis.

Lunæ 5. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Pete ſuprà ex Deciſione 8. cuius materia hîc latiùs examinatur.

SVMMARIVM.

1 *Reus in probanda exceptione fit actor.*

2 *Actore fundante ſuam intentionem, niſi concludenter ſuam exceptionem probauerit reus ſuccumbit.*

3 *Commiſſarij ad faciendas probationes deputati, an habeant facultatem approbandi aut reprobandi.*

4 *Verba* currat antianitas a die præſentationis *quomodò ſunt intelligenda.*

5 *Verba* de ſu preſentacion, *in quo ſenſu propriè accipiuntur.*

6 *Verba*

6 *Verba quando ſunt ambigua, ad perſonam cui magis adaptantur ſunt referenda.*

7 *Commiſſarij non habentes facultatem approbandi aut reprobandi non poſſunt imponere conditionem nec præiudicare ſtatuto.*

8 *Renuncians ſtatuto acquieſcendo decreto reprobationis & conditioni numerandæ antianitatis à tempore præſentationis, an ſibi ipſi præiudicet.*

DECISIO IX.

DOMINI ſteterunt in deciſis, ſub die 12. Februarij præteriti, nempe antianitatem D. Equitis Ludouici numerandam eſſe à die ſolutionis paſſagij ſecundùm ſtatutum religionis Hieroſolymitanæ 15. *de commun. theſ.* ex rationibus, & fundamentis adductis in deciſione, & quia hodie D. Ferdinandus, & conſortes concludenter non probant ſuas exceptiones, in quibus ſe fundant, prout probare tenentur; nam poſtquam actor ſuam fundauit intentionem, vt fecit D. Ludouicus
1 in hoc caſu, tunc reus, qui in probanda exceptione fit actor, ex *l.1* vbi Bart. *ff. de except.* debet quoque concludenter probare ſuam exceptionem, aliàs ſuc-
2 cumbit ita vt non ſufficiat illam reddere turbidam, Seraph. *deciſ.* 524. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 190. *n.* 2. *p.* 2. *diuerſ.* Mantic. *deciſ.* 274 *n.* 4.

In præſenti autem prædictus Ferdinandus duas exceptiones, in quibus ſe fundat non probat. Prima enim exceptio, quod primæ probationes fuerint ab omnibus reprobatæ, diluitur ex rationibus adductis in dicta deciſione, & etiam, quia prædicta reprobatio nunquam fuit in rerum natura, cùm deficiat decretum reprobationis, quia benè aduertunt, locus, in quo fieri debebat decretum reprobationis, fuit relictus in albo, vt *in proceſſu fol.* & ideo ſi ex oculari inſpectione non conſtat de tali decreto, non eſt verum dicere, quòd adſit reprobatio, dum illa
3 aliunde non probatur, & cùm Commiſſarij ſeu deputati ad faciendas probationes non habent facultatem approbandi nec reprobandi; quia talis facultas conceditur Capitulo Prouinciali ex ordinatione *cap. de conſt. lib* 7. *n.* 14. & poſtea Prioratui vt *in ordin. capit.* 17. *del conſ. n.* 17. & in caſu contradictionis Concilio ordinario, cui præeſt magnus Magiſter, vt *in ſtat.* 26. *del conſ.* tantummodo potuerunt contradicere, prout fecerunt, & relationem facere de prædictis probationibus ex *eadem conſt.* 14.

Secunda autem exceptio, quod ſecundæ probationes fuerint admiſſæ ea conditione, vt antianitas curreret à die illarum præſentationis in Conuentu factæ de anno 1612. omninò tollitur ex verbis decreti admiſſionis, ibi; *quod currat ei eius antianitas à die illius præſentationis.* Vnde conſtat quod illa ver-
4 ba, *currat antianitas à die præſentationis*, non dicunt cum probationibus; & ideo cùm poſſint intelligi à die præſentationis ſuæ perſonæ in Conuentu ſine probationibus, quæ fuit de anno 1608. quo tempore ei tabulæ fuerunt aſſignatæ, & ſoluit paſſagiũ, conſequenter dicendum eſt intelligẽda eſſe de præſentatione perſonæ in Conuentu, non autem de præſentatione probationum.

Quod apertius explicatur ex verbis Hiſpanicis *deſde el dia de ſu preſentacion*, quibus dictum decretum conceptum fuit, licet poſtea in Latino ſermone
5 traductum fuerit; quæ verba *de ſu preſentacion* propriè intelliguntur de præſentatione ſuæ perſonæ, cùm verbum *ſuum* ſit perſonale, denotans propriam perſonam ipſius Equitis, Crauet. *conſ.* 929. *n.* 10. Menoch. *conſ.* 328. *n.* 14. Seraph. *dec.* 1337 *n.* 4. & quando verba eſſent ambigua referri debeant ad perſonam D. Ludouici cui magis adaptantur, Natt. *conſ.* 6
508. *num.* 24. *lib.* 2. Gabr *conſ* 56. *n.* 11. *lib.* 1. & interpretanda eſſent ſecundùm ius commune & ſtatuta eiuſdem Religionis, Bart. *in l. omnes populi ff. de iuſt. & iure* Morl. *tit.* 5. *q.* 5. *n.* 17. quæ diſponunt antianitatem numerandam eſſe à die ſolutionis paſſagij, & ſic à tempore ſuæ præſentationis in Conuentu, non autem à tempore præſentationis ſuarum probationũ in Prioratu, de quibus verbum *ſuum* non poteſt intelligi ex nuper allegatis.

Et ceſſat difficultas, quia licet Dominus Ludouicus admiſſus fuiſſet ea conditione vt curreret antianitas à die præſentationis ſuarum probationum, tamen ei non obſtaret prædicta conditio, quia fuit appoſita à Commiſſarijs & Deputatis, qui cùm non 7
haberent facultatem approbandi, nec reprobandi, vt ſupra dictum, non poterant imponere dictam conditionem, nec præiudicare ſtatuto dictæ Religionis, numerante antianitatem à die ſolutionis dicti paſſagij.

Nec obſtat quod Dominus Ludouicus viſus fuiſ- 8
ſet renuntiaſſe dicto ſtatuto, ex eo quòd acquieuit decreto reprobationis, & conditioni numerandæ antianitatis à tempore præſentationis, quia primum obiectum tollitur ex ſupradictis, cùm dictum Decretum nunquam fuerit in rerum natura, vnde dari non poterit illius approbatio, & licet adeſſet non valeret ex defectu poteſtatis approbandi vel reprobandi. Secundum verò obiectum ceſſat etiam, tum quia dicta conditio numerandi antianitatem à tempore præſentationis poteſt intelligi de præſentatione ſuæ perſonæ in Conuentu, quæ fuit de anno 1608. vt ſupra dictum eſt, & ſic acceptatio dictæ conditionis in hoc caſu D. Ludouico non noceret, ſed potiùs prodeſſet; tum etiam, quia quando dicta conditio eſſet intelligenda de præſentatione probationum de anno 1612. tamen non conſtaret, dictam conditionem fuiſſe per D. Ludouicum expreſsè acceptatam, prout requiretetur ad hoc, vt poſſit dici renunciatum dicto ſtatuto, cùm eius renunciatio in dubio non præſumatur, Alex. *conſ.* 33. *col.* 4. *vol.* 5. Decian. *conſ.* 452. *num.* 24. Surd. 4. *conſ.* 431. *num.* 1. & tollitur omnis difficultas, cùm poſtea prædictus Ludouicus fuerit admiſſus in Prioratu, *Summ. num.* 3. & deinde ſine vlla conditione vnanimiter, & diſtinctè vigore primarum & ſecundarum probationum in Concilio ordinario *ſumm. num.* 4. & Illuſtriſſimus & Reuerendiſſimus magnus Magiſter, & Venerab. Concilium in contumaciam contradicentium cum ſcrutinio ballottarum nemine diſcrepante, dictas probationes admiſerunt pro bonis, & validis, ac pro talibus haberi, & admitti mandauerunt.

Denique non obſtat quòd quando ſolutum fuit paſſagium poſt motam litem ſuper antianitate, illa non currit à die ſolutionis ex dicto ſtatuto 15. quia ceſſat difficultas in præſenti, cùm lis non fuerit mota ante ſolutionem paſſagij, ſed longè poſtea, in quo caſu non intrat ſtatutum, vt conſtat ex verbis ibi; *Ma non gli giouera, ſe pagara dopo che la lite ſara cominciata.*

Et ita deciſum fuit vtraque parte informante.

Recanaten.

Recanaten. Pradij.

Lunæ 14. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

De Prædio ſubhaſtato: An plus offerens & pecuniâ penes montem Pietatis iuxta formam mandati A. C. depoſita in poſſeſſionem realiter immiſſus, de iure ſit manutenendus?

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor verus ante & de tempore motæ litis exiſtens de iure eſt manutenendus.*

2 *Poſſeſſio Iudicis authoritate aſſequuta eſt valida.*

3 *Poſſeſſio defuncti ad hæredes non tranſmittitur deficiente ſtatuto continuante poſſeſſionem in hæredes, niſi de nouo ab ipſis hæredibus capiatur.*

4 *Poſſeſſionem quam quis non habet tempore obitus non poteſt tranſmittere.*

5 *Poſſeſſio ſine actuali apprehenſione nunquam transfertur.*

6 *Iudicium ſuper manutentione, & inſtantia per heredem cœpta, an tranſeat ad cæteros heredes deſcendentes, deficiente Monitorio ſuper manutentione in tali caſu requiſito.*

7 *Monitorium an valeat, cum conſtet non fuiſſe reproductum.*

8 *Mandato legitimo obtinentis deficiente, lis non habetur pro introducta ſiue de iure, ſiue de facto.*

9 *Iudex iuſtè & validè procedendo, dum alium in poſſeſſionem immittit, poſſeſſione heredes priuat.*

10 *Reſcriptum quando dicitur adimpletum.*

11 *Depoſitum factum penes Montem pietatis, & in pecunia numerata coram Notario & teſtibus, eſt reale, non fictum aut ſimulatum.*

12 *Officialibus publicis loci plena fides eſt adhibenda cùm atteſtentur de materia ad eorum officium pertinente.*

13 *Atteſtationes priuatæ extraiudicialiter obtentæ non præiudicant publicis inſtrumentis, nec releuant.*

14 *Conſignatio pecuniarum à Iudice facta non ſimpliciter ſed conditionaliter an valeat.*

15 *Reſcriptum Pontificis recipit interpretationem à iure communi.*

16 *Iudex poteſt mandare dotem inueſtiri, & non ſolui marito qui deſierat eſſe ſoluendo.*

DECISIO X.

D. Piera Ioanna Maſſutia creditrix Petri Moroni primi viri Angelæ Ferrabo, obtinuit ab A. C. mandatum contra bona dicti Petri, quorum retentionem prætendebat dicta Angela, & Dominicus eius ſecundus maritus, pro credito dotali eiuſdem Angelæ, & pro faciliori mandati executione dicta Piera Ioanna adiuit Signaturam Sanctiſſimi, qui reſcripſit A.C. vt ad executionem bonorum Petri procederet, & ex illorum pretio ſolui mandaret prædictum creditum dotale, & quod de reſiduo ſatisfieret dictæ Pieræ Ioannæ Maſſutiæ, ita tamen quod Angela, & Dominicus Coniuges ab eorum poſſeſſione non amouerentur, niſi prius fuerit eis de credito dotali in pecunia nume-

rata ſatisfactum. Vnde A. C. mandauit exequi dictum mandatum ad effectum pretium deponendi penes Montem Pietatis Ciuitatis Recanatenſis, & ſatisfaciendi de dote prædictæ Angelæ.

Executo poſtea mandato ſuper prædio Petri de quo agitur, illoque ſubhaſtato D. Tullius Robertus obtulit ſcuta 1600. quibus depoſitis penes dictum Montem Pietatis iuxta formam mandati A. C. Prætor Recanatenſis dictum Tullium tanquam maiorem oblatorem in poſſeſſionem ſupradicti prædij immitti mandauit, provt realiter immiſſus fuit.

Defuncta verò Angela, Alexander, & Cathe-
rina eius filij aſſerentes ſe reperiri in pacifica poſſeſ-
ſione dicti prædij, obtinuerunt ab A.C. mandatum
de manutenendo, à quo interpoſita appellatione
pro parte Tullij, & cauſa mihi commiſſa dubitaui
hodie, an mandatum A. C. ſuper manutentione
conceſſum ſit confirmandum, vel infirmandum; &
fuit pro infirmatione reſolutum. Quia D. Tullius 1
manutenendus erat de iure, cùm ante & de tem-
pore motæ litis exiſteret verus poſſeſſor, *vulgat.*
§. retinendæ inſtit. de interdict. Menoch. *de retin. re-*
med.3. num. 566. Seraphin. *deciſ.* 1106. *num* 1. &
tantò magis cùm prædictam poſſeſſionem aſſecutus 2
fuerit auctoritate Iudicis, *l. iuſtè poſſidet l. qui vniuer-*
ſas §. idem cum Prætor ff de acq. poſſ. Greg. *deciſ.* 582.
num. 2. Rot. *deciſ.* 173. *num.* 1. *part.* 1. *recent.*

Neque obſtat prætenſa poſſeſſio oppoſita ex par-
te Alexandri, & Catherinæ filiorum Petri, & An-
gelæ, quia vel illam prætendunt tanquam hæredes
Petri patris, vel ex perſona Angelæ matris. Si tan-
quam hæredes Patris, dicta poſſeſſio eis non ſuffra-
gatur, quia defuncti poſſeſſio ad hæredes non tranſ-
mittitur deficiente Statuto continuato poſſeſſionem 3
in hæredes, niſi de nouo ab ipſis hæredibus capia-
tur; *l. cum heredes ff. de acq. poſſeſſ.* Rota *deciſ.* 633.
num. 1. *part.* 2. *recent.* Gregor. *deciſ.* 222. *num* 6. *vbi*
Addent. *num.* 12. Minùs iuuari poſſunt poſſeſſione
ex perſona Angelæ matris; Tum quia nullibi con-
ſtat dictam Angelam poſſediſſe de tempore eius
obitus: Ideoque non potuit tranſmittere poſſeſſio-
nem quam non habebat, *ad not. in l. ventre ff. de acq.* 4
hæredit. & in l cum in antiquioribus C de Iur. deliber.
& poſt alios per Surd. *deciſ.* 138. *num.* 19. *ad fin. cum*
ſeq. & per Rotam *deciſ.* 165. *num.* 3. *part.* 1. *recent.*
Tum etiam quia caſu quo poſſediſſet, non poterant
ex eius perſona manuteneri in poſſeſſione, cùm 5
poſſeſſio ſine actuali apprehenſione nunquam tranſ-
feratur, ex Iuribus ſupra allegatis.

Nec etiam releuat, ab eadem Angela introdu-
ctum fuiſſe Iudicium ſuper manutentione, & ideo
quod Inſtantia per eam cœpta tranſierit ad heredes, 6
& illa mediante potuerint manuteneri, Rot. *poſt*
Pacific. de Salu interd. deciſ. 141. *num.* 3. Quia nul-
lum adeſt Monitorium ſuper tali manutentione,
quod neceſſarium eſt in Tribunali A. C. etiam in
Iudicio retinendæ, Tiber. *in praxi lib.* 2. *cap.* 7. *n.* 1.
& ſeqq. & Monitorum quod dicitur obtentum nul-
lam mentionem facit de ipſa Angela, ſed emanauit
ad inſtantiam aliarum perſonarum, & ideo in vim 7
illius nulla lis dicitur introducta, præſertim cùm
non conſtet reproductum fuiſſe, Lancell. *de attent.*
2. part cap 4. *in præfat. num.* 27. *&* 45. Rot. *deciſ.* 44.
num. 2. *lib.* 3. *part.* 3. *diuerſ* nec appareat de aliquo
legitimo mandato obtinentis, quo deficiente non 8
habetur lis pro introducta ſiue de Iure, ſiue de
facto, Lancellot. *de attent part.* 2. *d cap.* 4. *in præfat.*
num. 63. Caputaq. *deciſ.* 164. *num* 1. *part.* 2. *& deciſ.* 14.
num. 2. *part.* 3. Caualer. *deciſ.* 483. *num.* 4. Et caſu
quo conſtaret de aliqua poſſeſſione Angelæ, & eius

Digitized by Google

9 filiorum, non poterat ex ea concedi manutentio, quia cum Iudex iuſtè, & validè proceſſerit immittendo Tullium, priuauit eos dicta poſſeſſione, Angel. *in l. clam poſſidere §. qui ad nundinas*, *vbi* Rom. *n. 3. ff de acq. poſſ.* Rot. *deciſ.* 802. *n. 7. p 1. diuerſ. & deciſ. 173. n. 1. par 1. recent.*

Nec dicatur quod non fuit ſeruata forma Reſcripti, ex quo Angela non fuit integrè ſatisfacta de ſuo Credito dotali in pecunia numerata, provt in dicto reſcripto cauetur: ideoque Iudex nulliter procedendo non priuauerit Angelam ſua poſſeſſione, Gregor. *deciſ. 46. n. 5. cum vulg.* Quia cùm dictum reſcriptum
10 emanauerit ad effectum vt dicta mulier in concurſu aliorum creditorum redderetur cauta de ſua dote, ac de pretio bonorum ab ea poſſeſſorum, vt ſibi de ſuo credito prius ſatisfieri poſſet, ſatis videtur adimpletum reſcriptum, eo ipſo quod Tullius licitator realiter depoſuit pecunias per eum oblatas, ad effectum ſoluendi creditum dotale iuxta formam mandati, & Iudex mandauit pecunias tradi dictæ mulieri, Rom. *conſ 433. n. 1. verſ. 7. Conſidero*, Ruin. *conſ. 137. n. 9. lib. 1.* Caſtr. *conſ. 99 n. 1. lib. 1.* plenè Rot. *deciſ. 577. n. 9 p. 1. recent.* Et tantò magis cùm dicto depoſito Coniuges conſenſerint, & inſtauerint pro immiſſione Tullij, vt *in eius ſumm n. 4.* Surd. *conſ. 60. n. 13. lib. 1. ex l. ſi fundum ff. delegat. 1.*

11 Nec eſt verum quod depoſitum non fuerit reale, ſed fictum & ſimulatum, quia cùm illud fuerit factum penes Montem Pietatis, & in pecunia numerata coram Notario, & teſtibus, vt apparet ex Inſtrumento publico ipſius depoſiti, in quo etiam narratur quod dictum prædium fuit adiudicatum Tullio tanquam plus offerenti, inde probatur realitas vera & numerario pecuniarum, Bart. *in l ex cautione n. 1. C. de non num. pec.* Surd. *deciſ. 284 n. 1.* Cenc *de Cenſ 2. p. c. 1. q. 1. art. 8. n. 1.* Rot *apud ipſum deciſ. 101. n. 1. & 3.*

Concurrente etiam alio Inſtrumento, ex quo conſtat de hodierna exiſtentia pecuniarum depoſitarum penes publicum depoſitarium, quia facta fuit nume-
12 ratio coram publicis Officialibus loci, Notario, & Cancellario, quibus plena fides adhibenda eſt, cùm atteſtentur de materia pertinẽte ad eorum officium, *l. apparitores C. de extr. tribut. lib. 12. cap. poſt ceſſionem de prob* Ruin. *conſ. 56. n. 5. lib. 1.* Seraph *deciſ. 78c. n. 1.* Rot. *deciſ. 515. n. 5. p. 2. recent.*

13 Nec prædicta probatio euacuatur ex atteſtationibus priuatis extraiudicialiter obtentis, quibus contrarium probari prætenditur, quia illæ non releuant, *Auth. ſi quis C. de eden. cum vulg.* præcipuè aduerſus prædicta Inſtrumenta publica, contra quæ requiruntur plenæ, & concludentes probationes, Bero. *Conſ. 147. n. 14 lib. 2. & in puncto* Greg. *deciſ. 375. n. 2. & 3.*

14 Tandem non obſtat quod Iudex mandauerit conſignari pecunias non ſimpliciter ſed conditionaliter, nempè vt pecuniæ inueſtirentur pro ſecuritate dotis; quia cùm fecerit duplex decretum, & in primo nullam appoſuerit conditionem, non potuit deinde facere ſecundum conditionale, cùm iam functus fuiſſet officio ſuo, *l. Iudex ff de re Iud. c. in literis, c. ſignificantibus de offic. deleg.* & in puncto Iudicis executoris, Rot. *deciſ. 631. n. 8. par. 2. recent.* Præſertim in præiudicium ipſius Tullij, cui iam fuerat ius quæſitum ex primo decreto libero, Tiraq. *de retract. §. 1. gloſſ. 7. n. 21.* Rot. coram Greg *deciſ. 375 num. 4.* vbi Addent. *n. 10.* Et caſu quo non fuiſſet functus, cùm
15 reſcriptum Pontificis recipiat interpretationem à iure communi, *l. reſcripta C. de precib. Imper. offer.* potuit facere ea quæ ſecundum ius commune virtualiter, & ex veriſimili mente Papæ in reſcripto continebantur, iuxta tradita per Bald. *in l. ad probationem 21. ad fin. C. de prob.* Suar. *in repet. l poſt rem. iudicatam ex ſent. n. 2. & 3.* Gom. *in l. 45. Taur. n. 139. verſ. item etiam*, Parlad. *lib. 2. rer. quot. cap. fin. 1. par. §. 11. ampl. 4. n. 19.* Rot. *deciſ. 450. par. 1 diuerſ.* Et ita potuit mandare dotem inueſtiri, & non ſolui marito qui deſierat eſſe ſoluendo, cùm mediante dicto Inueſtimento cautiùs proſpiceretur de iure ſecuritati dictæ do- 16
tis, vt notant DD. *in l. 3 §. 1. verſ. quid ergo ff. de cont. tut. act.* Grat. *diſcept. forenſ. c. 943. n. 15. & 18.* vbi plures adducit *lib. 5.*

Et ita deciſum vtraque parte ſæpiùs informante, &c.

Parmen. Separationis Thori.

Veneris 18. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Matrimonium ſub prætextu ſæuitiæ non eſt dirimendum niſi ea ad effectum ſeparationis concludenter probetur?

SVMMARIVM.

1 *Matrimonio contracto vxor de iure naturali & diuino tenetur habitare cum viro & ei omnia obſequia maritalia præſtare.*
2 *Uxor tenetur ſequi virum quocumque ierit.*
3 *Vxor per contractum matrimonium quodammodo alienat ſuam perſonam & à viri poteſtate regitur.*
4 *Matrimonij immediatus effectus eſt mutua corporum traditio.*
5 *Mulier non poteſt propria auctoritate & ſine iudicio Eccleſiæ à marito diuertere.*
6 *Marito competunt remedia reſtitutoria aduerſus vxorem à ſe diuertentem.*
7 *Iudex Eccleſiaſticus poteſt compellere coniuges vt cohabitent, ſub cenſuris & aliis remediis.*
8 *Sæuitia nihil facit ad effectum ſeparationis niſi concludenter probetur.*
9 *Obligatio tranſportandi acta ceſſat, vbi ea verbaliter tantùm non realiter fuerunt producta.*

DECISIO XI.

CVM D. Maria de Sacchis exiſtens in domo patris recuſaret prætextu ſæuitiæ ire & cohabitare cum D. Iacobo Marito, Vicarius Parmenſis eiuſdem mariti præcepit dictæ Mariæ, vt cohabitaret cum marito, & obſequia maritalia ei redderet.

Et creſcente vxoris contumacia confirmauit dictum præceptum per viam decreti, à quo interpoſita appellatione, & cauſa deuoluta ad Rotam, dubitaui an Maria teneatur cohabitare cum marito, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Nam cùm non controuertatur, matrimonium fuiſſe contractum, quod probatur ex *partita libri parochi iuxta Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 1. de reform.* Sanc. *de matrim. lib. .. diſp. 15. num.* 22. certum eſt 1
Mariam teneri de iure naturali, & diuino habitare cum viro, & ei omnia obſequia maritalia præſtare, *c. ex tranſmiſſa, c. literas, §. ſi verò, de reſtit. ſpoliat. cap. 1. vt lit. non conteſt.* & ſequi virum quocumque ierit, *c. vnaquaque 13. q. 2.* Et ratio eſt, quia per contractum

3 contractum matrimonium vxor quodammodo di-
citur alienare ſuam perſonam, nec habet amplius
ſui ipſius poteſtatem, ſed à viri poteſtate regitur;
4 ac etiam, quia per matrimonium fit mutua corpo-
rum traditio, quæ eſt immediatus illius effectus,
D. Thom. *in 4. diſt. 27. quæſt. 1. art. 2.* & ratione in-
diuiduæ coniunctionis dicuntur duo in carne vna,
& vnum corpus efficitur, Sanch. *de matrim. lib. 9.
diſp. 4. per tot.* Guttier. *in eodem tract. cap. 23. num. 1.*
Couar. *in 4. 2. par cap. 7 in princ. n. 5.*
5 Hinc eſt, quod ex cauſa huius indiuiduæ con-
iunctionis non poteſt mulier propria auctoritate, &
ſine iudicio Eccleſiæ à marito diuertere, *c. porrò,
c. ſignificaſti de diuort.* Rot. *deciſ. 39. num. 1. poſt 2.*
6 *vol conſ.* Farin & caſu quo diuertat competunt Ma-
rito remedia reſtitutoria aduerſus vxorem, &
7 è contra pro ſimoltanea cohabitatione, & Iudex Ec-
cleſiaſticus eos compellere poteſt ad cohabitandum
ſub cenſuris, & aliis remediis, prout fecit Vicarius
Parmenſis *d. c. literas in fin.* ibi, *ad reſtitutionem ple-
nariam debet Eccleſiaſtica cenſura compelli*, Sanch *ſu-
pra num 6.* & Couar. *n. 1.*
8 Nec obſtat exceptio ſæuitiæ per vxorem oppo-
ſita contra maritum, quia illam nunquam probauit
prout concludenter probare debebat ad effectum
ſeparationis, Sanch. *de matrim. lib. 10 diſp. 18. num. 1.
& ſeq.* Guttier. *in eodem tract. c. 129 num. 28.* Farin.
4. tom. quæſt. crimin. q. 141. §. probatio ſæuitia, Rot.
deciſ. 264. p. 4. diuerſ. & *deciſ. 441. n. 2. p. 2. recent.*
9 Nec obſtat ſeu releuat obiectio Mariæ de non
integra tranſportatione actorum, quia ex inſpe-
ctione proceſſus conſtat fuiſſe tranſportata, & ſem-
per ſtat præſumptio pro integra tranſportatione, &
ſi aliqua acta deficiunt, non fuerunt realiter pro-
ducta ſed tantum verbaliter, in quo caſu ceſſat
obligatio tranſportandi, Rot. *deciſ. 561. n. 10. p. 1.
recent.* Addent ad Greg. *deciſ. 59. n. 10.*

Et ita deciſum Iacobo tantum informante.

Camerinen. Parochialis.

Veneris 25. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Vide ſuprà Deciſ. 1.

SVMMARIVM.

1 *Reſignans beneficium in fauorem alterius, ius ſuum omne per reſignationem effectuatam renunciat.*
2 *Excipiens de reſignatione an & in quantum teneatur ſuam exceptionem probare.*
3 *Excludere volens poſſeſſorem à beneficio ob non publicatam & iuſtificatam reſignationem, tenetur negatiuam tanquam fundamentum ſuæ intentionis concludenter probare.*
4 *Vnio habet locum in reſignatione ſimpliciter facta non autem ad fauorem certæ perſonæ.*
5 *Suſpenſio vnionis à Papa in fauorē alterius facta remanet pro ea vice, etiāſi facta fuerit ex cauſa onerosa.*

DECISIO XII.

DOMINI ſteterunt in deciſis ſub die
7. Februar. 1629. coram Eminen-
tiſſimo Cardin. Vbaldo, iterum fir-
mantes non eſſe locum vnioni Paro-
chialis de qua agitur, ex eiſdem ra-
tionibus, & fundamentis in deciſione deductis, &

præcipuè quia monaſterium prætendens, vnionem
intrare ob vacationem per obitum Hieronymi iux-
ta formam literarum dictæ vnionis, huiuſmodi va-
cationem non probat, prout tenetur. Etenim Hie-
ronymus, qui dictam parochialem de tempore
vnionis obtinebat, illam poſtmodum reſignauit ad
fauorem Nicolai, qui ex cauſa dictæ reſignationis
literas ſuæ prouiſionis à Papa obtinuit, illarumque
vigore fuit quoque poſſeſſionem adeptus, vnde
dicta Parochialis vacare non potuit per obitum
eiuſdem Hieronymi reſignantis, cùm per eius re-
ſignationem effectuatam omne ius fuerit ab eo ab- 1
dicatum, *cap. ex tranſmiſſa, c. ſuper hoc de renunciat.*
Creſc. *deciſ. 6. de iud.* Caſſad *deciſ. 4. n. 10. de reſtit.
ſpoliat.* Rot. *deciſ. 38. n. 1. p. 1. recent.*
Nec obſtat, quòd Monaſterium habeat intentio-
nem fundatam in literis dictæ vnionis, ac propterea
Nicolaus, qui excipit de reſignatione, teneatur 2
probare ſuam exceptionem, & cōſequenter dictam
reſignationem fuiſſe validam, & publicatam, & iu-
ſtificare alia in ea narrata; quia cùm dictus Nicolaus
ſit reus, & poſſeſſor, ſufficit ei ſolùm docere de re-
ſignatione effectuata, & quod illius vigore adeptus
fuit auctoritate Iudicis poſſeſſionē dictæ parochia-
lis, cùm hodie ipſe non agat ad canonizationem
dictæ reſignationis, ſed ſolùm ad ſui iuris defenſio-
nem. Garz. *de benef. 11. part. c. 3. n. 105. in Abulen. be-
neficij coram Blanchetto impreſſ. ibid. n. 302.* Quapro-
pter monaſterium volens excludere dictum Nico- 3
laum poſſeſſorem, ex eo quòd dicta reſignatio non
fuerit publicata, aut non iuſtificata, tenetur dictam
negatiuam tanquam fundamentum ſuæ intentionis
concludenter probare, vt fuit firmatum *in dicta de-
ciſione § præterea.*
Nec obſtat, quod literæ dictæ vnionis compre-
hendant vacationem dictæ parochialis, non ſolùm
per deceſſum, ſed etiam per ceſſum, aut ex cauſa per-
mutationis, ſeu per quamvis aliam dimiſſionem il-
lam obtinentis, ne propterea euenerit caſus vnionis,
ſaltem per reſignationem eiuſdem Hieronymi: quia 4
fuit reſponſum, huiuſmodi vnionem habere locum
in reſignatione ſimpliciter facta, non autē ad fauo-
rem certæ perſonæ, Garz. *de benef. p. 11. c. 4 n 39. &
ſeqq.* Pariſ. *de reſign. lib. 1. q. 4 n. 24.* Caſſad. *deciſ. 3. de
renunc* Put *deciſ. 3. eodem tit.* Rot. *deciſ. 48. p. 1. recent.*
Et ceſſat difficultas ſtante ſuſpenſione omnium,
& quarumcūque vnionum facta à Papa in gratiam 5
Nicolai, per quam dicta vnio remanet pro hac vice
ſuſpēſa, etiamſi facta fuerit ex cauſa onerosa, Creſc.
deciſ. 5. de priuil Rot *deciſ. 18. n. 4. p. 1. in recent.*
Et ita deciſum vtraque parte informante.

Romana Caſalis Auguzzani.

Mercurij 13. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

In quibus cauſis legitima detrahi non poteſt ex bonis fideicommiſſo ſubiectis.

SVMMARIVM.

1 *Detractio legitima in quibus cauſis ceſſat.*
2 *Dos & bona in teſtamento filiabus relicta in legitimam imputantur.*
3 *Dotis detractioni an faueat remedium* auth. res quæ C. com. de leg.
4 *Priuilegium* auth res quæ, *in dote vera & reali non autem in confeſſata conſtante matrimonio ex veriori & magis communi opinione procedit.*

5 *Promiſſio dotis facta per apocam priuatam non munitam tribus teſtibus & adminiculis deſtitutam ob ſuſpicionem antidatæ non probat.*

6 *Poſſidenti per aliquot annos Caſale poteſt ex fructibus illius perceptis de factis detractionibus ſatisfieri.*

DECISIO XIII.

POSTQVAM reſolutum conſtare de fideicommiſſo quondã Franciſci de Salamonibus purificato, ad fauorem D. Oleriæ Marchioniſſæ de Maximis, necnõ de idoneitate Caſalis, de quo agitur ex diuiſionibus, & aliis inſtrumentis relatis in deciſione in hac cauſa facta 7. Februarij præteriti; defuncta dicta Marchioniſſa, dubitatũ ad inſtantiam D. Marchionis, & Fratrum de Maximis eius filiorum, qui vocati ſunt ordine ſucceſſiuo ad dictum fideicommiſſum ex teſtamento eiuſdem Franciſci, an obſtent detractiones oppoſitæ per Alexandram de Blanchis, & Domini negatiuè reſponderunt; nam quoad legitimam prætenſam ex perſona Oleriæ filiæ fideicommittentis, à qua
1 deſcendit Ioannes Baptiſta, cuius eſt heres Alexandra, illa non erat debita, dum fideicommittens prohibita expreſsè omnimoda bonorum ſuorum alienatione, in euentum contrauentionis, diſpoſuit eius filios, & heredes nihil aliud ex bonis ipſius teſtatoris conſequi poſſe, ac debere, quàm ſolam legitimam, quatenus eis de iure auferri non poteſt; & paulò inferius mandauit, ne aliquo modo detrahi debeat ex Caſalibus ſuis, & aliis bonis aliqua legitima Falcidia, aut etiam Trebellianica, quam expreſsè prohibuit adiecta etiam conditione, quod niſi onus vniuerſalis fideicommiſſi, & vniuerſalis prohibitionis, alienationis acceptarent, inſtituti cenſeantur in ſola legitima; quam diſpoſitionem filiæ fideicommittentis acceptarunt, & præuia acceptatione paternam hæreditatem adiuerunt, vnde ceſſat ex ſupradictis omnis detractio legitimæ. Iuar. *in l. quoniam in priorib. lim. 2. c. de inoff. teſtam.* Fuſar *de ſubſt. quæſt. 531. n. 67. cum ſeqq.* communiter DD. *in auth. res quæ C. commun. de leg.* Rot. *deciſ. 653. num. 13. & deciſ. 47. num. 8. part. 1. recent.* cum aliis per Add. Greg. *deciſ. 489. n. 77.*

2 Præterquam quod etiamſi legitima fuiſſet debita, filiæ non poterant illam conſequi in hoc caſu, quia illam iam conſequutæ fuerunt in dote & prælegatis eis in teſtamento relictis, quæ in legitimam imputantur, *l. omnimodo, l. ſcimus, C. de inoff. teſtam.* Bart. *in l. in 4. ff. ad leg. falcid.* Peregr *de fid. art. 36. num. 121.* Surd. *conſ. 25. num. 50. lib. 1.* Merl. *de legit. lib. 2. tit. 1. quæſt. 20 n. 30.*

Nec etiam eſt locus detractioni dotis q. Camillæ vxoris dicti Ioannis Baptiſtæ olim dicti Caſalis poſſeſſoris, ex remed. *auth. res quæ C. com. de leg.* quia
3 non conſtat dictum Ioannem Baptiſtam, alia bona non reliquiſſe, prout probare oporteret, cùm dictum remedium ſit ſubſidiarium tantum; Fuſar. *de ſubſtan. quæſt. 532.* Seraph *deciſ. 1483. num. 50.* Rot. *deciſ. 66.*
4 *num. 3. part. 1. Recent.* Gregor. *deciſ. 543. num. 3.* & etiam quia priuilegium *dictæ auth. res quæ,* procedit ex veriori, & magis communi opinione ſolùm in dote vera, & reali, non autem in confeſſata conſtante matrimonio, qualis eſt dos, de qua agitur, Fuſar *de ſubſt. quæſt. 532. num. 24.*

5 Nec obſtat, quod præceſſerit promiſſio dotis, in quo caſu confeſſio de dote recepta probat; quia dicta promiſſio antecedens non probatur, niſi per apocam priuatam, non munitam tribus teſtibus & deſtitutam adminiculis, quæ non probat ob ſuſpicitionem antidatæ, *l. ſcripturus. C. qui potior.* Gabriel. *concluſ. quæſt. num. 1. & quæſt. de prob.*

Quæ quidem detractiones tantò magis ceſſant, 6
cùm dictum Caſale fuerit tot annis poſſeſſum per dictam Alexandram, & potuerit ex fructibus illius perceptis de iſtis detractionibus ſatisfieri, ex *l. mulier. §. cum proponeretur, ff. de Trebel.* Molin. *de hiſp. prim. cap. 6. num. 15. lib. 4.* Fuſar. *quæſt. 531. num. 119. & 121.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Cæſenaten. Penſionis.

Lunæ 18. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

De Penſione ſuper ſucceſſoris in beneficio reditibus reſeruata. An penſionarius ob non ſolutam integram penſionem à prædeceſſore, à manutentione in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem ſit excludendus.

SVMMARIVM.

1 *Verba* actualiter dare, ſoluere, numerare & exburſare coram Notario & teſtibus, *veram & realem numerationem probant.*

2 *An penſio ſit nulla ob prædeceſſorit reſeruationi penſionis conſentientis defectum in ſoluendo integram penſionem.*

3 *Sententia à qua fuerit appellatum cauſa appellationis adhuc pendente nullam habet pro ſe præſumptionem.*

DECISIO XIV.

DOMINI reſponderunt D. Franciſco Berto dandum eſſe mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, de qua agitur contra Chriſtophorum titularem Eccleſiæ Sancti Zenonis, ſuper cuius rediribus fuit dicta penſio reſeruata, quia de illis quaſi poſſeſſione conſtat ex duabus realibus, & effectuatis ſolutionibus datis, in *ſummario n. 2.* ibi, *actualiter, manualiter, & cum effectu, coram me Notario, & teſtibus ſoluit, exburſauit, & numerauit dicto Franciſco præſenti, & recipienti:* & 1
ibi: *qui Chriſtophorus præſens dicta ſcuta ..... actualiter dedit, ſoluit, numerauit, & exburſauit eidem Franciſco ad ſe trahenti in tot monetis argenteis, &c.* Quæ verba vtriuſque quietãtiæ probant veram, & realem numerationem: Bald. *conſ. 28. num. 2. lib. 1.* Socin. *conſ. 143. num. 2. & 4. lib. 1.* Felin. *in cap. ſi cautio, num. 52. de fid. Inſtr.* Grat. *lib. 4. diſcept. 628.* Rot. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 208. & deciſ. 202.*

Neque obſtat quod penſio prætendatur nulla, 2
ex eo quod Rector Prædeceſſor huius Parochialis, qui conſenſit reſeruationi dictæ penſionis non ſoluerit integram penſionem, & quòd ideo interet decretum annullatiuum in dicta reſeruatione appoſitum, quia cùm hæc exceptio reſpiciat petitorium,

&c

Digitized by Google

& pendeat ex probationibus extrinſecis, an iſta penſio verè, & actualiter fuerit ſoluta, vel non, viuente Prædeceſſore, interim non impeditur manutentio, vt *in puncto de manutentione* reſolnit Rot. *in Fauentina Penſionis* 23. *Ian.* 1619. *coram Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*, & *in Spoletana penſionis* 21. *Ian.* 1619. & 1. *Iulij* 1620. *coram bon. mem. Vbaldo*, & tantò magis dum ipſe Chriſtophorus in reductione penſionis, ſe obliganit illam ſoluere in forma Cameræ, *ſumm num.* 1. & de facto ſoluit, conſtituendo Penſionarium in hac quaſi poſſeſſione exigendi.

3 Nec obſtat ſententia A. C. lata ſuper nullitate, dictæ penſionis, quia cùm ab ea fuerit appellatum, & adhuc pendeat cauſa appellationis, interim ſententia nullam habet pro ſe præſumptionem, Surd. *conſ.* 61. *num.* 44. & hinc datur manutentiu quaſi poſſidenti per appellationem ſuſpenſam, Greg. XV. *deciſ.* 313. *n.* 4. & *deciſ.* 275 *n.* 3.

Et ita deciſum, &c.

Comen. Canonicatus.

Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

De Canonicatu vacante in Eccleſia Collegiata: An ad Canonicos pertinet ius conferendi Canonicatum vacantem; an verò ad Epiſcopum alternatiua gaudentem?

SVMMARIVM.

1 *Proceſſus in quo ſeruantur omnia tam de iure quàm de ſtylo neceſſaria eſt validus.*

2 *Litera in quibus omnia contenta ſunt iuſtificata executioni ſunt demandanda.*

3 *Obitus Canonici in ſuo Canonicatu quomodo probatur.*

4 *Fides ex libris Dataria extracta ſola ad probandam acceptationem alternatiuè ſufficit.*

5 *Beneficia quadam non habere reſidentiam ex generali conſuetudine procedit.*

6 *Valor beneficij an per teſtes de publica voce & fama poſſit probari.*

7 *Clericatus per teſtes de certa ſcientia deponentes debet iuſtificari.*

8 *Collationes quando non ſunt in forma probanti nec effectuata prout requiritur non probant ius beneficia conferendi.*

9 *Collationes facta per Epiſcopum ſpatio 72. annorum & vltra, cum effectuatione ſubſequuta & poſſeſſione per Capitulum tradita pro iure Epiſcopi eaſdem toties quoties conferentis ſufficiunt.*

10 *Simultanea donec diſcutitur vtrum competat Epiſcopo & Capitulo in Collegiatis excluſâ alternatiuâ vltimus ſtatus eſt attendendus.*

DECISIO XV.

VACANTE Canonicatu de quo agitur in Eccleſia Collegiata S. Fidelis de menſe Septembris, qui Epiſcopo gaudente alternatiua, eſt reſeruatus Eminentiſſimo Cardinali Scalia, vigore indulti conferendi beneficia vacantia in menſibus reſeruatis, illud contulit Io. Petro de Clericis, qui expeditis literis Apoſtolicis, illiſque præſentatis R. P. D. Bichio Executori, ſententiam fauorabilem pro executione dictarum literarum reportauit, à qua interpoſita apellatione pro parte Odeſcalci prouiſi à Capitulo eiuſdem Eccleſiæ, & cauſa mihi commiſſa dubitaui, an ſententia dicti Bichij ſit confirmanda, & fuit affirmatiue reſolutum, cùm illa viſa fuerit valida, & iuſta

1 Validitas patet eo ipſo, quod ex reuolutione proceſſus apparet ſeruata fuiſſe omnia tàm de iure quàm de ſtilo neceſſaria, Caputaq. *deciſ.* 260. *par.* 1. Rot. *deciſ* 545. *num.* 1. *part.* 1. *recent.*

2 De iuſtitia pariter conſtat, quia cùm omnia narrata in litteris ſint iuſtificata, illæ ſunt executioni demandandæ *c. ſi Capitulo in verb. exequatur de conceſſ. prabend. in* 6. Mohedan. *deciſ.* 13. *vt lit. pendent.*

3 In primis enim quod Marcus Antonius, per cuius obitum vacauit hic Canonicatus, obierit de menſe Septembris 1632. in poſſeſſione d. Canonicatus, probatur tam ex eo quod vtraque pars venit ex eadem vacatione, Ægid. *deciſ.* 595. Put. *deciſ.* 171. *lib.* 3. Caput. *deciſ.* 110. *num.* 4. *parte* 3. quàm etiam ex teſtibus deponentibus eum poſſediſſe vſque ad obitum, & vidiſſe illum mortuum, Bart. *in l. ſi quid num.* 2. *C. ſolut. matr.* Rot. *deciſ.* 49. *num.* 2. & *deciſ.* 116, *num.* 3. & *deciſ.* 736. *n.* 4. *part.* 2. *recent.*

4 Quòd autem D. Epiſcopus acceptauerit alternatiuam, eaque gauderet, & eſſet in ſua Diœceſi de dicto menſe Septembris 1632. probatur ex iiſdem teſtibus, iuncta etiam fide extracta ex libris Datariæ, quæ ſola ſufficeret ad probandum acceptionem alternatiuæ, Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 62. *num.* 28. Garz. *de benef. cap.* 1. *num.* 499. Seraph. *deciſ.* 149. *num.* 1.

5 Prout etiam iiſdem teſtibus patet, quod Io. Petrus eſt oriundus ex ciuitate Comen. & obtinet ſimplex beneficium in Eccleſia S. Fidelis, & aliud in Parochiali de Mandello, & quod illa reſidentiam non requirunt, quod etiam procedit ex generali conſuetudine, Rot. *deciſ.* 10. *num.* 2. *part.* 2. *recent.*

6 Valor dd. beneficiorum ſimplicium quod non excedat decem ducatos, & quod Canonicatus non excedat 24. probatur ex iiſdem teſtibus de publica voce, & fama, Gregor. *deciſ.* 35. *num.* 2. & *deciſ.* 78. *num.* 3.

7 Clericatus Io. Petri de tempore prouiſionis Comenſis iuſtificatur ex dd. teſtibus de certa ſcientia deponentibus, Rot *deciſ.* 252. *num.* 6. & *deciſ.* 509. *num.* 2. *part.* 2. *recent.*

8 Nec obſtat prætenſio Capituli, quod ad illud ſpectet ius conferendi Canonicatus eiuſdem Eccleſiæ, quia vltra quod collationes quæ ab eo allegantur non ſunt in forma probanti, nec probantur effectuatæ prout requiritur, Calderin. *conſ.* 6. *de cauſ. poſſeſſ.* & *conſ.* 12. *de Iurepatron.* Rot. *deciſ.* 311. *n.* 6. *part.* 1. tollitur difficultas ex poſterioribus collationibus factis per Epiſcopum ſpatio 72. annorum 9 & vltra, & in ſpecie reſpectu huius Canonicatus tanquam liberæ collationis cum effectuatione ſubſecuta, & poſſeſſione tradita per Capitulum, ita vt conſtet de vltimo ſtatu liberè conferendi, qui ſufficit in hoc caſu, in quo non agitur principaliter de pertinentia collationis, ſed illa deducitur incidenter ad effectum validitatis prouiſionis, *c. cum olim, c. cum Eccleſia.* Sutrina *de cauſ. poſſeſſ & propr.* Gonzal *ſuper reg.* 8. *gloſſ.* 48. §. 1. *num.* 4. etiam præ-

ſertim ad effectum, vt intret alternatiua, idem Gonzal. *vbi proximè num.49.* Garz. *de benefic.parte 5. cap.1.num.477.& ſeqq.*

10 Nec releuat ſi dicatur quod in Collegiatis competit ſimultanea Epiſcopo, & Capitulo, & quod, ideo non intret alternatiua; quia quicquid ſit de hoc, donec ſuper tali pertinentia diſceptitur, vltimus ſtatus attendi debet, ex Garz. & aliis *ſupra relatis.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Lucana exemptionis.

Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

De Iuriſdictione Epiſcopi in ſua Diœceſi. Vide ſuprà Deciſ.3.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtratores quorumcunque locorum piorum ex diſpoſitione Concilij Tridentini rationem adminiſtrationis Epiſcopo ſingulis annis reddere tenentur.*

2 *Priuilegium Leonis X. de exemptione Canonicorum Eccleſia Collegiata à iuriſdictione Ordinarij in quantum ſe extendat.*

3 *Adminiſtrare bona Hoſpitalis & Capella à Canonicatu & Eccleſia Collegiata ſunt omninò diſtincta.*

4 *Gerens vices duarum perſonarum poteſt eſſe exemptus ratione vnius iuris & non alterius.*

5 *Exemptus ſeu priuilegiatus poteſt iudicari ab Epiſcopo ſuper rebus in quibus non eſt exemptus.*

6 *Priuilegium exemptionis vti odioſum strictè vſurpatum nihil Iuriſdictioni Ordinarij detrahit.*

7 *Priuilegium conceſſum alicui ratione dignitatis aut officij durat in illa perſona donec ipſa dignitas ſeu officium durat.*

DECISIO XVI.

DOMINI cenſuerunt confirmandam eſſe deciſionem in hac cauſa factam ſub die 12. Ian. 1635. in qua fuit reſolutum, Epiſcopo Lucanæ Ciuitatis dandum eſſe mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione viſitandi Capellam & Hoſpitale de quibus agitur, ac petendi rationem de illorum bonis, ac reditibus à Vincentio Menochio Canonico Eccleſiæ Sancti Michaëlis, qui dicta bona adminiſtrat; & moti ſunt ex eiſdem rationibus & fundamentis in dicta deciſione deductis, videlicet ex aſſiſtentia Iuris, quam habet Epiſcopus exercendi Iuriſdictionem in omnes ſubditos ſuæ diœceſis, & ex diſpoſitione Concil. Trident. *ſeſſ.22.c.8.*
1 *& 9. de reformat.* vbi diſponitur quod adminiſtratores teneantur ſingulis annis Epiſcopo rationem reddere.

Neque obſtat quod dicta Eccleſia S. Michaëlis ſit exempta à Iuriſdictione Ordinarij, ex priuilegio
2 Leonis X. ſub ampliſſimis verbis & clauſulis concepto, quia placuit reſponſio data in dicta deciſione, nempe quod illud reſpicit Canonicos vt Canonicos, & loquitur in rebus pertinentibus ad eandem Eccleſiam, & ideo non habet locum, quando Canonici non repræſentant perſonas Canonicorum diuerſas, & immiſcent ſe in rebus, quæ ad dictam Eccleſiam non pertinent; prout facit Vincentius in hoc caſu, qui adminiſtrat bona Hoſpi- 3
talis, & Capellæ, quæ ſunt omnino diſtincta à Canonicatu, & Eccleſia, in qua ille exiſtit, vt probat *text.expreſſ.in c. cum Capella de priu.* Caput. *de-
ciſione 59. num.2.* & quia dum quis gerit vices dua- 4
rum perſonarum, vt *in l. ſi Conſul.3.* vbi Gloſſ. celebris *ff.de adopt. l.accipientis 15. ff. de aut. tut.* poteſt eſſe exemptus ratione vnius Iuris, & non alterius, vt firmat Gloſ. *dict. c. cum Capella verb. in quantum,
verſ. ſed non obſtat, de priu.* & ita exemptus ſeu priui- 5
legiatus poterit iudicari ab Epiſcopo ſuper rebus in quibus non eſt exemptus, *c.ex ore ſedentis 17. in fin. eod tit: c. per ſuas de maior.& obedient.* maximè cum
per priuilegium exemptionis vti odioſum, strictè 6
interpretetur, ita vt nihil detrahatur Iuriſdictioni Ordinarij, vt diſponit Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat.cap.11.* & in puncto viſitationis cauetur *in eod. Concil. dict. ſeſſion.24 cap 9 de reformat.* Pariſ. *de reſign lib.3.cap.11.num.6.& 14.* Rodet. *quæſt. regul. tom.2.quæſt.108 art.3.*

Nec obſtat quod priuilegium cenſeatur conceſſum ratione perſonæ, non autem ratione Eccleſiæ, ac propterea perſonæ dictæ Eccleſiæ ſint etiam exemptæ ratione beneficij extra dictam Eccleſiam exiſtentis, quia adhuc intrat eadem reſponſio; nempe præfatos Canonicos alioſque beneficiatos eiuſdem Eccleſiæ fuiſſe quidem exemptos à Iuriſdictione Ordinaria, ſed ratione ipſius Eccleſiæ Sancti Michaëlis, cuius intuitu eis priuilegium conceſſum fuit, & ideo eoſdem vti beneficiatos alterius Eccleſiæ non eximere.

Et comprobatur ex eo, quòd ſi prædicti Canonici, Capellani vel Clerici dictæ Eccleſiæ amplius non inſeruirent, aut eorum dignitas, ſeu officium expiraret, ſine dubio priuilegium exemptionis eis
non ſuffragaretur; quia priuilegium conceſſum ali- 7
cui ratione dignitatis, aut officij, durat in illa perſona donec in ea durat ipſa dignitas, ſeu officium, *c. quoniam,* & ibi Abb. *de offic. deleg.* Seraph. *deciſ.1059. num. 3.*

Romana Domus, & fideicommiſſi.

Lunæ 25. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

An fideicommiſſaria domo fideicommiſſo non ſuppoſita poſſit agere ad illius recuperationem contra dictæ domus poſſeſſorem?

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis duabus ſententiis conformibus inter Romanos ciues & Incolas executionem concedit.*

2 *Conformitas ſententiarum dicitur quando ſecunda confirmat primam, & vtraque in effectu qualitate & ſubſtantia concordat.*

3 *Ciuis eſt qui natus eſt in vrbe.*

4 *Natiuitas ex fide Baptiſmatis conſtat.*

5 *Incolatus ſtante animo permanendi vnde probatur.*

6 Ciuem

6 *Ciuem in publicis inſtrumentis nominari, an ad probandum Incolatum ſufficiat.*

7 *Cauſa reſtitutionis in integrum Iudici commiſſa an impedit executionem ſententiarum.*

8 *Reſtitutio in integrum non impedit executionem quando in petenda executione ſententiarum pro parte aduerſarij fuerit præuentum.*

DECISIO XVII.

PER duas ſententias, quarum vna lata fuit per A. C. altera verò in Rota per R.P.D.meum Ghiſlerium, fuit pronunciatum domum de qua agitur, non eſſe ſuppoſitam fideicommiſſo Antonij Bandinucci, & ideo Olimpiam Cartragattam fideicommiſſariam non potuiſſe agere ad illius recuperationem contra Ioan. Baptiſtam Martinum dictæ domus poſſeſſorem. Poſtea cauſa
1 per appellationem ad me deuoluta dedi dubium,
An ſit locus ſtatuto Vrb.*c.*178 *lib* 1.concedenti executionem duabus ſententiis conformibus inter Romanos Ciues & Incolas? quo hodie propoſito fuit affirmatiuè reſolutum.

2 Nam conformitas dictarum ſententiarum patet eo ipſo, quod ſecunda confirmat primam, & vtraque in effectu, qualitate, & ſubſtantia concordet, Gloſ. *in Clem.* 1. *in verbo alicuius de ſent. & re iudic.* Theſaur.*deciſ.*228.*num* 1.*&* 2. Rot. *in Roman. fideicommiſſi* 28 *Iunij* 1632. *coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* & alibi ſæpius.

3 Quod autem Martinus ſit Ciuis probatur ex quo natus eſt in Vrbe, *l.* 1. *& l. aſſumptio*, §. *filius*, *ff. ad municip.l.in Vrbe Romana*, *ff.de ſtat. homin.* vbi Anſ. *in ration.*Donel *lib.* 2.*comm.*17. Ciryac. *lib.* 4 *obſeruat. cap.* 5. Parlad.*in ſeſquicent.differ.*103.*num.*1.*&* 2.Ger.
4 *lib.*16. *cap.* 13. De natiuitate verò conſtat ex fide
Baptiſmatis, Bald. *in Auth. ſed omnino num.* 34.*verſ. Iudic. C. ne fil. pro patre.* Menoch. *conſ.* 80. *num.*12. quibus accedunt enunciatiuæ plurium Inſtrumentorum in quibus vocatur Romanus, & etiam ex abundanti conſtat ex teſtibus illum continuò habi-
5 taſſe in Vrbe, & vxorem ibi duxiſſe, & bona emiſ-
ſe; ex quibus probatur Incolatus ſtante animo permanendi, *l.Ciues.cap.de Incol. l.*10. *l.Pupillus*, §. *Incola de verbor. ſignif. l. domicilium*, *ff. ad municipalem*, Gratian. *diſcept.* 569. *num.* 2. *& ſeqq.* Rot. *diu. deciſ.*413. *num.*2.*part.*4. Gregor. *deciſ.* 279. *num.* 6. *&* 12.

6 Quod autem Olimpia ſit etiam Ciuis, probatur pariter ex enunciatiuis Inſtrumentorum in quibus ſe ciuem nominat. Bald. *in l. fin. in fin. verſ. pare in Inſtrum. C. ſi à non compet. à Iudice.* Felin. *in c. cum cauſam, num.*6. *de probat.* Surd. *deciſ.* 104. *num.* 13. *&* 14.

7 Nec obſtat, quod pro parte Olimpiæ fuerit præuentum in committenda mihi cauſa reſtitutionis in integrum, quæ impedit executionem dictarum ſententiarum ex *l.defendente*, vbi Comm. *voto ff. de arbitris* cum aliis relatis per Parlad. *lib.* 2 *quotid. cap. fin.* 5 *part* §.11. *num.*53.

8 Quia non ſubſiſtit in facto, cùm imò præuentum fuerit pro parte Ioan. Baptiſtæ in petenda executione ſententiarum, in quo caſu reſtitutio in integrum non impedit executionem, Marcſ.*lib.*2.*var. cap.*121 *num* 14. Caualer.281.*num.* 2.Rot *deciſ* 826. *num* 3. *part.* 4. *diuerſ.* Et quod fuerit præuentum in petenda executione, patet ex quo poſt latam ſententiam à D. Ghiſlerio Olimpia citata fuit ad dicendum contra Articulos 31. Martij 1634. & dati fuerunt articuli pro executione duarum conformium, continentes Ioan. Baptiſtam & Olimpiam eſſe Ciues, & Incolas, & dicti articuli fuerunt admiſſi, & mandatum examinari; commiſſio autem reſtitutionis in integrum emanauit 27. Octobris eiuſdem anni, & ſic poſt quinque menſes. Vnde de præuentione non poteſt dubitari.

Recanaten. Prædij.

Mercurij 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria ad elidenda fundamenta ſemel factæ deciſionis pro obtinenda poſſeſſione Iudicis auctoritate rectè procedentis alteri acquiſita, an ſit concedenda?

Vide ſuprà *Deciſ.*10. & infrà *Deciſ.*35.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non eſt concedenda ſtante irreleuantia articulorum quæ pro denegatione remiſſoriæ ſufficit*

2 *Poſſeſſio iudicis auctoritate ritè & rectè procedentis obtenta non releuat poſſeſſione priuatum.*

3 *Remiſſoria non conceditur ad probandum per teſtes contra ea de quibus conſtat per ſcripturas.*

4 *Documentis publicis in concurſu magis eſt credendum quàm teſtibus*

5 *Simulatio non præſumitur contra publicum inſtrumentum.*

6 *Simulatio cùm ſapiat delictum niſi detur magnus fumus remiſſoria non conceditur.*

7 *Depoſito in debito tempore verè & realiter facto ſi poſtea pecuniæ fuerunt ſublatæ vel diminutæ, quibuſnam eſt imputandum.*

DECISIO XVIII.

IN deciſione in hac cauſa facta 14. Maij præteriti fuit reſolutum, mandatum de manutenendo A. C. conceſſum Alexandro & Catherinæ de Moronis in poſſeſſionem Prædij de quo agitur, eſſe infirmandum. Qui cùm dictæ reſolutioni non acquieſcerent, petierunt remiſſoriam ad elidenda fundamenta quibus deciſio innititur: Vnde hodie propoſui dubium, An dicta remiſſoria ſit
concedenda? & fuit negatiuè reſolutum, ſtante 1
irreleuantia articulorum quæ ſufficit pro denegatione remiſſoriæ, *l.ad probationem*, *C.de probat.*Oldrad. *conſ.*316.*num.*1. Rot. *deciſ.*271. *num.* 1.& *deciſ.*406. *num.*3 *in fin. parte* 2. *recent.* Irreleuantia clare patet: nam primi duo articuli tendunt ad probandum poſſeſſionem Angelæ poſt obitum eius Mariti, quam
D. Tullius altera pars negat: ſed dicit, quod illa 2
etiam probata non releuaret, quia poſtea Angela dicta poſſeſſione priuata fuit auctoritate Iudicis ritè, & rectè procedentis, Angel. *in l. clam poſſidere*, §. *qui ad nundinas num.* 1. *ante fin.* vbi etiam Roman. *num*3. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *deciſ.* 802. *num.*7. *part.*1. *diuerſ. & deciſ.* 173. *num.* 2. *part.* 1. *recent.*

Cæteri

Digitized by Google

Cæteri autem articuli tendunt a i probandum
depoſitum factum per Tullium de mandato Iudi-
cis, non fuiſſe integrum, & reale; ſed cùm de in-
tegritate, & realitate depoſiti conſtet ex publicis
Inſtrumentis, apertè inde reſultat eorum irreleuan-
3 tia, cùm remiſſoria non concedatur ad probandum
per teſtes contra ea de quibus conſtat per ſcriptu-
4 ras, quia in concurſu magis credendum eſt publi-
cis documentis, quam teſtibus, *l. cenſus ff. de probat.*
Ægid. *deciſ.* 9. Seraph. *deciſ.* 1460. *num.* 3. Rot. *in
recent. deciſ.* 589. *n.* 1.

Neque obſtat quod primum Inſtrumentum de-
5 poſiti ſit ſimulatum, quia vltra quod ſimulatio con-
tra Inſtrumentum publicum non præſumitur, Bald.
in c. illud num. 6. *ante fin. verſ. & ideo de præſumpt.* Iaſ.
in l. 1. *poſt diuiſionem num.* 2. *ad fin. C. de Iur. & fact.*
6 *ignor.* cùm illa ſapiat delictum, Rot. *deciſ.* 677.
part. 2. *recent.* niſi detur magnus fumus remiſſoria
non conceditur, Caputaq. *deciſ.* 62. *num.* 1. *part.* 3.
Rot. *deciſ.* 503. *num.* 4. *part* 2. Caual. *deciſ.* 512. In
propoſito autem caſu ſufficiens fumus Dominis de-
ficere viſus fuit.

Nec releuat quod intendatur probari, quod die
7 11. Aprilis præteriti non extiterint pecuniæ in
Monte; quia cùm depoſitum fuerit verè, & reali-
ter factum, nempe ſub die 19. Maij 1631. & ſic in
debito tempore; ſi poſtea pecuniæ fuerunt ſublatæ,
vel diminutæ, dum hoc non contigit culpa Tullij,
ei non eſt imputandum, ſed Monriſtæ qui illam
cuſtodire tenebatur, vel imputari poſſet ipſi An-
gelæ, qui de tempore, quo illas exigere potuit non
exegit, *l. pupillus, §. ſi vero, ff. quæ in fraud. credit. l.
qui decem, ff. de ſolut.* Rot. *deciſ.* 253. *n.* 2. *part.* 1. *re-
cent.* Et ita deciſum vtraque parte informante.

Arboren. ſeu Sanctæ Iuſtæ dotis.

Mercurij 27. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

De dote publico Inſtrumento conſtituta. An extra formam & tenorem Inſtrumenti aliqua ex mente dotantis interpretatio ſit recipienda?

SVMMARIVM.

1 *In inſtrumento promiſſionis dotis quicquid non reperitur appoſitum habetur pro omiſſo, nec aliquid addi debet obligationi.*

2 *Contractus cum matura diſcuſſione celebratus & iuramento partium firmatus cum clauſula* non aliter, *formam & conſenſum limitatum importat.*

3 *Inſtrumentum non recipit aliquam modificationem ſeu interpretationem à verbis extrinſecis.*

4 *Teſtes qui multas patiuntur exceptiones ſufficienter non probant.*

5 *In omni contractu actum de tempore celebrati contractus ſolùm eſt attendendum.*

DECISIO XIX.

REVERENDISSIMVS D. D. Antonius Canopolus Archiepiſcopus Arboren. & S. Iuſtæ, nuptui tradidit Antoniam eius neptem D. Michaeli de Cernellon cum dote ſcutorum 10000. pacto adiecto quod ea moriente ſine filiis bona reuerterentur ad ipſum dotantem; ſin autem decederet cum filiis, poſſet liberè diſponere de bonis in dotem datis. Deceſſit poſtea Antonia ſuperſtite Didaco communi filio, quo poſtea defuncto in infantili ætate, Archiepiſcopus cæpit prætendere fuiſſe locum reuerſioni dotis ex duplici capite.

Primò ex ſtatuto locali diſponente, quod decedente muliere ſine filijs dos & antiphatum redeant ad dotantem: decedente autem cum filijs, & his morientibus ante ætatem legitimam, remaneant proximioribus dotantis.

Secundò ex pacto, quod D. Archiepiſcopus prætendebat conuentum fuiſſe inter partes, licet in inſtrumento omiſſum fuerit, videlicet quod moriente D. Antonia ſine filiis, vel eius filiis ſine filiis, bona reuerterentur ad ipſum Archiepiſcopum.

Vnde orta deſuper lite in partibus, & cauſa ad Rotam deuoluta, fuit dubitatum coram bon. memor. Vbaldo, An dictum ſtatutum intraret, & fuit reſolutum illud non intrare in hoc caſu, vt *in deciſ.* 600. *part.* 1. *recent.*

Poſtea verò examinatis pro Reuerendiſſ. Archiepiſcopo nonnullis teſtibus ſuper prætenſo pacto reuerſiuo, fuit coram eodem Vbaldo diſputatum, An de illo conſtaret, & fuit dictum non conſtare, vt *in deciſ.* 17. Aprilis 1617. quæ poſtea fuit confirmata die 31. Martij 1623.

Repropoſita autem per me hodie cauſa ſuper eiſdem, Domini cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis ex rationibus & fundamentis deductis in dd. deciſionibus: nam quoad ſtatutum præfatum illud non applicatur caſui noſtro, cùm loquatur quando prædefuncto viro Mulier decedit cum filiis, vel ſine filiis; vnde cùm in præſenti vir non prædeceſſerit vxori, ſed vxor marito; vtique ceſſat diſpoſitum per dictum ſtatutum, vt plenè habetur *in dict. deciſ.* 600. *part.* 1. *recent.*

Quo verò ad prætenſum pactum reuerſiuum fuit
reſponſum illud non obſtare, quia cùm in Inſtru- 1
mento promiſſionis dotis non repetiatur appoſi-
tum, habetur pro omiſſo, nec aliquid addi debet
obligationi, *l. ſi extraneus ff. de cond. ob cauſ. l. quicquid
aſtringende*, vbi Don. *ff. de verb. oblig.* Surd *conſ.* 127.
num. 34. *lib.* 1.

Et tantò magis quia contractus fuit celebratus 2
cum matura diſcuſſione, & firmatus iuramento par-
tium, & cum clauſula, *non aliter*, quæ importat for-
mam, & conſenſum limitatum, ita vt Inſtrumen-
tum non recipiat aliquam modificationem ſeu in- 3
terpretationem à verbis extrinſecis, Alex. *conſ.* 3.
num. 4. *part.* 1. Socin *conſ.* 251. *num.* 4. *lib.* 2. Iaſ. *conſ.* 86.
num. 16. *lib.* 3. Guttier. *de Iuram. in* 1. *part. cap.* 34. &
cap. 62.

Nec releuant teſtes deſuper examinati, quia pla-
cuerunt reſponſiones datæ in dicta deciſione 17.
Aprilis 1617. nempe quod patiuntur multas exce-
ptiones, & non fuerunt præſentes cum fuit celebra- 4
tum dictum Inſtrumentum: & licet deponant de
tractatu & concluſione inter partes circa dictum
pactum, tamen cùm hoc fuerit ante celebratum In-
ſtrumentum, eorum depoſitiones non concludunt
pernecеſſe, cùm potuerit eſſe quòd poſtea receſſe-
rint à dicto contractu & concluſione, & ſolùm at- 5
tendi debet quod fuit actum de tempore celebrati
contractus, *l. pacta nouiſſima, C. de pact.* Dec. *conſ.* 463.
num. 1.

Cætera obiecta plenè tolluntur in dd. deciſionibus, & ideo opus non eſt ea repetere.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Romana

Romana prætenſi Salarij.

Merc. 4. Iulij 1635.

ARGVMENTVM.

De cauſis reſtitutionis in integrum ex nullitate & iniuſtitia ſententiæ reſultantibus.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ſeu decreti nullitate & iniuſtitia ſtante reſultat læſio contra quam datur reſtitutio.*
2 *Procurator citatus cum verè non habeat mandatum procedendi nullitas ſententiæ reſultat.*
3 *Solutio inducta ex libris rationis ſtante contrapoſitione partitarum debitum ſalarij prætenſi extinguit.*
4 *Debitorem ſe declarans pro reſiduo & finali ſolutione computorum & prætenſionum inter partes vergentium non poteſt aliquid plus petere.*
5 *Executio an detur quando de certe ſalario conuento non conſtat.*
6 *Salarium conuentum cum credito liquido perſonæ habentis viam, executiuam, non poteſt compenſari ſtante obligatione Camerali.*
7 *Salarium debitum nomine ſociali cum credito particulari vnius ex ſociis non poteſt compenſari.*

DECISIO XX.

ALEXANDER fundatus dum inſeruiret in ratione Drogariæ Oliuerio, & Laurentio Sociis, in libris rationis ſe conſtituit debitorem in nonnullis partitis, prout etiam ſe creditorem fecit pro ſalario ei debito ex cauſa ſui ſeruitij. De anno verò 1623. ſolidatis computis inter Alexandrum & Oliuerium de omnibus prætenſionibus inter eos vertentibus, vſque ad diem celebrati inſtrumenti: Idem Alexander ſe conſtituit debitorem Oliuerij in ſcut. 606. pro quibus cùm ipſe Oliuerius obtinuiſſet mandatum contra Alexandrum, qui etiam debitum agnouit, dictus Alexander cœpit prætendere ſalarium ſibi debitum ex cauſa dicti ſeruitij, non obſtante quod in ſolidatione computorum omnia credita & debita fuerint ad inuicem computata, & ſolidata: & introducto iudicio coram Locumtenente Vicarij vrbis, non citato legitimo Procuratore Oliuerij, ſententiam fauorabilem reportauit, & deinde ab A. C. obtinuit decretum ſuper compenſatione d. ſui debiti ſcutorum 606. cum credito ſalarij; à qua ſententia & decreto, interpoſita appellatione pro parte Oliuerij à die habitæ notitiæ, & mihi cauſà commiſſà dubitaui, An conſtet de cauſis reſtitutionis in integrum? Et fuit affirmatiuè reſolutum, ſtante
1 nullitate, & iniuſtitia dictæ ſententiæ & decreti, ex quibus reſultat læſio contra quam datur reſtitutio, *l. minor.* 1 2. *& ibi* Gloſſ. *l. in cauſa* 13. §. *fin. de min. l. 1. cum ſequentibus*; *C. ſi aduerſus rem indicatam*, Morl. *in empror tit. de integr. reſtit. quaſt.* 3. *num.* 21. & 18. Rot. *deciſ.* 1. *eod. tit. in nou.* Seraph. *deciſ.* 1138 *n.* 1.

Nullitas reſultat ex defectu mandati Procuræ 2
Æmilij, qui fuit citatus tanquam Procurator Oliuerij, cum verè non haberet mandatum, *c. licet*, *c. in noſtra in fin. de proc.* Gregor. *deciſione* 264. *num.* 1.

Iniuſtitia verò patet ex eo, quod Alexander iterum petiit dictum ſalarium, de quo iam erat ſatisfactus mediante ſolidatione, computatione facta ſuper dd. partitis librorum rationis, in quibus libris ſtante contrapoſitione partitatum fuit inducta ſo-
lutio & extinctio debiti dicti ſalarij, Socin. 3
conſ. 65. *num.* 5. *lib.* 4. Menoch. *conſ.* 121. *num.* 45. Rot. Ianuen. *deciſ.* 60. *num.* 8. Caualer. *deciſ.* 165. *num.* 1. Gregor. *deciſ.* 366. *num.* 3. vbi Add. *num.* 8.

Quod eò magis procedit, cùm Alexander in dicta ſolidatione ſe declarauerit debitorem Oliue-
rij in ſcutis 606. pro reſiduo & finali ſolutione com- 4
putorum & prætenſionum inter eos vſque tunc vertentium: quæ verba important, quod Alexander non potuerit aliquid plus petere, *l. ſi ex pluribus in principio*, vbi Gloſſ. *in verb. reliquum*, *ff. de ſolut.* Iaſ. *conſ.* 10. *num.* 3. *lib.* 4. & in terminis calculi Rot. *diuerſ. deciſ.* 113. *num.* 2. *part.* 1. Gratian. *diſcept. for. cap.* 3. *num.* 2. Surd. *conſ.* 52. *num.* 45.

Accedit quod cùm non conſtet de certo ſalario 5
conuento, non dabatur via executiua, Rot. *in Anconitana Mercedis* 10. *Decembris* 1602. *coram Sacrato impreſſ. apud Marcheſ. part.* 1. *fol.* 1199.
Vnde non potuit illud compenſari cum credito 6
liquido Oliuerij habente viam executiuam, ſtante obligatione Camerali, Bartol. *in l. auferetur*, §. *qui compenſatione*, *ff. de iure fiſci* Grat. *diſcept.* 734. *num.* 14.

Tandem iniuſtitia ſententiæ, & decreti A. C.
comprobatur; quia cùm ſalarium deberetur Ale- 7
xandro nomine ſociali, non poterat compenſari cum credito particulari Oliuerij vnius ex ſociis, Cuman *conſ.* 172. *ante num.* 1. *verſ. conſultum fuit*, Rot. Ian. *deciſ.* 26. *num.* 30. Rot. penes Zacch. *de oblig. Cameral. deciſ.* 35. Gregor. *dict. deciſ.* 366. vbi Add. *num.* 7.

Et ita deciſum Oliuerio ſolùm informante.

Romana ſeu Peruſina Cenſus.

Merc. 4. Iulij 1635.

ARGVMENTVM.

Solemnitates Ægidianæ in contractibus minorum 25. requiſitæ, non derogant ſtatuta particularia locorum, maiores 20. annis ad quoſcumque contractus habilitantia.

SVMMARIVM.

1 *Actum vigore obligationis Cameralis appoſita in publico inſtrumento habet executionem paratam.*
2 *Fides minoris ætatis extracta lite pendente ſine compulſoria, & in actis producta ſine partis citatione nec vllo modo recognita, minoritatem non probat.*
3 *Diſpoſitio Ægidiana ex conſtitutione Pauli III.*

ad vniuerſam ditionem Eccleſiaſticam extenditur.

4 *Statuta particularia locorum ſuper contractibus minorum ſolùm attendi debent, non autem ſtatuta generalia Prouinciæ.*

5 *Statutum Peruſiæ habilitans maiores 20. annorum ad contrahendum vnde colligitur.*

6 *Ægidiana non habet locum quando in contractu vinculum duorum iuramentorum concurrit.*

7 *Conſtitutio Cardinalis Carpenſis annullans contractus duplici iuramento vallatos vltra Prouinciam Marchiæ non extenditur.*

DECISIO XXI.

DOMINI dixerunt mandatum relaxatum pro ſolutione fructuum cenſus, de quo agitur ad fauorem D. Comitis, Annibalis de Sommalia, contra D. Sfortiam Oddum fideiuſſorem eſſe exequendum, ſtãte illius Iuſtitia, & validitate.

Validitas patet ex reuolutione actorum. Iuſtitia
1 verò apparet, ex quo actum fuit vigore obligationis Cameralis appoſitæ in Inſtrumento d. cenſus quæ habet executionem paratam, Parlad. *tom. 2. quæſt. quotid. cap. fin. 1. part. §. 12. ampliat. 7. n. 29.* Rot. *deciſ. 741. num. 1. part. 1. diuerſ.* & *deciſ. 686. part. 2. recent.*

Non obſtat quod Sfortia de tempore obligationis eſſet minor 25. annorum, & ideo quod ſeruari debebant ſolemnitates Ægidianæ requiſitæ in contractibus minorum 25. Quæ cùm non ſeruatæ fuerint, obligatio remanſit nulla. Quia vltra quod
2 fides minoris ætatis fuit extracta lite pendente ſine compulſoria, & fuit in actis producta ſine partis citatione, nec fuit vllo modo recognita, & ſic non probat, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 3. num. 3. de reſtitut. ſpoliat.* Gregor. *deciſ. 159. num 3. & deciſ. 508. n. 6.* fuit reſponſum, quod cùm Sfortia de tempore quo fideiuſſit eſſet maior 20. annis, haberi debet pro maiori 25. ſiue attendatur ſtatutum loci cootractus, qui fuit in vrbe celebratus, ſiue ſtatutum originis Sfortiæ quæ eſt Peruſia, ita vt potuerit validè contrahere abſque dd. ſolemnitatibus, cùm vtrumque ſtatutum diſponat, quod maiores 20. annis ha-
3 beantur pro maioribus quoad omnes contractus, illóſque habilitet ad contrahendum. Vnde quamuis diſpoſitio Ægidianæ extenſa ſit ad vniuerſam ditionem Eccleſiaſticam ex conſtitutione Pauli III. tamen non procedit, quando, vt in hoc caſu, adſunt particularia ſtatuta locorum ſuper contracti-
4 bus minorum, quia tunc illa ſolùm attendi debent, non autem ſtatuta generalia Prouinciæ, vt tradunt Baldus *conſ. 201. num. 2. verſ. in contrarium lib. 1.* Gabr. *conſ. 29. num. 47. lib. 2.* Seraph. *deciſ. 343. num. 1. & 2.* & in punct. Rot. *deciſ. 57. num. 5. poſt Pic. ad ſtatut. vrb.* & *deciſion. 385. part. 2. recent.*

5 Quod autem ſtatutum Peruſiæ, in quo Domini præcipuè inſiſtebant, habilitet maiores 20. annorum ad contrahendum, videtur colligi ex illius lectura, dum exigit certas ſolemnitates in contractibus minorum 20. annis, illoſque ſolùm aliter factos annullat. Vnde à contrario ſenſu ex eo infertur, quod dictæ ſolemnitates in maioribus 20. annorum non exigantur, vt in ſpecie aduertit Caſtrenſ. *conſ. 106. num. 1. vol. 2.* & de eodem ſtatuto tradunt Hond. *conſ. 29. ſub num. 4. verſ. nam ſi ex illis,* & *num. 23. 24 & 26. lib. 2.* Eugen. *conſ. 3. n. 23. lib. 1.*

Ex quo fit, vt ex dicto ſtatuto originis Sfortia cenſeatur habilitatus ad liberè, & abſque vllis ſolemnitatibus contrahendum, etiam extra territorium ſtatuentium, Bald. *in l. 1. quæſt. 21. C. de ſum. Trinit.* Put. *deciſ. 365 lib. 3.* Seraph. *deciſ. 746. num. 2. & 3.*

Et ceſſat difficultas, quia Ægidiana non habet 6
locum, quando in contractu concurrit vinculum duorum iuramentorum, prout in hoc caſu, vt poſt Ruin. Pariſ. & alios tradit in terminis Boccac. ad eandem conſtitutionem, Gloſſ. 2. *num. 65.* & licet conſtitutio Cardinalis Carpenſis annullet
etiam contractus vallatos duplici iuramento, ta- 7
men illa non extenditur vltra Prouinciam Marchiæ, Boccac. *vbi ſuprà,* Rot. *deciſ. 12. num. 3. poſt Pic.* Adden. ad Gregor. *deciſ. 260. num. 17.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Cæſenaten. Penſionis.

Mercur. 4. Iulij 1635.

ARGVMENTVM.

De Penſionario in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem manutenendo An teneatur præſtare cautionem de reſtituendis penſionibus exactis in caſu quo ſuccumbat?

SVMMARIVM.

1 *Referuntur caſus in quibus non eſt locus cautionis nec de iure nec de ſtylo.*

2 *Conuentus vel reconuentus nomine proprio non tenetur præſtare cautionem.*

3 *Poſſidens in loco ſuæ originis bona immobilia non modici valoris eximitur ab onere ſatiſdandi.*

DECISIO XXII.

POSTQVAM die 18. Iunij præteriti reſolutum fuit, Franciſco Berto dandum eſſe mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem de qua agitur, dubitaui, an dictus Franciſcus Penſionarius teneatur præſtare cautionem de reſtituendis penſionibus exactis, in caſu quo ſuccumbat; & Domini negatiuè reſponderunt.

Primò, quia cùm titularis ſit obligatus ſoluere 1
in forma Cameræ, & Penſionarius non fecerit ſuam conditionem deteriorem, nec probetur dilapidatio bonorum, nec minus quod conuertat fructus penſionis in alios vſus quàm proprios, prout antea conſueuit, non eſt locus cautionis nec de iure nec de ſtylo, Rot. *deciſ. 13. part. 2. diuerſ.* & in terminis ſequeſtri, Put. *deciſ. 162. num. 3. lib. 2.*

Secundò, quia quoties quis conuenitur vel re- 2
conuenitur nomine proprio, non tenetur præſtare cautionem, *§. ſed hodie inſtit. de ſatiſdat.* Gloſſ. celebris *in l. ſciendum 25. ff qui ſatiſdar. cogant.* Alex. *conſ. 150. n. 2. verſ. ſi autem lib. 5.*

Tertiò,

3 Tertiò quia penſionarius poſſidet in loco ſuæ originis bona immobilia non modici valoris, vt ex teſtibus *ſumm. num.* 4. Vnde eximitur ab onere ſatiſdandi, vt eſt text. expreſſus *in dict. l. ſciendum*, vbi Iaſ. *num.* 1. & Gloſſ. *ff. qui ſatiſdar. cogant.* Dec. *conſ.* 71. *col. fin.* Natt. *conſ.* 340. *num.* 5. Rot *in Venetiarum pecuniaria* 17. *Iunij* 1605. *coram Pema.*

Et ita vtraque, &c.

Romana Donationis.

Veneris 16. Nouembris 1635.

ARGVMENTVM.

De donatione facta alicui ſub expreſſa conditione, & cum clauſula non aliàs. An poſſit retrahi ad diem primæ donationis in præiudicium alterius, cui medio tempore ius fuerat quæſitum.

Vide infrà *Deciſ.* 26 *&* 29.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum publicum adeptæ poſſeſſionis ſufficit ad effectum manutentionis*

Præcipuè cùm capta fuerit auctoritate iudicis mediante mandato de aſſociando, ibid.

2 *Donatione ſub expreſſa conditione & cum clauſula* non aliàs *factâ, conſtitutum vti acceſſorium ſub eadem conditione dicitur conceptum.*

3 *Conditione purificata non poteſt retrahi poſſeſſio ad diem primæ donationis in præiudicium alterius cui medio tempore ius fuerat quæſitum.*

4 *Religioſus emiſſa profeſſione ex voto paupertatis poſſeſſionem ſuorum bonorum amittit.*

5 *Poſſeſſionem quam quis non habet impoſſibile eſt transferre.*

DECISIO XXIII.

DOMINVS Manginellus ingreſſus religionem S. Franciſci de Obſeruantia donauit Hieronymo Ioannono Auunculo, & Curatori ſuo eius bona, ſub expreſſa conditione, vt donatio ita demum haberet effectum, quatenus ipſe verè profiteretur & non aliàs, & cum clauſula conſtituti. Deinde ſuſcepto habitu, & antequam profeſſionem feciſſet, intra tempus à Concilio Tridentino præfixum *ſeſſion.* 25. *cap.* 26. *de reg.* fecit alteram donationem ſuorum bonorum ad fauorem Virginiæ, & Angelæ eius ſororum, vigore cuius poſſeſſionem acceperunt, & orta lite inter partes ſuper manutentione, dubitaui cui ſit concedenda; & Domini ad fauorem dd. ſororum reſponderunt.

1 Nam de earum poſſeſſione conſtat ex publico Inſtrumento adeptionis illius, quod alio de eo tempore non poſſidente ſufficit ad effectum manutentionis, *l. Prædia*, vbi Bart. *num.* 1. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Capitaq. *deciſ.* 334. *num.* 5. *par.... cum vulg.* præcipuè cùm capta fuerit auctoritate Iudicis mediante mandato de aſſociando, *l. iuſtè poſſidet*, *ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *deciſ.* 513. *num.* 2. *part.* 1. *recent.*

Nec obſtat anterior donatio facta ad fauorem Hieronymi cum clauſula conſtituti, per quam videtur fuiſſe in eum tranſlata poſſeſſio, vigore cuius ſit manutenendus: quia fuit reſponſum quod
cùm donatio fuerit ſub expreſſa conditione, quatenus 2
ipſe donans habitum ſuſciperet & profeſſionem emitteret, & cum clauſula *non aliàs*, ita etiam & conſtitutum vti acceſſorium dicitur conceptum ſub eadem conditione, qua pendente non potuit poſſeſſio interim ipſi Hieronymo donatario acquiri, Menoch. *conſ.* 388. *num.* 35. Hond *conſ.* 18. *num.* 13. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 246. *num.* 3. & in puncto Rot *deciſ.* 471. *num.* 4. *part.* 2. *poſt Farinac.* nec purificata conditione potuit illa retrahi ad diem pri- 3
mæ donationis in præiudicium dd. ſororum quibus medio tempore fuerat ius quæſitum, Honded. *dict. conſ.* 18. *num.* 66. *lib.* 2. Menoch. *dict. conſ.* 388. *num.* 34. *&* 53. Rot. *dict. deciſ.* 471. *num.* 6. & quia conſtituens de tempore purificatæ conditionis non
poſſidebat, cùm emiſſa profeſſione Religioſus ex 4
voto paupertatis amittat poſſeſſionem ſuorum bonorum, Sanch. *ſuper decalog. lib.* 7. *cap.* 12. *num* 23.
Vnde impoſſibile erat tunc poſſeſſionem transferre, 5
quam non habebat, vt latè Dec. *conſ.* 247. *num.* 3. *ante fin.* Mandel. Abb. *conſ.* 103. *num.* 1. Theſaur. *deciſ.* 38. *num.* 1.

Quæ autem deducta fuerunt ſuper nullitate primæ donationis, Domini conſiderarunt pertinere ad petitorium, & ideo non eſſe diſcutienda in hoc Iudicio manutentionis, cùm prædicta fundamenta ſufficiant ad illam concedendam.

Et ita deciſum, &c.

Vlixbonen. nullitatis Profeſſionis.

Veneris 16. Nouembris 1635.

ARGVMENTVM.

De actis tranſportandis. An præfixo per edictum termino elapſo procedendum ſit prout in prima etiam non tranſportatis actis, & fides documentis etiam informibus adhibenda?

SVMMARIVM.

1 *Impedimentis partis aduerſæ ad tranſportandum acta ſtantibus etiam in gradu appellationis procedi poteſt prout in prima.*

2 *Actis propter impedimentum partis aduerſæ deficientibus quibuſcumque ſcripturis etiam informibus fides adhibetur.*

In quo caſu probationes qualeſcumque etiam minus ſolemnes & legitimæ de iure admittuntur, ibidem.

3 *Contumaciâ partis aduerſæ in producendis actis attenta procedi poteſt.*

DECISIO XXIV.

PENDENTE lite in partibus ſuper nullitate profeſſionis inter Franciſcam Coroneliam Monialem in Monaſterio Sancti Dominici Odiuellas Diœceſis Vlixbonen. ex vna parte, & d. Monaſterium, & fratres Franciſcæ ex alia,

& deuoluta cauſa per appellationem ad Rotam,& mihi commiſſa fuit expedita citatio a:l comparendum, & compulſoria ad tranſportandom acta in forma; ſed cùm citatio non potuerit exeqoi, nec acta compulſari, & tranſportari ob varia impedimenta præſtita in partibus, de quibus *in ſummario num.1. & ſeqq.* dicta Franciſca recurſum habuit ad Sanctiſſimom, & impetranit reſcriptum mihi directum cum clauſula, vt præfixo per edictum termino ad tranſportandum acta, quibus non tranſportatis procederem provt in prima, & qood adhibeatur fides docomentis etiam informibos; cuius reſcripti vigore facta citatione per edictum, & præfixo termino trium menſium ad tranſportandum, & eo elapſo dubitaoi an ſit procedendum provt in prima, etiam non tranſportatis a is, & adhibenda fides documentis etiam informibus; & DD. quoad vtramque partem dubij affirmatiuè reſponderunt.

1 Et primæ partis fundamentum fuit, quia ſtantibus impedimentis ſupradictis partis aduerſæ ad tranſportandum acta, etiam in gradu appellationis procedi poteſt provt in prima, Gabr. *de appellat. concluſ.5 num 5. & 9.* Seraph. *deciſ.1305. n.7.* Rot. *deciſ.751.n.2 p.2. recent.*

2 Secundæ verò partis ratio fuit, quia deficientibus actis propter impedimentum partis aduerſæ,
fides datur quibuſcumque ſcripturis etiam informibus, & probationes qualeſcumque etiam minus
ſolemnes,& legitimæ admittuntur de Iore, Doctor.
in c peruenit il primo de teſt. cog. cum aliis per Ferrett. *conſ.160.lib.1.* & in punct. Rot. *deciſ.124.n.3.*
part.1.diuerſ & coram Seraph. *deciſ.1154. num.1.&*
deciſ.348.num 3.poſt 2. vol.conſ.Farinac. & *deciſ.686.*
n.2. part.1. recent. Impedimenta autem viſa fuerunt
Dominis clara, cùm vel ob Potentiam, & varias
tergiuerſationes partis aduerſæ nunquam potuerit
3 exequi citatio, nec acta compulſari & tranſportari;
in quo caſu attenta eius contumacia procedi poteſt,
cap.2. vbi Abb. *de dol.& contum lib.6.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Meliten. attentatorum.

Lunæ 26. Nouembris 1635.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio bonorum pendente appellatione facta cùm ſit manifeſtè attentata, appellans in ſtatu primæuo eſt conſeruandus.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſione an poteſt priuari qui ſe pro ſpoliato non habet.*

2 *Sententia eſt nulla parte non citatâ.*

3 *Stipulatio non cenſetur commiſſa liquidatione crediti poſt obitum debitoris contra fideiuſſorem facta.*

4 *Appellatio conſeruat appellantem in ſtatu primæuo.*

5 *Appellatione pendente ſi ſit adiudicatio dicitur manifeſtè attentata.*

6 *Cautio* Iudicio ſiſti aliàs iudicatum ſolui, *extincta per ſententiam in prima inſtantia latam eſt valida, ſi coram certo Iudice fiat.*

DECISIO XXV.

ORTA lite in Curia Meleuitana inter Simonem Callech & Brach Monſes Hebræos, ſuper redditione computorum occaſione ſocietatis inter eos initæ, Bartholomæus Modica fecit cautionem de iudicio ſiſti, aliàs iudicatum ſolui pro dicto Brach. *ſumm. num.1.* & latis duabus conformibus ad fauorem d. Brach. Simon appellauit, & obtinuit ſententiam fauorabilem ſuper liquidatione ſui prætenſi crediti, à qua interpoſita appellatione intra decendium pro parte Bartholomæi, ea non obſtante fuerunt eius bona adiodicata d. Simoni, & tandem cauſa ad Rotam deuoluta, dobitaui cui ſit dandum mandatum de manutenendo; & Domini pro Bartholomæo informante reſponderunt. Quia de eius poſſeſſione de tempore motæ litis conſtat ex Inſtrumento captæ poſſeſſionis per Simonem, & ex adiudicatione bonorum inde ſequuta, ex quibus apparet Simonem fuiſſe immiſſum in poſſeſſionem dd. bonorum vti poſſeſſorum per eundem Bartholomæum, *ſum. n 5.*

Nec obſtat ſententia lata ad fauorem Simonis,
cuius vigore ipſe fuit immiſſus in poſſeſſionem bonorum Bartholomei: quia cùm dicta ſentcotia fue-
rit nulla, & iniuſta, & Bartholomeus non ſe ba- 1
buerit pro ſpoliato, non fuit priuatus ſua poſſeſſione, Rot. *deciſ.190. part.1, diuerſ.* Add. *ad deciſ.1.n.4. de reſtitut. ſpoliat in nou.& deciſ.661. num.3. part.1. recent.*

Nullitas patet: Primò ex defectu eitationis 2
ad ſententiam, *l.1. §. Item, ff. quæ ſent. ſine appellat. l de vnoquoque, ff. de re iudic.* Secundò quia liquidatio crediti fuit facta contra fideioſſorem poſt obi-
tum Brach. debitoris, in qoo caſu non cenſetur 3
commiſſa ſtipulatio, *l.2. ff. iud. ſolu. l. qui Romæ, §. Augerius, ff. de verb. obligat.* Caſtrenſ. *conſ. 65. num. 2. verſ. quantum ad ſecundum, lib. 2.* Barz. *deciſion. 90. num.....*

Iuſtitia quoque apparet, qoia cùm appellatio 4
conſeruet appellantem in ſtatu primæuo, *l.1. §. propter eandem, ff. nihil in nou. appellat. interpoſit.* non
potuit fieri adiudicatio appellatione pendente, ſed 5
fuit manifeſtè attentata, Rot. *deciſ.107.num.5.& 6. & deciſ.58. in fin.* coram Gregor. XV. tantò magis
cùm caotio Iudicio ſiſti aliàs iudicatum ſolui, fuerit 6
extincta per ſententiam latam in prima inſtantia, cùm facta fuerit coram certo Iodice, *l. cum apud Sempronium,* & ibi Bart. *ſub num.11. & 12. ff. iud. ſolu. l. grege, §. & poſt litem, ff. de fideiuſſ.* Oſuald. ad Donnel. *lib. 18. Comment. cap. 14. lit. I.* Theſaur. *deciſ.202. num.7. & ſeq. & num. 15.* Barz. *conſ.68. num.13.* Maur. *de fid. part.2. cap.2. num. 33. & 34.* Maximè cum à dicta prima ſententia fuerit appellatum iuxta textum expreſſum, *in §. ſi verò inſtit. de ſatiſd.* ibi: *Omnia dabit fideiuſſor, quæ in condemnatione continentur, ſi non fuerit prouocatum:* & tradit Facchin. *lib.8. controuerſ. cap.57. verſ. & denique.*

Et ita deciſum, &c.

Romana

Romana Donationis.

Lunæ 3. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

De manutentione in poſſeſſione bonorum reſultante tam ex clauſula conſtituti appoſita in ſecunda donatione de dictis bonis facta, quàm ex Inſtrumento poſſeſſionis Iudicis authoritate adeptæ.

SVMMARIVM.

1 *Donatio & reſeruatio ad teſtandum cùm differant conditio donationis adiecta in vna clauſula ad aliam non refertur.*

2 *Inhibitione Rotali non factâ perſonaliter vel aliàs legitimè executa prout requiritur ad effectum attentatorum poſſeſſio non dicitur attentata.*

3 *Citatio per affixionem ad valuas ſi eſt in vrbe nec latitat citatus non releuat, nec ex ea cauſantur attentata.*

4 *Citationes per edictum nequeunt fieri ſine ſpeciali Principis reſcripto.*

5 *Inhibitionis ſcientia & notitia debet apparere vt conſtet de ſpreta Iudicis auctoritate exinde ſecuta.*

6 *Exactio penſionum à Curatore in quo caſu adminiſtratorio potius nomine quàm proprio facta cenſetur.*

DECISIO XXVI.

SVB die 16. Decembris proximè præteriti fuit reſolutum manutentionem in poſſeſſione bonorum, de quibus agitur, dandam eſſe Virginiæ & Angelæ ſororibus de Mugillinis, cùm de earum poſſeſſione conſtaret, tam ex clauſula conſtituti appoſita in ſecunda donatione facta de dictis bonis per Dominicum, quàm ex Inſtrumento adeptæ poſſeſſionis authoritate Iudicis; & hodie repropoſita cauſa ſuper eiſdem, Domini ſteterunt in deciſis, moti ex eiſdem rationibus & fundamentis in deciſione deductis.

Neque obſtat quod dicta ſecunda donatio fuerit conditionalis prout prima, & ideo quod non potuerit dd. Sororibus acquiri poſſeſſio pendente conditione; quia fuit reſponſum, quod verba ex quibus prætenditur conditionem reſultare, non fuerint appoſita in ſubſtantia donationis, ſed in reſeruatione ſcutorum mille ad teſtandum facta in eadem donatione: & cùm aliud ſit donatio, aliud
1 reſeruatio ad teſtandum, quæ ſit in donatione conditio adiecta in vna clauſula non refertur ad aliam, *l. ſub conditione 72. ff de hered. inſtit. l. conditio 39. ff. de condit. & demonſtr.*

Minus obſtat, quod poſſeſſio dd. Sororum fuerit attentata, cùm capta fuerit poſt inhibitionem Rota-
2 lem. Quia ceſſat obiectum, nam inhibitio non fuit perſonaliter vel aliàs legitimè contra eas executa, prout requiritur ad effectum attentatorum ex traditis per Lancelot. *de attent. cap. 4. ampliat. 1. num. 23.* Caual. *deciſ. 499. num. 1.*

Nec ſufficit quod fuerint perſonaliter citati earum mariti, quia ipſi Donatarij non erant; & licèt fuerint citatæ dd. Sorores per affixionem ad valuas, 3
attamen cùm ipſæ eſſent in Vrbe, nec latitarent, huiuſmodi citatio non releuat, nec ex ea cauſantur attentata, vt latè per Lancelot. *vbi ſuprà*, & poſt Pret. *declarat. 1. num. 1. & ſeqq.* tantò magis cum ci- 4
tationes per edictum nequeant fieri ſine ſpeciali Principis reſcripto, Clem. *dudum de ind. extrauag. vnic. de dol. & contum.* & ibi gloſſ. *in verb. Papa*, Vant. *de nullit. ex defect. citat. num. 125.* & cùm ſimus in materia odioſa & valde præiudiciali, vt ſunt attentata ad effectum vt appareat ſpreta Iudicis au-
ctoritas, debet apparere de ſcientia ac notitia in- 5
hibitionis, de qua hic non conſtat, Matheſil. *ſingul. 132. num. 6. & ſeqq.*

Nec releuat prætenſa poſſeſſio Hieronymi Curatoris d. Dominici, ex eo quod locauerit domos, & bona de quibus agitur, & fecerit quietantias de pen-
ſionibus exactis; quia cùm eius prima donatio non 6
eſſet adhuc ſortita effectum, cùm pupillus nondum emiſiſſet profeſſionem, prout requirebatur iuxta formam donationis, exactio dd. penſionum cenſetur potius facta adminiſtratorio nomine quàm proprio, *l. Lucius § tutorem, ff. de adminiſtr. tut.* Bart. *in l. Titium §. alterum, num. 2 ff ſi cert. pet.* Gutier. *de tutor. 2. part. cap. 10. n. 2.* & ita in dicta poſſeſſione nullum poteſt fieri fundamentum.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Caſenaten. Penſionis.

Lunæ 12. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

De nullitate penſionis ſuper fructibus cuiuſdam Eccleſiæ reſeruatæ: vbi plura de ſimulata ſolutione contra verba decreti Pontificis realem numerationem mandantis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ex reuolutione actorum eſt valida cùm interuenerint omnia requiſita.*

2 *Penſionario de vera & reali ſolutione omnium terminorum non docente penſionis decretum annullationum intrat.*

3 *Solutio ſimulata vnde probatur.*

4 *Inſtrumentis deficientibus quibus ſolutio penſionis erat probanda præſumptio intrat in contrarium.*

5 *Penſio an videatur ſoluta per titularem ex eo quod per plures annos aluit Penſionarium, & an intrare debeat compenſatio.*

6 *Verba decreti* realiter & cum effectu, *veram & actualem ſolutionem important.*

Quibus ſtantibus excluditur omnis compenſatio ibid.

7 *Compenſatio non datur de ſpecie ad quantitatem.*

8 *Poſſidens diuerſa bona Penſionarij, de bonis Penſionarij potius quàm de proprijs alimenta præſtare præſumitur.*

DECISIO XXVII.

DE Anno 1625. auctoritate Apoſtolica fuit reſeruata penſio ſine cauſa in ducatis 60. auri de Camera ad fauorem Franciſci Berti ſuper fructibus Parochialis S. Zenonis tunc poſſeſſæ per Santem d. Franciſci patruum, cum decre-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

to, dummodo vita ſua durante & quamdiu d. Parochialem obtinuerit, huiuſmodi pēſionem perſoluerit realiter, & cum effectu. Qui Santes titularis durante eius vita vnum tantùm terminum perſoluit, & eo defuncto fuit de dicta Parochiali prouiſus Chriſtophorus Verdonus, qui cùm egiſſet coram A.C. pro nullitate dictæ reſeruationis, ſententiam fauorabilem obtinuit, à qua interpoſitâ appellatione pro parte Franciſci penſionarij, & cauſa mihi commiſſa dubitaui; An d. ſententia eſſet confirmanda, & Domini affirmatiuè reſponderunt cùm illa ſit valida, & iuſta.

1 De validitate conſtat ex reuolutione actorum, cum interuenerint omnia requiſita, quæ recenſet Caputaq. *deciſ.* 262. *part.* 2. Rot. *deciſ.* 204. *n.* 1. *part.* 1. *recent.*

Iuſtitia etiam patet, quia cùm penſio fuerit reſeruata ad fauorem Nepotis de conſenſu Patrui
Rectoris cum decreto irritanti, tenebatur Fran-
2 ciſcus docere de vera & reali ſolutione omnium
terminorum, aliter enim intrat decretum annullatiuum penſionis, Caualer. *deciſ.* 569. & fuit reſolutum *in Lucana penſionis* 21. *Aprilis & 17. Nouembris* 1617. coram *R. P. D. meo Pirouano*, & in aliis paſſim, de qua tamen integra ſolutione hìc non docetur.

Nec obſtat vnicum Inſtrumentum ſolutionis
pro parte Penſionarij productum; quia vltra quod
3 teſtes deponunt ſolutionem fuiſſe ſimulatam, ex
quo Patruus ſoluens ſtatim repetiit, cùm pecuniæ fuerint ſtatim in eius Arca repoſitæ, *l. qui ſic ſoluit, ff. de ſolut.* Rot. *apud Cene. de cenſ. deciſ.* 131. *num.* 9. inde conſtat quod tantum fuit vnica ſolutio, & ſic obiectum retorquetur contra Penſionarium; quia
4 ſi plura Inſtrumenta habuiſſet, illa produxiſſet, &
ideo intrat præſumptio quoad aliam non habuerit, Crauett. *conſ.* 136. *num.* 44. Ægid. *conſil.* 10. *col.* 10. Rot. *deciſ.* 731. *num.* 18. & 19. *part.* 1. *diuerſ.*

5 Minus obſtat quod penſio videatur ſoluta per ti-
tularem, ex eo quod plures annos aluit Penſionarium, & ſic quod intrare debeat compenſatio. Quia tollitur obiectum ex eo, quod Papa noluit ſolutionem fieri alio modo, quàm per realem nu-
6 merationem, vt patet ex illis verbis decreti *realiter
& cum effectu*, quæ important veram & actualem ſolutionem, Socin. *conſ.* 143. *num.* 4. *lib.* 1. Natt. *conſ.* 60. *num.* 3. & 4. & ideo excluditur omnis compenſatio, Surd. *conſ.* 246. *n.* 18. Craſſ. *de except. except.* 16. *num.* 77. & in puncto Gig. *de penſ. quæſt.* 92. *num.* 12.
7 Vltra quod illa non datur de ſpecie ad quantitatem
l. quod debitor, ff. eod. Surd. *d. conſil.* 246. *num.* 11. *conſil.* 312. *num.* 33.

8 Et ceſſat difficultas ex eo, quod titularis poſſideret diuerſa bona penſionarij, nempe domos, prædium, & Vineam: vnde intrat præſumptio quod potius præſtauerit alimenta de bonis penſionarij quàm de propriis ipſius titularis, Bart. *in l. Herennius num.* 5. *ff. de negot. geſt.* Alex. *conſil.* 110. *lib.* 7. Munoy *de ratioc. cap.* 32. *num.* 25. *cum ſeqq.* Surd. *de alim. titul.* 1. *quæſt.* 28. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 247. *num.* 3. & 4. *part.* 1. *diuerſ.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Vlixbonen. Profeſſionis.

Lunæ 7. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Audientia noua ſuper reuiſione factæ dciſionis an & in quo caſu ſit deneganda?

SVMMARIVM.

1 *Citatio per Edictum Auditoris Rotæ rectè poteſt fieri ſecundum formam Reſcripti Pontificis.*

2 *Comparitio ſupplet & ſanat omnem defectum citationis.*

3 *Excommunicatus ob recurſus habitos ad tribunalia ſecularia non debet audiri in Rota, niſi prius ab excommunicatione incurſa fuerit abſolutus.*

DECISIO XXVIII.

IN relationibus cauſarum hodie habitis factum fuit verbum ſuper remiſſione deciſionis factæ 16. Nouembris proximè præteriti; & Domini
negatiuè reſponderunt, quia citatio 1
per edictum quæ prætendebatur nulla, rectè potuit fieri ſecundùm formam reſcripti, ibi: *Qui præfigat etiam per edictum* &c. vt fuit etiam comprobatum *in d. deciſ.* & *in punct.* Rot. *deciſ.* 8. *de dol. & contum in nou.* & caſu quo nulliter fuiſſet facta ſuſtine-
retur per comparitionem rei poſtea factam in Iudi- 2
cio, quia comparitio ſupplet & ſanat omnem defectum citationis, Bald. *in l.* 1. 3. *notab. ff. de fer.* Alex. *conſ.* 113. *num.* 3. *lib.* 2. Lancellot. *de attent. in præſat. part.* 2. *cap.* 4. *num.* 118. Seraph. *deciſ.* 1447. *num.* 4. Greg *deciſ.* 27. *num.* 3. vbi Add. *num.* 9.

Ex quibus DD. reſoluerunt, denegandam eſſe nouam audientiam ſuper reuiſione deciſionis, & mandarunt vt procederetur in cauſa ad vlteriora ad
inſtantiam mulieris, & quod alia pars non audia- 3
tur, niſi prius obtineat abſolutionem ab excommunicatione incurſa ob recurſus habitos ad tribunalia ſecularia.

Et ita deciſum, &c.

Romana donationis de Mongellinis.

Lunæ 14. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

De duplici donatione bonorum à Religioſo ordinis S. Franciſci de obſeruantia facta; vtrum prima an ſecunda ſit attendenda? Vide ſuprà *Deciſ.* 26. cuius materia hìc latiùs extenditur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta cum omnibus ſolemnitatibus à iure requiſitis & iuxta formam à Sacro Concilio Tridentino præſcriptam valida eſt & ideo attendenda.*

Digitized by Google

2 *Donatio facta ob ingreſſum Religionis dicitur donatio cauſa mortis.*

Effectus einſmodi donationis pendet à profeſſione quæ dicitur mors ciuilis, ibid.

3 *Donatio facta ob ingreſſum Religionis rectè & facilè poteſt reuocari.*

Præcipuè ſi facta fuerit ſub conditione poteſtatiua à mera voluntate donantis pendente. ibid.

4 *Donatio cauſa mortis an tranſeat in donationem irreuocabilem inter viuos.*

5 *Pactum in quibus caſibus non operatur irreuocabilitatem.*

6 *Donatio Iuramento confirmata an ſit irreuocabilis.*

7 *Donatio cùm ſit reuocabilis, iuramentum iuxta naturam donationis appoſitum cenſetur reuocabile cùm ſequitur naturam actus cui adhæret.*

8 *Iuramentum minoris in cauſa donationis ex parte Curatoris recipientis turpitudinem continens, & iniquitatem ex parte minoris iurantis, non eſt ſeruandum.*

Quæ doctrina etiam in Curatore non confirmato & quolibet alio Adminiſtratore procedit, ibid.

9 *Donatio remuneratoria vt inter perſonas prohibitas ſuſtineatur quid requiritur.*

10 *Donatio ſiue renunciatio à Nouitio contra mentem Sacri Concilij facta nulla eſt & in valida.*

Vbi quid in ſimili caſu requirit Concilium refertur, ibid.

11 *Donationes ante ingreſſum Religionis ipſius tamen ingreſſus intuitu factas cur cenſetur Concilium reprobaſſe.*

Doctores contrarium tenentes quomodo ſunt intelligendi. ibid.

12 *Donatio facta etiam abſque mentione ingreſſus Religionis in fraudem Concilij facta cenſetur.*

DECISIO XXIX.

DOMINICVS Mongellinus ingreſſus Seraphicam Religionem Diui Franciſci de Obſeruantia ſub die 24. Maij anni 1634. donauit Hieronymo Lucatelli Auunculo, & Curatori ſiue adminiſtratori ſuo omnia bona præſentia, & futura, ea lege & pacto, quod donatio ita demum ſortiretur effectum, ſi donator habitum D. Franciſci ſeu alterius ordinis ſuſciperet, & profeſſionem emitteret. Deinde ſub die 23. Aprilis 1635. ingreſſus iam Religionem D. Franciſci, intra duos menſes proximos ante profeſſionem, fecit aliam donationem de eiſdem bonis pro duabus tertiis partibus ad fauorem Angelæ, & Virginiæ de Mongellis ſuarum Sororum, & pro alia tertia parte ad fauorem d. Auunculi cum nonnullis pactis, & conditionibus, de quibus in ipſa donatione. Orta autem lite inter partes ſuper validitate harum donationum, & propoſito per me dubio, Quæ donatio eſſet attendenda? Domini pro ſecunda donatione reſponderunt.

1 Et moti fuerunt, quia facta fuit cum omnibus ſolemnitatibus à Iure requiſitis, & iuxta formam præſcriptam à Sacro Concilio Tridentino, *ſeſſione 25. c. 16. de Regul.* & ideo attendi debet. Sanch. *ſuper decal. lib. 7. cap. 5. quæſt. vlt. num. 64. & ſeqq.* Gutier. *quamuis pactum, de pact. lib 6. in verb. dum nuper tradebatur, num. 2.*

2 Nec obſtat prima donatio, quia cùm facta fuerit ob ingreſſum Religionis, dicitur donatio cauſa mortis, cùm eius effectus pendeat à profeſſione quæ dicitur mors Ciuilis, Io. Andr. *in cap. ſtatuimus num. 21. ad med. de Regul.* vbi Hoſt. *num. 4.* Rot. *in Rom. de Melchioriis 16. Martij 1610. & 10. Decembris 1621. coram bon. mem. Buratto.* Vnde illa recte potuit reuocari, *l. mortis cauſa 16. l. qui mortis 30. ff. de donat. cauſ. mort.* Guttier. *de iuram. confirm. cap. 12. num. 1 & ſeqq.* 3 Præſertim cùm dicta donatio fuit facta ſub conditione poteſtatiua pendente à mera voluntate donantis, nempè quatenus vellet profiteri, & non aliter: in quo caſu potuit facilius reuocari, Menoch. *conſil. 208 num. 4.* Rot. *deciſ. 539. n. 7 part. 4. recent.*

Nec releuat pactum de non reuocando appoſitum in prima donatione, quod operatur, vt donatio cauſa mortis tranſeat in donationem irreuocabilem inter viuos, *l. vbi donatur, ff. de donat. cauſ. mort.* 4 quia quicquid ſit, an tale pactum fuerit in dicta donatione appoſitum in ſubſtantialibus, vel in executiuis, ita vt in primo caſu operetur irreuocabilitatem, in ſecundo verò non, vt tradunt Guttier. *d. cap. 12. num. 5. in med.* Anton. Gomez *2. tom. tit. de donat. num. 22.* dixerunt Domini prædictum pactum non operari irreuocabilitatem, quotieſcumque 5 contractus, ſeu donatio irreuocabilitatem non patitur, prout in caſu noſtro, in quo conſtat, quod ſi daretur irreuocabilitas eſſet contra mentem donantis, volentis donationem remanere reuocabilem, dum Religionem non ingrederetur, nec in ea profeſſionem emitteret: vt benè explicat Barboſ. *in l. quæ dotis 34 num. 120. verſ. limita igitur, ff. ſol. matr.* Gabr. *conſ. 96. num. 8. & 9. lib. 2.* Molin. *d. Hiſp. primog. lib. 4. cap. 2. num. 46. & 51.* vbi ita interpretatur *Text. in dd. vbi ita donatur, & in puncto* Rota *Giennen. Capellaniæ 13. Martij 1620. coram Eminentiſſimo Pamphilio.*

Nec facit quod dicta donatio fuerit confirmata 6 iuramento, in quo caſu pactum de non reuocando operatur irreuocabilitatem, vt firmat Guttier. *d. c. 12. num. 7.* Etenim obiectum tollitur: Primò quia iuramentum cenſetur appoſitum iuxta naturam donationis, quæ cùm ſit reuocabilis ex ſuppoſitis, Iu- 7 ramentum pariter reuocabile cenſeri debet, quia ſequitur naturam actus, cui adhæret, vt benè firmatur in *d. Romana de Melchioriis coram bon. mem. Buratto.* Secundò tollitur, quia cùm donatio fuerit nulla, & fraudulenta ex eo, quod minor non po- 8 teſt donare Curatori, iuramentum non potuit confirmare donationem, cùm illud tanquam continens turpitudinem ex parte Curatoris recipientis, & iniquitatem ex parte minoris iurantis, ſeruari non debeat, Guttier. *de tutel. 1 part. cap. 5. num. 60 & cap. 15. n. 23.* & præcipuè *n. 26. & ſeqq. de iuram. confirm. part. 1. cap. 40. n. 5. & in fin.* Quæ doctrina procedit etiam in Curatore non confirmato, & in quolibet alio Adminiſtratore, Rebuff *ad conſtit. Regn. tom. 2. tit. de donat.* Gloſſ. *9. num. 2. fol. 363.* Guttier. *de iuram. confir. d. part. 1. cap. 40. num 5. verſ. limita, & conſ. 14.* etiamſi Adminiſtrator renunciauerit curę, vel adminiſtrationi ante donationem, vt prætenditur in hoc caſu, vel alia finita fuerit cura, dum Curator, ſeu adminiſtrator non petiit alium Curatorem, *l. ſi autem §. ſi tutor, ff. de adminiſtr. tutel.* Guttier. *de tutel. 2. part. 19. n. 15. 16 & 18.*

Nec ſubſiſtit, quod præfata donatio fuit remu- 9 neratoria; quia ad hoc vt donatio remuneratoria ſuſtineatur inter perſonas prohibitas, requiritur vt merita concludenter probentur, non verò per aſſertionem donantis. Guttier. *de iuram confir. part. 1. cap. 5. num. 16.* Rota *coram Seraphino 181. num. 9. & d. 1170. n. 5. coram eodem, & d. 591. n. 10. part. 3. recent.*

Præterea dixerunt Domini, dictam primam donationem fuiſſe nullam, quia facta fuit contra 10 mentem.

mentem Sac. Concilij *d. cap.* 16. quo comprehendit non ſolùm donationes & renunciationes, factas à Nouitiis intra duos menſes proximos ante profeſſionem, ſed etiam illas, quæ fiunt ante ingreſſum Religionis cum narratiua, & mentione expreſſa ipſius ingreſſus, ſeu cum conditione quatenus donans profiteatur, ex communi ſententia, de qua latiſſimè Sanch. licet ipſe eam non ſequatur, *d. lib.* 7. *cap.* 5. *num.* 3. Nauarr. *conſil.* 7. & 8. *in princ. titul. de Reg. lib.* 3. Pariſ. *de reſignat lib.* 3. *quæſt.* 13. *num.* 9. Azor. *inſtit. moral. lib.* 13. *cap* 9. *quæſt.* 2. Molin. *de iuſt. & iur.* 1. *tom. diſp.* 149. *col.* 7. Emman. Rodr. *quæſt. regul. tom.* 2. *quæſt.* 47. *art.* 8. Menoch. *conſ.* 388. *num.* 7. *vol* 4. Spin. *de teſtam. gloſſ.* 12. *princ. num.* 50 Ceuall. *com. opin. quæſt.* 11. 5. Campanil. *de Regul. rubr.* 12. *c.* 3. Fr. Hier. à Sorb. *in tract. de priuil. fratr. Minor. in verb. Nouitius, ſub titul. de diſp. bon. ipſ. nouit.* Et ſic cenſuit Sac. Congregatio Cardinalium Concilij Interpretum, vt refert Pariſ. *vbi ſuprà*. Et ratio eſt, quia ſicut Concilium reprobauit donationes factas tempore Nouitiatus, niſi intra duos menſes proximos ante profeſſionem, ex eo quod donatis bonis non rema-
11 nebat Nouitiis libertas egrediendi propter timorem non recuperandi bona donata; ita etiam eadem ratione cenſetur Concilium reprobaſſe donationes factas ante ingreſſum Religionis intuitu tamen ipſius ingreſſus, cùm per illas auferatur ingredi volentibus libera facultas ingrediendi: nam cùm ſe videant ſpoliatos bonis donatis, cogi videntur ad ingrediendum ipſam Religionem, vt ponderat Sanch. *d. cap* 3. *num.* 3. & Doctores contrarium tenentes, & adducentes etiam pro ſe declarationes Sacræ Congregationis intelligi debent, quando facta eſt donatio ſimpliciter ſine mentione ingreſſus, nec intuitu ingrediendi Religionem, vt diſtinguit Campanil. *vbi ſuprà, d. rubr.* 12. *cap.* 3. *num.* 17.

Quæ eò facilius in propoſito caſu procedere vi-
12 dentur, cum paulò poſt factam donationem dictus Dominus ingreſſus fuerit Religionem, quo caſu cenſeri factam in fraudem Concilij, etiam non facta mentione ingreſſus, tenent Guttier. *in d. cap. quamvis pactum num.* 5. & Emman. Rodrig. *quæſt. regul. tom.* 2. *quæſt.* 47 *art.* 8. quem refert Sanch. *d. c.* 5. *num.* 2.

Et ita decisum vtraque parte informante.

Peruſina Societatis Officij.

Merc. 23. Ianuar. 1636.

ARGVMENTVM.

De Societate cum certis conditionibus & pactis & ad beneplacitum dantis pecunias inter partes inita. An poſſit quis conſequi lucrum deficiente promiſſo ad quod ex vigore contractus tenetur?

SVMMARIVM.

1 *Lucrum non poteſt quis conſequi ex contractu quem non obſeruauit.*

2 *Promiſſum iuxta formam contractus non præſtans non lucratur pecunias per obitum illius ſub cuius vita periculo inita erat Societas.*

3 *Defectus implementi contractus impedit lucrum Societatis.*

4 *Verba* ad beneplacitum *an excludant moram ex lapſu diei certi in promiſſione appoſiti contractam.*

5 *Præſtatio fideiuſſorum facta ſine ſcientia creditoris ad cuius contentamentum fieri debebat præſumitur doloſa.*

6 *Præſtatio fideiuſſorum facta in tempore quo deponens pecunias erat in ſtatu deſperatæ ſalutis parti non debet ſuffragari.*

Dolus vnde arguitur, ibid.

7 *Fructus aliquos percipiens an dationem fideiuſſorum & moræ incurſum remittere videatur.*

DECISIO XXIX.

DE Anno 1634. 11. Iulij fuit inita Societas officij ſcutorum 700 monetæ, inter Petrum Laurentium dantem pecunias, & inter duos Officiales ſuper eorum Officiis cum recognitione bonæ fidei D. Scipionis à Cornea, qui recepit pecunias, & promiſit præſtare fideiuſſores Ioannem Baptiſtam à Cornea eius fratrem, & aliam perſonam idoneam, ad contentamentum d. Petri Laurentij infrà 15. dies proximos à tempore initæ Societatis, & deinde ad beneplacitum eiuſdem Petri Laurentij cum aliis conditionibus & pactis, de quibus in Inſtrumento Societatis.

Poſtea ſub die 14. Octobris eiuſdem anni d. Scipio fecit accedere dictæ Societati d. Ioannem Baptiſtam eius fratrem, & D. Hieronymum de Fabianis, adnotando in Inſtrumento acceſſionis, quod ſtipulatio fiebat de mane, de quo tempore D. Petrus Laurentius erat infirmus & in extremis poſitus, itavt die ſubſequenti eiuſdem menſis deceſſerit, poſt cuius mortem prætendit d. Scipio fuiſſe locum lucro pecuniarum: & introducta cauſa coram A.C. fuit contra eum interpoſitum decretum, quo fuit condemnatus ad reſtitutionem ſortis principalis; & interpoſita appellatione pro parte D. Scipionis, & cauſa mihi commiſſa dubitaui, An decretum A.C. ſit exequendum? & DD. affirmatiuè reſponderunt ſtante validitate dicti decreti, quæ reſultat ex reuolutione actorum, & Iuſtitia quæ apparet ex eo, quod d. Scipio non impleuit ex parte ſua 1
præſtando fideiuſſores intra 15. dies, vnde non potuit conſequi lucrum ex contractu quem non obſeruauit, *l. Iulianus* §. *offerri*, *ff. de act. empt. l. cum proponas l.* 2. & ibi Dec. & alij, Cap. *de pact.* & in 2
puncto, quod is qui non præſtitit, non lucretur pecunias per obitum illius, ſub cuius vitæ periculo inita erat Societas, Rot. *apud Zacch. de Societ officij deciſ.* 5. *n.* 2. *per tot.* Seraph. *deciſ.* 225. *n.* 3. *deciſ.* 673. *n.* 1.

Nec obſtat quod die 14. Octobris dictus Scipio fecerit accedere d. Societati prædictos fideiuſſores, quia ex eo non fuit impleta promiſſio habens certum diem, quo elapſo fuit conſtitutus in mora, itavt defectus implementi contractus ex parte 3
ſua impediat lucrum Societatis, Rot. *apud Zacch. d. deciſ.* 5. *num* 13. *in fin.*

Nec releuat quod promiſſio facta fuerit intra 15. dies, & deinde ad beneplacitum ipſius Petri Laurentij, in quo caſu videbatur prorogatum tempus ad præſtandos fideiuſſores ſine incurſu moræ; quia dicta verba *ad beneplacitum* non excludunt, quin 4
mora contrahatur ex lapſu diei certi in dicta promiſſione appoſiti, non obſtante adiectione temporis variabilis ad petitionem creditoris, cùm non ſolùm dies certa & inuariabilis interpellet & conſtituat in mora, ſed etiam variabilis, *l. magnam C.*

de

de contrah. & committen. ſtipulat. l. ſi ex legati cauſa, ff. de verb. oblig. vbi Bart. *num.* 10. & Iaſ. *num.* 15. prædictam doctrinam vti celebrem commendat, Gabr. *lib. 3. com. opin. tit. de ſolut concluſ. 9. n. 3.* vbi plures allegat.

5 Tantò magis cùm prædicta præſtatio fideiuſſorum præſumatur doloſa: tum quia fuit facta ſine ſcientia creditoris, ad cuius contentamentum debebat fieri, Iaſ. *in l. ſi fideiuſſor, num. 4. ff qui ſatiſdar. cogant.* Maur. *de fideiuſſ part. 2 ſect. 7 cap. 2. num.*
6 17. tum etiam quia facta fuit in tempore, quo D. Petrus Laurentius erat in ſtatu deſperatæ ſalutis, vt conſtat ex fide Medicorum *ſumm. num.* 3. & ideo ſuffragari non debet, Rot. *apud Zacch. deciſ.* 10. *num.* 5. & *deciſ.* 192. *num.* 6. *in fin. part. 2. diuerſ.* & de infirmitatis ſcientia dubitari non poteſt, ſtante inſolita, & nimia diligentia adnotationis horæ, quam exprimi voluit in ipſo Inſtrumento acceſſionis, & ex aliis circumſtantiis, ex quibus arguitur dolus, Bertach. *clariſ. 2. gloſſ. 5. num.* 44. Dec. *conſil.* 448. *num.* 23. Rot. *deciſ.* 192. *num.* 3. *part.* 2. *diuerſ.*

Neque obſtat quod Petrus Laurentius videatur
7 remiſiſſe dationem fideiuſſorum, & incurſum moræ, ex eo quod aliquos fructus perceperit, Gratian. *diſcept.* 302. *num.* 1. & 6. quia quicquid ſit de hac concluſione, illa non applicatur caſui noſtro, cùm nullibi conſtet de perceptione fructuum. Vnde Domini ſteterunt pro incurſu moræ, & ſic pro non lucro Societatis.

Et ita vtraque, &c.

Romana Cenſus.

Mercurij 5. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Inſtrumento cenſus conſtituti in ſuo vigore manente mandatum de aſſociando competit Creditori.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de aſſociando ſtante clauſula conſtituti in Inſtrumento cenſus competit Creditori.*
Quod etiam in donatario & ceſſionario procedit, ibid.
2 *Inhibitio A.C. in actis exhibita quando non inſtificatur non debet attendi.*
3 *Executio mandati de aſſociando vigore Inſtrumenti vt retardetur exceptiones turbidas allegare non ſufficit.*

DECISIO XXXI.

Bartholomevs & Petrus Paulus eius filius de anno 1611. impoſuerunt ſoper domo, de qua agitur, annuum perpetuum cenſum ſcutorum 24. monetæ, illumque ſic impoſitum vendiderunt Barbaræ Criſpinę pretio ſcutorum 100. cum clauſula conſtituti, *ſumm. num.* 1. Hæc Barbara poſtea donauit omnia eius bona Margaritæ Fabronæ *ſumm. num.* 2. quæ vigore d. donationis egit contra d. Petrum Paulum pro conſecutione fructuum d. cenſus, & obtinuit ab A. C. mandatum de aſſociando vigore clauſulæ conſtituti ad probationem dictæ domus, quod non obſtantibus oppoſitionibus factis per Fauſtinam filiam d. Petri Pauli ſub prætextu dotis maternæ, idem A.C. mandauit exequi: à quo cùm fuerit per Fauſtinam appellatum, & cauſa mihi commiſſa, dubitaui an decretum de exequendo eſſet confirmandum, & Domini affirmatiue reſponderunt.

Quia certum eſt, quod ſtante clauſula conſtituti in Iuſtrumento cenſus, competit Creditorię mandatum de aſſociando, vt firmant Cenc. *de cenſib part. 2. cap. 2. quæſt. 5. art. 5. num.* 14. *cum ſeqq.* Menoch. *de adipiſc. remed. 5. numer.* 150. Afflict. *deciſ.* 326. Rot. *deciſ.* 149. *num.* 2. & 150. apud eumdem Cenc. 1
quod procedere etiam in donatario, & ceſſionario notant Parlador. *rer. quotidian. lib. 2. cap. fin. § 4. num. 1. & § 2. num* 5 Couarruu. *lib. 2 var reſol cap. 1. num.* 4. Cenc. *vbi ſuprà, art. 6. num.* 7. Rot. *d. deciſ.* 150. *num.* 4. apud eumdem Cencium.

Nec obſtant, quæ approbantur pro parte Fauſtinæ, quia non iuſtificatur inhibitio A. C. in actis 2
exhibita, vnde non debet attendi, *l. tutor, ff. de minor.* Henriq. *de fideiuſſ. cap. 19. num.* 67. & 68. imo ex inſtrumento dotali pariter exhibito potius infringitur, cùm in eo aſſignentur pro dote bona ſtabilia Tagliacotij inæſtimata, præſertim quia ad retardandam executionem mandati de aſſociando vigore Inſtrumenti non ſufficit allegare exceptiones turbidas, Rot. *in Bonon. pænæ conuentionalis* 16. 3
Februarij 1629. coram R. P. D. meo Pirouano & *in Imolen. Saluiani* 27. *Nouembris* 1634. coram R.P. D. meo Macchiauello.

Et ita reſolutum ſola Margarita informante.

Regien. Barochial.

Lunæ 7. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

De recepto ad percipiendos fructus & diſtributiones Eccleſiæ cuiuſdam, non iuſtificatis conditionibus & requiſitis conſuetudinis immemorabilis in contrarium: An danda ſit remiſſoria ad dictam conſuetudinem immemorabilem probandam?

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria indiſtinctè conceditur ſtante releuantia articulorum.*
2 *Ius partis ceſſat non habentis qualitatem & conditionem requiſitam quæ rectè de iure vel de conſuetudine vel de fundatione apponi poteſt.*
3 *Cauſa cenſetur prophana cùm non agatur de titulo beneficij ſed tantùm ſuper fructuum participatione.*
In quo caſu Remiſſoria facilius eſt concedenda.
4 *Dato ſummo ex atteſtatione Syndicorum & Officialium Vniuerſitatis & vnius teſtis, iidem etiamſi ſint de Vniuerſitate admittuntur.*
5 *Conſuetudo immemorabilis & ſtatuta decernentia beneficia eſſe conferenda oriundis ex certa diœceſi & loco, non aliis, iuſta eſt & æquiſſima.*

Digitized by Google

6 *Conſuetudo recipiendi oriundum & reiiciendi alienigenam Iure Diuino Canonico & Ciuili probatur.*

DECISIO XXXII.

INTERRA fluminis Mori Reghien. Diœceſis ſita eſt quædam Eccleſia Parochialis titulo immaculatæ Conceptionis, in qua extare prætenditur immemorabilis conſuetudo, vt nullus Preſbyter recipiatur in Capellanum, & ad percipiendos fructus, ſeu diſtributiones quotidianas d. Eccleſiæ, niſi originem duxerit ab eadem terra fluminis, & ibi eius Parentes ſuſtinuerunt onera & patrimonialia. De anno 1635. Quidam Franciſcus Feminianus non oriundus ex dicta terra fluminis, non iuſtificatis conditionibus, & requiſitis d. conſuetudinis immemorabilis, fuit receptus ad percipiendos fructus, & diſtributiones d. Eccleſiæ, vigore decreti Reghien. Vicarij, à quo interpoſita appellatione per Archipreſbyterum, & alios, & cauſa mihi commiſſa dubitaui; An danda ſit remiſſoria ad probandam d. conſuetudinem immemorabilem, & Domini pro remiſſoria reſponderunt.

Quia ſtante releuantia articulorum indiſtinctè re-
1 miſſoria conceditur, ex vulg. Greg. *deciſ.* 191. & 403.
Releuantia videtur clara, cùm articuletur in dicta
terra fluminis vigere prædictam conſuetudinem immemorabilem, vt ſolùm admittantur filij patrimoniales & oriundi ex ea vniuerſitate, habentes ſupradictas qualitates ad percipiendos fructus dictæ Ec-
cleſiæ; quo probato ceſſat omne Ius partis non ha-
2 bentis qualitatem, & conditionem requiſitam, quæ
conditio, & qualitas rectè de Iure vel de conſuetudine, vel ex fundatione apponi poteſt, Garz. *de benef. part.* 7. *cap.* 15. *n.* 3. Guttier. *lib.* 2. *Canonic cap.* 11. *n.* 37. *& conſ.* 1. *num* 1 *& conſ.* 2. *num.* 3. Azor. *moral.* 2. *part. lib* 6. *cap.* 4. *quæſt.* 25. & quia cùm non agatur de titulo beneficij, ſed tantùm ſuper participatione fru-
3 ctuum, cenſetur cauſa prophana, Rot. *coram D. meo Decano deciſ.* 20. *num* 1 & *deciſ.* 169. *num.* 2. & ita facilius concedenda remiſſoria, Greg. *d. deciſ.* 403. ma-
4 ximè dato fumo ex atteſtatione Syndicorum, & Officialium Vniuerſitatis, & vnius teſtis, qui etiamſi ſint de Vniuerſitate, admittuntur, ex *cap. inſuper de teſtib. cap.* 3. *loco* 5. *de probat.* Couarruu. *pract. cap.* 18. *num.* 4.

Nec obſtat quod materia allata videatur contraria Iuris diſpoſitioni, de qua *in c. ad decorem* 5. *de in-*
5 *ſtit.* quia vltra quod bene reſpondet Azor. *ſupra loco citat. verſ. ad obiecta*, certum eſt conſuetudinem immemorabilem, & ſtatuta, quæ decernunt, vt beneficia, vel eorum fructus conferantur oriundis ex certa Diœceſi, vel ex certo loco, & non aliis, eſſe iuſta, & æquiſſima, Diu. Thom. 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *ad* 4. Soto *lib.* 3. *de Iuſt. & Iur. q* 6. *art.* 2. Guttier *lib.* 2. *Canonic. c.* 11. *n.* 19. Gonzal. *in reg.* 8. *gloſſ.* 9. §. 1. *per tot.* Spin *de te-*
6 *ſtam. gloſſ* 3. *princ. num.* 32. Vbi Iure Diuino, Canonico, & Ciuili præfatam conſuetudinem recipiendi oriundum, & reiiciendi alienigenum comprobat, ex *c. hortamur*, 71. *diſtinct. c. bonæ il.* 2. § *fin de pot. Prælat.* Extrauagans execrabilis Ioannis XXII. *in prin. de præb. l. in Eccleſiis, C. de Epiſcop. & Cleric.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Melevitana Collegiata ſeu indultorum.

Veneris 11. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

De literis Apoſtolicis iuſtificatis & exequendis: An quando iuſtificatio non videtur ſufficiens remiſſoria ſit concedenda?

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria pro verificanda narratiua gratia neceſſariò eſt concedenda.*
Maximè ſtante releuantia articulorum quæ in probibitione qualitatum quarundam in gratia narratarum conſiſtit, ibid.

2 *Remiſſoria datur in qualibet inſtantia cauſa prophana exiſtente.*

3 *Remiſſoria an ſit deneganda quando adſunt contraria probationes & præſumitur calumnia.*

4 *In concurſu partium circa probationem faciendam ad fauorem melius probantis eſt pronunciandum.*
Maximè quando verſamur in probatione adminiculatiua primarum probationum, ibid.

5 *Articulis ad probandam narratiuam gratiæ circa principales qualitates acceſſorias admiſſis, præſumitur Sanctiſſimum fuiſſe motum ad executionem iuxta eaſdem concedendam.*

DECISIO XXXIII.

POSTQVAM reſolutum fuit coram d. meo Pirouano in duabus deciſionibus ſub die 12. Decembris 1633. & 10. Februarij 1634 literas Apoſtolicas eſſe iuſtificatas & exequendas, quoad erectionem Parochialis Eccleſiæ de Bilcauara in Collegiatam titulo S. Helenæ Reginæ, & quoad alia omnia in prædictis literis contenta; poſtea in repropoſitione cauſæ ſub die 6. Nouembris 1634. reſoluit Rota præfatas literas eſſe exequendas, non tamen quoad delationem capparum, & exemptionem ex eo, quia iuſtificatio narratiuæ non videbatur ſufficiens: de quo fuit lata ſententia, & ab ea appellatione interpoſita, & causâ mihi commiſsâ, exhibitis articulis quoad illam partem narratiuæ minus iuſtificatam, dubitaui an danda ſit remiſſoria, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Nam certum eſt quod pro verificanda narratiua 1
gratiæ remiſſoria neceſſariò concedenda eſt, Caputaq. *deciſ.* 57. *p.* 3. Rot. *deciſ.* 578. *p.* 2. *diuerſ.* & nouiſſimè *in Hiſpalenſi dimidiæ portionis coram D. meo Decano die* 14. *Ianuarij* 1634. maximè ſtante articulorum releuantia, quæ ſtat in eo, vt probentur nonnullæ qualitates quæ fuerunt narratæ in gratia, ex quibus oritur magnus fumus; & quia cùm cauſa ſit
prophana, remiſſoria datur in qualibet inſtantia, Ca- 2
putaq. *dec.* 68. *p.* 3. Rot. *dec.* 20. *n.* 1. *coram D. meo Decano.*
Nec obſtat vnicum fundamentum pro neganda 3
remiſſoria, quod adſunt contrariæ probationes, & præſumatur calumnia; quia cùm iſta non ſit materia obiectiua in qua agatur de reprobandis teſtibus, & probatio non excludat probationem, quælibet pars admittenda eſt ad faciendam ſuam probationem, vt ex eorum concurſu videatur, quæ pars melius probauerit, vt ad fauorem illius pronuncie

Digitized by Google

pronuncietur, Rot. *deciſ.* 667. *num.* 5. *part.* 1. *recent.* & *deciſ.* 785. *part.* 1. *diuerſ.* maximè cum verſemur in probanone adminiculatiua primarum probationum, vt nouiſſimè in puncto fuit deciſum *in G enen. Theſauraria die* 19. *Nouembris* 1635. *coram D meo Veroſpio,* vbi eruditè & doctè hæc materia diſcutitur.

Quibus accedit, quod ſicuti fuerunt admiſſis articuli ad probandam narratiuam gratiæ, circa principales qualitates acceſſorias, quæ ſunt delatio Capparum, & exemptio, cùm veriſimile ſit omnibus qualitatibus, ita Sanctiſſimum fuiſſe motum ad concedendam executionem, iuxta Regul. *Acceſſorium, de reg. Iur.* Iaſ. *in l ſi ita ſtipulatus* 124. §. *Chryſogonus n.* 49 *ff. de vtil. oblig.* Pereg. *de fideicomm. art.* 43. *num.* 15.

Et ita vtraque parte informante deciſum.

Peruſina Societatis Officij.

Ven. 18. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Lucrum in Societate acquiſitum non poteſt quis capere, ſtante contractu vltrò citróque obligatorio quem ex ſua parte non adimpleuit: vbi de mora ex elapſu appoſiti diei incurſa.

Vide ſuprà *Deciſ.* 30.

SVMMARIVM.

1 *Lucrum nemo poteſt capere ex contractu vltro citròque obligatorio quando ex ſua parte illum non adimpleuit.*

2 *Dies non ſolùm certa & inuariabilis ſed etiam variabilis interpellat.*

3 *Interpellatio quæ inſurgit ex lapſu diei appoſiti efficacior eſt quàm quæ ex facto hominis.*

4 *Mora ex lapſu ſtatuti diei incurſa non poteſt iuſtificari de æquitate Canonica cùm ius partis effectum ſit deterius, nec res amplius integra.*

5 *Præſtatio fideiuſſorum præſumitur doloſa, cùm facta fuerit ſine ſcientia Creditoris & in tempore illius deſperatæ ſalutis.*

An de eius ſcientia poſſit dubitari, ibid.

DECISIO XXXIV.

POSTQVAM reſolotum fuit die 23. Ianuarij 1636. D. Scipionem incurſum fuiſſe in moram, ex qoo non præſtiterit fideiuſſores intra terminum 15. dierum aſſignatum & conſequenter non potuiſſe lucrari pecunia per obitum Petri Laurentij; hodie caoſa ſuper eiſdem propoſita ad inſtantiaoi DD. de Roſſertis, & nihil pro parte Scipionis de nouo allegato, Domini ſteterunt in deciſis, ex rationibus & fundamentis deductis in dicta deciſione: nemo
1 enim poteſt capere lucrum ex contractu vltro citróqoe obligatorio, quando ex ſua parte illoin non adimpleoit, Aym. *conſil* 151. *num.* 10. & *conſil.* 192. *numer.* 15. Seraphin. *deciſ.* 225. *numer.* 2. *cum vulg.*

Nec Dominiis viſum fuit, moram contractam ex lapſu quindecim dierum fuiſſe purgatam ex eo, qood poſtea præſtiterit fideiuſſores, ponderando verba Inſtrumenti ibi; *intra quindecim dies*, & deinde *ad beneplacitum*, quia vt bene in deci-
ſione, non ſolùm dies certa & inuariabilis inter- 2
pellat, ſed etiam variabilis, ex *text. in l. cum ita ſtipulatus* 113. *ff de verbor. oblig.* cùm efficacior ſit in- 3
terpellatio quæ inſurgit ex lapſu diei appoſiti, quàm ex facto hominis, Gabriel *lib.* 3. *comm. tit. de ſolut. concluſ.* 9. *num.* 2. & 3. Donel. *in d. l. ſi ita ſtipulatus num.* 11.

Tantò magis, cùm præfata mora iam incurſa non 4
potuerit purgari, nec de æquitate Canonica cùm partis Ius ſit effectum deterius, Gabr. *de tranſ. concluſ.* 1. *num.* 14. Addent. ad Greg. *deciſ.* 559. *num.* 10. *verſ. limitatur autem*, nec res amplius ſit integra, Grat. *conſil.* 93. *num.* 76. *lib.* 1. Roman. *conſil.* 103.
num. 4. & præſtatio fideiuſſorum præſumatur doloſa 5
tanquam facta ſine ſcientia Creditoris, & in tempore illius deſperatæ ſalutis, de cuius ſcientia dubitari non poteſt, attenta inſolita & nimia diligentia in adnotanda hora acceſſionis, Rot. *deciſ* 192. *numer.* 3. *part.* 2. *diuerſ.* Quibus omnibus ſtantibus Domini perſtiterunt in deciſis pro incurſu moræ, & non lucro pecuniarum, ex *d. deciſ.* 192. *num.* 4 & 6. *par.* 1. *diuerſ.*

Et ita deciſum vna tantum, &c.

Recanaten. Pradij.

Lunæ 21. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio Iudicis auctoritate adepta valet, nec tranſmittitur ad hæredes ſtatuto continuante poſſeſſionem deficiente.

Vide ſuprà, *Deciſ.* 10. & *Deciſ.* 18.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio ante & de tempore motæ litis valet, præcipuè quando adepta fuerit authore Prætore.*

2 *Poſſeſſio defuncti non tranſmittitur ad hæredes, deficiente ſtatuto continuante poſſeſſionem niſi de nouo apprehendatur.*

3 *Poſſeſſionem quam quis non habet non poteſt tranſmittere.*

4 *Manutentio an poſſit dari mediante inſtantia ante obitum partis introducta & ad hæredes deuoluta.*

5 *Monitorium quo Iudicium de Iure & de ſtylo introducitur habet vim libelli.*

Qui requiritur ſtante ſtylo Curiæ. ibid.

6 *Inſtantia vt tranſmittatur litem cœptam fuiſſe neceſſarium eſt.*

7 *Monitorij intimatio ad ſubſtantiam Iudicij ſeu litiſpendentiæ non ſufficit.*

8 *Iudex vt ſit certus de ſua auctoritate reproductio in actis requiritur.*

9 *Litiſpendentia in quibus caſibus excluditur.*

10 *Monitorium ex fide Curialium datum an in iudicio manutentionis incidenter petita requiratur.*

11 *Lite ſeu continuatione poſſeſſionis ceſſante, inſtantia in hæredes poſſeſſione Iudicis rectè procedentis auctoritate priuatos non tranſmittitur.*

DECISIO XXXV.

SVa die 14. Maij 1635. fuit reſolutum, mandatum de manutenendo A. C. conceſſum Alexandro & Catherinæ de Moronis in poſſeſſionem Prædij de quo agitur, eſſe infirmandum, & manutentionem concedendam D. Tullio Roberto. Hodie cauſa ſuper eiſdem repropoſita, Domini ſteterunt in deciſis; conſtat enim de eius
1 poſſeſſione ante, & de tempore motæ litis, Mareſcot. *lib.* 2. *var. cap.* 64. *num.* 1. Couarrum. *practic.* 17. & quod prædictam poſſeſſionem adeptus fuerit authore Prætore, *l. iuſtè poſſidet*, cum vulgat. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Greg. *deciſ.* 581. *n.* 2.

Nec obſtat quod Alexander & Catherina vti hæredes Petri Patris vel Angelæ matris manutenerì debeant, quia vti hæredes Patris non poſſunt manuteneri, cùm poſſeſſio defuncti non tranſmit-
2 tatur ad hæredes, deficiente ſtatuto continuante poſſeſſionem, vel niſi de nouo apprehendatur, *l. cum hæredes, ff. de acquir. poſſeſſ.* Bonac. *de interdict. cap.* 2. *num.* 25. Greg *deciſ.* 222. *num.* 6. vbi Addent. *num* 12. nec tanquam hæredes Angelæ Matris, quia non conſtat quod ipſa poſſederit de tempore obitus,
3 ideóque non potuit tranſmittere poſſeſſionem quam non habebat, Surd. *deciſ.* 138. *num.* 19.

Nec etiam illis debetur manutentio ſub prætex-
4 tu, quod prædicta Angela ante obitum introduxerit Iudicium ſuper manutentione, & ita quod Inſtantia per eam cœpta tranſiuerit ad hæredes, qua mediante poterat dari manutentio, Rot. *poſt Pacific. de Saluian. interd. deciſ.* 141. *num.* 3. quia cùm non
5 doceatur de aliquo Monitorio, quo Iudicium introducitur de Iure & de ſtylo tribunali A. C. in hac materia quod in effectu habet vim libelli, Gregor. *deciſ.* 335. *num.* 16 qui requiritur ſtante ſtylo Curiæ, Aſin. *in prax Iudic. cap.* 6. §. 22. *limit.* 3. *num.* 3. non eſt verum huiuſmodi litem cæptam fuiſſe, quod
6 neceſſarium eſt vt inſtantia tranſmittatur, Menoch. *de retinen. Remed.* 3. *num.* 62. Boccac. *de interd. d. cap.* 2. *num.* 23. & 24. maximè cùm ad ſubſtantiam Iudi-
7 cij ſeu litis pendentiæ non ſufficiat intimatio Monitorij, ſed requiratur etiam reproductio in actis,
8 quæ non extat, vt Iudex certus ſit de ſua Iuriſdictione, Gratian *diſcept.* 639. *num.* 1. & quod conſtet de legitimo mandato Procuratoris, & quod forma de-
9 creti interpoſiti, *niſi infrà tres*, cum intimatione fuerit ſeruata, quæ cùm deficiant excludunt litis pendentiam, Lancellot. *de attent. part.* 2. *in præfat. c.* 4. *n.* 63. Caualer. *deciſ.* 443. *num.* 4. Gratian. *diſcept.* 531. *num.* 76.

10 Denique non obſtat, quod in hoc Iudicio manutentionis incidenter petitæ, non requiratur libellus vel monitorium ex fide Curialium data; quia reſpondetur hoc procedere, vel quando lis fuit prius introducta per monitorium aut libellum, & poſtea incidenter petitur manutentio, vel quando Iudex ex officio illam concedit: ſecus verò ad inſtantiam partis, prout contigit in caſu præſenti, Menoch. *de retin. d. remed.* 3. *num.* 453. Bald. *conſ.* 438.
11 *num.* 1. *lib.* 1. & ideo ceſſante lite ſeu continuatione poſſeſſionis non tranſmittitur inſtantia in hæredes, qui non habent poſſeſſionem ex prædictis: & caſu quo illam haberent, Iudex iuſtè, & validè procedens, eas dicta poſſeſſione priuauit, Rot. *deciſ.* 802. *part.* 1. *diuerſ.* vltra quod adeſt defectus ex non reproductione in actis vt ſuprà.

Nec releuant cæteræ obiectiones, de quibus in *deciſ.* quia vltra quod ex deductis in ea tolluntur, placuit Dominis ſufficere ſuperius dicta pro manutentione Tullij.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Imolen. Emphyteuſis.

Lunæ 21. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

De filiabus fœminis legitimis & naturalibus in bonis in emphyteuſin conceſſis admittendis, maſculis deficientibus: vbi plura de inueſtitura & ordine ſuccedendi.

SVMMARIVM.

1 *Fæmina vocata deficientibus maſculis in bona emphyteuſis ſunt admittendæ loco vocationis facto per adimplementum conditionis.*

2 *Stipulatio pro ſe filiis & deſcendentibus ordine ſucceſſiuo intelligitur.*

3 *Ordo ſuccedendi vnde colligitur.*

4 *Emphyteuſis quando peruenit ad filios primi Acquirentis decedente filio cum filiis illi ſunt admittendi, excluſis Patruis etiam proximiori gradu cum primo Acquirente exiſtentibus.*

5 *In emphyteuſi ex pacto & prouidentia attenditur proximitas primi Acquirentis non vltimi poſſeſſoris.*

6 *Fæmina non admiſſa niſi in defectum maſculorum non poteſt dici excluſa.*

7 *Inſtrumenta renouationum non releuant cùm non appareat de bonis poſſeſſis.*

8 *Inueſtituræ poſteriores per Rectorem Eccleſiæ factæ ſubſecuta poſſeſſione 60. annorum debent prævalere.*

9 *Beneplacitum Apoſtolicum ex obſeruantia præſumitur.*

10 *Inueſtitura facta perſonæ de diuerſo genere à prius inueſtitis non recipit interpretationem ab aliis, ſed eius tenor inſpicitur.*

11 *Obſeruantia inductiua præſumptionis Apoſtolici beneplaciti an poſſit ex eo excludi quod emphyteuſis à fæminis hactenus non fuerit poſſeſſa*

12 *Inueſtitura admittente fæminas deficientibus maſculis poſſeſſio vigore illarum eſt certa & non æquiuoca.*

13 *Deciſio Rauennatenſis circa inueſtituras quomodo eſt intelligenda.*

14 *Conceſſio noua non intrat bonis adhuc non deuolutis.*

15 *Conceſſio noua facta in præiudicium comprehenſorum in prima inueſtitura non eſt attendenda.*

16 *In conceſſione emphyteuſis per Eccleſiam facta appellatione filiorum non veniunt nepotes.*

17 *Inueſtitura pro certo & præfixo tempore cantante eo fine renouatione elapſo & defunctis perſonis in ea expreſſis emphyteuſis ad Eccleſiam redit.*

18 *In inueſtituris admittuntur tam filiæ diſponentis quàm filiæ filiorum.*

DECISIO

Google

DECISIO XXXVI.

DE anno 1574. die 12. Octobris Hippolytus Bartholinus Rector, & Archipresbyter Eccleſiæ Sancti Laurentij de Imola, conceſſit in emphyteuſim bona, de quibus agitur pro annis 69. Alexandro de Chiſſimis, & Coralio de Seraphis recipientibus *pro ſe, & eorum ac cuiuſlibet eorum filiis maſculis de legitimo matrimonio natis, & naſcituris, & in defectum Maſculorum pro ſe, & eorum, ac cuiuſlibet eorum filiabus fœminis legitimis, & naturalibus*, vt latius in inſtrumento dato *ſumm.num* 1.

Deinde die 22. Iunij 1575. dict. Alexander ceſſit ſuam portionem dict Coralio accedente conſenſu eiuſdem Rectoris cum eiſdem pactis, & conditionibus, provt *in dict. primo Inſtrumento* 1574. Mortuo Coralio relictis tribus liberis Sebaſtiano, Iacobo, & Gentili fœmina de legitimo matrimonio natis, dd. bona peruenerunt ad dd. Sebaſtianum, & Iacobum, & cùm poſtea obiiſſet Sebaſtianus ſine filiis, & etiam Iacobus relicta Lucretia, bona prædicta peruenerunt ad d. Lucretiam neptem d. Coralij, contra quam moto iudicio pro parte Gentilis, & cauſa mihi commiſſa dubitaui, an ad d. Gentilem ſpectent bona, de quibus in inſtrumentis renouationum, & DD. pro Gentili reſponderunt ea moti ratione.

1 Quia cùm fœminæ fuerint vocatæ deficientibus
maſculis, & hodie ſit factus locus vocationi per
adimplementum conditionis, d. Gentilis venit ad-
mittenda, Gratian. *diſcept.* 481. *num.* 48. ſtipulatio
2 enim pro ſe filiis, & deſcendentibus intelligitur
ordine ſucceſſiuo primò pro ſe, ſecundò pro filiis,
& deinde pro nepotibus, Clar. *in* §. *emphyteuſis*
3 *quæſt.*35. Seraph. *deciſ.* 89. *num.*1. qui ordo ſucce-
dendi colligitur ex illis verbis, ibi: *& in defectum
maſculorum pro ſe, & eorum ac cuiuſlibet eorum filia-
bus fœminis*, Bald. *conſ.*201.*num.*2.*&* 3.*lib.*5. Marth.
*de clauſ.part.*2.*clauſ.*19.*n.*3.

Nec obſtat, quod quando emphyteuſis perue-
nit ad filios primi Acquirentis, & filius decedit
4 cum filiis, illi debeant admitti excluſis Patruis,
exiſtentibus etiam in proximiori gradu cum primo
Acquirente; quia Doctrina procederet ſi ageretur
cum maſculo, & verſaremur in emphyteuſi hære-
ditaria; at verò quia agitur cum fœmina, & ſumus
5 in emphyteuſi ex pacto, & prouidentia, attendi-
tur proximitas primi Acquirentis, non vltimi poſ-
ſeſſoris, Mantic. *de tacit. lib.* 22.*tit.*18.*num* 39. Gabr.
*conſ.*85. *num.* 14. *&* 15. *lib.* 2. Couarruu. *practic.
cap.*38. *num.* 13. quæ non poteſt dici excluſa ex eo,
6 quod emphyteuſis peruenit primò ad fratres maſcu-
los, ſiquidem non eſt admiſſa, niſi in defectum
eorum, & conſequenter non poteſt dici excluſa,
Molin *de primog lib.*3. *cap.*10. *num.*16. Peregr. *de fi-
deicommiſſ. articul.* 27. *num.* 24. Gabr. *dict. conſ.* 85.
num 17.

7 Neque obſtant duo inſtrumenta renouationum
facta de anno 1562. ad fauorem Nicolæ de Biſſo-
lis, & de anno 1563. ad fauorem Vincentij de
Piro, quia præterquam quod non conſtat de eorum
effectuatione, cùm non appareat d. de Piro nec
eius filios poſſediſſe bona, quo caſu non releuant,
Caputaq. *deciſ.* 11. *num* 4. *&* 5. *part.* 1. poſteriores
8 inueſtituræ per Rectorem Eccleſiæ factæ ſubſequu-
ta poſſeſſione 60. annorum, præualere debent.
Mantic. *de tacit. lib.*2.*tit.*19.*num.*8.*& tit.*21 *num.*17.
Socin. Iun. *conſ.*76.*num.*68.*cum duob. ſeqq.lib.*1. ma-
ximè quia ex d. obſeruantia præſumitur etiam be- 9
neplacitum Apoſtolicum, Gregor. *deciſ.* 3,4. *num.*15.
Gabr. *conſ.*82. *num.*30. *lib.* 2. Seraph. *deciſ.* 1042.
Gonzal. *reg.*8. *gloſſ.* 12. *num.* 16 & ita inueſtitura
Coralij tanquam facta perſonæ de diuerſo genere à 10
prius inueſtitis, non recipit interpretationem ab
aliis, ſed eius tenor inſpicitur, Mantic *de tacit.
lib.*23. *tit.*22. *num.*16. Surd. *conſ.*440. *num.*44 Rot.
in Imolen. bonorum 11. *Maij* 1615. *coram Cardin.
Sacrato, & in Romana Domorum* 21. *April.* 1617. *co-
ram R P.D meo Dunozet.*

Nec ex eo, quod nunquam fœminæ huc uſque 11
poſſederint, poteſt excludi obſeruantia inductiua
præſumptionis Apoſtolici beneplaciti per poſſeſſio-
nem Corallij, & filiorum ſpatio 60. annorum, ex
deciſ. Rauennaten. emphyteuſis 22. *Maij* 1628. *coram
Reuerendiſſimo D meo Decano.*

Quia cùm Coralius eiuſque filij poſſidere non
potuerint, niſi vigore dd. inueſtiturarum de anno
1574. & 1575. ex quo illi tanquam diuerſi generis
non erant comprehenſi in præcedentibus, licet
caſus Vocationis fœminarum non venerit, præſu-
mitur beneplacitum interueniſſe in dd. inueſtituris
1574. & 1575. fœminas admittentibus deficienti- 12
bus maſculis, cùm poſſeſſio vigore illarum ſit certa,
& non æquiuoca, Rota *deciſ.* 240. *num.* 2. *part.* 2.
diuerſ. Deciſio autem Rauennaten. loquitur in per- 13
ſonis comprehenſis in priori inueſtitura, cuius vi-
gore poſſidebant; vnde meritò infert poſſeſſionem
eſſe æquiuocam, nec concludere obſeruantiam ſe-
cundæ, ex Doctr. Abb. *cap* 2. *in fin de cenſ.* Felin *in
c. cum Bertoldus de re iud.* cum aliis *ibi* addit.

Denique non obſtat, quod Lucretia dicatur ve-
nire ex noua conceſſione ſibi facta, quia vltra quod
de ea nulla eſt habenda ratio, tanquam facta du- 14
rante tempore primæ conceſſionis, quo caſu agi-
tur de renouatione cùm adhuc bona non ſint deuo-
luta, Gabr. *dict. conſ.* 85. *num.*14. Rot. *deciſ.* 19. *n.*1.
part. 1. *diuerſ.* non eſt etiam attendenda, cùm ſit 15
facta in præiudicium comprehenſorum in prima
inueſtitura, Pariſ. *conſ.*5. *num* 17. *&* 26. *lib.* 1. Mantic.
deciſ. 375. *n.*2. *& in Caſenaten. Bonorum* 7. *Maij* 1610.
coram Ortembergo.

Ex quibus DD. dixerunt d. Gentilem habere in-
tentionem plenè fundatam ex expreſſa vocatione
inueſtituræ Coralij Patris primi Acquirentis, &
cùm recepta ſit concluſio in conceſſione emphy- 16
teuſis per Eccleſiam facta, appellatione filiorum
non venire nepotes, vt plene deducit Salic. *in l.* 2.
num. 32. *C. de iur. emphyt.* ibique Iaſon. *num.* 19 n.
Imol. *in l. quod dicitur num.*12. *ff. de verb. oblig.* Caldaſ.
de emphyt. lib. 3. *cap.* 14. *n.*8. Mareſc. *lib.* 3. *var cap.*17.
*n.*17. 25. *&* 26. & vocatio filiarum propriè verificetur
in Gentile, non facit pro coniectura comprehenſio-
nis Neptum, quod inueſtitura cantet pro annis 69. 17
& ipſis finitis ad renouandum, ex quo emphyteuſis
tam ex lapſu temporis, quàm ex obitu perſonarum
expreſſarum intra illud ad Eccleſiam reuerterit,
Ruin. *conſ.*167. *n.*12. *lib.*1. Cordub. *de cauſ. priuat. ob tem-
pus finit. n.*9. *&* 10. *& in Caſenaten. bonorum emphy-
teuticorum* 9. *Decembr.* 1588. *coram Bubalo*; nec viſum
fuit habere locum alias coniecturas, quod in ſimili- 18
bus inueſtituris admittantur tam filiæ diſponentis,
quàm filiæ filiorum, ex Pariſ. *conſ.*53. *n.*22. *lib.* 2. Fuſar.
*poſt alios de ſubſtit q.*484. *n.* 36. quia ceſſat omnis dif-
ficultas ſtante expreſſa vocatione filiarum.

Et ita vtraque parte, &c.

Calaguritana Beneficij.

Lunæ 28. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Acta quando conſtat de attentatis tam intra tempus appellationis quàm eadem pendente ſunt reuocanda, & iuxta ſtylum Sacri Tribunalis ſequeſtrum apponendum.

SVMMARIVM.

1 *Acta tam intra tempus ad appellandum quàm poſt interpoſitam appellationem reuocanda ſunt tanquam attentata.*

2 *In beneficiis Calaguritan. diœceſis, declaratus inhabilis & inidoneus ad curam animarum, poteſt appellare ab eiuſmodi declaratione ad effectum ſuſpenſiuum tanquam a grauamine damnum irreparabile inferente.*

3 *Ordinario non tanquam priuato, ſed iudicialiter procedente, appellatio interpoſita debet attendi.*

4 *Acta quando conſtat de attentatis ſunt reuocanda, & iuxta ſtylum Sacri Tribunalis ſequeſtrum apponendum.*

DECISIO XXXVII.

VACANTE beneficio ſimplici per obitum Domini de Ixca in Oppido de Ceruera Calagutitan. Diœceſis, & vigente conſuetudine, quod beneficia ſimplicia diuidantur in quatuor partes conferendas filiis naturalibus & patrimonialibus, præuio eorum examine, ita vt approbati ad Curam animarum præferantur approbatis ad ſimplicia, iuxta motum proprium felicis record. Clem. VIII. Et cùm Franciſcus de Barrio Nueuo, Ioannes Aluarez, Gonzales, & Ioannes Franciſcus Morenus oppoſitores fuerint examinari, & approbati per Synodales ad ſimplicia tantùm non ad curam animarum, *ſum. n. 2.* à mala relatione examinatorum appellarunt prædictus Ioannes Gonzales & alij, ex eo quod non fuerint approbati ad curam animarum, *ſumm. num. 6. & 7.*

Qua appellatione non obſtante, Ordinarius mandauit præcedente dd. examinatorum relatione, vt Capitulum & Beneficiati d. Oppidi de Ceruera facerent præſentationem eorum, & fuerunt prouiſi ab ipſo Ordinario Gregorius Tutor inter digniores non nominatus, & Franciſcus de Barrio Nueuo, Gregorius Ximenes, & Ioannes Aluarez, excluſo Ioanne Gonzales informante *ſumm. num. 4.* qui proſecutus fuit appellationem; & cauſa introducta in Rota coram Eminentiſſimo Vbaldo tunc Rotæ Auditore, in cuius locum ſubrogatus dubitaui, an conſtet de attentatis, & vnanimiter Domini affirmatiuè reſponderunt.

Quia cùm dict. Ioannes Gonzales prætendens ſe grauatum, appellauerit non ſolùm à mala relatione examinatorum, ex eo quod illum non declarauerint habilem & idoneum ad curam animarum, ſed etiam à decreto dè inſtituendo, & præſentando, & Ordinarius non obſtante dicta appellatione ad vlteriora proceſſerit, certum eſt præſentationem,
collationem, poſſeſſionem, & omnia geſta tàm 1
intra tempus ad appellandum, quàm poſt interpoſitam appellationem, eſſe reuocanda tanquam attentata, *cap. vt lit. pend. in 6. cap. non ſolum de appellat. eod. lib. 1. & tot. tit. ff. nihil nouetur appellat. pend.* Lancellot. *de attent. part. 1. in præfat. num. 23. & 2. part. cap. 4. num. 295.* Rot. *deciſ. 6. num. 1. part. 2. diuerſ.* Gregor. *deciſ. 515. num. 3.* & in puncto, quod
in iſtis beneficiis Calaguritan. diœceſis detur ap- 2
pellatio ab huiuſmodi declaratione ad effectum ſuſpenſiuum, tanquam à grauamine inferente damnum irreparabile, poſt Garz. *de benef. part. 9 cap. 2. num. 242. cum ſeqq.* tenuit Rot. coram Gregor. *deciſ. 537. num. 5.* vbi Addent. *num. 6.* & *deciſ. 515. num. 4* & ibi Addent. & *in alia Calaguritana Beneficij de Villareal 31. Ianuarij 1624. coram bon. mem. Vbaldo*, & *in alia Calaguritana beneficij de Alaxea 9. Februarij 1610. coram Eminentiſſimo meo Domino Card. Pamphilio*, & *in Calaguritana beneficij de Damayquia 27. Ianuarij 1627. coram R. P. meo Dunozetto.*

Tantò magis, cùm DD. placuerit, d. Ordina- 3
rium non vti priuatum, ſed iudicialiter proceſſiſſe ex appoſitione edictorum, comparitione plurium oppoſitorum, qui docuerunt de ſua naturalitate, & aliis qualitatibus ex citatione, & concluſione in cauſa, ex relaxatione literarum remiſſorialium, & ex multis actis inter ipſos celebratis, *ſum. num. 12.* Lancellot. *de attent. 2. part. cap. 12. limit. 3. num. 47. & limit. 5. num. 1.* Gonzal *in regul 8. gloſſ 9. in adnot. contra nullit. num. 36. & ſeqq.* Rot *in Calaguritana beneficij 15. Februarij 1610. coram Atrebaten.* & *in alia Calaguritana beneficij 27. Ianuarij 1627. coram R. P. D. meo DunoZetto*, Gregor. *dict. deciſ. 515. num. 1.*

Ex quibus Domini reſponderunt conſtare de 4
attentatis quæ veniunt reuocanda, & iuxta ſtylum huius Sacri Tribunalis apponendum ſequeſtrum, Caſſador. *deciſ. 3. num. 9. de reſtit. ſpoliat.* Caputaq. *deciſ. 157. part. 3.* Gregor. *deciſ. 20. num. 1.* & *deciſ. 91. num. 1.*

Et ita deciſum Ioanne Gonzalez tantùm informante, Procuratore Ximenes ſæpius citato & informare renuente.

Romana ſeu Theatina bonorum.

Mercur. 21. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Vxor mortuo marito vigore Inſtrumenti dotalis in bonis fideicommiſſo ſubiectis cum expreſſa prohibitione de non alienando, contra executionem Creditorum eſt manutenenda.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio quando conſtat ex inſtrumento dotali cum expreſſa hypotheca omnium bonorum mariti, & clauſulis* auctoritate propria & conſtituti, *poſſidenti manutentio debetur.*

2 *Mulier mortuo marito poteſt ſibi mutare cauſam poſſeſſionis, & bona ratione hypotheca pro dote & iuribus dotalibus retinere.*

3 Inhibitione

3 *Inhibitione contra creditores mariti vigore Inſtrumenti dotalis obtenta & in actis producta, vxor cauſam poſſidendi Iure familiaritatis in cauſam crediti dotalis abſque alia declaratione ſibi mutaſſe præſumitur.*

4 *Executio facta cum bonis ſubhaſtatis parte non citata poſſidentem ſua poſſeſſione non priuat.*

5 *Bona fideicommiſſo ſubiecta cum expreſſa prohibitione de non alienando obſtat creditoribus, non verò vxori pro reſtitutione dotis.*

DECISIO XXXIII.

POſt mortem Tarqoinij, exiſtente veneranda eius vxore in pacifica poſſeſſione bonorum, de quibus agitur vigore Inſtrumenti dotalis, continentis clauſulam conſtituti: Nonnulli creditores vigore mandati executiui contra bona hæreditaria ipſius Tarquinij relaxati, executionem ſuper dd bonis facere curarunt, & ad illorum ſubhaſtationem fuit deuentum, dicta veneranda non citata; & non obſtante inhibitione dotali ab A. C. impetrata, & præfatis creditoribus præſentata, propterea cauſa iactationis & moleſtationis mihi commiſſa dubitaui; An venerandæ ſit dandum mandatum de manutenendo, & DD. affirmatiuè reſponderunt.

1 Quia cùm poſſeſſio conſtet ex Inſtrumento dotali, cum expreſſa hypotheca omnium bonorum mariti, & clauſulis auctoritate propria, & conſtituti, quæ tranſtulerunt in venerandam omnem poſſeſſionem, vtique & debetur hodie manutentio, ex notatis *in l. quadam mulier 76. ff. de rei vindic. l. quod meo 18. ff. de acquir. poſſ.* Tiraquel. *de iur. conſtit. part. 2. num. 2.* Anton. Gomez. *in l. 45. Tauri num. 78. cum ſeqq.* & quia licet mulier viuente marito poſſi-
2 deat Iure familiaritatis, eo tamen mortuo poteſt mutare ſibi cauſam poſſeſſionis, & retinere prædicta bona ratione hypothecæ pro dote & iuribus dotalibus, Achill. *deciſ. 4. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Put. *deciſ. 441.* Rot. *deciſ. 324. num. 2 part. 1. diuerſ.* & *coram R. P. D. meo Decano deciſ. 66 num. 1. & 2. cum ſeqq.* tantò magis cum dicta veneranda, mortuo
3 marito vigore Inſtrumenti dotalis ſtatim obtinuerit inhibitionem contra creditores mariti, quæ quidem in actis producta præſumitur venerandam mutaſſe ſibi cauſam poſſidendi Iure familiaritatis in cauſam ſui crediti dotalis, abſque alia declaratione, vt qootidie in Rota practicatur, Socin. Sen. *conſ. 31. num. 1 lib. 1* Bald *in l. penult. num. 1. C. de pignorat. act.* Rot. *deciſ. 761. num. 1. & 2. part. 2. recent.* Achil. *dict. deciſ. 4. in fin. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & in puncto reſolutum fuit, *in Recanaten. dotis 28. Februarij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Nec obſtat, quod creditores vigore mandati relaxati contra bona hæreditaria fecerunt executio-
4 nem & bona ſubhaſtari; quia cùm prædicta fuerint facta veneranda non citata prout citari debebat, *l. de vnoquoque, ff. de re iudic.* Iudex iniuſtè procedens non potuit illam ſua poſſeſſione priuare, *l. meminerint, C. vnde vi,* Rot. coram Gregor. *deciſ. 9. num. 4.*
5 *& 5.* maximè quia prædicta bona ſunt fideicommiſſo ſubiecta, cum expreſſa prohibitione de non alienando. Quæ prohibitio obſtat creditoribus, non autem venerandæ pro reſtitutione dotis, Auth. *res quæ C. com. de leg.* Molin *de Hiſpan. primogen. lib. 4. cap. 6. num. 2. 3. & 4 cum ſeqq.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Meten. Profeſſionis.

Lunæ 2. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

De Moniali poſt decem & octo annos ſub prætextu nullitatis profeſſionis vti per vim & metum iuſtum factæ, ad ſeculum conuolante & matrimonium contrahente: vbi plura de profeſſione tacitâ & expreſſa; & an Monialis propria auctoritate habitum dimittens & matrimonium contrahens poſſit de nullitate agere lite in Rota pendente?

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio eſt valida ex deliberatione & oblatione ſpontanea voluntatis Deo in manibus Vicarij more ſolito facta.*

2 *Profeſſionis Scriptura deficiente ipſius Vicarij & aliorum teſtium depoſitionibus ſtandum eſt.*

3 *Scriptura cùm non ſit de ſubſtantia voti ſeu habitus, non poteſt requiri tanquam neceſſaria, ſtante probatione teſtium quæ fortior eſt viua voce facta.*

Vnde tolluntur à Gratiano in contrarium adducta, ibid.

4 *Profeſſio tacita quomodo probatur.*

5 *Habitum in aliqua religione per annum geſtans eo ipſo aſſumptam Religionem veraciter eſt profeſſus.*

6 *Actibus propriis monialium profeſſarum ſciens & prudens ſe ingerere ſufficit ad probandam profeſſionem.*

7 *Oblatio vnica ex conſuetudine cuiuſdam Religionis ſolis profeſſis competit.*

8 *Profeſſio tacita obligat Monialem Religioni in qua eſt profeſſa.*

9 *Profeſſiones tacitas non ſuſtulit Concilium Tridentinum, ſed in ſuo priſtino valore manere permiſit.*

10 *Præſumptio tacitæ profeſſionis de iure dicta non admittit probationem in contrarium.*

Nec tollitur niſi exclamationibus & proteſtationibus, ibid.

11 *Metus reuerentialis illatus per matrem non ſufficit ad tollendam profeſſionem expreſſam.*

12 *Probatio illationis metus alleganti incumbit.*

13 *Metus reuerentialis ſolus ſine minis non annullat profeſſionem ſicuti nec matrimonium.*

14 *Profeſſio tacita ſolùm exclamationibus & proteſtationibus in contrarium factis excluditur.*

15 *Ratificatio profeſſionis non cenſetur inducta ex permanentia in Monaſterio, niſi ſciuerit profeſſus nullitatem profeſſionis præcedentis.*

16 *Doctrinam de nullitate profeſſionis niſi cum ſcientia nullitatis, vti non tutam Sacra Congregatio reiicit, contrariam pluries amplectens.*

17 *Opinio Concilij in quo fundatur*

18 *Ignorantia impedimenti non inualidat matrimonium ſi ſequatur actus ex quo inducatur, & præſumatur matrimonium.*

19 *Profeſſio tacita non poteſt elidi ex ſola præſumptione ignorantiæ præſumpta.*

20 *Ignorantia*

20 *Ignorantia decreti Pontificis quod in legem genera-*
lem tranſiuit de Iure non admit itur
21 *Concilium Tridentinum prohibet agere de nullitate*
profeſſionis poſt quinquennium.
Quinquennium tam in tacita quàm in expreſſa pro-
feſſione a quo die computandum, ibid.
22 *Regulares ex decreto Vrbani VIII & Clem. VIII.*
de nullitate profeſſionis poſt lapſum quinquennij
non poſſunt audiri.
23 *Habitum dimittens, & matrimonium contrahens*
propria auctoritate pendente lite in Rota non
poteſt agere de nullitate.
Nec talis reclamatio non retento habitu eſt admit-
tenda.
24 *Profeſſio emiſſa ante decimum ſextum annum com-*
pletum nulla eſt & inualida.
25 *Monialis ex tempore motæ litis cum habitu Mo-*
nialium profeſſarum in monaſterio exiſtens, te-
netur concludenter probare nullitatem profeſſio-
nis tanquam fundamentum ſuæ intentionis.

DECISIO XXXIX.

DE anno 1606. ſoror Pepina ſuſcepit habitum regularem in monaſterio Sanctæ Mariæ Magdalenæ Ordinis Sancti Auguſtini in ciuitate Meten. & poſt geſtationem habitus Monialis per ſpatium quatuor annorum, emiſit ſuam profeſſionem in manibus eiuſdem Magni Vicarij, & cùm permanſerit in eodem monaſterio per decem & octo annos, & per totum id tempus portauerit habitum ſuſceptum, & ab aliis Monialibus geſtari ſolitum, egit coram d. magno Vicario de nullitate ſuæ profeſſionis, vti per vim & metum iniuſtum factæ; à quo ſententiâ fauorabili obtentâ, pendéteque appellatione in Rota coram R. P. D. Vrgellen. reliquit Monaſterium conuolando ad ſeculum, & contraxit matrimonium, ex eoque liberos habuit: qua rerum ſerie ſtante, ſubrogatus in locum D Vrgellen. dubitaui, an conſtet de valida profeſſione Pepinæ, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

1 Conſtat enim, quod fuerit valida profeſſio, tum
ex deliberatione, & ex oblatione ſpontaneæ volun-
tatis Deo facta in manibus Vicarij more ſolito, *cap.*
vnic. de vot in 6. & cap. 2. de regul. eod. lib. Sanch. *in*
precept. Decalog. lib. 5. cap. 1. num. 1. & cap 4 quaeſt 2.
2 *num. 74.* Quæ oblatio & profeſſio probatur per de-
poſitionem ipſius Vicarij, & aliorum teſtium, qui-
bus ſtandum eſt, etiamſi deficiat ſcriptura profeſ-
ſionis, *c. nuper 51.* vbi Gloſſ. *verb. ordinis ſui de teſtib.*
& ibid. Abb. 1. *col. verſ. nota quod per profeſſionem,*
Felin. *in pr. num. 1. verſ. ex quo,* Gloſſ. *verb. ſcriptis in*
c. vidua 20. quaeſt. 1 Rot coram Greg. XV. *deciſ. 385.*
3 *num. 1. & 2.* Nam cùm ſcriptura non ſit de ſubſtan-
tia voti vel habitus, ſed ad bene eſſe, & ad proba-
tionem facti, ſi reuocetur in dubium ob defectum
alterius probationis, non poteſt requiri tanquam
neceſſària, ſtante probatione teſtium quæ fortior
eſt, cùm fiat per viuam vocem, Gloſſ. *in cap 3 loco*
de probat. Bald. *in Rubr. C. eodem tit num 5.* Alex.
conſ. 3. num. 5. volum. 3. & ita tolluntur in contrarium
adducta per Gratian. *diſcept. 640. num. 4.* quod ad
probandam profeſſionem ſcriptura ſit neceſſaria,
contra quam facit etiam bonus *text. in c. prouectum*
13. de regul. vbi valida fuit profeſſio ſine ſcri-
ptura.
4 Tum quia Pepina in eodem Monaſterio per-
manſit per decem & octo annos poſt emiſſam pro-
feſſionem, & habitum ſuſceptum ab aliiſque Mo-
nialibus geſtari ſolitum portauit, ex quo probatur
tacita profeſſio, quæ inducitur per dilationem ha-
bitus regularis per annum in Monaſterio, *cap. 1. verſ.*
qui vero, §. ſi per annum habitum geſtauerit, ex tunc 5
religionem aſſumptam præſumitur veraciter eſſe profeſ-
ſus, de regular. in 6. Clem. *final. eod. tit. verb. ſi habitum*
in aliqua religione per annum portauerint, hoc ipſo re-
ligionem illam decernimus eſſe profeſſos, Sanch *ſuper*
dict. cap. 2 num. 13. Hond. *conſ. 78. num. 18. lib. 1.* qui
plures cumulat, Gratian. *diſcept. 640. num. 20.* Azor.
inſtit. moral. lib. 12. cap. 5. quaeſt. 3. part. 1. Rot. coram
Greg. XV. *deciſ. 385. num. 6.* & fuit dictum in *Meten.*
profeſſionis 25. Maij 1615. coram Eminentiſſ. Vbaldo.
Cui habitus delationi accedit, quod ipſa per totum 6
id tempus, ſe ingeſſerit actibus propriis Monialium
profeſſarum, ſciens & prudens illas eſſe profeſſas,
cap. vidua de regul. vbi ponderatur ad tacitam cuiuſ-
dam fœminæ profeſſionem, eam inter Moniales
profeſſas oblationem quandam obtuliſſe, quia illa 7
oblatio de illius religionis conſuetudine ſolis pro-
feſſis competebat, Gloſſ. *verb. oblationem, c. Innocen-*
tius num 5. Abb. *in 6.* Azor. *lib. 12. inſtit. cap. 4 quaeſt. 3.*
Sanch. *ſupra dict. c. 3. n. 20.*
Ex quibus profeſſio d. Papinæ remanet valida, &
probata; quia licet fuerit tacita, eſt tamen potens 8
ad obligandam Monialem Religioni in qua ſtetit
profeſſa, etiam poſt Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de regul.* 9
cap. 15. quod tacitas profeſſiones non ſuſtulit, ſed
in ſuo priſtino valore manere permiſit, Nauarr.
conſ. 28. num. 5. de regul. Azor. *moral. lib 12. cap 4.*
quaeſt. 6. part. 1. Frat. Emanuel *tom. 3. quaeſt. 13. art 1.*
Grat. *dict. cap. 640. num. 34.* Sanch. *dict. lib 5. cap. 3.*
num. 36. Honded. *conſ 68. num. 21.* Rot. *deciſ. 529.*
num. 2. part. 1. recent. quæ præſumptio tacitæ pro- 10
feſſionis dicitur Iuris, & de Iure, quæ non admittit
probationem in contrarium, Gloſſ. *in c. ex parte,* in
verb. *per annum, de regul.* Monach. *in cap. 1. eodem tit.*
in 6. in verbo illo *præſumitur num. 4 & 5.* & alij quos
refert Honded. *ſupra num. 24.* nec excluditur niſi
exclamationibus & proteſtationibus in contrarium,
Honded. *dict. conſ. 78. num. 25.* Rot. *deciſ. 579. num. 3.*
part. 1. recent.
Nec obſtat quod profeſſio tacita ex delatione
habitus tollitur ex metu reuerentiali illato per ma- 11
trem, licet aliunde iſte metus non ſufficiat ad
tollendam profeſſionem expreſſam, Rot. *dict.*
deciſ. 579. num. 5. & fuit dictum *in vna Vrixien.*
Parochialis 20. Martij 1620. coram Eminentiſſimo
Vbaldo.
Quia vltra qood tollitur obiectum, cùm non
conſtet concludenter de huius illatione metus, cu- 12
ius probatio incumbit alleganti, Rot. coram Gre-
gor. XV. *deciſ. 120. num. 21.* dixerunt Domini metum 13
reuerentialem ſolùm ſine minis non annullare pro-
feſſionem, ſicuti nec matrimonium, ex *cap. cum vi-*
rum 12. de regul. Couarru. *de ſponſ. part. 2. cap. 3. §. 6.*
num. 7. & 8. Gutt. *de matrim. cap. 44. num 32.* Henriq.
in ſumma lib. 11. cap. 9. §. 5. Sanch. *de matrim. lib. 4.*
diſput. 6 num. 18. in precept. Decalog. lib. 4. cap. 3. n. 24.
25. & 26. & in puncto matris Ricc. *in collect. 4. part.*
deciſ. 1176. Rot. *deciſ. 175. num 5. part. 1. recent.* Rot.
coram Gregor. XV. *deciſ. 326. num. 12, & 13.* Et
quamuis magnus Vicarius in ſua depoſitione dicat
ſe crediſiſſe, quod Pepina profiteri volebat vt rem
gratam matri faceret, & propter ipſius timorem,
hoc tamen non annullat tacitam profeſſionem.
Quia Pepina non fuit proteſtata, nec declarauit ſe
non habere animum profitendi, & tacita profeſſio 14
excluditur ſolùm ex reclamationibus, & proteſta-
tionibus

tionibus in contrarium factis de quibus non con-
ſtat, Rot *dec.579.n.3 pare.1.recentior.* Honded *d.conſ.*
78. *num.* 25. & ita procedit dicta Vrixien. Paro-
chialis *ſuprà* allegara; imò potius conſtat ex pluri-
bus actibus factis per Pepinam in d. Monaſterio vti
profeſſam, quibus ſuam profeſſionem ratificare cen-
ſetur.

Nec etiam obſtat, quod ad ratificandam profeſ-
ſionem tacitam, deſumptam ex pluribus actibns per
Pepinã factis in dicto Monaſterin, reqoiritur, quod
15 ipſa ſcinerit nullitatem profeſſionis præcedentis,
aliter verò ex permanentia in monaſterio non cẽ-
ſetur inducta ratificatio profeſſionis, Caret. 2.2. *q.*
189.*art.*5 Nauar.*conſil.*28.*n.*7.& *conſ.*89.*n.* 3.*de reg.*
& *in manual.c.*12.*n.*71. & in puncto de Moniali in
Ciuitate Meten. quod oon cenſeatur ratificaſſe
profeſſionem ſine ſcientia d nullitatis, Rot. *deciſ.*
179.*num* 6.& *deciſ.*397. *num* 5. *pare* 4 *recent.* quia
16 prædictam doctrinam vti nnn tutam Sacra Congre-
gatio Concilij non amplectitur, ſed potius contra-
rium pluries declaranit, veluti *die* 13.*Ianuarij* 1583.
& die 28 *Auguſt.* 1621. *in vna Romana profeſſionis,*
& *die* 6.*Nouembris* 1621.*in alia Romana*, inhęrendo
declarationibus aliàs factis, cenſuit Ioannem Petrum
eſſe tacitè profeſſum & Religioni aſtrictum, etiam-
ſi non probetur ipſom habuiſſe ſcientiam indiui-
duam nullitatis profeſſionis expreſsè ab eo prius
emiſſæ; quas declarationes Sacri Concilij Sanctiſ-
ſimus D.N Vrbanus VIII obſeruari madauit 1. *Fe-
bruarij* 1631. *in vna Romana nullitatis profeſſio-
nis.*

17 Quæ opinio Sacræ Congregationis nititur aucto-
ritati textus in *cap de regul.in* 6. in quo non obſtan-
te nullitate prnfeſſionis præcedentis, diſponitur in-
duci tacitam profeſſionem, abſque eo quod requirat
aliquam ſcientiam dictæ nullitatis, & confirmatur
18 ſumpto argumento ex matrimonio carnali, in quo
ignorantia impedimenti non inualidat ipſum ma-
trimonium, ſi ſequatur actus ex quo inducatur &
præſumatur matrimonium. vt poſt Anchar. Sot.&
alios tenet Sanch. *de matrim. lib.*2. *diſp.* 36.*num.*2.
*verſ.*5.*& num.*3.

Facit etiam quia tacita profeſſio eſt perſeuerantia
in Religione cum habitu profeſſorum, & exercitio
actuum inducentium eam præſumptionem Iuris, &
19 de Iure, quæ non poteſt elidi ex ſola præſumptione
præſumptæ ignorantiæ, Io. Monach.*in dict cap.*1.*in
verſ. præſumitur num* 5. Archid. *col.* 2.*verſ videtur* &
ibidem Gemin.*in* §.*quod ſi num.*4. Hoſtien *num.*6. Vi-
talin. poſt Card.*in Clem.*105. *n.*38. *de reg.* aliàs enim
aperiretur via elidendi profeſſionem tacitam, cùm
Religio vel non poſſet vel nollet probare ignoran-
tiam, tantò magis cùm de Iure non admittatur
20 ignorantia decreti Pontificis, quod in legem gene-
ralem tranſiuit.

21 Quibus accedit decretum Concil. Trid. *ſeſſ.*25.*de
regul.cap.*19. in quo prohibetur agere de nullitate
profeſſionis poſt quinquennium, computandum in
expreſſa profeſſione à die quo quis illam emiſit, in
tacita verò à die qoo regularis fecerit actus ex qui-
bus inducitur tacita profeſſio, etiam in illo qui tunc
temporis habebat ignorantiam inualiditatis profeſ-
ſionis, Azor.*inſtit moral.part.*1.*lib.*12.*cap.*4.*quæſt.*10.
verſ Poſtremò, & *quæſt.*13. Nauar. *de regul.comment* 4.
*n.*31. Sanch *de matrim.lib.*7.*diſput* 37 *n.*5. Mirand.*in
Manuali Prælat.tom* 1.*q.*30.*art.*2.*concl.vnic.* Bonacin.
*de clauſ & pœn eam violantibus q.*2.*punct.*10.*different.*
4. *num.* 1. 2. & 3. & alij quos refert Barboſ. *ad
collectan. ad Concil n.*6.*&* 7.

22 Quam doctrinam Sanctiſſimus D. N. Vrbanus
VIII. confirmauit nouiſſimè ad auferendam facili-
tatem conuolandi ad ſeculum, dum decreuit 18.
Decembris 1635. declarando decreta fel. mem.
Clem. VIII. vt regulares contra eorumdem formam
profeſſi, allegantes propterea nullitatem profeſſio-
nis, non poſſent poſt lapſum quinquennij à die pro-
feſſionis ſuper huiuſmodi nullitate audiri. Quare di-
cta Pepina non potuit agere de nullitate, tãtò magis
quia cùm propria authoritate pendente lite in Rota 23
habitum dimiſerit, & matrimonium contraxerit, vt
conſtat ex eius *ſumm.num.*3. & ex reſolutis per Rot.
ſuper attentatis, eius reclamatio admittenda non eſt
non retento habitu, ex eodem Trident. *d. c.*19. ibi:
*quod ſi antea habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad
allegandum quamcumque cauſam admittatur, ſed ad
Monaſterium redire cogatur*, Azor. *d. part.*1. *lib.*12.
*cap.*4 *quæſt.*12. Mirand *d quæſt* 30. *art.*6. *in princ.* &
concluſ. 1. Nouar. *tom.* 4. *de regular. num.* 77.
& 78.

Denique non obſtat, quod attenta diſpoſitione
teſtium *in ſumm Pepinæ num.* 8. præſumatur eius
profeſſionem emiſſam fuiſſe ante 16. annum ex- 24
pletum, in quo caſu profeſſio remanet nulla, iux-
ta Trident. *ſeſſ.*25. *de regul cap.*15. Sanchez *dict lib.*
5.*cap.*9.*num.*9. Rot *deciſ.*175. *num* 5. *part.*1.*recent.*
Quia vltra quod (vt dixi ſupra) profeſſiones taci-
tas non eſſe ſublatas per Conciliom, ſed in ſuo ro-
bore permanſiſſe, Nauar. *conſil.* 35. *num.* 5. *de re-
gular. lib.* 3. Rot. *deciſ.* 579. *num.* 2. *part.*1. *recent.*
dixerunt Domini id non eſſe concludenter pro-
batum, & ſemper præſumendum eſſe pro validi-
tate profeſſionis, itavt Pepina cùm reperiatur in
monaſterio ex tempore motæ litis cum habitu 25
Mooialium profeſſarum, & in quaſi poſſeſſione
Monachatus, teneatur concludenter probare nul-
litatem tanquam fundamentum ſuæ intentionis, vt
in puncto nullitatis Maſcard.*de probat. concl.* 1110.
num. 1. & 2. Rot. coram Greg. XV. *deciſ.* 228.
num. 1.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Pampilonen. Beneficij.

Lunæ 2. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

**De Beneficio ratione menſis in quo va-
cauit Sedi Apoſtolicæ reſeruato;
vbi plura de requiſitis gra-
tiæ iuſtificatæ.**

SVMMARIVM.

1 *Teſtes in cauſa quadam examinati & bonam redden-
tes rationem concludenter probant.*
2 *Teſtes reddentes rationem de publica voce & fama
approbent obitum alicuius in menſe reſeruato.*
3 *Obitus probatur ex libro mortuorum, cui ratione
Parochi probationem extrahentis fides eſt adhi-
benda.*
4 *Valor beneficij vt probetur qualibet leuis probatio
ſufficit.*
5 *Clericatus & Origo quomodo probantur.*
6 *Referuntur requiſita vt gratia iuſtificata.*

DECISIO XL.

DE anno 1630 per mortem Sebaſtiani
de Ederra vacauit de menſe Auguſti
reſeruatum in Eccleſia parochiali de
Roncal Pampilonen. Diœceſis ſim-
plex beneficium,de quo vti reſeruato
tatione menſis , fuit prouiſus à Sede Apoſtolica
D.Laurentius de Mutiloa , qui expeditis literis &
in Rota productis , citato Petro Saluo intruſo in
poſſeſſione d. beneficij , examinatiſque teſtibus, &
productis iuribus vigore commiſſionis dubitaui, an
gratia ſit iuſtificata,ita vt D.Laurentio ſit danda im-
miſſio; & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Quia de iuſtificatione literarum conſtat ex copia
1 data *in ſum. n.* 1. & ex teſtibus in cauſa examinatis
ſuper primo articulo , qui concludenter deponunt,
quod d.Sebaſtianus obierit in poſſeſſione d. benefi-
cij,eiuſque fructus,redditus,& prouentus exegerit,
& reddunt bonam rationem,Rot. coram Greg.XV.
*deciſ.*78.*n.*3.& *deciſ.*103.*n.*1. Quod autem d. Seba-
2 ſtianus obierit in menſe Auguſti reſeruato , depo-
nunt etiam teſtes ſuper articulo 2. reddentes ratio-
nem de publica voce & fama, Ægid *deciſ.*665. Ca-
putaq. *deciſ.*677. *n.*8.*lib.*1. Quibus accedit fides Pa-
3 rochi extracta à libro mortuorum, ex quo probatur
obitus,Imol.*conſ.*110.*in fin.*Rebuff.*in tract.de regeſtr.*
ſeu *libro Baptiſm.* Rot.*deciſ.*121.*num* 3.*in deciſ.*673.
*num.*4.& *deciſ.*700.*num.*4. *part.*1. *recent.* Addent. ad
Gregor. *dict. deciſ.* 78. Qui etiam teſtes examinati
4 ſuper articulo 3.probant valorem beneficij redden-
tes rationem de publica voce & fama , licet in hoc
ſufficiat qualibet leuis probatio , Ægid. *deciſ.*684.
Rot.coram Gregor. *ſupra deciſ.*78 *num.*4.Clericatus
5 & Origo Pampilonen, probatur ex depoſitione te-
ſtium, ſuper articulo 4. & ex literis Ordinarij pro-
ductis *in ſumm.num.*7.Rot.*deciſ.*16.*de probat.in antiq.*
& coram Greg *dict.deciſ.*78.*n.*6.

6 Ex quibus omnibus dixerunt Domini , gratiam
eſſe iuſtificatam quoad poſſeſſionem Sebaſtiani,eius
obitum in menſe reſeruato , valorem beneficij &
Clericatum d.Laurentij;quæ omnia fuerunt narrata
in ſua gratia, Rot.*deciſ.*14.*de probat. in antiq.* Ægid.
*deciſ.*114. Mohedan. *deciſ.*21.*num.*1.*de renunc.* Qua
ſtante iuſtificatione D. Laurentio dandam eſſe im-
miſſionem reſponderunt.

Et ita vna tantùm parte informante deciſum,&c.

Venuſina Archipresbyteratus.

Ven 6. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

De Archipresbyteratu cuiuſdam Eccleſiæ Parochialis in præiudicium Ordinarij & ab eo prouiſi, ab alio ſub prætextu reſeruationis ex capite primæ dignitatis in Collegiata , literis Apoſtolicis expeditis & executioni mandatis , obtento : vbi plura de requiſitis ad Collegialitatem,an conſtet de reſeruatione, & an prouiſio Apoſtolica mutet ſtatum præcedentem beneficij ?

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio plenè & concludenter debet probari maximè quando agitur de præiudicio Ordinarij & ab eo prouiſi.*

2 *Reſeruatio vt excludatur à capite Collegialitatis & vt præſumatur parochialis, ſtatus vltimus eſt attendendus.*

3 *Præſcriptio 30. vel 40. annorum ad probandam parochialitatem ſufficit.*

4 *Status parochialis per legitimas ſucceſſiones vti de parochialitate ſucceſſiuè effectum ſortitos probatur.*

5 *Parochialitas concluditur ex literis Apoſtolicis & Synodis ab Epiſcopo pro tempore & factis viſitationibus celebratis.*

6 *Epiſcopi præſumuntur instructi de qualitate beneficiorum in eorum diœceſi exiſtentium.*

7 *In dubio ſemper præſumendum eſt pro parochialitate cùm Collegiata non præſumatur.*

8 *Requiſita ad Collegialitatem neceſſaria.*

9 *Teſtibus pro vtraque parte examinatis ſtantibus plenè reſultat probatio.*

10 *Æquiuoca & valde remota non probant.*

11 *Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum præcedentem beneficij.*

Niſi conſtet de voluntate Papæ conferentis tollendi antiquum ſtatum & nouum inducendi, ibid.

12 *Archipresbyteratus non ſemper ſignificat nomen dignitatis in Collegiata, cùm poſſit eſſe Archipresbyteratus ruralis & ſine collegio.*

13 *Enunciatiuæ cùm ſint de recenti & infra centum annos non ſuffragantur.*

14 *Dignitates erigi in Eccleſia quæ non ſit Collegiata nouum non eſt.*

15 *Collegialitas non poteſt argui ex ſignis quibuſdam communibus quæ poſſunt ſpectare ad omnes vti ſingulos non vti vniuerſos.*

Maximè cum ſigna ſint æquiuoca & ſimplici confraternitati & Congregationi Presbyterorum conueniant. ibid

16 *Reſeruatio non intrat cùm probatio ſit æquiuoca.*

17 *Teſtes de Collegialitate deponentes non ſufficiunt, niſi de ſignis illam neceſſariò inducentibus deponant.*

18 *Teſtes melius deponentes & adminiculati pluribus coniecturis & vltimo ſtatu debent tanquam ſoli ſufficientes attendi.*

DECISIO XLI.

PEr obitum Leonardi Antonij Molfeſij die 4. Aprilis 1633. vacauit Archipresbyteratus Eccleſiæ Parochialis ſancti Petri, curam animarum annexã habentis in Terra Spinatiolæ Venuſinæ Diœceſis,quam Epiſcopus ſub die 18.eiuſdẽ menſis contulit Nuntio de Iudice per Synodales Examinatores in concurſu approbato,& idoneo reperto, qui pacificã poſſeſſionem illius fuit adeptus. Deinde anno 1635.Ioannes Gaſparrinus impetrauit d. Archipresbyteratum vti reſeruatum ex capite primæ dignitatis in Collegiata,& literis Apoſtolicis expeditis,& executioni mandatis,ſententiã fauorabilẽ obtinuit, & poſſeſſionem accepit; à qua ſententia appellatione interpoſita , & cauſa mihi commiſſa , dubitaui An conſtet de reſeruatione,& Domini negatiuè reſponderunt,

Quia reſeruatio non fuit plenè & concludenter 1
probata,prout requiritur,maximè quando agitur de
præiudicio Ordinarij, & ab eo prouiſi, Caual.*deciſ.*
266.*n.*6.Put.*dec.*265.*n.*3.Rot *deciſ.*46.*n.*3.& 4.*p.*2.
diu.& coram Greg.XV.*dec.*46.& *dec.*53.*n.*5. potius
autem conſtat de parochialitate incipiendo ab anno
1564.vſq;ad annũ 1633.quo vacauit hęc parochialis,
qui ſtatus vltimus ſufficit vt excludatur reſeruatio ex
capite

capite Collegialitatis, & vt præſumatur parochia-
lis, Caual. *d dec.266.num.1. &* 4.Rot.coram Greg.
XV.*deciſ.95.nu.3.* tanto magis cum d.ſtatus ſit præ-
ſcriptus ſpatio 70. annorum pro parochialitate, ad
3 quem effectum ſolum ſufficiebat præſcriptio. 30.
vel 40.annorum, *c. cum.de beneficio de præben. in 6.*
Seraphin.*deciſ.1129.num 3.* Rot.*dec.489.num.4. in
fin.par.3.recent.* Rot.*deciſ.91.num.1.p.1. recent.*& ita
4 conſtat de ſtatu parochialitatis, & legitimè præ-
ſcripto per continuatas prouiſiones, vti de paro-
chiali ſucceſſiuè effectum ſortitas, iuxta *conſ.Oldrad.*
229.toties à Rota canonizatum vt *in deciſ 266. co-
ram Caual* Seraph.*deciſ.291.num.1.* Greg.*deciſ.711.
num 1.& ibi* Addent.

5 Concurrunt etiam adminicula deſumpta ex lite-
ris Apoſtolicis prouiſionis Cantoriæ eiuſdem Eccle-
ſiæ, vbi nuncupatur matrix, & Parochialis reſpe-
ctiuè, & vti talis appellatur in Synodis celebratis ab
Epiſcopo pro tempore, & viſitationibus factis,
Rot.*coram Caual d.deciſ 266.num.5.*& ex aliis enun-
ciatiuis Epiſcoporum, quæ omnia ſimul iuncta plenè
probant non eſſe Collegiatam, cùm in illis ſolum
6 nuncupetur Eccleſia Matrix per Epiſcopos, qui
præſumuntur inſtructi de qualitate beneficiorum
exiſtentium in eorum Diœceſibus, *Greg deciſ.407.
num.6.in fin.vbi* Addent.Mantic.*deciſ.87 num.2.* Se-
raphin.*deciſ.1026 num.5* & in dubio ſemper præſu-
7 mendum eſt pro parochialitate cùm collegiata non
præſumatur, Rot.*deciſ.3.num.13.de præbend. in antiq.*
quando non probantur neceſſaria requiſita ad Col-
8 legialitatem, ſcilicet ſigillum, Archa communis,&
deſcriptio in cataſto Epiſcopi vti de collegiata, &
alia de quibus Abb.*in c.nobis num.8.* Rot. *coram Ca-
ual.d.deciſ.266.n.5.* Greg.XV.*deciſ.504.num.1. &* 2.
& his accedunt teſtes ab vtraque parte examinati,
9 qui ſolùm probant Eccleſiam eſſe receptitiam, &
Archipresbyteratum fuiſſe ſemper collatum ab Or-
dinario, quibus ſtantibus reſultat plena probatio,
Gabr.*concl.1.n.1.de probat.* Greg.*dec 245.n.5.&* 4.

Non obſtant quæ ex aduerſo ponderantur ad pro-
10 bandam prætenſam Collegialitatem, quia cùm om-
nia ſint æquiuoca, & valde remota non probant,
Rot.*dict.deciſ.46 n 1.& 4.par.2. diuerſ.* Primò enim
prouiſio facta à Sanctiſſimo de huiuſmodi Archi-
presbyteratu non obſtat, quia non fuit mutatus ſta-
tus parochialis, ex regula vulgari quod prouiſio
11 Apoſtolica non mutat ſtatum præcedentem benefi-
cij, Achil.*deciſ.13.de iurepatron.* Caputaq.*deciſ.189.
in princ par.3.*Rot.*dec.788.num.5. part.3. recent.* niſi
conſtet de voluntate Papæ conferentis, tollendi an-
tiquum ſtatum & nouum inducendi, Abb & Felin.
in dict.c.cum de beneficio de præbend. in 6. Nec ex eo
12 quod Archipresbyteratus videatur ſignificare no-
men dignitatis in collegiata, inferri ad ſubſtantiam
dignitatis qualificatæ, quæ probari debet, cùm poſ-
ſit eſſe Archipresbyteratus ruralis, & ſine collegio,
Federic.de Sen.*conſ.86.num.1.* Rot. *in Placen.Plebis
5.Nouembris 1622. coram D.meo Pirouano,* nec hu-
13 iuſmodi prouiſio coadiuuatur ex aliis enunciatiuis
ex aduerſo datis, quia vti inueriſimiles, & de recenti
cùm ſint infra centum annos non ſuffragantur, Iaſ.
conſ 81.n.10.lib.1. Rot.coram Greg. *dec.387.n.14 &
dec 93.n.2.p 3 recent.& dec.673.n.1.p.2.diuerſ.*

Secundò non obſtat, quod in eadem Eccleſia ad-
ſint Dignitates, Cantoratus & Primiceriatus, quæ
ſunt inferiores dignitates, quia ex eo non infertur
14 quod ſit prima Dignitas in collegiata; & non eſt
nouum quod dignitates erigantur in Eccleſia quæ
non ſit collegiata, Feder. de Sen *dict.conſ.86.num.1.*
Nec releuat quod in eadem Eccleſia continuò cele-
bretur Miſſa conuentualis, & adſint Punctatores, &
ceremoniarum Magiſter, & alij Clerici, ſigillum, &
Archiuium iuxta depoſitiones Teſtium, & alia ſi-
gnificantia communionem; quia cùm hæc omnia 15
poſſint ſpectare ad omnes vti ſingulos non vti vni-
uerſos, ex eis non poteſt argui ad Collegialitatem,
vt in puncto Abb *in d.c.nobis n.8. in fin. de iurepatr.
& in cap. dilecta in princ. de exceſſ. prælat.* cum aliis
quos refert, & ſequitur *Achil. dec. 10. de præbend.*
Maximè cùm ſigna ſint valdè æquiuoca, & con-
ueniant etiam ſimplici confraternitati, & congre-
gationi Presbyterorum in quibus deputantur dd.
Officiales, & tamen non ſunt Eccleſiæ collegiatæ,
Rot. *deciſ.13. num. 3. de præben. in antiq* Gonzal *ſu-
per regul.8. Gloſſ.15. & 16.* & reſeruatio non intrat
cùm probatio ſit æquiuoca. Caual *dict.dec 266 n.6.* 16

Denique non obſtant teſtes ex aduerſo exami-
nati, quia vltra quod patiuntur plures exceptiones
ex deductis in facto, & deficiunt ratione ſui dicti,
nihil probant, cùm non ſufficiat deponere de colle-
gialitate, ſed requiritur deponere de ſignis neceſſa- 17
riò illam inducentibus, Achil. *dict. deciſ.10. num 3.
de præbend.* conquaſſantur etiam ex depoſitionibus
teſtium pro prouiſo ab Ordinario, qui meliùs de- 18
ponunt, & ſunt adminiculati ex pluribus coniectu-
ris, & ex vltimo ſtatu qui ſolus ſufficeret, Soc. Iun.
*conſ.3 n.30.lib.2.*Rot.coram Gregor. *deciſ.35 c.10.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

Dertuſen. Vicariæ.

Lunæ 9. Iunij 1636.

A R G V M E N T V M.

Collatio beneficij Monaſterio cuidam au-
thoritate Pontificia vniti, non ad con-
curſum, ſed ad ſolam præſentationem &
nominationem Monaſterij eſt facienda.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia non interpoſitâ appellatione tranſit in rem iudicatam.*

2 *Sententia eſt valida ex reuolutione actorum in quibus omnia pro validitate neceſſaria reperiuntur.*

3 *Confirmatio Pontificum habet vim nouæ conceſſionis quando id quod inualidum eſt confirmat.*

4 *Actum nullum confirmans nouam conceſſionem & ampliationem facit.*

5 *Titulus ſufficiens ad præſcribendum etiam in his quæ ſunt contra ius ex longi temporis curſu reſultat.*

6 *Titulus etiam inualidus & putatiuus ad præſcribendum ſufficit.*

7 *Bona fides vt allegetur ſufficit quando præſumitur.*

8 *Ius præſentandi & decimas recipiendi concurrentibus aliis adminiculis effectuationem vnionis plenè probant.*

9 *Cura quoad habitum penes Monaſterium cui vnita eſt Eccleſia reſidet, exercitio tantùm in Vicarium tranſlato.*

10 *Regula reuocatoria Cancellariæ circa vniones non habet locum in vnionibus effectum ſortitis.*

Vnio quando dicitur effectum ſortita, ibid.

11 *Reſeruata omnia cauſæ examinanda cùm poſſint in dubio generico comprehendi non opus eſt graduatim illa diſcutere.*

DECISIO XLII.

DE menſe Februarij 1615. vacauit Vicaria Parochialis Eccleſiæ loci de Caſtellione de Plana Dertuſen. Diœceſis, olim vnitæ monaſterio Vallis Chriſti Ordinis Chartuſien. Ordinarius Dertuſen. eam contulit per concurſum, vti beneficium liberæ collationis, Vincentio Turlo. Vnde Prior, & Monaſterium prætendens eſſe conferendum ad ſolam ipſorum præſentationem & nominationem, cauſa fuit commiſſa in Rota bon. mem. Vbaldo, & fuit deciſum die 28. Nouembr. 1616. collationem eſſe faciendam ad præſentationem, non autem ad concurſum, & ſucceſſiue die
1 24. eiuſdem menſis iuxta tenorem deciſionis lata fuit ſententia (quæ appellatione non interpoſitâ) tranſiuit in rem iudicatam.

Deinde cauſa fuit denoò bon. mem. Cardinali Sacrato commiſſa nullitatis, & reſtitutionis in integrum, prout de Iure, parito iudicato arbitrio Rotæ, diſputatóque dubio an eſſet locus arbitrio Rotæ, nonnullis articulis reſolutis pro confirmatione dictæ ſententiæ, vt *in deciſ. 27. Nouemb* 1619. Denique cauſa mihi commiſsâ ſubrogatus in locum Reuerendiſſimi D. Vrgellen. dubitaui ſub die 26. Nouembr. proximè præteriti, an eſſet locus executioni ſententiæ, & pro parte Domini Epiſcopi petitâ dilatione fuit dilata reſolutio, & mandatum, vt informaretur ſuper re iudicatâ. Hodie autem repropoſitâ cauſâ, propoſui dubium, an conſtet de cauſis reſtitutionis in integrum, & Domini negatiuè reſponderunt.

2 Quia validitas ſententiæ appatet ex reuolotione actorum, in quibus reperiuntur omnia neceſſaria pro validitate, Caputaq. *deciſ. 262. part. 2.* Iuſtitia verò patet, quia licet vnio ab initio facta fuerit a Clem VII. Pontif. Schiſmatico aduerſus Vrban. VI. poſtea tamen confirmata fuit per Martinum V. & Caliſtum III. vt *in deciſ. 352. num. 1. part. 4. recent.*
3 quæ Confirmatio habet vim nouæ conceſſionis, quando confirmat id quod inualidum eſt, *cap. 1. in fin de tranſact.* vbi Gloſſ. verbo *auctoritate*, Abb. *in cap. 1. de Confirmat. vtil. vel inutil.* Felin. *in cap. inter dilectos num. 14. de fide Inſtrum.* Pariſ. *conſ. 19. num 15. lib. 1.* Rota *deciſ. 513. num. 6. part. 2 recent.* Satis enim
4 notum eſt, quod confirmans actum nullum, facit nouam conceſſionem & ampliationem, iuxta text. *in cap. ſi Apoſtolica*, & ibi Gloſſ. verbo *Confirmans, de prebend. in 6.* Bart. *in l. mora num. 5. ff. de Iuriſd. omn. Iud.* Decius *in cap. 1. num. 46. de confirm. vtil. vel inutil.* Ruin *conſ. 31. n. 5. lib. 1.* Rota *deciſ. 192. n. 2. p. 1. recent.* & *deciſ. 60. n. 4. p 4. recent.*

5 Accedit etiam curſus tanti temporis cum bona fide, ex quo reſultat titulus ſufficiens ad præſcribendum, etiam in his, quæ ſunt contra Ius, *cap. 1.* iuncta Gloſſ. in verbo *legitimè de præſcript. in 6.* & in puncto Rot. *coram R. P. D meo Decano deciſ. 295. num. 2.* cùm
6 titulus etiam inualidus, & putatiuus ſufficiat ad hunc effectum, *l. cenſus*, vbi Gloſſ. & Doct. *ff. de vſucap.* Gloſſ. *in cap. 4. de præſcript.* Rot. *deciſ. 91. num. 3. in princip.* & *deciſ. 324. num. 8. part. 1. recent.* in quibus
7 etiam firmatur ſufficere vt bona fides allegetur, quia præſumitur, Rota *coram Domino meo Decano, vbi proximè num. 3.*

Effectuatio autem dictæ vnionis ſatis conſtat, ſtante ceſſione Rectoris Beneficij tunc temporis ad fauorem vnionis, *dicta deciſ. 352. num. 4.* maximè iunctis multis enunciatiuis antiquiſſimis literarum Martini & Calixti, in quibus referuntur huiuſmodi effectuatio & poſſeſſio, vel quaſi Eccleſiæ vnitæ ad
ius præſentandi, & recipiendi decimas, quæ plenè 8
probant concurrentibus aliis adminiculis, de quibus *in dicta deciſ. 352. n. 5.* Rota *deciſ. 130. n. 2. p. 2. diuerſor.* Achil. *deciſ. 7. in fin. de Iurepatr.*

Vnde cùm appareat de validitate vnionis quæ fuerit effectuata, & quod Vicario huius Vicariæ fuerit reſeruata congrua portio ſuper fructibus & redditibus Eccleſiæ vnitæ, & ſoluatur à dicto mona-
ſterio, intrat communis concluſio, quòd cura quoad 9
habitum reſideat penes monaſterium, cui facta eſt vnio, & exercitium tantùm dicatur tranſlatum in Vicarium, Hoſtien. & alij *in cap. expoſuiſti de præb.* Felin. *in cap. poſtulaſti in n. 1. verſ. ſed Abb. de reſcript.* Rebuff *de congr. portion. num. 108.* Mohed *deciſ. 5. de decim.* Creſcent. *deciſ. 2. eod. tit.* Verall. *deciſ. 339. p. 3.* Seraph. *deciſ. 1009. n. 4. & 5. p. 2.*

Non obſtat quod opponitur dicta regula reuo- 10
catoria Cancellariæ ſimilium vnionum, quia tantummodo habet locum in vnionibus non effectuatis, non autem in ſortitis effectum, prout eſt iſta, cuius vigore præſentatus per Priorem & monaſterium, facta collatione ab Epiſcopo, cœpit poſſeſſionem, & percepit fructus, Calder. *conſ vlt. num. 2. de reb. Eccleſ alien. vel non*, Boher. *deciſ. 446. n. 1.* Mandoſ. *ſuper regul. 12 reſeruat. q. 5. n. 3.*

Nec minus viſum fuit DD. releuare, quicquid deducebatur in memoriali dato pro Epiſcopo, ſcilicet quod dèberet diſiunctim, & particulariter diſputari ſuper reſeruatis in dictâ deciſione bon. mem.
Cardinalis Sacrati; quia cùm in præſenti dubio ge- 11
nerico poſſent omnia reſeruata comprehendi, non opus fuit graduatim illa diſcutere, tantò magis quod eadem met fuerunt optime ponderata, & ſatis diſcuſſa *in dicta deciſ. 352. part. 4. recent. coram bon. mem. Vbaldo.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, alterâ pluries citatâ, & informare renuente.

Romana Cenſus.

Ven 13. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

De mandato ex capite nullitatis & iniuſtitiæ non exequendo: vbi plura de dote materna cæteris bonis à viro diſtractis filiæ tanquam anteriori creditrici reſeruata.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa per appellationem ad Rotam deuolutâ, executio mandati ad fauorem appellantis relaxati ſi poſtea ab A.C. petatur, nulla eſt & inualida ex defectu iuriſdictionis.*

2 *Apoca reſtitutionis bonorum dotalium teſtibus munita probat anterioritatem.*

3 *Creditrix anterior à ſua poſſeſſione non eſt amouenda per poſteriorem niſi ſoluto ſibi credito.*

4 *Filia tenetur agere ſuper dote matri ab initio in bonis inæſtimatis conſtituta.*

5 *Hypotheca generalis ſuper omnibus bonis viri ex Inſtrumento dotis quando & in quantum procedit.*

6 *Pactum inter coniuges de recuperatis bonis conuentum vt*

vt in caſu reſtitutionis illorum valor reſtitueretur, vxori tanquam vtile ſuſtinetur.

7 *Dotis commutatio de pecunia in fundum vel econtra matrimonio conſtante de iure permittitur, ſi vxoris conſenſus & vtilitas concurrat.*

8 *Filia creditrix quoad vſumfructum aliis eſt præferenda, eo præſertim vix pro alimentis ipſius ſufficiente.*

DECISIO XLIII.

MARGARITA tantùm infor-
mante reſolutum fuit 5. Martij
præteriti mandatum de aſſocian-
do A. C. eſſe exequendum con-
tra Petrum Paulum & Fauſtinam
eius filiam & hæredem, pro con-
ſecutione fructuum cenſus impoſiti ſuper domo de
qua agitur. Hodie cauſa ſuper eiſdem repropoſita,
Domini receſſerunt à deciſis, & mandatum non
eſſe exequendum reſponderunt, tam ex capite nul-
litatis quàm iniuſtitiæ.

Nullitatem deduxerunt Domini ex eo, quia cùm
Margarita Fabrona Domina iſtius cenſus, obtinuiſ-
ſet immiſſionem in poſſeſſionem domus cenſuatæ
vigore clauſulæ conſtituti, contra Petrum Paulum
venditorem d. cenſus; Franciſca ob vergentiam ad
inopiam d. Petri Pauli eius viri, obtinuit etiam à
R. P. D. Bilio A. C. immiſſionem eiuſdem do-
mus, à quo decreto cùm Margarita appellaſſet, &
cauſam in Rotam commiſiſſet, poſt obtentam in-
hibitionem Rotalem, illamque Franciſcæ præſenta-
tam executioni demandatam, non potuit poſtea
1 iterum A. C. adire, ab eoque petere executionem
mandati ad eius fauorem relaxati, quia per appel-
lationem tota cauſa ad Rotam erat deuoluta, ex
quo oritur nullitas clara ex defectu iuriſdictionis,
l. Iudex poſteaquam, ff. de re indic. Surd. *conſil.* 462.
num. 4. *lib.* 4. Rot. *deciſ.* 264. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* Greg.
deciſ. 243 *per tot.*

Iniuſtitiam verò deduxerunt etiam ex eo, quia
Fauſtina vti creditrix anterior dotis maternæ, vt
conſtat tam ex Inſtrumento dotali cum hypotheca
omnium bonorum de anno 1593. Greg. *deciſ.* 180.
2 *num.* 1. quàm ex apoca reſtitutionis bonorum dota-
lium de anno 1609. quæ teſtibus munita probat
etiam anterioritatem, *l. ſcripturas C. qui pot. in pign.*
Couarruu. *pract. cap.* 22. *num.* 5. Rot. poſt Pacif. *deciſ.*
3 43. *num.* 4 non debuit amoueri à ſua poſſeſſione per
Margaritam poſteriorem creditricem, cùm eius
creditum fuerit de anno 1611. niſi ſoluto ſibi cre-
dito, *l. cum Prior* 3. *ff. de diſtract. pign. l.* 1. *l. Prior. C.
qui pot. in pign. hab.* Neguſ. *de pignor. part.* 5. *memb.* 3.
num. 3. Rot. poſt Pacific. *deciſ.* 74 *num* 11.

4 Nec obſtat, quod dos pro qua agit Fauſtina, fue-
rit ab initio conſtituta eius Franciſcæ matri in bo-
nis inæſtimatis, ſuper quibus agere tenebatur, ex
l. in rebus C. de Iur. dot. Anton. Gom. *in l.* 50. *Tauri
numer.* 42. *cum ſeqq.* tum quia cùm eadem bona re-
periantur hodie per Petrum Paulum virum dictæ
5 Franciſcæ diſtracta, ſuccedit hypotheca generalis
ſuper omnibus bonis ipſius Petri Pauli ex Inſtru-
mento dotis, non ſolum in ea parte, in qua expreſsè
promiſit dotem reſtituere, verùm in alia in qua pro-
miſit dotem non alienare, Seraphin. *deciſ.* 1332. *n.* 5.
6 tum etiam quia poſt recuperationem eorumdem bo-
norum per maritum factam ex manibus creditoris,
fuit de illis facta æſtimatio, & inter ipſos Con-
iuges conuentum, vt in caſu reſtitutionis illorum
valor reſtitueretur: Quod pactum tanquam vtile
vxori ſuſtinetur, *l. de die* 14. *l. Atilicinus* 17. *ff. de
pact. dotal.* & etiam conſtante Matrimonio permitti-
tur de Iure commutatio dotis de pecunia in fun- 7
dum, vel de fundo in pecuniam, ſi concurrat vt hîc,
vxoris conſenſus & vtilitas, *l. ita conſtante* 26. *ff. de
Iur. dot. l. ſi mulier dotis* 21. §. *final l. cum maritus* 29. *ff.
de pact. dotal.* ita vt res, vel fundus permutatus effi-
ciatur dotalis, *l. quod ſi fuit* 21. *ff de iur. dot.* Bald *no-
uel. in tract. de dot part.* 7. *in princ priuil.* 1. *col.* 3. *verſ. ſi
autem*, Patiſ. *conſ.* 128 *num.* 2. *lib.* 2. Honded. *conſ.* 41.
n. 12. *lib.* 1. Roland. *conſ.* 86. *n.* 2. *lib.* 4. Rot. *deciſ.* 287.
n. 4. *& deciſ.* 297. *n.* 4. *&* 5. *part.* 3. *recent.*

Denique non obſtat quod Margaritæ potuerit
concedi immiſſio ratione vſus fructus, quem Petrus
Paulus illius debitor habebat in bonis Fauſtinæ 8
filiæ, quia cùm dictus vſusfructus vix ſufficiat pro
alimentis ipſius Fauſtinæ, dixerunt Domini illam
præferri deberi, Pinel. *in l.* 1 *part.* 3. *n.* 75. *C. de bon ma-
tern.* & in puncto Rot *in Bonon. vſusfructus* 14. *Iunij
1619. coram D. meo Decano.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

Oritana Decimarum Oliuæ.

Ven. 13. Iulij 1636.

ARGVMENTVM.

De oliuis plantatis ac in locum vinearum ſubrogatis intra fines feudi cuiuſdam Monaſterij exiſtentibus: An de eis Monialibus monaſterij ratione feudi decima debeatur?

SVMMARIVM.

1 *Decima ex omnibus fructibus debetur.*

2 *Fructuum appellatione veniunt oliuæ.*

3 *Decima ex oliuis debentur etiamſi in locum aliorum fructuum fuerint ſubrogatæ.*

4 *Poſſeſſio in vna ſpecie fructuum quæ procedit ab vna radice nempe iure decimandi, prodeſt etiam quoad alias quæ eodem iure poſſunt vendicari.*

5 *Præſcriptio cùm ſit realis, extenſio præſcriptionis fieri debet ad particularitatem iuris ſub vnico iure vniuerſali apprehenſi.*

6 *Mutatio qualitatis ſeminis obligationem ratione prædij non mutat.*

7 *Decimas minuere vel auferre habentibus ius eas percipiendi in Colonorum non eſt poteſtate.*

8 *Regula quod de omnibus fructibus decima ſoluatur, etiam de fructibus arborum procedit.*

Maximè quando iure reali nempe ratione feudi debeatur, ibid.

9 *Prædium per ſpatium* 30. *annorum tanquam feudale poſſeſſum ad probandum decimas ex Iure reali debitas ſufficit.*

10 *Mutatione ſeminis non tollitur Ius reale alicui competens in feudo decimali.*

11 *Teſtes non remouentes ſenſum ab actu cùm deponant ſuper negatiua non releuant.*

12 *Teſtibus melius informatis magis eſt credendum.*

13 *Teſtes numero plures & qui non patiuntur exceptiones cæteris ſunt præferendi.*

14 *Præſcriptio quantumcunque longiſſima ſine poſſeſſione vel quaſi non datur.*

15 *Præſcriptio inducta ex tempore cuius initi, memoria non extat, ſufficit in Eccleſia & vim priuilegij Apoſtolici habet.*

Semel completa non interrumpitur, ibid.

16 *Regula* tantum præſcriptum quantum poſſeſſum *locum habet in decimis ex ſola conſuetudine debitis*

17 *Moniales ex eo quod curam animarum non habeant, non dicuntur habere fundatam intentionem in Iure communi.*

DECISIO XLIV.

MONIALES Monaſterij S. Barbati Ciuitatis Oritanæ, exiſtẽtes ab immemorabili tempore in poſſeſſione vel quaſi percipiendi decimas de omnibus fructibus naſcentibus in terris feudi nuncupati de Potente, cuius directum dominium habebant, *ſum. num* 1. *&* 3. & de anno 1536. recuſantibus Capitulo Collegiatæ Conuentus S. Franciſci, aliiſque particularibus terræ Francauillæ ſolitas decimas ſoluere de oliuis plantatis, ac ſubrogatis in locum vinearum exiſtentibus intra fines d. feudi, per eóſque poſſeſſis, commiſerunt cauſam per ſpeciale reſcriptum Sanctiſſimi Archidiacono Brunderino, qui cum voto Conſultoris de anno 1549 ad fauorem Monialium pronunciauit, & poſt varias ſententias ad fauorem vtriuſque partis hinc inde prolatas, coram diuerſis Iudicibus à Sanctiſ. D. N. Delegatis. Denique cauſa mihi commiſſa dubitaui, an de Oliuis debeatur decima; & Domini affirmatiuè reſponderunt.

1 Quia decima debetur ex omnibus fructibus, *c. non*
extat c. nuntios c. ex parte de decim. Rebuff. *de decim.*
q. 8. *n.* 13. Monet. *de decim. cap.* 4. *lib.* 2. *&* 3. Suarez *de*
Relig tom. 1. *lib.* 1. *de diuino cultu cap.* 34. *num.* 2. fru-
2 ctuum autem appellatione veniunt oliuæ, *l. ſi eius*
fundi 78. ibi: *Veluti ſi oliua, ff. de rei vendic.* Donel.
lib. 4. *comment. cap* 25. vbi Oſuald *litt. E* quod proce-
dit etiamſi oliuæ fuerint ſubrogatæ in locum alio-
3 rum fructuum, authoritate *tex. in c. commiſſum* 3. *§. &*
ſicut, C. cum in tua 3. *§. fin de decim.* Rebuff. *de decim.*
q 14. *n.* 19. Monet. *ſuper d. c.* 4. *num.* 9. Guttier *lib.* 2.
can. 21. *n.* 93. *&* 94 *cum ſeqq* & in puncto de Oliuis
ſubrogatis in locum vinearom, Rot. *deciſ.* 663. *n* 3.
p. 1 *recent.* & *deciſ.* 666. *num.* 1. *p.* 3. *recent.* & *deciſ.* 552.
num. 2. *part.* 4 *recent.* & fuit dictum in *Conchen decimarum de Laxera* 12. *Decembris* 1608 *coram Iuſto, & in alia Conchen decimarum dell Infantado* 5. *Decembris* 1612. *&* 10 *Maij* 1613. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Quæ doctrina nititur in claris, & naturalibus,
quia Presbyteris decimas ex certis agris cenſetur
præſcripſiſſe, eas non tantùm quoad fructus conſue-
tos colligi, & percipi, ſed etiam quoad nouiter
4 plantatos, & ſeminatos: poſſeſſio enim in vna ſpecie
fructuum, quæ procedit ab vna radice, nempè à Iure
decimandi, prodeſt etiam quoad alias quaſcumque
fructuum ſpecies quæ eodem iure poſſunt vendi-
cari, Couarruu. *pract. cap.* 37. *num.* 5. maximè cùm
5 præſcriptio ſit realis, vt in præſenti, in qua debet fie-
ri extenſio præſcriptionis ad particularitatem Iuris
apprehenſi ſub vnico Iure vniuerſali. *d. c. cum in tua*
3. vbi Butr. & Ancharan. ne vna eademque res di-
uerſo Iure cenſeatur, Guttier. *ſuper d. cap.* 21.
num 96.

His accedit, quod licet Dominus fundi non habeat
poſſeſſionẽ illius rei nouiter ſeminatę, ex quo tamen
habet poſſeſſionẽ totius prædij, cẽſetur præſcripſiſ-
ſe decimam fructuum illius fundi, etiam ſi ſolitus
fuiſſet habere decimam frumenti, & terra frumen-
ti mutetur in vineam, eodem modo percipiat deci-
ma de vino, ac de fromento, cùm illius Ius ſit reale
fundatum ſuper terris decimalibus; mutatio enim 6
qualitatis ſeminis non mutat obligationem ratione
prædij, vt probatur in *d cap. commiſſum §. ſicut de de-*
cim. ibi: *& ſicut etiam de Paſcuis olim decima perſolue-*
bantur, ita nunc de eiſdem ad frugum fertilitatem trans-
latis decimas volumus abſque diminutione perſolui, Re-
buff *de decim. q* 6. *num.* 37. *& q.* 14 *num* 19. Accurſ *in*
l. 1 *num.* 8 *tit.* 5. *lib.* 1. *noua collect.* Guttier. *de lib.* 2. *ca-*
non. cap. 21. *num* 9 *cum ſeqq.* aliter enim eſſet in pote-
ſtate Colonorum mutando ſemina, minuere vel au- 7
ferre decimas habentibus Ius eas percipiendi, Rot.
dec. 501. *num.* 2. *part.* 4. *recent. & d. deciſ.* 666. *part.* 2.
recent.

Non obſtant teſtes pro parte Capituli examinati,
deponentes, *Che l'Oliua e franca libera, e ſtregina,*
& non paga decima, quia ita exceptio aliquo Iure
non probatur in oliuis, potius eſt regula in contra-
rium, quod de omnibus fructibus decima ſoluatur, 8
vt *in d. cap. ex parte* 11 *de decim.* vbi Gloſſ. *verb de*
omnibus, notat id procedere non ſolùm de omnibus
fructibus prædiorum, ſed etiam arborum, *cap. ad*
Apoſtolica 20. cum concordantibus *eod tit de decim.*
maximè cùm decimæ debeantur monialibus Iure
reali, nempè ratione feudi, vt probatur ex ſententia,
& teſtibus *ſumm. num.* 1. Qui deponunt addendo ra-
tionem nedum de publica voce & fama, ſed etiam
quia viderunt ſemper ſoluere decimas de omnibus
in dicto feudo perceptis, adeò vt nulla ſit dubitatio
quin verſemur in decimis debitis ex iure reali,
quæ in caſu iſto vocantur decimæ, quia debentur
ratione dominij terrarùm, de quo deponunt dd Te-
ſtes, & ita ſufficit fuiſſe poſſeſſum tanquam feudale 9
per ſpatium 30. annorum, Alex. *conſ.* 136. *num* 5. *verſ.*
vel quia lib. 1. Gramat. *deciſ.* 77 *num.* 7. *&* 8. Vnde in-
trat concluſio receptiſſima quod mutatione ſeminis 10
non tollitur ius reale competens alicui in feudo de-
cimali, Anchar *in d. c. cum in tua n.* 4. *de decim.* & alij
ſuprà allegati.

Minus releuant teſtes cùm deponant ſuper nega- 11
tiua, non remouentes ſenſum ab actu, Alex *conſ.* 24.
num. 3. & *conſ.* 108. *num.* 10. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 101. *num.* 2.
Roland. *conſ* 13. *num.* 7. *lib.* 4. & teſtes Monialium me- 12
lius informati deponunt ſuper affirmatiua, quo caſo
magis credendum eſt, Felin. *in c. in noſtra de teſtibus*
lib. 4 Cæſar de Graſſis *dec.* 18. *de prob.* Greg *dec.* 445.
num. 3. præſertim quia ex his plures deponunt de
ſolutione in facto, & quod oliuæ fuerunt ſubrogatæ
in locum vinearum de quibus decima ſoluebatur;
per quam ſubrogationem ſeminis Coloni non po-
terant præiudicare Monialibus, vt ponderant Rot.
in d. deciſ. 666. *num.* 1 *in fin part.* 3. *rec.* cum aliis ſuprà
alleg. Et dum teſtes Monialium ſunt numero plu- 13
res, & non patiuntur exceptiones, quas cæteri teſtes
deponentes ſuper negatiua, vt in earum *ſum. num.* 1.
3 *&* 4. deducitur, meritò præferendi ſunt, Gabriel.
concluſ. 4. *num.* 5. *de teſtibus*, Gregor. *deciſ.* 322.
num. 6.

Hinc etiam tollitur præſcriptio pro parte Capi-
tuli oppoſita, quia cùm non bene probetur negati-
ua non ſoluendi decimam ex oliuis, ceſſat funda-
mentum præſcriptionis, quæ quantumcumque lon- 14.
giſſima ſine poſſeſſione vel quaſi non datur, Rota
in l. cert. um ff. de vſucap. Pariſ. *conſ.* 27. *num.* 101. *lib.* 1.

dd.

Digitized by Google

dd.in cap.ſine poſſeſſione de reg. Iur. tantò magis quia cùm conſtet ex eiſdem teſtibus Capituli, oliuas de recenti fuiſſe plantatas, non potuit interrumpi præ-
15 ſcriptio inducta ad fauorem Monialium ex tempore, cuius initij memoria non extat, quæ præſcriptio ſufficit intra Eccleſiam, & habet vim priuilegij Apoſtolici, Card.*conſ.*88.*num.*1 *cum ſeqq. ad not. in cap.de qua c. ad aures de præſcript.*& ſemel completa non interrumpitur, Mantic.*deciſ.*196. *num.*5.Add. ad Greg.XV.*in deciſ.*51.*num.*8.

Denique non obſtant deciſiones, quæ allegantur pro Capitulo, nempè *Sabinen. decimarum coram Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*, apud March. *part.*1.*fol.*681. cum aliis adductis *in Placentina decimarum coram R.P.D.meo Merlino*, quia non applicantur, cùm ibi agatur de decimis debitis ex ſola
16 conſuetudine, & ita habet locum regula, *tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum*; nos autem verſamur in decimis debitis ex aliquo Iure reali ratione feudi. Vnde licet Moniales non dicantur habere
17 fundatam intentionem de Iure communi, ex eo quod non habeant curam animarum ex *c. cum contingat, & cap. tranſmiſſa de decimis*, Put. *d.*361. *n.*1. *lib.*1. cum aliis, ſatis eſt docere de titulo reali ratione dominij dicti, de quo deponunt teſtes ab annis centum, & vltra, ſcilicet dd. Moniales fuiſſe Dominas d. feudi, & per eas ſolitum fuiſſe infeudari cum annua reſponſione decimarum ratione dominij: vnde cùm non controuertatur huiuſmodi feudum ſpectare ad Moniales, ſed ſolùm an decima debeatur de oliuis, dixerunt Domini probationes factas pro probatione dominij, & vt eius vigore decimæ ex oliuis debeantur ex rationibus ſupra adductis.

Et ita vna parte acerrimè informante.

Barbaſtren. Decimarum.

Veneris 27. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

An ad literarum Apoſtolicarum paritionem ſufficiat earundem executioni ſimplicem patientiam præſtare?

SVMMARIVM.

1 *Parere ſufficienter literis Apoſtolicis dicitur earundem executioni patientiam præſtans.*

Nec tenetur ſententiam approbare ſed ſolùm ſimplicem patientiam præſtare, ibid.

2 *Patientiæ præſtatio operatur obedientiam & paritionem mandati Superioris.*

3 *Solutio expenſarum quæ non comprehenduntur in clauſula* Parito, *paritionem literarum Apoſtolicarum probat.*

4 *Impedimentum à Vicario Epiſcopi pro partè appellantis factum, non deſtruit paritionem cùm fuerit ante litem & ſententiam A.C. præceptum.*

5 *Præceptum Vicarij de ſoluendis decimis contrario imperio Prætoris reuocatur.*

Multò magis per ſententiam diffinitiuam cum acquieſcentia & præſtatione patientiæ executioni mandatam, ibid.

6 *Decimas non dicitur quis impugnare etiamſi dicat illas in literis Apoſtolicis non fuiſſe comprehenſas.*

DECISIO XLV.

De anno 1544. Paulus III. Eccleſiam Parochialem Sancti Petri Oppidi de Boltonna erexit in Collegiatam cum vno Priore, & octo Portinariis, quibus conceſſit animarum curam, omnes fructus, reditus, prouentus, emolumenta, & Iura quæcumque Eccleſiæ dicti Sancti Petri, & aliarum Parochialium, vt latius in literis, *ſummario Decani num.*1. quarum vigore prædicta erectio effectum ſortita fuit. Deinde anno 1571. ad inſtantiam Philippi II. Hiſpaniarum Regis Catholici, Pius V. fel. rec. erexit etiam in Cathedralem Eccleſiam Barbaſtrenſem cum omnimoda iuriſdictione, menſe Epiſcopali, præeminentiis, & aliis requiſitis neceſſariis ad Cathedralitatem, aſſignando Decano Barbaſtren. noniter erecto, & pro tempore futuro inter alios reditus ſcuta 150. quę Decanus Oſcen erat ſolitus percipere in dicto oppido de Boltonna, vt latius fuit narratum in literis *ſummario num.*2.

Introducta lite pro parte Prioris, & Pottinariorũ coram Auditore Cameræ, ipſe vti exequutor dictarum literarũ Pauli III. pronunciauit ſententiam pro earũ exequutione, & obſeruantia, & excõmunicauit Dominum Decanũ Barbaſtren. ob non paritionem, & quia nõ permiſerat liberè, & quietè frui contentis in dictis literis; à qua ſententia appellauit Decanus, & cauſa in Rota commiſſà cum clauſula *Pariro literis arbitrio Rotæ*, diſcuſſoque dubio coram bon. mem. Vbaldo per eius deciſiones ſub die 10. Nouembris 1623. & 14. Iunij 1624. & per aliam ſub die 2. Martij 1635. coram D. meo Decano, fuit reſolutum arbitrium non intrare, & iuxta formam deciſionum fuit prolata ſententia confirmarotia A. C. à qua pariter appellatum fuit, & cauſà mihi commiſsà dubitaui, an conſtet de ſufficienti paritione, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Quia pro parte Decani fuit in actis præſtita pa-
tientia executioni literarum Pauli III. in eius *ſumm. nouo num.*2. & ita ſufficienter paritum, ex quo non eſt condemnatus ad aliquid præſtandum, nec tenetur ſententiam approbare, ſed ſolùm ſimplicem patientiam præſtare, Put *deciſ.*244.*lib.*1 *in nou.* Mohed. 1
*deciſ.*9. *de re iud.* præſtatio enim patientiæ operatur 2
obedientiam, & paritionem mandati ſuperioris, tantò magis cùm Decanus ex abundanti ſoluerit ex-
penſas, *d.ſummario num.*1. quæ non comprehendun- 3
tur in clauſula *Parito*, Garz. *de benef part.*6. *cap.*3. *num.*170. Barboſ. *clauſ.*98. Greg. XV. *deciſ.*36. *num* 4. Et cùm homines, & habitatores dicti oppidi de Boltonna ſe obligauerint ſoluere decimas Priori, & Portinariis, & in effectu ſoluerint, *dict. ſumm num.*1. Decanus non tenetur docere de ſolutione decimarum vſque ad præſens, cùm ipſe non fuerit obligatus, ſed tantùm præſtando patientiam tollere impedimentum, ex quo reſultat ſufficiens paritio, maximè cùm in proſequendo litem nullam afferat moleſtiam Priori, & Portinariis ſuper libera perceptione decimarum.

Nec obſtat quod non ſufficiat ſola præſtatio patiẽtiæ, cũ Decanus præſtiterit impedimentũ ex præ-
cepto facto à Vicario Epiſcopi Barbaſtren. de ſibi 4
ſoluendis decimis, quia ceſſat obiectum ex eo, quod tale præceptum fuit ante litem, & ſententiam A C. Vnde eius ſubſequuta ſententia & exequutione ſuper decimis cum obligatione Incolarum de illis ſoluendis in futurum, ac ſubſequuta etiam ſententia

Rotali

Rotali, & præſtatione patientiæ in actis pro parte Decani, proculdubio prædictum præceptum euanuit
5 & ſpirauit, quoniam ſimilia præcepta, & interlocutiones contrario imperio Pretoris reuocantur, & multò magis per ſententiam diffinitiuam executioni mandatam, cum acquieſcentia, & præſtatione patientiæ, iuxta notata, in *l quia iuſſit*, *ff. de re iud.*

Quod faciliùs procedit, quia cùm decimæ non ſint comprehenſæ in literis Pauli III. ſiquidem de illis nulla eſt in literis facta mentio (vt prætenditur pro parte Decani) ipſe non dicitur illas impugnare,
6 etiamſi dicar non fuiſſe comprehenſas, Socin. *conſ.* 63. *num* 14. *vol.* 3. Menoch *conſil.* 233. *num.* 6. Mart. *clauſ.* 176. *num.* 17. Gonzal. *in regul* 8 *gloſſ.* 66 *num.* 30. Rot. *deciſ.* 100. *in fin. part.* 3. *diuerſ.* & fuit dictum *in Sabinen. Caſtri Vaccuna* 13 *Iunij* 1619. *coram D. meo Dunozetto.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Camerinen. Prioratus.

Mercurij 10. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Executio Breuis Cameralis cum clauſula *Conſtito* Rotæ arbitrio commiſſa, non iuſtificatis omnibus in Breui contentis, donec ſufficienter probentur, retardatur.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* arbitrio Rotæ *ſemper temperat rigorem iuris.*
2 *Clauſula* arbitrio Rotæ *operatur vt in Breuis executione ſuperſedeatur quando reſeruatio non eſt iuſtificata.*
3 *Reſeruatione dignitatis non iuſtificatâ corruit gratia.*
4 *Collatio non ſuſtinetur conditione & forma narratiua non probata.*
5 *Ordinarius in ſuis menſibus ordinariis habet aſſiſtentiam de iure communi.*
6 *Dignitas prima in Collegiata quomodo deſtruitur.*
7 *Teſtes de auditu deponentes nihil probant.*
8 *Status vltimus de vna perſona in aliam per prouiſiones effectuatas continuatus eſt attendendus.*
9 *Status vltimus ſpatio* 30. *vel* 40. *annorum praſcribitur.*
10 *Prouiſiones Apoſtolica licet non mutent ſtatum tamen ad illum firmandum attenduntur.*
11 *Probatio in ſpecie probationi generali præfertur.*
12 *Prabenda pro titulo beneficij etiam ſimplicis ſumitur.*
13 *Canonici ſeu Canonicorum ſimplex denominatio non facit Collegiatam*
14 *In Collegiatis requiritur poſſeſſio per inſtillationem in choro capitulariter tradita.*
15 *Enunciatiua cùm ſint de recenti & infra centum annos non ſuffragantur.*
16 *Fructus quando dicuntur extare penes Priorem Collegialitas excluditur.*
17 *Signa certa & ſufficientia non autem æquiuoca ad inducendum Collegialitatem ſunt neceſſaria.*

DECISIO XLVI.

PAROCHIALIS Eccleſia Prioratus nuncupata S. Euſtachij terræ Belfortis Camerinen. Diœceſis, vacauit de menſe Decembris anni præteriti per mortem Seleuci: Andreas Valentinus fuit de eo tanquam de ſimplici Parochiali prouiſus ab Ordinario, & in eius poſſeſſionem immiſſus. Deinde Ioannes Baptiſta impetrauit à Sanctiſſimo eumdem Prioratum vti primam dignitatem in Collegiata, olim actu, & nunc habitu, & ſic reſeruatum virtute *regula* 3. *hodie* 4. *Cancellariæ*, expeditoque Breui Camerali cum clauſula *Conſtito*, fuit etiam poſſeſſionem aſſecutus per ſententiam A. C. amoto dicto Valentino, à quo appellatione interpoſita, & cauſa mihi commiſſa cum clauſula *Parito Breui arbitrio Rota*, dubitaui an intraret arbitrium, & DD. affirmatiue reſponderunt, pro retardanda vlteriori executione.

Ea moti ratione, quia licet verum ſit arbitrium non intrare poſt factam executionem Breuis, tamen
quia clauſula *arbitrio Rota* ſemper temperat rigorem iuris, Add. ad Gregorium XV. *deciſ.* 189. *num* 8. 1
verſ. verumtamen, operatur vt in Breuis executione 2
ſuperſedeatur, quando reſeruatio non eſt iuſtificata, Rot. *deciſ.* 177. *num* 1. *coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano*, Canal *deciſ.* 287. Gonzal *in reg* 8 *gloſ.* 9. *in annot. num.* 296.

Quod autem reſeruatio non ſit iuſtificata, patet ex eo, quia cùm in dicta clauſula *cõſtito*, contineatur quod ſit prima dignitas in Collegiata, neceſſarium
erat illam qualitatem plenè, & concludenter pro- 3
bare, tanquam fundamentum ſuæ intentionis, ne aliàs in totum corruat gratia, vt pluries tenuit Rot. & ſignanter *coram Caualer. deciſ.* 266. *in fin.* & *in Placentina Parochialis* 15. *Ianuarij* & 27. *Iun.* 1636. *coram D. meo Pãzirolo*, & *in Venuſina Archipreſbyteratus coram me* 6. *Iunij præteriti*, cùm talis narratiua im- 4
portet conditionem & formam, qua non probata collatio non ſuſtinetur, Garz. *de benef. part.* 6. *cap.* 3. *num.* 10. *& ſeqq.* Greg. *deciſ.* 53. *in fin.* Canal. *deciſ.*
597. maximè dum agitur contra prouiſum ab Or- 5
dinario, qui habet aſſiſtentiam de Iure communi in ſuis menſibus ordinariis, Rot. *deciſ.* 70. *num.* 11. *part.* 1. *diuerſ.* Addent. ad Greg. *deciſ.* 411. *n.* 5. *verſ. Aduertendum eſt.*

Nec quod ſit prima dignitas in Collegiata pro- 6
batur ex teſtibus, qui de dignitate vel deponunt neſcire, vel per actus conuenientes ſimplici Rectori, & vlterius aſſerunt reditus ſemper fuiſſe penes Priorem, & nunquam communes cum aliis Presbyteris, ex quo reſultat deficientia Maſſæ communis, & arcæ, aliorumque ſignorum collegialitatem denotantium, Caual. *deciſ.* 166. *n.* 5. Greg. *deciſ.* 504. *num.* 1 &
a *dict. Venuſina Archipreſbyteratus corã me*; & multa 7
deponunt de auditu, qui ideo nihil probant, Achill. *deciſ.* 10. *num.* 3. *de prab.* & tantò magis, quia excluditur reſeruatio, cùm probetur pro parte Andreæ plenè & concludenter, Prioratum eſſe ſimplicem parochialem, incipiendo ab anno 1586. vſque ad præſentem vocationem, ad quem effectum attenditur vltimus ſtatus, ita vt cenſeatur continuatus de vna perſona in aliam per prouiſiones effectuatas, iuxta *Conſ. Oldrad.* 219. *ſæpius canoniz.* Seraph. *deciſ.* 219. *num.* 5. Greg. *deciſ.* 215. *num.* 1. & *ibi* Add.
cùm etiam minori tempore d. vltimus ſtatus præ- 9
ſcribatur, ſcilicet ſpacio 30. vel 40. annorum, iuxta *text. in cap. cùm de beneſic. de prab. in* 6. Seraphin. *deciſ.*

*deciſ.*1129.*num.*3.*&* in *dicta Venuſina coram me.*

10 Nee obſtat quod prouiſiones Apoſtolicæ non
mutent ſtatum:quia in præſenti non agitur de mu-
tatione ſtatus, ſed de illo firmando, ad quem effe-
ctum illæ etiam attenduntur, Caualer. *deciſ.* 234.*n.*1.
Greg.*dec.*77.*n.*9.*&* 482.*n.*1.*&* 7.& licet dicatur vl-
timum ſtatum non ſuffragari, quando cóſtat de ſtatu
contrario antecedenti, hoc non applicatur caſui no-
ſtro, qoia nó probatur quòd hic Priotatus fuerit col-
latus tanquã prima dignitas in Collegiata, & ſic tan-
tò magis vltimus ſtatus attendi non debet, cùm ſit
11 continuatus tanti temporis ſpatio, & probatio in
ſpecie præfertur generali, Greg.*deciſ.*482.*n.*7.

Minus obſtat quod ſint aliquæ collationes factæ
de annis 1538. 1564. in quibns denominatur Ca-
nonicatus ſeu præbenda, quia cùm præbenda ſuma-
12 tur pro titulo beneficij etiam ſimplicis, vt *in rubri-
ca de præb. & dignit.* & *in rubr. de conceſſ. præben-
dar.* Gonzal. *de reg.* 8. *Gloſſ.* 5. §. 1. *nnmer.* 3.
13 ſimplex denominatio Canonici ſeu Canonieorum
non facit Eeclesiam Collegiatam, Barbat. *conſ* 17.
num. 6. *volum.* 1. Rot. *deciſ.* 422. *part.* 4. *diuerſ.* &
bene *in dicta Placentina Parochialis coram D. meo
Panzirolo.* Quibus accedit quod nullibi docetur
14 aliquam poſſeſſionem traditam fuiſſe per inſtalla-
tionem in Choro capitulariter, vt requiritur in
Collegiatis, Caſſador. *deciſ.* 8. *de cauſ. poſſeſſ.* Ca-
ualer. *deciſ.* 359. *num.* 3. imo contrarium conſtat
ex collationibus Apoſtolicis & ordinariis viſitatio-
nibus, aliiſque actibus, in quibos enunciatur ſim-
plex Eccleſia Parochialis d. Prioratus, vt *in ſum. An-
dreæ n.*3. 4. 7. 8.*&* 11.

15 Nec releuant enuneiatiuæ de anno 1503. 1551.&
1627. qoia vti erroneæ & de recenti cùm ſint in-
fra eentom annos non ſuffragantur, Gregor. *deciſ.*
387.*num.*14.& *deciſ.*91. *num.*2. *part.*3. *recent.* & *in
dicta Vennſina coram me*, maximè quia illa de anno
1508. ex Bulla Iulij II. non loquitur de Prioratu
ſed Canonieatu. Et quamvis ex Canonicatibus exi-
ſtentibus in aliqua Eccleſia poſſit inferri ad Colle-
gialitatem, attamen fundamentum deſtruitur ex ſu-
pradictis aliis prouiſionibus, in quibus Eccleſia ap-
pellatur Prioratus, non autẽ Collegialis, quę nec etiã
concluditur ex concordia de anno 1513. quia cùm
16 dicatur in ea fructus extare penes Priorem, exclu-
ditur collegialitas, Achill. *d. deciſ.* 10 *de præb.* nec mi-
nus probatur ex aſſertione Epiſcopi facta de anno
1555. in vnione d. Eeclesiæ, quia fuit erronea &
facta Romæ per Epiſcopum nuper electum, ante-
quam eſſet informatus de ſtatu Eccleſiæ, vt appa-
ret ex conſeoſu præſtito per Capitulum Cameri-
nen. exponentem Eccleſiam S. Euſtachij vti ſim-
plicem Parochialem.

Ex quibus omnibus dixerunt Domini, quod licet
verum ſit Collegialitatem probari poſſe etiam in-
diciis, & coniecturis, vbi aliunde non conſtet de
17 prima erectione Eccleſiæ, neceſſarium tamen eſſe,
quod illa indieia & ſigna ſint certa & ſufficientia
ad inducendam Collegialitatem, non autem æqui-
uoca, Abb. Hoſt. & alij *in c. nobis de Iurepatr.* Rot.
*deciſ.*584.*part.*4.*recent.* Mantic. *deciſ.* 315. *num.* 1 &
fuit dictum *in Cremen. Archipreſbyteratus coram D.
meo Panzirolo*, qoæ quidem ſigna, & indieia in præ-
ſenti non dantur, nec deducũtur ex prædictis enun-
ciatiuis ad inferendam Collegialitatem, vnde pro
retardanda vlteriori executione ſigeuis DD. re-
ſponderunt.

Et ita deeiſum vtraque parte acerrimè infor-
mante.

Romana Succeſsionis.

Lunæ 15. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum Patris vt ſolemne & ſecundùm regulas Iuris etiam in præiudicium filiæ conditum, in ſuo vigore eſt conſeruandum; reſiduo dotis filiæ vi Inſtrumenti dotalis, non obſtante ademptione eiuſdem in codicillis facta, reſeruato.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum à Notario publico rogato in forma publici Inſtrumenti productum intentionem hæredis ſcripti plenè fundat.*
2 *Hæreditas quamdiu ex teſtamento poteſt adiri non defertur ab inteſtato.*
3 *Teſtatoris voluntas vbi de ea controuertitur per teſtes omni exceptione maiores ab eo probanda eſt qui in ea ſe fundat.*
4 *Formula teſtamenti non ſolemniter ſtipulata corruit ex defectu ſolemnitatis.*
5 *Filia in re certa ex teſtamento Patris inſtituta, iure inſtitutionis dicitur agnita non præterita.*
6 *Filiam congruè & decenter dotatam poteſt pater excludere ab hæreditate, & prohibere ne aliquid petat ab hæredibus occaſione legitimæ vel alterius cuiuſcumque cauſæ.*
7 *Filia ex ſtatuto vrbis non poteſt per querelam inofficioſi teſtamenti patris iudicium impugnare.*
8 *Filia poteſt agere ad ſupplementum legitimæ iure naturæ debitum.*
9 *Filia in legitimam imputare tenetur quicquid pro dote aut eius cauſa recepit.*
10 *Hæreditas in codicillis nec dari nec adimi poteſt.*
11 *Filia poteſt petere reſtantem partem dotis ab hærede patris vigore inſtrumenti dotalis.*
Vel agere ad ſupplementum legitimæ de iure communi non obſtante quacunque prohibitione teſtatoris, ibid.
12 *Teſtamentum ex falſa cauſa conditum corruit.*
13 *Teſtamentum ex falſa cauſa vt corruat requiritur cauſa finalis non impulſiua.*
14 *Faciens quod licitum eſt non debet notari odio irrationabili motus.*
15 *Fœminæ ſunt finis & caput familiæ.*
16 *Fœminarum excluſio ab hæreditate ſubſtitutis viris fit ſemper ob conſeruationem agnationis.*
17 *Cauſa expreſſa carcerationis quando non concludenter probatur fuiſſe finalem, non poteſt dici commouiſſe patrem ad filiam exhæredandam.*
18 *Teſtamentum ſiue contractus non corruit quando plures exprimuntur cauſæ etiam ſi omnes non verificentur, cùm ſufficit vnius tantùm verificatio.*

DECISIO XLVII.

POſtquam Henricus Vieourt nuptui tradidit Cæciliam eius filiam Ioanni Thomæ Saceho, cum dote ſcutorum quatuor millium, ex quibus tria millia ſtatim ſoluenda ſequuto matrimonio, mille verò poſt mortem ipſius dotantis, fecit

teſtamentum , in quo hæredem vniuerſalem inſti-
tnit Henticum iuniorem ex fratre nepotem,einſqne
filios , & deſcendentes legitimos , & natnrales, &
dictæ Cæciliæ reliqnit titulo inſtitutionis ſolùm
ſcuta decem,eam temouendo à ſua hæreditate,ita vt
nihil petere poſſit ex cauſa legitimæ , aut cuiuſuis
alterius detractionis ex eo. quia illa erat condecen-
ter dotata in dictis ſcutis tribus millibus iam rece-
ptis , & aliter etiam ſatis remunerata , vt latiùs in
dicto teſtamento.

Deinde præfatus teſtator codicillando confirma-
uit inſtitutionem factam de dicto nepote quoad
omnia ſua bona,& de Cæcilia filia quoad dicta ſcu-
ta decem ; ſed voluit quod ea decedente ſine filiis
legitimis,& natutalibus,ſuccederet dictus Henricus
nepos, & quod nullo modo poſſet ipſa petere ſcuta
mille ipſi à teſtatore debita pro reſiduo dotis pro-
miſſæ, declarando quod id faciebat ex certis cauſis
animum ſuum digne mouentibus, ſcilicet quod ip-
ſam condecenter dotauerat , & præcipuè proptet
carcerationem ipſius codicillantis paſſam ad in-
ſtantiam , & inſtigationem Cæciliæ , & eius ma-
riti.

Mortuo teſtatore , & orta controuerſia inter
Henricum iuniorem hæredem ſcriptum , & dictam
Cæciliam ſuccedere volentem ab inteſtato , quia
dicebat nullum fuiſſe teſtamentum , cùm fuerit fa-
ctum ex odio , & falſa cauſa relatis in codicillis:fa-
ctis hinc inde probationibus, conſultus de conſen-
ſu partium dubitaui, An ſucceſſio Hentici debere-
tur Cæciliæ filiæ,non obſtante teſtamento per eum
facto; & Domini reſponderunt teſtamentum ſuſti-
neri,ſed Cæciliæ deberi ſcuta mille pro reſiduo do-
tis , & ratio fuit.

1 Quia ſtante ſolemni teſtamento in actis produ-
cto non abolito , non cancellato, ſubſcripto,& ro-
gato à Notario publico in forma publici inſtrumen-
ti, quod fundat plenè intentionem hæredis ſcripti,
l. cum precibus , *vbi* Bald & Doct.*C.de probat* | Gra-
tian.*diſcept*.582.*num*.13. Rota *deciſ*.1.*de fid.inſtrum.*
in nou. & deciſ.581.*num*.2.*par*.3.*recent*.intrat regula,
2 quod quamdiu ex teſtamento poteſt hæreditas adi-
ri,non defertur ab inteſtato, *l.quamdiu*,39. *ff. de ac-*
quir.hæred.l.2. *C.vnd. liber*. Pariſ.*conſ*.22 *num*.67.*lib*.
3.Becc *conſ*.26.*num*.4.Rota *in recent.deciſ*.321.*num*.
2.*part*.4. maximè cum ex aduerſo non conſtet con-
3 cludenter de contraria teſtatoris voluntate per te-
ſtes omni exceptione maiores , prout tenetur pro-
bare qui in ea ſe fundat , Bart.*in l* 1 *num*.2.§ *ratio* ,
ff.quemad.teſtam.aper.Menoch.*de arbitr.caſ*.105.*num*.
4 24.Surd. *conſ*.328.*num*.23. nec probatur ex formu-
la teſtamenti ad quam ſe referunt ; quia cùm illa
non fuerit ſolemniter ſtipulata corruit ex defectu
ſolemnitatis , ex *l.ſi is qui teſtamentum* 26.*& l.ex ea*
ſcriptura 29 *ff de teſtam*.Anton.Gomez.*in l*.3. *Tauri*
num.115. *&* 116.

Nec prædictum teſtamentum paternum poteſt fi-
lia impugnare, ſeu rumpere, tam ex capite præteri-
tionis, quàm ex odio, & falſa cauſa. Non ex capite
5 præteritionis,quia cùm fuerit inſtituta in ſcutis de-
cem, & ita in re certa , ſufficit , vt dicatur agnita
iure inſtitutionis , & non præterita , iuxta *text in* §.
tam autem,inſtit de inoff.teſtam.Clar.in § *teſtamentum*,
quæſt.38.*num*.9.Merlin. *de legit.lib*.5 *tit* 4. *quæſt* 21.
Pariſ.*conſ* 53.*num*.79. *&* 82. *lib*.3 tantò magis cùm
6 ipſa fuerit congruè , & decenter dotata , vt ipſe te-
ſtator aſſeruit , quo caſu potuit pater eam excludere
ab hæreditate,& prohibere ne aliquid petat ab eius
hæredibus occaſione legitimæ, vel alterius cuiuſuis
7 cauſæ, ex *Statuto Vrbis* 144. *lib*. 1. ſecundùm quod
filia dotata non poteſt aliquo modo , nec etiam per
querelam inofficioſi teſtamenti iudicium patris im-
pugnare , & licèt ad ſummum quando non intraret
Statutum Vrbis,poſſit agere ad ſupplementum legi- 8
timæ iure naturæ debitæ,*l.omnimodo C de inoff teſtam*.
Merlin,*de legitim lib*. 3.*quæſt*.1. Caſtr.*conſ*.358. *lib*.2.
Iaſ.*conſ*.125.*lib*.1.Surd. *de alim.tit*.3.*quæſt*.1. *num*.32.
& conſ. 148.*num*.9. Rot. *deciſ*. 111. *num*.10 *par*.4.
recent. in eam tamen imputare tenetur omnia quæ 9
receperit pro dote , aut eius cauſa,*d. l omnimodo l.*
ſcimus C. de inoff. teſtam Gratian.*diſcept*.98.*num*.6.
Greg.*dec*.186 *num*.1. Merlin.*lib*.2.*tit*. 22. *quæſt*. 20.
num. 3.

Non obſtat quod dicatur teſtatorem reuocaſſe in
codicillis filiæ inſtitutionem, quia in illis talis reuo-
catio non legitur , & caſu quo adeſſet non releua-
ret, cùm in codicillis hæreditas,nec dari , nec adimi 10
poſſit,*l* 2.*C. de codicill*.§ 1.*inſt.eodem*, Merlin.*de legit.*
lib. 3.*tit*.3.*quæſt*.5.*num*.6. & quamuis in diſpoſitione
codicillari aliquod onus , vel grauamen impoſitum
fuerit Cæciliæ , paterque ademerit ſcuta mille do-
talia, hoc tamen non eſt adimere hæreditatem, ipſa 11
enim poterit petere ſcuta mille vigore inſtrumen-
ti dotalis.Merlin.*lib*. 3.*tit*.3.*quæſt*.2.*num*.6.Tob.Non.
conſ 13.*num* 4.Graſſ *in* §. *legitima. quæſt*. 3. *num*. 6.
vel agere ad ſupplementum legitimæ de iure com-
muni , non obſtante quacunque prohibitione te-
ſtatoris ex ſupra allegatis , & ex annotatis *in di-*
cto Statuto cap. 241. *verſ. Supplementi, numer*. 38.
& 43.

Ex odio autem & falſa cauſa , nec etiam teſta-
mentum rumpi poteſt,quia vltra quod teſtes patiun-
tur plures exceptiones,de quibus in facto non con-
cludunt de dicto odio , & falſa cauſa de tempore
teſtamenti ex *l*.2.*ff de teſtam.l.qui teſtamentum.ff. te-*
ſtam Pariſ.*conſ*.67. *num* 39. *lib*. 3. & licet verum ſit
quod teſtamentum ex falſa cauſa conditum corruat, 12
ex *l.fin ff de hered.inſtit.l.inſtituta*,§.*fin.cum l. ſequen-*
ti, ff. de inoff. teſtam. requiritur tamen quod cauſa 13
fuerit finalis , non autem impulſiua , vt in puncto
Menoch.*præſumpt*. 24.*num*. 3. *cum ſeqq. lib*.4. Te-
ſtes autem non probant concludenter dictum odium
& falſam cauſam fuiſſe finalem , & ex eo quod pa-
ter ſtante dicta inſtitutione filiæ in ſcutis decem cum
aliis diſpoſitionibus ad ſui fauorem factis , eam ex-
cludat ab hæreditate , & inſtituat vniuerſalem hæ-
redem nepotem ex fratre , notari non debet odio 14
motus irrationabili , cùm fecerit quod licitum eſt,
ad not. per Bald. *num*.1.*&* Salic.2.*in l.in ipſius.C.fa-*
mil.ercisc. ſed potius præſumendum eſt , nepotis in-
ſtitutionem fuiſſe cauſam finalem ad effectum con-
ſeruandi bona in familia , & propagandi agnatio-
nem teſtatoris,vt benè aduertit Menoch *ſupra num*.
24.*verſ.illa vero affectionis* , cùm excluſio fœmina- 15
rum , quæ finis , & caput familiæ ſunt *l.pronuncia-*
tio. §. *fin*. *ff.de verbor. ſignif*.Rota *deciſ*. 405. *num*.
31.*part*. 5. *diuerſor*. fiat ſemper ob conſeruatio-
nem agnationis. Molin. *de primogen. lib*. 3. *cap*. 5. 16
num. 25.

Minùs releuant diſpoſitiones teſtium, qui depo-
nunt teſtatorem dixiſſe odio commotum ſe velle
exhæredare filiam , etiamſi comprobentur ex ver-
bis codicillorum , in quibus pater filiam remouet
ab hæreditate iuſtis de cauſis animum ſuum mo-
uentibus , & præcipuè proptet carcerationem:quia
vltra quod non probatur concludenter expreſſam
cauſam carcerationis fuiſſe finalem, & commouiſſe 17
patrem ad filiam exhæredandam,Becc.*conſ*.111.*num*.
27.*lib*.1.Abb.*conſ*.74.*num*. 11.ceſſat obiectum ex eo
quod teſtator in teſtamento nullam fecit carcera-
tionis

tionis mentionem, & in eodicillis oon ſe reſtrinxit ad ſolam dictam cauſam carcerationis, ſed plures alias licèt in genere allegauit, vt denotant illa verba, ibi, *Inſtis de cauſis animum ſuum dignè mouentibus, &c.* & ibi, *quod dicta Cæcilia eius filia condecenter*
18 *ab ipſo dotata*; Vndè intrat doctrina quod quando plures exprimuntur cauſæ non corruit teſtamentum, ſiue contractus, etiamſi omnes non verificentur, ſed ſufficit tantùm vnius verificatio. Surd *conſ.*361.*n*14.*lib.*3.Cæphal.*conſ.*81.*n.*13. Mareſc.*lib.*2.*var.c.*20.*n.*8.& in puncto Merlin. *de legit. lib.*4.*tit.*1.*q.*20.*n.*39.Craſſ.*in* §.*teſtam.q.*41.*n.*6.

Ex qoibus omnibos dixerunt Domini teſtamentum Henrici ſeniotis ſuſtineri, vt ſolemne, & ſecundùm regulas iuris conditum, deberi tamen Cæciliæ ſcuta mille pro reſiduo dotis, vigore inſtrumenti dotalis, non obſtante ademptione illorum facta in eodicillis. Et ita deciſum vtraque, &c.

Oritana Decimarum.

Ven. 23. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

De decimis ex oliuis plantatis & in locum vinearum ſubrogatis ratione directi dominij Monialibus Monaſterij S. Barbati Ciuitatis Oritanæ debitis.

Vide ſuprà *Deciſ.*44.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſione partis nulla datur maior in iure probatio maximè aliis iuribus adminiculata.*

2 *Decimæ ratione directi dominij quod quis habet in feudo ex oliuis plantatis debentur.*

Imò etiam ex ſubrogatis in locum fructuum aliorum, ibid.

3 *Teſtes intereſſati nec habentes requiſita neceſſaria ad probandam immemorabilem integram fidem non merentur.*

4 *Teſtes aſſiſtentiā iuris habentes aliis ſunt præferendi.*

5 *Confeſſio de non ſolutis decimis, & non ſolutis etiamſi requiſitis, cum eadem qualitate debet acceptari.*

DECISIO XLVIII.

Decimas ex oliuis plantatis, & ſubrogatis in locum vinearum exiſtentibus in terris intra fines fendi nuncupati de Potente, deberi Monialibus monaſterij S. Barbati ciuitatis Oritanæ, reſponderunt Domini 13. Ianuarij anni præteriti. Hodie repropoſita caoſa ſoper eiſdem ſteterunt in deciſis, eadem moti ratione. Quia cùm Monaſteriom ſit Dominus directus præteriti feudi decimabilis, vt conſtat ex teſtibus, & ex confeſſione partis *ſumm. antiquo num.*2. qua nolla datur maior in
1 Iure probatio, maximè adminiculata aliis Iuribus *in eodem ſumm.* conſequenter venit dicendum prædictis Monialibus in ratione dominij directi, quod
2 habent in dicto feudo, deberi decimas non ſolùm ex oliuis plantatis, Rebuff. *in tract. de decim. quæſt.*14. *num.*18. ſed etiam ex ſubrogatis in locum aliorum fructuum, *cap. cum in tua de decim.* Couar. *pract. cap.*37.*n.*5. Lotter. *de re benef. lib.*1 *q.*20.*n.*90. cum aliis allegat in deciſione, quæ reoidetor *in* §. *Quia decima*, & §. *Qua doctrina.*

Nec obſtant veteres hodie repetitæ obiectiones. Non prima quod ex oliua tanquam regina, decima non ſoluatur; quia vltra quod talis prærogatiua, ſiue imperium aliquo iure non probetur, ſed potius appareat contrarium ex cumulat *in deciſ.*5. *Non obſtat*,
teſtes Capituli, non merentor integram fidem cùm 3
habeant intereſſe vti poſſeſſores terrarum dicti feudi, & deponant ſuper negatiua non remouentes ſenſum ab actu, nec habent requiſita neceſſaria ad probandam immemorabilem relata in *Gloſſ. Magiſtrali cap.*1.*de praſcript. lib* 6. Gregor. *deciſ.*252.*n* 3.
& *deciſ.*434. *n.*2. Et in concurſu teſtium deponen- 4
tiom ad fauorem Monaſterij, ſuper affirmatiua habentium aſſiſtentiam Ioris, non ſunt præferendi, Aretin. *conſ.*44. *ad fin.* Rot. *deciſ.*299.*n.*2.& 536.*n.*2. *p.*2. *recent.* etiamſi deponentes pro affirmatiua ſint pauciores, Gabr. *de teſtib. concl.*4.*n.*30. Gloſ.& DD. *in cap Noſtra de teſtib.*

Minus obſtat ſecunda ex confeſſione Monialium 5
data in poſitionibus, quod Incolæ de Francauilla nunquam ſoluerint decimas ex oliuis: quia cùm etiā addiderint, quod noluerunt ſoluere etiamſi fuerint reqoiſiti, prædicta confeſſio debet acceptari cum eadem qualitate, iux. Bart. *in l. Aurelius* §. *Item quæſiit ff. de liberat. legat.* quæ qualitas benè probat intentionem Monialium, qoia ex recuſatione ſoluendi decimas orta fuit lis de anno 1536. coram Archidiacono Brundusino, qui ad fauorem Monialium pronunciaoit, vt firmatur in principio deciſionis, quæ reuidetur. Et cùm prædicta intentio Monialium ſit corroborata pluſquam 80. teſtibus, deponentibos de perceptione decimarū, ex oliuis ratione directi Dominij, non applicantur cætera, quæ opponuntor ſuper præſcriptione, ex regula *tantum præſcriptum quantum poſſeſſum*, ex adductis *in* §. *fin. dict. deciſionis*, licet decimæ non debeantur ratione curæ animarum, ſed ratione directi dominij.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Pampilonen. Domorum.

Lunæ 26. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Teſtatoris ſuprema voluntas nullo iure ab hæredibus eſt impugnanda, maximè cùm de alienatione rei Eccleſiaſticæ agatur: vbi plura de domibus inalienabilibus & perpetuò hypothecatis, in maiorem Eccleſiæ vtilitatē ſecuritatémque loco cenſuum redimibilium ſubſtitutis.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio citatio & alia requiſita vbi adſunt validitas ſententiæ reſultat.*

2 *Supremæ voluntatis, poſtquam iam aliud velle non poſſunt morituri, liber eſſe debet ſtylus diſpoſitio & arbitrium.*

3 *Teſtatoris voluntatem de iure impugnare prohibentur hæredes.*

Maximè cùm agatur de alienatione rei Eccleſiaſticæ ſine debita ſolemnitate, ibid.

4 *Subrogatio facta in vtilitatem Eccleſiæ ab Eccleſia eſt recuperanda.*

5 *Domus libera perpetuò alienari prohibita maiorem habent ſecuritatem & vtilitatem, quàm cenſus extinctioni aliiſque caſibus fortuitis ſubiecti.*

6 *Eccleſia vtilius eſt habere domos quàm cenſus.*
7 *Res Eccleſiaſticæ pro vtilioribus poſſunt alienari.*
8 *Teſtatoris voluntatem pinguius adimplet, qui loco cenſuum redimibilium domos proprias inalienabiles & perpetuò hypothecatas ſupponit.*
9 *Alienatio annui reditus valet ſtante vtilitate.*
10 *Cenſus non fundati collatiua authoritate Ordinarij nec per eius acceptationem Eccleſia acquiſiti, non ſunt bona ſpiritualiſata nec in Eccleſiæ dominium tranſlata.*
11 *Cenſus rectè poſſunt alienari ſaluo onere Anniuerſarij ſuper illis impoſiti.*
12 *Qualitas appoſita vno legato non cenſetur repetita in alio.*
13 *Electio habitandi domos aut onera ſoluendi ſpectat ad heredes liberâ ipſis à Teſtatore facultate relictâ.*
14 *Teſtatricis voluntas tum prohibendi hæredibus alienationem domorum, tum etiam liberas eas relinquendi pro habitatione Capellanorum, in eorum habitatione & prohibitione alienationis fundatur.*
15 *Affectio naturalis teſtatoris cur in domum paternam cadit.*

DECISIO XLIX:

MAGDALENA hæres Ioannis Iulij eius mariti, poſt fundationem Capellaniæ ab ipſo factam in Eccleſia Sancti Vincentij Oppidi Sancti Sebaſtiani Pampilonen. diœceſis, cum aſſignatione pro dote fructuum cenſuum ducat. 800. ad rationem ſeptem pro centenario, iuxta diſpoſitionem teſtamentariam & codicillarem eiuſdem mariti, iterum in ſuo teſtamento dict. Capellaniam fundauit, & in locum dictorum cenſuum aſſignatorum ſubrogauit domus principales, quas ipſa habebat in oppido Sancti Sebaſtiani, & nominauit in Capellanum D. Michaelem de Ianee, qui per biennium à tempore eius mortis Capellaniæ deſeruiret, cum poteſtate percipiendi fructus dictorum ducatorum 800. vnà cum alijs ducatis decem ab hæredibus præſtandis caſu, quo illi dictas domos habitare voluerint: elapſo biennio alterum Capellanum nominauit Ioannem de Cuellar quoad vixerit, cum onere celebrandi quatuor Miſſas, vt latius *in deciſ. ſumm. num. 1.*

Mortua Magdalena prædictus Ioannes poſt lapſum biennij, egit contra Catherinam & Ioannem eius hæredes, pro relaxatione domorum ſibi per teſtatricem aſſignatorum, & obtentis duabus ſententiis fauorabilibus coram Ordinario, & Metropolitano, fuit per appellationem mihi cauſa commiſſa, & dubitaui: An ſententiæ eſſent confirmandæ vel infirmandæ, & Domini pro confirmatione reſponderunt, quia conſtat de earum validitate, & iuſtitia.

1 Validitas reſultat ex reuolutione actorum, vbi
adſunt Iuriſdictio, citatio, & alia requiſita per
Caputaq. 260. *part.* 2. Rot. *deciſ.* 178. *part.* 2. *recent.*
Iuſtitia verò patet, quia voluntas Magdalenæ, quæ
ſubrogauit domus in locum prædictorum cenſuum,
fuit iuſta, & meritò executioni demandata; nihil
enim eſt, quod magis hominibus debeatur, quàm
2 vt ſupremæ voluntatis (poſtquam iam aliud velle
non poſſunt) liber ſit ſtilus, diſpoſitio, & arbitrium,
ex *l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. Authentica de nupt.
§. Diſponat teſtator, collat. 4. l. verbis legis 12. ſab. 120.
ff. de verbor. ſignific cap. ſua nobis 17. de teſtam.* Mantic.
de vltim. volunt lib. 3. tit. 3. num. 1. non obſtante im-
pugnatione hæredum, qui de iure impugnare pro- 3
hibentur voluntatem teſtatoris, *l. cum à matre 14.
C. de rei vindic. l. ex qua perſona, ff. de reg. iur.* maximè
cùm agatur de alienatione rei Eccleſiaſticæ ſine
debita ſolemnitate, pro vt prætenditur, cuius re-
cuperatio competebat Capellano, aut Eccleſiæ, & 4
ſuſtinetur illis tacentibus, & exiſtimantibus dictam
ſubrogationem fuiſſe factam in vtilitatem Eccle-
ſiæ, ex *cap ſi qua 12. quæſt. 2.* Redoan. *de reb. Eccleſ.
rubr. 19. num. 174. & 193. & 197.* Rebuff. *de alienat.
rerum Eccleſ. n. 24. & 35.*

Vtilitas vero negari non poteſt, cùm magis ex-
pediat Eccleſiæ habere domos liberas perpetuò 5
alienari prohibitas, maioris reditus, & fructus,
quàm cenſus; qui cùm ſint extinctioni, aliiſque
caſibus fortuitis ſubiecti, non habent tantam ſe-
curitatem, ex *reg. text. in l. plus cautionis,* vbi Petrus
Pechius, *ff. de reg. iur.* Modern. *de annuis reditibus
lib. 1. quæſt. 8. num. 4.* Nauarr. *de vſur. num. 112.*
prout etiam ſenſerunt Iudices de partibus bene in-
formati, confirmantes in ſuis ſententiis dictam
ſubrogationem, affirmantes *quæſt.* 3. vtilius fuiſſe
dict. Eccleſiæ habere domos, quàm cenſus, Redoan. 6
dict. rubr. 19. num. 75. cum ſequentibus, & præcipuè
79. Seraphin. *deciſ. 338. num. 2. & 401. num. 2.*
Rot. *deciſ. in term. 479. num. 1. part. 1. diuerſ.* cùm
res Eccleſiaſticæ poſſint etiam alienari pro vtilio- 7
ribus, ex *cap. vt ſuper, §. fin. de rebus Eccleſ.* vbi
Gloſſ. verb. *aſſenſu*, & ex *cap. terulas 12. quæſt. 2.*
Redoan. *vbi proximè num. 63. & 64.* Ex quo fit
quod dicta Magdalena cenſeatur pinguius adimple-
uiſſe voluntatem eius mariti, ſupponendo loco 8
cenſuum domos proprias, eaſque inalienabiles vo-
lens & eſſe perpetuò hypothecatas, quod non po-
terat fieri in cenſu redimibili, Cenc. *de cenſib.
part. 3. cap. 1. quæſt. 3. art. 1. num. 2. &* in punct. quod
valeat alienatio annui reditus ſtante vtilitate, te- 9
ſtatur Redoan. *in rubr. 13. n. 17. & 18.*

Non obſtat, quod poſtquam cenſus fuerunt aſ-
ſignati pro dote Capellaniæ, fuerit eorum domi-
nium Eccleſiæ acquiſitum, & non potuerunt alie-
nari ſine debita ſolemnitate, quia vltra quod ex
ſupradictis tollitur obiectum, cùm prædicta ſub-
rogatio fuerit facta in vtilitatem Eccleſiæ, Redoan.
dict. rubr. 13. num. 18. & 19. Molin. *de Hiſpanor.
primogen. lib. 4. cap. 4. num. 3. & cap. 6. num. 27.* &
ex abundanti poteſt reſponderi, quod prædicti
cenſus non erant bona Eccleſiaſtica, nec in illis 10
fundata Capellania collatiua authoritate Ordinarij,
nec per eius acceptationem Eccleſiæ acquiſita, ſed
tantùm anniuerſarium Miſſarum ſuper illis conſti-
tutum, quo caſu bona non ſunt ſpiritualizata, nec
tranſlata in dominium Eccleſiæ, ſed remanent
temporalia & prophana, & ita non applicatur
doctrina exemplo allegata, Lara *de Capellan. lib. 2.
cap. 1. per tot.* præcipuè *num. 10. 13. & 34.* Petr.
Gregor. *ſyntagmat. iur. 2. part. cap. 29. num. 5.* Azor.
moral. lib. 10. cap. 3. Rebuff. *de alienat. rer. Eccleſ.
num 31.* & rectè poſſunt alienari ſaluo onere an- 11
niuerſarij ſuper illis impoſiti. ex *l. nihil proponi,
121. ff. de legat. 1.* Salazar. *de conſuetud. cap. 11.
num. 54.* Valaſc. *conſult. 81. num. 8.* idem Lara *de
Capellan. lib. 1. cap. 2. num. 1. & c. 4 n. 16.*

Vnde elapſo biennio cùm fecerit nominatio-
nem de dicto Ioanne quoad vixerit, ſine men-
tione, nec repetitione facultatis habitandi hære-
des dictas domos, conſtat manifeſtè quod præ-
dicta facultas fuit temporalis & reſtricta ad bien-
nium

Digitized by Google

nium citca Michaelem Capellanum, cùm repetitio
faeultatis, non cenſeator facta quando perſonæ
ſunt diuetſæ, & nominationes de Michaele, &
Ioanoe ſunt perfectæ, Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 16.
num. 6. præſertim in diuerſis orationibus, Fuſar.
de ſubſtitut. quæſt. 45o. *num.* 15. & in punct. de
12 qualitate appoſita vni legato, quod non cenſeator
repetita in alio, Alex. *conſ.* 66. *num.* 6. *lib.* 3. Roin.
conſ. 176. *num.* 8. *lib* 2. Fuſar. *conſ* 15. *num.* 34. &
fuit dictum *in Romana Legati* 25. *Maij* 1633. *coram*
D. meo Dunozetto.

Nee teleuat, quod dicatnt Magdalenam in te-
13 ſtamento dediſſe facultatem ſuis hæredibus reti-
nendi domos ſi voluerint, cum onere ſoluendi
ſcuta deeem vltra fructus cenſuum, quo eaſu
ſpectat electio ad hæredes, iuxta *text. in l. ſi ita re-*
lictum, §. *fin. ff. de legat.* 2. Mantic. *de coniectur.*
lib. 3. *tit.* 1. *num.* 27. quia tollitur obiectum ex le-
ctura teſtamenti, *ſumm. Ioannis num.* 1. ex quo ap-
paret dictam faeultatem fuiſſe teſtrictam ad fauo-
rem Michaelis ſui Capellani, & ad biennium tan-
tùm, ibi; *quod huic Capellania deſeruiat duobus*
prioribus annis poſt meum obitum D. Michael de Ian-
c, Presbyter & incola huius oppidi, percipiendi re-
ditus iſtius cenſus 8oo. *ducatorum, cum alius decem*
ducatis, quos illi dare debeant mei hæredes, caſu quo
voluerint habitare in dictis domibus principalibus; &
ſi noluerint habitare in illis, ipſe illas poſſideat, &
non percipiat dictos redditus. Ex quibus patet facul-
tatem habitandi ae ſoluendi dueatos decem eſſe
reſtrictam tantùm ad Capellanum biennalem;
qood quidem clarius comptobatur ex verbis ſub-
ſequentibus ipſius teſtatricis, quæ poſt biennium
nominauit Capellanum perpetuum ſimpliciter abſ-
que alia mentione, de faeultate hæredibus con-
ceſſa habitandi has domos per hæc verba; *Elapſis*
dictis duobus annis, nomino pro Capellano dicta Ca-
pellania D. Ioannem Cuellar, vt illi deſeruiat, &c.

Quæ doctrina corroboratur, quia cùm in tranſ-
latione oneris de cenſibus ad domos Teſtatrix di-
xerit; *quas domos relinquo Michaeli Capellano libe-*
ras ab omnibus debitis, vt habitet in illis cum hoc,
quod conſeruetur memoria mei mariti, & mea, & quod
dicta domus ſint inalienabiles, & perpetuò hypothecata,
manifeſtè apparet, quod niſi facultas habitandi re-
ſtringatur ad duos ptimos annos, voluntas teſta-
tricis adimpleri non poterit, maximè quia poſt-
quam aſſignauit domos pro dote Capellaniæ, &
habitatione Capellani pro tempore vt eonſeruetor
eius memoria, & ſui mariti, repugnat alia diſpo-
ſitio permittens hæredibus dictam habitationem:
14 nam voluntas Teſtatricis fuit clata, tum ptohi-
bendi dictis hæredibus alienationem domorum,
tum etiam eas relinquendi liberas, vt Capellani
pro tempore illas habitarent ad conſeruandam eius
memoriam, cuius conſeruatio ſtat in habitatione
Capellanorum, & prohibitione alienationis, ad
notat. *in l. Pater filium*, §. *Iulius Agrippa*, ibi, *Do-*
mum maiorem, *ff. de legat.* 3. *l. peto*, §. *à fratre de*
legat. 2. Molin *de Hiſpan. primog. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 3o.
cum ſeqq. Erga domum eoim paternam cadit na-
15 turalis affectio teſtatoris, vel quod ibi educatus fue-
rit, vel parentes ſepulti, vel quia maiorum imagi-
nes non fixas, vel vulſas videre ſatis eſt lugubre,
vt notat Caiet. *lib.* 16 *obſeruat. cap* 18. *ex l.* 1. *ff. ſed ſi*
rem ff. ſi quid in fraudem patroni, l. ſi in emptionem 35.
ff. de minor. idem Molin. *de Hiſpan. primogen. lib.* 2.
cap. 14. *num.* 6.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Larmen. Decimarum.

Mercur. 4. Februarij 1637.

ARGVMENTVM.

De Declaratoria Excommunicationis oc-
caſione decimarum quas prætendebat
Epiſcopus ſibi debitas, contra Incolam
quendam tanquam contumacem ful-
minata; tam ex capite nullitatis quàm
iniuſtitiæ omni Iure reuocanda.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ſine noua citatione extra diem quo proferenda erat, nulla eſt & inualida.*

2 *Parochus habet intentionem fundatam de Iure percipiendi decimas intra fines ſua Parochia, ratione adminiſtrationis Sacramentorum, non autem Epiſcopus.*

3 *Parocho ſua perſona & miniſterio Sacramenta adminiſtranti debentur decima ab illis in quorum fauorem prædicta adminiſtratio procedit.*

4 *Epiſcopus exigens decimas à Parochianis de negligentia Parochi debet docere.*

5 *Epiſcopo decimas exigenti incumbit probatio immemorabilis conſuetudinis tanquam fundamentum ſua intentionis, iuris aſſiſtentia contra ſe exſtante.*

6 *Epiſcopo tanquam vniuerſali Parocho ex Concilio Lateranenſi non competit ius decimandi.*

7 *Parochiarum diſtrictione facta cuilibet Rectori decima ſui territorij aſſignantur.*

8 *Epiſcopus in caſu negligentia Parochi nomine tantùm Parochi poteſt agere non autem proprio.*

9 *Declaratoria non poteſt pronunciari contra illum qui non percepit fructus.*

10 *Decima Sacramentales vel ratione adminiſtrationis diuinorum vel ratione domicilij debentur.*

11 *Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam parte non citatâ, nullam fidem merentur.*

12 *Sententia declaratoria manifeſtè iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam, etiamſi ab illa non fuerit appellatum.*

13 *Præcepto iniuſto nemo parere tenetur, nec aliquis ob non paritionem contumacia eſt arguendus.*

DECISIO L.

EPISCOPVS Latinen. oceaſione
decimarum, quas ab incolis ter-
ritorij Sanctæ Crucis ſibi deberi
de iure & immemorabili conſue-
tudine prætendebat, exeommu-
nicatum declarauit Iacintum Ca-
uam conductorem bonorum Abbatiæ Sanctæ He-
lenæ, tanquam incolam Caſalis dicti territorij,
per quam appellatione interpoſita, & cauſa mihi
commiſſa dubitaoi; an ſit reuocanda deelaratoria,
& Domini pro reuocatione reſponderunt, tam ex
eapite nullitatis, quàm iniuſtitiæ. Nullitas ſtat in 1
eo, qood ſententia fuit lata ſine noua citatione
extra diem, quo proferenda erat, *l. de vnoquoque ff.*

de re iudicat. Clement. Paſtoralis *eodem tit.* Gabr. *de*
citat.concl.1.ampl.23. Rot. *deciſ.240 num.2. part.5.*
recent.

2 Iniuſtitia verò patet, quia Parochus, non autem
Epiſcopus habet intentionem fundatam de iure
percipiendi decimas ratione adminiſtrationis Sa-
cramentorum, reſpectu exiſtentium intra fines ſuæ
Parochiæ, *cap. 2. cap.vltim de Paroch.cap. ad Apo-*
ſtolica 20. cap. Cum contingat de decim. Rebuff.
de decim.quaſt.7. num.3. & 4. Gottier. *pract. lib. 1.*
quaſt.17. num.8. Ratio eſt, quia ſicut proprius Pa-
3 rochus ſua perſona, & ſuo miniſterio Sacramen-
ta adminiſtrat, ita quoque oportet vt illi, in
quorum fauorem fit prædicta adminiſtratio, ei-
dem Parocho ſoluant decimas, Baſil Pont. *de matr.*
lib. 5. cap. 18. §. 3. num. 19. Fagund. *pracept. 5.*
lib. 2. cap.3. num. 1. & fuit dictum *in Larinen. de-*
cimarum 13. Martij 1587. *coram Orano*, & latè
etiam Card Seraphin *deciſ.802.*

4 Vnde non poterat Epiſcopus illas exigere à di-
cto Iacinto cùm non doceat de negligentia Paro-
chi, nec de quadragenaria cum titulo, aut imme-
morabili conſuetudine, ex *cap. 1. de praſcript. lib 6.*
quam tenebatur concludenter probare tanquam
5 fundamentum ſuæ intentionis, extante contra ſe
Iuris aſſiſtentia, Rebuff. *de congr. part. num. 10.*
Mareſc. *1. variar. cap. 11. num. 14.* Quin vitiari
6 poſſit quod Epiſcopo tanquam vniuerſali Parocho
competat Ius decimandi ex Concil. Lateranen.
lib. 6. cap. 7. relat. in cap. 1. 16. quaſt. 7. & in cap.
Epiſcopus, cap. pracipimus 13. quaſt. 4. quia illorum
diſpoſitio non procedit poſtquam fuit facta diſtri-
7 ctio Parochiarum, & cuilibet Rectori aſſignatę de-
cimæ ſui Territorij, Rebuff *de decim quaſt.7. num.*
9. Monet. *de decim.cap.7.num.9. & 10.* Et quatenus
de negligentia Parochi conſtaret, adhuc Epiſ-
8 copus malè agit, cùm in caſu negligentiæ nomine
tantùm Parochi non autem nomine proprio agere
poſſit, Hoſtienſ. *in cap. Cum contingat num. 2. de de-*
cim. Rebuff. *quaſt.7. num.12. de decim.* Rot *deciſ.64.*
num 6 & part.5.recent.

9 Pariter iniuſtitia apparet, quia non probata
perceptione frumenti, & hordei per dictum I. cin-
tum, non potuit contra illum prononciari decla-
ratoria, Veſtr. *in prax. lib. 8. vltim. num. 17.* Rot.
deciſ. 398. num. 1. & 2. coram D. meo Decano,
10 maximè cùm decimæ Sacramentales debeantur,
vel ratione adminiſtrationis diuinorum, vel ratio-
ne domicilij, Monet. *d.cap.7.n.21.* & cùm neutrum
fuerit probatum pro parte Epiſcopi, abſque dubio
remanet iniuſta ſententia.

Nec obſtant teſtes examinati deponentes ſuper
habitatione Iacinti in Parochia Sancti Aotonij de
Padua, qoia vltra quod non probant dictum Iacin-
tum collegiſſe fructus, vel poſſediſſe prædia, quo-
rum cauſa decimæ prætenduntur, *ex cap. non eſt,*
cap de terris de decim. nullam fidem merentur, cùm
11 fuerint examinati ad perpetuam rei memoriam
parte non citata, Pariſ. *conſil. 83. num. 13. lib. 1.*
Creſcent. *deciſ.1.num.6.de teſtib.* Fatinac. *de teſtib.*
quaſt.74. num.2. & *quaſt 76. num* 41. Ex quibus re-
ſultat manifeſta iniuſtitia ſententiæ declaratoriæ,
12 quæ nunquam tranſire potuit in rem iudicatam,
etiamſi ab ea non fuiſſet appellatum, ex *cap. 1. de*
13 *ſentent. & re indic* Nec condemnatus potuit dici
contumax, quia præcepto iniuſto parere non tene-
batur, Diu Thom. *in 4. diſtinct.18. quaſt. 2.* Couar.
in cap alma mater, part.1.§.9.num.1. de ſentent.excom.
Alexand. *in l. de pupillo §. meminiſſe num. 4.*
verſ. ſi vero, ff. de nou. nunc. ex l. 1. C. commin.
epiſtol.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Teruleñ. Canonicatus.

Lunæ 2. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

De Canonicatu & præbenda Pœnitentiarij in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato vacaote. An literis Apoſtolicis prouiſo danda ſit immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ, in præiudicium alterius per Ordioarium & Capitulum præuio concurſu prouiſi, iuxta formam Iodulti Apoſtolici Gregorij XV. Ordinariis & Capitulis Eccleſiarum Cathedralium in Regnis Hiſpaniarum exiſteotibus conceſſi.

SVMMARIVM.

1 *Canonicatus & prabenda Pœnitentiarij debet prouideri iuxta formam indulti Gregorij XV.*

2 *Reſeruatione Canonicatus ceſſante non eſt locus immiſſioni.*

3 *Denominatio Regis Hiſpaniarum Philippi IV. Caſtella & Legionis & III. Aragonia non eſt reſtrictiua ſed demonſtratiua.*

4 *Philippus Rex Hiſpaniarum ratione maioris dignitatis & poteſtatis appellatur.*

5 *Hiſpaniarum appellatione comprehenduntur omnes Prouincia vlterioris & citerioris Hiſpania qua hodie regna nuncupantur.*

6 *Rex Hiſpaniarum habet imperium omnium regnorum ſub Hiſpanica ditione nulla facta diſtinctione regnorum.*

7 *Indultum à diuina Pontificis indulgentia proueniens pleniſſimè debet interpretari.*

8 *Dictiones* huiuſmodi dictis & prædictis *an reſtringant Indultum Pontificium ad Eccleſias Regnorum Caſtella & Legionis tantùm, non verò ad alias.*

9 *Indultum aliorum Pontificum non opus eſt exhibere quando illud praſumitur exiſtere.*

Maximè ſtantè decreto irritanti, & quod de ſubreptione, obreptione vel defectu intentionis dari non poſſit, ibid.

10 *Indultum pro regnis Hiſpaniarum ad regnum Aragonia ſe extendere neganti incumbit onus negatiuam probandi.*

Vbi de obſeruantia in Eccleſia Caſaraugustana ex fide Curialium data & inter partes confeſſa, ibid.

11 *Indultum quod videtur reſtrictum ad Eccleſias in quibus prouidentur per concurſus Canonicatus Magiſtrales & Doctorales, an poſſit extendi ad Eccleſias in quibus prafati Canonicatus deficiunt.*

12 *Verba Indulti Gregori, XV.* iuxta formam conſtitutionum Sixti & Leonis *quomodo ſint interpretanda.*

13 *Vtilitas, decor, ſplendor Eccleſiarum & augmentum cultus diuini in quibus conſiſtit.*

14 *Verba*

14 *Verba Indulti in plurali numero concepta vti plures Eccleſias ita plura regna de neceſſitate & proprietate ſermonis comprehendunt.*

15 *Ius idem ſtatuendum vbi eadem ratio interuenit.*

16 *Indultum ad inſtantiam Maieſtatis Catholicæ conceſſum an poſſit executioni mandari narratiuâ non prius verificatâ.*

17 *Aperitio oris impetrata per Iſidorum non transfert onus probandi in Paſſamontem.*

18 *Eccleſia Romana Regem Hiſpaniæ propter ſuam & ſuorum Progenitorum Religionem magno & merito proſequitur fauore.*

DECISIO LI.

PER obitum Ioannis Bonfil. de menſe Februarij anni 1634. vacarunt Canonicatus, & Præbenda Pænitentiarij in Eccleſia Cathedrali Terulen. Regni Aragoniæ, de quibus præuio concurſu per Ordinarium, & Capitulum fuit prouiſus Ioannes de Paſſamonte iuxta formam indulti Apoſtolici Sanct. mem. Gregor. XV. Ordinariis & Capitulis Cathedralium Eccleſiarum in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus conceſſi, *Sum. num.* 1. ſed quia de eiſdem Canonicatu, & Præbenda vti de vacantibus in menſe reſeruato Sedi Apoſtolicæ, fuit prouiſus Iſidorus Maza de Lizana, qui expeditis literis, impetrauit etiam ſubrogationem gratioſam, fuit cauſa mihi commiſſa, & dubitaui: An ſit danda immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ, & DD vnanimiter negatiue reſponderunt.

Nam quidquid ſit an ſubrogatus probet Clericatum, & obitum vltimi poſſeſſoris, quia tamen non probat reſeruationem, cùm agatur de Canonicatu Pænitentiario, qui debet prouideri per con-
1 curſum, præuio examine, & aliis requiſitis iuxta formam Indulti S. mem. Gregor. XV. ceſſat in totum reſeruatio. Gonzal. *in reg.* 8. *gloſ.* 9 *c.* 2. §. 2. quo ceſ-
2 ſante non eſt locus immiſſioni, Greg. *deciſ.* 53. vbi Adden *num.* 3. Garz. *de benef. p.* 9 *cap.* 2. §. 2 *num.* 360. Gonzal. *gloſ.* 24. *num.* 96. *cum ſeqq.*

Non obſtat ſi dicatur prædictum indultum non habere locum in Regno Aragoniæ, vbi ſita eſt Eccleſia Terulen. ex eo, quod fuerit cōceſſum Cathedralibus, & metropolitanis Eccleſiis in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus, ad inſtantiam Maieſtatis Catholicæ Philippi IV. & ſic reſtrictum ſolùm ad Regna Caſtellæ, & Legionis; reſpectu quorum denominatur IV. & non poſſe extendi ad Regnum Aragoniæ, cuius reſpectu denominatur III. Quia cùm conceſſio fuerit facta verbis generalibus, ibi, *omnibus, & ſingulis metropolitanis Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis in regnis Hiſpaniarum conſiſtentibus*, cenſentur in eo comprehenſa tam regnà Caſtellæ, & Legionis, quàm Aragoniæ regnum vti ſubiecta ditioni Maieſtatis Catholicæ, & non ſit reſtrictio ex eo, quod Rex Philippus Hiſpaniarum denominetur IV. Caſtellæ, & Legionis, & III.
3 Aragoniæ, quia illa denominatio non ſtat reſtrictiuè, ſed demonſtratiuè, & Philippus Rex Hiſpa-
4 niarum appellatur ratione maioris dignitatis, & poteſtatis, vt in puncto *Mantic. deciſ.* 59 *num.* 10. & 11. appellatione enim Hiſpaniarum comprehenduntur
5 omnes Prouinciæ antiquæ vlterioris, & citerioris Hiſpaniæ, ſcilicet Luſitaniæ, Beticæ; & Tarraconenſis, quæ Prouinciæ hodie Regna nuncupantur, Couar. *pract. quæſt.* 1 *num.* 1. & 9. Marian. *de reb. Hiſpan. lib.* 1. *cap.* 4. *per tot.*

Qua extrinſeca denominatione non obſtante æqualiter remanet Rex, & habet Imperium om- 6
nium Regnorum exiſtentium ſub Hiſpanica ditione, nulla facta diſtinctione Regnorum, Mart. *de iuriſdict par.* 1 *cap.* 26. *per tot. precipuè num.* 68. 96. & *final.* Couar *ſupra d. num.* 12. Corſett *in tractat. de poteſt. reg. quæſt.* 104. ad quæ prædictum indultum extendi debet ex natura gratiæ, & beneficij Principis, quia proueniens à diuina eius indulgentia, quam 7
pleniſſime debet interpretari, *ex l. beneficium* 3 *ff. de conſtit. Princip.* vbi Bart. *num.* 2. Anchar. *conſ.* 193. *in princip.* & *in regula, odia reſtringi, de reg iur.* non obſtantibus dictionibus *huiuſmodi dictus, & prædictus*,
quibus prætenditur indultum reſtringi ad Eccleſias 8
Regnorum Caſtellæ, & Legionis tantùm, quia earum natura, & diſpoſitio declaratur ex ampliſſima generalitate verborum in diſpoſitiua eiuſdem Indulti, Tuſch. *concluſ.* 266. *num.* 10. & *concluſ* 187. *num.* 3 & 337. *num* 15. & 16. Mantic *d deciſ.* 59. *num.* 3. & 8. vbi in fortiori aliud indultum Greg. XIII. conceſſum Regnis Philippi Hiſpaniarum Regis extenditur ad aliud regnum non Hiſpanicum.

Nec etiam obſtat, quod fuerit in indulto narratum, vt prouideantur Pænitentiariæ iuxta formam conſtitutionum Sixti IV. & Leonis X. quæ reſtrictæ ſunt ad Doctorales, & Magiſtrales Canonicatus Eccleſiarum Caſtellæ, & Legionis, quia cùm non tantùm fiat mentio illarum conſtitutionum Sixti, & Leonis, ſed etiam aliorum Pontificum, prædictum Indultum extendi poteſt etiam ad Canonicatus Pænitentiarios, nec opus eſt exhibere Indultum 9
aliorum Pontificum, quia illud præſumitur exiſtere, vt in fortiori Rot *deciſ.* 36. *num.* 9. *p.* 2. *diuerſ.* maximè ſtante clauſula ſublata iuncta cum decreto irritanti, & quod de ſubreptione, obreptione, vel defectu intentionis dari non poſſit, Mateſcot. *lib.* 2. *var. cap.* 37. *num.* 1. *cum ſeqq* & neganti prædictum Indultum in Regno Aragoniæ, quod eſt de Reg- 10
nis Hiſpaniarum, incumbit onus probandi negatiuam, ſcilicet quod pro Eccleſiis Aragoniæ nunquam fuerit conceſſum ſimile Indultum, quod eſt impoſſibile ſtante obſeruantia in Eccleſia Cæſaraugustana ex fide Curialium, quæ datur, & eſt confeſſum inter partes. Greg *deciſ.* 242. Rot. *deciſ.* 742. *num.* 1. *par.* 2. *recen.* Pariſ. *conſ.* 138. *num.* 1. & 2. *lib.* 4. Mateſcot. *vbi ſupra.*

Minus releuat quod prædictum indultum Gre- 11
gorij videatur reſtrictum ad Eccleſias, in quibus prouidentur per concurſus Canonicatus Magiſtrales, & Doctorales, iuxta dd. conſtitutiones Sixti, & Leonis, & ita non poſſit extendi ad Eccleſiā Terulen. in qua deficiunt præfati Canonicatus, quia Gregorius non fuit motus ex illo Indulto formaliter, ſed cauſa Indulti Sixti, Leonis, & aliorum Pontificum, quibus per concurſum tales Canonicatus vtilius prouidebantur; quæ cauſa cùm fuerit finalis, & effectiua pro extenſione ad Canonicatus Pænitentiarios, ita etiam vigere debet pro extenſione ad Regna Hiſpaniarum, licet Indultum illa non reſpiceret, quia eo caſu efficacia Breuis extenſiui non dependet ab Indulto, Abb. *in cap. ſuper ſpecula num.* 6. *ne Cleric. vel Monac.* Mandoſ. *de priuileg. ad inſtar quæſt.* 6.

Tantò magis quia Gregorius non fundauit ſuam diſpoſitionem in d. Indulto, ſed in conſuetudine, quæ eſt veriſſima, & vniuerſalis, etiam in Regno Aragoniæ prouidendi per concurſum Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales; & licet addiderit iuxta formam conſtitutionum Sixti, & Leonis, tamen eā verba ſtant cauſatiuè non conditionaliter, & ideo 12
non reſtringunt, etiam ſi dd. conſtitutiones non

ſtarent

Digitized by Google

ſtarent vniuerſales, vel non eſſent ad :ò vniuerſales,
c. Abbate S. Silmani de verb. ſignif. Bart. *in extrau. ad reprimendum verb. prout, num. 2. verſ. ſi veram*, Felin. *in cap. 2. num. 2. de reſcript.* Rot. *deciſ.* 178. *part.* 3. *rec.*
principaliter autem motus fuit ex cauſa, & ratione
Indulti, & conſuetudinis prouidendi per concurſum
illos Canonicatus, requirentes perſonas eruditas,
pollentes virtute, litteris, & doctrina, in quo ſtat
13 vtilitas, decor, ſplendor Eccleſiarum, & augmentum
cultus diuini, quæ cauſa fuit motiua, & vniuerſalis,
& ſufficit quod ea iuſtificetur aliis omiſſis,
vt prædictum Indultum ſubſiſtat etiam in Regno
Aragoniæ, Ægid. *deciſ.* 280. & 415. Put. *deciſ.*
79. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 3. *num.* 90. *lib.* 4. Seraph. *deciſ.*
5432. *num* 8.

Siquidem negari non poteſt, quin vtilitas Eccleſiarum,
animarum ſalus, & gloria Diuini nominis
conſiderata in parte diſpoſitionis Indulti, vt Canonicatus
Pænitentiarij prouideantur per concurſum,
æqualiter militet in omnibus Regnis Hiſpaniarum,
14 cùm verba Indulti ſint concepta in plurali numero
de Regnis Hiſpaniarum, quæ ſicuti non reſtringuntur
ad vnam Eccleſiam, ſic neque ad vnum
Regnum, vel ad vnam Hiſpaniam, ſed duas Hiſpanias
cum ſuis Regnis de neceſſitate, & proprietate
ſermonis comprehendunt. Mantic. *d. deciſ.* 59.
num. 1. & 6. vbi enim eadem ratio interuenit, idem
15 ius ſtatuendum eſt, & valet æquitas, quæ paribus
cauſis paria iura deſiderat, & ita dicitur adeſſe eadem
lex non extenſiuè, ſed comprehenſiuè, *l. his ſolis,
verſ. ſatis cautè putamus, C. de reuoc. donat. l. illud, C.
de ſacroſ. Eccleſ.* in puncto Guttier. *lib.* 3. *pract. quæſt.*
57. *num.* 84. Gonzal. *in reg.* 8. §. 7. *in proœm. n.* 505. Pariſ.
conſ. 16. *num.* 24. *lib.* 3.

Denique dixerunt Domini non eſſe habendum
16 in conſideratione, quod cùm huiuſmodi Indultum
fuerit conceſſum ad inſtantiam Maieſtatis Catholicę
Philippi IV. Hiſpaniarum Regis, non poſſit executioni
mandari niſi verificata prius narratiua; quia
obiectum tollitur ſtante clauſula ſublata cum decreto
irritanti, & quod de ſubreptione, obreptione, aut
defectu intentionis dari non poſſit, per quam clauditur
os, atque ligantur manus Iudicis, & partis,
etiam ſi emanauerit ad ſupplicationem alicuius,
Pariſ. *conſ.* 1. *num* 38 *lib.* 4. Ruin. *conſ.* 21. *num.* 15 *lib.* 1.
Gabr *conſ.* 83. *lib.* 2. *num.* 20. Seraph. *deciſ.* 1020. Caputaq.
deciſ. 218. *part.* 3. & ita operatur, vt non ſit
neceſſaria verificatio narratiuè, ſeu iuſtificatio, Seraph.
deciſ. 1043. *num.* 5. quod procedit etiam ſi per
17 Iſidorum fuiſſet impetrata oris apertitio, quia hæc
non transfert onus probandi in Paſſamontem, Marescott.
lib. 2. *var. cap.* 37. *num.* 69. Gratian. *diſcept.* 775.
num. 46. *part.* 4. Mart. *de clauſ. clauſ.* 113. *num.* 2. Afflict.
deciſ. 128. *n.* 13 & 14. Rot. *deciſ.* 281. *n.* 6. *p.* 1. *recent.*

Ex quibus omnibus attenta omnimoda poteſtate
concedentis, de qua nefas eſſet dubitare, & attento
dominio impetrantis, non ſolùm quoad omnia regna
vnita Hiſpaniarum, ſed etiam quoad vniuerſas
Hiſpanias, quas in Catholico Rege Philippo IV.
feliciter regnante noſtra ætas videt, quem Eccle-
18 ſia Romana magno proſequi fauore, & meritò propter
ſuam, & ſuorum Progenitorum, Religionem,
teſtatur Mart. *de iuriſdict.* 2. *part. cap.* 41. *num.* 13. &
24. conſiderataque etiam cauſa adeò fauorabili &
vtili ad ſalutem animarum in diſpoſitiua Indulti
narrata, illud habere locum contra prouiſum Apoſtolicum
cenſuerunt Domini, eique immiſſionem
eſſe denegandam.

Et ita deciſum vtraque parte bis acerrimè informante &c.

Romana pecuniaria ſeu retrouenditionis domus.

Merc. 18. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

An Depoſitum liberè abſque vllis conditionibus factum ſuffragetur deponenti, non obſtantibus conditionibus poſtea per eum in proteſtationibus adiectis?

SVMMARIVM.

1 *Depoſitum vti conditionale & cautelatum non cenſetur poſſe liberare debitorem.*

2 *Conditiones intrinſecè & iuridicè procedentes ex lege contractus non vitiant depoſitum liberè factum, ſed ad earum adimplementum de iure tenetur Creditor.*

3 *Conditiones intrinſecas vitiantes depoſitum Creditores adimplere haudquaquam tenentur.*

DECISIO LII.

SVB die 25. Aprilis anni præteriti
fuit reſolutum coram R. P. D. meo
Pirouano, retrouenditionem domus,
de qua agitur eſſe faciendam per
Taurinos creditores in ſcut. 2300. vel
per eorum legitimum Procuratorem, confirmando
Inſtrumenta ratificationum in actis dimiſſa,
tanquam legitimè facta, quæ reſolutio fuit poſtea
confirmata coram eodem ſub die 4. Iulij eiuſdem
anni; ſed quia fuit interpoſita appellatio à decreto
retrouenditionis, & cauſa mihi commiſſa dubitaui,
An eſſet recedendum à deciſis.

Quo dubio bis propoſito, acerrimèque diſcuſſo
articulo, an depoſitum factum cenſeatur liberum,
itavt ſuffragaretur. Deponenti, non obſtantibus
tribus conditionibus per eum poſtea adiectis in
proteſtationibus, quarum Prima fuit, vt exhiberentur
inſtrumenta ratificationum. Secunda quod fieret
legitima quietantia; Tertia vt conficeretur inſtrumentum
retrouenditionis domus: quibus ſtantibus
prædictum depoſitum, vti conditionale & 1
cautelatum cenſebatur non poſſe liberare debitorem,
Bart. *in l. ſoluturus num.* 5. *ff. de ſolut.* ex latè deduct.
per Cenc. de Ceq. 8. *part cap.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 9.
num. 28. Rot. apud eundem *deciſ.* 296. Gregor. *deciſ.*
505. vbi Adden. *num.* 11.

Nihilominus re maturius conſiderata videbatur
aliquibus ex Dominis prædictum depoſitum adhuc
poſſe ſuſtineri, ex quo vt conſtat ex cedula, factum
fuit liberè abſque vllis conditionibus, quæ licet 2
poſteà fuerint adiectæ in dictis proteſtationibus,
depoſitum non vitiant, quia reputabantur intrinſecè
& Iuridicè prouenientes ex lege contractus, ad
quarum adimplementum de Iure tenetur Creditor,
Cenc. *vbi proximè d. art.* 9. *num.* 19. Felician. *de Cenſibus
lib.* 4. *cap. vnic num.* 3. Et fuit dictum *in Romana
cenſus* 24. *Ianuarij* 1622. & 20. *Iunij* 1633. *coram
R P. D meo Decano*: contraria verò doctrina de qua
per Seraphin. *deciſ.* 890. *num.* 4. & per relat per
Cenc. *d. deciſ.* 296. procedit in conditionibus intrin- 3
ſecis, quæ depoſitum vitiant, nec eas adimplere tenentur
creditores, Neguſ. *de pignor* 3. *memb. p.* 5.
num. 11.

num. 11.& ex cumulatis per Adden.ad Greg.*d.decis.* 565. *num.* 11. & ita exiſtimarunt eſſe locum retrouenditioni d. domus, & quod dicta ſcuta 1300 depoſita penes montem Pietatis; ſoluantur integrè Taurinis facta per eos quietantia, ex ratificata retrouenditione dictæ domus facta per Iudicem.

An autem penſiones dictæ domus decurſæ à dicto die retrouenditionis vſque ad diem conſignationis pecuniarum, debeantur Taurinis, DD. reſeruarunt vt particulariter videatur.

Et ita deciſum vtraque &c.

Dertuſen. Vicariæ

Lunæ 23. Martij. 1637.

ARGVMENTVM.

Sublatis nullitatibus pro parte de nouo appoſitis contra ſententiam iuſtè & validè latam reſtitutio in integrum non eſt concedenda.

Vide ſuprà *Deciſ.* 24. cuius materia hîc latius extenditur.

SVMMARIVM.

1 *Vnio confirmata ex certa ſcientia Calixti III & Martini V. Pontificum, vim habet noua conceſſionis dum id quod inualidum eſt confirmatur.*

2 *Titulus ſufficiens ad præſcribendum etiam in his quæ ſunt contra ius, ex curſu longi temporis cum bona fide reſultat.*

3 *Literæ extracta à propriis Originalibus in Archiuio exiſtentibus mediante decreto Iudicis ordinarij ſunt in forma probanti.*

4 *Obſeruantia literarum ſtante etiam Scriptura informes corroborantur.*

5 *Obiectio non iuſtificata identitatis Eccleſiæ quomodo tollitur.*

6 *Citatio facta niſi fuerit in actis reproducta non inducit litis pendentiam etiam poſt impetratam commiſſionem.*

7 *Clauſula* ſtatum *& in commiſſione Rotali appoſita de introductione litis ſufficienter teſtatur.*

8 *Proceſſus factus coram ſecundo iudice ſuſtinetur, dum de prima commiſſione quantumuis valida non excipitur.*

9 *Tranſportatio non requiritur deficientibus actis nouis Iudicialibus vel ſaltem non releuantibus.*

Maximè ſtante præſumptione pro integra tranſportatione, ibid.

10 *Sententia lata contra Epiſcopum mortuum nulla eſt, Epiſcopo ſucceſſore non citato.*

11 *Iudici vt Iudici quando tempore lata ſententia nec de morte Epiſcopi nec de promotione ſucceſſoris conſtitit, ſententia validè lata cenſetur.*

Secus ſi Iudex haberet notitiam mortis, ibid.

12 *Iudex ignorans mortem Epiſcopi ſaltem iudicialiter non obligatur citare ſucceſſorem qui non præſumebatur in rerum natura.*

DECISIO LIII.

DOMINI ſteterunt in deciſis coram me ſub die 9. Iunij anni præteriti, vbi reſolutum fuit non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, non obſtantibus nullitatibus, quæ de nouo opponuntur pro parte Epiſcopi contra ſententiam bon. mem. Vbaldi, quoniam eius Iuſtitia optimè comprobata remanet in
deciſ. 352. *part.* 4. *recent.* ex quo conſtat de vnione &
valida confirmatione ex certa ſcientia Calixti III. 1
& Martini V. quæ habet vim nouæ conceſſionis,
dum confirmatur id, quod inualidum eſt, ex *cap.* 1.
in fin. de trans. Rot. *deciſ.* 513. *num.* 6. *part.* 2. *recent.*
cum aliis cumulatis coram me, quæ reuidetur, dico, in deciſione quæ reuidetur, iuncto curſu tanti 2
temporis, cum bona fide, ex quo reſultat titulus
ſufficiens ad præſcribendum, etiam in his, quæ
ſunt contra Ius. Rot. *deciſ.* 295. *num.* 1. *coram R.P D.
meo Decano.*

Quæ doctrina non ſubuertitur, licet dicatur præ- 3
dictas literas non eſſe in forma probanti, quia contrarium apparet verius *in ſumm.* cùm fuerint extractæ à propriis Originalibus in Archiuio exiſtentibus, mediante decreto Iudicis Ordinarij, *cap. fin de
fide inſtrument* Greg *deciſ.* 432. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 26.
in antiq. de probat & vlterius fuerint etiam obſeruatæ, Seraphin. *deciſ* 918. *num.* 1. & *deciſ.* 502. *num.* 18.
part. 1. *recent.* ex qua obſeruantia corroborantur etiā
ſcripturę informes, Rot. *deciſ.* 566. *num.* 1. *part.* 3. 4
recent. Bocac. *conſ.* 104. *num.* 26. *lib* 1. Quibus accedit
effectuatio dictæ Vnionis ex deductis in deciſione
quæ reuidetur, & *in dict. deciſ.* 352. *part.* 1. *recent.*
Nec eſt in conſideratione obiectio non iuſtificatæ
identitatis Eccleſiæ, quoniam tollitur tam ex ſen- 5
tentia de anno 1471 habente incertam commiſſionem à qua recipit interpretationem, Gloſ. *in cap.
Dudum in fin. de decim.* Seraphin. *deciſ.* 176. *num.* 1.
quàm etiam ex vnione, & confirmatione, vt in
dicta *deciſ.* 352. maximè quia pluralitas Eccleſiarum
non præſumitur, vt in puncto firmauit Rot. *in deciſione* 58. *num.* 7 *part.* 4. *recent.* nec appareat de alia
differentia inter Epiſcopum & Monaſterium, ratione alterius Parochialis.

Nullitates verò benè tolluntur. Non enim obſtat prima deſumpta ex defectu Iuriſdictionis, ex
quo in commiſſione Rotali nō fuerit facta mentio
de litis pendentia coram Nuntio Hiſpaniarum, per
appellationem ad inſtantiam Monaſterij, vnde prętenditur commiſſio nulliter obtenta: quia vltra 6
quod ceſſat obiectum, cùm per citationem factam
Epiſcopo non inducatur litis pendentia, etiam poſt
impetratam commiſſionem, niſi reproducta in actis
citatione, Clem. *vt lite pendente*, Rot. *deciſ.* 4. *in fin.
eodem tit. in antiq.* Gregor XV. *deciſ.* 97. *num.* 2. reſpondetur quod ſufficienter fuit facta mentio de introductione litis per clauſulam *Statum*, & in com- 7
miſſione Rotali oppoſitam, Gregor. *deciſ.* 2. *num.* 6.
latè Barboſ. *clauſ.* 174. *num.* 2. & vlterius quia proceſſus factus coram ſecundo Iudice ſuſtinetur, dum 8
de prima commiſſione, quantumuis valida non excipitur, Bellamer. *dec.* 584. Afflict. *deciſ.* 154. *num.* 3.
& ibi Adden. *num.* 2. Gabriel *de Iudic. cond.* 2.
num. 10.

Nec obſtat ſecunda nullitas deſumpta ex non
integra tranſportatione actorum, quia dum non
interceſſerunt aliqua alia acta Iudicialia vel ſaltem 9
non releuantia, non requiritur tranſportatio, Rot.
deciſ. 206. *num.* 5. *part.* 5. *recent.* & *deciſ.* 464. *num.* 3.
part. 2. *recent.* maximè ſtante præſumptione pro integra tranſportatione, quo caſu incumbit Epiſcopo
onus probandi releuantiam actorum, quorum deficientiam allegat, Rot. *deciſ.* 49. *num.* 4. *part.* 5.
recent.

Denique nō obſtat nullitas, ſuper qua magis inſiſtebant informātes pro parte Domini Epiſcopi, ſcilicet,

Digitized by Google

10 quod ſententia fuerit nulla, tanquam lata contra Epiſcopum mortuum, *l. in ſumma* 6.*fin. ff de re iudic. l. Paulus, ff. quæ ſent. ſine appellat. reſcind.* Marant. *de ord. Iud. part.* 6.*num.* 48. & quod Epiſcopus ſucceſſor non fuerit citatus. Quia licet vera ſit prædicta obiectio, & quod ſcientia circa mortem Epiſcopi videatur poſſe præſumi in Procuratore Monaſterij ex pluribus in facto cumulatis, tamen dum tempore latæ ſententiæ in actis non conſtabat, nec de morte Epiſcopi, nec de promo-
11 tione ſucceſſoris, ſententia fuit validè lata, quia Iudici vti Iudici de morte non conſtitit, & ignorantia in dubio præſumitur, *l. verius ff. de probat.* qua ſtante abſque dubio ſuſtinetur ſententia, quæ alioquin non valeret tanquam lata per Iudicem habentem notitiam mortis, in punct. Maſtrill. *deciſ.* 137. *num.* 13. *cum ſequentibus* vbi de communiori teſtatur Gindop. *deciſ.* 86. *num.* 2. Gail. *obſeru.* 109. *num.* 4. Grat. *diſcept. cap.* 18. *num.* 32. Surd. *conſ.* 99. *num.* 14. *lib.* 1. Becc *conſ.* 110. *num* 2. & fuit dictum *in Reuenaten. Bonorum* 24. *Aprilis* 1617 *coram Buratto*, & *in Florentina Parochialis* 30. *Aprilis* 1635. *coram R.P D meo Pirouano.*

12 Ex quibus cùm ſit indubitatum, quod Iudex ignorauerit mortem Epiſcopi ſaltem Iudicialiter, ſententia fuit valida mero Iure, vnde non intrat obligatio citandi ſucceſſorem, qui non præſumebatur in rerum natura.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Camerinen. Parochialis ſeu Prioratus.

Ven. 27. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Arbitrium pro retardanda vlteriori executione Breuis Apoſtolici intrat, non iuſtificatis omnibus in Breui contentis: vbi plura de requiſitis ad Collegialitatem probandam.

Vide ſuprà *Deciſ.* 46.

SVMMARIVM.

1 *Executione iam perfecta arbitrium non intrat.*

2 *Arbitrium pro retardanda vlteriori exequutione, in quibus caſibus locum habet.*

3 *Collegialitas cùm non præſumatur, in dubio pro parochialitate ſemper eſt reſpondendum.*

4 *Ordinarius habet intentionem fundatam vacatione in ſuo menſe contingente.*

5 *Status beneficij ſpatio* 40. *annorum firmatur.*

6 *Status vltimus ad effectum validitatis attenditur, licet non fuerit præſcriptus.*

7 *Canonici tanquam membra Collegij, non debent tractari ſicuti Capellani mercenarij pro certo ſalario conducti.*

8 *Collegialitas ex ſola denominatione non eſt attendenda, niſi ſigna ad eam probandam requiſita concurrant.*

9 *Collegialitas quomodo probatur.*

10 *Collegialitas excluditur ſolo Priore alienationem bonorum Eccleſiæ mandante.*

11 *Alienationes debent fieri Capitulariter quando agitur de re communi.*

12 *Inſtrumentum emphyteuſis per Priorem cum interuentu vnius Canonici & Syndici celebratum, non arguit Eccleſiam eſſe Collegiatam.*

13 *Syndicus idem eſt quod Prior, & interdum vnum nomen pro altero intelligitur.*

14 *Eccleſia qualibet poteſt conſtituere Syndicum maximè de conſenſu Superioris.*

15 *Memoria cùm non ſint ſcriptura authentica nec publica, ſed priuata & à perſona intereſſe habente confecta, nullam fidem merentur.*

16 *Enunciatiua à Notario non rogatò nec ſucceſſore in officio, proprio Marte in ſuo protocollo deſcripta, non ſunt in forma probanti.*

17 *Enunciatiua Conuentualis licet ſit antiqua, cùm ſit vnica non probat.*

Et poteſt ſimplici Congregationi applicari, ibid.

18 *Enunciatiuæ mutilata & lite pendente extracta plures exceptiones patiuntur.*

Nec recentes & infra centum annos ſunt attendendæ, ibid.

19 *Probationes per ſimplices denominationes ſeu famam allata vim enunciatiuæ habent.*

20 *Probatio pro ſtatu ſimplicis Parochialis ex viſitationibus & actibus, longo tempore ſubſequutis, tanquam plenior & magis concludens eſt attendenda.*

DECISIO LIV.

INTRARE arbitrium pro retardanda vlteriori exequutione Breuis de quo agitur, DD. ſub die 10. Decembris anni præteriti, & hodie cauſa repropoſita ſuper eiſdem in deciſis perſiſterunt, non obſtantibus nouiter deductis pro parte Ioan. Baptiſtæ Mari prouiſi Apoſtolici. Nam licet
verum ſit arbitrium non intrare quando exequutio 1
eſt iam perfecta, Rota *deciſ* 70 *alias* 64. *p.* 2 *recent.* & *in Gerunden. beneficij* 22. *Martij* 1617. *coram bon. mem. Buratto*, tamen cùm in præſenti adhuc ſuper-
ſint reliquiæ d. deciſionis circa fructus, ſuper quibus 2
cadit clauſula, *parito*, & circa cenſuras fulminatas contra Andream prouiſum ab Ordinario, negari non poteſt quin ſit locus arbitrio pro retardanda vlteriori exequutione, Rota *coram R.D. meo Decano deciſ.* 177. cum aliis allegatis in deciſ quæ reuidetur.

Maximè cum non ſit iuſtificata narratiua gratiæ, nec quoad Collegialitatem habitu, nec quoad primam Dignitatem in Collegiata, ad hoc vt intret reſeruatio, quæ potius omnino excluditur, ex quo in dubio ſemper reſpondendum eſt pro parochialitate
cùm Collegialitas nõ præſumatur, Biſignet. *deciſ.* 13. 3
n. 3. *in antiq* Hoſt. *cap. in noſtra de Iurepatr.* & fuit dictum *in Venuſina Archipreſbyteratus* 6. *Iunij anni præteriti coram me*, ſed debet plenè & cõcludenter pro-
bari, dum agitur contra prouiſum ab Ordinario qui 4
habet intentionem fundatam, cùm vacatio contigerit in ſuo menſe, Gloſ. & alij *in cap. præſenti de offic. legat. in* 6. Gemin. *conſ.* 150. *n.* 11. Caſſan. *conſ.* 41. *n.* 3. Adden. ad Greg. *deciſ.* 411. *n.* 5. *verſ. aduertẽdum eſt*; & vlterius concurrit ſtatus præſcriptus tanquã de ſim-
plici Parochiali, per prouiſiones factas ſpatio 50. 5
annorum, & tamen ſpatio 40. firmatur ſtatus bene-
ficij, Seraph. *dec.* 1227. *n.* 4. qui ſtatus vltimus atten- 6
ditur ad effectum validitatis, licet non fuerit præſcriptus, Gonz. *in reg.* 8 *gl.* 45. §. 2. *n.* 14. Rot. *in Placent. Parochialis* 15. *Ianuar.* 1635. *corã R.P.D. meo Pãzirolo.*

Quibus accedit quod Prior tractabat Canonicos 7
vti Capellanos mercenarios aſſignando illis ſalariũ, cum pacto de illi inſeruiẽdo in adminiſtratione Sacramentorũ, & aliis, vt in conuentionibus datis *ſum. antiquo Io. Bapt. n.* 6. & *ſum. nouo Andreæ n.* 1 quod nullo modo cõuenit Canonicis vti mẽbris Collegij, Gloſ. *in c. ſtatuimus, verb. Collegiati de elect. in* 6. Alex. *conſ.* 74. *num.* 4.

Digitized by Google

num. 4. & conſ. 75. num. 2. verſ. vel quia, lib. 4.
ſed potius mercenariis per text.in cap.vt quiſque, de
8 vit. & hon. Cleric. & ſola denominatio Collegiatæ
& Canonicorum non releuat, nec eſt attendenda,
vt benè in d.Placent.Parochialis 15.Ianuarij, & 27.
Iunij 1636. coram R.P.D. Panzirolo, quia debent
concurrere ſigna certa ad hoc vt Eccleſia verè ſit
Collegiata, & Canonici tales reputentur. Hîc au-
tem nullum ſignum datur per quod concludi poſſit
9 Collegialitas, iuxta Achill. deciſ. 10 de prebend.
Rot. deciſ 673.num.4 part.1.recent. nec vllos actus
apparet factus ab iſtis vti Canonicis Capitulariter
congregatis, & communionem inter ſe habenti-
bus, iuxta tradita per Abb. in cap. nobis, num.8.de
Iurepatron. Felin. in cap. in noſtra de reſcript. n. 27.
Achill. deciſ. 10. de prebend. nec quod percipiant
fructus in Eccleſia ratione ſeruitij & officij diuini
tanquam membra de Collegio, Card. in Clem. fin.
num.16. de prebend. Anchar. in rubr. de conceſſ. preb.
10 cum aliis: vltra quod facit pro excludenda Colle-
gialitate quod Prior ſolus dedit mandatum de alie-
nando bona Eccleſiæ, vt in ſumm. Valentini num 8.
11 & tamen alienationes debereot fieri Capitulariter
cùm agerent de re communi, Rebuff. de alienat.
rer.Eccleſ. num.11.cum ſequentibus,& præcipuè n.15.
Rudoan. de reb. Eccleſ. non alienan. rubr. 18. de
cauſ. propt. quas fiunt alien. num. 18. & ſequenti-
bus, Io. Andr.in addit.ad ſpecul. tit. de locat. §. ſe-
quitur.

12 Non obſtat inſtrumentum emphyteuſis de anno
1451.per Priorem cum interuentu vnius Canonici
& Syndici celebratum, quia Syndicus erat Laicus
ſolitus conſtitui à Communitate,& actus non fuit
Capitulariter geſtus, quo caſu Canonicus ſolùm
interuenit pro præſtando conſenſu ratiooe alicuius
proprij intereſſe, vel ad beneplacitum emptoris,
quod non arguit Eccleſiam eſſe Collegiatam,
Gonzal. ſuprà, & Rot. in dicta Placentina coram
R. P. D. Panzirolo. Nec facit quod de anno
1510. Prior, & vnus ex Canonicis nuncupatis
vnà cum Vicario Camerinen. deputauerint Syndi-
cum Eccleſiæ, qoia pariter actus non fuit factus
Capitulariter, & cenſetur æqoiuocus, cùm Syn-
13 dicus idem ſit, quod Prior, & non ſtat vis in no-
mine ſed in modo conſtituendi, & qualitate rei
mandatæ; vnum enim interdum intelligitur pro
altero, Bald. in l.1.§.Quibus num.2. ff. quod cuiuſ-
que vniu. nom. & in l. neque tutores num. 11. ff. de
14 procur. & quælibet Eccleſia etiam non Collegiata
poteſt conſtituere Syndicum, maximè de conſenſu
Superioris, ex trad. per Abb.cap.Imperator, n.7. de
Iur. cal.

Nec minus releuant tres memoriæ repertæ pe-
nes Nicolaum Bartulum Notarium, & aliæ enun-
ciatiuæ Epiſcoporum Camerini de anno 1332. &
de tempore Bonifacij VIII. in ſumm. Ioannis
15 Baptiſtæ num.1. & ſeq. quia memoriæ non ſunt
ſcripturæ authenticæ, & publicæ, ſed ſolùm pri-
uatæ factæ ab eo, qui affectabat, quod in hac Ec-
cleſia adeſſent Canonici, vt colligitur ex illis ver-
bis, ibi; contra illos, qui cauillantur dictam Eccle-
ſiam non habere Canonicos, & habebat intereſſe,
cùm eius filius eſſet Canonicus, in ſumm. Valentini
num 4. quo caſu fidem non merentur, ad not. in
l. Inſtrumenta, l rationes, l. exemplum, C. de probat.
Rot. deciſ. 119 num.1.part.recent. Enunciatiuæ verò,
16 nec illæ ſunt in forma probanti, cùm appareant
ex quadam copia facta ab eodem Nicolao, cui non
creditor, dum non eſt de illis rogatus, nec ſucceſ-
ſor in officio, ſed eas ſuo Marte in ſuo protocollo
deſcripſit, iuxta Authentic. ſi quis in aliquo C. de
eden. & in cap.cum Tabellio,de fide inſtrument. Afflict.
deciſ.7.Rota deciſ.1.num.2. & deciſ.2.de fid.inſtrum.
in nou. & in recent. deciſ.587.num 2.part.1. & qua-
tenus eſſent in forma probanti, non poſſet fieri
vis in verbis illius enunciatiuæ Rambelti Epiſco-
pi, ibi: pro parte Priorum Canonicorum & Conuen-
tus Eccleſia Sancti Euſtachij; quia enunciatiua Con- 17
uentualis licet eſſet antiqua, cùm ſit vnica non
probat, Rota deciſ.160.num 6. & deciſ.169 num.2.
part.1. & deciſ.71.num.5.part.2.recent. & poteſt ap-
plicari ſimplici Congregationi, Lotter.de re benefic.
lib.1.quæſt.14.num.68. præſertim cùm ex obſeruan-
tia per tot ſæcula ſubſequuta appareat, hanc Ec-
cleſiam ſemper fuiſſe in ſtatu ſæculari, non autem
Regulari.

Ex quibus reſultat quoque reſponſio ad enun-
ciatiuas repertas in ſcripturis Laureti Tranquilli,
quia vltra quod nec etiam ſunt in forma probanti,
& patiuntor plures exceptiones, cùm ſint muti- 18
latæ & extractæ lite pendente, vt latius per infor-
mantes; nec minus ſunt attendendæ tanquam re-
centes, & infra centum anoos; in hac enim ma-
teria ſunt afferendæ determinatæ probationes per
ſigna certa & concludentia, relat. per Lotter. ſu-
pra dicta quæſt. 14. num.70. & 71. non autem per
ſimplices denominationes, ſeu famam, cuius vim 19
habent enunciatiuæ, Achill. dict. deciſ. 10. de pre-
bend. Add[illegible] ad Gregor. XV. deciſ 482. ſub lit-
tera C. verſ. Non etiam probatur; & in dicta Placen-
tina coram Reuerend. P. D. meo Panzirolo, & in Ve-
nuſina coram me. In omnem autem euentum con-
quaſſantur ex contrario ſtatu ſimplicis Parochialis 20
ex viſitationibus, & actibus tanto tempore ſubſe-
quutis, ita vt iſta tanqoam plenior, & magis con-
cludens probatio attendi debeat, in puncto Rot.
in Nolana Primiceriatus coram Eminentiſſimo D. Ve-
roſpio 14. Maij 1614. verſ. eliduntur, Socin. Iun.
conſ.3.num.30.lib.2.Gregor. deciſ.351.n.10.& in dict.
Venuſina coram me.

Et ita vtraque parte ioformante deciſum, &c.

Vlixibonen. profeſsionis.

Veneris 27. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Arbitrium pro concedenda abſolutione non intrat, ſufficienti renuntiatione recurſus ad Iudices laicos habiti, & integra ſatisfactione expenſarum tam iudicialium quàm ratione damnorum & intereſſe iuxta clauſulas in Breui appoſitas, deficiente.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* Renunciato prius attentatis in vim recurſus, parito iudicato, & refectis expenſis, *conditionem important.*

2 *Conditionibus in Breui appoſitis non adimpletis ſuſpenſa remanet abſoluendi facultas, & perinde eſt ac ſi nulla fuerit tributa iuriſdictio.*

3 *Renunciare recurſibus ad Iudices laic*o *habitis & ſatiſfacere violata iuriſdictioni & libertati Eccleſiaſtica, in quibus conſiſtit.*

4 *Recurrenti ad Iudices laicos niſi recurſus retractauerit abſolutio eſt deneganda, & pœna cenſurarum ab Eccleſiaſtica diſciplina contra tales vſurpata infligenda.*

5 *Verba non ſufficiunt vbi opus eſt facto.*

6 *Renunciatio verbalis non ſuffragatur vbi vera & effectualis requiritur.*

7 *Abſolutio vt concedatur, omnia impedimenta qua tam de iure quàm facto poſſunt nocere ad faciendam compulſationem ſunt remouenda.*

8 *Referuntur expenſa quarum ſolùm rationem Rota regulariter habet.*

9 *Regula Breuis cum clauſula* refectis expenſis *in quantum procedit.*

10 *Cautio non ſufficit niſi integra ſatisfactio præcedat.*

11 *Expenſarum data veriſimilitudine ſufficiunt quacumque probationes qua poſſunt haberi.*

12 *Expenſa facta pro fundanda intentione partis in negotio principali, occaſione recurſuum non ſunt reficienda.*

13 *Verbum* occaſio *in Breui appoſita etiam remotiſſimam cauſam importat.*

DECISIO LV.

PROPOSITO pl[illegible]s dubio, An intraret arbitrium pro concedenda abſolutione excommunicationis Antonio, & Ioanni Gomez, ob recurſus habitos ad Iudices Laicos pro impedienda Franciſcæ compulſatione proceſſus huius cauſæ, ſtrictéque diſcuſſo articulo ſuper quantitate expenſarum, hodie cauſa repropoſita Domini negatiuè reſponderunt, niſi prius fiant diligentiæ pro remouendis impedimentis, & reficiantur expenſæ etiam ratione damnorum, & intereſſe, quæ vſque in præſentem diem iuxta liquidationem, & taxationem à Perito de ordine Rotæ factam, & in actis productam aſcendunt ad ſcut. 307.35. monetæ, ſine præiudicio aliarum, quæ extra Curiam in eadem cauſa eadem occaſione factæ fuerunt.

Nam cùm à Sanctiſſimo Domino Noſtro fuerit
mihi commiſſa poteſtas abſoluendi per Breue cum
1 clauſulis, *Renunciato prius per dd. Ioannem, & Antonium attentatis in vim recurſus, parito iudicato, & refectis expenſis*, clauſulæ important conditionem, *l. à Teſtatore ff. de condit. & demonſtr.* Pariſ. *conſ.* 41. *n.* 14. *lib.* 4 Seraph. *deciſ.* 655. *num.* 4. & per dictos Ioannem, & Antonium non doceatur de purificatione,
& implemento dictarum conditionum, ſuſpenſa
2 remanet mihi data abſoluendi facultas, & perinde
eſt, ac ſi nulla fuerit tribota iuriſdictio, Verall. *deciſ.* 550. *num* 5 *part.* 1. Mantic. *deciſ.* 343. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 378. *num.* 1. *coram Gregor. XV.*

Quod autem prædictæ conditiones non fuerint
adimpletæ conſtat, ex quo habito recurſu ad Iudices Laicos, ab illis impetratum fuit præceptum
contra Notarium, ne auderet proceſſum huius cauſæ compulſare, *vt in Sum. antiq. Franciſca, num.* 1.
2. & 3. Vnde non amoto præcepto, vel non facta
3 exactiſſima diligentia pro remouendis omnibus impedimentis, non dicitur ſufficienter fuiſſe renunciatum recurſibus, nec ſatisfactum violatæ iuriſdictioni, & libertati Eccleſiaſticæ, niſi retractando eoſdem recurſos habitos ad Iudices Laicos, &
remouendo impedimenta per d. præceptum exequutioni mandati Rotalis præſtita, & ideo abſolu-
tio concedenda non eſt, ſed potius pœna cenſura- 4
rum ab Eccleſiaſtica diſciplina vſurpata contra recurrentes ad Iudices Laicos molestari debent, iuxt. not. *in cap. ſi autem, cap. nihil,* 11. *queſt.* 3. & fuit dictum *in Arboren. Canonicatus* 24. *Ianuarij* 1633. *coram R. P. D. meo Merlino.*

Non obſtat renunciatio à recurſibus facta per
dd. Ioannem & Antonium data in eorum *Summ.*
num. 2. & 3. Quia verbalis eſt illa renunciatio, & 5
verba non ſufficiunt vbi opus eſt facto, *l. non omnes, § fin. de re milit. l. peculium, in princip ff. de pecul. cap.* 1. & 2. *de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* nec dicitur aſſirmari,
quod factis negatur, idcoque ſimplex ceſſio, ſeu
renunciatio verbalis non ſuffragatur, ſed requiri- 6
tur quod ſit vera, & effectualis, ita vt Franciſca
nullum habeat impedimentum pro compulſatione
proceſſus, vt in punct. abſolutionis reſpondit Rot.
in Regien Capellania 1. *Iulij* 1630. *coram R. P. D.*
meo Pirouano, & ſignanter curandum eſt, vt remo- 7
ueantur omnia impedimenta, adeò vt nec de iure, nec de facto nocere poſſint ad compulſationem faciendam, vt concedatur abſolutio, Lancell. *de attent p.* 3. *cap.* 29. *n.* 41. & 24. Greg. *deciſ.* 503 *num.* 5.

Nec minus eſt adimpleta conditio *refectis expenſis*, donec ſatisfecerint, & ſoluerint quantitatem
ſuprà relatam. Nam licèt regulariter Rota ſolùm 8
habeat rationem expenſarum iudicialium, & earum, quæ liquent ex actis, vulgariter expenſæ viuæ nuncupatæ, vt puta expenſarum regiſtri, interpretationis proceſſus, examinis teſtium (quæ in præſenti aſcendunt ad ſcut. 60. ba. 3. ſcilicet pro regiſtro ſcut. 56.83. & pro interpretatione proceſſus ſcut. 3. & ba. 20.) & aliquid plus pro Aduocato, & Procuratore, *l. properandum. §. ſin autem, C. de iudic.* Veſtr. *in prax. lib.* 8. *cap.* 2 *num.* 11. Rot. *in Tulen. expenſarum. coram R. P. D. meo Veroſpio* 18. *Martij*,
& 28. *Iunij* 1619. Tamen regula procedit in expen- 9
ſis litis factis ſine recurſibus, in quibus non agitur adeò rigoroſè, quia vnuſquiſque debet ſua iura defendere; non autem habet locum in præſenti caſu, cùm Franciſca ex cauſa, & occaſione recurſuum fecerit quamplures expenſas, & damna paſſa fuerit, à quibus D D. de Gomez non poſſunt excuſari, ideo meritò ſunt in eis condemnandi etiam ratione damnorum, & intereſſe, & Franciſca de omnibus reficienda, *cap. fin §. pars verò.* ibi, *primò ſatisfaciat integraliter de expenſis, de offic. de legat. cap. quoniam.* 4. *§ ſi quis verò, de immunit. Eccleſ.* vbi Gloſ.
verb. ſatisſactum, docet non ſufficere cautionem 10
niſi integra ſatisfactio præcedat. Mart. *de clauſ. part.* 1. *clauſ.* 144. *num.* 1. Marcheſ. *de commiſſ. tom.* 1. *fol.* 432. Gratian. *diſcept.* 786. *num.* 16. Rot. *coram Gregor. XV. deciſ.* 492. vbi Adden. *num.* 9.

Quæ expenſæ ratione damnorum, & intereſſe repartitæ inter Aduocatum, Procuratorem, originalia informationum facti, & Iuris, Copiſtam, interpretem teſtium, & prouiſionem Franciſci Viere Sollicitatoris huius cauſæ aſcendunt ad ſcut. 247. 32.
videlicet,

Pro Procuratore in diuerſis vicibus commiſſionibus, & diuerſis informationibus in voce, & in ſcriptis. ſcut. 59.

Pro Subſtituto eiuſdem Pro-

curatoris

curatoris pro originalibus plurium informationum facti.	ſcut.	10.	20.
Pro Aduocato pro diuerſis informationibus Iuris in voce, & in ſcriptis.	ſcut.	58.	80.
Pro originalibus informationibus Iuris eiuſdem Aduocati.	ſcut.	4.	37.
Pro copiis informationum pro Rota, & Signatura ſactis à Copiſta.	ſcut.	44.	95.
Pro mercede interpretis quinque teſtium in Curia examinatorum pro vodecim ſeſſionibus.	ſcut.	10.	
Pro Franciſco Viere non vti Agente, ſed tanquam ſollicitatore huios cauſæ poſt recurſos habitos ſpatio 30. menſium ad rationem ſcut. 2. pro quolibet menſe.	ſcut.	60.	
Quæ omnia computata cum ſupradictis expenſis iudicialibus;	ſcut.	60.	03.
Faciont dictam ſummam relatam in principio deciſionis, ſcilicet.	ſcut.	307.	35.

Et cùm ſint veriſimiles iuſtificatæ ex quietantiis, & computis in actis datis ſingulariter medio iuramento recognitis, & à Perito taxatæ, videntur
11 ſatis comprobatæ, imò data veriſimilitudine ſufficiunt quæcumque probationes, quæ haberi poſſint. Federic.de Sen.*conſ.*119.*num.*4. Rota *in Salmantina cenſurarum* 24. *Ianuarij* 1611. *coram Reuerendiſſ. Lugdunenſe, & in d. Tulen. expenſarum* 18. *Martij coram R.P.D. meo Veroſpio.*

12 Nec releuat quod prædictæ expenſæ ſint factæ pro fundanda intentione Franciſcæ in negotio principali, & noo occaſione recurſuum, qoo caſu reficiendæ non ſunt ex adnot. per Rot. *in Illerden. Prioriſſa coram R. P. D. meo Roias ſub die* 13. *Octobris* 1636. Quia licèt reſpiciant negotium principale, tamen cùm nihil iuuauerint Franciſcæ ad aliquid obtinendum, nec ab ea factæ fuiſſent, niſi ſibi fuiſſet impedita compulſatio proceſſus, negari non poteſt quin comprehendantur ſub clara diſpoſitione Breuis, ibi; *expenſis factis occaſione recurſus*, quod verbum *occaſio* importat etiam cauſam re-
13 motiſſimam. Bald. *conſ.* 119. *num.* 7 *lib.* 2. Corn. *conſ.*153.*num.*5.*lib.*2. Menoch.*conſil.*335. *num* 25.& 28. Cæſar.de Graſſ.*deciſ.*2.*num.*12.*de conſtit.*

Nec etiam applicatur dicta deciſio *Illerden. coram R.P.D. meo Roias*, vbi habitis recurſibus, & non ſolutis expenſis data fuit abſolutio; verſamur enim in dioerſo caſu, tùm qoia ibi erat parua quantitas expenſarum, tum etiam, quia expenſæ fuernot factæ ab eo, qui recurſum habuerat, in præſenti autem ob præcepta facta à Iudicibus Laicis, Franciſca coacta fuit adire Sanctiſſimum in Signatura gratiæ, & pluries in Rota, quo caſo debentur etiam expenſæ factæ in diſputationibus de ſtylo huius Sacri Tribunalis.

Et ita ex defectu ſufficientis renonciationis ad recurſus, & integræ ſatiſfactionis expenſarum, tam iudicialium, quam ratione damnorum, & intereſſe, reſponderunt Domini non intrare arbitrium pro concedenda abſolutione.

Vtraque parte informante.

Aprutina ſeu Aſculana Iuriſp.

Lun. 27. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

De prouiſione beneficij legitimè præſentato concedenda: vbi plura de ſubrogatione parti oppoſitæ ex defectu prætenſæ litis deneganda.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio non poteſt denegari lite coram Rota introducta.*

2 *Subrogationes gratioſas ad effectum conſequendi petens debet docere de lite, illámque tanquam fundamentum ſua intentionis concludenter probare.*

3 *Commiſſio à Procuratore non habente mandatum procure obtenta, licet illius vigore fuerit decreta citatio, cùm non doceatur de ratificatione Principalis, litem nullam inducit.*

4 *Commiſſio non facta de actis per citationem ad dicendum contra, litem cauſare nequie, niſi in præiudicium committentis.*

5 *Citatio requiritur vltra præſentationem reſcripti.*

6 *Commiſſio obtenta quando non continet clauſulam* quam & quas, *etiam conſtito de appellatione poteſt procedi.*

7 *Appellatio remanet deſerta cùm non fuerit admiſſa, nec cauſa intra annum producta.*

Maximè ſententia in iudicatum tranſeunte, ſuámque executionem habente, ibid.

8 *Iuſpatronatus præſentandi ad beneficium quomodo probatur.*

DECISIO LVI.

PETENTI Franciſco Cimino prouiſionem beneficij ſimplicis ſub Inoocatione Sancti Petri Caſtellarij, S. Mariæ ad Turribulum, S. Petri Veteris, S. Eremi, & S. Margaritę diœceſis Aprutinę, & Ripanę, in territorio Aſculi de iure patronatus familię de Mandocchis, vigore pręſẽtationis ad ſui fauorem factæ à Capitaneo Conte de Mandocchis, in locum Emigdij Pan. Vani, vltimi defuncti & poſſeſſoris ab eodem Conte præſentati, & à Vicario Aprutino inſtituti, vt io eius *ſumm. num.* 1. ſe opponebat Iacobus Franciſcus Pariſanus præſentatus à Camillo Merula tanquam prætenſo filio, & hærede Mariæ Felicis de Mandocchis à Cleria de Mandocchis, & à fratribus Conuentualibus S. Franciſci de Aſculo tanquam hæredibus, q. Mandocchi de Mandocchis, & inſtitutus à Vicario Epiſcopi Aſculani vt in *eod ſumm. num.* 2. petens ſibi dari gratioſas ſubrogationes, per mortem dicti Emigdij, cum quo prætendebat eſſe litem introductam coram me ſuper hoc beneficio, quo caſu ſub- 1
rogatio non poterat denegari, iuxta *regul.* 29. *ne detur nouus collitigans, cap.* 2. *vt lite pendente in* 6. Quare iuxta mentem Illuſtriſſimi D. mei Datarij propoſui dubium; An eſſet danda dicta ſobrogatio, & Domini ſubrogationem Iacobo Franciſco denegandam, prouiſionemque Ciminio concedendam eſſe reſponderunt.

2 Quoniam ad effectum conſequendi ſubrogationem iuxta tenorem *d.regul.29.de ſubrogan.* Iacobus Franciſcus debet docere de lite, Mandoſ.*ibi q.9.n.7. verſ.ſecus verò videtur*, & illa tanquam fundamentum ſuæ intentionis eſt ab eo concludenter probanda,*l.qui accuſare C.de edendo.* Lis autem non poteſt deſumi ex commiſſione ſuper iactationibus, & moleſtationibus impetrata pro parte Emigdij anteceſſoris Cimini, quia fuit obtenta ab aſſerto Pro-
3 curatore non habente mandatum procuræ; & licet illius vigore fuerit decreta citatio, tamen cùm non doceatur de ratificatione ipſius Emigdij, commiſſio prædicta nullam induxit litem, Ægid. *deciſ.* 583. Mohed.*deciſ.4 de reſcript.*& *in Mutinen.Canonicatus 23.Iunij 1603.coram bon.mem.Card.Pamphil.*Caſſad. *deciſ.40.ſuper regul.in fin.*

Prout nec lis reſultat ex præinſerta obtenta pro parte D.Iacobi Franciſci. Etenim illa non fuit facta
4 de actis per citationem ad dicendum contra, ex cuius defectu commiſſio litem cauſare nequit, niſi in præiudicium committentis,Ægid.*deciſ.*456. Put *deciſ* 234.*num.1.lib* 2.Aretin *conſil.*35.*num.* 3. aſſerens
5 requiri citationem vltra præſentationem reſcripti, Imol *in cap.ex conqueſtione num.* 9. *de reſtitut.ſpoliat.* Franch.*in cap. Interpoſita* §.*ille num.*12.*verſ.cum ante de appellat.* & fuit dictum *in Romana pecuniaria de Guicerardinis* 19. *Nouenbris* 1610. *coram R. P. D. Pirouano.*

Non obſtat quod Iacobus Franciſcus vigore dictæ Commiſſionis præinſertæ poſſit ſuſcitare litem, ſeu cauſam proſequi appellationis à ſententia Vicarij Aprutini, qui Emigdium inſtituit. Quia reſpondetur non conſtare de dicta appellatione, &
6 commiſſio obtenta non continet clauſulam *quam & quas*, itavt etiam conſtito de appellatione procedi poſſit, prout in prima, Rot. *deciſ.* 399. *n.6.coram S. m. Gregor. XV.* & quatenus de appellatione
7 doceretur, cùm illa non fuerit admiſſa, nec cauſa intrà annum commiſſa reperiatur, remanſit deſerta, Clem. *ſicut de appellat. cap. cum ſit Romana eod. tit.*Caſſad *deciſ.6 num.8.de appellat.*Rot.*deciſ.1.num. 2.eod tit.in nou.*ſententiaque tranſiuit in Iudicatum, ideo non eſt amplius locus d. Regolæ *de ſubrogan.* Mandoſ.*ibi quaſt.12.num.2.*ac ſuam habuit exequutionem. Emigdius enim fuit emiſſus in poſſeſſionem,eámque vſque ad obitum continuauit.

8 Quibus additur maximus fumus pro Iuſtitia dictæ ſententiæ Aprutini, reſultans ex tribus prouiſionibus, effectum ſortitis ſpatio 54. annorum, ex quibus colligitur d. Iuſpatronatus ſpectare in ſolidum ad dictum Capitaneum Comitem Mandocchiũ, cùm prouiſiones fuerint factæ ſemper ad præſentationes maſculorum de familia de Mandocchis, & vlterius datur concordia ſequuta inter compatronos iſtius Patronatus, in qua expreſsè legitur conuentum, quod Iuſpatronatus ſemper ſpectare deberet ad maſculos excluſis fœminis: & quod hodie nullus maſculus alius extet de familia Mandocchis, videtur probari ex fide publica Magiſtratus ciuitatis Aſculanæ, quæ datur, & quod authores eorum, qui præſentarunt Iacobum Franciſcum interuenerint in dicta concordia, patet ex eius lectura. Vnde his ſic ſtantibus, viſum fuit Dominis nullam adeſſe litem, & ſic prouiſionem Cimino vt ſuprà legitimè præſentato eſſe concedendam, ſubrogationem autem Iacobo Franciſco denegandam.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, altera citata, & informare recuſante.

Leodien. Caſtri de Monbech.

Mercurij 29. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Stante poſſeſſione litem in Rota ſuper petitorio & poſſeſſorio introducentis, mediante commiſſione cum facultate manutenendi, hæredes & ſucceſſores ſine apprehenſione petunt manutentionem, &, in concurſu de iure aliis ſunt præferendi.

SVMMARIVM.

1 *Referuntur duo capita pro poſſeſſione probanda quæ etiam ſeparatim ſufficiunt ad effectum manutentionis.*

2 *Poſſeſſionem non tranſire in ſucceſſores ſine apprehenſione, non procedit quando per litem antea introductam inſtantia fuit continuata.*

3 *Clauſula* ſine præiudicio iudicij poſſeſſorij *appoſita in cauſa commiſſione, non impedit quin Iudex* ad quem *poſſit manutentionem concedere, nullitate vel iniuſtitia ſententiæ detecta.*

Maximè ſuperueniente particulari commiſſione ſignaturæ iuſtitiæ cum facultate manutenendi, ibid.

4 *In feudis Leodien.etiam fœminæ ex conſuetudine loci admittuntur.*

5 *Feuda Leodien. nullum requirunt ſeruitium perſonale aut tale quod à fœminis non poſſit præſtari.*

6 *Inueſtitura ſtante à Principe loci ſeu eius Curia feudali admiſſa, exceptio de iure tertij ad impediendam manutentionem minus admittitur.*

7 *Exceptiones turbidæ & altiorem indaginem requirentes in iudicio ſummariſſimo manutentionis non ſunt admittendæ.*

8 *Exceptio Tranſportationis integræ actorum ceſſat eorum deficientia non probata.*

9 *Expeditio immiſſionis in poſſeſſionem non poteſt ſub prætextu intereſſe Principis tardari, ipſo Principe ad cauſam in ſtatu & terminis admiſſo, nouámque inueſtituram hæredi concedente.*

10 *Succeſſio ab inteſtato in proprietate vtilis dominij releuat hæredem reſpectu tituli ſuperuenientis.*

11 *Poſſeſſio iudicari debet titulata tam reſpectu vſusfructus quàm vtilis dominij.*

12 *Caſtrum ſub diuerſo Comitatu ſitum non debet ad alterius conſuetudinem reſtringi, ſed in eodem loco iuſtificari.*

DECISIO LVII.

EXPEDITO mandato de de manutenendo ad fauorem D. Franciſcæ hæredis Cæciliæ in poſſeſſione Caſtri & bonorum de quibus agitur die 1. Decembris anni præteriti coram R. P. D. meo Buccabella, ac reuocata per eundem ſententia de partibus contra dictam Cæciliam lata, fuit pro parte Godefridi & litis conſortium interpoſita appellatio, cauſaque mihi commiſſa cum facultate

facultate manutenendi quem de iure, dubitaui,
Cui ſit dandum mandatum de manutenendo; Et
Domini pro D. Franciſca hærede Cæciliæ reſpon-
derunt.

Poſſeſſio enim d. Cæciliæ plene probatur, tam
ex confeſſione expreſſa Godefridi facta in libello,
& poſitionibus in quibus petit dictam Cæciliam
1 debere cogi ad euacuandam poſſeſſionem bonorum
de quibus agitur, quam ex mandato de euacuando
in executionem eiuſdem petitionis, & libelli ob-
tento; quæ duo etiam ſeparatim ſufficiunt ad effe-
ctum manutentionis. Rot. *decif* 802. *num.* 1. *par.* 1.
diuerſ. Canal. *deciſ.* 432. *num.* 1. Greg *deciſ.* 200. *num.*
2. & fuit dictum in hac eadem cauſa *coram R.P.D.*
meo Buccabella ſub die 9. Maij anni præteriti.

Qua quidem poſſeſſione Cæciliæ ſtante, quæ
litem introduxit in Rota ſuper petitorio & poſſeſ-
ſorio, mediante commiſſione cum facultate manu-
tenendi, poſſunt eius hæredes, & ſucceſſores ſine
apprehenſione, petere manutentionem; nam licet
2 regulariter poſſeſſio non tranſeat in ſucceſſores ſi-
ne apprehenſione, ex *l cum hæredes ff. de acq. poſſ.*
hoc tamen non procedit, quando prout hic, per
litem antea introductam, inſtantia continuata fuit,
Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 62. Rot *deciſ.* 315. *p.*
4. *diuerſ.* & apud Pacific. *deciſ.* 141. *num.* 3. *ac in Re-*
cent. deciſ. 411. *num.* 17. *par.* 6. *& in Recanaten. Præ-*
dij 14. *Maij* 1635. *coram me*, & benè firma-
tur in d. deciſione R. P. D. mei Buccabellæ, quæ
optimè etiam reſpondet obiectioni deductæ ex
clauſula ſine præiudicio iudicij poſſeſſorij appoſita
in commiſſione huius cauſæ per Nuntium Coloniç,
3 quia quamuis prædicta clauſula operetur quod Iu-
dex *à quo* poſſit procedere ad executionem ſuæ
ſententiæ, non tamen impedit quominus Iudex *ad*
quem poſſit manutentionem concedere, detecta
nullitate vel iniuſtitia ſententiæ; maximè ſuperue-
niente particulari commiſſione Signaturæ Iuſtitiæ
cum facultate manutenendi. Rot. *deciſ.* 91. *num.* 11.
coram Greg XV. & ibidem Adden. *num.* 13. *ad fin.* &
fuit etiam dictum in *Romana Vineæ* 13. *Iunij* 1634.
coram R. P. D. meo Merlino.

Nec prædicta manutentio impediri poteſt ex
perſona D. Epiſcopi & Principis Leodieñ. ex bene
ponderatis in d. deciſione R. P. D. mei Buccabel-
læ. Quoniam in feudis Leodien. admittuntur etiam
4 fœminæ ex conſuetudine loci de qua, & in ſpecie
Caſtri de quo agitur, teſtantur Pares Curiæ feu-
dalis eiuſdem Principis *Sum. num.* 10. & fuit quo-
que à Rota canonizatum coram Canal. *deciſ.* 172.
num. 2. & 3. & *deciſ.* 362. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* Præſer-
5 tim cùm in huiuſmodi feudis nullũ requiratur ſer-
uitium perſonale, aut tale quod per fœminas præ-
ſtari non poſſit. Ruin *conſ.* 18. *num.* 17. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.*
4. *num.* 18. *lib.* 1. Corn. *conſ.* 18. *num.* 9. *lib.* 1. Et tollitur
6 difficultas ſtante inueſtitura conceſſa D. Franciſcæ
ab eodem Principe Epiſcopo Leodieñ. ſeu eius Cu-
ria feudali *Summ. num.* 9. quæ quoad Godefridum
operatur, vt minus poſſit admitti exceptio de iure
tertij ad impediendam manutentionem, Sutd. *conſ.*
557. *num.* 2 Rot. *dec.* 131. *num.* 10 *pare.* 2. *diuerſ.* Tantò
7 magis cùm in hoc iudicio ſummariiſſimo manu-
tentionis non admittantur exceptiones turbidæ, &
altiorem indaginem requirentes, Rot. *coram*
Greg. XV deciſ. 549 *num* 6. & 337. *num.* 2. *par.* 3.
recent.

Ex quibus reſponderunt Domini pro manuten-
tione D. Franciſcæ hæredis Cæciliæ, non obſtan-
tibus exceptionibus oppoſitis in memoriali dato
pro parte Epiſcopi & Godefridi ad obtinendam di-
lationem, ſcilicet de non integra tranſportatione
actorum, & de intereſſe eiuſdem Principis. Etenim
prima ceſſat ex quo non probatur deficientia acto- 8
rum. Secunda verò de intereſſe eiuſdem Principis
Epiſcopi non poteſt retardare expeditionem, cùm
ipſe Princeps fuerit ad cauſam admiſſus in ſtatu &
terminis, nouámque inueſtituram eidem D. Fran- 9
ciſcæ hæredi conceſſit, vt in inſtrumento quod da-
tur in *dict. eius Summ. num.* 9. cuius vigore bene po-
teſt petere non modò manutentionem, ſed etiam
immiſſionem pro confirmanda eius poſſeſſione, ex
doctrina Bald *in cap.* 1. §. *inſuper. n.* 3. *de prohib. feud.*
alienat. Bart. *in l. vti frui.* § *verum ff ſi vſusfruct petat.*
Menoch. *de adipiſc poſſ. remed.* 4. *num.* 349. Tiraq.
in retract. de mort. part. 6. *declarat* 1. *num.* 2. 8. & 9.

Præſertim cùm vt firmatur in eadem huius cau-
ſæ deciſione coram R. P. D. meo Buccabella, non 10
ſit dubium, quod ipſa Cæcilia à qua cauſam ha-
bet D. Franciſca, præter vſum fructum quem habe-
bat, etiam deinde ſucceſſerit filiis præmortuis ab
inteſtato in proprietate vtilis dominij, ex diſpoſi-
tione iuris communis, de qua in *Auth. defuncto. C.*
ad Tertull. & in §. *ſi igitur defunctus*, *in Authen. de*
hered. ab inteſt. Atque proinde ex hoc etiam ſuper-
uenienti nouo titulo mutaſſe cenſeatur eius poſſeſ-
ſionem, reſpectu pariter iſtius vtilis dominij etiam
abſque alia declaratione. Dec. *conſ.* 400. *num.* 5.
cum aliis adductis per Rotam *deciſ.* 97. *num.* 4.
cum ſeqq. & deciſ. 108. *num.* 2. *par.* 5. *recent.* Ita vt hæc
poſſeſſio iudicari ſimiliter debeat titulata, tam re- 11
ſpectu vſusfructus quàm acquiſitionis proprietatis,
ſeu vtilis dominij, ſicque multò magis etiam in cõ-
curſu manutenenda, & præferenda. Menoch. poſt
alios *de retin. d. remed* 3. *num.* 374. Rota *deciſ.* 412.
num. 1. *coram Greg XV.* & poſt Modern. Peruſin. *in*
tract. mandat. de manutenend. deciſ. 164. *num.* 17.

Neque contrarium prætendi poteſt ex aſſerta
cõſuetudine Comitatus Loſſenſis, diſponere præten-
dentis filios in ætate pupillari morientes non tranſ-
mittere hæreditatem, ſeu bona ad eorum hæredes
ab inteſtato; quia adhuc illa probata non reperitur,
& probata non releuaret, cùm Caſtrum de quo agi-
tur ſitum ſit ſub diuerſo Comitatu, ſcilicet de Cor-
theſem, in quo talis non viget conſuetudo quæ
non ſuffragatur de vno loco ad alium, ſed iuſtifica- 12
ri debeat in eodem loco, ac in ſpecie caſus contro-
uerſi, ex relatis per Rotam *d. deciſ.* 172. *num.* 5. & *de-*
ciſ. 205. *num* 8. *coram Canall.* quæ eſt etiam *in recent.*
deciſ. 422. *ſub num.* 13. *par* 1.

Et ita deciſum D. Franciſca hærede tantùm in-
formante; Altera parte pluries citata & informare
recuſante.

Calciaten. Iuris corrigendi.

Lunæ 21. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

De Iuriſdictione Epiſcopi in quolibet loco
ſuæ Diœceſeos non exẽpto circa cauſas
criminales ad ſtatum Eccleſiaſticum per-
tinentes, tam de Iure communi quàm ex
diſpoſitione Concilii Tridentini fundata.

SVMMARIVM.

1 *Referuntur prærogatiuæ Epiſcopi circa cauſas cri-*
minales ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes, in
quibus

quibus de iure communi habet intentionem fundatam.

2 *Epiſcopus in ſua Camera poteſt habere Tribunal, & locus carcerationis eſt arbitrarius.*

3 *Epiſcopus ex diſpoſitione Concil. Trid. in ſua domo & conſueto Tribunali coram ipſius Notario cauſas Capitularium cum aſſiſtentia Adiunctorum cognoſcere tenetur.*

4 *Epiſcopus non tenetur ex conſuetudine immemorabili agnoſcere de cauſis criminalibus in vna ciuitate, cuius Eccleſia alteri eiuſdem diœceſis tanquam antiquiori ditiori & digniori eſt vnita.*

5 *Epiſcopus in quo caſu poteſt extrahere cauſas criminales de vna Eccleſia ad aliam & de iis cognoſcere.*

6 *Obſeruantia conſuetudinis non quoad delicta leuiora ſed grauiora neceſſariò eſt obſeruanda.*

7 *Cuſtodia qualitas ſecundum diſpoſitionem iuris communis arbitrio Iudicis remittitur.*

8 *Conſuetudo puniendi corrigendi & carcerandi Capitulares in eadem ciuitate non autem in qualibet parte diœceſis Ordinarij, per Concil. Trid. ſublata cenſetur.*

9 *Epiſcopus iurans ſeruare conſuetudinem alicuius Eccleſiæ non tenetur ad obſeruantiam conſuetudinis per Concilium ſublata.*

10 *Concordia per Epiſcopum & Capitulum ſublata cenſetur, cùm non fuerit à Sede Apoſtolica confirmata.*

DECISIO LVIII.

PRo confirmatione ſententiarum Rotalium, reſponderunt DD. earum inſpecta validitate, & Iuſtitia. Validitas ſatis clarè conſtat ex reuolutione actorum, vbi de Iuriſdictione, mandato procuræ, citatione, & aliis ſolemnitatibus requiſitis per Rot. *deciſ. 602. n. 1. & 708. num. 1. part. 2. recent.* Iuſtitia verò clarius apparet ex ſe, rationibus, & fundamentis benè congeſtis in deciſionibus in hac eadem cauſa factis, coram bon. mem. Remboldo ſub die 10. Maij 1624. & coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano ſub die 5. Maij 1614. quarum vigore prolatæ fuerunt ſententiæ, vbi pronunciatum fuit Epiſcopum Calag.[num] in cauſis criminalibus poſſe conuenire Capitulares Eccleſiæ Calciaten. in qualibet parte ſuæ diœceſis, vſque ad ſententiam excluſiuè, & Adiunctos teneri, & obligatos fore aſſiſtere in domo eiuſdem Epiſcopi, & eius conſueto Tribunali, vbi prędictæ cauſæ criminales fulminantur, eóſque poſſe carcerari in carcere eiuſdem Ordinarii, vt latius in ipſis ſententiis.

1 Nam Epiſcopus in tota ſua diœceſi habet Iuriſdictionem ordinariam, tam voluntariam, quàm contentioſam, merum, & mixtum imperium, & ita in quolibet loco ipſius diœceſis non exempto poteſt ſalua Maieſtate imperij ſui, ſaluóque more maiorum pro Tribunali ſedere, cauſas ad Eccleſiaſticum forum ſpectantes audire, perſonas Eccleſiaſticas (cùm earum exceſſus exegerint) capere, & carceri eiuſdem Ordinarij deputare, corrigere, punire, & caſtigare, nec non, & cætera, quæ ad ipſius ſpectant officium liberè exercere, ſuper quibus omnibus habet intentionem fundatam non ſolùm de Iure communi, *cap. Cum Epiſcopus 7. de offic. ordin. in 6.* Vellencin. *in tract. de carit. ſubſid. q. 33. n. 3.* Gonzal. *in reg. 8. proœm § 2. n. 25.* Bertacchin. *in tract. de Epiſcop. 5. lib. 4. n. 70. & 71.* qui tenet Epiſcopum in Camera ſua poſſe habere Tribunal, & quod locus carcerationis ſit arbitrarius, Farinac. *in prax. q. 27. n. 99.* 2
Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap. 4 § 12. num. 3.* Bobadil. *in politic. lib. 2. cap. 17. n. 29.* ſed etiam ex diſpoſitione Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 6.* vbi Epiſcopus tenetur cum aſſiſtentia Adiunctorum cognoſcere cauſas Capitularium in eius domo, & conſue- 3
to Tribunali coram ipſius Notario, Armentar. *ad recompilat. ll.* Nauar. *lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis*, Sarau. *de adiunct. quæſt. 20.* Mantic *deciſ. 180. num. 9.*

Nec obſtat teſtes deponentes Epiſcopum con- 4
ſueuiſſe agnoſcere de huiuſmodi cauſis in Ciuitate Calciaten. ex immemorabili conſuetudine, quæ apparebat valde rationabilis, cùm diœceſis Calag.[na] videatur diſtincta, & diuerſa à Calciaten. quia tollitur obiectum ex quo Eccleſia Calciaten. fuit vnita Calag.[næ] tanquam antiquiori, ditiori, & digniori, Gonzal. *in reg. 8. gloſſ. 5. § 7. num. 32.* Rot *deciſ. 296. & p. 1 deciſ. 708. n. 4. p. 2. recent.* & eſt vnus Epi- 5
ſcopus, vna diœceſis, vnus Decanus & vnicus Vicarius generalis, qui reſidet in Eccleſia Calag.[næ] & ſic poteſt Epiſcopus extrahere de vna ad aliam, & ibi cognoſcere cauſas, Mandoſ *conſ 27. verſ. tertium caput*, & huiuſmodi diœceſes non ſunt penitus diſtinctæ, vt fuit conſideratum in *d. deciſ coram Remboldo.* Quod tantò magis procedit, quia immemorabilis conſuetudo probata per dd. teſtes, vt Epiſcopus conſueuerit cognoſcere de cauſis Capitularium, per ſe vel per Vicarium, aut alium delegatum in ipſa ciuitate Calciaten. non eſt in ſpecie ſuper iſtis cauſis grauioribus & atrocioribus in quibus verſamur, & ideò nihil releuat cùm verificari poſſit in
dictis leuioribus & neceſſariò ſit probanda con- 6
ſuetudinis obſeruantia quoad grauiora, in puncto Cravett. *conſ. 30. n. 5* Surd. *conſ 154. n. 26. lib. 3* Rot. coram Greg. XV *deciſ 451 n 2.*

Et in omnem euentum non videtur Epiſcopus poſſe cogi ad cognoſcendum de cauſis grauioribus in ciuitate Calciaten. quia Concilium Tridentinum diſponit alternatiuè, quod cognoſcantur cauſæ, vel in domo Epiſcopi, vel in conſueto eius Tribunali, & ſic videtur eſſe remiſſum eius arbitrio; prout magis ſibi expedire videbitur, attenta diſpo-
ſitione Iuris communis, ſecundum quod qualitas cu- 7
ſtodiæ remittitur arbitrio Iudicis, Menoch. *de arbitr. caſ. 305. n. 5 & 6.* Farinac. *de carcer. & carcerat. q. 27. n. 99.* Ceſſátque omnino difficultas, quia quatenus fuiſſet probata prædicta immemorabilis con-
ſuetudo puniendi, corrigendi, & carcerandi, 8
Capitulares Calciaten. in ipſa Ciuitate Calciaten. & in carceribus ibidem exiſtentibus, non autem in qualibet parte ſuæ diœceſis, vbi domum, aut tribunal habet; adhuc non ſuffragaretur, cùm cenſeatur ſublata per Trid *d. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 6.* prout in hac eadem cauſa declarauit Sacra Congregatio ipſius Concilij ſub die 7. Septembris 1630. Procuratoribus, & Aduocatis vtriuſque partis auditis, & rationibus hinc inde allatis maturè propoſitis, vti *in ſum. Epiſcopi n. 3.* & refert Barboſ. *in tract. de Canon. cap 28 n. 11.*

Qua declaratione ſtante non releuat, quod Epiſ- 9
copus pro tempore iurauerit ſeruare conſuetudinem, Eccleſiæ Calciaten. cùm non teneatur ad obſeruantiam conſuetudinis ſublatæ per Concil. Seraph. *de priuil. iuram priuil. 117. n. 5.* vt fuit benè ponderatum
coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, & con- 10
cordia facta per Epiſcopum, & Capitulum Calciaten. cùm non fuerit à Sede Apoſtolica confirmata, cenſetur etiam ſublata à *d. Concil. in dict. cap 6. verſ. verò ibi, non obſtantibus concordiis;* idémque declarauit

ranit Rota çoram Seraphin. in hac eadem cauſa in *deciſ. 775. per tot.*

Et ita deciſum Epiſcopo tantùm informante, Procuratore Capituli pluries citato, &c.

Camerinen. Parochialis, ſeu Prioratus.

Lunæ 18. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio beneficij ante motam litem capta valida eſt, præſertim quando de ea conſtat tam ex publico Inſtrumento quàm ex iudicio à parte vigore Breuis Apoſtolici intentato; vbi plura de nullitate & iniuſtitia ſententiæ in canonizatione reſeruationis beneficij de qua nullatenus conſtat, fundatæ.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum publicum probat poſſeſſionem captam ante motam litem alio in poſſeſſione non exiſtente.*

2 *Poſſeſſio probatur ex iudicio à parte vigore Breuis Apoſtolici contra poſſeſſorem intentato.*

3 *Poſſeſſione anteriori ſtante manutentio eſt concedenda etiam in concurſu poſſeſſionis.*

4 *Poſſeſſio videtur manutenibilis authore Pratore capta.*

5 *Breuis narratiua non plenè & concludenter iuſtificata, ſententia remanet nulla & notoriè iniuſta, tanquam in canonizatione reſeruationis beneficij de qua nullatenus conſtat, fundata.*

6 *Sententia notoriè iniuſta non poteſt anteriori ſua poſſeſſione poſſeſſorem priuare.*

7 *Poſſeſſor cùm nunquam ſe habuerit pro ſpoliato, contrarium à parte debet probari.*

8 *Poſſeſſionem ciuilem ſemper retinuiſſe præſumitur qui contra colonos pro conſignatione fructuum continuò egit.*

9 *Orator apparens in ſupplicatione Sanctiſſimo porrecta incidit in pœnam amiſſionis.*

10 *Poſſeſſio facta in vim prouiſionis Apoſtolica poſſeſſorem beneficio non priuat.*

11 *Prouiſione Ordinarij præcedente ad eius fauorem qualibet interpretatio eſt facienda.*

12 *Penſionariorum nonnullorum in ſupplicatione facta mentione, ab iis ſupplicatio porrecta præſumitur.*

13 *Supplicatione non regiſtrata nullum ex ea ſumitur argumentum.*

14 *Supplicatio vt dicatur porrecta per certam perſonam, non ſufficit præſumptio ſed concludens probatio requiritur.*

15 *Abſens ab vrbe de tempore porrecta ſupplicationis, nec habuiſſe notitiam, nec illius vigore poſſeſſionem accepiſſe præſumitur.*

DECISIO LIX.

PRo Informante reſponderunt Domini, ſcilicet manutentionem eſſe
concedendam Andreæ Valentino,
1 quia cōſtat de eius poſſeſſione capta
ante motam litem, ſuper beneficio,

de quo agitur, tam ex publico Inſtrumento *ſumm.
num.* 2. quod bene probat alio non exiſtente in
poſſeſſione; ita Papinian. *in l. prædia* 48. *ff. de ac-
quiren. poſſeſſ.* Hond. *conſ.* 86. *num.* 30. *lib.* 2. Rot. co-
ram Gregor. XV. *deciſ.* 171. & 268. vbi Adden.
num. 1. quàm ex Iudicio intentato à Ioan. Baptiſta 2
coram A. C. vigore Breuis Apoſtolici contra dict.
Andream vti poſſeſſorem, Rot. *coram Caual.
deciſ.* 535. *num.* 2. & *deciſ.* 802. *part.* 1. *diuerſor.* qua
poſſeſſione anteriori ſtante abſque dubio venit 3
concedenda manutentio, etiam in concurſu poſ-
ſeſſionis Ioan. Baptiſtæ, quæ poſterior eſt, *cap. li-
cet cauſam de probat.* Bart. *in l. vnica, num.* 8. *C. vti
poſſid.* Boccae. *de interd. cap.* 10. *num.* 4. Rot. *coram
Gregor. deciſ.* 9. *num.* 5. & *deciſ.* 40. *num.* 2. cum
aliis.

Non obſtat quod Ioannes Baptiſta acquiſiuerit
poſſeſſionem vigore mandati A. C. in executionem
d. Breuis, ex quo prædicta poſſeſſio videtur ma- 4
nutenibilis tanquam capta auctore Pratore, ex
l. iuſtè poſſidet, ff. de acquir. poſſeſſ. Quia reſponde-
tur quod cùm A. C. iniuſtè proceſſerit non iuſti-
ficata plenè & concludenter narratiua Breuis, prout 5
requirebatur ex fundamentis & rationibus in dua-
bus deciſionibus coram me in hac eadem cauſa
factis, illius ſententia remanſit nulla, & notoriè
iniuſta, dum fundatur in canonizatione reſerua-
tionis huius beneficij, de qua nullatenus conſtat,
Pariſ. *conſ.* 41. *n.* 14. *lib.* 4. Mart. *de clauſ. clauſ.* 19. *n.* 5.
part. 1. Garz. *de benefic. part.* 6. *cap.* 3. *num.* 10. & *ſeqq.*
Rota *deciſ.* 423. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* & coram Greg.
deciſ. 53. vbi Adden Caual. *deciſ.* 947. & ideò non
potuit Andream priuari ſua anteriori poſſeſſione, 6
l. fin. vbi Gloſſ. *C. ſi per vim*, Angel *in l. clam. poſſi-
dere*, §. *qui ad nundinas num.* 2. *ff. de acquir. poſſeſſ.*
Gonzal. *in regul.* 8 *gloſ.* 9. *in annot. contra nullit. n.* 261.
Seraph. *deciſ.* 732. *n* 1.

Maximè cùm non ſe habuerit vnquam pro ſpo- 7
liato, prout ex aduerſo probari debebat, Gregor.
deciſ. 307. *num.* 11. Seraphin *deciſ.* 1041. & 1386.
num. 2. Garz. *de benefic part.* 1. *cap.* 5. *num.* 573. &
ſequentibus: imò poſſeſſionem ciuilem ſemper re- 8
tinuiſſe præſumitur, ſiquidem continuò egit con-
tra colonos pro conſignatione fructuum, vt *in
ſumm. num.* 7. quod procedit, etiam non obſtante
clauſula, *Parito*, quæ in præſenti non impedit ma-
nutentionem, Rot. *deciſ.* 319. *num.* 1. *verſ. qua
reſolutio part.* 2. *recent.* vbi plures aliæ cumulantur.

Nec obſtat, quod Andreas ceperit poſſeſſionem
literis non expeditis, & quod appareat Orator in 9
ſupplicatione Sanctiſſimo porrecta, quo caſu in-
cidit in pœnam amiſſionis, iuxta Conſtitutionem
Iulij III. Nam vltra quod prædicta exceptio tan-
quam requirens altiorem indaginem, non eſt ad-
mittenda in hoc ſummario Iudicio, tollitur ob-
iectum cùm poſſeſſio fuerit capta in vim prouiſio- 10
nis Apoſtolicæ, vt apparet ex Inſtrumento adeptio-
nis, Rota *in Placentina Capellania* 21. *Maij* 1601.
coram Cardinali Pamphilio, & *in Aquilana Capella*
25. *Iunij* 1610. *coram Pennia*; dum autem præceſſit
prouiſio Ordinarij, ad eius fauorem eſt facienda 11
quælibet interpretatio pro euitanda pœna dictæ
Conſtitutionis, itavt in vim ipſius, non autem al-
terius prouiſionis poſſeſſio capta dicatur, Creſc.
deciſ. 1. *de cauſ. poſſeſſ.* & *propr.* Rot. *deciſ.* 174. *part.* 3.
recent.

Demum videtur ceſſare difficultas quoniam cùm 12
in ſupplicatione legantur nonnulli Penſionarij,
debet præſumi, quod ab eis ſupplicatio fuerit

porrecta, Card. *conſ.25. num.7.* Seraph. *deciſ.560.*
13 *num.1. & 2.* & cùm non fuerit regiſtrata nullum ex ea poteſt ſumi argumentum, Gregor. *deciſ. 61.* vbi Adden. *num.2.* Etenim ad effectum vt dicatur porrecta per Andream, non ſufficit præſumptio,
14 ſed requiritur concludens probatio, provt in caſu dictæ Conſtitutionis reſpondit Rota coram Put. *deciſ.27. in fin. lib.1.* Garz. *de benefic. part.4. cap.2. num 50. cum ſequentibus*, Gonzal. *in reg.8. gloſ.15. num.88. & ſequentibus*, quæ ratio optimè procedit
15 in præſenti, cùm Andreas fuerit abſens ab vrbe de tempore porrectæ ſupplicationis, & ſic præſumitur nullam habuiſſe notitiam, nec illius vigore poſſeſſionem accepiſſe, Achill. *deciſ. 1. de ſupplen. neglig. Prælator.* Mobed. *deciſ.4. de probat.*

Et ita reſolutum vna tantùm parte informante, altera pluries citata, & informare recuſante.

Venuſina Archipresbyteratus.

Lunæ 18. Maij. 1637.

ARGVMENTVM.

Prouiſus ab Ordinario de Archipresbyteratu tanquam de ſimplici Parochiali de cuius ſtatu per ſpatium 70. annorum præſcripto conſtat, in eo eſt manutenendus, non obſtantibus quæ de nouo ad probandam Collegialitatem inculcantur.

Vide ſuprà *Deciſ. 41.*

SVMMARIVM.

1 *Signa influentia ad Collegialitatem eam neceſſariò non inferunt, maxime cum ex teſtibus probetur Eccleſiam non eſſe numeratam ſed receptitiam.*
2 *Signa cùm ſint æquiuoca & de recenti non probant, vel ex aliis probationibus conquaſſantur.*
3 *Curatus non poteſt dici qui penes plures exiſtit.*
4 *Presbyteri actus adminiſtrationis Sacramentorum exercentes ab Archipresbytero deputati cenſentur.*
5 *Presbyterorum ab Archipresbytero dependentia quomodo probatur.*
6 *Cura reſidentia penes Presbyteros uti Collegium quomodo deſtruitur.*
7 *Archipresbyter abſque alia ſpeciali approbatione & licentia, habet facultatem adminiſtrandi Sacramenta tam de iure communi quàm ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini.*
8 *Curam animarum ad Archipresbyterum ſpectare non autem ad Presbyteros, vnde colligitur.*
9 *Prouiſus de Archipresbyteratu tanquam de ſimplici Parochiali conſequenter tanquam de tali poſſeſſionem accipit.*

DECISIO LX.

DOMINI ſteterunt in deciſis coram me ſub die 6. Iunij anni præteriti. Quia reſeruatio huius Archipresbyteratus non fuit plenè, & concludenter probata, provt probari debet quando agitur contra prouiſum ab Ordinario, & conſtat de ſtatu Parochialitatis præſcripto per ſpatium 70. annorum, vt latius in ipſa deciſione quæ reuidetur, §. *quia, & §. concurrunt.*

Non obſtant, quæ de nouo inculcantur ad probandam Collegialitatem, videlicet quod in hac Eccleſia adſunt diſtributiones quotidianæ, maſſa communis, Miſſæ conuentuales, diuina officia, in communi Choro recitata, Archiuium & ſigillum, quæ ſunt ſigna influentia ad Collegialitatem, quia 1
ex illis non infertur neceſſariò ad Collegialitatem, cùm ex teſtibus qui dantur, probetur Eccleſiam iſtam non eſſe numeratam, ſed receptitiam, & quemlibet Clericum ad illius ſeruitium admitti, & ob id Archipresbyteratum pro tempore vacantem fuiſſe ab Ordinario collatum, vt *in ſumm. aliàs dato num.10.* ideóque præfata ſigna redduntur æquiuoca, poſſunt enim conuenire ſimplici Confraternitati, & congregationi, vt ſatis fuit ponderatum *in dict. deciſione coram me, §. non obſtante, & §. ſecundò*, vbi plenè prædicta obiecta tolluntur. Archiuium verò tanquam de recenti erectum admittit eandem reſponſionem, & ſigillum cenſetur priuatum ipſius Eccleſiæ, non autem Collegiatæ, cùm ſolùm contineat imaginem Sancti Petri, & ſic cùm
ſimiliter ſint æquiuoca & de recenti non probant, 2
vel conquaſſantur ex aliis probationibus Nuntij, Canal. *deciſ 266. num. 4. & 5.* Gregor. *deciſ. 387. n 14.* Rot. *in Nolana primiceriatus 2. Maij 1614. coram Eminentiſſ. D. Veroſpio.*

Nec etiam obſtat nouum obiectum, quod animarum cura exerceatur indiſtinctè ab omnibus Eccleſiæ Dignitatibus abſque licentia Archipresbyteri, & ideo non poſſit ipſe dici Curatus, dum exi- 3
ſtit penes plures, argum. *text. in cap. ſtatutum de elect. in 6.* Oltrad. *conſ.67.* Gonzal. *gloſ.6. num.158.* Teſtes dati pro parte Gaſparrini in eius *ſumm. n.3.* non probant, quod exercitium Curæ ſit ita commune omnibus aliis Presbyteris, vt non habeant aliquam dependentiam ab Archipresbytero, provt neceſſe eſt ad effectum vt dici poſſit etiam penes ipſos reſidere Curam animarum, quo caſu haberent locum doctrinæ nuper allegatæ; ſed potius
actus illi adminiſtrationis Sacramentorum relati 4
per dd. teſtes, potuerunt ab ipſis Presbyteris exerceri de ordine eiuſdem Archipresbyteri, ac tanquam ab eo deputati, vt in caſu *text. cap. cum ob Eccleſiarum de offic. Ordin.* Rot. *deciſ. 52. num. 16. part. 2. diuerſ.* & latius *in Camerinen. Parochialis, ſeu Prioratus 27. Martij præteriti coram me.*

Quod autem dd. actus poſſint dici facti ab ipſis 5
Presbyteris tanquam dependentibus, & deputatis ab eodem Archipresbytero, conſtat ex datis *in ſum. Nuntij num. 4. & 6.* vbi apparet collationem Baptiſmi factam fuiſſe de ordine ipſius Archipresbyteri, & recenſentur nomina mortuorum, quibus adminiſtrata fuerunt Sacramenta Confeſſionis, & Sanctiſſimæ Euchariſtiæ à diuerſis Presbyteris huius Eccleſiæ, tanquam Coadiutoribus Archipresbyteri; nec non adſunt plures licentiæ datæ ab Epiſcopo audiendi confeſſiones, in quarum conceſſione Epiſcopus facultatem tribuit illis, vt Sacramenta adminiſtrare poſſint, de licentia tamen
Archipresbyteri; vnde eo magis infertur ad ex- 6
cludendam reſidentiam curæ penes dd. Presbyteros, vti Collegium, & quod ab eis exerceatur nomine proprio, ſiquidem ſi ipſi eſſent Curati, non indigerent particulari approbatione ad audiendas confeſſiones, ſed requireretur

inſtitutio

Google

inſtitutio auctorizabilis Ordinarij pro eorum admiſſione in iſta Eccleſia, & eo ipſo haberent facultatem adminiſtrandi Sacramenta, prout habet Archipreſbyter abſque alia ſpeciali approbatione, &
7 licentia, tam attenta diſpoſitione Iuris communis, vt per Socin. *in cap. Cum & plantare, n.8. & 23. de priuileg.* quàm etiam ex diſpoſitione Sacri Concilij Trid. *ſeſſ. 23. cap. 15. de reformatione*, Suarez *de Sacram. pænit. diſp. 28. ſect. 4. n. 21.* cum aliis adduct. per Modern. *in collect. ad Trident. n. 18.*

8 Quibus accedit, quod ſolus Archipreſbyter tempore Paſcharis diſtribuit & colligit bullectinos impreſſos cum ſuo nomine, contrahit matrimonia, deſcribit Baptizatorum, & mortuorum nomina. Quæ omnia probant ad illum, non ad Presbyteros animarum curam ſpectare, Gloſſ. *in Clem. dudum verb. impediant de ſepult.* Abb. *in cap. dudum el 2. num. 7. de elect.* Rot. *deciſ. 52. n. 10. p. 2. diuerſ.*

Minus releuat, quod Molpheſius anteceſſor, & Nuntius Modernus Archipresbyteri, poſſeſſionem acceperint huius Archipresbyteratus per ſtatum in Choro cum aliis Presbyteris. Etenim nullibi conſtat, quòd prædicta poſſeſſio fuerit capta Capitulariter, & tanquam de prima dignitate in Collegiata, prout erat neceſſarium, immò apparet prædictos
9 fuiſſe prouiſos, tanquam de ſimplici Parochiali, & ſic conſequenter tanquam de tali poſſeſſionem accepiſſe, Gregor. *deciſ. 921. n. 5.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

Romana Societatis Officij.

Lunæ 8. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

De ceſſione Societatis in alterius fauorem facta; vbi plura de mandato ab A. C. contra hæredes primi cedentis obtento, non exequendo, extinctione prætenta Societatis haudquaquam verificata.

SVMMARIVM.

1 *Actorem agentem per poſſibile ſufficit excludere.*

2 *Bis velle ſoluere vel ſuum iactare nemo ſcienter præſumitur.*

3 *Fructuum ſolutio & crediti aſſignatio ſignum eſt Societatis adhuc durantis.*

4 *Solutio pro ceſſione Societatis quomodo & à quo facta probatur.*

5 *Debitum non præſumitur quis velle ſoluere abſque quietantia ſub periculo reiteratæ ſolutionis.*

6 *Extinctione Societatis præcedente ſuperflua eſt obligatio cedentis.*

DECISIO LXI.

INITA Societate ſcut. 250. monetæ in ſorte principali ſub die 26. Ianuarij 1626. ad fauorem Franciſci Zeccadori ſuper officio Caroli Guzzoni, cum obligatione, & acceſſione Nicolai Guzzoni eius patrui, fuit illa poſtea ceſſa ſub die 22. Maij 1613. ab eodem Zeccadoro ad fauorem Honorati, qui ſub die 24. eiuſdem declarauit in dicta ceſſione ſe non habere niſi purum nomen, ſed omne commodum, & incommodum ſpectare ad Ioannem Dominicum Mannum, cuius ceſſionis vigore idem Mannus exegit fructus dictæ Societatis à Carolo Guzzono, nepote & hærede dicti Nicolai principalis debitoris, creditúmque hæreditarium in illius extinctionem recepit. Verùm quia agens ad conſequutionem dicti crediti ſic ſibi aſſignati, fuit excluſus per creditores anteriores dicti Nicolai, rediit contra hæredes Zeccadori primi cedentis, & ſub prætextu, quod ante ceſſionem Societatis fuiſſet extincta per Nicolaum principalem debitorem, obtinuit contra illos mandatum exequutiuum ab A. C. à quo cauſa mihi delata, conſului Rotam ſuper dicti mandati exequutione, & dubio pluries propoſito, maturiuſque diſcuſſo, tandem hodie illud non eſſe exequendum Domini cenſuerunt.

Ratio reſolutionis fuit, quia de prætenſa extinctione nullibi conſtat, & Manno eam allegauti incumbebat onus concludenter probandi, vti fundamentum ſuæ intentionis, ad effectum, vt ſibi competeret indebitæ pecuniæ repetitio, cùm per poſſi- 1
bile ſufficiat excludere Actorem agentem, Bart. *in l. cum in debito n. 4. de probat.* Alex. *conſ. 83. n. 1. lib. 1.* cum aliis relatis per Rot. *in Narnien. ſeu Romana fructuum dotis ſub die 8. Februarij 1627. coram Cardinali Verili.*

Non obſtant geminatæ adnotationes factæ per Zeccadorum in ſuo libro ſub his verbis, ibi; *A di 4. di Maggio 1613. da Nicolo Guzzone ſcudi 243. per caſſare vna compagnia d'Officio di ſcudi* 250. ac ſimiliter à tergo fidei dictæ Societatis eadem die, ibi; *Son ſodisfatto della ſorte, & frutti della retroſcritta compagnia, & prometto conſentire alla caſſatione di quella o retrocederla ad ogni volunta de Nicolo.* Ex quibus ad prætenſam extinctionem inferri prætenditur, quoniam apparet dictas adnotationes eſſe erroneas, quoad nomen Nicolai, cùm conſtet eum obiiſſe de menſe Octobris 1611. & ſic per menſes 18. ante ceſſionem, vt *in ſumm. Zeccadori num. 2.* quod comprobatur ex ſubſequentibus vrgentiſſimis coniecturis.

Prima quæ eſt vehementiſſima, reſultat ex ſolutione fructuum dictę Societatis facta per Nicolaum principalem debitorem eidemmet Zeccadoro, vſque ad vltimum ſemeſtre tempore ſui obitus, vt in *ſumm. additionali num. 2.* ſi autem pecunias dediſſet pro extinctione, poſteà fructus non ſoluiſſet, prout ſoluit; nemo enim præſumitur ſcienter velle bis 2
ſoluere, vel ſuum iactare, ex adnot. *in l. cum in debito, ff. de probation.* Bald. *in l. fin. C. de dot. promiſſ.* Decian. *conſil. 78. num. 34. lib. 4.* Rot. *deciſ. 134. num. 1. part. 2. recent.*

Secunda coniectura prouenit ex continuatione ſolutionis fructuum eiuſdem Societatis factæ per Carolum Guzzonum nepotem, & hæredem dicti Nicolai eidem Manno vti ceſſionario, qui ſubſequenter creditum hæreditarium in ſolutum ab ipſo Carolo habuit, & acceptauit, vt *in ſum. n. 8.* ſignum
euidés quod Societas adhuc durabat, aliàs enim nec 3
fructuum ſolutio nec crediti aſſignatio facta foret.

Tertia coniectura oritur ex depoſito facto à Manno in Banco illorum de Donis ad fauorem Zeccadori ſub his verbis, ibi; *A di 30. Aprile 1613. ſcudi 190. & b. 30. moneta recó Domenico Manno co tanti diſſe per ottener vna ceſſione d'vna compagnia d'Officio per gl'atti del Ciareſolletta*, & ſub die 4. Maij & ſic poſt 4. dies Zeccadorus fecit adnotationem in ſuo libro, & ſubſequenter ſub die 22.

eiuſdem menſis fecit ceſſionem per confeſſionem de recepto ad fauorem Honorati, qui declarauit in contractu non habere niſi purum nomen, vt in *eodem ſumm. num.6. & 7.* Ex qua facti ſerie clarè
4 colligitur ſolutionem factam Zeccadoro pro ceſſione Societatis, fuiſſe illi factam non à Nicolao iam fere per biennium demortuo, ſed à Manno mediante perſona Honorati, vt benè indicant tempora ſuprà ponderata.

Quarta & vltima coniectura deſumitur ex tacita confeſſione eiuſdem Manni, acceptantis ceſſionem ad ſui fauorem, mediante perſona Honorati in tempore quo optimè ſciebat Zeccadorum feciſſe priorem confeſſionem ad fauorem Nicolai Guzzoni, quæ ſcientia bene probatur ex ipſa memoria Societatis ipſi Manno conſignata, & ſua manu in parte ſubſcripta, & proptereà ignorantiam prætendere minimè poterat, ex *l. non eſt ferendus, ff. de tranſact.* cuius facti euidentiam clarè experientia docuit, cùm idem Mannus produxerit dictam memoriam Societatis & litem contrà hæredes mouit, poſt ipſius Zeccadori obitum, & tamen interceſſerant nouem anni à die ſententiæ graduatoriæ, in qua fuit excluſus Mannus de iſto credito ad diem obitus Zeccadori, vt patet ex *dat. in eodem ſumm.* Vnde fit quod ſi verè Nicolaus Zeccadoro pecunias pro extinguenda ſocietate ſoluiſſet, ipſe quoque & non Mannus memoriam Societatis recepiſſet, quia non præſumitur quis velle debitum ſoluere
5 abſque quietantia ſub periculo reiteratæ ſolutionis, ex *vulgat.*

Quæ omnia clariora redduntur ex eadem adnotatione Zeccadori facta à tergo memoriæ Societatis, vbi promittit ſocietatem cedere ad omnem vo-
6 luntatem Nicolai, quoniam ſi præceſſerat extinctio, ſuperflua quidem erat obligatio Zeccadori eam cedendi.

Ex his igitur viſum fuit non conſtare de prætenſa extinctione Societatis, & quia Zeccadorus in ceſſione non promiſit creditum exigibile, ſed ſolum eſſe verum, dixerunt Domini mandatum ad fauorem Manni obtentum non eſſe exequendum. Vtraque parte informante, &c.

Abulen. Iuriſpatronatus.

Lunæ 8. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

De Capella cum nouem Capellaniis à Cardinali de Eſpinoſa dotata, cum reſeruatione Iuriſpatronatus pro ſe & ſucceſſoribus de familia ratione dotationis à Summo Pontifice conceſſi & adiudicati. An Fundatio eiuſdem Capellæ ex piis eleemoſynis facta excludat Iuſpatronatus?

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo Antiquorum Religioſa corpora filiorum in ſepulchris Parentum tumulandi.*

2 *Inſcriptio de dotata Capella cum nouem Capellaniis poteſt ab hæredibus apponi in præmium liberalitatis & munificentiæ dotantis.*

3 *Armorum inſignia fumoſaque maiorum imagines cum ſtatuis marmoreis erectis, in ſignum nobilitatis poſteritati conſeruandæ, inque memoriam illorum qui glorioſè vixerant & honores geſſerant, affiguntur.*

4 *Dotatio ſufficiens pro acquiſitione Iuriſpatronatus Capellæ, eſt vna cauſa ex aſſignatis à Iure acquirendi patronatus, tam de Iure communi quàm ex Concilio Tridentino.*

5 *Dotatio ſufficiens includit iuſpatronatus etiam in non expreſſa reſeruatione dummodo fundans vel dotans illud non remiſerit.*

6 *Fundatio ex piorum eleemoſynis & oblationibus particularibus facta non transfert iuſpatronatus in ſingulos, ſed Eccleſia remanet libera.*

7 *Fundatione etiam ex piorum eleemoſynis ſtante non excluditur iuſpatronatus ratione dotationis.*

8 *Reſtitutio in integrum datur quando ſententia eſt iniuſta ex qua oritur læſio.*

9 *Populi cùm non ſint legitimi contradictores nec ius aut intereſſe habeant, ad defendendum ius honorificum ratione fundationis non ſunt admittendi.*

DECISIO LXII.

BONÆ memoriæ Didacus Cardinalis de Eſpinoſa memor humanæ cōditionis, ſepulchrum viuens ſibi elegit in Capella maiori Parochialis Eccleſiæ Beatæ Mariæ del Barco, oppidi de Martimuñoz de las poſſadas Abulen. Diœceſis, vbi eius maiores humati erant, imitatus religioſam 1
antiquorum conſuetudinem tumulandi corpora filiorum in ſepulchris Parentum, *ex cap. 1. de ſepultur. cap. vnaqueque 3. §. item Ioſeph. 13. quæſt. 2.* Diu. Gregor. *l. 2. Dialog. cap. 34.* Zechius *de republic. Eccl. cap. 18. num. 17.* pro cuius Capellæ conſtructione dedit fabricæ ſcuta mille, eidemque Capellæ donauit plura ornamenta precioſa, & ſupellectilia aurea & argentea, pro diuino cultu neceſſaria, aſſignando pro illorum reparatione 60500. morapetinos annuos, & mandauit, vt alia duo millia ſcuta donarentur pro dotatione ipſius Capellæ, & quod in ea erigentur nouem Capellaniæ ad augmētum miniſtrorum diuini cultus, quibus proprios redditus aſſignare voluit, facta ſuppreſſione Rectoriæ, & duorum beneficiorum, tunc in dicta Eccleſia exiſtentium, reſeruando ſibi, & ſucceſſoribus de familia iuſpatronatus, & Sepulchrorum iura priuatiuè quoad alios. Quæ omnia executa fuiſſe, conſtat latius ex literis S. Mem. Gregor. XIII. impetratis ad inſtantiam Philippi II. Hiſpaniarum Regis Catholici *ſumm. num. 1 & 2.*

Poſtea hæredes voluntate Cardinalis executioni mandata circa dotationem Capellæ, & fundationem Capellaniarum, ad conſeruandam eius memoriam & magnificentiam, ſplendoremque familiæ, affixerunt in dicta Capella armorum inſignia, fumoſaque ſtegmata maiorum, ſequenti appoſita inſcriptione in marmoreo lapide, iuxta ſepulchrum grati animi monumentum.

Didacus de Eſpinoſa Epiſcopus Seguntinus Cardinalis Præſidens Conſilij Regis, & Inquiſitionis, dotauit iſtam Capellam cum nouem Capellanijs.

Verùm cùm ex alio latere ipſius Capellæ extaret alia Inſcriptio, in qua legitur illam Capellam maiorem fuiſſe fundatam ex piorum eleemoſynis,
orta

orta fuit lis pro reformanda inſcriptione Cardina-
lis inter eius hæredes,& incolas dicti Oppidi,præ-
tendentes dictam Inſcriptionem non eſſe ita con-
cipiendam, vt Cardinali atribueretur dotatio illius
Capellæ, cum nouem Capellaniis,ſed quod in illa
Capella dotauit nouem Capellanias, ſupponendo
Capellam maiorem non fuiſſe dotatam à dicto Car-
dinali, nec in ea habuiſſe iuſpatronatus, ſuper qua
re poſt varias ſententias coram diuerſis Iudicibus
ad fauorem vtriuſque partis hinc inde prolatas,
fuit cauſa in Rota introducta coram Domino meo
Decano, qui pro reformanda inſcriptione ſenten-
tiam protulit, à qua interpoſita appellatione, &
cauſa mihi commiſſa dubitaui, an conſtet de Cau-
ſis reſtitutionis in integrum, & Domini affirma-
tiuè reſponderunt.

Quia certum eſt, quod hæredes Cardinalis po-
a tuerunt apponere dictam inſcriptionem non ſolum
in præmium ſuæ liberalitatis, & munificentiæ, *ex
l.liberalitate ff. de oper.public.l.legatum 4.ff.de admin.
rer.ad ciu.pertin.* Anchar *conſ.*113.*num.*3.& 4. Lam-
5 bert.*de Iurepatr.lib.*3.*art.*4.*quaſt* 5.*num.*1. Armorum
inſignia,gentilitia ſtegmata, fumoſaſque maiorum
imagines affigere, & Triumphales, ſeu marmo-
reas ſtatuas ſculpere ad poſteritatem conſeruandam
in familia morientium, in ſignum eorum nobili-
tatis, Sigon *de antiq. Roman.lib.*1.*cap.*xc. Iuſt.Lipſ.
*l.b.*2.*elect.cap.* 29 Plin.*lib.*35.*cap.*2. Plutarch. *lib.* 1.
annalium, Tiraquell. *de nobilitate cap.*6 *num.*16.& in
memoriam illorum qui glorioſè vixerant,& hono-
res geſſerant *l.*1.*C. de ſtat.& imaginib.l. Quintus* 7.
§. *Pomponius ff. de ann. legat.* Sarn. *lib.* 1. *ſelect. cap.*
15.*num.*2. Molin.*de Hiſpan. primog. lib.* 2. *cap.* 14.
*num.*6.

Sed etiam tanquam veri Patroni propter pecu-
niarum dotationem ſeu erogationem factam à Car-
dinale, tam pro iurepatronatus circa earum præ-
ſentationem, & iura ſepulchrorum àcquiſita om-
nibus deſcendentibus ex eadem familia, ratione
dotationis, & adiudicationis conceſſæ per Ponti-
ficem, vt clarè patet ex verbis literarum Gregorij
XIII. *ſumm.num.*1.& 2.*verſ.Dotaſſe dictam Capel-
lam maiorem*, & verſ.*dotauit Capellam, & dedit fa-
brica ſcuta duo millia*, & clarius verſ. quod *Capella
dicta Eccleſia de Martimuñoz noniter ædificata ma-
neat perpetuò adiudicata dicto Didaco Cardinali, tan-
quam ſuo fundatori, pro illius ſepultura ratione duorum
millia ducatorum, qui ex eiſdem Didaci Cardinalis
bonis pro ipſius Capellæ fabrica dati fuerunt &c.* quæ
4 dotatio ſufficit pro acquiſitione Iuriſpatronatus
Capellæ, cùm ſit vna cauſa ex aſſignatis à Iure ac-
quirendi iuſpatronatus, tam de Iure communi *c.no-
bis de Iurepatronat.c.filij* 16. *quaſt.* 7. quam ex Trid.
*ſeſſ.*25.*de reformat.cap.*9. Lambert.*eodem.tract.part.*1.
*lib.*1.*quaſt.*3.*art.*1.Sanchez *tom.*1. *moral.lib.*2.*cap.*3.
*dubit.*48.*num.*3.& 4.& *dubit.*70.Rota *coram Canal.
deciſ.*265.*num.*x.& *deciſ.*106.*coram D. meo Decano.*
Quæ doctrina procedit non ſolùm quando in do-
tatione adeſt expreſſa reſeruatio iuriſpatronatus
3 prout in præſenti, ſed etiam in non expreſſa reſer-
uatione, dummodo fundans, vel dotans illud non
remiſerit, vt eſt communis opinio relata per Lam-
bert.*eodem tractatu lib* 1 *queſt.*2.*art* 4.Rota *dec.*167.
*num.*4.*part.*2 *diuerſ.& dec.*568.*num.*4. & 5. *part.* 4.
recent.

Nec obſtat, quod hęc Capella fuerit fundata ex
piorum eleemoſynis, vt alia inſcriptione in ea ap-
poſita notatur; quia licet verum ſit, quod Ciui-
tas, Populus, ſeu Vniuerſitas acquirat Iuſpatrona-
tus in Eccleſia, ſeu Capella fundata, conſtructa,
vel dotata nomine Vniuerſitatis, aut Communita-
tis,hoc tamen non procedit in dotatione, ſeu fun-
datione facta ex piorum eleemoſynis, & oblatio-
num particularium per ſingulares, de Vniuerſitate; 6
quia in hoc caſu patronatus non pertinet ad Vni-
uerſitates, neque ad ſingulos, ſed Eccleſia rema-
net libera, Lambert.*de Iure patronatus lib.*1.*part.*1.
*quaſt.*7 *art.*15. *num.*8. & 9.Sanchez.*moral lib.*2.*cap.*
3.*dubit.*70. *num.*6. Rot. *coram D. meo Decano deciſ.*
106.*num* 2.& 7. Creſcent.*dec.*1 *de Iurepatr.num.* 3.
ex quo rectè potuit Cardinalis mediante dotatione
ſeu erogatione ducatorum 2000. pro conſtructio-
ne fabricæ,& mediantibus dictis 60500.marapeti-
nis annuis pro illius reparatione aſſignatis, & con-
ceſſione Pontificis ei facta de huiuſmodi Patrona-
tu acquirere illud in dicta Capella maiori, maximè 7
quia fundatione ex piorum eleemoſynis etiam ſtan-
te,non excluditur iuſpatronatus ratione dotationis.
Viuian.1.*parte lib.*1 *cap.*2.*num.*2.Couar.*lib.*2.*var.cap.*
18.*num.*8.Greg.Lopez. *in l.*1 *tit.*15. *parte* 1. Spino
*de teſtam gloſ.*4.*princip num.*18.

Ex quibus corruit fundamentum deciſionis,quæ
reuidetur, & Sententia Rotalis remanet notoriè
iniuſta,quia negauit Cardinali dotationem Capel-
læ maioris, & iuſpatronatus non ſolùm in ea, ſed
etiam circa alias Capellanias, iubendo inſcriptio-
nem reformari; quapropter aduerſus dictam ſen-
tentiam competere in integrum reſtitutionem di-
xerunt Domini, quæ datur vbi ſententia eſt iniu- 8
ſta, ex qua oritur læſio. Morl. *in empor. tit* 5. *de in
integr.reſt.quaſt.*3.Rot *dec.*1. *in integr.de reſtitutione
in nau.* & *dec.*532.*num.*2.*part.*1. & *dec.*329.*num.*1.
*part.*2. *recent.* Tantò magis, quia Incolæ non ha-
bent ius prohibendi dictam Inſcriptionem, nec
Populus dicitur legitimus contradictor, cùm nul- 9
lum ius habeat aut intereſſe, ex quo non ſunt ad-
mittendi ad defendendum ius honorificum ratio-
ne fundationis, Gloſſ. Magiſtralis *verb. quos cauſa
in l de vnoquoque, ff.de re Iud.l. ex contractu* 44. *l.
ſape* 63.*ff.eod.cap.cum int.*16. *de elect.* Ant. Gom. *in
l.*40.*Tauri num.*73 Couar *pract. cap.*13.*num.*6. Mo-
lin.*de Hiſp.primog.lib.*4.*cap.*8 *num.*3.Lambert.*de Iu-
repatr.art* 4 *quaſt.*5.*lib.*3.

Et ita reſolutum fuit, cauſa bis propoſita, &
acerrimè diſcuſſa per Dominos,informantibus tan-
tùm hæredibus Cardinalis &c.

Camerinen. Parochialis, ſeu Prioratus.

Merc. 10. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Inhibitio A.C. ſub prætextu prætenſæ an-
tidatæ obtenta ad impugnandam Colla-
tionem in fauorem alterius factam, non
obſtat, quominus in cauſa vlterius pro-
cedatur,conſtito quod cauſa ciuilis præ-
iudicat criminali.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa vna dicitur alteri praiudicialis quando ſen-
tentia lata in vna poteſt petere exceptionem rei
iudicata in altera.*

2 *Cauſa ciuilis parit exceptionem rei iudicata in cau-*

ſa criminali illique eſt præiudicialis , quando vtraque ex eodem facto oritur.

3 *Commiſſio cum clauſula* quam *&* quas *cum aliis negotium principale comprehendentibus de cauſa ciuili prius in Rota ſuper beneficio introducta teſtatur.*

4 *In beneficialibus totum ius ab initio deductum ex quocunque capite proueniens cenſetur, etiamſi de nouo deducatur.*

5 *Cauſa ciuilis finis debet expectari ne Iudicium criminale inferat præiudicium Iudicio Ciuili.*

Maximè cùm collatio beneficij ſuper qua actio criminalis intentatur , in Rota fuerit producta antequam criminaliter in alio iudicio ageretur, ibid.

6 *Exceptio* tua non intereſt *Actorem à limine Iudicij repellit.*

DECISIO LXIII.

POST duas deciſiones in hac cauſa emanatas vtraque parte informante, ad fauorem Andreæ Valentini, in quibus firmatur beneficium, de quo agitur eſſe Parochiale , non autem primam dignitatem in Collegiata , vt prætendebatur à Ioanne Baptiſta Mato, fuit etiam diſputatum ſuper manutentione , & in fauorem eiuſdem Valentini reſolutum , vt in 3.*deciſ.* facta ſub die 18. Maij præteriti , quibus reſolutionibus non acquieſcens d. Marus confugit ad A. C. præuia porrectione querelæ criminalis ſub prętextu, quod collatio facta ab Ordinario ad fauorem Valentini contineret antidatam, & quod inſtrumentum captæ poſſeſſionis eſſet falſum, obtinuit inhibitionem ne vlterius in cauſa procederetur, vt *in ſumm. Valentini num.* 5. ideo adita ſignatura mihi reſcripſit, vt conſtito quod cauſa Ciuilis præiudicat Criminali, inhibeam A. C. quo dubio propoſito Domini vnanimiter affirmatiuè reſponderunt.

1 Et ratio fuit , quia tunc dicitur vna cauſa alteri
præiudicialis , quando ſententia lata in vna poteſt
parere exceptionem rei iudicatæ in altera, *l. fundum
16. l. fundi quem* 18. *ff. de except.* Bart. *in l. edita* 13. *num.* 14. Alex. *n.* 16. Dec. *num.* 60. *C. de edendo,*
Salicet. *in l. vnica num.* 10. *verſ. quarto C. quando ciuil act. crimin. præiud.* Surd. *conſ.* 139. *num.* 2. Vnde
cùm ſententia ferenda per Rotam ſuper canonizatione collationis factæ ab Ordinario , non poſſit
ſuſtineri niſi excluſa omni prætenſa criminalitate,
ex parte Mari intentata , bene ſequitur quod cauſa
2 Ciuilis pariat exceptionem rei iudicatæ in cauſa
criminali , & ſit illi præiudicialis ex *nuper allegat.*
præſertim quando vtraque cauſa prout in præſenti
oritur ex eodem facto, Bart. *in dicta l edita num.* 19.
Iaſon *in* §. *præiudicialis num.* 2. *verſ. Secundò quia Inſt.
de act.* Farinac. *in prax. quæſt.* 100. *num.* 75. Natt. *conſ.*
138. *num.* 7.

Quibus accedit quod cauſa Ciuilis fuit prius in-
3 troducta in Rota ſuper iſto beneficio , vt patet ex
commiſſione cum clauſula *quam* , & *quas*, & aliis
clauſulis comprehendentibus negotium principale,
Sarmient. *de infirman. reſignat. quæſt.* 34. *num.* 4. *verſ.
& hoc vlterius,* Rot. *deciſ.* 342. *num* 2. *&* d. 360 *num.*
4 3. *part.* 1. *recent.* maximè in beneficialibus, vbi totum
Ius cenſetur ab initio deductum ex quocumque capite proueniens , etiamſi de nouo deducatur, *l. ſolemus ff. de iudic.* Mareſcott. *lib.* 1. *variar. cap.* 10. Greg. *deciſ.* 299. *num.* 1. & ibi Adden. quæ ciuilis cauſæ pendentia , ſeu Iudicium ſufficit ad ſuperſedendum
in criminali poſtea intentato , debet enim ex-
pectari finis cauſæ ciuilis , ne vt ex cauſa con- 5
tingat iudicium criminale , inferat præiudicium
iudicio ciuili , vel contrarias proferri ſententias, *text. expreſſus in l. Interdum* 4. *ff. de public. iudic. d. l. vnica , C. quando act. ciuil. præiud. crim.* Iulius Clar. *lib.* 5. *ſenten.* § *fin. quæſt.* 2. *n.* 2. 3. *&* 7. ibique Adden. Marant. *in ſuo ſpecul. part.* 4. *diſt.* 20. *num.* 5. *fol.* 339. Farinac. *dict. quæſt.* 100. *n.* 79 *&* 130. Put. *deciſ.* 275. *lib.* 1. Caual. *deciſ.* 443. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 201. *num.* 8. *poſt* 2. *volum conſilior. Farinac.* Tantò magis cùm collatio beneficij ſuper qua fuit intentata actio criminalis fuerit producta in Rota, & pro parte Mari in actis cauſæ repetita , vt *in ſummario Valentini num.* 4. antequam criminaliter ageretur in alio Iudicio.

Denique ceſſat omnis difficultas , ex quo clarè
conſtat Marum qui criminalitatem intentauit ſub
prætextu prætenſæ antidatæ , impugnando collationem factam ad fauorem Valentini , nullum in
cauſa habere intereſſe , quia impetratio Mari non
fundatur ſuper hoc capite antidatæ , ſed ſuper eo,
an hic Prioratus eſſet perpetua dignitas in Collegiata , quod fundamentum omnino corruit , cùm
contrarium fuerit firmatum in dictis deciſionibus
coram me in hac cauſa factis. Vnde venit repel-
lendus à limine Iudicij per exceptionem , *tua non* 6
intereſt , ex *l. ſi pupillus,* §. *videamus, ff. de negot. geſt. l. quoties,* §. *item ſi temporali, ff. de adminiſtr. tut.* Surd. *conſ.* 24. *n.* 10. in punct. Marcheſan. *de commiſſ. p.* 2. *fol.* 183. *n.* 86.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante : fiſco tamen , & illi adhærentibus citatis , & informare recuſantibus.

Tiburtina Hæreditatis.

Lunæ 22. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum cum omnibus ſolemnitatibus iuris conditum validum eſt , hæreſque in eo inſtitutus rite & rectè inſtitutus cenſetur , non obſtantibus nullitatibus pro eiuſdem infirmatione ab aliis ab inteſtato venientibus adductis.

SVMMARIVM.

1 *Appellantes quando intra terminum aſſignatum non redeunt pro Apoſtolicis nec cauſam appellationis committi curant , res indicata venit exequenda.*

2 *Appellatione intra legitima tempora non proſecuta, omnia fatalia lapſa dicuntur , & cauſa remanet deſerta.*

3 *Reſtitutio peti & terminari debet intra quadriennium à tempore quo lapſus fuit annus vel biennium.*

Secus res indicata eſt exequenda non aliter ac ſi ab initio non fuiſſet prouocatum, ibid.

4 *Sententia vt ſit valida quomodo detegitur.*

5 *Reuocatio mandati procura à parte vt prætenditur facta , non officit hæredi cùm non fuerit ſibi nec Procuratori conſtituto intimata.*

6 *Citatio in præiudicium conſtituentium ſuſtinetur.*

7 *Termini citationum non debent confundi ſed ſingulis ſingula referri.*

8 *Citatio pro deputatione vicem gerentis non requiritur commiſſione de eo ſpeciali Cardinali Vicario directa, qui merus in hoc eſt executor.*

9 *Commiſſione cum clauſula* quam & quas *ſtante pronunciatio optimè ſuſtinetur.*

10 *Naturale eſt vnumquemque mentis compotem cenſeri.*

11 *Teſtator ſana mentis præſumitur niſi contrarium concludentiſſimè probetur.*

12 *Contra præſumptionem iuris naturalis probatio exactiſſima requiritur.*

13 *Teſtes in iudicio criminali examinati non probant in ciuili.*

14 *Ingenium imbecille aut imaginatio læſa aut actus homini ſano inconuenientes ſtatum dementia non inducunt.*

15 *Viri ſana mentis etiamſi ex accidenti leuia aliqua faciant, non reputantur dementes.*

16 *Teſtes ſuper furore Teſtatoris deponentes quomodo ſunt examinandi.*

17 *Teſtibus de dementia deponentibus non creditur niſi rationem eorum dicti aſſignent licet non fuerint interrogati.*

18 *Coniectura nulla maior ſanæ mentis datur quàm illa quæ ex qualitate teſtamentaria depoſitionis deſumitur.*

19 *Tabellioni aſſerenti Teſtatorem fuiſſe ſana mentis ſtandum eſt, maximè cum ſigna & actus ſani Iudicij præceſſerint.*

DECISIO LXIV.

POSTQVAM Ioann. Baptiſta Zacconius ſub die 5. Aprilis 1610 ſuum vltimum condiderat Teſtamentum, in quo hæredem vniuerſalem inſtituerat Petrum Paulum de Angelis, Franciſcus Crucius, & alij venientes ab inteſtato, præuia porrectione querelæ coram A. C. obtinuerunt condemnari Notarium tamquam culpabilem, & de iure punibilem, Teſtamentumque ab eo ſtipulatum eſſe falſum, ac vti talem nullam fidem in Iudicio, nec extra eſſe adhibendam. Sed interpoſita appellatione ab iſta ſententia per dictum D. Paulum hæredem inſtitutum, fuit cauſa commiſſa D. Cardinali Vicario, & Vicemgerens ab eo deputatus Notarium abſoluit à crimine falſi, ac Teſtamentum validum declarauit, vt in ſententia ab eo prolata, *Summ. num.* 4. A qua licet fuerit pro parte Crucij, & aliorum appellatum, & per Iudicem fuerit terminus Iuris aſſignatus, tamen nihil fuit poſtea in cauſa actum, niſi de anno 1634. de quo tempore fuit cauſa commiſſa in Rota ſuper intereſſe ciuili dumtaxat. Quare cùm pro parte Petri Pauli fuerit obtenta alia commiſſio mihi directa, ſuper præfixione termini ad docendum de appellatione, eiuſque legitima proſequutione, propoſui dubium; An conſtaret de re iudicata, quæ veniret exequenda, & DD. affirmatiuè reſponderunt.

Ratio reſolutionis fuit; Tùm quia fuit appellatum à ſententia lata ſuper validitate Teſtamenti, &
1 appellantes intra terminum aſſignatum, ſcilicet 30. dierum non redierunt pro Apoſtolicis, nec cauſam appellationis committi curarunt, *cap. ab eo in princip.* vbi Gloſſ. *de appell. in 6. Clem. quamuis § ſimiliter eod. tit.* Rot. *deciſ.* 57. *num.* 4. *de appell. in nou. verſ. moueor.* Mantic. *deciſ.* 92. *num.* 1. Creſcent. *deciſ.* 2. *num.* 1. *de appellat.*

Tùm etiam quia cauſam appellationis non fuerunt proſequuti intra legitima tempora, hoc eſt in- 2
tra annum, & ex cauſa intra biennium. Nam 10. Iulij 1611. appellarunt, & de anno 1634. commiſerunt cauſam in Rota quoad intereſſe ciuile, ita vt per 20. circiter annos ſiluerint. Vnde non poteſt dubitari, quin ſint lapſa omnia fatalia, & cauſa deſerta remanſerit. *Auth. ei qui C de tempor & reparat. appel. cap. perſonas cap. cum ſit Romana, de appellat. Clem. ſicut eod. tit.* Alex. *conſil.* 164. *num.* 2. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 139. Veſtr. *de Stil. Cur. lib.* 7. *cap. fin. num.* 8. Mantic *deciſ.* 276. *num.* 2. Immo quod fuerit lapſum omne tempus reſtitutionis in integrum aduerſus lapſum terminum ad proſequendam appellationem, quia reſtitutio peti, & terminari debet in- 3
tra quadriennium à tempore quo lapſus fuit annus, vel biennium, *l. fin. C. de temp. in integr. reſtit.* Clem. 1. *de reſtit. in integr.* Gloſ *in cap.* 1. *verb quadriennij eod. tit. in* 6. Morl. *de integr. reſtit. in prælud. num.* 15. & 16. *cum ſeqq.* Oſaſch. *conſ.* 30. *num.* 62. Rota *deciſ.* 13. *n.* 3. *part.* 2. *recent.*

Ex quibus res iudicata venit omninò exequenda, non ſecus ac ſi ab initio prouocatum non fuiſſet, *ex d. cap. cum ſit Romana, l.* 1. *l. poſt rem iudicatam, ff. de re Iudic. l.* 2. *C. de execut. rei iudic.* Parlador. *lib.* 2. *rer. quotid. cap. fin. part.* 1. *§.* 1. *num.* 6. Manſon. *de execut. lib.* 1. *ampliat.* 35. *per tot.* Boer. *deciſ.* 295. *num.* 8. *in fin.* maximè cum proueniat ex ſententia valida, & iuſta.

Validitas detegitur ex reuolutione actorum, in 4
quibus apparet concurrere omnia, quæ ad hunc effectum requirit Rot. apud Caputaq. *vulg. deciſ.* 260. *part.* 1. & *deciſ.* 204. *p.* 1. *recent* Non obſtantibus nullitatibus ex aduerſo oppoſitis.

Non obſtat prima nullitas deducta ex eo, quod fuerit citatus Barattanus, quem prætendebatur
nunquam acceptaſſe mandatum procuræ, imo quod 5
fuiſſet reuocatum; quia acceptatio mandati procuræ clarè apparet in comparitione facta in actis cauſæ per ipſum Barattanum Procuratorem conſtitutum, vt ex fide publica Notarij data in reſponſionibus pro Petro Paulo, cui non officit reuocatio, cùm non fuerit ſibi, nec Procuratori conſtituto intimata, prout requirebatur, *cap. inſinuatione* 3. *C. mandat.* 13. *de procur.* Gonzal. *in reg.* 8. *gloſſ.* 63. *n.* 51. Gratian. *diſcept forenſ. cap.* 18. *num.* 17. Ximen. Toletan. *in concordan. vtriuſque Iur. part.* 1. & 2. *in tit. de
procurat.* Vant. *de nullit. tit. ex defect. mandat.* & citatio 6
in præiudicium conſtituentium ſuſtinetur, Felin. *in cap. ex parte Decani, num.* 24. *de reſcript.*

Nec obſtat ſecunda principalis nullitas deſumpta ex citatione ad ſententiam exequuta ad hodie per totam ſub 1. Iulij, cum expreſſione ad p. d. & nihilominus ſententia fuerit prolata ſub eadem die 1. Iulij. Quia ex lectura ipſius citationis data in Summario Crucij *num.* 3. tollitur obiectum. Etenim curſor in pede eiuſdem citationis retulit illam fuiſſe exequutam contra fiſcum ſub die 28. Iunij ad p. d. & ſic ad oculum patet, quod illa cadebat ſub die 1. Iulij, quæ fuit prima dies iuridica, ob feſta Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Commemorationis Sancti Pauli præcedentia. Vnde contra eum vti in cauſa principalem non poteſt dubitari, quin ſententia fuerit ritè, & rectè prolata: reſpectu verò fiſco adhærentium curſor retulit citationem fuiſſe exequutam ſub eadem die 1. Iulij per tot. ſicut fieri potuit, ſtante executione perſonali, Seraphin. *deciſ.* 1125. in qua deciſione licet dubitaretur de vali-

ditate

ditate ſententiæ ex alio capite , ſcilicet quia fuerat
lata eadem die , qua iudici erat præſentata inhibi-
tio , & Rota reſoluit pro ſuſtinendo actus , præſo-
mendum eſſe inhibitionem fuiſſe ſententiæ ſubſe-
quutam ; tamen neqoe negari poteſt , quin in caſu
dictæ deciſionis ſententia fuiſſet lata vigore cita-
tionis exequutæ ad hodie per totam , & Rota pro
eius validitate reſpondit, *vt ibi ſub num 2 verſ maxi-*
7 *mè eum citatio.* Ideò prædicti termini citationum
non debent confundi , ſed ſingolis ſingula referi.
Gloſſ. *in l. ſi negotium , verb. geſtorum C. de negot.
geſt.* Surd *conſ.* 376. *num.* 10. Rot. *deciſ.* 750. *num.* 1.
part 1. *diuerſ.*

Minus releuat tertia nullitas ex defectu citatio-
nis pro deputatione Vicemgerentis , ex quo infer-
ri prætenditur non adfuiſſe iuriſdictionem , quia
8 cum commiſſio fuiſſet directa D. Cardinali Vicatio
cum præciſo reſcripto , vt Vicemgerentem depu-
taret nulla alia requirebatur citatio: Vicatius enim
fuit in hoc merus exequutor. Rot. *deciſ.* 191. *num.*
7. *part.* 2. *recent.* Et in omnem euentum prædicti de-
fectus tollerentur per ſeruationem terminorum
ſubſtantialium poſtea factam , citatis aliis Procura-
toribus a Cruciis , & litis conſortibus conſtitutis,
de quorum acceptatione non dubitatur ex traditis
per Rot. *in Toletana penſionis* 10. *Nouembris* 1628.
coram R. P. D. meo Dunozet. maximè cum non
fuerint producta iura de nouo. Rot. *coram Reueren-
diſſimo D. meo Decano deciſ.* 319. *num.* 8. *& in Bra-
charen. de Garſci* 27. *Nouembris* 1600. *coram Sa-
crato.*

Prout etiam potuit Vicemgerens prononciare
ſuper validitate Teſtamenti , eiuſque execotione ,
tum quia ſententia lata in prima , declarauit Te-
ſtamento nullam fidem eſſe adhibendam, tùm etiã
9 quia in commiſſione aderat clauſula *quam*, & *quas*,
quo caſu optimè ſuſtinetor pronunciatio , prout in
prima, Rot. *deciſ.* 23 *de reſcript. in nou.* Mart. *de clauſ.
part.* 1. *clauſ.* 120. *num.* 2. Marcheſ. *de commiſſ part.* 2.
& part. 1. *pag.* 200. *num.* 59 *pag.* 62. vbi deciſiones Ro-
tales refert Seraph. *deciſ.* 1241. *num.* 2. *&* 3. Achil.
deciſ. 14 *num.* 1. *& ſeqq. de reſcript.* Et ex his dixerunt
D D. nullitates prædictas non obſtare.

Iuſtitia verò conſtat ex Teſtamento nuncupati-
uo facto à publico Notario togato coram Vicatio
& ſeptem teſtibus,& aliis ſolemnitatibus iuris,cu-
ius validitas non poteſt amplius controuerti ſtante
dicta ſententia , & re iudicata , non obſtante præ-
tenſa dementia Teſtatoris, quia de ea non conſtat,
& regula ſtat in contrarium , vt quilibet præſuma-
tur ſanæ mentis ex præſumptione iuris , ſiquidem
10 naturale eſt vnumquemque cenſeri mentis compo-
tem , *l. nec codicillos C. de codicill.* Dec *in l. furioſum
num.* 30. *C. qui teſtam fac. poſſ.* Honded. *conſ.* 78. *num.*
53. *lib.* 2. Menoch. *præſumpt.* 181. *num* 7. *lib.* 1. Canal.
deciſ. 366. *num.* 3. & fuit dictum *in Meliten. Teſtamen-
ti* 17. *Februarij* 1612. *coram bon. mem. Manzanedo*, vbi
11 Rota firmat pro indubitato Teſtatorem ſanæ men-
tis præſumi , niſi contrarium probetur, & allegan-
ti furorem de tempore Teſtamenti , vel alterius
actus incumbit onus probandi , & quidem conclu-
12 dentiſſimè Nam contra præſumptionem iuris na-
turalis requiritur exactiſſima probatio *l. fin. C. de
teſtam. d. l. nec codicillos. C. de codicill.* Gloſſ *in cap. cum
dilectus de ſucceſſ. ab inteſtat* Bald. *in l furioſum. C. qui
teſtam fac poſſ.* Spin. *de teſtam gloſ.* 10. *in rubr. num.* 9.
10. *&* 11. Anton. Gomez *in l.* 3. *Tauri num.* 7. *&* 8.
Rot *deciſ.* 525. *num.* 1. *part.* 4. *recent. & coram Reue-
rendiſſimo Domino meo Decano deciſ.* 178. *num.* 8. *in
fin. & num.* 9.

Nec releuant teſtes in Iudicio criminali exami- 13
nati , quia vltra quod tamquam examinati in Iu-
dicio criminali non probant in ciuili, Bald. *in l.* 2.
num. 23. Alex. *num* 16. *C. de eden* Felin. *in cap. cauſam,
quæ il.* 1. *num.* 4 *de teſtib.* Nec ſubſiſtit in facto, quod
fuerint ritè , & rectè examinati , ſed potius ſaluis
exceptionibus contra eorum dicta,& perſonas ad-
ducendis , animo eos repetendi cum interrogato-
riis , prout de iure debebat , Canal. *in punct. d. deciſ.*
366. *num.* 5. euacuatur eorum fides,ex quo benè poſ-
ſunt ſtare ſimul , vt quis habeat ingenium imbe- 14
cille , vel imaginationem læſam , aut actus faciat
non omninò conuenientes homini ſanæ mentis,&
nihilominus quod non ſit in ſtatu dementiæ, vt ex
auctoritate Galeni *lib.* 3. *de loc. affect.* firmat Menoch.
conſ. 683. *num.* 14. *ad fin.* Et ratio eſt , quia prædicta
omnia non excludunt vſum rationis , ſeu intel-
lectum, nec mentis alienationem inducunt ; quan- 15
doqoe enim viri ſanæ mentis, etiamſi ex accidenti
faciant aliqua leuia, non reputaotur dementes. Rot.
d. deciſ. 525. *num.* 5. *part.* 4. *recent. & deciſ* 178. *num.*
18. 19. *&* 21. *coram Reuerendiſſimo D. meo De-
cano.*

Et vlterius probatio dementiæ non releuat, ni-
ſi probata concludenter de tempore Teſtamenti, vt
ſuperius dixi : nec ſuffragatur aliqua probatio per-
cutiens tempus antea, vel poſt Teſtamentum, quo-
niam teſtis deponens ſuper furore debet interro- 16
gari quid vidit , quæ ſigna, quos motus , vel actus
fecerit Teſtator , vt ex illis percipi poſſit furor,&
dementia teſtantis, nam hæc accidentia non poſ-
ſunt percipi ex momento temporis, ſed ex quodam
diſcurſu , & multitudine actuum. Bald *in cap. cau-
ſamque de teſtib.* Aretin. *in l.* 1. *ſi cert pet. col* 3. Immo
teſtibus de dementia deponentibus non creditur, 17
niſi aſſignent rationem eorum dicti, licet non fue-
rint interrogati. Rot. *deciſ.* 107. *num* 4. *part.* 2. *diuerſ.*
vbi plures DD. refert, *& d deciſ.* 525. *num.* 3. *part.* 4.
*recent. & coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano
d deciſ.* 178. *num* 10.

Vnde cùm ex qualitate Teſtamenti reſultent ſig-
na , & actus ſanæ mentis, ex quo Teſtator reliquit
plura legata locis , & cauſis piis , omnes nepotes
venientes ab inteſtato inſtitutionibus particulari-
bus , & legatis honorauerit , dictúmque D. Petrum
Paulum hæredem inſtitutum de ſua familia de Zac-
conibus vocari mandauerit , abſque dubio præſu-
mendum eſt Teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis , cùm
fecerit Teſtamentum prodenter , & rectè ordina-
tum , vt patet ex eius lectura *Summ. Petri Pauli,
num.* 1. quod ſufficit ad eius validitatem , etiamſi
fuiſſet factum ab eo , qui aliqoando habuiſſet dilu-
cida interualla, quia nulla maior ſanæ mentis con- 18
iectura datur , quam illa quæ deſumitur ex quali-
tate teſtamentariæ diſpoſitionis, *l. patronus, § fin. ff.
de legat.* 3. Bart. *in l.* 2. *de bonor. poſſeſſ. furioſ. & infant.
delat.* Bald. *in l. furioſum. C. qui teſtam. fac. poſſ.* Ant.
Gom. *in d. l.* 3. *Tauri num.* 8. *argum. text in l Titia, in
fin. ff. de legat.* 3. Rota *coram Canal d. deciſ.* 366. *num.*
7. *& d deciſ.* 525. *num.* 7. *part.* 4. *recent.* & in terminis
in Romana hæreditatis de Gracchis 5. *Decembris* 1618.
coram bon mem. Remboldo. Maximè, quia Tabellioni 19
aſſerenti Teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis, prout hic,
ſtandum eſt , cùm prædicta ſigna, & actus ſani Iu-
dicij præceſſerint. Spin. *de teſtam in d. gloſ.* 10. *in rubr.
num.* 12.

Ex quibus vtraque parte informante reſponde-
runt DD. pro re iudicata quoad partem ſententiæ,
quæ foit in Rota commiſſa ſuper negotio ciuili,
quia Teſtamentum eſt validum cum omnibus ſo-
lem

lemnitatibus iuris conditum, & conſequenter hæredem in eo inſtitutum, fuiſſe sitè & tecte inſtitutum.

Romana Domus.

Lunæ 22. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

De dominio Eccleſiæ Sancti Iacobi Hiſpaniarum reſpectu domus controuerſæ ad effectum inſignia eiuſdem Eccleſiæ apponendi; vbi plura de teſtibus coniecturis & præſumptionibus ad probandum directum dominium couducentibus.

SVMMARIVM.

1 *Probationes dominij quando non verſamur in tempore antiquiſſimo, non tantùm per inſtrumenta locationum & perpetuæ emphyteuſis, ſed etiam per coniecturas & præſumptiones à Iure approbatas admittuntur.*

2 *Solutiones Canonum à poſſeſſoribus domorum factæ etiam ſupra triginta annos, ad probandum directum dominium in vim præſcriptionis ſufficiunt.*

3 *Solutiones etiam abſque quietantiis originalibus ex libris Eccleſiæ in Archiuiis conſeruatis ſufficienter iuſtificantur.*

4 *Solutio laudemij per mandatum Gubernatoris vrbis facta ad probandum directum dominium eius cui ſoluitur, bene conducit.*

5 *Confeſſio à poſſeſſore facta probat nedum contra confitentem ſed etiam contra habētem cauſam ab eo.*

6 *Teſtis ex auditu de proprietate domus deponens licet vnicus pro adminiculo poteſt deſeruire, ſicut & alia imperfecta probatio ad eundem effectum ſolet admitti.*

7 *Probatio concludens ad effectum deuolutionis & rei vendicationis requiritur.*

8 *Signa ſolent apponi ad effectum recognoſcendi rem propriam non autem probandi.*

9 *Domus in eodem ſitu conſtructæ & eleuatæ non poſſunt diuerſo iure cenſeri.*

10 *Confinium congruentia & veriſimilitudini multum ſolet differre.*

DECISIO LXV.

QVÆSITVM fuit; An conſtet de dominio Eccleſiæ Sancti Iacobi Hiſpaniarum, reſpectu domus controuerſæ ad effectum apponendi inſignia eiuſdem Eccleſiæ, & affirmatiue fuit reſponſum.

Quia cum huiuſmodi Canon prætenſus per Eccleſiam Sancti Iacobi deſumatur ex acquiſitione facta per Petrum de Menghibar vſque de anno 1515. ab Alexio de Creſcentiis, qui dicto Petro vendidit proprietatem & dominium directum cuiuſdam horti ſiti in regione Campi Martij, quem ille prius conceſſerat in locationem & emphyteuſim perpetuam ſeptem perſonis reſpondentibus annuatim ducatos 25. de Carolenis: & exinde quod idem

Petrus de anno 1527. aſſerens in dicto ſitu fabricatas fuiſſe quaſdam domos, dictam proprietatem & reſponſionem reliquerit in teſtamento cum quo
deceſſit, eidem Eccleſiæ Sancti Iacobi, indubita- 1
tum eſt non verſari in tempore antiquiſſimo ſupra centum annos, in quo nedum admittuntur probationes dominij per inſtrumenta locationum & perpetuæ emphyteuſis, ſed etiam per coniecturas, & præſumptiones, cùm & illæ dicantur veræ probationes quando ſunt à iure approbatæ, *l. licet Imperator, ff de leg. 3.* Menoch. *de præſumpt. lib. 1 præſumpt. 36. num. 3. & de arbitrar. caſu 42. num. 5.* & in his terminis ſemper fuerunt admiſſæ, vt *in deciſ. 81. num. 12. & 262. num. 9 part. 5. diuerſor.* & *in Romana deuolutionis domus 28. Maij 1625. coram me.*

Primò igitur accedunt dictæ acquiſitioni & te-
ſtamentariæ diſpoſitioni ſolutiones Canonum ab 2
anno 1529. vſque ad annum 1611. factæ à poſſeſſoribus domorum, quæ ſolæ ſufficerent etiam ſupra triginta annos ad probandum directum dominium in vim præſcriptionis, Alexand. *conſil. 4. num 2. vol. 2.* & *conſil 8. num. 2. volum. 7.* Seraphin. *deciſ 869. num. 3. & 290. num. 4 part. 1. 315. n. 3. part. 3. recent. cum allegat. in ſupradicta Romana deuolutionis domus
verſic. Tertiò accedit.* Et qoamvis prædictis ſolutioni- 3
bus non dentur quietantiæ originales, attamen ſufficienter iuſtificantur ad hunc effectum ex libris eiuſdem Eccleſiæ Sancti Iacobi per miniſtros legales bene tenſis & in Archiuiis conſeruatis, Felin *in cap. ad audientiam num. 16. de præſcriptionibus*, Romanus *conſil. 127. num. 6.* Dec *conſ. 146. num. 14.* Crauet. *conſ. 146. n. 4 & 434. n. 14.* Rot. *deciſ. 290. n. 5. part. 1. & 325. num. 3 part 3. recent de præſcript.* Roman. *conſil. 127. num. 1.* Dec. *conſil. 146. n. 14.* Crau *conſil. 146. n. 4. & 434. n. 14* Rota *deciſ. 290. n. 5 part. 1. & 325. num. 3 p. 3. recent.*

Secundò concuttit ſolutio laodemij facta per 4
Alexandrum Peanum mandatarium Gubernatoris vrbis, qui hanc domum emit ab Antonio Pace ſutore, & de conſenſu eiuſdem Eccleſiæ Sancti Iacobi vſque de anno 1529. quæ bene confert ad probandum directum dominium eius cui ſoloitur, Bart. *in l. final. n. 2. C de præbend. decurr. lib. 11.* Mantic. *de contract. lib. 22. tit. 3. n. 16. deciſ. 400. n. 8. & 420 n. 3. part. recent.*

Tertiò dantur reuelationes Franciſci de Peanis filij & hæredis Alexandri, factæ penes Secretarium fabricæ Sancti Petri in executionem motus proprij Pij V. qui fatetur domum per ipſum poſſeſſam eſſe ſubiectam ratione directi dominij Eccleſiæ Sancti Iacobi Hiſpanorum, & ſoluere Iulios ſexde-
cim, & baiocchos quatuor cum dimidio, quæ con- 5
feſſio tanquam à poſſeſſore facta probat, nedum contra confitentem, ſed etiam contra habentem cauſam ab eo, Ruin. *conſil. 50. num. 11. vol 1.* Rota *deciſ. 776. num. 1 part. 1. diuerſ. 249. n. 4. & d. deciſ. 290. n. 2 part. 1. recent.*

Quattò adeſt vnius teſtis diſpoſitio de auditu 6
à Virginia poſſeditrice huios domus, qoæ à ſupradicto Franciſco de Peanis, & deinde ſuffragium ab ipſa cauſā habet, quod ſemper dicta domus fuit tenta, & habita de proprietate Eccleſiæ Sancti Iacobi Hiſpanorum, qui licet vnicus attamen pro adminiculo deſeruire poteſt, ſicut & alia imperfecta probatio ad hunc effectum ſolet admitti, Bart. *in l 2. n. 3 ff. de appellat. recept* Caputaq. *deciſ. 206. n. 6. & ſeqq part. 2.*

Non obſtat, quod prædicta ſit præſumptiua non autem vera probatio pro appoſitione ſigni neceſſa-

ria, ex quo oritur concludens probatio dominij, Afflict. *deciſ.* 23. *n.* 4. & ſufficeret ad effectum deuolutionis & rei vendicationis pro qua concludens probatio requiritur, Rota *deciſ.* 181. *num.* 1. *part.* 4. *recent.* cum alleg. Quoniam, etſi vera ſit concluſio ad effectum caducitatis, & vendicationis requiri concludentem probationem dominij, non tamen ex probatione ſigni oriri hanc probationem, concludit Afflict. *in alleg deciſ.* 23. *n.* 4 ſed ponitur pro coniectura ad probandam identitatem domus; quin-
8 imo ſigna huiuſmodi ſolere apponi ad effectum
recognoſcendi rem propriam non autem probandi, reſpondit Rota *deciſ.* 69 *num.* 8. *part.* 5. *diuerſ.* & 279. *num* 1. *part.* 4. *recent.* & nihilominus præſumptiua probatio ad quemcunque etiam effectum admittitur, vt ſupra firmatum fuit, quando coniecturæ vt in præſenti ſunt à Iure approbatæ, & plenè comprobatur *in alleg. deciſ.* 81. *num.* 12. *part.* 5. *diuerſ.*

Demum non obſtat defectus probationis identitatis domus ſignandæ omnino neceſſaria ad effectum tam recognitionis quàm vendicationis. Quia ſufficienter probatur ex ſituatione eiuſdem domus inter alias, quas conſtat eſſe emphyteuticas eiuſdem Eccleſiæ, ex conſenſu in earum alienationibus præſtito cum receptione Laudemij, & recognitionibus poſſeſſorum, & appoſitione lapidum, quæ cùm in
9 eodem ſitu conſtructæ, & eleuatæ fuerint, non
poſſunt diuerſo Iure cenſeri, Menoch *præſumpt.* 101. *num.* 11. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 262. *num.* 8. *part.* 5. *recent.* & in
10 hac materia probationis confinium multum ſolet
differre congruentiæ, & veriſimilitudini. Decian. *conſil.* 20. *num.* 17. *lib.* 3. Rot. *deciſ.* 334. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* Gratian. *diſcept.* 883. *num.* 5. quæ eo magis certificatur ex quo Franciſcus, ex quo cauſam Virginia, & ſuffragium habuerunt, falſus fuit eſſe eandem domum Canoni ſubiectam Eccleſiæ Sancti Iacobi Hiſpanorum.

Reghinen. Communiæ.

Lunæ 22. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

De conſuetudine immemorabili conferendi beneficia Eccleſiaſtica Originariis loci, tam in Iure Diuino, quàm Canonico & Ciuili fundata.

Vide ſuprà *Deciſ.* 32.

SVMMARIVM.

1 *Probatio de loco originis poteſt fieri coram Ordinario abſque aliqua citatione.*

2 *Conſuetudo immemorabilis admittens ad beneficium originarium, cúmque cuius Parentes onera realia & patrimonialia Vniuerſitatis ſuſtinuerunt, concurrentibus aliis requiſitis ſemper eſt obſeruanda.*

3 *Conſuetudini ſtandum eſt quando Ius non reſiſtit.*

4 *Beneficia conferri oriundis non autem alienigenis tam in iure Diuino quàm in iure Canonico & Ciuili fundatur.*

5 *Prouiſio facta extero non facta mentione originis eſt irrita & ſubreptitia.*

6 *Mores peregrinorum corrupti inficiunt naturales.*

7 *In beneficiis ij ſunt præferendi ex quorum bonis beneficia ſunt fundata.*

8 *Eccleſiis ac ſacerdotiis ab Originario prouiſis diuino cultui ſanctius & diligentius miniſterium exhibetur.*

9 *Conſuetudo quæ nunquam præſcribitur eſt rationabilis.*

10 *Conſuetudo quando eſt rationabilis iuſta & ſancta, vti talis eſt admittenda.*

11 *Bulla Leonis X. nihil ſtatuit in ordine ad conſuetudinem Eccleſiæ de qua agitur.*

12 *Statutum de ſolutione onerum à parentibus facienda in quo caſu eſt temperandum.*

13 *Originarius non debet excludi à beneficio ob defectum ſolutionis onerum quando per ipſum non ſtetit quin facta fuerit ſolutio.*

DECISIO LXVI.

FRANCISCVM Fimianum eſſe admittendum in Capellanum & ad percipiendos fructus ſeu diſtributiones quotidianas Eccleſiæ titulo Immaculatæ Conceptionis nuncupatæ, Communiæ Terræ fluminis Morum Reghinen. diœceſis, & in hoc ſententiam Ordinarij eſſe confirmandam tamquam validam & iuſtam cenſuerunt Domini.

Validitas reſultat ex reuolutione actorum, cui non aduerſatur defectus citationis ad ſententiam contra Archipresbyterum, & alios Presbyteros, ex *l. de vno quoque ff. de re iudic.* Clem. Paſtoral. *eod. tit.* Gabr. *de citat. concl.* 1. Marant *in prax. part.* 6. *verb. citatio.* Quia licet in decreto manutentionis Fimiano conceſſæ per Vicarium Epiſcopi aſſeratur in hac cauſa audiuiſſe Archipresbyterum, *in Sum.* nullibi conſtat, quod Archipresbyter, ac alij Presbyteri fuerint in cauſa, & ideo cum potuerit illos audire extraiudicialiter, non erat neceſſaria citatio, nam poterat vigere conſuetudo, quod antequam Fimianus admitteretur, teneretur probare ſe eſſe originarium Terræ fluminis, quæ probatio poſſet
fieri coram Ordinario abſque aliqua citatione, ad 1
notat. *in cap. quoniam frequenter §. ſunt*, & alij, vbi Abb. *vt lit. non conteſt.* 50. Craſſ. *commun. tom.* 1. *lib* 4. *tit.* 10. *num.* 304.

Iuſtitia verò probatur ex immemorabili conſue- 2
tudine Vniuerſitatis, quę requirit duo copulatiuè ad hoc vt quis admittatur in Capellanum, & ad participationem fructuum eiuſdem Eccleſiæ. Primum quod ſit oriundus ex terra fluminis Morum; & alterum, quod parentes ipſius ſuſtinuerint onera realia, & patrimonialia eiuſdem Vniuerſitatis, quæ immemorabilis conſuetudo probatur per teſtes Remiſſoriales, vt *in ſumm. num.* 1. *cum ſeqq* deponentes de viſu & certa ſcientia per 40. annos antè motam litem, & de auditu à maioribus referentes plures fuiſſe excluſos, & incluſos in contradictorio Iudicio, vigore & iuxta formam d. conſuetudinis, & ita ſemper obſeruatum concurrentibus alijs requiſitis per Gloſ. *in verbo memoria cap.* 1. *de præſcriptionibus in* 6. Molin *de primogen. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 39. & ibi Adden. & nouiſſimè Caſtill. *de tertiis Reg. Hiſpan. cap.* 26. & 27. *per tot.* Rota *in Canallieen. feudi* 17. *Decembris* 1612. *coram R.P.D. in Pirouano.*

Cui

3 Coi quidem conſuetudini ſtandum eſt, cùm ver-
ſemur in his,quibus ius non reſiſtit; quinimò per-
miſſum eſt fundaroribns poſſe in fundatione hanc
legem apponere, vt beneficia conferantur certo
4 generi perſonarum, vel oriundis ex certo genere,
d.co ex certo Regno, loco, communitate ſeo Re-
publica, & non alienigenis, tam de Iure diuino,
Deuteron. *cap.* 17. ibi: *non poteris alterius gentis ho-
minem facere Regem,& in cap.* 18.ibi: *Prophetam de
gente tua*; quàm de Iure Canonic. *cap bene il* 2. *de
poſtulat.Prælat.§.quia verò*, ibi: *non poteramus ſalua
conſcientia eidem Eccleſiæ de perſona alterius Regni
prouidere, cap.ne pro defectu de elect. cap.neque è me-
ritis,cap.nullus* 61. *diſt.cap.fin. de Cleric.peregrinant.
cap.Alphonſus* 98.*diſt.cap. Neminem* 70. *diſtinct.* de
Iure Ciuili *l.in Eccleſia* ibi: *in vico natus C. de Epi-
ſcop & Cleric. l.vna C. non licere habit.* Sacr. Concil.
Trid *ſeſſ.*25.*cap.*5.*de reform.*vbi iubetor ſeruare qoa-
litates, conditiones, vel conſuetudines, quæ ſecun-
dum aliqoas conſtitutiones requirontur in confe-
rendis beneficiis: qnod adeò verum eſt, vt Ponti-
fex intendat vnicuique in ſua patria prouidere, &
5 quod prouiſio facta extero noo facta mentione
originis ſit irrita, & ſubreptitia ex Iotibus addu-
ctis, vt optimè docet Rebuff. *in prax. benefic. tit.de
reſcript.mixt.regul.* 20. Gloſſ. *de pacific poſſeſſ.num.*
217. Perez *lib* 1. *ordinamen. titul.*3. *lib.*18. *verſ.que
ninguno*, Gregor.Lopez *in l.*13. *tit.*15.*p.*1. *verſ de
à cbel.*Selu.*de benefic.*3.*p.q.*26.Spin.*de teſt.in gloſ.*5.
*num.*34.

Quæ ſtatuta ſeu conſuetudines fundantur etiam
6 optima ratione & bono Reipublicæ regimine,quia
extranei communiter non reſident, corrupti alie-
næ prouinciæ moribus, vel parum aptis natura-
les inficiunt, & Parochiali non ita affecti admit-
tent eorum doctrinam; & quia cùm beneficia ſint
fundata ex redditibus illius Regni,Reipublicæ, Ci-
uitatis, ſeu loci, fraodarentur etiam Fundatores
eorum vltima voluntate,ſi bona illa de proprio pa-
trimonio aſſignata oriundis, & naturalibus, Gon-
zal *in regul.*8. *gloſſ.* 9. §. 1. *numer.* 8. ad extraneos
7 transferrentur, maximè quia ſemper hi præferen-
di ſont ex quorum bonis ſunt fundata beneficia, &
ſic huiuſmodi conſuetudinem, ſeu ſtatutum, tan-
quam iuſtam & laudabilem admittunt vltra ſupra
relata, Innocent. *in cap quia diuerſitatem de conceſſ.
preben.*Panormit. *in cap. ad decorem de inſtitut.* Dec.
conſil. 541. *num.* 14. & 695. *numer.* 23. Pariſ. *conſ.*
38.*numer.*13. & 14. *lib.* 4. Couar. *in pract.cap.*35.
*numer.*5.Azeued *lib.*1 *nou.recopil titul.*3. *lib.*14. op-
timè & latiſſimè Mandoſ. *in regul.* 16. *Cancell.
quæſt.* 39. Dueñas *reg.* 101. *in fin.* Guttierr *lib.* 2.
cap. 11. *num.* 29. Gonzalez *regul.* 8. *gloſſ.* 9. §. 1.
per tot. ex Theolog. Dio.Thom 22.*quæſt.*63.*art.* 2.
ad 4. vbi dicit quod vtinam vbiqoe locorum fie-
8 ret, quia Eccleſiis, Sacerdotiis, ac diuino cultui
ſanctius, & diligentius exhiberetur miniſteriom,
Sot. *de inſt. & iur. lib.* 3. *quæſt.* 6. *artic.* 2. Sa-
lon. 2. 2. *quæſt.* 64. *artic.* 2. *controuerſ.* 3. cum
aliis.

9 Vnde non obſtat quod dicebatur de prædicta
conſuetudine, ſcilicet qood eſſet irrationabilis,
quæ nunquam præſcribitur ex *cap. fin. de conſuetud.*
quia ex ſuprà ponderatis ſatis ſuperqoe conſtat,
conſoetudinem eſſe rationabilem, imò iuſtam &
10 ſanctam, ac vti talem eſſe admittendam, vt per
Sanchez *moral. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 8. *num.*
1. & 2. Nec releuat Bolla Leonis X. de qua fit
mentio in ſententia Vicarij Reghinen.quam exhi-
bere Domini mandarunt; qooniam ex eius lectu-
ra ceſſauit dubitatio, in ea enim nihil ſtatuitur
ſuper dicta Eccleſia, in ordine ad conſuetudinem 11
de qua agitur, ſed ſolùm continet vnionem alte-
rius Eccleſiæ roralis S. Propheniæ factam huic
Eccleſiæ immaculatæ Conceptionis, quæ cùm aſ-
ſeratur eſſe de Iurepatronatus laicorum, Pontifex
diſponit quod nemo poſſit admitti ad Archipreſ-
byteratum, niſi ſit originarius illius loci; quo ve-
rò ad alios Presbyteros nihil diſponit, quia corom
receptio ad Commoniam non pendet à nomina-
tione Patronorum, ſed à conſuetudine, quæ potuit
facere legem, vt nemo recipiatur ad participatio-
nem emolomentorum, niſi habeat vtramque
qualitatem, originis ſcilicet & quod parentes ſol-
uerint onera.

Nec obſtat quod Fimianos non habeat ambo 12
requiſita iuxta conſuetudinem prædictam, cùm de
præſenti non doceatur eius parentes ſuſtinere one-
ra vniuerſitatis, quia ſufficit quod ſoluerint aliquo
tempore dum morati ſunt in dicta terra Fluminis
Morum, & in hoc caſu dixerunt Domini ſtatutum
eſſe temperandum. Nam ſi poſtea ob diſceſſum pa-
rentum onera prædicta ſoluta non fuerunt, hoc
non poteſt præiudicium inferre Fimiano, qoi cùm
ſit verè originarius debet ad communiam admitti,
licet in præſenti non habeat parentes, qui dicta
onera ſoſtineant, per ipſum enim non ſtetit quin 13
ſolutio facta fuerit ad notat.*in reg. Iuris ex l.non de-
bet* 75 *ff de reg.Iur.l. tranſactione mauris* 26. *de tran-
ſact.*

Et ita deciſum vna tantum, &c.

Abulen. Iuriſpatronatus.

Lunæ 22. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

De Iurepatronatus ratione dotis obtento,
& priuilegio Apoſtolico confirmato.

Vide ſuprà *Deciſ.* 62.

SVMMARIVM.

1 *Dotatio eſt vnus ex tribus modis quibus acqui-
ritur Iuſpatronatus etiamſi Dotans illud ex-
preſsè ſibi non reſeruauerit dummodo non re-
miſerit.*

2 *Iuſpatronatus ex titulo oneroſo ratione dotis ob-
tentum vigore priuilegij Apoſtolici optimè ſu-
ſtinetur.*

3 *Iuſpatronatus non competit populo vel Vniuerſi-
tatis ratione fundata Capellania, niſi ſimul
probetur eleemoſynas fuiſſe datas animo Iuſpa-
tronatus acquirendi.*

DECISIO LXVII.

POSTQVAM reſolutum fuit ſub die
8. præſentis menſis conſtare de cau-
ſis reſtitutionis in integrum, ad fa-
uorem hæredum bonæ memoriæ
Cardinalis de Spinoſa aduerſus ſen-
tentiam Rotalem, qoæ reformabat inſcriptionem
appoſitam in marmoreo lapide iuxta eius ſepul-
chrum, in Capella maiori Eccleſiæ Parochialis

Beatæ Mariæ del Varco Oppidi de Martinmuñoz de las poſadas Abulen. Diœceſis, propoſui dubium, An conſtaret de Iurepatronatus in dicta Capella, & Domini affirmatiue reſponderunt ex du-
1 plici capite. Primò ratione dotationis factæ per dictos hæredes, qui eſt vnus ex tribus modis, quibus acquiritur iuſpatronatus, etiamſi Dotans illud expreſſe ſibi non reſeruauerit, dummodo illud non remiſerit, ex notat. per Gloſſ. *in c. quicumque 16. quæſt. 7.* Abbas *in cap. 3. num. 4. de Eccleſ. ædif.* Garz. *de benef. 5. part. cap. 9. num. 63.* Viuian *de Iurepatr. 1. part. lib. 2. cap. 1. num. 9.* Campanil. *in diuerſ. Iur. Iuris Can. rubr. 11. cap. 13.* Rot. *deciſ. 5. de Iurepatr. in antiq.* & latius fuit comprobatum coram me ſub dicta die 8. huius menſis, vt in *dicta deciſ. §. ſed etiam.*

Secundò, quia de prædicto patronatu conſtat ex conceſſione facta in literis ſanctæ memoriæ Gregorij XIII. datis in *ſumm. antiq. num. 1. & 2.* vbi
2 clare legitur fuiſſe obtentum ex titulo oneroſo ratione dotis, & ſic vigore priuilegij optimè ſuſtinetur. Garz. *dict. cap. 9. num. 121.* Gonzal. *in reg. 8. gloſ. 28. num 22. & gloſ. 36. num 36.* Rot. *deciſ. 269. part. 2. diuerſ. & deciſ. 161. & 189. part. 5. recent.*

Nec obſtat repetita obiectio, quod prædicta Capella fuerit etiam fundata ex piorum eleemoſynis, & conſequenter excludatur iuſpatronatus hæredum dicti Cardinalis; quoniam vltra quod bene tollitur obiectum ex deductis in deciſione huius cauſæ § *nec obſtat*, dixerunt Domini, quod etiam ſi fuiſſet constructa Capella ab Vniuerſitate, vel
3 Populo, adhuc iuſpatronatus illis non competeret, niſi ſimul probetur, eleemoſynas fuiſſe datas animo acquirendi iuſpatronatus, *Lambertin. lib. 1. p. 1. quæſt. 5. art. 21. num. 9. & quæſt. 7. art. 17. num. 10.* Vnde reſolutum fuit conſtare de iurepatronatus, tam ratione dotationis, quàm ex priuilegio obtento ex titulo oneroſo in dicta Capella maiori; ſicut etiam in nouem aliis Capellaniis in eadem Capella erectis, iuxta tenorem inſcriptionis, & literarum Apoſtolicarum, ſuper quibus Capellaniis nulla adeſt quæſtio, nec inter partes hoc controuertitur.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, &c.

Romana de Serenis.

Vener. 26. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Relationi tertij Periti in diſcordia aliorum duorum ſtandum eſt, maximè cùm conſtet de validitate relationis ex deputatione parte citata & intimata medio Iuramento facta.

SVMMARIVM.

1 *Relationi tertij periti regulariter eſt inhærendum.*

2 *Relatio ex deputatione medio iuramento facta parte citata ac intimata, tanquam valida eſt ſeruanda.*

3 *Teſtatoris mandatum de acquieſcendo adminiſtrationi nominatæ perſonæ de iure eſt ſeruandum circa adminiſtrationem ſine dolo & lata culpa factam.*

4 *Inquiſitio adminiſtrationis nimis curioſa eſt & ſcrupuloſa, vbi dolus non præſumitur.*

5 *Expenſæ pompæ funebris non debent in totum adſcribi ad damnum adminiſtratoris bonorum, cùm ceſſerint in honorem defuncti ipſiuſque Parentum.*

6 *Adminiſtratrix bonorum Teſtatoris æris alieni notitiam non habens tanquam ignorans debet excuſari.*

7 *Expenſæ de iure funeris ex hæreditate & patrimonio defuncti ſoluuntur attenta qualitate perſonæ & conſuetudine loci.*

8 *Pompa funebris de exceſſiuo & ſolemni funerum apparatu intelligitur.*

9 *Valor mobilium in creditum hæreditatis deſcriptus debet etiam adſcribi ad debitum pro rata vnumquemque hæredem tangente.*

10 *Ægroti pro exoneratione propria conſcientiæ multa ſuis Confeſſariis communicant exequenda.*

11 *Sacerdoti vnico teſti omni exceptione maiori in qualibet materia ſtandum eſt, concurrentibus adminiculis ex circumſtantiis facti.*

12 *Sacerdoti de facto proprio Teſtatoris deponenti maximè eſt credendum, cùm id in commodum ipſius tertij non vertitur.*

13 *Debitum de ordine Teſtatoris ſoluens ſuum voluiſſe iactare non præſumitur.*

DECISIO LXVIII.

ALEXANDER de Serenis in ſuo vltimo teſtamento inſtitutis ſibi hæredibus vniuerſalibus pro æquis portionibus, Flaminia, Margarita, & Martia eius ſororibus conſobrinis, mandauit vlterius, vt vniuerſalis adminiſtratio ſpectaret ad dictam Margaritam priuatiuè quoad alias, & quod illæ non poſſent eius adminiſtrationem impugnare, imò quod earum portiones ab ipſius manu capere tenerentur, vt *in ſumm. antiquo Margarita num. 1.* His non obſtantibus Martia poſt obitum Flaminiæ alterius ſororis, Iudicium coram A. C. inſtituit, ac decretum pro diuiſione facienda obtinuit, quod coram bon. mem. Remboldo confirmatum extitit. Poſtea cùm in gradu appellationis coram Eminentiſſimo Vbaldo Iuniore tunc Sacræ Rotæ Auditore diuiſio fieri non poſſet, niſi prius reddita ratione adminiſtrationis à Margarita factæ, fuit deuentum ad electionem Peritorum hinc inde; quibus diſcordantibus, tertius peritus electus ſuam fecit in actis relationem, cui non acquieſcens Martia, & cauſa mihi delata propoſui pluries dubium; An eſſet ſtandum relationi tertij periti, & nunquam reſolutum, demum iuxta ordinem Rotæ reuiſis extraiudicialiter omnibus partitis per D. Veſpignanum, ab eoque admiſſis omnibus aliis præter ſex tantùm, pro quibus reſeruauit Martiæ audientiam Rotalem, hodie propoſui cauſam, & Domini dixerunt eſſe ſtandum relationi tertij Periti in omnibus partitis per D. Veſpignanum admiſſis, ac etiam in aliquibus ex reſeruatis prout *infrà* dicetur.

Siquidem regulariter relationi tertij periti eſt 1
inhærendum, ex Gloſſ. *in l. Item ſi vnus §. Principaliter, verb. tuitione, ff. de recept. arbitr.* Eſcobar. *de ratiocin. cap. 32. num. 23.* Rot. *in Romana mercedis 14. Nouembris 1611. coram bon. mem. Vbaldo,* & *coram Caual. deciſ. 484. num. 1.* & tantò magis in præſenti, cùm

conſtet

conſtet de validitate d. relationis ex deputatione
2 facta medio Iuramento, in diſcordia aliorum duo-
rum Peritorum parte citata, ac intimata, provt ſer-
uatur, & docet plene Bart. *deciſ.* 122. *num.* 25. *& ſeqq.*
Seraphin. *deciſ.* 665. *num.* 3. *&* 4. Eſcobar. *vbi proximè*
num. 2. *&* 22. Sicuti etiam videtur conſtare de Iuſti-
tia ipſius relationis, cùm contineat partitas introi-
tus, & exitus adminiſtrationis hæreditatis factæ per
Margaritam circa legata, & debita, quorum ſolu-
tiones iuſtificantur ex quietantiis in actis productis,
& quatenus non omnes haberent ita exactas Iuſti-
ficationes, non ideò Margaritæ eſſet imputandum,
cùm Teſtator mandauerit, vt Sorores acquieſcerent
3 eius adminiſtrationi, quod præceptum eſt de Iure
ſeruãdum circa adminiſtrationem ſine dolo, & lata
4 culpa factam, itavt nimis ſcrupuloſa & curioſa in-
quiſitio eſſet, ex *l. ſi ſeruus vetitus ff. de legat.* 1. Gut-
tier. *de tut.* 3. *p. cap.* 1. *n.* 32. Couar. *lib.* 2. *variarum c.* 14.
Ant. Gomez 1. *tom. var. cap. fin. num.* 87. Eſcobar. *de*
ratiocin. cap. 5. *num.* 5. & dolus nunquam præſumitur,
vt probant DD. relat. à Simon. de Præt. *de interpret.*
vltim. volunt. lib. 4. *fol.* 445. *num.* 80. Iaſon. *in l. admo-*
nendi, ff. de iur. iuran. Alex. *conſil.* 54. *num.* 1. *& ſeqq.*
lib. 2. Itaque etiam quoad reſeruatas videntur ad-
mittendæ infra ſcriptæ non obſtantibus exceptioni-
bus, contra eas oppoſitis.

Prima partita eſt ſcutor. 80. 30. erogatorum in
funere Alexandri teſtatoris. Et licet in teſtamento
fuerit ordinatum, quod ipſius cadauer demandare-
tur Eccleſiaſticæ ſepulturæ, abſque aliqua pompa,
& eius hæreditas reperiretur magno ære alieno gra-
5 uata, tamen quoniam nulla fuit impoſita pœna in
caſu contrauentionis, non debet tota ſumma adſcri-
bi ad damnum Margaritæ, cùm id ceſſerit in ho-
norem defuncti ipſiuſque parentum, argum. *text. in*
l. filiusfamilias §. diui, ff. de legat. 1. Card. Mantic. *de*
coniect. lib. 3. *tit.* 3. *num.* 4. Rot. *in Spoletana bonorum*
15. *Martij* 1599. *coram bon. mem. Card. Millino.* Quod
6 tantò magis procedit, quia de eo tempore Marga-
rita nullam notitiam æris alieni habere potuit: &
ſic tanquam ignorans excuſari debet, ad tradit. *in*
l. quicunque C. de ſeru. fugit. l. iniquiſſimum, & l. vlt. C.
de Iur. & fact. ignor. Caual. *deciſ.* 141. *num.* 2. & de Iure
7 funeris impenſæ ex hæreditate & patrimonio de-
functi ſoluuntur, attenta qualitate perſonæ, & loci
conſuetudine, ad not. *in l. Papinianus §. 4. autem; ff.*
de inoffic. teſtam l. ſi quis ſepulcrum §. fin. ff. de religioſ.
& ſumpt. fun. Ant. Gom. *in l.* 30. *Tauri n.* 1. *cum ſeqq.*
& ibi Auendan. *gloſſ.* 1. *n.* 7. Azeued. *in l.* 13. *tit.* 6. *lib.* 5.
Gatz. *de expenſ. cap.* 8. *num.* 23.

8 Vltra quod pompa intelligitur de exceſſiuo, &
ſolemni funerum apparatu, vt probat *text. in l.* 3. *ff.*
commodat. & explicat Seharad. *in ſexic. verb. pompa*,
vnde in præſenti attenta qualitate perſonæ defun-
cti non infimi Ordinis, nulla pompa ſolemnis con-
ſiderari poteſt, maximè cùm in ſumma ſcutorum
80. ſuprà relata contineantur etiam pecuniæ ſolutæ
pro celebratione Miſſarum, pro Teſtatoris animæ
ſuffragio, vt *in ſum. Iuſtificationis partitarum Marga-*
ritæ num. 1.

Secunda partita ſcut. 58. 60. proueniens ex pretio
aliquorum mobilium ſimiliter eſt admittenda, cùm
de conſignatione facta à Margarita vſque ad præ-
dictam ſummam, conſtet ex quietantia per Mar-
tiam coram teſtibus ſubſcripta: Ideóque Margarita
erit creanda Creditrix pro æquali ſumma, vt æqua-
9 li iure tractentur. Sicut enim antea erat deſcriptus
valor omnium mobilium in creditum hæreditatis,
ita poſtea debebat adſcribi debitum pro rata vnum-
quemque hæredem tangente, vt ex contrapoſitio-
ne fieret præſentatiu, dico, compenſatio iuxta tradita
per Alex. *in conſ.* 5. *n.* 5. *lib.* 3. Socin. *conſ.* 65. *n.* 5. *lib.* 4.
Eſcobar. *de ratiocin. cap.* 23. *n.* 46. *cum ſeqq.* Gregor.
deciſ. 366. *n.* 3. vbi Adden. *n.* 8.

Tertia partita fuit 180. ſolutorum de ordine Te-
ſtatoris oretenus dato Margaritæ cohæredi coram
proprio Confeſſario (de cuius atteſtatione medio
Iuramento facta conſtat *in ſum. n.* 3.) pro extinguen-
do debito quod habebat cum hæredibus q. Lelij
Antonelli, quæ eſt etiam admittenda, quia conſtat
de ſolutione per publicum Inſtrumentum, & quoti-
die contingit vt ægroti pro exoneratione propriæ 10
conſcientiæ multa exequenda communicent ſuis
Confeſſariis: cùm igitur in præſenti de Confeſſarij
fide, & probitate non dubitetur, meritò admittenda
non autem controuertenda eſt ſolutio; etenim vni- 11
co teſti Sacerdoti omni exceptione maiori, concur-
rentibus adminiculis ex facti circumſtantiis, ſtan-
dum eſt in quacumque materia, ex tradit. per Ioan-
nem Andr. *in cap. fin. col.* 1. *ad fin. de ſucceſſ. ab inteſtat.*
Cæſar. de Graſſ. *dec.* 3. *de probat.* Mantic. *dec.* 325. *n.* 2.
& 4. Rot *in Romana dotis, ſeu filiationis* 11. *Decembris*
1634. *coram R. P. D. meo Merlino*, & *in Anconitan.*
ſimulationis 29. *Ianuarij* 1635. *coram R. P. D. Panzi-*
rolo.

Item eſt ei credendum, cùm tantùm deponat de 12
facto proprio quod ab Alexandro id pluries audi-
uerit, nec hoc vertitur in commodum ipſius tertij,
Salicet. *in l. ſi quis decurio n.* 4. *verſ. & per hunc textum*
C. de falſ. Alex *conſ.* 19. *n.* 3. *lib.* 7. Siluestr. Aldobrand.
in conſ. 14. *n.* 11. *lib.* Vehemens autem adminiculum
in præſenti oritur ex communi intereſſe Margari-
tæ, & Flaminiæ cohæredum ſoluentium, cùm non 13
præſumatur eas voluiſſe ſuum iactare, *l. cum in debito,*
ff. de probat. Bald. *in l. fin. C. de dotis promiſſ.* Decian.
conſ. 78. *num.* 34. *lib.* 4. Rot. *deciſ.* 134. *num.* 1. *p.* 2.
recent.

Reliquas verò partitas, quia adhuc non iuſtifi-
cantur, cenſuerunt Domini eſſe reiiciendas, &
quod dicebatur de mala adminiſtratione Margari-
tæ, ex quo non alienauerat bona hæreditaria pro
extinguendis cenſibus paſſiuis hæreditariis, ne illo-
rum fructus abſorberent totum introitum hæredi-
tatis, provt fuit habitum in conſideratione cùm non
eſſet præſentis inſpectionis.

Et ita deciſum vtraque parte, &c.

Ariminen. Fideicommiſſi.

Ven. 1. Iulij. 1634.

ARGVMENTVM.

Ægidiana non habet locum ſtante notoria
iniuſtitia ſententiæ priorem iuſtè la-
tam reuocantis, ſub prætextu quod
bona de quibus agitur non fuiſſent à fi-
deicommittente vſque ad obitum ip-
ſius poſſeſſa; vbi plura de purificatione
fideicommiſſi ad concedendam immiſ-
ſionem ſufficientis, per teſtes & alia re-
quiſita ad fauorem primi poſſidentis iu-
ſtificata.

SVMMARIVM.

1 *Ægidiana non intrat ſed appellatio conceditur*

nullitate ſeu mixtura vel notoria iniuſtitia ſententia ſtante.

2 *Sententia nullitas ex defectu iuriſdictionis citatione non præcedente probatur.*

3 *Sententia vltima quando alteram expreſsè reuocat ſemper admittitur appellatio.*

4 *Æqualitas vt inter partes ſeruetur, cauſa ſemel appellabilis effecta ſemper remanet appellabilis.*

5 *Pars appellabilis non appellabilem ad ſe regulariter trahit.*

6 *Sententia lata ex iuribus nouiter repertis & poſt rem iudicatam productis recipit appellationem.*

7 *Poſſeſſio fideicommittentis de tempore ſui obitus ſufficit ad concedendam immiſſionem.*

8 *Teſtis de facto proprio ſpecificè & cum optima ratione deponens pluſquam ſemiplenam probationem facit.*

9 *Teſtis de facto proprio & cum optima ratione deponens concurrentibus adminiculis de publica voce & fama plenè probat.*

10 *Cataſtrum probat poſſeſſionem maximè in facto antiquo.*

11 *Poſſeſſio probatur ex partita menſurationis facta per publicos Officiales à Committente deputatos.*

12 *Identitas prædij ex ſolo confine via publica tanquam generali non probatur niſi in confinibus particularibus conueniat.*

13 *Identitas excluditur re turbida exiſtente.*

14 *Identitas ex diuerſitate fundi omnino remanet excluſa.*

15 *Teſtis deponens de bonis poſſeſſis ab vno in communione cum altero in quantum eſt recipiendus.*

16 *Teſtes de tempore ſpecificè debent deponere, caſu quo tempus eſt de ſubſtantia ac pro victoria cauſæ deſeruit.*

17 *Probatio ſpecifica & concludentiſſima requiritur contra rem iudicatam & à parte acceptatam.*

18 *Partita mutilata & ſine teſtibus lite pendente producta nil probat.*

19 *Partita alterata in corpore & ſine conſenſu & præſentia fideicommittentis delineata plures patitur exceptiones.*

20 *Fides partitæ tollitur ſuſpicione doloſa reaptationis exiſtente.*

21 *Suſpicio falſitatis operatur vt in Ciuilibus nulla fides ſcripturæ ſit adhibenda.*

22 *Regulatori moderno non eſt credendum, vbi à publico Regulatore contrarium probatur.*

DECISIO LXIX.

LATA ſententia per R.P. D. meũ Dunozettum ſuper immiſſione in poſſeſſionem quinque petiarum terræ, de quibus agitur ad fauorem DD. de Georginis, & de Fuſconis vocatorum ad fideicommiſſum Caroli Mercati, fuit poſtea in gradu reſtitutionis in integrũ reuocata per Reuerendiſſimum Vrgellen. quoad tria ex dictis quinque petiis terræ ad inſtantiam Luciæ & Franciſcæ de Macronibus, ſub prætextu, quod prædicta bona non fuiſſent poſſeſſa à fideicommittente de tempore eius obitus: Vnde appellatione interpoſita ab hac vltima ſententia, cauſaque mihi commiſſa, dubitaui iuxta formam reſcripti; An eſſet locus
Ægidianæ; quo dubio bis propoſito, Domini hodie negatiuè reſponderunt.

Quia ſtante nullitate, ſeu mixtura, vel notoria 1
iniuſtitia ſententiæ, certum eſt Ægidianam non intrare, & appellationem concedi, *cap. inter cætera de ſentent. & re iud.* Bald *in l. 1. C. ſi moment. poſſ. fuer. appell.* Angel. *in l. ſi pars, ff. de inoffic. teſtam.* Boccac. *in annot. ad Conſtit. Ægidian. num. 65.* & *addit. 7. & 12. per tot.* Caputaq. *deciſ. 131.* Mant. *deciſ. 33. n. 2.* Rot. *deciſ. 79. n. 20. p. 5. diuerſ.*

Pro nullitate in præſenti adducebatur defectus 2
Iuriſdictionis, cùm fuerit cœptum diſputari in cauſa coram Reuerendiſſ. Vrgellen. non præcedente citatione ad dicendum contra communem prout requirebatur, ne antecedentes diſputationes redderentur mille, Felin. *in cap. quoniam frequenter n. 4. vt lit. non conteſt.* Alex. *conſ. 36. num. 10. lib. 2.* Vant. *de nullit. tit. ex defect. proceſſ.* Sanat. *de ord. Iudic. n. 32.* maximè quia cauſa fuit expedita prænia dicta deciſione Macronibus tantùm informantibus.

Mixtura deſumebatur ex eo, quod hæc vltima 3
ſententia expreſsè reuocauit alteram R. P. D. mei Dunozetti, quo caſu ſemper admittitur appellatio, Mareſc. *lib. 2. var. cap. 75. num. 17.* Rot. *in Forolimien. bonor. 16. Ianuarij 1617. coram Reuerendiſſ. Seleucien.*
Etenim vt inter partes ſeruetur æqualitas, cauſa 4
ſemel effecta appellabilis, ſemper remanet appellabilis, Rot. *deciſ. 132. part. 2. diuerſ.* & regulariter
pars appellabilis trahit ad ſe non appellabilem, vt 5
in dicto Forolimien. bonor. coram Seleucien.

Quod comprobatur ex eo, quia ſententia Reue- 6
rendiſſimi Vrgellen. tanquam lata ex Iuribus nouiter repertis, & poſt rem iudicatam productis recipit appellationem, Rota *in Rauennaten. Saluiani 11. Februarij 1604. coram bon. mem. Iuſto*, quæ eſt impreſſa apud Pacific. de Salu. *deciſ. 144.*

Sed quicquid ſit de prædictis nullitatibus, & aliis pro mixtura deductis, Domini ſuper eis non immorarunt, ſtrictè autem ad Iuſtitiam dixerunt, Ægidianam non habere locum, quia ſententia Reuerendiſſimi Vrgellen. fuit iniuſta, tanquam reuocatoria alterius R.P.D. mei Dunozetti, ſub prætextu, quod bona de quibus agitur non fuiſſent poſſeſſa à fideicommittente vſque ad eius obitum, cùm contrarium conſtet tam ex deciſione Eminentiſſimi Cardinalis Virilis, in cauſa facta ſub die 27. Iunij 1629. quàm ex datis *in ſumm. Georginorum*, vbi apparet de purificatione fideicommiſſi ad eorum fauorem, & poſſeſſione Caroli fideicommit-
tentis in bonis de quibus agitur de tempore ſui 7
obitus, quod ſufficit ad concedendam immiſſionem, ex remed. *l. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Anton Gomez *in l. 45. Tauri num. 134.* Parlad. *lib. 2. rer. quotid. cap. 5 num. 5.* Gratian. *diſcept. 79. n. 9. cum ſeq.*

Quod autem dicta bona fuiſſent poſſeſſa à Carolo de tempore ſui obitus patet ex depoſitione duorum teſtium *ſumm. Georgianorum num. 4.* quorum
vnus deponit etiam de facto proprio ſpecificè, & 8
cum optima ratione, itavt faciat pluſquam ſemiplenam probationem, Gregor. *deciſ. 439. num. 6.* vbi
Adden. *num. 10.* Imò concurrentibus adminiculis 9
de publica voce & fama, plenè probat idem Gregor. *deciſ. 258. num. 2.* Et coadiuuatur ex depoſitione aliorum duorum teſtium deponentium de poſſeſſione Caroli in genere, & de actibus poſſeſſoriis, ex quibus omnibus ſatis remanet comprobata prædicta poſſeſſio, Ioan. Andr. *in cap. fin. col. 1. ad fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Gregor. *deciſ. 521. num. 2. 3 & 4. & deciſ. 351. n. 5.* & ibi Add. Caputaq. *deciſ. 271. p. 3.*

Quibus

Quibus accedit partita Cataſtri, in quo habet
petia terræ, quæ reperiuntur deſcripta ſub nomine
10 Caroli, & quod Cataſtrum probet poſſeſſionem, te-
ſtatur Peregr. *de fideicom. art.* 44. *num.* 7. & 12. Rot.
deciſ. 706 *num.* 6. *part.* 2. & *deciſ.* 632. *num* 5. *part.* 3.
recent. maximè in facto antiquo, cùm Carolus de-
ceſſerit vſque de anno 1568. Menoch. *de retinen.*
remed. 3. *num.* 570. Boccac. *de interdict. vti poſſid.*
cap. 14. *num* 12. Tuſc *in verb. poſſeſſio concl.* 420.
num. 22. Cui Cataſtro conueniunt etiam Cataſtra
aliorum prædiorum confinantium; vbi leguntur
deſcripta hæc tria petia terræ confinantia cum alijs
ſub nomine Caroli, & præſertim quoad petium
11 terræ terrarum duarum vltra prædicta concurrit al-
tera partita menſurationis per publicos Officiales à
Committente deputatos de anno 1547. factæ de
eodem, vti poſſeſſo à dicto Carolo, quæ omnia
ſimul iuncta multò magis probant ex *regul. quæ non*
proſunt ſingula ſimul iuncta iuuant. Gabr. *de probat.*
concl. 1. quibus adminiculis concurrentibus Cata-
ſtrum plenè probat Hieronym. de Mont *tract. de*
finib. cap. 64. *num.* 4. & 8. Seraphin. *deciſ.* 1077. *n.* 2.
& 462 *n.* 1. & 6.

Sed ceſſat omnis difficultas ex diuiſione facta à
Carolo cum Auguſtino eius nepote, cui clarum eſt,
non obueniſſe in partem dictas terras, vt *in ſum.*
num 6. Quod euidentius patet ex tenore d. diuiſio-
nis, & prætenſæ venditionis per ipſum Auguſti-
num factæ, quarum confinia non identificantur cum
terris poſſeſſis à Carolo.

Non obſtat quod aliqua petia terræ obuenta in
parte Auguſtino ſint in Contrada Vergiani, vt pon-
deratur in deciſ. Reuerendiſſimi Durani facta ſub
die 20. Nouembris 1632. quia non per hoc ſequi-
tur eſſe eadem poſſeſſa à Carolo Patruo, vt clarè
conſtat ex dicto Inſtrumento diuiſionis *eodem ſum. d.*
12 *num.* 6. cùm non conueniat in confinibus particula-
ribus, ſed tantùm in generalibus, nempe reſpectu
viæ publicæ, ex quo ſolo confine non dicitur con-
ſtare de identitate prædij; nam quando demonſtra-
tiones ſeu confines ſunt quatuor, vel quinque
provt hic, non ſufficit quod duæ vel aliquæ conue-
13 niant ſi aliæ diſcordent, quia res tunc dicitur tur-
bida & excluditur identitas, Alex. *conſ.* 73. *num.* 7.
& 8. *lib.* 2. Ruin *conſ.* 115. *num.* 4. *lib.* 1. Maſcard. *de*
probat concl 874 *num.* 4 *lib* 2. Magon. *deciſ Lucen.* 93.
num. 14. *cum ſeqq.* & præcipue quoad petium ter-
14 ræ terrarum trium vltra præfata ex diuerſitate fundi
Gualdi à fundo delle Caſe delli Agoſtini, Identitas
omnino remanet excluſa, Magon. *d. deciſ.* 93. *num.* 17.
15 Neque aduerſatur depoſitio 6. teſtis deponentis
prædicta bona fuiſſe poſſeſſa à Carolo in commu-
nione cum Auguſtino nepote, quia reſpectu vnio-
nis eſt ſingularis; quo verò ad poſſeſſionem Caroli
vſque ad eius obitum eſt conteſtis cum alio teſte,
de quo *in ſumm. num.* 7. & ideo eius dictum ſolùm
recipi poteſt in hac poſteriori parte in qua conue-
nit cum alio. Et ad dignoſcendam euidentiam huius
facti, vnus ex Dominis ponderauit tempus diuiſio-
nis factæ per Auguſtinum de anno 1567. & tempus
mortis Caroli de anno 1568. vt *in ſumm. Georgino-*
rum num. 14 inferendo quod per tam breue tempo-
ris ſpatium non poterant mutari confinia bono-
rum de quibus agitur.

Nec releuant teſtes examinati pro Macronibus,
quia vltra quod ſunt malè examinati, vt admittit
deciſ. Reuerendiſſ. Vrgellen. non deponunt ſpecificè
de tempore, provt de eo ſigillatim deponere de-
16 bent, cum in præſenti caſu tempus ſit de ſubſtan-
tia, ac deſeruiat pro victoria cauſæ, ad trad *per l.*
Maurem, C. de probat l. denunciaſſe, ff. de adult. Angel.
conſ. 297. & in his terminis firmauit Rota *in Ari-*
minen. Legatorum, ſub die 14. *Maij* 1642 *coram*
Reuerendiſſimo Vrgellen. maximè quia contra rem
indicatam, & à parte acceptatam, requiritur ſpe- 17
cifica & concludentiſſima probatio, Brunt. *deciſ.* 85.
num. 1. & *ſeq.* Oſaſch. *deciſ.* 48. *num.* 14.

Denique nihil facit poſſeſſio Gaſparis in vno
petio terræ, quando non excludit poſſeſſionem
Caroli de tempore ſui obitus, cùm probetur ven-
ditionem eiuſdem prædij ab illo factam fuiſſe poſt
mortem Caroli, nec confines expreſſi in dicto
venditionis Inſtrumento, conueniunt cum confi-
nibus prædij controuerſi à teſtibus Georginorum,
ſpecificatis de tempore mortis fideicommittentis,
& ſic paulo ante eandem venditionem ſequutam
de anno 1569. vt patet ex datis *in ſumm num.* 20.
Eandémque reſponſionem patitur Teſtimonium
Pauli, quia vltra quod partita ad inſtantiam illo-
rum de Macronibus ſint producta, lite pendente, 18
mutilata, & ſine teſtibus, non comprehendit pe-
tium terræ, de quo agitur, vt colligitur ex diuer-
ſitate confinium, ex quibus ceſſat quoque pro-
batio deſumpta ex Cataſtro adducto pro parte il-
lorum de Macronibus, & vlterius fuit productum
poſt rem iudicatam, & partita in eo deſcripta
patitur plures exceptiones, cùm ſit alterata in 19
corpore, & delineata ſine conſenſu & præſentia
Caroli fideicommittentis, in cuius, & in eius
hæredum præiudicium prædicta non potuerunt
fieri, Cranett. *conſ.* 171. *num.* 5. ac in ea fuerit
reaptatum milleſimum cum diuerſo atramento, vt
latius in facto, ex quibus oritur magna ſuſpicio 20
doloſæ reaptationis, & ei fides tollitur, Seraphin.
deciſ. 1330 *num.* 5. & 1267. *num.* 3. ſola enim ſuſpi- 21
cio falſitatis operatur vt in Ciuilibus non debeat
adhiberi fides ſcripturæ, Caual. *deciſ.* 455. *num.* 1.
Gregor. *deciſ.* 546. *num.* 41. & ibi Adden. *num.* 17.
maximè cùm huiuſmodi partita non habeat nec
diem, nec annum: & licet Regulator aſſerat, ſe
illam perdidiſſe in libro confecto de anno 1565.
non ideo infertur quod ea ſit de eodem tem-
pore conſcripta, quia etiam poſt rem iudica-
tam potuit in eodem libro deſcribi, & pro-
pterea huic ſimplici Regulatoris moderni aſſer- 22
tioni non creditur, Rot. *coram Gregor. XV. de-*
ciſ. 177. *num.* 1. Et præcipuè, quia adeſt partita illi
contraria anteà data à publico Regulatore, quæ eſt
comprobata ex prædicta partita menſurationis per
Officiales publicos factæ, & etiam ex omnibus
Cataſtris confinantium, vt *ſuprà* dictum fuit: vti-
que non poſſit fieri aliqua vis in hac poſteriori
partita à Macronibus producta, quæ ſolùm de-
ſeruire poſſet pro adminiculo, non autem pro
plena probatione, quando contra illam nihil ad-
duceretur.

Et ita deciſum vtraque parte informante,
&c.

Barbaſtren.

Barbaſtren. Decimarum.

Mer. 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

De Remiſſoria concedenda, ſtante releuantia articulorum & materia decimarum de quibus controuertitur.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria eſt concedenda ſtante releuantia articulorum & materia decimarum qua ad hunc effectum dicitur prophana.*

2 *Remiſſoria in prophanis etiam ſine fumo in quacunque inſtantia conceditur.*

3 *Prior cui fructus Vicaria ex Indulto Apoſtolico ſunt applicati nil aliud poteſt pratendere quàm quod Vicaria competebat.*

4 *Remiſſoria vt concedatur ſufficit releuantia etiam in vno articulo.*

5 *Papa aſſignando alicui decimas ab alio percipere ſolitas non vult praiudicare illi in cuius fauorem decima aſſignantur.*

6 *Decima debentur ſucceſſori ratione vnionis Parochialis Eccleſia ſibi facta ac cura habitualis quam exercet.*

7 *Locationes facta Priori & Portionariis pro tempore decimarum poſſeſſionem & antecedentem effectuationem literarum Pij V. ſufficienter probant.*

8 *Remiſſoria vt concedatur qualibet informis probatio ſufficit.*

9 *Remiſſoria ad effectum comprobandi contenta in Inſtrumentis locationum conceditur quamvis probatio per ſcripturas fieri poſſet.*

DECISIO LXX.

1 REMISSORIAM eſſe concedendam reſponderunt Domini attenta releuantia articulorum, & materia decimarum, quæ ad hunc effectum dicitur prophana, Put. *deciſ.* 324. *in fin. lib.* 2. Rot. *deciſ.* 677. *num.* 1. *part.* 1. *recent* Gregor. *deciſ.* 174. *num.* 1. & ibi Adden.
2 & in prophanis conceditur Remiſſoria etiam ſine fumo in quacumque inſtantia, & facilius in tertia, Gregor. *dict. deciſ.* 174. *num.* 2. Put. *deciſ.* 201. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 68. *part.* 3. maximè quando pars nunquam fecit ſuas probationes, ne remaneat indefenſa & abſque productione ſuorum Iurium, Greg. *deciſ.* 403. *n.* 4.

Releuantia autem in præſenti eſt clara. Primò quia Prior prætendit, quod per literas Pauli III.
3 fuerint ſibi applicati fructus Vicariæ Sancti Petri de Boltona erectæ in Collegiata, ac ſub iſta applicatione fructuum intelligantur comprehenſæ etiam decimæ dicti loci, quas percipiebat Decanus Oſcenſis & poſteà Barbaſtrenſis eius ſucceſſor. Articuli verò tendunt ad probandum dd. decimas non ſpectare ad Vicariam, nec ab ea vnquam fuiſſe perceptas, ſed ad dict. Decanum Oſcen. cui ſucceſſit Barbaſtren. quo probato penitus, remanet excluſa prætenſio Prioris, qui nil aliud prætendere poteſt, quàm quod Vicariæ competebat, ex *l. omnibus, §. non debet. ff de reg. Iur.* Nat. *conſ.* 398. *n.* 3. Rot. *coram S. mem.* Greg. XV. *deciſ.* 37. *n.* 3. & 4.

Secundò deducitur releuantia, ex quo in literis S. mem. Pij V. erectionis Collegiatæ Barbaſtren. in Cathedralem, aſſignantur ſcuta 150. Decano Barbaſtrenſi in loco de Boltona prius percipi ſolita per Decanum Oſcenſem, & articuli continent quod dicta ſcuta 150. percipiebantur ex decimis de quibus agitur; vnde conſtat quod ſaltem articuli fundati ſuper prædictis duobus fundamentis ſint releuantes, pro conceſſione enim remiſſoriæ, ſufficit 4
releuantia etiam in vno articulo, vt ſæpius reſoluit Rota *coram Cardinali Seraphin. deciſ.* 1364. *num.* 3. & *deciſ.* 661. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* Caſſad. *deciſ.* 5. *de ſequeſtrat. & poſſ.* Ideò probatis contentis in articulis remanebunt exceptuatæ huiuſmodi decimæ à prædicta applicatione fructuum Vicariæ, ac eas Prior petere nequit, quia Papa in aſſignatione facta 5
Decano Barbaſtren. intellexit de ſcutis 150. quæ ſolita erant percipi à Decano Oſcen. & propterea noluit præiudicare Decano Barbaſtren. prout etiam in dubio cenſendum eſt, *cap. cum olim de conſuetud. cap.* 2. *de Religioſ. dom.* Pariſ. *conſ.* 11. *num.* 120. *lib.* 1. Decian. *conſ* 40. *num* 38. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 203. *n.* 28. Seraphin. *deciſ.* 351. *n.* 7.

Quibus accedit, quod articuli vltra quod recipiant fumum à diſpoſitione Iuris communis, cùm Vicaria fundetur ſuper congrua, non autem ſuper decimis, quæ debent ſpectare ad Decanum Oſcenſem, & conſequenter ad Decanum Barbaſtren. eius ſucceſſorem, ratione vnionis Parochialis Ec- 6
cleſiæ ſibi factæ, ac ratione Curæ habitualis, quam exercet, Cardinalis *in Clem.* 1. *num.* 10 *de offic Vicar.* Felin. *in cap. poſtulaſti num.* 1. *de reſcript.* Mohed. *deciſ.* 5. *de decim.* Creſc. *deciſ.* 1. *eodem titulo*, Caputaq. *deciſ.* 339. *part.* 3. Rot. *deciſ.* 153. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* Tamen exuberantius dantur etiam plures locationes, factæ à Decano pro tempore earun- 7
dem decimarum eiſdemmet Priori & Portionariis Aduerſariis; quæ locationes ſicuti ſi eſſent in forma probanti plenè probarent poſſeſſionem, & antecedentem effectuationem literarum Pij V. & vnionis prædictæ, ex doctr. Gabr. *tit. de locat. concl.* 4. *num.* 2. & 3. Menoch. *de retin. remed.* 3. *num* 571. Rot. *deciſ.* 766. *num.* 3. *part.* 1. *div.* ita negari non poteſt quin præbeant magnum fumum pro conceſſione Remiſſoriæ, ad quem effectum ſufficere quamli- 8
bet informem probationem, probat Felin. *in cap. quemadmodum frequenter num.* 4. *vt lit. non conteſt.* Peregrin *deciſ.* 113. *lib* 1. Seraphin. *deciſ.* 585. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 18. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* Caſſad. *deciſ.* 3. *de dilat.* & prædictus fumus augetur ex confeſſione Procuratoris Prioris & Collegiatæ; data in *ſumm. Decani num.* 3. vbi expreſſè fatetur decimas de Boltona fuiſſe applicatas Decano Barbaſtrenſi.

Quod tantò magis procedit, cùm remiſſoria pe- 9
tatur ad effectum comprobandi contenta in dd. Inſtrumentis locationum, quo caſu conceditur Remiſſoria, quamvis probatio per ſcripturas fieri poſſet, Bart. *in l. teſtium C. de teſtib.* Abb *in cap.* 2. & ibi Felin. *num.* 10. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 11. *de dilat.*

Non obſtat allegata præſcriptio deſumpta ex curſu 80. annorum, ſcilicet ab anno 1544. quo Eccleſia de Boltona fuit erecta in Collegiata, vt ex literis Pauli III. vſque ad annum 1622. prætendentes Prior, & Portionarij iſto medio tempore ſemper

Digitized by Google

per exigiſſe decimas, de quibus agitur, quia hoc nullibi iuſtificatur; imò ex articulis datis prætenditur probari quod decimæ nunquam fuerunt exactæ ab ipſo Priore, ſed quod ſpectarent ad Decanum Oſcenſem, & ſucceſſiuè ad Barbaſtren. qui continuarunt earum exactionem vſque ad diem motæ litis.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Elboren. Iuriſconferendi.

Vener. 13. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

De ſententiis iniuſtè latis tam ſuper ſpolio contra Archiepiſcopum intentato, quàm ſuper proprietate præſentandi ad beneficia ſimplicia in certis quibuſdam Eccleſiis exiſtentia, à Religione de Auis vigore donationum Alphonſi Regis Portugaliæ prætenſa.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius habet intentionem fundatam de iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum intra fines ſuæ Diœceſis exiſtentium.*
Etiamſi beneficia exiſterent in Eccleſia Regulari, ibid.
2 *Donatio vt ſuffragetur Iuſpatronatus debet competere donanti.*
3 *Vſurpatio ante & poſt Concilium quomodo debet probari.*
4 *In donatione Eccleſiæ beneficia in Eccleſia exiſtentia non comprehenduntur.*
5 *Eccleſia & beneficium in Eccleſia differunt.*
6 *Epiſcopi non poſſunt ſubiicere Iuripatronatus beneficia libera etiam cum Capitulo.*
7 *Donationes quando non egrediuntur ſuos Auctores non præiudicant ſucceſſoribus.*
8 *Ius præſentandi ad beneficia ſimplicia ex priuilegio Epiſcopi fuit ſublatum ex depoſitione Concilij Tridentini.*
9 *Præſentationes cùm non appareant continuatæ nec effectum ſortitæ non ſuffragantur.*
10 *Sententiæ latæ ad fauorem aliorum non poſſunt præiudicare iuribus Archiepiſcopi qui non fuit citatus.*
Nec ex iis aliqua poſſeſſio ſeu effectuatio probatur, ibid.
11 *Præſentatio ſeu conſenſus partis ac effectuatio requiruntur ad effectum poſſeſſionem acquirendi.*
12 *In beneficiis vltimus ſtatus ſemper attenditur dum de valido ſtatu antecedenti non conſtat.*
13 *Teſtes de ſimplici auditu, nec deponentes de tempore reſtricto ante motam litem, nil probant.*
14 *Teſtes qui coadiuuantur ex præſumptione iuris ſunt attendendi & aliis præferendi.*

DECISIO LXXI.

PRÆTENDEBAT Religio de Auis antiquitus fuiſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ad beneficia ſimplicia exiſtentia in Eccleſiis Sanctæ Mariæ de Beja, & Sancti Ioannis de Coruche Elboren. Diœc. vigore donationum de prædictis Eccleſiis factarum ipſius Religionis Magiſtro, & ſucceſſoribus ab Alphonſo Portugalliæ Rege ſub diebus 2. Nouembris 1286. & 20. Maij 1308. & ideo de anno 1571. iudicium ſuper ſpolio intentauit coram Religionis Conſeruatore contra Archiepiſcopum Elboren. ſententiamque reintegratoriam reportauit, quæ in gradu appellationis fuit per Franciſcum Rabello confirmata: Vnde introducta cauſa in Rota, variæ emanarunt deciſiones circa nullitates dd. ſententiarum coram R. P. D. Corduba, & Patriarcha Manzanedo; in cuius locum ſubrogatus dubitaui, An ſententiæ de partibus eſſent iuſtæ, & Domini poſt quartam dubij propoſitionem eas eſſe iniuſtas reſponderunt.

Ea moti præcipuè ratione, quia ſententiæ la- 1
tæ fuerunt contra Ordinarium, qui habet intentionem fundatam de iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum exiſtentium intra fines ſuæ Diœceſis, *cap. regenda 10. quæſt. 1. cap. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 7. cap. ex frequentibus de inſtit.* Gonzal *in Regul 8. §. 1. in proœm. num. 21. & gloſſ. 11. num.* 38. Rot. *deciſ.* 416. *num. 1. part. 2 recen.* etiamſi beneficia exiſterent in Eccleſia Regulari, *cap. Abbat.* vbi Abb. *num. 3. de verb. ſignif.* Vital. *in Clem. vnic. num. 16. de ſupplen. neglig. Prælatorum*, Gonzal. *ſup regul. 8. gloſſ. 23. num.* 22. Rot *in Vrbeuetana beneficij 15. Decembris 1625. & 9. Iunij 1627. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* Alleganti autem contrarium incumbit onus plenè, & quidem concludenter probandi, maximè quando repugnat vltimus ſtatus de quo infrà, Seraph. *deciſ.* 1120. *n.* 1.

Quæ concludens probatio in præſenti deſumi minimè poteſt ex dd. donationibus Regis Alphonſi datis *in ſumm. Religionis num. 5. & 32.*
quia ex illis non probatur iuſpatronatus compe- 2
tiiſſe Regi donanti, prout probari debet ad effectum vt donatio ſuffragetur, *l. quod in venditione, & l. quod ſic, ff. de her. vel act. vendit. ſpeculat. in tit. de emphyteutico §. Nunc aliqua, verſ* 58. Bart. *in l. ſi ſic, §. 1. vlt. quæſt. ff. de legat. 1. cum aliis allegat. ibi* per Alex. Natt. *conſ. 10. num.* 7. &
requiritur prout in caſu præſumpto vſurpationis 3
probatio per immemorabilem ante Conc. Achil. *deciſ. 4. de Iurepatron.* & poſt Conc. per immemorabilem cum præſentationibus continuatis ſpatio 50 annorum, vt in terminis Imperatoris eſt, Put. *deciſ. 369. num. 1. lib. 2.* & in terminis donationis Regiæ, Mohedan. *deciſ. 10. num. 2. de Iurepatron.* ac in terminis donationum Regum Portugaliæ, Rot. *in Bracharen. Iuriſpatronatus de Ganſei 5 Iunij 1606. coram Sacrato, & in Bracharen. Parochialis 30. Ianuar. Prat. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Et in omnem euentum, cum in dd. donationibus nulla fiat mentio de huiuſmodi beneficiis, imò potius quodammodo excipiantur, vt ex verbis donationis Eccleſiæ S. Mariæ de Beja ibi, *ſe donare iura ſibi competentia ſine præiudicio Iuris alieni, &c.* Ex quibus apertè conuincitur, quod alius in dicta Eccleſia haberet ius, quod non poteſt conſiderari, niſi reſpectu Archiepiſcopi, qui habet ius conferendi beneficia intra ſuam Diœceſim, donationes intelligendæ ſunt de Prioratibus, & Preceptoriis dd. Eccleſiarum, prout obſeruantia docuit, quæ bene de-
ſeruit pro interpretatione, vt non comprehendan- 4
tur beneficia exiſtentia in Eccleſia donata, Corn. *conſ.* 188. *num.* 10. *lib.* 4 Becc. *conſ.* 101 *n.* 49. Honded. *conſ. 92. num. 27. volum. 1.* Rot. *deciſ. 256. in fin. part. 2. diuerſ.* & eò magis, quia ex diſpoſitione

Digitized by Google

iuris donata Eccleſia non veniunt beneficia in ea
5 exiſtentia, ſiquidem aliud eſt Eccleſia, & aliud
beneficium in Eccleſia, Cardin. *in cap final de iure-patronatus*, vbi Abb. *num. 1. verb incepta*, Calderin.
conſ. 18. in princip. eodem titul. Caſſad. *deciſ. 21. de
præben.*

Nec prædictum iuſpatronatus iuuarj poteſt ex
concordiis ſeu potius donationibus Religioni
factis de annis 1293. & 1318. vt *in ſumm num 6. &
43.* in quibus Epiſcopi d. temporis vltra iuſpatronatus Religioni donatum per Regem Alphonſum,
donarunt etiam ipſi ius præſentandi ad beneficia
ſimplicia de quibus agitur, quoniam prædictæ donationes Religioni ſuffragari non poſſunt, tum
quia deficiebat poteſtas in Epiſcopis, qui non po-
6 tuerunt ſubiicere Iuripatronatus beneficia libera,
nec etiam cum Capitulo, Abb. *in conſ. 106. lib. 1.*
Bero *conſ. 44. num. 33. lib. 1.* Garz *de benef par. 5. cap. 9.
num. 128. & ſeqq.* Calderin *conſ. vlt. de Iurepatr.* Rot.
deciſ 318. num 7. part. 5. recent. tum quia huiuſmodi
7 donationes non egrediuntur ſuos Anctores, &
ita non potuerunt præindicare ſucceſſoribus, *cap.
veniens de tranſact.* Abb. *in cap. cum olim, num. 4. de
priuileg.* Calderin. *conſ. 12. de reb. Eccleſ. non alien.*
Dec *conſ. 152.* Rot. *deciſ 715. part. 4. diuerſ.* tum &
8 etiam quia tale ius præſentandi ex priuilegio fuit
ſublatum ex diſpoſitione Sacr. Conc. Trid. *in cap. 6.
ſeſſ. 25. de reform.* Rot. *deciſ. 658. num. 3. par. 1. recen.*
Seraph. *dec. 1395. n. 4.*

Neque poteſt prædicta Religio fouere ſuum ius
ex præſentationibus factis à Priore, & Beneficia-
9 tis ad iſta beneficia, quia cùm non appareant continuatæ nec effectum ſortitæ non ſuffragantur,
Oldrad. *conſ. 229. num. 2.* Roch. de Curte *de Iurepatr.
verb. competens num. 37.* Ioan. de Selua *de benef. 2.
part. quæſt. 7. num. 7.* Gonzal *ſup. regul. 8. gloſ 45.
§ 2 num. 27.* Calderin. *conſ. 12. de Iurepatr.* Put.
deciſ. 136. num 3. lib. 1. Nam quoad Eccleſiam Sanctæ
10 Mariæ de Beja dantur duæ ſententiæ latæ de anno
1453. & 1492. ad fauorem aliquorum, qui dicuntur prouiſi à Priore & Beneficiatis; ſed cùm non
fuerint latæ inter eos, quorum vnus prætenderet
habere beneficium vti liberum, & alter vti de Iurepatr. non poſſunt præiudicare Iuribus Archiepiſcopi, qui non fuit citatus, ad tradit. per Mohed.
deciſ. 8. in fine de ſent. & re iud. præſertim cùm appareant latæ à Iudice inferiori, & non ab Ordinario, Rot. *deciſ. 172. num. 2. part. 3. recent.* Et ideo
ex his non probatur aliqua poſſeſſio ſeu effectuatio,
Alex *conſ. 4. num. 4. volum. 5.* Rot. *deciſ. 3. num. 6 & 7.
de reſtit.* Spoliat. *in nou. & coram Reuerendiſſimo D.
meo Decano deciſ. 185. num. 2.* prout nec etiam relenant literæ patentes Archiepiſcopi permutationis de anno 1459. cùm non appareat de præ-
11 ſentatione ſeu conſenſu partis, ac de effectuatione prout requiritur ad effectum acquirendi
poſſeſſionem, Gomez. *in Regul de annal. quæſt.
47. & in regul trienn. quæſt. 60.* Calderin. *conſ. 6.
de cauſa poſſeſſ.* Caputaq. *deciſ. 337. 338. 339.
& 418. part. 2.*

Quo verò ad Eccleſiam de Coruche, licet dentur prouiſiones beneficiorum in ea exiſtentium
factæ ab Archiepiſcopis vti de deuolutis, & plures confirmationes, in quibus enunciatur quod
fiebant de præſentatis à Priore & Beneficiatis: tamen cùm nulla ex dd. prouiſionibus oſtendatur
ſuum habuiſſe effectum præter inſtitutionem Baptiſtæ Cottæ, qui poſtea beneficium reſignauit
vti liberum: Viſum fuit Dominis non releuare ex
ſupra citatis, maximè contra Ordinarium, pro cuius parte datur vltimus ſtatus iſtorum beneficiorum, vti de libera collatione, quod probatur
etiam ex ſententiis reintegratoriis, ad poſſeſſionem præſentandi ad fauorem Religionis obtentis,
& omnes collationes Archiepiſcopi ſuum ſunt effectum ſortitæ, quod nec à parte negatur; & ſic
intrat concluſio, quod dum non conſtat de valido 12
ſtatu antecedenti, ſemper in beneficiis vltimus
ſtatus attendatur, Calderin. *conſ. 23. ſub num. 1. ad
fin. verſ. & hæc videntur de præben.* Simonet. *de reſeruat quæſt. 170.* Lotther *de re benef. quæſt. 34. num. 26.
& ſeqq.* cum aliis cumulat. per Adden ad Gregor.
XV *deciſ. 77. n. 12.* & bene diſtinguit Rot. *deciſ. 229.
part. 1. recen.*

Non obſtant teſtes examinati pro parte Religionis. Etenim vltra alias exceptiones ſunt de ſim-
plici auditu, & non deponunt à quibus id audiue- 13
rint de tempore reſtricto ante motam litem, prout
requiritur, Anchar. *in cap. licet cauſam num. 14. de
probat.* Put *deciſ. 348 num. 1. lib. 2.* & pro parte Archiepiſcopi dantur alij teſtes, qui deponunt Archiepiſcopum fuiſſe & eſſe in pacifica poſſeſſione
liberè conferendi omnia beneficia pro tempore
vacantia in ſuis menſibus exiſtentia, in dd. Eccleſiis ſcientibus, & patientibus Prioribus, & Bene-
ficiatis, qui tradiderunt poſſeſſionem; quæ depo- 14
ſitio teſtium coadiuuatur ex præſumptione iuris,
quam habet Archiepiſcopus ſuper iure conferendi
in dd Eccleſiis, & ideo attendenda & præferenda
eſt, ad tradit. per *text. in l. 3. ff de teſtib.* & bene Gloſſ.
ſingular. *in cap. 1. de præſcript lib 6.* Abb *in cap. licet cauſam de probat. num. 9.* & *in cap. auditis de præſcript num. 15.* Felin. & Imol. *in cap. in noſtra de teſtib.*
Bald. *in l. ob carmen, ff. de teſtib.* Pariſ. *conſ. 88. vol. 3.*
Aretin. *conſ. 44.* Gabriel. *concluſ. 4 lib. 1. de teſtib. n. 23.*
Gregor. *deciſ. 325. num. 16. & 17. &c.*

Ex quibus dixerunt Domini ſententias eſſe iniuſtas, ſiue illæ fuerint latæ ſuper ſpolio, ſiue ſuper proprietate.

Vtraque parte informante, &c.

Vlixbonen. Profeſſionis ſuper Expenſis.

Lunæ 16. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Expenſæ dicuntur ſufficienter refectæ, vbi
de earum ſolutione ex quietantia in
publico Inſtrumento facta
apparet.

SVMMARIVM.

1 *Quietantia in publico Inſtrumento facta, probationem probatam & veritatem manifeſtam facit.*

2 *Solutione ſtante tollitur obligatio.*

3 *Exceptio cambiorum non eſt attendenda parte recipiendo ſummam ſatisfactâ.*

DECISIO

Digitized by Google

DECISIO LXXII.

CVM pro parte Antonij & Ioannis Gomez de Malta prætenderetur fuiſſe ſatisfactum deciſioni in hac eadem cauſa factę ſub die 27.Martij pręteriti, in qua reſolutum fuit ex duplici capite,non inttare atbitrium pro concedenda eis abſolutione excommunicationis incurſæ ob recurſus habitos ad Iodices laicos, pro impedienda Franciſcæ compulſatione proceſſos.Primò ob non remotionē impedimentorum præſtitorum; & ſecundò ob non refectionem expenſarum,quæ à Frāciſca factæ fuerunt occaſione dd. recurſuum, etiam ratione damnorum & intereſſe ad eorum inſtantiam Hodie cauſam ſuper eiſdem propoſui, & Domini dixerunt fuiſſe ſufficienter paritum quoad expenſas.

1 Quoniam de earum ſolutione conſtat ex quietātia facta in publico Inſtrumento dato *in ſumm. illorum de Gomez, ſub litera C.* qood facit probationem probatam & veritatem manifeſtam, Bald *in l.quoties in fin. C.de iudic.* Dec.*conſ.* 36 *n.*2. Gregor.*deciſ.* 180.
2 *num.*1. qoa ſolutione ſtante tollitur obligatio, ex adnotat.*in l.1.ff.de ſolut.* Parlador.*lib.*2.*rer.quotidian.cap. fin.*5.*part.*§.11.*num.*32.*cum ſeqq.* Cancer *p.*1.*var.cap.* 6.*de ſolut.n.*2.*cum ſeqq.*

Nec obſtat, quod pecuniæ debebantur ſolui hîc in vrbe vbi expenſæ factæ fuerunt, & ideò fratres de Gomez teneri ad ſcuta 60. pro cambiis dictorum ſcutorum 307. ad rationem ſent. 10. pro quolibet centenario, quia Franciſca recipiendo ſummam
3 contentam *in deciſ.* ſe ſatisfactam vocauit, & ideo exceptio cambiorum nō videtur attendenda, prove nec viſum fuit obſtare, quod dicebatur de ſcut.108. per Franciſcum petitis, pro expenſis factis in proceſſu remiſſoriali de ordine Rotæ, quia adhuc non fuerunt iuſtificatæ, nec liquidatæ, ſicut aliæ deſcriptæ in deciſione.

Quo verò ad rationem impedimentorum, placuit Dominis hoc reſeruare ad aliam particolarem diſputationem.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Romana ſeu Tudertina Educationis.

Vener. 20. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Attentata à Matre commiſſa etiamſi non fuerint purgata, filiis alimenta petentibus præiudicare non poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta de iure debentur filiis de bonis paternis.*
2 *Prætore adito pro alimentis taxandis is modus eſt ſeruandus quem ipſe ſtatuerit.*
3 *Ius alimentorum decernendorum pupillis competit Prætori vt ipſe moderetur quam ſummam Tutores debeant præſtare.*
4 *Regula, alimenta præterita non deberi quando officio Iudicis petuntur, non procedit in alimentis à die motæ litis debitis & lite pendente decretis.*
Nec in hoc caſu dicuntur alimenta præterita ſed futura, ibid.
5 *Matri erogando proprias pecunias pro alendis pupillis idem priuilegium quod illis pro alimentis à die motæ litis debitis competit.*
6 *Mater filios alere non tenetur.*
7 *Mater non cenſetur alimenta præſtare filiis ex affectione & pietate materna.*
8 *Ex attentatis in diuerſa cauſa factis non poteſt dici pars læſa*
9 *Attentata à Matre commiſſa non poſſunt præiudicare filiis alimenta petentibus.*

DECISIO LXXIII.

PETENTI Catherinæ Lottheriæ alimenta pro ſuis filiis decurſa à die 17.Ionij præteriti, & in futurū decurrenda ad rationem ſcut.16. quolibet mēſe anticipate ſoluendorum, iuxta mandatum R. P. D. mei Pirouani relaxatum ſub die 24.Nouembris 1634. vt *in eius ſumm.num.*1. ſe oppoſuit Matheus Scingatroſius dd. filiorum tutor teſtamentarius, prætendens adeſſe attentata, ex quo Catherina prædictos filios à Ciuitate Todertina ad vrbem traduxerat, vigore decreti eiuſdem R. P. D. mei Pirouani, ſuper quo Signatura mihi reſcripſit cum clauſula, *reuocatis attentatis*; quibus prius non purgatis, videbatur non eſſe locum præſtationi alimentorum. Quare propoſito memoriali loco cauſæ de ordine Rotæ, non obſtantibus exceptionibus per dictum Matheum adductis, dixerunt Domini alimenta deberi etiam tempore abſentiæ.

Quia de Iure filiis alimenta debentur de bonis 1
patris, *l.ſi quis à liberis* §. *ſi quis ex his ff. de liber. agnoſcen.* Sord.*de aliment tit.*1.*quæſt.*1. quod fieri debet officio Iudicis, *dict.l. ſi quis à liberis in princ. l. fin.* §.*ipſum autem C.de bon.qua liber.* & *tot. tit. C. de alen liber.* Surd.*de aliment.tit.*5.*quæſt.*1. & quidem in præſenti debentur ad rationem ſcut.16. iuxta taxam à Iudice factam, quoniam adito Prætore pro alimen- 2
tis taxandis, is modus eſt ſeruandus, quem ipſe ſtatuerit, ex *l. Officio* 2. *ff. vbi pupill. educ.deb.* Ius namque alimentorum decernendorū pupillis com- 3
petit Prætori, vt ipſe moderetur, quam ſummam Tutores vel Curatores præſtare debeant, *l.Ius alimentorum* 3.*vbi pupill.educ.deb.* Guttier.*de tutel.*2.*p. cap.*3. *num.*3.*&* 9.

Non obſtat quod alimenta præterita non debeantur ratione abſentiæ, quia regula, quod alimenta præterita non debeantur, quando petuntur 4
officio Iudicis, non procedit in alimentis, quæ vt in præſenti debentur à die motæ litis, & ſunt decreta lite pendente, ex adnotat.*in l.Libertis* §.*Manumiſſis ff. de alim. & cibor.legat.* & *in dict.l. ſi quis à liber.*§.*de alimentis ff.de liber. agnoſc.* Decian *conſ.*9. *num.*42. & 48.*lib.*1. qui plures allegat, Mareſcott. *lib.*1. *variar.c.*83.*num.*2. Tunc enim alimenta futura, & non præterita dicuntur, vt per Caputaq.*deciſ.*20. *num.*4.*deciſ.*22.*num.*2. & *deciſ.*24. *num.*1. *p.*1. & ſic
Mater erogando proprias pecunias pro alendis pu- 5
pillis, habet idem priuilegium, quod competebat pupillis pro alimentis debitis à die motæ litis, Sord. *de aliment.tit.*5.*p.*1.*n.*52. cumque non teneatur alere 6
filios, idem Surd.*tit.*1.*q.*14. Bart.*in tract.de alim.n.*13. & *in d.l.ſi quis à liberis* §.*ſi mater ff.de liber.agnoſcend.* non cenſetur ea præſtitiſſe ex affectione & pietate 7
materna, *l.Necennius ff.de negot.geſt.* licet autem textus loquatur in Auia, idem tamen in Matre ſeruandum eſt, Greg. Lop.*in dict.l.*26.*tit.*12.*p.*5. Eſcobar. *de ratiocin.cap.*22.*n.*25.*cum ſeqq.*

Nec etiam obſtat quod prædicta alimenta unn
debeantur, niſi prius purgatis attentatis commiſ-
ſis propter abſentiam; quia vltrà quod vnus ex DD.
dicebat, nulla poſſe conſiderari attentata circa hanc
cauſam ſeu articulum alimentorum, ſed potius cir-
ca aliam, nempe ſuper educatione pupillorum fa-
cienda in vrbe vel in Ciuitate Tudertina, ſuper qua
8 extabat aliud decretum particulare, & ſic ex atten-
tatis factis in diuerſa cauſa, non poterat dici alte-
ra pars læſa, ad tradit. per Lancellot. *de attent p.2.
cap.12.limit.2.num. 1. & ſeqq.* In omnem euentum
conſideratum fuit, vel attentata fuiſſe purgata per
reconductionem pupillorum ad Ciuitatem Tuder-
tinam, quod à parte non negatur, & conſtat ex
publico inſtrumento examinis teſtium ad perpe-
tuam rei memoriam examinatorum, *in ſumm.*
9 *Catherina num.* 1. vel tanquam commiſſa à Matre
non poſſe præiudicare filiis alimenta petentibus,
benè tamen poterit altera pars contra matrem age-
re ſi voluerit pro purgatione attentatorum.

Et ita reſponſum vtraque parte audita, &c.

Conchen. Præſtimonij & Capellaniæ.

Vener. 27. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Prouiſus de beneficiis authoritatibus Apoſtolica & Ordinaria, in ſua poſſeſſione eſt manutenendus, literis Apoſtolicis in contrarium poſtea expeditis haudquaquam iuſtificatis.

SVMMARIVM.

1 *Allegans beneficia ob matrimonium contractum vacaſſe, & de tempore impetrationis literarũ Apoſtolic. adhuc vacare, debet vtrumque tempus tam matrimonij contracti quàm dictæ impetrationis plenè & concludenter probare.*

2 *Vacatione de tempore impetrationis non iuſtificata gratia remanet ſubreptitia.*

3 *Vacatio quandónam tam de facto quam de iure dicitur conſumpta.*

4 *Prouiſio etiam nulla, dummodo nullitas non adſit ex defectu iuriſdictionis vacationem conſumit.*

5 *Vacationem non autem vacandi modum Ordinarius ſcire tenetur.*

6 *Prouiſio beneficij non vitiatur per falſam expreſſionem modi vacandi.*

7 *Prouiſio optimè ſuſtinetur dummodo narratiua alternatiuè facta ex regula in alternatiuis in vno verificetur.*

8 *Supplicatio ſola ſufficit poſſeſſori non ſolùm ad ius actorum excludendum, ſed etiam ad abſolutionem obtinendam.*

9 *Expeditione literarum Apoſtolicarum facta ad ſupplicationem tanquam ad matricem recurritur.*

10 *Prouiſo de beneficio ſufficit vincere per non ius actorum, cùm diſputatio ad Iuſtificationem gratiæ partis ſolùm reſtringatur.*

11 *In teſtium concurſu depoſitio nihil concludentium à fortioribus infringitur & conquaſſatur.*

DECISIO LXXIV.

IMPETRARVNT Franciſcus
Caſtellonus, & Petrus Gomez 28.
Iulij & 16. Nouembris 1634. à San-
ctiſſimo præſtimonium in Eccleſia
Parochiali Beatæ Mariæ del Haro
Oppidi de Nuete, & Capellaniam perpetuam in
Eccleſia parochiali Oppidi de Pinarego Conchen.
diœceſis, expeditis deſuper literis Apoſtolicis datis
*in earum ſumm.num.*1.& 2. Sed cùm Ordinarius, dd.
literarum executor, earum executionem denegaue-
rit, imò mandatum de manutenendo conceſſerit
Inico de Aluiſſo de eiſdem beneficiis, Ordinaria &
Apoſtolica authoritatibus antea prouiſo, & poſſeſ-
ſionem aſſecuto, fuit cauſa per appellationem ad Ro-
tam deuoluta, & mihi commiſſa, propoſui dubium;
An literæ Caſtelloni & Gomez ſint iuſtificatæ,
quod fuit hodie negatiuè reſolutum.

Et ratio ſolutionis fuit, quia cùm Franciſcus, & 1
Petrus narrauerint beneficia de quibus agitur, va-
caſſe ob matrimonium contractum vſque de anno
1629. per Franciſcum de Ponze illorum poſſeſſo-
rem, & de tempore impetrationis adhuc vacatio-
nem durare, non ſolùm debent plenè, & conclu-
denter probare d. vacationem de tempore contracti
matrimonij, ſed etiam de tempore dictæ impetra-
tionis, quæ vt ſuprà eſt relatum, fuit de anno 1634.
iuxta Gloſſ. *in l.2.de probat.* Bart. *in l.in illa num.3.ff.
de verbor.obligat.* Anchar. *conſil.254.num.*13. & eſt
communis ex adductis per Gabr. *tit.de probat.concl.*
6. Pariſ. *de reſignat.lib.*11.*quæſt.*14. *num.*9. in punct.
Rot. *deciſ.*323. *num.*1.*part.*2. *recent.* & *in Panormit.
Archipreſbyteratus* 6. *Martij* 1623. *coram Vbaldo.*
De tempore autem impetrationis vacatio non iu- 2
ſtificatur, nec de facto, nec de Iure, & ſic gratia re-
manet ſubreptitia, iuxta conſ. Oldrad. 108. *num.*2.
in punct. Geminian. *conſ.*86.*num.*1. *verſ. ſed verbum
vacare:* non de facto, quia iam Inicus erat in poſſeſ- 3
ſione, nec etiam de Iure, quia Inicus habebat
prouiſionem Ordinariam & Apoſtolicam antè pro-
uiſionem Caſtelloni & Gomez, & conſequenter
omnis vacatio erat conſumpta, Simonet *de reſeruat.
quæſt.*55. *num.*1. Gomez *in regul. triennali quæſt.*30.
*num.*2.& 3. Rot. *deciſ.*24.*de præbend.in antiquis,* & *in
deciſ.*498.*n.*1.& *deciſ.*691.*n.*5.*p.*2.*recent.*

Nec obſtat quod prouiſiones Inici conſumere
vacationem minimè potuerint, attenta earum nul-
litate deſumpta ex eo, quod Ordinaria emanauit
per obitum Martini Pedroſa, & Apoſtolica ob non
publicationem reſignationis factæ per Franciſcum
de Ponze ad fauorem eiuſdem Pedroſa, quarum ta-
men neutra ſubſiſtat, cùm vera vacatio contigerit
ob contractum matrimonium D. Ponze; quoniam
vltra quod prouiſio etiam nulla, dummodo nullitas 4
non adſit ex defectu Iuriſdictionis, conſumit vaca-
tionem, iuxta opinionem Sarnen. *in regul. triennal.
quæſt.*5.*num.*2.& 3. Simonet. *de reſeruat. quæſt.*56.*in
fin.* in præſenti ceſſat difficultas. Nam quoad proui-
ſionem Ordinarij ſufficit ſcientia vacationis, Ordi- 5
narius enim vacationem, non autem vacandi mo-
dum ſcire tenetur, Put. *deciſ.* 33. *lib.*2. *in correct.* &
propterea per falſam expreſſionem modi vacandi 6
prouiſio beneficij non vitiatur, vt latè Gemin. *conſil.*
52.*per tot* & præcipuè *n.*3.*verſ.in contrarium.*

Circa vero prouiſionem Apoſtolicam placuit
reſponſio, quod cùm narratiua facta in ſupplica-
tione originali, de qua *in ſumm.Inici num* 4. non fue-
rit reſtricta ad vacationem ob non publicationem
reſigna

reſignationis tantùm, nec ad ſolam de Pedroſa
perſonam, ſed comprehendat alias vacationes ſal-
tem in genere ob clauſulas ibi; *ſeu alias certo modo
aut alterius cuiuſcumque perſonæ*; optimè ſuſtinetur
7 prouiſio, dummodo narratiua alternatiuè facta in
vno verificetur ex regula in alternatiuis, *lib. 6.*
Maſcard. *de probat. concluſ.* 1128. *num.* 11.io punct.
Garz. *de benefic. part.* 11. *cap.* 1. *num.* 68.*cum ſeqq.*&
ſignanter *num.* 71. vbi plores Rotæ deciſiones cu-
mulat. Quæ doctrina firma remanet, licet clau-
ſulæ prædictæ non fuerint appoſitæ in litteris, ſed
in ſupplicatione, pro qua obſtat regula *de non iudi-*
8 *cando.* Etenim non agitur ad canonizandam gra-
tiam in ſupplicatione contentam, ſed ad excluden-
dum Ios Actorum; quo caſu ſola ſupplicatio ſuffi-
cit poſſeſſori etiam ad obtinendam abſolutionem,
Caſiad. *deciſ.* 2. *de ſentent. & re iudic.* Garz *de be-
nefic. part.* 4. *cap.* 2. *num.* 12. maximè quando pro-
9 vt hic ſemel fuit facta expeditio literarum, tunc
enim ad ſupplicationem, tanquam ad matricem
ſemper recurri poteſt, Garz. *dict. part.* 11. *c.* 1. *n.* 69.

Nec releuat, quod Inicus non probauerit ſuam
poſſeſſionem, nec iuſtificet validitatem ſuæ proui-
ſionis; tantò magis cum teſtes dati *in ſumm. Caſtel-
loni, & Gomez*, deponant Franciſcum de Ponze
poſſediſſe beneficia, de quibus agitur, & poſteà
contraxiſſe matrimonium: quoniam de poſſeſſione
Inici ſatis viſum fuit conſtare, dum coram execu-
tore literarum Apoſtolicarum fuit tanquam bene-
ficiorum poſſeſſor interpellatus, vt *in eius ſumm.
num.* 3. vnde manifeſtè patet quod de tempore,
quo Caſtellonus, & Gomez voluerunt gratiam iu-
ſtificare, beneficia non erant vacantia, nec de
tempore impetrationis. Et vlterius circa Ioſtifica-
tionem prouiſionis Inici non eſt immorandum,
10 cùm diſputatio hodierna ſolùm reſtringatur ad Iu-
ſtificationem gratiæ Caſtelloni, & Gomez, & ſic
ſufficit Inico vincere per non Ius actorum, *l. qui
accuſare, C. de eden. l. fin. C. de rei vindicat.* Rot.
deciſ. 26. *num.* 24. & *deciſ.* 124. *num.* 3. *q.* 5. *recent.*

Quo verò ad teſtes, dixerunt Domini illos nihil
concludere, ſiquidem bene potuit Franciſcus de
Ponze beneficia reſignare, & poſtea contrahere
matrimonium, provt reſignaſſet in manibus Papæ
per eiuſdem Franciſci confeſſionem, de qua *in*
11 *ſumm. Inici addit. num.* 1. quæ confeſſio iuncta cum
depoſitionibus teſtium pro Inico examinatorum,
indubitanter debet præualere depoſitioni aliorum
teſtium non concludentium, quorum propterea
depoſitio infringitur & conquaſſatur, Alex. *conſ.* 166.
in fin. num. 16. *verſ ſuper vndecimo lib.* 6. Crauet. *conſ.* 2.
num 4. Rot. *deciſ.* 380. *num.* 18 *p.* 5. *recent.*

Et ita reſponſum vtraque parte informante.

Tarraconen. Primitiarum.

Merc. 2. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

De Sententia Rotali attenta eius validitate & iuſtitia confirmanda; vbi plura de primitiis omnium fructuum Eccleſiæ cuiuſdam Parochialis Abbati & Monaſterio S. Mariæ de Populeto debitis, ſalua medietate Rectori pro curæ exercitio aſſignata.

SVMMARIVM.

1 *Verba vniuerſalia negatiua nullam patiuntur reſtrictionem.*

2 *Dominium percipiendi primitias & decimas cum poſſeſſione in Monaſterium tranſlatum quomodo probatur.*

3 *Cura animarum penes Monaſterium reſidet ad quod Eccleſiæ dominium ſpectat.*
Vnde ceſſat præſumptio iuris quam Rector ſuper primitiis & decimis habet, ibid.

4 *Decimæ debentur Monaſterio tanquam curam habenti in proprietate, non autem Rectori actu curam exercenti vti Vicario.*

5 *Poſſeſſio 40. annorum & vltra cum obſeruantia ſubſequuta, ſola ſufficit ad inducendam effectuationem ab initio in decimis & primitiis percipiendis.*

6 *Curam penes Collegium & Conuentum remanſiſſe, exercitium vero penes deputatum ab Abbate vti de menſa Monaſterij, vnde colligitur.*

7 *Iudicis Compulſoris auctoritas fidem præbet ſcripturis ex Archiuio extractis.*

8 *Scriptura propria ob periculum amiſſionis Iudicis auctoritate poſſunt compulſari, quando ex longinquis partibus ſunt extrahendæ.*

9 *Scriptura à Notario publico rogato vel eius ſucceſſore extracta, habentes formam publicam & legalem Archiuij fomento non egent.*

10 *Scriptura antiqua & ſupra centum annos non debent recognitione aut alio adminiculo coadiuuari.*

11 *Acquiſitio primitiarum & decimarum non poteſt comprehendi in donatione Regia tanquam à laico facta*

12 *In donatione Villæ non comprehenduntur primitiæ & decimæ quæ de eiuſdem iuribus & pertinentiis non ſunt.*

13 *Denunciatio facta in æſtimo bonorum cuiuſuis Ciuitatis non præiudicat tertio non citato.*

14 *Conſuetudo recipiendi primitias non ſuffragatur cùm ſuprà 40. annos longæua non appareat.*

15 *Teſtes nulliter examinati non probant.*

16 *Dominium ex paterna ſucceſſione acquiſitum & cum diſtributione decimarum & primitiarum vigore Indulti Apoſtolici tranſlatum, ab eo qui antea Dominus erat prouenire cenſetur.*

17 *Dominium rei donatæ ipſo iure acquiritur.*

18 *Verba Indulti non debent reſtringi ad tempus conceſſionis, ſed vt priuilegia Principum latiſſimè ſunt interpretanda.*

19 *Alienatio rerum Eccleſiæ ex decurſu 30. annorum includit in ſe beneplacitum Apoſtolicum cum qualitatibus validitatis & vtilitatis.*

20 *Confines in donationibus Regiis ſpecificati quomodo probantur.*

21 *Principibus abſoluta eſt poteſtas confines diſtinguendi reſtringendi & ampliandi.*

22 *Confinium præſumitur continuatum quando contrarium non apparet.*

23 *Obſeruantia ſubſtantiæ donationis conueniens conuenit etiam confinibus.*

24 *Teſtes non reddentes rationem eorum dicti circa diſtinctionem confinium, probationi ex publicis documentis reſultanti non ſunt præferendi dum in facto antiquo verſamur.*

DECISIO LXXV.

RESPONDERVNT Domini pro con-
firmatione ſententiæ Rotalis, qua
pronunciatum fuit Eccleſiam Paro-
chialem Villæ de Vimbodino eſſe de
menſa Abbatis,& Monaſterij Sanctę
Mariæ de Populeto, eidemque Abbati, & Mona-
ſterio propterea deberi primitias omnium fructuũ,
qui in dictæ Villæ diſtrictu colliguntur, ſalua me-
dietate Rectori aſſignata pro curæ exercitio, atten-
ta eius validitate, & iuſtitia. Validitas ſententiæ
ex reuolutione actorum, Iuſtitia verò ex tribus de-
ciſionibus longa ſerie, & eruditè per R. P. D. m.
Pirouanum extenſis ſatis apparere viſa fuit; ſiqui-
dem conſtat Vrbanum II. conceſſiſſe Petro Hiſpa-
niarum Regi, illiuſque in regno ſucceſſoribus fa-
cultatem (ſunt verba Indulti) vt poſſint *Eccleſias,
quas in Saracenorum terris belli iure acquiſierint, vel
in propriis hæreditatibus fundauerint, ſibi ſuiſque hæ-
redibus cum primitiis, & decimis propriarum, vel qua-
rumlibet aliarum Eccleſiarum quorumlibet Monaſte-
riorum ditioni ſubdere*, vt *in ſumm. antiq. Monaſterij
num.5.* Et huius indulti vigore ſimiliter conſtat,
Idelphonſum Regem Petri Succeſſorem donaſſe
territorium, ſeu diſtrictum Villæ de Vimbodino
prædicto Monaſterio de Populeto, cum tranſlatio-
nè omnium Iurium competentium, & competitu-
rorum, nihil penitus ſibi reſeruato, vt *in eod. ſum.
num.4.*

1 Vnde ſequitur, quod ſicut verba donationis ſunt
adeò vniuerſalia negatiua, vt nullam patiantur re-
ſtrictionem, Tiraq. *in l. ſi vnquam verb. reuertatur
num.95. C. de reuocan. donat.* Rot. *deciſ.121. num.4.
part.5. diuerſ.* ita benè probent in donatione ipſa
eſſe comprehenſa omnia iura, & actiones perci-
piendi primitias, & decimas ex indulto Apoſtolico
2 acquiſitas eodem modo, quo ipſe Rex Donator
habebat, earumque dominium cum poſſeſſione
fuiſſe tranſlatum in Monaſterium, Gloſſ. & Abb.
in cap. de Monachis verſ. ſi verò de præben. Felin. *in
cap ex parte num.1. de reſcript.* & conſequenter do-
minium Eccleſiæ de Vimbodino eſſe de menſa
ipſius Monaſterij Donatarij, penes quod reſidet
habitu cura animarum, non autem pertinere ad
3 Rectorem Vicarium, *cap. extirpanda, §. qui verò*, vbi
Abb. *verſ. nota ibi congruentem de præben.* Creſcen.
deciſ.2. de decim. Rot. *deciſ.102. num.3. & 5. part.1.
recent.* & ſic ceſſat præſumptio iuris, quam Rector
habet ſuper primitiis, & decimis, *ex cap. cum con-
ting. & cap. cum tua de decim.* cùm in præſenti de-
beantur Monaſterio tanquam curam habenti in
proprietate, non autem Rectori actu curam exer-
4 centi vti Vicario, Innoc. *in cap. Paſtoralis num.1. de
priuileg.* vbi Abb *num.7.* Garz. *de benef. part.12. c.2.
num.23.* Rot. *deciſ.758. num 4. & 799. num.1. part.1.
diuerſ.*

Maximè ſtante effectuatione prædictæ Regiæ do-
nationis, de qua deponunt teſtes ab vtraque parte
examinati, probantes Monaſterium percepiſſe de-
cimas, & primitias dictæ Villæ de Vimbodino per
ſpatium 40. annorum, & vltra; quæ depoſitiones
iuncto titulo Regiæ donationis, & indulti Apoſto-
lici, benè concludunt donationem ipſam ab initio
ſuum habuiſſe effectum, arguendo non à momen-
5 tanea, ſed à longæua poſſeſſione 40. annorum, &
vltra, quæ obſeruantia ſubſequuta de per ſe ſola
ſufficeret ad inducendam effectuationem ab initio
in percipiendis decimis, & primitiis, ad tradit. per
Honded. *conſ.91. num.27. lib.1.* Menoch. *conſ.276.
num.10.*

Quod clarius patet ex eo, quod ab anno 1172. 6
tempore donationis vſque ad annum 1226. quo
Capella S. Saluatoris fuit in parochialem erecta,
nullus parochialitatis ſtatus pro parte Rectoris fuit
oſtenſus, & ſic cùm erectio prædicta facta fuerit
cum conſenſu Abbatis, & Capituli, cum aſſignatio-
ne medietatis primitiarum, & conceſſione libello-
rum, ac terrarum pro congrua Rectoris, manifestè
denotat habitum curæ remanſiſſe penes Colle-
gium, & Conuentum, exercitium verò penes de-
putatum ab Abbate vti de menſa Monaſterij, Vi-
talin. *in Clem.1. num.7. de offic. Vicar.* Calderin *conſ.18.
verſ. non obſtat.* Oldrad. *conſ.67. num.1.* Rot. *deciſ.153.
num.4. & deciſ.204. num.1. part.2. recent.* Prædicta
enim aſſignatio medietatis primitiarum cum con-
ceſſione libellorum, & terrarum, pro conſtituenda
congrua Rectori pro exercitio curæ, pariter verifi-
cat proprietatem ad Monaſterium pertinere, *cap. de
Monachis, cap. auaritiæ de præben.* latè Rebuff. *de con-
grua n.114* Rot. *d. deciſ.53. n.5. & 204. num.2. part.2.
recent.*

Quibus non aduerſatur obiectum, quod ſcriptu-
ræ monaſterij non ſint in forma probanti; quia
contrarium viſum fuit apparere, ex quo Indultum
Vrbani II. datum de anno 1095. Regiæ donatio-
nes 1172. & 1183. erectio Parochialis, & aſſigna-
tio dotis 1297. ſuper quibus monaſterium fundat
ſuam intentionem, fuerunt omnia extracta ex Ar-
chiuio, vigore compulſorialium Rotalium, ſerua-
tis de iure ſeruandis; Iudicis autem Compulſoris 7
auctoritas fidem præbet ſcripturis extractis ad not.
in cap. cum P. Tabellio de fid inſtrum. Rot. *deciſ 43. de
probat in antiq.* Seraphin. *deciſ.1028. in princip.* Quæ
fides illis diminui minime poteſt, ex eo quod Ar-
chiuium non ſit publicum, ſed priuatum ipſius Mo-
naſterij, quoniam auctoritate Iudicis etiam ſcriptu- 8
ræ propriæ compulſari poſſunt, quando (prout hîc)
ex longinquis partibus ſunt extrahendæ propter
periculum amiſſionis, ex doctrin. Bart quam paſſim
ſequitur Rot. in hac materia, vt in *deciſ.292. num.5.
coram Papa Gregor. XV.* ibique Adden. Et vlterius
prædictæ ſcripturæ, quia habent formam publicam 9
& legalem, & ſunt extractæ à Notario rogato, vel
eius ſucceſſore, non egent fomento Archiuij, Co-
uarruu. *in pract. cap.19. num.3.* Rot. *deciſ.1. de fid. in-
ſtrum. in nou.* nec debent recognitione, aut alio ad-
miniculo coadiuuari, cùm ſint antiquæ, & ſupra cen- 10
tum annos, Put. *deciſ.12. de fid. inſtrum.* Adden. ad
Greg. XV *deciſ.3. n.5.* & latius *in 1. deciſ huius cauſa,
§. quia cum.*

Prout nec releuat, quod in donatione Regia 11
tanquam à laico facta comprehendi nequeat acqui-
ſitio primitiarum, & decimarum, *ex cap. dudum de
decim.* Rot. *deciſ.702 num.1. part.1. recent.* & donata
Villa de Vimbodino non intelligantur donatæ pri- 12
mitiæ, & decimæ, cùm eæ non ſit de Iuribus, &
pertinentiis ipſius Villæ, Rota *deciſ. 399. part. 2.
recent.* Quia ceſſat obiectum ex verbis Indulti Vr-
bani II. ibi, *Petro Hiſpaniarum Regi, eiuſque ſuc-
ceſſoribus in perpetuum*, & ex verbis generalibus,
Idelphonſi Donantis nihil ſibi penitus reſeruato; Vnde
cum Idelphonſus Rex Donator ſit legitimus ſuc-
ceſſor Petri Regis ſupplicantis, & verba ipſius do-
nationis ſint vniuerſalia, nullum ius Donanti præ-
ſeruantia, & proculdubio ſint apta ad comprehen-
dendum etiam iura ſpiritualia, benè potuit de illis
vigore indulti ad libitum diſponere.

Minus nocet inuentarium pro Rectore datum,
continens

continens primitias de quibus agitur, tanquam de
iuribus parochialibus Eccleſiæ de Vimbodino, nam
vltra quod dubitatum fuit de eius forma probāti, in
omnem euentum nullum gradum probationis face-
ret contra Monaſterium non citatum, cùm repute-
13 tur tanquam denunciatio facta in Æſtimò bono-
rum cuiuſvis Ciuitatis, quæ non præiudicat tertio
non citato, Afflict. *deciſ.* 303. *in adnot n.* 5. Menoch.
14 *de arbitr. lib.* 2. *caſ.* 110. *num* 26 conſuetudo autem re-
cipiendi primitias, in toto diſtrictu Villæ Vimbo-
dini non ſuffragatur, cùm non appareat longæua ſu-
pra 40 annos, vt requiritur in *cap. de quarta de præ-
ſcript.* Quæ conſuetudo haud iuuari poteſt ex teſti-
15 bus pro Rectore examinatis, ſuper quaſi poſſeſſio-
ne exigendi primitias intra fines territorij Vimbo-
dini; apparent enim nulliter examinati ex defectu
citationis ad videndum iurare teſtes, & nullus eo-
rum reſpondet concludenter interrogatoriis ſuper
integra perceptione primitiarum, & ideo eorum
dicta conſideratum fuit poſſe verificari in medietate
primitiarum, aſſignata Rectori in erectione Ca-
pellæ S. Saluatoris in parochialem pro cura exer-
cenda.

Nec obſtat, quod indulta conceſſa Sanctio Regi
per Alexandrum II. & Gregorium VII. de anno
1073. & poſtea Petro Regi Sanctij filio per Vrba-
num II. de anno 1095. vt poſſint Eccleſias, quas
ædificauerint proprijs hæreditatibus, vel acquiſie-
rint ex Saracenorum terris iure belli, donare, & di-
ſtribuere ad libitum; debeant intelligi tantum quo-
ad Eccleſias, & villas ſuorum Regnorum, non au-
tem quoad Comitatum Barchinonen. & Principa-
tum Cathaloniæ, intra cuius limites reperitur villa
de Vimbodino.

Quia quicquid ſit de genealogia Comitum Bar-
chinon & Principatus Cathaloniæ, de qua latè Zu-
rita, Marian. & alij relati per *R.P.D. meum Pirona-
num in* 2. *deciſ* §. *quoniam*, ad effectum, de quo agitur
ſufficit, quod de tempore donationis Idelphonſus
Donator eſſet ſucceſſor Sanctij, aut Petri Aragoniæ
Regum, quibus, & eorum ſucceſſoribus in perpe-
tuum priuilegia, ſeu indulta prædicta conceſſa fue-
runt. Quod autem dictus Idelphonſus fuerit eorun-
dem ſucceſſor, patet: Etenim Raymundus Beren-
garius huius nominis Quartus, Barchinonen. Co-
mes, contraxit matrimonium de anno 1137. cum
Petronilla filia Ramiri Regis Aragonum, quæ ſuc-
ceſſit in Regno Patris; iſte autem Ramirus fuit fi-
lius Idelphonſi fratris Petri in indulto Vrbani no-
minati, & Petrus fuit filius Sanctij in indulto Gre-
gorij enunciati. Ex prædicto matrimonio contracto
inter Petronillam, & Raymundum, natus fuit alter
Idelphonſus, cui Petronilla mater Regnum, iura
omnia Regalia, ſibique competentia iure belli re-
nunciauit, prout recenſetur in initio Conſtitutio-
num Regni Cathaloniæ, & inter partes non con-
trouertitur.

Ex quo infertur, quod cùm Idelphonſus regna-
uerit vſque ad annum 1196. & donatio emanauerit
ab eodem de anno 1172. & confirmata de anno
1183. dubitati non poſſit, quin à Rege regnante, &
Domino villæ Vimbodini facta fuerit, & quod in
16 ea comprehendatur dominium ex paterna Raymun-
di Patris ſucceſſione acquiſitum, intra cuius limites
ſita eſt villa Vimbodini, & conſequenter ratione
indulti Vrbani II. fuiſſe tranſlatum in ipſum domi-
nium diſtribuendi decimas, & primitias, tanquam
proueniens ab eo, qui antea erat Dominus villæ, &
primitiarum. Bartol. *in l. cum res, num.* 5. *C. de probat.*
Afflict. *deciſ.* 23. *num.* 4. *& deciſ.* 40. *n.* 3.

Quod facilius ſuſtinetur fauore Eccleſiæ mo- 17
naſterij, cui dominium rei donatæ, ipſo iure acqui-
ritur, Tiraq *de priuileg pia cauſa priuil.* 39. Menoch.
de arbitrar caſ. 156. *n.* 28. Et licèt indultum Vrban. II.
dicatur emanaſſe pro Regno, & Eccleſiis ſitis intra
limites regni Aragoniæ, non autem pro Eccleſiis
alterius dominij prouenientis ex Raymundo Co-
mite Barchinonen. adhuc tamen conſiderata facul-
tate diſtribuendi decimas, & primitias Regi ſuppli-
canti, & ſucceſſoribus in perpetuum conceſſa de
Eccleſiis, quas in Saracenorum terris recuperaue-
rint, vel quas in propriis hæreditatibus fundaue-
runt, ex proprietate verborum comprehenderetur
prædictum Monaſterium S. Mariæ de Populeto,
tanquam ſitum intra fines hæreditatum Regis ſup-
plicantis, propter ſucceſſionem in Comitatu Barchi-
nonen. ex perſona Raymundi Patris; Verba enim
indulti non debent reſtringi ad tempus conceſſio- 18
nis, ſed latiſſimè tanquam priuilegia Principum
ſunt interpretanda, ex *l. beneficium ff. de conſt. Princip.
cap cum dilecti de donat.* Ruin. *conſ.* 161. *num.* 8. *lib.* 5.
cum aliis, ſtante præſertim obſeruantia effectuatæ
Regiæ donationis ſupra 400 annos, quæ ſufficiens
eſt ad probandum titulum cum ſuis qualitatibus,
prout dicitur de alienatione rerum Eccleſiæ, quæ 19
ex decurſu 30. annorum includit in ſe beneplaci-
tum Apoſtolicum cum qualitatibus validitatis, &
vtilitatis, Gloſſ. *in cap. peruenit*, vbi Imol. *num.* 10. *de
empt. & vendit.* Mantic. *deciſ.* 101. Rot. *coram Gregor.
deciſ.* 52 *num.* 3. *&* 343. *n.* 4.

Denique non obſtat, quod opponebatur circa
identitatem confinium d. Villæ de Vimbodino; quia
vt in tertia deciſione probatur, confines ſunt ijdem-
met, qui fuerunt ſpecificati de annis 1172. & 1183. 20
in donationibus Regiis. Cùm igitur illi conueniant
cum enunciatis in petitione Rectoris facta de anno
1277. ac cum enunciatis in alia ſcriptura de recenti
per Rectorem producta, & ex abundanti fuerint
verificati per teſtes pro Monaſterio examinatos,
dubitari non poteſt, quin appareant concludenter
probati, *cap cum cauſam*, vbi Felin. *n.* 1. Bald. *conſ.* 286.
num. 2. *vol.* 2. quod corroboratur ex eorum expreſſio-
ne facta in inſtrumentis conceſſionum Principum,
quorum abſoluta erat poteſtas confines diſtinguen- 21
di, reſtringendi, & ampliandi, Hier. de Monte *de fin.
regun. cap.* 21. *num.* 3. Pariſ. *conſ.* 27. *num.* 1. *&* 3. *lib.* 1.
Curt Sen. *conſ* 56. *n.* 33. Scraph. *deciſ.* 437. *n.* 1. *&* 434.
num. 1. *coram Greg. XV.* & hic de iure præſumuntur 22
continuati vſque in præſentem diem, dummodo
contrarium non appareat, Menoch. *præſumpt.* 46. *n.* 1.
lib. 6. Accedente præcipuè effectuatione dd. dona-
tionum Regum, quæ obſeruantia ſicut conuenit ſub- 23
ſtantiæ donationis, ita etiam conuenit confinibus,
ex doctrina Bald. *quæſt.* 22. *num.* 43. *C. de contrah.
empt.*

Teſtes verò Rectoris licèt alterent confines præ-
dictos in primo & 2. articulis, tamen, vltra quod
ſint nulliter examinati, nullamque reddant ratio- 24
nem eorum dicti circa diſtinctionem confinium, vt
debebant etiam non interrogati, Bald. *conſ.* 286. *n.* 3.
vol 3. non ſunt præferendi probationi reſultanti ex
publicis documentis dum verſamur in facto anti-
quo, Bald. *in d. cap. cum cauſam n.* 3 *de probat.* vbi Felin.
n. 5. Dec *conſ.* 146. *n.* 14. Alban. *conſ.* 244. *n.* 16. Rot. *in
Canallicen. feudi* 17. *Decembr.* 1612. *coram R.P.D. m.
Pirouano.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, al-
tera pluries citata, & nunquam comparente, &c.

M. leuitana

Meleuitana Erectionis Collegiatæ.

Merc. 9. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

De erectione Eccleſiæ Collegiatæ: vbi plura de Sententia Rotali quoad delationem capparum reformanda, in aliis verò attenta narratiua gratiæ ſecundùm omnia requiſita iuſtificata executioni mandanda.

Vide ſuprà *Deciſ.* 33.

SVMMARIVM.

1 *Narratiua gratiæ quoad omnia requiſita iuſtificata executioni eſt mandanda.*

2 *Frequentia populi de numero ſoculariorum* 500. *in materia erectionis Collegiatæ apta eſt inducere Pontificem ad concedendum.*

3 *Frequentia populi facit locum & Eccleſiam inſignem per augmentum cultus diuini.*

4 *Teſtes vigore remiſſoriæ Rotalis examinati cùm ſint natiui & bene informati de ſtatu loci & Eccleſiæ concludenter probant.*

5 *Doctores Clerici Equites Milites Scholares Notarij Diuites inter plebeios non connumerantur.*

6 *Qualitas inſignitatis loci Bircarcara terræ Meleuitanæ iuſtificatur.*

7 *Eccleſiæ inſignitas in quibus conſiſtit.*

8 *Narratiua gratiæ circa erectionem Eccleſiæ Bircarcaræ in Collegiatam tam ex teſtibus & libro parochiali ſtatus animarum quàm ex hiſtoria Religionis Hieroſolymitanæ probatur.*

9 *Omnia in gratia narrata iuſtificatione non indigent.*

10 *Teſtes exteri nec de qualitate loci & perſonarum verè informati nil probant.*

11 *Depoſitio teſtium non reddentium rationem in facto nec concludentium negatiuam coarctatam infringitur.*

12 *Teſtes pro inſignitate Eccleſiæ & loci examinati cùm ſint numero plures & de affirmatiua deponant cæteris ſunt præferendi.*

Maximè cùm ex eorum depoſitionibus ipſis vti ſingulis nullum commodum reſultet, ibid.

13 *In gratia non ſunt narranda niſi ea quæ de iure veniunt exprimenda, nec curandum an Papa ſi ſciuiſſet difficilius conceſſiſſet.*

14 *Cappæ vt deferantur in Collegiata Ius non obligat docere de non delatis in Cathedrali.*

15 *Per ſolutionem componendæ contrahitur quaſi inter impetrantem & Papam.*

16 *Dictio* vt infra *in proœmio gratiæ appoſita repetit omnes qualitates inferius expreſſas ac ſi eſſent ibi ſpecialiter expreſſa.*

17 *Augmentum cultus diuini omni honori & decori eſt præferendum.*

18 *Papa ſolet voluntati fundatorum adhærere vt alij quoque inuitentur & cultus diuinus augeatur.*

19 *Gratia cùm ſit indiuidua etiam narratiua quoad exemptionem iuſtificata cenſetur.*

20 *Pontifex non cenſetur velle concedere rem Ordinario præiudicialem & Eccleſiæ Cathedrali oneroſam.*

Maximè quando ex ea plurima diſſidia & contentiones timentur, ibid.

21 *Pontifex exemptionem non concedens noluiſſe tale præiudicium Ordinario inferre præſumitur.*

Præcipuè deficientibus cauſis ex parte Epiſcopi, vnde poterat moueri ad huiuſmodi exemptionem realem & perſonalem concedendam, ibid.

DECISIO LXXVI.

SENTENTIAM Rotalem, qua pronunciatum fuit literas Apoſtolicas non eſſe iuſtificatas, nec exequendas quoad delationem capparum, & exemptionem, hodie dixerunt Domini eſſe reformandam quoad delationem capparum; in aliis verò confirmandam, attentis nouis
probationibus, quibus clariùs conſtat narratiuam 1
gratiæ de aſſignatione dotis annui redditus, de numero foculariorum 500. circiter, de frequentia populi, de Doctorum, ingenuorum, & diuitum copia, agrorumque fertilitate eſſe iuſtificatam, & conſequenter executioni mandandam, *cap. ſi capitulo*, vbi Gloſſ. *verb. exequatur de conceſſ. præbend. in* 6. Rot. *deciſ.* 506. *n.* 1 *p.* 1. *recent.*

Etenim aſſignatio dotis annui redditus narrata pro erigenda parochiali in Collegiatam, & pro Præpoſitura, Canonicatibus, & præbendis ad diuini cultus augmentum fundatis, ſatis comprobatur ex eius aſſignatione facta tutè, ſecurè, validè, & perpetuò, ex latè deductis tam in prima, quàm in ſecunda deciſione R.P.D. Pirouani, lata deſuper ſententia tanquam in prima inſtantia, quæ tranſiuit in iudicatum, & ideo ſuper hoc hodie nulla remanet controuerſia.

Frequentia verò populi ex numero 500. focula- 2
riorum circiter, quæ in materia erectionis Collegiatæ apta eſt inducere Pontificem ad conceden-
dum, cùm faciat locum, & Eccleſiam inſignem per 3
augmentum cultus diuini, Vital. *in Clem. grauis de ſent. excom. num.* 56 *in puncto* Rot. *deciſ.* 29. *num.* 8. *&* 11. *part.* 2. *diuerſ.* probatur tam ex libro parochiali ſtatus animarum oppidi, *ſum. Philippi num* 6. quàm ex quatuor teſtibus coram executore, & duobus in Curia, *ſum. addit. num.* 1. & quinque nouiter exami-
natis *ſum. num.* 9. *&* 10. vigore remiſſoriæ Rotalis, 4
qui ſunt natiui, & oriundi ex eodem loco, & benè informati, & concludenter probant etiamſi fuerint numero pauciores, ad not. *in cap. in omni negotio cap. licet de teſtib. cum vulgat.*

Narratiua Doctorum, opulentorum, ingenuorum incolarum, & fertilitatis agrorum, pariter etiam iuſtificatur ex dict. nota ſtatus Parochiæ, in qua deſcripti ſunt 10. Doctores, inter quos ſeptem Iuris ciuilis, & tres Theologi, 19. Presbyteri 32. Clerici 56. Scholares, duo Notarij, 9. Officiales Vniuerſitatis loci, 43. milites ſtipendiarij 88. Agricolæ diuites ſoluentes decimas, & primitias, *eodem ſumm. num.* 6. quod etiam comprobatur ex teſtibus nouiter examinatis deponentibus de nomine, & cognomine prædictorum in narratiua enunciatorum, *dict. ſum. num.* 9. *&* 10. referentibus etiam territorium eſſe fertile, & plures Originarios de Bircarcara eſſe condecoratos habitu Militiæ Hieroſolymitanæ, *ſum. num.* 11. & quod omnes Incolæ tam viri, quàm mulieres ſunt 2500. quorum 1959. ſunt capaces Sacramentorum, & licet de Incolis prædictis aliqui ſint plebeij, attamen omnes ſunt ingenui, non autem

ſeruilis

5 ſeruilis conditionis, *dict.ſumm.num.*7.& Doctores,
Clerici, Equites, Milites,Scholares,Notarij, Diui-
tes non connumerantur inter plebeios, Tiraq. *de
nobil.cap.*8 *num.*1 *cap* 9 *num.*1. *cap.* 32. *n.*2. & ſic lo-
cus cenſetur numeroſior.
6 Qualitas autem inſignitatis loci iuſtificatur ex
antiquitate, & ex quo huic oppido ſubiecta ſunt
alia quinque, ſcilicet Attardi, Alliæ, Bordi, Almari,
& Balzani *dict.ſumm.num.*12. quæ loca, præter Bal-
zani, quamuis fuerint poſtea diſmembrata de iuriſ-
dictione loci Bircarcaræ quoad ſpiritualia, rema-
nent tamen adhuc ſubiecta iuriſdictioni militari
Capitanei, & Officialium eiuſdem Bircarcaræ, *in d.
ſumm. num.* 14. & vlterius teſtes deponunt dictum
Oppidum eſſe ornatum pluribus turribus lapideis,
necnon Eccleſiis, & quod continuò ad illud acce-
dit multitudo populi, & confluentia ex oppidis vi-
cinis, *dict.ſumm. num.*13. & quod in eo reſidet Ca-
pitaneus Armorum,& Officiales,tam ſuper regimi-
ne populi quàm ſuper re militari, *d.ſum.n.*6.*&* 14.
7 Quibus accedit inſignitas Eccleſiæ, cùm ſit ma-
trix duarum parochialium Attardi,& Alliæ, & alia-
rum 35.Eccleſiarum, ſatis capax, & ampla in ſuis
ſtructuris,& ædificiis, commoda, & organo, aliiſ-
que neceſſariis ad diuinum cultum in ea celebran-
dum ornata,ob cuius antiquitatem præcedit omnes
alias parochiales,excepta Cathedrali; *ſum.n.*6.*&* 7.
Quæ omnia, & maximè frequentia Populi faciunt
locum,& Eccleſiam inſignem. DD.*in cap. ſtatutum
num.*23.*de reſcript.in* 6. Card.*in Clem.*1. *num.*28. vbi
Vitalin.*num.*2.*de foro comp.*Lotter.*de re benefic lib.*1.
*quæſt.*15.*num.*5.& in terminis Collegiatæ conſide-
rauit Rota *deciſ.*29 *num.*4.*&* 5. *p.*2.*diuerſ.* Vnde ex
his, & aliis deductis in ſummario Philippi conſtat,
quod Bircarcara ſit Clericis, Equitibus, militibus,
Doctoribus,ſcholaribus,agricolis, diuitibus, & aliis
incolis inſignita, Eccleſiis, ſeu Templis decorata,
platea,& vicis, hortis, campis, ac ædificiis vrbanis,
& ruſticis culta, frugibus, ſegetibus, arboribus, vi-
neiſque abundans,mercatorum commerciis, & me-
chanicis artibus numero ſufficienti repleta,ambitu,
8 & ſitu magna, caput aliorum locorum, & conſe-
quenter ſatis remanet iuſtificata prædicta narratiua
tam ex teſtibus,& libro parochiali ſtatus animarum,
quàm ex *hiſtoria Religionis Hieroſolymitana de anno*
1590.*part.* 3.*lib.*1.*d.ſumm.n.*12.quæ probat Caputaq.
*deciſ.*160. *p.*2. Imò etſi non fuiſſent iuſtificata om-
nia in gratia narrata, ſed ſolùm frequentia populi,
& certa aſſignatio dotis, quæ ſufficientes ſunt mo-
uere Papam ad concedendum, adhuc erectio ſuſti-
neretur,& gratia in totum eſſet executioni deman-
9 danda.Omnia enim in gratia narrata iuſtificatione
non indigent,vt docet Rot.coram Seraph.*dec.*330.
ſed tantùm ea quæ in iure expreſſa ſunt,& quæ Pa-
pam mouere poſſunt ad conceſſionem.
Non obſtat depoſitio quatuor Equitum Ordinis
Hieroſolymitani nationis Florentinæ, aſſerentium
prædictum locum eſſe ruſticum, & ſylueſtrem;quia,
10 vltra quod ſunt exteri, & non ſunt verè informati
de qualitate loci,& perſonarum, cùm deponant eos
tranſiuiſſe ſemel,aut bis per illum locum, *ſum.n.*18.
& ita non probant.Rot.*deciſ.*156.*num.*4. *poſt* 2.*vol.*
11 *Farinac.*& patiuntur alias exceptiones, de quibus in
facto,non reddunt rationem,nec concludunt nega-
tiuam coarctatam, & ſic eorum depoſitio infringi-
tur,Crauet.*conſ.*1.*num.*4. Rot *deciſ.*380.*num.*18.*p.*5.
recent. ex quo præferendi ſunt teſtes examinati pro
12 inſignitate Eccleſiæ, & loci, quia ſunt numero plu-
res, *cap.licet cauſam de probat.* & deponunt de affir-
matiua. Gabriel. *conclnſ.* 4. *num* 1. *&* 5. *de teſtibus,*
Rot. *deciſ.* 56. *num* 8. *coram Andrea*, & quia ſunt
magis verſati in loco, & melius informati, & de-
ponunt magis diſtinctè tam circa habitationes,
quàm circa perſonas, & earum veſtimenta,& qua-
litates ex nuper adduct. etiam ſi ſint de Vniuerſi-
tate eiuſdem loci Bircarcaræ, cùm ex eorum depo-
ſitionibus non reſultet aliquod commodum ipſis
vti ſingulis, *cap.inſuper de teſtib.*Curt.*in tract.de teſt.
concl.*3.*num.*1. Couarru. *practic.cap.*18. *num.*4. Rot.
*deciſ.*136.*num.*1.*part.*1.*&* *deciſ.*330.*num.*3. *&* 4.*p.*2.
recent.

Nec etiam obſtat conſideratio facta in 3. deci-
ſione huius cauſæ, ſuper inueriſimilitudine mentis
Pontificis circa conceſſionem ad deferendum cap-
pas ex eo; quia cùm Cathedralis Meleuitana non
haberet talem prærogatiuam, non ſit præſumen-
dum, quod Papa illam voluerit concedere Colle-
giatæ: quoniam vltra quod ceſſat obiectum, ex
quo etiam ipſa Cathedralis vtitur ſimili indulto
non ſolum cappis, & rocchetto, ſed etiam moz-
zetta violacea, vt *in ſumm.num.*19.& *ſumm.nono n.*1.
& 2. & ſic cum maiori prærogatiua, vnde ceſſat
eius præiudicium, Cardin. Mantic. *de.iſ.*331. *in fin.*
Reſpondetur etiam, quod gratia non poteſt dici
ſubreptitia,vel obreptitia ob non factam expreſſio-
nem, quod Canonici Cathedralis non vtebantur
cappis, quia in gratia non ſunt narranda, niſi ea 13
quæ de iure veniunt exprimenda, nec eſt curandum,
an Papa ſi ſciuiſſet,difficilius conceſſiſſet. Calderin.
*conſ.*6 *ante fin. verſ.per prædicta de prabend.* Felin. *in
cap. poſtulaſti num.*1.*col.*4.*in fin.verſ.declara etiam no-
tabiliter de reſcript.* Rot.*deciſ.*100.*num.*23.*p.*5.*recent.*
& in iure non eſt cautum,vt requiratur ad effectum
deferendi cappas in Collegiata narrare quod non 14
deferantur in Cathedrali,& ita non poteſt corruere
narratiua ex hoc capite, cùm remaneant iuſtificatæ
cæteræ qualitates narratæ. Rot.*dict.deciſ.*29.*num.*8.
*part.*2.*diuerſ.*maximè quia pro obtinenda iſta gratia
ſoluti fuerunt à fundatore pro componenda 420.
ducati *in ſumm num.*5. hincque præſumitur facilius
conceſſa eodem modo quo fuit petita, cùm per ſo- 15
lutionem componendæ quaſi contrahatur inter im-
petrantem,& Papam,Caſſad.*deciſ.*1.*de pact.*Gonzal.
*in reg.*8.*gloſſ.*28.*num.*27 *&* 28.*cum ſeqq.*

Præterea indultum deferendi cappas, fuit con-
ceſſum in eadem gratia erectionis ſecundum inten-
tionem, & petitionem Philippi fundatoris,qui ita,
& non aliàs voluit dotare Eccleſiam, eámque eri-
gere in Collegiatam, vt patet ex proœmio gratiæ
per illam dictionem (vt infra) quæ repetit omnes 16
qualitates inferius expreſſas, ac ſi eſſent ſpecialiter
ibi expreſſæ ſecundum *text. in l. ſi teſtamentum 6.de
inſtit.& ſubſtit.* & ideo præſumi debet,quod etiamſi
Papa ſciuiſſet Canonicos Cathedralis cappis non
decorari, nihilominus illas conceſſiſſet Collegiatæ,
ne Philippus retraheretur ab erectione,cùm magis
præponderet ratio augmenti cultus diuini,quod ſe- 17
quitur per erectionem, quàm ratio præiudicij quod
inferri poteſt Canonicis Cathedralis circa diminu-
tionem honoris,ſeu decoris,vt per Seraph.*dec.*847.
*num.*3. nam Papa ſolet voluntati fundatorum adhæ- 18
rere,vt alij quoque inuitentur, & ita cultus diuinus
augeatur, Lambert. *de iurepatr. lib.*1. *p.*1. *q.*9. *princ.
num.*82.*cum ſeqq.*

Quo verò ad exemptionem,cenſuerunt Domini
in hac parte ſententiam eſſe confirmandam,nec ad-
uerſatur obiectū,quod cùm gratia ſit indiuidua cen- 19
ſeatur etiam narratiua iuſtificata quoad exemptio-
nem:Nam vltra quod negatur obiectum ex deciſio-
nibus R.P.D.mei Pirouani, & ex duabus ſententiis

L disiunctim,

diſiunctim,& ſeparatim ab eodé prol..tis,ex quibus apparet gratiam eſſe diuiduam , dictum fuit , quod
20 ex veriſimili mente Pontificis apparet noluiſſe cōcedere exemptionem tanquam valde præiudicialem Ordinario , & Cathedrali Eccleſiæ oneroſam , Federic.de Sen.*conſ.*147.*num.*2.Lotter *de re benef.lib.*1. *quæſt.* 24. *num.* 184. attenta parua diſtantia inter Oppidum & Ciuitatem , quod eſſet cauſa, vt quotidie orirentur plurima diſſidia , & contentiones inter Epiſcopum , & taliter exemptos , Bellam. *conſ.* 20. *in princ.* Quibus conſideratis certum eſt,
21 quod veriſimiliter Pontifex huiuſmodi exemptionem non conceſſiſſet,cùm non præſumatur voluiſſe inferre tale præiudicium Ordinario. Bellam. *d. conſ.*20.*num.*9. Pariſ *de reſignat. benef.lib.*3.*quæſt.*11. *num.*6. Maodoſ.*in tract.de ſignat.grat.verb.exemptionem, & verb. erectiones cap. mandato,* vbi Gloſſ.*verb. non fuit, de reſcript.* Rot. *deciſ.*21 *num* 5.*de prabend. in nou.* maxime deficientibus cauſis ex parte Epiſcopi occaſione ſæuitiæ atrocis in ſubditos , aut vexationom inioſtarum,aut tyrannidis, quibus, ſeu aliis motus Pontifex , potuiſſet præſumi concedere voluiſſe hoiuſmodi exemptionem realem , & perſonalem. Roland. *conſ.*18. *num.* 8. *lib.*3. *& conſ.*40. *num.*32.*lib.*4. Guidopap. *deciſ.*62. vbi Adden. *verb. atrociter.* Lotter.*vbi ſupra dict.quæſt.*24.*à n.*30. *vſque ad num.*112. *cum ſeqq.* Caſſad. *deciſ. vlt. de priuil. num.*4.

Et ita deciſum ter cauſa propoſita vtraque parte audita.

Ariminen. expenſarum.

Lunæ 14. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Expenſæ pro actis Iudicialibus factæ & ſecundùm ſtylum taxatæ non poſſunt dici exceſſiuæ, ſed viuæ potius expenſæ ſunt nuncupandæ.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus in expenſis per tres conformes pronunciatas ſententias ad earundem expenſarum refectionem indubitanter tenetur.*

2 *Referuntur expenſa ad quarum refectionem Rota paſſim & abſque difficultate victos victoribus condemnat.*

DECISIO LXXVII.

CENSVERVNT Domini non conſtare de exceſſiua taxatione expenſarum in hac cauſa per Marcheſellos factarum, quia ex lectura liſtæ cootinentis ſummam ſcut. 95. monetæ datæ *in eorum ſumm. num.*1. patet tres fuiſſe inſtantias , treſ-
1 que conformes pronunciatas ſententias, cum condemnatione in expenſis contra Marcum Antonium Cecium , qui propterea ad earundem expenſarum refectionem indubitanter tenetur , *l. eum , quem ff. de re iudic l.properandum,* §. *ſiue autem, C.eodem tit. l.*3.*C.de fruct.& lit.expenſ.* etiam de ſtilo huius ſacri Tribunalis, de quo teſtatur Caſſad. *deciſ.*13.*num.*2. *de reſcript* Put. *deciſ.*373. *num.*2 *lib.*3. *in correct. & deciſ.*56.*num.*6.*coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, & in Bononien expenſarum* 26.*Iunij* 1634.*coram R.P.D.meo Buccabella.*

Nec hæſitari poteſt de ſubſtantia debiti , quoniam Signatura viſis tribus conformibus , cauſam quoad prætenſam exceſſiuam taxationem duntaxat commiſit , & ſic ſuppoſuit pro iodubitato exiſten- 2
tiam expenſarum, quæ cùm omnes appareant factæ pro regiſtris, rubricatura proceſſuum, & aliis actibus iudicialibus , & ſecundum ſtilum taxatæ , non poſſunt dici exceſſiuæ , ſed potius expenſæ viuæ vulgo nuncupantur , ad qoarum refectionem Rota paſſim,& abſqne difficultate victos victoribus condemnat, Veſtr. *in prax. lib.*8. *cap.*2. *num.*11. Rot.*in Tulen.expenſarum* 18. *Martij &* 28. *Iunij* 1619.*coram Reuerendiſſimo D. meo Decano,*& nouiſſimè *in Vlixbonen. nullitatis profeſſionis ſub die* 27.*Martij præſentis anni coram me.*

Et ita fuit dictum vna tantùm parte informante, altera pluties legitimè citata, &c.

Romana de Serenis.

Vener. 15. Ianuarij 1638.

ARGVMENTVM.

De tribus partitis reſeruatis circa quantitatem expreſſam attenta earundem ex deductis iuſtificatione admittendis.

Vide ſuprà *Deciſ.* 68.

SVMMARIVM.

1 *Expenſa pro litibus hæreditariis Teſtatoris factæ quando neceſſaria reputantur à cohæredibus pro rata ſunt reficienda.*

2 *Lites ſine expenſis nequeunt ſuſtineri.*

3 *Quietantia pro ſolutionibus Aduocatis Procuratoribus Notariis & copiſtis occaſione litium factis nec fieri ſolent nec debent.*

4 *Probatio quantitatis expenſarum qualis qualis haberi poteſt admittitur.*

5 *Conſtito de expenſis in genere probatio à conſuetis eſt admittenda.*

6 *Expenſa quæ aliquam ſapiunt liberalitatem , vbi non omnino diſtant à ſolito litigantium non ſunt reiicienda.*

7 *Quietantia pro parua ſumma inter ſorores deficiente ſtandum eſt iuramento.*
Maximè cùm omnibus aliis expenſis iuſtificatis conſtet de legalitate perſonæ iurantis.

8 *Inquiſitio exacta & nimis ſcrupuloſa ceſſat Teſtatore adminiſtrationi perſonæ ſibi confiſæ ſtari & acquieſci mandante.*

9 *Merces Notariorum eſt ineuitabilis cùm gratis eorum operas locare non præſumantur.*

10 *Legitimatio perſonarum in iudiciis motis hæreditario nomine omitti nequit.*

DECISIO LXXVIII.

IN deciſione facta ſob die 26. Iunij anni præteriti fuit concluſum ſtandum eſſe relationi tertij Periti,etiam in tribus ex ſex partitis reſeruatis , & reliquæ fuerunt reiectæ , ex quo non

non docebatur de earum iuſtificatione ; hodie verò
cauſa repropoſita ſuper eiſdem , dixerunt Domini
vltra partitas in dicta deciſione contentas , infra-
ſcriptas quoque eſſe admittendas , cùm ex nouiter
deductis conſtet ſatis eſſe iuſtificatas circa quanti-
tatem inferius exprimendam.

Prima namque ſcut. 627. & 21. erogatorum pro
expenſis litium & ſalario Procuratoris, vt *in ſumm.
Margarita num. 3. & ſeqq.* venit admittenda , ſed
tantùm in quantitate ſcutorum 370. $\frac{2}{3}$ quoniam
liſtæ 20 quæ dantur pro iuſtificatione dictæ partitæ
incipientes a die 4. Maij 1619. vſque ad menſem
Decembris 1632. continent in pluribus partitis
expreſsè, ac in aliis pluribus demonſtratiuè & con-
cludenter expenſas ſcutorum 137. factas in litibus
cœptis d. die 4. Maij , & ſucceſſiuè proſequutis in-
ter ipſas Margaritam ex vna , & Martiam ex alte-
ra, cum ſalario ſcutorum 2. quolibet menſe Procu-
ratori per totum d tempus in ſumma ſcutorum 358.
per dictam Margaritam ſoluto , quod pro tertia
parte rationabiliter imputari poteſt in cauſam ſer-
uitij dd. litium contra Martiam , & ſic dicta ſcuta
137. & dicta tertia pars ſalarij , quæ eſt ſcut. 119.
33. $\frac{1}{3}$ detrahenda ſunt de dicta ſumma ſcutorum
627. & remanebit in quantitate ſcut. 370. 87. $\frac{2}{3}$
ſupra relata , quæ cùm reuera fuerunt impenſa pro
litibus hæreditariis Alexandri Teſtatoris, vt digno-
ſcitur ex quamplurimis actibus iudiciariis coram
diuerſis Iudicibus , & contra diuerſas perſonas de
1 quibus *in eodem ſummario* , debent expenſæ neceſſa-
riæ reputari , per ea quæ tradit Peregr. *de fideicom.
art. 50. num 9 cum ſeqq.* Ruin. *conſ.* 100. & conſequen-
ter à coheredibus pro rata reficiendæ ſunt, per *text.
in l. ex duobus* 27 *ff de negot. geſt.* Bald. *in l. filia cuius*
8. *C. famil. erciſc. num. 3. &* 4. Peregr. *vbi ſupra,* maxi-
mè cùm reſpiciant ſolutiones factas Aduocatis ,
2 Procuratoribus , Notariis , Copiſtis, & aliis, occa-
ſione ipſarum litium , quæ ſine huiuſmodi expen-
ſis ſuſtineri nequeunt , Rot. *deciſ.* 209. *num.* 1. &
3 *deciſ.* 569. *num.* 1 *lib.* 4. nec de huiuſmodi quietantiæ
fieri ſolent , nec debent , iuxta *l proinde ff. de var.
& extraord cognit.* Decian. *in Apolog. impreſſ. poſt ter-
tium volum. reſp. cap.* 22. *num.* 152. *cum ſeqq.* Probatio
4 præterea quantitatis expenſarum admittitur qualis
qualis haberi poteſt, Federic de Sen. *conſ.* 119. *n.* 4.
Rot. *deciſ.* 282. *num.* 1. *in princ. part* 1. *recent.* & *in Tul-
len. expenſarum coram Reuerendiſſimo Domino Decano*
5 18. *Martij &* 28. *Iunij* 1619. Imo conſtito de ex-
penſis in genere deberet probatio admitti à con-
ſuetis , Achil. *deciſ.* 22. *de reſtit. ſpoliat.* Rot. *d deciſ.*
6 283. *num.* 1. *in fin.* nec debent reiici eæ quæ fortè
ſaperent aliqualem liberalitatem , vbi non omnino
diſtant à ſolito litigantium, Gregor. XV. *deciſ.* 512.
num 3.

Secunda autem partita ſcutorum 27. b. 25. quo-
ad ratam ſcutorum 6. quæ aſſeruntur tradita Martiæ,
licet reuera non iuſtificetur, tamen placuit reſpon-
7 ſio ; quod dum agitur inter ſorores de parua ſum-
ma , non ſoleat fieri quietantia , & propterea ſtan-
dum ſit iuramento ipſius Margaritæ , Specul. *in tit.
de Inſtrum. edict. §. nunc verò, verſ. quod ſi executor,*
Guttier. *de tutel. part.* 3. *cap.* 1. *n.* 154. Greg. *deciſ.* 475.
num. 3. quod facilius procedit in præſenti, cùm ferè
omnes aliæ expenſæ iuſtificentur , & appareat de
legalitate perſonæ Margaritæ , Corn. *conſ. fin. §. in
computat. C. de iur. deliber.* Munoz *de ratiocin. cap.* 10.
num. 57. *& ſeqq.* in qua Teſtator plurimum confidit,
8 dum iuſſit ſtari, & acquieſci illius adminiſtrationi,
itavt ceſſet nimis ſcrupuloſa , & exacta Inquiſitio
per *text. in l. ſi ſeruus vetitus,* vbi Gloſſ. & DD. *ff. de
legat.* 1. cum aliis adductis in deciſione cauſæ, *in §. ſi
quidem regulariter circa fin.*

Quo verò ad ratam ſcutorum decem erogatam
pro tertia parte expenſarum , pro rogitu teſtamen-
ti, & aditionis hæreditatis Alexandri teſtatoris , ac
pro ſuſcipiendo publico Inſtrumento teſtamenti,
habita extraiudiciali relatione , dixerunt Domini
eſſe admittenda , ſed vti exceſſiua eſſe moderanda
ad ſcuta 6. & expenſæ dicuntur neceſſariæ, & con-
ſequenter reficiendæ , quia quantum attinet ad
mercedem Notariorum, certum eſt eſſe ineuitabile,
cùm veriſimile non ſit quod ipſi gratis eorum ope- 9
ras locauerint, ad *l. cum de indebito ff. de probat.* &
inſtrumentum publicum teſtamenti Alexandri ne-
gari non poteſt , quin fuerit neceſſarium , dum
ſine ipſo Margarita in iudicio comparere minimè
poterat , tanquam hæres legitimando ſuam perſo-
nam , quæ legitimatio perſonarum in Iudiciis mo- 10
tis hæreditario nomine omitti nequit, ad trad. per
Bart. *in l.* 2. *in fin. C. de edict. Diui Adrian. tollen.* Iaſ.
in rubr. C. qui admit. num. 1. Greg. *deciſ.* 264. *n.* 2. vbi
Adden. *n.* 5.

Reliqua ſcuta 11. b. 5. impenſa pro vendendo
muſto , item dictum fuit non eſſe habenda in con-
ſideratione, ſed reiicienda , cùm in alia parte dicta
partita non iuſtificetur.

Et ſic deciſum vna tantùm parte informante, al-
tera pluries citata, & nunquam comparente.

Meleuitana Erectionis Beneficij.

Merc. 27. Ianuarij 1638.

ARGVMENTVM.

De beneficio erigendo & filio Teſtatoris ob repudiationem hæreditatis per vocatos à Patre in teſtamento factam, vigore ſententiæ Rotalis conferendo : vbi plura de legatis repudiatis & cui acquiruntur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta publica probationem probatam & factum notorium faciunt.*
2 *Teſtibus ſtandum eſt ritè & rectè examinatis.*
3 *Literæ teſtimoniales Ordinarij probant Clericatum.*
4 *Probatio ſemiplena ſufficit ad effectum verificandi valorem expreſſum hæreditatis ne gratia ſubreptitia dicatur.*
5 *Gratia Apoſtolica cùm habeat de iure executionem paratam executioni eſt mandanda.*
6 *Ordinarius an de iure communi voluntates defunctorum poſſit commutare.*
7 *Hæreditates & legata repudiata ex conſtitutione plurimorum Pontificum fabricæ Sancti Petri de vrbe acquiruntur.*
8 *Papa ſolus poteſt legata defunctorum & voluntates commutare de iiſque diſponere.*
9 *Pontifex omnia iura in ſcrinio ſui pectoris habere dicitur.*
10 *Papa generalis cogitatio de priuilegiis conceſſis ad ſubreptionem euitandam ſufficit.*
11 *Derogatio non requiritur quando agitur de actu ſui natura præiudiciali.*

12 *Omiſſio mentionis de commutatione voluntatis Te-
ſtatoris per Ordinarium facta ipſam gratiam
non vitiat.*

DECISIO LXXIX.

SENTENTIAM in Curia extra tamen Rotam latam, in qua pronunciatum fuit beneficium de quo agitur eſſe erigendum, & Aotonio conferendum, reuocando duas ſententias contrarias de partibus, dixerunt Domini eſſe confirmandam attenta eius validitate & Iuſtitia.

De validitate non dubitatur: Iuſtitia verò ſatis apparere viſa fuit ex iuſtificatione narratiuæ factæ per Iſabellam in ſupplicatione Sanctiſſimo porrecta. Narrauit enim Iſabella, quod Nicolaus eius germanus frater hæredem ex teſtamento inſtituit Collegium Soc. IESV Ciuitatis Valliſoletanæ, ad effectum erigendi reſidentiam continuam dictæ ſocietatis in inſula Gaudiſij, cum onere celebrandi duas Miſſas qualibet hebdomada in Eccleſia dictæ Reſidentiæ. Et caſu quo dictum Collegium dictam hæreditatem, & onus non acceptaſſet, ſubſtituit Conuentum Sancti Dominici eiuſdem Ciuitatis, cum onere ſimilis Reſidentiæ. Et quia tam Collegium, quam Conuentus recuſarunt hæreditatem prædictam tali onere grauatam, ideo ipſa ſupplicabat Sanctiſſimum, vt attenta recuſatione d. hæreditatis, cuius valor annuus ſummam ſcutorum 200. monetæ illarum partium non excedebat, attentáque numeroſa prole viduæ ſupplicantis, nempe filiorum 7. vtriuſque ſexus, quorum vnus ſub Turcarum tyrannide detinebatur, mandaſſet, quod ex fructibus dictæ hæreditatis beneficium ſimplex erigeretur, cum onere celebrandi duas Miſſas in Eccleſia Sancti Saluatoris ſingula feria 4. & die Sabbathi cuiuſlibet hebdomadæ pro ipſius Teſtatoris animæ ſalute, illudque ſic erectum conferri mandaſſet Antonio eiuſdem Iſabellæ filio, prout mandauit, vt conſtat ex literis Apoſtolicis deſuper expeditis *in eius ſum. datis n.5.*

Quæ quidem narratiua quoad repudiationem
hæreditatis factam per vocatos in teſtamento Nicolai,
probatur ex publicis Inſtrumentis *eodem ſum.*
1 *num.* 1. 1. 3. & 4. facientibus probationem proba-
tam, & factum notorium, *cap. cum dilecte*, & ibi
Abb. *num.* 2. *de donat.* Bald. *in l. intereſt C. de ſolut.*
Rota *deciſ.* 180. *coram Gregor. XV.* Quod autem Iſa-
bella fuerit ſoror germana teſtatoris vidua grauata
num. 7. filiorum, quorum vnus ſub Turcarum Ty-
rannide captiuus reperiebatur, conſtat ex depoſitio-
nibus teſtium *dict. ſumm. num.* 7. & 8. Quibus ritè,
2 & rectè examinatis ſtandum eſt, ad tradit. *in l. vbi
numerus ff. de teſtibus*, & quod Antonius ſit Iſabel-
læ filius, cui beneficium in literis conferri manda-
tum, patet ſimiliter ex depoſitionibus teſtium *ſum.*
3 *num.* 9. & ex literis teſtimonialibus Ordinarij *dict.
ſumm num.* 10. plenè probatur eius Clericatus, ad
text. *in l. ſi qua per calumniam C. de Epiſc. & Cleric.*
Gloſſ. *in c. inter quatuor verb. argumenta de Cleric.*
Peregr. Rebuff. *in praxi in forma liter. tonſur.* Canall.
deciſ. 483 *n.* 2. & 608. *n.* 9.

Denique verificatur etiam narratiua valoris hæreditatis, quod non excedebat ſummam ſcutorum 200. tam ex depoſitionibus teſtium *dict. ſum. n.* 11. quam ex particula Teſtamenti *ſumm. num.* 13. vbi Teſtator dubitans hæreditatem non aſcendere ad quantitatem prædictam, iuſſit eo caſu ſupplementum detrahi debere ex legatis ab eo relictis: Vnde
ſatis remanet iuſtificata gratia, quoad valorem ex- 4
preſſum, cùm ad hunc effectum ſemiplena probatio
ſufficiat, ne gratia ſubreptitia dici queat. Mantic.
deciſ. 152. & *deciſ.* 317. *in vtraque num.* 4. Ægid.
deciſ. 113. & 675. His igitur ſtantibus debet gra- 5
tia Apoſtolica executioni demandari, cùm ha-
beat de Iure executionem paratam, *c. ſi Capitulo*,
vbi Gloſſ. *verb. exequatur de conceſſ. prabend. in* 6.
Mohed. *deciſ.* 13. *vt lit. pend.* Rot. coram Martin.
Andr. *deciſ.* 20. *n.* 2.

Non obſtat applicatio facta ab Ordinario hære-
ditatis prædictæ ad fauorem Eccleſiæ Matricis, ſeu
Collegiatæ terræ Inſulæ Gaudiſij, quia quic-
quid ſit, an Ordinarius de Iure communi poſ- 6
ſit commutare defunctorum voluntates, ex tradit.
per Bart. *in l. legatum ff. de vſufruct. legat. l. legatam
ff. de adminiſtr. rerum ad Ciuit. pertin.* Peregrin.
de fideicomm. art. 52. *num.* 160. Lar. *de Capellan.
lib.* 1. *cap.* 14. ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *de re-
format. cap.* 6. cenſuerunt Domini, quod cùm
hodie hæreditates & legata repudiata ſtatim ac- 7
quirantur Venerándæ fabricæ Sancti Petri de Vrbe
ex priuilegio Pauli III. & Iulij III. ac aliorum
Pontificum illi conceſſis, iuxta declarationem
Sanctæ Congregationis relat. per Quarant. *in ſuo
Bullar. verb. fabrica Sancti Petri de Vrbe, verſ. ſi
autem fol.* 248. ſolus Summus Pontifex poteſt il-
las, ſeu illa commutare, de eiſque diſponere, 8
iuxta notat. *in Clementina, quia de relig. domib.* Mo-
net. *de commut. vltim. volunt. cap.* 5. *quaſt.* 4. *num.*
148. Sarmient. *lib.* 1. *ſelect. cap.* 8. *num.* 21. cum
aliis relatis per Barboſ. *in Paſtoral. allegat.* 85.
per tot.

Quibus priuilegiis fabricæ cenſetur Pontifex
derogaſſe, quamuis de illis in ſupplicatione non
fuerit facta mentio, cùm omnia Iura in ſcrinio 9
ſui pectoris habere dicatur, *cap.* 1. *de conſtit. lib.* 6.
Gonzal. *regul.* 8. §. 4. *in procemio num* 85. & ſic ſal-
tem in genere cogitare potuit de prædictis priui- 10
legiis quod ſufficit ad euitandam ſubreptionem,
Crauet. *conſ.* 78. *num.* 7. Rot. *deciſ.* 38. *num.* 3. &
deciſ. 192. & 210. *num.* 5. *part.* 1. *recent.* & in puncto
coram Buratto *deciſ.* 883. *per tot.* & præcipue *num.* 6.
vbi quod dum agitur de actu ſui natura præiudi- 11
ciali, vt eſt erectio, non requiratur derogatio, al-
legat Seraphin. *deciſ.* 762. *num.* 4. & *deciſ.* 1443.
num. 3. & 6.

Minus releuat, quod Iſabella in eius ſupplica-
tione mentionem non fecerit de commutatione
voluntatis Teſtatoris facta per Ordinarium ad fa-
uorem Eccleſiæ Matricis, & ſic gratia ſaltem ex
iſto capite laboret vitio ſubreptionis: Quoniam
cùm ex ſupra relatis conſtet commutationem ab
Ordinario factam eſſe nullam, maximè cùm fuerit
facta ante ſecutam repudiationẽ PP. Dominicano-
rum, vt patet ex regiſtro fol. 159. & 219. Iſabella
non tenebatur illam exprimere, nec illius non ex- 12
preſſio vitiat ipſam gratiam, Felin. *in cap. ex te-
nore num.* 1. & *cap. ſuper literis num.* 15. *de reſcript.
per Rotam coram Buratto dict. deciſ.* 883.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, altera pluries citata, &c.

Vlixbonen.

Vlixbonen. Nullitatis profeſſionis.

Vener. 29. Ianuarij 1638.

ARGVMENTVM.

De Remiſſoria maximè in caſu rei grauiſſimæ (qualis eſt nullitas profeſſionis poſt 25.annum clauſuræ)concedenda,conditionibus in Breui Apoſtolico contentis, adimpletis.

Vide ſuprà *Deciſ.* 55.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa emiſſionis profeſſionis dicitur prophana cùm non agatur de titulo beneficij.*

2 *Remiſſoria in prophanis ſine aliquo ſumo conceditur quando materia ſunt relenantes.*

3 *Cauſa in Rota commiſſa appellatione remota Remiſſoria datur ne lis finiatur, & Reis probationes tollantur.*

4 *Remiſſoria vni parti ad probandam pratenſionem conceſſa alteri pro exceptione etiam eſt concedenda, vt in iudiciis aqualitas ſeruetur.*

5 *Libertas profeſſionis quomodo probatur.*

6 *Praſentia ſuperioris de iure metum excludit.*

7 *Suſceptione veli probata ratificatio poſſeſſionis emiſſa reſultat.*

8 *Pratenſio metus profeſſionis emiſſa per plurimos actus ratificationis ſubſequutos cenſetur excluſus.*

9 *Remiſſoria non poteſt denegari cùm ad illius conceſſionem vnius articuli relenantia ſufficiat.*

10 *Remiſſoria an ſit deneganda fratribus pr.feſſa ob pratenſam nullitatem profeſſionis , Monaſterio eam non expoſtulante.*

11 *Ad dirimendum & reintegrandum matrimonium quilibet de populo admittitur.*

12 *A matrimonio carnali ad ſpirituale bene ſumi poteſt argumentum eadem ratione vigente.*

13 *Excommunicatus ob recurſus habitos ad Iudices laicos iuxta ſtilum ſacri Tribunalis Rota non debet audiri.*

14 *Conditionibus contentis in Breui Apoſtolico adimpletis abſolutio excommunicationis eſt concedenda, nec audientia deneganda.*

15 *Subornatio teſtium cùm de ea nullibi perfectè conſtet fidem ex fide data non meretur, etiam medio iuramento coram Notario & teſtibus firmata.*

DECISIO LXXX.

PROPOSITA pluries cauſa ſuper puncto principali nullitatis profeſſionis Franciſcæ,Domini (cùm agatur de re grauiſſima)vt maturius reſolueretur, ordinarunt dari dubium, An Antonio, & Ioanni Gomez de Matta , dictæ Franciſcæ fratribus eſſet danda remiſſoria , quod hodie affirmatiuè fuit reſolutum. Quia ad hunc effectum cauſa emiſſionis profeſſionis dicitur pro-
1 phana,provt quælibet alia,cùm non agatur de titulo beneficij , Ægid. *deciſ.*617. Caputaq. *deciſ.*99.
*part.*1.Gregor.*deciſ.*174. vbi Adden. *num.*7.In pro- 2
phanis autem indiſtinctè , & ſine aliquo fumo remiſſoria conceditur, quando materiæ ſunt relenantes, Caputaq.*deciſ.*68.*part.*3.Cæſar.de Graſſ.*deciſ.*1.
*num.*10.*de dilat.*& eo magis in præſenti , cùm cauſa 3
fuit in Rota commiſſa appellatione remota , ne lis finiatur,& reis probationes tollantur , Canal.*deciſ.*
59.*num.*1.Gregor.*deciſ.*403. *num.*4. & 562. *num.*5.
& 7. maximè quia alteri parti fuit conceſſa remiſ- 4
ſoria ad probandum prętenſum motum;ideò & huic quoque concedenda venit ad probandam ſuam exceptionem,vt in iudiciis æqualitas ſeruetur , *l. fin. C.de fruct.& lit expenſ.* vbi Gloſſ. *litt.B.*

Quod autem materiæ ſint relenantes patet ex earum lectura , ſiquidem primi quinque articuli
continent profeſſionem Franciſcæ fuiſſe libere 5
emiſſam,præcedente exploratione ipſius voluntatis, facta per Vicarium generalem , & propterea tanquam emanata in executionem Concilij Tridentini *cap.*17.*ſeſſ.*25. *de regular.* probat libertatem. Præ-
ſentia enim ſuperioris de iure metum excludit, 6
l non eſt veriſimile , ff.de eo quod met.cauſ. Pariſ.*conſ.* 10.*num.*53.*lib.*1.Gregor.*deciſ.*188. Sextus, & ſeptimus continent ſuſceptionem veli nigri,per profeſſas geſtari ſoliti,& mortem patris , & fratris Fran-
ciſcæ,à quibus prætenditur metus incuſſus. Probata. 7
itaque ſuſceptione veli , reſultabit ratificatio profeſſionis emiſſæ , iuxta *text.in cap.vidua* 4.*C.ad noſtram,c.ſtatuimus* 23.*c.cum.virum* 12.*circa med.de regular.* & per probationem mortis patris, & fratris, ceſſabit prætenſio ex aduerſo facta , quod ſemper
durauerit eadem cauſa metus,qui per tot actus mul- 8
tiplicatos ratificationis ſubſequutos cenſetur excluſus,ad trad.per Alex.*conſ* 98.*num.*7.*lib.*5. Pariſ.*conſ.* 10.*n.*57.*cum ſeqq lib.*1.Menoch *conſ.*100.*n.*88. Rot. *deciſ.*463.*num.*3.*part.*2.*recent.*

Octauus verò,& reliqui articuli vſque ad 14.pariter ſunt relenantes , quoniam continent plures actus geſtos per Franciſcam, ex quibus reſultat libera profeſſio,ac ratificatio.Stante igitur dictorum articulorum relenantia , remiſſoria nullo modo de-
negari poteſt , cùm ad illius conceſſionem vnius 9
articuli relenantia ſufficiat , Seraph.*deciſ.*1364.*n.*3. Rot. *deciſ.*661. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* & ſæpiſſimè in aliis

Nec obſtat quod Monaſterium , quod videtur 10
pars formalis remiſſoriam non expoſtulet, ſed potius mandatum procuræ reuocauerit,vt *in ſum.Franciſcæ num.* 3. Quoniam non per hoc remiſſoria denegari debet Antonio,& Ioanni,qui tanquam fratres partes legitimæ reputantur contra Franciſcam ſororem , vt de matrimonio carnali tradit Achill. *deciſ. vnica qui matrim. accuſar. poſſ.* imò in his ca-
ſibus admittitur etiam quilibet de populo tam ad 11
dirimendum , quàm ad reintegrandum matrimonium,ad notata per Abbat.*in cap.tenor* 10.*num.*7 *de ſent.& re iudic.*Io.Brunell *de ſponſalib. concluſ.*35. *li-*
*mit.*5 & argumentum benè ſumi poteſt à matrimo- 12
nio carnali ad ſpirituale , cùm vigeat eadem ratio, *argum.text.in c inter corporalia,§ ſicut enim,infrà verſ. Cum de ſimilibus*,& ibi Gloſ.*verſ.ſicut ergo,verſ.propter ſimilitudinem.*

Nec obſtat, quod dd. Antonius , & Ioannes ob
recurſus habitos ad Iudices laicos inciderint in ex- 13
communicationem , vt fuit firmatum in deciſionibus cauſæ, & ideo audiri non debeant iuxta ſtilum huius ſacri Tribunalis. Quia poſtea obtinnerunt Breue à Sanctiſſimo mihi directum , cum facultate obtinendi abſolutionem,renunciato prius attentatis parito Iudicato , & refectis expenſis : & ſub die

16. Nouembris anni præteriti, fuit reſolutum, quoad expenſas fuiſſe ſufficienter paritum, ac demum omnia impedimenta præſtita remouerunt, compulſando propriis ſumptibus proceſſum ad fauorem Franciſcæ fabricatum, in curia Iudicis laici prius de-
14 tentum. Vnde dixerunt Domini conditiones in Breui contentas fuiſſe adimpletas, & propterea abſolutionem concedendam, & conſequenter eis audientiam non eſſe denegandam, ad tradit *in c. Qua fronte* 25. vbi Gloſſ. & DD. omnes *de appellat. cap ſolet.* 2. *cap. Venerabilis* 7. §. *Porrò verſ. ſecus de ſentent. excommunicat. in* 6. Anton. Rieciol. *de iur. perſon. lib.* 4. *cap.* 70.

Denique non relenat, quod dicebatur de calumnia & potētia Antonij, & Iohannis, quoniam de calumnia & potentia nullibi conſtat, provt nec etiam
15 de timore ſubornationis teſtium, niſi ex quadam fide data *in ſum. Franciſca num.* 7. quæ fidem non meretur, Cæſar de Graſſis *deciſ.* 2. *num.* 13. *de ſponſalibus*, Seraph. *deciſ.* 106 *num.* 3. licèt eſſet firmata medio iuramento coram Notario, & teſtibos, Menoch. *conſ.* 322. *num.* 45. *verſ. nec dici hic poteſt*, Aldouin. *conſ.* 75. *n.* 28. Imo in omnem euentum in negotio tam graui deberet ex officio Remiſſoria eoncedi, ne vnquam dici poſſit, quod Monialis poteſt xxv. annum clauſuræ abſolueretur à voto abſque alia probatione.

Et ſic deciſum vtraque parte informante, &c.

Romana retrouenditionis Domus.

Lunæ 1. Februarij 1638.

ARGVMENTVM.

Mandato de deliberando domúſque adiudicatione libera ſtante, libera etiam debet eſſe retrouenditio, pecuniæque liberè conſignandæ.

Vide ſuprà *Deciſ.* 52.

SVMMARIVM.

1 *Retrouenditio domus debet eſſe libera pecuniaque liberè conſignanda, vt earum depoſitio liberet deponentem.*
2 *Depoſitum conditionale & cautelatum debitorem liberare minimè poteſt.*
3 *Conditio de detrahendo ſalario ex ſumma in depoſito contenta nil habet commune cum libero mandato de deliberando.*
4 *Conditio qua hæredibus non prodeſt, & Taurinis eſt præiudicialis, non eſt admittenda.*
5 *Pecunias malè ſoluens ſibi ipſi debet imputare.*
6 *Conditiones ab hæredibus requiſita cùm non ſint in obligationē retrouenditionis per Taurinos facta, ad earum adimplementum Taurini de iure non ſunt cogendi.*
7 *Conditiones quando extrinſeca æſtimantur, depoſitum vitioſum reputatur.*
8 *Depoſitum vitioſum deponenti ſuffragari non poteſt cùm liberum eſſe debeat.*

DECISIO LXXXI.

POSTQVAM ſub diebus 21. Aprilis, & 4. Iulij 1636. fuit deciſum coram R. P. D. meo Pirouano, retrouenditionem Domus de qua agitur, eſſe faciendam per Taurinos creditores, ad quorum fauorem fuerat dicta domus deliberata pretio ſeutorum 2300. cum pacto eam retrouendendi infra ſex menſes, fuit quoqoe ſtipulatum inſtrumentum retrouenditionis ex officio, vigore decreti eiuſdem R.P.D. Pirouani, ad fauorem hæredum Zecchadori debitorum, mediante depoſito per eos facto penes montem Pietatis pro ſumma debita; ſed quia cedula depoſiti, etſi eſſet libera, foit poſtea in actis Notarij prodocta cum proteſtationibus, quod Taurinis conſignari non deberet niſi aliquibus conditionibus adimpletis, ideo interpoſita appellatione per Taurinos à prædicto decreto, & cauſa mihi commiſſa dubitaui ſub die 18. Martij anni præteriti; An eſſet receedendum à deciſis coram R.P.D meo Pirouano, & Domini reſponderunt retrouenditionem eſſe faciendam, & quod dd ſcuta 2300. penes montem Pietatis ſoluerentur integrè Taurinis, facta per eos quietantia, & ratificata retrouenditione facta per Iodicem. Cui reſolotioni Taurinis non acquieſcentibus, & cauſa de nouo ſuper eiſdem repropoſita, hodie fuit dictum pecunias eſſe liberè conſiguandas, & conſequenter in hac parte recedendum à deciſis.

Ratio enim eſt, quia ſicut mandatum de deliberando fuit liberum, & libera fuit domus adiudicatio; ita quoqoe libera debuit eſſe retrouenditio, & 1
conſequenter liberæ pecuniæ conſignandæ, vt earum depoſitio liberaret deponentem, *l. ſi creditriti* 6. *l. acceptam* 19. *C. de vſur* Felician. *de cenſibus lib.* 4. *cap.* 1. *num* 1. Menoch *lib.* 2. *de arbitr. cent.* 3. *caſ.* 232. *num.* 4. Iaſ. *conſ.* 9. *num* 15. *lib.* 1. Conditiones autem licèt non in cedula, ſed in prodoctione ipſius cedulæ, ac in proteſtationibus in actis factis ſint appoſitæ; tamen cùm per eas Taurini impediti fuerint ne pecunias liberè conſequi potuiſſent, idem eſt, ac ſi in eadem cedula appoſitæ eſſent, et ſic tanqnam ex- 2
trinſecæ reddiderunt depoſitum conditionale, & cautelatum, quod propterea debitorem liberare minimè potuit, Batt *in l. ſoluturus n.* 5. *ff. de ſolutionibus*, Cene. *de Cenſibus* 7. *part. c.* 1. *q.* 3. *art.* 9. *num.* 28. Rot. apud Cene. *deciſ.* 196. coram Gregor. *deciſ.* 505. vbi Adden. *n.* 11. Quod autem conditiones prædictæ ſint extrinſecæ (exceptis duabus) ſcilicet conditio faciendæ retrouenditionis conſignata cedula, & conditio quietantiæ pro pecuniis contentis in eadem cedula, patet ex earum lectura data *in ſum. Taurini num.* 2. Nam prima, quod ex ſumma in depoſito contenta eſſent detrahenda ſcuta 444. pro
ſalario Zecchadori, vltra quod nihil commone ha- 3
bet cum libero mandato de deliberando, & ſic extrinſeca reputatur, nec etiam eſt adimplenda, quia iam Rota firmauit in deciſionibus in hac cauſa factis, Zecchadorum fuiſſe de ſalario ſatisfactum, quam veritatem iam agnouerunt eius hæredes, & acquieſcunt, provt pariter receſſerunt à conditione ſecunda, in qua prætendebant remotionem moleſtiarum Communitatis Aſſitij; quoniam reuera prætēſæ moleſtiæ non aderant, imò ex quadam Epiſtola data *in ſumm. Taurinorum num.* 4. conſtat eas fuiſſe peripſum Zecchadorum mendicatas.

Tertia conditio requirens ratificationē venditionis factæ per Zecchadorum Anibali Regliæ, iam eſt adimpleta per dimiſſionem Inſtrumentorum ratificationum in actis. Quarta verò in qua petebatur homologatio tatificationum in Gallia factarum, fuit per Taurinos adimpleta in ea parte, quæ reſpicit venditionem Caſtri Turris Andreæ factam per Zecchadorum, ſed in alia parte in qua Taurini enunciantur hæredes Andouini Patris, & quod

ſorores

ſorores habeant partem in hæreditate, non eſt
4 adimplenda, cùm heredibus Zecchadori non proſit, & ipſis Taurinis ſit præiudicialis.

Vltima demum conditio, quod approbarentur, & ratificarentur ſolutiones factæ creditoribus d. Andouini, & quod fieret quietantia de pecuniis ſolutis Ludouico della Motta, & Helion Prouoſtat, nullo modo debet per Taurinos adimpleri, ſiquidem
5 aut Zecchadorus dd. pecunias malè ſoluit, & ſibi imputet, aut bene ſoluit, & eo caſu alia non indiget ratificatione, ſeu approbatione.

Ex prænarratis igitur manifeſtè apparet dd. conditiones fuiſſe extrinſecas; quoniam ſicut Taurini ex adiudicatione domus eis facta euaſerunt liberi, & abſoluti illius Domini, ita & pariter debent ha-
6 bere pecunias liberas, dum ſponte ſe obligarunt ad illam retrouendendum; certū enim eſt quod in obligatione de retrouendendo, facta per Taurinos, non continetur aliqua ex his conditionibus, quas hodie requirunt hæredes Zecchadori; vnde cùm ad earum adimplementum de iure Taurini cogi non poſſint, Neguſan *de pignor.* 3. *membr.* 1. *part. princip. num.* 11.
7 meritò debent illæ extrinſecæ æſtimari, & conſequenter depoſitum vitioſum reputari, Rota *deciſ.* 890. *num.* 4. *coram Seraph.* & apud Cenc. *de cenſib. deciſ.* 296. quod propterea deponenti ſuffragari mi-
8 nimè poteſt, cùm liberum eſſe debeat, Alex. *conſ.* 78. *num.* 30. *lib.* 5. Neguſant. *de pignor. in* 5. *part. princip. membr.* 3. & *in* 2. *part. num.* 10. Menoch. *de arbitr. d. caſ.* 231. *d. num.* 4. Gabr. *conſ.* 17. *num.* 15. *lib.* 1. Panceirol. *conſ.* 40. *num.* 23. *& ſeqq.* & latius fuit comprobatum *in Romana cenſus* 20. *Iunij* 1633. *coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano.*

Non obſtat, quod conditiones prædictæ ſuſtineri debeant, ex quo fuerint approbatæ in deciſionibus, emanatis coram R. P. D. meo Pirouano, quia Rota mandauit poni in actis dd. Inſtrumenta eáque approbari reſpectu venditionis Caſtri Turris Andreæ, non autem ad effectum ratificandi omnia, & ſingula in eis contenta, & ſic Taurini cùm ratificauerint d. vendicationem Caſtri Turris Andreæ, plenè ſatisfecerunt mandato Rotæ.

Denique non releuat, quod à decreto deponendo, nec ab admiſſione proteſtationis factæ non fuit appellatum à Taurinis. Quoniam contrarium apparet in ſummariolo Iurium dato pro Taurinis *num.* 1. *&* 2. vbi legitur decretum R. P. D. mei Pirouani cum appellatione interpoſita. Vnde dixerunt Domini, pecunias eſſe liberè conſignandas, & quod de fructibus à die facti depoſiti vſque ad diem conſignationis pecuniarum particulariter videatur.

Et ita deciſum, vtraque parte informante.

Venafrana Beneficij.

Lun. 8. Febr. 1638.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio Inſtrumentalis an ſuffragetur informanti alio in poſſeſſione exiſtente?

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio inſtrumentalis non ſuffragatur alio in poſſeſſione exiſtente.*

2 *Exceptio nullitatis vnionis altiorem indaginem requirens in poſſeſſorio ſummariiſſimo admitti non poteſt.*

3 *Poſſeſſio anterior licet titulo careat poſteriori titulata eſt præferenda.*

4 *Decretum irritans dummodo certo corpori beneficij non ſit appoſitum, detentationem facti vt in praxi ſeruatur non tollit.*

DECISIO LXXXII.

CONTRA informantem fuit reſponſum, & ſic Iulio Cæſari deneg andum eſſe mandatum de manutenendo, cùm ad ſui fauorem nõ doceatur niſi de Inſtrumentali poſſeſſione, vt *in eius ſum. n.* 1. *&* 2. quæ alio exiſtente in poſſeſſione nihil 1
ſuffragatur, *l. quamvis* §. *ſi conductor* cum ibi notat. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *deciſ.* 206. *n.* 8. *&* 147. *n.* 2. *part.* 2. *recent.* Caputaq *deciſ.* 33. *part.* 2. cum ſimilibus

Quod autem de tempore dicti Inſtrumenti poſſeſſio non fuerit vacans, ſed penes alios extiterit, colligitur ex allegatis per informantes pro codẽ Iulio Cæſare, dum eam tanquam infectam impugnare conãtur, ſub prætextu quod proueniat ex vnione nulliter facta per Ordinariũ Venafranum beneficiorũ de quibus agitur, cum aliis beneficiis per Auguſtinum, & Antoniũ poſſeſſis. Vnde ſequitur quod ex- 2
ceptio nullitatis vnionis requirens altiorem indaginem non poſſit admitti in hoc ſummariiſſimo poſſeſſorio, Rot. *dec.* 477. *n.* 3. 614. *n.* 4. *&* 685. *in fin. p.* 1. *recent.* Seraph *deciſ.* 471. *n.* 5. *&* 7. Reuerendiſſimus
D. m. Decanus *dec.* 124. *n.* 4. & ideò poſſeſſio anterior 3
Auguſtini & Antonij præferenda venit. licet careret titulo, & poſterior eſſet titulata, iuxta opinionẽ, quã ſequitur Rot. relat. per Greg. *in dec.* 40. *n.* 4. cum aliis *ibid.* allegat. per Adden. *n.* 5. & *dec.* 323. *n.* 3. *&* 7.

Non obſtat quod beneficia prædicta vacauerint in menſe reſeruato, & propterea prouiſioni Ordinarij obſtare decretum irritans, quod inficit titulum, & poſſeſſionem; quia dummodo non oſtenda- 4
tur d. decretum certo corpori beneficij fuiſſe appoſitum, non tollit detentationem facti, vt in praxi ſeruatur, Gonzal. *ſuper regul.* 8. *gloſſ.* 67. *n.* 47. Garz. *de benef. part.* 5. *c.* 1. *num.* 413. *&* 430. Achil. *deciſ.* 8. *n.* 4. *de reſtit. ſpoliat.* Canal. *deciſ.* 8. *n.* 3. *cum ſeqq.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Elboren. Iuris Conferendi.

Lunæ 1. Martij 1638.

ARGVMENTVM.

Sententiæ de iure præſentandi ad beneficia quædam ſimplicia, in fauorem Religionis de Auis contra Ordinarium iniuſtè latæ omni iure ſunt infirmandæ, vltimo præcipuè ſtatu horum beneficiorum vti de libera Ordinarij collatione attento.

Vide ſuprà *Deciſ.* 71.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius de iure communi habet intentionem fundatam*

datam ſuper collatione omnium eneficiorum intra fines ſuæ Diœceſis exiſtentium.

2 *Ius conferendi vel præſentandi quando ad alium ſpectat aſſiſtenſia Iuris communis pro Ordinario ceſſat.*

3 *Beneficia non poſſunt dici comprehendi ſub donatione Eccleſiæ cùm non probetur illa ad donantem ſpectare, prout in caſu præſumpto vſurpationis requiritur.*

4 *De iurepatronatus beneficiorum ſimplicium quando controuertitur, obſeruantia pro interpretatione bene deſeruit.*

5 *Præſumpsio confirmationis Iurisſpatronatus pro parte Religionis authoritate Apoſtolica excluditur, dum de obſeruantia nihil docetur.*

6 *Concordiæ non poſſunt egredi vitas contrahentium, nec ſucceſſoribus praiudicare aut applicari.*

7 *Beneficia libera ſimplicia, cùm non poſſint per Ordinarium iuripatronatus ſubiici tranſactio non ſuſtinetur.*

8 *Fundatio facta in decimis non includit decimas Rectorem tangentes cùm fieri potuerit ab vſurpatoribus ad effectum illas Eccleſias reſtituendi.*

9 *Probationes turbidæ contra Ordinarium non ſufficiunt ſed requiruntur concludentiſſima, vlt mo ſtatu liberæ collationis ad fauorem eiuſdem attento.*

DECISIO LXXXII.

PLACVERVNT DD. fundamenta deciſionis coram me emanatæ, ſub die 13. Nouembris anni præteriti, in qua reſolutum fuit ſententias de partibus ad fauorem Religionis de Auis contra Ordinarium eſſe iniuſtas, & ideo perſiſtendum eſſe in deciſis reſponderunt, non obſtantibus nouiter deductis.

Quia dd. ſententiarum iniuſtitia eſt patens, dum per eas reintegratur Religio ad ius præſentandi ad beneficia ſimplicia exiſtentia in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Beja, & S. Iohannis de Coruche Elboren. Diœceſis in præiudicium Ordinarij, qui de
1 iure communi habet intentionem fundatam ſuper collatione omnium beneficiorum intra fines ſuæ diœceſis exiſtentium, *c. regenda 10 quaſt. 1. c. ex frequentibus de inſtit.* Rot. *deciſ. 416 num. 1. part. 2. recent.*

2 Non obſtat quod aſſiſtentia Iuris Communis pro Ordinario ceſſet, quandò conſtat Ius conferendi vel præſentandi ad alium ſpectare, Rot. *in Gerundenſ. Canonicatus, & Sacriſtia 15. Decembris 1634. coram Reuerend. P. D. meo Ghiſlerio*, cum aliis per informantes pro Religione adductis; quoniam in præſenti nullibi conſtat, quod Ius conferendi, ſeu præſentandi ſpectet ad Religionem. Licet enim illi ab Alphonſo Portugaliæ Rege fuerint donatæ dd. Eccleſiæ, in quibus beneficia prædicta exiſtunt,
3 non inde ſequitur, quod beneficia quoque ſub donatione comprehendantur, cùm non probetur ea etiam Regi ſpectare, provt requiritur, & quidem, vt in caſu præſumpto vſurpationis, Put. *deciſ. 169. num 1.* cum aliis adductis in deciſione, quæ reuidetur ſub *num. 2. §. quæ concludens probatio.* Imò potius contrarium videtur colligi ex verbis donationis S. Iohannis de Coruche, ibi: *ſe donare iuſpatronatus Eccleſiæ S. Iohannis ſine præiudicio Iuris alieni*, &c. quod Ius alienum non conſiderari poteſt niſi reſpectu Epiſcopi, qui habet Ius conferendi beneficia intra limites ſuæ diœceſis. Et ex verbis donationis Sanctæ Mariæ de Beja, in qua Rex Alphonſus, ex tunc abdicat à ſe omne Ius, & nihilominus differt poſſeſſionem illius poſt mortem Rectoris, & non Rectorum, prout veriſimiliter dixiſſet, ſi habuiſſet iuſpatronatus etiam beneficiorum ſimplicium in Eccleſia exiſtentium, & propterea donationes prædictæ verificantur in Prioratibus, & Præceptoriis dd. Eccleſiarum, vt obſeruantia docuit, quæ benè pro interpretatione deſeruit ad tradit. per Rotam *deciſ. 256. in fin. part. 2. diuerſ.* Rot. *deciſ. 251. num. 11. part 5. recent.* 4

Non obſtat, quod concordiæ factæ inter Archiepiſcopos & Religionem ſuſtineantur propter maximam vtilitatem ab Archiepiſcopis in eis receptam, conſequendo maiorem portionem decimarum, quam prius non habebant, & quod ex lapſu temporis præſumantur etiam auctoritate Apoſtolica confirmatæ; ſiquidem prædicta vtilitas reuera non probatur, imò contrarium apparet ex earundem concordiarum inſpectione. In prima enim concordia data *in ſumm. religionis num* 1. Archiepiſcopus tertiam partem decimarum, tanquam ſibi debitam reſeruat; vt ibi *in littera F*, & in ſecunda tertiam partem decimarum, tanquam ſibi retineri ſolitam reſeruauit, vt *in eodem ſumm. num. 2. lit. D.* & ſic nihil de nouo Archiepiſcopis fuit acquiſitum pro Eccleſiis, de quibus agitur, quod eis ante concordias non deberetur. Præſumptio autem con- 5
firmationis auctoritate Apoſtolica penitus excluditur ex eo, quod pro parte Religionis non docetur de obſeruantia, vt requiritur, & econtra Archiepiſcopi oſtendunt ſe eſſe in quaſi poſſeſſione conferendi dd. beneficia vti de liberis. Vnde dixerunt bene ſubſiſtere reſponſiones datas in deciſione cauſæ
circa concordias, quod ſcilicet non potuerint egredi 6
vitas contrahentium, & ſucceſſoribus præiudicare, ex *c. veniens de tranſact.* Rot. *deciſ. 715 p. 2. diuerſ.* cum aliis ibi notat *in deciſ. 6. nec prædictum*; nec applicari, Fulgoſ. *in conſ. 22 num. fin.* cum aliis ex aduerſo allegatis, quia non loquuntur de concordiis initio ſuper beneficiis ſimplicibus ſuppoſitis per Ordinarios, vinculo iuriſpatronatus, quo caſu non ſuſtine-
tur tranſactio, cùm beneficia ſimplicia libera non 7
poſſint per Ordinarium ſubiici iuripatronatus, Garz. *de benef. part. 5. c. 9. n. 128 cum ſeqq.* Rot. 128. *n. 7. p. 5. recent.*

Denique non releuat, quod beneficia prædicta ſint fundata in decimis, quæ ad Rectorem ſpectãt, & ideo ſicut Rectoria eſt de iurepatronatus, ita etiam beneficia debent eſſe eiuſdem naturæ. Quo-
niam dato quod fundatio fuerit facta de decimis, 8
non inde ſequitur quod fuerit facta de decimis ipſum Rectorem tangentibus, cùm potuerit fieri ab vſurpatoribus decimarum ad effectum illas reſtituendi Eccleſiis, vt docet Rot. *coram Greg. deciſ. 397. num. 1.* & quatenus dd. decimæ ſpectarent ad Reges Portugalliæ, eſſemus in Claris, quod Iuſpatronatus Rectoriæ, ſeu Prioratus Curati eſſet ex priuilegio, maximè quia in partibus Hiſpaniarum infinita beneficia, vel forſan omnia reperiuntur ſuper decimis fundata, & tamen ſunt liberæ collationis, vt apud eundem Greg. *deciſ. 429. n. 6.*

Reliqua quæ reperiebantur de enunciatiuis prætenſis Iuriſpatronatus, de præſentationibus, ac aliis adminiculis, dictum fuit benè tolli ex reſponſionibus aliàs datis in deciſ. cauſæ *ſub num. 6. 7. & 9. §. neque poteſt*, & § *quo verò*. Contra Ordinarium enim 9
non ſufficiunt turbidæ, ſed concludentiſſimæ probationes requiruntur, attento præcipuè vltimo ſtatu

horum

horum beneficiorum, vt de libera collatione ad fauorem Archiepiſcopi, Rota coram Seraphin. *deciſ.* 1120. *n.* 1.

Et ſic meritò fuit concluſum eſſe in deciſis perſiſtendum, vtraque parte informante.

Romana ſeu Tudertina educationis.

Lunæ 1. Martij 1638.

ARGVMENTVM.

De licentia iuxta Decretum Rotale Matri conceſſa tranſducendi à Ciuitate & territorio Tudertin. filios ſuos pupillos ad effectum eos in Vrbe educandi, non obſtantibus nullitatibus in contrarium oppoſitis: vbi plura de Matre in pupillis educandis, patruis & aliis agnatis propter affectionem & charitatem naturalem præferenda.

Vide ſuprà *Deciſ.* 71.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione à decreto ſimpliciter commiſſa Rota pronunciare debet bene vel malè fuiſſe appellatum, non autem per modum prouiſionis.*

2 *Iudex quando non procedit diffinitiuè quoad ſe licet decretum vim diffinitiua habeat, nullitas euitatur.*

3 *Iudex non adſtringitur pronunciare ſuper appellatione ſtante negotio cum clauſula* quam *&* quas *commiſſo, ſed tanquam Iudex prioris inſtantiæ procedere poteſt.*

4 *Prætori permiſſum eſt recedere à voluntate Teſtatoris quando de pupillis vtilius proſpicitur.*

5 *Prætor debet eligere, vbi morari vel educari pupillum oporteat.*

6 *Subſtitutis etiam à Teſtatore nominatis prohibetur cuſtodia educationis pupillorum, vt remoueatur maligna ſpes ſuccedendi.*

7 *Suſpicio ſuccedendi contra patruum ſubſtitutum & quoſcunque agnatos & cognatos pupillorũ militat.*

8 *Lex de matre in arbitranda educatione filiorum plus confidit, quàm de patruis & aliis agnatis.*

9 *Præſes debet excludere eum qui ad ſuſpicionem propior eſt ex ſpe ſucceſſionis.*

10 *Agnatus licet ſit vir bonus & eximiæ probitatis non per hoc ſpes ſuccedendi eliditur.*

11 *Mater probæ honeſtatis mulier propter affectionem & charitatem naturalem ſemper ad filiorum vtilitatem præponderatur.*

12 *Pupillorum vtilitas animum Iudicis in arbitrando loco educationis mouere debet.*

13 *Encomium vrbis ad effectum vt pueri virtutibus repleantur.*

14 *Præceptum ſpeciem ſeruitutis continens à legato vel inſtitutione reiici debet.*

15 *Teſtator in diſponendo de pupillis referens ſe ad ſimilem diſpoſitionem paternam non poteſt amplius operari quàm diſpoſitio relata.*

16 *Domicilium cauſa ſtudiorum, mercaturæ aut melioris educationis relictum, mutari non dicitur.*

17 *Domicilium non cenſetur renunciatum niſi per expreſſam animi declarationem aut longi temporis curſum annos decem excedentem.*

18 *Numerus ſeptem teſtium requiritur ad probandam nouam voluntatem à teſtamento penitus diuerſam.*

19 *Declaratio voluntatis inducta & noua diſpoſitio quomodo differunt.*

20 *Error cùm ſit in ſubſtantia requiritur eadem ſolemnitas prout in teſtamento.*

21 *Teſtes quomodo debent deponere in caſu præterſæ nouæ voluntatis.*

22 *Teſtes deſcripti & rogati in teſtamento in quantum operantur.*

23 *Tutela & adminiſtratio bonorum nihil habent commune cum educatione pupillorum.*

24 *Teſtator non dicitur actum perfeciſſe cùm ad aliud tempus teſtamentum detulerit.*

25 *Voluntas in aliud tempus ſuſpenſa vti nunquam declarata & in mente retenta nihil operatur.*

DECISIO LXXXIV.

RESOLVTVM fuit eſſe confirmandum decretum Rotale ſub die 27. Maij ſuperioris anni emanatum, in quo per modum prouiſionis conceſſa fuit licentia D. Catherinæ Lottheriæ tranſducendi à Ciuitate, & territorio Tudertin. filios ſuos pupillos ad effectum eos educandi in Vrbe, attenta eius validitate, & iuſtitia.

Validitas apparet ex reuolutione actorum, contra quam licet opponatur quod à decreto Reu. P. Domini Oliuerij fuit ſimpliciter commiſſa appel-
latio, ideoque Rota pronunciare debebat benè vel 1
malè fuiſſe appellatum, non autem per modum
prouiſionis, *l. eos*, §. *quapropter*, *C. de appellat.*
Anchat. *conſ.* 417. *num.* 2. *verſ. præterea.* Attamen
vltra quod ad euitandam nullitatem ſufficeret di- 2
cere, quod Iudex non proceſſit diffinitiuè quoad
ſe, licet decretum haberet vim diffinitiuæ, & ſic
ſi Matthæus non appellaſſet ab hoc decreto, ad
diffinitiuam ſeruatis ſeruandis peruentum fuiſſet.
In omnem euentum alia poteſt adaptari reſponſio,
ex quo in præſenti fuit totum negotium commiſ-
ſum cum clauſula *quam & quas*, tunc enim Iudex 3
non adſtringitur pronunciare ſuper appellatione,
per ea quæ tradit Gratian. *diſcept.* 968. *num.* 4. ſed
poteſt procedere prout in prima tanquam Iudex
prioris inſtantiæ, Achil. *deciſ.* 14. *de reſcript.* Seraph.
deciſ. 1241. *n.* 2. Rot. *deciſ.* 731. *n.* 5. *part.* 1. *recent.*

Iuſtitia verò ſatis apparere viſa fuit ex tribus de-
ciſionibus in hac cauſa factis coram R. P. D. meo
Pitouano, ſub diebus 13. Ian. 1634. 14. Aprilis 1636.
& 23. Mar. 1637. In quibus aſſignantur euidentiſ-
ſimæ rationes, per quas in præſenti caſu educatio-
nem pupillorum, ſpectare debere ad matrem firma-
tur, illique licere eos ad hunc effectum tranſducere
de Ciuitate Tudertina ad Vrbem, non obſtantibus
his quæ hodiè de nouo repetuntur. Quoniam cer-
tum eſt, quod quatenus ex illis verbis teſtamenti
Alexandri de quibus *in ſum. Matthæi n.* 1. ibi: Item
*laſcia la detta Signora Catherina vſufruttuaria, con
patto però; che viua in commune Inſieme, con le ſudette
Madre, & ſorelle di eſſo teſtatore & non altrimente, &c.*
colligi poſſit voluntas teſtatoris circa educationem
pupillorum penes quem ibi facienda eſſet; ab ea ta- 4
men Prætori permiſſum eſt recedere, omnibus pro
qualitate rei rectè examinatis, quibus melius &

ſecurius cautum ſit pro vtilitate pupillorum, *l. 1.*
vbi pupill.educ. deb. ibi: *Et nonnunquam à voluntate*
5 *Patris recedit Prætor*, ipſeque eligere debet vbi mo-
rari, vel educari pupillum oporteat, vt ſtatuitur *in*
l.ſi diſceptetur ff eod. Idemque iuſſit Imperator Ale-
xander, *in l. 1. C eod.tit.* Guttier. *de tutel. p. 2. c. 8. n. 6.*
Valenz. *conſ. 36. n. 35.*

Cauſa autem propter quam DD. in præſenti ar-
bitrati fuerunt pupillos eſſe educandos penes ma-
trem extra domum paternam, fuit ſubſtitutio quæ
legitur ad ipſius Matthæi fauorem in teſtamento
Martij eius patris, & Alexandri, hinc enim oritur
ſpes ſuccedendi, & ab ea ſuſpicio reſultat, ob
6 quam ſubſtitutis prohibetur cuſtodia educationis
pupillorum, text. eſt expreſſus *in l.fin C. vbi pupill.*
educ. deb. etiamſi Teſtator cauerit educandos apud
ſubſtitutum, vt remoueatur maligna ſpes ſucce-
dendi, *d. l. 1. § denique ff. vbi pupill. educ. deb.* Pariſ.
conſ. 56 num. 28. lib. 1. Menoch. *conſ. 62. num. 11. verſ. 1.*
7 Quæ ſuſpicio militat contra Patruum ſubſtitutum,
& contra quoſcunque agnatos, & cognatos pupil-
lorum, Valenz. *dict. conſ. 36. ex num. 15.* tantò ma-
8 gis quia lex ſemper confidit plus de matre in arbi-
tranda educatione filiorum, quàm de patruis, & aliis
agnatis, vt ex *l. 1. C vbi pupill.educ. deb.* ſtatuit Ale-
xander ibi: *Educatio pupillorum tuorum nulli magis,*
quàm Matri committenda eſt. Vnde ſi oriatur con-
trouerſia inter agnatos, & Matrem vel aſcenden-
9 tes, Præſes æſtimare debet eum qui ad ſuſpicionem
ex ſpe ſucceſſionis proprior ſit, & illum excludere;
10 *dict. l fin. C. eodem tit.* Et licet agnatus ſit vir bonus,
& eximiæ probitatis, non per hoc eliditur illa viua
ſpes ſuccedendi, ex qua oritur ſuſpicio non conſi-
11 derabilis in Matre propter affectionem, & charita-
tem naturalem erga liberos, & præſertim in mulie-
re probæ honeſtatis, prout eſt Domina Catharina,
quæ ſemper ad filiorum vtilitatem præponderatur,
Menoch *conſ. 168. num. 2. de arbitr.* Surd. *de alimentis*
tit. 4. q. 13. n. 10.

Firmata igitur educatione penes Matrem ex ſu-
perius adductis, vtique ei quoque dictum eſt, licere
pupillos filios ad vrbem tranſducere ad effectum
ibi eos educandi; ceſſat namque maligna ſuſpicio,
quæ vigebat in Ciuitate Tudertina cum periculo
pupillorum, imò augetur ex quocumque capite il-
12 lorum vtilitas, quæ animum Iudicis mouere debet
in arbitrando locò educationis, *l. vtilitatem ff. de*
confirmatione tut. l. 1. & vlt. ff. vbi pupill. educ. deb.
Valenz. plures referens *dict. conſ. 36. num. 22.* Ad-
13 ſunt enim in Vrbe gymnaſia, Academiæ, Semi-
naria, vbi Ludimagiſtri florent, qui ſumma cum
diligentia, & amore pueris inuigilant, vt virtutibus
repleantur, iuxta diſpoſitionem text. *in l.qui filium,*
ff. vbi pupill. educ. deb. l. cum plures, §. cum tutor, ff. de
adminiſtr. tutor. In Ciuitate autem Tudertina Ludi-
magiſtri mercenarij ſunt, & conſequenter minus
ſolliciti de puerorum cura eſſe ſolent. Quo verò ad
requiſita circa corporis ſalutem, & pro ea tuenda,
certum eſt omnia neceſſaria inueniri in Vrbe, ſed
non ita facilè in dicta Ciuitate Tudertin. vt la-
tiùs apparet ex aliis optimè congeſtis in deciſione
cauſæ, facta ſub die 14. Aprilis 1636.

Non obſtat præceptum Alexandri patris pupil-
lorum, de quo in eius teſtamento *dict. ſumm. num. 1.*
ibi: *che l'infraſcritto ſuo herede non poſſa per alcun*
tempo mai leuarſi dall' habitatione, e domicilio di
Todi, & andare ad habitare in altri luoghi; quia
14 vltra quod tale præceptum tanquam ſpecies ſerui-
tutis à Legato, vel inſtitutione reiici debet, *l. Titio*
centum, §. Titio centum il ſecondo, ff. de condit. & de-
monſtr. tamen quoniam ſe refert ad ſimilem diſpo- 15
ſitionem paternam, ibi: *Et conforme all'ordine in*
queſto particolare fatto dalla bon. mem. del Signor
Martio ſuo Padre, confermando in queſto in tutto, &
per tutto il detto teſtamento con la medema pena, non
poteſt amplius operari, quàm relata diſpoſitio con-
tinet, ex *l. aſſe toto ff. de hæred. inſtit.* Dec. *conſ. 47.*
num 1. Ruin. *conſ. 127. num. 4. lib. 2.* & ſic cùm pa-
tris diſpoſitio duo contineat; primum quod nemo
ex ſuis filiis poſſit innouare, *ò laſciare in alcun*
modo il domicilio di detta Città di Todi e ſuo terri-
torio; Secundum, *che non ſi intenda prohibirli l'an-*
dare à qualche loro honeſto ſpazzo per qualche meſe,
& anno, in altri luoghi como in Roma, ò altroue;
ſubdens, *& anco per molte altre occaſioni, purche non*
mutino il domicilio, come ſopra, claré ſequitur quod
per educationem filiorum in Vrbe, non contraria-
tur diſpoſitioni patris, cùm domicilium non mu-
tetur; quæ ſola mutatio fuit prohibita per vtram-
que diſpoſitionem. Vnde ſi domicilium per acci- 16
dens deſeratur, veluti cauſa ſtudiorum, mercaturæ,
dignitatis, litis, aut melioris educationis, non dici-
tur mutari, *l. aſſumptio ff. ad municip. l. origine C. de*
municip. & orig. lib. 10. l. pen. ff. de Senat. Surd.
conſ. 346. num. 12. & conſ. 313. num. 31. cum aliis cu-
mulatis in dicta deciſione 14. Aprilis 1636. §. vlti-
mo, nec domicilium cenſetur renunciatum niſi per 17
expreſſam animi declarationem, aut longi tem-
poris curſum, qui excedat annos decem, Surd.
conſ. 346. n. 12. & conſ. 313. n. 71.

Nec releuant teſtes qui dantur *in ſumm. Mat-*
thæi num. 2. & 6. ad probandam contrariam volun-
tatem Alexandri patris pupillorum circa eorum
educationem, quia nec concludunt, nec probant 18
nouam volontatem diuerſam penitus à teſtamen-
to, quo caſo requiritur numerus ſeptem teſtium, ex
l. heredes palam, § ſi quis, ff. de teſtam. vbi Gloſſ. benè
diſtinguit inter declarationem voluntatis inductæ,
& nouam diſpoſitionem, vt in primo duo teſtes 19
ſufficiant, in ſecundo verò eadem ſolemnitas requi-
ratur, quæ in teſtamento, qui eſt caſus noſter, Gra-
tian. *diſcept. 650. num. 14. & 15.* Honded. *conſ. 51.*
num. 76. lib. 2. Surd. qui plures congerit *conſ. 129.*
num. 29.

Qua ratione tollitur etiam quod dicitur, Teſta-
torem ſic intellexiſſe circa prædictam educationem,
& quod contrarium fuerit error ex omiſſione No-
tarij. Etenim cùm prædictus error ſit in ſubſtantia, 20
requirebatur etiam eadem ſolemnitas prout in te-
ſtamento, Gloſſ. communiter recepta *in l cum pro-*
ponebatur, & ibi Bald. *de leg. 2.* Bald. *in l fin num. 16.*
C. de fideicom. Angel *in l. quoties num. 3. verſ. etſi error*
eſt in ſubſtantia. Imol. *num. 13 ff. de hæred. inſtit.* Alex.
in l. errore num. 12. Iaſ. *num. 7.* Caſtr. *n. 5. C. de teſtam.*
Dec. *conſ. 105. num. 3.* vbi quod talis omiſſio, nec per
quinque teſtes probatur, tenet Sord. *conſ. 129. n. 30.*
& 31. & *conſ. 147. num. 11 & 12.* Mantic. *de coniectur.*
lib. 12. tit. 16. num. 9. cum ſeqq.

Maximè quia prædicti teſtes non fuerunt rogati
& adhibiti per Teſtatorem ad hanc prætenſam no-
uam voluntatem; erat enim neceſſarium eos de- 21
ponere, Teſtatorem perfectè, & deliberatè vo-
luiſſe ſic diſponere, Bald. *conſ. 12. num. 3. lib. 2.*
Mantic. *de coniect. dicto lib. 12. tit. 16. num. 3.* Rot *apud*
Seraph. deciſ. 1357. num. 8. nec ſufficit, quod fuerint
etiam deſcripti, & rogati in teſtamento, quia eo-
rum rogitus operatur tantum quoad ſcripta in dicto
teſtamento, non verò quoad alia de quibus in eo 22
nulla ſit mentio, vt benè Surd. *dict. conſ. 147.*
num. 15.

Minus

Minus nocet depoſitio Notarij, imò ex ea de-
ſtruitur quæcumqoe probario ſuper declaratione
nouæ voluntatis, quia dum ipſe refert verba Ale-
23 xandri teſtatoris, non loqnitur de educatiune, ſed
de rutela dnntaxat ac adminiſtratione bonorum,
quæ nihil commune habeur cum educatione, vr in
rerminis reprobandn ſimilia æquiuoca teſtium ple-
niſſimè firmatur apud Seraph. *d decis.* 1357. *num.* 9.
& præcipuè *num.* 11. & *decis.* 1375. *num.* 1 & 2. quam
diuerſitatem ponderant etiam Curt. Iun. *conſ.* 94. *n.* 9.
Aym. *conſ.* 190. *num.* 7. Peregr. *deciſ.* 28. *num.* 5. Surd. *de
alim. tit.* 4. *q.* 13. *n.* 16. & 17.

Nec facit quod Teſtàtor eidem Notario dixe-
ris poſt togitum reſtamenti, *Auuertite bene, de que-
ſta è la mia mente*, qnia hæc verba fuerunr prolata
ad effectum cogendi matrem pnpillorum, vt viue-
ret in communione cum ſurotibns, fratre, &
matre Teſtarons, ſemper continuandu, antea enun-
ciata circa tutelam; quæ Communin nequit habere
locum, cùm in hoc à mente Teſtaturis Rota iam
reeeſſerit ob ſuſpicionem, quæ oritur ex maligna
ſpe ſuecedendi, ex ſuperius addoctis, & pulchrè cu-
mulatis in prima deciſione caoſæ ſub die 11. Ianua-
rij 1634. iuncta præſertim ignorantia Teſtatoris,
& ipſorom teſtium circa terminum edocationis, vt
in ſumm Matthei num. 2. *ad* 10. *Interrogatorium*, dom
confundebant illam cum tutela, ex qoo reſultare
etiam videtur defectus volontatis, vr in deciſione
cauſæ ſob die 23. Martij ſuperiotis anni *in* §. *quo-
niam ſi Teſtator.*

Ceſſàrque nomnis difficultas ex verbis ipſius Te-
ſtatoris poſtea prolatis, quando Notarius eidem re-
plicauit, ſobdens Teſtator, *faremo altra ſcrittura*;
24 Ex quibus patet Teſtatorem ſemel propoſuiſſe in
mente ſua ira decernere, ſed non perfeeiſſe actum,
cùm diſtnlerit ad alind teſtamentum, Caſtr. *conſ.* 450.
num. 2. *lib.* 2. Iaſ. *conſ.* 196. *num.* 13. *lib* 2. & *conſ.* 247.
num. 29. *lib.* 3. Seraphin. *deciſ.* 613. *num.* 2. & 3. Rot.
deciſ. 576. *num.* 2. *part.* 2. *recent* Surd. *deciſ.* 292. *num.* 11.
& ideò tantum diſpoſuiſſe quantum ſcripſerit cen-
ſendum eſt, cùm diuerſam voluntatem ſuſpenderit
25 in aliod tempus, qoæ veluti nunquàm declarata &
in mente retenta nihil operatur, Seraph. *dicta deciſ.*
1357. *n.* 12. & 13.

Et ſic deciſum vtraque parte informante, &c.

Calaguritana Beneficij.

Vener. 5. Martij 1638.

ARGVMENTVM.

Ius alicui quæſirum vigore nominationis
& electionis Capituli cui competit, ap-
probatione per Examinatores ſubſecuta
iuxta tenorem Breuis Clem. VIII. pro-
uiſo Apoſtolico eſt præferendum; vbi
plura de gratia ſubreptitia & nulla non
narratis de iure narrandis.

Vide ſuprà *Deciſ.* 37.

SVMMARIVM.

1 *Nominati & electi à Capitulo, & iuxta tenorem
Breuis Clem. VIII. per Examinatores approbati,
cùm ipſis non ſolùm in re ſed ad rem ius quæſi-
tum fuerit prouiſo Apoſtolico ſunt præferendi.*

2 *Beneficium ſtante in eum finem fundatione conſue-
tudine aut conſtitutione debetur oppoſitori ha-
benti qualitates requiſitas & magis idoneo re-
perto.*

3 *Clauſula*, dummndo non ſit alteri ius quæſitum,
*in beneficiis vacantibus ſemper pro appoſita ha-
betur.*

4 *Clauſula* dummodo non ſit alteri ius quæſitum,
*præſeruat illud Ius quæſitum, ita vt gratia con-
tra præſentatum non poſſit ſortiri effectum.*

5 *Gratia redditur nulla cùm non fuerint narrata ea
quæ erant de iure narranda.*

6 *Papa non narratis de Iure narrandis gratiam aut
denegaſſe aut difficilius conceſſiſſe putatur.*

7 *Pontifex per ſuam collationem non intendit præiu-
dicare Canonicè electis & præſentatis nec eis ius
quæſitum tollere.*

8 *Conſuetudo Calaguritana non obſtante appellatione
ad executionem Collationis beneficij parochialis
procedit.*

9 *Appellatio non impediens executionem ſolùm habet
effectum deuolutiuum non autem ſuſpenſiuum.*

10 *Attentatum Iudicis ius approbatis & idoneis quæ-
ſitum non tollit.*

DECISIO LXXXV.

CVM vacaſſet beneficium de quo agi-
tur in Eccleſia de Ceruera Calaguri-
tanæ Diœceſis, ad illud ſe oppoſue-
runt Clerici patrimoniales, qui ad
ſimplex beneficium approbati fuerũt,
& ioxta præſcriptum Breuis Clementis VIII. fue-
runt qoatuor electi, & præſentati à Capitulo dictæ
Eccleſiæ. Verùm qoia Ordinarius ad vlteriora pro-
ceſſit, non nbſtante appellatione per Ioan. Gonza-
lem interpoſita, Rota coram me ſub die 28. Aprilis
1636. dixit omnia geſta ab Ordinario poſt appella-
tionem interpoſitam eſſe attentata. Hodie aotem
dictus Ioannes obtinuit diſputari dobium cui ſit ad-
iudicandum beneficium; prætendens ſibi adiudicari
debere, tanquam de eo prouiſo auctoritate Apoſto-
lica, vti de reſeruato propter illius vacationem de
menſe Iulij ſecutam, & Domini beneficium ei adiu-
dicandum non eſſe teſponderunt.

Quia vltra quod non probauit affectionem ple-
nè & concludenter, tanquam fundamentum ſuæ in-
tentionis, potius apparet narratiuam per ipſum fa-
ctam fuiſſe ſubreptitiam, ex quo non expreſſit ſe
non fuiſſe nominatum à Capitulo, prout nominati
fuerunt & præſentati, Gregorius, Franciſcus, Hie-
ronymus, & Ioan. Aluarez, ac ab Ordinatio inſtituti,
& ſic dom ad dictum Capitulum pertinet nomina- 1
re, & eligete, quem maluerit ex approbatis per Exa-
minatores, iuxta tenorem dicti Breuis Clem. VIII.
& Gregorius, & alij tres fuerint electi, illis per ne-
ceſſe dicendum eſt fuiſſe ios quæſitum non ſolùm
in re, ſed ad rem, ita & taliter vt huiuſmodi debeat
præferri prouiſo Apoſtolico, *cap. ſuper eo* 15. *cap. ex
part.* 13. *de offic. deleg. cap quamvis de reſcript. in* 6. Rot.
deciſ. 17. *de præb. in nou.* & coram Seraph. *deciſ.* 1263.
num. 3. & 4. maximè cùm ex fundatione, conſuetudi-
ne, aut conſtitutione caueatur beneficium deberi 2
oppoſitori habenti qualitates requiſitas, & magis
idoneo reperto, Caſſad. *deciſ.* 18 *num.* 5. *de præbend.*
Put. *deciſ.* 252. *in nou lib.* 3. & fuit dictum *in Calagui-
tana de Tubano coram Penia* 14. *Februarij* 1605.

Quod facilius procedit in præſenti, ſtante clau- 3
ſula, *dummodo non ſit alteri ius quæſitum*, quæ ſemper
habetur pro appoſita, non ſolùm ex *reg. de Iur. quæſit.*

Google

non tollen. ſed etiã de Iure communi, Felin. *in cap. Capitulum n. 16. verſ adducitur, de reſcript.* Sarnen. *in reg. de Iur quæſit. non tollen. part. 1. num. 1.* Mandoſ. *q. 2. n. 5.*
4 quia præſeruat illud ius quæſitum itavt gratia contra præſentatum non poſsit ſortiri effectum, Marescott. *lib. 2. var. cap. 1. num. 172. & 173.* in punct. Rot. *in alia Calaguritana beneficij de Fuenmayor. 21. Maij* 16. 4. quæ eſt *deciſ. 579. part. 3. recent.* vbi plures aliæ Calaguritanæ cumulantur.

Quibus accedit quod non fuit narratum prædictum beneficium eſſe de reſidentia, prout eſſe tale conſtat ex confeſſione eiuſdem Ioannis facta in ſuo mandato procuræ, dato *in ſumm. Gregorij num. 5.* ex *Breui appellationis d. ſumm. num. 4.* & ex teſtibus *ſum. num. 7.* & ob reſidentiæ qualitatis omiſſionem redditur gratia nulla, cùm non fuerint narrata ea
5 quæ erant de Iure narranda, Felin. *in cap. in noſtra, num. 17. de reſcript.* Staffil. *de liter. grat. de vi & effect.*
6 *clauſ. num* 48. quo caſu Papa ſi hoc ſciuiſſet, vel gratiam denegaſſet, vel eam difficilius conceſſiſſet, *c. ſuper liter. de reſcript.* Put. *deciſ. 252. in fin lib* 3. Rot.
7 *d. deciſ. 579. num 4 part. 3. recent.* Pontifex enim per ſuam collationem non intendit præiudicare ritè, & Canonicè electis, vel præſentatis, nec eis tollere ius quæſitum, *d. cap. ſuper eo. cap. ex parte de offic. deleg. cap quamuis de reſcript. lib. 6.* Ægid. *deciſ. 9. de reſcript.* Ro: *deciſ. 17. in non de præben.*

Nec obſtat quod prædictũ ius proueniat ex actibus non ritè, & rectè factis, cùm iam Rota declarauerit præſentationem, & collationem fuiſſe atten-
8 tatam, quia quicquid ſit de conſuetudine, quæ viget in Calaguritana Diœceſi legitimè approbata, vel de ſtatuto, aut de conſtitutione Synodali, quod non obſtante appellatione procedatur ad executionem, nempè ad collationem & poſſeſſionem beneficij Parochialis, itavt appellatio ſolùm habeat
9 effectum deuolutiuum, non autem ſuſpenſiuum, in qua materia videndi ſunt Gonzal. *in reg. 8 in annot. contra nullit. num 209. vſque ad num. 212. cum ſeqq.* Lancellot. *de attent. 2 p. cap. 12. limit. 98. num. 1.* Garz. *de benef. 4 part num. 18. verſ ſi minus,* Rot. coram Gregor. X. *deciſ. 232. num. 1.* ibique Adden. *num. 4.* dixerunt Domini in præſenti verſari extra difficultatem
10 ex alia ratione, nempe, quia per attentatum Iudicis, approbatos & idoneos repertos, non cenſetur amiſiſſe ius quæſitum, nec eorum ius vitiari potuiſſe ex ſubſequentibus attentatis, vt in puncto dixit Rota *in Gerunden. beneficij 2. Decembris* 1605. *coram Damaſceno,* & *in d. deciſ 579. num. 3. part. 3 recent.* Imò in omnem caſum poſſet hodie Rota illos ſeruatis ſeruandis inſtituere ex *Clementina Auditor. de reſcript.* Seraph. *deciſ. 1238. num 4. & 5.*

Ex quibus reſolutum fuit Ioanni non eſſe adiudicandum beneficium, & ſequeſtrum antea appoſitum eſſe reuocandum; vtraque parte informante.

Rauennaten. Concordiæ.

Vener. 5. Martij 1638.

ARGVMENTVM.

De Sententia A. C. vigore formæ Concordiæ inter partes initæ, attenta eius validitate & iuſtitia confirmanda, reuocata priori coram Vicario Ordinarij in contrarium lata.

SVMMARIVM.

1 *Sententia eſt valida concurrentibus omnibus requiſitis.*
2 *Sententia lata contra Procuratorem defuncti tanquam Dominum litis effectum de iure ſuſtinetur.*
3 *Contractus an ſit nullus ob non ſecutam ratificationem filij tanquam hæredis proprietarij, Patre de proprio promittente caſu quo ratificatio non ſequeretur.*
4 *Obligatio & confeſſio iurata in publico inſtrumento Concordiæ facta probationem probatam reddit.*
5 *Debitorem ſe agnoſcens in publico Inſtrumento contra propriam aſſertionem venire non licet.*
6 *Obligatio Cameralis paratam habet executionem, nec exceptionem altioris indaginis admittit.*
7 *Valor auri non auro, ſed ad rationem ſolidorum 84. pro quolibet ſcuto eſt præſtanda.*
8 *Reſtitutio in ſcutis facienda vigore Inſtrumenti dotalis quomodo differt à reſtitutione dotis vigore Concordiæ de conſenſu partium inita.*
9 *In contractibus non eſt dandus intellectus per quem incidatur in ſuperfluitatem quando alius ſumi poteſt.*
10 *In contractibus, Iudiciis, ſententiis, priuilegiis, iuramentis, atteſtationibus, & vltimis voluntatibus, ne vna quidem ſyllaba debet abundare*
11 *Dictio* vt ſupra *in Inſtrumento Concordiæ appoſita non ſolùm ad dotem, ſed etiam ad credita & legata ab hærede renunciatâ ſe extendere videtur.*
12 *Error ad hoc vt tranſactio non ſuſtineatur plenè & concludenter eſt probandus.*
13 *Error prætenſus ſtante geminatione tot actuum in Concordia appoſitorum excluditur.*
14 *Ius clarum & indubitabile ad conſequendam dotem ex Inſtrumento dotali reſultans tranſactionem non requirit.*
15 *Dictio* verſa vice *correſpectiuitatem importat.*
16 *Tranſactio inter partes facta vnde reſultat.*
17 *In correſpectiuis vno ſublato aliud quoque tollitur.*
18 *Correſpectiuitate ſtante à concordantium voluntate & obligatione recedere non licet.*
19 *Præſumptio correſpectiuitatis ſufficit vt concordia ſub prætextu erroris, ſeu alterius cauſa, nec diuidi, nec alterari poſſit.*
20 *Legata quando ſunt diuerſa, conditiones vni adiecta non cenſentur in aliis repetita*
21 *Legatum purum vini & lignorum non includit conditionem viduitatis & caſtitatis in aliis adiectam.*
22 *Legatum ſub conditione relictum ſeruatis conditionibus pro puro habetur, & obligatio ortum ab initio habet.*

DECISIO LXXXVI.

ANTONIVS Guarnerius in ſuo quo obiit teſtamento, fatendo habuiſſe in dotem à Franciſca Brioſca eius vxore ſcuta mille auri ad rationem ſolid. 84. pro quolibet ſcuto, & alia ſcuta 150. auri in tot veſtibus, collanis, & annulis auri, ſtatuit, vt d. Franciſcæ de dote prædicta ſolùm reſtituerentur ſcuta mille, & in locum aliorum ſcutorum 150. ſubrogauit legatum de duabus capſis, vt dicitur, *Di noce, con tutto quello che vi ſi trouarà dentro, habbiaſi*

dentro

Digitized by Google

*dentro che quello ſi voglia, alcuno non poſſa guardar-
ni dentro.* Vlterius eidem Franciſcæ reliquit libe-
rè vinum & omnia ligna, *che ſi trouaranno in caſa
del Teſtatore, nel tempo della ſua morte.* Item vſum-
fructum Domus, ac omnium mobilium ipſius Teſta-
toris, donec vidualiter, & caſtè vixerit, & denique
illam hæredem vſufructuariam inſtituit in medie-
tate bonorum ſtabilium, repetita qualitate viduali-
tatis, & caſtitatis, & quod viuere deberet inſi-
mul cum Auguſtino nepote, & hærede proprieta-
rio ipſius Teſtatoris, vt *in eius teſtam. ſum Franciſcæ
num.1.2.3.& 4.*

Mortuo deinde viro, & nolente Franciſca co-
habitare cũ d Auguſtino ſub die 7. Maij 1634. fuit
deuentum ad concordiam, in qua repetita d fa-
cti ſerie ipſa renunciauit omnibus legatis præ-
dictis, ac vſufructui ad fauorem cohæredis,
eo quia verſa vice Cinthius Guarnerius, tam vti
Pater, & legitimus Adminiſtrator d. Auguſtini,
quàm nomine proprio ſoluere promiſit ſcuta 1725.
vt *in Inſtrumento d. ſumm. num.5.& 6.* In cuius Con-
cordię executionem Franciſca omnia dd. bona rela-
xauit, & Guarnerius plures ſolutiones diuerſis tem-
poribus in diminutionem d. ſummæ fecit, rema-
nens debitor duntaxat in ſcutis 600. pro quorum
ſolutione pulſatus coram Vicario Ordinarij Raue-
naten. ad inſtantiam ſeminarij Puerorum eiuſdem
ciuitatis, fuit ab impetitis per ſententiam abſolu-
tus, ſub prætextu, quod in Concordia ſcuta 1150.
auri quæ debebant reſtitui Franciſcæ pro ſua dote,
fuiſſent appretiata per errorem in ſumma ſcutorum
1725. cùm tamen deberent appretiari ad rationem
ſolidorum 84. pro quolibet ſcuto, prout appretia-
ta fuerunt in promiſſione, ac in ſolutione dotis,
& ſic conſtaret de exceſſu in ſumma ſcut. 575.

Quæ ſententia præuia retroceſſione iurium habi-
ta à dicto Seminario, fuit in grado appellationis ad
inſtantiam Franciſcæ per A. C. reuocata, & Cin-
thius condemnatus ad ſoluendum dd. ſcuta 600.
vnà cum fructibus ad rationem ſeptem pro cente-
nario, & anno à die initæ concordiæ, vt in ipſa ſen-
tentia *dict. ſumm. num 26.* à qua cùm fuerit appella-
tum, & cauſa R. P. D. meo Macchianello commiſ-
ſa, in eius locum ſubrogatus dubitaui: An ſenten-
tia A. C. eſſet confirmanda, vel infirmanda, vt
illam poſt quartam propoſitionem dubij eſſe con-
firmandam, fuit reſolutum, attenta eius validita-
te, & iuſtitia.

1 De validitate conſtat ex reuolutione actorum, vbi
concurrunt omnia requiſita relata *in vulgat. deciſ.*
Caputaq. 260 *par. 2.* ac ſæpe in aliis Et quamuis op-
ponatur, quod tempore prolatæ ſententiæ Cin-
thius deceſſerat, contra quem propterea ſententia
ferri non poterat, tamen cùm fuerit lata contra eius
2 Procuratorem tanquam Dominum litis effectum,
vt patet ex eius lectura *dict. ſumm. num.6.* ſuſtinetur
de Iure, *l. non ſolum §. morte ff. de nou. oper. nunciat.
l. nulla dubitatio,* vbi Alex. *num. 7. cum ſeq.* Iaſ. *in l. fin.
C. de procurat* Surd. *conſ. 99. n. 5.* Seraph. *deciſ.* 1180.
num. 1. Prout, nec aduerſantur ea quæ deduceban-
3 tur ad oſtendendam nullitatem contractus, ob non
ſecutam ratificationem pro parte Auguſtini, iuxta
prouiſionem Cinthij Patris in d. Concordia factam;
quia cùm ipſe Cinthius caſu quo non ſequeretur
ratificatio, promiſerit etiam de proprio, vt videre
eſt in d. Inſtrumento Concordiæ, bene potuit con-
ueniri ad inſtantiam Franciſcæ abſque alia ratifica-
tione; & iudicium contra ipſum, & eius bona hæ-
reditaria intentatum, mediante Procuratore Do-
mino litis effecto, optimè ſuſtinetur, nec fuit ne-
ceſſarium mandatum procuræ Auguſtini dum con-
tra ipſum non fuit actum.

Iuſtitia verò ſatis apparere viſa fuit, ex quo ſen- 4
tentia fuit lata, in conformitatem obligationis &
confeſſionis iuratæ per Cinthium factę in publico
Inſtrumento concordię, quod facit probationẽ pro-
batam, *l. cenſus ff. de probat. c ſcripta de fid. Inſtrum.*
ibique Innoc. *num.* 3. Alex. *conſ. 135. num. 5. lib. 6.*
Rot *deciſ. 274. num. 2. part. 5. recent.* & ſic Cinthio, 5
qui in dicto Inſtrumento falſus fuit ſe debitorem
Franciſcæ in ſcutis 1725. non licet hodie contra
propriam aſſertionem venire, Archidiacon. *in c.
num* 3. Gemin. *num. 9.* Franc *num. 14. de confeſ. in 6.*
ſed omnia in eo contenta debent executioni man-
dari, ſtante præcipuè obligatione Camerali, quæ 6
paratam habet executionem, nec exceptionem ad-
mittit altioris indaginis, Caſſad. *deciſ. vnica de
mut. petit.* Seraph. *deciſ. 1455. num. 2.* & plenè *in deciſ.
686. num. 1. part. 1. recent.*

Non obſtat, quod in ſupradicta Concordia adſit
error expreſſus in calculo, dum valor ſcutorum
1150. auri debitorum, ex cauſa dotis Franciſcæ cal-
culatur ad rationem ſcutorum 1725. & tamen de-
bebant valutari ad rationem ſolidorum 84 pro quo-
libet ſcuto, prout valutata fuere in promiſſione
facta in apoca matrimoniali, & ideo adſit exceſſus
in ſcutis 575 cùm non valor auri in auro, ſed ſoli- 7
di 84. pro quolibet ſcuto ſint pręſtandi, ad tradita
per Bald. *in conſ. 213. num. 2.* Gabr. *concluſ. 2. num. 11.
& 12.* Gratian. *diſcept. 51. n. 18.* & fuit dictum *in Fo-
rolinien. dotis 3. Decembris coram Reuerendiſſimo meo
Decano,* quo errore ſtante videtur concordia reuo-
canda per cumulat. *in deciſ.* Seraph. 275. *n. 6 & 9.*

Quia hodie non agitur de reſtituendis dd. ſcutis
1150. vigore Inſtrumenti dotalis, quo caſu indu- 8
bitanter veniret ſcutum imaginarium ſolidorum
84. non autem ſcutum iuſtum. In quibus terminis
procedit deciſio Foroliuien. dotis corã Reuerẽdiſ.
Domino meo Decano, cum aliis ſupra adductis,
ſed verſamur in reſtitutione dotis vigore concor-
diæ, in qua aliis de cauſis iſta ſcuta 1105. videntur
de conſenſu partium fuiſſe appretiata, & con-
cordata in ſcutis 1725. ſoluenda in pluribus termi-
nis.

Quod autem d. appretiatio fuerit facta de partium
conſenſu propter correſpectiuitatem pactorum
vtriuſque partis in Concordia appoſitorum, patet
ex pluribus. Primò ex narratiua; quinimo ex inſer-
tione teſtamenti Antonij in d. Concordia facta, cum
ſpecificatione omnium legatorum, ad fauorem Frã-
ciſcæ relictorum, quæ narratiua dum Cinthius ad
ſolutionem dotis tantùm ſe obligare intendebat,
fuiſſet ſuperflua, ſi de ipſis etiam legatis non fuiſ-
ſet habita ratio, quia in contractibus non eſt dan- 9
dus intellectus per quem incidatur in ſuperfluita-
tem, quando alius ſumi poteſt, Socin. *conſ* 33. *num.
14. vol. 1.* & *conſ. 2. num. 8. vol. 4.* vbi inquit hoc pro-
cedere, non ſolùm in contractibus, ſed in iudiciis 10
quoque, in ſententiis, in priuilegiis, in Iuramentis,
in atteſtationibus & in vltimis voluntatibus, Dec.
conſ. 414. num. 2. & *in conſ. 226. n. 7.* vbi dicit, quod
ne quidem ſyllaba debet abundare, Ruin. *conſ.*
100. *num 6. vol. 1.* Pariſ. *conſ. 78. num. 15.* & *conſil.
106. num. 51. vol. 1.* plenè Surd. *conſ. 127. num. 9. & 10.*
Gregor. *deciſ. 516. num. 4.* ibique Adden.

Secundò ex verbis ipſius Concordiæ ibi: *Et quo-
niã D Franciſca deliberauit habitare à ſe ipſa, & vſum
fructum domus, bonorum tam mobilium, quàm immo-
bilium, & creditorum eidem per dictum eius virum
relictorum, inſimul cum legatis ſupradictis lignorum,*

*vini, duarum capſarum, & mobilium r[enunciare] d. Au-
guſtino; facta tamen per infraſcriptum eius Procurato-
rem infraſcripta obligatione ad eius fauorem, & dotes
ſuas ſcut. mille auri, inſimul cum dd ſcutis 150 pariter
auri, faciunt ſummam ſcutor. 1725. vt ſupra, &c.* Vnde
conſiderarunt Domini, quod attenta d. narratiua
11 per d. dictionem, *vt ſupra*, non ſolùm fuiſſe habitam
rationem ad dotem, ſed etiam ad credita, & legata,
quibus d. Franciſca renunciauit, & ſic dum in dicta
Concordia dicitur, *qua ſumma ſcutorum 1150. auri
faciunt ſummam ſcutorum 1725. vt ſupra*, illa dictio
vt ſupra videtur importare, quod dos vnà cùm dd.
ſcutis 150. & legatis, quibus ipſa Franciſca renun-
ciabat, importarent d. ſummam ſcutorum 1725. Sat
igitur eſt ad excludendum errorem, quod dos præ-
dicta cum dd legatis poſſint importare d. ſummam,
12 in qua prætenditur exceſſum: error enim ad hoc,
vt tranſactio non ſuſtineatur, eſt plenè, & conclu-
denter probandus, ex notat per Alex. *in l. nam, &
poſtea §. ſi minor ff. de iureiuran. num.* 10. & ibi Ia-
ſon. *num.* 8. Seraph. *deciſ.* 940. *num.* 2. & *d. deciſ.*
275. *num.* 3.

Tertiò ex expreſſa mentione facta in dicta con-
cordia omnium prætenſionum Franciſcæ, ac ex plu-
ritate ſcripturarũ diuerſis temporibus factarum inter
ipſam & Cinthiũ, cum dilatione ad ſoluendũ d. quan-
titatem ſcutor. 1725. in pluribus terminis, quæ om-
13 nia valdè ponderanda ſunt ad effectum excludendi
hunc errorem propter geminationem tot actuum,
vt in ſimili conſiderauit Rot. *coram Seraph. deciſ.*
1350. *num* 6. & 7.

Et omnia prædicta ſuadentur optima ratione,
quia Franciſca pro conſequenda ſua dote non te-
n[eb]at r[enunciare] legatis ſibi à viro relictis, ne-
q[u]e hac de cauſa opus habebat aliqua Concordia,
ſtante iure claro, & indubitabili reſultante ad ſui
14 fauorem ex Inſtrumento dotali, quod tranſactionem
non requirebat, *l. Lucius, §. fin ff de adminiſtr. tutor.
l. pactum Curatoris, C. de pactis.* Abb. *in conſ* 85. *ad fin.
verſ nam tranſactio lib.* 2. Rot. *deciſ.* 312. *coram S. m.
Gregorio XV* & comprobantur ex lectura, & tota
ſerie, ac diſpoſitura ipſius Concordiæ, & præcipuè
in illis verbis, ibi; *Quam ceſſionem, & Iurium delega-
tionem fecit, & facit d. D Franciſca, qua verſa vice d.
D Cinthius promiſit, &c.* ponderata illa dictione,
15 *verſa vice*, quæ correſpectiuitatem importat, *l. pe-
nult. ff de præſcript.* Rot. *deciſ.* 405. *ante num.* 1 *part.* 4.
diuerſ. & *in Romana Concordia* 15. *Decembris* 1636.
coram R. P. D. meo Panzirolo, itavt niſi pro parte
16 Franciſcæ interueniſſet renunciatio dotis & lega-
torum, reſpectu obligationis Cinthij de ſoluendo
ſcuta 1725. & econtra obligatio eiuſdem Cinthij
de illa ſoluendo ob renunciationẽ prædictam, tran-
ſactio inter ipſas partes veriſimiliter ſecuta non
fuiſſet, Gloſ. *in l. fundi partem ff. de contrahen. empt.* &
in l. fundus ille ff eodem tit. Bart. *conſ.* 195. *vol.* 1. cum
17 aliis relatis per Surd. *conſ.* 217. *num* 19. & 20. ſiqui-
dem notum eſt in correſpectiuis vno ſublato, aliud
quoque tolli, Crauett. *conſ.* 79 *num.* 13. & *conſ.* 230.
18 *num.* 2. Qua correſpectiuitate ſtante non licet à
prædicta concordantium voluntate & obligatio-
ne recedere, Dec. *conſ.* 89. *num.* 1 *in fin.* imò præſum-
19 ptio correſpectiuitatis ſufficit, vt concordia diuidi,
nec alterari poſſit ſub prætextu erroris, ſeu alterius
cauſæ, latè Grammat. *deciſ.* 103 *num* 15.

Nec obſtat quod renunciatio facta per Franci-
ſcam ſit de legatis conditionalibus, & ideo condi-
20 ne non purificata ſit inconſiderabilis. Quoniam le-
gata ſunt diuerſa in tribus capitulis ſeparatis reli-
cta, ac propterea conditiones vni adiectæ non cen-
ſentur repetitæ in aliis legatis, *l. qui fundum de con-
trahend emptione*; ex lectura autem teſtamenti Anto-
nij, clarè patet, quod Franciſcæ volenti recuperare
ſuam dotem, ſolum erat ademptum legatum vſuſ-
fructus medietatis bonorum, non autem alia lega-
ta Primum enim legatum vini, & lignorum eſt pu-
rum, & ita in eo non cenſetur, repetita conditio vi- 21
dnitatis, & caſtitatis, adiecta in aliis, vt in terminis
Duran. *de art. teſtand. tit. de legat. caut.* 58. *num.* 1. Se-
cundum verò legatum habitationis domus teſtato-
ris, & mobilium, etſi fuerit relictum ſub condi- 22
tione quoad vidualiter, & caſtè vixerit, tamen cùm
hucuſque prædicta ſeruentur provt præſumitur, le-
gatum habetur pro puro, & obligatio ortum habuit
ab initio, Greg *deciſ.* 428. *num.* 7. vnde ſolùm lega-
tum vſusfructus medietatis bonorum, vt ſupra fuit
firmatum, erat ademptum.

Ex quibus reſponderunt Domini pro confirma-
tione ſententiæ A. C. in quantum condemnat Cin-
thium ad ſolutionem ſcutorum 60. debitorum, iux-
ta formam Concordiæ, & reuocat aliam ſententiam
de partibus ad eiuſdem Cinthij fauorem latam, ſed
quoad fructus dd. ſcutorum decurſos à die inita
Concordiæ, vſque ad integralem ſolutionem re-
ſeruarunt ad aliam particularem diſputationem.

Et ſic deciſum vtraque parte informante.

Terraconen. Concilij Prouincialis.

Lunæ 8. Martij 1638.

ARGVMENTVM.

De Iure conuocandi Concilium Prouin-
ciale Sede Archiepiſcopali
vacante.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus antiquior Metropolitano impedito habet intentionem fundatam quoad poteſtatem conuocandi Concilium Prouinciale abſque alicuius conſilio, vel conſenſu.*

2 *Ab inhibitione ſine cauſa cognitione non eſt incipiendum.*

Maximè quando in decernendo inhibitionem timetur quod impedimentum alicui generali diſpoſitioni afferatur.

3 *Diſpoſitio generalis non debet ſub vana prætenſione retardari ne bonum publicum ſtatus Eccleſiaſtici impediatur.*

DECISIO LXXXVII.

VACANTE Sede Archiepiſcopali Terraconen. orta fuit controuerſia, ſuper iure conuocandi Concilium Prouinciale, inter Capitulum Terraconen. & Epiſcopum Illerden. coram Nuncio Hiſpaniarum, qui huiuſmodi Ius conuocandi ad Epiſcopum Illerdenſem tanquam viciniorem pertinere declarauit, à qua declaratione appellatione interpoſita, fuit cauſa ad Rotam deuoluta, & poſtea, cùm per abſentiam dicti Archiepiſcopi Terraconenſis, Epiſcopus Barchinonenſis vti antiquior inter Epiſcopos d. Prouinciæ celebrationem Concilij Prouincialis indixiſſet, fuit ad inſtantiam eiuſdem Capituli Terraconen. inhibitus vigore

alterius

alterius commiſſionis Rotalis, cum præinſerta prioris, ſub narratiua, quod ſtante d. prima commiſſione, & eius litis pendentia, non poſſet d. Epiſcopus Barchinonen. d. Concilium celebrare nullo præuio tractatu, conſenſu, vel conſilio d. Capituli, vt in dd duabus Commiſſionibus *ſum. Barchinonen. num.* 1. Ideò dubitaui, an inhibitio ſit reuocanda, vel declaranda, & Domini contra Epiſcopum Barchinonen. eam eſſe moderandam reſponderunt.

1 Quia d. Epiſcopus vti antiquior, Metropolitano impedito habet intentionem fundatam, quoad poteſtatem conuocandi Concilium Prouinciale, abſque alicuius conſilio, vel conſenſo, ex clara diſpoſitione Sacr Concil. Trid *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 2. ibi: *Quare Metropolitani per ſeipſos, ſeu illis legitimè impeditis Coëpiſcopus antiquior non prætermittat Synodum in ſua Prouincia cogere*, Zerol *in prax. Epiſcop. part.* 2. *verb. Concilium*, Azor. *inſtit moral part.* 2. *lib.* 5. *cap* 47. *quaeſ.*, Vgolin. *de offic. Epiſcopi cap.* 46. & ita donec Capitulum probauerit ſuam prætenſionem, quod non poſſit conuocari Concilium Prouinciale niſi præuio tractatu, conſenſu, vel conſilio ipſius,
2 non poteſt impediri, Epiſcopus, cùm ſine cauſæ cagnitione ab inhibitione non ſit incipiendum, *cap. cum perſonæ de priuileg. in* 6. *conſtitutus de relig. domib* Rot *deciſ.* 396. *num* 1 *part.* 1. & *deciſ.* 493. *num* 1. *part* 2. & 525. *num.* 1. *part.* 3. *recent.* maximè quando in decernendo inhibitionem timetur, quod impedimentum afferatur alicui generali diſpoſitioni, vt in terminis diſpoſitionis Concil. Trident. tradit Lancellot. *de attent.* 2. *part cap.* 20. *quaeſt.* 4. *num.* 114. *cum ſeqq.* Rot. *apud Marcheſ. in Barchinonen. Prioratus part.* 1. *fol.* 237 & *in recent. d. deciſ.* 396. *part.* 1. 493. *part.* 2. & 525. *part.* 3. quæ diſpoſitio non debet
3 ſub vana prætenſione retardari, ne impediatur bonum publicum ſtatus Eccleſiaſtici, de cuius morum correctione, & moderatione, aliiſque neceſſitatibus in Conciliis Prouincialibus agitur, vt ex Trident. *d. ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reformat. in princip.*

Ex quibus dixerunt Domini, inhibitionem contra Epiſcopum Barchinonen. eſſe moderandam, & conceſſionem inhibitionis ad fauorem Epiſcopi contra Capitulum non eſſe neceſſariam, cùm Epiſcopus poſſit conuocare Concilium Prouinciale, non obſtante primæ inhibitionis impedimento, quod ſublatum remanſit ex poſteriori commiſſione, de qua *in eius ſum. num* 2.

Et ita deciſum. &c.

Tiburtina hæreditatis.

Lunæ 15. Martij 1638.

ARGVMENTVM.

Teſtamento omnibus ſolemnitatibus iuris abſoluto ſtandum eſt, non obſtantibus nullitatibus ſæpiùs repetitis, ſed non ſufficienter probatis.

Vide ſuprà *Deciſ.* 63.

SVMMARIVM.

1 *Compos ſanæ mentis quilibet præſumitur.*
2 *Supremæ voluntatis niſi liber ſit ſtylus ipſáque voluntas exequatur, tollitur arbitrium.*
3 *Imperfectio actus ratione voluntatis nunquam ſanatur.*
4 *Teſtes examinati in iudicio criminali, & non repetiti in ciuili nihil probant.*
5 *Scriptura ad teſtamentum faciendum parata nullius eſt momenti ſi prius decedat Teſtator, quàm in publicam formam ſit redacta.*
6 *Voluntas vltima cum qua Teſtator decedit, eſt ſeruanda.*
7 *Subtractio minutæ eius inſtitutionem vitiare non poteſt.*
8 *Dolus tertij nocere non debet inſtitutioni alterius cùm inſtitutionis cauſa immediata non fuerit.*
9 *Nominati per Teſtatorem tempore conditi teſtamenti omnes ad hæreditatem ſunt admittendi.*
10 *Intentio Teſtatoris ex ſequentibus declaratur*
11 *Teſtamentum ab actu concluſiuo & vltimo diſpoſitionis puncto recipit perfectionem.*
12 *Inſtitutio Teſtatoris per verbum ſic interrogante Notario facta, idem valet ac ſi Teſtator hæredis nomen expreſſiſſet.*
13 *Hæredem inſtitui cum onere aſſumendi arma, & cognomen ipſius Teſtatoris cæteris quoad hoc excluſis, ſignum euidens eſt Teſtatorem voluiſſe talem hæredem vniuerſalem pro ſua agnatione & familia in eo conſeruanda.*
14 *Teſtamentum quando ex ſeipſo omnibus ſolemnitatibus abſolutum exiſtit pro eius validitate eſt reſpondendum.*

DECISIO LXXXVIII.

DOMINI ſteterũt in deciſis ſub die 22. Iunij anni præteriti pro re indicata reſpondentes, attenta iuſtitia ſententiæ, non obſtantibus nullitatibus toties repetitis, quas certum eſt non ſubſiſtere, & penitus euaneſcere ex reſponſionibus datis in deciſione quæ reuidetur *in §. non obſtat num.* 6. *vſque ad* 9. & ideo eas recenſere omittitur, cùm tota difficultas fuerit reducta ad iuſtitiam dumtaxat, de qua hodie clariſſimè conſtat, tam ex fundamento deciſionis *in §. Iuſtitia, num* 10. vbi apparet teſtamentum nuncupatiuum, factum fuiſſe à publico Notario rogato, coram ſeptem teſtibus, & aliis ſolemnitatibus iuris
per Ioannem Baptiſtam Zacchonium ſanæ mentis 1
compotem, prout quilibet præſumitur, *l. nec Codicillos, C. de Codicill.* Caual. *deciſ* 366. *num.* 3. quàm quia hodie hoc ipſum pars aduerſa fatetur, non impugnando validitatem teſtamenti ex capite falſitatis, nec dementiæ, & ita dubium non eſt quin prædictum teſtamentum fuerit validum, & ſolemniter factum, & conſequenter voluntas teſtatoris in eo contenta, executioni mandanda: nihil enim eſt,
quod magis hominibus debeatur, quàm vt ſupre- 2
mæ voluntatis liber ſit ſtilus, ipſaque voluntas exequatur, aliàs autem tolleretur arbitrium, *l.* 1. vbi Bald. *C. de ſacroſ. Eccleſ l* 1. vbi Bart *ff de teſtam.*

Nec obſtat nouum motiuum, ſcilicet quod teſtamentum Zacchonij ſuſtineri minime poſſit ob ſubtractionem minutæ, ſeu notulæ eius propria manu ſcriptæ, quaſi quod iuxta illius tenorem teſtari voluiſſet, cùm ſæpius eam petiiſſet, & valde côquæſtus eſſet de eius amiſſione, vt deponunt teſtes *ſum. Franciſci num.* 5. & ſic reſultet ex hoc imperfectio 3
actus ratione voluntatis, quæ nunquam ſanatur, Oldrad *conſ.* 119. Couar. *in cap. relatum de teſtam.* Creſcent. *de teſtam. deciſ.* 3. *num.* 1. Rot *deciſ.* 576. *n.* 2. & 3 *part.* 2. *recent.*

Quia

4 Quia vltra quod teſtes de hac minuta depo-
nentes,& omnes alij ſunt examinari in iudicio Cri-
minali,& non repetiti in Ciuili nihil probant, ex
latè deductis in deciſione quæ reudetur *num.* 11.
Caual. *deciſ.* 166 *num.* 5. & ita non applicatur con-
cluſio in qua ſe fundat pars aduerſa, ex *deciſ.* 352.
num. 12. *&* 14. *part.* 5. *diuerſ.* cùm loquatur in repe-
titione cum interrogatoriis, & citatione partis,tol-
litur difficultas;tum quia eo ipſo,quod fuerit facta
minuta,ſeu notola ad teſtandum,non inde ſequitur
aliquid perfectum ſufficiens ad irritandum ſolem-
5 ne teſtamentum poſtea factum, ſiquidem ſcriptura
ad teſtamentum faciendum parata nullius eſt mo-
menti,ſi prius decedat Teſtator, quam in publicam
formam ſit redacta, *l. ſi is qui* 25. *l. ex ea ſcriptura*
29. *ff. de teſtamẽtis, l. fideicommiſſa* 11. §. *qu ties quis*
exemplum teſtamenti præparat, vbi Gloſſ. *ff. de legat.* 3.
Anton. Gom *in l.* 3. *Tauri, num.* 18 Gregor. Lopez *in*
l. 13. *gloſſ.* 1. *tit.* 1. *part.* 6. Burgos de Paz *in d. l.* 3. *Tauri*
num. 323. Martinez *in l.* 11. *tit.* 4. *lib.* 5 *recopilat. gloſſ.* 1.
num. 1.

Tum etiam quia teſtes dati *in ſumm. P. Pauli n* 3.
6. *&* 7. probant dictam minutam fuiſſe deperditam,
non tamen ſubtractam à Petro Paulo hærede, &
quod Teſtator inſtituiſſet hæredem eundem Petrum
Paulum ore proprio, requirens minutam ad effe-
ctum ſolius reminiſcentiæ circa legata,quæ deſti-
nauerat relinquere,non autem, quia vellet diuer-
ſum teſtamentum condere: & omnes concludont
ſumm. num. 9 quod etiam non reperta notula prædi-
6 cta Teſtator ſuum condidit teſtamentum cum de-
bitis ſolemnitatibus, & in eo hæredem vniuerſa-
lem inſtituit P. Paulum,& non alios, quæ voluntas
tanquam vltima,cum qua Teſtator deceſſit,ſeruan-
da eſt: Conſtat namque diuerſitatem, quoad mo-
dum teſtandi non fuiſſe circa hæredis inſtitutio-
nem,ſed ſolùm circa legata, & alia quædam leuio-
ra. Etenim ante, & poſt ſtipulationem teſtamenti
deponunt teſtes Teſtatorem voluiſſe inſtituere in
7 hæredem vniuerſalem d. P. Paulum,& ſic ſubtractio
d. minutæ non poteſt vitiare eius inſtitutionem, ad
trad. per Bart. *in l.* 1. §. *ſi Dominis, verſ. vel aliter, & in*
l. fin. num. 2. *verſ. reſpondeo, ff. ſi quis aliq. teſtar. pro-*
hib. Bald. *in l.* 1. *num.* 7. *C. eodem.*

Tantò magis cùm ex ſententia abſolutoria ad
fauorem Petri Pauli lata in eius *ſumm. num.* 2. quæ
pariter tranſiuit in iudicatum, conſtet prædictam
minutam nun ab eo fuiſſe ſubtractam,imò ex duo-
bus teſtibus datis *in eodem ſumm. num.* 5. quorum al-
ter de auditu, alter verò de viſu deponont,reſultat
adminiculata probatio, quod dicta minuta fuerit
ſubtracta à Cæſareo Crucio, fratre Franciſci, qui
8 teſtamentum impugnat; vnde dolus tertij nocere
non debet inſtitutioni alterius, cùm non fuerit
cauſa immediata inſtitutionis Petri Pauli, Simon.
de Pret. *de interpret. vltim. volunt. lib.* 5. *interpret.* 1.
num. 85. *fol.* 482. Gabr. *conſ.* 99. *num.* 8 *verſ. verum*
lib. 1. Peregr. *de iur. fiſci lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 13. Surd.
conſ. 273. *num.* 35. *&* 36. quem ſemper Teſtator vo-
luit hæredem inſtituere ex ſupradictis.

Nec releuat ſecundum motiuum, nempe inſti-
tutionem Petri Pauli intelligi debere cumulatiuè,
cum Flaminio,Marco Antonio,& aliis, quos nomi-
9 natos fuiſſe per Teſtatorem tempore conditi teſta-
menti deponunt teſtes *ſumm. Franciſci num.* 6. quo
caſu omnes debent admitti ad hæreditatem, Anton.
Gom. *tom.* 1. *var. cap.* 10. *num.* 24. quoniam teſtes dati
in eodem *ſumm. Franciſci num.* 7. benè deponunt,
quod Vicarius agnouit Teſtatorem confundere le-
gatarios,& hæredem vniuerſalem, & ideò ordinaſ-
ſe Notario, vt interrogaret melius Teſtatorem,qui
cùm poſtea apertè dixerit ſe nominare in hære-
dem vniuerſalem P. Paulum, ceſſat quæcum-
que nominatio ſic in confuſo facta, & pro-
pterea reducendo teſtes prædictos ad Concordiam
cum teſtamento, dicendum eſt, quod nomina-
tio facta à teſtatore de Flaminio, Marco Antonio,
& aliis, intelligatur de inſtitutionibus particula-
ribus, & inſtitutio P. Pauli fuerit vniuerſalis
ſicuti in teſtamento legitur: Intentio enim Teſta- 10
toris declaratur ex ſequentibus, *l. verum in princ.*
ff. de petit. hæredit. maximè quando ſequentia con-
tinent actum concluſiuum, & vltimum diſpoſi- 11
tionis punctum, à quo teſtamentum perfectio-
nem recipit, vt per Socin. Sen. *in rubr. num.* 1,
verſ. ſed ſi quæris, de legat. 1. Menoch. *conſ.* 750.
num. 4. & *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 5. *num.* 3.
verſ. 2. eſt. Neque inſtitutio prædicta vitiari debe-
ret, quatenus fuiſſet facta per Teſtatorem per
verbum, *ſic*, interrogante Notario, An vellet Pe-
trum Paulum inſtituere hæredem, vt conatur de-
ponere aliquis ex teſtibus pro Cruciis adductis,
cùm reliqui teſtes omnes expreſsè affirment, ore
proprio D. Petrum Paulum fuiſſe à teſtatore nomi-
natum hæredem vniuerſalem, quia talis inſtitutio, 12
etiam valeret perinde ac ſi teſtator hæredis nomen
expreſſiſſet, *l. iubemus* 29. *C. de teſtam.* vbi Bart.
num. 3. Alex. *conſ.* 33. *num.* 8. *&* 11. *lib.* 3. Anton.
Gom. *tom.* 1. *var. cap.* 3. *num.* 6. & *in l. Tauri, num.* 34.
Spino *de teſtam gloſſ.* 10.

Quæ denique vniuerſalis inſtitutio maximè ſu-
ſtinenda eſt ad fauorem d. P. Pauli tantum, & non
aliorum, quia Teſtator voluit, vt ipſe ſolus hæ- 13
res inſtitutus aſſumeret arma, & cognomen ipſius
Teſtatoris, quod grauamen ſeu onus, dum non
legitur impoſitum, nec in Teſtamento, nec extra,
dd. Marco Antonio, & Flaminio, & aliis, pro
quibus Teſtator diſcretiuè loquutus fuit, præcipuè
quoad Flaminium dixit, ſe illi relinquere ſextam
partem bonorum emphyteuticorum Sancti Petri,
& reliquum Corneliæ, nec non fratribus Cruciis
ducatos centum pro quolibet, ac Marco Antonio
portionem quandam vineæ communem cum Fla-
minio, vt *in ſumm. P. Pauli d num* 7. ſignum eui-
dens eſt quod Teſtator eum ſolum hæredem vni-
uerſalem inſtituit, pro conſeruanda in eo ſua
agnatione, & familia de Zacchonibos, ad tra-
dit. per Molin. *de Hiſpan. primog lib.* 2. *cap.* 14.
num. 5. *cum ſeqq.* Perez de Lara *de vit homin.*
cap. 14. *num.* 32. *&* 33. Theſaur. *quæſt. Forenſ. lib.* 1.
quæſt. 34. *num.* 33. Caſan. *in Cathalog. glor. mund.*
conſiderat. 54.

Ex quibus dixerunt Domini, quod cùm dedu-
cta contra teſtamentum non concludantur omni-
nò, minúſque ſufficienter probent, & econtra
ipſum teſtamentum ex ſe ipſo omnibus ſolemni- 14
tatibus abſolutum exiſtat, pro eius validitate eſſe
reſpondendum, ex latè, & optimè congeſtis *in*
Peregr. teſtamenti ſub diebus 27. *Februarij* 1616. *&*
24. *Aprilis ſuperioris anni coram R. D. meo Decano:*
Ideoque perſiſtendum eſſe in deciſis, vtraque parte
informante, &c.

Leodien.

Leodien. Caſtri de Monbeck.

Lunæ 22. Martij 1638.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo Matri conceſſum ad fauorem filij & hæredis in quem tranſiuit inſtantia eſt exequendum; vbi plura de ſucceſſione Matris in bonis filiorum ex lege & conſuetudine quorundam locorum recepta.

Vide ſuprà *Deciſ.* 57.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio à defuncto petita ſufficit vt remedium executionis hæredibus competat.*

2 *Ceſſio hæreditatis à fratribus ad fauorem alterius facta totum Ius in eum transfert etiam ſuper portionibus quæ fratribus competere poterant.*

3 *Exceptiones altiorem indaginem requirentes, in Iudicio ſummariiſſimo manutentionis non debent admitti ſed ad petitorium reiici.*

4 *Priuatio habitum præſupponit.*

5 *Poſſeſſio manutenibilis non poteſt conſiderari ex vſufructu qui per mortem finitur.*

6 *Filiis in infantili ætate & ſine ſucceſſore decedentibus Mater de iure debet ſuccedere.*

7 *Poſſeſſio ſuperueniente nouo titulo de ſimplici vſufructuaria in veram proprietatem mutatur.*

8 *Pactum fauorabile ſtrictè eſt interpretandum.*

9 *Pactum de caſu mortis cum filiis nihil diſponens ſub diſpoſitione iuris communis relictum cenſetur.*

10 *Mater ſuperſtes de lege & conſuetudine quorundam locorum omnibus prolibus in omnibus bonis ſuccedit.*

11 *Extenſio non datur de loco ad locum prout nec de perſona ad perſonam.*

12 *Conſuetudo in ſpecie debet probari.*

13 *In feudis ſuccedunt proximiores & agnati non Mater.*

14 *Mater in quibus bonis ſuccedit.*

15 *Conſuetudo vt mater etiam in bonis quæ in parua quantitate feudalia ſunt ſuccedat, fauorabilis cenſetur.*

DECISIO LXXXIX.

RESPONDERVNT Domini mandatum de manutenendo ad fauorem Franciſcæ conceſſum, eſſe exequendum ad fauorem Othonis filij, & hæredis dictæ Franciſcæ, ea moti ratione, qoia ſicut ipſa executionem petere poterat, ita & etiam eios hæres, in quem tranſiuit inſtantia; ſufficit enim,
1 quod à defuncto fuerit petita manutentio, vt prædictum remedium hæredibus competat, *l. hæres abſens, ff. de iudic.* Butr. *in cap. quia num.* 11. *verſ. tertia regula*, & ibi communiter Doctores *eodem titulo*, Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 63. Rota apud Pacific. *de Saluian. Interdict. deciſ.* 141. *num.* 2. & 3. cum aliis allegatis in decisionibus in hac eadem cauſa factis *coram R.P.D. meo Buccabella ſub die* 9. *Maij* 1636. & *coram me* 29. *Aprilis ſuperioris anni.*

Quod autem Otho ſit filios, & hæres dictæ Franciſcæ probatur, tam ex fide obitus Franciſcæ *in eius ſumm. num.* 2. quàm ex aditione hæreditatis *eodem ſumm. num.* 3. vbi etiam legitur ceſſio
Ioannis, & Arnoldi fratrum ad fauorem eiuſdem 2
Othonis, quæ ceſſio facit, vt totum Ius in ipſum Othonem fuerit tranſlatum, & conſequenter ad ipſios fauorem eſt facienda executio, etiam ſuper portionibos quæ fratribus competere poterant, Rot. *deciſ.* 411. *num.* 17. *part.* 3. *recent.* non obſtantibus exceptionibus ex aduerſo repetitis, quæ
licet tanquam requirentes altiorem indaginem 3
non deberent admitti in hoc ſummariiſſimo Iudicio manotentionis, ſed reiici ad petitorium, Rot. coram Gregor. *deciſ.* 149. *num.* 6. & *deciſ.* 408. *num.* 5. *part.* 4. *recent. cum vulgat.* attamen adhuc non videntur attendendæ, cùm ex iis potios magis clara reddatur iuſtitia dicti mandati.

Nam poſſeſſio Ceciliæ, quæ manutentionem petiit, ſatis iuſtificatur ex deductis in dictis deciſionibus, factis coram eodem Reuerendiſſ. P. D. meo Boccabella, & coram me, dum in illis firmatur Godefridum in libello, & poſitionibos falſum fuiſſe poſſeſſionem Ceciliæ,
eam cogendo, & compellendo ad illam dimit- 4
tendam, cùm priuatio præſopponat habitum, *l. manumiſſiones, ff. de iuſt. & Iur.* Rot. *deciſ.* 802. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* & coram Caual. *deciſ.* 42. *num.* 1. ac etiam ex mandato de euacuando, quod obtinuit, Rota *deciſ.* 402. coram Gregor. XV. *num.* 2. cum aliis in dictis deciſionibus allegatis.

Nec ſubſiſtit, qood dicta Cecilia à qua Ios habuit Franciſca Actrix Domini Othonis habuerit ſolum vſufructum, qui per eius mortem finitus
fuerit, & ſic noo poſſit conſiderari aliqua poſſeſ- 5
ſio maoutenibilis; quia etſi ab initio poſſideret vti vſufructuaria, & proprietas remaneret penes eius filios, tamen cùm illi in infantili ætate, & ſine ſucceſſoribus obierint, de iore certum eſt,
quod ſuccedere debebat Cecilia mater, iuxta *text.* 6
in auth. defuncto, C. ad Senat. Conſult. Tertull. & *in §. ſi igitur defunctus auth. de hæred. inſtit.* Anton. Gomez. *in l.* 6. *Taur. num.* 4. & 5. Tell. Fernand. *num.* 16. Matticncus *in l.* 2. *titul.* 8. *lib.* 5. *recopilat.*
num. 12. & coosequenter ex ſuperueoientia noui 7
tituli fuit motata cauſa poſſeſſionis de ſimplici vſufructuaria in veram proprietatem, Achil. *deciſ.* 4. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rot. *deciſ.* 243. *n.* 4. *part.* 2. *diuerſ.* & latius firmatur *in deciſione cauſa coram me §. præſertim.*

Nec releuat quod in capitulis matrimonialibus fuerit conuentum, vt moriente Valtero ſine filiis ſuccederet Cæcilia in vſofructu, & poſt illius mortem bona reuerterentur ad lineam re-
ctam vnde peruenerant; quoniam dixerunt Do- 8
mini pactum prædictum eſſe fauorabile pro Othone, cùm illud ſit ſtrictè interpretandum, provt iacet in caſu mortis Valteri ſine filiis, *l. quicquid aſtringenda de verb. obligat.* Alex. *conſil.* 46. *num.* 4. *volum.* 2. & dum de alio caſu

9 mortis eum filiis nihil diſpoſuerit, cenſetur relictum ſub diſpoſitione Iuris communis, *l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſth.* Surd. *conſ.* 313. *num.* 15. *tom.* 3. Mantic. *de tacit. lib.* 3. *tit.* 7. *num.* 34. ſecundùm cuius diſpoſitionem Mater ſuccedit, vt ſuperius fuit dictum.

Neque obſtat, quod dicitur de conſuetudine valdè ponderata, ſecundùm quam Mater non ſuccedit filiis in patria Loſſeoſi, quia vltra quod non probatur, nec etiam probata releuaret, cùm non
10 extendatur ad locum de Corteshem vbi ſita ſunt bona, de quibus agitur, ibi enim viget conſuetudo quod Mater ſuccedit, vt bene probant teſtes dati *in ſumm. Othonis num.* 5. deponentes, quod mater ſuperuiuens omnibus prolibus, de lege & conſuetudine ſuccedit in omnibus bonis, & certum
11 eſt extenſionem non dari de loco ad locum, prout nec de perſona ad perſonam, *l.* 3. §. *ſi quis hoc interdicto*, & ibi Batt. *ff. de itin. actuque priuat. l. ius ſingulare, l. quod verò contra, ff. de ll.* Bald. *in princip. n.* 9. *de feud. cognit.* Aretin *conſ.* 122. *num.* 4 Dec *conſ.* 481.
12 *num.* 22. & ſic conſuetudo in ſpecie probari debet, Mantic. *deciſ.* 284. *num* 6. & 7. Cauall. *deciſ.* 95. *n.* 3. & 419. *n.* 4.

13 Minus obſtat, quod in feudis ſuccedant proximiores agnati, & non mater, *cap. vnic. de natur. ſucceſſ. feud.* quia non omnia bona ſunt feudalia, ſed in maiori parte allodialia, reſpectu quorum ſumus in
14 Claris, reſpectu verò aliorum bonorum, quæ in parua quantitate feudalia ſunt, pariter ſuccedit Mater, non obſtante *dict. cap vnic.* attenta prædicta conſuetudine, Pariſ. *conſ.* 21. *lib.* 1. vbi *num.* 31. fir-
15 mat prædictam conſuetudinem eſſe fauorabilem, Scrader. *de feud. part.* 7. *cap.* 4. *num.* 77. & in terminis patriæ Leodienſis, Caual. *deciſ.* 172. *n.* 2. & 3. Rot. *deciſ.* 361. *n.* 2. *p.* 2. *recent*, & firmatur in deciſionibus cauſæ.

Denique quod repetebatur de dementia Adrianæ, pro annullando actu renunciationis per eam factæ ad fauorem prolis Ceciliæ, & Valteri, dictum fuit non obſtare ex latè & exuberanter ponderatis in deciſionibus emanatis in hac eadem cauſa, coram Reuerendiſſimo P. Domino meo Pirouano, ſub diebus 15. Decembris 1634. & 15. Decembris 1635. vbi benè, & optimis rationibus firmatur, dictam dementiam non eſſe taliter probatam, per quam actus renunciationis annullari poſſit.

Et ſic concluſum vtraque parte informante.

Signina Saluiani.

Vener. 16. Aprilis 1638.

ARGVMENTVM.

De bonis pro fructibus duorum cenſuum debitis; An intret Saluianum quando conſtat de eorum credito cum hypotheca & de poſſeſſione debitoris tempore obligationis vel poſt adepta.

SVMMARIVM.

1 *Conſtito de credito cum hypotheca & de poſſeſſione debitoris tempore obligationis vel poſtea, immiſſio denegari nequit.*
2 *Inſtrumenta publica certam & indubitatam faciunt probationem.*
3 *Executio facta ad inſtantiam aduerſariorum in bonis debitoris ad probandum primum extremum ſola ſufficit.*
4 *Litis ſuſtentatio pro iuſtificatione ſecundi extremi de per ſe ſola ſuffragatur.*
5 *Inuentarium contra deſcribentem debita hæreditatis plenè probat.*
6 *Confeſſio de recepto facta per Procuratorem adminiculata præiudicat Domino conſtituenti.*
7 *Scriptura priuata ſine die menſe & anno contra ſcribentem nullum facit probationis gradum.*
8 *Sriptura habens vim confeſſionis per partem acceptata probat contra confitentem.*
9 *Scriptura priuata concurrentibus adminiculis probat.*
10 *Computum ſcribens pro ſua parte deliberatè ſcribere cenſetur.*
11 *Debitum calculare volens pro ſua parte fatetur.*
12 *In ſubductione rationum diligentia præſumitur.*
13 *Partitæ calculo contrapoſitæ quando non ſunt connexæ ſed diuerſarum materiarum, commodam diuiſionem recipere poſſunt.*
14 *Exceptio compenſationis reſidui dotis prætenſæ in quibus caſibus intrat.*

DECISIO XC.

ME proponente vti Prælato extra Rotam deputato, hodie reſoluerunt DD. intrare Saluianum, ad fauorem Caſſandræ de Vindictis, & Iulij Cæſaris Rorij, ſuper bonis de quibus agitur, pro fructibus duorum cenſuum à Sulpitio Papio debitorum, quorum alter fuit ſcut. 200. monetæ in ſorte principali de anno 1588. impoſitus ad fauorem quondam Neapolionis Ignatij, & alter in ſolidum cum Communitate Signina ſcut. 500. monetæ de anno 1596. impoſitus ad fauorem quondam Lauræ Patabiacchæ, quem idem Sulpitius in ſe denuo accollauit in totum in inſtrumento affectus cum d. Communitate, facto de anno 1602. quia conſtat de eorum credito cum hypotheca, & de poſſeſſio- 1
ne debitoris tempore obligationis, vel poſtea, quo caſo immiſſio denegari nequit, Pacif. *de Saluian. interdict. inſpect.* 1. *cap.* 5. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 386. *num.* 1. & *ſeq. part.* 1. *diuerſ.*

Creditum cum hypotheca ſufficienter probatur ex publicis Inſtrumentis impoſitionum dd. cenſuum *ſum. Caſſandræ num.* 1. 2. & 7. & de illorum acquiſitione facta per dd. Caſſandram, & Iulium Cæſarem, conſtat ex Inſtrumentis ceſſionum habitarum à ſucceſſoribus Dominorum dd. cenſuum, cum perſonarum legitimatione, *eod. ſum. à num.* 3. *vſque ad* 12. quæ Inſtrumenta certam, & indubi- 2
tatam probationem facere, firmat Bald. *in l. generali ſub num.* 3. *verſ. ratio eſt, C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Caputaq. *deciſ.* 421. *part.* 1. Rot. apud Pacif. *deciſ.* 135. *num.* 1. De poſſeſſione debitoris de tempore, vel poſt contracta debita, docetur per depoſitiones teſtium *dict. ſumm. num.* 12. ac per executionem factam ad inſtantiam illorum de Lauris aduerſariorum in dd. bonis, tanquam contra bo- 3
na

Digitized by Google

na Sulpitij debitoris *d. ſum.num.13.* quæ ſola ſufficeret ad probandum hoc primum extremum, vt dixit Rot coram Greg XV. *deciſ.401. num.1. verſ. accedit mandatum,* & *num.2.* De poſſeſſione verò Lælij, & aliorum de Lauris dd. bonorum detentorum, apparet ſimiliter ex teſtibus *dict. ſum. n.15.* ac ex litis ſuſten-
4 tatione, quę pariter de per ſe ſola in hoc Iudicio ſuffragatur pro iuſtificatione ſecundi extremi, Caputaq. *deciſ.371. part.2.* Rot. *deciſ.775. num.1. part.2. & deciſ.539. num.3. part.4.* & *deciſ.17. n.5. part.5. recent.* & coram Greg. XV. *deciſ.491. n.11.*

Non obſtat exceptio dotis Hieronymæ Niueæ ſororis Porciæ Matris dd. de Lauris conſtitutæ de anno 1566. vt in Inſtrumento dotali eorum *ſum. num.1.* cuius vigore prætendebatur retentio in bonis de quibus agitur, tanquam ſibi traditis in ſolutum ab hæredibus Sulpitij, quia ſi dos prædicta, vt aſſeritur aſcendit ad ſcuta 1620. de eius reſtitutione quoad quantitatem ſcutorum mille conſtat ex Inuentario per eoſdem de Lauris facto, hæreditatis Ambroſij patris, in quo illum dixerunt debitorem Porciæ eorum Matris tanquam ſororis, & hæredis ſupradictæ Hieronymæ in ſumma ſcutorum 1000.
5 Inuentarium autem contra deſcribentem debita hæreditatis plenè probat, Bart *in l. fin. §. licentiam C. de Iur. deliber.* cum aliis adductis per Pariſ. *conſ.45. num.20. lib.2.* Peregr. *de fideicom. art.44. num.3.* Rot. *deciſ.71. num.2. part.1. diuerſ.* & *deciſ.426. num.2. in fin. part.1. recen.* & coram Seraph. *deciſ.1394. num.1. diuerſ.* & *deciſ.426. num.2. in fin. part.1. recent.* & coram Seraph. *deciſ.1394. n.1.*

Quod comprobatur ex computo ſcripto manu d. Lælij Procuratoris ſpecialis d. Porciæ ſuæ Matris, & hæredis d. Hieronymæ ad exigendum & recepiſſe confitendum *d. ſum. num.19. & 20.* & ita probat contra Porciam alioſque filios & hæredes, concurrente præſertim ratificatione Ioan. Baptiſtæ alterius
6 fratris, quæ probatur per teſtes *d. ſum. num.20.* Confeſſio enim de recepto facta per Procuratorem adminiculata, prout in præſenti, præiudicat Domino conſtituenti, *l. quaro §. fin. ff. de Ædilit. edict.* Caſtr. *in l. quicunque C. de ſeru. fugit.* Alex. *conſ.147. num.13. verſ. nam lib.2.* & bene ad propoſit. Eſcobar. *de ratiocin. c.23. à num.31. cum ſeqq. vſque ad 47. & 48.* Ruin. *conſ.56. col.4. vol.1.* & *conſ.32. colum. fin. eodem vol.* Card. Mantic. *de tacit. lib.8. tit.11. num.13.* Menoch. *conſ.160. num.7. & ſeqq.* Ciriac. *controuerſ.112.*

Nec aduerſatur, quod dicebatur de d. computo,
7 ſcilicet quod eſſet ſcriptura priuata ſine die, menſe, & anno, contineatque imperfectionem, ex quo in eius dorſo legitur *Conto da Saldarſe*, & ſic videretur ſcriptum pro memoria ſcribentis, contra quem propterea nullum faceret probationis gradum, Soc. Sen *conſ.162. ad fin. lib.2.* Rot. *Ianuen. deciſ.1. num.19.* Rot *in Narnien. Societatis 1. Martij 1621. coram R.P. D. meo Pirouano.*

Quia cùm verificetur in maiori partita ſcut. 1000. & fuerit ſcriptum manu propria d. Lælij filij, & Procuratoris matris ad confitendum, ratificatumque per alium fratrem; ac repertum penes aliam partem, cenſetur ſeriò factum, & confeſſum, non autem memoriæ cauſa, & ideò probat
8 contra confitentem cùm habeat vim confeſſionis per partem acceptatæ, Felin. *in cap. ſi cautio num 27. de fid. Inſtrum.* & *in cap.1. num.29. eodem tit.* Gratian. *diſcept.951. num 1. cum ſeqq.* Seraph. *deciſ.303. per tot.* Rot. *coram Buratto deciſ. 799. num. 7.* & quod
9 ſcriptura priuata probet concurrentibus adminiculis, prout hic, dixit in puncto Rot. *deciſ.81. num.2. 15.* & *18. cum ſeqq. part.1. diuerſ.* Scribens enim compotum pro ſua parte deliberatè ſcribere cenſetur, 10
& calculare volens debitum pro ſua parte fatetur, ad tradit. per Gabr. *conſ.71. num.18. verſ. demum ipſe lib.1.* In ſubductione autem rationum diligentia 11
præſumitur, vt per Mantic. *deciſ.370. num.3. & 4.* 12
& quod computa non ſolidata ſed tantùm miſſa alteri parti probent, dixit Rot. *Ianuen. deciſ. 18. num.8. & 5.* Pariſ. *conſ.47. num.1. cum ſeqq. lib.1.* qui firmat etiam ſub *num.8. & 10.* quod quis poſſit ſe 13
fundare in calculo in parte, & reiicere partitas contrapoſitas, quando prout in præſenti partitæ contrapoſitæ non ſunt connexæ, ſed diuerſarum materiarum, quæ commodam diuiſionem recipere poſſunt, *l. inter Cartulas C. de commerc. fiſc. debitor. lib.10.* ibique Bald. *in l.1. col. vltima C. de eden.* Abb. *in c.2. col.7. de fid. Inſtrum.* Ex aduerſo igitur allegata non applicantur, cùm loquantur de libro memoriali exiſtente penes ſcribentem.

Quo verò ad reſiduum d. dotis vltra dd. ſcut. 100. docetur pro parte Caſſandræ ex publicis Inſtrumentis *d. ſum num.18.* fuiſſe extinctos plures cenſus dotales per Porciam, & Ambroſium coniuges, pro rata tangente Hieronymam in ſumma ſcutorum 320. & ita remaneret modica quantitas ſcutorum 300. quæ vel cenſentur etiam reſtituta in aliis partitis in dicto calculo contentis, vel redduntur illiquida ex perceptione fructuum bonorum de quibus agitur ab anno 1621 quo lis huiuſmodi cœpta fuit, quo caſu intrat exceptio compenſationis, per 14
l. conſtat, ff de compenſat Surd. *deciſ. 117. num.1. per tot.* adeò vt nulla retentio competere poſſit, Rot. *deciſ.411. num.26. & 27. part.5. recent.* & coram Caual. *deciſ.539. num. 5. & 6.* & *deciſ.433. num.4. part. 2. recent.* & in terminis coram *R. P. D. meo Ghiſlerio in Auximana cenſus 10. Martij & 23. Iunij 1636.*

Ex quibus dixerunt Domini ſtante d. dotis reſtitutione, eſſe locum commiſſioni ex Saluiano, abſque quod ad alias inſpectiones deueniatur, cùm aliæ exceptiones viſæ fuerint leues, ſatiſque ſublatæ per informantes.

Et ſic deciſum vtraque parte informante.

Meleuitana Nauis.

Lunæ 15. Martij 1638.

ARGVMENTVM.

De ſententia declaratoria ob non ſolutionem debiti pro expenſis taxatis, ſtante inexcuſabili contumacia concedenda.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria conceditur contumacia inexcuſabili ſtante.*

2 *Sententia aliarum confirmatoria ob non interpoſitam appellationem in iudicatum tranſit.*

3 *Terminis quatuor ſeruatis de ſtylo ſeruari ſolitis, nec ſatiſfactione à parte ſubſecuta, nil reſtat niſi vt ſententia declaratoria feratur.*

4 *Tranſactio vti nulla ex capite enormiſſima læſionis à Rota reuocatur.*

5 *Appellationis cauſa à liquidatione facta commiſſa, executio mandati non poteſt prohiberi pro expenſis quæ ſunt reliquiæ iudicij primi.*

DECISIO XCI.

CENSVERVNT Domini, eſſe dandam declaratoriam ad inſtantiam Emanuelis, contra Equitem Raymundum ob non ſolutionem ducatorum quinquaginta debitorum pro ex-
1 penſis, ad ſummam prætenſam taxatis, ſtante eius inexcuſabili contumacia, per tradita *in cap.1. de iud. cap. tua 3. c. quoniam frequenter, §. in aliis, vt lit. non conteſt.* Paz. *in prax. 2. p. 1. tom. c. vnic. n....*

Contumacia autem ſatis ſuperque pate , ex quo
2 ſub die 19. Nouembris 1625. fuit lata ſententia aliarum confirmatoria ad fauorem D. Emanuelis contra d. Equitem Raymundum per R. P. D. Remboldum, de, & ſuper reſtitutione nauis & mercium, vt *in Regiſtr. fol.* 198. quæ ob non interpoſitam appellationem tranſiuit in iudicatum, & ſic ſub die 19. Decembris eiuſdem anni coram eodem Iudice fuerunt taxatæ expenſæ, & pro eis relaxatum mandatum, vt *in eodem regiſtr. fol* 28. & deinde ſub die 19. Februarij 1627. coram Eminentiſſ. D. Cardinali Vbaldo tunc S. Rotæ Auditore, ad effectum exequendi dictum mandatum fuerunt relaxatæ literæ executoriales, quæ eidem Equiti fuerunt præſentatæ ſub die 28. Iunij 1627. per Oliuerium Seichel Curſorem S. Officij, vt in alio proceſſiculo *fol* 6.

Vnde ſtantibus prædictis, cùm hodiè ex aduerſo non doceatur de aliqua paritione, ſeu ſatisfactione,
3 & conſtat fuiſſe ſeruatos quatuor terminos de ſtylo ſeruari ſolitos, nihil aliud ſupereſt agendum niſi vt ſententia declaratoria feratur, Felin. *in c. ad probandum num. 6. de re Iudic.* Mantic. *deciſ.* 74. *num.* 1. Caſſador. *deciſ.* 6. *num.* 10. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Mohed *deciſ.* 1. *de ſent. excom.* Caual. *deciſ.* 364. *n.* 1.

Non obſtat tranſactio poſt dictam ſententiam ſecuta, ſub die 8. Octobris 1626. in qua d. Eques Raymundus pro ſcut. 200. d. Emanueli ſolutis abſolutus remanſit de omnibus prætenſionibus, inter ipſos vertentibus, ac in ſpecie de expenſis de quibus agitur, vt in dicta tranſactione, de qua in dicto proceſſiculo *fol.* 7. Quia d. tranſactio fuit poſtea per
4 Rotam reuocata vti nulla, ex capite enormiſſimæ læſionis coram bon. mem. R. P. D. m Motmanno, vt in deciſionibus factis ſub dieb. 4. Iulij 1631. & 23. Ianuar. 1632. coram eodem, qui ſuperceſſoriam quoque Raymundo antea conceſſam reuocauit, & iterum mandatum de exequendo relaxauit, ſub die 27. Februar. 1632. vt *in regiſtr. fol.* 911. Et licet deinde corā eodem Iudice fuerint liquidatæ merces Nauis in certa ſumma, per quam læſio per prius firmata
5 excludi prætenditur; attamen cùm ab ea liquidatione rurſus fuerit commiſſa cauſa appellationis ad inſtantiam d. Emanuelis, non poteſt ei prohiberi executio mandati pro expenſis, quæ ſunt reliquiæ primi Iudicij, ſuper quo extat res iudicata, cuius vigore declaratoria concedendum, Veſtr. *in prax. l.* 8. *c. vlt. n.* 6. Caual. *deciſ.* 218. *n.* 1.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, &c.

Camerinen. Parochialis ſeu Prioratus.

Vener. 7. Maij 1638.

ARGVMENTVM.

Prouiſus ab Ordinario tanquam dignior de beneficio ratione meriti, per eiuſmodi electionem ius ad rem acquirit, nec alius quamvis in concurſu ab Examinatoribus approbatus poteſt prætendere adiudicationem beneficij cùm nunquam fuerit electus.

SVMMARIVM.

1 *Adiudicatio beneficij vt inducatur contra poſſidentem cum titulo ab Ordinario habito, opponens de titulo valido docere tenetur.*
2 *Ordinarij intentione fundata ſtante poſſeſſor ſine prævia concludentiſſima probatione remoueri non poteſt.*
3 *Iudicio Epiſcopi ſemper defertur in materia de Parochialibus prouidendi.*
4 *Verba tanquam de præterito concepta actum iam perfectum ſignificant.*
5 *Ordinarius eligendo magis idoneum, ob aſſertionem priorem ad præparationem animi & promptitudinem gratificandi referendam veritati præiudicare non poteſt.*
6 *Epiſcopus poteſt eligere magis idoneum cùm alteri nullum fuerit Ius quæſitum.*
7 *Epiſtola ab Epiſcopo ſcripta licet ſit ſuo ſigno munita digniori præiudicare non poteſt.*
8 *Fides approbationis ſolita dari quibuſcumque in concurſu approbatis multum differt ab electione magis idonei, nec illius vigore adiudicatio beneficij poteſt prætendi.*
9 *Teſtis de facto proprio deponens plenè probat.*
10 *Epiſtola circa declarationem propriam antecedentium literarum plena fides eſt adhibenda.*
11 *Electus ab Epiſcopo vti magis idoneus eo ipſo ius ad rem acquirit.*
12 *Probationes extraiudiciales & ſine citatione partis nullum faciunt probationis gradum.*
13 *Approbatus tantùm non electus, non poteſt prætendere aliquod ſibi ius fuiſſe quæſitum ad effectum adiudicationem beneficij conſequendi.*

DECISIO XCII.

VACAVIT de anno 1635. per obitū Seleuci Vicomanni Parochialis, ſeu Prioratus S. Euſtachij loci Belfortis Camerinen. Diœceſis in menſe Ordinarij, coram quo ſub die 4. Ianuarij 1636. habito concurſu, inter alios oppoſitores approbati fuerunt ab examinatoribus Fidelis Planus, & Andreas Valentinus. Sed hic poſtea ſub die 7. Februarij eiuſdem anni tanquam magis idoneus fuit ab Ordinario præelectus, & de dicto beneficio prouiſus; interpoſita propterea appellatione pro parte Fidelis prætendentis probare ad ſui fauorem ab eodem Ordinario fuiſſe prius factam electio

electionem, cauſáque mihi commiſſa propoſui du-
bium, An Fideli eſſet adiudicandum beneficium,
quod fuit negatiuè reſolutum.

Quia non docetur pro parte Fidelis de titulo va-
1 lido ad inducẽdam adiudicationem prout requiri-
tur, Ferrett. *conſ.* 93. *num.* 4. *lib.* 1. Pedemont. *deciſ.* 54.
num. 4. Pariſ. *de reſign. lib.* 10. *quaſt.* 4. *num.* 29. maximè
quando agitur, vt in præſenti, contra poſſidentem
cum titulo habito ab Ordinario, qui eum vti magis
idoneum prouidit de dicto beneficio vacante in ſuo
menſe, mediante concurſu, iuxta diſpoſitionem Sa-
cri Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reform.*
2 & Conſtitutionis Pij V. & ſic habet intentionem
fundatam, nec poteſt remoueri poſſeſſor, niſi præ-
uia concludentiſſima probatione, Gonzal. *in reg.* 8.
gloſſ. 11. *num.* 100. Rot. *deciſ.* 179. *num.* 5. *part.* 1. *&* *de-
ciſ.* 56. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* In hac enim materia pro-
3 uidendi de Parochialibus ſemper defertur Iudicio
Epiſcopi, qui cùm elegerit magis idoneum, præſu-
mitur in eo cognouiſſe maiores qualitates circa
mores, prudentiam, ſcientiam, & alia neceſſaria, *cap.
in præſentia, de renunc. cap. paſtoralis, in fin. de cauſ.
poſſeſſ.* Gutier. *lib.* 2. *Can. cap.* 11. Vaſquez *in opuſc. mo-
ral. tract. de benef. cap.* 2. *&* 3. Gonzal *d. regul.* 8 *gloſ.* 4.
n. 117. 125. *&* 132. Rot. *deciſ.* 537. *n.* 14. *part.* 1. *recent.*
Greg *deciſ.* 11. *num.* 3.

Non obſtat quod Fidelis prætendat ſe fuiſſe præ-
electum, tanquam magis idoneum, & hoc conetur
oſtendere ex quibuſdam literis reſponſiuis ſcriptis
per D. Epiſcopum Eminentiſſimis Cardinalibus, &
etiam Prælatis, de quibus in eius ſummario *num.* 2.
in illis verbis, ibi: *Ho fatta elettione*, & rurſus, ibi,
Hauendolo preferito a gli altri, quæ nunquam conce-
4 pta per verba de præterito ſignificant actum iam
perfectum; quia dum aliundè non conſtet de ele-
ctione, neque illa exhibeatur, omnia contenta in di-
ctis literis referenda ſunt ad præparationem animi,
& promptitudinem gratificandi iis qui d. Fidelem
commendarent, quibus tunc temporis, dum literas
ſcribebat eſſet adeò paratus ſatisfacere, vt voluerit
habere pro facta electionem, quam facere inten-
debat; ex quo tamen non infertur, quod realiter fa-
5 cta fuerit, niſi exhibeatur: nec Ordinarius per di-
1 ctam aſſertionem vt ſupra factam, veritati præiudi-
care potuit, quoad præelectionem ſequutam in ſcri-
ptis ad fauorem Valentini, tanquam de magis ido-
neo, Gloſſ. Magiſtral *verb. literas Iudicis Ordinarij, in
cap. poſt ceſſionem* 7. *de probationibus*, Roman. *in ſuo
ſingul.* 733. Menoch. *de arbitr. caſ.* 94. *num.* 23. *lib.* 2.
cent. 1. Gonzal. *in reg.* 8 *in proœm.* §. 3. *num.* 158. *cum
6 ſeqq.* & ſic cùm ex dictis literis nullum ius fuiſſet
quæſitum Fideli, non eſt dubium quin potuerit Epi-
ſcopus eligere magis idoneum, & quod prædictæ
literæ, tanquam tertio ſcriptæ non poſſunt Andreæ
præiudicarę, faciunt tradita per DD. *in l. admonendi,
C. de iur. iur.* & *in l. exemplo*, & *l. non Epiſtolis; C. de
7 probat.* & in terminis Epiſtolæ ſcriptæ ab Epiſcopo,
licèt ſit ſuo ſigno minuta, ſcribit Gemia *de ſcript.
priuat. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 188.

Neque electio prædicta probatur ex quadam fi-
de conſignata expeditori ad effectum faciendi ex-
peditionem ad fauorem ipſius Fidelis, quoniam
8 non eſt fides electionis, ſed tantùm approbationis
ſolita dari quibuſcumque in concurſu approbatis,
quæ multum differt ab electione magis idonei, nul-
lúmque ius tribuit ad rem, ad effectum, vt illius vi-
gore poſſet prætendi adiudicatio beneficij, cùm in
concurſu plures alij fuerunt approbati, vt poſt Garz.
tradit Maſſobr. *in praxi haben. concurſ. requiſ.* 5. *dub.*
22. *num.* 7. Imò dicta electio penitus excluditur ex
depoſitione eiuſdem expeditoris pro parte ipſius Fi-
delis inducti, deponentes duas literas patentes ſibi
conſignatas fuiſſe, vnam de ſimplici approbatione
ad fauorem Fidelis, & alteram de electione facta in
perſonam Valentini, vti de magis idoneo, vt in
eius ſummario *num.* 5. qui teſtis cum deponat de fa-
cto proprio plenè probat, Gabr. *de teſtibus concluſ.* 1. 9
num. 18. Rot. *deciſ.* 374. *num.* 3. *part.* 3. *recent.* & eò ma-
gis contra illum inducentem, *l. ſi quis teſtibus*, & ibi
DD. *de teſtibus*, Aymon. *conſ.* 188. *num.* 5. Rot. *deciſ.*
167. *num.* 18. *part.* 1. *recent.*

Quod corroboratur ex alia epiſtola dicti D. Epi-
ſcopi miſſa ad Dominum V. Gerentem eius fra-
trem, in qua expreſsè fatetur ſe elegiſſe dictum Va-
lentinum tanquam magis idoneum, vt in eius *ſum.
num.* 1. Cui epiſtolæ plenam eſſe adhibendam fi- 10
dem circa declarationem propriam literarum ante-
cedentium, Bart. *in l. ſiue poſſidens in* 2. *lectur. num.* 7.
C. de probat. Socin. *conſ.* 97. *num.* 22. *lib.* 4. Greg. *deciſ.*
116. *num.* 4. *&* 460. *num.* 13. Et propterea non ob-
ſtante dicta approbatione Fidelis potuit D. Epiſco-
pus eligere Valentinum, vti magis idoneum, cui per 11
huiuſmodi electionem fuit ius quæſitum ad rem,
cap. publicato, 58 *de elect.* Abb. *in cap. Bertoldus de re
iudic.* Pariſ. *de reſign. lib.* 2. *quaſt.* 23. *num.* 7. *&* 8. Go-
mez, *in regul. de non tollen. iur. quæſit. q.* 1. Rot *deciſ.* 6.
de elect. in Nou. Garz. *de benef.* 4. *part. cap.* 3. *num.* 32.
cum ſeqq.

Denique non releuant acclamationes in parti-
bus, aſſertio Cancellarij, & inuitatio Ordinarij ad
reſidentiam, mediante epiſtola eidem Fideli tranſ-
miſſa. Etenim acclamationes, tanquam nimis vagæ
nihil iuuant, atteſtatio Cancellarij continet fidem
dumtaxat relationis concurſus, non autem præele-
ctionem Ordinarij, & inuitatio ad reſidentiam, re-
cipit eaſdem reſponſiones ſupra relatas pro aliis
literis Eminentiſſimis Cardinalibus, & aliis Præla-
tis ſcriptis, ex quibus non probatur collatio, ſed ele-
ctio tanquam de magis idoneo: imo cùm ſint pro- 12
bationes extraiudiciales, & ſine citatione partis,
nullum faciunt probationis gradum, Caputaq. *de-
ciſ.* 281. *part.* 3. Rot. *in rec. deciſ.* 180. *num.* 6. *part.* 2.
Vnde cùm Fidelis nunquam fuerit electus, ſed tan- 13
tùm approbatus, non poteſt prætendere ex tali ap-
probatione ſibi fuiſſe aliquod ius quæſitum, ad effe-
ctum conſequendi adiudicationem beneficij ex ſu-
pra adductis, & conſequenter Epiſcopus potuit eli-
gere magis idoneum, Rebuff. *in tract. nominat. q.* 1.
num. 8. & *quaſt.* 19. *num.* 2. & *in tract. de repro bat. teſt.
num.* 89. non obſtantibus prædictis literis. Ex qui-
bus dixerunt DD. electionem nullo modo probari
poſſe ad fauorem Fidelis.

Et ita reſponſum vtraque parte informante.

Romana Domus.

Lunæ 10. Maij 1638.

ARGVMENTVM.

De duabus conformibus ratione lapidis in
muro domus de qua agitur, in ſignum &
recognitionem directi dominij appo-
nendi ad fauorem venerabilis Eccleſiæ
S. Iacobi Hiſpanorum latis; & à Rota
tanquam de re iudicata confirmatis.

Vide ſuprà *Deciſ.* 65.

SVMMARIVM.

1 *Sententia conformes habentes vim trium & rem facientes iudicatam vigore ſtatuti Vrbis, executionem etiam inter Eccleſiaſticos & loca pia merentur.*

2 *Appellatio à ſententia Rotali intra decem dies de iure requiritur.*

3 *Appellatio interpoſita à die habita notitia partibus ad audiendam ſententiam citatis non admittitur.*

4 *Tempus ad appellandum vtraque parte ad audiendam ſententiam citata, à momento quo fuit prolata ſententia currit.*

5 *Dominio directo in iudicio probato nec per Archiconfraternitatem controuerſo, non opus eſt libello nec aliquis ordo iudicialis ſeruandus.*

6 *Dominus directus vigore ciuilis poſſeſſionis omnia in re conceſſa facere poteſt, dummodo dominium vtile ſiue illius vſum non eiiciat vel impediat.*

7 *Sententia confirmata per ſecundam in iudicatum tranſactam, non poteſt amplius ex capite nullitatis impugnari.*

8 *Sententia ſecunda confirmatoria ſtatim claudit viam de nullitate contra primam dicendi.*

9 *Decretum Locumtenentis ab Adminiſtratoribus Eccleſia renunciatum an poſſit à Rota confirmari.*

10 *Solutiones Canonum per poſſeſſores domus ſupra 30. annos facta ad probandum dominium directum in vim præſcriptionis ſufficiunt.*

11 *Solutio laudemij directum dominium probat.*

12 *Confeſſio facta à poſſeſſore probat etiam contra cauſam ab eo habentem.*

13 *Coniectura & præſumptiones etiam ad probandum dominium admittuntur.*

14 *Domini intereſt fines prædij adéſque inuito vſufructuario tueri.*

15 *Solum ad meliorandum conceſſum nomen Emphyteuſis denotat, & ipſa domus emphyteutica manet.*

16 *Ædificium ſolo cedit.*

17 *Ædificium vnius & ſolum alterius naturaliter eſſe nequit.*

18 *Caſtrum in ſolo feudali ædificatum an ſit feudale.*

19 *Domum ſpectare debere pleno iure ad Confraternitatem ex eo quod ad hæredes extraneos ſit tranſitoria, nulla eſt conſequentia.*

20 *Deuolutio quando euenit culpa emphyteuta Dominus directus etiam omnia melioramenta acquirit.*

21 *Hæredes ex teſtamento & ab inteſtato quomodo in emphyteuſi ſuccedunt.*

DECISIO XCIII.

PROBATIS duabus conſormibus ad fauorem Venerabilis Ecceleſiæ Sancti Iacobi Hiſpanorum contra Venerabilem Archiconfraternitatem ſuffragij, quarum prima fuit coram Locumteneote Emineotiſſimi D.Cardinalis Vicarij de Vrbe, & altera coram R.P.D.meo Pirouano ſoper appoſitione lapidis in muro domus de qua agitur, in ſignum, & recognitionem directi dominij, fuit caoſa mihi commiſſa per appellationem, ſed non intra legitima tempora interpoſitam, & ideo vigore alterius commiſſionis exequutorialis poſtea ad inſtantiam dictæ Eccleſiæ S.Iacobi obtentæ, dubitaui, an conſtaret de re iudicata, quæ veniat exequenda, & fuit affirmatiuè reſolutum ex doplici capite.

Primò, quia dum ſententiæ ſunt conformes, 1
prout colligitur ex earum lectura, *ſummario Eccleſiæ S.Iacobi num.1.& 2.* & habent vim trium, rem
faciunt iudicatam vigore ſtatuti Vrbis *lib.1.c.180.*
ex cuius diſpoſitione executionem merentur etiam
inter Eceleſiaſticos & loca pia, Rot.*deciſ.452. in
princip.part.1.diuerſ.& deciſ.390. num.1. part.1. recent.*& inter impreſſ.per Fenſon. per ſtat.Vrbis, *deciſ.5.§.& ita in terminis dec.6.§.neque huic fundamento,& deciſ.69.§.nec vim facit*, apud eundem Burattum *deciſ.253.num.10.*

Secundò quia ſententia Rotalis prolata legitur
ſub die 3.Iulij *eodem ſumm.num.2.*& Procurator Archiconfraternitatis abſque eo quod Iudicem audiuiſſet, cedulam appellationis in officio Notarij exhibuit, ſub die 3.Auguſti *d.ſumm. num.3.* & ſic poſt
menſem, & nõ intra decem dies datos ad appellan- 2
dum, prout de iure reqoiritur, *cap.quoad conſtitutionem de re iudic.lib.6.cap.Romana, §.ſi verò, de appellat.auth.hodie, C.de appell.*Veſtr.*in prax.lib.7. cap 3. num.20.& 49.* Rot.*deciſ 396. num.1.* & coram Cauall.*deciſ.495. num.20.* & latios coram Buratto *deciſ.202.num.2.cum ſeqq* Nec prædicta appellatio ſu-
ſtineri poteſt tanquam interpoſita à die habitæ no- 3
titiæ, quoniam hoc non admittitur, quando prout
hic, partes fuerunt citatæ ad audiendam ſententiam,
Veſtr.*in prax.lib.7.cap 3.num.20.* tuoc enim tempus 4
ad appellandum currit à momento quo fuit prolata
ſeoteotia ex text.*in l.1.§.biduum, ff.quando appell.ſit, in cap.biduum 11. q. 6. in princ.* vtrobique verb. *ex die lata ſententia.*

Non obſtat quod ſententia, ſeu decretum Locumtenentis Eminentiſſ. D. Cardinalis Vicarij emanauerit abſqoe Monitorio, & propterea ſaluari non
poſſit à vitio nullitatis; nam vltra quod poſſet dici
pro parte Eccleſiæ, actum fuiſſe pro obtinenda li-
centia apponendi lapidem in ſignom dominij dire- 5
cti probati in illo iudicio, quod tunc, nec per Archiconfraternitatem controuertebatur, & ſic in
cauſa aſſociationis non erat opus libello, nec aliquis ordo Iudicialis ſeruandos, vt in puncto Alex.
*conſ.131.num.5.lib.4.*Signorol. *conſ.4.num.15.verſ.2.* inſurgit, Socin.*conſ.167.num.17.*vbi de magis communi teſtatur *lib.2.* Burſatt.*conſ.23.ad fin.*Negnſant. *de pignor.part.4. num. 24. ad fin.* Vnde benè potuerunt Adminiſtratores Eccleſiæ aſſociationem pete-
re, cùm Dominus directus habet ciuilem poſſeſſio- 6
nem, cuius vigore omnia ſibi bene viſa in re conceſſa facere poteſt, dummodo non eiiciat, vel impediat dominium vtile, ſiue illius vſum, Bart.*in l.2. num.3.verſ.ſi verò non vult expellere, C. de Iure Emphyt.*Socin.*in d.conſ.167. num.15.ad med.lib.2.* Becc. *conſ.118.num.25.*vbi de communi teſtatur.

In omnem eoentum licèt in hoc aliquis defectus conſiderari poſſet, tamen quia nunqoam id
fuit oppoſitom, non poteſt hodie amplius opponi.
Etenim ſenteotia nulla, parte non opponente con-
firmari poteſt, & poſtquam eſt confirmata per ſe- 7
cundam in iudicatum tranſactam, non poteſt amplios ex capite nullitatis impugnari, Gabr.*conſ.49. num.1.& 2 lib.1.*Mantic.*deciſ.301.num.1.* Rot. *deciſ. 474.num.4.& ſeq.& deciſ.510.num.1. & 2.part.1. recent.* etiam vbi res iudicata proueniret à duabus
cooformibus ex diſpoſitione ſtatuti, qnia ſecunda
ſententia confirmatoria ſtatim claudit viam dicen- 8
di de nollitate contra primã, Rot.*deciſ.7. de re iudic. in antiq.*Achill.*deciſ.5.de ſent.& re iudic.* Lancellot.
de

de attentatis cap.19.de purgat.attent.num.63. Add ad
Greg. X V. *deciſ.176.num 14.& 15. verſ. econtra ve-
rò*.Eadémque reſponſio adaptatur obiecto facto al-
terius nullitatis deſumptæ ex defectu mandati pro-
curæ comparentis pro Eccleſia Sancti Iacobi,coram
Locumtenente Eminentiſſimi D. Vicarij, quoniam
non ſubſiſtit quod fuerit de eo oppoſitum, & ideo
potuit quandocumque exhiberi; Rot.*deciſ.303. n.4.
par.1.recent.*

9 Nec obſtat quod adminiſtratores Eccleſiæ San-
cti Iacobi renunciauerint decreto Locumtenentis
Eminentiſſimi D. Vicarij, illudque propterea non
potuiſſe per R. P. D. meum Pirouanum confirma-
ri, quia Adminiſtratores non renunciarunt eidem
decreto,ſed tantùm appoſitioni lapidis in eius exe-
cutionem factæ, quam Rota reſoluerat fuiſſe at-
tentatam, vt patet ex lectura ipſius renunciationis
ſumm. Archiconfraternitatis n. 3.inhærendo *all'amo-
tione della lapide gia poſta*,ſtante *la deciſione della Sa-
cra Rota, che foſſe ſtata poſta,nullamente, & atten-
tata, e però renunciamo à tutti gli atti fatti per ſoſtene-
re la detta appoſitione di lapide.*

Prout nec ſubſiſtit quod ſententia R. P. D. mei
Pirouani declarauerit probari dominium ad alium
effectum quàm appoſitionis lapidis, nempe ad effe-
ctum deuolutionis, ſiquidem contrarium conuin-
citur ex eiuſdem ſententiæ lectura *ſumm.Archicon-
fraternitatis num.* 4. ibi enim diffinitur licere dictæ
Eccleſiæ apponere lapidem, ſiue inſignia in muro
anteriori dictæ domus, & poſtea ſubiungitur,*con-
ſtaréque ad eum effectum de proprietate, & directo
dominio domus*.Ex quibus verbis ſatis ſuperque con-
ſtat,dictam ſententiam fuiſſe expreſsè reſtrictam ad
ipſius effectum appoſitionis lapidis, non autem de-
uolutionis iuxta formam deciſionis.

Iuſtitia verò dictarum ſententiarum patet ex
pluribus rationibus optimè congeſtis in dicta deciſ.
cauſæ facta coram R. P. D. meo Pirouano ſub die
21. Iunij anni præteriti, vbi ſufficienter probatur
dominium directum Eccleſiæ Sancti Iacobi,ad effe-
ctum apponendi lapidem ſoper prædicta domo
10 cum inſignibus denotantibus dominium prædictum,
tam ex ſolutionibus Canonum ab anno 1529. vſ-
que ad annum 1611. factis per poſſeſſores domo-
rum, quæ quamuis eſſent ſuprà 10. annos tantùm,
ſufficerent tamen ad probandum dominium dire-
ctum in vim præſcriptionis. Alex.*conſ.4.num.15 vol.
1.conſ.8.num.2.vol.7.*Seraph.*deciſ.869. num.3.* Rot.
11 *deciſ.290.num.4.par.1.recent.*quàm ex ſolutione lau-
demij facta per Alexandrum Peanum mandatarium
Gubernatoris Vrbis, qui hanc domum emit ab
Antonio Pace ſutore de conſenſu eiuſdem Eccleſię
Sancti Iacobi de anno 1529. quod bene probat
dominium directum,Bart.*in l.fin num.2. C. de præd.
Decurion.lib.11.*Mantic.*de tacit.& ambig lib.22. tit.
3.num.16.*Rot.*deciſ.420.num.3 par.3. recent.* iuncta
reuelatione Franciſci de Peanis filij, & hæredis
Alexandri, facta penes Secretarium fabricæ San-
cti Petri in executionem motus proprij Pij V. qui
fatetur dictam domum per ipſum poſſeſſam eſſe de
dominio directo Eccleſiæ Sancti Iacobi Hiſpano-
rum, & ſoluere Iulios 16. & baiochos 4 cum di-
12 midio, quæ confeſſio tanquam facta à poſſeſſore
probat etiam contra habentem cauſam ab eo,Bald.
in addit.ad ſpeculat.tit.de locat. circa princ. Menoch.
conſ. 372. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 776. *num.* 1.*part.* 1.
diuerſ. & 249. *num.*4.*part.*1.*recent.*

Quibus accedit alia depoſitio vnius teſtis de
auditu Virginiæ poſſeditricis huius domus, quæ à
ſupradicto Franciſco de Peanis, & deinde ſuffra-
gium ab ipſa cauſa habet deponentis dictam do-
mum ſemper fuiſſe habitam de proprietate Eccle-
ſiæ S.Iacobi Hiſpanorum.Ex quibus omnibus ſatis
plenè probatur dominium ad effectum apponendi
lapidem, cùm in ſimilibus terminis admittantur 13
etiam præſumptiones,& coniecturæ, ex latè dedu-
ctis in dicta deciſione cauſæ,Rot. *deciſ.* 262. *n.*10.
vbi plures concordantes cumulat, & dixit *in Roma-
na Emphyteuſis 20. Martij 1616. coram Vbaldo.*
Quod autem potuerit Eccleſia S.Iacobi ſtantibus
prædictis apponere lapidem,tradit Amic. *tract. de
Iure emphyt. queſt. 8. num. 4. cum pluribus ſeqq.*
Et exinde nullum detrimentum infertur inueſtitis,
& eſt valde vtile Domino directo ex *text. in l.ſi
ita legatus 17.§.Dominus,ff.de vſu, & habit.*ibi, *in-* 14
*tereſt Domini fines fradij tueri,& propter hoc ei licere
cuſtodire ædes inuito vſufructuario*, Roſental.*de feud.
c.8.concluſ.31.num.9 &* 10.Bald.*in d.§.Dominus*,vbi
Adden.ex *l ſi vt certo 5.§.ſi de me petiſſes.*

Nec eſt verum quod probationes factæ pro par-
te Eccleſiæ,ac in deciſione cauſæ relatæ,concludant
dumtaxat ſolum ſuper quo eſt conſtructa domus
eſſe emphyteuticum,non autem ipſam domum;quia
cùm ſolum ipſum fuerit conceſſum ad melioran- 15
dum,vt ſignificat, & denotat nomen Emphyteuſis
Gloſſ.in verbo *emponemata in l.2 C de iur.emphyt.*
domus,& ipſa quoque emphyteutica remanſit, ædi- 16
ficium enim ſolo cedit,ex *l.adeo 7.§.cum in ſuo ſolo,
ff de acquir.rer.dom.*vbi Couar. *lib.3. commun cap.6.
num.7.*Garz.*de expenſ.cap.5.*Sarmient.*lib.1.ſelect.c.5.
& 6.*& naturaliter eſſe nequit ædificium vnius, & 17
ſolum alterius,Surd. *deciſ.78.num.13.verſ.quinto de-
terminari,lib.1.* Bald. *in l.1. num.7. de rer. diuiſ.* vbi 18
concludit quod ſi ædificetur Caſtrum in ſolo feu-
dali,erit & ipſum quoque feudale, & veniente caſu
deuolutionis poterit ædificans petere melioramen-
ta,non autem poterit Caſtrum vti quid diuerſum,
Surd.*deciſ.78. &* 14. cum pluribus ſeqq.*lib.*1. *num.*
10. Garz. *de expenſ. & melior. cap.* 12. *in fin.*& ita
ſentit Rot. *in dicta Romana Emphyteuſis coram
Vbaldo.*

Vnde non valet conſequentia,ex quo domus ſit 19
tranſitoria ad hæredes extraneos: ergo ſpectare de-
bet pleno Iure ad Confraternitatem; quia hoc in-
telligi debet reſpectu dominij vtilis,non autem di-
recti,quod eſt penes Eccleſiam S.Iacobi,Surd.*d.de-
ciſ.78. num.* 14. nec valet illatio melioramentorum
quæ finita Emphyteuſi redire non debeant ad Do-
minum directum, ſed ſint ipſius emphyteutæ, vel
eius hæredum; quia vltra quod quando deuolutio 20
cuenit culpa emphyteutæ,Dominus directus acqui-
rit etiam omnia melioramenta,vt probat Guidop.
*queſt.169.& 438.*Iaſ.*in l.2.num.30.& ſeq. C de iure
emphyt.* in præſenti caſu ſumus extra hanc diſputa-
tionem, cùm hodie non agatur de melioramentis,
ſed an domus ſit ſub proprietate, & directo domi-
nio Eccleſiæ.Neque prædicta conſideratio meliora-
mentorum eſt facienda in emphyteuſi perpetua de
ſui natura tranſitoria ad hæredes extraneos,cùm in
ea finis lineæ conſiderari minimè poſſit, & ſic
ſolum dumtaxat remanet Domino directo, me-
lioramenta verò ſunt hæredum emphyteutæ; na- 21
tura namque huiuſmodi emphyteuſis eſt, quod
in ea ſuccedant omnes hæredes ex teſtamento,
& ab inteſtatò proximiores agnati emphyteu-
tæ vſque ad decimum gradum, poſt quos ſuccedit
Dominus directus ad excluſionem fiſci, qui alias
ſuccederet in bonis vacantibus, *l. ſi vacantia lib.*
10. latè Bellamer. *conſ.* 23. *per tot.* Peregr. *de
iur. fiſc. lib.* 3. *tit.* 3. *num.* 28. Roſental. *de feud.
cap.5.*

Digitized by Google

cap.5. concluſ. 54. & 5.̣ & cap. 7. quæſt. vlt. num. 12. & 13.
Et ita conclusum vtraque parte informante.

Volaterrana Beneficij.

Vener. 14. Maij 1638.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo in beneficio non eſt concedendum, ſtante validitate & Iuſtitia ſententiæ ſubſequutæ ad fauorem alterius à Sede Apoſtolica prouiſi, à Iudice rite & rectè procedente latæ & in iudicatum tranſactæ.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſione anteriori per ſententiam ſubſequentem Iudicis ritè & rectè procedentis priuato manutentio non competit.*
2 *Iuſtificatio gratiæ habet executionem paratam.*
3 *Iudex immittens in poſſeſſionem alium etiam abſque alia expulſione priuat.*
4 *Productione tituli inualidi ſtante excluditur præſumptio melioris tituli ad probationem negatiuæ ſaltem excludendam.*
5 *Titulum habilem ad transferendam poſſeſſionem non probans beneficio regulæ de triennali gaudere non poteſt.*
6 *Sententia ob non interpoſitam appellationem intra legitima tempora in iudicatum tranſit.*
7 *Sententia in contumaciam lata appellationem à die habitæ notitiæ admittit.*
8 *Sententia poſt interpoſitam appellationem executa remanet attentata.*
9 *Appellatio in caſu vera contumacia currit à momento quo ſententia fuit prolata.*
10 *Contumax verus non auditur appellans.*
11 *Contumax verus vnde dignoſcitur.*
12 *Citatio domi facta, dimiſſa copia ſufficit, verâ contumacia partis exiſtente.*
13 *Citatio per curſorem executa in domicilio partis in actis electo æquipollet perſonali.*
14 *Mandatum de manutenendo non eſt concedendum niſi de nullitate & iniuſtitia ſententia in Iudicatum tranſacta conſtiterit.*

DECISIO XCIV.

DIXERVNT Domini Iohanni Tenaliæ non eſſe dandum mandatum de manutenendo ſuper beneficio de quo agitur, non obſtante eius anteriori poſſeſſione; Quia per ſubſequentem
1 ſententiam Iudicis ritè, & rectè procedentis, fuit
ipſe dicta poſſeſſione priuatus, iuxta diſpoſitionem
l.iuſtè poſſidet, ff de acquir poſſeſſ. Angel. *in l.clam poſſidere, § qui ad nundinas, num.2. in fin.* Rom. *num.3.*
Imol. *num.1.* Alex. *num.1. ff. de acquir. poſſeſſ.* Dec *conſ.*
103. num.1. Mohed. *deciſ. num.4. de reſtit. ſpoliat.* Rot.
deciſ. 141. num.5. & deciſ. 805. num.6. part.1. diuerſ.

Quod autem Iudex ritè & rectè proceſſerit, patet dum immiſſionem in poſſeſſionem dicti beneficij conceſſit Ludouico prouiſo Apoſtolico, quam ille aſſecutus fuit ſub die 30. Maij 1635. vt in eius
ſumm. num.5. præuia iuſtificatione gratiæ, quæ habet 2
executionem paratam, *c.ſi Capitulo*, vbi Gloſſ. *verb.*
exequatur, de conceſſ. præbend. lib.6. Satnien. *in tract.*
Breu. num.4. Mohed. *deciſ.13. vt lit pendent.* Rot. coram Martin. Andrea *deciſ.10. num.5.* & fuit dictum
in Pampilonen. Beneficij ſub die 2. Iunij 1636. & nouiſſimè *in vna Meleuitana erectionis beneficij ſub*
die 17. Ianuarij præteriti coram me. Iudex verò im-
mittens in poſſeſſionem priuat alium etiam abſque 3
alia expulſione, Angel. *in l.qui vniuerſas §. item*
cum Prætor. ff. de acquir. poſſeſſ. Abb. *in c.cum quibus*
num.10. de ſentent. & re Iudic. Seraph. *deciſ. 1355.*
num.1. Rot. *deciſ.525. num.3 & deciſ.557. num.5. part.*
recent.

Quæ quidem iuſtificatio ſatis clara apparet ex
deciſionibus datis de ordine Rotæ in cauſa factis
ſub diebus 13. Iunij 1634. 20. Nouembris eiuſdem
anni, & 7. Februarij 1637. coram R. D meo Pirouano, vbi ſufficienter probata remanent ea, quæ fuerunt in literis prouiſionis narrata, ſcilicet valor beneficij, Clericatus Ludouici, & præcipuè non ius
Tenaliæ in Canonicatu, tam ex teſtibus concludentibus ipſum nunquam poſſediſſe Canonicatum,
quàm ex diligentiis factis in Regiſtris publicis, &
ſecretis datariæ, ac ex fide, & atteſtatione Cancellarij, & tandem ex productione tituli inualidi ab eo-
dem Tenaglia facta, per quam excluditur præſum- 4
ptio melioris tituli ad probationem negatiuæ ſal-
tem excludendam, *cap. dudum, de decim.* Caſſad. *deciſ.3. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Put. *deciſ. 539.*
num.5. lib.3. Ægid. *deciſ. 393.* Seraphin. *deciſ. 1535.*
in fin.

Non obſtant ea quæ dicuntur de defectu iuriſdictionis, ex eo quod Tenalis tempore motæ litis
eſſet triennalis poſſeſſor; quoniam ex reſponſionibus datis in ſupradictis deciſionibus D. mei Pirouani probatum remanet, in hoc caſu non eſſe lo-
cum regulæ de triennali, cùm Tenaglia nunquam
probauerit titulum habilem ad transferendam poſ- 5
ſeſſionem, ita vt gaudere poſſit beneficio regulæ
de triennali litium extinctiuè ſuper beneficiis controuerſis, cuius diſpoſitioni ſine titulo locus eſſe
non poteſt, Satnen. *ſuper eadem reg. quæſt.26. n.14.*
Rebuff. *de pacif poſſeſſ. num.160.* Caſſad. *ſuper regul.*
deciſ.7. num.5. cum aliis latè, & eruditè congeſtis in
dd. deciſionibus, in quibus cùm ſigillatim, & exuberanter fuerit reſponſum omnibus oppoſitionibus per Tenagliam factis, rectè fuit conceſſa Ludouico immiſſio per ſententiam, quæ ob non inter-
poſitam appellationem intra legitima tempora 6
tranſiuit in iudicatum; prolata namque fuit ſub die
27. Aprilis, & appellatio legitur ſub die 9. Maij, &
ſic poſt decem dies.

Nec releuat, quod citatio cuius vigore fuit lata
ſententia pro Ludouico contra Tenaliam, fuerit
per diligentias, & propterea ſententia in iudicatum
tranſire non potuerit, cùm ab ea tanquam lata in
contumaciam licuerit appellare à die habitæ noti- 7
tiæ, *l.1. §. vltim. ff quando appellan. ſit, cap. biduum, §. ſi*
aduerſus abſentem 11. quæſt.6. Veſtr. *in praxi lib.7.*
cap.7. de appellat. num.51. circa med. verſ. quod ſi contra abſentem, imò attentata remanſerit vti executa 8
poſt interpoſitam appellationem, *l.1. & tot. tit. ff.*
nil. non. appell. penden. cap. non ſolum de appellat.
in 6. Veſtr. *in prax. lib.8. cap. 4. vt lit. pendent*
num. 1.

Quia concluſio procedit in contumace ficto, 9
non autem in contumace vero, prout fuit Tenaglia, tunc enim tempus ad appellandum currit à
momento, quo fuit prolata ſententia, text. eſt *in d.l.1.*
§. biduum

§.bidnum, ff. quando appellan. lit. & *in dict. cap. biduum 11.quæſt.6. in princip.* vtrobique verb. *ex die lata ſententia*, Veſtr. *in prax.dict.lib.7.cap.7.num.21.*
10 *in princ.* verus enim contumax non auditur appellans, *l.1.C.quor.appellat.non recip.l.ex conſenſu, §.vlt. ff. de appellat.* & vtrobique ſcribit Franc. *in c. ſæpè quæſt.11. & 12.de appellat.*

Cùm igitur Tenalia fuit ſemel perſonaliter ap-
11 prehenſus, ac in Iudicio pluries comparuerit acerrimèque cauſam diſputauerit, vt in dd.deciſionibus manifeſtè apparet, nulli dubiom eſt, quin ſit pro vero cootumaci reputandus, quo caſu ſufficit cita-
12 tio domi dimiſſa copia, Rot. *deciſ.1. de dol. & contum. in nou.* in puncto Put. *deciſ.271. per tot. lib.2.* quod eò magis venit dicendum in præſenti, vbi conſtat de diligentiis per Curſorem factis de inoe-
13 niendo perſonam Tenaliæ, & vlterins docetur de citatione executa in domicilio per ipſum in actis electo, vt *in ſum. Ludouici num.* 4. quain æquipollere perſonali dixit Rot. *in Romana Vinea ſub die 20. Decembris 1604. coram Illuſtriſſimo D. meo Decano.*

Ex quibus cùm conſtet de validitate & iuſtitia ſententiæ immiſſionis ad fauorem Ludouici latæ, ac in iudicatum tranſactæ, meritò reſolutum fuit Iohanni non eſſe dandum mandatum de manote-
14 uendo, pro cuius conceſſione ſtante re iudicata deberet conſtare de tali nullitate, & iniuſtitia dictæ ſententiæ, quæ nulla ratione ſiue colore velari poſſet, Felin. *in c. inter cæteras num.7. de ſeutent. & re iudic.* Franch. *in c. dilecto num.155. de appellat.* Rot. *deciſ.83. num.4. part.1 diuerſ.* & coram Caual. *deciſ.357.n.1.*

Et ſic deciſum vna tantùm parte informante.

Ariminen. Fideicommiſsi.

Vener. 21. Maij 1638.

De ſententia ex capite mixturæ Ægidianam excludentis reuocanda.

Vide ſuprà *Deciſ. 69.*

S V M M A R I V M.

1 *Citatio ad dicendum contra commiſſionem non præmiſſa, cùm non ſit de tribus relatis in reformatione Pauli V. non eſt attendenda.*
2 *Defectus citationis per reiterationem terminorum ſubſtantialium poſtea ſubſecutam ſuppletus cenſetur.*
3 *Mixtura ſententia reſultat dum in gradu appellationis alia ſententia Rotalis reuocatur.*
4 *Mixtura ſtante excluditur Ægidiana.*
5 *Appellatio competit tam Reo quàm Actori vt in iudiciis paritas ſeruetur.*
6 *Cauſa ſemel effecta appellabilis ſemper remanet talis.*
7 *Deciſio Putei de Ægidiana quomodo intelligenda.*
8 *Mixtura ſententia dicitur dum concedit reintegrationem ratione ſpolij Iudicialis.*
9 *Remedium reintegrationis eſt merè poſſeſſorium à quo appellatio non datur.*
10 *Reintegratio conceſſa ratione ſpolij Iudicialis quid includit.*
11 *Sententia in mero poſſeſſorio lata nullam debet habere connexionem aut dependentiam cum materia alterius iudicij.*
12 *Mixtura etſi cauſata accidentaliter, etiam in caſu quo cogeretur quis de iure ſuo docere ad effectum probandi ſpolium, non eſt admittenda.*
13 *Sententia ex quo fuerit lata per capita ſeparata vel quod Iudex proceſſerit vigore clauſula* quaoi & quas *iuſtificari non poteſt.*
14 *Sententia ex capite mixturæ infirmanda ratione indiuidualitatis corruit in totum.*
15 *Facultas procedendi prout in prima dum ea vti noluit Iudex non ſuffragatur.*

D E C I S I O   X C V.

RESOLVTVM fuit ſub die 1. Iulij anni præteriti non eſſe locum Ægidianæ ex capite nullitatis, mixturæ,& iniuſtitiæ ſententiæ Reuerendiſſimi D.mei Vrgellen.ex rationibus, & fundamentis in deciſione ſub dicta die extenſa relatis. Hodie cauſa repropoſita ſuper eiſdem reſponſum fuit in deciſis perſiſtendum fore, ex capite mixturæ duntaxat, quia nullitas ex defectu Iuriſdictionis ob non præmiſ-
ſam citationem ad dicendum contra commiſſio- 1
nem, antequam inciperetur diſputatio, nnn viſa fuit releuans, nec eſſe attendenda, cùm non ſit de tribus relatis in Reformatione S. m. Pauli V. ſufficit enim adfuiſſe citationem in quolibet actu Iu-
diciali, ac in omnem euentum per reiterationem 2
terminorum ſubſtantialium poſtea ſubſecutam cenſeretur ſuppletus defectus, & ſic ceſſat obiectum.

Quo verò ad mixturam hæſitari non poteſt,
quia ea reſultat ex lectura eiuſdem ſententiæ D. m. 3
Vrgellen. dum in gradu appellationis reuocat aliam ſententiam Rotalem R. P. D. mei Dunozet.
Hae igitur mixtura ſtante excluditur Ægidiana, 4
Verall. *deciſ.419.* Rot.apud Pacif. *de Salu.interdict. deciſ.144. num.6.* & *in Viterbien. ſpolij bonorum 23. Maij 1561. coram Rubeo,* Caual.*deciſ.505.* cum aliis relatis per Poſt. *de manuten.obſeru.8. num.76.& ſeq.*
Sicut ideo licuit Actori appellare, ita & Reo li- 5
cere debet, vt in Iudiciis paritas ſeruetur, *c. non licet*, & ibi Gloſſ. *de reg. Iur. in 6.* Rota *deciſ.32.
num.1. part. 1. recent.* cauſa namque ſemel effecta 6
appellabilis ſemper remanet talis, *l. non debet ff de reg. Iur.* Rot. *coram Illuſtriſſimo Domino meo Decano
deciſ.78. per tot.* nec aduerſatur deciſio Putei de 7
Ægidiana, quia in illa ſolùm firmatur eſſe locum Ægidianæ, quando prima ſententia reuocatur, non facta mentione nullitatis, & propterea non applicatur in præſenti.

Præterea conſtat de mixtura d. ſententiæ, ex quo 8
conceſſit reintegrationem ad fauorem d. Macronibus, ratione ſpolij Iudicialis. Nam licet remedium
reintegrationis ſit merè poſſeſſorium, à quo appel- 9
latio non datur, tamen quia in præſenti fuit rein-
tegratio conceſſa, ratione ſpolij Iudicialis, negari 10
non poteſt, qoin ſub determinatione eiuſdem contineatur etiam determinatio dominij eorundem de Macronibus, reſpectu bonorum, ſuper quibus fuit illis conceſſa reintegratio, & quæ antea poſſidebantur à Georginis mediante ſententia Rotali, & propterea mixtura excuſari nequit,
cùm ad effectum dicendi ſententiam latam eſſe in 11
mero poſſeſſorio requiratur, qood illud nullam habeat connexionem, aut dependentiam cum materia

Digitized by Google

alterius iudicij, vt declarat Angel. *in l. ſtipulat. l.* 1. *in princip.* ibique Roman. *num.* 1. *ff. de verb. oblig.* quos refert Contard. *de moment. poſſ. limit.* 1. *num.* 2.
12 Rot. *deciſ.* 323. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* etiamſi mixtura cauſata fuerit accidentaliter: quinimò in caſu quo aliquis ad effectum probandi ſpolium coactus fuerit docere de iure ſuo, Contard. *d. limit.* 2. *num.* 2. & §. 1. *n.* 6. Cagnol. *in l. heredem num.* 12. *de regul. iur.* Menoch. *de recuper. remed.* 1 *num.* 364.

13 Nec ſententia prædicta ſaluari poteſt, ex quo fuerit lata per capita ſeparata, Menoch. *de arbitr. caſ.* 93. *num.* 27. & *caſ.* 95. Rot *deciſ.* 57. *num.* 9. & *deciſ.* 205. *part.* 2. *diuerſ.* vel quod D. Vrgellen. potuit procedere tanquam in prima vigore clauſulæ, *quam, & quas*, Seraph *deciſ.* 693. *num.* 1. Quoniam non conſtat quod ſententia fuerit lata per capita ſeparata, imò ex eius lectura patet fuiſſe ſub vnica verborum
14 ſtructura conceptam, & ideo ratione indiuiduitatis corruit in totum, Gloſſ. *in l fin ff. de iuriſdict. omn. iudic.* vbi Bart & alij Iaſ *in l.* 1. §. *ſi ſtipulanti col* 2 *ff. de verb. obligat.* optimè Put *deciſ.* 315 *num.* 2. *lib.* 1 Facul-
15 tas autem Domini Vrgellen procedendi, provt in prima, non ſuffragatur, dum ea vti voluit, ſiquidem pronunciauit in gradu appellationis reuocando ſententiam R.P.D. mei Dunozet. & ſic non provt in prima, ſed provt in ſecunda proceſſit.

Ex quibus dixerunt Domini perſiſtendum eſſe in deciſis ratione mixturæ, & quod de inſtitia vltimæ ſententiæ particulariter videatur; vtraqoe parte informante, &c.

Hiſpalen. Iuris nominandi.

Vener. 21. Maij 1638.

ARGVMENTVM.

Sacriſtæ, Organiſtæ, aliique ſeruitores à Beneficiatis quibus ius eſt quæſitum nominati, ad eorundem nutum etiam ſine cauſa poſſunt amoueri.

SVMMARIVM.

1 *Officia Sacriſta Organiſta &c. non ſunt beneficia in titulum collata ſed ad beneplacitum data perſonis tanquam ſimplicibus operariis à Domina conductis & receptis.*
2 *Ad officium Sacriſta Organiſta & ſimilia etiam Clerici coniugati ac merè laici admittuntur.*
3 *Perſonis ad nutum amouibilibus nullum ad rem ius acquiritur.*
4 *Officia ſeruitoria niſi poſſent ad libitum reuocari eorum Clerici coniugati aut merè laici non eſſent capaces.*
5 *Verbum* ad nutum *quid ſignificat.*
6 *Verbum* voluntas *non regulatam ſed liberam voluntatem importat.*
7 *Poſſeſſio precaria cùm concedatur quamdiu concedenti placuerit, ad eius etiam beneplacitum poteſt reuocari.*
8 *Beneficiati vtentes iure ſuo nemini iniuriam faciunt, nec de aliquo ſeruitores ab officio remoti conqueri poſſunt.*
9 *Beneplacitum non eſt quando Dominus Iure ſuo vti non poteſt.*
10 *Poteſtatem habens conferendi officia eadem abſque præiudicio tertii tollere poteſt.*
11 *Remoti ab officio cùm eis remedia poſſeſſoria contra Beneficiatos non competant reſtitutionem petere non poſſunt.*
12 *Beneficiati in in quibus caſibus ſeruitores ab officio ſine cauſa remouere dicuntur.*
13 *Remotus ſtante malitia poteſt Superiorem adire vt eum reſtituat.*
14 *Malitiis non eſt indulgendum.*
15 *Malitiis poſſeſſoriis remediis ſuccurritur.*
16 *Ius ſuum alicui detrahi non eſt licitum.*
17 *Arbitrium quod habent Beneficiati circa reuocationem ita regulandum eſt vt auctoritati eorum & indemnitati ſeruientium conſulatur.*
18 *Malitia ſeu præſumptio odii circa ſeruitores qua ratione à Beneficiatis excluditur.*
19 *Ad excludendam malitiam ſufficit qualibet cauſa licet beſtialis.*

DECISIO XCVI.

Postqvam reſolutum fuit coram Seraph. Ius nominandi Sacriſtas, & Organiſtas, & alios ſimiles ſeruitores ſpectare ad beneficiatos Hiſpalen. vt inter eius impreſſ. *deciſ.* 612. 639. & 645. Hodie quæſitum fuit coram me, an Sacriſtæ & Organiſtæ aliique ſeruitores à Beneficiatis nominati, ſint amouibiles ad notum etiam ſine cauſa, & Domini affirmatioe reſponderunt.

Quia huiuſmodi officia non ſunt tanquam benefi- 1
cia collata in titulum, ſed ad beneplacitum data perſonis conductis ad certum opus, ſeu ſeruitium præſtandum, ad inſtar ſimplicis operarij, ſeu ſeruitoris in priuata domo à Domino recepti, iuxta *deciſ.* 50. *n.* 1. *verſ. tum quia eidem, de conceſſ. præb. in antiq.* vt patet ex conſtitutione Synodali data in ſummario *n.* 2. vbi ſimpliciter Clerici coniugati, ac etiam merè Laici admittuntur ad huiuſmodi officia ſeruitoria, ac ex teſtibus *d ſum n.* 1. deponentibus nomi-
nationes quas faciunt dicti Beneficiati de huiuſ- 2
modi perſonis eſſe voluntarias, & perſonas nominatas eſſe amouibiles, quibus propterea nullum Ius
acquiritur, Seraph. *deciſ.* 1012. *n.* 1. *verſ. præterea,* aliàs 3
enim Clerici coniugati vel merè laici non eſſent
capaces, *c. cum adeò de reſcript. c. ex literis de tranſact.* 4
65. Pariſ. *de reſignat. lib.* 4. *q.* 2. *n.* 2. Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 2. *n.* 60. Et ita poſſunt ad libitum reuocari, id
enim importat verbum *ad nutum* Felin. *in c. per* 5
tuas de Maiorit. & obed. n. 3. *ad fin.* Mandoſ. *reg.* 34. *q.* 11. quod pro voluntate accipitur; verbum autem
voluntas non regulatam, ſed liberam voluntatem 6
importat, idem Felin. *in c.* 1. *de conſtit. n.* 51. Menoch. *de arbitr. lib.* 1 *q.* 7. *num.* 2. Garz. *de benef.* 1. *part. c.* 2. *n.* 85. & 86.

Præterea poſſeſſio huiuſmodi ſeruitorum eſt pre- 7
caria, cùm concedatur ad vtendum tamdiu quamdiu concedens patitur, & ſic ad eius beneplacitum poteſt reuocari, *l.* 1 *ff. de precar.* §. *fin. eodem tit.* Dec. *conſ.* 161. Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 9. Vnde
Beneficiati dum in remotione vtuntur Iure ſuo, ne- 8
mini iniuriam faciunt, nec ſeruitores poſſunt de aliquo conqueri, *c. cum Eccleſia Voliterrana* 31. *de elect.* vbi Gloſ *verbo Iniuriam*, & *l. iniuriarum* 13. §. 1. *ff de iniur. l. nullus ff. de reg. Iur.* Io. Andr. *in c. cum ſingula* 32. *n.* 1. *de præbend. in* 6. & ibi Gemin. *n.* 11. Abb. *in c. ad noſtram n.* 26. *de confirmat. vtil. vel inutil.* Rot. *deciſ.* 1. *de reſtit. ſpoliat.* in antiquis, & *deciſ.* 6. *eodem tit.* in
nouis; aliàs autem non eſſet beneplacitum *c. ſi gratio-* 9
sè de reſcript. lib. 6. Gutier. loquens in Capellan. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 11. *num.* 20. & 21.

Etenim

10 Etenim qui habet poteſtatem officia conferen-
di, poteſt tollere; & dare officia ad beneplacitum
abſque quod præiudicet tertio, *l. Iudicium ſoluitur,*
ff. de Iudic. l. quiſquis, C. ſi cert. pet. vbi Bald. poſt
Cin. dixit, quod quantum ad ſuperiorem conce-
dentem officium eſt arbitrarium, *text. in d. cap. ſi*
gratioſè de reſcript. in 6. Gloſſ. *in Clem.* 2. *verb. electiõ.*
eodem tit. & Gloſſ. celebris *in l. Iuriſperitos* 30. *in*
princip. ff. de excuſat. Tutor. ibi; *Cum honor delatus in-*
fra certum tempus. Maſtrill. *de magiſtr dict. lib.* 1. *c.* 27.
11 *num.* 2 *&* 3. & ideo ſeruitores prædicti remoti non
poſſunt petere reſtitutionem, cùm eis non compe-
tant remedia poſſeſſoria contra Beneficiatos amo-
uentes in cauſa, provt in beneficiis manoalibus
tradunt Goffred. Botr. Imol. & Dominic. *in c. ex*
parte de reſcript. quos refert, & ſeqiotur Felin.
num. 4. ex eo quia non poſſident vt dicitor de co-
lono *l.* 1. *ff dici autem, l. fin ff de vi, & vi armat.* Garz.
de benef. 1 *part. cap.* 2. *num.* 87. Lar. *de Capellan. lib.* 2.
cap 6. *num* 10. *&* 21. Nec iuuantur regulis *de annal.*
& triennal. Pariſ. *de reſign. lib.* 11. *quæſt.* 3. *num.* 84.
& 85. Reboff. *de pacif poſſeſſ. limit.* 7. *n.* 329. Gonzal.
in d. reg. 8. *gl.* 5. §. 6. *n.* 16. Mohed. *dec.* 10. alias 169.
12 Prædictam tamen reuocationem poſſe fieri ſine
cauſa per Beneficiatos dixerunt Domini, dummo-
do abſit malitia iuxta opinionem quam Rota ſeruat
in beneficiis manualibus ex Cardinal. *in Clem.* 1.
§. *præmiſſa num.* 4 *ad fin. verſ. ex eo de ſupplen. neglig.*
Prælat. Selua *de benef.* 8. *part. quæſt.* 68. *in fin.* Azor.
moral. 2. *part. lib.* 3 *cap.* 26. *quæſt.* 15. vel deficiat malos
animus, vt loquitur Rodriguez *de regular. tom.* 1.
quæſt 34. *art.* 9. *in princ.* ſiue, dummodo non ſubſit
præſumptio alicuius odij, ſeu cauſæ irrogantis in-
famiam, Botr. Imol. *in dict. Clem.* 1. *num.* 4. Franc. *in*
c. cum ſing n. 2. *de præbend. in* 6. Rot *deciſ.* 778 *part.* 1.
diuerſ. & coram Caualler. *deciſ.* 72. *n.* 5 & fuit dictum
in vna Burgen. amotionis Capella 11. *Decembris* 1551.
coram Blanchetto, Garz. *ſupra dict. c.* 2. *n.* 88. Gratian.
13 *diſcept.* 167. *n* 22. *&* 27. nam remotus ſtante malitia
poterit ſuperiorem adire vt eum reſtituat, Rebuff.
tract. de nominat. quæſt. 9. *num.* 25. Petr. Greg. *de*
14 *benef. cap.* 11. *num.* 12. quia malitijs non eſt indul-
gendum *ex l. in fundo, ff. de rei vendic.* ibi: *neque*
malitijs indulgendum eſt, ſi tectorium putà quod in-
duxerit, picturaſque corradere velis, nihil laturus niſi vt
15 *officias* & ex eo caſu ſuccurritur remediis poſſeſſoriis
ex tenore de reſtit. ſpoliat. Capyc. *deciſ.* 121. *num.* 26.
Maſtrill. *dict lib.* 1. *cap.* 27. *num.* 33.
16 Sed in hoc cautè procedendum eſt, ſiquidem
cùm non ſit licitum ius ſuom cuique detrahi §. *ſed*
& maior. inſtit. de his qui ſunt ſui, vel alieni Iuris,
non eſt ſic faciliter auferenda Beneficiatis facultas
amouendi, ſed ità demum ſi malitioſè ſe gerant &
præiudiciom inferant loco, & officio, cui perſo-
næ prædictæ deſeruiunt, quia arbitrium quod ha-
17 bent prædicti Beneficiati circa reuocationem re-
gulandum eſt, itavt conſulatur eorum auctoritati, &
indemnitati ſeruientium, qui licet poſſint remoue-
ri ſine caoſa, non tamen cum malitia, id eſt cum
præiudicio loci, & officij, ad quod fuerunt electi,
& conducti cum certa mercede precario nomine,
ex ſupradictis, & ex Io. Andr. *dict. capit. cum in*
ſingula num. 1. *de præbend. in* 6. Gonzal. *in dicta*
reg. 8. *gloſ.* 5. §. 6. *num.* 47.
Quæ quidem malitia ſeu præſumptio odij ex-
cludetur, ſi Beneficiati officia prædicta contulerint,
& conceſſerint conſanguineo, ad quem præſu-
18 muntur habere affectionem, Simon de Præt. *de*
interpret. vltim. volunt. interpret. 2. *dubit.* 2. *ſolut.*
3. *num.* 1. vel Amico, Bart. *in l. cum acutiſſimè*
num. 22. *&* 214. *C. de fideicom.* Lambert. *de Iure*
lib. 1. *quæſt.* 9. *in princ. art.* 2. *num.* 18. quinimo
etiam ſi iuſtis vel iniuſtis rationibus (ſine callidi-
tate tamen, & malitia) moti fuerint Beneficiati ad
remouendum, cùm ad excludendam malitiam ſuffi- 19
ciat quælibet cauſa licet beſtialis, vt in terminis
Capellaniarum tradit latè Lar. *de Capell. libr.* 2.
c. 6. *n.* 23. *cum ſeqq. ex leg. igitur ff. de liberal. cauſ.*
Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Corduben. Decimarum de Lucena.

Vener. 29. Maij 1638.

A R G V M E N T V M.

De priuilegiis exemptionis à ſolutione de-
cimarum per Romanos Pontifices Ve-
nerabili Societati IESV conceſſis: An
dicta priuilegia contra immemorabilem
poſſeſſionem vnà cum fama priuilegij
in iure decimandi allegantem ſuffra-
gentur?

S V M M A R I V M.

1 *Referuntur priuilegia variorum Pontificum Societati I E S V pro exemptione à ſolutione decimarum conceſſa.*
2 *Societas IESV habet exemptionem non decimandi etiam aduerſus immemorabilem cum fama priuilegij habentem.*
3 *Verba* quibuſvis *&* quæcunque *in priuilegiis tanquam vniuerſalia appoſita omnia comprehendunt.*
4 *Verba* quibuſvis *&* quæcunque *habent vim ſpecialis expreſſionis etiam in caſibus vbi nominatio ſpecifica requiritur.*
5 *Dictio* etiam *ſtans augmentatiuè & ampliatiuè caſum magis dubitabilem exprimit.*
6 *In priuilegiis tenor inprimis eſt ponderandus & inſpiciendus.*
7 *Verba vniuerſalia ſunt propriè provt ſonant intelligenda.*
8 *Interpretatio omnis reſtrictiua à verbis vniuerſalibus abhorret.*
9 *Verba clara propriam ſignificationem in priuilegiis non mutant.*
10 *Verba clara etiam in præiudicium tertij cui Summus Pontifex præiudicare potuit & voluit extenduntur.*
11 *Papa præſumitur habere ſcientiam eorum ad quos ius decimandi de iure communi ſpectat.*
12 *Iuri commun ob præſumptam ignorantiam Pontificis non cenſetur per ſecundum priuilegium derogatum, niſi de illo ſpecialis mentio fiat.*
13 *Decimarum antiquarum non eſt facienda mentio in priuilegio exemptionis etiam Papa ſciente tale priuilegium fieri in præiudicium tertij.*
14 *Verba* aut alias *poſita poſt mentionem Iuris communis niſi in Iure ſpeciali verificari non poſſunt.*
15 *Ius commune cenſetur derogatum Ius ſpeciale ſuper exactione decimarum habenti.*
16 *Papam poſſe eximere Societatem à quibuſcunque decimis etiam ad fauorem Imperatorum Regum & Ducum impoſitis nefas eſt dubitare.*

17 *Epiſcopi & alij Prælati inferiores ante Concilium Lateranenſe laicis decimas in feudum concedebant.*

18 *Titulum infeudationis allegans priuilegio venerabilis Societatis non eſt ligatus.*

19 *Laicus decimarum incapax, quibus titulis illas poteſt habere.*

20 *Decima ex priuilegio laicis conceſſa derogata cenſentur, etiam nulla in ſpecialibus priuilegiis de iis mentione exiſtente.*

21 *Allegans immemorabilem debet allegare meliorem titulum de mundo non titulum ex priuilegio.*

22 *Facultas infeudandi Epiſcopis conceſſa quo tempore fuerit derogata.*

23 *Allegatio infeudationis circa decimas prætenſas quomodo excluditur.*

24 *Reſtringens ſe ad titulum immemorabilis cum fama priuilegij, titulum infeudationis præſumitur excludere.*

25 *Decimæ vigore immemorabilis cum fama priuilegij & decimæ iure feudi à laicis obtentæ quomodo differunt.*

26 *Priuilegio ex titulo oneroſo ratione recuperationis terrarum à Mauris facta non eſt veriſimile Papam velle derogare.*

27 *Priuilegium ex cauſa oneroſa conceſſum an cenſeatur derogatum non facta de eo in ſecundo mentione, docent authores qui referuntur.*

28 *Reſtringens ſe ad immemorabilem cum fama priuilegij non poteſt ſe fundare in titulo oneroſo.*

29 *Renunciatio facta per Prouincialem priuilegiis Societatis ad fauorem alterius non valet, maximè conditione appoſita non adimpleta.*

30 *Religionis auctoritas penes Generalem reſidet.*

31 *Prouincialis ſimplicitas vniuerſæ Religioni præiudicium inferre non debet.*

32 *Priuilegiorum moderationes per Leonem XI. & alios facta ad fauorem Eccleſiaſticorum emanarunt, nec ad laicos extenduntur.*

DECISIO XCVII.

PRo confirmatione ſententiæ Rotalis reſponderunt Domini, attenta eius validitate, contra quam nihil eſt quod obiici poſſit; & Iuſtitia clarè patet ex deciſionibus in hac cauſa factis coram Illuſtriſſimo D. meo Decano, in quibus firmatur, priuilegia per Romanos Pontifices Paulum III. Pium IV. & Gregor. XIII. Venerabili Soc. IESV conceſſa pro exemptione à ſolutione decimarum, vtpote ampliſſimis derogationum clauſulis concepta, ſuffragari aduerſus immemorabilem poſſeſſionem, quam vnà cum fama priuilegij habet in Iure decimandi pro ſe Excellentiſſimus D. Dux de Cardona.

1 Primò Paulus III. de anno 1549. conceſſit huiuſmodi exemptionem Societati IESV, verbis ampliſſimis & clauſulis prægnantibus, à ſolutione quarumcunque decimarum prædialium, perſonalium, ac etiam Papalium, cum clauſula generali derogatoria, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus, ac iuramento confirmatione Apoſtolica roboratis, ſtatutis, vel conſuetudinibus, Guttier. *conſ.5.n.2.*

Secundò Pius IV. confirmans, ſeu approbans, vel de nouo concedens, quatenus opus ſit prædictam exemptionem à ſolutione decimarum, & quarumcunque impoſitionum pro potiori cautela, vniuerſam Societatem IESV, omniaque & ſingula illius Domus probationis, & Collegia vbilibet exiſtentia præſentia, & futura, eorúmque perſonas, fructus, redditus, ac prouentus, etiam bonorum Eccleſiaſticorum ſecularium & regularium quorumcunque illis pro tempore vnitorum, aliaſque res, & bona quæcunque exemit, à quibuſcunque decimis etiam Papalibus, prædialibus, perſonalibus, quartis mediantibus, & aliis fructuum partibus, ſubſidiis etiam charitatiuis, & aliis ordinariis oneribus, etiam pro expeditione contra Infideles, defenſione Patriæ, & alias quomodolibet ad inſtantiam quoque Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum pro tempore impoſitis, quamvis in illarum impoſitione caueatur, quòd nulla prorſus exemptio cuiuſcunque aduerſus illas ſuffragetur, cum clauſulis, quod de obreptione, ſubreptione, aut nullitatis vitio, ſeu defectu intentionis, quovis prætextu, quæſito colore impugnari non poſſent, cum clauſula ſublata, & de Iure quæſito non tollendo.

Tertiò fel. record. Gregor. XIII. prædicta priuilegia confirmauit, & *c. nuper de decim.* derogauit, cui vſque tunc derogatum non fuerat prout requirebatur, attento quod *in d.c. nuper*, extet conſtitutio concilians, Rebuff. *de decim. q.14.n.56.* Rot. *deciſ.121. & 123. part.1. diuerſ.*

Ex quibus priuilegiis ſæpius à Rota Canonizatis 2
conſtat prædictam Societatem habere exemptionem non decimandi, etiam aduerſus habentem immemorabilem cum fama priuilegij; id enim important illa verba, *quibuſuis, & quæcunque*, quæ 3
tanquam vniuerſalia omnia comprehendunt, *l. omnes, C. ſine cenſ. vel reliq. l.1. §. quod autem de vi, & vi armat.* Socin. *conſ.297. num.5. vol.1.* & habent vim 4
ſpecialis expreſſionis etiam in caſibus vbi nominatio ſpecifica requiritur, Curt. Sen. *conſ.49.* Crauett. *conſ.294. & 297.* Siluan. *conſ.66. num.13. & 14. lib.2.* Guttier. *dict. conſ.5. num.3. cum ſeqq.* ponderatis illis verbis ibi, *etiamſi decimæ ſint Papales*; quæ dictio *etiam* ſtat augmentatiuè, & ampliatiuè *l.3. C de teſtibus*, Gemin. *conſ.125. num.10.* & exprimit caſum 5
magis dubitabilem, *l. etiam, ff. de verb. ſignif.* Surd. *conſ.445. num.28.* Seraph. *deciſ.530. num.6.* & cum tenor priuilegiorum in primis ponderandus, & inſpiciendus ſit, *c. recipimus, c. porrò de priuileg.* verba 6
vniuerſalia ſunt propriè prout ſonant intelligenda, 7
vt notat Angel. in puncto *de priuileg. exemptionis in l. fin. verſ.3. quæritur, ff. de conſtit. Princip.* quem ſequitur Dec. alios allegans *conſ.113. num.6.* vnde ab illis abhorret omnis interpretatio reſtrictiua, Bald. 8
conſ.271. col.2. vol.1. Quia verba clara non mutant 9
propriam ſignificationem in priuilegiis *c. ad audientiam*, vbi Abb. *num.2. de decim.* Rebuff. *de benef. part.1. tit. de decimis priuileg. & præſcript. num.8.* ſed extenduntur quoque in præiudicium tertij, *c. quamuis de reſcript. lib.6.* cui Summus Pontifex præiudicare potuit, & voluit, Dec. *dict.113. n.7.* Rebuff. *de decimis quæſt.13. num. final.* vt patet ex clauſulis derogatoriis, præſertim regulæ *de Iure quæſito non tollendo.* 10

Vnde licèt aliàs Rota ſenſerit, quod ſimilia priuilegia præiudicarent tantùm illis ad quos ſpectat ius decimandi de Iure communi, cuius Papam ſcien- 11
tiam habere præſumitur, Caſſad. *deciſ.1. de priuileg. num.1.* non autem illis, quibus tale Ius competit ex priuilegio, vel ex alio particulari titulo. Et ratio 12
eſt, quia prædicto Iuri nunquam cenſetur derogatum per ſecundum priuilegium, niſi facta de illo ſpeciali

ſpeciali mentione propter præſumptam ignoran-
tiam Pontificis, *l. decurioribus C. de ſilentiar.lib.*12.
Mareſ.*alleg.*28.*num.*9.nouiſſimè Caſtil.*de tertiis reg.
c.*26.*tom* 7.*n.*29.

Attamen re poſtea maturius perpenſa, & inter
Dominos diſcuſſa, illis viſum fuit contrarium, re-
cedendo à deciſionibus relatis in deciſione hu-
ius cauſæ ſub diebus 27. Februarij 1636. & 20.
Ian.1637.§.*tamen*,& ab aliis relat.per Caſtill. *ſuprà
num.*40.& meritò. Quia cùm ſimus in decimis an-
13 tiquis non eſt facienda mentio in Priuilegio exem-
ptionis, ex eo quod Papa ſciebat, vel cogitabat
has decimas ab aliquo percipi, & ſic quod præ-
iudicabat iis quibus de Iure communi, vel aliàs
debebantur, Verall. *deciſ.*263. *lib.*1. *in manuſcript.*
vbi allegat Caſſad.*in d.deciſ.*1.*num.*2. *de priuileg.* &
14 ideo cùm illa verba, *aut alias*, poſita ſint poſt men-
tionem Iuris communis, verificari non poſſunt in
alio, quam in Iure ſpeciali, *l.Ius ſingulare*, vbi An-
ton.Fabr.*ff.de ll.gloſſ.in Clem.*1.*verb debit de decim.*&
propterea concludunt cum Caſſadoro Interpretes,
15 quod cenſeatur derogatum habenti ius ſpeciale ſu-
per exactione decimarum, cùm id potuerit Papa
cogitare, Abb.*in c.dudum de priuileg. num.*1. Inno-
cent.*num* 4. Io.Andr.*num.* 5. Anchar. *num.*3. Butr.
*num.*6. Rot.*deciſ.*48.*num.*1.& 2.*part.*1.& *deciſ.*614.
num. 3.*part.*2. *recent.* vbi firmatur, quod quamvis
non fuerit facta mentio, quod decimæ de Iure ſpe-
ciali poterant ſpectare ad aliquem, ſiue ex priuile-
gio, donatione vel præſumptione, cenſeatur nihi-
lominus derogatum:& ratio eſt, quia cùm ſimus in
materia de ſui natura præiudiciali, iuxta *deciſ.* 1.
16 *Caſſad.de priuileg.* & Papa conceſſerit exemptionem
à quibuſcumque decimis etiam impoſitis ad fauo-
rem Imperatorum, Regum, & Ducum, ad quos
ſpectare poſſunt de Iure ſpeciali, certum eſt quod
cogitauit de laicis,præſertim derogando priuilegiis
Vniuerſitatum, & quibuſcumque conſuetudinibus,
indeque apparet voluiſſe eximere Societatem à præ-
dictis: quod verò potuerit nefas eſt dubitare, Cra-
uett. *conſ.*206.*n.*4 *&* 241.*n.*5.*verſ.*2. cum alleg.*in d.
deciſ.Illuſtriſſimi D mei Decani.*

Nec obſtat,quod Excellentiſſimus D.Dux habeat
immemorabilē pro ſe cū fama priuilegij,& ita poſſit
allegare in feudationem ante Concilium Lateranen-
ſe ſub Alexand.III.de anno 1179.de quo tempore
Laici erant capaces,ex quo Epiſcopi, & alij Prælati
17 inferiores poterant eis decimas in feudum conce-
dere, *c.cum Apoſtolica de his quæ fiunt à Prælat* Ho-
ſtienſ *in ſumma tit.de decim.*§.30.*quæritur circa fin.c.*1.
Epiſcopum, vel Abbatem in vſibus feudalibus,Co-
uar.*lib.*1.*var.c.*17.*num.*5.Guttier *lib.*1 *pract.q.*15 *per
tot.præcipuè n.*4. Aragon.22.*q.*87.*art.*1. & propterea
18 allegando titulum infeudationis non fuerit liga-
gatus priuilegio Venerabilis Societatis, ex doctrina
Io.Andr.*in c.nuper num.*4.*de decim.* vbi Butr.*num.*5.
Anchar. *num.*8. Rot. *d.deciſ.* 48. *num.*9. *part.* 1.
recent.

19 Quia cùm D. Dux ſit laicus,& conſequenter in-
capax decimarum, *c.cauſam de præſcript.c de rer.per-
mut.*Rebuff *in tract.de decimis quæſt.*10.*n.*17.Monet.
*eodem tract.c.*5.*q.*3.*n.*57.ex Theolog.Diu.Thom.22.
*q.*87.*art.*1.Azor.*moral.p.*1.*lib.*7.*c.*34 *q.*7. ſolùm po-
teſt illas habere, vel ex priuilegio, *c.ex parte il* 1.*de
decim c.à nobis c.*2.*§ ſtatuimus eodem tit.in* 6.Guttier.
*lib.*1.*pract q.*14 *num.*1. *&* 2. Monet.*de decimis d.c.*5.
*q.*2.*num* 83.Balboa *in d c.cauſam de præſcript.num.* 30.
vel ex Immemorabili cum fama priuilegij, Rip.*in
c.*2.*colum.fin.de iud* Idem Monet *d.c.*5.*q.*506.*n* 118.*&
q.*3.*n.*74.*verſ.puto tamen*, Rot. *d.deciſ.*215.*p.*2.*diuerſ.*
vel ex Infeudatione ante Concilium Lateranenſe
aut alio æquipollenti titulo,Rebuff.*q.*3.*num.*66.*cum
ſeqq.* De priuilegio non conſtat, & quatenus de eo
conſtaret cenſeretur illi derogatum, etſi in priuile- 20
giis Venerabilis Societatis illius nulla fuiſſet facta
mentio, vt ſupra adduct.*in* §. *attamen n.*7.

Immemorabilis verò cum fama priuilegij licèt
conſtet ex teſtibus pro parte dicti D. Ducis exami-
natis, non tamen ſuffragatur; quoniam allegando 21
immemorabilem non dicitur allegare meliorem ti-
tulum de mundo, ſed titulum ex priuilegio, de quo
extat fama, cuique clarè derogatum fuit per
Pontificem,qui ſciebat has decimas antiquas de Iu-
re communi vel ſpeciali ad aliquem ſpectare, Caſ-
ſad.*d.deciſ.*1.*de priuileg.* cum aliis ſupra allegatis.

Nec ex d. Immemorabili cum fama priuilegij in-
ferri poteſt ad infeudationem prætenſam per.D.
Ducem,ſuper qua olim, & hodie eius informantes
inſiſtebant, quia vltra quod huiuſmodi Infeudatio
in hoc caſu videtur impoſſibilis,ex quo facultas in- 22
feudandi conceſſa Epiſcopis ſiue fuerit prohibita
per Concilium Lateranenſe ſub Alex. III. de anno
1179. ſiue ſecundum alios ſub Vrbano II de
anno 1088.vt notat Balboa *lib.*2.*decretal.in d. c.cau-
ſam* 7.*de præſcript.num.*14.15. *&* 16.*cum ſeqq.* Ciac-
con. *de Vit.Pontif. pagin.*430.& 566.& de vtroque
tempore conſtat, Cordubam, & Lucenam de cuius
decimis agitur,fuiſſe in poteſtate Maurorum,à quo-
rum manibus fuerunt recuperatæ de anno 1240.
vt teſtantur Hiſtorici, & præcipuè Marian. *de reb.
Hiſpan.lib* 13. *c.*1.& Stephan.de Gariba *lib.*13.*c.*2.
& ſic ad minus per 60. annos poſt infeudandi pro- 23
hibitionem, ceſſat omnino difficultas, cùm non do-
ceatur de aliqua recognitione feudali, nec aliquid
deducatur ex quo appareat decimas fuiſſe poſſeſſas,
vti feudales,ſed ſolùm prætenditur hoc allegari poſ-
ſe vigore Immemorabilis; nec ſufficit iſta poſſibili-
tas niſi etiam probetur quod D.Dux eas tenuerit vt
feudum, cum fama Inueſtituræ ante Concil. Late-
ranenſe, ad quem effectum requiritur ſaltem, quod
teſtes depoſuiſſent eſſe famam quod Dux habuerit
in feudum Epiſcopales decimas ante Concilium
Lateranenſe, Couar.*lib* 1.*var.c.*17.*num.*6. Rebuff.*de
decim.q.*13.*num.*70.Balboa *lib* 2.*decretal.in d.c.cauſam*
7.*num.*30.*&* 51.*de præſcript.*& benè ratiocinatur Il-
luſtriſſimus D.meus Decanus *in* 1. *deciſ.cauſa* §.*huic
fundamento in fin* Rot.*d.deciſ.*215.*part.*2.*diuerſ.& de-
ciſ.*802.*n.*1.*part.* 2. *recent.* & ideò merito excluditur
allegatio infeudationis.

Nam eo ipſo quod quis ſe reſtringit ad vnum ti- 24
tulum, prout fecit D.Dux ad Immemorabilem cum
fama priuilegij, excluditur præſumptio alterius ti-
tuli ſcilicet infeudationis, Bellam. *deciſ.*287.& 393.
Rot *deciſ.*731. *num.*20 *part.*1.*diuerſ.*Greg *deciſ.* 353.
num 9. vbi Adden. maximè quando vnus titulus
excludit alium prout in præſenti, quia dum obti-
nentur decimæ vigore Immemorabilis cum fama 25
priuilegij, tunc liberè, & tanquam allodiales poſſi-
dentur à laico; quando verò poſſidentur iure feu-
di, tunc dominium directum remanet penes Eccle-
ſiam,quæ etiam ſimiliter poſſidet,& dominium vti-
le cum poſſeſſione naturali dumtaxat transfertur in
laicum qui poſſidere dicitur nomine Eccleſiæ, Be-
ron.*conſ* 21 *n.*1.*vol.*1.

Nec ſuffragatur D. Duci, quod dicatur habere
prædictas decimas, ex titulo oneroſo propter recu- 26
perationem terrarum factam à Mauris, cui priuile-
gio ex tali titulo prouenienti non eſt veriſimile Papā
voluiſſe derogare, Gonzal.*in regul.*8. *gloſſ.*25 *&* 28.
Caſſad.*deciſ.*1.*de pact & deciſ.*4 *de priuileg.*nouiſſime

27 Caſtill. *de tertiis reg. d. c. 36. n. 28. verſ. 3. reſponſio.* Nam
quidquid ſit an priuilegium ex cauſa onerosa con-
ceſſum cenſeatur derogatum, non facta de eo in ſe-
cundo mentione, de qua re idem Gatz. *gloſſ. 9. §. 2. n.*
18. 29. *&* 49. Carol. de Tap *in l fin. ff. de conſtit. Princip.*
n. 119. cum ſeqq. Greg. Acac. *lib. 2. c* 5. ex *n. 43.* Ferret.
conſ. 129. n. 2. lib. 1. Roland. *conſil. 13. num. 69. vol. 3.*
Creſcent. *deciſ. 2. &* 5. *de priuileg.* Put. *deciſ. 47. num. 3.*
lib. 1. latè Caſtil. *ſuprà num. 40. cum ſequentibus*, nun
applicatur in præſenti ex ſupra adductis *in §. nec ex*
28 *d. immemorabili num.* 15. dum ipſe Dux ſe reſtringit
in ſuis probationibus ad prubandum ſolum imme-
morabilem cum fama priuilegij, cui cenſetur dero-
gatum ex ſopra ciratis, & conſequenter oon poteſt
ſe fundare in titulo ooeroſo, qui cenſetur excluſus
per electiunem alterius tituli ex tradit. per Adden.
ad Gregorium XV. *deciſ. 353. n. 19.*

His igitur ſtantibus dixerunt Domini, nihil re-
29 leuare renunciationem factam per Prouincialem
priuilegiis Societatis à ſolutione decimarum ad fa-
uorem D. Ducis, quia vltra qood dicta renunciatio
fuit conditionalis ob pactum in ea adiectum, quod
confirmari deberet auctoritate Apoſtolica, & ſic
conditione non adimpleta illa imperfecta reman-
ſit, diluitur penitus obiectum ex defectu poteſtatis
in Prouinciali tranſigente, qui id facere non valuit
30 abſque conſenſo Reuerendiſſimi Patris Generalis,
penes quem tota reſidet religionis auctoritas; vn-
de cùm verſamur in priuilegio cunceſſo ad fauorem
totius Ordinis, non autem perſonæ priuatæ, ſtatim
eidem Ordini fuit Ios quæſitum, vt in fortiori-
bus terminis reſpondit Rot. *in deciſ. 14. 22. &* 23.
part. 2. diuerſ. vbi dicitur renunciationem factam
priuilegio à ſolutione decimarum per Carolum V.
Imperatorem, tanquam nimis præiudicialem vni-
uerſæ militiæ, nun poſſe ſobſiſtere ſine eius d. Re-
ligionis ſeu militiæ conſenſu, quamvìs fieret re-
ditus ad Ius commone, & propterea ex mera ſim-
31 plicitate d. Prouincialis non debet præiudicum
inferri vniuerſæ Religioni, vt bene in deciſione
cauſæ, *coram Illuſtriſſimo D. meo Decano ſub die* 10.
Maij 1635. *§. non obſtat.*

32 Nec aduerſaotur moderationes priuilegiorum
factæ per S. mem. Leonem XI. & S. D N. quuoiam
emanarunt ad fauorem Eccleſiaſticorum, & ita non
extenduntur ad laicos, qualis eſt Excelleotiſſimus
Dominus Dox de Cardona.

Et ſic concluſum vtraque parte informante.

Bononien. Seruitutum.

Lunæ 31. Maij 1638.

ARGVMENTVM.

De ſententia Rotali aliarum quatuor reuo-
catoria reformanda; non obſtante inhi-
bitione A. C. vigore appellationis præ-
tenſæ à præfixione peremptorij termini
obtenta, & ante earum prolationem in
actis Iudicis de partibus præſentata.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ſuper ſeruitute tranſitus lata, ex quo lite pendente contra præceptum Auditoris Cardinalis Legati clauſus fueris dicitur attentata.*

2 *Inhibitio nulla & calumnioſa non eſt attendenda, ſed citra vitium attentatorum ſperni poteſt.*

3 *Iuriſdictio A. C. oritur ex deuolutione per appellationem prout de ſtylo quotidie practicatur.*

4 *Appellationi per plures actus poſitiuos ſubſecutos coram eodem Iudice renunciatum cenſetur.*

5 *Appellantem ab interpoſita appellatione receſſiſſe quomodo probatur.*

6 *Appellatio ob actus poſt expeditionem Inhibitionis ſubſecutos coram Iudice grauante redditur inefficax & magis calumnioſa.*

7 *Axioma de inhibitione ſiue iuſta ſiue iniuſta timenda, non applicatur quando concluſio iuſtificatur, etiamſi locum habeat in Inhibitione Rotali.*

8 *Auditores quibus à Papa commiſſa eſt cauſa cum facultate citandi & inhibendi fines Reſcripti excedere non poſſunt.*

9 *Auditores iuxta formam commiſſionis ſtatim abſque alia præcedenti citatione inhibent vigore clauſula cum poteſtate citandi & inhibendi.*

10 *Auditores mandato & commiſſione Pontificis ligantur.*

11 *Commiſſiones Inhibitionis manu Papæ vel Præfecti ſignaturæ iuſtitiæ ſignantur, niſi ſint prius manu Referendarij ſignata ac per Reuiſorem emendata?*

DECISIO XCVIII.

CENSVERVNT DD. ſenten-
tiam Rotalem reuocatoriam aliarum
quatuor de partibus, ad fauorem
Hieronymi Bauarij latarum ſoper
ſeruitute tranſitus, poſſeſſione Mace-
ratorij, Riparum, Canalis, Molendini, & haoſtus
aquæ, eſſe reformandam; quia in deciſione facta
coram R. P. D. Merlino ſub die 26. Ionij, cuios vi-
gore dicta ſententia emanaoit, firmatur ſententias
de partibos omnes eſſe attentatas, cùm excepta
illa lata ſuper ſeruitute tranſitus, quæ negari non 1
poteſt quin fuerit attentata, ex quo lite pendente
huiuſmodi tranſitus fuit clauſus contra præceptum
Auditoris Eminentiſſimi Cardinalis Legati, Lan-
cellot. *de attent. in præfat. part. 1. num. 26.* Rot. *deciſ. 20.*
& 30. *de appellat. in nou.* omnes aliæ vitio attentatu-
rum carere apparerent; oon obſtante Inhibitione
A. C. vigore prætenſæ appellationis à præfixione
peremptorij termini obtenta, & ante earum prula-
tionem in actis Iudicis de partibus præſentata.

Etenim Inhibitio nulla, & calumnioſa non eſt 2
attendenda, ſed citra vitium attentatorum ſperni
poteſt, Rot. *deciſ. 79. part. 3. diuerſ.* Lancellot. *de attent.*
poſt Inhibitionem 2. part. cap. 2. ampliat. 11. num. 33.
Quod aotem Inhibitio in præſenti fuerit nulliter,
& calumnioſè obtenta, patet ex eo, qood fundatur
in aſſiſtenda appellatione interpoſita à præfixiooe
termini peremptorij, & tamen de dicta appellatiune
oullibi conſtat, qua deficiente defuit cauſa Aud. 3
Cam. Iuriſdictio, quæ oritur ex deuolutione per ap-
pellatiunem provt de ſtylo quotidie practicatur, &
explicat Lancell. *de attent. part. 2. cap. 20. declar. 4.* &
in ſpecie *de Inhibitione A. C. d. cap. 20. limit. 12. n. 2.*
3. 4. & 12. Mandoſ. *de Inhibit. quæſt. 18. num* 5. Imò
licèt adeſſet appellatio, adhuc cenſeretur illi re- 4
nunciatum per tot actus poſitiuos ad inſtantiam
Pompei poſtea ſobſequutos coram eo Iudice, iuxta
diſpoſitionem, *c. gratum*, & ibi Gloſſ. *de offic. deleg.*
Franc. *in cap ſollicitudinem quæſt. 6. num. 10. de appel-*
lat. Scacc. *de appell. quæſt. 17. lim. 2. num. 14. cum ſeqq.*

Lancellut.

Lancellot. *de attent. poſt Inhibitionem d. ampliat. 1. num.*
32. Inhibitio enim fuit expedita ſub die 78. No-
uembris 1634. & nihilominus fuit poſtea proceſ-
ſum in cauſa ad inſtantiam eiuſdem Pompeij per
productionem ſcripturarum, examen teſtium, &
alios actus poſitiuos vſque ad menſem Martij
5 1635. cum *ſumm. Hieronymi num* 3. Ex hac igitur
productione Iurium & examine teſtiom cum ci-
tatione partis coram Iudice grauante, clarè deſu-
mitur appellantem receſſiſſe ab interpoſita appel-
latione quantumvis interpoſita fuiſſet, etiamſi te-
ſtes examinati fuerint nedum inſtante Principali,
ſed etiam Procuratore, & per Procuratorem fue-
rint iura producta, Gabr. *concl. 2. de appellat. nu-
mer. 4. & 11.* Ægid. *deciſ.* 137. Rot *deciſ.* 431.
num. 7. part. 1. & *deciſ.* 22. *num. 2. & 420. num. 1.*
6 *part. 2. recent.* Et quamvis poſtea fuerint præſentata
in actis dicta Inhibitione prolatæ ſententiæ, at-
tamen ob tot actus poſt eius expeditionem ſubſe-
cutos coram eodem Iudice grauante vt ſupra dixi,
redditur inefficax, & magis calumnioſa, vt vi-
detur ſenſiſſe Rot. *d. deciſ.* 79. *num. 2. part. 3. di-
uerſ.*

His propterea ſic ſtantibus, non applicatur axio-
7 ma, quod Inhibitio, ſiue iuſta, ſiue iniuſta ſit ti-
menda, quia concluſio iuſtificatur, & habet tamen
locum in Inhibitione Rotali, Sord. *conſ.* 424. *num.*
35. Rot. *deciſ. 26. num. 3. de appellat. in antiq.* Caputaq.
deciſ. 92. nu. 1. part. 2. recent. cum aliis adduct per Add.
ad Greg XV. *deciſ.* 435. *ſub litera B.* & fuit dictum
in Romana cenſus ſub die 5. Martij 1635. coram me,
8 idque ſuaderet optima ratione; quia Auditoribus
præſentatur commiſſio Papæ, qui commiſit cauſam
cum facultate citandi, & Inhibendi, ipſique non
poſſunt excedere fines reſcripti *cap. Cum dilecta* 22.
de reſcript. vbi Felin *num. 9. cap. Venerab.* 37. *verſ.
quoniam de offic. deleg.* & ideò ſtatim inhibent iuxta
formam commiſſionis, etiam abſque alia præceden-
ti citatione vigore dictæ clauſulæ, cum poteſtate
citandi, & inhibendi, Lancellot. *de attentatis poſt
Inhibit. 2. part. cap. 20. in præfat. quæſt. 2. quando*
10 *Inhibendum num.* 169. Vnde ſicuti Auditores li-
gantur mandato, & commiſſione Pontificis, non
eſt mirum quod etiam alij inferiores eadem com-
miſſione quæ inſeritur in Inhibitione, quæ il-
lius vigore decernetur, ligati exiſtant, ſiue iuſta
ſit ſiue iniuſta: Quoniam ſecundùm reformatio-
nem Pauli & aliorum prædeceſſorum conſtitu-
tiones, videtur etiam præcedere ſufficiens cau-
ſæ cognitio in inhibitione decernenda, cùm
commiſſiones tum ſignentur manu Papæ, vel
ſignaturæ Iuſtitiæ Præfecti, niſi ſint prius ma-
nu Referendarij ſignatæ ac per reuiſorem emen-
datæ.

Ex quibus, & cùm in hoc ſtet prærogati-
ua, & inueteratus ſtylus huius Sacri & ſupremi
Tribunalis, meritò dixerunt DD. eſſe recedendum
à deciſis coram R. P. D. meo Merlino ſub die 26.
Iunij 1637. ac etiam ab omnibus aliis deciſionibus,
in quantum ibi extenditur hæc prærogatiua ad alios
Iudices.

Et ita vtraque parte informante reſolutum
fuit.

Meleuitana Nauis.

Merc. 2. Iunij 1638.

ARGVMENTVM.

De Declaratoria pro expenſis rei Iudicatæ Rotali concedenda.

Vide ſuprà *Deciſ.* 57.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactione in iudicio reſtitutionis in integrum reuocata primeua actiones parti læſa competentes reuiuiſcunt.*

2 *Mandato de exequendo à Iudice relaxato cùm à parte paritum fuiſſe non doceatur, Actori cenſura denegari non poſſunt.*

3 *Declaratoria ſtante re iudicata venit concedenda.*

4 *Commiſſionis fines deleta clauſula* quam & *quas excedere non licet.*

5 *Terminis quatuor ſeruatis de ſtylo ſeruari ſolitis nil reſtat niſi vt ſententia declaratoria feratur.*

DECISIO XCIX.

PERSTITERVNT DD. in de-
ciſis ſub die 26. Aprilis præteriti, vbi
firmatum fuit declaratoriam ad in-
ſtantiam Emanuelis eſſe dandam con-
tra Equitem Raimundum pro expen-
ſis rei iudicatæ Rotalis, ex eiſdem rationibus in de-
ciſione relatis.

Non obſtat exceptio, quæ pro Raimundo addu-
citur, ex eo quod in tranſactione poſt dictam rem
iudicatam ſecutam inter ipſum & Emanualem ha-
bita fuerit ratio dd. expenſarum, ac ideo perempta
ſit actio illius petendi; quia cùm prædicta tranſa- 1
ctio fuerit poſtea in Iudicio reſtitutionis in integrū
reuocata, coram bon. mem. Motmanno, primeuæ
actiones Emanueli competentes reuixerunt ſub-
lata dicta tranſactione de medio, *l. 1. C. ſi aduerſ.
tranſact.* vbi Bald. & Salicet. & propterea merito ab
eodem Iudice fuit relaxatum mandatum de exe-
quendo, ſub die 27. Februarij 1632. cui, ex quo per 2
Raimundum non docetur fuiſſe paritum, prout
probatur ex reiterata ſeruatione ſolitorum, cenſuræ
denegari non poſſunt Emanueli, vt per Caſſad. *deciſ.
6. num. 10. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Mohed.
deciſ. 1. de ſentent. excomm. cum aliis in deciſione al-
legat.

Nec aduerſatur ſententia liquidatoria mercium
& pretij Nauis ab eodem Motmanno prolata, per
quam excludi prætenditur læſio, per prius ad fauo-
rem Emanuelis firmata; quoniam d. ſententia non
eſt reuocatoria alterius D. Remboldi, ſuper qua
adeſt res iudicata, ſed ſimpliciter liquidat pretium
nauis, & mercium, quæ debebantur vigore eiuſdem
Remboldi ſententiæ, ex quo non amplius exiſte-
bant, ita vt reſtitui poſſent, vt patet ex deciſione fa-
cta ſub die 23. Iunij 1634. coram Domino Mot-
manno *ſum. Raimundi, num. 3.* & ex lectura ipſius
ſententiæ *d. ſum. num. 4.* & ſic nihil commune habet
cum expenſis, pro quibus recuperandis petitur ho-
die

3 die declaratoria, quæ conceden la venit ſtante re iudicata, Caual. *deciſ.* 218. *num.* 1. maximè cùm prædicta ſententia liquidatoria fuit ſuſpenſa per appellationem, & adhuc eius iuſtitia indeciſa pendet coram me.

4 Minus releuat defectus Iuriſdictionis deſumptus ex commiſſione mihi directa, in qua apparet cauſam eſſe commiſſam tantùm ſuper modica taxatione mercium, & omiſſione bonorum, deleta clauſula *quam*, & *quas*, vt in ipſa commiſſione data ſummario Raymundi *num.* 5. cuius fines excedere non licet. Nam licèt obiectum verum ſit, non tamen applicatur, quia prima vice fuit per me propoſita hæc cauſa de ordine Rotæ ob infirmitatẽ D. Motmanni, apud quem remanſerat iuriſdictio quoad executionem executorialium relaxatarum ſuper expenſis de quibus agitur; ſed poſtea eo ab humanis deceſſo, fui in eius locum præuia citatione ſubrogatus à Reuerendiſſimo D. meo Decano, prout fieri potuit. Vnde cùm coram me, & item fuerint ſer-
5 nati quatuor termini de ſtylo ſeruari ſoliti, nihil aliud ſupereſt agendum, quàm vt ſententia declaratoria feratur, Felin. *in cap. ad probandum num.* 6. *de re Iudic.* Mantic. 74. *num.* 1. Caual. *deciſ.* 364. *num.* 1.

Et ſic deciſum vtraque parte informante.

Signina Saluiani.

Vener. 18. Iunij 1638.

ARGVMENTVM.

Dos pro parte prætenſa illiquida facta immiſſionem ex Saluiano in terris in Inſtrumento dationis in ſolutum expreſſis impedire non valet.

SVMMARIVM.

1 *Cauſam habens ab aliqua ratione dotis, non poteſt retinere terras in Inſtrumento dationis in ſolutum contentas pro cenſibus & mobilibus, niſi de earum integra & reali extinctione ac alienatione culpa viri ſequuta conſtet.*

2 *Dos quando conſiſtit in bonis inæſtimatis, contra illa, & non in aliis competit actio pro fundo dotali.*

3 *Calculatio facta cum hæredibus cæteris creditoribus non citatis præiudicare non poteſt.*

4 *Creditum dotis quando eſt illiquidum non poteſt impedire immiſſionem ex Saluiano in terris in Inſtrumento dationis in ſolutum expreſſis.*

5 *Prætenſa retentio cenſuum in quibus caſibus ceſſat.*

DECISIO C.

CENSVERVNT Domini perſiſtendum eſſe in deciſis ſub die 16. Aprilis præteriti, vbi firmatum fuit intrare Saluianum ad fauorem Caſſandræ de Vindictis, & Iulij Cæſaris Rorij, ſuper bonis de quibus agitur pro fructibus duorum cenſuum à Sulpitio Papio debitorum *ſumm. primæ poſitionis, num.* 1. 2. *&* 7. quia pro eorum parte dictum fuit de duobus requiſitis, relat. per Pacific. *de Saluiano interdict. inſpect.* 1. *cap.* 5. *&* 6. *vtroque num.* 1. ad effectum obtinendi immemorabilem in hoc iudicio.

Nec obſtare viſum fuit ſæpiùs repetitum obiectum exceptionis dotis Hieronymæ Ninæ vxoris Sulpitij, & ſororis Porciæ matris illorum de Lauris conſtitutæ de anno 1566. vt in Inſtrumento dotali eorum *ſumm. antiq. & non. num.* 1. cuius vigore prætenditur retentio in bonis prædictis tanquam ubi ipſis traditis in ſolutum ab hæredibus Sulpitij; Quoniam licèt ex calculo dato in hodierno ſummario Laurorum, *num.* 1. & 2. prætendatur dotem dictæ Hieronymæ excedere maiorem quantitatem ſcutorum 1620. deductam in deciſione quæ reuidetur, & ſic dici nequeat, quod dos fuerit integraliter reſtituta mediante ſolutione ſcutorum 1000. & extinctione cenſuum alienatorum per Porciam, vt in eadem deciſione legitur ſub *n.* 3. *&* 7.

Tamen cùm dos Hieronimæ conſiſtat in terris rubrorum trium cum dimidio, in territorio Plumbinariæ in vocabulo Plantanello ad tantumdem aſcendentium pro portione d. Hieronimæ, vt *in ſummario Laurorum num.* 1. *litera D.* pro quibus tantùm competit retentio, ac in cenſibus aliiſque mobilibus traditis inæſtimatis, & dictæ terræ iam fuerint reſtitutæ vltra ſolutionem ſcutorum 1000. in pecunijs, & vltra pro rata d. Hieronimæ facta per Porciam & Ambroſium conſtet ex publicis inſtrumentis datis *in primo ſummario Caſſandræ n.* 18 & in præſenti *num.* 6. *&* 7. & in deciſione quæ reuidetur §. 7. non poſſunt hodie Lauri cauſam habentes 1
à Hieronimo terras in inſtrumento dationis in ſolutum cõtentas retinere pro cenſibus & mobilibus, niſi conſtet de eorum integra & reali extinctione, & alienatione culpa eiuſdẽ Sulpitij viri ſequuta; ita Alex. *conſ.* 38. *poſt princip. verſ. & ſi reperiretur lib.* 2. *& l. in rebus cum ibi notat. C. de Iur. dot* Gabr. *conſ.* 60. *in fin. lib.* 2. Rota *coram Caual. deciſ.* 574. *num.* 2. & *in Auxima cenſus* 10. *Martij* 1636. *coram R. P. D. Ghiſlerio in* §. *demum non obſtat.*

Minus releuat quod terræ de quibus agitur fuerint datæ in ſolutum, in computum dotis de hæredibus dicti Sulpitij eiſdem de Lauris, vt ex inſtrumento *in eorum ſummario num.* 7. nouiter in actis producto, de cuius dotis anterioritate cùm clarè conſtet, videatur ipſis competere retentionem, quoniam vltra quod ex ſuperius adductis apparet ſu-
pradictam dotem conſiſtere in bonis inæſtimatis, 2
contra quæ propterea, & non in alijs competebat actio pro fundo dotali, iuxta *tex. in l. ita conſtante & l. res, quæ ff. de Iur dot. & l. etiam*, vbi Bald. *de fund. dot.* nec calculatio facta cum hæredibus potuit præiudicare cæteris creditoribus non citatis, vt in ſpecie tenuit Surd. in *deciſ.* 256. *in princ. & num.* 4.
cum ſeqq. ceſſat omnis ſcrupulus ex lectura eiuſdem 3
inſtrumenti, vbi patet huiuſmodi dationem in ſolutum non eſſe reſtrictam ad ſolam quantitatem dotis, ſed continere alia credita, & debita, ex aliis cauſis computata extra dotem cum hęredibus d. Sulpitij, quæ omnia aſcendunt ad ſcuta 1188. factiſquè computis pro reſiduo tam dotis quàm aliorum debitorum, dantur in ſolutum bona de quibus agitur pro ſcutis 1163.

Vnde cùm non magis huiuſmodi datio in ſolutum fuerit facta pro dote, quàm in alijs creditis,
ſequitur dicendum quod creditum dotis pro hac 4
parte reddatur illiquidum, & conſequenter impedire non valeat immiſſionem ex Saluiano, in terris in d. inſtrumento dationis in ſolutum expreſſis, Rip. *in rubr. ff. de pignor. n.* 19. *prope fin.* Natt. *conſ.* 542. *numer.* 4. Menoch. *adipiſcen. remed.* 3. *numer.* 180.
Surd.

Surd. *conſ.4.num.36.* Rot.*deciſ.559. num.3.* & *deciſ.*
679.num.5 part.1.deciſ.411.num.24. part.5. recent.&
coram Cardinali Caual *deciſ.539. num.5.* ac *in dicta*
Auximana cenſus 10.*Martij & 27. Iunij* 1636.*coram*
R.P.D.meo Ghiſlerio.

Quæ omnia facilius veniunt admittenda, cùm
conſtet alia credita præter dotem in dicto Inſtru-
mento datis in ſolutum expreſſa eſſe poſteriora cre-
ditis dd. Caſſandræ & Iulij Cæſaris, pro quibus
certum eſt quod Lauris non competebat retentio,
5 & ſic fructus pro eorum rata percepti tanto tem-
poris ſpatio poſt motam litem præſumitur abſor-
buiſſe ſummam reſidui dotis, vel ſaltem illius quan-
titatem incertam, & illiquidam reddidiſſe, itavt
ceſſet prætenſa retentio ex ſupra citat. & præcipuè
ex Caual *dict deciſ.539. num.5. poſt med.* & ex *dicta*
Auximana cenſus 10.*Martij & 27. Iunij coram R.P.*
D.meo Ghiſlerio.

Et ſic deciſum vtraque parte informante.

Romana Retrouenditionis locorum Montium.

Vener. 18. Iunij 1638.

ARGVMENTVM.

Interpellatus renuens facere retrouenditionem vigore pacti intra certum tempus conuenti, ad illam faciendam ſententia A.C meritò condemnatur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta publica probationem faciunt probatam, factum notorium & rem manifeſtam.*
2 *Pactum de retrouendendo ad certum tempus reſtrictum nullibi reprobatur.*
3 *Pactum in contractu appoſitum de iure eſt ſeruandum.*
4 *Actio pro retrouenditione Matri competens etiam competit filio Donatario in quem fuerunt omnia Iura donantis tranſlata.*
5 *Donationis natura eſt dare & transferre.*
6 *Interpellatus ad retrouenditionem intra tempus conuentum & retrouenditionem facere recuſans, ad illam faciendam ab A C.meritò condemnatur.*

DECISIO CII.

SENTENTIAM A.C. quæ condemnat
Alexandrum Mariã Saulium ad retro-
uendendum D. Equiti Henrico Sfor-
tiæ Donatario bon.mem. Excellentiſ-
ſimæ D. Ducillæ Leonoræ Matris lo-
ca montium de quibus agitur, dixerunt Domini eſſe
confirmandum attenta eius validitate, & Iuſtitia.

De validitate apparet ex voluntate actorum, vbi
concurrunt omnia requiſita in vulgat. Caputaq *de-*
ciſ.260. part. 2. Iuſtitia verò ſatis patens viſa fuit
1 ex publicis Inſtrumentis venditionis & donationis
reſpectiuè, quæ facient probationem probatam,
factum notorium, & rem manifeſtam, *l. Cenſus*
ff.de probat. cap. ſcripta de fid.Inſtrum. ibique Innoc.
num.3. Alex.*conſ.135. lib 6. num.5.* Rot. *deciſ.234.*
num.2. part.5. recent. & coram S. mem. Greg. XV.
deciſ.180.num.1. & *deciſ.157. num.13.* & nouiſſimè
fuit dictum *coram me in Rauennaten.Concordia ſub die*
5.Maij preteriti.

Conſtat namque in publico Inſtrumento dato *in*
ſummario Equitis num.1. D.Ducillam de anno 1631.
vendidiſſe dicto Saulio 30.loca Montis Annonæ de
quibus agitur pretio ...1500.cum pacto redimendi
infra 8. annos pro eodemmet pretio, quod pactum 2
de retrouendendo reſtrictum ad certum tempus
nullibi reprobatur, vt per Sot. *de Iuſt.& Iur. lib.6.*
quaeſt.5.art.4.concluſ.3. Ioan.Medin.*de reſtit.in quaeſt.*
de cenſu redimibili cap.8. verſ. aduerte tamen, Rot.
deciſ 50. num.3. part 4. recent. & ideo tanquam in 3
contractu oppoſitum de Iure ſeruandum, *l. Iuris*
gentium, §. prætor ait, ff. de pact. Dec.*conſ.638.*
*num.5.*Rot *deciſ.199.num.1. in fin part 4.recent.*

Cùm autem prædictum Ius redimendi fuerit
poſtea de anno 1634. donatum ab eadem D. Du-
cilla d. D. Equiti eius filio, vt ex alio publico In-
ſtrumento *dicto ſummario num.*2. facit quod ſicuti
D. Ducillæ competebat actio pro redemptione, 4
ita etiam competat filio Donatario in quem fue-
runt omnia iura Donantis tranſlata, *l.2. C. de donat.*
l.idem qui §. ſi cui mandauero, ff. mandati l 1. C. de
nou.l.ſi ager in fin vbi Din. Bart.& alij *ff.de rei vend.*
Rot.*deciſ.373.num 31.cum ſeqq part.4.recent.* natura 5
enim donationis eſt dare, & transferre, Rot. *deciſ.*
352.n.6.eadem p 4.recent.

Vnde cùm intra tempus conuentum d. Saulius
fuerit interpellatus ad retrouenditionem, & retro- 6
uenditionem facere recuſauerit, meritò fuit ad il-
lam faciendam per ſententiam ab A.C. condemna-
tus, vt *in d.ſum.num.3.ex l.2.C.de pact. inter empt.&*
*vend.*Greg.Lop.*in l.42.tit.5.par.5.* Anton. *hum. var.*
*tom.2 cap.1.n.17.*Cancer.*var.cap.13.n.59.cum ſeqq.*

Et ita deciſum, &c.

Reginen. Communiæ.

Lunæ 21. Iunij 1638.

ARGVMENTVM.

De ſententia Ordinarij circa admiſſum in Capellanum & ad percipiendos fructus Eccleſiæ de qua agitur tam ex capite nullitatis quàm iniuſtitiæ reuocanda, firma tamen immemorabili conſuetudine remanente.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad ſententiam de neceſſitate requiritur ne actus dicatur nullus.*
2 *Sententia licet aliàs iuſta ex defectu citationis tanquam nulla eſt renocanda.*
3 *Citatio poteſt omitti Ordinario extraiudicialiter & per modum prouiſionis procedente.*
4 *Notificatio ſententiæ ſubſecuta ſupplet citationis defectum.*
5 *Acta ſunt publica ſcriptura negociorum quæ in iudicio aguntur.*
6 *Geſta extraiudicialiter facta non acta appellantur.*
7 *Iudex Actuarius, Actor & Reus ſubſtantialia Iudicij dicuntur.*
8 *Decretum prouiſionale non poteſt dici dum Iudex*

per viam ſententia diffinitina pronunciando per cedulam Dei nomine innocato proced.t.

9 *Citatio tanquam reſpiciens defenſi:nem de iure naturali & diuino competentem in ſententia diffinitiua omitti non poteſt.*

10 *Citatio ex notificatione ſententia ſubſecuta non ſuppletur quando omnibus non fuerit intimata contra quos erat prolata.*

11 *Intimatio ſubſecuta non pracedente citatione in ſententia diffinitiua nihil iuuat.*

12 *Sententia notoriè iniuſta & nullo modo excuſabilis quomodo probatur.*

13 *Iudici aliquid aſſerenti in ſententia non creditur niſi id quod aſſeritur ex actis iuſtificetur.*

14 *Atteſtationi facta ſuper his qua ad officium Ordinarij non pertinent nulla fides eſt adhibenda.*

15 *Poſſeſſione qualitatis prout requiritur non probata manutentioni nullus eſt locus.*

16 *Lex quoties ponderat qualitatem, illa qualitas non eſt de ſubſtantia probationis ſed de ſubſtantia ipſius facti.*

17 *Teſtes numero plures in omni negotio plenè probant.*

18 *Sententia iniuſta quando detegitur eſt reuocanda.*

19 *Teſtium de certa ſcientia deponentium & bene informatorum defectus ſi adſit pluralitate ſuppletur.*

20 *Teſtes in concurſu inuicem ſunt conciliandi.*

21 *Conſuetudo ad vnam terram reſtricta non poteſt vlterius extendi, eadémque quamuis ad homines vnius parochia tantum reſtricta, eſt attendenda.*

DECISIO CII.

RESOLVTVM fuit ſub die 22. Iunij ſuperioris anni, ſententiam Ordinarij Reginen. in qua pronunciatum extitit, Franciſcum Fimianum eſſe admittendum in Capellanum, & ad percipiendos fructus ſeu diſtributiones quotidianas Eccleſiæ Immaculatæ Cóceptionis nuncupatæ Communiæ terræ Fluminis Morum, eſſe confirmandam tanquam validam & iuſtam. Sed poſtea cauſa poſita ſuper eiſdem, réque maturius diſcuſſa, poſt ſextam repropoſitionem dixerunt Domini recedendum fore à deciſis, & conſequenter ſententiam reuocandam tam ex capite nullitatis quàm iniuſtitiæ.

Nullitas quidem redditur manifeſta ex reuolutione totius proceſſus, vbi non reperitur citatio ad
1 ſententiam provt de neceſſitate requiritur, ne actus dicatur nullus, *l. de vnoquoque, ff. de re indic.* Clem. Paſtoralis *eodem titulo*, Gabr. *de citat. concluſ.* 1. Marant. *in prax. part.6. verb. citatio num.* 2. & 3. Verall.
2 *deciſ.* 128. *num.* 2. *part.* 3. Imò ex tali tantùm defectu veniret ſententia tanquam nulla reuocanda, licet aliàs eſſet iuſta, parte provt hîc apponente, Ferrett. *conſ.* 165. *num.* 5. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 9. *num.* 8. & 12. *de cauſ poſſeſſ. & propriet.* cum aliis relat. per Illuſtriſſimum D. meum Decanum *in deciſ.* 206. *num.* 3. nec ſubſiſtit reſponſio data in deciſione,
3 quæ renidetur, quod Ordinarius proceſſerit extraiudicialiter & per modum prouiſionis, quo caſu citatio poterat omitti, Gregor. XV. *deciſ.* 157. *num.* 1.
4 ſtante præſertim notificatione eiuſdem ſententiæ poſtea ſubſecuta, quæ ſupplet citationis defectum, Surd. *conſ.* 86. *num.* 31. *in fin.* Seraphin. *deciſ.* 1047. *num.* 4. & fuit dictum *in Corduben. penſionis coram Scotto* impreſſ. penes Marcheſ. *de commiſſ. tom.* 1. *fol.* 631.

Quia ex proceſſu cumpulſoriali conſtat antequam ad ſententiam fuerit euentum, præceſſiſſe 28. folia actorum, de quibus in ea fit quoque mentio ibi; *viſis literis recognitiſque actis*; acta enim 5
ſunt publicæ ſcripturæ negociorum, quæ in iudicio aguntur, ſecundum Gloſſ. *in l. acta ff de re indic. verb. acta*, ad differentiam geſtorum extraiudicialiter, quæ facta non acta appellantur, vt diſtin- 6
guit Guidop. *in deciſ.* 616. *num* 4. ac proinde, cùm ex prædictis apparet concurriſſe perſonas Iudicis 7
Actuarij, Actoris, & Rei, quæ omnia ſubſtantialia Iudicij dicuntur, vt *in cap. forus*, §. *in omni negotio de verb. ſignific.* non poteſt dici fuiſſe extraiudicialiter proceſſum, neque decretum prouiſio- 8
nale reputari, dum Iudex per viam ſententiæ diffinitiuæ pronunciando, per cedulam Dei nomine inuocato, non ſolùm in poſſeſſorio, ſed etiam in petitorio declarando Franciſcum meritò fuiſſe habitum, & reputatum tanquam vnum de Clero, vt ex lectura eiuſdem ſententiæ *ſummario prima poſitionis Archipreſbyteri num.* 2. Ex quo fit, quod citatio vti omninò neceſſaria, omitti non potuerit, 9
tanquam reſpiciens defenſionem de Iure naturali, & diuino competentem, Bart. *in extrauagan. ad reprimendum in verb. & figura*, *num.* 6. Gloſſ. in Clem. ſæpè *verb. defenſiones de ſignificat.* Vant. *de nullit. ex defect. citat. num.* 9. Marant. *in prax. dict. part.* 6. *in verb. citatio d. num.* 3. & 4. Caual. *deciſ.* 53. *num.* 1. & 2. licèt ageretur de decreto Ordinario manutentionis, Gregor. *d. deciſ.* 457. *num.* 3. cum aliis ibi allegat.

Nec obſtat quod citatio ſuppleatur ex notifica- 10
tione ſententiæ ſubſecutæ, quoniam, vltra quod non fuit intimata omnibus Presbyteris, contra quos omnes erat prolata, ſed ſoli Archipresbytero, & agatur de maximo præiudicio Eccleſiæ ob mutationem ipſius ſtatus, reſultante ex admiſſione ad participationem fructuum illorum, qui carent qualitatibus requiſitis ex immemorabili conſuetudine loci, quo caſu, nec etiam intimatio ſuffragatur, Alex. *in l. ſi opus num.* 3. *de oper. nou. nunciat.* Ruin. *conſ.* 69. *num.* 6. *lib* 5. Socin. Iun. *conſ.* 122. *num.* 33. & *ſeq. lib.* 1. Gabr. *de citat. concluſ.* 1. Rot. *deciſ.* 274. *num.* 3. *part.* 1. & *deciſ.* 340. *in fin. part.* 2. *recent.* ſufficit dicere quod verſamur in ſententia 11
diffinitiua lata per cedulam in plenario poſſeſſorio imo & in petitorio, & ſic non præcedente citatione, intimatio ſubſequuta nihil iuuat, Rot. in punct. coram Greg. XV. *in dicta deciſ.* 87. *num.* 8.

Iniuſtitia verò eſt talis, quæ nullo modo poteſt 12
excuſari, ſiquidem in dicta ſententia dicitur Franciſcum eſſe manutenendum, & conſeruandum tanquam vnum de numero Presbyterorum Communiæ, ordinatum fuiſſe ob d. Eccleſiæ neceſſitatem, eiúſque ſeruitio adſcriptum, ac vti talem habitum, & reputatum fuiſſe, & tamen nihil de prædictis ex actis probatur, ideóque remanet notoriè iniuſta, Seraphin. *deciſ.* 684. *num.* 8. quæ in conſequentiam reuocanda venit, *cap fin. de ſentent. & re indic.* certum enim eſt, quod Iudici aliquid aſſerenti in ſenten- 13
tia non creditur, niſi id quod aſſeritur ex actis iuſtificetur, vt in puncto loquens de Epiſcopo atteſtante in ſua collatione qué eſſe filiũ Patrimonialem, eſt Caputaq. *deciſ.* 308. *p.* 1. vbi firmatur atteſtationi prædictæ nullam eſſe fidem adhibendam, tanquam

factæ

Digitized by Google

factæ ſuper his quæ ad officium Ordinarij non pertinent, Rot. *deciſ.* 424. aliàs 11. *de Iurepatron. in nou.*

Nec ex eo quod Franciſcus inſeruierit Eccleſiæ Cõmuniæ, & fuerit promotus ad ordines, vti oriundus ex terra fluminis Morum, ac vti degens ſub parochia Eccleſiæ prædictæ vbi ordines ſacros exercuit, & ſacrum pluries celebrauit, reſultat Iuſtitia ſententiæ, itavt propterea manutenendus eſſet: nam vis controuerſiæ non extat in exercitio ordinum, & in ipſa celebratione cum aliis actibus ſeruitoriis, ſed in qualitate, hoc eſt an Franciſcus dd. actus fecerit tanquam vnus de Clero, & numero Presbyterorum, participantium Communiæ, compatibile enim eſt quod aliqui inſeruiant alicui Eccleſiæ, ibique ſacrum celebrent, & nihilominus non ſint Presbyteri eiuſdem Eccleſiæ, vt quotidie practicatur in omnibus fere Eccleſiis, vbi etiam exteri admittuntur ad celebrandum, & alia exercendum pro earum ſeruitio, ac in ſpecie in Eccleſia de qua agitur, probant teſtes dati *in nou.*
15 *ſumm. Archipresbyteri num.* 3. vnde ſequitur, quod cùm non probetur quaſi poſſeſſio ipſius qualitatis, ſcilicet actus prædictos feciſſe Franciſcum, tanquam vnum de Clero, & numero Presbyterorum participantium vt requirebatur, Bald. *conſ.* 447. *n.* 2. *lib....* non eſt locus manutentioni ex adduct. Poſth. *de mandato de manutenendo obſeruat.* 73. *num.* 25. *cum ſeq.* Rot. coram Gregor XV. *deciſ.* 569. *num.* 1. & 2.
16 Et ratio eſt, quia quoties lex ponderat qualitatem, illa qualitas non eſt tam de ſubſtantia probationis, quam ipſius facti ſubſtantia, vt notat *in l. in delictis ff. de nox. a, §. ſi extraneus,* Bald. *ſupra in dicto conſ.* 447. *dicto n.* 2.

Quod autem in Franciſcu non concurrat quaſi poſſeſſio iſtius qualitatis, non ſolùm non probatur ex actis ſententiæ de cuius validitate agitur, ſed potius contrarium conuincitur ex pluribus teſtibus remiſſorialibus *ſummario Archipresbyteri num.* 3. deponentibus Franciſcum nunquam fuiſſe habitum nec reputatum, tanquam vnum de dicta Communia, nec vnquam fuiſſe admiſſum ad participatio-
17 nem fructuum; qui teſtes cùm ſint numero plures plenè probant in omni negotio, *l. vbi numerus, C. de teſtibus cap. in omni negotio extra eodem tit.* & quod non fuerit Franciſcus ordinatus ob neceſſitatem Eccleſiæ Communiæ vt aſſeritur in ſententia Ordinarij, ſed imò, & quod fuerit ordinatus ad titulum Patrimonij, patet ex donatione ſibi facta à Rocco Patre, & ex literis patentibus Ordinarij,
18 *dicto ſumm. nouo num.* 4. eoque igitur magis detegitur iniuſta ſententia, & per conſequens reuocanda, Seraph. *deciſ.* 987 *n.* 2. & 6.

Præterea dixerunt DD. nullo pacto Franciſcum potuiſſe admitti ad Communiam de qua agitur, cùm ipſe non habeat duo copulatiuè requiſita, ſcilicet originem de terra fluminis Morum, & quod parentes ſuſtinuerint onera realia, & perſonalia eiuſdem Vniuerſitatis, iuxta laudabilem diſpoſitionem memorabilis conſuetudinis illius loci canonizatæ per Rotam in deciſione cauſæ, quam in hac parte firmam, & inconcuſſam remanere debere arbitrati ſunt, ex rationibus & doctrinis ibidem allegatis. Et quamvis Fimianus ſit originarius terræ fluminis Morum, non tamen probatur eius parentes ſuſtinuiſſe onera realia, nec perſonalia eiuſdem Vniuerſitatis.

Quinimo totum contrarium apparet ex depoſitionibus plurium teſtium remiſſorialium datis *in ſumm. antiq. Archipresbyt. num.* 3. & *ſumm. nou. num.* 6. qui explicitè deponunt Rocchum Patrem Franciſci originem trahere de Villa Sancti Roberti: & licet dicant eum vxorem duxiſſe in terra fluminis, ibique ſpatio multi temporis commoraſſe, ſubdunt nihilominus nunquam ibi contraxiſſe domicilium, neque fuiſſe reputatum vt ciuem illius loci, nec vnquam onera realia ſeu perſonalia illius Vniuerſitatis ſuſtinuiſſe, ſed bene retinuiſſe domicilium in Caſale Sancti Roberti, ibique ſemper onera realia, & perſonalia perſoluiſſe, etiam de tempore quo cum vxore in terra fluminis habitabat, quinimo de eodem tempore fuiſſe electum pluries Syndicum in d. Caſale; idemque probant 3. & 4. teſtes ſuper quarto articulo dati non integrè *in ſumm. Fimiani num.* 3. Secundus enim dicit ibi: *Rocco Fimiano Padre di D. Franceſco ſe casò in queſta terra di Fiumara doue habitò molti anni, mà non paſsò maj, ne fù tenuto per Cittadino d'eſſa terra*: qui etiam etſi aſſerat Rocchum occaſione ſuæ vxoris habitaſſe in terra fluminis cum domo, & familia, poſtea tamen ſuum dictum declarat, ibi; *non però maj li peſi, & impoſitioni di queſta vniuerſità di Fiumara di Muro, ne reale, ne perſonale.* Qui teſtes vti deponen- 19
tes de certa ſcientia, & tanquam bene informati plenè probant, attenta præcipuè illorum pluralitate, per quam teſtium defectus quatenus adeſſet ſuppletur, Gloſſ. *in l.* 3. *§.* 1. *in verb. numerus ff de teſtibus*, cum aliis latè cumulat. per Gabr. *de teſtibus concluſ.* 6. *num.* 1. ſuntque ad inuicem conciliandi, 20
Farinac. *de teſtibus q.* 65. *num.* 37. & *ſeq.* Rot. coram Greg. XV. *deciſ.* 309. *n.* 1.

Ex quibus ceſſat diſtinctio facta inter onera realia, & perſonalia, ac diluitur reſponſio deciſionis, dum firmat ſufficere, quod parentes aliquando ſuſtinuerint onera patrimonialia, licèt de præſenti ea non ſuſtineant, cùm ex prædictis teſtibus euidenter conſtet, Parentes Franciſci nullo vnquam tempore, nec de præſenti, nec de præterito ſuſtinuiſſe onera Vniuerſitatis terræ fluminis Morum, ſed bene in Villa Sancti Roberti: paritérque ceſſat obiectum deſumptum ex teſtibus remiſſorialibus, datis *in ſummario Franciſci num.* 4 deponentibus Caſale Sancti Roberti habere iuriſdictionem, & territorium indiuiſum cùm terra Fluminis. Vnde inferri prætenditur, quod cenſeatur ei vnitum, ita & taliter, quod reputari debeat vicus, & de Comitatu d. terræ Fluminis, & propterea qui ſuſtinet onera patrimonialia Villæ Sancti Roberti, cenſeatur ſuſtinere onera Vniuerſitatis terræ Fluminis, ex *l. qui ex vico ff. de municip.* cum aliis allegat.

Quia dicti teſtes etiamſi deponant ſuper Iuriſdictione & territorio indiuiſo, non ideo ſequitur, quod Caſale Sancti Roberti ſit vicus, & de Comitatu terræ Fluminis diſtantis per tria millia paſſuum: imò conſideratis integrè dictis eorundem teſtium clarè probatur contrarium, dicunt enim quod loca iſta ſunt penitus diſtincta, nihilque commune habent inter ſe, quoad ſolutionem onerum realium & perſonalium, & quod Caſale Sancti Roberti ſubiaceat duntaxat iuriſdictioni Capitanei, & Curiæ terræ Fluminis, vt *in ſummario antiq. num.* 4. & *nou. num.* 7. & ſecundus & quartus teſtes ponderati pro parte Franciſci idem deponant, quia ſecundus dicit, *che il territorio di queſta terra di Fiumara di Muro è indiuiſo con il detto Caſale di S. Roberto, il quale ſotto la Iuriſdittione de Capitano, & Corte di Fiumara di Muro, in quanto alla ſudetta Iuriſdittione, mà in quanto alli pagamenti fiſcali*

& peſi viuono ſeparatamente , & ſono diuiſi trà di loro portando la ſudetta terra di fiumara li ſuoi peſi , & il d. Caſale di ſan Roberto li ſuoi ; idemque dicit quartus teſtis ibi ; *mà in quanto alli pagamenti fiſcali delle collette , & altri ſono diuerſi , & ſeparati , & pagano ſeparatamente alla Regia Camera per raggione di foco ogn'vno quello , che li tocca ſecondo la numeratione.*

Ex eo igitur quod Caſale Sancti Roberti viuat ſub Iuriſdictione Capitanei , & Curiæ Terræ fluminis , non poteſt dici quod ſit Vicus , & de eius Comitatu. Etenim bene poſſunt ſtare ſimul , quod Capitaneus habeat ſub gubernio plura Caſtra, quæ nihilominus ſunt inter ſe diſtincta adinſtar Præſidis Prouinciæ & aliorum Gubernatorum ; & in omnem euentum remouetur omnis dubietas ex conſuetudine immemorabili ſupra relata , requirente quod prætendentes admiſſionem ad hanc Communiam debeant eſſe oriundi de Terra fluminis , & quod illius Vniuerſitatis onera realia , & perſona-
21 lia eorum parentes ſuſtinuerint ; quæ conſuetudo tanquam reſtricta ad terram fluminis non poteſt extendi vlterius, quinimo eſſet attendenda , quamuis fuiſſet reſtricta ad homines vnius parochiæ tantùm , per ea quæ tradit Gonzal. *in reg. 2. gloſ. 9. §. 1. n. 14 & 15.*

Et ex his conclusum fuit vtraque parte informante recedendum eſſe à deciſis , & conſequenter ſententiam eſſe informandam , firma tamen remanente immemorabili conſuetudine.

Lucana Iuriſpatronatus.

Vener. 25. Iunij 1638.

ARGVMENTVM.

Poſſidens beneficium ex titulo Apoſtolico vigore præſentationum ad ſui fauorem à Patronis factarum in poſſeſſione eſt manutenendus , non obſtante prætenſa inualiditate præſentationis tanquam conditionalis ob pactum in ea appoſitum ab opponente adducta.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio facta per minorem partem Patronorum in conſideratione non eſt habenda.*
2 *Præſentationes plures à Patronis & eorum Auctoribus reſpectiuè facta & effectum ſortita ad probandam pertinentiam Iuriſpatronatus ſufficiunt.*
3 *Probationes leuiores ſufficiunt quando de exiſtentia Iuriſpatronatus non dubitatur.*
4 *Poſſeſſio in Iurepatronatu familiari omnibus de eadem familia ſuffragatur.*
5 *Ad Iuſpatronatus familiares omnes de eadem familia vocati cenſentur & admittuntur.*
6 *Factum à maiori parte perinde habetur ac ſi omnes egiſſent.*
7 *Deſcendentium maior pars ſuffocat & abſorbet minorem.*
8 *De ſuffragio minoris partis non eſt curandum.*
9 *Prouiſio Apoſtolica ad fauorem alicuius cum derogatione Iuriſpatronatus pro medietate reductionem conſenſus plurium Patronorum ad ſolam medietatem operatur , adeò vt alia medietas in conſideratione non habeatur.*
10 *Præſentatio labe Simoniæ aſperſa nulla eſt & inualida.*
11 *Beneplacito Apoſtolico in præſentatione reſeruato accedente , omnis ſuſpicio purgatur omniáque rectè geſta dicuntur.*
12 *Præſentatio eſt valida conditione in ea appoſita intra legitima tempora purificatâ.*
13 *Gratia Papæ ex ſola Signatura à die data dicitur perfecta.*
14 *Reſignanti & Reſignatario præmiſſa ſupplicatione reſeruationis ex qua colligitur conuentio , ſignatâ , nulla Simoniæ labes vel confidentia poteſt opponi.*
15 *Subreptio vt euitetur ſufficit aliquid virtualiter fuiſſe narratum , & concedentem potuiſſe de eo ſaltem in genere cogitare.*
16 *Atteſtatio Datariæ licet ſit extraiudicialis nihilominus ſtylum ſufficienter probat.*
17 *Stylo non exprimendi conuentionem ſtante ſcientia Papæ ſufficiens ad eundem effectum præſumitur.*
18 *Intentio Papæ & eius gratia à ſtylo interpretationem recipit.*
19 *Expreſſio facta in literis licèt non ſit in ſupplicatione ſufficit, cùm ex ſcientia Officialium ſcientia Papæ inducatur.*
20 *Præſentationes aliorum Patronorum vitio vnius etiam prætextu Simoniæ non vitiantur.*
21 *Exequutor literarum Apoſtolicarum coram quo gratia iuſtificatur ritè & rectè procedere præſumitur.*
22 *Reo & poſſeſſori ſufficit vincere per non ius Actoris abſque alia proprij tituli iuſtificatione.*

DECISIO CIII.

BENEDICTO Bernardio poſſidenti parochialem Sanctæ Mariæ Filicorbi Lucanæ Diœceſis ex titulo Apoſtolico ſibi conceſſo , per obitum q. Octauij vltimi poſſeſſoris, vigore præſentationum ad ſui fauorem factarum à Rectore Hoſpitalis Miſericordiæ , à quindecim de familia Podia , & quatuor de familia Burlamacchia , ad quorum triplicem præſentationem ſpectat huiuſmodi Patronatus , ſe oppoſuit Hieronymus Sanctinus , aſſerens ſe ad eandem Eccleſiam, fuiſſe præſentatum ab aliis Compatronis , & præſentationem factam ad fauorem Bernardij fuiſſe inualidam, tanquam conditionalem ob pactum in ea appoſitum conſentiendi reſeruationi annuæ penſionis ſcutorum 80. ad fauorem eiuſdem Franciſci Podij Compatroni præſentantis. Ideo cauſa ad Rotam deuoluta & mihi commiſſa dubitaui , an Sanctinus eſſet inſtituendus , & Domini negatiuè reſponderunt.

Quia pro parte Sanctini non docetur de præſentatione facta ad ſui fauorem à maiori parte Patronorum , prout de iure requiritur , ſed tantùm de præſentatione facta per minorem partem, quæ non 1
eſt habenda in conſideratione , iuxta diſpoſitionem *text. in cap. 3.* vbi Gloſ. *verb. qui maioribus de Iurepatr.* Lamb. *eod. tract. lib. 2. part. 3. quæſt. 4. art.* 1. Gutier. *lib. 2. canon. cap. 11. num.* 20. Garz. *de benef. part. 9. cap. 2. num.* 257. Lotter. *de re beneficiar. lib. 2. quæſt.* 11. *num.* 133. Rot. *deciſ.* 117. *num.* 1. *part.* 2. *diuerſ.* & coram Illuſtriſſimo D. meo Decano *deciſ.* 464. *num.* 5. & coram Buratto *deciſ.* 942. *num.* 1. ibique Addent.

Quod

Quod autem Sanctinus fuerit præſentatus à minori parte patet, quoniam Iuſpatronatus huiuſmodi diuiditur in tres partes, quarum prima ſpectat ad Rectorem Hoſpitalis Miſericordiæ, ſecunda ad familiam de Podiis, & tertia ad familiam de Burlamacchiis, vt deſumitur ex vltimo ſtatu, & ex plu-
2 ribus aliis præſentationibus effectum ſortitis, factis à prædictis Patronis, & eorum Auctoribus reſpectiuè, & in ſpecie de annis 1592. 1594. & 1617. de quibus in ſummario Bernardij *num.* 2. quæ ſufficiunt ad probandam pertinentiam Iuriſpatronatus, Angel. *in auth.vt liceat matri,& auia §.ad hæc n.*10. Rota *in deciſ.*224.*ad fin.part.*1.*& in deciſ.*606 *in fin. part.* 3. *recent.* cum aliis relatis *in Fior[illegible]na Capellæ impreſſ. apud Viuian. poſt tract. de Iurepatr. quæ eſt*
3 *deciſ.*65. *ſub num.*1. maximè quando prout hîc de exiſtentia Iuriſpatronatus non dubitatur, quo caſu leuiores probationes ſufficere tenuit Rota *in deciſ.* 146 *n.*1.*par.*2.*& deciſ.*179. *n.*4. *par.*3.*& deciſ.*176. *n.*4. *par* 4 *recent.*

Ex prædictis verò Compatronis Rector Hoſpitalis præſentauit Bernardium, & quod Rector ſit talis probatur ex aſſertione Notarij, iuncta admiſſione Ordinarij in inſtitutione facta ad fauorem eiuſdem Bernardij, ac in mandato procuræ dato ad hanc litem *ſummario additionali num.*2. vt in ſimilibus terminis tenuit Rot. apud Gregor. *deciſ.*3. *num.*4. & facit *deciſ.*301. *num.*1. *part.*1.*recent.* eundemque Bernardium præſentarunt pariter quiodecim ex familia Podia, & quatuor ex familia Burlamacchia dicto *ſummario num.*3. inter quos ſunt aliqui, qui præſentauerant in præcedenti vacatione anni 1617. & aliqui ſunt filij eorum, qui aliàs præſentarunt, itavt vel ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, vel habent cauſam ab aliis, qui olim præ-
4 ſentarunt, quæ quaſi poſſeſſio cùm verſemur in Iurepatronatu familiari ſuffragatur omnibus de eadem familia, ex adductis per Garz. *de benef.part.*5. *cap.*5.*num.*141 *&* 142. vbi Rotæ deciſiones plures
5 refert, quia ad Iuſpatronatus familiare omnes de illa familia vocati cenſentur, Becc. *conſ* 43. *num.*7. Menoch.*de præſumpt.lib.*6. *præſumpt.*16. *num.*47. & quod omnes admittantur, probatur *in l.cum ita,§.in fideicommiſſo, ff delegat.*2 Peregr.*de fideicomm.art.*12. *num.*17. Lambert. *de Iurepatr. lib.*1.*part.*2. *quæſt.*2. *art.*9. *num* 12. cum aliis latè congeſtis per Viuian. *de Iurepatron. in lib.* 4. *part.* 1. *cap.* 2. *num.* 28. *&* 19.

Vnde cùm Sanctinus fuerit tantùm præſentatus ab vndecim de familia Burlamacchia, & à quinque de familia Podia, inter quos omnes adſunt quinque qui ſunt ex dicto numero demendi. Nam Scipio Burlamacchius Philippus q. Ioannis, & Philippus & Lelius q. Equitis Podij iam præſentauerant Bernardium, & ſubſequentem præſentationem ad fauorem Sanctini fecerunt, cum expreſſa proteſtatione de non recedendo à primæua, & Carolus de Podiis conſtituerat Procuratorem ſpecificè ad præſentandum Laurentium, vt *in dicto ſummario additionali num.*1. Procurator autem excedendo fines mandati præſentauit dictum Sanctinum, quæ præſentatio propterea inualida redditur; nulli dubium eſt quin ipſe habeat minorem partem, imò vnicam tantùm vocem de Burlamacchiis, & Bernardius habet alias duas voces, Rectoris ſcilicet Hoſpitalis, & illorum de Podiis, quorum licèt aliqui pauci præſentauerint Sanctinum, tamen cùm maior pars eorum præſentauerit Bernardium, ſequitur dicendum quod iſte totam familiæ Podiæ vocem habere dicatur, nulla habita ratione minoris partis, ad not.per Abb.
in cap.Paſtoralis in princ. vlt. col. de reſcript. Factum 6
enim à maiori parte perinde habetur ac ſi omnes egiſſent, *l.quod maior, ff. ad municip.* Caſſad. *deciſ.*2.
num. 1. *de Iurepatron.* & maior pars deſcendentium 7
ſuffocat, & abſorbet minorem, Lambert. *eodem*
*tract.lib.*1.*part.*3.*quæſt.*4.*art.*7 *num.*2. Ita vt de ſuffra- 8
gio minoris partis non ſit curandum, idem Lamber. *lib.*1. *part.*2.*quæſt.*1. *art.*27. *num.*2. *verſ. addit etiam Rocchus*, Rota *deciſ.*443.*num* 4 *part.*2. *recent.* & coram Canaler.*deciſ.*436.*per tot* & melius *in deciſ.*519. *ſimiliter per tot.* & coram Greg *deciſ.*452.*n.*4. ibique Adden. *n.*23.

Præſertim attenta prouiſione Apoſtolica ad fa- 9
uorem Bernardij, cum derogatione Iuriſpatronatus pro medietate, vt *in ſummario num.* 4. & ſic quamvis Sanctinus haberet medietatem vocum, nihil releuaret ob dictam derogationem, quæ operatur reductionem conſenſus plorium Patronorum ad ſolam medietatem, adeò vt alia medietas non habeatur in conſideratione, Pariſ.*de reſignat. lib.*2. *quæſt.*4.*num.*55. Garz *de benef part.*5. *cap* 1. *num.*585. & tenuit Rota coram Cardinali Mantic. *deciſ.*248. *in fin.*

Non obſtat vnicum obiectum ſuper quo maximè
inſiſtebant informantes pro Sanctino, ſcilicet quod 10
præſentatio Bernardij eſſet nulla, & labe ſimoniæ aſperſa tanquam facta cum pacto, vel conditione, vt conſentiretur annuæ penſioni ad fauorem alterius ex Compatronis, *cap.præterea de tranſact.* Rom.
*conſ.*317. quem ſequitur, & refert Dec. *in conſ.*118. 11
*num.*1. *vol* 1. Quia in ipſa præſentatione fuit reſeruatum beneplacitum Apoſtolicum, quo accedente omnis ſuſpicio purgatur, omniaque rectè geſta dicuntur, ex not.per Gloſſ. *in cap. cum pridem in verb. licitè de pact.* Gig *de penſ.quæſt.*6. *num* 8. Hoſtienſ. *in cap* 1.*circ.princ ne Prælat.vic. ſuas.* Ioan. Andr. *in c.*1. *de Simon* Archidiac *in cap.nonne ſub num.*89. Caſſad. *deciſ.* 3.*num.*2. *de renunciat. & deciſ.*2. *num.*5. *& ſeq. de Simon.* Guidop. *deciſ.*163. cum aliis relatis per Barboſ.*clauſ.*133. *num.*1. declarat in puncto Nauar. *in manual.cap.*27.*num.*107.*verſ ad decimum.* Cùm autem tam conſenſus, quàm beneplacitum interceſſerint, vt ex ſupplicatione, & literis Apoſtolicis datis *in ſummario additionali num.* 3. expeditis ſub eadem data intra quadrimeſtre ad præſentandum, hæ-
ſitari non poteſt de validitate præſentationis, quia 12
conditio in ea appoſita fuit intra legitima tempora purificata, vt argum. Clem.pluries, *§.fin.de Iurepatr.* cum Dominic *in cap.*2.*de elect.in* 6.*ſub num* 4. docet Lambert. *de Iurepatron.*1.*part.*2.*lib* 3 *art.*5.*num.*5.*&* *art* 9.*verb honorificum quæſt.*8.*num.*29. Garz *de benef.*
*part.*8.*cap.*2.*num.*1. & gratia Papæ ex ſola Signatu- 13
ra à die datæ dicitur perfecta, vt reſpondit Rot. *in deciſ.*54 *n.*8.*&* 9 *impreſſ apud Viuian poſt tract.de Iurepatr fol.*115.

Neque releuat dicere quod dictum beneplacitum Apoſtolicum non ſuffragetur, ex quo non fuit Papæ expreſſa huiuſmodi conditio reſeruationis penſionis, quoniam ſatis eſt quod in eadem ſupplicatione Bernardius præſentatus à Patronis, & Franciſcus Podius Penſionarius ſupplicauerint Papæ ſuper dicta reſeruatione, ex qua ſupplicatione ſufficit quod Papa potuerit intelligere, quod inter eos præceſſerit huiuſmodi conuentio, vt in ſimili fieri ſolet in reſignatione beneficij ad fauorem alterius cum penſione, in qua ſemper præcedit conuentio, quod vnus cedat beneficio, alter penſionem ſoluat, & tamen id in ſupplicatione non exprimitur, ſed ſolùm quod Reſignans liberè dimittit beneficium, reſeruata ſibi annua penſione, vt habetur in formula reſignationis

relata apud Pariſ. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 7. *num.* 95.
dictaque ſupplicatione vt ſupra ſignata tuti ſunt
14 Reſignans, & Reſignatarius, quibus nulla Simo-
niæ labes, vel confidentia opponi poteſt. Felin. *in*
cap. ad audientiam 2. *num.* 21. *de reſcript. Archiep.* Flor.
in 2. *part. ſua ſumma tit.* 1. *cap.* 5. Pariſ. *de confident.*
quæſt. 40. *num.* 38. *& de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 2. *num.*
70. *cum ſeqq.* vbi de communi, & recepto ſtilo te-
ſtatur.

Sicut igitur nemo dixerit in caſu prædicto adeſ-
ſe ſimoniam, idem dicendum eſt in caſu de quo
agitur, vbi in literis reſeruationis facta fuit expreſ-
ſa mentio, quod Franciſcus Podius Penſionarius
eſt vnus ex Compatronis, ita vt facilius Papa, eiuſ-
que Officiales cogitare potuerint de præcedenti
conuentione reſeruando penſionem; ad effectum
15 enim euitandi ſubreptionem ſufficit aliquid virtua-
liter fuiſſe narratum, & concedentem potuiſſe de
eo ſaltem in genere cogitare, Lap. *alleg.* 89. *num.* 6.
verſ. item licet taciturnitas, & num. 7. Aym. *conſ.* 79.
num. 8. Rot. *deciſ.* 191. *num.* 6 *in fin. & deciſ.* 210. *num.*
5 *par.* 1. *recent. & coram Illuſtriſſimo D. meo Decano*
deciſ. 413. *num.* 7. *& coram Buratto deciſ.* 883. *num.* 6.
ac in terminis præſentationum cum penſione, da-
tur atteſtatio expeditorum Datariæ ſuper ſtilo non
exprimendi talem conuentionem, & tamen proui-
ſiones cum penſione ita expediri, & pro vali-
dis ſemper fuiſſe habitas abſque vlla difficulta-
te, vt *in dicto ſummario additionali num.* 4.

16 Quæ atteſtatio licet ſit extraiudicialis, nihilo-
minus ſtilum ſufficienter probat, vt aliàs tenuit
Rot. coram Greg. *deciſ.* 484. *num.* 6. *& deciſ.* 644. *num.*
4. *par.* 1. *& deciſ.* 725. *num.* 5. *par.* 2. ac in ſpecie de
ſtilo Datariæ eſt *deciſio* 322. *num.* 11. *& deciſ.* 244.
num. 14. *par.* 5. *recent.* quo ſtilo ſtante ſufficiens præ-
17 ſumitur ſcientia Papæ ad iſtum effectum, Mantic.
deciſ. 214. *num.* 4. *poſt med.* Intentio enim Papæ, &
18 eius gratia à ſupradicto ſtilo interpretationem re-
cipit ex adductis per Felin. *in cap. ſuper litteris nu* 8.
de reſcript. Caſſad *deciſ.* 11. *num.* 14. *de præben.* Put *de-*
ciſ. 181. *num.* 6. *lib.* 1. *& coram Illuſtriſſimo D. meo De-*
cano deciſ. 328 *num* 2. *& in recent. deciſ.* 50. *num.* 26.
19 *par.* 5. & quod ſufficiat expreſſio facta in litteris li-
cet non eſſet in ſupplicatione, cùm ex ſcientia
Officialium inducatur ſcientia Papæ, ex notatis
per Innoc *in c cum dilecta verb. conſcientia de reſcript.*
dixit Rota *in Hiſpalen. beneficiorum* 6. *Martij* 1592.
coram Cardinali Millino impreſſ. in 4. *part. diuerſ. dec.*
701. *in cent.* 7. *deciſ. in ordin.* 1. *n.* 6. *fol. mihi* 385. vbi al-
legat. Caſſador. *deciſ.* 2. *num* 7. *de vnion.*

Et in omnem euentum quatenus præſentatio
facta per Franciſcum ad cuius fauorem fuit reſer-
uata penſio, eſſet nulla, quod ex ſuperius pondera-
tis dici nequit, attamen exinde non vitiarentur
præſentationes aliorum Compatronorum, qui vti
ſinguli præſentarunt; prout etiam in dubio præ-
ſumitur iuxta *deciſ.* Cæſ. de Graſſ. 1. *& 2 de Iure*
20 *pat.* & propterea quot Patroni tot præſentationes
dicuntur, ita vt ex vitio vnius etiam prætextu Si-
moniæ non vitientur aliæ, Garz. *de benef. part.* 8. *c.*
1. *nu.* 11, 12. Rot. *deciſ.* 550. *n.* 2. *par.* 4. *recent. fol.* 305.
ſecus in præſentationibus factis à Compatronis
vti ab vniuerſis, ſiue iure Collegij *c. nobis de Si-*
mon. Garz *ſupra d. num.* 12.

Nec Bernardio incumbit onus iuſtificandi ſuam
21 gratiam, cùm iam fuerit iuſtificata coram Exequu-
tore literarum Apoſtolicarum, qui præſumitur ritè
& rectè proceſſiſſe, iuxta *conſ.* Panorm. 41. *num.*
2. *lib.* 1. per Rotam approbat. coram Card. Seraphin.
22 *in deciſ.* 1125. *num.* 2. Et ideò Bernardio tanquam
Reo, & poſſeſſori ſufficit vincere per non ius Acto-
ris abſque alia proprij tituli iuſtificatione, ex re-
ceptiſſima concluſione, quam procedere etiam in
beneficialibus dixit Rota apud Verall. *deciſ.* 133 *par.*
3. *& coram Illuſtriſſimo D. meo Decano deciſ.* 785.
num. 1.

Ex quibus dixerunt Domini Sanctinum non
eſſe inſtituendum, vtraque parte informante.

Calaguritana beneficij de Ceruera.

Vener. 25. Iunij 1638.

ARGVMENTVM.

Manutentio an ſit deneganda quando de quaſi poſſeſſione ſatis dilucidè conſtat.

SVMMARIVM.

1 *Conſtito de quaſi poſſeſſione manutentio denegari non poteſt.*
2 *Poſſeſſio ex pluribus in proceſſu cauſa contentis probatur.*
3 *Priuatio habitum præſupponit.*
4 *Ad effectum manutentionis leuiores ſufficiunt probationes.*
5 *Sequeſtrum ſub prætextu attentatorum iis non exiſtentibus non poteſt aliquem anteriori poſſeſſione priuare.*
6 *Quod noſtrum eſt ſine facto noſtro à nobis auferri non poteſt.*

DECISIO CIV.

POſtquam ſub die 5. Maij præteriti
reſolutum fuit Ioanni Gonzales non
eſſe adiudicandum beneficiũ de qua
agitur, dubitaui, an Gregorio Hie-
ronymo, & Aluarez ſit dandum
mandatum de manutenendo, & affirmatiuè Do-
mini reſponderunt. Quia conſtat de eorum quaſi 1
poſſeſſione, quo caſu manutentio denegari non
poteſt, §. *retinendæ Inſtit. de Interdict.* Afflict. *de-*
ciſ. 394. Greg. *deciſ.* 458. *num.* 1. & paſſim in
aliis.

Quæ quidem quaſi poſſeſſio ſatis apparere viſa
fuit ex pluribus in proceſſu cauſæ contentis: ibi 2
enim legitur, quod d. Ioannes contra dictos Gre-
gorium, Hieronymum, & Aluarez obtinuit ſe-
queſtrum, illudque in partibus exequi iurauit, &
coram Iudice per Rotam deputato ad effectum ap-
ponendi ſequeſtrum inſtitit, vt eiſdem prohibe-
retur, ne beneficio vllo modo inſeruirent, nec
minus vti Capellani vel directè, vel indirectè il-
lius poſſeſſionem continuarent, vt *in eorum ſumma-*
rio num. 1. ex quibus aſſertionibus ac aliis actibus
ſubſecutis ſufficienter videtur probata quaſi poſſeſ-
ſio ad effectum manutentionis; nam ſi inſeruire
deſiſtere debebant, & patientiam præſtare pro op-
poſitione ſequeſtri, neceſſariò venit dicendum,
quod poſſeſſio penes ipſos reſidebat, cùm priuatio 3
præſupponat habitum, *l. manumiſſionem ff. de Iuſt. &*
Iur. l. decem ff de verb obligat. Rot. *deciſ.* 802. *part.* 1.
diuerſ. & deciſ. 525. *num.* 2. *part.* 2. *recent* & coram
Buratto *deciſ.* 460. vbi Addent. *num.* 17. & coram
Greg. *d deciſ.* 458. *num.* 3. & *deciſ.* 258. *num.* 3. vbi
etiam

Digitized by Google

4 etiam firmatur quod ad effectum manutentionis ſufficiunt leuiores probationes, ex Alex. *conſ.* 103. *n.* 3. *lib.* 7. & Paleott. *deciſ.* 22.

Non obſtat prætenſum ſequeſtrum appoſitum de ordine Rotæ, ſub prætextu quod adeſſent attentata, vt in deciſione coram me emanata, vna tantùm parte informante, ſub die 18. Aprilis 1636. quoniam in dicta vltima deciſione facta ſub die 5.
5 Maij anni præteriti vtraque parte informante, guſtata non exiſtentia attentatorum fuit dictum quod eſſet reuocandum, & ideo illud tanquam Iudiciale non potuit Gregorium, & litis conſortes eorum anteriori poſſeſſione priuare, ex doctrina Bart. *in l. intereſſo*, & ibi Aretin. *ff. de acquir poſſeſſ.* Cardin. *in Clem. vnic. num.* 23. Rebuff. *de ſequeſt gloſſ.* 1. *art.* 1. *num.*
6 19. quia quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro à nobis auferri non poteſt; vt in puncto ſequeſtri dixit Rota *coram Illuſtriſſimo Domino meo Decano in deciſ.* 478. *num.* 10.

Quod eò magis videtur dicendum in præſenti, attento bono iure dd Gregorij, & litis conſortium firmato in dicta deciſione ſub die 5. Maij, vbi etiam ad ſufficientiam ſatisfit repetito obiecto facto per Ioannem pro prætenſis attentatis, vt *in §. vltimo prope fin. verſ. dixerunt Domini.*

Et ſic deciſum vtraque parte informante, &c.

Florentina Fideicommiſſi.

Lunæ 28. Iunij 1638.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio in integrum non datur quando de læſione non conſtat: vbi plura de reciproca de linea ad lineam deficiente, in quo caſu ius de alia linea deſcendentibus non competit.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ob non reditum pro Apoſtolis intra 30. dies remanet deſerta.*
2 *Sententia lata ob lapſum fatalium ſine prorogatione in iudicatum tranſeunt, adeóque ſunt exequenda.*
3 *De prorogatione poſt integrum triennium pluries decurſum non eſt agendum.*
4 *Reſtitutio in integrum intra quadriennium continuum de Iure peti debet.*
5 *Læſio ſine qua reſtitutio de Iure, in ſententiis iuſtis & validis conſidrrari non poteſt.*
6 *Iudex ordinarius vbi cauſam in prima inſtantia delegat, appellatio à Delegato ad ipſum Delegantem non ad Superiorem interponitur.*
7 *Legatus Apoſtolicus in Florentina Prouincia Papæ vices gerit.*
8 *Ad Legatum poteſt appellari à ſententia lata in ſuo Tribunali.*
9 *Atteſtationi quamuis extraiudiciali deferendum eſt ad effectum probandi ſtilum in Ordinatoriis.*
10 *Solemnitas deficiens ob non tranſportata acta duarum antecedentium inſtantiarum poteſt vitiare ſententias ſubſecutas licet ageretur in cauſa prophana.*
11 *Acta in eodem Tribunali ac in officio eiuſdem Notarij perinde habentur ac ſi coram Iudice appellationis facta fuiſſent.*
12 *Tutrix pro filio attenta ipſius pupillari ætate Procuratorem conſtituere debet.*
13 *Aſſertio concurrentibus adminiculis cùm ſit veriſimiles, probat.*
14 *Mandatum Procuræ ex quibus adminiculis præſumitur.*
15 *Mandatum Procuræ quando præſumitur, illud emanaſſe præſumitur cum omnibus requiſitis vt actus validus dicatur.*
16 *Sententia contra Procuratorem tanquam Dominum litis effectum ſorti poteſt.*
17 *Procurator ſemper admiſſus, & pro tali approbatus de defectu mandati procuræ in quæſtionem adduci non debet.*
18 *Sententia lata non ſuſtinetur, quando conſtat tunc temporis nullam ſententiam fuiſſe ſcriptam exhibitam & publicatam, niſi de ſtylo contrarium ſeruetur.*
19 *Notario in Iudicialibus, & in his quæ ſpectant ad eius officium fides eſt adhibenda.*
20 *Reciproca in quolibet ſtipite circa hæreditatem inducta ſingula ſingulis referendo facit, vt cuilibet decedenti proprij filij & deſcendentes ſubſtituti dicantur.*
21 *Teſtator poſt duos, aut tres hæredes inſtitutos ſubſtituens etiam illorum filios & deſcendentes in infinitum quomodo eſt intelligendus.*
22 *In tranſuerſalibus Rota ſemper ſolet inclinare contra fideicommiſſum, & ſic pro libertate bonorum.*
23 *Diſpoſitio dum paret effectum citra multiplicationem noui fideicommiſſi, nouum fuiſſe inductum nunquam cenſetur.*
24 *Reciproca de linea ad lineam non inducitur, niſi expreſsè facta ſit ſubſtitutio vltimo morienti coniecturis neceſſariis concurrentibus.*
25 *Dictio* cuiuſlibet *omnes vocatos diſtributiuè & ſeparatim comprehendit.*
26 *Dictio* cuiuſlibet *idem operatur ac ſi facta eſſent plures ſeparatæ diſpoſitiones.*
27 *Determinatio reſpiciens plura determinabilia omnia æqualiter determinat.*
28 *Verba quoties ad vnum grauamen congruè poſſunt referri ad plura extendi non debent.*
29 *Reciproca inter primos inſtitutos inducta deſcendentes ab iis ad idem onus non aſtringit.*
30 *Clauſula* in ſtirpes & non in capita *quiduam includit.*
31 *Reſtrictio quæ in fideicommiſſis tanquam in materia odioſa fieri debet in qualibet linea deſcendentium commodiſſimè recipi poteſt.*
32 *Deciſio Florentina ſuper fideicommiſſo circa reciprocam in quantum extenditur.*
33 *Reciproca ſubſtitutio quomodo à variis Authoribus accipitur.*
34 *Doctores de reciproca excludenda in fortioribus terminis loquuntur.*
35 *Reciproca deficiente de linea ad lineam, deſcendentibus ex alia linea nullum ius reſtitutionis in integrum competere poteſt.*

DECISIO CV.

CONSTARE de re iudicata, & conſequenter non eſſe locum reſtitutioni in integrum reſponderunt Domini: quia ad fauorem Patrum S. Mariæ Nouellæ apparet *in eorum ſum. n.*
1 2. & 3. duas in partibus fuiſſe latas conformes; à

quatuor

1 quarum vltima licèt fuerit per Dom nos Soderinos
appellatum, tamen ob non reditu n pro Apoſtolis
intra triginta dies appellatio deſerta remanſit,
Clem. quamuis, & ibi Gloſ. verb. videtur de appel-
lat. Scacc. de appellat. lib. 2. cap. 2. q. 13. num. 24.
& ſeqq. Rot. deciſ. 178. num. 1. part. 1. diuerſ. &
in deciſ. 410. num 2. recent. & coram Caualer deciſ.
194. num. 1. & coram Greg. deciſ. 573. num. 1.
vbi Adden. num. 12. etiamſi fuerit cauſa commiſſa,
& obtẽta inhibitio vſque de anno 1625. eùm non
doceatur de eius executione niſi ſub die 15. Aprilis
1636. quo caſu deſertio euitari non poteſt, & ſen-
tentiæ pro Patribus latæ ob lapſum fatalium ſine
2 protogatione in iudicatum tranſitum fecerunt, auth.
ei qui C. de tempor. appellat cap. cum ſit Romana de
appellat. Clem. ſicut, & Clem ſi appellationem eodem
tit. Put. deciſ. 311. lib. 2. in correct. Rot. deciſ.
665. num. 1. part. 3. & deciſ. 210. num. 1. part. 4.
& deciſ. 412. num. 3. part. 5. recent. ideo veniunt
exequendæ, Verall. deciſ. 330. part. 1. Veſtr. in
prax. lib. 8. cap. vlt. num. 8.

Nec prorogatio validè deſumi poteſt ex com-
miſſione præſentata in actis ſub die 29. Aprilis an-
ni præteriti cum facultate fatalia quatenus durent,
& quatenus ſint lapſa reſtituendi in integrum, pro-
vt de iure aduerſus eorum lapſum; tum quia poſt
3 integrum triennium pluries decurſum non eſt am-
plius agendum de prorogatione, Staphil. de ſignat.
liter. Iuſtitia in rubr. fatalia quo vigor prorogen. n. 1. verſ.
qua debent, fol 751. Marcheſan. part. 3. de commiſſ.
prorogat fatal. §. 1. num. 41. verſ. petique, & n. 88.
verſ. ratio eſt, Scacc. de appellat. lib. 3. cap. 10. tum
quia d. reſtitutio petita fuit longè poſt quadrienniũ
à fine primi triennij in quo dd. ſententiæ tranſie-
4 rant in iudicatum, & tamen de iure quælibet reſti-
tutio in integrum intra quadriennium continuum
peti debet, l. fin. C. de temp. in integr. reſtit. c. 1. de
reſtit. in integr. in 6. & Clem. 1. eod. tit. Rot dict.
deciſ. 412. num. 4. part. 5. recent. & in terminis
commiſſionis concellæ cum clauſula provt de iure
aduerſus lapſum fatalium firmat Dec. conſ. 436.
num. 7. verſ. 3 quia de iure cum ſeqq. vol. 2. tum, &
etiam quia dd. ſententiæ ſunt validæ, & iuſtæ, &
5 ſic non poteſt in illis conſiderari læſio ſine qua re-
ſtitutio de iure, ff. de minor. l. nam poſtea §. ſi minor
ff. de iur. iur. l. ſi ex cauſa iudicati ff. de minor Natt.
conſ. 548. Honded. conſ. 34. num. 37. vol. 2. Caual.
deciſ. 194 num. 3. Rot. deciſ. 333. num. 1. verſ. &
ſucceſſiue part. 4 recent.

Quod autem dd. ſententiæ ſint validæ patet ex
reuolutione actorum, & quamuis contra eos plures
opponantur nullitates, nihilominus tamen ſatis di-
luuntur ex reſponſionibus datis per informantes
pro Patribus Sanctæ Mariæ.

Prima enim ex defectu iuriſdictionis eo quòd ſe-
cunda ſententia lata fuerit per Auditorem Nuncij
Florentiæ, non obſtante, quod prima fuiſſet lata per
Iudicem ab eodem Nuncio deputatum non releuat,
quoniam ſententiæ non ſubſcribuntur à Nuncio, &
ſic ad ipſum bene potuit interponi appellatio à pri-
ma ſententia lata per Iudicem ab eo delegatum:
6 vbi autem Iudex ordinarius cauſam delegauit in
prima inſtantia, appellatio interponitur à delegato
ad ipſum delegantem, & non ad ſuperiorem, l. 1. vbi
Bart. ff quis, & à quo appell. Scacc. de appellat. lib. 3. c.
2. q. 8. num. 14. Abb. in cap. dilectus 55. n. 18. de appell.
quod eò magis procedit in Nuntio qui habet facul-
tatem adinſtar Legati Apoſtolici; Legatus enim
7 in illa Prouincia Papæ vices gerit, Card. in c. cum
non ignoretis n. 2. de offic. Legat. Gundiſal. de auth. Le-
gat. de later. lib. 8 q. 87. num. 107. Scacc. de appell. q. 7.
n. 103. verſ. ratio, & propterea ad ipſum poteſt appel- 8
lari à ſententia lata in ſuomet tribunali. Ita Felin.
in c. gratum 20. num. 10. limit. 8. de offic. delegat. Scacc.
de appell. q. 17. limit. 2. num. 66. attento præſertim in-
ueterato ſtylo tribunalis Nuncij Florentini, com-
mittendi cauſas ſecundæ inſtantiæ aliis Auditori-
bus eiuſdem Tribunalis, quamuis alter Auditor pro-
nunciauerit in prima inſtantia, qui ſtylus eſt ſeruan-
dus ex cumulat. per Rot. in deciſ. 217. coram Buratt.
ſub num. 2.

Et de dicto ſtylo ſatis conſtare viſum fuit ex at-
teſtatione Petri Bonſij Canonici Florentini, data in
ſumm. addit. Patrum S. Mariæ num. 1. qui vti primus
Auditor ſententiam tulit ad fauorem illorum de
Soderinis, idémque demonſtrant acta facta coram
deputato tanquam Iudice legitimo, cui atteſtationi, 9
quamuis extraiudiciali deferendum eſt ad effectum
probandi ſtylum in ordinatoriis, l. 3. § ſed & diui. vbi
Florian. & Iacob. de teſtibus, Alex. in l. dies cautioni,
§ hoc autem, n. 26. ff. de damn. infect. Rot. in d. deciſ.
217. num. 3. coram Buratto.

Secunda nullitas deſumpta ex defectu tranſpor-
tationis actorum duarum antecedentium inſtantia- 10
rum, quæ ſolemnitas deficiens potuiſſet vitiare
ſententias deinde ſubſecutas, licet ageretur in cau-
ſa prophana, ex tradit. per Felin. in c. Eccleſia S. Ma-
ria num. 12. de conſtit. Gabr. de ſentent. & re iudic.
concluſ. 9. Caſſad. deciſ. 2. num. 10. de appellat. pariter
ceſſat. Nam cùm cauſa agebatur in eodem Tribu-
nali, ac in officio eiuſdem Notarij, vbi facta fuit
expreſſa repetitio eorundem actorum, vt in d. ſum.
addit. num. 2. & de ſtylo ſuper hac etiam teſtatur
idem Bonſius, neceſſariò ſequitur dicendum, quod
acta perinde habeantur, ac ſi fuiſſent facta coram 11
Iudice appellationis, arg. text. in l. ſingularia, ff. ſi
cert petat. & l. licèt, §. quoties, ff. de iur. dot. Fulgoſ conſ.
195. col. 2. verſ. cum itaque, Rota Romana ſpolij Do-
mus coram Manzanedo, ſub die 5. Iunij 1634. & quod
ſtylus in terminis reproductionis actorum in hoc
modo in cauſis fori Eccleſiaſtici Florentini ſit at-
tendendus, dixit Rota in d. deciſ. 117. n. 2. coram
Buratto.

Tertia, & quarta ex defectu citationis Lauren-
tij, ſeu eius legitimi Procuratoris, attenta præcipuè
ipſius Laurentij pupillari ætate, ob quam cauſam 12
debebat tutrix pro eo conſtituere Procuratorem,
cum decreto Iudicis non ſubſiſtunt; quia vltra quod
ſententia eſſet ſaltem valida contra Franciſcum ci-
tatum iuxta text. in l. de vnoquoque 47. de re iudic.
Seraph. deciſ. 597. num. 5. Rot. deciſ. 561. num. 13. par.
5. recent. ceſſare videtur difficultas ex comparitione
Caroli Bottarij Prouincialis conſtituti per matrem
Laurentij eiuſque tutricem, & curatricem, cum in-
dicatione inſtrumenti mandati procuræ, vt in d. ſum.
addit. num. 4. quæ aſſertio concurrentibus adminicu- 13
lis, eùm ſit veriſimilis probat, per ea quæ tradit
Crauett. in conſ. 202. num. 48. & in terminis confeſ-
ſionis veriſimilis ſcribit Alex. in conſ. 18. num. 3. vol.
3. Cuman. conſ. 31. num. 1. Mohed. deciſ. 2. de confeſſ.
Seraph. deciſ. 487. num. 14. Rot. deciſ. 362. num. 8. in
fin. par. 1. recent.

Pro adminiculis verò adſunt enunciatio ipſius 14
mandati, admiſſio pro tali ab eadem parte, & nun-
quam de mandato opponente, productiones iurium,
ſuſtentatio litis cum impenſa in d. ſum addit. num. 5.
ex quibus mandatum præſumitur. Pariſ. de reſignat.
lib. 10. quæſt. 8. num. 55. & ſeq. Surd. conſ. 355. num. 23.
& 24. & Rot. ſæpius & ſignanter in deciſ. 440. num.
6 par. 2. recent. & coram Greg. deciſ. 44. & deciſ. 324.
vbi

vbi Adden. *num. 6.* præſumendum enim non eſt
quod Carolus voluerit idem mandatum falsò vſur-
pare , vt *in l. falſus creditor 44. §. falſus Procurator,*
ff. de furt. Bald.*conſ.14.num.1.lib.1.* Dum igitur man-
15 datum præſumitur , illud emanaſſe præſumitur cum
omnibus ſolemnitatibus requiſitis , vt actus dicatur
validus,*l. cum in teſtamento, §.hæc verba, ff. de hæred.*
Inſtit. & ibi Cin. & Bald. dicentes notabiliter id
fingi præceſſiſſe , quod facit actum valere , Caſſad.
deciſ.21. de præbend. Rota *deciſ. 360. num 9. part.4.*
recent. & in omnem euentum ſemper ſuſtineretur
prima ſententia , tanquam lata contra Procurato-
rem Dominum litis effectum , poſt mortem Caroli
ipſius Laurentij Patris ſecutam ſub die 2. Maij 1621.
vt *in eorum ſummario num. 2.* & pronunciatio ſenten-
16 tiæ fuit ſub die 14. eiuſdem, vt *in dicto ſummario ad-*
dit. num. 3 & quod contra Procuratorem tanquam
Dominum litis effectum ſententia ferri poſſit , eſt
text.*in l. non ſolum, §. morte, ff. de non. oper. nunciat. l.*
nulla dubitatio, vbi Alex. *num. 3. cum ſeqq.* & Iaſon.
in fin C de procurat. Surd. *conſ. 99. num. 5.* Seraphin.
deciſ. 804. num. 1. & *deciſ. 1188. n..* Gregor. *deciſ. 396.*
num. 1. & nouiſſimè fuit dictum coram me *in Ra-*
uennaten. concordiæ ſub die 5. Martij præteriti.

Defectus mandati procuræ in perſona Anſaldi
comparentis pro Patribus Sanctæ Mariæ , quæ eſt
quinta nullitas , nec etiam obſtat ; quia vltra quod
ex ſuſtentatione litis per duas Inſtantias per ipſum
facta cum expenſis mandatum præſumitur , vt ſu-
prà fuit firmatum , corruit obiectum ex quo d. An-
17 ſaldus ſemper fuit admiſſus , & approbatus pro tali,
vt *in ſummario addit. num. 6.* quod ſufficit , prout
aliàs tenuit Rota coram Seraphino *in deciſ. 1407.*
num. 1. & poſtea coram Martin. Andr. *in deciſ. 28.*
num. 9. vbi aliæ concordantes adducuntur.

Sexta nullitas deſumpta ex publicatione ſenten-
tiæ poſt lapſum ſeptem menſium , licet haberet
18 locum de iure communi , cùm ſententia lata prout
in cedula non ſuſtineatur , quando conſtat tunc
temporis nullam ſententiam fuiſſe ſcriptam, exhi-
bitam , & publicatam , ex tradit. per Pariſ. *in conſ.*
49. num. 41. lib. 3. Gratian. *diſcept. 438. num. 9.* Rot.
coram Gregor. *deciſ. 546. num. 8.* & *in recent. deciſ.*
252. num. 2. part. 1. & *deciſ. 510. num. 2. part. 2.* ta-
men ſecus dicendum eſt vbi contrarium de ſtilo
ſeruatur , Roman. *conſ. 367. num. 11.* Franc. *in l. 1. de*
temp. appellat. num. 6 Rot. *deciſ. 703 . num. 4. lib. 3.*
part. 3. diuerſ. qui ſtilus probatur ex eadem atteſta-
tione Bonſij *dicto ſummario addit. num. 1.* ac ex ob-
ſeruantia practicata ab eiſdem de Soderinis in ſen-
tentia ad eorundem fauorem lata , & pronunciata
ſub die 26. Martij 1620. publicata verò ſub die 21.
Septembris eiuſdem anni , vt *in dicto ſummario ad-*
dit. num. 7. quod ponderauit Rota *coram Buratto in*
deciſ. 304. num 2. cum ſequentibus , & *in Ianuen. pe-*
cuniaria coram Vbaldo poſt ſecundum vol. conſ. Farinac.
deciſ. 363. num. 3. verſ. tum & eo , & facit *deciſ. 606.*
num. 7. coram eodem Buratto.

Septima , & vltima nullitas ex defectu citationis
ad videndum aperiri cedulam ſententiæ , præter-
quam quod tollitur ex eodem ſtilo , de quo idem
Bonſius *ſummario addit. dict. num. 1.* vbi quod etſi d.
citatio omittatur , non per hoc vitiatur ſententia,
ceſſare videtur omnis ſcrupulus , cùm ex facto con-
19 ſtet præceſſiſſe d. citationem , vt ex atteſtatione,
quam de ea facit Notarius *dicto ſummario addit. n. 7.*
cui in Iudicialibus , & in his , quæ ſpectant ad eius
officium fides eſt adhibenda , *c. quoniam,* vbi Gloſſ.
verb duos, & ibi Butr. *num. 35.* Batt. *in l. 1. & 2. C. de*
ponderat. lib. 10. Ruin. *conſ. 56 num. 15. lib. 1.* Rot. *coram*
Buratt. deciſ. 606. n. 12. & 13. & ex his patet ſenten-
tias eſſe validas.

Quod verò ſint iuſtæ oſtenditur ex eo , quod in
illis declaratur fideicommiſſum proueniens ex teſta-
mento q. Laurentij Senioris non fuiſſe purificatum
ad fauorem DD. Franciſci & Laurentij Iunioris, cau-
ſam habentium à Nicolao , altero ex hæredibus in-
ſtitutis pro portione obuenta Patribus S. Mariæ ex
perſona fratris Iacobi q. Ioan. Franciſci alterius co-
hæredis , qui in ſeculo Philippus vocabatur ; vt in
arbore de qua *in ſumm. num. 5.* & taliter ex verbis
teſtamenti non conſtat de tali fideicommiſſo reci-
proco , itavt habeat locum de linea ad lineam , ſed
tantùm inter deſcendentes vniuſcuiuſque.

Teſtator enim inſtituit Nicolaum, Ioan. Franciſ-
cum , & Franciſcum ſuos ex Bernardo fratre nepo-
tes æquis portionibus, & deinde ſubdit ſub his ver-
bis ; *& eos, & cuiuſlibet eorum filios ,* & deſcenden-
tes maſculos inuicem ſubſtituit vulgariter , & per
fideicommiſſum in ſtirpes & non in capita , vt in
particula teſtamenti *ſumm. Patrum num. 1.* ex quibus
conuincitur tres fuiſſe hæredes , treſque ſtipites, & 20
in quolibet ſtipite vnam reciprocam fuiſſe inductam
ſingula ſingulis referendo , iuxta Interpretationem
Gloſſ. *in l. quæſtionem, verbo vniuerſitatis ,* & Angel.
num. 4. C. de fideiuſſ. adeò vt cuilibet eorum decedenti
proprij filij , & deſcendentes dicantur ſubſtituti,
cap. 1. in tit. de duob. fratrib. à cap inueſt. Caſtr *conſ. 434.*
vol. 2. Ruin. *conſ. 121. num 8. lib. 2.* & *conſ. 115. num. 12.*
& *conſ. 134. num. 7 lib. 3.* Peregr. *de fideicomm. art. 13.*
num. 72. propè fin. verſ. ideoque ſubſtitutio, Seraphin.
deciſ. 1023. num. 4. verſ. non obſtat, & in puncto imo
in fortioribus terminis tenuerunt Cephal. *conſ. 430.*
num 19. in fin. verſ. ſecundò cum pluribus ſeqq. vol. 3.
Odd. *conſ. 45. à num. 29. verſ 3.* principaliter vſque ad
fin. & præcipuè *n. 43. verſ. ad quintum,* Peregr. *conſ. 37.*
n. 9. verſ. & in fideicom. vol. 3.

Siquidem quotieſcunque teſtator duobus , aut 21
tribus hæredibus inſtitutis, poſt illos ſubſtituit etiam
illorum filios , & deſcendentes in infinitum , non
dicitur inter iſtos reciprocam conſtituiſſe, vt liberi,
& deſcendentes ab vno dicantur ſubſtituti deſcen-
dentibus ab alio , ſed vniuſcuiuſque liberi , & de-
ſcendentes , in portionem proprij Parentis dunta-
xat , vt præter mox citatos tradunt in ſpecie Alciat.
in conſ. 87. num. 2. & 6. verſ. quod autem cum ſeqq. lib. 9.
Menoch. *conſ. 318. n. 33. & 34.* & melius *in conſ. 376.*
num. 10. 29. & 41. vol. 4. Beret. *conſ. 18. n. 22. & conſ. 75.*
num. 15. lib 1 Peregr. *conſ. 43. num. 2. & 3. verſ. eſt etiam,*
vol. 2. & *conſ. 30. num. 2. & 3.* & *conſ. 37. num. 9.* & Rot.
deciſ. 145. n. 5; & *316. n. 4 par. 1. recent.*

Quæ concluſio eò facilius eſt in præſenti caſu
amplectenda , cùm verſemur non in deſcendenti- 22
bus , ſed in tranſuerſalibus , quo caſu Rota ſolet
ſemper inclinare contra fideicommiſſum, & ſic pro
libertate bonorum , Mantic. *de coniectur. lib. 7. tit. 5.*
num. 17. Rot. *dict deciſ. 316. num. 4. part. 1. recent.* ma-
teria namque fideicommiſſi eſt odioſa , & propter-
ea dum diſpoſitio poteſt parere effectum citra mul- 23
tiplicationem noui fideicommiſſi , nunquam cen-
ſetur nouum fuiſſe inductum , *l. cum Pater, §. vltim.*
ff. de legat. 3. Fuſar. *quæſt. 475. num. 7.* & *conſ. 17. n. 34.*
Rot. *deciſ. 466. num. 3. part. 4. diuerſ.* & coram Seraph.
d. deciſ. 1023. n. 5.

Vnde cùm in caſu de quo agitur diſpoſitio poſſit
parere effectum fideicommiſſi, nedum ſucceſſiui, ſed
etiam reciproci in eadem linea, non debet inducere
fideicommiſſum inter diuerſas lineas , & eò minus 24
reciproca de linea ad lineam non inducitur, niſi ex-
preſsè dictum ſit , vel ſit facta ſubſtitutio vltimo

morienti concurrentibus coniecturis neceſſariis,re-
latis per Mantic.*de coniect.lib.6.tit* 5.*n.*15 Peregr.*de*
*fideicom.d.art.*13.*n.*73.& *conſ.*30.*n.*5 & *conſ.*37.*n.*8.
*lib.*3. Fuſar.*d.conſ.*17.*n.*15.19. *&* 26. Odd. *conſ.*45.
*n.*91.Seraph.*d.deciſ.*1023.*n.*6. ponderata præſertim
25 dictione illa *cuiuſlibet* , cuius natura eſt omnes vo-
catos comprehendere diſtributiuè , & ſeparatim,
Bart.*in l.non diſtinguemus* 37.§ *cum in pluries.ff.de ar-*
*bitr.*Roland.*conſ.*70.*n.*44 *lib.*3.Alex.*conſ.*175.*num.*1.
26 *lib.*5.qui ſub *n.*2. dicit quod idem operatur hoc di-
ſtributiuum,ac ſi eſſent factæ plures ſeparatæ diſpo-
ſitiones,Pariſ.*conſ.*49.*n.*3.*&* 5.*lib.*2. Bertaz.*clauſ.*12.
*gloſſ.*2. *n.*1. itavt tribuat in ſolidum perſonis nomi-
natis, ſed diſtributiuè, Butr.*conſ.*26.*n.*2.

Non obſtat quod illa dictio ad inuicem ſit in
fine orationis poſita , ideòque ſicut importat reci-
procam inter deſcendentes vniuſcuiuſque lineæ,
eundem effectum operari debeat inter lineam , &
27 alteram,ea regula,quod vna determinatio reſpiciēs
plura determinabilia, omnia æqualiter determinet:
28 Quia quotieſcumque verba poſſunt congruè refer-
ri ad vnum grauamen, non debent extendi ad plu-
ra, Peregrin.*de fideicom.d art.*13.*n.*32. *prope fin.* Se-
29 raph.*d deciſ.*1023.*n* 4.5.6.*&* 7.Ea quo igitur fuerit
inducta reciproca inter primos inſtitutos , non ta-
men ſequitur,quod deſcendentes ab eis ſint eodem
onere grauati, poſſunt enim intelligi inuicem ſub-
ſtituti deſcendentes Nicolai in portione Nicolai,
deſcendentes Io.Franciſci in portione Io.Franciſci,
& deſcendentes Franciſci in portione Franciſci,
ita eleganter Menoch. *in d.conſ.*982. *n.*4. & Fuſar.
conſ. 3.*per tot.* & hoc importat dicta dictio *cuiuſlibet*
ea ſuperius allegatis.

30 Nec obſtat clauſula *in ſtirpes* , & *non in capita*,
quoniam illa potius videtur appoſita ad dirimen-
dam quæſtionem,an ſcilicet ad hæreditatem Patrui
debet ſuccedi in ſtirpes,& non in capita ſecundùm
diuerſas DD. ſententias , vt firmatur *in Bononien.de*
Bentiuolis 5.*Maij* 1621. *coram Illuſtriſſ.D meo Deca-*
no,& ſic intelligi debeat,in qualibet linea fieri qui-
dem poterat,quod Nicolaus ſuperſtitem reliquiſſet
vnum filium, & tres nepotes ex altero filio,& tunc
rectè applicabatur diſtributio in ſtirpes , & non in
capita,Fuſar.*in d.conſ.*3.*n.*4.*cum ſeq.*

His itaque firmatis non aduerſantur Bart.*deciſ.*9.
& Seraph *deciſ.* 934. cùm loquantur in diuerſis
terminis : Teſtator enim ibi vocauerat primos hæ-
redes,& eorum filios,& deſcendentes , & quemli-
bet eorum deinde ſubſtituerat , & ſic tota hæredi-
tas erat peruentura ad vnum ex nominatis. Vnde
nil mirum ſi inducebatur reciproca,peruenire nam-
que ad vnum haud poterat hæreditas niſi inter il-
los reciproca adeſſet , & ibi iura non ſolùm erant
apta inducere reciprocam de vna linea ad aliam,
ſed de neceſſitate verba cogebant interpretari , vt
reciproca fuiſſet inducta de vna linea ad aliam,
31 quæ coactio in præſenti non datur , cùm commo-
diſſimè in qualibet linea poſſint recipere illam re-
ſtrictionem,quæ in fideicommiſſis tanquam in ma-
teria odioſa fieri debet, ea latè tradit per Honded.
*conſ.*1.*num.*25.*&* *ſeqq.*& *conſ.*8.*num.*4.*lib.*1. Rot co-
ram Seraph *d.deciſ.*1023.*num* 2.& *deciſ.*596.*num*,4.
*part.*1.*recent.*

32 Prout nihil facit deciſio Florentina facta ſuper
hoc eodem fideicommiſſo , quia ex doctr. ibi alle-
gat. vt patet ex eius lectura,firmatur tantùm adeſſe
reciprocam inter filios , & deſcendentes Nicolai
vnios ex tribus inſtitutis , ad exclusionem credito-
rum Bernardi filij dicti Nicolai, & ideo non appli-
catur,cùm hodie non controuertatur reciproca
in qualibet linea , ſed de linea ad lineam.

Nec releuant Curt. Iun. *conſ.*10 *num.*5. Socin.
Iun.Gabr.*conſ.*78.*n.*25.*lib.*3.*conſ.*110.*n.*17.*lib.*2. Eu-
gen.*conſ.*21.*num.*19.*lib.*2. Decian. *conſ.*41.*n.*3.*lib.*1.
Menoch *conſ.*39.*num.*23.Fuſar.*d.quæſt.*475.*num.*38.
& 41. quod dicebatur ferè in terminis verborum
inſtitutionis de qua agitur , conſuluiſſe contra-
rium.

Quoniam à primo vſque ad vltimum non ſuſti- 33
nent reciprocam ex ſola vocatione deſcenſiua , &
actiua,ſed adiuncto aliquo ſigno, & coniectura vo-
luntatis teſtatoris,quod ſcilicet vltimus vocatus ha-
bere deberet totam hæreditatem , itavt id aliter
contingere non poſſet , quàm per repetitam reci-
procam inter filios filiorum directæ lineæ , prout
ſingulis ſigillatim reſpondet Fuſar.*in d.conſ.*3.*a n.*9.
vſque ad fin. Ita Curt. ſe declarat in *verſ.* 2. princi-
paliter ibi,reciprocam ſaltem eſſe cauſatam ex aliis
ſubſequentibus verbis teſtatoris , in quantum poſt
mortem omnium Inſtitutorum ſubſtituit fœminas
in tertia parte hæreditatis,& alias perſonas in dua-
bus tertiis.Socin.*num* 28.fatetur habitam fuiſſe ra-
tionem agnationis conſeruandæ. Gabr.*ſub num.*20.
refert,in caſu ſuo continere alia verba,ita quod hæ-
reditas,& bona ipſius teſtatoris continuè , & per-
petuò perueniant gradatim de vno ad alium de-
ſcendentes ex dictis ſuis nepotibus , & ſic de aliis,
qui non ſimpliciter ſuſtinent opinionem recipro-
cæ ſubſtitutionis ex verbis ad inuicem ſub vnico
verbo ſubſtituit , prout Eugenius *in d. conſ.*25. *ſub*
*num.*19. ſed quia ex aliis verbis importantibus ne-
ceſſarium implendi voluntatem teſtatoris, conclu-
dunt pro reciproca de linea ad lineam,quæ cùm de-
ficiant in caſu de quo agitur,meritò reſponſum fuit
reciprocam non adeſſe de linea ad lineam , ſed
tantumdem inter deſcendentes vniuſcuiuſque lineæ.

Maximè quia DD. ſupra citati pro excludenda 34
reciproca loquuntur in fortioribus terminis. Nam
Oddus loquitur in caſu in quo teſtator dixerat eos,
& quemlibet eorum ad inuicem,& viciſſim , & cu-
iuſlibet eorum hæredes , & ſucceſſores ſubſtituit
vulgariter,pupillariter, & per fideicommiſſum.Me-
noch. *in dict.conſ.*982. loquitur de diſpoſitione ſic
concepta ; filios, & deſcendentes vſque in infini-
tum maſculos ad inuicem reciprocè vulgariter,pu-
pillariter , & per fideicommiſſum ſubſtituit omni
meliori modo , &c. & Fuſar. *in dict. conſ.* 30. lo-
quitur de verbis in quibus Fratres , & eorum libe-
ri & deſcendentes fuerant inuicem ſubſtituti.

Ex quibus cenſuerunt DD. in caſu controuer- 35
ſo reciprocam deficere de linea ad lineam , & ſic
nullum ius competere DD. Franciſco , & Lauren-
tio de Soderinis deſcendentibus de linea Nicolai
inſtituti,ſuper bonis poſſeſſis per Patres ſanctæ Ma-
riæ Nouellæ, ex perſona Fratris Iacobi deſcenden-
tis de linea Franciſci ſenioris alterius inſtituti , &
conſequenter non conſtare de læſione ſine qua
non datur reſtitutio in integrum,& propterea ſen-
tentias ad fauorem Patrum prolatas , ac in iudica-
tum tranſactas eſſe validas & iuſtas.

Vtraque parte infor-
mante , &c.

Corduben.

Digitized by Google

Corduben. Decimarum de Lucena.

Lunæ 5. Iulij 1638.

ARGVMENTVM.

De Remiſſoria deneganda vrgentiſſima ſuſpicione calumniæ ac articulorum irreuelantia ſtante.

Vide ſuprà *Deciſ.97.*

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria denegatur vrgentiſſima ſuſpicione calumnia ac irreuelantia articulorum attenta.*

Suſpicio calumnia quomodo probatur.

3 *Articuli ad euertenda fundamenta deciſionum cauſa concepti potius imaginarij quàm probabiles reputantur*

4 *Regula licet qualibet de per ſe non iuuat attamen ſimul iuncta valent.*

5 *Lucena oppidum per Ferdinandum I I I.cognomento el ſanto Regem Caſtella à Mauris recuperata fuit.*

6 *Lucena à Ferdinãdo III. Eccleſia Cordubenſi donata.*

7 *Priuilegium donationis Lucena in Archiuio Eccleſia Cordubenſis ſeruatur.*

8 *Prouincia Batica & tota fere Hiſpania quo tempore per Saracenos fuerunt occupata.*

9 *Lucena nunquam pluries fuit deperdita nec niſi per Ferdinandum I I I recuperata.*

10 *Hiſtoricis cùm ſtandum eſt obiectum in contrarium inane & impoſſibile redditur.*

11 *Titulus immemorabilis cum fama priuilegij incluſus titulum infeudationis tanquã contrarium excludit.*

12 *Allegarti immemorabilem cum fama priuilegij ad pratenſam infeudationem conuolare non licet.*

13 *Decima à Laico vigore immemorabilis cum fama priuilegij poſſeſſa & decima iure feudi poſſeſſa quomodo diſtinguuntur.*

14 *Probatio vnius eſt excluſio alterius.*

15 *Decimator quilibet Vicarius pro eorum mercede & congrua ex Iuris diſpoſitione ſoluere tenetur.*

16 *Decima egentium ſunt tributa.*

17 *Altari qui ſeruit de altari viuere debet.*

DECISIO CVI.

1 PRO denegatione remiſſoriæ fuit
reſponſum, attenta vrgentiſſima ſuſ-
picione calumniæ, ac irrelenantia ar-
ticulorum. *l. ad probationem C. de pro-
bat.* Caſſad. *deciſ.3 num. 1. verſ. qua re-
miſſio, de dilat.* Greg. *dec.* 356. *num.* 1. Caual *dec.*
2 268. *num.* 1. Suſpicio calumniæ videtur potens ex eo
quod remiſſoria poterat peti tot annorum ſpatio,
quo lis huiuſmodi perdurauit, & tamen eam petere
fuit dilatum vſque ad tertiam inſtantiam, in vlti-
miſque audientiis pro impediẽda cauſæ expeditione:
quo caſu Rota paſſim conſueuit remiſſoriam dene-
gare, vt *in deciſ.* 322. *lib.* 3. *diuerſ.* & coram Caual. *de-
ciſ.* 87. *num.* 2. & 208. *num.* 4. Buratt. *deciſ.* 551. *num.*
3 10. quæ ſuſpicio augetur ex conceptione articulo-
rum facta ad euertenda fundamenta deciſionum
cauſæ: Tunc igitur potius imaginarij, quàm pro-
babiles articuli reputantur, Rot. coram Greg. *dec.*
211. *num* 5. ibique Adden. & inter recen. *deciſ.* 250.
num. 3. & 325. *num.* 21. & 22 *par.* 5. & coram Seraph.
dec. 1460. *num.* 1. Maximè quia in partibus ad in-
ſtantiam Excellentiſſimi D. Ducis de Cordona fue-
runt examinati vltra centum Teſtes, qui nihil pro-
barunt ſuper prætenſa infeudatione, ad not. per
Ang. *in l. de die §. iubetur num.* 2. *ff. qui ſatiſd. cogan.*
Afflict. *deciſ.* 137. *num.* 4. Caputaq. *deciſ.* 63. *part.* 3. &
tamen præſumitur fuiſſe examinatos teſtes melius
informatos, & meliorem probationem factam, quæ
fieri potuerit. Aym. *conſ.* 134. *nu.* 3. Rot. coram Greg.
dec 414. *num.* 1. & inter recen. *dec.* 491. *num.* 2. *par.* 2.
& *deciſ.* 146. *num.* 3. *part.* 5. quæ regulæ, licet quæli-
bet de per ſe forſan non iuuaret, attamen ſimul 4
iunctæ nulli dubium eſt quin ſufficiant pro dene-
gatione remiſſoriæ: vulgare enim eſt, quod quæ
non proſunt ſingula, ſimul iuncta iuuant.

Irreleuantia verò nullo modo velari poteſt, quia
articulatur conceſſionem feudalem decimarum, de
quibus agitur, fuiſſe factam ad fauorem DD Oppidi
de Lucena anteceſſorum D. Ducis ob expulſionem
Maurorum ante Conc. Lateranẽſe, vt *in eius Sum. n.*
4. & nihilominus contrarium conſtat ex adductis in
vltima deciſ. cauſæ coram me emanata ſub die 29.
Maij præteriti ſub *n* 11. Nam ſiue prohibitio infeu-
dãdi fuerit facta in Concilio Lateranenſi ſub Ale-
xãdro III. de anno 1179. ſiue ſub Vrbano II. in Conc.
Turonico, quod fuit de anno 1096. & ſic per 83. an-
nos ante Concil. Lateranẽſe, vt per Balboa *in lib* 1.
decretal. tit. de praſcript c. cauſam 7. *n* 14. 19. & 24. Re-
buff. *in tr. de decim q.* 10. *n.* 23. ſemper erit verũ quod
D. Dux hanc infeudationem habere non potuerit.

Siquidem de anno 1240. Lucena, de cuius deci- 5
mis agitur, recuperata fuit à Mauris per Ferdinan-
dum III. cognomento el Santo Regem Caſtellæ, vt
teſtantur Hiſtorici, & præcipuè Mariana *de reb.
Hiſpan lib.* 13 *c.* 1. Stephan. Garibay *lib.* 13. *c.* 2. *num.*
35. & 36. D. Roderic. Ximenez Archiep. Toletan.
& Primas Hiſpaniarum *in Hiſpan. Illuſtrat. tom.* 2.
lib 9. *c.* 17 *fol.* 146. & 147. Paulus Bombin. *in Breuiar.
rer. Hiſpaniar lib.* 7. *fol.* 126. à quo poſtea ead. Luce- 6
na donata fuit Eccleſiæ Cordubenſi, vt deſumitur
ex *d. Roderic. d. lib.* 9. *cap.* 17. & notant Gundiſaluus
Millan. *in vita eiuſdẽ Reg. Ferdinãdi fol.* 248. Petr. de
Medina *de reb. memorab. Hiſpan. fol.* 48. Didac. Perez
de Meſſa *de reb. mirabil in addit. ad Petr. de Medin.
fol.* 181. & Bernard. Alderete Canonicatus Cordu-
ben *lib.* 3. *de origin. ling. Hiſpan. c.* 5. *in fin.* qui etiam
teſtatur, priuilegium donationis d. Lucenæ ſeruari 7
in Archiuio eiuſdem Eccleſiæ Cordubenſis, per
quam Eccleſiam fuit poſtea Lucena permutata cum
anteceſſoribus D. Ducis de Cardona, vt ex eodem
Alderete *loco ſupra citat.* Quamobrem vndique pa-
tet quod prohibitio infeudationis fuit ante recu-
peratam Lucenam à Mauris, & antequam fuiſſet
Lucena acquiſita ab anteceſſoribus D. Ducis: & ſic
penitus irreleuans detegitur materia articulata.

Nec dicatur quod anteceſſores D. Ducis potue-
rint acquirere titulum huiuſmodi infeudationis vel
durante Maurorum tyrannide, vel poſt expulſos
prima vice Mauros ante Concil. Lateranenſe, qui
poſtea iterum regiones illas occupauerint. Quoniã 8
certum eſt quod Prouincia Bætica, vbi ſita eſt Lu-
cena, & tota ferè Hiſpania fuerunt per Saracenos
occupatæ de annis 713. 714. & 715. teſte eod. Ma-
rian. *de reb. Hiſpan. lib.* 6. *c.* 22. 23. & 24. & ſcribit d.
Roderic. Epiſcop. Toletan. *in Hiſpan. Illuſtrat. tit. de
reb Hiſpan. lib.* 3. *c.* 19. 20. 21. 22. & 23. & nunquam 9
legitur quod Lucena fuerit pluries deperdita, nec
recuperata niſi per d. Ferdinandum III. de anno
1240. Marian. *de reb. Hiſpan. d. lib.* 13. *cap.* 1. cum
Steph. de Garibay, & aliis ſup. allegat. *in num.* 5.

Vnde cùm Hiſtoricis prædictis ſtandum ſit, text. eſt 10

in l. 1. ff. de offic. Præfect. Prætor. Bart. *in l. 1. num. 22. ff. ſi cert. petat.* Felin. *in c. ex parte il primo num. 49. verſ. alia ſcriptura, de reſcript. & c. inter dilectos n. 12. de fid. inſtrum.* ac in terminis loquens de Mariana, & Stephano de Garibay, adeſt deciſio celebris *Cæſarauguſtana Cathedralitatis corã Illuſtr. D. meo Decano impreſſ. inter recen. 353.* vbi *ſub n. 12.* ibi; *& præcipuè Mariana, & de Garibay ſub n. 22. poſt Gundiſalum. de Illeſcas* ibi; *Stephanus de Garibay in cõpendio Hiſtor. Hiſp.* inane, & vt ita dicã, impoſſibile redditur obiectum.

Præterea ex teſtibus in effrænato numero per D.
11 Ducem in partibus examinatis remanſit tantũ probata immemorabilis cum fama priuilegij, ex cuius tituli incluſione in conſequentiam venit excluſio alterius infeudationis, tanquam inter ſe contrarij, Bellamer. *deciſ. 287.* Greg. *dec. 353.* vbi Adden *n. 19.* & ideò Duci, qui immemorabilem dumtaxat cũ fa-
12 ma priuilegij allegauit, non licet hodie ad prætensã infeudationem conuolare, Caputaq. *deciſ. 28. p. 1. & deciſ. 304. p. 3.* Rot. *deciſ. 285. n. 4. part. 2. recent.* & eò minus cùm non doceatur de aliqua recognitione feudali, prout requiritur, ex allegat. *in vlt. deciſ. cauſa ſub d. num. 11*

Quod autem iſti tituli ſint inter ſe cõtrarij, patet.
13 Etenim vt in vltima deciſione firmatur ſub *n. 12.* quãdo decimæ poſſidentur à Laico vigore immemorabilis cũ fama priuilegij, tunc liberæ, & tãquam allodiales ipſius Laici reputantur: quando verò poſſidẽtur iure feudi, tũc dominium directum remanet penes Eccleſiam, & dominium vtile transfertur in Laicũ. Berous *conſ. 21. n. 1. vol. 5.* inſimul igitur hæc duo
14 ſtare nequeunt, ex *vulgat. regul.* quod probatio vnius eſt excluſio alterius.

Nec obſtant nonnullæ ſolutiones quarundã portionum tritici, & pecuniarum factæ à D. Duce aliquibus Vicariis, aliiſque inſeruientibus Eccleſiæ, quæ prætenduntur intelligi debere factæ pro recognitione feudali. Quia depoſitiones duorũ teſtium ad hunc effectum datæ *in ſum. D. Ducis n. 5.* nõ probant ſolutiones prædictas cum hac qualitate recognitionis feudalis, ſed ſolum quod anteceſſores dd. Ducis fundarunt, & dotarũt illas Eccleſias, & quod in conceſſione earundem decimarum habuerũt annexum hoc onus ſoluendi Curatis eam quantitatem. Hinc igitur propterea non concluditur recognitio feudalis, ſed potius dici debet, quod ſolutio-
15 nes prædictæ fuerint factæ eiſdem Vicariis pro eorum mercede, & congrua, ſicut ex iuris diſpoſitione quilibet decimator tenetur, ex tradit. per Rebuff. *de congr. port. n. 47.* & dixit Rot. apud Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 6. de præben. n. 9.* & coram Greg. *dec. 397. num. 1.* &
16 ratio eſt, quia decimæ ſunt tributa egentium, *c. re-*
17 *uertimini 16. q. 1.* & qui altari ſeruit, de altari viuere debet. *c. cum ſecundum de præben.*

Ex quibus, ac ex aliis latè congeſtis in deciſionibus in hac cauſa factis, dixerunt Domini remiſſoriam eſſe denegandã, vtraque parte informante, &c.

Bononien. Pecuniaria.

Lunæ 5. Iulij 1638.

ARGVMENTVM.

Executio primæ ſententiæ retardari non debet eius validitate & iuſtitia attenta.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas ex reuolutione actorum reſultat, vbi omnia adeſſe requiſita apparet.*

2 *Tutrix ſuper re obſcura & dubia pupilli validè de Iure transigere poteſt.*

Maximè Iudicis decreto cum aliis ſolemnitatibus ſtatutariis concurrente. ibid.

3 *Inſtrumenta publica tranſactionum probationem probatam, & veritatem faciunt manifeſtam.*

4 *Tranſactiones omnes habent vim rei iudicatæ, & executionem paratam, ita vt tranſigentes pro contentis in eis ad obſeruantiam executiuè poſſint compelli.*

5 *Iuſtitia & validitate primæ ſententia ſtante ſecunda eſt reuocanda, nec Iudex pronunciare poterat in illius executione eſſe ſuperſedendum.*

6 *Dictiones* dicta & ſupradicta *in Inſtrumento appoſitæ in indiuiduo ſuperius expreſſa de ſui natura repetunt.*

DECISIO CVII.

DVÆ fuerunt in partibus prolatæ ſententiæ in caſu de quo agitur: Altera ad fauorem Andreæ ceſſionarij Ioannis in qua Prouincia tum fuit, eſſe dandam executionem Inſtrumentis factis inter Bartholomeum debitorẽ, & Ioãnem cedentem; & altera ad fauorem dicti Bartholomei, in qua dictum fuit ſuſpendendam eſſe executionem primæ ſententiæ, eo quia dictus Ioannes poſſidebat quoddam petium terræ dicti Bartholomei *detto le Crete*, quod eidem reſtituere tenebatur: vnde cauſa ad Rotam deuoluta, & mihi commiſſa dubitaui; quænam ſententia ſit confirmanda, & Domini pro confirmatione primæ reſponderunt, attenta eius validitate, & Iuſtitia.

Validitas reſultat ex reuolutione actorum vbi 1
apparet adeſſe omnia requiſita relata *in vulg. deciſ.* Caputaq. 262. *num. 2. part...* Iuſtitia verò probatur ex publicis Inſtrumentis tranſactionum factis inter dd. Ioannem, & Bartholomeum, in quibus idem Bartholomeus, ſiue Barbara eius Mater, & Tutrix illius nomine ſe obligauit ſoluere eidem Ioanni libras 7502. in paghis faciendis ſub diuerſis temporibus, vt *in ſummario num. 1. & 2.* quæ obligatio per tutricem facta in tranſactione inita ſuper re litigioſa, & dubia, vt patet ex lectura dd. Inſtrumentorum, optimè ſuſtinetur, cùm Tutrix validè de Iure tranſigere poſ- 2
ſit ſuper re obſcura, & dubia pupilli, *l. Lucius Titius l. 2. §. fin.* & ibi Gloſſ. *verb. diminuendi cauſa, ff. de adminicul. & pericul. Tutor. l. pactum Curatoris 22.* & ibi Gloſſ. *C. de pact.* Bald. *in l. Præſes num. 5. cum ſeqq. C. de tranſactionibus*, concurrente prout hìc Iudicis decreto, aliiſque adhibitis ſolemnitatibus ſtatutariis, iuxta diſpoſitionem *text. in l. non ſolum, C. de præd. & aliis rebus minor.* Gloſſ. *in l. 1. C. ſi aduerſ. tranſact.* Pariſ. *conſ. 99. num. 35. cum ſeqq. lib. 1.* bene Gaill *pract. obſeruat. obſeruat. 72. per totum*, & ſignanter *ſub num. 1. 2. & 3.*

Vnde cùm ex prædictis publicis inſtrumentis 3
tranſactionum oriatur probatio probata, & veritas manifeſta, Bald. *in l. quoties in fin. C. de iud.* Dec. *conſ. 36. num. 2.* latiſſimè Tiraq. *de retract. lignag.* §. 2.

ſ.1.*gloſſ.*1.*num.*10.*cum ſeqq.* ioſtè fecit Iodex, dum
pronunciauit eis dandam eſſe executionem, vt *in*
4 *dicto ſummario num.* 4. Quia tranſactiones omnes
regnlariter ſunt ſeroandæ, habéntqoe vim rei iudi-
catæ, & executionem paratam, adeò vt tranſigentes
pro contentis in eis ad obſeruantiam executiuè
compelli poſſint, *l.non minorem, C.de tranſact.* Cra-
uett.*conſ.*685.*num.*27. *verſ ſimili modo*, Gratian. *di-
ſcept.*665.*num.*11. Duran.*deciſ.*218 *num.*5.*cum ſeqq.*
Caual.*deciſ.*23.*in fin.*& inter recent. *deciſ.*402. *n.*3.
*part.*5.*recent.*

Secundam autem ſententiam exiſtimarunt Do-
5 mini eſſe reuocandam, quoniam ſtante validitate,
& iuſtitia primæ, vt ſupra fuit oſtenſum, non pote-
rat Iudex pronunciare eſſe ſuperſedendum in illius
executione, ſed partes ipſius erant dictam ſenten-
tiam confirmare, non obſtante obiecto deſumpto ex
eo, quod Ioannes poſſideret dictum petiom terræ
detto le Crete, quod eidem Bartholomæo reſtituere
tenebatur, quaſi quod donec conſtaret de reſtitu-
tione d. petij terræ eſſet ſuſpendenda executio, vt
*in d.ſumm. num.*6.

Quia vltra quod dictum petiom terræ *delle
Crete* non reperitur deſcriptum, nec nominatum
inter bona ſubiecta prætenſo fideicommiſſo maio-
rum dicti Bartholomei, quæ Ioannes reſtituere te-
nebatur, prout in effectu reſtituit, vt patet ex inſtru-
mento dato *in d. ſumm. num.*2. vbi nomina bono-
rum fideicommiſſariorum expreſſa fuerunt, & nulla
fit mentiò de dicto *delle Crete*, ceſſat penitus diffi-
cultas ex datis *in eodem ſumm.num.*8. vbi legitur in-
ſtrumentum venditionis factum à Ioanne Baptiſta
Patre d. Bartholomei de hoc petio terræ ad fauo-
rem d.Ioannis, cum aſſertione, quod illud ſpectabat
ad d. Ioannem Baptiſtam venditorem ex iuſtis &
legitimis titulis, nulla facta mentione alicuius fidei-
commiſſi, & ſic cùm omnia bona fideicommiſſaria
expreſſa in tranſactione fuerint reſtituta, vt colligi-
tur ex *d.Inſtrumento dicto ſummario, num.*2. ibi dimi-
ſit, & relaxauit dicta. & ſupradicta bona, &c. pon-
6 deraris illis dictionibus, *dicta & ſupradicta*, quæ in
indiuiduo ſuperius expreſſa repetunt de ſui natura,
Hond.*conſ.*60.*num.*5.*& ſeq.*& *conſ.*72.*num.*24.*lib.*4.
Mareſcott.*var. reſolut.cap.*57. *num.*7. *lib.*1. Rot. *de-
ciſ.*713.*num.*2. *&* 3.*part.*1.*diuerſ.* non erat alia fa-
cienda reſtitutio, & conſequenter executio primæ
ſententiæ retardari non debebat.

Et ſic decisum vna tantùm parte informante, &c.

Romana Domus.

Vener. 12. Nouembris 1638.

A R G V M E N T V M.

Immiſſio in poſſeſſionem domus de qua agitur nepti ab inteſtato ſuccedenti eſt concedenda, non obſtante odio prætenſo ad excluſionem eiuſdem à Teſtamento ſufficienti pro parte adducto: vbi plura de Teſtamento caducato & legato ad merum vſumfructum reſtricto.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtamentum per prædeceſſum hæredis remanet caducatum.*

2 *Teſtamentum nouum à priori caducato non condens ab inteſtato decedere voluiſſe cenſetur.*

3 *Prohibitio facta in caſu teſtamentaria ſucceſſionis non cenſetur repetita in caſu ſucceſſionis ab inteſtato.*

4 *Teſtamentum caducatum à ſubſtitutione vulgari vires aſſumit.*

5 *Teſtatoris verba dum ſunt clara & expreſſè de vſufructu loquuntur, quæſtio voluntatis non eſt admittenda.*

6 *Teſtatrice per modum diſpoſitionis particularis ante inſtitutionem hæredis procedente, legatario vel fideicommiſſario non accreſcit tota hæreditas, etiamſi nullus hæres adſit, vel per prædeceſſum defecerit.*

7 *Legatarij rei particularis omni reali diſiunctione reſpectu hæredis vniuerſalis diſiuncti dicuntur.*

8 *Verba*, à nemine poſſe expelli, aut alio quouis modo ſuper illa (*ſc. hæreditate*) moleſtari; *quomodo ſint intelligenda.*

9 *Communione ceſſante ex qua ſolent oriri diſcordia ceſſat etiam occaſio vſufructu animi moleſtandi.*

10 *Obſeruantia ſubſecuta & acquieſcens deciſioni Rotali ſuper legato vſusfructus ſimpliciter debito, factum ita ſe habuiſſe ab initio quatenus eſſet dubium, declarat.*

11 *Teſtis vnicus* (*præcipuè in materia odioſa*) *nullum facit probationis gradum.*

12 *Teſtatrix ab inteſtato decedere volens odiúmque ſi quod habuiſſet nepotibus remiſiſſe quomodo probatur.*

13 *Decedens receptis prius Confeſſionis, & Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentis, odium prætenſum remiſiſſe facilius cenſetur.*

Maximè quando odium ex leui cauſa procedit. ibid.

14 *Legatum ad merum vſumfructum reſtrictum morte finitur.*

15 *Immiſſio in poſſeſſionem ex interdicto quorum bonorum quandonam eſt concedenda.*

D E C I S I O C V I I I.

PETENTI Franciſcæ Chriſtianæ coram A. C. immiſſionem ſuper Domo, & bonis de qua agitur, vti nepti ſuccedenti ab inteſtato Tolliæ de Fabianis, ſe oppoſuerunt DD. Franciſcus, & Ioſephus de Bacciotis hæredes quondam Torrini Bacciotti, cui d.Tullia ex teſtamento reliquerat vſumfructum dictæ Domus & bonorum, prætendentes ſub dicto legato fuiſſe comprehenſam etiam Domus proprietatem, vel in omnem euentum Franciſcam vnà cum aliis de Chriſtianis fuiſſe propter odium excluſos in dicto teſtamento Tulliæ, & ideo ei immiſſionem non competere, & conſequenter ipſis DD. de Bacciottis tanquam Reis, & poſterioribus, ſufficeret vincere per non ius actoris. His tamẽ non obſtãtibus, cùm fuerit pro immiſſione ad fauorem Franciſcæ prolata ſententia, & cauſa per appellationem ad Rotam deuoluta, dubitatur, an teſtamentum Tolliæ obſtaret Franciſcæ, itavt illi eſſet deneganda immiſſio, & Domini teſtamentum non obſtare, & proinde immiſſionem dandam eſſe reſponderunt.

Ratio reſolutionis fuit, quia per prædeceſſum
Pantaſileæ hæredis inſtitutæ in dicto teſtamento,
idem teſtamentum caducatum remanſit, *l.ſi nemo* 9. 1

ff.de teſtam.tut l.eam quam C.de fideico n & ideo cùm
in eo nulli legantur ſubſtituti, & poſtmodum non
2 appareat quod d. Tullia nouum condiderit teſta-
mentum prout potuiſſet, procul dubio cenſetur de-
cedere voluiſſe ab inteſtato, *l.1. § cum autem C. de
caduc. tollen.§.1.Inſtit quib.mod.teſtam infirment.*

Non obſtat quod Tullia in dicto ſuo teſtamento
reliquerit d.Franciſcæ Iulios quinque, cum prohi-
bitione, qood in bonis & hæreditate ipſius nil aliud
petere, vel quauis cauſa & occaſione prætendere
poſſet, *ſumm. illorum de Bacciottis n.3.* quoniam talis
3 prohibitio tanquam facta in caſu teſtamentariæ ſuc-
ceſſionis, non cenſetur repetita in cauſa ſucceſſio-
nis ab inteſtato: ita in ſpecie ex *l. Paulo Callimaco
§.1. de legatis 1.* & ex Bart. *in l. quoties §. ſi duo n.2.*
conſuluit Gabr. *in conſ.119. num.9 vol. 2.* referens
Corn. *conſ.118. num.14. vol.1.* & dixit Rota in hac
eadem cauſa ſub die 10. Ianuarij 1610. coram bon.
memor. Seleuccien.

Prout non valet dicere Turinũ fuiſſe ſubſtitutum
per vulgarem Pantaſileæ, quæ prædeceſſit teſtatri-
ci, & propterea teſtamentum caducatum vires aſ-
4 ſumat à ſubſtitutione vulgari, & Turinus ex ſubſti-
tuto euaſerit institutus, iuxta diſpoſitionem, *l.unic.§.
pro ſecundo*, vbi Gloſ.*in verb ſubſtitutus C. de caduc.
tollen* Bart.*in l.1. num.18.* ſiue primus ſit excluſus *ff.
de vulgar.*

Quia contrarium probatur ex expreſſis verbis
teſtatricis ibi: *quo ipſe D. Turinus ſuperuiueret infra-
ſcriptæ eius hæredi, tunc, & eo caſu ei reliquit vſum-
fructum domus, in qua ipſa teſtatrix inhabitat*: & ſic
5 patet, quod concluſio non applicatur; dum enim
verba Teſtatoris ſont clara, & expreſsè loquuntur
de vſufructu, non eſt admittenda voluntatis quæſtio,
per *text. ille, aut ille 25. §. cum in verbis* vbi Gloſ.
& DD.*ff.de legat.3.l.non aliter 69.ff eodem*, & facit. *l.
voluntatis 7.* vbi Gloſ.*verb.Iudicij C.de fideicomm.*ma-
6 ximè cùm Teſtatrix proceſſerit per modum diſpoſi-
tionis particularis ante inſtitutionem hæredis, relin-
quendo Turino inter legata vſumfructum Domus
de qua agitur, quo caſu Legatario, vel fideicommiſ-
ſario non accreſcit tota hæreditas, etiamſi nollus
hæres adſit, vel per prædeceſſum defecerit, Barb. *in
l.ex facto 35 num.2.ff de hæred.inſtit.* & *in §. quartam
n.7.Inſtit.de inoff.*Bald *in auth.nouiſſima n.2.C.de inoff.
teſtam.*Roin.*conſ.190.n.6.vol.2.* Crauett. *conſ.856.n.
17.*Peregr.*de fideicom.art.34. num.55.verſ. ratio*, latè
Bellon.*de Iur.accreſcen.c.7.q.11.n.1.cum ſeqq.* Et ra-
7 tio eſt, quia Legatarij rei particularis dicuntur omni
reali diſiunctione diſiuncti reſpectu hæredis vni-
uerſalis: ita Rota ſequens doctrinam Rip. *in l. re
coniuncti n.72.de Legat.3.in Ceſenaten.hæreditatis 19.
Decembris 1631. coram* R.P. *Domino meo Pironano.*

Nec vlla vis fieri poteſt in verbis ſequentibus
8 ibi: *à qua voluit à nemine eum poſſe expelli, aut alio
quouis modo ſuper illa moleſtari*, nam vltra quod ea
intelligenda ſunt ipſo Legatario viuente, vt per
Menoch.*conſ.1167.n.3. in fin. vol. 12.* potius retor-
queantur, & oſtendunt teſtatricem intellexiſſe de
mero vſufructu, licèt de eo in legato nullam feciſ-
ſet mentionem, ſiquidem ſi relinquebatur proprie-
tas cum vſufructu, non erat opus alia probibitione,
9 quia ceſſante communione ex qua ſolent oriri diſ-
cordiæ, *l.cum Pater §.dulciſſimis de legat.2.l.final.§.
in re communi, ff.de ſer. vrban.præd.* & *l. qui neque §.
final.ff. de reb. eorum*, ceſſat etiam occaſio vſufructu
animi moleſtandi, Dec. *conſ.178. n.5.* Cephal. *conſ.
37.n.33.vol.1.*Menoch.*d.conſ.1167.n.1. & 2.* & *præ-
ſumpt.134.n.17.lib.4.*Idque optimè agnouit Legata-
rius, dum egit pro conſequutione Legati, & acquie-
uit deciſioni Rotali, vbi firmatum extitit ei deberi 10
ſimpliciter legatum vſusfructus, quæ obſeruantia
ſubſequuta bene declarat factum ita ſe habuiſſe ab
initio quatenus eſſet dubium, *l. quædam de reb.dub.*
Bart.*conſ.19.n.6.*Aymon.*conſ.101.n.3.* & eſſet atten-
denda, vt in materia reuocationis teſtamenti, dixit
Rot.coram Papa Greg.XV.*deciſ.446.n.13.*

Minus releuat prætenſum odium conſideratum
in d. Tullia teſtatrice contra Franciſcam. & alios de
Chriſtianis, quod probare conantur teſtes pro Bac-
ciottis dati *in eorum ſum.n.6.& 7.* Quia re vera Do-
minis viſum fuit ex dd. teſtibus prætenſum odium
non probari, itavt Teſtatrix illius cauſa volue-
rit Franciſcum, & ſorores ſua hæreditate priuare;
non enim deponunt de aliqua cauſa odij capitalis,
imò fatentur quod illi de Chriſtianis ipſius Teſta-
tricis domum frequentabant, & occurrẽtes per viam
inuicem loquebantur: & licet ſecundus teſtis *d. ſum.
n.7.*aſſerat, quod illi de Chriſtianis obloquebãtur de
honeſtate Teſtatricis, tamen cùm ſit vnicus nullum 11
facit probationis gradum, *c.licet c.veniens*, & *cap.Iuſ-
iurandi de teſtibus.*

Vnde dum adeſt alia cauſa ad quam excluſio re-
ferri poteſt, quæ eſt exiſtentia Pantaſileæ ſororis
Teſtatricis, & ſic vti proximioris magis dilectæ, ve-
nit dicendum quod prædicta excloſio procederet,
viuente d.Pantaſilea hærede inſtituta, non autẽ ſim-
pliciter, & abſolutè, etiam in caſu, quo illa præde-
ceſſiſſet. Idque confirmatur ex eo quod Teſtatrix
ſuperuixit Pantaſileæ per integrum ferè annum,
vt apparet ex fide obitus vtriuſque dat. *in ſum Fran-
ciſcæ n.2. & 3.* quo medio tempore ſi voluiſſet illos
de Chriſtianis excludere, faciliter potuiſſet aliud
concedere teſtamentum; quod cùm non fuerit, ſi- 12
gnum eſt euidens voluiſſe ab inteſtato decedere, &
quod eius nepotes vti proximiores ſuccederent,
odiúmque ſi quod habuiſſet illis remiſiſſe cenſetur;
ita in puncto notant *in l. fratres 27. C. de inoffic.
teſtam.*Bart.*n.6.*Bald.*n.11.*Iaſon.*n.9.* Peregr. *de Iure
Fiſci lib.1 tit.3.n.13.& tit.18.n.9.* Bellon.Iun.*de Iure
accreſcendi c.7.q.57.n.18.*

Tantò magis cùm d. Tullia deceſſerit, receptis
prius confeſſionis & Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sa- 13
cramentis, vt teſtantur Parochus & teſtes dati in
ſummario Franciſca num. 6. quo cauſa facilius dicitur
prætenſum odium fuiſſe remiſſum, Bald.*in l.id quod
pauperibus n.34.C.de Epiſcop. & Cleric.*Peregr.*de Iu-
re fiſc.lib.3.tit.13.num.9.* Mantic. *de coniect. lib6.
tit.10.n 8.* Bellon. *de Iure accreſcendi dicta quæſt 57.
num. 10.* & tranſit ſine difficultate dum odium pro-
cedit prout hîc ex cauſa leui, Bellon. *ſuprà
num. 36.*

Ex quibus cùm conſtet teſtamentum Tulliæ fuiſ-
ſe per prædeceſſum hæredis caducatum, Legatum 14
Turini reſtrictum ad merum vſumfructum, qui
morte finitur, *§. finitur, inſtit.de vſufruct.* Natt.*conſ.
419. num.3.& 6.*Caſtill. *de vſufruct.cap. 61. num.7.*
& Franciſcam per odium non fuiſſe excluſam, me-
ritò dixerunt Domini eidem Franciſcæ dictum te-
ſtamentum non obſtare, ipſique immiſſionem ex 15
Interdicto quorum bonorum eſſe concedendam, vti
venienti ab Inteſtato, *l.1.* vbi Doct. *C.de Interdict.
quorum bonorum.*

Et ſic deciſum vtraque parte, &c.

Brixinen.

Brixinen. ſeu nullius Iuriſdictionis.

Vener. 19. Nouembris 1638.

ARGVMENTVM.

De Remiſſoria ſtante releuantia articulorum concedenda, ſine tamen ſummariiſſimi poſſeſſorij præiudiciol

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non eſt deneganda quando cauſa eſt prophana, prout qualibet reputatur dum de titulo beneficij non agitur.*

2 *Articuli releuantes quomodo probantur.*

3 *Releuantia vnius articuli data remiſſoria quoad omnes conceditur.*

4 *Scriptura ab Epiſcopo producta quando probant contrarium eius quod per teſtes probari prætenditur, Remiſſoria eſt deneganda.*

5 *Scriptura emanata ab Epiſcopo intereſſe habente non probant, maximè quando agitur de veritate enunciati.*

6 *Clauſula* vt aſſeris *non iuſtificata nullum ius tribuit.*

7 *Abbates eorum Eccleſiæ & Ordini ſiue ignoranter ſiue ſcienter præiudicare non poſſunt.*

8 *Probatio probationem non excludit, clarior tamen præualere debet.*

DECISIO CIX.

CENSVERVNT Domini D. Abbati in Stambs eſſe dandam Remiſſoriam, cùm ea denegari nequeat ſtante releuantia Articulorum etiam ſine fumo,
1 quando cauſa eſt prophana, prout talis quælibet reputatur dum non agitur de titulo beneficij, Caputaq. *deciſ.* 99. *par.* 1. Gregor. *deciſ.* 174. *num.* 7. *&* *deciſ.* 403. *num.* 1. maximè cùm cauſa pendeat in Rota in prima inſtantia, Greg. *vbi proximè num.* 4.

2 Quod autem articuli ſint releuantes patet ex eorum lectura dati *in Sum. Abbatis num.* 1. tendunt enim ad probandum Monaſterium Stambſenſe habere territorium ſeparatum ab aliis, exercititium iuriſdictionis ſpiritualis & quaſi Epiſcopalis, regimen Eccleſiæ parochialis S. Ioannis Baptiſtæ ſpectare ad Abbates pro tempore, & quod d. Eccleſia ſoleat viſitari à Superioribus Ordinis Ciſterc̀ienſis priuatiuè quoad Epiſcopum, quibus quidem probatis fundata remanebit intentio Abbatis ſuper exercitio iuriſdictionis de qua agitur, non obſtante iuris aſſiſtentia pro Reuerendiſſ. D. Epiſcopo Brixinen. allegata, Hoſtien. *in c. cum contingat num.* 1. *verſ. ſunt tamen aliqui*, Abb. *num.* 18. Butr. *num.* 11. *de for. compet.* cum aliis relat. per Rot. coram Andrea *in deciſ.* 74. *num.* 5. & coram Seraphino *in deciſ.* 1278.

Et licet fuerit replicatum omnia territoria eſſe particularibus confinibus diſtincta, & quibuſcumque Abbatibus competere exercitium iuriſdictionis in ſuis Abbatiis, & ſic quoad iſtos duos articulos penitus deficere releuantiam, cùm non fuerit articulatum d. territorium eſſe ſeparatum ab aliis diœceſibus, & Abbati in Stambs competere exercitium iuriſdictionis priuatiuè quoad Epiſcopum ſuper d. territorio, tanquam habito pro diœceſi eiuſdem Abbatis prout requiritur, & fuerat in prioribus articulis deductum. Attamen quicquid ſit de dd. duorum articulorum releuantia, dixerunt Domini, quod quoad alios duos ſuper regimine Eccleſiæ parochialis S. Ioannis Baptiſtæ, & ſuper iure viſitandi priuatiuè quoad Epiſcopum, non poſſe negari quin conſtet de releuantia, & propterea intrat vulgaris concluſio, quam ſemper Rota ſequitur, 3
vt data releuantia vnius articuli detur remiſſoria quoad omnes, Caſſad. *deciſ.* 5. *de ſequeſtr poſſeſſ & fruct.* Seraphin. *deciſ.* 1364. *num.* 3. Gregor. *d. deciſ.* 403. *num.* 4. & paſſim in aliis.

Nec obſtant plures ſcripturæ pro D. Epiſcopo 4
productæ, quarum vigore dicebatur conſtare contrarium eius, quod per teſtes hodie probari prætenditur, & ſic denegandam eſſe remiſſoriam, Seraphin. *deciſ.* 1460. *num.* 3. Gregor. *deciſ.* 253. *num.* 2. ibique Adden. *num.* 3. quia vltra quod vt videre eſt *in Sum. num.* 4. 5. 6. 7. 8. *&* 9. *cum ſeqq.* ſunt omnes enunciatiuæ, quæ vel tanquam emanatæ ab eodem 5
Epiſcopo intereſſe habente non probant, Aym. *de antiq. temp par.* 1. § 1. *num.* 7. *&* 9. Gregor. *deciſ.* 77. *n.* 8. & eo minus quando agitur de veritate enunciati, Pariſ. *conſ.* 94. *n.* 19. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 348. *in fin.* Put. *dec.* 373. *n.* 2. *lib* 1. *in correct.* vel ad eius ſupplicationẽ à Papa cũ clauſula *vt aſſeris*, quæ aſſertiua non iuſtificata 6
nullum ius tribuit, Clem. *fin. in fin. de ſent. excom* Pariſ. *conſ.* 128. *n.* 12. *verſic inſuper n.* 4. Aretin. *conſ.* 23. *n.* 8. *cum ſeqq.* Rot *deciſ.* 197. *num.* 70. *cum ſeqq. par.* 5. *recen.* vel denique vti prouenientes etiam ab ipſis 7
Abbatibus, qui eorum Eccleſiæ & Ordini ſiue ignoranter ſiue ſcienter præiudicare non potuerunt, Vitalin. *in Clem.* 1. *num.* 53. *de offic Vicarij*, Calderin. *conſ.* 5. *num.* 1. *de confeſſ* Caſtrenſ. *conſ.* 338. *num.* 3. *lib.* 1. Rot *deciſ.* 480. *n.* 4. *part.* 1. *recen.* & coram Seraph. *d. deciſ.* 1278. *num* 3. & nouiſſimè *coram R. P. D. meo Pirouano in S. Angeli Lombardorum iuriſdictionis ſub die 6. Martij* 1637.

In omnem euentum placuit reſponſio quod hodie non ſunt diſcutienda iura partium, ſed ſufficit docere de releuantia articulorũ ad hoc vt remiſſoria concedatur, ex regula quod probatio probatio- 8
nem non excludit, poſtea vero videbitur quænam probatio clarior appareat, & præualere debeat, Ægid. *deciſ.* 65. *in fin.* Put. *deciſ.* 14. *lib.* 1. *& dec.* 63. *num.* 1. *lib.* 3. Rota coram Gregor. *deciſ.* 163. *num.* 8. vbi Adden. *num.* 12. & nouiſſime fuit dictum coram *R. P. D. meo Merlino in Vicen. iuriſdictionis ſub die* 5. *Iulij præſentis anni.*

Sed quia pro parte D. Epiſcopi fuit quoque deductum in actis, fuiſſe per cedulam ſuſpenſum petitorium; concluſum fuit Remiſſoriam Abbati eſſe concedendam, ſine tamen præiudicio ſummariſſimi poſſeſſorij.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Nouan,

Nouantulana Vnionis.

Merc. 24. Nouembris 1638.

ARGVMENTVM.

De Remiſſoria ad effectum probandi vnionem de qua agitur concedenda: vbi plura de Remiſſoria, maximè articulis de nouo exhibitis clarius quàm antea ſpecificatis & explicatis, nouam quoque materiam continentibus, haudquaquam deneganda.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa vnionis ad effectum concedendi Remiſſoriam dicitur prophana.*

2 *Cauſa qualibet prophana reputatur dum ſuper titulo beneficij non agitur.*

3 *Remiſſoria in prophanis indiſtinctè & ſine aliquo fumo datur quando materia ſunt releuantes.*

4 *Articuli vnius releuantia ſufficit vt remiſſoria quoad omnes concedatur.*

5 *Probatio in materia vnionis qualis requiritur.*

6 *Probatio in materia vnionis per communem famam & reputationem ſufficit & loco tituli deſeruit.*

7 *Enunciatiua vnionis in literis per Abbates Eccleſia expeditis ipſam per ſe vnionem ſi eſſent antiqua probarent.*

8 *Solutiones annua praſtationis ad fauorem Archipreſbyteri à Vicariis facta, parochialem dignitati Archipresbyterali eſſe vnitam ſufficienter probant.*

9 *Teſtes conformiter examinati eum de facto proprio deponant pro remiſſoria concedenda magnum fumum prabent.*

10 *In materia vnionis teſtes etiam nulliter examinati pro fumo ſufficiunt.*

11 *Teſtes de facto proprio deponentes etſi ſingulares eſſent attamen plus quam ſemiplenam probationem facerent.*

12 *Probatio quando poteſt fieri per Scripturas non debet admitti per teſtes.*

13 *Originale vnionis facta cum fuerit deperditum, nec in archiuio Apoſtolico ob antiquitatem temporis regiſtratum reperiatur, probatio per teſtes de immemorabili deponentes debet admitti.*

14 *Teſtes examinare faciens meliores teſtes & quos habuerit magis idoneos induxiſſe praſumitur.*

15 *Teſtes pro ſeipſo inducens meliorem ac pleniorem probationem quam poteſt facit.*

In quo caſu Remiſſoria non eſt concedenda, ibid.

16 *Remiſſoria non poteſt denegari cauſa ſuper toto negotio principali Rota commiſſa.*

17 *Teſtes alij in negotio principali poſſunt examinari non obſtante publicatione teſtium primò productorum.*

18 *Probationes facta in Iudicio ſummario non faciunt fidem in Iudicio ordinario.*

19 *Articuli de nouo exhibiti quando clarius ſpecificati & explicati ſunt quàm antea, ad effectum concedendi Remiſſoriam ſufficiunt.*

DECISIO CX.

PRo conceſſione remiſſoriæ ad effectum probandi vnionem de qua agitur ad fauorem Hieronymi Forxiroli fuit reſponſum: quia cauſa vnio- 1
nis ad effectum iſtum dicitur prophana, Gonzal. *de reg.* 8. §. 2. *proœm. num.* 67. Ægid. *deciſ.* 616. Seraph. *deciſ.* 1355. *num.* 9. Canal. *deciſ.* 472. 2
num. 4. & talis quælibet alia reputatur, dum non agitur ſuper titulo beneficij, Caputaq. *deciſ.* 99. *part.* 1. In prophanis autem indiſtinctè, & ſine aliquo 3
fumo datur remiſſoria, quando materiæ ſunt releuantes, Caputaq *deciſ.* 68. *part.* 3. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 10. *de dilat.* Imò vnius articuli releuantia 4
ſufficit ac hoc, vt remiſſoria concedatur quoad omnes, Caſſad. *deciſ.* 5. *de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct* Seraph. *deciſ.* 1364 *num.* 3. & eò magis quando prout hic cauſa reperitur commiſſa in prima inſtantia, Greg. XV. *deciſ* 403. *num.* 4.

Quod autem materiæ articulatę ſint releuantes, ſatis ſuperque viſum fuit conſtare ex articulis datis *in ſummario d. Hieronimi num.* 2. quibus nec ex 5
immemorabili cum omnibus requiſitis per Gloſ. *in cap.* 1. *de præſcript. in* 6. vel ex quadragenaria cum titulo probari prætenditur, Eccleſiam Parochialem della Rocchetta eſſe vnitam dignitati Archipresbyterali eiuſdem loci, quam probationem ſat eſſe in hac materia vnionis, & tranſire abſque controuerſia dixit Oldrad *in conſ.* 296. *num.* 3. Anchar. *conſ.* 161. *in fin.* Rot. *deciſ.* 9. *de reb. Eccleſ. non alien. in antiq.* Caputaq. *deciſ.* 344. & 347 *part.* 3. & in recent. 6
deciſ. 233. *part.* 1. *recent.* & quod probare communem reputationem & famam ſufficiat, & deſeruiat loco tituli, tradit Garz *de benef. part.* 12. *cap.* 2. *num.* 246. Rot. *deciſ.* 724. *num.* 2 *part.* 2 *recent.* & latè Addent ad Greg. XV. *in deciſ.* 196. *num.* 3. §. *quando igitur verſ ſufficit tamen.*

Maximè ſtante fumo huiuſmodi probationis, (licèt non eſſet neceſſarius) prouenjente tum ex enunciatiuis eiuſdem vnionis in literis expeditis 7
per Abbates Eccleſiæ Nouantulátę ad fauorē Vicariorū huius Parochialis, quæ ſaltē fumum præbent, cùm probarent de per ſe ipſam vnionem ſi eſſent antiquæ, iuxta deciſ. Put. 109. quæ eſt in nou. 204. *lib.* 2. Seraph. *deciſ.* 1272. *in princip.* & in recent. *deciſ.* 626. *num.* 2. *in fin.* tum ex ſolotionibus annuæ præſtationis factis ab eiſdem Vicariis Archipreſbytero, vnà cum conuentione firmata inter eos de dicta annua præſtatione ſoluenda, vt *in ſummario num.* 8
3. & 4. quæ annua præſtatio ad fauorem Archipresbyteri, relicta portione pro Vicario Curato, ſignum euidens denotat, quod hæc parochialis ſit vnita dignitati Archipreſbyterali, Cardin. *in Clem.* 1. *verſ.* 7. *queſt.* 15. & ibi Imol. *num.* 23. Creſcent. *deciſ.* 2. *de decim.* Mohed. *deciſ.* 5. *eodem tit.* Capotaq. *deciſ.* 339. *part.* 3. cum aliis relat, per Rot. *in deciſ.* 626. *num.* 3. *part.* 2. *recent.*

Tùm, & denique ex obſeruantia ſubſequuta 40. annorum, & vltra, quibus Vicarij eiuſdem Eccleſiæ eaſdem portiones ſoluerunt Archipresbyteris pro tempore, vt deponunt teſtes *d. ſummario num.* 5. qui etſi concludenter non probant d. quadragenariam, attamen, cùm ſint conformiter examinati, & aliqui eorum deponant de facto proprio, negari non poteſt qoin præbeant magnum fumum pro 10
remiſſoria concedenda; in hac enim materia teſtes etiam nulliter examinati ſufficiunt pro fumo, Caſſad. *deciſ.* 3. *de dilat.* Peregr. *deciſ.* 213. *lib.* 1.

Rot.

Rot.*deciſ.*18.*num.*3. & *deciſ.*661. *num.*1. *part.* 2.
*recent.*eóque igitur magis idem eſt dicendum, dum
prout hîc fuerunt ritè & rectè examinati, & aliqui
11 eorum deponant de facto proprio, qui quatenos
eſſent ſingulares, facerent tamen pluſquam ſemi-
plenam probationem, Achil. *deciſ.* 3. *de probat.*
Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *de empt. & vendit.* Seraphin.
deciſ. 889. *num.* 3. & in recent. *deciſ.* 252. *num.* 2.
part. 2.

Non obſtat quod in præcedenti cauſæ diſputa-
tione in ſummario fuit datum exéplum literarum
prædictæ vnionis per informantes pro Hierony-
12 mo, ſicque intret vulgata concluſio, quod dum pro-
batio poteſt fieri per ſcripturas non debet admitti
per teſtes, Rot. *deciſ.*40. *de teſtibus in antiq.* Ægid.
*deciſ.*9. & apud Gregor. XV. *deciſ.*253. *num.*2. ibi-
que Adden. *num.* 3. Quia cum d. exemplum ſit
13 ſimplex copia, quæ nihil probat, & originale fue-
rit deperditum, & non inueniatur regiſtratum in
archiuio Apoſtolico ob antiquitatem temporis, de-
bet admitti probatio per teſtes deponentes de im-
memorabili ſuper d. vnione, Felin. *conſ.* 2. *num.*
16. & 21. Caputaq. *d. deciſ.* 347. *num.* 4. *part.*
3. Gregor. *in d. deciſ.* 196. & in recent. *deciſ.* 626.
num. 4.

Minus obſtat, quod in principio huius litis mo-
14 tæ in partibus Hieronymus teſtes examinare fece-
rit, & proinde præſumatur induxiſſe meliores teſtes,
quos habuerit magis idoneos, Ægid. *deciſ.* 38. *poſt
princ. ex doctr. Innoc in cap. auditis de reſtit. in integr.*
& meliorem, ac pleniorem probationem feciſſe,
15 quam potuerit, Aym. *conſ.* 134 *num* 3. quo caſu
non ſolet concedi remiſſoria, Seuerol. *de remiſſ.
cap.* 8 *num.* 1. Put. *deciſ.* 201 *lib* 1. Caputaq *deciſ.* 63.
part. 3.

Quoniam vltra quod teſtes in partibus exami-
nati nihil depoſuerunt in materia immemorabilis,
ſuper qua hodie examinari prætenditur, itavt ſu-
per ea dici nequeant requiſita teſtificata, Greg. *de-
ciſ.* 83. *num.* 4. ceſſat penitus obiectum, ex eo quod
cauſa pendebat in partibus in poſſeſſorio tantùm,
non autem in petitorio, prout in Rota, vbi re-
16 quiritur commiſſa ſuper toto negocio principali,
tunc enim remiſſoria non denegatur, Buratt. *deciſ.*
17 392. & poſſunt alij teſtes examinari, vt Rota cen-
ſuit *in deciſ.* 24 *ante med. verſ fuit concluſum, de teſti-
bus in nou.* non obſtante publicatione teſtium primò
productorum, text. eſt *in cap. veniens, cap. ſeries*, &
cap. cum in tua de teſtibus, Gabr *eodem tit. concluſ.* 21.
18 *num.* 60. Et ratio eſt, quia probationes factæ in Iu-
dicio ſummario non faciunt fidem in Iudicio Ordi-
nario, Bart. *in extrauag. ad reprim. in verb ſummariè
num.* 9. Roman *in l. naturaliter* §. *nihil commune num.*
43. *ff de acquir. poſſeſſ.* Berou. *conſ.* 60. *num* 57. *lib.* 2.
Mantic. *deciſ.* 106. *num.* 4.

Idque eò facilius eſt admittendum in præſen-
19 ti, vbi articuli de nouo exhibiti ſunt clarius ſpecifi-
cati & explicati, quàm antea, & nouam mate-
riam etiam continent, quod ſufficit ad effectum
concedendi remiſſoriam, ex text. *in cap. fraternitatis*,
& ibi Gloſ *in verbis nouis*, vbi Botr. & Felin. *de
teſtibus*, Mantic. *deciſ.* 374. *num.* 5. Rot. *coram
Buratto deciſ.* 824. *numer.* 3. & ad propoſitum
immemorabilis *coram eodem dict. deciſ.* 592.
num. 2.

Et ſic deciſum vtraque parte Informante.

Romana de Mongellinis.

Vener. 26. Nouembris 1638.

ARGVMENTVM.

Obligatus in Inſtrumento tranſactionis reddere fidele computum cum reliquatus reſtitutione iuxta formam ſecundæ donationis à partibus Rota approbante acceptatæ, nihil poteſt petere niſi prius factis computis & reddita ratione adminiſtrationis, vigore tranſactionis à qua recedi non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *A forma tranſactionis recedi non poteſt cùm in ea pænitentia locus non detur.*

2 *Tranſactionis forma debet ſeruari ne lis ſemel extincta per tranſactionem amplius inſtauretur.*

3 *Ratio ſemel reddita amplius reddi non debet.*

4 *Regula de ratione ſemel reddita procedit quando ratio bene ſemel reddita fuit, non contra.*

5 *Tranſacta vel iudicata firma ſemper manere debent.*

6 *Tranſactiones omnes ſunt ſeruandæ cùm vim rei iudicatæ & executionem habeant paratam.*

7 *Tranſactio non refertur ad ea quæ ſunt iam terminata & vel per ſententiam vel per Inſtrumentum deciſa.*

8 *Verba* per totum tempus ſuæ adminiſtratæ tutelæ & curæ *quomodo ſunt intelligenda.*

9 *Voluntas expreſſa tranſigentium quando clarè apparet omnis interpretatio contraria ceſſat.*

10 *Conſignatio quomodo & quando fieri debet.*

11 *Tranſactio nil aliud eſt quàm receſſus à lite tam præſenti quàm futura.*

DECISIO CXI.

HIERONIMVS Lucatellus poſt finitam tutelam Dominici Mongellini eius nepotis, inſtituto iudicio redditionis rationis in foro Capitolino, fuit declaratus creditor eiuſdem Dominici tunc minoris in ſcut. 1918. quæ cum ſolemnitatibus ſtatuti Vrbis d. Dominicus ſoluere promiſit per Inſtrumentum publicum rogat. ſub die 13. Maij 1634. per acta Arigonij Notarij Capitolini.

Deinde ſub die 24. eiuſdem menſis idem Dominicus cum ſolemnitatibus requiſitis omnia ſua bona donauit d. Hieronymo reſeruatis ſibi ſcutis 50. tantùm ad effectum teſtandi: anno verò ſequenti 1635. mutato conſilio dictam donationem reuocauit, aliámque fecit ad fauorem Virginiæ & Angelæ eius ſororum pro duabus tertiis partibus, & pro alia tertia parte ad fauorem eiuſdem Hieronymi, pacto tamen inter cætera adiecto, quod Dominus Hieronymus teneretur reddere fidele computum cum reliquatus reſtitutione omnium eius bonorum, & ad ſuas manus peruentorum per totum tempus ſuæ adminiſtratæ tutelæ, & curæ.

Hinc orta lite inter Donatarios an prima, vel
ſecunda donatio eſſet attendenda, Rota ſub die
14. Ianuarij 1636. coram me, cenſuit attenden-
dam eſſe ſecundam, cui reſolutioni partes acqoieſ-
centes deuenerunt ad tranſactionem, in qua præ-
dictæ liti renunciarunt, & d. Rotalem deciſio-
nem comprobarunt, ac Hieronymus in ſpecie ſe
in forma Cameræ obligauit reddere fidele compu-
tum eum reliquatus reſtitutione, iuxta formam ſe-
cundæ donationis.

Hodiè autem eùm Hieronymus d. tranſactione
non obſtante prætenderet conſequi ab Angela, &
Virginia duas ex tribus partibus ſupradicti ſui præ-
tenſi crediti ſeutorum 1918. abſque quod tenere-
tur aliam reddere rationem; dubitaoi an ipſi ob-
ſtaret dicta tranſactio, & ſine vlla difficultate fuit
affirmatiuè reſponſum.

Nam licet dd. ſorores vti Donatariæ debeant
pro rata ſoluere debita donantis, tamen eùm hu-
iuſmodi prætenſum creditum proueniat ex admini-
ſtratione, & redditione rationis tutelæ, & curæ
bonorum ipſius Dominici, & in Inſtrumenro tranſ-
actionis d. Hieronymus expreſsè ſe obligauerit
reddere fidele computum cum reliquatus reſtitutio-
ne, &c. nihil poteſt hodie petere, niſi prius factis
eumputis, & reddita ratione adminiſtrationis,
1 iurta formam d. tranſactionis, à qua recedi non
poteſt cùm in ea non detur locus pœnitentiæ, *l.*
2 *quamvis 19.C.de tranſact.* vbi Iaſ. dicit hoc eſſe ſpe-
ciale in trāſactione, ne lis ſemel extincta per tranſ-
actionem amplius inſtauretur, *l.fratris* 10. *C.eodem*,
quod procedit etiamſi tranſactio non ſolùm tendat
ad liberandum, ſed ad obligandom, Gloſſ. *in
dict. l. quamvis verſ. illud procedit, l. ſi ſuper C. de
tranſact.*

Non obſtat quod computa iam fuerant facta, &
3 ratio ſemel reddita, amplius reddi non debeat, vt
per Arehidiacon. *in cap. vnico de Cleric. agrot. in 6.*
Montan. *de Iur tutel.cap.*58.*num.*118. *cum ſeqq.* Ro-
land. *conſ.*49. *num.*39. *lib.* 1. Rot. *deciſ.*157. *num* 1.
4 *part.* 4. *recent.* Quia id procedit quando ratio fuit
bene ſemel reddita ioxta allegat. per Gratian. *in
diſcept.* 563. *num.* 30. *cum ſeqq.* & per Eſcobar. *de
ratiocin. cap.*40. *à num.* 7. *vſque ad num.*18. In pro-
poſito autem apparet ex conuentione partium,
quod illa non fuit habita pro bona, & bene red-
dita, dum Hieronymus in tranſactione poſtea facta
ſe præcisè obligauit denuo rationem reddere, &
propterea dicta tranſactio eſt attendenda, & ad
5 vnguem adimplenda, eùm, vt inquit Iuriſconſul-
tus, ea quæ ſunt tranſacta, vel iudicata, ſemper
firma manere debeant, *l.*1. *in fin ff.de Tertull.* Rot.
*deciſ.*113. *num.* 3. *part.* 5. *recent.* & regolariter tranſ-
6 actiones omnes ſunt ſeruandæ, cùm habeant vim
rei iudicatæ & executionem paratam, adeò vt
tranſigentes pro contentis in eis ad obſeruantiam
executiuè compelli poſſint, per text. *in l. non mi-
norem C.de tranſact.* Cranet. *conſ.*685. *num* 27. *verſ.
ſimili modo*, Gratian. *diſcept.* 665. *num.*11. Canal.
*deciſ.*23. *in fin* Duran. *deciſ.*216. *num.* 5. *cum ſeqq.*
& inter recent. *deciſ.*402.*num.* 3. *part.*5.

Nec releuat quod promiſſio de reddenda ratio-
ne ſuæ adminiſtrationis, intelligi debeat de ratione
alterius adminiſtrationis per Hieronymum geſtæ,
poſt factum Inſtrumentum d. redditionis rationis
per acta Arigoni ex receptiſſima concluſione, quod
7 tranſactio non referatur ad ea, quæ ſunt iam ter-
minata, & decisa vel per ſententiam, vel per In-
ſtrumentum, *l. ſi de certa*, vbi Iaſ. & alij *C.de tranſ-
act.* Curt. Sen *in l. cauſas num.*8. *C. eodem*, Rot.
*deciſ.*534. *num.*5. *par.*2.*recent.*

Quoniam licet concluſio veriſſima ſit, non ta-
men applicari poteſt in præſenti caſu: nam vltra
quod non docetur Hieronymum amplius admini-
ſtraſſe poſt dictum Inſtrumentum, quod ſufficeret
pro reſponſione, ceſſat penitus obiectum tam ex
lectura ſecundæ donationis, quàm Inſtrumenti
tranſactionis, ponderatis illis verbis vtrobique po-
ſitis, ibi: *per totum tempus ſua adminiſtrata tutela* 8
& cura, quæ verba, cùm de tempore quo fuit red-
dita ratio Dominicus deſiiſſet eſſe ſub tutela, per-
neceſſe oſtendunt Hieronymum ſe obligaſſe red-
dere iterom rationem, aliàs malè redditam, ne re-
pugnet ratio recti ſermonis, Bart. *in d. l.ſi de certa
num.*1. *C. de tranſact.* & *in l. tres fratres num.* 5. *ff.de
pact.* & *in l.ſi ex pluribus ff. de ſolut.* Mantic. *de tacit.
lib.*26.*tit.*6.*num.*12. Surd. *conſ.*267.*num.*12. *cum duo-
bus ſequentibus*, Honded. *conſ.*49.*num.* 24.*lib.*2. Rot.
coram Gregor. XV. *deciſ.*286.*num.*7. & ſic cùm ex
prædictis conſtet de expreſſa voluntate tranſigen- 9
tium, ceſſat omnis contraria interpretatio, Menoch.
*conſ.*79. *num.*11. & *conſ.*374.*num.*58. & conſequen-
ter non poteſt habere locum allegata communis
concluſio.

Neque contrarium ſuadere viſa fuit conſignatio
librorum facta Dominico de tempore redditæ ra-
tionis. Quia d. conſignatio fieri debebat ex natura 10
redditionis rationis tunc temporis factæ, *argum.
text. in l. ad rem mobilem ff. de procurat.* & fuit con-
ſideratum *in Peruſina ratificationis ſub die* 11. *Mar-
tij* 1611. *coram Reuerendiſſ. P.D. meo Merlino*: ſed
cùm poſtea partes noluerint d. redditionem ratio-
nis habere pro bona, bene poteſt Hieronymus de-
nuo ſuper eiſdem libris rationem reddere, prout
ſe obligauit in tranſactione, quæ aliàs non opera-
retur receſſum à lite inter partes tunc vertente ſu-
per donationibus Dominici, quarum ſecundam
Rota dixit eſſe attendendam, vbi idem Domi-
nicus donat tertiam partem ſuorum bonorum Hie-
ronymo, ad hoc vt ipſe redderet fidele compu-
tum omnium bonorum ad ſuas manus peruento-
rum, per totum tempus ſuæ adminiſtratæ tutelæ &
curæ, quod non eſt dicendum, cùm tranſactio nil 11
aliud ſit quam receſſus à lite, *l.*1. *ff de tranſact.
leg.*1. & *l. ſi profundo C. eodem*, Corn. *conſ.*167. *poſt
num.*15.*lib.*2. Roland. *conſ.*28. *num.*16. *lib.*4. & tam
à lite præſenti quam futura, *l. fratris*, & *l. cauſas
& lites, C.de tranſact.* Rota coram Gregor. XV. *dict.
deciſ.*186. *n.*6.

Et ſic deciſum vtraque parte informante.

Valentina Decanatus & Canonicatus.

Lunæ 29. Nouembris 1638.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo in poſſeſſio-
ne Decanatus & Canonicatus de qui-
bus agitur, non obſtante appellatione
pendente prouiſo Apoſtolico eſt con-
cedendum, attenta eius iuſta poſſeſſio-
ne in vim mandati Rotalis capta.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Poſſidens authore Prætore iuſtè poſſidet.*

2 *Poſſidenti auctoritate Prætoris licet poſſeſſio ſit inſtrumentalis manutentio competit.*

3 *Iudex ritè & rectè procedens poſſeſſione quemlibet poteſt priuare abſque aliqua eiectione.*

4 *Rotam pronunciando immiſſionem eſſe dandam prouiſo Apoſtolico non obſtante anteriori alterius poſſeſſione, rite & rectè proceſſiſſe quomodo probatur.*

5 *Beneficia* in regula 4. hodie 5. Cancell. *Papæ reſeruata reſeruntur.*

6 *Literæ Apoſtolicæ executionem paratam habent.*

7 *Clauſula* motu proprio *in literis Apoſtolicis appoſita vt gratia iuſtificari non debeat operatur.*

8 *Gratia ſubrogationis gratioſa iuſtificatis tribus requiſitis neceſſariis pro obtinenda immiſſione ſufficit.*

9 Regula Cancell. *pro inducenda reſeruatione, quod ſubcollector ſit vnicus requirit.*

10 *Imperranti immiſſionem ſub forma reſeruationis incumbit onus probandi vnicitatem tanquam fundamentum ſuæ intentionis.*

11 *Pluritas quando non præſumitur ea præſumptio onus probandi in alium transfert.*

12 *Prouiſo Apoſtolico ſufficit probare deputationem ſubcollectoris, ad effectum transferendi onus probandi in partem aduerſam.*

13 *Iudex inferior ſtante appoſitione manus Papæ in deputatione præcedente, in alia ſe poſtea ingerere deputatione non poteſt.*

14 *Affectio in beneficiis ſemel data ſemper durat.*

15 *De deputatione alicuius in ſubcollectorem quando docetur, omnes alij ſi qui tunc temporis adeſſent habentur pro reuocatis, etiamſi de illorum reuocatione nulla mentio fuerit facta.*

16 *Prouiſus ab Ordinario cùm ſit legitimus contradictor contra eum executiuè & ſummariè procedi nequit.*

17 *Regula* contra prouiſum ab Ordinario non poſſe executiue & ſummariè procedi, *in quo caſu locum habet.*

18 *Immiſſio in clara & indubitabili reſeruatione prouiſo Apoſtolico denegari non poteſt, maximè ſubrogatione gratioſa etiam quoad poſſeſſionem defuncti attenta.*

19 *Poſſeſſor ab Ordinario prouiſus non poteſt ex ſuo titulo impedire immiſſionem, quam ipſe in concurſu cum prouiſo Apoſtolico ſtante notoria reſeruatione obtinere non poteſt.*

20 *Prouiſus ab Ordinario motu proprio in menſe eiuſdem Ordinarij ad iuſtificationem ſuæ gratiæ non tenetur.*

21 *Regula* Prouiſum ab Ordinario motu proprio ad iuſtificationem ſuæ gratiæ non teneri, *in quibus caſibus procedit.*

22 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum etiam ſub reſeruationibus Apoſtolicis cadit.*

23 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum dicitur quia præſentatio ad Eccleſiaſticum ſpectat.*

24 *Appellatio quoad effectum ſuſpenſiuum non datur à ſententia ſuper immiſſione vigore literarum Apoſtolicarum lata.*

25 *Clauſula* ſine præiudicio executionis literarum Apoſtolicarum *executionem præſeruat.*

DECISIO CXII.

RESOLVTVM fuit R. P. D. meo
Rojas prouiſo Apoſtolico dandum
eſſe mandatum de manutenendo in
poſſeſſione Decanatus & Canoni-
catus, de quibus agitur, attenta
eius iuſta poſſeſſione capta in vim
mandati Rotalis, vt *in eius ſumm num.* 4. ex regula
iuſtè poſſider, qui poſſidet anthore Prætore, *l. iuſtè* 1
poſſidet 11 *ff. de acquir poſſeſſ. l. qui vniuerſitas* §. *item*
cum Prætor ff. eodem tit cuius poſſeſſionis vigore li- 2
cet Inſtrumentalis competere manutentionem ſæ-
piſſimè Rota cenſuit, & præſertim coram S. mem.
Gregor XV. *in deciſ.* 582. & coram Card Caualer.
deciſ. 42. & in recent. *deciſ.* 79 *n.* 1. & aliàs pluries,
non obſtaote anteriori poſſeſſione Domini Franciſ-
ci Borgiæ prouiſi ab Ordinario, quia Iudex ritè, & 3
rectè procedens eum priuauit ſua poſſeſſione abſ-
que aliqua eiectione, Angel. *in l. clam poſſidere* §.
qui ad Nundinas num. 2. *in fin.* Alex. *num.* 2. Roman.
num. 3 *ff. de acquir. poſſeſſ.* Compoſtell. *in cap. tranſ-*
miſſam num. 3. *verſ. de poſſeſſ. alterius de elect.* Ferret.
conſ. 18. *num.* 10. Rot coram Seraph. *dec.* 1325. *n.* 1. &
in recent. *deciſ.* 515. *num.* 3 & *deciſ.* 557 *n.* 2. *part.* 2.

Quod autem Rota in præſenti ritè, & rectè 4
proceſſit, dum pronunciauit eidem R. P. D. meo
Rojas immiſſionem eſſe dandam, haud hæſitari po-
teſt: Nam validitas ſententiæ conſtat ex reuolutio-
ne actorum vbi apparet interueniſſe omnia requi-
ſita, relat. *in vulgar. deciſ.* Caputaq. 261. *part.* 2.
num. 2.

Iuſtitia verò patens, & indubitabilis redditur,
ex eleganter & optimè congeſtis in deciſione hu-
ius cauſæ emanata ſub die 5. Iulij 1617. coram
Illuſtriſ. D meo Decano, ibi enim firmatur colla-
tionem dd. Decanatus, & Canonicatus vacantium
per obitũ Gaſparis Viues vnici ſubcollectoris, ſpe-
ctare ad S. D. N tanquam de reſeruatis *in regul.* 5
4. *hodie* 5. *Cancell.* vbi reſeruatur omnia benefi-
cia Eccleſiaſtica quorumcunque collectorum &
ſubcollectorum, quæ durante eorum officio obti-
nuerint, ac in quibus, ſeu ad quæ ius eis competie-
rit, & ſic d. reſeruatione ſtante merito fuit conceſ-
ſa immiſſio prouiſo Apoſtolico vigore literarum 6
Apoſtolicarum, quæ habent executionem paratam,
cap. ſi Capitulo, & ibi Gloſ. *de conceſſ. præbend. in* 6.
Sarnen. *in tract. breuium n.* 4. Gigaſ. *de penſionibus*
quæſtione 35. *num.* 9. Mohed. *deciſ.* 13. *vt lit. penden.*
Rot *deciſ.* 45. *num.* 1. & *deciſ.* 192. *n.* 1. *part.* 1. *recent.*
maximè cùm emanauerint cum clauſula *motu pro-* 7
prio, quæ operatur, vt gratia iuſtificari non de-
beat, Gloſ *in Clem.* 1. *verb. feciſſe narramus de probat.*
Alex. *conſ.* 112. *num.* 1. *lib.* 7. Oldrad. *conſ.* 258. plenè
Gabr. *de probat. concluſ.* 2. *num.* 55. Minſing. *centur.* 5.
obſeruat. 34. *num.* 7. *& ſeq.* Achill. *deciſ.* 10. *de pro-*
bation. Rot. *deciſ.* 633. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* acce-
dente præterea gratia ſubrogationis gratioſæ ab 8
eodem prouiſo Apoſtolico obtenta, quæ iuſtificatis
tribus requiſitis provt in præſenti, nempe reſerua-
tione, Clericatu, & obitu Defuncti in poſſeſſione,
ſufficit pro obtinẽda immiſſione, Gõzal. *ſuper reg.* 8.
§. 7. *proœm. n.* 212. Mohed *dec.* 11. *vt lit. penden.* Seraph.
deciſ. 1426. *num.* 1. & in puncto affectionis Buratt.
deciſ. 36. *num.* 1 *ibique* Adden. *lit. A.*

Nõ obſtat quod regula prædicta Cancel. pro indu- 9
cẽda reſeruatione requirat pro forma, quod ſubcol-
lector ſit vnicus, vt ſcribit Belin. *in tr. de char. ſubſid.*
q. 118. *in fin.* & ita impetrãti ſub tali forma incũbat 10

onus probandi vnicitatem, tanquam fundamen-
tum ſuæ intentionis, Gloſ. *fin. in l. cum actum ff. de*
neg. geſt. Felin. poſt Io. Andr. & Abb. *in cap. au-*
ditis num. 33. 2. concluſ. de præſcription. Quia
11 contrarium eſt verius ex quo pluralitas non præſu-
mitur, *l. 2. &* ibi Bald. *col. 2. verſ. ego dico, C. de error.*
aduoc. Butr. *in c. cum Ioannes Eremita de fid. inſtrum.*
quæ præſumptio onus probandi in alium transfert,
l. non eſt veriſimile, ff. quod met. cauſa. l. ſiue poſſidetis,
C. de probat. Abb. *in cap. 15. qui de ſponſalibus*, Pariſ.
conſ. 40. num. 14. & ſeq. vol. 1. & ideo ſufficit prouiſo
12 Apoſtolico probare deputationem ſubcollectoris,
provt probauit, ad effectum transferendi onus pro-
bandi in partem aduerſam; ita Mandoſ. ſuper hac
regula *queſt. 1. num. 4.* vbi refert deciſionem Rotæ
in cauſa Calaguritana Scholaſticæ de Logrono
coram R. P. D. Antonio Auguſtino ſub die vltima
Maij 1546. Aloyſ. Ricc. *in collectan. deciſ. part. 5. col-*
lect. 1647. verſ. notandum eſt ſecundò, Garz. *de benef.*
part. 5. cap. 1. num. 356.

Nec etiam obſtat quod pro parte D. Franciſci
Borgiæ probetur alium fuiſſe deputatum ſub colle-
ctorem à Nuncio Hiſpaniarum, vt *in eius ſumm.*
num. 2. indéque conſtet de defectu intentionis Pa-
pæ, qui collectionem fecit ſub expreſſione vnici
ſubcollectoris. Quoniam vltra quod non probatur
d. deputationem fuiſſe factam de tempore, quo d.
Gaſpar obtinuit dicta beneficia, ad effectum vt dici
non poſſet vnicus ſubcollector tunc temporis, in
omnem euentum nec minus releuaret, cùm prædi-
13 cta deputatio fuerit facta à Iudice inferiori, qui
ſtante appoſitione manus Papæ in deputatione
præcedente non poterat ſe poſtea ingerere in alia
deputatione, ex *cap. cum inferior de maior. & obedient.*
cap. 2 de offic. legat. Sbroz. *de offic. Vicar. q. 39. num. 2.*
lib. 2 Fuſch. *de viſitat. lib. 2. cap. 10. num. 2.* Moneta *de*
commut. vltim. volunt. cap. 8. num. 486. & vltra prædict.
& alios relatos in deciſ. cauſæ *in §. remanet*, faciunt
ad propoſitum ad notata *in cap. 1. & 2. de confirmat.*
vtil. vel inutil. & *in cap. vt noſtrum 56. de appellat.*
Æne. de Falcon. *de reſeruat. benef. prælud. 3. num. 4.* Pa-
riſ. *conſ. 47. num. 39. & 31. lib. 4.* Rot. *deciſ. 570. n. 2.*
part. 1. recent.

Quinimò ad effectum, vt beneficia de quibus
agitur dicantur reſeruata, ſufficit quod Gaſpar Vi-
14 ues illorum poſſeſſor aliquando fuerit vnicus ſub-
collector, quia in beneficiis ſemel data affectio
ſemper durat, Rot. *deciſ. 10. & 12. circa princip. de*
præben. in nou. & 13. & 14. eod. tit. in antiq. vbi Ad-
dent. *lit. A.* referunt Æneam de Falco *in tract. reſeru.*
in 4. queſt. princ. effect. 17. & Felin. *in cap. in noſtra*
verſ. vigeſimum primum. Corolar. *de reſcript.* eòque
15 ipſo quod docetur de deputatione Gaſparis in ſub-
collectorem, cenſetur probata qualitas vnicitatis, &
omnes alij ſubcollectores, ſi qui adeſſent tunc tem-
poris in eadem diœceſi ſeu ciuitate, habentur pro
reuocatis, etiamſi de illorum reuocatione nulla fue-
rit facta mentio, Bellencin. *in tract. de Charit. ſubſid.*
queſt. 109. in princip. Mandoſ. *ſuper hac regul 4. hodie*
5. queſt. 10. n 2. Rot *deciſ 9 de offic. delegat. in nou.* &
deciſ. 11. de præben. in antiq. in puncto, & quidem in
fortioribus terminis *in Placentina, ſeu Compoſtellana*
Theſauraria 25. Maij 1609. coram Ortembergo, quæ
eſt *deciſ. 252. num. 5. part. 2. recent.* vbi deputatio ſub-
collectoris non eſt facta à Papa, ſed à Nuncio Hiſ-
paniarum.

Minus releuat quod D. Franciſcus Burgia tanquã
16 prouiſus ab Ordinario ſit legitimus contradictor,
per ea quæ tenuit Rota apud Put. *in deciſ. 120. lib. 1.*
in correct. & tradit Gonzal. *in reg. 8 gloſſ. 11. num. 40.*
& 41. cum ſeq. contra quem propterea executiuè,
& ſummariè procedi nequeat. Quia etſi concluſio
veriſſima ſit, & procedat, quando reſeruatio pro- 17
uiſi Apoſtolici eſſet turbida, vt dixit Rot. apud Il-
luſtriſſimum D. meum Decanum *in deciſ. 124. num. 7.*
tamen non applicatur in præſenti caſu, vbi in con-
tinenti docetur de clara, & indubitabili reſeruatione
ex ſuperius ponderatis, tunc enim immiſſio dene-
gari nequit Prouiſo Apoſtolico, attenta præcipuè 18
ſubrogatione gratioſa etiam quoad poſſeſſionem
defuncti, Rot. *apud Viuian. de Iure patron. deciſ. 47.*
in princ. & *per tot.* & ſignanter *ſub num. 9. verſ. minus*
obſtat cum ſeqq. & in recent. *deciſ. 66. num. 7. cum ſeqq.*
part. 5. vbi dicitur quod eſſet inconueniens poſſeſ- 19
ſorem ab Ordinario prouiſum poſſe ex ſuo titulo
impedire immiſſionem, quam ipſe in concurſu cum
prouiſo Apoſtolico obtinere non poſſet, ſtante no-
toria reſeruatione, Verall. *deciſ. 349. lib. 2.* & in re-
cent. *deciſ. 711. n. 2. part. 1.* in punct. Buratt. *deciſ. 888.*
per tot. & præcipuè *ſub n. 7. & 8.*

Vndè reſultat etiam reſponſio ad id, quod dice- 20
batur D. Franciſcum tanquam prouiſum ab Ordina-
rio motu proprio in menſe eiuſdem Ordinarij, non
teneri ad Iuſtificationem ſuæ gratiæ, Felin. *in c. aud.*
aures n. 15. concl. 14. de reſcript. Gonzal. *§. 6. in proœm.*
num. 10. eique propterea immiſſionem eſſe dandam,
vel ex remed. *l. fin C. de edict. diu. Adrian toll.* vel of-
ficio Iudicis, Menoch. *de adipiſcen. remed. 6. num. 34.*
Rot. *in Calaguritana Canonicatus Doctoralis ſub 17. Iu-*
nij 1610. coram Illuſtriſſimo D. meo Decano, & conſe-
quenter habere iuſtum titulum, cuius reſpectu ipſe
in concurſu prouiſi Apoſtolici poſterioris præferri
debebat; ſiquidem obiectum procederet, quando 21
doceretur de aſſerto iuſto titulo, & quando non
conſtaret de clara reſeruatione, vt ſupra fuit firma-
tum, vel quando Ordinarius haberet facultatem ex
aliquo indulto conferẽdi etiam beneficia reſeruata,
provt erat in caſu d. deciſionis Calaguritanæ Do-
ctoralis per informantes pro D. Franciſco allegatæ,
ſecus autem in præſenti vbi de aliquo indulto non
apparet, nec de aliquo iuſto titulo, qui etiamſi hodie
poſt immiſſionem exhiberetur, ſtante clara reſerua-
tione non poſſet executionem immiſſionis impedi-
re, ita & neque manutentionem, vt in ſimili eſt *deciſ.*
Seraph. *357. per tot.*

Demum non obſtat quod prouiſo Apoſtolico
denegari debebatur immiſſio ſaltem quoad Cano-
nicatum, cuius præſentationem ad Archiepiſcopum
ſpectare prætenditur ex Bulla erectionis quatuor
præbendarum, vt *in ſummario D. Franciſci n. 3.* Quia
quatenus hoc iuſtificaretur in facto, non releuaret 22
in Iure, cùm etiam Iuſpatronatus Eccleſiaſticum ca-
dat ſub reſeruationibus Apoſtolicis, *c. dilectus*, & ibi
Gloſſ. *verb. in conceſſione, verſ ſi vero pertinet*, Abb. *n. 1.*
Butr. *n. 13. de offic. legat.* Gemin *in c. 2. n. 11. de præben.*
Mandoſ. *ſuper reg. 1. queſt. 10. num. 5.* Garz. *de benef. p. 5.*
cap. 1. ſub. num. 552. & eo ipſo dicitur Eccleſiaſticum, 23
quod præſentatio ad Eccleſiaſticum ſpectat, *c. vnico,*
§. fin. & ibi ſcribentes de Iurepatr. *in 6.* Pariſ. *conſil.*
128. num. 19. cum ſeqq lib. 4. Gonzal. *ſuper regul. 8. gloſ.*
18. num. 5. Rot. *coram Andrea deciſ. 22. n. 7.* & *deciſ. 48.*
n. 8. part. 5 recent.

Ex quibus cùm conſtet mandatum de immitten-
do ad fauorem R. P. D. mei Rojas prouiſi Apoſtoli-
ci, fuiſſe ritè & rectè per Rotam relaxatum, meritò
dixerunt Domini eidem quoque manutentionem
eſſe concedendam, non obſtante, quod eius poſſeſſio
fuerit capta appellatione pendente; quia quoad ef-
fectum ſuſpenſiuum appellatio non datur à ſenten- 24
tia lata ſuper immiſſione vigore literarum Apoſto-
licarum

licarum,quæ ſui natura adinſtat *l.fin. C. de edict.diu. Adrian. toll.* habeat executionem paratam ex ſupra deductis, quod optimè perpenſum fuit à Iudice à quo, & per Signaturam, dum ille appellationem reiiciens dedit refutatorios,& iſta cauſam prætenſæ appellationis mihi commiſit cum clauſula *ſine præ-*
25 *iudicio executionis literarum Apoſtolicarum*,quæ clauſula executionem præſeruat. Mart. *de clauſ.*160.*n.*1. vbi plures deciſiones Rotæ refert.

Et ita deciſum vtraque parte informante &c.

Leodien. Caſtri de Monbeck.

Vener. 10. Decembris 1638.

ARGVMENTVM.

De concedenda Declaratoria contra renitentem mandato de manutenendo Rotali ad fauorem alterius relaxato.

SVMMARIVM.

1 *Mandato Rotali ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis vnà cum eius exequutione in actis producto dum nulla paritio præſtatur, nil aliud ſupereſt quàm vt declaratoria concedatur.*

2 *Stylus Rotalis ſeruatis quatuor terminis vſitatis in executorialibus mandati de manutenendo ob identitatem rationis locum habet.*

3 *Recurſus habitus ad Iudices laicos pro reuocatione mandati Rotalis & impedienda illius executione, ſufficit vt declaratoria concedatur.*

4 *Contumacia quæ in non parendo conſiſtit ex contemptu mandati Rotalis & contrauentione reſultat.*

5 *Inobedientia voluntaria eſt qua quis monitionem Iudicis adimplere contemnit, ob quam declaratoria datur.*

6 *Inobedientia & contumacia graue eſt delictum & deterrimi exempli.*

7 *Mandatis ſpretis de Iuriſdictione & regimine Eccleſiaſtico actum eſt.*

DECISIO CXIII.

PRo informante fuit reſponſum, & ſic dandam eſſe declaratoriam contra Godefredum, de cuius renitentia in parendo mandato de manutenendo Rotali ad fauorem Othonis relaxato, conſtat ex datis *in ſumm.* 2. *&* 3. vbi legitur dictum mandatum ſibi perſonaliter fuiſſe intimatum, & ipſe noluit illi parere, quinimo ad Cameram Spirenſem recurſum habuit, ac mandatum cum præcepto pœnali obtinuit pro illius reuocatione.

1 Vnde cùm idem mandatum Rotale vnà cum
eius exequutione, & contradictione fuerit in
actis reproductum, & ſeruatis quatuor terminis
ſeruari ſolitis ad docendum ſe paruiſſe non doceatur de paritione,nil aliud ſupereſt,quàm declaratoriam concedere iuxta receptum ſtilum, de quo Felin.*in cap. ad probandum num* 6. *de re iudic.* & *in cap. Rodulphus num.* 41. *de reſcript.* Veſtr. *in prax.cap.vlt. lib.*8.*num.*19. Caſſad. *deciſ.*6. *num.* 10. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Creſc. *deciſ.*1. *de ſequeſtr. poſſeſſ.& fruct.*
Mohed.*deciſ.*1. *de ſentent. excom.* Rota coram Canal. *deciſ.*364.*num.*1.

Quem ſtilum habere locum in executorialibus 2
mandati de manutenendo ob identitatem rationis
ſæpiſſimè Rota cenſuit, vt *in deciſ.* 445. & 591.
*part.*2. *recent.* & in puncto coram Martino Andrea
*in deciſ.*107.*num.*2. quam, & alias refert Adden. ad 3
Buratt. *in deciſ.*17.*num* 5. maximè attento prædicto
recurſu habito ad Iudices laicos pro habenda reuocatione mandati Rotalis, & pro impedienda illius executione, quo caſu ſolùm id ſufficeret pro conceſſione declaratoriæ, vt dixit Rota *in Vlixbonen. beneficij* 10. *Aprilis* 1617. & *in Aſtoricen. præſtimoniorum* 13.*Iunij* 1622.*coram Vbaldo*, & in puncto *in Leodien. Declaratoria* 13.*Nouembris* 1624.*coram Bu-*
ratto, quæ inter eius impreſſ. eſt *deciſ.* 825. *n.*5. ex 4
huiuſmodi enim contemptu mandati Rotalis, &
contrauentione reſultat propriè contumacia quæ
conſiſtit in non parendo, *l. contumacia, verſ. contu-*
maces non videntur, ff. de re Iudic. ac in voluntaria 5
inobedientia, qua quis monitionem Iudicis adimplere contemnit,ob quam datur declaratoria,Socin. *in cap.nulli num.*7.*de ſentent excom.* Abb. *in c.*1.*n.*10. *de Iudic.*Caſſad.*deciſ* 5.*num.*7.*de conſt.* *c.abſit* 11.*q.*3. Rot.*coram Buratto deciſ.* 748. *n.*3.

Graue quidem delictum, & deterrimi exempli 6
eſt inobedientia, & contumacia, Gloſſ.*in c.duo ſunt*
96.*diſtinct.*Abb *in cap.*1.*num.*10.& ibi Rip.*num.*29.
*de iudic.*Couarruu.*in c.Alma mater,part.*1.§.9.*num.*3.
de ſentent. excomm. in 6. vt reſpondit Rot. *in deciſ.*
404. *num.*9. *part.* 5. *recent.* ſpretis enim mandatis 7
actum eſt de Iuriſdictione & regimine Eccleſiaſtico.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante.

Moguntina hæreditatis.

Merc. 15. Decembris 1638.

ARGVMENTVM.

Sententia à Nuncio Apoſtolico contra Capitulum Moguntinum ad fauorem aliorum prolata, ſtante eius nullitate & iniuſtitia in rem iudicatam tranſire non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Sententia quando eſt nulla & iniuſta in rem indicatam tranſire non poteſt.*

2 *Nuncius in gradu appellationis interpoſita ab aliis contrariis ſententiis poſt lapſum biennij aut triennij abſque aliqua prorogatione fatalium pronunciare non poteſt.*

3 *Citatio partis in productione iurium requiritur.*

4 *Citatio contra Decanum Capituli executa non adhibita diligentia pro congregatione Capituli non ſuffragatur.*

5 *Citatio contra particulares de Capitulo exequuta eſt nulla, Capitulo capitulariter non congregato.*

6 *Citatio ad valuas Eccleſiæ non præcedente prius citatione perſonali fieri non poteſt.*

7 *Capitulum non præcedente citatione perſonali verè contumax dici nequit, & propterea ad euitandum rem iudicatam à die habita notitia infra decem dies potuit appellare.*

8 *Teſtamentum eſt nullum quando caret teſtibus & aliis ſolemnitatibus pro ipſius valida confectione requiſitis.*

9 *Atteſtatio ſimplex Syndicorum Capituli ad probandam conſuetudinem cùm ſit extraiudicialis nihil probat.*

10 *Conſuetudinem alleganti onus illam probandi incumbit.*

11 *Conſuetudo vt excludatur vnicus actus contrarius ſufficit.*

DECISIO CXIV.

1 NON conſtare de re iudicata dixerunt Domini, quia ſententia D. Nuntij Colonienſis prolata ad fauorem hæredum Iodoci à Riede contra Capitulum Moguntinum eſt nulla & iniuſta, & ideo in rem iudicatam tranſire non potuit, *l. ſi ſe non obtulit* 4. §. *Condemnatum, ff. de re Iudic.* Felin. *in cap. ſuper litteris, num* 15. *de reſcript.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 8. *de ſolut.* Seraph. *deciſ.* 1469. *num* 3.

Nullitas apparet primò ex eo, quod D. Nuncius
2 pronunciauit in gradu appellationis interpoſitæ ab aliis contrariis ſententiis latis ad fauorem Capituli, poſt lapſum non ſolùm biennij, ſed etiam triennij, abſque aliqua prorogatione fatalium, & ſic poſtquam eius Iuriſdictio expirauerat, & appellatio diſerta remanſerat, Clem. *ſi appellat.* & ibi Gloſſ. *in* §. *colligo de appellat.* Butr. *in c. ex ratione de appellat.* Caſſad. *deciſ.* 6. *num.* 8. *eod. tit.* Rot. *deciſ.* 453. *num* 1. *part.* 4. *recent.*

Secundò quia Capitulum contra quod fuit lata
3 ſententia nunquam fuit citatum, & tamen in productione Iurium requiritur partis citatio, ex doctr. Bald. *in l.* 1. *in fin. C de ſent. ex breui recit.* Sarnen. *regul. de annal. quæſt.* 4. *num.* 5. Honded. *conſ.* 75. *num.* 33. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 99 *part* 2. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 3. *num.* 7. *de reſtit. ſpoliat.* & in alio quocumque actu præiudiciali, Clem. *ſæpè de verbor. ſignif.* Caputaq. *deciſ.* 375 *num.* 2. *part.* 2.

4 Nec ſuffragatur citatio executa contra Decanum ipſius Capituli data *in ſummario aſſert. hæred. num.* 5. cùm non appareat fuiſſe adhibitam diligentiam pro congregatione Capituli, iuxta Gloſſ. *in cap ſi capitulo in verb. factam de conceſſ. prebend. in* 6. & dixit Rot. *in Terdunen. bonorum* 15. *Decembris* 1614. *coram*
5 *Manzanedo*, aliàs autem citatio contra particulares de Capitulo exequuta, eodem Capitulo capitulariter non congregato eſt nulla, ex tradit. per DD. *in c. eam te de reſcript.* Put *deciſ.* 10. *lib.* 1. Alex. *conſil.* 219. *n.* 2. & 11. *lib.* 6. Seraphin. *deciſ.* 857. *num.* 7. cum aliis per Adden. ad Papam Gregor. XV. *in deciſ. vlt. num.* 6.

Minus releuat dicere quod ſaltem interuenerit
6 citatio ad ſententiam contra Capitulum, quia illa fuit exequuta ad valuas Eccleſiæ, quod non præcedente prius citatione perſonali fieri non poterat, Clem. 2. *de re iudic.* Aſin. *in praxi* § 6. *t.* 1. *num.* 1. Caputaq. *deciſ.* 107. *num* 4 *part.* 1. Vant. *de nullit. ex defect. citat. num.* 83. *in fin.* Rot. coram D. Seraph. *deciſ.* 1276. *num.* 4. & coram Papa Gregor. XV. *deciſ.* 410.
7 *num.* 1. & ibi Adden. *num.* 5. Imò ex quo non præceſſit perſonalis citatio, Capitulum verè contumax dici nequit, & propterea appellare potuit infrà decem dies à die habitæ notitiæ prout fecit, ad euitandum rem iudicatam, *l.* 1. § *vltim. ff appelland. ſit c. biduum,* §. *ſi aduerſus abſentem* 11. *quæſt.* 6. Veſtr. *in praxi, lib.* 7. *cap.* 3. *de appellat. num.* 21. *circa med.* & hoc idem ſenſit Rota *in Volaterrana beneficij* 14. *Maij præteriti coram me*, licet ibi pro te iudicata fuerit reſponſum, quia agebatur contra verum contumacem ab initio perſonaliter citatum.

Iniuſtitia verò ſatis ſupérque viſa fuit DD. conſtare ex eo, quod per d. ſententiã datur executio prętenſo teſtamento d. Iodoci à Riede, & tamen ex lectura eiuſdem teſtamenti de quo *in ſumm. aſſert. hæred. num.* 2. apertè conuincitur illud eſſe nullum, cùm 8
careat teſtibus, & aliis ſolemnitatibus requiſitis pro ipſius valida confectione, iuxta diſpoſitionem *l. hac conſultiſſima* 21. *in teſtamentis* 26. *C. de teſtam. l. conficiuntur* 1. §. 1. & ibi Gloſſ. *ff. de iure Codicillorum.*

Nec obſtat, quod ex conſuetudine immemorabili Capitulares Eccleſiæ Moguntinæ, qualis erat D. Iodocus, poſſint teſtari per ſchedulam priuatam ſine interuentu teſtium, & abſque alia Iuris ſolemnitate, dictáque ſchedula per ſe valida ſit, debitúmque effectum ſortiri debeat, ac ſi eſſet teſtamentum ſolemniter confectum.

Quoniam de tali conſuetudine non conſtat niſi 9
ex quadam ſimplici atteſtatione Syndicorum Capituli Moguntini, *d. ſumm. aſſert. hæred. n.* 1. quæ cùm ſit extraiudicialis nihil probat, Rot. *deciſ.* 244. *num* 2. *coram Buratt.* & *deciſ.* 468. *num.* 3. & 5. *coram eod.*
Alleganti autem conſuetudinem incumbit onus il- 10
lam probandi, Gloſſ *in l.* 1. *verb. probatis, C. quæ ſit long. conſuetud.* Corn. *conſ.* 174. *num.* 5. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 25. *num.* 18. *lib.* 1. Rimin. Sen. *conſ.* 307. *num* 16. & quidem in terminis caſus controuerſi Oldrad. *conſ.* 237. Anchar. *conſ.* 339. *num.* 8. Aymon. *conſ.* 96. *n.* 4.
Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 6. *num.* 5. *de prabend.* & quod illa 11
fuerit ſemper obſeruata, ita vt nullum actum habeat contrarium, cùm pro excluſione conſuetudinis vnicus actus contrarius ſufficiat, Bart. *in l. ſemper in ſtipulationibus in fin.* & ibi Cagnol. *num.* 12 *de regul. iur.* Bero. *conſ.* 5. *num.* 23. *lib.* 1. Seiader. *de feudis part.* 10. *ſect.* 20. *num.* 157. Surd. *conſ.* 195. *num.* 23. & 24.

Et ſic vtraque parte informante reſolutum fuit.

Florentina Fideicommiſsi.

Vener. 17. Decembris 1638.

ARGVMENTVM.

De Fideicommiſſo ad fauorem cauſam ab altero ex hæredibus habentium non purificato.

Vide ſuprà *Deciſ.* 105. vbi hæc materia prolixè examinatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum ex teſtamento vnius proueniens ad fauorem alterius ex eadem linea non dicitur purificatum, niſi de tali fideicommiſſo reciproco conſtat.*

2 *Alleganti verba inducentia fideicommiſſum non fuiſſe ita concepta prout leguntur in authentico in actis producto, Rota ex ſolita ſua bonitate nouam audientiam concedit.*

DECISIO

Digitized by Google

DECISIO CXV.

RESOLVTVM fuit ſub die Lunæ 28. Iunij præteriti pro Patribus Sanctæ Mariæ Nouellæ conſtare de re iudicata,& conſequenter non eſſe locum reſtitutioni in integrum,ad fa-
uorem Dominorum de Soderinis, attenta validita-
1 te,& Iuſtitia ſententiarum, quibus declaratur fidei-
commiſſum proueniens ex teſtamento q.Laurentij
Senioris, non fuiſſe purificatum ad fauorem DD.
Franciſci & Laurentij Iunioris ,cauſam habentium
à Nicolao altero ex hæredibus inſtitutis, pro por-
tione obuenta dd. Patribus S.Mariæ, ex perſona
Fr.Iacobi filij q Ioannis Fräciſci alterius coheredis
qui in ſeculo Philippus vocabatur,ea præcipuè ra-
tione, quia de tali fideicommiſſo reciproco non
conſtat, adeò vt habeat locum de linea ad lineam,
ſed tantùm inter deſcendentes vniuſcuiuſque li-
neæ ex latè deductis in deciſione ſub dicta die ex-
tenſa.

Cuius deciſionis vigore, dum in relatione can-
ſarum habita ante ferias generales inſtabatur pro
expeditione,fuit pro parte illorum de Soderinis pe-
tita noua audientia,non ad effectum impugnandi
deciſionem ex tunc deductis, ſed ex nouiter dedu-
cendis, cum ſuppoſito quod erant expeditæ literæ
Compulſoriales in partibus pro compulſando teſta-
mento originali dicti Laurentij Senioris,in quo aſ-
2 ſerebant informantes pro Soderinis verba inducen-
tia fideicommiſſum non fuiſſe ita concepta, prout
leguntur in ſumpto authentico eiſdemmet Soderi-
nis in actis producto, & propterea Domini ex eo-
rum ſolita benignitate nouam audientiam con-
ceſſerunt.

Verum quoniam poſt lapſum ferè ſex menſium, nihil pro dd.de Soderinis in actis fuit productum, propoſui denuò dubium ſuper eiſdem, & in deciſis perſiſtendum fore fuit reſponſum; cauſamque eſſe expediendam Patribus S.Mariæ tantùm informantibus,& Soderinis licet quàm pluries citatis, informare non curantibus,&c.

Romana Vinea.

Vener.24. Decembris 1638.

ARGVMENTVM.

Conſtito de intereſſe euidenti ipſi quorum intereſt ad cauſam ſunt admittendi.

SVMMARIVM.

1 *De intereſſe illius agitur qui alterum à moleſtiis illatis liberare tenetur.*

2 *Moleſtias illatas ipſiſque quorum intereſt intimatas fuiſſe quomodo probatur.*

3 *Ad cauſam vt aliquis admittatur ſufficit etiam de intereſſe apparenter docere.*

DECISIO CXVI.

QVIA Ioſephus,& Iacobus de Moſcatis iudiciū aſſociationis intentarunt ſuper vinea, de qua agitur,contra Auguſtinum,& alios de Scaliis,& iſti præuia intimatione moleſtiarum facta Carolo & Vincentio de Totis hæredibus Antonij Deſſiderij eiuſdem Vineæ venditoris, appellarunt à mandato de aſſociando per dictos de Moſcatis obtento, & cauſam appellationis mihi committi obtinuerunt; Iidem de Totis ad effectum liberandi à moleſtiis dictos de Scaliis, aliam commiſſionem impetrarunt pro eorum admiſſione ad cauſam, & propoſito dubio an conſtet de intereſſe, fuit affirmatiuè reſponſum,

Nam de intereſſe eorumdem de Totis ſatis ſu- 1
perque conſtare viſum fuit, dū ipſi tenētur liberare
dd. Auguſtinum,& alius de Scaliis à moleſtiis ſuper
d.vinea illatis pro parte illorum de Moſcatis;quod-
que teneantur pro liberatione à moleſtiis, & quod
moleſtiæ interceſſerint, & fuerint ſibi ipſis intima- 2
tæ,patet ex datis *in eorum ſummario*, vbi legitur fi-
des publica Brunonij R.C.Notarij atteſtātis in eius
officio de anno præſēti corā D.Theſaurario ad inſtā-
tiam dd. Auguſtini, & aliorum de Scaliis contra di-
ctos de Totis vti hæredes Antonij, Deſiderij fuiſſe
productum inſtrumentum venditionis d.vineæ vnà
cum mandato de aſſociando Rotali ſuper ea per
Moſcatos obtento, ac eoſdem de Totis fuiſſe cita-
tos, ad tradendum vineam liberam, & faciendum
conſentire dictos de Moſcatis. Cùm igitur ex his
conſtet de euidenti intereſſe, debent ipſi de Totis 3
ad cauſam admitti, cùm ad hunc effectum ſufficiat
etiam de intereſſe apparente docere,*c.veniens il 2.*
& ibi Innocent. *de teſtib.*Felin.*in cap. auditis col.*19.
verſ dixit de præſcript.& *in cap.cum ſuper de offic. de-
legat.*Rota *deciſ.*11.*de iudic.in antiq.* Biſignet.*deciſ.*1.
de reſcript. Dec. *in l.final. num.*16. *C.de edict. Diu.
Adrian.tollen.*

Et ſic deciſum vna tantùm parte informante.

Terraconen. Beneficij.

Lunæ 10. Ianuarij 1639.

ARGVMENTVM.

Conſtito de bono iure poſſeſſoris circa beneficium de quo agitur, purificatiſque in eo conditionibus in fundatione appoſitis,mandatum de manutenendo denegari non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Conditio ad fauorem certæ cuiuſdam perſonæ in teſtamento appoſita facit vt eidem ex neceſſaria collatione beneficium debeatur.*

2 *Conditiones ad certas quaſdam perſonas reſtitutæ in fundatione beneficij rectè apponi poſſunt.*

3 *Conditiones in fundatione beneficij appoſita etiam ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini ad vnguem ſunt ſeruandæ.*

4 *In materia Iuriſpatronatus deſcendentiam ab eo qui eſt in illius poſſeſſione vel quaſi, ſufficit probare.*

5 *Admiſſio ſororum conſobrinarum ad legatum pro nubendis puellis de genere Fundatoris ſicut requiſitas eas qualitates habere probat, ita quoque reſpectu aliorum collateralium conuincit.*

6 *Sententia Ordinarij ſuper ſtatu perſonæ prolata facit Ius quoad omnes.*

7 *Conſanguinitas in genere vt verificetur leuiores probationes*

bationes etiam ex inducÿs & c nnecturis prouenientes admittuntur.

8 *Opponens ſe alicui beneficio niſi à Patrono fuerit præſentatus nullum ius acquirere poteſt.*

9 *Ius conſiderabile ex oppoſitione acquiritur quando beneficium certo generi perſonarum ex vi fundationis debetur.*

10 *Vocatus ſpecialiter vti de familia vigore fundationis præſentato per Patronos aſſimilatur.*

11 *Fundatoris diſpoſitioni Patroni contrauenire nequeunt.*

12 *Sententiam ab Ordinario qualitatibus canonizatis pro inſtitutione obtinenti, etiam in terminis oppoſitionum ad beneficia patrimonialia ius præſeruatum cenſetur.*

13 *Iuſpatronatus laicale vel mixtum ſub regula reſeruatoria non cadit.*

14 *Gratia non expreſſis in ea requiſitis remanet nulla.*

15 *Papa perſonis quibus ex fundatione Ius competit præiudicare velle haudquaquam cenſetur.*

16 *Clauſula* dummodò à die data præſentium alteri non fuerit ius quæſitum, *quidnam includit.*

17 *Conſtito de bono iure alicuius manutentio attenta anteriori poſſeſſione Inſtrumentali ei debetur*

18 *Poſſeſſio anterior ſufficit alio in poſſeſſione non exiſtente.*

19 *Poſſeſſio anterior iuniori præfertur, licet iunior eſſet titulata & anterior titulo careret.*

20 *Poſſeſſore anteriori non citato poſſeſſio iunior dicitur attentata & proinde nullatenus eſt manutenibilis.*

21 *Monitorium continens clauſulam* ſi quis, *&c reſoluitur in ſimplicem citationem, & litem ex parte impetrantis inducit.*

22 *Lite pendente poſſeſſio abſque vitio attentatorum capi nequit.*

23 *Renunciatione litis ad fauorem alterius facta tollitur impedimentum quod ex eadem lite poterat cauſari.*

DECISIO CXVII.

DE beneficio S. Nicolai de quo agitur Iuriſpatronatus relicti à Petro Soler, vacante per obitum Petri Caſtello, fuit ab Ordinario prouiſus Vincentius Ferrer vti Presbyter de genere fundatoris, qui eiuſdem beneficij poſſeſſionem aſſequutus fuit, non obſtante præſentatione facta per Patronos ad fauorem Iohannis Saragoſſa, ex quo iſte à contraria ſententia dicti Ordinarij non appellauit, ſed potius liti, & cauſæ renunciauit.

Verùm quia idem beneficium vti de vacante in menſe reſeruato ſedi Apoſtolicæ impetratum fuit à Michaele Vidal, per cuius obitum in Curia nondum habita poſſeſſione fuit & iterum collatum in perſonam Iacobi Mallob, qui vigore monitorij A. C. pro executione Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ poſſeſſionem accepit, non citato d. Vincentio poſſeſſore: ideo fuit cauſa introducta in Rota, diſputatóque dubio, cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, placuit Dominis ſub die 28. Ianuarij 1636. mandare quod videretur de bono Iure, iuxta quem ordinem hodie cauſa repropoſita fuit reſolutum conſtare de bono Iure Vincentij, eique propterea eſſe dandum mandatum de manutenendo.

Nam ſatis de eius bono iure conſtare viſum fuit,
1 dum ex particula teſtamenti Petri Soler data *in ſummario num.* 1. apparet beneficium de quo agitur
fuiſſe inſtitutum cum conditione, vt alicui Presby- 1
tero de genere ipſius Petri fundatoris conferri debeat, quæ conditio in Vincentio purificata facit, vt illi beneficium debeatur ex neceſſaria collatione, tanquam de beneficiis debitis certo generi perſonarum, Rebuff. *in prax. tit. de collat. num* 1. & *quæſt.* 14. *de nominat. num.* 131. Petr. Gregor. *de benef. cap.* 39. *num.* 3. Garz. *de benef. part.* 7. *cap.* 15. *num.* 1.
huiuſmodi enim conditiones in fundatione bene- 2
ficij rectè apponi poſſunt, per ea quæ ex *l. in traditionibus, ff. de pact.* & ex Felin. *in tract. quando litera Apoſtol. ſub num.* 1. ſcribit Garz. *in dict. par* 7. *cap.* 15. *num.* 3. referens Rocch. *de Iur. patr. verb. honorificum quæſt.* 18. *ad fin.* Guttier. *Canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 37. Lara *de anniuerſar. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 1. Azor. *inſtit. moral.* 2. *part. lib.* 6. *cap.* 4. *quæſt.* 25. cum aliis pluribus, & ideo
ſunt ad vnguem ſeruandæ, etiam ex clara diſpoſi- 3
tione Sac. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. *de reform.* Guttier. *conſ.* 2. *num.* 2. Garz. *vbi ſupra num.* 4. Rocch. *de Iur. patr. verb. pro ea quæſt.* 12. Socin. *conſ.* 30. *num* 4. *lib.* 3. Viuian. *de Iur. patr. part.* 1. *lib.* 2. *c.* 8. *n.* 4. Rota coram Seraph. *deciſ.* 774. *n.* 1.

Quod autem dictus Vincentius ſit Presbyter de genere Fundatoris, & ſic fuerit in eius perſona purificata conditio prædicta, probatur ex articulis, & teſtibus ſuper illis examinatis *d. ſummario num.* 5. & 6. ex quibus quidem apparet Vincentium eſſe nepotem Annæ filiæ Antonij, qui fuit frater Bartholomei Carbonelli admiſſi ad hoc idem beneficium,
tanquam de genere fundatoris *d ſumm. num* 4 quæ
probatio ſoffragatur, cùm in materia Iuriſpatro- 4
natus ſufficiat probare deſcendentiam ab eo qui eſt in illius poſſeſſione, vel quaſi, prout pluries tenuit Rota, & ſignanter *in deciſ.* 146. *num.* 1 & *deciſ.* 224. *num* 8. *part.* 1. *recent.* Gregor. *deciſ.* 349. *num.* 1. Idque etiam probatur ex eo quod Agnes, & Maria ſorores conſobrinæ dicti Vincentij, fuerunt admiſſæ ad legatum factum ab eodem Petro fundatore pro nubendis puellis, quæ eſſent de ſuo genere, vt deponunt teſtes *ſummario num.* 7. & 8. quæ ſororum
admiſſio ſicut probat eas habere qualitates requi- 5
ſitas, cùm aliàs admitti non potuiſſent, vt in materia Iuris præſentandi arguit Lambert. *de Iurepatr. lib.* 2 *part.* 2. *quæſt.* 10. *art.* 4. *num.* 11. *in fin.* Gaſpar. Theſaur *quæſt foren.* 61. *num.* 9. *verſ. niſi*, & dixit Rota coram Buratto *in deciſ.* 559. *num.* 3. & *deciſ.* 709. *num.* 6 ita quoque probat reſpectu aliorum collateralium qualis eſt Vincentius, Angel. *in auth. vt liceat matri & Auiæ* §. 1. *verſ. ad hac in fin.* Alex. *in l. ſæpe num.* 51. Idem etiam ſenſit Angel. *de re dec.* Tiraq. *de nobilit cap.* 17. *num.* 9. Cotta *in memorial. verſ. ſententia dicta pro vno ex multis fratribus*, Rota *coram Illuſtriſſimo D. meo Decano deciſ.* 105. *num.* 1. *inter eius impreſſ.* accedente præſertim ſententia Ordinarij data ſuper inſtitutione iſtius beneficij ad fauorem dicti Vincentij tanquam de genere fundatoris; quæ ſententia vti prolata ſuper ſtatu per- 6
ſonæ facit Ius quod omnes, *l. Ingenium ff. de ſtat. homin.* Rot. *deciſ.* 71. *num.* 2. *part.* 3. & *deciſ.* 348. *num.* 10 *part.* 5 *recent.*

Et huiuſmodi probatio eò magis viſa fuit ſuf-
ficiens in hac materia, cùm agatur tantùm de pro- 7
banda conſanguinitate in genere, abſque alio concurrente eiuſdem familiæ, quo caſu leuiores probationes admittuntur etiam ex indiciis, & coniecturis prouenientes, Gloſſ in *l.* 1. *verb quoties, ff. de probat.* & ibi Salicet *num.* 2. Aretin *conſ.* 37. *num.* 2. Anchar. *conſ.* 52. Fulgoſ. *conſ.* 184. *num.* 1. Rota *in Placentina Capella* 15. *Nouembris* 1593. *coram*

Penia

Penia relat. per Garz. *de benef. dict. part.7. cap. 15.*
*num.*28.
8 Nec obſtat quod Vincentius non fuerit præſen-
tatus à Patrono, ſed ſolùm ſe oppoſuerit huic be-
neficio, ex qua oppoſitione nullum Ius acquirere
potuerit, ex notat. per Caſſad. *deciſ.* 18. *num.* 3. *de*
9 *prabend*. Quia vltra quod etiam ex oppoſitione ac-
quiritur Ius conſiderabile, quando provt hîc bene-
ficium debetur certo generi perſonarum ex vi fun-
dationis, & nullus alius adeſt oppoſitor, Gonzal.
*ſuper reg.*8.*gloſſ.*9.*à num.*88.*vſque ad* 96. Anton. Au-
guſtin. *in Epitom tit de prabend. in c. de mod prouiſion.*
*num.*1. Sarnen. *ſuper reg de Iure quæſit. non tollen. q.* 1.
*num.*10. Garz. *de beneſic. part.*4.*cap.*3.*num.*61. Caſſad.
*dicta deciſ.*18.*num.*5. Buratt. *deciſ.*55. *num.*4. ibique
Adden. *num.*9.*&* 10. & ſic Vincentius vti de familia
10 ſpecialiter vocatus ex dicta fundatione aſſimilatur
præſentato per Patronos, Put. *deciſ.*252. *num.*3.*lib.*3.
11 *in correct.* qui diſpoſitioni fundatoris contrauenire
nequeunt, Bald. *conſ.*38.*num.*2.*lib* 4. Mandoſ. *conſ.*51.
*n.*12. Ceſſat penitus difficultas ex eo, quod d. Vin-
centius non ſolùm ſe oppoſuit huic beneficio, ſed
12 etiam ſententiam ab Ordinario obtinuit pro inſti-
tutione, tanquam de genere Fundatoris, vt *in d. ſum.*
*num.*1. & ideo dum res eſt iam in Iudicium deducta,
ſuntque per ſententiam canonizatæ qualitates di-
cti Vincentij, etſi eſſemus in terminis oppoſitio-
num ad beneficia patrimonialia, in quibus loquun-
tur doctrinæ per Caſſad. adductæ *in dicta deciſ.* 18. *de*
praben. adhuc eiuſdem Vincentij Ius cenſeretur præ-
ſeruatum, Put. *d. deciſ.*252.*num.* 2.*&* 3.*lib.*3. Sarnen.
dicta quaſt. 1. *verſ. tertius modus in fin.* Bellamer.
*conſ.*14.*num.*21.*&* 24.*col.*3.*verſ quod tamen modico in*
puncto, Rot. *in deciſ.*97. *per tot.* & ſignanter *n.*3. *p.*3.
recent. vbi contrariis reſpondetur.

Minus obſtat quod idem beneficium fuerit per
13 Iacobum obtentum à S.D.N. vti de reſeruato. Tum
quia eſt Iuſpatronatus laicale, vel ſaltem mixtum,
cùm fuerit reſeruatum Beneficiato altaris S. Cathe-
rinæ, cum conſenſu tamen & voluntate Iuratorum
Villæ nuncupatæ de Vallibus, & ſic non cadit ſub
regula reſeruatoria, Achil. *deciſ.* 3 *de Iurepatr.* Caſſad.
*deciſ.*7.*num.*10. Creſcent. *deciſ.*3. *circa finem eod. tit.*
Seraph. *deciſ.*1334. *num.*7. Canal. *deciſ.*699. *num.* 4.
14 Tum & etiam quia Iacobus in ſua gratia non ex-
preſſit quod hoc beneficium erat debitum certo ge-
neri perſonarum provt exprimere debebat, vnde
eius gratia remanſit nulla. Gloſſ. magn. *in fin. in c.*
cum Eccleſ. de prabend. in 6. Æneas de Falcon. *de re-*
*ſeruat. quaſt.*3.*num.*22. provt in his terminis Seraph.
*deciſ.*1403. *n.*3. cùm Pontifex ſi ſciuiſſet hanc qua-
litatem, vel gratiam denegaſſet, vel non ita facilè
eam conceſſiſſet *c. ſuper litteris*, cum ibi notat. *de re-*
ſcript. Put. *deciſ.*252. *in fin. lib.* 3. Papa enim perſonis
15 quibus ex fundatione Ius competit non cenſetur
velle præiudicare, Felin. *in tract. quando lit. Apoſt. no-*
*ceant patronis Eccleſ. limit.*2. Oied. *de incompat. benef.*
*part.*1.*cap.*24.*num.*9. Rot. coram Seraph. *deciſ.*1420.
16 *num.*3. Imo ſtante clauſula, *dummodo à die data pra-*
ſentium non fuerit alteri Ius quaſitum, appoſita in
dicta prouiſione Iacobi, fuit indubitanter præſenta-
tum Ius Vincentij, tanquam ex genere Fundatoris
ex ſupra allegatis, & ideo idem Vincentius debet
præferri prouiſo Apoſtolico, Rota coram Seraph.
*deciſ.*1163. *num* 4. & coram Buratt. *dict. deciſ.* 55.
*num.*2.

Ex quibus cùm conſtet de bono Iure d. Vincentij
in beneficio de quo agitur, eidem quoque manuten-
71 tio debetur, attenta eius anteriori poſſeſſione In-
ſtrumentali, de qua *in ſumm. pracedentis poſitionis n.*3.
quæ ſufficit alio non exiſtente in poſſeſſione, *l. pra-* 18
dia, ff. de acquir poſſeſſ. Seraph. *deciſ.*1065 *num.*2. etiam
in beneficialibus, & præfertur iuniori in manuten-
tione, licet Iunior eſſet titulata, & anterior careret 19
titulo, Rot. *deciſ.*595.*num.*8. *part.*1. *diuerſ.* & coram
Gregor. XV. *deciſ.*40. & ibi Adden. *num.*5. non ob-
ſtante poſteriori poſſeſſione Iacobi; quoniam vltra
quod vti poſterior non eſt manutenibilis, *l. clam poſ-*
ſidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquir. poſſeſſ. cum ibi
notat. per DD. & *in c. licèt cauſam de probat.* nec etiam
vllo pacto ſuffragari poſſet tanquam capta vigore
monitorij A C. expediti in vim Breuis Apoſtolici,
cum clauſula *ſi quis ſenſerit, &c.* quia cùm non fuerit 20
citatus Vincentius poſſeſſor, talis poſſeſſio dicitur
attenta & proinde nullatenus eſt manutenibilis,
Rota apud Illuſtriſſ. D. meum Decanum *deciſ.*495.
*num.*5. Duran. *deciſ.*389.*num.*2. vbi firmatur quod vi-
gore huiuſmodi monitorij poteſt capi poſſeſſio, dum-
modo non adſit alius poſſeſſor. Si autem provt in
præſenti adeſſet alius poſſeſſor, tunc tãquam legiti-
mus contradictor venit citandus, & monitorium 21
continens clauſulam, *ſi quis*, reſoluitur in ſimplicem
citationem, & inducit litem ex parte impetrantis,
Gabr. *de Iudic. concl.*1.*num* 2. Chaſſan. *conſ.*45.*n.*27.
lite igitur pendente poſſeſſio capi nequit abſque vi- 22
tio attentatorum, Clem. 2. *vt lit pend.* Rom. *conſ.*330.
*num.*2. *ante fin.* Lancellot. *de attent. p.*2.*c.*3.*in præfat.*
*num.*56.

Nec aliquid facit, quod Vincentius mediante in-
ſtitutione ab Ordinario obtenta, acceperit poſſeſſio-
nem neglecto Ioanne Saragoſſa præſentato à Patro-
no pendente termino decem dierum ad appellan-
dum; Quia dictus Ioannes conſenſit, & liti renun-
ciauit, vt *in ſummario prima poſitionis num.* 3. per quam
renunciationem factam ad fauorem Vincentij ſicut
fuit extincta lis ex parte Iohannis, ita fuit quoque
ſublatum impedimentum, quod poterat cauſari ex
eadem lite reſpectu apprehenſionis eiuſdem poſ-
ſeſſionis, vt declarat Lancell. *de attent p.*2 *c.*5.*limit.*6.
*num.*1. & *cap.*12 *limit.*42.*num.*12. Creſc. *deciſ.*2. *vt lit.*
penden. vbi agebatur de conſenſu tacito.

Et ſic deciſum vna tantùm parte informan-
te, &c.

Valentina Decanatus & Canonicatus.

Ven. 28. Ianuarij 1639.

ARGVMENTVM.

De ſententia Rotali circa immiſſionem in poſſeſſionem Decanatus & Canonicatus de quibus agitur, tanquam iuſta & valida confirmanda.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio non poteſt denegari ſtante prouiſione Apoſtolica motu proprio emanata qua ſui natura executionem habet paratam.*
Maximè concurrente ex abundanti ſubrogatione gratioſa ad partes obtenta & iuſtificata, ibid.
2 *Iuſpatronatus vt probetur inſtrumentum publicum fundationis debet in actis exhiberi.*

3 *Beneficium Eccleſiaſticum etiamſi de reali Iurepatronatus conſtet ſub reſeruationibus Apoſtolicis cadit.*

4 *Beneficium ab Epiſcopo de bonis Eccleſiaſticis dotatum & ad fauorem perſonarum Eccleſiaſticarum reſeruatum dicitur Eccleſiaſticum.*

DECISIO CXVIII.

SENTENTIAM Rotalem, qua pronunciatum extitit R.P.D. meum Rojas fore immittendum in poſſeſſionem Decanatus, & Canonicatus, de quibus agitur, cenſuerunt Domini eſſe confirmandam tanquam validam; & iuſtam.

Validitas ex reuolutione actorum, Iuſtitia verò
ex duabus deciſionibus in cauſa factis ſatis ſuperque
conſtare viſa fuit, dum in illis firmatur d. meo
Rojas dandam eſſe immiſſionem vigore prouiſionis
1 Apoſtolicæ moto proprio emanatæ, quæ ſui natura
habet executionem paratam, concurrente ex abundanti
ſubrogatione gratioſa ad partes obtenta, &
iuſtificata per reſeruationem ex capite ſubcollectoriæ
Gaſparis Viues, per obitum eiuſdem in poſſeſſione
dd. Decanatus, & Canonicatus, & per Clericatum
Prouiſi Apoſtolici, cui propterea nullo modo
immiſſio denegari poterat ex rationibus, & auctoritatibus
adductis, tam in prima deciſione cauſæ
coram Illuſtriſſ. D. m. Decano ſub die 5. Iunij 1637.
quàm in ſecunda emanata ſub die 29. Nouemb. anni
præteriti coram me, in quibus ad ſaturitatem
fuit reſponſum omnibus contrariis obiectis: quod
autem ex deciſionibus oſtendatur iuſtitia ſententiæ,
dixit Rot. *in deciſ.* 350. *num.* 1. *p.* 1. *& deciſ.* 668. *num.*
5. *p.* 2. *& deciſ.* 395. *num.* 1. *in fin. p.* 4. *recen.* & ſæpiſſimè
in aliis.

Nec obſtat quod Canonicatus de quo agitur ſit
de iurepatronatus Epiſcopi Valentini, cui proinde
ſpectet illius præſentatio; Quia vltra quod ad docendum
de prætenſo iurepatronatus non datur in
2 ſummario D. Franciſci niſi ſimplex folium, quod
nihil probat cùm deberet in actis exhiberi inſtrumentum
publicum fundationis, vt dixit Rot. *in deciſ.* 102. *num.* 5 *impreſſ. apud Viuian. poſt tract. de iurepatr.* In omnem euentum ceſſat penitus difficul-
3 tas, quoniam etſi de reali iurepatronatus conſtaret,
adhuc vti Eccleſiaſticum caderet ſub reſeruationibus
Apoſtolicis, *cap. dilectus*, & ibi Gloſſ. & DD. *de
offic. legat.* Felin. *in tract. quando lit. Apoſt. noceant patr.
limit.* 3. Æneas de Falc. *de reſeruat. effect.* 14. Caſſad.
deciſ. 4. *num.* 1. *&* 2. *de iurepatr.* Rot. *deciſ.* 273. *num.* 1.
ad fin. part. 3. *recen.* & coram Buratto *deciſ.* 103.
num. 3.

4 Quodque in præſenti eſſet Eccleſiaſticum, probatur
tam ex eo, quod aſſeritur dotatum ab Epiſcopo
de bonis Eccleſiaſticis, *cap. Apoſtolicos*, iuncta
gloſſ. *in verb. conſtruxiſſe*, Archidiacon. *num.* 3. Præpoſit.
num. 2. 12. *q.* 2. Abb. *conſ.* 57. *circa fin lib.* 1. Rot. *dict.
deciſ.* 273. *num.* 1. quàm ex eo quod dicitur reſeruatum
ad fauorem perſonarum Eccleſiaſticarum, *c.* 1.
§. fin. & ibi omnes de iurepatr. in 6. Gonz. *ſub reg.* 8.
gloſſ. 18. *num.* 5. Pariſ. *conſ.* 128. *num.* 19. *lib* 4. Rot. *dec.*
74. *num.* 2 *p.* 1. *rec. & deciſ.* 83. *apud Viuian. poſt tract.
de iurepatr. num.* 5. cum aliis alleg. *in* 2. *dec. cauſa in
§. demum in fin* Et ſic deciſum vna tantùm parte informante,
altera pluries citata.

Valentina Decanatus & Canonicatus.

Vener. 25. Februarij 1639.

ARGVMENTVM.

Prouiſionem Apoſtolicam in forma gratioſa & motu proprio expeditam habenti, beneficia de quibus agitur vigore ſententiæ Rotalis ſunt adiudicanda.

Vide ſuprà *Deciſ. proximè præced.* & latiùs, *Deciſ.* 112.

SVMMARIVM.

1 *Prouiſio Apoſtolica in forma gratioſa & motu proprio expedita, cùm ſolo verbo Papæ innitatur iuſtificari non debet.*

2 *Manu Papæ in priori deputatione appoſita Nuncius tanquam inferior in alia ſe deputatione ingerere non poteſt.*

3 *Affectio in beneficiis ſemel data ſemper durat.*

4 *Deputatio per Papam facta qualitatem vnicitatis de qua agitur, probat.*

5 *Canonicatus non obſtante iurepatronatus ſub reſeruationibus Apoſtolicis cadit.*

6 *Prouiſio Ordinarij ad fauorem alicuius facta non eſt habenda in conſideratione cùm non ſit in actis producta.*

7 *Prouiſo Apoſtolico tanquam Reo & poſſeſſori ſufficit vincere per non Ius Actoris.*

DECISIO CXIX.

POSTQVAM concluſum fuit R. P. D. meo Rojas dandum eſſe mandatũ de manutenendo in poſſeſſione Decanatus, & Canonicatus, de quibus agitur, & ſententiam Rotalem ad eius fauorem latam ſuper immiſſione in poſſeſſionem eorundem eſſe confirmandam, dedi dubium, an eidem quoque iidẽ Decanatus, & Canonicatus ſint adiudicãdi, quod ſine difficultate fuit affirmatiuè reſolutũ.

Quandoquidem ipſe habet prouiſionem Apoſto- 1
licam in forma gratioſa, & moto proprio expeditã,
quæ cùm innitatur ſolo verbo Papæ, iuſtificari non
debet, *c. ſi motu proprio* 23. *de præben. in* 6. *Clem.* 1. *verb.
feciſſe narramus de probat.* Oldrad. *conſ.* 258. latè Gabr.
de probat. concl. 2. *n.* 55. Achil. *dec.* 10. *de probat.* Seraph.
deciſ. 1484. *n.* 10. & fuit dictum in *Virdunen. Monaſterij* 8. *Februar.* 1638. *coram Illuſtriſſ. D. meo Decano*,
cum aliis adductis in primis duabus deciſionibus
cauſæ, vbi plenè etiam firmatur reſeruatio dictorum
Decanatus, & Canonicatus vti vacantium per obitum
Gaſparis Viues vnici ſubcollectoris, abſque
quod dari poſſit de defectu intentionis Papæ, ex eo
quod pro parte D. Franciſci Borgiæ probetur alium
ſubcollectorem fuiſſe, deputatum à Nuncio Hiſpaniarum,
vt in eius *Summ. dato ſub die* 29. *Nouembris
anni præteriti num.* 2.

Quia præterquam quod non docetur deputationẽ
prædictam fuiſſe factam de tẽpore, quo dictus Gaſpar
obtinuit dictos Decanatum, & Canonicatum,
ad hoc vt dici non poſſet vnicus Subcollector tunc
temporis, ceſſat penitus difficultas, tum ex eo, quod
per appoſitionem manus Papæ in præcedente 2
deputa-

deputatione, Noncius Hiſpaniarum tanquam infe-
rior non poterat poſtea in alia deputatione ſe in-
gerere, *c.cum inferior de maiorit.* *& obedien. cap.2.de*
offic.legat. tum quia ſufficit quod dictus Gaſpar fue-
rit aliquando vnicus ſubcollector ad effectum in-
3 docendi affectionem quæ in beneficiis ſemel data
ſemper durat, Rot.*deciſ.*10.*&* 12.*circa princ.de præ-*
ben. in nou.

Quodque aliquando fuerit vnicus Subcollector,
4 probatur ex deputatione facta per Papam, quæ de-
putatio probat qualitatem vnicitatis, ita vt omnes
alij Subcollectores ſi qui adeſſent tunc temporis
in eadem diœceſi, ſeu Ciuitate, habeantur pro re-
uocatis, etſi de illorum reuocatione nulla fuerit fa-
cta mentio, Mandoſ.*ſuper regul.4.hodie 5.q.10.n.2.*in
punct.Rot.*deciſ.*252. *n.5.part.2. recen.* cum aliis la-
tius congeſtis tam in prima deciſione cauſæ coram
Illuſtriſſ. Domino meo Decano die 5. Iunij 1637.
à §. huic fundamento vſque ad §. reſpectu etiam,
quàm in ſecunda emanata ſub die 29. Nouem-
bris anni præteriti coram me *in §. nec etiam, & in*
§. quinimò, *vbi in §. demum* reſpondetur etiam ob-
iecto Iuriſpatronatus alias ex aduerſo excitato
quoad Canonicatum de quo agitur, ſiquidem qua-
5 tenus de dicto Iurepatronatus manifeſtè conſtaret,
adhoc tanquam Eccleſiaſticum caderet ſub reſer-
uationibus Apoſtolicis, *cap.dilectus*, & ibi Gloſſ. &
Doctores *de offic.legat.* Caſſad *deciſ.4.n.1.& 2.de Iu-*
repatr. Buratt.*dec.*103. *n.3.* & plenius in tertia deci-
ſione cauſę à me pariter extenſa ſub die 28. Ianuar.
præteriti *in §. nec obſtat*, quæ datur in hodierno
Summario num.5.

Cùm igitur vigore dictæ prouiſionis Apoſtolicæ
ſic motu proprio emanatæ, fuerit per dictum Do-
minum meum Rojas obtenta immiſſio præuia ſen-
6 tentia Rotali, & prouiſio Ordinarij facta ad fauorem
Domini Franciſci Borgiæ, vltra quod non eſt ha-
benda in conſideratione cùm non ſit in actis pro-
ducta, Caſtren.*in l.ait Prætor § ſi Iudex.ff.de re iudic.*
Rot.*deciſ.404.n.2.p.1. recen.* apparet euidenter nulla
ex ſupradictis, & latius ponderatis in deciſionibus
cauſæ, ex quarum lectura patet nullū Ius dicto pro-
uiſo ab Ordinario competere; meritò dixerunt Do-
mini Decanatum, & Canonicatum eſſe adiudican-
7 dos eidem prouiſo Apoſtolico, cui tanquam Reo, &
poſſeſſori ſufficit vincere per non Ius Actoris, *vulg.*
l.qui accuſare C. de edendo, Rot. *deciſ.1. de re iudic.*
in nou. eidemque proinde etiam venit abſolutoria
concedenda, vt dixit Rot. coram Buratt.*deciſ.* 248.
*n.*1.& melius *in deciſ.*380.*n.*1.vbi Adden.*n.9.lit.A.*

Et ſic deciſum vna tantùm parte informante, al-
tera pluries citata & informare non curante.

Signina Saluiani.

Lunæ 14. Martij 1639.

ARGVMENTVM.

De immiſſione in poſſeſſionem ex Sal-
uiano in bonis de quibus agitur ſub
prætextu reſidui dotis prætenſæ, non ob-
ſtantibus his quæ contra duo extrema in
hoc iudicio requiſita ſufficienter proba-
ta de nouo opponuntur.

Vide ſuprà *Deciſ.90.*

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio iurium reportari non poteſt vbi debitum de pecuniis debitoris ſoluitur.*

2 *Solutio pro rata ſumma de pecuniis hæredis principalis debitoris facta non cedere debet in cauſam ſortis, ſed fructuū qui ſummam tunc excedebāt.*

3 *Legataria in re legata loco hæredis habetur.*

4 *Fideiuſſor pro ſua maiori indemnitate cenſum emere poteſt, & ſoluendo ceſſionem tranſlatiuam & non extinctiuam reportare.*

5 *Verba intelligenda ſunt vt eſt veriſimile contrahentes facere voluiſſe.*

6 *Subhaſtatione & deliberatione bonorum pro pretio creditum excedente facta, pro illis obſtat exceptio ſolutionis mediante deliberatione ſecuta.*

7 *Cenſus per fundi deliberationem deuenire ad caſum à quo incipere non poteſt.*

8 *Deliberatio pro diuerſo credito facta exceptionem ſolutionis in caſu de quo agitur parere non poteſt.*

9 *Cenſus ſuper fundo alieno contra coobligatum exceptuatum ſtante reſeruatione durat, quamuis fundus fauore Communitatis fuerit liberatus.*

10 *Reſeruatio facit vt nihil contra exceptuatum actum cenſeatur.*

11 *Dos vxoris quando effectualiter conſiſtit in terris iam reſtitutis & partim in mobilibus & cenſibus datis inæſtimatis, hæredibus non competit actio ſeu retentio contra bona viri, niſi de eorum reali alienatione & extinctione culpa eiuſdem viri ſequuta conſtet.*

12 *Retentio non competit vbi pro reſiduo prætenſo exceptio compenſationis intrat.*

13 *Calculus inter partes & hæredes defuncti pro reſiduo prætenſæ dotis factus cæteris creditoribus non citatis præiudicare non poteſt.*

14 *Crediti turbiditate ſtante immiſſio ex Saluiano retardari non poteſt, cùm exceptiones altiorem indaginem requirentes non admittantur.*

15 *Ratio in ſolutum pro prætenſo reſiduo dotis in præiudicium creditorum fieri non poteſt, ſed contra eadem corpora bonorum dotalium actio pro fundo dotali competit.*

16 *Legatum de integra dote vxori reſtituenda quando certam ſummam non continet, nihil probat neque confeſſionem inducit.*

17 *Legatum integræ dotis vxori per virum factum quomodo ſit intelligendum.*

18 *Legatum creditoribus præiudicare non debet.*

DECISIO CXX.

POſt binas reſolutiones ad fauorem Caſſandræ de Vindictis & Iulij Cæſaris Rorij emanatas, ſuper immiſſione in poſſeſſionem ex Saluiano in bonis de quibus agitur, pro fructibus duorum cenſuum à Sulpitio Papio debitorum, quorum alter eſt ſcut. 200. in ſorte principali impoſitus ad fauorem Neapolionis Ignatij, & alter in ſolidum cū Communitate Signina ſcut. 500. monetæ, impoſitus ad fauorem q. Lauræ Parabiacchæ, quem idem Sulpitius in ſe totū accollauit de anno 1602. fuit ad petitionem Laurorū conceſſa noua audientia; Ideo cauſa ſuper eiſdem repropoſita, Domini, & iterum ſtandum eſſe in deciſis reſponderunt. Quia duo extrema in hoc iudicio requiſita, nempe creditum cū hypotheca, & poſſeſſio debitoris de tēpore obligationis, vel poſtea cum identitate bonorum hypothecatorū hodie à dd. Lauris Reis conuentis poſſeſ-

ſotũ, adhuc viſa fuere ſufficiẽter probata ex deductis
in prima deciſione cauſæ ſub die 16. April. anni præ-
teriti in princip. non obſtantibus his, quæ de nouo
contra ea opponuntur.

Nam primò non obſtat, quod quoad fructus cen-
ſus Ignatij ceſſi Caſsãdtæ ceſſet hypotheca, ex quo
Caſſandra illius ceſſionem acquiſiuerit quoad ſum-
mam ſcut. 100. cum pecuniis Panetij hæredis d. Sul-
pitij principalis debitoris, vt in *ſum. Laurorum num.*
4. & quoad reſiduum cũ pecuniis Ioſephi de Cred-
dis, qui dd. pecunias depoſuerat in ſacro Monte
Pietatis ad effectum fructus ſoluendi, & eumdem
cenſum extinguendi, iuxta formam mandati rela-
xati ad inſtantiam fideiuſſorum, ad quorum fauo-
rem d. Ioſeph in ſolidum cum Panetio d. extinctio-
nem facere promiſerat per totum annum 1623. vt
1 in *d. ſumm num.* 3. & ſic interet concluſio, quod ceſſio
Iurium reportari non poſſit vbi debitum ſoluitur
de pecuniis debitoris, *l. nulla* 5. *C. de ſolut.* Bart. *in l.
Modeſtinus* 76. *num.* 4. *ff. eod.* Rota coram Gregor.
XV. *deciſ.* 68. *num.* 5. *&* coram Caual. *deciſ.* 568.
num. 1.

2 Quia licet admittatur, quod ſolutio pro rata ſcut.
100. facta fuerit de pecuniis Panetij hæredis prin-
cipalis debitoris, non tamen illa cedere debet in
cauſam ſortis, ſed in cauſam fructuum qui vltra d.
ſummam tunc excedebant, *l. fideiuſſores* 69. *§. pro Au-
relio verſ. ſed quidquid ex bonis*, & ibi Gloſ. *verb. in
vſuras ff de fideiuſſ.* Surd. *conſ.* 290. *num* 61. *lib.* 2. Gra-
tian. *diſcept.* 214. *num.* 30. quod procedit etiam ſi ſo-
lutio facta fuiſſet ſimpliciter in ſortem & vſuras,
vt expreſsè diſponitur *in l. in his vero §. apud Marcel-
lum & l. non enim* 6. & ibi Gloſ. *ff. de ſolut.* Peregr.
conſ. 99. *num.* 16. *lib.* 1. Cenc. *de cenſib. part.* 3. *c.* 1. *q.* 3.
art. 1. *num.* 8 *fol.* 22. *ſecundum antiq impreſſionem*, qui
fructus pro rata dd. ſcut. 100. hodie per Caſſandram
non petuntur, & ita quoad eos ceſſat obiectum.

Quo verò ad reſiduũ cõſideratũ fuit, quod Ioſeph
primus maritus Caſſãdræ ei legauit dd. pecunias de-
poſitatas in Monte Pietatis, ex quarum ſolutione
reportata prætenditur ceſſio prædicta, quo fit, vt
quemadmodum ipſe Ioſeph fideiuſſor Panetij po-
tuiſſet contra eumdem agere pro releuatione, &
ſoluendo potuiſſet etiam efficacem ceſſionẽ contra
omnes reportare, ita & eodem modo potuit legata-
ria vigore vtilium actionum in pecuniis legatis ſibi
competentiũ, quæ in ipſam ipſo iure trãſierunt, *l. ex
3 legato* 18. *C. de legat.* ſiquidem in re legata legataria
loco hæredis habetur, *l. id tempus* 14. *§.* 2. *ff. de vſu
cap.*

Nec viſum fuit releuare, quod Ioſeph deponen-
do d. reſiduum de ſuis propriis pecuniis pro ſolu-
tione d. cenſus, hoc fecerit contemplatione Pane-
tij debitoris, ſicut eius contemplatione ſe obliga-
uerat illum extinguere, quia potius dicendum eſt
depoſitum factum fuiſſe contemplatione propriæ
perſonæ vt ſe liberaret à fideiuſſione: & propterea
ſicut ipſe Ioſeph fideiuſſor, ita quoque Caſſandra
eiuſdem depoſiti legataria potuit translatiuè, & non
4 extinctiuè pro ſua indemnitate cenſum acquirere,
vt quotidie practicatur in fideiuſſore, qui pro ſua
maiori indemnitate poteſt cenſum emere, & ſol-
uendo ceſſionem translatiuam & non extinctiuam
reportare, prout in ſpecie concludit Gratian. *diſ-
cept.* 459. *num.* 19. cum pluribus ſeqq. Cenc. *de cenſib.
part.* 2. *cap.* 2. *quaſt.* 2. *art.* 5. *n.* 1. *cum ſeqq. fol.* 153. Rot.
apud eundem *deciſ.* 95. *num.* 4. *ſecund. antiq. impreſſ.* Et
licet idem Ioſeph in teſtamento mandauerit pecu-
nias depoſitatas perſolui, vt ſe liberaret à prædi-
cta fideiuſſione, non inde ſequitur quod legataria
non valuerit ceſſionem tranſlatiuam reportare: nec
aliter ſunt interpretanda verba defuncti, qui non
prohibuit legatariæ vt ſe abſtineret à reportanda
ceſſione translatiua, ſed tantùm vt ſe liberaret ab
illa obligatione prout eſt veriſimile, & quod verba 5
intelligenda ſint, vt eſt veriſimile contrahentes fa-
cere voluiſſe, ex Socin. Sen. *conſ.* 9. *num.* 18. *& conſ.*
5. *num.* 30. *lib.* 1. dixit in fortioribus terminis Rot. *in
Romana Salniani* 25. *Maij* 1618. *coram Ramboldo* im-
preſſ. apud Cenc. *de cenſib.* quæ eſt *deciſ.* 366. *num.* 8.
& ſeq. iuxta modern. impreſſ.

Secundò non obſtat, quod fructus alterius cen-
ſus Parabiacchæ ceſſi Iulio Cæſari Rorio non de-
beantur, ex quo pro decurſis vſque ad 25. Septẽbris
1621. in quantitate ſcut. 498. fuerit expeditum
mandatum ad inſtantiam eiuſdem Rorij, cuius vi-
gore prætenditur fuiſſe factam ſubhaſtationem, & 6
deliberationem bonorum hæreditariorum Sulpitij
in cenſu in ſolidum obligati pro pretio excedente
creditum fructuum tunc decurſorum, & ſic pro il-
lis obſtet exceptio ſolutionis mediante deliberatio-
ne ſecuta, per *text. in l. à diuo Pio* 15. *§. ſi pignora*, vbi
Alex. *num.* 9. *&* 10. Iaſ. *num.* 2. *&* 3. *ff de re iudic.*
Mangil. *de ſubhaſt. quaſt.* 60. *num.* 6. *&* 7. pro aliis ve-
rò ab inde citra decurrendis ceſſauerit eorum cur-
ſus ob liberationem factam ab eodem Rorio, tam
ratione ſortis principalis, quàm fructuum decur-
ſorum, & decurrendorum ad fauorem Communi-
tatis Signinæ, ſuper cuius bonis cenſus erat impoſi-
tus: vnde inferebant informantes pro Lauris, quod
per fundi liberationem cenſus deuenerit ad caſum 7
à quo incipere non potuit, & conſequenter fuerit
reſolutus etiam non concurrente actu retroſimili,
Rot. apud Cenc. *de cenſib. deciſ.* 283. *num.* 7. *iux. an-
tiq impreſſ. fol.* 227. & coram Duran. *deciſ.* 449. *num.*
3. *&* 4.

Quoniam etſi pro fructibus decurſis vſque ad
25. Septembris 1621. fuiſſet expeditum mandatum
per acta Muſchæ A. C. Notarij, vt in *ſumm. Lau-
rorum num.* 1. attamen deliberatio bonorum hæredi-
tariorum Sulpitij non fuit facta vigore d. mandati,
ſed virtute aliorum duorum mandatorum pro di-
uerſo credito obtentorum per acta Columnæ in
ſumma ſcut. 1064. vt patet tam ex lectura dd. man-
datorum, quàm mandati de deliberando eamdem
ſummam continentis, vt in *ſum. Rorij dato in reſ-
ponſionibus num.* 1. & ideò hęc deliberatio tamquam 8
pro diuerſo credito facta non poteſt parere ex-
ceptionem ſolutionis in caſu de quo agitur, Seraph.
deciſ. 1107. *num.* 2. *&* 3. Reſpectu verò fructuum
poſtea decurſorum ab anno 1621. liberatio Ro-
rij facta ad fauorem Communitatis Signinæ non
officit, quia fuit facta cum expreſſa reſeruatione
iurium ſibi competentium contra alios obligatos,
quorum vnus eſt Sulpitius contra cuius bona nunc
agitur, & proinde quamuis fuerit liberatus fundus
fauore Communitatis, attamen contra Sulpitium 9
coobligatum exceptuatum durat cenſus ſuper fundo
alieno, Greg. *deciſ.* 445. *num.* 5. illa enim reſeruatio
facit, vt nihil cenſeatur actum reſpectu d. Sulpitij 10
exceptuati, *l. teſtamento* §. 1. *ff de manum. teſtam.* Put.
deciſ. 197. *num.* 13. *lib.* 1. *& deciſ.* 23. *lib.* 1. Rot apud
Cenc. *de cenſib. deciſ.* 104. *num.* 5. *& ſeq. iux antiq. im-
preſſ. fol* 88. & fuit dictum *in Reatina cenſus* 13. *Febr.*
1632. *coram Illuſtriſſ. D. meo Decano*

Ex quibus cùm conſtet inconcuſſa remanere cre-
dita Rorij & Caſſandræ, dixerunt Domini eiſdem
dandam eſſe immiſſionem petitam ſuper bonis de
quibus agitur, non obſtante repetita exceptione
retentionis pro dote Hieronymæ vxoris d. Sul-
pitij

pitij & ſororis Porciæ matris illorum de Lauris:
quia præmittendum eſt, quod licèt prædicta dos
11 Hieronymæ ſit anterior, tamen cùm illa effectuali-
ter conſiſtat in tribus rubris cum dimidio terrarum,
quæ iam fuerunt reſtituta, & partim in mobilibus,
& cenſibus datis inæſtimatis, vt *in ſum.antiq. Lauror.*
num. 1. ſequitur dicendom quod Lauris cauſam ha-
bentibus à Hieronyma non competat actio, ſeu re-
tentio contra bona Sulpitij viri, ſed tantùm contra
eadem corpora in dotem data, niſi conſtet de eo-
rum reali alienatione & extinctione culpa eiuſdem
Sulpitij viri ſecuta, *l.in rebus cum ibi notat. C.de.iur.*
dot. Practic. Papien. *in forma libelli quo vxor agit ad*
*dot.verb ac etiam caſtrum num.*1.*verſ.* ex quibus Gabr.
*conſ.*60. *in fin. lib.* 2. Alex. *conſ.* 38. *poſt princ. lib.* 2.
Canal. *deciſ.* 574. *num.* 2. cum aliis adductis *in* 2.
deciſ. cauſa ſub 13. *Iunij anni præteriti in* §. *tamen*
in fin.

Nec obſtat quod ex datis in hodierno *ſum. Lau-*
rorum num. 8. prætendatur apparere de extinctioni-
bus cenſuum dotalium Hieronymæ factis per Sul-
pitium, & ideò pro illorum quantitate extincta com-
petat retentio, quoniam ſex ſunt cenſus, qui præ-
tenduntur extincti, primus ſcut. 100. in ſorte princi-
pali, vt *in d ſumm.num.*7. *litter.D.* ſecundus ſcut. 100.
in ſorte principali *littera E.* tertius ſcut. 200. in
ſorte *d. ſumm. littera G.* quartus ſcut. 25. pro me-
dietate Hieronymæ *d. ſum. lit. L.* quintus ſcut. 300.
pro medietate Hieronymæ *d ſum litt. A.* ſextus & vl-
timus ſcut. 600. pro medietate Hieronymæ vt *in d.*
ſumm lit. P. Ex quibus duobus vltimis dicitur ab in-
formantibus pro Lauris creatum fuiſſe cenſum ſcut.
1000. in ſorte cum Communitate Signina, & illum
poſtea extinctum ab eadem Hieronyma cum præ-
ſentia, & conſenſu Sulpitij, vt *in d.ſum num.* 9. ita vt
dd. extinctionibus etiam ſuppoſitis, vt vnus ex Do-
minis dicebat, ex illis iuxta calculum Laurorum
conſtaret ad manus Sulpitij perueniſſe ſcut. 1425.
tantùm. Cùm igitur Rota firmauerit ad hunc effe-
ctum fuiſſe reſtituta ſcut. 1320. in pecuniis, vt ap-
paret *in* 1. *deciſ. cauſa* §. *non obſtat*, & §. *quo vero*, &
in 2. *ſub* §. *tamen*; adhuc venit dicendum non eſſe lo-
cum prætenſæ retentioni, & reſiduum pretij dd. ex-
tinctionum, quod eſſet ſcut. 105. vel illud cenſetur
reſtitutum in aliis partitis in calculo eorumdem
Laurorum contentis, vt ponderatum fuit *in* 1. *deciſ.*
in §. *penult.* vel redditur illiquidum ex perceptione
fructuum bonorum de quibus agitur à die motæ li-
12 tis, adeò vt intret exceptio compenſationis, & con-
ſequenter nulla retentio competere poſſit, Surd. *de-*
ciſ. 117. *num.* 1. *per tot.* Rot. *deciſ.* 443. *num.* 4. *part.* 2.
& 411. *num.* 26. & 27. *part.* 5 *recent.* & coram Caual.
deciſ. 539. *num.* 5. & 6. & fuit dictum *in Auximana*
cenſus 10. *Martij* 1636. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo*
Ghiſlerio.

Hinc exiſtimarunt Domini nihil releuare poſſe
dationem in ſolutum poſtea factam ab hæredibus
Sulpitij de d. Terris, ad fauorem Laurorum in com-
putum dotis d. Hieronymæ, vt *in eorum ſum. antiq.*
n. 7. Quia cùm de d. dote non appareat perueniſſe
in dominium Sulpitij viri niſi ſummam ſcut. 1425.
occaſione prætenſarum extinctionum cenſuum, &
eandem quantitatem fuiſſe antea reſtitutam conſtet
ex deductis in deciſionibus cauſæ, non poterant
pro reſiduo dari in ſolutum terræ de quibus agitur,
ſed tantùm competebat actio pro fundo dotali con-
tra bona dotalia data inæſtimata, iuxtam diſpoſitio-
nem text. *in l. in rebus*, & ibi Doctor. *C. de iur. dot.*
& *l. etiam*, vbi Bald. *ff. de fund. dot.* Canal. *deciſ.* 174.
13 *num.* 2. nec calculus factus inter Lauros & hæredes
Sulpitij potuit aliis eiuſdem Sulpitij Creditoribus
præiudicare illis non citatis, plenè Surd. *deciſ.* 256.
per tot.

Quinimò ex quo dicta datio in ſolutum fuit
facta, tam ex cauſa dotis quàm occaſione aliorum
debitorum Sulpitij, & quidem poſteriorum credi-
tis dd. Caſſandræ, & Iulij Cæſaris, eò magis red-
ditur turbidum creditum dotale, cuius reſiduum ſi
quod eſſet vltra d. ſummam ſcutor. 1320. reſtitutum,
cenſetur abſorptum ex aliis partitis d. computi, vel
ex fructibus in dd. terris perceptis tanto temporis
ſpatio poſt motam litem; vnde ſtante hac crediti 14
turbiditate non poteſt retardari immiſſio ex Saluia-
no, cùm in hoc iudicio non admittantur exceptio-
nes requirentes altiorem indaginem. Rip. *in rubr.*
ff. de pignor. num. 19. *propè fin.* Becc. *conſ.* 89. *num* 2.
Surd. *conſ.* 4. *num.* 36. Rot. *deciſ.* 679. *num.* 5. *part.* 1. *re-*
cent. & *in dict. Auximana cenſus* 10. *Martij*, & 27.
Iunij 1636. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Ghiſlerio*,
cum aliis adductis *in* 2. *deciſione cauſa in* §. *penult.*
& *vlt.*

Minus obſtare dictum fuit, quod dos prædicta
detractis etiam rubris tribus cum dimidio terrarum,
vt dicitur *al Pantanello*, & mobilibus inæſtimatis,
ſit, vt prætenditur, in totum ſcutor. 2170. vt calcu-
latur in ſummario Laurorum dato ſub die 18. Iunij
anni præteriti num. 1. & 2. & ideò ſubductis quo-
que ſcut. 1320. ad eius computum receptis, vt in de-
ciſionibus firmatur, adhuc pro reſiduo ſuſtineatur
datio in ſolutum: quoniam quidquid ſit de veritate
calculi d. dotis, certum eſt quod illa fuit tradita in
cenſibus, ac in aliis bonis inæſtimatis, & propter-
ea cùm dicta rubra tria cum dimidio terrarum *del*
Pantanello fuerint reſtituta, & ſumma redacta ex
prætenſis extinctionibus ſit dumtaxat ſcut. 1425.
pro d. tantum rata teneretur Sulpitius, quam fuiſſe
reſtitutam fuit ſuperius oſtenſum, & latius appa-
ret in duabus præcedentibus deciſionibus, & ſic da- 15
tio in ſolutum poſtea ſecuta in terris de quibus agi-
tur pro prætenſo reſiduo, fieri minimè poterat in
præiudicium Creditorum, ſed contra eadem cor-
pora bonorum dotalium competebat actio pro fun-
do dotali, *iuxt. text in dict. l. in reb.* 30. *cum ibi not. C.*
de iur. dot. Gab. *dict. conſ.* 60. *num.* 7. *lib.* 2. & nouiſſimè
fuit dictum *in Romana dotis*, & *antephati ſub die* 10.
Ianuarij præteriti coram Reuerendiſſ. P. Dom. meo
Merlino.

Demum non aduerſatur legatum factum per Sul- 16
pitium de integra dote Hieronymæ vxori reſtituen-
da, quippe quod vti non continens ſummam cer-
tam, nihil probat neque confeſſionem inducit, §. *ſed*
ſi vxori, Inſtit. de legat. mort. conſ. 60. *num.* 6. Roman.
conſ. 445. *num.* 9. Gratian *diſcept.* 823. *num.* 4. Seraph.
deciſ. 487. *num.* 4. *per tot.* & quod legatum integræ 17
dotis factum vxori per virum, intelligi debeat de
bonis dotalibus quæ probentur ab eo actualiter re-
cepta, conſuluit in punct. Pariſ. *conſ.* 95. *num.* 6. *ad*
fin. lib. 2. vltra quod huiuſmodi legatum non præiu- 18
dicat Creditoribus, vt concludit Munent. *in dec.* 40.
n. 10. *cum ſeqq.*

Et ſic deciſum vtraque parte informante.

S 3 *Romana*

Romana locorum Montium.

Lunæ 28. Martij 1639.

ARGVMENTVM.

Exactione actuali fructuum ex quietantiis per poſſidentem factis in actu receptionis in libris Depoſitarij probata, mandatum de manutenendo eſt concedendum.

SVMMARIVM.

1 *Fructuum perceptio præcipuum ſignum poſſeſſionis probat.*

2 *Poſſeſſione probata non eſt dubium quin manutentio concedatur.*

3 *Hæres ex teſtamento fructus exigens, hæreditario nomine & ad ſui propriam vtilitatem exegiſſe cenſetur.*

4 *Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione nullius eſt conſiderationis.*

5 *Mandatum de immittendo per Iudicem conceſſum cum clauſula*, quatenus poſſeſſio ſit vacans & ſine præiudicio meliora & potiota iura habentium, *rem integram conſtituit perinde ac ſi nihil eſſet per Iudicem geſtum.*

6 *Mandatum de immittendo ſine executione nullam poſſeſſionem transferre poteſt.*

7 *Poſſeſſio manutenibilis ex inſtantia apud Secretarium facta acquiri non poteſt, inhibitione ei in contrarium à Iudice commiſſa.*

8 *Exceptio dominij tanquam reſpiciens petitorium & altiorem indaginem requirens, in Iudicio ſummariiſſimo manutentionis non admittitur.*

DECISIO CXXI.

SIMONI Dario dandum eſſe mandatum de manutenendo quaſi in poſſeſſiune locorum Montium de quibus agitur reſponderunt Domini, qoia de eius qoaſi puſſeſſione cóſtat ex actuali fructuũ exactione, probata ex quietantiis per ipſum factis in actu receptionis in libris Depoſitarij, quorum partitæ formaliter extractæ dantur *in eius ſum.*
1 *num.*10. quæ quidem fructuum perceptio præcipuum ſignum poſſeſſionis probat, Socin. Sen. *conſ.* 13. *num.*14.*lib.*4. Sarnen. *de annal.quæſt.*47.*num.*1.& 2. Cæſ.de Graſſ.*deciſ.*10.*num.*3.*de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & in terminis locorum Montium, Rot. *deciſ.* 148. *num.*4.*part.*5.*recent.* & fuit dictum *in Romana hæreditatis de Cinciis ſub diebus* 15. *Decembris* 1623. & 1. *Iulij* 1614 *coram R P.D. meo Pironano*; probata au-
2 tem poſſeſſione non eſt dubium qoin concedatur manutentio, §.*retinenda Inſtit.de Interdict.*

Nec obſtare dictum fuit, quod prædicta exactio fuerit facta pro Clementia d.Simonis vxore, in cuius perſnna dicta loca Montium erant deſcripta, & ideo eidem Simoni acqniri non potuerit quaſi poſſeſſio. Quia cùm non ſolùm in vita D. Clementiæ,
3 ſed ea etiam defuncta d.Simon eius hæres ex teſtamento adhuc dictos fructus exegerit, cenſetur hæreditario nnmine, & ad ſui propriam vtilitatem exegiſſe, ex diſpoſitione *l hæredem* 59.& *l.hæreditas* 62. *ff.de reg.Iur.*Bellamer. *conſ.*12.*num.*5. Rot.*deciſ* 262 *num.*5.*part.*1.*diuerſ.*non obſtante qoòd exactio dicatur pro Clementia, ſub cuius nomine ad euitandas expenſas adhuc conſtabant literæ patentes, Rot. *deciſ.*764.*n.*3. *in fin. p.*2.*recent.*

Provt nec aduerſari viſa fuit poſſeſſio inſtrumentalis Antonij, de qua *in ſuo ſumm. num.* 5. capta vigore mandati de immittendo per Iudicem Capitolinum, relaxati ad eius fauorem vti filij d. Clementiæ, & eius ſuccedentis ab inteſtato, cum clauſula quatenus poſſeſſio ſit vacans, & ſine præiudicio habentium meliora, & potiora Iura, *ſummario Simonis num.* 6. Quoniam cùm dicta poſſeſſio tunc temporis non eſſet vacans, ſed plena tanqoam retenta ab eodem Simone ex teſtamento hærede, *d. ſumm. num.*5. qui fructus dictorum locorum exigebat, non poteſt illa Antonio ſuffragari ad effectum manutentionis, ex receptiſſima concluſione quod poſſeſſio
Inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione nullius 4
eſt conſiderationis, *l. clam poſſidere* §. *qui ad nundinas ff.de acquir.poſſeſſ.*Rot. coram Gregor.XV. *deciſ.* 138.*num.*2. & 258.*num.*4. mandatum autem de im-
mittendo per Iudicem conceſſum cum clauſula qua- 5
tenus poſſeſſio ſit vacans, & ſine præiudicio habentium meliora, & potiora iura, omnia Iora Simonis reſeruauit, & vti conditionale nollam Antonio tribuit poſſeſſionem, neqoe impedit, vt d.Simon habens meliora, & potiora Iura ex teſtamento prouenientia, non ſit manutenendus, vt in ſpecie aduertit Gratian. *diſcept. forenſ.cap.*732.*num.*12.referens Put. *deciſ.*32.*num.*1.*lib.*2.Seraph.*deciſ.*810.*in princip.* Rot. *deciſ.*161.*n.*6.*p.*4.*diuerſ.* & latè quidem & rectè diſtinguit Add.ad deciſ.Greg.XV. *in deciſ.*332.*num.*6. & ratio eſt quia dicta clauſula rem integram conſtituit perinde ac ſi nihil eſſet per Iudicem geſtum, Peregr. *de fideicom. art.*48.*n.*36.

Quinimo fuit conſideratum in caſu præſenti nullam adeſſe poſſeſſionem; nam dicta poſſeſſio Inſtrumentalis froſtratoria, & abſque nullo effectu remanſit, ob non factam deſcriptionem dd. bonorum in perſona d.Antonij in libris Depoſitarij, & ob non ſubſecutam aliquam fructuum exactionem, vt fuit ſeruatum *in d. Romana hæreditatis de Cinciis* 15. *Decembris* 1623. §. *docent enim,* & *in eadem ſub* 1. *Iulij* 1624. *in* §. *quia ſatis,* coram R.P.D. meo Pirouano,
& mandatum de immittendo ſine executione nul- 6
lam poſſeſſionem ttansferre poteſt, *l.ſciendum,* § *qui fundum, ff.qui ſatiſd. cogan. l.non eſt mirum in fin. ff. de pignorat.act.notat.*Gloſſ.reputata ſingularis *in* §.*fin. Inſtit. de offic. Iudic.* Bart.& alij *in l. ex hoc Iure ff.de iuſt.& Iur.*Alex.*conſ.*90 *num.*9. *lib.*2. Caſſad. *deciſ.*7. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rota coram Gregor.XV. *deciſ.*546.*n* 9.Caual.*deciſ.*650.*n.*1.

Nec aliqoid facit Inſtantia ab Antonio facta apud Secretarium pro deſcriptione in libtis penes eum exiſtentibus, quia cùm ipſe Secretatius habuiſ-
ſet inhibitionem conceſſam ad inſtantiam Simonis 7
ab eodem Iudice, qui mandatum de immittendo ad fauorem d. Antonij relaxaoerat, vt *in ſummario Simonis num.*7. iuſtè deſcribere recuſauit, & conſeqnenter nulla poſſeſſio manutenibilis ex dicta Inſtantia acqoiri potuit, per ea qoæ notantur per Adden.ad Gregor.XV.*in deciſ.*364.*num.*6.*littera B.verſ. ſecus autem,* & facit *d.deciſ.*359.*n.*4.*verſ.quia reſpondebatur coram Caualer.*

Denique exiſtimarunt Domini nihil releuare poſſe obiectum, quod dd. loca Montiom ſpectent ad Antonium filium, & hæredem proprietarium Ioſephi, vti prouenientia ex hæreditate paterna, quia hæc exceptio dominij, tanquam reſpiciẽs petitorium, & altiorem requirens indaginem, non admittitur

mittitur in hoc ſummariiſſimo Iudicio manutentionis, Bart. *in l.naturaliter §.nihil commune num. 2. ff.de acquir. poſſeſſ.* Natt.*conſil.*419. *num* 5.*lib.*2.Menoch.*de retinen.remed.*3.*n.*675. Caputaq. *deciſ.*345. *n.*4.*p.*2.Rot.*deciſ.*106.*n.*13 *part.*5.*rec.*

Et ſic deciſum vtraque parte informante, &c.

Romana Beneficij.

Lunæ 28. Martij 1639.

ARGVMENTVM.

De poſſeſſione triennali. An ſucceſſor ſtante triennali pacifica poſſeſſione Reſignantis ei beneficium, eiuſdem iure & titulo gaudere liberè poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Reſignatarius licet non ſit triennalis poſſeſſor illi tamen ſufficit triennalem pacificam poſſeſſionem ſui Auctoris probare.*

2 *Triennalis poſſeſſor per regulam aduerſus omnes titulo ſuo eſt tutus.*

3 *Succedens in ius alterius non magis grauari debet quàm prædeceſſor ſi viueret.*

4 *Potentia ſtante poſſeſſione tituli validi præſumptionem inducit.*

5 *Præſumptio alterius tituli per productionem tituli inualidi ceſſat.*

6 *Regula de triennali cùm ſit perſonalis ſuccedenti non ſuffragatur.*

7 *Reſignans cùm fuerit pacificus triennalis poſſeſſor, ſucceſſor ſui auctoris iure ſe iuuare poteſt.*

DECISIO CXXII.

BENEFICIVM ſimplex de quo agitur ſitum in parochiali Eccleſia S.Mariæ de Monticellis de Vrbe, vacans per obitum Andreæ Foceiardi Romani, fuit de menſe Maij 1630. collatum per clar. mem. Cardinalem Ludouiſium tunc Vicecancellarium Iulio Cæſari Parronio Vrbinatenſi, qui poſtea de menſe Auguſti 1633. illud reſignauit ad fauorem Ioſephi Meruli: At quia ex conſtitutione Leonis X. prohibetur beneficia in Vrbe exiſtentia conferri non poſſe niſi Romanis, Franciſcus Ferdighinus Romanus de menſe Ianuarij eiuſdem anni 1633.idem beneficium vti adhuc vacans à Sede Apoſtolica impetrauit, & cauſam in Rota committi obtinuit vſque de anno 1634. quam volens hodie proſequi impediebatur ex parte d. Ioſephi Reſignatarij cum exceptione regulæ de triennali: ideò dedi dubium an d. regula obſtaret, & illud affirmatiuè fuit reſolutum.

1 Quia licèt ipſe Ioſeph non ſit pacificus triennalis poſſeſſor, illi tamen ſufficit probare triennalem
pacificam poſſeſſionẽ Iulij Cæſaris ſui auctoris, iuxta
deciſionem Caſſad.2.*num.*4. & 6.& *deciſ.*3.*de cauſ.*
*poſſeſſ.& propriet.*Sarnen. *ſuper dicta regula de trien.*
*q.*16. Mohed.*deciſ.*19. *num.*1. *de renunciat.* Roman.
2 *conſ.*465.*per tot.* ibique Adden. *ſub litera A.* Triennalis enim poſſeſſio per regulam aduerſus omnes
eſt tutus titulo ſuo, vt ait Rota apud Achil.*in deciſ.*
3 14. *de probat.* & ideo ſicut ille non tenebatur aliud
iuſtificare, ita nec ſucceſſor, ne magis grauetur is, qui ſuccedit in ius alterius quàm prædeceſſor ſi viueret, contra *regul. qui in alterius, de regul. Iuris in 6.* & quod Iulius Cæſar reſignans fuerit triennalis pacificus poſſeſſor, paret ex eo quod obtinuit beneficium de anno 1630. & lis fuit introducta de anno 1634 vt ex prouiſione, & citatione ad dicendum contra reſpectiuè dat.*in ſumm eiuſdem Franciſci num.*1. & 4.apparet.

Nec obſtat quod dictus Iulius Cæſar Reſignans
non poſſit iuuari priuilegio d.regulæ, cùm tanquam
forenſis fuerit incapax, & ſic nulliter pouitus ſtante d. conſtitutione Leonis X. quæ eſt prima in ordine inter eius impreſſ.*in non Bullar.* Quoniam firmaro, quod ipſe fuerit triennalis pacificus poſſeſſor ante factam reſignationem, etiamſi probetur illum habuiſſe ab initio titulum inualidum, ſufficit quod potuerit validus ſuperuenire, ſcilicet per diſpenſationem, aut alio quovis modo, cùm in hac
mareria attendatur potentia, quæ ſtante poſſeſſio- 4
ne inducit præſumptionem tituli validi, vt tradunt
Innoc. & Abb. *in c.ſollicitè de reſtit. ſpoliat.*Caſſad.
*d.deciſ.*3.& 4.*de cauſ.poſſeſſ.& propriet.* Sarnen.*ſuper*
*d.regul.quæſt.*10.*in fin.*& *quæſt.*26.*num.* 12. Put *deciſ.*
356.*in fin lib.*1.dummodo tamen prout hic ab ipſomet poſſeſſore non fuerit productus titulus inuali-
dus, quia tunc per productionẽ tituli inualidi ceſſa- 5
ret præſumptio alterius tituli, Put.*deciſ.*239.*n.*2.*lib.*
3.Creſcent.*deciſ.*21.*de probation.*

Minus obſtat, quod regula de triennali ſit per- 6
ſonalis ex adductis per Sarnen. ſuper eadem reg.*in*
*quæſt.*13 & ſic quatenus ſuffragaretur Iulio Cæſari,
non tamen idem dicendum ſit ad fauorem Ioſephi
ſucceſſoris, Caſſad.*deciſ.*10.*num.*1.& *deciſ.*14.*poſt n.*
2.*ſuper regul. Cancellar.* quia cùm conſtet d. Iulium
Cæſarem reſignantem fuiſſe triennalem pacificum 7
poſſeſſorem, dixerunt Domini quod dictus Ioſeph, poterat ſe iuuare iure ſui auctoris ex allegatis per lapſum *in allegat.* 89. quæ poſt editionem d. regulæ de triennali reſtricta eſt ad triennium, vt aduertit Caſſad. *in deciſ.*8.*ſuper regul.Cancell. num.*4. *circa fin.* Achil.*d.deciſ.*14.*de probat.* & latè rectèque explicat Mareſcott.*var.lib.*1.*cap.*41.*per tot.*& ſignanter *ſub num.*5.& 33.

Et ita vtraque, &c.

Moguntina hæreditatis.

Vener.1. Aprilis 1639.

ARGVMENTVM.

De attentatis reuocandis, tam ob defectum citationis Capituli quàm Nuncij abſque aliqua Iuriſdictione procedentis.

Vide ſuprà *Deciſ.* 114.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione pendente nihil eſt innouandum.*

2 *Cauſâ appellationis vigore ſignatura iuſtitiæ alicui commiſſâ omnia interim geſta remanent nulla & attentata.*

3 *Sententia cum conceſſione ſequeſtri abſque citatione Capituli emanante appellatio à die habita notitia interponi poteſt.*

4 *Citatio partis vbi non præceſſerit omnia poſtea geſta*

à

Google

à vitio attentatorum excuſari nequeunt.

5 *Geſta poſt inhibitionem executam attentata dicuntur, etiamſi ageretur actus qui ante executam inhibitionem licitè fieri poſſet.*

6 *Attentata quando reuocantur laſus in priſtinum ſtatum reponi debet.*

DECISIO CXXIII.

POSTQVAM Rota in hac cauſa ſub die 15. Decembris anni præteriti, reſpondit non conſtare de re iudicata ex eo, quod ſententia D. Nuncij Colonienſis prolata ad fauorem aſſert. hæredis Iodoci à Riede Scholaſtici Eccleſiæ Moguntinæ contra Capitulum Moguntinum, laborabat vitio nullitatis & Iniuſtitiæ, dubitaui an ex parte dd. aſſert. hæred. conſtet de attentatis, quæ veniant reuocanda, prout prætendebatur ab agentibus pro Capitulo, & affirmatiuè fuit reſponſum.

Quia poſt interpoſitam appellationem pro parte dicti Capituli fuit ad inſtantiam dd. aſſert. hæred. Iodoci deuentum ad executionem ſequeſtri relaxati à dicto D. Nuncio, qui vlterius etiam procedens in negotio principali ſine citatione Capituli, & abſque aliqua Iuriſdictione cùm eſſent lapſa fatalia, protulit ſententiam ſuper Immiſſione vigore teſtamenti d. Iodoci nulliter confecti ad fauorem dd. aſſert. hæred. vt firmatum fuit in præcedenti deciſione; vnde attentata clara dicuntur, cùm appel-
1 latione pendente nihil ſit innouandum, vt expreſsè diſponitur *in cap. non ſolum 7. de appellat. in 6.* Gloſſ. *in cap. diebus 55. verb. exequendam de appellat.* Rot. *deciſ. 10. vt lit. penden. in non.* & in aliis paſſim.

Nec dubitatum fuit quin in præſenti caſu dare-
2 tur appellatio, cùm Signatura iuſtitiæ ſimpliciter cauſam appellationis commiſerit D. Abbati S. Pantaleonis, vt *in ſummario Capituli num. 3.* quo fit, vt omnia interim geſta remaneant nulla, & attentata, quia perinde habetur ac ſi declaraſſet vſque ab initio per appellationem fuiſſe inductum effectum ſuſpenſiuum, ex *tex. in l. vnic. in princ. ff. nihil nou. appell. penden.* Gloſſ. *in l appellatione 3. verb deliberationis*, & ibi Bald. *C. de appellat.* Lancellot. *de attent. appellat. penden. ampliat. 19. num. 1 fol. 123.* & fuit dictum *in illa Romana de Zacconis 17. Maij 1621. coram Vbaldo*, & *in Vrbeuetana bonorum 26. Ian. 1624. coram eodem, ac in Romana Domus 27. Octobris 1625. coram Illuſtriſſimo D. meo Decano.*

Nec obſtat, quod relaxatio ſeqoeſtri, & probatio ſententiæ D. Noncij ſint ſub diebus 21. Ianuarij & 12. Septembris 1636. vt *in ſumm Capituli num. 1. & 6.* appellationes verò fuerint interpoſitæ ſob diebus 4. Febr. & 10. Nouembris eiuſdem anni *dicto ſummario n. 2. & 7.* & ſic poſt lapſum terminum decem dierum datum ad appellandum. Quia cùm tam
3 conceſſio ſequeſtri, quàm prolatio ſententiæ emanauerint abſque citatione Capituli, potuit ab eodem Capitulo appellatio interponi à die habitæ notitiæ, vt ex *l. 1. §. vlt. ff. quando appell. lic.* & *ex cap. biduum §. ſi aduerſus abſentem 11. queſt. 6.* docet Veſtr. *in prax. lib. 7. cap. 3. de appellat. num. 21. circa med. verſ. quod ſi contra abſentem*, Clem. *cauſam de elect.* & in Clem.
4 *ſi ante de dol. & contum.* & propterea omnia poſtea geſta à vitio attentatorum excuſari nequeunt, Rot. *deciſ. 656. num. 1. part. 1. recent.* & coram Cardinali Canaler. *deciſ. 221. n. 1.*

Præterea attentata confirmantur ex eo quod ſub die 29. Ianuarij 1637. ad inſtantiam dd. aſſert. hæred. obtentum fuit ſibi ipſis conſignari partem bonorum ſeqoeſtratorũ in executionem d. ſententię D. Nũcij, vt *in d. ſum. Capituli n. 8.* & tamen præceſſerat intimatio Inhibitionis D. Abbatis S. Pãtaleonis Iudicis commiſſarij, tam contra D. Nuncium ſub die 14. Decembris 1638. quàm contra dd. aſſert. hæredes ſub die 2. Ianuarij 1637. *eodem ſummario num. 5.* & certum eſt quod geſta poſt Inhibitionem executam attentata dicuntur. Rota coram S. m. Greg XV. 5
deciſ. 435. n. 1. cum ſeqq. etiamſi ageretur actus qui licitè ante executam Inhibitionem fieri poſſet, Mandoſ. *de Inhibit. queſt. 75. num. 8.* Lancellot. *de attentatis poſt Inhib. cap. 20. ampliat. 1. num. 1.* & latè *per tot.*

Ex qoibus cenſuerunt Domini conſtare de at- 6
tentatis, quæ veniunt reuocanda, reponendo Capitulum in priſtinum ſtatum, Caputaq. *deciſ. 150. p. 1.* Seraph. *deciſ. 1176. num. 2.* non obſtantibus his quæ in memoriali pro parte d. d. aſſert. hæred. Iodoci à Riede dato deducebantur circa validitatem, & iuſtitiam dictæ ſententiæ, ac circa remiſſionem huius cauſæ per Signaturum Iuſtitię ad Nuncium, quia allegata pro iuſtificatione narratorum in d. memoriali non ſubſiſtunt, nec ſunt præſentis inſpectionis.

Et ita deciſum, &c.

Romana ſeu Peruſina Cenſus.

Ven. 8. April. 1639.

ARGVMENTVM.

De mandato relaxato pro ſolutione fructuum cenſus de quo agitur exequendo, non obſtante exceptione nullitatis obligationis ob defectum ſolemnitatum in contractibus minorum requiſitarum.

Vide ſuprà *Deciſ. 21.*

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis maiores 20. annis ad quoſlibet contractus habilitat.*

2 *Caſus aliquis ſub particulari loci cuiuſdam Statuto non comprehenſus ſub diſpoſitione Iuris communis cenſetur relictus.*

3 *Defectus nullitatis contractus ex iuramento in obligatione appoſito ſuppletur.*

4 *Conſtitutio Ægidiana locum non habet quando in contractu duplex adeſt iuramentum.*

5 *Conſtitutio Ægidiana non impedit effectum iuramenti.*

6 *Obligatio Cameralis duplex continet iuramentum.*

7 *Conſtitutionis Ægidianæ extenſio à Cardinali Carpenſi facta, extra prouinciam vbi legatus erat locum non habet.*

DECISIO CXXIV.

CONFIRMARVNT Domini deciſionem coram me in hac cauſa emanatam ſub die 4. Iulij 1635. & ſic iterum dixerunt mandatum relaxatum pro ſolutione fructuum cenſus de quo agitur,

Digitized by Google

agitur, ad fauorem D. Comitis Annibalis de Somalia eſſe exeqoendum contra D. Sfortiam Oddiom fideiuſſorem, non obſtante repetita exceptiooe nullitatis obligationis ob defectum ſolemuitatum requiſitarum in contractibus minorum.

Quia (prætermiſſa diſputatione quodnam ſtatutum ſit attendendum, an ſcilicet illud loci conttactus qui fuit in Vrbe, ſioe potius illud loci originis obligati qui eſt Peruſia) vtcumqoe ſit, cùm d. Sfortia de tempore commiſſæ ſtipulationis eſſet maior 20. annis, validè abſque dd. ſolemnitatibos obligari potuit in inſtrumento cenſos de qno agitnt, vt *infrà* patebit.

Nam aut ipſe prætendit annullare obligationem,
1 ex eo quod non fuerint in ea adhibitæ ſolemnitates requiſitæ à ſtatuto Vrbis *cap.* 151. *lib.* 1. in contractibus minorum, & id nihil releuat, quia dictom ſtatutum loquitur de minoribus 20. & non maioribus, imò iſtos illud habilitat ad omnes contractus, vt patet ex *cap.* 47. *eodem lib.* 1. aut ex eo quod deficiant ſolemnitates requiſitæ ex ſtatoto Peruſino, & illud (inxta deducta per informantes eiuſdem Sfortiæ) nihil ſtatuit circa ſolemnitates adhiben-
2 das in contractibus maiorum 20. & minorum 25. & ideo caſus iſte quatenus non comprehendatur ſub illins diſpoſitione, ſumpto argumento à contrario ſenſu, vt fuit firmatum in deciſione cauſæ, in omnem euentum cenſebatur relictos ſub diſ-
3 poſitione Iuris communis, cnius nullitatum defectus ſuppletur ex iuramento in dicta obligatione appoſito, per *text. expreſſum in auth. Sacramenta puberum*, ibique Bart *numer* 4. *Cod. ſi aduerſ. vendit.* Pariſ *conſ.* 97. *numer.* 1. *& ſeqq. lib.* 1. & in terminis maioris 20. tenet Gratian. *diſcept. forenſ cap* 555. *num.* 21. *in fin.* & *num.* 22. *tom* 3. & in puncto dixit Rota *in deciſ.* 643. *num.* 4. *&* 5. *part.* 3. & *in deciſ.* 168. *n.* 6. & *deciſ.* 345. *n.* 2. *part.* 4. *recent.* Put *deciſ.* 94. *lib.* 3.

4 Aut verò recurrit ad conſtitutionem Ægidianam, ex quo non fuerint ſeruatæ ſolemnitates per illam tequiſitæ, & illa locum non habet, quando io cootractu adeſt duplex iuramentum, Socin. Iun. *conſ.* 3. *num.* 26. *lib.* 2. Curt. Iun. *conſ.* 518. *num.* 9. quos & alios refert Boccac. *ad eandem Conſtitut. gloſſ.* 2 *num.* 65. & fuit dictum *in Viterbien. terra Vetralla* 14. *Maij* 1614. *coram R.P.D. meo Pirouano*,
5 qoæ eſt *deciſ.* 561. *part.* 3. *recent.* vbi ſub *num.* 4. dicitur quod conſtitutio Ægidiana non impedit effectum Iuramenti.

Quod autem duo Iuramenta præſtita fuerint in vno eodémqne contractu, non aotem in diuerſis, vt pro parte d. Sfortiæ præteoditur, patet ex lectura Ioſtrumenti cenſus de quo agitur, dat. *in ſummario d. Comitis num.* 1. vbi licèt legantur duo contractus diſtincti, primus ſcilicet impoſitionis cenſus cum acceſſione d. Sfortiæ, & ſecundus recognitionis bonæ fidei per eondem factæ pro rata ſcut 500. attamen in quolibet de per ſe continentur duo, ſiue plura iuramenta. In primo enim adeſt vnom Iuramentum expreſſum in illis
6 verbis ibi: *& ſic tactis*, &c. *Iurauit*; & alterum ſiue alia duo reſultant ex obligatione Camerali. vt notat Zacch. ad Galleſ. *de obligat. Camer. quaſt.* 25. *num.* 7. & *quaſt.* 27. *num.* 16. Rota *in Aretina Commenda* 19. *Iunij* 1587. *coram Orano*, quæ eſt *deciſ.* 19. impreſſ. apud eundem Zacch. *num.* 3. In ſecundo verò vltra obligationem Cameralem alia doo explicita leguntur Ioramenta, & ſic dubitari neqoit, qnin in vno quoque contractu duo, imo plura iuramenta concurrant, vltra quod ot ſupra dictum fuit, ſob ſola obligatione Camerali duplex Iuramentum continetur, vt præter mox allegatos tenuit Rota *in deciſ.* 800. *num.* 4. *part.* 3. *diuerſ.*

Nec obſtat quod Cardinalis Carpenſis extéderit conſtitutionem Ægidianam ad omnia Inſtrumenta minorum 25. annis, etiamſi fuerint illa duplici Ioramento munita, vt in tenore dict. conſtitutionis impreſſ. apud eundem Boccac. *in princip. ſub* §. *quam quidem conſtitutionem*, *&c.* Quia ſupradicta extenſio non habet locum extra prouinciam Mar- 7
chiæ, vbi dictus Cardinalis erat legatus, ex notat. per Bart. Bald. & Salicet & alios *in l. cunctos populos Cod. de ſum. Trinit. & ſid. Catholic.* Pariſ. *conſil.* 12. *n.* 47. *vol.* 5. & in terminis dictæ cõſtitutionis dixit Rota *in deciſ.* 375. *numer.* 5. & *in dict. deciſ.* 561. *in fin. part.* 3. *recent.* Adden. ad Buratt. *in deciſ.* 924. *numer.* 20. cum aliis allegat. *in deciſ. cauſa ſub* §. *vltim.*

Et ita vtraqoe parte, &c.

Romana Domus.

Ven 8. April. 1639.

A R G V M E N T V M.

Teſtamento caducato hæreditas ad ſuccedentes ab inteſtato deuoluitur, non obſtante odio aut alio aliquo prætextu cuius cauſa excludi debere prætenditur.

Vide ſuprà *Deciſ.* 108.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtamento per prædeceſſum hæredis inſtituti caducato hæreditas ad venientes ab inteſtato deuoluitur.*

2 *Prohibitio nihil vltra prætendendi in legato adiecta, intelligitur appoſita fauore hæredis ſcripti & rebus in eodem ſtatu permanentibus, ſecus verò cauſa teſtati ceſſante.*

3 *Clauſula codicillaris cuius vigore prætenditur prohibitionem nihil vltra legatum prætendendi vigere etiam teſtamento caducato, in quantum procedit.*

4 *Clauſula codicillaris nullo alio in teſtamento ſubſtituto non debet in odium ab inteſtato venientis retorqueri.*

5 *Actus in mente retentus nihil operatur. multáque dicuntur quæ ad effectum non perducuntur, vel ab eis receditur.*

6 *Teſtatoris voluntas non dicitur perfecta donec coram Notario & teſtibus fuerit declarata.*

7 *Teſtator nuncupatiuè faciendo inſtitutionem, vel alia legata cum ſolemnitatibus requiſitis, ſi morte præuentus non potuerit procedere vti volebat, teſtamentum in totum dicitur nullum.*

8 *Excluſio à legato ſub prætextu odij vel alterius cauſa, non debet extendi extra ſuum caſum in præiudicium venientium ab inteſtato.*

9 *Determinatio vnica reſpiciens plura determinabi-*

lia omnia æqualiter determinare debet præcipuè
vnicitate Orationis concurrente.

10 *Teſtatrix hæredi inſtitutæ ſuperviuens dum nullum aliud condidit teſtamentum, excluſo omni odio ſucceſſionem ab inteſtato tacitè permiſiſſe præſumitur.*

11 *Confeſſa & viatico refecta decedens omne odium ſi quod habuit remiſiſſe cenſetur.*

12 *Legatum ad vſumfructum formaliter reſtrictum morte finitur.*

DECISIO CXXV.

NON aequieſcentibus DD. Bacciottis reſolutioni factæ ſub die Ven. 12. Nouembris anni præteriti, in qua dictum fuit Teſtamentum Tulliæ non obſtare, & conſequenter Franciſcæ eius nepti vti venienti ab inteſtato dandam eſſe immiſſionem ſub domo, & bonis de quibus agitur; propoſui denuo cauſam ſuper eiſdem, & Domini ſtandum eſſe in decisis cenſuerunt.

Nam vera viſa fuit concluſio in deciſione fir-
1 mata, quod nempe teſtamento caducato per præ-
deceſſum hæredis inſtituti, hæreditas deuoluitur
ad venientes ab inteſtato, qualis eſt Franciſca in
caſu præſenti, non obſtante quod in legato Iulio-
rum quinque eidem facto per Tulliam teſtatricem
2 fuerit adiecta prohibitio, vt nihil aliud quauis
cauſa, & occaſione prætendere poſſet, quia talis
prohibitio intelligitur appoſita fauore hæredis
ſcripti, & rebus in eodem ſtatu permanentibus,
ſecus verò ceſſante cauſa teſtati, vt bene explicat
Bart. *in l. quoties 9. §. ſi duo numer.* 5. *ff. de hæred. inſtit.* Corn. *conſil.* 118. *numer.* 14. *lib.* 2. & magiſtraliter firmat Gabr. *in conſil.* 129. *numer.* 8. & *ſeqq. vol.* 2. cum aliis allegat. *in deciſ. cauſa ſub. §. non obſtat.*

Nec aliquid releuare dictum fuit Caual. *deciſ.* 381. *num.* 10. vbi firmari videtur ſimilem prohibitionem extendi etiam ad caſum inteſtati, quia in caſu dictæ deciſionis prohibitio erat facta indigno, vt patet ex verbis teſtatoris ibidem ponderatis *ſub verſ. altera*, & propterea non applicatur in præſenti, vbi Franciſco, nec per Teſtatricem fuit indigna vocata, nec alibi eam talem fuiſſe probatur.

3 Provt nec aduerſari poteſt clauſula codicillaris,
cuius vigore prætenditur dictam prohibitionem
vigere etiam teſtamento caducato, quoniam id
procederet, vel ad fauorem eorumdem venien-
tium ab inteſtato, vt in caſu Menochij *conſ.* 482.
num. 13. vel quando ſupereſſet aliquis in eodem
teſtamento de directo vocatus, cui venientes ab
inteſtato poſſent hæreditatem reſtituere, in qui-
bus terminis loquuntur Bald. *in conſil.* 170. *num.* 3.
lib. 5. Angel. *conſil.* 104. Corn. *conſil.* 131. *num.* 4.
lib. 3. cum aliis pro Bacciottis allegat. vt in ſpecie
eos referens aduertit, & declarat Gabr. *in dicto*
conſil. 129 *à num.* 0. *vſque ad* 15. Cùm autem in
4 propoſito nullus adſit ſubſtitutus in teſtamento,
neque compareant alij venientes ab inteſtato præ-
ter Franciſcam Acticem, effectus clauſulæ codi-
cillaris ad eius fauorem inductus non debet in
eiuſdem odium retorqueri, *l. quod fauore Cod. de legib.*

Nec obſtat, quod prohibitio prædicta cenſeatur facta ex cauſa odij, quo Tullia illos de Chriſtianis proſequebatur, quod odium ſufficienter probatum prætenditur ex teſtium depoſitionibus datis in nouo ſummario *à num.* 4. *vſque ad numerum* 10. & in eo dict. Tulliam vſque ad mortem perſeueraſſe, eo quia illi impediuerant eidem matrimonium contrahere, litibus eam vexauerant, ac eiuſdem bonorum ſucceſſioni aſpirabant.

Quia Domini rectè ponderatis dd. teſtium de-
poſitionibus, dixerunt ex illis concludenter qui-
dem probari propoſitum, quod Tullia vſque ad
mortem habebat, nihil relinquendi illis de Chri-
ſtianis de ſuis bonis, ſed ex quo in articulo mor-
tis, nec antea nullum aliud confecit teſtamentum,
dictum propoſitum fruſtratorium remanſit, & fa-
ctus fuit locus ſucceſſioni ab inteſtato, cùm actus 5
in mente retentus nihil operetur, & multa dicun-
tur, quæ non perducuntur ad effectum, vel ab iis re-
ceditur, vt notat Bald. *in l. multum intereſt col.* 2.
Cod. ſi quis alter, vel ſibi, & *in cap. fin. col. fin. de Iuram calum.* Dec *conſ.* 105. *num.* 5. *verſ. vnde teſtis*,
Rimin. Iun. *conſil.* 296. *num.* 7 *lib* 1. nec voluntas
Teſtatoris dicitur perfecta, donec coram Notario, 6
& teſtibus rogatis fuerit declarata, Seraphin. *de-*
ciſ. 1357 *num* 7. 8. Imò ſi quis cœperit nuncupa-
tiuè facere teſtamentum cum omnibus ſolemnita- 7
tibus requiſitis, & fecerit inſtitutionem, vel ali-
qua legata ſeu capitula, & morte præuentus non
poterit vlterius procedere provt volebat, teſtamen-
tum dicitur nullum in totum, text. eſt expreſſus
in l. ſi is qui teſtamentum, ff. de teſtamentis leg. ex eo ſcriptura ff. eodem §. eo autem ſolo inſtit. quibus mod. teſtament. infirm. cum aliis congeſtis per Anton. Gom. *in l.* 3. *Tauri num* 18. Ideóque plerumque accidit hominibus, vt morte præuenti non poſſint diſponere de rebus ſuis provt volebant, hinc eorum bona tranſierunt ad perſonas etiam ſibi ipſis inuiſas.

Nec facit quod probato ſemel quod Tullia ex-
cluſerat illos de Chriſtianis vti odioſos, hoc ſuffi-
ciat ad docendum, quod vſque ad mortem durane-
rit huiuſmodi cauſa odij, itavt cenſeatur etiam à
ſucceſſione ab inteſtato eos voluiſſe excludere:
etenim cùm excluſio prædicta potuerit contingere
tam ex cauſa odij, quàm ex cauſa prædilectionis
Pantaſileæ ſororis hæredis inſtitutæ, exiſtimarunt
Domini quod potius ad hanc ſecundam cauſam ea
referri debeat, cùm certum ſit illam fuiſſe factam
cum ſuppoſito, quod teſtamentum valeret, & ex
eo d. Pantaſilea hæres inſtituta ſuccederet, & ideo
nulla ratio ſuadet, quod extendi debeat extra ſuum 8
caſum in præiudicium venientium ab inteſtato, vt
ex diſpoſitione *text. in cap odia* 15. *de regul. Iur. in* 6. tenet in punct. Gabr. *in dict. conſil.* 129. *num.* 18.

Quod eò facilius venit dicendum in præſenti,
ex eo quod eadem prohibitio legitur facta Mar-
cellæ filiæ Marij fratris prædefuncti eiuſdem teſta-
tricis, contra quam nulla cauſa odij præcedebat, nec
quoad illam aliquid deponunt teſtes pro Bacciottis
inducti: ſicut igitur excluſio dictæ Marcellæ non
proceſſit ex odio, ita & nec minus odioſa dici po-
teſt excluſio illorum de Chriſtianis, cùm vnica de- 9
terminatio reſpiciens plura determinabilia omnia
æqualiter determinare debeat, argum. text. *in l. iam hoc Iure ff de vulgar. & pupill.* Bart. *in l ſi Legatarius §.* 1 *ff de legat.* 3. Surd. *conſil* 31. *num* 15. *vol.* 1 concurrente præcipuè vnicitate Orationis, Alex. *in dict. l. iam hoc Iure col* 3. & *in l. Gallus §. quidam rectè col.* 3. *ff. de liber. & poſthum.* Ruin. *conſil.* 3. *num.*

*num.*10. *vol.* 1. Idem Surd. *conſil.* 45. *num.*37. *eodem vol.*1.

Prædictaque omnia confirmantur optima ratio-
10 ne, ſiquidem dum Tullia Teſtatrix ſupervixit Pan-
taſileæ hæredi inſtitutæ per integrum ferè annum,
& nullum aliud confecit teſtamentum, quo Fran-
ciſcam, & alios venientes ab inteſtato excludere
poterat, præſumitur omne odium ſi quod habebat
remiſiſſe, & Franciſcæ, & aliis ſi qui eſſent, ſucceſ-
ſionem ab inteſtato tacitè permiſiſſe, vt in ſpecie
notant DD. *in l.fratres* 27. *Cod.de inoffic.teſtam.* &
conſuluit in puncto Cæſar. Manent.*in conſil.* 515.
num. 3.*& ſeqq.lib.*2.cum aliis cumulat. *in deciſ.cauſa*
11 *ſub* §.*vnde dum adeſt*, iuncto præſertim adminiculo
deſumpto ex eo, quod d.Tullia deceſſit confeſſa, &
viatico refecta, Bellon.*de Iure accreſcendi cap.*7.*q.*77.
num. 20.& 36.Peregr.*de Iure fiſc.lib.*3.*tit.* 13. *num.*9.
Mantic.*de coniect.lib.*6 *tit.*10. *num.* 8. & *lib.*8. *tit.* 4.
num. 6. cum aliis adduct. *in deciſ. cauſa in* §. *tantò magis.*

Quibus ſic ſtantibus concluſum fuit nullam eſſe
habendam rationem Legati vſusfructus huius do-
mus relicti Turino Auctori illorum de Bacciottis,
ſub quo prætendebatur fuiſſe comprehenſam etiam
proprietatem; Quia verba teſtamenti ſunt nimis
clara exprimentia ſolùm vſumfructum, ibi: *reli-
quit vſumfructum domus, in qua ipſa Teſtatrix inha-
bitat.* Vnde cùm non fuerit legata domus ad vſu-
12 fructuandum, ſed vſusfructus domus duntaxat, Le-
gatum reſtringitur ad vſumfructum formalem, qui
morte finitur, iuxta diſtinctionem Bart. *in l.*4.*in fin.
ff.de aliment.Legat.*Surd *de aliment.tit.*2. *q.*1.*num.*11.
Nec contrarium colligitur ex teſtibus datis pro
Bacciottis in *eorum ſumm. num.* 10. deponentibus,
quod Teſtatrix dixerat velle domum Turino relin-
quere, cùm huiuſmodi verba verificentur in legato
vſusfructus iam in teſtamento relicti.

Et ex his omnibus reſponderunt Domini ſtan-
dum eſſe in deciſis vtraque parte audita, &c.

Brixien. Iuriſdictionis.

Lunæ 11. Aprilis 1639.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus manutenendus eſt in ſua poſſeſſione exercendi in Monaſterio & Eccleſia parochiali de quibus agitur, ea quæ Ordinarij locorum in Monaſteriis & Eccleſiis Regularium in ſua Diœceſi ſitis exercere ſolent, donec de releuantia priuilegij pro parte Abbatis in contrarium videatur.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus habet de iure intentionem fundatam ſuper exercitio Iuriſdictionis in omnibus locis intra fines ſuæ diœceſis exiſtentibus.*

2 *Epiſcopus ex iuris aſſiſtentia in ſua Epiſcopali iuriſdictione manuteneri debet.*

3 *Eccleſia qualibet in aliqua diœceſi eſſe cenſetur niſi territorium ſeparatum habere probetur.*

4 *Territorij ſeparatio quæ à Papa fieri non poteſt ciùm non probetur, præſumptio ſtat pro Epiſcopo viciniori.*

5 *Confeſſiones plurimæ ab Abbatibus circa ſituationem monaſterij emanatæ ad eandem probandam in hac materia ſufficiunt.*

6 *Enunciatiuæ licet ab Epiſcopo intereſſato emanatæ, cùm ſint numero plures antiquiſſimæ & in actu proportionabili Epiſcopali iuriſdictioni emiſſa, Epiſcopo ſuffragantur.*

Maximè quia recipiunt fomentum ab actu in quo ſunt enunciatum, ibid.

7 *Qualitas enunciantis probationem multùm coadiuuat.*

8 *Enunciatiuæ Papæ concurrentibus adminiculis magis probant.*

9 *Epiſcopus non poteſt exercere actus Iuriſdictionales ſibi in beneficiis & Eccleſiis ſuæ tantùm diœceſis competentes, niſi in locis ſuæ Iuriſdictioni ſubiectis.*

10 *Recognitiones in Epiſcopum diœceſanum factæ habent vim confeſſionis, dominiumque contra recognoſcentem probant.*

11 *Subſidium charitatiuum non ſoluitur niſi Diœceſano, & pro Eccleſiis in eadem diœceſi exiſtentibus.*

12 *Coniectura & leniores probationes ad effectum probandi ſituationem & confines ſufficiunt.*

13 *Iuris aſſiſtentia quoad loca de quibus dubitatur an ſint in diœceſi Epiſcopo non ſuffragatur.*

14 *Lis non terminato prius petitorio impedit deciſionem poſſeſſoris.*

15 *Abbate ſuper poſſeſſione deputandi Vicarios in parochialibus monaſterio ſubiectis nihil probante, intentio Epiſcopi turbari non poteſt.*

16 *Epiſcopus in ſua poſſeſſione debet defendi & conſeruari, donec de releuantia priuilegij in contrarium videatur.*

DECISIO CXXVI.

PETENTI D.Abbati in Stambs remiſſoriam ad effectum probandi monaſterium Stambſenſe habere territorium ſeparatum ab aliis, & exercitium iuriſdictionis ſpiritualis, & quaſi Epiſcopalis, regiménque Eccleſiæ Sancti Ioannis Baptiſtæ ſpectare ad Abbatem pro tempore, & dict. Eccleſiam ſolere viſitari à ſuperioribus Ordinis Ciſtercienſis priuatiuè quoad Reuerendiſſimum Dominum Epiſcopum Brixinen. opponebatur inter alia pro parte eiuſdem D. Epiſcopi fuiſſe in actis per cedulam ſuſpenſum petitorium, & ideo Rota habita pro reſeruanti materia articulata conceſſit remiſſoriam, ſine tamen præiudicio ſummariiſſimi poſſeſſorij, vt in deciſione coram me extenſa ſub die 19. Nouembris anni præteriti, ſeruando ſtylum ſeruari ſolitum in hac materia poſſeſſoria, relatum apud Seraphin. *in deciſ.* 294.*num.*1.

Hodie autem iuxta præmiſſa proſeqoendo diſ-
putationem ad inſtantiam dicti D. Epiſcopi do-
bitaui; An eidem ſit daudum mandatum de ma-
nutenendo in poſſeſſione exercendi in mona-
ſterio eiuſque Parochiali Eccleſia Sanct. Io-
hannis Baptiſtæ in Stambs, ea quæ Ordinarij
locorum exercere poſſunt in Monaſteriis, & Pa-
rochialibus Regularium ſitis in eorum diœceſibus
& Domini affirmatiuè reſponderunt. Quia cùm
Epiſcopus habeat de Iure intentionem fundatam 1

ſuper exercitio iuriſdictionis in omn.bus locis intra
fines ſuæ diœceſis exiſtentibus, cap.cum perſona 7. in
fin de priuileg. in 6.c.conquerente 16.de offic.ordin.cap.
cum Epiſcopus eodem tit. in 6. cap. conſtitutus 6. &
cap.ſeq.de religioſ.domib.cap.omnes Baſilicæ 16 queſt.7.
& cauetur in Sac.Concil.Trident. ſeſſ.7.cap 8.de re-
format.& ſeſſ.21.c.8. vt aduertit Rot. in deciſ.301.n.
2 1.p.2. recent. ex hac tantùm Iuris aſſiſtentia debet
in ſua Epiſcopali Iuriſdictione manuteneri, vt no-
tant DD. omnes in d.c.cum perſona de priuileg. in 6.
& tenuit pluries Rota, vt apud Verall. deciſ.306.
num.7 p.1.& 203.part.2. & coram Seraphino deciſ.
1063.num.3.& deciſ.1104 & deciſ.1278.num.1.ac in
recent.deciſ.382.num.5.& deciſ.501.p.1.& alibi ſæpè.

Quod verò Abbatia ſeu Monaſterium in Stambs
ſit intra fines diœceſis Brixinenſis, viſum fuit con-
ſtare ex pluribus. Primò ex generali præſumptione,
3 quod quælibet Eccleſia cenſetur eſſe in aliqua Diœ-
ceſi, niſi probetur habere territorium ſeparatum,
c.omnes 16.q.7.cum perſonæ de priuileg. in 6. Felin.in
c.graue num.2.verſ.immo videtur de offic.Ordin. & ſic
4 cùm in præſenti non probetur talis territorij ſepa-
ratio quæ fieri non poteſt à Papa, cap cum contingat.
vbi Butr. n 11. verſ.de conſuetudine, Abb.n.19.de foro
competent.Rot.deciſ.324. n.2.part.1.recent. nec alius
Epiſcopus in hac iuriſdictione concurrat, ſequitur
dicendum præſumptionem ſtare pro D. Epiſcopo
Brixinenſi viciniori, vt in terminis dixit Rota co-
ram Buratto deciſ.578.n.5.

Secundò ex pluribus confeſſionibus Abbatum
dicti Monaſterij, & ſignanter ex illa facta ſub die
6 Februarij 1451.ſumm.D.Epiſcopi num.7.vbi appa-
ret quod Abbas in Stambs tunc temporis non va-
lens perſonaliter interuenire conuocationi Prælato-
rum factæ ab Eminentiſſimo Cardinali Alemaniæ
Legato, ſuum Procuratorem conſtituit Gerhardum
Abbatem Monaſterij Victorienſis ordinis, & in
principio narratiuæ fatetur d. Monaſterium Stamb-
ſenſe eſſe Diœceſ. Brixien. ibi: Nos frater Georgius
S.Io.Baptiſtæ in Stambs ordinis Ciſtercienſis Brixinen.
Diœceſis &c. & huic confeſſioni adhærent quam-
plures aliæ ſimiles in aliis, & diuerſis actibus ema-
natis, vt in dicto ſummario nempe de anno 1459.num.
10.de annis 1483.& 1519.num 15.& de annis 1593.
5 & 1601 num.20. quas confeſſiones eſſe in hac ma-
teria ſufficientes in puncto tenuit Rot. in d. deciſ.
578.num.4. coram Buratto, vbi refertur ita quoque
aliàs Rotam reſpondiſſe in Calagurritana iuriſdictionis
4. Iunij 1603. coram Penia, & in Fanen. Iuriſdictionis
18.Maij 1609.coram Iuſto.

Tertiò ex pluribus enunciatiuis Epiſcoporum
Brixinen. vltra 100. annos in diuerſis Inſtrumentis
6 emanatis, vt in dicto ſumm.num.4. 6. 8. & 9.& licèt
illæ emanauerint ab Epiſcopo intereſſato, ex quo
tamen ſunt numero plures, & antiquiſſimæ, & ea-
rum aliquæ emiſſæ in actu proportionabili iuriſdi-
ctioni Epiſcopali, provt eſt actus geſtus de anno
1491.dicto ſumm num.4.vbi Epiſcopus petiit à Mo-
naſterio tanquam ſito intra fines ſuæ diœceſis ſub-
ſidium charitatiuum, & altera de eodem anno di-
cto ſummario num.8.vbi Epiſcopus petiit, & obtinuit
ab Innocentio Papa declarari exemptionem aliàs
conceſſam Ordini Ciſtercienſi non ſuffragari, quo-
minus Monaſterium prædictum eiuſdem Ordinis te-
neretur ſoluere Epiſcopo ſubſidium charitatiuum;
ſuffragantur eidem Domino Epiſcopo, quia reci-
piunt fomentum ab actu in quo fuit enunciatum,
Achil.deciſ.1.de Confeſſion & 7.de Iurepatr. Rot. de-
ciſ. 148. num. 3. & deciſ. 224. num. 5. part. 1.
recent. & deciſ. 386. in fin. coram Illuſtriſſimo
D. meo Decano & fuit dictum in Sorana beneficij
26.Iunij 1624.coram R.P.D. meo Merlino.

Quartò ex enunciatiuis Iohannis XXIII. dicto
ſummario num.10. & Innocentij VIII. numer.11.
& 13. vbi legitur à prædictis Pontificibus dari li-
centiam Abbatibus pro tempore huius Monaſterij
benedicendi omnia ad cultum diuinum neceſſaria,
ordinéſque minores conferendi nouitiis, & Mo-
nachis, & Breuia ſunt directa Abbatibus Mona-
ſterij Io. Baptiſtæ in Stambs Ciſtercienſis ordinis 7
Brixinen. Diœceſ. qualitas autem enunciantis mul-
tum probationem coadiuuat, Crot. conſil. 332.
num. 10 & ſeq.lib.3.Rot.deciſ.405.num.3.vbi loqui-
tur de enunciatiua Epiſcopi part.1.recent. & in ter-
minis enonciatiuæ Papæ Corn. conſil. 22. num. 5. 8
lib. 3. quæ omnes enunciatiuæ quatenus de per ſe
non ſufficerent, negari non poteſt quin deſeruiant
pro adminiculandis dd. Abbatum confeſſionibus,
quæ concurrentibus adminiculis eò magis probant,
ex tradit per Gloſſ. in cap. dudum il 2.verb.de verita-
te de elect.Seraphin.deciſ.292.num.3. & fuit dictum
in Apruntina iuriſdictionis 16. Martij 1624. coram
Seleucien.

Quintò ex actibus Iuriſdictionalibus ab Epiſco-
po factis in hoc ipſo Monaſterio, vt dixit Rota in
Adrien. iuriſdictionis 27. Iunij 1622. & 30. Ianua-
rij 1623.coram R. P. D. meo Pirouano. Etenim Epi-
ſcopus de anuis 1572. 1600. & 1608.contulit ordi-
nes Monachis huius monaſterij dicto ſummario nu-
mer. 18. & mortuo ſuffraganeo quo vtebatur, con-
ceſſit Epiſcopo Curien. pro ea vice duntaxat fa-
cultatem benedicendi Abbates, & Monachos di-
cti monaſterij ad eorumdem Monachorum & Ab-
batis preces, dicto ſummario num.19. licentiam abſol-
uendi in caſibus ſibi reſeruatis tribuit tribus Con-
feſſariis in Eccleſia dicti monaſterij, ad ſupplica-
tionem eiuſdem Abbatis & Monachorum, d. ſum-
mario num 21. ac demum præſentatos à Monachis
ad parochiales vacantes approbauit, dicto ſumma-
rio num. 16. quos actus eidem Epiſcopo facere non 9
licuiſſet, niſi monaſterium de quo agitur eſſet in-
tra fines diœceſis Brixinen. cùm ſint omnes actus
iuriſdictionales Epiſcopo in beneficiis, & Eccleſiis
ſuæ tantùm diœceſis competentes, per text. in cap.
1. de religioſ. domib. cap. ex frequentibus de inſtit.
Rot. deciſ. 2. de conceſſ.preben. in nou. & in ſpe-
cie aduertit in dict. deciſ. 578. num. 9. coram Bu-
ratto.

Quibus accedunt libri conſiſtoriales, & Data-
riæ, in quibus hæc Abbatia deſcribitur vti ſita in-
tra limites Diœceſ. Brixinen. & vlterius recogni-
tiones in Epiſcopum Diœceſanum factæ ab eodem 10
Abbate dicto ſummario num. 19. quæ recognitiones
dominium contra recognoſcentem probant & ha-
bent vim confeſſionis, Bart.& Bald.in leg.cum falſa
Cod de Iur.& fact. ignor. Paul.de Caſtr.& Aretin in
l.ſi rem aliquam, ff.de acquir.poſſeſſ.Crauett.conſ.157.
num.7.verſ.ſecus ſi quis, & quod facit ceſſare in hoc
difficoltatem, eſt ſolutio charitatiui ſubſidij facta ab
Abbate dict. Epiſcopo Brixinenſi præuia eiuſdem
Epiſcopi citatione, & præcepto, dicto ſummario n.9.
cùm certum ſit ſubſidium charitatiuum non ſolui 11
niſi Diœceſano, pro Eccleſiis in eadem Diœceſi
exiſtentibus, cap. conquerente, vbi ſcribentes de of-
fic ordin Vitalin.in Clem.1. num. 73. de conſil. Pariſ.
conſil. 27. numer. 2. lib. 4. & in terminis charita-
tiui ſubſidij dixit Rota in Calagurritana iuriſdictio-
nis 26. Iunij 1604. coram Penia, relat. per Buratt.
in

in dict. deciſ. 578. *num.* 10. & ſequitur Bollencin. *in tractatu de charitat. ſubſid. quaeſt.* 1. *num.* 1. Barboſ. *de Iur. Eccleſiaſtic. cap.*21.*de charitat. ſubſid. num.* 3.

Et prædicta omnia viſa fuerunt Dominis ſuper-
12 abundare, cùm ad effectum probandi ſituationem & confines ſufficiant coniecturæ & leuiores probationes, Bart. *in l. cum aliis num.*2.*C.de Iur.deliberan.* Gloſſ. *in cap. ſi Papa verb. probatam de priuileg. in* 6. Pariſ. *conſ.*104.*num.*24. *lib.*1. Buratt. in ſæpius repetit. *deciſ.*578. *num.*13. nec applicari *deciſ.* 1278. coram Seraphin. & *deciſ. in Apruntin. Iuriſdictionis* 10. *Martij* 1724. *coram Seleucienſ.* quæ eſt *deciſ.* 184. *impreſſ. apud Modern. poſt tract. de manutenen.*
13 vbi dicitur non ſuffragari Epiſcopo aſſiſtentiam Iuris, quoad loca, quæ eſt dobium an ſint in diœceſi, quia tam deciſiones prædictæ quàm omnes alij aothores ea aduerſo allegati procedunt, quando in effectu adſunt aliqoa & quidem vrgentia, quæ turbare poſſunt intentionem Epiſcopi, vt erat *in terminis dd. deciſionum Seraph. & Seleucien.* hîc verò omnia intentionem Epiſcopi probant, & pro parte Abbatis nihil penitus adducitur.

14 Nec obſtat, quod Abbas prætendat Monaſterium prædictum eſſe extra fines diœceſis Brixinen. & ſuper hoc pendeat lis, quæ non terminato prius petitorio, impedit deciſionem poſſeſſoris, vt fuit ſeruatum *in dict. deciſ.*1278. *num.*4. *verſ. quibus ſic ſtantibus, coram Seraphin.* Quia vltra quod lis non
15 pendet ſuper ſituatione Monaſterij, ſed ſoper poſſeſſione depotandi Vicarios ad nutum amouibiles, vel perpetuos in parochialibus eidem Monaſterio ſubiectis, vt in commiſſione ad inſtantiam Abbatis obtenta, de qua *in dicto ſummario num.* 3. ceſſat difficultas ex eo, quod pro parte Abbatis nihil datur, quod turbare poſſit intentionem D. Epiſcopi, vt erat in caſu *dict. deciſ.* 1278. *coram Seraphin*, prout patet ex lectura, & ſignanter *ſub num.*2. *in fin.* & verſa vice ex ſuperius ponderatis conſtat ſituatiooem d. Monaſterij S. Ioan. Baptiſtæ in Stambs eſſe intra fines diœceſis Brixienſis.

Minus releuat remiſſoria ad inſtantiam eioſdem Abbatis expedita, qua probare prætendit dictum Monaſterium habere territorium ſeparatum ab aliis, & exercitium iuriſdictionis ſpiritualis, & quaſi Epiſcopalis, regiménque Eccleſiæ S. Ioan. Baptiſtæ ſpectare ad Abbates pro tempore, & d. Eccleſiam ſolere viſitari à ſuperioribus Ordinis Ciſtercienſis prioatiuè quoad Epiſcopum Brixien. quoniam donec, & quouſque non fuerit diſcuſſa releoantia probationis reſultantis ex d. remiſſoria,
16 debet D. Epiſcopus in ſoa poſſeſſione defendi, & conſeroari, vt in fortioribus terminis, id eſt quando à Prælato inferiori exhiberetur etiam priuilegiom ad ſui fauorem, non eſſe Epiſcopo denegandam manutentionem, donec de releuantia priuilegij videatur, dixit Rot. *in deciſ.* 491. *num.* 7. & 9. *part.* 1. *recent.* Mareſcott. *var. lib.*1. *cap.* 11. *num.* 5. cum aliis relat. per Adden. ad Greg. XV. *in dec.* 312. *num.* 4.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Senogallien. Dotis.

Lunæ 9. Maij 1639.

ARGVMENTVM.

Mandatum contra filios hæredes de ſubminiſtrandis Matri alimentis & ſumptibus litis vſque ad reſtitutionem dotis arbitrio Rotæ taxandis, etiam ſuper fructibus quorumcunque bonorum eſt exequendum.

SVMMARIVM.

1 *Filius iuxta obligationem naturalem de proprio matrem inopem alere tenetur.*

2 *Reſtitutio dotis patrimonium mulieris dicitur.*

3 *Mulier vltra dotem inops & nihil habere præſumitur.*

4 *Reus alimenta & ſumptus litis in quibus caſibus ſimpliciter præſtare tenetur.*

5 *Alimenta mulieri repetenti dotem debentur quando adhibuit omnem diligentiam nec aliunde habet.*

6 *Ablatiuus abſolutus prolatus ab eo qui facultatem diſponendi habet diſpoſitionem importat, Iudiciſque iuriſdictionem ſuſpendit.*

7 *Reſcriptum ſignaturæ quando eſt clarum & præciſum, Rota vti merus executor ad illius obſeruantiam procedere debet.*

8 *Arbitrium Rotæ vltra commiſſionem operari non debet.*

9 *Reſcriptum ſignaturæ præciſum alterari haud poteſt, ſed debet in forma ſpecifica ſeruari.*

10 *Lis per ceſſionem vnius ex collitigantibus non extinguitur.*

DECISIO CXXVII.

HÆc cauſa fuit mihi commiſſa ad inſtantiam Comitiſſæ Octaoiæ contra Comitem Carolum, & Clandium filios, & hæredes quondam Iohannis Baptiſtæ de Mannellis ſui viri, cum clauſula *ſubminiſtratis alimentis, & ſumptibus litis, vſque ad dotis reſtitutionem arbitrio Rotæ taxandis*, propoſitóque dobio ſub die 23. Februarij præteriti, ad quam ſummam eſſent alimenta taxanda, & ſumptus litis, fuit reſponſum quod darentur ſcut. 10. quolibet menſe pro alimentis, vſque ad dotis reſtitutionem, & ſucceſſiuè iuxta prædictam reſolutionem fuit relaxatum mandatum. Sed quia pro parte dd. Caroli & Claudij dicebatur, dictum mandatum non poſſe exequi, niſi contra bona hæreditaria d. Iohannis Baptiſtæ d. dotis debitoris; Ideò dobitatum, an, & contra quæ bona mandatum ſit exequendom, & DD. cenſuerunt illud eſſe exequendum etiam ſoper fructibus quorumcunque bonorum.

Quoniam reſcriptum Signaturæ Iuſtitiæ mandans ſubminiſtrari Comitiſſæ matri alimenta, vt *in eius ſummario num.*1. obligat filio etiam in bonis propriis: tum ex quo referri poteſt ad obligationem natora-
lem, qua filius de proprio alere tenetur matrem 17
inopem, *l.*1. *filia*, vbi Gloſ. *C. de patr pot. l.* 1. & 2. *C. de alend. liber. lib.* 1. § *ſed & nullus ff. de tutel. & ration.*

deſtr. Iaſ. *in l.* 1. *num.* 25. *ff ſoluto matrim* Surd. *de ali-*
mentis tit. 1. *quæſt.* 22. *num.* 1. *& ſeqq.* quam inopiam
ſatis Signatura canonizauit, dum reſtrinxit onus
2 alimentorum temporaliter vſque ad reſtitutionem
dotis quæ dicitur patrimonium mulieris, Angel.
3 *conſ.* 81. *num.* 2. *poſt med.* & vltra illam mulier inops, &
nihil habere præſumitur, Gregor. *deciſ.* 398. *num.* 5.
Buratt *deciſ* 906 *num.* 3.

Tum etiam quia agitur de alimentis, & ſumpti-
4 bus litis pendente lite debitis, ad quorum præſtatio-
nem pariter Reus ſimpliciter tenetur, concurrenti-
bus pro parte Actoris duabus qualitatibus, pauperta-
tis ſcilicet, & præſumptionis boni Iuris, Surd. *de*
alimentis tit 1. *quæſt.* 120. *n.* 1. *& ſeqq.* Seraph *deciſ* 426.
num. 1. Add. ad Greg. XV. *deciſ.* 189. *num.* 7. quarum
neutra hîc deficit, vt benè perpendit Signatura,
dum ſic præciſe reſcripſit; huiuſmodi enim obligatio
prouenit ex ipſa lite, & ab Actoris paupertate,
ne ſcilicet ob defectum alimentorum & expenſa-
rum, ipſe Actor cogatur litem deſerere, præſertim
quia Comitiſſa fecit omnem diligentiam pro dote
recuperanda, ſuſtinendo diuturnam litem, obti-
nendo tandem mandatum, cuius tamen executio-
nem conſummare non potuit ob exceptiones, &
impedimenta filiorum; quo caſu intrat concluſio,
5 quod mulieri repetenti dotem quando adhibuit om-
nem diligentiam, nec aliundè habet, alimenta de-
beantur, vt *in l. diuortio ff. ſolut. matrim.* notat Ang.
num. 4. *verſ. ſi autem mulier*, cum aliis adductis per
Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 45. *num.* 15. *in fin. & num.* 16.
& ſecuta fuit Rota apud Buratt. *in deciſ.* 906.
num. 1.

Qua lite pendente dici nequit, an bona ſint fi-
deicommiſſoria aut propria Reorum conuentorum,
vel hæreditaria debitoris, nec ſuper huiuſmodi ex-
ceptione audiri debeant Rei conuenti, niſi prius
ſubminiſtratis alimentis, quando prout in præſenti
Signatura reſcripſit per ablatiuum abſolutum ibi;
6 *ſubminiſtratis alimentis*, qui ablatiuus prolatus ab
eo qui facultatem diſponendi habet diſpoſitionem
importat, ex allegat. per Roman. *in conſ.* 32. *num.* 7.
& ideo ſuſpendit Iudicis iuriſdictionem ſuper reli-
quis, donec alimenta præſtita fuerunt, vt in ſpecie
aduertit Rota coram Gregorio XV. *in deciſ.* 189.
num. 5.

Maximè quia Signaturæ fuit narratum in genere,
mulieri ſatisfieri non potuiſſe, ob diuerſa impe-
dimenta ex aduerſo præſtita, vt patet ex lectura
dictæ commiſſionis; quæ quidem impedimenta pro-
ueniebant occaſione prætenſi fideicommiſſi, & ta-
7 men reſcriptum eſt clarum, & præciſum, mandans
alimenta præſtari donec dos reſtituatur, & ideo ab
illius forma recedi non licet, ſed Rota vti merus
executor ad illius obſeruantiam procedere debet,
vt dixit Rota apud Se . . bin. *in deciſ.* 357. *num* 6. &
nouiſſimè *in Placentina decimarum* 19. *Nouembris*
1638. *coram R. P. D. Pirouano*, non obſtante quod
in eadem commiſſione legatur appoſita clauſula *ar-*
8 *bitrio Rotæ*, quando arbitrium non cadit ſuper præ-
ſtatione alimentorum, ſed ſuper taxatione ibi; *arbi-*
trio Rotæ taxandis, & ſic vltra illam arbitrium non
debet operari, *l. fin.* §. *Titia*, vbi Bart. *ff. de lib. leg* vt
in puncto declarauit Rota coram Gregorio XV.
in deciſ. 534. *num.* 1. cum aliis adductis per Adden.
ad eundem *in d. deciſ.* 189 *n.* 9.

Quibus porro ſic ſtantibus nihil releuant ad-
ducta ex aduerſo ſuper articulo præſtationis alimen-
torum circa beneficium Inuentarij, & Iuſtitiam vel
iniuſtitiam Laudi inter partes ſecuti, ac ſuper execu-
tione facta à Commiſſario ex cauſa paupertatis filio-
rum. Nam vltra quod apparet executionem factam
conſummari non potuiſſe ob impedimenta ab iiſ-
dem filiis præſtita, nec eorum prætenſa paupertas
aliquo modo probatur, ceſſare viſa fuit penitus dif-
ficultas ex eo, quod hæc omnia non ſunt diſcutien-
da in præſenti diſputatione, cùm deciſa remanſe-
runt ex præciſo Signaturæ Reſcripto, quod pro- 9
pterea alterari haud poteſt, ſed debet in forma ſpe-
cifica ſeruari, vt *in d. deciſ.* 357. coram Seraph. cum
aliis ſupra allegatis.

Idemque ſequitur dicendum quoad prætenſam
ceſſionem litis de bonis hæreditariis datam *in ſum-*
mario Comitum ſub die 28. *Februarij præteriti num.* 1.
Quia Signatura mandauit alimenta præſtari vſque
ad dotis reſtitutionem, non autem vſque ad litis
ceſſionem, & ideo donec doceatur de integra re-
ſtitutione dotis, alimenta debentur, præſertim cùm
adhuc duret lis circa qualitatem bonorum, an ſcili-
cet propria ſint, an fideicommiſſoria, vel hæredita-
ria vt *ſupra* dictum fuit. Præterea addebat vnus ex
DD. quod prætenſa ceſſio litis fuit facta pro parte
Com. Caroli tantùm, cùm de mandato procuræ, nec
de ſatisfactione alterius fratris non conſtet, & pro-
prerea eò minus debet attendi, quia lis non extin- 10
guitur per ceſſionem vnius ex collitigantibus, vt
per Gloſſ. *in Clem. in verb. proſequitur*, & *verb. mori*,
vt lit. penden. cum aliis allegatis *in Conchen. Archi-*
presbyteratus 19. *Ianuarij* 1598. *coram bon. mem.*
Litta.

Et ita deciſum vtraque parte, &c.

Tiburtina hæreditatis.

Lunæ 16. Maij 1639.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum nuncupatiuum in ſcriptis per Notarium rogatum coram ſeptem teſtibus & Vicario Ordinarij in forma publici Inſtrumenti redactum ſolemne eſt & validum, non obſtante quocumque prætextu litis conſortum, ipſos quoque tanquam re coniunctos cum vniuerſali hærede vniuerſaliter inſtitutos prætendentium.

Vide ſuprà *Deciſ.* 64. & *Deciſ.* 88.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamento ſecundùm omnes ſolemnitates & diſpoſitionem ſtatuti loci facto, hæres vniuerſalis inſtitutus fundatam in eo habet intentionem, donec contrarium per euidentiſſimas rationes appareat.*

2 *In dubio præſumitur pro inſtrumento quod ſit verum & ſolemne.*

3 *Inſtrumentum quale apparet in ſui prima figura talis præſumitur actus qui in eo continetur.*

4 *Teſtamentum tale præſumitur in materia quale eſt in forma.*

5 *Teſtamentum per ſcripturam publici Inſtrumenti probatur etiamſi nullum fiat teſtium examen.*

6 *Hæres vniuerſalis in publico & ſolemni teſtamento*

ſcriptus

ſcriptus priuatiuè quoad omnes in vniuerſa teſtatoris hæreditate ſuccedere debee.

Maximè ſtante expreſſa voluntate Teſtatoris quæ in his ad vnguem eſt ſeruanda ac exequenda, ibid.

7 *Inſtitutio vniuerſalis hæredis ad ſuggeſtiuam & fraudulentam interrogationem Notarij facta nulla eſt, & ad cumulatiuam vocationem omnium Inſtitutorum partes per concurſum ſibi facientium conducit.*

8 *Teſtes examinati in Iudicio criminali & non repetiti in ciuili nihil probant.*

9 *Declaratio à non habente ſpeciale mandatum emanata non nocet.*

10 *Patrem de iure poſſe ea omnia facere pro filio quæ ſpeciale mandatum requirunt, in quibus caſibus procedit.*

11 *Teſtamentum non inualidatur ex eo quod Teſtator hæredem vniuerſalem ad interrogationem Notarij inſtituerit.*

12 *Teſtamentum per Notarium ſcriptum & non publicatum, licet non poſſit dici perfectum voluntatem tamen Teſtatoris probat.*

13 *Teſtatoris voluntas ex his quæ ante conditum teſtamentum dixit probatur.*

14 *Teſtator quando id dixit ante teſtamentum inſtitutionem deliberatè feciſſe præſumitur.*

15 *Fraus & dolus ſine cauſa non committuntur.*

16 *Vicario in confectione & ſtipulatione teſtamenti interueniente omnis fraudis & doloſæ ſuſpicionis ſuſpicio excluditur.*

17 *Iudicis iuſſu aliquid faciens non videtur dolo malo facere quia parere neceſſe habet.*

18 *Teſtamentum ad interrogationem Notarij exprimentis nomen hæredis valet, etiamſi Teſtator illud ſolùm confirmauerit per verbum affirmatiuum* ſic *reſpondendo.*

19 *Error Notarij partibus nocere non debet.*

20 *Verba* mi pare potrebbe eſſer *& ſimilia tanquam dubia non releuant.*

21 *Deponens de auditu nihil probat.*

22 *Deponens de nominatione ſimpliciter facta de inſtitutione vniuerſali nihil concludit.*

23 *Teſtes cùm agatur de reprobando inſtrumento teſtamenti, contrarium eius quod in teſtamento eſt ſcriptum neceſſariò & concludenter probare debent.*

24 *Teſtes non quatuor ſufficiunt ſed ſeptem requiruntur, ad inducendam nouam & contrariam diſpoſitionem ab illa quæ fuit ſcripta & in teſtamento expreſſa.*

25 *Diſpoſitio noua contra declarationem voluntatis prioris vt inducatur, eadem ſolemnitas requiritur quæ in teſtamento adhibetur.*

26 *Teſtes quinque ad probandum ſubſtantialem errorem non ſufficiunt, licet ad probandum ipſum teſtamentum ſufficiant.*

27 *Teſtamentum ab vltimo actu concluſiuo recipit perfectionem.*

28 *Teſtes affirmantes aliquem fuiſſe inſtitutum hæredem vniuerſalem tam in dictatione quàm in publicatione teſtamenti debent attendi, & in aliorum concurſu tanquam conuenientes cum natura negotij ſunt præferendi.*

29 *Præſumptio ſtat pro perfectione teſtamenti, & pro Notario qui nihil aliud ſcripſit quàm quod mandauerit Teſtator.*

30 *Teſtes cum teſtamento omni modo quo fieri poteſt ſunt concordandi.*

31 *Voluntas teſtatoris ad fauorem illius quem ante teſtamentum inſtituere velle hæredem dixerat colligitur.*

32 *Teſtator nihil reſpondens ſecundæ interrogationi per Notarium circa inſtitutionem hæredis vniuerſalis facta, an in prima inſtitutione permanſiſſe cenſeatur.*

33 *Taciturnitas Teſtatoris non refragatur interrogationi à Notario facta, quando ex impatientia reſpondendi propter infirmitatem vel aliud accidens prouenit.*

34 *Onus aſſumendi cognomen & arma teſtatoris pro conſeruandis in eo teſtatoris familia & agnatione hæredi iniungitur.*

35 *Splendor familiæ & agnationis ſine bonis & diuitiis conſeruari haud facilè poteſt.*

36 *De iure naturali eſt, vt vbi collocantur incommoda etiam commoda & vtilitates prouenientes collocentur.*

37 *Teſtator aliquem nomine ſuo aut cognomine appellari iubens, eundem inter alios prædilexiſſe atque maiori portione dignum exiſtimaſſe præſumitur.*

38 *Inſtituti in eodem teſtamento in rebus particularibus cum expreſſa prohibitione ne vltra aliquid quouis iure aut titulo petere poſſint, cum hærede vniuerſali poſtea concurrere non poſſunt.*

39 *Prohibitio nihil vltra legatum petere, iure prælegati non verò iure inſtitutionis ab ipſa hæreditate ſeparata cenſetur.*

40 *Clauſula* quouis iure *præter ius legitima aſcendentibus aut deſcendentibus debita, omne aliud ius ac titulum etiam vniuerſalis inſtitutionis comprehendit.*

41 *Ius ſuccedendi ſine difficultate tranſit, dum in teſtamento inſtitutio vniuerſalis ad fauorem alterius adeſt.*

42 *Hæredes in legatis ſibi relictis particulariter tantùm inſtituti, cum hærede vniuerſali cumulatiuè vocati dici non poſſunt.*

43 *Ius accreſcendi inter re coniunctos datur ex Iuris diſpoſitione & coniecturata mente teſtatoris.*

44 *Fictiones naturam imitantur.*

45 *Ius ſuccedendi non procedit quando ex expreſſa voluntate teſtatoris contrarium apparet.*

46 *Verba teſtatoris quando ſunt clara voluntatis quæſtio non eſt admittenda.*

47 *Ad ſuccedendum in teſtamentis non attenditur paritas gradus, ſed verba clara teſtatoris ac eius diſpoſitio.*

48 *Ius accreſcendi non habet locum inter eos qui diuerſo ſucceſſionis genere vel diuerſo iure ſuccedunt.*

DECISIO CXXVIII.

FIRMATVM fuerat per duas deciſiones coram me emanatas ſub diebus 22. Iunij 1637. & 15. Martij anni præteriti, conſtare de re iudicata ad fauorem P. Pauli de Angelis, attenta validitate, & iuſtitia ſententiæ D.V. Gerentis pro eo latæ, & in iudicatum tranſactæ, in qua declaratur teſtamentum Iohannis Baptiſtæ Zacconij eſſe validum, & conſequenter dictum P. Paulum prout legitur fuiſſe legitimè hæredem vniuerſalem inſtitutum. Sed quia Franciſcus Cruccius, & alij litis conſortes deciſionibus prædictis acquieſcere noluerunt, prætendentes ſaltem cumulatiuè ipſos quoque fuiſſe vniuerſaliter inſtitutos cum eodem P. Paolo, quod ex teſtium depoſitionibus probari dicebatur, licet in teſtamento ſcriptum non reperiatur;

Ideo

ideo ad eorumdem inſtantiam cauſam ſuper eiſdem
propoſui . ac poſt ſecundam propoſi onem re ma-
ture de ordine Rotæ ab omnibus DD. diſcuſſà fuit,
& iterum reſponſum ſtandum eſſe in deciſis.

Quandoquidem Petrus Paulus habet pro ſe te-
1 ſtamentum nuncupatiuum redactum in ſcriptis per
Notarium rogatum in forma publici Inſtrumenti
coram ſeptem teſtibus , & Vicario Ordinarij, cuius
vel alterius Iudicis præſentia requirebatur ex diſpo-
ſitione ſtatuti Tiburtini *ſumm.d. D. Pauli num.2.* in
1 quo propterea vti hæres vniuerſalis habet intentio-
nem fundatam , donec contrarium appareat per
euidentiſſimas rationes,ad tradit. *per text in l. vnic.*
§.ſi hæres ff.ſi tabul.teſtam.null. extab.& l. fin. iuncta
Gloſ.*verb.manifeſtum C.de reb credit* & in ſpecie fir-
mauit Rota *in Regien. hæreditatis 27.Februarij 1636.*
§.2.& 24.April.1637.§.1 coram Illuſtriſſimo D. meo
2 *Decano* ; & in dubio præſumitur pro Inſtrumento,
quod ſit verum , & ſolemne, Socin *conſ 211.num.7.*
3 *vol.2.* & quale Inſtrumentum apparet in ſui prima
figura , talis præſumitur actus , qui in eo contine-
tur,ſecundùm Bald.*in cap.1.in princ de feud.dat vnui-
cem leg.com ſſor.* & tale præſumitur in materia quale
4 eſt in forma.Bald *conſ.456.col.1.vol.1.* Tiraq. *de re-
tract. conſangn.§.1 gloſ.1.n.20. & ſeqq.* Becc. *conſ 52.*
5 *n.2.& ſeqq.* teſtamentum autem probatur per ſcri-
pturam publici Inſtrumenti etiamſi nullum fiat te-
ſtium examen , voluit Gloſſ. *in l. hæredes palam in
principio, ff. de teſtamentis* , & *in l. finali, C. de ſidei-
commiſſis* , ac *in l.2. ff quemadmodum teſtam. aper.* &
ita ſeruatur de conſuetudine , ſecundùm Gloſſ. *in
l.1.* vbi Bald. *num.15. C.de teſtamentis*, Card.Man-
tica *in tract de vltim.volunt.lib.2 tit.12.num.2.* Vnde
dum in dicto publico & ſolemni teſtamento ſolus
6 P. Paulus hæres vniuerſalis ſcriptus reperiatur,
dixerunt Domini , quod ipſe quoque ſolus priua-
tiuè quoad omnes in vniuerſa teſtatoris hæreditate
ſuccedere debet , iuxta ipſius teſtatoris expreſſam
voluntatem, quæ in his ad vnguem eſt ſeruanda,ac
exequenda *l.1.*vbi Bald. *C.de ſacroſ.Eccleſ l.1.* vbi
Bart *ff.de teſtamentis, l.cum proponebatur,*& ibi Gloſſ.
de legat.2. Grat. *conſ.31 num.14.lib.2.* Rot. coram
Seraph *deciſ.409.num.9.*

Neque contrarium apparet ex depoſitionibus
teſtium datis in ſummario Franciſci Cruccij & alio-
rum litis conſort.*num.1.* ex quibus probari præten-
ditur , quod Teſtator dictum P. Paulum inſtituerit
ad ſuggeſtiuam interrogationem Notarij , & poſt-
quam iam ore proprio nominauerat in eius hære-
des vniuerſales Corneliam , Flaminium , Marcum
7 Antonium , Cæſareum , Franciſcum & Ioſephum,
hincque inferri poſſit vel ad nullitatem ſubſequen-
tis Inſtitutionis dicti Petri Pauli, vti factæ ad ſug-
geſtiuam & fraudulentam Interrogationem, ex ad-
ductis per Clar. *in §. teſtamentum queſt.37.num.1 in
princip & num.6,* vel ſaltem ad cumulatiuam voca-
tionem omnium Inſtitutorum , qui vti re coniuncti
faciunt ſibi partes per concurſum , ex notatis per
Cin. *in l.vnica, § his ita definitis ſub num.4. poſt me-
dium,C de caducis tollen.* Anton.Gomez *in tom.1.var.
c.10.num.24. verſ. coniuncti re.*

8 Quoniam præterquam quod teſtes prædicti vti
examinati in iudicio Criminali , & non repetiti in
Ciuili nihil probant, ſecundùm Bald.*in l 2.num.27.*
Alex.*num.16. C de edendo*, Felin. *in cap. cauſam quæ
il 1 num.4.de teſtibus*, Rot. *deciſ.250. num.1.part.5.
diuerſ.*

Nec ſubſiſtit in facto , quod ab eodem P. Paulo
fuit declaratum , eos velle habere pro ritè & rectè
9 examinatis , cùm prædicta declaratio fuit producta
à Muſio Patre , vt patet ex aduotatione facta in
margine Broliardi dicto ſummario P. Pauli *num.8.*
& ſic vti emanata à non habente ſpeciale manda-
tum non nocet, *l.1.C.quibus res Iudic. non noc.l.3. §.
ſed etſi forte ff.Iudic. ſolu.* Bald *in l.1.num.5.ad fin.C.
de procurat.* non obſtante quod Pater de iure poſſit 10
ea omnia facere pro filio quæ ſpeciale mandatum
requirunt, ex *l.Patri pro filio in princ.ff.de minor.* Iaſ.
in l.qui Iuraſſe, §. ſi pater num.6. ff. de Iur. Iur. quia
hoc procederet,vel quando pater agit pro ſuo pro-
prio intereſſe , vel quando fuit poſtea ratificatum
per filium id quod Pater geſſerat,vt bene per Felin.
*in c.nouelli, §. ſunt & alij num.16. poſt princip. verſ.
& pro iſtis de reſcript.* vbi Adden.*ſub littera B.*& in
ſpecie Bart. *in dict l.Patri pro filio in 1.not.& per tot.*
Abb.*in cap.cum olim.de offic.delegat.* quorum neutrum
applicatur in præſenti, & multò minus dum ex ap-
probatione d. examinis reſultare poterat iniuria fi-
lij, *l.Papinianus 8.* vbi Gloſſ.*ff de inoffic.teſtam.*& no-
tat.per Gloſſ.*in dict. l.Patri pro filio verb. noluit, ff. de
minor.* In omnem caſum dd.teſtibus etiam admiſſis,
adhuc ex eorum dictis ,nec ſuggeſtiua , & fraudu-
lenta inſtitutio P. Pauli probatur , nec cumulatiua
omnium vocatio colligi poteſt.

Non quidem probatur fraudulenta inſtitutio P.
Pauli , quia iidem teſtes non deponunt de aliqua
fraude, ſeu doloſa ſuggeſtione facta à perſona ſuſ-
pecta , ſed tantummodò quod teſtator d.P.Paulum
inſtituit hæredem vniuerſalem ad interrogationem 11
Notarij, quo caſu teſtamentum non inualidatur,vt
declarat idem Clar. *in dict. §. teſtamentum, queſt.37.
num.2.verſ.contrariam*, per Gloſſ. communiter rece-
ptam, *in l.Iubemus, C.de teſtamentis*, ibique ſcriben-
tes omnes , & in ſpecie Fulgoſ. qui dicit quod ita
communiter tenetur, Alex.*num 9.* Corn.*conſ.261.
in litt. B lib.4.*Crauett.*conſ.117.n.1.*Afflict.*deciſ.143.
num 3.*

Quinimo quæcunque ſuſpicio doloſæ ſuggeſtio-
nis in præſenti diluitur ex eo quod vniuerſalis in-
ſtitutio ad fauorem d. P.Pauli , nedum probatur ex
teſtamento ſolemni, ac ſeptem teſtibus teſtamenta-
riis, vt *in ſuo ſummario 3.* ſed vlterius ex depoſitio-
nibus Vicarij, & Virginij Zacconij , qui deponunt
de contentis in d.teſtamento,& ſignanter quod in-
ſtitutio vniuerſalis ſolius d. P. Pauli fuit dictata ore
proprio , per Teſtatorem coram eiſdem ſeptem te-
ſtibus ante publicationem teſtamenti, *d ſum num.4.*
Ex quibus conuincitur voluntatem Teſtatoris fuiſ-
ſe,quod ſolus P.Paulus eſſet eius vniuerſalis hæres;
nam teſtamentum per Notarium ſcriptum , & non 12
publicatum, licèt non poſſit dici perfectum probat
tamen voluntatem Teſtatoris,ex relat.per Menoch.
*de præſumpt lib.4. præſumpt.5. num.7. verſ.non defue-
runt*, & ſufficit ad multa, ſecundum doctr.Bart *in l.
fideicommiſſa, §.quoties* , & in præſenti ob ſuperue-
nientiam ſolemnitatis publicationis cum omnibus
aliis requiſitis, facit probationem probatam,& rem
manifeſtam,& ſufficiẽs redditur ad euitandam quá-
cunque fraudis ſuſpicionem ; quia voluntas Teſta- 13
toris probatur ex his , quæ dixit ante conditum te-
ſtamentum, Bart.*in l.1.ff de vulgar.& pupillar.* Bald.
in l.precibus col.3.de impuber. Alex.*conſ.169. num 4.
vol.5.* & Teſtator præſumitur inſtitutionem feciſſe 14
deliberatè quando id dixit ante teſtamentum;vt in
punct.Surd.*in conſ.414.num 65.*

Qua expreſſa Teſtatoris voluntate ſtante,quam-
vis Notarius Teſtatorem poſtea interrogauerit an
vellet d.P.Paulum inſtituere hæredem vniuerſalem,
hæc interrogatio non poteſt dici facta per doloſam
ſuggeſtionem, quia fraus,& dolus non committun- 15
tur

tur ſine cauſa, Corn. *conſ.* 212. *num.* 6. *verſ. & dolus*
lib. 4. accedente præſertim interuentu Vicarij in
16 confectione & ſtipulatiooe teſtamenti, qoi omnem
frandis & doloſæ ſuggeſtionis ſuſpicionem exclu-
dit, ex *l. fin. in princ. ff. de eo quod met. cauſ.* Crauett.
conſ. 114. *num.* 2. & in terminis teſtamenti ex Bald.
in l. 1 *num* 8. *in fin C ſi quis aliquem teſtari prohib.* fir-
mat Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 128. *num.* 7.
Bart. *in l. fin. num.* 4. *ad fin eodem tit.* maximè cùm præ-
dicta interrogatio fuerit facta præcedēte iuſſu eiuſ-
dem Vicarij; qui audiens Teſtatorem confundere
hæredes particulares cum vniuerſali, præcepit No-
tario, vt Teſtatorem melius interrogaret, vt ſuam
expreſſam voluntatem declararet, circa vniuerſalis
hæredis inſtitutionem, *ſummario P. Pauli num.* 4 qoi
17 autem iuſſu Iudicis aliquid facit, non videtur dolo
malo facere, quia parere neceſſe habet, vt eſt text.
expreſſus *in l non videtur* 12. §. *fin ff de regul. Iur.* vbi
Gloſſ. & Reuerard. *in cap. quod quis mandato de reg.*
Iur. in 6. *l. quamquam l. quod Principis. ff. de aqu pluu.*
18 *arcen.* & quod teſtamentum valeat ad interrogatio-
nem Notarij exprimentis nomen hæredis etiamſi
Teſtator illud confirmaoerit ſolùm reſpondendo
per verbum affirmatiuum *ſic*, dixit Rota *in deciſ.*
638. *num.* 1. & *per tot. part.* 1. *d. verſ.* & in ſpecie *ſub*
num 4. admittitur perſona Notarij pro non ſuſpecta,
& in puncto quando ſcilicet Teſtator prius expo-
ſuerat ſuam voluntatem Notario, & poſtea interro-
gatus in conformitatem præcedentis expreſſionis
reſpondeat per verbum affirmatiuum *ſic*, quod va-
leat talis inſtitutio probat bonus text. *in l. Pamphilo*
39 § *propoſitum*, verſ. *etiam ipſo Teſtatore interrogato,*
ff de legat. 3. *l. hac conſultiſſima* S. §. *At cùm humana*
fragilitas, C. qui teſtam facer poſſ Gloſſ. communiter
recepta *in dict l. Iubemus verb. quemadmodum, C de*
teſtam. benè Roman *conſ.* 306. *num.* 6. *ego verò*, Bellon,
conſ. 74. *num* 14. cum aliis relat. per Clar. *in d.* §. *teſta-*
mentum quæſt. 37. *n.* 7. ac in terminis conſuluit Surd.
dict. conſ. 414. *num* 54.

Nec etiam ex dd. depoſitionibus teſtium Crucij
& litis conſortum colligi poteſt eorum omnium
cumulatiua vocatio inſimul cum P. Paulo, ex eo
quod deponant in actu ſtipulationis Teſtatorem à
Notario interrogatum fuiſſe, quemnam vellet hæ-
redem vniuerſalem inſtituere, & ipſum reſpondiſſe
ibi: *Cornelia, Flaminio, Marco Antonio, Ceſareo, Fran-*
ceſco, & Gioſeppe: Quia licet in teſtamento nuncu-
patiuo poſſit inſtitutio probari per teſtes, quamvis
Notarius inſtitutionem huiuſmodi ſcribere omiſe-
19 rit, cùm error Notarij partibus nocere haud debeat,
iuxta text. *in l. errore, C. de teſtamentis*, vbi Caſtr.
num. 3. Alex. *num.* 4 Buratt *deciſ.* 897. *num.* 1.

Attamen vltra qood ex præfatis teſtibus exceptis
quatuor, nempè Vincentio, Virginio, P. Paulo &
Sicinio, reliqui ſcilicet, Io. Dominicus, Ludouicus,
20 & Nicolaus depoount per verba *mi pare potrebbe*
eſſer, & ſimilia, ſommario Crucij & aliorum *num.* 1.
quæ tanquam dubia non releuant, *l. non hoc, C. vnde*
legi cap. in præſentia, §. *præterea*, & ibi late Gloſſ. *in*
verb. dubium de probat. & Notarius, etſi computari
poſſit, vt tradit Ruin. *conſ.* 1. *num.* 24. *lib.* 2. deponit
de auditu à Vicario, & quod Teſtator prædictus
nominauit ſimpliciter, non autem tanquam hære-
21 des vniuerſales, & ideo tamquam deponens de au-
ditu nihil probat, *l. teſtium C. de teſtibus c. tam in*
eodem tit cap. teſtes. 3 *quæſt.* 9. Gregor. XV. *deciſ.* 572.
22 *num.* 1. tanquam verò deponens de nomioatione
prædictorum facta ſimpliciter non concludit de in-
ſtitutione vnioerſali: quia licet dicta nominatio ſe-
cuta fuerit ad interrogationem de hærede vniuer-
ſali, nihilominus ad illam referri non poteſt, quia
ex antecedentibus & ſequentibus dictam nomina-
tionem conſtat, teſtatorem voluiſſe præfatos no-
minatos inſtituere ſolum hæredes particulares, quo
caſu neceſſe non eſt vt reſponſio congruat interro-
gationi, Bart *in l ſi defenſor*, §. *qui interrogatus ff. de*
interrog actionib. & d. Vicarius quamvis & ipſe quo-
qoe admittat veram fuiſſe d. reſponſionem teſtato-
ris nominando Corneliam, Flaminium, & alios, de-
clarat tamen quod Teſtator confundebat hæredes
particulares, & hæredem vniuerſalem, & ita non
poteſt dici conteſtis cum aliis quatuor, præcipuè
cùm agatur de reprobando Inſtrumento teſtamenti, 23
quo caſu teſtes debent neceſſariò, & concludenter
deponere contrarium eius, quod eſt ſcriptum in te-
ſtamento, aliter teſtamentum ipſum debet iuuari &
tolerari, Bald. *in gloſ. l iuris gentium*, § *quod ferè*, *in*
verb. contrarium probetur, ff. de pact. Iaſ. loquens de
teſtibus reprobantibus Inſtrumentum teſtamenti, *in*
conſ. 13. *num.* 12. Alex. *conſ.* 33 *num.* 15 *lib.* 3 quam do-
ctrinam ſecuta fuit Rota *in dict Regien. hæreditatis*
ſub die 24. *Aprilis* 1617. *coram Illuſtriſſ D meo De-*
cano, & ſic ex quo non agitur de interpretanda te-
ſtatoris voluntate, ſed de inducenda noua & con- 24
traria diſpoſitione ab illa quæ fuit ſcripta, & ex-
preſſa in teſtamento, non ſufficiunt quatuor, ſed
ſeptem teſtes requiruntur, iuxta diſpoſitionem *text.*
in d. l. hæredes palam, §. *ſi quis, ff de teſtam* vbi Gloſſ.
bene diſtinguit inter declarationem voluntatis in- 25
ductam, & nouam dipoſitionem inducendam, vt in
primo caſu duo teſtes ſufficiant, in ſecundo verò
eadem ſolemnitas requiratur, quæ in teſtamento ad-
hibetur, Gratian. *diſcept forenſ c.* 650 *num.* 14. & 15.
Honded. *conſ.* 51. *num* 76 *lib.* 2. & in indiuiduo Dec.
conſ. 105 *n.* 3. *lib.* 1. vbi euidenti ratione oſtenditur,
quod ad probandum ſubſtantialem errorem teſta- 26
menti, nec etiam ſufficiant quinqoe teſtes, licet ſuf-
ficerent ad probandum ipſum teſtamentum, quia
ex eo quod teſtamentum probari petit per quinque
teſtes, non benè arguitur, qood error ſubſtantialis
cum ipſius teſtamenti etiam quinque teſtibus pro-
bari poſſit, Dec *ibidem num.* 4.

In omnem euentum viſa fuit ceſſare omnis dif-
ficultas, ex eo quod ponderando totam facti ſeriem,
apparet enixã voluntatẽ Teſtatoris tam ante qoàm
poſt ſtipulationem teſtamenti fuiſſe, velle inſtituere
ſuum vniuerſalem hæredem d. P. Paulum, & non
alios; & ſic dicendum eſt d. reſponſionem factam
ad interrogationem Notarij, in qua nominauit Cor-
neliam, Flaminium, & alios, potius fuiſſe confuſio-
nem hæredum particularium quam ipſam vniuerſa-
lem inſtitutionẽ, vt agnouit Vicarius, qoi propterea
mandauit Notario, vt iterum Teſtatorem interroga-
ret, qui poſt reiteratas interrogationes apertè dixit
ſe nominare in hæredẽ ſuum vniuerſalem d. P Pau-
lum, provt deponont idẽ Vicarius *d. ſum. P. Pauli n.* 4.
ibi: *Il Teſtatore connominare coloro ſi intricaua & con-*
trariaua à quello, che haueua fatto ſcriuere; & ibi, *che lo*
faceſſe ſpecificare meglio & l'interrogaſſe di nuouo, ſi
come il Notaro fece, che gli lo diſſe piu volte, che di-
chiaraſſe, chi faceua ſuo herede vniuerſale, & il Teſta-
tore riſpoſe Pietro Paolo de Angelis; & Notarius ibi-
dem: *Io non inteſi quello che mi riſpoſe il Teſtatore alla*
prima interrogatione, che lui ſe fermò, doppo il Vicario
mi diſſe coſtui repiloga gli heredi particolari, e mi diſſe,
che replicaſſe, che ſpecificaſſe l'Erede vniuerſale & fi-
nalmente, il Teſtatore riſpoſe che lui inſtituiua herede
vniuerſale Pietro Paolo de Angelis figliolo di Cornelia
ſua ſorella.

Reliquerat enim Teſtator Iure inſtitutionis par-

ticularis Flaminio ſextam partem b norum emphyteuticorum S.Petri de Vrbe,& reliquum Corneliæ, vt in teſtamento integre dato *in ſummario d.P.Pauli in dict. 12 deciſ. ſub num. 1* ibi ; *inſtituit ſuam hæredem D.Corneliam*, videlicet *in quinque ex ſex partibus* ; in ſexta verò parte bonorum prædictorum inſtituit , & ore proprio nominauit d.Flaminium Raulinum , & Marco Antonio reliquit prædium cum vinea , domo , ſylua , & aliis membris pro æquali portione cum dicto Flaminio fratre , & Franciſco, Cæſareo , & Ioſepho fratribus de Cruciis reliquit ducatos centum pro quol bet ibi ; *Inſtituit , & ore proprio nominauit ſuos hæredes Reuerendum Dominum Cæſareum, D.Ioſephum , & D. Franciſcum de Crucis* , &c. *in ducatos 400. de Carolenus*, vnde nil mirum ſi poſtea in actu ſtipulationis morbi etiam grauitate grauatus , ad interrogationem Notarij pro habenda inſtitutione hæredis vniuerſalis prima vice confuderit prædictam inſtitutionem particularem cum vniuerſali , quam poſtea melius interrogatus ſpecificè expreſſit ad fauorem ſolius P. Pauli de Angelis, ſicut & ante ſtipulatio-
27 nem nominauerat , & certum eſt , quod teſtamentum perfectionem recepit ab vltimo actu concluſiuo, vt per Bald & Imol. *in l.ſi is qui, ff.de teſtam.* Socin.Sen *conſ.92.num 3.lib.3.*Rot.*deciſ.173.num.6. part. 2. diuerſ* cum aliis allegat. *in ſecunda deciſione cauſæ §.nec releuat.*

Quod autem tam ante quàm poſt ſtipulationem teſtamenti Teſtator nominaſſet ſuum hæredem vniuerſalem d.P.Paulum, probant dd. teſtes teſtamentarij dati integrè *in dicto ſumm. P. Pauli num.3.* & præcipuè Virginius Zaccarius ibi ; *Il Teſtatore nominò dui volte P.Paolo de Angeli in quel teſtamento, vna volta mentre ſi ſcriueua , & vn' altra volta nelle atto della ſtipulatione,* & Ludouicus Theobaldus ibi; *Il Teſtatore fece , & nominò ſuo herede il P. Paolo quando lo interrogaua , & dimandò il Notaro , eli fu dimandato , mentre ſe ſcriueua , & poi gli lo dimandò doppò che fu ſcritto , dicendoli , chi fate voſtro herede, & lui riſpoſe P. Paolo de Angelis con patto , che ſi chiami di caſa Zacconi.* Cum quibus concordant cæteri teſtes , nempe Nicolaus Tontus , Dominicus Paulatius , P. Paulus Martius , Tholomeus Bonadeus , & Sicinius Sebaſtianus , qui quidem teſtes
28 affirmantes inſtitutum fuiſſe hæredem vniuerſalem P.Paulum tam in dictatione, quàm in publicatione teſtamenti, debent attendi , & in aliorum concurſu præferendi , vt conuenientes cum natura negocij, id eſt cum contentis in Inſtrumento teſtamenti, *l.3.§.einſdem, ff.de teſtibus* , Gloſſ. *in l.hoc carmen, §. in verb. in pari eodem tit.* pro cuius validitate in dubio iudicandum eſt , Alex. *conſ.43. num 19. & d. conſ.33.num.12.* Barbat.*conſ.6.col.2.vol.1.* cum aliis relatis per Surd. *in d. conſ.414. num.101.& 102.* &
29 præſumptio ſtat pro perfectione teſtamenti, & pro Notario, qui nihil aliud ſcripſerit, quàm quod Teſtator mandauerit, vt inquit Bald. *in l.errore 7. n.2. in princip.verſ nam pro Tabellione*, Dec. *conſ.105.n.4. verſ non eſt veriſimile lib.1.*

Ac proinde reducendo ad concordiam omnes
30 d. teſtes cum teſtamento, provt concordandi ſunt omni modo, quo fieri poteſt, Greg.XV. *deciſ.344. num.14.*& Adden.ad eundem *deciſ.130. num.9.* dicendum eſt , quod nominatio facta à Teſtatore de Flaminio, Marco-Antonio, Franciſco & aliis intelligatur de inſtitutionibus particularibus, & inſtitutio P Pauli fuerit vniuerſalis , vt ponderatum fuit *in ſecunda deciſione cauſæ, d. §. nec releuat.in fin.* aliàs enim ſicut Teſtator ſolum P. Paulum nominauit ore proprio in hæredem vniuerſalem in dictatione teſtamenti, ac in vltimo actu concluſiuo ſtipulationis, ita etiam ſi voluiſſet Flaminium , Franciſcum, & alios pariter vniuerſaliter cumulatiuè inſtituere cum eodem P.Paulo, eos quoque in ipſo teſtamento ante publicationem deſcribere curaſſet,cùm voluntas Teſtatoris declaretur ex his quæ dixit ante conditum teſtamentum vt ſupra fuit firmatum , & conſuluit Ruin. *in conſ.192. num.5. & 9. vol.2.* vbi dicit ad fauorem teſtamenti voluntatem Teſtatoris, 31
qui inſtituerat ſororem hæredem colligi ex eo, quod ante teſtamentum dixerat velle ſororem inſtituere, ſequitur Socin.Iun *conſ.32.n.11.vol.4.* Alciat. *conſ.570.n.1.*

Nec releuat quod ſecundæ interrogationi factæ 32
per Notarium circa inſtitutionem hæredis vniuerſalis, nihil Teſtator reſponderit , ex qua taciturnitate cenſeatur ipſum permanſiſſe in eadem voluntate nominandi Corneliam, Flaminiam & alios ; & ideo licèt poſtea interrogatus nominauerit d P.Paulum,non per hoc intelligatur reuocata prima inſtitutio Corneliæ , ex tradit. per Caſtr *in conſ. 155. num.2. poſt med. verſ. ſed hic interuenit lib.1.* Socin. Iun.*conſ. 44.num.9. & 52.lib.2.* Rot *in Romana teſtamenti coram Sacrato impreſſ. apud Marcheſ.part.1. fol.146. ante med. verſ. in propoſito autem.*

Quia obiectum forſan procederet , ſi non conſtaret de antecedenti , & continuata voluntate Teſtatoris, qui ſolùm dictum P.Paulum inſtituere voluit , provt euidenter conſtat ex ſuperius ponderatis , & propterea illa taciturnitas non poteſt dici quod prouenerit ex eo , quod Teſtator vellet reuocare inſtitutionem vniuerſalem iam factam ad fauorem Corneliæ , & aliorum , quam nunquam fecit, ſed potius proueniſſe dicendum eſt ex grauitate morbi, quo Teſtator torquebatur,vt probant ijdem teſtes dati *in dicto ſummario P. Pauli num.3.* & præſertim Nicolaus Tontus in ordine primus ibi : *Signorſi , che nell' atto della ſtipulatione quando ſi arriuò al particolare dell' Erede vniuerſale , & il Teſtatore all' hora ſi fermò , & ſtette vn poco ſuſpeſo vn' Aue Maria, & poi diſſe che dite Miſer Paolo* (hic eſt Notarius) *il quale li replicò , iudico ſe chi fate Erede vniuerſale di tutti gli altri beni, & lui riſpoſe P. Paolo mio nepote* ; & ſequitur Ludouicus Theobaldus ſecundus teſtis ibi : *Signorſi , che riſpoſe il Teſtatore ſe bene lento , & affannato nel modo che haueua riſpoſto prima, affannato, e lento per la grauezza del male , & il Notaro l'interregò chi faceua herede , & lui riſpoſe P.Paolo de Angelis* ; & Tolomeus Bonadeus tertius teſtis dicit ; *e poi il Notaro gli adimandò chi laſciaua ſuo herede generale , & il detto Signor Gio: Batta riſpoſe ſe bene affannatamente, io laſcio il tale nominandoli vno de Angelis*, & idem dicunt in ſubſtantia reliqui.

Quibus ſtantibus Domini ex aduerſo allegati retorquentur , & faciunt pro P. Paulo : nam Caſtr. *in dict.conſ.155.in verſ. enim* Bald. dicit valere interrogationem, quæ fit à Notario adhibito per Teſtatorem ad ſcribendum ſuam voluntatem , ſi præceſſit ſcriptura facta per manum Ipſius Notarij eandem voluntatem continens ; & *in verſ.tunc ergo,* ait ſatis etiam eſſe, quod Teſtator ad interrogationem Notarij reſpondeat per verbum , *ſic* , quando conſtat Teſtatorem priuſquam interrogetur ita diſponere voluiſſe;*in verſ.*autem, *ſed hic interuenit*, loquitur de Interrogatione facta per Notariũ vocatum à propinquis,corã quo Teſtator nolebat loqui,nõ ex defectu

impo

Google

impotentiæ,ſeu cauſa morbi,ſed ex defectu volunta-
tis,qui non eſt caſus noſter.Socin.Iun.*in d.conſ.*144.
*n.*9.*lib.*2.tractat obiectum ratione dubitandi, at *in n.*
33 51.*in fin.*tenet, taciturnitatem Teſtatoris non refra-
gari quãdo prouenit ex impatientia reſpõdendi pro-
pter infirmitatem, vel aliud accidens, qui eſt pro-
priè caſus noſter; imò ſumus in faciliotibus termi-
nis quia teſtator in noſtro caſu loquutus fuit,&loqui
voluit. Et demum deciſio Romana teſtamenti apud
Marcheſ.*part.*1.*fol.*146. *num.* 6. loquitur de teſtatore
qui iam diuerterat ad nominationem executorum,nec
poſtea verbum aliquod protulit: in caſu verò propo-
ſito teſtator poſt d.nominationem Corneliæ & alio-
rum,immediatè inſtituit expreſsè hęredem ſuum vni-
uerſalem d.P.Paulum, & ideo patet ex aduerſo addu-
cta non applicari.

Præterea ex abundanti in præſenti duæ inter alias
concurrunt vrgentes coniecturæ ſupradictam veri-
tatem ſuadentes Prima eſt, quod Petrus Paulus fuit
hæres inſtitutus cum onere aſſumendi cognomen, &
arma teſtatoris, quod onus Flaminio, Marco Anto-
nio, & aliis nullibi legitur iniunctum, quapropter
veriſimile non eſt teſtatorem voluiſſe eos inſtituere
34 æqualiter cum Petro Paulo, cùm onus aſſumendi co-
gnomen, & arma teſtatoris iniungatur hæredi pro
conſeruandis in eo teſtatoris familia, & agnatione,
Ripa *in l.Centurio num.*164.*de vulgar.* & præcipuè in
Italia, vt tradit Molin *de Hiſpan. primogen. lib.*2.*cap.*
14.*num* 4. *&* 5. & ſignanter *num.* 8. vbi Adden. &
ſequitur Perez de Lara *in tract. de vit. homin. cap.*
13. *numer.* 31. *cum ſequentibus*, Caſtill. *tom.* 5. *con-
trou. cap.*136.*num.*35.*&* 160. Peregr.*conſ.*5. *numer.*5.
vol. 5. Decian. *conſ.* 31. *num.* 93. *vol.* 1. Theſaur.
deciſ. 270.*numer.* 10. Rot.*deciſ.* 319.*num.*4 *part.*1.*re-
cent.*

Penes quem igitur Teſtator voluit familiam, &
agnationẽ ſuam conſeruare, cenſetur quoque ſuas fa-
cultates, aut ſaltem maiorem partem illarum perma-
35 nere voluiſſe; quia familiæ & agnationis ſplendor
ſine bonis & diuitiis conſeruari facilè haud poteſt,
Bald.*inter conſ*[illegible]*ng.conſ.*68.*num.*4.Alex.*conſ.*56.*n.*8.
Roman.*conſ.*411.*in fin.*Bet.*conſ.*121.*n.*60.*&* 61.*lib* 2.
verſ. quia per diuitias,& *conſ.*134.*num.*2.*lib.*6. Cuius
rei rationem poſt Barbat tradit in puncto Cellugo,
*in conſil.*20.*num.*40.*verſ.eſt ergo æquum*, inquiens eſſe
36 de iure naturali, vt vbi collocentur incommoda,ſci-
licet onus aſſumendi cognomen, & arma pro con-
ſeruatione domus & familiæ, ex *l. lex quæ tutores
Cod.de admin.tutor.* collocentur etiam commoda, &
vtilitates prouenientes ex ipſa familia: ideoque
hæreditas apud illum eſſe debet,cui onus prædictum
37 impoſitum fuit, cùm præſumatur teſtatorem inter
alios illum prædilexiſſe, atque maiori portione di-
gnum exiſtimaſſe, dum eius nomine, aut cogno-
mine appellari iuſſerat, *text. in l. cum filius*, §.*Pater
de legat.*2.ibi: *Sempronio nepoti meo plus tribuas in ho-
norem nominis mei*,*l.vxorem ff de manum. teſtam. l.fi-
lia ſuæ* §.*Titia*,*ff.de condit.*& *demonſtr.* Bald. *in dict.
conſ.*68.*numer.*3. Molin. *de Hiſpan. d.lib.*2.*numer.*3.
5 *&* 6.*&* *num.*26.vbi Addent. plures cumulat, The-
ſaur. *dict. deciſ.* 270. *numer* 33. Caſtill. *tom.* 5.
*controu. cap.*136.*numer.*74.Fuſar.*de ſubſtit. quæſt.*465.
in fin.

Secunda coniectura deſumitur ex eo quod Flami-
38 nius, Marcus Antonius,& cæteri fuerant inſtituti in
eodẽ teſtamento in rebus particularibus cum expreſ-
ſa prohibitione, ne de bonis ac hæreditate ipſius
teſtatoris plus quouis iure, aut titulo petere poſſent,
vt *in dicto teſtam. dato ſub die* 2. *deciſ. ſumm. numer.*1.
quæ quidem prohibitio inutilis, & ſuperuacanea

---

foret,ſi prædicti hæredes poſſint cõcurrere cum vni-
uerſali hærede, ſibique contrarius fuiſſet teſtator;
quia ex plus petere, & plus non petere contrarie-
tas manifeſta inducitur: vnde fatendum eſt, teſta-
torem voluiſſe d. Petrum Paulum dumtaxat eſſe
vniuerſalem hæredem, Bart. *in leg. quoties* §. *ſi duo
numer.*1.*ff de hæred inſtit.* Ruin. *conſ* 90. *numer.* 11.
lib. 2. Surd. *conſ.* 230. *numer.* 27. *& ſeq. & conſ.*
279. *numer.* 14. Mantic. *de coniect. vltim. volunt.
lib.*3. *tit.*5. *numer* 9. Rot. *deciſ.* 635.*numer.*4. *part.*1.
recent.

Nec dicatur quod prædicta prohibitio ſolùm im- 39
portet, ne plus petere poſſint iure prælegati, ſecus
verò iure inſtitutionis, quo caſu cenſetur ſeparata
ab ipſa hæreditate, *l.Titia* 35. §.1. *de legat.* 2. Odd.
*conſ.*3.*numer.*12.Rot *deciſ.*274 *numer.*1. *part.*3. *recent.*
quia huic interpretationi expreſſe repugnat genera-
litas clauſulæ *quouis Iure*, quæ præter ius legitimæ 40
aſcendentibus,aut deſcendẽtibus debitæ,qui non eſt
caſus noſter, omne aliud Ius, ac titulum etiam vni-
uerſalis inſtitutionis comprehendit,Bald. *in l ſi quan-
do* §.*ſi generaliter num.*1. Iaſ.*num.* 4 *Cod de inoffic te-
ſtam* Alex. *conſ.*81. *num.*1.*in fin.lib.*4.& facit Rota *in
deciſ.*368.*num.*8.*verſ tertiò ſuadetur part.*1.*diuerſ.* & id 41
ſine difficultate tranſit,dum adeſt in teſtamento pro-
vt hic inſtitutio vniuerſalis ad fauorem alterius,
Rot.*dict.deciſ.*635.*num.*5.*in fin verſ.hæc tamen part.*1.
recent. ſiquidem ſi admitteretur inſtitutio cumulati-
ua, teſtator contraria diſpoſuiſſet, & magis hono-
raſſet Flaminium, & alios, quàm d. P. Paulum vni-
uerſalem hæredem grauatum onere aſſumendi arma,
& cognomen teſtatoris, quod eſt contra regulam,
quem non honoro grauare non debeo,& contra tradit.per
Vgon *ſupra in d.conſ.*20.

Ex quibus cùm conſtet in caſu propoſito teſtato-
rem ad fauorem d. Corneliæ, Franciſci & alio-
rum, nullam aliam inſtitutionem feciſſe, quàm par- 42
ticularem in legatis eiſdem relictis, cum prohibitio-
ne ne plus de ipſius teſtatoris bonis petere poſſint,
non poſſunt dici omnes cumulatiuè vocati cum d.
P. Paulo hærede vniuerſali, & quod vti re coniun-
cti faciant ſibi partes per concurſum, iuxta not per
Cin *in dict. l.vnic.*§ *hic itaque n.*5.*Cod de caduc. tollen.*
cum aliis adductis *in* §. *neque contrarium,in fine.*

Etenim licet verum ſit quod inter re coniunctos
detur ius accreſcendi,ex diſpoſitione iuris & ex con- 43
iecturata mente teſtatoris, Donell.*lib.*7.*coment.c.*13.
vel quia non decedat pro parte teſtatus vel pro par-
te inteſtatus, vt tenet Bart.cum antiquorum ſchola
in l.re coniuncti ff. de legat. 3. ex mente Iuris conſulti
in l.Ius noſtrum ff.de regulis Iur. Matreac. *lib.*2. *de via
Iur.cap.*20.*num.*12.Trentacinq. *de ſubſtit. part.*1.*cap.*
15.*num.*2. vel ne defunctus pro parte repræſentetur,
& pro parte non; quia vt naturaliter non poteſt ho-
mo eſſe viuus pro parte, & ita nec haberi per fictio-
nem, cùm fictiones naturam imitentur, cuius ſub- 44
tilis rationis inuentor non fuit Anton. Fab. vt ipſe
gloriatur *in tract. de error.pragmat. decad.*49. *error.* 1.
Duarenus, qui ante d.Fabr.eam clarè expoſuit, *in lib.*
1.*de iure accreſc.c.*2. & eam ſequuntur cum recentio-
rum ſchola Anton.Gomez *dict.cap.*10.*num.*27.§. *vn-
de dico*, Vaſquez *de ſucceſſ. lib.*3. *in præfat. numer.* 1.
Donell.*dict.lib.*7.*coment.cap.*12.vbi Oſuald.*litera B.* &
C.congerit plurimos.

Nihilominus hoc non procedit, quando ex ex-
preſſa voluntate teſtatoris contrarium apparet, præ- 45
cipuè concurrente prohibitione ne hæredes parti-
culares plus petere poſſint,*dict.leg.quoties* vbi Bart.§.
ſi duo ff. de hæred.inſtit.& aduertit etiam ipſe Anton.
Gom.*in d c.*10.*n.*10, dum enim verba teſtatoris ſunt 46

clara non eſt admittenda voluntatis quæſtio, *l. ille aut ille §. fin. ff. de legat. 3.* maximè ceſſantibus nuper allegatis pro introducendo iure accreſcendi, prout ceſſant in præſenti; nam Teſtator inſtituendo hæredem vniuerſalem d. P. Paulum, & in rebus particularibus alios, nec decidit pro parte teſtatus, & pro parte non, nec eius perſona pro parte repræſentatur, & pro parte non, & ita ceſſat ius accreſcendi, ex tradit. per Anton. Gom. Fab. Duaren. Donell. & alios nuper allegat.

Nec refert quod Marcus Antonius, Flaminius & alij ſunt coniuncti teſtatori in pari gradu cum d. P. Paulo: quia ex hoc non ſeqitur eos etiam
47 fuiſſe intimatos inſimul cum P. Paulo, cùm in teſtamentis ad ſuccedendum non attendatur paritas gradus, ſed verba clara teſtatoris, ac eius diſpoſitio, *l. in condit ff. de condit. & demonſtrat. § diſponat. in auth. de nuptiis*, Roland. *conſ. 76. num. 19. lib. 1.* Clar. *in § teſtamentum quæſt. 61. num. 1.* Seraph *deciſ. 1412. num. 1.* vnde cùm Teſtator proceſſerit per modum diſpoſitionis particularis ad fauorem Corneliæ, & aliorum, & per diſpoſitionem generalem titulo inſtitutionis vniuerſalis ad fauorem d. P. Pauli in tuta hæreditate, ceſſat ius accreſcendi ad fauorem Legatariorum. Et ratio eſt, quia legatarij rerum particularium dicuntur omni reali diſiunctione diſiun-
48 cti reſpectu hæredis vniuerſalis, & inter eos qui diuerſo ſucceſſionis genere vel diuerſo Iure ſuccedunt, non habet locum Ius accreſcendi, Bart. *in l. ex facto, 5. num. ff. de hæred. Inſtit.* Bellon. *de Iure accreſcen. cap. 7 quæſt. 1. num. 1.* & ex *l. ſi ſub conditione 16 ff quibus mod. uſufruct. amittat. l. ſed cum 6. ff. de bonorum poſſeſſ.* Vaſq. *lib. 3. de ſucceſ. progreſſ § 23. num. 85.* Anton. Gom *d. cap. 10. num. 16.* Sueu. *de iur. accreſc. lib. 2. cap. 1. & cap. 3.* Oſuald. ad Donellum *d. lib. 7. cap. 13. littera A.* & fuit dictum *in Ceſenaten. hæreditatis 19. Nouembris 1631. coram R. P. D. meo Pirouano*, & nouiſſimè *in Romana Domus 12. Nouembris coram me in §. quia contrarium.*

Ad id quod repetebatur de ſubtractione minutæ teſtamenti, iuxta cuius tenorem prætenditur teſtatorem teſtari voluiſſe, dixerunt Domini ſatis fuiſſe reſponſum in ſecunda deciſione cauſæ ſub die 15. Maij 1638. § *tum etiam*, vbi oſtenſum fuit, quod teſtator requiſiuit quidem minutam, ſed audito, quod erat deperdita, etiam ſine illa voluit ſuum conficere teſtamentum, prout confecit cum omnibus ſolemnitatibus à Iure, & ſtatuto Ciuitatis Tiburtinæ requiſitis, vt patet ex depoſitionibus teſtium teſtamentariorum *dicto ſummario P. Pauli num. 3.* ac ex lectura ipſius publici, & authentici teſtamenti, & ideo materia benè diſcuſſa, pro tertia vice ſtandum eſſe in deciſis cenſuerunt, vtraque parte informante.

Calciaten. Iuris Corrigendi.

Vener 27. Maij 1639.

ARGVMENTVM.

Declaratatia non eſt concedenda quando de euidenti contumacia partis non conſtat.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria iuxta receptum ſtylum Rotalem concedi ſolita in quibus caſibus procedit.*
2 *Verbalis paritio quando verſamur in incorporalibus ad euitandam declaratoriam ſola ſufficit.*
3 *Parati obedire patientiam præſtando ſatis parere videntur, nec dici poteſt eos eſſe in contumacia ſine qua declaratoria concedi nequit.*
4 *Ius proprium nemo ſpontè deſerere cogitur.*

DECISIO CXXIX.

POSTQVAM per tres ſententias Rotales conformes fuit declaratum, Epiſcopum Calciatēſem cognoſcere poſſe cauſas criminales Capitularium in quacunquè parte ſuæ Diœceſis vſque ad ſenten am excluſioè, ac Adiunctos teneri aſſiſtere in proceſſibus, Iudiciis, & cauſis criminalibus quæ fiunt, mouentur, & intentantur pro tempore contra prædictos Capitulares in domo eiuſdem Ordinarij, & eius conſueto Tribunali in qualibet parte ſuæ diœceſis, vbi prædictæ cauſæ Criminales agitabuntur vſque ad illorum condemnationem, ac eoſdem de Capitulo potuiſſe, & poſſe carcerari in carceribus eiuſdem Ordinarij, ibique retineri quouſque cauſæ criminales fuerint finitæ, vt *in eius ſummario num.* 1. fuerunt etiam relaxatæ executoriales, quibus in partibus contra dictos particulares intimatis, ac in actis reproductis, prætendenteque Epiſcopo non fuiſſe ab eiſdem Capitularibus præſtitam ſolitam obedientiam, diſputari obtinuit; An ſit danda declaratoria, & negatiuè fuit reſponſum.

Quia licet regulariter poſt intimationem execu- 1
torialium ac illarum reproductionem, ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis ad docendum ſe paruiſſe, non docto de paritione, concedi ſoleat declatoria iuxta receptum ſtilum, de quo Felin *in cap. ad probandum num 6 de re iudicat.* & *in cap. Rodulphus num. 41. de reſcript* Caſſad *deciſ. 6. num. 10. de cauſ. poſſ. & propriet.* Caual. *deciſ. 364. num. 1* Hoc tamen procedit quando ille contra quem executæ fuerunt executoriales, debet aliquid poſitiuè adimplere; ſecus autem, quando non tenetur ad aliquem actum poſitiuum adimplendum, ſed ſolùm ad præſtandam patientiam, iuxta magiſtralem diſtinctionem à Rota factam apud Mohed. *in deciſ. .. de ſent. & re iudic.* tunc
enim cùm verſemur in incorporalibus, ſola verba- 2
lis paritio ſufficit ad euitandam declaratoriam, Rot. *deciſ. 319. num. 1 part. 2.* & *deciſ. 649. num. 1. part. 4. recent.* & coram Seraph. *deciſ. 754. num. 1.* & coram Caual. *d. 364. num. 2. & 3.*

Vnde cùm dictæ ſententiæ, & executoriales intimatæ dictis Capitularibus, declarent d. Epiſcopum poſſe cognoſcere cauſas criminales eorumdem Capitularium, eóſque punire in qualibet parte ſuæ diœceſis, ijdem Capitulares pro earum paritione nihil poſitiuè facere tenentur, ſed ſolùm præſtare patientiam, vt aduen iente caſu delicti Epiſcopus cognoſcat, & propterea dum ipſi in actis Intimationis dictorum executorialium reſponderunt ſe eſſe paratos illi obedire, vt *in eorum ſumm. num* 1. patientiam præſtando ſatis parere videntur, Rota *deciſ.*
596. num. 2. part. 3. rec. & conſequenter dici nequit 3
eos eſſe in contumacia ſine qua non datur declaratoria, *cap. 1. in fine de lit. non conteſt.* Socin. *in cap. nulli num. 7. & ſeqq de ſent. excom.* Caſſad. *deciſ. 5. n. 7. de conſtit.*

Nec obſtat quod dicti Capitulares quando fuerunt ſibi intimatæ dictæ executoriales, multa appo-

fuerunt

fuerint excipiendo, & reſpondendo contra ſententias, & rem iudicatam, ex quibus apparere prætenditur acquieſcere noluiſſe, & adhuc contumaces eſſe: quia cùm in primis, & ante omnia dixerior velle executorialibus prædictis obedire, licèt poſtea in continenti ſibi reſeruauerint facultatem Iura ſua deducendi in petitorio, non ideo per hanc reſeruationem inferri poteſt ab inobedientia,
4 cùm nemo cogatur Ius proprium ſponte deſerere, vt declaratur *in dicta deciſ.9. de ſentent. & re Iudic.* apud Mohed. Anton. Auguſt. *in Epitom. eodem tit. num* 3. Seraph *dicta deciſ.*754. *num.*3. Rota *in dicta deciſ.*649.*num.*2.*in fin. part.*4. *recent.* & fuit dictum *in Gerunden. Iuriſdictionis* 24. *Aprilis* 1637. *coram R.P.D.meo Merlino.*

Ad id verò quod dicebatur circa non expreſſa in dictis executorialibus, ſuper quibus petebatur ſubſcribi particularia dubia, ad effectum reportandi declarationem Rotalem, fuit reſponſum quod cùm caſus euenerit poterit dubitari.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Romana hæreditatis de Serenis.

Lunæ 30. Maij 1639.

ARGVMENTVM.

De hæredibus vniuerſalibus in teſtamento pro æquali portione inſtitutis: An & quomodo bonorum diuiſio ſit facienda?

SVMMARIVM.

1 *Hæredibus per aditionem hæreditatis ius acquiritur, ita vt ex officio Iudicij poſſint petere diuiſionem à communione diſcedere volentes.*

2 *Communio enim ſoleat excitare diſcordias etiam inter fratres, nemo in ipſa communione permanere inuitus cogitur.*

3 *Diuiſio hæreditatis iuxta mentem Teſtatoris debet eſſe æqualis ſuam vnicuique portionem aſſignando.*

4 *In modo diuiſionis ratio commodi & oneris hæreditatis eſt habenda.*

5 *Perito legitimè electo & modum teſtamenti ſeruanti ſtandum eſt.*

6 *In bonis quæ commodam diuiſionem non recipiunt quomodo ſit procedendum.*

DECISIO CXXX.

IN teſtamento Alexandri de Serenis fuerunt vniuerſales hæredes inſtitutæ Margarita, Martia, & Flaminia pro æquali portione. Martia poſt obitum Teſtatoris pro conſequutione ſuæ portionis prouocauit cohæredes ad diuiſionem coram Eminentiſſimo D. Cardinali Vbaldo Iuniore tunc Rotæ Auditore, inſtititque pro electione peritorum, vt *in ſummario Margaritæ num.*2. Cæterum quia pro parte Margaritæ cohæredis & adminiſtratricis teſtamentariæ, opponebatur d. hæredem eſſe ære alieno inuolutum, vltra legata ab eodem Teſtatore relicta, & ipſam Margaritam partem d. æris alieni ſoluiſſe: ideo Rota mandauit, quod prius ſoluerentur debita, & legata, ac ratio adminiſtrationis redderetur, antequam petita diuiſio fieret.

Quibus omnibus adimpletis per Margaritam, ac reportata vlterius ſententia abſolutoria ſuper redditione rationis, præuiis duabus deciſionibus coram me emanatis ſub diebus 26. Iunij 1637. & 15. Ianuarij 1638 eaque in iudicatum tranſacta ob non interpoſitam appellationem, obtinuit etiam ipſa taxari expenſas, & pro illis mandatum, & modò proſequendo Iudicium diuiſionis, factaque in actis Iudiciali relatione per Peritum ſeruatis ſeruandis electum, dubitaui, an & quomodo ſit facienda diuiſio, & Domini diuiſionem eſſe faciendam reſponderunt iuxta modum inferius exprimendum.

Etenim per aditionem hæreditatis hæredibus Ius 1
acquiritur, & res hæreditariæ inter ipſos communicantur, ita vt poſſint petere diuiſionem ex officio Iudicij volentes diſcedere à communione per actionem familiæ herciſcundæ *l.*1.*l qui erat* 49. *in fin.ff. fam.herciſc.* Paz. *in prax.* 3.*tom.cap.*1. §.6. *per tot.* & tradit nouiſſimè Balboa *ad tit de prob. in cap.ex litteris* 3. *num.*44. *cum ſeqq.* Cùm igitur materia com-
munionis ſoleat excitare diſcordias etiam inter fra- 2
tres, nemo cogitur inuitus in ipſa communione permanere, *l. in hoc Iudicium* 14.§.*ſi conueniat, ff.de com. diuid. l.fin. C. eodem tit.l.cum pater* 77.§.*dulciſſimis, ff.de legat.*2.*l.*2.*C.quand.& quib.* 4. *part.deb.l ſi non ſorte*, §.*ſi centum, ff.de ſeruit.Vrban præd.* Guttier. *de Iuram.confirm part.*1.*cap.*58.*num.*2. Vaſqez.*de ſucceſſ.creat.lib.*1.§ 6.*num.*1. Palat.*in rubr.de donat. inter virum*, §.54. *num* 4. Rot. *deciſ.*241. *num.*32. & 33. *part.*5.*recent.* vltra quod in præſenti concurrit etiam mutuus partium conſenſus, vt *in dicto ſumm.num.*1. & 2. nec in contrarium adeſt præceptum Teſtatoris.

Modus autem diuiſionis erit, vnicuique ex tri- 3
bus hæredibus aſſignare ſuam portionem hæreditariam pro æquali, iuxta mentem Teſtatoris, per text. *in l.cui fundus, ff de condit.& demonſtr.* Gratian. *diſcept.*320.*num.*46. habita ratione commodi, & one- 4
ris eiuſdem hæreditatis, *l. item ex diuerſo* 19. *l.item labeo* 21. *ff. fam. herciſc.l.ſi fratres, C. com. vtriuſque Iud.* Bald. *in l. ſi familia in* 3. *notab. C. fam. herciſc.* Vueſenbecc. *in tit ff. fam. herc.num* 5. Seraph. *deciſ.* 723. *num* 2. & hunc modum fuiſſe ſeruatum 5
per Peritum legitimè electum conſtat ex relatione data *in d. ſummario num.*4. cui ſtandum eſt *l.* 3. *C. fin.regund. c. propoſuiſti*, vbi Abb. *in* 4. Felin. *num.*6. *de probat.* Seraph.*deciſ.*655.*num.*2. & quatenus adeſ-
ſent bona aliqua quæ commodam diuiſionem non 6
reciperent, vel alternis temporibus adiudicentur, vel licitatione admiſſa & compenſatione pretij facta, alteri res alteri pretium abdicatur, *dict. l.Item labeo* 22.§.1. *ff. de fam. herciſc. l.*1. vbi Bart. & Bald. *C.com.diuid.* Gozzad.*conſ.*44.*num.*15. Afflict.*dec.*23. Boër. *deciſ.*46. Vueſembecc. *in d.tit.de fam. herciſc. n.*6. Gratian.*diſcept.*905. *n.*1.5.

Et ita deciſum Margarita tantùm informante, &c.

Romana Vinearum.

Ven. 10. Iunij 1639.

ARGVMENTVM.

De iniuſtitia mandati de aſſociando Monialibus ſuper caducitate & deuolutione vinearum de quibus agitur conceſſi, quo caſu ob ortam læſionem reſtitutio in integrum datur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de aſſociando à Iudice conceſſum quando eſt nullum & iniuſtum, reſtitutio in integrum conceditur*

2 *Iniuſtitia ſola cauſa ad effectum reſtitutionis in integrum ſuffiei.*

3 *Agens ad caducitatem & deuolutionem vineæ dominium eiuſdem plenè & concludeneer probare debet.*

4 *Probationes leuiores ad effectum recognitionis & perceptionis Canonis admittuntur.*

5 *Probatio plena ad effectum deuolutionis & Canonizationis domini requiritur.*

6 *Dominium ad effectum rei vendicationis ex Inſtrumentis locationum, ſolutionibus, confeſſionibus & aliis adminiculis nequaquam probatur.*

7 *Dominus directus identitatem bonorum contra poſſidentem ex nouo titulo ſufficiemer probare tenetur.*

8 *Vis fieri non poteſt in poſitionibus ſuper probatione dominij datis & habitis pro confeſſatis.*

9 *Actorum exhibitorum nulla eſt ratio habenda cùm reputentur ac ſi extra mundum eſſent.*

10 *Alienationes cum clauſula* ſaluo & reſeruato conſenſu proprietariorum & non aliàs *emanantes nullam cauſant caducitatem ſeu deuolutionem, etiamſi ſecuta fuerit traditio rei alienatæ ante conſenſum impetratum.*

11 *Verba* & non aliàs *faciunt deficere partium conſenſum, ita vt nihil factum eſſe videatur niſi Domini conſenſus acceſſerit.*

12 *Alienatio non poteſt dici facta nec intrat caducitas Domini conſenſu deficiente.*

13 *Iniuſtitia mandati de aſſociando ſtante, oritur læſio propter quam reſtitutio in integrum datur.*

DECISIO CXXXI.

EXiſtimarunt Domini conſtare de
cauſis reſtitutionis in integrum ad
1 fauorem Alphonſi, quia mandatum
de aſſociando conceſſum Monialibus S. Coſmati à Locumtenente
Vicarij Vrbis ſuper caducitate, &
deuolutione vinearũ de quibus agitur, eſt nullum, &
iniuſtum, quo caſu paſſim conceditur reſtitutio in
integrum, vt tenuit Rota *in deciſ. 307. num 1. part.*
2 *2. recent.* Imò ſola cauſa Iniuſtitiæ ſufficit ad hunc
effectum, vt notat Odd. *de reſtit. in integr. quæſt. 77.
art.. num. 28. & 29.* Rot. *deciſ. 1. num 1. eodem tit.
in nou.* Mohed. *deciſ. 2 num. 1 de appellat.* Cæſar de
Graſſ. *deciſ. 10 num. 12. de ſent. & re Iudic.*

Ideo vltra nullitates deductas, ex quo ſcilicet
Moniales proceſſerunt executiuè contra tertium, &
ſine clauſula conſtituti ad earum fauorem, ac etiam
quoniam plura Iura in actis non fuerunt exhibita,
& ſic mandatum tanquam in actis non iuſtificatum,
euadit notoriè nullum; ſtrictè quoad iniuſtitiam dixerunt Domini de ea manifeſtè conſtare ex eo,
quod dd. Moniales egerunt ad caducitatem, & de- 3
uolutionem dd. Vinearum, abſque quod probauerint earum dominium plenè & concludenter prout
debebant, *l. officium l. in rem ff. de rei vendicat. l. cum
res, C de probat.* Menoch. *de adipiſc. poſſeſſ. remed. 3. n.
172.* Caputaq. *deciſ. 280. part. 1. num. 1.* Seraph. *deciſ.
1453. num. 1.* cum aliis allegat. *in Portuen. ſtagni 29.
Iunij 1637. coram R. P. D. meo Panzirolo.*

Nam ſe fundarunt duntaxat ſuper enunciatiuis
factis in Inſtrumentis alienationum dd Vinearum,
quod ſcilicet illæ exiſterent ſub directo dominio earum Monaſterij, vt in dd. Inſtrumentis datis in earumdem *ſumm num* 2 quæ licet ad effectum recog- 4
nitionis, & perceptionis Canonis ſufficerent, ex quo
ad illum effectum leuiores probationes admittuntur, *l. iudicia C. de rei vendicat.* Bart. *in l. quidam num.
4. ff. de condit. inſtitut.* Pariſ. *conſ. 104. num. 103. lib. 1.*
& dixit Rota *in d. Portuen ſtagni coram R. P. D. meo
Panzirolo*; non tamen dicendum eſt idem ad effectum deuolutionis & Canonizationis dominij, quia 5
tunc requiritur plena probatio, vt per Bart *in l.
penult. num. 4 ff. de condit. inſtitut.* Caputaq. *in d. deciſ.*
280. vbi *ſub num.* 5. dicitur ex inſtrumentis locatio- 6
num, ſolutionibus, & aliis confeſſionibus, & adminiculis, non probari dominium ad effectum rei
vendicationis, *cap. inter dilectos prope fin. de fid. Inſtrum. l. ad probationem C. locat.* Ruin *conſ. 47. num 6.
lib. 1.* cum aliis relat. per Mareſcott. *var lib. 1. cap. 85.
num. 7. & 9.* Rot. *deciſ. 606. num. 3. part. 1. recent.* Seraph. *in d. deciſ. 1453. eodem num. 1.*

Quod eò facilius viſum fuit dicendum eſſe in
propoſito, quia prædictæ enunciatiuæ factæ fuerunt à d. Alphōſo qui dictas vineas habuit titulo dotis, cui propterea de facili potuit eſſe ignota huius
rei veritas, prout colligitur ex Inſtrumento conceſſionis dat. *in eius ſumm. num. 1.* vbi apparet ſex petias terræ fuiſſe à Monialibus in emphyteuſim
conceſſas, & vineæ de quibus agitur ſunt ſexdecim
petiarum, vt ex Inſtrumento dato *in d. ſumm num. 3.*
quæ diuerſitas quantitatis minuit fidem eiuſdem
Alphonſi aſſertioni. Quinimo ex hoc excluditur
etiam dd. bonorum identitas, quam Dominus di- 7
rectus ſufficienter probare tenetur contra poſſidentem ex nouo titulo, vt eſt Alphonſus in præſenti
ex cauſa dotis, Surd *conſ.* 410 *num.* 34. Rot *deciſ.
295. num. 11. part. 1. recent.* & ſequitur Adden. ad
Greg XV. *in deciſ. 575. num.* 11. abſque quod vlla
vis fieri poſſit in poſitionibus datis ſuper probatione 8
dominij, & habitis pro confeſſatis; quia ſtilum
huiuſmodi probationis Rota non admittit, vt teſtatur Veſtr *in prax. lib. 5. c. 14. n. 4.* Gregor *dec. 460. n. 14.*
& ibi Add *num.* 18.

Præterea dictum fuit, quod quatenus etiam conſtaret de concludenti probatione dominij, prout
non conſtare iam fuit ſupra oſtenſum, adhuc dictũ
mandatum de aſſociando eſſet iniuſtum, quia fuit
conceſſum occaſione prætenſæ deuolutionis, vt dicebatur, ſecutæ ob alienationes factas dd. vinearum,
irrequiſito d. Monaſterio Domino directo; & tamen ex quo alienationes prædictæ emanarunt cum
clauſula, ſaluo, & reſeruato in primis & ante omnia conſenſu dd. Monialium S. Coſmati proprietariarum, & non aliàs, nec alio modo, vt legitur in
dd. Inſtrumentis *dict. ſumm. Alphonſi num. 2. & 3.* &
de

de aliis in actis non exhibitis, non eſt ratio ha-
benda, cùm reputentur ac ſi eſſent extra mundum,
Caſtr. *in l ait Prætor, § ſi Iudex, verſ. & pro hoc de re
Iudic.* Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ.* 224 *num.* 6.
10 nullam cauſarunt caducitatem, ſeu deuolutionem,
etiamſi ſecuta fuerit traditio rei alienatæ ante im-
petratum conſenſum, vt tenet Bald. *in cap.* 1. *§. fin.
num.* 5. *in fin.* quæ fuit prima cauſa benef amit. Ri-
pa *in cap. cum M. num.* 80. *verſ. ſecundò intellige de
conſtit.* Cotta *in memorialibus in verb. emphyteuta
alienans,* Rimin. Iun. *conſ.* 285. *numer.* 59. Cerbul. *de
Iur. Emphyt. tit de cauſ. priuat. ob alienat. limit.* 37. di-
11 cta enim verba *& non aliàs* &c. faciunt deficere
partium conſenſum itavt nihil factum eſſe videa-
tur, niſi Domini conſenſus acceſſerit, Curt. Sen.
conſ. 8. *num.* 4. Cephal. *conſ.* 118. *num.* 13. *& ſeq. lib.* 1.
Roland. *conſ.* 65. *num.* 19 *& ſeq. lib.* 4. & deficiente
12 Domini conſenſu non poteſt dici facta alienatio,
vt bene diſtinguendo in caſu, quo non adeſſent
dd. verba, *& non aliàs*, tradit Clar *in §. Emphyteu-
ſis quaſt.* 13. *in verſ. benè verum eſt*, & ibi Adden.
ſub litera C, & conſequenter non intrat caduci-
tas, vt ponderat Mareſcott. *var. lib* 1. *cap.* 78. *num.* 2.
& 3. cum ſeqq. & facit Seraph. *in deciſ.* 838. *n.* 6. *&* 7.
Ex quibus cùm conſtet de iuſtitia d. mandati de
13 aſſociando Monialibus conceſſi, oritur læſio pro-
pter quam datur reſtitutio in integrum, Abb. *in c.
ex literis num.* 5. *in fin. de reſtit. in integr. l. nam poſtea
§. ſi minor ff de Iur. iuran. l minoribus, Cod de in integr.
reſtit.* Rot. coram Seraphin. *deciſ.* 1238. *num.* 1. & co-
ram Canal. *deciſ* 194 *num.* 2. & ideò meritò eam eſ-
ſe dandam dict. Alphonſo Domini reſponderunt,
vtraque parte informante, &c.

Romana Domus.

Ven. 10. Iunij 1639.

ARGVMENTVM.

De hæreditate ab inteſtato defunctæ. An renuncianti ad fauorem alterius omnia & quæcunque iura quomodolibet & qualitercunque ſibi competentia ſuper hæreditate & bonis prætenſis, detur regreſſus ad iura quæ ſemel receptis pecuniis per tranſactionem remiſit?

SVMMARIVM.

1 *Proximior ad hæreditatis ſucceſſionem eſt admittendus.*

2 *Remittentibus iura ſua non datur amplius ad ea regreſſus.*

3 *Exceptio tranſactionis dicitur exceptio litis finitæ ac litis ingreſſum prohibet.*

4 *Cauſa falſa ſtante ipſa tranſactio corruit.*

5 *Cauſa finalis & contrahentium intentio vnde colligitur.*

6 *Timor litis eſt principale & vnicum motiuum tranſactionis.*

7 *Timore litis tãquam cauſa finali quæ attendi debet non deficiente, tranſactio ex eo fundamento ſuſtineri poteſt.*

8 *Aſſertioni tranſigentium ad inducendum timorem litis non ſtatur, ſed debet aliunde de eo conſtare.*

9 *Timor litis vt probetur etiam coniecturæ & veriſimilitudines ſufficiunt.*

10 *Iuramento in tranſactione emiſſo ſtante, pars læſionem prætendens abſolutionem antequam agit à Iuramento obtinere debet.*

11 *A iuramento in tranſactione emiſſo non abſolutus à iudicio exceptione periurij repellitur.*

12 *Læſionem prætendens ſuper aſſerta læſione audiri non poteſt pecuniis in tranſactione receptis haud reſtitutis.*

13 *Tranſactio cum clauſula ſublata & decreto irritanti authoritate Apoſtolica confirmata quoſnam habet effectus.*

14 *Clauſula* omni meliori modo, *vt Actor obtinere poſſit ex cauſa probata quamuis in libello deducta non fuerit, operatur.*

15 *Clauſula* quam & quas *vigore omne ius competens in iudicium deductum cenſetur.*

DECISIO CXXXII.

DVM inſtabatur pro parte Franciſcæ de Chriſtianis pro expeditione mandati de immittendo in poſſeſſionem Domus, & bonorum de quibus agitur, vti neptis & ſuccedentis ab inteſtato Tulliæ de Fabianis, non obſtantibus exceptionibus DD. de Bacciottis, quæ præuia matura diſcuſſione vti irrelenantes fuerunt per DD reiectæ, ex rationibus adductis in duabus deciſionibus coram me emanatis ſub diebus 12. Nouembris 1638. & 8. Aprilis præteriti, venit ad cauſam Marcella de Fabianis pariter neptis eiuſdem Tulliæ teſtatricis, prætendens, vel penitus excludere d. Franciſcam tanquam odioſam teſtatrici, vel ſaltem concurrere cum ea pro medietate hæreditatis vti coniuncta in pari gradu: Ideo Domini mei mandarunt, vt cauſam iterum ſuper eiſdem reproponerem, citata etiam dicta Marcella; quo ordine ad vnguem ſeruato, hodieque cauſa repropoſita fuit, & iterum reſponſum ſtandum eſſe in deciſis, non obſtantibus, nec exceptionibus dd de Bacciottis, nec prætenſionibus dictæ Marcellæ.

Nam quoad ſæpius repetitas exceptiones illorum de Bacciottis iam illæ fuerunt ſatis diſcuſſæ in
dictis duabus deciſionibus, quarum fundamenta viſa
fuerunt inconcuſſa remanere, & ideo circa hoc
vlterius non eſt laborandum, agitur enim de hære-
ditate Tulliæ defunctæ ab inteſtato, ad quam dicti
Bacciotti, nec ex eorum propriis perſonis, neque ex
perſona eorum authoris Turini mariti Pantaſileæ
ſororis dictæ Tulliæ venire poſsũt, & propterea Frã- 1
ciſca vti proximior eſt admittenda ad ſucceſſionem,
ex diſpoſitione *text. in l.* 1. vbi ſcribentes *C. de inter-
dicto quorum bonorum.*

Quo verò ad prætenſiones dictæ Marcellæ, fuit
dictum quod ipſa non poteſt penitus excludere Frã-
ciſcam, nec vti odioſam Teſtatrici, nec cum ea con-
currere ad ſucceſſionem pro æquali portione, quia
obſtat ei tranſactio, in qua receptis ſcutis 400. re-
nunciauit ad fauorem Franciſcæ & Ioannis Bapti-
ſtæ de Chriſtianis omnia, & quæcunque iura quo-
modolibet & qualitercunque ſibi competentia, de
& ſuper hæreditate, & bonis prædictæ Tulliæ, *ſum.
Franciſca num.* 2. remittentibus autem iura ſua, non 2
datur amplius ad ea regreſſus, *l. quæritur §. ſi venditor,
ff de ædilitio edict.* Cranet. *conſ.* 114. *numer.* 10. Surd.
deciſ. 266. *n.* 12. Rota *deciſ.* 381. *n.* 1 *part.* 1. *recent.* cùm
exceptio tranſactionis dicatur exceptio litis finitæ,

ac

nc prohibeat litis ingreſſom, *l.fratres C.de tranſa-*
*ctionibus cap.1.de lit conteſt. in 6.*Rota *coram S. mem.*
Gregor.XV. deciſ 354.mum.1.

Nec obſtat falſitas cauſæ tranſactionis prouéniens
ſcilicet ex eo, quod Marcella credidit Franciſcam
& Ioan.Baptiſtam eſſe hæredes pro alia medietate,
qood tamen non ſubſiſtit, ex qoo ipſi vti odioſi erāt
excluſi in concurſu aliorum venientium ab inteſta-
to, vigore prohibitionis de vlterios non petendo
appoſitæ io teſtamento Tulliæ, qoæ prohibitio etiam
caducato teſtamento ſuſtinetur vigore clauſulæ co-
dicillaris, ex deductis *in ſecunda deciſione cauſa in §.*
4 *prout nec aduerſari*; & propterea ſtante hac falſa
cauſa tranſactio ipſa corruat, ex tradit per Caſtreoſ.
in l.ſi ex falſis ſub num.3.C.de tranſact. ibique Rimin.
Seo.*num.2.* Alciat.*num.22.* Bellon.Iun.*conſ.77.ſub n.*
10.& ſeq.& dixit Rota *in Bononien. tranſactionis 25.*
Februarij præteriti coram R.P.D.meo Merlino.

Quia quicquid ſit de effectu clauſulæ codicillaris
in præſenti, præſertim cùm in dd. deciſionibus cao-
ſæ firmetur Franciſcam, & alios de Chriſtianis non
fuiſſe excluſos propter odium in teſtamento Tulliæ,
ſed ratione prædilectionis Pautaſileæ eioſdem Te-
ſtatricis ſororis, ac hæredis inſtitutæ; in omnem euen-
tum adhuc dixerunt Domini dictam tranſactionem
5 obſtare d.Marcellæ, ex eo qood cauſam tranſactioni
dedit non ſimultanea ſucceſſio tranſigentiom, ſed
moleſtiæ, & lites cum magno diſpendio ſecundæ,
pro recuperandis bonis hæreditariis detentis à lega-
tariis, & ab aliis perſonis, vt legitur in procemio d.
tranſactionis, à quo caoſa finalis, & contrahentium
intentio colligitur, *l.fin.ff. de hæred.inſtit.l.1. in princ.*
*ff.de Macedon.*Becc *conſ.10.num.11.*Crauett.*conſ.245.*
6 *num.2.*Rot.*deciſ.403 n.1. part.1.recent.*regulare enim
eſt, qood timor litis ſit principale, & vnicum mo-
tiuum tranſactionis, *l.1 ff.de tranſact.l.11. & l.ſi pro*
fundo C.eodem tit Roland *conſ.28.num.16.lib.4.* Corn.
*conſ.167 poſt n.15.lib.2.*Burart.*deciſ.280.n.11.* Greg.
XV *deciſ.286.num.5.*

7 Vnde dum timor fuit cauſa finalis, quæ attendi
debet pro annullanda tranſactione ad notat.*in l.Do-*
mus ff.de condit.& demonſtrat. Gregor.XV.*deciſ.149.*
num.1.& iſte non defecerit, ex hoc tantùm funda-
mento poteſt ſuſtineri tranſactio, *l.2* cum ibi no-
tat.*C.de tranſact.* Pariſ *conſ.32. num.18.lib.1.* Natt.
conſ.465.num.2. Becc *conſ.106. num 6.lib.1.* Seraph.
*deciſ.638.num 7.*vbi dicit ſofficere ſolam ſuſpicioné
litis, Rot.*deciſ.169.n.3.part. 1.recent.* & licet quoad
8 hunc timorem litis non ſtetur aſſertioni traoſigen-
tium, ſed debet aliundè de eo conſtare, ex notat.per
Bart.*in l ſi forte num.4.de caſtr.pecul.* Dec.*conſ.351.n.*
*3.*Rot.*deciſ.327.in princip.part 2.diuerſ.*Surd.*dec.104.*
*num.2.& 3.& deciſ.131.num.10.*attamen in caſu pro-
poſito ſumus in Claris, cùm vltra alias, lis diutur-
na ſobſecuta cum dd. Bacciottis bonorum hæredita-
riorum detentoribus prios coram A. C. & poſtea in
hoc Sacro Tribunali adhuc duret, & quidem cum
immodicis expenſis, vt eſt notum, & ſic ſatis ſu-
perque fuit probatus timor litium in procemio trāſ-
9 actionis narratus, cùm adhonc effectum ſufficeret
etiam de eo apparere per coniecturas & veriſimili-
tudines, Dec. *conſ. 202. num 6.* Cranet *conſ. 275.*
num. 9. Seraphin. *deciſ. 737. per tot.* & ſignanter
num 5.

Minus obſtat læſio aduerſos d.tranſactionem alle-
gata, quod ſcilicet hæreditas Tulliæ aſcendat ad ſcu-
ta 1600. & Marcella receperit tantummodo ſcuta
400. Quoniam in ſummario dato pro parte d. Mar-
10 cellæ iſta prætenſa læſio non probatur: imò ſtante
Iuramento emiſſo in d. tranſactione, debebat ante-
qnam ageret obtinere abſolotionem à dicto Iura-
mento, Gabr.*conſ.9.per tot lib.2.*Picus ad *ſtatut.Vrb.*
*gloſſ.23.n.22.*Rot.*deciſ.102.n.9.part.1.diuerſ.*Adden.
ad Gregor.XV.*in deciſ.64. n.14.* quod cùm non fe- 11
cerit, repellitur à Iudicio exceptione periurij, *l. ſi*
*quis maior C.de tranſact.cap.paruuli,*vbi Gloſſ *in verb.*
*cauſa 22.quæſt.5.*Specular *de Actor.n.16.* Rot.*deciſ.*
5.n.1.p.2.recent. & eò minus d.Marcella aodiri po-
teſt ſuper aſſerta læſinne, non reſtituris prios ſcutis 12
400.in tranſactione receptis, *l ſi diuerſa.ff de tranſ-*
act. Honded. in terminis læſionis *conſ.34. num.34.*
*lib.2.*Rot.coram S.mem Gregor.XV. *deciſ.418.n.9.*
cum aliis allegat. per Adden. ad eundem *in deciſ.*
354.num.19.

Qoibus accedit quod tranſactio eſt confirmata 13
authoritate Apoſtolica cum clauſola ſublata, & de-
creto irritanti, qnodque de ſobreptione & obre-
ptione dari non poſſit, vt *in dicto ſummario Franciſca*
*num 5.*cuius clauſulæ natura eſt claodere os Iudici,
& parti, donec à Papa aperitio oris obtineatur, ſiue
confirmatio emanauerit moto proprio, ſiue ad in-
ſtantiam partis, Put.*deciſ.50 lib.1.*Verall.*deciſ.134.*
*lib.3.*Rot.*deciſ.62.n.1. & 2. & deciſ.461.n.1.part.1.*
recent.

Demum non releuat, quod Franciſca Actrix in
principio non deduxerit ius ceſſionis reſoltantis
ex d. tranſactione contra illos de Bacciottis; tum
quia etiam illud implicitè comprehenditur in clau-
ſulis petitionis, & ſignanter in clauſula *omni meliori* 14
modo, quæ operatur, vt Actor obtinere poſſit ex cau-
ſa probata quamvis in libello deducta non fuerit,
Capicc. *deciſ.96.num.8.* Tum & etiam, quia cauſa
fuit in Rota commiſſa cum clauſula *quam, & quas,* 15
cuius vigore cenſetur deductum in iodicium omne
ius competens Actori, Sarmien. *de infirm. reſignat.*
*quæſt.34.verſ.& hoc vlterius,*Cæſar.de Graſſ. *deciſ.1.*
*num.2.de Iudic.*Gregor XV.*deciſ.270.n.4.& 5.*Rota
deciſ.360.num.3.part.1.recent.& Iodex hoc caſu po-
teſt etiam nouum ius canonizare, vt per Put.*in deciſ.*
7.de appellat Ægid.*deciſ.661.*relat.*in deciſ.47. n.10.*
inter impreſſ.Illuſtriſſimi D.mei Decani.

Ex quibus dixerunt Domini ſtandum eſſe in de-
ciſis, & quoad Bacciottis caoſam eſſe expediendam,
reſeruatis tamen Iuribus Marcellæ, quæ interim
dum non poſſidet non valet impedire immiſſionem
Franciſcæ ex ſuperius dedoctis, vt fuit ſeruatum *in*
cauſa Meliten. commenda de Mazara contra Equi-
tem Saracenum venientem ad cauſam pro ſuo iure
& intereſſe, *ſub die 24. Aprilis 1637. coram bon.*
mem.Motmanno.

Et ſic deciſum omnibus partibus auditis, &c.

Romana Pecuniaria.

Merc. 22. Iunij 1639.

ARGVMENTVM.

Mandatum A. C. ad fauorem partis læſæ relaxatum cùm conſtet de eius validitate & iuſtitia eſt exequendum; vbi plura de reſtitutione in integrum ex iniuſtitia prioris ſententiæ reſultante.

Vide ſuprà *Deciſ.* 20.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum publicum ſolidationis computorum &*

& promiſſionis de ſoluendo, probationem probatam, factum notorium & rem manifeſtam facit.

2 *Creditum illiquidum cum credito claro & liquido per ſuſceptionem termini confeſſato & obligatione Camerali vallato compenſari non poteſt.*

3 *Creditum nomine ſociali prætenſum non poteſt cum credito proprio & particulari compenſari.*

4 *De ſalario certo conuento quando non conſtat, pro illius conſequutione via executiua non competit.*

5 *Creditor quoad prætenſum ſalarium dum ſoluere promittit certam ſummam ei à quo prætenditur, exceptionem compenſationis allegare amplius non poteſt.*

6 *Promittens ſoluere tempore quo ipſe Creditor erat, ad non compenſandum ſe obligaſſe videtur.*

7 *Debitorem ſe conſtituens in Inſtrumento ſolidationis computorum, totum præcedens debitum ſi quod fuerit ſolutum fatetur.*

8 *Contrapoſitio partitarum in libris rationis inducta ſolutionem ac extinctionem prætenſi ſalarij probat.*

DECISIO CXXXIII.

POSTQVAM ſub die 4. Iulij 1635. reſolutum fuit conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum ad fauorem Oliuerij, attenta iniuſtitia ſententiæ cõtra eum latæ à Locumtenente Vicarij Vrbis, qua dicebatur dictum Oliuerium eſſe debitorem Alexandri in ſumma ſcutorum 700. occaſione prætenſi ſalarij, de quo tamen idem Alexander erat iam ſatisfactus, mediante ſolutione computorum inter eos ſecuta, imò remanſerat ipſe debitor in ſcutis 606. quæ per Inſtrumentum publicum Camerali obligatione vallatum ſub die 19. Maij 1623. infra annum ſoluere eidem Oliuerio promiſit, vt *in eius ſummario num* 1. dubitaui an mandatum A. C. ad fauorem eiuſdem Oliuerij relaxatum pro dictis ſcutis 606. eſſet contra D. Alexandrum exequendum, & Domini affirmatiuè reſponderunt, cùm conſtet de illius validitate, & iuſtitia.

De validitate apparet ex reuolutione actorum, vbi leguntur omnia requiſita relata *in vulgat. deciſ.*
1 Capitaq. 160. *part.* 2. Iuſtitia verò ſatis conſtare viſa fuit ex dicto publico Inſtrumento ſolidationis computorum, & promiſſionis de ſoluendo, quod facit probationem probatam, factum notorium & rem manifeſtam, *l. Cenſus, ff. de probat. cap. ſcripta de fid. Inſtr.* ibique Innoc. *num.* 3. Alex. *conſ.* 135. *lib.* 6. Rot. *deciſ* 234. *n.* 2. *p.* 5. *recent.* & coram S. mem. Greg. XV. *deciſ.* 180. *num.* 1. *& deciſ.* 157. *n.* 13.

Non obſtat prætenſum creditum Alexandri ſcut.
2 700. ex cauſa Salarij, cum quo compenſare prætendit debitum in dicto mandato contentum; quia cùm creditum quod ipſe intendit compenſare ſit illiquidum, non poteſt compenſari credito Oliuerij claro & liquido per ſuſceptionem termini etiam confeſſato, *dicto ſummario num* 2. *l. final. Cod. de compenſat. l. bona fides, ff. depoſit. §. in bona fidei Inſtitut. de actionibus*, maximè obligatione Camerali vallato, Caſſad *deciſ. vnica de mutua petit.* Galleſ. *ad form. Cam. part.* 4. *quæſt.* 1. *num.* 17. & *quæſt.* 2. *num.* 6.

Quod autem d. creditum Alexandri ſit illiquidum, patet tum quia fundatur in ſalario ab eo
3 prætenſo nomine ſociali, quod propterea non poteſt compenſari cum credito proprio dicti Oliuerij, ad trad per text. *in l. id quod ff. de compenſ.* Socin. Sen. *in conſ.* 73. *n.* 10. *lib.* 1. Rot. *Ianuen. deciſ.* 26. *n.* 30. Tum
quia non conſtat de certo ſalario conuento, quo caſu pro illius conſequutione non competit via executiua, & ſic non poteſt compenſari cum credito liquido habente executionem paratam vigore obligationis Cameralis, Bart *in l aufertur, § qui compenſatione ff. de Iure fiſci*, Gratian. *diſc. forenſ. c* 734. *n.* 14. Galleſ. *de oblig Cam q.* 18. *n* 6. ibique Addent. *n.* 8. Mareſcott. *var. lib.* 2. *c.* 121. *n.* 53. 4

Tum etiã, quia aſſertum debitũ ſalarij fuit cõtractum ante hanc obligationẽ Cameralẽ, cuius vigore fuit relaxatum mandatum, de cuius executione agitur; vnde ſequitur quod dictus Alexander quatenus 5
etiã fuiſſet Creditor, dum poſtea medio Iuramento promiſit ſoluere dicta ſcuta 606. dicto Oliuerio, non poſſit amplius allegare exceptionẽ compẽſationis, Abb. *in c. ad noſtram n.* 2. *verſ. quod dicend. de Iur. Iur.* Afflict. *deciſ.* 381. *n.* 1. *&* 4. Surd. *conſ* 246 *n.* 15. *lib.* 2. Galleſ. *ad* 4. *partic. oblig Cam q.* 2. *n.* 9. Et ratio eſt euidẽs, 6
quia dũ quis promiſit medio iuramento ſoluere tempore, quo iam ipſe erat creditor, videtur ſe obligaſſe ad non compenſandũ, vt in ſpecie aduertit, & declarat Mateſcott. *var. lib.* 2. *in d c.* 121. *n.* 54. *&* 55.

Quinimo nõ ſolùm ex prædictis viſum fuit aſſertum creditum ſalarij eſſe illiquidum, ſed fuit dictum, nullam de eo habendam eſſe rationem, cùm dictus Alexander in dicto Inſtrumento ſolidationis computorum ſe conſtituerit debitorem dicti Oliuerij 7
in dictis ſcutis 606. pro reſiduo & finali ſolutione computorum & prætenſionum, vſque tunc inter eos vertentium, & ideo faſſus fuit totum præcedens debitum ſi quod eſſet, fuiſſe ſolutum, vt notat Gloſſ. *in l. ex pluribus in verb. reliquum*, vbi Paul. Ang. Imol. & alij, *ff. de ſolut.* & *in leg. ſi quidem Cod. de tranſact.* Dec. *l.* 2. *in fin. Cod. de hered. inſtit.* Corn. *conſ.* 35. *col.* 4. *in fin.* & in terminis verbi pro reſiduo, Fulguſ. *conſ.* 131. *in fin.* quam ſequitur Rota apud Buratt. *deciſ.* 544. *numer.* 18. Rota *Ianuen. deciſ.* 60. *numer.* 6. cum aliis allegatis in deciſ. extenſa ſub d. die 4. Iulij 1635. in qua fuit quoque firmatum, quod per contrapoſitionem 8
partitarum ſcriptarum manu dicti Alexandri in libris rationis fuerit inducta ſolutio, ac extinctio debiti dicti ſalarij, prout ponderat Socin. *in conſ.* 65. *n.* 5 *lib.* 4. Menoch. *conſ.* 121. *n.* 43. & præter ibi alleg. tradit Maſcard. *de probat concluſ.* 1319. *n.* 5. & fuit dictum *in Romana pretij fundati* 20. *Februarij* 1612. *coram Card. Sacrato.*

Et ſic deciſum vna tantùm parte informante, altera pluries citata, &c.

Venafrana Beneficij.

Mercurij 22. Iunij 1639.

ARGVMENTVM.

Prouiſus auctoritate Apoſtolica de beneficiis in menſe reſeruato vacantibus, illorúmque poſſeſſionem vigore literarum Apoſtolicarum aſſecutus, in ſua poſſeſſione eſt manutenendus; maximè cùm conſtet de notoria reſeruatione & inualiditate vnionis à partibus prætenſæ.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio inſtrumentalis alio in poſſeſſione exiſtente non ſuffragatur.*

2 *Exceptio altiorem indaginem requirens in ſummariiſſimo poſſeſſorio admitti non debet.*

3 *Menſis reſeruatus continet decretum irritans quod inficit titulum & poſſeſſionem.*

4 *Decretum quando non eſt appoſitum certo corpori beneficij detentationem facti non tollit.*

5 *Vacatio beneficiorum quando eſt notoria vti contingens Sede Epiſcopali vacante & de menſe reſeruato, diſpoſitio decreti irritantis intrat perinde ac ſi certo corpori beneficij appoſitum eſſet.*

6 *Decretum irritans quando eſt iuſtificatum detentationem & facti inſiſtentiam tollit.*

7 *Vnio beneficiorum per Ordinarium vigore Concilij Tridentini facta ſuſtineri poteſt.*

8 *Subcollector vnicus præſumitur niſi contrarium ex aduerſo probetur.*

9 *Epiſcopo ex diſpoſitione Concilij Tridentini attributam eſſe facultatem vniendi etiam beneficia reſeruata, in quantum extenditur.*

10 *Diſtinctio inter reſeruationem exiſtentem de tempore vnionis, & ex poſt ſuperuenientem, licet ſit dura & contra mentem Concilij, tamen cùm habeat declarationem Interpretum Concilij eſt amplectenda.*

11 *Vnio ab Ordinario facta licet ſit valida, non tamen impedit vacationem beneficij, aut prouiſionem Papæ, ſed donec prouiſus à Papa cedat vel decedat in menſe Ordinario, ſuſpenditur.*

DECISIO CXXXIV.

PEr obitum Pauli Gratiani ſecutum extra Curiam de menſe Auguſti 1635. vacarunt tria beneficia ſimplicia, alterum ſub inuocatione Sancti Bartholomei, alterum ſub inuocatione Sanctiſſimæ Trinitatis, alterum, & tertium ſub inuocatione S. Delphini in ciuitate Veneſtana, de quibus vti vacantibus in menſe reſeruato, fuit Apoſtolica auctoritate prouiſus Iulius Cæſar Sertonus, qui in vim Breuis expediti vigore literarum Apoſtolicarum illorum poſſeſſionem fuit etiam aſſecutus de menſe Aprilis 1636. vt in eius ſummario dato in antecedenti poſitione *num.* 1. & 2.

Sed quia Antonius Silueſtrius & Auguſtinus
Caprarius, prætendentes exiſtere in poſſeſſione
dd. beneficiorum vigore aſſert. vnionis de eis factæ
per Ordinarium Venefranum præbendæ S. Mariæ
Lauretanæ,& Parochiali Eccleſiæ per ipſos reſpectiue
poſſeſſis, obtinuerunt à Vicario Generali
Venefrano manutentionem;fuit pro parte d.Serroni
interpoſita appellatio, & cauſa ad Rotam deuoluta,
mihique commiſſa dubitaui ſub die 8.Februarij
anni præteriti, an dicto Serrono eſſet dandum
mandatum de manutenendo,& fuit reſponſum contra
ipſum informantem, ex quo non docebat niſi
2 de inſtrumentali poſſeſſione, quæ alio exiſtente in
poſſeſſione non ſoffragatur, *l.prædia*, & *l.quamuis*,
§. primo, *ff. de acquir.poſſeſſ.* Rot. *deciſ.* 206. *num.*
8. *part.* 2. *recent.* & poſſeſſio anterior dd. Antonij,
& Auguſtini erat præferenda, Gregor. *deciſ.* 323.
num. 3. ibique Adden. *num.* 7. abſque quod impugnari
poſſet vt infecta proueniens ex aſſerta vnione
quæ dicebatur inualida, ad effectum impediendi
vacationem dd. beneficiorum, quia de tali inualiditate
non docebatur, & reputabatur ex- 2
ceptio requirens altiorem indaginem, quæ non
debet admitti in hoc ſummariiſſimo poſſeſſorio, Seraph.
deciſ. 1471. *num.* 5. & 7.

Et vlterius fuit dictum, non obſtate quod
prædicta beneficia vacauerint de menſe reſer- 3
uato in *reg.* 8. *Cancell.* continente decretum irritans,
quod inficit titulum & poſſeſſionem, Gonzal.
ſuper *dicta regul.* 8. *gloſſ.* 67. *num.* 29. quia
hoc non procedit quando non conſtat de notoria
reſeruatione, & dictum decretum certo cor- 4
pori beneficij non eſt appoſitum; tunc enim non
tollit detentationem facti, vt de praxi teſtatur
idem Gonzal. ſuper *dicta regula* 8. *gloſſ.* 67. *numer.*
46. Garz. *de beneficiis part.* 5. *cap.* 1. *num.*
413. & 430. cum aliis allegat. *in deciſ. ſub die* 8.
Februarij extenſa.

Cæterum cùm dictus Sertonus prætenderet vacationem
dd. beneficiorum eſſe notoriam, cum 5
illa contigerit Sede Epiſcopali vacante, & de menſe
Auguſti qui eſt reſeruatus, *in dicta regula* 8. ſupra
Gonzal. *ibid. gloſſ.* 53. *num.* 1. quo caſu intrat
diſpoſitio d. decreti irritantis perinde ac ſi eſſet
appoſitum certo corpori beneficij, Put. *deciſ.* 191.
& *deciſ.* 196. *lib.* 3. *in correct.* Simonet. *de reſeruat.*
quæſt. 40. & in ſpecie aduertit Rot. apud Illuſtriſſimum
D. meum Decanum *in deciſ* 51. *num.* 3.
inter eius impreſſ. & dum eſt iuſtificatum tollit 6
etiam detentationem, & inſiſtentiam facti, vt
dicit Rota apud eundem *in Melten. Parochialis*
27. *Iunij* 1603. quæ eſt *deciſ.* 124. *num.* 4. vbi
aliæ Concordantes referuntur, Buratt. *deciſ.* 557.
& 720. *num.* 7 & vtrobique Addentes, & fuit
dictum *in Virdunen. Monaſterij* 27. *Nouembris*
1627. *coram eodem D. Decano*

Ideo cauſam ſuper eiſdem repropoſui, & Domini
agnoſcentes ex tunc deductis non conſtare
de notoria reſeruatione, ex eo quod poterat 7
ſuſtineri vnio dd. beneficiorum facta per Ordinarium
vigore Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 15.
qua ſtante nulla dari poterat vacatio, ſeu reſeruatio,
mandarunt vt videretur de iuribus d. vnionis,
& coadiuuatis ad hunc effectum per d. Serronium
probationibus; hodiéque cauſa repropoſita,
reſolutum fuit non conſtare de validitate vnionis,
& ſic reſernationem eſſe notoriam, & conſequenter
eidem Serrono dandum eſſe mandatum de manutenendo.

Inualiditas autem d. vnionis manifeſtè apparere viſa fuit, ex eo quod d. Paulus Gratianus per cuius obitum dd. beneficia vacarunt, fuit vnicus ſubcollector ſpoliorum in diæceſi Venefrana, vt probatur ex eiuſdem deputatione per Nuncium Apoſtolic. ſub die 16. Februarij 1628. *ſummario hodierno num.* 1. ac ex depoſitionibus quatuor teſtium, quorum duo fuerunt dati, *in ſummario antecedentis poſitionis*, & alij duo *in hodierno ſummario vtrobique num.* 2 qui teſtes ſunt conteſtes,& ſpecificè deponunt D.Paulum acceptaſſe officium vnici ſubcollectoris, illudque exercuiſſe, & ſignanter de anno 1631. 1632. & 1633. & vſque ad eius obitum, & coarctant negatiuam, quod ſcilicet non potuit adeſſe alius ſubcollector in diœceſi

Venafra

Digitized by Google

Venafrana, quin ipſi teſtes ſciuiſſent, qood ſuperabundat cùm ſufficeret probaſſe quod Paulus
8 erat ſubcollector, qoia vnicus præſomitur niſi contrarium ex aduerſo probetur, vt bene Mandoſ. *ſuper reg. 4. hodie 5. Cancell. quæſt. 1. numer. 4.* Garz. *de beneficiis part. 5. cap. 1. num. 356.* & plenè diſcuſſo articulo fuit firmatum *in Valentina Decanatus & Canonicatus* 29. *Nouembris anni præteriti coram me.* Et propterea beneficia per dictum Paulom poſſeſſa, ſicut tanqoam reſeruata Sedi Apoſtolicæ, ex *dicta regula 4. hodie 5. Cancell.* tempore vacationis conferri ab Ordinario mioimè poterant, ita pari modo, nec poterat illa idem Ordinarios vnire provt vniuit de anno 1613. *ſumm. antecedentis poſi-*
9 *tionis n.* 1. Nam licèt Epiſcopo ex diſpoſitione Sac. Coneilij Trident. *in d. ſeſſ. 24. c. 15.* ſit attributa facultas vniendi etiam beneficia reſeruata, oihilominus Sacra Congregatio interpret. Concil. & Rota pluries declararunt, id eiſe intelligendom de beneficiis quę non erant reſeruata de tempore vnionis, ſed de illis quæ ex poſt fuerunt effecta reſeruata ex vacatiooe in menſe reſeruato; quam declarationem paſſim Rota ſeqoitur, vt *in deciſ. 101. num. 5. part. 2. recent.* & in aliis ploribus allegatis per Addent. ad Greg XV. *in deciſ. 419. num. 7.* Quod ſit ad euitandas fraudes, quæ aliàs per Ordinarios fieri poiſent in præiudicium collationis Papæ, vt in ſpecie aduertit Garz. *de benef. d. part. 12. cap. 2. num.* 106. vbi loquitur in terminis voionis beneficij poſſeſſi à ſubcollectore Apoſtolico, Adden. ad *d. deciſ.* 414. Gregor. XV. *num. 7. in fine.* Et quamvis Lotther. *in tract. de re benef. lib. 1. quæſt. 28. numer. 185. cum ſeqq.*
10 dicat quod videtur nimis dura, & contra verba, & mentem Concilij, diſtinctio inter reſeruationem exiſtentem de tempore vnionis, & ex poſt ſuperuenientem, attamen cùm habeamus declarationem Sacræ Congregationis Concilij interpretum à Rota ſecutam, & amplexam, ab illa non eſt recedendom.

Nec obſtat quod vnio ſuſtineri ſaltem poſſit iure Ordinario, ex cuius diſpoſitione poteſt Epiſſcopos vnire beneficia reſeruata, & vnio valet à
11 principio; quoniam, etiamſi vnio valida ſit, non tamen impedit futuram vacationem beneficij, nec prouiſionem Papæ vti de reſeruato, ſed vnionis effectus ſoſpenditur, donec prouiſus à Papa cedat, vel decedat in menſe Ordinario, Cardin. *in Clem. ſi vna in principio quæſt.* 6. Franc. *in cap. ſi tibi abſenti num.* 11. *de preben. in* 6. Felin. *in cap. in noſtra de reſcript. numer.* 17. Houeda *de Incompatibilitate benef. 2. part. cap. 3. numer. 7. & 21.* Calderin. *conſ. 13. de reb. Eccleſ. non alien.* Rot. *deciſ. 4. numer. 1. & ſequentibus, eodem tit. in antiq.* Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſſ. 5. §. 7. numer. 136.* eum aliis pluribus relat. per Garz. *in dict. part. 12. cap. 2. num. 92.*

Ex qoibus cùm conſtet de notoria vacatione beneficiorum de qoibus agitur, ac de inualiditate vnionis, meritò dixerunt Domini recedendum eſſe à deciſis, & conſequenter Serrono dandom eſſe mandatum de manuteoendo, ipſo tantùm pluries informante, &c.

Barchinonen. Parochialis, ſeu Vicariæ del Prat.

Lunæ 27. Iunij 1639.

ARGVMENTVM.

Præſentato à Dignitatibus ad beneficium ſubrogatio gratioſa in iuribus collitigantis defuncti vigore regulæ de ſubrogandis eſt concedenda; vbi plura de lite ſuper titulo & prouiſione beneficij introducta.

SVMMARIVM.

1 *Lis vt introducatur ſola ſufficit citatio legitimè executa & in actis reproducta.*

2 *Superſtes collitigans ex regula de ſubrogandis ad effectū ſuccidēdi anfractus, & ne ipſi nouus aduerſarius detur, in iuribus prædefuncti ſubrogatur.*

3 *Præſentatio ad beneficium facta non obtenta inſtitutione ab Ordinario, cùm ſit actio merè perſonalis non facit beneficium litigioſum quoad titulum.*

4 *Lite ſuper titulo deficiente gratioſæ ſubrogationi nullus eſt locus.*

5 *Præſentatus à dignitatibus dum beneficium ſibi tradi petit & actionem in rem ipſam dicere, lis dicitur efformata ſuper titulo etſi inſtitutionem nondum habuerit.*

6 *Præſentatus cùm exprimit titulum ſuæ prouiſionis ad effectum canoniZandi ſuam prouiſionem prouiſúmque ab Epiſcopo excludendi, lis ſuper titulo & prouiſione beneficij introducta cenſetur.*

7 *Clauſula* quam & quas eum incidentibus & emergeotibus *&c. quidnam in cauſa litis ſuper titulo beneficij operetur.*

8 *Verba* cum incidentibus & emergentibus *&c. in commiſſione appellationis appoſita litem ſuper titulo beneficij introductam firmant, etiamſi in prima inſtantia remedio poſſeſſorij actū fuerit.*

9 *Doctrina Innoc. de lite ratione tituli beneficij introducta quomodo procedit.*

10 *Lis ſuper optione introducta non tangit titulum neque mutat.*

11 *Subreptione commiſſionis ſtante lis introducta dici nequit ad effectum ſubrogationem obtinendi.*

12 *Collatio eſt nomen genericum electionem etiam & nominationem comprehendens.*

13 *Commiſſio quamuis ſubreptitia in Curia Iuriſdictionem tribuit.*

14 *Lis iniuſta & calumnioſa conceſſionem ſubrogationis impedit.*

15 *Collitigans quando habet titulum à non habente facultatem præſentandi ſeu inſtituendi, lis ad obtinendam ſubrogationem introducta non dicitur.*

16 *Collationem Eccleſiæ de qua agitur ſub diſpoſitioné dd. Dignitatum remanſiſſe quomodo probatur.*

17 *Bulla Pij V. reſeruans præſentationem illorum quibus vnio facta fuit, ob decretum irritās in ea appoſitum quācunque contrariam poſſeſſionē inficit.*

18 *Titulus etiam coloratus in materia ſubrogationis quæ rigoroſas non requirit probationes admittitur.*

19 *Cauſa litigandi probabilis & colorata ad euitandam calumniam & ad effectum obtinendi ſubrogationem ſufficit.*

20 *Vicariæ omnes vnitæ ex conſtitutione Pij V. debēt ab illis prouideri quorū Eccleſiis vnitæ reperiuntur.*

DECISIO CXXXV.

VACANTE d: menſe Ianua-
rij 1638. per obitum Petri Boix
Parochiali ſeu Vicaria de qua agi-
tur, Archidiaconus Maior & Præ-
centor Eccleſiæ Cathedralis Bar-
chinonen prætendentes illam co-
rum dignitatibus eſſe vnitam, præſentarunt ad eam
D. Franciſcum Sau, vt in eius *1. ſumm. num.* 1. Econ-
tra verò Ordinarius concurſum indixit, & inter
concurrentes elegit Valentinum Vallgatina; appel-
larunt tam prætenſi Patroni, quàm D. Franciſcus, &
cauſã in Rota commiſerunt cũ clauſula, *quã & quas*,
cum omnibus ſuis incidentibus dependentibus &
emergentibus annexis & connexis, totoque nego-
tio principali, vt in commiſſione, de qua in *d. ſum.
num.* 1. Poſt hæc obiit D. Valentinus, & Franciſ-
cus præfatus petijt ſubrogationem gratioſam in iu-
ribus collitigantis defuncti, vigore regulæ de ſubro-
gandis; ſed quia ſe oppoſuit Antonius Boſſil de eo-
dem beneficio prouiſus ab Ordinario, placuit Il-
luſtriſſ. D Datario diſputationem huiuſmodi con-
ceſſionis ad Rotam reijcere, & propoſito dubio co-
rã R.P.D. bon. mem. Buccabella ſub die 28 Martij
1639. An Franciſco eſſet concedenda ſubrogatio,
reſolutioneque dilata, interim ab humanis deceſ-
ſit d. D. Buccabella, in cuius locum ſubrogatus
cauſam ſuper eiſdem repropoſui, & poſt ſecundam
repropoſitionem fuit reſponſum D. Franciſco dan-
dam eſſe ſubrogationem gratioſam.

Quoniam de eius Clericatu, & de obitu d. Va-
lentini in poſſeſſione, conſtat ex datis *in ſumm.* &
inter partes non controuertitur, & de lite apparet
ex ipſa commiſſione, citatione cum inhibitione d.
Valentino perſonaliter præſentata, *d ſumm. num* 1.
ex illius reproductione in actis *d. ſumm. num.* 4. &
tandem ex comparitione legitimi Procuratoris euiſ-
dem Valentini proteſtantis in cauſa nihil fieri, niſi
ipſo citato, *d. ſumm. num.* 5. Quibus ſtantibus viſum
1 fuit dubitari non poſſe quin lis fuerit introducta,
cùm ad hunc effectum ſufficiat ſola citatio legitime
executa, ac in actis reproducta, vt notatur in Clem.
a. *vt lit. pend.* Felin. *in c. ſuper literis num.* 13. *de reſcri-
ptis*, Callad. *deciſ.* 4. *num.* 1. *vt lit. pend.* Veſtr. *in prax.*
2 *lib. 4. cap. 1. num.* 1. & docto de lite paſſim conceditur
ſubrogatio, iuxta diſpoſitionem dictæ regulæ de
ſubrogandis, in qua cauetur ad effectum ſuccidendi
anfractus, & ne detur collitiganti nouus aduerſa-
rius, vt ſuperſtes collitigans in iuribus prædefun-
cti ſubrogetur, & eſt textus in *cap. 2. vt lit pend. in*
6. Seraph. *deciſ.* 1165. *num.* 1. Greg. XV *deciſ.* 27. *&*
125. *vtrobique num* 1.

Non obſtat quod d. Franciſcus fuerit ſolùm pre-
ſentatus à Præcentore & Archidiacono ad dictum
3 beneficium, & ideo non obtenta inſtitutione ab
Ordinario non poſſit idem beneficium petere tam-
quam ſuum, ſed vt ſibi debitum, quæ actio cùm
ſit merè perſonalis non facit beneficium litigioſum
quoad titulum, Innoc. *in c. cum M Ferrarienſis num.* 9.
de conſt. Bald *in auth. litigioſa num.* 1. *C. de litigioſis*,
Greg. XV. *deciſ.* 305. *num* 6. & ibi latè Adden. *num.*
4 7. & conſequenter deficiente lite ſuper titulo, quæ
facit vt Ordinarius nec alius inferior poſſit ſe in-
tromittere, Vitalin. *in Clem.* 2, *num.* 72. *vt lit. pen-
dent.* Gamb. *de offic. legati lib.* 3. *numer.* 475.
non ſit locus gratioſæ ſubrogationi, vt reſpondit
Rota coram Gregor. XV. *in deciſ.* 335. *numer.* 1.
& 2.

Quia ex tenore dictæ commiſſionis cauſæ tolli-
tur difficultas, dum in ea legitur quod Franciſcus
præſentatus à dignitatibus petebat committi cau-
ſam ſuæ appellationis à collatione facta de dicto
beneficio ab Ordinario, ad fauorem d. Valentini
defuncti, cùm tamen vt ille ibidem dicebat, non
debuiſſet propter ſuam prouiſionem à nemine mo-
leſtari, & propterea cùm hoc beneficium petierit 5
ſibi tradi, & actionem in rem ipſam dicere, lis effor-
mata dicitur ſuper titulo etſi inſtitutionem nondum
habuerit, prout explicat Seraph. *in deciſ.* 990. *num.*
3. *&* ſequitur Lother. *de re beneficiali lib.* 2. *quæſt* 20.
num. 35. Sarnen. *in reg. de ſubrog. quæſt.* 13. Et licet di-
cta commiſſio cauſæ videatur obtenta ſuper ſtatu
beneficij, an ſcilicet eſſet de iurepatronatus dicta-
rum dignitatum quæ d. Franciſcum præſentarunt,
ex quo in ea idem Franciſcus titulum ſuæ prouiſio-
nis expreſſit, vti prouenientem ex dictarum dig-
nitatum præſentatione; tamen cùm talis expreſſio 6
fuerit facta ad effectum canonizandi eiuſdem Fran-
ciſci prouiſionem, & ad excludendum d. Valenti-
num prouiſum ab Epiſcopo, lis dicitur introducta
ſuper titulo & prouiſione beneficij, vt in ſimili di-
xit Rota *in Caputaq. Abbatia* 25. *Maij* 1620. *coram
bon. mem Seleucien.*

Maximè ſtante clauſula *quam & quas*, cum om- 7
nibus incidentibus dependentibus & emergentibus
in dicta commiſſione appoſita, quæ operatur, vt
in Iudicio etiam petitorium deductum cenſeatur, &
conſequenter lis ſuper titulo beneficij introducta
dicatur, Caſſad. *deciſ.* 9. *num.* 13. *de cauſ. poſſeſſ. &* 8
propr. Rot. *dec.* 341. *num.* 2. *part* 1. *recent.* vbi firmatur
litem eſſe ſuper titulo beneficij introductam, etiam
quod in prima inſtantia fuerit actum remedio poſ-
ſeſſorij, dummodo in commiſſione appellationis
fuerint appoſita verba illa *cum incidentibus & emer-
gentibus* &c. Mandoſ *ſuper dicta reg. de ſubrogan quæſt.*
14 *num.* 7. & fuit dictum, *in Lucana Parochialis de
Ripafratta* 18. *Aprilis* 1633. *coram Illuſtriſſimo D meo
Decano*, bene Lother *ſupra in d. quæſt* 20. *num.* 43.
44. *&* 45. *cum ſeqq.* qui *ibidem ſub num.* 36. declarat
doctrinam Innoc. *in d. cap. cum m. Ferrarienſis*, & alio-
rum, procedere in caſu quo præſentatus petat tan-
tùm ab Ordinario inſtitutionem, & ſuper ea litem
introduxerit; ſecus verò quando lis eſt inter præ- 9
ſentatum & electum ab Ordinario, ſeu ab illo pro-
uiſum; nam primo caſu beneficium petitur ab Epi-
ſcopo, qui non tenetur niſi ad factum, & ſic eſt
actio mera perſonalis §. *omnium autem inſtit. de act.*
In ſecundo autem in quo nos verſamur, actio diri-
gitur in rem ipſam contra competitorem vel coë-
lectum, vt patet ex lectura dictæ commiſſionis, &
tunc idem Innoc non negat, imo vult contrahi li-
tigioſum, vt *in verſ. ſecus eſt autem*; Lother. *ſupra
num.* 38. *cum ſeqq.* & præcipuè *ſub num.* 42. *verſ. &
ideo Bonifacius*, Seraph. *in d. deciſ.* 990. *num.* 3. vbi
loquitur de ſubrogatione ad fauorem preſentati
non habentis inſtitutionem contra Ordinariũ exi-
ſtentem in poſſeſſione conferendi, & ex his patet
non applicari *deciſionem Illerden. Præcentoria* 21.
Maij 1627. *coram bon. mem. Manzanedo*, ex quo ibi 10
agebatur de lite introducta ſuper optione, quæ non
tangit neque mutat titulum, Rot. *deciſ.* 604. *n.* 2. *p.* 4.
diuerſ.

Nec releuat quod prædicta commiſſio dica-
tur ſubreptitia, ex quo in ea narratur collatio-
nem huius Parochialis fuiſſe factam ab Epiſco-
po, qui tamen non collationem, ſed electio-
nem dumtaxat ad fauorem d. Valentini fecit, qua
ſubreptione ſtante litem fuiſſe introductam dici 11

nequeat

nequeat ad effectum obtinendi ſubrogationem Sarnen. *ſuper d.reg.de ſubrogan q.* 11. quia præterquam
12 quod collatio eſt nomen genericum & comprehendit etiam electionem, & nominationem, & ſic in
illa ſola verificari poteſt, vt per Gonzal. *gloſſ.* 16. *num.* 9. Gregor.XV.*deciſ.66.num.2.& 3.* ceſſare viſa
3 fuit difficultas, ex eo quod in Curia etiam commiſſio ſubreptitia iuriſdictionem tribuit, *cap. cæterum, & cap.ad audientiam de reſcript.* Seraphin.*deciſ.*513. *num.*7.& in ſpecie aduertit Mandoſ *ſuper dict. regul. de ſubrog.quæſt.9. num.*8. & demonſtratur *in Carpen. bonorum* 10. *Aprilis* 1617. coram Sacrato, & coram Greg.XV.*deciſ.*435.*n* 5.

Minus obſtat quod pro parte D. Franciſci non doceatur parochialem de qua agitur eſſe vnitam dignitatibus Archidiaconatus & Præcentoriæ qui ipſum præſentarunt, imò potius contrarium appareat tam ex iuris præſumptione, quàm ex pluribus collationibus eiuſdem Parochialis factis ab Ordinariis pro tempore ab anno 1574.vſque ad annum 1623. vt *in ſumm. Antonij dato ſub die* 28. *Martij præteriti coram D. Buccabella ſub num.3. & ſequentib.*
14 quibus ſtantibus lis deregitur iniuſta & calumnioſa, quæ impedit conceſſionem ſubrogationis, Biſignet. *deciſ.2.in fine de rer permut.* Caſſad.*deciſ.7.de dol. & contum.* & fuit dictum *in Cæſaraugustana de Maella*, 12. *Maij* 1636.*coram Illuſtriſſimo D.meo De-*
15 *cano*, & quotieſcumque apparet collitigantem habere titulum à non habente facultatem præſentandi ſeu inſtituendi, non dicitur lis introducta ad effectum obtinendi ſubrogationem, Mandoſ *ſuper dict regul.quæſt* 4.*num.*2.Sarnen.*ſuper ead reg.quæſt.*4. *& ſuper reg.de trienn.quæſt.*47.Rot *deciſ.*336.*num.*4. *part.*3.*recent.*

Nam ex datis in hodierno *ſum. num.*1. *& 2.cum ſeqq* conſtat de anno 1324.d Archidiaconatui fuiſſe vnitam inter alia Parochialem Eccleſiam Sancti Baudilij de Lupricato; Præcentoriæ autem vnitam fuiſſe Eccleſiam Parochialem Sanctæ Eulaliæ del Hoſpitalet, cum reſeruatione iuris præſentandi ad fauorem earumdem Dignitatum, & vlterius apparet de anno 1544. Paulum III. pro commoditate populi loci del Prat diſmembraſſe Eccleſiam, de qua agitur, ex dictis Eccleſiis Sancti Baudilij, & Sanctæ Eulaliæ, ex quibus fuerunt ſeparatæ decimæ primitiæ & oblationes, quæ hodie deſeruiunt pro ſuſtentatione dictæ Vicariæ del Prat. Vnde ſequitur quod ſicut vigore prædictæ vnionis collatio
16 dictarum Eccleſiarum remanſit ſub diſpoſitione dd. Dignitatum, abſque eo quod debeat fieri concurſus in earum prouiſione, iuxta Conſtitutionem Sanctæ mem. Pij V. in *antiq. Bullar.*46. §. *volumus*, & latè tradit Garz.*de benef.part.9.c.2.num.*289.*cum ſeqq.* & præcipuè *ſub n.*191.*&.& confirmat*, & fuit in ſpecie reſolutum *in Barchinon.Vicariæ S. Baudilij* 9.*Februarij, &* 17.*Maij* 1624 *coram R. P. D. meo Merlino*: ita hæc Eccleſia de qua agitur pari modo tanquam fundata intra limites dd.Eccleſiarum, & dotata de illarum bonis & redditibus, fuit effecta eiuſdem naturæ, & remanſit vnita ac ſubiecta earumdem Dignitatum diſpoſitioni, iuxta *not.in c.ad audientiam il primo de Eccleſiis ædifican.* vbi Innoc. & Hoſtien. *in fin.*Mandoſ *in addition. ad cap. allegat.*65. *ſub littera N.*Gonzal.*ſuper regul.*8.*gloſ*10.*num.*8.& fuit dictum *in Leodien. Parochialis de Spa.* 27. *Ianuarij, &* 5. *Maij* 1627.*coram R.P.D.meo Pirouano*, non obſtantibus prædictis collationibus de ea per Ordinarios
17 pro tempore factis, quia Bulla præfata Pij V. reſeruans præſentationem ad fauorem illorum quibus vnio facta fuit ob decretum irritans in ea appoſitum, inficit quamcumque contrariam poſſeſſionem, vt in puncto dictæ Conſtitutionis reſpondit Rota *in deciſ.*710.*num* 6 *part.*2.*& dec.*352.*num.*9. *part.*4. *recent.*

Tantò magis, quia in propoſito dici non poteſt conſtare de notorio non iure Fràciſci, cùm ex ſupra
deductis ſatis appareat de illius titulo, qui etiam co- 18
loratus ſufficeret in hac materia, in qua non requiruntur ita rigoroſæ probationes boni iuris pro parte petentis ſubrogationem, Rebuff. *ſuper hac regul. de ſubrogan.gloſ.7.num* 2. & declarat Achill. *deciſ.7. vt lit.pend.* Gregor.*deciſ.*426.*num.*11. ibique Adden.*& in deciſ.*27.*num.*6. vbi dictum fuit ſufficere probabi-
lem & coloratam cauſam litigandi ad euitandam 19
calumniam & ad effectum obtinendi ſubrogationem, Buratt.*deciſ* 927.*num* 12.

Demum nihil facit quod vacatio huius Eccleſiæ contigerit de menſe Ianuarij, qui eſt fixus & Sedi Apoſtolicæ reſeruatus; quia ſuppoſito quod d. Eccleſia ſit vnita, vt ſupra fuit firmatum, eo ipſo excipitur à regula Cancellariæ vigore dictæ Conſtitu-
tionis Pij V. quæ mandat vt omnes Vicariæ vnitæ 20
prouideri debeant ab illis quorum Eccleſiis vnitæ reperiuntur, Garz.*de benef.dict.part.9.cap.2 n* 291. *&* 294. vbi refert declarationem Congregationis Sac.Concilij Interpretum cum aliis pluribus relatis per Buratt.*in dec.*214.*num.*2. ibique Adden. *ſub littera A.*

Et ſic deciſum vtraque parte informante, &c.

Romana filiationis.

Vener. 1. Iulij 1639.

A R G V M E N T V M.

Filiatio quando agitur ad effectum aſſignandi dotem & terminandi litem in petitorio, tanquam fundamentum intentionis Agentis exactè eſt probanda, teſteſque nulliter examinati in conſideratione non ſunt habendi.

S V M M A R I V M.

1 *Filiatio vt probetur ad effectum conſequendi alimenta per modum prouiſionis lite pendente ſuper negotio principali, quælibet leuis probatio ſufficit.*
2 *Filiatio quando de ea agitur principaliter in petitorio ad effectum decidendi litem, vti fundamentum intentionis Agentis exactè eſt probanda.*
3 *Præſumptionibus & coniecturis ſtandum eſt eùm alia certa probatio dari nequeat.*
4 *Teſtes quando tempus eſt de ſubſtantia debent ſuper fama deponere ſpecificè & cum omnibus requiſitis, alias non ſuffragantur.*
5 *Teſtes de conſuetudine mutua deponentes quando non percutiunt tempus conceptionis prout requiritur, nullius ſunt momenti.*
6 *Teſtes nulliter examinati nihil nocent.*
7 *Teſti à parte inducta & de proprio facto deponenti plena fides eſt adhibenda.*
8 *Appellans aliquam in infantili ætate filiam, ita videtur appellare cauſa blandiendi non ad effectum veritatem approbandi.*

9 *Filij vocabulo ſolemus vocare eos quos diligimus.*

10 *Nominatio facta per verba enunciatiuè prolata & in actu qui æque conuenire poteſt etiam extraneo, legitimam coniecturam ad effectum probandi filiationem non præbet.*

11 *Teſtis vnicus de iure nihil probat.*

12 *Confeſſio extraiudicialis vt præiudicet, per teſtes conteſtes de loco & tempore probari debet.*

13 *Similitudo ad probandam filiationem cùm ſit fallax nullius momenti reputatur.*

14 *Coniecturarum quælibet cùm ſit in ſe imperfecta earum coniunctio fieri nequit.*

Maximè cùm plures in contrarium vrgeant potentiores quæ præfatas deſtruunt, ibid.

15 *Probatio Patris vt æquiuoca remaneat quomodo colligitur*

16 *Mors Informatorum quando ad agendum expectatur, ex ea tarditate vehemens oritur ſuſpicio falſitatis.*

17 *Pietas paterna abſcondi non poteſt.*

18 *Amicus mundi maior eſt Pater.*

19 *Signa per quæ quis dicitur tractari vt filius referuntur.*

20 *Pater filios naturales agnoſcens & vti tales tractans, eóſque etiam filiis legitimis commendans, ſi cum filia ſimiliter non fecerit, filiam eius non eſſe præſumitur.*

21 *Prohibitio ne deſcribatur aliqua in libro Baptizatorum vti filia ipſius prohibentis deſtruit famam, ita vt ex illa quaſi poſſeſſio filiationis reſultare non poſſit.*

22 *Pater filios naturales ſaltem pro exoneratione ſuæ conſcientia alere tenetur.*

DECISIO CXXXVI.

IN hac cauſa ſub die 11. Ianuarij 1631. fuit dictum conſtare, quod Martia eſſet filia bon. mem. Octauij de Clementinis, ad effectum conſequendi alimenta, vt in deciſione emanata coram Reuerendiſſimo D. meo Pampilonen in cuius locum poſtea ſuffectus dubium præfatum repropoſui, ad effectum ei aſſignandi dotem & terminandi litem in petitorio, & Domini in hac ſeptima poſitione illud negatiuè reſolherunt.

Ea moti ratione; quia quando agitur de pro-
1 banda filiatione incidenter ad effectum conſequendi alimenta, per modum prouiſionis lite pendente ſuper negotio principali, ſufficit quælibet leuis probatio, ex congeſt. per Surd. *in conſ.* 1. *num.* 9. & *in tract. de aliment. tit.* 1. *quæſt.* 112. *num.* 11. & dixit Rot. *in deciſ.* 289. *numer.* 1. *part* 1. *recent.* Quando verò agitur de ea principaliter in petitorio, ad ef-
2 fectum decidendi litem prout in propoſito, tunc eſt illa magis exactè probanda, vti fundamentum intentionis Agentis, *l. non ignorat*, vbi Bart. *C. qui accuſar. non poſſ.* & notat Angel. *in l. liberorum in princip. ff. de his qui not. infam.* Abb. *in c. peruenit*, vbi Dec. *num.* 4. *qui fil. ſint legitimi*, Alciat. *regul.* 1. *præſumpt.* 38. *num.* 6. & 7. Couarru. *de ſponſalib. part.* 2. *caſ.* 8. §. 3. *num.* 6. & ſic diſtinguendo tenuit Rota *in deciſ.* 289. *num.* 1. *part.* 1. & *in deciſ.* 164. *num.* 7. *in fin. part.* 3. *recent.*

3 Et quamvis in hac materia ſit ſtandum præſumptionibus, & coniecturis, cùm in ea alia certa probatio dari nequeat, Gloſſ. *in l. Lucius, ff. de condit. & demonſtr.* Gloſſ. *in l.* 1. *ff. de probat.* Auchar. *conſ.* 125. *num.* 6. Menoch. *de arbitr. caſ.* 89. *n.* 2. Surd. *d. deciſ.* 1. *num.* 39. & 40. attamen exiſtimarunt Domini ex teſtibus validè examinatis, qui dantur *in ſumm. illorum de Clementinis*, non reſultare tales præſumptiones & coniecturas, ita vt ex illis d. filiatio probata dici poſſit.

Nam prima deſumpta ex fama inter vicinos non
releuat, cùm teſtes de ea deponentes non dicant à
quo tempore, & à quibus hæc fama ortum ha-
buerit; poſſibile enim eſt quod orta fuerit poſt
motam litem, & quod ipſamet Iulia mater Martiæ
eam publicauerit: quando autem tempus eſt de 4
ſubſtantia, debent teſtes ſuper fama deponere ſpe-
cificè, & cum omnibus requiſitis, aliàs non ſuffra-
gantur, Ruin. *conſ.* 52. *n.* 6. & 7. *lib.* 5. Gozzadin.
conſ. 13. *num.* 29. Petr. *de fideicommiſſ. quæſt.* 11.
numer. 376. Rot. *dicta deciſ.* 164. *num.* 9. *part.* 3.
recent.

Secunda deprompta ex conſuetudine dicti
Octauij cum d. Iulia Matre Martiæ nullius eſt mo- 5
menti, quia teſtes de ea deponentes non percu-
tiunt tempus conceptionis prout requiritur, Salicet.
in l. vltim. in fin. ff. de probat. Caſtr. *conſ.* 115. *num.* 1.
& 3. *lib.* 5. Petra *de fideicommiſſ. dict. quæſt.* 11.
num. 400. Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 53.
n. 19. *in* 6. *declarat.*

Tertia elicita ex educatione d. Martiæ ſumptibus
eiuſdem Octauij non ſubſiſtit; quia reſultat ex
dictis teſtium nulliter examinatorum, & ſic nihil 6
nocet, *l. ſi quando, C de teſtibus*, Pariſ. *conſ.* 53. *num.* 23.
lib. 4. Caputaq. *deciſ.* 209. *num.* 7. *part.* 2. Rota coram
Buratto *deciſ.* 459. *num.* 2. vltra quod contrarium
conuincitur ex depoſitione nutricis d. Martiæ for-
miter examinatæ, quæ aſſerit alimenta, & ſalarium
ſemper recepiſſe a dicta Iulia, cui propterea vti in- 7
ductæ à dicta Martia, & deponenti de facto pro-
prio eſt plena fides adhibenda, Surd. *conſ.* 550.
num. 3.

Quarta deducta ex eo, quod d. Octauius dum lo-
quebatur cum d. Martia in infantili ætate appella-
ret illam filiam, nec etiam concludit, quia illa no- 8
minatio videtur facta incidenter cauſa blandiendi,
vt fieri ſolet, & non ad effectum approbandi veri-
tatem, *l. nemo*, §. 1. *ff de hæred. inſtit.* Dec. *in cap. per
tuas num.* 8. *de probat.* Pariſ. *conſ.* 10. *num.* 15. 49.
& 86. *lib.* 1. ſolemus enim ſæpè filij vocabulo vo- 9
care eos, quos diligimus, vt ait Surd. *de aliment.
tit.* 1. *dict. quæſt.* 112. *num.* 9. vbi refert Crauett. *in
conſ.* 249. *num.* 10. & alios concordantes: quando
autem nominatio facta fuit per verba enunciatiuè 10
prolata, & in actu qui æque conuenire poteſt etiam
extraneo, non præbet legitimam coniecturam ad
effectum probandi filiationem, Gloſſ. *in dict. cap. per
tuas de probat.* Dec. *conſ.* 462. *num.* 10. Petra *de fidei-
commiſſ. dict. quæſt.* 11. *num* 261. Menoch *de præſumpt.*
53. *num.* 38. & 39. *lib.* 6. Surd. *vbi ſupra dict. num.* 9.
Gratian. *diſcept. forenſ cap.* 562. *n.* 5. 6. & 7. & cenſuit
Rota apud Buratt. *deciſ.* 725. *n.* 6.

Quinta fundata in confeſſione dicti Octauij ſu-
per defloratione d. Martiæ, minus officit, quia de
ea deponit tantùm vnicus teſtis qui de Iure nihil 11
probat, *cap. licet il primo, cap. veniens il primo de teſtib.*
Gabr. *eodem tit. concluſ.* 1. *num.* 1. & ad hoc, vt con-
feſſio extraiudicialis præiudicet, debet probari per 12
teſtes conteſtes de loco, & tempore, vt notant DD.
in cap. licet ex quadam extra de teſtib. Pariſ. *conſ.* 60.
num. 45. Caſtr. *conſ.* 296. *num.* 3. *vol.* 1. Afflict. *dec.* 364.
n. 4. *verſ. ita tamen confeſſio*, Rot. *deciſ.* 700. *num.* 33.
part. 2. *recent.*

Sexta denique coniectura reſultans ex ſimilitu-
dine

dine d. Martiæ cum d.Octauiu & Hieronymo eius filiu legitimu, & naturali, ſuper qua deponit teſtis vltimo loco examinatus, nec illa aduerſatur; quo-
13 niam argumentum prouenicns ex hac ſimilitudine eſt multum fallax, & propterea vt de per ſe nullius momenti reputatur, Guilliel. Bened. *in cap. Rainutius in 3.part. verb. qua filium ex eo ſuſcipiens num.6. de teſtam.* Curt.Iun *conſ.31.col.1.* Gabr. *concluſ.14. num.7.de probat.* Menoch. *de arbitrariis lib.1.caſ.89. num.97. & de præſumpt. lib. 6. de præſumpt. 53. num.47.* Muhed. *deciſ.1.num. 2. tit. qui filij ſint legitimi.*

Neque viſum fuit Dominis iſtas coniecturas poſſe coniungi, adeò vt intrare debeat regula, quod quæ non poſſunt ſingula ſimul iuncta iuuent, *cap.cum cauſam*, vbi & DD. *de probat.* Surd. *dict. conſ.1.ante num.53.verſ & quamvis.* Quia cùm quæ-
14 libet ex coniecturis ſupra relatis ſit in ſe imperfecta, earum coniunctio fieri nequit, Bald. *in l. ſi quis ex argentariis §.1.num.1.& ſeqq.ff de eden.* Alex. *conſ.11.num.3.& 5. lib.4.* Gabr. *de probat. concluſ.1. num.33.* Mantic.*deciſ.307. num.11.* Rot. *deciſ.519. num.7.part.2. recent.* maximè cùm plures in contrarium vrgeant potentiores pro excluſione filiationis quæ præfatas deſtruunt, *l.diuus de in integr. reſtitut. minor.* Abb. *in cap. tranſmiſſa qui fil. ſint legitimi in fin.* & in terminis filiationis Gabr. *conſ.25. num 6.*

15 Et quidem prima prouenit ex eo, quod vltra acceſſum cuiuſdam Medici, Martinus famulus d.Octauij continuò verſabatur in domo d.Iuliæ de die, & de nocte, tam in publico, quam in ſecreto, vt deponunt teſtes *dict. ſum. num.4.* Vnde fit quod probatio Patris æquiuoca remaneat, per *text.in l.vulgo concept.* vbi Gloſſ Bald & alij *ff.de ſtat.homin.§.ſi aduerſus inſtit.de nupt.* Rot. *d. deciſ.289.num.2 part.1. recent.*

Secunda reſultat ex taciturnitate d. Iuliæ, & Martiæ 20.annorum ſpatiu, quæ auſæ non fuerunt huiuſmodi litem excitare, ſed expectarunt obitum dd. Octauij, & Martini famuli, qui de hoc erant bene informati; quando autem ad agendum ex-
16 pectatur mors Informatorum, ex hac tardatione oritur vehemens ſuſpicio falſitatis, *argum. cap. 3.loco de probat. l. conſenſu, §. ſuper plagiis, C. de diuort.* Aym.*conſ.28.n.6.& 7.*Rot.*deciſ.566.n.7. poſt 2.vol. conſ.Farin.*

Tertia deducitur ex quo d. Octauius poſt matrimonium d.Iuliæ penitus deſeruit ipſam & Martiam filiam, abſque quod tanto temporis ſpatiu aliquod defalcationis ſignum erga d. Martiam oſtenderit,
17 quod eſſet contra pietatem paternam, quæ abſcondi non poteſt, iuxta notat. per Bald. *in cap. per ſuas*
18 *num.4. verſ. dicit gloſ. de probat.* maior enim amicus mundi eſt Pater, *l.quidam cum filium ff. de hæred.inſtit.* & ſigna per quæ quis dicitur tractari vti filius, ſunt
19 illa, quæ conſueuerunt circa filium exerceri, vtpote ipſum in domo alere, eum ad ſcholas mittere, in teſtamento illum inſtituere, facere ſibi veſtimenta neceſſaria, eúmque ſcribere in natalibus filiorum, & ſimilia, prout recenſet Abb.*in dict. cap. per ſuas num.5.de probat.* quorum nullum in propoſito concurrit.

Quarta colligitur ex eo quod d. Octauius alios
20 filios naturales agnouit, ac illos vti tales tractauit, & educauit, eoſque filiis legitimis etiam commendauit, vt dicunt teſtes *dict.ſumm.num.15.* quod cùm non fecerit ſimiliter cum d. Martia, præſumendum eſt eam filiam ſuam non eſſe, Gloſſ.*in dict.cap.tranſmiſſa, verb. nota qui ſunt fil.legitim.* Felin.*in dict.cap. per ſuas num. 17. de probat.* Alex. *conſ.88.num.9. lib.1.* Rot. *dict. deciſ. 289. num. 6. part. 1. recent.*

Quinta depromitur ex præcepto d. Octauij, ne d. Martia deſcriberetur in libro Baptizatorum 21
vti ipſius filia, *dicto ſummario num.1.* ex qua prohibitione deſtruitur fama, ita vt ex illa reſultare non poſſit quaſi poſſeſſio filiationis, Petra *de fideicomm. in dict.quæſt.11.num.453.* Maſcard.*de probat.concluſ. 791. num.13.* cum aliis relat. per Menoch. *in dict. præſumpt.53.n.44.lib.6.*

Sexta & vltima coniectura oritur ex eo quod d. Octauius non ſolùm toto tempore eius vitæ non præſtauit d. Martiæ alimenta, ſed illam etiam præ-
teriuit in teſtamento; & tamen certum eſt, quod 22
Pater filios naturales tenetur ſaltem alere pro exoneratione ſuæ conſcientiæ, *cap. cum haberet in fin.* cum ibi notat. per DD. *de eo qui duxit in matrimonio*, & ſequuntur infiniti relati per Surd. *de alimentis tit. 1. quæſt. 9.* per tot. & ſignanter *ſub num.6.*

Ex quibus cùm conſtet non adeſſe ſufficientem probationem pro dicta Martia reſultantem, ex depoſitionibus teſtium ritè, & rectè examinatorum, reſponderunt Domini non conſtare de filiatione, & alij teſtes dati *in ſummario dictæ Martiæ* præfatos datos *in ſummario illorum de Clementinis*, tanquam nulliter examinati non fuerunt habiti in conſideratione.

Et ita vtraque parte, &c.

Maioricen. Beneficij.

Vener. 1. Iulij 1639.

ARGVMENTVM.

Arbitrium Rotæ pro retardanda executione intrat, ſtante iniuſtitia ſententiæ declaratoriæ, à qua quamvis tranſiiſſet in iudicatum etiam ad effectum ſuſpenſiuum de iure appellatio datur; vbi plura de Iurepatronatus laicorum, & an ſub reſeruationibus Apoſtolicis cadat?

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium à Iure regulatur.*
2 *Appellatio à ſententia declaratoria iniuſta ad effectum etiam ſuſpenſiuum de iure datur.*
3 *Sententia quando detegitur iniuſta non poteſt dici in iudicatum tranſitum feciſſe.*
4 *Litera expedita in forma Breuis de capienda poſſeſſione dum fundantur in reſeruatione prætenſa, ſine reſeruatione non conceduntur.*
5 *Reſeruatione ceſſante Breuis executio ceſſat.*
6 *Beneficium quando eſt de Iurepatronatus laicorum ex fundatione & dotatione, ſub reſeruationibus Apoſtolicis non cadit.*
7 *Iuſpatronatus vt iuſtificetur maximè quoad perſonam priuatam cuius reſpectu nihil innouauit Concil. Trident. ordinariæ probationes ſufficiunt.*
8 *Iuſpatronatus priuatorum etiam ex coniecturis præſumptionibus & adminiculis probatur.*
9 *Præſentationes de longo tempore & quidem effectua-*

iu

ta vna poſt obitum alterius Iuſpatronatus ſufficienter euincunt.

10 *Arbitrium pro retardanda executione vt intret, ſufficit deduci Iura ex quibus Iudex de iniuſtitia ſententia poſſit ſuſpicari.*

11 *Sententia quamvis, tranſierit in iudicatum, ſuperueniente cauſa per quam conſtat de illius iniquitate executioni mandari non debet.*

12 *Clauſula* parito arbitrio Rotæ *facit vt Rota propter iniuſtitiam detectam pro ſuſpenſione executionis poſſit arbitrari.*

13 *Arbitrium ad reuocanda iam executa non intrat.*

14 *Poſſeſſio merè Inſtrumentalis attenta poſſeſſione plena anteriori ſuffragari non poteſt.*

15 *Iudex iniuſtè procedens nemini poteſt præiudicare.*

16 *Papa arbitrium ſignanter indulget ad effectum executionis retardanda quatenus de Iure appellationi locus eſſe poſſit.*

17 *Executionis reliquia cùm adhuc ſuperſint, eò magis intrat arbitrium pro vlteriori executione retardanda.*

DECISIO XXXVII.

CVm vacaſſet beneficium Iuriſpatro-
natus laicorum de quo agitur per obi-
tum Ioannis Villapiue, fuit collatum
ab Ordinario præuia Patroni præſen-
tatione Gabrieli Abraham poſſeſſio-
ne ſubſecuta, & poſtea fuit illud etiam impetratum
à Sede Apoſtolica vti liberum, & vacans in menſe
reſeruato per Michaelem Marquez, qui expeditis
deſuper literis in forma Breuis, & capta poſſeſſio-
ne Inſtrumentali nomine Cameræ, ſententiam de-
claratoriam per contradictas contra eundem Ga-
brielem reportauit. Quare interpoſita ab iſta ap-
pellatione à die habitæ notitiæ, & cauſa per Signa-
turam mihi commiſſa cum clauſula *parito Iudicato*
arbitrio Rota, dubitaui an intret arbitrium pro re-
tardanda exequutione, & Domini affirmatiuè reſ-
ponderunt.

1 Moti ex eo quod arbitrium regulatur à Iure, Bart.
in extrauag. ad reprimendam verb. videbitur num. 8.
Alex. *conſ.* 33. *lib.* 1. Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 7. *num* 7. *de*
2 *re Iudic.* & de Iure à ſententia declaratoria iniuſta
datur appellatio ad effectum etiam ſuſpenſiuum, vt
per Felin. *in cap. cum non ab homine num.* 12. *de Iudic.*
Doenn. *regul.* 42. *num.* 8. Franc. *in c. paſtoralis,* §. *verum*
num. 27. *quæſt.* 6. Capic. *deciſ.* 1. *num.* 19. Anton. Gabr.
lib. 6. *commun. ſub tit. de regul. Iur. concluſ.* 3. *num.* 59.
Put. *deciſ.* 173. *n.* 1. *lib.* 2. cum aliis relatis per Scacc.
de appellat. quæſt. 17. *limit.* 22. *num.* 36. & 38. abſque
quod applicentur notata per eundem Scacc. *ſuprà*
in num. 44. vbi firmatur quod à declaratoria cenſu-
rarum ob non paritionem rei iudicatæ non datur
3 appellatio, quia dum dicta ſententia detegitur in-
iuſta, dici non poteſt quod tranſitum fecerit in iu-
dicatum, vt per DD. *in l.* 4. §. *condemnatum de re*
Iudic. Felin. *in cap. ſuper literis num.* 15. *de reſcript.*
Seraph. *deciſ.* 381. *num.* 13. & propterea illa exe-
quenda non eſt, Rot. *deciſ.* 323. *num.* 1. *part.* 5.
recent.

Quod autem ſententia præfata ſit iniuſta, patet
ex eo quod emanauit vigore literarum expeditarum
4 per d. Michaelem in forma Breuis, de capienda poſ-
ſeſſione nomine Cameræ, quæ fundantur in præ-
tenſa reſeruatione, vt *in eius ſumm. num.* 1. & *ſeqq.*
de qua tamen nullibi conſtat: & certum eſt, quod
ſine reſeruatione ſimiles literæ non conceduntur,
vt notat in ſpecie Garz. *de beneficiis part.* 6. *cap.* 3.
num. 9. & 10. vbi plures deciſiones Rotæ refert; &
ceſſante reſeruatione ceſſat Breuis executio, vt di- 5
xit Rota coram Gregor. XV. *in deciſ.* 53. *in fin.* non
ſolùm enim non probatur reſeruatio, ſed ea peni-
tus excluditur, ex quo docetur beneficium contro- 6
uerſum eſſe de Iurepatronatus laicorũ, ex fũdatione
& dotatione, quod non cadit ſub reſeruationibus
Apoſtolicis, vt notat Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſſ.* 18.
num. 2. & tradit Gloſſ. *in c.* 2. *de præbend in* 6. Rot.
deciſ. 304. *num.* 1. *part.* 2. *diuerſ* Boratt. *deciſ.* 702. *n.* 7
& pro illius iuſtificatione ſufficiunt ordinariæ pro- 7
bationes, dum verſamur prout hîc in perſona pri-
uata, cuius reſpectu nihil immutauit Sacrum Con-
cilium Tridentinum, Gonzal. *ſupra num.* 58. & dixit
Rota pluries vt *in dec.* 798. *n.* 4. *p* 1. *diuerſ.* & *dec.* 374.
n. 1. *p.* 2. *rec.* & coram Buratto *in Neapolitana beneficij*
28. *Iunij* 1621. quæ eſt inter eius impreſſ. 552. vbi
ſub num. 5. firmatur Iuſpatronatus priuatorum pro- 8
bari etiam ex coniecturis, præſumptionibus, & ad-
miniculis, Rot. *deciſ.* 360. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* cum
aliis relatis per Adden. ad Buratt. *in d. deciſ.* 552. *ſub*
litera B.

Dantur itaque præſentationes ab anno 1546. 9
vſque in præſens, *ſumm. d. Gabrielis num.* 4. 5. & 6. &
quidem effectuatæ vna poſt obitum alterius, iuxta
conſ. Oldrad. 229. Lambert. *de Iurepatr. lib.* 2. *part.* 2.
quæſt. 10. *art.* 7 *num.* 11. Rot. *deciſ.* 147. *num.* 1. *part.* 1.
diuerſ. & *in deciſ.* 154. *num.* 4. & 5 *part.* 2. *recent.* vbi
plures aliæ concordantes referuntur. Vnde dubi-
tari nequit de ſufficienti probatione patronatus
ad hunc effectum, in quo ſufficit etiamſi talia de-
ducantur per poſſeſſorem, quæ reddant turbidam
reſeruationem, ex notat per Gonzal. *ſuper reg.* 8. *in*
annot. contra nullitat. num. 187.

Non obſtat, quod Iura dictum patronatum iuſti-
ficantia, non fuerint producta coram A. C. & ſic ex
illis deſumi non poſſit iniuſtitia illius ſententiæ, quę
debet ex eiſdem actis apparere, vt fuit dictum *in*
Corduben præſtimonij 18. *Iunij* 1267. *coram bon. mem.*
Remboldo; quia ad effectum vt intret arbitrium pro 10
retardanda executione, ſufficit quod deducantur iu-
ra, ex quibus Iudex poſſit de iniuſtitia ſentẽtiæ ſuſpi-
cari, Anton. Auguſtin. *deciſ.* 400. *lib.* 3. Seraph. *deciſ.*
425. *n.* 3. quinimo quamuis ſententia feciſſet tranſi- 11
tum in iudicatum, quando poſtea prout hic ſuper-
uenit cauſa per quam conſtet de illius iniquitate,
non debet executioni mandari, vt ex doctrin. Innoc.
in c. 2. *de pur. vulg.* & Felin. *in cap. inter cæteras col.* 1.
verb. 1. *ſin amplia*, firmauit Rota coram Caputaq. *in*
deciſ. 114. *num.* 2. *part.* 3.

Hincque patet non applicari d. deciſionem Cor-
duben. coram Remboldo, cùm in ea non ageretur
de ſuperſedendo in vlteriori executione vt in
propoſito, ſed de reuocanda executione vti ſpolia-
tiua, mediante productione vnionis facta per ſen-
tentiam, nec erat commiſſa cauſa appellationis per
Signaturam Iuſtitiæ, guſtata totius facti veritate,
cum clauſula *Parito arbitrio Rota*, quo caſo Ro- 12
ta propter iniuſtitiam detectam poteſt arbitrari pro
ſuſpenſione executionis, vt fuit reſponſum in *Vr-*
gellen. Canonicatus 17. *Nouembris* 1634. *coram Reue-*
rendiſſ. P. D. meo Pirouano, in cuius caſu allega-
batur etiam dicta Corduben. præſtimonij coram
Remboldo.

Minus obſtat quod arbitrium non intret ad re- 13
uocanda iam executa, Rot. *deciſ.* 70. aliàs 64. *part.* 2.
recent. & coram Boratto *deciſ.* 138. *num.* 1. cum aliis
allegatis, quoniam in præſenti non oſtenditur di-
ctam poſſeſſionem fuiſſe realem, & effectuatam 14
per

per perceptionem fructuum, ſed merè Inſtrumentalem, quæ attenta poſſeſſione plena anteriori d. Gabrielis nihil ſuffragari poteſt, *l.quamuis, §.ſi conductor,* cum ibi notat. *ff de acquir. poſſeſſione*, Rot. *deciſ.390.part.1.diuerſ.* & fuit ſæpius deciſum, non
15 obſtanre contraria ſententia Iudicis, qui iniuſtè procedens eidem Gabrieli præiudicare non potuit, Angel. *in l.clam. poſſidere, §.qui ad mundinas num.2. ff de acquir.poſſeſſ.* Coru.*conſ.193 num.4.lib.3.*& propterea dum de Iure à dicta ſententia dabatur appellatio, vt ſupra fuit oſtenſum, quicquid actum fuit circa executionem, ſuſpenſum remanſit per ap-
16 pellationem ſubſecutam; quia ſignanter induſit arbitrium ad effectum executionis retardandæ, quatenus de Iure appellationi locus eſſe poſſit, Creſc. *deciſ.1.de reſcript.* & *4. de teſtib.* cum aliis cumulat. per Adden. ad Gregor.XV. *in deciſ.189. num.8.* & facit *deciſ.504. num. 5. part.4 recent.* aliàs enim d. clauſula *arbitrio Rota* redderetur inanis, Menoch. *de arbitr.lib.1.quaſt.8.num.35.*Rot.*deciſ.363. part.2. recent.*

Et in omnem euentum, cùm adhuc ſuperſint re-
17 liquiæ d. executionis circa perceptionem fructuum, ſuper quibus, & ſuper cenſuris fulminatis contra prouiſum ab Ordinario cadit etiam clauſula prædicta, negari non poteſt quin ſit locus arbitrio pro retardanda vlteriori executione, vt declarauit Rota *in Terraconen.Parochialis 4.Februarij 1604.coram bon. mem. Litta relat. in deciſ.177.n.2.apud Illuſtriſſimum D.meum Decanum*, & idem fuit dictum *in Camerinen. prioratus ſub 10. Decembris 1636. & 27.Martij 1637. coram me.*

Et ſic deciſum vtraque parte audita, &c.

Peruſina Pecuniaria.

Sabbathi Rota Martiniana 5. Nouembris 1639.

ARGVMENTVM.

Creditum liquidum ex Inſtrumento obligatione Camerali vallato proueniens & per Rotam canonizatum, cum credito illiquido altiorem indaginem requirente non eſt compenſandum.

SVMMARIVM.

1 *De credito liquido ad illiquidum non fit compenſatio*

2 *Obligatio Cameralis compenſationem turbidam & altiorem indaginem requirentem non admittit.*

3 *Creditum illiquidum & altiorem indaginem requirens quomodo probatur.*

4 *Agens vel excipiens ex Inſtrumento in quo promiſſa non adimpleuit, commodum aut lucrum aliquod ex eodem Inſtrumento conſequi nequit.*

5 *Creditum liquidum dici nequit donec detractiones vigore Inſtrumenti facta fuerint.*

6 *Legitima in certa parte bonorum conſiſtente etſi poſtea fuerit declaratus valor eorundem bonorum in ſumma, non tamen mutantur pacta, ſed ſumma dicitur eſſe in obligatione, bona verò in ſolutione.*

7 *Compenſatio de ſpecie ad quantitatem non admittitur.*

DECISIO CXXXVIII.

QVÆSITVM fuit an intret compenſatio, & negatiuè fuit reſponſum, quia creditum D. Ioſephi eſt liquidum proueniens ex Inſtrumento obligatione Camerali vallato, de quibus *in eius ſummario num.1.*& per Rotam canonizatum, vt in deciſione emanata ſub die 26.Iunij 1637.coram bon. mem. Buccabella; creditum verò DD. Franciſci & fratrum compenſationem prætendentium eſt illiquidum, & turbidum, quo caſu intrat illa receptiſſima concluſio, quod de liquido ad illi- 1
quidum non fit compenſatio per text.expreſſum *in l.fin.*vbi DD.*C.de compenſat.* Abban.*conſ.211.num.2.* Seraph. *deciſ.1455.num 4. & 5* ſtante receptiſſima præcipuè obligatione Camerali, quæ non admittit 2
compenſationem turbidam, & altiorem indaginem requirentem, Rom. *conſ.26 num..* Rot *deciſ.627. num 3. part.1. diuerſ.* Galleſ. *de obligat. Camer. quaſt.* 3
18. num.7. & 11. vbi Adden. *num. 9. & ſequentibus.*

Quod autem creditum dd.Franciſci, & Fratrum ſit illiquidum, & altiorem requirat indaginem, colligitur ex lectura concordiæ inter Ioannem Antonium eorum Patrem, & Ioſephum initæ dat. *eodem ſum.num.2.*& 4.vbi licet appareat eiſdem Franciſco, & fratribus ex perſona Vincentiæ eorum Amitæ (cuius ſunt illi hæredes ex teſtamento) deberi legitimam in bonis Ioſephi ſenioris Patris dictæ Vincentiæ, & Aui reſpectiuè d. Ioſephi iunioris, illamque fuiſſe declaratam eſſe duodecimam partem bonorum, quæ fuerunt eidem Ioſepho Iuniori relicta, & poſtea æſtimata valere ſcut. 1312. vt in apoca *dicto ſummario numer. 5.*

Attamen econtra in eadem concordia d. Ioan. Antonius promiſit renunciare iuribus cuiuſdam legati facti à Ludouico, & omni alio Iuri quomodolibet ei ſpectanti ſuper hæreditatibus Ioſephi ſenioris, & Griſeidæ Pauluccíæ, dummodo per dictum Ioſephum iuniorem fuiſſet eidem tradita dimidia pars bonorum d. Ludouici cum quibuſdam fructibus, quæ traditio bonorum, & fructuum, promiſſa per dictum Ioſephum, quamvis ſecuta fuerit iuxta formam præcedentis conuentionis, vt legitur in deciſionibus in cauſa factis, ſcilicet *ſub die 11.Maij 1629.coram Reuerendiſſimo D. meo Vrgellen.* quæ eſt *deciſ.200.inter eius impreſſ. part.1.* & *ſub die 2.Martij 1635. coram bon. mem. Motmanno;* nihilominus dd. Iurium renunciatio nunquam fuit effectuata, & ſic ex capite non adimplementi dd. Franciſcus & fratres, filiique reſpectiuè d. Ioan. Antonij excluduntur à prætenſa compenſatione cùm vera ſit illa concluſio, quod agens vel exci- 4
piens ex Inſtrumento in quo promiſſa non adimpleuit, commodum, aut lucrum aliquod ex eodem Inſtrumento conſequi nequit, *vulgat. l. Iulianus, §.offerri, ff de act.empt.* Roland.*conſ. 69. n.8. lib.4.* Becc. *conſ.45. num.6.* Surd. *conſ.52. num 32. & 34.* & *conſ.563. num.4.* Rot. coram Seraphin. *deciſ.125.n.2.*

Præterea illiquiditas prædicta augetur ex eo, quod declaratum fuit legitimam dictæ Vincentiæ aſcendere ad ſcuta 1312.cum hoc tamẽ quod de iſta quantitate detrahenda eſſet penſio vnius apothecæ vnà cum fructibus aliorum bonorum, quæ probarentur empta ab eodem Ioſepho, vt patet ex *4. capitulo eiuſdem concordia in fin.* ibi, *detracto però*

il ſitto della Bottega del ſellaro, che ſin al preſente gior-
no foſſe venuto alle mani del Signor Gioanni Antonio;
& ex apoca *dict.ſum.num.*5. ibi, *de quali però ſi dou-*
ranno dedurre quelli debiti, & compre, ch'oltre le
prodotte produrrà il Signior Gioſeppe. Ideo donec fue-
5 riot factæ dd. detractiones creditum liqoidum dici
nequit, ex notat. per Gabr. *in conſ.*61. *num.*17. *lib.*2.
Craoett. *conſ.*275. *num.*13. *verſ.*3. perſonaliter Pariſ.
*conſ.*90. *num* 43. *lib.*1. Aneharan. *conſ.*235. *num.*1.
Rot. poſt Paeif. *de Saluian. deciſ.*203. *num.*4. & 5.
Quibus accedit, quod in dicta concordia dum
promittitut, quod d. Io. Antonius Pater Franeiſei
6 & fratrum, conſeqnatur legitimam Vincentiæ dici-
tur, quod illa eſt duodecima pars bonorum, quæ
Ioſephus communis parens reliqoerat, & quod ea-
dem bona debebant diuidi & conſignari vnà eum
fructibus, *dict.ſum num.*4. & licet poſtea fuerit de-
claratus valor eorundem bonorum *in ſcut.*1312. hoc
fuit factum non vt mutarentur pacta contenta in
concotdia ſuper conſignatione bonorum pro eredi-
to legitimæ, ſed ad effectum ſeiendi pro qna ſumma
eſſent dicta bona conſignanda, adeò vt ſumma di-
catur eſſe in obligatione, bona verò in ſolutione,
ad notat. per text. *in l. ſi quis ſtipulatus fuerit decem*
in melle 57. *ff. de ſolut.* Ruin. *conſ.*65. *lib.*2. Peregrin.
*conſ.*86. *lib.*5. Rot. *deciſ.*203. *part.*1. *recent.* Vnde cùm
legitima debeatur in bonis prænominatis, & ſic
in ſpecie non poteſt compenſari eum debito liqui-
7 do debito in quantitate, cùm certum ſit de ſpeeie
ad quantitatem non admitti compenſationem, vt
probat *text. in l. ſi conuenit, ff. de pignorat. act. l.*3. *C.*
in quibus cauſ. pign. tacitè contrahatur, Neguſant.
de pignor. 5. *membr.* 5. *parte principal. num.*11. Rota
coram Seraph. *dict. deciſ.* 1445. *num.*5. & *in recent.*
deciſ. 403. *num.*17. *in fin.*
Et ita vna tantùm, &c.

Tiburtina hæreditatis.

Lunæ 14. Nouembris 1639.

ARGVMENTVM.

De hærede vniuerſali vigore teſtamenti publici inſtituto, ſæpius repetitis obiectis in prioribus deciſionibus ſublatis manutenendo; vbi plura de Iudice Criminali, an & quando Iuriſdictionem ſuper actione ciuili exercere poſsit?

Vide ſuprà *Deciſ.* 128.

SVMMARIVM.

1 *Index criminalis ſuper actione ciuili Iuriſdictionem exercere non poteſt.*
2 *Sententia quando eſt nulla in indicatum tranſire nequit.*
3 *Deuolutum dicitur tantum quantum appellatum & tantum appellatum quantum pronunciatum.*
4 *Teſtamento falſo in Iudicio & extra nulla fides eſt adhibenda.*
5 *Sententia ſecunda continens liberationem à falſitate prioris & canonizationem validitatis fieri poteſt per Iudicem criminalem, quando effectus ciuilis proſecutionis in conſequentiam venit.*
6 *Clauſula* quam & quas *in commiſſione appoſita tribuit Iuriſdictionem prout in prima pronunciandi.*
7 *Inſtitutio in teſtamento nuncupatiuo poteſt probari per teſtes, quamvis Notarius eam ſcribere omiſerit.*
8 *Teſtes ſeptem requiruntur quando agitur de ſolemni teſtamento vti erroneo reprobando.*
9 *Teſtamentum ab vltimo actu concluſiuo recipit perfectionem.*
10 *Voluntas teſtatoris ab his quæ ante & poſt teſtamentum dixit colligitur.*

DECISIO CXXXIX.

IAM erat mihi ordinata huins cauſæ
expeditio ad fauorem Petri Pauli
præuiis tribus deciſionibus confor-
mibus, & dum pro eius parte ſerua-
bantur termini de ſtilo ſeruari ſoliti
contra omnes litis conſortes, inter quos eonnume-
rabantur Pater Franciſcus Ieſuita, & Victotia, tan-
quam filij quondam Marei Antooij Paulini, fuit
pro parte iſtorum oppoſitum eos nunquam fuiſſe
citatos io proceſſu cauſæ, oec in diſputationibus
hucuſque factis; ideo Rota mandauit, vt conſtito
in actis de eorum mandato procuræ, & aditione
hæreditatis paternæ, reproponeretur denuo cauſa
ſuper eiſdem ipſis auditis. Et licet pro parte dictæ
Victoriæ duntaxat fuerit mandatum procuræ pro-
ductum cum aditioue hæreditatis, & ſic ipſa tan-
tùm audiri deberet, cùm quoad alios firmus rema-
neret ordo expeditionis: attamen hodie cauſa fuit
repropoſita eadem Victoria audita, cum aliis litis
conſortibus d. P. Franciſco Ieſuita plories citato,
& Domini iterum pro quarta viee in deeiſis perſti-
terunt; qoia omnia ſæpios repetita obiecta recan-
tata fuere, quæ in prædictis deciſionibus ſoblata re-
manſeruot.
Repetebant enim principaliter informantes pro
d. Victoria, & litis conſortibus, quod ſententia
criminalis D. Vices gerentis fuerit nulla ex de-
fectu Iuriſdictionis, ſub prætextu, quod in ea non
ſolùm fuerit reuocata ſententia A.C. prolata ſoper
falſitate teſtamenti Ioan. Baptiſtæ Zaecomj, qoi
hæredem inſtituit vniuerſalem d. P. Paulum, ſed
etiam vlterius fuerit declaratum, d. Teſtamentum
vti ritè & recte factum eſſe exequendum, quod
reſpicit Ius Ciuile, & Index Criminalis ooo poteſt 1
Iuriſdictionem exercere ſuper actione Ciuili, vt
probat text. *in l. ſolemus, §. latrunculator. ff. de Iudic.*
Creſcent. *deciſ.*5. *num.*1. *eodem tit.* & conſequenter
ſtante hac nullitate ſententia prædicta non potue- 2
rit tranſire in indicatum, *l.*4. *§. condemnatum, ff. de re*
Iudic l. non putabit, § non quamvis, ff. de contrahab.
Sed fuit reſponſum quod d. V. Gerens Index ap-
pellationis in hac cauſa non exceſſit fines ſuæ Iuriſ-
dictionis, quia ad ipſum deuoluta fuit cognitio eius
quod fuit indicatum per primos iudiees; tantum 3
igitur iotelligitur deuolutum, quantum appellatum,
& tantum appellatum quantum pronunciatum, vt
notat Franc. *in c. ſi duobus n.*6. *verſ. circa tertium ca-*
ſum, & *n.*9 *de appellat.* Cùm itaque primi iudices in
eorum ſententia pronuneiaſſent teſtamentum d.
Ioan. Baptiſtæ Zaeconij eſſe falſom & nullum, ad
nullios roboris & momenti, illique tanquam falſo 4
nullam fidem in Iudicio & extra eſſe adhibendam,
ſumm. d. P. Pauli hodie dat. num 1. bene potuit V.
Gerens reuocando ſententiam dd. Iudicum ab-
ſoluere reos conuentos à criminalitate, ſubdens
teſtamentum eſſe ritè & legitimè conditum &
ſtipulatum

ſtipulatum,& pto tali fore exequendum, *dicto ſummario num.* 2. Nam ſicut prima ſententia con-
tinet narratiuam falſitatis, ita ſecunda con-
tinet liberationem à falſitate, & canonizatio-
nem validitatis, quod fieri poteſt per Iudicem
Criminalem, quando provt hîc effectus ciuilis pro-
ſecutionis venit in conſequentiam, ex notat. per
Bart. *in l.interdum l.2.§ qui furem num.5.de furt.* & *in
l.2.§.hoc edicto num 2.ff.vi bonor.raptor.* Bald.& Sali-
cet.*in l. quis crimen, C.qui actus non poſſ.*& hoc idem
dicit Creſe.*in d.decis.*5. vt patet ex eius lectura, &
hæc eadem reſponſio fuit data in prima deciſione
cauſæ emanata ſub die 22. Iunij 1637. *in §. provt
etiam.*

Præterea ex quo hodie non agitur de tollenda
prima vel ſecunda inſtantia, ſed de re iudicata ſecu-
ta ob non proſecutam appellationem interpoſitam
à dicta ſententia V.Gerentis, vt fuit firmatum per
tres deciſiones, ſufficit quod commiſſio cauſæ ap-
pellationis directa Eminentiſſimo D. Cardinali Vi-
6 cario, cum præciſo reſcripto vt V. Gerentem depu-
taret, contineat clauſulam *quam* & *quas*, quæ tribuit
iuriſdictionem pronunciandi provt in prima, Achil.
deciſ.14.de reſcript. Cæſar de Graſſis *deciſ. 2. n.6. eo-
dem tit.* cum aliis allegatis in eadem prima deciſio-
ne cauſæ ſub *eodem §.provt etiam in fin.*

Reperebatur etiam ab eiſdem informantibus cir-
ca iuſtitiam, quod ad hæreditatē, de qua agitur, de-
bebant admitti omnes nepotes teſtatoris ſaltem cu-
mulatiuè cum d.P.Paulo, ex teſtibus iterum pro eo-
rum parte ponderatis, deponentibus, quod Teſtator
in actu ſtipulationis teſtamenti ad interrogationem
Notarij pro habenda inſtitutione hæredis vniuer-
ſalis nominauerit omnes ipſos, quorum inſtitutio in
7 teſtamento nuncupatiuo poteſt probari per teſtes,
quamuis Notarius eam ſcribere omiſerit, per text.
in l.errore, C.de teſtam. vbi Caſtr.*n.3.* Alex.*n.4.* Buratt.
*deciſ.*897.*n.7.*

At fuit reſponſum, quod præterquam quod in
vltima deciſione cauſæ extenſa ſub die 16. Maij præ-
teriti, *in §.attamen* firmatur, quod de prædicta no-
8 minatione non deponunt ſeptem teſtes, provt re-
quiritur, quando agitur de reprobando ſolemni te-
ſtamento vti erroneo, provt in puncto tenet Dec.
*conſ.*105 *n* 3.& ſignanter *n.4.lib.*1.cum aliis ibidem
notat. In omnem caſum dixerunt Domini, quod
quatenus omnes teſtes deponerent de tali nomina-
tione, adhuc illa ſuffragari non poſſet: Quia Teſta-
tor ante in dictatione teſtamenti facta ex ore pro-
prio, pro hærede vniuerſali ſcribere curauerat ſo-
lum d. P. Paulum, & deinde in actu ſtipulationis
poſt d.æquiuocam nominationem aliorum nepotum
in replicatione facta à Notario, quemnam ſcilicet
vellet inſtituere hæredem vniuerſalem, reſpondit
Pietro Paolo de Angelis mio nepote, vt de hac gemi-
nata, & deliberata inſtitutione ſolius P.Pauli depo-
nunt teſtes teſtamentarij dati integrè *in eius ſumm.
dat.ſub die 3.deciſionis n 3.*& ſic ſolus P.Paulus tan-
quam hæres vniuerſalis debet ad hãc hæreditatem
9 admitti, cùm teſtamentum perfectionem recipiat
ab vltimo actu cõcluſiuo, ex notat per Bald.& Imol.
in l.ſi is quis,ff.de teſtam. Socin.Sen. *conſ.12.n.3. lib.
3.*Rot.*deciſ.173.num 6. part. 1. diuerſ.* & plenè fuit
firmatum *in 2. deciſione ſub die 15. Martij 1638.
in §.nec releuat*, & latius *in 3.in §.reliquerat.*

Abſque quod vlla ſit habenda ratio prædictæ in-
termediæ nominationis aliorum nepotum, cùm fue-
rit erronea & æquiuoca, confundendo hæredes par-
ticulares paulò ante nominatos cum hærede vniuer-
ſali, provt conuincitur tam ex depoſitionibus No-
tarij, & Vicarij, qui vti Iudex aſſiſtebat actui ex diſ-
poſitione ſtatuti Tiburtini, *dicto ſummario num. 4.*
quàm ex totius facti ſerie latè ponderata *in 3.deciſio-
ne cauſæ per tot.* voluntas autem teſtatoris colligitur 10
ex his quæ dixit ante & poſt teſtamentum, vt in in-
diuiduo plures referens firmat Surd.*in conſ.414. nu-
mer.64.65.& 66.* cum aliis adduct.*in eadem deciſione
cauſa, § quinimo in fin.* cuius quidem, & aliarum dua-
rum præcedentium deciſionum fundamenta viſa
fuerunt adhuc inconcuſſa ſubſiſtere, non obſtanti-
bus aliis ex aduerſo reſeruatis obiectis circa minu-
tam d.teſtamenti Zacconis, & alia; & ideo Domini
cum illis tranſierunt.

Et ita deciſum, &c.

Romana Palatij.

Mercurij 16. Nouembris 1639.

ARGVMENTVM.

Donatio alicui titulo irreuocabili acquiſita & ad fauorem alterius cum clauſula conſtituti reſignata, poſſeſſionem in conſtitutarium transfert, cui proinde de Iure manutentio debetur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta ad fauorem alterius poſſeſſionem in conſtitutarium transfert.*

2 *Poſſeſſori vigore donationis contra prætendentes Ius habere ab illis qui antea eidem donarunt, cum eadem clauſula competit remedium retinendæ.*

3 *Poſſeſſio per Procuratorem ſpecialem Collegij capta ſuffragatur, attributa facultate in Inſtrumento publico donationis poſſeſſionem propria authoritate capiendi.*

4 *Poſſeſſio ſtante alio conſtituto in hæredum donationibus appoſito, in Donatarios conſtitutarios transferri non poteſt.*

5 *Venditio facta pro vita ementis non transfert niſi Ius vtendi & fruendi quoad ipſe vixerit.*

6 *Ius vtendi tantummodò & fruendi in alium transferens penes ſe eiuſdem poſſeſſionem retinuiſſe cenſetur.*

7 *Poſſeſſio ciuilis etiam in conſtitutarios vigore clauſula conſtituti transferri poteſt.*

8 *Poſſeſſio ciuilis ad obtinendam manutentionem quoad proprietatem ſola ſufficit.*

9 *Poſſeſſio diuerſo reſpectu poteſt haberi, vna quoad vſumfructum & altera quoad proprietatem.*

10 *Vſusfructus donec cum proprietate conſolidetur, manutentio ad ſtatum in quo res reperitur tempore motæ litis conceditur.*

DECISIO CXL.

D. Donatus Antonius Sanctorius duas ex tribus partibus Palatij poſiti in Vrbe ad montem Citorium, quas titulo donationis irreuocabilis inter viuos cum clauſula conſtituti & precarij acquiſiuerat à bon. memor. Paulo Æmilio Archiepiſcopo Vrbinaten. Patruo, & Nicolao

Antonio Patre reſpectiuè vti hæredibus bon.
mem Cardinalis S. Seuerinæ donauit RR. PP. Col-
legij Sancti Demetrij Congregationis Sommaſchæ,
qoi poſt adeptam dd. portionum Palatij poſſeſſio-
nem, cauſam Iactationis in Rota committi obtinue-
runt contra hæredes dicti Archiepiſcopi donantis,
& alios; & dum pro parte PP. inſtabatur pro pro-
poſitione dubij ſuper negotio principali, an ſcili-
cet donationes factæ per Donatum Antonium eis
ſuffragarentur, ſe oppoſuerunt dictus Donatus An-
tonius hæres Archiepiſcopi, & alij de Sanctoriis
petentes diſputari dubium, An, & cui danda ſit ma-
nutentio? quod cùm obtinuiſſent, fuit hodie pro-
poſitum, & Domini dd. PP. S. Demetrij dandam eſſe
manutentionem reſponderunt.

Quia de eorum poſſeſſione viſum fuit conſtare,
1 tam ex vtraque donatione facta per dictum Dona-
tum Antonium ad eorum fauorem cum clauſula in-
ſtituti *ſumm. num. 4 & 5.* quæ transfert poſſeſſionem
in conſtitutarios, *l. quod meo l. Interdum ff. de acquir.
poſſeſſ.* Roland *conſ. 76. num. 43.* Rot. *deciſ. 551. num. 4.
part. 2 recent.* Gregor. XV. *deciſ. 437. num. 1.* cuius poſ-
2 ſeſſionis vigore contra dictũ Donatum Antonium
& contra alios prætendentes ius habere ab illis, qui
antea eidem donarunt, cum eadem clauſula compe-
tit remedium retinendæ, vt tradit Faber. *in §. retinen-
dæ num. 7. inſtit. de interdict.* Bald. *conſ. 436. n. 4 lib. 3.*
Rot. *deciſ. 299. num. 1.* poſt Pacif *de Saluian. interdict.*
& apud Pic *deciſ. 153. num. 4.* Adden. ad Gregor. XV.
in dicta deciſ. 437. n. 6. Oſaſch. *deciſ. 133. num. 7.* quàm
3 ex actuali poſſeſſione capta per Procuratorem ſpe-
cialem dicti Collegij, vt in publico inſtrumento
dicto ſummario num. 7. quæ ſuffragatur ad hunc effe-
ctum, quando provt hic in inſtrumento donatio-
nis fuit attributa facultas poſſeſſionem capiendi
propria authoritate, Barth. *in l. 3 §. 1 de pignor.* Rip.
in cap. ſæpe num. 85. verſ. 10 intellige de re iudic. Me-
noch. *de recuper. poſſ. remed. 9. num. 208.* Surd. *conſ. 211.
num. 22.* Pariſ *conſ 5. num. 27. l. 4* cum aliis relatis per
Pacif. *de Saluian. interdict. inſpect. 3. cap. 4. nu-
mer 698.*

Nec obſtare dictum fuit, quod tempore prædi-
ctarum donationum poſſeſſio totius huius Palatij
fuiſſet & adhuc ſit penes Eminentiſſimum D.
Cardinalem Capponum, vigore venditionis ſibi de
eo factæ ab hæredibus dicti Cardinalis Sanctæ Se-
uerinæ, ad quos illud iure hæreditario ſpectabat, &
4 ſic per conſtitutum poſtea appoſitum in eorumdem
hæredum donationibos non potuerit transferri ali-
qua poſſeſſio in Donatarios conſtitutarios, ex latè
tradit per Tiraquell. *de iure conſtit. poſſeſſ limit. 1. n. 1.
& ſeqq. pag. 205.*

Quuniam vltra quod hæc exceptio non poteſt
opponi ab Aduerſariis, dum ipſi petunt manuten-
tionem, quæ competere non poſſet, niſi poſſeſſio
5 remanſiſſet penes eorum authores, venditio facta
dicto Eminentiſſimo Capponio fuit pro eius vita
durante, & propterea in eum non fuit tranſlatum
niſi ius vtendi, & fruendi, quoad ipſe vixerit, vt no-
tat Caſtr. *in l. de fideicommiſſo num. 3. Cod. de tranſact.*
Bald. *in l. 1. num. 13. verſ. quando aliquid Cod. de fructi-
bus, & lit. expenſ.* Menoch. *lib. 4. præſumpt. 133. n. 12.*
Rota *deciſ. 537. num. 2. part. 2. recent.* qoi autem in
6 alium tranſtulit tantummodo ios vtendi, & fruendi,
penes ſe ciuilem poſſeſſionem retinuiſſe cenſetur,
Gloſſ. *in l. quiſquis verb. credatur, Cod de donat.* relat.
per Tiraq. *in tract. le mort ſaiſi le viſ. part. 3. in 1.
declarat. n. 1. 2. & 4. in fin. conſ. 419. n. 1.* Cuman. *conſ.
173. n. 3. in fin cum ſeqq.*

7 Quæ ciuilis etiam poſſeſſio potuit transferri vi-
gore clauſulæ conſtituti in conſtitutarios, Bart. *in d.
l. quod meo in princ. num. 3. verſ. 1. pone,* & ibi Alexand.
num. 17. ff. de acquir. poſſeſſ. Coman. *conſ. 54. num. 1. in
fin.* Corn. *conſ. 173. num. 25 lib. 2.* Ruin. *conſ. 177. num.
3. verſ. Imo ſi quis lib. 1.* & ipſa ſola ſufficit ad obti-
nendam manutentionem quoad dd. portionum Pa- 8
latij proprietatem, Gloſſ. *in l. 1. §. fin. vbi poſſidet. ff de
acquir. poſſeſſ.* Bald. *in l. ſi de proprietate num. 15. in fin.
C. ſi non à compet. Iud.* Alexand. *conſ. 80. num. 7. lib. 2.*
quas & alias plures congerit Menoch. *de retinend. re-
med. 3. n. 22.* cùm quilibet poſſit poſſidere diuerſis re- 9
ſpectibus, vnus ſcilicet quoad vſumfructum, & alter
quoad proprietatem, Rip. *in l. ait. Prætor, §. ſi iudex
num. 15. ff. de re iudic.* Bart. *in l. ſi duo ſub num 4. ff vti
poſſid* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 5. num. 7. de cauſ. poſſeſſ.
& propr.* Rot. *deciſ. 500. num. 10. part. 1. recent.* & inte-
rim quo vſusfructus cum proprietate conſolidetur, 10
conceditur manutentio ad ſtatum in quo res repe-
ritur tempore motæ litis, provt fieri ſolet, *l. Aqui-
lius,* vbi Caſtr. *num. 5. ff. de donat.* Rot. *deciſ. 512. n. 1.
part. 1. recent.* & coram Gregor. *deciſ. 569. n. 3.* Buratt.
deciſ. 904. n. 1.

Et ita reſolutum fuit PP. S. Demetrij tantùm in-
formantibus, altera parte ſæpe ſæpius citata &c.

Romana fideicommiſſi de Ceulis.

Sabbatho Rota Martiniana 26. Nouembris 1639.

ARGVMENTVM.

De filio hærede inſtituto in bonis paternis perpetuo fideicommiſſo ſubiectis, cum conditione ſolam legitimam recipiendi alio inſtituto vel ſubſtituto hærede, quatenus dictæ diſpoſitioni non acquieſceret. An filius poſt relicta acceptata ſub prætextu fraudis & nullitatis diſpoſitionis paternæ poſſit agere de legitima; & an facta concordia inter partes, in qua d. filius hæres liti prætenſi ſupplementi ceſſit, hæredes ab eo cauſam habentes, legitimam prætenſam ſuper bonis de quibus agitur detrahere poſſint?

SVMMARIVM.

1 *Filius acceptans certa bona ſibi à Patre relicta cum onere fideicommiſſi, cùm penes ipſum ſtaret habere legitimam ſine onere alio hærede ſubſtituto, legitimam de fideicommiſſo poſtea deducere non poteſt.*

2 *Clauſula* in omnibus & per omnia, *quatenus in tranſactione non fuiſſet expreſſa renunciatio legitimæ, de per ſe ſola vim illius ſpecificæ expreſſionis habet.*

3 *Iura ſua remittentibus amplius ad ea non datur regreſſus.*

4 *Tranſactio dicitur exceptio litis finita, eiuſque ingreſſum prohibet ac impedit.*

5 *Tranſactio quando nocet principali eiuſque filiis etiam cauſam ab illis habentibus nocere debet.*

6 *Tranſactio facta de ordine Papæ & reſcripto Rotæ*

median

mediantibus ſpectata virtutis viris, bona fide & conſultò per grauatum concluſa cenſetur.

7 *Allegant i alicuius præſentiam in Vrbe tempore tranſactionis & quod actui poſſet interuenire, incumbit onus idem & quidem concludenter probandi.*

8 *Principum authoritas omnium ſolemnitatum ſupplet defectus.*

9 *Obſeruantia tranſactionis longæua in quantum operatur.*

10 *Obſeruantia omnium interpretationum Regina vocatur.*

11 *Præſumptio non interrumpitur per litem in qua quis ſuccubuit.*

12 *Ex præſumptione beneplaciti Apoſtolici ſtante obſeruantia temporis aliqua deductio non eſt facienda.*

13 *De euictione quem tenet actio eundem agentem exceptio repellit.*

14 *Promiſſio euictionis fideicommiſſo reciproco paterno in tranſactione acceptato filium hæredem à moleſtiis liberat, nec ad euictionem ex natura rei ſuppoſita fideicommiſſo prouenientem reſtringit.*

15 *Diſpoſitia* aoth. res quæ &c. *tam in dotis conſtitutione quàm in eius reſtitutione locum habet.*

DECISIO CXLI.

HIERONIMVS Ceulus hæredẽ inſtituit Iulium Cæſatem filium in duobus officiis vacabilibus, in ſupellectilibus, & mobilibus quæ idem Iulios Cæſar in ſua habitatione retinebat, in Caſalibos Radiccioli & Pollinis ſubrogatis in locum Caſalis Scurani, & Floræ, & in domo S. Marci, ſobiiciendo prædicta ſtabilia perpetuo fideicommiſſo ad faoorem Fabij, & Tiberij ſenioris eorumque deſcendentium maſculorum, in defectum lineæ maſculinæ dicti Iulij Cæſaris, cum prohibitione detractionom Falcidiæ, legitimæ & Trebellianicæ, conditione etiam, quod quatenus d. hæres non acquieſceret dictæ diſpoſitioni, illum in ſola legitima inſtituebat, & reliqoa bona ad alios cohæredes ſpectare voluit, vt ex teſtamento, & codicillis reſpectiuè *ſumm. D. Abbatis & aliorum num.* 1. 2 & 3.

De anno 1579. vita functo d. Hieronymo teſtatore, dictus Iulios Cæſar poſſidens dicta bona omnia ſibi relicta vſque ad annum 1581. tunc ſub prętextu quod eſſet defraudatus in dd. teſtamento, & codicillis, cauſam ſuper nullitate diſpoſitionis paternæ, & ſuper ſupplemento legitimæ in Rota committi obtinuit contra dictũ Tiberium ſeniorem eius fratrem & vniuerſalem hæredem, cum quo tamen (de ordine Sanctiſſimi tunc Gregorij XIII. & aſſiſtentia, ac interuentu clar. mem. Cardd. Petri Donati Ceſij, & Blanchetti tunc Rotæ Auditoris, & Iudicis cauſæ, & bon. mem. Paoli Odeſcalchi tunc Epiſcopi Pennenſis) ad concordiam deuenit, in qua receptis ſcutis 7200. monetæ ceſſit liti prætenſi ſupplementi, & aliis quibuſcunqoe prætenſionibus prouenientibus, tam ex cauſa dotis Artimiſiæ ſuæ vxoris peruentæ in manibus d. Teſtatoris, quàm ex cauſa ſucceſſionis in bonis maternis, approbando, & emologando teſtamentum, & codicillos d. Hieronymi Patris in omnibos, & per omnia, vt *in dicto ſummario num.* 5.

Modò verò cùm per obitum Franciſci vltimi ex filiis, & deſcendentibus lineæ maſculinæ dicti Iulij Cæſaris, fuerit purificatum fideicommiſſum ad fauorem DD. Abbatis Angeli Fabij, & Tiberij Iuniorum de Ceulis, pronepotum dicti Hieronymi fideicommittentis, fuit ad iſtorum inſtantiam commiſſa caoſa Illoſtriſſimo D. meo Theſaurario ſuper immiſſione in bonis de quibus agitur, cum clauſulis de voto Rotæ; & appellatione remota contra DD. Mariam Eleonoram Peſcariam, & alios dicti Fraociſci hæredes, prætendentes hæc bona retinere pro detractionibus debitis d. Iulio Cæſari eorum Auctori in bonis paternis, & concordato inter partes dobio infraſcripto, videlicet præſuppoſita exiſtentia fideicommiſſi cum deſcendentia D D. de Ceulis, ac reſeruato Iure videndi de aliis detractionibus, quatenus competant; An legitima ſit detrahenda ſuper bonis de quibus agitur? hodie in ſecunda cauſæ repropoſitione Domini non eſſe locum detractioni legitimæ reſoluerunt.

Moti ex eo, qoia quando Pater reliquit filio 1
certa bona, & eum fideicommiſſo grauauit, & dixit, quod ſi filius nollet ea bona habere cum fideicommiſſo, habeat ſuam legitimam alio hærede inſtituto, vel ſubſtitoto, tunc ſi filius acceptet relictum (prout hic) non poterit deinde de fideicommiſſo legitimam deducere, vt tenent Cagnol. *in l. Papinianus* §. *meminiſſe num.* 17. *ff. de inoff. teſtam.* Pic. *in l quartam num.* 271. *ff. ad l. Falcidiam*, Socin Iun. communiter approbatus *conſ.* 122. *lib.* 1. Peregr. *de fideicom. art* 36. *num.* 62. & 97. Burſatt. *conſ.* 385. *lib.* 3. Natt. *conſ* 32. *num.* 5. Menoch. *conſ.* 303. *n* 5. Surd. *deciſ.* 21. *num.* 20. cum aliis allegat per Foſar. *de ſubſtit. in quæſt.* 296 *num* 61. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 106. *num.* 4. & 479 *num* 8. & 653. *num.* 13 *part.* 1. & *deciſ.* 342. *num.* 11. *part.* 5 *recent.*

Cui fundamento non aduerſari dictum fuit, quod d Iulius Cæſar poſtea petierit ſupplementum legitimæ, & Rota reſoluerit diſpoſitionem d. Hieronymi factam in codicillis, non ſuſtineri ſuper mutatione Caſalis Scurani relicti in teſtamento, vt in deciſione emanata ſub die 9. Iunij 1581. coram d. Card. Blanchetto.

Quoniam in tranſactione ſubſecuta 23. Iannarij 1585. ſolotis dictis ſcutis 7200. ipſe, & eius filij receſſerunt à dicta lite, & à qoibuſcunque aliis prętenſionibos, approbando expreſsè teſtamentum, & codicillos d. Hieronymi, vt clarè denotant verba d. trãſactionis ibi: *Receſſerunt ab omnibus, & quibuſcumque litibus & controuerſiis cauſa legitima ipſius Equitis Iulij Cæſaris illiuſque ſupplementi, item bonorum maternorum, dotiſque maternæ ac dotis Artimiſiæ ſuæ vxoris, & in executione huiuſmodi tranſactionis acceptarunt & approbarunt, & vnuſquiſque ipſorum acceptauit, emologauit, & approbauit vltimum teſtamentum à dicto bon. mem. Domino Hieronimo eorum Patre, & Auo paterno reſpectiuè factum, & omnes codicillos, in omnibus, & per omnia, &c.*

Vnde ſequitur, quod licet diſpoſitio paterna de Iure ſubſiſtere non potuiſſet quoad ſubrogationem Caſalis Scurani, vt fuit firmatum in dicta deciſione Cardinalis Blanchetti, & filij declarare potuiſſent velle potius eorum legitimam liberam, quàm bona relicta ſub vinculo fideicommiſſi acceptare, vt in terminis eiuſdem diſpoſitionis adſunt etiam *deciſiones* 200 *part.* 1. & 242. *part.* 5. *recent.* attamen ex voluntate ipſius Iulij Cæſaris & filiorum, fuit poſtea approbata in tranſactione, ponderata præcipuè clauſula illa (*In omnibus & per omnia*) quæ 2
de per ſe ſola, quatenus in dicta tranſactione non fuiſſet expreſſa renunciatio legitimæ, haberet vim illius ſpecificæ expreſſionis, vt ex *cap. vn. circa* §. 1.

de elect.in 6.& Iaſ.*in l.*§.*fin. ff. de verb.oblig.*aduertũt in ſpecie Surd.*conſ.*412. *num.*27.Peregr.*de fideicom. d.art.*36.*n.*89. quos & alios refert & ſequitur Merlin.*de legitim. lib.*3.*tit.*2.*quaeſt.*9.*num.*38. Remitten-
3 tibus autem Iura ſua non datur amplius ad ea regreſſus, *l quæritur,* §.*ſi venditor,ff de ædilit.edict.* Crauet.*conſ.*24.*num.*4.*&* *conſ.*114 *num*...Surd.*deciſ.*266.
4 *num.*12.Rot.*deciſ.*382.*num.*1.*part.*1.*recent.* & tranſactio dicitur exceptio litis finitæ ac prohibet & impedit litis ingreſſum, *l fratris C.de tranſact.cap.*1. *de lit.conteſt.in* 6.Rota coram S.mem. Gregor.*dec.*354. *num.*1.

5 Quæ quidem tranſactio ſicut eidem Iulio Cæſari & eius filiis tranſigentibus nocet, ita & quoque nocere debet d. Mariæ & litis conſortibos cauſam ab eis habentibus, *l.cum à Matre C.de rei vendicat. l.ſi ab eo C.de liber. cauſ.l.ex qua perſona, ff. de regul. Iur.*Rot.*deciſ.*325.*num.*1.*part.*2.*recent.*& coram Ca-
6 ual *deciſ.*270.*num.*2.maximè cum fuerit tractata, & facta de ordine Papæ, & reſcripto Rotæ mediantibus viris tantæ ſpectatæ virtutis, quo fit vt dicatur bona fide, & conſulto per grauatum concluſa, ex notat.per Gloſ *in l.Titio fundus* 73. *verb. actiones verſ.reſpondetur ff.de condit.& demonſt.* Alex.*conſ.*75. *num* 10.*lib.*5.Socin.Sen.*conſ.*11.*num.*9.*lib.*3.& in terminis tranſactionis factæ per duos Rotæ Auditores adeſt *deciſ.*327.*num.*17.*part.*5.*recent.*

Nec obſtare viſum fuit quod d.Iulio Cæſari tanquam prodigo fuiſſet per S.mem.Gregorium XIII. interdicta adminiſtratio ſuorum bonorum, vt ex Motu proprio ſumm. d. Mariæ, & litis conſort. *num.* 7. & ſic ipſe tranſactionem prædictam validè facere minimè potuetit; Quia adminiſtratio non fuit ei ſimpliciter interdicta, ſed ſolùm ſub conditione quatenus adminiſtraret ſine conſenſu duorum proximiorum, qui cùm in d. tranſactione interuenerint, vt patet ex eius lectura; ſatisfactom fuit conditioni, in dicto motu proprio contentæ. Nec placuit id quod replicabatur de exiſtentia aliorum propinquiorum, Mutij ſcilicet, & Fabij germanorum fratrum d.Iulij Cæſaris; quia non probatur
7 eorum præſentia in Vrbe de tempore tranſactionis, & quod poſſent actui interuenire, provt hoc alleganti incumbit onus, & quidem concludenter probandi, Curt Iun.*in l.*1.*num.*21.*circa fin.C.vnde vir.& vxor.*Paul.de Caſtr.*conſ.*124.*num.*2.*lib.*1. Rota *deciſ.* 103.*num.*6. & *deciſ.* 469. *num.* 1. *part.* 3.*recent.* & coram S. mem. Gregor. XV.. *deciſ.* 406.*numer.* 6. *ibique* Adden. *num.*19. vbi aliæ concordantes referuntur.

Minus releuare exiſtimatum fuit aliud obiectum, nempe quod dicti proximiores non interuenerint ad integrandam perſonam d.Iulij Cæſaris, ſed ad effectum, vt eius filij minores validè contraherent; nam placuit reſponſio quod contractus fuit factus pro intereſſe omnium, præuia narratiua prætenſionum dicti Iulij Cæſaris, & proximiores adhibiti iurarunt tranſactionem non tendere in damnum, vel præiudicium ipſius Iulij Cæſaris, filiorum, ac aliorum vocatorum ad dictum fideicommiſſum, quod ſufficere viſum fuit, etiam reſpectu eiuſdem Iulij Cæſaris; qoia interuentus doorum proximiorum non requirebatur ad integrandam eius perſonam cùm ipſe non eſſet minor, ſed tantùm ad effectum vt bona non dilapidaret, provt apparet ex lectura d.Motus proprij, qui vt videre eſt, emanauit in ſpecie pro conſeruatione huius fideicommiſſi Hieronymi.

Vltra quod adoertebãt Domini, quod nec etiam fuit neceſſarius conſenſus duorum proximiorum in præſenti caſu, ex quo d.tranſactio fuit facta, vt ſupra dictum eſt, de ordine Papæ inhærentis decreto Rotali, mediantibus Deputatis ab eodem Sanctiſſimo in plena Signatura delegatis, & ideò intrat cõ-
cluſio, quod auctoritas Principis ſoppler omnium 8
ſolemnitatum defectus, *l.omnium C. de teſtam. l.* 2. vbi Bald.*in ſumm C.quando decret.opus non eſt*, Abb. *conſ.*41.*num.*3.*verſ.item omnis lib.*1. Pariſ.*conſ.*24.*lib.* 4.*num.*4.Dec.*conſ.*341.*num.*12.*verſ.& quando conceſſio*, Oldrad.*conſ.*257.*num.*13.Rot.*deciſ.*461.*num.*13. *part.recent.*& fuit dictom *in S.Seuerini Dotis* 1.*Iulij* 1610.*coram bon.mem.Vbaldo Seniore*, & in terminis tranſactionis factæ coram Cardinali interueniente de ordine Papæ, adeſt *deciſio* 316.*num.*16.*in fin.& n.* 19 *part.* 2.*diuerſ.*

Quibus accedit, quod dictus Franciſcus, & alij filij eiuſdem Iulij Cæſaris eo defuncto onus d.fideicommiſſi iterom agnouerunt, deſcribendo Caſalia, de quorum pretio agitur in Inuentario vti ſubiecta fideicommiſſo. Hieronimi, & dictum fideicommiſſum in ſententia Cardinalis Blanchetti ad eorum fauorem lata confirmari obtinuerunt, & in ſententia Cardinalis Vicarij Caſale Radiccioli eidẽ fideicommiſſo ſobiacere declarari fecerunt, & in eorumdem bonorum poſſeſſione ſpatio annorum 30. & vltra continuarunt, ac plures actus vigore eiuſdem tranſactionis geſſerunt; & in ſpecie idem Franciſcus, à quo dicta Maria, & litis conſortes cauſam habent, eadem Caſalia præuia derogatione d. fideicommiſſi vendidit, ac partem pretij pro reintegrando fideicommiſſo ex lege d derogationis reinueſtiuit, vt de his omnibus conſtat *in dicto ſummario n.*
6.7.8.9. 10. 12. 13. & 14. Vnde reſultat longæua 9
tranſactionis obſeruantia, quæ operatur, vt illa non ſolùm eo magis ſit obſeruanda & attendenda, *cap.cum contingit de tranſact.* facit text.*in cap.audita de reſtit.ſpoliat.*Crauett.*conſ.*42 *num.*4. Decian.*conſ.* 28.*num.*11.*lib.*4. & quatenos eſſet dobia deſeruiret iſta pro interpretẽ, *l. ſi de interpretatione & l.minimè ff.de legib.*Natt.*conſ.*406.*num.*28.Surd.*conſ.*362.*num.*
10.vbi obſeruantia vocatur Regina omnium inter- 10
pretationum; ſed etiam arguit omnia neceſſaria in ea interueniſſe, iuxta notat. per Gloſ. *in cap.peruenit*, vbi Imol. *num.* 10. *de empt. & vendit.* Felin. *in cap illud num.*6. *de teſtib.* Alexander *conſ.*17. *num.* 8. *lib.*4.Put.*deciſ.*365.*n.*1. *lib.* 2. præſertim cùm in huiuſmodi tranſactione fuerit expreſsè reſeruatum beneplacitum Apoſtolicom, vt in terminis tranſactionis dixit Rota *in deciſ.* 31. *num.* 2.*part.* 4.*recent.*

Nec prædictam obſeruantiam intertumpere valuit commiſſio obtenta per d.Franciſcum de anno 1606.ſuper conſeruatione eioſdem legitimæ, vt in ſummario dd. Mariæ & litis conſort. *num.*6. quia cùm ipſe poſtea nihil aliud fecerit in cauſa, imo dictam tranſactionem obſeruare continuauerit, alienando Caſale Pollinis de anno 1607. vigore derogationis d.fideicommiſſi, dicto ſummario Abbat.& aliorum *d.num.*9.dictamqoe tranſactionem, & fideicommiſſum approbauerit in alia Concordia facta cum Lælio filio & hærede d. Tiberij, illiuſque vigore egerit coram Theſaurario obtinendo ſententiam eiuſdem fideicommiſſi canonizatoriam ad effectum recuperandi bona fideicommiſſaria, alioſque actus geſſerit eidem tranſactioni conformes, vt *in eodem ſumm. dict. numer.* 12. 13. & 14. dicta ſola commiſſio ſufficiens dici neqnit ad interrumpendum curſunm temporis requiſiti pro
beneplaciti præſumptione, provt dicitur de li- 11
te in qua quis ſuccubuit, quod per illam non inter

terrumpatur præſcriptio, Felin.*in d. cap.illud col fin. de.præſcript.*Rota coram Seraph.*deciſ.*1027.*n.*14.*&* 1085.*num.*6.

Abſqoe quod ex dicto tempore elapſo cum diuturna obſeruantia ſit deducendum ſpatium quod d. Franciſcus erat minor, vt ex aduerſo prætende-
12 batur, cùm nos non verſemur in præſcriptione, ſed in præſumptione beneplaciti Apoſtolici, quo caſu ſtante obſeruantia non eſt facienda aliqua temporis deductio, Rot.*deciſ.*463. *num.*8. *part.*4 *recent.*& coram Seraphin.*d deciſ.*1027.*num* 13.& fuit dictum *in Meſſanen.feudi* 22. *Iunij* 1635. *coram R.P.D. meo Veroſpio*, §.*ſuper altera*, & *in eadem ſub* 15. *Februarij* 1636. *coram R. P. D. meo Merlino in* §. *quoniam*.

Et ex his cùm conſtet de validitate interdictæ tranſactionis, viſa fuerunt etiam tolli ea, quæ adducebantur per informantes dd. Mariç & litis conſort. ad oſtendendum quod Caſalia de quorum pretio agitur, fuerint aſſignata dicto Iulio Cæſari in eadem tranſactione ad computum legitimæ.

Quandoquidem prætenſa aſſignatio in inſtruſtrumento tranſactionis nullibi legitur, quinimo potius ex eius lectura contrarium conuincitur, dum dictus Iulius Cæſar acceptauit eorumdem Caſalium ſubrogationem factam in codicillis Patris in locum alterius relicti in teſtamento, emologando in omnibus & per omnia diſpoſitionem teſtatoris, & in ſpecie fideicommiſſum reciprocum inter ipſos cohæredes ordinatum, vt patet ex illis verbis ibi: *Salua d. ſubrogatione Caſalium Pollini, & Radſciolli in locum Scurani*, quam vt ſupra acceptarunt, & abſque renunciatione mutuo ſeu reciproco fideicommiſſo facto, & inducto in dicto teſtamento: Non enim poſſet dici adeſſe fideicommiſſum reciprocum ex parte dicti Iulij Cæſaris, ſi ipſe Caſalia, quæ poſſidebat ex diſpoſitione paterna reſtituere non debebat, vt patet ad ſenſũ. Nec aliquid facit promiſſio euictionis in dicta tranſactione facta per Tiberium ad fauorem dicti Iulij Cçſaris, quaſi quod ea mediante idem Tiberius dicto fideicommiſſo renunciaſſet, ex
13 *vulg. reſul.* quem de euictione tenet actio eundem agentem repellit exceptio, *l.vendicantem, ff.de euict.* Roland.*conſ.*34.*num.*91.*vol.*4. Quia dum expreſsè in d.tranſactione fuit fideicommiſſum reciprocum paternum acceptatum, & d. Tiberius in ea liberauit d.
14 Iulium Cæſarem à ſolutione debitorum teſtatoris, d. promiſſio euictionis debet referri ad moleſtias, quas dictus Iulius Cæſar pati poterat occaſione debitorum paternorum, non autem ad euictionem prouenientem ex natura rei ſuppoſitæ fideicommiſſo communis Patris, vt declarat Bart. *in l.qui Romæ* §.*duo Fratres num.*10. Alexand.*num.*33. Alciat.*n.*37. *ff.de verb.obligat.* Socin. Sen.*conſ.*31 *num.*7.*in* 4. Roland.*conſ.*51.*num.*19. vbi reſpondet d. regulæ *l.vendicantem de euiction.* Peregr. *de fideicom.art.*52.*num.*69. Rot.*deciſ.*211.*n.*1.*p.*2.*diuerſ.*& coram Buratto *deciſ.* 89.*num.*8.

Prout non vrget, quod d. Iulius Cæſar, hypothecauerit dotem ſuæ vxoris in d. Caſalibus, quoniam non inde ſequitur, quod propterea eadem Caſalia fuerint ipſi data in computum legitimæ, itavt non dicantur ſuppoſita fideicommiſſo; ſiquidem cùm d. Iulius Cæſar alia bona ſtabilia libera non poſſideret, bene poterat obligare bona prouenientia ex fideicommiſſo paterno pro reſtitutione dotis ſuæ
15 vxoris, ex diſpoſitione *auth. res quæ, Cod.commun.de legat.* quæ habet locum tam in dotis conſtitutione quàm in eius reſtitutione, vt notat Gloſſ. & ſequitur Bart. cum aliis *in d.auth. res quæ*, Pariſ. *conſ.* 52. *num.*53.*lib.*2. Rot. coram Seraph.*deciſ.*678.*num.*5.& alibi ſæpe.

Et ita vtraque parte, &c.

Romana Succeſſionis.

Veneris 2. Decembris 1639.

ARGVMENTVM.

An vxor ad ſecunda vota conuolans de acquiſitis ex primo matrimonio ad fauorem ſecundi mariti poſſit diſponere, filio ex primo matrimonio ſolùm in legitima inſtituto?

SVMMARIVM.

1 *Pater filiis in eorum re propria præiudicare nequit.*

2 *Vxor quicquid à marito ſub quocunque demum titulo receperit, id integrum ad filios præcedentis coniugij tranſmittere debet.*

3 *Vxor ad ſecundas nuptias conuolans ſtatim ipſo iure priuatur dominio omnium lucrorum quæ à coniuge defuncto perceperat, & filiis communibus applicatur, vſufructu ſolo ſibi dum vixerit retento.*

4 *Filius ſecundis nuptiis matris non reclamans cenſetur tacitum præbere conſenſum, quo ſtante diſpoſitio excluditur.*

5 *Contradicens actui qui abſque eo geri poteſt non cenſetur conſentire, neque vllum ſibi exinde præiudicium parat.*

6 *Signum conſenſus in rebus præiudicium inferentibus ex ſola taciturnitate non oritur.*

7 *Vſusfructus formalis morte finitur & cum proprietate conſolidatur.*

8 *Vir concedens vxori amplam facultatem de bonis mobilibus diſponendi, non exinde cenſetur conſentire vt vxor ad ſecunda vota conuolet, filios communes in eo caſu eorumdem mobilium proprietate priuando.*

9 *Vir relinquens vxori bona mobilia durante vita, eadem poſt obitum illius velle potius ad extraneos quàm ad proprium filium venire non præſumitur.*

10 *In generali conceſſione non veniunt ea quæ ſpeciali nota ſunt digna, & de quibus ſi diſponens cogitaſſet non eſſet veriſimiliter diſpoſiturus.*

11 *Verba quantumuis ampla quibus datur facultas diſponendi non ampliant, ſed tantùm quod tacitè inerat de iure communi exprimunt.*

12 *Vxorem eſſe Dominam mobilium pro tempore vitæ, illorúmque proprietatem tranſeundo ad ſecundas nuptias filio primi matrimonij reſeruare debere iuxta ſenſum* text. d.l.fœminæ, *ſimul ſtare optimè poteſt.*

13 *Acquiſitio quando prouenit ex titulo oneroſo* l. fœminæ *locum non habet.*

14 *Seruitia dicuntur obſequia maritalia ad quorum præſtationem mulier tenetur.*

15 *Acquiſitio bonorum facta mediantibus ſeruitiis ab vxore præſtitis ex titulo oneroſo ſequuta dici non poteſt.*

16 *Verba* pro bonis ſeruitiis *ad colorem donationis ſeu legati appoſita cenſentur.*

DECISIO

DECISIO CXLII.

NVPSIT Clementia de anno 1608. cum dote ſcut. 600. quam Ioſephus maritus de anno 1617.auxit.in ſcut. 1500. vna cum omnibus maſſaritiis domus pro omni & toto eo, quod d. Clementia prætendere poſſet pro augmento ſuæ dotis ſecundùm diſpoſitionem legum, & ſtatutorũ, conditione adiecta, quod reſpectu ſcut.1500. ipſa haberet vſumfructum ſua vita durante,ſed poſt eius obitum eædem pecuniæ ſpectarent ad eos quibus idem Ioſephus in teſtamento relinqueret, reſpectu verò maſſaritiarum ipſa eſſet abſoluta Domina & Patrona,ac de illis diſponere poſſet pro amore Dei, *Summ.Antonij num.*1. & vlterius in teſtamento poſtea condito confirmauit d. diſpoſitionem ſub eiſdem conditionibus, mandans poſt obitum d. Clementiæ ſolui ſcuta 500.Fabricæ S.Petri,& hæredem vniuerſalem inſtituit Antonium eius filium,vt *in d. Summ num* 1.

Poſtmodum cum d. Clementia tranſierit ad ſecunda vota cum Simone,cúmque hæredem vniuerſalem fecerit,d.Antonio filio ex primo matrimonio ſolùm in legitima inſtituto, dubitaui ad inſtantiam eius d. Antonij, An d. Clementia de acquiſitis ex primo matrimonio potuerit diſponere ad fauorem d. Simonis, & Domini negatiuam ſunt amplexi.

Quia quoad ſummam quarti dotalis dixerunt habere locum Statutum Vrbis *cap.*131. *lib.*1.vbi cauetur quod ſi maritus vxore ſuperſtite cum liberis decedat, vxor quartam partem dotis ad vſumfructum tantùm de bonis mariti lucretur,data cautione quod vſufructu finito illam reſtituet quibus de iure debet; dum autem de iure quartum dotale vſufructu finito reſtituendum erat d. Antonio filio primi matrimonij, non potuit poſtea illud relinqui ſecundo mari-
1 to, etiamſi adeſſet expreſſa licentia primi viri,cùm ille filiis in eorum re propria præiudicare nequeat, vt tradit Faber *in lib.*5.*tit.*5.*definit.*7. *in fin.&* 8. & hanc opinionem ſequuntur Theſaur. *lib.*1.*qq.forenſ. q.*30.*num.*4. & Io.Baptiſta Hodierna *in l.hac edictali q.*11.*n.*26.*C.de* 2.*nupt.*

Quo verò ad reſiduum iudicarunt intrare claram diſpoſitionem textus in *in l.fœmina C.de* 2.*nupt.*
2 vbi diſponitur,quod vxor ſi quid quocumque titulo lucratiuo à marito receperit, ſiue ex donatione inter viuos,ſiue ex vltima voluntate, ſiue ex quouis munificæ liberalitatis præmio, id totum integrum ad filios præcedentis coniugij tranſmittere debeat, & idem habetur *in l.hac edictali,§.his illud C.eod tit. & l.*2.*C de indict.viduit.& l.mater ad Tertull.& auth.*
3 *de nupt.§.ſi vero expectet,collat.*4. adeò vt conuolans ad ſecundas nuptias ſtatim ipſo iure priuetur dominio omnium lucrorum, quæ à coniuge defuncto perceperat, & applicatur communibus filiis retento ſibi dum vixerit ſolo vſufructu,*l.generaliter C.eod. tit.*Sanch.*de matrim.lib.*7.*diſput.*89. *num.*2. latè Anton.Gom.*in l.*15.*Tauri num.*3. Io.Baptiſta Hodierna *in d.l.hac edictali quæſt.*20.*num.*1. & hoc in pœnam ob iniuriam priori viro, & filiis illatam per tranſitum ad ſecūda vota *d.auth. de nupt.§. ſin autem tutelam verſ.nos autem,c.& auth.de non eligen.ſecund.nupt. §.quæ verò nunc ſequitur, verſ. non igitur, & verſ. qui igitur,* cum aliis *ibidem* per Gloſſ & DD.alleg.

4 Quibus non obſtare viſum fuit, quod Antonius non reclamauerit quando mater ſecundo nupſit, & ex hac acquieſcentia eliciatur eius tacitus conſenſus, quo ſtante excluditur diſpoſitio *d. l.fœmina* ex alleg.per Dec.*in conſ.*206 *num.*4.*&* 5.*vol.*1.& Rolan. *in conſ* 81.*n.*13.*vol.*3.

Nam quicquid ſit an per tacitum conſenſum filiorum excludatur diſpoſitio *dd. l. fœmina*, fuit reſponſum quod in propoſito talis conſenſus non probatur, & ſola acquieſcentia de tempore contracti matrimonij non ſufficit, quia filius matrimonium impedire non valet: qui autem non contradicit actui qui abſque eo geri poteſt, non cenſetur con- 5
ſentire, & nullum ſibi parat præiudicium, *l. Caius,* cum ibi notat. *ff. de pignorat. act.l.quæ dotis, ff.ſolut. matrim.*Tiraq.*de retract.lignag.§.*1. *gloſſ* 8. *num.*149. *& ſeq.*& in terminis ratiocinatur Sanch.*d.lib.*7.*diſp.* 89.*n.*43.*verſ.ducitur autem,* & *n.*44.*in fin.* ſubiungit, quod in rebus præiudicium inferentibus ex ſola ta- 6
citurnitate non oriatur ſignum conſenſus, allegans Garronem *in rubr.C.de* 2.*nupt.ad euitan.pœnas* 2. *nubenti*, & alios.

Neque obſtat quod diſpoſitio *d. l.fœmina* limitetur, quotieſcumque conſtet voluntatem primi viri eam fuiſſe,vt mulier etiam tranſiens ad ſecunda vota conſequatur legatum à ſe illi factum,ex congeſt. per Purpurat.*in conſ.*308. *num.*1. Quoniam dictum fuit d. limitationem in præſenti caſu locum habere non poſſe, nec reſpectu pecuniarum nec mobilium.

Non quidem reſpectu pecuniarum, quia d.Ioſephus primus maritus reliquit tantùm d. Clementiæ eius vita durante vſumfructum dd.ſcut.1500. eaque defuncta voluit quod illa peruenirent ad eos quibus ipſe relinqueret in Teſtamento, & ſic cùm poſtea in teſtamento ex dd.ſcutis 1500. legauerit ſcuta 100.Fabricæ S.Petri,hæredem verò vniuerſalem inſtituerit d.Antonium eius filium, ſequitur dicendum quod d. Clementia non potuerit habere niſi vſumfructum eius vita durante in reliquis ſcutis 1000. & conſequenter, quod illorum proprietas poſt eiuſdem Clementiæ obitum vnà cum vſufructu ad fauorem d. Antonij conſolidata fuerit ex natura relicti vſusfructus formalis qui morte finitur, 7
& cum proprietate conſolidatur,*§.finitur,*vbi Gloſſ. *inſtit de vſuf.*Gabr.*conſ.*124.*n.*5 *lib.*1.Natt. *conſ.*419. *num.*3.Rot.*deciſ.*515.*n.*3 *part.*4.*recent.*

Nec etiam reſpectu mobilium; quoniam etſi d. Ioſephus quoad iſta dederit d. Clementiæ amplam facultatem diſponendi, vt patet ex illis verbis ibi: 8
mà in quanto alle maſſaritte di caſa ne ſia Signora, e Patrona &c. e ne poſſa fare e diſporre quello che gli parerà, non inde tamen ſequitur, quod voluerit conſentire, vt vxor ad ſecunda vota conuolaret, & ex eo caſu priuaret communes filios eorumdem mobilium proprietate, vt tradunt Rip.*in repetit d.l. fœmina in nou.edit.quæſt.*11. *num.*25.Gabr.*de* 2.*nupt. concl.*2.*num.*11.Bertrand.*conſ.*306.*n.*2.*vol.*2. Fulgoſ. *conſ.*63. *num.*1. *&* 3. *verſ. ad id autem*, quos ſequitur Sanch. *in d.lib* 7.*diſput.*89. *num.*5. vbi loquitur in facultate diſponendi conceſſa in vita, & in morte.

Quandoquidem veriſimile non eſt quod d. Ioſe- 9
phus voluerit, vt mobilia vxori relicta ſua vita durante poſt illius obitum ad extraneos potius quam ad proprium filium peruenirent, ad *tex.in l generaliter,§.cum autē C.de inſtit.& ſubſtit.& l.cum anus,ff.de condit.& demonſtr.*Alex.*conſ.*130.*vol.*2.*col.*2. Afflict. *deciſ.*44. *num.*2. & quatenus hoc voluiſſet debebat explicitè declarare, cùm in generali conceſſione 10
non veniant ea quæ ſunt ſpeciali nota digna, & de quibus ſi diſponens cogitaſſet non eſſet veriſimiliter diſpoſiturus, *C.fin.de offic. Vicar. in* 6. & ideo

verba

verba prædicta quantumvis ampla,quibus datur fa-
11 cultas diſponendi, non implicant, ſed tantùm ex-
primunt quod tacitè inetar de iure communi,*l.in re*
mandata C mandat.cum aliis relat.per Rip.loco ſup. cit.
*num.*27.maximè quia ſimul ſtare poteſt quod d.Cle-
mentia pro tempore ſuæ vitæ eſſet Domina & Pa-
12 trona dd. mobilium, & quod tranſiens ad ſecundas
nuptias illorum proprietatem reſeruare deberet pro
filio primi matrimonij, iuxta ſenſum *text. d.l fœmi-*
na,cum quo diſponeus ſe voluiſſe conformare præ-
ſumitur,*l.heredes mei,§.cum ita.ff.ad Trebell.l.pete,ff.*
*de legat.*2.*Gallus.§.quidam rectè,ff.de liber.& poſthum.*
Alex.*conſ.*55.*num.*1.*lib.*4.Greg.*deciſ.*56.*num.*5.*& de-*
*ciſ.*101.*num.*6.

Minus aduerſari exiſtimatum fuit, quod primus
maritus diſpoſuerit de dd. bonis ad fauorem vxoris
pro remuneratione ſeruitiorum, vt ibi: *volendo ho-*
ra il medeſimo Sig. Gioſeppe ricordeuole de ſeruitij ri-
ceuuti, e per far coſa grata à detta ſua conſorte acciò
per l'auuenire gli ſi moſtri più affettionata, & porti
13 *maggior beneuolenza &c.*vnde inferri prætendebatur
quod. d acquiſitio proueuerit ex titulo oneroſo quo
caſu non habet locum *d.l.fœmina*, vt tradunt Io.Lup.
*rub.de donat.§.*67.*n.*17.*verſ.ſed reuera*,Molin.*tom.*1.*de*
*iuſt.& iur. tract.*2.*diſp.*431.*§.contrarium*,Valaſc.*conſ.*
19.*n.*7.*tom.*1. Sanch.*de matrim.lib.*6.*diſp.*41.*num.*1.
verſ.hac autem.

14 Siquidem ſeruitia ſicut ſupra narrata dicuntur
obſequia maritalia,ad quorum præſtationem mulier
tenetur,*Bald.in l.ſi vxorem, C.de condit.in ſer.* Pinell.
*de bon.mater.lib.*1 *part.* 3. *n.*61. *verſ.ſed prædicti viri c.*
hac imago,& c.eſt ordo 33 *q.*5.Sanch.*d lib.*6.*n.*1.*&* 13.
15 & ideo acquiſitio bonorũ mediantibus illis facta nõ
poteſt dici ſequuta ex titulo oneroſo,& conſequen-
ter diſpoſitio *d.l.fœmina* impediri nequit, vt in ſpe-
cie aduertit Vinc.de Franch. *deciſ.*428.*n.*4.*in fin.* &
vltra alias rationes concluditur quod verba illa *pro*
16 *bonis ſeruitiis* non obſtant, cùm cenſeantur appo-
ſita ad colorem donationis ſeu legati,ex doct. Dec.
in l.ſi donatione in 2.*limit.C.de collat.*

Demum nihil releuare viſa fuerunt alia ſubſequẽ-
tia verba ibi: *che ne poſſa diſporre,e laſciar per l'amor*
di Dio &c.& il tutto lo fa per ſcarico dell' anima d'eſſo
Sig.Gioſeppe; quia vltra quod Clementia pro amore
Dei ideſt in piam cauſam nihil diſpoſuit, dixerunt
Domini d. aſſertionem à marito emiſſam nullate-
nus eſſe attendendam in præiudicium communis fi-
lij, cùm non probetur cauſa ob quam maritus pro-
prietatem dd. bonorum vxori relinquere teneretur
pro exoneratione ſuæ conſcientiæ,& ita quicquid à
marito aſſertum fuerit, includitur ſub generalitate
verborum *d.l.fœmina,C.de* 2.*nupt.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

Maioricen. Beneficij.

Ven. 9. Decembris 1639.

ARGVMENTVM.

Arbitrium Rotæ ad effectum ſuperſedendi in executione intrat, ſtante reſeruatione turbida cuius vigore Breue Apoſtolicum fuit obtentum.

Vide ſuprà *Deciſ.* 137.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* parito Breui arbitrio Rotæ *de rigore Iu-*
ris multum relaxat.
2 *Reſeruatio cuius vigore fuit obtentum Breue quandò*
eſt turbida, arbitrium ſuper eius executione re-
tardanda intrat.
3 *Iuſpatronatus laicorum ſub reſeruationibus Apoſto-*
licis non cadit.
4 *Fumus patronatus vnde reſultat.*
5 *Poſſeſſio præſentandi ſpatio 40 annorum non probat*
Iuſpatronatus, niſi dentur præſentationes ſpatio
centum annorum effectum ſortitæ.
6 *Sententiis Ordinariorum in materia præſentationum*
vigore Iuriſpatronatus plurimum eſt deferendum,
cùm eorum præiudicium concernant.
7 *Sententia quando tantummodò agitur de fumo Iuriſ-*
patronatus probando,ſiue à Vicario ſiue ab Epiſ-
copo lata,ad effectum impediendi executionem
Breuis ſufficit.
8 *Arbitrium non intrare ad reuocandam executionem*
iam factam in quibus caſibus deficit.
9 *Arbitrium vt intret pro retardanda executione,ſuf-*
ficit quod deducantur iura ex quibus Iudex de
iniuſtitia ſententiæ poſſit ſuſpicari.

DECISIO CXLIII.

POSTQVAM reſolutũ fuerat in hac cau-
ſa ſub die 1. Iulij præteriti intrare ar-
bitriũ pro retardãda executione ad fa-
uorem Gabrielis,inſtabatur ab eodem
pro conceſſione dubij,an ipſi eſſet dã-
dum mandatum de manutenendo? ſed quia exaduerſo
impugnabatur deciſio ſuper d. reſolutione extenſa,
Rota mandauit dari dubiũ, an ſit recedendum à de-
ciſis, vel potius dandum mandatum de manutenen-
do? quo hodie propoſito reſponſum fuit intrare ar-
bitrium ad effectum ſuperſedendi in executione, &
in hoc ſtandum eſſe in deciſis.

Quia clauſula *Parito Breui arbitrio Rotæ*, cum qua 1
mihi hæc cauſa fuit commiſſa,multum relaxat de ri-
gore Iuris,Dec.*in l.certum col.fin.C.vnd.lib.*Creſcent.
deciſ 4.*num.*3.*de teſtib.*Rot.*deciſ.*85.*n.*4.*part.* 1 *recent.*
Buratt. *deciſ.*769. *n.*11. ita vt conſtito, quod reſer- 2
uatio, cuius vigore fuit obtentum Breue, ſit turbida,
intrat arbitrium ſuper retardanda eiuſdem Breuis
executione,Gonzal *ſuper regula* 8.*gloſſ.*9 *in annot.con-*
tra nullit. n. 287. & dixit Rota in his fere terminis
coram S.mem.Greg.XV.*in deciſ.*58.& *in Craconien.*
præpoſitura 29.*Ian.*1629.coram Eminentiſſimo Viri-
li per Adden.ad Buratt.*in deciſ.*280.*litera B.*

Ad reddendam autem reſeruationem turbidam
in propoſito viſum fuit ſufficere dare fumum, quod
beneficium de quo agitur ſit de Iurepatronatus lai- 3
corum,quod non cadit ſub reſeruationibus Apoſto-
licis,Gonzal.*ſuper reg.*8.*gloſſ.*18.*num.*2. Achil.*deciſ.*3.
*de Iurepatr.*Rot.*deciſ.*304. *p.* 2. *diuerſ.n.*1.Buratt.*de-*
*ciſ.*702.*num.*7. Caual *deciſ.*639.*num.*4.cum aliis plu-
ribus cumulat.per Adden. ad Buratt. *in d.deciſ.*769.
*num.*12. & ſufficientem fumum patronatus reſulta- 4
re dictum fuit ex tribus præſentationibus factis à
Patronis laicis ad hoc beneficium.Prima eſt de an-
no 1546. in qua prouidetur Antonius Caſanoua,
& enunciatur beneficium fuiſſe fundatum à Nar-
ciſo. Secunda eſt de anno 1600. per obitum dicti
Antonij, & in ea inſtituitur Gilabert; & Ter-
tia eſt de anno 1606. per permutationem fa-
ctam à dicto Gilabert cum Iohanne Villaprin,

per cuius obitum poſtremò vacauit, *in ſumm. Ga-
brielis n. 4. 6. & 7.* & fuit deductum in deciſione, quæ
reuidetur, §. *datur itaque.*

Quæ quidem præſentatione: licet non ſufficiant
pro canonizatione Iuris patronatus, cùm ſola quaſi
5 poſſeſſio præſentandi ſpatio 40. annnrum, abſque
titulo, vel ſine fama tituli, non probet Iuſpatrona-
tus, niſi darentur præſentationes effectum ſortitiæ
ſpatio centum annorum, vt declarauit Sacra Con-
gregatio Concilij, & dixit Rota *in Barchionnen. vnio-
nis 5. Decēbris* 1597. *coram bon. mem. Gipſio*, & *in Lu-
cana Iuriſpatronatus 7. Maij* 1604. *coram Reuerendiſ-
ſimo D. meo Decano*, & facit *deciſ. 7. de Iurepatr. n. 4.*
apud Caſſad.

Attamen negari nequit, quin de eo præbeant
magnum fumum, innecta præſertim ſententia Or-
dinarij Maioricen. canonizatoria eiuſdem patrona-
tus, vt *in dicto ſummario num.* 5. quibus Ordinariorum
6 ſententiis in hac materia plurimum eſt deferēdum,
cùm concernant eorum præiudicium, Lambert. *de
Iurepatr. lib. 2. part. 7. art. 7. quæſt. 10. num.* 11. Rot. *deciſ.
21. eadem tit in nou.* & coram Canal. *deciſ. 55. num 2.*
& *deciſ 61. numer. 3.* & *in recent. deciſ. 413. numer. 1.
part. 1.* vbi *ſub num. 2. & 3.* remouet obiecta addu-
ci ſolita, quando ſententia fuit lata inter compa-
tronos & non ab ipſo Epiſcopo; & firmatur quod
dum agitur tantummodo, prout hîc, de probando
7 fumo Iuriſpatronatus, ſententia ſiue lata ſit à Vica-
rio, ſiue ab Epiſcopo, ſufficiat ad effectum impe-
diendi executionem Breuis, non obſtante deciſ.
Gregorij 325. cum aliis in contrarium allegatis,
in quibus firmatur non intrare arbitrium, licèt in
earum caſibus fuerit deducta exceptio Iuriſpatro-
natus; quia deciſ. Gregorij, & aliæ ex aduerſo ad-
ductæ, vel loquuntur in terminis quibus excipiens
de Iurepatronatus non erat in poſſeſſione, vel quan-
do cauſa non erat commiſſa cum clauſula *arbitrio*,
&c. vel in caſu quo erat plene capta poſſeſſio per
prouiſum Apoſtolicum, nec contra eum deduce-
batur fumus ſufficiens ad hoc vt arbitrium intrare
poſſet, prout patet ex earum lectura; & ideo non
applicatur in præſenti, vbi excipiens de Iurepatro-
natus eſt in poſſeſſione, cauſa reperitur commiſſa
cum clauſula *arbitrio Rotæ*, & datur màgnus fumus
Iuriſpatronatus.

Prout nec etiam obſtat aliud repetitum obie-
8 ctum, quod ſcilicet arbitrium non intret ad reuo-
candam executionem iam factam, Buratt. *deciſ.* 138.
num. 1. cum aliis: quia inter alias reſponſiones in
deciſione datas illa videtur ineuitabilis, quod poſſeſ-
ſio quæ adducitur pro executione ad fauorem Mi-
chaelis eſt merè Inſtrumentalis, capta Gabriele exi-
ſtente in plena & reali poſſeſſione huius beneficij,
tanquam de iure patronatus, & ſic cùm adhuc ſu-
perſint reliquiæ d. executionis circa perceptionem
fructuum, ſuper quibus, & ſuper cenſuris fulmina-
tis contra prouiſum ab Ordinario, cadit etiam dicta
clauſula *parito Breui arbitrio Rotæ*, dixerunt Domi-
ni, quod donec cognoſcatur de iuſtitia ſententiæ,
qua mediante fuit capta dicta poſſeſſio, ſtante ma-
gno fumo contra eam deducto, debere intrare ar-
bitrium pro retardanda vlteriori conſummatione
executionis, non autem pro reuocanda iam facta,
vt fuit ſeruatum *in Camerinen. Prioratus 10. Decem-
bris* 1646. & *27. Martij* 1637. *coram me*, aliàs enim
clauſula prædicta appoſita in reſcripto Signaturæ
emanato, partibus auditis, guſtata totius facti ve-
ritate redderetur inanis, quod dicendum non eſt,
Menoch *de arbitr. lib. 2. quæſt. 8 n. 35* Rot. *deciſ. 363.
part. 2. recent.* Add. ad Gregor. XV. *in deciſ. 189. n. 8.*

Nec obſtat quod iura reſpicientia dictū Iuſpatro-
natus fuerint producta per ſententiam A. C. latā ad
fauorē prouiſi Apoſtolici; quia dum hæc omnia fue-
rūt narrata Signaturæ iuſtitiæ, & ab ea fuit cauſa ap-
pellationis commiſſa, cum clauſula *Parito arbitrio
Rotæ*, poteſt eadem Rota propter fumum iniuſtitiæ
detectum ex dictis iuribus arbitrari pro ſuſpenſio-
ne executionis, vt fuit ſeruatum *in Vrgellen. Cano-
nicatus 27. Nouembris* 1634. *coram R. P. D. meo Piro-
uano*, nam ad effectum vt intret arbitrium pro re- 9
tardanda executione, ſufficit quod deducantur iura,
ex quibus Iudex poſſit de iniuſtitia ſententiæ ſuſpi-
cari, Seraphin. *deciſ. 425. num.* 3. cum aliis allegat. *in
deciſ.* quæ reuidetur, §. *non obſtat.*

Quo verò ad manutentionem nihil fuit reſolu-
tum, cùm prius diſcutiendum an probetur conclu-
denter Iuſpatronatus de quo datur fumus.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Volaterrana Prioratus.

Ven. 15. Ianuarij 1640.

ARGVMENTVM.

Intereſſe in cauſa habens ad cauſam de Iure
eſt admittendus.

SVMMARIVM.

1 *Prouiſo de beneficio auctoritate Apoſtolica per proui-
ſionem acceptatam ius quæſitum eſt in re licet
poſſeſſio capta non fuerit.*
2 *Intereſſe vt probetur ſufficit etiam de eo apparenter
docere.*
3 *Intereſſe in cauſa habens ad eam iuxta formam com-
miſſionis debet admitti, etiamſi tres in cauſa
conformes prolatæ fuiſſent.*
4 *Admiſſus ad cauſam omnia acta ſua facie.*
5 *Admiſſo ad cauſam nocet, quicquid contra alium
geſtum pronunciatumve fuerit quod ſuæ inten-
tioni repugnat.*

DECISIO CXLIV.

PRo informante fuit reſponſum, &
ſic conſtare de intereſſe Franciſci ad
effectum admittendi eum ad cauſam,
quia in eius *ſummario num.* 1. apparet
ipſum auctoritate Apoſtolica fuiſſe
de hoc beneficio prouiſum, per quam prouiſionem 1
acceptatam fuit ei ius quæſitum in re licet poſſeſſio
non fuerit capta, *cap. ſi tibi abſenti*, vbi Gloſſ. *verſ. re-
ſpondet, quod non de præbendis in 6.* Gomez *in reg.
de trien. poſſeſſ. quæſt. 30. num. 3. prope finem, verſ ratio
eſt*, Simonet *de Reſeruat. quæſt. 55. num 1. & ſeq.* Caſſad.
deciſ. 4. n. 2. de cauſ. poſſeſſ & propriet. Rot. *deciſ. 24. de
præbend. in antiq.* & *in recent. deciſ. 498. n. 1. poſt princ.
part. 1.*

Hincque propterea reſultat eius euidēs intereſſe,
de quo ad hunc effectum ſufficit etiam apparenter 2
docere, *c. veniens il 2.* & ibi Innoc. *de teſtib.* Felin. *in
cap. auditis col. 14. verſ. dixit de reſcript.* & *in cap.
cum ſemper de offic. delegat.* Dec. *in fin. numer. 16.
Cod. de edict. diui Adrian. tollen.* Rot. *deciſ.
11. de Iudic. in antiq.* Biſigner. *deciſ. 1. de re-
ſcript.*

Conſti

Conſtito autem de intereſſe, debet idem Fran-
ciſcus admitti ad cauſam ioxta formam commiſſio-
nis, de qua *in d.ſummario num.* 2. etſi in cauſa fuiſ-
ſent prolatæ tres conformes, Mohed.*deciſ.*19.*de re-*
4 *ſtit.ſpol.*Put *deciſ.*317.*lib.*2. *in correct.* & omnia acta
hucuſque facta facit ſua, vt notat *in cap.*2.*& lit.pen-*
*den.lib.*3. Arque qood ipſi noceat quicquid contra
5 alium geſtum pronunciatumue fuerit, quod ſuæ
intentioni repugnet, vt tenuit Rota apud Seraph.
deciſ. 906. *num.* 2. & *in recent. deciſ.* 705. *numer.* 3.
*part.*2.

Et ita deciſum vna tantùm &c.

Roſſanen, Exemptionis.

Veneris 27. Ianuarij 1640.

ARGVMENTVM.

De priuilegio exemptionis Monaſterij de quo agitur à iuriſdictione Ordinarij; an & vnde priuilegium eſſe in forma probandi cognoſcatur?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam ſuper exercitio Iuriſdictionis Monaſterij cuiuſlibet intra fines ſuæ diœceſis ſiti, quando de eorum exemptione in contrarium non conſtat.*

2 *Priuilegium exemptionis eſſe in forma probanti, ex omnibus requiſitis authentica ſcriptura conuenientibus reſultat.*

3 *Priuilegio tranſumpto fides non eſt adhibenda quando de matrice ſeu ſcriptura originali non conſtat, nec forma requiſita fuerit ſeruata.*

4 *Priuilegium cùm ſit nimis antiquum dicitur authenticum, & æquè originale ac prima ſcriptura habetur.*

5 *Priuilegium ſtante temporis antiquitate cum omnibus iuris requiſitis exemplatum præſumitur.*

6 *Scriptura informis quando eſt adminiculata & obſeruata etiam abſque aliqua recognitione probat.*

7 *Solutiones Papæ continuatò datæ licet mentionem de priuilegio faciant, in eius tamen executionem facta dicuntur.*

8 *Solutiones probant priuilegij validitatem & obſeruantiam, quæ ex præambulo tituli præſumitur ſubſequuta.*

9 *Fides ſcripturæ etiam informi datur adminiculis & obſeruantia concurrentibus.*

DECISIO CXLV.

PRÆTENDENS D.Paolus Æmi-
lius Siluestrius Abbas S. MARIÆ de
Patyro in vim priuilegiorum Apoſto-
licorum, eiuſdem Abbatiæ Monaſte-
rium cum Capellis omnibus, & teni-
mẽtis nulli eſſe ſubiectum, præterquam Sacroſanctę
Romanæ Eccleſiæ, cauſam ſuper hoc in Rota mihi
committi obtinuit contra Reuerendiſſimum D. Ar-
chiepiſcopum Roſſanen̄. aſſerentem dictũ Monaſte-
1 rium eſſe ſitum intra fines ſuæ Diœceſis, & de
prætenſa exemptione non conſtare, ac propterea
ipſum habere in eo intentionem fundatam ſuper
exercitio iuriſdictionis, ex *cap. cum perſona* 7.*in fin.*
de priuileg.in 6.*& cap.omnes Baſilicæ* 16.*quæſt.* 7. Qua-
re propoſui dubium, An conſtet de exemptione?
Et quia informantes pro parte d. D. Archiepiſco-
pi principaliter negabant, priuilegium Innocen-
tij III. à quo originem trahit d. exemptio, eſſe
in forma probanti, placuit Dominis pro nunc
reſpondere d. priuilegium eſſe in forma pro-
banti, & quod de exemptione particulariter vi-
deatur.

Ratio autem, quæ mouit Dominos ad reſpon-
dendum pro forma probanti, reſultauit ex eiuſdem 2
priuilegij oculari inſpectione, cum appareat ſcrip-
tum in pergameno antiquiſſimo per manus Nota-
rij Apoſtolici, & contineat diem, menſem, & an-
num cum ſubſcriptione Papæ, & quamplurium
Cardinalium, quæ requiſita omnia conueniunt au-
thenticæ ſcripturæ, ad tradit. per DD.*in cap.* 1.*& in*
*cap.cum P.Tabellio de fid.inſtr.*Aym. *conſ* 216.*num.*5.
Couar.*pract.quæſt.* 20.*num.* 3.*& ſeqq.*

Et licèt videatur ſcriptum, & ſubſcriptum eodem
charactere, ita vt magis reputari debeat tranſumptum,
quàm originale, & vti tranſumpto nulla fides ſit ei 3
adhibenda, ex quo non conſtat de matrice, ſeu ſcri-
ptura originali, nec fuerit ſeruata forma requiſita,
in cap.fin. vbi Abb & alij DD.*de fid inſtr.*Cagnol.*in*
auth.ſi quis in aliquo n. 36.Alex.*conſ.*112.*n.*1.*lib.*4 Bu-
ratt.*deciſ.*472.*num* 3.*&* 4.

Attamen dixerunt Domini, hoc priuilegium eſ- 4
ſe authenticum, etiam quod non ſit prima ſcriptu-
ra; quia eſt nimis antiquum, cùm fuerit conceſſum
de anno 1198. & ſcriptum à Magiſtro Rainaldo,
qui erat Notarius, & tanquam Vicecancellarius
Papæ Innocentij III. in primo, & ſecundo anno
eius Pontificatus, vt teſtatur Ciaccon.*in vita eiuſdem*
*Innocentij tom. fol.*651.*col* 1 *verb.Cancellarij*, & pro-
pterea potuit dare ſumptum authenticum, quod ha-
betur æque originale ſicut prima ſcriptura, ex notat.
per Felin.*in cap.cum P.Tabellio n.*7.*de fid inſtr.* Rot.
*deciſ.*1.*eod.tit.in nou.*Caputaq.*dec.*170.*part* 1.*& in re-*
*cent deciſ.*603 *n.*1 *part* 2.& ſtante temporis antiqui- 5
tate præſumitur exemplatum, cum omnibus iuris re-
quiſitis, vt notant Menoch. *de præſumpt*, 80.*num.* 2.
Caldas Pereira *de empt.& vendit cap.* 35.*n.* 10. Ti-
raquell. *de præſcript. fol.* 62. *verſ.* 37. Barboſ. qui
alios plures refert *in d. cap. cum P. Tabellio num.* 3.
& 4.

Et quatenus circa hoc adeſſe poſſet aliqua hæſi-
tatio, viſa fuit penitus tolli ex eo, quod ſumus
in priuilegio conceſſo ante 400. annos adminicula-
to ex confirmationibus quatuor Summorum Pon-
tificum, *Summ. d. Abbatis numer.* 2. 3. *&* 4.
ac obſeruato ſpatio 200. & vltra annorum, prout
probatur ex ſolutionibus vnius vnciæ auri C. A.
& trium cereorum, & cannatæ mellis menſæ Ar-
chiepiſcopali Roſſanenſi iuxta formam expreſſam
in eodem priuilegio, de quo *in d. Summ. numer.* 1.
& de ſolutionibus *numer.* 5. 6. *&* 7. & ideò intrat 6
concluſio, quod ſcriptura etiam informis probet
quando eſt adminiculata, Menoch. *conſ.* 928. *nu-*
mer. 35. Verall. *deciſ.* 234. *part.* 1. Seraphin.
deciſ. 1192. *numer.* 2. Rot. *deciſ.* 408. *num.* 5.
part. 2. *recent & deciſ.* 396. *numer.* 9. *part.* 5.
diuerſ. & eò magis quando eſt obſeruata, vt tra-
dit Cin. *inter conſ.* Bald. *conſ.* 400 *numer.* 5. *lib.* 4.
relat per Aym. *in conſ.*101. *num.* 4. *& conſ* 158.*nu-*
*mer.*1. & *in tract de antiq tempor part* 1. §. *limi-*
*tatur numer.*14. Rot *coram Reuerendiſſ D.meo Deca-*
*no deciſ.*128.*numer.*7. *inter eius impreſſ.* etiam abſque

aliqua recognitione, Socin. *conſ.* 18 *.col.4.verſ.ad ſecundum reſpondeo vol.*2. Aym. *in d.tr.de antiq.temp. part.*1.*n* 316. Put. *deciſ.*196.*lib.*1.

Nec exiſtimarunt Domini aduerſari poſſe ea, quæ deducebantur contra ſolutiones prædictas. tam vnciæ auri, quàm cereorum, & cannatæ mellis, nempe quod quietantiæ ſolutionum vnciæ auri nullam mentionem faciant d. priuilegij Innocentij III. & ita dicendum ſit eas factas fuiſſe in recognitionem directi dominij, quaſi quod Abbatia, de qua agitur, ſit feudum Apoſtolicum, & quod ſolutiones cereorum, & cannatæ mellis fieri conſueuerant Eccleſiæ Roſſaneñ. ante conceſſionem d. priuilegij, vt patet ex eius lectura, ac propterea ex his nulla reſultare poſſit obſeruantia, quæ d. Abbati ſuffragetur.

Quoniam fuit reſponſum, nullibi apparere quod hæc Abbatia fuerit conceſſa in feudum, quinimò in d. priuilegio Innocentij expreſsè conſtare, quod ſolutio vnciæ auri fieri debeat Sedi Apoſtolicæ, ex quo Summus Pontifex ſpecialiter recipiebat ſub protectione Beati Petr. d. Abbatiæ Monaſterium,
7 Capellas, eiuſque tenimenta, & ideò ſolutiones, quæ dantur continuatæ, licet mentionem non faciant de dicto priuilegio, tamen dicuntur factæ in eius executionem, *argum.tex.in l.quadam mulier*, cum ibi notat. *ff.de rei vendit.* Caual *deciſ.*466.*n.*2. & con-
8 ſequẽter probant eiuſdem priuilegij validitatem & obſeruantiam, quę pręſumitur ſubſequuta ex pręambulo tituli huius priuilegij, Aym. *conſ.*10.*n.*9.*& conſ.* 118 *num.*2. Alciat. *de præſumpt.regul* 2. *præſumpt.*24. & dixit Rota *coram Reuerendiſſimo D.meo Decano in d.deciſ.*128.*num.*8.

Eadem reſponſio militat, & in aliis ſolutionibus cereorum, & cannatæ mellis; nam quamuis iſtæ poſſint dici factæ iure antiquo, quod competebat Eccleſiæ Roſſanenſi ante dictum priuilegium; nihilominus cùm de eis quoque fuerit facta mentio in eodem priuilegio; negari non poteſt, quin ſaltem adminiculent eiuſdem priuilegij obſeruantiam, & veritatem: concurrentibus verò adminiculis, & ob-
9 ſeruantia, datur fides ſcripturæ etiam informi ex ſuperius allegatis, & firmauit etiam Rota coram Caual. *deciſ.*122.*n.*3 *& 4.& inter recent. deciſ.*230. *n.*5. *part.*5. vbi loquitur in terminis Bullarum Apoſtolicarum.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Vlixbonen. nullitatis profeſſionis.

Lun. 30. Ianuarij 1640.

ARGVMENTVM.

An renunciatio Vicario à Moniali facta deſiſtendi à lite nec iure quod habet vtendi, ita renuncianti partibus non præſentibus neminéque pro ipſis ſtipulante præiudicet, vt Iudicium ſtante renunciatione vlterius proſequi non poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Lis per renunciationem extincta inſtaurari non debet.*

2 *Renunciatio facta partibus abſentibus neminéque pro iis tanquam publica perſona ſtipulante, nihil renuncianti præiudicat.*

3 *Actus coram Vicario Notario & teſtibus factus, in quibus caſibus deficit.*

4 *Actus poteſt reuocari quando à Vicario pro partibus non fuerit acceptatus, nulluſque pro iis Notarius ſtipulatus.*

5 *Renunciatio non acceptata à partibus renuncianti non nocet.*

6 *Actum impugnans in eo ſe poſtea fundare non poteſt.*

7 *Ratificatio profeſſionis nulla exiſtente Moniali non intrat, cùm illud quod non eſt ratificari nequeat.*

DECISIO CXLVI.

DVM Franciſca præuiis ſuis probationibus proſequebatur diſputationem nullitatis profeſſionis, Antonius, & Iohannes eius fratres obtinuerunt remiſſionem, ad effectum probandi ipſam validè profeſſionem emiſiſſe, & pendente examine in partibus induxerunt etiam eam ad faciendam renunciationẽ liti & cauſæ per hæc verba, videlicet: *Nunc requirebat* (ſcilicet dicta Franciſca) *ipſi D. Vicario Generali, quod vlterius non progrederetur in interrogandis dd. teſtibus ſuper dd. interrogatoriis, & quod quamuis ipſa Monialis non eſſet, hodie Monialis eſſe volebat, & deſiſtit ab hac lite, & vlterius illam proſequi non vult, nec vult eſſe pars, neque vti iure, quod habebat tam in hoc Regno quàm in Romana Curia, & ad ſui requiſitionem d. D. Vicarius Generalis fieri iuſſit hunc actum, in quo ſubſignauit ſe cum d. Franciſca, &c.*

Volenteque poſtea dicta Franciſca, hac renunciatione non obſtante, Iudicium proſequi, & econtra prætendentibus dd. Antonio, & Iohanne fratribus in vim d. renunciationis fuiſſe litem extinctam, & profeſſionem controuerſam ratificatam, propoſui dubium an dicta renunciatio obſtaret, & negatiuè fuit reſponſum.

Ea præcipuè ratione; quia licèt renunciatio prę- 1
dicta contineat extinctionem litis quæ propterea inſtaurari non deberet, vt diſponit *text. in leg.poſtquam liti* 4. *C.de pact.* attamen ex quo facta fuit dd.
Antonio, & Iohanne abſentibus, nemine pro eis 2
tanquam publica perſona ſtipulante, nihil præiudicat renuncianti, per *text.in l.Certum, §.ſi quis abſente, ff.de confeſſ.* & notat in ſpecie Iaſ. *in d.l. poſtquam litis, n.*1.*in fin. C.de pact.* Donell. *in coment.ad d.l.n.*4.
fol.mihi 49. Et quamuis actus de quo agitur factus 3
fuit coram Vicario, Notario, & teſtibus, nihilominus aduerterunt Domini, quod Notarius non fuit adhibitus ad rogandum actum, & Vicarius interuenit vti rogatus à d. Franciſca, quod ipſum requiſiuit, ne vlterius progrederetur in interrogandis teſtibus, vt patet ex lectura eiuſdem renunciationis; ſed neque Notarius ſtipulatus fuit pro dd. Antonio, & Ioanne abſentibus, neque Vicarius tanquam publica perſona recepit actum pro eis, prout requiritur ex doctrina Barthol. *in d.l.poſtquam liti num.* 6. ibi: *Intelligo quod eſt verum ſi ibi Iudex eſt præſens tanquã publica perſona recipiens pro Aduerſario, aliàs abſenti non prodeſt*, & idem repetit ſub *num.*12. ibique etiam
Dec. *n.*7.8.*&* 26. & Alex. *n.*11. & ideo reuocari po- 4
tuit prout reuocatus fuit ante acceptationem, vt *in ſumm. Franciſca n.*8. Alciat. *in d.l.poſtquam liti, n.*19. *verſ.ſed tamen*, & facit text. *in l.ſi ego* 24.*de neg. geſt.*

Maſcard.

Maſcard. *de probat. concluſ.347. num. 63.* & fuit
dictum *in Fauentina dotis 3. Aprilis 1634. coram
bon. mem. Motmanno*, quæ eſt *deciſ.274. part. 6.
diuerſ.*

Quod eò facilius viſum eſſe dicendum in præ-
5 ſenti caſu, quia non ſolùm dd. Antonius & Ioannes
non acceptarunt dictam renunciationem quæ pro-
pterea renuncianti non nocet, vt aduertit Iaſ.
in dict. l. poſtquam liti num. 1. verſ. 3. limita, ibique
Caſtrenſ. *num. 6. C. de pact.* Lancell *de attent. lit pend.
in præfat. num. 298.* Rot. *deciſ 768. num. 6. part. 1. diuerſ.*
ſed eam expreſsè impugnarunt, ex quo illa non
videbatur facta iuxta eorum intentionem, cùm
eius vigore non ratificaretur profeſſio, & propter-
ea proſequuti fuerunt examen teſtium iam cæptum
ante eandem renunciationem, & proceſſum com-
pleuerunt citando d. Franciſcam, vt faceret ſuas
probationes, & daret interrogatoria, non obſtan-
te renunciatione litis ante facta, vt probatur ex
datis *in dicto ſummario num. 7.* & ſic intrat conclu-
6 ſio, quod qui actum impugnauit in eo poſtea ſe
fundare non poſſit, per text. *in cap. ex eo de regul.
Iur. in 6.* Socin. *in dict. l. poſtquam liti num. 5. C.
de pact.*

Nec placuit Dominis id quod dicebatur de rati-
ficatione profeſſionis; quia Franciſca in actu d. re-
nunciationis non dixit ſe velle ratificare profeſſio-
nem, ſed potius apertè declarauit, quod ipſa per
antea non fuerat Monialis, vt colligitur ex illis
verbis ibi; *quamvis ipſa Monialis non eſſet, hodie Mo-
nialis eſſe volebat*; & ideo dum non conſtat, quod
7 fuerit Monialis, non poteſt intrare ratificatio pro-
feſſionis, cùm illud, quod non eſt ratificari ne-
queat, vt notat Bart. *in l. obſeruare 4. §. fin. num. 6. ff.
de offic. proc. & legat* Surd. *conſ. 28. num. 122. vol. 1.*
non obſtantibus illis verbis *hodie Monialis eſſe vo-
lebat*; quia conceſſo quod vſque ad diem d. renun-
ciationis illa non eſſet Monialis, dicendum eſt
quod dicta verba importent nouam profeſſionem,
& conſequenter nullam ob defectum ſolemnita-
tum requiſitarum, ex *c. porrectum de regular.* & re-
lat. per Azor. *Inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 5.
quæſt. 7.* ac proinde dictum fuit reaſſumendam eſſe
diſputationem in negotio principali ſuper nulli-
tate profeſſionis, attentis probationibus denuo
factis.

Et ſic deciſum vtraque, &c.

Bononien. fideicommiſsi de Leonoriis.

Vener. 2. Martij 1640.

ARGVMENTVM.

Subſtitutione ad fauorem liberorum abſque mentione maſculinitatis purificata, filiæ deficiente linea maſculina in bonis ſubſtitutis legitimè ſuccedunt.

SVMMARIVM.

1 *Fœmina cùm etiam appellatione liberorum veniant, deficiente linea maſculina in ſubſtitutione hæreditatis ſuccedunt.*
2 *Fœmina poſt extinctam lineam maſculorum primo loco vocatorum in ſubſequenti ſubſtitutione vocatæ cenſentur.*
3 *Fœmina agnationem conſeruare non valent.*
4 *Fœminas agnationem non conſeruare in quibus caſibus procedit.*
5 *Fideicommittentem aliud in prima ſubſtitutione & aliud in ſecunda ſenſiſſe, ex diſcretiuo modo loquendi ſæpius repetito deprehenditur.*
6 *Subſtitutione ad vnicum tantùm gradum coarctata habita ratio conſeruandæ agnationis non dicitur.*
7 *Contemplatio conſeruandæ agnationis in vno caſu & in certis perſonis, ad alios caſus & perſonas non expreſſas extendi non debet.*
8 *Relatio fieri debet ad præcedentia ſingula ſingulis congruè referendo.*
9 *Dictio* vt ſupra *præcedentia cum eiſdem qualitatibus refert.*
10 *Cauſa conſeruandæ agnationis ſtantibus qualitatibus in ſecunda ſubſtitutione ceſſat.*
11 *Verba* à qua domo familia & nomine, *etiam in fœminis eiuſdem familiæ quæ ſunt de agnatione, licet eam conſeruare non valeant, verſificantur.*
12 *Rota in quibus caſibus vocationem fœminarum admittit.*
13 *Subſtitutio facta ſeparatim nomine collectiuo & verbis communibus abſque repetitione oneris dotandi fœminas, eas ſub verbo* liberi *fuiſſe vocatas clarè demonſtrat.*
14 *Verba quando ſunt clara voluntatis quæſtio non eſt admittenda.*
15 *Diſcedere à verbis diſpoſitionis ob ſubtiles interpretationes coniecturales valde eſt periculoſum.*
16 *Voluntatis maius ſignum eſt illud quod verba denotant.*
17 *Statutum Bononiæ quoad excluſionem fœminarum quomodo intelligendum.*
18 *Linea maſculina deficiente fœminæ tam ex diſpoſitione ſtatuti quàm fideicommittentis in bonis fideicommiſſi ſuccedere debent.*
19 *Fœminæ tanquam vltimo loco vocatæ de bonis fideicommiſſariis liberè diſponere poſſunt.*

DECISIO CXLVII.

IN donatione irreuocabili inter viuos facta per Leonem de Leonoriis Iacob eius filio naturali legitimato, de omnibus ſuis bonis præſentibus & futuris, cum reſeruatione vſusfructus dumtaxat, fuit conſtitutum perpetuum fideicommiſſum ad fauorem filiorum & deſcendentium maſculorum dicti Iacobi Donatarij, illiſque deficientibus ſubſtituti fuerunt Paulus & Leonardus de Leonoriis Patrueles & eorum liberi, ſuperadditis poſtea verbis ibi; *à qua domo, familia, & nomine, intentio Donatoris fuit & eſt, quod dicta bona non egrediantur, ſed in illa conſeruentur primò mediantibus dicto Iacobo & eius deſcendentibus maſculis prædictis, & de quibus ſupra, deinde dictis ſubſtitutis vt ſupra*, prout latius in in donatione *ſumm. Monialium num. 1.*

Per obitum Donantis, & Donatarij ſine filiis fuit factus locus ſubſtitutioni dictorum Pauli, & Leonardi, quorum alter ſcilicet Paulus obiit pariter ſine filiis, Leonardus verò tres poſt ſe reliquit filios, nempe Horatium maſculum & duas fœminas hodie Moniales.

At quia dictus Horatius & ipſe quoque deceſſit
ſine filiis, inſtituto ſibi hærede vniuerſali Petro
Antonio de Niue extraneo, inſurrexerunt contra
iſtum dictæ Moniales vti filiæ dicti Leonardi, præ-
tendentes ad earum fauorem per obitum dicti Ho-
ratij fratris, fuiſſe purificatum fideicommiſſum per
dictum Leonem ordinatum: ideoque dubitaui an
conſtet de fideicommiſſo etiam ad earum fauorem,
& affirmatiuè in hac ſecunda cauſæ poſitione fuit
reſponſum.

Nam præſuppoſita exiſtentia fideicommiſſi ad
fauorem dictorum Pauli & Leonardi de Leonoriis
purificati vltimo loco in perſonam dicti Horatij, vt
conſtat ex ſententiis de partibus in fauorem eiuſ-
dem Horatij prolatis, & in duabus deciſionibus
huius Tribunalis canonizatis coram Reuerendiſſ.
D. meo Pampilonen. quarum altera extenſa fuit ſub
die 9. Iunij, & altera ſub die 3. Decembris 1632.
vt in dicto ſummario num 2. viſum fuit Dominis per
obitum prædicti Horatij ſine filiis fuiſſe purifica-
tum fideicommiſſum, etiam ad fauorem fœmina-
rum ſororum dicti Horatij, & filiarum pariter eiuſ-
dem Leonardi; quia etſi Donator Iacobo Donata-
rio ſubſtituerit eius filios & deſcendentes maſcu-
los, attamen illis deficientibus ſubſtituit dictos
Paulum, & Leonardum, ac eorum liberos abſque
1 aliqua mentione maſculinitatis, quo caſu fœminæ
ſuccedunt, cùm & illæ quoque veniant appellatio-
ne liberorum, vt expreſsè deciditur *in l. cognoſcere*
56. § liberorum, & *l. non eſt ſine liberis* 147 *ff. de verb.*
ſignif. l. ... ff. de condit. incert. Mantic *de coniect. vltim.*
volunt. lib. 11. *tit.* 14 *num.* 11. Peregr. *de fideicommiſſ.*
art. 25 *num.* 8. Cephal. *conſ.* 527. *num* 42. *lib.* 4. Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 326. *num.* 1. Surd. *deciſ.* 66. *n.* 3. Rota
deciſ. 614. *part.* 3. *num.* 8. & *deciſ.* 215 *num.* 1. *part.* 6.
recent.

Quod procedere dictum fuit, etiamſi fideicom-
mittens in prima ſubſtitutione expreſsè vocauerit
filios & deſcendentes maſculos dicti Iacobi Dona-
tarij, quia poſtea in ſubſequenti ſubſtitutione vo-
2 cauit tantum Paulum & Leonardum Patrueles &
eorum liberos, quorum appellatione veniunt, &
cenſentur vocatæ etiam fœminæ poſt extinctam
lineam maſculorum primo loco vocatorum, vt bene
aduertunt Bero *in conſ.* 83. *num.* 4. *& ſequentib.* &
conſ. 87. *num.* 7. *vol.* 2. Socin. Sen. *conſ.* 227. *lib.* 2. *&*
conſ. 51. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 4. Curt. Sen *conſ.* 64. *num.* 11.
in fin. & *num.* 12. Corn. *conſ.* 203. *per tot. lib.* 4. quos
ſequuta fuit Rota apud Reuerendiſſ. D. meum De-
canum *in deciſ.* 294. *num.* 4. 5. 8. *&* 9. inter eios
impreſſ.

Nec obſtare exiſtimatum fuit, quod fideicommit-
3 tens reſpexerit conſeruationem agnationis quam
fœminæ conſeruare non valent, *l. pronunciatio* 195. §.
familiæ, *ff. de verb. ſignific.* & ideo excluſæ dican-
tur, Crauett. *conſ.* 306. *num.* 5. Honded. *conſ.* 75. *n.* 17.
lib. 1.

Quia placuit reſponſio, quod ſcilicet obiectum
4 procederet exiſtantibus maſculis, vel quando fœmi-
næ fuiſſent ab initio excluſæ, cuius contrarium con-
ſtat in præſenti, ſtante dicta ſecunda ſubſtitutione
facta verbis communibus, vt egregie defendit Pe-
regrin. *in conſ.* 58. *per tot.* vbi *ſub num* 8. *& ſequentib.*
declarat Crauett. Honded. & alios qui in contra-
rium allegari ſolent, & idem repetit *in conſ.* 149.
num. 23. 24. *& ſequentibus*, & rurſus *in conſ.* 159.
num. 19. *verſ. tertium caſum lib.* 5. Fuſar. *de ſubſtitut.*
quæſt. 311. *num.* 34. & *quæſt.* 352. *num.* 14. *cum ſe-*
quentibus, & ſenſit Rota apud Buratt. *in deciſ.* 272.
num. 15.

Præterea fuit conſideratum, quod fideicommit-
tens habuit rationem conſeruandæ agnationis dun-
taxat in prima ſubſtitutione, facta ad fauorem fi-
liorum & deſcendentium maſculorum dicti Iacobi,
& propterea mandauit dotari fœminas ex illo, &
illius linea deſcendentes: in ſecunda verò ſubſtitu-
tione vocauit ſimpliciter dictos Paulum, & Leo-
nardum, & eorum liberos, nulla facta mentione
maſculinitatis, nec ad vlteriores ſubſtitutiones pro-
greſſus fuit; ex quo diſcretiuo modo loquendi ſæ- 5
piùs repetito deprehenditur, fideicommittentem
aliud ſenſiſſe in prima ſubſtitutione, & aliud in ſe-
cunda, *argum. l.* 1. §. *ſin autem ad deficientis*, *C. de ca-*
ducit. tollen. Becc *conſ.* 12. *num* 44. Socin. Sen *dicto*
conſ. 227. & Socin. Iun. *conſ.* 3. *num.* 7. & *conſ.* 114.
num. 19 *vol.* 1. Surd. *conſ.* 466. *vol.* 4. Rota *deciſ.* 336.
la 2. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* & quod quando ſubſtitu- 6
tio eſt coarctata ad vnicum tantùm gradum, non
dicatur habita ratio conſeruandæ agnationis, notat
Gabr. *conſ.* 97. *num.* 7. *lib.* 1. Cephal. *conſ.* 600. *num.* 37.
Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 6. *tit vltim. num.* 5.
& 6. Rota coram Gregor. XV. *deciſ.* 464. *num.* 17. &
in recent. deciſ. 151. *num.* 12. *part.* 5. & contemplatio 7
conſeruandæ agnationis in vno caſu, & in certis
perſonis, non debet extendi ad alios caſus & perſo-
nas non expreſſas, Rimin. Iun. *conſ.* 117. *num.* 71.
Molin. *de Hiſpan. primog. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 37. & *lib.* 3.
cap. 5. *num.* 17. *& ſeq.* Foſar. *de ſubſtit. quæſt.* 458. *n.* 15.
Gregor. XV. *deciſ.* 433 *num.* 18. Seraph. *deciſ.* 1023.
num. 9. Rota *deciſ.* 195. *num.* 10. 11. *&* 12. *part.* 5.
recent.

Idque locum habere dixerunt Domini, etiamſi
fideicommittens in diſpoſitione ſuperaddiderit ver-
ba illa ibi; *à qua domo, familia, & nomine inuentio*
donatoris fuit & eſt, quod dicta bona non egrediantur
ſed in illa conſeruentur; quia non inde ſequitur quod
fuerit contemplata conſeruatio agnationis in per-
petuum, ſed tantùm in prima ſubſtitutione deſcen-
dentium maſculorum dicti Iacobi Donatarij, in qua
ſemper fuit repetita qualitas maſculinitatis, prout
declarant verba ſubſequentia ibi: *mediantibus dictis*
Iacobo & eius deſcendentibus maſculis prædictis, deinde
dictis ſubſtitutis vt ſupra, cùm relatio fieri debeat 8
ad præcedentia ſingula ſingulis congruè referendo,
iuxta Gloſſ. *in l. ſi negocium*, *ff. de negoc. geſt.* Ciriac.
contr. 162. *num.* 5. Surd. *conſ.* 3 6. *num.* 20. *vol.* 3. & na-
tura dictionis *vt ſupra* eſt, referre præcedentia cum 9
eiſdem qualitatibus, *l. talis ſcriptura* 30. §. *fin. ff. de*
leg. 1. Alex. *conſ.* 59. *circa fin. vol.* 3. Mart. *de Clauſ.*
part. 1. *clauſ.* 101. *num.* 1 *&* 2. Barboſ. *dict.* 441. *num.* 1.
quibus ſtantibus ceſſat cauſa conſeruandæ agnatio- 10
nis in ſecunda ſubſtitutione, vt declarat in ſpecie
Sim. de Præt. *de interpret. vlt. volunt. lib.* 3 *fol. mihi* 156.
num. 71. *in* 1 *&* 2. *declarat. ſolut.* 11.

Verba autem illa *à qua domo familia & nomine,* 11
&c. verificantur etiam in fœminis eiuſdem familiæ,
quæ & ipſæ quoque ſunt de agnatione licet eam
conſeruare non valeant, *d. l. pronunciatio*, §. *familia ff.*
de verb. ſignific. § *item vetuſtas inſtit. de hæred. quæ ab*
inteſtato deferunt. Iaſ. *conſ.* 142. *n.* 3. *verſ.* 6. .... *lib.* 2.
Socin. Sen. *dicto conſ.* 227. *num.* 5. *verſ. ſed contra præ-*
miſſam lib. 2. & in terminis ſimilium verborum idem
cenſuit Rota coram Gregor. XV *in dicta deciſ.* 464.
n. 2. 3. *&* 4. & faciunt notata per Adden. ad eund. *in*
deciſ. 291. *n.* 23.

Hincque patet non applicari deciſiones 203. &
217. *p.* 1. *recent.* & coram Buratt. *d. deciſ.* 172. in qui-
bus fuit reſponſum pro excluſione fœminarum,
etiamſi non adeſſet concurſus maſculorum; quia illæ
& aliæ in contrarium adductæ loquuntur in diuer-
ſis

Digitized by Google

ſis terminis, nempe quando diſponens habuit expreſsè rationem perpetuò conſeruandæ agnationis, & nunquam vocauit fœminas ſub verbis communibus, ſed potius concurrebant verba ex quibus colligebatur fœminas ſemper fuiſſe excluſas ex mente fideicommittentis, vt patet ex earum lectura: quando autem contrarium deprehenditur ex mente Teſtatoris, Rota admiſit vocationem fœminarum, vt dixit apud Greg XV. *in dicta deciſ.* 433. *num.*18. *in fin.* & *in dicta deciſ.*151.*num.*22.*part.*5.*recent.* deciſiones vero Manticæ 305. & 351. *in cauſa Nucerina fideicommiſſi*, loquuntur in caſu quo fœminæ concurrere volebant cum agnato ſubſtituto ex deſcendentibus teſtatoris, vt legitur *in* 1. *ſub n.*1. & *in* 2. *ſub num.*2. *verſ. ſecundò quod Pompilius*, & ideo eò minus aduerſantur.

Prout nec etiam aduerſari viſum fuit, quod fideicommittens in ſecunda ſubſtitutione mandauerit dictis Paulo & Leonardo ſubſtitutis, vt dotarent filias fœminas primo loco vocatorum, vnde inferri prætendebatur ad excluſionem filiarum fœminarum eorundem Pauli & Leonardi ſubſtitutorum ex veriſimili mente diſponentis; Quia vltra quod fœminæ primi inſtituti & ex eius linea deſcendentes hodie non extant, illæ fuerunt excluſæ propter dotes ad effectum conſeruandi agnationem, cuius ratio non fuit habita in ſecunda ſubſtitutione facta ad fauorem dictorum Pauli, & Leonardi ac eorum liberorum: imo ex quo in hac ſe-
13 cunda ſubſtitutione facta ſeparatim nomine collectiuo & verbis communibus, non fuit repetitum idem onus dotandi fœminas, clarè colligitur eas fuiſſe vocatas ſub illo verbo *liberi*, quod magis exprimit fœminarum incluſionem, cùm in prima ſubſtitutione diſponens ſemper vſus fuerit verbo filiis, Ruſtic. *in l. cum auus* 102. *lib* 6. *cap.* 8. *num.*12. *ff. de condit.* & *demonſtrat.* Socin. *dicto conſ.*227. *lib.*2. Dec. *conſ.*567.*num.*3. Peregr. *de fideicommiſſ. d. art.*15.*n.*34. *verſ.* & *eo magis*, Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 403. *num* 13.

Aliàs enim ſequeretur quod adhuc ſuperſtitibus liberis ſubſtitutis dictorum Pauli & Leonardi, quales ſunt iſtæ fœminæ, bona quæ fideicommittens voluit conſeruari in eius familia transferentur in extraneos, quod de directo repugnaret voluntati
14 diſponentis, cuius propterea verba dum ſunt clara non eſt admittenda voluntatis quæſtio, *l. ille aut ille* 25. *ff. de leg.*3. cùm valde periculoſum ſit à ver-
15 bis diſpoſitionis diſcedere ob ſubtiles interpretationes coniecturales, vt inquit Bald. quem ſequitur
16 Dec. *conſ.*89.*num.*1.*in fin.* maius quidem ſignum voluntatis illud eſt quod verba denotant, Rot. *dicta deciſ.*151.*n.*7.*p.*5.*recent.*

Reliqua quæ adducebantur pro excluſione ha-
17 rum fœminarum ex ſtatuto Bononiæ, non fuerunt habita in conſideratione; quia illud excludit fœminas ab hæreditate dotantis & illius aſcendentium temporaliter, ſcilicet extantibus maſculis, Monterent. *ad ipſum ſtat. tit. de ſucceſſ. ab inteſt. aſcend.* & *collat. in* §. *agnati namque in verb. ſororib. fol* 198. cum cuius ſtatuti diſpoſitione fideicommittens ſe voluiſſe conformare præſumitur, vt notat Surd. *dec.*95.
18 *num.*24. vnde cùm ſimus in caſu deficientiæ lineæ maſculinæ, fœminæ iſtæ tam ex diſpoſitione ſtatuti, quàm ex vocatione fideicommittentis ſuccedere debent in bonis fideicommiſſi de quo agitur, vt conſuluit Peregr. *in conſ.*42. *num.*10. & *dicto conſ.*189. *num.* 14 *verſ. tertius caſus circa med.* & ſenſit Rota *in deciſ.*317.*num.*18 *part.*5.*recent.* & tanquam vlti-
19 mo loco vocatæ poſſunt de bonis fideicommiſſariis liberè diſponere, iuxta *l. in ſolidum* 88. §. *prædia col. cum Pater* 77. §. *libertis in fin. ff. de legat.* 2.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

Romana Succeſſionis.

Die 23. Martij 1640.

ARGVMENTVM.

Proprietas pecuniis hæreditariis acquiſita filióque poſt mortem Matris conſignata, cùm ad ipſum de iure ſpectet immiſſio denegari non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Proprietas cùm poſt mortem Matris ad filium de iure ſpectet immiſſio in bonis eſt concedenda, perinde ac ſi in dominio ipſius Patris tempore obitus fuiſſent.*

2 *Emptio facta in perſonam matris ad effectum habendi vſumfructum durante vita, nullam matri proprietatem in præiudicium filij acquirit.*

3 *Pactum de inueſtiendo rem emptam, voluiſſe partes in locum pecuniarum hæreditariarum ſubrogare demonſtrat.*

4 *Loca montium ex pecuniis hæreditariis empta hæreditaria dicuntur.*

5 *Augmentum eſt eiuſdem naturæ cuius eſt principale ad quod accedit.*

6 *Proprietas ad quem ſpectat, ad eum pariter ſpectare debet augmentum.*

7 *Pretio augmenti decreſcente damnum etiam proprietario concernit.*

8 *Expenſæ funeralium aliæque prætenſiones à parte creditoris allegatæ dummodo ſint iuſtificatæ & tales quæ non repugnant diſpoſitioni Teſtatoris, ad fauorem eiuſdem ſunt admittendæ.*

DECISIO CXLVIII.

POSTQVAM Rota dixit ſub die 24 Decembris 1639. Clementiam de bonis acquiſitis ex primo matrimonio non potuiſſe diſponere ad fauorem Simonis ſecundi viri, in præiudicium Antonij filij procreati ante ſecundas nuptias, dubitaui an eidem Antonio eſſet danda immiſſio in dictis bonis exiſtentibus in locis montium, ac mobilibus & maſſantiis domus? Et quoad loca montium reſponderunt Domini dandam eſſe immiſſionem, ex remed. *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* quia conſtat ea fuiſſe empta ex pecuniis hæreditariis Ioſephi primi viri, poſitis tunc in depoſito in Sacro monte pietatis, ad effectum reinueſtiendi, vt dicta Clementia poſſet gaudere vſufructu iuxta diſpoſitionem eiuſdem Ioſephi, & poſt eius mortem proprietas conſignaretur cui de Iure.
Cùm autem de Iure poſt mortem dictæ Clementiæ 1
proprietas ſpectet ad dictum Antonium filium primi matrimonij, vt Rota cenſuit, vtique in illis eſt concedenda immiſſio perinde ac ſi fuiſſent in dominio ipſius Ioſephi tempore ſui obitus, *l. ſi rem*

&

*& pretium,§.fin.ff.de petit.heredit.l. imperator, §.fin. ff.de leg.*2.Peregr.*de fideic. art.* 49. *num.* 28. & *conſ.* 35.*num.*2.*& ſeqq.lib.*3. Mantic. *de coniect. vltim vol. lib.*7.*tit.*8.*n.*23.Fuſar.*de ſubſtit. quæſt.*636. *n.*1. Surd. *deciſ.*108.*num.*3.

Quod habere locum dictum fuit,etiamſi emptio
2 facta fuerit in perſonam dictæ Clementiæ,quoniam
id fuit factum ad effectum vt ipſa poſſet gaudere
vſufructu eius vita durante, non tamen vt acquire-
ret proprietatem cum qua fuit conſolidatus etiam
vſusfructus,ad fauorem dicti Antonij poſt mortem
dictæ Clementiæ Matris, § *finitur*, vbi Gloſſ. *Inſtit. de vſufruct.*Gabr.*conſ.*124.*n.*5.*lib.*2. Natt.*conſ.*419.
*num.*3.Rota *deciſ.*515.*num.*3.*part.*4. *recent.* ex dicto
3 enim pacto de inueſtiendo colligitur, partes nil
aliud voluiſſe niſi rem emptam in locum pecunia-
rum hæreditariarum ſubrogare, Tiraquel.*de retract. lignag.*§.32.*Gloſſ.vnic.n.*23.*&* 24. Molin. *de primog. Hiſp.lib.*4.*cap.*4 *num.* 28.*&* 34.Surd.*deciſ.*306.*n.*12.
4 Caual.*deciſ.*579.*in princ. & num.*4. & ſic dicta loca
montium vti empta ex pecuniis hæreditariis dicun-
tur hæreditaria,iuxta doctrinã Bart.*in d.l.Imperator, §.fin.num.*2 *verſ.primo caſu,ff.de leg.*2. Crauett. *conſ.* 973.*num.*4.*& ſeqq.*Burſatt *conſ.*172.*num.*16.*lib.*2.& *conſ.*298.*num.*18.*lib.*3. Simon. de Præt.*de Interpret. vltim.vol.lib.*2.*dubit.*5.*col.*1. *fol.*245. cum aliis rela-
tis per Buratt.in ſimilibus terminis in *deciſ.* 685. *num.*2.3.*&* 7.

Vnde fit quod licet dicta loca montium hodie ex
beneficio temporis plus valeant quam valerent de
tempore eorum emptionis, non inde tamen ſequi-
tur dicendum,quod pretium tantùm tunc temporis
5 ſit reſtituendum,nam iſtud augmentum eſt eiuſdem
naturæ,cuius eſt principale ad quod accedit, *l.ſi conuenerit* 18.§.*ſi nude,ff de pignorat.act. l. etiam in fin. C.de Iur.dot.l.inter ſocerum,§.cum inter ff.de pact.dotalib.* & ideo ſicut principale,id eſt proprietas ſpe-
6 ctet ad d.Antonium, vt ſupra fuit firmatum, ita &
pariter ad eum ſpectare debet dictum augmen-
tum,Rom.*conſ.*469.*num.*5.Purpurat. *conſ.*776. *n.*15.
Rot *impreſſ.per Poſth.poſttract.de manuten.dec.*119.*n.*5. *verſ.ſed eadem cum incremento*, maximè cùm dictum
7 augmentum eſſet incertum,ex quo pretium dd. lo-
corum montium poterat etiam decreſcere,quo ca-
ſu damnum ad eundem Antonium vti proprieta-
rium ſpectare debuiſſet, *l.neceſſario* 8.*in princ. ff. de peric.& commod.rei vendit. l. qua fortuit. C de pignorat.act.* & ſic meritò ad ipſum quoque ſpectare de-
bet augmentum,*l ſecundum naturam,ff.de reg.Iur.l.id quod* 7.*in fin.ff de peric. & commod rei vendit.* Surd. *conſ.* 128. *num.* 10. Cuiac. *contr.* 452. *num.* 51. *& ſequen.*

Quo verò ad mobilia,& maſſaritias,cùm conſtet eas quoque perueniſſe ab hæreditate primi mariti, & earum ratam fuiſſe ab eadem Clementia conſignatam in dotem dicto Simoni ſecundo viro pro pretio ſcutorum 600.vt patet ex combinatione Inuentariorum,& conſignatione facta eidem Simoni, dixerunt Domini pro dicta ſumma ſcutorum 600. eſſe relaxandum mandatum ad fauorem dicti Antonij contra dictum Simonem, qui ſe obligauit in forma Cameræ dictum pretium reſtituere, vt patet ex Inſtrumentu dotali data *in ſummario dicti Antonij num.*2.

Quibus non aduerſari viſum fuit id quod dicebatur pro parte dicti Simonis,nẽpe quod ipſe erat creditor hæreditatis dictæ Clementiæ pro expenſis funeralium,& pro quarto dotali,& aliis prætenſionibus, hincque prætendebatur retentio, ſeu com-
penſatio pro rata; quia informantes pro dicto An-
tonio pro credito expenſarum funeralium pro di- 8
cta rata non negant compenſationem, prout nec
etiam pro aliis prætenſionibus dummodo ſint iuſtificatæ, & tales quæ non repugnent diſpoſitioni, *l.hoc edictum, C. de ſecundis nupt. & l. fœmin. C. eodem.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

Roſſanen, Exemptionis.

Ven. 20. April. 1640.

ARGVMENTVM.

Monaſterium de quo agitur à totali Iuriſdictione Ordinarij eſſe exemptum,ex plurimis iiſdemque ſufficientibus clauſulis & indiciis in priuilegio exemptionis appoſitis dilucidè conſtat.

Vide ſuprà *Deciſ.* 145.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio Monaſterij à iuriſdictione Ordinarij quomodo probatur.*
2 *Reſeruatio ſolutionis annui cenſus in certa ſpecie facit,vt in reliquis non reſeruatis exemptio probata cenſeatur.*
3 *Papa prohibendo neminem ſententiam interdicti, vel excommunicationis contra Abbatem & Monaſterium promulgare audere, præter Summum Pontificem, aut Legatum à latere,eo ipſo exemptionem à iuriſdictione Ordinarij inſinuat.*
4 *Exemptio totalis ab omni Iuriſdictione Ordinariorum vnde reſultat.*
5 *Verba* (nullo medio) *immediatam ſubiectionem ac exemptionem à quocumque alio importat.*
6 *Exemptio quando eſt realis ad omnes ſucceſſores tranſit.*
7 *Solutio non poteſt dici in recognitionem directi dominij facta vbi feudum non præſumitur.*

DECISIO CXLIX.

DVBITAVERAM in hac cauſa ſub die 27.Ianuarij præteriti, ad inſtantiam D.Pauli Æmilij Silueſtrij Abbatis S.Mariæ de Patyro, An conſtaret de exemptione;ſed quia pro parte Reuerendiſſimi D.Archiepiſcopi principaliter impugnabatur legalitas Priuilegij Innocentij III. à quo dicta exemptio originem ducit,Rota pro tunc cenſuit d.priuilegium eſſe in forma probanti, & cognitionem exemptionis ad aliam particularem diſputationem reſeruauit, vt in deciſione à me extenſa,quã iuxta ſtilum Tribunalis ſuppoſitã cauſam ſuper reſeruatis hodie repropoſui,& pro dicto Abbate informante fuit reſponſum, id eſt conſtare de exemptione.

Quia ex lectura prædicti priuilegij, de quo *in*
*Summ.num.*1.apparet,quod Papa Monaſterium nunc 1
Abbatiale dictæ Eccleſiæ S.Mariæ de Patyro cum Capellis omnibus,& tenimentis ſuis in ius, ac proprietatem Beati Petri,eiuſque protectione, & Sedis Apoſtolicæ ſuſcepit, ac nulli præterquam Sacro-
ſanctæ

ſanctæ Romanæ Eccleſiæ illod voluit eſſe ſubiectū,
reſeruato tantùm onere ſoluendi Eccleſiæ Roſſa-
nenſi annuum cenſum triom cereorum, & vnius
cannatæ mellis; ex quibus ſatis aperte conſtare
viſum fuit dictam Eccleſiam cum ſuis Capellis, &
tenimentis, eſſe exemptam à iuriſdictione Archi-
epiſcopi Roſſanen. & aliorum Epiſcoporum, vt de-
ciditur *in c. ſi Papa, §. ſi autem de priuileg in 6. & in
c. ex parte, el prime*, & ibi Gloſſ. *verb. ſpecialiter, eod.
tit.* & facit, *c. cum veniſſent, 2. §. nos igitur de in integr.
reſtit.* & notat Butr. *in c. ex parto, el 2. de priuil.* quem
ſequitur etiam Boich. & notat Socin. *in c. recepimus,
8. num. 7. & 32. eod. tit.* Card. Tuſch. *tom. 3. litt. E. con-
cluſ. 552. num. 11.* Eraſm. à Cocchier *de iuriſd. ordin.
in exemptos. part. 1. quaſt. 9. n. 1. verſ. in primis*, Barboſ.
*de offic. & poteſt. Epiſc. part. 3 alleg. 123. num. 15. ſecun-
dum Lugdun. impreſſ.* Dec *conſ. 152. num. 2.* Seraph.
2 *deciſ. 1025. num. 2.* ponderata ſignanter reſeruatione
ſolutionis d. annui cenſus cereorum trium, & can-
natæ mellis, quæ facit vt in reliquis non reſeruatis
cenſeatur probata exemptio, Ioan. Andr. *in c. cum
Venerabilis, de cenſib.* Bald. *in l. fin. n. 4. C. de bon. liber.*
Fel. *in c. cum inter, num. 3. & 4. de re iud.* & facit text.
*in l. nam quod liquidè, §. vltim. verſ. ſi cui pen. ff. de pan.
legat.* Seraph. *d. deciſ 1025. num. 20.* Ruta *deciſ. 585.
num. 1. part. 3. recent.*

Quod confirmari etiam dictum fuit ex eo, qood
Papa in eodem priuilegio vltra conceſſionem vſus
3 anuli, mitræ, & baculi, prohibuir quoque, vt nullus
ſententiam interdicti, vel excommunicationis cno-
tra Abbatem, Monaſterium, Monachos, Capellas,
ſeu Clericos promulgare audear, niſi Romanus
Pontifex, vel Legatus ab eius latere deſtinatus;
ſubdens poſtea, quod d Monaſterium ad indicium
ſe vnà cum Capellis, & tenimentis eius fuiſſe re-
ceptum in proprietate, ac protectione S. Petri, ac
Sedis Apoſtolicæ, vnciam auri ſingulis annis Eccle-
ſiæ Romanæ perſolueret; quæ verba clarè indicant
d. Monaſterium eum eius Capellis, & tenimentis,
licet exiſteret intra fines Diœceſis Roſſanen. eſſe
exemptum ab eiuſdem Archiepiſcopi Roſſanen. iu-
riſdictione, provt pariter notatur *in d. c. ſi Papa, de
priuil. in 6* ibique DD. communiter ſcribentes, Abb.
in d. c. recepimus, circa fin. & Socin. *ibid. n. 36.* Sanch.
in conſ. moral lib. 6 cap. 8. rub. 1. num. 4. etiamſi de iure
Epiſcopi nulla fuerir facta mentio, vt aduertit Gloſ.
quam Abb. poſt alios ſequitur, *in c. cum olim, el 1. de
priuil.* Dec *d conſ. 152. num. 2. verſ. & praſupponendum
eſt de priuileg.* Seraph. *d. deciſ 1025. num. 8. & 9.* aliàs
enim potuiſſet Archiepiſcopus, & alij Epiſcopi ex-
communicare, ſuſpendere, ac interdicere, vt diſpo-
nitur *in c. cum Capella, & in c. quanto de priuileg.* Io.
Andr. *in tract. de interdict. n. 23.*

4 Præterea fuit conſideratum, quod in d. priuile-
gio fuit etiam indultum, vt Archimandrita, & eius
Fratres Chriſma, oleum ſanctum, Altarium, ſeu
Baſilicarum conſecrationes, Monachorum, ſeu Cle-
ricorum ordinationes, & alia Eccleſiaſtica Sacra-
menta à quocumque maluerint Epiſcopo recipere
poſſint; vnde reſultat totalis exemptio ab omni iu-
riſdictione Ordinariorum ex notat. per Gloſ. *in cap.
vltim. verb. permittimus, de pœnit. & remiſſ.* Io. Andr.
*in memorial. in regul ſcienti, & conſentienti, num. 25. de
reg iur. in 6.* Dec. *d conſ. 152. num. 1. verſ. quarto fuit,*
Seraph. *in ſæpe præcitat. dec. 1025. num. 7. & 8.* etiam
quoad ea, quæ concernunt ordinem, & dignitatem
Epiſcopalem, ex tradit. per Innoc. *in rubr. de cleric.
Peregr*

Quibus accedunt confirmationes Apoſtolicæ
factæ ab aliis Pontificibos Succeſſoribus, videlicet
Martino V. Alexandro VI. Honotio III. & præci-
puè Ioanne XXII. dicto, in qua aſſeritur d. Mona-
ſterium ad Eccleſiam Romanam nullo medio perti
nere: quæ verba (nullo medio) immediatam ſubie- 5
ctionem ac exemptionem à quocumque alio im-
portant, *c. cum olim, §. nos vero, de priuileg. & in d. c. ſi
Papa, d. §. ſi autem, verſ. Vel ad Romanam eod. tit. in 6.*
Dec. *d. conſ. 152. num. 1. in princ.* & in puncto, Seraph.
d. deciſ. 1025. num 14. & 15. & ex dictis confirmatio-
nibus Pōtificiis, & aſſertiua Ioannis XXII. ac ex ſo-
lutionibus anonæ præſtationis factis, tam Sedi Apo-
ſtolicæ, quàm Eccleſiæ Roſſanen. ioxta modum in
d. priuilegio præſcriptum, probatur etiam prædictæ
exemptionis obſeruantia, vt ponderauit Rota *in d.
deciſ. 1025.* apud Seraph. *n. 10. 11 & 12.*

Nec dixerunt DD. obſtare poſſe, quod d. exem-
ptio fuerit conceſſa Monaſterio tunc temporis re-
gulari, & ideo ſuffragari non poſſit moderno Abbati
Commendatario ſæculari; quia dum conceſſio fuit
facta Monaſterio, Capellis, & eius teoimentis, vt
clare legitur in d priuilegio Innoc. III. exemptio di-
citur realis, quæ propterea tranſit ad omnes ſucceſ- 6
ſores in d. Monaſterio, ad text. *in l. ætatem, §. fin. ff. de
cenſ.* Bart. *in l. 1. num. 2. de conſt. Princip.* Menoch.
conſ. 226 num. 10. Gemin *in c. per exemptionem, n. 20.*
Franch. *num. 1. de priuil. in 6.* Cald. *conſ. 14 de cenſib.*
Surd. *conſ. 523. num. 23.* Rota *deciſ. 4. de priuileg.
in antiq.*

Provt minus aduerſari viſa fuit replicatio pro D.
Archiepiſcopo facta ſub die alterius diſpotationis,
quod ſcilicet ſolutio vnciæ auri fuerit facta Sedi 7
Apoſtolicæ pro feudo in recognitionem directi do-
minij, qoia feudum non præſumitur, & verba d.
priuilegij illud penitus excludunt ibi; *ad indicium
autem, quod ſpecialiter vos, & Monaſterium veſtrum,
cum Capellis, & tenimentis veſtris in proprietate, &
protectione B. Petri, & noſtra, Recepimus, &c.* Si igitur
Summus Pontifex illud tunc ſub protectione rece-
pit, ergo prius non aderat feudum, & conſequen-
ter onus impoſitum fuit pro protectione ſuſcepta,
vt patet ad ſenſum, & ſic occaſione exemptionis
conceſſæ, iuxta diſpoſita in *dict. cap. ſi Papa, de priui-
leg. lib. 6.* cum aliis *ſupra* alleg.

Et ita deciſum d. Abbate tantùm informante, al-
tera parte ſæpe ſæpius citata, & informare non
curante, &c.

Signina Saluiani,

Vener. 27. Aprilis 1640.

ARGVMENTVM.

De noua audientia ad informandum de extinctione cenſuum dotalium conceſſa; An intret Saluianum eadem extinctione per maritum vt prætenditur facta concludenter & ad vnguem non probata?

Vide ſuprà *Deciſ. 90* & *Deciſ. 120.*

SVMMARIVM.

1 *Extinctio cenſuum in dotem traditorum per maritum facta, per actualem pretij reſtitutionem vel per actum retroſimilem numerationis pecuniæ concludenter eſt probanda.*

 2 *Reſtitutio*

2 *Reſtitutio pretij duorum cenſuum ſufficit ad probandam extinctionem, etſi inſtrumenta formalium extinctionum non dentur.*

3 *Probationes turbidæ & æquiuocæ ad docendum de extinctione cenſuum non ſufficiunt.*

4 *Exceptiones altiorem indaginem requirentes in Saluiano non admittuntur.*

5 *Fructus quando ſunt calculati poſt ſolutum matrimonium per mortem vtriuſque coniugis, eorundem coniugum hæredibus nullo modo debentur.*

6 *Cenſus in dotem loco fundi dotalis dati, ad vxorem ſuperſtitem ſtatim ſoluto matrimonio ex diſpoſitione ſtatuti vrbis reuertuntur.*

7 *Cenſus quando ſunt extincti hæredes pecunias non cenſus reſtituere tenentur.*

8 *Cenſus ratione moræ & lucri ceſſantis peti non poſſunt quando de requiſitis non docetur.*

9 *Partita ab eo ſoluta qui dotem reſtituere debebat, non iuſtificatis cauſis in contrarium ad computum dotis admittenda videntur.*

10 *Creditum reſidui dotis cùm maneat illiquidum & cum fructibus per partes à die motæ litis perceptis compenſatum, retentio prætenſa ceſſat.*

DECISIO CL.

DVM pro parte Caſſandræ de Vindictis, & Iulij Cæſaris Rorij inſtabatur pro expeditione huius cauſæ, iuxta formam triom deciſionum conformiom, quibus firmatum extitit eis dandam eſſe immiſſionem ex Saluiano in bonis de quibus agitur, pro fructibus duorum cenſuum à Sulpitio Papio debitorum, fuit pro parte illorum de Lauris eorumdem bonorum poſſeſſorum repetita alias reiecta exceptio retentionis, pro dote anteriori Hieronymæ Niueæ vxoris dicti Sulpitij, & ſororis Portiæ matris ipſorum de Lauris, ſub prætextu quod non ſubſiſteret d. dotem fuiſſe aliunde reſtitutam quàm in bonis de quibus agitur, ſibi ipſis inſolutum traditis ab hæredibus d. Sulpitij, & ſic fundamenta deciſionum ex facto corruerent.

Et quia Dos prædicta fuit conſtituta in tribus rubris cum dimidio terrarum ſitarum in Contrata, vt dicitur al Pantanello, in mobilibus inæſtimatis, in pecuniis, ac in cenſibus, & dd. de Lauris aſſerebant, quod detractis dictis tribus rubris cum dimidio terrarum, mobilibuſque inæſtimatis, adhuc ſumma d. dotis remaneret in ſcutis 2170. ad quorum computum dicebant habuiſſe ſcuta mille monetæ in contanti dumtaxat, & pro reſiduo recepiſſe inſolutum bona controuerſa, quod fieri potuiſſe prætendebant, ex quo cenſus dotales fuerant extincti ab eodem Sulpitio dictæ Hieronymæ viro; ideo DD. conceſſerunt nouam audientiam, & mandarunt vt strictè informaretur ſuper extinctione dd. cenſuum dotalium, iuxta quem ordinem cauſa repropoſita in hac ſecunda poſitione prædictis omnibus non obſtantibus fuit, & iterum reſponſum ſtandum eſſe in deciſis.

1 Ratio autem reſolutionis fuit, quia cùm agatur de cenſibus in dotem traditis, opus eſt concludenter docere de eorum extinctione per maritum facta, & quidem per actualem pretij reſtitutionem, vel per actum retroſimilem numerationis pecuniæ, *l. 1. quando lic. ab empt. diſced.* Rota coram Seraph. *deciſ.* 890. *n.* 1. & coram bon. mem. Seleucien. *in Romana cenſus 4. Iunij* 1618. *impreſſ.* apud Cenc. *de cenſ.* poſt Addit. quæ eſt *deciſ.* 129. *num.* 1. *&* 2. ſecundùm primam impreſſionem, vbi aliæ plures concordantes referuntur.

In præſenti verò ex ſex cenſibus qui prætenduntur extincti per Sulpitium maritum, dantur inſtrumenta formalium extinctionum pro quatuor tantùm, quorum primus eſt ſcut. 100. in ſorte principali, *ſumm. Laurorum dato 14. Martij* 1638. *num* 7. *litt. D.* ſecundus eſt pariter ſcut. 100. in ſorte *dict. ſumm. litt. E.* tertius eſt ſcut. 200 in ſorte *dict. ſumm. litt. G.* quartus eſt ſcut. 25. pro medietate d. Hieronymæ *eodem ſumm. litt. L.* qui in totum faciunt ſummam ſcut. 425. quæ quatuor extinctiones impedire non poſſunt immiſſionem, quia conſtat dd. Lauros recepiſſe in pecunia contanti longè maiorem ſummam, vt infra demonſtrabitur; pro aliis autem nempe pro quinto qui eſt ſcut. 300. in ſorte pro medietate d. Hieronymæ *d. ſumm. litt. A,* & pro ſexto qui eſt ſcut. 600. in ſorte pro portione eiuſdem Hieronymæ *dicto ſummario litt. P.* non dantur inſtrumenta extinctionum.

Sed ſolum dicebatur per informantes pro Lauris, ex iſtis duobus vltimis cenſibus fuiſſe creatum cenſum ſcut. mille cum Communitate Signina, ad fauorem d. Hieronymæ, illumque poſtea fuiſſe extinctum ab eadem Hieronyma, cum præſentia, & conſenſu d. Sulpitij viri, *d. ſumm. n.* 9. quod probari aſſerebatur ex eo, quod d. Communitas ante impoſitionem d. cenſus ſcut. mille habuerat ab Antonio Caëtano, & Catherina Sabella Coniugibus debitoribus d. quinti cenſus dotalis, tantam frumenti quantitatem ad rationem ſcut. quinque pro quolibet rubro, quanta intrabat in ſcut 600. quæ erat medietas cenſus ſpectantis d. Hieronymæ, vt oſtendi prætenditur ex decretis publici concilij d. Communitatis, ac ex inſtrumento facto ad fauorem d. Hieronymæ ſub die 22. Septembris 1569. *ſumm. Laurorum dato die 29. Iulij anni præteriti num.* 8. 9. 10. *& ſeqq.* & ex eo quod eadem Communitas pariter habuerat à Federico de Comitibus, debitore ſexti cenſus in inſtrumento dotali contenti ſub nomine Salui Nardi aliam quantitatem frumenti aſcendentem ad valorem ſcut mille, cuius ſummæ ratam vſque ad ſcuta 600. d. Federicus aſſignauit Leonoro, & Ambroſio marito, & Socero reſpectiuè dd. Hieronymæ & Portiæ, vt *in d. ſumm. n.* 14. quodque aſſignatio facta fuerit cauſa, & occaſione d. cenſus dotalis, dicebatur declarari ex literis miſſiuis d. Federici, quibus ipſe inſtabat apud d. Communitatem vt procuraret a dd Ambroſio, & Leonoro caſſationem inſtrumenti d. cenſus, *d. ſumm num.* 15. ibi: *ſon ſtato fin' hora aſpettando veniſſero M. Ambroſio, & M. Leonoro con ſuo figliuolo à caſſar' l'Inſtromento del Cenſo frà noi, e farmene quietanza, &c.* Ex quibus omnibus inferebatur ad reſtitutionem pretij dd. 2
duorum cenſuum, quæ ſufficit ad probandam extinctionem, etſi non dentur inſtrumenta formalium extinctionum, ex adduct. per Cen. *de cenſ. p. 3. cap. 1. quæſt. 3. art. 10. num. 10. fol.* 258 *ſecundum primam impreſſionem.*

Attamen hæ probationes non omnibus Dominis viſæ fuerunt concludentes, itavt ex illis deſumi poſſit clara cenſuum pretij reſtitutio in manibus d. Sulpitij provt requiritur; ſiquidem in inſtrumento d. cenſus ſcut. mille impoſiti per d. Communitatem ad fauorem d. Hieronymæ, non dicitur quod pecuniæ quibus cenſus imponitur, proueniant ex extinctione aliorum duorum cenſuum dotalium debitorum à dd. Antonio Caëtano, & Catherina Sabella coniugibus, & Saluo Nardo reſpectiuè, imò quoad cenſum debitum per d. Saluum

Nardum

Nardum prætenditur ex aduerſo fuiſſe debitum ac extinctum à Federico de Comitibus, & nihilominus non docetur de aliqua recognitione bonæ fidei eiuſdem Federici erga d. Saluum Nardum princi-
3 palem debitorem. Vnde patet quod probationes adductæ ad docendum de extinctione dd. cenſuum ſaltem ſunt turbidæ, & æquiuocæ, quæ propterea non ſufficiunt ad tradit. per Abb. *in cap 2. ad fin. de conſ.* Ruin. 104. *ſub n. 5. & ſeq vol.* 5. Cranett. *conſ.* 313. *num* 4. quos ſequitur Rota *in Romana Saluiani interdicti* 12. *Nouemb.* 1618. *coram Remboldo, quæ eſt deciſ.* 44. *num.* 10. *impreſſ.* per Cenc. *de cenſ.* poſt Addit. *in ſuo tract. ſecundum primam impreſſionem*, & eo mi-
4 nus dum agitur remedio Saluiani in quo non admittuntur exceptiones requirẽtes altiorem indaginem, Rip. *in rub. ff. de pign num.* 9. Menoch. *de adipiſc. rem.* 3. *quæſt.* 30. *num.* 180. Cenc *de cenſ. part.* 3. *cap.* 2 *quæſt.* 5. *art.* 9. *num.* 82. Rota *deciſ* 34. *num.* 23. *part.* 2. *diuerſ.*

Præterea fuit dictum quod quatenus etiam conſtaret de extinctione dictorum cenſuum, itavt dos peruenta in manibus d. Sulpitij, detractis dictis tribus rubris cum dimidio terrarum, & mobilibus inæſtimatis aſcenderet ad ſcuta 2170. prout dd. de Lauris prætendunt, adhuc deberet concedi immiſſio ex Saluiano dd. Caſſandræ, & Iulio Cæſari, quia conſtat dotem prædictam fuiſſe aliunde reſtitutam, abſque quod opus eſſet pro ea denuo dare inſolutum bona de quibus agitur, vel ſaltem illius reſiduum ſi quod extat remanere adeò illiquidum, vt immiſſio nullo pacto impediri poſſit. Apparet enim in vna partita fuiſſe reſtituta ſcuta mille, prout eſt in confeſſo inter partes; & in aliis duabus fuiſſe ſoluta ſcuta 150 quæ licet fuerint recepta ad computum fructuum dotalium, tamen debent imputari
5 in ſortem ipſius dotis. Quoniam fructus fuerunt calculati poſt ſolutum matrimonium per mortem vtriuſque coniugis, quo caſu nulli debentur fructus eorumdem coniugum hæredibus, Couarruu. *lib.* 3. *variar. cap.* 1. *num.* 2. *cum ſequentib.* Rota impreſſ. per Fenzon *poſt ſtat. Vrb deciſ.* 91. 6. *ratio ſecundi dicti, & §. quod verò, & coram bon. mem. Seleucien impreſſ.* per Cenc. *de cenſ. quæ eſt la* 503. *in ordine num.* 2. *ſecundum modernam impreſſionem*, Duran. *deciſ.* 37. *numer.* 16.

6 Nec poterant prætendi vti fructus cenſuum, quia ſi cenſus tunc extabant, ipſi vti dati in dotem loco fundi dotalis, reuertebantur ad vxorem ſuperſtitem ſtatim ſoluto matrimonio, ex diſpoſitione *Stat. Vrb lib.* 1. *cap* 133. *in fin.* ſi verò erant extincti,
7 & tunc hæredes tenebantur reſtituere pecunias, & non cenſus, ſicque fructus nullo modo debebantur, vt in ſimilibus terminis dixit Rota *in Romana fructuum dotis* 14. *Maij* 1612. *coram Manzanedo impreſſ.* per Cenc. *de cenſ.* poſt Addit. *ſecundum pri-*
8 *mam impreſſionem*, & minus poterant peti ratione moræ, & lucri ceſſantis, quia non docetur de requiſitis relat. per Paul. de Caſtr. *in l.* 3. *§. fin. ff. de eo quod cert. loco*, quam doctrinam Rota paſſim ſequitur in hac materia, vt in deciſionibus cumulat. per Adden. ad Buratt. *in deciſ.* 567. *litt. A.*

Conſtat etiam in aliis partitis contentis in computo manu Lælij Lauri conſcripto *ſummario hodierno d. Iulij Cæſaris num.* 4. ad manus dictorum de Lauris perueniſſe ſcuta 301. & in aliis partitis extractis ex banco Ruſpoli & Aſcornij, eos recepiſſe alia ſcuta 159. & 95. *dicto ſummario num.* 5. Quæ quidem partitæ quamvis pro parte dd. de Lauris impugnentur ſub prætextu, quod quælibet earum habeat ſuam cauſam particularem extra dotem, & propterea non debeant in ea imputari;
Attamen ex quo illæ fuerunt ſolutæ ab eo qui do- 9
tem prædictam reſtituere debebat, & dicti de Lauris non ioſtificant prætenſas cauſas particulares, videntur adhuc admittendæ ad computum dotis, ex tradit per Alex. *conſ* 2 *in fin. lib.* 4. Menoch. *de arbitr. caſ.* 93. *num.* 36. Gabr. *conſ.* 75. *num.* 10. *& ſeqq. lib.* 2. Rota *in Romana pecuniaria de Columna* 11. *Decembr.* 1615. *coram Card. Sacrato.*

Prout conſtat reſtituta fuiſſe mobilia quæ calculata fuerũt pro ſcut. 30. ex teſtibus datis in ſummario dicti Iulij Cæſaris *n.* 7. Necnon conſtat cenſus ſpectantes ad dictam Hieronymam extinctos fuiſſe per Lauros vſque ad ſummam ſcut. 320. vt ex publicis Inſtrumentis extinctionum firmatum fuit in præteritis deciſionibus, & ſignanter *in* 1. §. 7 *& in* 2. §. 3. & de duobus alterum ſcut 90. alterum ſcut. 15. datum fuit creditum in prædicto computo dato in prima poſitione huius cauſæ *ſummario num.* 18. & in ſecunda *num.* 3. Vnde computatis prædictis partitis ſcut. mille, & ſcut. 150. expreſſe ſolutis occaſione dictæ dotis aſcendunt ad ſummam ſcut. 2061. & ſic ad explendam d. ſummam dotis ſcut 2170. deficerent tantùm ſcuta 109. circiter, pro quibus in omnem caſum poterat aſſignari congrua rata bonorum de quibus agitur, non autem dari ea omnia inſolutum, calculando reſiduum dotis cum aliis creditis poſterioribus vſque ad ſummam ſcut. 1163. vt legitur in ipſo inſtrumento dationis inſolutum;
quo fit vt creditum reſidui dotis remaneat illiqui- 10
dum, imò abſorptum, & compenſatum cum fructibus per dictos de Lauris perceptis à die motæ litis, pro creditis poſterioribus in dicto inſtrumento dationis inſolutum relatis, adeò quod ceſſet omnino prætenſa retentio, vt ſæpè dixit Rota, & in ſpecie coram Canal. *deciſ.* 539. *num.* 5. & coram Duran. *deciſ.* 113. *& inter recent. deciſ.* 433. *num.* 4. *part.* 1. *& coram Reuerendiſſ. P. D meo Ghiſlerio in Auximana cenſus* 10. *Martij* 1636. quæ loquitur in terminis retentionis pro dote.

Et ita deciſum vtraque parte audita.

Romana Salarij, & Pecuniaria.

Vener. 27. Aprilis 1640.

ARGVMENTVM.

An Salarium in ſolidatione computorum non comprehenſum viam executiuam crediti liquidi poſſit compenſare?

Vide ſuprà *Deciſ.* 20.

SVMMARIVM.

1 *Liberatio quamvis generalis extra cauſam propter quam facta fuit non trahitur.*

2 *Liberatio quando agitur de præiudicio liberantis ſtrictè eſt interpretanda.*

3 *Diſpoſitio referens ad relatum ſi de eo conſtat reſtringitur, illudque ſolum eſt attendendum*

4 *Relatum in terminis quietantia verbis generalibus concepta ad cauſam expreſſam reſtringitur, nec Iuri competenti alio diuerſo reſpectu præiudicat.*

5 *Salarij taxatio Iudicis arbitrio non teſtis relinquitur dum inter partes de eo non fuerit conuentum.*

6 *Taxatio ſalarij habita ratione lab rum ac induſtriæ perſonæ inſeruientis, & iuxta ſolitum illius officium in quo ſeruitium fuit præſtitum fieri debet.*

7 *Compenſatio crediti illiquidi cum credito certo & liquido non intrat.*

8 *Obligatio Cameralis compenſationem turbidam & altiorem indaginem requirentem non admittit.*

DECISIO CLI.

OLIVERIO tantùm informante, reſolutum fuit ſub die 4. Iulij 1635. conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum contra Alexandrum, attenta nullitate & iniuſtitia tam ſententiæ Locumtenentis Eminentiſſimi D. Vicarij Vrbis, qua pronunciatum extitit D. Alexandrum eſſe creditorem dicti Oliuerij in ſcutis 600. occaſione ſalarij ſibi debiti pro ſeruitio præſtito dicto Oliuerio, & Laurentio ſociis ratione Drugariæ, quàm decreti A. C. qui in vim dictæ ſententiæ mandauit compenſari creditum ſcutorum 606. ab eodem Alexandro dicto Oliuerio debitorum, cauſa negotiationis inter ipſos tractatæ; ea præcipuè ratione, quia in Inſtrumento ſolidationis computorum facto de omnibus prætenſionibus inter ipſos vertentibus, vſqoe ad diem celebrationis dicti Inſtrumenti, in quo dictus Alexander ſe conſtituit debitorem in prædicta ſumma ſcutorum 606. ſupponebatur fuiſſe comprehenſam etiam partitam dicti Salarij, & ex hac eadem ratione fuit reſponſum ſub die 22. Iunij anni præteriti non intrare compenſationem, vt in deciſionibus ſub dictis diebus.

Verùm quia cauſa hodie repropoſita vtraque parte informante, Domini cenſuerunt ſalarium non eſſe comprehenſum in ſolidatione, & in hac parte recedendum, ſed non poſſe impedire viam executiuam, adeóque in hac parte ſtandum eſſe in deciſis; de quantitate verò dicti Salarij mandarunt particulariter videri.

Et ratio reſolutionis quoad primam partem fuit, quia in dicto Inſtumento ſolidationis fuerunt tantummodò comprehenſa debita, & credita prouenientia occaſione negociationis particularis geſtæ inter dictum Alexandrum Romæ degentem, & dictum Oliuerium Florentiæ commorantem, vt dicitur *de tratte, & rimeſſe*, ab anno 1620. vſque ad annum 1623. *ſummario dicti Alexandri num.* 2. non autem ſalarium eidem Alexandro debitum, ob ſeruitium præſtitum dictis Oliuerio, & Laurentio ſociis in diuerſo negocio, nempè in ratione Dro-
1 gariæ. Vnde intrat concluſio, quod liberatio quamuis generalis non trahitur extra cauſam, propter quam fuit facta, *l. emptor, §. Lucius de pact. l. ex pluribus, ff. de ſolut. in princip.* Sord. *deciſ.* 217. *tit.* 1. *cum ſequentib.* & ſignanter *num.* 15.

Nam licèt in dicta ſolidatione dicatur dictum Alexandrum ſe conſtituiſſe debitorem in ſcotis 606. debitis dicto Oliuerio, (ſunt verba inſtrumenti) *pro reſiduo, & finali pagamento computorum, & prætenſionum, eiſque in præſentem diem inter ipſos factis*, attamen ex verbis poſtea immediatè ſubſequentibus, ibi: *provt latius conſtare dixerunt ex calculo, & computo quod mihi Notario præſentibus inſerendo tradiderunt, & conſignarunt tenore inferius regiſtrando*; clarè colligitur contrahentes ſe voluiſſe reſtringere ad prætenſionem reſpicientem negocia particularia inter eos propriis nominibus geſtis ab anno 1620. citrà, de quibus tantùm loquitur computum in dicto Inſtrumento regiſtratum, vt *in dicto ſumm. num.* 2. iuxta not. per Rebuff. *in l. poteſt* 95. *verſ. nota tamen in fin.* & *verſ. quod ſi illud Chirographum, ff. de verb. ſignif.* Giurb. *ad conſuet.* Meſſanen. *cap.* 20. *gloſſ.* 3. *num.* 2. Natta *conſ.* 556 *num.* 14. & 15. vbi quod libe- 2
ratio, quando provt hîc agitur de præiudicio liberantis eſt ſtrictè interpretanda, facit Rota *deciſ.* 559. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* & regulare eſt, quod referens 3
diſpoſitio reſtringitur ad relatum ſi de eo conſtar, Ruta *deciſ.* 40. *num.* 4. & 5. *diuerſ.* itavt relatum, & non referens ſit attendendum, *l. ſi ita ſcripſero, ff. de cond. & demonſtr. auth. ſi quis in aliquo C. de eden.* Gregor. *deciſ.* 439 *num.* 2 & 3. & in terminis quie- 4
tantiæ verbis generalibus conceptæ, quod reſtringatur ad cauſam expreſſam, nec præiudicet iuri competenti alio diuerſo reſpectu, trad. Gratian. *diſc. forenſ. cap.* 737. *num.* 12. *cum tribus ſequentib.* & Ciriac. *contron.* 292. *num.* 7.

Quod autem D. Alexander non poſſit pro dicto Salario impedire viam executiuam dicto Oliuerio competentem, quæ eſt ſecunda pars reſolutionis, dixerunt DD. colligi ex eo, quod quantitas dicti Salarij redditur incerta, & illiquida, cùm nulla adſit obligatio, ſeu conuentio de eo ſoluendo, & Teſtes dati pro dicto Alexandro licet concludenter probent ſeruitium ſpatio quatuor annorum cum dimidio, tamen in arbitranda dicti Salarij quantitate non vtuntur ratione concludendi, ſed ſolum dicunt eumdem Alexandrum pro ſeruitio præſtito mereri ſcuta 200. ſingulis annis, in quo potius videntur exercere officium Iudicis, quam teſtis, ſi- 5
quidem Iudicis arbitrio, & non teſtis relinquitur Salarij taxatio, dum inter partes de eo non fuerit conuentum, Menoch. *de arbitr. Iud. caſ.* 223. *in fin.* Rota *deciſ.* 354. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* quæ tamen taxatio debet fieri habita ratione laborum, ac indu- 6
ſtriæ perſonæ inſeruientis, Bald. *conſ.* 155. *in fin. lib.* 5. Rota *deciſ.* 291. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* & iuxta ſolitum illius officium, in quo ſeruitium fuit præſtitum, Surd. *conſ.* 41. *num.* 13. & *conſ.* 460. *num* 30. Adden. ad Buratt. *in deciſ.* 508. *num.* 3. & 4. de quo tamen ſolito teſtes prædicti non deponunt, & ſic quantitas dicti Salarij liquida dici nequit, & eò minus cùm conſtet ex partitis librorum dictæ rationis Drogariæ d. Alexandrum habuiſſe ad computum dicti Salarij ſcuta 240. qua illiquidatione ſtante non intrat compenſatio cum credito d. Oli- 7
uerij certo & liquido, per text. *in l. fin.* vbi DD. *C. de compenſ.* Alban. *conſ.* 211. *num.* 2. Ser[illegible]n. *deciſ.* 1455. *num.* 4. & 5. maximè cum dictus Oliuerius agat in vim obligationis Cameralis, quæ non admittit com- 8
penſationem turbidam, & altiorem indaginem requirentem, Roman. *conſ.* 76. *n.* 1. *verſ. quoad teſtium*, & ibi Adden. *conſ.* 86. *num.* 5. Galleſ. *de oblig. Camer. quæſt.* 18. *num.* 7. & 11. vbi Adden. *n.* 9. & *ſeqq.* Rota *deciſ.* 627. *n.* 3. *p.* 1. *din.*

Et ita vtraque, &c.

Romana nullitatis contractuum.

Vener. 4. Maij 1640.

ARGVMENTVM.

Contractus venditionis ob diſſoluendum æs alienum factæ non eſt validus, quando ex ſola confeſſione Tutorum nulla præuia iuſtificatione deſumitur.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Venditio à Tutoribus facta ob diſſoluendum æs alienum aliunde quàm ex confeſſione Tutorum deſumi debet.*

2 *Iudex in caſu æris alieni ſoluendi quid pupillis magis expedit excutere debet.*

3 *Bona quando agitur de ære alieno ſoluendo ea ſunt alienanda, quæ commodiùs & cum minori pupillorum detrimento diſtrahi poſſunt.*

4 *Iudicis decretum vbi in contractibus adeſt, ibi ſolemnitatem à iure requiſitam præceſſiſſe præſumitur.*

5 *Decretum ex falſa cauſa interpoſitum ipſo Iure dicitur nullum.*

6 *Læſio manifeſta & quidem vltra dimidiam iuſti pretij contractum ipſo iure vitiat.*

7 *Promiſſio retrouenditionis intra decennium pro eodem pretio nulla habita recompenſatione, fraudem in ipſum emptorem arguit.*

8 *Pacta inſolita arguunt ſuſpicionem etiamſi in fauorem ementis tendant.*

9 *Pactum redimendi licet die ſequenti & in contractu ſeparato fuerit appoſitum, eò magis dolum & fraudem arguit.*

10 *Poſſidens pro indiuiſo partem Caſalis quod, deinde pro modico pretio habuit vt ſe eximeret à pupillorum condominio, fundi valorem minuit.*

11 *Cauſa fraudandi concurrente fraudis ſuſpicio facilius admittitur.*

12 *Pactum redimendi tertia pars pretij æſtimari ſolet.*

13 *Pactum redimendi abſque interuentu ſolemnitatum ſtatuti, in ſimilibus minorum renunciationibus requiſitarum per minores remitti non poteſt.*

14 *Remedium* l. 2. C. de reſcind. vendit. *an ſpatio 30. annorum præſcribatur.*

15 *Remedium* l. 2. C. de reſcind. vendit. *etſi intraret, tempus pupillaris & minoris ætatis eſt inducendum.*

16 *Poſſeſſio mala fidei omnem præſcriptionem excludit.*

DECISIO CLII.

NICOLAVS Maſtinus dum erat Procurator Petri & aliorum filiorum ac hæredum quondam Achillis de Bellapanibus, poſſidens pro indiuiſo cum ipſis tunc pupillis quandam portionem Caſalis nuncupati *Monte forte*, & aſſerens ſe eſſe eorum creditorem in ſcutis 1165. induxit Laviam eorumdem matrem, & Tutricem, ac Gregorium Iuris ignarum contutorem, ad ſibi vendendum portionem dicti Caſalis ad dictos pupillos ſpectantem, quæ conſiſtebat in rubris 19. & quinque partibus alterius rubri terræ pro pretio ſcutorum 60. pro quolibet rubro, vt in Inſtrumento rogato ſub die 22. Aprilis 1574. & die immediatè ſequenti declarando velle rem gratam facere prædictis Tutoribus, promiſit dictam partem Caſalis vt ſuprà emptam, retrouendere dictis pupillis intra decennium pro eodemmet pretio abſque vlla recompenſatione, & deinde de anno 1581. ſicque intra terminum datum ad redimendum vendidit eandemmet portionem Caſalis in corpore, & menſura bon. mem. Cardinali Cæſio pro pretio ſcutorum 122. pro quolibet rubro, & in hoc inſtrumento venditionis procurauit, vt dd. de Bellapanibus adhuc minores renunciarent, provt renunciarunt dicto pacto redimendi, nihil penitus pro hac renunciatione eis ſoluto.

Quare Ioannes Baptiſta, & Alexander fratres ſuperſtites de Bellapanibus maiores facti de anno 1598. iudicium coram A. C. introduxerunt contra dictum Maſtinum, & D. Federicum Cæſium prædicti Cardinalis hæredem, ſuper nullitate dictorum contractuum, & reſtitutione pro portione dicti Caſalis vnà cum fructibus, & poſt diu agitatam litem prius coram R. P. D. Zambeccario Iudice ab A. C. deputato, & poſtea coram R. P. D. Celſo in locum dicti Zambeccarij ſubrogato, tandem Gregorius, Dominicus, Franciſcus, & Ioannes fratres de Bellapanibus proſequentes Iudicium captum ab eorum authoribus, ſententiam propitiam reportarunt, in qua declaratum exiſtit, inſtrumenta venditionis & renunciationis reſpectiuè facta ad fauorem dicti Nicolai Maſtini eſſe nulla, & Iulius, Ioannes Baptiſta, & alij de Maſtinis hæredes dicti Nicolai condemnati fuerunt ad ſolutionem pretij dictæ partis Caſalis, ac ad reſtitutionem fructuum a die prætenſæ venditionis, vſque ad realem ſatisfactionem; pro quibus omnibus fuit relaxatum mandatum contra bona hæreditaria prædicti Nicolai, & ſucceſſiuè ob non exhibitum inuentarium, & non redditā rationem, fuit expeditum *exequatur* contra perſonas, & bona propria dictorum Iulij, aliorumque hæredum, qui non niſi poſt lapſum quadrienij commiſſionem appellationis vt dicitur *Sotto banco* obtinuerunt. Ideo adita per Bellapanos Signatura, fuit mihi reſcriptum vt ad legitimam procederem executionem.

Interim Ioannes Baptiſta, & alij de Maſtinis excepto Iulio, ad Cōcordiam cum dictis de Bellapanibus deuenerunt, & ſic contra dictum Iulium dumtaxat propoſui dubium ſub die 11. Ianuarij 1619. an eſſet procedendum ad legitimam executionem; & Domini, quia informantes pro dicto Iulio plurimum inſiſtebant ſuper nullitatibus ſententiæ Iudicis ab A. C. deputatis dilatarunt reſolutionem, ac mandarunt, vt ſtricte informaretur ſuper validitate contractus venditionis factæ per Bellapanos tunc pupillos ad fauorem dicti Maſtini, & procederetur in cauſa provt in prima, iuxta quem ordinem hodie cauſam propoſui, & fuit reſponſum contractum non eſſe validum.

Ratio reſolutionis, quia in eo fuit narratum venditionem dictæ partis Caſalis fieri ob diſſoluendum 1
æs alienum in ſumma ſcutorum 1165. de quo tamē ære alieno Iudici non cōſtitit, niſi in aſſertione Tutorum nulla prævia Iuſtificatione, quę aliunde, quàm ex confeſſione Tutorum deſumi debet, vt decidit text. expreſſius *in l. magis puto, § ſi Pupillus verſ. in primis igitur*, & *verſ. non enim. ff. de reb. eorum qui ſub tutel.* Guttier. *de tutel. 2. part. cap. 6. num. 75.* Pariſ. *conſ. 98. vol. 4.* Duran. *deciſ. 19. num. 30.* & quatenus etiam prætenſum æs alienum tempore venditionis adeſſet, antequam ad alienationem dicti Caſalis deueni- 2
retur, Iudex excutere debebat an extarent mobilia, vel alia bona, ex quibus dictum æs alienum perſolui potuiſſet, an verò magis dictis pupillis expediret partem dicti Caſalis, vel aliud prædium minus vtile diſtrahere, provt pariter ſtatuitur *in dicta l. magis puto verſ. non paſſim, ff. de reb. eorum, l. 1. §. quod fortè, ff. eodem*, Speculat *in tit. de empt. & vendit. §. nunc dicendum reſtat, verſ. hoc quoque*, Dec. *conſ. 403. col. 2. in fin.* Rom. *conſ. 32.* Afflict. *deciſ. 249. verſ. 4.* Butat. *deciſ. 410. num. 7.*

Cúmque igitur in hæreditate reperirentur alia 3

Digitized by Google

bona, quæ commodius, & cum minori pupillorum
detrimento diſtrahi poſſent, vtpote oleum, vinum,
noualia, nomina debitorum, mobilia, ac alia ſtabilia
minoris capacitatis, vt probatur ex Inuentario con-
fecto ab eiſdem Tutoribus, *d. ſummario num.*18. illa
prius tanquam minus damnoſa erant diſtrahenda,
antequam ad alienationem dictæ partis Caſalis
(quod erat corpus pretioſum omnibus aliis bonis
hæreditariis) deuentum fuiſſet, vt etiam diſponitur
in dicta l. magis puto, vt ſupra, verſ. quærere ergo debet,
& ſequitur Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*555. *n.*55. *cum
ſequen* Rolan. *conſ.*33.*n.*4.*lib.*1. Rota *deciſ.*76. *n.*77.
*p.*5.*recent.*

4 Nec obſtare viſum fuit in huiuſmodi contractu
adfuiſſe Iudicis decretum, pro quo eſt præſumen-
dum, & ſic quod præceſſerit ſolemnitas à Iure re-
quiſita, *argum gloſſ l.*1. *C. de fid. Inſtr.* Bald. *in l.*1. *ff. de
reb. eor.* quoniam placuit reſponſio, nempe quod hæc
præſumptio ceſſet, quando prout hic probatur cau-
ſam narratam fuiſſe omnino erroneam; non enim
conſtitit Iudici, quod iſti de Bellapanibus tunc pu-
pilli haberent cenſus paſſiuos, nec quod tunc vr-
geret neceſſitas eorum extinguendi, & quod præ-
tenſum æs alienum ſolui non poſſet mediante alie-
natione aliorum bonorum minoris damni, imò po-
tius contrarium euidenter conſtat ex ſupra dedu-
5 ctis; quando autem decretum fuit interpoſitum ex
falſa cauſa dicitur ipſo Iure nullum, *l.*1. *§. hac verba,
ff. ne vis fiat ei*, Bart. *in l. etſi Præſes, C. de præd. minor.*
Caſtr. *in l. cum hi, §. ſi Prætor, ff. de tranſact.* & idem
firmat text. *in d. l. magis puto in §. æs alienum. ff. de reb.
eor.* Rolan. *conſ.*7.*n.*8. *lib.*3. cum aliis relatis per Ro-
tam *in deciſ.*98 *n.*6.*p.*6.*recen.*

Præterea conſiderarunt Domini, quod prædicta
alienatio non ſolùm non fuit vtilis dd. pupillis, ſed
potius euidenter damnoſa; nam vltra quod pro præ-
tenſo ære alieno nulla imminebat executio, nec pe-
cuniæ debitæ ſtabant ſub vſuris, & creditores non
vrgebant, & quatenus vrgerent, poterant ſatisfieri
præuia alienatione mobilium, & aliorum bonorum
minus præiudicialium, iuxtà diſpoſitionem ſæpius
præcitatæ *l. magis puto*, fuit etiam vendita portio
dicti Caſalis pro viliori pretio, quàm valebat, prout
patet ex eo quod dictus Nicolaus illud habuit ad
rationem ſcutorum 6n pro quolibet rubro, & poſt-
ea vix elapſis ſeptem annis illud idem reuendidit
bon. mem. Cardinali Cæſio ad rationem ſcutorum
122. pro quolibet rubro; vnde cùm ex lapſu tam
parui temporis excreſcere non potuerit valor dicti
Caſalis conſiſtentis in nudo terreno abſque aliqua
6 arborum plantatione, detegitur læſio manifeſta, &
quidem vltra dimidiam iuſti pretij quæ vitiat con-
tractum ipſo Iure, *l.*2. *C. de reſcind. vendit.* Ant. Gom.
*variarum reſolut. tom*2.*cap.*2. *de empt. & vendit n.*21.
fol. mihi 11. vbi plures concordantes refert, & bene
ad propoſitum facit *deciſ.*68.*p.*2. *diuerſ. per tot.* & ſi-
gnanter *n.*16.*verſ. Atqui in caſu noſtro.*

Quod benè agnouit d. Martinus Callidus in Vr-
be Procurator, dum die ſequenti poſt conditum In-
ſtrumentum venditionis, voluit in alio Inſtrumento
ſeparato ad faciendam rem gratam Tutoribus, pro-
7 mittere pupillis retrouendere dictam portionẽ Ca-
ſalis intra decennium pro eodemmet pretio, nulla
habita recompenſatione pro hac promiſſione, vt *in
d. ſumm. n.*7. qui modus inſolitus agendi arguit frau-
dem in ipſum emptorem, cùm non ſit veriſimile ſe
voluiſſe obligare ad retrouendendum poſt iam per-
fectum contractum emptionis abſque aliqua re-
compenſatione; idcirco dicendum eſt id feciſſe
ad effectum palliandi modicitatem pretij. Pariſ.
*conſ.*54.*num.*39.*lib.*1. vbi quod pacta inſolita arguunt 8
ſuſpicionem etiamſi tendant in fauorem ementis,
allegans Bald. *in conſ.*133. & *conſ.*478. *vol.*1. & *conſ.*
311.*col.*1.*in fin. vol.*5. facit Rot. *in deciſ.*452.*num.*2.
*part.*3. & *deciſ.*283.*num.*8.*part.*5.*recent.* non obſtan-
te quod dictum pactum redimendi fuerit die ſe- 9
quenti, & in contractu ſeparato appoſitum; quia
imò ex hac cautela, eò magis arguitur dolus, &
fraus, vt in ſpecie tradit Alex. *conſ.*51.*col.*1 *circa fin.
verſ. tamen iſta*, & *in conſ.*119.*circa fin.* & *in conſ.*120.
*col. ad fin. verſ. nec me, lib.*4. quem refert, & ſequitur
Crauett. *in conſ.*159.*n.*18. & 19 *per tot.*

Idque eò magis procedit, ſtante cauſa ſuſpicio-
nis prouenienre ex eo, quod dictus Maſtinus emptor 10
poſſidebat pro indiuiſo d. Caſale quod poſtea ha-
buit pro modico pretio, vt ſe eximeret à pupillorum
condominio, quod minuit fundi valorem, ad *text. in
l. ſi is, qui aliam, ff. de ſolut. l. fundus ille*, Gloſſ. *ff. de con-
trah. empt.* Corbul. *de Iure emphyteut. tit. de cauſ priuat.
ab alienat. irrequiſit. Domino fact. num.*4. concurrente
autem cauſa fraudandi eò facilius admittitur fraudis 11
ſuſpicio, vt notatur per Caſtren. *in l. Iuris gentium, §.
dolum, ff. de pact.* Gratian. *diſcep. forenſ. cap.*586.*n.*37.
Adden. ad Gregor. XV *in deciſ.*157.*num.*27. cum aliis
relatis per Buratt. *in deciſ.*99. *num.*3. quæ ſuſpicio
etiam in præſenti colligitur ex falſa aſſertione facta
in prædicto contractu de vrgentia æris alieni, ac
de vtilitate pupillorum, cùm de contrario tamen
conſtet ex ſupra ponderatis, Rota apud Buratt. *de-
ciſ.*361.*num.*9.

Vlterius ponderatum fuit, quod dictus Maſtinus
ante lapſum terminum ad redimendum, induxit
eoſdem de Bellapanibus minores ad renunciandum
dicto pacto redimendi, nulla eis data recompenſa-
tione pro hac renunciatione, vt *in dicto ſummario
num.*4. Vnde fit, quod cùm pactum redimendi æſti- 12
mari ſoleat tertia pars pretij, vt per Abb. *in cap. ad
noſtra num.*8.*verſ. ſecundò quia extra de empt. & ven-
dit.* Burſatt. *conſ.*177 *num.*15.*lib.*1. Rota coram Mar-
tin. Andrea *deciſ.*109. *num.*8. dicendum quod non
potuerit illud per minores remitti, abſque interuen- 13
tu ſolemnitatum ſtatuti in ſimilibus minorum re-
nunciationibus requiſitarum, iuxta notat. per Bartol.
*in l. ſi quis pro eo num.*8.*ff. de fideiuſſ.* Gratian. *diſcept.
forenſ. cap.*568. *num.*64. & *ſequen.* Greg. *deciſ.*510.
*num.*7. bene Rota *in deciſ.*723. *part.*2. *recent. per
tot.*

Quibus non aduerſari dictũ fuit obiectum factũ
pro parte dicti Iulij in præcedenti diſputatione, nẽ-
pe, quod à die celebrati contractus vſque ad diem
motæ litis effluxerint anni 30. quo temporis ſpatio 14
prætenditur præſcribi remedium *d. l.*2.*C. de reſcind.
vendit.* Quia quicquid ſit de hoc, vltra quod in fa-
cto non ſubſiſtit, cùm contractus, de quo agitur fue-
rit celebratus de anno 1574. & lis fuerit introdu-
cta de anno 1598. reſponſum fuit ceſſare omnem
difficultatem; tum ex eo, quod quatenus ſubſiſteret 15
eſſet deducendum tempus pupillaris, & minoris
ætatis dictorum de Bellapanibus, *l. ſicut Cod. de præ-
ſcript.*30. *ann. verſ. ſed pupillari ætate*, etiamſi pupilli
ſub tutela extiterint, Gloſſ. *in l. fin. C. in quibus cauſ. in
integr. reſtit.* Odd. *de reſtit. in integr. part.*2. *quæſt.*90.
*art.*2.*n.*9. cum aliis allegat. per Buratt. *in deciſ.*774.
*n.*3. vbi Addent. *litera A.* alias concordantes refert;
tum ex quo per ſuperius deducta conſtat dictum
Maſtinum dicti Iulij authorem fuiſſe poſſeſſorem
malæ fidei, quæ excludit omnem præſcriptionem, 16
cap. vigilanti, & *cap. fin. de præſcript.* Surd *conſil.*296.
*numer.*29. Natt. *conſil.*172. *num.*35. Seraphin. *de-
ciſ.*629. *num.*2 Burſatt. *deciſ.*505. *numer.*6. cum aliis
pluri

ploribus congeſtis ibidem per Adden. *ſub mum. 13. & 14.*

Et ita deciſum in hac ſecunda cauſæ poſitione dd. de Bellapanibus taotùm informantibus, Procuratore alterius pattis pluries citato, &c.

Romana, ſeu Peruſina cenſus.

Ven. 9. Maij 1640.

ARGVMENTVM.

De mandato relaxato pro ſolutione fructuum cenſus de quo agitur exequendo, non obſtante exceptione nullitatis obligationis ob defectum ſolemnitatum in contractibus minorum requiſitarum.

Vide ſuprà *Deciſ.* 21. & *Deciſ.* 124.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis maiores 20. annis ad contrahendum habilitat abſque ſolemnitatibus in contractibus minorum requiſitis.*

2 *Caſus in ſtatuto particulari omiſſus, ſub diſpoſitione Iuris communis cuius ſolemnitatum defectus ex Iuramento in obligatione appoſito ſuppletur, relictus cenſetur.*

3 *Conſtitutio Ægidiana effectum Iuramenti in obligatione appoſiti non impedit.*

4 *Additio Cardinalis Carpenſis quatenus vltra Pronínciam in qua Legatus erat vires ſuas non porrigit, contractum in Vrbe celebratum comprehendere non poteſt.*

5 *Opiniones aliquorum circa conſtitutionem Ægidianam referuntur, & in quantum procedunt explicatur.*

DECISIO CLIII.

NON acquieſcente D. Sfortia Oddo duabus deciſionibus emiſſis ſub diebos 4. Iulij 1635. & 8 Aprilis 1639. quibus firmatum extitit mandatum contra ipſum relaxatum pro ſolutione fructuum cenſus de qoo agitur, ad fauorem D. Comitis Artibalis de Somalia eſſe exeqoendum; propoſui denuo cauſam ſuper eiſdem, & Domini iterum reſpooderunt ſtandum eſſe in deciſis, non obſtante toties repetita, & ſemper reiecta exceptione nullitatis obligationis, ob defectum ſolemnitatum requiſitarum in contractibos minorum.

Moti provt in aliis ex eo, quod cùm dicta Sfortia de tempore commiſſæ ſtipulationis eſſet maior 20. annis, potuit ſe validè obligare abſque dictis ſolemnitatibos, ſiue attendatur ſtatutum Vrbis vbi fuit celebratus contractus, ſiue ſtatutum Peruſiæ, vnde originem ducit dictus Sfortia obligatus, ſiue cooſtitutio Ægidiana, quæ per Paulum III. fuit extenſa ad vniuerſam ditionem Eccleſiaſticam.

Quandoquidem ſi attenditur ſtatutum Vrbis, illud habilitat maiores 20. annis ad contrahendum
1 abſque ſolemnitatibus reqoiſitis in contractibus minorum, vt *in cap. 47. lib. 1.* Si attenditur ſtatutum Peruſinum, & illud aut habilitat maiores 20. annis, in quo exigit certas ſolemnitates in contractibus minorum 20. annis, illoſque ſolùm aliter factos annullat, & ſic ſumpto argumento à contrario ſenſu in contractibus maiorum 20. annis, ſolemnitates prædictæ non reqnituntur, vt fuit firmatum *in prima deciſione, § quod autem*; vel nihil ſtatuit circa ſolemnitates adhibendas in contractibus maiorum
20. & minorum 25. & ideo caſus iſte vti omiſſus 2
cenſetur relictus ſub diſpoſitione Iuris commuois, cuios ſolemnitatum defectus ſuppletur ex Ioramento in dicta obligatione appoſito, *auth. Sacramenta puberum*, ibique ſcribentes *C. ſi aduerſ. vendita*, Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 555. num. 21 in fin.* & *num. 22. tom. 3.* Rota *deciſ. 643. numer. 4. & 5. part. 3. recent.* cum aliis allegat. *in 2. deciſione, §. aut ex eo in fin.*

Si verò attenditur conſtitutio Ægidiana, ſoper qua toram vim faciebant informantes pro Sfortia, & illius quoque diſpoſitioni fuit dictum eſſe ſatisfactum, ſtante duplici iuramento in dicto contractu appoſito, ex deductis per Boccac. *ad eandem Ægidian. in gloſſ. 1. num 65.* vbi dicit qood additio Cardinalis Carpenſis fuit vtilis, annullans contractus minorùm etiam duplici Iuramento munitos, quia conſtitotio antiqua id eſt Ægidiana, loquitur de vno Iuramento tantùm, & ideo non habuiſſet locum in contractibus duplici Iuramento vallatis, referẽs Pariſ. Roin. Socin. & alios in dicta ſecunda deciſione
relatos, *in §. aut verò*; & qood conſtitutio Ægidia- 3
na oon impediat effectum Iuramenti, firmauit in indiuiduo Rota *in Viterbien Terra Vetralla* 14 *Martij* 1614. *coram R.P.D. meo Pirouano*, quæ eſt *deciſ. 561. part. 3. recent ſub num. 4.* Cùm igitur additio dicti
Cardinalis Carpenſis non porrigit vires ſuas vltra 4
Prooinciam Marchiæ, vbi dictus Cardinalis erat Legatus, non poteſt hunc contractum in Vrbe celebratum comprehendere per ea, quæ notant Bart. Bald. Salicet. & alij *in l. Cunctos populi C. de ſum. Trinit. & fid. Cathol* Rota *deciſ. 375. n. 5.* cum aliis cumulatis in præcedentibus deciſionibus cauſæ vtrobique *ſub §. fin.*

Nec viſum fuit obſtare ea, quæ notat idem Boc- 5
cac. *in d. gloſſ ſub num. 67.* vbi ait ſuam opinionem eſſe, quod conſtitutio comprehendat contractus continentes etiam plura Iuramenta: quia vltra quod ibidem *circa med. verſ tamen ad tollen.* dubitat de dicta opinione, & propterea dicit bonum fore ſuper hoc habere Legati, vel Papæ interpretationem ſeu declarationem; ceſſat obiectum, ex quo ibi Boccacius loqoitur de additione Cardinalis Carpenſis, quæ annullat contractus etiam duplici Iuramento munitos, non autem de Ægidiana, quæ loquitur de vnico Iuramento dumtaxat, vt clare colligitur ex lectura dictæ conſtitutionis, & additionis, & ex antecedentibus *n. 65. & 66.*

Provt nec etiam aduerſari exiſtimatum fuit *deciſ. 22. impreſſ penes Pic poſt ſtat Vrb.* vbi annullatur contractus minoris licet duplici iuramento vallatus, qoia illa loqoitur in terminis ſtatuti Vrbis *cap. 51. lib. 1.* quod expreſſis verbis tollit vires Iuramento, diſponeos, vt illud aliàs præſtitum cenſeatur dolo, & metu extortum, & oihil operetur; quod quidem non ſtatuit conſtitutio Ægidiana, quæ requirit Iuramentum, & alias ſolemnitates, ſed effectum Ioramenti tollere non vult, vt benè declarauit Rota *in præallegata deciſ. 561. n. 4 part. 3. recent. verſ. quia fuit reſponſum.*

Quod aotem in præſenti contractu adſint duo, imò plora Iuramenta, fuit latè deductum in ſecunda deciſione, cuius, & alterius præcedentis fuodamenta

imenta Dominis placuerunt, & proinde in deciſis perſtiterunt, vtraque parte infotmante.

Callien. tranſactionis.

Lunæ 14. Maij 1640.

ARGVMENTVM.

Tranſactio per Eccleſiam vel pro Eccleſia facta eſt valida & ſeruanda, quando de euidenti Eccleſiæ vtilitate per eandem ſubſequuta conſtat.

SVMMARIVM.

1 *Vtilitas illa eſt euidens quæ ex actu indubitanter alicui profuturo reſultat.*

2 *Vtilitas in materia tranſactionis ſatis euidens reputatur ea, quam quis conſequitur ex receſſu à lite ob dubium illius euentum.*

3 *Tranſactio dicitur vtilis quando à lite receditur.*

4 *Lucrari ſatis dicitur qui à litibus ſe eximit.*

5 *Lites execrari dubiúmque litis euentum euitare laudabile eſt.*

Maximè in Religioſis ſeruis Dei, ibid.

6 *Teſtamentum etſi perfectum, probata poſtea contraria voluntate ad fauorem ab inteſtato venientium reuocatum cenſetur.*

Idem diſponitur lapſu decennij à die conditi teſtamenti concurrente, ibid.

7 *Mutatio voluntatis vt probetur ad fauorem venientium ab inteſtato, etiam Indicia admittuntur.*

8 *Tranſactio facta per Eccleſiam vel pro Eccleſia, etiam nulla alia probata vtilitate præter commodum receſſus à lite in dubio eſt valida.*

9 *Eccleſia nihil in tranſactione relaxante quod poſſidet ſed ſolùm ſuper rebus nondum acquiſitis tranſigente, tranſactio abſque dubio eſt ſeruanda.*

DECISIO CLIV.

PATRIBVS Oratorij Camerini petentibus vti hæredibus ex teſtamento Cæſarij Ignatij immiſſionem in bonis hæreditariis, ſe oppoſuerunt Portia, Franciſcus de Ignatiis hæredes ab inteſtato, dicentes inprimis non conſtare de originali teſtamento dicti Cæſaris ad fauorem prædictorum Patrum; Secundò quatenus de eo conſtaret, illud eſſe nullum ob iniuſtam exhæredationem Eleonoræ matris in eo contentam, & Tertiò in omnem euentum apparere de mutatione voluntatis ipſius Teſtatoris, ex donatione poſt teſtamentom facta eidem Eleonoræ Matri maioris partis bonorum, ac ex aliis actibus per eum geſtis, qui dicebantur de directo repugnare teſtamento per anteà condito.

Et licet exceptionibus prædictis non obſtantibus Rota decreuit per duas ſententias confotmes immiſſionem ad fauorem eorumdem Patrum, ea præcipuè ratione quia duæ primæ exceptiones non ſubſiſtebant in Iure, & tertia non iuſtificabatur in facto, vt latè ponderatum fuit in deciſiooibus emanatis coram DD. meis Ghiſilerio, & Veroſpio; attamen commiſſa mihi cauſa appellationis, in tertia Inſtantia dederũt dicti hæredes ab inteſtato articulos, qoibus bene in facto probare intendebant mutationem voluntatis dicti Cæſaris, & propoſito pluries dubio ſoper remiſſoria, illóque ab omnibus Dominis diſcuſſo, nunquam capi potuit reſolutio ob varias eorumdem Dominorum ſententias.

Quare dicti Patres perpendentes dubium litis euentum, cupientéſque à continuis expenſis ſe eximere, ad tranſactionem cum prædictis Portia, & Franciſco hæredibus ab inteſtato deuenerunt, cõueniendo, quod iſti retineant pro ipſis omnia huiuſmodi bona, vnà cum fructibus ab eis perceptis, cum onere ſoluendi debita hæreditaria ſi quæ ſint, & dictis Patribos ſoluant ſcuta ſex millia in tot locis Montium, & pecunia reſpectiuè libera ab omnibus vinculis, & hypothecis, vt in tranſactione *ſum. num.* 1. ſuper cuius confirmatione, cùm fuerint expeditæ literæ Apoſtolicæ mihi directæ, continentes ſolitam clauſulam *ſi in euidentem*, dubitaui An conſtet de euidenti vtilitate Eccleſiæ? & ſine vlla difficultate fuit affirmatiuè reſponſum.

Quia etſi euidens vtilitas illa dicatur, quæ reſul- 1
tat ex actu indubitãter profutuio Eccleſiæ, iuxta diſ-
poſitionem *tex. in cap. ſine exceptione* 12. *quæſt.* 1. vbi
Bellam. *n.* 2. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. quæſt.* 19.
tit. de cauſ. vtilit. num. 129. cum aliis adductis per
Barbat *in conſ.* 40. *num. lib.* 1. nihilominus in ma- 2
teria tranſactionis ſatis euidens vtilitas reputatur
ea, quam Eccleſia conſequitur ex receſſu a lite ob
dubium illios euentum, vt conſuluit Gemin. *in conſ.*
119. *num.* 4. quem ſequitur Anchar. *in conſil.* 136.
num. 2. Decian. *conſ.* 474. *num.* 9. Mohed. *deciſ.* 8. *num.*
1. *de locat. fol mihi* 318. Gratian. *diſcept forenſ. cap.* 861.
num. 1. Rot. *deciſ.* 625. *n.* 6. *part.* 1. *recent.* Regulariter
enim tranſactio dicitur vtilis, quãdo à lite receditur, 3
l. 1. cum ibi notat *Cod. de pact. l. ſi ex ea l.* 2. *C. de vſur.*
quia ſatis dicitur lucrari, qui ſe eximit à litibus, Gloſ. 4
in cap penultimo de empt & vendit. Rota coram Ca-
ual. *deciſ.* 407 *num.* 5. & laudabile eſt, lites execrari, 5
c conſtitutionem, §. *ſtatutum de verb. ſignific.* dubiumque
litis euentum euitare, *l. quod debetur ff. de pecul.* quod
eò magis locum ſibi vendicat in Religioſis Seruis
Dei, quos non litigare eſſe cõmendabile, inquit Ro-
land. *in conſ.* 15. *n.* 47. *lib.* 1. motus ex auctoritate *text.*
in cap. 1. *de Syndic.*

Quod autem in præſenti eſſet dubius litis euen-
tus apparet ex eo, quod vltra plures difficultates in
cauſa poſt ſententias in Iure excitatas, quæ cauſam
in ſubſtantia reddebant dubitabilem, ſi concedeba-
tur remiſſoria ad probandam mutationem volunta-
tis dicti Cæſaris, & Teſtes ſuper ea ioxta articulos
depoſuiſſent; certum eſt quod dicti Patres litem
tamdiù agitatam poſt nimias expenſas amiſiſſent, ſi-
quidem quatenos etiam teſtamentum dicti Cæſaris 6
eſſet perfectum, probata poſteà contraria volunta-
te, illud cenſebatur reuocatum, ex quo agebatur de
fauore venientium ab inteſtato, iuxta textum *in l.*
tunc autem 1. *ff. de Iniuſt. rupt. & irrit. fact. teſtam.* Dec.
conſ. 581. *num* 1. *verſ. ſecundum quod principaliter.* Corn.
conſil. 149. *num.* 6. *verſ. & maximè lib.* 1. Soc. Iun. *conſ.*
145. *num.* 7. & 8. *lib.* 2. & idem diſponitur *in l. Sanci-*
mus in § *ſin autem Cod. de teſtam.* concurrente lapſu
decennij à die conditi teſtamenti, & notat Gloſ. *in*
l. hac conſultiſſima, §. *fin. verb. Sancimus, verſ. Eſt hodie*
4. *caſus C. de teſtam.* & ad probandam hanc muta-
tionem voluntatis ad fauorem venientium ab inte-
ſtato, admittuntur etiam Indicia, vt tenuit Alexand.

in

in conſ.104.num.3.in fine lib.2. quem ſequitur Rota coram Greg.XV. *in deciſ.446.n.4.*

Vnde dum ſtante hac dubietate cum magno periculo ſuccumbentiæ, dicti Patres ad tranſactionem deuenerunt, recipiendo ſcuta ſex millia libera abſque vllo onere, & tota hæreditas, quæ erat in controuerſia non excedit in proprietate valorem ſcutorom 8000. vt narratum in literis Apoſtolicis, & apparet ex notula bonorum data *in dict. ſumm. num.3.* nulli dubium eſt, quin prudenter, & quidem cum euidentiſſima vtilitate tranſegerint. Nam ſi ex ſolo receſſiſſe à lite dicitur quis habere com-
8 modum, & vtilitatem, adeò quod tranſactio facta per Eccleſiam, vel pro Eccleſia, etiam alia vtilitate non probata in dubio ſit valida, vt per Anton. Butr. *in cap penultimo de empt.& vendit.* Alex. *conſ.61. col.3. in fin. vol.6.* Tantò magis hoc idem venit dicendum in præſenti, vbi conſtat de euidenti vtilitate Eccleſiæ, quæ ex dicta tranſactione ſine aliis expenſis, ſine litibus, & ſine aliquo onere hæreditario conſequitur à dictis hæredibus ab inteſtato dicta ſcuta 6000. quam rationem concludendo pro validitate tranſactionis ponderat in puncto Roland.
9 *in dicto conſ.15.num.50.& 51.* maximè cùm Eccleſia in hac tranſactione nihil relaxauerit, quod poſſideret, ſed ſolùm tranſegit ſuper rebus nondum acquiſitis, quo caſu abſque dubio eſſe tranſactionem ſeruandam, defendit Roland. *in dicto conſ.15.n.53. verſ.non obſtant,* vbi plures concordantes refert.

Et ita deciſum, &c.

Elboren. Iuris conferendi.

Veneris 1. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

De Iure præſentandi ad beneficia ſimplicia inter Archiepiſcopum Elborenſem & Religionem de Auis vergente.

Vide ſuprà *Deciſ.71.* & *Deciſ.83.*

SVMMARIVM.

1 *Actus vnicus ad probandam obſeruantiam continuatam non eſt ſufficiens, niſi de eadem per ſpatium 30.vel 40.annorum continuata doceatur.*

2 *Actus plures conformes obſeruantiam Concordiæ circa Ius præſentandi ad beneficia ſimplicia optimè probant, maximè cùm ſpatio 200.annorum ſint continuati.*

3 *Beneficia quando ſunt liberæ collationis Epiſcopi, Præſentationes ab aliis factæ non admittuntur cùm de præiudicio Ordinarij agatur.*

4 *Admiſſio iuris præſentandi quomodo probatur.*

5 *Effectuatione in vna parte probata cenſetur etiam probata in reliquis, dum de contrario non doceatur.*

6 *Verba* inſtituere & confirmare *ſæpe promiſcuè ponuntur vnumque pro altero ſumitur.*

7 *Teſtes ex certa ſcientia per ſenſum viſus & effectuationem deponentes, obſeruantiam Concordiæ probant.*

8 *Solutio facta Epiſcopo in vim Concordiæ pro collatiua inſtitutione ius præſentandi probat.*

9 *Solutio vigore Concordiæ niſi fieret, inſtitutio authorizabilis ſufficeret.*

10 *Solutio vnà cum præſtatione iuramenti fidelitatis ſubſequuta præcedentis Concordiæ obſeruantiam euidentius demonſtrat.*

11 *Teſtes ad fauorem Ordinarij de quaſi poſſeſſione liberè conferendi beneficia deponentes, cùm non teſtentur de aliqua ſpecifica prouiſione certæ perſonæ ac determinato menſe & anno liberè facta, nihil concludunt.*

Maximè cùm ad hunc effectum concludens & non æquiuoca probatio requiratur, ibid.

DECISIO CLV.

PEr binas deciſiones reſolutum fuerat in hac cauſa, ſententias de Partibus reintegrantes Religionẽ de Auis ad quaſi poſſeſſionem præſentandi Beneficia ſimplicia exiſtentia in Eccleſiis S.Mariæ de Beja,& S.Ioan.de Coruche Diœceſis Elboren. eſſe iniuſtas, ea præcipue ratione, quia illæ fuerunt latæ contra Ordinarium, qui habet ex diſpoſitione Iuris intentionem fundatam ſuper collatione omnium Beneficiorum exiſtentium intra fines ſuæ Diœceſis: & pro parte dictæ Religionis contrarium prætendentis non docebant de concludenti probatione, prout requiritur ad hunc effectum, vt in deciſionibus emaſis ſub diebus 13. Nouembr.1637. & 1.Martij 1638.

At cauſa ſuper eiſdem poſita ſub die 7.Iunij eiuſdem anni 1638. quia Informantes pro Religione dicebant concludenter probari d. Ius præſentandi ſpectare ad eamdem Religionem, tàm ex donationibus factis ab Alphonſo Portugalliæ Rege de dictis Eccleſiis ſub diebus 2. Nouembr. 1286. & 10. Maij 1308.ipſius Religionis Magiſtro,& ſucceſſoribus: quàm ex Concordiis initis inter d. Religionem, & Ordinarios Elborenſes de annis 1291. & 1317. In quibus dicti Ordinarij expreſſe faſſi fuerunt ius præſantandi ad dictas Eccleſias, & ad Beneficia ſimplicia in eis exiſtentia pertinere ad dictam Religionem; inſtitutionem verò ad ipſos: & ita obſeruare promiſerunt, prout eſſe obſeruatum dicti Informantes aſſerebant ſpatio 200. annorum, & vltra. Ideò Domini dilatarunt reſolutionem, & mandarunt, vt ſtrictè informaretur ſuper dictarum Concordiarum obſeruantia, pro qua coadiuuanda fuit etiam expedita remiſſoria: illaque in actis producta repropoſuit denuo cauſam, & hodie poſt tertiam repropoſitionem, fuit reſponſum, non conſtare de obſeruantia quoad Eccleſiam de Beja, ſed conſtare quoad Eccleſiam de Coruche: & in hac parte recedendum à deciſis: cognitio verò huius releuantiæ fuit reſeruata ad particularem diſputationem.

Ratio autem, quæ mouit Dominos, ad ſic reſpondendum fuit; quia ad docendum de obſeruantia Cõcordiæ quoad Eccleſiam de Beja non datur niſi ſentẽtia Vicarij generalis Elborenſis lata de anno 1492. in qua pronunciatum exiſtit, ius præſentandi ad portionem tunc vacantem in dicta Eccleſia de Beja, ſpectare ad Priorem, & Beneficiatos dictæ Religionis de Auia, vt *in ſumm.dict.Religionis de Auis,dato ſub die 27 Februarij præteriti n.22* qui quidem actus tanquam vnicus non viſus fuit ſufficiens ad probãdam continuatam obſeruantiam,& ad tollendam aſſiſtẽtiam iuris coadiuuantam ex depoſitione teſtium, deponentium Ordinarium Elborenſem fuiſſe,& eſſe in pacifica poſſeſſione liberè conferendi omnia Beneficia vacantia in ſuis menſibus exiſtentia in dicta Eccleſia:nam ad hunc effectum debet doceri de obſeruantia continuata per totum ſpatium 30. vel 40. annorũ,vt fuit dictum *in Valentina Baroniæ de Corte 4. Iunij 1602. coram Orterlinga* relat. per Adden.

ad Gregor.XV. *in deciſ.354.num.19. verſ.& iſta obſeruantia.*

Quo verò ad Eccleſiam S.Ioan de Coruche exiſtimatum fuit ſatis conſtare de obſeruantia Concor-
2 diæ, circa pertinentiam iuris præſentandi ad Beneficia ſimplicia in ea exiſtentia ad fauorem dictæ Religionis; quia dantur quamplures actus vniformes, qui dictam obſeruantiam bene comprobant, ad tradita per Rip *in l.qui Romæ, §.duo fratres n.49. ff.de verb.oblig.* Alex.*conſ.5 num.7.& 9. lib.5.* Ioſeph. Ludouic.*concl.38.verſ.ampliatur tertio*, maximè cum ſint continuati ſpatio 200. annorum, & vltra, Rot. *deciſ.29.n.2 in fin.p.3.recent.* Adden. ad Gregor.XV. *in d.deciſ.354.n.19.*

Primus etenim actus deſumitur ex prouiſione vnius portionis in dicta Eccleſia S.Ioannis exiſtentis facta de anno 1349. ab Alphonſo tunc Epiſcopo, vti de Beneficio vacante per obitum Stephani vltimi Portionarij, & tanquam de deuoluto ob negligentiam Prioris, & Portionariorum, *d. ſumm. Religionis num.4.*

Secundus colligitur ex epiſtola Epiſcopi ſcripta de anno 1450.in qua idem Epiſcopus petiit à Priore, & Beneficiatis d.Eccleſiæ licentiam, & conſenſum pro permutando vno ex Beneficiis in dicta Eccleſia exiſtentibus, vt *in d.ſumm.n.7.*

Tertius reſultat ex literis Epiſcopi confirmatoriis prouiſionis Aluari Martinez factæ de anno 1459. de ſimili Beneficio: in quibus d. Epiſcopus fatetur d.confirmationem facere ad præſentationem Prioris, & Portionariorum d. Eccleſiæ, *dicto ſummario num.5.*

Quartus oritur ex epiſtola Regis, & Religionis Magiſtri extracta de anno 1461. in qua mandat Priori, & Beneficiatis, vt præſentent Stephanum Pirez in Beneficio vacante per renunciationem, *d. ſumm.num 9.*

Quintus depromitur ex ſimili Epiſtola Religionis Magiſtri ſcripta de anno 1463. in qua idem Magiſter dixit, quod fecerat gratiam vnius Portionis cuidam Aluaro, & propterea illum Priori, & Beneficiatis dictæ Eccleſiæ commendabat, ad hoc vt dictum Aluarum præſentarent, *dict.ſumm.num.9. lit. A.*

Sextus prouenit ex prouiſione Beneficij vacantis per renunciationem Ioannis Alphonſi vltimi poſſeſſoris facta de anno 1464. à Gregorio Epiſcopo, in qua expreſsè legitur, quod dictus Epiſcopus dictum Beneficium contulit Nuno Aloato ad præſentationem dictorum Prioris, & Beneficiatorum, *d. ſumm.n.5. lit A.*

Septimus deducitur ex conſimili prouiſione, ſeu confirmatione facta à Velaſco Epiſcopo de anno 1470. in perſonam cuiuſdam Petri Gundiſalli ad præſentationem dictorum Prioris, & Beneficiatorum iuxta formam compoſitionis, *d. ſumm. num.5. lit. B.*

Octauus affertur de anno 1498. in quo Alphonſus Epiſcopus de conſenſu Beneficiatorum vniuit Prioratui dictæ Eccleſiæ de Coruche Beneficium vacans per reſignationem, & in illo confirmauit fratrem Aloatum tunc Priorem ad præſentationem dictorum Beneficiatorum, ad quos ſpectare ius præſentandi aſſeruit, vt *in dicto ſummario num. 5. lit. C.*

Nonus datur de anno 1502. in quo Epiſcopus confirmauit Ludouicum Aluarez ſuum familiarem in Beneficio vacante per renonciationem ſub ſpe futuræ præſentationis faciendæ per Priorem, & Beneficiatos dictæ Eccleſiæ: & ideo cum quadam epiſtola eos rogat, vt dictam præſentationem facere velint, & poſſeſſionem eidem Aluaro dare ſint contenti, vt *in d.ſumm.n.7.lit.B.*

Decimus legitur de anno 1526.in quo Alphonſus Epiſcopus Cardinalis ad præſentationem Vicarij, & Beneficiatorum, confirmauit Ioan. Baptiſtam Cottam in Beneficio vacante per obitum Ioannis Bugallo illius vltimi poſſeſſoris, enuncians ad eos ſpectare ius præſentandi, *dicto ſummario num. 5. lit. D.*

Vndecimus ponitur de anno 1527.in quo Prior, & Beneficiati (& inter eos recenſetur dictus Ioan. Baptiſta Cotta) præſentarunt ad Beneficium vacaturum Ferdinandum Bugallo, vt *in dicto ſummario num.6.*

Duodecimus, & vltimus actus eſt de anno 1544. in quo Vicarius Epiſcopi habuit Alphonſum Diaz pro præſentato à dictis Priore, & Beneficiatis per obitum ſupradicti Ludouici Aluarez; & mandauit Inſtrumentum præſentationis fieri, vt *in d. ſumm. n.8. lit.B.*

Ex quibus omnibus apparet de longæua Concordiæ obſeruantia, quoad ius præſentandi ad Beneficia exiſtentia in dicta Eccleſia de Coruche, ad fa-
norem dictæ Religionis; quia ſi Beneficia eſſent 3
liberæ collationis Epiſcopi, non fuiſſent neceſſariæ præſentationes Prioris, & Beneficiatorum dictæ Religionis, nec Epiſcopi eas admiſiſſent cùm ageretur de eorum præiudicio, Paol.de Cittadinis *de iurepatr. part.6.quæſt.37.num.3.* Pariſ.*de reſignat.lib.8.quæſt.11. num.38.* cum allegat. per Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcop.in allegat.72.num.47.* Rota *deciſ.376.part.3. diuerſ. per tot. & deciſion. 595. numer. 2. part. 1. recent.*

Non obſtat, quod dictæ præſentationes non probentur effectuatæ, & ſic non releuent; quia vltra
quod hodie non quæritur de earum effectuatione, 4
ſed ſolùm de admiſſione iuris præſentandi, quod bene probatur ex tot, tantiſque confeſſionibus Ordinariorum, aliiſque actibus ſupra relatis tanto temporis ſpatio continuatis, abſque quod interceſſerit aliqua libera collatio, ſeu prouiſio Ordinarij, quod pertinet ad ſuſtinendam concordiam: viſum fuit ceſſare obiectum ex eo, quod plures illorum ſunt effectum ſortitæ, & ſignanter illa facta de anno 1526. in perſonam d. Ioan, Baptiſtæ Cottæ, & illa facta in perſonam Ludouici Aluarez, qui poſt præſentationem pariter vti Beneficiatus interfuit ad præſentandum alios: & poſt eius obitum fuit præſentatus d. Alphonſus Diaz; iuxta conſ. Oldrad. 229: *num.1.2.& 3.* Rot. *deciſ.598. num. 9. part.1.diuerſ.*
& d. deciſ.295. num.2. per tot. p. 3 recent. Probata 5
autem effectuatione in vna parte cenſetur etiam probata in reliquis, dum de contrario non docetur, ad trad.per Bald.*in l 2.num.34. C.de emancipat. liber.* & per Abb.*in cap.1. num.3.de Religioſ. domib.* Pariſ. *conſ.90.num.4.& 5. lib.1.* Rota *deciſ.31.num.3.p.4.& deciſ.396 n.12.p.5. recent.*

Minus obſtare dictum fuit, quod ex forma concordiæ Epiſcopi debuiſſent inſtituere præſentatos à Religione, non autem eos confirmare, prout legitur in omnibus prouiſionibus; quoniam placuit re-
ſponſio, nempe, quod verba hæc, *inſtituere, & con-* 6
firmare, ſæpè promiſcuè ponuntur, vnumque pro altero ſumitur, vt aduertit Gloſſ. *in cap. hoc tantum in verb.inſtituere 18.quæſt.2.* Lotter.*de re benef.lib.2. q.1.n.16.*

Præterea dixerunt Domini, quod prædicta obſeruantia comprobatur ex pluribus teſtibus depo-
nentibus nō ſolùm ſuper quota decimarum, & alio- 7
rum

Digitized by Google

rum fructuum quantitate dictæ Religioni reſeruata iuxta formam dictæ Concordię, ſed etiam ſuper ſecūdo articulo dicunt dictos Priorem,& Beneficiato antiquitus præſentaſſe ad hæc Beneficia, & duo e illis, nonus, ſcilicet,& vndecimus probāt ex certa ſientia per ſenſum viſus,& effectuationem, vt *in d. Sum.n.* 12.15.*&* 16.*lit.A.* Innoc.*in c.cum cauſam n.*2.*e teſtib.*Rot.*deciſ.*389.*n.*13.*part.*5.& in terminis proxatiuus obſeruantiæ *in d.deciſ.*234.*n.*16.*par.*4 *recent. verſ. & depoſitionibus teſtium.*

Quibus accedit, quod in dicta Concordia fuit etiam conuentum, vt Religio præſentaret Priores ad dictas Eccleſias,& Epiſcopus inſtitueret, & reciperet ab illis iuramentum fidelitatis, vt *in dicto Sum.n.* 13.pro qua quidem inſtitutione collatiua Fratres dictę Religionis ſoluere coguntur vnam marcham ar-
3 gentcam Epiſcopo eodem *Sum.n.*13.*&* 24.*vtrobique lit.A.*quæ ſolutio debet dici facta in vim d.Cōcordiæ;quia aliàs de Iure nihil pro inſtitutione ſolui deberet, vt probat *tex.in cap.non ſatis,& in cap.cum in Eccleſia de Simon.*& ſufficiebat illis inſtitutio authorizabilis, Lotter.*de re benef.lib.*1.*q.*25.*n.*12.*& ſeq.* Idque coadiuuatur ex Bulla Vnionis huius Eccleſiæ de Coruche factæ de anno 1517. Prioratui Monaſterij dictæ Religionis, in qua Leo Papa certioratus de d. Concordia mandat, vt quilibet Prior teneatur ſoluere Epiſcopo, quantum ratione Concordiæ illi ſol-
10 uere tenebatur tempore inſtitutionis perſona ad Eccleſiam præſentata, vt *in d.Sum.n.*14.ex hac namque ſolutione marchę argenteę ſubſecuta, vnà cum pręſtatione iuramenti fidelitatis, probatur præcedentis Concordiæ obſeruantia, *l.ad ſolutionem C.de re iudic.* Crauett.*conſ.*158 *n.*4.Rota *d.deciſ.*295.*num.*4.*part.*3.*recent.*

His itaque ſic ſtantibus conſideratum fuit nihil aduerſari poſſe teſtes datos pro parte Reuerendiſſ. D. moderni Archiepiſcopi, deponentes Epiſcopos Elborenſes fuiſſe in quaſi poſſeſſione liberè conferendi dicta Beneficia. Quia prætermiſſis exceptionibus, quæ dantur contra eorum perſonas & examen:
11 non viſi fuerunt concludere, in eorum dictis, cùm nō deponant de aliqua ſpecifica prouiſione liberè facta certæ perſonę, ac determinato menſe,& anno, Alex. *conſ.*45.*lib.*1.Pariſ.*conſ.*27.*n.*37.*lib.*1.nec de ſpatio tēporis continuato,& neceſſario ad tollendam obſeruantiam contrariam ſupra firmatam: præſertim cùm Alphonſus,& Henricus tunc Epiſcopi, qui prætenduntur liberè contuliſſe, eſſent Cardinales, & conſequenter vti tales poterant gaudere Indulto, eiuſque vigore beneficia, de quibus agitur, conferre; ad hunc enim effectum concludens, & non æquiuoca probatio requiritur, Abb. *in cap.* 2. *in fin. de cenſib.*Roin.*conſ.*104.*num.*15.*lib.*5.Rot.*deciſ.*120.*n.*2.*part.*2.*recent.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

Eugubina refectionis damnorum.

Lun. 4. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

Obligatus extinguere cenſus eorúmque fructus decurſos & decurrendos perſoluere, illorum exactionem mediantibus aliis non poteſt procurare, adeóque ad refectionem damnorum paſſorum occaſione indebitæ exactionis tenetur.

Deciſ.Rot.Rom.DD.Petr.Carrillo Pars I.

SVMMARIVM.

1 *Damni cauſam dans damnum dediſſe videtur.*
2 *Mandatarius an poſſit imputare mandatori ea quæ magis caſibus quàm mandato ſunt imputanda.*
3 *Impendia gratia mandati exequendi & bona fide facta reſtitui debere, ipſa æquitas poſtulat.*
4 *Regula mandatarium non poſſe imputare mandatori ea quæ caſu fiunt locum non habet, quando damnum culpa Procuratoris prouenit.*
5 *Actiones quando ſunt inter ſe diuerſæ & contra diuerſas perſonas agitur, pluribus actionibus nemo vti prohibetur.*
6 *Pactum ſubrogationis in Inſtrumento ceſſionis conuentum, vt totalis ſubſtantia contractus ad perſonam in eo contemplatam ſpectet, operatur.*
7 *Subrogationis effectus eſt vt ſubrogatus ſit eiuſdem naturæ, cuius ille cui ſubrogatur.*
8 *Verba generalia ab aliis verbis ſpecialiter adiectis interpretationem recipiunt.*
9 *Verba vniuerſalia ſubſequentia ſecundum ea quæ proximè præcedunt ſunt interpretanda.*

DECISIO CLVI.

De anno 1627. Conuentini emerunt prædium nuncupatum Zappauniere à Michaele Angelo Zeccadoro, & ad computum pretij ceſſerunt ei duos cenſus ſcutorum 3000. in ſorte principali debitos ab hæreditate Franciſci Zeccadori fratris eiuſdem Michaelis Angeli, qui licet per Inſtrumentum eſſet obligatus cenſus præfatos extinguere, eorúmque fructus decurſos & decurrendos ſoluere, occaſione aſſignationis ſibi prius factæ à d. Franciſco de eodem prædio de anno 1625. nihilominus requiſiuit com dictis Conuentinis, vt agerent ex Saluiano pro conſequutione fructuū dictorū cenſuum contra Dominicum Antonium Mannū, detentorem cuiuſdam apothecæ ſpectantis ad hæreditatē dicti Frāciſci, prout egerunt, procurata tamen obligationē in forma Cameræ dicti Michaelis Angeli de liberādo eos à moleſtiis,& de ſoluēdo omnes expēſas neceſſarias, quæ occaſione litis fieri deberent.

Cùm autem dictus Mannus ſciret dictos Conuentinos cenſus prædictos ceſſiſſe dicto Michaeli Angelo qui erat eorum verus debitor, poſt paſſam immiſſionē egit criminaliter contra eoſdem Conuentinos eos accuſando de colluſione,& in contumaciam obtinuit illos condēnari: ſed iſti poſtea comparuerūt, & recuperarunt à fiſco ſcuta 135 a. remanente penes eiuſdem fiſci Officiales reſiduo pretij locorum Mōtium quæ fuerūt in executionē ſententiæ ſubhaſtata & deliberata: & cùm ad refectionē damnorū,& pręcipuè reſtitutionem ſcutor. 534. pro fructibus deperditis dictorum locorū Montium prætenderent, dictū Michaelē Angelū teneri vigore dictæ obligationis Cameralis, egerunt contra ipsū pro relaxatione mādati executiui corā A.C. qui ex quo pro parte Zeccadori dicebatur dicta dāna proueniſſe ex caſu fortuito, quē ſub dicta obligatione nō fuiſſe cōprehenſum aſſerebatur, voluit conſulere Rotam. Ideóque propoſui dubium, an ſit relaxandum mandatum, & Domini in hac ſecunda cauſæ poſitione reſponderunt, Zeccadorum teneri quidem ad refectionem damnorum, ſed via ordinaria.

Moti ex eo, quia dictus Michael Angelus, dum ipſemet erat obligatus dictos cenſus extinguere, eorúmque fructus decurſos & decurrēdos per ſoluere,

vt patet ex Inſtrumento dato in ſummario illorum
de Conuentinis *n.* 2. non poterat denuo procurare
illorum exactionem mediantibus dictis Conuenti-
nis, & propterea tenetur ad refectionem damno-
rum ab eiſdem de Conuentinis paſſorum, occaſio-
ne dictæ indebitæ exactionis, ex vulgata regula,
1 quod qui cauſam damni dat, damnum dediſſe vi-
detur, *l. qui occidit, §. penult. ff. ad l. Aquil. c. de cætero*
de homicid. c. ſtudent 50. *diſtinct.* Seraphin. *deciſ.* 453.
num. 1.

Nec obſtare dixerunt text *in l. inter cauſas, §. non*
2 *omnis, ff. mandati*, vbi ſtatuitur mandatarium non
imputare mandatori ea, quæ impenſurus non fuiſ-
ſet, veluti ſi ſpoliatus fuerit à latronibus, aut nau-
fragio res amiſerit, vel languore ſuo, vel ſuorum
apprehenſus quædam erogauerit, cùm hæc magis
caſibus, quàm mandatu imputentur. Quia ſecun-
dùm notata ibidem per Gloſſ. diſpoſitio dicti tex-
tus de Curialitate non ſeruatur, vt ex auctoritate
Baldi refert & ſequitur Rota *Auenionen. in dec.* 126.
3 *num.* 1. *&* 2. cùm æquitas non patiatur, quod im-
pendia gratia mandati exequendi, & bona fide
facta reſtitui non debeant, *l. ſi quis alicui. §. impen-*
dia, l. ſi mandaſſem, l. ſi quis mihi mandauerit, l. ex
mandato, ff. mandati ne damno afficiatur 15. *qui man-*
datum ſuſcepit, l. ſi quis ex ſignatoribus, ff. quemadmo-
dum teſtam. aperian. l. ſi ſeruus, §. quod verò, ff.
de furt.

Abſque quod applicetur limitatio dari ſolita,
4 quod ſcilicet hoc locum non habeat, quando dam-
num prouenit culpa Procuratoris, vt obſeruat ea-
dem Rota *Auenionen. in dicta deciſ.* 126. *num.* 7. quia
vt ſupra fuit oſtenſum, in præſenti damnum non
proceſſit culpa Conuentinorum, qui obligationem
d. Michaelis Angeli extinguendi cenſus penitus
ignoraſſe præſumuntur, ad notat. *in l. verius*, vbi
Gloſſ. *ff. de probat. c. præſumitur* 47. *de regul. Iur. in* 6.
ſed culpa eiuſdem Michaelis Angeli, qui rectè
agere non poterat pro debito proprio; & propter-
ea licet dicti Conuentini fuerint condemnati in
contumaciam, & poſtea quando comparuerunt,
partem bonorum fiſco applicatorum recuperarunt,
attamen cùm ipſi eſſent innocentes non cogeban-
tur ſe defendere, ſed potius d. Michael Angelus,
qui originalem cauſam damni dedit, eos defendere
debebat: & quamvis poſtea comparendo recupe-
rauerint partem bonorum confiſcatorum, non ideo
5 ſibi ipſis præiudicarunt, cùm nemo vti pluribus
actionibus prohibeatur, quando actiones, prout in
propoſito ſunt inter ſe diuerſæ, & quod plus eſt
agitur contra diuerſas perſonas, textus eſt expreſ-
ſus *in l. nunquam, ff. de regul. Iur.* cum ibi latè notat.
per Gloſſ. ſequitur Balboa *in relect. ad decretal.* ad
text. *in cap. Paſtoralis de cauſ. poſſeſſ. & propriet. n.* 95.
cum ſeqq. facit text. *in cap. nullus pluribus de regul.*
Iuris in 6.

Minuſque prædictis aduerſari viſa fuit replicatio
facta pro parte d. Michaelis Angeli, quod ſcilicet
ipſe poſſet agere pro exactione dictorum cenſuum
contra hæreditatem dicti Franciſci Fratris, ſtante
imminenti euictione dicti prædij, cuius acquiſitio-
nis contemplatione promiſerat dictos cenſus extin-
guere, eorumque fructus ſoluere, vnde excludi di-
cebatur eius culpa.

Quoniam placuit reſponſio, nempe quod qua-
tenus immineret prætenſa euictio, dum non proue-
niebat ex dato & facto dicti Franciſci, non poterat
à dicto Michaele Angelo allegari, quandoquidem
6 in Inſtrumento ceſſionis dicti prædij antea factæ à
dicto Franciſco ad fauorem dicti Michaelis Angeli,
expreſsè conuentum fuit, vt Michael Angelus
ſubrogaretur in locum Franciſci, itavt Franciſcus
in permutatione antecedenti ſequuta de eodem
prædio cum illis de Accoram bonis, non haberet
niſi nudum nomen; quod pactum operatur vt to-
talis ſubſtantia contractus ſpectet ad perſonam in
eo contemplatam, iuxta text. *in l. qui mihi dona-*
tum, ff. de donat. Rota *deciſ.* 640. *num* 2. *part.* 1. *re-*
cent. tam reſpectu damni quàm lucri, Canal. *deciſ.*
237. *num.* 2. effectus enim ſubrogationis eſt, vt 7
ſubrogatus eiuſdem naturæ ſit cuius ille cui ſubro-
gatur, *l. ſi cum, §. qui iniuriam, ff. ſi quis caut.* Rota
deciſ. 391. *num.* 1. *in fin. part.* 1. *recent.*

Non tamen cenſuerunt Domini dictum Zecca-
durum teneri via executiua, quia exiſtimarunt
eius obligationem licet conceptam verbis genera-
libus, fuiſſe tantùm reſtrictam ad expenſas litis,
non autem comprehendere hunc caſum, pondera-
tis illis verbis *tanto de patrocinij de Procuratori, &*
Auocati, quanto d'ogni altra coſa, cùm regulare ſit,
quod verba generalia reſtringantur, & interpreta- 8
tionem recipiant ab aliis verbis ſpecialiter adiun-
ctis, *l. ſed adiiciatur* 13. vbi Gloſſ. *ff. pro ſoc.* Felin.
cap. ſedes num. 3. *de reſcript.* Surd. *conſ.* 34. *num.* 39.
Rota coram Seraph. *deciſ.* 587. *num.* 1. *& inter recent.*
deciſ. 194. *num.* 94. *part* 5. & ſic illa verba vniuerſa- 9
lia ſubſequentia *quanto d'ogni altra coſa* interpretan-
da ſunt ſecundum ea, quæ proximè præcedunt, *l.*
non eſt nouum, ff. de legib. l. hæres meus, §. 1. ff. de
legat. 1. Surd *conſ.* 431. *num.* 13. & ſimilem interpre-
tationem dederunt Epiſtulæ eiuſdem Zeccadori,
in qua ipſe ait, quod ſi per ſe error fuit commiſſus,
eſt paratus de eo pœnitentiam agere, id eſt cau-
ſam defendere ac litis expenſas reficere.

Et ita deciſum vtraque parte, &c.

Rauennaten. Concordia.

Mercur. 6. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

De credito ex cauſa reſtitutionis reſidui
dotis proueniente: An in mora con-
ſtitutus ad ſolutionem fructuum à die
initæ concordiæ teneatur, quando dam-
num à muliere ob ſolutionem retarda-
tam paſſum nullibi probatur?

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutus in mora qui ſoluto matrimonio mulieri dotem reſtituere tenetur, eidem damnum & intereſſe quod propter moram ipſa paſſa eſt reficere debet.*

2 *Damnum emergens & lucrum ceſſans duo ſunt requiſita etiam in reſtitutione dotis neceſſaria.*

3 *Statutum Rauennæ circa reſtitutionem dotis poſt matrimonium ſolutum refertur.*

4 *Statutum Rauennæ de dote reſtituenda in quibus caſibus locum habet.*

5 *Muliere dilationem ſponte dante cum pacto ſoluendi fructus ad rationem ſeptem pro centenario, pactum vſurarium dici nequit.*

6 *Dilatio ſolutionis dotis eſt vſuraria quando de intereſſe cum debitis requiſitis conſtat, & mulier unde viuat aliunde non habet.*

DECISIO

DECISIO CLVII.

IN hac cauſa ſub die 5.Martij 1638. reſolutum fuit ſententiam A.C. reuocatoriam alterius de partibus eſſe confirmandam, in quantum in ea condemnatur Cinthius ad ſolutionem ſcutorum 600.debitorum Franciſcæ iuxta formam concordiæ, & fuit reſeruatum videre in particulari diſputatione, an fructus decurſi à die initæ concordiæ vſque ad integram ſolutionem dictorum ſcutorum 600. debeantur eidem Franciſcæ, provt deberi declarabatur in dicta ſententia A.C.

Cúmque hodie cauſa ſuper reſeruatis fuerit repropoſita ad inſtantiam dictæ Franciſcæ, contra ipſam informantem fuit reſponſum, & ſic fructus non deberi: ea præcipue ratione, quia licet hoc eius creditum proueniat ex cauſa reſtiturionis reſidui
1 ſuæ dotis,& quando is qui ſoluto matrimonio tenetur reſtituere dotem mulieri, fuit in mura conſtitutus, debet eidem mulieri reficere damnum & intereſſe quod propter moram ipſa paſſa eſt, Alex. *in l.diuortia in princ.num.23. verſ.ſubdit tamen, ff. de ſolut.matr.* latè Cephal.*conſ.133.num.134.lib.1.* Burſat.*conſ.9. num.47. & ſequen.* attamen viſum fuit in
2 propoſito nullibi probari intereſſe paſſum à dicta muliere ob dictam ſolutionem retardatam, nec damni emergentis, nec lucri ceſſantis, provt requiritur ex notatis per Caſtren.*in l 3.§ fin.ff.de eo quod certo loco*, Hond *conſ.38.num.10.lib.2.* Rota coram Caual. *deciſ.345.num.7.in fin.* quæ requiſita eſſe neceſſaria etiam in reſtitutione dotis, firmant Barboſ.*in l.2. in princip. à num.44. vſque ad 48. ff.de ſolut. matrim.* Imol.*in d l diuortio in princip.num.15.* & ibi Alex. *d. num.23.& 25.ff eodem*, Aym.*conſ.912. num.11.* Menoch. *conſ.7. num. 16.* & Bolognet. *in cónſ. 14. num.2.*

3 Nec aduerſari dictum fuit ſtatutum Rauerinæ ſub *lib.3, rubr.*18. vbi cauetur quod non reſtituentes dotes mulieribus poſt ſolutũ matrimonium, debeant eiſdem mulieribus pro alimentis ſoluere ſcuta ſeptem pro quolibet centenario, & d. ſtatutum vti à Sede Apoſtolica confirmatum, à Rota fuiſſe canonizatum in hac materia dicebatur *in deciſ. 93.* coram Papa Gregorio X V.

4 Quia conſideratum fuit dictum ſtatutum loqui in caſu, quo obligati ad reſtitutionem dotis fuerint moroſi in reſtitutione, & ipſa mulier inſtaret pro ſua dote recuperanda, ideoque non applicari huic
5 caſui, quo eadem mulier ſponte dedit dilationem cum pacto ſoluendi fructus ad rationem ſeptem pro centenario, tunc enim pactum non valere vti vſurarium tenent Alex. *conſ.200. vol.6.* Panormit. *conſ.39.* Aym.*conſ.89.* & ita per Sabaudiæ Senatum iudicatum teſtatur Guillelmus Vnciacus Sabaud.9.
6 *Academicar. lib.1. quæſt.*84. niſi probetur intereſſe cum debitis requiſitis relat.per Paul.de Caſtr. *in d. l.3.§ fin. ff.de eo quod cert.loc.* vel quod mulier non haberet aliunde vnde viueret, Angel.*in §.fuerat, n.6. Inſtit.de act* Aym *conſ.189.colum.5.verſ.Sextus caſus*, Rolan.*conſ.55.num.4.lib.1* Burſatt.*conſ.8. n.41.lib.1.* Afflict.*deciſ.284.n.4.* & in ſpecie dixit Rota *in Romana redditionis rationis coram bon.mem. Coccino 25. Maij* 1626.quæ eſt *deciſ 14 n.11.12. & 13. part.5. recent* cuius quidem contrarium videtur conſtare in præſenti ob receptioné ſcurorum 1125.vltra 600.de cuius fructibus agitur, factam à dicta Franciſca, vt colligitur ex lectura dictæ Concordiæ; quam ſimilem rationem ponderauit Rota *in dict.deciſ.14.num. vlt p.5.recent.*

Et ita, &c.

Aprutina Iuriſdictionis.

Vener. 15. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

An Epiſcopo ſucceſſori ob non factam in actis exhibitionem proceſſus Procuratori Epiſcopi prædeceſſoris accommodati, audientia contra Capitulum ſit deneganda?

SVMMARIVM.

1 *Proceſſus exiſtentia penes Epiſcopum quando provt requiritur non probatur, ad illius exhibitionem non tenetur.*
2 *Epiſcopum teneri exhibere proceſſum habitum ab eius anteceſſore, aliàs exhibitione non facta illum non eſſe audiendum, in quibus caſibus procedit.*
3 *Iuramentum iuxta formam præſtitum an ab exhibitione excuſet.*
4 *Iuramento alterius ſtari non ſolet in re graui, & in qua totum Ius alicuius partis continetur.*
5 *Iuramentum procedit quando iurare vult ille, quem aliquando rem apud ſe retinuiſſe conſtat.*
6 *Veniens ad cauſam pendentem ſententias ſuas facit.*
7 *Veniens ad cauſam pendentem, in ſtatu & terminis in quibus cauſa reperitur admiſſus cenſetur.*
8 *Inſtantia cum anteceſſore incboata in ſucceſſorem tranſit.*
9 *Succeſſor in Eccleſia attentata prædeceſſoris purgare tenetur.*
10 *Anteceſſor ſicut tenetur exhibere proceſſum, ita quoque ſucceſſor in quem lis tranſiuit.*
11 *Concluſio admiſſionis ad cauſam non nocet ſucceſſori, quando ad eam venit pro ſuo intereſſe principaliter, ius ſuum independenter à iure litigandis deducendo.*
12 *Admiſſus ad cauſam in beneficialibus vigore commiſſionis cum clauſula* in ſtatu & terminis *ſententias ſuas facit; ſecus in prophanis.*
13 *Succeſſor quando non ſuccedit in attentatis non tenetur purgare attentata anteceſſoris, ſed tanquam tertius ius de nouo creatum à Papa habens reputatur.*

DECISIO CLVIII.

PRÆTANDENTI D. Epiſcopo procedere ad reuocationem mandati de manutenendo relaxati præuiis deciſionibus Rotalibus ad fauorem Capituli Cathedralis Eccleſiæ Aprutinæ, ſuper exercitio Iuriſdictionis in perſonas & Caſtra de Nereto, & Turano, ac ſuper Iure viſitandi & conferendi beneficia in dictis Caſtris exiſtentia, ſe oppoſuit dictum Capitulum excipiendo de reportatione proceſſus remiſſorialis ad eius inſtantiam in cauſa fabricati, & accommodati Procuratori Epi-

ſcopi anteceſſoris de anno 1614. quaſi quod ei eſ-
ſet deneganda audientia, non facta in actis dicti
proceſſus exhibitione:ideo dubitaui, An Epiſcopus
ſit audiendus, & Domini affirmatiuè reſponderunt.
1 Quia non probatur dicti proceſſus exiſtentia pe-
nes dictum Epiſcopum provt requiritur, ad hoc vt
ipſe teneatur ad illius exhibitionem, ad *not.in l. 3.in
princ.* vbi Gloſſ.*verb.ſummatim*,& *l.Celſus*, *§ ſed etſi,
ff.ad exhiben.col.*4. cum ibi notat.per DD. *C. eodem*,
Bart.*in l ſi quis ex argentariis,§.annu.hæred. num. 2. ff.
de eden.* Pariſ.*conſ.69.num.14.vol.4.* Rota *deciſ.* 380.
num.4.in fin.part. 2.*recent.*

Nec obſtare dixerunt deciſiones factas in cauſa
Marſicen. Iuriſdictionis prius coram bon.mem.Bu-
ratto 266.& a78.in eius impreſſ. & poſtea coram
D.meo Veroſpio ſub die 13. Februarij 1629. in
a quibus firmatur, Epiſcopum teneri exhibere pro-
ceſſum habitum ab eius anteceſſore, aliàs exhibi-
tione non facta illum non eſſe audiendum, ex alle-
gat.per Lap.*in allegat.56.num.*10. *verſ.etſi reſpondet.*
Felin *in cap.ſupra perpetuus num.*11. *verſ. & pro hac
ampliatione de fid.inſtrum* Vincent de Franch *deciſ.*
271.*num.*10.*verſ ſecundum remedium.*

Quoniam in caſo dictarum deciſionum plenè
& concludenter probabatur proceſſus exiſtentia
penes modernum Epiſcopum, cùm reperiretur in
ipſius archiuio,& ideo poterat ipſe Archiuiſtam,qui
Scripturas cuſtodire tenetur, cogere ad exhiben-
dum. In præſenti autem caſu, tantum abeſt quod
probetur exiſtentia, quin potius conſtet contra-
rium,ex eo quod dictus proceſſus fuit fabricatus ad
inſtantiam dicti Capituli in partibus extra Curiam
Epiſcopalem,& poſtea ad Vrbem originaliter tranſ-
miſſus ac in actis productus, fuit de anno 1614. à
Notario accommodatus cuidam Armenio Angeli-
no ſubſtituto in hac cauſa à Rugeno Ferracuto
Procuratore bon.mem. Viceeomitis tunc Epiſcopi,
quem Angelinum, & ipſum quoque obiiſſe ſuppo-
nitur, antequam modernus Epiſcopus de hoc Epiſ-
copatu prouideretur; vnde patet dictas deciſiones
procedere in longe diuerſis terminis, & propterea
non poſſe huic applicari,vt in his fere terminis re-
ſoluit Rota *in Conuerſana Iuriſdictionis* 10.*Nouembris*
1628 *coram Durano*, quæ eſt *deciſio* 166. *inter eius
impreſſ.* vbi *ſub n.*2. reſpondetur in ſpecie dd. deci-
ſionibus Marſicen.

In quam ſententiam eò facilius iuerunt,quia d.
3 Epiſcopus paratum ſe offert ad iurandum huiuſmo-
di proceſſum nunquam habuiſſe, nec de præſenti
habere, nec minus operam dediſſe quominus ille
exhiberi poſſit, imò congruam diligentiam adhi-
buiſſe pro eo reperiendo & non inueniſſe, quod
quidem Iuramentum iuxta formam prædictam præ-
ſtitum excuſat ab exhibitione, vt ſancitur *in l. cum
quidam,§.ſin autem C.de fid.Inſtr.* Gloſſ.*in cap.ſignifi-
caſti verb. ſi ita eſt extr. de homicid.* Speculat. *tit.de
edict.Inſtr.§.poſtquam,*Guidopap.*deciſ.*244. & quam-
4 uis in re graui, & in qua totum Ius alicuius partis
continetur, non ſoleat ſtari alterius Iuramento, ad
notat.per Gloſſ *in dicta l cum quidam verb. Iuramen-
tum,C.de fid.Inſtrum.* Menoch. *de præſumpt.præſum-
ption.*61.*num.*13 *lib.*6. Rota coram Caual. *deciſ.*8 a.
num. 5. & *in dicta Marſicen.coram D.meo Veroſpio*;
5 hoc tamen procedit, quando iurare vult ille, quem
conſtat aliquando rem apud ſe retinuiſſe, vt diſtin-
guunt DD.*in d.l.ſi quis ex argentariis,§.fin.ff.de eden.*
Rota coram Seraphin.*deciſ.*692. *n.*8. & coram Du-
rano *in dicta deciſ.*166.*d. num.*2.*§.neque obſtat*,vbi in
ſpecie reſpondit dictæ deciſioni Caual.82.

Provt nec aduerſari exiſtimarunt aliud obie-
ctum, nempe quod veniens ad cauſam pendentem 6
faciat ſententias ſuas, Pui *deciſ.*71.*lib.*3.*num.*1. cùm
cenſeatur admiſſus in ſtatu & terminis in quibus 7
cauſa reperitur,*cap.*1.*§.fin. vt lit.pendent.in* 6. Felin.
*in c.cum ſuper num.*5.*de re iudic.* Couar.*practic.c.*13.*in
princip.* & Inſtantia inchoata cum anteceſſore tran- 8
ſeat in ſucceſſorem, *c.dilecti de foro compet* Abb.*in
cap.quia V.n.*10.*verſ.& ſic* & *verſ.tertius caſus*,ibique
Decius *n.*25.*de Iudic.* Mohedan. *deciſ.*1.*eodem tit.*&
ſucceſſor inEccleſia teneatur purgare attentata prę- 9
deceſſoris,Lancellot. *de attent.c.*29.*n.*104. Addent.
ad Buratt.*in d.deciſ.*278.*n.*14. & adeò vt ſicut ante-
ceſſor teneretur exhibere proceſſum,ita quoque te- 10
neatur eius ſucceſſor in quem lis tranſiuit, Gloſſ. in
*Extrauaganti Suſcepti ne Sede vacante, in verb.vacan-
tium,verſ nec in beneficialibus*, Buratt.*dicta deciſ.*278.
*num.*5.

Quia dicta concluſio admiſſionis ad cauſam pro- 11
cedit,quando tertius qui petit admitti adhæret con-
demnato, illumque defendit, ſecus autem quando
venit ad cauſam pro ſuo intereſſe principaliter, de-
ducendo Ius ſuum independenter à Iure litigantis,
Io. Andr.*in c.*2.*verſ.ille autem prouiſus*,& ibi Gemin.
num. 9. *vt lit pendent.in* 6.Couar. *practic.dict.cap.*13.
in princip. Seraphin. *deciſ.*906.*num.*1. vbi quod ad-
miſſus ad cauſam in beneficialibus vigore commiſ- 12
ſionis cum clauſula in ſtatu & terminis, facit ſen-
tentias ſuas, non autem ſic in prophanis, vbi ve-
niens ad cauſam non adhæreat condemnato pro-
curando illius defenſionem: & idem quoque fuit
reſolutum in *Toletana decimarum de Capilla* 19. *Fe-
bruarij* 1593. *coram bon. mem. Cardinali Pamphilio*,
in qua Primogenitus venerat ad cauſam, & dice-
bat decimas ad ſe ſpectare vigore primogenituræ,
& Rota reſoluit quod ſententiæ latæ contra Pa-
trem ei non nocebant, licèt ipſe venerit ad cau-
ſam in ſtatu & terminis; & quod dicitur de in-
ſtantia inchoata cum anteceſſore, non applicatur,
ex quo modernus Epiſcopus non venit ad cau-
ſam, proſequendo factum prætenſæ occultatio-
nis proceſſus, ſiquidem in hoc non dicitur ſuc-
ceſſor, vt dixit Rota *in deciſ.* 705. *numer.* 4. *part.*
1. *recent.* ſed venit pro Iure Eccleſiæ ſuper Iu-
riſdictione de qua agitur, & in hoc dicitur ſuc-
ceſſor, cùm teneatur proſequi eandem inſtan-
tiam, quam anteceſſor inceperat, vt in indiuiduo
reſpondit Rota *in dict. deciſ.* 166. *num.* 6. *coram
Durano.*

Et demum quod ſucceſſor in beneficio teneatur
purgare attentata anteceſſoris, non habet locum 13
quando ſucceſſor non ſuccedit etiam in attenta-
tis, itavt ex eis nullum conſequatur commodum
ſeu vtilitatem: hoc enim caſu Epiſcopus ſuc-
ceſſor reputatur tanquam tertius habens Ius de no-
uo creatum à Papa, Duran. *conſ.* 374. *num.* 5. *verſ.
ſed Prælato*, Rota *deciſ.* 13. *de procur. in nou.*
& ideo non tenetur purgare attentata Præ-
deceſſoris, Rota *in dict. deciſ.* 705. *numer.* 1.
part. 1. *recent.* Adden. ad Buratt. *in dict. deciſ.* 278.
num. 15.

Et ita deciſum vtraque parte, &c.

Roſſanen,

Roſſanen. Exemptionis.

Veneris 22. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

De Abbate S. MARIÆ de Patiro ſuper exemptione à quolibet Antiſtite præterquam à Sacroſancta Romana Eccleſia intentionem fundatam habente; non obſtantibus his quæ pro parte R. D. Archiepiſcopi Roſſanenſis contra eum deducebantur.

Vide ſuprà *Deciſ.* 145.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium perſonale perſonas quibus fuit conceſſum non egreditur.*

2 *Argumentum pro interpretatione cuiuſlibet depoſitionis in priuilegio exemptionis ab effectu ſubſequuto ſumi debet.*

3 *Verba cùm terminentur in perſonis Monachorum & tuitione eorundem, ad perſonalitatem referenda videntur.*

4 *Epiſcopo quæ expreſsè non adimuntur ei regulariter reſeruata cenſentur.*

5 *Verba priuilegij cùm in rem fuerint directa priuilegium reale reputatur.*

6 *Verba quando adſunt ad inducendam realitatem apta, qualitas ipſius realitatis per expreſſionem perſonarum non tollitur.*

7 *Verba nimis clara & in diſpoſitiua priuilegij prolata non poſſunt à proœmio reſtringi, ſed potius ab eis cauſa finalis deſumitur.*

8 *Priuilegium ſtante realitate etiam moderno poſſeſſori ſuffragatur.*

9 *Scriptura extracta & exemplata lite pendente ſine compulſoria & citatione partis nullam fidem merentur.*

10 *Scriptura quando non ſunt in actis non ſunt attendenda.*

11 *Acta in Curia Archiepiſcopali ſub nomine Abbatis geſta non releuant, cùm ab habente mandatum procura ipſius Abbatis non procedant.*

12 *Mandatum generale caſum in quo priuilegiis renunciatur vti actum præiudicialem non comprehendit.*

13 *Acta abſque procura partis geſta reuocari facilè poſſunt.*

14 *Priuilegio Eccleſiæ conceſſo Abbas commendatarius præiudicare non poteſt.*

15 *Abbas non poteſt præiudicare Eccleſiæ abſque Sedis Apoſtolicæ conſenſu cui Abbatia immediatè eſt ſubiecta.*

16 *Enunciatiua ſimplex nulla facta mentione de antecedenti priuilegio exemptionis, vt præcedens exemptio ſublata dicatur non facit.*

17 *Reuocatio priuilegij non præſumitur niſi de ea expreſsè conſtet.*

18 *Priuilegium quod poſt conceſſionem non dicitur contra ius ſed de iure, odioſum eſt auferre.*

19 *Papa ſtatum Eccleſiæ alterare regulariter non intendit.*

20 *Conſequens quando fundatur in aliquo antecedenti, ſublato antecedenti tollitur etiam conſequens.*

21 *Enunciatiua ſimplex dum principaliter de enunciato agitur nihil probat.*

22 *Commendatio ſimplex iuriſdictionem vel dominium non tribuit, ſed tantùm facit vt Commendatarius commendatum defendere teneatur.*

23 *Archiepiſcopus in actibus tranſactionis & conceſſionis emphyteuſis non vti Ordinarius ſed vti Delegatus Apoſtolicus procedens, aliquod per eoſdem ius circa Iuriſdictionem acquirere non poteſt.*

24 *Actus attribuitur ordinanti non exequenti.*

25 *Atteſtationes ſimplices nihil probant.*

26 *Obſeruantia vt ſuffragetur debet eſſe continua & pacifica, reſpectu illius cuius intereſſe læditur.*

DECISIO CLIX.

PLACVERVNT Dominis fundamenta deciſionis in hac cauſa emiſſæ ſub die 20. Aprilis præteriti, qua firmatum fuit conſtare de exemptione ad fauorem D. Abbatis S. MARIÆ de Patiro: Ideo perſtiterunt in ea deciſis, non obſtantibus his, quæ pro parte Reuerendiſſimi D. Archiepiſcopi Roſſanen. contra eum deducebantur. Habet etenim dictus Abbas intentionem fundatam ſuper exemptione à quocumque alio Antiſtite, præterquam à Sacroſãcta Romana Eccleſia, vt patet ex verbis priuilegij Innocentij III. Eccleſiæ S. MARIÆ de Patiro conceſſi, ibi; *Volumus, vt nulli Monaſterium veſtrum cũ Capellis omnibus, & Tenimentis ſuis ſit ſubiectum, præterquam Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ*: textus eſt expreſſus *in cap. ſi Papa*, §. *ſi autem de priuilegiis lib.* 6. Seraphin. *deciſ.* 1025. *n.* 5. cum aliis pluribus relatis *in deciſ. cauſa*, §. *quia ex lectura*, & propterea meritò Rota reſpondit ad eius fauorem.

Abſque quod aliquid releuent duo obiecta facta
per informantes dicti D. Archiepiſcopi in hodierna diſputatione. Primum ſcilicet, quod d. Priuilegium ſit perſonale, & ſic vti conceſſum Archimandritæ, & Fratribus Regularibus, non poſſit ſuffragari moderno Abbati, & aliis Clericis ſæcularibus
d. Monaſterij, cùm priuilegium perſonale non egre- 1
diatur perſonas, quibus fuit conceſſum, *reg.* 8. *incipien. priuilegium de reg. iur. in* 6. Rot. *deciſ.* 4. *de priuileg. n.* 2. *in antiquis.* Alterum & ſecundum quod ex obſeruantia ſubſecuta deſumpta ex quibuſdam actibus Iuriſdictionalibus factis ab Ordinario, coadiuuetur fundamentum perſonalitatis, & excludatur 2
omnino dicta exemptio, cùm pro interpretatione cuiuſlibet diſpoſitionis debeat ſumi argumentum ab effectu ſubſecuto, & obſeruantia dicatur Regina Interpretationum, *l. ſi de Interpretatione, & l. minime, ff. de legib.* Surd. *conſ.* 361. *n.* 10. Monet *de decim. in tr. de optio. c.* 4. *n.* 145.

Quia quoad primum fuit reſponſum, non ſubſiſtere quod conceſſio dicti priuilegij fuerit ſimpliciter perſonalis; nam licet illius proœmium legatur directum in perſonas Regulares, non autem in rem, ibi; *vt ordo monaſticus, qui ſecũdum Deum & B. Baſilij Regulam in eodem loco inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis temporibus ibidem inuiolabiliter abſque omni moleſtia & inquietudine obſeruetur, &c.* Quæ verba, cum terminẽtur in perſonis Monachorũ, & tui- 3
tione eorumdem, videntur referenda ad perſonalitatem, *c. per exemptionem de priuileg. in* 6. vbi Gemin.

num.

num.5. Franch. n.3.verſ.quinto nota, & Archar.n.3.
verſ.quarto nota, Rot. deciſ. 156.n. 6. part 1.recent.
qua perſonalitate ſtante per commendationem di-
ctæ Eccleſiæ in perſonam moderni Abbatis, non
cenſeantur communicata priuilegia Ordini Regu-
lari conceſſa, nec Ordinario adempta præſumatur
Iuriſdictio ſibi competens ſuper dicta Eccleſia com-
mendata, vti ſita intra fines ſuæ Diœceſis, ex cap.
conquerente de offic.ordinar. ex cap cum Epiſcopus eod.
tit. & ex c.omnes Baſilicæ quæſt. 7. cùm regulariter
4 omnia, quæ expreſse Epiſcopo non adimuntur cen-
ſeantur ei reſeruata, Anchar.in c.poſtulaſti n.45.an-
te med.verſ.quod probo de for.compet.& in cap.2.n.10.
ante med.de conſtit.in 6.Rot.deciſ.324.num.5 part.1.
recent.

Attamen ex lectura totius priuilegij bene dig-
noſcitur eius conceſſionem fuiſſe realem; ait enim
Papa in diſpoſitiua, quod Monaſterium cum Ca-
pellis omnibus, & Tenimentis ſuis nulli ſit ſubie-
ctum præterquam Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ;
& paulò poſt ſubiungit, quod d Monaſterium ad In-
dicium ſe vnà cum Capellis, & Tenimentis eius fuiſſe
receptum ſub proprietate, & protectione S. Petri, ac Se-
dis Apoſtolicæ, vnciam auri ſingulis annis Eccleſiæ Ro-
5 manæ perſolueret: quæ quidem verba, negari non po-
teſt, quin fuerint directa in rem, vt paret ad ſen-
ſum; & proinde priuilegium reale reputatur, ex
tradit.per Dyn.in cap.priuilegium num.6.de regul.iur.
in 6 Dec.in l.in omnibus cauſis num.15.de regul. iur.
Natt.conſ.627.num.12.Crau.conſ.590.n.2. Menoch.
de præſumpt.lib.3.præſumpt.103.num.26.licet concur-
rat mixtura perſonalitatis, quia quando adſunt ver-
6 ba apta ad inducendam realitatem non tollitur
qualitas ipſius realitatis per expreſſionem perſona-
rum, Bald.in l. apud Iulianum § ſi quis alicui de leg.
1.& in conſ 139.verſ.Item quia realis lib 3.Menoch.
7 de præſumpt.103 num.29. nec dicta verba vti nimis
clara, & in diſpoſitiua priuilegij prolata poſſunt a
prœmio reſtringi, ſed potius ab eis deſumitur cau-
ſa finalis, & non à prœmio, Purpurat.in l. cum
quid ff ſi cert petat num. 110.in fin. Socin.in conſ. 24.
per tot lib 4.& gloſ.2 in Clem.1.ad fin.de elect.Menoch.
lib.6.præſumpt.2.num.15.Rot.deciſ.36.num.17.part.5.
8 recent qua realitate ſtante priuilegium ſuffragatur
etiam moderno Abbati, l. via §.quacumque ff.de ſer-
uit.ruſtic. præd. l. ſi aqua ductus ff de contrahen. empt.
Rota coram Martino Andr.in deciſ.54.num.24.cum
aliis allegatis in præcedenti deciſione, §. nec dixe-
runt.

Quo verò ad ſecundum obiectum deductum ex
obſeruantia, nec etiam ſubſiſtere viſum fuit, quia
9 vltra quod ſcripturæ, quibus probari prætendun-
tur actus pro inducenda dicta obſeruantia ſunt ex-
tractæ & exemplatæ lite pendente ſine compulſo-
ria, & citatione partis, & ſic nullam fidem meren-
tur, ad not.in cap.fin.de fid. Inſtrum. authen. ſi quis in
aliquo C.de eden Rot.deciſ.1 de fid.inſtrum.in nou. &
inter recent.deciſ.302.n.1.part.1.& coram Greg.XV.
10 in deciſ. 469. num. 4. & plures illarum non ſunt in
actis, quæ propterea non ſunt attendendæ, Caſtr in
l.ait Prætor §.ſi Iudex verſ.& pro hoc de re iudic.Rot.
deciſ.404.num.2.part.1.recent.

In omnem euentum quatenus etiam eſſent in
11 forma probanti, & in actis producta, nec minus
releuarent, ſiquidem acta geſta de anno 1633. in
Curia Archiepiſcopali Roſſanen.ſub nomine dicti
Abbatis contra quemdam Franciſcum Cherubinū
de Roſſano, moleſtantem nonnullos Colonos teni-
menti dictæ Abbatiæ exemptæ, non apparent ge-
ſta ab habente mandatum procuræ ipſius Abbatis,
prout requiritur l. ſoluendo ff.de neg.geſt. Innoc. in c.
veniens de procurat. Bart.in l. certum §.ſed an, & ipſe
num.2.ff.de confeſſ.Simon de Pret.conſ.80.num.46.&
ſeq.Honded.conſ.66. num.76.vol. 1. & quidem opus
eſſet doceri de mandato ſpeciali, cùm mandatum 12
generale non comprehendat caſum in quo priuile-
giis renunciatur vti actum præiudicialem, Bald. in
cap.1.col.2.vt lit.non conteſt.Iaſ.in l.ſi procurator in 8.
limit.C.de procurat. Pariſ.conſ.86. num.17.lib.4. Gre-
gor.XV.in deciſ.75.num.1.ibique Adden. n.4. Ideo-
que bene potuerunt omnia geſta reuocari etiam 13
non docto de errore, prout per dictum Abbatem
reuocata fuerunt, Rot deciſ.19 de procurat. & 1.de
confeſſ.in nou.Caputaq deciſ.198.part.1. num.2.& in-
ter recent. deciſ. 170. num.6. & 768. num. 5.
part.1.

Quinimo etiamſi adeſſet mandatum ſpeciale, ni-
hilominus ex quo priuilegium fuit conceſſum Ec-
cleſiæ vt ſupra fuit firmatum, Abbas Commenda- 14
tarius non potuiſſet ei præiudicare, Vitalin.in Clem.
1 num.57.de offic.Vicar Calderin.conſ.5.num.1.de con-
feſſ.Caſtren.conſ.338.num.3.lib.1.Rot.deciſ.480.n.4.
part.1.recen. & coram Seraph.deciſ.1278.num.3. &
fuit dictum coram R. P. D meo Pirouano in S An-
geli Lombardorum Iuriſdictionis ſub die 6. Martij
1637.& poſtea in Brixinen.Iuriſdictionis 19.Nouem-
bris 1638.coram me, ſed requirebatur Sedis Apo-
ſtolicæ conſenſus, dum ei dicta Abbatia eſt imme- 15
diatè ſubiecta, cap cum tempore in fin. & ibi notat.
Abb.num.1.de arbitr.Io.Andr.in cap.2.ſcienti col. 14.
verſ ſaluis pro hac parte de regul.iur.6.Felin.in cap.P.
& G.numer. 13. de offic. deleg Roman.conſ. 369.
numer.18. Surd.conſ. 47.num.25.Mantic.deciſ.137.
num.4.

Nec aduerſari dictum fuit, quod in literis Inno-
centij VI. emanatis ſuper confirmatione electionis
Archimandritæ dicti Monaſterij, enuncietur dictū
Monaſterium ſubiectum Eccleſiæ Roſſanenſi iure
Ordinario; quia dum in eiſdem non ſit mentio de 16
antecedenti priuilegio exemptionis, dicta ſimplex
enunciatiua non facit, vt precedens exemptio ſub-
lata dicatur, Archidiacon. in cap.1.num.2. ante fin.
de conſtit.in 6.Barbat.conſ.23.num. 6.lib.3. Gratian.
diſcept.forenſ.cap.918.num.38.& cap.981.num.6.Re-
uocatio enim priuilegij non præſumitur, niſi de ea 17
expreſſe conſtet, Gloſ in ſumm ad fin. verſ. Item in
dubio 25.quæſt.1.Crot conſ 371.num.12.18.& 19.&
conſ.380.num.24.& 25.lib.3.Rot.deciſ.139.num.5 p.
2.diuerſ.cùm ſit odioſum auferre priuilegium, quod 18
poſt conceſſionem non dicitur contra ius, ſed de
iure, l.1.ff.de conſtit.Princip.cap.decet de regul.iur.in 6.
Caſ de Graſſ.dec.1.num.6.& 7.de verb ſignific.Gon-
zal.ſuper reg.8.gloſ.36. num. 56. & regulariter Papa 19
non intendit ſtatum Eccleſiæ alterare, Neuiz. inter
conſ.Albert.Brun.conſ.12.num.37. faciunt notata per
Rot.coram Seraphin in deciſ. 871. num. 6. & apud
Burat.in dec.623.num.8.ex doctrin.Felin.in cap. non-
nulli in princ.de reſcript.& in tract.quando liter.Apoſt.
præiudic.in 3.ampliat. num. 7. prout in præſenti non
alterauit, dum proceſſit cum ſuppoſito, quod dictum
Monaſterium eſſet Ordinario Roſſanen. ſubiectum:
ceſſante autem hoc ſuppoſito ex priuilegio præce-
denti exemptionis, corruit etiam dicta enunciati-
ua, nec in ea poteſt aliquod fieri fundamentum, per
regulam quod vbi conſequens fundatur in aliquo 20
antecedenti, ſublato antecedenti tollitur etiam con-
ſequens, l.ſi cum te, ff.de pact.l.fin.ff. de conſtit. pecun.
Rot.in deciſ 10.de præben.in antiq. num. 3. vltra quod
ſimplex enunciatiua nihil probat dum principali- 21
ter agitur de enunciato, Pariſ. conſ.94.num.19.lib.1.

Dec.

Dec.*conſ.* 348.*in fin.* Put.*deciſ.* 371.*num.* 2.*lib.* 1.*in correct.* Rot.*deciſ.* 31.*de probat.in antiq.& deciſ.* 380.*n.* 26.
part. 5.*recent.*

Eademque reſponſio adaptatur ſimili enunciatiuæ emiſſæ in alio Breui Alexandri VI. directo Archiepiſcopo Roſſaneñ. in quo Papa commendat eidem Archiepiſcopo D. Gaſparem Pou Commendatarium dicti Monaſterij de Patiro tanquam Roſſaneñ. Diœceſis; quia eſt ſimplex enunciatiua, quæ cùm agatur principaliter de enunciato non probat, & dum in ſcriptura vbi fit enunciatio non fuit facta mentio priuilegij præcedentis exemptionis, in nihilo eidem exemptioni fuit præiudicatum ex ſuperius deductis, & eò minus, cùm dictum Breue Alexandri non contineat niſi ſimplicem commendationem rerum & negociorum dicti Monaſterij, ad hoc vt dictus Gaſpar, qui erat eiuſdem Papæ Alexandri ſecretus Cubicularius, poſſet cum auxilio Archiepiſcopi Roſſaneñ. res, & negocia eiuſdem Monaſterij facilius pertractare; & ideo per illud non cenſetur ſublata præcedens exemptio,
nec operatur, vt dictum Monaſterium dicto Ar-
22 chiepiſcopo ſit ſubiectum, ſimplex enim Commendatio non tribuit iuriſdictionem vel dominium, ſed tantùm facit, vt Commendatarius commendatum teneatur defendere, *authen. de hered.& F.decid.* §. 1.*cap. Imperialem de probib. feudor. alien.* facit Bart. *in conſ.* 59.*incipien. Commune Spoleti conceſſit &c.* quem ſequitur Rot. *in deciſ.* 24. *numer.* 6. *part.* 1. *recent.*

Provt nec etiam releuare viſa fuerunt ea, quæ dicebantur de ſententia, & actis geſtis ſuper confirmatione tranſactionis initæ cum dicto Abbate, & de literis. *Si in euidentem*, eidem Archiepiſcopo Roſſaneñ. directis, ſuper conceſſione in emphyteuſim cu-
23 iuſdam petij terræ dictæ Abbatiæ, quia in his actibus Archiepiſcopus non proceſſit vti Ordinarius, ſed vti delegatus Apoſtolicus, & ideo non potuit per eos aliquod ius circa iuriſdictionem acquirere, vt notat in ſpecie Rota coram Martino Andrea *in d. deciſion.* 54. *num.* 19. *verſ. non obſtat prætenſa inobſeruantia, & numer.* 10. & fuit dictum in *Adrien. ſeu nullius Iuriſdictionis* 28. *Maij* 1612. *&* 18. *Martij*
24 1613. *coram bon. mem. Vbaldo*, ea præcipuè ratione, quoniam actus attribuitur ordinanti, & non exequenti, *leg. ſi hæres ex teſtamento, ff. de act. empt. leg. item eorum*, §. *ſi decuriones, ff. quid cuiuſque vniuerſ. nomin.* Aym. *conſ.* 144. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 167. *num.* 1 *part.* 2.*diuerſ.* & coram Gregor. XV. *deciſ.* 252. *num.* 9.

Denique fides & atteſtationes, quibus probari prætenditur exactio decimarum facta per Ordinarium Roſſanen. non fuerunt habitæ in conſide-
25 ratione, quia vltra quod ſunt ſimplices atteſtationes, & conſequenter non probant, Cæſ. de Graſſ. *deciſion.* 2. *numer.* 13. *de ſponſal.* Seraphin. *deciſion.* 106. *numer.* 3. Gregor. XV. *deciſion.* 204. *numer.* 2. continent etiam exactionem decimarum factam lite pendente in Rota vſque de anno 1569. cuius cauſæ Commiſſionis vigore ego vti ſuffectus conceſſi inhibitionem, quæ fuit moderno Archiepiſcopo præſentata, & propterea exinde reſultare nequit nun vſus priuilegij, & obſeruantia ad fauo-
26 rem Ordinarij, cùm certum ſit quod obſeruantia ad hoc vt ſuffragetur debeat eſſe continua, & pacifica reſpectu illius, cuius intereſſe læditur, Alexan. *conſ.* 9. *numer.* 6. *vol.* 3. Felin. *in cap. ſicut num.* 33. *de re iudic.* Gabriel. *de præſumpt. concl.* 1. *numer.* 59. Surd. *conſ.* 28. *numer.* 99. *vol.* 1. & dixit Rota coram Seraphin. *in deciſ.* 748. *num.* 1. cum aliis pluribus cumulatis per Addent. ad Buratt. *in deciſ.* 857. *num. fin.*

Ex quibus cùm penitus diluatur obſeruantia pro D. Archiepiſcopo allegata, dixerunt Domini obſeruantiam priuilegij exemptionis probari pro parte dicti Abbatis, provt ponderatum fuit in præcedentibus deciſionibus, nempe ex ſolutione vnciæ auri facta Cameræ Apoſtolicæ, & ex ſolutione Cannatæ mellis, vnà cum tribus cereis facta Eccleſiæ Roſſanen. iuxta deciſ. Seraphin. 1025. *numer.* 10. 11. & 12. & ideo ſteterunt in deciſis, reſeruato tamen videre de ſpeciebus dictæ exemptionis.

Et ſic deciſum vtraque, &c.

Barbaſtren. Decimarum.

Lun. 25. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

De ſententia Rotali alterius A. C. confirmatoria, ob illicitas moleſtias Eccleſiæ de qua agitur Collegiatæ à Decano Barbaſtrenſi illatas, attenta eius validitate & iuſtitia vlterius confirmanda.

Vide ſuprà *Deciſ.* 45.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione fructuum omnium, prouentuum, redditunm & obuentionum, fructus cuiuſcunque qualitatis veniunt.*
2 *Teſtator legando alicui annuum redditum ſuper fundo aliquo, legatarius pro conſequutione illius annuæ quantitatis contra quemcumque fundi poſſeſſorem agere, fundi autem alienationem impedire non poteſt.*
3 *Remiſſoria ob nimiam partis negligentiam non expectatur, nec alius terminus poſt tres annos effluxos eſt concedendus.*
4 *Terminum competentem à iure habens alium terminum habere non debet, ne propter eius culpabilem negligentiam alteri damnum inferatur.*
5 *Excommunicatus ob recurſus ad Iudices laicus habitos à limine Iudicij repelli debet.*
6 *Calumnia manifeſta vel iuſta cauſa ſuperueniente remiſſoria pro terminando negocio principali non eſt attendenda.*
7 *Dilatione pendente quamuis regulariter nihil ſit innouandum, attamen Iudici arbitrarium eſt huiuſmodi dilationes ex cauſa reuocare.*

DECISIO CLX.

SENTENTIAM Rotalem confirmatoriam alterius A. C. qua pronunciatum fuit fructus, redditus, prouentus, Iura, obuentiones, diſtributiones quotidianas, decimas & alia emolumenta Parochialis Eccleſiæ Sancti Petri de

de Bolthonia & aliarum duarum Eccleſiarum Pa-
rochialium oppidorum de Siete & Alcallo tunc
Oſcen. nunc Barbaſtren. diœceſis applicata per
Paulum Papam III. Priori, & Portionariis dictæ
Eccleſiæ de Bolthonia, eſſe conſignanda eiſdem
Priori & Portionariis iuxta formam literarum Apo-
ſtolicarum vſque de anno 1544. emanatarum ſuper
erectione dictæ Eccleſiæ Sancti Petri in Collegia-
tam, & moleſtias ſuper præmiſſis illatas à Decano
Barbaſtren. fuiſſe illicitas, cenſuerunt Domini eſ-
ſe confirmandam, attenta eius validitate & Iu-
ſtitia.

Validitas namque impugnari nequit, cùm ex
reuolutione actorum conſtet de omnibus requiſitis
relatis per Caputaq. *in vulg. deciſion.* 260 *part.* 2. &
Iuſtitia patet ex deciſionibus in cauſa factis *coram
bon. memor. Vbaldo ſub diebus* 10. *Nouembris* 1623 *&*
14. *Iunij* 1624. *&* poſtea *coram Reuerendiſſimo D.
m. Decano ſub die* 2. *Martij* 1635 in quatum prima &
ſecunda luculenter ſatisfactum fuit nullitatibus op-
poſitis contra dictam ſententiam A C. & in omni-
bus fuit plenè firmata eius iuſtitia reſultans ex di-
ctis literis erectionis Eccleſiæ Sancti Petri in Col-
legiatam; in illis enim Papa applicauit omnes fru-
ctus, redditus, prouentus, & emolumenta quæ-
cumque dictæ Eccleſiæ parochiali Sancti Petri,
cum tranſlatione curæ animarum. Cùm igitur ratio-
ne curæ ante erectionem decimæ dicti oppidi de
Bolthania ſpectarent ad dictam Eccleſiam Sancti
Petri. iuſſè A.C. literarum Apoſtolicarum exequu-
tor pronunciauit poſt erectionem, ad eandem quo-
que ſpectare vigore dictæ applicationis omnium
fructuum, prouentuum, & obuentionum, quia ap-
1 pellatione horum nominum adeò generalium ve-
niunt fructus cuiuſcumque qualitatis, Abb. *in cap ad
audientiam num.* 15. Rebuff. *de congr. poſt quaſt.* 10.
numer. 81. *verſ. prouentus enim*, Tiraquell. *de retract.
lignag.* §. 1. Gloſſ. 6. *numer.* 1. *ad fin. verſ ex quibus
etiam*, & in ſpecie de decimis eſt *deciſ.* 595. *n.* 2. *p.* 4.
recent.

Nec obſtare dictum fuit aliàs deductum obie-
ctum pro parte d. Decani Barbaſtren. nempe quod
ipſi in actu erectionis ſuæ dignitatis inter alios
redditus fuerit aſſignata per S. mem. Pium V. ſcuta
150. quæ Decanus Oſcen. erat ſolitus percipere in
dicto oppido de Bulthania, quaſi quod ob prædi-
ctam aſſignationem ſibi deberentur decimæ dicti
Oppidi, non obſtante præcedenti eorum aſſigna-
tione dd. Priori, & Portionariis facta ſub nomine
fructuum, & prouentuum; quia fuit reſponſum pro-
vt firmatum fuit *in* 1. *&* 2. *deciſ. vtrobique in fin.*
ſcilicet quod dictus Decanus Barbaſtren nil aliud
prætendere poſſet quàm ſcuta 150. quæ vt præten-
ditur ſoluebantur Decano Oſcen. in cuius Iuribus
fuit ipſe ſubrogatus poſt erectionem Cathedralis
Eccleſiæ Barbaſtren. vt enunciatur in literis ere-
ctionis expeditis de anno 1571. & ſic quatenus dicta
enunciatiua probaret pro exactione tantùm dictæ
ſummæ certæ, contra illius verum debitorem agere
poſſet, non autem impedire valet perceptionem de-
cimarum dictis Priori & Portionariis debitarum,
vigore dictarum litterarum erectionis Pauli III.
2 vt in ſimili videmus, quando Teſtator legauit alicui
annuum redditum in quantitate certa ſuper quo-
dam fundo, nam tunc legatarius non poterit pro-
hibere hæredi, quin diſponat vel alienet dictum
fundum, ſed tantummodò poterit agere pro con-
ſequutione illius annuæ quantitatis contra quem-
cumque fundi poſſeſſorem, vt eſt *text. in l. nihil pro-
poni* 120. *ff. de legat.* 1. *&* in *l. fundi Ebutiani* 38. *ff. de
vſu & vſuſfruct. legat.*

Provt nec etiam aduerſari viſa fuit remiſſoria di-
cto Decano concesſa, quâ probare intendebat de-
cimas prædictas loci de Bolthania ad ſe ſpectare;
quia placuit reſponſio, quod iam ſunt effluxi tres
anni à die illius conceſſionis, & tanto temporis 3
ſpatio nihil apparet actum in cauſa, neque con-
ſtat eam fuiſſe in partibus præſentatam Iudicibus
remiſſorialibus, quo caſu ob nimiam partis ne-
gligentiam, remiſſoria non expectatur, nec alius
terminus eſt concedendus, vt in ſpecie notat
Ægid *in deciſ.* 427. *per tot.* Seuerol. *de remiſſor.
cap.* 27. *numer.* 2. Adden. ad Veſtr. *in prax. lib.* 6.
cap. vltim. numer. 20. qui enim competentem ter- 4
minum à Iure habuit, iuxta *l.* 1. *C. de dilat.* &
l. fin. ff. eodem, alium terminum habere non
debet, ne propter eius culpabilem negligen-
tiam alteri damnum inferatur, Ægid. *vbi suprà
in fin.*

Quod eò magis venit dicendum in propoſito,
ſtantibus recurſibus poſt conceſſionem remiſſo-
riæ habitis per dictum Decanum ad Iudices lai-
cos, à quibus extorſit mandatum pro conſe-
quutione dictarum decimarum, & cum effectu
eas conſequutus fuit, vt *in ſummario Portiona-
riorum numer.* 3. vnde reſultat manifeſta calum-
nia. Imo ex quo ob dd. recurſus eſt d. Decanus ex- 5
communicatus, debet repelli à limine Iudicij,
cap. exceptionem 12. *de except. cap.* 1. & Clem. 1.
eod. tit. & conſequenter priuandus eſt facultate
probandi, vt dixit Rota *in deciſ.* 13. *numer.* 9. *&*
10. *apud Buratt.* ibique Adden. *Littera D.* quan-
do autem ſuperuenit manifeſta calumnia, vel 6
iuſta cauſa, quæ ſi adfuiſſet in principio fuiſſet
ſufficiens ad impediendam remiſſoriam, tunc non
attenditur nec expectatur remiſſoria pro termi-
nando negotio principali, vt firmauit Rota *in
deciſ.* 581. *numer.* 3. Quamuis enim regulariter 7
pendente dilatione, nihil ſit innouandum, *l.
ſiue pars C. de dilat. cum Concord.* tamen eſt eidem
Iudici arbitrarium huiuſmodi dilationes ex cauſa
reuocare, *l. quod iuſſit*, vbi Bart. *numer.* 5. *ff. de
re iudic.* Grat. *conſ* 77. *num.* 17. *lib.* 2. Veſtr. in prax.
lib. 7. *cap.* 1. *circa fin. n.* 15. Lancellot. *de attent. p.* 2.
cap. 7. *n* 10.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante,
&c.

Nonantulana annuæ præſta-tionis.

Mercurij 27. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

Titulus validæ impoſitionis prætenſi red-
ditus quando non iuſtificatur, agitúr-
que contra Rectorem qui impoſitioni
non conſenſit, annuam præſtationem
debitam eſſe haudquaquam cenſe- 1
tur.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Annua præſtatio vt dicatur debita titulus valida impoſitionis iuſtificari debet.*

2 *Beneficia omnia ſui natura ſunt libera, & ſine aliqua diminutione ſunt conferenda.*

3 *Bulla Pontificis quando eſt ſimplex copia nihil probat.*

4 *Vnio quando non præſumitur, ab allegante in forma valida concludenter eſt probanda.*

5 *Breuis dilatio de Iure negari non debet.*

6 *Teſtes de immemorabili vel quadragenaria cum titulo ſaltem putatiuo non deponentes, in dicto nihil concludunt.*

7 *Scriptura compulſata per Iudicem remiſſorialem qui auctoritate compulſandi caret, nulliter compulſata dicuntur.*

8 *Originalia ex quibus extractio fieri debet Iudici ſunt oſtendenda.*

9 *Enunciatiua explicata & à perſonis non ſuſpectis emanata cum concurſu legitima quaſi poſſeſſionis, ad effectum probandi vnionem requiruntur.*

10 *Arbitrio Ordinarij in taxanda congrua Vicarij perpetui Rota plurimum deferre ſolet, cùm omnes qualitates de Iure requiſitas illum conſideraſſe præſumatur.*

DECISIO CLXI.

PRÆTENDENS Hieronymus Forzirolus, vti Archipresbyter minor Eccleſiæ Cathedralis Mutinæ ſibi deberi annuam præſtationem ſcut. 80. ſeu 73½. monetæ Mutinen. à Rectore pro tempore Eccleſiæ Parochialis S. Iohannis Baptiſtæ de Rocebetta Iuriſdictionis Abbatiæ Nonantulanæ, mouit iudicium in partibus contra Camillum Iacomellum modernum Rectorem coram Vicario Abbatiali, qui per ſententiam declarauit dictam præſtationem deberi, dummodo remaneant ſcuta centum eiuſdem monetæ pro dicto Iacomello Rectore, computatis certis cum incertis, iuxta diſpoſitionem ſacri Concil. Trident. *ſeſſ.24.cap.15.* Sed nec etiam d. ſententiæ ſic conditionali acquieſcens d. Forzirolus, iterum cauſam appellationis introduxit coram A.C. Locumtenente, a quo prævio examine nonnullorum teſtium, obtinuit mandatum de manutenendo ſimpliciter ſuper exactione d. annuæ præſtationis. Quare cauſa per Rectorem in Rota commiſſa ſine præiudicio mandati de manutenendo, & admiſſa quoque ad cauſam menſa Abbatiali, dubitaui in petitorio, an dicta annua præſtatio debeatur; & Domini poſt plures cauſæ poſitiones tandem negatiuè reſponderunt.

Moti ex eo, quia dictus Forzirolus non docet de
1 titulo validæ impoſitionis prætenſæ præſtationis, nec dictum titulum iuſtificat prout tenetur, etiamſi ſit in quaſi poſſeſſione exigendi, dum non egit ſpatio 30. vel 40. annorum, & agit contra d. Iacomellum modernum Rectorem, qui d. impoſitioni non conſenſit, iuxta diſtinctionem quam ex Abb. *in c.querelam num. 12. & ſeq. de elect.* & *in gloſſ. 1. l.ſicuti, §. ſed ſi quæratur,* vbi Paul. de Caſtr. *num. 8. & 9. ff. ſi ſeruit. vendat.* fecit Rota apud Mantic. *in*
2 *deciſ.296.num.2.& 3.* regulariter enim omnia beneficia ſui natura ſunt libera, & ſine aliqua diminutione ſunt conferenda, *c.niſi eſſent 21.ad fin.de præbend.cap.vnic. vt Eccleſiaſt. benef. ſine diminut. conferant.* Rebuff. *in prax.tit.requiſita ad collat. bonam,&c. num.6.* Garz. *de benef. part. 1. cap. 5. num. 334. & ſeqq.*

Ea autem quæ adducuntur pro dicto Forzirolo ad docendum de huiuſmodi Iuſtificatione, non viſa fuerunt concludere; nam Bulla Pauli III. conti- 3
nens vnionem & applicationem fructuum dictæ Eccleſiæ Parochialis prædicto Archipresbyteratui eſt ſimplex copia, quæ propterea nihil probat, Socin. *in auth. ſiquis in aliquo num.15. circa fin.verſ. aliquando, C.de eden.* Caputaq *deciſ.224.num.2.p.2.* Buratt. *deciſ.584.num.4.* & de Iure vnio non præ- 4
ſumitur, ſed debet ab allegante concludenter probari in forma valida, Alex. *conſ.70 num.1.lib 3.* Felin. *conſ.2.n.15.* Dec. *conſ.233.col.2.* & dixit Rota apud Bellamer. *in deciſ.617. incip. Executor Papa num.2. & 3.& inter recent.deciſ.283.num.5.p.1.& deciſ.361. num.2.p.2.*

Teſtes verò remiſſoriales, prout dantur *in ſumm. menſa Abbatialis*, nec dictam vnionem bene probant; ſiquidem vltra quod poſſent dici nulliter examinati, ex quo pro parte dictæ menſæ Abbatialis allegatâ abſentiâ interpretis, petitaque breui dilatione duorum dierum ad eum conducendum, fuit illa denegata, vt *in dict. ſumm num 4 & 5.* & tamen breuis dilatio de Iure denegari non debet, vt tradit 5
Felin. *in cap.1.vt lit.non conteſt.* ſequitur Bart. *in l.ſed ſi vnus, §. quod autem, ff. de Iur.Iur.* cum aliis cumulatis per Adden.ad Felin. *vbi ſupra*; nec minus concludunt in dicto, cùm non deponant de immemo- 6
rabili vel quadragenia cum titulo ſaltem putatiuo,& de viſu prout requiritur, Felin. *in d.conſ.2.num.12. verſ ſi verò,* Garz. *de benef part.12.cap 2.num.134. & ſeqq.* Gregor. XV. *in deciſ.51 num.1.* Rota *deciſ.233. num. 5. part. 1. recent.* & fuit dictum *in Lucana Iuriſpatronatus prius coram bon. mem. Seleucien.* & poſtea *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano impreſſ. apud Viuian. de Iurepatr.in deciſ.29.n.11.& deciſ.30. num.12.*

Et demum ſcripturæ quarum enunciatiuis prætenditur depoſitio dictorum teſtium,& ipſæ quoque viſæ fuerunt irrelevantes, tum ex eo quod fuerunt nulliter compulſatæ per Iudicem remiſſorialem, qui 7
auctoritate compulſandi caret, vt tradit Seuerol. *de remiſ.c.10.num.3.verſ.ſed eorum ſentent.* & non apparet quod eidem Iudici fuerint oſtenſa originalia ex 8
quibus fieri debet extractio, iuxta diſpoſitionem *text.in cap.fin.de fid. Inſtr.* & ibi notat. Butr. *in princ. verſ.tertio oportet & num.6.* Abb. *num.1.verſ.nota officium Iudicis,* Canal *deciſ.25.num 1.* Buratt. *deciſ.290. n.1. & ſeqq.* Tum ex eo quod non continent enunciatiuas, quod huiuſmodi Eccleſiæ ſint vnita, & tamen ad hunc effectum requiruntur enunciatiuæ ex- 9
plicitæ & emanatæ à perſonis non ſuſpectis, cum concurſu legitimæ quaſi poſſeſſionis, ex latè tradit. per Garz. *de benef.d.p.12.c.2.n.251. & 254. & ſeqq. vſque ad n.169.*

Præterea aduerterant Domini, quod quatenus etiã probaretur d. vnio cum omnibus requiſitis, adhuc dicta annua præſtatio non debeatur, niſi prius per d.Forzirolũ doceatur ex fructibus d.parochialis deducta prætenſa annua præſtatione remanere congruam pro Rectore, ſeu Vicario perpetuo exercente curam animarum, quæ quidem congrua cùm arbitrio Ordinariorum ſit taxanda, ita vt non ſit maior 100. nec minor 50. annuorum ſcutorum, iuxta conſtitutionem S.mem. Pij V. editam anno 1567. Kal. Nouembris impreſſ. *in nou.Bullar. in ord.47 ſub §.1.* viſa fuit in præſenti bene & iuſtè taxata in ſcutis

20 rou.per ſententiā Ordinarij, cuius arbitrio Rota in hac materia plurimū deferre ſolet,cum præſumatur illum conſideraſſe omnes qualitates de Iure requiſitas,vt dixit *in deciſ.5.n.1.p.2.diuerſ.*& *in deciſ.437. in fin.p.3.recent.*

Et ſic deciſum menſa Abbatiali tantùm informante, altera parte pluries intimata &c.

Vrgellen. Vnionis.

Merc. 27. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

Vnio à Sanctiſſimo obtenta non facta mentione vnionis antiquæ & validæ ad fauorem alterius ſpatio 200. annorum obſeruatæ, tanquam ſubreptitia in conſideratione non eſt habenda.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum vnionis licet de alio exemplo exemplatum, cùm fuerit ſpatio 200. annorum & vltra obſeruatum benè probat.*

2 *Obſeruantia longo tempore continuata, vt vnio iuſtificata dicatur facit.*

3 *Præſentationes longi temporis ſpatio effectuatæ ad probandam vnionem ſufficiunt.*

4 *Initio & fine effectuationis probato medium ad quemcunque effectum præſumitur.dum intra dictum tempus nihil in contrarium datur.*

5 *Obſeruantia æquiuoca ſuffragari non poteſt.*

6 *Præſentationes ex cauſa vnionis tanquam tituli præambuli ſubſequutæ præſumuntur,dum de alio titulo non docetur.*

7 *Obſeruantia vt æquiuoca dici nequeat quomodo probatur.*

8 *Actus dominij in transferendo vnioni contrarius dici non poteſt.*

9 *Prouiſiones ſpatio 40. annorum continuatæ ad mutationem ſtatus beneficij regulariter aptæ cenſentur.*

10 *Prouiſio ex cauſa permutationis irrequiſito Patrono facta eidem præiudicare non poteſt.*

11 *Prouiſio non mutat ſtatum beneficij niſi de intentione conferentis mutandi ſtatum antecedentem conſtet.*

12 *Vnio à Sanctiſſimo obtenta nulla antiquæ vnionis facta mentione, detegitur ſubreptitia & ſic attendi non debet.*

DECISIO CLXII.

EPISCOPVS Vrgellen. de anno 1229. cum conſenſu Capituli ob tenuitatem redditunm, vniuit Sacriſtæ Eccleſiæ Vrgellen. parochialem Eccleſiam Sancti Petri de Madrona ſitam prope Villam de Berga, reſeruata ſibi facultate inſtituendi ibi Vicarium perpetuum, ad præſentationem tamen Sacriſtæ pro tempore, vt *in ſummario moderni Sacriſtæ numer.* 1. Cum autem de anno 1630. Preſbyteri Eccleſiæ dicti loci de Berga, nulla facta mentione vnionis prædictæ obtinuerint à Sanctiſſimo eandem Eccleſiam Sancti Petri eorum menſæ Communiali vniri, cum conſenſu Saluatoris Brocchæ illius vltimi poſſeſſoris, orta fuit controuerſia inter dictum Sacriſtam & Preſbyteros præfatos ſuper validitate dictarum vnionum, cauſaque in Rota introducta & mihi commiſſa,dubitaui an conſtet de vnione quæ Sacriſtæ ſuffragetur, & affirmatiuè fuit reſponſum.

Quia de antiqua vnione facta ad fauorem Sacri-
ſtæ, apparet per Inſtrumentum dat. *in dicto ſummario numer.* 1. quod licet fuerit exemplatum de alio 1
exemplo, attamen ex quo fuit obſeruatum ſpatio
200 annorum & vltra, benè probat, ex tradit. per
Cinc *inter conſ.* Bald. *conſ.*400.*num.*5. *lib.*4. relat. per
Aym. ex *conſil.*101.*num.*4.& *conſil.*158. *num.*1.& *in
tractat. de antiq. tempor. quæſt.* 1. §. *quarto limitatur
num.*14.Rota coram Reuerendiſſimo D.m.Decano,
*in deciſ.*128. *numer.* 17. *inter eius impreſſ.* & coram
Seraphin.*deciſ.*1132.*num.* 2. & in terminis vnionis
fuit dictum *in Barchinonen. Vicaria* 12. *Decembris*
1639.§.*non obſtat* coram eodem Reuerendiſſimo D.
meo Decano; quæ obſeruantia facit vt vnio iuſtifi- 2
cata dicatur, Gemin. *conſil.* 87. *numer.* 3. & 4.
Seraphin. *deciſ.*1432. *num.* 4. Buratt. *deciſ.*734.
*num.*6.

De obſeruantia autem ſpatio tanti temporis con-
ſtat ex pluribus præſentationibus effectuatis, factis 3
à Sacriſta pro tempore iuxta formam dicti Inſtru-
menti vnionis, ab anno 1336. vſque ad annum
1582.*dicto ſummario numer.*4. quæ ſufficiunt, vt di-
xit Rota *in deciſ.* 626. *num.*5. *part.*1 *recent.*& coram
Caual. *deciſ.*599.*numer.*7. & nuperrime fuit reſolu-
tum *in dicta Barchinonen. Vicaria* 1. *Decembris* 1639.
& 2.*Martij* 1640. *coram Reuerendiſſimo D meo De-
cano*; & quatenus etiam non omnes oſtenderentur
continuatæ, nihilominus ſuffragantur ad hunc effe-
ctum, quia probato per eas initio effectuationis di- 4
ctæ vnionis ab anno 1336 & probato quoque fine
vſque ad annum 1582. medium præſumitur ad
quemcumque effectum, dum intra dictum tempus
nihil in contrarium datur. Felin. *in cap. poſſeſſionem
numer.* 13. *de probat.* Gratian *de diſcept. cap.* 391.
*numer.*10. Aleiat. *de præſumpt. regul.*2 *præſumpt.*26.
Tiraquell. *de præſcript.* §.1.*gloſſ.*9. Ruin. *conſil.*143.
*numer.*20. & 23. Afflict. *deciſ* 325. *numer.*2. Rota
coram Seraphin. *in deciſ.*1141 *numer.*1 & 3. & co-
ram Buratt. *in deciſ.* 172. *numer.*10. ibique Addent.
num. 32. *ſub litera B.* & coram Durano *deciſ.* 293.
num. 3.

Nec ſubſiſtit quod hæc obſeruantia ſit æquiuo- 5
ca, ex eo quod potuerit Sacriſta præſentare Vica-
rios huius Eccleſiæ alio titulo ſcilicet Iuriſpatrona-
tus, & conſequenter ſuffragari non poſſit, ex nota-
tis per Aretin. *in conſil.*135. quem ſequitur Rota *in
deciſ.*294.*num.*6 *part.*2. *diuerſ.* & coram Buratto *in
deciſ.*464 *num* 6. *inter eius impreſſ.* Quia vltra quod
ſufficeret dicere,præſentationes præſumi ſubſequu- 6
tas ex cauſa dictæ vnionionis tanquam tituli præ-
ambuli, dum præcipuè de alio titulo non docetur,
Aym. *conſil.* 10.*numer.*9. & *conſil.*118. *numer.*1.Al-
ciat. *de præſumpt.regul.*2.*præſumpt.*24. & dixit Rota
*in dicta deciſ.*128. *numer.*8. *coram Reuerendiſſimo D.
meo Decano*, & nouiſſimè *in Roſſanen. exemptio-
nis ſub die* 27. *Ianuarij præteriti coram me.*

Ceſſat penitus difficultas ex præſentatione facta 7
de anno 1336. data *in dicto ſummario num.*4. in quo
allegatur titulus & Ius quod Sacriſta habebat ad
præſentandum in vim dictæ Vnionis, qui vlterius
tranſegit cum præſentato, vt quolibet anno tenere-
tur ſoluere 15. libras ſibi ſuiſque ſucceſſoribus in
dicta Sacriſtia, & hoc Ius fuiſſe proſequutum per

Sacriſtam

12 - 18. H. 6

Sacriſtam in ſequentibus præſentationibus, colligitur ex Concordia facta de anno 1563. quæ pariter datur *in eodem ſumm. d.num.4.litera C.* ibique renouatur obligatio per Vicarium tunc temporis à Sacriſta præſentatum, ſoluendi dictas libras quindecim ſingulis annis, ioxta formam dicti Inſtrumenti facti de anno 1336. vbi fit mentio dictæ Vnionis, & ideo dicta obſeruantia æquiuoca dici nequit.

Abſqoe quod aliquid releuet, qood in ſecunda ſcriptura nempe in illa facta de anno 1436. *ſummario Preſbyterorum numer.* 2. dimittuntur decimæ, & alij fructus, retenta purtione pro Saeriſta; vnde & iterum dicebatur obſeruari dicta obſeruantia,
8 quoniam cùm iſte ſit actus dominij in transferendo, non poteſt diei contrarius vnioni, ſed potius illi valde conueniens, vt bene ex notatis per Gloſſ. *in cap. auaritiæ verbo redditus de praben.* & *in cap. de Monachis verb. de prouentibus in fine eodem titulo* declarauit Rota *in Vigellen. Parochialis* 17. *Nouembris* 1603. *coram Cardinale Pamphilio*, quæ eſt *deciſio* 77. *num.* 10. *in fin. parc.* 4. *recentior.* & *in Barchinonen. Vicaria* 9. *Februarij* 1624. *coram R. P. D. meo Merlino.*

Mious aduerſari viſum fuit, quod ſtatus dictæ antiquæ vnionis fuerit motatus per lapſum 40. annorum, & vltra, ex eo quod de anno 1581. Hieronymus tunc Vicarius inſtitutus ad præſentationem dictæ Sacriſtæ ad hanc parochialem, poſtea permutauit illam abſque ipſius Sacriſtæ conſenſu, eamqne Ordinarios ex cauſa dictę permutationis liberè contulit Ioanni, quo defuncto de anno 1598. fuit de illa vti de libera prouiſus Saluator poſſeſſione ſubſequuta, in qua continuoit vſque ad annum 1630.
9 & regulariter prouiſiones ſpatio 40. aonorum continuatæ ſunt aptæ ad mutationem ſtatus beneficij, iuxta diſpoſitionem textus *in cap. cum de beneficio de praben. in 6.* Lotter. *de re beneficiar. lib. 1 quæſt.* 34. *num.* 3.

Nam qooad prooiſionem de anno 1581. factam
10 ex cauſa permutationis, cùm illa fuerit facta irrequiſito dicto Sacriſta, eidem præiudicare non potuit, Garzias *de re benef. part.* 11. *cap.* 3. *numer.* 19. & 22. Rota *deciſ.* 152. *num* 9. & *ſeqq. part* 5. *recent.* quo verò ad prouiſionem emanatam de anno 1598. placuit reſponſio, quod in primis ab inde citra non
11 effluxerunt 40 aoni; & in omnem euentum hæc ſola prouiſio facta vti de libero non mutat ſtatum beneficij, niſi conſtet de intentione conferentis mutandi ſtatum antecedentem, Felin. *cap. in noſtra numer.* 41. *verſ. ſecundò nota diligenter de reſcript.* Silo. *de benef. part.* 3. *quæſt.* 11. *n.* 40 *verſ. Item notandum eſt*, Lotter. *de re benef. loco ſupra citato à numer.* 45. *vſque ad numer.* 59. ac de ſcientia & patieotia patronorum, iuxta conſ. Caldcrin. 15. *de Iurepatr.* Lambert. *de Iur. patron. lib.* 2. *part.* 1. *quæſt.* 7 *artic.* 15. *numer.* 3. Rota *deciſ.* 109. *num.* 12 *part.* 2. *diuerſ.* cum aliis plotimis comulat. per Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ.* 434. *n.* 10. & ſeqoitor Doran. *in deciſ.* 340. *n.* 2. *inter eius impreſſ.*

Ex quibus cùm conſtet de antiqua & valida vnione huius parochialis ad fauorem Sacriſtæ, dixerunt Domini nollam eſſe habendam rationem modernæ vnionis à Sanctiſſimo obtentæ per Preſbyteros Ecelcſiæ Parochialis loci de Berga; quia
12 cùm fuerit obtenta non facta mentione antiquæ vnionis, iſta poſterior detegitur ſubreptitia, & ſic attendi non debet, Rota *deciſ.* 3. *numer.* 2. *de rer. permut. in antiq.* Canaler. *deciſ.* 373. *num.* 2.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

D. iiſ Rot Rom. DD. Petr. Carrillo Pars I.

Elboren. Iuris conferendi,

Mercurij 4. Iulij 1640.

ARGVMENTVM.

An obſeruantia vigore Concordiæ ſuper Iure præſentandi ad beneficia de quibus agitur inita, ad præſumptionem Beneplaciti Apoſtolici inducendam ſufficiat?

SVMMARIVM.

1 *Beneplacitum Apoſtolicum ex obſeruantia 30. annorum præſumitur, etiamſi in diſpoſitione enunciatum ſeu reſeruatum non fuerit.*

2 *Tranſactio à Sede Apoſtolica confirmata ſupplet omnes defectus & ſucceſſores etiam ligat.*

3 *Ex vna præſumptione alia regulariter oriri nequit.*

4 *Regula vnam præſumptionem ex alia oriri non poſſe fallit, quotieſcumque vna præſumptio in alterius conſequentiam venit.*

5 *Concordia quando valida eſt & iuſtificata, illius ſcripturæ licet informi plena fides eſt adhibenda.*

6 *Concordia quando eſt iuſtificata etiam cum beneplacito Apoſtolico confirmata præſumitur.*

7 *Ex antiquitate temporis omnia ſolemniter facta cenſentur.*

8 *Obſeruantia ex curſu 30. annorum continuata titulum & auctoritatem Apoſtolicam, eòque magis tituli iuſtificationem præſupponit.*

9 *Actus geſtus ſuper quo fundatur præſumptio ſolemnitatis plenè probatus, ab actu præſumptiuè tantum probato differt.*

10 *Obſeruantia valde remota ſuffragari non poteſt.*

11 *Obſeruantia remota aliquibus adminiculis concurrentibus ſuffragatur.*

12 *Præſentationes ſpatio centum annorum & vltra interpellata, non faciunt quominus Beneficium ſit de Iurepatronatus, dum docetur de aliis præſentationibus longo tempore continuatis.*

13 *Obſeruantiam ex titulo Concordiæ non autem donationis Papæ prouenire quomodo iuſtificatur.*

DECISIO CLXIII.

SVB die prima Iunij præteriti firmatum fuit conſtare de obſeruantia, & conſequenter de validitate Concordiæ initæ inter Religionem de Aois, & Ordinarium Elboreuſem ſuper iure præſentandi ad Beneficia ſimplicia, exiſtentia in Eccleſia Sancti Ioannis de Coruche; & fuit reſeruatum particulariter videre, An dicta obſeruantia releuaret, ſcilicet, an eſſet ſufficiens ad inducendam præſomptionem Beneplaciti Apoſtolici: hodieqne cauſa repropoſita ſuper reſeruatis, Domini vnanimiter obſeruantiam releuare reſponderunt.

Moti ex eo, quia nedum ex obſeruantia anno-

1 tum 200. & vltra, vt in caſu, de quo agitur, ſed
ex obſeruantia annorum 30. Beneplacitum Apoſto-
licum præſumitur, ad Gloſ. *in cap. peruenit*, & ibi
Ioan. de Imol. *num. 10. & 12. de empt. & vendit.* Alex.
conſ. 1 num. 20. lib 4. Gozadin. *conſ. 73. num. 20 & 21.*
qui teſtatur de communi. Curt. Iun. *conſ. 100. num 31.*
& conſ. 213. num. 97. lib. 5. Quod habet locum,
etiamſi dictum Beneplacitum non fuerit in diſpo-
ſitione enunciatum, ſeu reſeruatum, vt optimè
tradit Felin. *in c. Albericus num. 4. verſ. ſi autem in In-
ſtrumento, de teſtib.* quem paſſim ſequitur Rota in
hac ſententia, vt teſtatur Seraph *in deciſ. 1042. n. 3.*
& inter recent dec. 159. num. 4. part. 1. cum aliis cumu-
2 latis per Adden. ad S. mem. Gregor. XV. *in de-
ciſ. 341. num. 5.* Tranſactio autem à Sede Apoſtolica
confirmata ſupplet omnes defectus, & ligat etiam
ſucceſſores, Gemin. *conſ. 87. num. 1. verſ. in contra-
rium*, Ruin. *conſ. 63. lib. 1.* & dixit in ſpecie Rota
in deciſ. 59 num. 4. part. 1. recent. Adden. ad eundem
Greg. XV. *in deciſ. 152. n. 4.* & ad Buratt. *in dec. 152.
num. 6.*

Nec obſtare dixerunt, quod ex dicta obſeruan-
tia, ſi oriatur præſumptio validitatis d. Concordiæ,
id eſt, quod ſit in forma probanti, non poſſit oriri
3 alia præſumptio Beneplaciti Apoſtolici, cum re-
gulariter ex vna præſumptione alia oriri nequeat:
Gloſſ. *in l. 1.* ibique Bald. & alij, *C. de dot. promiſſ.*
Ruin. *conſ. 90. circa fin. lib. 1. & conſ. 66. num. 19.
lib. 3.*

4 Quia reſponderunt, regulam prædictam fal-
lere, quotieſcumque vna præſumptio venit in con-
ſequentiam alterius, Chriſtoph. de Caſtell. *in
repet. l. ſciendum num. 9. ad fin. de verb. obligat.*
quod ſenſit etiam Bart. qui de fictione loquitur,
*in l. ſi is, qui pro emptore num. 71. de vſucap. & in
l. ſub conditione, num. 1. ff. de ſolut.* Bald. *in l. 1. in fin.
C. quand. lic. ab empt. diſced.* Alex. *conſ. 117. num. 3.
lib. 5.* Mantic *deciſ. 21. num. 1.* & melius in *deciſ. 101.
num. 3.* vbi firmatur, quod dum ex obſeruantia præ-
ſumitur alienatio rei Eccleſiæ ſolemniter confir-
mata, præſumi etiam debeat in conſequentiam vti-
litas eiuſdem Eccleſiæ, vti in neceſſariam conſe-
quentiam.

Et ſic cùm in propoſito ex tam longeua obſer-
5 uantia concludenter probata per tot actus in de-
ciſione cauſæ relatos, Concordia præſumatur va-
lida, & iuſtificata, itavt illius ſcripturæ licet in-
formi ſit plena fides adhibenda, ex tradit. per
Cin. *inter conſ.* Bald. *conſ. 400. num. 5. lib. 4.* relat.
per Aym. *conſ. 101. num. 4. & conſ. 158. num. 1.
& in tractat. de antiquit. tempor. part. 1. §. 4. limita-
tur, num. 14.* Rota apud Reuerendiſſimum Domi-
6 num meum Decanum *in deciſ. 128. num. 7. inter
eius impreſſ.* in conſequentiam debet præſumi etiam
confirmata cum Beneplacito Apoſtolico, per ea,
quæ tradit Mantic. *in dictis deciſion 21. num. 2. &
101. numer. 3.* Rot. *deciſ. 406. num. 2. part. 1.* &
7 clariùs *in deciſ. 277. num. 8. part. 5. recent.* Ex anti-
quitate enim temporis omnia præſumuntur ſolem-
niter facta, vt ſcribit poſt alios Aym *de antiquit.
tempor. part. 3. §. vidimus in genere, cum pluribus
ſequentibus*, & ſequitur Rota *in deciſ 534. num. 2.
part. 1. diuerſ. & deciſ. 210. numer. 12. part. 5.
recentior.* & coram Seraphin. *in deciſ. 1459. in
princ.*

Idque eò faciliùs viſum fuit eſſe dicendum in
præſenti, quia non agitur de præſumenda ſub-
ſtantia tituli, ſed de iuſtificatione eiuſdem tituli
prouenientis ex dicta Concordia, Rota *dict. de-
ciſion. 406. num. 3. in fin. part. 1. recentior.* vbi di- 8
citur, quod ex curſu 30. annorum cum obſer-
uantia continuata, ſolet etiam præſumi titulus,
& auctoritas Sedis Apoſtolicæ; ergo eò magis
debet præſumi iuſtificatio ipſius tituli, vt arguit
Rota *in dict. deciſ. 534. num. 3. part. 1. diuerſ.* Quæ
iuſtificatio ſufficienter habetur ex dicta deciſione
cauſæ, vt ſupra dictum eſt: & propterea intrat di-
ſtinctio alias facta per Rotam coram Seraphin. *in
dict. deciſ. 1042. ſub num 4.* Nempe, quod quan-
do actus geſtus, ſuper quo fundatur præſumptio 9
ſolemnitatis, eſt plenè probatus, tunc non aduer-
ſetur doctrina Bald. *& aliorum in dict. l. 1. C. de
dot. promiſſ.* Secus autem quando actus præſum-
ptiue tantum probatur, Alex. *conſ. 50. num. 7.
lib. 5.* Ruin. *conſ. 29. num. 4. lib. 4.* benè Se-
raphin. *in dicta deciſion. 1459. numer. 1. 2. 3.
4. & 5.*

Prout nec etiam releuare exiſtimatum fuit id,
quod repetebatur contra dictam Obſeruantiam,
ſcilicet, quod eius initium deſumitur ex prouiſione
vnius Beneficij facta de anno 1349. & Concordia
fuit inita de anno 1293. & ſic obſeruantia vti val-
de remota ſuffragari non poſſit, Bald. *in proœm. Di-
geſtorum num. 2.* Socin *conſ. 6. num. 2. & 3. lib. 1.* Rota 10
deciſ. 170. num. 4. part. 2. recent. Et eò minùs ex quo
prædicta obſeruantia potuit etiam prouenire ex
titulo donationis Regiæ, quam eadem Reli-
gio habebat de dicta Eccleſia S. Ioannis de Co-
ruche.

Quoniam, vltra quod hoc non reſpiceret hanc
diſputationem reſtrictam ad ſolam releuantiam ob-
ſeruantiæ, & deciſio ſuper eadem obſeruantia ex-
tenſa debet ſupponi iuxta ſtylum huius Tribuna-
lis: Attamen ad tollendam omnem difficultatem,
fuit dictum, quod dum ex aduerſo non docetur de
aliquo actu contrario, nihil obeſt ſpatium 40. vel
50. annorum elapſum à die initæ concordiæ vſ-
que ad primum actum obſeruantiæ: Potuit enim
id accidere ex eo, quod non euenerit caſus va-
cationis, vt dixit Rota coram Seraphin. *in de-
ciſion. 1314. numer. 3.* & coram Reuerendiſſimo
Domino meo Decano *in deciſ. 469. num. 6. verſ.
& iſta obſeruantia, inter eius impreſſ.* Adden. ad
Gregor. XV. *in deciſ 325. num. 26. verſ. Non di-
citur autem*, & ſequitur Adden. ad Buratt. *in
deciſ. 10. num 36.* vbi priùs *ſub num. 35.* firma-
tur, quod obſeruantia quoque remota ſuffraga- 11
tur concurrentibus aliquibus adminiculis, Rota
deciſ. 481. num. 10. part. 1. recent. Adminicula
verò hic non deſunt, vt patet ex dicta deciſione
cauſæ *in §. Præterea, & §. Quibus accedit*: Et
facit *deciſ.* Seraphin. 1141. vbi *ſub num. 2.* di-
citur, Præſentationes interpellatas ſpatio cen- 12
tum annorum, & vltra, non facere, quò
minus Beneficium ſit de Iurepatronatus, dum
docetur de aliis præſentationibus continuatis
longo temporis ſpatio: nec in contrarium de-
tur aliqua prouiſio vti de libero; Tunc enim
potiùs videtur dicendum, temporum iniuria
eueniſſe, vt documenta præſentationum perie-
rint, vt ponderat ibidem Seraphin. *verſ. vnde
potiùs.*

Et quod dicta Obſeruantia prouenerit ex titulo 13
Concordiæ, non autem donationis Regiæ, benè iu-
ſtificatur in deciſione præcedenti: in qua recen-
ſentur etiam aliqui actus geſti iuxta formam di-
ctæ Concordiæ, vt in *verſ. Septimus deducitur,
& in d. §. Quibus accedit.* Dum igitur ſit men-
tio

tio Concordiæ, Obſeruantia ad eam, & non ad
Regiam donationem referri debet, cùm actus
cenſeatur factus in vim tituli præambuli, *l. Ad ſo-
lutionem Cod. de re iudic.* & in terminis obſeruantiæ
Aym. *conſ.* 10. *num.* 9. *& conſ.* 118. *num.* 2. Alciat. *de
præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 24. Rota apud Reuerendiſſ.
D. meum Decanum *in d. deciſ.* 128. *n.* 8. *& inter recent.
deciſ.* 295. *num.* 4. *part.* 3. & nouiſſimè fuit dictum in
*Roſſanen. exemptionis ſub die 27. Ianuarij præteriti, co-
ram me.*

Quinimò ex quo de viribus dictæ Regiæ dona-
tionis dubitari poterat, ex deductis in duabus præ-
cedentibus deciſionibus cauſæ ad fauorem Reue-
rendiſſ. Archiepiſcopi emanatis, Obſeruantia po-
ſtea ſubſecuta potius ad titulum validiorem d. Con-
cordiæ, quàm donationis Regiæ debet referri, *ad
notat. in leg. ſimiles, ff. de teſtam. milit.* Crauett. *conſ.*
322. *num.* 5. *verſ. Rurſus non obſtat*, & dixit Rot. *in de-
ciſ.* 175. *n.* 11. *part.* 5. *recent.*

Et ſic deciſum vtraque parte, &c.

Aſten. releuationis Indemni-tatis.

Mercurij 4. Iulij 1640.

ARGVMENTVM.

Sententia ob non interpoſitam appella-
tionem ceſſante eius iuſtitia in iudica-
tum tranſire non poteſt, adeóque exe-
cutioni non eſt mandanda.

SVMMARIVM.

1 *Appellationis omiſſione ceſſante ceſſat res indica-
ta.*

2 *Iudex quando dat teſtimoniales ſufficit quod intra
annum pars appellationem proſequatur, & ex
cauſa biennium conceditur.*

3 *Rota aliorum tribunalium ſententias exequi non ſo-
let niſi de illarum validitate & iuſtitia docea-
tur, quâ ceſſante ipſa ſententia executioni man-
dari non debet.*

4 *Alimentorum appellatione veniunt ea omnia ſine
quibus corpus humanum ſuſtentari non poteſt, &
quæ hominum natura demonſtrat.*

5 *Supellectilia quæ ad vſum hominis in domo reti-
nentur & ſine quibus nos viuere non poſſe expe-
rientia docet, nomine alimentorum veniunt.*

6 *Conditio perſonæ & qualitas eius dignitatis iuxta
diſpoſitionem Iuris in omnibus ſemper eſt ſpe-
ctanda.*

DECISIO CLXIV.

PRÆTENDENS Antonius Pel-
letta ſententiam Domini Nuncij Sa-
baodiç qua condemnatus fuit Hector
eius frater ad releuãdum ipſum à qui-
buſdam moleſtiis, & ad reſtitutionem
quorumdam mobilium, feciſſe tranſitum in iudica-
tum ob non interpoſitam appellationem, obtinuit
vigore commiſſionis executorialis ſibi concedi du-
bium, An conſtet de re iudicata, quod cùm hodie
propoſuerim, fuit negatiuè reſolutum.

Quia defectus appellationis viſus fuit non ſub-
ſiſtere in facto, cùm de ea appareat in pede ipſius
ſententiæ vnà cum reſponſione Apoſtolicorum te-
ſtimonialium, *ſummario dicti Hectoris num.* 1. *&* 2.
ceſſante autem omiſſione appellationis ceſſat res 1
iudicata, *cap. quoad conſultationem de ſentent. & re
iudicat. lib.* 1. *authent. hodie Cod. de appellat.* cum
aliis.

Nec poteſt hæſitari quin dicta appellatio proſe-
quuta fuerit intra legitima tempora, cùm conſtet
pro parte dicti Hectoris fuiſſe cauſam commiſſam
intra tres menſes Epiſcopo Papienſi, à cuius decreto
declarante tempora contra ipſum Hectorem non
currere ob vrgentiam bellorum in illis partibus, ap-
pellauit dictus Antonius, & cauſam appellationis
committi curauit Domino Epiſcopo Hypporegien.
dicto ſummario numer. 4. *&* 5. & tamen quando
Iudex dat teſtimoniales, ſufficit quod intra an- 2
num pars appellationem proſequatur, & ex cauſa
conceditur biennium, *authent. ei qui appell.* Veſtr. *in
prax. lib.* 3 *cap.* 5. *n.* 2. *&* 7.

Præterea dubitarunt Domini de iuſtitia dictæ
ſententiæ, quâ ceſſante ipſa ſententia executioni
demandari non debet, cùm Rota non ſoleat exequi 3
ſententias aliorum Tribunalium niſi docto de illa-
rum validitate, & iuſtitia, Seraph. *deciſ.* 1123. & *in-
ter recent. deciſion.* 118. *numer.* 7. *part.* 5. & alibi
paſſim.

Iniuſtitia autem dictæ ſententiæ viſa fuit appa-
rere ſaltem reſpectu mobilium, quia ex forma te-
ſtamenti Octauij communis Patris, dictus Anto-
nius tenebatur dicto Hectori præſtare alimenta,
quorum appellatione veniunt ea omnia ſine quibus 4
corpus humanum ſuſtentari non poteſt, & quæ
hominum natura demonſtrat, vt inquit Barthol.
in tractat. de alimen. numer. 1. facit text. *in l. ver-
bo Victus* & *in l. quos nos*, §. *libere, ff. de verb. ſignifi-
cat.* Caſtren. *conſ.* 437. *numer.* 2 *vol.* 2. & ſic etiam ali- 5
qua ſupellectilia & mobilia, quæ ad vſum homi-
nis in domo retinentur, ſine quibus vt experien-
ria docet nos viuere non poſſumus, *argument. leg.
labeo*, §. 1. *ff. de ſuppellect. legat.* plenè & latè
Surd. *de alim. titul.* 4. *quæſt.* 4. *numer.* 2. 3.
& 4.

Quod eò magis venit dicendum cùm idem An-
tonius promiſerit dicto Hectori cum obligatione
ad partes ſoluere annuos ducatonos 100. & alia
neceſſaria ſubminiſtrare, iuxta qualitatem ſuæ
dignitatis: vnde dum dictus Hector fuit poſtea pro-
motus per coadiutoriam ad Archidiaconatum, con-
decens erat vt ipſe ſubueniretur aliquibus ſupelle-
ctilibus & mobilibus, iuxta conditionem ſuæ di-
gnitatis, quod eſt etiam iuxta diſpoſitionem Iuris, 6
ſcilicet vt in omnibus perſonæ conditio ſemper ſit
ſpectanda, *l. plenum*, §. *Equitis, ff. de vſu & habit. ſi
quis filio exhæredato*, §. *irritum, ff. de Iniuſt. nupt.*
cum aliis notat. per Surd. *dict. tit.* 4. *q.* 8. *n.* 8. & con-
ſequenter Iudex condemnando dictum Hectorem
ad reſtitutionem omnium mobilium, iniuſtè pro-
ceſſit.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Romana Legati.

Mercurij 4. Iulij 1640.

ARGVMENTVM.

Teſtatore vocante fœminas deſcendentes in teſtamento, iis etiam in infinitum legatum debetur; nec tranſactio in contrarium facta vlterioribus deſcendentibus ex propria perſona vocatis nocere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione deſcendentium omnes in infinitum veniunt.*

2 *Dictio* id eſt, ſeu, videlicet, *in teſtamento appoſita reſtrictiuè eſt interpretanda.*

3 *Dictio* ex *cauſam immediatam denotare ſolet.*

4 *Dictio* ſeu, videlicet, *etiam declaratiuè exponi ſolet.*

5 *Appellatione parentelæ omnes agnati & cognati vtriuſque ſexus tam propria quàm extranea familia comprehenduntur.*

6 *Nomine* Caſatæ *de vigore Iuris comprehenduntur tantùm hi, qui cognomen & inſignia illius domus & familia habent.*

7 *Mulier propria familiæ finis & caput alienæ dicitur.*

8 *Immediatum dicitur quicquid per rerum naturam continuatiuè procedit.*

9 *Deſcendentibus ex aliquo vocatis, vocatio non ad deſcendentes primi gradus ſed ad omnes in infinitum reſtricta cenſetur.*

10 *Verbum* deſcendens *omnes in infinitum de ſui natura comprehendens non patitur reſtrictionem, quamvis deſcendentes ex aliquo fuerint vocati.*

11 *Appellatio deſcendentium eſt relatiua ad ſtipitem, cuius reſpectu omnes ex eo deſcendere dicuntur.*

12 *Dictio* ex *quando videtur relata ad effectum admittendi deſcendentes alicuius certa perſona ad excluſionem deſcendentium ex alio, reſtrictionem ad immediatam ſucceſſionem non operatur.*

13 *Species quando præcedit & ſequitur genus, hoc non reſtringitur per ſpeciem, ſed illam ad omnes in genere comprehenſos extendit.*

14 *Teſtator in donatione per teſtamentum facta verbo præteriti temporis vtens, an taxatiuè de deſcendentibus ipſo viuente natis ſit intelligendus.*

15 *Legatum quando in diem incertam fuerit collatum, nati etiam poſt mortem teſtatoris veniunt, & de tempore purificatæ conditionis ſuſcepti.*

16 *Teſtatorem in donatione per teſtamentum facta reſpexiſſe tempus remotum & poſt eius mortem futurum unde colligitur.*

17 *Voluntas Teſtatoris iuxta formam teſtamenti interpretari debet ne abſurdum aliquod ſequatur.*

18 *In teſtamento prius vocati magis dilecti cenſentur.*

19 *In re ſua quilibet arbiter eſt & moderator.*

20 *Verba teſtatoris quando ſunt clara voluntatis quæſtio non eſt admittenda.*

21 *Voluntas Teſtatoris prout expreſsè ſonat ad vnguem eſt ſeruanda & exequenda.*

22 *Appellatione deſcendentium an veniant vltra primos adeuntes in fideicommiſſo alij ſubſequentes, quando in diſpoſitione verba tempus futurum & perpetuum explicantia non adſunt.*

23 *Teſtator per verba obliqua diſponens, diſpoſitio tranſit ad omnes deſcendentes in infinitum, quicquid ſit in terminis vocationis per verba directa concepta.*

24 *Adminiſtratores tanquam nudi miniſtri & executorio nomine ad diſtribuendum legatum vocati, durante deſcendentia filiarum in Teſtamento appoſitarum nihil poſſunt lucrari.*

25 *Teſtator quando vſus fuit nomine collectiuo volens prouidere de dote omnibus deſcendentibus, &c. legatum in omnes deſcendentes diſtribui debet ne alioquin mens Teſtatoris eludatur.*

26 *Tranſactio ſuper legato vlterioribus deſcendentibus ex propria perſona vocatis nocere non poteſt.*

DECISIO CLXV.

IOANNES Antonius de Siccis in ſuo cum quo obiit teſtamento, inter alia relicto vſufructu domorum de quibus agitur Corneliæ filiæ, mandauit vt ea defuncta Archiconfraternitas Sanctiſſimæ Trinitatis Vrbis ex penſionibus dictarum domorum perſolueret ſingulis annis ſcuta 30. Laurentio Nepoti quatenus viueret, ſin minus, eadem ſcuta 30. dari deberent illius filiis maſculis; & caſu quo tunc temporis filiæ dicti Laurentij ſcilicet Cæcilia & Felix adhuc non eſſent nuptui traditæ, voluit quod eis dicta annua ſcuta 30. ſoluerentur per quinquennium, elapſo verò quinquennio applicarentur filiabus maritandis de ſua Caſata per hæc verba; *e dopò voglio che ſi detti ſcudi trenta vadino alle figliole femine da maritarſi della Caſata mia, cioè diſceſe da Giacomo figliolo di fermo mio fratello, ò dalle figliole di Lorenzo mio Nepote.*

Euenit caſus, quod dictus Iacobus deceſſit ſine filiis, dictus verò Laurentius reliquit poſt ſe Cæciliam, Felicem, Catherinam, & Dorotheam filias, & ex dicta Catherina nupta Rodulpho de Orgas natæ ſunt Vrſula, & Lucretia ſenior, quæ ſuper dicto legato tranſegerunt, & tandem ex dicta Vrſula nupta Thomæ de Caccianinis orta eſt Lucretia Iunior, quæ vti vocata ad dictum legatum, mouit Iudicium pro illius conſequutione coram Eminentiſſimo D. Cardinali Antonio Barberino dictæ Archiconfraternitatis Protectore, cui placuit ad inſtantiam partium deſuper conſulere Rotam; Ideo propoſui dubium, an dictum legatum debeatur, & in hac tertia cauſæ poſitione fuit affirmatiuè reſolutum.

Ratio reſolutionis fuit, quia teſtator vocauit fœminas deſcendentes ex fœminis dicti Laurentij ſui nepotis, dicta verò Lucretia deſcendit ex fœminis dicti Laurentij vti nata ab Vrſula filia Catherinæ filiæ eiuſdem Laurentij; ergo ei debetur legatum,
cùm appellatione deſcendentium veniant omnes in infinitum, 1
l. liberorum, ff. de verb. ſignif. l. vlt. C. de legitim. hered. Pariſ. *conſ.* 51. *n.* 30. *lib.* 2 Peregrin. *de fideic. art* 22. *num.* 43. Fuſar. *de ſubſtitut. q.* 527. *n.* 1. Rota *deciſ.* 492. *num.* 1. *part.* 4. *diu.*

Quod habere locum dixerunt Domini, etiamſi teſtator vocauerit deſcendentes ex certis perſonis ibi; *cioè diſceſe da Giacomo figliolo di fermo mio fratello, ò dalle figliole di Lorenzo mio Nepote*: etenim licet dictio

2 dictio *cioè*, Latinè, *ideſt*, *ſeu*, *videlicet*, ſtet reſtrictinè,
Iaſ. *in l. ſi pluribus in §. notabil ff. de legat.* 1. Cranett.
conſ. 273. *num.* 9. Surd. *conſ.* 315. *num.* 61. & dictio *dal-*
3 *le*, quæ Latinè ſonat *ex* ſoleat denotare cauſam im-
mediatam, *l. 1. §. ex incendio, ff. de Incend. ruin. & naufr.*
vbi Barthol. *l. ex hoc Iure*, & *l. non dubium C. de legib.*
& conſeqenter dicta diſpoſitio ſatis verificata dica-
tur in dictis Lucretia ſeniori & Vrſula filiabus, im-
mediatè deſcendentibus ex dicta Catherina vna ex
filiabus dicti Laurentij, abſque quod comprehendat
dictam Lucretiam Iuniorem, quæ non eſt filia im-
mediatè deſcendens ex dicta Catherina, ſed illius
neptis in vlteriori gradu, Cephal. *conſ.* 330. *n.* 4. *cum
ſeqq.*

Attamen prætermiſſo quod illa dictio *cioè* ſoleat
4 etiam exponi declaratioè, vt probat *text. in c. ex lite-
ris*, vbi Dec. poſt Aretin. *in 6. notabil. de probat.* Gloſſ.
in Clem. cauſam verb. videlicet de electiou. Cranett. *conſ.*
310. *n.* 2. in hoc caſu ſuum operatur effectum reſtri-
ctionis, excludendo omnes alios de parentela qui
non deſcendant ex dicto Iacobo ſeu ex filiabus dicti
5 Laurentij, cùm aliàs appellatione parentelæ fuiſſent
comprehenſi omnes agnati, & cognati vtriuſque
ſexus tam propriæ, quàm extraneæ familiæ, Are-
tin. *in l. cum quidam, § quod dicitur, ff. de acquir. hered.
ſub num* 3. Corn. *conſ.* 17. *num.* 7. Dec. *conſ.* 527. Cra-
uetta *conſ.* 80. *num.* 12. bene Peregrin. de fideic. *artic.*
6 22. *num* 31. Et quamuis de rigore Iuris ſub nomine
Caſatę ſolùm videantur comprehenſi hi, qui habent
cognomen & inſignia illius domus & familiæ, ex
trad. per Imol. *in l. ex facto, §. ſi quis acquir. rogatus ff.
ad Trebell.* Pariſ. *conſ.* 25. *col.* 1. *lib.* 13. cum aliis relat.
per Fuſar. *de ſubſtit. in q.* 360. *n.* 1. & 4. hoc tamen
procedit quando fuit habita ratio agnationis, ſecus
autem, quando non provt in præſenti, vbi Teſtator
expreſsè declarauit perſonas de quibus loquutus fue-
rit ſub nomine Caſatæ, ibi: *cioè le femine diſceſe dalle
figliole femine di Lorenzo*, quas certū eſt nō eſſe Ca-
7 ſata de Siccis, ſed ſolū de parentela, cū mulier dica-
tur finis propriæ familiæ, & caput alienæ, *l. pronun-
ciatio, §. final l. familia, § decimarum, & l fœmina, ff. de
verb. ſignificat. l. aſſumptio, § filia, ff ad muncip.* Rota de-
ciſ. 314. *n.* 4. *verſ. quæ agnatio part.* 1. *recent.*

8 Provt etiam illa dictio, *ex*, ſuum quoque operatur
effectum, denotando cauſam immediatam in vlterio-
ribus deſcendentibus, in quibus ineſt continuatio
9 ſanguinis, cùm immediatum dicatur quidquid per
rerum naturam continuatiuè procedit, vt poſt Ca-
ſtren. Bald. & Pariſ. ſcribit Barthol. *in deciſ.* 4. *num.* 17.
& *ſequen.* quos refert & ſequitur Fuſar. *in conſ* 43.
numer 47. & *in tractat. de ſubſtitut. quaſtion.* 327. *nu-
mer.* 10.

Et magis recepta ſententia eſt, vt vocatis de-
ſcendentibus ex aliquo non cenſeatur reſtricta vo-
catio ad deſcendentes primi gradus, ſed omnes in
infinitum veniant, vt comprobant Alexand. *in l. ex
facto, §. ſi quis ita num.* 4. & ibi Ripa *num.* 6 *ff. ad Tre-
bell.* Aleiat *in l. liberorum in fin ff. de verbo ſign.* Socin.
Sen. *conſ.* 51. *num.* 7. & *ſeqq lib.* 4. & ſcribit egregiè
Rebuff *in l. cognoſcere, §. liberorum, ff de verb. ſignific.*
vbi ſic diſtinguit, quod ſi facta eſt mentio de filio
nato ex aliquo non comprehendatur primoge-
nitus ex Nepote, quia dictio, *ex*, denotat tunc
cauſam immediatam & proximam, ſecus autem
quando vocantur deſcendentes ex Titio, vel per
aliud nomen collectiuum, provt in propoſito; quia
tunc omnes deſcendentes in infinitum continentur,
10 cùm verbum *deſcendentes* latè pateat & omnes cō-
prehendat in infinitum de ſui natura, & propterea
non patitur reſtrictionem, quamvis fuerint vocati
deſcendentes ex aliquo, quod voluit etiam Pariſ.
in conſ. 51. *n.* 30. *lib.* 2. & *conſ.* 11. *n.* 38. *lib.* 3. Barz. *dicta
deciſ.* 4. *num.* 17. & *deciſ.* 7. *num.* 2. & 4. vbi firmatur,
quod appellatio deſcendentium eſt relatina ad ſti- 11
pitem, cuius reſpectu omnes dicuntur deſcendere
ex eo, ſequitur Peregr. *de fideicomm. art.* 22. *num.* 54.
Fuſar. *conſ.* 93. *num.* 30. & *de ſubſtit. quaſt.* 327. *num* 9.
Ruin. *conſ.* 115. *lib.* 3. Surd. *deciſ.* 493. *num.* 3. 4. & 5. &
fuit dictum *in vna Peruſina de Rigazzinis* 14. *No-
uembris* 1605. *coram Litta.*

Quinimo nos verſamur in facilioribus terminis,
quia quotieſcumque dicta dictio *ex*, poteſt videri 12
relata, vt admittantur deſcendentes alicuius certæ
perſonæ, ad excluſionem deſcendentium ex alio
provt hic, tunc non operatur reſtrictionem ad im-
mediatam ſucceſſionem, vt declarat Menoch. con-
trariæ ſententiæ ſectator *in conſ.* 585. *num* 2. & *ſeq.*
Fuſar. *de ſubſtit. dict. quaſt.* 327. *num.* 12. maximè cum
in præſenti diſpoſitione præcedit verbum *filiæ*, &
poſtea ſubſequitur verbum, *deſcendentes*, ibi: *vadi-
no alle figliole, &c. diſceſe, &c. dalle figliole di Lorenzo*:
vbi autem præcedit ſpecies & ſequitur genus, hoc 13
non reſtringitur per ſpeciem, ſed imò illam exten-
dit ad omnes in genere comprehenſos, vt bene ad
punctum diſtinguit Fuſar. *in conſ.* 2. *num.* 29. & *in
tract. de ſubſtit q.* 320. *n.* 68. & *ſeq.*

Nec obſtare viſum fuit, quod teſtator vſus fuerit
verbo præteriti temporis, ibi: *diſceſo*, &c. vnde 14
inferebatur, quod teſtator intellexerit taxatiuè de
deſcendentibus ipſo viuente natis, ex tradit. per
Dec. *in conſ.* 1. *num* 154. *lib* 1. Menoch. *conſ.* 328.
num. 17. Fuſar. *de ſubſtit. dicta quaſt.* 327. *num.* 24.
Quia obiectum procederet ſi re vera teſtator ſe re-
ſtrinxiſſet ad aliquod certum tempus, in quibus
terminis loquuntur Doctores ſupra citati; at dictum
verbum, *diſceſe*, in præſenti refertur ad tempus pu-
rificati legati, adeò vt ſenſus ſit, quod legatum ſuc-
ceſſioè debeatur fœminis, quæ tempore quo purifi-
cabatur à filiabus dicti Laurentij deſcendiſſent.
Quod ſuadetur, tam ex eo quod legatum fuit colla-
tum in diem incertam, nempe poſt obitum dicti 15
Laurentij, quo caſu iuxta magis communem ſen-
tentiam veniunt etiam nati poſt mortem Teſtatoris,
& concepti de tempore purificatæ conditionis,
Socin. Ann. *conſ.* 176. *num.* 53. *lib.* 3. Roland. *conſ.* 38.
num. 3 *lib.* 4 Surd. *conſ.* 120. *num.* 18. Fuſar. *de ſubſtit.
quaſt.* 318 *num* 29 & *ſequen.* Rota *deciſ.* 579. *n.* 214.
part 1. & *deciſ* 458. *in fin. part.* 4. *diuerſ.* Tum ex quo 16
de tempore conditi teſtamenti non aderant, neque
ſperabantur filiæ à filiabus dicti Laurentij, vt patet
ex lectura teſtamenti, in quo eiſdem filiabus Lau-
rentij, nimirum Cæciliæ, & Felici reliquit annuum
legatum donec nuberent; vnde colligitur Teſtato-
rem reſpexiſſe tempus remotum, & futurum poſt
eius mortem, *l. qui filiabus*, vbi Bart. *num.* 5. *ff. de
legat.* 2. *l. final ff. ad Trebell.* idem Bartol. *in l. ſi cogna-
tis in princip col.* 2. *ff de reb dub* Pariſ. *conſ.* 71. *lib.* 4.
Peregr. *de fideicom. d. art.* 22. *n.* 10. Fuſar. *de ſubſtit. dict.
q.* 318. *n.* 8. & 19.

Quibus non aduerſari dictum fuit, quod ſi lega-
tum prædictum declaretur perpetuum, ſequatur ab-
ſurdum, quod eſſent melioris conditionis vlterio-
res deſcendentes, quàm Cæcilia & Felix filiæ dicti
Laurentij, quibus tantùm per quinquennium le-
gatum fuit relictū, & regula ſit, quod voluntas Te- 17
ſtatoris interpretari ita debeat ne abſurdū aliquod
ſequatur, *l. nam abſurdum, ff. de oper liber. cap. Clericos
de offic Vicar.* Dec. *conſ* 433. *col fin.* Quoniam fuit
conſideratum, Teſtatorem vltra hoc legatum reli-
ctum per quinquennium reliquiſſe quoque dictis

Cæciliæ & Felici ſenta 100. pro qualibet, eis omnia perſoluenda etiam viuentibus maſculis dicti
18 Laurentij, non obſtante quod iſti eſſent magis dilecti, vt probatur ex eorum priori vocatione facta in teſtamento, *l. Publius*, *§. fin. ff. de condit. & demonſtr. l Lucius circa fin. ff. de hæred. Inſtit.* Crauett. *conſ. 61 num. 7.* & ideo oihil mirum, ſi in vlterioribus fœminis deſcendentibus, quæ nullum aliud commodum ſentiunt à dicta hæreditate, nec concurrunt cum magis dilectis Teſtator diſpoſuit, vt haberent annuum legatum, donec nupſerint;
19 nec inde ſequitur aliquod abſurdum, cùm quilibet in re ſua ſit moderator & arbiter, *l. in re mandati, C. mandati, l. dudum, C. de contrahenda empt.* & quan-
20 do verba Teſtatoris ſunt clarà non eſt admittenda voluntatis quæſtio, *l. ille aut ille, §. fin. ff. de leg. 3.* facit text. *in l. continuus. 137. § cum ita in fin. ff. de verb. obligat.* Curt. Iun. *conſ. 117. num. 19. in fin* & dixit Rota *in Tiburtina hæreditatis 16. Maij 1639. coram me,*
21 ipſaque volontas, provt expreſsè ſonat eſt ad vnguem ſeruanda & exequenda, *l. 1.* vbi Bald. *C. de Sacroſanct. Eccleſ. l. 1.* vbi Bart *ff. de teſtam. l cum proponebatur,* & ibi Gloſſ. *ff de legat. 2.* Rota coram Seraph. *in deciſ. 409. n. 9.*

Nec pariter aliquid relenare exiſtimatum fuit aliud obiectum, nempe quod dictum legatum expiraoerit in Lucretia & Vrſola filiabus Catherinæ filiæ dicti Laorentij, ſecundùm doctrin. Cuman. *in l. omnia, §. in fideicommiſſo num. 4. ff de legat. 1.* & aliorum relatorum per Surd. *in deciſ. 346. num.* 18.
22 Qui firmant quod appellatione deſcendentium non veniant vltra primos adeuntes in fideicommiſſo alij ſubſequentes, quando in diſpoſitione non adſont verba explicantia tempus futurum & perpe-
23 tuum; quia quoties Teſtator diſpoſuit per verba obliqua, vt hic, ibi: *gli habbino à diſtribuire:* & inferius, ibi: *gli habbino à dare*, quæ eſſe verba obliqua docet Odd. *de compendioſ. p. 4. art. 1. verb. detur,* tunc diſpoſitio tranſit ad omnes deſcendentes in infinitum, quicquid ſit iu terminis vocationis conceptæ per verba directa, vt bene diſtinguendo aduertit Rota *in deciſ. 344. à num. 4. vſque ad 7. part. 2. recent.*

Vltra qood placuit etiam reſponſio data per In-
24 formantes, quod ſcilicet adminiſtratores dictæ Archieonfraternitatis ſunt in hac parte nudi miniſtri, & executorio nomine vocati ad diſtriboendum dictum legatum, ponderatis illis verbis, ibi: *rimanghino in mano dell' infradetti eſſecutori, quali habbino à diſtribuire.* Ideoque nihil durante deſcendentia filiarum dicti Laurentij lucrari poſſunt, ad notat. per Adden. ad Greg. XV. *in deciſ. 544. n. 42.* ſed in om-
25 nes deſceodentes legatum debet diſtribui, ne alioquin mens Teſtatoris qui vſos fuit nomine collectiuo, & voluit prouidere de dote omnibus deſcendentibus ex filiabus Laurentij, eludatur, Tiraquel. *in l. boues, §. hoc ſermone limit. 6. ſub num. 1. & limit. 19. n. 1. & 2 ff. de verb. ſignif.* Bald. *in l. fideicomm. §. ſiquis alicui decem, ff. de legat. 3.* Craſſ. *in §. fideicomm. q. 16. num. 70.* Socin. *conſ. 113. num. 27.* Natta *conſ. 531. num. 26. & 27.* Mantic. *de coniect. vlt. vol. l. 6. tit. 15 num. 12.*
26 Demom nihil obſtare viſa fuit tranſactio facta cum Lucretia Seniori & Vrſula ſuper dicto legato, quia nocere non potuit vlterioribus deſcendentibus ex propria perſona vocatis, Pinell. *in l. 1. n. 46. verſ. igitur & n. 50. verſ. octaua limitatio, C. de bon. matern. in part. 3.* Peregr. *de fideicomm. art. 40. num. 123. & ſeq.* Molin *de Hiſpan. primogen. lib. 4. cap. 9. num. 7. & ſeq.* Anton. Gomez. *in l. 40. Tauri num.* 86. Rota *deciſion. 147. numer. 1. & deciſ. 337. numer. 14. part 5. recent.*

Et ita deciſom vtraque, &c.

Romana pecuniaria ſeu Penſionis.

Ven. 14. Decembris 1640.

ARGVMENTVM.

Filium contemplatione & intuitu Patris ſe obligantem, Pater liberum ac indemnem ſeruare tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Filius intuitu Patris ſe obligans licet principaliter ad fauorem Reſignantis & tranſlationem teneatur, ab ipſo tamen Patre liberari ac indemnis relenari debet.*

2 *Negotia peculiaria alicuius contemplatione gerens actionem contra perſonam negociorum geſtorum habet.*

3 *Teſtes conteſtes dicuntur quando ad eundem finem tendunt.*

4 *Teſtes conteſtes præſumuntur dum contrarium non probetur.*

5 *Epiſtola licet reputetur ſimplex extraiudicialis atteſtatio & vti talis non probet, attamen pro adminiculo deſeruit.*

6 *Fides extraiudicialis dum eſt veriſimilis & adminiculis ſuffulta plenè probat.*

7 *Probatio contra filium nulla maior datur quàm ipſa confeſſio Patris.*

8 *Confeſſio maior eſt quolibet Inſtrumento.*

9 *Obſeruantia ex diuturna ſolutione deſumpta voluntatem contrahentium bene declarat.*

10 *Actio quem de euictione tenet eundem agentem exceptio repellit.*

11 *Obligatio Cameralis exceptiones turbidas à contractu extrinſecus & altiorem indaginem requirentes non admittit.*

12 *Exceptio clara & probata executionem obligationis Cameralis retardat.*

13 *Ceſſio pro liberatione & quietantia tantum deſeruit, cùm ex ſolutione proprij debiti ceſſio tranſlatiua reportari non poſſit.*

14 *Teſtes ad concordiam debent reduci, cùm eorum dicta non ſint cauillanda, ſed potius adiuuanda & pro viribus ſuſtinenda.*

15 *Beneficia & penſiones cùm non ſint in commercio nec vendi nec alienari poſſunt.*

16 *Donationis verba quando ſunt clara, voluntatis quæſtio non eſt admittenda ſed ipſa voluntas ſeruanda.*

DECISIO CLXVI.

PETENTE D. Philippo Coſta nepote & hærede bon. mem. Octauij, Ceſſionario nomioe relaxari mandatũ executiuom coram R.P.D. Caballetto A. C. Locumtenente contra D. Abbatem Ioannem Antonium eius patruum pro repetitione terminorum penſionis ſcutorum tranſlatatiis bon. mem. Vincentij Landinelli, qui Epiſcopatum Albiganen. reſignauit ad fauorem Reuerendiſſ. D. Petri Franciſci

Franciſci Coſtæ alterius filij d. Octauij cum reſer-
uatione penſionis ſcutorum 700. ſoluendorum pro
rata dictorum ſcutorum 250. ſuper fructibus Ab-
batiæ per dictum Ioannem Antonium poſſeſſæ, &
verſa vice excipiente dicto Abbate ſe non teneri
ad reſtitutionem dictæ penſionis ſolutæ, ex eo quod
ad illius ſolutionem ſe obligauerit contemplatione
d.Octauij Patris, & ſic d. Philippus cum ſit hæres
d.Octauij ſoluendo ſoluerit debitum proprium; vo-
luit ſuper hac controuerſia dictus A.C.Locũtenens
conſulere Rotam; ideo propoſui dubium an ſit rela-
xandum mandatũ, & illud fuit negatiuè reſolutum.

Ea præcipuè ratione, quia dum dictus Abbas
1 contemplatus fuit perſonam Patris, eiuſque intuitu
ſe obligauit, licet principaliter teneatur ad fauorem
Reſignantis, & tranſlationem, debet tamen ab
ipſo patre liberari, ac indemnis releuari, iuxta di-
ſpoſitionem text. *in l.ſi pupilli 6.§ item ſi Procuratori,*
ibi; *ſi Procuratori tuo mutuam pecuniam dedero tui con-
templatione, vt creditorem tuum, vel pignus liberet,
aduerſus te negociorum geſtorum habeo actionem*, & *in
§ ſed ſi ego*, ibi; *Pomponius lib.26.* probat vt ſiqui-
2 dem contemplatione tui negotia geſſi peculiaria,
tu mihi teneris, ſequitur Gloſſ. *in verb.quia ex abun-
danti*, vbi alios textus concordantes refert, ibique
Caſtr. *n.2.ff.de negot geſt.*

Quod autem dictus Abbas ſe obligauerit con-
templatione, & intuitu Patris, viſum fuit Dominis
colligi ex pluribus.

Primò ex depoſitionibus duorum teſtium qui af-
firmant dictum Patrem agnouiſſe huiuſmodi pen-
ſionem in proprium debitum, & ſignanter primus
ſuper primo articulo, ibi: *è vero che il Signor Ab-
bate Giouanni Antonio Coſta impoſe la penſione di
ſcudi 250. &c. è queſto fece ad inſtantia & contempla-
tione, & preghiere del Signor Ottauio ſuo Padre, il
quale perciò promiſe di pagare al detto Signor Landi-
nelli di detta penſione, in oltre ſi dichiarò*, (id eſt
Octauius) *eſſer la ſua mente che li ſuoi heredi conti-
nuaſſero à pagarla.* Et licet ſecundus teſtis non ita
explicite deponat, attamen apertè dicit ſe audiuiſſe
à dicto Octauio Patre, quod ipſe *la detta penſione di
Monſignor Landinelli, la pagaua per beneficio, & com-
modo di detto Monſignor Veſcouo, ſtante che il detto
Signor Abbate Gio. Antonio & altri ſuoi fratelli à ſua
inſtanza & contemplatione ſi foſſero compiaciuti di con-
ſentire alla riſerua di detta penſione, per la ricompenſa
del Veſcouato d'Albenga*, vt *in ſumm. dicti Abbatis
n.3.* qui duo teſtes, cum ſint conteſtes in hac mate-
ria bene probant, *l.vbi numerus, ff.de teſtib.* & con-
teſtes dicuntur eo ipſo quod tendunt (provt hic)
3 ad eundem finem, Bald. *in l.1. n.20. C.de teſtam.* &
4 tales præſumuntur dum contrarium non probetur,
Innoc. *in cap qualiter, & quando el 2.de accuſat.* Aym.
conſ.78 n.9. Alex. *conſ.4.n.7.lib.6.* & plures quos re-
fert Cancer. *lib.1.variar.c.20.n.69.*

Secundò ex Epiſtola D.Benedicti alterius fratris
ſcripta eidem Abbati, in qua dictus Benedictus
aſſerit, *mi ricordo che noſtro Padre più volte mi hà
detto, che queſta penſione &c. è sò che fù fatta conſen-
tire da V.S. per ſeruitio di Monſignore: & coſi ſempre il
detto Padre noſtro la pagò lui, & doppo la ſua vita
l'hauerebbono pagata li heredi, perche l'intentione ſua
era di compitarla à Monſignore noſtro fratello, d.ſumm.
eodem n.3.in fin.* quæ epiſtola licèt reporetur ſimplex
5 extraiudicialis atteſtatio & vti talis non probet, ta-
men deſeruit ſaltem pro adminiculo, Rota coram
Buratto *in deciſ 458 num 9. & inter recent.deciſ.122.
6 n.1.p.1.* vbi firmatur quod fides extraiudicialis dum
eſt veriſimilis, & adminiculis fulſulta plenè probat,
ſequitur Adden ad Greg.XV. *in deciſ.214. ſub lit B.
verſ. ſi tamen.*

Tertiò ex declaratione facta ab eodem Octauio
Patre in ſuo teſtamento Epiſcopo Albiganen. eius
filio, cui reliquit gemmam valoris ſcutor. 100. cum
prohibitione expreſſa, quod nihil aliud ex ſua hæ-
reditate prætendere poſſet, ex eo quod fuerat pro-
uiſus de dicto Epiſcopatu, & poſſidebat alia bene-
ficia, & vlterius quia eius contemplatione fratres
conſenſerant reſeruationi penſionum ſuper eorum
beneficiis, vt ibi: *oltre anco l'eſſer grauati li ſuoi
fratelli à ſua contemplatione*, (id eſt Octauij, loqui-
tur Notarius,) *di ſcudi 300. di penſione annua, per la
ricompenſa che diede à Monſignore Landinelli, dicto
ſummario num.4.* quæ Patris confeſſio ſicut coadiu-
uat dictum primi teſtis, ſuper eo quod intellexerat
dictum Octauium dicentem voluiſſe releuare dictũ
Abbatem, & quod penſio etiam poſt obitum ſol-
ueretur ab hæredibus, *è che voleua metterla à conto
de Monſignore, poiche haueua aggiuſtato il teſtame to
fatto, &c.* ita declarat negotium ad ſe ab initio
ſpectaſſe, ipſumque Abbatem eius contemplatione
ſe obligaſſe, licèt in Inſtrumento reſeruationis
penſionis aliter appareat, nam nulla maior proba- 7
tio datur quàm propria eius confeſſio, *l. cum te C.
de tranſact.* Bald *conſ.192.col.2. circa fin.lib.1.* vbi ait
quod confeſſio eſt maior quolibet Inſtrumento, 8
bene Roland. *conſ.54.à n.16.vſque ad 21.*

Quartò & denique ex obſeruantia ſubſequuta,
cùm dictus Octauius quoad vixerit & quidem ſpa-
tio 17. annorum ſemper dictam penſionem ſolue-
rit, vt conſtat ex ſuo proprio Codice rationum
dicto ſummario n.1 quæ quidem obſeruantia deſum-
pta ex hac diuturna ſolutione abſque quod vnquam
dicto Abbati fuerit aliquid repetitum, bene decla-
rat voluntatem contrahentium, Paul de Caſtr. *conſ.
361.in 1.dub l.1.* Aym. *conſ.101.n.3.* Mantic. *de tacit.
& ambig lib.2 tit.1.n.5.* Greg. *deciſ 7502.n.9. & 10.*
quæ omnia ſimul iuncta conſiderata quatenus vti 9
ſingula non ſufficerent, viſa fuerunt plenè conclu-
dere dictum Abbatem ſe obligaſſe contemplatione
Patris, ex vulgata regula, quod quæ nõ proſunt ſin-
gula ſimul iuncta valent, *c.cum cauſam*, vbi Gloſſ. &
Doct. *de probat.* Surd. *conſ.1 ante n 53.verſ & quamvis
lib.1.* & propterea ipſum debere releuari, & conſer-
uari indemnis ab eodem Patre. Vnde cùm dictus
Philippus ſit hæres dicti Octauij, repetere penſio-
nem ab Abbate minimè poteſt, licet ceſſionem iu-
rium à tranſlatariis reportauerit hæreditario nomi-
ne, quia quem de euictione tenet actio eumdem 10
agentem repellit exceptio *l Iudicantem 17 ff.de euict.*

Quæ Regula habet locum etiamſi d. Philippus
agat vigore dictæ ceſſionis obligatione Camerali 11
vallatæ, quæ regulariter non admittit exceptiones
turbidas extrinſecas à contractu, & altiorem indagi-
nem requirentes, Caſſad. *deciſ vnic.de mut.pet.* Rota
*inter impreſſ.per Zacch.de oblig.Cameral deciſ.1.n.11.
& deciſ.48.n.2. & deciſ.49.n.1.* Quoniã dum ex om-
nibus ſuperius congeſtis manifeſte patet debitum
huius penſionis ſpectare ad hæreditatem d.Octauij,
vti eius contemplatione ab Abbate contractum, &
d. Philippum ceſſionariũ conſtaſſe eiuſdem Octauij
hæredem, clara hinc non turbida ad fauorem d.Ab- 12
batis oritur exceptio, quæ propterea vti iam probata
retardat executionẽ obligationis Cameralis, ex not.
per Alex. *in l.nemo poteſt n.17.ff.de legat.1.* Pariſ. *conſ.
54.n.91.& ſeq vol.1.* Saluſt.Tiber. *in prax.A.C.c.14.
poſt n.3.verſ.imo in executiuis fol.mihi 17* Galleſ.im-
preſ.per Zacch. *de oblig Cam r.q.20.n.2.& 3.* & faciũt
notata per eundẽ Zacch. *in q.17.n.101.* & conſequẽter

intrat

13 intrat regula prædicta, & ceſſio deſe n t tantùm pro liberatione, & quietantia, ex adductis per Peregr. *de fidei:om. art.* 12. *n.* 34. eùm ex ſolutione proprij debiti ceſſio tranſlatiua reportari non poſſit. Bart. *in l. Modeſtinus n.* 4. ibique Paul. de Caſtr. *verſ. in nihilum autem,* & *ſub n.* 5. *verſ. nam principali, ff. de ſolut.* Greg. *deciſ.* 68 *n.* 4. & 5.

Nee obſtare cenſuerunt Domini id, quod objiciebatur ad redarguendum primum teſtem, quod ſcilicet ille non eſſet præſens de tempore reſeruationis penſionis, de quo agitur, & tamen in ſua depoſitione videatur deponere per verba de præſenti; quia reſponderunt ex lectura totius eontextus examinis elare colligi dictum teſtem depoſuiſſe de auditu ipſius Octauij, vt ibi, *e queſto loso per le coſe dette di ſopra per hauerlo inteſo dire dal medemo Signor Octauio.*

Nee ſimiliter eontrariari depoſitionem alterius teſtis, dum dicit quod dictus Octauius adminiſtrabat bona ipſius Abbatis. Vnde inferebatur, quod ex dictorum bonorum fructibus dicta penſio ſoluebatur, quoniam dicta adminiſtratio erat correſpectiua ad ſubminiſtrationem ſcutorum mille, quæ pro alimentis dicto Abbati ſoluebantur, vt idem teſtis exprimit, ibi; *& ſcudi mille l'anno ſomminiſtraua al detto Signor Abbate per ſuo mantenimento*; quod eonfirmatur ex eo quod dictus Abbas eſt promptus continuare dictam adminiſtrationem in d. Philippo Aduerſario cum eodem onere ſibi ſubminiſtrandi dicta ſcuta 1000. annuatim, & ſoluere penſionem, de
14 qua agitur tranſlatariis; & hinc patet benè Teſtes ad eoncordiam reduci, prout reduci debent eùm eorum dicta non ſint cauillanda, ſed potius adiuuanda, & pro viribus ſuſtinenda, Bald. *in l. de quibus n.* 115. *ff. de legib.* Alex. *conſ.* 5. *n.* 12. *lib.* 1. Caſſad. *deciſ.* 5. *n.* 5. *de probat.* Gregor. *deciſ.* 351. *n.* 37. præſertim ad effectum nè ſibi eontrarientur, Rimin. Sen. *conſ.* 559. *n.* 1. & 2.

Prout nec aduerſari dixerunt, quod Abbas habuerit alia beneficia, & penſiones, mediante opera dicti Petri Franciſci in recompenſam iſtius pēſionis; quia quod illa, ſeu illas habuerit ad iſtum effectum
nullibi probatur, imò cum beneficia, & penſiones 15
non ſint in commercio non poſſunt vendi, nec alienari, vt notant in ſpecie Bart. Bald. Iaſ. Fulgoſ. & Salic *in l.* 1. *§. nec Caſtrenſe verſ. dico ergo, ff de collat. bonorum,* Anton Gom. *in l.* 29. *Tauri n.* 21. *verſ. ex quo ſubinfero.* Peregr. *de fideicom. art.* 36. *n.* 130. Rolan. *conſ.* 11. *n.* 5. & 6 *lib.* 2. *q.* 11. *n.* 10. & eonſequenter nec etiam in recompenſam dari ex eiſdem alleg.

Et multò minus exiſtimarunt releuare donationem officij Secretariatus factam à dicto Octauio Patre eidem Abbati de anno 1616. Quoniam ex eius lectura conſtet illam fuiſſe factam ex mera liberalitate, ad hoc vt dictus Abbas honorificentius, & eommodius viuere poſſit, & cum pacto quod officium Secretariatus non imputetur in legitimam ipſius Donatarij; & ſic eùm eauſa donandi fuerit expreſſa in Inſtrumento donationis non debet in legitimam imputari, eò minus debet dici facta in re-
compenſam iſtius penſionis; & dum habemus verba 16
clara donationis, non eſt admittenda voluntatis quæſtio, *l. ille aut ille* 25. *ff de legat.* 3 ſed ipſa voluntas eſt ſeruanda, vt bene ad propoſitum eoncludit Guttier. *pract. quæſt lib.* 2. *q.* 65. *n.* 13.

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

DECI

DECISIONES SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

PARS SECVNDA:

Coram R. P. D. Petro Carrillo de Acuña.

Romana Fideicommiſſi de Ceulis.

Lunæ 14. Ianuarij 1641.

ARGVMENTVM.

Filius iuxta paternam diſpoſitionem omnia bona ſtabilia ad fauorem familiæ fideicommiſſo ordinato ſubiecta acceptans, dum poſtea cum vniuerſali hærede tranſegerit, renunciando legitimæ quam liberè habere poterat, vt bona ſub vinculo fideicommiſſi haberet, detractioni legitimæ vlterius locus eſſe non poteſt.

Vide ſuprà *Part. I. Deciſ.* 141.

SVMMARIVM.

1 *Filius dum bona quæ liberè retinere poterat voluit habere ſub fideicommiſſo iuxta paternam diſpoſiti nem, cautela* Soc. Iun. de legitima *communiter approbata intrat.*

Cautela de legitima *ſiue plus, ſiue minus filio à Patre fuerit relictum procedit,* ibid.

2 *Filius poſt impugnatum teſtamentum paternum illud per tranſactionem approbare poteſt.*

3 *Pactum factum patri per filium de non petendo ſupplementum legitimæ non ita nocet filio, quominus poſt mortem Patris agere poſſit.*

4 *Filius acceptans bona ſibi relicta ſub vinculo reciproci fideicommiſſi iuxta formam teſtamenti Patris, omnia quæ legauerat Pater cum iiſdem qualitatibus approbat.*

5 *Renuncians liti Iuri ſuo in Iudicio deducto renunciaſſe cenſetur.*

6 *Natura bonorum legitimæ eſt libera, vnáque cum fructibus à die obitus Patris filio debetur.*

7 *Acceptatio teſtamenti non magis ex verbis expreſſis quàm ex aliis illam perneceſſe inferentibus reſultat.*

8 *Effectus ſubrogationis eſt vt ſubrogatum eiuſdem ſit naturæ cuius ille cui ſubrogatur.*

9 *Natura ſubſtitutionis reciprocæ eſt, vt ſubſtituti inuicem inter ſe actiuè & paſſiuè vocati cenſeãtur.*

10 *Qualitas verbum reſpiciens determinat vniformiter omnia quæ ab eodem verbo reguntur.*

11 *Conuentionis pars ſuperior inferiorem declarat.*

12 *Conuentionis ſenſus & interpretatio ex toto contextu diſpoſitionis colligi debet.*

13 *Filij non poſſunt intelligi vocati ad reciprocam niſi in caſu quo Patri fuerint ſubſtituti.*

14 *Neminem ex alterius facto exhæredari, vel hæreditate priuari debere, in quibus caſibus procedit.*

15 *Conditio poteſtatiua à facto tertij dependens quoad hæredem caſualis cenſetur, illiúſque defectus diſpoſitionem ceſſare facit.*

16 *Pœna quoties imponitur ex facto eius cui ex hæreditate aliquod emolumentum obuenire poterat, honoratus ex facto eiuſdem priuari poteſt.*

17 *Succeſſores tanquam legitimi contradictores à poſſeſſione portionis legitimæ non ſunt amouendi.*

18 *Præſenſum qui dicit non approbat.*

19 *Matrimonium præſenſum qui dicit verum matrimonium non fatetur.*

20 *Grauamen etiam ſuper legitima filio volente imponi poteſt.*

21 *Tranſactio à ſua cauſa non reſtringitur.*

Tranſactio diuerſo reſpectu operatur, ibid.

22 *Verbum* Sua *non excludit fideicommiſſum, cùm ſua dicuntur bona fideicommiſſaria donec fideicommiſſum purificetur.*

23 *Coniecturæ æquiuocæ & imperfecta ad aliquid probandum inter ſe coniungi non poſſunt.*

24 *Litis conſortes hæreditario nomine venientes cur*

fideicommiſſum impugnare non poſſint.

25 *Obſeruantia longæua & diuturna in materia fideicommiſſi plurimum eſt attendenda.*

26 *Exceptio læſionis in Iudicio immiſſionis non admittitur.*

27 *Læſio tanquam caſu fortuito contingens, cùm ſimus in materia tranſactionis in conſideratione non eſt habenda.*

DECISIO CLXVII.

POSTQVAM in hac cauſa ſub die 26. Nouemb. 1639. reſolutum fuit, non eſſe locum detractioni legitimæ, vt in deciſione tunc emiſſa; fuit conceſſa noua audientia, & ſuperuenit etiam ordo Sanctiſſimi vt cauſa ab omnibus Dominis videretur: Cúmque ea pluries fuerit propoſita, & non reſoluta; tandem in hac quarta repropoſitione, articulo exactè per DD diſcuſſo, fuit, & iterum reſponſum, ſtandum eſſe in deciſis, ex rationibus, & fundamentis in dicta deciſione deductis.

Quandoquidem Hieronymus Ceulus, poſtquam inſtituit Equitem Iulium Cæſarem in quibuſdam ſtabilibus, mobilibus, & officiis; & omnia bona ſtabilia ſubiecit fideicommiſſo ordinato ad fauorem familiæ Ceulæ, & prohibuit quamcumque detractionem, etiam legitimæ; mandauit, quod quatenus d. Iulius Cæſar eius filius legitimam peteret, in eam imputarentur officia pro ipſo empta, debita pro eo ſoluta, mobilia eidem tradita, & ſupplementum, ſi quid ſupereſſet, haberet in Caſale Pollinis, vel etiam Radicicoli, & reliqua bona ad alios cohæredes tranſmitti voluit: Hortando eum ad acceptationem diſpoſitionis paternæ, abſque quod vellet legitimam detrahere, ne contrafaciendo inferret præiudicium irreparabile ſibi, ſuiſque filiis, ac deſcendentibus, vt in teſtamento, & codicillis reſpectiuè mihi originaliter datis ſub §. *Dictum etiam*, & § *Volo etiam*, & *verſ. Præterea.*

Vnde licèt verum ſit, quod dictus Cæſar patre vita functo declarauerit nolle acquieſcere diſpoſitioni paternæ, dum litem ſuper nullitate dictæ diſpoſitionis, & ſuper ſupplemento legitimæ in Rota introduxit, & in dubio ſemper deberet fieri interpretatio ad eius fauorem, ex deductis in terminis huius fideicommiſſi in *deciſ. 200. part. 1. & 242. par. 3. recent.*

Nihilominus tamen cùm poſtea ad tranſactio-
1 nem cum Tiberio ſeniori hærede vniuerſali deuenerit, in qua patet, quod etiam bona, quæ pro legitima liberè retinere poterat, voluit habere ſub vinculo fideicommiſſi, iuxta diſpoſitionem paternam, recedendo à lite antea mota; intrat cautela Socin. Iunior communiter approbata *in conſ. 122. lib. 1.* cum aliis alleg. *in d. deciſ. §. Moti ex eo*, quæ procedit, ſiue plus, ſiue minus legitima fuerit filio à patre relictum, Socin Iun. *d. conſ. 121. num. 15. & num 17.* Peregr. *de fideicomm. art. 36. num 97.* Pariſ *conſ. 9. lib. 2.* Dec. *conſ 687. per tot.* Mantic. *de coniect. vltim. volunt lib 7. tit 8. num 11* Mazar. *in Epitom de fideicomm. quæſt. 50.* quos, & alios refert, & ſequitur Merlin. *de legit. lib. 3. tit. 1. quæſt. 10. num. 14. 15. & 16.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 296. num. 58.* Mart. *de ſucceſſ. part. 4. quæſt. 18. art. 3. num.*
2 *57.* vbi de communi teſtatur: Et quod filius poſt impugnatum teſtamentum paternum poſſit illud per tranſactionem approbare, deciditur expreſſè in *l. ſi quando 35. §. illud*, *C. de inoff. teſtam.*
3 vbi poſtquam ſtatuitur, quod pactum factum patri per filium de non agendo querela, vel petendo ſupplementum legitimæ non noceat filio, quominus poſt mortem patris agere poſſit, ſubditur per hæc verba: *Sed hoc ita admittimus, niſi tranſactiones ad heredes paternos filius celebrauerit, in quibus apertiſſimè iudicium Patris agnouerit.* In terminis verò *dd deciſ. 200 part. 1. & 242. part. 3. recent.* non ſubſecuta fuerat tranſactio, prout hic, & ideò non applicantur.

Quòd autem dictus Iulius Cæſar in prædicta tranſactione acceptare voluerit bona, de quorum pretio agitur, ſub onere fideicommiſſi, probatur ex pluribus.

Primò ex eo, quòd ipſe, & eius filij receſſerunt ab omnibus litibus, & controuerſiis cauſa legitimæ, illiúſque ſupplementi motis, ac ab aliis quibuſcumque prætenſionibus, approbando, & emologando teſtamentum, & omnes codicillos Patris in omnibus, & per omnia, de quibus aſſeruit habere plenam notitiam: Et ſic cum Pater nil aliud magis exaggerauerit in teſtamento, & codicillis, quàm vt filij, & præcipuè dictus Iulius Cæſar, contentarentur bona ſibi relicta habere ſub vinculo reciproci fideicommiſſi, ſine detractione legitimæ, pernecеſſe dicendum eſt, quod acceptatio, & approbatio intelligatur facta cum 4
eiſdem qualitatibus, appoſitis in ſcriptura approbata, vt in terminis dict. clauſulæ *in omnibus, & per omnia*, ait Burſatt. *in conſ. 89. num. 69.* Mantic. *de coniect. lib. 7. dict tit. 8. num. 1. in fin. & num 17. verſ. item ſi ex aliis verbis.* Ruin. *conſ 56. num. 12. lib. 2.* cum aliis pluribus cumulatis in 1 *deciſ. in §. vnde ſequitur*, cum quibus concordant Rub. Alex. *conſ. 73. num. 6.* Pariſ. *conſ. 1. num. 104. lib. 3.* Menoch *lib. 4 præſumpt. 196. num. 24.* Peregr. *conſ 67. num. 13. lib. 1.* Quæ quidem approbatio, cum receſſu à lite antea mota operatur, ac ſi ab initio fuiſſet ſequuta, & perinde ac ſi nunquam lis fuiſſet mota; quia renuncians liti, cenſetur iuri 5
ſuo in Iudicio deducto renunciaſſe, *l. poſtquam liti*, vbi Gloſſ. & Doct. *C. de pact.* Afflict. *deciſ. 200 num. 19.*

Secundò ex inueſtimento fructuum acceptato in eadem tranſactione, prout fuerat ordinatum in teſtamento, & codicillis Hieronymi, qui in ſpecie voluit, fructus dd. Caſalium Pollinis, & Radicicoli per D. Tiberium ſeniorem reinueſtiri, detractis alimentis pro dd. Iulio Cæſare, & filiis, vſquequo iidem filij peruenirent ad ætatem annorum 25. & tunc mandauit de dd. inueſtimentis emi tot bona ſtabilia ſita in Vrbe, ad effectum ea ſubiiciendi eidem fideicommiſſo. Nam ſi bona fuiſſent liberè aſſignata pro legitima, opus non erat fieri inueſtimenta, iuxta formam teſtamenti, & codicillorum, ſed potius poterat dici, inueſtimenta fieri ad effectum, vt eius filij peruenti ad ætatem annorum 25. poſſent de illis liberè diſponere, iuxta naturam bonorum legitimæ, quæ libera vnà cum fructibus à die obi- 6
tus patris filio debetur, *l. Papinianus, §. vnde ſi quis, ff. de inoffic. teſtam.* Rip. *in l. ſi vnquam num. 103 C. de reuoc. donat.* Alex. *conſ. 69. in 2. dub. num 4. vol. 1.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap 400. num. 38. in fine*, Surd. *deciſ. 25. num. 16.* Rota coram Reuerendiſſ. D meo Vrgellen *deciſ. 192. num. 10.* & proinde dicendum eſt, quod ob approbationem teſtamenti, & codicillorum in omnibus, & per omnia, voluerint dd. Iulius Cæſar, ac eius filij dd. bona acceptare ſub onere fideicommiſſi, cùm acceptatio non magis ex verbis expreſſis reſultet, quàm ex aliis, 7
illam pernеceſſe inferentibus, Cagnol. *in l. Papinianus*

nus, §.meminiſſe num.17. ff.de inoff. teſtament. Eug. *conſ.95.numer.65. lib.2.* & ad propoſitum, ideſt in terminis diſpoſitionis,circa fructus, aduertit Ruin. *in dict.conſ. 56. numer. 7. & 11.verſ.ex alio quoque lib. 2.*

Tertiò, ex illis verbis, ibi, *Salua dicta ſubrogatione Caſalium Pollinis, & Radicicoli in locum Scurani:* Etenim ſicuti voluerunt ſaluare ſubrogationem dd. Caſalium in locum alterius nuncupati Scurani,quod certum eſt, ſubiectum eſſe fideicommiſſo, ita dicendum eſt, voluiſſe tranſigentes, eſſe
8 ſubiecta eadem Caſalia ſubrogata; quia effectus ſubrogationis eſt, vt ſubrogatum eiuſdem naturæ ſit, cuius ille,cui ſubrogatur, *l.ſi cum §.qui iniuriam, ff.quis caut.*Felin.*in c.cum dilecta num.7 de reſcript.* Gabr.*de reg.iur.concl.2.numer.* 31. Decian.*conſ.52. num 53.lib.1.*Rot.*deciſ.391. num.8. in fin.part.1 recent.*

Quartò,ex expreſſa præſeruatina facta ad fauorem d. Iulij Cæſaris, & filiorum pro ſucceſſione in fideicommiſſo reciproco,inducto in teſtamento,ibi; *Et abſque renunciatione mutuo ſeu reciproco fideicommiſſo facto, & inducto in teſtamento paterno:* Quæ reſeruatio ſicuti operaretur, vt dictus Iulius Cæſar, & eius deſcendentes fuiſſent admiſſi ad fideicommiſſum generale in caſu deficientiæ lineę maſculinæ d.Tiberij ſenioris, & aliorum fratrum; ita, & idem operari debet in caſu præſenti ob deficiē-
9 tiam lineæ maſculinæ ipſius Iulij Cæſaris,iuxta naturam ſubſtitutionis reciprocæ,quæ eſt,vt ſubſtituti cenſeantur inuicem inter ſe vocati actiuè, & paſſiuè, per *text. in l. cum in teſtamento 37. §.hac verba, ff. de hared. inſtit l. Lucius, leg ſi pater impuberis,* vbi Gloſſ. *ff. de vulgar.& pupill.*Socin.Iun *conſ.73. numer 22. & 35.* Gabr. *conſ. 123. numer. 18. lib. 2.*

Nec dicta reſeruatio poteſt referri ad filios d.Iulij Cæſaris dumtaxat, quia ſi iſti nihil poſſidebant de bonis fideicommittentis, & bona de quorum pretio agitur, eſſent liberè aſſignata d. Iulio Cæſari,prout prætenditur, nullo modo poſſet verificari reciproca vocatio quoad eos, ſed tantùm ipſi actiuam vocationem haberent: quod eſt contra propriam naturam reciprocæ ſubſtitutionis ex mox allegatis. Vltra quod reuera d. reſeruatio fuit facta etiam reſpectu d.Iulij Cæſaris, cum regatur ab illis verbis ſuprapoſitis, ibi, *renunciarunt, & vnuſquiſque eorum renunciauit,* quæ in Concordia comprehendunt tam patrem, quàm filios, & propterea debet & ipſa quoque referri ad omnes ſupra
10 nominatos: quia qualitas verbum reſpiciens determinat vniformiter omnia,quæ ab eodem verbo reguntur Bart.*in l Prætor ait,§.eritque hac differentia ante n.1.ff vi bon.rapt.* cum aliis relatis per Surd. *in deciſ.88.num.22.23.& ſeqq.*Gregor.XV. *deciſ.190. num.2.*

Prout clarius relucet ex ſubſequenti remiſſione caducitatis fideicommiſſi, incurſæ ob motam litem,facta per d.Tiberium nedum filiis, ſed etiam Iulio Cæſari, ibi; *remiſit dicto Equiti,& ſuis filiis omnem caducitatem, & quodcumque præiudicium, in quod ex diſpoſitionibus teſtamentariis, & codicillariis per D. Hieronymum factis hucuſque forſan incurſi fuiſſent propter lites motas contra D.Tiberium, & contra diſpoſitiones prædictas:* Quæ quidem remiſſio ſuperflua profectò foret reſpectu d.Iulij Cæſaris,ſi ipſe fideicommiſſo renunciare voluiſſet; Et ideo, ſicut in iſta remiſſione comprehenditur etiam Iulius Cæſar, ita quoque dicendum eſt eum fuiſſe comprehenſum in præcedenti præſeruatiua reciproci fideicommiſſi; cùm ſuperior pars conuentio- 11
nis hanc inferiorem declaret, *l verum ff de petit.hared.l.qui filiabus, ff. de legat.* 1. vbi Iaſ.late Socin. *conſ.72. num.27. vol.1.* & ex toto contextu diſpoſi- 12
tionis colligitur illius ſenſus,& interpretatio,qualis fuerit, *l.Mauia, ff.de manum. teſtam.l.nominis ff. de leg. 3.*Mantic.*de coniect.lib.6.tit.13.n 1.& ſeqq.*vbi ſubdit, quod quæ ſunt in medio ex ſuperioribus, & inferioribus declarantur.

Et hinc patet opus non eſſe aggredi diſputationem, An filij dicti Iulij Cæſaris ſint ex propriis perſonis vocati etiam in caſu, quo eorum pater legitimā detrahere voluiſſet,ſuper qua in hac vltima poſitione fuit obiter informatū.Cæterum & in hoc quoque dictum fuit, motiuum non ſubſiſtere; quia in tantum filij fuerunt vocati, in quantum eorum pater, & ipſi poſt eius mortem bona de quorum pretio agitur, acceptarent ſub onere fideicommiſſi, vt deprehenditur ex illis verbis teſtamenti, ibi; *Sed quatenus ad. filij, aut aliquis, vel aliqui eorum vellent, aut tentarent detrahere legitimam in bonis meis, in talem caſum eundem filium, ſeu filios &c. haredes inſtituo, & eſſe volo in eorum legitima portione tantum &c. Reliqua verò bona &c. ſpectare, & pertinere volo ad alios meos filios maſculos, eorumque deſcendentes maſculos &c.* Et clarius ex verbis ſecundi codicilli, in quo pars aduerſa ſe fundat, ibi; *Hortatur etiam eundem Iulium Cæſarem, vt contentus remaneat, & acquieſcat diſpoſitioni paternæ, & eam expreſsè acceptare velit &c.quia pro illius,& filiorum, ac deſcendentium beneficio facta fuit; & propterea non quærat detrahere legitimam &c. contrauenìendo voluntati paternæ alioquin ſi contra fecerit, ſciat ſibi & ſuis filiis, & deſcendentibus damnum, & præiudicium irreparabile illaturum.*

Si enim filij dicti Iulij Cæſaris fuiſſent vocati ad reciprocum fideicommiſſum etiam in caſu,quo eorum pater contraueniſſet voluntati teſtatoris,detrahendo legitimam, nullum damnum pati potuiſſēt ob cōtrauentionem paternam;imò commodum, & lucrum reportaſſent, quia fuiſſent ſecuri habere libera bona, patri pro legitima aſſignata, abſque quod ipſe pater poſſet illa dilapidare, cùm eſſet inhabilitatus motu proprio Papæ ad contrahendum, & prohibitus adminiſtrare, vti latius firmatum extitit in prima deciſione, & vlterius fuiſſent in ſpe ſuccedendi in magno, & opulenti fideicommiſſo: ſed cùm pater dixerit ſuis filiis damnum illaturum irreparabile,conſequens eſt,vt noluerit gaudere beneficio reciproci fideicommiſſi, ſi legitimam acceptarent,ex traditis in his terminis per Socin.Iun.*in conſ.129 n 22.& 23.lib.3.&* Cephal.*conſ.141 n 31. & ſeqq.*Eò magis, quia teſtator poſuit in electione patris, vel acceptandi bona cum fideicommiſſo,(& ſic hoc caſu ſucceſſiuè ſubſtituebantur deſcendentes eiuſdem,& reciprocè vocabantur,& grauabantur in defectum linearum Tiberij, & fratrum;) vel conſequendi legitimam liberam à fideicommiſſo,tam deſcenſiuo,quàm reciproco. Vnde ſi ſubſiſteret,patrem eligiſſe legitimam,nullam vocationē filij poſſent prætendere, cùm in hunc caſum nec vocati,nec grauati fuerint,ſed tantùm in contrario ſi pater acceptaſſet, vt in terminis firmauit Rota coram Reuerendiſſ. Vtgellen *dec 319.n.26 & ſeqq. & rurſus n.63.poſt med & ſeqq.* Diſpoſitio enim teſtatoris deueniſſet ad caſum,in quo filij Equitis non fuerunt ſubſtituti,& non poſſunt intelligi vocari ad 13
reciprocam,niſi in caſu, in quem fuerint ſubſtituti patri ſuo,ex cumulatis per Socin.Sen. *conſ.104 n.5. lib.3.* Surd.*conſ.554.n.24.verſ imo non poteſt dici.*

Nec obſtat *l pater familias , ff. ... hæred.inſtit.* in
14 qua ſtatuitur, quod nemo ex alterius facto exhære-
dari , vel hæreditate priuari conuenit ; Quia illius
diſpoſitio procedit in vocatione pura, cuius priua-
tio non poteſt induci conditione pendente a facto
tertij , ſecus quando effectus vocationis pendet à
facto alterius, itavt ante rem quæſitam factum ad-
implendum ſit per tertium, vt in præſenti , vbi ad
hoc vt filij ſuccederēt in reciproco fideicommiſſo,
debebat pater bona ſibi acceptare ſub onere fidei-
commiſſi, abſqoe detractione legitimæ : Tunc enim
dum tertius non facit , ideſt pater non acceptat ;
ceſſat vocatio filiorum per *Text. in l. ſi ita fuerit* 13.
ff. de manum teſtament. quem textum in particulari-
bus relictis loquentem Doctores communiter tra-
hunt etiam ad inſtitutiones vniuerſales, & ſignan-
ter Bart. Angel. & Imol. *in d. l. pater familias*, Ruin.
15 *conſ.* 150 *num. 9. lib.* 1. Ea ratione, quia poteſtatiua cō-
ditio dependens a facto tertij quoad hæredem cen-
ſetur caſualis , & ideò illius defectus facit ceſſare
diſpoſitionem, Couarru. *in cap Rainaldus*, §. 1. *num.* 7.
de teſtam. Bart. *conſ.* 16. Roman. *ſingul.* 101. Cæphal.
conſ 52. *num.* 5. Aretin *conſ.* 1. quos refert, & ponde-
rat Rota *in deciſ.* 86. *num.* 40. *part.* 6. *recent.* Et in his
terminis benè reſpondet D. meus Vrgellen. *dict.*
deciſ. 239. *d. num.* 63. *poſt med. & ſeqq.* quod procede-
ret etiamſi verſaremur in pœnalibus : Nam quo-
16 ties imponitur pœna ex facto eius , cui ex hære-
ditate emolumentum aliquod obuenire poterat ,
provt erat in præſenti , vbi Iulio Cæſari , non pe-
tendo legitimam , remanebat ſpes ſuccedendi in
opulento fideicommiſſo, tunc ceſſat omne dubium,
& poteſt honoratus priuari ex facto illius ; Tex-
tus eſt expreſſus in *l. ff. de his quæ pœn. nom.* vbi pri-
uatur filius facto patris , bene Surd *deciſion.* 101.
num. 10.

Quibus non aduerſatur præcipuum obiectum
partis , nempe quod in tranſactione fuerint ſolu-
ta dicto Iulio Cæſari ſcut. 4200. pro dote Artemi-
ſiæ ſuæ vxoris peruenta in manibus D. Hieronymi
fideicommittentis . & ſcot. 3000. pro ſupplemento
legitimæ ; Vnde infertur quod cùm habuit ſupple-
mentum, pernecesse dicendum ſit, habuiſſe legiti-
mam in iſtis bonis, maximè cùm tranſactioni cau-
ſam dederit petitio ſupplementi quod erat in lite,
vt legitur in commiſſione ; vel in omnem euentum
prius debeat conſtare de ſtatu hæreditatis fideicom-
mittentis, itavt exinde deſomi poſſit ad quam ſum-
mam aſcendat portio legitimæ ; & an illam Iulius
17 Cæſar ſufficienter habuerit aliunde , quàm in iſtis
bonis, à quorum poſſeſſione interim non ſunt eius
ſucceſſores amouendi tanquam legitimi Contradi-
ctores, iuxta terminos doctrinæ Bart. *in l. fin. num.* 21.
C de edict. Diu. Adr. toll & ſenſit Rota *in Ciuitatis*
Caſtelli ſupplementi legitimæ . quæ eſt deciſ. 121. *poſt n.*
3. verſ. neque obſtat, part 6. recent.

Quia fuit conſideratum, quod ſemel tantùm in
narratiua ipſius tranſactionis dicitur , quod Iulius
Cæſar mouerat litem ſuper ſupplemento , ſed po-
ſtea in diſpoſitiua , & vſque ad finem Inſtrumenti
ſemper dicitur fuiſſe datam dictam ſummam pecu-
niarum pro dote Artemiſiæ pro prætenſo ſupple-
mento, ac pro aliis quibuſcunque prætenſionibus;
ideò concludendum eſt , quod dictarum pecunia-
rum ſolutio fuerit facta, vt Iulius Cæſar recederet
à prætenſione ſupplementi, & ab aliis quiboſcum-
que prætenſionibus, provt cum effectu receſſit ; Et
quidem cum ampla renunciatione , & extinctione
litis , vt euidenter apparet ex lectura dictæ tranſa-
ctionis, & luculenter fuit firmatum in prima deci-
ſione : Qui enim dicit prætenſum , non approbat, 18
Mandoſ. *in form. commiſſ. appell. in prim. inſt. in verb.*
prætenſum , Rota coram Buratto *deciſ.* 325. *numer.* 8.
& coram Iuſto *in Romana de Luraghis , & Pallaui-*
cinis 30. *Octobris* 1600. quæ eſt *deciſ.* 18. *impreſſ. per*
Zacch. poſt tract de oblig Camer. ſub num. 4. Sicuti qui
dicit prætenſum matrimonium, non fatetur verum 19
matrimonium, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *n.* 13. *qui fil. ſint*
legit.

Sed quatenus ex d. ſolutione pro prætenſo ſup-
plemento ſequeretur, quod dictus Iulius Cæſar re-
tinuerit dicta Caſalia pro legitima ; tamen cum ex
omnibus ſuperius congeſtis appareat, ipſum id om-
ne feciſſe cum pacto acceptandi diſpoſitionem pa-
ternam, quę eſt, vt ipſe eadē Caſalia acceptaret ſub
onere fideicommiſſi, non poteſt dici hodie, quod ea
ſint libera ; Quia volente filio, etiam ſuper legiti- 20
ma grauamen imponi poteſt, Gloſſ. *in l ſcimus verb.*
ipſo iure, C. de inoff teſtam. Menoch. *conſ.* 206. *numer.*
111. Peregr *conſ.* 16. *num* 20. *& ſeqq. lib* 6. Molin. *de*
Hiſpan. primog. lib. 2. *cap.* 3. *num* 7. ibique Addent.
plures congerit, & præcipue Ioan. de Caſtill. *tom.* 5.
controu. cap. 67. *num* 52. Seraphin *deciſ.* 570 *numer.* 7.
Et quod ad hunc effectum ſufficiat acceptatio te-
ſtamenti paterni , cum approbatione in omnibus,
& per omnia tenet Suarez *in l. quoniam in prioribus*
. num. 51. *C de inoff teſtam* Ant. Gabr *de legit. concl.* 1.
num. 55. plenè Fuſar. *d. quæſt* 296. *num.* 93. *&* 94. *cum*
ſeqq.

Et quamuis in lite fuiſſet deducta petitio ſupple-
menti legitimæ ; attamen non ipſa ſolum dedit
cauſam tranſactioni, tum quia aderat etiam præci-
pua lis ſuper Caſale Senrani relicto d. Iulio Cæſari
in teſtamento ſub onere fideicommiſſi , & poſtea
eidem adempto in codicillis, ſuper cuius ademptio-
nis inualiditate emananerat *deciſio coram bon. mem.*
Card Blanchetto ſub die 9. Iunij 1581. Tum & etiam
quia in dicta tranſactiooe fit mentio etiam legiti-
mæ, & adſunt clauſulæ ampliſſimæ, importantes in
ſpecie acceptationem fideicommiſſi ſuper Caſali-
bus controuerſis , vt ſupra fuit oſtenſum ; Et ideo
tranſactio non reſtringitur a ſua cauſa, ſed reſpectu 21
deductorum in lite valet vt tranſactio, reſpectu ve-
rò aliorum in vim pacti, & conuentionis, Salicet. *in*
l. ſi de certa num. 2. *C. de tranſact* Alex *conſ.* 11. *num.* 7.
lib. 3. Honded. *conſ.* 49 *num.* 34 *verſ. inſuper dico, lib.* 1.
Greg XV *deciſ.* 286. *n.* 7. Addentes *ad eundem in de-*
ciſ. 158. *num.* 7.

Coniecturæ autem ex aduerſo ponderatæ ad do-
cendum dicta bona fuiſſe aſſignata libere, non fue-
runt habitæ in conſideratione , quia non conclu-
dunt.

Nam prima deſumpta ex aſſignatione Iulij Cæ-
ſaris , facta in tranſactione , quod dicta Caſalia eſ-
ſent ſua , tollitur ex eo, quod verbum (SVA) non 22
excludit fideicommiſſum , cùm ſua dicantur bona
fideicommiſſaria , donec fideicommiſſum purifice-
tur, Cephal. *conſ.* 107. *num.* 14. Laderch. *conſ.* 54. *n.* 4.
Sord. *conſ.* 73. *num.* 72. Ciriac. *controuerſ.* 497. *num.* 25.
& ſequen.

Secunda elicita ex promiſſione de euictione, fa-
cta à Tiberio ad fauorem d. Iulij Cæſaris, fuit ſub-
lata in prima deciſione , *in §. Quandoquidem in*
fine.

Tertia deducta à ceſſione iurium , facta à Iulio
Cæſare ad fauorem Tiberij , quaſi quod ea me-
diante dictus Iulios Cæſar renunciauerit fideicom-
miſſo , & in conſequentiam remanſerit in libera
poſſeſſione dictorum bonorum pro ſua legitima,
pariter diluitur, quia dicta ceſſio verificatur in iure
petendi

Digitized by Google

petendi ſupplementum in bonis fideicommiſſariis à Iulio Cæſare prius prætenſo, & in Iudicium deducto, quod cedere etiam voluit, vt magis voluntatem Patris adimpleret, abdicando à ſe prædictam prætenſionem, & verificatur etiam in iuribus à Iulio Cæſare prætenſis ſuper Caſale Scurani, non quia illud non eſſet fideicommiſſo ſubiectum; ſed quia ipſi in teſtamento fuerat relictum, & poſtea in codicillis ademptum, vt ſupra fuit dictum: Imo ne ob dictam ceſſionem iurium poſſet dubitari, quod etiam renunciaſſet fideicommiſſo, idcirco deinde ſubiunxit: *Salua ſubrogatione Caſalium Pollinis, & Radicicoli in locum Scurani, & abſque renunciatione mutuo, ſeu reciproco fideicommiſſo*, adeò quod om-
23 nes dictæ coniecturæ reddantur in primis æquinocæ, & imperfectæ, quæ propterea non poſſunt inter ſe coniungi ad aliquid probandum, Bald. *in l.ſiquis ex argentariis, §.1. num.2.& ſeqq. ff. de eden.* Gabr.*de prob.u.concl.1.num.33.*Rot.*deciſ.519.num 7. part.2. recent.* Et vlterius deſtruuntur à contrariis probationibus fortioribus, & neceſſariò, vt ſupra concludentibus, *l.diuus de in integr. reſtit. min.* Abb. *in c.tranſmiſſa qui fil. ſint legit. in fin.* late Menoch. *de præſumpt.lib.1.q.30.n.1.*

Quæ omnia ſi eſſent dubia, cuius quidem contrarium patet ex præmiſſis, adhuc declararentur ex longeua, & diuturna obſeruantia ponderata in prima deciſione, §. *Quibus accedit*, vbi apparet d.
24 Iulium Cæſarem, & eius deſcendentes ſemper retinuiſſe dd. Caſalia tanquam fideicommiſſaria, & hodie additur quod Franciſcus, vltimus maſculus ex deſcendentibus d. Iulij Cæſaris in alienatione eorundem Caſalium procurauit, & adhibuit etiam conſenſum vocatorum ad fideicommiſſum, cum pacto expreſſo vt pretium inueſtiretur, & inueſtimenta ſtare debeant pro ipſis venditoribus, eorum deſcendentibus, aliiſque de domo, & familia de Ceulis ad ſucceſſionem dd. bonorum vocatis ex teſtamento, & codicillis Hieronymi Aui paterni, atque ſubiaceant eidemmet fideicommiſſo, & prohibitionibus alienandi, aliiſquè omnibus, prout ſubiacebant dd. bona ex diſpoſitione dicti Hieronymi, & iuxta præmiſſa ſubſequuta fuit ſententia Cardinalis Vicarij, derogatoria fideicommiſſi, ſubrogans inueſtimentum in locum rei venditæ, ad commodum omnium vocatorum ad fideicommiſſum in omnes caſus à dicto Hieronymo diſpoſitos; vnde fit, quod DD. Eleonora, & litis conſortes, venientes hæreditario nomine d. Franciſci, non poſſint illius factum impugnare, vt in terminis decidit *Text.in l.2.C.de fideicom.l.cum à matre C.de rei vendic. l. ex qua perſona, ff. de reg.iur.* Pinell. *in l.1. part.3.num.81.C.de bon.matern.*Rolan.*conſ.34.n.72. lib.4.*, & dixit Rota *in Firmana bonorum 23. Iunij*
25 1589.*coram Gipſio*, & quod obſeruantia in hac materia ſit plurimum attendenda, tradit Molin. *de Hiſpan.primog.lib.2.c.6. num.57.* Capr. *conſ.158. in fin.* Crauett. *conſ.766. num.7.* Menoch. *conſ.349. num.15.* Rota *deciſ.185. n.4. part.5. recent.*

26 Denique nihil vrgere viſa fuit exceptio læſionis, quia vltra quod ea in hoc Iudicio immiſſionis non admittitur, vt firmauit *Rota in Viterbien. Caſtrorum 2. Martij 1622.coram bon. mem. Coccino Decano*, nec in facto ſubſiſtit; corruit penitus obiectum ex eo, quod ſumus in tranſactione, cuius vigore dicti Iulius Cæſar, & eius deſcendentes conſecuti ſunt ſpem ſuccedendi in ampliſſimo reciproco fideicommiſſo, in caſu deficientiæ lineæ Tiberij ſenioris, & aliorum fratrum, retinendo interim bona
27 à patre relicta, & propterea læſio non habetur in conſideratione, tanquam caſu fortuito contingens, *l.verum § ſciendum, & §.ſeq.ff de minor.& l.fin.C.de reſtit.in integ.* benè ad propoſitum Odd. *in conſ.co. n.10.& 11.*

Et ſic deciſum vtraque parte plenè audita, & acerrimè informante.

Eugubina refectionis damnorum.

Mercurij 23. Ianuarij 1641.

ARGVMENTVM.

De refectione damnorum ob procurationem exactionis cenſuum ad quorum ſolutionem ipſe procurans tenebatur mediantibus aliis factam, via ordinaria non exequutiua præſtanda.

Vide ſuprà *Part.1. Dec ſ 156.*

SVMMARIVM.

1 *Damni cauſam qui dat ad illius emendam tenetur, etiamſi qui occaſionem damni dedit illud inferendi animum non habuerit.*

2 *Damna quando proueniunt ex ſententia criminali ob imprudentiam Iudicis lata, caſus fortuitus reputatur.*

3 *De caſu fortuito nemo tenetur.*

4 *Culpa quotieſcunque caſum præceſſit, tunc qui fuit in culpa etiam de caſu fortuito tenetur.*

5 *Exigere procurans quod ipſemet debet de caſu fortuito tenetur, etiamſi culpa ad caſum non fuerit ordinata.*

6 *Obligatus à culpa non excuſatur quando id quod debet non facit.*

7 *Notitiam litis habens ſcripturáſque ad cauſam facientes penes ſe retinens, ignorantiam ad effectum ſe excuſandi à defenſione allegare non poteſt.*

8 *Ignorantiam non poteſt allegare qui actualem defenſionem aſſumit.*

9 *Procurator in criminalibus regulariter non admittitur.*

10 *Procurator admittitur quando agitur de reuocatione ſententiæ criminalis pœnam pecuniariam imponentis.*

11 *Executio niſi pro expreſsè ſcriptis in ſcriptura obligatione Camerali vallata non competit.*

12 *In obligatione non fit extenſio de caſu ad caſum ſed de re ad rem.*

13 *Contractus verba ſunt forma ipſius quibus nihil addi vel detrahi poteſt, & quod non fuit expreſſum pro omiſſo habetur.*

14 *Moleſtia quando non eſt indemnitatis promiſſio non imputatur, nec refectio damni ex iudicato reſultantis.*

15 *Verbum* aliquam (*ſcil.moleſtiam*) *vti vniuerſale ac in oratione negatiua poſitum, omnia damna etiam inſolita comprehendit.*

16 *Participium* promettendo *quando ſine copula eſt appoſitum diſpoſitionem reſtringit.*

17 *Participium* promettendo *in relatiuum & verbum temporis præſentis reſoluitur.*

18 *Dictio* altra *eſt repetitiua ſimilium, diuerſitatem in ſuppoſito & identitatem in ſubſtantia ſignificans.*

19 *Obligatio ad incogitata pendentia à futuro euentu referri non poteſt.*

20 *Verba vniuerſalia vt euitentur abſurda contingentia ſecundùm ſubiectam materiam reſtringi debene.*

21 *Fides extraiudicialis nihil probat.*

DECISIO CLXVIII.

SVB die 4. Iunij anni præteriti reſolutum fuit in hac cauſa, Zeccadorum teneri ad refectionem damnorum de quibus agitur via ordinaria, non autem exequutiua, vt in deciſione tunc extenſa. Sed cùm neutra pars d. reſolutioni acquieſceret, nam Zeccadorus eam impugnabat ſub prætextu quod nullo modo teneretur, & Conuentini prætendebant non ſolùm ipſum teneri via ordinaria, ſed etiam executiua; ideo cauſam reproposui ſuper eiſdem, & Domini ſteterunt in deciſis.

Etenim quantum attinet ad viam ordinariam dixerunt, quòd cum d. Zeccadorus procurauerit exactionem fructuum cenſuum ſibi à Conuentinis ceſſorum, mediantibus eiſdem Conuentinis, ad quorum tamen fructuum ſolutionem, & cenſuum extinctionem ipſemet tenebatur, & occaſione d. indebitæ exactionis euenerint damna de quibus agitur, vtique ad eorum refectionem debeat condemnari, iuxta vulgarem regulam in d. deciſione
1 recenſitam, vt qui cauſam damni dat damnum dediſſe videatur, & ad illius emendam teneatur, *c. ſi egreſſus*, vbi Gloſſ. *verb. reddet damnum*, cum ibi notat. per DD. *de iniur. & damn. dat.* Ioan. de Amic. *conſ. 12. num. 12.* Ciriac. *controu. 234. num. 12. & 13.* vbi id ampliat, etiamſi qui occaſionem damni dedit illud inferendi animum non habuerit, Gratian. *deciſ. 57. num. 3.* In contrarium verò adducta procedere exiſtimarunt, quando occaſio damni prouenit ex culpa leui, ſeu leuiſſima, in quibus terminis loquitur Læſ. *de inſt. & iur. lib. 2. cap. 7. dubitat. 6. n. 25. & 26* cum aliis ex aduerſo allegat.

2 Nec obſtare viſum fuit, quod damna prædicta proueniant ex ſententia Criminali lata ob imprudentiam Iudicis, & ſic reputetur caſus fortuitus, vt aduertit Bart. *in l. ſi per imprudentiam verſ. dicam ergo breuiter, ff de euict.* Socin. *in l. quidam relegatus 6. ſub num. 3 verſ tamen ex mente, ff de reb. dub.* & de
3 caſu fortuito nemo teneatur, *l. qui fortuitis, C. de pignorat. action. l. 1. §. his quoque, ff. de act. & obligat.* Bald. *conſ. 145. num. 1. lib. 3. & conſ. 53. num. 1. lib. 4.*

Quia viſum fuit non ſubſiſtere, quod dicta ſententia fuerit prolata per imprudentiam Iudicis: Nam licet Conuentini eſſent innocentes tanquam inſcij de facto Zeccadori eorum ceſſionarij, ad cuius requiſitionem, & commodum egerunt bona fide, Iudex tamen cui hoc deductum non fuerat, potuit ex actis contra eos iudicare, extinguendo ſortem principalem dd. cenſuum, & de ſubſequenti ceſſione de eis facta per Conuentinos eidem Zeccadoro, ac de proceſſo poſtea fabricato per eoſdem Conuentinos in Iudicio moto pro exactione fructuum eorumdem cenſuum; hinc enim clarè reſultabat prætenſum delictum vel colluſionis inter Conuentinos, & Zeccadorum, vel quod bis idem creditum exigi procuraretur, vltra quod quoties-
4 cunque aliqua culpa præceſſit caſum, tunc qui fuit in culpa tenebitur etiam de caſu fortuito, vt *in § is cui inſtit. quib. mod. recontrahit obligat. l. in rebus*, ibique Gloſſ. *verb. præſtare, & l. ſi vt certo, § ſi interdum, ff. locat cap. 2. de depoſit.* Dec. *in l. contractus num. 47. ff. de regul. Iur.* Roman *conſ. 9. in princip. verſ. in contrarium & conſ. 395. num. 1. & ſeqq.* Aymon. *conſ 64. num. 5. & conſ. 247. num. 1.* Rota coram S. mem. Gregor. XV. *deciſ. 146. n. 13.*

Culpa autem in præſenti eſt manifeſta, dum d. Zeccadorus procurauit exigere id quod ipſemet 5
debebat, & ſic dedit operam rei illicitæ, & per conſequens tenetur de caſu fortuito, etiam quod culpa non fuerit ordinata ad caſum, per ea quæ cumulat Surd. *in conſ. 22. num. 66.* & augetur ex eo, quod in literis miſſiuis per eum poſt prolatam ſententiam ſcriptis, aſſerit Conuentinos fuiſſe admiſſos ad defenſiones, & profitetur ſe eſſe procuraturum reuocationem condemnationis ibi; *Il negotio de Signori Conuentini è aſſodato in maniera, che non haueranno più faſtidio, perche ſon meſſi alle diffeſe, e delitto alcuno non hè tirato auanti per la reuocatione*, & tamen non conſtat quod Conuentini fuiſſent admiſſi ad defenſiones, nec fuerit procurata reuocatio condemnationis; qui igitur non facit id ad quod 6
eſt obligatus non excuſatur à culpa, *l. qui non facit, ff. de regul. Iur.* facit text. *in l. 1. §. penult. ff quarum legat.*

Abſque quod ſe excuſare valeat ex eo quod per Conuentinos fuerit ei reuocatum mandatum procuræ, nec fuerit interpellatus ad eos defendendum, quia mandatum, quod fuit reuocatum non erat factum in eius perſonam, nec pro defenſione litis criminalis, pro qua idem Zeccadorus nunquam mandatum petiit, & interpellatio pro defenſione non requirebatur, cùm & ipſe quoque in iudicio criminali citaretur tanquàm Correus, & ſic igno- 7
rantiam allegare non poterat ad effectum ſe excuſandi à defenſione, prout dicitur de eo, qui tenetur de euictione, & habuit notitiam litis, & retinet ſcripturas ad cauſam facientes penes ſe, ex tradit. per Alex. *in l. 2. §. voluntate, num. 15. ff ſolut. matrim.* Mangill. *de euict. quæſt. 4. num. 84* Rota *in Sancti Seuerini Dotis* 10. *Maij* 1622. *coram Remboldo*, maximè cum actualem defenſionem aſſumpſiſſet, vt 8
ſupra fuit probatum ex eius confeſſione emanata in litteris miſſiuis, Afflict. *in cap. 1. num. 10. de feud. Vaſſall.* & vlterius Conuentini tunc temporis erant minores, Mangil. *d. quæſt. 4. num. 87. & 88.*

Prout etiam nec obſtare dictum fuit, quod ipſi Conuentini quoque fuerint in culpa ob contumaciam in comparendo perſonaliter, cùm in crimi- 9
nalibus regulariter non admittatur Procurator, vt eſt text. *in l penult. § crimen*, cum ibi notat per DD. *ff. de public. iudic. & in l. ſeruum quoque, § publicè, ff. de procurat.* Marian *in cap veniens num 10. & ſeqq. de accuſat.* quoniam Conuentini in partibus commorantes de Iudicio criminali contra eos in Curia moto ante ſententiam non habuerunt notitiam, cùm fuerint citati ad valuas, & poſt ſententiam ſteterunt ſub bona fide d. Zeccadori, aſſerentis eos fuiſſe admiſſos ad defenſiones, & ſe proſecuturum eſſe pro reuocatione condemnationis, vt in dd. litteris miſſiuis ſupra relatis; vnde fit quod ſemper verum eſt dicere, quod culpâ eiuſdem Zeccadori damna euenerunt. Nam quatenus ſubſiſteret quod ipſe pro Conuentinis in iudicio comparere non poſſet, debebat id eis nunciare, vel ab eis requirere mandatum procuræ, cuius vigore procul dubio poterat in iudicio comparere, quia agebatur de 10
reuocatione ſententiæ criminalis imponentis pœnam pecuniariam, quo caſu admittitur Procurator, vt ex communi DD. opinione dicit Marian. *in cap.* veniens

venient num. 24. *de accuſat.* Menehiaca *controu.vſu-*
frequen.cap. 17 *in fin.* quos refert, & ſequitur Clar.
in prax.Crimin.lib. 5. §. *fin.quaeſt.* 32. *num.* 4.

Quo verò ad viam executiuam illam non com-
11 petere DD exiſtimarunt, quia ea non datur niſi
pro expreſsè ſcriptis in ſcriptura obligatiuoe Ca-
merali vallata, Galleſ. *de obligat.Cameral. tit. de vi*
Inſtrument.obligat Cam.num. 15. Mancin. *de Iuram.*
part. 4. *effect.* 196. *numer.* 5. Rnginell. *de appel-*
lat §. 2. *cap.* 3. *verb. obligatio Cameralis num.* 164.
Rota impreſſ.apud Zacch. *poſt tract. de obligat. Ca-*
mer.deciſ. 84. *numer.* 2. & *deciſ.* 111. *numer.* 13. dum
igitur in apoca cuius vigore agitur non adeſt pro-
miſſio reficiendi damna, quæ occaſione litis cri-
minalis Conuentini paterentur, ceſſat via executi-
12 ua, cùm in obligatione extenſio non fiat de caſu
ad caſum, ſeu de re ad rem, *l.quicquid adſtringen-*
dae, ff de verb.oblig l.fideiuſſores Magiſtratuum, ff de
fideiuſſ. Rota *deciſ.* 50. *numer.* 5. & *deciſ.* 403. *num.* 1.
13 *part.* 1. *recent* verba enim contractus ſunt forma
ipſius, itavt nihil addi vel detrahi poſſit, & pro
omiſſo habetur qood non fuit expreſſum, Bald.
*in l.quoties n.*4.*C.de ſuis, & legitim. hared.* Rota *de-*
ciſ. 55. *n.* 1. *part.* 1. *recent.*

Neque releuare cenſuerunt generalem promiſ-
ſionem d.Zeccadori, quod ſcilicet Conuentini non
14 habebant moleſtiam aliquam, quæ imputat pro-
miſſionem indemnitatis, Batz. *deciſ.* 24. *numer.* 4.
verſ praeterea, & *num. ſeqq.* & conſeqoenter ſolu-
tionem iudicati, & refectionem damni ex iudica-
to reſultantis, *l. rectè defendi, ff. de iudic. l. iudi-*
catum, ff de Iudic ſoluen Coccin. *deciſ.* 76. *numer.* 12.
& ſeqq quomodocunque illud proueniat, ponde-
15 rando verbum (*aliquam*) quod vti vniuerſale ac po-
ſitum in oratione negatiua comprehendit omnia
damna etiam inſolita, Aymon. *conſil.* 308. *nu-*
mer 6.

Quoniam d. promiſſio reſtringitur ad moleſtias
expenſarum litis, vt colligitur ex verbis eiuſdem
obligationis, vbi poſtquam Zeccadorus promiſit,
quod *detti Signori Conuentini non haueranno, ne pa-*
tiranno moleſtia alcuna, ſtatim ſubiunxit, *promettendo*
io di mio proprio pagar tutte le ſpeſe tanto de patroci-
nij, de Procuratori, & Auuocati, quanto d'ogni altra
16 *coſa*, ponderando illud verbum participium *pro-*
mettendo, quod reſtringit diſpoſitionem qoando
provt hic eſt appoſitum ſine copula, Roland. *conſ.*
41. *numer.* 34. *lib.* 4. Roin. *conſil* 173. *num.* 2. *vol.* 1. &
conſ. 158. *numer.* 8. *vol.* 3. Surd. *conſ.* 127. *numer.* 4. *cum*
plurib ſeqq. Menoch. *conſil.* 395. *num.* 64. maximè
cùm tunc temporis nulla adeſſet moleſtia crimi-
nalis, ſed bene aderant expenſæ litium ciuilium iam
motarum, vt probatur ex illis verbis obligationis
ibi, *per cauſa delle liti, &c. che ſe fanno in Roma*; qua-
propter promiſſio eſt reſtringenda ad moleſtias ex-
penſarum litium ciuilium, quæ tunc temporis agi-
17 tabantur in Vrbe, provt denotat dictum partici-
pium, quod reſoluitur in relatiuum, & verbum il-
lios temporis ſcilicet præſentis, Gloſſ. *in Clement.* 1.
verb. ſi dignitatibus de praeben. Natt. *conſ.* 204. *num* 13.
Alexand *conſ.* 7. *num* 16 *lib.* 7. & quamuis illa verba
pagar tutte le ſpeſe tanto de patrocinij quanto d'ogni
altra coſa, ſint vniuerſalia, referri tamen debent ad
expenſas patrociniorum Procuratorum & Aduoca-
torum, & ad alias quaſcunque expenſas, ſcilicet
citationum, ac aliorum actorum iudicialium, quia
18 illa dictio (altra) eſt repetitiua ſimilium, & ſignifi-
cat diuerſitatem in ſuppoſito, & identitatem in
ſubſtantia, ad text *in l. ſi fugitiui* & ibi Gloſſ. *Cod.*
de ſeru.fugitiu. Bald. *in l.fin.numer.* 11. *Cod.de his qua*
à non Domin. manum. Aretin. *conſil.* 116. *nu-*
mer. 3. *poſt med.* Rut. *deciſ.* 327. *numer.* 7. *part.* 2.
recent.

Idque ſuadetur ex eo quod cùm tunc temporis
non poſſent excogitari damna de quibus agitur, vti
ſubſecuta ex lite criminali poſtea mota, non po-
teſt obligatio referri ad incogitata pendentia à 19
futuro euentu, *leg. cum Aquiliana leg qui cum Tu-*
toris, ff. de tranſact. leg. qui Romae, §. *duo fratres*,
ff. de verb. oblig. Alciat. *conſ.* 9. *numer.* 15. *lib.* 8.
Mantic. *de tacit. lib.* 1. *tit.* 1. *numer.* 29. adeò
quod vniuerſalitas verborum *moleſtia alcuna* ex 20
aduerſo ponderata, debet reſtringi ſecundum
ſubiectam materiam, Gemin. *conſil.* 29. alias
enim remaneret quis ad incogitata obligatus, pro
quo abſurdo euitando reſtrictio admitti debet,
vt poſt Signorol. *in conſ.* 188. *numer.* 7. tenet
Barboſ. *de diction. vſufrequen. diction.* 22. *nu-*
mer. 9.

Nec viſæ fuerunt ſuffragari fides duorum teſtium;
quibus probari prætēdebatur d. obligationem fuiſſe
per Conuentinos procuratam ob moleſtias crimina-
les; quod comprobari dicebatur ex quo d. obligatio-
nem præceſſerat proteſtatio Manni, contra quem
agebatur pro exactione fructuum dd. cenſuum, vt
ſcilicet Conuentini declararent in actis medio Iu-
ramento, an vellent vti Inſtrumento aſſerti cenſus
pro vero, bono, & legali, & non exacto, attento
quod intendebat dictum Inſtrumentum de falſo
redarguere. Quia vltra quod dd. fides vti extraiu- 21
diciales nihil probant, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *numer.*
13. *de ſponſal.* Buratt. *deciſ.* 244. *numer.* 2. & *deciſ.* 468.
num. 3. & 5. in eis non atteſtatur, nec aliunde
probatur, quod dd. Conuentini habuerint notitiam
d. proteſtationis, & ideo dici nequit quod obliga-
tio fuerit procurata pro liberatione à moleſtiis, quæ
euenire poterant ex comminata criminalitate in d.
proteſtatione.

Et ſic deciſum vtraque parte informante,
&c.

Bononien. de Berois.

Lunæ 18. Februarij 1641.

ARGVMENTVM

Promiſſio in tranſactione alternatiuè emiſ-
ſa de reſtituendo vel vnum vel aliud
prædium de quibus agitur, per reſti-
tutionem vnius ex promiſſis in ſecun-
da tranſactione factam, iuxta natu-
ram alternatiuæ ſatis ſupérque adim-
pleta cenſetur.

SVMMARIVM.

1 *Natura alternatiua eſt vt in vno ex promiſſis pro-
miſſio verificetur.*

2 *Alternatiua electio tam vigore pacti conuenti
quàm de Iure competit promittenti.*

3 *Obligatio & facultas eligendi vti acceſſoria in hae-
redibus continuatur.*

4 *Ex alternatiua debitis vna re perempta obligatio
remanet in alia, illámque debitor tradere vel
pretium rei peremptae ſoluere tenetur.*

5 *Conſeſſio*

5 *Confeſſio tranſigentium contra co . entes & ſuper omne genus probationis plenè probat.*

6 *Aſſignatio in ſecunda tranſactione de prædio facta vti fideicommiſſo ſubiecta, tanquam erronea & ex falſa cauſa ob defectum conſenſus proueniens non ſuſtinetur.*

7 *Error quoties eſt expreſſus, ſemper in eo in quo eſt erratum tranſactio reſcinditur.*

8 *Confeſſio de fideicommiſſo ab eius Auctore emanata impugnari non poteſt.*

9 *Error ad effectum probandi excluſionem à prætenſione legatorum & crediti fructuum ceſſat, cùm de eo patenter non conſtet, & aliàs rem dubiam eſſe ſufficiat.*

10 *Reſeruatio nihil operatur vbi aliquid reſeruabile non inuenit.*

11 *Reſtitutionem rei vti fideicommiſſo ſubiecta in tranſactione promittens, eiuſdem comprehenſio in fideicommiſſo ſaltem in vim pacti & conuentionis ſuſtinetur.*

12 *Regreſſus ad iura eadem ſemel remittentibus non datur.*

13 *Bona antiqua in dubio fideicommiſſi regulariter ſub diſpoſitione Teſtatoris non comprehenduntur.*

14 *Teſtari de alienis bonis nemo præſumitur.*

15 *Res etiam alienæ in hæreditate Teſtatoris repertæ in eius inuentario deſcribi debent.*

16 *Clauſula* non apponenda pro non appoſitis haberi, *deſcribentem ab omni præiudicio præſeruat.*

DECISIO CLXIX.

IN tranſactione inita de anno 1621. ſuper reſtitutione bonorum ſubiectorum fideicommiſſo eximij Iuriſconſulti Auguſtini Beroi, Ioan. Franciſcus Berous hæres Herculis hæredis grauati reſtituit bona fideicommiſſaria D. Ludouico Beroo, ad cuius fauorem erat d. fideicommiſſum purificatum, & quia prædium Butrij pariter fideicommiſſarium ſpectabat quoad vſumfructum ad D. Lucretiam Caſtellam; Ideò promiſit poſt trimeſtre ab obitu d. Lucretiæ aliud quoque d. Ludouico reſtituere, vel in eius locum illud nuncupatum Fioppa Bianca, ſitum in Communi Burgi Panicalis ſubrogare ad ipſius promittentis electionem.

Poſtmodùm adhuc viuente d. Lucretia obiit d. Ioan. Franciſcus, per cuius obitum prætendens d. Ludouicus ſimiliter ad ſui fauorem fuiſſe purificatum fideicommiſſum Herculis Beroi, deuenit ad tranſactionem de anno 1636. cum hæredibus d. Ioan. Franciſci, in qua inter alia bona fideicommiſſaria d. Herculis recepit prædium Butrij; & quia vlterius prætendebat poſt deceſſum d. Lucretiæ ſibi tradi d. prædium Burgi Panicalis, ſeu pretium d. prædij Butrij, iuxta formam primæ tranſactionis anni 1621. & ab hæredibus id impugnabatur, fuit ſuper hac controuerſia factum compromiſſum, & à Iudicibus compromiſſariis pronunciatum ad eiuſdem Ludouici fauorem. Quare interpoſita appellatione per dd. hæredes ab hac pronunciatione, & cauſa in Rota introducta mihique commiſſa dubitaui, an finito vſufructu prædium Burgi Panicalis ſit relaxandum D. Ludouico, ſeu pretium prædij Butrij ſoluendum, & poſt plures cauſæ poſitiones fuit tandem hodie negatiuè reſponſum.

Ratio reſolutionis fuit, quia cùm promiſſio d. Ioan. Franciſci emiſſa in tranſactione anni 1621. fuerit alternatiua de reſtituendo, vel prædium Butrij, vel aliud Burgi Panicalis, ſatis adimpleta dicitur per reſtitutionem d. prædij Butrij factam in ſecunda tranſactione anni 1636. per hæredes d. Io. 1
Franciſci, iuxtà naturam alternatiuæ, quæ ſufficit, vt in vno ex promiſſis verificetur, *c. in alternatiuis de regul. iur. in 6. l. ſi hæredi plures, ff. de condit. inſtit.* Bart. *in l. ſi is, qui ducenta, §. cum ita, ff. de reb. dub. l. ſi quis ita ſtipulatus, ff. de verb. obligat.* Gabr. *conſ.* 118. *num.* 2. *vol.* 2. Rota *deciſ.* 611. *num* 3. *part.* 3. *recent.*
Et huiuſmodi alternatiuæ electio, ſicut competebat d. Ioan Franciſco promittenti tam vigore pacti 2
conuenti, quàm de iure, vt eſt text. *in l. plerumque circa fin. verſ. verum ſi ita fuerit, ff. de iur. dot.* Surd. *deciſ.* 318. *num* 3. Caual. *deciſ.* 582. *num* 1. *verſ. cum autem*, ita competiit eius hæredibus in quibus continuatur obligatio, & conſequenter facultas eli- 3
gendi vti acceſſoria, per text *in l. ſi ſtipulatus fuerim illud, aut illud, ff. de verb. oblig. l. ſeruus ſi hæredi in princ ff. de ſtat. lib. l. illud aut illud, ff de option. legat.* Molin. *de Hiſpan. primogen lib.* 1. *cap.* 4 *num.* 62. *verſ. quamuis enim*, vbi Adden. ad complures congerit Ant. Gomez. *var. reſol. tom.* 2. *cap.* 11. *tit. de qualit. contract. n.* 41.

Non obſtat, quod d. prædium Butrij fuerit in ſecunda tranſactione reſtitutum tanquam ſuppoſitum fideicommiſſo Herculis, & ſic pro adimplenda promiſſione facta in prima tranſactione, debeat ſolui pretium eiuſdem prædij Butrij, vel reſtitui prædium Burgi Panicalis, argum. text. *in l. Sticum aut Pamphilum, ff. de ſolut* vbi diſponitur, quod perempta vna 4
re ex alternatiuæ debitis remanet obligatio in alia, & illam tenetur debitor tradere, vel pretium rei peremptæ ſoluere. vt ex doctrina Bart. declarat Ant. Gomez. *tom.* 2. *var. ar. d. cap.* 11. *num.* 40. *verſ. vnum tamen eſt.*

Quia non ſubſiſtit, quod d. prædium Butrij fuerit ſuppoſitum fideicommiſſo Herculis, imò ex prima tranſactione claré patet illud ſubiacere fideicommiſſo Doctoris Auguſtini ex expreſſa confeſ- 5
ſione tranſigentium, quæ plenè probat contra Confitentes, *l. generaliter, C. de non numerat. pecun. cap. per tuas de probat.* & ſuperat omne genus probationis, *l. cum te la* 2. *C. de tranſact.* Bald. *conſ.* 191. *num.* 8. *lib* 2. Honded. *conſ.* 30 *num.* 24. *lib.* 2 & ideò ſubſequens aſſignatio de eo facta in ſecunda tranſ- 6
actione vti ſubiecta fideicommiſſo Herculis non ſuſtinetur tanquàm erronea, & ex falſa cauſa proueniens ob defectum conſenſus, *l. ſi per errorem, ff. de iuriſd. omn. Iud. l.* 1. *C de error. calcul.* quod procedit etiamſi cauſa expreſſa non fuerit falſa in totum, vt notant communiter DD. *in ll mox citat.* & præcipuè Caſtr. *in dict. l.* 1. *C. de error. calcul. in fin.* Seraphin. *deciſ.* 175 *num.* 10. & 11. vbi, quod quoties error eſt 7
expreſſus ſemper in eo in quo eſt erratum, tranſactio reſcinditur.

Minus obſtat, quod ſi d. prædium Butrij debetur d. Ludouico ex fideicommiſſo Auguſtini, debeatur etiam prædium Burgi Panicalis ex fideicommiſſo d. Herculis, quia non probatur d. prædium Burgi Panicalis ſubiacere fideicommiſſo d. Herculis, ſed potiùs conſtat de contrario, cùm idem Hercules fideicommittens in Inſtrumento tranſactionis præuia cognitione cauſæ à Iuriſperitis habita, quod fecit de anno 1613. cum d. q. Ioan. Franciſco faſſus fuerit prædium hoc ſpectare ad Iuniperam vxorem d. Auguſtini, tam quoad vſumfructum, quàm quoad proprietatem, & in eiuſdem Iuniperæ fideicommiſſo eſſe comprehenſum, addita obligatione illud

reſtituendi

reſtituendi in caſum obitus ipſius Herculis ſine
deſcendentibus dicto Ioao. Franciſco, vel eius de-
ſcendentibus vocatis ad fideicommiſſum d. Iunipe-
8 ræ, quæ quidem confeſſio non poteſt à Ludouico
impugnari, vti emanata ab eius Auctore, *l. ſi ſupe-
ratus in princip. ff. de pignor.* Bald. *conſ. 164. n. 2. verſ. 3.
lib. 2.* Felin. *in c. inter dilectos n. 8. de fid. inſtr.* Rot. *dec. 14
eod tit. in antiq.* & coram Buratto *deciſ. 733. n. 1.*

Nec iſta confeſſio detegitur erronea, ex eo quod
hoc prædium d. Iuniperæ fuerit antecedenter à filiis
aſſignatum, ex cauſa portionis ſucceſſionis ei delatę,
ob prædeceſſum alterius filij cum clauſula, reſerua-
tis iuribus aſſignantium poſt eius mortem, & ſic
aſſignatio prædicta intelligi debeat de vſufructu
tantùm. Quoniam dicta aſſignatio non fuit facta
pro portione ſucceſſionis filij prædefuncti dũtaxat,
ſed etiam pro credito fructuum propriorum bono-
rum, quæ ipſa Iunipera in communi poſt mortem
viri poſuerat, & pro legatis eidem à marito factis,
9 pro quibus datio in ſolutum debeat irreuocabiliter
fieri, non autem reduci ad ſimplicem vſumfructum,
& propterea dum vita functa d. Iunipera filij non
docuerunt de eorum iuribus, per quæ excluderetur
ipſa à prætenſione dictorum legatorum, & crediti
fructuum, ceſſat prætenſus error, de quo ad hunc
effectum deberet patenter conſtare, aliàs ſufficit
rem eſſe dubiam, *l. 1 ff. de tranſact. l. 2. C. eod tit.* Crau.
conſ. 151. n. 27. Becc. *conſ. 199 n. 9 & 10.* Adden. ad
Greg XV. *in dec. 149. n. 7.* Seraph. *deciſ. 638 n. 6. cum
ſeqq. vſque ad fin.* Caual. *dec. 407. n. 7 & 8.* cũ aliis ple-
na manu congeſtis in ſimilibus terminis *in Bonon. ten.
tranſactionis 25 Febr. 1639. § illudque plurimi coram D.
meo Merlino, & in Forolinien. fideicommiſſi de Acconciis
1. huius menſis coram D. meo Ghiſlerio*: & clauſula illa
10 *ſaluis iuribus aſſignantium*, nihil obeſt cùm reſeruatio
nihil operatur, vbi non inuenit aliquid reſeruabile;
ita Angel per text. *in l. ſi quis legauerit de leg. 1.* Felin.
in c. inter dilectos col. 6. de fid. inſtr. Becc. *conſ. 34. n. 23.*
11 Quinimò ex quo idem Hercules in d. tranſactio-
ne promiſit per pactum expreſſum reſtitutionem
dicti prædij, vti ſubiecti fideicommiſſo Iuniperæ re-
nunciãdo declarationi priùs à filiis Auguſtini factæ
in diuiſione, quod ſcilicet d. aſſignatio intelligere-
tur quoad vſumfructum tantùm, ſuſtinetur eiuſdem
prædij comprehenſio in fideicommiſſo d. Iuniperæ
ſaltem in vim pacti, & conuentionis, Salicet. *in l. ſi
de certa n. 1. C. de tranſact.* Alex. *conſ. 11 n. 7 l. 3.* Hond.
conſ. 49. n. 34. verſ. inſuper dico l. 1. & fuit nouiſſimè di-
ctũ *in Romana fideicom. de Cenlis 14. Ianuarij præteriti*
12 *coram me.* Remittentibus autẽ iura ſua non datur am-
plius ad ea regreſſus, *l. quæritur. § ſi venditor, ff. de ædil.
edict.* Ceuet. *conſ. 24. n. 4.* Rot. *dec. 382 n. 1. p. 1. rec.*
Cùm igitur dictus Hercules diſpoſuerit de bonis
ſuis, declarando in teſtamẽto, quod non intendebat
diſponere de bonis, quæ quomodocumque ſpectare
dici poſſent ad fideicommiſſa Auguſtini, & Iuni-
peræ, & ex prædictis pateat iſtud prædium Burgi
Panicalis ſpectare ad fideicommiſſum Iuniperæ, ſe-
quitur perneceſſe dicendum, quod de eo Teſtator
diſponere noluerit, idemque eſſet concludendum,
13 quatenus ſic expreſſe non declaraſſet, quia in dubio
bona antiqua fideicõmiſſi regulariter non compre-
henduntur ſub diſpoſitione Teſtatoris, *l. ſequens quæ-
ſtio ff. de legat. 2.* & ibi communiter Doctor. Mantic.
de coniect. vlt. volunt. l. 9. tit. 6 n. 8 in fine. Peregr. *de fi-
deic. art. 6. n. 8.* Surd. *dec. 93. n. 17. & 19. cum ſeqq.* Rot.
14 *dec. 84. n. 5 in fin. p. 2 recent.* nemò enim præſumitur
teſtari de alienis bonis, Gloſſ. *in l. conficiuntur, § ſi poſt
factum verb teſtatur in fin. ff. de iur. codicill. & in l. 5.
C. qui teſtam. facer. poſſ.*

Hincque patet non aduerſari, quod d. Io. Fran-
ciſcus in Inuentario bonorum d. Herculis fideicom-
mittentis deſcripſerit prædium prædictum, quia
etiam res alienæ repertæ in hæreditate Teſtatoris 15
deſcribi debent in eius Inuentario, ex traditis per
Bald. *in l. fin. § cum igitur n. 10 C. de iur. deliber. & in l.
item videndum, §. fin. ff. de petit. hæred.* Sed non ideò
per hanc deſcriptionem efficiuntur hæreditariæ, at-
tenta præcipue clauſula illa in d. Inuentario appo-
ſita, quod ſcilicet non apponenda habeantur pro 16
non appoſitis, quæ præſeruat deſcribentem ab omni
præiudicio, Caſtr. *in d. l. fin. § cum igitur, C. de iur. de-
liber.* Angel. *in l. 1. § hac ſtipulatio n. 24. ff. ſi cui plus
quam per l. Falcid.* Grat. *conſ. 25. n. 2.* quos refert & ſe-
quitur Rot. *in deciſ. 287. n. 6 p. 3. recent.*

Ex quibus cùm conſtet prædium Butrij ſpectare
ad fideicommiſſum Doctoris Auguſtini, & vti tale
fuiſſe aſſignatum Ludouico Actori in tranſactione
1621. & prædium Burgi Panicalis pertinere ad fi-
deicommiſſum Iuniperæ, ad quod legitur vocatus
Ioan. Franciſcus Auctor Herculis Iunioris rei con-
uenti, dixerunt Domini d. prædium Burgi Panica-
lis non eſſe relaxandum, nec pretium Butrij ſoluen-
dum, vtraque parte audita, &c.

Romana Pecuniaria ſeu Penſionis.

Lunæ 4. Martij 1641.

ARGVMENTVM.

De mandato ad inſtantiam partis pro repe-
titione terminorum penſionis de qua
agitur non relaxando; quatuor quan-
tumvis replicationibus contra funda-
menta prioris deciſionis in hac cauſa
factæ adductis.

Vide ſuprà *Part. I. Deciſ. 166.*

SVMMARIVM.

1 *Pater filium ſui intuitu & contemplatione obliga-
tum indemnem releuare tenetur.*
2 *Filius quando geſſit negotium Patris contra Patrem
actionem habet.*
3 *Filio in legitimam ea tantùm imputantur, quæ ex ſub
ſtantia ipſius Teſtatoris ac eius Iudicio & volun-
tate non aliundè procedunt.*
4 *Dominus prece & pretio famulo iubere poteſt vt ſe
examini ſubiiciat & veritatem dicat.*
5 *Filij non intereſt an onus ſoluendi penſionem magis
ſpectet ad Patrem quàm fratrem, cùm à fratre
pro quo fideiuſſit debeat releuari.*
6 *Legitima pinguior ex hæreditate deducitur ære alie-
no detracto.*
7 *Dictum teſtis cùm ex partitis neceſſariis verifica-
tur, tollitur contrarietas mendaciúmque excuſatur.
Dictum teſtis non eſt calumniandũ ſed iuuandum,* ib.
8 *Obſeruantia prior vti magis conformis depoſitionibus
teſtium & tempori reſeruationis penſionis, præua-
lere ſemper & attendi debet.*
9 *Abbas procurando beneficium obligans ſe intuitu &
contemplatione Patris cum pacto releuationis in-
demnitatis, an vitium Simoniæ incurrat.*
10 *Pactum releuandi indemnem dum non præceſſiſſe
probatur, Simonia omnis & confidentia excluditur.*
11 *Declaratio Patris agnoſcendo filium ad ſui contem-
plationem ſe pro penſione obligaſſe in vim pacti
præcedentis ſubſecuta non dicitur niſi eadem
concludenter probetur.*

12 *Declarationis illa ſemper eſt facienda interpretatio quæ per poſſibile delictum excludere poteſt.*

13 *Simonia ex vicinitate actuum non inducitur.*

DECISIO CLXX.

MANDATVM non eſſe relaxandum ad inſtantiam D. Philippi hæredis bon.mem. Octauij Coſtæ pro repetitione terminorum penſionis de qua agitur, contra D. Abbatem Io. Antonium, reſponderunt Domini ſub die 14. Decembris anni præteriti, & hodie cauſa repropoſita ſuper eiſdem ſteterunt in deciſis eadem moti ratione.

Quia ex confeſſione d.Octauij emiſſa in ſuo teſtamento, coadiuuata ex depoſitionibus duorum teſtium, ex epiſtola D. Benedicti eius filij, ac ex obſeruantia ſubſecuta ſatis apertè conſtare viſum fuit, d Abbatem ſe obligaſſe ad hanc penſionem perſoluendam intuitu & contemplatione eiuſdem Octauij Patris, qui propterea tenetur filium ſic
1 obligatum indemnem releuare, vt firmatum fuit in deciſione ſub dicta die extenſa per text *in l.ſi pupilli 6.§.item ſi Procuratori*,& in *§.ſed ego ff de negoc.geſt.* abſque quod aduertatur alius textus *in l.15.qui amicitia 46. ff. eodem*, quin potius retorquetur; nam ſicuti ibi qui petiit tutorem pro pupillis amicitia paterna ductus, non habet actionem contra pupillos, quia Patris intuitu contraxit; ita econtra ha-
2 bebit actionem contra Patrem quando prout hic negocium eſt Patris, licèt alio reſpectu ſit filij, vt benè ibidem declarat Caſtr. *verſ. aut propter amicitiam Patris*,allegans Gloſſ.*in d §.ſed ſi ego*, & proinde agenti d. Philippo vti hæredi d Octauij pro repetitione eius, quod idem Octauius ſoluere tenebatur, obſtat exceptio regulæ firmatæ *in text. l. vindicantem 17 ff de euict.*

Quibus ſic poſitis non releuare dixerunt Domini quatuor replicationes, quæ contra fundamenta d. deciſionis adducebantur.

Non quidem prima, quod confeſſio teſtamentaria dicti Octauij deſumpta ex illis verbis; *Oltre anco l'eſſer grauati li ſuoi fratelli à ſua contemplatione de ſcudi trecento di penſione annua,&c* non probet d. Abbatem ſe obligaſſe eiuſdem Octauij Patris contemplatione, ex quo illud verbum *ſua* referri debeat ad perſonam D Epiſcopi, cuius cauſa penſiones fuerunt impoſitæ; quaſi quod fratres contemplatione eorum fratris Epiſcopi dd penſionibus conſenſerint,non autem Patris. Quoniam illud verbum *ſua* non poteſt referri niſi ad ipſum Octauium, qui ex quo filio Epiſcopo nil aliud in teſtamento reliquerat præterquam gemmam ſcut 100. ad excuſandum ſe à tam modico relicto reddit rationem, eò quia fuerat prouiſus de Epiſcopatu, & aliis beneficiis, *& oltre anco eſſer grauati li ſuoi fratelli à ſua contemplatione di ſcudi 300. di penſione*, aliàs enim non potuiſſet prætendere excuſationem à tam mo-
3 dico relicto, cùm non valuiſſet in legitimam Epiſcopi imputare donationes illi factas à fratribus,ſed tantùm ea,quæ venirent ex ſubſtantia ipſius Teſtatoris,ac ex eius Iudicio. & voluntate, *l.quoniam nouella in fin.ibi,ſi ex ſubſtantia eius profecta ſit de cuius hæreditate agitur, C.de inoff.teſtam l.vt liberis verſ.vt in diuidendis,C.de collat.* Ant.Gom.*in l.29 Tauri n*10. Beron.*conſ.39.n.11.circa med.lib.2.* Rota *deciſ.* 568. *n.*10 coram Papa Greg XV.

Non ſecunda,quod ſcilicet primus teſtis non debeat attendi, cùm eſſet famulus dicti Benedicti intereſſe habentis in cauſa,& eius iuſſu & ſuaſione ſe ſubiecerit examini,& quod conuincatur de mendacio, dum ait d.Octauium in ſuo Codice rationũ ſe ſcripſiſſe debitorem huius penſionis,& tamen conſtet eam adnotaſſe ad debitũ d.Abbatis;Quia permittitur Domino iubere famulo,vt ſe examini ſub- 4
iiciat,& veritatem dicat, imò etiam prece, & pretio id fieri poteſt,Rip.*in l.1.n.37.ff.ſi cert petat.*Dec. *conſ.189.n.16.*Rot.*dec.147.n.14.in fin.part.1. rec.*& coram Papa Greg.XV.*in dec.351.n.24.* & intereſſe d. Benedicti non benè probatur ex eo, quod ipſe quoque fideiuſſerit pro ſolutione d penſionis, nam 5
nihil eius intereſt, quod onus ſoluendi d.penſionẽ magis ſpectet ad Octauium Patrem, quàm ad Abbatem fratrem, cùm omni caſu debeat releuari ab eodem Abbate pro quo fideiuſſit,quamvis releuatio ſibi explicitè promiſſa non fuerit,*l.ſi remunerandi,§. ſi paſſus,ff.mandat.* Mantic. *de tacit.lib.16.tit.22.n.4.* Surd *dec.94.n.4.* Quinimò magis eius intereſt quod hæreditas Octauij non teneatur, quia ſic pinguiorẽ 6
habebit legitimam, quæ non deducitur niſi detracto ære alieno, *l.Papinianus.§ quarta. ff de inoffic.teſtam.*& hac eadẽ reſponſione tollitur id quod obiiciebatur contra epiſtolam d Benedicti pariter in dicta deciſione recenſitam.Mendacium verò d teſtis tollitur ex facto, cùm benè verificetur eius dictum 7
ex partitis trium priorum terminorum d penſionis, in quibus d.Octauius in ſui proprium debitum deſcripſit ſolutiones eiuſdem penſionis; quod ſufficit ad excuſandum mendacium, & tollendam contrarietatem,*c cum tu 16.de teſt.c.cum expediat,de elect in 6.*Bald.*in l.de quibus circa fin.ff.de legib.*vbi quod dictum teſtis non eſt calumniandum ſed iuuandum, Aym.*conſ.7.n.5* Cæſ.de Graſſ.*deciſ.4 n.5 de teſtib.*

Non tertia, quod obſeruantia in deciſione ponderata ſit erronea,& æquiuoca,nimirum quia deſumitur ex ſolutionibus huius penſionis per d.Octauium ſpatio 17.annorum,cùm tamen conſtet exceptis tribus terminis dd.ſolutiones fuiſſe poſitas ad debitum d. Abbatis, & ſolutiones dd. trium terminorum non loqui præcisè de hac penſione, ſed *della penſione ſopra li beneſitij delli ſoi figlioli*, & ſic poſſe referri ad penſiones quæ ſoluebantur pro aliis filiis; Quia penſiones reſeruatæ ad fauorem Lãdinelli ob reſignationẽ Epiſcopatus in perſonam d.Petri Frãciſci filij d.Octauij,fuerunt in totum ſcut.700. vltra 100.ſuper quodam beneficio Hiſpalen. quæ ſoluebantur Didaco de Cardenas,& ſcuta 500.ſuper beneficijs aliorũ filiorum ſcilicet ſcuta 250.ſuper Abbatia d.Abbatis Rei cõuenti ſcuta 200.ſuper beneficiis D.Valerij,& ſcuta 50 ſuper beneficiis D.Ambroſij Dũ igitur ſolutio deſcripta in Codice rationũ dicti Octauij cantat in hæc verba, *& ſcudi 250 pagati à Monſignor Landinelli per il termine di Natale paſſato della pẽſione per Monſignor Veſcouo ſuo figliolo*, dilucidè declarat in huius termini ſolutione fuiſſe comprehenſam ratam penſionis tam d Abbatis, quàm aliorum fratrum, illa enim, quæ ſoluebatur Didaco de Cardenas non poteſt calculari in huius termini ſolutione,quæ legitur facta Landinello; & hinc patet obſeruantiam deſumptam ex ſolutionibus dd.terminorum non eſſe æquiuocam, ſed certam,& indubitatam.Et licèt in poſterum fuerit ſcriptus debitor dictus Abbas, hoc tamen potuit fieri 8
aliis particularibus reſpectibus, & propterea prior obſeruantia vti magis conformis depoſitionibus teſtium, & magis proxima tempori reſeruationis penſionis præualere, & attendi debet, Bald. *in proœm. d geſtor. num.7. per l.item mela, §. ſed ſi alimenta,ff.de alim.legat.* Socin. *conſ.6.num.2.lib.1.* Rota coram

Digitized by Google

coram Papa Gregor. XV. *in deciſ.* 325. *num.* 1. ibique Adden. *n.* 26.

Non demùm aduerſari viſa fuit quarta, & vlti-
9 ma replicatio, quod nempè ſi conceditur d. Abbatem ſe obligaſſe intuitu, & contemplatione Patris cum pacto releuationis indemnitatis, intret vitium ſimoniæ ex adduct. per Nauarr. *in conſ.* 60. *de ſimon. lib. tom.* 2. quem ſequitur Garz. *de benef. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 5. Rota coram Seraph. *deciſ.* 767. *num.* 4. Quia Nauarr. *in d. conſ.* 60. & alij in contrarium allegati loqountur in caſu, quo tertios conſenſerit penſioni ſuper proprio beneficio gratia reſignatarij, & ab eo releuationem reportauerit, & ideò non applicantur huic caſui, vbi Abbas non prætendit releuationem ab Epiſcopo, ſed à Patre, & ſic tam Abbas quàm Pater ſunt tertij, & inter eos non militat ratio, quod exinde alter ex ipſis beneficium Eccleſiaſticum procurauerit ad ſuimet fauorem, ideoque ceſſat vitium ſimoniæ, ad tradit. per Pauſ *in conſ.* 135. *num.* 23. *cum ſeqq. lib* 4. & vlterius nullibi pro-
10 batur inter eos præceſſiſſe pactum releuandi indemnem, quod ſufficit ad excludendam ſimoniam, ſeu confidentiam, *c. Ataldus* 8. *quæſt.* 1. Gloſ *in cap. ordinationes verb. precij*, vbi Card. Alex. *num.* 33. *part.* 1. *quæſt.* 1 *gloſ.* Dec. *in c. ex parte num.* 67. *& ſeq. de offic. delegat.* Caſſad *deciſ.* 2. *de ſimon.* Rot. *deciſ.* 166. *num* 2. *part.* 2. *recent.* Quamvis autem poſtea ex interuallo d.
11 Octauius declarauerit d. Abbatem ſe obligaſſe ad ſui contemplationem agnoſcendo facti veritatem, & in ſe aſſumpſerit onus ſoluendi penſionem, non inde ſequitur, quod pactom præceſſerit, & quod dicta declaratio in vim dicti pacti præcedentis ſubſecuta fuerit, niſi concludenter probetur, Gloſſ. *in c. quampio in verſ. poſtmodum quæſt.* 2. Doctor. communiter *in c. veniens il primo de teſtibus*, Put. *deciſ.* 171. *lib.* 2. Rot *deciſ.* 108 *num.* 5. *part.* 1. & *deciſ.* 358.
12 *num.* 11. *part.* 2. *recent.* illa enim ſemper eſt facienda interpretatio, quæ per poſſibile poſſit excludere delictum provt eſt Simonia, *l. merito, ff. pro ſoc.* Barbat. *conſ.* 77. *in princ. lib.* 4. Alciat. *de præſumpt. regul.* 3. *præſumpt.* 1. Rota coram Buratto *in deciſ.*
13 445. *num.* 5. & quod ex vicinitate actuum non inducatur Simonia, tenuit Rota in fortioribus terminis coram Papa Gregor. XV. *in deciſ.* 517. *n.* 31. *cum ſeqq.* & *inter recent. in d. deciſ.* 358. *d. num.* 11. *in fin.*

Et ſic deciſum vtraque parte informante, &c.

Anconitana Dotis.

Vener. 15. Martij 1641.

ARGVMENTVM.

Citatio per appellantem à ſententia Rotali cum inhibitione expedita, non impedit quin intret res iudicata ob non proſequutam appellationem intra terminum à Iure conſtitutum.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione intra terminum à iure conſtitutum non proſequuta, nulla præcedente prorogatione fatalium ſententia in iudicatum tranſit.*

2 *Citatio cum inhibitione per appellantem expedita, vt cauſa non dicatur deſerta niſi per biennium operatur.*

3 *Intimatione vigore decreti infra menſem non facta terminus non dicitur elapſus, cùm tempus niſi à die executa intimationis non currat.*

4 *Appellatione à re iudicata non proſequuta, tempus interpoſitionis de momento ad momentum currit niſi, de aliquo legitimo impedimento conſtet.*

5 *Rota in executione ſuarum ſententiarum ſuperſedet, quando cauſa reſtitutionis in integrum probatur.*

6 *Iuſtitia ſententia inconcuſſa remanente eadem executioni eſt mandanda.*

DECISIO CLXXI.

Constare de re indicata, & non de cauſis reſtitutionis in integrum, reſponderunt Domini; quia licet à ſententia abſolutoria Rotali lata 6. Octobris 1636 fuerit in tempore appellatum, & commiſſio appellationis effecta communis per citationem ad dicendum contra, & videndum inhiberi in forma ſub die 16. Januarij 1637. attamen cum abinde citra nihil fuerit actum in cauſa niſi de menſe Februarij 1640. nulla præcedente prorogatione fatalium, intrat 1
res iudicata ob non proſequutam appellationem intra terminum à Iure conſtitutum, *l. final. §. illud, C. de tempor. appellat. authen ei qui C. eodem, c. cum ſit Romana de appellat.* Clem. *ſicut*, & Clem. *ſi appellationem eodem tit.* Put. *deciſ.* 311. *lib.* 2. *in correct.* & fuit dictum *in Narnien. Canonicatus* 14. *Decembris* 1622. *coram Patriarcha Manzanedo*, vbi quod hoc procedit etiamſi per appellantem fuerit expedita citatio cum inhibitione, quia ea operatur tan- 2
tum, vt cauſa non dicatur deſerta niſi per biennium, Achil. *deciſ.* 11. *de appellat.* Caſſad. *deciſ.* 4. *eodem tit.* Rot. *deciſ.* 412. *num.* 2. *part* 5. *recent* & in hoc caſu lapſum fuit triennium, & vltra.

Neque releuare dixerunt, quod decretum præfixionis termini ad tranſportandum acta commiſſionis executorialis emanatum conceptum fuerit in hæc verba, *niſi infra menſem cum intimatione*; quæ tamen intimatio nunquam fuerit facta, & ſic non poſſit dici quod terminus fuerit lapſus, cùm 3
tempus non currat niſi a die executæ intimationis, Put. *deciſ.* 168. *lib.* 1. Gregor. *deciſ.* 31. *n.* 8. & fuit dictum *in Romana alimentorum ſcut.* 1000. 27. *Iunij* 1639. *coram D. meo Bicho.*

Quia commiſſio prædicta duas habet partes, in quarum prima mandatur mihi, vt meam moderarer inhibitionem, niſi infra terminum præfigendum appellans acta trāſportaſſet; & ideò decretum præfixionis termini ad tranſportandum acta, reſpicit moderationem inhibitionis de qua hodie non agitur; in ſeconda autem habetur, quod actis tranſportatis & præfixo termino ad docendum de cauſis reſtitutionis in integrum, eòque elapſo, & conſtito de re iudicata, exequatur. Vnde patet, quod ad effectum exequendi rem iudicatam non attenditur tranſportatio actorum provt ad effectum moderandi inhibitionem, ſed ſolùm an conſtet de ipſa re iudicata, de qua in propoſito clarè 4
conſtat ob non proſecutam appellationem, à die cuius interpoſitionis tempus currere incepit de momento ad momentum, niſi conſtet de aliquo legitimo impedimento, Gloſſ. *in l.* 1. *§ dies in verb. ſubtraxiſſe*, & ibi Bart. *num.* 3. *ff. quando appellan. ſit d. Clem. ſicut*, & ibi Gloſſ. *de appellat.* Put. *deciſ.* 147. & *deciſ.* 150. *lib.* 2. *in correct.*

Provt nec etiam obſtare cenſuerunt, quod de
5 ſtilo huius Tribunalis ſit ſuperſedere in executione ſuarum ſententiarum, quando probatur cauſa reſtitutionis in integrum, & hoc ipſo pars habeatur pro reſtituta, vt notatur *in deciſ vltim. de reſtit. in integrum, in nou.num.*4. quam ſequitur Contard. *de moment. poſſeſſ.limit.*8. ratione reſtitutionis in integrum *num.*42. Rot. *in recent.deciſ.*13. *part.*2. & coram Buratt. *in Vrbinaten. Iuriſdictionis* 10. *Februarij* 1620. quæ eſt *deciſ.*452. *inter eius impreſſ* cum ibi notat. per Adden.

Quoniam non viſa fuit probata in præſenti prætenſa cauſa reſtitutionis in integrum, imò potius conſtare de iuſtitia d. ſententiæ in iudicatum tranſactæ, ex deciſionibus in cauſa factis coram bon. mem. Buccabella ſub diebus 23. Ianuarij & 24. Iunij 1634. quæ ſunt 259 & 290. *inter impreſſ. in* 6. *part. recent.* & quod ex deciſionibus in cauſa factis reſultet iuſtitia ſententiæ dixit Rota pluries, & ſignanter ad effectum exequendi rem iudicatam, vt *in deciſ.*665.*num.*1. *circa med. part.*3. & *in deciſ.* 220. *num.* 2. *in princ. part.* 4. *recent.* & alibi ſæpè. Nec ſubſiſtit quod a dd. deciſionibus fuerit ſubinde receſſum, quia ab illis fuit dumtaxat receſſum in parte, nempè pro ſcutis 802. quorum ſolutio fuit ex nouiter tunc deductis iuſtificata, vt patet ex lectura deciſionum poſtea emiſſarum ſub diebus 16. Martij & 3. Decèmbris 1635. coram eodem Buccabella. Cùm igitur prædicta ſumma ſcutorum 802. non fuerit comprehenſa in dicta ſententia, ſed tantùm ea pars ſcilicet
6 ſcut. 947. pro qua non fuit receſſum, inconcuſſa remanet eiuſdem ſententiæ iuſtitia, & conſequenter res iudicata, quæ propterea debet executioni demandari, *tot. tit. C. de execut. rei iudicat.* Pariſ. *conſ.*105. *num.* 29. *lib.*1. Honded. *conſ.*61. *num.*10. *lib.*1. Rot. *dict.deciſ.*220 *num.*1.*in fin. part.*4. *recent.* & coram Buratto *in deciſ.*885. *per tot.* abſque quod aduerſentur ea quæ hodie denuo repetebantur, ad docendum de iniuſtitia; quia omnia fuerunt ſublata, *in deciſ* 259. & 290. *part.*6. *recent.* cum quibus Domini tranſierunt pro contentis in dicta ſententia.

Et ſic vtraque parte, &c.

Romana Legati.

Lunæ 15. Aprilis 1641.

ARGVMENTVM.

Intentionem fundatam habens in teſtamento ad quod per Teſtatorem legitimè iure deſcendentiæ vocatur, legatum meritò conſequi debet.

Vide ſuprà *Part.I. Deciſ.*165.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione deſcendentium omnes in infinitum veniunt.*

2 *Verborum* de le figlio *in teſtamento appoſitorum ſubtilis interpretatio refertur.*

3 *Appellatione deſcendentium veniunt omnes tam ex maſculis quàm fœminis deſcendentes.*

4 *Adiunctum habetur pro non appoſito quatenus ſubſtantiuo repugnet.*

5 *Subſtantiuum quando eſt imperfectum & obſcurum à propoſitione præcedenti ſecundùm ſubiectam materiam declaratur.*

6 *Verba ſequentia incerta & obſcura ab immediatè præcedentibus explicantur.*

7 *Concurſu maſculorum ceſſante fœmina facilius admittuntur.*

8 *Executor teſtamenti in præiudicium vocatorum commodum ſentire non debet.*

DECISIO CLXXII.

PLACVERVNT Dominis fundamenta deciſionis in hac cauſa factæ ſub die 4. Iulij anni præteriti, quia firmatum fuit legatum Lucretiæ deberi, & ideò ſteterunt in deciſis non obſtantibus nouiter contra eam deductis. Habet etenim d. Lucretia intentionem fundatam in teſtamento quondam Ioan. Antonij de Siecis, qui ad hoc legatum vocauit fœminas deſcendentes ex fœminis Laurentij ſui nepotis, vnde cùm ipſa deſcendat ex fœminis deſcendentibus ex fœminis d. Laurentij, meritò legatum ipſum conſequi debet;
quia appellatione deſcendentium veniunt omnes 1
in infinitum, *l.liberorum, ff.de verb. ſignific.* Fuſar.*de ſubſtit. quæſt.* 327. *num.* 1. cum aliis cumulatis *in d. deciſ. §.ratio reſolutionis.*

Nec obſtare dixerunt Domini nouum obiectum ex eo deductum, quod verba teſtamenti relata in deciſione ibi, *e dopè voglio, che li detti ſcudi trenta vadino alle figliole femine da maritarſi della Caſata mia, cioè diſceſe da Giacomo figliole di fermo mio fratello, & dalle figliole di Lorenzo mio nepote*, diuerſimode legantur in originali, ſaltem in ea parte videlicet, *cioè diſceſi de Iacomo figliole fermo mio fratelle, & del figlio de Lorenzo mio nepote.*

Quia non inde intrare cenſuerunt ſubtilem interpretationem ex aduerſo datam quod ſcilicet ver-
ba illa *de le figlio de Lorenzo* ſint intelligenda de fi- 2
liis maſculis ipſius Laurentij: cùmque dicta Lucretia non deſcendat ex dd. filiis maſculis excludi debeat à legato, ſiquidem propoſitio illa *de le* tanquàm deſinês in *e* fœmininum demonſtrat, & propterea ex quo ſubſequens verbum *fighe* ſtat ibi in numero plurali, & in ſenſu imperfecto, debet declarari pernecesſe ab adiuncta propoſitione præcedenti in pluralitate concepta, iuxta ſubiectam materiam, & ſic in ſenſu fœminino, argum. text. *in l. vnum, §. ſi omiſſa fideicom.verba, ff.de legat.*2 Rauder. *de analog.lib.*1.*c.*34.*n.*25.*l.ille aut ille, §.cum in verbis, ff.de legat.*3. Iaſ.*in l. ſi ſeruus plurium, §.fin. num.*3.*ff. de legat.*1.

Idque confirmari viſum fuit ex æqualitate ſeruata per Teſtatorem in vocatione deſcendentiæ Iacobi, & Laurentij; Quandoquidem fuerunt voca-
tæ filiæ deſcendentes à Iacobo, ergo ſicuti appella- 3
tione deſcendentium veniunt omnes deſcendentes tam ex maſculis, quam fœminis, *l.vlt. C.de ſuis, & legitim.hæred. §.vlt. auth. de hæredit. ab inteſt.venient.* Natt *conſ.*64 *n.*8. Fuſar.*de ſubſtit.q.*325. *n.*3. & *conſ.* 79.*n.*4. Rota *deciſ.*255.*n.*1.*p.*1.*recent.* & coram bon. mem. Coccino inter eius impreſſ.*deciſ.*137.*n.*19. ita pariformiter venire, & admitti etiam debent fœminæ deſcendentes ex fœminis d. Laurentij.

Quibus ſtantibus nihil releuare dictũ fuit, quod Teſtator vti rudis Mineruæ ob incuriam vſus fuerit propoſitione fœminina in locutione de maſculis, quia ea etiam vſus fuit in locutione de fœminis, & ſic obiectum retorquetur, quod ſcilicet ob iſtam

incuriam

incuriam vſus fuerit ea in caſu quo non require-
batur. Quemadmodum igitur quando talis propo-
ſitio eſt adiuncta maſculo maſculinum importat,
quia magis attenditur ſubſtantiuum, quàm adiecti-
4 uum, imò adiunctum habetur pro non appoſito
quatenus ſubſtantiuo repugnet, ex notat. per Al-
ciat *in l. 3. in princip. ff de legat.* 1. Marius Solonius *in
l. Gallus, §. quidam rectè num. 14 ff de liber. & poſthum.*
cum aliis relat. per Rander. *de analog. l. 1. cap. 13.
num 26. & 27.* ita vbi ſubſtantiuum non repugnat
5 ſed potius eſt imperfectum, & obſcurum, vt in pro-
poſito ibi *(le figlie)* facit vt ab eadem propoſitione
præcedenti declaretur ipſum ſubſtantiuum ſubſe-
quens ſecundum ſubiectam materiam, ex tradit per
Rander. *d. cap 34. num. 25.* & facit vulgaris conclu-
6 ſio, quod verba ſequentia incerta, & obſcura de-
clarantur ab immediate præcedentibus, *l ſi fuerint,
§. fin. de reb. dub.* Bald. *in l legatorum petitio, § finali in
fin ff de legat.* 2 Surd *conſ.* 179. *& deciſ.* 322 *vtroque
num.* 57.

In quam ſententiam eò libentius iuerunt Do-
7 mini, tum quia non adſunt maſculi qui concurrant
cum fœminis, quo concurſu ceſſante facilius fœ-
minæ admittuntur, Alex. *conſ.* 38. *num.* 9. *lib.* 6. Roin.
conſ. 120. *num.* 10. & 11 *lib.* .. Rot. coram bon. mem.
Coccino *inter eius impreſſ. deciſ.* 111. *num.* 20 & 21.
& fuit dictum *in Bononien. fideicommiſſi de Leonoriis
2. Martij anni præteriti coram me*; tum quia res agi-
tur cum Venerabili Archiconfraternitate, quæ eſt
8 mera executrix teſtamentaria, & proinde commo-
dum ſentire non debet in præiudicium vocatorum,
Gloſſ. *in l pecunia, ff. de alimen. & cib legat.* Roman.
conſ. 128. *ante n.* 12. *verſ. ſit itaque*, Ciriac *contrprincipal.* 51.
n. 46. & dixit Rota *in Bonon. Iuriſpatronatus 4. Iulij
anni præteriti coram R. P. D. meo Bichio.*

Et ita vtraque, &c.

Tudertina Societatis.

Lun. 15. Aprilis 1641.

ARGVMENTVM.

Articuli ad probandum id quod proba-
tum non releuaret etiam in Curia
non ſunt admittendi.

SVMMARIVM.

1 *Irreleuantia manifeſta facit vt articulorum ad-
miſſio etiam in Curia denegetur.*
2 *Vſus communis loquendi non attenditur, quando
de mente ſcribentis aliter conſtat.*
3 *Verba menti non mens verbis deſeruire de-
bent.*
4 *Obſeruantia ſubſecuta mentem ſcribentis decla-
rat.*
5 *Coniectura in contrarium repugnantes vbi adſunt
communis vſus loquendi ceſſat.*
6 *Frater ad quem ſpectat Iuſpatronatus alium
ſecum fratrem ad præſentandum admitten-
do, non ideo illum fatetur aut Patronum
facit.*
7 *Articuli non ſunt admittendi ad probandum id
quod probatum non releuaret.*

DECISIO CLXXIII.

ARTICVLOS non eſſe admit-
tendos reſponderunt Domini attenta
manifeſta irreleuantia, quæ facit, vt 1
etiam in Curia eorum admiſſio dene-
getur, vt notat Gratian. ad Veſtr. *in
prax. lib. 5. cap 14. num. 26. verſ ſed cum proteſtatione*,
Grammatic. *deciſ* 45 *num* 5 Rot. *deciſ* 416. *num.* 5. &
6. *part.* 5 *recent.* & nuper fuit dictum *in Foro Sempro-
nien. bonorum 28. Ianuarij proximè præteriti coram R.
P. D Ro as.*

Quam quidem irreleuantiam deduxerunt ex eo,
quod articulatur verbum illud *Capitale* iuxta com-
munem vſum loquendi accipi pro Capitali nego-
cij, & mercium, non autem ſtabilium; vnde infer-
ri prætenditur quod ex epiſtola Coſmi ſcripta Pa-
cino fratri ibi, *andarete à trouar M. Pompeo Bura-
into, acciò voglia aiutar voi, e me per vender tutto
il Capitale*, oriatur confeſſio eiuſdem Coſmi, quod
negocium apothecæ eſſet vtrique fratri commune,
& tamen non attenditur communis vſus loquendi, 2
quando aliter conſtat de mente ſcribentis, *cap hu-
mana aures 22 quæſt.* 5. ex Diu. Gregor. *lib. : moral.
cap.* 7. Azor *moral. part.* 1. *lib.* 11. *c* 4. *q.* 5. Bertazzol.
conſ. 30. *n* 16. Rota *in Bonon. Legati 2. Iulij* 1 37. *corā
R. P. D. meo Veroſpio*: Verba enim menti, & non 3
mens verbis deſeruire debent, Rota *deciſ.* 26. *n.* 11.
part. 5 *recent.*

Quod autem dictus Coſmus in ſua epiſtola non
intellexerit de mercibus, ſed de ſtabilibus, dixerunt
probari.

Primò ex quo in executionem voluntatis in di-
cta epiſtola declaratæ fuerunt vendita bona ſtabi-
lia, & non merces, quæ multò poſt mortuo Paci-
no venditæ fuerunt: ex hac nempè obſeruantia 4
ſubſecuta declaratur qualis fuerit mens Coſmi ſcri-
bentis, *l. ſed Iulianus, § proinde, ff. ad Macedon* Man-
tic. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 1. *num* 5 Seraphin. *deciſ.* 1410.
num. 16.

Secundò quia cùm ex actibus antecedentibus,
& præcipuè ex ſucceſſiua confeſſione ipſius Paci-
ni Authoris Aduerſariorum coadiunata ex teſtibus
pro Coſmo examinatis, ac ex aliis pluribus conie-
cturis plene ponderatis in deciſionibus in cauſa fa-
ctis ſub diebus 21. Iunij 1638. & 4. Aprilis 1639.
coram R. P. D. meo Panzirolo, conſtet merces in-
ter iſtas fratres non fuiſſe communes; præſumen-
dum non eſt ipſum ſcribentem ſub illo verbo *Ca-
pitale* eaſdem merces comprehendere voluiſſe;
quando autem adſunt coniecturæ in contrarium 5
repugnantes ceſſat communis vſus loquendi, vt te-
net Menoch. *in conſ.* 555 *n.* 15. *in fin.*

Præterea aduertunt Domini, quod quatenus
verbum *Capitale* ſonaret in negocium apothecæ,
non tamen faſſus fuerit Coſmus Capitale eſſe com-
mune, nec talis confeſſio reſultet ex verbis, *acciò
voglia aiutar voi, e me à vendere il Capitale*; quoniam
dum ex ſoprà relatis & plenius ponderatis in præ-
cedentibus apparet, negotium mercium ſpectaſſe
ad ſolum Coſmum, Pacinum verò inſeruiiſſe eidē
negocio vti Iuuenem vt moris eſt, perſona d Paci-
ni in dicta epiſtola eodem modo enunciata cenſea-
tur, aut titulo quodam familiaritatis, ſicut dicitur in
fortioribus terminis, nempe quod quando frater ad 6
quem ſpectat Iuſpatronatus admittit ſecum alium
fratrem ad præſentandum, non ideo illum fateatur,
aut faciat Patronum, Innoc. *in c Eccleſia Sutrina n.*
4. Abbas *ibidem n.* 75. *de cauſ poſſeſ. & propriet.* Lam-

 bertin.

Bettin. *de iurepatr. 1. p. 2. lib. q. 3. art. 17. n. 11. & 13.* Rota *deciſ. 284. num. 7. part. 1. recen.* & fuit dictum *in Bonon. Iuriſpatron. 13. Ianuarij* 1640. *coram R.P.D. meo Bicho.*

Et turſus conſiderarunt, qnod ſaltem non poſſit negari, quin ex prædictis pateat probationem deſumptã ex ſignificatione verborum d. Epiſtolæ eſſe dubiam, licet illud verbum *Capitale* referri deberet ad merces, qnod ſufficit ad hoc vt confeſſio exinde prætenſa non teleuet, vt dicta verba interpretando reſpondit Rota in vtraque deciſione cauſæ;
7 & propterea cenſuerunt articulos non eſſe admittendos ad probandum id quod probatum non releuaret, *l. matrem, C. de probat. cap. cum contingat de offic delegat.* Roman. *conſ.* 126. *num.* 3. *coram Gregorio X V. in deciſ.* 477. *num.* 1.

Et ſic decifum vtraque parte informante, &c.

Cotronen. Beneficij.

Veneris 19. Aprilis 1641.

ARGVMENTVM.

Arbitrium pro retardanda Breuis exequutione non intrat, cùm de Iurepatronatus maximè poſt integrum ferè annum elapſum nulla releuans probatio fuerit adducta.

SVMMARIVM.

1 *Requiſitis ad probandum Iuſpatronatus ex diſpoſitione Concilij Tridentini ceſſantibus, praſumptio ſtat pro beneficij libertate.*

2 *Teſtator relicto pro dote Eccleſia nominatim non facto, potius Benefactor quàm Patronus & ditator quàm dotator dici meretur.*

3 *De effectuatione legati quando non conſtat nullum in eo fieri fundamentum poteſt.*

4 *Donatio praiudicare Eccleſia nequit, nec aliquod ius in donatarium transferre poteſt, quando de Iurepatronatus ad donatorem ſpectante non conſtat.*

5 *Poſſeſſio praſentandi per multiplicatas praſentationes concludenter eſt probanda.*

6 *Praſentatio à perſona ſuſpecta proueniens non eſt attendenda, dum ex actis de vero Iurepatronatus ad Patronos pratenſos ſpectante non docetur.*

7 *Praſentatio dum non docetur effectuata non releuat, alio de beneficio tanquam de libero à Papa prouiſo.*

8 *Praſentatio per reſignationem alterius lite pendente facta nullius eſt momenti.*

9 *Titulorum multiplicatio in beneficialibus datur ſine praiudicio Collatoris.*

10 *Sententia pronuncians Iuſpatronatus eſſe verificatum iuxta formam Concil. Trid. quod adhuc publicatum non fuerat, ſuſpicione falſitatis non caret.*

Maximè quando ex actis non iuſtificatur, ibid.

11 *Enunciatiua Ordinariorum circa Iuſpatronatus ad ſummum niſi famam non probant.*

12 *Fama ſola non concurrente ſaltem quadragenaria quaſi poſſeſſione praſentandi effectuata, ad probandum Iuſpatronatus non ſufficit.*

13 *Rota dato ſumo Iuriſpatronatus in exequutione ſuperſedere ſolet.*

14 *Anno ſine releuanti probatione Iuriſpatronatus elapſo, Arbitrium ad retardandam vlteriorem Breuis exequutionem amplius intrare non debet.*

DECISIO CLXXIV.

CVM de menſe Aprilis, Sede Epiſcopali vacante, vacaſſet beneficium, de quo agitur, ſitum in Cathedrali Eccleſia Cotronen. per obitum Suardi Epiſcopi Caſettani, fuit vti liberum, & vacans in meoſe teſeruato à Sede Apoſtolica collatum Bartholomæo Caualerio Paſtori, qui præuia expeditione Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, obtinuit ab Executote ſententiam declaratoriam, cum mandato de immittendo contra Ioan. Franciſcum Luciferum, qni ranquam ab Ordinario inſtitutus ad præſentationem aſſ. Patronotum de Luciferis in poſſeſſione eiuſdem beneficij reperiebatur; Hincqoe cauſa ad Rotam delata, mihique commiſſa cum clauſula *parito Breui arbitrio Rota*, dubitaui ſob die 25. Maij anni præteriti, An intraret arbitrium? & Domini, dilata reſolutione, mãdarunt, vt informaretur ſtrictè ſuper Iorepatronatus, iuxta quem ordinem hodie, diſputatione reaſſumpta, reſponderunt, non conſtare de Iurepatronatus, & ſic arbitrium non intrare.

Quod autem non conſtet de prætenſo Iurepatronatus, dixerunt apparere ex eo, qood non docetur de fundatione, vel dotatione, ſiue de multipli- 1
catis præſentationibus effectum ſortitis, provt requiritur ex diſpoſitione Sacr. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reformat.* quibus ceſſantibus, præſumptio ſtat pro libertate beneficij, Innoc. *in cap. cum venerabilis num.* 9. *de except.* Archid. *in cap. nullus, num.* 3. 16. *q.* 7. Dec. *conſ.* 107. *num.* 1. cum aliis adductis per Menoch. *de praſumpt. lib.* 3. *praſumpt.* 90. *num.* 1.

Nec dotationem cenſuerũt probari ex teſtamento Iacobi de la Rocca facto de anno 1434. vbi Teſtator poſt mortem Gibiliæ vxoris reliquit quoddam Tenimentum terrarum Eccleſiæ, ſeu Capellæ nominatæ de S. Iacobo poſitæ intra Epiſcopatum Ciuitatis Cotronis, in qua Capella voluit, vt per hæredem eligerentur duo Capellani ad celebrandum duas Miſſas pro qualibet Hebdomada.

Quia ex tenore dd. verborum non percipitur, 2
quod relictum fuerit factum nominatim pro dote Eccleſiæ, ſeu Capellæ iam exiſtenti, vnde teſtator potius dici poteſt benefactor quã Patronus, & ditator, quàm dotator, Abb. *in cap. quoniam num.* 10. *de Iurepatr.* Rocch. *eodem tract. in verb. & dotauit num.* 9. Abb. *conſ.* 166. *num.* 2. *p* 2. Caual. *dec.* 136. *num.* 2. Seraph. *dec.* 1103. *num.* 1. latè Duran. *deciſ.* 285. *num.* 17.
& 79. Vltra quod nullibi conſtat de effectuatione 3
d. legati, & ſic nullum in eo poteſt fieri fundamentum, vt fuit dictum in *Terulen. Beneficij* 12. *Februarij* 1609. *coram Marcomontio*, quem ſecuta fuit Rota in his ferè terminis *in deciſ.* 381. *num.* 2. *part.* 1. *recent.*

Et hinc patet, nihil aduerſari donationem eiuſdem Patronatus factam de anno 1515. per Antoninm de la Rocca vti hæredem d. Iacobi teſtatoris ad fauorem Ciferi de Luciferis: Quia ſi non con- 4
ſtat de Iurepatronatus ſpectante ad donatorem, donatio præiudicare Eccleſiæ nequiuit, nec aliquod ius in donatarium transferre potuit, ad *text. in l. quod*

in

in venditione & ff. quod ſic de hered. vel act. vendit. Natt *conſ.* 10. *num.* 7. & io ſpecie dixit Rot. *in Bracharen. Parochialis* 3. *Ianuarij* 1637. *coram R.P.D. meo Veroſpio, & in Elboren. Iuris conferendi* 13. *Nouembris eiuſdem anni coram me.*

Provt oee viſa fuit probari centenaria quaſi
5 poſſeſſio præſentandi per multiplicatas præſentationes, vel ſaltem quadragenaria cum fama, provt requiritur ad hunc effectum, Rot. *deciſ.* 312. *num.* 3. & 4. *part.* 1. *recent.* & coram Seraphin. *deciſ.* 1141. *num.* 1. 2. & 6.

Nam prima præſentatio anni 1528. re vera non eſt præſentatio, ſed inſtitutio facta per Matheum Luciferum tunc Epiſcopum Corroneñ. & prætenſum compatronum in perſonam Camilli nepo-
6 tis, vigore præſentationis Ciferi patris eiuſdem Epiſcopi, & aui ipſius Camilli, vt ibidem enunciatur, & propterea, vti prouenìens à perſona ſuſpecta, non eſt attendenda, dum ex actis coram eo non docetur conſtitiſſe de vero Iurepatronatus ad prætenſus Patronos ſpectante, Rot. *deciſ.* 235. *num.* 4. & *deciſ.* 421. *num.* 3. *verſ. minus obſtat part.* 2. & *deciſ.* 197. *numer.* 50. 51. & *ſeqq. part.* 1. *recent.*

7 Secunda ſecuta de anno 1548. vltra quod fuit facta durante pariter tempore d. Epiſcopi fratris prętenſi compatroni, non docetur effectuata, ioxta conſ. Calder. 11. *de Iurepat.* Rip. *in c. cum Eccleſia Sutrina num.* 92. *verſ.* 5. *ſequitur de cau poſſ & prop.* Caputaq. *deciſ.* 411. *part.* 2 Duran. *deciſ.* 62. *num.* 1. Imò in poſſeſſionem beneficij fuit immiſſus bon. mem. Card. Maffeus prouiſus à Papa tanquam de libero, & propterea nihil releuat. Burat. *deciſ.* 876. *n.* 4. *verſ. & per eandem vocationem.*

Tertia de anno 1554. facta de perſona Capiſtri recipit eamdem reſponſionem, cùm nec etiam illa probetur effectuata, quin potius conſtat per reſignationem d. Cardioalis Maffei vti de libero, fuiſſe à Sede Apoſtolica prouiſum bon. mem. Card. Vitellotium, qui litem deſuper introductam in Rota contra d. Capiſtrũ continuaoit, & poſtea ceſſit iura ad fauorem Hieronymi Portici, qui ſeotentias, & exequutoriales Rotales contra d. Capiſtrum de annis 1556. & 1560. reſpectiuè obtiuuit.

Quarta facta per reſignationem d. Capiſtri de anno 1558. præterquamquod nec minus habuit ef-
8 fectum, nullius eſt momenti, vti facta lite pendente, per *text. in cap.* 1. & 2. *vt lit. penden. in* 6. Calder. *conſ.* 1. *eod. tit.* Caual. *deciſ.* 126. & *deciſ.* 556. *vtrobique num* 1.

Quinta denique præſentatio, facta de anno 1603. in perſonam Suardi vltimi poſſeſſoris huius beneficij, nihil releuat; Quia idem Suardus fuerat per trieonium antea prouiſus ab Ordinario vti de libero, & hoc nomine litem contra ſe motam defendebat, dum produxit in Rota contra Collitigantem poſſeſſionem adeptam de anno 1600. vigore prouiſionis habitæ ab Ordinario vti de libero, nulla facta mentione de aſſerta præſentatione habita à Luciferis prætenſis Patronis. Quocirca dicendum eſt d. præſentationem fuiſſe à Suardo procura-
9 tam ad reddendum ſe magis tutum, cùm in beneficialibus detur multiplicatio titulorum ſine præiudicio Collatoris, Felin *in cap. in noſtra num.* 2. *de reſcript.* Caſſad *deciſ.* 21. *num* 5. & 6. *ſuper regul. Addent ad Gregor. XV in deciſ.* 149. *num.* 7. Non autem quod exinde reſultet quaſi poſſeſſio præſentandi ad fauorem præſentantium, vt dixit in ſpecie Rota coram Caual. *deciſ.* 159. *n.* 5.

Minus exiſtimauerunt Domini aliquid referre tam ſenteotiam anni 1559. in qua declaratur, conſtare de Iurepatronatu, & Patronos eſſe manutenendos in quaſi poſſeſſione præſentãdi, quàm enũciatiuas Ordinariorum in Viſitationibus & aliis
actibus emiſſas: Quia ſententia eſt copia copiæ, & 10
non caret ſuſpicione falſitatis, cùm in ea dicatur Iuſpatronatus eſſe verificatum iuxta formam Conc. Trident. quod adhuc publicatum non fuerat, vt in *d. cap.* 9. *Seſſ.* 25. *de reform.* Et vlterius non iuſtificatur ex actis, provt requiritur ad hunc effectum, iuxta con. Socin. 47. *num.* 15. *vol.* 4. Rot. *deciſ.* 235. *numer.* 4. *part.* 2. & *d. deciſ.* 147. *numer.* 51. 52. & 53.
part. 5. *recent.* Enunciatiuæ verò Ordinariorum ad 11
ſummom non probarent niſi famam, Bald. *in l. cum aliquis n.* 4. *verſ. item quod dicit Gloſ.* & ibi alij ſcri-
bentes *C de iure delib.* quæ ſola fama, non concur- 12
rente ſaltem Quadragenaria quaſi poſſeſſione præſentandi effectuara, non ſufficit ad probandum Iuſpatronatus, Bald. *in l. cum ſemper ff de rei vendic.* Caſſad. *deciſ.* 2. *num* 4. *de probat.* Achill. *deciſ.* 6. *de Iurepat.* Canal. *deciſ.* 159. *n.* 6. & 7. & coram Seraphin. *d. deciſ.* 1141. *n* 6.

Quibus ſtantibus concluſerunt, non intrare arbitrium pro retardanda exequutione Breuis. Nam
licet, quando cauſa eſt commiſſã cum claoſula *arbi-* 13
trio, &c. ſoleat Rota dato fumo Iuriſpatronatus ſuperſedere in executione, vt apud Gregor XV. *in deciſ.* 58. & *in aliis*, tamen declararunt, *dd. deciſ.* 58. *Greg.* & *alias* procedere ad effectum ſuperſedendi,
donec meliores probationes afferantur; ſed cùm in 14
præſenti integer fere annus fuerit lapſus, & nulla alia releuans probario adducta fuerit, non debet amplius intrare Arbitrium ad retardandam vlteriorem Breuis exequutionem, vt fuit ſeruatum in *deciſ.* 756. *part.* 2. *recent.* & nuper in *Gerunden. beneficij* 30. *Aprilis anni præteriti coram R. P. D. meo Roias.*

Et ita parte vtraque informante fuit deciſum, &c.

Romana Bonorum.

Lun. 22. Aprilis 1641.

ARGVMENTVM.

Manutentio ſuper bonis de quibus agitur Ceſſionario eſt concedenda, ſtante anteriori poſſeſſione transferentis, & clauſula conſtituti de per ſe ad transferendam poſſeſſionem apta.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum publicum alio in poſſeſſione non exiſtente anteriorem poſſeſſionem plenè probat.*

2 *Manutentio poſſeſſionis ſicut competit poſſeſſori principali, ita eiuſdem Ceſſionario eſt concedenda.*

3 *Clauſula* conſtituti *in ceſſione appoſita ad transferendam poſſeſſionem de per ſe ſola ſufficit.*

4 *Actio Iudicij mota cum iure inſtantia etiam abſque vitio litigiorum cedi poteſt.*

5 *Appellatio in poſſeſſoriis quibuſdam ex mandato Iudicis captis de iure Canonico datur.*

6 *Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum, nulla eſt & attentata.*

7 *Conſtitutio*

7 *Conſtitutio Ægidiana non int[illegible] quando contra Sacerdotem & de bonis emphyteuticis agitur.*

8 *Probationes etiam leniores ad effectum probandi Clericatum & bona emphyteutica Eccleſiaſtica admittuntur.*

9 *Appellatio quando de Iure Canonico competit, poſſeſſio intra terminum datum ad appellandum capta nulla eſt nec manutenibilis.*

10 *Clauſula* appellatione remota *appoſita in commiſſione inter partes obtenta non excuſat nullitatem poſſeſſionis, cùm huiuſmodi reſcripta tertium non comprehendant.*

11 *Admiſſio tacita ex actis Iudicialibus poſtea in cauſa factis reſultans non ſufficit, vbi expreſſa admiſſio in ſtatu & terminis procurari debet.*

12 *Veniens ad cauſam ratione proprij Iuris vt cognoſcatur an velit acta ſua facere nec ne, eius voluntas diligenter eſt ſcrutanda, ne aliàs ſi ſucumbat ſe in ſtatu & terminis non admiſſum fuiſſe alleget.*

DECISIO CLXXV.

VENERABILI Archiconfraternitati Sanctiſſimæ Trinitatis Conualeſcentium ceſſionariæ Marci Petroſij dandam eſſe manutentionem reſponſum fuit, quia
1 de anterioriori poſſeſſione d. Petroſij ſuper bonis de quibus agitur conſtat, tam ex publico Inſtrumento anni 1629 quod alio non exiſtente in poſſeſſione plenè probat, *l. prædia*, vbi Bart. *de acquir. poſſeſſ.* quam ex confeſſione partis reſultantis ex immiſſione petita, & obtenta per ſententiam declarantem Petroſium vti illicitum detentorem eſſe amouendum, Rota *deciſ. 200. coram Papa Gregor XV.* vbi Adden. *numer. 5.* & *coram Mantic. deciſion. 272. ante numer* 2.

2 Sicut igitur ex dicta poſſeſſione daretur manutentio d. Petroſio, ex *vulgat. §. retinendæ inſtit de Interdict. & l. 1 in princip.* & ibi Bart. *num 1. & §. hoc Interdictum ff. vti poſſidetis*, ita quoque concedenda venit Archiconfraternitati eius ceſſionariæ, Io Faber. *in dict. §. retinendæ num 9.* Tiraq. *de retract. lign. §. 26. gloſ. 3. num. 17.* Menoch. *de retinen remed. 3. n 62.*
3 ſtante præcipuè clauſula conſtituti in d. ceſſione appoſita, quæ de per ſe eſt apta ad transferendam poſſeſſionem, Tiraq. *de Iure conſtit. p. 2. ampliat. 1. num 2.* & fuit dictum *in Romana Palatij 16. Nouembris 1639. coram me*, abſque quod releuet quod
4 ceſſio prædicta facta fuerit lite pendente, quia etiam actio Iudicis mota cum iure inſtantiæ cedi poteſt abſque vitio litigioſorum, *l. cum hæreditas 1. ff. ad Trebell. l. in cauſa § fin. ff. de procurat.* cum aliis plenè congeſt. per Giurb. ad hunc propoſitum *in deciſ. 107. à num. 3. vſque ad fin.* prout fuiſſe factum in præſenti apparet ex lectura d. ceſſionis.

Quibus non obſtare viſa fuit poſterior poſſeſ-
5 ſio illorum de Archileis, capta de mandato Iudicis ſequenti die, qua lata fuit ſententia ad eorum fauorem ſuper immiſſione, ex remed. *l. fin. C de edict. Diu. Adrian tollen.* quia de iure Canonico in huiuſmodi poſſeſſoriis datur appellatio, Salic. *in l. vnica in 6 oppoſit.* ibique Contard. *limit. 3. num. 5. & ſeqq. C. ſi de moment. poſſeſſ* Bald. *conſ. 141. num. 1. lib. 1.* & ideo
6 poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum eſt nulla, & attentata, & non manutenibilis, Rot. *deciſ. 225. num. 4. part. 1. recent.* & coram Papa Gregor. XV *in deciſ. 305. num. 4.* & cùm Petroſius ſit Sa- 7
cerdos, & ageretur de bonis emphyteoticis, non intrabat Ægidiana conſtitutio, Rot. *dec. 32. n. 2. part. 1. & deciſ. 326. n. 5. & 6. part. 6. recent.*

Et quamuis fuerit replicatum, quod dictus Petroſius non oppoſuerit de Clericatu ante executionem dictæ ſententiæ & proinde poſſeſſio inde capta attentata dici nequeat, vt dixit Rota in hac eadem cauſa 30. *Maij 1639. coram R. P. D. meo Ghiſlerio*; nihilominus pro euitando obiecto conſideratum fuit, quod pars collitigans non ignorabat d. Petroſij Clericatum, cùm eo attento vſque de anno 1630. fuiſſet hæc cauſa auocata à Curia Capitolina, & vti Clericus titulo ſcilicet Reuerend. fuit in eadem ſententia enunciatus, notoriúmque erat in Vrbe d. Petroſium eſſe Sacerdotem, & Rectorem SS. Simonis, & Iudæ, & conſtabat in actis & publicis documentis bona de quibus agitur eſſet emphyteutica Eccleſiaſtica, quæ omnia ſimul iuncta ſufficere debuiſſent ad hoc vt appellationi eſſet locus ad vtrumque effectum, cùm in ſimilibus caſibus
leniores probationes admittantur, vt diſtinguendo 8
declarauit Rota *in Romana pratenſi fideicommiſſi 25. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Cerro § penult. & vltim.* & in omnem euentum cùm Ægidianæ locus non eſſet, & cauſa de Iure Canonico erat appella-
bilis, quatenus d. poſſeſſio non fuiſſet attentata, eſ- 9
ſet ſaltem nulla vti capta intra terminum datum ad appellandum, & conſequenter non manutenibilis, Purpurat. *conſ. 41. n. 14. lib. 1.* Addent ad Gregor. *in deciſ. 339 num. 6.* cum aliis relatis per Rotam *in deciſ. 130. n. 5. part. 6. recent.*

Quæ quidem nullitas minus excuſari viſa fuit ex
clauſula *appellatione remota*, appoſita in commiſſio- 10
ne obtenta inter Patres Sanctæ MARIÆ de Scala, & d. Petroſium, quia huiuſmodi reſcripta non comprehendunt tertium, Conar. *pract. quæſt cap. 15 num. 5.* Put *deciſ. 42. lib. 2. in correct* Et licet ijdem Archillei deinde obtinuerint commiſſionem admiſſionis ad cauſã in ſtatu, & terminis, per quam potuerunt ſibi ipſis facere communem præcedentem commiſſionem continentem clauſulam *appel-
latione remota*; attamen ex quo non procurarunt 11
expreſſam admiſſionem in ſtatu & terminis mediante d. Commiſſione per citationem in forma, non poſſunt eadem commiſſione vti, nec tacita admiſſio reſultans ex actis Iudicialibus poſtea in cauſa factis ſufficit ad hunc effectum, vt declarat Adden. ad Gregor. XV *in deciſ. 259 n 5.* vbi refert ita Rotam reſoluiſſe *in Toletana penſionis 12. Nouembris 1597. coram bon. mem. Lutia impreſ apud Marcheſ. de commiſſion. tom 2 fol 268.*

Ratio autem eſt euidens; quia Archillei circumſcripta etiam d. commiſſione potuerunt venire ad cauſam, deducendo eorum Ius principaliter ad excluſionem vtriuſque collitigantis, prout re vera excluſerunt, & ſic non fecerunt acta ſua, vt notabiliter aduertit Adden. *ad eundem Gregor. in d. deciſ. 259. num. 7.* ex declaratione facta per Rotam *in vna Nolana penſionis 13. Iunij 161[illegible]. coram bon mem. Sacrato*, abſque quod aduerſetur *deciſ. 303. coram eodem Greg XV.* quia ibi principaliter dederat mandatum ad proſequendum Iudicium in ſtatu & terminis, & ideo proſequutio facta per Procuratorem non poterat intelligi niſi iuxta formam mandati; ſecus autem eſt dicendum in propoſito, vbi principaliter proſequuti ſunt Iudicium, volentes excludere prout excluſerunt vtrumque collitigantem nõ vigore commiſſionis, ſed ratione proprij Iuris; ad

effectum

12 effectum enim cognoſcendi an tertius veniens ad cauſam ratione proprij Iuris velit acta ſua facere, vel ne, eſt ſcrutanda eius voluntas, vt admittit *eadem deciſ. 303. num. 3.* de qua tamen voluntate debet clare conſtare, ne in caſum ſuccumbentiæ ſtet in eius poteſtate allegare ſe non fuiſſe admiſſum in ſtatu & terminis, & euitare ſententiam, & acta, quæ aliàs ipſum afficerent.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Vrgellen. Beneficij.

Lunæ 22. Aprilis 1641.

ARGVMENTVM.

Prouiſus à Sede Apoſtolica de beneficio in menſe reſeruato vacante, cùm de bono eius iure conſtet, in poſſeſſione capta authoritate Iudicis ritè & rectè procedentis eſt manutenendus, intruſo ſub prætextu Iuriſpatronatus ab anteriori ſua poſſeſſione ciuili & naturali amoto.

SVMMARIVM.

1 *Menſes Sedi Apoſtolicæ ſemper reſeruati ſiue adſit alternatiua ſiue non, referuntur.*

2 *Gratia Apoſtolica quando eſt iuſtificata executioni mandari debet.*

3 *Iuſpatronatus laicorum quando contra prouiſum Apoſtolicum obiicitur, nec cauſa cum clauſula* arbitrio *eſt commiſſa, debet concludenter probari.*

4 *Iuſpatronatus laicorum quibus fundamentis probandum.*

5 *Iuſpatronatus laicorum vt probetur centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi vel ſaltem quadragenaria ſufficit.*

6 *Præſentatio quando non docetur effectuata Iuſpatronatus non probat, nec inſtitutio ſubſecuta effectuationem.*

7 *Quadragenaria quando ex duabus præſentationibus, inter quas interceſſit alia prouiſio Ordinarij vti de libero non requiſito Patrono facta, probari prætenditur, tempus quo reſignatarius tanquam de libero poſſedit ab eadem eſt ſubducendum.*

8 *Reſignationem abſque conſenſu Patroni factam validari per eius patientiam, nec inducere ſtatum libertatis ita vt poſſeſſio præſentandi atritatur, in quibus caſibus procedit.*

9 *Patronus tacitè vel expreſsè conſentiens prouiſionibus vti de libero factis non poteſt præiudicare libertati beneficij, ſi aliunde de Iurepatronatus non conſtet.*

10 *Sententia Ordinarij ad fauorem Patronorum aut ab eis præſentatorum prolata Iuſpatronatus non probat, quando ex actis prout requiritur non iuſtificatur.*

11 *Sententia Ordinarij beneficio in menſe reſeruato vacante ad fauorem Patronorum lata, animo fraudandi Oratoriam emanaſſe præſumitur.*

12 *Iudex ritè & rectè procedens, intruſum in beneficio anteriori ſua poſſeſſione ciuili & naturali priuare poteſt, etiam abſque alia aliqua expulſione.*

DECISIO CLXXVI.

De hoc beneficio exiſtente in Eccleſia Parochiali Villæ de Villamur Vrgellen. diœceſ. ſub Inuocatione S. Catherinæ & vacante per obitum Io. Duran. vltimi poſſeſſoris de menſe Maij, fuit à Sede Apoſtolica prouiſus vti de reſeruato Petrus Goloardes, qui præuia expeditione Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, & præuia iuſtificatione clauſulæ, (*conſtito quod d. Ioannes in beneficij prædicti poſſeſſione exiſtens de dicto mẽſe obierit*) coram A.C. executore ſententiam ſuper immiſſione obtinuit, citato prius perſonaliter in partibus Ioan. Torres intruſo vigore Inſtitutionis Ordinarij factæ ad præſentationem quorumdam Patronorum, prætendentium beneficium prædictum eſſe de Iurepatron. laicorum, in vim cuius ſententiæ poſſeſſionem quoque adeptus fuit. Hinc cauſa appellationis ad Rotam delata, mihique commiſſa cum facultate manutenendi *quem de iure*, dubitaui ſub die 13. Iunij ſuperioris anni, cui eſſet dandum mandatũ de manutenendo, & Domini quia reſolutio pendebat ab inſpectione, an realiter conſtaret de Iurepatronatus, ita vt ſententia executoris poſſet dici iuſta, vel iniuſta, mandarunt, vt appoſito ſequeſtro videretur de bono Iure; iuxta quem ordinem diſputatione reaſſumpta, in hac tertia cauſæ repropoſitione conſtare de bono Iure Petri reſponderunt, etiam ad effectum manutentionis.

Et ratio reſolutionis fuit, quia ipſe habet intentionem fundatam in collatione Apoſtolica, vti de vacante in menſe Maij reſeruato, ex regula nouem mẽſium, ſuper quo nulla oriri poteſt dubitatio, cum 1 menſis Maij, prout & alij tres nempe Ianuarij, Iulij, & Nouembris ſint Apoſtolici, & ſemper reſeruati, ſiue adſit alternatiua, ſiue nõ, vt notat Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 45. §. 1. n. 22.* Quodque vacatio ſecuta fuerit de menſe Maij per obitum d. Iohannis in poſſeſſione exiſtentis, & ipſe Petrus ſit Clericus, quæ ſunt requiſita neceſſaria pro iuſtificatione Breuis Apoſtolici, ſatis ſuperque probatur ex datis in eius ſummario, nec à parte controuertitur, & propterea cum gratia Apoſtolica ſit iuſtificata, debet executioni de- 2 mandari, Anchar. *conſ. 197. n. 8. verſ. proximè dicta*, ſequitur Rota *in deciſ. 45. n. 1. p. 2. diuerſ.* & *deciſ. 538. n. 2. p. 1.* & *deciſ. 580. n. 5. in fin. p. 2. recent.*

Non obſtat vnica exceptio partis deſumpta ex prætenſo Iurepatronatus laicorum, quod non cadit ſub regulis; quia cùm illa obiiciatur cõtra prouiſum 3 Apoſtolicum tanquam de reſeruato ratione menſis, & cauſa non ſit cõmiſſa cum clauſula *arbitrio*, debet concludenter probari, iuxta diſtinctionem Rotæ *in deciſ. 53. n. 7. & 8.* & *deciſ. 102. n. 16.* poſt Viuian. *de Iurepatr.* itavt non ſufficiat quaſi poſſeſſio præſentãdi propter clauſulas ampliſſimas, & decretum irritans, in regula reſeruatiua menſium exiſtentium, Rot. *dec. 58. n. 1. & 9.* vbi quod dũ diſcutitur de Iurepatronatus, non debet manuteneri patronus in quaſi poſſeſſione præſentandi, & *dec. 124. n. 3. p. 1. rec.*

Hìc autem non datur iſta concludens probatio, cùm non conſtet de fundatione, vel dotatione, ſiue 4 de multiplicatis præſentationibus effectum ſortitis prout requiritur ex diſpoſitione Concil. Trident. *ſeſſ. 25. c. 9. de reformat.* licèt prætendatur adeſſe Centenariam quaſi poſſeſſionem præſentandi, vel ſaltem 5 quadragenariam cum fama, quod ſufficit vt Rota pluries tenuit, & ſignanter *in deciſ. 312. n. 3. & 4. p. 1. recent.* & coram Seraph. *deciſ. 1141. n. 1. 2. & 6.* nullatenus tamen iuſtificatur.

Siquidem, aut prætenditur Centenaria ex præ-
6 ſentatione, quæ datur de anno 1437.& non proba-
tur, quia d. præſentatio non doceatur effectuata iux-
ta Calderin.*conſ.* 11. *de iurepatr.* Rip. *in cap. cum Ec-
cleſia Sutrina, num.* 92. *verſ. quinto ſequitur de cauſ.
poſſeſſ.& proprier.* Caputaq.*deciſ.*421.*part.*2. Duran.
*deciſ.*62.*num.*1.Buratt.*deciſ.*876.*num.*4. nec inſtitu-
tio ſubſecuta probat ipſam effectuationem, Put. *de-
ciſ.*136.*circa fin.lib.*3.*in correct.*Rot.*deciſ.*169.*num.*3.
*lib.*3.*p.*3. *diuerſ.*Caual. *deciſ.*560.*in fin.* Aut præten-
7 ditur probari ſaltem quadragenaria ex aliis duabus
præſentationibus anni 1599.& 1610.effectum ſor-
titis, & minus ſubſiſtit; quia inter vtramque in-
terceſſit alia prouiſio Ordinarij facta de anno 1574.
vti de libero,& vacante per reſignationem non re-
quiſito prætenſo Patrono: de dicto autem tempore,
quo reſignatarius poſſedit vti de libero provt ſub-
ducendum eſt, Buratt.*deciſ.*178. *num.*1.*&* 3. non re-
manet quadragenaria.

Nec facit quod prouiſio facta de d. anno 1574.
fuit ſimplex permutatio, in qua propterea quatenus
requireretur conſenſus Patroni, cenſeatur interue-
niſſe ſtante eius taciturnitate, Rot.*deciſ.*213.*num.*3.
Pariſ.*de reſignat.lib.*2.*quaſt.* 4. *n.*30. vbi quod reſi-
8 gnatio facta abſque conſenſu patroni validatur
per eius patientiam, & non inducit ſtatum liberta-
tis, itavt poſſeſſio præſentandi amittatur; Quia con-
cluſio vera eſt,& procedit ad effectum, vt inſtitutio
ſeu reſignatio ſuſtineatur non contradicente Patro-
no, non autem facit, quod beneficium ſit de Iurepa-
tronatus, dum collatio, ſeu reſignatio præceſſit tan-
quam de libero, nec aliunde probatur Iuſpatrona-
tus, vt in puncto Buratt.*in d.deciſ.*178. *num.*5. *&* 6.
9 non enim ſtat in poteſtate Patroni tacitè vel ex-
preſsè conſentientis prouiſionibus factis vti de li-
bero, præiudicare libertati beneficij, ſi aliunde de
Iurepatronatus non conſtet, vt dixit Rota *in deciſ.*
333.*num* 6.*part.*1. *recent.*
10 Minus obſtat ſententia Ordinarij prolata ad fa-
uorem Patronorum, ſeu ab eis præſentatorum; quo-
niam non iuſtificatur ex actis provt requiritur ad
hunc effectum, iuxta *conſil.*47.Socin.*n.*15.*vol.*4.Ro-
ta *deciſ.*235.*num.*4.*part.*2. & *deciſ.*197.*n.*51.52. *&*
53.*p.*5.*recent.* & nuperrimè fuit dictum *in Corronen.
beneficij* 19. *menſis currentis coram me.* Quinimò ex
11 quo ſententia lata fuit, poſtquam beneficium vlti-
mo loco vacauit in menſe reſeruato, præſumitur
emanaſſe animo defraudandi oratoriam, vt de vnio-
ne facta per Epiſcopum de beneficio vacante in
menſe reſeruato, tradit Garz.*de benef.part.*11. *cap.*1.
*num.*105.*cum ſeqq.*Gregor.XV. *in deciſ.*419. *num.*4.
ibique Adden.*num.*7.& in terminis Iuriſpatronatus
fuit reſolutum *in Gerunden.beneficij* 30. *Aprilis anni
proximi præteriti, coram R.P.D Rojas.*

Dum igitur ex prædictis conſtat de bono Iure
Petri,& ſic de Iuſtitia ſententiæ executoris Apo-
ſtolici, meritò eidem Petro venit concedendum
mandatum de manutenendo, cùm de eius poſſeſ-
ſione appareat per Inſtrumentum publicum capta
authoritate Iudicis, qui ritè,& rectè procedens pri-
uauit Ioannem Aduerſarium intruſum ſua ante-
riori poſſeſſione ciuili,& naturali, vt notant Angel.
*in l.clam poſſidere,§.qui ad nundinas, num.*2.*in fin.* &
Roman.*num.*3.Imol.*num.*1.Alex. *num.*2.*ff.de acquir.
poſſeſ.*& abſque aliqua alia expulſatione, Seraph.*de-
ciſ.*1325.*num.*1. Rot.*deciſ.*525.*num.*3. & *deciſ.*557.
*num.*2.*part.*2. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

Eugubina Erroris Calculi.

Vener. 26. Aprilis 1641.

ARGVMENTVM.

De compulſoria ſpeciali ſtante irrele-
uantia ſcripturarum non
concedenda.

SVMMARIVM.

1 *Scripturæ compulſandæ quando provt requiritur
relevantes non ſunt, compulſoria non eſt conce-
denda.*
2 *Prætenſione in tranſactione remiſſa, exceptio litis fi-
nitæ ac litis ingreſſus impeditiua oritur.*
3 *Remittentibus iura ſua non datur amplius ad ea re-
greſſus.*
4 *Compulſoriam quando ad dilationem diſpendium vtri-
que parti allaturam tendit, Rota ſemper re-
iecit.*
5 *Correſpectiua diuerſo iure cenſeri non debent, ſed
vno ſublato tollitur & alterum.*
6 *Remiſſio certæ pecuniæ habens ſuam cauſam ſpe-
cialem & expreſſam non poteſt dici correſpecti-
ua in ſubſtantia remiſſioni ſalarij, quamuis
vtraque in eodem Inſtrumento contineatur.*
7 *Remiſſio pecuniæ licet corruat ex defectu legitimæ
iuſtificationis reſtitutionis in tranſactione reſer-
uata, non tamen corruit remiſſio ſalarij ibidem
contenta.*
8 *Dependentia accidentalis non ſufficit ad inducendam
correſpectiuitatem, ſed requiritur ſubſtantialis
reſpectu cauſæ originalis.*

DECISIO CLXXVII.

RESOLVTVM fuit, compulſoriam 1
ſpecialem per Michaelem Angelum
Zeccadorum petitam non eſſe con-
cedendam, quia ſcripturæ compul-
ſandæ non ſunt relevantes, provt re-
quiritur ad hunc effectum, Veſtr.*in prax.lib.*6. *cap.*1.
*n.*12.Mantic.*deciſ.*216.*num.*1.Buratt.*deciſ.*555.*n.*5.

Irrelevantia autem colligitur ex eo, quod ſcriptu-
ræ compulſandæ reſpiciunt probationem prætenſi
ſalarij, ſeu honorarij ob patrocinia præſtita per
Franciſcum Zeccadorum authorem d. Michaelis 2
Angeli in litibus Mutij Conuentini, & tamen hæc
prætenſio legitur remiſſa in tranſactione facta in-
ter eundem Michaelem Angelum, & hæredes d.
Mutij, vnde oritur exceptio litis finitæ, ac impediti-
ua litis ingreſſus, *l.fratris,C.de tranſact.c.*1.*de lit.con-
teſt.in* 6. Remittentibus enim iura ſua non datur 3
amplius ad ea regreſſus, *l.quæritur, §.ſi venditor,ff.de
ædil.edict.*Cranett.*conſ.*24.*n.*4. *&* *conſ.*114.*n.*10. Fru-
ſtratoria igitur eſſet conceſſio compulſoriæ ſpecia-
lis, dum id quod probari prætenditur ex ſcri-
pturis compulſandis eſt remiſſum in tranſactio-
ne, hincque ſolum reſultaret dilatio, cuius ex-
pectatio & finis non commodum, ſed diſpen- 4
dium potius vtrique parti eſſet allatura; quo ca-
ſu ſemper Rota reiecit huiuſmodi petitionem, vt
in deciſ. 2. *numer.* 1. *de dilat.* apud Caſſador.
& *in deciſ.* 169. *numer.* 3. *part.* 1. apud Caputa-
queñſ.

Non

Digitized by Google

Non obſtat, quod remiſſio ſalarij ex parte Zeecadori fuerit correſpectiua remiſſioni crediti ſcut. 700. factæ ex parte Conuentinorum, & ideo ſicut ipſi Conuentini petunt dd. ſcut. 700. ita quoque
5 idem Zeccadorus petere poſſit ſalarium iuxta naturam correſpectiuorum, quæ non debent diuerſo iore cenſeri, ſed vno ſublato tollatur & alterum, *l.etiam,§.ex cauſa,ff.de minor.l.fin.ff.de acceptil.* Alex. *conſ.111.col.3.lib.5.*

Quia ex lectura d. tranſactionis patet dd. ſcuta 700. fuiſſe à dd. Conuentinis remiſſa non correſpectiuè ad ſalarium, ſed ad eorum veram reſtitutionem, quam Zeccadorus aſſerebat factam d. Mutio, & propterea conuentum fuit vt d. Zeccadorus teneretur præciſius docere, quod illa eſſent comprehenſa in computis, ſeo pecuniis d. Motio viuenti reſtitutis; ſalarium verò fuit ſimpliciter remiſſum, & ſuper illius debiti probatione nihil Zeecadorus reſeruauit, prout reſeruarunt Conuentini ſuper reſtitutione dd. ſcut. 700.
6 & ſic dum remiſſio ſcut. 700. habet ſuam cauſam ſpecialem, & expreſſam, nimirum ob aſſertam reſtitutionem præciſius ex aduerſo aliunde iuſtificandam, ea non poteſt dici correſpectiua in ſubſtantia remiſſioni ſalarij, quamuis vtraque in eodem inſtrumento contineatur, *ad text. in l. ſcire debemus, ff. de verb. oblig. l. cum eiuſdem, ff. de adil. edict. l. etiam §. 1.* & ibi Gloſſ. *ff. de minor.* Bart. *in l. Aurelius, §. idem quaſiit, ff. de lib. legat.* Put. *deciſ. 213. per tot. lib. 3.* vbi benè hæc mate-
7 ria explicatur, indéque ſequitur dicendum, quod corruente remiſſione dd. ſcut. 700. ex defectu legitimæ reſtitutionis in d. tranſactione reſeruatæ, non tamen corruat remiſſio ſalarij ibidem contenta, per *l. cum plures*, & ibi Gloſſ. *vltim. ff. de euict. l. ſi ex falſis penult. C. de tranſact.* Bald. *in l.fin. §. prateres, num. 11. C. de iur.dot. & in l.pradium num.6. C de adil. edict.* Alban. *conſ.45.num.5.* Ciriac *controu 90.num.26.& 18.*

Nec releuat, quod in deciſionibus cauſæ emanatis in ſecunda inſtantia ſub diebus 22. Iunij, & 16. Nouembris anni præteriti, coram Reuerendiſſimo D. Decano dicatur ſalarium prædictum fuiſſe remiſſum contemplatione partitæ dd. ſcut. 700. Quoniam cùm ex ſuprà deductis conſtet, diuerſam eſſe cauſam ſubſtantialem vtriuſque partitæ, deciſiones verificantur in contemplatione, & dependentia accidentali, nempe quod remiſſio ſalarij dederit occaſionem, non cauſam remiſſioni ſcut. 700. dummodo aliunde iu-
8 ſtificaretur eorum ſolutio, quæ quidem occaſionalis, ſeu accidentalis dependentia non ſufficit ad inducendam correſpectiuitatem, ſed requiritur ſubſtantialis reſpectu cauſæ originalis, vt tradit Anchar. *in cap. acceſſorium col. 30. num. 6. verſ. pratcrea iſti duo actus de reg. iur. in 6.* Bapt. de S. Blaſ *in quaſt. 66. num. 54 tract. de correlat.* quos refert, & ſequitur Add. ad Pacian. *de probat. lib. 1. cap. 28. litt. F.*

Et ita vtraque, &c.

Ulixbonen. nullitatis Profeſſionis.

Vener. 17. Maij 1641.

ARGVMENTVM.

Monialis poſt diu agitatam litem ſuper nullitate profeſſionis tanquam vi & metu Patris incuſſæ renuncians poſitiuè liti pendente examine teſtium remiſſorialium in partibus, profeſſionémque coram Vicario Ordinarij Notario & teſtibus ratificans, eandem poſtea amplius impugnare nequit.

Vide ſuprà *Part.I. Deciſ 146.*

SVMMARIVM.

1 *Metus reuerentialis Patris filia cum minis mortis incuſſus irritat profeſſionem.*
2 *Metus ad irritandam profeſſionem minor in muliere quàm in maſculo requiritur.*
3 *Metus in minore quàm in maiore perfectu atatis exigitur.*
4 *Proteſtatio explicita ante Sanctiſſimum Crucifixum de coacta per metum Patris profeſſione facta, profeſſionem nullam & inualidam reddit.*
5 *Lamentationes ſucceſſiua de profeſſione per metum emiſſa probationem metus valde conducunt.*
6 *Metus cauſa facit vt actus ſuccedanei eo durante facti pariter meticuloſi dicantur.*
7 *Dictiones* vnquam & ſemper *omne tẽpus includũt.*
8 *Delatio habitus per plures annos cum exercitio actuum profeſſis propriorum non ſufficit ad eiuſdẽ probationem, quando praſumptio cedit veritati in declarationibus expreſſa.*
9 *Confeſſiones in diſpenſationibus obtentis emiſſa non probant validitatem profeſſionis, ſed ad cauſam pro qua emanarunt reſtringuntur.*
10 *Moniales quarum intereſt profeſſionem eſſe validam non ſunt integra fidei, dũ alij teſtes adſunt.*
11 *Teſtes ſuper metu tanquam actu perceptibili ſenſu corporeo deponentes, aliis de actu imperceptibili, nempe de intrinſecis cordis deponentibus ſunt praferendi.*
12 *Remiſſoria forma in examine teſtium ad vnguem eſt ſeruanda.*
13 *Praſentia Procuratoris partis aduerſa dum examinantur teſtes, defectum citationis ſupplet.*
14 *Renuncians liti poſt diu agitatam litem nullitatis profeſſionis, eandémque coram Vicario Ordinarij Notario & teſtibus ratificans, profeſſionem vlterius impugnare nequit.*
15 *Profeſſio ab initio ſolemniter emiſſa etſi ob defectum conſenſus profitentis per vim & metum inualida, ſuperueniente poſtea conſenſu Monialis ſic profeſſa validè ratificata dicitur.*
16 *Papa quoties profeſſus nouum conſenſum praſtiterit, media Religione non expreſsè contradicente ſuum quoque de facto praſtat.*
17 *Profeſſio tacita nouam & ſolemnem Monaſterij acceptationem non requirit, cùm ea ex ſola delatione habitus profeſſorum inducatur.*
18 *Matrimonium vt ratificetur, eadem ſolemnitates qua in ipſo contractu, requiruntur.*
19 *Pontifex ſeu Eccleſia alterutrius coniugis conſenſum ſupplere non poteſt.*

Secus verò in profeſſione, ibid.

20 *Pontifex non intendit admittere ratificationem Monaſterio repugnante.*

21 *Superioris conſenſus pro acceptatione ad profeſſionem non ſufficit capitulari Monialium conſenſu excluſo.*

22 *Receptio Monialis ad Abbatiſſam & Conuentum vti ad Collegium ſpectat.*

23 *Actus eodem modo deſtruitur quo conſtruitur.*

24 *Ratificatio vt ſit valida an ſcientia nullitatis profeſſionis præcedentis requiratur.*

25 *Renunciatio litis corruit parte non præſente ad cuius fauorem fuit renunciatum, nec aliquo pro ea ſtipulato.*

26 *Renunciatio litis ſuper nullitate profeſſionis ante acceptatione ratificationis renocari meritò poteſt,*

27 *Ratificatio fit Deo vbique præſenti, nec refert an à parte colligante fuerit acceptata.*

28 *Actus idem quando de ſua natura eſt diuiduus poteſt valere reſpectu vnius, licet ſit nullus reſpectu alterius.*

29 *In diuiduis vtile per inutile non vitiatur.*

30 *Ratificatio eius quod non eſt, non datur.*

31 *Ratificari poteſt illud quod eſt etſi ab initio nullum fuerit, quando actus peccat in his quæ à ſolo conſenſu ratificantis pendent.*

32 *Ratificatio purè & ſimpliciter facta eſt attendenda, quicquid antea fuerit tractatum.*

33 *Executio promiſſorum eum debeat ſubſequi actum ratificationis, modum duntaxat non conditionem importat.*

34 *Modus non ſuſpendit actum neque illum ſi deficit reſoluit, ſed ad promiſſorum adimplementum eſt agendum.*

35 *Proteſtatio contra ratificationem profeſſionis facta non releuat, cùm non coram Iudice, vel coram ipſo promittente, ſeu metum inferente emiſſa doceatur.*

36 *Ratificans poſt proteſtationem, etiamſi erret in ſpe maioris fortunæ, ſeu diuitiarum, ratificatio nihilominus valet.*

37 *Interpretatio ſemper in dubio eſt facienda vt profeſſio ſuſtineatur.*

DECISIO CLXXVIII.

FRANCISCA Coronella poſtquam vti expreſsè profeſſa ſpatio 24. annorum permanſerat in Monaſterio S. Dionyſij de Odiuellas, Ordinis S. Bernardi, ſub prætextu, quod profeſſio ibidem emiſſa ſecuta fuiſſet ob vim & metum, obtinuit de anno 1628. à Sanctiſſimo D.N. Breue reſtitutionis in integrum aduerſus lapſum quinquennij à S.Concil.Trident. præſcripti *in ſeſſ. 25.cap.19.de regular* cum ſolita clauſula (*dummodo profeſſionem huiuſmodi tacitè, vel expreſsè non ratificauerit*) cauſámque prætenſæ reſtitutionis in integrum in Rota introduci curauit cum clauſula (*appellatione remota*) contra d. Monaſterium, & Antonium, & Ioannem eius fratres, factiſque hinc inde probationibus, propoſiti dubium, An conſtet de nullitate profeſſionis.

Pro cuius affirmatiua reſolutione informantes pro d Franciſca, dicebant expreſſam profeſſionem per eam in manibus Superioris emiſſam anno ætatis ſuæ 16 nullius eſſe momenti, ob metum reuerentialem patris ſibi incuſſum cum minis mortis, vt disertè deponunt plures teſtes de viſu, & auditu
proprio, & præcipuè *3.6.7.& 10.Summ. d Franciſca*
*num.6.& ſeqq. & ſignanter num.*10. qui metus dici- 1
tur iuſtus, & irritat profeſſionem, Abb. *in cap.cum*
virum, num.8.de regular. Felin. *in cap cauſam matrimonij num 5.de offic delegat.* Couar. *de ſponſal. 2.part.c.3.*
§.6.num.8. Azor *inſtit moral.lib.12. c 5.q.4. verſ.Si*
roges part.1. Sanch. *de matrim.lib 4.diſput.6 num. 36.*
& in præcept.decalog.lib.4 c.3.num.26. Rota *dec.779.*
num.10 part.3.recent. præſertim in muliere, & mi- 2
nore, vt de muliere in qua requiritur minor metus
quam in maſculo, tradunt Gloſſ. & Doct. *in c. cum*
locum de ſponſal. Innocent & alij *in d cap.cau am matrimonij de offic.deleg* Calderin. *conſ.1.verſ.tertio quid*
ſub tit.quod met.cauſ Anchar. *conſ.24.n.7.* Abb *conſ.*
4.n.5.lib 1. & de minore, in quo minor metus exigi- 3
tur quàm in maiore perfectæ ætatis, notant Paul. de
Caſtr *conſ.174. poſt n.3.lib.1.* Purpurat. *conſ.579.n.7.*
& Rimin Sen. *conſ.15.n.22.* concurrētibus præcipuè
tum explicita proteſtatione, quā eadem Franciſca fe- 4
cit coram Sanctiſſimo crucifixo in Choro exiſtente
dum accedebat ad profitendum, quod ſcilicet benè
idem Crucifixus ſciebat non ſua propria voluntate,
ſed per metum Patris erat profeſſura, vt vno ore
concludunt vndecim teſtes *d.Summ. num.12. & ſeq.*
ad text. in l.qui in aliena in fin. ff. de acquir hæredit.
bene Rebuff. *conſ 69. num.9.* tum & etiam ſucceſſi- 5
uis lamentationibus de profeſſione per metum
emiſſa, vt dicunt iidem teſtes *d.Summ num. 12.* quæ
probationem metus valdè coadiuuant, Angel *in*
l.metum la 3.ff.quod met.cauſ. Dec *in cap fin.num 21.*
verſ benè verum eſt de appell. Couar *in epitom de ſponſal.part. 2.cap.3.§.5. num 12.* Rebuff *d.conſ.69.n.10.*
verſ quod etiam factus, Rota coram S.me Greg.XV.
in deciſ.426. num.25.& 26.

Prout nec tacitam profeſſionem adeſſe iidem informantes ſubiungebant ex eo, quod d.Franciſca
poſtea receperit velum nigrum à veris profeſſis recipi ſolitum, quia vltra quod ad illius ſuſceptionem
fuit pariter coacta, vt deponunt teſtes *d Summ n.19.*
quatenus etiam actus videretur ſponte factus adhuc non obſtaret, cùm tunc temporis viueret pater, & ſic vigebat quoque eiuſdem metus cauſa,
quæ facit vt actus ſuccedanei ea durante facti pa- 6
riter meticuloſi dicantur, Bart. *in l penult. ff.de condit.ob turpem cauſ.* & paſſim DD *in l.2. C. quod met.*
cauſ. Abb *in c.conſultationi de ſponſalib.* Couar. *in epitom.4. decretal. d. part 1.cap.3. §.3. num.1.* Roland.
conſ.1.num.86.lib 1. Pariſ. *conſ.70.num.34.lib.4.* Rota
coram Seraph *deciſ.771 num.8 & 9 in fin.* attentis
præcipuè lamentationibus, & expreſſis declarationibus à d. Franciſca factis tàm ante, quàm poſt emiſſam profeſſionem, ac etiam poſt mortem patris, &
fratris, & omni tempore, vt aſſerunt teſtes *d.Summ.*
num.2.vſque ad fin deponentes cum dictionibus (*vn-* 7
quam) & (*ſemper*) quæ omne tempus includunt,
l.1. vbi Gloſſ & DD. *ff.de ſolut.matrim.l.qua ſemper.*
ff de in ius vocan. Rota *dec.24.num.14.part 1.recent.*
iſtæ namque lamentationes, & declarationes excludunt tacitam, & præſumptam profeſſionem, reſultantem ex delatione habitus per 20.annos, & vltra, ex hilaritate, ac ex exercitio actuum profeſſis
propriorum, quia præſumptio cedit veritati in dd. 8
declarationibus expreſſæ, vt notant Innoc & alij
communiter *in cap de eo, quod met.cauſ.* Suarez *de*
regular. tit 3. q.17. art.15.in princip. Barbat. *conſ 59.*
col.2 lib.2. Decian. *conſ 18.num.5.& ſeqq.lib 3.* Honded. *conſ 78 num. 25.lib.2.* in puncto Rota *deciſ.533.*
num.4 & 5.part.4.rec. & in terminis profeſſæ, quæ
per plures annos permanſerat in Monaſterio, Rebuff *in conſ.68.num. 26. in fin. & num.29.* Rota *de-*
ciſ.

ciſ. 397. *ſub numer.* 6. vbi quod Monialis præ-
ſumitur interueniſſe actibus iuſſu, & ob reueren-
tiam Abbatiſſæ, *part.4.recent.* latè Adden. ad Gre-
gor.XV.*in deciſ.385.verſ.excluditur*, quicquid eſſet
dicendum ſi profeſſa animum ſuum in contrarium
non apperuiſſet, in quibus terminis loquuntur *de-
ciſ. Meten. Profeſſionis 2. Iunij 1636.coram me impreſ.
apud Modern.de iure Abbatiſſar quæ eſt 3.in ordine,&
deciſ. Meſſanen profeſſionis 5. Decembris, anni proximè
præteriti coram R.P.D.Peutingerio.*

Nec contrarium elici aſſerebatur ex reditu dictæ
Franciſcæ ad Monaſterium, vnde egreſſa fuerat ad
curandam ęgritudinem, nec ex confeſſionibus emiſ-
ſis in diſpoſitionibus obtentis vbi ipſa enunciatur
profeſſa. Nam quoad reditum ad Monaſterium te-
ſtes probant eã fuiſſe coactam à D. Collectore Lu-
ſitaniæ ad redeundum, mediantibus comminationi-
9 bus cenſurarum; confeſſiones verò quatenus de-
monſtrant profeſſionem fuiſſe emiſſam, non ideo
important eius validitatem, vel quod Franciſca illi
conſentiat, ſed reſtringuntur ad illam cauſam pro
qua emanarunt, ad *leg. ſi de certa*, vbi Bart. &
DD. *Cod. de tranſact.* Aym. *conſ.* 407. *numer.* 30.
Natt. *conſ.546.num.12.* & facit *deciſio Meliten. pen-
ſionis 7. Iunij, & 9. Decembris 1630.coram bon.mem.
Coccino.*

Quibus non aduerſari dicebatur teſtes contra
dictam Franciſcam examinatos ad probãdum, quod
ipſa verè, & realiter profeſſionem emiſerit abſque
10 vllo metu; tum quia ſunt Moniales eiuſdem Mona-
ſterij, quorum intereſt profeſſionem eſſe validam, &
ideò non ſunt integræ fidei dum adſunt alij teſtes,
iuxta magiſtralem diſtinctionem, quam ſecuta eſt
Rota *in Calagurritana Parochialis de Alzola 20 Mar-
tij & 22 Iunij 1620. coram bon.mem Coccino.* Tum
etiam quia in hac materia magis creditur duobus
teſtibus affirmantibus metum, quàm mille dicenti-
bus actum fuiſſe ſpontè factum; ea ratione, quia
11 deponentes ſuper metu deponunt ſuper actu per-
ceptibili ſenſu corporeo, ſed alij de actu imperce-
ptibili, nempè de intrinſecis cordis, vt poſt Abb.
notat in ſpecie Innoc. *in cap.1. ſub num 10.verſ imò
plus de his, quæ vi metus cauſ.* Guttier. *conſ.14.num.9.
& conſ.16.num.4.* Rebuff. *d.conſ.68.num.33.* Sanchez
de matrim.lib.4.diſput.27.num.1. & ſequuntur quam-
plures relati *in d. deciſ. 326 num. 46. coram Gre-
gor. XV.*

Abſque quod aliquid releuet nullitas oppoſita
contra aliquos ex dictis teſtibus pro Franciſca exa-
12 minatis, eò quòd aliqui eorum fuerint examinati
extra diem citationis, alij verò extrà dies pręfixos in
remiſſoria, cuius forma debebat ad vnguem ſeruari,
*cap.cum dilecta, & ibi notat. de reſcript. cap ſtatutum
eodem tit.in 6.l aut qui aliter in princip.* & ibi Bart. *ff.
quod vi, aut clam*, Caputaq. *deciſ.143. num.4. part. 3.*
Rot. *deciſ.466.num.1 part.2 recent* Quia cùm teſtes
Franciſcæ interuenerint præſente Procuratore partis
aduerſæ, vt in *proceſſ.de partib. fol.71. à tergo in fin.*
13 *vſque ad fol.76.* dicuntur ritè examinati, talis enim
præſentia ſupplet defectum citationis ad *text.in l.
de vnoquoque, ff de re iud.* Rot.coram Seraph. *in de-
ciſ 488.numer.4. & inter recent. deciſ.79. numer. 15.
part.5.*

Prædictis tamen minimè obſtantibus, articulo
per plures poſitiones ab omnibus Dominis exactè
diſcuſſo contrarium fuit reſolutum, hoc eſt conſtare
de valida profeſſione; ea præcipua ratione, quia
quidquid ſit, an realiter dd. teſtes ſint validè om-
nes examinati, & concludant prætenſum metum
continuum, prout requiritur, & non conquaſſentur
ex aliis pro monaſterio, & fratribus eiuſdem Fran-
ciſcæ examinatis contrariũ deponentibus, ſuper quo
Domini non fuerunt concordes, certum eſt, quòd
dicta Franciſca poſt diu agitatam litem ſuper hac
prætenſa nullitate profeſſionis, pendente examine
teſtium remiſſorialium in partibus, poſitiuè liti hu-
iuſmodi renunciauit, profeſſionemque ratificauit 14
coram Vicario Ordinarij, Notario, & teſtibus in hęc
verba, ibi; *Quamuis Monialis non eſſet, hodie Monia-
lis eſſe volebat*, quod ſufficit ad hoc, vt ipſa profeſ-
ſionem amplius impugnare nequeat, vt de muliere,
quæ dixerat ſe velle eſſe monialem, ex doctr. Ho-
ſtien. *in cap.porrectum, col.1. & ibi Abb. in 3. notab.*
firmauit Rot. *in deciſ.216. part. 2. diuerſ. numer. 10.*
etiãſi non interuenerit noua acceptatio Monaſterij
cum aliis ſolẽnitatibus: nam quando prout hic pro- 15
feſſio fuit ab initio ſolemniter emiſſa, ſed ſolum in-
ualida ob defectum conſenſus profitentis per vim,
& metum, eo ipſo dicitur validè ratificata, quo ſu-
peruenit conſenſus eiuſdem Monialis ſic profeſſæ,
vt tenent P. Suarez *tom. 3. de relig lib.7. cap.1.* Ema-
nuel Rodrig. *2.tom. Summæ cap. 92. concl 5. numer.5.*
Angleſ *in Flor.tit de regular conſ.24.in priori editione,
& 50.in poſteriori*, Sanctarel. *variar. reſol. quæſt.48.
num.30.* Leſſ. *de iuſt & iur. lib 2.cap.41. num.67.* Bar-
thol.de Vecch. *in praxi obſeruand in admittend ad re-
lig diſp 14 dub.4.num.7* Sanch *de matrim lib.2. diſp.
32.n 9.verſ ergo ſatis, & num.14. & in lib.7. diſp.37.
num.60 & 61.*

Et ratio eſt quia quatenus noua acceptatio requi-
reretur, ea ſuppletur à Papa, qui eſt ſupremus Re- 16
ligionum Prælatus, & media religione ſemper ac-
ceptat, ſuumque conſenſum de facto præſtat, quo-
ties profeſſus ſuum præſtiterit, & religio expreſsè
non contradixerit, vt colligitur ex *cap. ad noſtram,
& cap ſignificatum de regular & cap.1 eod tit in 6.* &
ex Concil. Trident. *ſeſſ 25. cap.19 de regular* & ex-
preſsè docent Sanch. *d.lib.7. diſput.37.num 64.* &
Ferdinand.de Caſtr.Palao *tom. 3. diſput, 3. punct. 5.
num 4.in fin.* quod proculdubio procedit in præſen-
ti ex eo, quòd Sanctiſſimus in commiſſione reſti-
tutionis in integrum excepit profeſſionem tacitam,
in qua non requiritur noua, & ſolemnis Monaſte- 17
rij acceptatio, cùm ea inducatur ex ſola delatione
habitu profeſſorum, *cap.vnic.verſ.ſi vero de regular.in
6.Clement.final.eod.tit.* ac ex eorum exteriis, *cap.vi-
dua 4 de regular.* Sanch *ſuper decalog.lib 5. cap. 3. nu-
mer. 10. & 13.* ergo multò magis cenſetur inducta
ex expreſſo conſenſu apertis verbis declarato per
Franciſcam in actu d.renunciationis, vt admonet ad
hunc propoſitum Henric. Boic. *in cap.1.n.5.in fin.de
his, quæ vi, metuſve cauſ.fiunt.*

Hincque patet non applicari d. deciſionem 395.
coram Gregorio XV. in qua fuit dictum matrimo-
nium non eſſe ratificatum ex ſimultanea cohabita-
tione, nec ex ſuperuenientia conſenſus alterius con-
iugis, vel ex aliis actibus, & quod ad illius ratifica- 18
tionem requirerentur eædem ſolemnitates, quæ re-
quirebantur in ipſo contractu; quia licet in reli-
quis valeat argumentum à matrimonio carnali ad
ſpirituale, quale dicitur profeſſio, *cap. inter de tranſl.
Epiſcop.* Rebuff. *dict. conſ. 69. numer. 9.* Non va-
let tamen in hoc articulo ſtante diuerſitate ratio-
nis ex eo reſultante, quod Pontifex, ſeu Eccleſia 19
non poteſt ſupplere alterutrius coniugis con-
ſenſum, Petr. de Ledeſma *de matrimon. quæſt.
45. articul. 3. ſolut ad vltim.* ſecus verò in pro-
feſſione, vt conſtat ex ſuperius allegatis, & tra-

dit in puncto, Sanch *de matrim.d.li.7.q.7. diſp.37. num.64.verſ eſt enim.*

Non obſtat, quòd Monaſterium ſuum conſenſum reuocauerit, & cootradixerit ante ſuperuenientiam noui conſenſus d Franciſcæ, vt probari prætenditur, ex fidibus extraiudicialibus 76. Monialium atteſtantium ſe non habuiſſe Franciſcam pro Moniali, & quod nomine Abbatiſſæ id ipſum fuerit Sanctiſſimo expoſitum, vt in alio ſummario Franciſcæ *num.* 7. quo caſu limitatur concluſio ſu-
20 pra firmata, cùm Pontifex non intendat admittere ratificationem, ſuperiore id eſt eodem Monaſterio repugnante, Leſſ. *de iuſt.& iur d lib.2. c.41.dub.7. in fin.*Barthol. de Vecch.*in praxi d. diſp* 14. *dub.*4. *n.* 3. *in fin.*

Quoniam licet vera ſit limitatio, non tamen poteſt applicari huic caſui, cum dictæ Moniales Sanctiſſimo ſcripſerint,& dictas fides fecerint abſque conſenſu Capituli, & ideo reuocatio, ſeu contradictio ex eis deſumpta nullius eſt momenti. Nam ſicuti in prima acceptatione adhibitus fuit
21 capitularis Monialium conſenſus, ſine quo nec ſatis fuiſſet conſenſus Superioris, Gloſſ. *in c. porrectum verb. Monachum de regular.* Anchar. *ibid. n.* 6. *& in c fin in 2.not.eod.tit in* 6. Nauarr.*conſ 9.num* 12. *de conſtit.lib.*1. Roderic. *quaſt.regul. tom 3 quaſt.*17. *art.*7. Lap. *allegat.* 31. *num.*1. *&* 3. ibique Adden.
22 *lit. A.* vbi quod receptio monialis ſpectat ad Abbatiſſam, & Conuentum, vti ad Collegium, Sanch. *in pracept.decalog lib.5.cap.4.quaſt* 2. *num.*65. ita requirebatur vel conſenſus capitulariter præſtitus in eiuſdem acceptationis reuocatione, iuxta vulga-
23 tam regulam, quod actus eodem modu deſtruitur, quo conſtituitur, *l* 2. *C. ſi aduerſ.donat. auth contra C de repudiat.*Pinell.*in l.*1. *num.*4. *verſ quaro cum donat.C quando lic. ab empt.diſced* Menoch.*conſ.*1095. *num* 14.Surd *deciſ* 128 *num.*14.*&* 15. vel quod Superior reuocaſſet præuio Monialium capitulari conſenſu, quem non inducunt dictæ atteſtationes, ſeu declarationes ab Abbatiſſa, & Monialibus emiſſæ vti ſingulis, non autem in loco capitulariter congregatis, Bald *in l.& ſuum,* §. *die tamen verſ. notat Angel. ibidem num.*1 *ff de pact.* Felin *in c.cum omnes, num.*24.*de conſtitut.* Rot.*deciſ.*484 *num.*6.*part.*1.*recent.& deciſ.*351.*n.*11.*coram Buratto,*ibique Adden. *n.*13 *lit.C.*

24 Nec dicatur, quòd ad effectum, vt ratificatio ſit valida, requiratur ſcientia nullitatis profeſſionis præcedentis, Caëtan. *in* 2. 2. *quaſt.* 189. *art.* 5. Nauat.*conſ* 28. *num.*7. *& conſ.*89. *num.*3.*de regular. & in manual cap.*12.*num.*71. Rota *deciſ.*179 *num* 7. *& deciſ.*197 *num* 5.*part* 4. *recent* Quia vltra quod prædictam opinionem vti minus tutam Sacra Congregatio Eminentiſſ. Cardinalium Sacr. Concil. Interpr. non amplectitur, ſed potius contrarium pluries tenuit, vt in declarationibus relatis in *d. M ten. profeſſionis coram me impreſſ.apud Modern.de iur.Abbatiſſ ſub num.*12.*cum ſeqq* vbi quod Sanctiſſ. D N.Vrbanus VIII. huiuſmodi declarationes obſeruari mandauit 1. Februarij 1631. *in vna Romana nullitatis profeſſionis*; ceſſat in præſenti omnis ſcrupulus, cùm ex teſtibus pro Franciſca examinatis, & ſupra in principio ponderatis, probetur ipſam nunquam ſe habuiſſe pro Moniali, nec ab aliis Monialibus pro tali reputatam, quod clarius patet ex propria confeſſione emiſſa in actu renunciationis, ibi; *quamvis Monialis non eſſet, hodie Monialis eſſe volebat*, qua nulla datur maior probatio, *l. cum te C.de tranſact.*

Minus obſtat, quòd d. ratificatio deſumatur ex 25
dictis verbis in renunciatione liti prolatis, & ideò ſicuti d. renunciatio corruit, ita corruere debeat ipſa ratificatio vti acceſſoria, quia renunciatio liti corruit, ex quo pars, ad cuius fauorem fuit renunciatum, non fuit præſens, nec aliquis pro ea ſtipulatus fuit, provt requirebatur, ex text. *in l. certum,* §. *ſi quis abſente, ff. de confeſſ.* & notat in ſpecie Iaſ. *in l. poſtquam liti num.*1 *in fin. C.de pact.*
& propterea meritò potuit reuocari ante accepta- 26
tionem, Alciat *in d. l poſtquam liti num* 19. *verſ. ſed tamen* cum aliis allegat. in particulari deciſione ſuper d. renũciationis nullitate emanata ſub die 30.
Ianuar. anni proximi præteriti. Quæ quidem ratio 27
ceſſat in ratificatione profeſſionis, quæ fit Deo vbique præſenti, & ſic parum refert, quod non fuerit acceptata à parte collitigante, imò cùm Religio ſuum ab initio præſtiterit conſenſum, cuius perſeuerantia præſumitur ex retentione eiuſdem profeſſæ in Monaſterio, Nauarr. *conſ* 50. *ſub num.*1. *verſ. nec poteſt dici de regular.lib.*3. Rodrig. *quaſt.regular tom.*3.*quaſt.*17.*art.*3. *verſ. aut nullitas*, ſufficit, quòd Papa Religione non contradicente de facto acceptet, provt acceptaſſe præſumitur eo ipſo, quo profeſſa ſuum præſtitit conſenſum, vt ſupra fuit firmatum ex doctr. Ferdinand. de Caſtr. Palao
*tom.*3. *moral. diſput.*2. *punct.*5. *num.*4. vbi concor- 28
dantes cumulantur. Nec eſt nouum, quod idem actus poſſit valere reſpectu vnius licet ſit nullus reſpectu alterius, quando provt hic eſt de ſua natura diuiduus, vt tradunt Albao. *conſ.*38. *num.*8. Gabr. *conſ.*16.*num* 45.*&* 46.*vol.*1. qoos refert, & ſequi-
tur Ciriac. *controuerſ.*194.*num.*13. ex regula, quod 29
in diuiduis vtile per inutile non vitietur, *c. ſi confirmationem* 29. vbi Gemin *notat.*2. *de elect. in* 6.*c. vtile* 37.vbi Rin.*n.*7.*de regul iur.in* 6.Surd.*conſ.*428. *num.* 20.

Et quamvis in eadem deciſione 30.Ianuar. ſubiungatur, ex d. renunciatione litis non poſſe inferri ad ratificationem profeſſionis, cùm Franciſca non dixerit velle ratificare profeſſionem, ſed potius declarauerit per antea ſe non fuiſſe Monialem, vt colligitur ex ſæpius recitatis verbis, ibi; *quamvis Monialis non eſſet, hodie Monialis eſſe volebat*, & ideò dum conſtat ipſam non fuiſſe Monialem, non poſſit intrare ratificatio profeſſionis,
ex quo non detur ratificatio eius, quod non eſt, vt 30
notat Bart. *in l. obſeruare* 4 §.*fin.num* 6.*de offic. Proconſ. & legat.* non obſtantibus illis verbis *hodie Monialis eſſe volebat*, quia conceſſo, quod non fuiſſet Monialis, prædicta verba importarent tantùm nouam profeſſionem, & conſequenter nullam ob defectum ſolemnitatum requiſitarum, ex *c.porrectum de regul.* relat per Azor.*inſtit.moral p.*1 *lib.*2. *c.*5.*q* 7.

Tamen hodie melius negotio per DD. examinato, recedendo in hac parte à dicta deciſione, reſponſum fuit, quod dum d. Franciſca habitum Monialem geſtauit, profeſſionémque ſolemniter emiſit, & ſpatio tanti temporis in Monaſterio permanſit faciendo actus profeſſis conuenientes, negari non poſſit, quin ipſa ſaltem apparenter Monialis reputari deberet, licet inualidè profeſſa ob metum ſibi incuſſum; & propterea quando dixit, *quamvis Monialis non eſſet*, dicendum eſt intellexiſſe de vera Moniali, non autem de Moniali,
ſaltem habitu, & conſequenter retorqueatur con- 31
cluſio in dicta deciſione firmata, quod ſcilicet illud quod eſt, ſed ab initio nullum, poſtea ratificari

poſſit

poſſit, quando prout hìc actus peccat in his, quæ
pendent à ſolo conſenſu ratificantis, vt poſt Abb.
tradit Feliu. *in cap. nonnulli, § ſunt & alij col. 3. de re-
ſcript. in 3. ampliat.* quam ibi ponit *verſ. pro iſta ratio-
ne*, benè Natt. *conſ.* 262. *num.* 10. Surd. *conſ.* 18. *num.*
123. *in fin.* quo ſuppoſito ſtante, non debet dici,
quod Franciſca in illis verbis, *hodie Monialis eſſe
volebat*, voluerit nouam profeſſionem emittere, ſed
tantùm præcedentem nullam ratificare, in qua non
requiruntur aliæ ſolemnitates, vt fuſe ſupra fuit
oſtenſum ex diſpoſitione Sacr. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25.
c. 19. *de regularib. & ex text. in c. ad noſtram, & cap. ſi-
gnificatum tit. eod.*

His igitur ſic poſitis non vrget, quòd Franciſca
ſeducta fuerit ad profeſſionem ratificandam, ille-
cebris, & promiſſionibus Antonij fratris; quia
omiſſo, quod teſtes ad id examinati deponunt pro-
miſſiones fuiſſe factas mediantibus Fr. Iacobo Pe-
regrino, Fr. Didaco de Areda, & Fr. Emanuele de
Vaſconcellos, qui tamen medio iuramento con-
trarium atteſtati ſunt, quod confirmatur ex ipſo
32 euentu, dum ratificatio purè, & ſimpliciter facta
fuit, quæ propterea debet attendi quidquid antea
tractatum fuerit, *cap. dudum, § ſed ad iſta verſ. in-
ſuper de conuerſ. coniugat.* Sanchez *in præcept. decalog.
lib. 6. cap. 2. num.* 40. & in terminis matrimonij carna-
lis idem Sanch. *de matrim. lib.* 2. *diſput.* 45. *numer.* 19.
vbi plures cumulat, & nuperrimè fuit in Rota
deciſum *in Romana matrimonij* 10. *menſis currentis
coram R. P. D. meo Decano.*

In omnem euentum non inde inferri poſſet ad
conditionem ſuſpenſiuam eiuſdem ratificationis, nã
33 cùm promiſſorum executio debetet ſubſequi actum
ratificationis, importat modum dumtaxat, non au-
tem conditionem, *l. cum tale, § 1. ff de condit. & de-
monſtrat.* Bart. *in l. quibus diebus, § Termilius, num.* 11.
ff eod. Natt. *conſ.* 313. *num.* 18. Rota *deciſ.* 293. *num.* 14.
& 15. *part.* 5. *recent.* & in puncto quod matrimonium
ſic contractum dicatur purum, cum obligatione ta-
men præſtandi, quod promiſſum eſt, tradit Baſil. à
Ponte *de matrim. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 4. *verſ. deinde*, mo-
34 dus enim non ſuſpendit actum, neque illum ſi de-
ficit, reſoluit, ſed ad promiſſorum adimplementum
eſt agendum, vt inter modum, & conditionem
diſtinguit Bart. *in l. ſicut, § videmus, ff. quibus mod.
pign. & hypoth. ſolu.* Neguſ. *de pignor. memb.* 5. *part.* 6.
num. 31. *verſ ſecus autem*, Surd. *deciſ.* 156. *n.* 6. *&* 7.
& in terminis matrimonij notat Sanch. *lib.* 5. *de ma-
trim. diſput.* 19. *num.* 9. vbi plures concordantes re-
fert.

35 Denique non releuat, quod Franciſca proteſta-
ta fuerit ſe accedere ad ratificandum tanquam ad
malam crucem, vt ſe ſubleuaret ab ære alieno, quo
valde grauata reperiebatur; quia prætetquam quod
de hac proteſtatione non deponit niſi vnicus te-
ſtis, & per conſequens nihil probans, *cap. veniens*
10. *& cap. licet ex quadam* 47. *de teſt. l. iuris iurandi*, 8.
Cod. eod tit. adhuc non releuaret, cùm non doceatur
emiſſa coram Iudice, vel coram ipſo promittente,
ſeu metum inferente, Bart. & alij *in l. qui in aliena,
§ final. ff. de acquir. hered.* Abb. *in cap. tua nos de ſpon-
ſal.* Aymon. *conſ.* 120. *num.* 3. *&* 5. Pariſ. *conſ.* 10. *num.*
42 *& ſeqq. lib.* 1. Dec *conſ.* 41. *num.* 122. *& ſeqq lib.* 2.
Menoch. *præſumpt.* 127. *num.* 9 *&* 10. *lib.* 2. & eò mi-
36 nus, quia poſt prætenſam proteſtationem purè ra-
tificauit; quo fit, vt etiamſi erraſſet in ſpe maioris
fortunæ, ſeu diuitiarum, valeat nihilominus ratifi-
catio, vt in puncto profeſſionis tradit Nauar. *in conſ.*
50. *num.* 2. *de regularib. ex cap. conſtituit*, 10. *quæſt.* 1. *&
in matrim. carnal.* idem Nauarr. notat *in manual. cap.*
22. *num.* 32. & ſemper in dubio eſt facienda inter- 37
pretatio, vt profeſſio ſuſtineatur, Nauarr. *conſ.* 13.
numer. 10. *de regular.* Sanchez *de matrim. lib* 7. *diſ-
put.* 37. *num.* 12. *in fin.* Rot. coram Seraph. *deciſ.* 1361.
in fin.

Et ita vtraque parte, &c.

Romana fructuum dotis.

Lun. 27. Maij 1641.

ARGVMENTVM.

De fructibus dotalibus ad rationem ſeptem cum dimidio iuxta diſpoſitionem ſtatuti Vrbis debitis, maximè poſt lapſum tempus dilationis ob moram irregularem promiſſoris contractam.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis inter contrahentes in Vrbe eſt ſeruandum.*

2 *Conſuetudo ſeu ſtatutum domicilij viri attenditur pro reſtitutione dotis, niſi aliter expreſsè fuerit conuentum.*

3 *Conſuetudo Neapolitana inter Magnates vigens fructus ad rationem eſſe pro centenario taxat.*

4 *Identitas rationis efficit, vt caſus omiſſus pro comprehenſo ex intentione contrahentium habeatur.*

5 *Pars ſicut ſe habet ad partem, ita quoad omnes partes totius.*

6 *Caſuum comprehenſio in contractibus vt excludatur, ex rationis identitate ſufficit dubitari poſſe, an eadem ratio in vtroque caſu vigeat.*

7 *Socra non ex aliqua legali obligatione ſed ex propria liberalitate dotem permittens, ad eam ſtantibus bonis paternis de iure non tenetur.*

8 *Argumentum de parte ad totum ceſſat, quotieſcunque diuerſa ratio in parte & toto conſiderari poteſt.*

9 *Argumentum de parte ad totum non valet, niſi quando id quod ſeruatur in parte ſeruatur in toto.*

10 *Conuentiones de caſu ad caſum extendere noſtrum non eſt.*

11 *In conuentionibus nil aliud debet attendi quàm quod in Inſtrumento legitur expreſſum.*

12 *Taxatio conuentionalis fructuum pro certa ſumma ſortis principalis ad aliam partem ſortis trahi non debet.*

13 *Pacto ceſſante obligatio legalis pro ſolutione fructuum iuxta taxam ſtatutariam intrat.*

DECISIO CLXXIX.

NON acquieſcens Dominus Dux Marius Sfortia hæres bon. memor. Ducis Alexandri Patris decreto facto per R. P. D. Caballettum A. C. Locumtenentem de ſoluendo fructus dotales de quibus agitur, ad rationem ſeptem cum dimidio ad fauorem Domini Ducis Balneoli q. viri

bon.

bon. mem. Annæ Sfortiæ, adiuit Signaturam, quæ eidem Iudici reſcripſit, vt in cauſa procederet de voto Rotæ; quare de partium conſenſu dubitaui, ad quam rationem fructus dotales deberentur, &
1 ad rationem ſeptem cum dimidio, fuit reſolutum iuxta diſpoſitionem ſtatuti Vrbis *lib. 1. cap. 137.* quod ſeruandum eſt inter contrahentes in Vrbe, per *l. ſi fundus, ff. de euict.* & dixit Rota *in deciſ. 414. num. 1. & 2. coram Durano inter eius impreſſ.* licèt ſecus quoad ipſius dotis reſtitutionem, pro qua at-
2 tenditur conſuetudo ſeu ſtatutum domicilij viri, niſi aliter expreſsè fuerit conuentum, per *text. in l. exigere dotem,* ibique ſcribentes *ff. de Iudic.* Afflict. *deciſ. 226. n. 6. & 7.* Vltra quod quatenus in præſenti eſſet
3 ſeruanda conſuetudo Neapolis, qui eſt locus domicilij mariti, fructus deberentur ad rationem octo pro centenario, iuxta taxam ibidem vigentem inter Barones, & Magnates, vt teſtantur Molfeſ. *ad conſuetud. Neapol. part. quæſt. 12. n. 9.* & Grammat. *in deciſ. 103. num. 100. & in fin.* & fuit dictum *in Anconitana dotium ſeu alimentorum 19. Aprilis 1630. coram R.P.D. meo Merlino.*

Non obſtat quod contrahentes in parte dotis taxauerint fructus ad rationem quinque pro centenario, vt legitur in Capitulis matrimonialibus ibi: *Et per dote di detta Donna Anna ſcudi 30000. di moneta Romana da pagarſe in queſto modo, cioè detto Signor Duca Sforza promette d'aſſegnare à detto Signori Duca di Bagnolo ſcudi cinque mila, & pereſſi pagarli daldi che ſarà ſolennizato il matrimonio li frutti à raggione di cinque per cento &c. & altri cinque mila ſcudi promette pagarli cinque cento l'anno in eſtintione di ſorte principale, cominciando doi anni doppò contratto detto matrimonio, & 10000. altri ſcudi prometto pagarli &c. trà termine d'anni dodeci,* (qua dilatione pendente in Inſtrumento dotali poſtea ſubſecuto conuenerunt quod nullum deberetur intereſſe,) *e l'altri ſcudi 10.* (ſequuntur eadem Capitula matrimonialia) *promette la Signora Ducheſſa Sforza &c. pagarli di moneta contanti &c. & caſo che non faceſſe detto pagamento e mentre ſtarà in mora &c. promette di pagarli frutti à raggione di cinque per cento &c.*

Vnde inferebatur; quod ſicuti in dicta parte fructus fuerunt taxati ad rationem quinque pro cen-
4 tenario, ita quoque dicendum ſit quoad reliquum ex identitate rationis, quæ efficit vt caſus omiſſus habeatur pro comprehenſo ex intentione contrahentium, *l. ſi extraneus, ff. de contradict. cauſ. dat.* Fontanell. *de pact. nuptial. tom. 2. clauſ. 7. gloſſ. 7. part. 9. n. 26. & ſeqq.* Ciriac. *controu. 438. num. 45. & ſeqq.* ſequitur Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 1. à num. 12. vſque ad fin.*
5 & facit regula, quod ſicut ſe habet pars quoad partem, ita quoad omnes partes totius, *l. quæ de tota in princ.* vbi Gloſſ. Bart. & alij *ff. de rei vendic. l. Iuriſgentium, §. adeo* vbi *DD.* & præcipuè Iaſ. *ff. de pact. l. pars, ff. pro derelict. c. Paſtoralis, ſed cum totum extra de offic. delegat.*

Quia non eadem ſed diuerſa conſiderari poteſt ratio in fructibus ſcutor. 5000. qui ſtatim à die conſummati matrimonij deberi cœperunt, quàm in aliis reſidui dotis non niſi poſt plures annos ſoluēdi, cum pacto quod interim fructus non currerent; Intentio etenim Ducis Balneoli fuit conſentire modicæ taxationi fructuum à principio ſoluendorum, & deinde compēſare tarditatem aliorum fructuum pro reſtanti ſumma poſt longum interuallum decurrendorum, cum maiori eorumdem fructuum taxatione à ſtatuto præſcripta, vt benè ad propoſitum ratiocinatur Peregrin. *in conſ. 98. num. 6. verſ. & cum iſta lib. 3.* ad excludendam autem in contractibus cenſuum comprehenſionem, ex rationis identitate 6
ſufficit quod dubitari poſſit, an in vtroque caſu eadem vigeat ratio, Salicet. *in l. 2. Cod. de noxal.* Alex. *conſil. 207. n. 15. verſ. confirmo lib. 6.* Crauet. *conſ. 67. n. 6. verſ. amplius dico,* Honded. *conſ. 55. n. 45. lib. 2.* Gabriel *conſ. 142. n. 14. lib. 1.* & *conſ. 81. n. 61. lib. 2.* Ciriac. *controu. 461. num. 29.*

Quæ quidem diuerſitatis ratio eò fortius ſtringit in fructibus, ad eandem rationem ſcutorum quinque promiſſis à Duciſſa Socra pro rata dotis
ſcut. 10000. quoniam potuit mitius agi cum Socra, 7
quæ non ex aliqua legali obligatione prout Pater, ſed ex propria liberalitate dotem promittebat, cùm ad eam de Iure non teneretur ſtantibus bonis paternis, ex Gloſſ. *in l. cum plures, § cum tutor verb. alio patre in fin. ff. de admin. tutor.* Bart. *in l. 1. n. 12. ff. ſolut. matrim.* Molin. *de Hiſpan. primogen. c. 15. n. 60.* Rolan. *conſ. 85. n. 4. vol.* Afflict. *deciſ. 371. n. 3.* Rot. *deciſ. 66. n. 7. part. 1. recent.*

Hincque ceſſat regula ſeu argumentum de parte ad totum, cùm non ſit locus huic argumento, ſeu 8
regulæ, quotieſcunque poteſt diuerſa ratio conſiderari in parte, & in toto, *l. cum de indebito, verſ. ſed hoc ita,* & ibi Salicet. *in 4. not. ff. de probat. l. ſed ſi lege, §. adeo,* & ibi Gloſſ. *in verb. dimidiam, ff. de petit. haredit.* cum aliis cumulat. per Tiraquell. *in retract. lignag. §. 1. gloſſ. 7. n. 46.*

Nec regulariter licet arguere de parte ad totum, 9
niſi quando id quod ſeruatur in parte ſeruatur in toto, vt bene aduertit Surd. *in conſ. 435. numer. 21. & 22.* & ſic pactum de ſoluendis fructibus ad rationem quinque loquens pro rata ſcutorum 5000. non poteſt trahi ad reliqua ſcuta 15000. à Duce Sfortia ſoluenda, cùm noſtrum non
ſit extendere conuentiones de caſu ad caſum, *l. fide-* 10
iuſſores Magiſtratuum, §. pro Aurelio, ff. de fideiuſſor. Bald. *in l. ſi extraneus n. 1. verſ. ſecundum hoc ff. de condict. cauſ. dat.* Barboſ. *in l. ſi cum dotem n. 49. verſ. 1. & vltimo, ff. ſolut. matrim.* Butatt. *deciſ. 740. num. 7. & 9.*
nec aliud debet attendi, quàm quod in Inſtrumento 11
legitur expreſſum, *l. ſi ita ſtipulatus, §. Chriſogonus in fin. ff. de verb. oblig.* Rimin. Iun. *conſil. 492. num. 13.* Socin. Iun. *conſ. 142. num. 30. lib. 3.* Natt. *conſil. 404. n. 7.*
Ciriac. *d. controu. 461. num. 16. & 26.* ob quam ratio- 12
nem in puncto tranſactionis conuentionalis fructuum pro certa ſumma ſortis principalis, quod non trahantur ad aliam partem ſortis, reſpondit Gratian. *diſcept. forenſ. c. 716. poſt numer. 4. verſ. neque obſtat cum ſeqq.* & in proximis terminis dixit Peregrin. *in d. conſil. 98. n. 4. & ſeqq. lib. 3.* benè ad propoſitum Rota *in d. deciſ. 419. num. 2. verſ. non obſtat coram Durano.*

Ceſſante igitur pacto, intrat obligatio legalis ad 13
ſoluendum fructus iuxta taxam ſtatutariam, poſt lapſum tempus dilationis, ob moram irregularem promiſſoris contractam, ex eo quod vir ſuſtinuit onera matrimonij, quamuis fructus promiſſi non fuerint, Cagnol. *in l. Curabit n. 41. & 42. C. de action. empt.* Gloſſ. fin. *in l. de diuiſione, ff. ſolut. matrim.* Cephal. *conſ. 485. num. 12.* Alex. *conſ. 14. lib. 5.* Berou. *conſ. 129. num. 11. lib. 3.* Rota *deciſ. 471. num. 1. part. 1. recent.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

Digitized by Google

Romana Saluiani, ſeu attentatorum.

Mercurij 29. Maij 1641.

ARGVMENTVM.

De mandato quoad reuocationem attentatorum de voto Rotæ procedendi, ob interpoſitam appellationem, durante termino decem dierum ad appellandum dato, non obſtante quod ſententia in mero poſſeſſorio fuerit prolata.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non poteſt exequi intra decem dies ad apellandum datos.*

2 *Dies decem ad appellandum dati, nulla habita ratione momenti, vel hora prolata ſententia integrè expirare debent.*

3 *Citatio quando non fuit perſonaliter exequuta, infra decem dies à die habita notitia appellare ſufficit.*

4 *Conſtitutio Ægidiana excluſiua appellationis in poſſeſſorius, quando de proprietate Eccleſia agitur non intrat.*

5 *Inſtrumentum recognitionis ſubſequuta ſolutione laudemij & obligatione Canones ſucceſſiuè ſoluendi, dominium ſufficienter probat donec de contrario doceatur.*

6 *De dominio quando non agitur principaliter, ſed incidenter, etiam leuiores probationes admittuntur.*

7 *Solutio laudemij indicat dominium.*

8 *Inſtrumentum Inueſtitura, ſeu recognitionis in dominium quando eſt adminiculatum, dominium ad quemcumque effectum probat.*

9 *Reſeruatio conſenſus partis cuius intereſt, quæ aliàs neceſſaria non fuiſſet ſignum eſt dominij.*

10 *Promiſſio ſoluendi Canones dominij probationem adiuuat.*

11 *Inſtrumentum conceſſionis licet non exprimat cauſam cur debeatur Canonis ſolutio, ſatis tamen declaratur ex recognitione concedentis, ſecundam Inueſtituram à prima vt fieri debet regulando.*

12 *Iudex à quo vt ſuperſedeat in executione ſua ſententia, ſufficit quod de cauſa appellationis ei præſumptiuè conſtet.*

13 *Inſtrumentum recognitionis in ſecunda inſtantia productum de actis prima inſtantia reputatur, etiam ad effectum ibi deducta iuſtificandi.*

14 *Vineam ab hærede beneficiata debitoris emens, dum pretium Creditoribus ſoluit, aduerſus alios quoſcumque Creditores etiam anteriores tutus eſt & indemnis.*

15 *Fœmina ob hypothecam anteriorem dotalem in concurſu creditorum cæteris eſt præferenda.*

16 *Dolus ſeu negligentia Procuratoris hæredi præiudicare non debet, cùm datum mandatum ad fraudem committendam non præſumatur.*

17 *Procurator vt præiudicet hæredi ſpeciale ac indiuiduum mandatum requiritur.*

18 *Dolus ſi adſit in hærede aliquid in Inuentario deſcribere omittente, non eo Inuentarij beneficio priuatur, ſed tantùm ad duplum condemnatur.*

19 *Emptorem qui pretium hæredi beneficiata ſoluit, creditores ob dolum in hærede probatum conuenire non poſſunt.*

20 *Emptio nullitatis Inuentarij non debet in iudicio poſſeſſorio attendi, ſed in petitorio & negotio principali eſt diſcutienda.*

DECISIO CLXXX.

A ſententia lata ex vtili Saluiano à R. P. D. Fachinetto ab A. C. Iudice deputato, ad fauorem Iohannis Antonij Pagnini ſuper immiſſione cuiuſdam Vineæ emphyteuticæ Eccleſ. contra Octauium Primolum, & litis conſortes, fuit appellatum poſt poſſeſſionem captam durante termino decem dierum dato ad appellandum, & cauſa appellationis R. P. D. Bilio fuit commiſſa cum facultate reuocandi attentata, & manutenendi quem de Iure. Sed quia poſtea aliud ſuperuenit Signaturæ reſcriptum, vt quoad reuocationem attentatorum, idem Iudex procederet de voto Rotæ, de partium conſenſu dubitaui, An conſtet de attentatis; & affirmatiuè fuit reſponſum.

Siquidem cùm à dicta ſententia daretur appella- 1
tio, non poterat illa exequi intra decem dies datos ad appellandum, *cap. non ſolum*, vbi Gloſſ. *verb. innouata ad appellat. in 6.* Rot. coram S. m. Gregorio XV. *in deciſion. 91. numer. 4.* & coram Buratt. *in deciſion. 59.* pariter *ſub numer. 4.* conſtat namque quod citatio ad ſententiam cedebat pro die 16. Octobris, & mandatum de immittendo fuit conceſſum ſub die 26. eiuſdem menſis, & illius vigore capta poſſeſſio Vineæ hora 15. & ſic intra terminum datum ad appellandum, cùm decem dies
deberent integrè expirare, nulla habitæ ratione 2
momenti, vel horæ prolatæ ſententiæ, vt ex Bulla Innocentiana ſeruatur in Curia, Veſtr. *in prax. lib. 7. cap. 3. numer. 26.* Menoch *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 95. numer. 6. verſ. cæterum traditio hæc*, quod procedit etiamſi a dicta ſententia, ſeu mandato fuit appellatum infra dies decem;
quia quando prout hîc citatio non fuit perſo- 3
naliter executa, ſufficit appellare infra decem dies à die habitæ notitiæ, vt declarauit Rota *in deciſion. 1. numer. 1. de dol. & contum. in nou.* & fuit dictum *in deciſion. 148. numer. 5. impreſſ. apud Ader. poſt tractat. de manutenen.*

Quod autem ſententia præfata ſit appellabilis, non obſtante quod fuerit prolata in mero poſſeſſorio, probatur ex duplici capite.

Primò, quia cùm vinea ſuper qua immiſſio fuit
conceſſa ſit de proprietate Eccleſiæ, Ægidiana 4
conſtitutio excluſiua appellationis in poſſeſſoriis non intrat, vt pluries fuit in Rota reſolutum, & ſignanter *in deciſion. 218. impreſſ. per Pacif. poſt tractat. de Saluian. interdict.* & coram Caual. *in deciſion. 493. numer. 1. & 2.* & in terminis Saluiani fuit dictum *in deciſion. 49. numer. 1. & 6. part. 5. recent.* & coram Buratto *in deciſion. 151. numer. 1.* & *vltimo inter eius impreſſ.* de Iure enim Canonico in huiuſmodi

 poſſeſ

poſſeſſoriis admittitur appellatio , vt notat Salicet.
*in l.vnica in 6.appoſit.C.ſi de moment.poſſeſſ.*Bald.*conſ.*
141.*num* 1.*lib.*1. & fuit dictom *in Romana bonorum*
22.Aprilis anni currentis coram me.

Vineam enim eſſe de proprietate Eccleſiæ , col-
ligitur ex Inſtrnmeoto recognitionis in veram Do-
minam & proprietariam, Venerabilem Archieon-
fraternitatem B. Mariæ Conſolationis , factæ à P.
Paulo Mantica authore Tnllij, à euios vxore ratio-
ne ſui crediti dotalis fuit eadem vinea vendita
Montano, & Primolo , ſubſeqnota ſolutione laude-
5 mij , & obligatione de ſoluendo ſucceſſiue Cano-
nes , quod quidem Inſtrumentum ſufficienter pro-
bat dominium donec de contrario doceatur,Bart.*in*
l.cum falſa num.7.verſ.prodeſt tamen,C.de Iur.& fact.
ignor.& ibidem ſequitur Bald.Caſtr.Iaſ.& alij com-
muniter,Ruin.*conſ.*31.*n.*1.*lib.*4.Aym *conſ.*20. *n* 11.
Menoch *conſ.*226.*num.*186.*in fin & num.*187. *lib.*3.
Velaſch. *quæſt.*13. *num.* 11. Rota eoram Seraphin.
*deciſ.*1387. *num.*4.*&* 5. *& deciſ.*1424. *num,*3. tam
contra Mantic. & Tullium , qoàm contra Pagni-
nom ab eodem Tullio cauſam habentem , Ruin.
*conſ.*50.*num* 13.*lib.*1.*& conſ.*128.*num.*16.*lib.*2. Rota
deciſ 290.*num.*2. *part.*1. & *deciſ.*193. *pariter num.*2.
*part.*2. & *deciſ.*261. *n.*5. *part.*5. *recent.* maximè cùm
6 non agatur principaliter de dominio ad effectum
vendieationis , ſed incidenter , quo caſo leuiores
probationes admittuntur , ex notatis per Bart *in l.*
*quidam in ſuo num.*4.*verſ.*2. *caſu ff.de condit. inſtitut.*
Socin.*conſ.*112.*num.*23.*lib.*4. Rot.*deciſ.*149.*num.*1.
*part.*1. & *deciſ* 331.*n.*2.*part.*2.*recent.* & fuit dictom
in Portuen. Stagni 19.*Iunij* 1637.*coram R.P.D.meo*
Pa Zirolo.

Accedentibus præſertim adminiculis reſultanti-
7 bus tum à ſolutione Laudemij , qoæ domioium in-
dicat , Bart *in l.fin.num.*1. *C.de præd.decurion.* Rota
*deciſ.*420. *num* 4.*part.* 3. *recent.* & fuit dictum *in*
Romana domus 10. *Maij* 1638. *coram me* , tum à
venditione facta Primolo per Appollinariam vxo-
rem d. Tullij , cum reſeruatione conſenſus Archi-
confraternitatis vri proprietariæ , & cum promiſ-
ſione de ei ſoluendo laudemium , & Canones ;
tum , & denique ab ipſa conceſſione facta per
Mantic. Tullio authori d. Pagnini , io qua pariter
idem Tullius promittit ſolnere Archiconfraterni-
tati annuos cados 8.muſti , vt *in ſummario Primoli*
*n.*1. qnando autem inſtrumentum inueſtituræ, ſeu
recognitionis in dominium eſt adminiculatum ,
probat dominium ad quemcunque effectum , per
doctr. Bart. *in l. ad probat. num.*23. *C. locat.* Bald *in*
l. cum aliquis num. 4. *C. de Iur.delib.* Rip. *in l. ſi rem*
*aliquam num.*39. *ff de acquir. poſſeſſ.* Pariſ. *conſ.*104.
*n.*82.*& ſeqq.vol.*1.Rota *dict.deciſ.*290.*n.*1.*part.*1. &
*deciſ.*193.*n.*1.*p.*2.*recent.*

8 Non obſtat quod prædictum Inſtrumentum re-
cognitionis non fuerit prodnctum coram Iudice à
quo , & ſic non conſtito eidem Iudici , quod hæc
vinea eſſet de proprietate Eccleſiæ , adhuc Ægi-
diana conſtitutio haberet locum , eùm ad huiuſ-
modi effectum appellatio non ex nouiter deductis,
ſed ex eiſdem dumtaxat iuſtificari debeat , Corn.
*conſ.*10.*n.*22.*prope fin. verſ. non autem poſſet iuſtificari*
*vol.*4. Seraph *deciſ* 871. *n.*2.Buratt. *deciſ.*630.*n.*2.

Quia ſuffieit quod in actis adeſſent alia ſopra
9 relata , nempe inſtrumentum venditionis factæ à
D Appollinaria cum reſeruatione conſenſus Ar-
chiconfraternitatis cum promiſſione ei ſoluendi
Caoones, quæ reſeruatio ſignum eſt dominij , alias
enim neceſſaria non fuiſſet , Dec.*conſ.*164.*num.*2.
Mantic. *de tac t. lib.*22. *tit.*3. *num.*16. Rot. *dict.*
*deciſ.*262.*num.*2.*part.*5. & *deciſ.*128. *num.* 8.*part.*6.
recent. ſicut & promiſſio ſoluendi Canones domi- 10
nij probationem coadiuuat , Rota *deciſ.* 117. *n.*5.
& 10. *part.* 5. *recent.* Adeſt qnoqne Inſtrumen-
tum conceſſionis factæ per Mantic. Tullio , in
quo ſimiliter promittitur eidem Archiconfrater-
nitati Canonis ſolutio , quæ licet ibi non exprima- 11
tur , ex qua cauſa deberetur , ſatis tamen declara-
tur ex d. recognitione Manticæ concedentis , io-
terpretando , & regnlando ſecundam inueſtituram
à prima , vt fieri debet, Morot.*conſ.*16.*num.*7.Dec.
*conſ.*193.*n.*3. Corbul.*de cauſ.priuat. oblin.finit.n.*7.&
fuit dictum *in Serſinaten. feudi* 1. *Iulij* 1649. *coram*
bon.mem.Coccino.

Et quamvis hæc ſine dicto primo Inſtrumento
plenam dominij probationem non importarent,
ſufficiunt tamen in præſenti , quia agitur de domi-
nio incidenter ad effectum , vt Iudex à quo ſuper- 12
ſedere debeat in executione ſuæ ſententiæ , tunc
enim ſuffieit , quod de cauſa appellationis ei con-
ſtet præſumptine , Franc. *in cap. interpoſita num.* 2.
*limit.*3. Dec *num.*2. *verſ. ſecundò iſta prima regula*
de appellat. Contard. *in l. vnica quæſt.* 1. *num.* 41.
C. ſi de moment. poſſeſſ. Modern. *de appellat quæſt.*
11. *num.* 66. Vltra quod cum ſuperueniens Inſtru- 13
mentum recognitionis in ſecunda inſtantia produ-
ctum coadiuuet probationem primæ inſtantiæ ,
perinde habetnr , ac ſi in cadem prima inſtantia
productum fuerit , & reputatur de actis primæ
inſtantiæ , etiam ad effectum iuſtificandi ibi de-
docta , Cæſar de Graſſ. *deciſ.*20. *num.*11. *de probat.*
Gregor. XV. *in deciſ.* 272. *num* 6. ibique Adden.
*num.*9. Duran. *deciſ.*172. *n.*7. & benè Contard. *vbi*
ſuprà in d.q 1 *n.*13.

Secundò & principaliter dicta ſententia erat ap-
pellabilis ex capite iniuſtitiæ , quia cùm Pri-
molus emerit dictam vineam ab Appollinaria hæ- 14
rede beneficiata Tullij debitoris , & pretium ſol-
nerit creditoribus , tutus erat aduerſus alios quoſ-
cũque creditores eiuſdem Tullij etiam anteriores,
ex diſpoſitione textus *in l. fin.* §. *et ſi præfatam verſ.*
ſi verò hæredes , C. de Iur. deliberan. & notat ibi
Bart. *num.* 11. Bald. *num.* 6. *in fin. & ſeqq.* Iaſ.
*num.*1. *verſ quintò vtilitas* , Vallaſch. *conſultat.* 56.
num. 4. Caneer. *variar. reſolut. cap.* 2. *de inuent.*
num. 145. *lib.* 3. Vineent. de Franch. *deciſ.* 272.
num. 1. Maximè cùm conſtet de anteriori hypo- 15
theca dotali dictæ venditricis , quæ cæteris credi-
toribus præfertur , *l.*2. §. *ſi fundum l. diuerſis , &*
l. aſſiduis , §. *& imò verſ. exceptis , C. qui pot. in*
pign. hab. Mantic. *deciſ.* 326. *num.* 1. *& ſeqq.* & ſic
iniuſtè contra eum fuit conceſſa immiſſio.

Nec obſtat , quod in Inuentario mobilia deſeri-
pta non fuerint cum expreſſione ponderis,& men-
ſuræ , & fuerit omiſſa deſcriptio trium capſarum,
& vnius ſacculi pleni lineis mobilibus , & quod
plus eſt probetur d. Appollinariam ægrotante viro
feciſſe aſportare dd. tres capſas , & ſacculum de
nocte ad domum Parochi ; quoniam idem Paro-
chus deponit iuxta 6. id factum fuiſſe de mandato
ipſius viri , & vlterius ex lectura eiuſdem Inuen-
tarij , ac ex confeſſione eiuſdem Pegnini conſtat,
dd.tres capſas cum ſaeculo fuiſſe ibidem deſcriptas
poſt menſem,quod ſufficit quod tempus perficiendi
Inuentarium nõ reſtringitur ad menſem,licèt intra
menſem debeat inchoari;quatenus verò nõ fuerint
omnia ſingulariter deſcripta, hoc tribuendũ eſt ne-
gligentiæ Procuratoris,qui d.Inuentarium confecit,

cuius

Cuius quidem negligentia , ſeu dolus non debet
præiudicare hæredi , cùm non præſumatur datum
mandatum ad fraudem committendã, *l. ſi Procurator*,
vbi Bart. & alij , *ff. de condict. indeb.* ad hoc namque,
17 vt Procurator præiudicet, requiritur ſpeciale, ac in-
diuiduum mandatum, vt notat Felin *in cap. 1. num. 8.
vt lit. non conſtet* , Pariſ. *conſ.* 100 *num. 7. vol 3.* quas
refert & ſequitur Rolan. *in conſ. 72. n. 42. vol. 1.* &
tenuit in puncto Rota *in deciſ. 331. num. 26. & 27.
part. 5. & in deciſ. 281. num. 16. part. 6. recent.*

18 Præterea quamuis etiam adeſſet dolus hæredis
in omittendo aliquid deſcribere in inuentario , ad-
huc ipſa non priuaretur eiuſdem inuentarij bene-
ficio , ſed tantùm condemnaretur ad duplum,
iuxta text. *in l. vltim. §. licentia , C. de Iur. delibe-
ran.* Cuius intellectus licet variè per DD. expli-
cetur , attamen Rota hunc ſenſum amplexa fuit
vti veriorem , vt egregiè firmatur *in dicta deciſ.*
19 281. *num. 4. & 9. cum ſeqq. part. 6. recent.* & per
conſequens emptor qui emit ab hærede benefi-
ciata , & pretium ſoluit , tutus eſt aduerſus alios
creditores ; qui licèt probato dolo in hærede po-
terunt contra eam agere ad duplum , vt *in dicta
deciſ. 181. num. 4. part. 6. recent.* non tamen pote-
runt conuenire emptorem, cui ſufficit , vt vendi-
trix eſſet hæres beneficiata de tempore venditio-
20 nis ; & in omnem euentum hæc emptio nullita-
tis inuentarij non debet in Iudicio poſſeſſorio
attendi , ſed in petitorio , & negotio principali
eſt diſcutienda , Achil. *deciſ. 15. num. 2. de reſtit.
ſpoliat.* Gabr. *conſ. 44. num. 12. lib. 1.* Coccin. *dec. 151.
num. 9. & 3. inter eius impreſſ.*

Et ita deciſum vtraque parte pluties audita,
&c.

Roſſanen. Exemptionis.

Vener. 7. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

De ſpeciebus exemptionis ad fauorem Abbatis cuiuſdam contra Ordinarium conceſſæ ; vbi quod exemptio excepta iuriſdictione in populum in omnibus intret.

SVMMARIVM.

8

1 *Verba priuilegij exemptionis Monaſterij , nulli ſcilicet eſſe ſubiectum præterquam Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, plenam & omnimodam exemptionem importans.*

2 *Ordinarius nullam in exemptos iuriſdictionem, ſeu poteſtatem habet.*

3 *Verbum* nulli *in priuilegio appoſitum , niſi in Ordinario qui circumſcripta exemptione iuriſdictionem habuiſſet verificari non poteſt.*

4 *Priuilegium Prælato Eccleſiæ Abbatialis directum, eidem iuriſdictionem priuatiuè concedere cenſetur.*

5 *Solutio decimarum à lege Diœceſana prouenit.*

6 *Reſeruatio certæ ſpeciei ad fauorem Eccleſiæ Cathedralis in priuilegio exemptionis facta , omnium aliarum rerum non reſeruatarum comprehenſionem denotat.*

7 *Expreſſio non ſolutionis decimarum in aliquibus ſpeciebus an neceſſitatem ſoluendi in alijs inducat.*

8 *Incluſio vnius non eſt excluſio alterius quando alio modo includitur.*

9 *Generi per ſpeciem non derogatur, niſi dictio aliqua expoſitiua & modificatiua inter vtrumque ſit adiecta.*

10 *Iuriſdictio in populum quando non legitur in priuilegio adempta , Ordinario reſeruata cenſetur.*

11 *Exemptio Monachorum & Monaſterij exemptionem populi à lege iuriſdictionis ordinariæ non infert , cùm ex vno aliud non ſequatur.*

DECISIO CLXXXI.

IN præcedentibus deciſionibus huius cauſæ firmatum fuit in genere, conſtare de exemptione ad fauorem D. Abbatis S. Mariæ de Patiro contra Reuerendiſ. D. Archiepiſcopum Roſſanen. reſeruato in vltima earum , vt particulariter videretur de ſpeciebus ipſius exemptionis ; quare proſequendo diſputationem ſuper reſeruatis , hodie dubitaui in quibus conſiſtat exemptio D. Abbatis , & Domini reſponderunt exemptionem intrare in omnibus, excepta iuriſdictione in populum.

Nam quoad perſonas, & bona Monaſterij, eiuſque membrorum cum tenimentis omnibus dixerunt totaliter conſtare de exemptione in omnibus, ſiue reſpiciant legem Diœceſanam, ſiue Iuriſdictionem ordinariam, quia Papa in priuilegio ſatis apertè loquutus fuit, recipiendo d. Monaſterium cum omnibus ſuis tenimentis nedum in protectionem, ſed etiam in ius , & proprietatem B. Petri, cum expreſſione , quod nulli ſit ſubiectum præterquam Sacroſanctæ Rom. Eccleſiæ , reſeruato tantùm onere ſoluendi Eccleſiæ Roſſanenſi annuum cenſum trium cereorum , & vnius cannatæ mellis , & voluit vt in ſignum exemptionis d. Monaſterium ſolueret annuam vnciam auri S. Romanæ Eccleſiæ, & prohibuit quoque , vt nullus ſententiam interdicti , vel excommunicationis contra Abbatem , Monaſterium , Monachos , Capellas , ſeu Clericos promulgare auderet, niſi Romanus Pontifex, vel Legatus ab eius latere deſtinatus, eidemque Abbati conceſſit facultatem deputandi in Eccleſiis, & Caſalibus ſuis Notarios , Archipreſbyteros , & alios Officiales.

Quæ verba plenam , & omnimodam exemptio- 1
nem important, vt ſtatuitur *in cap. ſi Papa , § ſi autem Eccleſiæ de priuil. in 6.* Silueſt Angel. Tabien. D. Anton. quos refert Sanch. *lib. 6. conſ moral. cap. 19. dub. 1. num. 4.* & plenius fuit deductum in 2. & 3. deciſionibus emanatis ſub diebus 10. April. & 22. Iunij 1640. quæ de more ſupponuntur in hac di-
ſputatione , adeò vt Ordinarius habeat iuriſdictio- 2
nem , ſeu poteſtatem in exemptos , *cap. 1. verſ. numquid ergo de priuil. lib 6. cap. veniens*, ibique DD. *de verb. ſignif. eod. lib. 6.* Socin. *in cap. poſtulaſti, num. 11. & in cap. cum contingat, num 8. de for. compet.* Vgol. *de cenſur. c. 2. §. 15. n. 5.* Sayr. *eod. tract. c. 6. n. 16. verſ. vel niſi qui delinquit exemptus ſit , & in cap. 8. num. 7. lib. 1.*

Vnde patet non applicari deciſiones in Cæſarauguſtana iuriſdictionis 28. Iunij , & 17. Nouembris 1623. coram bon. memor. Patriarcha

Manzanedo, in quibus Rota dixit exemptionem conceſſam Priori, & Monaſterio Eccleſiæ B.Mariæ de Pilar, per quam d. Monaſterium remanſit immediate ſubiectum Sedi Apoſtolicæ, debere intelligi, non vt quoad iuriſdictionem ordinariam Epiſcopus totaliter diceretur priuatus, ſed quod cumulatiuè poſſet concurrere cum Papa, ita vt inter eos eſſet locus præuentioni ex rationibus ibidem adductis.

Quia in caſu dictarum deciſionum ſimpliciter tantùm fuerat conceſſa exemptio; hîc verò alia concurrunt, & ſignanter ponderarunt Domini illa verba negatiua priuilegij, ibi: *Volumus, vt nulli Monaſterium veſtrum cum Capellis omnibus, & tenimentis ſuis ſit ſubiectum, præterquam Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ*, per quæ cenſetur Papa priuaſſe Epiſcopum iuriſdictione locali, cùm verbum *nulli*
3 non poſſit verificari niſi in Ordinario, qui circumſcripta exemptione iuriſdictionem habet, ex text. *in cap. cum perſona 7. in fin. de priuileg. in 6.* & *in c. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 1. c. conquerente 16. de offic. ordin. c. cum Epiſcopus eod. tit. in 6. cap. conſtitutus 6. & cap ſeq. de religioſ. domib.* Præſertim cum priui-
4 legium exemptionis fuerit directum Prælato d.Eccleſiæ Abbatialis tunc Regulari, cui in dubio cenſetur conceſſa iuriſdictio priuatiuè, ex notatis per Felin. *in cap. paſtoralis limit. 7. num. 4.* Abb. *ibid. in verſ. ſed & eadem*, Adden. ad eumdem Felin. *in d.c. paſtoralis lit. A.*

5 Et propterea intrat etiam exemptio à ſolutione decimarum, quia earum ſolutio prouenit à lege Diœceſana, Abb. *in cap. dilectus num. 4. de offic. ordinar.* Chochier *de iuriſdict. ordin. in exempt. quæſt. 15. num. 6.* Modern. *de poteſt. Epiſcop. tit. 1. cap. 1. num. 14.*
6 Idque eò magis venit dicendum, ponderata reſeruatione facta in d. priuilegio ad fauorem Eccleſiæ Roſſanenſis d. annui cenſus trium cereorum, & vnius cannatæ mellis, quæ denotat omnium aliarum rerum non reſeruatarum comprehenſionem, Io. Andr. *in cap cum venerabilis de cenſ.* Dec *conſ. 151. num. 1 circa fin verſ. quartò facit*, Seraph. *dec. 1015. n. 6 & 20* cum aliis cumulat. *in 2. deciſ. cauſa §. quia ex lectura in fin.*

Nec obſtat quod in eodem priuilegio *in §. ſanè* expreſſum fuerit, quod Monachi non debeant ſoluere decimam noualium, quæ propriis manibus, vel ſumptibus colunt, ſiue de animalium ad eos
7 ſpectantium nutrimentis; ex qua expreſſione inferebatur, quod de cætero decimam ſoluere teneantur, & de animalibus non inſeruientibus vſui Monaſterij, & de his, quæ dant aliis nutrienda, vt in ſpecie ex doctrina Abbat. *in c. ex parte il 1. n. 8. & in fin. de decim.* & aliorum, tenuit Rota *in deciſ. 493. n. 1. p. 4. recent.*

Quoniam cùm exemptio ab aliis decimis optimè deducatur ex antecedenti generali, ac totali exemptione ſupra diſpoſita, ſubſequens ſpecialis expreſſio dd. noualium non importat excluſionem
8 aliarum decimarum, non enim incluſio vnius eſt excluſio alterius, quoties prout hîc illud includitur alio modo, Dec. *in l. 1. num. 84. in 3. lectur. ff. ſi cert. petat.* Salic. *in l. de crimine, C. qui accuſar. non poſſ.* Menoch. *conſ. 86. num. 30.* Surd. *conſ. 25. num. 35.* Rota
9 *deciſ. 158. num. 19. part. 5. recent.* Neque generi per ſpeciem derogatur, niſi inter vtrumque adiecta ſit dictio aliqua expoſitiua, & modificatiua, ſed ſpecies cenſetur expreſſa maioris declarationis gratia, Cephal. *conſ. 372. n. 15.* Rot *deciſ. 261. n. 2. p. 2. diuerſ.* Greg. XV. *in dec. 257. n. 9.* vbi Adden. *n. 13.* allegat concordantes.

Quo verò ad iuriſdictionem in populum cen-
ſuerunt Domini non competere d. Abbati; quia 10
ea non legitur adempta in d. priuilegio, & ſic cenſetur Ordinario reſeruata, Anchar. *in dict. cap. poſtulaſti num. 45. verſ. quidquid enim de foro compet. & in cap. 2. num. 10. verſ. quod probo breuiter de conſtit. in 6.* & ibi Franc. *in §. ſtatuto num. 10. verſ. & ita etiam*, Rota *deciſ. 324. num. 5. part. 1. recent.* Nec ab
exemptione Monachorum Monaſterij, eiuſque 11
membrorum licet inferre ad comprehenſionem exemptionis populi à lege iuriſdictionis ordinariæ, cùm ex vno aliud non ſequatur, *cap. per exemptionem*, vbi Ioan. Andr. *num. 2.* Anchar. *num. 3.* & alij communiter *de priuil in 6. & in cap. 1. §. alium locum de verbor. ſignific. eodem lib. 7.* & benè diſtinguit Calder. *in conſ. quod incipit, Chriſti & glorioſa Mariæ, &c. impreſſ. poſt allegat.* Lap. 139. *à num. 10. vſque ad fin.* & arguit idem Lap. *in dict. allegat. 139. num. 12. & 15.* Chochier. *de iuriſd. ordin. in exempt. part. 1. quæſt. 13. num. 4.* Rota *dict. deciſ. 324. num. 6. part. 1. recent.*

Et ita vtraque, &c.

Eugubina erroris Calculi.

Lunæ 10. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Inſtrumenta ſolidationis computorum & acceptationis calculi facti ad relationem Periti de communi partium conſenſu electi, non obſtant, quin computa denuò reuideantur & tractentur, attento manifeſto errore in relatione calculi detecto.

SVMMARIVM.

1 *Procuratore exigente ſummam à Depoſitariis, quam Peritus in calculo ad creditum eorumdem non ponit, error manifeſtus in partitis committitur & bonus modus negatiuā probandi reſultat.*
2 *Confeſſio ex computis & Epiſtolis reſultans contra ſcribentes plenè probat.*
3 *Error eo ipſo quod conſtet rem aliter ſe habere probatur.*
4 *Tranſactione facta ratio ſemel reddita amplius reddi non debet.*
5 *Acceptatio calculi Periti conſtito de errore in conſiderabili quantitate acceptanti non præiudicat.*
6 *Nemo cum aliena iactura locupletari debet.*
7 *Acceptatio calculi nulla ſuper calculo lite præcedente non impedit, quin ex cauſa erroris ratio etiam ſæpius computata reuideri & denuo tractari debeat.*
8 *Contractus à conuentione partis legem accipit.*

DECISIO CLXXXII.

SENTENTIAM Rotalem confirmatoriam alterius A. C. qua Michael Angelus Zeccadorus hæres Franciſci fratris condemnatus fuit ad reſtituendum Conuentinis duas partitas, nempè vnam ducatorum 216. auri de Camera, &

& alteram ſcutorum 700 monetæ, dixerunt D D.
eſſe confirmandam attenta eius validitate, & Iu-
ſtitia.

Validitas enim non impugnatur, & Iuſtitia elu-
ceſcit ex tribus deciſionibus in cauſa factis coram
Reuerendiſſ. P. D. meo Pirouano Decano ſub die-
bus 27. Februarij, 22. Iunij, & 16. Nouembris an-
ni præteriti, in quibus luculenter fuit diſcuſſum,
& oſtenſum partitas præfatas adhuc deberi à d.
Zeccadoru, non obſtantibus Inſtrumentis ſolida-
tionis computorum, & acceptationis calculi facti
ad relationem Periti de communi partium conſen-
ſu electi, attento manifeſto errore in prædicta re-
latione calculi detecto, *l. vnica C. de error. calcul.*
& tradunt communiter ſcribentes *in l. 2. C. de iur.
fiſc. l. emptor §. Lucius ff de pact.* Rolan. *conſ. 49. n. 44.
lib. 1.*

Error autem quoad primam partitam ducatorum
216. clarè probatur ex eo, quod d. Franciſcus Zec-
1 cadorus vti Procurator Mutij Conuentini exegit
eamdem ſummam à Depoſitarijs officij Plumbi, &
tamen Peritus in d. calculu non poſuit eam ad cre-
ditum eorumdem Conuentinorum, vt patet ex
eius inſpectione, qui eſt bonus modus probandi
negatiuam, Bart. *in l fin. C. de reb. credit.* Natt. *conſ. 45.
num. 3. & conſ. 377. num. 9.* Rolan. *conſ. 1. num. 72. &
conſ. 2. num. 131. vol. 1.*

Quo verò ad ſecundam ſcut. 700. pariter error
patet, quia Peritus faciens debitorem d. Mutium
Conuentinum d. Zeccadori in ſcutis 2167. & ba.
67. ſubiunxit, *annullando la Polezza di ſcudi 700. per
eſſer compreſa in vn pagamento de ſcudi 1130. per il
Banco de Doni ſotto li 22. Settembre* 1601. Et tamen
in computis poſtea tranſmiſſis ab eodem Franciſco
de anno 1602. prædictu Mutio, idem Mutius de-
ſcribitur Creditor in ſcutis 42. pro fructibus dd.
ſcut. 700. iuxta pactum inter eos conuentum in ſu-
pradicta apoca à Perito annullata in ſua relatione
calculi; ſignum euidens, quod ſi reuera dicta ſcuta
700. fuiſſent reſtituta, & comprehenſa in d. par-
tita ſcutorum 1130 ſoluta de annu 1601. anno ſub-
ſequenti, non deſcripſiſſet Zeccadorus Conuenti-
num creditorem pro fructibos, qui ex debito ex-
tincto prouenire non poſſunt.

Idemque comprobatur tam ex aliis computis ma-
nu dicti Michaelis Angeli ſcriptis ac eidem Mutio
tranſmiſſis, quàm ex epiſtolis eiuſdem Franciſci,
& etiam Michaelis Angeli, in quibus reſpectiuè
1 apparet d. partitam ſcutorum 2130. fuiſſe contra
diſtinctè poſitam à d. partita ſcut. 700. hancque
enunciatam vti exiſtentem, non autem extinctam;
2 quæ quidem confeſſio ex dd. computis, & epiſto-
lis reſultans ſicut plenè probat contra ſcribentes *l.
Publia ff. depoſit.* Felin. *in cap. 2. de fid Inſtrum.* Crauet.
de antiq. tempor. 1. part. num. 4. & in ſpecie de compu-
3 tis, & epiſtola dixit Rota *Iannen. in deciſ. 18. num.*
8. ita quoque ad oculum demonſtrat errorem, qui
probatur eo ipſo, quod conſtet rem aliter ſe ha-
bere, *l. ſi poſt diuiſionem C. de Iur. & fact. ignor.* So-
cin *conſ. 25 num. 3. vol. 4.* Crauett. *conſ. 188. num. 9. verſ
probatur autem.*

Non obſtat, quod Inſtrumentum ſolidationis
4 computorum fuerit factum per viam tranſactionis,
quo caſu ratio ſemel reddita amplius reddi non de-
bet, vt notatur in *dict. l vnic.* ibi, *ſi res Iudicata non
ſunt, vel tranſactio non interuenit, C. de error calcul.*
Bart *in l. 2 C de Iur fiſc.* Quia tranſactio nõ fuit facta
ſuper computis ſolidatis, imo in ea fuit explicitè re-
ſeruata reuiſio computorum per Peritum facienda,
vt in d. Inſtrumento *verſ. & nihilominus*, acceptatio
verò relationis calculi d. Periti poſtea ſecuta minus 5
præiudicat, conſtito de errore in conſiderabili
quantitate, vt conſuluit Soc. iun *conſ. 190. incipien.
nemini col. 3. verſ. ex quibus patet lib. 2.* & ex pluribus
authorit. firmat Munoz. *de ratiocin. admin cap. 41. n. 5.
& 12.* cum aliis relatis *in 1. deciſ cauſa §. attamen in
fine.* Et ratio eſt, quia nemo debet locupletari cum 6
aliena iactura, *l nam hoc natura ff. de condit. indeb.*
maximè cum ſuper calculo nulla lis præceſſerit, tunc
enim acceptatio calculi cum pacto de non contra- 7
ueniendo non impedit, quo minus ex cauſa erro-
ris ratio etiam ſæpius computata reuideri, & denuò
tractari debeat, vt per *text in d. l. vnic C de error. cal-
cul.* declarat Ruin. *conſ. 134. ante fin. lib. 1.* quem in
terminis ſequitur *Tob. Non. conſ 63 num. 19. & 29.* &
dixit Rota *in Romana ſeu Camerin. pecuniaria 6. Febr.
1626. coram bon. mem. Remboldo.*

Demum non aduerſatur, quod d. partita ſcuto-
rum 700. allegatur remiſſa d Michaeli Angelo con-
templatione remiſſionis honorarij, prætenſi ob
patrocinia præſtita à d. Franciſco per annos 10. in
litibus eorumdem Conuentinorum defendendis,
& propterea inducta ſit compenſatiu in prætenſa
tranſactione.

Quoniam ex lectura eiuſdem Inſtrumenti tolli-
tur ubiectum, dum apparet, partes poſt mutuam
compenſationem vtriuſque prætenſionis ſubmiſiſ-
ſe, ibi; *Et nihilominus non obſtantibus ſuprà expreſ-
ſis, vt veritas circa præmiſſa habeatur, conuenere di-
cta partes per pactum expreſſum, quod computa inter
eas iam facta, vt aſſeruere, de datis, & receptis ite-
rum fiant, & reuideri poſſint, & debeant &c Prout
etiam conuenere, dictum Michaelem Angelum teneri
ad præciſius docendum, & oſtendendum ſcuta 700 eſſe
comprehenſa in computis ſeu pecuniis d. Mutio viuent.
reſtitutis per d. Frãciſcũ prout d. Michael Angelus reſti-
tuta eſſe aſſeruit.* Vnde patet, quod nõ obſtante remiſ-
ſione prætenſi honorarij idem Zeccadorus ſe obli-
gauit aliunde docere de præciſa reſtitutione dd.
ſcut. 700. & propterea ceſſat compenſatio ex pacto
apposito in eiuſdem tranſactionis contractu, qui à 8
partium conuentione legem accipit, *l. contractus
§. ſed hac ita ff. de reg Iur. l. 1. §. ſi conueniat ff. depoſit.
l. legem C de pact.* Mantic *de contract. lib. 1. tit. 14.
num. 5.* tantum enim ab eſt, quod docuerit de vera
reſtitutione dd. ſcutorum 700. quin potius contra-
rium conſtet ex ſuperius deductis, & fuſius ponde-
ratis in deciſionibus emanatis coram Reuerendiſſ.
P. D. meo Decano, in quibus fuit plenè ſatisfa-
ctum cæteris omnibus obiectis, quæ contra prædi-
cta replicabantur pro parte Zeccadori.

Et ita deciſum vna tantum parte informante, alte-
ra tamen pluries citata.

Firmana dotis ſeu ſucceſſionis.

Vener. 14. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

De ſubſtitutione pupillari ex defectu vo-
catorum in teſtamento ad fauorem So-
cietatis S. Rocchi facta; vbi quod ſub-
ſtitutio verbis communibus & obliquis
concepta ſemper & omni tempore fi-
deicommiſſaria dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Verbum* hæres *vnitum cum verbo* eſt *faciunt ſubſtitutionem directam, & pupillarem etiam matre in medio exiſtente continent.*

2 *Subſtitutio facta ad fauorem piæ cauſæ matris fauorem excludit.*

3 *Clauſula* omni meliori modo *facit vt ſubſtitutio etiam pupillariter facta dicatur.*

4 *Matris ad ſecunda vota conuolatio pro ſubſtitutione pupillari facere videtur.*

5 *Verbum* ſubſtituit *eſt commune, verba autem* eſſe voluit ac ore proprio nominauit *ſunt obliqua.*

6 *Verba communia & obliqua quando in ſubſtitutione leguntur, tunc verba communia ad ſenſum obliquum trahuntur & eiuſdem naturæ reputantur.*

7 *Subſtitutio quando verba ſunt obliqua ſemper & omni tempore eſt fideicommiſſaria.*

8 *Verbum* hæres *cum imperatiuo* eſto *coniunctum ſubſtitutionem directam facit.*

9 *Subſtitutio compendioſa matre in medio exiſtente per verba communia facta, an omni tempore fideicommiſſaria fauore matris cenſeatur, controuertitur.*

10 *Subſtitutio quando ad bona teſtatoris eſt reſtricta, omni tempore fideicommiſſaria dicitur.*

11 *Verba in tertia perſona prolata ad perſonam teſtatoris & ſic ad ipſius bona referuntur.*

12 *Dictio* eius *etiam ad perſonam & bona pupilli ſecundùm ſubiectam materiam referri poteſt.*

13 *Dictio* eius *in numero ſingulari vni tantùm adaptari poteſt.*

14 *Verbum* ſupradictis *tanquam repetitiuum identitatem bonorum demonſtrat.*

15 *Pronomen* ipſius *eſt perſonaliſſimum ſolúmque bona teſtatoris comprehendit.*

16 *Subſtitutio ſub conditione incerta concepta nullum fauorem ſubſtituto præbet.*

17 *Subſtitutione ſub conditione incerta concepta nullus piæ cauſæ fauor eſt tribuendus.*

18 *In ſucceſſione filiorum lex magis matri quàm piæ cauſæ fauet.*

19 *Clauſula* omni meliori modo, *quando ſubſtitutio ad bona teſtatoris eſt reſtricta, ad illa quoque reſtricta cenſetur.*

20 *Matris ad ſecunda vota conuolatio, ad confirmandam ſubſtitutionem pupillarem de per ſe ſola non ſufficit.*

21 *Regula* ſimul iuncta iuuare quæ ſingula non poſſunt, *quando cætera coniectura omnes in ſe ſunt imperfecta ceſſat.*

DECISIO CLXXXIII.

VERBA teſtamenti Franciſci Montani ſunt hæc, videlicet. *In omnibus autem aliis bonis, &c. ac eius hæredem vniuerſalem inſtituit, eſſe voluit, iuſſit, & mandauit, ac ore proprio nominauit ventrem prægnantem, & caſu quo ex dicto ventre prægnante nullus eueniret filius, ſeu filia, ſeu forſan illis euenientibus, &c. & morientibus abſque filiis legitimis, & naturalibus, in tali caſu eius hæredem vniuerſalem ſubſtituit, eſſe voluit, ac pariter ore proprio nominauit Societatem S Rocchi, & in omnibus, & ſingulis bonis ſupradictis ipſius teſtatoris, vſufructuariam vniuerſalem inſtituit Laudomiam matrem.*

Poſt obitum Teſtatoris ex ventre prægnante natus eſt Franciſcus iunior, qui fuit quoque hæres inſtitutus à dicta Laudomia Auia paterna, eique ſubſtituta Dotothea eiuſdem Landomiæ filia, & prædicti Franciſci Poſthumi Amita, inter quam Dorotheam, & Societatem S. Rocchi orta controuerſia ſuper ſucceſſione dicti Franciſci Poſthumi, dedi dubium, an adſit ſubſtitutio pupillaris in teſtamento Franciſci ſenioris ad fauorem Societatis S. Rocchi.

Et pro parte dictæ Societatis dicebatur ſubſtitutionem pupillarem adeſſe, nedum ex virtute verborum, verum etiam ex præſumpta mente Teſtatoris.

Ex virtute verborum; quia verba, ibi, *eius hæ-* 1
redem vniuerſalem ſubſtituit, eſſe voluit, &c. videntur directa virtute verbi (*hæredem*) quod quidem verbum vnitum cum verbo (*eſt*) faciunt ſubſtitutionem directam, vt in terminis eorumdem verborum (*hæres eſto*) vel (*hæres erit*) eſt textus *in l. 1. & in l. qui liberis, ff. de vulgari & pupillari,* Bart. *in l. Centurio num. 43. ff. eod.* Menoch. *lib. 4. præſumpt. 55. num. 4.* quo caſu contineri pupillarem etiam matre exiſtente in medio, tenent inter alios Gabr. *in conſ. 69. num 4. & conſ. 130. pariter ſub num. 4. lib. 1.* Cephal. *conſ. 524. n. 19. & 82.* Rota *deciſ. 373. num. 3. p. 2. recent.*

Idemque ſuaderi ex præſumpta mente Teſtatoris, quæ ex pluribus coniecturis elici aſſerebatur, vt fuit ſeruatum *in dicta deciſ. 373. part. 2. recent.*

Prima namque coniectura deſumebatur ex eo,
quod ſubſtitutio fuit facta ad fauorem piæ cauſæ, 2
quæ matris fauorem excludit, *c. ſi pater de teſtam. lib. 6.* Peregr. *de fideicomm. art. 34. num. 45.* Rot. *dict. deciſ. 373. n. 7. &* 10. & apud Card. Mantic. *in deciſ. 367. n. 11.*

Secunda deducebatur ex clauſula *omni alio me-* 3
liori modo, quæ facit, vt ſubſtitutio etiam pupillariter facta dicatur, Ioan. de Amicis *in conſ. 15. num.* 10. Cephal. *conſ. 423. num.* 105. Laderch. *conſ. 2. num. 10. verſ. quintò*, Rota *deciſ. 181. n. 6. p. 2. diuerſ.*

Tertia, & vltima colligebatur ex conuolatione 4
matris ad ſecunda vota, ſicuti hæc quoque coniectura admiſſa dicebatur *in dicta deciſ. 367. num.* 14. apud Mant. eamque refert etiam Menoch. *lib. 4. præſumpt. 39. numer. 65. & præſumpt. 56. num. 19.*

Cæterum prædictis omnibus non obſtantibus, Domini benè diſcuſſo articulo contrarium reſoluerunt, ſcilicet in ſubſtitutione, de qua agitur, non adeſſe pupillarem; ea moti ratione, quia ſubſtitutio legitur concepta verbis communibus, & obliquis, prout liquet ex verbis, ibi, *eius hæredem ſubſtituit, & eſſe voluit, ac ore proprio nominauit Socie-*
tatem, &c. ponderando verbo (*ſubſtituit*) quod 5
eſt commune; vt per Alex. *in conſ. 36. num. 2. lib. 3. & in conſ. 3. num. 1. lib. 7.* Odd. *de compendioſ. part. 4. art. 1. in verb. ſubſtitutio,* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 407. num. 36.* verba autem (*eſſe voluit, ac ore proprio nominauit*) ſunt obliqua, ad *text. in l. 2. C. comm. de legat.* Intrigl. *ſubſtit. centur. 3. quæſt. 17. & 18.* Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 244. num. 11. quando autem in ſub- 6
ſtitutione leguntur verba communia, & obliqua, tunc verba communia ad ſenſum obliquum trahuntur, & eiuſdem naturæ, obliquæ perinde, ac ſi omnia obliqua eſſent reputantur, Ruin *in conſ. 128. num. 16 & 17. lib 3.* quem refert, & ſequitur Mareſcot. *lib. 2. var. cap. 140. num. 41.* quo caſu ſubſtitutionem

7 tutionem ſemper, & omni tempore eſſe fideicom-
miſſariam, firmat text. *in l. cohæredi §. cum filiæ ff. de
vulg. & pupillar.* & ſequuntur D D. communiter in
dicta *l. Centurio ff. eodem*, Mantic. *de coniect. lib. 7. tit. 3.
num. 10. verſ. porrò*, Menoch. *lib. 4. præſumpt. 58. num.
6.* Odd. *de compendioſ. part. 5. tit. de compend. à pagan.
fact. art. 2. num. 7.* Peregr. *de fideic. art. 34. num. 11.
& 63.*

Nec contrarium dici poteſt ex virtute verbi (*hæ-
redem*) quia verbum (*hæres*) tunc demum facit ſub-
ſtitutionem directam, quando eſt coniunctum cum
imperatiuo (*eſto*) in quibus terminis loquitur *te-
xtus in l. 1 ff. de vulgar.* cum aliis in contrarium alle-
8 gatis, aliàs verbum (*hæres*) ſimpliciter ſumptum,
potius cenſeri debet commune, quàm directum,
eo quia commodè vtrique naturæ ſcilicet directæ,
& obliquæ conueniat, & adaptari poſſit, vt
decidit textus *in l. 1. C. quando, & in quibus
lib. 10.*

Præterea quatenus ſubſtitutio prædicta, eſſet
compoſita ſolummodo verbis communibus, adhuc
Domini in eadem ſententia permanſerunt. Quia
9 licet perardua ſit illa quæſtio, an compendioſa ſub-
ſtitutio matre exiſtente in medio, quando eſt fa-
cta per verba communia cenſeatur omni tempore
fideicommiſſaria fauore matris, ne à luctuoſa filij
hæreditate excludatur, ſeù potius directa dicatur
intra tempus pupillaris ætatis, poſt pubertatem
verò fideicommiſſaria reputetur, vt videre eſt
apud Burſatt. *in conſ. 8. num. 39.* & apud Mantic. *de
coniectur. vltim. volunt. lib. 7. tit. 3. num. 16.* latè Fuſar. *de
ſubſtit. quæſt 242. per tot.* adeò quod liceret iudici in
vtramque partem inclinare, dixit Ciriac. *in contro-
verſ 241. num. 28.*

10 Attamen quando provt hîc ſubſtitutio eſt reſtri-
cta ad bona teſtatoris, tunc receptiſſima eſt D D.
ſententia, vt omni tempore fideicommiſſaria di-
catur, Bald. *in precibus num. 44. verſ. præterea attende*,
& ibi Salicet. *col. penult. num. 16. C. de impub.* Ripa *in
d. l. Centurio n. 110.* & ibi Socin. *num. 289. verſ. ſed
mihi ff. de vulgar.* Aym. *conſ. 98. num. 10. & conſ. 141. in
fine*, Gabr. *conſ. 113. num. 7. lib. 2.* Mant. *de coniectu-
ris lib. 5. tit. 7. num. 12. & lib. 7. tit. 3. num. 18.* Peregr.
de fideicomm. art. 34. num. 44. Merlin. *de legit. lib. 3. tit.
2. quæſt. 14. num 16. verſ. certius caſus*, Rota *dec. 504.
num. 1. per tot. & dec. 509. in princ. part. 4. diuerſ. et dec.
639 num 5. part. 1. rec. et dec. 22. num. 2. inter impreſſ.
apud Merl. de legit.*

Quod autem teſtator ſe reſtrinxerit ad bona pro-
pria, viſum fuit clarè probari ex verbis teſtamen-
ti, ibi; *In omnibus aliis bonis &c. eius hæredem inſti-
tuit ventrem prægnantem &c.* & in ſubſtitutione, ibi;
*in tali caſu eius hæredem vniuerſalem ſubſtituit Societa-
tem S. Rocchi*, iunctis aliis ſubſequentibus, ibi; *In
omnibus autem ſupradictis bonis ipſius teſtatoris &c.
vſufructuariam vniuerſalem inſtituit &c.* Cùm enim
11 huiuſmodi verba ſint prolata in tertia perſona re-
feruntur ad perſonam teſtatoris, & ſic ad ipſius bo-
na, *l. debitor, & l. ex facto in princip.* ibique DD. *ff.
ad Trebell.* Bart. *in l. in teſtamento num. 3. & 4. de aur.
& argent. legat.* Seraph *deciſ 553. nu. 7.* cum aliis cu-
mulat per Mareſcott. *lib. 1. var. d. c. 140. num. 3.* vbi lo-
quitur in terminis dictionis (*eius*) & fuit dictum
*in Sabinen. immiſſionis 2. Iunij 1628. coram R.
P. D. Dunozetto, ſub §. non obſtat, quod ſubſtitu-
tio.*

12 Non obſtat, quod dictio illa (*eius*) poſſit re-
ferri etiam ad perſonam, & bona pupilli ſecundum
ſubiectam materiam, vt per Imol *in dicta l. ex facto
num. 1. verſ. ſed vbi ratio ff. ad Trebell.* Quia tunc poſ-
ſet referri ad perſonam, & bona pupilli, quando
ſubſtitutio eſſet facta in forma pupillari, vel per
verba directa; ſecus verò quando provt hîc eſt fa-
cta ſine præfinitione temporis, & abſque verbis di-
rectis, Corn. *conſ. 312. lit R. lib. 3.* & declarat Mareſ-
cott. *in d. cap. 140. num. 9.* Imò in præſenti prædicta
dictio (*eius*) non poteſt conuenire niſi teſtatori, cum
verba teſtamenti immediatè antecedenter prolata
directa fuerint in filios in numero plurali ibi; *illis
euenientibus, & morientibus &c. in tali caſu eius hæ-
redem ſubſtituit &c.* ad hoc igitur, vt ad eorumdem
filiorum bona poſſit etiam referri ſubſtitutio, debe-
bat dictio ſubſequens dicere (*eorum,*) & non (*eius*) 13
in numero ſingulari, qui vni tantùm adaptari po-
teſt, Gloſſ. *in l. 1. verb. Diuus ff. de option. legat.*
Alex. *conſ. 2. numer. 19. verſ. item loquitur
lib 4.*

Idemque clarius viſum fuit comprobari ex po-
ſterioribus verbis ibi, *in omnibus autem ſupradictis
bonis ipſius teſtatoris hæredem vſufructuarium &c.*
ponderatis verbis ſupradictis, & ipſius, quæ non
ſolùm demonſtrant, quod Teſtator, tam in prima
parte, quàm in poſteriori ſenſerit de eiſdem bonis
virtute verbi (*ſupradictis*) quod tanquam repeti- 14
tiuum identitatem bonorum demonſtrat, Bart. *in l ſi
quis ſeruum § finali num. 5. ff. de leg. 2.* Ruin. *conſ. 55. n.
4. lib. 3* Grat. *de diction. dict. 261. num 1. & ſeq.* Se-
raph. *dec. 584. num. 8.* Verùm demonſtrant volunta-
tem reſtrictam ad bona propria virtute pronominis
(*ipſius*) quod eſt perſonaliſſimum, ſolumque bona 15
teſtatoris comprehendit, Menoch. *conſ. 176. num.
13.* Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt. 345. n. 7. & 8.* Seraph. *dec.
1149 num. 18.*

Provt nec voluntas faciendi ſubſtitutionem pu-
pillarem, & diſponendi de bonis pupilli, elici po-
teſt ex coniecturis in contrarium ponderatis; quia
illæ perneceſſe non ſuadent contrarium ex veriſimili
mente teſtatoris, provt requiritur, Mareſcott. *in
d. cap. 140. num. 10. verſ. ſecus ſi de his.*

Prima etenim coniectura fundata in eo, quod
ſubſtitutio fuerit facta ad fauorem piæ cauſæ non 16
vrget, quia ſubſtitutio in propoſito eſt concepta
ſub conditione incerta, nempe caſu quo ex ventre
prægnante nullus naſceretur filius, vel quatenus
naſceretur decederet abſque filiis, & propterea
nullum præbet fauorem ſubſtituto, etiamſi ſit pia
cauſa, ex cumulatis per Peregr. *de fideicomm. art. 33.
num. 65. & art. 34. num. 43. in fine*, Fuſar. *de ſubſtit.
quæſt. 242. num. 86.* Vltra quod plures DD. tenent,
quod in hac re nullus piæ cauſæ ſit attribuendus fa- 17
uor, Alex. *conſ. 162. num. 7. lib. 2.* Honded. *conſ. 73. n.
34. lib. 1.* quos, & alios refert, & ſequitur Peregr.
*in dicto art 34. eod num. 43. circa med verſ. ſed nec iſta
ratio*, Fuſar. *loco ſupracit. num. 83.* vbi reddit ratio-
nem, quia in ſucceſſione filiorum lex magis fauet 18
matri, quàm piæ cauſæ, *argum. l. nam, & ſi parenti-
bus ff. de inofficioſo teſtamento.*

Secunda deducta ex clauſula (*omni meliori modo*)
nec etiam afficit, dum teſtator non fecit mentio-
nem pupillaris ætatis, nec vſus fuit verbis directis,
ſed imo ſubſtitutionem reſtrinxit ad bona propria, 19
tunc enim quemadmodum ſubſtitutio ipſa reſtricta
eſt ad bona teſtatoris, ita pariter dicta clauſula ad
illa quoque reſtricta cenſetur, vt per Ripam *in d.
l. Centurio num. 85. verſ. ſecundo intellige ff de vulgar.*
Curt. Iun. *conſ. 199. num. 21.* bene Mareſcott. *in ſæpe
citat. cap. 140. num. 48 1.* Merlin. *de legit. lib. 3. t. t. 2. di-
cta quæſt. 14. num. 69. & 70.* vbi quod hæc coniectu-
ra retorquetur, quando teſtator ſe reſtrinxit ad bo-
na ſua.

Tertia

20 Tertia & vltima deſumpta ex conuolatione matris ad ſecunda vota de per ſe ſola non ſufficit, ex adductis per Mantic. *in tract. de coniect. vlt. vol lib. 5. tit. 15. num. 28.* Merlin *de legit lib. 1. tit. 2. d. quæſt. 14 num. 55.* & aduertitur etiam in ex aduerſo allegata *deciſ. 367.* coram Mant. *ſub num. 14. verſ. & licet iſta*, in caſu vero dictæ deciſionis fuit admiſſa, quia alia iſta plura concurrebant excluſionem matris ſuadentia, nempe quod ſubſtitutio erat facta verbis directis, nec aliquid fuerat matri relictum in teſtamento, quinimo ex aliis conſtabat, quod teſtator odio proſequebatur matrem, vt patet ex eius lectura, & præcipuè *ſub num. 13.*

21 Nec poteſt adaptari regula vulgaris, vt quæ non proſunt ſingula ſimul iuncta iuuent, quia ceſſat regula prædicta quando cæteræ coniecturæ ſunt omnes in ſe imperfectæ, Bald. *in l. ſi quis ex Argentariis §. 1. num. 2 & ſeqq. ff. de eden.* Gabr *de probat concl. 1. num. 33.* Mantic *dec. 307. num. 11.* & fuit dictum *in Tudertina aſſert. fideicommiſſi 4. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Royas.*

Et ſic vtraque &c.

Romana Bonorum

Lunæ 17. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Manutentio ſuper bonis de quibus agitur Ceſſionariis eſt concedenda, ſtante anteriori poſſeſſione (quæ Ægidianam non recipit) ad eorum fauorem cedentis; vbi plura de poſſeſſione intra terminum ad appellandum capta, quæ vti nulla & attentata in conſideratione non eſt habenda.

Vide ſuprà *Deciſ.* 175.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio quando de Iure Canonico datur nec locus eſt Ægidiana, poſſeſſio capta intra terminum ad appellandum nulla dicitur & attentata.*

2 *Clauſula* remota appellatione *prohibet appellationem, ita vt poſſeſſio etiam intra terminum ad appellandum citra vitium attentatorum capi poſſit.*

3 *Clauſula* remota appellatione *in alia diuerſa commiſſione appoſita, non afficit in ea non nominatos.*

4 *Commiſſio admiſſionis ad cauſam in ſtatu & terminis in quantum operatur.*

5 *Admiſſio ad cauſam vigore commiſſionis per decretum procurari debet, cùm comparitiones, productiones iurium, vel citationes partis pro eadem non ſufficiant.*

6 *Clauſula generalis* omnéſque alios, *omnes intereſſe quoquo modo habentes comprehendit.*

7 *Admiſſio ad cauſam vigore commiſſionis generalis tacita ſufficit.*

8 *Commiſſio ſpecialis diſputationem ſuper verificatione clauſula* conſtito de intereſſe, *& citationem ad dicendum contra commiſſionem requirit.*

9 *Veniens ad cauſam ad effectum excludendi Ius vtriuſque, ſua acta facere voluiſſe non cenſetur.*

10 *Actus ſubſecuti qualis fuerit in antecedentibus voluntas, declarant.*

11 *Ex diuerſis non fit illatio.*

12 *Procurator habens explicitum mandatum ad proſequendam cauſam in ſtatu & terminis, non poteſt aliâ viâ ad cauſam venire, cùm fines mandati excedere nequeat.*

DECISIO CLXXXIV.

ITERVM firmarunt Domini Venerabili Archiconfraternitati Sãctiſſimæ Trinitatis Conualeſcentium ceſſionariæ Marci Petroſij dandam eſſe manutentionem ſuper bonis de quibus agitur, attenta eiuſdem Marci anteriori poſſeſſione; quia priuatus non remanſit ex alia poſteriori pro Archilleis capta vigore ſententiæ Rotalis latæ ex *remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adrian tollen.* quia cùm de Iure Canonico à dicta ſententia daretur 1
appellatio, & non eſſet locus Ægidianæ, ex quo agebatur de bonis emphyteuticis Eccleſiæ, & cum perſona Eccleſiaſtica, d. poſſeſſio Archilleorum vti capta intra terminum ad appellandum dicitur nulla & attentata, & conſequenter nullius eſt momenti, ex adduct. per Rotam *in deciſ. 130. num 45. & 6. part. 6. recent.* & latius ponderatis *in præcedenti deciſione cauſæ* emiſſa ſub die 22. Aprilis anni currentis.

Nec obſtare dixerunt vnicum fundamentum, ſuper quo hodie principaliter inſiſtebant informantes pro Archilleis, nempè quod in commiſſione 2
cauſæ ad eſſet clauſula (*appellatione remota*) quæ prohibet appellationem, ita vt poſſeſſio capi potuerit etiam intra terminum ad appellandum citra vitium attentatorum, ex notatis per DD. *in cap paſtoralis §. præterea de offic. delegat.* Lancell *de attent. cap. 12. limit. 8. n. 2.* Scacc. *de appellat q. 16. limit. 1. num. 20.*

Quia vt in eadem præcedenti deciſione reſpondetur, hæc clauſula fuit appoſita in alia diuerſa cõ- 3
miſſione obtenta inter d. Petroſium, & Patres S. Mariæ de Scala, & propterea non afficit Archilleos in ea non nominatos, vt ex text. *in cap. ſuper eo,* vbi DD *de offic. deleg* & ex Dec. *conſ. 198. num. 4. in fin. verſ. & ideo clauſula volum. 1.* & aliis firmat Marth. *de clauſ. part. 1. clauſul. 12 num. 3.* Adden. ad *deciſ. 4. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. litera A. in nou.*

Et quamuis fuerit replicatum, quod Archillei 4
poſtea obtinuerunt aliam particularem commiſſionem admiſſionis ad cauſam in ſtatu, & terminis, cuius commiſſionis vigore dicebatur omnia illuc vſque acta approbaſſe, & cauſam feciſſe ſuam, & conſequenter etiam præcedentem commiſſionem continentem clauſulam (*appellatione*) ex Mandoſ. *in commiſſion. admiſſion. ad cauſ. in verb ſtatu, & terminis, ſub verſ. quæro ſuppoſito,* Acchill. *deciſ. 13. de appellat.* Duran. *deciſ. 223. num. 1.*

Attamen fuit reſponſum non conſtare, quod idem Archillei d. commiſſione vti voluerint, dum 5
illius vigore expreſsè per decretum non procurarunt ſe admitti ad cauſas provt requirebatur, ne alioquin eſſet in eorum poteſtate allegare admiſſionem, ſi victoriam litis reportaſſent, & illam negare ſi ſuccubuiſſent, adeò vt pro admiſſione non ſufficiant comparitiones, productiones iurium vel

cita

citationes partis, vt aduertit Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ. 259. num. 5.* & repetit quoque Addent. ad Buratt. *in deciſ. 833. num. 5.*

Quæ quidem ratio non tollitur ex diſtinctione allata per eoſdē informatos pro Archilleis, ſcilicet quod hoc procedat, quando quis venit ad cauſam vigore commiſſionis generalis, ſecùs verò quando admittitur vigore commiſſionis ſpecialis, quia nullibi probatur eos fuiſſe admiſſos vigore ſpecialis commiſſionis. Imò cùm ipſi potuerint venire ad cauſam duplici modo, nimirum vigore clauſulæ ge-
6 neralis (*omnéſque alios*) in prima commiſſione contentæ, ſub qua comprehenduntur omnes intereſſe quoquomodo habentes, Rota *deciſ. 8.* vbi Adden. *num. 7. de reſcript. in nou.* Achil. *deciſ. vlt. eod. tit.* cum aliis allegat. per Matt *de clauſ. part. 1. clauſ. 86. num. 1.* & vigore ſpecialis commiſſionis admiſſionis ad cauſam in ſtatu & terminis, cum ſolita clauſula (*conſti-*
7 *to de intereſſe;*) dicendum eſt, quod ipſi vigore generalis commiſſionis admitti voluerint, in qua ſufficit tacita admiſſio, Put. *deciſ. 91. num. 1. lib. 1. in correct.*
8 non autem vigore ſpecialis, pro cuius vſu requirebatur diſputatio ſuper verificatione d. clauſulæ (*conſtito de intereſſe*) prout fieri ſolet, & citatio ad dicendum contra commiſſionem, vt in terminis eſt *deciſio 1.* Biſignet. *de reſcript. in antiq.* ex Felin. *in cap. auditis col. 14. eod. tit.* & benè ad propoſitum diſtinguit, & declarat Put. *in dict. deciſ. 91. num. 1. & 3. lib. 1.*

Quod verificatur ex eo, quod Archillei non proſequuti ſunt iudicium aſſiſtendo inti alterius ex colligitantibus, quo caſu appareret voluntas fa-
9 ciendi acta ſua, ſed egerunt ad excludendum Ius vtriuſque, quo caſu veniens ad cauſam non cenſetur voluiſſe facere acta ſua, vt fuiſſe in terminis reſolutum per Rotam *in vna Nolana penſionis 13. Iunij 1631. coram Sacrato*, teſtatur Adden. ad Gregor. XV. *in d. deciſ. 259. num. 7.* & repetit Adden. ad Buratt. *in d. deciſ. 833. num. 10.* & hanc veritatem agnoſcentes iidem Archillei, conati ſunt poſtea nouam commiſſionem impetrare cum clauſula (*appellatione remota*) qua ſanè non eguiſſent ſi præceſſiſſet eorum admiſſio ad cauſam in
10 ſtatu, & terminis, ex his enim actibus ſubſecutis declaratur, qualis fuerit eorum voluntas in antecedentibus, ad *text. in l. ſi Iulianus, §. proinde, ff. ad Macedon. l. quedam, ff. de reb. dub.* Dec. *in l. quamdiu in 2. lectur. num. 24. C. qui admitt.* Alciat *de præſumpt. part. 1. regul. 2. præſumpt. 26. verſ. fallit quartò*, benè Roman. *conſ. 291. num. 2.* ibique Adden. *lit. A.*

Denique minus aduerſari viſa fuit commiſſio iactationis & iactationum, obtenta ab eodem Petroſio contra Dimitillam Matrem Archilleorum; quia illa emanauit ſuper diuerſa cauſa, quæ pendet coram R. P. D. meo Decano, & ideo nihil commune habet cum iſta de qua agitur, iuxta vulgarem regulam,
11 quod ex diuerſis non fit illatio. *l. Papinianus 20. ff. de minoribus.*

Ex quibus patet bene ſubſiſtere reſponſionem datam in præcedenti deciſione *d. deciſ. 503.* Gregor. XV. vbi fuit firmatum ſufficere tacitam admiſſionem deſumptam ex comparitionibus Procuratorum, & aliis actibus iudicialibus ad hoc, vt veniēs ad cauſam faciat omnia acta ſua; quia ibi Iu-
12 diciū proſecutus fuit Procurator, qui habebat explicitum mandatum ad proſequendam cauſam in ſtatu, & terminis, & ſic non poterat dici quod alia via potuiſſet ad cauſam venire, cùm fines mandati excedere nequiret, *l. ſi Procurator. 10. C. de procurat.* at in caſu præſenti Tutor, & reſpectiuè Curator, ac Procurator Archilleorum habens generale mandatum abſque deductis vlla reſtrictione, qui licet poterat venire ad cauſam duplici via, elegit tamen priorem, id eſt in vim commiſſionis generalis, vt patet ex ſupra deductis.

Et ita vtraque parte, &c.

Bonon. Pecuniaria.

Lunæ 17. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

De creditis alicui tertio cum promiſſione exigibilitatis ceſſis: An conſtet de inexigibilitate primi cedentis, quæ vltimo ceſſionario ſuffragatur?

SVMMARIVM.

1 *Inexigibilitas quomodo probatur.*

2 *De manutenendo nomen debitoris exigibile quando agitur vigore obligationis, diligentia executorum & citationes pro indicatione bonorum ſufficiunt.*

3 *Inexigibilitate vigore ceſſionis bonorum notoria ſtante, opus non eſt vlteriorem facere exequutionem.*

4 *Inſtrumentum originale in actis productum, vel à ſubſtituto Actuarij cauſa extractum licet abſque citatione partis, creditum plenè probat.*

5 *Inſtrumentum vnum quando ab altero diſcrepat, ſtandum eſt pleniori.*

DECISIO CLXXXV.

IOHANNES Cecchellus duo credită aſcendentia ad libras 5500. quæ habebat contra Petrum de Furnis, & Iohannem de Zannettis, ceſſit cum promiſſione exigibilitatis D. Marchioni Fontanæ, qui eadem nomina debitorum ſic ſibi ceſſa denuo ceſſit Æmilio de Sartis cum ſimili promiſſione exigibilitatis. Sed quia d. Æmilius ceſſionarius nihil conſequi potuit à debitoribus ceſſis, nec à Cecchello cedente, Semidea eiuſdem Æmilij familia & hæres iudicium contra d. Marchionem inſtituit, vigore obligationis per ipſum factæ de manutenendo Cecchellum exigibilem, & deuoluta in gradu appellationis cauſa ad Rotam, mihique commiſſa dubitaui, An conſtet de inexigibilitate Ioannis Cecchelli quæ ſuffragetur Semideæ, & affirmatiuè fuit reſponſum.

Quandoquidem in Summario eiuſdem Semideæ 1
apparet contra D. Cecchellum fuiſſe relaxatum mādatum, & non potuiſſe exequi ob inhibitionem, & decretum viſitæ gratioſæ Ciuitatis Bononiæ, quæ mādauerat eundem Cecchellum non moleſtari; neque realiter, neque perſonaliter, attenta ceſſione bonorū per ipſum facta creditoribus. prout conſtat ex relationibus executorum, & vlterius dantur citationes contra d. Marchionem ad indicandum bona debitoris, ſuper quibus fieri poſſet executio, qui ſunt boni modi probandi inexigibilitatem, iuxta theoricam Gloſſ. *in l. à Diuo Pio, § in venditione verb. capiantur, ff. de Iudic.* quam ſequuntur Angel. Imol.

Pacian. & alij plures relati per Ciriac. *in controuerſ.5.à n.142.vſque ad n.147.*

Nec erat neceſſaria formalis excuſſio citato ipſo
2 Marchione, quia dum agitur vigore obligationis de manotenendo nomen debitoris exigibile, ſufficiunt prædictæ diligentiæ executorum, & citationes pro indicatione bonorum, Aretin. *in §. item ſi quis in fraudem num.* 13. *Inſtit. de action.* Papien. *in form.reſp.libell.in action hypothec.in verb. exceptionem excuſſionis num* 17. Thomat. *deciſ.*61. *num.* 10. *&* 11. *cum ſeqq.* facit *deciſio Forolmien. ceſſionis cenſus* 29. *Maij* 1629 *coram bon.mem.Patriarcha Man-*
3 *Zanedo*; præſertim cùm decreto viſitæ emanato vigore ceſſionis bonorum notoria facta fuiſſet inexigibilitas Cecchelli, qua ootorietate ſtante opus non erat vlteriorem facere executiooem, Bald. *in conſ.*198.*lib.*1. Roland.*conſ.*9.*num.*20. *lib.*1. Negnſan *de pignor.part.*8. *membr.*1. *num.* 14. Corn. *conſ.* 46. *col.penult.lib.*2.Ioſeph.Lodouic.*deciſ.Peruſ.*45. *num.*15.

Non obſtat quod in indicationibos & decretis viſitæ, enoncientur plura bona annui redditus librarom 3000. quorum proprietas æſtimata ad rationem quinqne pro centenario, iuxta Gloſſ. final. *in authen.perpetua de Sacroſanct Eccleſ.* aſcendat ad libras 6000.circiter, credita autem pro quibus bona prædicta fuerunt aſſignata non excedant libras 26000.& ſic Semideæ potuerit per ſe ſatisfieri procurando ſubhaſtationem dd. bonorum.

Quia non ſubſiſtit quod credita prædicta ſint in
4 libris 26000. ſed benè in ſcutis 26000. vt legitur in Inſtrumento originali in actis producto pro parte d. Semideæ duobus ab hinc menſibus parte citata, quod plenè probat vti extractum à ſubſtituto Actuarij cauſæ licet abſque citatione partis, iuxta deciſionem Gregor.XV. 59. *num.*4.vbi aliæ plures Rotæ deciſiones concordantes cumulantor; quo ſuppoſito in facto certum eſt, quod nec redditus librar. 3000. nec proprietas ad rationem quinque pro centenario eiuſdem redditus ſatis fuiſſet pro ſoluendis dd. ſcutis 26000.

Nec releuat Inſtrumentum pro parte d Marchionis productum loquens de libris per abacum; quoniam viſum fuit Dominis magis ſtandum eſſe alteri Inſtrumento loquenti per extenſum, tam ex eo quod clarius loquitur ad notat. per Rotam Ianuen.*in deciſ.*96. *num.*1.2. *&* 3. quàm etiam, quia
5 plus continet; quando autem duo adſunt Inſtrumenta, quorum alterum ab alio diſcrepat, ſtatur pleniori, vt tenet Alex.*in conſ.*105. *n.*3.*lib.*2.*argum. l.ſi ita ſcriptum fuerit* 67.*ff.de hered.inſtit. & l ſi quis ex argent.§.ſi initium, ff.de eden.*

Et ita vtraque, &c.

Romana Succeſſionis.

Vener. 21. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Teſtator quando ex falſa cauſa hæreditate filiam priuat, quam aliàs hæredem vniuerſalem in primo teſtamento propria manu conſcripto inſtituit, concluſio de primo ſuſtinendo intrat, poſteriori vti ex falſa & erronea cauſa condito ſublato.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa finalis & vnica illa dicitur ſine qua non ſic diſpoſuiſſet Teſtator.*
2 *Cauſa falſa & erronea eo ipſo dicitur probata quo rem aliter ſe habere docetur.*
3 *Teſtamentum ſecundum vti ex falſa & erronea cauſa conditum corruit, & ſuſtinetur primum.*
4 *Teſtamentum primum quatenus non ſuſtineretur, filiæ tamen ſucceſſio paterna ſaltem ab inteſtato debetur.*
5 *Teſtamentum non corruit quando plures cauſæ exprimuntur etiamſi omnes non verificentur.*
Nec inualidatur contractus etſi altera ex cauſis cum dictione præſertim *fuerit expoſita*, ibid.
6 *Effectus declarandi mentem teſtatoris ex ante & poſt Teſtamentum dictis colligitur.*
7 *Teſtatoris dicto ſtandum eſt cùm id in animo conſiſtat.*
8 *Cauſam falſam non eſſe in eodem teſtamento expreſſam non refert, dummodo ea aliunde probetur.*
9 *Teſtes duo ſufficiunt ad voluntatem Teſtatoris circa iam factam diſpoſitionem declarandam, non autem ad nouam inducendam.*
Idque procedit etiamſi teſtes ſunt ſingulares, ibid. *imò ſufficit vnicus*, ibid.
10 *Interpres partis pro teſtibus examinandis de ſtylo Curiæ adhibetur.*
11 *Mendax in vno mendax in omnibus reputatur, nec teſtibus taliter deprehenſis ob indiuiduitatem iuramenti fides eſt adhibenda.*
12 *Teſtes à parte aduerſa inducti & ad illius inſtantiam ſeruatis ſeruandis iurantes, ad inſtantiam alterius partis abſque reiteratione terminorum iudicialium, vti communes effecti examinari poſſunt.*
13 *Teſtes per diſtinctionem temporum conciliantur.*
14 *Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed potius adiuuanda & pro viribus ſuſtinenda.*
15 *Teſtium ſi aliquis ſit defectus ex eorum numero ſuppletur.*
16 *Teſtes concurrentibus aliis adminiculis non ſolùm eò magis probant, ſed & quatenus omni exceptione maiores non eſſent adhuc admittuntur, licet aliàs admittendi non forent.*
17 *Teſtes quando ſunt perſonæ quæ nullo modo reprobari poſſunt fortius probant.*
18 *Teſtibus qui plurimas patiuntur exceptiones nec in dicto concludunt, nulla fides eſt adhibenda.*
19 *Teſtes pauciores in concurſu plurium magis ſpecificè deponentium & adminiculis ſuffultorum, attendi non debent.*
20 *Præſumptio probationibus cedit.*
21 *Appellatione deſcendentium legitimorum & naturalium etiam fœminæ veniunt.*
22 *Fœminæ agnationem conſeruare non valent.*

DECISIO CLXXXVI.

SVB die 15. Decembris 1636. firmatum fuit in hac cauſa teſtamentum Henrici Vicourt ſuſtineri ad fauorem Henrici iunioris ſui nepotis, non obſtante, quod Cæcilia eiuſdem Teſtatoris filia prætenderet teſtamentum præfatum fuiſſe conditum ex falſa cauſa, & ſic ſucceſſionem ad ſe ſpectare; quia re vera ex tunc deductis

ductis prætenſa falſa cauſa, & quidem finalis, provt requiritur non probabatur, ſed examinatis poſtea hinç inde aliis teſtibus, reptopoſui cauſam ſuper eiſdem, & Domini in hac ſecunda repropoſitione ex nouiter deductis receſſerunt à deciſis.

Conſtat enim hodie teſtatorem ex falſa cauſa motum fuiſſe ad teſtandum fauore nepotis, reuocando inſtitutionem d Cæciliæ filiæ per prius factā in aliu teſtamento, nempe quia credidit carcerationem ab ipſo paſſam cū Lucretia concubina fuiſſe procuratam ab eadem Cæcilia, & Io.Thuma Sacco eius viro, vt egregie deponunt quatuor Teſtes poſt pręcedentem deciſionem examinati, quorū duo fuerunt exaduerſo inducti; & hoc idem comprobat ſecundus Teſtis ab eodē Henrico iuniori examinatus, vt *in Sum.impreſſo n.4.5.6.7.8.11.*& 12.concludentes dd.quatuor vno ore, quod Teſtator obiit cū hoc erroneo, & falſo ſuppoſito, hancque apparet fuiſſe cauſam vnicam, & finalem, itavt niſi ita crediſſet, omnia ſua bona dictę Cæciliæ reliquiſſet, provt ipſemet
1 eiſdem teſtibus ſæpius dixit, cauſa enim finalis, & vnica illa dicitur, ſine qua teſtator ſic non diſpoſuiſſet, Gloſ.*in l fin verb.modus ff de hared.inſtituen.*ibique Bart.*n.2.*& Bald.*n 6 l.in ſumma §.id quoque ff.de condit.indebit.*Abb.*in cap. poſt tranſlationem num.18.de renunciat.*Becc.*conſ* 20.*num.* 10.Aym.*conſ.* 142.*num.*9.Surd *conſ.*164 *num.*31.& 32.*lib.*2.Buratt. *deciſ.*377.*num.*4.

Quod autem cauſa, quæ mouit Teſtatorem fuerit falſa, ideſt ipſius carceratio procurata non fuerit à Cæcilia, nec ab eius viro, clarè probatur ex teſtibus pariter datis in *d.Summ.num.*12 *cum ſeqq* inter quos extat Iudex cauſæ dictæ carcerationis, & delator accuſationis, qui totam facti ſeriem recenſet, declarando carcerationem præfatam ſecutam fuiſſe ex ipſiuſmet delatoris denunciatione, ſubdens hoc fuiſſe ad ſuggeſtionem cuiuſdam Alexandri inimici dictæ Lucretiæ concubinæ Henrici Teſtatoris, ob quam denunciationem recepit & ipſe mercedem, mediante ordine directo Banco DD. de Sacchettis tunc Depoſitariis Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ, vt in *d Summ num.*14. Quinimò, vbi dd. Cæcilia, & eius maritus intellexerunt Patrem, & Socerum reſpectiuè eſſe carceratum, valde contriſtati ſunt, omnemque conatum fecerunt pro illius excarceratione, fideiubendo etiam de proprio, vt dicunt teſtes *d. Summ. num* 15. ibique datur quoque inſtrumentum fideiuſſionis, ex quibus benè
2 iuſtificatur falſa, & erronea cauſa. quæ dicitur probata eo ipſo, quo docetur rem aliter ſe habere, *l. ſi poſt diuiſionem C.de iur.& fact. ignoran.l.cum indebito, ff.de probat.* Bart. *in l.ſed & ſi me putem n.* 2. *ff. de condit. indebit. & in l.non fatetur n.*10 *ff de confeſſ.* Pariſ. *conſ.* 7. *n.* 6. *lib.* 3. Aym. *conſ.* 188. *n.* 9. Buratt. *deciſ* 282. *n.* 2. & fuit dictum in *Eugubina erroris calculi* 10. *huius menſis currentis coram me.*

Cùm igitur ex prædictis pateat, quod Teſtator hæreditate priuauerit Cæciliam ex falſa cauſa carcerationis, quodque aliàs eam hæredem vniuerſalem inſtituiſſet, ſicut fecerat in primo teſtamento
3 propria manu conſcripto, ſed non publicato, intrat de plano concluſio, quod hoc ſecundum teſtamentum vti ex falſa, & erronea cauſa conditum corruat, & ſuſtineatur primum, iuxta text. expreſſum, *in l.final ff de hared.inſtituen.* & notat. Alex.*in l ſi pater n.*1.& 2 *C eod tit.* Curt.Iun.*conſ.*96 *n.*7.Cephal.*conſ.*548.*n.*5.& 6.*vol.*4.Surd.*conſ.*1.*n.*5.& *conſ.* 37 *num.*19. Mantic. *de coniect lib.* 3. *tit.*10.*num.* 7. vel
4 quatenus primum non ſuſtineretur, eidem Cæciliæ ſucceſſio paterna debeatur ſaltem ab inteſtato, §. 1. *authen.de hared ab inteſt venient & §.in teſtatorum inſtit.de hared qua ab inteſt.deferunt.*

Non obſtat, quod teſtator hanc falſam cauſā carcerationis non expreſſerit in teſtamento, ſed potius dixerit ſe ita diſpoſuiſſe, quia Cæciliam congedenter dotauerat in ſcutis 3000. illique vineam valoris ſcut. 1500. donauerat, aliaque ſcuta 50. reliquerat pro ſuffragio ipſius animæ, & conſenſerat donationi per Catherinam alteram filiam dictæ Cæciliæ factam valoris ſcut. 2365. Vnde inferebatur, quod licet in Codicillis ſubiunxerit motum fuiſſe ex cauſis animum ſuum dignè mouentibus, & præcipuè propter carcerationem paſſam ad inſtigationem Cæciliæ, & eius viri, nihilominus tamen ſola carceratio non fuerit cauſa finalis, cùm plures aliæ fuerint in teſtamento expreſſæ, & in codicillis ſaltem in genere repetitæ: & ideò quamvis cauſa carcerationis falſa detegatur, adhuc teſtamentum ſuſtineatur ex regula, quod quando plures expri- 5
muntur cauſæ non corruat teſtamentum, ſeu contractus, etiamſi omnes non verificentur, §.*affinitatis Inſtit.de nupt.leg.ſi non lex Ælia ſeruis ff.de hared.inſtit.* Iaſ.*in auth. non licet num.* 11. *C. de liber.praterit.* Craſſ.*in §.teſtamentum quaſt.*41.*numer.*6. Merlin. *de legitim. lib.* 4. *tit.* 1. *quaſt.* 20. *numer.* 39. cum aliis allegatis *in præcedenti deciſ.* etiamſi altera ex cauſis fuerit expoſita cum dictione *præſertim*, Vulpellus *de diction. verb. præſertim pag.* 80. *numer.* 1. ſequitur Barboſ. *eodem tract. diction.*277. *num.*2.

Quoniam obiectum ceſſat ex teſtibus nouiter examinatis qui concludenter probant cauſam vnicam, & finalem fuiſſe ſolam carcerationem, & ob illam fuiſſe Cæciliam hæreditate priuatam, idque 6
teſtatorem pluries dixiſſe ante, & poſt teſtamentum, quod ſufficit ad effectum declarandi eius voluntatem, Ruin.*conſ.*92.*num.*5.*lib.*2. Socin Iun.*conſ.* 32.*num.*12.*lib.*4. Surd.*conſ* 412.*num.*66. Buratt. *deciſ.*168.*num.*17.& 18, nam cùm id conſiſtat in ani- 7
mo ſtandum eſt eius dicto, Gloſſ. *in §.aliæ Inſtit. de action.* Menoch. *de arbitr. caſ.*186. *num.*5. quos, & alios poſt Bart. *in l.fin. num.*14. *ff. ſi quis aliq.teſtar. prohib.* refert, & ſequitur in puncto Surd. *in d.conſ.* 373. *num.* 42. *cum ſeqq.* vbi prius *ſub num.*41. declarat nihil referre, quod falſa cauſa non ſit ex- 8
preſſa in eodem teſtamento, dummodo ea aliunde probetur, & inſtetur pro annullatione teſtamenti, iuxta diſtinctionem Bart. *in d l.fin. num.*3. *ff de hered. inſtit* quodque dum provt hîc non agitur de noua diſpoſitione inducenda, ſed de declaranda Teſtatoris voluntate circa iam factam, quod ſci- 9
licet motus fuerit ex cauſa carcerationis, duo tantùm teſtes ſufficiant, notat Gloſſ. *in l hæredes palam*, §. *ſi quid poſt factum*, vbi Bart. & alij communitet, *ff. de teſtam.* Surd. *conſ.* 356. *num.* 9. Bellon. Iun. *conſ.* 6. *num.*9. & *conſ.* 7. *num.*1. idque procedit etiamſi teſtes ſint ſingulares, Caſtren. *conſ.* 395. *num.* 1. *col.* 2. *in princ. lib.* 2. Aym. *conſ.* 73. *num.* 13. Buratt. *deciſ.*205. *num.*2. imò tali caſu ſufficere vnicum teſtem, dixit Gabriel *in conſ.* 51. *num.* 8. *lib.* 2. quem ſecuta eſt Rota *in Bononien. fideicommiſſi* 16. *Martij* 1640. *coram R.P D. meo Bichio.*

Minus obſtant ea, quæ contra dd. Teſtes opponebantur, nempe, quod illi duo ex inductis per dictum Henricum iuniorem fuerint examinati abſque citatione, & ſpeciali intimatione pro certis diebus, & horis, provt requiritur ad hoc, vt poſſit conduci Interpres, qui adhibetur de ſtylo Curiæ, Rota 10

deciſ.663.in fin.part.4.recent. Adden.ad Gregor.XV. *in deciſ. 331. in fin.* alij verò plures patiantur exceptiones in perſona,& in dicto,maximè dum dicunt, quod ante teſtamentum teſtator declaraſſet velle hæredem vniuerſalem inſtituere dictam Cæciliam, & quod non diligebat nepotem, cùm tamen contrarium conuincatur ex eo, quod in præcedenti donatione vineæ eidem Cæciliæ factæ teſtator conditionem appoſuit, vt d. Cæcilia moriente abſque filiis,eo caſu ſuccedere deberent in eadem vinea hæredes proximiores in grado, qoam profectò conditionem nô appoſuiſſet,ſi eidem abſulute vniuerſam hæreditatem relinqnere voluiſſet; idemque appareat, quoad amorem erga nepotem, dum quatuor loca montium emit ad eius fauorem pariter ante conditum teſtamentum, vt in eius *Summar.num.* 9. Vnde dicebatur Teſtes in hoc depichendi menda-
11 ces, & ſic intrat vulgaris concluſio, quod mendax in vno mendax in omnibos reputetur, itavt illis nulla ſit fides adhibenda ob indiuiduitatem iuramenti, Bald. *in l. ſi ex falſis num.*15.*verſ.ita eſt veritas, C.de tranſalt.* Felin *in cap.fraternitatis num.*21. *de hæreſie.* Surd. *conſ.*454.*n.*47. Put.*deciſ.*28.*num.*4. *lib.* 3. & conſequenter teſtamentum ſuſtineatur, cùm potius præſumendum ſit teſtatorem motum fuiſſe ad inſtitnendum nepotem ex fratre ad effectum conſeruandæ agoationis, ex ponderatis per Menoch. ad hunc propoſitum *in præſumpt.* 24. *num.*10. *lib.* 4. cum aliis allegatis *in præcedenti deciſione*.

Nam quoad nullitatem examinis ea tollitur ex
12 eo, qood teſtes fuerant indocti ab eadem parte aduerſa, & ad illius inſtantiam ſeruatis ſeruandis iuranerant, quo caſu potuerunt ad inſtantiam alterius partis examinari abſque reiteratione terminorum iudicialium, vti effecti communes, vt ex doctrina Innoc. *in cap.præſentiam col.*2.*num.*5.*de teſtib.* tradit Aretin. *in conſ.* 140. *num.*1. *verſ. ad quæſitum autem*, Capic.*deciſ.*39.*num.*3. Boër.*deciſ.*245.*num.*1. & de ſtylo teſtatur Saluſt.Tiber. *in prax.A.C. lib* 2. *cap.*13.*num.*10. & propterea ritè egit hæres d.Cæciliæ, dum teſtes prædictos ſic ex aduerſo inductos, & iuratos præuio iudicis decreto coëgit ad ſubiiciêdum ſe examini, & decretum huius coactionis alteri parti intimauit, vt in copia intimationis data in calce ſecuodæ informationis facti, quæ quidem intimatio in præſenti caſu ſofficit, quia hæc pars ſcire non poterat dies, & horas, quibus teſtes ad ſe examinandum accederent.

Quo verò ad mendaciom pariter ceſſat diſtinguendo tempora, quia de tempore donationis vineæ viuebat Octauius eiuſdem Teſtatoris filius maſculus, qui meritò ſuo Patri ſuccedere debebat, excluſa ſorore iam condecenter dotata, & remunerata, & ideò nil mitum ſi in eadem donatione fuit appoſita conditio ad fauorem hæredis proximioris in gradu, in defectum donatariæ ſine filiis: quando autem fuit conditum teſtamentum ad fauorem Cæciliæ, ſed non publicatum, & poſtea per ſecundum ex falſa cauſa reuocatum, obierat iam dictus Octauius, & ſic bene verificantur dicta teſtium, deponentium teſtatorem ante conditum teſtamentum ad fauorem nepotis declaraſſe omnia ſua bona velle relinquere Cæciliæ, cùm hoc dixerit Teſtator poſt factam donationem vineæ, & poſt
13 obitum Octauij filij maſculi; teſtes enim per diſtinctionem temporum conciliantur, Bart. *in l.apud antiquos in fin.C.de furt.* Alex.*conſ.*147.*num.*4. *ad fin. lib.*7. Dec.*conſ.*601.*num.*6. Caputaq. *deciſ.*270.*n.*2. *part.*3. & ſimiliter dum deponuut de medico amore Teſtatoris erga nepotem, pro quo tamen prius emerat quatuor loca montium, dicendum eſt, quod ibi loquantur de amore erga nepotem comparatiuè
ad amorem erga filiam longè maiorem, cùm dicta 14
Teſtium non ſint cauillanda, ſed potius adiuuanda, & præ viribus ſuſtinenda, Bald. *in l. de quibus num.*135.*ff.de legib.* Alex *conſ.*5.*num.*12.*lib.*1. Caſtad. *deciſ.* 3. *numer.* 5. *de probat.* Gregor. *deciſ.* 351. *num.*37.

Et quatenus aliquis in teſtibus adeſſet defectus 15
ſuppleretur ex eorum numero, cùm ſint nouem hi, qui deponunt ad fauorem hæredis Cæciliæ, Gloſſ. *in l.*3.*§.fin.in verſ.numerus, ff.de teſtib.* Surd. *conſ.*18. *num.*43. Farinac. *de teſtib. quæſt.*54. *num.*129. Rot. *deciſ.*198.*n.*4.*part.*2. *recent.* & alibi paſſim, iunctis præcipuè adminiculis reſultantibus, tàm ex tot actibus ante carcerationem factis erga filiam ingentem amorem denotantibus, vt ſunt donationes conſiderabilis valoris vltra congruam dotem ſcut. 3000. tempore quo viuebat Octauius filius maſculus, vt ſupra fuit relatum, quàm ex odio poſtea ſuperuento cauſa d. carcerationis, vt colligitur ex expreſſione eiuſdem carcerationis facta in codicillis, in quibus vlterius ſcuta mille dotis promiſſa fuerunt adempta (licèt nulliter,) & in reſiduo poſt ipſios Cæciliæ obitum ſine filiis fuit ſubſtitutus
idem nepos hæres vniuerſalis, quæ adminicula 16
non ſolum faciunt, vt teſtes eo magis probent, ex notat. per Bald. *in l.fin. num* 2. *C.communat. & epiſt.* Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 7. *num.* 4. *de præbend.* Rot. *deciſ.*27.*num.*8.*part.*1. *diuerſ.* ſed etiam operantur, vt quatenus non eſſent omni exceptione maiores adhuc admittantur, licet aliàs admittendi non forent, vt dixit Rota coram Gregor. XV. *in dict. deciſ.*351. *num.* 9. præſertim cùm inter eos adſint duo ex inductis à parte aduerſa, qui contra ipſam
fortius probant, abſque quod eorum perſonæ vllo 17
modo reprobari poſſint, *l. ſi quis teſtib. C. de teſtib.* Surd. *conſ.*390. *num.*18. Mantic. *deciſ.*274 *num.*1. Rota *deciſ.*182.*num.*7. *part.*1.*& deciſ.*201. *num.*10. *part.*5.*recent.* & coram Butatto *in deciſ.*553. *num.*6. *& alij*, nullam patiantur exceptionem circa perſonas, vt patet ex datis *in ſumm. impreſſo num.* 6. vbi apparet inter eos extare Sacerdotes, Doctores, Medicos, & alias perſonas bonæ qualitatis.

Vnde ſequitur, quod duobus ex quatuor teſtibus ex aduerſo noper inductis ad probandum, quod carceratio teſtatoris non fuerit cauſa ſecundi teſta-
menti,nulla fides ſit adhibenda, tum quia plurimas 18
patiuntur exceptiones circa perſonas, de quibus in facto, tum quia non concludunt in dicto, Rota *deciſ.*201.*num.*50.*&* 380.*num.*15.*&* 389. *num.*12. *part.*5. *recent.* ſed potius intentionem hæredis Cæ-
ciliæ coadiuuent, vt patet ex eorum lectura; tùm
& etiam quia ſunt duo tantùm, & propterea in 19
concurſu aliorum numero plurium magis ſpecificè deponentium, & adminiculis ſoffultorum, non debent attendi, *cap. licet cauſam verſ. ex præmiſſis de probat.* Gloſſ.magna *in c. ſi teſtes* 4. *q.* 3. *l. ob carmen §.ſi teſtes*, & ibi Gloſſ. *ff. de teſtib.* Cæſar de Graſſ. *deciſ.*13.*n* 7.*de re iudic.*

Ex quibus cùm probetur ſolam carcerationem
fuiſſe cauſam finalem ſecundi teſtamenti, ceſſat 20
præſumptio, quod Teſtator motus fuerit ratione conſeruandæ agnationis, quia præſumptio cedit probationibus, Roman.*conſil.* 156. *num.* 40. Dec. *conſ.*400 *poſt num.* 8. Rota *dict. deciſ.* 201. *num.*94. *part.*5.*recent.* quod confirmatur ex lectura eiuſdem teſtamenti, in quo teſtator nullam de agnatione mentio-

mentionem fecit, ſed potius eam excluſit, dum
ſimpliciter inſtituit nepotem, illiuſque filios de-
21 ſcendentes legitimos, & naturales, quorum appel-
latiooe veniunt etiam fœminæ, per text. *in l. vltim. C. de ſuis, & legitim. authen. de hæred. quæ ab inteſt. deferunt. in princ. l. cognoſcere, §. vlt. ff. de verb. ſignif. c. nouis extra de iudic.* Rebuff. *in l. liberorum verb. deſcendunt, ff. de verb. ſignif.* Ruſtic. *in l. cum anus lib. 2. cap. 5. n. 14. & 16. ff. de condit. & demonſtr.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 6. n. 28. & 29. & lib. 3. cap. 4. n. 1. cum ſeqq.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 20. num. 8. & ſeqq.* Surd.
22 *deciſ. 62. num. 2. & deciſ. 84. num. 6.* Fœminæ autem agnationem conſeruare noo valent, *l. pronunciatio 195. § familiæ ff. de verb ſignific.* Ioan. Andr. *in addit. ad Speculat. in tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* Cranet. *conſ. 250. num. 2. & conſ. 306. num. 5. lib. 2.* cum aliis pluribus, quos refert, & ſequitur Honded. *conſ. 75. n. 15. & 16. cum ſeqq.* & fuit dictom *in Bononien. fideicommiſſi de Leonoriis 2. Martij* 1640. *coram me.*

Et ita reſponſum parte vtraque informante.

Nonantulana annuæ præſtationis.

Vener. 21. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

De annua præſtatione, tam ex titulo validæ impoſitionis iuſtificato, quàm ex præſumptione ſufficientiæ fructuum pro congrua Vicarij reſultante.

SVMMARIVM.

1 *Literæ in beneficialibus loco tituli habentur.*
2 *Literæ ex obreptione vel ſubreptione redargui poſſunt.*
3 *Denominatio diœceſis ex parte prouiſi eſt conſiderabilis, quando beneficium patrimonialibus certæ diœceſis eſt conferendum.*
4 *Expreſſio vnius vel alterius diœceſis in beneficiis liberis parum refert cùm exinde Papa ad concedendum difficilior non redditur.*
5 *Diœceſis mentionem fieri ad effectum concedendi beneficium in iure non cauetur.*
6 *Abbatiam certa diœceſi eſſe reſtrictam per enunciatiuas antiquiſſimas probare ſufficit.*
7 *Collatio dans cauſam liti in conſideratione non eſt habenda.*
8 *Collationes ſucceſſiuæ & reſignationes prouiſorum reſpectiuè continuata Archipresbyteratus erectionis & applicationis fructuum effectuationem bene probant.*
9 *Obſeruantia longaua titulorum tam ex literis Pontificis quàm ex facta concordia prouenientium, plenam iuſtificationem inducit.*
10 *Tranſactio auctoritate Apoſtolica confirmata omnes defectus ſupplet, & ſucceſſores etiam ligat.*
11 *Iuſtificatione tituli perceptionis annuæ præſtationis prout requiritur probata, onus probandi diminutionem ſiue inſufficientiam redditnum Aduerſario eam alleganti incumbit.*
12 *Examen teſtium abſque Interprete partis nullum eſſe & irritum in Iure cautum non reperitur.*

DECISIO CLXXXVII.

MENSA Abbatiali, & Iacomelo moderno Vicario tantùm informantibus, reſolutum fuerat in hac cauſa ſub die 27. Iunij anni præteriti, annuam præſtationem, de qua agitur, non deberi ex duobus præcipuè fundamentis. Altero & primo, quod Archipresbyter non doceret de titulo validæ impoſitionis dictæ annuæ præſtationis; & altero, quod quatenus etiam probaretur vnio Eccleſiæ Parochialis della Rocchetta Archipresbyteratui minori Cathedralis Eccleſiæ Mutinæ, cum omnibus requiſitis, vnde reſultabat titulus validus, adhuc dicta annua præſtatio non deberetur, niſi prius per dictum Archipresbyterum oſtenderetur, quod ex fructibus dictæ Parochialis, dempta præfata annua præſtatione, remaneret congrua pro Vicario iuxta Conſtitutionem Pij V. de Vicariis, vt latiùs in deciſione tunc emiſſa. Sed quia hodiè ex noniter deductis apparet prædicta duo fundamenta non ſubſiſtere, Domini vtraque parte informante receſſerunt à deciſis.

Quantum enim attinet ad primum, illud viſum fuit ceſſare ex literis Apoſtolicis ſan. mem. Pauli III. nouiter in forma probanti productis, in quibus continetur erectio dicti Archipresbyteratus, cum applicatione omnium fructuum, redditunm, & prouentuum dictæ Parochialis Eccleſiæ pro dote eiuſdem Archipresbyteratus, iuxta notata per Abbatem *in cap. conquerente poſt princip. de cleric. non reſiden.* vbi quod de redditibus vnius Eccleſiæ po-
teſt dotari nouom beneficium; vnde reſultat titu- 1
lus validus, cùm in beneficialibus litteræ habeantur loco tituli, vt notat Compoſt. *in cap. conſtitutus ad fin. de reſcript.* Ioan. Andr. *in cap. vnic. de lit. conteſt. lib. 6.* & dixit in ſpecie Rota *in deciſ. 20. n. 5. verſ. inde dicunt de conceſſ. preben. in nou.*

Abſque quod litteræ prædictæ poſſint redargui 2
de obreptione, vel ſubreptione, ex quo in eis dicta Eccleſia Parochialis della Rocchetta exprimatur ſituata in Diœceſi Mutinenſi, cùm tamen eſſet intra fines Abbatiæ Nonantulanæ nullius Diœceſis, & non fuerit narratum eandem Eccleſiam eſſe vnitam, & ſpectare ad d. Abbatiam Nonantulanam, vt debebat per ea, quæ tenuit Rota *in deciſ. 3. n. 2. de rer. permut. in antiq.* Menoch *conſ. 294. n. 19. & ſeqq.* Caual. *deciſ. 373. n. 2.*

Quia denominatio Diœceſis eſt conſiderabilis 3
ex parte prouiſi, quando beneficium eſſet conferendum patrimonialibus certæ Diœceſis, ex ponderatis per Garz. *de benef. part. 7. cap. 9. num. 17. & ſeqq.* in aliis verò caſibus parum refert expreſſio
vnius, vel alterius Diœceſis, cùm exinde Papa 4
non redderetur difficilior ad concedendum, & ſic nullam cauſat obreptionem, Felin. *in c. ſignificante*
34 *in fin. de reſcript.* vbi quod non reperitur in iure 5
cautum, quod fieri debeat mentio Diœceſis, Rebuff. *in 3. parte ſignatura, verb. Diœceſ.* Creſcent. *deciſ. 14. num. 4. de reſcript.* vltra quod ex enunciatiuis antiquiſſimis emanatis de anno 1515. in litteris Leonis X. & in litteris Epiſcopi Mutinen. cum pluribus aliis, de quibus *in ſummario Archipresbyteri num. 1. 2. 3. & 4.* in quibus Monaſterium, & Abbatia Nonantulæ enonciatur ſub Diœceſi Mutinenſi, conſtat eandem Abbatiam de anno 1539. quo emanarunt præfatæ literæ Pauli pro erectione Archipresbyteratus, fuiſſe de Diœ-

6 ceſi Mutinen. ad hunc enim effectum ſufficiunt enunciatiuæ antiquiſſimæ, Suarez. *allegat.* 8. *n.*1. 13. Rota *in Baren. iuriſdictionis* 15. *Maij* 1609. coram Card. Sacrato, & *in Farfen. immiſſionis* 18. *Maij eiuſdem anni* coram Iuſto, facit deciſio *Brixinen. iuriſdictionis ſub die* 11. *Aprilis* 1639. coram me, licèt poſtea ea potuerit fieri nullius.

Pertinentia autem dictæ Eccleſiæ ad Abbatiam non iuſtificatur, cùm ex collationibus, quæ dantur à dicta Abbatia, vnica tantùm ea ſcilicet anni 1366. reperiatur effectuata, & ab anno 1442. vſque ad annum 1539. quo emanarunt dictæ litteræ Pauli, non datur ex parte Abbatiæ aliquis actus poſſeſſiuus huius Eccleſiæ, excepta collatione facta de anno 1618. ad fauorem Iacomelli, 7 quæ cùm dederit cauſam liti non eſt habenda in conſideratione, vt dixit Rota coram ſan. mem. Greg. XV. *in deciſ.* 2. *num.*4. & *in deciſ.* 569. pariter *num.*4. cum aliis ibidem relatis per Adden.

Econtra verò probatur earundem literarum Apoſtolicarum effectuatio, quia conſtat de anno 1558. Cornelium Bellincinum Archipresbyterum reſignaſſe Archipresbyteratum vigore dd. literarum erectionis ad fauorem Aurelij Bellincini *d. ſumm. num* 3. dictumque Aurelium de anno 1565. eundem reſignaſſe ad fauorem alterius Aurelij cum reſeruatione tertiæ partis fructuum *d. ſumm. num.* 4. & de anno 1585. non valens Archipreſbyter vtrique Eccleſiæ inſeruire, deputauit in Eccleſia Parochiali Vicarium cum aſſignatione tertiæ partis fructuum, quam tertiam partem poſtmodum pro maiori quiete concordarunt, & voluerunt, vt eius loco Vicarius Archipresbytero ſolueret annua ſcuta 45. auri ponderis Pallæ *d. ſumm. num.* 1. quæ ſuc- 8 ceſſiuæ Archipresbyteratus collationes, & reſignationes proniſorum reſpectiuè continuatæ, vt comprobant etiam teſtes dati *in eodem ſumm. num.*6. benè probant eiuſdem Archipresbyteratus erectionis, & applicationis fructuum effectuationem, cum ſint iuxta *vulgat. conſ.* 129. Oldrad. quem Rota ſequitur etiam in terminis reſignationum, vt in *deciſ.* 413. *num.*1. *part.*2. *recent.* & coram Buratto *in deciſ.* 864. *num.* 5.

Accedente præſertim dicta concordia anni 1585. cum obſeruantia ſubſequuta per 30. annos, & vltra, in quibus Vicarij pro tempore ſoluerunt Archipresbyteris della Rocchetta duas tertias partes fructuum in ſcutis annuis 45. auri de Palla, iuxta formam ipſius concordiæ, vt deponunt teſtes, & ſignanter ſecundus examinatus in particulari proceſſu *fol.*68. & primus remiſſorialis ſuper ſecundo articulo, quibus ſubſequuntur alij indefinitè deponentes de ſolutionibus huius annuæ præſtationis, & de ſolutione facta ab eodem aduerſario; 9 hæc namque longæua obſeruantia plenam inducit iuſtificationem titulorum prouenientium tam ex dictis litteris Pauli III. quàm ex dicta concordia, iuxta notat. per Gloſſ. *in c. peruenit*, vbi Imol. *num.* 10. *de empt. & vendit.* Felin. *in cap. illud. num.* 6. *de teſtib.* Alex. *conſ.* 17. *n.*8. *lib.*4. Put. *dec.* 345. *n.*1. & 2. *lib.*1. *in correct.* Rota *deciſ.* 122. *n.*6 & *deciſ.* 604. *n.* 3. & *deciſ.* 434. *n.*2. *p.*1. *recent.* itavt allegari quoque poſſit beneplacitum Apoſtolicum, licet in eadem concordia non fuerit enunciatum, ſeu reſeruatum, vt optimè tradit Felin. *in cap. Albericus, num.*4. *verſ. ſi autem in inſtrumento de teſtib.* quem paſſim Rota ſequitur in hac ſententia, vt teſtatur Seraph. *in deciſ.* 1042. *num.* 3. & *inter recent. deciſ.* 359. *num.*4. *part.*1. cum aliis cumulatis per Adden. ad Greg. XV. *in deciſ.* 343. *num.* [illegible] ſtolica confir[illegible] defectu[illegible] etiam ſucceſſore[illegible] notan[illegible] *tranſact.* Gemin.[illegible] *in* [illegible] dixit in ſpecie R[illegible] *d. deciſ.* [illegible]9. *num.* [illegible] Adden. ad eu[illegible] *in dec.* [illegible] ratt. pariter *in dec.* 351. *num.*6.

Hincque dictum fuit corruere etiam [illegible] ſecundum præcedentis deciſionis fun[illegible] quia dum ex obſeruantia dictæ c[illegible] 1585. & ex teſtibus oritur iuſtificatio [illegible] ptionis dictæ annuæ præſtationis, & [illegible] 11
præſumptio ſufficientiæ fructuum tam [illegible] Vicarij, quàm pro eadem annua pr[illegible] ta *deciſ.* Card. Seraph. 1385. *num* 3. & C[illegible] *deciſ.* 12. *n.*1. & coram ſan. mem. Greg. *in* [illegible] *num.* 3. & *inter recent deciſ.* 449. *num.*5. *part.* [illegible] cit Buratt. *in deciſ.* 296. *num.* 3. ibique Adden[illegible] *B.* onus probandi diminutionem, ſiue in[illegible] tiam redditum incumbit Vicario eam alleg[illegible] fuit dictum in *Seguntina decimarum* 18. [illegible] coram R. P. D. meo Merlino.

Quibus nihil aduerſatur nullitas exa[illegible] ſtium remiſſorialium deducta ex eo, quod [illegible] 12
nati fuerint abſque interprete partis, [illegible] probata dici nequeat dicta obſeruantia; [illegible] ſtilum, qui militat in Curia, tantùm non [illegible] io iure cautum, quod talis defectus reddat [illegible] nullum, non obſtante proteſtatione, & appel[illegible] partis, vt in indiuiduo tenuit Rota in *deci*[illegible] *fin.* & *in deciſ.* 663. pariter *in fine part.*4. *rece*[illegible] den. ad Gregor. XV. *in deciſ.* 331. *num.* [illegible] quendo doctrin. Scacc. *in tract. de iudic. lib.* [illegible] *num.* 925.

Et ita &c.

Bonon. Societatis ſuper attentati[illegible]

Mercurij 26. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

An & in quibus caſibus etiam lite pendente abſque vitio attentati ſequeſtrum concedatur?

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtrum ad fauorem alicuius conceſſum in*[illegible] *terminum ad appellandum dicitur attentatum*[illegible] *abſque quod ex ſtatuto particulari aut conſti*[illegible]*tione Iuſtiniana excuſari poſſit.*

2 *Bona debitoris ob certas cauſas etiam lite penden*[illegible] *citra labem attentati capi poſſunt & ſeque*[illegible]*ſtrari.*

3 *Iuriſdictio Iudicis à quo non dicitur ſuſpenſa* [illegible] *his quæ ad faciliorem exitum cauſæ appellatio*[illegible] *tendunt.*

4 *Timor dilapidationis quando ſubeſt ſequeſtrum con*[illegible]*ceditur.*

DECISIO CLXXXVIII.

PRO informante fuit reſponſum, & ſic non conſtare de attentatis, qui[illegible] quicquid ſit an à ſententia lata p[illegible] Auditorem generalem Eminentiſſi[illegible]mi legati Bononien. ad fauorem San[illegible]

cti[illegible]

ctis Letitiæ pro conſecutione medietatis librarum 22910. ſocialium iuxta formam Inſtrumenti ſocie-
1 tatis detur appellatio ſuſpenſiua, itavt ſequeſtrum ad inſtantiam eiuſdem Sanctis conceſſum intra terminum ad appellandum dicatur atteotatum, abſque quod excuſari poſſit ex ſtatuto Bononiæ *lib. 2. tit. de Inſtrum. §. ſi vero*, cùm ibi ſolùm diſponatur quod executio Inſtrumentis detur poſt decem dies à die ſententiæ, nec ex conſtitutinna Iuſtiniana edit. *ſupra appellat. querelis rubr.* 15. *num.* 11. ex quo non fuit ſeruata eius forma, præſtando fideiuſſorem de reſtituendo in caſum retractationis ſententiæ, vt mandat in verbis eadem conſtitutio.

Tamen adhoc ex alio capite d. ſequeſtrum ſalua-
2 tur à vitio attentati, nempe ex eo quod fuit conceſſum ob timorem dilapidationis, & occultationis bonorum contra Ludouicum Aylinum non poſſidentem bona immobilia, tunc enim etiam lite pendente citra labem attentati poſſunt ſequeſtrari, & capi bona debitoris, ad not. *in cap. fin. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* & eſt bonus text. *in l. Imperatores §. final ff. de appell.* ibi: *tamen cum popularentur ab Aduerſario, æquum ſibi videri fructus apud ſequeſtres deponi*, & ibi Gloſ. fin. & poſt Bart ibidem eleganter tradit Stephan. Aufrer. *in addit. ad deciſiones Capellæ Tholoſanæ quæſt.* 478. *num* 2. & 3. *cum ſeqq.* Lancellot. *de attent. part. 2. cap. 4. de attent. lit penden. limit.* 9. *n.* 1. & *cap.* 12. *limit.* 12. *num.* 11. Caccialup. *de debit. ſuſpect. quæſt.* 15 *num.* 3.

Ratio autem eſt, quia in tali caſu ſequeſtrum dicitur fieri ex cauſa neceſſitatis, & reſpicit faciliorem exitum, ac executionem ſententiæ ferendæ in gra-
3 du appellationis; in his verò quæ tendunt ad faciliorem exitum cauſæ appellationis, non dicitur ſuſpenſa Iuriſdictio Iudicis à quo, *cap cum teneamur*, vbi Abb. Imol. Franc. & Dec. *de appell. in princip.* Veſtr. *in praxi lib. 8. cap. 4. num* 3. vbi recenſendo caſus in quibus facilior exitus cauſæ inducitur recen-
4 ſet caſum, quando ſubeſt timor dilapidationis, & conceditur ſequeſtrum, Speculat. *tit. de appellat. §. nouiſſime.*

Et ita deciſum &c.

Leodien. Dominij, & decimarum.

Mercurij 26. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

De Attentatis ex ſpreta Inhibitione Rotali reſultantibus.

SVMMARIVM.

1 *Attentata ſunt clara poſt Inhibitionem præſentatam facta.*

2 *Decimarum temporalium feudi Imperialis cognitio ad Dominum directum ſuppoſita feudalitate ſpectat, licet feudum ab Eccleſia poſſideatur.*

3 *Decimæ quando ſunt temporales earum cognitio ad Iudicem laicum ſpectat.*

4 *Decimæ quando ſunt Eccleſiaſticæ de iis Iudex Eccleſiaſticus cognoſcere debet.*

5 *Inhibitio Rotalis ſiue iuſta ſiue iniuſta ſemper eſt timenda*

6. *Inhibitio Rotalis attentata cauſat, etiam in illis caſibus in quibus de Iure appellatio non datur. Etiamſi Inhibitio vigore Commiſſionis ſubreptitiæ & nulla emanaſſet*, ibid.

7 *Inhibitionem Rotalem ſemper eſſe timendam vnde reſultat.*

DECISIO CLXXXIX.

CONSTARE de attentatis reſponderunt Domini, quia lata ſententia per Officialem Eccleſiaſticum Leodien. in cauſa vertente inter Abbatem, & Conuentum Vallis Sancti Lamberti, & Iohannem, & Carolum q. Guidonis Deſiſen, commiſſaqoe per dictum Abbatem cauſa appellationis in Rota, ac inhibitione obtenta, & executa ſub die 11. Februarij anni currentis *ſumm. num.* 4. nihilominus dd. Ioannnes, & Carolus cauſam poſtea in Camera Spirenſi reaſſumi fecerunt, & inhibitionem vigore d. reaſſumptionis extortam præſentare curarunt d. Abbati ſub die 26.
einſdem menſis; vnde patet clara eſſe attentata 1
vti facta poſt Inhibitionem præſentatam, *cap non ſolùm in fin. de appellat. in 6. l. 1. §. 1 ff. de oper. nou. nunciat.* Lancell *de attent. poſt inhibition. 2. part. cap. 10. ampliat. 6. per tot.* Achil. *deciſ. 29. de appellat* Rota *deciſ.* 51. *num.* 1. *verſ. maximè quia eodem tit. in nou.* & *inter recent. deciſ.* 102. *n.* 1. *p* 5. & alibi paſſim.

Nec obſtat quod agatur de dominio, & decimis
temporalibus feudi Imperialis, quarum cognitio 2
propterea ſpectat ad Dominum directum ſuppoſita feudalitate, licet feudum poſſideatur ab Eccleſia, vt ex *c. cæterum de Iudic.* & *cap. ex tranſmiſſa*, & *c. verum de for competen.* & *cap.* 1. & ibi Gloſſ. & DD. & præcipuè Bald. *de controu. inter Vaſſall & Epiſcop.* notat. Schrader *de feud. part. 1. quæſt. 2. num.* 3.

Quia quicquid ſit an hic agatur de lege feodi, 3
& decimæ ſint temporales, itavt earum cognitio ſpectet ad Iudicem laicum, ſecundum doctrinam Schrader. *ſupra* citat. vel potius non agatur de lege
feudi, & decimæ ſint Eccleſiaſticæ, quo caſu de 4
eis cognoſcere debet Iudex Eccleſiaſticus, vt diſtinguit Gloſ *in d. cap. cæterum verb. quamdiu in fin. de iudic.* ibique Innocent. *num. 4. cap. 1. de controuerſ. int. Vaſſall. & alium*, Curt. Iun. *de feud 7. part. in 2. regul. verſ. 7. fallit. num.* 9. & 27. benè ad propoſitum Alex. *conſ. 79. num. 1. verſ. ſed præmiſſis lib* 1. Iul. Clar. qui quamplures alios refert, *lib. 4. §. feudum n.* 4. 5. 7. & 8. ibique Adden *littera. E.*

Vtcumque ſit, adhuc attentata excuſari ne-
queunt, cùm inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue in- 5
iuſta ſemper ſit timenda, iuxta notorium ſtilum huius ſacri Tribunalis, Lancellott. *de attent. cap.* 10. *ampliat.* 11. *n.* 2. *cum ſeqq.* Mandoſ. *de Inhibit quæſt.* 20. *num* 2. Rot. *deciſ. 26 in fin de appellat. in antiq.* & coram Buratt. *deciſ.* 181. *num.* 3. & *deciſ.* 267. *num.* 6. &
deciſ. 652. *num* 1. & cauſat attentata etiam in illis 6
caſibus, in quibos de Iure appellatio non datur, Lancellott *de attent part.* 2. *cap.* 12 *ampliat* 11. *num* 9. & *ſeqq.* Rot. *deciſ.* 670. *num.* 3 *part.* 2. *recent.* & *deciſ.* 117. *n.* 4. impreſſ. penes Zacch *de oblig. Camerali*, ac etiamſi inhibitio emanaſſet vigore commiſſionis ſubreptitiæ, & nullæ, Rota coram S. mem. Greg. XV. *in deciſ.* 435 *num.* 5. & 6. Adden. ad Buratt. *in deciſ. 177. verſ. 3. ampliatur.*

Et ratio huiuſmodi ſtili eſt; quia quando ſumus 7
in Curia, facile eſt adire Principem pro remedio, quando verò ſumus in partibus, debet & tunc quoque eò magis ſeruari, donec ad Principem recurratur, ne aperiatur via inferioribus iudicandi ſuper inhibitionibus ſuperioribus, aliàs enim facilè
eadem

eædem Inhibitiones negligerentur, vt punctualiter refert, & teſtatur Achill. *dict. deciſ.* 29. *in fin. de appellat.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, &c.

Florentina ſeu Bononien. de Barbadoris.

Vener. 28. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Sententia iuſta ex qua nulla oritur læſiò meritò eſt exequenda; maximè quando non conſtat de cauſis reſtitutionis in integrum, ſed potius de re iudicata etiam à parte ob non interpoſitam appellationem approbata.

SVMMARIVM.

1 *Sententia quando ab ea non fuerit appellatum in rem iudicatam tranſitum facit.*

2 *Res iudicata quando nihil pro parte in actis in contrarium fuerit deductum, à parte approbata cenſetur.*

3 *Reſtitutio in integrum non datur, vbi de iniuſtitia ſententiæ vnde læſio oriatur non docetur.*

4 *Reciproca in quolibet ſtipite circa hæreditatem inducta ſingula ſingulis congruè referendo facit, vt cuilibet deſcendenti proprij filij & deſcendentes ſubſtituti dicantur.*

5 *Fideicommiſſaria regulariter ſunt odioſa.*

6 *Diſpoſitio quando poteſt parere effectum citra multiplicationem nouorum fideicommiſſorum, nunquam per eam nouum fideicommiſſum inductum cenſetur.*

7 *Reciproca inter primos inſtitutos inducta onere eodem deſcendentes ab eis non grauat.*

Maximè quando grauati cum reciproca ſunt deſcendentes & ſubſtituti tranſuerſales, ibid.

8 *Dictio* cuiuſlibet *omnes vocatos diſtributiuè & ſeparatim comprehendit.*

9 *Dictio* cuiuſlibet *idem operatur ac ſi facta eſſent plures ſeparatæ diſpoſitiones.*

10 *Conſula* in ſtirpes & non in capita *quidnam includit.*

11 *Reciproca ſubſtitutio cuiuſlibet lineæ de per ſe non autem de linea ad lineam, ſecundum ſubiectam materiam eſt intelligenda.*

12 *Confeſſio erronea attendenda non eſt.*

13 *Deſcendentia de linea maſculina per gradus diſtinctos probari debet.*

14 *Probationes leniores maximè in facto antiquo ad effectum ſucceſſionis admittuntur.*

15 *Æquiuocatio poſſibilis perfectam impedit probationem.*

16 *Teſtis vnicus & ſingularis quantumuis dignus & cuiuſcunque auctoritatis non releuat.*

17 *Æquiuoca probatio nullius eſt momenti.*

18 *Facta non fuiſſe vel effectum non ſuiſſe ſortita, paria ſunt.*

19 *Enunciatiuæ quando ſunt valdè ſuſpectæ etiam in antiquis attendi non debent.*

20 *Donatus inſignis Iuriſconſultus poſt multa ſeruitia Reipublicæ Florentinæ præſtita pœna capitali damnatur.*

21 *Hiſtoricis fides eſt exhibenda.*

22 *Diuerſitas ac differentia perſonarum ex qualitatum diuerſitate reſultat.*

23 *Probatio illa eſt reiicienda, quæ à perſonis intereſſe habentibus procedit.*

24 *Præſumptioni legitimitatis ex probatione deſcendentiæ & legitimitatis reſultanti locus eſt in reo, ſecus in actore.*

25 *Regula* ſingula quæ non proſunt ſimul iuncta iuuare *limitatur, quando de per ſe in ſuo genere ſunt imperfecta.*

26 *Sententia ob non interpoſitam appellationem à parte approbata cenſetur, adeoque executioni mandanda.*

DECISIO CXC.

DVBITAVI in hac cauſa, an conſtet de re iudicata, vel potius de cauſis reſtitutionis in integrum, & Domini cenſuerunt conſtare de re iudicata, quia à ſententia per me lata in ſecunda inſtantia confirmatoria alterius bon.mem. Coccini Decani in vim *l. diffamari, C. de ingen. & manum.* promulgatæ, in qua pronunciatum fuit S. Religionem Hieroſolymitanam eſſe abſoluendam, ac Franciſco, Iacobo, & Tideo fratribus de Barbadoris iactantibus ius ſibi ipſis competere ſuper bonis, de quibus agitur, vti vocatis in fideicommiſſo relicto per Bartholomæum de Barbadoris, perpetuum ſilentium eſſe imponendum, non fuit appellatum, quæ propterea tranſitum fecit in rem iudicatam, *l. hi, qui ad ciuilia* 7. vbi 1
notant omnes, *C. de appellat.* Gloſſ. *in c. in præſent.* 6. *verb. ſtandum circa med. de renuncias. auth. hodie. C. de appellat. c. cum inter* 13. *& c. quod ad conſultationem* 15. *de ſentent. & re iudicat.* Rota *deciſ.* 1. *de appellat. in nouis.* Imò ex quo intra terminum ſeruatis ſeruandis præfixum ad docendum de appellatione, 2
eiuſque legitima proſecutione, ſeu de cauſis reſtitutionis in integrum iuxta formam commiſſionis executorialis mihi directæ, nihil fuit pro parte eorundem de Barbadoris in actis deductum, cenſetur prædicta res iudicata approbata, iuxta notata *in l. fin. C. de ſent. quæ ſine cert. quantit.* l. 1. & ibi Gloſ. *verb. obtempera, C. de poſtulan.*

E conuerſo autem dixerunt non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia ex aduerſo 3
non docetur de iniuſtitia ſententiæ, vnde oriatur læſio, ſine qua reſtitutio non datur, *l. nam poſtea* 9. *§. ſi minor, ff. de iur. iuran. cap.* 1. & ibi Abb. *num.* 2. *de in integr. reſtit.* Salicet *in l.* 1. *num.* 8 *&* 9. *C. ſi aduerſ. rem iudic.* Odd *de reſtit. in integr part.* 1 *quæſt.* 4. *art.* 1. Morla *tit.* 5. *de in integr. reſtit. in proœm.* tantum enim abeſt, quod læſio probetur, quin potius contrarium apparet ex duabus deciſionibus in cauſa emiſſis coram d. bon. mem. Coccino ſub diebus 16. Decembris 1639. & 15. Iunij 1640. in quarum prima reſponſum fuit Religioni competere remedium *d. l. diffamari*, cum impoſitione perpetui ſilentij diffamantibus, ex quo fuerunt probata omnia requiſita neceſſaria, nempe intereſſe ipſius Religionis reſultans ex inſtrumento erectionis Baiuliuatus factæ in Vrbe ſub inuocatione Sancti Sebaſtiani Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani; vbi legitur bona, de quibus agitur, fuiſſe in dotem data dicto Baiuliuatui, poſſeſſio poſtea ſubſecuta, iactationes ex parte aduerſariorum, & lapſus termini præfixi ad deducendam actionem, iuxta notata per Gail. *obſeruat.* 9. 10.

10. 11. & 12. *lib.* 1. & ſequitur Rota *in deciſ.* 213.
num. 1. *part.* 3. *recent.* Et in ſecunda idem itetum
firmatum extitit, non obſtantibos iuribus per in-
formantes pro Barbadoris adductis, ad coadiu-
uandam eorum prætenſionem, & quidem optima
ratione.

Quia Bartholomæus teſtator in ſoo, eum quo
obiit teſtamento, confecto de anno 1400. poſt ſibi
inſtitutos hæredes vniuerſales, ſcilicet Thomaſium,
Gherardum, Donatum, & Ioannem filios ſuos le-
gitimos, & naturales, per lineam maſculinam de
legitimo matrimonio procreatos, æquis portioni-
nibus in ſtirpem, non in capita, & eos inuicē ſobſti-
tutos vulgariter, pupillariter, per fideicōmiſſum, eo-
rū linea maſculina qoādocumque deficiente vltimo
ex eis decedenti ſubſtituit vulgariter, pupillariter
& per fideicommiſſum Ioannem, & Nicolaum ex
fratre nepotes, & quemlibet eorom, & cuiuſlibet eo-
rum filios, & deſcendentes maſculos legitimos, &
naturales per lineam maſculinam de legitimo ma-
trimonio procreatos, & quemlibet eorom æqois
portionibus in ſtirpem, & non io capita; ex quibus
4 conuincitur in defectum lineæ maſculinæ inſtitu-
torum duos fuiſſe principaliter ſubſtitutos ſtipites,
& in quolibet ſtipite vnam reciprocam fuiſſe indo-
ctam ſingula ſingulis congruè referendo, iuxta in-
terpretationem Gloſ. *in l. quæſtiones* 32. *verb. vniuer-
ſitatis*, ibique Angel. *num.* 4. *C. de fideicom.* adeò vt
cuilibet eorumdem Ioannis, & Nicolai decedenti
proprij filij, & deſcendentes dicantur ſubſtituti, vt
ex *text. in cap.* 1. *tit. de duob. fratrib. à Capitan. inueſtit.*
firmant Cephal. *conſ.* 430. *num.* 19. *in fin. verſ. ſecundo,
cum pluribus ſeqq vol* 3. Odd. *conſ* 45. *à num* 29. *verſ.
tertio principaliter, vſque ad finem*, & præcipuè *num.*
42. *verſ. ad quintum* Peregr. *conſ.* 43 *nu.* 2. & 3. *verſ.
Eſt etiam, vol.* 1. & *conſ.* 30. *num.* 2. & 3. & *conſ.* 37. *n.*
9. *vol.* 3. Rota *deciſ.* 145. *num.* 5. *part.* 1. *recent.* & coram
Seraphin. *in deciſ.* 1023. *num.* 4. *verſ. non ob-
ſtat.*

Cùm igitur dd Franciſcus, & fratres deſcendere
prætendant ex linea maſculina d. Nicolai alterios
ex duobus principaliter ſubſtitutis, non poſſunt ad
bona, de quibus agitur, aſpirare pro medietate ſpe-
ctante ad lineam Ioannis alterios coæqoaliter ſub-
ſtituti, quia deficit reciproca ſubſtitutio de linea
ad lineam ex ſopra deductis, & tenuit in ſimilibus
terminis Rota *in Florentina fideicommiſſi* 28. *Iunij*
5 1638. *coram me.* Fideicommiſſa namque regulariter
ſunt odioſa, vt ex plorimis tenet Fuſar. tractando
quæſtionem ad partes *in quæſt.* 190. *num.* 1. vbi ante
num. 3. *verſ. exiſtimo*, dicit haoc eſſe veriorem, &
magis commonem opinionem, idemque repetit in
6 *quæſt.* 476. *num.* 5. & propterea dum diſpoſitio poteſt
parere effectum citra multiplicationem nouorum
fideicommiſſorum, nunquam cenſetur per eam no-
uum fideicommiſſom inductū, *l. Pater* 38. §. *fin. ff. de
legat.* 3. Fuſar. *de ſubſtit. d. q.* 475. *n.* 7. & *conſ.* 16. *n.* 34.
Rota *deciſ.* 456. *n.* 3. *p.* 4. *diuerſ.* & coram Seraph. *in d.
deciſ.* 1023. *num.* 5. vbi ſub *num.* 9. dicitur hoc proce-
dere etiamſi teſtatur habuerit rationem conſeruan-
dæ agnationis. Fuſar. *vbi ſup. d. quæſt.* 475. plures con-
gerens, *num.* 21.

In propoſito antem diſpoſitio d. Bartholomæi
poteſt parere effectum fideicommiſſi nedum ſuc-
ceſſiui, ſed etiam reciproci in eadem linea cuiuſ-
libet ex duabus principaliter ſubſtitutis, & ideo
non debet inducere fideicommiſſom inter vtram-
que lineam, nec ex eo quod fuerit inducta reci-
7 proca inter primos inſtitutos pernoceſſe ſequitur,
qood deſcendentes ab eis ſint eodem onere graua-
ti, vt eleganter tradit Menoch. *in conſ.* 982. *num* 4.
& ſequitur Fuſar. *in d conſ.* 3. *per tot.* & ſignanter
num. 13. 14. & 15. & eò minus hæc extenſio fieri
debet in præſenti, vbi grauati cum reciproca ſunt
deſcendentes, & ſobſtituti ſunt tranſuerſales, vt
diſtinguendo declarat Pereg. *in conſ.* 33 *n* 27. *in fin.
lib.* 3. allegans in puncto Crauett. *in conſ.* 306. *num.* 6.
ſed intelligontur inuicem ſubſtituti deſcendentes
Nicolai in portione Nicolai, & deſcendentes
Ioannis io portione Ioannis, ponderata præcipuè
dictiooe illa (cuiuslibet) cuius natura eſt omnes 8
vocatos comprehendere diſtributiuè, & ſeparatim,
Bart. *in l. diſtinguemus*, 37. §. *cum in plures*, *de arbitr.*
Roland. *conſ.* 70. *num.* 44. *lib.* 3. Alex. *conſ.* 517. *num.*
2. *lib.* 5. qui ſub *num* 2. dicit, qood idem operatur 9
hoc diſtributiuum, ac ſi eſſent factæ plures ſepa-
ratæ diſpoſitiones, Pariſ. *conſ.* 49. *num.* 3. & 5. *lib.* 2.
Bertaz *clauſ.* 12 *gloſſ.* 2 *nu* 1. ita vt tribuat in ſolidum
perſonis nominatis, ſed diſtributiue, Butr. *conſ.* 29.
num. 2.

Nec aduerſatur clauſula (*in ſtirpes, & non in ca- 10
pita*) quoniam illa potiùs videtur appoſita ad diri-
mendam quæſtionem, an ſcilicet ad hæreditatem
patrui debeat ſuccedi in ſtirpes, & non in capita,
ſecundùm diuerſas DD. ſententias, vt fuit dictum
in *Bononien. de Bentiuolis* 5. *Maij* 1621. *coram d. bon.
mem. Coccino*: fieri qoidem poterat, qoòd Nicolaus
ſoperſtitem reliqoiſſet vnom filium, & tres nepo-
tes ex altero filio, & tunc rectè applicabatur di-
ſtributio in ſtirpes, & non in capita, Fuſar. *d. conſ.*
4. *num.* 4 *cum ſeqq.* & in hunc ſenſum debet accipi,
tam Alexandri declaratio emiſſa in ſuo teſtamen-
to, quàm tranſactio ſubſecuta cum Vgolinis, in
quibus videtur agnita hæc reciproca ſubſtitotio,
nempè, quod agnitio intelligatur de reciproca ſub- 11
ſtitutione cuioslibet lineæ de per ſe, non antem de
linea ad lineam, ſingula ſingulis congruè referendo
ſecundom ſubiectam materiam, Gabr. *conſ.* 18. *num.*
13. *vol.* 2. facit *deciſ.* 429. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* & ſe-
quitur *deciſ.* 436. *num.* 7. *coram d. bon. mem. Coccino,
inter eius impreſſ.* aliàs enim vti confeſſio erronea
non eſſet attendenda, vt ex *l. ornamentorum* 37. *ff.* 12
de auro, & argent. legat. & *ex l. confeſſionibus* 13. *ff. de
interrogat. action.* tenet Fuſar. *in conſ.* 169. *num.* 136.
cum ſeqq. Rot *in deciſ.* 358. *n.* 2. *p.* 1. *recent.*

Provt oec etiam iidem fratres de Barbadoris
poſſunt prætendere ſaltem aliam medietatem ho-
rom bonorum ſpectantem ad lineam Nicolai, à
quo per lineam maſculinam ſe deſcendere aſſerunt,
qoia hoc profectò non probarunt, ſicuti conclu- 13
denter probare tenentur per grados diſtinctos,
iuxta *cap. licèt ex quadam* 47. *de teſtibus*, Abb. *in cap.
tua nos* 7. *num.* 1. & 3. *de conſanguin. & affinit.* Butatt.
deciſ. 147. *num.* 2.

Quamois enim dum, provt in præſenti, agitur 14
ad effectum ſucceſſionis, leniores probationes ad-
mittaotur, maximè in facto antiquo, ex cumulatis
per Mareſcot. *variar. reſol. lib.* 1. *cap.* 70. *num* 4. & 5.

Attamen ex quo verſamur in familia nomeroſa,
in qua plures perſonæ eioſdem nominis faciliter
reperiuntur voo, eodemqoe tempore, vt verificaſ-
ri videtur in nomine Donati, qui ab Hiſtoricis
recentioribus de anno 1376. & 1379. enunciatur
apud Florentinos Donatus Barbadorus inſignis
Iuriſconſultus, & ex alia parte in inſtrumento
ceſſionis factæ de anno 1449. per Donatum iunio-
rem de Barbadoris enunciatur alter Donatus ſe-
nior miles, qui poterat eſſe contemporaneus alte-
rius Donati in Hiſtoriis relati, vnde reſultat poſſibi- 15
lis æquiuocatio impediens perfectā probationē, *c. in*

præſentia 8. *de probat. l. non hoc* 4. *C. vnde legitim.* Idcirco concludentior probatio requiritur, vt ea doct. Abb. *in cap. cum Ioannes* 10. *ſub num* 6. *de fid. inſtrum.* & ex Dec. *conſ.* 36. *num* 4. *verſ. Quia tenuit Rota in Mediolan. Iurispatronatus* 8. *Iunij* 1618. *coram Reuerendiſſ. D. meo Pironano Decano*, quæ eſt *deciſ.* 74. *ſub num.* 4. *verſ præterea*, impreſſ. apud Moder. Piſan. poſt *tract. de iurepatr.* & eò magis cùm ex Ioanne Villann *lib.* 6. *cap* 81. & 87. & Fr. Cherubino Gherardaccio *part.* 1. *lib.* 5 *fol.* 199. Hiſtoricis conſtet, vſque de anno 1263. & ſic ante teſtamentum Bartholomæi, de quo agitur, familiam de Barbadoris è Florentia Bononiam ſe tranſtuliſſe ob prælium apud Arbiam ſecutum inter Guelphos, & Ghibellinos, vt de æquiuocatione, quæ oriri poteſt circa probationem deſcendentię in conſanguineis eiuſdem familiæ de Ciuitate ad aliam, animaduertit Rota *in proximè allegat. deciſ.* 74. *d. num* 4 & 9.

Hæc autem concludens probatio deſumi nequit ea his, quæ data fuere pro parte eorundem fratrum.

Non quidem ea teſtibus, quia ſolus ſecundus quatenus aliquam fidem mereretur, dum deponit ſe audiuiſſe à pluribus, (inter quos recenſet Franciſcum vnum ea fratribus aduerſariis) quod iidem fratres deſcendant à d. Nicolao ſeniori expulſo, ac
16 bannito à Ciuitate Florentiæ tanquam vnicus, & ſingularis, nihil releuat, *vulg. cap. veniens* 10. & *cap. licet ex quadam* 47. *de teſtib. l. iuriſiurandi* 8. *C. eodem tit.* quod procedit in teſte quantumuis digno, & cuiuſcumque auctoritatis, Conar. *pract quaſt. cap.* 33. *verſ. his accedit*, cæteri verò dum dicunt fratres prædictos de Barbadoris Bononienſes deſcendere ea nobili familia de Barbadoris Florentina, non concludunt deſcendentiam à linea effectiua ipſius Nicolai, de qua intellexit Bartholomæus teſtator; poſſent enim eſſe de alia familia de Barbadoris Bo-
17 non. quod ſufficit ad reddendam æquiuocam dictam probationem, & conſequenter nullius ſit momenti, vt ex *d cap. in præſentia*, & *l. non hoc C. vnde legitim.* reſpondit in puncto Rota *in d deciſ.* 74. *d. num.* 9. apud Modern. Piſan. *de iurepatr.* præſertim cùm conſtet ante conditum teſtamentum d. Bartholomæi familiam Florentinam de Barbadoris Bononiam ſe tranſtuliſſe, vt ſupra fuit oſtenſum.

Nec minus ea ſcripturis, vbi plures leguntur enunciatiuæ, quibus ſaltem phyſicè probari videtur dd. Franciſcum, & eius fratres aduerſarios deſcendere à Victorio, Victorium à Franciſco ſeniore, Franciſcum ſeniorem à Nicolao, Nicolaum à Ludouico, Ludouicum à Donato, Donatumque à Nicolao ſeniore vno ea duobus principaliter ſubſtitutis à d. Bartholomæo, quia vltra quod non probantur effe-
18 ctuata inſtrumenta, ex quibus illæ proueniunt, provt requiritur, cùm paria ſint, quod non fuerint facta, vel effectum ſortita non fuerint, vt ex *l.* 1. *§. nihil ff. de inoff. teſtam* & *ex l. ſi quis ſub conditione*, 11. *ff. de te-*
19 *ſtam. tutel.* firmat Surd *in conſ.* 359. *num.* 10. Et ſunt valdè ſuſpectæ, quæ propterea non debent attendi, nec etiam in antiquis, Aretin. *in cap. cum cauſam, num.* 17. *in fin.* ibique Felin. *in* 4. *notab. de probat.* Socin. ſen. *conſ.* 194. *num.* 9. *lib.* 2. Achill. *deciſ.* 8. *de iurepatr.* Rot. *deciſ.* 578 *num.* 5. *in fin part.* 3. *recent.*

Adhuc non concludunt ſtante æquiuocatione, quæ reſultat ea concurrentia duorum Donatorum, vno eodémque tempore, quorum alter inſignis Iuriſconſultus, alter verò ſpectabilis miles enunciatur; ad effectum namque, vt Franciſcus, & fratres poſſint dici deſcendentes à Nicolao filio Donati de Barbadoris Florentini, & fratris Bartholomæi teſtatoris, opus eſſet docere concludenter d. Nicolaum fuiſſe genitum à Donato filio Gheruccij patris Bartholomæi teſtatoris, cuius per conſequens diceretur frater ipſe Donatus, quod certè ex prædictis colligi nequit, ſed potius in contrarium vrget veriſimilitudo, quod Donatus frater teſtato- 20
ris fuerit ille inſignis Iuriſconſultus, qui poſt tot ſeruitia præſtita Reipublicæ Florentinæ, in legationibus apud diuerſos Principes, fuit pœna capitali damnatus, vt teſtantur Hiſtorici ſub anno 1377. & 1379. & hac eadem cauſa fuit inſimul carceratus cum d. Bartholomæo, ea qua ſimultanea carce-
ratione oritur veriſimilitudo fraternitatis, quod- 21
que Hiſtoricis ſit fides adhibenda, eſt *text. in l.* 1. *ff. de offic. Præfect. Prætor.* Bart. *in l.* 2. *num* 22. *ff. ſi cert. petat.* & dixit Rota pluries, vt in *deciſ* 93. *num.* 14. & 353. *num* 23. *part.* 5. *recent.* & denuò *in Corduben. decimarum de Lucena* 5. *Iulij* 1638. *coram me.*

Ille verò Donatus, à quo deſcendentiam metiuntur dicti fratres in inſtrumento ceſſionis anni 1449. non ſub titulo Iuriſconſulti, ſed ſimpliciter ſpectabilis miles enunciatur, ex qua qualita-
tum diuerſitate, perſonarum quoque diuerſitas, 22
ac differentia reſultat, per ea quæ notant Ruin. *in conſ.* 114. *num* 1. *lib.* 1. & Rimin ſenior *in conſ.* 429. *num.* 4. *lib.* 3 *relat in d.* 1. *deciſ.* cauſæ, quæ vltra proſequitur reiiciendo in omnem euentum proba-
tionem deſumptam ex dictis enunciatiuis ex eo, 23
quod procedebant à perſonis intereſſe habentibus, ad conſequendum prædictum fideicommiſſum antea factum de anno 1400 Crauett *de antiquit. tempor. part.* 1. *§. ampliatur, num.* 14. *cum ſeqq.* Mantic. *deciſ.* 88. *num.* 14. Rota *deciſ.* 169. *num.* 12. *part.* 1. *recent.* ac etiam ex eo, quod prætenſi deſcendentes non enunciantur cum qualitate legitimitatis ex legitimo matrimonio, provt requiritur ex expreſſa
diſpoſitione teſtatoris, & reſpondet præſumptio- 24
ni legitimitatis reſultanti ex probatione deſcendentiæ, & filiationis, quod ſcilicet ei locus ſit in reo, ſecus in actore quales ſunt aduerſarij, Iaſ. *in conſ.* 106. *num.* 7. 8. & 9. *cum ſeqq. lib.* 1. Rolan. *conſ.* 100. *num.* 21. & *ſeqq lib.* 2. benè Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 10. *qui fil. ſint legitim.* & pariter ſatisfacit obiecto deſumpto ex regula, quæ non proſunt ſingu-
la ſimul iuncta iuuant, cùm limitetur, quando provt 25
hîc illa ſingula ſunt de per ſe imperfecta in ſuo genere, vt Rota cenſuit in ſæpè *citat. deciſ.* 74. *n.* 7. & 8. impreſſ. apud Moder. Piſan. *de iurepatr.* & facit *dec.* 169. *nu.* 14. *part.* 6. *recent.* quibus addam deciſionem factam in *Romana filiationis ſub die* 1. *Iulij* 1639. *coram me.*

Quare cùm ex prædictis appareat de iuſtitia ſententiæ, & ſic ceſſet læſio, meritò dixerunt Domini, non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, ſed potiùs de re iudicata à parte quoque ob non
interpoſitam appellationem approbata, quæ pro- 26
pterea venit exequenda, *l.* 1. & *tot tit. C. de execut. rei iudic.* Pariſ. *conſ.* 105. *num* 29. *lib.* 1. Parlador. *rer. quotid lib.* 2. *cap. fin. part.* 1. *§.* 1. *de re iudicat.* & nuperrimè fuit dictum in *Anconitana dotis* 15. *Mart. proximi præteriti coram me.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, Procuratore alterius partis citato, ac informare non curante.

Bononien.

Bononien. de Berois.

Veneris 28. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Aſſignatio vnius prædij in tranſactione ſecunda erroneè & nulliter facta ſufficit, vt pro adimplenda promiſſione alternatiuè facta vigore primæ tranſactionis reſtituatur, abſque quod aliud vti ex fideicommiſſo proueniens relaxetur.

Vide ſuprà *Deciſ.* 169.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio propria partium in tranſactione emiſſa contra confitentes plenè probat.*

2 *Error eo ipſo probatur dum rem aliter ſe habere conſtat.*

3 *Res vna loco alterius per debitorem de iure dari poteſt creditore volente.*

4 *Inuentarium bonorum hæreditariorum dum præter ibi deſcripta nulla alia bona adfuiſſe demonſtrat, contra producentem maximè probat.*

5 *Retentione bonorum hæreditariorum in quibus verificari poteſt compenſatio non probata, alterum ex duobus requiſitis ad compenſandum deficit.*

6 *Tranſactio ex capite enormiſſimæ læſionis corruit.*

7 *Reſtitutio ſubſequens à forma petitionis in libello facta declaratur.*

8 *Tranſactio facta à Tutrice abſque eiuſdem pupilli interuentu nulla eſt, cùm iam maior infante eſſet.*

9 *Nouerca de Iure Tutricis munus exercere non poteſt.*

10 *Nouerca etiam in teſtamento tutrix relinqui non poteſt.*

11 *Auctoritas Cardinalis Legati ſupplet defectus Tutricis quoad ſolemnitatem, non tamen quoad ſubſtantialia contractus nempe poteſtatem alienantis.*

DECISIO CXCI.

POSTQVAM in hac cauſa fuit reſolutum, prædium Burgi Panicalis non eſſe Domino Ludouico relaxandum, nec pretium prædij Butrij ſoluendum, vt in deciſione emiſſa ſub die 18. Februarij anni currentis, fuit iterum idem dubium propoſitum ſub die 24. Maij proximè præteriti, & quia informantes pro dicto Ludouico principaliter inſiſtebant ſuper validitate tranſactionis factæ de anno 1636. in qua dictus Ludouicus dictum prædium Butrij recepit vti proueniens ex fideicommiſſo Herculis, aſſerentes non ſubſiſtere in facto, quod dictum prædium ſit ſubiectum fideicommiſſo eximij Doctoris Auguſtini Beroi, ita vt illius reſtitutio facta in dicta tranſactione fideicommiſſi Herculis poſſit dici erronea, vt firmatur in dicta deciſione; & è conuerſo informantes pro Domino Hercule Auguſtino Iuniori dicebant non ſolùm dictam reſtitutionem fuiſſe erroneam, ſed vlterius ipſam tranſactionem eſſe nullam ex defectu poteſtatis Fuluiæ tranſigentis, tanquam tutricis dicti Herculis Auguſtini. Ideo Domini dilata reſolutione mandarunt, vt informaretur ſtrictè ſuper errore, & nullitate dictæ tranſactionis; iuxta quem ordinem diſputatione reaſſompta hodie ſtandum eſſe in deciſis reſponderunt, quia tam error, quàm nullitas verificatur.

Error quidem probatur ex eo, quod in tranſactione anni 1636. dictum prædium reſtituitur, vti ſubiectum fideicommiſſo Herculis, & tamen ex propria partium confeſſione emiſſa in præcedenti 1
tranſactione anni 1621. conſtat illud ſubiacere fideicommiſſo Doctoris Auguſtini; hæc enim confeſſio ſicut plenè probat contra confitentes, *l.generaliter, C.de non numerat. pecun. c. per tuas de probat.* ita quoque ad oculum errorem demonſtrat, qui
probatur eo ipſo, quod conſtet rem aliter ſe habere, *l.ſi poſt diuiſionem, C.de iur. & fact. ignor.* Socin. 2
*conſ.*23.*n.*3.*vol.*4. Crauett. *conſ.*188. *num.*9 *verſ probatur autem*, & fuit nuperrimè dictum *in Eugubina erroris Calculi* 10. *huius menſis currentis coram me.*

Non obſtat, quod dictum prædium Botrij, quatenus etiam proueniret ex fideicommiſſo Auguſtini, potuerit dicto Ludouico aſſignari, prout fuiſſe aſſignatum dicebatur in ſecunda tranſactione anni 1636. pro omni, & toto eo, quod ipſe prætendere poſſet vigore teſtamenti dicti Herculis, & ſic gratia compenſandi, cum illius fideicommiſſo ſeu fructibus ex dicto fideicommiſſo ab hærede grauato perceptis, Ruin. *conſ.*7.*n.*36.*& ſeq. vol.*1. cùm certum
ſit in Iure per debitorem poſſe vnam rem loco al- 3
terius dari creditore volente, *l.*1. §.1.vbi Iaſ.*num.*3. *verſ. volenti autem, ff. ſi cert. petat l.*1. §. *an cum ff. de conſtit. pecun. l.cum, à quo, & l.manifeſti, C. de ſolut.* Franc. Aretin. *conſ.*5.*n.*5. Roman.*conſ.*163.*n.*1.*verſ. licet volenti, & conſ.*190. *n.*1. *verſ. & poſito.*

Quia cùm probetur omnia bona dicti Herculis fuiſſe dicto Ludouico reſtituta, inter quæ deſcriptum legitur dictum prædium Butrij, vt conuincitur ex collatione eiuſdem reſtitutionis bonorum
ſumm. hodierno num. 3. & Inuentario bonorum hæ- 4
reditariorum ipſius Herculis pro parte dicti Ludouici producto, *dict. ſumm. num.* 7. quod plenè probat negatiuam, nulla alia adfuiſſe bona in hæreditate, quàm ibi deſcripta *l.fin.*§. *licentia danda, C.de iur.deliberan.* Iaſ *in l.ſi conſtante num.*129. *ff de ſolut. matr.*Gabr *de probat.concl.*7.*n.*22.Couar.*lib.*2.*variar. c.*6.*n.*4. Seraph. *deciſ.*504. *n.*6. maximè contra producẽtem, *l.publica* § *fin.ff.depoſit.c.cum olim de cenſib.* Doctores *in c. cum venerabilis*, & in ſpecie Dec. *n.*120.*& ſeqq.de except.*Surd.*conſ.*5.*n.*37. nulla poterat conſiderari compenſatio; quia ex parte hæredis grauati dicti Herculis non probatur aliqua retentio
aliorum bonorum hæreditariorum, in quibus veri- 5
ficari poſſit compenſatio, & ſic deficit alterum ex duobus requiſitis ad compenſandum, relat *in l.*1.*ff. de compenſat.* Menoch.*conſ.*1121.*n.*17 non obſtante illa clauſula (pro omni, & toto eo, &c.) quoniam illa merito debuit apponi, dum dictus Ludouicus recipiebat omnia alia bona hæreditaria dicti Herculis, in quibus illa verificatur, ad tradita per Caneer.*vari reſol p.*3.*c.*15.*n.*204. *verſ.hoc ego verum.*

Fructus autem fideicõmiſſi per hæredem grauatum percepti erant ſolùm vnius anni, cũ quibus fuerunt ſoluti fructus annuorum legatorum, & cenſuum ab eodem fideicommittente eius auctore debitorum; & ſi quid minimum ſupereſſet, non poſſet dici æquiualens pretio dicti prædij relaxati,

6 quod eſt tornaturarum 118. cum palatio, & aliis
domibus magni valoris, immò tali caſu tranſactio
corrueret ex capite enormiſſimæ læſionis ſecũdum
magis communem opinionem, quam Rota ſeruat
iuxta terminos *l. 2. C. de reſcind. vendit.* latè Gabriel
de empt. & vendit. concl. 1. *num.* 68. & *ſeqq.* Molin. *de*
Hiſpan. primogenit. lib. 4. *cap.* 9. *n.* 36. Rot. *deciſ.* 102.
num. 2. *part.* 1. *diuerſ & deciſ.* 715. *num.* 1. *part.* 2. *recent.*
Vnde ſemper remanet verum, quod prædium Butrij
fuerit reſtitutum tanquam fideicommiſſarium Her-
7 culis iuxta formam petitionis in libello factæ *d.*
Summario num. 7. à qua declaratur ſubſequens reſti-
tutio per *text. in cap. inter dilectos ibi, ex forma peti-*
tionis, vbi Bald. *de fid instrument.* Dec. *conſ.* 142. *n.* 6.
Menoch. *conſ.* 310. *num.* 21. Grat. *conſ.* 6. *nu.* 17. *lib.* 1.
Rota *deciſ.* 84. *num.* 3. *p.* 2. *diuerſ.* & per conſequens
erroneè, vt ſupra fuit oſtenſum.

8 Nullitas pariter eſt patens: tum quia dicta tranſ-
actio fuit facta à Domina Fuluia vti Tutrice di-
cti Herculis Auguſtini tunc pupilli, abſque eiuſ-
dem pupilli interuentu, provt opus erat, cùm eſſet
iam maior infante, Caſtrenſ. *in l. neque Tutores n.* 5.
C. de procurat. Aretin. *in §. neque num* 12. *Inſtit. de au-*
ctorit. Tutor Socin. *conſ.* 24. *num.* 45. *lib.* 1. Peregr. *conſ.*
74. *num.* 4. *lib.* 3. Anton. Gom. *variar. tom.* 2. *cap.* 14.
num. 1 Anton. de Vergil. *de legit. perſon. cap.* 3. *in prin-*
cipio num. 15. vbi de communi teſtatur; tum etiam
9 quia cùm dicta Fuluia eſſet tantummodò Nouerca
non autem Mater, nec Auia pupilli, de Iure non
poterat Tutricis munus exercere *l.* 1. *C. quando mu-*
lier tut. offic. l. tutela l. vlt. ff. de tutel. l. fæmina ff. de reg.
Iur. l. Iure noſtro ff. de teſtam. tut. Guttier. *de tutel. part.*
1. *cap.* 8. *num.* 1. & *num.* 2. vbi quod nec etiam poteſt
10 relinqui Tutrix in teſtamento per Gloſ. 1. *in l. fin. ff.*
de tutel. quam ſequitur Montal *in* 3. *tit.* 7. *lib.* 3. *for.*
gloſ. vlt. Caldas Pereira *inter tractat. Doctor. de in in-*
tegr. reſtit min. 2. *part. pag.* 1131. *num.* 106. Sord. *conſ.*
428. *num.* 4. & 5. Ciriac *controuerſ.* 135. *num.* 19.
Rota *in Romana hæreditatis* 22. *Iunij* 1635. *coram*
Motmanno.

Nec huiuſmodi defectus potuit ſuppleri ex au-
11 ctoritate Cardinalis Legati Bononien. quia illa ſup-
plet, dum taxat defectum ſolemnitatum, non ta-
men ſubſtantialia contractus, nempe poteſtatem
alienantis, Rota *deciſ.* 2. *de confirmat. vtil. vel inu-*
til. in non. faciunt tradit. per Felin. *in cap.* 2.
num. 42. *de reſcript.* & per Caſtrienſ. *in conſ.* 84.
num. 4. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 430. *numer.* 5. *part.* 1. *re-*
cent.

Cùm igitur ex prædictis appareat aſſignationem dicti prædij Butrij in tranſactione anni 1636. fuiſſe erroneè, & nulliter factam, dicendum eſt ſat eſſe ſi illud reſtituatur dicto Ludouico pro adimplenda promiſſione alternatiuè facta in prima tranſactione anni 1621. abſque quod prædium Burgi Panicalis ſit relaxandum, cùm iſtud vti proueniens ex fideicommiſſo Iuniperæ ſpectet ad Herculem Auguſtinum Iuniorem Reum conuentum ex perſona Io. Franciſci ſui Authoris, ad dictum fideicommiſſum vocati, vt firmatum fuit in præcedenti deciſione.

Et ita deciſum Hercule Auguſtino tantùm informante in hac vltima poſitione.

Hiſpalen. Decimarum de Almonte.

Vener. 28. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

De Remiſſoria ſtante præcipuè impoſſibilitate ad effectum probandi immemorabilem negatiuam decimarum de quibus agitur, iuxta ſtylum Tribunalis in ſimilibus caſibus ſeruari ſolitum omni Iure deneganda.

SVMMARIVM.

1 *Anni pubertatis Teſtium ad probandam conſuetudinem decimalem ſunt ſubducenda.*

2 *Rota ob impoſſibilitatem & inveriſimilitudinem etiam in caſu quo teſtes ætatis annorum 88. eſſe debebant, Remiſſoriam denegat.*

3 *Lites duæ diuerſæ quarum tamen vna in alia impedimentum non præſtat, vnde emanare di . n- tur.*

4 *Executio notificationis præcedentis litis, eiuſdemque conteſtatio quomodo probatur.*

5 *Iudex inter perſonas eiuſdem litis ſed diuerſa actione conuentas, vigore eiuſdem commiſſionis ſeparatim prius contra vnam deinde contra aliam pronunciare poteſt.*

6 *Comparitio moderna Archiepiſcopi litem ad inſtantiam Capituli ab initio latam non diuerſificat, cùm ipſe ad cauſam veniat iuribus Capituli aſſiſtendo.*

7 *Materia articulata quando ſaltem indirectè ad infringenda fundamenta deciſionum in cauſa factarum tendat, Remiſſoria eò facilius eſt deneganda.*

DECISIO CXCII.

DENEGANDAM eſſe remiſſoriam reſponderunt Domini, attentâ præcipuè impoſſibilitate probationis reſultante ex eo, quod lis ſuper decimis, de quibus agitur, cœpta fuit de anno
1565. Vnde ad effectum probandi immemorabi-
lem negatiuam ante dictum tempus, quod ſcilicet
in territorio oppidi de Almonte, provt nec in aliis
territoriis aliorum oppidorum litis conſortium, &
nec etiam locorum vicinorum, nunquam fuerint
ſolutæ decimæ ex oleo, oliuis, ficubus ſiccis, nu-
cibus, amigdalis, cæteriſque fructibus minutis,
eſſet neceſſarium reperiri teſtes annorum 130. &
ad probandam pariter conſuetudinem decimalem, 1
(ſuper qua magis inſiſtebant informantes pro Vni-
uerſitatibus dictorum oppidorum) requirerentur
Teſtes centenarij, cùm vltra annos pubertatis Te-
ſtium eſſent ſubducendi anni 76. à quibus lis inci-
pit, *cap. licet de Teſtibus*, Seraphin. *deciſ.* 76. *num.*
2. & *deciſ.* 1460. *num.* 2. Buratt. *deciſ.* 178. &
num. 8.

Teſtes verò tã longææ ætatis tẽporibus iſtis inueriſimile, ac impoſſibile eſt, quod ſecundum naturam inueniantur, vt fuit dictum in hac eadem cauſa

Digitized by Google

ſa ſub die 27. Iunij 1639. coram Reuerendiſſimo Domino meo Piruuann Decanu, ob quam inueriſimilitudinem,ſeu impoſſibilitatem Rota aliàs dene-
2 gauit remiſſoriam, etiam in caſu quo Teſtes debebant eſſe ætatis annorum octuaginta octo,vt in *deciſ.266.num.17 part.6.recent.*& de Teſtibus 100.annorum extat *deciſ.235.num.12.in fin.cum ſeqq.par.5. recent.*

Non obſtat quod lis de dictu tempore anni 1565. fuerit cæpta ad inſtantiam Capituli tantùm contra D.Ducem Medinæ Sidunlæ , actione negatoria pruhibendo illi exactiunem decimarum , hodierna autem fiat etiam ad inſtantiam D.Archiepiſcupi Hiſpalenſis,& nun contra Ducem,ſed contra oppida dirigatur actiu confeſſuria pru earundem
3 decimarum exactione;vnde dicebatur ex hæc Actoris, Rei,Iudicis, actionis,& controuerſiæ diuerſitate,probari quoque duas eſſe lites diuerſas,*l.cum quæritur cum duabus ſeqq. ff. de rei Iudic.* quarum vna propterea non præſtat impedimentum in alia , *l.1.* & ibi DD. *C.ſi vnus ex pluribus appellat.*Lancellott. *de attent.part.2.cap 4.lim 1.num.1.& 2. cum ſeqq.* & in terminis remiſſoriæ dixit Rota *in deciſ.403.num. 6.coram ſancta memor. Gregor. XV.* & videtur ſenſiſſe *in deciſ. huius cauſæ emiſſa ſub die 5. Decembris 1676. coram dicto Reuerendiſſimo D.meo Decano in* §.1.

4 Quia Capitulum in libellu porrecto de dictu anno 1565.duas eodem tempore ſibi propoſuit actiones,alteram negatoriam contra Ducem,& alteram confeſſoriam contra Commonitates omnes , quæ hodie ſunt in caoſa,vt patet ex notificatiuoe ſingulis prædictis Communitanbus einſdem libelli facta,*ſummario Capituli, num.1.* qua de cauſa eædem Communitates conſtituerunt ſingulæ ſuos Procuratores ad.hanc litem *dicto ſummario num.2.* & coram Iodice de partibus comparuerunt, contradicendo petirioni dicti Capituli , *ſummario earundem Communitatum num. 2.* Vnde confirmatur tam notificatiunis præcedentis executio , Felin.*in cap. cum contingat poſt num.8.de reſcript.* Rota *deciſ.11. de dol. & contum. in nou.* Gregorius X V. *in deciſ.27.n.4.* ibique Addent.*n.12.*quam iitis conteſtatio *l.rem non nouam,§.Patroni,C de Iudic.l.2.§.1.C.de iuram.calumn.* Socin.*in cap.vnic.n.67. de lit.conteſt.* Rot.*deciſ 6.n.1. & 2.eod tit.in nou.*& fuit dictum in *Illerden.Decimarum 16.Nouembris 1630.coram d.Reuerendiſſ.D.meo Decano.*

5 Et ideò licet ſententiæ latæ in actiune negatoria contra Ducem non afficerent Communitates, vti diuerſa actione contentas,prout dicitur in dicta *deciſ.emanata ſub die 5.Decembris 1636.* non tamen inde excluditur , quin ex eodem libello ſuper eiſdem decimis fuerit lis contenta in actiune confeſſoria cum dictis Communitatibus , contra quas propterea particularis ſententia poſtmodum emanauit coram eodem R.D meu Decano , qui potuit vigore eiuſdem cummiſſionis ſeparatim pronunciare prius contra Ducem, deinde contra Communitates,*l non idcirco* , vbi notant omnes *ff. de iudic.* Dec.*conſ.291.num.1.*Gregor. X V. *in deciſ.488.n.7.*
6 Nec comparitio moderna Archiepiſcopi diuerſificat litem ab initiu cæptam ad inſtantiam Capituli dumtaxat,cùm ipſe veniat ad cauſam aſſiſtendo iuribus Capituli, quod eſſe generalem Adminiſtratorem totius Diœceſis Hiſpalenſis , fuit pluries reſolutum in deciſionibus caoſæ,& ſignanter coram dicto R D. meo Decano ſub die 2.Martij 1635. 13. Iunij. & 5.Decembris 1636.

Minus releuat commiſſio ſpecialis obtenta de anno 1631. coram R.P.D. meo Veroſpiu , contra Communitates de Almonte,& Bullulus,ſub narratiua,quod in antiqua commiſſiune non fuerant prædicta duo loca comprehenſa;quoniam,cùm ex prædictis pateat,omnes Communitates ab initiu extitiſſe in lite,nil poteſt releuare , quod non fuerint umnes expreſſæ in poſteriori commiſſione,cùm adhuc ſemper vigeat ratio impoſſibilitatis reperiendi Teſtes idoneos , inſpectu initiu litis ex ſuperius allegatis.

Propterea dixerunt Domini,materiam articulatã 7
eſſe omninò imaginariam , cùm ſaltem indirectè tendat ad infringenda fundamenta deciſiunum in cauſa factarum, quarum vigore emanarunt quoque ſententiæ Rotales in iodicatum tranſactæ,condemnantes Ducem ad reſtitutionem harummet decimarum, quas ab Incolis , & Communitatibus exegerat , & ideò eò facilius remiſſoriam denegarunt, iuxta ſtylum Tribunalis ſeruari ſolitum in ſimilibus caſibus,vt in *deciſ.111.*coram Papa Greg.XV. & coram Seraphino *in deciſ.1460.num. 1. & inter recent.deciſ.350 num.3.& 326.n.1.1.& 22.* & facit *deciſ. in Cordüben. Decimarum de Lucena 5. Iulij 1638.coram me.*

Et ita deciſum vtraque &c.

Romana Laudi, ſeu Domus.

Lunæ 1. Iulij 1641.

ARGVMENTVM.

Reciproca ſubſtitutio in fundo dotali de quo agitur inter legatarias non intrat, niſi verbis expreſsis in ipſa diſpoſitione contineatur , vel neceſſariis coniecturis aliunde probetur.

SVMMARIVM.

1 *Datio alterius ſubſtituti reciprocam excludit.*
2 *Subſtitutio pluribus ſimpliciter facta,etiam altera ex illis decedente purificatur.*
3 *Subſtitutio pluribus ſimpliciter facta in ſingularitates reſoluitur.*
4 *Subſtitutio facta inter honoratas in toto legato ad inducendam reciprocam non ſufficit, niſi quoque vltimo morienti facta appareat.*
5 *Natura verbi relatiui eſt repetere qualitates omnes relati tam circa rem ipſam,quàm circa modum ſuccedendi.*
6 *Reciproca non inducitur niſi verbis expreſſis contineatur in ipſa diſpoſitione ,vel adſint neceſſaria coniectura eam perneceſſe includentes.*

DECISIO CXCIII.

CENSVERVNT Domini ſententiam Rutalem,qua declaratum fuit domum de qua agitur , eſſe fundum dotalem, & non adeſſe reciprocam ſubſtitutionem inter legatarias in ſcutis 1000. pro qualibet, eſſe confirmandam vti validam , & iuſtam.

Validitas non impugnatur , & iuſtitia redditur patens ex tribus deciſionibus in cauſa factis coram R.P.D.meo Dunozet. Rota *deciſ.350.num.1.part.5*

& deciſ.668.num.1.part.2.& dec.395 pariter num.1.
in fin.part 4. recent. In prima enim, ac in ſecunda
emiſſis ſub dieb. 28. Nouembris 1638. & 12. No-
uembris 1640. abundè iuſtificatur q. Cinthiam del
Prato acquiſiuiſſe dominium domus de qua agitur
pro rata ſcut.1000. mediante eiuſdem domus emp-
tione facta à Ioanne Foruia eius Viro, cum pecu-
niis redactis ex cenſu dotali eiuſdem Cinthiæ, ita
vt d.domus pro d. rata dicatur fundus dotalis, vt ex
rationibus ibidem benè deductis.

Et in tertia emanata ſub die 30.Ianuarij 1640.
ſolidis fundamentis demonſtratur reciprocam ſub-
ſtitutionem non adeſſe inter Felicem, & Mariam
legatarias, ponderatis verbis legati, ex quibus ap-
paret ſubſtitutionem fuiſſe factam in caſum, quo
dd. Maria, & Felix decederent non monachatæ,
vel nuptæ, vel aliqua ex ipſis monachata, ſeu nu-
pta, vel ſine filiis. Nam aut inde reſultat vnicus
tantùm caſus ſubſtitutionis, qualificatus tamen à
monachatu, vel nuptu legatariatum, & inter eas
nulla poteſt conſiderari reciproca, dum ſubſtitutio
1 legitur facta ſi aliqua ipſarum decederet, quia da-
tio alterius ſubſtituti excludit reciprocam, Sanch.
in l hæredes mei §.cum ita part.6.num.86 ff ad Trebell.
Gabriel *conſ.117 num.24. & 26.lib.* 1. Cephal. *conſ.*
215 *.num .6. & ſeq* .Surd *.conſ .329.lib* 3. Menoch.
*conſ.636.num.19. & conſ.1056. num.*10. Hond. *conſ.*
60.*num.49.lib.*1 *& conſ.65. num.*18. *lib.*1. Peregrin.
conſ.30.num.8 & ſeqq.lib.3. & de fideicomm.art 13.
*num.*56.Oſaſch *deciſ Pedem* 210.*num.*7.Cæſar Barz.
deciſ Bononien. 1. *num.* 2. *& deciſ.* 6. *num.* 3. *&*
ſeqq.

Aut verò exindè deſumuntur plures caſus ſub-
ſtitutionum ſeparatim, & pariter ceſſat reciproca
2 inter dd. legatarias, quia ſubſtitutio facta pluri-
bus ſimpliciter, purificatur etiam altero ex illis de-
cedente, vt præter allegatos in deciſione tenet Fu-
ſar *in conſ.*34. *num.* 8. *& conſ 60.num.*18. vbi quod
3 talis ſubſtitutio reſoluitur in ſingularitates. Rota
dec 145 num.2 & 3 part 1 recent.

4 Non obſtat, quod ſubſtitutio ſit facta inter ho-
noratas in toto legato ſcut. 1000. quia vltra quod
hoc non ſufficeret niſi quoque appareret facta vl-
timo morienti, vt notant DD. in *l. Titia §. Seia li-*
*bertis ff.de legat.*1.Rota *deciſ.166. num.11. & deciſ.*
300.*num.*10.*& deciſ.361.num.17.part.1.recent.* ceſſat
obiectum ex quo d. ſubſtitutio eſt facta in ſcutis
1000. ſed relatiuè ad inſtitutionem, ibi, *in detti*
ſcudi 1000.*&c. voglio che ſuccedino*, & ſic in ſingulis
ſcut.1000.pro qualibet, prout in ipſa inſtitutione
diſpoſitum fuit, adeò vt ſicut in inſtitutione vna
non fuit vocata in portione alterius, ita quoque
5 dicendum eſt in ſubſtitutione; natura enim verbi
relatiui eſt repetere qualitates omnes relati tam
circa rem ipſam, quàm circa modum ſuccedendi,
l. aſſe toto ff.de hæred.inſtit.l.inſtitutio talis ff.de condit.
& demonſtrat.l.ſi ita ſcripſero ff. de re iudic. Roland.
*conſ.34.num.*31.*&* 32.*lib.*4.Gabriel *conſ.66.num.*7.8.
11 *&* 15. *lib.* 2.Rota *deciſ.* 187 *.num.* 7. *part.1. re-*
cent. & in hac materia ſufficit reddere dubiam men-
6 tem teſtatoris, ad effectum excludendi reciprocam,
quæ non inducitur niſi verbis expreſſis contineatur
in ipſa diſpoſitione, vel adſint neceſſariæ conie-
cturæ eam perneceſſe includentes. Iaſ. *in l. poteſt ff.*
de vulg. Rip *in l. hæredes mei §. cum ita num.17. &*
23.*ff.ad Trebell.* Fuſar.*conſ.156.num.*1.cum aliis alle-
gatis *in dicta 3.deciſione*, cuius fundamenta Domi-
nis placuerunt, & ideo cum illis tranſierunt.

Et ita vna tantùm parte &c.

Tudertina Societatis.

Lunæ 1. Iulij 1641.

ARGVMENTVM.

Societas inter fratres prætenſa præſumi
non debet, niſi ab allegante plenè &
concludenter probetur.

Vide ſuprà *Deciſ.*173

SVMMARIVM.

1 *Societas per tales actus qui citra ius & nomen ſo-*
cietatis fieri non poſſunt, ab allegante plenè
& concludenter eſt probanda.

2 *Verbum* Capitale *ad communionem mercium per-*
neceſſe referri non debet, dum de dominio ſolius
perſonæ aliunde conſtat.

3 *Confeſſio æquiuoca ex Epiſtola proueniens con-*
fitenti ſeu ſcribenti præiudicare non poteſt.

DECISIO CXCIV.

IN hac cauſa poſtquam præuiis dua-
bus deciſionibus prolata fuit ſenten-
tia abſolutoria ad fauorem Coſmi,
Ferrantes Aduerſarij, dum coram
me ſub die 26. Martij anni præteriti
quærebatur an ſententia Rotalis eſſet confirman-
da, vel ne, dilationem obtinuerunt ſub prætextu
futuri examinis in Curia faciendi, pro coadiuuan-
da eorum intentione, ad quem effectum exhibitis
in actis articulis parte opponēte, propoſui dubium,
an illi eſſent admittendi; quod fuit negatiuè reſo-
lutum ſub die 15. Aprilis proximè præteriti, vt in
deciſione tunc extenſa; cuius fundamentis iterum
examinatis, non obſtantibus aliis articulis additio-
nalibus nouiter datis, Rota ſub die 14.menſis præ-
teriti mandauit ad vlteriora procedi in diſputatio-
ne negocij principalis, iuxta quem ordinem ho-
die cauſa repropoſita pro confirmatione ſententiæ
Rotalis fuit reſponſum, attenta eius validitate, &
iuſtitia.

Validitas non impugnatur, & ſatis probatur ex
reuolutione actorum, vbi apparet adeſſe omnia re-
quiſita relata *in vulgat.deciſ.*Caputaq.260.*part.*2.Iu-
ſtitia verò elucеſcit ex deciſionibus in cauſa factis,
vt ſæpe Rota dixit, & ſignanter, *in deciſ.350.num.*
1.*part.*1.& *deciſ.668.num* 1.*part.*2. & *dec.* 395.*num.*
1 *in fin.part 4.recent.* In illis enim clarè demonſtra-
tur nullam adfuiſſe ſocietatem, ſeu communio-
nem artis fundacatiæ, & mercium apothecæ inter
d.Coſmum, & Pacinum eius fratrem, à quo cau-
ſam habent Aduerſarij vigore prætenſæ donationis
inter viuos factæ ad fauorem Lucretiæ eorum Au-
tricis, idque optima ratione Quia ſocietas non 1
præſumitur, ſed debet ab allegante plenè & con-
cludenter probari per tales actus, qui citra ius &
nomen ſocietatis fieri non potuerint, Butr.*conſ.*71.
Ancharan.*conſ.302.col.*2.Alex.*conſ.37.volum.*2.*in fin.*
*vol.*4.Cephal.*conſ.247.num.*10.Surd.*conſ.*441. *num.*
9.*verſ.& ad inducendam*, & *deciſ.*167.*num.* 7. *verſ.*
hinc dicimus, qualis tamen probatio per Ferrantes
non ſolùm non fuit allata, ſed potius contrarium
fuit per Coſmum iuſtificatum, tam ex propria con-

feſſione d. Pacini emanata in Inſtrumento publico cum iuramento pro exoneratione ſuæ conſcientiæ, quàm ex teſtibus conformiter examinatis, iunctis pluribus coniecturis, & præſumptionibus, vt in prædictis deciſionibus fusè ponderatur, & ſignantur *in* 1. *&* *in* 2. emanatis ſub diebus 21. Iunij 1638. & 4. Aprilis 1639. coram Reuerendiſſ. P. D. Panzirolo.

Non obſtat epiſtola d. Coſmi eidem Pacino ſcripta, ſuper qua ex aduerſo vltimo loco tota vis fiebat, dum in ea idem Coſmus mandat fratri, vt adeat Pompeium Bonacutum, *acciò aiuti voi*, *& me*, *e vender il capitale*, quod verbum *capitale* præſupponebatur referri ad capitale mercium, & & artis fundacariæ; quia vel poteſt referri ad capitale patrimonij, vt firmatum fuit in dd. deciſionibus coram D. meo Panzirolo, vel in omnem
2 euentum, quatenus referretur ad capitale mercium, non inde referri perneceſſe poſſet ad communionem earundem mercium, dum aliunde conſtat de dominio ſolius Coſmi, vt fuit comprobatum *in tertia deciſione* coram me emiſſa ſub die 15. Aprilis proximè præteriti; ſufficit enim, quod
3 confeſſio ex dicta epiſtola proueniens ſit æquiuoca, ad hoc vt confitenti, ſeu ſcribenti non præindicet, Honded. *conſ.* 69. *num.* 73. *lib.* 2. Mohed. *deciſ.* 2. *de reſtit. ſpoliat.* Rota *deciſ.* 443. *num.* 8. *part.* 1. *recent.* cum aliis congeſt. *in dd. deciſ.* cauſæ, quæ ad ſaturitatem ſatisfaciunt omnibus obiectis alias factis.

Et ita vna tantùm parte informante reſolutum fuit, altera ſæpius citata, &c.

Bonon. Societatis.

Lunæ 1. Iulij 1641.

ARGVMENTVM.

De valore Capitalis totius de quo agitur à Petitis de conſenſu partium electis æſtimati, alteri ſociorum iuxta conuentionem in Inſtrumento ſocietatis appoſitum ad medietatem ſoluendo.

Vide ſuprà *Deciſ.* 188.

SVMMARIVM.

1 *Peritorum de conſenſu partium electorum relationi omnino ſtandum eſt niſi de errore doceatur.*

2 *Condemnatio ſub prætextu æris alieni ſocialis non eſt retardanda, quando de illo legitimè non conſtat.*

3 *Libri ſociales non probant, niſi iuxta formam inſtrumenti ſocialis ritè & legaliter fuerint regulati.*

4 *Deſcriptio crediti cum ſpecificatione partium nominatim cum die & cauſa, ad effectum impugnandi partitas & fraudem ſi quæ adſit in libris ſocialibus detegendi requiritur.*

5 *Perito tertio ſtandum eſt in diſcordia aliorum Peritorum electo.*

6 *Liber inuerſimilia continens non probat.*

DECISIO CXCV.

POSTQVAM in hac cauſa Sancte tantum informante ſub die 26. menſis præteriti reſolutum fuit non conſtare de attentatis, vt in deciſione iam extenſa, propoſui dubium ſuper negocio principali an ſcilicet Ludouicus teneatur ad ſolutionem Capitalis, & pro qua ſumma; & pariter ipſo Sancte ſolùm informãte reſponſum fuit, Ludouicum teneri ad ſolutionem medietatis lib. 22920. in quibus valor totius Capitalis fuit æſtimatus iuxta conuentionem in Inſtrumento Societatis appoſitam, nempe quod finita Societate, teneatur Ludouicus totum Capitale recipere, & medietatem valoris illius ſoluere Sancti conſocio in contanti, iuxta æſtimationem faciendam à duobus peritis: vnde cùm Periti de conſenſu partium electi retulerint Capitale aſcendere ad dictas libras 22920. meritò ad ſolutionem illarum medie-
tatis debet Ludouicus condemnari; Peritorum 1
enim relationi de conſenſu partium electorum omnino ſtandum eſt niſi doceatur de errore, *l. ſi emptione*, *§. fin ff. fin. regund.* Bart. *in l.* 1 *C. eodem tit. l. hac edictali*, *§. illud*, ibi: *quos vtraque pars elegerit*, *C. de ſecund. nupt.* Felin. *in c. propoſuiſti num* 6. Abbas *ibidem num.* 10. Pincll. *in l.* 2. *C de reſcind. vendit. in* 3. *part. cap. vlt. num* 4. Cagnol. *ibidem num.* 259. Rota *deciſ.* 531. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* & coram S mem. Greg. XV. *in deciſ.* 161. *n.* 7.

Nec prædicta condemnatio eſt retardanda ſub 2
prætextu æris alieni ſocialis; quia de prætenſo ære alieno legitimè non conſtat, imò redditur inuerisſimile, cùm à ſeptennio, quo diſſoluta fuit ſocietas, nullus creditor comparuerit, & ideo poterit conſuli indemnitati Ludouici per cautionem de eum defendendo pro prætenſis debitis ſocialibus, iuxta diſpoſitionem text. *in l. omnes aſ & l. ſeq. ff. pro ſoc. l. cum ſocij*, *ff. de commun. diuidun* cum aliis allegat. per Modern. *de ſociet. cap.* 39. *num.* 100. vbi bene declaratur quando conſocio ſatisfieri debeat mediante ſolutione, vel mediante cautione.

Prout nec ex d. Capitali debet detrahi aſſert. creditum proprium d. Ludouici, in libr. 5730. quoniam de eo non conſtat niſi ex partitis ab ipſomet Lu-
douico exaratis in libris ſocialibus, qui in præſenti 3
caſu pro eodem Ludouico non probant; tum quia non fuerunt ritè, & legaliter tenti, & regulati iuxta formam Inſtrumenti ſocialis, *in capitulo* 2. *ſummario num.* 1. ad tradit. per Bald *in conſ.* 152 *lib* 3. Petr. de Vbald *tract. de duobus fratribus part.* 12. *n.* 1. Stracc. *in tract. de mercat part.* 2. *num.* 59 quos & alios allegat Modern. *de ſociet. cap.* 38. *num* 22. *cum ſeqq.* Tum etiam quia deſcriptio d crediti eſt confuſa, & nimis generica *per reſto*, *& conto fatto*, *e
per ſoldo*, abſque ſpecificatione partitarum nomi- 4
natim cum die, & cauſa, prout requiritur ad hoc, vt alter ſocius poſſit partitas impugnare, & ſi quæ fraus, aut machinatio in libris ſocialibus adeſſet detegere, vt aduertit Bald. *in l comperimus*, *C. de nauicul.* & *in rubric. C de fid Inſtrum num.* 34. *&* 57. & ſequuntur Iaſ. Stracc. & alij relati per Modern. *de ſociet. in dict. cap.* 38. *num.* 34 Monoz. *de ratiocin. cap.* 10. *num.* 2. 34. *&* 70. Boccadill *in politic. lib* 5 *c* 2. *num.* 71.

Quod bene agnouit tertius Peritus, dum ſimilia 5
ſolda reiecit, cui vti electo in diſcordia aliorum Peritorum omnino ſtandum eſt, Gloſſ *in l item ſi vnus §. principaliter in verb. authoritati in fin.* ibique Bald.

Digitized by Google

Bald pariter *in fin.ff.de arbitr.* Pariſ *conſ.96.num.32. lib.*1 Rota *deciſ.35. num.1. part.1. recent.* præſertim cùm conſideraverit inveriſimilitudinem reſultantantem ex tot ſolidationibus ſpatio bienoij emanatis, cùm tamen ex lege Inſtrumenti ſocialis deberet fieri ſingulis annis tantùm; liber autem qui
6 continet inueriſimilia noo probat, Bald *in rubr.C.de fid.Inſtrum.* Crauett.*de antiquit.tempor. part.1.n.213. & 219.* Caſtren.*conſ.114. in 5.dub.lib.2.* Iaſ.*conſ.4. lib* 3.Menoch.*de arbitr.caſ.92.num.5.lib.2.* Modern. *de ſociet. d. cap.* 18. *num.* 32. cum aliis quos refert Modern. Patauin. *de ſcriptur. priuat. lib.* 4. *cap.*10. *num.*9.

Et ita, &c.

Romana Dotis.

Lunæ 1. Iulij 1641.

ARGVMENTVM.

De ſpuriis alendis ſeu dotandis, ex regula quod eadem ratio quando in diuerſis militat, eorum caſus vno eodémque iure ſit terminandus.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio deſcendentes ſpurios alendi ſeu dotandi aſcendentibus incumbit.*

2 *Deſcendentes ex legitimis ſicut ab Auo ſunt alendi ita deſcendentes ex ſpurio.*

3 *Obligatio alendi, aut dotandi ſpurios, cùm ſit onus reale ad quoſcumque hæredes etiam extraneos tranſit.*

4 *Ratio quæ militat in vno cùm etiam militet in alio, vtriuſque caſus vno eodémque iure terminari debet.*

DECISIO CXCVI.

ROTA ſub die 16.Iunij 1635. coram bon.mem Pirouano cenſuit Margaritæ dotem deberi, ex eo quod fuit probatum ipſam eſſe filiam Iulij, & Iuliom eſſe filium naturalem bon. mem.Tarquinij filij clar.mem. Card.Proſperi Sancta-Crucij, & debere præſtari à bon.mem.Franciſco filio d.Tarquinij, tanquam ſucceſſore, & poſſeſſore bonorum dd.Cardinaliom Proſperi, & Tarquinij Aui & Proaui reſpectiuè eiuſdem Margaritæ, & ſub die 20. Decembris eiuſdem anni dixit dotem præfatam eſſe taxandam in ſcutis 500. vt in deciſionibus ſub dd. diebus extenſis: quibus reſolutionibus partes acquieuerunt, & Margarita dotem habuit, & effecta eſt Monialis. Interim obiit d.Franciſcus relictis DD.Tarquinio, & Proſpero Iunioribus ſuis filiis, contra quos Anna Maria ſoror d.Margaritæ iudicium inſtituit pro conſequenda eadem dote ad effectum pariter ſe monachandi, & reſolutionem fauorabilem reportauit coram eodem Pirouano, qui ex qoo morte præuentus deciſionem extendere nequiuit, Domini hoc mihi demandarunt vti in eius locum ſubrogato.

Rationes autem, quæ mouerunt Dominos ad ſic reſpondendum, fuerunt illæmet ponderatæ in deciſionibus factis ad fauorem d.Margaritæ, nempe
inopia proprij parentis, & obligatio Aſcenden- 1
tium alendi, ſeu dotandi deſcendentes etiam ſpurios, ex allegatis per Surd.*de aliment. tit.1. quæſt.*10. *à num.*5. *vſque ad.*9. vbi licet loquatur de filio, ſeu de filia, eadem ratione concludit ad fauorem nepotum, & pronepotum, in *quæſt.*13. *num.*1. *&* 2.
& quod ea quæ procedunt in filio legitimo locum
habeant etiam in ſpurio, vt ſicut deſcendentes ex 2
legitimis ſunt alendi ab Auo, ita deſcendentes ex ſpurio, notat in ſpecie Paleott. *in tract. de noth. & ſpur.cap.*47. *num.*6. *in fin.* quodque id quod dicitur de Auo procedat in Proauo, tradit Surd.*vbi proximè*
*num.*10. quæ quidem obligatio tranſit ad quoſcum- 3
que hæredes etiam extraneos, cùm ſit onus reale, vt præter allegatos in dd. deciſionibus tenent Molin.*de Hiſpan.primog.lib.*2. *cap.*15. *à num.* 42. *vſque ad* 46.Paleott. *de noth.& ſpur.d.cap.*47.*n.*7. Oſaſch. *deciſ.Pedemont.*214.Viocent.de Franch.*deciſ.*5.*n.*13. *&* 19.Ioan.de Caſtill.*tom.*5.*quotidian.controuerſ.cap.* 62. *num.*96. Rot. *inter collect. per Farinac. in centur.* 7. *deciſ.*47. *num.*5.6. *&* 7. *impreſſ. in* 4.*part. diuerſ. fol mihi* 412.

Cùm igitur ſit confeſſum inter partes, quod d.
Anna Maria eſt filia dicti Iulij, prout eſt d.Marga- 4
rita, eadem ratio quæ militat pro vna, militat quoque pro alia, & per conſequens earum caſus debet vno eodémque iure terminari, *l.illud,ff.ad l.Aquil. l.quidam nummularios,ff.de eden.* Calderin. Dec. Bald. & alij quos refert Modern, *de axiomatibus iur. axiom.*97. *num.*3. *&* 7.

Et ita vna tantùm parte informante reſolutum fuit.

Romana Bonorum.

Mercur. 20. Nouembris 1641.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio anterior tanquam nulla & attentata pendente termino ad appellandum capta, anteriori poſſeſſioni præiudicare non debet.

Vide ſuprà *Deciſ.*184.

SVMMARIVM.

5 *Clauſula (appellatione) remota tertiis, non comprehenſis, nec in commiſſione nominatis non ſuffragatur.*

2 *Veniens ad cauſam in ſtatu & terminis omnia acta ſua facit.*

3 *Veniens ad cauſam vti fideicommiſſarius ad effectum excludendi vtrumque litigantem acta geſta ſua non facit.*

4 *Clauſula* conſtito *expreſſam Iudicis admiſſionem per decretum particulare requirit.*

5 *Actus ſubſequutus bene arguit an aliquis ad cauſam in ſtatu & terminis ſit admiſſus.*

DECISIO CXCVII.

PRo tertia vice hodie fuit reſponſum, Venerabili Archiconfraternitati Sanctiſſimæ Trinitati ceſſionariæ Marci Petroſij dandam eſſe manutentionem ſuper bonis, de quibus agitur, quia poſterior poſſeſſio Archilleorum fuit nulla,

nulla,& attentata, tanquam capta pendente termino ad appellandum,& conſequenter non præiudicauit anteriori poſſeſſioni d Petruſij,Rot.*deciſ.*225. *n.*4 *p.*1.& *deciſ.*330 *num.*2.*&* 5.*part.*6.*recent.*

Abſque quod iidem Archillei iuuari poſſint
1 clauſula(*appellatione remota*)appoſita io commiſſione huios cauſæ ad inſtantiam Patrum Sanctæ Mariæ de Scala contra dictum Petroſium, quia illa non ſuffragatur tertiis noo comprehenſis,nec oominatis in eadem commiſſione, vt dixit Rota coram Puteu *in deciſ.*143.*lib.*2 cum aliis cumulatis per Marcheſ. *de commiſſionibus part.*1.*cap.*10.*de commiſſionibus cum clauſula(appellatione remota)num.*5.*fol.mihi* 99.

Nec aliqoid releuare viſa fuit replicatio, qood ſcilicet ipſi Archillei poſtea obtinuerint particularem commiſſionem pro admiſſione ad cauſam in ſtatu & terminis,conſtito de intereſſe,& citauerint ad dicendum contra,& iuxta formam commiſſionis procedi,literâſque inhibitorias decerni obtinuerint, ac demum deciſionem reportauerint ſub die 16: Ianuarij 1636. coram bon.mem. Motinan. in qoa vtraqne parte informante dictum fuit conſtare de eorum intereſſe,ad effectum admiſſionis ad cauſam,
2 & ſic dum venerunt ad cauſam in ſtatu & terminis, fecerint omnia acta ſua, Manduſ.*in Commiſſion. admiſſionis ad cauſam, verbo in ſtatu, & terminis, verſ. quæro ſuppoſito*,Duran.*deciſ.*223.*num.*2.Martin.And. *deciſ.*43.*num.*13.

Quoniam dupliciter fuit reſponſom,ſicuti etiam in præcedentibus deciſionibus fuit conſideratum.

Primò quod tertij, quales ſunt Archillei in præſenti, non veniunt ad cauſam corroborandu Iura
3 alicuius ex litigantibus, ſed venerunt vti fideicommiſſarij ad effectum excludendi vtrumque litigantem, vt exitus comprobauit, & propterea oon fecerunt acta ſua,provt ex notatis per Ioan. Andream Geminianum,& alios *in c.*1.*vt in lit. pendent.in* 6. firmauit Rota *in deciſ.*17.*n.*5.& *deciſ.*352. *n.*6 *part.*3.*recent.*& coram Seraph.*in deciſ.*906 *n.*1. & explicat Addeos ad ſacr. mem. Greg. XV. *in deciſ.*259.*num.*7.

4 Secundò,quod ſtante clauſula *conſtito* requirebatur expreſſa Iudicis admiſſio per decretum particulare,itavt non ſufficiant actus,nec Ipſa deciſio emanata coram Morman. in qua fuit dictom conſtare de intereſſe, Creſcent. *deciſ.*3. *de reſcript.* Puteus *deciſ.*91. & 3. *lib.*1. Gomeſ. *deciſ.*52. *per tot. lib.*2. & fuit dictum *in Toletana penſionis coram Litta*, quæ eſt poſt Marcheſ. *part.*2. *fol.* 268. relata per Adden. ad Gregor. XV. *in dict. deciſ.* 259. *num.*5. & ad Boratt.*in deciſ.*833.*pariter ſub n.*5. aliud enim eſt decretum factum in citatione ad dicendum contra commiſſionem,& ioxta illius formam mandari, procedi, & inhiberi, cuios copia datur *in hodierno ſummario Archilleorum n.*4.aliud verò eſt decretum particulare pro admiſſione ad cauſam in ſtatu, & terminis, quod particulare decretum non adeſt in præſenti.

In quam ſententiam eò libentius iuerunt DD.ex quo Archillei prædicti optimè agnouerũt hanc veritatem,dum poſtea procurarunt impetrare nouam commiſſionem cum repetitione clauſulæ (*appellatione remota*) quam tamen Sanctiſſimus concedere
5 noluit, ex hoc enim actu ſubſequuto bene arguitur eos antecedenter non ſe habuiſſe pro admiſſis in ſtatu, & terminis, ad tradit. per Romanum *in conſ.* 261.*num.*2. cum aliis allegatis *in* 2. *deciſ. cauſa ſub* §.*quod verificatur in fin.*

Et ſic deciſum vtraqne, &c.

Bonon.fideicommiſsi de Bologninis.

Mercur. 27. Nouembris 1641.

ARGVMENTVM.

De manutentione reuocatis attentatis primo poſſidenti concedenda, non obſtante poſteriori poſſeſſione etiam authore Prætore capta.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio etiam authore Prætore pendente appellatione à tertia ſententia, ſeu decreto de duas præcedentes exequendo capta,vti attentata anterioribus poſſeſſoribus manutentionem non impedit.*

2 *Statutum Bononienſe quo cauetur ſemel tantum licere appellare in poſſeſſorio quomodo intelligendum.*

3 *Sententiæ quarum vna negat detractiones, altera admittit,conformes dici non poſſunt.*

4 *Difformitate ſententiarum ſtante locus non eſt executioni,ſed appellationi.*

5 *Sententiæ quamuis conformes quoad clauſulam* deductis deducendis, *niſi prius facta liquidatione eius quod detrahi debet exequi non poſſunt.*

6 *In fideicommiſſo eſt quicquid ſupereſt detractionibus deductis.*

7 *Alienationes factas præſumi debitas detractiones adæquare quandónam procedit.*

8 *Sententiam cum omnibus qualitatibus approbare cenſetur, qui ab eadem nouum grauamen continente non appellat.*

DECISIO CXCVIII.

POSTQVAM Rota cenſuit coram R.P.D. meo Merlino Decano,mandatum de immittendo relaxatum ad fauorem illorum de Bologninis contra Palmerios, poſſeſſionémque illius vigore captam, & alia ſubſecuta eſſe attentata, ac ſucceſſiuè pro reuocatione attentatorum conceſſit dd.Palmeriis manutentionem, Bulognini appellarunt, & cauſam appellationis mihi committi obtinuerunt cum facultate manutenendi quem de iure; ideo dubitaui cui ſit dandum mandatum de manutenendo,& illud iiſdem Palmeriis eſſe concedendom fuit reſponſum, attenta eorum anteriori poſſeſſione, *cap. licet cauſam*, vbi Felin. *num.* 8. *de probat.* Couarruu. *pract. quæſt. cap.* 16. *verſ. duodecimo hac in controuerſia*, latè Menoch. *de retinen remed* 3.*num.*723.Rota coram Papa Greg.XV. *in deciſ.*9.*num.*5.

Abſque quod aliquid releuet poſterior poſſeſſio capta per Bulogninos authore Prætore;quia vti capta pendente appellatione à tertia ſententia,ſeu decreto de exequendo duas præcedentes ſeotentias 1
latas ad fauorem eorundem,fuit attentata, *c.non ſolùm de appellat.in* 6.*cum concordant.* Rota *deciſ.* 330. *num.*2.*part.*6. *recent* & conſequenter non impedit manutentionẽ Palmeriis anterioribus poſſeſſoribus, *l.improba,C.de acquir.poſſeſſ.*Rot.*deciſ.*225.*n.*4.*par.*1. *recent.* & coram Bucatto *deciſ.*491.*num.*3.

Digitized by Google

Quod autem à d.ſententia, ſeo decreto de exequendo daretur appellatio, etiam ad effectum ſuſpenſiuum, licet fuerit ſuper executione, ſtante notoria iniuſtitia, colligitur ex pluribus ponderatis in deciſione emanata coram d.R.D meo Decano ſub die 15. Martij anni currentis, & ſignanter ex eo, quod dictum decretum mandat exequi dictas ſen-
2 tentias vigore ſtatuti Bononienſis, quo cauetur ſemel tantùm licere appellare in poſſeſſorio, quod tamen eſt intelligendum, quatenus ſecunda ſeotentia confirmatoria primæ ſit conformis, Rota *deciſ.* 69. §. *non obſtat* poſt Fenſon. *ad ſtat. Vrb.*

In præſenti verò de conformitate non conſtat, ſed immò ſententiæ difformitas eſt patens, dum altera purè ac ſimpliciter concedit immiſſionem, ſupponendo detractiones iam fuiſſe conſumptas ex præcedentibus alienationibus, & altera immiſſionem concedit conditionaliter, ſcilicet deductis deducendis, & compenſatis compenſandis, mandans fieri calculum, & in caſu inſufficientiæ bonorum fideicommiſſi vniuerſalis, detractiones fieri ſu-
3 per fideicommiſſo particulari. Dum igitur vna ſententia negat detractiones, & altera illas admittit, non poſſunt dici conformes, vt ad propoſitum extat *deciſ.* 80. *impreſſ.* apud Pacifie. *poſt tract. de Salvian. ſub num.* 2. Seraph. *deciſ.* 1. *num.* 1. qua difformi-
4 tate ſtante non erat locus executioni, ſed appellationi, Cotiarr. *pract. quaſt. cap.* 25. *n.* 6. Alex. *conſ.* 77. *num.* 1. *vol.* 2. Aym. *conſ.* 183. *n.* 1. Adden. ad Buratt. *in deciſ.* 663. *num.* 8.

5 Quinimò etſi ſententiæ prædictæ eſſent conformes, itavt vtraque contineret eandem conditionem deductis deducendis, adhuc non poterant exequi, niſi prius facta liquidatione eius quod detrahi debebat, vt dicunt Peregrin. *de fideicomm. art.* 50. *num.* 81. Surd. *conſ.* 186. *num.* 12. & *conſ.* 410. *num.* 54. *& ſeqq.* cum aliis relatis *in d. deciſ. cauſa*, & præter ibi allegatos faciunt Honded *in conſ.* 98. *n.* 16. *vol.* 2. & Rota *in deciſ.* 111. *num.* 3. *part.* 1. & melius *in deciſ.* 232. *num.* 5 *part.* 4. *recent.* adeò quòd deductis deducendis in reliquo exequerentur ſententiæ latæ
6 ſuper fideicommiſſione, cùm illud dicatur eſſe in fideicommiſſo quod ſupereſt deductis detractionibus, *l. qui quadraginta* 2. *verſ. quod heres*, *ff. ad Trebell.* Surd. *conſ.* 433. *num.* 18. *verſ. & ratio eſt vol.* 3. Buratt. *deciſ.* 946. *num.* 6. Rota *deciſ.* 88. *num.* 4. *&* 27. *part.* 6. *recent.*

Nec obſtat quod hæredes granati à quibus cauſam habent dicti Palmerij adiuerint hæreditatem abſque beneficio legis & inuentarij, & ſic iotret
7 concluſio, quod alienationes factæ præſumantur adæquare detractiones debitas, Peregr *de fideicom. art.* 39. *num.* 14. Adden. ad Greg. XV. *in deciſ.* 185. *num.* 6. Rota *deciſ.* 126. *num.* 28. & *deciſ.* 164. *num.* 6. *part.* 7. *recent.*

Quia hoc reſpicit iuſtitiam primæ ſententiæ, quę admiſit detractiones fuiſſe conſumptas per alienationes, ſed non propterea tollit clauſulam *deductis deducendis* in ſecunda ſententia contentam; quamobrem prius eſſet diſcutiendum an aliquid eſſet detrahendum antequam ad executionem deueniretur, ex Surd. Peregr. & aliis ſupra allegatis, maximè cum
8 Bolognini non appellauerint à ſecunda ſententia continente omnium grauamen in illa parte qua mãdabatur fieri detractiones; quo fit vt eam approbare cenſeantur cum omnibus qualitatibus, *l.* 1 & ibi Gloſ. *verb obtempera, C de poſtulat l.* 1 *C. ſi ſæpius in integr. reſtit poſtul. c. quoad conſult. de re Iudic.* Rota *d. deciſ.* 232. *num.* 5. *verſ. de quibus p.* 4. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

Romana Vinearum.

Mercur. 27. Nouembris 1641.

ARGVMENTVM.

De reſtitutione in integrum, ex defectu concludentis probationis identitatis & dominij, quæ ad effectum deuolutionis fundi controuerſi requiritur reſultante.

Vide ſuprà *Part. I. Deciſ.* 131.

SVMMARIVM.

1 *Agens ad deuolutionem fundi identitatem & dominium directum concludenter probare tenetur.*

2 *Enunciatiua ſola ſiue inſtrumentum conceſſionis, aut ſolutiones Canonum, quando agitur ad effectum deuolutionis ad dominium directum probandum non ſufficiunt.*

3 *Clauſula* non alias, aliter, nec alio modo *ſtante nulla poteſt dici inducta caducitas, etiamſi ad traditionem rei alienatæ ante impetratum conſenſum fuerit deuentum.*

4 *Iura producta ad effectum iuſtificandi aſſociationem executioni demandatam ſuffragari pro excluſione reſtitutionis in integrum non poſſunt, ipſa executione ex deductis non iuſtificata.*

5 *Iura producta pro iuſtificatione ſimplicis confirmationis mandati in ſecunda inſtantia, ad corroborationem aliorum in actis exiſtentium bene ſuffragantur.*

6 *Clauſula* non aliàs, *&c. deficiente, caducitas quando ad traditionem rei fuerit deuentum ante impetratum conſenſum, cauſatur.*

7 *Res quod ſit dubia ad effectum contra caducitatem reſpondendi ſufficit.*

8 *Tempus ſolutionis laudemij niſi à die notitia non currit.*

9 *Deuolutio vt euitetur qualibet cauſa etiam minus iuſta ſufficere ſolet.*

DECISIO CXCIX.

ITERVM dixerunt Domini, conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum ad fauorem Alphonſi, aduerſus mandatum de aſſociando ad poſſeſſionem Vinearum, de quibus agitur, conceſſum Monialibus Sancti Coſmati, ob prætenſam caducitatem, confirmando deciſionem emiſſam ſub die 10. Iunij 1639. quia adhuc duo prædictæ deciſionis fundamenta ſubſiſtere viſa fuerunt.

Primum, quod dictæ Moniales egerunt ad deuo- 1
lutionem dictarum Vinearum abſque probatione identitatis, & dominij directi, prout concludenter probare debebant, Bald. *in l. omnes in fin. Cod. de probationib.* Crauett. 157. *numero* 53. Seraphin. *deciſ.* 1453. *num.* 1. Caual. *deciſ.* 269. *n.* 2. non obſtantibus enunciatiuis emiſſis ab eodem Alphon

Alphonſo in inſtrumentis alienationnm dictarum
vinearum, ſcilicet quod illæ exiſterent ſub directo
dominio earundem Monialium, quia ſolæ enuncia-
2 tiuæ, imò nec inſtrumentum conceſſionis, ſine
ſolutiones Canonum non ſufficiunt ad proban-
dum dominium directum, quando, provt hîc,
agitur ad effectum deuolutionis, Caputaq. *deciſ.*
280. *num.* 5. *part.* 1. Mareſcott. *variar. reſol.lib.*1.
cap. 85. *num.* 7. & 9. Rot. *deciſ.* 606. *num.* 3.
*part.*1. *recent.* & coram Durano *deciſ.* 431. *num.*9.
inter eius impreſſ.

Alterum & ſecundum, quod in omuem euen-
tum, cùm alienationes prædictæ, factæ per Al-
3 phonſum, contineant clauſulam *non aliàs, aliter,*
nec alio modo, nulla poteſt dici inducta caduci-
tas, etiamſi deuentum fuerit ad traditionem rei
alienatæ, ante impetratum conſenſum, ex ve-
riori & æquiori ſententia de qua per Clar. *in* §.
Emphyteuſis quæſt. 13. *num.* 5. *circa med. verſ. be-*
nè verum eſt. Roland. *conſ.* 51. *num.* 30. *vol.* 3. Ma-
reſcott. *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 78. *num.* 2. &
dixit Rota *in Romana deuolutionis Domus* 20. *Apri-*
lis 1598. coram Penia, & coram Martino Andrea
*d. deciſ.*63. *num.*4.

Nec ad tollendum primum fundamentum, cen-
ſuerunt aliquid releuare iura nouiter producta,
quibus concludenter probari prætenditur dire-
ctum dominium dictarum Monialium; quia quic-
quid ſit an ex illis, iunctis cum aliis ante man-
datum in actis exhibitis, directum dominium
ſit concludenter probatum, certum tamen eſt,
4 quod illa hodie non poſſunt ſuffragari ad effe-
ctum iuſtificandi aſſociationem, iam executioni
demandatam, ita vt excludatur reſtitutio in in-
tegrum, cùm executio ex nouiter deductis iuſtifi-
cari non poſſit, ex notatis per Abb. *in cap. inter*
cæteras de re iudic. num 8. ibique Felin. *num.* 5.
Mareſcott. *variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 121. *num.* 20.
Rot. *deciſ.* 417. *num.* 8. & 9. coram bon. mem.
Coccino, inter eius impreſſ. Secus verò eſſet di-
cendum, ſi ageretur de ſimplici confirmatione di-
5 cti mandati in ſecunda inſtantia, nam tunc iura
producta, pro illius iuſtificatione ad corrobora-
tionem aliorum in actis exiſtentium, benè ſuffra-
garentur; in quibus terminis procedunt, & loquun-
tur *deciſ.* Caputaq. 332. *part.* 3. Cæſar de Graſſ.
*deciſ.*16. *num.*16. *de probat.* cum aliis in contrarium
allegatis.

Provt nec ſecundum deciſionis fundamentum
corruit ex facto, ex eo ſcilicet, quod in dictis
alienationibus, factis per Alphonſum, deficiat
6 clauſula *non aliàs, aliter*, &c. cuius defectus cau-
ſat caducitatem, quando fuit deuentum ad tradi-
tionem rei antè impetratum conſenſum, vt di-
ſtinguit Clar. *in dict.* §. *emphyteuſis quæſt.* 13. *cum*
aliis alleg.

Quia tam in venditione facta Braſchæ, quàm
in permutatione facta cum Colutio, legitur talis
clauſula, vt patet ex inſtrumentis datis *in hodier-*
*no ſummario dict. Alphonſi, num.*1. Et licet in per-
mutatione facta cum Colutio, clauſula iſta ſit po-
ſita poſt conditionem initam inter partes de
impetrando conſenſu intra legitima tempora, vt
ibi reſeruato in primis, & ante omnia conſenſu
Monialium S. Coſmati intra legitima tempora
obtinendo ſumptibus, & expenſis dicti Horatij,
& non aliàs, &c. vnde dicebatur eam referri ad
obligationem Horatij, de impetrando conſenſu
ſuis ſumptibus, & expenſis: Attamen non inde
excluditur quin referatur etiam ad ipſam reſer-

uationem conſenſus, iuxta regulam *l. fin. ff. de reb.*
dub. & in hac materia ſufficit, quod res ſit dubia 7
ad effectum, vt contra caducitatem ſit reſponden-
dum, Seraph. *deciſ.* 794. *num.* 20. & fuit dictum
nuperrimè *in Romana deuolutionis* coram Reuerend.
D. meo Merlino Decano ſub die 17. Iunij 1641.
confirmata ſub die 20. huius menſis currentis.

Demùm non obſtat quod dictus Alphonſus
per annum, & vltrà, diſtulit ſoluere laudemium,
quia tempus non currit niſi à die notitiæ, ex ad- 8
notat. per Corbul. *de iure emphyteut. de cauſa pri-*
*uat. ob non petit. inueſt. num.*8. & ideo dum ſibi
concludenter non conſtabat de dominio Monia-
lium, non tenebatur ſoluere laudemium, & per
conſequens non dicitur incidiſſe in caducitatem
ob lapſum ſolius temporis, ad effectum enim
euitandi deuolutionem quælibet cauſa etiam mi- 9
nus iuſta ſufficere ſolet, *l. igitur* § *poteſt, ff. de li-*
ber. cauſ. Corbul. *de iur. emphyteut. de priuat. ob*
non ſolut. canon. limit. 17. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 388.
num. 4. coram San. mem. Greg. XV.

Et ita vtraque, &c.

Eugubina Erroris Calculi.

Lunæ 9. Decembr. 1641.

ARGVMENTVM.

Acceptatio calculi facti per Peritum de
conſenſu partium electum, conſtito
de errore in conſiderabili quan-
titate acceptanti præiudi-
care non debet.

Vide ſuprà *Deciſ.* 182.

SVMMARIVM.

1 *Peritus deſcriptionem partitarum quarundam per errorem in calculo omittens, parti calculum acceptanti præiudicare non poteſt.*

2 *Verba generaliter & indiſtinctè prolata generaliter ſunt intelligenda.*

3 *Fructus non debentur quando creditum ſortis eſt extinctum.*

4 *Confeſſio vel liberatio generaliter facta, omnia debita ſingularia licèt expreſſa ſpecialiter non fuerint concernit.*

5 *Liberatio reſtricta non generalis, liberationem quoad aliud creditum in computo ſeparato contentum non operatur.*

6 *Confeſſio vt noceat certa & indubitata eſſe debet.*

DECISIO CC.

NON acquieſcente Michaele Angelo Zeccadoro deciſioni factæ Conuentinis tantùm informantibus ſub die 10. Iunij anni currentis, qua firmatum fuerat, ſententiam Rotalem confirmatoriam alterius A. C. eſſe confirmandam, repropoſui denuò cauſam ſuper eiſdem, & vnanimi DD. conſenſu reſponſum fuit, ſtandum eſſe in deciſis.

Quandoquidem inconcuſſa remanent dictæ de-

ciſionis fundamenta, quibus probatur iuſtitia ſententiæ condemnantis dictum Michaelem Angelum vti hæredem Franciſci fratris, ad reſtituendum dd. de Conuentinis duas partitas, de quibus agitur, vnam ſcilicet ducatorum 216. auri de Camera, & alteram ſcutorum 700. monetæ, non obſtante acceptatione calculi facti per Peritum de conſenſu partium electum; quia cùm Peritus in eius calculo omiſerit per errorem deſcriptionem
1 dictarum duarum partitarum ad creditum eorumdem de Conuentinis, talis acceptatio ipſis non præiudicat, Socin. *conſ.* 190. *verſ. ex quibus patet, lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 89. *num.* 34. *lib.* 1. Munoz. *de ratiocin. adminiſt. cap.* 41. *num.* 5. *&* 12. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 761. *num.* 3. *cum ſeqq*

Nec placuit reſponſio data, quoad primam partitam; nempe, quod ea non per errorem fuerit omiſſa, ſed ex voluntate partium, ſupponendo, quod calculatio facta fuerit ſolùm ſuper partitis, & computatis eidem Perito exhibitis, non autem ſuper illis, in quibus nulla aderat controuerſia, prout erat dicta partita ducatorum 216. quæ propterea compenſata dicebatur cum honorario prætenſo à dicto Michaele Angelo, ob patrocinia præſtita à dicto Franciſco in defendendis litibus eorumdem de Conuentinis.

Nam nullibi probatur talis partium voluntas, imò potius contrarium conuincitur ex pacto adiecto in Inſtrumento tranſactionis, initæ inter dictos Michaelem Angelum, & Conuentinos, ibi; *vt veritas circa præmiſſa habeatur, conuenere dictæ partes per pactum expreſſum, quod computa inter eas iam facta, vt aſſeruere de datis, & receptis, iterum fiant & reuideri poſſint, & debeant*: hæc enim ver-
2 ba tanquam generaliter, & indiſtinctè prolata non admittunt prætenſam reſtrictionem computorum ad certas partitas, ſed generaliter ſunt intelligenda *l.* 1. *§. & generaliter ff. de legat. præſtan. l. regula ff. de iur. & fact. ignorant.* Surd *deciſ.* 217. *num.* 9. Rota *deciſ.* 282 *num.* 11. *part* 5. *recent.* & multò minus poteſt inde deſumi compenſatio cum prætenſo honorario, dum eædem partes hoc non dixerunt, & econtra voluerunt pro habenda veritate quod computa iam facta denuò fierent. Cùm igitur in reuiſione computorum apparuerit, dictam partitam ducatorum 216. non fuiſſe comprehenſam, meritò Zeccadorus condemnatur ad illius reſtitutionem.

Prout nec releuare viſum fuit id, quod repetebatur circa ſecundam partitam ſcutorum 700. ſcilicet illam reuera fuiſſe comprehenſam in ſolutione ſcutorum 1130. facta in Banco illorum de Donis ſub die 22. Spetembris 1601. iuxta aſſertionem dicti Periti de conſenſu partium electi, ibi, *annullando la Polizza de ſcudi* 700. *per eſſer compreſa in vn pagamento di ſcudi* 1130. *per il Banco de Doni ſotto li* 21. *Settembre* 1601. & proindè benè fecerit idem Peritus ſi eam in calculo non deſcripſit ad creditum Conuentinorum.

Quia huiuſmodi Periti aſſertio erronea detegitur ex pluribus fundamentis ponderatis, tam in tribus deciſionibus emanatis coram bon. mem. Pirouano, quam in vltima coram me, & ſignanter ex eo, quod dictus Franciſcus de anno 1601. & ſic poſt dictam ſolutionem ſcutorum 1130. tranſmiſit computum Mutio Conuentino, in quo ſe conſtituit debitorem in ſcutis 42. pro fructibus eiuſdem partitæ ſcutorum 700. iuxta pactum inter eos conuentum in eadem apoca per Peri-
3 tum annullata, qui quidem fructus non debebantur, ſi creditum ſortis iam erat extinctum, Caputaq. *deciſ.* 103. *part.* 1. Caualer. *deciſ.* 651. *num.* 5.

Nec de legalitate dicti computi poteſt dubitari, cùm fuerit in actis productum, ac formiter recognitum parte citata.

Quibus ſic ſtantibus non aduerſantur plures confeſſiones ipſius Mutij Conuentini emanatæ, tam in eius libro rationum, quàm in epiſtolis datis in ſummario dicti Zeccadori, ex quibus apparet dictum Mutium poſt dictum computum ſibi tranſmiſſum de anno 1602. pluries ſe enunciaſſe creditorem dicti Zeccadori in minori ſumma dictorum ſcutorum 700. per verba. *per reſto, o ſaldo*, ac ſimilia, quinimò aliquando faſſum fuiſſe, nihil de ſuis pecuniis penes ipſum Zeccadorum remanſiſſe; vnde dicebatur, eumdem Zeccadorum penitus liberatum remanſiſſe, cùm confeſſio, vel liberatio 4
generaliter facta concernat omnia debita ſingularia, licet ſpecialiter non fuerint expreſſa, vt probatur in *l. pluribus ff. de accept.* & notat plenè Bart. *in l. Aurelio §. Caius ff. de liberat. legat.*

Quoniam fuit conſideratum duo computa, & rationes diſtinctas ſolitas fuiſſe teneri a Zeccadoro cum Conuentinis, quarum altera dicebatur *il conto corrente*, continens exactiones reddituum exiſtentium in Vrbe, quæ fiebant ab ipſo Zeccadoro, vti Procuratore dicti Mutij, & altera nuncupabatur *il conto a parte*, reſpiciens creditum Chirographarium dictorum ſcutorum 700. quæ retinebantur à dicto Zeccadoro ad effectum ſatisfaciendi creditoribus Angeli, cum promiſſione interim de ſoluendo Conuentinis vſuras ad rationem ſex pro quolibet centenario, vt colligitur tam ex verbis calculi facti per Stheoeom *ſumm. Conuentinorum num.* 3. *ibi*; *Heredi del Signor Mutio deuono dare ſcudi* 893. *per ſpeſe delle liti fatte dal Signor Franceſco Zeccadoro per detto Signor Mutio, quali aſcendono à ſcudi* 1121. *delle quali ſe ne cauano ſcudi* 227. *per eſſer ſegnati à libro* al conto corrente *reuiſto d' accordo tra dette parti*; & ex epiſtolis Michaelis Angeli *dicto ſumm. numer.* 5. ibi: *Io mi ſon riſoluto mandarle il conto come ſtà ſenza quello, che mi doueua dar lui* (ideſt Franciſcus) *ch' io non ne ho conto, che è delli* 700. *ſcudi*, quàm ex parcella computi dicti Franciſci tranſmiſſi de anno 1620. in quo quia erant deſcripti fructus dictorum ſcutorum 600. dictus Mutius delineando partitam adnotauit in margine per hæc verba, *non ſi mettono, ma ſi laſciano al conto à parte*: ex his enim ſatis apertè demonſtratur duo inter partes adfuiſſe computa diſtincta, vt ad propoſitum aduertit Rota *Ianuen.* ... *deciſ.* 191. *num.* 6. *circa med.*

Et propterea ſupradictæ confeſſiones emiſſæ per Mutium in ſuis libro & epiſtolis, ſunt referendæ *al conto corrente*, ſuper quo ſolidationes fiebant annuatim, vt ex eiſdem libro, & epiſtolis elicitur, non autem ad computum ſeparatum, & diſtinctum, in quo creditum dd. ſcutorum 700. dumtaxat adnotabatur vnà cum eius fructibus, quo fit, vt liberatio deſumpta ex verbis *per reſto e ſaldo*, non dicatur generalis, ſed reſtricta *al conto corrente*, & conſequenter non operatur liberationem quoad aliud creditum contentum in computo ſeparato, vt benè ad propoſitum ratiocinatur Abb. *in conſ.* 14. *n.* 3. *verſ. ſed his non obſtantibus cũ ſeq.* ſufficit, quod dictę confeſſiones ſpecificè non loquantur de dicta partita ſcutorum 700. ad hoc vt interpretatio fieri debeat contrà Zeccadorum, qui in eis ſe fundat, *l.*

veter.

Digitized by Google

vetteribus, ff. de pactis, Rota Iannen. *deciſ.* 7. *num.*6.
Rota *deciſ.*561.*num.*6.*part.*1.*recent.* & fuit dictum
in Tudertina Societatis ſub die 21. *Iunij* 1638. *coram*
Reuerendiſſimo D.meo PanZirolo Patriarcha Conſtan-
6 *tinopolitano*; confeſſio autem, vt noceat, debet eſſe
certa & indubitata, Honded. *conſ.*69.*num.*73.*lib.*2.
Rota *deciſ.*443.*n.*8.*p.*1.*recent.*

Et ita vtraque, &c.

Narnien. Canonicatus.

Die Mercurij 11. Decembr. 1641.

ARGVMENTVM.

Poſſeſsio Canonicatus in Collegiata manutenibilis non eſt, quando eadem Capitulariter capta non fuit.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſione Canonicatus capitulariter non capta manutentio denegatur.*

2 *Manutentio Canonicatus abſque Capituli conſenſu non datur, etiamſi poſſeſſio de mandato executoris literarum Apoſtolicarum fuerit obtenta.*

3 *Poſſeſſio vt capitulariter capta dicatur, Capitulum cum interuentu maioris partis Canonicorum prius legitimè conuentum requiritur.*

4 *Canonicis requiſitis poſſeſſionem capitulariter tradere recuſantibus, poſſeſſio quoquo modo capi poteſt & manutenibilis exiſtit.*

5 *Capitulum quando iuſtam cauſam denegandi traditionem poſſeſſionis habet, poſſeſſio nec capi nec manuteneri poteſt.*

6 *Reſignans beneficium contra formam decreti eo ipſo beneficio priuatur, nec reſignatarius vllum ex tali reſignatione ius acquirere poteſt.*

7 *Beneficium quoties ipſo facto vel iure amittitur, Beneficiario nullum ius remanet quod in alium transferri poteſt.*

8 *Gratia Apoſtolica vt ſit valida requiritur expreſſio litis.*

9 *Capitulum pro conſeruatione ſtatutorum bene contradicere poteſt, reſpectu qualitatum & habilitatum in Canonicis requiſitarum.*

10 *Canonicatus reſeruati collatio ad ſedem Apoſtolicam ſpectat.*

DECISIO CCI.

DENEGARVNT Domini manuten-
tionem Ioanni Riccio, quia eius
1 poſſeſſio non fuit capitulariter capta,
prout requiritur, quando agitur de
poſſeſſione Canonicatus in Colle-
giata, Innocent. & alij communiter *in cap. ex lit-*
teris, de reſtit. ſpoliat. Caſſador.*deciſ.*8.*& cauſ poſſeſſ.*
& propriet. Rota *deciſ.* 701. *num.* 5. *part* 2 Idque
2 procedit, etiamſi poſſeſſio capta fuerit de mandato
Executoris literarum Apoſtolicarum, Abb. *in c.* 2.
num. 6.*de conſuetud.& in cap. tranſmiſſam, num* 1.*de*
elect. Gregor.XV.*in deciſ.*364.*num.*6 Et fuit dictum
in Meten. Canonicatus. 4. *Iulij* 1618. coram bon.
mem. Piroua no.

Quod autem poſſeſſio in præſenti non fuerit
capta capitulariter, probatur ex eiuſdem poſſeſſio-
nis inſtrumento datu *in ſummario dicti Ioannis n.* 1.
vbi apparet ab vno ex Canonicis ipſum fuiſſe im-
miſſum in poſſeſſionem; & tamen ad hoc, vt poſ-
ſeſſio capitulariter capta dicatur, requiritur, quod 3
Capitulum prius legitime congregetur cum inter-
uentu maioris partis Canonicorum, Gonzal. *ad*
*reg.*8.*Cancellar.*§.3.*Proœmial.num.*81.Rota *deciſ.*79.
*n.*1.*&* 2.*p.*3.*lib.*2.*diuerſ.*

Nec applicatur limitatio admitti ſolita, nempè 4
quod quotieſcumque Canonici fuerint requiſiti, &
recuſauerint poſſeſſionem capitulariter tradere,
poſſeſſio quoquo modo capi poſſit, & ſit manu-
tenibilis; vt tradit Ancharan. *in cap. vbi Capitulum*
*de conceſſ. preb.lib.*6. *num.* 2 Rota coram Greg.XV.
*in dict.deciſ.*364.*num.* 2. & coram Canaler.*dec.*359.
*num.*4.*& in recent.deciſ.*97.*n.*23 *p.*5.

Quia ex tenore actus relati à Notario in dicto
inſtrumento poſſeſſionis, apparet Paulum Petrum,
& Bartholomæum Canonicos fuiſſe repertos non
in actu, ſeu in loco adeptæ poſſeſſionis, ſed in
Porticu Eccleſiæ, & requiſitioni ſibi factæ per No-
tarium reſpondiſſe, Eccleſia adeſt ianuis patenti-
bus, & nos nolumus perſonaliter adeſſe; quod qui-
dem non ſufficit, cùm ad hunc effectum requira-
tur, vt Capitulum prius legitimè congregatum re-
cuſaſſet poſſeſſionem tradere, vt aduertunt Adden.
ad Greg. XV. *in dict.deciſ.*364.*num.*6.& ad Buratt.
*in deciſ.*319.*num.*17.*verſ.prædicta autem*; vel ſaltem
debebant omnes Canonici interpellari ad ſe con-
gregandum pro Capitulo faciendo, vt videtur
conſenſiſſe Rota *in dict. deciſ.*359. *num.* 4. coram
Canalerio.

Vltra quod limitatio prædicta non habet locum, 5
quando Capitulum habuit iuſtam cauſam dene-
gandi traditionem poſſeſſionis, vt tenuit Rota *in*
*dict. deciſ.*359. coram Canalerio, & alios concor-
dantes referunt Addent.ad Gregor.*dict deciſ.*364.
ſub lit.B. & ad Buratt. *dict.deciſ.*319.*in d.verſ. Præ-*
dicta autem.

Iuſta verò cauſa in hoc caſu pro Capitulo dedu-
citur ex pluribus.

Primò ex eo, quod reſignatiò facta ad fauorem
D.Ioannis eſt euidenter nulla; nam in prouiſione
Apoſtolica emanata de menſe Iulij 1638 ad fauo-
rem Laurentij reſignantis adeſt decretum expreſ-
ſum, quod intra triennium proximum Canonica-
tus, & præbenda ad fauorem alicuius non reſi-
gnentur, alioquin vacent, & reſignatio facienda
nulla ſit ipſo facto, & tamen idem Laurentius con-
tra formam d. decreti de menſe Maij anni curren- 6
tis, & ſic intra triennium reſignauit; vnde eò ipſo
priuatus remanſit beneficio, ita vt Reſignatarius
ex hac reſignatione nullum ius acquirere potuerit,
ex notat. per Felin. *in cap. in noſtram, num.*37. *verſ.*
fallit quinto, de reſcript. Rebuff.*conſ.*64.*num.*4 Rota
*deciſ.*5.*de re iudicat.in antiquior.* per Biſignet Et ra-
tio eſt, quia quoties beneficium amittitur ipſo 7
facto, vel ipſo iure, nullum ius remanet Benefi-
ciario, & per conſequens nihil remanet, quod in
alium transferri poſſit, vt ex pluribus tradit Pariſ.
de reſignat.benef.lib...*quæſt* 1. *num* 21.22. *&* 23. vbi
quod hoc procedit etiamſi non præceſſerit ſenten-
tia declaratoria.

Secundò ex eo, quod in literis d. reſignationis
non fuit facta mentio litis pendentis inter Capi-
tulum, & Reſignantem, ſuper priuatione iſtius
Canonicatus, eo quia infra annum ad Sacerdo-
tium iuxta formam Statutorum Eccleſiæ ſe pro-

moueri nun curauit, ſupra quo id.m Capitulum ſententiam propitiam reportauerat. Ad hoc au-
8 tem, vt gratia Apoſtolica ſit valida, requiritur expreſſio litis, vt notatur *in cap.1.vt lite pendent.lib.6.* & firmauit Rota coram Mantic.*in deciſ.188.n.213. vtrobique num. 1. inter recent. deciſ. 238. num. 2. part.4.*

Tertiò & vltimò ex eo, quod in eiſdem literis reſignationis fuit narratum, quod huiuſmodi Canonicatus nullum habebat ordinem ſacrum annexum, cuius tamen contrarium apparet ex d. ſtatuto Eccleſiæ dato *in ſummario Capituli num.2.* ibi; *quod nemo deinceps in Canonicum, & fratrem admittatur, quin vltra alias qualitates ſit etiam Sacerdos, aut eius ætatis, vt infra annum poſſit cum effectu promoueri ad*
9 *Sacerdotium*; pro quorum quidem Statutorum conſeruatione Capitulum benè contradicere poterat reſpectu qualitatum, & habilitatum requiſitarum in Canonicis, vt aduertit Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ.221.num.11.*& tenuit *Rota in deciſ.17.n.16. part.6 recent.*

Neque dicatur quod cauſæ prædictæ non pertineant ad hoc Iudicium ſummariiſſimum, quia conſtat Rotam illas habuiſſe pro ſufficientibus in aliis controuerſiis, & ſignanter *in dict.deciſ.359.* coram Card. Caualer. in qua *ſub num.4.* conſideratum fuit
10 pro Capitulo, quod Canonicatus erat reſeruatus, cuius propterea collatio ſpectabat ad Sedem Apoſtolicam, & ex hac ſola ratione Actori fuit denegata manutentio, vt patet ex eius lectura.

Et ita vtraque, &c.

Romana nullitatis contractuum.

Lunæ 13. Ianuarij 1642.

ARGVMENTVM.

De reſtitutione bonorum & fructuum ob inualiditatem contractus & venditionem rei pupillorum per Tutores factam, non ſeruatis in alienatione bonorum pupillorum de iure ſeruandis.

Vide ſuprà *Part.I. Deciſ.* 152.

SVMMARIVM.

1 *Bona pupilli vendita ſtante inualiditate contractus à die venditionis cum fructibus reſtitui debent.*

2 *Contra leges quæ fiunt pro infectis ſunt habenda.*

3 *De nullitate contractus quando pro parte pupillorum niſi poſt 24. annos oppoſitum non fuerit, fructus niſi à die mota litis non debentur.*

4 *Contractus quando eſt doloſus & ipſo iure nullus ob defectum vtilitatis pupillorum & læſionem vltra dimidiam, emptor vſque ab initio in mala fide dicitur conſtitutus, cuius tempus circa reſtitutionem fructuum attenditur.*

5 *Contractus quando ipſo iure eſt nullus ex cauſa quæ inerat de tempore venditionis, fructus percepti ſunt reſtituendi.*

DECISIO CCII.

CENSVERVNT Domini Maſtinum teneri ad reſtitutionem bonorum & fructuum à die celebrati contractus, quia eiuſdem contractus inualiditas eſt euidens, ex quo continet venditionem rei pupillorum factam per tutores ad fauorem d. Maſtini, non ſeruatis de iure ſeruandis in alienatione bonorum pupillorum, vt latè fuit oſten- 1
ſum in deciſione emanata ſub die 4. Maij 1640. quo caſu tam res vendita, quàm fructus à die venditionis reſtitui debent, iuxta diſpoſitionem textus *in l. Iubemus la 2.§.Sanè ſi hac C.de ſacroſanct.Eccleſ* ibi; *Prædia autem,&c. cum fructibus, penſionibus, & acceſſionibus totius medij temporis vindicentur, vt tanquam penitus à nullo empta, vel vendita teneantur,*
quia ea, quæ contra leges fiunt pro infectis habenda ſunt. 2
Eam denique ſententiam ſequitur Redoan. *de reb. Eccleſ.non alienan.q.22.num.4.* Abb *in cap.ſi diligenti num.23.de præſcript.* Felin.*in cap. cum cauſa num.27. verſ.& in hac materia de re iudic.*Surd.*conſ.115.n.31. & 32.* Mantic.*de tacit.lib.25.tit.6.n.68.* Grammat. *deciſ.79.num.8.& ſeqq.* Rot.*deciſ.14. num. 3. part.1. diuerſ.& deciſ.256.num.2.coram bon.mem.Durano inter eius impreſſ.*

Non obſtat quod pro parte pupillorum non fue- 3
rit oppoſitum de nullitate contractus niſi poſt 24. annos, & ſic fructus non debeantur niſi à die motæ litis iuxta deciſionem 41.*num.16. part.6. recent.* vbi agebatur de contractu cenſus à minore nulliter impoſiti, & deciditur fructus ante oppoſitionem minoris decurſos ſpectare ad Creditorem, ex quo contractus habuit ſtatum validitatis, donec minor opponeret, ob quam rationem idem in contractu ab Eccleſia nulliter inito tenuit Cenc. *de cenſib. part.1.cap.2. quæſt.3.art.2. num.16. & part.2. cap.2. quæſt.4.art.7.num.16. & 17.* Gonzal. *ſuper regul. 8. gloſ.56.num.97.98.& 99.* Gratian.*diſcept.559.n.64.* Rot. *in Romana cenſus* coram bon. mem. Cardin. Millino impreſſ. apud eundem Cenc. *deciſ. 19. num.4.*

Quia hoc procedit quando concurrit bona fi-
des; ſed in præſenti verſamur in contractu doloſo, 4
& nullo ipſo Iure ob defectum vtilitatis pupillorum, & ob læſionem vltra dimidiam, ex deductis in præcedenti deciſione: vnde emptor vſque ab initio dicitur conſtitutus in mala fide, cuius tempus attenditur circa reſtitutionem fructuum, *L.qui bona fide,ff.de acquir rer.domin.l.1. §.ex die ff. de vi & vi armat.* Menoch. *de recuperand.remed.15.num.612.* Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 49. num.130. & ſeqq.* Facchin.*controuerſ.cap.59.lib.1.* Rot.*deciſ.3. num.23.*
& 24.part.7. recent. & quod vbi contractus eſt ipſo 5
Iure nullus ex cauſa, quæ inerat de tempore venditionis, reſtituendi ſint fructus percepti, tradunt Couarrum. *variar. reſolut. lib.3.cap.9.num.1.verſ.tandem his diſtinctionibus,* Beron.*conſ.165.num.22.lib.1.* Coraſ.*in Miſcellaneis lib.3.cap.9. num.4.* cum aliis cumulatis per Rotam *in deciſ. 1. num. 8. part. 2. recent.*

Et ſic deciſum vna tantùm parte informante, &c.

Roſſanen.

Digitized by Google

Roſſanen. Decimarum.

Vener. 24. Ianuarij 1642.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non eſt concedenda, quando de bono eius iure conſtat in cuius præiudicium efflagitatur.

SVMMARIVM.

1 *Abbas quando decimas Archiepiſcopo ſoluere non tenetur, nec Coloni aut Conductores herbarum pro animalibus ibi poſcentibus ad decimas obligantur.*

2 *Conſuetudo decimandi dum non potuit introduci niſi poſt priuilegium exemptionis obtentum, initium quod immemorabilem excludit reſultat.*

3 *Conſuetudo Arrendatariorum ſoluendi decimas Archiepiſcopo, Abbatiæ de cuius intereſſe agitur præiudicare non poteſt.*

4 *Præſcriptio vt inducatur contra priuilegium Eccleſiæ conceſſum quadragenaria eſſe debet.*

5 *Quadragenia vt probetur quid requiritur.*

6 *Lis per taciturnitatem deſerta ei qui litem mouit nec poſtea proſequutus fuit, imputari debet.*

7 *Conſtito de bono Iure partis deficit alterum requiſitum, quod vnà cum longa taciturnitate ad effectum deſertionis litis concurrere debet.*

DECISIO CCIII.

POSTQVAM reſolutum fuit conſtare de exemptione ad fauorem D. Abbatis S. Mariæ de Patiro vigore priuilegij Papæ Innocent. III. idemque priuilegium eſſe reale, & contineте etiam exemptionem à ſolutione decimarum, Reuerendiſſ. D. Archiepiſcopus Roſſanen. inſtetit pro Remiſſoria, qua probare intendebat ſe eſſe in quaſi poſſeſſione exigendi decimam caſei, & recottæ, ac vigeſimam agnorum, & hædorum naſcentium ex ouibus, & capris ſpectantibus tàm ad Diœceſanos, quàm non Diœceſanos paſcentibus intra limites ſuæ Diœceſis, nec non decimam, & vigeſimam omnium ouium, & caprarum paſcentium intra fines d. Diœceſis, etiam in bonis Abbatiæ d. S. Mariæ de Patiro, prout in eadem quaſi poſſeſſione decimandi, & vigeſimandi articulabatur fuiſſe ab immemorabili tempore Archiepiſcopos Anteceſſores: quare ſuper hoc dato particulari dubio, hodie Domini Remiſſoriam non eſſe dandam reſponderunt ex duplici fundamento.

Primò, quia poſito quod dictum priuilegium ſit reale, vt iam fuit deciſum in præcedentibus deciſionibus, quæ de more ſupponuntur in hac diſputatione, ſequitur dicendum quod ipſa bona ſint exempta, adeò vt ſicut Abbas de eis non tenetur
1 ſoluere decimas, ita neque Coloni, neque Arrendatarij, ſiue alij Conductores herbarum pro animalibus ibi paſcentibus ſoluere decimas D. Archiepiſcopo teneantur, iuxt. Gloſſ. *in Clem. 1. verb. excolendas verſ. ſed numquid*, & ibi Imol. *num.* 14. Vital. *num.* 31. *de decim.* Abb. *in c. ex parte num* 4. *eod. tit.* Ciriac. *contr.* 141. *num.* 24. Menoch. *conſ.* 286. *num.* 8. Rot. *deciſ.* 4. *de priuil. in antiq. & deciſ.* 23. *num.* 6. *p.* 2. *diuerſ.* Et conſequenter articulata immemorabilis exigendi decimas caſei, & recottæ ab animalibus exterorum depaſcentibus in territorio Abbatiali poſito intra Diœceſim Roſſanen. detegitur irreleuans, cùm ex ipſo priuilegio contraria obſeruantia probetur de tempore eiuſdem Priuilegij conceſſionis, quippe quod præſumitur vſu receptum eo ipſo quod fuit publicatum, Rot. *deciſ.* 197. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* & fuiſſe obſeruatum apparet ex deductis in tribus præcedentibus deciſionibus; & ſic
dum allegata conſuetudo decimandi non potuit 2
introduci niſi poſt d. priuilegium, hinc reſultat initium, quod immemorabilem excludit, Couarr. *in reg. poſſ. part.* 2. §. 3. *ante num.* 8. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 64. Oſaſc. *deciſ.* 101. *num.* 21. & fuit dictum *in Maioricen. Indultorum* 11. *Aprilis* 1639. coram Reuer. D. meo Merlino Decano.

Præterea in præiudicium d. Abbatis non releuaret conſuetudo, quod Arrendatarij, vel affictuarij 3
ſiue alij exteri animalia conducentes ad paſculandum in territorio Abbatiæ ſoluerint decimam D. Archiepiſcopo, quia non potuerunt præiudicare eidem Abbatiæ, de cuius intereſſe agitur, ad *l. fin. C. de acquir. poſſeſſ.* Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 519. *n.* 72. Gigas *de penſ. quæſt.* 148. *num.* 4. Rot. *deciſ.* 382. *ſub num.* 3. *verſ. non obſtat quod, part.* 4. *diu.* Ipſius enim Abbatialis Eccleſiæ intereſt hanc decimam Archiepiſcopo non ſolui, quia eò facilius, & vtilius poterunt territoria & paſcua locari, ex adnotatis per Macer. *variar. reſol. lib.* 1. *reſol.* 3. *num.* 32. & 33. & per Ciarl. *controu. forenſ. c.* 22. *n.* 8.

Secundò quia materia articulata redditur improbabilis. Nam eſto quod aliqua præſcriptio aduer- 4
ſus d. Priuilegium potuiſſet induci, ea tamen deberet eſſe quadragenaria, cùm verſemur in Priuilegio conceſſo Eccleſiæ, iuxta text. *in cap. accedentibus*, & ibi Gloſſ. & Doct. *de Priuil.* Gloſſ. *in cap. acceſſiſſent, verb. melius videtur*, cum ibi notatis per ſcribentes *de conſtitut.* Gail. *lib.* 2. *obſeru. cap.* 60. *num.* 12. *verſ. ſecundo caſu*, Gabr. *conſ.* 162. *num.* 8. Rot. *deciſ.* 704. *num.* 8. & 11. coram Butatto inter eius impreſſas, quidquid ſit circumſcripto Priuilegio, in quibus terminis loquuntur allegati per Monet. *de decim. cap.* 5. *quæſt.* 4. *num.* 101. in contrarium adducti. Cùm autem ad probandam quadragenariam requi-
rerentur teſtes 128. annorum, ſubducendo tem- 5
pus motæ litis de anno 1569. vltra annos pubertatis Teſtium, vt fieri debet, *cap. licet de teſtib.* Seraph. *deciſ.* 76. *num.* 2. & *deciſ.* 1460. *pariter ſub n.* 1. Buratt. *deciſ.* 178. *num.* 8. & ibi Addea *num.* 19. inueriſimile, ac impoſſibile eſt, quod ſecundum naturam teſtes huiuſcemodi ætatis temporibus iſtis reperiri poſſint, vt fuit dictum *in Hiſpalen. Decimarum de Ayamonte* 27. *Iunij* 1639. *coram bon. mem. Pirouano*, ob quam inueriſimilitudinem ſeu impoſſibilitatem Rota aliàs denegauit remiſſoriam etiam in caſu, quo teſtes debebant eſſe ætatis annorum 88. *vt in deciſ.* 266. *num.* 17. *part.* 6. *recent.* & de teſtibus 100. ann. extat *deciſ.* 235. *num.* 12. *in fine cum ſeq. part.* 5. *recent.* Adeò quod etiam ſi ſufficeret conſuetudo decennalis, adhuc teſtes deberent eſſe ætatis annorum 98. & conſequenter inueriſimilis, ac impoſſibilis redderetur eius probatio ex mox allegatis.

Nec obſtat quod lis per taciturnitatem fuerit 6
deſerta, quia vltra quod pro parte Abbatis talis taciturnitas negatur, nec illa ei debet imputari, ſed potius Archiepiſcopo, qui litem mouit, vt in commiſſione per eum præſentata 14. Maij 1569.

coram

coram bon.mem. Verallo *ſumm. num. 3.* & poſtea eam non proſequutus fuit, Achill. *deciſ.7. num. 1. verſ.item quia ipſe litem non mouerat, vt lit.pend.* ceſſat omnis hæſitatio ex eo, quod ex deciſionibus præcedentibus in cauſa factis conſtat de bono iure d. Abbatis, & ſic deficit alterum requiſitum, quod vnà cum longa taciturnitate concurrere debet ad effectum deſertionis, vt bene explicat Achill. *in d.tt.dec.7.num.7.cum ſeqq. vt lite pend.* & facit Creſcen.*deciſ.19.de prob.* & fuit dictum *in Tullen. Parochialis 26. Ianuarij 1615.coram bon mem. Card.Fabricio Veroſpio.*

Et ita deciſum vtraque parte audita, &c.

Calaguritana Beneficij de Cornago.

Vener. 24. Ianuarij 1624.

ARGVMENTVM.

De reuocandis attentatis, vigore appellationis à mala relatione Examinatorum & decreto Ordinarij in præiudicium tertij præſentati pendentis.

SVMMARIVM.

1 *Acta pendente termino ad appellandum ſaltem per viam nullitatis ſunt reuocanda.*

2 *Appellatio ſuſpenſiua à reprobatione examinatorum non datur.*

3 *Diſpoſitio Concilij appellationem ſcilicet à reprobatione examinatorum non dari, in Parochialibus non autem in ſimplicibus locum habet.*

4 *Conſtitutio Synodalis Calaguritana de beneficio conferendo Clerico à maiori parte præſentantium præſentato in quibus caſibus procedit.*

5 *Decreta prouiſionalia cum eorum intimationibus vim citationis habent.*

6 *Appellatio à collatione ſeu inſtitutione facta in contradictorio iudicio datur, cum vim diffinitiua habeat.*

7 *Grauamen ab Examinatoribus alicui illatum quomodo iuſtificatur.*

8 *Grauamen à mala relatione reſultans vt iuſtificetur meritò ad nouum examen eſt procedendum.*

9 *Admiſſus ab Ordinario conditionaliter dum non appellat, appellationi quoad effectum ſuſpenſiuum renunciare videtur.*

10 *Signatura Sanctiſſimi cauſam appellationis ſimpliciter committens facit, vt omnia geſta tam antea quàm poſt appellationem attentata dicantur.*

DECISIO CCIV.

CVm vacaſſet integrum ſimplex beneficium, de quo agitur, in Eccleſia Sancti Petri de Cornago, Ordinarius iuxta formam Motus proprij fel. rec. Clementis VIII. appoſuit edicta, in quorum termino plures filij patrimoniales concurrerunt, inter quos præuio proceſſu fabricato ſuper probatione patrimonialitatis fuerunt declarati pro legitimis oppoſitoribus Franciſcus Lopez, Antonius Vicente, & Franciſcus Ximenez. Sed quia examinatores Synodales approbarunt ſufficientes ad curam animarum dictos Antonium Vicente, & Franciſcum Ximenez dumtaxat, cuius approbationis vigore idem Ordinarius eos declarauit habiles ad curam animarum, decernendo inſuper ad illorum fauorem mandatum de præſentando directum Capitulo dictæ Eccleſiæ ad quod ſpectat præſentatio, dictus Lopez appellauit à mala relatione dictorum Examinatorum, & decreto Ordinarij, cauſamque appellationis in Rota committi obtinuit: qua tamen appellatione non obſtante, prædicti Antonius, & Franciſcus Ximenez obtinuerunt à Capitulo præſentationem, & ab Ordinario diuiſionem huius beneficij in duas partes, ac inſtitutionem reſpectiuè, poſſeſſione quoque ſubſecuta. Quare dubitaui an conſtet de attentatis quæ veniant reuocanda, & affirmatiuè fuit reſponſum.

Siquidem apparet mandatum Ordinarij de præ-
ſentando fuiſſe expeditum ſub die 15. Maij 1640.
præſentationem à Capitulo factam ſub die 18. ac
inſtitutionem ſub die 20. eiuſdem menſis cum
adeptione poſſeſſionis poſtea ſubſecuta, & ſic om- 1
nia emanaſſe non ſolùm pendente termino ad ap-
pellandum, quod ſufficeret ad hoc, vt venirent
reuocanda, ſaltem per viam nullitatis, ex notatis
per Franch. *in cap. ad audientiam in fin. de appellat.*
Lap.*allegat.1 num.11.verſ.dubitatur tertio*, Cæſar de
Graſſ.*deciſ.2. num.5. de appellat.* ſed etiam poſt ap-
pellationem interpoſitam per dictum Lopez ſub
die 16.eiuſdem menſis, quo caſu à vitio attentato-
rum excuſari non poſſunt, & ideo meritò debent
in primis reuocari, iuxta Gloſſ. *in cap non ſolum de
appellat.lib.6.* Lanecllot. *de attentat. appellat. pender.
c.12.limit.49. per tot.* Rota *deciſ.488.num.3.p.3. &
deciſ.613.p.4.recent.*

Non obſtat quod à reprobatione examinatorum 2
non detur appellatio ſuſpenſiua, vt diſponitur à
Sac. Concil. Trid. *in cap.18. ſeſſ.24. de reformat.* &
in Diœceſi Calaguritana adſit Conſtitutio Synoda-
lis, qua cauetur, quod Clerico à maiori parte præ-
ſentantium præſentato ſtatim fiat collatio, ac tra-
datur poſſeſſio; vnde inferebatur poſſe ad execu-
tionem procedi non obſtante appellatione, ad
quod comprobandum allegabatur deciſio facta co-
ram me *in Calaguritana beneficij 5.Martij* 1638.

Quia diſpoſitio Sac.Concilij *in dict.cap.*18. ha- 3
bet locum in Parochialibus, non autem in ſimpli-
cibus, vt loquendo de his beneficiis patrimoniali-
bus Calaguritanis declarauit Rota *in deciſ.* 10. *per
tot.part.2.diuerſ.* & ſequitur Gonzal. *ſuper regul.8.in
adnotat. contra nullitat. num* 185. *&* 109. Garz. *de
benef part.9.cap.2.num.*244. Caſtro Palao *de benefic.
Eccleſiaſt.part.2.tract.13.diſput.3. punct.2. num.7.*
Adden. ad Greg.XV. *in deciſ.515.num.4.* Conſti-
tutio vero Synodalis quatenus adſit cum omnibus 4
requiſitis, de quibus Gonzal. *vbi ſupra num.* 214.
id eſt quod fuerit confirmata à Papa, aut longo
tempore obſeruata, haberet locum quando in pro-
uiſionibus huiuſmodi beneficiorum proceditur ex-
traiudicialiter, *vt in Calaguritana S.Ioannis de Mo-
linar 3.Iulij 1634.coram bon mem.Coccino*; ſecus au-
tem quando prout hîc iudicialiter fuit proceſſum,
tunc enim ſemper debet admitti appellatio, aliàs
geſta tàm intra tempus ad appellandum, quàm poſt
appellationem attentata dicuntur, vt tenuit Rota
ſpecialiter in iſtis cauſis Calaguritanis coram Gre-
gorio XV. *in dict.deciſ.515. num.1. & 2.& in deciſ.
527.pariter ſub num.1. & per tot.* Gonzal. *vbi ſupra*

num.

Digitized by Google

*num.*18 *&* 186. *&* 216. & ſuit dictum *in Calaguritana beneficij de Domoſquia 27. Ianuar.* 1627. coram R.P.D meo Dunozetto, *& in alia Calaguritana beneficij de Cornago 19. Decembr.* 1638. *&* 14. *Ianuarij* 1639. coram Reuerendiſſimo P.D. meo Ghiſilerio, & nnpetrimè *in Calaguritana beneficij de la Braza* 27. *Maij* 1641. coram Domino meo Peutingerio.

Nec contrarium firmatur *in dicta Calaguritana coram me ſub die 5. Martij* 1638. ſed ſolùm quia in eadem cauſa per prius reſolutum fuerat provt hic conſtare de attentatis, diſputabatur an prouiſo ab Ordinario fuiſſet ius quæſitum, ad effectum vt illud intelligeretur reſeruatum in poſteriori prouiſione Apoſtolica alteri facta, cum ſolita clauſula *dummodo non ſit alteri ius quæſitum*, & ex quo anterior prouiſus, cuius collatio cum inde ſecutis erat declarata attentata, pro non obſtantia attentatorum inter alia allegabat dictam Conſtitutionem Synodalem, & conſuetudinem Eccleſiæ; Rota dixit quod quicquid eſſet an ex d. conſtitutione, ſeu conſuetudine tolleretur appellatio ſuſpenſiua, de qua re Gonzal. *in locis ſupra citatis*, & præcipuè *ſub num.* 214. *&* 215. certum erat quod ius eiuſdem anterioris prouiſi legitimè acquiſitum, mediante approbatione Examinatorum, & declaratione Ordinarij pro idoneo, non fuerat amiſſum ob attentata poſtea ſubſecuta ex ibidem allegatis, & ideo non bene dicta deciſio fuit allegata ad probandam canonizationem dictæ conſuetudinis, pro excluſione appellationis in iſtis terminis, ſed potius retorquetur, dum in eadem cauſa appellatio fuit admiſſa, & omnia geſta intra tempus ad appellandum, & poſt appellationem fuerunt declarata attentata, vt in deciſione antecedenter emanata ſub die 28. Aprilis 1636. pariter coram me.

Quod autem in præſenti fuerit actum iudicialiter, probatur ex datis *in ſummario dicti Lopez ſub num.* 8. vbi apparet poſt edicta affixa datos fuiſſe articulos ab vnoquoque oppoſitore coram Ordinario, & factis neceſſariis citationibus, & decretis, fuiſſe examinatos teſtes etiam vigore literarum remiſſorialium, ad effectum probandi requiſita patrimonialitatis, productiſque hinc inde iuribus, & per
5 Ordinarium admiſſis in proceſſu cauſæ, varia emanaſſe decreta prouiſionalia cum eorum intimationibus, quæ vim citationis habent, Seraph *dec.* 583. *num.* 3. *& deciſ.* 1057. *num.* 4. vnde prædictis omnibus ponderatis non poteſt negari, quin iudicialiter fuerit actum, vt in ſimili dixit Rota *in deciſ.* 351. *p.* 1. *recent.* & coram Greg. XV *in dicta deciſ.* 515. *n.* 1. & in terminis huius Eccleſiæ de Cornago ſub dd. diebus 19. Decembris 1638. & 14. Iannarij 1639. coram R.P.D. meo Ghiſilerio, vbi aliæ concordantes referuntur.

6 Et regulare eſt quod à collatione, ſeu inſtitutione facta in contradictorio iudicio detur appellatio, cùm habeat vim diffinitiuæ, Franch. *in c. auaritiæ, n.* 5. *de elect. in* 6. Gemin. *ibid n.* 7. Gloſſ. *in cap. fin. verſ. inanes eod. tit.* pariter in 6. Garz. *de benef. p.* 4. *num.* 16. *& ſeqq.* & præſertim *num* 26. cum aliis cumulatis *in Mediolanen. beneficij* 17. *Decembr.* 1640. coram D. meo Bicho.

7 Idque eò magis venit dicendum, attento notorio grauamine dicto Lopez ab Examinatoribus illato, dum ille non fuit ab eis declaratus habilis, ſicut alij ad curam animarum, prout requiritur ad effectum obtinendi ſimilia beneficia, iuxta dictum motum proprium Clementis VIII. & tamen ex examine in Curia facto de ordine Rotæ coram Examinatoribus Eminentiſſ. D. Vicarij conſtat fuiſſe approbatum, etiam ad curam animarum, inde enim benè iuſtificatur grauamen examinatorum de partibus, Rota *deciſ.* 8. *de probat. in nou. & deciſ.* 18. *num.* 4. *de conceſſ. præbend.* pariter *in nou.* & excluditur quod fuerit proceſſum per viam gratificationis, quæ haberet forſan locum, ſi ipſe quoque Lopez fuiſſet ab Examinatoribus approbatus cum aliis ad curam animarum; ſed cùm fuerit reprobatus, rite egit dum appellauit à mala relatione examinatorum, pro 8
quorum grauamine iuſtificando meritò fuit deuentum ad nouum examen, vt in indiuiduo fuit ſeruatum in *deciſ.* 538. coram Gregorio XV. & in dictis aliis deciſionibus Calaguritanis *ſupra* relatis.

Demum non aduertitur, quod appellatio dicti Lopez fuerit admiſſa ab Ordinario ſine præiudicio 9
ordinatorum, & executioni demandatorum, & ab hac admiſſione ſic conditionali idem Lopez non appellauerit, vt debuit iuxta doctrinam Innocent. *in cap. paſtoralis num.* 5. *in fin. de offic. delegat.* ibique Card. *in §. præterea col.* 6. *in princ.* & ſequitur Capic. *deciſ.* 34. *num.* 5. *&* 6. Adden. ad Veſtr. *in prax. lib.* 7. *cap. vlt. num.* 22. vnde dicebatur fuiſſe renunciatum appellationi quoad effectum ſuſpenſiuum, & conſequenter non poſſe dari de attentatis.

Quoniam vltra quod in dicta admiſſione ſic conditionaliter facta, fuerunt præſeruata ſolùm ordinata, & executioni demandata, ideoque non poſſunt excuſari à vitio attentatorum ea, quæ ſucceſſiuè geſta fuerunt, ſufficit quod poſtmodum Signatura Sanctiſſimi commiſerit cauſam appellatio- 10
nis ſimpliciter, ad hoc vt omnia geſta tam antea, quam poſt appellationem attentata dicantur, Gloſſ. *in l. appellatione in verb. deliberatione*, & ibi Bald. *C. de appellat.* Card. *in Clement.* 1. *quæſt.* 8. *propè fin. de re iudic.* Lancellot. *de attentat. part.* 2 *cap.* 12. *limit.* 6. *num.* 27. *cum ſeqq.* quod paſſim Rota ſeruat, vt *in deciſ.* 96. *num.* 4. *& deciſ.* 140. *num.* 3. *coram Durano inter eius impreſſ.* & alibi ſæpè.

Et ita vtraque, &c.

Hiſpalen. Decimarum de Almonte.

Lunæ 27. Ianuarij 1642.

ARGVMENTVM.

De decimis ad Capitulum Hiſpalenſe priuatiuè quoad Dominum temporalem locorum de quibus agitur ſpectantibus, vbi plura de decimis ſpiritualibus à Domino temporali acceptis reſtituendis.

Vide ſuprà *Deciſ.* 192.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum vti generalis Adminiſtrator bonorum Archiepiſcopatus habet intentionem fundatam ſuper iure omnium decimarum quæ in tota diœceſi percipiuntur.*

2 *Sententiæ tanquam non lata ſuper toto eo quod fuit petitum non valent.*

3 *Index Eccleſiaſticus ſtante omnimoda diſtinctione articulorum ſuper iure liquido Capituli bene pronunciare poteſt.*

4 *Teſtes nulliter examinati in co. ; deratiene non ſunt habendi.*

5 *Decimas pretendens, niſi ſunt ſpirituales immemorabili non eget.*

6 *Dominus temporalis tributum exactum quod ratione decima ſpiritualis Eccleſiæ debetur, reſtituere tenetur.*

7 *Capitulo ratione generalis adminiſtrationis bonorum Archiepiſcopatus, decima de omni fructu opificio & negotiatione debetur.*

8 *Decima de negocio & artificio ſunt ſoluendæ.*

9 *Decima ex minutis aliquando ex conſuetudine non ſoluuntur.*

10 *Actus dans cauſam liti, cùm non habeatur in conſideratione, conſuetudinem non inducit.*

11 *Decimarum exactio vt iuſtificetur, de conſuetudine vniformi & legitime præſcripta eſt docendum.*

12 *Vniuerſitas qualibet ad id quod deberi fuit probatum in actis condemnata cenſetur.*

DECISIO CCV.

VALIDÆ, & iuſtæ viſæ fuerunt ſententiæ Rotales, quibus pronunciatum extitit decimas olei, ficuum aridarum, laterum, & aliarum rerum quæ in oppidis de Almonte, Lucena, & litis Conſortibus, eorúmque territoriis colliguntur, ſpectare ad Capitulum Hiſpalen. priuatiuè quoad D. Ducem Medinæ Sidoniæ Dominum temporalem eorumdem locorum, & ideo pro earum confirmatione fuit reſponſum.

Validitas enim reſultat ex reuolutione proceſſos, vbi apparet interueniſſe omnia requiſita relata in vulgata *deciſ.* Caputaq. 260 *part.* 2. & Iuſtitia redditur patens ex deciſionibus in cauſa factis, in quibus firmatur, loca de quibus agitur eſſe ſituata intra fines Diœceſis Hiſpalen. eorúmque Parochias non eſſe diuiſas, ſed omnimodam earum curam reſidere penes Archiepiſcopum Parochum Vniuerſalem, &
1 propterea dictum Capitulum, vti generalem Adminiſtratorem bonorum Archiepiſcopatus habere intentionem fundatam ſuper iure percipiendi omnes decimas, quæ percipiuntur in tota Diœceſi, iuxta diſpoſitionem *c. cum contingat*, vbi Gloſſ. *verb. de iure commun, & c. cum in tuto de decim. & in c. fin.* ibique Gloſſ. *verb. prædiorum de paroch.* Rebuff. *de decim. q. 6. n. 1. & 10. cum ſeqq.* Rota *deciſ. 371. n. 4 p. 1. recent.*

Quibus non aduerſantur ea, quæ tàm pro parte D. Ducis, quàm pro parte Vniuerſitatum hodie deducebantur.

Nam quod attinet ad D. Ducem; Primò non ob-
2 ſtat, quod in ſententiis non fuerit quoque pronunciatum ſuper iure percipiendi tributum, ſeu decimas temporales ab eo prætenſas in dd. locis, ratione dominij temporalis, ſicut pro ſua parte fuit in actis proteſtatum, quaſi quòd eædem ſententiæ tanquam non latæ ſuper toto eo quod fuit petitum non valeant, *l. in hoc iudicio ff famil. erciſ. l. etiam, ff. de minor.* Felin. *in c. cum inter num. 6. de ſentent. & re iud.* Rot. *deciſ. 76. num. 20. p. 7. recent* Quia idem Dux vſque ab initio in hac parte declinauit Iudicem Eccleſiaſticum, allegando illum incompetentem ſuper iure merè laicali, & nunquam liquidauit decimas, de quibus agitur, ad ſe ſpectare iure dominij tem-
3 poralis, ideóque benè potuit Iudex ſtante omnimoda diſtinctione articulorum pronunciare tantum ſuper iure liquido Capituli, Abbas *in c. 2. num. 9. de mut. petit. & in d. c. cum inter num. 23. in fin.* ibique Felin. *vbi ſupra verſ. fallit prime de ſent. & re iud.* Rot. *deciſ 427. n. 2. p. 2. recent. & deciſ. 646. n 3.* coram Caualer.

Secundò nec etiam obſtat, quod prædictæ ſententiæ ſint iniuſtæ, dum condemnant eundem Ducem ad reſtitutionem decimarum perceptarum, quas ipſe ſupponit percepiſſe tanquam tributum temporale, idque probatum prætendit ex teſtibus deponentibus ſemper illas à Duce, eiuſque Anteceſſoribus, ac Miniſtris, & Arrendatoribus exactas, vti redditus Ducatus, & Maioratus. Quoniam vltra quod non ſubſiſtit, quod exactio harum decimarum
fuerit facta pro tributo temporali, cùm teſtes de 4
hoc deponentes non ſint habendi in conſideratione, vti nulliter examinati, tàm ob defectum citationis, quàm ex quo locus examinis fuerat allegatus ſuſpectus à Capitulo, vt fuit ponderatum in deciſione cauſæ emanata ſub die 2. Martij 1635. coram Eminentiſſ. D. Cardinali Veroſpio Iuniore, & vlterius reddatur etiam inueriſimilis eorumdem teſtium depoſitio, dum Dux allegauit immemorabilem,
qua non egebat niſi decimæ eſſent ſpirituales, iuxta 5
deciſ. Caputaq. 241. & 242. *part.* 1. & tales in dubio præſumuntur, Bald. *conſ. 419. lib. 1.* Bertaz. *conſ. Ciuil. 17. num. 15. & 16.* Alciat. *conſ. 32. tom. 1 lib. num. 3.* Addent. ad Greg. XV. *in deciſ 404. lit. B* In omnem
euentum ſufficit, quod prætenſum tributum fuerit 6
exactum vt decimarum, ad hoc vt idem Dux teneatur reſtituere id quod ratione decimæ ſpiritualis debetur Eccleſiæ, vt ad literam diſponit text. *in c. cum non ſit in homine 33. de decimis*, ibique Gloſſ. & Doctores communiter, & inter Theologos Diu. Tho. *2. 2. q. 87. art. 2. ad 4.* Sor. *lib. 9 de iuſt & iur q. 4. art. 1. ad 4.* quos & alios refert & ſequitur Monet. *de decim. c 6. q 4. n. 37.*

Quod verò ſpectat ad Vniuerſitatem non vrget,
quod per ipſas dicatur, has decimas minutas non 7
deberi, quia Capitulum ratione generalis adminiſtrationis bonorum Archiepiſcopatus habet intentionem fundatam in iure, ſecundum quod decima debetur de omni fructu, opificio, & negotiatiune, vt *in c. non eſt, & c. Nuntios, & c. ex parte il 2. de decim. c. decima 16. q 1.* ibi, *de negocio, & artificio ſolue* 8
decimas, Suarez *de Relig. tom. 1. c. 34. num. 1. & 4.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta præc. 5. lib. 1. cap. 2. n. 2.* ac in ſpecie de nucibus, amigdalis, caſtaneis, oliuis, & aliis fructibus arborum de oleo, & lapidibus, aliiſque rebus minutis notat Rebuff. *de decimis q. 8 per tot.* & Monet. *eodem tract. c. 4. q. 1.* & nouiſſimè Caſtro Palao *2. part. tract. 10. de decimis diſput vnic. punct. 7. per tot.*

Et licet aliquádo ex conſuetudine decima ex mi- 9
nutis non ſoluatur, vt per Rebuf. *de decim. q. 13. n. 51.* Attamen talis conſuetudo in præſenti nullibi probatur, ſed potius excluditur ex ſolutionibus factis ab eiſdem Vniuerſitatibus ante motam litem: nec ex eo, quod Capitulum ab initio litis conqueſtum fuerit de non ſolutione, probatur contraria conſue-
tudo. Siquidem ob iſtam recuſationem in non ſol- 10
uendo mota fuit lis; actus autem qui dedit cauſam liti non inducit conſuetudinem cum non habeatur in conſideratione, vt Rota ſæpe dixit, & ſignanter coram Gregor. XV. *in deciſ 4. num. 1. & deciſ. 569. num. 4.* ſicuti nec probatur ex ſolutionibus factis D. Duci, quia imò illæ magis probant conſuetudinem paſſiuam ſoluendi quoad ipſas Vniuerſitates, & lis vertens inter Capitulum, & Ducem, non tangit articulum huius conſuetudinis, ſed ſolùm in ea
diſcutitur ad quem ſpectet earumdem decimarum 11
exactio, & ideo nihil obeſt, cum ad hunc effectum
opurteret

Digitized by Google

oporteret docere de conſuetudine vniformi, & legitimè præſcripta, iuxta *cap. fin. de conſuetud. & c. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ & propr.* Conar. *lib. 1. var. c. 17. num.* 8. §. 10. Rebuff. *de decimis dicta q. 13. n. 53.*

Prove non releuat, qood in eiſdem ſententiis
dictæ Vniuerſitates ſimpliciter ae indiſtinctè con-
demnatæ fuerint ad ſolutionem harum decimarum,
cùm tamen ab omnibus Capitulum prætendat de-
cimam laterum, & feuum aridarum, quia vnaquæ-
11 que Vniuerſitas cenſetur condemnata, ad id quod
deberi fuit probatum in actis, à quibus ſententia
declaratur ſingula ſingulis congrue referendo, vt
per Bald. *in conſ. 516. n. 3. lib. 5.* Rot *deciſ. 319. num* 20.
p. 1. recent. & deciſ. 60. num. 44. coram Durano inter
eius impreſſ.

Et ita, &c.

Leodien. declaratoria.

Lunæ 27. Ianuarij 1642.

ARGVMENTVM.

De declaratoria concedenda ob ſpretam inhibitionem Rotalem cauſæque reaſſumptionem in Camera Spirenſi procuratam.

Vide ſuprà *Deciſ.* 189.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria ob contumaciam in non parendo conceditur.*

2 *Mandatum intimatum ac in actis reproductum ſeruatis quatuor terminis de ſtylo Curiæ ſeruari ſolitis, ad docendum de paritione requiritur.*

3 *Intimatio mandati ad effectum docendi de non paritione an perſonaliter exequi debeat.*

4 *Intimationis ſcientia executionem perſonalem & quemlibet alium defectum ſanat.*

5 *Intimationis ſcientia nimiam pertinaciam & inobedientiam probat, ob quam declaratoria eò magis concedenda venit.*

6 *Inobedientia & contumacia graue eſt delictum & deterrimi exempli.*

7 *Declaratoria ſine contumacia non datur.*

DECISIO CCVI.

POSTQVAM in hac cauſa Rota ad inſtantiam Abbatis & Conuentus S. Lamberti cenſuit ſub die 16. Iunij anni præteriti conſtare de attentatis commiſſis per Ioannam, & Carolum q. Guidonis Dehien, ob procuratam cauſæ reaſſumptionem in Camera Spirenſi in ſpretum inhibitionis Rotalis, fuit etiam expeditum mandatum pro reuocatione dictorum attentatorum, cui qoia dd. Ioannam, & Carolum noluiſſe parere aſſerebatur, dubitaui an eſſet danda declaratoria, & Domini affirmatiuè quoad Ioannam, negatiuè verò, quoad Carolum reſponderunt.

Quantum enim attinet ad Ioannam, dixerunt
1 Domini conſtare de eius contumacia in non parendo, ob quam conceditur declaratoria, Marian. Socin.
in cap. nulli n. 7. de ſent. excom. Abb. *in cap. 1. n. 10. de indic* Callad. *deciſ. 5. n. 7. de co. ſt.* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. c. 1. de reform verſ quod ſi* & fuit dictum *in Leodien. dominij de Holconia 29. Maij 1628 coram Durano* quæ eſt *deciſ. 149. num. 1. inter eius impreſſ* Apparet
namque eidem fuiſſe d. mandatum intimatum, ac in 2
actis reproductum, ſeruatis quatuor terminis de
ſtilo Curiæ ſeruari ſolitis ad docendum de paritione, iuxta notata per Felin *in cap Rodulph n. 11 de reſcript. & in cap ad probandum de re iudic.* Veſtr. *in praxi cap. vlt. lib. 8. n. 19.* Callad. *deciſ. 6. n. 10. de cauſ. poſſeſſ. & propr* ex quibus ſatis probatur negatiua non paritionis, ex annotatis per Bart. & alios *in l. in illa ſtipulatione, ff de verbor. obligat.* & dixit Rot *in deciſ. 278. n. 2. & deciſ. 591. n. 5 p. 1. recent.* & coram Duran *in deciſ. 161. n. 2. inter eius impreſſ.*

Nec obſtat qnod intimatio dicti mandati non 3
fuerit perſonaliter executa contra dictam Ioannam,
prout requiritur ad hunc effectum ſecundum doctrinam Innocentij *in cap. ſi Aduerſarius de eo qui mit. in poſſeſſ. cauſa rei ſeru.* Callad. *deciſ. 12. n. 2 de reſcript.* Put *deciſ. 324. n. 1. lib. 1. in correct.* quia ſufficit quod fuerit executa domi dimiſſa copia, dum ipſa Ioanna de ea notitiam habuit, vt probatur ex eo quod die ſequenti poſt executam d. intimationem nempè 3. Decembris recurſum habuit ad Iudices laicos, inſinuando eis mandatum reuocatorium attentatorum per d. Abbatem obtentum in hoc Tribunali, ac ſibi inſinuatum, proteſtando de incompetentia Iudicij; inde enim non ſolùm concluden-
ter probatur dictæ intimationis ſcientia, per quam 4
ſanatur executionis perſonalis, & quilibet alius defectus, Bald *in l. 1 in 1. notab ff. de ſeruis.* Felin *in cap. illud n. 8. de præſcript.* Rot. coram Mantic. *in dec 351. num. 10. inter eius impreſſ.* & coram S m. Greg XV. *in
deciſ. 27. n 3.* ibique Add. n *n. 9.* ſed etiam elicitur 5
nimia pertinacia & inobedientia, ob quam eò magis debet concedi declaratoria, vt in terminis dixit aliàs Rota *in Leodien. dominij de Steuerdia 13. Nouembr.* 1624. apud Buratt. quæ eſt *dec.* 825. in ordine inter eius impreſſ. & ſignanter *ſub n. 5.*

Graue quidem delictum, & deterrimi exempli 6
eſt inobedientia & contumacia, Gloſ *in cap. duo ſunt 96. diſt* Abb. *in c. 1. n. 10.* & ibi Ripa *n. 29. de indic.* Conar. *in c. Alma Mater p. 1. §. 9. n. 3. de ſent. excom. in 6.* vtpotè quæ ex contemptu proficiſcitur, & aliàs ad contemptum prouocatur, & ideo cenſuris eſt coërcenda, vt fuit dictum *in Corduben. dimidiæ portionis 1. Iulij 1630.* coram R. P. D. meo Merlino Decano, quæ eſt *deciſ. 404. ſub n. 8. & 9. p. 5. recent.* vbi quod ſpretis mandatis actum eſt de Iuriſdictione & regimine Eccleſiaſtico.

Quo verò ad Carolum viſum fuit non poſſe dari declaratoriam, quia pro eius parte non probatur recurſus ad Iudices laicos, & licet ei fuerit perſonaliter intimatum dictum mandatum, tamen cùm ipſe eligeretur tãquam tutor filiorum q. Ioannis ſui fratris, ac tutelam depoſuerit, vt *in d. ſumm n. 5.* non poteſt
dici contumax in non parendo, & ſine contumacia 7
non datur declaratoria, Rot. *deciſ. 7. in fin. de ſent. excomm. in non. & deciſ. 276. n. 1. p. 5. recent.*

Nec ſubſiſtit quod ob depoſitam tutelam ſolnerit ſalarium Notario, vnde inferebatur ad perſeuerantiam in adminiſtratione, quoniam ex eodem ſummario apparet ſolutionem ſalarij fuiſſe factam ſub die 19. Iulij 1641. & renunciationem tutelæ ſubſecutam ſub die 3. Decembr. eiuſdem anni.

Et ita deciſum vna tantùm parte diſformante, &c.

Digitized by Google

Bonon. Pecuniaria.

Vener. 31. Ianuarij 1642.

ARGVMENTVM.

Impotentia & inexigibilitate debitoris probata, contra promittentem manutenere nomen eiuſdem exigibile actio datur.

Vide ſuprà *Deciſ.* 185.

SVMMARIVM.

1 *Relatio executoris dicentis non potuiſſe exequi mandatum executiuum contra debitorem relaxatum, debitoris impotentiam & inexigibilitatem probat.*

2 *Citatio contra debitorem ad indicandum bona ſuper quibus fieri poteſt executio, eſt bonus modus probandi debitorem ſoluendo non eſſe.*

3 *Inhibitio ne debitor moleſtetur eius inexigibilitatem notoriam reddit.*

4 *Decretum ad Creditores in eo deſcriptos reſtrictum, alios in Iudicio citatos pariter afficit.*

5 *Agi vt poſſit contra promittentem manutenere nomen debitoris exigibile, ſufficit eiuſdem bona eſſe debitis inuoluta, exactionemque niſi cum longa dilatione fieri non poſſe.*

6 *Bona debitori non liberè reſeruata ſed oneri anteriori ſubiecta, ad inſtantiam Crediteris poſterioris diſtrahi non poſſunt.*

7 *Bona debitoris pro ſatisfactione creditorum ſufficere quando in facto non iuſtificatur, aſſignatio eorum oneribus pro quibus Iudicis decreto facta fuit, congrua cenſetur.*

8 *Bona debitoris credita excedere alleganti onus idem pro' ands incumbit, cùm ſit quid facti quod non præſumitur.*

DECISIO CCVII.

ITERVM Domini dixerunt conſtare de inexigibilitate Cecchelli,
confirmando deciſionem emanatam
17. Iunij ſuperioris anni, quia veriſ-
ſima eſt concluſio ibidem firmata,
1 nempe quod per relationem executoris dicentis
non potuiſſe exequi mandatum executiuum contra debitorem relaxatum, probetur eiuſdem debitoris impotentia & inexigibilitas, vt præter allegatos in deciſione tenent Barz. *deciſ. Bonon.* 20. *n.* 42. & alij relati à Carocc. *in tract. de excuſſ. bon. p.* 2. *q.* 31 *n.* 2. & 4.

Quod eò magis venit dicendum in præſenti, vbi
2 contra debitorem præceſſit etiam citatio ad indicandum bona ſuper quibus fieri poſſit executio, qui eſt alter bonus modos probandi debitorem non eſſe ſoluendo, iuxta tradita per eundem Carocc. *in dict. tract. quaſt.* 34. *n.* 9. Ac inſuper in vim ceſſio-
3 nis bonorum obtenta fuit inhibitio in viſita gratioſa, ne debitor moleſtaretur; vnde notoria reddebatur eius inexigibilitas, vt de debitore, qui produxerat ſaluum conductum, voluit Gratian. *conſ.* 37. *num.* 27. *lib.* 1. ſequitur Carocc. *in dicto tract. quaſt.* 35. *num.* 5. & per conſequens, nec etiam requirebatur excuſſio bonorum, Gloſſ. *in l. decem, ff. de verb. oblig.* cum ibi not. per DD. bene Grat. *conſ.* 63. *num.* 43. *lib.* 2. & alios plures refert Carocc. *vbi ſuprà num.* 1. & *ſeqq.*

Quibus non aduerſatur, quod decretum viſitæ, cuius vigore emanauit inhibitio, reſtrictum fuerit ad Creditores ibi deſcriptos, inter quos non legitur Æmilius de Sartis ceſſionarius Marchionis Fon-
tanæ, quia ſufficit, quod ipſi in dicto Iudicio fue- 4
rint citati ad hoc vt decretum ipſos quoque afficiat, vt ex not per Felin. *in cap. quamuis num.* 9. *de re iudic.* tradit Put. *deciſ.* 335. *in fin. lib.* 3. *in correct.* & ſequitur Ciarlin. *controuerſ. cap.* 5. *num.* 40. imò ex quo Fontana cedens inſimul cum Æmilio Ceſſionario citatus fuit, non poteſt culpæ eiuſdem Æmilij adſcribere, quod ſe quoque inter creditores deſcribi non fecerit, & aſſignationem bonorum ad ſui fauorem non reportauerint per æs, & libram, in vim ſtatuti Mercatorum Bonon. vt in ſimili dixit Alex. *in l.* 2. *§. voluntate num.* 15. ibique Ripa *n.* 23. *ff. ſolut. matrim.* Decian. *conſ.* 18. *num.* 151. *lib.* 1. Mangil. qui plures cumulat *in tract. de euict. quaſt.* 4. *num.* 23. & 25.

Vltra quod ex lectura d. decreti, de quo *in ſumm. hodierno Semidea num.* 2. apparet bona Cecchelli non fuiſſe ſofficientia pro ſatisfactione creditorum, qui propterea diuiſi fuerunt in tres claſſes, quarum altera expectare debebat, donec curſo temporis ſequeretur ſatisfactio alterius anterioris: ad
hoc autem, vt agi poſſit contra Fontanam, qui 5
promiſit manutenere nomen debitoris exigibile, ſufficit quod bona eiuſdem debitoris eſſent intricata, & debitis inuoluta, vel non niſi cum longa dilatione exactio fieri poſſit, vt ex Caſtrenſ. *in l. inter eos, §. Creditor, ff de fideiuſ.* firmauit Rota Iamen. *deciſ.* 156. *num* 8. & concordat Scacc. *de camb. §.* 2. *gloſſ.* 5. *num.* 268. & 274. & fuit dictum *in Foroliuien cenſus* 29. *Maij* 1626. *coram bon. mem. Patriarcha Manzaneda.*

Nec obſtat quod in eodem decreto reſeruata fuerint aliqua bona Cecchelli, vt *in ſum. Fontana n.* 4. adeò vt ſicuti d. decretum non impediebat quominus Æmilius executionem ſuper dicta bona reſeruata facere poſſet, ita nec inhibitio vigore eiuſdem decreti obtenta, præſertim cùm ea fuerit poſteà per aliud decretum Iudicis reſtricta ad terminos decreti viſitæ, & reducta ad viam Iuris, vt *in d. ſumm. num.* 2.
quia prædicta bona non fuerunt liberè reſeruata 6
Cecchello, ſed vt ex illis ſobminiſtraret alimenta Mattheo fratri, provt tenebatur vigore Inſtrumēti donationis ſibi factæ ab Annibale fratre vſque de anno 1611. adeò quod huiuſmodi bona abſorbeantur hoc onere anteriori vt inhærenti bonis ex eadem die & Inſtrumento, quo Cecchello acquiſita fuerunt, & per conſequens nō poterant diſtrahi ad inſtantiam Æmilij Creditoris poſterioris, ad *l. cum prior, ff de diſtract. pignor.* Neguſant. *de pignor. part.* 5. *membr.* 2. *n.* 1. & *ſeqq.* & *membr.* 3. *n.* 7. Maſtic. *dec.* 64. *n.* 1. Rot poſt Pacific. *de Saluian. interdict. dec.* 74. *n.* 11. & *inter recent. deciſ.* 306. *n.* 30 *p.* 7.

Atque hinc patet nihil releuare, quod inhibitio redacta fuerit ad terminos decreti viſitæ, & quod Fontana in termino citationis ad indicandum bona indicauerit ea, quæ ex proceſſu & actis viſitæ apparebant; quia dum omnia dicta bona in eodem decreto aſſignata fuerant Creditoribus, & pro alimentis Matthei, & idem decretum afficiebat etiam DD. Æmilium & Fontanam vti citatos in eo Iudicio iuxta ſuperius deducta, conſequens eſt vt etiam inhibitio

iuxta

Digitized by Google

iuxta terminos dicti decreti deberet ſeruari, & afficeret d.Æmilium,& Fontanam in eodem decreto comprehenſos.

Nec valet replicatio,quod bona præfata ſint ſufficientia pro ſatisfactione omnium creditorum,
7 quia hoc in facto non iuſtificatur, & præſumptio ſtat pro decreto Iudicis, itavt eorum aſſignatio dicatur congrua oneribus pro quibus fuit facta, Caſtrenſ.*conſ.*432.*n.*2. *vol.*1. Alex.80.*n.*11.*lib.*5. Rot. *dec.*245. *n.*6. *p.*7. *rec.* ſicut etiam dicitur de executione, Alex.*in l.à Diuo Pio, §.ſi ſuper rebus n.*17.*ff.de re iudic.* Buratt. *deciſ.*426. *n.*3. & alleganti exceſ-
8 ſum incumbit onus probandi *l.*2.*ff de probat.*Caputaq.*deciſ.*301. *part.* 7. cùm ſit quid facti quod non præſumitur, Rota coram Seraphin *dec.*1189 *num.*2. & *deciſ.*306.*num.*26 *part.*7 *recent.*

Denique non releuat, quod poſt moderationem inhibitionis, id eſt eius reductionem ad terminos decreti viſitæ, Semidea dicti Æmilij hæres procurauerit iterum exequi facere mandatum executiuum ſuper bonis Cecchelli, ſed rurſus fuerit reiecta ob eandem inhibitionem; quoniam id magis demonſtrat conatum, & omnem diligentiam Semideæ pro exigendo Cecchello, ac virtutem dictæ inhibitionis, quæ, vt ſuprà fuit fulminatum, etiam poſt reductionem ad terminos decreti viſitæ obſtabat executioni.

Id quod dicebatur de ordine dato pro dicta executione facienda non obſtante inhibitione, nec etiam officit; quia fuit oſtenſum poſtea ſuperueniſſe aliud decretum, quo mandabatur dictam inhibitionem ſeruari, & idcirco Domini reſponderunt ſtandum eſſe in deciſis vtraque parte informante, &c.

Eugubina Dotis.

Vener. 14. Februar. 1642.

ARGVMENTVM.

Mandatum de exequendo à Iudice contra aliquem relaxatum eſt validum & iuſtum, quando ad eius validitatem omnia requiſita neceſſaria concurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Agenti vigore publici inſtrumenti dotalis pro fideicommiſſo, deficiente obligatione Camerali ſeu quarantigia, via executiua non competit.*

2 *Iuramentum executionem paratam non habet, cùm non ſit amplius vſu receptum niſi deciſiuum ſit litis.*

3 *In concurſu duorum teſtamentorum via executiua ceſſat.*

4 *Patre via ordinaria agente filius poſtea ad executiuam conuolare non poteſt.*

5 *Ius executiuè procedendi ob lapſum 30. annorum preſcribitur cùm eo temporis ſpatio nihil in cauſa actum fuerit.*

6 *Clauſula* ſi quid exequendum, *ad effectum ſuſpendendi executionem ex nouiter deductis iuſtificari non debet.*

7 *Nullitas actus vitiat actum etiamſi in minimo fuerit exceſſum.*

8 *Via executiua nedum vigore conuentionis, ſed etiam vigore ſtatuti, ſiue in vim conſtitutionis Principis quæ etiam inſtrumenta antea confecta comprehendit, competere poteſt.*

9 *Statuta odioſa ſtricti iuris ſtrictè & prout ſonant ſunt intelligenda.*

10 *Enumeratio ſcripturarum & diſpoſitionum quarum vigore executiuè proceditur, ſcripturas executionis parata priuilegium habentes demonſtrat.*

11 *Verbum* doue *eſt exemplificatiuum & exponitur pro* quando.

12 *Statutum vnum ab alio declaratur.*

13 *Inſtantia ab hærede in actione perſonali cœpta in fideicommiſſarium non tranſit.*

14 *Præſcriptio petitionis hæreditatis quæ 30. annis terminatur, tempore quo durat inſtantia iudicij vniuerſalis currere nequit.*

15 *Iudicio vniuerſali pendente iudicium particulare moueri non poteſt.*

16 *Legitimatio perſonarum cùm non fuerit oppoſita in prima inſtantia, in ſecunda citra vitium nullitatis proceſſus bene fieri poteſt.*

17 *Probationes factæ ad nouas exceptiones partis elidendas executionis decreti ex tunc deductis iuſtificati non obſtant, etiamſi cauſa fuerit commiſſa cum clauſula* ſi quid exequendum.

18 *Valor ſcuti aurei de tempore ſolutionis attendi debet, cùm bonitas extrinſeca ſolùm non intrinſeca mutata probetur.*

19 *Iudex de exceſſu monetæ extraiudicialiter ſe informare poteſt.*

20 *Coniuncti plures quando ſunt in re vel re & verbis, vnus ex pluribus vocatis totum fideicommiſſum petere poteſt, cæteris tamen eorum ratam ſi & poſtquam in iudicio comparuerint communicaturus.*

21 *Domicilia plura eandem perſonam in locis diuerſis habere non repugnat.*

DECISIO CCVIII.

PRÆTENDENS Comes Franciſcus à Porta mandatum de exequendo contra ipſum relaxatum à Locumtenente Eugubino, ad inſtantiam Comitis Hieronymi Bentiuoli eſſe nullum, & iniuſtum, cauſam appellationis in Rota mihi cōmitti obtinuit, ac inſtetit pro diſputatione dubij: An ei eſſet dandum mandatum de manutenendo, in cuius propoſitione facta ſub die 16. Decembris anni præteriti, quia plures excitatæ fuerunt difficultates, quæ ſub vnica diſputatione terminari non poterant, Domini dilata reſolutione, mandarunt materiam reſtringi ad particulares inſpectiones, videlicet, quod primò videretur, an obligatio Conſtantiæ ſuſtineretur. Secundò an ſuſtineretur Teſtamentum Eliſabethæ; Tertiò an Comes Cæſar eſſet vocatus ad fideicommiſſum dictæ Eliſabethæ. Quartò an creditum, & via executiua fuerint præſcripta, & Quintò an obſtarent detractiones Trebellianicæ, & lucri dotalis ex perſona Comitis Octauiani: & quatenus pars voluiſſet diſputare prius de nullitatibus, diſputaretur dubium; An mandatum de exequendo ſit nullum cum omnibus inde executis? Cúmque dictus Comes à Porta voluerit primò videre de nullitatibus, propoſui dubium per Dominos præſcriptum, pro cuius affirmatiua reſolutione informantes pro dicto Comite à Porta, dicebant;

Primò mandatum præfatum eſſe nullum, tum quia Comes Cæſar vti vocatus ad fideicommiſſum 1

Eliſabethæ, egit vigore publici inſtrumenti Dota-
lis, pro quo iuxta veriorem opinionem deficiente
obligatione Camerali, ſeu quarantigia non compe-
tit via executiua, *l.1.* cum ibi not per Bald *C de exe-*
cut. rei iud. l. ait Prætor § 1. vbi Angel *ff eod.* Alex.
conſ. 192. *num.* 1. *lib.* 2. Rota coram Durano *in dec.* 37.
num. 6. *inter eius impreſſ.* & in terminis Inſtrumenti
dotalis, fuit dictum *in Lucana dotis* 19. *Ianuarij*
2 1629. *coram bon. mem. Virile*, non obſtante iura-
mento; quod præterquam in præſenti non fuit præ-
ſtitum iuxta formam traditum à Bart. *in l.* 2. *num.* 8.
ff de iureiur. nec minus haberet executionem para-
tam, cùm tale iuramentum non ſit amplius vſu re-
ceptum, niſi ſit litis deciſiuum, Theſaur. *deciſ.* 26.
num. 7. *verſ. ſed vt breuiter*, Zacch *de obligat. Cameral.*
quæſt. 1. *num.* 8. & 19. *cum ſeqq.* Rot. inter impreſſ.
apud eundem *deciſ.* 75. *n* 3. & 4. Tum quia tam Co-
3 mes Bentiuolus, quàm Comes à Porta venit ex te-
ſtamento Eliſabethæ, quæ bis teſtata fuit; in con-
curſu autem duorum teſtamentorum ceſſat via exe-
cutiua, iuxta not. per Bart. & alios *in l. fin. C. de edict.*
Diu. Adr. toll. Rot. coram Seraphino *deciſ.* 279. *n.* 1.
4 Tum & etiam, quia primus Comes Octauianus,
egit via ordinaria, & ſic non potuit Cæſar eius fi-
lius poſtea ad executiuam conuolare, Gloſſ *vlt. in*
l perinde l. 2. *ff. ad leg. Aquil.* Bald. *in l. diffamari* 2.
col. C de ingen. & manumiſſ Rom. *conſ.* 131. *ad verſ. ſe-*
cus autem, Rot. *dec.* 507. *num* 4. *part.* 4. *recent.* & inter
impreſſ. per Zacch. *de oblig. Cameral. deciſ.* 68. *per*
totum.

Secundò ſubiungebant, quod quatenus etiam
5 competiiſſet via executiua, ius hoc fuiſſet præſcri-
ptum ob lapſum 30. annorum, & vltra, quo tempo-
ris ſpatio nihil actum fuit in cauſa, Innoc. & Bald.
in cap. vlt. in fin. de except. idem Bald. *in rub. num.* 22.
verſ. & dico, quod contra de præſumpt. Achil *deciſ.* 5.
in princ eod tit Martin. Andr. *dec.* 32. *num* 7.

Tertiò allegabant cauſam fuiſſe commiſſam Lo-
cumtenenti Eugubino cum clauſula (*ſi quid exe-*
6 *quendum,*) vnde cùm in primo iudicio non fuerint
legitimatæ perſonæ, ſed etiam fuerint poſtea iuſti-
ficatæ coram eodem Locumtenente, dicebant de-
buiſſe ſuſpendi executionem, quia dicta clauſula de-
bet ex eiſdem, non ex nouiter deductis iuſtifi-
cari; vt dixit *in Romana cenſus* 4. *Decembris* 1585.
coram Eminentiſſ. Pamphilio ſeniore impreſſ. per
Marcheſan. *de Commiſſ. part.* 1. *fol.* 257. *num.* 5. &
coram Caual. *dec.* 165. *num.* 4. & *inter rec dec.* 287.
num. 6. *part.* 2.

Quartò addebant mandatum prædictum eſſe
exceſſiuum, ex eo quod fuerit relaxatum, & reſpe-
ctiuè executum pro ſcutis 4500. monetæ Romanæ,
quæ tranſcendunt debitum ſcut. 3000. auri. habita
ratione valoris de tempore promiſſionis, hincque
7 deſumebatur nullitas exceſſus, quæ vitiat actum,
etiamſi in minimo fuerit exceſſum, Bart. *in l. ſi non*
ſortem, § *ſi centum*, & ibi Iaſ. *num.* 1. *ff. de condit. in-*
debit. Afflict. *dec* 218. *num.* 3. & 4. Rot. coram Du-
rano *d. deciſ.* 37. *num.* 15.

Quintò & vltimò afferebant ſubhaſtationem, &
deliberationem fuiſſe factas ad fauorem Marchio-
nis S. Mariæ Forenſis contra diſpoſitionem Bullæ
Sixti V. 3. *in ordin.* §. 3. ab aliis Pontificibus ſucceſ-
ſoribus confirmatæ, & ſignanter a Sanctiſſimo Do-
mino noſtro, *in eius Conſtit* 65. & in alia promulga-
ta de anno 1647 quas procedere etiam in ſubha-
ſtatione declarauit Rot. *in dec.* 319. *n.* 5. & 6. coram
S. mem. Gregor. X V.

Verùm præfatis non obſtantibus contrarium re-
ſolutum fuit, nempe mandatum eſſe validum; quia
ad eius validitatem concurrunt omnia requiſita ne-
ceſſaria, de quibus in *vulgat. deciſ.* Caputaq. 160.
part. 2.

Non obſtat prima nullitas deducta ex eo, quod
non potuerit agi via executiua, pro inſtrumento
non quarantigiato, ſeu obligatione Camerali val-
lato; quia licet hoc verum ſit de iure communi, *ex*
alleg in princ. ſecus tamen dicendum eſt in præſen-
ti, vbi adſunt ſtatutum Eugubinum, & decretum
Ducale, quibus diſponitur, quod inſtrumenta publi-
ca cuiuſuis generis habeant executionem paratam;
nam certum eſt, quod via executiua competere po- 8
teſt, nedum vigore conuentionis, vt notatur in *l. cre-*
ditores, C. de pignor. Zacch. *de obligat. Cameral. dicta*
quæſt 2. *num.* 16. ſed etiam vigore ſtatuti, Aſin. *de*
execut. §. 1. *cap.* 26. *per tot.* Rot. coram S. mem. Gre-
gor. XV. *in deciſ.* 362. *num.* 2. & *in deciſ.* 234. *num.* 14.
part. 5. *recent.* ſiue in vim conſtitutionis Principis,
quæ comprehendit etiam inſtrumenta antea con-
fecta, vt in terminis Capra. *in ſuo tract. Regula-*
rum, reg 6. *num.* 52. Aſin. *de execut.* §. 2. *cap.* 12.
& *cap.* 29.

Nec placuit intellectus datus dd. Statuto, & de-
creto per informantes pro Comite à Porta, quod
ſcilicet in illis non dicatur clarè, quod publicis
inſtrumentis detur via executiua, ſed tantùm cum
ſuppoſito, quod competat via executiua præſcribe-
tur forma executiuè procedendi, ponderando ver-
ba illa Statuti, ibi; *Cùm igitur via executiua ex pu-*
blico inſtrumento, &c. & verba Decreti, ibi; *Che*
nelle cauſe eſſecutiue, doue dall' Attore ſi produrranno
inſtrumenti publici, quaſi quod loquantur de inſtru-
mentis, quæ alioquin, putà ratione Quarantigiæ,
vel obligationis Cameralis haberent paratam exe-
cutionem, non autem de aliis, & ideo non debeat
fieri extenſio, cùm verſemur in ſtatutis odioſis, & 9
ſtricti iuris, quæ ſunt ſtrictè, & provt ſonant intel-
ligenda. Alex. *conſ.* 96 *col.* 2. *poſt med. verſ. vnde ſuc-*
cedit communis doctrina lib. 2. latè Aſin. *de execut. in*
princ. tract. 5. *cap.* 1. *per tot.* & *cap.* 2. *num.* 8.

Quoniam animaduerterunt Domini, quod ſi in
dd. Statuto, & decreto, debebat ſolùm præſcribi
forma procedendi in iudiciis executiuis, ſatis fuiſ-
ſet dicere, quod in cauſis executiuis procedatur ſic,
& ſic, ſed in eis vlterius proceſſum fuit, enumeran- 10
do omnes ſcripturas, & diſpoſitiones, quarum vi-
gore executiuè proceditur, vt in Statuto, ibi; *Cùm*
igitur via executiua ex publico inſtrumento, ſententia,
laudo, in iudicatum, tranſactis, teſtamento, donatione,
cauſa mortis, codicillis, ſiue vltimis voluntatibus, ſiue
Apoca, vel Chirographo legitimè recognito, &c. & in
Decreto, ibi; *Che nelle cauſe eſſecutiue, doue dall' At-*
tore ſe produrranno inſtrumenti publici, ſentenze, laudi
paſſati in giudicato teſtamenti, &c. quæ quidem enu-
meratio, quia aliàs eſſet ſuperflua, dicendum eſt,
quod fuerit facta ad indicandum, quænam ſcripturæ
executionis paratæ priuilegium haberent, & ſic
quod ſtet exemplificatiuè, & demonſtratiuè ad cau-
ſas executiuas, provt in dubio verba accipi de-
bent, *l. fin.* §. *Titia ff. de liberat. legat.* Bart. *in*
l. cum Pater, §. *menſe*, *verſ. quæro quid ſi teſta-*
tor, *ff. de legat.* 2. & *in l. Centurio num.* 39. *ff.*
de vulg. Paul. de Caſtr. *conſ.* 219. *col.* 2 *poſt med. lib.* 2.
Rot *deciſ.* 262. *num.* 3. *part.* 1. *diu.* & *dec.* 111. *num.* 5.
part. 1. *recent.* ponderando præſertim verbum illud, 11
doue, ibi, *doue ſi produrranno, &c.* quod eſt exemplifi-
catiuum, & exponitur pro quando, Menoch *conſ.*
473. *num.* 6. *ex text in l poſtliminium, ff. de Capt. &*
poſtlimin. reuerſ. l 2. § *conſeſtim ff ad municip l ſi ita ſit*
ſcriptum, § *fin. de legat.* 2. Idque eo magis, cum in alio
ſtatuto,

Digitized by Google

ſtatuto, in quo ſpecialiter diſponitur, quod Apocæ
habeant executionem paratam, dicatur quod Apocæ
vim habeant publici inſtrumenti, vnum enim ſta-
12 tutum ab alio declaratur. Bald *in l. omnes populi, n. 71. ff. de Iuſt. & Iur.* Caputaq. *dec. 101. in fin. p. 3.* Rot. *de ciſ. 467 num. 3. p. 1. recent.*

Cùm igitur ex his pateat Comitem Cæſarem
potuiſſe executiuè agere, non eſt curandum de
alio iudicio anteriori ordinarie cœpto per Comi-
tem Octauianum Patrem, vti hæredem dictæ Eli-
ſabethæ, quia idem Cæſar potuit ex perſona pro-
pria, tanquam fideicommiſſarios eiuſdem Eliſa-
bethæ nouum iudicium executiuum inſtituere,
13 cùm inſtantia cœpta ab hærede in actione per-
ſonali, non tranſeat in fideicommiſſarium, Bart.
in l. ſi cum hominem, num. 3. ff. de fideiuſſ. Alex.
in l. cum hereditas, num. 2. ff. ad Trebell. Pe-
regr. *de fideicomm. art. 51. num. 19.* Fuſar *de ſub-
ſtit. q. 610. num 6.* cum aliis alleg. à modern. Vene-
to *in tract. de tranſmiſſ. caſ. 55. num. 3.*

Ad id quod dicebatur de duorum teſtamento-
rum concurſu, quo ſtante non potuerit agi exe-
cutiuè, reſponſum fuit hoc pendere ab alio ar-
ticulo, reſeruato in particulari inſpectione, nem-
pe an teſtamentum ſecundum Eliſabethæ ſuſti-
neatur.

Secunda nullitas deſumpta ex præſcriptione fa-
cillimè tollitur. quia à die purificati fideicommiſ-
ſi, quo ſolo tempore orta fuit actio Comiti Cæ-
14 ſari, non interceſſerunt 40. anni, provt requiri-
tur ad præſcribendam petitionem hæreditatis, iux-
ta *l. hereditatis, C. de petit. hered. & l. licet, cum gloſſ. C. de Iur. delib.* vltra quod huiuſmodi præſcriptio
currere nequiuit tempore, quo durauit inſtantia
iudicij vniuerſalis, moti de anno 1577. per Co-
mitem Horatium Carpineum, & Lauram eius ma-
trem contra Octauianum, ſuper prætenſa nullitate
15 teſtamenti dictæ Eliſabethæ: pendente enim iudi-
cio vniuerſali, non potuit moueri iudicium parti-
culare, quod à reſolutione illius vniuerſalis pen-
debat, vt probat *text. in l. ſi quis libertatem*, ibique
notant omnes *ff. de petit. hered. l. non diſtinguemus, §. ſi is faciat*, & ibi Gloſſ. Bart. & alij *ff. de arbitr.* Caputaq. *deciſ. 117. part. 2.* Rot. coram Buratt. *deciſ. 257 num 2.*

Tertia fondata in defecto iuſtificationis clauſo-
læ, *ſi quid exequendum*, pariter eliditur; quia De-
cretum Prætoris Engubini iuſtificatur ex eiſdem,
16 præterquam quoad perſonarum legitimationē, quæ
cùm non fuerit oppoſita in prima inſtantia, bene
potuit fieri in ſecunda, citra vitium nullitatis pro-
ceſſus, iuxta notata per Bald. *in l. non ignorat, n. 1. C. de his qui accuſ. non poſſ.* Gloſſ. *in l. 1. in verb. filium, C. quorum bonorum*, Rot. *deciſ. 307. num. 7. part. 1. recent.* & coram S. mem. Greg. XV. *in de-
ciſ. 88. num. 1.* Adden. ad eundem *in deciſ. 264. n. 6.* & coram Buratt. *in deciſ. 749. num. 21.* probationes
17 autem factæ ad elidendas nouas exceptiones par-
tis, non obſtant executioni decreti iuſtificati ex
tunc deductis & oppoſitis, etiamſi cauſa fuerit
commiſſa cum clauſula, *ſi quid exequendum.* Cæſ.
de Graſſ. *deciſ. 20. num. 11. de probat.* Greg. XV. *in
deciſ. 272. num. 6.* ibique Adden. *num. 9.* Duran *dec. 372. num. 7.* & fuit dictum *in Tiburtina Pratorum 5. Iulij 1638. coram bon. mem. Buccabella.*

Quarta poſita in exceſſu, & ipſa quoque dilui-
tur, quia obligatio eſt in ſcutis 1000. auri, & eodem
modo conceptum eſt mandatum vnà cum execu-
tione, & deliberatione, nec opus fuit liquidare va-
lorem auri in moneta argentea, quoniam etiam pro
moneta aurea, quæ extat in rerum natura, quidquid
ſit in imaginaria, potuit relaxari mandatum execu-
tiuum; & quamuis ex pretio exburſato à licitatore
Comes Hieronymus creditor receperit ſcuta 3900. 18
non tamen exceſſit, quia attento valore ſcuti aurei
de tempore ſolutionis, provt attendi debet, cùm
non probetur mutata bonitas intrinſeca, ſed ſolum
extrinſeca, *cap. olim & c. cum Canonicis*, & ibi not. *de
cenſibus*, Gloſſ. *in cap. quis ignorat, in verſ. tempore no-
ſtro 12. quæſt. 4.* Corn. *conſ. 279. ante med. verſ. tamen
concluſi contrarium lib. 1.* Rot. *deciſ. 149 num. 11 p. 1. recent.* Adden. ad Greg. XV. *in dec. 42. num 7 & 8.*
dicta ſumma ſcut. 3900 monetæ non eſt exceſſiua, 19
vt eſt notorium, de quo propterea iudex potuit ſe
extraiudicialiter informare, Bald. *in l. vnic. C. vt quæ
deſunt Aduoc.* Cin. *in l. 2 col. 12. verſ. ſecundo quæri-
tur, C. quæ ſit longa conſuetudo*, cum aliis, quos refert,
& ſequitur Aſin. *de execut. §. 3. cap. 34. num. 13. & 14.*

Nec exceſſus poteſt conſiderari ex alio capite,
nempe ex eo, quod ſolus Cæſar, vti fideicommiſſa-
rius egerit pro tota ſumma, & tamen adeſſent alij
fratres vocati ab eadem Eliſabetha fideicommit-
tente: nam quidquid ſit quando plures ſunt con-
iuncti verbis tantùm, in quibus terminis loquitur
text in l. 1. ff. ſi pars hered. pet. certum eſt, quod quan- 20
do ſunt coniuncti in re, vel re, & verbis, provt hic,
tunc poteſt vnus ex pluribus vocatis totum fidei-
commiſſum petere, per *text in l. planè, § ſi coniun-
ctim*, cum ibi not. *ff. de legat. 1.* Socin. *in l. quæ conditio,
col. penult. ff. de cond. & demonſtr.* Alciat. *conſ. 47. num. 5. & 6 lib. 9.* & benè diſtinguit Peregr. *de fideicomm. art. 9. num. 11 verſ. ſi vero*, & fuit dictum *in Bonon.
fideicommiſſi de Liuio 27. Ianuarij 1621. coram Card. Veroſpio ſeniori*; communicaturos tamen poſtea cæ-
teris eorum ratam, ſi & poſtquam comparuerint
in iudicio, ad Gloſſ. *in l. vnum ex familia, § rogo, in
verb. ſed omnes, ff. de legat. 2.* Rot. *deciſ. 262. num. 13. part. 7. recent.*

Quinta tandem, & vltima nullitas deprompta
ex forenſitate Marchionis Petri Franciſci Licita-
toris corruit ex facto; quia etſi ipſe ratione ori-
ginis haberet domicilium in oppido S. Mariæ, ra-
tione tamen habitationis in ciuitate Thypherni,
vbi bona poſſidet, & onera ſoluit, quæ alij ciues
Thyphernates ſufferunt, dicitur ſubditus ditioni
Sedis Apoſtolicæ, *l. domicilium ff. ad municip. l. ſi in
patria, C. de incolat.* Dec. *conſ. 661. num. 6.* Rot. *de-
ciſ. 211. num 4. part. 5. recent.* cùm non repugnet
eandem perſonam plura habere domicilia in locis 21
diuerſis, per *text. in l. aſſumptio, § viris prudentibus*,
vbi notant omnes *ff. de municip.* Menoch. *conſ. 329. num. 36. in fin.* Rot. *deciſ. 137. num 11. & 364. num. 6. part. 5. recent.* & fuit dictum *in Romana, ſeu Iannen. 4. Dotalis 14. Nouembris 1639.* coram Reuerendiſſ.
P. D. meo Panzirolo Patriarcha Conſtantinopoli-
tano.

Ex quibus vtraque parte informante reſpon-
ſum fuit pro validitate mandati, reſeruato ta-
men quod particulariter videatur de aliis reſer-
uatis, &c.

Romana

Romana Capellæ, ſeu Beneficij.

Vener. 14. Februar. 1642.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio Capellæ de qua agitur capta à Procuratore ad id ſpecialiter conſtituto ſufficit ad manutentionem, alio præſertim in poſſeſſione non exiſtente.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio competit poſſeſſori, quando de eius poſſeſſione conſtat à Procuratore ad id ſpecialiter conſtituto capta.*

2 *Poſſeſſio à Procuratore conſtituto capta alio in poſſeſſione non exiſtente ſufficit, etſi abſque alio Iudicis miniſterio fuerit obtenta.*

3 *In ſummariiſſimis poſſeſſoriis nuda detentatio tantùm attenditur.*

4 *Tituli per Canonicam inſtitutionem prævia Patronorum præſentatione legitimè obtentam productio, in beneficialibus non eſt neceſſaria.*

5 *In concurſu duarum poſſeſſionum titulata præfertur.*

6 *Poſſeſſione beneficij captâ, omnium bonorum ad ipſum beneficium ſpectantium poſſeſſio capta cenſetur.*

DECISIO CCIX.

PRo informante fuit reſponſum, & ſic D. Ioanni Paulo Muto dandam
1 eſſe manutentionem in poſſeſſionem Capellæ, de qua agitur, quia conſtat de eius poſſeſſione capta à Procuratore ad id ſpecialiter conſtituto, *l.* 1. §. *Per procuratorem*, *ff. de acquiren. poſſeſſ.* Gloſſ. *in cap. ſi tibi abſenti verb. habuerit*, ibique DD. *de prabẽd. in* 6. Rot *dec.* 21. *de procurator. in nou.* vt probatur ex publico Inſtrumento dato *in eius ſumm. ſub num,* 3. quod ſufficit
2 alio non exiſtente in poſſeſſione, *l. prædia*, vbi Bart. *ff. de acquiren. poſſeſſ.* Rot. coram S. mem. Gregor. XV. *in deciſ.* 268. *n.* 1. cum aliis ibi cumulatis per Adden. *ſub num.* 8. quamuis poſſeſſio capta fuerit abſque alio Iudicis miniſterio, Rot. coram eod. Greg. XV. *in deciſ.* 107. *num.* 1. In his enim ſummariiſſimis
3 poſſeſſoriis nuda detentatio tantùm attenditur, Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 6. *num.* 8. *de reſtitut. ſpoliat.* Rot. *deciſ.* 284. *num.* 11. *part.* 5. *recent.*

Idque eò magis venit dicendum in præſenti,
4 quia d. Ioannes Paulus docet de titulo per Canonicam inſtitutionem, prævia Patronorum præſentatione legitimè obtentam ab Eminentiſſimo D. Card. Cęſarino, pro Eminentiſſimo D. Card. Cornelio Titulari S. Marci *d. ſumm. num.* 1. Duran. *deciſ.* 120. *n.* 3. cuius tamen tituli productio, nec in beneficialibus eſt neceſſaria, iuxta opinionem quam Rota paſſim ſeruat, vt *in deciſ.* 66. *num.* 4. *part.* 1. apud Caputaq. & *in deciſ.* 595. *num.* 8. *part.* 1. *diuerſ.* & coram Gregor. XV. *in deciſ.* 323. *num.* 2. & nuperrimè fuit dictum *in Peruſina Parochialis* 10. *Iunij* 1641. *coram*
5 *R. P. D. meo Bichio*, niſi eſſemus in concurſu duarum poſſeſſionum, quia tunc titulata præfertur, ex notatis per DD. *in cap. licet cauſam de probat.* & explicat Adden. ad eundem Gregor. XV. *vbi proximè ſub num.* 4.

Quæ quidem manutentio debet concedi vniuerſaliter ſuper omnibus bonis ad dictam Capellam ſpectantibus. Quia cùm Procurator apprehenderit poſſeſſionem Capellæ per tactum Altaris, alioſque actus fecerit in ſimili fieri ſolitos, perinde eſt ac ſi ſingulariter omnium bonorum poſſeſſionem adeptus fuiſſet. 6
Nam capta poſſeſſione beneficij cenſetur capta poſſeſſio omnium bonorum ad ipſum beneficium ſpectantium, Couarr. *variar reſolut. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 15. Gonzalez *ad regul.* 8. *gloſ.* 54. *num.* 119. *verſ. & limitatur.* Rot. *deciſ.* 19. *num.* 7. *part.* 2. *diuerſ.* & *deciſ.* 240. *num.* 2. coram Cavalerio, & *deciſ.* 233. *num.* 4. coram Buratto.

Et ita, &c.

Bonon. Attentatorum.

Vener. 21. Februarij 1642.

ARGVMENTVM.

De attentatis contra inhibitionem A.C. commiſſis ſufficienter purgandis, antequam ad vlteriora in cauſa procedatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis licet in cauſa intereſſatus cùm fuerit ex aduerſo inductus approbatur, nec vlla ab eadem parte aduerſa contra eum exceptio perſonalis allegari poteſt.*

2 *Teſtes de via clauſa deponentes quomodo ad euitandam contrarietatem ſunt intelligendi.*

3 *Attentatorum purgatio nil aliud eſt quàm rei in priſtinum ſtatum reſtitutio.*

4 *Lucri deperditi ratio non habetur quando illud ex arbitrio alterius pendet.*

5 *Quantitas damnorum vigore ſpecialis commiſſionis iuxta ſtilum Rota intra terminum præfixum liquidari debet.*

6 *Teſtis de proprio iudicio deponens valorem non probat.*

7 *Teſtes ad effectum probandi valorem rei alicuius, rationem ſui dicti concludentem etiam non interrogati reddere debent.*

8 *Sententia poſt inhibitionem lata ſatis per legitimam earum renunciationem purgata dicitur.*

9 *Expenſa in iudicio facta ſunt reficienda.*

10 *Expenſa quando earum nulla datur liquidatio poſt commiſſa attentata in conſideratione non ſunt habenda.*

DECISIO CCX.

CORAM Reuerendiſſ. P. D. meo Merlino Decano ſub die 26. Iunij 1637. reſolutum fuit in hac cauſa conſtare de attentatis commiſſis ex parte Hieronymi Banolij ex triplici capite. Primò circa clauſuram viæ, per quam Nappio & aliis patebat acceſſus ad proprium prædium, ac molendinum. Secundò circa inciſionem arborum in margine canalis molendini exiſtentium. Tertiò & vltimò

mo circa ſententias latas in partibus ad fauorem
eiuſdem Bauoſij poſt inhibitionem A. C. vt in de-
ciſione tunc extenſa, coius vigote prolata quoque
fuit ſententia attentatorum reuocatoria; à qua in-
terpoſita appellatione, cauſaque mihi commiſſa,
dum Bauoſius intendebat ad vlteriora procedere,
ſupponendo omnia attentata fuiſſe purgata, ſu-
peruenit ad inſtantiam Nappij reſcriptum Signa-
turæ, mandans procedi quidem ad vlteriora, ſed
purgatis omnibus attentatis contra inhibitionem
A. C. commiſſis. Quamobrem dubitaui an con-
ſtet de ſufficienti purgatione attentatorum,
& in hac tertia cauſæ poſitione fuit affir-
matiuè reſponſum ex ſubſequentibus rationi-
bus.

Nam quantum attinet ad clauſuram viæ, pro-
bant duo teſtes, nempe ſecundus, & tertius ad in-
ſtantiam eiuſdem Nappij examinati, quod hodie
via ipſa eſt aperta, adeò vt per eam tranſire poſ-
ſint homines, currus & omnia, vt *in ſumm. Bo-*
1 *uoſij num.* 2. & quamuis alter ex dd. teſtibus ſit in-
tereſſatus in cauſa, attamen cùm fuerit exaduerſo
inductus, ex hoc approbata dicitur eius perſona,
& propterea nulla ab eadem parte aduerſa contra
eum allegari poteſt exceptio perſonalis, *l. ſi quis*
teſtibus C. de teſtib. Surd. *conſ.* 390. *num.* 8. Mantic.
deciſ. 274. *num.* 1. Rota *deciſ.* 101. *num.* 10. *part.* 5. *re-*
cent. Provt non aduerſantur cæteri teſtes deponen-
2 tes de via clauſa; quia ad euitandam contrarieta-
tem hi intelligendi ſunt de tempore antecedenti,
antequam ſcilicet d. via aperiretur, alij verò te-
ſtes de tempore ſucceſſiuo, Felin. *in cap. tranſlata*
num. 8. *circa med. de conſtitut* Ruin. *conſ.* 110. *num.* 6.
lib. 4. Rota *deciſ.* 351. *num.* 31. coram ſanct. mem.
Greg. XV. repoſita itaque via in priſtinum negari
non poteſt, quin circa hoc conſtet de ſufficienti
3 attentatorum purgatione, quæ nil aliud eſt, quàm
reſtitutio rei in priſtinum ſtatum, *cap. non ſolum de*
appellat. lib. 6. Dec *conſ* 103. *num.* 1. Lancell *de atten-*
tat. part. 3. *cap.* 29. *num.* 78. Buratt. *deciſ.* 356.
num. 4.

Nec obſtat, quod reficienda ſint etiam damna
paſſa occaſione impedimenti d. viæ, ob quod ho-
mines acceſſerunt ad alia molendina commodio-
4 ra, & viciniora; quia vltra quod lucri ſic
deperditi non habetur ratio, quando illud pendet,
provt hîc, ex alterios arbitrio, cùm homines etiam
ſi via fuiſſet aperta, potuiſſent quod maluiſſent
molendinum adire, vt benè aduertit Bald *in*
conſ. 71. *num.* 4. *lib.* 1. & in puncto Lancell. *de atten-*
tat. part. 3 *cap.* 31. *num.* 177. *&* 178. In omnem euen-
5 tum ceſſat penitus difficultas ex eo, quod quanti-
tas horum damnorum non fuit exaduerſo liquida-
ta provt debuit, ſtante depoſito vnius Iulij, vnà
cum præfixione termini ad liquidandum facta vi-
gore ſpecialis commiſſionis iuxta ſtilum Rotæ, de
quo Seraphin *deciſ.* 655. *num* 4. *&* inter recen. *deciſ.*
431. *num.* 6. *part.* 1. & coram ſanct. mem. Gregor.
XV. *in deciſ.* 503. *num.* 1. ibique Adden. *num.* 6. & co-
ram Buratto *deciſ.* 646. *num.* 3. *verſ. vel obtineat*, quid-
quid ſit quando dicta commiſſio ſpecialis non fuit
obtenta, in quibus terminis procedunt deciſiones
ex aduerſo allegatæ.

Quò verò ad inciſionem arborum (omiſſo pro
nunc an ſit ſufficienter probata, cùm probationes
ſuper ea allatæ non videantur concludere) ſaltem
certum eſt non fuiſſe liquidatum aſſertum damnum,
hoc eſt arborum valorem & quantitatem annoi
fructus, ſolus enim primus teſtis ſuper ſexto depo-
nit de annuo redditu ſent. 25. & quartus ſuper eo-
dem dicit de redditu duarum corbarum glandæ pro
qualibet arbore, ſed vterque deponit de proprio 6
iudicio ibi, *a mio giudicio*, ideoque valorem non
probat, Rota *deciſ* 742. *num.* 1. *in fin. part.* 2. *rec. &*
dec. 272. *num.* 20 *part.* 5 ad hunc enim effectum 7
requiritur, vt teſtes reddant rationem concludem-
tem ſui dicti etiam non interrogati, Rimin. Sen.
conſ. 138. *num.* 31. Caſtad. *deciſ.* 19. *num.* 3 *ſuper regul.*
Gratian. diſcept. forenſ cap. 461. *num.* 25. Rota coram
ſan. mem. Greg. XV. *in deciſ.* 379. *num.* 3. *& deciſ.* 573.
num. 11.

Quoad denique ſententias latas poſt inhibitio- 8
nem, ſatis dicitur purgatum attentatum per earum
legitimam renunciationem, Lancell. *de attent. part.*
3. *de attent purgat. cap.* 29 *num.* 25. *& ſeqq.* Acchill.
deciſ. 23. *num.* 1. *de appellat.* Canal. *deciſ.* 138. *num.* 1.
Greg XV. *deciſ.* 486. *num.* 1. Buratt. *deciſ.* 126 *num.* 3.
& quamuis reficiendæ ſint etiam expenſæ factæ in 9
eo iudicio, Gail. *pract. obſeruat. lib.* 1. *obſeruat.* 146.
num. 11. Caputaq *dec.* 56. *part* 1. Buratt *dec* 356. *num.*
5. attamen in præſenti nulla datur liquidatio ex- 10
penſarum factarum poſt commiſſa attentata, ſeu
eorum occaſione, & eæ quæ continentur in liſta
ex adverſo data non ſunt tales, & ideo non ſunt
habendæ in conſideratione, quia in his caſibus ſo-
lùm reficiendæ ſunt expenſæ factæ poſt attentata,
& eorum occaſione, non autem à die motæ litis, vt
declarauit Rota coram bon. mem. Coccino *in dec.*
371. *num.* 4 *inter eius impreſſ.*

Et ſic deciſum vtraque &c.

Bononien. fideicommiſſi de Bo-
logninis.

Lunæ 17. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

De manutentione anteriori poſſeſſioni concedenda, non obſtante poſteriori auctoritate Iudicis capta, quæ ſtante notoria eius iniuſtitia attendi non debet.

Vide ſuprà *Deciſ.* 198.

SVMMARIVM.

1 *Sententia Iudicis ſtante eius notoria iniuſtitia at-*
tendi non debet, ſed omnia in eius executione ge-
ſta etiam per viam manutentionis ſunt reuo-
canda.
2 *Appellare à ſententia tam ratione iniuſtitia quam*
noui grauaminis licet.
3 *Sententiarum difformitas vnde reſultat.*
4 *Difformitas ſententiarum ipſam ſubſtantiam reſpi-*
cit, & vt non ſit locus ſtatuto particulari
efficit.
5 *Grauamen nouum ex ſententiis difformibus indu-*
ctum quomodo colligitur.
6 *Sententia inter ſe conformes dicuntur quando nul-*
la intereas difformitas circa ſubſtantiam conſide-
rari poſſit.
7 *Dictio vltra regulariter eſt incluſiua.*

8 *Sententiarum ex eo reſultat diffo mitas, quod in vna detractiones fuiſſe conſumptas in altera eſſe faciendas ſupponitur.*

9 *Clauſula* deductis deducendis,*intelligendo,quatenus de iure ſunt facienda detractiones, an ſententiam conditionalem reddat.*

10 *Verba ſententia ſecundùm mentem Iudicis proferentis ſunt intelligenda.*

11 *Sententia à deciſione declarationem recipit.*

12 *Declaratio reſpiciens tantummodò executionem circa bona fideicommiſſi particularis quoad bona fideicommiſſi vniuerſalis non operatur.*

13 *Fideicommiſſarij ob nouum grauamen à ſecunda ſententia bene appellare poſſunt.*

14 *Fideicommiſſarij nulla interpoſita appellatione nec facta liquidatione eius quod detrahi debebat ad executionem deuenire non poſſunt.*

15 *Sententia tertia executorialis an faciat numerum ad effectum rei iudicata ex conformitate ſententiarum reſultantis.*

16 *Incertitudo ſententia conformitatem excludit.*

17 *Clauſula ſuſpenſiua* deductis deducendis, *vt non ſit locus cautioni operatur*

18 *Sententia erronea ac iniuſta dans executionem duabus conformibus qua re vera non adſunt, numerum facere non poteſt.*

19 *Sententia ſeu mandatum de exequendo vti lata poſt appellationem interpoſitam dicitur attentata, adeoque in conſideratione non eſt habenda.*

20 *Appellare ſemel licere in quolibet poſſeſſorio ſtatuto Bononienſi cauetur.*

DECISIO CCXI.

QVIA Bolognini non acquieuerunt reſolutioni factæ ſub die 17. Nouembris ſuperioris anni, qua firmatum fuit Palmeriis dandam eſſe manutentionem ſuper bonis, de quibus agitur, reproposui cauſam ſoper eiſdem ſub die 17. Februarij præteriti, & ob varias Dominorum ſententias non fuit capta reſolutio; reaſſumpta verò hodie diſputatione, & ab omnibus Dominis negotio diſcuſſo, pro eorum maiori parte reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis.

Dixit enim maior pars Dominorum, quorum opinio præualuit in iſta reſolutione, quod
conſtat de anteriori poſſeſſione illorum de Palmeriis, ob quam propterea debet eis concedi
manutentio ex allegatis in deciſione, non obſtante poſteriori poſſeſſione capta per Bologni-
1 nos auctoritate Iudicis; quia ſententia d. Iudicis ſtante eius notoria iniuſtitia attendi non debet, ſed quidquid fuit geſtum in eius executione venit reuocandum etiam per viam manutentionis, iuxtà diſtinctionem relatam in illa celebri *deciſ. Romana de Bombellis* impreſſ. apud Modern. *de manuten. in ordine ſub num.* 19. & 20. pro eiſdem Bologninis allegata; maximè
2 cùm à dicta ſententia fuerit appellatum, prout licebat tam ratione dictæ iniuſtitiæ, Lancellott. *de attent. appellat. penden. limit.* 25. *num.* 15. quàm noui grauaminis, vt in terminis decreti de exequendo tradunt Bald. in addit. ad Speculat. *tit. de appellat. in princ. verb. pronunciatione*, Ruin. *conſ.* 78 *num.* 1. *verſ. & ſubdit lib.* 5. Roland. *conſ.* 43. *num.* 6. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 340. *num.* 3. *part.* 1. *recent.*

Notoria autem iniuſtitia dictæ ſententiæ deſumpta fuit præcipuè ex eo, quod ipſa mandat
exequi alias duas præcedentes conformes in vim
Statuti Bononien. quo cauetur ſemel tantùm licere
appellare in poſſeſſorio, & tamen dd. præcedentes
ſententiæ non ſunt conformes, ſed euidenter dif-
formes apparent, dum earum prima concedit im- 3
miſſionem purè, & ſimpliciter, ſecunda verò ſub
conditione, ibi, *deductis deducendis, & compen-
ſatis compenſandis*, Rota *deciſ.* 232. *num* 5. *part.* 4.
recent. quæ quidem difformitas reſpicit ipſam ſub- 4
ſtantiam, & efficit, vt non ſit locus ſtatuto, vt
in termini ſtatuti de duabus conformibus aduertit Ronchegall. *in tract. de duobus reis in l.* 7. *eod. tit. num* 4. vbi quod hoc eſt notabile in materia conformitatis ſententiarum, vt ſciamus quando appellandum ſit, Barbat. *conſ.* 10. *col.* 3. *lib* 1. quos, & alios refert, & ſequitur Aſin. *in praxi* §. 31. *cap.* 61. *n.* 1. & 2.

Nouum verò grauamen deductum fuit ex eo,
quod dicta ſententia dat executionem dictis duabus præcedentibus cum clauſula (*data cautione de reſtituendo ſi quid erit deducendum*) quod eſt
contra propriam formam, & ſubſtantiam dictarum ſententiarum, in quarum prima ſupponitur
detractiones eſſe conſumptas, & in ſecunda adeſt
conditio ſuſpenſiua executionis antequam fierent
detractiones, vt ſupra fuit oſtenſum; quoties
namque in ſubſequenti ſententia adiicitur, vel 5
detrahitur aliquid ſubſtantiale, quod eſt diuerſum, & non venit in conſequentiam alterius præcedentis, tunc dicitur inductum nouum grauamen, vt in ſimili dixit Aym. *conſ.* 103. *n.* 4. Rota *deciſ.* 100. *n.* 1. *part.* 1 *diuerſ.*

Quibus ſic ſtantibus non viſa fuerunt aduerſari ea, quæ mouebant minorem partem Dominorum ad tenendum contrarium.

Nam primò, non aduerſari dictum fuit,
quod tam prima, quàm ſecunda ſententia concedat pariformiter immiſſionem Bologninis, reſeruatis iuribus ad fauorem illorum de Palmeriis ſuper detractionibus faciendis, & ſic nulla inter
vtramque conſiderari poſſit difformitas circa ſub- 6
ſtantiam, quod ſufficit ad hoc, vt ſententiæ dicantur inter ſe conformes, Gloſ. *in Clem.* 1. *verb. alicuius, de ſentent. & re iudic.* Duran. *deciſ.* 252. *num.* 1.

Quia in prima ſententia non reſeruantur iura
Palmeriis ſoper detractionibus faciendis, ſed potius reſeruantur iura Bologninis ſuper aliis bonis fideicommiſſariis non comprehenſis in eadem ſententia, cum ſuppoſito, quod detractiones Palmeriis competentes fuerint conſumptæ per alienationes factas, vt clarè deprehenditur ex illis verbis, ibi. *Reſeruamus iura talia qualia eiſdem Bartholomeo, & Thaddeo fratribus competunt ſuper aliis bonis, tam non alienatis in præſenti ſententia non comprehenſis, quàm alienatis vltra detractiones de iure debitas:* dum igitur Iudex reſeruauit fideicommiſſariis ius ſuper bonis alienatis vltra detractiones, cogitauit aliquid eſſe alienatum vltra detractio-
nes, & ſic detractiones fuiſſe factas, ponderan- 7
do dictionem illam (*vltra*) quæ regulariter eſt incluſiua, *l. ſi vltra C de fideicommiſſ.* Menoch. *de præſumpt. lib* 4. *præſumpt* 145. *num.* 4. Surd. *deciſ.* 289. *num.* 9. & per conſequens nullo modo dici poteſt, quod talis ſententia ſit conformis ſecundæ, in qua
non ſupponitur detractiones fuiſſe conſumptas, 8
ſed eſſe faciendas, vnde clara reſultat deformitas,

vt

vt fuit dictum in *Bononien. Salniani interdicti* 15. *Nouembris* 1599. impreſſ post Pacif. *de Salnian interdict qua eſt la* 80. *in ordine.*

Secundò, nec obſtare, quod clauſula illa (*deductis deducendis*) poſita in ſecunda ſententia intelligatur quatenus de iore ſint faciendæ detractiones; quia ex hoc non excluditur, qoin eadem ſententia ſit eonditionalis, & requirat poſt ſe liquidationem an ſit locus detractionibus, & pro quã ſumma, antequam executioni demandetur, vt benè ratiocinatur Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 50. *num.* 83. Surd. *conſ.* 186. *num.* 23. *& ſeqq.* cum aliis allegatis per Fuſar. *de ſubſtit. q.* 672. *n.* 16. *verſ. iſtam diſtinctionem.*

Quod corroboratur ex eo, quod Rota Bononien. qoæ protulit dictam ſecundam ſententiam, in ea mandauit fieri calculum, & probationem, & quatenus cooſtiterit non ſufficere bona fideicommiſſi vniuerſalis, detractiones fierent ex bonis fideicommiſſi particularis, & proindè in deciſione deſuper extenſa declaraoit voluiſſe pronunciare diſſormiter à primo iudice, nimitom reformando eius ſententiam puram in conditionalem, vt patet ex lectura deciſionis datæ in præterito *Summar. num.* 7. ibi; *reformando tamen dictam ſententiam in ea parte in qua ſupponit deductiones fuiſſe conſumptas, verè enim non verificabatur conſumptio detractionum licèt aliqua alienationes probarentur, ideò fuit addita per nos clauſula, deductis tamen deducendis*, adeò quod non intellexit, quod detractiones fierent provt de iure, ſed qoia agnooit de iure eſſe faciendas, adieeit conditionem ſuſpenſiuam per
10 ablatiuom abſolutum; verba etenim ſententiæ intelligenda ſunt ſecundom mentem Iudicia proferentis, Bart *in l. Iulianus* 60. *num.* 15. *ff. de condict. indebit.* Dec. *conſ.* 41. *num.* 4. Rota *deciſ.* 392. *num.* 14. *part.* 5. *& deciſ.* 65. *num.* 9. *part.* 7. *recent.* & quod ſen-
11 tentia declarationem recipiat à deciſione, dixit Rota *in deciſ.* 327. *num.* 1. coram Buratto, vltra quod in eademmet ſententia dieitur, qood prima ſententia xeformatur.

Tertiò, nec etiam obſtare, quod idem ſecundus Index licet voluerit, quod fierent detractiones, declarauerit tamen nolle per earum liquidationem faciendam ſuſpendi executionem ſuæ ſententiæ; Quoniam iſta declaratio viſa fuit reſpicete tantum-
12 modò executionem circa bona fideicommiſſi particularis, & ideò non operari quoad bona fideicommiſſi vnioerſalis, de quibus etiam nunc agitur vti diuerſa, ad vulgat. *l. Papinianus exuls ff. de minor.*

Quartò nec releuare, quod dettactiones præſumantur conſomptæ, eò quod hæres non confecerit inueotarium, & plures fecerit alienationes; quia vt aliàs fuit reſponſum in præcedentibus deciſionibus, hoc reſpicit iuſtitiam primæ ſententiæ, in qua ſupponitur detractiones eſſe conſumptas, ſed non tollit diſſormitatem ſecundæ continentis clauſulam ſuſpenſiuam (*deductis deducendis;*) pote-
13 rant bene fideicommiſſarij appellare ab hac ſecunda ſententia ob huiuſmodi nouum grauamen, Cotat. *pract quaſt. cap.* 25 *num.* 6. Rota *deciſ.* 93. *num.* 1.
14 *part.* 1. *recent.* at appellatione non interpoſita, & omiſſa liquidatione eius, quod dettahi debebat, non poterant ad executionem deuenire, Rota *dicta deciſ.* 232. *num.* 5. *part.* 5. *recent.*

Quintò nec aliquid facere aliud præcipuum obiectum, nempe quod data diſſormitate inter duas primæuas ſententias, non poſſit tamen ne-
gari, qoin aliqua ıpſarum ſit conſotmia eum tertia, quæ lieèt ſit executorialis, dicitur nihilominus facere numerum ad effectum rei iudicatæ ex eonformitate ſententiarum reſoltantia, vt fuit deciſum in *Romana cambiorum* 26. *Martij* 1640. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Cerro*, & ſic adhuc adſint duæ eonformes requiſitæ ex diſpoſitione Statuti. 15

Quoniam hæe tertia ſententia executorialis detegitur incerta, dum mandat exequi duas priores, cùm non magis referri poſſit ad vnam quam ad alteram, incertitudo autem excludit conformi- 16
tatem, vt dixit Rota *in deciſ.* 1. *coram Seraphino*, quinimò vtrique eſt diſformis; quia dat executionem dictis ſententiis (*data cautione de reſtituendo ſi quid erit deducendum*) & tamen in præcedentibus ſententiis in vna ſopponitur detractiones fuiſſe iam conſumptas, & in alia adeſt clauſula ſuſpenſi- 17
ua (*deductis deducendis*) quæ quidem clauſula operatur, vt non ſit locus prædictæ cautioni, vt in puncto ex Caſtrenſ. *conſ.* 270. *num.* 3. Pot. *deciſ.* 471. *num.* 3. & ex aliis firmauit Rota *in deciſ.* 92. *num* 7. impreſſ. per Modern. *de manutent.* quidqoid ſit vbi talis conditio non adeſt, & liquidatio requirit longum temporis ſpatium, in quibus terminis loqoitur Fuſat. *in dicta quaſt.* 672. *num.* 18. cum aliis ibi
allegatis; & vlterius eadem ſententia apparet erro- 18
nea, ac iniuſta, dum dat executionem duabus conformibus, quæ revera non adſont, vt ſuprà fuit oſtenſum, & propterea non poteſt facere numerum, ad text. *in l.* 4 §. *condemnatum ff. de re indic.* Vitalin. *in Clem.* 1. *num.* 109. *eod. tit.* & in terminis ſtatuti Bononiæ fuit dictum in *Bononien. prædij* 5. *Decembris* 1636. coram Reuerendiſſ. P. D. Ghiſilerio, quæ eſt *deciſ.* 179. *num.* 1. *part.* 7. *recent.*

Vltima ſententia, ſeu mandatum de exequen- 19
do Eminentiſſimi D. Legati, vti lata poſt appellationem interpoſitam à dicta tertia ſententia dicitur attentata, *tot. tit. ff. & C. nil innouan. appellat. pendent. cap. non ſolùm de appellat in* 6. Burat. *deciſ.* 134. *num.* 1. & ideò non fuit habita in conſideratione.

Denique nec obeſſe viſum fuit, quod in poſſeſſorio adipiſcendo non detur appellatio, & ſic vigore primæ ſententiæ potuerit fieri executio non reuocanda per viam attentatorum, & manutentionis, ſed via ordinaria, quia contrarium pluries
reſolotum fuit in hoc tribunali ſtante ſtatuto Bo- 20
nonien. quo caoetur in qoolibet poſſeſſorio licere ſemel tantùm appellare, vt fuit dictum in *deciſ.* 210. *coram Buratto*, & plenè fuit deductum in *Romana bonorum* 18. *Februarij* 1539. coram R.P.D. meo Dunozetto, & in alia *Bononien. bonorum* 4. *Maij eiuſdem anni* coram R. P. D. meo Ghiſilerio, vbi reſpondetur contrariis, & allegantur concordantes.

Ex quibus vtraque parte informante reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis pro maiori parte Dominorum &c.

Tudertina Societatis.

Lunæ 17. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

Societas mercium inter fratres eadem provt debet non probatâ excluditur, ſententiáque abſolutoria ad fauorem alterius lata Iure merito confirmatur.

Vide ſuprà *Deciſ.* 194.

SVMMARIVM.

1 *Societatem commercij prætendentes eandem tanquam fundamentum intentionis ſuæ probare tenentur.*

2 *Actore non probante Reus per diffinitiuam abſolui debet.*

3 *Communio bonorum patrimonialium aliorum bonorum propria induſtria ab altero ex fratribus quæſitorum communionem non probat.*

4 *Origo negotij à redditibus patrimonialibus excluditur, filio poſt mortem Patris pro famulo ob paupertatem inſeruire coacto.*

5 *Pretium bonorum ab ipſis fratribus communiter receptum vnumquemque ſuam habuiſſe ratam ſupponit.*

6 *Pecunias aliquem in ſeruitio negotij pro virili erogaſſe cum ſit quid facti non præſumitur niſi probetur.*

7 *Societatis præſumptio excluditur niſi de ea per tales actus appareat qui citra ius & nomen ſocietatis fieri non poſſunt.*

8 *Cenſus ſuper bonis communibus citra incluſionem ſocietatis imponi poſſunt, quia ſuper portione imponentis impoſiti cenſentur.*

9 *Actus æquiuoci inter fratres facti communionem non concludunt.*

10 *Teſtis non reddens concludenter rationem dicti fidem non meretur.*

11 *Teſtis de credulitate & proprio iudicio deponens non releuat.*

12 *Teſtes informiter examinati in conſideratione non ſunt habendi.*

13 *Confeſſio propria partis cum ſit veriſimilis & adminiculata, optimam cauſam ſcientia reddendo præiudicat ei, cui forſan alias haudquaquam præiudicaret.*

DECISIO CCXII.

NOn acquieſcentibus Ferrantibus deciſioni emiſſæ altera tantùm parte informante ſub die 5. Iulij anni præteriti, qua firmatum fuerat ſententiam Rotalem latam ad fauorem Coſmi ſuper excluſione ſocietatis mercium de quibus agitur eſſe confirmandam, repropoſuit denuò cauſam ſuper eiſdem, & Domini vnanimiter vtraque parte informante, ſtandum eſſe in deciſis reſponderunt, moti ex eiſdem rationibus in deciſione ponderatis, non obſtantibus iis, quæ rurſus pro parte dd. de Ferrantibus repetebantur, ad probandam prætenſam ſocietatem: vnde docebatur conſtare de iniuſtitia dictæ ſententiæ, quia omnia ſublata fuerunt in præcedentibus deciſionibus factis coram Reuerendiſſ. D. meo Panzirolo Patriarcha Conſtantinopolitano ſub diebus 21. Iunij 1638. & Aprilis 1639.

Agunt enim ipſi Ferrantes vti hæredes Lucre-
tiæ Donatariæ Pacini contra Coſmum eiuſdem
Pacini fratrem, pro conſequenda medietate mer-
cium, de quibus agitur, ſub prætextu quod ambo
fratres ſocialiter rationem fundacariam exercue- 1
rint, & tamen hanc prætenſam ſocietatem non
probarunt provt debent tanquam fundamentum
eorum intentionis, iuxta tritam regulam, de qua
Fulgoſ. *in l.* 2. *ff. de probat.* Decian. *reſponſ.* 18.
num. 10. *& ſeq. lib.* 4. Cephal. *conſ.* 247. *num.* 10.
lib. 2. cum aliis relatis per Giurb. ad conſuetudi-
nem Meſſanorum *cap.* 16. *gloſſ.* 4. *num.* 2. Et ideo
iure merito fuit reſponſum ſententiam abſoluto-
riam ad fauorem Coſmi latam eſſe confirman-
dam. Quia, Actore non probante Reus debet 2
per diffinitiuam abſolui, *vulgar. l. qui accuſare,
C. de eden.* Decian. *de probat. cap.* 67. *num.* 1.
& 2.

Nec ſufficit dicere quod iſti fratres nunquam
diſtribuerint bona patrimonialia, & ſemper vixe-
rint ad vnum panem, & vnum vinum. Quia data
communione bonorum patrimonialium, non in- 3
de ſequitur probata communio aliorum bonorum
quæſitorum propria induſtria ab altero ex fratri-
bus, *l. ex parte* 40. *§. ſi filius, ff. famil. erciſ.* & *l. ſi
fratres* 80. *ff pro ſocio.* Felician. *de ſociet. cap.* 11.
num. 9. Pariſ. *conſ.* 84. *num.* 16. *lib.* 5. cum aliis
cumulatis in prima deciſione *ſub §. nec præfatis,*
vbi vlterius ſubiungitur negocium mercium non
potuiſſe originem trahere ex redditibus bonorum
patrimonialium. Quia teſtes deponunt dd. reddi-
tus non aſcendiſſe ad ſex ſalmas annuas frumenti,
& ſeptem muſti, non ſufficientes pro alimentis nu-
meroſæ familiæ, itavt Coſmus ſtatim Patre de- 4
functo ob paupertatem coactus fuerit in alieno
fundaco pro famulo inſeruire, vnde excludi-
tur origo negotij à redditibus patrimonialibus,
ex traditis in propoſito per Pariſ. *conſ.* 100.
num. 19. *lib.*.. & per Gratian. *diſceptatione* 714.
num. 9.

Provt non ſubſiſtit, quod quatenus dictum ne-
gotium non prouenerit ex redditibus bonorum pa-
trimonialium, fuerit ſaltem auctum ex pretio eo-
rundem bonorum communiter à dd. fratribus ven-
ditorum. Quia exceptis ſcutis 150. ex quibus
Coſmus, & Pacinus aliam domum emerunt pari-
ter communi nomine, apparet ex eiſdem Inſtru-
mentis venditionum pretium dd. bonorum fuiſſe 5
ab ipſis fratribus communiter receptum, & ſic
vnumquemque habuiſſe ſuam ratam, Curt. Sen.
conſ. 54. *num.* 2. Remin. *conſ.* 462. *num.* 29. Boër.
deciſ. 23. *num.* 10. Surd. *deciſ.* 47. *num.* 4. & conſe-
quenter ceſſat præſumptio verſionis pretij in au-
gmentum mercium, dum ex aduerſo non doce-
tur etiam Pacinum pecunias à ſe, vt ſuprà pro 6
ſua rata receptas ſimiliter pro virili erogaſſe in
ſeruitio dicti negotij, quod non præſumitur niſi
probetur, cùm ſit quid facti, *l. in bello, §. facta, ff.
de capt. & poſtlim. reuerſ.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 6.
præſumpt. 14.

Nec valet replicatio, quod pecuniæ præſu-
mantur receptæ à Coſmo tanquam natu maiore,

ab

ab eoque erogatæ in augmentum negotij, quia contrarium liqnat ex prædictis inſtrumentis, in quibus pretium dicitur receptum ab vtroque fratre, & ſic intrat præſumprio, quod vnuſquiſque ſuam partem receperit: & licet adempta rata ſcut. 150. erogata in emptionem domus, non apparet in quam cauſam fuerit erogatum reſiduum, non ideo neceſſariò ſequitur, quod illud fuerit erogatum in augmentum negutij, dum dictum reſiduum potuit inſeruire pro alimentis, pro accincio, aliiſque expenſis factis in monachatione diuerſarum ſororum, ac etiam potuit inſeruire pro ſupplemento dotis promiſſæ à patre in caſu, quo bona eiſdem ſororibus relicta per q Alteliam non ſufficerent pro dote ſcut. 500. provt eorum Pater & poſt illius obitum Coſmus frater accedendo obligationi paternæ ſupplere promiſerat, vt ex inſtrumento dato *in ſumm. eorundem de Ferrantibus num.* 8. quæ omnia reddnnt æquiuocam præſumptionem verſionis pecuniarum in negocium, & conſequen-
7 ter excludunt ſocietatem, cum de ea debeat apparere per tales actus, qui citra ius & nomen ſocietatis fieri nequiuerint, ex allegatis per Surd. *conſ.* 441. *num.* 9. *& deciſ.* 267. *num.* 6. *verſ. hinc dicimus*, & fuit firmatum in præcedentibus deciſionibus.

Ea, quæ dicebantur de impoſitionibus cenſuum factis per Coſmum ſuper bonis communibus, nihil conferunt ad probandam ſocietatem mercium,
8 ſed potius retorquentur, quia cenſus fuerint impoſiti ab ipſo Coſmo nomine proprio, & cum propriis pecuniis eiusdem fuerunt extincti, provt fieri potuit citrà incluſionem ſocietatis, etiamſi fuerint impoſiti ſuper bonis communibus, quia cenſentur impoſiti ſuper portione imponentis, Cenc. *de cenſibus part.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 7. *num.* 7. 9. *&* 10. Mareſcott. *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 72. *num.* 1. *& ſeq.* Rota coram S. mem. Gregor. XV. *in deciſ.* 225. *n.* 1. *&* 2. ibique Adden. *n.* 16.

Nec obſtant teſtes pro eiſdem Ferrantibus examinati, quia in quantum deponunt de actibus geſtis à Pacino in apotheca, præſtando operas ſuas in emendo, & vendendo, quia concordant partitæ librorum ſcriptæ à Coſmo, in quibus adnotanit res venditas à Pacino & pretij exactionem factam ab eodem Pacino, vt *in dicto ſummario num.* 3. per quam annotationem cenſetur approbaſſe ven-
9 ditiones, & pretij exactiones, non concludunt communionem, quia iſti actus ſunt æquiuoci, cùm potuerint ab illo fieri iure familiaritatis tamquam à fratre ſeu iuuene retento in apotheca, Surd. *d. conſ.* 441. *num.* 9. *&* 10. Gratian. *diſcept.* 336. *num.* 23. *& ſeq.* & fuit quoque ponderatum in prima deciſione *ſub* §. *Et quamuis.*

In quantum verò deponunt ſuper dominio mercium minus afficiunt, quia duo tantùm ex legitimè examinatis, loquuntur de dominio, quorum primus iuxta 8. dicit. *Erano tenute ambo due per padroni in quanto erano fratelli*, & ſic dum non reddit
10 concludenter rationem dicti, fidem non meretur, Menoch. *de arbitr. quæſt.* 25. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 188. *n.* 2. *part.* 6. *deciſ* 66. *num.* 6. *part.* 7. *recent.* Secundus verò aſſerit; *& io teneuo detto Pacino ſtando con ſuo fratello per tale che faceſſe in Bottega quell' eſſercicio come*
11 *Padrone, & appreſſo di me era tenuto per tale*, & propterea vti deponens de credulitate, & proprio Iudicio nihil releuat, Pariſ. *conſ* 56. *n.* 4 *lib.* 1. Alex. *conſ.*
12 74. *num.* 6. *lib.* . Caualer. *deciſ.* 175. *num.* . Allj autem teſtes tamquam informiter examinati non ſunt habendi in conſideratione.

Repetito obiecto deſumpto ex epiſtola Coſmi ſcripta eidem Pacino vt adiret Pompeium Bonaiutum pro implorando auxilio pro vtroque fratre ad effectum vendendi capitale, ſatisfaciunt reſponſiones datæ in omnibus deciſionibus, cum quibus Domini tranſierunt.

Et quatenus ex omnibus prædictis reſultaret aliquod indicium ſeu præſumptio ſocietatis, totaliter eliderettur ex propria confeſſione iurata ipſius Pacini, emiſſa in publico Inſtrumento pro exoneratione ſuæ conſcientiæ, declarando capitale mercium quod Coſmus retinebat, fuiſſe per ipſum acquiſitum propriis laboribus & induſtria, abſque quod ab initio mercaturæ, neque poſtea ipſe Pacinus aliquid impendere, vel erogare potuerit ex pecuniis & bonis inter ipſos fratres communibus; quæ quidem confeſſio cùm ſit veriſimilis, & ad 13
miniculata ex depoſitionibus teſtium aſſerentium Coſmum ſemper fuiſſe Dominum abſolutum negotij mercium, & Pacinum eius fratrem nullum in dicto negocio habuiſſe intereſſe, reddendo optimam cauſam ſcientiæ, præiudicat ei, cui forſan aliàs non præiudicaret, Pariſ. *conſ* 58. *num.* 11. 12. *&* 13. *lib.* 5. Crauett. *conſ.* 202. *num.* 4. Rot. *deciſ.* 362. *n.* 8. *in fin. part. recent.* cum aliis allegatis in prima deciſione, vbi aliæ plures vrgentiſſimæ cumulantur coniecturæ, confeſſionem prædictam comprobantes.

Quod eò facilius venit hìc admittendum, cùm probationes Coſini dirigantur duntaxat ad offuſcandas probationes Actoris, & ſic eidem tamquam Reo, & poſſeſſori, ſufficit aliquod etiam minus concludens deducere ad inturbandam probationem Actoris; adeò vt illa non dicatur plena & concludens iuxta diſtinctionem relatam per Surd. *in conſ.* 105. *n.* 6. *verſ. nec dicatur*, & ſequuta eſt Rota *in Auguſtana decimarum* 27. *Iunij* 1639. *coram R. P. D. Bichio.*

Et ita vtraque &c.

Romana Succeſſionis.

Vener. 28. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

Soror maritata & dotata niſi dotem habitam conferat, vel alij ſorori in Capillo exiſtenti eandem ex bonis hæreditariis dotem permittat, cum eadem fratri mortuo ab inteſtato ſuccedere non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Soror ſi cum aliis quæ ſimilem non habuerunt dotem in ſucceſſione vult communicare, dotem habitam conferre debet.*

2 *Collatio regulariter inter collaterales locum non habet; limitatur*, ibid.

3 *Sororem dotatam habere paragium præcipuum in damnum aliarum ſororum iniquum cenſetur.*

4 *Sorores rei emphyteuticæ renouationem ab alia ſorpre infra annum non petentes, eo ipſo huiuſmodi actione priuatæ manent.*

DECISIO CCXIII.

MARCVS Antonius Rotolantes in ſuo, cum quo deceſſit teſtamento reliquit Helenæ, Hortenſiæ, & Dorotheæ filiabus dotes congruas iuxta vires facultatum ſuarum, quibus voluit eſſe contentas, in reliquis autem bonis hæredes vniuerſales inſtituit Vincentium, Petrum & Gregorium filios maſculos, quibus adhuc viuentibus Helena ingreſſa fuit monaſterium Sanctæ MARIÆ in Campo Martio, aſſumpto nomine Teclæ, ac recepta dote eidem monaſterio competente. Hortenſia verò in ſeculo nupta, dotata fuit à fratribus in ſcutis quatuor mille, præuia renunciatione ad eorundem fratrum fauorem facta omnium bonorum paternorum, maternorum, fraternorum, & Auitorum, tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato. Deinde obierunt omnes maſculi inteſtati, ſuperſtite Dorothea, quæ poſt aditam hæreditatem Vincentij fratris vltimi defuncti, aſſignando omnia bona in dotem nupſit Fabritio Piegnano, contra quem inſurrexerunt Moniales ex perſona Sororis Teclæ, & Hortenſia altera Soror petentes coram A. C. remedio quorum bonorum immiſſionem in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum dicti Vincentij pro duabus ex tribus partibus. Et quia partes obtinuerunt à Sanctiſſimo reſcriptum, vt cauſa terminetur cum vnto Rotæ appellatione remota, propoſui dubium, An ſit danda immiſſio petita, & Domini negatiuè quoad Hortenſiam reſponderunt, quo verò ad monaſterium dixerunt, vt poſtea particulatitet videatur.

Ratio autem fundamentalis huius reſolutionis fuit, quia conſtat quod valor hæreditatis Antonij communis Patris vix aſcendebat ad ſcuta 13000. iuxta calculum factum per informantes pro dicta Hortenſia; vnde ſequitur, quod dum ipſa habuit ſcuta 4000. in dotem ex dicta hæreditate, & non appareat poſt obitum dicti Vincentij ſuperfuiſſe bona excedentia valorem ſcut. 8000. æquum non
1 eſt, quod illa dictam dotem conſequatur, & vltro æqualiter cum aliis duabus Sororibus, quæ ſimilem dotem non habuerunt, ſuccedat, ſed debet dotem habitam conferre, ſi vult in ſucceſſione communicare, vt fuit ſeruatum *in Fulginaten. reintegrationis* 10. *Decembris* 1618. *coram Eminentiſſimo D. Cardinali Pamphilio Iuniori*, & faciunt allegari per Modern Piſanſen. *de impub. q.* 23. *num.* 6. quamvis enim
2 collatio regulariter locum non habeat inter collaterales, vt *in l. emancipati cum concordantibus C. de collation.* hoc autem limitatur quando, prout hic, Soror maritata & dotata vult ſuccedere cum Sorore exiſtente in Capillo fratri mortuo ab inteſtato, nam tunc Soror maritata tenetur dotem conferre vel permittere, vt eius Soror in Capillo capiat eandem dotem in bonis per fratrem relictis, & poſtea æqualiter diuidere reſiduum, vt in puncto extat deciſio Afflict. *la* 161. *num.* 2. cum aliis ibidem ad propoſitum cumulatis per Vrſillum *ſub num.* 1. *& ſeqq.* ſequitur Molfeſ. *de ſucceſſion. part.* 4. *quæſt.* 21. *num.* 5. & *in addit. num.* 6. vbi allegat Loter. *in conſuetudine ſi aliquis moriens, in additione incipiente, iuxta etiam iſtam gloſſam*, & reddit rationem, quia eſſet
3 iniquum vt Soror dotata haberet paragium præcipuum in damnum aliarum Sororum, atque ita fuiſſe iudicatum in Sacro Concilio.

Nec ad computum dotis dictæ Dorotheæ eſt calculanda mola emphyteutica, quia eius inueſtitura expirauit per mortem d. Vincentij, & fuit reacquiſita per ipſam Dorotheam, mediante renouatione obtenta nomine proprio ab Eccleſia Domina directa, quod ſibi facere licuit, etiam in præiudicium aliarum Sororum. Nam etſi ipſæ quoque inſimul concurrere potuiſſent in petitione renouationis, vt contra ſententiam Caldatij fuit magiſtraliter reſolutum, *in Imolen. bonorum* 22. *Aprilis* 1619. *coram bon. mem. Coccino*, nihilominus, quia eam non petierunt infra annum, priuatæ remanſerunt huiuſmodi actione, vt tradunt Iaſon *in l. petens num.* 10. *C. de pact.* Ruin. *conſ.* 213. *n.* 9. *lib.* 2. Caldaſ. *de renouat. emphyt quæſt.* 5. *num.* 11. & alij plures allegati per informantes. 4

Et ita vtraque, &c.

Narnien. Canonicatus.

Ven. 28. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

An ad capiendam poſſeſſionem Canonicatus in Collegiata actus Capitularis requiratur?

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio Canonicatus in Collegiata capitulariter capi debet.*
2 *Actus Capitularis ad effectum capiendi poſſeſſionem Canonicatus in Collegiata non requiritur.*
3 *Capitulum etiam in vno Canonico repræſentari poteſt.*
4 *Poſſeſſio renuentibus Canonicis quoquomodo capi poteſt, & eſt manutenibilis.*
5 *Reſignatio ad fauorem alterius contra formam decreti facta an ſit nulla.*
6 *Capitulum non poteſt ſe opponere poſſeſſioni alterius ſub prætextu quòd literæ Apoſtolicæ inſtiſicatæ non fuerint.*
7 *Mentio litis in literis reſignationis non eſt neceſſaria ad effectum Canonicatu aliquem priuandi.*
8 *Statutum vti non confirmatum à Sede Apoſtolica dum repugnat Iuri communi non eſt attendendum.*
9 *Ætas* 14. *annorum vt admittatur aliquis Canonicus de iure communi in Eccleſiis Collegiatis ſufficit.*

DECISIO CCXIV.

IN deciſione in hac cauſa emanata ſub die 11. Decembris 1641. reſolutum fuerat Ioanni Diccio denegandam eſſe manutentionem ex duplici fundamento. Primò, quia poſſeſſio non fuit Capitulariter capta; altero & ſecundo, quia Capitulum habuit iuſtam cauſam denegandi traditionem poſſeſſionis. Sed conceſſa deſuper noua audientia, hodie dixerunt Domini recedendum eſſe à deciſis, quia neutrum ex prædictis duobus fundamentis ſubſiſtere viſum fuit.

Non primum; quia licet vera ſit concluſio, quod poſſeſſio 1

poſſeſſio Canonicatus in Collegiata debeat capitulariter capi, ex doctrina Innocent. & aliorum *in cap. de mandato executoris Apoſtolici*, vt fuit dictum *in Meten. Canonicatus 4. Iulij 1618. coram bon. mem.*
2 *Pirouano*: Attamen ad hunc effectum non requiritur actus Capitularis, id eſt quod Capitulum fuerit legitime conuocatum, vt in terminis ita diſtinguendo firmaot Ancharan. *num.* 1. Lap. *num.* 2. & Gemin. *num.* 8. *in cap. cum in Eccleſiis de prebend in 6.* ſed ſufficit, quod poſſeſſio tradita ſit à Canonicis nomine Capituli & Capitulum repræſentantibus, vt dixit in punct. Butatt. *deciſ.* 522. *num.* 11. vbi ſic declaratur dicta deciſio Meten. coram Pirouano.

Vnde cùm ex tribus Canonicis, qui interuenire poterant, duo reperti in foribus Eccleſiæ, licet requiſiti poſſeſſionem tradere recuſauerint, vt probatur ex publico inſtrumento, bene potuit alter
3 poſſeſſionem tradere, provt effectualiter tradidit, quia etiam in vno Canonico poteſt Capitulum repræſentari in his caſibus, ex allegat. per Rotam *in deciſ.* 283. *per tot.* coram Puteo *lib.* 3. *in correct.* facit text. *in l. ſicut 7. §. in decurionibus, ff quod cuiuſque vniuerſitatis*, Gloſſ. & DD. *in cap. Gratum de poſtulat. prelat.* Seraph. *deciſ.* 1050. *num.* 5. & fuit dictum *in Coloricen. Canonicatus Sancta Vrſula 27. Ianuarij 1627. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Vbaldo*, imò
4 ſi omnes recuſaſſent, adhuc poſſeſſio poterat quoquo modo capi, & erat manutenibilis, Anchar. *in cap. vbi Capitulum de conceſſion. prabend. lib. 6. n.* 1. Rot. *deciſ. 97. n. 23 p. 5 recent.*

Nec minus ſubſiſtit ſecundum; quia Capitulum nullam habuit iuſtam cauſam denegandi traditionem poſſeſſionis, licet illa deſumeretur ex triplici capite in deciſione præcedenti.

Nam primò pro iuſta cauſa allegari nequit, quod
5 reſignatio facta ad fauorem d. Ioannis ſit nulla, vel facta per Laurentium prouiſum Apoſtolicum infrà triennium, contra formam decreti in eius prouiſione appoſiti; quia hoc reſpicit potius intereſſe Datariæ, & prouiſionem ipſam, quàm intereſſe Capituli, & propterea ſuffragari non poteſt ad effectum impediendi traditionem poſſeſſionis petitam in executionem literarum Apoſtolicarum, quidquid ſit quando agitur in petitorio, vel cauſa allegata reſpicit intereſſe particulare ipſius Capituli, vt bene diſtinguit Rota *in deciſ.* 55. *num.* 4. *&* 5. coram Durano inter eius impreſſ. & *in deciſ* 221. *num.* 3. *&* 4. coram Papa Gregor. XV. vbi Adden. *lit. B.* & in ſpecie, quod Capitulum non poſſit ſe oppo-
6 nere, ſub prætextu, quod literæ Apoſtolicæ non fuerint iuſtificatæ, ſed tantùm quādo apparet de ſtatuto requirente aliquam qualitatem in perſona promouenda ad Canonicatum, deciſum fuit *in Melenitana Coadiutoria 29. Nouembris* 1624. *coram Reuerendiſſimo D meo Merlino Decano*, vbi ad id allegatur alia *deciſio Pacen. puritatis ſanguinis 11. Decembris* 1609. *coram ManZanedo*, & dicitur reuocata contraria deciſio, quæ allegari poterat, coram Blanchetto.

Secundò, nec iuſta cauſa deſumi poteſt ex eo,
7 quod in literis d. reſignationis non fuerit facta mentio litis, quæ pendebat inter Capitulum, & Laurentium reſignantem; quia cùm Capitulum ageret ad priuationem Canonicatus contra Laurentium, eo quod infra annum non curauerat promoueri ad ſacerdotium, Canonicatus non fuerat effectus litigioſus, iam lis non erat ſuper Canonicatu, ſed ſuper priuatione, vt ex adnotat. per Gloſ. *in cap. ſi lis contra quos vt lite pendent. in* 6. dixit Rota *in deciſ.* 485. *num.* 1. coram Puteo *lib.* 2. *in correct.* Pariſ. *de reſignat. lib.* 2. *quaſt.* 3. *num.* 16. & late fuit firmatum *in Romana Capellania 15. Ianuarij* 1620. *coram bon. mem. Coccino*, & per conſequens mentio litis non fuit neceſſaria, *cap.* 1. vbi Gloſſ. *verb. finita vt lite pendent. lib.* 6. *Clem.* 1. *de ſequeſtr. poſſeſſ.*

Tertiò & denique iuſta cauſa nec deduci poteſt ex eo, quod in ſupplicatione reſignationis fuerit falsò narratum, huiuſmodi Canonicatum nullum habere ordinem ſacrum annexum, cùm tamen contrarium conſtet ex ſtatuto Eccleſiæ, quo cauetur, vt Canonicus non admittatur niſi ſit Sacerdos, vel eius ætatis, vt infrà annum poſſit ad ſacerdotium promoueri, quia tale ſtatutum, quate- 8
nus eſſet in forma probanti non eſt attendendum, vti non confirmatum à Sede Apoſtolica provt requiritur dum repugnat iuri communi, Oltradus *conſ.* 259. Federic. de Sen. *conſ.* 17. *per tot.* Alex. *conſ.* 106. *num.* 2. *lib.* 2. de iure enim communi ſuf- 9
ficit in Eccleſiis Collegiatis ætas 14. annorum, Azor. *inſtitut. moral. cap.* 5. *quaſt* 6. *num.* 6. Garz. *de benefic. part.* 7. *cap.* 4. *num.* 39. quidquid ſit in Cathedralibus de quibus loquitur Concil. Tridentinum, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. *num.* 19. & declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſ. S. Concilij interpretum, vt refert Barboſ. *de poteſtat. Epiſcop allegat.* 60. *num.* 72.

Aliud verò ſtatutum allegatum in die deciſionis viſum fuit Dominis non eſſe habendum in conſideratione, quia eſt alterius Eccleſiæ, & propterea comprehendere nequit caſum noſtrum.

Et ita vtraque, &c.

Placentina Canonicatus.

Lunæ 31. Martij 1642.

A R G V M E N T V M.

Immiſſio in poſſeſſionem Canonicatus ad fauorem prouiſi Apoſtolici ſtantibus tribus requiſitis ad hunc effectum neceſſariis paſſim & iure merito eſt concedenda.

S V M M A R I V M.

1 *Præſentatus vt obtineat Canonicatum, Patronum eſſe de familia effectiua vocata à fundatore cum qualitate hæreditaria per gradus diſtinctos probare tenetur.*

2 *Verba* maſculis & legitimis ac de cognatione, *&c. ad ſolos heredes & ſucceſſores maſculos qui ſunt de familia reſtricta cenſentur.*

3 *Voluntas præcedens ex factis ſubſecutis declaratur.*

4 *Hæres hæredis dicitur hæres fundatoris.*

5 *Cognomen idem habens eiuſdem familiæ præſumitur.*

6 *Probatio obſcura & æquiuoca non ſuffragatur.*

7 *IuriſPatronatus exiſtentia ſtante, an onus probandi deficientiam lineæ familiæ effectiuæ Actori pro fundanda ſua intentione incumbat.*

8 *Reus in ſua exceptione regulariter eſt Actor.*

9 *Teſtamenta ad probandum IuſPatronatus adducta cùm non ſint in actis idem eſt ac ſi extra mundum eſſent.*

10 *Teſta*

Digitized by Google

10 *Teſtamentum quando eſt ſumptum ſumpti fidem non meretur.*

11 *Promiſſio hominis ad certas perſonas limitata promiſſionem legis pro heredibus extraneis excludit.*

12 *Iuſpatronatus cum fideicommiſſo regulariter non tranſit, ſed penes heredem grauatum remanet.*

13 *Poſſeſſio anteceſſorum ad heredes abſque noua apprehenſione non transfertur.*

DECISIO CCXV.

RESOLVTVM fuerat in hac cauſa ſub die *2. Decembris ſuperioris anni coram Reuerendiſſimo D. meo Panzirolo Patriarcha Conſtantinopolitano, ſententiam executoris Apoſtolici ad fauorem Antonij Iuliani latam eſſe confirmandam, vt in deciſione tunc extenſa; ſed quia Ioannes Baptiſta Caleſtanus aduerſarius prædictæ reſolutioni acquieſcere noluit, propoſui denuo cauſam ſuper eiſdem vti ſubrogatus in locum d. D. Patriarchæ abſentis, & Domini ſtandum eſſe in deciſis reſponderunt, moti ex rationibus in dicta deciſione ponderatis.

In ea enim iure merito firmatur Iuſtitia dictæ ſententiæ, concedentis immiſſionem in poſſeſſionem Canonicatus de quo agitur ad fauorem d. Iuliani prouiſi Apoſtolici, vti de reſeruato cum ſubrogatione gratioſa, ad ius & poſſeſſionem Antonij Legij vltimi poſſeſſoris, quia fuerunt concludenter probata tria requiſita neceſſaria, nempe clericatus ipſius Iuliani, poſſeſſio Legij defuncti, & reſeruatio Canonicatus vacati de menſe Decembris, quibus ſtantibus paſſim conceditur immiſſio, vt Rota millies cenſuit, & ſignanter fuit dictum *in Valentina Decanatus & Canonicatus ſub die 5. Iunij 1637. coram bon.mem. Coccino*, & in eadem ſub die 29.Nouemb.1638.coram me.

Non obſtat exceptio Iuriſpatronatus pro Caleſtano allegata, quia licet dentur literæ Papæ Iulij II. emanatæ ſuper erectione huius Canonicatus, in quibus ius præſentandi Canonicum reſeruatur Epiſcopo Boien. fundatori, & poſt eius obitum pro Philippo fratre, & poſt eorum obitum pro hæredibus, & ſucceſſoribus maſculis, & legitimis, ac de familia & cognatione illorum de Bargarottis dumtaxat: Attamen Caleſtanus præſentatus ab Antonio Maria prætenſo Patrono non poteſt Ca-
1 nonicatum obtinere, dum non probauit d. Antonium Mariam eſſe de familia effectiua vocata à fundatore cum qualitate hæreditaria, prout requiritur in patronatu mixto, Card. *in Clem.2. quæſt.7. de iurepatr* Abb. *in cap. 1. eodem tit.* Couarrun. *variar. reſolut. lib.2.cap. 18. num. 7.* & quidem per gradus diſtinctos, iuxta text. *in cap.licet ex quadam*, ibi; *ſingulos gradus, de teſtibus*, Bald. poſt Innoc. *in cap. ſeries num.1.& 3. eod.tit.*Dec. *conſ.311.n.6.& 7.* Mantic. *deciſ.88.n.1.& 2.*

Abſone quod aduerſentur verba illa, *pro heredibus & ſucceſſoribus*; quia in præſenti intelligenda ſunt de hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis, tum
2 quia ſtatim ſubſequuntur immediatè verba, *Maſculis & legitimis, ac de cognatione, &c.* quæ qualificant dictam vocationem hæredum ac ſucceſſorum, itavt cenſeantur tantum vocati hæredes maſculi, qui ſint de familia; vt ex Mantic. *de coniect. vltim. volunt.668 tit.14 num 15.*Pariſ *conſ.55.num.9 lib.2.* Gabriel *de verbor. ſignif. concl. 3. num. 1.* Peregrin. *de fideicommiſſ art. 32. num.45.* & ex aliis tenuit Rota in terminis reſeruationis Iuriſpatronatus *in deciſ.290. num.5. part.4. recent.* tum etiam quia in præcedentibus literis Papæ Alexandri VI. reſeruatum fuerat Iuſpatronatus pro filiis hæredibus, & ſucceſſoribus maſculis, ſicut narratur in poſtremis literis Iulij II. *ſummario præteritæ poſitionis num.1.* & idem exprimitur in ſententia executoris earundem literarum Iulij II. ibi; *Baptiſta Epiſcopo & eo vita functo Philippo Bargarotto laico fratri germano, pro ſe ſuiſque filiis heredibus, & ſucceſſoribus maſculis & legitimis, ac de cognatione, & familia de Bargarottis dumtaxat*; quæ quidem ſententia inſeruit ſaltem pro declaratione, quod Iulius II in ſuis literis intellexerit de hæredibus, & ſucceſſoribus, qui eſſent filij & deſcendentes, maxime cùm fuerit acceptata à Patronis, qui eius vigore præſentarunt, voluntas enim præcedens declaratur ex factis ſub- 3
ſecutis, ad *l.ſi de interpretatione, ff de legibus, l.ante facta, §.euentus, ff. de pæn.* Rota coram Mantic *in deciſ. 313. num.7. & inter recent. deciſ. 419. num.6. part.1.*

Nec releuat quod Iulius II. poſt reſeruationem Iuriſpatronatus factam pro Epiſcopo & Philippo dixerit in numero plurali ibi; *& poſt eorum obitum ad eorum heredes & ſucceſſores, &c.* quaſi quod comprehendere voluerit etiam hæredes extraneos Epiſcopi, de eadem tamen familia contentiua de Bargarottis; quia cùm iam antecedenter diſpoſitum fuiſſet quod poſt mortem Epiſcopi Iuſpatronatus ſpectaret ad Philippum, ſubſequens diſpoſitio collata in euentum mortis Philippi pro hæredibus nullo modo poteſt referri ad Epiſcopum, maximè cùm ex tenore ſententiæ executoris literarum dicti Iulij II. ſupra relato declaretur, quod dicta diſpoſitio loquitur de filiis, quos certè Epiſcopus licitè habere nequibat; & propterea potius dicendum eſt Papam cenſiſſe de deſcendentibus Philippi, qui mediatè erant hæredes etiam Epiſcopi. Nam hæres 4
hæredis dicitur hæres fundatoris, ad *l.fin.C.de hered. inſtituen.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 104. num. 1.* Buratt. *deciſ.279. num.1.* Rota *deciſ.363.num.9.p.5. recent.*

Nec obſtat quod Antonius ſit eiuſdem cogno- 5
minis de Bargarottis, & de eadem Ciuitate, & ſic præſumatur eiuſdem familiæ, ex allegatis per Menoch. *de præſumpt. lib.6. præſumpt.15. num.* 48. quia non inde ſequitur quod ſit deſcendens de familia effectiua Philippi vocata per fundatorem, cùm poſſit originem trahere ab alio ſtipite, vt ponderat Peregrin. *de fideicommiſſ.art.2. num.35.* & in terminis Iuriſpatronatus dixit Rota *in deciſ.74.num.9.* & *deciſ.75.num.5.* apud Viuian. *poſt tractat.de Iurepatr.* probatio etenim, quæ eſt obſcura, & æquiuoca non 6
ſuffragatur, *cap.in præſentia de probat.l.non hoc, C.vnde legitim.& cognat.*

Quæ reſponſio non tollitur ex replicatione facta
pro Caleſtano, ſcilicet, quod ſtante exiſtentia Iu- 7
riſpatronatus, onus probandi deficientiam lineæ familiæ effectiuæ Iuliano Actori pro fundanda ſua intentione incumbit, vt de Rectore agente ad deuolutionem ob lineam finitam ait Rota coram Seraphin.*in deciſ.1458.*& coram Caualer. *in deciſ.344. num.5.*quia hoc procederet ſi Iulianus ſe fundaret in deficientia lineæ, prout ſe fundabat Rector Eccleſiæ in caſibus dd.deciſionum, ſed ipſe ſe fundat in vacatione ſequuta per obitum Legij in menſe reſeruato Sedi Apoſtolicæ, Caleſtanus verò ad excludendam hanc reſeruationem allegat Iuſpatronat. & ſe eſſe præſentatum à Patrono, & ideò ipſe te-

netur

Digitized by Google

netur docere, quod Iuſpatronatus pertineat ad ſuum
authorem, vt dixit Rota *in deciſ. 781. num. 3. poſt. med.
part. 1.* & *in deciſ. 756. num. 1. part. 2. recent.* & fuit
dictum *in Gerunden. beneficij 30 Aprilis* 1640. *coram
Reuerendiſſ. P. D. meo Roxas*, & regulariter Reus
8 in ſua exceptione dicitur Actor, qui propterea de-
bet illam concludenter probare, dum prout hîc
Actor plenè fundauit ſuam intentionem, iuxta di-
ſtinctionem relatam per Surd. *in conſ. 505. num. 6.*
& ſecuta eſt Rota *in Auguſtana decimarum 27. Iu-
nij 1639. coram R. P. D. meo Bichio.*

Atque hinc patet nihil releuare quod Author
Caleſtani probetur filius Marſilij filij & hæredis
Antonij Mariæ, filij & hæredis Alexandri hæredis
extranei Antonij nepotis dicti Philippi fratris Epi-
9 ſcopi fundatoris, quia vltra quod duo teſtamenta
ad hoc probandum adducta non ſunt in actis, &
ſic perinde eſt ac ſi eſſent extra mundum, Caſtrenſ.
in l. ait Pretor §. ſi Iudex verſ. & pro hoc ff de re indic.
Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ. 124. num. 6.* & al-
10 terum ipſorum eſt ſumptum ſumpti, quod propter-
ea fidem non meretur, *l. Sancimus C. de diuerſ. re-
ſcript DD. in cap. 1. de fid. inſtrument.* & *in Auth. ſi
quis in aliquo C. de edend*, nec in eis probatur con-
cludenter deſcendentia legitima cum qualitate hæ-
reditaria per gradus diſtinctos prout requiritur,
adhuc non ſuffragaretur, cùm deberet docere ſe
eſſe hæredem, & deſcendentem de linea effectiua
vocata à fundatore, non autem eſſe hæredem, &
deſcendentem hæredis extranei qualis fuit Ale-
xander, in quem tranſire non potuit Iuſpatrona-
tus reſeruatum pro familia effectiua Philippi cum
taxatiua (*dumtaxat*) tunc enim ceſſat conſilium 81.
Anchartani aliàs communiter receptum, quia pro-
11 uiſio hominis limitata ad certas perſonas excludit
prouiſionem legis pro hæredibus extraneis, Lam-
bertin. *de Iurepatron. lib. 1. part. 2. quaſt. 2. art. 6.
num* 8. Rot. *deciſ. 785. num. 14. part. 1. diuerſ.* & in-
ter impreſſ. apud Viuian. poſt *tract. de Iurepatron.
deciſ. 11. num. 1.* cum aliis allegat. *in dicta deciſione
D. Patriarcha Panzirols ſub §. neque refragatur*, vti
ſubſequenter benè comprobatur dictam taxatiuam
cadere ſuper deſcendentibus, & declarantur verba
illa *pro cognatione, & familia*, id eſt, quod ſteot
declaratiue pro excludendis maſculis natis ex fœ-
minis Philippi, qui aliàs venirent appellatione fi-
liorum, ſeu deſcendentium maſculorum, per text.
in §. 1. Authen de hared. venien. ab inteſt. Rot. dec. 463.
n. 8. p 1 recent.

Præterea animaduertebat vnus ex Dominis, quod
Author Caleſtani fundat intentionem ſuam in
prætenſo teſtamento Antonij Mariæ, in quo ipſe
non vocatur ad hæreditatem de directo, ſed per
fideicommiſſum, & ideò eo minus probatur perti-
12 nentia Iurispatronatus, quia illud regulariter non
tranſit cum fideicommiſſo, ſed remanet penès hæ-
redem grauatum, vt ex textu *in l. quia perindè, §.
reſtituta, ff ad Trebell.* tradit ibi Bart. quem repro-
bando contrariam ſententiam Romani *in l. Titius
num. 5. ff. eod.* ſequitur Lambertin. *de Iurepatron. 2.
part. 1 lib quaſt. 2. art. 35. verſ. tamen predict.* Molin.
de Hiſpan. primogen. lib. 1. cap. 24. num. 5. Conarru.
variar. reſolut. lib. 2. cap. 18. num. 6. Peregrin. *de fi-
deicommiſſ. art. 6. num. 37.* & alios plures allegat
Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 71. num. 9.*
& fuit dictum *in Fmiana Iurispatron. 28. Nouembris*
1631. coram Reuerendiſſ. P D meo Ghiſilerin, &
in Florentina Capellania 29. Maij 1634. coram R.P.
D. meo Dunozet.

Quod confirmatur ex eo quod d. Author Ca-
leſtani non eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi,
cùm nunquam præſentauerit; ſignum euidens
quod in ipſum non tranſiuit Iuſpatronatus, &
quatenus doceretur de quaſi poſſeſſione ſuorum
anteceſſorum, adhuc non ſuffragaretur, quia quaſi 13
poſſeſſio anteceſſorum non transfertur ad hære-
des abſque noua apprehenſione, hoc eſt exer-
citio Iuris præſentandi, Calderin. *conſ. 12. de
Iurepatron.* Gabriel *conſ. 185. num. 17. lib. 2.* Lot-
ther. *de re benef. lib. 2. quaſt. 11. num. 115.* Ac-
chill. *deciſ. 5. num. 3. de cauſ. poſſeſſ & propriet.*
Rot. *deciſ. 62. num. 2. & ſeqq. coram Durano*, &
fuit dictum *in Mediolanen. beneficij 17. Decemb. 1640.
coram R. P. D. meo Bichio.*

Et ſic vtraque parte informante, &c.

Aprutina Iuriſdictionis.

Lunæ 31. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

De Iure Epiſcopi quoad cauſas criminales & matrimoniales, approbationes Confeſſariorum & Concionatorum, viſitationes & literas dimiſſorias, non obſtante conſuetudine immemorabili à Capitulo in contrarium allegata.

SVMMARIVM.

1 *Ius approbandi Confeſſarios & dimiſſorias concedendi, ex diſpoſitione Concilij Tridentini Epiſcopis priuatiuè quoad alios inferiores, non obſtante quacunque conſuetudine etiam immemorabili eſt conceſſum.*

2 *Cognitio cauſarum criminalium & matrimonialium Epiſcopo à Concilio reſeruatur.*

3 *Epiſcopum dicere Iuriſdictionem ſpectare ad Capitulum non ſufficit, quando Concilium immemorabilem requirit.*

4 *Concilium quando pro forma requirit canonizationem immemorabilis per ſententiam in iudicatum tranſactam, huiuſmodi forma preciſè & non per æquipollens eſt adimplenda.*

5 *Confeſſio Epiſcopi de pertinentia Iuriſdictionis ad Capitulum, cùm ſatisfacit forma à Concilio requiſita Capitulo non ſuffragatur.*

6 *Confeſſio Epiſcopi de pertinentia iuriſdictionis ad Capitulum Eccleſia non praiudicat.*

7 *Ius deputandi ſeu approbandi Concionatores Epiſcopo priuatiuè quoad alios inferiores competit.*

8 *Teſtis de viſitationibus à Capitulo factis deponens cùm ſit vnicus non releuat.*

9 *Probatio Epiſcopi cùm habeat pro ſe Iuris aſſiſtentiam vti veriſimilior & fauorabilior aliis teſtibus eſt praferenda.*

10 *Scripturis viſitationum magis quàm teſtibus eſt credendum.*

11 *Actus in dubio magis authoritate ordinaria quàm delegata expeditus præſumitur.*

12 *Scientia Capituli quoad viſitationes ab Ordinario factas, ex reiteratione tot viſitationum inductu*

Digitized by Google

temporis diuturnitate præſum p ieſt.

13 *Scientia Capituli non eſt neceſſaria, quando de eiuſdem anteriori poſſeſſione non conſtat.*

14 *Actus etiam inſcio Capitulo expediti, ſtante aſſiſtentia Iuris Epiſcopo manutentionem conſeruant.*

DECISIO CCXVI.

MODERNO Epiſcopo Aprutioo ingetenti ſe in Iuriſdictiooem ſpiritualem ſuper caſtris Nereti, & Turani, de quibus agitur vti ſitis intra fines ſuæ diœceſis, ſe oppoſuit Capitulum Aprutinum prætendens actus geſtos per Epiſcopum eſſe attentatos, ex quo ſibi & non Epiſcopo d. Iuriſdictio competat ex immemorabili conſuetudine per Rotam approbata in duabus deciſionibus emanatis ſub diebus 10. Iunij 1606 & 19. Martij 1607. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Pamphilio tunc Rotæ Auditore, qui ſucceſſiuè dedit etiam eidem Capitulo mandatum de manutenendo, in qua' quidem controuerſia Domini mandarunt reuideri dd. deciſiones; Quare dubitaui an ſit recedendum à deciſis, & affirmatiuè fuit reſponſom quoad cauſas criminales & matrimoniales, approbationes Confeſſariorum, & Concionatorum, & quoad Ius viſitandi, & ad literas dimiſſorias, quo verò ad reliqua fuit dictum vt videatur de bono Iure.

Ratio reſolutionis fuit, quia in dictis deciſionibus conceditur Capitulo manutentio ſimpliciter in quaſi poſſeſſione Iuriſdictionis ac Iuris viſitandi, & conferendi beneficia in his duobus caſtris de quibus agitur, & tamen quoad Iuriſdictionem in
1 primis erat excipiendum Ius approbandi Confeſſarios, & dimiſſorias concedendi, quia hoc eſt conceſſum Epiſcopis priuatiuè quoad alios inferiores, non obſtante quacumque conſuetudine etiam imemorabili, ex diſpoſitione Concilij Tridentini *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *& cap.* 15 *de reform.* Rota *deciſ.* 655. *num* 2. *p.* 3. *recent.* & fuit dictum *in d. Aprutina Iuriſdictionis coram R.P.D. meo Dunozet, ſub die* 18. *Martij* 1637. *§. multo minus.*

2 Secundariò erat excipienda cognitio cauſarum criminalium & matrimonialium, quam Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 24. *cap* 20. *de reform.* reſeruauit Epiſcopo priuatiuè qooad omnes alios inferiores, & ideo donec per iſtos doceatur Iuriſdictionem fuiſſe ab eis acquiſitam vigore immemorabilis canonizatæ per tres conformes, vel ſaltem per vnam in iudicatum tranſactam, non debet Epiſcopo denegari manutentio, vt ſæpius Rota dixit, & ſignanter in *deciſ.* 49 *num.* 1 *r. p.* 1. & *deciſ.* 248. *n.* 1. *& deciſ.* 273. pariter ſub *num.* 1. *p.* 2. & *deciſ.* 126. *num.* 2. *p.* 4. *recent.* & *deciſ.* 39. *num.* 4. poſt Pacif. *de Saluian. interdict.* adeo quod non ſufficiat Capitulo prætenſa immemorabilis probata, vt dicitur per teſtes, niſi etiam res iudicata concurrat, quia Concilium Tridentinum vtrumque copulatiuè requirit, vt fuit in ſpecie firmatum *in alia Aprutina Iuriſdictionis* 8. *Aprilis* 1639. *coram R P.D. meo Dunozet.*

Nec res iudicata poteſt in præſenti deſumi ex ſententia lata ab Epiſcopo de anno 1561. occaſione remiſſionis ad Capitulum cuiuſdam Clerici Campilij carcerati, in qua Epiſcopus præuia narratiua, quod ſibi conſtet Capitulum Aprutinum eſſe Iudicem Ordinarium in cauſis, & perſonis ſpiritualibus & Eccleſiaſticis in caſtris Nereti & Turani, mandat Vicario, vt ad idem Capitulum remittat Campilium de Caſtro Nereti in carcere Epiſcopi detētum, quia dicta ſententia emanauit principaliter ſuper remiſſione d. Campilij ad Capitulum, ſed nullam mentionem facit de immemorabili prout requiritur, vt in puncto obſeruauit Rota *in deciſ.* 719 *verſ. non obſtant quatuor ſententia part.* 4. *diuerſ.* Non enim
ſufficit quod Epiſcopus dixerit Iuriſdictionem ſpe- 3
ctare ad Capitulum, quando Concilium requirit vniuerſalem, dico, immemorabilem, vt aduertit Rota *in deciſ.* 411. *num.* 3. *verſ. minus obſtat part.* 2. *recent.* Cùm igitur Concilium requirat pro forma
quod canonizetur immemorabilis per ſententiam 4
in iudicatum tranſactam, forma huiuſmodi præciſè eſt adimplenda, & non per æquipollens, vt in propoſito ſimilis diſpoſitionis Concil. Trident. tradit Gonzalez *ſuper regul.* 8. *gloſſ.* 18. *num.* 8. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 199. *num.* 4. *part.* 2. *diuerſ.* & *deciſ.* 154. *num.* 8. *part.* 1. *recent.* quas in his terminis refert, & ſequitur dicta deciſio Aprutina Iuriſdictionis 8. Aprilis 2639. coram R. P. D. meo Dunozet.

Idque confirmatur euidenti ratione. Nam dum ſententia de immemorabili nullam facit mentionem, potuit fundari in aliis prubationibus, quas tamen Concilium non admittit, & ſic illius diſpoſitioni non dicitur ſatisfactum; & licet ex dicta ſententia poſſet ſaltem deduci confeſſio Epiſcopi de pertinentia Iuriſdictioois ad Capitulum, ni-
hilominus Capitulo ſuffragari minime poteſt, tum 5
quia confeſſio Epiſcopi ſatisfacit formæ a Concilio requiſitæ, vt in puncto Rota *dicta deciſ.* 719. *verſ. & ſiquidem part.* 4 *diuerſ.* & *in dicta Aprutina Iuriſdictionis coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozet.*
Tum quia regulare eſt, quod ſimilis confeſſio non 6
præiudicet Eccleſiæ, Bald. *conſ.* 5. *de confeſſ.* Rip. *lib.* 2. *reſponſion. cap.* 28. *num.* 5. Caputaq. *deciſ.* 128. *num.* 3. *part.* 2. Rot. *deciſ.* 64. *n.* 10. & *deciſ.* 327. *n.* 2. *&* 4. *apud Modern de manuten.*

Tertiò erat etiam excipiendum ius deputandi 7.
ſeu approbandi Concionatores, quia hoc quoque competit Epiſcopo priuatiuè quoad alios inferiores, vt diſponitur in Concil. Trident. *ſeſſion.* 24. *cap.* 4. *de reformat.* dum, vt ſupra fuit firmatum non docetur de contrario ex immemorabili canonizata per rem iudicatam, & cenſuit S. Congregatio Concilij in Theatina Iuriſdictionis S. Ioannis in Venere relata in dicta Aprutina Iuriſdictionis 18. Martij 1637. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozet.

Quartò & denique debebat quoque excipi ius viſitandi iuxta diſpoſitionem eiuſdem Tridentini
ſeſſ. 7. *cap.* 8. *de reformat.* Quia vnicus tantum teſtis 8
nempè nonus ſuper ſecundo deponit viſitationes factas fuiſſe à Capitulo, qui propterea nihil releuat, *cap. licet, cap. veniens, cap. iuriſiurandi de teſtib.* cæteri verò conentur ſolum dicere, quod Epiſcopus ſeu eius Vicarius viſitauerit tanquam delegatus Apoſtolicus, vt *in ſumm. Capituli num.* 3. & inter actus iudiciales dentur tantummodo duæ viſitationes factæ à Capitulo de anno 1578. & 16. Decembris, & 14. Ianuarij *dicto ſummario num.* 2. *litera P. & lit. V.*

Et è conuerſo pro parte Epiſcopi, vltrà teſtes dantur plures viſitationes factæ ab anno 1565. citra,
ſumm Epiſcopi num. 10. quæ propterea Epiſcopi pro- 9
batio cùm habeat pro ſe iuris aſſiſtentiam, proculdubio vti veriſimilior, & fauorabilior debet preferri, Innoc. *in cap. audiſtis n.* 4. *verſ. hinc colligunt,* & *in verſ.*

præferen

præferentur de præſumpt. Felin. *in cap. licet cauſam num. 9. verſ. & ibi etiam ſubdit, de probat.* Gabriel *de teſtibus concluſ. 4. num. 29.* & in his terminis Rot. *deciſ. 560. num. 1. ad fin. part. 3. recent.* ipſique veoit concedenda manutentio, Seraphin. *deciſ. 1437. num. 1. & inter recent. deciſ. 381. num. 5. part. 2.* Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ. 512. num. 4. verſ. limitatur.*

Vltra quod fuit animaduerſum, quod prædicti teſtes Capituli dum dicunt viſitationes Epiſcopi & eius Vicarij fuiſſe factas iure delegato, conuincuntur de mendacio, cùm contrarium appareat ex
10 ipſa lectura ſcripturarum viſitationum, quibus magis creditur, quam teſtibus, Gloſſ. *in cap. 3. loco de probat* Felin. *in dict. cap. cum cauſam num. 5. eod. tit.* Aym. *conſ. 54. num. 15.* Pariſ. *conſ. 104. num 46. vol. 1.* Gregor. XV. *deciſ. 434. num. 8.* Rot. *deciſ. 322. n. 12. p. 6 recent.* & ideo corruit reſponſio data *in 2. deciſ. Card. Pamphilij*, maximè cùm plures viſitationes fuerint factæ à Vicariis, quibus viſitatio authoritate delegata demandari non poteſt, iuxta theoricam gloſſ. *in cap. ſiquis verbo per alium de offic. ordinar. in 6.* Dec. *in cap. quoniam,* Abb. *in num. 18. de offic. delegat.* Federic. de Sen. *conſ. 130. in fin.* Sbroz. *de offic. & po-*
11 *teſtate Vicarij lib. 2. quæſt. 57 num. 7.* & actus io dubio præſumitur magis expeditus authoritate ordinaria, quæ eſt magis proficua, quàm delegata, Innoc *in cap. cum ex officij 15. num. 3. de præſcript.* & in terminis viſitationis Mantic. *deciſ. 322. n. 17. verſ. quinimo.*

Neque obſtat dicere, quod viſitationes præfatæ factæ fuerint abſque ſcientia Capituli, quia vltra
12 quod ſcientia poteſt præſumi ex reiteratione tot viſitationum iuncta temporis diuturnitate, Rota coram Martin. Andrea *deciſ. 54. num. 15.* & *deciſ. 222. num. 6. & 7.* coram Buratto, & *deciſ. 166. num. 2 & 4. part. 1. diuerſ.* præſertim cùm aliquando interuenerint duo Canonici tanquam Comites Epiſcopi, ac etiam Præpoſitus Nereti deputatus à Capitulo. Seraphin *deciſ. 1437. num. 4.* in omnem euentum ex
13 quo noo conſtat de poſſeſſione anteriori Capituli non fuit neceſſaria eius ſcientia, & patientia, ſed benè Epiſcopus per huiuſmodi actus conſeruauit
14 ſuam quaſi poſſeſſionem, etiamſi fuerint ioſcio Capitulo expediti, vt diſtinguendo inter actus acquiſitos & conſeruatiuos poſſeſſionis, tradit Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 54. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rot *deciſ. 57.* poſt Modern. Peruſin. *de manuten.* ſtante præcipuè aſſiſtentia iuris, Rot. *dec. 310. n. 8.* poſt eundem Modern *de manut.*

Et ita concluſum vtraque parte audita, &c.

Cracouien. Iuriſpatronatus.

Vener. 4. Aprilis 1642.

ARGVMENTVM.

De concedenda declaratoria aduerſus contumaces & mandatis Superiorum voluntariè inobedientes.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria aduerſus contumaces & mandatis Superiorum voluntariè inobedientes paſſim conceditur*

2 *Relationi Nuncij ſtandum eſt in his quæ ad eius officium ſpectant.*

3 *Mandatum in actis reproductum ſeruatis terminis ſeruari ſolitis bonus modus eſt negatiuam non paritionis probandi.*

4 *Promotor fiſcalis vt menſa Epiſcopalis mandato Rotali obediat procurare debet.*

5 *Actus aliquis poſitiuus in materia mandati de manutenendo non requiritur.*

6 *Declaratoria ob voluntariam inobedientiam eſt ferenda.*

7 *Commiſſione continente clauſulam* cum connexis & annexis totóque negotio principali, *cauſa ad Romanam Curiam dicitur deuoluta, licet à decreto interlocutorio fuerit appellatum.*

DECISIO CCXVII.

SVb die 1. Iulij 1641. coram R. P. D. Dimeo Panzirolo Patriarcha Conſtantinopolitano, præuia deciſione expeditum fuit mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione præſentandi Rectorem ad Eccleſiam Parochialem S. Petri, ad fauorem Collegij Soc. IESV oppidi Sandomirien, citatis Promotore Fiſcali Cameræ Epiſcopalis, & Sebaſtiano Kokuvinſki in eadem Parochiali intruſo: ſed quia pro parte d. Collegij dicebatur dictum mandatum non potuiſſe executioni demandari ob inobedientiam dd. Promotoris Fiſcalis & Sebaſtiani intruſi, dubitaui an contra eos eſſet danda declaratoria, & affirmatiuè fuit reſponſum, quia ea paſ- 1
ſim conceditur aduerſus contumaces, & voluntariè inobedientes mandatis ſuperiorum, vt ootant Marian. Socin *in cap. nulli num 7 de ſent. excomm.* Abb. *in cap. 1. num. 10. de iudic.* Couar *in cap. Alma mater in 1. part. relect. 9. num 3.* & in terminis mandati de manutenendo dixit Rota *in deciſ. 107. in princip.* coram Martin. Andr. & alibi ſæpè.

De contumacia autem, ac de voluntaria inobedientia in præſenti conſtat ex eo, quod dictum mandatum in primis fuit perſonaliter intimatum tam d. Promotori, quàm d. Sebaſtiano, vt ex rela-
tione Nuntij *ſumm. num 3.* cui ſtandum eſt in his 2
quæ ſpectant ad eius officium, ex notatis per Præpoſit. *in cap. cum parati, col. penult.* ibique Dec. *de appellat.* Rot. coram Puteo *in deciſ. 187 lib. 3.* & poſtea
fuit in actis reproductum ſeruatis quatuor terminis 3
ſeruari ſolitis ad docendum de paritione, de quibus Felin. *in cap. ad probandum num 6 de iudic.* Vellr *in prax. cap vlt. lib. 8. num. 19.* Caſſador *deciſ. 6. num. 10 de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* qui eſt bonus modus probandi negatiuam non paritionis, ex traditis per Bart. & alios *in l. in illa, ff. de verbor. obligat.* & in terminis declaratoriæ ob non paritionem mandato de manutenendo dixit Rota *in deciſ. 191. num. 5. part. 2. recent.* & in aliis relatis per Adden. ad Buratt. *in deciſ. 17. num. 5.*

Nec hæſitari poteſt, quia etiam contra Promotorem fiſcalem defendentem iura menſæ Epiſcopalis poſſit relaxari declaratoria adinſtar Tutoris, & Curatoris, qui oomine minoris litem defendunt,
debet enim procurare Promotor fiſcalis, vt menſa 4
Epiſcopalis mandato Rotali obediat, alioquin non menſa, ſed ipſe dicitur deliquiſſe, vt in ſpecie de declaratoria contra Tutorem dixit Rota *in dec 172. n. 7.* apud Modern. *de manut.* & text. *in l. 1. §. ſi Procurator*, vbi Bald. *n. 1. in 2. notab.* & *n 4. ff. ſi quis ius dic. non obtemp.*

Non obſtat quod in hac materia mandati de manutenendo non requiratur aliquis actus poſitiuus, ſed ſufficiat ſola præſtatio patientiæ pro totali paritione, & ſic non ſit locus declaratoriæ iuxta diſtinctionem, quam Rota paſſim ſequitur, vt apud Put. *in decis. 244. lib. 1. in correct.* Mohedan. *in decis. 9. de ſent. & re iudic.* & *decis. 614. num. 1. part. 3. recent.* quia in actu intimationis d. mandati tam Promotor fiſcalis, quam Sebaſtianus intruſus non dixerunt ſe eſſe paratos ad præſtandam patientiam pro executione ipſius mandati, ſed potius declararunt nolle parere, allegando varias exceptiones & præcipuè incompetentiam Iudicis, ac defectum Iuriſdictionis Rotalis, vt patet ex lectura d. relationis, de qua *in dicto ſumm. num.* 3. vnde dicitur apertus animus contraueniendi non autem parendi,
6 ob quàm propterea voluntariam inobedientiam ferenda eſt declaratoria, Couar *in d. cap. Alma mater* §. *7. num. 6. circa med.* Buratt *decis.* 748. *num.* 3. & in puncto de mandato de manutenendo fuit dictum *in d. decis.* 107. coram Martin Andrea, *& in decis.* 24. *num* 17. apud Modern *de manutent.* & *in d. decis.* 271. *num* 4 apud eundem.

Quæ quidem inobedientia eò magis redditur inexcuſabilis, cùm pro parte eorundem Promotoris fiſcalis, & Sebaſtiani ſub die 17 Iunij 1641. & ſic ante expeditionem prædicti mandati fuiſſet porrecta commiſſio in ſignatura Sanctiſſimi pro auocatione cauſæ à Rota, allegando eaſdem exceptiones, quas allegarunt poſtea in actu intimationis ipſius mandati, & præcipuè, quod prius deberet terminari prima inſtantia coram Ordinario Cracouien. iuxta diſpoſitionem Sacri Conc. Tridentini, & nihilominus Signatura commiſſionem reiecit, nihil reſcribendo, & quidem merito, quia cauſa reperitur commiſſa in Rota per viam appellationis interpoſitæ à decreto D. Nuntij Apoſtolici in vim
7 commiſſionis continentis clauſulam, *cum connexis & annexis totoque negotio principali*, quo caſu tota cauſa dicitur ad Romanam Curiam deuoluta, licet appellatum fuerit à decreto interlocutorio, vt ex Feſiu *in cap. cauſamque de reſcript.* vt ex aliis docet Veſtral *in prax. lib. 4. cap. 9 num. 11.* & quotidie practicatur.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante &c.

Lucana Suffragiorum.

Lunæ 7. Aprilis 1642.

ARGVMENTVM.

Suffragia votorum pro maiori parte ſufficiunt, iuxta regulam iuris, quod fit à maiori parte Capituli à toto factum cenſetur.

SVMMARIVM.

1 *A maiori parte Capituli quod fit à toto Capitulo factum dicitur.*

2 *Liber Capituli ab Officiale per Capitulum deputato reſeratus inter ipſos Capitulares ſine dubio probat.*

3 *Minor numerus in maiori ineſt.*

4 *Actus quando remanent æquiuoci probatio contraria conſuetudinis ex iis deſumi nequit.*

5 *Epiſcopus contra conſuetudinem legitimè præſcriptam quæ parem cum lege vim habet ſtatuere non poteſt.*

6 *Conſuetudo particularis loci controuerſi conſuetudini generali eſt præferenda.*

DECISIO CCXVIII.

IN caſtro Camaroris Lucen. Diœceſis extat Eccleſia Collegiata, cuius Clerus conſtat quindecim perſonis, nempè Priore, octo Canonicis & ſex Capellanis, qui omnes vocem habent in Capitulo. Cùm autem de anno 1636 variæ ſubortæ fuiſſent controuerſiæ inter Canonicos, & Capellanos, Ordinarius ſententiam protulit, in qua inter cætera mandauit, vt in poſterum, *i partiti chi ſi proporano in Capitulo non s'intendano vinti ſe non poi li duoi terzi de voti come ſi coſtuma dal Capitulo della noſtra Cathedrale, & dalle Collegiate delle Città*, ab hac ſententia Canonici appellarunt, & cauſam appellationis Ordinario Piſan. committi obtinuerunt, hincque ſuper inciden. appellat: interpoſita appellatione, & cauſa ad Rotam deuoluta dubitaui, an ſuffragia votorum pro maiori parte ſufficiant, & affirmatiuè fuit reſponſum, quia clara eſt Iuris regula, quod id quod fit a maiori parte 1
Capituli dicatur à toto Capitulo factum, vt eſt tex. *in cap. 2. de his quæ fiunt à maiori parte Capit.* ibique D D. communiter *l. quod maior ff. ad municip. in cap. quod omnes num 8. & ſeqq. de regul. Iur.* Abb. *conſ.* 57. *num.* 1. *lib.* 2. Callad. *decis.* 2. *num.* 2. *de Iurepatronat.*

Quod eò magis venit dicendum in præſenti, vbi ab anno 1579. citrà apparet ita fuiſſe ſeruatum in reſolutionibus capitularibus extractis ex libro ipſius 2
Capituli *Summ. Canonic. n. 2.* qui quidem liber vti reſeratus ab Officiale deputato per Capitulum, ſine dubio probat inter ipſos Capitulares. Anchar. *quæſt.* 60 *num. 6 lib.* 1. Genua *de ſcript. priuat. lib. 5. cit. de libr. capitul. alicuius Eccleſiæ fol.* 209. vnde reſultat etiam longeua conſuetudo, cùm tamen ex quo ſumus in materia Iuri conformi non quadragenaria requiratur ſed decennalis ſufficeret, iuxta gloſ. *in verbo conſuetudo in cap. final. de conſuetud. in 6.* Felin. *in cap. ſtatuimus num. 5. verſ. attendendum*, dicit Abb. *de maioric. & obed.* & tradunt communiter Canoniſtæ *in cap. fin. de conſtitut.* Rot. coram Canaler. *decis.* 107. *num.* 2.

Nec obſtat quod aliquando in dictis reſolutionibus interuenerint duæ tertiæ partes Capituli, quia in maiori numero ineſt minor, *l. 1. §. ſi ſtipulatur ff. de verbor. obligat. l. 3. verſ. ſi quia plus ff. de adim. legat. l. qui concubinam § 1. ff. de legat.* 3. ad ducendum autem quod duæ tertiæ partes requirantur, opus eſſet probare quod reſolutiones capitulares factæ cum minori numero votorum fuerint irritæ. Nam aliàs 4
actus remanent æquiuoci, cum forſan caſus tulerint vt duæ tertiæ partes conſenſerint, & per conſequens inde deſumi nequit probatio contrariæ conſuetudinis, Aretin *conſ. 115. num. 3. cap. in præſentia*, & ibi Dec. *num* 58 *de probat.* Rot. *decis.* 240. *num.* 2. & *decis. 394. num. 6. part. 2. diuerſ.* & coram Buratt. *decis.* 464. *num.* 6.

Idemque patet non aduerſari per dictam ſententiam, ſeu potius ſtatutum Epiſcopi, quia ipſe non poteſt ſtatuere contra conſuetudinem legitimè præſcriptam, ſicut non poteſt contra Ius, nam conſue- 5
tudo parem vim habet cum lege, *l. de quibus ff. de legib.*

legib l.*ex non ſcripto Inſtit,de iur.natur cap conſuetudo diſtinct.*1.cum aliis quos ad hunc propoſitum allegat Barboſa *in tract.de offic & poteſt.Epiſcopi in alleg.*93. *num.*50

Minus releuat conſuetudo Eccleſiæ Cathedralis, de qua fit mentio in dicta ſententia, ſeu ſtatutu Epiſcopi, quia vltra quod non probatur, adhuc
6 probata non ſuffragaretur, ſtante ſupradicta particulari conſuetudine loci controuerſi, quæ eſt ſeruanda, Gloſſ. *in cap. ſuper eo verbo vicinis in fin. de cenſib.* Pariſ. *conſ.*25.*num.*41.*&* 42.*lib.*4. Aym. *conſ.* 206 *num.*14.*verſ.idem, & magis*, Rota coram Canaler.*deciſ.*95. *num.*2.*&* 3. & debet præferri conſuetudini generali, Rot *deciſ.*169.*n.*9.*p.*5.*recent.* vbi allegantur concordantes.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, altera ſæpè ſæpius citata, diúque expectata, ac informare non curante.

Elboren. Expenſarum.

Lunæ 5. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

De Salario ſtante promiſſione indefinita nec vnquam reuocata à die limitato currente, vti & de aliis expenſis iuxta relationem Periti cui ſtandum eſt, iure merito reficiendis.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio ſalarij quomodo probatur.*
2 *Promiſſione indefinita nec vnquam reuocata ſtante ſalarium à die ſtatuto debetur.*
3 *Ius temporis limitati eſt vt vltra illud diſpoſitio non porrigatur.*
4 *Salarium ſtantibus requiſitis debetur etſi conuentio pro certo ſalario non adſit.*
5 *Solitum Archiepiſcoporum anteceſſorum non ſuffragatur dum de perſona ad perſonam non extenditur.*
6 *Salarium ab aliis anteceſſoribus diuerſum conſtituens, ſolitum à tempore limitato niſi in futurum tantum deſumi non poteſt.*
7 *Iudex in taxando ſalario rationem laborum non temporis habet.*
8 *Relationi Periti ſtandum eſt in materia reficiendi expenſas, in qua probatio talis qualis haberi poteſt admittitur.*
9 *Expenſa cum ſint veriſimiles & fieri ſolita Procuratori à principali ſunt reficienda*
10 *Fides extraiudicialis etiam medio Iuramento coram Notario & teſtibus firmata in præiudicium Archiepiſcopi non probat.*

DECISIO CCXIX.

DIDACVS Lupez de Francia Luſitanus prætendens vſque ab anno 1616. incepiſſe negocia gerere Reuerendiſſ. D.Ioannis Coutigno moderni Archiepiſcopi Elboren.& plures feciſſe expenſas de proprio, cauſam in Rota contra d. Dominum Archiepiſcopum introduxit, tam pro conſecutione ſalarij, quàm recuperatione expenſarum. Quare dubitatum, an ei debeantur ſalarium, & expenſæ, & pro qua ſumma; & Domini in hac ſecunda poſitione reſponderunt ſalarium deberi ab anno 1640. tantùm, expenſas verò omnes ei eſſe reficiendas prout infra.

Ratio reſolutionis quoad ſalarium fuit, quia *in ſummario num.* 4. dantur litteræ miſſiuæ dicti Ar- 1
chiepiſcopi, in quibus d. Didacus conſtituitur eius Agens in Romana Curia, cum ſalario ſcutorum 200. quolibet anno incipiendo à prima die Ianuarij 1640 exinde enim benè probatur conſtitutio ſalarij, vt alias in ſimili dixit Rota *in Romana ſa-*
larij 18.*Februarij* 1622. *coram bon.mem.Pirouano*, & 2
cùm promiſſio ſit indefinita, nec vſquam reuocata fuerit, ſalarium debetur a dicta die 1.Ianuarij 1640. citra, nulla habita conſideratione an Didacus pro Archiepiſcopo toto hoc temporis ſpatio elaborauerit, necne, vt ſenſit Rota *in deciſ.*330. *num.*3. *p* 1. *recent.*

At pro tempore antecedenti Id eſt ab anno 1616. vſque ad annum 1640. d. promiſſio eidem Didaco ſuffragari nequit, quia limitatè loquitur de tempore, quo currere incipiat ſalarium, ibi, *con ſalario de doi mille reals che comminciara à gua-*
dagnare dal primo di Gennaro 1640. ius autem tem- 3
poris limitati eſt, vt vltra illud diſpoſitio non porrigatur, *l. ſi vnus*, §. *primo . ff de pact. l. fratres, ff. de pœn.* Tiraquell. *de retract. conuent.* §. 1.*gloſſ.* 2. *num.* 44. *&* 45. Surd. *deciſ.* 203. *num.* 1. *& ſeqq.*

Nec releuat, quod anteceſſores moderni Archiepiſcopi fuerint ſoliti conducere Procuratores, ſeu Agentes cum certo ſalario, & quidem maioris ſummæ, quam ſcut.200. & d. Didacus etiam ipſe ſit
conſuetus operas ſuas locare, vt eſt notum in Cu- 4
ria, & ſic licet ante annum 1640. non adſit conuentio pro certo ſalario, adhuc tamen illud debeatur, ſtantibus dictis duobus requiſitis, vt tradunt Federic. de Sen. *conſ.*218. Alex. *conſ.* 109. *num.*1. *&* 2. *lib.* 6. Ruin. *conſ.* 138. *num.* 1. *lib.*1. Natta *conſ.* 376. *num.* 4. Rot. coram Seraphin. *deciſ.* 1322. *num.* 1. *& inter recent. deciſ.* 291. *num.* 1. *part.*1.

Nam etſi pro parte Didaci probetur requiſitum neceſſarium, nempe quod ſit ſolitus operas ſuas locare, non tamen probatur pro parte moderni Archiepiſcopi, quod ſit ſolitus Procuratores conducere, ſicut vtrumque copulatiuè probari debet, vt deciſum fuit *in Nolana mercedis* 12. *Iunij* 1596. *coram bon.mem.Penna impreſſ.* apud Marcheſan *de com-*
miſſ. quidquid in contrarium dixerit Rota Ianuen. 5
*in deciſ.*115 *num.* 4. *verſ.neque eſt*, nec ſuffragatur ſolitum Archiepiſcoporum anteceſſorum, quia non extenditur de perſona ad perſonam, *ad l.*3 §.*ſi quis interdicto*, & ibi Bart. *de itin. actuque priuat.l.ius ſingulare*, & *l.quod verò contra, ff de legibus*, Rot. *deciſ.*
172 *num.*2.*part.*1.*diuerſ* & coram Mantic.*deciſ.*184. 6
*num.*6.& eò minus cum diuerſimodè modernus Archiepiſcopus ſalarium conſtituerit ab aliis anteceſſoribus in dicto anno 1640.à quo tempore non poteſt deſumi ſolitum in præteritum, ſed tantùm in futurum, ad notat. per Felinum *in cap vltim. num.*1. *&* 3. *de conſtitut.* Calcan. *conſ.*15. *num.*13. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 255. *num.* 5. *part.* 1. *recent.* & bene ad propoſitum facit Citiac. *controuerſ.* 103. *num.* 5. *&* 6.

Præterea quatenus etiam vtrumque ſolitum probatum extitiſſet, adhuc quantitas ſalarij (cum deſuper non adſit expreſſa taxatio conuentionalis)
penderet à laboribus per d. Didacum paſſis pro ſer- 7
uitio d. Archiepiſcopi, nulla habita ratione tem-

 poris,

poris, qnia officium Iudicis in ta . uido ſalario habet ſoluſi rationem laborum, non autem temporis, *l. Seio ann· o in princ.* & ibi Bald *ff. de ann. legat. §. illud tamen, auth. vt iud. ſine quoquo ſuffr.:g l qui duobus*, & ibi Bald *ff de condit. & demonſtrat.* Roman. *conſ.* 25. *num.* 1. Rot. *d. deciſ.* 291. *num.* 2. & 3. & *deciſ.* 354. *num.* 4. *part.* 1 *recent.* Vnde cùm de laboribus paſſis ante d. annum 1640 liqnidò non conſtet, non poteſt pro ſalario prætenſo ante dictum tempos aliquid determinari.

Quo verò ad expenſas etiam Aduocatorum,
8 Procuratorum, & Sollicitatoris dixerunt Domini eas omnes eſſe reficiendas D. Didaco aſcendentes ad ſummam ſcut. 150. iuxta relationem Periti, de qua in *dicto ſummario num.* 5. cui ſtandum eſt in hac materia in qua admittitur probatio talis, qoalis haberi poteſt, Federic· de Sen. *conſ* 119. *num.* 4. Rot. *deciſ.* 283. *num.* 1. *part.* 1 *recent.* & in ſpecie de liquidatione expenſarum facta per relationem periti, fuit dictum *in Spoletana expenſarum 4. Iulij 1636. coram R. P. D meo Roias.*

Provt etiam eidem Didaco reſtituenda ſunt ſcuta 10. ſoluta per eum D D. Acciaiolis pro cambiis ſcutorum 100. quæ in Hiſpania taxantur à Conſtitutione Pij V. & ea ceſſiſſe in cauſam Archiepiſcopi, colligitur tum ex facultate ab eo data Patri Aſſiſtenti Luſitano Societatis IESV accipiendi pecunias ad cambium, vt in literis miſſiuis eiuſdem Archiepiſcopi *d. ſumm num.* 8. tùm ex occaſione expendendi in lite Rotali contra Religionem de Auiſio agitata prius coram me, & poſtea coram R. P D. meo Panzirolo Patriarcha Conſtantinopol. maxim cùm non probetur quod Archiepiſcopus alias pecunias ad vrbem tranſmiſerit, & regulariter lites
9 non fiunt ſine expenſis, quæ propterea cùm omnes in præſenti ſint veriſimiles, & fieri ſolitæ, reficiendæ ſunt Procuratori a Principali, vt ſenſit Rota *in deciſ* 512. *num.* 1. *& ſeqq.* coram S. mem. Gregor. XV. quidquid ſit inter victum & victorum, iuxta diſtinctionem, quam refert Rot. *in Maceraten hereditatis 14. Ianuarij anni currentis coram R. P. D. meo Bichio.*

Non tamen cenſoernot DD. qood d. Didacn reficiantur pecuniæ ſolutæ Emmanueli Simois, quia non probatur miſſus Romam ibique permanſiſſe pro ſeruitio Archiepiſcopi, niſi ex fide extraiudiciali dicti Patris Aſſiſtentis Luſitani, quæ qui-
10 dem fides nihil probat io præiudicium Archiepiſcopi, Cæſar de Graſſis *deciſ.* 2. *num.* 11. *de ſponſal.* Seraph. *deciſ.* 106. *num* 1. Adden. ad S. mem. Greg. XV *in deciſ.* 114. *litt. B.* vbi quod hoc procedit etiam ſi fides eſſet cardinalis firmata medio Iuramento coram Notario & teſtibus.

Et ita deciſum Didaco tantùm informante, &c.

Fanen. Prædij.

Vener. 9. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Condemnatus per ſententias Rotales iterum attentâ earundem validitate & iuſtitia confirmatas, ad ſolutionem pretii prædij de quo agitur, vnà cum fructibus recompenſatiuis omni iure tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Arbitris duobus quod demandatur per vnum ex ipſis expleri non poteſt.*

2 *Teſtis de menſuratore deponens licet eiuſdem nomen non exprimat nihilominus probat, dum aliunde de identitate perſona conſtat.*

3 *Actus in dubio præſumitur geſtus ab eo qui ad id fuerat electus.*

4 *Menſura probatio probationem terminationis includit.*

5 *Vicinus dum non adſunt termini, communionem in fouea quæ in dubio præſumitur communis, prætendere poteſt.*

6 *Foueam ad vnum pertinere dum eſt in confeſſo inter partes, præſumptio contraria veritati à partibus confeſſata cedit.*

7 *Fouea vbi apparet incluſa in venditione, in menſura etiam comprehendi debet.*

8 *Depoſitum pretij in partibus factum cùm contineat conditionem terminationis facienda iniuſtam & extrinſecam, deponentem liberare non poteſt.*

9 *Venditori ſufficit ſemel feciſſe prædium menſurari, vt ſuæ obligationi de menſurando & terminando ſatisfeciſſe videatur.*

10 *Sententia propitia cùm bonam fidem parere ſoleant, à reſtitutione fructuum excuſans.*

11 *Sententiarum effectus per appellationem remanet ſuſpenſus.*

12 *Titulo redacto de ſui natura per appellationem reuocabili ad non titulum, fructus ab initio vſque ſunt ſoluendi.*

13 *Decreto reuocato fructus ſunt reſtituendi.*

DECISIO CCXX.

SENTENTIAS Rotales, quibus D. Comes Petrus Aloyſius de Monte Veteri condemnatus fuit ad ſolutionem pretij Prædij, de quo agitur, vnà cum fructibus recompenſatiois ad fauorem P. Pauli Leonardi, vti validas & iuſtas, dixerunt Domini, eſſe confirmandas. Validitas enim apparet ex reuolotione actorum, & non controuertitur; Iuſtitia verò redditur manifeſta ex benè congeſtis in deciſionibos emanatis coram R R. PP. DD. meis Dunozet, & Patriarcha Panzirolo, in quibus clarè demonſtratur, quod dum d. Comes emit Prædium præfatum à d. Leonardo pretio æſtimando à duobus Peritis commoniter electis, pretium ſoluere promiſit in tribos paghis æqualibus, quarum prima fieri deberet ſtatim ſecuta æſtimatione, ac facta prædij terminatione, reliquæ verò duæ infrà biennium, Iure merito debeat ad ſolotionem d. pretij, & fructuum recompenſatiuorum condemnari, cùm pro parte Venditoris omnia promiſſa fuerint adimpleta, & ipſe poſt aduentum diei ſolutionis interpellatos ſoluere recuſauerit, ex allegatis in eiſdem deciſionibus.

Nec relenat præcipuum obiectum aliàs etiam decantatum ad dicendum pro parte venditoris non fuiſſe in omnibos adimpletum, nempè quod non fuerit facta prædij terminatio, ſaltem legitimè ab ambobus Peritis de conſenſo partium electis, prout debebat ex notatis, in *l. Prædium §. in ſeruum, & in l. item ſi vnus § etiam ſi plures ff de reſcript. arbitr.* vbi deciditur quod id quod duobus Arbitris de- 1
manda

Digitized by Google

mandatur non poteſt per vnum ex ipſis expleri, &
periti habeantur loco Arbitrum, Rota *deciſ.554.n.
2.part.2.recent.*

Quia, vt benè reſpondet ſecunda deciſio D.Pa-
triarchæ emiſſa ſub die 23.Ianuarij ſuperioris anni
non ſubſiſtit, quod vnus tantùm peritus termina-
tionem fecerit, ſed ambo interuenerunt, vt con-
ſtat tam ex eorum relatione, quam ex confeſſione
Comitis facta in reſponſione ad poſitiones ibi; *at-
teſo che detto Sig. Paolo habbia moſtrato à gl' Agri-
menſori ſin doue è la ſua giuriſdittione e li ſudditi Agri-
menſori habbino miſurato ſin' al detto luogo deſignato
da eſſo Signor P.Paolo*, iunctis depoſitionibus Te-
ſtium, quorum primus, qui eſt peritus dicit, ſe
vnà cum altero Perito, certificatum fuiſſe de con-
finibus, & alter inquit, *Che furono meſſi cinque termi-*
2 *ni da miſer Lorenzo, & vn'altro miſuratore*, & licet
non exprimat nomen huius menſuratoris, nihilo-
minus probat dùm aliundè conſtat de identitate
perſonæ, ſcilicet eſſe illummet menſuratorem à par-
tibus electum, vt deponit explicitè primus Teſtis,
cum quo præſumitur conteſtis ſecundus genericè
de menſuratore deponens, Caſtrenſ. *in conſ.* 126.
num.3.circa fin.lib.1. Alexan.*conſ.156.num.11.&* 12.
lib.5. Aym *conſ.78.num.9. verſ.amplius teſtis*, Rota
3 coram Sanct.memor. Gregor. XV *in deciſ.344.n.
13.* & in dubio præſumitur geſtus ab eo, qui fuerat
ad id electus, & in executionem præcedentis ele-
ctionis, *l.3 § verum ff.de manum.* Bart. *in l.2.ff de con-
dit & demonſtr num.3.* Surd.*deciſ.71.num.9. & deciſ.
170.num.13.& dec.288.num.33.* Rota *dec.262.num.
5.part.1.diuerſ.*

Et quatenus ex prædictis non eliceretur præciſè
quod Periti prædium terminauerint; Attamen, quia
conſtat præciſè quod menſurauerunt, & menſura
ſupponit terminationem tanquam ſuum neceſſa-
rium antecedens conſtitutiuum termini à quo, &
4 ad quem, iſta probatio menſuræ includit probatio-
nem terminationis, ad textum in *l.quicumque C. de
apoc. priuat. lib.* 10. Aym. *de antiq. tempor. part. 3.
num* 40. Rot. *deciſ.400.num.10. verſ.etenim, part.1.
recent.*

Abſque quod obſtet, quod non fuerint apposita
ſigna pro terminis, & confinibus in qualibet præ-
dij parte, quoniam prout etiam reſponſum fuit in
præcedentibus deciſionibus, fouea exiſtens in illa
parte vbi deficiunt termini inſeruit pro termino, &
quod exaduerſo replicatur nempe vicinum dum
5 non adſunt termini poſſe prætendere communionē
in fouea, eo quod in dubio præſumatur communis
ex allegatis per Surd.*in conſ.424.n.36.* non applica-
tur, cùm procedat, quando fouea eſt in medio duo-
rum Territoriorum: at in caſu noſtro eſt in confeſſo
6 inter partes, quod tota fouea pertinet ad vnum,
vnde præſumptio contraria cedit veritati à parti-
bus confeſſatæ, *l in rebus C.de iur.dot.* Socin.*conſ.104.
num.* 10. *lib.* 2. Parſ. *conſ.29. num. 44. lib.* 2. Ro-
land. *conſ.99.num. 11.lib.1.* Surd *conſ 7.num* 61. *&
conſ.18.num.110.* Adeoquod vltima linea foueæ in
præſenti eſt terminalis inter vicinos, ſtante men-
ſuratione quæ eſt inuariabilis, cùm ponat in claris,
quota ſit quantitas terrarum venditarum, clarum-
que pariter reddat quouſque illæ progrediantur,
7 quodque in menſura etiam ipſa fouea comprehen-
datur prout comprehendi debet. vbi apparet inclu-
ſa in venditione, Alex.*conſ.120 num.5.in fin lib.2.*
Rota coram ſanct. mem.Gregor. XV. *in deciſ.155.
num.4.*

8 Ex quibus ſequitur dicendum, nec etiam Comiti
ſuffragari poſſe depoſitum pretij in partibus fa-
ctum, quia cùm contineat conditionem termina-
tionis faciendæ, & ſic iniuſtam, & extrinſecam,
non potuit deponentem liberare, Paul.de Caſtr. *in
l. acceptam ſub num.* 12. *verſ. ſi verò facta fuit C. de
vſur.* Alex.*conſ.78.num.29.verſ.quinto quia,& numer.
ſeq.lib.5.* Ruin.*conſ.119.num.15 lib.5.* Cenc.*de cenſib.
part.3.cap.1.quæſt.3 artic.9. numer.* 28. iuxta antiq.
impreſſ. Rota coram ſanct. memor. Gregor. X V.
deciſ.505.num. 9. cum aliis ibi allegatis per Adden.
num. 11. ſatis enim fuit venditori ſemel feciſſe præ- 9
dium menſurari, vt ſuæ obligationi de menſuran-
do, & terminando ſatisfeciſſe dicatur, ad textum
in *l.ſi quis heredem C.de inſtit.& ſubſtit.l.in ſubſtitu-
tione ff de vulgar.l. heredibus in princip.ff. ad Trebell.*
Surd.*conſ 39.num.27.*

Tandem non obſtat, quod d. Comes in partibus 10
obtinuerit ſententias propitias, quæ cùm parere
ſoleant bonam fidem, excuſant à reſtitutione fru-
ctuum, vt in terminis fructuum ratiocinatur Giurb.
in deciſ.89.num.15. Buratt. *deciſ.168.numer 3.* & fuit
dictum *in Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitim. 22.
Iunij 1640. coram Reuerendiſſimo P.D. meo Merlino
Decano.*

Nam quicquid ſit in ſententiis, à quibus non
fuit appellatum, ſecus eſt vbi vt in præſenti fue- 11
runt ſuſpenſæ per appellationem, quæ efficit vt
effectus ſententiarum ſuſpenſus remaneat, *l.1.§.fin.*
vbi Bart.*num.1.ff.ad Turpillian.cap.paſtoralis § prate-
reà de offic. delegat.* Rota *deciſ.21.num.2.de re iudic.in
nou.& deciſ.1118.num.5 part.5.recent.* Maximè cum
dd. ſententiæ fuerint poſtmodum reuocatæ à Iudi-
cibus appellationis, & ſic intrat regula, quod reda- 12
cto titulo de ſui natura per appellationem reuoca-
bili ad non titulum, fructus ſunt ſoluendi vſque ab
initio, Roman.*conſ 454.numer.27.* Natta *conſ.* 535.
num.12 Rimin.*conſ.334.num 21 &* 17. Surd. *deciſ.
25.numer.21.& 12.* Giurb. *dicta dec.1. num.10.part.
2.recent.* & in puncto, quod reuocato decreto, 13
vel ſententia, ſint reſtituendi fructus., tradit
Muta *in deciſ.17. numer.* 9. vbi allegat concordan-
tes.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Romana retrouenditionis Domus,

Vener 9. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Fructus domus de qua agitur, à die fa-
cti depoſiti vſque ad diem conſigna-
tionis pecuniarum, iis penes quos do-
minium remanſit debentur.

Vide ſuprà *Part.I. Deciſ.* 81.

SVMMARIVM.

1 *Fructus ante retrouenditionem maturati ad retro-
uenditorem ſpectant.*
2 *Fructus dominium ſequuntur & domino accre-
ſcunt.*
3 *Decretum vti iniuſtum & per appellationem ſuſ-
penſum executioni demandari non poteſt.*
4 *Rediens ad Iudicem poſt interpoſitam appellationem
pecunias conſignatas eo mandante recipiendo,
appellationi renunciaſſe cenſetur.*

5 *Appella*

5 *Appellationi non cenſetur renunciatum, cùm redeat aliquis ad Iudicem pro reuocatione grauaminis ex primo decreto illati.*

6 *Recedenti à prætenſione fructuum domus per tranſactionem, nouam poſtea ſuper eiſdem litem conficere non licet.*

7 *Natura deciſionis relatiua eſt vt omnia quæ continentur in relato in referente expreſſa dicantur.*

8 *Creditor partem debiti ſine taxatiua recipiens reſiduo renuntiare non dicitur.*

9 *Fructus quando Iure actionis alicui tanquam Domino debentur, quamvis conſignatio depoſiti ex communi partium concordia ſequuta fuerit, peti adhuc poſſunt.*

10 *Taciturnitas in præiudicialibus non inducit conſenſum.*

DECISIO CCXXI,

IN hac cauſa ſub die prima Februatij
1638. reſolutum fuit depoſitum ſcut.
2500. factum per hæredes Franciſci
Zecchadori in Sacro Monte Pietatis
pro habenda retrouenditione domus,
de qua agitur, deliberatæ Taurinis cum pacto de
retrouendendo, non ſuffragari iiſdem hæredibus
vti cautelatum, & continens conditiones extrinſecas,
& propterea pecunias, vt ſupra depoſitas, eſſe
liberè conſignandas dd. de Taurinis, reſeruato,
vt particulariter videretur, an fructus, ſeu penſiones
dictæ domus deberentur eiſdem Taurinis à die
facti depoſiti vſque ad diem conſignationis pecuniarum,
vt latius in deciſione tunc emiſſa.

Hodie autem proſequendo diſputationē ſuper reſeruatis,
Domini reſpōderūt Taurinis fructus domus
deberi à die facti depoſiti vſque ad diem conſignationis
pecuniarum, ea præcipuè ratione, quia ſicut
vſque ad diem conſignationis pecuniarum, dominium
domus prædictæ remanſit penes Taurinos, ita
eiſdem debentur fructus hactenus decurſi, & matu-
1 rati, vt in terminis retrouenditionis, quod fructus
ante eam maturati ſpectent ad retrouenditionem,
tradunt Mantic. *de tacitis lib. 4. tit. 32. num. 4.* Theſaur.
*deciſ. 56. num. 3. per tex. in l. his, §. Mancipia, ff. ſolut.
matrim.* Vincent. de Franch. qui loquitur in ſpecie
2 de penſionibus domus *deciſ. 79. num. 2. & 3.* & ratio
eſt euidens quia fructus ſequuntur dominium, &
Domino accreſcunt, *l. ſolum § meum ff de rei vindic.
l Item quæ ff. de acquir rer. domin.* Tiraq. *de retract. conuent. gloſſ. 1. num. 34. & 35.* Surd *conſ. 128. n. 5.* Rot *deciſ. 461. n. 4. p. 1. recent.*

Non obſtat quod bon. mem. Pirouanus longè ante
conſignationem pecuniarum decreuerit retrouenditionem
haberi pro facta, quia decretum fuit
3 ſuſpenſum per appellationem à Taurinis interpoſitam,
& emanauit cum ſuppoſito validitatis depoſiti,
cuius contrarium poſtea apparuit ex reſolutione
coram me facta ſub die 1. Februarij 1638. &
proinde tanquam iniuſtum, per appellationem ſuſpenſum
non potuit executioni demandari, *l. 1. §. fin.*
vbi Bart *n. 1 ff. ad Turpill. cap. Paſtoralis §. præterea de
offic. delegat* Rot. *deciſ 23. num. 2 de re iudic. in nou. &
deciſ. 65. ad med. verſ. ſed vt ponitur, ff. de appellat. in
nou.* & *deciſ. 218. n. 5 p. 5. recent.*

Nec releuat quod deinde Taurini redierint coram
eod. bon mem. Pirouano, ac pecunias eo man-
4 dante receperint, vnde inferebatur fuiſſe renunciatum
appellationi, non obſtante quacumque contraria
proteſtatione tamquam contraria facto, iuxta deciſionem
Put. 370. *lib. 1. in correct.* cum aliis allegat.
per Scacc. *de appellat. q. 17. limit. 2 n 46. & 47.* Quia
Taurini non exegerunt vigore illius decreti, à quo
fuit appellatum, & in quo mandabatur conſignari
depoſitum, adimpletis conditionibus in eius productione
oppoſitis, ſed in vim noui decreti poſtmodum
editi, reiectis dd. conditionibus vti extrinſecis
iuxta formam deciſionis coram me in ſecunda inſtantia
emanatæ, vt manifeſtè conſtat ex lectura
conſenſus præſtiti pro parte Zecchadori coram dicto
bon. mem. Pirouano pro conſignatione depoſiti,
vbi Ioannes Taurinus ſe obtulit paratum eaſdem
pecunias liberè recipere, & quietantiam facere,
ſubdens per hæc verba: *Et prædicta ſine præiudicio
Iurium ipſis DD. de Taurinis quomodolibet competentium,
& non recedendo in reliquis ab appellatione aliàs
eorum nomine interpoſita, illaque ſemper ſalua, & non
aliàs*, &c. & tunc ſucceſſiuè idem Pirouanus
ſtante ſupradicto conſenſu mandauit conſignari
pecunias.

Adeò, quod licet Taurini redierint ad Iudicem
à quo, non tamen acceptarunt decretum per appellationem
ſuſpenſum & in deciſione mea reiectum,
ſed potius redierunt ad eundem Iudicem
pro reuocatione grauaminis illati ex dicto primo 5
decreto, quo caſu non cenſetur renunciatum appellationi,
Abb. *in cap. gratum verſ. hoc limito de
offic. delegat.* Felin. *in cap. cum veniſſent. verſ idem ſi
actus tenderet de reſtit ſpoliat.* Franc. *in cap. cum teneamur
de appellat. in vlt. notabili, & in c. ſi a Iudice verſ.
ſi aduerte eodem tit. lib. 6.* quos & alios plures refert
Gabriel *de appellat. concl. 2. num. 14. & 15. circà
med.*

Minus aduerſatur, quod Taurini in actu receptionis
pecuniarum in Sacro Monte Pietatis quietantiam
fecerint ſimpliciter abſque repetitione
præſeruationis Iurium, & ſic videantur à prætenſione 6
fructuum domus receſſiſſe per tranſactionem,
& conſequenter non liceat hodie ſuper eis nouam
litem conſurgere, iuxta text. *in l. terminato C. de Iuribus,
& lit. expenſ.* Quia quietantia non fuit ſimpliciter
facta, ſed cum relatione ad mandatum de
conſignando conceſſum à d. bon. mem. Pirouano
ſub die 14. Maij 1638. vigore conſenſus præſtiti
eadem die ab vtraque parte, in quo conſenſu fuerunt
præſeruata Iura Taurinorum, & ideo cenſentur
in eadem quietantia repetitæ omnes qualitates
contentæ in ſcriptura præcedente, in cuius executionem
facta fuit, natura enim deciſionis relatiuæ 7
eſt, vt omnia quæ continentur in relato dicantur
expreſſa in referente, Beron. *conſ. 140. num. 36 lib. 2.*
& quidem cum omnibus eius qualitatibus, *l. aſſe
toto ff. de hæred inſtit.* Bart. *in l. 1. §. vlt. circa fin. ff. famil.
erciſc.* Aym. *conſ. 45. num. 4.* Rot. coram S. mem.
Gregor XV. *in deciſ. 522. num. 9. & 10.*

Vnde fit, quod licet Taurini in actu receptionis
depoſiti non dixerint ſe recipere ſine præiudicio
fructuum, ſuper quibus pendebat appellatio coram
me, non tamen cenſetur illis renuntiaſſe, quia
Creditor recipiens partem debiti ſine taxatiua non 8
dicitur renuntiare reſiduo, *l. rationes* & ibi Gloſſ.
verbo quantitatem C. de probat. Bart. *in l. ſi cum dos
n. 2 ff ad Trebell.* Surd *conſ. 224. n. 4.*

Nec in præſenti applicatur diſpoſitio textus *in
d. l terminato C. de fruct. & lit. expenſ.* quoniam non
verſamur in tranſactione, de qua loquitur d. textus,
ſed in ſimplici quietantia recepti, & propterea,
cùm fructus domus de quibus agitur, debeantur 9
Taurinis Iure actionis tanquam Dominis iuxta ſuperius
deducta, quamvis conſignatio depoſiti ſe-

quuta

Digitized by Google

quota fuerit ex communi partium concordia, adhuc tamen peti poſſunt, iuxta diſtinctionem, quam declarando *dict. text. in l. terminato*, faciunt Adden. ad Guidnp. *in deciſ.55.* & facit Bart. *in l. mulier, §. ſi rem n.2. ff. de legat. 3.* Iaſon. *in l.1. n.44. C. de Iudic. & in §. actionum n 83. Inſtit. de action.* Rota *in Romana expenſarum 26. Maij 1614.* coram bon. mem. Manzanedo.

Provt nec etiam obſtat quod pars horum fructuum, qui ab inquilino depoſitati reperiebantur, conſignata fuerit Zeccadoro aduerſario citatis Taurinis, quia citatio illa non excludit Taurinos, quominus eoſdem fructus repetere poſſint à Zecchadoro, qui illos exegit, quidquid eſſet dicendum, ſi ageretur contra ipſum Inquilinum, qui depoſi-
10 tauit, nam taciturnitas in præiudicialibus non inducit conſenſum, vt eſt tex. *in l. filius §. inuiſus ff. de procurat. l. inuitum, ff. de ſeruit. Vrban. præd. l. in eo, §. penult. ff. de rit. nuptiar.* Rota *deciſ.84. num.5. in fin. part. 1. recent.* & in ſpecie de eo, qui tacitus non contradixit, fuit dictum *in Hortana Spolij 16. Ianuar. 1640.* coram Reuerendiſſ. P.D. meo Rojas *§. rurſus.*

Et ſic vtraque, &c.

Volaterrana Beneficij.

Lunæ 12. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Appellatione à ſententia factâ omnia medio tempore geſta attentata reputantur.

SVMMARIVM.

1 *Acta referuntur quæ poſt interpoſitam appellationem à vitio attentatorum excuſari non poſſunt.*

2 *Poſſeſſio in vim ſententiæ in iudicatum tranſactæ capi poteſt, non facta appellatione intra terminum ad appellandum datum.*

3 *Detentus in carcere cùm non fuerit perſonaliter citatus à die habita notitia ſententiæ latæ appellare poteſt.*

4 *Detentus in carcere ab aduerſario ob cuius culpam ſententiæ notitiam non habuit, eò magis ſi intra terminum non appellauerit, excuſandus venit.*

5 *Signatura quando cauſam appellationis ſimpliciter committit, omnia medio tempore geſta attentata reputantur.*

DECISIO CCXXII.

PRo informante reſponderunt Domini, & ſic conſtare de attentatis, quia tam mandatum de immitten-
1 do; quàm aliud pro expenſis expeditum fuit ad fauorem Contugij poſt appellationem interpoſitam per Tenaliam, poſſeſſione quoque ſubſecuta, quæ omnia propterea à vitio attentatorum excuſari nequeunt, *cap. non ſolum de appellat. in 6. toto tit. vt lite pendente,* Rot. *deciſ.6. num.1. & 2. part.2. diu.* & fuit dictum *in Ianuen attentatorum 13. Ianuarij 1628.* coram R.P.D. meo Dunozet.

Nec obſtat quod appellatio à ſententia ſecunda 2
confirmatoria primæ ad fauorem d. Contugij lata, idem Tenalia non appellauerit intra decem dies datos ad appellandum, iuxta notata *in Auth. hodie C. de appellat.* & ſic bene potuerit d. mandata expediri, & poſſeſſio capi in vim ſententiæ in iudicatum tranſactæ.

Quia cùm de tempore latæ ſecundæ ſententiæ d.
Tenalia detineretur in carceribus ad inſtantiam 3
eiuſdem Contogij, debebat illic perſonaliter citari, non autem per diligentias, & ideò potuit appellare, provt fecit à die habitæ notitiæ, vt tradit text. *in l.1. §. vlt. quando appell. ſit,* & ibi Gloſſ. & ſequuntur DD. communiter *in d. Auth. hodie C. de appellat.* latè Veſtr. *in praxi lib. 7. cap. 3. num. 21. & 52.*

Maximè cum notitiam dictæ ſententiæ non ha-
buerit ob culpam aduerſarij qui (vt ſupra dictum 4
eſt) eum detinere faciebat in carceribus, & ſic eò magis venit excuſandus, ad *l. ſi ſine herede, §. idem iuris, ff. ad legem,* Radd. *de iact. l. non exigimus, §.1. ff. ſi quis caut.* Rota coram ſanct. mem. Gregorio XV. *deciſ.341.* per totam, cum aliis ibi not. per Adden. &c.

Quibus accedit quod ſignatura commiſit cauſam 5
appellationis ſimpliciter, quo caſu omnia geſta medio tempore reputantur attentata, Rot *deciſ.96. & 240.* coram Reuerend. Vrgellen. inter eius impreſſas, & alias ſæpè, &c.

Et ita vna tantùm, &c.

Romana fideicommiſsi de Ceulis.

Vener. 16. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Filius dum renunciat per tranſactionem legitimæ acceptando bona perpetuo fideicommiſſo ſubiecta ad fauorem familiæ iuxta diſpoſitionem teſtatoris, detractioni legitimæ ſuper eiſdem bonis amplius locus eſſe non poteſt.

Vide ſuprà *Deciſ.167.* & *Part. I. Deciſ.141.*

SVMMARIVM.

1 *Legitima vt dicatur renunciatum, verba ex quibus aperiſſima voluntas colligatur & probatio ſit indubitata requiruntur.*

2 *Patre filium non acceptantem fideicommiſſum in legitima inſtituente, ſufficit vt filius paternum teſtamentum approbet, ad hoc vt expreſſa ac indiuidua renunciatio legitimæ facta dicatur.*

Maximè concurrente approbatione cum clauſula in omnibus & per omnia, ibid.

3 *Clauſula* in omnibus & per omnia *operatur, vt approbatio paterni teſtamenti nullo modo reſtringatur.*

4 *Approbatio ſubſequens teſtamenti & codicillorum ad fideicommiſſum tanquam præcipuum teſtatoris intentum eſt referenda.*

5 *Reſeruatio mutui & reciproci fideicommiſſi præſupponit præexiſtentiam fideicommiſſi tanquam obiectum præſeruationis, & ius in eo ſuccedendi conſeruat.*

6 *Renuncians litibus etiam iuribus in litem deductis renunciaſſe cenſetur.*

7 *Fideicommiſſum à Teſtatore ſuper bonis certis conſtitutum non tollitur, cùm poſſit verificari in bonis non alienatis.*

8 *Tempus tranſactionis non quod poſtea euenit attendi debet.*

9 *Teſtes de legitima valore deponentes, niſi de propria ſcientia diſtinctè & concludènter deductis debitis deponant, attendi non debent.*

10 *Teſtatoris aſſertioni ſtandum eſt donec erronea probetur.*

11 *Teſtamentum & codicillos Patris in omnibus & per omnia in tranſactione acceptans & approbans, aſſertionem in teſtamento & codicillis contentam acceptaſſe & approbaſſe cenſetur.*

12 *Filio conſentiente etiam legitima grauari poteſt.*

DECISIO CCXXIII.

CONTRA duas deciſiones firmantes non eſſe locum detractioni legitimæ ſuper bonis, de quibus agitur, hæredes Franciſci Ceuli ex ſolita Dominorum benignitate nouam audientiam obtinuerunt. Cauſa igitur ſuper eiſdem repropoſita, & ab omnibus Dominis diſcuſſa, adhuc reſponſum fuit, ſtandum eſſe in deciſis ex luculenter deductis in prædictis deciſionibus.

Quibus non aduerſantur tria præcipua obiecta, ſuper quibus hodiè informantes pro hæredibus dicti Franci[illegible]otam vim faciebant pro receſſu.

1 Nam primò non obſtat, quod ad effectum, vt legitima dicatur renunciatum, requirantur verba, ex quibus apertiſſima voluntas colligatur, & probatio ſit indubitata, iuxta diſpoſitionem textus *in l. ſi quando 35. §. illud in fin. C. de inoff. teſtam.* Rota *deciſ.* 342. *num* 2. *p.* 5. *recent.* adeò vt verba ad aliud referri non poſſint, quàm ad renunciationem legitimæ, vt dixit Rota *in deciſ.* 541. *n.* 2. *p.* 3. *recent.* Quia quando Pater

2 filium non acceptantem fideicommiſſum ſuper certis bonis ei relictis inſtituit in ſua legitima, iuxta cautelam Socin Iun. *in conſ.* 122. communiter approbatam, ſat eſt ſi filius teſtamentum paternum approbet, ad hoc vt dicatur facta expreſſa, ac indiuidua renunciatio legitimæ, vt in his terminis declarant idem Socin. Iunior *d. conſ.* 122. *num.* 21. *& ſeq. lib.* 1. Card. Mantic. *de coniect. lib.* 7. *tit.* 8. *num.* 11. Odd. *conſ.* 63. *num.* 25. Merlin. *de legitim. lib.* 3. *tit.* 2. *queſt.* 10. *num.* 27. Bellon. Iun. *conſ.* 65. *num.* 47. *& ſeqq.* Giouagnon. *conſ.* 1. *num.* 9. *&* 10. *lib.* 2. Fuſar. *de ſubſtit. queſt.* 296. *num.* 58. quæ concluſio procedit abſque vlla prorſus difficultate, concurrente provt hic approbatione cum clauſula *in omnibus* & *per omnia*, vt in indiuiduo tradunt Ruin. *conſ.* 56. *n.* 6. *&* 12. *lib.* 2. Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 36. *num.* 89. *&* 96. Surd. *conſ.* 411. *num.* 23. *&* 29. Fuſar. *de ſubſtit. d. queſt.* 296. *num.* 93. *&* 94. cum aliis cumulatis in præcedentibus deciſionibus.

Nec placuit replicatio, quod ſcilicet teſtamentum, & codicilli Hieronymi habeant duas partes, in quarum prima prohibetur legitima, ſupponendo bona particulariter Iulio Cæſari relicta ſub vinculo fideicommiſſi, & in altera conceditur ipſius legitimæ detractio, & in ſpecie ſuper bonis de quibus agitur, & ideò dicta approbatio poſſit referri ad hanc ſecundam partem minus præiudicialem filio, ad quod comprobandum allegabatur deciſio *Romana Palatij de Aquila* 100. *in ordine part* 1. *recent.* vbi deciditur, quod Mutius alter filius dicti Hieronymi Teſtatoris, adeundo ſimpliciter hæreditatem Patris non ſibi præiudicauit in portione legitimæ, etiamſi fuerit expreſsè prohibita illius detractio.

Quoniam in dicta deciſione Romana Palatij præſupponitur teſtatorē quoad Mutium non ſeruaſſe dictam cautelam Socin. Iun. vt patet ex eius lectura, & præcipuè *ex n.* 7. & ſic non applicatur Iulio Cæſari, de quo particulariter diſpoſuit in codicillis, ſeruando ſpecificè d. cautelam, & vlterius Mutius expreſsè non approbauit teſtamentum paternum provt fecit Iulius Cæſar in tranſactione ſubſecuta, & quidem cum clauſula (*in omnibus, per omnia*,) 3
quæ operatur vt approbatio paterni teſtamenti nullo modo reſtringatur, vt in ſpecie aduertunt Ruin. *in dict. conſ.* 56. *num.* 12. *lib.* 2. & Fuſar. *de ſubſtit. dict. queſt.* 296. *n.* 96. relati per Barboſ. *in clauſul.* 67. *n.* 12. Vnde fit quod cùm aſſignatio legitimæ ſeu potius ſupplementi facta fuerit in iſtis bonis, caſu quo Iulius Cæſar fideicommiſſum acceptare detrectaret, & ſic conſecutiuè ad fundandam prohibitionem ipſius legitimæ, iuxta d. cautelam Socini, ſubſequens 4
approbatio teſtamenti & codicillorum non debet, nec poteſt reſtringi ad hanc ſecundam partem, quæ eſt diuerſæ conditionis à fideicommiſſo, ſed imò referenda eſt ad fideicommiſſum tanquam præcipuum teſtatoris intentum, ad textum *in l. vltima, §. Titia, ff. de liber. legat.* Iaſ. *in l. talis ſcriptura n.* 40. *verſ. ſeptimo intellige, ff. de legat.* 1. Ruin. *conſ.* 45. *n.* 14. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 334. *n.* 1. *& conſ.* 929. *n.* 22. aliàs enim non approbatum, ſed potius impugnatum diceretur teſtamentum paternum.

Quod benè confirmatur ex ſubſequenti reſeruatione mutui, & reciproci fideicommiſſi; quæ licet 5
non importet nouam diſpoſitionem, præſupponit tamen præexiſtentiam fideicommiſſi tanquam obiectum præſeruationis, & ius in eo ſuccedendi conſeruat, Honded. *conſ.* 64. *n.* 22. Crauett. *conſ.* 70. *n.* 5. *in fin. & n.* 6. cum aliis relatis per Barboſ. *in clauſ.* 193. *n.* 5. Nec ſubſiſtit, quod iſta præſeruatio non comprehendat Tiberium cum quo fiebat tranſactio, quia imò ille paulò ante fuerat in eodem Capitulo nominatus, & ad eius fauorem Iulius Cæſar ibidem re- 6
nunciauerat litibus, quarum nomine dicitur etiam renunciatum iuribus in litem deductis, & ſic detractioni legitimæ, ad *l. poſtquam liti*, vbi Gloſſ. *verb.* 2. *nota C. de pact.* Afflict. *deciſ.* 220. *n.* 18.

Provt nec poſſunt verba d. præſeruationis fidei- 7
commiſſi referri ad filios d. Iulij Cæſaris, inter quos aderat fideicommiſſum graduale, & reciprocum in portione patris; quia dato hoc intellectu, fruſtratoria fuiſſet remiſſio caducitatis incurſæ per Iulium Cæſarem ob lites motas contra diſpoſitionem paternam, eaque non poteſt verificari niſi in fideicommiſſo reciproco inter ipſum Iulium Cæſarem, & Tiberium, quo teſtator Iulium Cæſarem priuauerat in caſum petitionis legitimæ, nam de cætero nullam in hunc caſum teſtator caducitatem induxit, ſed ſolùm diſpoſuit, quod officia Iulio Cæſari, & filiis legata in legitimam imputarentur: tunc enim habita per Patrem legitima nullum fideicommiſſum remanebat in eius portione, & conſequenter non poterat ſubſiſtere reciproca ſubſtitutio inter deſcendentes, dum deficiebat fideicommiſſum paſſiuum ex parte Iulij Cæſaris, & filiorum, vt latius ponderatum fuit in ſecunda deciſione.

Secundò principaliter non obſtat, quod pro parte Tiberij nullum adeſſet reciprocum fideicommiſſum, cùm haberet à Teſtatore liberam alienandi facultatem ſibi in codicillis attributam, & ſic non ſit veriſimile, quod Iulius Cæſar pro ſolis ſcutis

6000.

6000. receptis in dicta tranſactione voluerit acce-
ptare Caſalia Pollinis, & Radicicoli, cum onere
fideicommiſſi, & renonciare legitimæ, quæ ſuppo-
nitur fuiſſe ſcut. 60000. quia obiectum diluitur
ex facto; nam teſtator voluit quidem portionem
Tiberij poſſe obligari Creditoribus, ad hoc vt faci-
lius ille rationem bancariam proſequeretur, ſed
non ideò ſuſtulit penitus fideicommiſſum deſuper
conſtitutum; poterat enim verificari in bonis non
alienatis, vt per Iaſon *conſ.232.in fin lib.2.* Gabriel
conſ.99. num.8. in fin. & ſeqq.lib.2. Surd *in conſ.96.
num.25.& ſeqq.* Menoch.*conſ.1130 num.1. & ſeqq.
lib.12.*Rota *deciſ.396 num.11.part.4 recent.* & ideò
patum refert, quod deinde omnia bona Tiberij ære
8 alienu obruta remanſerint, quia debet attendi tem-
pus tranſactionis, non quod poſtea euenit, Surd. *de
alim tit.9.quæſt.11 num.29.& ſeqq & deciſ.278 n.26.
& ſeqq.*Seraph *deciſ.627 num.11.& 12.* cum aliis al-
legatis *in Bononien Cenſus* 16. *Decembris* 1639. co-
ram R. P. D. meo Patriarcha Panzirolo; eo enim
tempore inſpecto, poterat Iulius Cæſar ſperare
longe pinguiorem ſucceſſionem ex d.reciproca ſub-
ſtitutione, quia Tiberius erat hæres vniuerſalis, &
vbi negociatio bonorum finem ſortita eſſet, aucta
fuiſſet in immenſum ſubſtantia ipſius, & conſe-
quenter ceſſat prætenſa inueriſimilitudo.

Maximè cum nec etiam iuſtificetur, quod legi-
9 tima aſcenderet ad ſcuta 60000. nam teſtes ad id
probandum dati, non debent attendi vti deponen-
tes de auditu, cùm ad hunc effectum Teſtes depo-
nere debeant de propria ſcientia, diſtinctè & con-
cludenter deductis debitis, vt in ſpecie aduertunt
Aldobrand.*in conſ.60 num.23.lib.1.* Burſatt.*conſ.223.
num.16.*Rot.*deciſ.272.num.21. part.5. recent.* & fuit
dictum *in Peruſina fideicommiſſi de Menicombus* 15.
Maij 1634.coram R.P.D meo Merlino Decano.

Imò potius conſtat de contrario inhærendo aſſer-
tioni Teſtatoris, qui in teſtamento ait; *Prohibeo dd.
Fabio, Mutio, Iulio Cæſari, & Tiberio, & eorum de-
ſcendentibus, & fideicommiſſariis, ne poſſint, neque præ-
ſumant de dictis bonis ſtabilibus quicquam detrahere oc-
caſione legitimæ aut falcidiæ, attento quod eiſdem filiis
aſſignaui bona valoris maioris eorum legitima,&c.* & in
ſecundis codicillis inquit; *& quamvis eius filiis plus
aſſignauerit quàm ſit eorum portio legitima de Iure com-
peten. & ideo contenti remanere debeant bonis aſſignatis
cum fideicommiſſo, & conditionibus diſpoſitis in teſta-
mento, &c* Et idem clariùs repetiit in vltimis codi-
cillis loquendo in ſpecie de Iulio Cæſare cum ex-
10 preſſione, & enumeratione bonorum ei relictorum;
cui quidem aſſertioni ſtandum eſt donec probetur
erronea, Angel.*in §.1.in authen de iureiurand. à mo-
rientibus præſtit.* Mangil. *de euicl. quæſt.108 num.27.*
Barz.*deciſ.105.num.25.*Rota *deciſ.163.num 2.part.5.
& deciſ.164. num.4. part.7. recent.* & eò magis quia
dum Iulius Cæſar in tranſactione acceptauit, &
11 approbauit teſtamentum, & codicillos patris in om-
nibus,& per omnia, cenſetur quoque acceptaſſe, &
approbaſſe d.aſſertionem in teſtamento,& codicillis
contentam,ex traditis per Aym.*conſ.245.n 4.* Socin.
Sen *conſ.125.num.2. verſ. pro certo, & num.4. vol.3.*
Rota *deciſ 429.n.1.in fin. part.2. recent.& deciſ.246.
n.9.* coram Buratto.

Tertiò, & denique non obſtat, quod tranſactio
emanauerit iuxta conſilium bon.mem.Cardin.Ceſij,
& Dominorum de Rota, vt ſæpè repetitur in ea,&
ſic cùm lis in Rota penderet ſuper ſupplemento le-
gitimæ, eadem tranſactio reſtringi debeat ad ean-
dem cauſam ſupplementi,itavt bona de quibus agi-
tur Iulius Cæſar retinuerit liberè pro legitima, &
pecunias receptas in tranſactione habuerit pro ſup-
plemento; quia vltra quod lis non cadebat ſuper
ſolo ſupplemento legitimæ,ſed etiam ſuper nullita-
te diſpoſitionis paternæ, & quacunque alia præten-
ſione,vt patet ex commiſſionibus datis in hodierno
ſummario fideicommiſſariorum *num* 1. & 2. in om-
nem euentum quatenus etiam lis præcedens eſſet
ſolùm ſuper ſupplemento, nihilominus potuerunt
illi prudentiſſimi Patres ſuadere Iulio Cæſari me-
diante receptione ſcut.6000. vt ab hac lite recede-
ret, & conſulendo conſeruationi familiæ paternum
fideicommiſſum acceptaret prout acceptauit, dum
approbauit teſtamentum & codicillos in omnibus,
& per omnia,vt ſupra fuit firmatum,& patet partes
noluiſſe ſe reſtringere ad litem tunc pendentem,
quia renunciauerunt etiam litibus futuris.

Nec ſubſiſtit,quod ſolutio ſcutor.6000. non fue-
rit facta pro ſupplemento legitimæ,ſed potius facta
fuit pro receſſu a lite, & redemptione vexationum
tàm motarum, quam mouendarum, vtque facilius
Iulius Cæſar conſentiret oneri fideicommiſſi ſuper
legitima, vt conuincitur ex ſupra deductis, & la-
tius ponderatis in præcedentibus deciſionibus, &
clarius elicitur ex calculo facto per informantes pro
fideicommiſſariis in hodierna diſputatione, vbi
probatur, ad manus Iulij Cæſaris perueniſſe ſum-
mam longè maiorem ſcutorum 60000. quia Caſale
Pollinis fuit venditũ ab eius filio pro ſcut.28550. &
Caſale Radiciocoli pro ſcutis 18000. & domus S.
Marci pro ſcut.5500. *Summ n.3* ac inſuper fuerunt
ſoluta creditoribus eiuſdem Iulij Cæſaris ſcuta 11.
mill. quæ ſimul iuncta aſcendunt ad ſcuta 64000.
vltra officia vacabilia aliaque mobilia ingentis va-
loris, quæ ex præcepto Teſtatoris ei imputari de-
bebant in legitimam, vt conſtat ex lectura Teſta-
menti, & Codicillorum.

Vnde colligitur, quod calculando etiam legiti-
mam in ſumma ſcutorum 60000. iuxta prætenſio-
nem hæredum grauatorum, adhuc Iulius Cæſar
non poterat aliquod ſupplementum prætendere,
dum ad computum legitimæ imputabantur bona
de quibus agitur, & ſic perneceſſe concludendum
eſt, quod ſolutio ſcutorum 6000. facta fuerit ad
hoc, vt idem Iulius Cæſar recederet à lite, & ac-
ceptaret onus fideicommiſſi in iſtis bonis, cùm in-
compatibile non ſit, quod quis petierit legitimam,
& deinde acceptauerit onus fideicommiſſi deſuper
impoſitum, quia conſentiente filio etiam legitima 12
grauari poteſt, Gabriel *de legitim concluſ.8.limit.20.
n.55.*Molin.*de Hiſpan.primogen l.2.c.3.n.7.* cum aliis
allegatis *in 2 deciſ cauſæ §. ſed quatenus.*

Et omnis hæſitatio ſi quæ adeſſet remouetur ex
diuturna, & longæua obſeruantia conſiderata in
vtraque deciſione; vnde apparet tam d. Iulium
Cæſarem quàm eius deſcendentes ſemper hæc bona
retinuiſſe vti fideicommiſſaria,& ſententias in con-
tradictorio iudicio obtinuiſſe pro eorum auocatione
in vim dicti fideicommiſſi, neque ea euitari poteſt
prætextu allegatæ infantiæ Franciſci, quia etiam eo
facto maiori continuauit.

Alia exaduerſo repetita ſatis ſublata viſa fuerunt
in præcedentibus deciſionibus,ideò concluſum fuit
ſtandum eſſe in deciſis vtraque parte informante.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Mercur. 21. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Capitulum Eccleſiæ Cathedralis Cæſarauguſtanæ ad ſupplendum ſummam Portionariis & Beneficiatis ex burſa communi pro horis diurnis debitam, iuxta ſtatutum dictæ Eccleſiæ in omnibus & per omnia obſeruandum tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum cum clarè & ſpecificè loquatur ad vnguem ſeruari debet, nec ab illius diſpoſitione recedere licet.*

2 *Alternatiua natura eſt vt in altero ex alternatis quod dicitur verificetur.*

3 *Verba ampla & generalia reſtrictionem non recipiunt.*

4 *Tempus datæ Bullæ in omnibus gratiis Apoſtolicis attenditur.*

5 *Fideicommiſſum fauore agnationis factum cum facultate alienandi hæredi grauato data, quatenus hæres non alienauerit conſtitutum cenſetur.*

6 *Capitulum non poſſe ſupplere indigentiæ burſæ communis ex pecuniis burſæ particularis, in Concilio Tridentino nullibi prohibetur.*

7 Extrauag. Ambitioſè de reb. Eccleſ. non alien. *etiam in conceſſionibus quæ fiunt inter perſonas eiuſdem Eccleſiæ locum habet.*

8 *Conditionis adimplementum ad tempus ipſius acquiſitionis retrotrahitur.*

9 *Solutiones per Capitulum Portionariis factæ, in executionem ſtatuti præcedentis factæ præſumuntur.*

10 *Deciſiones in iudicio ſummariiſſimo poſſeſſorio diſcuſſæ, an & quando etiam in petitorio ſuffragentur.*

DECISIO CCXXIV.

IN ſententia in hac cauſa prolata per Reuerendiſſ. P.D. meum Patriarcham Panzirolum declaratum fuit ſingulis Portionariis, & Beneficiatis inſeruientibus in Eccleſia Cathedrali Cæſarauguſtana, deberi ex burſa communi diſtributionum, ſeu anniuerſariorum, tria regalia pro quolibet pro horis diurnis, ſalua remanente diſtributione Matutinorum, & Capitulum teneri ad ſupplendum tantam ſummam quæ ſufficiat pro huiuſmodi diſtributione præſtanda, iuxta formam ſtatuti dictæ Eccleſiæ, idemque ſtatutum eſſe in omnibus, & per omnia obſeruandum, etiam quoad accreſcentiam abſentiarum diſtributionis ordinariæ, & vltrarum, & quoad repartitionem Miſſarum, & Anniuerſariorum, ac aliorum, quæ in poſterum obuenerint eidem Eccleſiæ.

Sed quia Capitulum dictæ ſententiæ acquieſcere noluit, cauſam appellationis mihi committi obtinuit, quare dubitaui an ſententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda, & pro confirmatione fuit reſponſum, attenta eius validitate, & iuſtitia. Validitas enim non impugnatur, & euidenter apparet ex reuolutione actorum: Iuſtitia verò probatur ex diſpoſitione dicti ſtatuti conditi de anno 1607. poſt ſecularizationem Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, vbi *in 4. part. cap. 14. Rubr. de diſtribut. Chori & abſentiarum*, ſtatuitur circa diſtributiones iuxta modum expreſſum in dicta ſententia D. Patriarchæ, quod quidem ſtatutum cum clarè, & ſpecificè loquatur, debet ad vnguem ſeruari, nec ab illius diſpoſitione recedere licet, *l. Ancillæ*, & ibi Gloſſ. *ff. de furt. l. conſtitutionib. ff. ad municipal.* Surd *conſ.* 195. *n.* 2. Aſin. *de execut.* §. 7. *c.* 214. *n.* 4. 1

Nec obſtare viſa fuerunt ea, quæ deducebantur, ſeu potius repetebantur contra eius validitatem.

Nam primò non obſtat, quod illud fuerit conditum contra formam Bullæ ſecularizationis, cùm in ea facultas erigendi nouam burſam attributa fuerit Archiepiſcopo pro ſeruitio Canonicorum duntaxat, & tamen erectio facta fuerit à Nuncio Hiſpaniarum concedendo illius participationem etiam Portionariis; quia in dicta Bulla fuit data facultas erigendi nouam burſam, & ſtatuendi quod videbatur congruum, & approbandum à Nuntio Hiſpaniarum, ſiue ab Archiepiſcopo tanquam delegato Apoſtolico. Vnde dum erectio fuit approbata à Nuntio, non dicitur contraria, ſed potius conformis Bullæ iuxta naturam alternatiuæ, quæ 2 ſufficit vt in altero ex alternatis verificetur, *c. in alternatiuis de regul. iur. in 6. cap. inter cæteras*, & ibi Gloſſ. & DD. *de reſcript.* Bart. *in l. ſi is, qui ducenta, § cum ita, ff. de reb. dub.* Gabr. *conſ.* 118. *num.* 2. *volum.* 2.

Participatio verò Portionariorum nec etiam aduerſatur diſpoſitioni Bullæ: quia licet ibi aſſignentur certi redditus pro diſtributionibus Canonicorum, & dignitatum cum taxatiua (*dumtaxat*) id tamen factum fuit ſine præiudicio Portionariorum, vt benè reſpondent deciſiones D. Patriarchæ 3. Decembris 1640. & 21. Iunij 1641. cum quibus Domini tranſierunt: nec dicta clauſula debet ſolum referri ad portionarios panis, & vini, ſed omnes indifferenter comprehendit, vt patet ex lectura Bullæ ibi, *ſine tamen dicti Gabrielis, ac Portionariorum, & aliorum de portionibus menſtruis menſatis nuncupatis, nec non aliis fructibus ad eandem menſam hactenus ſpectantibus, & pertinentibus participantium, nec non infraſcriptæ Menſæ communis diſtributionum manualium præiudicio*; hæc enim verba vti ampla, & 3 generalia non recipiunt reſtrictionem, Alex. *conſ.* 117. *num.* 5. *lib.* 5. Decian. *conſ.* 84. *num.* 13. *lib.* 3. Crauet. *conſ.* 135. *n.* 2. Rota *deciſ.* 198 *n.* 4. & *deciſ.* 246 *n.* 3. *p.* 7. *recent.*

Abſque quod valeat replicatio, nempe quod nullum Portionariis fuerit illatum præiudicium per augmentum Canonicorum ad numerum 24. in Bulla ſecularizationis, cùm in ſtatu regularitatis Eccleſia eſſet receptitia, & liquando 50 Canonicos numerauerit; quia cùm ſit in confeſſo inter partes tempore Bullæ ſecularizationis vnicum tantùm extitiſſe Canonicum in dicta Eccleſia, ſequeretur quod maximum fuiſſet illatum præiudicium Portionariis, dum ad participationem maſſæ antiquæ de qua vnus ſolus Canonicus participabat, admittebantur 24. Canonici nouiter inſtituti in dicta Bulla; & ideo concludendum eſt, quod tale præiudicium fuerit præſeruatum in noua aſſignatione facta in eadem Bulla ſecularizationis, habita ratione præiudicij Portionariorum,

&

& ſtatus maſſæ de tem pore dictæ Bullæ, cuius da- 4 tæ tempus attenditur prout fit in omnibus gratiis Apoſtolicis, *cap. ſi eo tempore de reſcript. in 6 & cap. eam te de reſcript* ibique gloſſ. *verb. datam*, vbi alios textus concludentes cumulat Alex. *conſ* 42. *num*. 8. *lib*. 4.

Adeò quod Statutum reintegrando Portionarios per applicationem redditnum Canonicis tantum aſſignatorum Burſæ antiquæ, adimpleuerit diſpoſitionem Bullæ prohibentis præiudicium inferri Portionariis: vel in omnem euentum cùm in eadem Bulla poſt aſſignationem taxatiuæ, vt ſupra factam Canonicis detur eiſdem facultas condendi Statuta circa emolumentorum, ac diſtributionum perceptionem & diuiſionem, ad euitandam incompatibilitatem, dicendum eſt, quod illa taxatiua aſſignatio habeat in ventre tacitam conditionem, dummodo aliter Capitulum non ſtatuerit, prout in ſimili dicimus, quod ſi in eodem 5 inſtrumento adſit ſtrictiſſimum fideicommiſſum fauore agnationis, & fuerit data hæredi grauato facultas alienandi, fideicommiſſum cenſetur conſtitutum quatenus hæres non alienauerit, Cephal. *conſ*. 16. *num*. 59. Surd. *conſ*. 295. *num*. 2. Peregr. *de fideicomm art*. 40. *num*. 45. Oſaſch. *dec*. 85. *n*. 4. *verſ. nec videtur obſtare*.

Secundò non obſtat quod dictum Statutum contrarietur Sacro Concilio Tridentino, quia nul- 6 libi legitur in Tridentino prohibitum, quod Capitulum non poſſit ſupplere indigentiæ Burſæ communis ex pecuniis burſarum particularium, nec erat ſeruanda forma tradita *in ſeſſ*. 21. *cap*. 3. *& in ſeſſ*. 22. *pariter cap*. 5. *de reform*. Quia vtrobique agitur de aſſignatione redditnum pro diſtributionibus, quando nullæ adſunt diſtributiones, prout *ſeſſ*. 24. *cap*. 15 loquitur de vnione, & applicatione beneficiorum Præbendis tenuibus, & ideò cum neuter iſtorum ſit caſus noſter fruſtra obijcitur de contrarietate.

Tertiò nec obſtat, quod illud aduerſetur Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſcilicet *Extrauag. Ambi-* 7 *tioſæ de reb. Eccleſ. non alien.* quam habere locum etiam in conceſſionibus, quæ fiunt inter perſonas eiuſdem Eccleſiæ, dixit in propoſito Rota *in Eluen. Diſtributionum* 4. *Decembris* 1634. coram bon. mem Buccabella, *& in dec*. 191. *num* 12. *part*. 7. *rec*. quia quidquid ſit quando vni conceduntur bona alteri plenariè acquiſita, ſecus in caſu noſtro quo ex Bulla ſecularizationis bona, ac redditus aſſignati pro maſſa Canonicorum tantùm fuerunt illis quæſiti modificatiuè, & conditionaliter, videlicet ſine præiudicio Portionariorum, quorum propterea præiudicio conſulere potuerunt Canonici mediante dicto Statuto, per quod videntur adimpleuiſſe modum, & conditionem in limine 8 dictæ acquiſitionis præſcriptam, cuius adimplementum retrotrahitur ad tempus ipſius acquiſitionis, ad tradita per Bart. Angel. & Salicet. *in l*. 1. *ff. qui potior. in pignor. hab*. & per Burſatt. *in conſ*. 45. *num*. 1. *& ſeqq*. & per Gratian. *diſcept. forenſ. cap*. 586. *num*. 8. *& 9. & ſeqq*.

Vltra quod hic non agitur de formali alienatione, ſed de ſimplici communicatione, & repartitione fructuum, pro qua concurrit etiam authoritas Apoſtolica, & iuſta cauſa non deeſt, cùm æquum non videatur, vt in eadem Eccleſia Portionarij, qui maxima aſſiduitate incumbunt ſeruitio illius, viuant in egeſtate, & Canonici abundent diuitiis.

Quartò nec ſubſiſtit quod dictum Statutum non fuerit acceptatum, ſed imo poſtea reuocatum, quia contrarium probatur tum ex præcedenti tractatu habito de ſtatuendo, tum ex mandato procuræ ad ſtatuendum, tum ex literis miſſis ad recol. mem. Philippum II. Catholicum Regem, tum ex obſeruantia Statuti per actus poſitiuos plurium annorum, quibus conſtat Capitulum Portionariis ſoluiſſe regalia tria, & Canonicis ſex, prout in dicto Statuto cauetur; hæ enim ſolutiones præſu- 9 muntur factæ in executionem Statuti præcedentis, *l. ad ſolutionem C. de rt ind. l*. 2. *C. de acquir. poſſeſſ*. Crauett. *conſ*. 10. *num*. 9. *& conſ*. 118. *num*. 2. *& conſ*. 158. *num*. 4. Alciat. *de præſumpt. reg*. 2. *præſumpt*. 24. Rota coram bon mem. Coccino *dec*. 128 *num*. 8. *inter eius impreſſ. & dec*. 295. *num*. 4. *part*. 3. *recent*. Nec poſſunt tergiuerſari, cùm appareant ſcriptæ in libris, & confirmentur per teſtes, & relationes peritorum, vt latius ponderatum extitit in præcedentibus deciſionibus, in quibus ad ſatietatem reſpondetur etiam repetito obiecto reuocationis Statuti poſtea lite pendente nulliter factæ.

Quibus ſic poſitis nihil releuare viſa fuit recantata exceptio diminutionis fructuum; Tum quia nullatenus iuſtificatur, & Rota ſemper tenuit redditus eſſe vberes, ac ſufficientes pro hoc onere, ex luculenter deductis in deciſionibus emanatis coram bon. mem Coccino, & ſignanter in illa extenſa ſub die 6. Iunij 1629. & in alia emiſſa ſub die 9. Decembris 1630. & in alia 26. Aprilis 1632. quæ quidem deciſiones licèt prodierint in 10 iudicio ſummariiſſimo poſſeſſorio, quia tamen etiam tunc acerrimè diſcuſſæ fuerunt exceptiones & iura petitorij, ſuffragantur quoque in petitorio, Felin. *in cap. cauſam il*. 1. *num*. 6. *de teſtib*. Butr. *in cap cum dilectus §. Verum ſub. num*. 35. *verſ. plus dicit de ordin. cognit*. Decius *conſ*. 96. *num*. 1. Rota *dec*. 35. *num* 3. *part*. 1. *& deciſ*. 162. *num*. 5. *part*. 4. *diu*. *& deciſ*. 535. *num*. 14. *&* 15. coram Papa Greg. XV.

Tum etiam quia inutiliter certatur ſuper iſta prætenſa diminutione redditnum communis burſæ, ſi Capitulum ex forma Statuti tenetur illi ſupplere quicquid eſt neceſſe pro ſolutione trium regalium ex iam dictis.

Ex quibus, & ex aliis exuberanter deductis in præcedentibus deciſionibus reſponſum fuit, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam vtraque parte informante, &c.

Camerinen. Dotis

Merc. 21. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Sententiæ iniuſtitia ſtante Ægidianæ locus eſſe non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Sententia quando eſt iniuſta Ægidiana non intrat.*

2 *Augmentum dotis in capitulis matrimonialibus aſſignatum, tanquam in pactum & conuentionem deductum mulieri debetur.*

3 *Euentus poſterior à primordio tituli inſtrumenti formatur.*

4 *Inſtrumentum quando ad Capitula relationem*

habet, eadem pars Inſtrumenti dicuntur & in eo cum omnibus qualitatibus ineſſe cenſentur.

5 *Capitulationes in Inſtrumento aſſerta ſunt attendenda.*

6 *Stipulatio per Notarium in Inſtrumento facta cùm in aliquo à Capitulis ſubſcriptis diſcrepat, ad eadem capitula tanquam ad matricem eſt reuertendum.*

7 *In materia ſcripturarum non præſumitur pluralitas.*

8 *Contractus matrimonij quando eſt plenè perfectus, Inſtrumentum poſtea factum ad faciliorem probationem factum cenſetur.*

9 *Inſtrumentum in executionem præcedentis apocæ matrimonialis factum partes innouare velle non præſumitur, cùm id in præiudicium illius cui iam Ius erat quæſitum fieri non poſſit.*

10 *Sententia vt exequatur vigore Ægidianæ, ſufficit quod fuerit iniuſta de tempore quo fuit probata abſque quod ex nouiter deductis poſſit iuſtificari.*

11 *Declarationi medio Iuramento factæ ſtandum eſt, cùm ſit de re ipſius cuius intereſt conſcientiæ commiſſa.*

12 *Bona quando alicui in ſolutum ſunt data pro debitis confidentialibus, pro eorum quoque rata eidem competit retentio.*

DECISIO CCXXV.

A Sententia bon. mem. Coccini concedente immiſſionem in poſſeſſionem bonorum de quibus agitur ad fauorem Horatij Manelli hæredis Domitij de Domitiis contra Victuriam eiuſdem Domitij vxorem, appellauit d. Victuria, & cauſam appellationis committi obtinuit cum clauſola *conſtito quod ſit locus Ægidianæ.* Propoſito itaque pluries dubio an eſſet locus Ægidianæ prius coram bon. mem. Buccabella, & poſtea coram me in eius locum ſubrogato, & nunquam reſoluto,
1 tandem hodie Domini reſponderunt non eſſe locum Ægidianæ, quia ſententia eſt iniuſta, quo caſu Ægidianam non intrare, tenet Rota paſſim, vt *in deciſione 4. de Ægid.* coram Puteo, & *in deciſ. 59. num. 2. lib. 2. part. 3. diuerſ.* & coram Seraphin. *deciſ. 603.* & coram bon. mem. Coccino *deciſ. 446. num. 4.* inter eius impreſſ. & inter recen. *deciſ. 502. num. 4. part. 4.*

Iniuſtitia verò ſententiæ viſa fuit conſtare ex duobus fundamentis.

Primò quia non ſolùm debebat concedere retentionem pro dote Victuriæ, ſed etiam pro ſupradote ei à viro conſtituta in ſcutis 1000. in capitulis matrimonialibus, ibi: *che il Signore Domitio debba far ſopradote alla detta Signora Victuria di ſcud. 1000. con conditione che naſcendo li figliuoli del ſudetto matrimonio queſta ſopradote ceda in beneficio di eſſi, & morendo la Signora Vitturia, ſenza figliuoli del ſudetto matrimonio torni in beneficio del ſudetto Signore Domi-
2 tio o ſuoi heredi*, cùm certum ſit mulieri deberi augmentum dotis in capitulis matrimonialibus aſſignatum tanquam in pactum, & conuentionem deductum, *l. ex morte C. de pact. conuent.* Alciat. *in l. ſi ſtipulatus §. ſi tibi nupſero num. 5. ff. de verbo obligat.* Molin. *de rit. nupt. lib. 3. queſt. 64. num. 5.*

Abſque quod obſtet conuentio appoſita in Inſtrumento poſtea ſubſecuto, nempe quod ſoluto matrimonio ſuprados reuerti debeat ad Domitium, vel ad eius hæredes, quaſi ex hoc videatur receſſum à capitulis matrimonialibus, quia prædicta conuentio eſt intelligenda iuxta tenorem Capitulorum matrimonialium, in quorum executionem
celebratum fuit dictum Inſtrumentum, cùm à pri- 3
mordio tituli poſterior formetur euentus, *l. regula §. ſicet ff. de iur. & fact. ignor.* Crauett. *conſ. 284. n. 6.* benè Surd. *conſ. 202. num. 16. cum ſeqq.* maximè quia in eiſdem capitulis dicitur, quod debeat fieri pu-
blicum Inſtrumentum, & in inſtrumento habetur 4
relatio ad dicta capitula, quo caſu capitula dicuntur pars inſtrumenti, & in eo ineſſe cenſentur cum omnibus qualitatibus, *l. ait Prætor §. 1. ff. de re iudic. l. aſſe toto,* vbi Bart. *ff. de hered. inſtit.* Alex. *conſ. 35. n. 8. lib. 4.* Rot. *deciſ. 35. n. 6. in fin. part. 1.* & *dec. 194. n. 49. part. 5. recent.*

Nec facit quod Notarius profeſſus fuerit ſtipulare Inſtrumentum cum intentione capitulationum inter partes conuentarum, dum dicit ibi; *cum infraſcriptis capitulationibus &c.* vndè ex aduerſo infertur,
quod cùm capitulationes in inſtrumento inſertæ 5
dicant, quod ſoluto matrimonio ſuprados reuerti debeat ad Domitium, iſtæ debeant attendi, vt dicunt deciſiones bon. mem. Coccini in cauſa emanatæ ſub diebus 17. Iunij & 17. Decembris 1635.

Quia certum eſt in Inſtrumento non fuiſſe inſertas aliquas capitulationes ſuper matrimonio cõtrahendo, ſed imò ex eius lectura proœmiali patet partes voluiſſe Inſtrumentum facere iuxta tenorem Capitulorum matrimonialium, ſubſcriptorum à bon. mem. Cardinali Bonifacio Cætano ibi: *Cùm fuerit & ſit quod opera medio & interuentu Illuſtriſſimi & Reuerẽdiſſimi Domini Bonifacij Abbatis Cætani &c. fuerint tractata & concluſa ſponſalia, cum infraſcriptis capitulationibus per me viſis, & lectis, de quibus adhuc nullum fuit celebratum Inſtrumentum ad
hoc vt de eis perpetuò conſtare poſſit; Hinc eſt &c.* Dũ 6
igitur ſtipulatio facta per Notarium in Inſtrumento in aliquo diſcrepat à capitulis à Card. Cætano ſubſcriptis, reuertendum eſt ad eadem capitula tanquam ad matricem, Bart. *in l. Sempronius Proc. num. 7. ff. de legat. 2.* Cephal *conſ. 85. n. 44 lib. 1.* Surd. *deciſ. 73. incipien. de venditione num. 3. verſ. his non attentis*, Rot. *deciſ. 104. num. 4. part. 1. recent.* & in proximis terminis fuit dictum *in Romana reſtitutionis dotis 10. Martij 1608. §. ſupradictis accedebat*, coram Penia quæ eſt *deciſ 89. impreſſ. per Fenzon. poſt ſtatut. vrb.* Et cùm non dentur alia Capitula ſubſcripta per Bonifacium Cætanum, niſi illa, quæ exhibita ſunt pro parte Victuriæ, illa ſunt attendenda, quia in
materia ſcripturarum non præſumitur pluralitas, 7
Bald. *in fin. n. 8. verſ. reſpondeo C. de reb. cred.* Crauett. *conſ. 198. n. 1.* Surd. *conſ. 16. n. 9. vol. 1.* Gratian *diſcept. 951. num. 15.*

Qui quidem intellectus eſt omnino amplecten-
dus, quia contractus matrimonij erat plenè perfe- 8
ctus ex apoca matrimoniali à d. Card. Bonifacio ſubſcripta, & à partibus acceptata, vt colligitur ex proœmio ſubſequentis Inſtrumenti, ita vt ipſum Inſtrumentum fuerit poſtea factum ad faciliorem probationem, iuxta gloſ. *in l. contractus C. de fid. inſtrumen.* Grat. *conſ. 107. num. 4. & 6.* Theſaur. *deciſ. 197. num. 4. & 6.* Rot. *deciſ. 477. num. 6.* & *deciſ. 517. num. 1. part. 1. diuerſ.* & ideò non eſt dicendum, quod in inſtrumento facto in executionem præcedentis apocæ matrimonialis voluerint partes ali-
quid innouare, cùm nec etiam id fieri potuiſſet in 9
præiudicium Victuriæ, cui iam erat Ius quæſitum, *l. mulier dotis l. Maritus ff. de pact. dotalib.* Dec. *conſ.*

35.

Digitized by Google

35.*num.*4.8.*&* 9. *lib.*1. Fontanell.*de pact. nuptialib. clauſ* 5. *gloſ.*8.*part.* 12 *num.* 55.56.*&* 57. Guil.*ad conſuetud. Meſſanen.cap.*1.*gloſ.*8.*part.*5.*num.* 40.*&* 41. Rot *deciſ.*741.*num.*2.*p.*4.*diuerſ.*& fuit in ſpecie dictum *in Romana lucr.dotalis* 16. *Decembris* 1633.*coram bon.mem.Merlino.*

Neque hoc iniuſtitiæ fundamentum ceſſat ex eo quod Victuria pendente hac diſputatione coram me ab humanis deceſſerit, & per conſequens ſit factus locus reſtitutioni augmenti dotalis, ſeu ſupradotis ad fauorem hæredis Domitij, etiam attentis Capitulis ſubſcriptis à Cardinali Caëtano; qoia ad effe-
10 ctum de quo agitur, ideſt decidendi an eſſet exequenda ſententia bon. mem. Coccini vigore Ægidianæ, ſufficit quod illa fuerit iniuſta de tempore quo fuit probata, abſque quod poſſit ex nouiter deductis iuſtificari, vt in ſpecie aduertit Coroel. *conſ.* 10 *poſt med. verſ. non autem poſſet vol.*4. qoem Rota paſſim ſequitur, vt *in deciſ.* 279. *num. vlt.* coram Seraphin. Adden. ad Buratt. *deciſ.* 251. *num.*15.

Secundò & principaliter iniuſtitia dictæ ſententiæ deducta fuit ex eo, qood d. Victuriæ non ſolùm erant reſtituenda ſcuta 180.in d. ſententia contenta pro debitis confidentialibus ab ea ſolutis de ordine viri, ſed etiam alia ſcuta 260. & ſic in totum ſcuta 440.erogata per eam in eadem caoſa, vt in declaratione facta medio Iuramento, cui propterea ſtandom eſt abſque alia Iuſtificatione, cùm ſit de re commiſſa ipſius Victuriæ conſcientiæ, vt ex Gloſ *in cap.ſtatutum* §. *aſſeſſorem verb.relinquatur de reſcript. in.* 6. firmant DD. & præcipuè ad noſtrum propoſitum Tiraq.*de præſcript. gloſ* 8. *num.* 4.*circa fin.verſ.inferunt autem*, facit Angel.*in l. de pupillo* §.*qui opus num.*2.*ff.de non.oper.nunciat.* Sanchez *de matrim lib.*3. *diſput.*8.*num.*4. Maſcard.*de probat. concluſ* 414

Nec aduerſatur notula ex adoerſo exhibita ſcut. 180. canonizata in deciſionibus prioris inſtantiæ, quia illa non loqnitur taxatiuè, ſed poſitiuè, & ideò non excludit alias ſolutiones factas in eadem cauſa confidentiæ. Vnde cùm bona de quibus agitur fuiſſent data in ſolutum Victuriæ etiam pro iſtis debitis confidentialibus, pro eorum quoque rata ei competebat retentio, Bart.*in l.*3.§.*fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* Dec.*conſ.*449.*num.*22. Negoſant.*de pignor. in* 2.*membr.*3.*part. num.*2. Oſach *deciſ.*34.*num.* 17.latè Surd.*deciſ.*46.*num.*14.

Et ita, &c.

Romana Saluiani, ſeu attentatorum.

Lunæ 2. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Sententia licet lata in iudicio vtilis Saluiani eſt appellabilis, adeóque intra terminum ad appellandum datum maximè ſtante notoria eius inſtantia citra vitium attentatorum exequi non poteſt.

Vide ſuprà *Deciſ.*180.

SVMMARIVM.

1 *Archiconfraternitas in dubio laicalis præſumitur.*

Maximè cùm à laicis regatur & gubernetur, nec conſtat eam auctoritate Ordinarij fuiſſe inſtitutam, ibid.

2 *Iudex inhærendo regulæ præſumptiua qualitatis laicalis non errat.*

3 *Immiſſio in Saluiano à poſteriore Creditore petitá excluditur, ſtante anteriori hypotheca vigore dotis de qua per publicum Inſtrumentum doctum iudicialiter fuit.*

4 *Aduerſarius allegans hæredem beneficiatam de credito dotali ex bonis hæreditariis communis debitoris ſatisfactam fuiſſe, cùm de iis non conſtet dictum probare tenetur.*

5 *Contrahens cum aliqua vti hærede beneficiata de hæreditariis bonis, eidem vti tali ſolutionem crediti dotalis promiſiſſe cenſetur.*

6 *Iudex à quo notitiam habens Inuentarij licet coram eo integrè productum non fuerit ab executione ſe abſtinere debet; ſecus executio attentata cenſetur.*

7 *Exequutione attentata facta, ante omnia attentata & ſpolium ſunt purganda.*

DECISIO CCXXVI.

EX duplici fundamento firmatum fuerat in hac cauſa ſub die 29. Maij ſuperioris anni, ſententiam Iudicis ab A. C. deputati eſſe appellabilem licet latam in iudicio vtilis Saluiani, & propterea nõ potuiſſe exequi intra decem dies datos ad appellandum citrà virium attentatorum. Primò quia vinea ſuper qua immiſſio fuit conceſſa, erat ſub proprietate Eccleſiæ, quo caſo non intrat Ægidiana conſtitutio excluſiua appellationis in poſſeſſoriis, & cõſequẽter debebat admitti appellatio de Iure Canonico. Altero & ſecundo, quia præfata ſententia fuit iniuſta, cùm in ea concedatur immiſſio ad fauorem Pagnini Creditoris Iulij ſuper vinea contra Primolum, & litis conſortes, qui eandem vineam emerant ab Appollinara vxore & hærede beneficiata dicti Iulij pro ſatisfaciendis Creditoribus dicti Iulij, inter qoos extabat dicta Appollinara pro rata ſui crediti dotalis anterioris, vt latius apparet ex deductis in deciſione tunc extenſa, ſuper qua conceſſa noua audientia repropoſui denuo cauſam ſuper eiſdem, & Domini in hac ſecunda repropoſitione reſponderunt ſtandum eſſe in deciſis, moti præcipuè ex ſecundo deciſionis fundamento, nempe ratione notoriæ iniuſtitiæ ex eiſdem actis reſultantis.

Primum enim fundamentum dubitatum fuit euitari poſſe ex eo, qood licet Iudici aliqualiter, & præſumptiuè ſaltim conſtiterit vineam prædictam eſſe ſub directo dominio Venerabilis Archiconfraternitatis Conſolationis ex deductis in præcedenti 1
deciſione, non tamen illi fuit, nec etiam præſumptiuè oſtenſum, quod dicta Archicõfraternitas eſſet Eccleſiaſtica, imò credere potuit eam laicalem, qualis in dubio præſumitur, Ioannes Franciſcus à Ponte *conſ.*18.*n.*5.& per tot. Rot *deciſ.*603. *n.*2.*p.*1. & *conſ.*268.*num.*5.*part.*3.*recent.* maximè cum à laicis regatur & gubernetur, Guttier. *canon.quæſt.lib.*1.*cap.*55.*num.*9.*&* *ſeqq.* nec tunc conſtitit auctoritate Ordinarij

Digitized by Google

dinarij fuiſſe inſtitutam, Corn.*conſ.* 7 *num* 8 *lib.* 4.
Alex.*conſ.* 120.*n.* 3.*verſ.& ſic lib.* 1.Cyriac.*controuerſ.*
530.*num.* 1.

Abſque quod obſtent viſitationes Eminentiſſimi
Card.Vrbis Vicarij, & aliorum Viſitatorũ Apoſto-
licorum,& Priuilegium Sixti VI. quo eidem Archi-
confraternitati communicantur priuilegia Archi-
hoſpitalis Sancti Spiritus, quia de his omnibus in
prima inſtantia, nec fumus quidem datus fuit, &
a ideò Iudex inhærendo regulæ præſumptiuæ quali-
tatis laicalis non errauit, vt benè ad propoſitum
aduertit Amat.*deciſ.March.* 15 *num.* 39. & facit Ro-
ta *deciſ.* 106.*num.* 1.*&* 3.*part.* 2 *diuerſ.* & conſequen-
ter potuit procedere ad vlteriorem exequutionem,
Rot. *deciſ* 120. *n.* 2. *p.* 1.*diuerſ.* & *deciſ.* 297 *num.* 13.
poſt Modern. *de manutenen.*& fuit dictum *in Roma-
na de Caſareis* 30. *Maij* 1639. *coram R. P. D. meo
Ghiſlerio.*

Secundum verò fundamentum iniuſtitiæ ſubſi-
ſtere viſum fuit, ex rationibus in deciſione dedu-
ctis, & quia Primulo, & conſortibus litis empto-
ribus vineæ competebat exceptio retentionis,ratio-
ne dotis Appollinaræ venditricis anterioris Pagni-
no Aduerſario,per quam excludebatur immiſſio in
Saluiano à Pagnino poſteriore petita, potiſſimum
3 quia de dicta anteriori hypotheca, & eius vigore
de retentione fuerat Iudicialiter doctum per publi-
cum inſtrumentum, & ſæpius oppoſitum, & Bene-
dicta venditrix,& creditrix defenſionem empto-
rum ex dicta hypotheca ſuſceperat, Rota apud Pa-
cific.*de Salu.deciſ.* 75 *n.* 9.cum aliis in prima deciſio-
ne adductis.

4 Nec obſtat quod Appollinara de ſuo credito do-
tali præſumatur ſatisfacta, ex quo bona hæreditaria
Tullij communis debitoris vti eius hæres conſe-
quuta fuit, quia vltra quod non probatur ad eius
manus perueniſſe,ex quibus ipſa potuerit ſatisfieri,
& ex aduerſario probari debebat, Rot. coram Se-
raphin.*in deciſ.* 1455.*num.* 1.*&* 5.& inter recent.*de-
ciſ.* 275 *num* 4 *part.* 4. & fuit dictum *in Viterbien,re-
ſtitutionis dotis* 8. *Februarij* 1627. *&* 24. *Nouembris
eiuſdem anni coram bon mem.Card.Virili*, in omnem
caſum, hæc exceptio poſſet dari contra ipſam Ap-
polinaram,non autem contra emptores vineæ ab hæ-
rede beneficiata.

Provt non ſubſiſtit, quod Iura dotis Appolinaræ
fuiſſent per prius extincta per confeſſionem, eo
quod ipſa eſt hæres Tullij nec gaudet beneficio
5 Inuentarij. Tum quia ipſemet Pagninus contraxit
cum ea tamquam hærede beneficiata, & vti tali ei-
dem promiſit ſoluere de pretio effectuum hæredita-
riorum Tullij per eum emptorum creditum dotale,
l.ſi proponas §. 1. vbi Bald *in fine ff.de inoffic. teſtam.*
Dec.*conſ.* 665 *num* 2. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 104. *num.* 5 *&
ſeq.* Gregor.XV. *in deciſ.* 223. *num.* 13. Tum quia re
vera illam fuiſſe hæredem beneficiatam conſtat ex
publico Inſtrumento Inuentarij, quod ab exceptio-
nibus ex aduerſo repetitis bene vindicatur ex reſ-
ponſionibus datis *in* §. *ſi penult & vltimo præcedentis
deciſionis*,cum quibus Domini tranſierunt.

6 Minus aduerſatur,quod coram Iudice à quo non
fuerit productum niſi initium Inuentarij, quia
nihilominus eius notitiam habuit Pagninus, dum
ipſe, vt ſupra fuit oſtenſum, dictam Appolinaram
vti hæredem beneficiatam agnouit, quod ſufficit ad
effectum vt tam ipſe, quàm Iudex ad eius inſtan-
tiam ſe abſtinere deberet ab exequutione quæ alio-
quin diceretur attentata, Lancell.*de attent.part.* 2.*c.* 10.
ampliat. 19.*num.* 2.*declarat.* 1.*num.* 14. Rot.*deciſ.* 296.
num. 8 *part.* 6.*recent.* & in ſpecie deciſum fuit *in An-
ximana prætenſi fideicommiſſi* 21. *Iunij* 1641. *coram
R.P.D.Cerro ſub* §. *nec dicatur*, vbi aliæ concordan-
tes referuntur.

Denique non obſtat oblatio nuper ex aduerſo
facta de credito dotali Appolinaræ; quia poſt fa- 7
ctam exequutionem attentatam, ante omnia atten-
tata, & ſpolium ſunt purganda, Rot. *deciſ.* 336.
num. 7.*&* 8. coram S mem.Gregorio XV.& fuit di-
ctum *in Arimnen.Molendini* 4. *Martij* 1641.*coram
R. P. D. meo Bichio.* Deciſiones verò exaduerſo al-
legatæ procedunt, quando per viam replicationis
adducitur aliquid ad elidendas exceptiones poſt
factam exequutionem oppoſitas à Reo, qui pro-
fecto non eſt caſus de quo agitur, quia ante exe-
cutionem, imò ante ſententiam productum erat
Inſtrumentum dotale D. Appolinaræ vnà cum
alio, vt ſupra celebrato inter ipſam & Pagninum
ſuper effectibus hæreditatis.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Calaguritana beneficij de Cornago.

Vener. 6. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

De beneficio in concurſu aliorum ei in quo
maiores concurrunt qualitates
adiudicando.

SVMMARIVM.

1 *Approbatus ad curam animarum cùm in eo maio-
res quàm in aliis concurrant qualitates ei etiam
beneficium meritò eſt adiudicandum.*
2 *Qualitates conſiderabiles ad effectum admittendi
ad curam animarum in quibus conſiſtunt.*
3 *Non approbatus in partibus ad curam animarum
in Curia abſque citatione partis ſolus examinari
poteſt.*
4 *Deciſio beneficiorum Iure eſt interdicta.*

DECISIO CCXXVII.

POSTQVAM reſolutum fuit in hac
cauſa conſtare de attentatis ad fauo-
rem Franciſci Lopez, contra Vi-
centem, & Franciſcum Zimenez,
vt in deciſione emiſſa ſub die 24.
Ianuarij præteriti, procedendo ad vlteriora dubi-
taui cui ſit adiudicandum beneficium de quo agi-
tur, & pro eodem Lopez informante fuit reſ-
ponſum.

Quia ex proceſſu in partibus coram Ordinario
fabricato conſtat ipſum eſſe filium patrimonialem,
& naturalem loci de Cornago, ſeque de tempore
vacationis beneficij oppoſuiſſe iuxta motum pro-
prium Clementis VIII. ac in examine in Curia,
facto de ordine Rntæ coram examinatoribus Emi-
nentiſſimi Domini Cardinalis Vicarij fuiſſe appro-
batum ad curam animarum, & ideò cùm in eo 1
concurrant maiores qualitates, quàm in Prælatis
Vicente, & Zimenez, meritò ei beneficium eſt
adiudicandum, Lotter.*de re benefic lib.* 2. *quæſt.* 31.
num. 135.Gregor.XV *in deciſ.* 11.*num.* 4. ibique Ad-
den. & in terminis fuit dictum *in alia Calaguritana
beneficij*

beneficij de Cornago *ſub die 20. Maij 1639. coram R.P.D. meo Ghiſlerio.*

2 Quod autem in d. Lopez concurrant maiores qualitates probatur primò, quia ipſe fuit promotus ad Sacerdotium vſque de anno 1633. vt apparet in eius literis patentibus *ſumm. num.* 2. Vicentes verò & Zimenes nondum ſunt in ſacris, ſed tantùm prima Tonſura initiati, vt deponunt teſtes *eodem ſum. num.* 1. Secundò quia idem Lopez fuit à ſuo Ordinario approbatus ad curam animarum, illámque cum effectu exercuit per plures annos *dicto ſummario num.* 3. & hæc qualitas pariter defuit in dd. Vicente & Zimenez *dicto ſummario num.* 4. *&* 5. Tertiò quia dictus Lopez in vniuerſitate Valliſoletana ſpatio ſex annorum ſtudiis operam nauuit, *dicto ſummario num* 6. prædicti verò Vicentes & Zimenez ſolùm ſtudiis grammaticalibus incubuerunt, vt dicunt teſtes *dicto ſummario num.* 7. quæ quidem qualitates ſunt omnes conſiderabiles ad effectum de quo agitur, *cap. cum cunctis in princ.* & *in* § *inferiora de elect. cap. eam te*, & *in cap. cum præterea de ætat. & qualitat. cap. ſi pro clericis pauperibus de præb. lib. 6. Sac. Concil. Tridentini ſeſſ. 7. cap. 2 & ſeſſ 12. cap. 2. &* 4. benè Gutierr. *conſ.* 2. *num.* 22. cum aliis pluribus relatis per Lauram *de anniuerſ. & Capellan. lib. 2. cap. 3. num. 1. & ſeqq* Caſtro Palao *tom. 2. moral. tr. 13. diſputat. 4. punct. 6. per tot.*

Nec obſtat ſi dicatur examen cum approbatione ipſius Lopez fuiſſe in Curia factum abſque citatione alterius partis, quia cùm non ageretur de repetendo examine omnium appoſitorum, ſed ſo-
3 lum de examinando Lopez, qui in partibus non fuit approbatus ad curam animarum, iſte potuit ſolus examinari in Curia, iuxta deciſionem Gregor. XV. 527. & 538. nec fuit neceſſaria citatio partis, vt fuit reſolutum *in alia Calaguritana beneficij 24 Nouembris 1636. coram R. P. D. meo Patriarcha Panzirolo*, & fuit dictum *in d. Calaguritana de Cornago coram R. P. D. meo Ghiſlerio.*

Nec ſubſiſtere poteſt prætenſa diuiſio beneficij facta ab Ordinario in duas partes, quia cùm de tempore vacationis hoc beneficium eſſet integrum, eodem modo venit adiudicandum d. Lopez, non obſtante prætenſa conſuetudine Eccleſiæ de Cornago, cùm de tali conſuetudine nullibi conſtet, vt fuit pariter ponderatum in ſæpe citata *Calagu-*
4 *ritana de Cornago coram R. P. D. meo Ghiſlerio*; & iure diuiſio beneficiorum eſt interdicta, *c. maioribus* & *cap. dilecto de præben.* vbi Abb. & alii communiter, Garz. *de benefic. part.* 12 *cap.* 4. *num* 4. & 5. vbi recenſet Rotales deciſiones factas in cauſis Calaguritanis.

Et ita, &c.

Eugubina Dotis.

Vener. 6. Junij 1642.

ARGVMENTVM.

Mandatum de exequendo ad inſtantiam Comitis Bentiuoli à Locumtenente Eugubino relaxatum à Rota vti validum confirmatur, non obſtantibus per informantes pro parte in contrarium adductis.

Vide ſuprà *Deciſ.* 208.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum vt dicatur liquidum quid requiritur.*

2 *Inſtrumentum cùm omnia requiſita neceſſaria habeat quin ſit purum ac exequibile negari non poteſt.*

3 *Exceptio nullitatis obligationis vti altiorem indaginem reſpiciens ad Iudicium ordinarium reijci poteſt.*

4 *Vocati ad hereditatem quando ſunt coniuncti re & verbis quilibet integrum fideicommiſſum petere poteſt, licet cæteris ſuam poſtea portionem reſtituere teneatur.*

5 *Via executiua vigore ſtatuti Eugubiani ſpatio decem annorum præſcribitur.*

6 *Terminus ſtatutus ad iudicandum à partibus prorogari poteſt.*

7 *Terminus per ſtatutum inductus ex partium conſenſu prorogari poteſt vſque ad tempus de iure communi præfixum.*

8 *Per negationem generalem negata in ſpecie qualitates non intelliguntur.*

DECISIO CCXXVIII.

CONFIRMARVNT Domini deciſionem in hac cauſa emanatam ſub die 14. Februarij anni currentis, qua firmatum fuit, mandatum de exequendo relaxatum à Locumtenente Eugubino ad inſtantiam Comitis Bentiuoli, contra Comitem Franciſcum à Porta eſſe validum, quia adhuc ſubſiſtere viſa fuerunt dictæ deciſionis fundamenta, non obſtantibus his quæ in contrarium hodie per informantes pro Comite à Porta deducebantur.

Nam omiſſis aliis obiectis reſpicientibus iniuſtitiam dicti mandati, quæ ſunt reſeruata ad particulares inſpectiones, ſtrictè quoad illius validitatem; non obſtat quod licet ex Statuto Eugubino, & decreto Ducali detur via executiua publicis inſtrumentis, hoc tamen intelligi debeat de inſtrumentis puris, & liquidis, vt ibi, *puri, & liquidi che ſaranno &c* quale dici nequeat inſtrumentum, cuius vigore fuit relaxatum dictum mandatum, cùm contineat Conſtantiæ obligationem, quam eſſe nullam, fuit oppoſitum in actis, tanquam carentem ſolemnitatibus Statutariis. Quia ad hoc,
vt inſtrumentum dicatur liquidum, ſufficit quod 1
contineat, prout hîc continet ſummam certam, ſcilicet promiſſionem dictæ Conſtantiæ pro ſcutis 3000. auri. Parlador *lib. 3. rer. quotid. cap. fin. 1 part.*
§. 12. *limit. 4. num.* 27. & ideo cùm habeat omnia alia 2
requiſita enumerata per gloſ. *in l generali, C. de tabular. lib.* 10. & latè declarata per Abbat. *in cap. 1. de fid. Inſtrum.* negari non poteſt, quin ſit purum, ac exequibile, Galleſ. *de obligat. Cameral. quæſt.* 26. *num.* 1. non obſtante exceptione oppoſita nullitatis
obligationis dictæ Conſtantiæ, quæ vti extrinſe- 3
ca, vt plurimum reſpicit altiorem indaginem, & proinde reijci potuit ad Iudicium ordinarium, quicquid ſit quando opponitur de nullitate ipſius Inſtrumenti, vt diſtinguit Galleſ. *de obligat. Cameral. quæſt. 3. num.* 5. & ſequitur ibidem Zacch. *ſub num.* 8. *cum ſeqq.* facit Rota inter impreſſ. poſt eund. Galleſ. *deciſ.* 48. *num.* 1. & 2. & idem diſponitur in eodem Statuto, ſeu Decreto, ibi, *puri, e liquidi che ſaranno, non poſſi il Reo opporre, ne meno il Giudice ammettere per ritardar l'eſſecutione altra*

eccettione , che quella della nullità dell'Inſtremento prodotto.

Provt non releuat nullitas deducta ex capite
exceſſiuitatis , eo quod dicta Conſtantia ſe obliga-
uerit pro augmento dotis , de qua agitur in ſum-
ma ſcut. 3000.auri contra expreſſam diſpoſitionem
reformationis Ducalis , prohibentis dotium Con-
ſtitutiones vltra florenos 200. Quia vltra quod ſup-
ponitur dictam reformationem abiiſſe in deſuetu-
dinem , ceſſat difficultas , ex quo illa non annullat
dotes vltra dictam ſommam conſtitutas , ſed tan-
tùm imponit pœnam ſcut. 50. vt patet ex illius con-
firmatione , ibi ; *Confirmamus vt petitur , & obſer-
uare mandamus ſub pœna ſcut.* 50. *pro qualibet
vice.*

Alia nullitas fundata in eo , quod Comes Cæ-
ſar non potuerit agere pro tota ſumma, cùm habe-
ret alios Confideicommiſſarios,ſublata remanet in
præcedenti *deciſione ſub verſ. nec exceſſus*, vbi affer-
tur limitatio communiter recepta ad illam conclu-
ſionem , vt nempe non procedat quando vocati
4 ſunt coniuncti re , & verbis , tunc enim quilibet
ex vocatis poteſt petere integrum fideicommiſſum,
iuxta diſtinctionem relatam per Peregr.*de fidei-
comm. art.* 9. *num.* 12. *verſ. ſi vero* , licet tenea-
tur poſtea reſtituere cæteris ſuam portionem ex
iuribus in eadem deciſione vbi proximè alle-
gatis.

Sicuti non aduerſatur , quod Statutum Ciuitatis
Eugubij inducat peremptionem Inſtantiæ poſt la-
pſum ſex menſium computandorum à die præfixio-
nis termini ad probandum , & ideo cùm huiuſmo-
di terminus fuiſſet præfixus de anno 1568. in Iodi-
cio vniuerſali moto de anno 1577. per Comitem
Horatium Carpineum contra Comitem Octauia-
num Bentiuolum , præſcripta cenſeatur via execu-
5 tiua , quæ vigore eiuſdem Statuti ſpatio decem an-
norum præſcribitur, vt in *Summar.hodierno num.* 22.
Quia hæc exceptio competeret forſan eidem Ben-
tiuolo , ſeu ab eo cauſam habentibus , quorum fa-
uore inſtantia fuiſſet perempta , & propterea cum
ipſi eam non allegauerint , ſed immo ea non ob-
ſtante vtraque pars cauſam fuerit proſecuta,cenſe-
tur ab illa concorditer receſſum provt fieri potuit,
ex tradit.per Dec *in cap de cauſ. n.* 9. *&* 10 *de offic.
delegat.* vbi quod terminus ſtatutus ad iudicandum
6 poteſt à partibus prorogari , & de prorogatione fa-
talium notat idem Dec.*in cap. ex ratione num.* 9. *de
appellat.* cum aliis cumulatis per Theſaur. *in deciſ.*
244.*num.*2.vbi teſtatur de veriori , & æquiori ; &
in terminis inſtantiæ inductæ per Statutum , quod
7 poſſit ex partium conſenſu prorogari vſque ad tem-
pus præfixum de Iure communi , notat in ſpecie
Iaſon.*in l properandum , num.* 23.*verſ.*5. *notabiliter li-
mita , & num.* 24. *C. de Iudic.*Scacc.*de appell.q.*15.
*num.*333.

Poſtremò non obſtat defectus iuſtificationis
clauſulæ *ſi quid exequendum* ; quia vt firmatur in
præcedenti deciſione,viſa fuit ſatis iuſtificata ex pri-
mo loco deductis ; quæ autem fuerunt poſtea pro-
ducta ſolùm tendebant ad remouendas nouas exce-
ptiones alterius partis , vtpotè exceptionem legiti-
mationis perſonarum , quæ nullatenus fuerat antea
oppoſita , cùm non reperiatur expreſſa inter exce-
ptiones , quæ dantur in *Summar.de la Porta num.*2.
8 nec comprehenditur ſub generali negatione facta
in illis verbis , ibi , *narrata provt narrantur non eſſe
vera* ; quia per hanc negationem non intelliguntur
negatæ in ſpecie qualitates , vt ex doct. Iaſon.*in l.
cum qui,num.*9.*&* 10 *ff.de Iure iur.*docet Practic.Pa-
pien.*in forma reſponſ. rei conuent. verb. narrata provt
narrantur.*

Et ita vtraque , &c.

Vlixbonen. nullitatis Profeſſioni.

Lunæ 16. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

De nullitate profeſſionis per metum à Patre incuſſum extortæ. An ex verbis ſic profeſſæ renunciando liti ſub forma *quamuis Monialis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat* , præcedentis profeſſionis ratificatio & formalis de præſenti conſenſus deſumi poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio emiſſa per metum ſibi à Patre incuſſum vitio nullitatis ſubiacet.*

2 *Metus vbi adeſt,conſenſus & libera voluntas quæ ſunt de ſubſtantia profeſſionis deficiunt.*

3 *Diſſenſus expreſſus tacitum & præſumptum conſenſum ceſſare facit.*

4 *Verba* , quamuis Monialis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat,*in renunciatione liti apposita , an præcedentis profeſſionis ratificationem* & *formalem de præſenti conſenſum includant.*

5 *Monialium ab initio ſcientium aliquam ob metum Patris profeſſionem emiſiſſe , in ratificatione nouus requiritur conſenſus.*

6 *Conſenſus acceptandi profeſſionem nullam ob metum emiſſam ſciente Religione ſub pœna excommunicationis cauetur.*

7 *Papam media Religione ſuum quoad ratificationem conſenſum de facto præſtare quoties ſuum profeſſus præſtiterit , in quo caſu procedit.*

8 *Conſenſus eſſe non poteſt ſe obligandi ad alendum & regendum eam quæ ſe Religioni obſequuturam non obligauit.*

9 *Pontifex ſtante contradictione ratificationem profeſſionis nulliter emiſſa nunquam acceptat.*

10 *Voluntas ex actu etiam nullo declaratur.*

DECISIO CCXXIX.

Resolvtvm fuerat in deciſione huius cauſæ emanata ſub die 17. Maij ſuperioris anni conſtare de valida profeſſione Franciſcæ Coronellæ , ea præcipuè ratione ; quia licèt ab initio profeſſio fuiſſet nulla vti emiſſa per metum , (ſuper cuius metus continui probatione , nec etiam Domini fuerunt concordes ,) attamen ex quo poſt diu agitatam litem ſuper hac prætenſa nullitate profeſſionis eadem Franciſca liti renunciauit , profeſſionemque ratificauit coram Vicario , & teſtibus per hæc verba , *Quamuis Monialis non eſſet , hodie Monialis eſſe volebat* , non poterat amplius eadem profeſſio impugnari ex luculenter deductis in dicta deciſione.

Sed

Sed conceſſa deſoper noua andientia repropoſui
cauſam ſoper eiſdem, & Domini reſponderunt re-
1 cedendum eſſe à deciſis: Aduertentes in primis
eiſſe indubitatum, quod profeſſio Franciſcæ ab ini-
tio emiſſa fuerit per metum ſibi à Patre incuſſum,
vt egregiè deponunt plures Teſtes de viſu, & an-
ditu proprio, & ideo negari neqnit quin vitio
nollitatis ſubiaceat, vt diſponitur in *cap. 1. & 2. &
ſeqq de his que vi, cap. eos in fin. 20. quaſt. 3. cap. 1.*
vbi gloſ. *verb. & ſpontanea voluntate, de regular.*
2 Nauar. *conſ. 5. num. 2. tit. de his, que vi*; vbi enim
adeſt metus, deficiunt conſenſus, & libera volun-
tas, quæ ſunt de ſubſtantia poſſeſſionis, vt benè
ad propoſitum ait Pariſ. *in conſ. 65. num. 53.
vol* 4.

Nec dicta profeſſio ſic nulliter emiſſa ex curſo
longiſſimi temporis, quo Franciſca permanſit in
Monaſterio deferendo habitum, & faciendo di-
uerſos actus ad profeſſas pertinentes, poteſt dici
ſaltem tacitè ratificata, quia per teſtes pro ea exa-
minatos conſtat de continuatis lamentationibus,
& proteſtationibus ab ipſa tam ante, quàm poſt d.
professionem immediatè, & ſucceſſiuè omni tem-
3 pore factis, ex quibus tacita profeſſio omninò ex-
cluditor, cùm expreſſos diſſenſus faciat ceſſare ta-
citum, & præſumptum conſenſum, Rebuff. *conſ.
68. num 16. in fin. & num. 19.* Rota *deciſ. 397. num 6.
& deciſ. 533. num. 4. & 5. part. 4. recent.* cum aliis de-
ductis *in præcedenti deciſione cauſa*, vbi in principio
recenſentur fundamenta adducta pro Franciſca ad
docendum de meticuloſa profeſſione, & reſpon-
detnr tam depoſitionibus teſtium in contrarium
examinatorum, qoàm nullitatibos contra teſtes
ipſius Franciſcæ allegatis; quæ quidem fundamen-
ta, & reſponſiones reſpectiuè placuerunt Domi-
nis, adeò qnod inter eos nullum fuit bodie diſcri-
men circa probationem nullitatis profeſſionis, vſ-
que ad diem renunciationis liti factæ per eamdem
Franciſcam

Secundariò conſideratum fuit, quod etſi ex illis
4 verbis appoſitis in renunciatione liti, ibi, *quamuis
Monialis non eſſet, hodie Monialis eſſe volebat*, de-
ſumi poſſit præcedentis profeſſionis ratificatio, &
formalis conſenſus de præſeoti, vt in ſimili dixit
Rota *in deciſ. 216. num. 10. in fin part. 2. diuerſ.* maxi-
mè cum dicta verba prolata fuerint à Moniali iam
exiſtente in Monaſterio, habitumqne geſtante,
imò iam aliàs profeſſa, & præceſſerat tractatus de
profeſſione ratificanda, vt in ſimili de Matrimo-
nio carnali declarat Fraoc. Molin. *de rit. nupt. lib.
1. comparat 20. n. 38.* ibi, *aut quoties tractatus aliquis
præceſſiſſet*, ſequitur Sanch. *de Matrim. lib. 1. diſput.
18. num* 27.

Attamen ex qno Moniales ſciebant ab initio
Franciſcam ob metum Patris profeſſionem emiſiſ-
ſe, vt concludenter probatur ex proteſtatione fa-
cta coram Sanctiſſimo Crucifixo in Choro exiſten-
te, dum accedebat ad profitendom, adſtantibus, &
audientibus ipſis Monialibus, quod nempe bene
idem Crucifixus ſciebat ſe oon propria voluntate,
5 ſed per metum Patris eſſe profeſturam, requireba-
tur in ratificatione nouus conſenſus earumdem
Monialium, ad tradit. per Suarez *de religioſ. domib.
lib. 7. cap. 1. num.* 10. Nam primus ille conſenſus Mo-
6 nialium non poteſt dici verus conſenſus, tum
quia non poteſt eſſe conſenſus acceptandi profeſ-
nem nullam ob metum emiſſam ſciente teligio-
ne, vt cauetur ſub pœna excommunicationis in
Concil. Trident *ſeſſ* 25. *cap* 18. *de regul.* tum quia
7 non poteſt eſſe conſenſus ſe obligandi ad alendum,
ſuſtentandom, & regendmn eam, quæ oon ſe ob-
ligauit Religioni obſequuturam, vt in puncto ex-
plicat Ferdinand. à Caſtro Palao *oper. moral. tom. 3. tit.
de ſuſcept. religioſ. ſtat. diſp. 2. punct. 9. num. 2. cum
ſeqq.*

Nec obſtat, quod ſufficiat conſenſus Papæ, qui 8
dicitur ſupremus Religionis Prælatus, & media
Religione ſemper acceptat, ſuumque conſenſum
de facto præſtat quoties profeſſus ſuum præſtiterit,
quia hoc procedit, quando ex parte Religionis ab
initio ignoratur nullitas profeſſionis ob impedi-
mentum profeſſi, in quibus terminis loquuntur
DD. allegati in præcedenti deciſione, & ab infor-
mantibus contra Franciſcam.

Neque contrarium aſſerit Ferdinand à Caſtro Pa-
lao *vbi ſupra, ſub num.* 4. vt ex aduerſo prætendeba-
tor, ſed ſolùm reſpondendo ad obiectum, qood
poſſet deſumi ex Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 19. de
regular.* vbi præſumitur profeſſus per vim & me-
tum tranſacto quinquennio profeſſionem tacitè ra-
tificaſſe, ait ibi non fieri mentionem de conſenſu,
& ratificatione Religionis, quia ſupponitur ipſam
religionem eſſe ignaram impedimenti ex parte
profeſſi; & propterea firmat tunc ſufficere acce-
ptationem Papæ media religione; ſecus aotem eſt
dicendum, quando provt hîc agitor de expreſſa
ratificatione profeſſionis nulliter emiſſæ cum ſcien-
tia ipſios Religionis.

Quinimò iu præſenti conſtat ex depoſitionibus
dictorum Teſtium, ac ex fide 76. Monialium, d.
Franciſcam in Monaſterio nunquam fuiſſe habitam
pro Moniali, & vt plurimum poſt emiſſam profeſ-
ſionem ſub veſtibus profeſſatum incediſſe, indutam
veſtibus ſericis ſecularibus ſcientibus, & non con-
tradicentibus ipſis Monialibus, quæ vlterius inſte-
terunt apud Superiores pro declaratiooe, quod d.
Franciſca non eſſet Monialis, vnde magis diſſen-
ſus, ſeu contradictio, quàm conſenſus Monialium 9
elicitur, qua contradictione ſtante nunquam Pon-
tifex acceptat ratificationem profeſſionis nulliter
emiſſæ, Leſſ. *de iuſt. & iur. lib. 2. dub. 7. cap. 41. num.
61. in fin.* Bartbol. de Vecch. *in praxi diſput. 14. dub 4.
num. 5. in fin.* & admittitur etiam in præcedenti de-
ciſione.

Et quamuis in eadem deciſiooe firmetur fides
prædictas non ſuffragari, ad docendum de reuoca-
tione primi conſenſus capitulariter præſtiti in actu
profeſſioois vti extraiudiciales, & non factas à
Monialibus capitulariter congregatis; nihilominus
tamen qoia ſunt numero plures, concordantque
cum depoſitionibus teſtium formiter examinato-
rum, & hodie non afferuntor ad probandam reuo-
cationem primi conſenſus capitulariter præſtiti,
cùm ex ſuperius dedoctis conſtet, nec ipſum pri-
mum conſenſum Monialium legitimè interueniſſe,
ſtante ſcientia nullitatis profeſſionis per metum
emiſſæ, negari nequit, quin ſaltem deſeruire poſ-
ſint pro adminiculo, vnde detegatur continuatio
vnluntatis Monaſterij diſſentiendi; ſiquidem ex 10
actu etiam nullo declaratur volnntas, *argum. l. fin. ff.
de reb. eorum, qui ſub Tut. l. 2. C. de confirmat. Tut.*
Rota *deciſ. 181. n. 7. & deciſ. 364. n. 2. & deciſ. 714. n.
6. part. 1. recent.*

Et ſic deciſum vtraque &c.

Romana Dotis.

Lunæ 16. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Alimenta & ſumptus à collitigante prætendens, duo copulatiuè paupertatem ſcilicet & præſumptionem boni Iuris probare tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta & ſumptus litis à collitigante prætendens paupertatem & præſumptionem boni iuris copulatiuè probare debet.*

2 *Teſtes de auditu, ac de eorum iudicio & credulitate deponentes non probant.*

3 *Teſtes de non poſſidente ſtabilia deponentes ſufficientes rationes depoſitionis reddere tenentur.*

4 *Victum ex arte & propria induſtria quærere litemque ſuſtentare nemini eſt indecorum.*

5 *Pauperibus vigore reformationis Pauli V. quæcunque expeditiones & ſcriptura gratis conceduntur.*

DECISIO CCXXX.

PETRVS Euticius filius Margaritæ, cui nubenti Roſatus Pater dotem ſcut. 500. promiſſam nunquam ſoluiſſe aſſeritur, citatis hæredibus dicti Roſati, ac Dominico Lucatello poſſeſſore vineæ olim per Roſatum poſſeſſæ, obtinuit ab A. C. mandatum executiuum pro conſecutione dotis vigore ſtatuti Vrbis *cap.* 85. *lib* 1. Sed interpoſita per Lucatellum appellatione, cauſaque in Rota commiſſa cum clauſula *ſi quid exequendum*, d. Petrus dicebat non poſſe tranſportare acta ob paupertatem: ideo dubitaui, an ei ſint miniſtranda alimenta, expenſæ, & ſumptus litis; & Domini negatiuè reſponderunt.

Quia prætendens ſibi ſubminiſtrari alimenta &
1 ſumptus litis à collitigante, duo habet neceſſe copulatiuè probare, paupertatem ſcilicet, & præſumptionem boni Iuris, Aretin *in cap ſi qui teſtium col.* 3. *num.* 14. & 15. ibidemque Felin. *col. vlt. de teſtibus*, Couar. *practic. quæſt. cap* 6. *num.* 5. *in fin.* & paſſim Rota ſeruat, vt *in deciſ.* 15. *num.* 3. coram Buratto, & *in deciſ.* 189. *num.* 1. coram Gregor. XV. cum aliis vtroque cumulatis per Adden.

Talis autem probatio hîc non concurrit; quia quidquid ſit de præſumptione boni Iuris, certum eſt quod teſtes ab eodem Petro inducti ad probandam paupertatem nihil concludunt. Nam vltra
2 quòd deponunt de auditu, ac de eorum Iudicio, & ſic non probant, *l. teſtium*, vbi Bart. *num.* 14. *C. de teſtib.* ſolùm dicunt quod dictus Petrus non poſſidet
3 ſtabilia, quod quidem non ſufficit cùm deberent coarctare negatiuam, nempe quod ille poſſidere non poſſit quin ipſi ſcirent tanquam domeſtici, vicini, vel conſanguinei, aliáſque reddere ſufficientes rationes, Roman *conſ.* 745. *num.* 9. Couar. *var. r. reſolut. lib.* 2. *cap* 16. *num.* 8. *verſ. cæterum.* Rota *deciſ.* 573. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* imò ex quo iidem teſtes fatentur quod d. Petrus vſque adhuc vixit ex arte merciariæ, quam etiam de præſenti exercet, ceſſat prætenſa paupertas, cùm ſibi & ſuis indecorum non ſit ex arte & propria induſtria victum 4
quærere, & litem ſuſtentare, Rot. *deciſ.* 470. *num.* 5. *part.* 2 *recent.* & *deciſ.* 170 *num.* 3. *part.* 4 *recent.* Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ.* 189. *num* 7. *verſ paupertas in fin.* & in ſpecie fuit plenè firmatum *in Romana prætenſi fideicommiſſi de Zuccaris* 20. *Iunij* 1637. *coram R. P. D meo Danozet.*

Præterea dixerunt Domini non eſſe locum huiuſmodi decreto prouiſionali pro tranſportatione actorum; quia quatenus d. Petrus eſſet realiter pauper, non poſſet propterea collitigantem grauare pro ſubminiſtrandis expenſis neceſſariis in tranſportatione actorum, cùm ea gratis habere 5
poſſet à Notario vigore reformationis S. mem. Paul. V. vbi *in tit. de regiſtr. verbo pauperibus* cauetur, quod Pauperibus dentur gratis extractus, regiſtra, inſtrumenta, & aliæ quæcumque expeditiones & ſcripturæ.

Et ita vtraque, &c.

Aquilana Dotis Capellaniæ.

Merc. 18. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

De dote pro fundatione Capellæ, vnà cum fructibus cenſuum à fundatrice hac de cauſa aſſignatorum à die moræ litis decurſis, per Confraternitatem Sanctiſſimæ Trinitatis vti donatariam ex teſtamento vniuerſalem præſtanda.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis ſententia ſub verbis,* Pronunciamus non ſolummodò præfato ſed etiam omni meliori modo, *eo quo proferri potuit modo ſuſtinetur.*

2 *Iudex appellationis ſtante proteſtatione pro parte facta de meritis cognoſcere non poteſt.*

3 *Procuratore non dicente in proteſtatione debere prius pronunciari ſuper nullitatibus quàm ſuper negotio principali, Iudex ſententiam de partibus vti nullam reuocare poteſt, poſteaque ſuper iuſtitia attentis meritis denuo pronunciare.*

4 *Meritis cauſa poſt factam proteſtationem diſcuſſis parte citata & non contradicente, eadem ab aſſerta proteſtatione receſſiſſe cenſetur.*

5 *Sententia alternatiuè concepta ratione incertitudinis eſt nulla.*

6 *Alternatiua inter genus & ſpeciem poſita quia ſtat declaratiuè ſententiam incertam & nullam non reddit.*

7 *Donatio ſecunda vti facta de ſumma reſeruata in prima donatione omnium bonorum præſentium & futurorum, facultatem teſtandi tollit.*

8 *Vſufructu in donatione vniuerſali omnium bonorum donatrici quoad vixerit reſeruato, opus non eſt aliam facere reſeruationem certæ quantitatis ad effectum teſtandi.*

9 *Donatio omnium bonorum ad fauorem Eccleſiæ facta*

facta, etiam nulla facta reſeruatione ad effectum teſtandi ſuſtinetur.

10 *Eccleſiâ herede vniuerſali in teſtamento inſtituto contra Confraternitatem primam donatariam actione perſonali agi non poteſt, diſcuſſione prius contra heredem non facta.*

11 *Teſtamentum quando non eſt in actis idem eſt ac ſi extra mundum eſſet.*

12 *Heres in teſtamento ſcriptus ſe talem declarare hereditatémque agnoſcere tenetur.*

13 *Poſſeſſionem omnium bonorum hereditariorum acceptans, vti donataria vniuerſalis tenetur ad onera per donatricem actione reali & perſonali relicta.*

14 *Donataria donantis voluntatem impugnare non poteſt, ſed legem donationi adiectam ſeruare debet.*

15 *Identitas ex indiciis quoque probatur.*

16 *Fructus per aliquem perceptos ex ipſa poſſeſſione præſumitur, iuxta regulam* poſſediſti ergo fructus percepiſti.

17 *Reſtitutio fructuum à die mota litis de Iure in quolibet iudicio condemnato competit.*

DECISIO CCXXXI.

CONFRATERNITAS Sanctiſſimæ Trinitatis Ciuitatis Aquilæ vti donataria vniuerſalis Iuliæ de Rubeis, condemnata fuit ab Epiſcopo Aquilano ad præſtandam dotem in ſumma ſcutorum 800. pro fundatione Capellæ in Eccleſia S. Mariæ de Picentia dictæ Ciuitatis, iuxta diſpoſitionem eiuſdem donatricis. Sed quia dicta Confraternitas noluit acquieſcere ſententiæ Epiſcopi, cauſam appellationis introduxit coram A. C. qui licet dictam ſententiam vti nullam ob defectum citationis reuocauerit, attentis tamen meritis denuo eandem Confraternitatem ad præſtandam dotem Capellæ, vnà cum fructibus cenſuum à fundatrice hac de cauſa aſſignatorum decurſis à die motæ litis condemnauit.

Ab hac ſecunda ſententia iterum appellauit Confraternitas ſub die 26. Iunij 1640. verùm ex quo appellationem proſecuta non fuit, niſi 30. Iulij ſubſequentis, & ſic poſt lapſum decendij, reſolutum fuit coram Reuerendiſſ. P.D. meo Patriarcha Panzirolo conſtare de re iudicata, vt in deciſione coram eo emanata ſub die 1. Iulij ſuperioris anni; ſuper qua data noua audientia dubitaui vti ſubrogatus in locum d. D. Patriarchæ abſentis, an ſit recedendum à deciſis, & pro confirmatione deciſionis fuit reſponſum ex rationibus in ea benè deductis.

Quibus non obſtare viſa fuerunt ea quæ hodiè adducebantur pro Confraternitate tam contra validitatem, quàm contra iuſtitiam dictæ ſententiæ A. C. ad impediendum eius tranſitum in rem iudicatam.

Nam quoad validitatem primò non obſtat, quod A. C. pronunciauerit prout in prima abſque commiſſione continente clauſulam *quam & quas*, vel cum toto negotio principali prout requiritur ad hunc effectum, vt dixit in ſpecie Rot. *in Anconitana hereditatis* 11. *Martij* 1616. coràm Vbaldo, quæ eſt *deciſio* 59. *ſub num.* 4. impreſſ. apud Modern.
1 *de manuten.* quia obiectum diluitur ex facto, cùm Iudex non declarauerit velle pronunciare prout in prima, ſed ſolùm dixit, ibi, *in ſecunda, ſeu alia vlteriori inſtantia*, ſubdens poſtea in fine, ibi; *Ita dicimus, & pronunciamus non ſolùmmodo præfato, ſed etiam omni meliori modo, &c.* quæ clauſula facit, vt ſententia ſuſtineatur eo modo quo proferri potuit, iuxta diſtinctionem Rotæ, de qua Verall. *deciſ.* 124. *per tot. p.* 1. Put. *deciſ.* 124. *n.* 2. *lib.* 2. *in correct.* Buratt. *deciſ.* 241. *n.* 5.

Secundò non obſtat, quod ſtante proteſtatione 2
facta pro Confraternitate Iudex appellationis non potuerit cognoſcere de meritis, ſed ſolummodo reuocare dictam ſententiam, vti nullam, Bart. *in l. cum quærebatur num.* 4 *ff. de re iud* Vant *de nullit. tit. quod, & intra quod tempus num.* 11. Rot. coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 206. *num.* 1. *&* 13. *inter eius*
impreſſ. Quia vltra quod Procurator in d. proteſta- 3
tione non dixit quod prius deberet pronunciari ſuper nullitatibus quàm ſuper negotio principali, ſed ſolum inquit ibi, *conſtare de nullitate, & notoria iniuſtitia ſententiæ de partibus, & conſequenter non fecit tranſitum in iudicatum, & venit reuocanda prout inſtat, &c.* Et ſic Iudex benè potuit in eadem ſententia reuocare illam de partibus vti nullam, & poſtea vnico contextu attentis meritis denuo pronunciare ſuper iuſtitia, iuxta deciſ. Ægid. Bellam. 295. approbatam in exaduerſo allegata *dec.* 206. *bon. mem. Coccini ſub n.* 15.

In omnem euentum ceſſat penitus difficultas ex 4
eo, quod d. proteſtatio facta fuit in principio proceſſus ſecundæ inſtantiæ, neque deinde legitur amplius repetita, & tamen poſt eam fuerunt diſcuſſa merita cauſæ parte citata, & non contradicente, vnde cenſetur Confraternitatem ab aſſerta proteſtatione receſſiſſe, iuxta notata per Saluſt. Tiber. *in praxi A. C. lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 25 *& cap.* 27. *n.* 2. *&* 3. Canalcr. *deciſ.* 348. *n.* 5.

Tertiò non releuat, quod ſententia ſit alterna- 5
tiuè concepta condemnans Confraternitatem ad tot cenſus, ſiue ad tot bona in eorum locum ſubrogata, & ſic reddatur nulla ratione incertitudinis, Alex. *conſ.* 95. *num.* 4. *in fin. & num.* 5. *vol.* 4. quia cum dubitaretur an cenſus aſſignati pro dote Capellæ eſſent extincti, prudenter egit Iudex dum condem-
nauit Confraternitatem ad eorum reſtitutionem, 6
ſiue ad tradendum tot bona æquiualentia, & hoc caſu alternatiua poſita inter genus, & ſpeciem, non reddit ſententiam incertam, & nullam, quia ſtat declaratiuè, vt optimè declarat idem Alex. *in d. conſ.* 95. *à num.* 8. *vſque ad n.* 13. *vol.* 4. quem ſequitur Gratian *diſcept. for. c.* 201. *n.* 45.

Quo verò ad iuſtitiam ea impugnari nequit ex 7
ſub prætextu, quod donatio ſecunda ſcutorum 800. facta in tot cenſibus pro dote Capellæ ſit nulla, vti facta de ſumma reſeruata in prima donatione omnium bonorum præſentium, & futurorum ad effectum teſtandi: cùm exinde fuerit ſublata facultas teſtandi, vt ex doctr. Bolognett. *in l. fin. num.* 155. *C. de pact.* firmat Fontanell. *de pact. nupt. clauſul.* 4. *gloſ.* 23. *num.* 20. *&* 21. & ſic iniuſtè egerit Iudex dando executionem ſententiæ nullæ.

Quia cùm in donatione vniuerſali omnium bo- 8
norum fuerit reſeruatus vſusfructus eidem donatrici quoad vixerit, non erat opus aliam facere reſeruationem certæ quantitatis ad effectum teſtandi, vt tradunt Abb. *in conſ.* 101. *lib.* 2. Alex. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig.* Molin. *de Hiſp. Primogen. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 2. Guttierez *de iuram. confirm. cap.* 11. *num.* 14. Anton Gomez *in l.* 64. *Tauri num.* 3. Rot. *deciſ.* 342. *num.* 2 *p.* 2 *rec.* Quod eò magis procedit quando vſusfructus eſt notabilis conſiderationis prout in caſu præſenti, cùm ſoli cenſus redderent annua ſcuta 165. vltra redditus domorum;

&

& aliorum ſtabilium, Rot. *deciſ.*10. *num* ·. *part.*5. *re-*
9 *cent.* & ceſſat omnis hæſitatio, cùm donatio om-
nium bonorum fuerit facta ad fauorem Eccleſiæ,
quo caſu ſuſtinetur etiam nulla facta reſeruatione
ad effectum teſtandi, Bart *in l.fin. num.*13. *C.de pact.*
Bald. *in authen. ſi qua mulier, C.de ſacroſanct. Eccleſ.*
Couart. *de teſtam in* 2. *part rubr. num.*5. *verſ.his acce-
dit*, Vinc de Franch. *deciſ.*168. Cancer. *var.cap.*8. *de
donat.num.*47. *verſ. quam tamen*, Rot. *deciſ.*5. *num.*3.
coram Buratto, & conſequenter ſecunda donatio
facta de ſumma certa reſeruata io prima ad effectum
teſtandi valida quoque eſt.

Provt nec obſtat, quod data validitate d. dona-
10 tionis adhuc ſententia A. C. detegatur iniuſta, ex
quo Iulia fecit ſibi hæredem vniuerſalem io teſta-
mento Eccleſiam S. Mariæ Tranſpontinæ de Vrbe,
& propterea non potuerit agi actione perſonali
contra Confraternit. primam donatariam, non facta
prius diſcuſſione contra hæredem, Guidop. *deciſ.*
11 105. cum aliis alleg. quia aſſertum teſtamentum Iu-
liæ non eſt in actis, & ideo perinde eſt, ac ſi eſſet
extra mundum, Caſtrenſ. *in l.ait Prætor, § ſi Iudex,
verſ. & pro hoc, ff.de re iud.* Rot. *deciſ.*238. *num.*7.
cum ſeqq. penes Modern. *de manut.* vt vlterius nec
12 etiam conſtat, quod hæres ſcriptus in d. teſtamento
declarauerit ſe talem, ſeu hæreditatem agnouerit,
provt requiritur *ad l pro hærede, l. geris, ff.de acquir.
hæred.* Parlad *lib.*2. *rer.quotid.cap.fin.* 5 *part* §.1. *n.*4.
Peregr. *conſ.*93. *num.*1. *verſ.quare ſcriptura vol.*3. benè
Dec. *conſ.*445. *n.*53. *& ſeqq.vol.*2. Bardellon. *conſ* 720.
*n.*15. *lib.*1.

13 Imò potius conſtat de contrario, quia Confra-
ternitas poſſeſſionem accepit omnium bonorum
hæreditariorum, & in ſpecie cenſuum aſſignato-
rum pro dote iſtius Capellæ, & propterea ipſa te-
netur vti donataria vniuerſalis ad onera relicta per
donatricem actione reali, & perſonali, Parlad.
*lib.*2. *rer quotid. cap.fin.* 4. *part.* §.2. *n.*5. *per tot.* Boër.
*deciſ.*104. *num.*41. *cum ſeqq.* Cancer. *variar. cap.*8. *de
donat num* 44. Gratian. *diſcept forenſ.cap* 256. *num.*17.
& ſeqq. Qua reſponſione tollitur etiam obiectum
deſumptum ex credito anteriori ipſius Confrater-
nitatis, proueniente ex particulari donatione an-
nuorum ſcutorum 25. ad effectum retinendi Ca-
pellanum perpetuum facta ab eadem Iulia ante do-
nationem vniuerſalem.

Maximè cum eadem Confraternitas acceptauerit
donationem omnium bonorum præſentium, & fu-
turorum, in qua ex pacto reſeruati fuerunt ducati
1500. pro donatrice, ad effectum de illis diſponen-
di ad ſuæ libitum voluntatis, vnde cùm diſpoſue-
rit de ducatis 800. pro dote iſtius Capellæ io tot
cenſibus, qui ceu bona ſtabilia in eorum locum
ſubrogata exiſtunt penes d. Confraternitatem, vti-
que ipſa tenetur ad hanc dotem præſtandam ex
pacto in dicta donatione appoſito, etiamſi adeſſet
14 hæres vniuerſalis; quia donataria oon poteſt do-
nantis voluntatem impugnare, ſed debet ſeruare
legem donationi adiectam, *l. & cum res, C de donat.*
facit text. *in l.rebus, C. de rer. permut* Sord. *de alim.
tit.* 9 *queſt.*23. *num* 14. & eo magis in præſenti, vbi
donataria præſens donationi ſe obligauit ad obſer-
uandum omnia io ipſa donatione contenta, *l.*1. *ff.de
pact.* Aldouin. *conſ.*19. *n.*19.

Hincque etiam patet iuſtitia dictæ ſententiæ A.
C. quoad condemnationem reſtitutionis fructuum
dd. cenſuum à die motæ litis, quia dum probatur
Confraternitatem accepiſſe poſſeſſionem omniom
bonorum d. Iuliæ *ſummo num.*9. & in ſpecie dd. cen-
ſuum, vt conuincitur ex eorum extinctionibus *ſum.
num* 8. vbi leguntur idem cenſus relati per dona-
tricem in ſecunda donatione facta pro dote Capel-
læ, & concordat in quantitate, quod ſufficit ad 15
probandam eorum identitatem, quæ ex indiciis
quoque probatur, Afflict. *deciſ.*25. *num.* 3. Surd.
*conſ.*418. *num.*68. Gregor. XV. *in deciſ.*455. *num.*9.
certum eſt, quod ex iſta poſſeſſione præſumitur per
Confraternitatem fructus fuiſſe perceptos, iuxta
dicterium Rotæ, poſſediſti, ergo fructus percepiſti, 16
*vt in deciſ.*384. *num.*1. coram Duraoo inter eius im-
preſſ. ex Neguſant. *de pignorib. in* 2. *membr.* 3. *part.
num.*19. *verſ. ſed in hoc poſſet dubitari*, Gregor. XV.
*deciſ.*50. *num.* 2. *& inter recent. deciſ.*571. *num.*1. *&
deciſ.*727. *pariter ſub num.*1. *deciſ.*761. *num.*2. *part.*3.
& conſequenter debuit eadem Confraternitas ad
eorum reſtitutionem condemnari à die motæ litis, 17
vt de Iure ſit io quolibet iudicio, *l.*4. *§.poſt litem, ff.
fin.regund.* §.1. *inſtit.de offic.iud.* Rota *deciſ.*7. *de dol &
contum.in nouiſ.* Surd. *conſ.*203. *n.*10. Buratt. *deciſ* 558.
*num.*1.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum,
&c.

Vrbeuetana Prædij.

Mercur. 18. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Manutentio in poſſeſſione prædij de qua agitur, attenta poſſeſſione defuncti de tempore motæ litis, hæredibus in quos tranſiuit inſtantia eſt concedenda.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio ſtante poſſeſſione Auctoris de tempore motæ litis, iis qui ab eo cauſam habent competit.*

2 *Manutentio ſicut danda eſſet defuncto ſi viueret, ita & eius hæredibus in quos tranſiuit inſtantia cœpti iudicij concedi debet.*

3 *Iudicis authoritas poſſeſſione aliquem priuare poteſt.*

4 *Iudex iniuſtè procedens poſſeſſione neminem priuat ſed potius ſpoliare dicitur.*

5 *Obligatio bonorum pro reſtitutione dotis cum clauſula conſtituti, poſſeſſionem in illam pro qua obligantur transfert.*

6 *Reſtitutioni dotis vbi factus eſt locus poſſeſſio in alium transferri nequit.*

7 *Conſtitutum cùm ſit appoſitum in obligatione omnium bonorum, ſufficit certitudo reſpectu vniuerſi, licet reſpectu cuiuſcunque rei particularis non adſit.*

8 *Conſtitutum appoſitum in contractu non requirente tranſlationem poſſeſſionis nihil operari, quomodo intelligendum.*

9 *Creditor in contractu obligationis reſtitutionis dotis per clauſulam Conſtituti dominium & poſſeſſionem acquirit, licet effectus maneat in ſuſpenſo.*

10 *Conſtitutum in contractu conditionali ſtatim impleta conditione effectum ſuum operatur.*

DECISIO

DECISIO CCXXXII.

SALVIATO, & aliis fratribus ac hæ-
redibus Ioannis Baptiſtæ de Magalot-
1 tis dandam eſſe manutentionem in
poſſeſſione prædij della Paſtorella, de
quo agitur, reſponderunt Domini,
quia de poſſeſſione dicti Ioannis Baptiſtæ eorum
Auctoris de tempore motæ litis conſtat ex confeſ-
ſione Solimani Aduerſarij, qui dum petiit aſſociari
vocauit Ioan. Baptiſtam detentorem, iuxta *deciſ.* 80 2.
part 1. *diuerſ.* ſæpius à Rota canonizatam, vt teſta-
tur Caualer. *deciſ.* 5 15. *num.* 2. Adden. ad Gregor XV.
in deciſ. 200. *num.* 5. Buratt. *deciſ.* 100. *num.* 18. *&* 19.
2 ibique Adden. *litera E.* Sicuti igitur defuncto ſi vi-
ueret eſſet danda manutentio, ita debet concedi
eius hæredibus, in quos tranſiuit inſtantia cæpti
Iudicij, per text. *in l. hæres abſens, ff. de iudic.* notant
communiter DD *in cap quia licet, eod tit.* Menoch *de
retinen. remed.* 3. *num.* 62. Rota poſt Pacif. *de Saluian.
interdict deciſ.* 141. *num.* 3. *&* 4. *ac in recent. deciſ.* 411.
num. 17. *part.* 5. & fuit dictum *in Leodien. Caſtri de
Mnbech* 29 *Aprilis* 1637 *coram me.*

Non obſtat quod contra d. Ioannem Baptiſtam
vigore Eccleſiæ conſtituti appoſiti in donatione
facta ab eodem prædio à Dianira ad fauorem dicti
Solimani, ad hoc vt promoueri poſſet ad ordines
ſacros, fuerit eidem Solimano conceſſa aſſociatio,
3 & manutentio per Iudicem, cuius propterea au-
thoritas priuauerit Ioannem Baptiſtam ſua poſſeſ-
ſione, Angel. *in l. qui vniuerſas, § item cum Prætor
in fin. ff de acquiren. poſſeſſ.* Seraph. *deciſ.* 1325. *num.* 1.
4 quoniam hoc non procedit quando Iudex iniuſtè
proceſſit, tunc enim non priuat poſſeſſione, ſed
potius dicitur ſpoliare. vt tradit Felin. *in cap. dilectus
el* 1. *ſub num.* 1 *de reſcript.* Crauett. *conſ.* 302. *n.* 2. Rota
deciſ. 525. *n.* 3.

Quod autem in propoſito Iudex iniuſtè proceſ-
ſerit, patet; quia cùm ad fauorem Victoriæ eiuſdem
Ioannis Baptiſtæ vxoris, & ſuorum hæredum, ea-
dem Dianira vſque de anno 1618. obligaſſet om-
nia bona pro reſtitutione dotis ab eadem Victoria
datæ Sfortio ſuo primo viro, & filio d. Dianiræ
5 cum clauſula Conſtituti, cuius vigore tranſlata fuit
poſſeſſio in dictam Victoriam, *l. quo meo, ff. de acquir.
poſſeſſ.* Gomez *in l.* 45. *Tauri num.* 78. Cuman. *conſ.* 173.
num. 4. Tiraq *de conſtit.* 1. *part. ampliat.* 1. *num.* 2. & in
terminis conſtituti appoſiti in obligatione reſtitu-
tionis dotis, Rut. *deciſ.* 380. *num.* 2. *part* 4. *diuerſ.* non
potuit poſtea de anno 1622. quo tempore iam erat
6 factus locus reſtitutioni dotis dictæ Victoriæ ob ſe-
cutum obitum d. Sfortij primi viri, transferre poſ-
ſeſſionem eiuſdem prædij in Solimanum, Bart. *in l.
qui pignoris* 36. *num.* 1. *ff de acquir. poſſeſſ* & *in l. Celſus
num.* 15. *ff. de vſucap.* Tiraquel. *de conſtitut. limit.* 14.
num. 1. *poſt med. part.* 3. Rot. *deciſ.* 150. *num.* 8. *part.* 7.
recent.

Nec aliquid facit quod conſtitutum non fuerit
appoſitum in ſpecie ſuper hoc prædio della Paſto-
rella, vnde ratione incertitudinis dicebatur ſuffra-
7 gari minimè poſſe, quia cùm ſit appoſitum in obli-
gatione omnium bonorum, ſufficit quod certitudo
adſit reſpectu vniuerſi, licet non adſit reſpectu cu-
iuſcumque particularis rei, Alex *in l.* 1 *§... num.* 8. vbi
Iaſon. *n.* 16. *ff de acquir. poſſeſſ.* latè Surd *conſ.* 221.
num 56 bene declarat Tiraq. *de conſtitut. p* 3 *limit.* 19.
n. 2 Rot. *diuerſ* 19 *n.* 2. *p.* 2.
8 Et multò minus placuit aliud obiectum, nempe
quod Conſtitutum appoſitum in contractu non re-
quirente tranſlationem poſſeſſionis nihil operetur,
ex allegatis per Gratian. *diſcept.* 410. *num.* 7. *cum ſeqq.*
quia Gratian. & alij per eum allegati loquuntur in
contractu cenſus, cuius emptor per clauſulam Con-
ſtituti dicitur ſolùm acquirere commoditatem per-
ceptionis fructuum, & certe quantitatem illorum
ſibi quotannis præſtandam, non autem prædia ſeu
bona, ſuper quibus cenſus conſtituitur, vt declarat
Menoch. *in conſ.* 8. *num.* 19. *in fin. verſ. ſecundo ſuf-
fragatur lib.* 10. ſed nos verſamur in contractu obli- 9
gationis reſtitutionis dotis, cuius creditor per clau-
ſulam Conſtituti acquirit dominium & poſſeſſio-
nem, vt firmauit Rota *in dict deciſ.* 380 *num.* 2 *p.* 4.
diuerſ. licet effectus maneat in ſuſpenſo, vſquequo
aduenerit caſus ipſius reſtitutionis, ſicuti videmus
in contractu conditionali, in quo conſtitutum ope- 10
ratur effectum ſuum ſtatim impleta conditione, Ol-
drad. *conſ.* 139. *per tot.* Alex. *conſ.* 83. *ante num.* 7 *lib.* 1.
Dec. *conſ.* 247. *num.* 2. Ruin. *conſ.* 16 *num.* 1 *lib* 1 cum
aliis relatis per Tiraq. *de conſtitut. part.* 1 *ampliat.* 15.
num. 1 *&* 2. *ampliat.* 16 *& ampliat.* 17. *num & ſeqq*
& ſignanter *ſub num.* 8. vbi declarat hoc procedere;
etiamſi ante purificatam conditionem eſſet alteri
res fictè tradita, puta per alium Conſtitutum.

Et ita deciſum vtraque parte audita, &c.

Bononien. fideicommiſſi de Naſcentoriis.

Lunæ 23. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Vocatus ad fideicommiſſum, in poſſeſ-
ſionem bonorum de quibus agitur eſt
immittendus: vbi plura de aperta
mente teſtatoris ſimplex ac perpe-
tuum ſucceſſiuum fideicommiſſum con-
ſtituendi, & an fideicommiſſum ad
fauorem illius cui adiudicatur ſit pu-
rificatum?

SVMMARIVM.

1 *Conditione* ſi ſine filiis *deficiente expiratum fidei-
commiſſum dici poteſt.*

2 *Conditione* ſi ſine filiis *deficiente expirare fidei-
commiſſum non procedit, quando ex coniectura-
ta mente teſtatoris ipſum voluiſſe inducere ſim-
plex perpetuum ac ſucceſſiuum fideicommiſſum
apparet.*

3 *Conditio* non extante linea *quando eſt indetermi-
natè concepta, ſubſtitutioni ad fauorem filij
proximioris agnati locus relinquitur.*

4 *Conditio negatiua habet tractum ſucceſſiuum adeò
quod non ſufficiat quod ſemel defecerit*

5 *Dictio tunc indeterminatè poſita omne tempus
comprehendit.*

6 *Verba* ſi abſque filiis & deſcendentibus, *tractum
ſucceſſiuum futuri temporis etiam poſt mortem
hæredis habent.*

7 *Referuntur caſus in quibus à* conſ. Oldrad *circa
fideicommiſſum expiratum paſſim receditur.*

8 *Probatio æquiuoca ſuffragari non poteſt.*

9 *Probationes ad effectum ſucceſſionis leuiores admit-
tuntur.*

10 *Proxi*

10 *Proximioritas vltimi grauati po .us quàm grauantis ad effectum admittendi ad ſucceſſionem in dubio attendi debet.*

11 *Proximioritas vltimi grauati non procedit, quando de linea ad lineam inter tranſuerſales ſit tranſitus. nec proximior agnatus vltimi grauati ex familia teſtatoris deſcendit.*

12 *Appellatione proximioris agnati venit tam maſculus quam fœmina quamuis extra familiam ſit nupta.*

13 *Veriſimilitati verborum Teſtatoris ſemper eſt inhærendum.*

14 *Verba* non extante linea maſculorum & fœminarum *quomodo ſunt intelligenda.*

15 *Maſculum i ſpecta origine dici poſſe de linea fœminarum nouum non eſt.*

DECISIO CCXXXIII.

CONTRA ſententias Rotales declarantes Angelum de Manzis eſſe immittendum in poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur, vti vocatum ad fideicommiſſum q. Equitis Ioannis Raynerij, tria ſolita obiecta repetebantur; Primum quod non conſtet de fideicommiſſo; Secundum, quod quatenus fideicommiſſum adſit non probetur purificatum ad fauorem d. Angeli; Tertium, & vltimum, quod non conſtet de identitate bonorum. Quibus tamen non obſtantibus reſponſum fuit dd. ſententias eſſe confirmandas tanquam validas, & iuſtas.

Validitas enim non impugnatur, & iuſtitia comprobatur ex deciſionibus in cauſa factis, ex quarum lectura apparet dd. tria obiecta nullatenus ſubſiſtere.

Nam quod attinet ad primum, ſcilicet ad exiſtentiam fideicommiſſi, de ea dubitari minimè poteſt, quia teſtator poſt inſtitutos filios maſculos legitimos, & naturales, & deficientibus maſculis filium primogenitum ex filiabus ordine ſucceſſiuo, & in defectum primogeniti lineæ legitimæ, & naturalis, primogenitum deſcendentem ex naturalibus tantùm, quo nec etiam extante, quemlibet filium ab ipſo teſtatore adoptandum, ſeu arrogandum, in eorum omnium defectum inſtituit Alexandrum ex Emilio de Blanchis, & Conſtantia ex eiuſdem teſtatoris ſorore nepotem primò natum ſi ſuperuixerit, ſin autem ſecundo natum, & ſucceſſiuè tertio loco natum; his verò deficientibus filium maſculum primogenitum ex aliqua de filiabus d. Emilij tunc ſuperſtitem, & non exiſtente linea maſculorum, & fœminarum dicti Emilij, inſtituit filium maſculum primogenitum tunc ſuperuiuentem proximioris agnati, & non extantibus agnatis proximioris cognati ipſius teſtatoris: quem quidem filium maſculum ſic inſtitutum, & ſibi ſucceſſurum, ſiue natum ex filiabus fœminis ipſius teſtatoris, ſiue adoptatum, ſiue deſcendentem ex linea d. Emilij, ſiue ex proximiori agnatu modis, & ordinibus quibus ſupra dictum eſt, voluit nominari de familia de Naſcentoriis, ac vti inſigniis ipſius teſtatoris, itavt perpetuaretur ipſius caſata, perinde ac ſi iſte filius inſtitutus ab eo procreatus fuiſſet, & tanquam talis inalienabiliter mandauit, vt in perpetuum habitaret ipſius teſtatoris domum honorabilem ſitam in ſtrata maiori Ciuitatis Bononiæ; & vlterius dixit quod ſi in aliquo gradu inſtitutionum prædictarum inſtituti, vel inſtitutus poſtea quandocumque deceſſerint, ſeu deceſſerit cum filiis maſculis legitimis, & naturalibus, ipſos filios, & illorum deſcendentes, ſi verò abſque filiis, & deſcendentibus, vocatum, ſeu vocatos in ſequenti gradu præmiſſarum inſtitutionum, ſeu illorum filios, & deſcendentes maſculos in ſtirpes in infinitum inſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, prohibens quamcumque alienationem in totum, vel in partem in perpetuum; quia voluit hæreditatem prædictam ſolidam, & integram ambulare, & peruenire ad hæredes ſuos prædictos abſque vlla diminutione, & ſine detractione Trebellianicæ.

Ex qua verborum ſerie manifeſtè conuincitur teſtatorem voluiſſe conſtituere ſimplex abſolutum,
ac perpetuum ſucceſſiuum fideicommiſſum, itavt
licet eidem ſucceſſerit d. Alexander nepos relicto
poſt ſe Emilio Iuniori vnico filio, per quem defe- 1
cit conditio *ſi ſine filiis*, & conſequenter poſſet
dici expiratum fideicommiſſum iuxta theoricam
Oldradi traditam in *conſ.* 11. non tamen ſit locus
dicti Oldradi theoricæ; quia ab ea receditur quan- 2
do ex coniecturata mente teſtatoris apparet ipſum
voluiſſe inducere ſimplex perpetuum, ac ſucceſſiuum fideicommiſſum, Molin. *de Hiſpan primogen. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 19. Menoch. *de præſumpt. lib* 4. *præſumpt.* 69 *num.* 8. Simon. de Prat *de interpret vlt volunt. lib.* 7. *interpret.* 3. *dub.* 3 *ſolut. vlt. n.* 10. Theſaur. *deciſ.* 96 *n.* 34.

Coniecturata verò imò aperta mens teſtatoris conſtituendi ſimplex, ac perpetuum ſucceſſiuum fideicommiſſum, probatur ex tenore diſpoſitionis ſupra relatæ.

Et primò ex illis verbis, ibi; *& non extante linea maſculorum, & fœminarum d. Emilij, inſtituit filium tunc ſuperuiuentem proximioris agnati*, quæ
non continent ſolam vulgarem, caſu quo linea non
exiſteret decedente teſtatore ſine liberis, ſed etiam
fideicommiſſariam in caſum non exiſtentis lineæ,
quæ ſuccedere inceperit, & poſtea defecerit, quia
conditio, (*& non extante linea*) eſt indeterminatè 3
concepta, & ſic quandocunque contingat lineam
illam non extare impleta erit conditio, & locus
erit ſubſtitutioni ad fauorem filij proximioris agnati, vt optimè declarat Imol. *in l. ſed & ſi ad tempus num.* 10. *in fin. verſ aut eſt in dubium, ff ad Trebell.* Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 6. *num.* 7. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 29 *num.* 0. & facit Rota *in Foroliuien. bonorum de Acconciis* 1. *Februar. anni præteriti coram*
Reuerendiſſ P. D meo Ghiſilerio, & cùm ſit conditio 4
negatiua habet tractum ſucceſſiuum, adeò quod
non ſufficiat quod ſemel defecerit, Galgan *de condit. & demonſtrat. part.* 2. *cap.* 1. *quæſt.* 42. *num.* 4. *& q* 106. *n.* 11. *& ſeqq.* Molin *de Hiſpan. primog. lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 18. *&* 22.

Abſque quod aduerſetur dictio illa (*tunc*) quæ
videtur reſtringere diſpoſitionem ad caſum inexi-
ſtentiæ lineæ de tempore obitus teſtatoris, quia
imò ex quo eſt indeterminatè poſita comprehendit 5
omne tempus, & ſic non fit extenſio ſed comprehenſio temporis, & caſuum in eadem oratione expreſſorum; vt in ſpecie aduertit Fuſar. *in conſ.* 69. *num.* 32. *in fin.*

Secundo ex illis verbis, ibi; *quod ſi in aliquo gradu inſtitutionum prædictarum inſtituti, vel inſtitutus, poſtea quandocunque deceſſerint, ſeu deceſſerit cum filiis maſculis legitimis, & naturalibus, ipſos filios, & illorum deſcendentes, & ſi abſque filiis, & deſcendentibus huiuſmodi vocatum, ſeu vocatos in ſequenti gradu præmiſſarum inſtitutionum ſeu illorum filios, & deſcendentes maſculos in ſtirpes in infinitum inſtituit*,

hinc

Digitized by Google

hinc enim apparet teſtatorem conſtituiſſe fideicommiſſum etiam in caſu quo hæredes grauati decederent cum filiis; & ideo ſumus extra terminos *d conſ.* Oldrad. ponderando vlterius prædicta verba poſita in ſecunda parte ſubſtitutionis; ibi: *& ſi*
6 *abſque filiis, & deſcendentibus huiuſmodi*; quæ non reſpiciunt ſimpliciter tempus mortis hæredis inſtituti, ſed habent tractum ſucceſſiuum futuri temporis etiam poſt mortem d. hæredis, itavt quandocunque etiam filij, & deſcendentes illius abſque filiis deceſſerint, alter gradus ſubſequens per fideicommiſſum ſuccedat, vt in terminis verbi (*deſcendentibus*) poſiti in ſubſtitutione poſt verbum (*filiis*) tradunt Pariſ *in conſ* 57. *lib.* 2. Mareſcot. *variar reſolut. cap.* 45. *num.* 2. & 4. Bellon. Iun. *conſ.* 59. *num.* 40. & 41. Fuſar. *de ſubſtit. quaeſt* 480. *num* 16. Theſaut. *deciſ.* 270. *num.* 19. *verſ.* 3. plurimum Peregr. *de fideicomm. art.* 29. *numer.* 41.

7 Tertiò ex aliis pluribus, & quidem vrgentibus coniecturis, quæ ſunt videlicet qualitas maſculinitatis in tota diſpoſitione à teſtatore deſiderata, digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, onus aſſumendi nomen, & arma familiæ de Naſcentoriis, ad cuius perpetuam conſeruationem teſtator enixè proſpexit, prohibitio alienationis, & detractionis Trebellianicæ, & declaratio quod hæreditas ſua ſolida, & integra perueniret ad ſuos hæredes; quibus ſtantibus paſſim receditur a *d. conſ.* Oldrad. vt benè ad propoſitum ratiocinatur Rota coram Mantic. *in deciſ.* 375. *poſt num.* 8. *verſ. Preterea inter eius impreſſ.*

Quo verò ad ſecondum obiectum adductum contra purificationem dicti fideicommiſſi, pariter diluitur, quia teſtator non extante linea maſculorum & fœminarum dicti Emilij, inſtituit, & nominauit vt ſupra filium maſculum primogenitum, ſeu maiorem natu tunc ſuperuiuentem proximioris agnati, & non extantibus agnatis proximioris cognati ipſius teſtatoris; vnde cùm expirauerit linea maſculorum, & fœminarum dicti Emilij per mortem Emilij iunioris, & Pirrhi patrui vltimo loco defuncti, nec adſit primogenitus proximioris agnati ipſius teſtatoris, clarè viſa fuit probata purificatio fideicommiſſi ad fauorem dicti Angeli, vti filij primogeniti Galeatij proximioris cognati teſtatoris.

Quod autem d. Angelus ſit primogenitus proximioris cognati ipſius teſtatoris probatur ex eo, quod ipſe eſt filius primogenitus Galeatij filij Ioannis de Manziis, & Hieronymæ Naſcentoriæ filiæ Floriani Naſcentorij fratris Naſcentorij de Naſcentoriis Patris Ioannis Raynerij teſtatoris, vt benè demonſtratur ex latè deductis in deciſione emanata coram Reuerendiſſimo P. D. meo Ghiſilerio ſub die 19. Decembris 1638.

Nec releuat quod Ioannes de Manziis habuerit duas vxores, Hieronymam ſcilicet, & Iſottam, vnde exaduerſo infertur, quod non ſufficiat probatio deſumpta ex teſtamento dicti Ioannis, in quo dictus Galeatius tamquam filius ipſius Ioannis inſtituitur hæres cum aliis fratribus, cùm ſit poſſibile, quod idem Galeatius ſit filius d. Ioannis, & non dictæ Hieronymæ ſuæ primæ vxoris, & ſic
8 probatio reddatur ſaltem æquiuoca, quæ propterea ſuffragari non poſſit, *in cap. in præſentia de probat & l. non hoc ff. vnde legitim.* Quia in dicto teſtamento Ioannis dictus Galleatius provt Eganus, & Ioannes Baptiſta Fratres inſtituuntur omnes hæredes vniuerſales, vti eiuſdem Ioannis filij legitimi, & naturales, & in laudo poſtea lato de anno 1575. inter d. Galeatium, & Fratres ex vna, & Iſottam coniugem dicti Ioannis ex ſecundo matrimonio ex altera occaſione diuiſionis bonorum paternorum enunciatur ipſa Iſotta nouerca Galeatij, & tanquam talis declaratur creditrix in ſumma librarum 400. & ſic dum Iſotta ſecunda vxor Ioannis eſt nouerca Galeatij, ſequitur dicendum quòd vera eius mater ſit Hieronyma eiuſdem Ioannis prima vxor vnà cum aliis coniecturis, & enunciatiuis cumulatis in dicta deciſ Reuerendiſſ. P. D. Ghiſilerij ſub die 19. Decembris 1638. viſum fuit ſufficere ad probandam huiuſmodi deſcendentiam, cùm leuiores probationes ad 9
effectum ſucceſſionis admittantur, iuxta *conſ.* 27. Gemin. ſæpe in Rota approbatum, vt *in deciſ.* 1281. *num.* 7. coram Seraph.

Neque ſubſiſtere viſum fuit aliud præcipuum obiectum recenſitum ab informantibus pro Comite Io. Thaddeo de Blanchis, nempe quod etiamſi d. Angelus probetur primogenitus proximioris cognati ipſius teſtatoris, adhuc ſit arcendus ab hac ſucceſſione, ex quo teſtator contemplatus fuerit familiam de Blanchis, & ſic cùm in humanis adſit d. Io. Thaddeus proximior agnatus Pirrhi vltimi grauati ipſe debeat admitti ad 10
ſucceſſionem, attendendo potius proximioritatem vltimi grauati quàm grauantis, provt in dubio attendi debet, iuxta communem opinionem à Rota quoque receptam, vt in *deciſ.* 72. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* & *deciſ.* 116. *num.* 8. *part.* 1. *recent.*

Quoniam vltra quod prædicta concluſio non procedit, quando provt hic fit tranſitus de linea ad lineam inter tranſuerſales, & proximior 11
agnatus vltimi grauati non deſcendit ex familia teſtatoris, vt declarant Gioùagnon. *conſ.* 62. *num.* 14. *verſ. rurſus lib.* 1. Peregr. *de fideicomm. art.* 20. *num.* 5. Fuſar. *conſ.* 85. *num* 10 Rota *deciſ.* 691. *part.* 2. *recent* & præter allegat. ab informantibus tradunt Molin. *de Hiſpan primog. lib.* 3 *cap.* 9. *num.* 2. Burſat. *conſ.* 170. *num.* 25. *lib.* 2. Paz *in tract de tenut cap.* 25. *num.* 23. Caſtill *tom.* 5. *controuerſ. cap.* 91. §. 13 *num.* 2. Flores de Mena in addit. ad Gamb. *deciſ.* 7. *verſ. vltimus casus*, niſi adſint vrgentes coniecturæ contrarium ſuadentes, in quibus terminis loquitur *deciſ.* 681. *num.* 6. coram Buratto exaduerſo allegata; ceſſat penitus difficultas ex illis ſæpe iam repetitis verbis ibi; *non extante linea maſculorum, & fœminarum d. Emilij inſtituit, & nominauit vt ſupra filium maſculum primogenitum, ſeu maiorem natu tunc ſuperuiuentem proximioris agnati, & non extantibus agnatis proximioris cognati ipſius teſtatoris*; verba enim præfata tam *agnati*, quam *cognati*, determinantur in eadem oratione ab illo genitiuo, *ipſius teſtatoris*, & ideo ſicut dictum genitiuum refertur ad cognationem ipſius teſtatoris, ita pariformiter referri etiam debet ad eiuſdem agnationem iuxta notata *in l. iam hoc iure ff. de vulgar. & pupillar* cum aliis plene deductis in alia deciſione cauſæ emiſſa coram Eminentiſſ D. meo Card. Veroſpio Iuniori 3. Decembr. 1640.

Quibus non repugnant coniecturæ ex aduerſo

ponderatæ, & ſignanter illa deſumpta ex carentia agnatorum teſtatoris de tempore teſtamenti, quaſi quod impoſſibile ſit, quod verba illa *proximioris agnati* poſſint referri ad teſtatorem, dum ipſe de tempore teſtamenti nullum agnatum habebat. Quia præſuppoſito (ſicut ſupra fuit firmatum) quod Angelus deſcendat ex Hieronyma eius auia, & filia Floriani Naſcentorij orti ex eodem ſtipite teſtatoris, optime agnatio conuenire poteſt eidem Hie-
12 ronymæ licèt fœminæ; nam appellatione proximioris agnati venit tam maſculus, quàm fœmina, *leg. pronunciatio* 195. *§. fin. ff. de verbor. ſignific. & l. voluntas, C. de fideicommiſſ.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 366. *num.* 7. quamvis ſit nupta extra familiam. Gabr. *conſ.* 195. *num.* 1. *vol.* 1. Gregor. XV. *deciſ.* 464. *num.* 5. *& 6.* quod benè cognouit teſtator dum diſcretiuè loquutus fuit vocando non agnatum, ſed primogenitum ipſius agnati, & cogitans de primogenito deſcendente ex fœmina agnata nupta in familia extranea voluit, vt primogenitus ſibi ſucceſſurus aſſumeret arma, & inſignia familiæ Naſcentoriæ, idque ſuadet ratio naturalis, quandoquidem ſi teſtator fuiſſet interrogatus veriſimiliter idem eſſet
13 reſponſurus, cui propterea veriſimilitati eſt inhærendum, ex notatis in *leg. Titius, §. Lucius ff. de liber. & poſthum.* Crauett. *conſ.* 25. *num.* 25. Mantic. *de coniectur. lib.* 3. *tit.* 19. Fuſar. *de ſubſtit. dict. quæſt.* 366. *num.* 10. *&* 24. *in fin.* Cæteræ verò coniecturæ præterquam tolluntur ex eiſdem reſponſionibus plenè fuerunt diſcuſſæ, & reiectæ in præcedentibus deciſionibus, & præcipuè in illa emanata coram Eminentiſſ. D. Veroſpio ſub dict. die 3. Decembr. 1640. & ideo hic non repetuntur.

Minus obſtat exiſtentia ſororum Pirrhi vltimi grauati profeſſarum in Monaſterio Sanctæ Mariæ Nouæ. Quia licèt illæ deſcendant ex linea Emilij de Blanchis contemplata per teſtatores, non tamen faciunt deficere conditionem, cùm nunquam fœminæ legantur vocatæ in dicto teſtamento, ſed tantùm earum primogeniti maſculi, quos
14 Moniales habere nequeunt: & verba illa *non extante linea maſculorum, & fœminarum*, intelligenda ſunt iuxta modum inſtitutionis præcedentis, in qua fuerunt vocati primogeniti maſculi deſcendentes ex linea maſculina, & in eorum defectum primogeniti maſculi ex linea feminina ſingula ſingulis congruè referendo: quaſi dixerit, & non extante primogenito maſculo lineæ maſculinæ ſuccedat primogenitus maſculus lineæ fœminæ,
15 cùm non ſit nouum quod maſculus inſpecta origine dici poſſit de linea fœminarum. Bellon. Iun. *conſ.* 73. *num.* 31.

Quoad denique identitatem bonorum ſuper cuius probationis defectu eſt fundatum tertium, & vltimum obiectum, Domini tranſierunt cum deciſionibus ſuper hac identitate emanatis ſub die 27. Februarij, & 13. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Ghiſlerio, vbi enumerantur ſingula corpora bonorum fideicommiſſariorum cum ſuis demonſtrationibus.

Et ita, &c.

Florentina Prioratus.

Lunæ 23. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

De Iure eligendi duos Sacerdotes ad nutum amouibiles pro exercenda cura animarum in Eccleſia de qua agitur, Monialibus eiuſdem Eccleſiæ vti in pacifica poſſeſſione à 90. abhinc annis exiſtentibus competente.

SVMMARIVM.

1 *Actus vnicus ad probandam poſſeſſionem pacificam eligendi Sacerdotes pro cura exercenda in incorporalibus ſufficit.*

2 *Poſſeſſio longi temporis ſpatio continuata abſque exhibitione alicuius tituli ſufficit, etiam in caſu cui Ius commune reſiſtit.*

3 *Titulus legitimus ex facultate eligendi & amouendi ſacerdotes cum onere eos ſuſtinendi propriis ſumptibus conceſſa reſultat.*

4 *Reſeruatione ſtante ius ſuper electione illaſum manet.*

5 *Commiſſio cauſæ licet contineat clauſulam* quam & quas, *ad perſonas tamen & res expreſſas ac ſpecificatas reſtringitur.*

DECISIO CCXXXIV.

CONTENDENTIBVS Reuerendiſſ. D. Archiepiſcopo Florentino, & Monialibus Eccleſiæ S. Fridiani eiuſdem Ciuitatis Florentiæ ſuper iure eligendi duos Sacerdotes ad nutum amouibiles, qui ſub nominibus Subprioris, & Sacriſtæ, curam animarum exercent in dicta Eccleſia, cauſaque ad Rotam delata, & mihi commiſſa dedi dubium, cui ſit dandum mandatum de manutenendo, quod ad fauorem Monialium reſolutum fuit; quia conſtat illas à 90. annis citra eſſe in pacifica poſſeſſione eligendi huiuſmodi Sacerdotes pro dicta cura exercenda, vt patet ex continuatis electionibus effectum ſortitis datis in earum *Sum- 1
mario num.* 3. cùm tamen ſufficeret vnicus actus in incorporalibus, *cap. cum Eccleſia Sutrina* vbi Abb. *num.* 23. Ripa *num.* 52. *&* 54. *de cauſ. poſſ. & propriet.* Ruin. *conſ.* 106. *num.* 9. *lib.* 5. Crauett. *conſ.* 124. *num.* 7. & dixit in puncto Rota *in deciſ.* 74. *num.* 1. *& ſeqq.* coram Durano inter eius impreſſ.

Præterea licet hæc quaſi poſſeſſio continuata 2
tanti temporis ſpacio ſufficeret abſque exhibitione alicuius tituli, vt notat Abb. *in cap. cum veniſſent num.* 8. *de conſtit.* Couarruu. *pract. quæſt. cap.* 17. *num.* 6. *ver. ſecundo oportet*, etiamſi verſaremur in caſu, cui ius commune reſiſteret, idem Abb. *in cap.* 1. *num.* 8. *vt lite pend.* Couarruu. *vbi ſupra verſ. vndecimo eſt aduertendum*, Rota *deciſ.* 68. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* Nihilominus datur quoque Bulla erectionis huius Eccleſiæ olim Prioratus, & Parochialis in Monaſterium, in quo datur facultas Monialibus eligendi, & amouendi ad nutum dd. 3
duos Sacerdotes cum onere eos ſuſtinendi propriis

priis ſumptibus, *dict. ſumm. num.* 1. vnde reſultat
titulus legitimus, vt fuit ponderatum in *deciſ.* 44.
per tot. coram Durano, & benè ad propoſitum facit
Salamantina Vicaria coram Card. Blanchetto relata per
Garz. *de benef p.* 1 *c.* 1. *n.* 9.

Quibus non aduerſatur reſcriptum Sacræ Con-
gregationis regularium emanatum ſuper remotione
Iacobi Mucini, quia in eo fuerunt expreſſe reſer-
uata iura Monialium, vt patet ex lectura ibi; *Non
intendendo la detta Sacra Congregatione di togliere, o
pregiudicare in coſa alcuna alle ragioni dell' Abbadeſſa,
e Monache del medeſimo Monaſtero nella nominatione
d'vno o due Sacerdoti per l'eſſercitio della Cura dell'
anime, ma le laſciamo riſeruate quello che nello ſtato pre-
ſente ſe li competono o poſſono competere per valerſene
4 auanti li loro Giudici competenti*: quæ quidem reſer-
uatio facit vt illæſum remanſit ius Monialium ſu-
per electione dd. duum Sacerdotum, Oldrad. *conſ.*
237. Natta *conſ.* 529. *n.* 3. Put. *dec.* 191. *n.* 17. *in correct.
lib.* 1. Seraph. *deciſ.* 144 *n.* 6.

Prout non releuant atteſtationes datæ pro parte
D. Archiepiſcopi, ad probandam eius quaſi poſ-
ſeſſionem deputandi Confeſſarium Monialium, &
conſtituendi illarum Procuratorem, ac adminiſtra-
torem, quia præſens diſputatio eſt reſtricta ad ius
eligendi duos Sacerdotes, qui curam animarum
exerceant in dicta Eccleſia S. Fridiani pro populo,
non autem ſuper iure deputandi Confeſſarium pro
Monialibus, aut earum Procuratorem, ſeu admini-
5 ſtratorem, vt apparet ex commiſſione cauſæ; quæ
licet contineat clauſulam *quam & quas*, reſtringitur
tamen ad perſonas, & res expreſſas ac ſpecificatas,
Imol. *in cap. fin. col.* 2. *verſ idem addo de reſcript.* Felin.
in cap. relatum, num. 8 *de offic. deleg* Staphil. *de lit. iuſtit.
cap.* 8 *per tot.* Rota *deciſ.* 8. *de reſcript. in nou.* Barboſ *de
clauſul vſufrequent. clauſ.* 121. *n.* 29.

Et ita vtraque, &c.

---

*Nullius confirmationis concordiæ
de Sagabun. ſeu Legionen.
decimarum.*

Vener. 27. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Sententia in iudicatum dicitur tranſacta
poſt lapſa fatalia, causáque ob non pro-
ſequutam appellationem intra termi-
num conſtitutum deſerta cenſetur.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa ob non proſequutam appellationem intra terminum à iure conſtitutum remanet deſerta.*

2 *Non appellare & appellationem non proſequi paria ſunt.*

3 *Sententia vti in iudicatum tranſacta cùm ſit valida & iuſta executioni mandari debet.*

4 *Iuſtitia ſententiæ ad effectum exequendi rem iudicatam ex deciſionibus factis deſumitur.*

DECISIO CCXXXV.

ORta controuerſia inter Abbatem
S. Facundi Ordinis S. Benedicti op-
pidi de Sahagun. ex vna, & Rectores
octo Eccleſiarum exiſtentium in ter-
ritorio d. Oppidi ex altera ſuper con-
grua eiſdem Rectoribus debita, pro exercitio Curæ
animarum, diúque lite agitata prius in partibus &
poſtea in Rota, tandem fuit deſuper inita concor-
dia de anno 1572. confirmata authoritate Apoſto-
lica, & abinde citra obſeruata vſque ad annum
1634. quo moderni Rectores antiquam litem ſuſci-
tarunt, ſed Rota dixit eis obſtare concordiam præ-
fatam, vt in deciſione emiſſa ſub die 19. Maij
1637. coram R. P. D meo Ghiſilerio, qui propter-
ea ſententiam etiam protulit abſolutoriam, a qua
Rectores prædicti appellarunt, & cauſam appella-
tionis committi curarunt Eminentiſſ. D. meo Hiero-
nymo Cardinali Veroſpio tunc Rotæ Auditori;
verùm quia abinde citra nihil fuit actum in cauſa,
dubitaui ad inſtantiam dicti Abbatis vti ſubrogatus
in locum d Domini Veroſpij præuia particulari
commiſſione, an conſtet de re iudicata, & ſine vlla
hæſitatione affirmatiue fuit reſponſum.

Nam quamuis à dicta ſententia abſolutoria (vt
ſupra dictum eſt) fuerit appellatum de menſe
Octobris 1637. attamen cum abinde & vſque ad-
huc non doceatur aliquid actum in cauſa, dubitari
nequit quin ſint lapſa omnia fatalia, & cauſa deſer- 1
ta remanſerit ob non proſequutam appellationem
intra terminum à Iure conſtitutum. *Auth ei qui C.
de tempor appellat. l fin. C. eodem tit.* (Alex. *conſ.* 104.
num 2. *lib.* 2. *non legitur*) *cap cùm ſit Romana de ap-
pellat Clem. ſicut, & Clem. ſi appellat. eodem tit.*
Alex. *conſ.* 164. *num.* 2. *lib.* 2. Put *deciſ.* 311. *lib* 2. *in
correct.* Mantic. *deciſ* 176 *num* 2 paria enim ſunt non 2
appellare. vel appellationem non proſequi, *dict. l fin.
§. illud, C. de tempor appellat.* Ruin. *conſ* 34. *num.* 8 *lib.* 5.
Surd. *conſ.* 159. *num.* 11. *verſ & precipuè quia lib.* 1.
Rot. *deciſ.* 206 *num.* 5. *part.* 2 *recent.* & ideo merito d. 3
ſententia vti in iudicatum tranſacta debet execu-
tioni demandari, cùm ſit valida, & iuſta, *toto tit. C.
de execut. rei iudic.* Pariſ. *conſ.* 105. *n.* 19. *lib* 1. Honded.
conſ. 61. *num.* 10. *lib.* 1. Capell. Toloſan *quæſt.* 84 & ibi
Adden. *lit. I*

Validitas enim probatur ex reuolutione proceſ-
ſus, vbi apparet interueniſſe omnia requiſita, de
quibus in vulgata *deciſ.* Caputaq 260 *part.* 2. & iuſti-
tia redditur manifeſta ex eo, quod dicta ſententia
abſoluit Abbatem ab impetitis, & canonizat in-
ſtrumentum concordiæ authoritate Apoſtolica con-
firmatum pro valido & legitimo, ſicuti de Iure fieri
debebat, ex rationibus, & fundamentis benè deductis
in dicta deciſione emanata coram d. Reuerendiſſ.
P. D. meo Ghiſiletio, quodque ex deciſionibus in
cauſa factis deſumatur Iuſtitia ſententiæ dixit Rota 4
pluries, & ſignanter ad effectum exequendi rem
iudicatam, vt in *deciſ.* 665. *num.* 1. *circa med. part.* 3.
& *in deciſ.* 220. *in princip. part.* 4. *recent.* & alibi
ſæpè.

Et ita vna tantùm parte informante reſolutum
fuit, Procuratore alterius partis pluries citato,
&c.

Romana Vineæ.

Vener. 27. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

De reuocandis attentatis, ex poſſeſſione lite pendente & poſt præſentatam inhibitionem Rotalem capta reſultantibus.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio capta lite pendente & poſt auocatam cauſam per Signaturam à Iudice domus pia vti attentata eſt reuocanda.*

2 *Inhibitio Rotalis ſiue iuſta ſiue iniuſta ſemper attenta cauſat.*

DECISIO CCXXXVI.

DIE 24. Februarij 1640. ad fauorem Lucretiæ prolata fuit ſententia reintegratoria ad poſſeſſionem vineæ de qua agitur in Curia Capitolina, citatis Petro Antonio, eiuſdem vineæ detentore, & Franciſca eius vxore pro ſuis prætenſis Iuribus dotalibus; & quia non fuit appellatum, præuio mandato dicta Lucretia poſſeſſionem quoque accepit. Cùm verò d. Petrus Antonius, & alij creditores iactarent ſe dictam Lucretiam moleſtaturos, ipſa cauſam iactationis, & moleſtationis in Rota introduxit, & coram me obtinuit inhiberi in ſpecie dictam Franciſcam ſub die 28. Iunij eiuſdem anni 1640.

Hac tamen inhibitione non obſtante, eadem Franciſca egit coram Iudice Domus Piæ vbi reperitur reeluſa, & obtinuit mandatum de reintegrando, ſeu de manutenendo in poſſeſſionem dictæ vineæ ſub die 21. Septembris ſuperioris anni 1641. cuius vigore non refragante allegatione litis pendentiæ in Rota, nec inhibitione in actis commiſſionis, ac inhibitionis Rotalis, adepta fuit etiam poſſeſſionem: vnde contigit dubitari, an conſtet de attentatis, quæ veniunt reuocanda, & affirmatiuè
1 fuit reſponſum, quia poſſeſſio Franciſcæ fuit capta lite pendente, *cap. non ſolum*, & ibi Gloſſ. *in fin. de appellat. lib. 6.* Rot. *deciſ. 20. eod. tit. in non.* & *deciſ. 712. num. 1. part. 1. recent.* & poſt auocatam cauſam per ſignaturam à Iudice Domus Piæ, Lancell. *de attent. cap. fin. num. 2. & 17.* & quod peius eſt poſt præſen-
2 tatam inhibitionem Rotalem, quæ ſiue iuſta ſiue iniuſta, ſemper cauſat attentata, Cæſar de Graſſ. *deciſ. 1. in fin. de appellat.* Rot. *deciſ. 107. num 5. part. 5.* & *deciſ. 75. num. 4. part. 6. recent.* & coram Buratto *deciſ. 181. n. 3.* & alibi ſæpe. Et ita, &c.

Romana Legati.

Vener. 4. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

De modo ſoluendi legatum ab hærede debitum; à quo tempore & quomodo debeatur, & qualiter inter legatarias ſit diſtribuendum.

Vide ſuprà *Deciſ. 172.* & *Part. I. Deciſ. 165.*

SVMMARIVM.

1 *Verba* e dopò vadino *continuationem poſt lapſum quinquennij denotant.*

2 *Verba* alle figliole da maritarſi *conditionaliter poſita an excludant legatum niſi legataria nuptui tradantur.*

3 *Verba* da maritarſi *non conditionaliter ſed demonſtratiuè vti adiecta executioni poſita, legatum purum non conditionale ſupponunt.*

4 *Verba clara Teſtatoris dum habentur vlterius non eſt quærendum.*

5 *Legatum vigore verborum* da maritarſi *puellis ad effectum contrahendi nuptias carnales vel ſpirituales debetur.*

6 *Legatum omnibus filiabus re & verbis coniunctis relictum inter legatarias æqualiter diuidi poteſt, iuſque inter eas accreſcendi datur.*

DECISIO CCXXXVII.

POSTQVAM per binas Deciſiones reſolutum fuit, annuum legatum ſcut. 30. de quo agitur deberi Lucretiæ, orta fuit altera controuerſia ſuper modo illud ſoluendi ab Archiconfraternitate hærede, ac pro tempore adminiſtratrice hæreditatis Io. Antonij Teſtatoris; ideo propoſui dubium, à quo tempore, & quomodo debeatur legatum, ſitue diſtribuendum; & Domini reſponderunt, legatum deberi iuxta modum inferius exprimendum, aduertentes, prædictum dubium tres continere inſpectiones, quarum Prima eſt, à quo tempore debeatur dictum legatum; Secunda quomodo debeatur, & Tertia qualiter ſit diſtribuendum inter legatarias, quæ ad præſens ſunt tres, ſcilicet, Lucretia, Angelica, & Helena.

Quantum igitur attinet ad primam inſpectionem dixerunt, legatum deberi à die natiuitatis d. Lucretiæ, & aliarum puellarum ſororum reſpectiuè, non autem à die motæ litis; quia clara viſa fuit mens teſtatoris, dum voluit, quod Archiconfraternitas ex penſionibus domorum hæreditariarum per quinquennium ſolueret ſcuta 30. Cæciliæ, & Felici filiabus Laurentij ſui nepotis, & poſtea huiuſmodi legatum applicaretur pro filiabus maritandis de ſua caſata per hæc verba, ibi. *E dopò voglio che li detti ſcudi 30. vadino alle figliole femine da maritarſi della caſata mia, cioè diſceſe da Giacomo figliolo di Fermo mio fratello, e dalle figliole di Lorenzo mio nepote.* Vnde cùm fuerit lapſum quinquennium ſtatim debetur legatum Lucretiæ, & Sororibus vti deſcendentibus ab Vrſula filia Laurentij nepotis Teſtatoris,
& quidem à die earum natiuitatis, cùm verba illa, 1
e dopò vadino, denotent continuationem poſt lapſum quinquennij, Gemin. *in rubr. de reſt. ſpol. poſt. med. ver. Nota quod dictio, Poſt*, Iaſ. *in l. iur. gent. n. 8. ff. de pact. & in l. fructus num 5. verſ. Et tu aut dic. ff. ſolut. matr.* Tiraquell. *in l. ſi vnquam in verbo, & poſtea n. 12. C. de reuoc. donat.*

Abſque quod obſtent verba illa, ibi; *alle figliole femine da maritarſi*, quaſi quod ſtent conditionaliter, 2
& ſic legatum non debeatur, niſi quando eædem legatariæ nuptui tradantur, ex allegatis per Gram. *de anniuerſ & Capellan. ie lib. 1. cap. 21. num. 14.* quia Lara & alij alleg. per informantes pro Archiconfraternitate loquuntur in caſu quo legatum relictum fuerit pro dote, & cum conditione ſi nupſerint, &

propter

propterea non applicantur in propoſito, vbi legatum eſt paruæ quantitatis ſeut. 30. non ſufficientis pro dotibus omnium legatariarum vocatarum; &
3 verba illa, *da maritarſi*, non obſtant conditionaliter, nec reſpiciunt ſubſtantiam legati, ſed demonſtratiuè, vti adiecta executioni: Tunc enim legatum purum reputatur, non autem conditionale, vt in fortioribus terminis tenent Bald. *conſ. 149. ante med. verſ. ſed ſi non concernit titulum vol. 4.* Aym *conſ. 101, num. 1. verſ. Sed præmiſſis, & num ſeqq.* Craſſ. *in §. legatum q. 48. num. 13.* Peregr. *de fideicomm. art. 38. num. 26. verſ. primus caſus*, idem Lara *vbi ſupr. num. 17.* Anton Gom. *in l. 50. Tauri num. 29.* & bene ad propoſitum facit Mantic *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 31. à num. 7. vſque ad fin.*

Idque in præſenti procedit abſque vlla hæſitatione, cùm Officiales Archiconfraternitatis, donec adſint fœminæ deſcendentes ex vocatis per Teſtatorem, ſint nudi Miniſtri, ac executores, vt manifeſte conuincitur ex illis verbis, ibi, *rimanghino in mano dell'infraſcritti Eſecutori, quali habbino à diſtribuir, &c.* itavt durante deſcendentia legatariarum, nihil lucrari poſſint, vt fuit firmatum in prædictis duabus præcedentibus deciſionibus, quæ in hodierna diſputatione de more ſupponuntur, & ideo ſtatim ſoluendum eſt legatum, alioquin contra voluntatem Teſtatoris pro eo tempore, quo differetur ſolutio illud
4 cederet in beneficium Officialium; dum autem habemus verba clara Teſtatoris non eſt vlterius quærendum, *l. ille, aut ille §. fin ff. de verb. oblig* ſed ipſa voluntas prout expreſsè ſonat eſt exequenda, *l. 1.* vbi Bald. *C. de Sacroſ. Eccleſ. l. 1* vbi Bart *ff. de teſtam.*

Nec releuat, quod ſicuti Teſtator idem legatum relictum Cæciliæ, & Felici reſtrinxit ad quinquennium ſi nuptæ non eſſent, ita cenſeri debent legatum ipſum præſtari noluiſſe fœminis deſcendentibus, & remotioribus inſpecto tempore nuptiarum Nam obiectum tollitur ex eo, quia Teſtator non dixit quod legatum deberetur Cæciliæ, & Felici tempore nuptiarum, ſed imò ante nuptias, dum ſi nuptæ nõ eſſent voluit, quod illud per quinquennium, & ſic annuatim conſequerentur, adeò vt dum ſubdit, *e dopò voglio che vadino alle figliole femine*, clarè colligitur voluiſſe, quod elapſo quinquennio annuatim nõ expectato tempore nuptiarum præſtaretur eiſdem fœminis deſcendentibus, cùm prædictum legatum non ſit ſufficiens pro dote, & Officiales nil debeant lucrari, quæ duæ coniecturæ tollunt omnem ambiguitatem, & contrariam interpretationem, quæ menti Teſtatoris repugnet.

5 Quoad ſecundam inſpectionẽ iudicarunt Domini d. legatum deberi prædictis puellis ad effectum contrahendi nuptias carnales, vel ſpirituales, iuxta notata per Sãchez *de matrim lib. 1. diſp. 31 n. 12. verſ. hoc tamen fatendum*, & interim quoad vſque peruenerint ad ętatem nubilem, debet huiuſmodi legatum inueſtiri pro earum dotibus ad effectũ promiſſum, & interim ex fructibus ali debent dictæ legatariæ.

Denique quoad tertiam inſpectionem, exiſtimarunt legatum præſtari debere Lucretiæ nunc agenti, & aliis etiam ſororibus quando inſtabunt; quia
6 cùm illud fuerit relictum omnibus filiabus re & verbis coniunctis, ſrin di, & æqualiter diuidi poteſt inter legatarias, & datur inter eas ius accreſcendi, vt latè probat Bellon *de iur. accr art. 3. quæſt. 52. n. 9.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

Romana ſucceſsionis.

Veneris 4. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

De compulſoria ſpeciali vti & remiſſoria, ob vehementem ſuſpicionem calumniæ timorem̃que ſubornationis teſtium deneganda, articulis iuxta ſtylum Rotalem in Curia admiſſis.

S V M M A R I V M.

1 *Compulſoria ſpecialis datur quando de exiſtentia & releuantia ſcripturæ compulſandæ conſtat.*
2 *Recognitio epiſtolarum niſi in actis producatur epiſtola nullam fidem merentur.*
3 *Epiſtolæ Aduerſarii Patri ſcriptæ originaliter penes eundem Aduerſarium Patris heredem exiſtere præſumuntur.*
4 *Compulſoria ſpecialis dum petitur ſufficiente generali, vehemens ſuſpicio calumniæ ad effectum impediendi proſequutionem & expeditionem, cauſæ oritur.*
5 *Remiſſoria ob vehementem ſuſpicionem calumniæ timorẽmque ſubornationis teſtium eſt deneganda.*
6 *Suſpicio calumniæ vnde deducitur.*
7 *Remiſſoriam à Rota ſuper eiſdem articulis quando ſunt magis explicitè concedi ſolere quandonam procedit.*
8 *Articuli antiqui & moderni quando idem continent remiſſoria non eſt concedenda.*
9 *Timor ſubornationis teſtium quando reſultat, remiſſoria ſuper eiſdem articulis vel de directò contrariis nũtiquam dari debet.*
10 *Teſtificata in quibus caſibus didicita cenſentur.*
11 *Articuli ſequendo ſtylum Tribunalis Rotæ in Curia paſſim admittuntur.*

DECISIO CCXXXVIII.

DVAE in hac cauſa emanarunt deciſiones inter ſe contrariæ, in quarum altera deciſum fuit, teſtamentum Henrici Vicuit ſuſtineri ad fauorem Henrici iunioris ſui nepotis, non obſtante quod Cæcilia eiuſdem teſtatoris filia, prætenderet teſtamentum præfatum fuiſſe conditum ex falſa cauſa; & ſic ſucceſſionem ad ſe ſpectare, quia re vera ex tunc deductis prætenſa falſa cauſa concludenter non probabatur, & in altera receſſum fuit à primo loco deciſis, eo quia ex teſtibus nouiter hinc inde examinatis conſtitit, teſtatorem realiter ex falſa cauſa motum fuiſſe ad teſtandum fauore nepotis. Dumque debebat proponi dubium, an eſſet ſtandum in primo, vel ſecundo loco deciſis; Agentes pro d. Henrico iuniori exhibuerunt in actis quaſdam copias epiſtolarum (vt prætendunt dicti Henrici teſtatoris) ac inſimul articulos pro examinandis teſtibus in Curia, & extra, ad effectum habendi compulſoriam ſpecialem, & pro-

 bandi

bandi, d. t ſtatorem non ex ſal à e ſa inſtitutiſſe nepotem ex fratre, ſed ob amorem, quo ipſum proſequebatur, & obtinuerunt ab A. C. Iudice huius cauſæ dubium, an ſit concedenda compulſoria ſpecialis.& admitti debeant articoli ad effectum examinand. in Curia, & extra eam remiſſoria, ſuper quo hodie conſultâ Rotâ reſponſum fuit, compulſoriam ſpecialem non eſſe dandam, nec remiſſoriam, ſed admittendos articulos in Curia dumtaxat.

1 Ratio, quæ mouit Dominos ad ſic reſpondendum fuit, quia, quoad compulſoriam ſpecialem, illa tunc demum datur, quando conſtat de exiſtentia, & releuantia ſcripturæ compulſandæ, Veſtr *in prax lib.6.c 1.n.12.* Mantic *deciſ.216.n.3.* Buratt *deciſ.555.num.1.*

In præſenti autem non conſtat de exiſtentia, quia licet fuerint exhibitæ in actis quædam copiæ aſſertarum epiſtolarum d. Henrici teſtatoris, attamen ex quo poſſibile eſt, quod illæ fuerint ſtudioſe compoſitæ ab eadem parte, non poteſt inde deſumi vera exiſtentia, ſed debebant examinari teſtes ſaltem ad perpetuam rei memoriam ſuper reali exi-

2 ſtentia, vel debebant eædem epiſtolæ recognoſci, & recognitio produci in actis, alioquin nullam fidem merentur, ad notat *in § ſi quis igitur Auth de inſtrum caut.& fid* Ru n *conſ 61. num. .lib.4* Affl ct. *deciſ 18 .num.9.*Franch *deciſ.101.num.9.*Rota *deciſ. 1156.num.1.ad fin.lib.3.part 2. diuerſ* Doctores verò allegati exaduerſo, qui dicunt, quod copiæ, & exempla præſtant ſufficientem fummam in hac materia, loquuntur de exemplis, & copiis alicuius publici Inſtrumenti tranſumptati extraiudicialiter à Notario, quod longè differt ab isto caſu, & propterea non applicantur, qua quidem exiſtentia ceſſante, non eſt opus diſcutere releuantiam.

3 Præterea conſideratum fuit, quod plures ex aſſertis epiſtolis ſi veræ ſunt, vti ſcriptæ Patri Aduerſarij, præſumuntur originaliter exiſtere penes eumdem Aduerſarium Patris hæredem, ad tradit. per Aretin. *in conſ. 120. num. 1. verſ. defunctus ergo,* Caual *deciſ.545 num.1.*& ſic non eſt neceſſaria alia compulſio, cùm eæ originaliter in actis exhiberi poſſint. Aliæ verò, quæ ſupponuntur ſcriptæ cuidam nuncupato Maiori de Hizramont, cùm in illis non contineatur niſi intereſſe eiuſdem Aduerſarij, de facili poſſunt ab eodem de Hiztamont recuperari, & pariformiter originaliter produci; vel ſaltem negari non poteſt, quin vigore compulſoriæ ge-

4 neralis illæ compulſari poſſint; vnde dum petitur ſpecialis, oritur vehemens ſuſpicio calumniæ quod hoc fiat dumtaxat ad effectû impediendi proſequutionem, & expeditionem cauſæ, vt fuit in ſpecie dictum in *deciſione 376.num 7.*coram Durano inter eius *impreſſ* quo caſu paſſim denegatur compulſoria ſpecialis, Felin. *in cap de cætero num 12. de re iud.* Caſſad. *deciſ.3.de dilat.* Caputaq. *deciſ.169. num.1. part 1.*

5 Quò verò ad remiſſoriam, dictum fuit, eam eſſe denegandam tam ob vehementem ſuſpicionem calumniæ, quam ob timorem ſubornationis teſtium, vt fuit ſeruatum *in Camerinen. Penſionis 4. Maij 1640 coram R.P D. meo Bichio.*

6 Vehemens autem calumniæ ſuſpicio deducitur ex eo, quod Aduerſarius plures teſtes ſuper eadem materia examinauit, & nihil probauit, & tamen præſumitur elegiſſe meliores, & magis informatos, Aym *conſ. 14 num.1.*Rota coram S.m Greg. XV. *in deciſ.211 num.6& deciſ.23.num.1 &* coram Buratto, & fuit dictum in *Corduben. Decimarum de Lucena 5 Iulij 1638 coram me.* Et quamuis Rota ſoleat concedere remiſſoriam ſuper eiſdem articulis, 7
quando continent materias magis explicitas, Gregor XV *deciſ.191 num 1.*hoc tamen procedit,dummodo,prout hic maior explicitas,& diſtinctio non ſit in cortice verborum, Rota *deciſ.467.num.7.* coram Greg XV. *& deciſ.166. num.14. part.6.recent.* Antiqui enim articuli continent idem, quod mo- 8
derni,vt patet ex eorum lectura,& ideo non debet ſuper eis concedi remiſſoria,cùm ad hunc effectum requiratur, quod articuli antiqui tacitè idem non comprehendant,quoad neceſſitatem facti, & probationis, ſed ſolùm quoad neceſſitatem facti non autem probat onis,vt bene explicat Abb. *in cap fraternitatis num.8.de teſtib.* Aym. *d conſ 139. num.47.* Rota *deciſ.255.num 15.part 5 recent.*

Timor tandem ſubornationis reſultat ex eo,quod 9
iam tria præceſſerunt teſtium examina in hac cauſa, ſuper quibus duæ emanarunt deciſiones Rotales, qua occaſione fuerunt publicatæ atteſtationes, & dicta teſtificata, tunc enim neutiquam conceditur remiſſoria ſuper eiſdem articulis, vel de directo contrariis,per textum expreſſum in *dicto cap fraternitatis*, vbi Doct.omnes *de teſt.& Clem. fin. eod tit. Auth At qui ſemel,* vbi Bart.*in princ.& num 1. C de probat.*Greg XV.*in deciſ.497. num 1* quod procedit etiam, quod fuerint dicta teſtificata alterius partis,*d. Auth. At qui ſemel in princ. ibi. Aut ab aduerſario, &c.* ſequitur Gloſſ *verb dixerit*, cum cæteris ſcribentibus,*C de probat.*Marian.Socin. *in d.c.f fraternitatis num.16. & 61 in fi.* & f it reſolutum in *Cremonen.Penſionis 4.Maij 1635.* coram bon.mem. Coccino.

Quodque in propoſito fuerint dicta teſtificata,hæſitari non poteſt, quia vtrique parti fuit data in integrum teſtium ſummarium, illorumque dicta pleni lume perennitata, & in informationibus hinc inde datis in diſputatione dubiorum,recentata ſunt nomina propria teſtium ac *in deciſ. 2* emiſſa ſub die 21. Iunij ſuperioris anni fuerunt diſcuſſæ omnes exceptiones allegatæ,tam circa dicta, quàm circa eorum perſonas,& ſic perinde eſt,ac ſi partes, ſiue eorum Procuratores penes ſe habuerint proceſſum originalem, illúmque perlegerint, & per conſequens teſtificata dicuntur dicta, ad *textum in §. quia verò, verſ.ſi verò ibi, aut omnino pro eo agens,* Auth *de teſt.b.*latè Farin. *de teſtib. queſt.75. num.86.* Gregor.XV.*in deciſ. 497.& 585. vtrobique n 1.*& fuit in ſpecie dictum in dicta *Cremonen.Penſionis,coram bon mem. Coccino, ſub verſ. Quod autem fuerint dicta*;quidquid ſit,quando fuit datum ſimplex teſtium Summarium, abſque eorum nominibus & cognominibus,in quibus terminis procedunt deciſiones,& doctrinæ,quæ in contrarium allegari poſſent. 10

Quæ omnia licèt forſan eſſent quoque ſufficientia pro excluſione admiſſionis articulorum in Curia: attamen Domini benignius agendo dixerunt illos eſſe admittendos, ſequendo ſtylum huius Tribunalis,de quo in *deciſ 24 de teſtib. in antiqu & in deciſ.47. part. 1.* apud Caputaq.vbi quod articuli in Curia paſſim admittuntur. 11

Et ita vtraque, &c.

Digitized by Google

Romana Palatij.

Vener. 4. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

Immiſſio in poſſeſſionem non eſt deneganda ſub prætextu quod in inſtrumentis donationum non adſit clauſula Conſtituti, cùm de ea ex extenſione clauſularum parte citata & approbante liquidò conſtet.

Vide ſuprà *Part. I. Deciſ.* 140.

SVMMARIVM.

1 *Executioni clauſularum præuio decreto Iudicis parte citatâ vti legitimè factæ ſtandum eſt.*

2 *Extenſio facta à Notario per Regium magiſtratum longè ante litem in locum Notarij defuncti ſubrogato, legitima cenſetur.*

3 *Notario de extenſione clauſularum atteſtanti creditur licet aliunde non probetur.*

DECISIO CCXXXIX.

QVIA Patribus S. Demetrij Congregationis Tomaſche tantùm informantibus vti Donatariis D Donati Antonij Sanctorij Donatarij bon. mem. Archiepiſcopi Vrbinaten. eius Patrui, & Nicolai Antonij Patris reſolutum fuerat eis dandam eſſe manutentionem in poſſeſſione duarum ex tribus partibus Palatij de quo agitur, vt in deciſione extenſa ſub die 16. Nouembris 1639. Capitulum & Canonici Cathedralis Eccleſiæ Caſertanæ prætendentes ad ſe ſpectare tertiam partem eiuſdem Palatij ſibi relictam in teſtamento præfati Archiepiſcopi, obtinuerunt nouam audientiam, & ex quo in repropoſitione cauſæ facta ſub die 19. Decembris eiuſdem anni, informantes pro dd. Canonicis impugnabant deciſionem, eo præcipuè fundamento, quod ſcilicet in inſtrumentis donationum non adeſſet clauſula Conſtituti, ex qua inter cætera deſumebatur poſſeſſio dd Patrum, Domini dilata reſolutione mandarunt fieri extenſionem clauſulæ ceteratæ parte citatæ; quamobrem adimpleto ordine mediante ſubdelegatione Iudicis in Ciuitate Neapoli, vbi ſunt rogata inſtrumenta, repropoſitâ denuò cauſâ ſuper eiſdem, & Domini perſtiterunt in deciſis ex eiſdem rationibus, & fundamentis luculenter deductis in d. deciſione.

Nec obſtare dixerunt, quod aliàs opponebatur, nempè quod in dd. Inſtrumentis donationum non adeſſet clauſula Conſtituti, quia ex extenſione clauſularum poſtea facta parte citata, præuio decreto Iudicis ab hoc ſacro Auditorio deputati de partium
1 conſenſu apparet de exiſtentia d. clauſulæ in vtraque donatione; vt in hodierno ſummario *num.* 1. cui quidem extenſioni vti legitimè factæ ſtandum eſt, ex notatis per Bart. *in l. Gallus*, *§. idem credendum*, *num.* 4. ibique Alex. *eod. num.* 4 Iaſon *num.* 18. *& ſeqq. ff de liber. & poſthum.* Abb *in cap cum P. Tabellio*, *num*. . *verſ. addit tamen*, ibique Felin. *num* 8. *de fid. inſtrum.* Surd. *conſ.* 350. *num.* 29. *vol.* 3. *Mantic. de tacit. lib.* 2. *tit.* 10. *num.* 13. *verſ.* & quidem Rot. *deciſ.* 723. *num.* 1. *part.* 2. *recent.*

Maximè cùm ea fuerit facta à Notario per Re-
gium Magiſtratum Neapolitanum, longè ante hanc 2
litem ſubrogato in locum Notarij defuncti de prædictis donationibus rogati, Natta *conſ.* 146. *num.* 10. *verſ. ad iſtud*, & verſ. *iſtis ſic ſtantibus*, latè Mantic. *de tacit. d. tit.* 10. *à num* 14. *vſque ad* 21. circa quam
ſubrogationem creditur Notario de ea atteſtanti, 3
licet aliunde non probetur, vt de ſtilo Rotæ teſtatur Verall. *in deciſ.* 247. *num.* 1. & *in deciſ* 268 *num.* 2. *part.* 2. Coccin *deciſ.* 57. *circa fin.* Gregor. XV *deciſ.* 3. *num.* 4. & *inter recent. deciſ.* 284. *num.* 11. *& dec.* 294. *num.* 26. *part.* 7. *recent.*

Et ita, &c.

Senogallien. fructuum cenſus.

Vener. 4. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

De mandato ſuper fructibus cenſus de quo agitur exequendo, non obſtante prætenſa nullitate obligationis vti per minorem factæ, cuius obiectum ex iuramento in Inſtrumento appoſito tollitur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta publica probationem probatam faciunt.*

2 *Inſtrumenta publica obligatione Camerali vallata executionem paratam habent.*

3 *Obligatio carens ſolemnitatibus requiſitis in contractibus minorum ſuſtineri nequit.*

Limita quando Iuramento in Inſtrumento appoſito eſt confirmata, ibid.

4 *Conſtitutiones Ægidiana & Carpenſes in Prouincia Marchia contractus per minores celebratos etiam duplici Iuramento roboratos annullant.*

5 *Conſtitutio Ægidiana circa contractus minorum Clericos non comprehendit.*

6 *Legatus à latere in Prouincia in qua Papa vices gerit, etiam in Clericos ordinariam obtinet iuriſdictionem.*

7 *Statuta vrbis licet dicantur Papalia & ratione poteſtatis etiam Clericos ligare poſſint, eorum tamen expreſſa mentione non facta ex defectu voluntatis ad eos porrigi nequeunt.*

DECISIO CCXL.

MANDATVM executiuum contra Vrbanum ab A C. relaxatum ad inſtantiam D. Claricis pro fructibus cenſus de quo agitur, dixerunt Domini eſſe exequendum vti validum, & iuſtum.

Validitas quidem non controuertitur, & Iuſtitia apparet tam ex inſtrumento mandati procuræ ipſius Vrbani, ad ſe obligandum, quam ex inſtrumento realis impoſitionis cenſus ſtipulato ab eius
procuratore, quæ publica inſtrumenta faciunt pro- 1
bationem probatam, *l. cenſus ff de probat.* *cap. ſcripta de fide inſtrum.* Bart. *in l. intereſt num.* 2. *C. de ſolut.*

Dec.

Dec.*conſ.*16. *num.* 2. Surd. *deciſ.*177 *num.*4. & cùm
2 ſint obligatione Camerali vallata paratam habent
executionem, Parlad *lib.* 2. *rer. quotid. cap. fin.*
*part.*1. §.12. *ampliat.* 7. *num.* 29. Galleſ. *de obligat.*
Cameral. 4. *part. queſt.* 1. *num.* 1. *& ſeqq.* Mohed.
deciſ 1. *&* 3. *de except.* Rot. inter impreſſ. per
Adden. ad eundem Galleſ. poſt *dict. tractat. de*
obligat. Cameral. deciſione 135. *numero* 1. & alibi
ſæpè.

Non obſtat quod d. Vrbanus de tempore factæ
3 obligationis eſſet minor 25. annis, & ſic eius obli-
gatio carens ſolemnitatibus requiſitis in contracti-
bus minorum ſuſtineri nequeat: Quia obiectum
tollitur ex Iuramento in eodem Inſtrumento appo-
ſito, per text. expreſſum *in Auth. Sacram puberum,*
ibique Bart *num.*4 *C. ſi aduerſ. vendit.* Pariſ *conſ.*97.
*num.*1. *& ſeqq. lib.*1. Gutierr *in partic. repet. in dict.*
*Auth. Sacramenta puberum num.*8 *&* 31. & in ter-
minis maioris 10. & minoris 25. tenet Gratian. *diſ-*
*cept. forenſ c.*555. *num.*21. *in fin. & num* 22. *tom* 3.
Rot. *deciſ* 643. *num* 4. *&* 5. *part.*3. *& deciſ.*345.
*num.*2. *verſ. quo ſtante part* 4. *recent. &* fuit dictum
in Romana ſeu Peruſina cenſus 18. *Aprilis* 1639. *co-*
ram me.

Abſque quod aliquid releuet mandatum procuratæ
fuiſſe factum intra limites Prouinciæ Marchiæ, vbi
4 propter Conſtitutiones Ægidianam & Carpenſem
annullantur contractus per minores celebrati, etiãſi
duplici Iuramento fuerint roborati, vt notat Boc-
cacc. *ſuper dict. conſtitut. gloſ.*2. *num.*65. *&* 67. quo-
5 niam quoad Ægidianam certum eſt illam ex de-
fectu poteſtatis non comprehendere Clericos qua-
lis erat Vrbanus de tempore obligationis, Honded.
conſ. c. *num.*6. *& ſeqq. lib* 2. Buratt. *deciſ* 315.
*n.*1 cum aliis per Adden. ad Greg. XV. *in deciſ* 581.
num. 8.

Quo verò ad Carpenſem fuit reſponſum, quod
quamvis illa ratione poteſtatis poſſet comprehen-
dere etiam Clericos, ex quo Cardinalis de Carpo
tanquam Legatus à latere etiam in Clericos Iuriſ-
6 dictionem habebat, cùm in illa Prouincia vices
Papæ gereret, ac propterea Ordinariam obtineret
Iuriſdictionem, *cap Legatos de offic. legat lib.*6. Na-
narr. *in cap. cum contingat de reſcript. remed.*5. *num.* 2.
*de indulg notab.*28. *num* 19. Gutierr. *can lib.*1. *cap.*11.
num 1. *cum ſeqq* Sanchez *de matrim lib* 3 *diſput.*28.
num 8. *& lib.*8. *diſput.*18. *num* 4. Azor *inſtit moral.*
*part.*1 *lib* 5. *cap.*27. *quæſt.*5. Attamen quia de Cleri-
cis expreſsè non loquitur, non cenſetur illos com-
prehendere, non ex defectu poteſtatis, ſed volun-
7 tatis, ſicuti videmus in ſtatutis vrbis, quæ licet di-
cantur Papalia, & per conſequens ratione poteſtatis
poſſint ligare etiam Clericos, vbi tamen de illis
non faciunt expreſſam mentionem, ex defectu vo-
luntatis ad eos porrigi nequeunt, vt ſæpius re-
ſoluit Rota, & præcipuè *in deciſ.* 5. *verſ. neque*
ſuffragatur, & *in deciſ* 6. *verſ. nec obſtat poſt Fen-*
*Zan ad ſtatut. vrb. & in deciſ.*38. *penes Bichium ad*
ead. ſtat.

Et ita vtraque, &c.

Neapolitana Penſionis.

Vener. 4. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

De annullanda penſione ſuper fructibus beneficij reſeruata: & an appellatione fructuum reddituum & prouentuum diſtributiones vti redditus caſuales veniant?

SVMMARIVM.

1 *Penſio ſuper fructibus beneficij impoſita quando excedit ſuſtineri nequit.*

2 *Teſtes de ſtatu & redditibus beneficij informati dum optimam ſui dicti ſcientiam reddunt plenè probant.*

3 *Verba* ſuper fructibus redditibus & prouentibus *etiam diſtributiones comprehendere apta ſunt.*

4 *Penſio ſuper diſtributionibus reſeruata non dicitur niſi id ſit expreſſum.*

5 *Penſio quando ſuper diſtributionibus releuatur componenda eius quantitatis que reſeruatur ſoluitur, non tamen quando ſuper fructibus reſeruatur.*

6 *Diſtributiones tanquam redditus caſuales incerta dicuntur.*

DECISIO CCXLI.

AD fauorem Auguſtini Carandantis ex cauſa reſignationis ab eo factæ in perſonam Anelli Ceſarani, reſeruata fuit penſio 28. auri de Camera ſuper fructibus beneficij de quo agitur per hæc verba,(beneficij de quo agitur non legitur,) ibi: *Ei penſionem annuam* 28. *ducatorum auri de Camera, &c. ſuper dicti beneficij fructibus, redditibus, & prouentibus non tamen incertis ad* 60. *ducatis auri annuatim aſcendentes, &c. perſoluendam Apoſtolica authoritate reſeruamus, &c.* Cùm autem Hieronymus Ruſſus modernus ſucceſſor in dicto beneficio prætenderet fructus certos eiuſdem beneficij annuatim non aſcendere ad ſummam expreſſam in reſeruatione penſionis, & conſequenter penſionem ipſam ſuſtineri non poſſe, cauſam introduxit coram A C. à quo ſententiam annullatiuam d. penſionis reportauit. Hinc interpoſita appellatione per d. Auguſtinum, & cauſa mihi commiſſa dubitaui an ſententia A.C. ſit confirmanda vel infirmanda, & pro confirmatione fuit reſponſum attenta eius validitate & Iuſtitia. Validitas enim apparet ex reuolutione actorum, vbi conſtat interueniſſe omnia requiſita relata in vulgat. deciſ. Caputaq. 260. *part* 2. & Iuſti-
tia probatur ex eo quod ſententia annullat poſſeſ- 1
ſionem ducatorum 28 auri impoſitam ſuper fructibus huius beneficij expreſſis in ſumma ducat. 60. qui tamen non excedunt Carolenos 18. & propterea penſio ſuſtineri nequit, ad tradita per Gig *de penſion. queſt* 37. *num.*11. *cum ſeqq. & quæſt.*61 *pariter num.*1 *& ſeqq.*

Quod autem annui fructus dicti beneficij loquendo de certis ſuper quibus penſio fuit reſeruata,

non

Digitized by Google

non excedant Carolenos 18. conſiſtentes in fructibus præbendæ, probant teſtes coram eodem A. C.
2 examinati, qui cùm ſint informati de ſtatu & redditibus beneficij, optimamque ſui dicti ſcientiam reddant, plenè probant, *l. ſola, C. de teſtibus, §. & licet auth. eodem tit. l. cum hi, §. vult igitur, ff. de tranſact.* Rot. *deciſ.* 283. *n.7 p.5. recent.*

Nec obſtat quod talis penſio ſuſtineri debeat
3 etiam pro diſtributionibus quotidianis, propter illa verba generalia, ibi, *ſuper fructibus, redditibus, & prouentibus*, quæ ſunt apta comprehendere etiam diſtributiones, vt ſentit Rota coram bon. mem. Coccino *in deciſ. 144. n. 11. inter eius impreſſ.*

Quia quidquid dicat dicta deciſio in ſuo caſu, vbi concurrebant alia ampliſſima verba præter ſuperius relata, certum eſt quod ad effectum reſeruationis penſionis, nullo modo appellatione fru-
4 ctuum, redditum, & prouentuum veniunt diſtributiones, itavt nunquam penſio dicatur reſeruata ſuper diſtributionibus, ſiue omnia emolumenta in diſtributionibus conſiſtant, ſiue in earum aliqua parte, niſi hoc ſit expreſſum, vt declarat Lotther. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 39. num. 30. &* 31. vbi aſſignat rationem, nempè propter intereſſe particulare Da-
5 tariæ; nam quando penſio releuatur ſuper diſtributionibus, ſoluitur componenda vnius ducati pro quolibet ducato eius quantitatis, quæ reſeruatur, non tamen ſi quando reſeruatur ſuper fructibus. Idemque prius ſcripſerant Mandoſ. *de ſignat.* Grat. *t. 1 de penſ. in 8. col. verſ. penſiones non dantur*, Monet. *de diſtrib. part. 3. quæſt. 8. num. 10 &* 11. Garz. *de benef. part. 1. cap 5. num. 379. 386. &* 387. & facit Rota *deciſ.* 310. *n. 2 p. 1. diuerſ.*

Idque eò magis venit dicendum in præſenti, vbi
6 penſio legitur reſeruata ſuper fructibus redditibus, & emolumentis, non tamen incertis; diſtributiones autem tanquam redditus caſuales dicuntur incerti, vt per Silu. *de benefic. part. 3. quæſt. 12. num.* 8. latè Monet. *de diſtrib. p. 1. q. 8. n. 6.* vbi plures cumulat, & ſentit quoque Lotther. *de re benefic. lib. 1. dict. q. 39. n. 36. &* 37. Et ita, &c.

Compoſtellana Parochialis ſeu attentatorum.

Lunæ 17. Nouembris 1642.

ARGVMENTVM.

Expenſis Iudicialibus refectis, & obtenta commiſſione præfixionis termini ad liquidandum fructus perceptos & expenſas extraiudiciales, non obſtante exceptione purgationis attentatorum ad negotium in cauſa principale arbitrio Rotæ procedi poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium à iure regulatur.*
2 *Arbitrium Iuris rigorem aliquo modo relaxat viámque æquitati aperit.*
3 *Æquitas ſuggerit vt agatur id quod vni non nocet & alteri prodeſt.*
4 *Proceſſus ad vlteriora in negotio principali pendente Iudicio liquidationis fructuum & expenſarum, dum vni prodeſt nec alteri nocet concedi meritò debet.*
5 *Cautio præuentiua dum quodammodo æquipollet depoſito magis vtilis videtur.*
6 *Creditoris intereſt plures habere obligatos.*
7 *Attentata ſuper poſſeſſione, mandato de immittendo & aliis actis Iudicialibus quomodo purgantur.*
8 *Renocatio attentatorum dum vtilitatem publicam & Eccleſiæ reſpicit, etiam ex officio Iudicis fieri debet.*
9 *Clauſula* arbitrio *ſtante, ad renocationem attentatorum & ad terminationem negotij principalis ſimul & ſemel procedi poteſt.*
10 *Expenſæ Iudiciales quando ſunt certæ ante omnia ſunt reficiendæ.*
11 *Renocatio attentatorum ne protrahatur, commiſſio præfixionis termini ad liquidandum iuxta ſtilum requiritur.*

DECISIO CCXLII.

PETRVS Lopez poſtquam in hac cauſa contra eum per binas deciſiones emanatas coram Reuerendiſſ. P. D. meo Patriarcha Panzirolo declaratum extitit conſtare de attentatis in primis, & ante omnia reuocandis, adiuit Signaturam Sanctiſſimi & obtinuit reſcriptum, vt pendente iudicio liquidationis arbitrio Rotæ data cautione de reficiendo fructus & expenſas, facta illarum liquidatione procedatur ad vlteriora in cauſa ſuper negotio principali, non obſtante exceptione præambulæ purgationis attentatorum: quare propter abſentiam d. D. mei Patriarchæ in eius locum ſubrogatus dubitaui an intret arbitrium, & Domini cenſuerunt illud intrare refectis expenſis Iudicialibus, & obtenta per Petrum commiſſione præfixionis termini ad liquidandum fructus perceptos & expenſas extraiudiciales.

Ratio autem, quæ monit Dominos ad ſic reſpondendum ea fuit, quod arbitrium licet reguletur 1
à Iure, Bart. *in extrauag ad reprimendam verb. videbitur num.* 8. Gregor. XV. *deciſ.* 465. *n.* 1. iuris tamen vigorem aliquo modo relaxat, & viam aperit æquitati, 2
Dec. *in l. certum num. 14. C. vnde legitim.* Bald. *conſ.* 177. *num.* 4. Creſcent. *deciſ. 4. num. 3. de teſtib.* Rot. *dec.* 363. *num.* 1 *part. 2 recent.* æquitas verò ſuggerit, vt illud 3
agatur quod vni non nocet, & alteri prodeſt, *l. 2. § item varius, ff. de aqua pluu. arcen.* Vincent. de Franch. *deciſ.* 183. vnde cùm in propoſito petitus 4
proceſſus ad vlteriora in negocio principali, pendente Iudicio liquidationis fructuum & expenſarum data cautione de ſoluendo fructus, & expenſas, facta liquidatione non noceat Gregorio de attentatis opponenti, & verſa vice proſit Petro attentanti, ex quo non importat attentatorum reiectionem, nec retardat executionem ſuper eorum reuocatione, ſed tantummodo efficit, vt ſimul & ſemel in vtroque procedatur, provt fieri poſſe in ſimili dixit Rota coram Martin. Andrea *in deciſ. 96. num. 4. verſ. unde non poteſt. & num. ſeqq.* meritò debet concedi, Gregor. XV. *deciſ.* 347. *num.* 15.

Maximè, quia quoad fructus, etiam ſi fuiſſent liquidati, non tamen eſſent d. Gregorio hic, & nunc conſignandi, ſed ſolùm in fine litis quatenus victoriam reportabit, & ſic iſta præuentiua cautio, eò magis videtur vtilis, & quodammodo æquipollet 5
depoſito, ad tradit. per Franch. *in deciſ. 73. n. 9.* Rota apud. Pacif. *de Saluian. interdict. deciſ.* 133. *n.* 11.

Et quoad expenſas extraiudicial. s, quæ pariter egent liquidatione, magis expedit eidem Gregorio habere fideiuſſorem, quia ſecuta liquidatione eò fa-
6 cilius illæ exigentur, intereſt enim creditoris plures habere obligatos, *l ſi quis decedens § fi. ff de liberat legat* Gloſſ. *in §. ex contrario verſ ſi debitor Inſtitut. de legat.*

7 Non obſtat quod Petrus teneatur purgare attentata etiam ſuper poſſeſſione, & mandato de immittendo, & aliis actis Iudicialibus: quia quoad poſſeſſionem ſatisfacit ſequeſtrum, quo verò ad mandatum de immittendo, & alia acta, ſufficit, quod Petrus faciat in actis legitimam renunciationem, iuxta deciſionem Achill. *23. de appellat* Lancell *de attent. part. 3. cap. 19. n. 24. & ſeqq.* Seraphin. *deciſ.* 869. Gregor. XV. *deciſ.* 486. *num.* 2. vbi Addent. *num.* 19.

8 Minus obſtat quod reuocatio attentatorum reſpiciat vtilitatem publicam, & Eccleſiæ, ne propter diuturna litigia Eccleſia diu vacet cum Iudicis illuſione, & ideo debeat illa fieri etiam ex officio Iudicis, vt in *deciſ. 5 num. 5. vt lit. penden. in antiq.* Quoniam hic non firmatur, quod attentata non de-
9 beant quantò citius reuocari, ſed ſolùm quod ſtante clauſula, *arbitrio*, poſſit ſimul & ſemel procedi ad reuocationem attentatorum, & ad terminationem negotij principalis, quod profectò non prohibet *d. deciſio 5. vt lit pendent. in antiq.* in quibus, dico, in cuius caſu non agebatur vigore clauſulæ (*arbitrio*) nec præſtabatur cautio de ſoluendo facta liquidatione, provt in præſenti.

Quæ omnia procedunt quoad fructus, & expenſas extraiudiciales in quibus deſideratur liquidatio;
10 quo verò ad expenſas Iudiciales, quia ſunt certæ, dixerunt Domini eas imprimis, & ante omnia reficiendas Gregorio, iuxta diſtinctionem factam per Rotam inter expenſas Iudiciales & extraiudiciales, in *deciſ.* 503. *num.* 1. *verſ. tamen* coram Gregor. XV. ibique Addent. *num. 6 in fin.* Buratt. *deciſ* 356. *num.* 5. quidquid ſit quando expenſæ ſunt modicæ, vt declarando d. deciſionem Buratti dixit Rota *in Calaguritana de Nagera* 3. *Iulij* 1623. *coram bon. mem. Vbaldo Seniori*, relata per Addent. ad eundem Burat. *in dict. deciſ.* 356. *num.* 7. & ne Petrus ad effectum protrahendi reuocationem attentatorum curet ob-
11 tinere commiſſionem præfixionis termini ad liquidandum, provt debet iuxta ſtylum, de quo Mart. *de clauſ. part.* 1. *clauſ.* 92. *num.* 5. *verſ. vnde iuxta ſtylum* Gregor. XV. *deciſ.* 503. *num.* 1. & vbi Addent. *num.* 6. *circa med.* mandarunt, vt antequam ad vlteriora procedatur ipſe commiſſionem præfatam obtineat.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Narnien. Canonicatus.

Ven. 28. Nouembris 1642.

ARGVMENTVM.

Capitulum cùm non fuerit requiſitum, nec maior pars Canonicorum Capitulum repræſentantium interuenerit, traditionem poſſeſſionis Canonicatus denegandi iuſtam cauſam habet.

Vide ſuprà *Deciſ.* 201.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio Canonicatus non capta capitulariter provt requiritur, manutenibilis non eſt.*
2 *Poſſeſſio tradita à Canonicis nomine Capituli & Capitulum repræſentantibus an ſufficiat? an verò Capituli conuocatio requiratur?*
3 *Aſſertioni Notarij in his quæ ad eius officium non pertinent & factum alienum reſpiciunt ſine teſtibus non creditur.*
4 *Capitulum in vno Canonico poſſe repræſentari quandónam procedit.*
5 *Poſſeſſio nomine ſingulari Canonici vnius non Capituli capta ſuffragari minimè poteſt.*

DECISIO CCXLIII.

QVIA in hac cauſa duæ emanauerant deciſiones inter ſe contrariæ, in quarum prima denegabatur, & in ſecunda concedebatur Ioanni Riccio manutentio in poſſeſſione Canonicatus, de quo agitur: dubitanti, an ſit ſtandum in primo, vel ſecundo loco deciſis, & in primo loco ſtandum eſſe fuit reſponſum.

Ratio reſolutionis fuit; quia re vera poſſeſſio 1
huiuſmodi Canonicatus non fuit capitulariter capta, provt requiritur, ex notat per Innocent. Io. Andr. Butr & alios communiter *in cap. ex literis de reſtit. ſpoliat.* & ſic non eſt manutenibilis iuxta opinionem, quam perpetuò tenuit Rota, vt apud Caſſad. *deciſ. 8. de cauſ. poſſ & proprietat.* Vbi quod ita ſeruat Palatium, & ſequitur coram Seraphin. *deciſ.* 1044. *num.* 1. & coram Caualer. *deciſ.* 259. *num* 3. & in aliis pluribus relatis per Addent. ad Buratt. *in deciſ.* 318. *num.* 17.

Nec obſtat, quod ad hunc effectum non requiritur legitima conuocatio Capituli, ſed ſufficiat, quod
poſſeſſio tradita ſit à Canonicis nomine Capituli, & 2
Capitulum repræſentantibus, vt in *deciſ.* 522. *n.* 12. coram Buratto; vbi quod conuocatio Capituli requiritur, quando agitur de receptione iuris, quæ fit per Capitulum Papa mandante, vt eligat, vel conferat, non autem vbi agitur de mera receptione facti ad mandatum Papæ, qui iam contulerat, ex doctrina Lapi, Ancheran. & Gemin. *in c. cum in Eccleſiis de preb. in 6.*

Quia quicquid ſit de hac cõcluſione, in qua Domini non fuerunt concordes, certum eſt quod ea in propoſito applicari nequit, cùm poſſeſſio, de qua agitur, tradita non fuerit nomine Capituli, & à maiori parte Canonicorum Capitulum repræſentantiũ, provt erat in *d. deciſ. Buratti* 522. *n.* 9. *in fin.*

Nam eſto, quod duo Canonici reperti in foribus Eccleſiæ requiſiti recuſauerint accedere ad Capitulum, illi tamen iuncto quoque Gaſpare altero Canonico, qui poſſeſſionem tradidit, non conſtituebant maiorem partẽ Capituli, niſi eũ ſuppoſito, quod alij Canonici eſſent abſentes, vel infirmi, quod tamẽ
nõ probatur niſi ex aſſertione Notarij, cui cùm hæc 3
ad eius officium non pertineant, & factum alienum reſpiciant, non creditur ſine teſtibus, Bald. *in l errore n. 2. C. de teſtib* Put. *dec. 5. n. 1. lib. 3 in correct.* Rota *dec.* 13. *p.* 1 *recentior.* & coram ſanct. mem. Greg XV. *dec.* 485. *n.* 10. Et fuit dictum in fortioribus terminis *in d. Cauallicen Canonicatus* coram bon. mem. Sacrato.

Atque hinc patet non applicari aliam concluſio-
nem, nempè, quod etiam in vno Canonico potue- 4
rit Capitulum repræſentari, quia procederet, ſi alij fuiſſent

Google

fuiſſent impediti, vel requiſiti recuſaſſent, in quibus terminis loquitur Puteus *deciſ.283. lib.3. in corrett.* cum aliis *in* 2. *deciſ.* allegatis. Vltra quod nec minus apparet Canonicum, qui poſſeſſionem tradi-
5 dit eam tradidiſſe nomine Capituli: ſi enim tradidit nomine ſingulari, ſuffragari minimè poteſt, Rota *d.deciſ.646.num.4.part.3.lib.3.diuerſor.* Addent. ad Buratt. *in d.deciſ.318.n.17.ampliat.3.*

Cúmque ex prædictis appareat Capitulum non fuiſſe requiſitum, & poſſeſſionem non fuiſſe Capitulariter captam, nec minus cum interuentu maioris partis Canonicorum Capitulum repræſentantium, ſuperflua viſa fuit diſcuſſio, an Capitulum habuerit iuſtam cauſam denegandi traditionem poſſeſſionis, & propterea isto ſolum capite receſſum fuit à ſecundo loco deciſis.

Vtraque parte audita, &c.

Cracouien. Iuriſpatronatus.

Lunæ 1. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

De declaratoria reuocanda, attenta effectuali & ſufficienti paritione de qua ex ſcripturis in actis exhibitis ſatis ſupérque apparet.

SVMMARIVM.

1 *Paritio verbalis cum patientia ſufficit ne contumax aliquis dicatur.*

2 *Fructus percepti vel Eccleſiæ vel ſucceſſori in beneficio ſunt reſtituendi.*

3 *Declaratoria cùm reguletur à contentis in mandato de manutenendo, vltra ibi contenta extendi non debet.*

4 *Expenſæ reficiendæ cùm ſint extrinſecæ & ſeparatæ à Breui, non obſtant quin clauſula* parito Breui *ſatisfactum dicatur.*

DECISIO CCXLIV.

Collegio Societatis Ieſu Sandomorien. tantum informante, reſolutum fuit ſub die 4. Aprilis anni currentis dandam eſſe declaratoriam contra Promotorem fiſcalem menſæ Epiſcopalis Cracouienſis, & Sebaſtianum Koxunuiſcki intruſum in poſſeſſione Parochialis de qua agitur, ex quo eis intimato mandato de manutenendo per Rotam conceſſo ad fauorem dicti Collegij in quaſi poſſeſſione preſentandi Rectorem ad d. Parochialem, & in actis reproducto, ſeruatiſque quatuor terminis ſeruari ſolitis non conſtitit de paritione, ſed potius de contumacia, vt in deciſ. tunc extenſa. Verùm cùm poſtea Agentes pro d. Sebaſtiano ex ſcripturis nuper de partibus ſibi tranſmiſſis, ac in actis exhibitis prætenderent conſtare de effectuali paritione, dubitaui an conſtet de ſufficienti paritione; & Domini affirmatiuè quoad ipſum Sebaſtianum reſponderunt, quia ex dd. ſcripturis de recenti ad Curiam peruentis conſtat ipſum poſſeſſionem dict. Parochialis actualiter dimiſiſſe, & Collegium exinde alium Rectorem nominaſſe, qui ſucceſſiuè ab Ordinario inſtitutus fuit, vt in eius *ſumm.num.* 2. quod viſum fuit ſufficiens, cùm in ſi- 6
milibus caſibus non requiratur niſi verbalis paritio cum patientia, iuxta *deciſ.9.* Mohed. *de ſent.& re iudic.* Modern. *de manuten.obſeruat.*103.*n.*11. Rot. apud eundem *deciſ.*271.*n.*3.& coram Canalet. *deciſ.*432. *n.*4.& coram Durano *deciſ.*403.*n.*2.& inter recent. *deciſ.*319.*num.*1 *part.*2. & alibi ſæpe.

Quod eo magis venit dicendum, cùm in præſenti non ſit quæſtio ſuper fructibus perceptis, qui quatenus ſint reſtituendi non debentur Collegio Iuſpatronatus prætendenti, ſed vel Eccleſiæ vel ſucceſſori in beneficio eſſent reſtituendi, vt ex *cap.cum* 2
vos de offic.Ordinar.& ex *cap. præſenti eod.tit.in* 6. & ex Clement. ſtatuto *tit.eod* aduertit Garz. *de benefic. part.2.cap.1.num.*89. & 90.

Non obſtat quod non appareat fuiſſe refectas expenſas, quia pro eis non conſtat emanaſſe declaratoriam, quæ cùm reguletur à contentis in mandato de manutenendo, ob cuius non paritionem 3
conceſſa fuit, non debet extendi vltra ibi contenta, & propterea non aduerſatur *deciſ.5.de re iudic in nou* ex aduerſo allegata, cùm illa loquatur de fructibus, non autem de expenſis, vt patet ex eius lectura.

Quo verò ad expenſas factas in ipſa declaratoria, dixerunt Domini nullam de eis habendam eſſe rationem, quia excommunicatio non emanauit earum contemplatione, ſed ob contumaciam in 4
non parendo mandato de manutenendo, ideóque in ſimili videmus, quod ſatisfactum dicitur clauſulæ *parito Breui*, etiamſi non reficiantur expenſæ, ea nimirum ratione, quia illæ ſunt extrinſecæ, & ſeparatæ à Breui, Garz. *de benefic.part.6.cap.*1.*num.*130. Gregor. XV. *deciſ.*36.*num.*3. Rota *deciſ.*319. *num.*2 *part.*2 *recent.*

Et ſic deciſum vtraque parte audita, &c.

Aquilana Penſionis.

Vener. 5. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

Res iudicata quando eſt valida & iuſta nec conſtat de cauſis reſtitutionis in integrum, meritò eſt exequenda.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione deſerta manente ſententia in iudicatum tranſit.*

2 *Sententia quando non eſt valida & iuſta in iudicatum non tranſit.*

3 *Penſionarius valorem beneficij in literis reſeruationis narratum iuſtificare tenetur.*

4 *Penſio ſi detegitur exceſſiua cùm ſit indiuidua in totum corruit.*

5 *Penſionarius dum agit in poſſeſſorio retinendæ & Titularis in petitorio &c. poſſeſſorium non ſuſpendit petitorium, cùm obiectum contrarietatis intrare non poſſit.*

6 *Penſionarius etſi in poſſeſſorio obtineat non ideo ab onere probandi in petitorio releuatur.*

7 *Reſtitutio niſi docto de læſione ex iniuſtitia reſultante non datur.*

8 *Læſio quando non eſt res iudicata eſt exequenda.*

DECISIO CCXLV.

CENSVERVNT Domini conſtare de re iudicata, non autem de cauſis teſtitutionis in integrum, quia Epiſcopus Andrien. contra quem data fuit ſententia ab A. C. annullatiua penſionis de qua agitur infrà decem dies, à qua fuit reſponſum per Iudicem de Apoſtol. reuerentiali-
1 bus, cauſam appellationis committere non curauit provt debuit, ideóque appellatio ipſa deſerta remanſit, & ſententia tranſiuit in iudicatum, *cap. perſonas* vbi Abb. Felin. & alij extra *de appellat.* Veſtr.*in prax.lib.7.cap. vltim num.6.* Scacc *de appellat.queſt.14.num.6.cum ſeqq.* Caputaq *deciſ.31.& 32. part.1.* Rota coram Buratt. *deciſ. 764 num.1.* ibique Adden *litt. A.* quidquid eſſet dicendum ſi conſtaret de diligentiis factis infrà dictum terminum decem dierum pro committenda cauſa, iuxta notata per eundem Adden. ad Buratt.*in deciſ.764. num.3. in fin.*

Non obſtat, quod hoc procedat, quando con-
2 ſtet de validitate & iuſtitia ipſius ſententiæ, quæ alioquin nunquam tranſit in iudicatum, *l.4.§. condemnatum ff de re indic.l.1.§.hac autem verba ff. quod quiſque Iur.* Put.*deciſ.401.in fin.lib.1.* Cæſar de Graſ. *deciſ.2.num.8.de ſolut.*

Quia validitas non impugnatur, & iuſtitia probatur ex eo, quod d.Epiſcopus penſionarius in hoc Iudicio petitorio intentato ſuper nullitate penſionis
3 per modernum Titularem, qui non conſenſit reſeruationi, non iuſtificauit concludenter valorem ducat.127. auri de Camera narratum per aſcenſum in literis reſeruationis, provt tenebatur, Rota*deciſ. 380 & 381.part.1.diuerſ.* Seraphin *deciſ.1039 num. 2.&* *inter recent. deciſ.444.num.2.part.2.* quod procedit etiam ſi fuiſſet in quaſi poſſeſſione exigendi, Adden. ad Gregor XV.*in deciſ.57. num.16. verſ in petitorio*, Buratt.*deciſ.296. num.2.*

Ac proinde ex quo eſt expreſſus certus valor, ſi
4 penſio deregitur exceſſiua cùm ſit indiuidua corruit in totum, iuxta diſtinctionem relatam per Gatz. *de benefic.part.1.cap.5.num.422.426.& 427.* Mantic. *deciſ. 173. num.1.* ſequitur Rot.*deciſ. 278. num. 2.* apud Modern. *de manuten.* cum aliis allegatis per Adden. ad Buratt. *in deciſ.369.num.8.*

Nec dicatur Iudicem non potuiſſe pronunciare in petitorio, ſtante cedula illius ſuſpenſionis in actis data per Penſionarium; quia inter alias reſponſiones datas per informantes placuit illa, nempe
5 quod in præſenti penſionarius agebat in poſſeſſorio retinendæ, & Titularis in petitorio non contendendo ſe poſſidere, quo caſu poſſeſſorium nunquam ſuſpendit petitorium, cùm non poſſit intrare obiectum contrarietatis, Bart. *in §. nihil commune in 4. notabili num.16.cum ſeqq.* ibique benè Ripa *n. 164. & ſeq.* Menoch.*de retinen.remed.3.num 536.& 547.*
6 Nam etiamſi penſionarius obtineret in poſſeſſorio, non ideo releuaretur ab onere probandi in petitorio, vt in puncto extat *deciſ 349 num.2.& 5.part.1. diuerſ.*

Cùm igitur ex prædictis conſtet de validitate & iuſtitia ſententiæ, pernecesſe dicendum eſt non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia
7 reſtitutio non datur niſi docto de læſione ex iniuſtitia reſultante, *l.nam poſtea §. ſi minor ff de iure iur. cap 1.* & ibi Abb. *de in integr reſtit* Salicet. *in l. 1. num 8 & 9. C. ſi aduerſ. rem indic.* Odd. *de reſtit. in integr part.1.q.4 art.1.* Morl.*tit.5. de in integr. reſtit. in proœm* & per conſequens res iudicata venit exe-
quenda, *tot.tit. C.de execut.rei indic.* Pariſ.*conſ. 105.* 8
num.29.lib.1. Honded.*conſ.61. num.10.lib.1.* Rot.*deciſ.220.n.1 in fin.part.4 recen.* & coram Buratt. *deciſ. 885.per tot.*

Mediolanen. Bonorum.

Vener. 5. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

De emphyteuſi hæreditaria & ad quoſcunque hæredes etiam extraneos tranſitoria; vbi plura de ſubrogatione eius natura.

SVMMARIVM.

1 *Natura ſubrogationis eſt vt ſubrogatum ſit eiuſdem qualitatis cuius illud cui ſubrogatur.*

2 *Subrogatio bonorum loco aliorum in alia Inueſtitura conceſſorum facta, cum eiſdem qualitatibus in Inueſtitura cuius loco fit ipſa ſubrogatio comprehenſis, effectum ſortiri debet.*

3 *Verba* vſque in perpetuum duraturam &c. *ad effectum dignoſcendi an emphyteuſis ad extraneos ſit tranſitoria, multum per Rotam ponderatur.*

4 *Obſeruantia cùm ſit Regina interpretationum qualis fuerit mens Inueſtientis & Inueſtitorum bene declarat.*

5 *Pacta in primis inueſtituris appoſita in ſubſequenti cum omnibus qualitatibus repetita cenſetur.*

6 *Translatio bonorum in aliquem ex neceſſitate facta caducitatem & prælationem excludit.*

7 *Deciſiones Rotales cum nihil in contrarium adducatur, ad probandum iuſtitiam ſententiæ allegare ſufficit.*

DECISIO CCXLVI.

PRo confirmatione ſententiæ R.P.D. mei Peutingerij confirmatoriæ alterius bon.mem Merlini, qua declaratum extitit emphyteuſim bonorum Tiracudæ, de quibus agitur, eſſe hæreditariam, & tranſitoriam ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, reſponderunt Domini, attenta eius validitate, & iuſtitia.

Validitas quidem probatur ex reuolutione proceſſus, vbi conſtat interueniſſe omnia requiſita recenſita in vulgata *deciſione* Caputaq. 260. *part.2.*

Et iuſtitia redditur manifeſta ex deciſionibus in cauſa factis, tam in prima inſtantia coram bon. mem. Merlino ſub diebus 15. Aprilis & 17. Iunij 1641 quàm in ſecunda coram R. P. D. meo Peutingero ſub diebus 4. Aprilis, & 27 Iunij anni currentis, in quibus, & ſignanter in illis primæ inſtantiæ dilucidè demonſtratur bona controuerſa eſſe tranſitoria ad quoſcumque extraneos; quia ſcilicet Ghiringhellus hæc bona empta à Buſtiis conceſſit eiſdem emphyteuſim ad effectum ea permutādi, & ſubrogandi in locum aliorū bonorū del Grado, quæ à Primicerio Mediolanen. in emphyteuſim habuerat

Digitized by Google

buerat de anno 1488. pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus etiam extraneis; Vnde fit, quod ſicuti bona prædicta del Grado erant tranſitoria ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, ita & idem
1 dicendum ſit de bonis Tiracudæ in locum dd. bonorum Gradi ſubrogatis iuxta naturam ſubrogationis, quæ efficit, vt ſubrogatum eiuſdem qualitatis ſit, cuius illud, cui ſubrogatur, *l. ſi cum §. qui iniuriarum ff ſiquis caut* Felin. *in cap. cum dilecta num 7. de reſcript.* Gabriel *de regul. iur. concluſ. 2. num. 31.* Rota *deciſion. 391. num. 8. in fin. part. 1. recent.*

Abſque quod teleuet diſtinctio aliàs facta, nempe quod ſubrogatio intelligeretur quoad bona, non verò quoad inueſtituram; quia quotieſcumque ſub-
2 rogatio bonorum fit in locum aliorum conceſſorum in alia inueſtitura, debet ſubrogatio ſortiri effectum cum eiſdem qualitatibus comprehenſis in Inueſtitura, cuius loco fit ipſa ſubrogatio, vt benè ad hunc propoſitum ratiocinatur Decian *in conſ. 41. num. 14. cum ſeqq. lib. 3.* & præter allegatos per Informantes, & in deciſionibus præcedentibus relatos facit Molin. *de Hiſpan. primog. lib. 4. cap. 4. à num. 24.* & præcipuè *num 63. & 37.* vbi eius Adden. plures cumulat, & ſignanter Fuſar. *de ſubſtit. q. 136. per tot*

Prout in eiſdem deciſionibus benè remouetur aliud obiectum fundatum in eo, quod inueſtitura facta per Ghiringhellum Buſtiis fuerit ſtipulata pro hæredibus, & ſucceſſoribus ſimpliciter, & ideo reſtricta dicatur ad hæredes ſanguinis. Nam hæc reſtrictio non poteſt dari in hoc caſu, tùm quia, vt ſupra dictum eſt, dicta inueſtitura fuit facta in ſubrogationem aliorum bonorum, quæ de eorum natura erant tranſitoria ad extraneos, & ſic eandem debet ſortiri naturam ex mox allegatis, tùm quia etiam iſta inueſtitura Ghiringhelli fuit perpe-
3 tua, vt colligitur ex illis verbis, ibi; *vſque in perpetuum duraturam*, & ibi, *vſque in perpetuum habeant*; quæ quidem verba multum per Rotam ponderantur ad effectum dignoſcendi an emphyteuſis ſit ad extraneos tranſitoria, vt in emphyteuſi Eccleſiaſtica fuit dictum *in deciſ. 294. num. 4. part. 1. recent.*

Quod corroboratur ex obſeruantia ſubſecuta, dum hæc bona de perſona illorum de Buſtiis tranſierunt in Puſterllas extraneos, & ab iſtis in Pallauicinum, ab eoque in eoſdem de Buſtiis, qui per viam concordiæ fuerunt quoque recogniti in emphyteutas à Canonico Ruſca cum pactis in antiquis Inueſtituris contentis, vt in inſtrumento dato *in Summario poſitionis 15. Aprilis 1641. coram bon.*
4 *mem. Merlino ſub num. 5.* quæ profectò obſeruantia benè declarat qualis fuerit mens Inueſtientis, & inueſtitorum, cùm ſit Regina interpretationum,
5 Surd. *conſ. 362 num. 10.* & quod pacta appoſita in primis inueſtituris cenſeantur repetita in ſubſequenti cum omnibus ſuis qualitatibus, tradit Ferrett *in conſ. 119. num. 2.* cum aliis cumulatis in dd. deciſionibus.

Alia motiua, tam circa caducitatem prætenſam ex capite alienationis ſecutæ irrequiſito Domino, quàm circa prælationem, quam dicebat Primicerius ſibi competere vigore pacti appoſiti in Inueſtitura bonorum del Grado, pariter ſublata remanent in deciſionibus factis in ſecunda inſtantia, ea
6 præcipuè ratione, quia tranſlatio iſtorum bonorum in Buſtios fuit facta ex neceſſitate, quæ excludit caducitatem, & prælationem ex ibidem al-
7 legatis, contra quas deciſiones cum nihil exaduerſo deducatur, ſufficit eas allegare ad probandam iuſtitiam ſententiæ, Rota *deciſ. 350. num. 1. part. 1. & deciſ. 668. num. 3. part. 2. & deciſ. 195. num. 1. in fin. part. 4. recent.* & alibi ſæpè.

Et ſic deciſum altera tantum parte informante.

Bononien. Fideicommiſſi de Bologninis.

Mercur. 10. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

De attentatis commiſſis ſententias difformes & iniuſtas exequendo.

Vide ſuprà *Deciſ. 198. & 211.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatione pendente ſententia citra vitium attentatorum executioni mandari non poteſt.*

2 *Clauſula deductis deducendis reſpicit fauorem Rei, & proinde ſententiam appellabilem non reddit.*

3 *Appellatio competit Reo, maximè priore ſententia executionis iniquitatem & eiuſdem grauamen comprobante.*

DECISIO CCXLVII.

CONFIRMAVIT hodie Rota reſolutionem in hac cauſa factam pro maiori parte Dominorum ſub die 17. Martij anni currentis pro confirmatione alterius deciſionis emanatæ ſub die 17. Nouembris 1641. qua firmatum fuerat Palmeriis dandam eſſe manutentionem ſuper bonis de quibus agitur, quia adhuc ſuſtinere viſa fuerunt fundamenta pro eiſdem Palmeriis adducta ad docendum de attentatis per Bologninos commiſſis, exequendo ſententias difformes & iniuſtas, vt latè deducitur in dd. deciſionibus.

Quibus non aduerſari dictum fuit duo obiecta nouiter excitata per informantes pro Bologninis.

Non quidem primum deductum ex eo, quod in Rota non pendet cauſa appellationis à decreto de exequendo Eminentiſſimi D. Cardinalis Sacchetti tunc Bononiæ Legati, & ſic poſſeſſio illius vigore capta vitio attentatorum ſubiacere nequeat. Quia placuit reſponſio data per informantes pro Palme- 1
riis, quod ſcilicet præceſſerat appellatio à ſententia Altouiſi, quam proinde D. Cardinalis citra vitium attentatorum executioni mittendam fore decernere non potuit *tot. tit ff. & C. nil innou. appell. penden. cap. non ſolum de appellat. in 6.* Buratt. *deciſ. 134. num. 1.* vt fuit quoque reſponſum in præcedenti deciſione,

Neque obſtat ſecundum deductum ex eo, quod clauſula *deductis deducendis* appoſita in ſecunda ſen- 2
tentia Rotæ Bononien. reſpiciat fauorem Rei, & propterea non efficiat ſententiam appellabilem iuxta doctrinam Surd. *in conſ. 101. num. 17. & ſeq.* & fuit dictum in Anconitana cenſus 30. Ianuarij, & 10. Nouembris 1640. coram bon. mem. Pirouano. Quia hoc forſan haberet locum ſi ante executionem

fuiſſet liquidatum, quid & quantum eſſet pro Reo
detrahendum, ſed dicta liquidatione non facta di-
3 cta conditio appoſita fauore Rei nihil operatur, &
perinde habetur ac ſi adiecta non fuiſſet, imò ex
quo illa reſpexit fauorem Rei, eò magis c mpro-
bat iniquitatem executionis, & eiuſdem Rei gra-
uamen ob quod per conſequens licebat appellare,
Felin. in *cap. quo ad conſultationem num. 16. verſ. ſecun-
do limita de re iudic.* Vtſill. ad Afflict. *deciſ. 55. num. 2.*
Roland. *conſ. 43. num. 7. lib. 1.* Rot. *deciſ. 340. num. 3.
part. 1. recent.*

Ex quibus cùm alia pro Bologninis repetita remaneant ſublata in præcedentibus deciſionibus, reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis vtraque parte informante, &c.

Romana Bonorum,

Merc. 10. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio fructuum cum refectione expenſarum ſtante commiſſione cum clauſula *arbitrio Rotæ* ſignata, ad fauorem attentantis in fine litis maximè attenta eiuſdem paupertate reijci poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium licet reguletur à Iure vigorem tamen Iuris relaxat viamque æquitati aperit.*

2 *Pauper attentans ad reſtituendum fructus & reficiendas expenſas cogi non debet antequam in negotio principali audiatur.*

3 *Præceptum impoſſibile non obligat.*

4 *Paupertas non debet præſtare impedimentum quin agi poſſit ne ob eam Ius pauperis pereat.*

5 *Ex eleemoſynis viuere ſignum eſt maxima paupertatis.*

6 *Obire in hoſpitali vehemens paupertatis eſt indicium.*

7 *Paupertatis probatio Papa non reſcribente cum clauſula* conſtito de paupertate *eò magis ſufficiens videtur.*

8 *Arbitrium vt intret ad relaxandum Iuris vigorem probationes etiam informes ſufficiunt.*

9 *Paupertas attenta perſonarum qualitate per Iuramentum probari poteſt.*

10 *Cauſa iuſta credendi non eſſe locum appellationi vnde deducitur.*

11 *Dolo ceſſante etiam ad fauorem ſpoliatoris reſeruatur reſtitutio fructuum cum refectione expenſarum, ſtante commiſſione cum clauſula* arbitrio *ſignata.*

DECISIO CCXLVIII.

ARchillei poſtquam contra eos reſolutum fuit conſtare de attentatis, eo quia appellatione pendente executi fecerant ſententiam immiſſionis pro eis latam aduerſus Clericum Marcum Petroſum ſuper bonis de quibus agitur, & poſtquam ex eadem cauſa conceſſum, ac executum fuit mandatum de manutenendo ad fauorem Ven. Archiconfraternitatis Sanctiſſimæ Trinitatis eiuſdem Patroſij ceſſionariæ, adiuerunt Signaturam Sanctiſſimi, & narrando eorum paupertatem obtinuerunt attentatorum purgationem circa reſtitutionem fructuum, & refectionẽ expenſarum reijci in fine litis arbitrio Rotæ, quare propoſui dubium an intret arbitrium, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Ea moti ratione, quia licet arbitrium regule- 1
tur à Iure, Gregor. XV. *deciſ. 465. num. 1.* vigorem
tamen Iuris relaxat viamque aperit æquitati, Dec.
in l. certum num. 14. C. vnde legitim. Bald. *conſ. 177.
num. 4. lib. 1.* Creſcent. *deciſ. 4. num. 3. de teſtib.* De
æquitate autem Pauper attentans non debet cogi ad 2
reſtituendum fructus, & reficiendas expenſas an-
tequam audiatur in negocio principali, ne alio-
quin ob impoſſibilitatem huiuſmodi purgationis
attentatorum cogatur litem deſerere, Rot. *deciſ.
496. num. 3.* coram bon. mem. Coccino, & coram
Gregor. XV *deciſ. 361.* & ibi Adden. *num. 5.* & co-
ram Buratt. *deciſ. 320. pariter ſub num. 3.* præceptum 3
enim impoſſibile non obligat, Abb *in cap. Odoard.
num. 7. in fin. & num. 9. de ſolut.* Felin. *in cap. ad aures
num. 1. de ſimon. l. impoſſibilium ff. de reg. Iur. cap. nemo* 4
poteſt eod. tit. in 6. & paupertas quæ non eſt de gene-
re malorum non debet præſtare impedimentum, vt
agi non poſſit, adeò quod ob eam pereat Ius pau-
peris, vt inquit Mareſcott. *variar. reſolut. lib. 1. c. 86.
n. 33. in fin.* ſequendo Caſſador *in deciſ. 11. num. 2. poſt
med. de reſcript.*

Quod vero Archillei ſint pauperes ſatis proba-
tum remanet, tam ex duobus teſtibus, quorum
ſecundus coarctat negatiuam diuitiarum iunctis fi-
dibus extraiudicialibus Parochorum, aliarumque
perſonarum atteſtantium, quod ipſi ex elemoſinia 5
viuunt, quod eſt ſignum maximæ paupertatis, *l.
ſiquis ad declinandum C. de Epiſc. & cleric. l. pau-
pertas, C. eod. tit.* Angel. *in l. ſi verè §. qui pro eis num.
6. ff. qui ſatiſd. cogat.* Rot. *deciſ. 150. num. 4. part. 4.
diuerſ.* quàm ex partitis extractis ex publicis libris
diuerſorum Hoſpitalium, vbi apparet eorum pa-
trem obijſſe in Hoſpitali S. Spiritus, matrem tam- 6
quam miſerabilem perſonam ſepultam per Con-
fraternitatem S. Mariæ de Monte, Archangelum
Mariam fratrem deceſſiſſe in Hoſpitali S. Saluato-
ris, dico, Terræ Tulphæ, & Victoriam ſororem
in Hoſpitali Sanctiſſimi Saluatoris ad Sancta San-
ctorum: vnde pariter oritur vehemens paupertatis
indicium, *d. l. ſi qui ad declinandum §. vbi autem,* & ibi
Bald. *num. 5.* relatus per Maſcard. *de probat. concluſ.
1154. num. 27.*

Quæ quidem paupertatis probatio eò magis vi- 7
ſa fuit ſufficiens in præſenti, tum quia Sanctiſſimus
non reſcripſit cum clauſula *conſtito de paupertate,*
vt in puncto aduertit Rot. *in d. deciſ. 250. num. 5. &
6. part. 4. diuerſ.* ſequitur Gratian. *diſcept. forenſ. cap.
907. num. 2.* tum etiam quia regulare eſt quod ad 8
effectum vt intret arbitrium ad relaxandum Iuris
vigorem, ſufficiant probationes etiam informes,
vt fuit dictum *in Leodien. attentatorum 16. Decem-
bris 1566. coram. Aldobrandino,* vbi quod attenta 9
qualitate perſonarum, vt patet quia ſint minores
& mulieres, paupertas poſſit probari per Iuramen-
tum, Lancellot. *de attent. part. 3. cap. 31. num. 156.
& 157.*

In quam ſententiam eò facilius iuerunt Domi-
ni, quia Archillei executionem facere curarunt vi- 10
gore ſententiæ latæ in vim commiſſionis ſignatæ
cum clauſula *appellatione remota*, in qua eos fuiſſe
comprehenſos ſirmatum fuerat coram R. P. D. meo
Ghiſiletio

Ghiſiletio, vt in deciſione emiſſa ſub die 30. Maij 1639.& ſic habuerunt iuſtam cauſam credendi non eſſe locum appellationi, vt benè ad propoſitum dixit Rot. *in deciſ. 163. num. 2. part. 2. recent.* & per
11 conſequens ceſſat dolus, quo caſu etiam ad fauorem ſpoliatoris reſeruatur in fine litis reſtitutio fructuum cum refectione expenſarum, ſtante commiſſione ſignata cum clauſula *arbitrio*, vt fuit deciſum *in dicta deciſione 496. num. 7.* coram Coccino, quidquid ſit dicendum quando adeſt dolus, & non concurrit qualitas paupertatis, in quibus terminis loquuntur, & procedunt deciſiones, quæ in contrarium allegari poſſent.

Et ita deciſum prædictis Archilleis tantùm informantibus.

Anconitana Bonorum.

Vener. 12. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

De hærede grauato manutenendo, excluſa poſſeſſione ad fauorem alterius vigore mandati extraiudicialiter conceſſi capta.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio de tempore mota litis ex perceptione fructuum & aliis actis à veris poſſeſſoribus fieri ſolitis probatur.*

2 *Vir ab vxore hæres inſtitutus, cauſam poſſeſſionis ob ſuperuenientiam noui tituli ſcilicet hæreditarij ipſius vxoris ſibi mutaſſe cenſetur.*

3 *Poſſeſſio capta vigore mandati extraiudicialiter conceſſi, ſtante clauſula* dummodo poſſeſſio ſit vacans, *ei penes quem poſſeſſio plena exiſtit non nocet.*

4 *Poſſeſſio capta poſt ſuperſeſſoriam a Iudice recurſus conceſſam & perſonaliter Procuratori Confraternitatis intimatam non ſuffragatur.*

5 *Conditione ad fauorem Confraternitatis purificata, poſſeſſio ciuilis priuilegio piæ cauſæ in eandem ipſo iure tranſit.*

6 *Fideicommiſſum, identitas bonorum, & detractiones hæredi grauato competentes, tùm altiorem indaginem requirant, eorum diſcuſſio in Iudicio vbi non attenditur niſi nudum factum poſſeſſionis finiri non poteſt.*

7 *Exceptio fideicommiſſi manutentionem non retardat.*

8 *Expenſa in defenſione bonorum fideicommiſſi facta à fideicommiſſario repeti poſſunt, abſque quod compenſatio cum fructibus hæreditariis intret.*

DECISIO CCXLIX.

A Mandato de manutenendo conceſſo ad fauorem Ioannis Bartholi per R. P D. de Roſis Iudicem recurſus dati à ſententia Vicarij Lateranen. appellauit Vener. Societas Sanctiſſimi Sacramenti Ciuitatis Anconæ, & cauſa exiſtente in tertia inſtantia, placuit Eminentiſſimo Domino meo Cardinali Columna Archipresbytero Lateranenſi me Iudicem in ea deputare. Quamobrem conſului Rotam ſuper dubio inter partes concordato, videlicet cui ſit dandum mandatum de manutenendo, & ad fauorem Bartholi fuit reſponſum.

Quia de eius poſſeſſione in bonis, de quibus agitur, de tempore motæ litis iuxta *vulgat. § retinendæ inſt. de interd.* conſtat, tam ex teſtibus pro eo examinatis deponentibus ipſum hæc bona poſſediſſe
etiam viuente Cornelia vxore, percipiendo fru- 1
ctus, & alios faciendo actus à veris poſſeſſoribus fieri ſolitos, Gloſſ. *in l. ſtipulatio iſta, §. hæc quoque, ff de verbor. obligat.* Honded. *conſ. 17. num. 5. lib. 1.* Caualer *deciſ. 535 num. 1.* quam ex confeſſione eiuſdem Confraternitatis petentis contra illum immiſſionem iuxta *deciſ. 802. part. 1. diuerſ.* ſæpius à Rota canonizatam, vt teſtatur Caualer *in dicta deciſ. 535. num. 2.* Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ. 100. num 8.* Buratt *deciſ. 100. num. 18. & 19* ibique Adden. *littera C.*

Quod procedit etiamſi dicatur poſſeſſionem Bartholi in vita Corneliæ vxoris fuiſſe Iure familiari-
tatis, quia ſtatim ea defuncta Bartholus cenſetur 2
ſibi mutaſſe cauſam poſſeſſionis ob ſuperuenientiam noui tituli, ſcilicet hæreditarij ipſius Corneliæ, à qua fuerat hæres inſtitutus etiam abſque alia animi declaratione, Dec. *conſ. 400. num. 5.* Put. *deciſ. 441. lib. 1. in correct* Acchill. *deciſ. 4. num. 1 & ſeqq. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Buratt. *deciſ. 609. num. 3. & 4.* & *deciſ. 623. n. 4 & ſeqq.*

Atque hinc patet nihil releuare poſſeſſionem
captam per Confraternitatem vigore mandati, de 3
immittendo extraiudicialiter ſibi conceſſi. Quia cùm d. mandatum haberet in ventre ſolitam clauſulam (*dummodo poſſeſſio ſit vacans*) eius effectus fuerat reſolutus, docto quod poſſeſſio erat plena vti exiſtens penes Bartholum, *l. item labeo, §. 1. ff. famil. erciſcun* Bald *in l. fin. C. de edict. Diui Adrian. tollen. num. 41* Put. *deciſ. 34. num. 1. & 2. lib. 2. in correct.* Honded. *conſ. 86. num. 51. & ſeqq lib. 2.* Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 47. num. 25.* Rot. *deciſ. 513. num. 3. part. 1. recent.* & fuit dictum *in Colonien. Canonicatus Sancta Vrſula 26. Aprilis 1627. coram Eminentiſſimo Cardinali Vbaldo Iuniori*, vbi quod ſufficit ſimplex detentio alterius ad elidendam vim ſimilis mandati & poſſeſſionis.

Prout nec eidem Confraternitati ſuffragatur alia 4
poſſeſſio capta poſt ſuperſeſſoriam conceſſam à Iudice recurſus, & perſonaliter intimatam Procuratori Confraternitatis in Curia, vt in ſimili notat Lancellot. *de attent. part 2. cap. 8 num. 6 cum ſeqq. & cap. 19. pariter num. 6 & 30.* Rot. *deciſ. 135. num. 4. poſt med. part. 1. recent.* adeò quod totum id, quod deinde innouatum fuit in partibus ſit nullius momenti, licet illo medio tempore non potuiſſet certiorari principalis in partibus, quidquid ſit ad effectum procedendi contra attentantem, ad pœnam iuxta diſtinctionem factam per Rot. *in Gerunden. beneficij 10. Februarij 1630. coram bon. mem. Coccino,* & clarius *in Valentina Præceptoria 10. Maij 1627. coram bon. mem. Cardinali Verili.*

Non obſtat quod bona de quibus agitur ſubiaceant fideicommiſſo Ioſephi Patris dictæ Corneliæ,
per cuius obitum fuerit purificata conditio ad fauo- 4
rem Confraternitatis, in quam propterea priuilegio piæ cauſæ poſſeſſio ciuilis ipſo Iure tranſierit, ex diſpoſitione *l. fin. C. de Sacroſanct. Eccleſ.* & ſic Bartholo veniat deneganda manutentio vti omni Iure deſtituto in his bonis.

Quia quidquid ſit de hac concluſione, certum eſt quod illa non poteſt applicari niſi poſtquam fuerit cognitum de fideicommiſſo, & de identitate
bonorum ei ſubiectorum, ac de detractionibus ſi 6
quæ

Digitized by Google

quæ competunt hæredi granato, quæ omnia tequirunt altiorem indaginem, & ptoptetea eotum diſcuſſio cùm reſpiciat petitorium ſeu atticulum immiſſionis, non debet fieri in hoc ſummarijſſimo Iodicio in quo non attenditur niſi nudum ſactom poſſeſſionis. Ferretus *conſ.7.num.3.& 4* Rot. coram Sanctiſſim. mem. Gregor. XV. *deciſ.107.num 2 & 3.*ibiqoe Adden.*num.5.*& *deciſ.275.num.*10.& Rot. *deciſ.8.num.5.* & *deciſ.284.num.11. part. 5. recent.* &
7 in ſpecie quod exceptio fideicommiſſi non tetardet manutentionem, fuit dictum *in Romana hæreditatis de Conciis* 24. *Decembris* 1622. coram bon mem. Pironaoo.

Idque eò facilius videtur animaduertendum in ptæſenti, quia Bartholus eſt hæres Corneliæ, & prætendit tetentionem pro ſcut. 200. occaſione cre-
8 diti eiuſdem Cotneliæ in vim teſtamenti fideicommittentis, necnon pro expenſis factis in defenſione bonorum fideicommiſſi quas à fideicommiſſario ſicut tepetete poteſt, *l.vbi pu è §. qui in detrahendis ff ad Trebell.* Seraphin.*deciſ.925.num 3.& ſeqq.* Gregor XV.*deciſ.197. num.* 4. ita, & moltò magis pro eis debet habere tetentionem, *l per retentionem C. de vſurpat.* Canal *deciſ.645. num.5.* abſque qood intret compenſatio cum fructibos hæteditariis, Rot. *deciſ.517.num.8.& ſeqq.part.1.diuerſ.*

Præterea adſunt legata per hæredem granatum ſoluta, pro quibus quatenus erogatum fuerit pretium einſdem Bartholi non tamen probatur, quod mobilia hæreditaria ſufficerent pro aliis detractionibus, & cùm hæc ſufficientia reqoirat liquidationem, donec iſta fiat debet manuteneri hæres granatus ex ſuprà allegatis.

Et ita deciſum vtraque &c.

Narnien. Canonicatus.

Veneris 6. Februarij 1643.

ARGVMENTVM.

Gratia Apoſtolica ſecundùm omnia requiſita iuſtificata executioni eſt demandanda.

SVMMARIVM.

1 *Gratia Apoſtolica iuſtificata executioni demandari debet.*

2 *Gratia per Signaturam Papæ perfecta regulariter dicitur.*

3 *Perfectio gratiæ quandonam incipit.*

4 *Supplicatio tempore datæ ſignata præſumitur, nec probatio in contrarium admittitur.*

5 *Reſignatio Canonicatus ob non factam decreti mentionem eſt inualida.*

6 *Reſignatarius ex reſignatione inualida nullum ius acquirere poteſt.*

7 *Clauſulæ generales* (ſiue prædicto ſiue alio qoouis modo vacet) *omnem modum vacandi includunt.*

8 *Gratia vt dicatur ſubreptitia quid requiritur.*

9 *Subreptio tanquam reſpiciens ipſam ſubſtantiam gratiæ, influit etiam in generalibus & toti gratiæ reſiſtit.*

10 *Papa conferens alicui Canonicatum vti vacantem iuxta formam decreti appoſiti in prouiſione Reſignantis, eiuſdem Canonicatus vacationem ob verborum & clauſularum generalitate ad fauorem Reſignatarij includere voluiſſe præſumitur.*

11 *Quod directè prohibetur per indirectum obtineri non poteſt.*

DECISIO CCL.

BERNARDINVS Guadagnolus impetraoit Canonicatum de quo agitur, vti vacantem per reſignationem nulliter factam à Laurentio Gauacciolo intra triennium à die illius habitæ prouiſionis contra fotmam decreti in d. prouiſione per Papam appoſiti, & cauſam contra Ioannem Riccium Reſignatarium in Rota committi obtinuit: quare dubitaui, an gratia Goadagnoli ſit iuſtificata, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Ea moti tatione, quia ipſum eſſe Preſbyterum, valorem d. Canonicatus non excedete ducatos vigintiquatoot, reſignationemque eſſe factam intra trienniom à die habitæ prooiſionis, prout in ſupplicatiooe narratur, iuſtificatur, ex datis in ſummario ſub *num.1.3.4.& 5.* & propterea inttat vulgatis conclosio, qood gratia Apoſtolica iuſtificata 1
debet executioni demandari, *cap.ſi capitulo*, vbi Gloſ. *verb. exequatur de prab in 6.* Mohedan. *deciſ. 13. circa fin. vt lit. pend.* Rota coram Cardinali Caoalerio, *deciſ.278 num.2. & deciſ.638.num.1.* & alibi paſſim.

Nec obſtare viſum fuit, quod ſupplicatio ptouiſionis d Laurentij, in qua adeſt præfatum decretum de noo reſignando intra triennium proximum, ſignata fuetit ſub die 23. Aprilis 1638. & reſignatio facta fuerit ſub die 24. Aprilis 1641. & ſic poſt completum ttiennium: Quia dixerunt Domini, 2
quod, licèt tegulariter gratia dicatur petfecta per Signaturam Papæ, Sarnen *in reg. de infirm. quaſt. 18.num.5. verſ. Nam non eſt dubium.* Caſſad. *deciſ.4. num.2 de cauſ.poſſ & proprietat.* Rota *deciſ.418.num. 3.part.1.diuerſor.* hæc tamen perfectio incipit à die 3
datæ, ita vt Papa cenſeatur ſignaſſe ea die ſub qua ſupplicatio apparet datata à Datario, ad hoc munus per ipſum Papam depotato, Caputaq.*deciſ.88.num. 2.& 3 part.3.* Put.*deciſ.94.num.2.lib 2.in correct.* vbi qood ſupplicatio præſumitur ſignata tempore datæ, 4
& quod non admittitur probatio in contrarium, idemque firmant Gabriel *conſ.193.num. 3. & 4.* & Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.191 num.1.cum ſeqq.* & in terminis latè exornat Rota in *deciſ. 68. à num.6. vſque ad fin.part.5 recent.*

Vnde, cùm ſupplicatio prouiſionis d. Lautentij non fuerit datata, niſi ſub die 28. Iunij einſdem anni 1636. hoc tempore inſpecto, non poteſt dici, qood de tempore reſignationis, ſcilicet 24. Aprilis 1641. vt ſupra dictum eſt, fuiſſet elapſum trienniom, & multò minos ſi ſpectetur tempus adeptæ poſſeſſionis de menſe Iolij d anni 1638. & per con- 5
ſequens ipſa teſignatio, ob non factam d. decreti mentionem eſt inualida, & Canonicatus vacauit eo ipſo, Gonzal.*ſup.reg 8.gloſſ.15.num* 109. Mantic. *deciſ.356. num. 4. & 5* adeo quod Reſignatarius ex 6
hac teſignatione nollum ius acquirere potoerit, vt bene comprobat Pariſ.*de reſignat.lib. 3. quaſt.1 n.21 22 & 23.*

Et qoamuis fuetit replicatum per inſotmantes pro Riccio, quod d. decretom erat appoſitum in odium d.Lautentij, & ſic, licet iſte priuatus remanſerit Canonicatu ob reſignationem nulliter factam,

negari

Digitized by Google

negari tamen nequeat, quin ſaltem de facto vaca-
tio verificetur, quod ſufficit ad hoc, vt Reſignata-
7 rius iuuari poſſit clauſulis generalibus in eius pro-
uiſione appoſitis, nempe (*ſiue prædicto, ſiue alio quo-
uis modo vacet*) quæ omnem modum vacandi in-
cludunt, ex cumulatis per Mart. *de clauſul. part. 1.
clauſul. 173. num. 1. cum ſeqq.* & præcipuè *ſub num. 3.
& ante num.* 8. Rota *deciſ. 2. num. 1. per tot* cum ibi no-
tat. per Adden. *de reſcript. in nou. & deciſ. 341. num. 2.
part. 3. diuerſ.* & refert Garz. *de benefic. part. 11. cap. 3.
num* 128. *& inter recent. deciſ. 309. num. 2. & 3 part. 2.*
ceſſante præcipuè fraude, & malitia ex parte dicti
Riccij, qui fortè ignarus talis decreti probabiliter
credere poterat, quod d. Laurentius legitimè reſi-
gnare poſſet, ad quam probabilem credulitatem ex-
cuſandam inuentus fuit vſus dd. clauſularum, vt
declarat Lother. *de rer. beneficiar. lib. 3. quæſt.* 8.
num. 69.

8 Attamen fuit reſponſum, quod ſi Papa ſciuiſſet
d. Laurentium non valuiſſe tunc temporis reſigna-
re, vel reſignationem ad fauorem Riccij non admi-
ſiſſet, cùm potius Canonicatum vti vacantem ob
reſignationem, contra formam decreti factam alteri
perſonæ ſibi bene viſæ liberè conferre potuiſſet,
iuxta tradit. per Rot. *in deciſ. 575. in fin. part. 3. lib. 3.
diuerſ.* Vel ſaltem non ita facilis fuiſſet ad conce-
dẽdum, quod ſufficit ad hoc vt gratia ſubreptitia di-
catur, *cap. poſtulaſti, & cap. ſuper litteris*, vbi Doct &
præſertim Fel. *num.* 8. *de reſcript.* Caſſad. *deciſ.* 12.
9 *num.* 14. *de præbend.* quæ propterea ſubreptio tan-
quam reſpiciens ipſam ſubſtantiam gratiæ, influit
etiam in clauſulis generalibus, & toti gratiæ re-
ſiſtit, vt declarauit Rota *in deciſ.* 194. *num.* 5.
part. 4. *recent* ſequendo *deciſ.* Put. 390. *lib.* 1. *in
correct.*

In contrarium autem allegata procedunt, quan-
do gratia non fuit ſubreptitia circa ipſam ſubſtan-
tiam, id eſt, quando expreſſio qualitatis amiſſæ in
narratiua non retraxiſſet Papam à conceſſione, vel
difficiliorem eum non reddidiſſet, vt reſpondetur
in præallegata *deciſ. 194. eod num. 5. part. 4. recent.* Id-
10 que bene declarauit etiam Papa, dum narrata præ-
cedenti reſignatione contulit Canonicatum Ber-
nardino, vti vacantem iuxta formam decreti ap-
poſiti in prouiſione Laurentij Reſignantis, quod
equidem non feciſſet, ſi voluiſſet eiuſdem Cano-
nicatus vacationem includere ſub verborum &
clauſularum generalitate ad fauorem Reſignatarij,
vt ex Lap. *allegat.* 89. *num.* 6. *&* 14. & ex Silua *de
benefic. part. 3. quæſt. 46. num.* 9. firmat Burſat. *in
conſ. 394. ant. n. 17 verſ. 2. præfertur lib. 4.*

Atque hinc patet nihil ſuffragari poſſe allegatam
probabilem ignorantiam decreti ex parte Reſigna-
tarij, quia ſi talis præſumpta ignorantia excuſaret,
quælibet reſignatio, licet facta contra formam de-
creti de non reſignando ſuſtineretur ad fauorem
Reſignatarij, ob clauſulas generales, adeò quod
decreta Apoſtolica fruſtratoria redderentur, cùm
Reſignans ſemper haberet ſuum intentum, id eſt
11 obligare Papam ad conferendum ei, ad cuius fauo-
rem ipſe reſignauit, & ſic per indirectum obtine-
retur id, quod directè prohibetur, quod profectò
non eſt dicendum, vt ad euitandas clauſulas ge-
nerales arguit Burſat. *in dict. conſ.* 394. *num.* 14.
lib. 4.

Quodque reſignatio in præſenti fuerit ad fauo-
rem Riccij, quamvis in ſupplicationem liberè le-
gatur facta in manibus Papæ, abſque expreſſione
alicuius certæ perſonæ, probatur ex conſenſu præ-
ſtito penes Notarium, vbi exprimitur perſona, ad
cuius fauorem ſit reſignatio, qui quidem conſenſus
attenditur ad demonſtrandum, an reſignatio ſit
facta ad fauorem, licet in ſupplicatione reſignatio-
nis iſta certa perſona non exprimatur, vt colligitur
ex forma ſupplicationis de vacante per reſignatio-
nem ad fauorem, de qua Pariſ. *de reſignat. lib.* 8.
quæſt. 7. *num.* 28. & quotidie practicatur in Da-
taria.

Et ſic vtraque, &c.

Volaterrana Beneficij.

Vener. 20. Februarij 1643.

ARGVMENTVM.

De manutentione pro purgatione atten-
tatorum poſſeſſori concedenda.

Vide ſuprà *Deciſ.* 222.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes duo licet ſimpliciter dicant aliquem poſſediſ-
ſe poſſeſſionem ſufficienter probant.*
2 *Probationes leuiores in ſummariſſimo poſſeſſorio
ſufficiunt.*
3 *Poſſeſſio capta vigore mandati de immittendo, cùm
fuerit declarata attentata nullius eſt mo-
menti.*
4 *Reuocatio attentatorum habet vim recuperandæ re-
ſpectu præteritorum & retinendæ reſpectu futuro-
rum, nec opus eſt de aliquo titulo docere.*

DECISIO CCLI.

POSTQVAM ſub die 12. Maij anni
præteriti reſolutum fuit mandatum
de immittendo in poſſeſſionem be-
neficij, de quo agitur, cum omnibus
inde ſequutis ſubiacere vitio attenta-
torum, dubitaui an pro purgatione attentatorum
ſit Ioanni Tenaliæ concedenda manutentio, &
ipſo tantum informante affirmatiuè fuit reſpon-
ſum.

Quia de eius poſſeſſione conſtat ex depoſitioni- 1
bus duorum Teſtium, qui ſufficienter probant licet
ſimpliciter dicant d. Ioannem poſſediſſe, iuxta no-
tata per Gloſſ. & DD. *in l. ſi ſtipulatio iſta*, §. *hæc
quoque de verb. obligat.* vti Aleiat. de Cen. teſtatur
num. 9. & 10. Batt. *in tract. de teſtib. verſ. Teſtis dixit
aliquem poſſidere num.* 9. Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 14.
num. 2. & 3. de teſt. Rota *deciſ.* 307. *num. 1. part. 1. in
recent.* iuncta præcipuè enunciatiua ſententiæ Ro-
talis coram bon. mem. Pirouano, in qua idem Ioan-
nes enunciatur poſſeſſor, nec non attento, quod 2
agitur in ſummariiſſimo poſſeſſorio in quo leuiores
ſufficiunt probationes, Couarruu. *pract. quæſt cap.* 17.
Menoch. *de retin. remed. vlt.* Giouagn. *conſ. 14. num.* 72.
lib. 1. Seraph. *deciſ.* 1154. *n.* 3.

Nec obſtare viſa fuit poſſeſſio Ludouici Contu-
gij capta vigore dicti mandati de immittendo, quia 3
cùm iam fuerit declarata attentata nullius eſt mo-
menti, ex allegat. per Lancell. *de attent. part. 2. cap* 4.
num. 49. & ſequitur Gregor. *deciſ. 486. num.* 11 Rot.
coram bon. mem. Coccino *deciſ. 491. num* 3. Buratt.
deciſ. 491. num. 3. Rot. *in recent. deciſ.* 618. *num.* 2.
part. 1.

Et ideo merito venit Ioanni concedenda manutentio pro purgatione attentatorum, iuxta tradita per Oldtad.*conſ.*206. *num.* 4.vbi quod reuocatio at-
2 tentatorum habet vim recuperandæ reſpectu præteritorum, & retinendæ reſpectu futurorum, Rot. *deciſ.*127.*num.*3.poſt Modernum *de manuten.* nec ad hunc effectum opus eſt docere de alieno titulo, Rota *deciſ.*2.*de reſt.ſpol.in nou.* Caſſador.*deciſ.*2. *eod. tit.* ſequitur Buratt. *deciſ.*263.*num.*6.

Et ita, &c.

Colonien. Abbatiſſatus.

Lunæ 2. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Abbatiſſa legitimè electa meritò in poſſeſſionem Abbatiſſatus immittitur, electione ad fauorem alterius vti minoris ætate requiſitâ, adeoque Abbatiſſatus incapacis excluſa.

SVMMARIVM.

1 *Dictio* quatenus *remiſſionem cauſa conditionalem facit.*

2 *Remiſſio cauſa non docto de purificatione conditionis nihil operatur.*

3 *Sententia ne dicatur contra ſententiam, prior regulariter reuocari debet.*

4 *Sententia prima quando non allegatur coram Iudice ſecundo, tenet ſecunda licet prima non reuocetur.*

5 *Minor 30. annis Abbatiſſatus eſt incapax.*

6 *Eligentes ſcienter perſonam incapacem eorum pro illa vice ſuffragia amittunt, totúmque Ius eligendi cum aliis qui in electione incapacis non concurrerunt, conſolidatur.*

7 *Pœna eligentium incapacem innocentem afficere non debet.*

8 *Monialium circa defectum ætatis electa ſcientia præſumitur niſi ignorantia probetur.*

9 *Moniales vt excuſetur ignorantia de diligentiis pro certioratione ætatis factis docere tenentur*

10 *Forma ſcrutinij habet magnas difficultates dum in ea etiam boni Iuriſtæ practicam ignorantes deficiunt.*

11 *Communicatio priuilegiorum reſtrictiuam continens intelligenda eſt ſingula ſingulis congruè referendo.*

12 *Monialis in Abbatiſſam ſeu Prioriſſam niſi 30. annum ætatis ſuæ compleuerit, eligi non poteſt.*

13 *Priuilegia diſpoſitioni Concil. Trident. contraria ex conſtitutione Pij IV ſunt reuocata.*

14 *Gratia in præiudicium alterius legitimam ætatem habentis cùm ſit ſubreptitia perſona electa non ſuffragatur.*

15 *Gratia emanans lite pendente cum clauſula* ſine præiudicio litis pendentis, *Iuribus alterius in litem deductis nihilò præiudicat.*

DECISIO CCLII.

SENTENTIA de partibus, qua pronunciatum extat Suſannam de Merode eſſe immittendã in poſſeſſionem Abbatiſſatus, de quo agitur, vti legitimè electam cenſuerunt Domini confirmandam fore tanquam validam & iuſtam.

Validitas namque probatur ex reuolutione proceſſus, vbi apparet interueniſſe omnia requiſita recenſita in vulgata deciſione Caputaq. 260.*p.*2. abſque quod ſubſiſtat defectus Iuriſdictionis deſumptus ex eo, quod poſt remiſſionem cauſæ ab Officiali Colonien. ad Eminentiſſimum Archiepiſcopum electorem emanauerit ſententia prædicta non ab eodem Officiali, ſed à quodam Licentiato Butach. nul-
lam habente authoritatem promulgata. Quia re- 1
miſſio fuit conditionalis quatenus ſcilicet eidem
Archiepiſcopo viſum fuerit, vt de dictione *quatenus* inquiunt Bart. *in l* 1.*n.*10.vbi Caſtrenſ. Imol & Socin. *ff de condit. & demonſtr.* Honded *conſ.*2.*n.*56.& *conſ* 57.*n.*10.*lib.*2.Rot *deciſ.* 381.*n.*2.*p.*1 *diuerſ.*& ſic
non docto de purificatione conditionis nihil opera- 2
tur, *l pecuniam*, vbi Alex. Socin.& Iaſ. *ff. ſi cert. petat. l. hac venditio ff. de contrah. emption.* Rota *deciſ.* 378.*n.* 2.*p.*3.*recent* & ſentẽtia, vt patet ex eius lectura prolata fuit ab ipſo Officiali, licet de eius ordine publicata fuerit à dicto Licentiato Butbach. de cuius propterea authoritate non videtur inquirendum.

Prout non facit quod in præfata ſententia non
fuerit reuocata ſententia præcedens, ſicut regulariter 3
fieri debet ne dicatur ſententia contra ſententiam, *l.*1.*C. quando prouocat. non eſt neceſſ.* Caſſad. *deciſ.*1.*n.*4 *de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* quoniam nulla præceſſerat ſententia præiudicialis, ſiquidem decretũ Nuntij Apoſtolici præſeruauit cognitionẽ negotij principalis vſque ad meliorem informationem, & ſententia lata ſuper executione gratiæ Apoſtolicæ continebat clauſulam (*ſine præiudicio litis pendentis*)
vltra quod ſufficit dicere primam ſententiam non 4
fuiſſe allegatam, nec productam coram ſecundo Iudice, vt teneat ſecunda licet non reuocet primam, Felin. *in cap. cum inter limit.*8.*de re iudic.* Gabriel *conſ.* 54.*n.*8.*circa fin. lib.* Oſaſch *deciſ. de Pedamont.*1.*n.*49. Canaler. *dec.*31.*n.*2. Adden. ad Buratt. *dec.*59.*lit.C.*

Iuſtitia verò ex eo reſultat, quod dicta Suſanna ex ſexdecim ſuffragiis electoralibus habuit octo, quæ dicuntur ſaniora, & maiora, attento quod alia octo fuerunt præſtita ad fauorem Henricæ Kaytſ.
minoris 30. annis, & per conſequens incapacis Ab- 5
batiſſatus ex diſpoſitione textus, in *cap. indemnitatibus in princ. de elect. in* 6.& Concil. Tridentini *cap.*7.
*ſeſſ.*25.*de regular.* Quotieſcunque enim eligentes eli- 6
gunt ſcienter perſonam incapacem, amittunt pro illa vice eorum ſuffragia, & totum Ius eligendi conſolidatur cum aliis, qui non concurrerunt in electione incapacis, vt eſt textus expreſſus in *cap.*2. vbi Gloſſ. *verbo pauciores de poſtulat. Prælat. cap bon. memoriæ il* 1. *cap. cum Vecintonien* 25. *de elect* Abb. *in cap. cum in Iure in fin eodem tit* Gloſſ. *in ſi forte* 65. *diſtinct.* Idque procedit etiamſi Ius eligendi remane-
ret penes vnum dumtaxat, ea ratione, quia pœna eli- 7
gentium incapacem non debet afficere innocentẽ, *c. queſiuit de his quæ fiunt à maiori parte Capit.* Barboſ. *de iure Eccleſiaſtico cap.*19.*n.*86.

Quod autẽ in præſenti moniales ſcirent incapacitatem dictæ Henricæ ob defectum ætatis, probatur ex datis *in ſum. Suſannæ n.*2. vltra quod ſcientia præſumi

Digitized by Google

8 præſumitur in hac materia niſi ignorantia probe-
tur, *cap innotuit*, vbi Abb. *n. 9. 21 & 22. de elect.* DD.
in cap. cum cunctis §. Clericus num. 2. & 14. tit. eod. vel
ſaltem ignorantia eſſet nimis craſſa, & ſupina, cùm
9 deberent Moniales ſaltem docere ſe feciſſe diligen-
tias pro certioratione ætatis, vt tradit Gloſſ. *in cap.*
innotuit verbo ignorantiam, verſ. & ideo debebant, &
propterea non ſunt excuſandæ, vt in his terminis
reſolutum fuit *in Leodien. Abbatiſſatus 4. Iulij ſupe-*
rioris anni coram R. P. D. meo Ghiſilerio, quidquid eſ-
ſet dicendum ad effectum eos excuſandi à ſolemni-
tatibus reſpicientibus formam *cap. quia propter de*
elect. vel ab aliis pœnis, in quibus terminis procede-
rent DD exaduerſo allegati, ea ratione quia forma
10 ſcrutinij habet magnas difficultates, adeò quod
etiam boni Iuriſtæ practicam ignorantes in ea defi-
ciant, vt docet Gloſſ. *in c. cum expediat verb. inquiſitis*
in fin. de elect. in 6. Abb. *in cap. quia propter num. 17.*
eod. tit.

Non obſtat quod his Monialibus fuerint com-
municata omnia priuilegia conceſſa Ordini Ciſter-
cienſi, vnde inferebatur quod ſicuti Ciſtercienſes
poſſunt eligere Abbatem minorem 30. & maiorem
25. annis, ita & idem dicendum ſit de Abbatiſſa.
Quia vltra quod priuilegium Sixti IV. datum *in*
ſum. d. Henricæ ſub n. 10. non continet facultatem eli-
gendi Abbatem minorem 30. annis, certum eſt
quod illud reſtrictum eſt ad monaſteria Monacho-
rum, & communicatio priuilegiorum conceſſa per
11 Vrbanum IV. habet reſtrictiuam in illis verbis, ibi,
in his, quæ vobis competunt: ideo intelligenda eſt ſin-
gula ſingulis congruè referendo, non autem quod
Abbatiſſæ electio fiat contra claram diſpoſitionem
text. *in d. cap. indemnitatibus de election. in 6.* vbi ſta-
12 tuitur, quod Monialis non poſſit eligi in Abbatiſ-
ſam, ſeu Prioriſſam niſi 30. annum ætatis ſuæ com-
pleuerit, & quod eius electio fiat à Monialibus, ita
vt earum ſuperior præeſſe tantùm poſſit electioni:
& idem diſponitur à Concil. Trid. *in d. c. 7. ſeſſ. 25 de*
regular. ſequitur Modern. Vallumbroſanus *de Iure*
Abbatiſſ. diſput. 28. q. 1. per tot. & q. 2. n. 4. & in om-
13 nem euentum prætenſa priuilegia vti contraria diſ-
poſitioni Tridentini eſſent reuocata, ex conſtitu-
tione Pij IV. quæ eſt *la 94. in ordine tom. 2. nou. Bullar.*
fol. 102.

Demum non releuat gratia Apoſtolica ad fauorem
d. Henricæ obtenta, tùm quia eſt ſubreptitia ob fal-
ſam narratiuam ætatis eiuſdem Henricæ annorum
14 30. Nam ſi Papa ſciuiſſet eam non eſſe ætatis anno-
rum 30. gratiam in præiudicium alterius habentis
legitimam ætatem, non conceſſiſſet, vel ſaltem dif-
ficilius, quod ſufficit ad hunc effectum, Felin. *in cap.*
Poſtulaſti de reſcript. Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 201.*
n. 26, Garz. *de benef. part. 8. c. 5. n. 20.* Rota coram bon.
mem Coccino *deciſ. 328. n. 2. inter eius impreſſ.* & ali-
bi paſſim. Tum etiam quia emanauit lite pendente
15 cum clauſula ſalutari ibi: *ſine præiudicio litis penden-*
tis, & ſic nihilo præiudicat Iuribus d Suſannæ in li-
tem deductis, Put. *deciſ. 191. num. 17. lib. 1 in correct.*
Seraphin. *deciſ. 144. n. 6.* & fuit dictum *in d. Leodien.*
Abbatiſſatus 4. Iulij anni præteriti coram R. P. D. meo
Ghiſilerio.

Et ita vtraque, &c.

Romana Succeſſionis.

Vener. 6. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

De æqualitate inter Sorores ſeruanda; vbi quod Soror congruè dotata, niſi dotem prius receptam conferat, vel alteram Sororem in capillo exiſtentem pro dote ſibi debita tantum in bonis per fratrem relictis capere patiatur, cum eadem fratri mortuo ab inteſtato ſuccedere non poteſt.

Vide ſuprà *Deciſ. 213.*

SVMMARIVM.

1 *Soror poſt acceptam dotem ad ſucceſſionem vltimi fratris ab inteſtato defuncti cum altera Sorore æqualiter concurrere non debet, niſi aut dotem receptam conferat, aut Sorori in Capillo exiſtenti in bonis per fratrem relictis pro dote ſibi debita ſatisfiat.*

2 *Inter Sorores æqualitas eſt ſeruanda; regulariter* num. 6.

3 *Soror dotem ſibi debitam an conſequatur per viam collationis vel per viam retentionis ſeu deductionis non refert, cùm vtroque modo idem effectus ſequatur.*

4 *Dos loco legitimæ ſuccedit.*

5 *Paragium à legitima differt, cùm in eo liquidando habeatur ratio nedum valoris legitimæ ſed etiam aliarum qualitatum ex quibus dos congrua conſtituitur, vt filia ſecundùm pares nubat.*

7 *Dos vni Sorori viro nobili in vrbe nuptæ conſtituta, an viro inferioris conditionis nuptæ in eadem quantitate ſit conſtituenda?*

8 *In materia ſucceſſionis capacitas de tempore delatæ hereditatis regulariter attenditur.*

9 *Filia grandeua ætatis pinguiorem dotem dare neceſſe habet vt virum facilius inueniat.*

10 *Donatio conſtante matrimonio coniugi nobili vel iuueni ab alio coniuge ignobili vel ſene facta valet.*

11 *Filia agnoſcens ſe iuxta vires fratrum ſuorum & conditionem maiorum congruè dotatam, contra propriam confeſſionem non eſt audienda.*

12 *Inueſtitura rei emphyteuticæ per extinctionem lineæ maſculinæ longe poſt annum obtineri poteſt ab vna Sorore, altera eam infra annum non petente.*

13 *Annus niſi à die ſcientiæ non currit.*

14 *Scientia inueſtituræ cùm verſamur inter duas Sorores ex coniunctione ſanguinis probatur.*

15 *Cohabitatio inſimul Sororum ſcientiam rei controuerſæ præſupponit.*

16 *Filius in ſtipulatione inſtrumenti inueſtituræ interueniens matrem certiorem feciſſe præſumitur.*

17 *Præſumptiones ſuperabundant vbi ſcientia probabilis ſufficit.*

18 *Scientia ex coniunctione ſanguinis & communi habitatione exoriens ſufficiens eſt, vt aliquis emphyteuſi priuari poſſit.*

59 *Annus inter ſorores à die ſcientia currit, dum non docetur fuiſſe exhibitas diligentias pro recuperanda emphyteuſim penes tertium exiſtente.*

DECISIO CCLIII.

DENVO dixerunt Domini Hortenſiæ
denegādam eſſe immiſſionem in bo-
nis, de quibus agitur, confirmando
deciſionem emiſsā ſub die 28. Martij
ſuperioris anni, quia adhuc prædictæ
deciſionis reale fundamentum ſubſiſtere viſum
fuit, nempe quod dum dicta Hortenſia habuit ex
1 bonis peruentis ex hæreditare paterna ſcuta 4000.
pro ſua dote, non debeat æqualiter concurrere ad
ſucceſſioné Vincentij vltimi fratris ab inteſtato de-
functi cū Dorothea altera ſorore relicta in capillo,
niſi conferat dotem prius receptam, vel patiatur,
vt ſoror in Capillo pro dote ſibi debita de paragio
capiat tantumdem in bonis per fratrem relictis,
iuxta deciſionem Afflicti 61.*num.*2.cum aliis alle-
gatis in præcedenti *deciſ.* quibus addi poſſunt Ho-
dierna *in l hac edictali quæſt.*12.*num* 21.*C de ſecund.
nupt.* Carol. Tap *in iur Regni Neapolitani lib.* 6. *de
ſucceſſion feud & parag. præſtan tit.* 21. *ſub verſ.cuiuſ-
cumque ſexus verſ. hinc ſequitur*, Io. Andr. Georg.*al-
legat.* 20.*num.* 25.Franch.*ad conſuetud.Neapolit.de ſuc-
ceſſion.ab inteſtat.in conſuetud ſi moriatur verſ quid an-
tem ſi Pater*, Rou *conſ.*13.*n.*12.*lib.*1.Peregr.*deciſ Pa-
tauin* 62 *n.*1.*& deciſ.*63.*num.*12.*verſ.contrarium*, &
in verſ.tertio adducebam, vbi reddit rationem, vt ſci-
2 licet inter ſorores æqualitas ſeruetur, & *deciſ.*87.
num 7.*in fin.*

3 Adeò quod in ſubſtantia parum refert an ſoror
in capillo hanc quantitatem conſequatur per viam
collationis, vel per viam retentionis ſeu deductio-
nis, cùm vtroque modo idem ſequatur effectus, &
ſic nihil obſtant DD. negantes locum eſſe collatio-
ni in ſucceſſione collateralium, inter quos Barb.
in l.poſt dotem 41.*num.*52 *verſ.nihil replicetur ff ſolut.
matrim.* Gomez *in l.*29.*Tauri n.*31.Craſſ *de ſucceſſ* §.
*collatio q.*6.*n.*2.

Provt non obſtat quod dos ſeu paragium debea-
tur in bonis Patris, & non fratris, & ideò Doro-
thea attento patrimonio communis Patris calcula-
to in ſcut.13000.& numero ſex filiorum, non poſſit
4 prætendere niſi ſcuta 1100. pro legitima, cuius lo-
co dos ſuccedit, iuxta doctrinam Caſtr.*in l Titio cen-
tum*, §.*Titio genero num.* 8. *ff.de condit. & demonſtrat.*
Honded.*conſ.*53.*num.*12 *lib.*2 Gregor XV.*deciſ.*565.
ibique Adden.*num.* 11. & 12. Quia paragium non
ſemper reſtringitur ad legitimam, imò eſt quid di-
5 uerſum ab ea, & propterea videmus quod in para-
gio liquidando habetur ratio nedum valoris legiti-
mæ, ſed etiam aliarum qualitatum ex quibus dos
congrua conſtituitur, vt filia nubat ſecundum pa-
res ſuas, Afflict. *deciſ.* 160. *per tot.* Rot. *deciſ.* 298.
*num.*5.coram Caualer.& inter recen.*deciſ.*88.*n* 9.10.
& 11 *part* 5.

Cùm autem dos ipſius Hortenſiæ fuerit congrua
in ſcut.4000.æquitas non patitur quod dos Doro-
theæ alterius ſororis non debeat eſſe eiuſdem quan-
6 titatis, quandoquidem inter ſorores regulariter
æqualitas eſt ſeruanda, Socin.Iun. *conſ.*55.*n.*6 *vol.*
1.Peregrin *deciſ.*63.*in fin.*§ *Tertio adducebam*, Ama-
tus *deciſ Ferrarien* 44 *n.*2. Imò quia de tempore do-
tationis Hortenſiæ viuebant fratres maſculi, qui
omnes deceſſerunt ante dotationem Dorotheæ, poſ-
ſet huic non ſolùm eadem dos ſcut.4000. ſed pin-
guior aſſignari, *ad l. ſi filia*, & ibi Bart. *ff. de le-
gat.* 3.Mantic.*de tacit.lib.*12. *tit.* 21. *num* 31. *&* 33.
...*conſ.*20 *num.*15.*circa med.lib.*1. Rot.*deciſ* 28.*n.*20.
& 21.& *deciſ.*88.*num.*5.& *deciſ.*178.*num.*1 *part.*5.*re-
cent.*

Nec releuare viſum fuit quod Hortenſia habue-
rit prædictam dotem ſcut.4000. tanquam in Vrbe 7
nupta viro nobili de familia Sabellorum, vnde in-
ferebatur, quod non erat eadem dos conſtituenda
Dorotheæ nuptæ viro inferioris conditionis, & ex-
tra vrbem commorantis, iuxta conſ Bald.386. *poſt
med.lib.*4. & Dec. *conſ.* 26. *num.*4, vbi quod filiæ di-
cuntur æqualiter nuptæ, quando ſunt æqualiter be-
nè nuptæ, attenta conditione, & qualitate mari-
torum & locorum. Quia vltra quod informantes
pro Dorothea tuebantur eius maritum eſſe conſpi-
cuæ nobilitatis, vti deſcendentem ex familia Peru-
ſia Romana; fuit reſponſum quod obiectum for-
ſan procederet ſi de tempore delatæ ſucceſſionis
ipſa eſſet iam nupta cum inferiori dote, & in di-
uiſione peteret ſupplementum vſque ad ratam da-
tam alteri ſorori, in quibus terminis loquuntur,
& procedunt Bald. & Dec. in locis mox alle-
gatis.

Secus verò eſt dicendum, quando provt in præ-
ſenti de tempore delatę ſucceſſionis altera ſoror eſt
in capillo, tunc enim intrat prædicta deciſio Afflicti
ibi, *in iſtis terminis ab omnibus communiter approbata*,
vt ſcilicet tantundem habeat ſoror in capillo in
ſucceſſione fratris vltimi defuncti, quantum ha-
buit altera ſoror maritata ante illius obitum, itavt
nihil veniat conſiderandum, quid poſtea euenerit,
nempe an ſoror in Capillo nupſerit, vel ne, cum
viro qualificato ſicuti altera ſoror, cùm regulariter
in materia ſucceſſionis attendatur capacitas de tem- 8
pore delatæ hæreditatis, ad *l non oportet ff.de legat.*
2.Socin.*in l ſi cognatis n.*29.*ff.de reb.dub.* Couar.*cap.*
1.*n.*21.*de teſtam.* Molin. *de Hiſpan. primogen.cap.*13.
*num.*27 *lib.*1.

Idque eò magis venit dicendum in propoſito,
quia Dorothea poſt delatam ſucceſſionem, & adi-
tam hæreditatem fratris nupſit, & in dotem dedit
omnia bona, ſine quibus fortaſſe virum non inue-
niſſet, maximè cum de eo tempore eſſet grandeuæ 10
ætatis annorum 40. qua de cauſa neceſſe habebat
pinguiorem dotem dare, Marin. Frecc. *de feud.
lib.*2.*quæſt.*2. *num* 2. *fol.* 288. & ſentit Rot. in *deciſ.*
340.*n.*7.*in fin.verſ.tam ratione prouectioris ætatis* co-
ram Buratt & conferunt notata per Sanchez *de ma-
trim.lib.*6.*diſput.*90 *n.*3. *&* 4.& *diſput.*10.*n.*8.*de do-
nat. inter vir. & vxor.* & per Gomez *in l.* 52. *Tauri
num.*66. *verſ. ex quo infertur*, vbi firmatur valere
donationem factam conſtante matrimonio coniugi
nobili, vel Iuueni ab alio coniuge ignobili, vel 11
ſene.

Præterea animaduerterunt Domini, quod non
ſubſiſtit dotem ſcut. 4000. Hortenſiæ fuiſſe tradi-
tam reſpectu nobilitatis viri, ſed potius habita ra-
tione conditionis ſuorum antenatorum, & poſſi-
bilitatis fratrum, vt ipſamet fatetur in inſtrumen-
to dotali ibi: *Agnoſcens ſe iuxta vires ſuorum fratrum
& conditionem ſuorum antenatorum cum dicta dote eſſe
congruè dotatam &c.* contra quam propterea confeſ-
ſionem dixerunt eandem Hortenſiam non eſſe au-
diendam, *l. generaliter C. de non numer. pecun l. fin.*
§. *ſine autem C. de arbitr. tutel. cap. per tuas de
probat.*

Digitized by Google

probat. Crauett. *conſ* 61. *num*. 3. Rot. *deciſ*. 306. *num*. 7. *p*. 5. *recent*.

Demum dictum fuit provt in alia, quod ad com-
12 putum dotis d. Dorotheæ non erat calculanda mola emphyteutica, quia eius inueſtituram finita antecedenti per extinctionem lineæ maſculinæ longè poſt annum obtinuit ſola ipſa Dorothea, provt potuit, attento quod Hortenſia altera ſoror ad quam etiam ius petendi renouationem pertinebat, eam infra annum non petierit, vt præter allegatos in præcedenti deciſione tenent Roman. *conſ*. 22. *num* 6. & *conſ*. 70. *num* 3. *poſt med*. Socin. Iun. *conſ*. 9. *num*. 19. *vol*. 3. & Gratian. *diſcept*. 934 *n*. 6. *tom*. 5.

13 Quibus non aduerſatur, quod annus non currat niſi à die ſcientiæ, nec quando extraneus bona emphyteutica poſſidet, Clar. *in* §. *feudum q* 49. *num* 3. Cald. *de emphyteuſ*. *lib*. 1. *quæſt*. 5. *num* 52. quoniam
14 ſcientia probatur; Primò ex coniunctione ſanguinis, cùm verſamur inter duas ſorores, *l. octaui ff. vnde cognati*, *l. de tutela*, *C. de in integr. reſtitut. min*. Alex. *in l*. 1. *num*. 17. *ff. ſi certum petat*. Aymon. *conſ*. 271. *num*. 8. *circa med*. & dixit Rot. *in Romana diuiſionis* 20. *Iunij* 1639. *coram R. P. D. meo Bichio*. Se-
15 cundò ex earum inſimul cohabitatione, iuxta notata *in l. conſenſu C. de repud*. & *cap. Conſtitutus de teſtam*. late Honded. *conſ*. 80. *num*. 44. *cum ſeqq*. *lib*. 2. Becc. *conſ*. 47. *num*. 21. Rot. *deciſ*. 135. *num* 8. penes
16 Poſt. *de manuten*. Tertiò denique ex quo filius eiuſdem Hortenſiæ interuenit in ſtipulatione inſtrumenti inueſtituræ tanquam Curator d. Dorotheæ, præſumitur enim quod filius certiorauerit matrem, Aretin. *conſ* 73. *num*. 15. *verſus fin*. Ruin. *conſ*. 50 *n*. 17. *tom*. 1. & plures alios refert Honded. *in d. conſ*. 80. *num*. 44. *lib*. 2. quæ omnes præſumptiones ſuper-
17 abundant, cùm in his terminis ſufficiat ſcientia probabilis, vt aduertit Clar. *in* §. *feudum quæſt*. 49. *n*. 3. *in princ*. & *verſus fin*. Cald. *de renouat. emphyteu-*
18 *ſis lib*. 1. *quæſt*. 5. *num* 26. Et quod ſcientia exoriens ex coniunctione ſanguinis, & communi habitatione ſit ſufficiens ad hoc, vt quis priuari poſſit emphyteuſi, tradit Honded. *deciſ*. 80. *num*. 55. *lib*. 2. latè Surd. *deciſ*. 221. *per tot*.

Et id quod dicitur de exiſtentia emphyteuſis penes extraneum non applicatur in præſenti, vbi agi-
19 tur inter ſorores, & ſic agnatas, tunc enim annus currit à die ſcientiæ, dum non docetur fuiſſe exhibitas diligentias pro recuperanda emphyteuſim penes tertium exiſtente, vt pluribus comprobat Cald. *de renouat. emphyteuſ lib*. 1. *d. quæſt*. 5. *num*. 52. *verſ. ſecus autem*, & *verſ. vbi inquit*, Schrader. *de feud part*. 6. *c*. 2. *num*. 31. *verſ. quod tamen*.

Et ſic vtraque, &c.

Romana Succeſsionis.

Mercur. 11. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Recognitio pro compulſandis literis miſſiuis Teſtatoris an & quomodo ſit facienda?

SVMMARIVM.

1 *Recognitio literarum miſſiuarum per Teſtes notam manum ſcribentis habentes fieri poteſt.*

2 *Recognitio rigoroſa de ſcriptura priuata per teſtes facienda in epiſtolis & ſchedulis mercatoriis ceſſat, quæ ſcribi abſque alterius interuentu ſolent.*

3 *Adminicula quæ aliàs cum teſtibus notam manum ſcribentis habentibus concurrere debent, ad recognitionem ſimilem non ſunt neceſſaria.*

4 *Releuantia recognitionis à Iudicis arbitrio pendet.*

5 *Recognitio non ſolum per teſtes habentes notam manum ſed etiam coniunctim per comparationem ſeruatis requiſitis fieri debent.*

DECISIO CCLIV.

AGENTIS pro Henrico iuniore poſtquam viderunt Rotam reſpondiſſe non eſſe dandam compulſoriam ſpecialem pro compulſandis literis miſſiuis (vt aiebant) conſcriptis ab Henrico ſeniore, quibus probare intendunt dictum Henricum ſeniorem non ex falſa cauſa inſtituiſſe dictum Henricum iuniorem nepotem, ſed ob amorem quo ipſum proſequebatur, exhibuerunt in actis eaſdem literas originaliter, & earum recognitionem procurabant. At quia pro parte Ioannis Thomæ hæredis Cæciliæ filiæ eiuſdem Teſtatoris impugnabatur modus faciendi dictam recognitionem; dubitaui, An & quomodo ſit facienda recognitio, & Domini eam eſſe faciendam reſponderunt modo provt infra exprimendo.

Agitur enim de recognitione literarum miſſiuarum, quæ regulariter ſcribi ſolent abſque interuentu alterius perſonæ, & propterea iudicatum 1
fuit eam fieri poſſe per Teſtes qui habeant notam manum ſcribentis, & viderint eum alias ſcribere, iuxta diſtinctionem factam per Socin. *in l. ſi ita ſcripſero colum. penult. in fin. ff. de demonſtr*. benè Ruin. *conſ*. 70 *num* 4. & ſequitur Rota in terminis Epiſtolarum *in deciſ*. 570. *num*. 2 *part*. 2 *diuerſ*. vbi firmatur rigoroſam illam recognitionem faciendam de ſcri- 2
ptura priuata per teſtes qui fuerint præſentes dum ipſa ſcriptura ſcriberetur, & recognoſcant manum ſcribentis, ceſſare in epiſtolis, & ſchedulis mercatoriis, quæ ſcribi ſolent abſque alterius interuentu, idemque declarat Saluſt. Tiber. *in praxi A. C. lib*. 1. *cap*. 34 *num* 10 & 11. & eſſe de ſtylo Rotæ, dictum fuit *in deciſ*. 150. *num*. 2. coram Seraphino, & *in deciſ*. 173. *n*. 3. coram Coccino, & *in deciſ* 450. *num*. 4. *coram eodem*.

Adeò quod in iſto caſu nec minus videantur ne- 3
ceſſaria adminicula, quæ aliàs cum teſtibus habentibus notam manum ſcribentis concurrere debent, vt firmatur *in deciſ* 61 *num*. 8 *part*. 5 *recent*. & in aliis relatis per Adden. ad Gregor XV. *in deciſ*. 389. *n*. 6. quia tam dicta *dec*. 61. quàm omnes aliæ in contrarium allegatæ loquuntur in recognitione ſcripturæ priuatæ, in cuius confectione ſolent adhiberi teſtes, vt patet ex earum lectura, ſecus verò eſt dicendum quando teſtes non ſunt neceſſarij, nec ſolent adhiberi, vt colligitur ex allegatis in præcedenti § & *ex deciſ*. 452. *num*. 4. coram Caualerio, & *deciſ*. 354 *n*. 7. *p* 5 *recent*.

Verumtamen ex quo verſamur in materia in qua
omnis ratio ſuadet vt exuberet officium Iudicis, à 4
cuius arbitrio pendet releuantia recognitionis, Trentacinq. *variar. reſol. vol* 1. *lib* 2. *tit. de fide inſtrum. reſol*. 7 *ſub num* 6. *verſ* 2. *eſt opinio*. Scacc. *de iudic. lib*. 2. *cap*. 11. *n* 1044.

Ideo exiſtimatum fuit, vt non attenta recogni- 5
tione hactenus facta rurſus alia fiat, non ſolum

per teſtes habentes notam manum, ſed etiam coniunctim per comparationem, iuxta tradita per Gaſpar. Anton. Theſaur. *quæſt.forenſ.lib.1.quæſt.24. num.14.& 18.* & per Scacc. *de indic. lib.2. cap.11. num.1105.& ſeqq.* & per Caball. *in conſ.150.num.7. lib.1.* conſtito prius de exiſtentia certudinali alicuius ſcripturæ mano dicti Henrici ſenioris conſeriptæ, ac ſeruatis aliis requiſitis enumeratis à Menoch. *de arbitrar.lib.2.caſ.114.num 25.& ſeqq.*Cabal. *dict.conſ.150. num.5. & 6. lib.1.* & vt fraudibus obuietur, in quantum fieri poſſit voluerunt Domini, vt prædicta recognitio fiat cum interuentu alicuius Procuratoris de Collegio.

Et ita vtraque, &c.

Romana legati, ſeu dotium.

Lunæ 16. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Teſtator mandans & nitidis verbis taxans dotari tres puellas in certa ſumma ex bonis ſuæ hæreditatis, eius voluntas iuxta taxationem in teſtamento factam ab hærede ad vnguem eſt adimplenda.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas Teſtatoris ab herede ad vnguem debet adimpleri, cùm nihil hominibus magis debeatur quàm vt ſupremæ voluntatis liber ſit ſtylus.*

2 *Hæres cedendo legatario pro anniuerſario faciendo ius exigendi ſummatas annonæ per Teſtatorem relictas ab illis qui ſoluere hæreditati tenentur, an à debito liberetur?*

3 *Debitor generis quia genus nunquam perit ob peritionem alicuius ſpeciei non liberatur, cùm idem genus in aliis ſpeciebus repræſentari poſſit.*

4 *Deſtinatio dotis in diuerſa ac de ſe perfecta oratione poſita, cùm ſtet demonſtratiuè, licet ipſa deſtinatio decreſceret aut periret, cætera tamen bona hæreditaria pro ſoluendis ſeu ſupplendis dotibus obnoxia manent.*

5 *Oratio an ſit vna vel multiplex vt cognoſcatur, attendi ſolet an ab vno eodémque verbo regatur.*

6 *Copula & diuerſitatem orationum quando ſingulæ ſunt de per ſe perfecta non excludit.*

7 *Teſtamenti pars vna aliàm declarat.*

8 *Teſtamenti pars vna, cùm non militet eadem ratio in vno quæ in alio caſu, aliam declarare non poteſt.*

9 *Hæres volens cedere domum in qua pecunias inueſtiuit Teſtator, eo ipſo actio perſonalis non euitatur.*

DECISIO CCLV.

CÆSAR Pandinus in ſuo cum quo obijt teſtamento inter alia voluit, & mandauit (ſunt verba teſtamenti) ex bonis ſuæ hæreditatis quotannis in perpetuum dotari tres puellas in feſto *Sanctiſſimi* Corporis Chriſti, in ſcutis videlicet 40 monetæ Romanæ pro qualibet, & ad huiuſmodi effectum mandauit deputari, & deſtinari ſcuta 2000.

Cùm autem domus in qua ab hærede fuerunt inueſtita dd.ſcuta 2000.pro dotandis puellis decreuerit in reddito, adeò quòd eius penſiones non amplius aſcenderent ad ſcuta 120.prout aſcendebant de tempore facti inueſtimenti, prætendebatur per hæredem eſſe quoque diminuendas dotes; quare dubitaui ad quam ſummam dotes ſint taxandæ, & eas deberi ad rationem ſcut 40. pro qualibet iuxta taxationem factam in teſtamento, fuit reſponſum.

Ratio reſolutionis fuit quia teſtator nitidis verbis taxauit dotes de quibus agitur in ſcutis 40. pro 1
qualibet, cuius propterea voluntas debet ab hærede ad vnguem adimpleri, cùm nihil ſit quod magis hominibus debeatur, quàm vt ſupremæ voluntatis liber ſit ſtylus, vt inquit Imperator *in l.1. C.de ſacroſanct. Eccleſ.* latè Spino *de teſtam. part.1. rubrica num.16.* cum pluribus ſeqq. *fol. mihi 11.* & fuit dictum *in Tiburtina hæreditatis* 15. *Martij* 1638. *coram me.*

Nec viſa fuerunt obſtare verba illa, ibi, *& ad huiuſmodi effectum mandauit deputari, & deſtinari ſcuta* 2000. quaſi quod ſecuto inueſtimento dictorum ſcutorum 2000. in domo, iſtius domus tantùm penſiones dicantur obligatæ, non autem alia bona hæreditaria, ad quod comprobandum allegabatur inter alios *deciſ.11. de teſtam.in antiq.* vbi firmatur, quod ſi teſtator legat pro anniuerſario fa- 2
ciendo duas ſummatas annonæ à certis perſonis debitas in certo loco, liberatur hæres cedendo legatario ius exigendi dd. ſummatas ab illis, qui illas ſoluere hæreditati tenentur.

Quia dupliciter fuit reſponſum. Primò, quod tunc cadit quæſtio diminutionis legati, ob diminutionem rei, quando decreuit res certa quæ fuit legato adiecta. In caſu autem propoſito domus cuius fructus diminuti dicuntur non fuit adiecta legato, ſed benè deſtinatio ſcut. 2000. & ſic pecunia in genere, quæ etſi reinueſtita fuerit ab hærede in domo, non ideo ſequitur quod ob petitionem fructuum domus liberetur hæres: Nam debitor gene- 3
ris, quia genus nunquam perit, non liberatur ob peritionem alicuius ſpeciei, cùm idem genus poſſit in aliis ſpeciebus repræſentari, *l.incendium,C.ſi cert. pet.in l,in naue,ff.locat.* Trentacinq. *variar.reſol lib.3. tit.de ſolut.reſol.*111 *n.*1.& 2 Ciriac. *controuerſ.*216. *n.*5.& 6. Rot.*deciſ.76.num.3.inter impreſſ.poſt conſil. Farinac.*

Secundò quod quatenus verſaremur in terminis diminutionis rei certæ legato adiectæ, adhuc non eſſet locus diminutioni legati Quia res ex qua ſolui debet legatum nempe deſtinatio ſcutor. 2000. non eſt poſita in vna, ac eadem oratione cum ipſo legato, quo caſo ſtaret taxatiuè, & per conſequens hæres cedendo, aut aſſignando rem deſtinatam liberatus remaneret, etiam ſi redditus rei aſſignatæ, ſeu ipſa res poſtea diminueretur, vel periret, in quibus terminis loquitur *deciſ. 11. de teſtam. in antiq.* cum omnibus aliis in contrarium allegatis. Sed eſt poſita in diuerſa, ac de ſe perfecta oratione, & ſic 4
cenſetur ſtare demonſtratiuè; adeò quod licet ipſa deſtinatio ſcut. 2000. decreſceret, vel periret, nihilominus tamen alia bona hæreditaria remanent obnoxia pro ſupplendis, ſeu ſoluendis dotibus ſcutorum 40. pro qualibet puella, ſicuti in præcedenti, & quidem pariter perfecta oratione teſtator expreſſit; textus eſt expreſſus *in l.quidam teſtamento*

96.

96.ff.de legat.1.& in l.Paulo Callimaco 27.§.fin.ff.de legat.3. Bart.*in l inter ſtipulantem,§.ſacram ff.de verb. oblig.& in l.Lucius,n.5.ff de alim.& cib.legat.*Caſtrenſ. *conſ.338 n.3.verſ.ſunt duæ,& verſ.interdum vna, lib.1.* Mantic *de comect lib.9.tit.3.n.30.* benè Lata *de Capellan.à nemine citatus lib.1.c.15.n.20 & 21.* Gratian. *diſceptat. forenſ. c.256.num.56.* vbi quod ſemper ad hunc effectum eſt attendenda diuerſitas orationis; & idem declarauit Rot. *in d.deciſ.11.num.8.& 9 de teſtam. in antiq.* & iterum *in deciſ.365. num.35. cum ſeqq.part.5 recent.*

Quod autem deſtinatio ſcutorum 2000. pro ſol-
nendo legato dotium in præſenti ſit poſita in diuer-
ſa oratione probatur ex teſtamento, vbi leguntur
duæ diuerſæ orationes ſeparatæ, & perfectæ; vna
ſcilicet pro legato, altera pro deſtinatione ipſius ſo-
lutionis, & vnaquæque oratio regitur à ſuo verbo,
vt de prima, ibi, *voluit, & mandauit, &c. dotari tres*
puellas in ſcutis 40. & de ſecunda, ibi, *& ad huiuſ-*
modi effectum mandauit deputari, & deſtinari ſcuta
5 2000 *&c.* ad cognuſcendum enim an oratio ſit vna,
vel multiplex, attendi ſolet an oratio regatur ab
vno eodemque verbo, iuxta theoric. Bart. *in l.in re-*
petendi num.1.ff de legat.3. Rot. coram Gregor XV.
6 *deciſ.190. n.2.* & alibi ſæpè; neque illa copula, *&*,
excludit diuerſitatem orationum, quando ſingulæ
ſunt de per ſe perfectæ, nam tunc continuat qui-
dem, ſed non coniungit orationes, vt ex Pariſ. *conſ.*
38.n.26.lib.2.& ex aliis declarat Modern. Luſitan. *de*
diction.vſu frequent.diction.110 n.32.

Argumentum ſumptum ex aliis legatis facti pro
maritanda nepote, & conſtituenda Capella, in qui-
bus Teſtator dixit, quod in euentum in quem ſum-
ma legata non ſufficeret deberet hæres ſupplere;
vnde inferebatur, quod idem feciſſet in legato do-
tium, ſi hæredem ad ſupplendum vltra ſcuta 2000.
7 grauare voluiſſet, cùm vna pars teſtamenti aliam de-
claret, *l.ſi ſeruus plurium, § fin. ff de legat.1 l.qui filia-*
bus, ff. de legat.3. non fuit habitum in conſideratio-
ne; quia in aliis legatis agitur de augmento ſortis,
quod debebat perneceſſe declarari, cùm hæres aliàs
nullatenus teneretur vltra certam ſummam legatam;
hic verò agitur de fructibus, ac de euitanda diminu-
tione legati ſpecificè taxari per Teſtatorem in ſcutis
8 40.pro qualibet puella, & ideo cùm non militet ea-
dem ratio in vno, quæ in alio caſu, non poteſt vna
pars teſtamenti aliam declarare, vt aduertit Menoch.
conſ.220.n.9 quem ſequitur Rot.coram ſanct.mem.
Greg.XV *deciſ.514.n.8.*

Prout nihil releuat quod Archiconfraternitas
Sanctiſſimi Corporis Chriſti in Baſilica S. Petri de
Vrbe, ad cuius requiſitionem ſunt ſoluendæ dotes
de quibus agitur, inſteterit coram Iudice, vt ſcuta
2000. inueſtirentur iuxta formam teſtamenti; quia
non ideo petiit inueſtiri in hac domo, adeò quòd li-
berata remanerent alia bona hæreditaria; & licet
non contradixerit inueſtimento in dicta domo facto,
hoc euenit ex quo ſciebat ius ſuum eſſe ſaluum ſu-
per omnibus bonis hæreditariis, & ſe habere contra
hæredem actionem perſonalem tam ex teſtamento,
quàm ex tranſactione cum ipſo inita ſuper ſolutio-
ne earundem dotium, ad rationem pariter ſcutor.40.
9 quæ quidem actio perſonalis non euitatur, ex eo
quod hæres vellet cedere domum in qua pecunias
inueſtiuit, vt ex Bald *in l. creditor 28. in princip.ff.ſi*
cert.pet comprobat Ciriac.*contr897.440.n.17.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

Calaguritana Beneficij de Cornago.

Merc. 18. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Contumaciâ in non parendo mandatis Rotalibus manifeſtè probatâ, declaratoria contrà renitentem meritò eſt concedenda.

SVMMARIVM.

1 *Notarij atteſtationi ſtandum eſt cùm ſit de actu coram ſe & teſtibus geſto, tempus & locum vbi actus geſtus fuit diſtinguendo.*

2 *In materia recurſuum habitorum ad miniſtros laicorum, in odium recurrentium fides etiam ſcripturis informibus adhibetur.*

3 *Declaratoria in quibus caſibus iuxta receptum ſtylum ſit ferenda.*

4 *Stilus ferendi declaratoriam tam in executorialibus rei iudicatæ quàm mandato de immittendo ſeu manutenendo, ex identitate rationis vbi de contradictione conſtat locum habet.*

5 *Recurſus ad miniſtros laicorum habitus pro impedienda executione mandati Rotalis pro conceſſione declaratoria ſufficit.*

6 *Contumacia quæ in non parendo conſiſtit ex contemptu & contrauentione propriè reſultat.*

7 *Mandatis Apoſtolicis ſpretis de Iuriſdictione Eccleſiaſtica actum eſt.*

8 *Notarius de facto alieno & præterito non geſto coram ſe & teſtibus cum diſtinctione temporis & loci deponens, fidem non meretur.*

DECISIO CCLVI.

PETEBAT Franciſcus Lopez decla-
ratoriam tam contra Franciſcum Xi-
menez Palomar intruſum in poſſeſ-
ſione beneficij de qua agitur, quàm
contra Capitulum, ſeu Congrega-
tionem Beneficiatorum Eccleſiæ de Cornago in
qua ſitum eſt dictum beneficium, ſupponendo
quod conſtaret de contumacia in non parendo
mandatis Rotalibus; ideò dubitari, an ſit danda
declaratoria, & affirmatiuè fuit reſponſum quoad
intruſum, quo verò ad Capitulum fuit dictum
quod coadiuuetur probatio.

Nam quantum attinet ad intruſum, probatur
eius renitentia in non parendo ex inſtrumento at-
teſtationis Notarij dato *in ſummario num.1.* vbi le-
gitur quod dum ipſe Notarius ſequeſtrum inti-
mauit de actu poſſeſſionis traditæ Procuratori dicti
Lopez vigore mandati de immittendo Rotalis, fuit
impeditus à Miniſtris Regiis, ad inſtantiam dicti
intruſi ibidem præſentis, & quod peius eſt ar-
mata manu fuit abſtractum à manibus dicti No-
tarij mandatum Rotale, & poſteà tam ipſe No-
tarius, quàm Procurator dicti Lopez vna cum
teſtibus adhibitis pro capienda dicta poſſeſſione
fuerant carcerati coram populo cum maximo
ſcandalo: cui quidem Notarij atteſtationi ſtan- 1
dum eſt cùm ſit de actu coram ſe, & teſtibus
geſto, diſtinguendo tempus & locum, vbi actus
geſtus

geſtus fuit, vt notant ſcribentes & præcipuè Felin.
in c. quoniam contra n.35.in prima fallent. Dec. *n.*40.
deprobat & tenuit Rota *in deciſ.*26.*n* 20.apud Viuian.
poſt *tract. de Iure patron.* ſequitur Adden. ad Buratt. *in deciſ.* 95. *num.* 8. *in fin. verſ. declara tamen.*

2 Maximè concurrentibus adminiculis reſultanti-
bus ex aliis atteſtationibus, ſcilicet Petri Rodrigo,
& Blaſij Calabriæ pariter Notariorum, & agatur
de materia recurſuum habitorum ad miniſtros lai-
corum, quo caſu in odium recurrentium adhibe-
tur fides ſcripturis etiam informibus, Bald.*in l. pu-
blicati queſt.*8.*in fin de teſtam.*Iaſ *in auth.ſiquis in ali-
quo in 7. fallent.C.de eden.*Rot *deciſ.*1094.*num.* 2.co-
ram Seraphino, & *deciſ.*66. *num.*5. coram Mattin.
Andr.

3 Vndè cùm in dicto mandato de immittendo ex-
tet comminatio cenſurarum contra impedientes
eius executionem, & reproducta ſint in actis dicta
Inſtrumenta Notariorum, ac ſeruati fuerint ter-
mini conſueti ad docendum ſe paruiſſe, & non do-
ceatur de paritione, ferenda eſt declaratoria iux-
ta receptum ſtilum, de quo Felin.*in cap ad proban-
dum num.*6.*de re iudic.*& *in cap. Rodulphus num.* 41.
*de reſcript.*Veſtr.*in prax cap.vlt lib.*8.*num.*19. Caſſad.
*deciſ.*6 .*num.*10. *de cauſ.poſſeſſ. & propriet.* Creſcent.
deciſ. 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* Mohed. *de-
ciſ.* 1. *de ſent. excommunic.* Caualer. *deciſ.* 364.
*num.*1.

4 Qui ſtilus habet locũ tam in executorialibus rei
iudicatæ, quàm in executorialibus mandati de im-
mittendo, ſeu de manutenendo ex identitate ratio-
nis, quando conſtat de contradictione, vt ſępiſſimè
Rota cenſuit, & ſignanter *in deciſ.* 445 *&* 591.
part. 2.*recent.* & *in deciſ.*107. *num.*1. coram Martin.
Andr.cum aliis relatis per Adden.ad Buratt.*in dec.*
5 17.*num.*5.& eò magis procedere debet in præſenti
ob recurſum habitum ad miniſtros laicorum pro
impedienda executione mandati Rotalis, quod ſo-
lum ſufficit pro conceſſione declaratoriæ, vt dixit
Rota in *Vlixbonen beneficij* 10. *Aprilis* 1617. & *in
Aſtoricen. praſtimoniorum* 13. *Iuni* 1622. coram
Vbaldo, & *in deciſ.*825. *num.*5.coram Buratt.

6 Ex huiuſmodi enim contemptu, & contrauen-
tione reſultat propriè contumacia, quæ conſiſtit in
non parendo, *l. contumacia verſ.contumaces non vi-
dentur ff. de re iudic.*ac in voluntate, qua quis mo-
nitionem Iudicis adimplere contemnit, ob quam
propterea danda eſt declaratoria, Socin.*in cap.nulli
num.*7.*de ſent.excomm.*Abb *in cap.*1.*num.*10.*de iudic.*
Couar.*in cap.Alma mater* §.7.*num.*6.*circa med.* Caſ-
ſador.*deciſ.*5 *num* 7.*de conſtit.*Buratt.*deciſ* 748.*num* 3.
7 aliàs namque ſpretis mandatis Apoſtolicis actũ eſſet
de Iuriſdictione Eccleſiaſtica, vt in ſpecie aduertit
Rota *in Corduben. dimidia portionis* 1. *Iulij* 1630.
coram bon.mem. Merlino, quæ eſt *la* 404.*ſub n.*9.
*part.*5.*recent.*

Quò verò ad Capitulum ſeu Congregationem
Beneficiatorum denegata fuit pro nunc declarato-
ria, & dictum, quod coadiunetur probatio; quia
licet quidam Notarius faciat fidem quod ſeque-
ſtrum Rotale intimatum fuerit dicto Capitulo,
8 quódque idem Capitulum contrauenien do fructus
ſequeſtratos non Lopez ſed intruſo conſignauerit,
attamen ex quo dictus Notarius non atteſtatur de
intimatione à ſe ipſo facta Capitulo, ſed ab alio
Notario in præteritum, & ſic de facto alieno &
præterito, non geſto coram ſe & teſtibus cum di-
ſtinctione temporis, & loci, non meretur fidem,
Crauett.*conſ.*171.*num* 5.Rot.*deciſ.*360.*num.*46. *part.*
1. & *deciſ.*587.*num.*2. *part.*1. *recent.* & alias plures
concordantes cumulat Add. ad Burat *in d. deciſ.*95.
*num.*8.

Et ita concluſum vna tantùm parte informante, Procuratore alterius partis pluries citato.

Volaterrana Beneficij.

Veneris 17. Aprilis 1643.

ARGVMENTVM.

De fructibus à malo poſſeſſore perceptis reſtituendis. An pro ijſdem & pro qua ſumma mandatum executiuum ſit relaxandum.

SVMMARIVM.

1 *Attentans ſcienter in præiudicium litis poſſeſſionem appellatione pendente ingrediendo, Ius, Iudicem & partem offendit, violentóque ſpoliatori comparatur.*

2 *Spoliator violentus non tantùm ad fructus perceptos, ſed etiam ad illos qui percipi potuerunt tenetur.*

3 *Attentans ad fructus perceptos & qui percipi potuerunt condemnari debet.*

4 *In materia probationis redditus beneficij, ſolitum quod percipi conſuetum eſt attenditur.*

Imò coniecturæ & præſumptiones ſufficiunt, ibid.

5 *Confeſſio alicuius contra ſe ipſum quamcunque probationem ſuperat.*

6 *Confeſſio ex epiſtola reſultans contra ſcribentem probat.*

DECISIO CCLVII.

CVM in hac cauſa ſub die 12. Maij ſuperioris anni reſolutum fuerit mandatum de immittendo in poſſeſſionem beneficij, de quo agitur ad fauorem Ludouici Contugij expeditum, cum omnibus in de ſequutis, ſubiacere vitio attentatorum, ac proindè ſub die 20.Februarij anni currentis, dictum fuerit Io. Tenaliæ contra quem fuerunt commiſſa attentata dandam eſſe manutentionem, dubitatur hodie proſequendo iudicium purgationis attentatorum, an pro fructibus ſit relaxandum mandatum executiuum, & pro qua ſumma?

Et quoad primam dubij partem,videlicet an pro
fructibus ſit relaxandum mandatum, Domini reſ-
ponderunt illud eſſe relaxandum, quia attentans 1
ſcienter in præiudicium litis ingrediendo poſſeſſio-
nem, appellatione pendente, offendit Ius, Indi-
cem, & partem, & ideo violento ſpoliatori com-
paratur, vt tenuit Rota *in deciſ.*4 *num* 1.*in fin de
reſtitut.ſpoliator in non.& deciſ.*641.*num* 4.coram Bu-
ratto; Violentus autem ſpoliator tenetur non tan- 2
tùm ad fructus perceptos, ſed etiam ad illos, qui
percipi potuerunt, *l.cum quereretur C.vnde vi l.do-
mum. C de rei vendi.* & quod attentans debeat con- 3
demnari ad fructus perceptos & qui percipi po-
tuerunt, tradunt Lancell.*de attent. part.* 3. *cap.* 25.
*num.*26.Gonzal.*ſuper reg.*8. §.7.*proœm. n.*161. *verſ.*

Tertio

Tertio contrà, Menoch. *de recuper remed.* 15. *num.* 35. Rot. *deciſ.* 557. *num.* 1. *p.* 1. *diuerſ.* & *deciſ.* 777. *in fin.* ibique Add. *lit. B. coram* Buratt.

Qno verò ad ſecundam partem dobij pro qua ſomma ſcilicet ſit relaxandum mandatum, cenſuerunt illud eſſe relaxandum pro ſumma ſcut. 1200. monetæ pro octo annis, quibus ſpoliator occupauit poſſeſſionem beneficij de quo agitur ad rationem ſcutor 150. pro quolibet anno, vt deponunt dno teſtes dati *in ſumm dict. Tenalia num.* 2. coadiuuati ex aliis duobus teſtibus examinatis pro Contugio in prima inſtantia, deponentibus redditus beneficij iuxtà ſolitum aſcendere ad annuos ducatos 150. de Camera, & computatis incertis ad ducat. 200. quæ
4 quidem probatio ſufficit, cùm in hac materia attendatur ſolitum, quod percipi conſuetum eſt, Angel *in l ſi fundum in fin. C. de rei vend.* Bald. *conſ.* 325. *in fin. lib.* 2. Natta *conſ.* 510. *num.* 4. *verſ. ſed Ang.* Surd. *conſ.* 293. *num. vltime vol.* 2. Achil *deciſ.* 22. *de reſt. ſpoliat.* Rot. *deciſ.* 143. *num* 3. *part.* 1. *in recent.* Imò ſufficiunt etiam coniecturæ, & præſumptiones quæ animum Iudicum moueant ad ſic perfectè credendum, Bald. *in l.* 2. *num.* 21. *C. de fruct. & lit. exp.* Surd. *deciſ.* 282. *num.* 28. Seraphin. *deciſ.* 1132. *num. p.* & *deciſ.* 1245. *num.* 7. Duran. *deciſ.* 305. *num.* 1. Burat. *deciſ.* 722. *num.* 6. vbi quod admittuntur teſtes ſingulares, &c.

Idqne eò magis venit dicendum in præſenti, vbi vltrà depoſitiones teſtium concurrit Epiſtola einſdem Contugij, in qua fatetur de hoc beneficio, *non hauer cauate computate vn' anno per l'altro più*
5 *di* 180. *ſcudi l'anno detratte le ſpeſe*, iſta enim propterea confeſſio ſuperat quãcumque probationem, *l.* 1 *ff. de confeſſ.* Cranett. *conſ* 61. *num.* 3. Seraphin. *de-*
6 *ciſ.* 1287. *num.* 1. & quod confeſſio reſultans ex epiſtola probet contra ſcribentem, probat text. *in l. public.* §. *fin.* vbi Bart. *ff. de* .... Buratt. *deciſ.* 733. *num.* 1.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, &c.

Romana Dotis.

Lunæ 20. Aprilis 1643.

ARGVMENTVM.

Executio quando agitur de credito dotali etiam contra tertium iuxta ſtatutum Vrbis competit, maximè ſtante paupertate Agentis, in quo caſu rigorem omnem & formalitatem Iudiciorum attendere iniquum cenſetur.

SVMMARIVM.

1 *Via executiua contra tertium poſſeſſorem dari non poteſt.*
2 *Via executiua pro conſequutione dotis ex ſtatuto Vrbis in ſpecie etiam contra tertium conceditur.*
3 *Statutum vrbis quando eſt deciſorium in omnibus vrbis Tribunalibus ſeruatur.*
4 *Clauſula conſtituti poſſeſſionem conſtituentis contra ſingularem ſucceſſorem cauſam ab eo habentem probat.*
5 *Praſcriptio poſt effluxos 30. annos intrat dotiſque ſolutio præſumitur.*
6 *Maritus in exigenda dote negligens non præſumitur dum onera matrimonij ſuſtinet.*
7 *Præſcriptio ſicut currere non poteſt contra mulierem conſtante matrimonio, ita nec aduerſus pupillum.*
8 *Præſcriptio quatenus cucurriſſet, reſtitutio in integrum aduerſus eam ex capite ignorantiæ daretur.*
9 *Vinea ſub directo dominio Eccleſiæ cum pacto de non alienando exiſtens, ſub generali obligatione omnium bonorum alterius comprehendi non poteſt.*
10 *Clauſula* pro ſe & hæredibus quibuſcumque *clauſula* quibus dederit *æquiparatur.*
11 *Clauſula* quibus dederit, *vt in conceſſione includantur quicumque hæredes extranei facit.*
12 *Conceſſio emphyteuſis merè hæreditariæ irrequiſito Domino & ſine eius conſenſu alienabilis dicitur.*
13 *Emphyteuſim merè hæreditariam primus acquirens etiam in præiudicium aliorum vocatorum obligare poteſt.*
14 *Emphyteuſis hæreditaria ſub vniuerſali diſpoſitione comprehenditur.*
15 *Verba* ò altra perſona prohibita *denotant ſimilitudinem inter omnes, nec niſi ad perſonas prohibitas reſtricta cenſentur.*
16 *Creditum dotale articulus eſt ab inueſtitura & re emphyteutica ſatis alienus.*
17 *Contra pauperem agentem vigorem & formalitatem Iudiciorum ad vnguem attendere æquum non cenſetur.*

DECISIO CCLVIII.

MANDATVM A. C. relaxatum ad fauorem Petri Entitij creditoris in ſcutis 500. monetæ occaſione dotis maternæ, contra Dominicum Lucatellum poſſeſſorem vineæ hæreditariæ Roſati dotis promiſſoris, dixerunt DD. exequendum fore vti validum, & iuſtum.

Validitas enim apparet ex reuolutione proceſſus, nec ea poteſt infringi ex eo, quod d. Eutitius egerit executiuè contra Lucatellum dictæ vineæ emptorẽ, quaſi quod contra eum vti tertium poſſeſſorem non 1
potuerit dari via executiua, iuxta notat. per Alexand. *in l à Diuo Pio*, §. *ſi ſuper rebus n.* 28. *verſ & pro hoc bene facit*, *ff. de re iudic.* Aretin. *conſ.* 86. *in fin.* Rota coram Greg XV *deciſ.* 330. *n.* 2. & *deciſ.* 50 *n.* 1 coram Durano. Quia hoc ceſſat quando provt hîc fuit actum pro conſequutione dotis, pro qua Statutum 2
Vrbis *in cap.* 85. *lib.* 1. concedit in ſpecie viam exequutiuam, etiam contra tertium, Rota *deciſ.* 161. *n.* 4. *p.* 4. *recent.* Quod quidem Statutum cùm ſit deciſo- 3
rium ſeruatur in omnibus Vrbis Tribunalibus, vt de ſtylo teſtatur Saluſt. Tib. *in prax A. C. lib* 2. *c.* 15. *n.* 13. & ad effectum de quo agitur dixit Rota *in Romana dotis de Millinis* 17. *Februar.* 1578. coram Robuſterio, *quæ eſt la* 51. *in ordine inter impreſſ.* per Modern. *gloſſat. Braſichellen. ad Stat. Vrb.* & magis de recenti fuit dictum in *Romana dotis* 14. *Februarij ſuperioris anni* coram R.P.D. meo Dunozet. Dec.

Iuſtitia verò probatur ex eo, quod creditum dotis ſcutorum 500. promiſſæ à Roſato Margaritæ eius ſorori ex qua natus eſt Eutitius, vt plene concludunt teſtes, iuſtificatur ex publico inſtrumento dotali, obligatione Camerali vallato; dictumque Roſatum poſſediſſe vineam de qua agitur, pariter probatur ex inſtrumento venditionis factæ per eum d. Lucatello, cum clauſula conſtituti, quæ benè probat poſſeſſionem conſtituen- 4

tis contra ſingularem ſucceſſionem cauſam ab eo
habentem, Angel. *in l. quadam mulier, ff. de rei
vendic.* Tiraq. *de iur.conſtit.p.3.lim 1.num.11. in fin. &
num.23.* Ruin. *conſ.169. in fin. lib.1.* Grat. *conſ.42.
num.12.& 13.lib 2.* Natt. *conſ.439. num.3.* Rota co-
ram Greg.XV. *deciſ.362.num.1.& 2.* coram Durano
deciſ.49.n.3.

Non obſtat quod ab anno 1604. quo fuit cele-
5 bratum inſtrumentum dotale vſque ad annum 1641.
quo fuit mota lis, effluxerint anni 30. & vltra, &
ſic intret præſcriptio, *l. ſicut in rem. 3. cum concordan.*
6 *C de præſcript. 30. vel 40. annor.* vel præſumpta dotis
ſolutio, cùm non præſumatur maritus negligens in
exigenda dote dum ſuſtinet onera matrimonij, ex
allegatis per Surd. *in deciſ.105. num.1.* Quia matri-
munium durauit ab anno 1604. vſque ad annum
1614. de quo tempore obiit maritus ſuperſtite d.
7 Eutitio filio tunc in infantili ætate conſtituto, qua-
propter ſicut præſcriptio currere non potuit contra
mulierem conſtante matrimonio, *l in rebus, §. omnis,
C. de iur. dot.* Fulgoſ. *conſ.216.n.1.verſ. ſecundum verò,*
Abb. *conſ.12. num 1.verſ. ad diem lib.1.* Alex *conſ.83.
num.11. verſ. bene fateor lib.6.* Rota coram Caualer.
deciſ.213. num.7. ita nec valuit aduerſus pupillum,
d.l. ſicut. de præſcript. 30. vel 40. annor. verſ. ſed pupillari,
8 cum ibi notatis per DD. & quatenus cucurriſſet, da-
retur aduerſus eam reſtitutio in integrum ex capite
ignorantiæ, Rota *deciſ.573 num.1. in fin. p.3. recent.*
& coram bon.mem. Coccino *deciſ.50. num.10.* & fuit
dictum in ſimilibus terminis in *Spoletana Saluiani 3.
Iulij.1639.* coram bon.mem. Merlino.

Surdus verò *in dicta deciſione* 105. & cæteri DD.
per eum congeſti non fundantur in ſola negligen-
tia mariti, ſed in aliis pluribus, & quidem vrgen-
tibus præſumptionibus, & coniecturis ſolutionem
dotis pernéceſſe concludentibus, & ideo non ap-
plicantur huic caſui, vbi tales præſumptiones, &
9 coniecturæ non adſunt.

Nec aduerſari viſum fuit, quod vinea de qua
agitur ſit ſub directo dominio Eccleſiæ, & in in-
ſtrumento inueſtituræ adſit pactum de non alie-
nando, etiam latè ſumpto vocabulo, & propterea
non potuerit comprehendi ſub generali obligatio-
ne omnium bonorum Roſati, vt in terminis dotis
ait Rota *in deciſ.555. num.2. p.1. recent.* Quoniam
inter cæteres reſponſiones datas per Informantes
placuit illa, nempe, quod in præſenti verſamur in
10 primo acquirente, ac in emphyteuſi merè hæredi-
taria, cùm ſit conceſſa cum clauſula (*pro ſe, &
hæredibus quibuſcumque*) quæ æquiparatur clauſulæ
quibus dederit, Rip. *in l. quæſitum, §. ſi quis num.5.*
11 *de priuil. credit.* Rolan. *conſ.69. num.34. lib.1.* Seraph.
deciſ.559. num.8. clauſula autem *quibus dederit* facit,
vt in conceſſione includantur quicumque hæredes
extranei, Curt. Iun. *conſ.4. num.4.* cum aliis relatis
per Caldaſ. *de nominat. emphyt. lib.2. quæſt.10. num.14.
& quæſt.23. num.30. & 31. eod. lib.* Rot. *deciſ.50. n.1.*
12 *part.5. recent. & deciſ.295. num.2.* coram Caualerio,
& conceſſio dicatur alienabilis irrequiſito Domino,
& ſine eius conſenſu, Dec. *conſ. 390. num* 8. Socin.
conſ.7. num.24 lib.3. Pariſ. *conſ.2. num.23. & 29. lib 1.*
13 Mantic. *de tacit & ambig lib.22. tit.19. n.24.* Gratian.
diſceptat. forenſ. cap.481. num.60. & ideo benè potuit
primus acquirens eam obligare etiam in præiudi-
cium aliorum vocatorum; Menoch. *conſ.401. n.46.*
& 47. Surd. *conſ.305. num. 32. 35. & ſeqq.* Caualer.
deciſ.219. num.15. & in terminis obligationis dotis,
Corbul *de iur. emphyt. de cauſ. priuat. ob alienat. limit.
20. num. 4. & 5.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 511.
num.10.*

Idque procedit etiamſi obligatio fuerit genera-
lis omnium bonorum ſine expreſſione huius vineæ
emphyteuticæ, quia emphyteuſis hæreditaria com- 14
prehenditur ſub vniuerſali diſpoſitione, Menoch.
conſ.129. num.15. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.7.
tit.9. num.5. in fin.* Caualer. *dict. deciſ.295. num.1. verſ.
& ſic erat.* Abſque quod releuet pactum de non
alienando in contrarium appoſitum, cùm illud con-
cernat ſolum fauorem Domini directi qui de hoc
in præſenti non opponit, nec eſt in lite, nec ob
dictum pactum alteratur natura emphyteuſis hære-
ditariæ tranſitoriæ ad quoſcumque etiam extraneos,
itavt impediatur primus acquirens ne illam obli-
gare poſſit maximè fauore dotis ex ſuperius allega-
tis, & tradit Andr. *deciſ.105. n.13.*

Vlterius prohibitio huiuſmodi non videtur abſo-
lutè concepta quoad omnes perſonas, ſed ſolùm,
quoad perſonas prohibitas, ponderando illa ver- 15
ba, *ò altra perſona prohibita*, quæ denotant ſimili-
tudinem inter omnes, Alex. *conſ. 76. num. 4. verſ.
non obſtant illa verba lib.4.* Oſaſc. *deciſ.167. num.7.*
Surd. *conſ.21. num.14.* & ideo quoad alias perſonas
non videtur expreſsè prohibita, vt tradunt Alex.
conſ.173. num.5. in fin. & num.6. lib.2. Ruin. *conſ.213.
n.6. lib 1.* Rota *in Ceſanaten. emphyteuſis 14. Decembr.
1635. coram bon.mem. Merlino.*

Quod autem via executiua conceſſa à Statuto
pro dote, procedere poſſit etiam contra rem em-
phyteuticam, viſum eſt ſatis ſubſiſtere, cùm non
fuerit actum ſuper validitate inueſtituræ, aut ſuper 16
comprehenſione, vel actione reali, ſed ſuper cre-
dito dotali, qui articulus eſt ab ipſa inueſtitura,
& re emphyteutica ſatis alienus, itavt intret *deciſ.
296. num. 14. & ſeqq. part.5. recent.* maximè ſtante 17
paupertate agentis, quo caſu non videtur æquum
attendere ad vnguem rigorem, & formalitatem
Iudiciorum, ad tradit. per Rot. *deciſ.72. num.7. p.1.
diuerſ.*

Et ita vtraque, &c.

Fanen. Prædij.

Lunæ 20. Aprilis 1643.

ARGVMENTVM.

De expenſis Iudicialibus taxandis, victo-
rique à condemnato per tres ſen-
tentias Rotales conformes
reſtituendis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis victum in expenſis condem-
nans, eum etiam in expenſis primæ inſtantiæ
nulla quamuis de ea habita mentione condem-
naſſe cenſetur.*

2 *Cauſa iuſta litigandi à reſtitutione expenſarum
excuſare ſolet.*

3 *Sententia ex eiſdem actis in Rota reuocata ab ex-
penſis excuſare non poſſunt.*

4 *Tribunal Rotale iuſtam cauſam litigandi ſine ex-
penſis reficiendis non attendit.*

5 *Expenſæ proceſſales viua nuncupatæ, omnes atten-
dendo ſtylum Rotæ ſunt reficiendæ.*

6 *Reſtitutio ſummæ in honorariis Aduocatorum &
Procuratorum erogatæ, ſecundum quantitatem
Iudici*

Iudici bene viſæ habita ratione requiſitorum fieri debet.
7 *Queſtio quando eſt circa fines prædij, inſpectio loci & euidentia rei plurimum iuuat.*
8 *Expenſæ iudiciales victori vti tales reſtitui debent.*
9 *Probatio impenſæ præuio decreto Iudicis à quo non fuit appellatum facta, à parte approbata cenſetur.*
10 *Conſequens qui vult, vult etiam antecedens neceſſarium ad illud.*

DECISIO CCLIX.

PETRO Paolò Leonardo petenti, taxari expenſas contra Comitem Petrum Aloyſium condemnatum per tres ſententias conformes Rotales, reuocatorias aliarum duarum de partibus, obiiciebatur, expenſas de partibus non deberi, vel ſaltem non in eadem qoantitate contenta in liſtis pro dicto Leonardo exhibitis. Quare dobitaui an expenſæ prędictæ debeantur, & pro qua sũma, & eas deberi fuit reſponſum in ſumma, de qua infra.

Quandoquidem quantum attinet ad primam inſpectionem, nimirom, an expenſæ præfatæ de-
1 beantur, certom eſt, eas deberi; quia, quando Iodex appellationis victum condemnat in expenſis, illum condemnaſſe intelligitur, etiam in expenſis primæ inſtantiæ, quamois de expenſis primæ inſtantiæ nullam fecerit mentionem, Felin. *in c ſignificauerunt num. 7. de except.* Marſil. *in l. patre, vel marito, num. 71. ff de queſtion.* Aſin *in praxi indic. §. 32. ampliat. 7.* Menoch *lib. 1. præſumpt. 83. num. 1.* Caſtill. *deciſ. 86. num. 5. & 6.* quos & alios refert, & ſeqoitur Giurb. *deciſ. 81. num. 1.*

Nec in præſenti releuat, quod primæ duæ ſententię de partibus fuerint propitię dicto Comiti Aloy-
2 ſio, qui propterea habuerit iuſtam cauſam litigandi, quæ excuſare ſolet à reſtitutione expenſarum, *l. qui ſolidum § etiam ff. de legat. 2.* vbi Bart. *num. 1. & in l. properandum §. ſicut etiam in princ. C. de indic.* Alex. *conſ. 119. num. 12. lib. 2.*

3 Quia, cùm illæ primæ duæ ſententiæ fuerint ex eiſdem actis in Rota reuocatæ, non ſunt aptæ ad excuſandum ab expenſis, vt ex Innoc. *in c. finem de dol. & contum.* & ex Ioan Monach. *in c cordi de appellat. verb. in expenſis lib. 6.* in indiuiduo fuit dictom *in deciſ. 10. de dol. & contum. in non.* & declarat Veſtr. *in praxi lib. 8. cap 3. num 10.* Nec aliàs noſtrum Tribunal
4 attendit iuſtam cauſam litigandi ad effectum, vt videre eſt apud Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 5 n. 10. de reſtit. ſpoliat.* & apud Caſſad. *deciſ. 2. n. 3. de reſcript.* & ſequitur Put. *dec. 246. lib. 2. & deciſ. 373. num. 3. lib. 2. in correct.* cum aliis cumul. per Addent. ad Buratt. *in deciſ. 921. num. 9.*

Quantum verò pertinet ad quantitatem expenſarum, quæ eſt ſecunda inſpectio, Domini dixerunt, eas eſſe taxandas in ſcutis 110. monetæ, quia ex liſtis
5 in actis exhibitis, apparet expenſas proceſſales, viuæ nuncupatæ, vtpote regiſtri, citationum, examinis teſtium, extractionum ſcripturarum, & ſimilium, aſcendere ad ſcuta 47. & b. 48. & propterea omnes ſunt reficiendæ, *l. properandum §. ſin autem C. de indic.* vbi Iaſ *num 14.* Rota *deciſ. 283. n. 1. part. 1. recent. & deciſ. 161. n. 3.* coram Vrgellen. Reliquæ autem reſpicientes honoraria Aduocatorum, & Procuratorum, & acceſſum Iudicis Maceratæ ad locum differentiæ, vnà cum Notario, & famulo, licet in liſtis calculatæ in maiori ſumma, moderatæ fuerunt ad ſcuta 12. & b. 53. attendendo ſtylum Rotæ in hac materia ſeruari ſolitum, id eſt de non decernenda reſtitutione totius ſummæ erogatæ in honorariis 6
Aduocatorum, & Procuratorum, ſed tantummodo alicuius quantitatis Iudici bene viſæ, habita ratione requiſitorum, de quibus in *l. 1. § in honorariis ff. de var. extraord. cognit.* Veſtr. *in praxi lib. 8 cap. 2. n. 11.* & fuit dictum *in Lunen Sarzanen. expenſarum 28. Maij 1637.* coram bon. mem. Coccino, relata *in d. deciſ. 161. n. 3. in fin.* coram Vrgellen.

Nec hæſitatum fuit, quin expenſæ factæ prò dicto acceſſu ad locum differentiæ, debeant quoque refici, quia cùm qoæſtio eſſet circa fines præ- 7
dij, plurimum iuuabat inſpectio loci, & euidentia rei, *l. ſi irruptione 8.* vbi Gloſſ. *ff fin. regund* Rota coram Gregor. XV. *deciſ. 175.* vbi quod talis probatio cæteris quiboſcunque præfertur, & ideo dicitur actus neceſſarius, maximè cùm de eo fuerit habità ratio in deciſione cauſæ emiſſa ſub *die 10. Decembris 1638.* coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozet. Decano; vnde expenſæ eios occaſione
factæ, dicuntur iudiciales, ac vti tales debent victori reſtitui, ex notatis per Gloſſ. *in cap. ſtatutum §. inſuper verb. moderatas de reſcript. in 6.* & in terminis ſimilis acceſſus, dixit Rota *in Firmana Fontis 28. Nouembris 1613.* coram bon. mem. Pirouano. 8

Vltrà quod ſufficeret dicere, talem probationem fuiſſe à parte approbatam, dum Index præuio decreto, mandauit fieri acceſſum, & ab hoc decreto non fuit appellatum, ex notatis in *l. ab eo C. quom & quan. Ind.* benè Giurb. *deciſ. 70. num. 12.* vbi plures concordantes allegat. Si igitur approbata fuit probatio proueniens ex acceſſu ad locum differentiæ, approbata quoque cenſetur impenſa eius occaſione facta, ioxta volgatam re- 9
gulam, quod, qui vult conſequens, vult etiam 10
antecedens neceſſarium ad illud, *cap. præterea*, vbi Gloſſ. *verb. ſimpliciter de offic. deleg. l. cui iuriſdictio*, vbi Bart. *in fin.* Iaſ *num. 3. ff. de iuriſdict. omn. iud.*

Et ita deciſum, vna tantùm parte informante, altera ſæpe ſæpius citata, diuque expectata, ac informate non curante.

Aquilana Dotis Capellaniæ.

Lun. 27. Aprilis 1643.

ARGVMENTVM.

De ſorte cenſuum pro dote Capellæ aſſignatorum à Confraternitate Sanctiſſimæ Trinitatis Ciuitatis Aquilæ donataria vniuerſali vigore teſtamenti præſtandæ, fructibus ad rationem quinque pro centenario ſolummodò taxatis.

Vide ſuprà *Deciſ.* 231.

SVMMARIVM.

1 *Causâ ad A. C. tanquam Iudicem ſuperiorem etiam abſque clauſula* quam & *quas aliſque ſolitis deuolutâ, appellatio à diffinitiua totum negotium, ipſáque cauſa nullitatis etiam cauſam iniquitatis ſeu iniuſtitiæ deuoluit.*

2 *Libello nouo in deuolutione cauſa ad alium Iudicem opus eſt, vbi nedum ſententia ſed etiam acta primæ inſtantiæ nullitatis vitio ſubiacent.*

3 *Sententia prima non eſt nulla ex defectu citationis, parte de nullitate ſuper qua petit prius pronunciari opponente.*

4 *Generalis oppoſitio non ſufficit vt Iudex appellationis ſententiam nullam firmare prohibeatur.*

5 *Donatarius vigore teſtamenti ad præſtandam dotem condemnari non debet, hærede vniuerſali non prius excuſſo.*

6 *Mobilia modici aut nullius valoris ſpatio longi temporis intercessi conſumpta præſumuntur.*

7 *Notorietate inſufficientiæ bonorum hæredis ſtante alia ipſius executione opus non eſt.*

8 *Res obligata quoties ab vno poſſidetur, ille ſolus niſi reſtituat in dolo & culpa eſſe videtur.*

9 *Donatarius vniuerſalis factum donantis ſeruare tenetur, dum contra eum competunt actiones tam reales quàm perſonales quæ contra donantem exerceri poterant.*

10 *Donatario acceptante donationem qualificatam, vincula adiecta etiam bona prius purè donata afficiunt, quando de illis expreſsè diſpoſuit donator.*

11 *Extinctio cenſuum ante motam litem vlteriori fructuum productioni reſiſtit.*

12 *Citatione contra cenſuales in actione perſonali facta vitium litigioſi non contrahitur.*

13 *Extinctio cenſuum vt in fraudem facta dicatur, notitia litis à donatarius non citatis habita requiritur.*

14 *Alienatio bonorum litigioſorum ab eo qui non erat in lite facta valet.*

15 *Bulla Pij V. in creatione cenſus pecuniam numeratam requirit.*
Secus tamen eſt in extinctione, ibid.

16 *Alternatiua* aut *electionem in contractibus debitori præbet.*

17 *Inueſtimentum quando in ſtabilibus æquiualentibus fieri debet, iſta æquiualentia quoad valorem proprietatis non aliter eſt intelligenda.*

18 *Valor fructuum ſtabilium per plenas & concludentes probationes probari debet.*

19 *Fides Officialis ſeu Cancellarij ad probandum valorem fructuum non ſufficit.*

20 *Præſumptio quæ reſultare à quantitate fructuum cenſus ſolet ſuper ipſo fundo cenſuali cadit.*

21 *A valore vnius prædij ad valorem alterius non probata ſimili bonitate inferri non poteſt.*

DECISIO CCLX.

IN decisione huius cauſæ emiſſa coram me ſub die 18. Iunij ſuperioris anni confirmatoria alterius emanatæ ſub die 1. Iulij 1641. coram Reuerendiſſimo D. meo Patriarcha Panzirolo, firmatum fuit conſtare de re iudicata ſententiæ A. C. cõdemnantis Cõfraternitatem Sanctiſſimæ Trinitatis Ciuitatis Aquilæ donatariam vniuerſalem Iuliæ de Rubeis, ad præſtandam dotem Capellæ de qua agitur, vnà cum fructibus cenſuum à d. Iulia fundatrice hac de cauſa aſſignatorum, decurſis à die motæ litis, eo quia dicta Confraternitas non proſecuta fuit appellationem intra decendium, provt debebat ad effectum vt ſententia non tranſiret in iudicatum.

Verum d. Confraternitate non acquieſcente, repropoſui denuò cauſam ſuper eiſdem, & Domini ſtandum eſſe in deciſis reſponderunt quoad ſortem dd. cenſuum pro dote Capellæ aſſignatorum, quo verò ad fructus eſſe recedendum.

Quantum enim attinet ad ſortem, dixerunt d. ſententiam poſſe ſuſtineri, non obſtantibus repetitis obiectis nullitatis & iniuſtitiæ: quia nullitas deducta, ex eo, quod Iudex pronunciauerit provt in prima abſque commiſſione continente clauſulam, *quam & quas*, ceſſat ex facto, cùm A. C. ad quem vti ad Iudicem ſuperiorem per gradum appellationis à ſententia de partibus fuerat cauſa deuoluta, non pronunciauerit provt in prima, ſed in ſecunda inſtantia, reuocando in primis ſententiam de partibus tamquam nullam ex defectu citationis, & ſucceſſiuè ſuper iuſtitia pronunciando, quod profectò facere potuit, quia ad ipſum etiam abſque clauſulis, *quam & quas*, aliiſque ſolitis apponi in commiſſionibus Iudicum delegatorum, appellatio à diffinitiua deuoluit totum negotium, & ipſa cauſa nullitatis deuoluit etiam cauſam iniquitatis, ſeu iniuſtitiæ, per ea quæ ſcribunt Franch. *in cap. dilecto 63. quæſt. 10. num. 24. verſ. circa primum de appellat.* & Bart. *in l. ſi expreſſum num. 14. in fin. & num. 15. ff. de appellat.* & *in l. ſi vt proponis C. quomod. & quand. Iud.* & *in l. Iudex ff. de re iudic.* Crauett. *conſ. 270. num. 7. verſ. venio nunc*, & alij, quos refert & ſequitur Scacc. *de appellat. cap. 2. quæſt. 11. num. 122. & 135.* Ægid. *deciſ. 295.* quidquid ſit in Iudice inferiori, ad quem ab vno tantùm articulo fuit appellatum: de quo loquitur Couar. *practic. quæſt. cap. 9. numer. 6.*

Nec ad hunc effectum opus erat nouo libello in præſenti caſu, vbi solùm prima ſententia erat nulla ex defectu citationis, licet ſecus eſſet dicendum ſi nedum ſententia, ſed etiam acta primæ inſtantiæ nullitatis vitio ſubiacerent, vt in terminis diſtinguunt Crauett. *in d. conſ. 270. d. num. 7. circa medium verſ. itaque ſi acta ſiunt nulla*, & Natt. *conſ. 573. num. 32.* ſequendo Bart. *in d. l. ſi vt proponis C. quomodo & quando Iudex*, & *in l. cum querebatur ff. de re iudic.* benè Scacc. *d. quæſt. 11. num. 134.* & in iſto ſecundo caſu procedit deciſio Rotæ *in Peruſina bonorum 29. Aprilis 1616.* coram Eminentiſſimo D. Cardinali Io. Baptiſta Pamphilio in contrarium allegata. 2

Non obſtat quod hoc non procedat quando pars opponit de nullitate, ſuper qua petit prius pronunciari, Cæſar de Graſſ. *deciſ. 9. num. 8. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & fuit reſolutum *in deciſ.* 06. *num.* 3. coram bon. mem. Coccino inter eius impreſſ. Quia Confraternitas non oppoſuit ſolùm de nullitate, ſed inſimul de iniuſtitia, & ſic Iudex inhærendo inſtantiæ appellantis bene de vtroque ſimul cognouit, maximè quia debuiſſet appellans de nullitatibus particulariter, & ſpecificè opponere, nec ſufficit generalis oppoſitio ad hoc vt Iudex appellationis prohibeatur ſententiam nullam firmare, ex cap. Iuſtitiæ, vt ex doctrin. Innocent. *in cap. Cum Bertholdus num. 5. verſ. tamen ſatis videtur de ſent. & re iudic.* & ex aliis tenuit Rot. *in deciſ. 572. n. 3. part. 2. recent.* & *in Toletana parietum 5. Nouembris*, 1605. coram bon. mem. Cardinali Sacrato relat. per Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ. 176. num. 16. verſ. requiritur tamen.* 3 4

Corruit etiam exceptio iniuſtitiæ contra d. ſententiam 5

tentiam appoſita ex eo, quod condemnet ipſam
Confraternitatem donatariam ad præſtandam do-
tem Capellæ, de qua agitur, non excuſſo prius hæ-
rede vniuerſali provt excuti debebat, Abb. *conſ.*
102. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 257. *num.* 7. cum aliis allegatis
per informantes, quia ex datis *in ſummario Gentilis
Rectoris dictæ Capellæ ſub num.* 3. apparet Confrater-
nitatem apprehendiſſe poſſeſſionem omnium bono-
rum Donatricis, & Inuentarium ab hærede con-
fectum, quod datur *in ſummario eiuſdem Confrater-
nitatis num.* 3. demonſtrat ad d. hæredem perueniſſe
6 ſolùm quædam mobilia modici aut nullius valoris,
quorum aliqua ſpatio longi temporis intercesſi
præſumuntur conſumpta, Peregrin. *de fideicommiſſ.
art.* 10. *num.* 40. *& conſ.* 70. *num* 21. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 55.
in fin lib. 2. Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. *in
deciſ.* 285. *num.* 4. *in fin.* & coram Durano *deciſ.* 191.
num 11. *& deciſ.* 235 *num.* 2. *inter eius impreſſ.* & ideò
7 ſtante notorietate inſufficientiæ bonorum hæredis
alia ipſius excuſſione opus non fuit, Bald. *conſ.* 198.
lib. 1. Roland. *conſ.* 9. *num.* 20. *lib.* 1. Neguſan *de pignor.
part.* 8. *memb.* 1. *num.* 14. Corn. *conſ.* 46. *col. penult. lib.* 2.
Ioſeph. Ludonic. *deciſ. Peruſin.* 45. *num.* 15. & fuit di-
ctum *in Bononien. Pecuniaria* 17. *Iunij* 1641. *co-
ram me.*

Quod eò magis venit dicendum in præſenti,
quia cenſus, de quibus agitur donati Capellæ, fue-
runt poſſeſſi à Confraternitate, quæ propterea po-
teſt in totum conueniri etiam actione perſonali,
8 nam quoties res obligata ab vno poſſidetur, ille
ſolus videtur eſſe in dolo, & culpa, niſi reſtituat,
vt benè Bald. *in l. pro hæreditariis, C. de heredit. action.
num.* 10. quem ſequitur Bart. *in l.* 4. *§. Cato num.* 3. *in
tertia oppoſitione, ff. de verbor. obligat.* & hanc opinio-
nem continere maximam æquitatem dicit Iaſ. *in
dict. l.* 4. *§. Cato num.* 67. eamque ſecuta eſt Rota *in
Romana Vineæ* 3. *Iunij* 1641. coram Eminentiſſimo
D. Cardinali Hieronymo Veroſpio. Vnde fit, quòd
dum Donatrix in vniuerſali donatione facta ad fa-
uorem Confraternitatis ſibi reſeruauit ducatos 1500.
ad effectum de illis liberè diſponendi, & de eis
poſtea diſpoſuit ad fauorem dictæ Capellæ, aſſi-
gnando ei tot cenſus, iure merito fuit eadem Con-
fraternitas condemnata ad eorum præſtationem ex
9 iuribus mox allegatis, etiam quia donatarius vni-
uerſalis tenetur ſeruare factum donantis, adeò
quod contra eum competunt actiones, tam reales,
quàm perſonales, quæ contra donantem poterant
exerceri, Goilielm. Benedictus *in cap. Rainutius
verſ. cætera bona num* 46. *de teſtam.* Celſ. Vgo *conſ.* 13.
num. 22. Gerius Spinus *conſ.* 75. *num.* 33. *& ſeqq.*
Molpheſ. *ad conſuetud. Neapolit. part.* 3. *de ſucceſſ.
ex teſtam. quæſt.* 8. *num.* 22. Rota *deciſ.* 135. *num.* 10. *p.* 7.
recent.

Nec prædictæ Confraternitati ſuffragari poteſt
creditum anterius annuorum ſcut. 25. deſumptum
ex particulari donatione eidem Confraternitati per
eandem donatricem anteà facta; tum quia bona
donatricis vtriuſque diſpoſitionis ſatisfactioni ſuf-
ficiunt, cùm in ſolis cenſibus reddant annuatim
ſcuta 265. provt eſt in confeſſo, tum & quia dicta
quoque ſcuta annua 25. longè prius purè donata
Confraternitati, ſunt obnoxia poſteriori diſpoſitioni
horum cenſuum factæ ad fauorem Capellæ in exe-
cutionem facultatis diſponendi de dd. ſcutis 1500.
reſeruatæ donatrici in donatione vniuerſali, & ab
eadem Confraternitate acceptatæ; quoties enim
10 Donatarius acceptat donationem ſic qualificatam,
vincula adiecta afficiunt etiam bona prius purè
donata, quando de illis donator expreſsè diſpo-
ſuit, vt benè diſtinguit Franc March *deciſ.* 329.
num. 2. *& ſeqq.* relat. a Fontanell. *de pact. nuptial.
tom.* 1 *clauſ.* 4 *gloſſ.* 5. *num.* 31. *& ſeqq.* Peregrin. *de fi-
deicommiſſ. art.* 6. *num* 48. Surd. *deciſ.* 93. *per tot.* &
dicitur expreſſe diſpoſuiſſe, ſi id egit in vim facul-
tatis diſponendi ſibi reſeruatæ in donatione, & præ-
ter bona à Donatario poſſeſſa non ſupereſt vnde ta-
lis diſpoſitio adimpleatur, vt in puncto Capicc.
Latro *deciſ. Neapolit.* 44. *num* 26. vbi allegat concor-
dantes, & ſignanter Mantic. *de coniect. vltim. volunt.
lib.* 7. *tit.* 8. *n.* 30.

Quo verò ad fructus dd. cenſuum dictum fuit
non deberi Capellaniæ, quia ante motam litem 11
præceſſerat eorundem cenſuum extinctio quæ re-
ſiſtit vlteriori fructuum productioni, Caputaq.
deciſ. 103. *part.* 1. Rota coram Canaler *deciſ.* 651. *n.* 5.
& in deciſ. 13. *num.* 1. impreſſ. poſt addit. Cenc. *poſt
tract. de cenſib.*

Abſque quod obſtet citatio facta per Ioſephum
Rectorem Capellæ contra debitores cenſuales ad
ſoluendum, vnde dicebatur contractum vitium liti-
gioſi, & extenſionem ſecutam fuiſſe in fraudem
Capellaniæ, maximè cum pro redemptione cen-
ſuum non fuerunt numeratæ pecuniæ, ſed data
bona ſtabilia in ſolutum ſub vnica die à diuerſis de-
bitoribus coram eodem Notario, & teſtibus. Quia
citatio facta contra cenſuales erat in actione perſo- 12
nali, in qua non contrahitur vitium litigioſi,
Authent. litigioſa, C. de litigioſ. Couarruu. *pract.
quæſt. cap.* 15. *num.* 6 Roman. *conſ.* 270. *in princip.* Rota
dec. 3. & ibi Adden. *vt lite pend. in nou.* & *in dec.* 764.
n. 4 *p.* 2. *recent.*

Neque probatur, quod Confraternitas, quæ in
d. lite non fuit citata habuiſſet illius notitiam, ſicuti 13
requiritur ad hoc, vt extinctio poſſit dici facta in
fraudem, *ad l. qui autem, §. hoc edictum, ff. de his,
quæ in fraud.* cum aliis relatis per Rotam *in dec.* 450.
num. 3. 4. *&* 5. coram Buratt. cùm alias valeat alie- 14
natio bonorum litigioſorum facta ab eo, qui non
erat in lite, vt probat text. *in l.* 1. *ff. de litigioſis in* 2.
reſponſ. & notat ibi Gloſſ. *verb. non poterat Angel. in
Authent. de litigioſ. num.* 3. Rot. *deciſ.* 228. *num.* 16.
part. 7. *recent.* nec vlla vis fieri poteſt in comparti-
tione Confraternitatis poſtea ſecuta, vel in lite mo-
ta inter ipſam Confraternitatem & dictum Ioſe-
phum Rectorem, quæ fortè eſt in actione reali;
quia hæc omnia ſubſecuta fuerunt ſub diebus 30.
Iulij & 16. Octobris 1632. & ſic poſt cenſuum ex-
tinctionem.

Circumſcripto autem vitio litigioſi, aut vera
ſcientia litis, nihil refert, quod Confraternitas
loco pretij cenſuum receperit inſolutum bona ſtabi-
lia; quia licet in creatione cenſus ex forma Bullæ 15
Pij V. requiratur pecunia numerata, ſecus tamen
eſt in extinctione, vt fuit deciſum *in Romana
cenſus* 7. *Februarij* 1607. coram bon. mem. Ortem-
bergo, & *in Preneſtina cenſus* 25 *Iunij* 1632. coram
bon. mem. Coccino, quæ eſt *deciſ.* 148. *n.* 2. *& ſeqq.
p.* 6. *recent.*

Provt nec fructus dd. cenſuum prætendi poſſunt
vigore oneris iniuncti à donatrice, quod ſcilicet
pretium cenſuum reinueſtiretur in aliis cenſibus,
aut bonis ſtabilibus æquiualentibus; Quia non
ideo Confraternitas tenetur ad fructus cenſuum,
cùm potuerit inueſtire in ſtabilibus vigore alterna-
tiuæ (*aut*) quæ in contractibus præbet electionem 16
debitori, *l. plerumque in fin. ff. de iure dot.* Rot. *deciſ.*
203. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* Adden. ad Gregor. XV. *in
deciſ.* 431. *num.* 13. quidquid eſſet dicendum, ſi co-
pulatiuè de vtroque inueſtimento donatrix locuta

Digitized by Google

fuiſſet. mandando, vt primò fieret in cenſibus, & ſecundò in ſtabilibus, in quibus terminis loquitur *deciſ.203.n.14.p.6 recent.*

17 Nec ex eo quod inueſtimentum fieri debebat in
ſtabilibus æquiualentibus, dicendum eſt quod fru-
ctus ſtabilium ſint taxandi ad rationem decem pro
centenario, ſicuti ad hanc rationem debebantur fru-
ctus cenſuum, quia hæc æquiualentia debet intelli-
gi quoad valorem proprietatis, vt dixit Rota *in deiſ.*
388.*n.*1.corã S.mem Gregor.XV.adeò quod reſpe-
ctu fructuum obligatio ſuccedat ad eos qui ex ſta-
bilibus percipi ſolent, nempè in ſcutis quinque
pro quolibet centenario, iuxta æſtimationem gloſſ.
in authent.preterea C. de ſacroſ. Eccleſ paſſim à Rota
receptam, vt *in deciſ.*135 *n.*18.*part.6.recent*

Demum non releuat fides extraiudicialis Nota-
tiorum Ciuitatis Aquilæ, in qua illi atteſtantur in
dicta Ciuitate maiorem partem annuorum reddi-
tuum emi ad rationem decem pro centenario, quia
non inde bene probatur fructus ſtabilium, de qui-
bus agitur aſcendere ad d. rationem decem pro
18 centenario, cùm valor ad hunc effectum requirat
plenas, & concludentes probationes, vt dicitur
de valore beneficij expreſſi per aſcenſum, Rota
*deciſ.*380 & *deciſ.*381.*n.*2. *&* 3.*part.*1.*diuerſ.* & *de-*
*ciſ.*444.*n.*1.*p.*1. *recent.*nec ad probandum valorem
19 fructuum ſufficit fides officialis, ſeu Cancellarij, vt
dixit Rot. *in deciſ.* 452. *num.*3. coram Durano, &
20 præſumptio, quæ reſultare ſolet à quantitate fru-
ctuum cenſus, iuxta *deciſ.*19.*n.*11. *poſt Modern. de*
*manuten.*cadit ſuper ipſo fundo cenſuali, non autem
ſuper aliis terris datis in ſolutum pro pretio cenſus,
21 de quibus nunc agitur: non enim à valore vnius
prædij poteſt inferri ad valorem alterius non pro-
bata ſimili bonitate, vt *in l.*2.*C de reſcind.vendit.*no-
tant Odofred.*n.*8.*verſ.vel probabit quod alia*,& Bart.
n 19. quos & alios refert & ſequitur Rota *deciſ.*
468 *n.*7.*coram Buratt.*

Ex quibus vtraque parte audita concluſum fuit ſtandum eſſe in deciſis quoad ſortem dd. cenſuum, quo verò ad fructus recedendum, taxando eos ad rationem quinque pro centenario dumtaxat, iuxta opinionem dictæ Gloſſ. *in authen. preterea C. de ſacroſ. Eccleſ.*

Bononien. fideicommiſsi de Bologninis.

Lunæ 4. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

De attentatis quoad fideicommiſſum vniuerſale commiſſis, deciſionibus prioribus ſtante earum conformitate circa fideicommiſſum particulare in ſuo vigore remanentibus.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* ita tamen *formam præciſam inducit.*

2 *Sententiæ ratione mixturæ effici appellabiles in totum etiamſi earum capitula poſſunt dici ſeparata, in quibus caſibus procedit.*

3 *Sententia continens clauſulam* deductis deducendis *prout de iure intelligitur.*

4 *Sententia circa detractiones nihil determinatè canonizans ſed ſolùm quod fiant quatenus de iure fieri debeant, ratione mixturæ non dicitur appellabilis etiamſi implicata complicatio adſit.*

5 *Condemnatio per capitula ſeparata concepta, executionem ſententiarum quoad reliqua non retardat.*

6 *Sententia licet dici poſſit appellabilis quoad fideicommiſſum vniuerſale, non tamen idem quoad particulare eſt dicendum.*

7 *Fideicommiſſarius generalis ſimul & particularis quando eſt, hæres grauatus ſuper quo corpore detractiones facere velit eligere poteſt, cùm nullum exinde fideicommiſſario præiudicium fiat.*

8 *Clauſula* ita tamen *ſtante, quam Iudex iure merito apponere potuit cùm de debito detractionum liquidò non conſtaret, immiſſio retardari non debet.*

9 *Hærede grauato Inuentarium non conficiente & plura corpora hæreditaria alienante, detractiones in bonis alienatis conſumpta præſumuntur, donec contrarium ex aduerſo probetur.*

10 *Relatione ad teſtamentum ſtante omnia corpora fideicommiſſi particularis in eo ſpecificata in ipſa ſententia expreſſa cenſentur.*

11 *Sententia quando dat immiſſionem nominatim ſuper principalibus corporibus diſtinctis & non ſub nomine collectiuo, tot dicuntur ſententia quot corpora.*

12 *Sententia reſpectu fideicommiſſi particularis nullum nouum grauamen inferens appellationem non admittit.*

13 *Detractiones reſtitutionem fideicommiſſi ab hærede grauato faciendam regulariter præcedere debent.*

14 *Cautio pro detractionibus quoad fideicommiſſum particulare cùm parti afferat vtilitatem, ſententia ab eadem impugnari non poteſt.*

DECISIO CCLXI.

PETENTIBVS Palmeriis præuiis tribus deciſionibus expeditionem mandati de manutenendo in poſſeſſione bonorum Ioannis Mariæ de Bologninis, ſe oppoſuerunt illi de Bologninis dicentes fundamenta dictarum deciſionum non ſubſiſtere, & præcipuè in ea parte, quâ firmatur eorumdem Bologninorum poſſeſſionem eſſe attentatam, etiam quoad bona particulari fideicommiſſo ſubiecta. Quamobrem conceſſa per Dominos noua audientia, repropoſui cauſam ſuper eiſdem, & hodie reſponſum fuit conſtare quidem de attentatis quoad fideicommiſſum vniuerſale, ſed non quoad fideicommiſſum particulare, & in hanc conformitatem eſſe declarandas præcedentes deciſiones.

Quantum enim attinet ad bona fideicõmiſſi vniuerſalis, non fuit reuocatum in dubium, quin adſint attentata; nam licet poſſeſſio dd. Bologninorum adepta fuerit præuiis duabus ſententiis canonizantibus fideicommiſſum dicti Io. Mariæ ad eorum fauorem, quæ ex diſpoſitione Statuti Bononien. non admittunt appellationem, propterea citrà vitium attentatorum videbantur exequi poſſe, Quia tamen Statutum loquitur de duabus conformibus, quales non ſunt ſententiæ præfatæ, cùm prima ſupponendo detractiones fuiſſe factas, concedat

Digitized by Google

ccdat immiſſionem purè, ac ſimpliciter, altera verò ſub conditione, (*detractis detrahendis*) non poterat ad exequutionem deueniri niſi prius liquidatum fuiſſet, an, & quid detrahendum foret ex latè deductis in præcedentibus deciſionibus emanatis tam coram bon.mem.Merlino, quàm coram me, quæ ad ſaturitatem ſatisfaciunt omnibus obiectis, aliàs pro parte illorum de Bologninis allegatis, & hodie repetitis.

Quò verò ad bona ſubiecta fideicommiſſo particulari, dictum fuit ceſſare attentata, quia in his ſententiæ ſunt conformes, cùm ambo concedant immiſſionem ſimpliciter; & quamuis ſecunda in alio capitulo ſeparato loquente de fideicommiſſo vniuerſali, mandauerit fieri detractiones etiam ex bonis fideicommiſſi particularis, quatenus bona fideicommiſſi vniuerſalis non ſufficerent, attamen immediate ſubſequuntur verba illa, (*ita tamen quod interim non retardetur immiſſio in poſſeſſionem bonorum in dicto teſtamento deſcriptorum*,) quæ ſunt bona fideicommiſſi particularis, adeò quod, ſi pars velit hanc particularem immiſſionem retardare, prædicta conditio (detractis detrahendis) habetur pro
1 non appoſita, ſicuti demonſtrat clauſula (ita tamen,) quæ formam præciſam inducit, Ioan. Baptiſta Coſta *de clauſ.comment. clauſ.* 149. *num.*4. Oſaſch. *deciſ.* 128. *num.* 16. Boratt. *deciſ.* 14. *num.* 3. & præcedentem diſpoſitionem in caſo contrario limitat ac determinat *l.ita tamen* 21. *ff ad Trebell. l. vbi adhuc* 29. *verſ.ita tamen. C.de iur.dot.* Surd. *conſ.*475. *num.*7. Seraphin. *deciſ.* 447. *num.* 2. Burat. *deciſ.* 161. *num.*14.

2 Nec obſtat, quod ſententiæ contineant mixturam, cùm declarent, an detractiones ſint factæ, vel ſint faciendæ, cuius propterea mixturæ ratione efficiantur appellabiles in totum, etiamſi earum capitula poſſint dici ſeparata, Rot.*deciſ.*221.*num.*3 *& ſeqq. part.*4.*recent.& deciſ.* 212.*num.*3.coram Buratt. Quia huiuſmodi concluſio procedit in ſuis terminis, nempe quando ſententia continet explicitè canonizationem alicuius iuris petitorium reſpicientis, puta iuriſpatronatus, *vt in d.deciſ.*212. coram Boratto; vel quod mandet ſolui certam pecuniarum ſummam pro detractionibus, in eaque imputari bona vendita; tunc etenim videretur canonizare inſtrumenta venditionum, vt aduertit Rot *in d.deciſ.*
3 221 *num.*3.*&* 4.*part.*4.*recent.* ſed in caſu propoſito neutro modo applicari poteſt, cum ſecunda ſententia cõtineat ſolùm clauſulã (deductis deducẽdis,) quæ intelligitur, provt de iure, ad notat. per Bart. *in l.Centurio num.*25.*verſ.idem puto ff de vulg.* Alex. *conſ.*119.*num.*5.*vol.*1.Sord.*conſ.*117.*num.*46. Ludouicus à Peguera *deciſ.*179.*num* 2.Rot.*deciſ.*167.*num.*
4 26.*&* 27.*part.*6.*recent.* & ideo cùm nihil canonizet determinatè circa detractiones, ſed ſolùm, quod fiant, quatenus de iure fieri debeant, hoc non ſufficit, vt ratione mixturæ illa poſſit dici appellabilis etiamſi adſit implicita complicatio, Seraph. *deciſ.*603.*num.*1.Rot.penes Pacific.*de Saluiano deciſ.* 216. *num.* 4. *& ſeqq.* Adden. ad Gregor XV. *deciſ.* 132. *num.* 6. vbi alios concordantes allegant.

Neque mixtura deſumi poteſt ex condemnatione fructuum facta in dictis ſententiis à die motæ litis, pro quibus fieri non poterat executio, quia cùm condemnatio prædicta fuerit concepta per ca-
5 pitula ſeparata, non retardat exequutionem ſententiarum quoad reliqua, Contard.*in l.vnica limit.*1.*num.*14 *& ſeqq.C.ſi de moment.poſſeſſ.*Veſtr.*in prax. lib.*7.*cap.*3.*n.*8. Scac.*de appell.quaſt.*17.*limit.*6.*memb.*9.*num.*35.Creſcent.*deciſ.*5.*appell* quicquid ſit, quando ſub vnico cap.tota ſententia clauditur, vt declaratur in *deciſione* 197.*num.*15.*poſt Modern.de manutenen.*

Vnde etiam fit, quod licet ſententia poſſit dici ap- 6
pellabilis quoad fideicommiſſum vniuerſale, non tamen idem dicendum ſit quoad particulare, quia dum de vtroque loquitur per capita ſeparata, vnum non influit in aliud, & tot dicuntur ſententiæ, quot capita, Felin. *in cap.inter num.*6.*verſ.fallit primo de re iudic.*Rot.*deciſ.*31.*n.*9 *part.*2. *diuerſ. & deciſ.*417. *num.*2.*part.*2. *recent.* Adden. ad Greg XV. *in deciſ.* 552.*num.*6.

Minus releuat iniuſtitia fundata in eo, quod ſecunda ſententia mandet fieri detractiones ſuper bonis fideicommiſſi particularis ſolùm in ſubſidium,
cùm tamen vbi idem eſt fideicommiſſarius genera- 7
lis ſcilicet, & particularis, eligere potuit hæres grauatus ſuper quo corpore velit facere detractiones, eo quia nullum fit præiudicium fideicommiſſario, qui vel in vno, vel in alio corpore pati debet detractiones fieri, Caſtren. *conſ.*247.*num.*4. *verſ.tunc autem lib* 1.Gabr.*conſ.*138 *num.*29 *&* 30 *lib* 2. qua iniuſtitia ſtante dicebatur non eſſe locum ſtatuto de duabus conformibus.

Quoniam placuit reſponſio, nempe quod mentio detractionum habetur pro non facta reſpectu fideicommiſſi particularis, ad effectum retardandi ſuper eo immiſſionem, ſtante appoſitione dictæ
clauſulæ *ita tamen*, vt ſupra fuit ponderatum, quam 8
clauſulam iure merito potuit Iudex apponere, cùm liquidò non conſtaret de debito detractionum, quo caſu non debet retardari immiſſio, Marzar.*de fideicommiſſ.part.*3.*quaſt.*66.*verſ.& vlterius poſt med.*Caualer.*deciſ.*573.*num.*3. Rot.*deciſ.*47.*num.*13. *part.*5. *rec.* Illiquiditas autem apparet ex eo, quod hæres
grauatus non confecit inuentarium, & plura corpo- 9
ra hæreditaria alienauit, itavt detractiones præſumantur conſumptæ in his bonis alienatis, donec contrarium exaduerſo probetur, Peregr *de fideic.art.*39.*num.*14. Rot *d.deciſ.*47.*num.* 9. *& dec.*77.*num.*2 *&* 3 *part.*3.*& deciſ.*126.*num.*18.*part.*7.*recen.* & fuit dictum *in Verulana fideicommiſſi* 22. *Iunij* 1640. *&* 21.*Iunij* 1641.*coram R P D.meo Bichio*, quæ quidem præſumptio potuit admitti in iudicio plenario immiſſionis, licet reiiciatur in ſummariiſſimo manutentionis, vt bene diſtinguit Rota *deciſ.* 35.*n.*5. *&* 6 *part.*6.*recent.*

Provt nec aduerſantur duo exceſſus allegati per informantes pro Palmeriis, ſiquidem primus deſumptus ex eo, quod ſecunda ſententia contineat duo prædia non contenta in primo, ceſſat ex lectura ipſius ſecundæ ſententiæ, quæ ſe refert ad bona in teſtamento deſcripta, & in teſtamento ſunt nominatim ſpecificata omnia corpora fideicommiſ-
ſi particularis, & ideo ſtante dicta relatione ad 10
teſtamentum, perinde eſt, ac ſi eadem corpora ſpecificata, & expreſſa fuiſſent in ipſa ſententia, *l.aſſe toto.ff de hered inſtituen.*Pariſ.*conſ.*16.*num.*5.*&* 8.*lib.*2.Capitaq *deciſ.*104.*num.*4.*part.*1. Rot. *deciſ.* 192.
*n.*4.*p.*1 *recent.* quando autem ſententia dat immiſſio- 11
nem nominatim ſuper principalibus corporibus diſtinctis, & non ſub nomine collectiuo, tot dicuntur ſententiæ, quot corpora, adeò quòd dato exceſſu in aliquo corpore non vitiatur immiſſio in totum, Rota *deciſ.* 357. *num.* 2. *&* 3.*poſt Modern. de manut.*

Alter verò exceſſus deductus ex eo quod Bologmini habuerint ab illis de Claris tertiam partem bonorum, de quibus agitur, & poſtea vltro obtinuerint

rint immiſſionem pro alia medietate, & ſic conſecuti fuerint portionem maiorem ea, quæ ſibi debebatur, nullibi iuſtificatur in facto, & propterea non fuit habitus in conſideratione.

Sublata igitur ex prædictis difformitate, ac iniuſtitia primarum duarum ſententiarum, dixerunt Domini non eſſe immorandum in exceptionibus adductis contra tertiam ſententiam Altouiti, qoia eſt merè exequutoria duarum præcedentium; &
12 cùm reſpectu fideicommiſſi particularis nullum nouum grauamen inferat, ſed iuxta præcedentes ſententias reguletur, non admittit appellationem, *l. ab exequutore, C. quor. appell. non recip.* Sord. *conſ.* 271. *num.* 14 *& conſ.* 358. *num.* 12. Roland. *conſ.* 43. *num.* 5. *lib.* 1. Grat. *conſ.* 109. *num.* 3. *lib.* 2. Beto *conſ.* 106. *num.* 10 *lib.* 3. Rota *deciſ.* 100 *num.* 13 *part.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 610. *num.* 2 *part.* 1. *rec.*

Nec nouum grauamen reſultare poteſt ex eo, quod mandat dari cautionem pro detractionibus,
13 quæ regulariter debent præcedere reſtitutionem fideicommiſſi faciendam ab hærede grauato, Gloſſ. communiter recepta *in l. vlt. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* Peregr *de fideicom. art.* 50. *num.* 83. *in fin.* Fuſar. *de ſubſtit. quaeſt* 672. *num* 1. *& ſeqq* Quia hoc procedit quoad fideicommiſſum vniuerſale, non autem quoad particulare, quod Bologuini conſequi poterant ex ſuperius ponderatis, non obſtante exceptione detractionum, imò dicta cautio quoad fideicommiſſom particulare attulit vtilitatem Palmeriis, qui propterea non poſſunt exinde ſententiam impugnare, ioxta conſ. Surd. 102. *num* 17. *& ſeqq.* & fuit dictum *in Anconitana cenſus* 30 *Ianuarij, &* 10. *Nouembris* 1640. *coram bon. mem. Pirouano.*

Et ita vtraqoe, &c.

Meleuitana Bonorum.

Lunæ 4. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum Patris licet abſque integra ſolemnitate conditum, vti factum inter liberos ſuſtinetur, omiſſo ſecundo fundamento ex priuilegio militari ex allegatis non ſubſiſtente deſumpto.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum, inter liberos factum & à Patre coram teſtibus ſcriptum & ſubſcriptum, cum clauſula generali ſignificante voluntatem ſeruandi ea que dixeras & ſcripſerat, iure validum cenſetur.*

2 *Teſtes dum conficitur teſtamentum præſentes ſaluari debent, etiamſi alter neget alios fuiſſe præſentes, alter verò affirmet.*

3 *Voluntates vltima quantum fieri poteſt coadiuuandæ ſunt & ſuſtinenda niſi contrarium perneceſſe, & concludenter probetur.*

4 *Scriniarij non gaudent priuilegio militari in confectione teſtamenti niſi in loco hoſtili de tempore confectionis reperiantur.*

5 *Scriniariis & alijs Paganis priuilegium militare communicatur, in quantum in loco hoſtili & procinctu conflictus periculum ſubeunt.*

6 *Scriniarij ceſſante periculo iuxta leges Paganis præſcriptas teſtari tenentur.*

7 *Milites priuilegiati quamuis ſint in expeditione, extra locum hoſtilem & aciem ſaltem coram duobus teſtibus rogatis teſtari tenentur.*

8 *Locus hoſtilis eſt ille in quo hoſtes adſunt & bellum geritur.*

9 *Scriniarij quando non ſunt in bello iure militari teſtari non poſſunt.*

10 *Barbaros Piratas in aliquo loco frequentes eſſe non ſuffragatur teſtamentum militis, niſi tempore conditi teſtamenti eos adfuiſſe probetur.*

11 *Circumuentus ab hoſtibus dicitur qui effugere non poteſt.*

Stare in procinctu quid ſit, ibid.

DECISIO CCLXII.

RESPONDERVNT Domini pro confirmatione ſententiæ Rotalis, qua declaratum fuit teſtamentum Cæſaris ſuſtineri, quia conſtat de eius validitate, & iuſtitia.

Validitas namque apparet ex reuolutione proceſſus, vbi conſtat ſeruata fuiſſe omnia requiſita recenſita in vulgata deciſione Caputaq. 260. *part.* 2. & iuſtitia probatur ex deciſionibus in cauſa factis ſub diebus 11. Aprilis 1639. & 22 eiuſdem menſis 1641. coram bon. mem. Merlino.

Quarum primum fundamentum Dominis placuit, nempè quod dicti Cæſaris teſtamentum ſuſti-
neatur tanquam factum inter liberos, etiam quoad 1
legatum relictum Mariæ vxori, licet abſque integra ſolemnitate fuerit conditum, quia eſt ſcriptum, & ſubſcriptum ab ipſo Cæſare Patre, qui coram duobus teſtibus declarauit id ipſum, quod in eodem teſtamento ſcripſerat, & in fine appoſuit clauſulam generalem ſignificantem volontatem ſeruandi ea, quæ dixerat, & ſcripſerat, ioxta diſpoſitionem Textus in §. *nos igitur verſ. ſi tamen Authen. de teſtam. imperfect. collat.* 8. Anton. Gomeſ *in l.* 3. *Tauri n.* 58. *verſ. tamen intellige*, Molin. *de iuſtit. & iure diſp.* 128. *verſ. illud etiam*, cum aliis pluribus relatis in prædictis deciſionibus.

Quibus non adoerſatur, quod aliqui teſtes dicant, teſtatorem eiici feciſſe omnes è cellula in qua iacebat, dum confecit teſtamentum; vnde inferebatur ad contrarietatem, & falſitatem teſtium, quaſi qood impoſſibile ſit adfuiſſe teſtes in publicatione teſtamenti, ſi omnes adſtantes teſtator e cellula eiici iuſſerat. Quia, vt bene reſpondit ſecunda deciſio, ad euitandum teſtium periurium, eiectio præfecta intelligenda eſt de aliis omnibus, qui ibidem adſtabant otioſi, & qui potius impedimento erant teſtatori, non autem debet verificari in Capellano Triremis, qui teſtatorem morti proximum ad fruitionem cæleſtis patriæ hortabatur, nec in alio, qui ipſi atramentum apponebat, vt teſtamentum ſcriberet,
provt in fortioribus terminis, quod ſaluari debeant 2
teſtes, ſi alter neget alios fuiſſe præſentes, alter verò affirmet, tradunt Bart. *in l* 1. §. *ſi quis neget ſub num* 6. *verſic. ad contrarium ff. quemadmodum teſtam. aperiant.* Iaſ. *in l.* 3. §. *iurare num.* 21. *ff. de iureiuran.* Angel *conſ.* 275. *num.* 5. *verſ. non obſtat.* Corneus *conſ.* 202. *num.* 1. *lib.* 4. Ciriac. *controu.* 407. *num.* 149. & fuit dictum *in Romana alimentorum* 18. *Martij* 1640. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Idque eò magis venit dicendum fauore vltima- 3
rum voluntatum, quæ coadiuuandæ, & ſuſtinendæ ſunt quantum fieri poteſt, niſi contrariũ perneceſſe

&

& conelndenter probetur, Alex. *conſ.* 13. *num.* 15. *lib.* 3. & fuit dictum *in Regien. hæreditatis* 20 *Aprilis* 1637. *coram bon.mem.Coccino*, cùm nihil ſit quod magis hominibus debeatur, quàm vt ſupremæ voluntatis, poſtquam iam aliud velle non poſſunt, liber ſit ſtylus, vt inquit Imperator *in l.* 1. *C. de ſacroſanct. Eccleſ* latè Spino. *de teſtam p.* 1. *Rubrica num.* 16. *cum pluribus ſeqq. fol. mihi* 11.

Secundum verò fundamentum, quo in prædictis
deciſionibus firmabatur teſtamentum præfatum
poſſe quoque ſuſtineri ex priuilegio militari, eò
quòd Cæſar teſtator eſſet ſeriba triremis, non vi-
4 ſum fuit ſolidum, quia ſeriniarij non gaudent pri-
uilegio militari in factione teſtamenti, niſi repe-
riantur in loeo hoſtili de tempore confectionis,
vt declarat Gloſſ. *in l. ſcriniarios, C de teſtam. milit.*
vbi Donell. *n.* 4. *§. final. ff. de teſtam. milit. l. vnica, ff.*
de bon. poſſ. ex teſtam milit Iul. Clar. *lib.* 3 *ſent. § teſtam.*
quæſt. 15. *num.* 5. & hoc ſuadetur ſumma ratione,
5 quia in tantum Scriniariis, & aliis Paganis com-
municatur priuilegium militare, in quantum ſu-
beunt periculum in loco hoſtili, & in procinctu
conflictus, vt ait Pariſ. *conſ.* 32. *num.* 25. vbi quod
illis priuilegium conceditur ob neceſſitatem, &
6 periculum *lib.* 2. aliàs periculo ceſſante ipſi iuxta
leges Paganis præſcriptas teſtari tenentur, vt ex-
preſsè decidit text. *in dict. l. ſcriniarios, C. de teſtam.*
milit. ne alioqnin eſſent melioris conditionis gau-
dentes priuilegio per communicationem, quàm
7 ipſi milites priuilegiati, qui extra locum hoſtilem,
& extra aciem quamvis ſint in expeditione tenen-
tur teſtari, ſaltem coram duobus teſtibus rogatis,
Gloſſ. communiter approbata *in dict. l.* 1 *ff de teſtam.*
milit. Gutier. *in l. nemo poteſt num.* 265. *de legat.* 1.
Menchac. *de ſucceſſ. creat.* §. 24. *num.* 15. & 18 Velaſq.
conſul. 104. *num.* 16. Gabriel *conſ.* 100. *num.* 3. & *ſeqq.*
lib. 1.

Cùm igitur Inſula Sancti Petri, vbi claſſis ma-
ritima appulerat tempore conditi teſtamenti, non
eſſet locus habilis, vt deponunt teſtes, aſſerentes
inſulam prædictam ſubeſſe dominio Maieſtatis Re-
gis Catholici, ibique milites per plures dies com-
moratos fuiſſe otio, & cantibus vacantes, nullate-
nus Cæſar Scriba Triremis poterat teſtando gaude-
8 re priuilegio militari, qnia locus hoſtilis ad hunc
effectum dicitur ille in qno hoſtes adſunt, vel bel-
lum geritur, vt in puncto inter milites, & ſcri-
niarios diſtingnit Alberic. *in l. milites* 45. *num.* 4.
9 *verſ. ipſe autem*, vbi quod ſi hi non ſunt in bello
non poſſunt teſtari iure militari, Rip. *in l. centurio*
num. 11. vbi loquitur in ſpecie de claſſe maritima,
& ait priuilegium competere, ſi moriantur in bel-
lo nauali, *ff. de vulgar. & pupillar* ex text. *in dict l. fin.*
ibi; *ſi in hoſtico deprehendatur, & illico decedat, ff.*
de teſtam. milit. Angelus *in l. quod conſtitutum num.* 4.
ibi; *ſi teſtantur in actu belli, ff. eodem*, ſequitur Simon.
de Pret. *vltim. volunt. interpret.* 2. *dub.* 1. *ſolut* 8. *num.* 7.
lib. 3. Franc. de Barry. *de teſtam. milit. num.* 6. Pariſ. *d.*
conſ. 32. *num.* 25. *lib.* 2. Magdalen. *de num. teſt. part.* 2.
cap. 28 *n.* 67.

Adeò quod non ſufficiat, quod teſtes dicant in
10 dicta Inſula Sancti Petri frequenter adeſſe Barba-
ros Piratas, niſi probarent eos adfuiſſe tempore
conditi teſtamenti, itavt neceſſe eſſet ſtare ſemper
in procinctu, vt notat Conan. *Commentar. iur. ciuilis*
lib. 9. *cap.* 5. *in fin.* Donell. *in dict l ſcriniarios num* 4.
C. de teſtam. milit. vbi dicitur locum hoſtilem eſſe
illum, qui ab hoſtibus occupatur, & *ſub num.* 5. aſ-
ſeritur in hoſtico dici deprehenſum, qui in con-
flictu ita circumuentus ſit ab hoſtibus, vt effugere 11
non poſſit, & ſtare in procinctu dicitur, quando
eſt in puncto ipſius congreſſus, & propè concinen-
tibus tubis, vt bene explicat Franc. de Barry. *dict.*
tract. de teſtam. milit. n. 4 *verſ. nam in acie.*

Quare Domini dixerunt Teſtamentum Cæſaris ſuſtineri vti factum inter liberos, & conſequenter ſententiam Rotalem eſſe confirmandam ex hoc primo fundamento duntaxat, omiſſo ſecundo deſumpto ex priuilegio militari tanquam non ſubſiſtente ex allegatis.

Et ita vna tantùm, &c.

Vlixbonen. nullitatis Profeſſionis.

Lunæ 11. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

An profeſſio licet per metum emiſſa per ſuperuenientem ratificationem valida dici poſſit, nouo conſenſu Monialium non interueniente.

SVMMARIVM.

1 *Conſenſus vtriuſque partis pro perfectione contractus inter Moniales & ratificantem ſufficit, licet modò vna & poſt aliquod tempus altera conſentiat, dummodò prior in ſuo conſenſu perduret.*

2 *Acceptatio ſeu admiſſio Nouitia ad profitendum fit à Nouitiis capitulariter congregatis, antequam ipſa Nouitia ad actum eiuſdem profeſſionis accedat.*

3 *Ius quando ſtat in tempore præciſe admiſſionis ad profeſſionem, illud per profitentem concludenter probari debet.*

In quo caſu dictum vnius teſtis ex alio declarari non poteſt, ibid.

DECISIO CCLXIII.

BINÆ in hac cauſa emananerant deciſiones ſuper negocio principali, in quarum prima firmatum fuerat Profeſſionem Franciſcæ Coronellæ licet ab initio per metum emiſſam, reualidatam tamen fuiſſe per ſuperuenientem ratificationem factam per eam coram Vicario, Notario, & teſtibus in illis verbis, ibi; *quamvis Monialis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat*; & in ſecunda reſponſum fuerat pro inualiditate profeſſionis eo præcipuè fundamento, quia poſt præfatam ratificationem non interuenit nouus conſenſus Monialium provt requiri dicebatur, dum ipſæ ab initio ſciebant nullitatem profeſſionis. Cùm autem hodie quæſitum fuerit, an ſit ſtandum in primo, vel ſecundo loco deciſis, Domini decreuerunt recedendum eſſe ab vltimo loco deciſis.

Moti ex eo, qnod quatenus etiam eſſet vera concluſio in vltima deciſione firmata, nempe qnod data ſcientia nullitatis profeſſionis in Monialibus, vſque ab initio requireretur earum nouus conſenſus pro validanda ſubſecuta ratifi-

catione, in quo articulo hodie, nec minus fuerunt concordes; in omnem euentum ſubiungebant in præſenti, nullibi conſtare de tali ſcientia Monialium ſaltem de tempore, quo ipſæ capitulariter præſtiterunt conſenſum ſuper receptione dictæ Franciſcæ ad profitendum, de quo tempore ex parte earum orta fuit obligatio, licet expectarent acceptationem ex parte profitentis conſummādam in
1 ipſo actu profeſſionis; Siquidem ad hunc effectum pro perfectione contractus ſufficit vtriuſque partis conſenſus, licet modò vna, & poſt aliquod tempus altera conſentiat, dummodo prior in ſuo conſenſu perduret, quod præſumitur niſi contrarium probetur, vti explicat Alciat. *in l. 1. §. qui præſens num. 10. verſ. non obſtat, & ſeqq. ff. de verbor obligat.* Felin. *in conſ. 39. num. 3. in fin. & ſeqq.* Alex. *conſ.* 146. *num.* 15. *vol.* 5. & alij quamplures quos refert, & ſequitur Surd. *in conſ.* 364. *num.* 48. Sanch. *de matrim. lib* 2 *diſp.* 31. *n.* 3. *& ſeqq.*

Prætenſa igitur ſcientia non poteſt probari ex proteſtatione facta per Franciſcam, quando incedebat ad profitendum adſtantibus, & audientibus Monialibus coram Sanctiſſimo Crucifixo in Choro exiſtente, ſcilicet quod idem Crucifixus bene ſciebat ſe non propria voluntate, ſed per metum Patris eſſe profeſſuram; quia omiſſo quod dicta proteſtatio non probatur intellecta ab omnibus Monialibus, cùm aliquæ deponant ſe neſcire talem factum fuiſſe, aliæ verò illum audiuiſſe ab aliis, & paucæ deponant de certa ſcientia, in omnem caſum certum eſt, quod ea non concludit Moniales habuiſſe ſcientiam d. metus de tempore, quo præſtiterunt conſenſum capitulariter pro admittenda
2 Franciſca ad profeſſionem; cùm acceptatio, ſeu admiſſio Nouitiæ ad profitendum fiat à Monialibus capitulariter congregatis antequam ipſa Nouitia accedat ad actum eiuſdem profeſſionis, vt innuunt Bonacina *de clauſur. quæſt. 7. punct.* 1 n. §. 6. *diffinit.* 2. *num.* 3. *in fin.* & Moderu. *de iure Abbatiſſ. diſput* 6. *quæſt.* 5. *num.* 2. vbi quod profeſſio Monialium in Monaſteriis Epiſcopo ſubiectis fieri ſolet coram Epiſcopo, vel alio ab ipſo facultatem habente, ſiue ab eius Vicario, præuio tamen aſſenſu maioris partis Capituli conſentientis Nouitiam ad profeſſionem admitti.

Provt nec etiam talis ſcientia probatur ex teſtibus deponentibus, quod appropinquante tempore profeſſionis Franciſca publicaſſet animum ſuum non profitendi; quia eorum dicta poſſunt verificari de tempore proximo profeſſioni poſt actum capitu-
3 larem admiſſionis, & ideo cùm ius ſtet in tempore præciſo dictæ admiſſionis, debuiſſet illud concludenter per Franciſcam probari, Gloſſ. *in l. cum actum, ff. de negoc. geſt. & in l qui iuraſſe, §. ſi Pater il. 2. ff. de iureiuran.* Corn. *conſ.* 135. *num* 9. *lib.* 2. Rimin. Iun. *conſ.* 23. *num.* 306. Surd. *deciſ.* 75. *n.* 10. Rota *deciſ.* 105. *num.* 7. coram Mantic. *& deciſ.* 686. *num* 5. coram Buratto, adeò quod hoc caſu dictum vnius teſtis non poſſit declarari ex alio, Ruin. *conſ.* 35. *num.* 16. *lib.* 4. Alex. *conſ.* 136. *n.* 4. *lib.* 6. Rota *deciſ.* 1171. *n.* 3. coram Seraphino.

Et ita vtraque, &c.

Romana fideicommiſſi de Cæſareis.

Lunæ 18. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Immiſſio in bonis fideicommiſſo ſubiectis meritò competit iis ad cuius fauorem fideicommiſſum eſt purificatum, indebito occupatore vigore ſententiæ Rotalis amoto & expulſo.

SVMMARIVM.

1 *De Iure cedentis quando nullibi conſtat niſi ex aſſertiua hæredis grauati, eiuſdem aſſertio non admittitur.*

2 *Hæres grauatus ex ceſſione ſibi facta maius quàm habent cedentes ius conſequi non poteſt.*

3 *Partitæ prætenſæ quando turbidæ & illiquidæ remanent, immiſſionem fideicommiſſarius impedire non valent.*

4 *Hæres grauatus non conficiendo inuentarium ſaltem legitimè, domúmque hæreditariam alienando, cenſus præſumitur aut conſumpſiſſe aut ſubtraxiſſe, donec contrarium ex aduerſo probetur.*

DECISIO CCLXIV.

RESPONSVM fuit pro confirmatione ſententiæ Rotalis, qua declaratum extitit Archangelum Mariam, & alios de Archileis eſſe immittendos in poſſeſſionem domus, & apothecarum, de quibus agitur, amoto, & expulſo exinde Marco Petroſin indebito occupatore; quia conſtat de eius validitate, & iuſtitia.

Validitas enim non controuertitur, & iuſtitia probatur ex deciſionibus in cauſa emanatis, in quibus firmatur bona de quibus agitur ſubeſſe fideicommiſſo q. Cæſaris Cæſarei purificato ad fauorem dd. Archangeli Mariæ, & litis conſortium, & non obſtare exceptionem detractionum dotium q. Sanctæ, & Prudentiæ eius filiæ, nec prætenſi mutui ſcutor. 300. ex rationibus ibidem benè deductis, & ſignanter coram bon. mem. Motmanno ſub diebus 5. Martij 1635. 28. Nouembris, & 10. Martij 1636. & 5. Iunij, & 18. Decembris 1637. & coram Reuerendiſſ. P. D. meo Ghiſilerio 24. Nouembr. 1638.

Non obſtat, quod vltra detractiones in dd. deciſionibus reiectas adſint aliæ, pro quibus competat retentio Archiconfraternitati Sanctiſſimæ Trinitatis ceſſionariæ d. Marci Petroſij cauſam habenti à Gerardo, & Ioan. Baptiſta filiis; & hæredibus grauatis d. Cæſaris fideicommittentis, ſcilicet plura debita eiuſdem fideicommittentis ſoluta ab eiſdem hæredibus grauatis, & portiones legitimæ, & Trebellianicæ eis debitæ.

Nam quantum attinet ad debita, quorum prima partita conſiſtit in annuo cenſu ſcutorum 48. impoſito per fideicommittentem ad fauorem illorum de Spadis, & poſtea ceſſo Io. Baptiſtæ hæredi

grauato,

grauato, apparet quod idem Io. Baptiſta pro recuperando eo quod impenderat pro habenda d. ceſſione obtinuit immiſſionem ex Saluiano contra illos de Piſeiacanis detentores cuiuſdam vineæ antea poſſeſſæ per Cæſarem fideicommittentem, vt conſtat in *Summ.num.*1.aliàs dato in reſponſionibus per d. Petroſium authorem Archiconfraternitatis aduerſatiæ in hac ipſa cauſa tunc pendente coram bon.mem. Motmanno, contra Patres S. Mariæ de Scala, pariter authores eiuſdem Archiconfraternitatis.

Secunda partita deſumpta ex ſolutione ſcut.300. pro reſiduo maioris ſummæ alterius cenſus impoſiti per eundem fideicommittentem ex cauſa pretij domorum ad fauorem Io.Franciſci Catigniani, à quo poſt tranſitum per manus plurium ſupponitur deueniſſe ad Thomam Tibaldum, qui ceſſionem fecit
1 ad fauorem d.Io. Baptiſtæ, pariter ceſſare videtur, quia de iure cedentis nullibi conſtat niſi ex aſſertiua eiuſdem Io. Baptiſtæ hæredis grauati, quod non ſufficit, vt probant Gabriel *conſ.*117.*num.*9.*in fin. lib.*1.Menoch.*conſ.*207.*num.*1.*& ſeqq.*& fuit dictum in *Auximana fideicommiſſi* 13. *Ianuar.* 1640. coram Reuerendiſſ. P.D. meo Dunozet. Decano. Imò apparet anno 1573. inter d. Catignianum, & Cæſarem fuiſſe factam nouam conuentionem, denotantem receſſum à d.cenſu, dum fuit ſtabilitum, vt pretium domorum venditarum ſolueretur in certis paghis, datis prius fideiuſſoribus à Catigniano pacto adiecto vt interim non currerent fructus, vt in dicto *Sum.n.*1.quod confirmatur ea eo quod anno 1575. idem Catignianus faſſus fuit ſe recepiſſe à Cæſare ſcuta 600 pro tertia, & quarta pagha, & reſiduo dicti pretij, vt *in d ſum.num.*3.

Tertia partita ſcutorum 200.ſoluta ab eodem Io.Baptiſta illis de Caſalibus, facilius diluitur, quia ea narratiua ceſſionis factæ ad fauorem Io.Baptiſtæ probatur Cæſarem fideicommittentem aſſignaſſe eiſdem de Caſalibus in ſatisfactionem huius debiti penſiones domorum, eodem *Sum.num.*4. Vnde Io.
2 Baptiſta ex ceſſione ſibi facta non potuit maius ius conſequi quàm haberent Caſales cedentes, ad *l nemo poteſt, ff de reg.iur* & retinendo diutius dd. domos poſt mortem patris præſumitur iam ſatisfactus, vel ſaltem negari non poteſt, quin tam iſta parti-
3 ta, quàm aliæ ſupra recenſitæ ea iam ponderatis remaneant turbidæ, & illiquidæ, quod ſufficit ad hoc vt non valeant immiſſionem fideicommiſſariis impedire, Marzar.*de fideicomm.part.*3.*quæſt.*66.*verſ.& vlterius poſt med.* Caualer.*deciſ.*573.*n.*3. Rota *deciſ.* 47.*n.*13.*p.*5.*recent.*& nuperrimè dictum fuit in *Bononien. fideicommiſſi de Bolognini*s 4. *huius menſis coram me.*

Remanet vltima partita ſcutorum 70. pro rata cenſus impoſiti per eundem fideicommittentem ad fauorem Catharinæ Marazanæ, & poſtea ceſſi eidem Io. Baptiſtæ, quæ quatenus ſubſiſtat vnà cum ſolutione fructuum in ſcutis 80.facta ſucceſſoribus d.Catharinæ, adhuc non poteſt retardare immiſſio-
4 nem per fideicommiſſarios petitam; quia cùm hæredes grauati non confecerint inuentarium ſaltem legitime cum deſcriptione omnium bonorum, ac infra legitima tempora, vt fuit reſolutum ſub die 5. Martij anni 1635.coram bon. mem Motmanno, & vlterius domum hæreditariam alienauerint, vt patet ex inſtrumento datu in calce reſponſionis pro Archileis, intrat præſumptio conſumptionis, ſubtractionis, donec contrarium exaduerſo probetur, Natt. *conſ.*199 *num* 11. *lib.*1. Peregr. *de fideicomm.art.*39. *num.*14.*& conſ.*69. *num.* 27. *lib.* 3. Rota *d. de*-*ciſ.* 47. *numer.* 9. *& deciſ.* 77. *num.* 2. *&* 3. *& deciſ.*226.*num.* 15. *&* 16. *part.* 5. *recent.* Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ.* 266. *num.* 16. *verſ prædicta verò.*

Quæ quidem reſponſio non ſolùm adaptatur omnibus ſupradictis prætenſis detractionibus etiãſi illæ eſſent liquidæ, ſed etiam detractionibus legitimæ, ac Trebellianicæ, ex proximè allegatis, vt fuit dictum in *Bononien. de Glauarinis* 21. *Ianuarij,* 5. *Maij, &* 23. *Iunij* 1536.coram R. P. D. meo Ghiſilerio; *& in dicta Auximana fideicommiſſi* 13. *Ianuarij* 1640. coram Reuerendiſſ.P.D.meo Dunozet.Decano.

Et ita vtraque, &c.

Bononien. fideicommiſſi

Lunæ 4. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Sententiæ vti latæ extra ſtatutum in quo fundantur non ſunt exequendæ.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Bononiæ mandans ſemel tantùm licere appellare in quantum reſtringitur.*

2 *Fructus poſt purificationem fideicommiſſi percepti non ex teſtamento ſed ex mora in reſtituendo debentur.*

3 *Statutum vltra caſum de quo loquitur extendi non poteſt.*

4 *Diſpoſitionis pars vna alteram declarat.*

5 *Canonizatio crediti vel alicuius Tituli petitorium concernit.*

6 *Statuto de exequutione Inſtrumenti circumſcripto iudicium condemnationis ad fructus eſt appellabile.*

DECISIO CCLXV.

DVæ fuerunt prolatæ ſententiæ in Ciuitate Bononię, declarantes per obitum Ioannis Ludouici de Bologninis fuiſſe purificatum fideicommiſſum Io. Mariæ Bolognini ad fauorem Horatij, & Valerij fratrũ de Bologninis Auctorum illorũ de Zambeccariis, & propterea Commendatorem Hieronymum Bologninum hæredem D Ioannis Ludouici eſſe condemnandum ad reſtituendum eiſdem Zambeccariis quoſcumque fructus bonorum fideicommiſſariorum à die mortis d. Ioannis Ludouici vſque ad diem obitus q.Valerij; à quibus ſententiis cùm Palmerij ſucceſſores d. Io.Ludouici appellauerint, & econtra Zambeccarij prætenderent vigore ſtatuti Bononiæ eſſe locum executioni duarum conformium, Signatura reſcripſit cum clauſula (*conſtito, quod executioni ſit locus exequatur*) Quam ob rem dubitaui, An conſtet de duabus conformibus quæ veniant exequendæ, & Domini ſententias non eſſe exequendas reſponderunt.

Nam licet ſententiæ præfatæ conformes appareant ea earum lectura, non tamen debent exequi, 1
quia ſtatutum Bononiæ *l.b.* 2. *ſub rubr. de inſtrum. & teſtam.* mandans ſemel tantùm licere appellare, in quo ſe fundant informantes pro Zambeccariis,

ſe reſtringit ad teſtamenta, ex quib:s aliqua quantitas vel ſumma, quæ in menſura conſiſtat, vel res aliqua mobilis petatur, vt ibi: *Seu alia vltima voluntas in qua aliquam quantitatem vel ſummam, quæ in menſura conſiſteret, vel rem aliquam mobilem dari, ſolui, tradi, vel reſtitui mandaretur*; & infrà ibi: *Teſtamentum, ſeu vltima voluntas pateretur executioni mandari, vt ſuprà in ipſa quantitate, ſumma, vel re, vel ipſius ſummæ, vel rei æſtimatione.* Qui profectò non eſt caſus noſter in quo non agitur de aliqua re
2 legata, ſeu relicta quoquo titulo, ſed de fructibus perceptis per Hieronymum poſt purificationem fideicommiſſi, qui quidem fructus non debentur ex teſtamento ſed ex mora in reſtituendo, iuxta text. *in l. in fideicommiſſariam*, vbi Ripa, & alij *ff ad Trebell.* Peregrin. *de fideicommiſſ. art.49.part.3.num 79.* Surd.*deciſ.25.num.1.* Rota *deciſ.517.num.10 part.4. diuerſ.* & ideò non poteſt procedere ſtatutum, quod
3 extendi non poteſt vltra caſum de quo loquitur, vt decidit text. *in l.4. §.toties. ff. de damn. infect.* Becc. *conſ.224.n.31 lib.2.* Ciriac. qui plures cumulat *controuerſ.4.0.n.41.*

Nec contradicunt alia verba ſtatuti præſcribentia certum terminum hæredi ſcripto, vel fideicommiſſario, ad hoc vt illi citius relicta per teſtatorem adimpleant, quia ex ſubſequentibus verbis ſuprà relatis, liquidò ſtatuentes declararunt ſenſiſſe de relictis quantitatis, ſeu rei mobilis, aut conſiſtentis
4 in pondere & menſura: vna enim pars diſpoſitionis, alteram declarat, *l. vtrum, ff. de petit. hæredit. l 1. de reb.dub.l qui filiabus 17.in princ ff.de legat.1.l cum propon ebatur 66. ff de legat.2.* Rot. coram ſanct. mem. Greg XV.*deciſ.87.n.10.*

Et hinc patet non applicari deciſiones in contrarium allegatæ. Nam *in deciſ.154. n.10.* prout etiam *in deciſ. 328.* poſt Farinac. *lib.1.conſil.* agebatur ad quantitatem, deciſio verò 166.*part.1.recent.* non loquitur de hoc ſtatuto, ſed de alio de duabus conformibus, cui Zambeccarij non nituntur, & meritò; quia ſtatutum de duabus conformibus in quo diſponitur ſemel licere appellare in poſſeſſorio, non poteſt applicari in propoſito, vbi ſententiæ prolatæ ſunt in petitorio, cùm canonizent titulum & fideicommiſſum, cuius caſum declarant eueniſſe, & ratione eiuſdem tituli condemnant ad fructus, de quibus agitur vti olim debitos fideicommiſſario Aucto-
5 ri dd. de Zambeccariis: canonizatio enim crediti, vel alicuius Tituli petitorium concernit, ex allegatis per Menoch. *de recuperan. in prælud. num.8.& 9.* Contard *in l vnic.quæſt.13.num.5.& ſeqq C.de teſtam.* dicto, *de momentan. poſſeſſ.* & dixit Rota *in deciſ.236. num.2.*penes Pacific.*de Saluian.interd.*& *in deciſ.221. n.4.p.4.*& *in deciſ.187.n.19 p.7.recent.*

6 Circumſcripto igitur dicto ſtatuto de executione inſtrumenti, certum eſt quod iudicium condemnationis ad fructus eſt appellabile, Contard *in d vnic. limit.1.n.18.& 32.*Rot.*deciſ.5. de appellat.* inter impreſſ.apud Creſcent.& *deciſ.638.n.3.p.3.*& *dec.521. n.5 p.4. recent.* & per conſequens ſententiæ de quibus agitur vti extra caſum ſtatuti latæ non ſunt exequendæ.

Et ita vtraque, &c.

Romana de fideicommiſſi de Soriciis.

Veneris 22. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

De teſtamento ad fauorem locorum Piorum facto linea maſculina deficiente: vbi plura de Religioſis deſcendentibus, an purificationem fideicommiſſi in caſum non exiſtentiæ lineæ concepti donec viuunt ſuſpendant?

SVMMARIVM.

1 *Religioſi in Religionibus bonorum capacibus profeſſi cùm veniant appellatione lineæ maſculinæ, purificationem fideicommiſſi in caſum non exiſtentiæ lineæ concepti donec viuunt ſuſpendunt.*

2 *Religioſi non ſuccedunt quando de voluntate Teſtatoris Monachos ſeu monaſteria excludendi aliunde conſtat.*

3 *Appellatione impotentium ducere vxorem etiam Monachi profeſſi ob votum ſolemne caſtitatis & Religionis veniunt.*

4 *Verbum* Finche *temporalitatem ſignificans, vt lapſo tempore excluſus cenſeatur vocatus operatur.*

5 *Verba in fine orationis poſita ſub eadem ratione totam orationem uniformiter regulare debent.*

6 *Affectio teſtatoris erga legitimos & naturales quàm erga illegitimè natos maior præſumitur.*

7 *Monachi licet ad contrahendum matrimonium inhabiles, iura tamen ſanguinis & agnationis retinent.*

8 *Baſtardi agnationem à teſtatore contemplatam durante vita legitimorum non conſeruant.*

9 *Excluſio inhabilium ad nubendum ad conſeruationem agnationis facta cenſetur.*

10 *Excluſio inhabilium ad nubendum, donec exiſtant perſonæ quæ agnationem conſeruent limitata præſumitur.*

11 *Appellatione lineæ maſculinæ veniunt etiam fœminæ ex maſculis natæ.*

12 *Teſtator excludendo fœminas & inhabiles in concurſu perſonarum habilium ad propagandam & conſeruandam agnationem, extraneos inhabilibus de agnatione præferre voluiſſe non cenſetur.*

13 *Verba* per mio tempo non poſſino hereditare *perpetuitatem denotare videntur.*

14 *Verba* per mio tempo non poſſino hereditare *ſecundum ſubiectam materiam & præſumptam mentem Teſtatoris reſtringuntur.*

15 *Excluſio Religioſorum vt euitetur omnis interpretatio eſt ſumenda.*

16 *Religioſi non cenſentur excluſi niſi quatenus verba expreſſa id perneceſſe concludant.*

17 *Excluſio Religioſorum tanquam repugnans Religioni ceſſante fauore agnationis eſt reiicienda.*

18 *In materia ſucceſſionis veriſimilis mens Teſtatoris regulariter eſt attendenda.*

19 *Priuilegium piæ cauſæ quando inter æquè priuilegiatos agitur, ceſſat.*

20 *In*

20 *In conditionibus cùm merum factum an ſcil. naturaliter viuant ſucceſſores attendatur, an poſſint vel non poſſint ſuccedere quærendum non eſt.*

21 *Religioſi licet ſuccedere nequirent per ipſos tamen tanquam naturaliter viuentes alij vocati excluduntur.*

22 *Conditionem facere deficere & tamen non poſſe ſuccedere inconueniens non eſt.*

DECISIO CCLXVI.

FRANCISCVS Soricius in ſuo vltimo teſtamento prohibita ſucceſſione in ſua hæreditate hominibus vxorem ducere non valentibus, prout infra, inſtituit ordine ſucceſſiuo tres nepotes, eorumque lineas maſculinas tam legitimas, quàm baſtardas, in quarum defectum diſpoſuit in hæc verba. *Quando accaſchi nelle ſopradette tre linee non vi fuſſero più di linea maſculina nè legitimi, nè baſtardi, in queſto caſo io laſſo la metà di queſta heredità alla Compagnia della Nuntiata. Item, harede dell' altra metà, &c. la Compagnia di S. Giacomo Hoſpitale de Incurabili.*

Cùm autem omnes deſcendentes maſculi dictarum trium linearum obierint præter quatuor, qui de tempore obitus vltimi grauati profeſſi fuerant in variis Religionibus ſucceſſionum capacibus, videlicet, duo in Religione Camaldulenſium, alter in Religione Oliuetana, & alter in Religione Canonicorum Regularium Sancti Petri ad Vincula, inſurrexerunt prædicta loca pia petendo immiſſionem in bonis dicti Teſtatoris, prætextu quod iam eſſet factus locus eorum ſubſtitutioni ob inhabilitatem eorumdem Religioſorum ad vxoratum, ſuper qua controuerſia variæ prolatæ fuerunt ſententiæ à Iudicibus deputatis ab Eminentiſſimo D. meo Card. Franciſco Barberino, eorumdem locorum Piorum Protectore, quarum vltima fuit R. P. D. Celſi, lata ad fauorem dictorum Religioſorum, de Soricis. Verùm quia dd. loca pia ſubſtituta denuò recurſum habuerunt ad Eminentiſſimum Protectorem, iſte per ſpeciale reſcriptum me deputauit vti Prælatum de partium conſenſu; Quare propoſui dubium inter eaſdem partes concordatum, ſcilicet, An ſententia extra Rotam lata ſit confirmanda, vel infirmanda, & Domini intelligendo de ſententia D. Celſi confirmatoria alterius Reuerendiſſ. P. D. Facchinetti, eam eſſe confirmandam reſponderunt, attenta eius validitate, & iuſtitia.

Validitas quidem non controuertitur, & iuſtitia probatur ex lectura teſtamenti, vbi apparet loca Pia fuiſſe ſubſtituta: *Quando accaſchi, che nelle ſopradette linee*, nempe nepotum teſtatoris, *non vi fuſſero più di linea maſculina, nè legitimi, nè baſtardi*; qui caſus non euenit, quia ſuperexiſtunt de linea Lælij alterius ex tribus nepotibus tres ex dd. quatuor Religioſis in Religionibus bonorum capacibus profeſſi; qui propterea veniunt appellatione lineæ maſculinæ, & donec viuunt ſuſpendunt purificationem fideicommiſſi in caſum non exiſtentiæ lineæ concepti, Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 1. cap. 13. num. 79.* Couar. *variar. reſolut. lib. 1. cap. 19. num. 7. in fin.* Guttier. *canon. quæſt. lib. 1. cap. 1. num. 64.* Auendan. *ad l. 40. Tauri num. 10.* Mantic. *de coniect. lib. 11. tit. 7. num. 4. verſ. & quidem ſubuertitur*, Bald. *conſ. 407. num. 13. lib. 1.* Corn. *conſ. 18. num. 14. verſ. attento etiam, lib. 4.* Surdus *conſ. 238. num. 4. & ſeqq.* Fuſar. *conſ. 88. num. 12.* Gratian. *diſcept. forenſ. can. 815. num. 8. & ſeqq.* Seſſ. *deciſ. 44. num. 17. & ſeqq.* Cabed. *deciſ. 133. per tot.* Rota *deciſ. 151. num. 2. in fin. part. 3. recent.* & fuit dictum in *Bononien. fideicommiſſi de Blanchetis 26. Februarij 1632. & 9. Decembris 1633. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Hieronymo Veroſpio*, & ſic benè fecit Iudex denegando locis Piis immiſſionem, & abſoluendo Reos conuentos.

Non obſtat quod hoc limitetur, quando aliunde conſtet de voluntate Teſtatoris excludendi Monachos, ſeu Monaſteria, in quibus deſcendentes ſunt ingreſſi, Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 2. cap. 12. n. 54. verſ. ſed dubitari*, Palaez *de maior. part. 2. quæſt. 3. n. 15. & ſeqq.* Peregrin. *de fideicomm. art. 28. n. 82.* Rota *in Bononien. fideicommiſſi 21. Maij 1636. coram R. P. D. meo Ghiſilerio*, & hæc voluntas in propoſito probetur ex verbis expreſſis per Teſtatorem in principio teſtamenti, ibi, *Che in queſta heredità per niun tempo non poſſino hereditare femine, nè huomini, che non poſſino pigliar moglie, nè baſtardi, fin che ſi trouaranno de legitimi in queſte tre linee ſottoſcritte*, cùm appellatione impotentium ducere vxorem, veniant etiam Monachi Profeſſi ob votum ſolemne Caſtitatis, & Religionis, *cap. meminimus qui cleric. vel vouen. cap. vnic. de vot. in 6.* & cauetur in Sacr. Concil. Tridentin. *ſeſſ. 24. de matrim. can. 9.* cum aliis allegatis per Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp. 26. num. 1.* 2

Quia placuit reſponſio, nempe quod d. voluntas eſt temporalis non perpetua, vt demonſtrant verba illa, *Finche ſi trouaranno de legitimi in queſte tre linee*: verbum enim, *Finchè*, temporalitatem ſignificat, vt notat Bart. *in l. final. § quando num. 1. ff. ad Tertullian. per text. in l. prima, § final. ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. & in l. fino, § tamdiu ff. de condiction. furtiu.* Pariſ. *conſ. 25. num. 36. vol. 2.* Honded. *conſ. 6. n. 36. lib. 1.* Rota *deciſ. 475. num. 1. part. 2. recent.* & operatur, vt lapſo tempore excluſus cenſeatur vocatus, Socin. *conſ. 10. num. 6. lib. 3.* Methin. *de legitim. lib. 3. tit. 8. quæſt. 4. n. 20.* & in terminis fideicommiſſi Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 1. c. 6. num. 22. verſ. hac autem regula.* 3 4

Nec ſubſiſtit, quod iſta temporalitas referri debeat ſolùm ad baſtardos, quaſi quod ad illos contradiſtinctè fuerint appoſita verba prædicta; quia imò cum fuerint poſita in fine orationis, & ſub eadem ratione, debent totam orationem vniformiter regulare, Bart. *in l. Prætor, § eritque hac differentia ante numerum primum, ff. vi bonorum rapt.* Gabriel *conſ. 98. num. 16. & 17. lib. 1.* Surd. *deciſ. 88. num. 22. & ſeqq.* & dixit Rota *in Romana domus 8. Aprilis 1639. coram me.* Maximè quia maior præſumitur affectio teſtatoris erga legitimos, & naturales, quales ſunt Monachi prædicti, quam erga illegitimè natos, Simon de Pret. *de interpret. vltim. volunt. lib. 3. dub. 4. ſolut. 3. num. 4. in fin. fol. 336. à tergo*, Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 468. num. 24. & 25.* Rota *deciſ. 510. n. 4. part. 1. recent.* 5 6

Et potiſſimè cùm dicti Monachi licet inhabiles ad contrahendum matrimonium, iura tamen ſanguinis & agnationis retineant, Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 1. cap. 13. num. 73. & 74. cum ſeqq.* Lap. *allegat. 100. num. 7.* Valenz. *conſ. 135. num. 33. lib. 1.* Manent. *conſ. 35. num. 1.* Mart. *conſ. 141. num. 17. & ſeqq.* Ciriac. *controu. 476. num. 23.* Cabed. *deciſ. 135. num. 9. lib. 1.* quam tamen agnationem à teſtatore contemplatam dicti baſtardi, nec quidem eorum vita durante conſeruant, *l. ſi ſpurius, l. hac parte, ff. vnde cognat.* Bald. *conſ. 319. num. 8. lib. 4.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 22. num. 79.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 314.* 7 8

n. 3. Mantic. *deciſ.* 319. *num.* 6. *&* 7. & ſuit dictum in
Bonomen. fideicommiſſi 22. *Iunij.* 1639. *coram R.P.D.*
meo Bichio.

Quinimò quatenus non adeſſent verba tempo-
9 ralitatem ſignificantia, adhuc excluſio inhabilium
ad nubendum, quæ cenſetur facta ad conſerua-
tionem agnationis, Molin. *de Hiſpan. lib.* 2 *cap.* 12.
num. 54. *verſ. ſed dubitari etiam ſolet*, Gutierr. *canon.*
quæſt. lib. 1. *cap.* 25. *num.* 6. Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſp.*
34. *n.* 14. *verſ. vnde in primogeniis*, præſumeretur li-
10 mitata, donec ſcilicet exiſtant perſonæ, quæ agna-
tionem conſeruent, Beron. *conſil.* 83. *num.* 4. *& ſeqq.*
& conſ. 87. *num.* 7. *volum.* 1. Socin Sen. *conſ.* 227. *lib.* 2.
& conſ. 51 *num.* 4. *&* 5. *lib.* 4. Rota *deciſ.* 194 *num* 5.
coram bon mem. Coccino inter eius impreſſ. & fuit di-
ctum in *Bononien. fideicommiſſi de Pancaldis* 10. *Iunij*
1642. *coram R.P.D. meo Cerro, & in Bononien. fidei-*
commiſſi de Boatteriis 11 *Decembris eiuſdem anni co-*
ram eodem, & prius in *Bononien fideicommiſſi de Leo-*
noriis 2 *Martij* 1640. *coram me*, & in puncto Reli-
gioſi excluſi conſuluit Bald. *in conſ.* 396. *lib.* 3. Capicc.
Galeot. *controu.* 59. *per tot. lib* 2.

Quod confirmatur ex eo, quod Teſtator infra in
ſubſtitutione locorum Piorum non meminit de in-
habilibus, ſed indefinitè ea ſubſtituit deficientibus
illis de linea maſculina, quorum appellatione ve-
11 niunt nedum Monachi eorum vita durante, vt ſupra
fuit firmatum, ſed etiam fœminæ natæ ex maſculis
vnà cum Monachis ſuperius excluſæ, ex allegat per
Ruſtic *in l. cum auus lib.* 2. *cap.* 5 *num.* 22. *in* 3. *caſu*,
Peregrin *de fideicommiſſ. art.* 16. *num.* 25. *& ſeqq. &*
conſ. 11. *num.* 15 *lib.* 2. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 346. *n.* 19.
& ſeqq. vbi de veriori, & magis communi, præſertim
quando prout hic finita linea maſculina eſt ſubſti-
tutus extraneus, vt in caſu quo erat ſubſtituta cauſa
Pia, tradit Menoch. *in conſ.* 379. *num.* 68 *& ſeq.* Fu-
12 ſar. *vbi proximè num.* 40. vbi quod hæc eſt verior
opinio, & ratio eſt quia Teſtator voluit fœminas, &
inhabiles excludere in concurſu dumtaxat perſona-
rum habilium ad propagandam deſcendentiam, con-
ſeruandámque agnationem, ſed noluit inhabilibus
de agnatione præferre extraneos, Cæſar. Manent.
conſ. 115. *num.* 1 *lib.* 2.

Neque aduerſantur verba illa in principio ex-
13 cluſionis appoſita, ibi, *per niun tempo non poſſino here-*
ditare, quæ perpetuitatem denotare videntur, vt ex
Gloſſ. *in l providendum, verb. nunquam, C. de poſtulan. in*
14 *tract. variar. diction.* 231. quia reſtringuntur ſecundū
ſubiectam materiam, & præſumptam mentem Te-
ſtatoris, quovſque ſcilicet extabunt capaces ad con-
trahendum matrimonium, vt in puncto explicat Pa-
laez *de maior.* 2. *part. quæſt.* 6. *num.* 182. *verſ. & ex his*
infertur, & de dictione in perpetuum, vel in finitum,
Fuſar. *conſ.* 9. *num.* 4. Rota coram Seraphin *deciſ.* 874.
num. 5 *& deciſ.* 490. *num.* 10. *& deciſ.* 491. *num.* 4. *p.* 4.
diuerſ.

Quæ quidem interpretatio eò libentius ample-
15 xa fuit in propoſito, quia agitur de excluſione Re-
ligioſorum, ad quam euitandam omnis interpreta-
tio eſt ſumenda, vt in puncto fideicommiſſi Aldo-
16 brandin. *conſ.* 3. *num.* 2. *lib.* 3. quique non cenſentur
excluſi niſi quatenus verba expreſſa id peneceſſe
concludant, Mart. *de ſucceſſion. legal. part.* 1. *quæſt.* 2.
17 *art.* 4. *num.* 19. *&* 20. & ceſſante fauore agnationis
excluſio Religioſorum tanquam repugnans Reli-
gioni eſſet reiicienda, Fuſar *conſ.* 141. *num.* 3. *& per*
tot. & in tract. de ſubſtit. quæſt. 429. *num.* 21. *& ſeqq.*
Rota *in Tiburtina fideicommiſſi* 16. *Martij* 1640. co-
ram Reuerendiſſimo P. D. meo Patriarcha Pan-
zirolo.

Quibus accedit, quod Teſtator non abhorruit,
quod eius hæreditas tranſiret ad manus mortuas,
imò in defectum linearum vocauit loca Pia; non
igitur eſt veriſimile, quod voluerit ea præferre aliis
locis Piis, & Monaſteriis, in quibus deſcendentes
agnati ſunt profeſſi, & eorum vita durante concur-
rit tum fauor Religionis, tum Agnationis, vt ad
propoſitum ratiocinatur Rota *in deciſ.* 144. *num.* 8.
part. 7. *recent.* & regulariter in hac materia eſt atten- 18
denda veriſimilis mens Teſtatoris, *l. cum res legata,*
ff. de legat. 1. Mantic. *de coniect. vlt. volum. lib.* 3. *tit.* 59.
num. 10. Rota *deciſ.* 617. *num.* 1. *part.* 2. *recent.*

Nec releuat quod agatur inter æquè priuilegia- 19
tos, & ſic ceſſet priuilegium piæ cauſæ, Molfeſ. *ad*
conſuetud Neapolit. part. 4 *q.* 65. *num.* 27. *&* 28. Quia
in præſenti Monaſteria, in quibus ſunt profeſſi de-
ſcendentes de Soriciis, non ſolùm nituntur fauori
Religionis, ſed etiam verbis, & menti Teſtatoris ex
ſupra ponderatis.

Præterea aliqui ex Dominis dicebant, quod etiāſi
dd. fratres de Soriciis eſſent incapaces ob emiſſam
profeſſionem in Religione, adhuc tamen eorum na-
turali vita durante loca Pia ſubſtituta eſſent arcen-
da à ſucceſſione; quia ſubſtitutio eſt facta caſu quo
non ci fuſſero più di linea maſculina. Vnde cùm in cō- 20
ditionibus merum factum attendatur an ſcilicet na-
turaliter viuant, nec ſit quærendum an poſſint, vel
non poſſint ſuccedere, Rota *deciſ.* 151 *per tot part.* 3.
recent. & fuit dictum in *Rauennaten. fideicommiſſi* 27.
Maij 1596. coram Arigonio, & probatur ex *l. qui*
heredi in principio, & ex l. Manius, ff. de condit. &
demonſtr.

Vtique non poteſt dici purificata conditio, dum
naturaliter viuunt dicti tres deſcendentes de linea 21
maſculina; qui licèt etiam ſuccedere nequirent, cu-
ius contrarium ex prædictis apparet, adhuc tamen
per ipſos tanquam naturaliter viuentes loca Pia ex-
cluderentur, iuxta text. *in l. filiusfamilias miles, §. cum*
quis rogatus, ff de legat. 1. & in puncto Surd *conſ.* 557.
num. 15. *verſ. in tantum autem*, vbi Monachus à Pa-
tre fuerat expreſsè exhæredatus, Decian. *conſ.* 82.
num. 10. *& ſeq. vol.* 4. Aym *conſ.* 747. *num.* 7. Socin. Iun.
conſ. 102 *n.* 17. Ruin. *conſ.* 152. *num.* 4. *tom.* 1. Mant. *de*
coniectur. lib. 11 *tit.* 6. *n.* 14. *& ſub num.* 15 *à verſ verum*
his obiectis, Gratian. *diſcept.* 659. *n.* 14. Rota *d. deciſ.*
151. *n.* 1. *&* 2. *part.* 3. *recent.* non enim eſt inconue- 22
niens, vt quis faciat deficere conditionem, & ta-
men non poſſit ſuccedere, Salic. *in l.* 1. *C. de condit.*
incert. Gratian *diſcept.* 599. *num.* 24. Fuſat. qui plures
congerit *in conſ* 88. *n.* 10. benè Rota *d. deciſ.* 151. *n.*
1. *&* 2. *part.* 3. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

Romana Saluiani, ſeu attentatorum.

Vener. 29. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

De Vinea ad Eccleſiam vigore dominij
ſpectante; vbi plura de attentatis tam ex
ſententia intra decendium appellabili
executa, quàm ex notoria eiuſdem iniu-
ſtitia reſultantibus.

Vide ſuprà *Deciſ.* 226.

SVMMA

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Archiconfraternitatem Sanctiſſ. conſolationis eſſe locum Eccleſiaſticum quomodo probatur.*

2 *Iudex in executione ſuæ ſententiæ ſuperſedere debet, vbi de cauſa appellationis ei præſumptiuè conſtat.*

3 *Emens ab hærede beneficiato ſoluendo prętium creditoribus, aduerſus alios quoſcunque creditores etiam anteriores tutus eſt.*

4 *Credito anteriori dotali venditricis ſtante vendenti pro concurrenti quantitate abſque alia ceſſione retentio competit.*

5 *Inuentarium imperfectum coram Iudice à quo productum venditrici ſuffragari non poteſt.*

6 *Inuentarij beneficio circumſcripto creditum dotis per confuſionem actionum remanet extinctum.*

7 *Contrahens cum aliquo tanquam hærede ipſum non eſſe hæredem dicere non poteſt.*

8 *Confeſſio facta de tempore quo de legitimo ac perfecto Inuentario in actis non conſtaret, erronea cenſetur.*

9 *Inuentarium intra legitima tempora incipiens & complens, termino currente hæres beneficiata dici debet.*

10 *Onus probandi errorem allegauti incumbit.*

11 *Solutio indebita plenè & concludenter eſt probanda.*

12 *Creditor citatus pecuniis ad Iudicis diſpoſitionem depoſitatis ſibiipſi imputare debet, ſi ſequeſtrum obtinere non curat.*

DECISIO CCLXVII.

IN hac cauſa duæ emanauerant deciſiones firmantes conſtare de attentatis, quarum prima deducebat attentata ex eo, quod ſententia lata ex vtili Saluiano, ac executa intra decendium erat appellabilis ex duplici capite. Primò quia agebatur de Vinea, cuius dominium ſpectat ad Eccleſiam, quo caſu nõn intrat Aegidiana conſtitutio excluſiua appellationis in his poſſeſſoriis, Altero, & ſecundò quia erat notoric iniuſta, Secunda verò relicto primo fundamento ſub prætextu, quod Iudici de tempore latæ ſententiæ non conſtiterit, Ven. ArchiconfraternitatemSanctiſſimæ Conſolationis Dominam directam d. Vineæ eſſe locum Eccleſiaſticum, nitebatur ſolo ſecundo fundamento notoriæ iniuſtititiæ; Cùm autem hodie iterum fuerit reaſſumpta diſputatio ſuper eiſdem, reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis, ex vtroque fundamento.

Quandoquidem quantum attinet ad primum
fundamentum conſiſtens in probando Archicon-
fraternitatem Sanctiſſ. Conſolationis eſſe locum
1 Eccleſiaſticum, viſum fuit illud ſufficienter pro-
bari ex eo, quod d. Archiconfraternitas vltra Ec-
cleſiam S. Mariæ Conſolationis, in qua reſidet, &
Hoſpitale retinet ſatis conſpicuum, habet etiam
alias duas Eccleſias, nempe Eccleſiam B. Mariæ in
Porticu, & aliam Gratiarum, in quibus quotidie
diuina officia celebrantur, cadauera tumulantur, ac
alia pietatis officia exercentur, aliaque ſigna Eccle-
ſiaſtica concurrunt, de quibus per Felin. *in cap. de quarta, de præſcriptione*, & per Guttier. *canon. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 2. *& ſeqq.* & præcipuè *ſub num* 25. Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 4. *ad fin.* Burſatt. *conſ.* 343. *n.* 12. *lib.* 4. Valaſc. *conſult.* 105. *n.* 2. *&* 3. Maſtril. *deciſ.* 110. *num.* 15. *&* 16. *p.* 2.

Quæ omnia cùm eſſent notoria, debebant efficere vt Iudex hanc Archiconfraternitatem haberet pro loco pio ad effectum de quo agitur, donec contrarium probaretur, vt in ſimili dixit Rota *in Romana bonorum* 19. *Ianuarij anni currentis coram R. P. D meo Ghiſilerio*, quia ad hoc, vt Iudex debeat
ſuperſedere in executione ſuæ ſententiæ ſufficit, vt 2
ei præſumptiuè conſtet de cauſa appellationis, Frãc. *in cap interpoſita num.* 1. *limit.* 3. *de appellat.* Curtard. *in l. vnica quæſt.* 1 *n.* 41. *C. ſi de momentan. poſſeſſ.* cum aliis alleg. *in* 1. *deciſ. huius cauſæ* emanata *ſub die* 19. *Maij.* 1641.

Quo verò ad ſecundum fundamentum deſumptum ex notoria iniuſtitia pariter ſubſiſtere viſum
fuit, quia dum Primolus, & litis conſortes emerant
d. vineam à Benedicta Appollinata hærede Benefi-
ciata Tullij eius viri, & creditrice pro ſua dote,
non poterat Iudex immiſſionem concedere Pagni-
no creditori d. Tullij, tùm quia emens ab hærede 3
beneficiato ſoluendo pretium creditoribus eſt tutus
aduerſus alios quoſcumque creditores etiam ante-
riores, per *text. in l. final §. & ſi præfatam verſ. ſi ve-*
rò hæredes, C. de iure deliberan. tum quia ſtante cre- 4
dito anteriori dotali d. Appollinatæ venditricis cõ-
petebat ei ſaltem retentio pro concurrenti quanti-
tate abſque alia ceſſione, *l. qui à debitore. ff. qui potior in pignor.* habente cum aliis relatis in ſecunda deciſione emiſſa ſub die 2. Iunij 1642. & conſequenter Iudex non data hac retentione iuxta deciſionem Franch. 272. *num.* 10. nequiuit citra notoriam iniuſtitiam immittere Pagninum in poſſeſſionem totius Vineæ.

Non obſtat quod Appollinara coram Iudice *à*
quo produxerit dumtaxat initium Inuentarij, quod 5
propterea vti imperfectum ei ſuffragari minimè
poſſet, vt dixit Rota *in deciſ.* 59. *num.* 5. *coram bon.*
mem. Coccino, & per conſequens circumſcripto In- 6
uentarij beneficio creditum dotis extinctum remanſerit per confuſionem actionum, *l. Stichus, §. adi-*
tio, ff. de ſolut Quia non ex ſola productione inuentarij conſtitit d. Appollinaram eſſe hæredem beneficiatam, ſed etiam ex Inſtrumento facto ab eodem Pagnino cum ipſa Appollinara, in quo Pagninus fatetur eam eſſe hæredem beneficiatam, ſuper qua confeſſione Iudex benè potuit ſe fundaſſe contra ipſum confitentem, iuxta doctrinam Bald *in l. ſi proponas*, §. 1. *ff de inoff. teſtam Dec. conſ.* 695. *num.* 2. vbi
quod contrahens cum aliquo tanquam hærede non 7
poteſt dicere ipſum non eſſe hæredem, latè Surd.
deciſ. 104. *num.* 7. *& ſeqq.*

Nec huiuſmodi confeſſio poteſt dici erronea, ex 8
eo quod de tempore, quo fuit facta, non conſtaret de legitimo, ac perfecto Inuentario in actis, prout requiritur Paris *conſ.* 48. *num* 5 *lib* 3. Cephal. *conſ.* 395 *num.* 69. *&* 70. Rotà *deciſ.* 342 *per tot par.* 2. *diuerſ.* & ſic ex dicta confeſſione Appollinara non potuerit fieri hæres beneficiata ſi re vera talis non erat, vt reſpondit Rota *in Romana fructuum dotis* 24. *Aprilis* 1618 *coram bon mem. Seleucien.*

Quia licèt biduò ante dictam confeſſionem Appollinara incepiſſet inuentarium, & propterea tunc
produxerit illius ſolùm principium, ſufficit tamen,
quod illud inceperit, & compleuerit infra legitima 9
tempora, quo termino currente dici debuit beneficiata, ex *l. final. §. donec, C de iure deliberan.* Giurb. *ad conſuetud. Meſſanen. c.* 9. *gloſſ.* 5. *p.* 1. Vincentius de Franch. *deciſ.* 352

Non igitur Pagninus errauit tempore contra-
ctus,

Digitized by Google

ctus, nec poſtea dum Inuentarium fuit legitimè completum: ad effectum enim iuſtificandi præten-
10 ſum errorem debuiſſet coram primo Iudice docere de non legitimo Inuentario, cùm onus probandi errorem incumbat allegaṅti, Bart. *in l. non fatetur col. final ff. de confeſſ. l. ſi poſt diuiſionem*, vbi Bald. *in princip. & alij de iur. & fact. ignoran.* Surd. *deciſ.* 104. *num.* 18. aliàs ſemper vrgebat propria confeſſio ſuper qua Iudex poterat ſe fundare, vt ſupra fuit oſtenſum.

Hincque patet non applicari deciſionem 59. coram bon. mem. Coccino, nec aliam Romanam fructuum dotis coram bon. mem. Seleucien. Quia in prima non conſtabat de Inuentario ex confeſſione partis, nec de eiuſdem inuentarij perfectione, & in ſecunda aderat partis confeſſio tantùm abſque reali aditione hæreditatis ac legitimo Inuentario.

Repetita exceptio præſumptæ ſolutionis dotis d. Appollinaræ, mediante retentione mobilium hæreditariorum Tullij viri, ſublata remanet ex reſponſione data in ſecunda deciſione, quod ſcilicet per Pagninum non doceatur ad manus d. Appollinaræ perueniſſe tot bona, quorum valor ſufficiat pro ſatisfactione ſuæ dotis prout requiritur, Rota *deciſ.* 275 *num.* 4 *p.* 4. *rec.* & quod hæc exceptio quatenus dari poſſet contra ipſam mulierem agentem pro repetitione dotis, non tamen ea allegari poſſit ab extraneo agente contra tertios, qui dotem præfatam eidem mulieri perſoluerunt ex pretio Vineæ emptæ; tunc enim non ſufficit contra iſtos allegare
11 præſumptam ſatisfactionem, ſed requiritur plena, & concludens probatio ad docendos eos indebitè ſoluiſſe, vt diſtinguit Rot. *in dec.* 130. *num.* 17. *verſ. cæterum p.* 5 *rec.*

Demum non aduerſatur quod d. Appollinara ſoluerit poſterioribus, ſciens adeſſe anteriores creditores, quia quicquid ſit ao talis ſcientia probetur ex deſcriptione omnium creditorum in inuentario, ſine tamen adnotatione temporis; in omnem euentum animaduerſum fuit, quod non ipſa ſoluit poſterioribus, ſed Iudex, ad cuius diſpoſi-
12 tionem pecuniæ depoſitatæ fuerant, citato etiam d. Pagnino, qui propterea ſibi imputet, ſi non curauit deſuper obtinere ſequeſtrum, ad text. *in l. ſi eo tempore, &* ibi Gloſſ. & Bart. *C. de remiſſion. pignor.*

Et ita vtraque, &c.

Meleuitana de Ciantar.

Lunæ 1. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Literæ executoriales in vim rei iudicatæ obtentæ ſuper reſtitutione bonorum quæ de tempore venditionis erant effecta litigioſa, in actione reali contra emptores quamvis in iudicio non vocatos & pendentiam litis ignorantes exequi poſſunt, licet ſecus quando actum fuiſſet actione perſonali eſſet dicendum.

SVMMARIVM.

1 *Vitio litigioſi ſubſiſtente executoriales relaxata in actione reali contra emptores quamvis in Iudicio non vocatos, & litis pendentiam ignorantes exequi poſſunt.*

2 *Actione perſonali quando proceditur, ſcientia litis etiam ex parte emptoris requiritur.*

3 *Vitium litigioſi ſuper mera actione perſonali poſſeſſorium concernente non adeſt.*

4 *Clauſula* quam & quas *cùm non fuerit ad ſpeciem deducta, deductionem petitorij non operatur, dum ipſa commiſſio ad poſſeſſorium eſt reſtricta.*

5 *In commiſſione iactationis & iactationum quando aliquid reſpiciens petitorium continetur, tunc ob clauſulas* quam & quas *etiam petitorium in iudicium deductum cenſetur.*

6 *Verba* legitimè & Canonicè *petitorium reſpiciunt.*

7 *Petitorium ipſámque rem petitam in conſequentiam actionis alicuius venire non refert, cùm ſolùm quod principaliter agitur attendatur.*

8 *Libellus Actoris ad effectum dignoſcendi quid venerit in litem, potius quàm ius Rei attendi debet.*

9 *Cauſa ſpecifica in actione perſonali in libello exprimi debet.*

DECISIO CCLXVIII.

EX duplici fundamento reſolutum fuit in hac cauſa, literas executoriales, quas familia de Ciantar obtinuerat in vim rei iudicatæ contra Moniales Conuertitas Melitæ, ſuper reſtitutione bonorum ſpectantium ad hæreditatem q. Hieronymæ eiuſdem familiæ eſſe exequendas contra Ioannem, & alios, in quos dd. Conuertitæ nonnulla bona d. hæreditatis alienarunt. Primò quia de tempore venditionis bona erant effecta litigioſa; Altero, & ſecundò quia emptores habuerant notitiam pendentiæ litis ſuper dd. bonis, vt latiùs apparet in duabus deciſionibus emanatis ſub diebus 6 Februarij 1640. & 11. Maij 1641. coram Eminentiſſimo D. Cardinale Hieronymo Veroſpio, in cuius locum ſubrogatus dubitaui, an ſit recedendum à deciſis, & in hac ſecunda cauſæ poſitione ſtandum eſſe in deciſis fuit reſponſum.

Nam quidquid ſit de ſecundo fundamento ſuper quo Domini non immorarunt, cùm ex coniecturis in dictis deciſionibus ponderatis non videatur reſultare illa concludens probatio ſcientiæ litis pendentiæ, etiam ex parte emptorum, prout requiritur ad hunc effectum, *l. qui autem, §. hoc edictum, ff. de his, quæ in fraud.* & firmauit Rota *in deciſ.* 450. *num* 3. 4. *&* 5. *coram Buratto*, certum eſt quod primum deſumptum ex vitio litigioſi ſubſiſtit, cùm 1
lis introducta fuerit anno 1621. ad inſtantiam Conuertitarum, & alienationes factæ fuerint annis 1612. 1623. & 1624. quod ſufficit ad hoc vt executoriales relaxatæ in actione reali ad fauorem dictæ familiæ de Ciantar exequi poſſint contra dictos emptores, quamvis in Iudicio non vocatos, & pendentiam litis ignorantes, vt præter allegatos in prima deciſione tenet Cancer. *variar. reſol. lib.* 2. *cap.* 12. *num* 15. ſequitur Rota *in deciſ.* 917. *num.* 3. *coram Buratto*, ibique Adden. *num.* 6. *& ſeqq.*

ſeqq. & fuit dictum in *Romana Saluiani* 1. *Martij* 1627. *coram Eminentiſſimo D. Cardinali Vbaldo*, licet ſecus eſſet dicendum, quando actum fuiſſet actione perſonali, tunc enim requireretur ſcientia litis etiam ex parte Emptoris, vt declarat Couar. *practic. quæſt cap.* 15. *num.* 7. *in princ. & in* §. *Sed ſi actione perſonali &c.* in quibus terminis loquitur Buratt. *in d. deciſ.* 450. *num.* 5. cum aliis in contrarium allegatis.

Non obſtat, quod lis, quæ pendebat ſuper iſtis bonis fuiſſet introducta vigore Commiſſionis iactationis, & iactationum, pro tuenda poſſeſ-
3 ſione dd Conuertitarum, & ſic ſuper mera actione perſonali poſſeſſorium concernente, quo caſo non adeſt vitium litigioſi, Bart. *in l. creditores num.* 3. *verſ. ſecundo caſu C de pignor* Berou *conſ.* 155 *num.* 42. *lib.* 1. *Dec. conſ.* 109. *num.* 7. Lancell. *de atten. part.* 2. *lite pendente limit.* 1. *num* 16 etiamſi in
4 commiſſione adſit clauſula *(quam & quas)* quæ cùm non fuerit deducta ad ſpeciem non operatur deductionem petitorij, dum ipſa commiſſio eſt reſtricta ad poſſeſſorium, Seraphin. *deciſ.* 1013. *n.* 3. Rota penes Pacific. *de Saluiano interdict. deciſ.* 68 *num.* 12.

Quia commiſſio, vt patet ex eius lectura non eſt reſtricta ad ſimplices iactationes, & moleſtationes meram poſſeſſionem reſpicientes, ſed vlterius continet narratiuam impugnationis, ac ſiniſtræ interpretationis, quæ à familia de Ciantar fiebat Breui Apoſtolico, cuius vigore eædem Conuertitæ bona huiuſmodi acquiſiuerant. Et licet in ea primò agitur ſolùm de poſſeſſorio, poſtea tamen concluditur in petitorio, petendo, vt committatur cauſa interpretationis dicti Breuis Apoſtolici, ac impugnationis illius; quando au-
5 tem in commiſſione iactationis & iactationum, continetur aliquid reſpiciens petitorium, tunc ob clauſulas *(quam, & quas, & cum omnibus incidentibus, annexis, & connexis)* cenſetur in Iudicium deductum etiam petitorium, Mandoſ. *in reg de ſubrogat. quæſt.* 14. *num.* 6. Caſſad. *deciſ.* 6. *de reſcript. in princip. & deciſ.* 9. *de cauſ poſſeſſ & propriet. num.* 9. Mohedanus *deciſ.* 6. *de reſcript.* Addent. ad Gregor. XV. *deciſ.* 125. *num.* 18. *verſ. ego crederem,* benè Rota *deciſ.* 57. *num.* 34 & 35 *part.* 7. *recent.*

Quod confirmatur ex eo quod Partes proſecutæ fuerunt iudicium in petitorio, & ſententia deſuper lata declarauit aſſignationem bonorum factam Conuertitis, vigore dicti Breuis Apoſtolici eſſe
6 nullam, & iniuſtam, quæ verba reſpiciunt petitorium, vt de verbis *(legitimè, & Canonicè)* tradit Gloſ. *in cap. conſtitutus verb. eiectus de fil preſbyt.* ibique Butr. *num.* 7. Abb *pariter num.* 7. *verſ quod ageret*, cum aliis allegatis per Buratt. *in deciſ.* 300. *num.* 10.

Nec releuat quod familia de Ciantar litem introducere nequiuerit actione reali, cùm ei non liceret bona petere vti ſua, ſed tantummodò agere ex teſtamento, vt voluntas Teſtatricis adim-
7 pleretur, adeò quod nihil referat, quod in conſequentiam huius actionis veniat etiam petitorium, & ipſa res petita, cùm attendatur quod principaliter agitur, vt ex *l. ſi quis nec cauſam ff. ſi cert. petat.* & ex Gamma *deciſ.* 202. aduertit in terminis Cancer. *var. reſolut. d. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 12. Quoniam fuit reſponſum hoc procedere poſſe ſi lis mota fuiſſet à familia, cui ſola actio perſonalis competebat. Verùm lis mota fuit à Conuertitis, quæ habebant dominium, & poſſeſſionem, & vtrumque iudicium deduxerunt, vt ſupra

fuit oſtenſum; ad effectum enim dignoſcendi quid 8
venerit in litem, potiùs attendi debet libellus Actoris, quàm ius Rei, Menoch. *conſ.* 2. *num.* 96. & contra familiam ream conuentam noluiſſe Conuertitas ſe reſtringere ad actionem perſonalem, deducitur non ſolùm ex ſuperius ponderatis, ſed etiam ex eo, quia in libello non expreſſerunt 9
cauſam ſpecificam, prout exprimere debebant in actione perſonali, Cæſar Manent. *deciſ.* 70. *num.* 5.

Exceptio nullitatis proceſſus deſumpta ex defectu citationis ad ſententiam contra legitimum Procuratorem Conuertitarum fuit plenè ſublata ex reſponſionibus datis in prima deciſione emiſſa ſub die 6. Februarij 1640. *ſub* §. *alia exceptio*, & ex aliis datis per Informantes pro familia, cum quibus Domini tranſierunt, & ideo ex prædictis reſponderunt ſtandum eſſe in deciſis, vtraque parte audita.

Romana Dotis.

Lun. 8. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

De condecentia dotis filiæ ex ſtatu hæreditatis Patris & dotis promiſſoris perſoluendæ; vbi etiam ad effectum cognoſcendi ad quam ſummam aſcendat hæreditas potiſſimè diſcutiuntur.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuariam vxorem eſſe non proprietariam ex verbis ſub tali conditione in teſtamento appoſitis probatur.*

2 *Verba* hac tantùm conditione *legatum reſpectu vſusfructus modificant.*

3 *Coniectura valida voluntatis à prædilectione ſeu affectione teſtatoris erga rem legatariam, vel erga illum cui reliquit deſumi poteſt.*

4 *Verba Teſtatoris relinquentis vxorem vſufructuariam eius vita durante, ſolùm vſumfructum formalem important.*

5 *Vſusfructus plenus à ſimplicibus alimentis diſtinguitur, dirimitque quæſtionem an ſcilicet ad alimentum tantùm vſusfructus ſint reſtringendi.*

6. *Exercitium dominij in vtilitate verificatur & à proprietate valde diſtat.*

7 *Teſtator abſoluens vxorem à reddenda ratione fructuum argumentum relicti formalis vſusfructus præbet.*

8 *Verbum* reuertitur *partem aliquam dominij antea penes primogenitum extitiſſe ſignificat.*

9 *Prælegatum alicui à die mortis Teſtatoris acquiſitum quoad proprietatem in eius bonis connumerari debet.*

10 *Ab æſtimatione præſenti ſecundum relationem Periti interuenientе lapſu* 30. *annorum ad valorem præteritum inferri non poteſt.*

11 *Tempus mortis Teſtatoris non ſolutionis ad dignoſcendam congruitatem dotis eſt attendendum.*

12 *Dos congrua de tempore nuptiarum dotata debetur.*

13 *Legitima de tempore mortis Patris currit.*

14 *Dos in terminis ſtatuti Vrbis loco legitimæ non ſuccedit.*

15 *Status patrimonij de tempore nuptiarum eſt inſpiciendus, nulla habita ratione rerum quæ poſtea contigerunt.*

DECISIO CCLXIX.

DVM quærebatur in hac cauſa, an conſtaret de condecentia dotis Victoriæ, Domini mandarunt ſtatum hæreditatis Lælij Patris d. Victoriæ & dotis promiſſoris. Cùm autem hodie dubitauerim ad quam ſummam aſcendat ſtatus hæreditatis, quia ad hunc effectum tria potiſſimè ſe offerebant, prius diſcutienda: Primum ſcilicet, an inter bona hæreditaria ſit calculandum prælegatum d. Lælio à Luca patre fideicommittente relictum. Secundùm, an attendenda ſit æſtimatio bonorum hæreditariorum facta de anno 1615. ſeu potius alia anni 1576. & Tertium quæ debita ſint calculanda in portione Lælij; pro nunc reſponſum fuit in hæreditate Lælij eſſe calculandum prælegatum, & in æſtimando valore bonorum eſſe attendendum tempus promiſſionis dotis Victoriæ, & non æſtimationem factam de anno 1615. quo verò ad debita contracta per Lælium ante nuptum dictæ Victoriæ, fuit dictum quod ea iuſtificentur ioter partes coram me.

Ratio autem quæ mouit Dominos ad ſic reſpondendum, quoad prælegatum (quæ eſt prima inſpectio) ea fuit, quia teſtator primò per verba directa iure prælegati reliquit Lælio tanquam primogenito, & ſucceſſiuè aliis primogenitis bona, de quibus agitur, & poſtea ſubiunxit, ibi; *hac tamen*
1 *conditione, quod infraſcripta Illuſtriſſ. D. Virginia ſua vita durante vt infrà, ſit Domina & Patrona, & vſufructuaria dd. bonorum, vt infra dicetur, &c.* quo fit vt Virginia dicatur vſufructuaria tantùm & non proprietaria ſecundùm opinionem Bald. *in conſ.* 26. quam Rota regulariter amplectitur in hoc articulo, vt videre eſt *in deciſ.* 162. *num.* 2. *part.* 1. & melius *in deciſ.* 22. *num.* 7. *cum ſeqq. part.* 6. *recent.* & fuit dictum *in Mutinen. Dotis 16. Ianuarij* 1641. coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Panzirolo, & *in Recanaten. Manutentionis 27. Iunij* 1642. coram R. P. D. meo Cerro.

2 Abſque quod obſtent verba illa, *hâc tantum conditione, &c.* quia ea vti poſita poſt diſpoſitionem perfectam non faciunt quominus prælegatum ſit purum, ac ſtatim dicatur tranſlatum in legatarium, ſed tantùm illud modificant reſpectu vſusfructus, vt in terminis clauſulæ cum infraſcriptis conditionibus dixit Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. *in deciſ.* 117. *n.* 5.

Quod confirmatur ex pluribus coniecturis, quarum prima eſt quod teſtator voluit prælegatum manere ſemper apud primogenitum, itavt nec fratribus licet maſculis voluerit eius proprietatem aliquo momento communicari; ex qua prima prædilectione rei prælegatæ ad fauorem primogeniti deprehenditur inuerisimile eſſe, quod teſtator eam in proprietate relinquere voluerit vxori dum viue-
3 ret, & quod à prædilectione, ſeu affectione teſtatoris erga rem legatam, vel erga illum, cui reliquit, deſumi poſſit valida coniectura voluntatis, oſtendit Iuriſconſultus, *in l. ſi ſeruus plurium, §. vlt. ff. de leg.* 1. & *in l. Aurelius, §. Titio, ff. de liber. legat.* & *in l. cum, ff. de condition. & demonſtr.* Gloſſ. *in l. ille à quo, §. ſi de teſtamento, ff. ad Trebell.* Crauett. *conſ.* 62. *n.* 8. Rot. *deciſ.* 166. *n.* 7. & *deciſ.* 453. *n.* 6. *p.* 1. *recent.*

Secunda deducitur ex contextu relicti vſusfru- 4
ctus, in quo teſtator reliquit vxorem Dominam Patronam vſufructuariam eius vita durante, quod importat ſolùm vſumfructum formalem, Dec. *conſ.* 278. *num.* 4. *verſ. Quarto quia, volum.* 1. & dixit in ſpecie Rota *in deciſ.* 535. *num.* 4. *part* 4. & *in dicta deciſ.* 22. *num.* 23. *part.* 6. *recent.* & *in d. Mutinen. Dotis 16. Ianuarij* 1641. coram Reuerendiſſimo Domino meo Patriarcha Panzirolo, & *in d. Recanaten. Manutentionis 27. Iunij* 1642. coram Reuerendiſſ. P. D. Cerro. Et quatenus poſteà declarat, *quod habeat & percipiat d. vſumfructum plenum*, non intellexit de pleno ſimpliciter, ſed provt contra diſtinguitur à ſimplicibus alimentis
ad dirimendam quæſtionem; An ſcilicet vſusfru- 5
ctus reſtringi deberet ad alimenta tantùm, de quo late Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 139. & 140. Caſtill. *de vſufruct. cap.* 45. *per tot.* Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. *in deciſ.* 460. *num* 7. ibique Adden. *num.* 17. vt patet ex eo quod ſtatim ſubiunxit: *Et non reſtrictum ad alimenta tantùm*; Et dum infrà ſubſequitur; *plenumque dominium & Iuriſdictionem, & merum, atque mixtum imperium dd. Caſtrorum exercere poſſit, &c.* loquitur de exer-
citio dominij, quod verificatur in vtilitate, & 6
valdè diſtat à proprietate, Cyriac. *controuerſ.* 401. *num.* 50. & dixit Rota *in Roſſanen. Decimarum 4. Iulij* 1642. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Bichio.

Tertia deſumitur ex eo quod idem Teſtator ab- 7
ſoluit vxorem à reddenda ratione fructuum, quod præbet argumentum relicti formalis vſusfructus, Pariſ. *conſ.* 21. *num.* 16. *lib.* 2. Rot. *d. deciſ.* 161. *n.* 4. *p.* 2. *recent.*

Quarta denique coniectura fundatur in eo, 8
quod mortua vxore voluit bona reuerti ad primogenitum, quod verbum *reuertitur* ſignificat etiam antea partem aliquam dominij penes eundem primogenitum extitiſſe, *l. ſi qua mulier, ff. ad Tertull. l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat.* Gloſſ. *in l. ſi poſtulauerit, §. iubet lex, verb. reuerſurus, ff. ad l. Iul. de adult.* Oldrad. *conſ.* 275. *num.* 6. & in puncto Rot. *dict. deciſ.* 162. *n.* 5. *p.* 2. *recent.*

Vnde patet non aduerſari doctrinas in contrarium allegatas, quia vel loquuntur in caſu, quo verba teſtatoris ſunt magis abſoluta relictum proprietatis indicantia, aut non ſunt modificata ex aliis, vel non concurrunt coniecturæ, quibus conquaſſentur ſeu obleuentur, provt reſpondit Rota *in dicta deciſ.* 162. *in fin. part.* 2. & *in dicta deciſ.* 22. *num.* 33. *part.* 6. *recent.* Et per conſequens dicendum
eſt, quod dum dictum prælegatum fuit à die mortis 9
Lucæ Teſtatoris acquiſitum Lælio, quoad proprietatem debeat in eius bonis connumerari, cùm illud licet ipſe prædeceſſerit vſufructuariæ tranſmiſerit ad hæredes Iure quodam deuolutionis ſeu conſolidationis, & temporalitatis adiectæ legato vſusfructus per ea, quæ notat Bart. *in l. Titia, §. fin. ff. de legat.* 2. *num.* 2. ibique Caſtrenſ. *num.* 1. Cephal. *conſ.* 158. *num.* 5. & 6. Surd. *conſ.* 123. *num* 12. Mantic. *deciſ.* 19. *num.* 1. & 2. Rot. *dicta deciſ.* 22. *num.* 20. & 21. *part.* 6. *recent.* & fuit dictum *in Recanaten. manutentionis* ſub die 24. Aprilis anni currentis coram R. P. D. meo Cerro.

Quo verò ad ſecundam inſpectionem cenſuerunt Domini pro æſtimando valore bonorum hæreditariorũ eſſe attẽdendam relationem Periti pro-

ximam

ximam morti d. Lælij,& non aliam de anno 1615.
10 quia hæc continet æſtimationem præſentem,à qua cùm interceſſerit à die mortis ipſius Lælij lapſus 30. annorum & vltra, non poteſt inferri ad valorem præteritum de tempore mortis, ad *l pretia rerum ff ad l.falcid.* Rot.*deciſ.* 457. *num.*2 *ante medium verſ.cum pretia rerum part.*2.& *deciſ.*422. *num.* 3. &
11 *deciſ.*272 *num* 22 *part.*5.*recent.*& hoc tempus mortis dixerunt eiſe attendendum ad dignoſcendam congruitatem dotis, non autem tempus ſolutionis, quamuis aliud ſit in legitima, vt bene diſtinguit Rota *in deciſ.*160.*num.*2. *apud Pacif. & Saluian.* vbi
12 reddit rationem diuerſitatis, nempe quia congrua dos debetur de tẽpore nuptiarum dotatæ,ſecundum Bald.*in auth res quæ C.cõmun.de legat* Curt. Sen *conſ.* 27. *num.*38.*verſ.tum quia*,Menoch.*de arbitr caſ.*149.
13 *num.*17.Surd.*conſ.*148.*num.*5.legitima verò de tempore mortis patris, *l.cum quæritur C de inoffic.teſtam. l.*1.*§.ſi impuberi ff.de collat bonor.*Menoch *d caſu* 149. *num.*18.Natta *conſ.*156.

Hincque probatur non applicari, quæ dicuntur de legitima ex allegatis *in Montis Faliſci ſupplementi legitim.* 18.*Iunij* 1642.*coram R. P. D. meo Bicchio*,
14 quia hic agitur de dote, quæ ad hunc effectum,& in terminis ſtatuti vrbis non ſuccedit loco legitimæ, Gabriel *conſ.*139.*per tot lib.*2.Rot *deciſ.*538.*n.* 4. & *deciſ* 540 *part.* 1. *diuerſ.* & fuit dictum *in Tiburtina hæreditatis* 12. *Februarij* 1634. *coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Veroſpio.*

Demum quoad tertiam inſpectionem de ære alieno dicti Lælij, dictum fuit quod fiat iuſtificatio coram me, quia partes plura hinc inde indicabant Inſtrumenta, & non concordabant in facto: interim tamen pro certo habitum fuit, quod ad debitum Lælij non debeant adſcribi partitæ debitorum poſt nuptias dictæ Victo-
15 riæ, quia vt ſuprà fuit firmatum, ſtatus patrimonij d. Lælij inſpiciendus eſt de tempore dd. nuptiarum, nulla habita ratione rerum quæ poſtea contigerunt, *l.quæro ff. de iur. dot.* Bald. *in Auth. res quæ n.*16.*verſ.niſi inſpecta C. commun de legat.* Ruin. *conſ.*56.*num.*12.*lib.*15. Peregrin.*conſ.*44.*num.*14. & 15. *lib.* 2. Gabriel *d.conſ.* 139. *num.* 23. *lib.* 2. Rot. *deciſ.*28 *num.*19.*part.*5.*recent.*

Et ita vtraque, &c.

Barchinonen. Parochialis ſeu Vicariæ.

Mercur. 10. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria ſtante effectuatione vnionis parochialis Decanatui factæ denegatur; nec præſcriptio immemorabilis prouidendi per concurſum ſuffragatur, cùm ex ſcripturis in actis exhibitis contrarium conuincitur.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria denegatur, quando per teſtes id cuius contrarium apparet ex ſcripturis probari prætenditur.*

2 *Præſentatio fructus vnionis dicitur eiuſque vigore competit.*

3 *Præſentationes dum de alio iure patronatus non conſtat, ad cauſam vnionis ſunt referenda.*

4 *Poſſeſſio propter titulum vniuerſalem vnionis ex vnico actu quoad omnes alios ab eadem cauſa deriuantes acquiritur.*

5 *Effectuatio in actu poſſeſſiuo præſentationis probata manet.*

6 *Remiſſoria non datur ad probandum per teſtes actus in quibus ſcriptura confici ſolet.*

7 *Titulo vnionis ſtante curam penes præſentantem eſſe conſtare cenſetur.*

8 *Præſcriptio immemorabilis vt excludatur vnicus tantùm actus in contrarium ſufficit.*

9 *Collatio per concurſum præſentanti non nocet quando per errorem facta præſumitur.*

10 *In probatione præſcriptionis immemorabilis memoria in contrarium requiritur.*

11 *Remiſſoria quando ad retardandam exequutionem prouiſionis Apoſtolicæ petitur, facilius denegatur.*

12 *Procuratore non habente mandatum ſpeciale ad conſentiendum ſequeſtro & promittendum de ſtando vnica, remiſſoria ex vtroque capite deneganda venit.*

DECISIO CCLXX.

Denegarvnt Domini remiſſoriam, quia articulatur ineffectuatio vnionis huius parochialis factæ Decanatui anno 1324. ac præſcriptio immemorabilis prouidendi eamdem Eccleſiam per concurſum, cuius tamen contrarium conuincitur ex ſcripturis in actis exhibitis pro parte Decani, & eius Prouiſi; quando autem 1 probari prætenditur per teſtes id cuius contrarium apparet ex ſcripturis, denegatur remiſſoria, Rota *deciſ.*1460. *num.*3. coram Seraph. & *deciſ.* 351. *num.* 1. coram Buratto, & *deciſ.* 453. *numer.* 6. coram Durano, & *deciſ.*235.*num.*11.& 12. *part.* 5. *recent.*

Effectuatio enim dictæ vnionis probatur ex continuatis præſentationibus factis per d. Decanum Epiſcopo ad hanc parochialem, vt in eius *ſummario num.*7. quæ ſufficiunt, cùm præſentatio dicatur 2 fructus vnionis, eiuſque vigore competat, vt in terminis reſolutum fuit in *deciſ.* 441. *num.* 5. & 6. *part* 5. *recent. tom.* 2. vbi quod dum de alio iurepa- 3 tronatus non conſtat præſentationes referendæ ſunt ad cauſam vnionis: & idem fuit dictum in *Barchinonen. Vicaria S. Eulalia* 12.*Decembris* 1639. coram bon. mem. Coccino confirmata *ſub die* 2. *Martij* 1640. coram eodem, & *in recent. deciſ.* 204. *num.* 5. & 6. *part.* 2. & *deciſ.* 37. *num.* 7. *part.* 4.

Neque ad hunc effectum requiritur probatio omnium effectuum, qui ab vnione ſequuntur, ſed 4 ſufficit aliquem fuiſſe probatum, quia propter titulum vniuerſalem vnionis ex vnico actu acquiritur poſſeſſio quoad omnes alios ab eadem cauſa deriuantes, iuxt.doctr. Bald.*in l.*1.*n.* 24. *verſ. iudic. de emancip.liber.*Felin.*in cap.auditis num.*18.*de præſcript.* Mareſc.*var.reſol.lib.*1.*cap.*11. *num.*27. Seraph.*deciſ.* 1047. *num.* 1. & 2. Adden. ad Greg. *deciſ.* 517. *num.*10.

Vnde patet nihil aduerſari quod Decanus nuſquam perceperit redditus huius Eccleſiæ, vel ſimilia, quia adhuc remanet probata effectuatio in actu 5 poſſeſſiuo præſentationis, Garz. *de benef.part.*12 *c.*2.

num 290.

num. 290. Iuncto maximè quod p iries fuit deciſum hanc vnionem fuiſſe effectuatam quoad alias Eccleſias vnitas, quo fit vt in hac etiam præſumatur habuiſſe effectum, Rota *deciſ.*87.*num.*9. coram Durano, & *deciſ.*221. *num.* 7. *part 6 rec* Add ad Greg.*in d. deciſ.*557.*num.* 9. & *ſeqq.* præſertim quia omnium Eccleſiarum vnio in præſenti ſub vnica oratione concepta fuit, Rota *deciſ.*196.*num.*10. & *ſeqq part.*7.*rec.*

Quæ articulantur de cura animarum, & de collationibus factis per concurſum, nullius ſunt momenti. Tum quia repugnant ſcripturis extractis ex publico archiuio Epiſcopali, in quibus legitur collationes fuiſſe factas perſonis per Decanum præſentatis, contra quas propterea ſcripturas non debet admitti probatio per teſtes, vt ſupra fuit firmatum; tum quia non datur remiſſoria ad probandum
6 per teſtes actus, in quibus ſolet confici ſcriptura, vt in ſpecie de collationibus ad effectum denegandi remiſſoriam dixit Rot. *in deciſ.*864 *num* 1. coram Buratto, & *in Terdonen. Canonicatus* 5. *Maij* 1617. coram Eminentiſſ. D. Card. Io. Bapt. Pamphilio; cuius particula datur *in ſumm. D. Decani num.* 8. &
7 ſtante præcedente titulo vnionis ſatis dicitur conſtare quod cura ſit penes Decanum, dum ipſe præſentat Vicarium, Vital. *in Clem.* 1. *num.* 7. *de offic. Vicar.* Rot. *d. deciſ.* 204. *num.* 1. *in fin. verſ. tum ratione præſentationis*, & *ſub num.*5. *part.*2. *recent.*

Allegata verò præſcriptio immemorabilis prouidendi hanc parochialem per concurſum, pariter diluitur ex ſupradictis præſentationibus factis per Decanum, quarum vigore Epiſcopi pro tempore collationes fecerunt abſque concurſu ad fauorem præſentatorum ſpatio 100. annorum, & vltra.
8 Ad excludendam enim præſcriptionem immemorabilem vnicus tantùm actus in contrarium ſufficit, Cagnol *in l. ſemper in ſtipulationibus num.* 12. *ff. de reg.iur.* Bero.*conſ.*5.*n.*23.*lib.*1. Surd *conſ.* 293.23.& 24 Greg.*deciſ.*162.*n.*9.vbi Add *num.*15.& quatenus
9 poſt conſtitutionem Pij V. fuiſſet facta collatio per concurſum non noceret Decano, quia præſumeretur facta per errorem, Lother.*de re benef.lib.*2.*q.*11. *num.* 25. Rota *deciſ.*352 *num.*9. *part* 4.*recent.* & in his terminis fuit dictum in *d Barchinonen.Vicariæ S. Eulaliæ* 12.*Decembris* 1639 coram bon.mem. Coc-
10 cino,§ *fin.*& ſtantibus dictis præſentationibus non poteſt dici quod non adſit memoria in contrarium, vt requiritur in probatione præſcriptionis immemorabilis, Put.*deciſ.*426 *num.*2.& 3.*lib.*2. *incorrect.* & fuit dictum in *d. Terdonen. Canonicatus* 5. *Maij* 1617.coram Card. Pamphilio.

11 Propterea eo libentius Domini denegarunt remiſſoriam, quia illa petitur ad retardandam exequutionem prouiſionis Apoſtolicæ, Rota *deciſ* 212. *num.*7 *part.*1.& *deciſ.*271.*num.* 3 *part.*2.*recent.*& quia
12 Procurator non habet mandatum ſpeciale ad conſentiendum ſequeſtro, & promittendum de ſtando vnicè vt requiritur in beneficialibus, Coccin.*deciſ.* 246 *num* 2.Seraphin.*deciſ.*555.*num.*2 & ex vtroque capite remiſſoria denegata fuit in *Elnen. Canonicatus* 17 *Februar.* 1631. coram Eminentiſſ. D. Card. Vbaldo, vt in particula data in *ſummario d. Decani num.*9.

Et ita vtraque, &c.

Mutinen. Bonorum ſeu Prædij.

Lunæ 15. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Cauſa inteſtati in qua quis ſe fundat deficit, Teſtatore hæredem ſibi germanam Sororem inſtituente: vbi plura de Statuto Mutinæ quoad mulierem alicui forenſi nubentem, contra cuius pœnam mulieri minori nuptæ & legis diſpoſitionem ignoranti reſtitutio in integrum competit.

SVMMARIVM.

1 *Teſtatus decedens inſtituta ſibi hærede à qua Reus conuentus cauſam mediatam habet, cauſa inteſtati in qua alius ſe fundat, ceſſat.*
2 *In dubio pro cauſa teſtati eſt iudicandum.*
3 *Opinio vnius Doctoris quæ teſtamento fauet eſt tenenda, quamuis communis opinio in contrarium eſſet.*
4 *Statutum Mutinæ de muliere forenſi nubente, dum impedit vel reſtringit liberam facultatem nubendi, non valet.*
5 *Matrimonia debent eſſe libera, nec impediri vel metu pœnæ reſtringi poſſunt.*
6 *Statuta laicorum circa ſubſtantiam matrimonij non valent, materia ſpirituali ad iuriſdictionem Eccleſiaſticam pertinente.*
7 *Caſus mixtus ſub ſimplicibus regulariter non continetur, ſiue realiter ſiue per differentiam caſuum diſtinguatur.*
8 *In muliere à Patruo nupta, eadem ratio reuerentiæ & verecundiæ virginalis quæ in muliere à Patre nupta militat.*
Idem de metu reuerentiali in nepte reſpectu Patrui, in muliere reſpectu fratris,& de aliis conſanguineis & Curatoribus ſtatuendum, ibid.
9 *Filia à Patruo nupta nihil aliud feciſſe quàm præſtare obedientiam præſumitur.*
10 *Reſtitutio in integrum competit minori aduerſus pœnam ſtatuti, cuius diſpoſitionis ignorantiam veriſimiliter habuiſſe præſumitur.*
11 *Legis diſpoſitionem ignorans contra legem non facit.*
Lex ſcientem non ignorantem obligat, ibid.

DECISIO CCLXXI.

CENSVERVNT Domini, non eſſe dandam immiſſionem in poſſeſſionem prædij, de quo agitur, Io. Pelliciario venienti ex perſona Fabij eius Authoris, tanquam hæredis ab inteſtato Iulij Cæſaris, ea præcipuè moti ratione;
quia cùm D.Iulius Cæſar deceſſerit teſtatus,inſtitu- 1
ta ſibi hærede Camilla germana ſorore, à qua Paulus Carandinus Reus conuentus cauſam habet mediatam, ceſſat cauſa inteſtati, in qua D. Pelliciarius ſe fundat, *l. quamdiu* 39.*ff. de acquir. hered.* & *l. quamdiu* 89 *ff.de regul.iur.* Pichard *ſuper inſtit. lib.* 3. *in rubr de hæredit.quæ ab inteſtat.deferunt.num* 36 &
in dubio pro cauſa teſtati iudicandum eſt,*l. ſi pars,* 2
in

in princip. ff de inoff. teſtam. C fin. de re indic. & quam-
vis communis opinio eſſet in contrarium, tenenda
3 eſſet opinio vnius Doctoris, quæ teſtamento fauc-
ret, vt dicit Barbat. *in conſ. 6. num. 3. lib.* 1. ſequitur
Iaſon. *in l. Gallus, §. quid ſi is, col. 2. in vltim. lect.* &
eſſe memoria dignum, ait Cotta *in ſuis memorial.
verſ. imò fortius lib.* 4. Simon de Pret. qui alios re-
fert in tractat. *de interpret. vltim. volunt. lib. 3. ſolut. 6.
n. 54 fol. 91.*
4 Non obſtat igitur Statutum Mutinæ, quo caue-
tur, vt quælibet mulier nubens alieni forenſi ſit in-
capax ex teſtamento, vel ab inteſtato omnium bo-
norum cuiuſcumque ciuis, vel diſtrictualis Mutinæ;
quia vltra quod Pacianus *in conſ. 4. num.* 4. conatur
oſtendere, ſimile ſtatutum non valere, tum quia
impedit, vel reſtringit liberam facultatem nuben-
di, quæ non poteſt impediri, vel metu penæ re-
5 ſtringi, cùm matrimonia debeant eſſe libera, *cap.
gemma de ſponſal l. Titia 134 ff. de verbor. obligat.* tum
6 etiam quia ſtatuta laicorum non ſolùm non valent
circa ſubſtantiam matrimonij, ſed nec etiam circa
acceſſoria, & ab eo dependentia, quia talis mate-
ria cùm ſit ſpiritualis pertinet ad iuriſdictionem Ec-
cleſiaſticam, *cap. tuam, extr. de ordin. cognit. & cap.
ſtatutum, il. 1. de haretic. in 6.* pro qua opinione vltra
d. Pacian. Dominus Comes Fabius Carandinus in
ſua allegatione iuris cumulauit viginti duos Docto-
res, quorum aliquos recenſet Ciriac. *controuerſ.* 448.
à n. 2. vſque ad n. 4.

Ceſſare viſa fuit difficultas ex eo, quod data
etiam validitate dicti ſtatuti, illius diſpoſitio non
poteſt præſenti caſui adaptari, cùm ſtatutum loqua-
tur de muliere, quæ ſe ipſam nupſit, & nos ſumus
in caſu, quo mulier non ipſa ſimpliciter ſe nupſit,
7 ſed fuit à Patruo maritata, & ſic verſamur in caſu
mixto, qui regulariter ſub ſimplicibus non conti-
netur, ſiue realiter diſtinguatur, ſiue per differen-
tiam caſuum, vt in terminis ſtatuti Mediolani con-
ſuluit egregie Bald. *in conſ. 357. incipien. nulla mulier
vol.* 1 quem ſequitur Aleiat. *in conſ 1. num. 5. verſ. ſe-
cundò dicit vel.* 2. vbi loquitur de ſtatuto Laudæ,
Calcan. *conſ. 3. num. 12. verſ. & ideo ad obtinendum,*
Rimin Senior *conſ. 427. num. 25. verſ. ſecundum fun-
damentum,* Rimin. Iun. *conſ. 23 num. 123. & conſ. 462.
num.* 341. Bertazzol. *conſ. ciuil.* 101. *num.* 21. Pacian.
d. ct conſ 4 num.... & ſeqq. Maluaſ. *conſ. 123. num. 5.
& 6.* Fuſar. *conſ. 179. num vlt* Ciriac. *controuerſ.* 291 *à
num. 62. vſque ad num 76. & d. controuerſ.* 448. *à n 6.
& ſeqq.* & hanc diſtinctionem ſecuta fuit Rota co-
ram Seraph. *in deciſ.* 806. *& deciſ.* 811. vbi agebat de
ſimili ſtatut. Parmenſi.

Nec facit, quod aliqui ex prædictis Doctoribus
loquantur in muliere nupta à Patre, cui filia reue-
8 rentiam debet, quaſi quod non idem dicendum ſit
in muliere nupta à Patruo, in cuius poteſtate neptis
non reperitur, quia imò idem videtur dicendum
in muliere nupta à fratribus, Patruis, vel aliis eo-
rum maioribus, cùm in iſtis quoque militet eadem
ratio reuerentiæ, & verecundiæ virginalis, *vt ex
l* 1. & ibi Gloſſ. *C de nupt.* aduertit Rota *in dict.
deciſ. 811. num* 4. coram Seraphin. ſequitur Sanchez
de matrim. lib. 4. diſput. 6. quaſt. 4. num 30. & ſeqq. &
præcipuè *ſub num.* 34. vbi loquitur de metu reue-
rentiali in nepte reſpectu Patrui: & in muliere
nupta à fratre conſuluerunt Calcan. Bertazz. & Pa-
cian. in locis ſupra citatis, & eſt textus *in cap. eſt
ordo* 12. 33. *quaſt.* 5. & in terminis mulieris nuptæ à
Patruo, Rimin Iun *d. conſ. 462. ſub d. num.* 341. &
quod id verum ſit etiam in aliis conſanguineis, &
Curatoribus, qui ſub eorum cuſtodia puellas ma-

ritandas retineant, comprobat Pacian. *d. conſ. 4.
num.* 30.

Quod vero d. Camilla ſe ipſam non nupſerit ex- 9
tra Mutinam, præterquam quod id præſumitur,
vt ex conſ. Iacob. de Put. *inter conſ.* Calcan. 4. dixit
Rota *in præcitata deciſ. 811. num. 1. verſ. quia videba-
tur,* coram Seraph. manifeſtè etiam conuincitur ex
lectura Inſtrumenti dotalis, vbi legitur illam fuiſſe
nuptam Euangeliſtæ Cim Bononienſi à dicto Iulio
Cæſare eius Patruo, tunc Epiſcopo Regienſi, &
ſic patet nihil aliud Camillam feciſſe, quam præ-
ſtare obedientiam, vt in ſimilibus terminis ponde-
rat Ciriac *d. controuerſ. 448. n. 9. in fine verſ. ex capitu-
lis autem matrimonialibus.*

Præterea conſideratum fuit, quod cùm eadem
Camilla de tempore quo fuit nupta, eſſet minor, in
omnem euentum ei competeret reſtitutio in inte- 10
grum aduerſus pœnam talis Statuti, cuius diſpoſi-
tionis ignorantiam illa præſumitur veriſimiliter ha-
buiſſe, *l. regula ff. de iur. & fact. ignorant. l. cum de in-
debito §. ſin autem is, ff. de probat.* nec poteſt dici, 11
quod is contra legem faciat, qui legis diſpoſitio-
nem ignorat, cùm lex ſcientem, & non ignoran-
tem velit obligare, *l generali, C. de tabular. lib.* 10.
Roman. *conſ. 473. incipien. circa propoſitam num. 1. &*
2. ibique Adden. 1. in puncto arguunt Rimin. Sen.
d. conſ. 427. num. 46. ſub verſ. quartum & vltimum, &
Pacian. *d conſ. 4. num. 13. & ſeqq.*

Et ita vtraque, &c.

Rheginen. ſeu Salernitana bonorum.

Veneris 19. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Obligatio facta in carcere cum clauſula Conſtituti quæ transfert poſſeſſionem in Conſtitutarium, ſtante inualiditate carcerationis ob non ſeruatum Iuris ordinem vti in conſideratione non eſt habenda, ita nec obſtat quin manutentio in bonis in ſolutum creditori ea via datis anteriori poſſeſſori veniat concedenda.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſione anteriori ſtante manutentio conceditur.*

2 *Clauſula conſtituti poſſeſſionem in Conſtitutarium etiam ad effectum manutentionis transfert.*

3 *Inſtrumentum dationis in ſolutum ad inſtantiam partis factum tempore quo debitor in carcere detinebatur, nullius eſt momenti.*

4 *Obligatio in carcere facta valet debitore validè & iuſtè carcerato.*

5 *Carceratio ob non ſeruatum ordinem iuris eſt inualida.*

6 *Sententia lata ſub die qua non cadebat citatio, perinde eſt ac ſi ſine citatione prolata fuiſſet.*

7 *Contumaciâ rei conuenti in ipſa die qua cadebat citatio accuſatâ, ſententia poſt aliquot dies abſque alia citatione ferri poteſt.*

8 *Reus conuentus per coniunctam perſonam in iudicio prophano, ad defenſionem etiam ſine mandato legitimè comparere poteſt.*

9 *Reus conuentus attenta comparitione contumax dici non poteſt.*

10 *Stylus tantum de potentia quantum de vſu habet.*

11 *In ſtylo vltra ſolitam obſeruantiam nihil ſuppleri debet.*

12 *Contra immunitatem Eccleſiaſticam à poteſtate laicali penitus exemptam ſtylus nullus induci poteſt.*

13 *Abſolutio à iuramento in obligatione in carceribus facta appoſito, neceſſaria nullatenus videtur.*

14 *Abſolutione omnium iuramentorum obtentâ, tot adſunt abſolutiones quot iuramenta.*

15 *Abſolutio verbis generalibus concepta ſufficit.*

16 *Abſolutio licet poſt latam ſententiam fuerit obtenta, Reus tamen conuentus eſt audiendus, dum de periurio ante obtentam abſolutionem appoſitum non fuit.*

17 *Creditum quando non eſt ita liquidum vt contrarium in petitorio probari nequeat, retentio non competit.*

DECISIO CCLXXII.

CONCESSA coram Reuerendiſſ. P.D.
meo Peutingerio manutentione in
bonis de quibus agitur ad fauorem
Ioannis Thomæ contra D. Principem
Satriani, iſte adiuit Signaturam, &
cauſam mihi committi obtinuit cum facultate ma-
nutenendi quem de iure: quamobrem dubitaui,
cuinam ſit danda manutentio, & eam eſſe dandam
1 Ioanni Thomæ fuit reſponſum, quia tam ex in-
ſtrumento dationis in ſolutum horum bonorum
factæ per ipſum ad fauorem Principis, quàm ex
depoſitionibus duorum teſtium oouiter examinato-
rum conſtat de eius anteriori poſſeſſione, ob quam
conceditur manutentio, *cap. licet cauſam de probat.*
Bart. *in l ſi duo in princ. num. 4. ff. vti poſſidetis*, Couar.
pract. q. 16. verſ. 12. in hac controuerſia, latè Menoch.
de retinend. remed. 3. n. 723.

Non obſtat quod à dicta poſſeſſione Ioan. Tho-
mas ceciderit facto proprio, dum bona huiuſmodi
dederit in ſolutum D. Principi ſuo Creditori cum
2 clauſula Conſtituti, quæ transfert poſſeſſionem in
Conſtitutarium etiam ad effectum manutentionis,
l. quod me, l. interdum, ff. de acquirend. poſſeſſ. Rota
deciſ. 531. num. 4 part. 2. recent. & fuit dictum *in Ro-
mana palatij 26. Nouembris 1639. coram me*; quia
3 cùm inſtrumentum dictæ dationis in ſolutum fuerit
factum, tempore quo prædictus Ioan. Thomas præ-
tenſus debitor detinebatur in carceribus ad inſtan-
tiam eiuſdem Principis, nullius eſt momenti, vt ex-
preſsè decidit text. *in l. qui in Carcerem, ff. quod met.
cauſ. l. ſi quis Sempronium, ff de hered. inſtituend.* Got-
tier. *de iurament. confirmat. part. 1. cap. 57. & ſeqq. p 6.
recent.* & in terminis fuit dictum *in Neapolitana do-
morum 13. Maij 1641.* coram Eminentiſſimo D. meo
Card Hieron Veroſpio.

4 Et quamvis hoc non procedat, quando is qui
obligationem fecit in carceribus, erat validè, &
iuſtè carceratus, vt aduertunt Bart. *in d. l. qui in car-
cerem num. 1. ff quod met. cauſ.* & *ibid.* Bald. *in prima
lectura verſ item etiam*, Alberic. *num. 2.* Leſſ. *de iuſt.
& iur. lib. 2. cap. 17. dub. 6. num. 16. in fin. & num 41.*
5 Rota *deciſ. 122. num. 7. part. 6. recent.* in præſenti ta-
men clarè conſtat de inualiditate carcerationis ob
non ſeruatum iuris ordinem, Cuman *conſil. 137. per
tot.* Gottier. *de iuram. confirm. d. cap. 57. num. 7. verſ. di-
cerus*, Farinac. *tit. de carceribus tom. 2. part. 1. quaeſt. 35.
num. 28.* Afflict. *deciſ. 149. num. 1.* Rot. *deciſ. 26. num. 7.
part. 6. recent.* Actum enim fuit vigore litterarum
executorialium relaxatarum in vim ſententiæ latæ 6
ſub die, qua non cadebat citatio, & ſic perinde
eſt, ac ſi ſententia prolata fuiſſet ſine citatione,
Bart. *in l. aut, qui aliter in princ. & in l. vlt. §. final. ff.
quod vi, aut cl.* Vant. *in tit. de nullit. ex defect. citat.
num. 73.* Rot. *deciſ. 252. num. 2. & deciſ. 340.
num. 1. part. 1. recent. & deciſ. 546. num. 6.* coram
Greg. XV.

Quæ quidem nullitas non tollitur ex eo, quod 7
accuſata rei conuenti contumacia in ipſa die, qua
cadebat citatio, poſſit ſententia ferri poſt aliquot
dies abſque alia citatione, Bald. *in l. cum non eo die
num. 1. verſic. ego contrariam conſului quand. prouoc.
non eſt neceſſ.* Doct. *in cap. conſuluit*, & præcipuè Felin.
n. 4. verſ. & nota de offic. delegat Decian. *conſil. 18. n. 12.
lib. 1.* attento maximè ſtylo Curiæ illarum partium
de pronunciando per triduum poſt accuſatam rei
conuenti contumaciam, Rot. *deciſ 141. num. 3. coram
Durano.*

Quia hoc non procedit, quando tempore caden- 8
tis citationis nomine rei conuenti legitimè compa-
ritum fuit, prout in caſu noſtro factum fuit per
coniunctam perſonam, ſicuti fieri potuit in iudicio
prophano ad defenſionem etiam ſine mandato, ad
text. *in l. ſed & hæ perſonæ, ff de procurat.* Rota *deciſ. 6.
num. 1. verſ. in prophana tamen de procurat. in nouis*,
ibique Adden. *& dec. 34. num. 11. eod. tit. in antiq.* quia
comparitione attenta reus conuentus non poteſt 9
dici contumax, *cap. 2.* vbi Gloſſ. *verſ. contumaciter
de dol. & contum. l. contumacia in princ & §1.* vbi
etiam Gloſſ. *ff. de re iudic.* & in terminis dixit
Rota *in deciſ. 409. num. 2. in fin. part. 1. recent.* Imo
hunc modum proferendi ſententias in contuma-
ciam poſt lapſum diei, qua cadebat citatio, Rota
aliàs reprobauit, niſi quando prolata fuiſſet ſenten-
tia die immediatè ſequenti, vt de magis communi
teſtatur in *deciſ. 365. num. 4. part. 1. recent.* ſententia
verò in præſenti fuit lata poſt decem dies, adeò
quod quatenus etiam adeſſet contumacia, & ſty-
lus ex aduerſo allegatus proferendi ſententiam per
triduum poſt accuſatam contumaciam eſſet legiti-
mè probatus, adhuc non poſſet ſuffragari vltra tri-
duum, tantum enim ſtylus habet de potentia, quan- 10
tum de vſu, ſicut dicimus de conſuetudine, Bald.
*in l. final. verſ. vnum aliud ſcias C. communia vtriuſque
iudic.* Cephal *conſ. 26. num. 17.* Roland. *conſ. 94. n. 17.
vol. 2.* Surd. *conſ. 424. num. 43* Rot. *deciſ. 288. in fin.
part. 1. recent.* nihilque debet in eo ſuppleri vltra ſo- 11
litam obſeruantiam, vt inquit Bald. *in conſ. 175. in
fin. vol. 2.* Surd. *conſ 371. num. 3.* Oſaſch. *deciſ. 29.
num. 16.*

Præterea executoriales prædictæ, quicquid ex
aduerſo dicatur, relaxatæ fuerunt vigore ritus
magnæ Curiæ, vt patet ex lectura ſententiæ,
& tamen ritus magnæ Curiæ non poterat habe-
re locum contra d. Ioan. Thomam Clericum, vt
articulo maiorè diſcuſſo firmatum fuit in *Baren. ſeu
Neapolitan. pecuniaria 14. Maij 1641.* coram Reue-
rendiſſ. P. D Rojas, *& in Hydruntina pecuniaria 26.
eiuſdem menſis & anni*, coram bon. mem. Merlino
allegatis *in deciſione huius cauſa emiſſa ſub die 13.
Iunij ſuperioris anni* coram Reuerendiſſ. P. D. meo
Peutingero, & in hac ſententia reſidet Rota, vt
benè examinata materia deducitur in præcitatis
Baren.

Digitized by Google

Baren. & *Hidruntina*, quicquid ex abundanti fue-
rit dictum *in Neapolitana pecuniaria 5. Iulij 1632.* co-
ram Eminentiſſ. D. meo Card. Hieronymo Veroſ-
pio ibi, & *dabit præterea* &c.

Nec releuat aſſertus ſtylus illatum partium dan-
di viam executiuam ritui magnæ Curiæ etiam con-
tra Clericos, quia quatenus eſſet legitimè proba-
tus non eſſet attendendus, tanquam repugnans
12 immunitati Eccleſiaſticæ, contra quam penitus
exemptam à poteſtate laicali nullo tempore pote-
rit aliquis ſtilos induci, ſeu præſcribi, *cap. ad au-
dientiam de conſuetud. cap. inter, cap. cuuſam quæ de
elect.* Carol. de Graſſ. *de effect. 1. num. 377. & ſeqq.* vbi
quod eſt corruptela, imò nec ſufficere Conſtitu-
tionem Synodalem fuit declaratum in *d. Baren. ſeu
Neapolitana* coram R. P. D. meo Roias.

Prout non officit exceptio periurij, quia vltra
quod in hoc caſu, vbi agitur de iuramento appoſi-
13 to in obligatione facta in carceribus, non videtur
eſſe neceſſaria abſolutio, per ea quæ tradunt Ro-
land à Valle *conſ. 1. num. 76. & ſeqq.* & præcipuè *num.
82. lib. 1.* Guttier *de iuram. confirmat. part. 1. cap. 57.
num. 19. verſ. ſed pro contrario*, & ſentit Rot. *in deciſ.
26. num. 49. part. 6. recent.* ceſſat penitus difficultas ex
abſolutione obtenta, de qua in hodierno ſumma-
14 rio *num.* 5. & quidem omnium iuramentorum in
dicta obligatione contentorum, ibi; *petiit, obtinuit
à iuramento, ſeu iuramentis in dd. inſtrumentis pra-
ſtito, ſeu præſtitis tot quot ſint cuiuſuis generis, &
ſpeciei, ad effectum agendi tantùm abſolui*, &c. adeò
quod dubitari non poſſit quin adſint tot abſolutio-
nes quot iuramenta, prout requiritur ex Felio. *in
cap. conſtitutus, num. 14. de reſcript.* Patiſ *conſ. 99. num.
18. lib. 1.* Roland. *conſ. 240. num. 5. lib. 1.* Rota penes
Zacch. *poſt tract.* Galleſ *de obligat. Cameral. deciſ. 29.
15 num. 3. & 4* & quod ſufficiat abſolutio verbis gene-
ralibus concepta, tenet Mareſcot. *variar. reſol. lib. 2.
cap. 84. num. 6. & ſeqq.* & licet abſolutio obtenta fue-
16 rit poſt latam ſententiam ab A. C. ſuper inualidita-
te carcerationis, & obligationis in carceribus fa-
ctæ, adhuc tamen Ioan. Thomas eſt audiendus,
quia nunquam fuit appoſitum de periurio, ante
abſolutionem obtentam, ex benè ponderatis per
Surd. *conſ. 299. num. 21. & 22* Crauett. *conſ. 199. num.
12. verſ. tertio reſpondeo*, facit Mareſcott. *loco ſupra
citato num* 16. & ſequitur Fontanell. *de pact. nuptial.
clauſ. 7. gloſ. 2. part. 7. n. 7.*

Denique non facit, quod Principi ſi non compe-
tat manutentio ob inualidam carcerationem, &
obligationem ſui debitoris, competat ſaltem reten-
tio pro ſuo credito, ex allegat. per Surd. *in deciſ. 46
num. 12. & 13.* quia quicquid ſit, an hæc exceptio
poſſit admitti in hac diſputatione, certum eſt quod
creditum D. Principis non eſt omnino liquidum,
imò eſt impugnatum, ac litigioſum, cùm reus
conuentus obtinuerit ab A. C. ſententiam reuocato-
riam literarum executorialium, quas pro credito
17 prædicto Princeps reportauerat: quando autem cre-
ditum non eſt ita liquidum, vt contrarium non
poſſit probari in petitorio, tunc non competit re-
tentio, vt decidit eadem deciſio Surd. 46. *in fin. &
deciſ. 184. num. 6.* ſequitur Gratian *diſcept. 774. num.
13. & ſeq.* Rota *in deciſ. 1455. num. 1.* coram Card Se-
raphino, & *in deciſ. 539. num. 5. & 6.* coram Card.
Caualerio.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Bononien. fideicommiſſi Bartholomæi de Bologninis.

Lunæ 22. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

De fideicommiſſo ob defectum lineæ maſculinæ ad fauorem proximiorum agnatorum ipſius Teſtatoris, iuxta caſum ab ipſo Teſtatore expreſſum, purificato.

SVMMARIVM.

1 *Filius naturalis vti incapax eſt ſucceſſionis ita & ab illo proueniens.*

2 *Principium vitioſum qui habet deſcendens dici non poteſt.*

3 *Nepotes legitimi ex naturali filio pro nepotibus Aui non habentur, ſed potius prorſus extranei reputantur.*

4 *Legitimatio continens clauſulam* citra præiudicium ex fideicommiſſo vocatorum *vti fundata in conſtitut. Pij IV. non ſuffragatur, cùm illa facultatem legitimandi quoad fideicommiſſa reuocat.*

5 *Filio ante contractum matrimonium Patris cum concubina decedente, legitimatio ex ſubſequenti matrimonio orta prodeſſe nullatenus poteſt.*

6 *Legitimatio cùm mediante perſona filij ab auo ad nepotem proficiſci debeat, eo mortuo extremorum coniunctio impeditur.*

7 *Opinio legitimationem ab auo ad nepotem mediante perſona filij proficiſci debere, licet plures habeat contradictores, magis tamen communem eſſe negari nequit.*

8 *In praxi à communi & recepta ſententia recedere durum eſt.*

9 *Teſtatore in defectum lineæ maſculinæ ſimpliciter proximiores de parentela & agnatione ſubſtituente, fideicommiſſum in primis proximioribus expirat, neque ad alios extenditur.*

10 *Clauſula* ſeruando inter eos graduum prærogatiuam, *licet tollat repræſentationem fideicommiſſum tamen non extendit.*

11 *Teſtator ſolùm in defectum lineæ maſculinæ proximiores vocans, impoſſibile eſt quin de familia contentiua intellexerit.*

12 *Adoptatus à tranſuerſali vel extraneo in poteſtate patris naturalis exiſtens, iura ſanguinis ipſius adoptantis ſine Principis auctoritate non aſſequitur, nec iura patris naturalis eo ipſo diſſoluuntur.*

DECISIO CCLXXIII.

BARTHOLOMEVS Bologninus inſtituto ſibi hærede Æmilio filio legitimo, & naturali Io. Mariæ de Bologninis ab ipſo teſtatore adoptato, ſubiunxit per hæc verba; *Cui Æmilio quandocumque decedenti ſubſtituit etiam vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum omnes eiuſdem Æmilij filios, & deſcendentes legitimos, & naturales maſculos,*

Digitized by Google

*maſculos, & de legitimo matrimonio natos, & ſi conti-
gerit ante eiuſdem teſtatoris mortem dictum Æmilium
decedere abſque filiis, & deſcendentibus maſculis, vt
ſupra &c. & caſu quo idem Æmilius quandocumque
decideret abſque filiis, & deſcendentibus maſculis, vt
ſupra, &c. eo caſu, & caſibus prædictis eidem Æmi-
lio ſic decedenti vt ſupra inſtituit in hæreditate, & bo-
nis Magnificum Io. Mariam de Bologninis ſuperuiuen-
tem, &c. ſi autem d. Io. Maria tunc defunctus eſſet
eiuſdem Io. Mariæ filios, & deſcendentes maſculos le-
gitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio natos
&c. & deficiente linea maſculorum d. Io. Mariæ præfa-
tis omnibus vltimis eius hæredibus ſic deficientibus, &c.
ſubſtituit proximiores maſculos de parentela, & agna-
tione ipſius teſtatoris, ſeruando tamen inter eos graduum
prærogatiuam.*

Accidit quod Æmilius obiit relicto ſolùm Io.
Ludouico ex Lælio filio naturali prædefuncto, qui,
& ipſe quoque deceſſit ſine filiis, ſicuti, & ante
ipſum pariter obierant ſine filiis maſcolis omnes
alij filij Io. Mariæ; Quare Huratius, & Valerius
fratres de Bolugninis vti proximiores agnati d. te-
ſtatoris, ſiue potius ex eorum perſonis Zambecca-
rij eorum donatarij introducta lite in Rota contra
Palmerios ſucceſſores d. Io. Lodouici diſputare
obtinuerunt, An ſit locus fideicommiſſo d. Bartho-
lomæi, quod expirauerit, & pro Zambeccariis fuit
reſponſum; qoia cùm tam Io. Maria, quàm om-
nes eios filij prædeceſſerint Æmilio, qui pariter
obiit ſine filiis, & deſcendentibus legitimis, &
naturalibus, ac de legitimo matrimonio natis, non
poteſt ambigi quin fuerit factus locus fideicommiſ-
ſo ad fauorem dd. Horatij, & Valerij de Bologni-
nis proximiorum agnatorum ipſius Teſtatoris, iox-
ta eiſdem ab ipſo Teſtatore expreſſum, Bellon. *conſ.*
19. *n.* 3. Rot. *deciſ.* 436. *num.* 1. *p.* 1. *& deciſ* 269. *n.* 5. *p.* 5.
recen.

Abſque qood obſtet Æmilium deceſſiſſe ſuper-
ſtite d. Io. Lodouico nepote; quia cùm ille deſcen-
deret ex dicto Lælio filio naturali ipſius Æmilij, &
ſic ex radice infecta, non potuit ſuccedere in dicto
fideicommiſſo, in qua poſt Æmilium fuerunt vo-
cati tantummodo eius filij, & deſcendentes maſ-
culi legitimi, & naturales, ac de legitimo matri-
1 monio nati, ſiquidem quemadmodum ipſe Lælius
tamquam naturalis erat incapax d. ſucceſſionis, ita
& Io. Ludouicus ab illo proueniens, *l. vlt. C. de nat.
liber.* Bald. *in l. vlt. num.* 4. *verſ & ſi non continentur, C.
de verb ſignif.* Ruſtic. *in l. cum Auus lib.* 2. *cap.* 15. *n.*
178. *verſ. ampliatur* 3. *de condit. & demonſtrat.* Alex.
conſ. 174. *num.* 1. *verſ. quia non poteſt lib.* 5. Ruin. *conſ.*
158. *num.* 7. *lib.* 1. Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 12. *num.*
5. *in fin. & num.* 37. Menoch *lib.* 4 *præſumpt.* 79 *n.* 25.
Foſar *de ſubſtit. q.* 315. *num.* 3. Rota *deciſ.* 395. *n.* 1 *p.* 1.
recent.

Adeò quod nec ex perſona propria d. Io. Ludo-
uicus ſuccedere poſſit, cùm teſtator non conſide-
rauit ſolam perſonam nepotis, ſed deſcendentium
ex Æmilij legitimo matrimonio prouenientem; qoi
2 autem habet principium vitioſum non poteſt dici
deſcendens, vt benè reſponderunt Mantic. *d tit.* 12.
num. 32. *ad fin. & num.* 33. *cum ſeqq* & Menoch. *conſ.*
3 318 *num.* 28. *& ſeqq.* nec nepotes legitimi ex natu-
rali filio habentur pro nepotibos Aui, ſed potius
reputantur prorſus extranei, Capra *conſ.* 108. *num.*
25. Alex *d. conſ.* 174. *num.* 1. *vol.* 5. Dec. *conſ.* 365. *num.*
2. Barz. *deciſ.* 3. *fere per tot.* quos & alios re-
ferre, & ſequitur Ciriac. *controuerſ.* 8. *nu-
mer.* 33.

4 Nec ſuffragari poteſt aſſerta legitimatio d. Lælij
facta à Dominis de Campegiis; quia continet clau-
ſulam *citra præiudicium vocatorum ex fideicommiſſo*
iuxta conſtitutionem 45. Pij IV. impreſſ. nou. Bul-
lar. quæ reuocat facultatem legitimandi quoad fidei-
commiſſa, vt in terminis facultatis conceſſæ D. D.
de Campegiis aduertunt Eugen. *conſ.* 52. *num.* 65.
lib. 1. & Menoch. *conſ.* 461. *num.* 34. *ad med. &
ſeqq.*

Prout non releuat, quod Æmilius matrimo-
nium contraxerit cum concubina, ex qua ſuſcepe- 5
rat d. Lælium, quia cùm idem Lælius deceſſiſſet
ante dictum contractum matrimonium, legitima-
tio, quæ oriri potuiſſet ex tali ſobſequenti matri-
monio nullatenus ſuffragatur, vt ante omnes te-
nuit Gulielm. de Cuneo *in l. benignus, ff de ll.* quem
poſtea ſecuti fuerunt ibidem Alberic. *num.* 3. Bald.
num. 6. & Angel. *num.* 2. Alex *in l. Gallus, §. ſi eius
num* 9 *in fin. ff de liber. & poſthum.* Caſtren. *in l.* 1. *§.
cæterum num.* 2. *ff de acquir. poſſ.* Butr. *in cap. venerabi-
lem num.* 15. *verſ. requiritur tertio qui fil. ſint legitim.*
Dec. *conſ.* 343 *num.* 2. *circa med. verſ.* & in ſimili caſu
Caſſan. *ad conſuetud. Burgund. rubr.* 8. *§.* 3. *text. ab inte-
ſtat. num.* 8. *verſ. aduerte,* Iaſon. *in l. ſi quis pro empto-
re num* 121. *ff. de vſucap.* Roſell. *tract. de legitim. cap.
de cauſ. material. num* 9. *tom.* 8. *tract. fol.* 87. Lodouic.
de Sard. *tract. de natural. liber. cap. de legitim. per viam
matrim quæſt.* 5. *num.* 19. *d. tom.* 8. *tract. fol.* 34. Marſil.
ſingul. 121. Cotta *in memor verb. ligitimatio,* Cremeſ.
ſingul. 33. Tiraq *de primog. quæſt.* 40. *num.* 115. Boer.
deciſ. 240. *num.* 16 *ad med.* Duenn *regul.* 350. *limit.* 2.
Gabriel *tit. de legitim concl.* 1. *num* 37. Gregor. Lo-
pez *partit.* 4. *tit.* 13. *l.* 1. *num.* 8. *col.* 2. *in fin. verſ nota
etiam quod ſi mortuo,* Paſchal. *de patria poteſt. part.*
2. *cap.* 4. *num.* 123 *ante med.* Valeotin. Foreſt. *de ſuc-
ceſſion. lib.* 6. *cap.* 30 *num.* 1. Gail *pract. obſeruation lib.* 2.
cap. 141. *num.* 9. Menoch. *conſ.* 1026. *n.* 20. *verſ. tertio
obiicitur lib.* 11. Balthaſſ. Thumas *com.* 1. *tit.* 9.
num 90.

Et ratio eſt ſecundom eos, quia legitimatio de- 6
bet proficiſci ab auo ad nepotem mediante perſo-
na filij, qui cùm mortuus ſit, ideo extremorom
coniunctio impeditur, *l. tria prædia ff. de ſeruit. ruſtic.
præd.* facit bonos textus *in l. qui libertinus, §. poſt bu-
mus, ff. de oper. liber. & in l. diuo Marco, C. de quæſt.*
quæ quidem opinio licet plures habeat contradi- 7
ctores recenſitos per Couar. *in epitom ſuper* 4. 1. *part.
cap.* 8. *§.* 2. *num.* 19. & aduertit Guttier *in repetit. tex-
tus in §. ſui de hæred. qualitat. & different. num.* 100.
attamen negari nequit quin ea ſit magis commo-
nis, vt refert idem Guttier. *d. num.* 200. *circa med.*
& quamois ipſe dicat ſibi placere contrariam vti
magis æquam, & fauurabilem filiis, nihilominus
fatetur quod durum eſſet in praxi recedere à com- 8
muni, & recepta ſententia: ſeqnitur Peregr. *de fi-
deicom. art.* 24. *num* 61. vbi quod iſta opinio eſt rece-
ptior, & magis commonis. Idem tenent Ruſtic. *in
l. Cum auus in lib.* 2. *c.* 16. *n.* 117. *& num.* 115. Honded.
conſ. 71. *num.* 31. & Iordanus Vrſinus *in tract. de ſuc-
ceſſ feud p.* 1. *q.* 4. *art* 5. *per tot.* vbi quæſtionem diſ-
putat ad partes, & *ſub num.* 16. *de receptior.* te-
ſtatur.

Quod verò præfatum fideicommiſſum expira-
uerit in perſonis dd. Horatij, & Valerij, probatur ex 9
eo, quod teſtator deficiente linea maſculina Io.
Mariæ ſubſtituit ſimpliciter proximiores de paren-
tela, & agnatione ipſius teſtatoris, nec vlterius
progreſſus eſt, quo caſu fideicommiſſum expirat in
primis proximioribus, neqoe ad alios extenditur,
vt probat textus *in l. cum ita legatur, §. in fideicom-
miſſo,* vbi Cuman. *num.* 4. *ff. de legat.* 2. quem benè
expendit

expendit ad hunc propoſitum, Molin. *de Hiſpan. primogen.lib.1.cap.5.num.27.* & concordant Mantic. *de coniect.lib.8.tit.12.num.34.* Craſſ. *in § fideicommiſſum quæſt.16.num.8.* Decian.*conſ.64.lib.2.& conſ.10.n.13.& ſeqq.lib.3.& conſil.77.lib.5.*Crauett.*conſ.161.n.9.*Petra *de fideicommiſſ.q.1.num.149.*Fuſar *conſ.91.num.6.* Rota *deciſ.486.n.5.p.1. & deciſ.264. per tot. p.4.& deciſ.326.n.6 p.5.recent. & deciſ.270. num.17.* coram Durano inter eius impreſſ.

10 Non obſtante illa clauſula (ſeruando inter eos gradnum prærogatiuam,) quia ea tollit quidem repræſentationem,ſed non extendit fideicommiſſum, vt in puncto explicat Decian.*d.conſ.10 num.63.verſ. non obſtat tertium,& ſeqq lib.3.*& idem ſentit Surd.*in conſ.554.n.39.poſt princip. verſ.minimè verò ſequitur,* Houded. *conſ.60.n.78.lib 2.*

Nec ſubſiſtit, quod teſtator ſubſtituendo proximiores de familia intelligere voluerit de familia effectiua, & non contentiua, de qua ſunt dd. Horatius, & Valerius Anthores Zambeccatiorum; quia imò contrarium manifeſtè conuincitur ex eo, quod poſtquam teſtator vocauit, & ſubſtituit omnes deſcendentes, iſtis deficientibus vocauit proxi-
11 miores de parentela, & agnatione, & ſic cùm ſolùm in defectum lineæ effectiuæ vocauerit proximiores, impoſſibile eſt quod non intellexerit de familia contentiua, vt benè ad propoſitum arguunt Aldouin.*conſ.91. num.61. verſ.cæterum quod teſtator,* Peregr.*conſ.47 num.10 verſ.verum circa iſtorum vol.2.* Fuſat.*conſ.17.n.17. & de ſubſtit. quæſt.351. num.39.* Bellon. Iun.*conſ 11 n 52. poſt med.& ſeqq.*& Ciriac. *controuerſ.269. n.63.*

Denique non aduerſatur obiectum adoptionis Æmilij,propter quam Ioan.Ludouicus teſtatori pro-
12 ximior dicebatur, quia adoptio exiſtentis in poteſtate patris naturalis facta à tranſuerſali, vel ab extraneo non operatur, quod adoptatus aſſequatur ſine Principis auctoritate iura ſanguinis ipſius adoptantis, imò nec quod exeat familiam, & iura eiuſdem patris naturalis diſſoluantur, ad text. *in l. cum in adoptiuis, C.de adoption. §. ſed hodie inſtit.eod. tit.* Socin *in l.cum auus n.56.in fin. ff.de condit. & demonſtr.* Beron. *conſ.159. n.25.lib.2.*Giouagn.*conſ.11. n.52 & ſeqq.lib.2.*& ſic ratione adoptionis prædictæ nulla conſiderari poteſt proximitas Ioan, Ludouici ergi teſtatorem adoptantem.

Et ita vtaque, &c.

Romana Reintegrationis.

Lunæ 22, Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

De reformanda deciſione circa petitam reintegrationem ad poſſeſſionem bonorum de quibus agitur contra Moniales S. Ambroſij poſſidenies, ſub prætexiu crediti dudum ſatiſfacti, Monialibus retentionem ſibi pro aliis creditis competere excipientibus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Locationes tacitè renouatas penſioneſque integrè per locatrices perceptas fuiſſe vt præſumatur, de poſſeſſione ac locatione docere ſufficit.*

2 *Liquidatio fructuum à ſoluto ſequendo probatur.*

3 *Debiti partem ſoluens, vniuerſum debitum in eadem diuiſione ſibi obuentum agnouiſſe dicitur.*

4 *Vnio plurium beneficiorum quoad alterum ex ipſis effectum habens, in omnibus effectuata præſumitur.*

5 *Fructus cenſuum diuiſorum creditoribus communibus hinc inde ſoluti, an diuiſionis ineffectuationem neceſſariò includant.*

6 *Procurator habens facultatem imponendi cenſus ſuper bonis mandantis, eò magis cenſus ſuper alienis bonis impoſitis bonam fidem recognoſcere poteſt.*

7 *Retentio pro rata cuius bona fides agnoſcitur ceſſat, nec ſoluens pro ea Iurium ceſſionem reportare poteſt dum proprium debitum extinxit.*

8 *Fructus ex cenſu extincto non debentur.*

9 *Ceſſio tranſlatiua quid ſit.*

10 *In emptione cenſus non requiritur diſdicta; ſecus in extinctione iuxta formam in conſtit. Pij V præſcriptam.*

11 *Verbum* retrocedere *ſeu* retrouendere *actum retroſimilem cenſum extinctiuum propriè importat.*

12 *Quod principaliter agitur ſemper attenditur.*

13 *Compenſatio debiti cum æquali credito ſoluto proportionabiliter ipſo Iure fieri debet vt curſus vſurarum impediatur.*

DECISIO CCLXXIV.

PETENTIBVS Michaele, & Ioanne de Buriis ex perſona q. Annæ eorum Matris reintegrationem ad poſſeſſionem domus, & apothecarum, de quibus agitur contra Moniales S. Ambroſij poſſidentes ex perſona Sororis Mariæ Cherubinæ Samſoniæ, ſub prætextu, quod iam eſſent ſatisfactæ de credito, pro quo conceſſa fuerat immiſſio Ioanni Tardito creditori anteriori q. Antonij de Buriis mariti d. Annæ, ac Anthori Samſoniæ, & econtra excipientibus prædictis Monialibus ſibi ipſis competere retentionem pro aliis creditis pariter anterioribus dote eiuſdem Annæ: Rota ad effectum dignoſcendi, an re vera Moniales eſſent ſatisfactæ, mandauit fieri calculum, in quo declarauit eſſe ponendas ad creditum illorum de Buriis omnes penſiones domus, & apothecarum à die, qua ipſæ Moniales locare cœperunt: Ad creditum verò Monialium dixit eſſe ponen. non ſolùm creditum Ioannis Tarditi earum Authoris, pro quo conceſſa fuerat immiſſio, ſed etiam alia tria, nempè cenſum ſcut. 300. in ſorte venditum Ioan. Baptiſtæ de Teſtis accollatum à Fabritio Burio procuratorio nomine d. Antonij fratris, item alium cenſum ſcut. 500. pariter in ſorte impoſitum ad fauorem Iacobi Piccardi, & denique medietatem alterius cenſus ſcut. 400. ſimiliter in ſorte impoſiti ad fauorem Hieronymæ Cigliæ, vt diffuſius apparet ex deductis in deciſione emiſſa ſub die 23. Iunij ſuperioris anni coram R.D.meo Cornelio Epiſcopo Patauino.

Sed neutra parte d.reſolutioni acquieſcente, cùm Moniales prætenderent ad earum creditum eſſe quoque ponendum alium cenſum ſcut. 200. in ſorte venditum filiis, ac hæredibus Ioan. Baptiſtæ de Teſtis, & ad debitum non eſſe ponendas omnes penſiones domus,& apothecarum ex eo, quod non doceatur fuiſſe omnes ab eis perceptas, & verſa vice Burij dicerent non debere ad creditum Monialium poni illos tres cenſus ſupra enarratos, repropoſui vti ſubrogatus in locum D. Patauini cauſam ſuper eiſdem, & DD. reſponderunt deciſionem eſſe reformandam prout infra.

In primis etenim dixerunt, quod ſicuti in dubium non reuocatur, quin ad creditum Monialium ſit ponendus cenſus Ioannis Tarditi earum Auctoris, ita ad earum debitum ſint quoque ponendæ penſiones domus, & apothecarum ab eiſdẽ poſſeſſarũ occaſione d. cenſus Tarditi ſibi ipſis ceſſi, & quidem à die 16. Iulij 1623. qua Moniales exigere cœperunt, vt probatur ex receptis, de quibus *Sum Buriorum* dato *in d. deciſ.* quæ reuidetur *n.* 5. vſque ad diem earundẽ domorum dimiſſionis, & ad rationem quantitatis in Inſtrumentis locationum contentæ, niſi contrarium
1 exaduerſo probetur, cùm alioquin Buriis ſufficiat docere ſemel Moniales fuiſſe in poſſeſſione, ac locaſſe ad effectũ, vt præſumatur locationes fuiſſe tacitè renouatas, iuxta *text. in l. Itẽ quæritur, § Qui impleto ff. de locat.* & pẽſiones fuiſſe integre per locatrices perceptas in eadẽ ſumma in ipſis locationibus conuẽta, Buratt. *deciſ.* 173. *n.* 3. *&* 4. vbi *ſub n.* 6. firmatur fructuũ
2 liquidationem probari à ſoluto ſequendo, *deciſ.* 22. Achill *de reſtit. ſpoliat.* & in terminis fructuum perceptorum ex domibus locatis dixit Rota *in Romana reſtitutionis in integrum 7. Maij* 1633. coram bon. mem. Buccabella, *& in Romana, ſeu Caſenaten. hæreditatis, 1. Febr.* 1618. coram bon. mem. Pirouann.

Secundariò firmarunt DD. diuiſionem debitorum communium ſcut. 8000. factam inter Cæſarem Sanſonium Patrem d. Cherubinæ, à qua cauſam habent Moniales, & Antonium Burium mediante perſona Fabritij Procuratoris, fuiſſe ritè & rectè celebratã, quia d. Fabritius non vti frater, neque ſub ſpe futuræ ratificationis, ſed vigore mandati, & cõmiſſionis ipſius Antonij contraxit, vt patet ex lectura d. diuiſionis, quæ cũ vlt. fuerit expreſsè ratificata quoad cẽſum Piccardi, vt probatur ex ſolutione fructuum facta per d. Antonium ſub expreſſa mentione diuiſionis, cenſetur approbata in totum, ita vt ſoluendo par-
3 tem debiti dicatur vniuerſum debitum in eadem diuiſione ſibi obuentum agnouiſſe, per *text. in l ſi cum,* vbi Bart. *ff de legat.* 1. Rot. *dec.* 325 *n.* 5. coram Durano, cum aliis alleg in deciſ. quæ reuidetur, *ſub § in calculum, &c.* ſicuti dicimus in ſimili de vnione plu-
4 rium beneficiorum, quæ ſi probetur habuiſſe effectũ quoad alterum ex ipſis, præſumitur in omnibus effectuata. Rot. *dec.* 449. *num.* 7. *& deciſ.* 500. *n.* 5. coram Cauaier. & alibi ſæpè.

5 Abſque quod aliquid releuet aliquando fructus cenſuum ſic diuiſorum fuiſſe creditoribus cõmunibus hinc inde ſolutos, quia non inde ſequitur diuiſionis ineffectuatio, cùm hoc euenire potuerit ex eo, quod creditores habebant actionem inſolidum contra vtrumque ſocium, & ſic quem maluiſſent ſociorũ poterant pro ſolutione fructuum pulſare, non obſtante diuiſione debitorũ inter ipſos facta, quæ in nihilo potuit creditoribus abſentibus præiudicare, *l. ſi vnus § ante omnia, ff. de pact. l. debitorum, C. eod. tit.* Bart. *in l. poſt contractum n.* 17. *ff de donat.* Rot. *dec.* 460. *n.* 1. *& dec.* 560. *n.* 1. *part.* 2. *recent.*

Atque hinc cenſuerunt ad creditum Monialium eſſe ponendum non ſolùm cenſum Piccardi, qui eſt ſcut. 50c. in ſorte, ſed etiam alium ſcut. 100. paritèr in ſorte impoſitum ad fauorem hæredum Io. Baptiſtæ de Teſtis, quia ambo iſti cenſus in d diuiſione obuenerant d. Antonio, *Summ hodierno Buriorum num.* 1. Vnde data ratificatione diuiſionis in totum ex ſuperius allegatis non poteſt in parte ſcindi.

Subſiſtere quoque viſa fuit accollatio alterius cenſus ſcut. 100. in ſorte venditi Io. Baptiſtæ de Teſtis facta à Fabritio procuratorio nomine Antonij fratris, non obſtante quod mandatum procuræ non cantaret præcisè ad accollan quia ſufficit quod contineat facultatem cenſus imponendi ac accedendi, fideiubendi, & recognoſcendi bonam fidem in quibuſcunque inſtrumentis impoſitionum, & venditionum quorumcumque annuorum cẽſuum per quaſuis perſonas impoſitorum, ac venditorum, ex bene deductis in præcedenti *deciſ. § neque obſtat,* vbi firma-
tum, quod ſi Procurator habet facultatem imponen- 6
di cenſus ſuper bonis mandantis, eò magis poſſit bonam fidem recognoſcere cenſus impoſiti ſuper bonis alienis, ex Rot. *deciſ.* 194. *n.* 5. *part* 6. *recent.*

Verùm quia iſte cenſus ſcut. 300. accollatus fuit per Fabritium ad effectũ extinguendi ſocietatem officij ſimilis ſummæ, cuius pro medietate bonam fi-
dem agnouerat Sanſonius auctor Monialium, dictũ 7
fuit ceſſare retẽtionem pro hac rata, nec pro ea ſoluentem potuiſſe reportare Iurium ceſſionem dum proprium debitum extinxit, *l Nulla C. de ſolut* Bart. *in l. Modeſtinus n.* 4. Ibique Caſtr *n.* 5. *ff eod. tit.* Vincen. de Franch. *dec.* 55. *n.* 7. Canaler. *dec.* 568. *n.* 2. Et ſic Burij de medietate iſtius cenſus, ideſt ſcutis 150. non erunt conſtituendi debitores.

Quod verò ad medietatem alterius cenſus ſcut. 400. in ſorte impoſiti, per Antonium Burium ad fauorem Hieronymæ Gigliæ, & ab iſta relictam Monachis S. Stephani del Caccho; animaduerſum fuit, quod ſola ſors principalis conſiſtens in ſcutis 200. debet poni ad creditum Monialium, non autem fructus, quia conſtat pro d. medietate cenſum fuiſſe extinctum à d. Anna tanquã matre, & tutrice Michaelis, & Ioannis filiorum, & hæredum Antonij Burij debitoris cenſus, mediante effectiua ſolutione ſcut. 200. facta dd. Monachis S. Stephani. Vnde licet eadẽ Anna Iuta pro eiſdem ſcut 200. ceſſerit Ioanni Tardito auctori Monialium, non exinde ſequitur, quod
illæ poſſint petere etiam fructus, qui non debentur 8
ex cenſu extincto, Caputaq. *dec* 103. *part.* 1 Canaler. *dec.* 651. *n* 5 & fuit dictum in *Eugubina erroris calculi* 10. *Iunij, & 9 Decembris* 1641. *coram me.*

Nec ſubſiſtit, quod ceſſio facta à Monachis S. Stephani ad fauorem Annæ, reſpectu fructuum ſit tranſlatiua, quia imò ex lectura Inſtrumenti apparet
eam fuiſſe cenſus extinctiuam. Quandoquidem Mo- 9
nachi non ceſſerunt ſimpliciter, in quibus terminis præſumitur ceſſio tranſlatiua, vt benè per Rot *in deciſ.* 43. per totum, & ſignanter ſub *num.* 7. poſt addit. Cene. *ad tr. de Cenſib.* ſed ceſſerunt in vim præcedentis diſdictæ, ibi; *ſitque quod Ill. D. Anna Proida ad effectum, &c. intimari eis fecit diſdictam,* & ſic extincti-
uè, cùm in emptione cenſus non requiratur diſdicta, 10
ſed bene in extinctione iuxta formam præſcriptam in Conſtit. Pij V. Rota impreſſ. apud Cene. *poſt tr. de Cenſib. deciſ.* 173. *n.* 4 *& deciſ.* 176. *n.* 1.

Idque comprobatur ex aliis ſubſequentibus verbis, ibi, *volentes Reuerendi Prior, & Monachi, vt par eſt dicta ſcuta* 200. *recipere, & retroceſſionem dicti cenſus, &c. facere : Hinc eſt, &c. quod, &c. ſponte. &c. retroceſſerunt, &c.* verbum enim retro-
cedere, ſeu retrouendere, importat propriè actum 11
retroſimilem cenſum extinctiuum, iuxta notata in *l.* 1. vbi Bald. & Salicet. *C. quand. lic. ab empt. diſc.* Canal. *dec.* 71. *num.* 3. & in terminis fuit dictum in *dec* 642. *n.* 2. *part.* 2. *rec* Et quamvis infra promittatur euictio, illa promiſſio cadit ſuper domo, pro cuius euictione pecuniæ redactæ ex cenſu erant inueſtiendæ, prout cum effectu fuerunt reinueſtitæ, *Sum. hodierno Buriorum n.* 4.

Subſequẽs autẽ declaratio quod iura dicantur ceſſa trãſlatiuè, nõ extinctiuè, intelligenda eſt reſpectu ſortis, vt ſcilicet Anna ſoluens de propriis pecuniis

poſſet

Digitized by Google

poſſet ſummam ſolutam irreuocabiliter repetere à principali debitore; quoties enim inſtrumentum vt in præſenti, incipit à verbis extinctionem cenſus importantibus, illis ſequentia verba famulantur, etiam ſi alioquin eſſe poſſent tranſlatiua cenſus,
11 quia ſemper attenditur id, quod principaliter agitur, vt ex textu in *l. 1. C. plus valet quod agit, & in l. ſi per impreſſionem, C. quod met. cauſ. & in l. ſi filius familias §. penult ff. ad Macedon.* in his terminis deciſum fuit *in Romana Saluiani 17. Maij 1619.* coram bon. mem. Pirouano, impreſſ. poſt addit. Cenc. *de Cenſib. deciſ. 45 num. 1. verſ. Atque ita, cum duob. ſeq.* Quam ſequuta eſt Ruta in terminis ceſſionis in *Rauenaten. Cenſus 27. Iunij 1639.* coram Reuerendiſſ. P. D. meo Dunozet. Decano, § *Non obſtant verba, & 26. Nouembris eiuſdem anni* coram eodem.

Ad creditum verò Briot in ponenda ſunt ſcuta mille, quæ ab Antonio Burio ſoluta fuerunt Seiarris de Rignano, quia hoc debitum obuenerat Sanſonio in diuiſione. Vnde intrat compenſatio proportionabiliter cum eo, quod idem Antonius debet Sanſonio, ſiue ex eius perſona Monialibus, iuxta text. & ibi Gloſſ in *l. ff. de compenſat.* Bart. *in l. Procurator ad exhiben. §. ſi Procurator num. 3. ff. rem rat. haber.* Buratt. *dec. 315. num. 12.* & quidem ipſo Iure etiam ad impediendum curſum vſurarum, iuxta *text. in l. ſi conſtat, & l. etiam C. de compe ſ.t.*

Nec obſtare viſum fuit, quod deinde in calculo facto de anno 1611. idem Antonius etiam d. cenſum, de Seiarris in ſe accollauerit, & in maiori ſumma debitor remanſerit, quia niſi probetur, quod hæc ſubſequuta fuerint ex cauſa anteriori creata, videlicet ante annum 1606. quo Anna Mater, & auctrix Michaelis, & Ioannis effecta fuit creditrix Antonij viri pro ſua dote, tale computum non nocet eidem Annæ, nec eius ſucceſſoribus, *l. ſi vnus ff. de pactis cum aliis ſup. alleg.*

Adeò quod ex prædictis patet, quod in calculo faciendo ad creditum Monialium debet poni primum creditum Tarditi, pro quo ei fuerat conceſ-
13 ſa immiſſio; Item cenſus ſcutor. 500. Piccardi; Item cenſus ſcut. 100. hæredum Io. Baptiſtæ de Teſtis; Item medietas cenſus ſcut. 100. in ſorte accollati per Fabritium Burium Procuratorio nomine Antonij fratris, & ſic ſcuta 150. tantum, & denique ſcuta 200. ratæ ſortis principalis cenſus redemptæ à Monachis S. Stephani del mCaccho, ſine tamen fructibus, & èċontra ad creditum Buriorum debent poni omnes penſiones domus, & Apothecarum à die 16. Iulij 1613. ad rationem quantitatis contentæ in Inſtrumen tis locationis, detracta tamen ſumma, quæ probabitur exaduerſo erogata in reaptatione, & reſtauratione domorum, & quæ probabitur ab aliis percepta Ite ſcuta mille ſoluta illis de Sciarris, quæ compenſari debent cum credito Monialium.

Et in hanc conformitatem vtraque parte audita conſultum fuit eſſe reformandam præcedentem deciſionem.

Bononien. fideicommiſſi de Naſcentoriis.

Lunæ 22. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Conſtito de exiſtentia fideicommiſſi illiuſque purificatione, ac de identitate creditorum omnibuſque adeò requiſitis neceſſariis, fideicommiſſario immiſſio in bonis de quibus agitur denegari non poteſt.

Vide ſuprà *Deciſ. 253.*

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio vt competat fideicommiſſario qualia requiſita neceſſaria requirantur.*
2 *Liber à perſona publica ad id deputata confectus & ritè cuſtoditus plenè probat.*
3 *Liber à perſona deputata confectus etiam contra tertium probat.*
4 *Filius poſſidens credita olim à matre poſſeſſa, cùm ſit in gradu ſucceſſibili hæres præſumitur niſi alium titulum probet.*

DECISIO CCLXXV.

ANGELVS de Naſcentoriis poſtquam obtinuit per tres conformes immiſſionem ſuper bonis fideicommiſſi Rainerij de Naſcentoriis ad ſui fauorem purificati contra Moniales Monaſterij S. Mariæ Nouæ Ciuitatis Bononiæ prætenſas hæredes q. Comitis Pirrhi de Blanchis vltimi grauati, & alios litis conſortes, inſtitit etiam pro immiſſione ſuper duobus creditis prædicto fideicommiſſo pariter ſuppoſitis, & hodie detentis à Comite Conſtantio de Bentiuolis; Idcirco dubitaui, an eidem Angelo ſit danda immiſſio petita, & affirmatiuè fuit reſponſum, quia 1
conſtat de exiſtentia fideicommiſſi, illiuſque purificatione, ac de identitate creditorum, de quibus agitur, & ſic de omnibus requiſitis neceſſariis ad hoc, vt fideicommiſſario competat immiſſio, vel remedio vtilis Saluiani interdicti, vel *l. fin. C. de edict. Diu Adrian. tollen.* etiamſi agatur contra tertios poſſeſſores ab hærede cauſam habentes, Gloſſ. *in l pen. §. cum autem*, vbi DD. communiter *C ad Trebellian.* Gabriel *conſ. 44. n. 6 lib. 2.* Rot. *deciſ. 237. num. 1 part. 1. recent.*

Quod autem adſit fideicommiſſum purificatum ad fauorem d. Angeli, ſatis ſuperque probatur ex luculenter deductis in pluribus deciſionibus editis contra dd. Moniales Sanctæ Mariæ Nouæ, & litis conſortes, tam coram Eminentiſſimo D. Cardinali Hieronimo Veroſpio, & R. P. D. meo Ghiſiletio, quam coram me, cum quibus Domini tranſierunt.

Quodque tam creditum librarum 514. 12. & 4. occaſione gabellæ groſſæ nouæ & veteris, quàm aliud librarum 20. officij Theſaurariæ nouæ & veteris, de quibus agitur, fuerint poſſeſſa à Raincrio fideicõmittente, & ab eo tranſierint in Alexandrum

de Blanchis eius hæredem, hic verò alienauerit in
Hipolitã de Monte,& hodie poſſideantor a Comite
Conſtantio eiuſdẽ Hipolitæ filio, elicitur ex lectura
partitarum publici libri Ciuitatis Bononiæ detto il
Campione, *ſummario fideicommiſſarij à num. 7. vſ-*
2 *que ad 13.& vltimum*, qui quidem liber cùm fuerit
confectus à perſona publica ad id deputata, & ritè
cuſtoditus plenè probat, *l. quedam*, *§. numularios*,
vbi Gloſſ. & Bart. *ff de eden.* Crauett. *in trattat. de
antiqnit temp. in 2. part quaſt. principal. limit. 4. num. 62.*
Menoch. *de arbitrar. lib. 2. caſ. 91. centur. 1. num 15. in
fin.* Bald. *conſ. 249. num. 1. verſ prætereà niſi eſſet facta
re tranſlatio lib. 1.* & in puncto de ſimili libro Bono-
niæ detto il Campione Montis Salis, tradir Alex.
conſ. 179. num. 1. lib. 6. quem refert & ſequit r Scacc.
de iudic. lib. 2. c. 11. n. 111.

Et id procedit ſiue d. Conſtantios ſit hæres
Hipolitæ Matris habentis cauſam vt ſuprà, ſiue ſit
3 tertins, quia d. liber probat etiam contra tertium,
ex allegatis per Scacc. *dict. cap. 11. num. 116.* licet
verius ſit, quod eo ipſo, quod Conſtantios poſſi-
4 der credita olim poſſeſſa ab Hipolita matre, cùm ſit
in gradu ſucceſſibili præſumitur hæres niſi alium
titulum probet, *ad l pro hærede, §. ſernos, ff. de acquir.
hæredit.* Bart. *in l gerie num. 14. ff eod.* Alex *in l ſi quos
mibi. §. ſed quod ſi mandauerit, ff. eod.* Mantic *de con-
iectur. vltim volunt. lib. 12. tit. 12. num. 7.* Rot. coram
ſanct mem. Gregor. XV. *deciſ. 7. n. 8.* & *deciſ. 98. n. 1.*
ibique Adden *n. 7.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante,
&c.

Barchinonen. Beneficij.

Vener. 26. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ de conferendo alicui beneficio in menſe reſeruato vacante in forma Breuis expeditæ, & circa omnia contenta iuſtificatæ ſunt exequendæ, non obſtante exceptione Iuriſpatronus, quæ cùm plenè & concludenter non probetur reſeruationem nullatenus excludit.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium à iure regulatur.*

2 *Literæ Apoſtolicæ circa contenta in clauſula* Conſtito *iuſtificatæ executionem paratam habent.*

3 *Clauſulam* Conſtito *iuſtificatam eſſe quomodo probatur.*

4 *Regula reſeruatoria menſium beneficia Iuriſpatronatus laicalis non comprehendit.*

5 *Iuſpatronatus laicalis per dotationem vel fundationem plenè & concludenter probari debet.*

6 *Iuſpatronatus laicalis ex præſcriptione ſeu priuilegio proueniens ſub reſeruatione menſium cadit.*

7 *Particula teſtamenti quando eſt ſumptum de ſumpto nullius eſt momenti.*

8 *Iuſpatronatus ex præſcriptione ſeu priuilegio proueniens vt probetur integrum teſtamentum produci debet*

9 *Sententia Ordinarij Iuriſpatronatus canonizatoria, quia non apparet effectuata nec ex actis prout requiritur iuſtificatur, attendi non debet.*

10 *Patroni quando ſub verbo* aſſerti *enunciantur, Iuſpatronatus excludi videtur.*

11 *Excluſio totalis Iuriſpatronatus prætenſi unde colligitur.*

12 *Clauſula* arbitrio *ſtante ſufficere dare fumum Iuriſpatronatus ad hoc vt in executione Breuis ſit ſuperſedendum, quomodo ſit intelligenda.*

13 *Termino legitimo ad probandum Iuſpatronatus elapſo, effectus arbitrij pro ſuſpenſione executionis ceſſat.*

DECISIO CCLXXVI.

BENEFICIVM ſimplex de qno agitur
vacatum in menſe Ianuarij 1638. &
ſic reſeruatom ex regula menſiom, col-
latum fuit à Sede Apoſtolica Ioanni
Caxa, qui expedito Breui de capienda
poſſeſſione nomine Cameræ, obtinuit ab A. C.
ſententiam immiſſionis declaratoriam contra Mi-
chaëlem Gerbal de eodem beneficio prouiſum vti
de Iure patronatus, poſſeſſione quoque ſubſecuta:
hinc per appellationem cauſa ad Rotam deuoluta
cum clauſula *parito Breui arbitrio Rotæ*, dubitaui an
intrer arbitriom, & negatiuè fuit reſponſum; quia 1
arbitrium regulatur à Iure, Bart. *in extrauag ad re-
primendum in verbo videbitur num.* 8. § *ſed & ſi*, vbi
Bart. *num. 16. C. commun. de legat.* Rot. *deciſ. 69.
num. 1. part. 2. recent.* & de iure literæ Apoſtolicæ 2
expeditæ in forma Breuis, quando ſunt iuſtificatæ
circa contenta in clauſula *Conſtito*, habent execu-
tionem paratam, adinſtar *l. fin. C. de edict. Diu.
Adrian. tollen.* Lotther. *de re benefic. lib. 3. quæſt. 21.
num. 63. 64. & 65.* Rot *deciſ. 558. n. 1 p. 1.* & *dec. 580.
n. 5. p. 1. recent.* & alibi ſæpè.

Quod autem clauſula (*conſtito*) ſit iuſtificata, 3
oempè quod exiſtens in poſſeſſione huius beneficij
obierit de menſe Ianuarij, plenè probatur ex fide
obitus, depoſitione teſtium, & ex eo quod Michaël
Aduerſarius ex eadem vacatione prouiſus poſſeſſio-
nem obtinuit iuxta *deciſ. 268.* Caualer. *deciſ. 55. n. 3.*
& Coccin. *deciſ. 145. n. 1.*

Non obſtat exceptio Iuriſpatronatus, quæ ex-
cludit reſeruationem, cùm regula reſeruatoria men- 4
ſium non comprehendat beneficia Iuriſpatronatus
laicalis, Seraphin. *deciſ. 1334. num. 6. & 7.* Quia
de tali Iurepatronatus plenè, & concludenter non 5
conſtat, prout conſtare deberet, & quidem per do-
tationem, vel fundationem, vt dixit Rota *in deciſ.
222. num 1.* & melios in terminis executionis Bre-
uis *in deciſ. 581. num. 1. part. 1. recent.* cùm alioquin ſi
proueniret ex præſcriptione, ſeu priuilegio, cade- 6
ret ſub reſeruatione menſium, vt tradunt Gonzal.
ſuper regul. gloſſ 18. à num. 18. cum ſeqq. & præcipuè
ſub n 21. Garz. *de benefic. p. 5. c. 1. num. 573. & 574.* vbi
plures Rotæ deciſiones referuntur.

Huiuſmodi etenim concludens probatio deduci
non poteſt ex his quæ dantur pro parte Michaëlis.
Nám particula teſtamenti quæ datur cuiuſdam Ber-
nardi Sories, vbi legitur quod teſtator Iuſpatrona-
tus Capellæ reliquit Rectori Eccleſiæ del Venduell.
& Goilielmo Sories nepoti ſeu.... hæredibus & ſuc-
ceſſoribus ſuis perpetuò, nullius eſt momenti; tum
quia eſt ſumptum de ſumpto, *l. Sancimus, C. de* 7
diuerſ. reſcript. Couarruu. *practic. quæſt. cap. 21. num. 4.
verſ. ſecundo.* Rota coram ſanct mem. Gregor. XV.
deciſ. 550. num. 1. & 2. tum quia ad hunc effectum
debuiſſet produci integrum teſtamentum, ad notat. 8

in

in cap contingit de fide inſtrum. Roman. *in conſ.* 301. *num.* 7. in punct. Rot. *in d. deciſ.* 222. *num.* 7. *part.* 1. *recent.* tum & etiam quia ex lectura d. particulæ ad ſummum apparet fuiſſe legatum Iuſpatronatus Capellæ, ſed non inde ſequitur eſſe hanc controuerſiam, ac fuiſſe conſtructam, ſeu dotatam ab eodem teſtatore, itavt dicta Capella poſſideat bona relicta, ſeu dotata in dotem ab ipſo teſtatore provt requiritur, vt in terminis dixit Rota *in d. deciſ.* 381. *num.* 2. *p.* 1. *recent.*

9 Minuſque debet attendi ſententia Ordinarij lata de anno 1503. canonizatoria Iuriſpatronatus, quia non apparet effectuata, Aymon. *conſ.* 10. *num.* 5. Natta *conſ.* 456. *num.* 12. Rot. *deciſ.* 438. *part.* 1. *diuerſ.* & *deciſ.* 673. *num.* 1. *in fin. part.* 1. *recent.* nec iuſtificatur ex actis provt requiritur, iuxta *conſ.* Socin. 47. *n.* 15. *vol.* 4. Rot *deciſ.* 235. *num.* 4 *part.* 2. & *deciſ.* 141. *n.* 51. 52. & 53. *part.* 5. *recent.* & in ſpecie fuit reſolutum *in Cotronen. beneficij* 9 *Aprilis* 1641. *coram me.*

Sicuti nec collatio Ordinarij facta de anno 1594. tanquam de Iure patronatus, apparet quod habuerit effectum, imò ibi Patroni enunciantur, ſub
10 verbo (*aſſerti*) quod potius excludit Iuſpatronatus, Lotther. *de re benefic. lib.* 2. *quæſt.* 13. *num.* 144. Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 176. *aliàs* §. *qui filij ſint legitimi*, Caſſador. *deciſ.* 4. *num.* 8. *verſ. ſecundo verò caſu de probat.* & fuit dictum *in Vicen. Beneficij* 6. *Februarij* 1637. *coram bon. mem. Pirouano*, & pro totali exclu-
11 ſione huius patronatus, valdè ponderarunt Domini, quod à die conditi aſſerti teſtamenti nulla datur præſentatio effectuata, & permutatio ſecuta de anno 1618. nullam mentionem facit Iuriſpatronatus ſeu Patronorum, quæ propterea eò magis excludit prætenſum Iuſpatronatus, Rota *deciſ.* 176. *n.* 4. *verſ. & ex ſumpto p.* 4. *recent.*

12 Nec dicatur, quod ſtante clauſula (*arbitrio*) ſufficiat dare fumum Iuriſpatronatus ad hoc vt ſuperſedendum ſit in executione Breuis, vt *in deciſ.* 225. *num* 4. *coram bon. mem. Coccino*, quia concluſio iſta fuit ſæpius declarata, vt ſcilicet procedat ad effectum ſuperſedendi in executione per aliquod tempus, intra quod impinguari poſſint probationes, eo tamen elapſo, provt lapſum eſt in hoc caſu, quo
13 à quadriennio repetitur commiſſa cauſa, ceſſat effectus arbitrij pro ſuſpenſione executionis, Lotther. *de re beneficiali lib.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 107. Rot. *in Iouen. Parochialis* 27. *Iunij* 1603. coram Cardinali Hieronymo Pamphilio apud Marcheſan. *de commiſſion. tom.* 1. *fol.* 449. & *fol.* 462. & *in deciſ.* 756. *num.* 1. *p.* 2. *recent.* & fuit dictum *in Gerunden. beneficij* 30. *Aprilis* 1640. coram R. P. D. meo Roxas, & *in d. Cotronen. beneficij* 19. *Aprilis* 1641. coram me.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, &c.

Firmana Prædij.

Veneris 26. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Deliberatione vitioſa ſtante, ſecutáque ſatisfactione crediti eorum pro quo prædium controuertitur, iuxta formam concordiæ cuius ſolo titulo poſſidetur, veris poſſeſſoribus reintegratis manutentio concedenda venit.

SVMMARIVM.

1 *Deliberationis nullitate data, prædium abſque poſſeſſione vitioſa à creditoribus plenè ſatisfactis alio titulo quàm concordia poſſideri non poteſt*

2 *Concordiæ ſecuta ſatisfactione inter partes factæ ſtandum eſt, cùm ab eius relatione reclamatum non fuerit.*

3 *Sententia reintegrata reintegratos veros poſſeſſores efficit, ita vt illis manutentio veniat concedenda.*

4 *Deliberatio ſuper prædio abſque fructus liquidatione quæ eſt neceſſaria facta, nullitatis vitio ſubiacet.*

5 *Liquidatio non fit per oblatoris voluntatem quæ verum valorem non probat, ſed communis æſtimatio requiritur.*

6 *Deliberatio vt ſuſtineatur tres oblatores requiruntur.*

7 *Deliberatio Creditoribus per imaginariam perſonam licitatoris facta ſecundùm ſtilum Rotæ annullatur.*

8 *Satisfactione totali & exceſſiua probatâ ius ſententia contrariæ ceſſat, cùm cauſa propter quam lata fuit ad non cauſam deuenerit.*

9 *Fullo condemnatus ſoluere pretium veſtis amiſſæ quam poliendam ſuſceperat, Domino poſt receptam ſolutionem veſtem inueniento ſolutum repetere poteſt.*

10 *Poſſeſſionem per concordiam amittenti competit remedium recuperandæ ſeu reintegrandæ, non autem retinendæ.*

11 *Verba ſententiæ provt de iure intelligi debent.*

12 *Iudex vt de iure tenebatur pronunciaſſe cenſetur.*

13 *Iniuſtitia notoria ſtante ſententia in iudicatum tranſire non poteſt.*

14 *Ratificatio non inducitur ex actibus qui ad alium titulum citra ratificationem referri poſſunt.*

DECISIO CCLXXVII.

IACOBVS, & Mattheuccius fratres de Mattheucciis cùm eſſent minores, poſtquam contra eos de anno 1622. facta fuit deliberatio prædij, de quo agitur, ad inſtantiam Octauiani Roſelli, & Ioannis Angelelli creditorum q. Baptiſtæ de Mattheucciis eorum Patris, mouerunt litem ſuper nullitate dictæ deliberationis, qua indeciſa pendente ſub die 7. Iulij 1627. deuenerunt ad concordiam cum dd. Roſello, & Angelello mediante perſona Franciſci Oliuellij, qui promiſit de rato pro dd. fratribus de Mattheucciis, & Catherina eorum Matre, & Curatrice, inſtrumentumque ratificationis ſe exhibiturum infra quindecim dies.

In iſta concordia fuit inter alia expreſsè conuentum, *che li detti Roſello, & Angelello ſiano obligati all'hora quando ſaranno ſodisfatti delli detti ſcudi* 414. *rilaſſar libera tutta la detta poſſeſſione* (ſuper qua ſecuta fuerat deliberatio) *à detti heredi tanto nel poſſeſſorio, quanto nella proprietà* Cùm autem dd. Roſellus, & Angelellus licèt plenè ſatisfacti de eorum credito adhuc continuaſſent in perceptione d. prædij, iidem Mattheucij de anno 1636. cœperunt agere, & obtinuerunt ab A. C. mandatum de reintegrando; hinc cauſa per appellationem ad Rotam deuoluta cum

 clauſula,

clauſula, *ſine præiudicio mandati de re. tegrando*, dubitari ſub die 29. Maij præteriti, cui ſit dandum mandatum de manutenendo.

Verùm quia informantes pro Roſello, & Conſocio ſub prætexto, quod d. Concordia eſſet nulla ob non ſecutam ratificationem infra tempus in ea præfinitum, dicebant ſuos principales poſſidere hoc prædium non vigore dictæ concordiæ, ſed in vim præcedentis deliberationis, mediante ceſſione reportata à deliberatario, & econtra informantes pro Mattheucciis reſpondebant d. deliberationem eſſe vitioſam, & propterea d. Roſellum, & litis conſortem non potuiſſe poſſidere alio titulo, quàm concordiæ; Domini agnoſcentes deciſionem huius dubij pendere à viribus d. deliberationis, dilata reſolutione mandarunt videri, an ſuſtineatur deliberatio, ſuper quo hodie tealiumpta diſputatione reſponderunt deliberationem non ſuſtineri, & conſequenter Mattheucciis dandam eſſe manutentionem.

1 Ratio reſolutionis fuit; quia data nullitate deliberationis, Roſellus, & Angelellus non poterant hoc prædium poſſidere alio titulo, quàm concordiæ, aliàs eorum poſſeſſio eſſet vitioſa, vt in ſimili aduertit Adden. ad Greg. XV. *in deciſ. 7. num. 13.* &
2 ideò ſecuta eorum ſatisfactione iuxta formam eiuſdem concordiæ, vt probatur ex relatione calculatoris iudicialiter deputati, cui ſtandum eſt cum ab eius relatione reclamatum non fuerit, Bart. *in l. inſtar num. 10. C. de iure fiſci lib. 10.* Ruin. *conſ. 16. ad fin. lib. 5.* Corn *conſ. 43. num. 7. lib. 1.* Rota *deciſ. 393. n. 2.*
3 *part. 4. recent.* Mattheuccij iure merito debuerunt reintegrari, & ſententia reintegratoria effecit reintegratos veros poſſeſſores, itavt illis veniat concedenda manutentio, *l. iuſtè poſſidet*, *l. qui vniuerſas*, *§ item eum Prætor ff. de acquir. poſſeſſ. cap. in præſentia de renunciat.* Rota *deciſ. 173. num. 1. & deciſ. 513 n. 2. part. 1. & deciſ. 199. num. 1. part. 7. recent.* & alibi paſſim.

Quod autem dicta deliberatio ſit nulla probatur præcipuè ex triplici capite.

Primò, quia vigore mandati relaxati pro quatuor
4 milliaribus olei ad inſtantiam dd. Roſelli; & litis conſortis fuit facta executio, necnon ſubhaſtatio, ac deliberatio ſuper prædio, de quo agitur abſque præuia eiuſdem olei precij liquidatione; quæ tamen erat neceſſaria, Bald. *in l. 2. num. 7. & 8. C. de execut. rei iudic.* Crauett. *conſ. 231. num 9.* Surd. *deciſ. 23. per tot.* Rota *deciſ. 689. num. 3. part. 1. recent.* & in terminis deliberationis factæ pro quantitate frumenti, quod erat in obligatione, extat *deciſ. 485. n. 8.* coram Greg. XV.

Nec pro liquidatione ſufficit oblatio licitatoris,
5 qui obtulit oleum, vel eius precium ad rationem ſcut. 10. pro quolibet milliario, quia liquidatio non fit per oblatoris voluntatem, quæ verum valorem non probat, ſed requiritur communis æſtimatio, Bald. *in l. 1. num. 65. C. de ſent. quæ pro eo*, *& in l. 2. num. 27.* ibique etiam Salicet. *num. 32.* & Cagnol. *n. 233. verſ. videtur etiam, C. de reſcinden. vendit.* Alex. *in l. falcidia, § corpora ſub num. 2. ff. ad l. falcidiam*, Lup. *de vſur. comment. 2. §. 5. n. 114. verſ. ſimiliter ſi teſtis*, Rota *deciſ. 170. n. 2. p. 1. recent.*

Secundò, quia ſub vnica tantùm oblatione fuit
6 deuentum ad deliberationem, cùm tamen tres oblatores requirantur ad hoc, vt deliberatio ſuſtineri poſſit, Bald. *in l. ordo n. 4. C. de execut. rei iudic.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 739. n. 22.* Rota *deciſ. 113. n. 14. p. 7. recent.* & fuit dictum in *Anconitana prædij* 18. *Iunij* 1641. coram R. P. D. meo Bichio.

Tertiò, & denique, quia deliberatio re vera facta 7
fuit ipſis Roſello, & Angelello Creditoribus per imaginariam perſonam licitatoris contra expreſſam diſpoſitionem text. *in l. & qui ſub imagine, C. de diſtract. pignor.* & notat ibi Fulgoſ. quem ad effectum annullandi deliberationem ſecuta eſt Rota *in d. Anconitana prædij* coram D. meo Bichio.

Non obſtat ſententia abſolutoria in iudicatum tranſacta prolata de anno 1633. à Reuerendiſſ. Capuano, tunc A. C. Locumtenēte ad fauorem dd. Roſelli, & Angelelli, cum impoſitione perpetui ſilentij, quia de eo tempore non conſtabat, quod ex fructibus hoius prædij vſque tunc perceptis dd Roſellos, & conſocius eſſent integrè ſatisfacti, & ſic dum durabat pactum in Inſtrumento concordiæ appoſitum, nempè qood *poſſano li Roſelli continuare nel poſſeſſo, e dominio di detta poſſeſſione per fruttarla ſin'all'intiera lor ſodisfatione*, non erat locus manutentinni tunc petitæ à Mattheucciis, & conſequenter rectè fecit Iudex abſoluendo Reos conuentos. Sed ex quo hodie apparet de totali, imò 8
de exceſſiua ſatisfatione, ceſſat ius dictæ ſententiæ, cùm caūſa propter quam illa fuit lata deuenerit ad non cauſam, vt probat *textus in l. ſi fullo, ff. de condit ſine cauſ.* vbi fullo qui veſtes amiſerat, quas 9
poliendas ſuſceperat, eaque de cauſa condemnatus pretium ſoluerat, poteſt ſolutum repetere, ſi Dominus poſt receptam ſolutionem veſtes inuenit, benè Surd *conſ. 168. num. 14. 15. 16. & 17.* Gratian. qui plures congerit *diſcept. forenſ. cap. 408. n. 2.*

Et impoſitio perpetui ſilentij poteſt, & debet verificari in illa actione manutentionis tunc malè 10
intentata, cùm attento qood Mattheuccij amiſiſſent poſſeſſionem huius prædij per concordiam, eis competeret remedium recuperandæ, ſeu reintegrandæ, non autem retinendæ, iuxta notata per Menoch. *in tract. de recuperand. in prælud. in princip.* verba enim 11
ſententiæ debent intelligi, prout de iure, *l. Herennius ff de euict. l. miles, § decem, ff. de re iudic.* Bart. *in l. ſi fundus, §. in vendicat. ff. de pignor.* Rota *deciſ. 223. num. 3. part. 5. recent.* & Iudex cenſetur pronunciaſſe, 12
vt de Iure tenebatur, Crauet. *conſ* 188. *n.* 8. Greg. XV. *deciſ. 166. num 4.*

Aliàs autem ſi diceretur dicta ſententia prolata ſuper nullitate concordiæ, & ſuper validitate deliberationis, eſſet notoriè iniuſta, cùm ex ſupra deductis appareat dictam deliberationem eſſe euidenter nullam, & per conſequens attenta notoria in- 13
iuſtitia non potuiſſet tranſire in iudicatum, *l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. l. ea qua, l. vt proponis, C. quomod. & quand. Iudex*, Rota *deciſ. 260. num. 7. part. 1. & deciſ. 594. num. 4. part. 2. recent.*

Nec obſtant actus ponderati ad docendum de approbatione, ſeu ratificatione dictæ ſententiæ, quia omnes dicti actus emanarunt poſt concordiam, & ideo ad ipſius ratificationem potius poſſunt, & debent referri, vel ſaltem tanquam æquiuoci ſententiæ ratificationem non inducunt, cùm ratificatio non inducatur ex actibus, qui poſſunt re- 14
ferri ad alium titulum citra ratificationem, vt ex Innocent. *in cap. ſuper hoc, num. 2. in fin. de renunciat.* & ex Bart. *in l. ſi per vim num 2. C. de his, quæ vi metuſue cauſ. fiunt*, & ex aliis firmauit Rota *in deciſ. 311. n. 17.* coram Greg. XV.

Et ita vtraque, &c.

Romæ

Fanen. Prædij

Mercur. 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

De fructibus taxatiuis recompenſandis, à qua die & ad quam ſummam debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Emptorem rem & pretium cum iactura venditionis retinere dum æquum non eſt, ad fructus recompenſatiuos condemnari debet.*

2 *Venditor non appellando à decreto de deponendo & depoſitum ipſum ſibi conſignari curando, depoſitum penes montem Pietatis factum acceptaſſe videtur.*

3 *Fructus ad rationem quinque pro centenario iuxta diſpoſitionem Iuris taxantur.*

DECISIO CCLXXVIII.

CVM Comes Petrus Aloyſius condemnatus fuiſſet per tres conformes ad ſolutionem pretij prædij, de quo agitur vnà cum fructibus recompenſatiuis ad fauorem Petri Pauli Leonardi dicti prædij venditoris, dicebat ad fructus recompenſatiuos non teneri, ſtante depoſito de pretio facto in partibus, vel ſaltem eorum taxationem non debere excedere ſummam ſcutorum quatuor pro centenario, ſupponendo fructus bonorum ſtabilium de tempore venditionis d. prædij in loco contractus non exceſſiſſe d. ſummam: propterea dubitaui à qua die debeantur fructus, & ad quam ſummam.

Et Domini quoad primam dubij partem dixerunt, fructus deberi à die aduentus ſolutionis. Cùm igitur d. Aloiſius in inſtrumento emptionis promiſerit ſoluere pretium in moneta Papali, vel Vrbinatenſi, in tribus paghis æqualibus, quarum prima fieri deberet ſtatim ſecuta æſtimatione ac facta terminatione, reliquæ verò duæ infra biennium, & æſtimatio cum terminatione ſecuta fuerit ſub die 24. Septembris 1633. ſequitur vt pro prima pagha fructus debeantur à d. die, & pro reliquis duabus paghis à die quo elapſum fuit biennium vſque ad diem effectualis ſolutionis pretij promiſſi:
1 æquum enim non eſt, vt emptor retineat rem & pretium cum iactura venditionis, & ideò debet condemnari ad fructus recompenſatiuos, iuxta diſpoſitionem *l. Iulianus §. ex vendito ff. de act. empt. & l. curabit* vbi DD. *C. eod. tit.* Couar. *variar. reſolut. lib. 3. cap. 4. num. 2.* Rota *deciſ. 33. num. 1. & ſeqq.* coram Durano inter eius impreſſ.

Non obſtat quod d. Aloiſius depoſuerit paghas debitas penes montem Pietatis, & ſic non ſubſiſtat, quod retinuerit rem, & pretium, imò ex quo
2 venditor non appellauerit à decreto de deponendo & depoſitum ipſum ſibi conſignari curauit, videatur illud acceptaſſe, Rota coram S. mem. Gregor. XV. *deciſ. 480. num. 7.* Quia venditor tale depoſitum potius ſemper impugnauit, vt apparet ex proceſſu cauſæ, & illud tamquam non integrum, neque purum, ac liberum, in gradu appellationis obtinuit per Rotam declarari non ſuffragari, vt in deciſionibus emanatis, tam coram Reuerendiſſimis DD. meis Dunozet Decano 27. Iunij 1639. & Patriarcha Panzirolo 13. Iunij 1640. & 23. Ianuarij 1641. quàm coram me 9. Maij 1642. adeò quod licet poſtea eius conſignationem procurauerit in vim executorialium Rotalium, hoc fecit ad effectum ſibi ſatisfaciendi de ſuo credito, pecunias depoſitatas recipiendo ad computum pretij & ſummæ in eiſdem executorialibus contentæ, non autem ad effectum approbandi depoſitum vſque ab initio.

Quo verò ad ſecundam partem ſcilicet ad quam ſummam ſint taxandi prædicti fructus, cum d. Aloiſius nullibi probauerit de tempore venditionis huius prædij, fructus bonorum ſtabilium non exceſſiſſe ſummam ſcut. 4 pro quolibet centenario, prout prætendit, Domini attendendo diſpoſitionem Iuris, cenſuerunt eos eſſe taxandos ad rationem 3
quinque pro centenario, iuxta Gloſſ. *in authen. præterea C. de ſacroſ. Eccleſ.* Iaſon. *in l. ſi fundum num. 5. verſ. item adde ff. de legat. 1.* Pariſ. *conſ. 60. num. 19. lib. 1.* Tiraquel. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 6. num. 29.* Couarr. *variar. reſolut. lib. 3. cap. 9. num. 5.* Rot. *deciſ. 182 num. 1. & deciſ. 191. num. 1. & 2.* coram Durano inter eius impreſſ. & fuit dictum *in Caſenaten. dotis 27. Iunij anni præteriti* coram R. P. D. meo Meltio.

Et ita vtraque &c.

Romana Dotis, ſeu Tranſactionis.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Tranſactio inter partes facta, ſtante cauſâ nullitatis, præuiâ abſolutione à iuramentis & mediante reſcripto Sanctiſſimi reſcinditur, maximè altera parte nihil de ſuo remittente prout requiritur, ad hoc vt tranſactio valeat ſuſtineri.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio vt valeat, tranſigentem aliquid de ſuo remittere requiritur.*

2 *Tranſactio ex cauſa imaginaria & à contrahentibus conficta ſuſtineri nullatenus poteſt.*

3 *Vxor ad recipiendum bona ſtabilia viri defuncti pro credito dotis compelli poteſt, dum alium reperiri emptorem ex aduerſo non probatur*

4 *Filia poſt obitum Patris eius bonis pro credito dotis maternæ abſorptis indotata remanens, à Matre in ſubſidium dotari debet.*

5 *Tranſactio inter Matrem & filiam facta, deficiente ſubſidio dotis tam ex diſpoſitione iuris quàm ex ſtatuto Vrbis eſt reſcindenda.*

6 *Exceſſus etiam in parte cùm verſemur in indiuiduis ratione conſenſus contrahentium & decreti Iudicis interpoſiti, contractum in totum vitiat.*

7 *Vxori vſufructuariæ relictæ bonáque hereditaria locanti interuſuria dotis non debentur.*

8 *Vxor relicta dum ex vſufructu viuere poteſt inter-nſuria dotis prætendere nequit.*

9 *Interpellatio ſimplex contra hæredem mariti pro dote conſequenda facta non ſufficit, niſi proteſtatio de fundo emendo, ſolita negotiatione &c. vel alia requiſita concurrant.*

10 *Proteſtatio de non conſentiendo facture de proximo tranſactioni, tranſactionem ipſo iure nullam ob defectum conſenſus reddit.*

DECISIO CCLXXIX.

PENDENTE lite coram bon. mem. Motmanno tanquam Iudice ab A. Cam. deputato inter q. Sulpitiam de Torres vxorem relictam q. Iacobi Vaccæ ex vna, & Dominicum Vantagium,& Catharinam Vaccam filiam dictæ Sulpitiæ coniuges partibus ex altera,ſuper reſtitutione dotis ſcut.5000. per eamdem Sulpitiam datæ d. Iacobo, ac quarti dotalis, necnon ſuper conſecutione dotis nedum legatæ per Iacobum d. Catharinæ filiæ in ſcutis 3500.verùm etiam (vt prætendebatur) promiſſæ dictis coniugibus ab eadem Sulpitia, tam vti tutrice, & curatrice Didaci alterius eius filij, ac hæredis d.Iacobi,quàm nomine proprio in ſcutis 4500.partes deuenerunt ad tranſactionem,in qua dictæ Sulpitiæ pro ſatisfactione ſui crediti aſſignata fuere quamplura bona hæreditaria dicti Iacobi.

Et èͤcontra dictis coniugibus, ad effectum, vt conſequi poſſent ſupradictum legatum dotis ſcutor. 3500.vnà cum eius fructibus, d. Sulpitia promiſit tantummodò eos non moleſtare, nec impedire, quin eorum iura aduerſus quæuis iura, actiones,& bona d. Iacobi exercere valerent, ob quam iurium ceſſionem iidem coniuges abſoluerunt etiam pro omni eorum iure, & intereſſe eandem Sulpitiam de tota, & integra adminiſtratione ab ea facta,tam vti tutrice, & curatrice dicti Didaci, quàm omnium fructuum ab ipſa vſque tunc perceptorum, & vlterius renunciauerunt iuribus dictæ apocæ, in qua Sulpitia eis promiſerat ſcuta 4500. etiam nomine proprio.

Cùm autem Coniuges prædicti prætenderent hanc tranſactionem feciſſe ad complacentiam dictæ Sulpitiæ, & eo quia ab ea vltra dotem ſibi ipſis oretenus promiſſa fuerat infra biennium aſſignatio vnius Vineolæ hæreditariæ d.Iacobi, necnon ſolutio ſcutor.400.vnà cum fructibus ad rationem quinque pro centenario durante dicto biennio,cuius tamen promiſſionis adimplementum nunquam conſequi potuerint, præuia abſolutione à iuramentis,& mediante reſcripto Sanctiſſimi, obtinuerunt cauſam nullitatis, & reſciſſionis dictæ tranſactionis mihi committi, vt in locum dicti Motmanni deputato; quare dubitaui, An tranſactio ſuſtineatur, & eam non ſuſtineri in hac tertia poſitione fuit reſponſum; ea præcipuè ratione, quia in ea Sulpitia
1 nihil de ſuo remiſit ad fauorem dictorum coniugum, provt requiritur ad hoc, vt tranſactio ſuſtineri valeat, *l.1.ff.de tranſaction. l. tranſactio,C.eod tit.* Bart. *in l. ſi cognata num. 5. C. eodem*, Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ. 311. num. 14. & deciſ.171.num.51 part.6.recent.*

Non obſtat, quod Sulpitia ceſſerit iura ſua, ſeu potius promiſerit non impedire dictos coniuges, quominus poſſent eorum iura experiri contra bona hæreditaria dicti Iacobi pro conſecutione dotis dictæ Catharinæ relictæ;quia cùm ipſa iam eſſet plenè ſatisfacta de ſuo credito, vt infra patebit, nullum aliud ius habebat pro impedienda Catharina in cõſecutione ſuæ dotis,& ſic promiſſio,ſeu iurium ceſſio per eam facta prorſus Inutilis fuit, & conſequens tranſactio ex hac cauſa imaginaria,& à con- 2
trahentibus conficta nullatenus ſuſtineri poteſt, Alban.*conſil.*310 *num.*11.Surd.*deciſ.*185.*num.*10. & 11. Manent.*deciſ.*137.*n.*84. Rota *dicta deciſ.*571.*n.* 25.*part.6.recent.*

Nec dicatur, quod Sulpitia iam obtinuerat decretũ de deliberando, & ideo vigore Statuti Vrbis potuiſſet ſibi deliberari facere bona hæreditaria Iacubi occaſione ſui crediti pro tertia parte minus, quia tale decretum fuit à Rota reuocatum, *Summario additionali coniugum num.* 1. & quod dicitur Sulpitiam remiſiſſe ius exigendi in pecunia, & acquieuiſſe dationi inſolutum bonorum ſtabilium, reſpicit intereſſe hæredis Iacobi debitoris,non autem dictorum coniugum, præter quod etiam ab ipſo 3
hærede tanquam beneficiato potuiſſet ipſa ad recipiendum bona compelli,dum alium reperiri emptorem exaduerſo non probaretur, Mantic.*de inuent. cap.*12.*num.*90.& 91.Surd. *deciſ.*318.*num.*5.& *ſeqq.* Grat. *deciſ. March.* 141. *num.*14. Amat. *deciſ.* 91. *num.*10.

Et in omnem caſum dato, quod Sulpitia pro 4
ſuis creditis abſorbere potuiſſet omnia bona Iacobi mariti, tunc quia Catharina eius filia remanſiſſet indotata, debuiſſet in ſubſidium dotari ab ea vti matre, Surd.*de alimen.tit* 1.*quæſt.* 14.*num.*13.& notant communiter *DD. in auth res quæ, C. commun. delegat.*Bald *in l mater C.de iur.dot.*Cuman.*in l filiam §.final ff ad Trebell.* Coſta *de remed. ſubſid remed.*65. Fontanell. *de pact.nuptial.clauſ.*5 *gloſ.*2.*num.*4. idem Surd *deciſ.*119 *num.*3 & *deciſ.*164.*num.* 15. & propterea cùm etiam hæc actio ſubſidiaria remiſſa 5
fuerit in dicta tranſactione, eo magis detegitur læſiua, & quidem in totum, & conſequenter reſcindenda eſt,tam ex diſpoſitione iuris cõmunis, quàm ex ſtatuto Vrbis *lib.*1.*c.*154 vt dixit Rota *in deciſ.* 275.*n.*1.& 2.apud Ceuc.*de cenſ* ſecundum antiquam impreſſionem.

Quod verò dicta Sulpitia eſſet plenè ſatisfacta, & ita nullum ius potuerit cedere, manifeſtè conuincitur ex eo quod ipſa erat tantummodo creditrix ſcutor. 5000. ex cauſa dotis, & aliorum ſcutor. 1250.occaſione quarti dotalis, quæ in totum conficiunt ſummam ſcut. 6250. & in tranſactione habuit inſolutum bona valoris ſcut. 6700. vt patet ex eius lectura,& ſic recepit ſcut.450. vltra ſuum creditum, quod præterea debet etiam minui in aliis ſcutis 409.quæ iuxta ſuam promiſſionem dicta Sulpitia perſoluit Franciſcæ eius ex primo Matrimonio filiæ,de pecuniis ſpectantibus ad hæreditatem dicti Iacobi ſecundi viri, vt firmatur in deciſionibus huius cauſæ emanatis *ſub die* 14. *Iunij, & 16. Decembris* 1630. coram bon. mem. Motmanno.

Quinimo ex hac exceſſiua receptione reſultat aliud principale fundamentum pro annullanda dicta tranſactione. Siquidem exceſſus etiam in parte, 6
cùm verſemur in indiuiduis ratione conſenſus contrahentium, & decreti Iudicis ibidem interpoſiti vitiat contractum, & quidem in totum iuxta *text. in l ſi non ſortem,§.ſi centum,ff.de condit indeb l. magis puto,§.non paſſim,ff.de reb eor.* Ruin.*conſ.*136.*num.*5. *lib.* 1. & in terminis tranſactionis Angel. *in l.qui Roma, §. duo fratres num.*8. *ff. de verb. oblig. & conſ.* 94.*num.*5 & 6.Bertazol.*conſ.ciuil.*88. *num.*56. Rota apud Cæſ.de Graſſ.*deciſ.*1.*num.*1.5.& 8.*de tranſact.*

&

Digitized by Google

*& deciſ.*458.*n.*1.*part.*1.*diuerſ.* cum aliis cumulatis *in d deciſ.*271.*n.*2.*&* 3.*part.*6.*recent.*

Nec obſtat, quod in tranſactione dicatur, Sulpitiam eſſe ereditricem aliorum duorum creditorum vnius ſcilicet ſcut. 754. & alterius ſcut. 500. & prætetea in ſcut 4800. ſibi debitis pro interuſuriis dotali-
7 bus, quia prædicta duo credita nullibi iuſtificantur, & interuſuria dotis non debebantur, cùm ipſa relicta fuerit vſufructuaria, & legatum vſusfructus acceptauerit, ſicuti probatur ex eo quod, vt *in Summario additionali dd coniugum num* 3. *littera A.* tanquam vſufructuaria bona hæreditaria locauit, §. *pro hærede inſtit. de hæred. qualit. & different.* Bartol. *in l. gerit num.* 21. *verſ. ſi vero non poterat, ff. de acquir. hæred.* Greg. XV *deciſ.* 7. *num.* 1. & *deciſ.* 98 *n.* 2. Dum enim
8 ex dicto vſufructu viuere poterat, interuſuria dotis prætendere nequibat, Anton. Gomez. *in l.* 50. *Tauri num.* 48. *verſ quod tamen per text. in l. ſi quis à liberis, § ſed ſi filius ff. de liber. agnoſc.* Affl. *deciſ.* 284. *num.* 4. Theſaur. *deciſ.* 45. *num.* 3. & in terminis vſufructuariæ à marito relictæ dixit Rota *in deciſ.* 171. *num.* 1. coram Mant. *& in deciſ.* 14. *num.* 15. *part.* 5. *recent.*

9 Non obſtante interpellatione facta contra hæredem mariti pro dote conſequenda, quia ad hunc effectum non ſufficit ſimplex interpellatio, niſi facta fuerit cum proteſtatione, quod mulier erat parata fundum emere, vel erat ſolita negotiari; Itavt concurrant requiſita recenſita per Paul. de Caſt. *in l.* 3. §. *nunc de offic. ff de eo quod cert. loc.* Alex. *in l. diuortio in princip num* 24. *& in l. ſi in Inſulam*, §. *vſuras n.* 4. *ff ſolut. matrim. & in conſ.* 141. *num.* 2. *verſ. ſed ſi petuntur lib.* 5. Grat *conſ.* 56. *num* 6. *lib.* 1. Rol. *conſ.* 54. *n.* 18. *lib* 2. quas refert, & ſequitur Rota *in deciſ.* 171. *n.* 4. coram Mantie.

Neque ſubſiſtit, quod eadē Sulpitia poſuerit omnes fructus ad creditum hæredis, quia hoc minimè probatur; & licet in inſtrumento tranſactiōnis quietantiam reportauerit occaſione adminiſtrationis, & ſignanter quoad fructus perceptos, hoc vel intelligitur de reſiduo fructuum, vltra eos, quos non vti tutrix, ſed vti vſufructuaria percepit, vel ex quo eſt aſſertio facta in dicta tranſactione, nullatenus ſuffragari poteſt, cùm id ſit, de quo hodie quæritur, vt dicitur de enunciatiua, de qua principaliter dubitatur, Alex. *conſ.* 21. *num.* 4. *verſ. ſed non probabitur lib* 2. Rot *deciſ.* 388. *part.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 645. *n.* 4. *in fin. part.* 4. *recent.*

In quam ſententiam eò libentius inclinarunt Domini; Tum quia vice verſa coniuges prædicti remiſerunt iura apocæ, quā Sulpitia illis promiſerat etiam nomine proprio ſcuta 4500. pro dote, & quamvis excipiatur de eius falſitate, plurima tamen pro eius confirmatione adducuntur in Summario, & ſaltim negari nequit, quin ea ſit momenti ad effectum tranſactionis, tum quia dicta tranſactione attenta Catharina remaneret ferè ſine dote, & magnus datur fumus, quod bona aſſignata Sulpitiæ pro ſcut. 6700. ſint longè maioris valoris, *ſummario additionali dd. coniugum num.* 3. Tum etiam quia ex vnico teſte magnæ fidei innctis epiſtolis bon. mem. Cardinalis Torres colligitur aliud ſecretò inter partes fuiſſe conuentum, quod tamen hodie negatur, ad quem effectum valdè ponderanda eſt præcedens
10 proteſtatio eorundem coniugum de non conſentiendo facturæ de proximo tranſactioni, vt in ſimili proteſtatione conſuluit Bellon. Iun. *in conſ.* 79. *num.* 1. vbi quod talis proteſtatio reddit tranſactionem ipſo iure nullam ob defectum conſenſus, per text. *in l. ſi diuerſa* 14 & ibi Gloſſ. *verb. agi in fin. C. de tranſact. l.* 1. §. *conuentionis, &* §. *adeo*, vbi Bart. & alij, *ff de pact.* Purpurat. *conſ.* 186. *n.* 1.

Reliqua quæ dicebantur, vtpote, quod Catharina conſecuta fuerit a Sulpitia ad computum dotis ſcut. 500. ante tranſactionem, & ſcut 850. à Didaco poſt tranſactionem, necnon tubra octo terreni, & ius conſequendi legitimam in bonis Sulpitiæ per donationem reportatam à dicto Didaco, non fuerunt habita in conſideratione in præſenti diſputatione, quia vt patet ex ſummariis vtriuſque partis, ea non fuerunt tradita ex cauſa tranſactionis de qua agitur.

Et ita vtraque, &c.

Bononien. fideicommiſſi de Boatteriis.

Merc. 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ad fauorem fœminarum purificari non poteſt, nec ad ſucceſſionem ſunt admittendæ, extantibus maſculus à Teſtatore pro conſeruanda familia ad eandem nominatis.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria cùm de releuantia materia articulata clarè conſtet denegari non poteſt.*

2 *Fœmina non extantibus maſculis in ſucceſſione admittuntur.*

3 *Teſtator exprimens ſe diſpoſita ordinaſſe ad beneficium & exaltationem ipſorum filiorum, & pro manutentione & conſeruatione familiæ, de familia quoque contentiua intellexiſſe cenſetur.*

4 *Teſtatorem diſpoſita etiam ad familiam contentiuam reſtringere voluiſſe non procedit, ſtante diſpoſitione ad familiam effectiuam limitata*

5 *Verbum* aliorum *cum copula &, diuerſitatem à ſupra expreſſis denotat.*

6 *Ratio conſeruandi agnationem quando nouas perſonas in præſentibus diſpoſitionibus non nominatas comprehendit, expreſſio non conſecutiuè ſed principaliter ſtare dicitur.*

7 *Compulſoria ſpecialis in feriis Rotalibus etiam conceditur, cùm in iſtis abſque præiudicio partis circa retardationem proceſſus compenſatio fieri poteſt.*

DECISIO CCLXXX.

IN deciſionibus huius cauſæ emanatis coram bon. mem. Merlino & R.P.D. meo Cerro, quorum vigore duæ prolatæ fuerunt ſententiæ conformes, firmatum fuit conſtare de fideicommiſſo Annibalis ad fauorem Franciſcæ Auctricis & aſcendentis illorum de Lucatellis, licet teſtator declarauerit velle bona conſeruare in familia, & caſata de Boattetiis, eo præcipuè fundamento; quia etiam fœminæ, quando prout hic eas teſtator non excluſit, nec fecit mentionem de maſculis, dicuntur de familia & caſata, adeò quòd deficientibus maſculis ipſæ quoque ad fideicommiſſum admittantur.

Cùm autem illi de Vrſis prætenderent tempore obitus d. Franciſcæ fuiſſe in rerum natura Paulum Iuniorem deſcendentem à Paulo ſeniore fratre d. Anibalis fideicommittentis, & ſic non potuiſſe tunc purificari fideicommiſſum ad fauorem fœminæ, ad hoc probandum exhibitis in actis articulis petierunt remiſſoriam, ac vlterius ex quo ſupponebatur Marcum Antonium, & Herculem filios fideicommittentis feciſſe donationem ad fauorem Guidoni Antonij de Vrſis pretij cuiuſdam prædij ſubiecti fideicommiſſo d. Anibalis, cum promiſſione non contrauenienđi, & euictionis ampliſſimæ, quæ afficit etiam Lucatellos Actores, quos eſſe hæredes Franciſcæ hæredis d. Herculis, articulatum fuit, ita vt agentibus obſtet exceptio, *l. vendicantem C. de euict.* petebant quoque ſibi concedi compulſoriam ſpecialem ad effectum compulſandi inſtrumentum d. donationis: Quare dubitaui, an ſit danda remiſſoria ſpecialis, & affirmatiue fuit reſponſum.

1 Nam quoad remiſſoriam, cum clarè conſtet de relenantia materiæ articulatæ, & ſimus in prophanis, illa denegari minimè poteſt, Caputaq. *deciſ.* 68. *p.* 3. Greg. XV. *deciſ.* 161. & *deciſ.* 415. *vtrobique n.* 1.

Relenantia enim patet, quia probata exiſtentia Pauli Iunioris de tempore, quo deceſſit Franciſca, Lucatelli ſuccumbent, cùm tali caſu eidem Paulo deberetur ſucceſſio, vt admittunt eædem deciſiones in cauſa factæ, tam coram bon. mem. Merlino ſub diebus 13. Maij 1641. & 17. Februarij 1642. coram R. P. D. meo Cerro ſub die 11. Decembris eiuſdem anni,

2 & quod admiſſio fœminarum intelligatur non extantibus maſculis, in hac facti ſpecie fuit etiam reſolutum *in Bononien fideicommiſſi de Leonoriis* 1. *Martij* 1640. coram me, & in alia *Bononien. fideicommiſſi de Pancaldis* 18. *Iunij* 1642. coram R. P. D. meo Cerro.

Non obſtat, quod d. Paulus non ſit de familia ef-

3 fectiua, quia cùm Teſtator in fine teſtamenti expreſſerit ſe ſuprà diſpoſita ordinaſſe ad beneficium, & exaltationem ipſorum filiorum, & pro manutentione, & conſeruatione familiæ & Caſatæ, & aliorum de caſata & familia de Boatteriis, cenſetur intellexiſſe quoque de familia contentiua, Bart *in l.* 1. *C. de Conductor. & procurator. lib.* 11. Peregr. *conſ.* 149. *n.* 20. & 21. *lib.* 5. Menoch. *conſ.* 424. *n.* 12. Gabriel *conſ.* 131. *q.* 6. *n.* 59. *lib.* 1. Fuſar. *conſ.* 72. *n.* 13. & *in tract. de ſubſtit. q.* 351. *n.* 37. cum aliis allegatis *in d. Bononien. fideicom. de Pancaldis* 16. *Februarij* 1640. coram R. P. D. meo Patriarcha Panzirolo.

4 Et quamvis hoc limitetur, quando huiuſmodi expreſſio ſtaret acceſſoriè & conſecutiuè ad diſpoſitionem limitatam ad familiam effectiuam per ea, quæ tradit Socin. Sen. *inter conſ.* Curt. Sen. *conſ.* 40. *n.* 14. quē ſecuta eſt Rota in *deciſ.* 15. *n.* 25. *p.* 7. *recent.* Attamen in propoſito ſumus extra caſum limitationis, quia etſi teſtator ſuprà reuocauerit deſcendentes filiorum, in ſubſequenti tamen expreſſione rationis conſeruandi bona in familia de Boatteriis, poſt explicitam mentionem filiorū, & eorum familiæ addidit; *Et aliorum de Caſata & familia de Boatteriis*,

5 ponderando verbum (*aliorum*) cum copula (*&*) quod denotat diuerſitatem à ſupra expreſſis, *l. ſi fundus ſub conditione, §. libertus ff de legat.* 1. Pariſ. *conſ.* 79. *n.* 21. *lib.* 2. Decian. *conſ.* 24. *n.* 99. *lib.* 1. & diuerſa ab expreſſis includit, Bart. *in l. ſi quis §. fin ff. de legat.* 2. Pariſ. *conſ.* 92. *n.* 5. *lib.* 1. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 568. *n.* 35. *cum ſeqq.* Rota *deciſ.* 714. *n.* 5. *in fin p.* 2. *recent.*

6 Vnde fit, quod cùm ratio conſeruandi agnationem comprehendat nouas perſonas in præcedentibus diſpoſitionibus non nominatas, non dicitur ſtare conſecutiuè, ſed principaliter, Petr. *de fideicom. q.* 6. *n.* 26. & 27. & *q.* 11. *n.* 559. *cum ſeqq.* Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 828. *n.* 15. Rot. *deciſ.* 133. *n.* 5. & 6. *p.* 4. *diuerſ.* & *deciſ.* 193. *n.* 7. & 8. *p.* 1. *recent.*

Quo verò ad compulſoriam ſpecialem, quidquid 7
ſit de relenantia inſtrumenti donationis compulſandæ, nihilominus quia ſumus in vltima Rota, ac in tertia inſtantia, Domini eam conceſſerunt, cùm in iſtis feriis poſſit compenſatio fieri abſque præiudicio partis circa retardationem proceſſus, vt fuit ſeruatum *in Ciuitatis Vrſula dotis* 4. *Iulij* 1642. *coram R. P. D. meo Cerro.* Et ita vtraque, &c.

Anconitana Bonorum.

Mercur. 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

De poteſtate Archipresbyteri Lateranenſis, ad effectum in cauſis abſque ſpeciali commiſſione ſummariè, ſine ſtrepitu & figurà iudicij, imo ſi opus eſt manu Regia, ſolà facti veritate inſpectà procedendi.

SVMMARIVM.

1 *Iudex parte non curante liquidare qua veniunt pro purgatione attentatorum, ad cognitionem negotij principalis procedere poteſt.*

2 *Iudex ad effectum procedendi in negotio principali non purgatis à parte attentatis, commiſſione ſpeciali eget.*

3 *Archipresbyter Lateranenſis ſola facti veritate inſpectâ, ſummariè ſine ſtrepitu & figura iudicij, etiam manu Regia quatenus opus eſt, abſque terminorum ſubſtantialium & alicuius tela iudiciaria obſeruatione in cauſis procedere poteſt.*

4 *Archipresbyter Lateranenſis vti Princeps procedere poteſt, omnibus ſolemnitatibus Iuris poſitiui ſublatis.*

5 *Archipresbyter Lateranenſis pro Iuriſdictione ad effectum præfigendi terminum ad liquidandum commiſſione non eget.*

DECISIO CCLXXXI.

VENERABILES Societates Sanctiſſimi Sacramenti & Roſarij Ciuitatis Anconæ, poſtquam reſolutum fuit earum poſſeſſionem eſſe attentatam, & propterea Bartholo dandam eſſe manutentionem ſuper bonis de quibus agitur, vt in deciſione emiſſa ſub die 12. Decembris ſuperioris anni, inſteterunt præuia depoſitione vnius & ..... de ſoluendo reſiduum facta liquidatione pro præfixione termini contra eundem Bartholomeum ad effectum liquidandi attentata; & quia in hac cauſa ego procedo vti Prælatus conſultus ab Eminent. D. meo Cardinali Columna Archipresbytero Lateran. dicebant pro obtinenda hac termini præfixione non eſſe neceſſariam ſpecialem cōmiſſionem, prout aliàs in cauſa commiſſaria requirebatur de ſtylo noſtri Tribunalis. Quare cùm DD. mandauerint ſuper hoc dari particulare dubium, dubitaui an ſit locus præfixioni termini, & ipſis tantùm Societatibus informantibus affirmatiuè fuit reſponſum.

Quando

Digitized by Google

Quandoquidem regulare eſt in Iudicio attenta-
1 torum, quod vbi pars non curat liquidare ea quæ veniunt pro purgatione eorundem attentatorum, poſſit Iudex ad cognitionem negocij principalis procedere, facto depoſito de ſoluendo in euentum liquidationis, vt ex doctrina Bald. & Saliceti *in l. vnica, C. quando non licet ter prouocare col. 2.* tradit Rota *in deciſ.* 17. aliàs 321. apud Mohedan. *de reſtit. ſpoliat.* & ideo eſt præfigendus terminus ad liquidandum, Lancell *de attent. p. 3. c. 31. n. 116.* vbi quod data ſemel dilatione ad liquidandum, & liquidatione non ſequuta proceditur in negocio principali.

2 Non obſtat quod ad hunc effectum requiratur commiſſio ſpecialis, Seraph. *deciſ.* 655. *n.* 4. & nuperrimè ſeruatum fuit *in Compoſtellana Beneficij* 17. *Nouembris* 1642. *coram me*, quia hoc procedit de ſtilo Rotæ in cauſis commiſſariis, non autem in caſu noſtro, quo proceditur vigore facultatum Eminen-
3 tiſſimi Archipresbyteri Lateranenſis, qui poteſt in cauſis procedere ſummariè, ſimiliter & de plano ſine ſtrepitu, & figura Iudicij, ſola facti veritate inſpecta, & quatenus opus ſit etiam manu regia, abſque terminorum ſubſtantialium, & alicuius telæ iudiciariæ obſeruatione, vt cauetur *in Bulla* 49. *ſanct. mem Pauli V. impreſſ. in nouo Bullario fol. mihi* 176.

4 Ex prædictis enim ampliſſimis clauſulis apparet, Archipresbyterum poſſe procedere vti Principem, ſublatis omnibus ſolemnitatibus Iuris poſitiui, vt de clauſulis *manu regia* ait Stephan. Gratian. *in deciſione Marchia* 68 *n.* 3. adeo quod non teneatur vllum Iuris ordinem ſeruare, Natta *in Clement. ſapè, §. non ſic tamen verſ. ſuprascriptis n.* 95. Bartol. *in extrauagan ti ad reprimendam, in verbo figura in fin.* benè Rota *deciſ.* 446. *num.* 1. *p.* . *recent* Si igitur poteſt procedere vti Princeps, cui inhæret Iuriſdictio, & reiicere poteſt
5 Iuris ordinem, non eget commiſſione pro Iuriſdictione ad effectum præfigendi terminum ad liquidandum, quinimo ſtantibus dictis clauſulis poſſet ad cognitionem negotij principalis procedere reiecta purgatione attentatorum in fine Iudicij, vt ex Bald. *in l. ait Prætor, §. prætermittitur num.* 1. *verſ. item nota, ff de minorib* aduertunt Lancellot. *de attent p.* 3. *c.* 31 *n.* 228. & Gratian. *d. deciſ.* 68. *n.* 19.

Et ita, &c.

Anconitana Cambiorum.

Mercur. 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Cambia vt dicantur debita, de eorum realitate per partitas librorum & literas verè ad nundinas tranſmiſſas apparere debet; ſecus facultas cambiandi vti conditionalis ſublata conditione nihil operari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Facultas cambiandi vti conditionalis deficiente conditione nihil operatur.*

2 *Conditione quoad facultatem accipiendi pecuniam ad Cambium etiam purificata, quid vltra requiritur.*

3 *Cambia vt licitè debeantur, eorum realitas per partitas librorum & literas ad nundinas tranſmiſſas probari debet.*

DECISIO CCLXXXII.

CONSVLES Mercatorum Ciuitatis Anconæ pro definienda controuerſia quæ coram eis vertitur inter Ioannem Sturanum Adminiſtratorem deputatum ab Angelo Grimaldo in appalto olei d. Ciuitatis ex vna, & Darium Scalamontem Releuatorem eiuſdem Sturani ex altera, conſuluerunt noſtrum Tribunal ſuper dubiis ſequentibus, nempè;

An d Ioannes Sturanus fideiuſſor, & Adminiſtrator appaltus reddiderit rationem de datis, & receptis D. Angelo Grimaldo principali ipſo viuente; & poſito quod non, an poſſit hodie conſequi ſuum creditum contra D. Darium Scalamontem, & an debeantur cambia & recambia.

Cùm autem in poſitione habita ſub die 29. Nouembris 1641. Domini mandaſſent, quod Sturanus redderet rationem citato etiam Scalamonte. fuerunt in partibus eo citato exhibiti libri adminiſtrationis, & poſtea iterum poſita cauſa ſub die 24. Aprilis anni currentis, quia viſum fuit ex datis in ſummariis vtriuſque partis non conſtare de realitate crediti d. Sturani, reſponſum fuit; eligantur Periti. Verùm ex quo Conſules prædicti reſeruando ſibi hanc cognitionem verificationis crediti ſupplicarunt, vt credito ſuppoſito decideretur, an cambia & recambia debeantur, hodie propoſui hoc dubium, & negatiuè fuit reſolutum, ſcilicet cambia & recambia non deberi.

Ratio reſolutionis fuit, quia licet Angelus principalis Conductor appaltus dederit prædicto Sturano Adminiſtratori facultatem accipiendi pecunias ad cambium, attamen hæc facultas reſtricta fuit ad duos caſus tantùm, ſcilicet quatenus pecuniæ retractæ ex pretio olei ſibi conſignati non ſufficerent pro ſoluendo partito olei tunc empti à Bottis, & quatenus idem Angelus non prouideret de oleo neceſſario in futurum, quo fit, vt non conſtito prædictos
duos caſus eueniſſe, dicta facultas cambiandi vti 1
conditionalis nihil operetur, *ad l. cedere diem, ff. de verb ſignif. l. neceſſaria, § quod ſi pendente, ff de peric. & commod. rei vendit. l. pecuniam quam,* & ibi Alex. *n.* 4 *ff. ſi certum petatur,* Patiſ. *conſ.* 8. *n.* 25. *lib.* 3. Crauett. *conſ.* 170. *n.* 8. Mantic. *deciſ.* 345. *n.* 1. Greg. XV. *deciſ.* 428. *n.* 3. Rota *deciſ.* 173. *n.* 1. *p.* 6. *recent.*

Quinimo quatenus etiam purificata fuiſſet con- 2
ditio, ſub qua conceſſa fuit facultas accipiendi pecunias ad cambium, deberet oſtendi Sturanum accepiſſe reuera pecunias ad cambium in dictam cauſam, & eidem Angelo denunciaſſe conditionis euentum, ad effectum, vt certò ſciret debitum eſſe ſub vſuris, & ſe liberare poſſe in futurum ſi voluiſſet, ſoluendo quod debebat, vt in ſpecie dixit Rota *in deciſ.* 52. *n.* 2 *&* 3. *p.* 1. *recent.* vbi allegat concordantes, quod eò magis venit dicendum quoad Scalamontem fideiuſſorem, Rot. *deciſ.* 19. *&* 20. impreſſ. apud Cenc. poſt Addit. *ad tract. de cenſib.*

Prætereà aduerterunt Domini, quod in ſummario 3
non apparet de realitate aſſertorum cambiorũ prout apparere debet, & quidem per partitas librorum & per literas nuncupatas *ſpacci* verè tráſmiſſas ad nundinas, ad hoc vt cambia licitè debeãtur, Lup. *in tract. de vſur conſul.* 3. §. 2. *n.* 23. Azor. *moral inſtit. p.* 3. *lib.* 10. *tit. de cambiis c.* 10. *verſ. primò quando,* Scacc. *de camb. lib.* 1. *q.* 7. *p.* 3. *limit.* 5. *n.* 1. Seraph. *deciſ* 996. *n.* 1. Rot. *d. deciſ.* 52. *n.* 3 *p.* 1. & *deciſ.* 559 *p.* 1. *recent.* & fuit dictum *in Romana* 4. *Iulij* 1642. coram R. P. D. meo Peutingerio. Et ita vtraque, &c.

Maioricen. Parochialis.

Merc. 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

De literis Apoſtolicis narratis in ijſdem iuſtificatis iure merito exequendis; vbi plura de validitate reſignationis beneficij non obſtante quod ante approbationem Reſignatarij Reſignans deceſſerit.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ quando ſunt iuſtificatæ executioni demandari debent.*

2 *Gratia in forma* dignum *continens mandatum de prouidendo, ante iuſtificationem à Reſignante ius non abdicat.*

3 *Reſignatio quando ſuum poteſt habere effectum, beneficium per reſignationem vacare dicitur, quamuis ante approbationem Reſignatarij Reſignans deceſſerit.*

4 *Clauſula* quatenus idoneus repertus fuerit *non quoad ſubſtantiam, ſed ſolùm quoad executionem gratiam conditionalem facit.*

5 *Narratiua in literis gratia facta dum non apparet diuerſa ab illa facta in procura ad reſignandum, concurrente ſimultanea Reſignantis & Reſignatarij conſenſu, penſio validè reſeruata cenſetur.*

6 *Valor beneficij malè expreſſus Reſignanti vti bene ſcienti computari debet.*

7 *Conſtitutio Gregorij XIII. de reſignatione intra nouem menſes publicanda in quantum procedit.*

8 *Reſignatarius obtinens prorogationes ac reſtitutionem in integrum aduerſus lapſum temporis ad publicandum dati, dum in termino prorogato gratiam publicat, perinde eſt ac ſi in tempore debito publicaſſet.*

9 *Ius omne quod competit vel competere poteſt, in beneficialibus ab initio deductum cenſetur.*

10 *Collatio Ordinarij cùm ſit inualida ius nullum tribuere poteſt, nec de ea mentio eſt facienda.*

11 *Publicatio etiam in diebus non feſtiuis fieri poteſt ſi multitudo populi in Eccleſia adeſt.*

12 *Factum quod fieri eſt ſolitum præſumitur dum de contrario non apparet.*

13 *Confeſſione contra ſeipſum nulla maior eſt probatio, licet non arctet citantem quatenus confeſſioni ſtare nolit.*

14 *Conſtito de mente Procuratorem conſtituentis, mandatum etiam ad lites futuras extenditur dummodo ſpeciale mandatum non requiratur.*

15 *Procurator ad omnia quæ ſunt annexa ſeu de natura iudicij principalis regulariter conſtitutus cenſetur.*

16 *Gratia noua etiam ſine noua ſeruatione terminorum ad victoriam prodeſt.*

17 *Gratia noua ob non publicationem à prima gratia reſignationis dependet.*

DECISIO CCLXXXIII.

De anno 1640. Chriſtophorus Senior reſeruata ſibi penſione ducatorum 425. auri de Camera, reſignauit parochialem de qua agitur ad fauorem Chriſtophori Iunioris eius nepotis; ſed quia Reſignatarius prouiſus in forma *dignum* non iuſtificauit gratiam coram Ordinario ante obitum Reſignantis, idem Ordinarius præuio concurſu eandem parochialem contulit Iacobo, qui illius poſſeſſionem aſſecutus fuit. Inde orta controuerſia inter Prouiſos, cauſaque per appellationem ad Rotam deuoluta, dubitari, an literæ Apoſtolicæ ſint exequendæ, & eas eſſe exequendas in hac ſecunda cauſæ poſitione fuit reſponſum. Quia Reſignatarium eſſe idoneum, ac Reſignantem habere bona ex quibus vnà cum penſione ſibi reſeruata commodè viuere poſſet, & omnia alia narrata in literis eſſe iuſtificata, apparet ex datis *in ſumm. d. Chriſtophori*; quando autem literæ Apoſtolicæ ſunt iuſtifi- 1
catæ debent executioni demandari, *cap. ſi capitulo, de conceſſ. præbend. lib. 6. cap. ſuper literis de reſcript.* Rota *deciſ.* 348. *n.* 1. *p.* 5. *recent.* & alibi ſæpè.

Non obſtat, quod literæ reſignationis ad fauorem Reſignatarij expeditæ fuerint in forma *dignum*, vnde cùm ante illarum iuſtificationem Reſignans deceſſerit, dicebatur parochialem vacaſſe per obitum Reſignantis, non autem per Reſignationem; ea præcipuè ratione, quia gratia in forma *dignum* continet mandatum de prouidendo, & ſic ante iuſtificationem non abdicat ius à Reſignante, vt in terminis videbatur pluries reſoluiſſe Rota, & ſignanter *in Ampurien. beneficij* 18. *Februarij* 1625. coram bon. mem. Merlino, *in Colimbrien. Canonicatus* coram eodem, *inter recent. deciſ.* 92. *n.* 3. 12. *& ſeqq. part.* 6. & coram Buratto *deciſ.* 830. *num.* 3. 11. 13. *& ſeqq. & in Leodien. Canonicatus S. Dionyſij* 27. *Martij* 1623. coram bon. mem. Coccino, poſtea confirmata *ſub die* 25. *Martij* 1626. & rurſus *ſub* 28. *Iunij* 1628. coram bon. mem. Pirouano.

Quoniam placuit reſponſio, nempe quod hoc procedit quando reſignatio non poteſt habere effectum, puta ob defectum idoneitatis Reſignatarij, vel ob impoſſibilitatem iuſtificationis narratiuæ factæ in literis reſignationis, vel ob ſecutum obitum Reſignantis infra 20. dies à die factæ reſignationis; ſecus verò quando Reſignatio poteſt ſuum habere 3
effectum, tunc enim beneficium dicitur vacare per reſignationem, quamvis ante approbationem Reſignatarij Reſignans deceſſerit, *argum. l. quamdiu, ff. de acquir. hæred. l. ante quam, C. commun. de ſucc.* Socin. *in l. Gallus, §. inſtituens num.* 2. *ff. de liber. & poſthum.* Sarnen. *de impetrat. benefic. per obit. famil. Card. q.* 10. benè Gabriel *conſ.* 186. *n.* 3. *&* 9. *lib.* 1. Pariſ. *de reſignat. lib.* 4. *quæſt.* 2. *n.* 76. *&* 77. & latè proſequitur Lotther. *de re benefic. lib.* 3. *q.* 14. *num.* 58. *& ſeqq.* & præſertim vſque ad *num.* 72.

Perinde ac ſi prouiſio Reſignatarij pura fuiſſet; 4
quia clauſula, *quatenus idoneus repertus fuerit*, non facit gratiam conditionalem, quoad ſubſtantiam, ſed ſolùm quoad executionem, & qualitas illa idoneitatis iam inerat tempore gratiæ, deſiderabaturque dumtaxat eius probatio, vt magiſtraliter in his terminis dictum fuit *in Burgen. Canonicatus* 28 *Aprilis* 1597. coram bon. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, impreſſ. apud Marcheſan. *tom.* 1. *fol.* 358. quam deciſionem Rota ſemper ſecuta eſt, vt in dd. *Leodien. Canonicatus S. Dionyſij* 27. *Martij* 1623. coram bon.

bon.mem.Coccino, & 25. *Maij* 1616 coram bon.
mem.Pirouano,& coram Buratto *dec.*867.*num.* 2 &
in Legionen. Canonicatus 23.*Ianuarij* 1940.coram R.
P.D.meo Rojas.

Nec dicatur reſignationem non potuiſſe habere
effectum,ex eo quod eſſet inualida penſio ibi reſer-
uata ad fauorem Reſignantis ob defectum valoris
5 beneficij, qui non poteſt diei bene iuſtificatus ex
narratiua facta in literis per non exceſſum, quia dũ
non apparet de narratiua diuerſa in literis ab illa fa-
cta in procura ad reſignandum,eaque fieri ſoleat ſi-
multaneè de conſenſu Reſignantis,& Reſignatarij,
penſio dicitur valldè reſeruata, Seraphin. *deciſ.*677.
*num.*5.Buratt.*deciſ.*409.*num.*1.& 3.& vlterius eſſet
6 imputandum Reſignanti ſi valor fuiſſet malè ex-
preſſus, cùm ipſe valorem beneficij ſciret dum pa-
rochialem poſſederat per annos 25.Pariſ *de reſignat.*
*lib.*1.*queſt.*3.*num.*71.& 118.Rebuff.*conſ.*192 *num.*5.
Gatz. *de benef.part.*11. *cap.*4. *num.*36. & ſignanter
*num.*39.vbi quod nihilominos ius abdicatum fuit à
Reſignante,ſequitur Rota *deciſ.*25.coram Card Se-
raphino.

Prout non facit,quod dicta reſignatio non fuerit
publicata intra tempus 9. menſium conſtitutum in
Bulla Gregor. XIII.nec in tẽpore quo viuebat Re-
ſignans,quia non inde ſequitur parochialem vacaſ-
7 ſe per obitum, cùm dicta Conſtitutio Gregorij in-
ducat ſpecialem vacationem ob non publicationem,
retrotrahendo eam ad ipſam diem reſignationis
cum ſpeciali reſeruatione ad fauorem Sedis Apo-
ſtolicæ, vt videre eſt in eadem Conſtitutione im-
preſſ.*in Bullar.non.la* 85.*in ordine*, §.5. & aduertunt
Pariſ. *de reſignat.lib.*11. *queſt.* 8. *per tot.* & *præcipuè*
*num.*6. Gatz.*de benefic part* 11.*cap* 3.*num* 305.& fuit
dictum in *Neapolitana beneficij* 6.*Iunij* 1629.coram
bon. mem. Cardinali Virili. Quod obiectum benè
agnouit Rota *in dicta Leodien. Canonicatus Sancti*
Dionyſij 17.*Maij* 1614 coram bon.mem.Coccino,
ſub §. *final.* ſed illud euitauit; quia in eo caſu Ordi-
narius habebat indultum comprehendens hanc
etiam vacationem.

8 Vnde fit, quod cùm Reſignatarius obtinuerit
prorogationes, ac etiam reſtitutionem in integrum
aduerſus lapſum temporis dati ad publicandum, &
ſubinde etiam nouam gratiam,ſcilicet vti de vacan-
te ob non publicationem habuerit cum termino
quatuor menſium ad publicandum,quem deinde ad
duos menſes,& rurſus ad vnum prorogari obtinue-
rit,*Summario n.*5.& 13. & tandem in termino pro-
rogato gratiá publicauerit, perinde eſt ac ſi in tem-
pore debito publicaſſet, vt de ſtylo teſtatur Pariſ. *de*
*reſignat.lib.*11.*q.*13.*n.*139.Lotther.*de re benef.lib.*3.*q.*
21.*n.*3.benè Rota *dec.*113.per tot.coram Mantica.

Et quamvis fuerit replicatum publicationem ema-
naſſe vigore nouæ gratiæ, & ideo reſponderi non
poſſe pro executione literarum primę gratię reſigna-
tionis; attamen fuit reſponſum, quod præſens diſ-
putatio non eſt reſtricta ad ſolas literas reſignatio-
nis,ſed loquitur genericè,nempe,an literæ Apoſto-
licæ ſint exequendæ; quarum appellatione veniunt
etiam literæ nouæ gratiæ,quæ licèt obtentæ pendẽ-
te lite, adhuc tamen dicto Chriſtophoro ſuffragari
9 debet, quia in beneficialibus cenſetur deductum ab
initio omne ius, quod competit,vel competere po-
teſt,vt in terminis ex *c.ſtatuimus,de election.lib.*6.tra-
dit Ægid.Bellamer *dec.*661 quem refert,& ſequitur
Rota *in Calagurritana beneficiorum de Auol.*19 *Apri-*
lis 1613. *coram bon.mem.Sacrato, impreſſ apud Mar-*
*cheſan.tom.*2.*fol.*478.

Quibus ſic ſtantibus non viſæ fuerunt releuare
tres exceptiones, quæ contra hanc nouam gratiam
opponebantur.

Non prima deducta ex eo quod contineat clau-
ſulam, *dummodo non ſit alteri ius quæſitum*,& non fa-
ciat mentionem collationis ab Ordinario factæ me-
dio tempore ad fauorem Iacobi, cui propterea præ-
iudicare non valeat ob ius ſibi quæſitum ex dicta
Ordinarij prouiſione; quia cùm collatio Ordinarij 10
ſit inualida, attento quod beneficium vacare non
potuiſſet per obitum reſiſtente diſpoſitione Bullæ
Gregorianę,vt ſupra fuit firmatum,nullum ius potuit
tribuere,& per conſequens de ea nulla erat facien-
da mentio,Lap.*allegat.*16.*n.*2 & 3.Gatz.*de benef.par.*
10.*cap* 1.*n.*51.

Non ſecunda deſumpta ex eo quod non fuerit
publicata in diebus feſtiuis.quia etiam in diebus non
feſtiuis publicatio fieri poteſt, ſi multitudo populi 11
adeſt in Eccleſia, cùm etiam hoc modo dicatur ſa-
tisfactum diſpoſitioni d.Conſtitutionis Gregorianę,
vt aduertit Pariſ.*de reſignat.lib.*11.*q.*6.*n.*27.*verſ ſi au-*
tem,& publicationem in propoſito fuiſſe factam de
tempore,quo multitudo populi aderat,conſtat ex fi-
de publicantis, qui dum teſtatur multitudinem po-
puli tunc ſolitam eſſe conuenire in Eccleſia, ſatis
probat realiter tunc ad fuiſſe; quia præſumitur factũ 12
quod fieri eſt ſolitũ,dum de contrario non appareat,
Abb *in c.ſenor*,ibique Felin.*col.*1. *verſ.fallit tertio de*
*re iudic.*Roman.*conſ.*509.*n.*14.Socin ſenior *conſ* 68.
*num.*3.*lib.*4. quos,& alios refert,& ſequitur ad hoc
propoſitum Menoch *præſumpt.*18 *n.*6 *lib.*6.

Non denique tertia fundata in eo,quod hæc no-
ua gratia non fuerit producta citato legitimo pro-
curatore Iacobi;quia fuiſſe citatum verum procura-
torem probatur ex confeſſione eiuſdem Iacobi,emiſ-
ſa in actu præſentationis monitorij ſibi factæ, aſſe-
rendo ſe habere procuratorem in Romana Curia
conſtitutum Ioannem Dicido,qua quidem confeſſio- 13
ne nulla datur maior probatio,*c.per tuas,de probat.*li-
cet ipſa non arctet citantem quatenus confeſſioni
ſtare nolit,vt docet Saluſt.Tiber. *in prax.A.C.lib.*3.
*cap.*7.*n.*24.

Nec mandatum poteſt dici reſtrictum ad cauſam
executionis literarum reſignationis duntaxat, dum
ex dicti Iacobi confeſſione,ſupponitur fuiſſe gene-
rale,comprehendens etiam lites futuras,ibi,*prout co-*
ram Illuſtriſſimo D.R.C.A Auditore,latius per Nobil.
D.Ioannem Dicido eiuſdem præfati Rectoris Iacobi,&c.
legitimum Procuratorem ad hæc,& alia ſpecialiter con-
ſtitutum,& deputatum ſuo caſu deducetur,&c. Quan-
do enim conſtat de mente conſtituentis procurato- 14
rem,mandatum extenditur etiam ad lites futuras dũ-
modo non requiratur ſpeciale mandatum,Buratt.*dec.*
126.*n.*11.& regulariter Procurator cenſetur conſti- 15
tutus ad omnia quæ ſunt annexa, ſeu de natura Iu-
dicij principalis,*l.qui proprio nomine*, §.*item quæritur*,
*ff de procurat.*Mantic.*de tacit.lib.*2.*tit.*22. *n.*24. Gra-
tian *diſcept.forenſ.c.*337.*n.*13.Ægid Bellam.*dec.*184.
& ſic in præſenti cenſetur conſtitutus etiam ad no- 16
uam gratiam,quæ vt ſupra fuit firmatum in benefi-
cialibus, prodeſt ad victoriam, etiam ſine noua ſer-
uatione terminorum, Ægid. *d. deciſ.* 661. maximè
quia hæc noua gratia ob non publicationem dici- 17
tur dependens à prima gratia reſignationis,Seraph.
*dec.*1064.*verſ.alterum eſt*,& *ſub n.*5.

Et ita vtraque, &c.

Spiren. Monaſtrij.

Mercur. 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

De manutentione concedenda collegio Societatis IESV, ex confeſſione partis aduerſæ quæ plenè contra confitentem probat, reſultante.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio contra confitentem plenè probat.*
2 *Præſumptio iuris quando eſt contra confitentem, non requiritur vt poſſeſſio vitioſa vel in totum acceptetur vel in totum impugnetur.*
3 *Poſſeſſio de iure iuſta, legitima, & non vitioſa præſumitur.*
4 *Manutentionem contra confitentem ſtante præſumptione Iuris concedere Rota paſſim conſueuit.*
5 *Poſſeſſio poſterior vti per partem aduerſam accepta clandeſtina præſumitur.*
6 *Poſſeſſio inſtrumentalis alio in poſſeſſione exiſtente nullius eſt momenti.*

DECISIO CCLXXXIV.

MANVTENTIONEM eſſe dandam Collegio Societatis IESV Domini reſponderunt; quia de eius poſſeſſione in Monaſterio Pontis ſalutis de quo agitur, conſtat ex confeſſione eiuſdem partis aduerſæ, emiſſa tam in actu per eam adeptæ poſſeſſionis ibi, *Vt in omnibus Monaſteriis Ordinis in Germania, hactenus illicitè occupatis vigore decreti Cæſarei*, &c. quàm in commiſſione cauſæ, ibi, *dicti Aduerſarij* (nempe Patres Societatis) *propria auctoritate in poſſeſſionem dicti Monaſterij Pontis ſalutis*
1 *immiſſi fuerunt, ſeu ſeſe intruſerunt* &c. quæ quidem
confeſſio plenè probat contra confitentem, *l. cum precum C. de liberal. cauſ. cap. per tuas de probat.* Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. *in deciſ.* 555. *num.* 9.

2 Non obſtat quod hæc confeſſio ſit qualificata,
probans quidem poſſeſſionem Collegij, ſed vitioſam, & ideo debeat vel in totum acceptari, vel in totum impugnari; quia hoc non procedit quando præſumptio iuris eſt contra confitentem, vt declarat Bart. *in l. Aurelius §. idem quærit, num.* 2. *ff. de liberat. legat.* is verò qui fatetur poſſeſſionem alterius eſſe vitioſam habet præſomptionem iuris
3 contra ſe; quia poſſeſſio de iure præſumitur iuſta,
legitima, non vitioſa, *argum. l. meritò ff. pro ſoc.* & ita in ſpecie declarat Aymon. *conſ.* 150. *num.* 5. hinc-
4 que Rota vigore ſimilis confeſſionis paſſi conſue-
uit concedere manutentionem contra confitentem, vt in *deciſ.* 545. *num.* 2. *in fin.* coram Canalet. *& in deciſ.* 525. *num.* 2. *part.* & 2. *deciſ.* 130. *n.* 2. *part.* 7. *recent*

Nec eſt habenda in conſideratione poſſeſſio ade-
5 pta per partem aduerſam ſub die 11. Septembris
1635. tũ quia vti poſterior præſumitur clandeſtina Bart. *in l. ſi duo num.* 4. *verſ. ſi verò teſtes ff. vti poſſidetis & licet cauſam de probat.* Alex. *conſ.* 110. *num.* 1. *lib.* 1.
Canalet. *deciſ.* 2. *num.* 3. tum quia eſt inſtrumentalis, 6
quæ alio exiſtente in poſſeſſione nullius eſt momenti, *l. quãuis §. conductor*, cũ ibi notatis *ff. de acquir. poſſ.* Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 5. *n.* 2. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ.* 158. *num.* 2.

Neque dicatur, quod poſſeſſio Collegij ſit poſterior, vt deſumi prætendebatur ex decreto Cæſareæ Maieſtatis emiſſo de anno 1636. quo mandabatur Patres Societatis IESV eſſe immittendos in poſſeſſionem Monaſterij controuerſi; quia Patres non vtuntur huiuſmodi decreto, & contrarium conuincitur ex propria confeſſione partis emiſſa de anno 1635. in actu adeptionis poſſeſſionis, vt in principio fuit ponderatum, maximè quia præceſſerant breue Apoſtolicum, & mandatum de immittendo in vim d. Breuis conceſſi ab Epiſcopo Argentinæ, ad fauorem dicti Collegij vſque de anno 1613. quorum propterea vigore potuerat idem Collegium poſſeſſionem acquiſiuiſſe.

Et ita vtraque &c.

Romana Reſtitutionis dotis.

Ven. 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Exceptio compenſationis contra agentem pro recuperatione dotis ab hærede mariti pro concurrenti quantitate rectè opponi poteſt, maximè ſtante legitima in bonis maternis ipſi vti vnico filio debita, & ad trientem aſcendente.

SVMMARIVM.

1 *Creditum cùm debitum ſuperet compenſatio pro concurrenti quantitate intrat.*
2 *Compenſationis exceptio ab hærede mariti contra agentem pro recuperatione dotis opponi poteſt.*
3 *Pecuniæ alicui aſſignatæ dum ad eiuſdem manus perueniſſe non conſtat, idem eſt ac ſi earum aſſignatio facta non fuiſſet.*
4 *Secretario teſtanti de re ad officium eius pertinente valde eſt deferendum.*
5 *Actor ſuam intentionem plenè & concludenter fundare tenetur.*
6 *Actoris probatio quando eſt imperfecta Reo eam offuſcare ſufficit.*
7 *Exceptio ineffectuationis euictionis ſeu pacti reſolutiui tanquam Ius tertij reſpiciens, ab hærede alterius partis allegari non poteſt.*
8 *Obligatio debitoris ad mobilium æſtimationem iis non extantibus intrat, eóque caſu compenſatio non de ſpecie ad quantitatem ſed de quantitate ad quantitatem fieri dicitur.*
9 *Confeſſio propria emiſſa in Capitulis matrimonialibus, ſicuti contra confitentem plenè probat, ita & contra eius hæredem.*
10 *Mobilia pro quibus aliquis debitor dicitur, hæreditatẽ quæ dicitur ære alieno deducto, augere nõ poſſũt.*

11 *Verbum*

11 *Verbum* ipſius *cùm ſit perſonaliſſimum ad mobilia ipſius promittentis non aliàs referri debet.*

DECISIO CCLXXXV.

CÆcilia Torniella primò nupſit
Damiano Teſte cum promiſſione
dotis ſcutorum 5700. & ex hoc ma-
trimonio procreauit Ioannem An-
tonium Hieronymum , cum quo
defuncto viro tranſegit, & in ipſa tranſactione de-
clarata fuit creditrix filij in ſcut. 1100. deinde ſe-
cundò nupſit Cæſari Lucatello , cum dote ſcut.
10000.& ſucceſſiuè condito teſtamento, ac relicta
legitima filio primi matrimonij plura depoſuit ad
fauorem ſecundi Mariti, hæredemque vniuerſalem
inſtituit Reuerendiſſimum Dominum Archiepiſ-
copum Franciſcum Vitellium, qui propterea agens
pro repetitione primæ dotis ſuæ Auctricis ,& pro
conſecutione dicti crediti ſcut 1100. contra d.
Ioannem Antonium Hieronymum , cauſam mihi
committi obtinuit cum facultatibus A. C. Quam-
obrem dubitaui , an ſit relaxandum mandatum,
& pro qua ſumma,& Domini mandatum non eſſe
relaxandum reſponderunt.

Moti ex eo , quia creditum ſpectans ad hæredi-
tatem Ceciliæ non excedit ſummam ſcut. 2800. &
econtra creditum Io Antonij Hieronymi Rei con-
uenti cum eadem hæreditate aſcendit ad ſcut. 5300.
1 vel ſaltem ad ſcuta 4300. & ſic cùm creditum ſu-
peret debitum intrat compenſatio pro concurrenti
quantitate , iuxta *text. in l. ſi conſtat C. de compenſat.*
2 Gloſſ. *in l. 1. ff. eod* & quod exceptio compenſationis
poſſit opponi ab hærede mariti contra agentem
pro recuperatione dotis,tradunt Bart. *in l. res indica-
ta num 1. verſ. veritas eſt ff. ſolut. matrim.* Coral. *in l.
qui liber. n. 165 ff. de rit. nuptiar.* Bald *nouell. in tra-
ctat de dote part. 8 priuileg. 1 num. 1. in princip.* Bar-
boſ *in l. diuortio § ob donationes num. 1. verſ. tamen præ-
dicta illatio ff. ſolut matrim.* Caſſador. *in tractatu de
except. except. 16. num. 18.* Franch. *deciſ. 642 num. 2.*
Rot. *deciſ.* 1455. coram Seraphino , & per
conſequens nullum eſt relaxandum manda-
tum.

Quod autem creditum hæredis Ceciliæ non ex-
cedat dictam ſummam ſcutorum 2800. probatur
ex eo , quod licet eius prima dos promiſſa Damia-
no aſcenderet ad ſcuta 5700. attamen apparet ad
eiuſdem Damiani manus perueniſſe dumtaxat ſcut.
1500. in contanti , ac alia 200. pro accencio , reli-
qua verò ſcuta 4000. quæ fuerunt inueſtita in tot
locis montium fidei , & ad inſtantiam,dico,& arti-
ſtarum , fuerunt euicta à Clementia hærede Lu-
douici à quo ead. ſcuta 4000. promiſſa fuerant , cum
pacto retrouerſiuo ad eiuſdem Clementiæ fauorem
purificato , & effectuato per mandatum de aſſo-
ciando relaxatum ab A.C. *ſumm. Hieronymi num. 4.*
3 Et ideo cùm apud Damianum non permanſerint
dd. ſcuta 4000. ſtante dicto pacto reſolutiuo puri-
ficato ad fauorem Clementiæ , perinde eſt ac ſi
eorum aſſignatio eidem Damiano facta non fuiſſet,
ad tex. *in l. lex Vectigali ff. de pignor. Caſtrenſ in l. qui
abſenti § 1. col fin. verſ. non poteſt ponere ff. de acquirend.
poſſeſſ* Anton. Gomez *tom. 1. variar. cap. 2. num. 3.* Rot.
deciſ. 199. num 11. part 6 recent.

Nec valet dicere quod aſſociatio prædicta non
habuerit effectum , attento quod Cæcilia poſt aſſo-
ciationem reſignauerit decem & nouem ex dd. lo-
cis montium diuerſis perſonis , ex fide Se cretarij
data *in ſumm. add. hæredis Ceciliæ num.* 2. cui tam- 4
quam teſtanti de re pertinente ad eius officium val-
de deferendum eſſe , dixit Rota *in Ciuitatis Caſtelli
Supplementi legitimæ 7. Maij* 1640. coram bon. mem.
Merlino.

Quia imò cùm de vera,& effectiua euictione con-
ſtet per mandatum de aſſociando , vt ſupra relaxa-
tum , iuncto præcipuè pacto reuolutiuo ad fauo-
rem Clementiæ purificato , parum refert quod po-
ſtea Cæcilia aliqua loca montium reſignauerit.
Nam poterat ita paciſci cum Clementia de cuius
intereſſe agebatur , & iſta poſſibilitas ſufficit ad
offuſcandam probationem Actoris , *cap. in præſentia
de probat. l. non hoc C. vnde legitimi* Rot. *deciſ. 751. n. 4.
impreſſ apud Viuian. poſt tract de iurepatr.* qui tenetur
plenè & concludenter fundare ſuam intentionem, 5
l. Actor quod aſſeuerat C de probat. l. 2 ff. eod. Alex.
conſ. 46 num 1 lib. 5. Burat *deciſ. 147. num. 1.* aliàs ſi 6
eius probatio eſt imperfecta ſufficit Reo eam offuſ-
care, vt dicit Bart. *in l. admonendi num 51. verſ. Quæro
vtrum vna probatio ff de Iure iurand* & ibi poſt alios
Ripa *num. 211.* & Iaſon *in 2. lectura num. 269.* Se-
raphin. *deciſ. 889.* Præter quod exceptio ineffectua- 7
tionis euictionis ſeu pacti reſolutiui tamquam re-
ſpiciens Ius tertij nempe Clementiæ non poteſt al-
legari ab hærede Ceciliæ, Bart. *in l. 2. num. 1. ff. de
except. rei indic.* & ibi Socin. *num. 7.* Salicet. *in l. Cum
ſeruum num. 4. verſ. ſolut. C. de ſeru. fugitiu.* Se-
raphin *deciſ. 421. num. 7. & deciſ. 649. num. 2.*

Quodque creditum d. Hieronymi ſuperet debi-
tum præfatum ſcut. 2800. elicitur primò ex eo quod
ipſe eſt creditor ſcut. 2000. pro pretio mobilium hę-
reditariorum Damiani Patris , quæ Cæcilia ſecum
aſportauit ad domum ſecundi viri:& quamuis fue-
rit oppoſitum hoc creditum tamquam in ſpecie
conſiſtens non poſſe compenſari cum credito hæ-
redis Ceciliæ conſiſtentis in quantitate ; nihilomi-
nus placuit reſponſio , ſcilicet , quod dum hodie 8
mobilia non extant, intrat obligatio debitoris ad
eorum æſtimationem , quo caſu compenſatio non
dicitur fieri de ſpecie ad quantitatem, ſed de quan-
titate ad quantitatem, Fachin. *controuerſ foren. lib. 11.
cap. 7. verſ adde quod,* vbi plures concordantes refert
& ſequitur Iaſ. *in §. in bonæ fidei num. 66. Inſtitut. de
action.* Socin . Iun. *conſ. 60. num. 8. lib. 1.* Craſſ. *de except.
16. n. 67. poſt med. cum ſeqq.*

Secundò probatur ex eo , quod debet conſequi
ſcuta 3333. pro legitima ſibi debita in bonis eiuſ-
dem Cæciliæ Matris , quæ cùm non reliquerit niſi
ipſum vnicum filium , legitima illius aſcendit ad
trientem , iuxta *authenticam Nouiſſima C. de inoffic.
teſtam.* & conſequenter ad prædictam ſummam ſcu-
tor. 3333. quæ eſt tertia pars ſcutorum 10000. quæ
eadem Cecilia dedit in dotem Cæſari ſecundo vi-
ro exigenda in tot creditis & mobilibus ipſius Ce-
ciliæ , vt apparet ex eius propria confeſſione emiſ-
ſa in Capitulis matrimonialibus , quæ ſicuti plenè
probat contra confitentem *l cum precum C de libe-* 9
ral. cauſ. l. cum te, vbi DD. *C. de probat.* ita quoque
contra illius hæredem *, l cum à matre C. de vindic. l.
ex qua perſona ff. de reg. Iur.* Surd. *deciſ. 72. num. 9.* Bu-
ratt. *in deciſ. 243. num. 7.*

Nec poteſt dici,quod mobilia promiſſa in dotem 10
ſecundo viro ſint illamet habita à Damiano primo
viro,pro quibus facta fuit debitrix ipſa Cæcilia. &
ſic non poſſint augere eius hæreditatem , quæ di-
citur deducto ære alieno , *l. ſubſignatum § bona & l.
veniſſe ff de verbor. ſignific. l. cum oportet §. ſin autem
æs alienum,* & ibi ſcribent. *C. de bon quæ liber* Rot *de-
ciſ. a num. 16 part. 6. recen.* Quia Cæcilia benè decla-
rauit

rauit in dd. Capitulis matrimonialib s, quod mobilia tradenda ſecundo viro erant propria, dum promiſit pro dote ſcut. 10000. monetæ tradenda, (ſunt verba fidantiatum) *in tot creati s ac alus ipſius bonis mobilibus* &c. ponderato illo verbo (*ipſius*) quod cùm ſit perſonaliſſimum, Gabriel *conſ.* 113. *num* 64. *lib.* 2. Honded. *conſ.* 11. *num.* 21. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 448. *n.* 29. Rot. *deciſ.* 552. *num* 1. coram Seraphin. non poteſt referri ad mobilia Damiani, maximè cùm ex propria aſſertione Ceciliæ facta in eius teſtamento appareat ipſam habuiſſe alia mobilia præter ea, quæ habuerat à Damiano.

Denique non obſtat quod ex hæreditate Cæciliæ ſaltem detrahenda ſint ſcut. 3000. prætenſa pro fructibus dotalibus decurſis conſtante ſecundo matrimonio, & pro quibus fuit nuper relaxatum mandatum contra bona hæreditaria ad inſtantiam hæredis ſecundi viri; quia quidquid ſit de hoc credito, eſto etiam quod hæreditas conſiſteret ſolùm in ſcutis 7000. legitima eſſet ſcut. 2300. quibus addita ſumma ſcutor. 2000. pro mobilibus Damiani, vt ſupra, adhuc creditum Hieronymi aſcenderet ad ſcuta 4300. & ſic ſemper verum eſt dicere quod ſuperet quantitatem crediti exaduerſo prætenſi aſcendentem, vt ſuprà, ad ſcuta 288.

Et ita vtraque, &c.

Aquilana Capellaniæ.

Ven. 13. Nouembris 1643.

ARGVMENTVM.

Manutentio conſtito de bone Iure à Capitulo prouiſi eidem competit, probata remanente eiuſdem Capituli quaſi poſſeſſione conferendi quæ ſola ad hunc effectum attenditur, maximè lite non inter Epiſcopum & Capitulum, ſed inter prouiſos ab eis ſuper Iure conferendi vergente.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio conferendi ad fauorem Capituli probata attenditur, quando nulla eſt lis ſuper iure conferendi inter Epiſcopum ac Capitulum ſed inter prouiſos ab eis.*

2 *Collatio facta Collitiganti à Capitulo per obitum alterius prouiſi probat poſſeſſionem, cum ea etiam ex vnico actu acquiritur.*

3 *Viſitatorum aſſertionibus quoad ſtatum Eccleſiæ multum eſt deferendum.*

4 *Cauſa poſſidendi quando eſt vniuerſalis ad cætera beneficia eiuſdem ſpeciei porrigitur, cùm magis cauſa facti quam factum ipſum eiúſque exercitium inſpiciatur.*

5 *Collatio ab Ordinario dum longo temporis ſpatio non facta probatur, ſignum euidens eſt quod Ordinarius ius conferendi non habeat.*

6 *Teſtes licet extraiudicialiter examinati veritatis ſumum præſtant.*

7 *Teſtes militer examinati animum Iudicis concurrentibus aliis inclinare debent.*

8 *Lis quando non eſt inter collatores ſed inter prouiſos, ſola quaſi poſſeſſio conferendi ſufficit.*

9 *Bulla ad fauorem vltimi poſſeſſoris prædefuncti expedita, & abſque compulſoria Rotali de partibus tranſportata, parte citatâ recognoſci debet.*

10 *Bulla originaliter exhibita alia compulſoria non eget.*

11 *Iudex parte non opponente ſententiam etiam iuribus non recognitis validè proferre poteſt.*

12 *Recognitio Bullæ etiam poſt ſententiam iuxta ſtylum Rotæ fieri poteſt.*

13 *Reſignatio regulariter fit in manibus eius ad quem pertinet collatio.*

14 *In actu permutationis requiritur auctoritas Epiſcopi, etiamſi collatio ad Capitulum ſpectet.*

15 *Epiſcopus quando ad ipſum duntaxat collatio ſpectat, cuilibet de beneficio permutato collationem facere poteſt.*

16 *Viſitationes quando à Notario Actuario in officio ſucceſſore (licet abſque compulſoria & citatione partis) fuerunt extractæ, eiuſdem aſſertioni de ſtylo Rotæ ſtandum eſt.*

17 *Prouiſus à Capitulo præuio examine ab Ordinario approbari debet.*

18 *Promotus ad ſacros Ordines, alio examine pro obtinendo beneficio ſimplici non indiget.*

19 *In prouiſione de beneficio curato examen per concurſum pro forma requiritur.*

DECISIO CCLXXXVI.

EPiscopvs Aquilanus contulit Antonio Pezzopane Capellaniam Sancti Ioannis, ſitam in Eccleſia Cathedrali Aquilana, vacantem per obitum Franciſci Conerij de menſe Decembris anni præteriti; Capitulum verò dictæ Eccleſiæ de eadem Capellania prouidit Alexandrum Sbardellam, ſubſecutaque poſſeſſione ſub eadem die ad fauorem vtriuſque prouiſi, ac introducta per eos lite in Rota, dum quærebatur, cuinam ex ipſis eſſet danda manutentio, mandatum fuit, vt videretur de bono iure; quamobrem dubitaui de cuius bono iure conſtet, & conſtare de bono iure Alexandri à Capitulo prouiſi fuit reſponſum, quia probata remanet eiuſ-
dem Capituli quaſi poſſeſſio conferendi, quæ ſola 1
attenditur ad hunc effectum, quando prout hic lis non eſt ſuper iure conferendi inter Epiſcopum, ac Capitulum, ſed inter prouiſos ab eis, iuxta *conſ.* Calder. 23. *de præb.* quem Rota paſſim ſequitur, *vt in deciſ.* 8. *de priuileg.* apud Mohedan. *& in dec.* 39. *n.* 1. *&* 2. *p.* 3. *recent.*

Quod autem hæc quaſi poſſeſſio probetur, patet ex collatione per Capitulum facta de huiuſmodi Capellania de anno 1612. ad fauorem dicti Franciſci Conerij plenè effectuata, vt iuſtificatur ex eo quod per eiuſdem Franciſci obitum fuerunt prouiſi ipſi colligantes, iuxta celebre *conſil.* Oldrad 229. *n.* 2 ſæpius à Rota canonizatum, *vt in deciſ.* 100 *m.* 1. *& deciſ.* 124. *num.* 2. *in fine*, *& deciſ.* 669. *num.* 3. *part.* 1.
& in deciſ. 132. *num.* 7. *p.* 5 *recentior.* quæ quidem col- 2
latio ſic effectuata licet ſola ſufficeret in propoſito, cum quaſi poſſeſſio etiam ex vnico actu acquiritur, *c. cum Eccleſia Sutrina*, vbi gloſ. *verbo trium* Abb. *n.* 22. Ripa *n.* 91. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Alexand. *conſil.* 79. *n.* 16. *lib.* 4. Dec *conſil.* 134 *n* 1. Rot. *deciſ.* 423. *n.* 1. *part* 2. *recent.* attamen vlterius coadiuuatur ex pluribus.

Primò

Digitized by Google

Primò, ex Viſitationibus Epiſcoporum pro tem-
pore, ac Vicariorum Apoſtolicorum reſpectiuè, &
ſignanter ex illis factis de annis 15a6.1582.& 1585.
in quibus aſſeritur collationem huius Capellaniæ
3 ſpectare ad Capitulum: his enim Viſitatorum aſſer-
tionibus quoad Statum Eccleſiæ multum deferẽdum
eſt, Rota *deciſ.371.n.2 p.1.& deciſ.573.n.4.part.2.&*
deciſ.573.num 4.p.3.recent.& deciſ.23.num.5. coram
Durano.

Et eo magis in præſenti, cùm probetur etiam
effectuatio eorum quæ in dd. viſitationibus aſſerun-
tur, ſiquidem in viſitatione anni 1582. legitur, quod
Marcus Antonius Conerius tunc poſſeſſor Capella-
niæ controuerſæ eam habuerat à Capitulo de anno
1565. vt docuit per inhibitionem Bullarum à Capi-
tulo præfato expeditarum, & hoc iuſtificatur ha-
buiſſe effectum, ex eo quod Franciſcus Concrius per
cuius obitum incidit poſtrema vacatio, hanc Capel-
laniam habuit ex reſignatione ſibi facta à d. Marco
Antonio, præuia expeditione Bullarum à Capitulo
obtenta, Oldrad. *d. conſ.219.n.2.* quod habere locum
etiam in reſignatione, dixit Rota *in deciſ 147.num 1.*
p.6.diuerſ.& in deciſ.423.n.1.verſ.tamen poſtea p.2.&
in deciſ.735.n.8.p.3.recent. vbi aliæ concordantes re-
feruntur.

Secundò, ex quamplurimis collationibus cætera-
rum Capellaniarum eiuſdem qualitatis in eadem
Eccleſia exiſtentium factis per Capitulum, & plena-
rium effectum ſortitis; etenim, quia cauſa poſſiden-
4 di eſt vniuerſalis, ad cætera beneficia, quæ ſunt einſ-
dem ſpeciei porrigitur, cùm magis inſpiciatur cauſa
facti, quàm factum ipſum eiuſque exercitium, Bald.
in repetit.l.1.n.25.verſ in dic, C. de emancip. liber. Felin.
in c. auditis n.29.ad fin.verſ.& dicit, Bald. *de præſcript.*
& dixit in ſpecie Rota *in deciſ. 320 n.6.* coram Man-
tica, *& in deciſ.238.n.4.* coram Caualer. *& in dec.226.*
n.3. coram Durano.

Tertiò, ex quo per prouiſum ab Ordinario nulla
5 penitus oſtenditur collatio, nec iſtius, nec de tot aliis
Capellaniis eiuſdem ſpeciei (exceptis duabus diuer-
ſæ ſpeciei nempe de iurepatronatus) ſignum eui-
dens, quod Ordinarius non habeat ius conferendi
eas, aliàs enim tanto temporis ſpatio oſtenderetur
aliqua collatio, vt conſiderauit Rota *in Aprutina Iu-*
riſdictionis 19. *Martij* 1607. coram Eminentiſſ. D.
Card. Pamphilio.

Quartò, & denique ex duobus teſtibus examina-
tis ad perpetuam rei memoriam, deponentibus ius
conferendi omnes Capellanias exiſtentes in Eccle-
ſia Cathedrali ſpectare ad Capitulum ab immemo-
rabili tempore, ſcientibus, & conſentientibus Epi-
ſcopis pro tempore, hocque in Ciuitate Aquilana
eiſſe publicum, & notorium apud omnes, qui quidem
6 teſtes licet ſint extraiudicialiter examinati, præſtant
tamen veritatis fumum, Ruin. *conſ.46.num.10.lib.4.*
Crauett. *conſ.194.n.11.* vbi quod teſtes nulliter exa-
7 minati inclinare debent animum Iudicis aliis con-
currentibus, Rota *deciſ.18 num.3. part.2. recent.* ſe-
quitur Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ.562. num.6.*
in fine.

Quibus ſic poſitis, Primò non obſtat iuris aſſiſten-
8 tia pro Epiſcopo; tum quia quando lis non eſt inter
collatores, ſed inter prouiſos, ſufficit ſola quaſi poſ-
ſeſſio conferendi, vt dixit Rota *in deciſ.147.n.2 p.1.*
diuerſ.& d.deciſ.39.n.1.& 2.p.3.rec. vbi quod hoc ca-
ſu ſuperfluum eſt inquirere an probetur præſcriptio
quadragenaria, & numquid talis probatio ſit neceſ-
ſaria: Tum etiam quia quatenus opus eſſet in propo-
ſito quadragenaria non deficit, cum imò ex omnibus
ſupra ponderatis conſtet de continuata quaſi poſſeſ-
ſione Capituli non ſolùm 40. ſed 77. annorum, inci-
piendo ſaltem ab anno 1565. quo fuit facta prouiſio
Marci Antonij Conerij plenum effectum ſortita,
vſque ad annum 1641. quo incidit vltima va-
catio.

Secundò non obſtat, quod Bulla expedita ad fa- 9
uorem Franciſci vltimi poſſeſſoris prædefuncti fue-
rit tranſportata de partibus abſque compulſoria Ro-
tali, & non fuerit recognita parte citata, prout re-
quiritur, Rota *deciſ.71.n.1.* coram ſanct. mem. Greg.
XV. quia dum ipſa fuit originaliter exhibita non 10
egebat alia compulſoria, vt fuit dictum *in Romana*
ſucceſſionis 4. Iulij 1642. coram me, & eius recognitio
non fuit neceſſaria, attento quod de ea non fuerit
appoſitum de tempore productionis, Rota *deciſ.18.*
n.24. coram Durano. Iudex enim parte non opponen- 11
te poteſt valide ſententiam proferre etiam iuribus
non recognitis, Socin. *in auth. Si quis in aliquo n.18.*
Dec *ibid. n.27. verſ. ſi verò Iudex, C. de eden* Rota *dec.*
487 *num.6.p.1. rec.* vltra quod hæc recognitio poteſt 12
hodie fieri, imò quandocumque etiam poſt ſenten-
tiam iuxta ſtylum Rotæ, vt videre eſt *in deciſ.322.*
n.7.p.3.recent.

Tertiò non aduerſatur quod Bulla facta fuerit ex
cauſa permutationis ſecutæ coram Epiſcopo inter
ipſum Franciſcum tunc Canonicatum obtinentem
in altera Eccleſia, & Marcum Antonium hanc Ca-
pellaniam poſſidẽtem. Vnde inferebatur, quod qua-
tenus eſſet in forma probanti coadiuuaret potius in-
tentionem Epiſcopi, quam Capituli, dum in ea expri-
mitur reſignationem huiuſmodi Capellaniæ fuiſſe
liberè factam per Franciſcum in manibus Ordina-
rij, cum regulariter reſignatio fiat in manibus eius, 13
ad quem pertinet collatio, Imol. *in c. ad audientiam*
n.4. de his quæ vi & met. cauſ. Vitalin. *in Clemẽt. multo-*
rum n.59. de rer. perm. & in ſpecie Rota *in deciſ.124.*
n.2 p.3.recent.

Quia præterquam quod in actu permutationis 14
requiritur auctoritas Epiſcopi etiamſi collatio ſpe-
ctet ad Capitulum, iuxta doctrinam Archidiac. *in*
cap. venis, ante n.1. verſ tuam collationem, de rer. permut.
in præſenti caſu ex alio quoque capite requirebatur
Epiſcopi auctoritas, nempe quia Franciſcus permu-
tabat ſuum Canonicatum in alia Eccleſia exiſten-
tem, cuius collatio non ad Capitulum, ſed ad Epi-
ſcopum pertinebat, quam veritatem benè agnouit
Epiſcopus, dum ipſe collationem Canonicatus per-
mutati fecit ad fauorem Marci Antonij, & permiſit
quod Capitulum faceret collationem huius Capel-
laniæ ad fauorem Franciſci, aliàs enim idem Epiſco- 15
pus cuilibet collationem de beneficio permutato fe-
ciſſet, prout facit quando ad ipſum dumtaxat ſpe-
ctat collatio, Gonzal. *ad reg 8 gloſ 14. n.33.* Modern.
allegat.69. num.11. & 51. Luſitan. *de effic. & poteſt.*
Epiſcop.

Quartò, non facit quod prædictæ viſitationes
fuerint extractæ lite pendente abſque compulſo-
ria, & citatione partis, quia cùm fuerint extractæ à
Notario Actuario in officio ſucceſſore, vt probatur 16
ex eiuſdem Notarij aſſertione, cui de ſtylo Rotæ
ſtandum eſt, Rota *deciſ.27. num.1. ver. & de tali de-*
putatione part.2. recent. & deciſ. 640. num.3. coram
Caualer *& deciſ.88. num.4.* coram Coccino, probant
etiam abſque alia compulſoria, & citatione partis,
Bart. *in l. ſi quis ex argentariis, §.1. num 3. ff de edend.*
Alexand *in auth ſi quis in aliquo n.5. in fin. C. eod.* vbi
etiam Iaſ. *num.5 verſ.19 fallit,* Felin. *in cap. fin. num.7.*
de fid. inſtr. Rota *d deciſ. 27. num. 1. verſ. vltra quod*
part.2. recent. & deciſ.1334 n.4 coram Seraph *& d.*
deciſ.640.n.2. coram Caualer. nec ſubſiſtit quod ca-

reant die, menſe, & anno, ac ſubſcriptione Notarij, quia contrarium conuincitur ex earum lectura, *Sum. Sbardella n.4.& ſeqq.*

Quintò, & vltimò non releuat, quod non doceatur Alexandrum à Capitulo prouiſum fuiſſe ap-
17 probatum præuio examine ab Ordinario, iuxta præſcriptum Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.7.cap.11. & ſeſſ.25.c.9.*
18 *de reformat.* quia cùm idem Alexander fuiſſet longè antea ad ſacros Ordines promotus, non requirebatur aliud examen pro obtinendo beneficio ſimplici, iuxta *textum in c. accepimus, de ætate, & qualit.* vt teſtatur Gonzal. *ſuper reg.8 gloſſ.4 n.*88. quicquid eſſet
19 dicendum ſi ageretur de beneficio curato, in cuius prouiſione requiritur pro forma examen per cõcurſum, vt ex mente Congregationis Eminentiſſimorum DD. Sacr. Concilij Interpretum delarat idem Gonzal. *vbi ſuprà n.90.*

Et ita vtraque, &c.

Romana de Archileis.

Vener. 27. Nouembris 1643.

ARGVMENTVM.

De fructibus perceptis vigore duarum ſententiarum Rotalium conformium reſtituendis, & ad ſummam per Dominos taxatam liquidandis; vbi quod condemnatus cùm contra mandatum relaxatum non reclamauerit, non docto de errore liquidationem factam impugnare nequeat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia duæ Rotales conformes ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis vim trium habent & rem iudicatam conſtituunt.*

2 *Fructus quando de ſpolio violento ſeu attentato agitur à die factæ occupationis debentur.*

3 *Contra mandatum relaxatum non reclamans illi acquieuiſſe cenſetur, adeóque non docto de errore liquidationem factam impugnare nequit.*

4 *Fructus non conſtito de contrario ab eo qui poſſedit percepti dicuntur.*

5 *Probatio exactionis non eſt neceſſaria cùm præſumptio ex locatione deducta ſufficiat.*

DECISIO CCLXXXVII.

1 CVm vigore duarum ſententiarum Rotalium conformium habentium vim trium & rem iudicatam conſtituentium ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis *lib.1.c.*180. condemnati fuerint Marcus Petroſius & Ven. Archiconfraternitas Sanctiſſimæ Trinitatis nedum ad relaxandum domos, & apothecas, de quibus agitur, ſed etiam ad reſtitutionem fructuum perceptorum à die motæ litis, vt regulariter fieri ſolet in omni Iudicio, dummodo non
2 agatur de ſpolio violento, ſeu attentato, quo caſu fructus debentur à die factæ occupationis, iuxta diſtinctionem Bellameræ (quẽ alij Canoniſtæ ſequuntur) *in cap. grauis q.11. num.43. verſ ex iſto inſtificatur de reſtit. ſpoliat.* & pluribus relatis firmauit Rota *in deciſ.307 num.1.* coram Durano; dubitati ad quam ſummam ſint liquidandi dicti fructus, & eos eſſe liquidandos in ſcutis 996. & b.35. fuit reſponſum.

Quandoquidem quantum attinet ad fructus perceptos per Petroſium à die 9. Ianuarij 1630. quo fuit mota lis vſque ad diem 26. Februarij 1639. quo immiſſio fuit conceſſa Archileis, conſtat iam eos fuiſſe liquidatos deductis deducendis in ſumma ſcut. 604 præuia deciſione emanata ſub die 30. Maij 1639. coram R. P. D. meo Ghiſilerio, cuius vigore pro dicta ſumma fuit quoque relaxatum mandatum à quo Petroſius non reclamauit, & ideo cenſetur illi acquieuiſſe, & per conſequens hodie non do- 3
cto de errore prædictam liquidationem impugnare nequit, vt fuit dictum *in cauſa Forliuien bonorum* 10. *Iunij* 1622 coram bon. mem. Merlino, quam ſecuta eſt Rota in *deciſ.171.n.5.p.7.recent.*

Quo verò ad fructus perceptos per d. Archiconfraternitatem vti ceſſionariam d. Petroſij à die 18. Octobris 1641. quo adepta fuit poſſeſſionem domorum, & apothecarum, de quibus agitur, vſque ad diem 2. Octobris proximè præteriti, illi liquidati fuerunt in ſcutis 391. & b.90. quia ex locationibus factis dictarum domorum toto tempore litis apparet, eas fuiſſe locatas pro annua penſione ſcut. 250. nempe alteram pro annuis ſcutis 150. & alteram pro ſcutis 100. & ſemper fuiſſe inhabilitatas ab eiſdem inquilinis, qui eas conduxerant ante motam litem, & de præſenti continuant, vt probatur ex recognitionibus in Dominum factis ad fauorem collitigantium, ac ex ipſis locationibus in actis exhibitis.

Vnde intrat concluſio, quod fructus dicantur 4
percepti ab eo qui poſſedit, non conſtito de contrario, iuxta opinionem, quam ſequitur Rota, vt *in deciſ.25. de preben. in nou.* & *in deciſ.50.n.2.* coram ſanct. mem. Gregor. XV. & *in deciſ.1245.n.6.* coram Seraph. & *in deciſ.307 num.3.* coram Durano, & *in deciſ.173.n.3.* corã Buratto, & quidem in quantitate in dd. locationibus conuenta pro tempore, quo eædem locationes durarunt, Rota *deciſ.65.n.25.p.2. diuerſ.* & *deciſ.263.n.4.p.7. recent. & d. deciſ.307.n.*
12. coram Durano, vbi quod non eſt neceſſaria alia 5
probatio exactionis, ſed ſufficit præſumptio exactionis ex locatione deducta, & fuit dictum *in Bonomien. fideicommiſſi de Turris 8. Nouembris* 1630. coram bon. mem Merlino.

Cùm igitur ad rationem annuæ penſionis ſcut. 250. in dictis locationibus conuentæ ſpatio menſium 21. cum dimidio, appareat fuiſſe decurſa ſcut. 447. & b.90. & de his non cõſtet fuiſſe erogata niſi ſcuta 56. pro ſolutione canonum Domino directo debitorum, prout fieri potuit per *tex. in l fructuum* cum ibi notatis *in §. impendia ff. ſolut. matrim.* & *in l. 1.* vbi Bald. *C de fructib. & lit. expenſ.* vtique ipſa Archiconfraternitas remanet punctualiter debitrix in dicta ſumma ſcut. 391. & b.90. quibus addita ſumma ſcut. 604. per Petroſium exacta, omnium fructuum liquidatio apparet re vera probata in dictis ſcutis 996. & b.35.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, altera ſæpius citata diúque iuxta eius petitionem expectata, ac informare non curante.

Leodien.

Leodien. Decimarum.

Mercur. 2. Decembris 1643.

ARGVMENTVM.

An propter oppignorationem dominij temporalis, per Abbatem & Conuenium S. Lamberti Ordinis Ciſtercienſis diœceſ. Leodien. ad fauorem laicorum factam, decimæ occupatæ detineri poſſint?

SVMMARIVM.

1 *Ius decimandi cùm ſit ſpirituale eius laici de iure incapaces redduntur.*

2 *Laici vt percipiant decimas earum infeudationem ante Concilium Lateranenſe celebratum oſtendere tenentur.*

3 *Epiſcopi & alij Prælati inferiores ſub Alexandro III. vel Vrbano II. decimas laicis infeudare poterant.*

4 *Ius decimandi ad fauorem laicorum per priuilegium Apoſtolicum exhiberi poteſt*

5 *Immemorabilis cum fama priuilegij ius decimandi laicale probat.*

6 *Oppignoratio comprehendens ius ſpirituale decimandi eſt irrita, nec laico exinde retentio per generalitatem competit.*

7 *Decimæ ſpirituales de iure diuino debitæ alio iure quàm temporalis dominij detinentur.*

8 *Donationes decimarum à laicis ad fauorem Eccleſiæ cum conſenſu Epiſcopi factæ ſunt validæ.*

9 *Decimæ Eccleſiæ à laicis retrodonatæ primæuam naturam reaſſumunt.*

DECISIO CCLXXXVIII.

ABBAS, & Conuentus S. Lamberti Ordinis Ciſtercienſis Diœceſ. Leodien. aliàs oppignorarunt dominium temporale de Plenenaulx cum ſuis appenditiis, & pertinentiis ad fauorem laicorum, qui nè amplius rei oppignoratæ recuperationi locus eſſet, inſtrumentum oppignorationis ſuppreſſerunt, vt probant teſtes, & vlterius decimas territorij oppignorati occuparunt; quamobrem dicti Abbas, & Conuentus introducta cauſa in Rota hodie diſputare obtinuerunt, an propter oppignorationem dicti dominij temporalis olim factam detineri poſſint occupatæ decimæ, de quibus agitur, & negatiuè fuit reſponſum; quia ius
1 decimandi eſt ſpirituale, cuius laici de iure redduntur incapaces, vti habetur *in cap. decimas* 16. *q.*7. *& in cap. cauſam de præſcript. cap. fin. de rer. permut.* cum aliis relatis per Couarru. *variar. lib.*1.*c.*17.*n.*5. & per Monet. *de decimis cap.*5.*quæſt.* 3.*num.*57. Diu. Thom.2.2.*quæſt.*87.*art.*7. Azot. *moral. part.*1. *lib.*7. *cap.*24.*q.*7.

2 Niſi oſtenderent earum infeudationem ante Concilium Lateranenſe celebratum de anno 1179. ſob Alexandro III. ſiue ſecundum alios ſub Vrbano II. de anno 1088. vt notant Balboa *lib.*2.*decretal.in d cap cauſam* 7.*de præſcript.num.*14.15.*&* 16. *cum ſeqq.*& Ciaccon.*de Vit. Pontifie pag.*430.*&* 566.
3 de quo tempore poterant Epiſcopi, & alij Prælati inferiores decimas laicis infeudare, *vt in cap. cum Apoſtolica de his, quæ fiunt à Prælat.* Hoſtien.*in ſumm. tit.de decim.*§.*tertio quæritur circa fin. e.*1. *Epiſcopum, vel Abbatem in vſib.feud.* Gutierrez *lib.*1.*practic q.*15. *per tot.*& ſignanter *num.*4. Rebuff. *de decim quæſt.*13. *num.*79 *&* 80. Monet.*de decim.c.*5.*d quæſt.*3 *num.*66. *cum ſeqq.*

Vel priuilegium Apoſtolicum exhiberent, *cap ex* 4
*parte il.*3.*de decim cap. à nobis cap.*2 § *Statuimus eod. tit in* 6. Gutiet *lib.*1 *practic.quæſt.*14.*num.*1.*&* 2. Balboa *in d.c.cauſam de præſcript.num.*30 *&* 51. Monet. *de decim.dict.c.*5.*quæſt.*3 *n* 83.

Vel denique immemorabilem cum fama priui- 5
legij probarent, Hoſtien. *in dict. cap ad Apoſtolica num.*7. Abb *num.*12. *de his, quæ fiunt à Prælat.* Gabriel *de præſcript concluſ.*1. *num.*23. Rebuff.*de decim. dict.quæſt.*13.*num.*68. Rota *deciſ.*215.*part.*2.*diuerſ & deciſ.*1102.*n.*4.coram Seraph.

Vnde cùm hæredes Guidonis de Fiſen Rei conuenti non doceant, nec de infeudatione ante Concilium Lateranenſe, nec de priuilégio Apoſtolico, nec de immemorabili cum fama priuilegij, neutiquam poſſunt decimas, de quibus agitur, occupare, ſiue illæ fuerint comprehenſæ in dicta oppignoratione, ſiue non.

Nam ſi oppignoratio comprehenderet hoc ius 6
ſpirituale decimandi, irrita foret, nec laico exinde competeret retentio per generalitatem *text. in cap quamvis, & cap. prohibemus, de decim* cum aliis ſupra allegatis: ſi verò oppignoratio ius decimandi præfatum non comprehendit, tunc ſumus extra omnem diſputationem, & quod reuera non fuerint comprehenſæ decimæ, probatur ex eo, quod
conceſſo dominio temporali alicuius loci cum ſuis 7
appenditiis, & pertinentiis, non dicuntur conceſſæ decimæ ſpirituales de iure diuino debitæ, cùm illæ alio iure, quàm temporalis dominij detineantur, vt determinat Innocent. *in cap. ex litteris, ſub num.* 1. *verſ. imo plus dicimus extra de iurepatr.* ubi quod ſi Epiſcopus donaſſet villam, vel territorium, cum omnibus iuribus ſuis, vel cum omnibus iuribus, quæ ibi habet, non tamen intelligetur donaſſe decimas, vel alia iura verè ſpiritualia; nec illa verba debent referri ad ea, quæ ſunt alterius penitus ſeparati iuris ab eo, quod principaliter donatur, quod temporale eſt, ſed in eodem genere ſunt intelligenda, ſequitur Bald. *in eiſdem terminis conſ.* 32. *incipien.quidam nobilis, ſub n.*3.*verſ.ſi autem Epiſcopus lib* 1.

Nec obſtat quod ipſi quoque Abbas, & Conuentus S. Lamberti decimas præfatas habuerint ex
donationibus laicorum; quia tales donationes factæ, 8
prout hic ad fauorem Eccleſiæ cum conſenſu Epiſcopi à laicis validæ ſunt, vt reſpondit Innoc. III. *in dict cap cum Apoſtolica circa med.* ibi, *taliter reſpondemus, de his, quæ fiunt à Prælat.* & notat Gloſſ. *in cap. cum & plantare* 3. *verb. Eccleſias igitur verſ. decimas
quas habent, de priuileg.* & quod decimæ retrodona- 9
tæ Eccleſiæ à laicis reaſſumant primæuam naturam, tradit Rebuff *de decim. q.*10. *n.*50.*verſ.& vbi decimæ ſunt feudales*, & pluribus comprobat Monet.*de decim. d.c.*5 *q.*3.*n* 71.*verſ.ſi decima cum ſeqq.*

Et ita vna tantùm parte reſolutum fuit altera parte citata per contradictas.

Vicen. Portionum.

Mercur. 9. Decembris 1643.

ARGVMENTVM.

Abſolutio à cenſuris incurſis ob non paritiooem mandato ab A.C. contra quinque Digoitates à Clemente VIII. erectas, relaxato, ſtante omoimoda paritione iiſdem iure merito competit, ſequeſtrúmque eadem de cauſa ſuper fructibus iiſdem Dignitatibus ſpectaotibus conceſſum reoocatur.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio ſtante omnimoda paritione iure merito eſt concedenda.*

2 *Contumacia eſt voluntaria inobedientia qua quis monitionem Iudicis implere contemnit.*

3 *Contumacia per paritionem ceſſante ipſa etiam excommunicatio ceſſare debet,*

4 *Sequeſtrum ob cauſam non paritionis conceſſum, quando in omnibus fuiſſe paritum conuincitur reuocari debet.*

5 *Sequeſtro vigore* Clem. vnic. de ſequeſtr. poſſeſſ.& fruct.*conceſſo reuocatio in fine litis reſeruatur.*

DECISIO CCLXXXIX.

CENSVERVNT Domini quinque Dignitatès à Clemente VIII. erectas in Eccleſiis Vicen. Barchionen. & Gerunden. in ſecularizatione habita Eccleſiæ S. Ioannis de Abbatiſſis eſſe in totum abſoluendas à cenſuris incurſis ob non paritionem mandato antea contra eas ab A.C.telaxato ad inſtantiam Capituli,& Canonicorum d. Eccleſiæ Sancti Ioannis,in executionem decreti S. Congregationis Concilij Tridentini, ac ſequeſtrum hac eadem cauſa ſoper fructibos eiſdem dignitatibus ſpectantibus conceſſum eſſe reuocandū;quia hodie conſtat de omnimoda paritione,qua
1 ſtante iure merito venit concedenda abſolutio,
Rota *deciſ.*432. *num.* 1. coram Seraphino, & *deciſ.*
629.*num.*3. *in fin.part.* 3. *recent.* Cùm enim fundamentum excommunicationis reſideat in contu-
2 macia, quæ eſt voluntaria inobedientia, qua quis
monitionem Indicis implere contemnit, vt inquit
3 textus *in l.contumacia ff.de re iudic.*ceſſante contumaciā per paritionem,ceſſare debet etiam ipſa excommunicatio, vt in ſpecie excommunicationis dicit Tiraq. *in tract.ceſſante cauſ.n.*99.facit Achill.*deciſ.* 1. *n.*2.3.*&* 4.*de ſenten.excommunic.*

Quod autem fuerit plenè paritum, conſtat ex eo quod in dicto decreto S.Congregationis tria declarata fuerunt per Dignitates adimplēnda. Primum nempè quod Canonicis, & Beneficiatis Eccleſiæ Sancti Ioannis debeatur integra portio panis & vini; Alterum, & ſecundum, quod Dignitates non poſſint percipere duas portiones panis,& vini, ac victualia. Tertium & vltimum quod portiones abſentium applicentur fabricæ Eccleſiæ.

Et quoad primum apparet Dignitates adimpleuiſſe, tradendo portionem panis ad rationem duarum librarum cum dimidia pro qualibet portione & vnciarum 24. pro qualibet libra, & portionem vini de tempore quadrageſinali, iuxta reſolutiones Rotales emanatas coram R.P.D.meo Dunozet.Decano ſub diebus 27.Maij 1641. 5.Decembris 1642. & 1.Iunij 1643.

Quo verò ad ſecundum & tertium,ſcilicet quod Dignitates non poſſent percipere duas portiones, nec victualia, & portiones abſentium, probatur portiones huiuſmodi iam decurſas, ac per Dignitates indebitè perceptas, Capitulo & Canonicis fuiſſe reſtitutas, ſeu ſolutas, vt ex ex quietantiis quarum vltima datur *in ſumm. Dignitatum num.* 2. & pro decurrendis fuiſſe eiſdem Canonicis traditam poſſeſſionem iuxta modum expreſſum, in d. decreto Sacræ Congregationis Concilij *eod. ſum. num.* 3.

Vnde conuincitur in omnibus fuiſſe paritum, & 4
propterea ſequeſtrum quoque ob eandem cauſam
non paritionis conceſſum debet reuocari, vt probat text.*in l.* 1.§. *iubet autem verſ.ſi pater ff. de collat. bonor.*& proſequitur Felin. *in cap.examinata ſub num.* 10. *verſ quarto limita extra de iudic.* quidquid eſſet dicendum ſi ſequeſtrum conceſſum fuiſſet vigore
Clem.vnic.*de ſequeſtr poſſeſſ.& fruct.* quo caſu reuo- 5
catio reſeruaretur in fine litis, vt declarauit Rota coram Seraphino *in deciſ.*133.*ſnum.*3.*&* 4.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, altera ſæpè ſæpius citata.

Romana Dotis.

Mercur. 9. Decembris 1643.

ARGVMENTVM.

Tempus promiſſioois dotis filiæ in æſtimando valore booorum hæreditariorum Patris eſt atteodendum, iotérque bona ipſius prælegatum ei à Patre fideicommittente relictum calculaodum.

Vide ſuprà *Deciſ.* 269.

SVMMARIVM.

1 *Tempus nuptiarum eſt inſpiciendum ad effectum de congruitate dotis videndi.*

2 *Verba* hae tamen conditione *prælegatum modo expreſſo modificant, perinde ac ſi in eodem prælegato poſita eſſent.*

3 *Verba conſtituentia vxorem Dominam, Patronam & vſufructuariam bonorum, quando teſtator habet filios,in præeminentia & ſuprema rerum adminiſtratione verificantur.*

4 *Verba* habeat & percipiat vſumfructum plenum, *vſumfructum cauſalem cum proprietate important.*

5 *Teſtator poſt inſtitutionem factam verè ac directò ad fauorem filij,dum vſumfructum legat vxori eius vita durante,relictum ad ſolum vſumfructum formalem reſtrictum cenſetur.*

6 *Contrarietas in eadem diſpoſitione ex vnico contextu vt euitetur,qualibet poſſibilis interpretatio fieri debet.*

7 *Teſtatoris*

7 *Teſtatoris verba relinquendo vxori exercitium & administrationem eodem modo quo ipſe exercebat, circa vtilitatem non proprietatem ſunt intelligenda.*

8 *Verba* admioiſtrate & gubernare *dominium non important nec proprietatem tangunt.*

9 *Verbum* reuertatur *quandam praexiſtentiam iuris apud eum ad quem ſit reuerſio denotat.*

10 *Verba* ſine diminutione proprietatis *ad maiorem declarationem appoſita cenſentur.*

11 *Probibitio alienationis proprietatem fuiſſe relictam demonſtrat.*

12 *Coniectura vti magis conformes menti teſtatoris & magis potentes praualere debent.*

13 *Proprietas ſola & nuda cum viuente vſufructuaria ſine fructu fuerit, nullius eſt momenti.*

14 *Proprietas non ſolet aſtimari niſi quando ad heredes transfertur, vel aliàs per attractionem vſusfructus vtilis eſſe poteſt.*

15 *Proprietarius proprietatem ſine voluntate & conſenſu vſufructuarij vendere & alienare de iure poteſt.*

16 *Lex* ſi videamus 19. de vſur. *in quantum procedit.*

17 L. fructus 33. §. hac ratione ff. de rei vindicat. *explicatur.*

18 L. cum in fundo 78. §. vxor verò ff. de Iur. dot. *aſtimationem proprietarij ac vſufructuarij non prohibet, quin potius contrarium diſponat.*

19 *L.* ſi conuenerit 18. §. ſi nuda proprietas ff. de pignor action. *de nuda proprietate pignori data, vſumfructum ſcil. qui poſtea accreuit pignori eſſe diſponit.*

20 L. ſi Dominos nudæ 72. de vſuſtuctu *quomodo intelligenda.*

21 *Ad aſtimationem bonorum Patris tempus promiſſionis dotis filia attendendum.*

22 *Filia quando à Patre in ſuam agnita fuit dos loco legitima ſuccedit.*

23 *In conſecutione legitima tempus obitus patris quoad quantitatem, quoad qualitatem verò tempus illius petitionis attenditur.*

24 *Dos quando filia relicta fuit abſque vlla mentione legitima qua propter excluſionem ſtatuti non debetur, filia non dicitur agnita in ſuam, nec dos loco legitima ſuccedit.*

DECISIO CCXC.

NEVTRA parte acquieſcente reſolutioni in hac cauſa factæ ſub die 8. Iunij præteriti, in qua ad effectum firmandi ſtatutum hæreditatis Lælij Patris Victoriæ de cuius dotis condecentia agitur, declaratum fuerat inter bona d. Lælij eſſe calculandom prælegatum eidem Lælio à Luca Patre fideicommittente relictum, & in æſtimando valore bonorum hæreditariorum eſſe attendendom tempus promiſſionis dotis d. Victoriæ, & non æſtimationem factam de anno 1615. repropoſui denuo cauſam ſoper eiſdem, & Domini ſteterunt in deciſis ex eiſdem rationibos, non obſtantibus hinc inde in contrarium allegatis.

Nam quantum attinet ad primam inſpectionem, ideſt an prælegatum debeat calculari inter bona Lælij, viſum fuit ſatis clarè colligi ex lectura teſtamenti Lucæ, in quo teſtator prius iure directo fecit prælegatum Lælio primogenito, & deinde vſufructuariam in eo declarauit Virginiam ipſiuſmet teſtatoris vxorem eius vita durante, vnde fit quod à die obitus teſtatoris acquiſiuerit Lælius d. prælegati proprietatem, quæ propterea debet inter eius bona connumerari ſaltem de tempore nuptiarum 1
Victoriæ, quod tempus eſt inſpiciendum ad effectum videndi de congruitate dotis, Alex. *conſ.* 33 *n.* 4 *lib.* 4. Bald. *in Auth. res qua C. commun. de legat.* ſub *num* 16. *verſ. niſi inſpecto*, Curt. Sen. *conſ.* 290. *num.* 12. *verſ. quod aſcendat congrua dos lib.* 3 Gabriel *conſ.* 139. *num.* 23. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 28. *num.* 19. *part.* 5. *recent.*

Non obſtat quod poſt inſtitutionem factam in hoc prælegato ad fauorem Lælij teſtator dixerit: *Hac tamen conditione quod D. Virginia vita ſua durante ſit Domina, Patrona, & vſufructuaria dictorum bonorum, vt infra dicetur:* infrà autem voluerit eam eſſe Dominam, Dominatricem, Pattonam, & vſufructuariam dd. bonorum, declarans quod habeat vſumfructum plenum plenumque dominium, & poſt eiuſdem Virginiæ mortem mandauit dd. bona integrè, & ſine diminutione reuerti ad d. Lælium ſi ſupervixerit, alioquin ad alium ordine ſucceſ-
ſiuo vocatum, & ſic dicebatur, quod verba illa, 2
hac tamen conditione modificarent prælegatum modo inferius expreſſo periode ac ſi eſſent poſita in eodem prælegato, ad *tex. in l. ſi teſtamentum* 8. *in princip.* & *verſ ſin autem conditiones C. de inſtit. & ſubſtitut.* Ruin *conſ.* 201 *num.* 19. *verſ quia ergo lib.* 2. Rota *deciſ.* 194. *n.* 47. 48. & 49. *part.* 5. *recen.* & modos infra expreſſus demonſtret Virginiæ eius vita durante fuiſſe relictam etiam proprietatem.

Quia prædicta verba ſufficieotem modificationem inducunt, dum prælegatum prius factum ad fauorem Lælij reſtingunt ad nudam proprietatem, concedendo illius vſumfructum Virginiæ eius vita durante, & hoc importat modus poſtea per teſtatorem expreſſus, iuxta opinionem, qoam Rota ſequitur in hac materia, vt latè probatur in *deciſ.* 22. *num.* 7. & *ſeqq part.* 6. *recent.* & in aliis in præcedenti deciſione cumulatis.

Nec contrarium ſuadent coniecturæ ponderatæ per Informaotes; ſiquidem Prima deducta ex illis verbis, *Quod Virginia ſit Domina Patrona & vſu-
fructuaria dictorum bonorum*, nihil refert, quia dicta 3
verba quando teſtator habet filios verificantur in præeminentia, & ſuprema rerum adminiſtratione, vt ex pluribus tradit Menoch. *de praſumpt. lib.* 4. *praſumpt.* 139. *n.* 7. & *in conſ.* 10. *n.* 8. Mart. *de clauſ. parte* 3. *clauſul.* 18. *n.* 2. & firmauit Rota *in deciſ.* 162. *n.* 7. *p.* 2. *recent.*

Secunda deſumpta ex eo, quod inferius teſtator
dixerit, quod dicta Virginia habeat, & per- 4
cipiat vſumfructum plenum, quæ verba importare vſum cauſalem cum proprietate, firmat pluribus relatis Giouag. *reſponſ.* 63. *num.* 7. & 41. *lib.* 7. nec minus nocet, quia teſtator hoc dixit ad effectum tollendi quæſtionem, an vſusfructus eſſet reſtringendus ad alimenta tantùm iuxta conſuetudinem Bulgari, & ideo ſtatim ſubiunxit ibi, *& non reſtrictum ad alimenta tantùm*: quod confirmatur ex eo, quod poſt inſtitutionem factam verè ac
directò ad fauorem Lælij Teſtator vſum fructum 5
legauit vxori eius vita dorante, ibi, *Item reliquit, & eſſe voluit, atque iuſſit d. Illuſt. D. Virginiam ſuam dilectiſſimam coniugem donec vitam honeſtè ſeruauerit vniuerſalē Dominam, Donatricem, patronam & vſufructuariam omnium & ſingulorum bonorum d. Lælio pra-*

legatorum vita ipſius durante, quo caſu relictum fuiſſe
reſtrictum ad ſolum vſumfructum formalem, dixit
Rota pluries, & ſignanter *in Recamaten. manuten-
tionis 27. Iunij 1642. ſub §. nec dubitari poteſt*, coram
R.P.D. meo Cerro.

Giouagnouus verò cum aliis per eum allegatis in
dicta reſponſ. 63. loquitur & procedit in diuerſis ter-
minis, nempe quando legatum incipit à re & non
ab vſufructu, & in caſu quo non aderat tam expli-
cita mens teſtatoris (provt hic) reſtricta ad vſum-
fructum tantùm, & propterea non poteſt appli-
cari.

Tertia elicita ex illis ſubſequentibus verbis, ibi;
*plenumque dominium & Iuriſdictionem, ac merum, &
mixtum imperium dd. Caſtrorum exercere poſſit, provt
ipſe teſtator exercuit, & exercet*, non arguit fuiſſe
relictam proprietatem in qua prius inſtitutus fuerat
6 Lælius, ne vnico contextu in eadem diſpoſitione
detur contrarietas, ad quam euitandam, debet fieri
quælibet poſſibilis interpretatio, *cap. inter dilectos
de fide inſtrument.* Cin. Bald. & alii *in l. Cum falſo C.
de iur. & fact. ignor. l. vbi repugnantia ff de reg. Iur.*
Surd. *deciſ. 230. num. 28* Rota *deciſ. 140 num. 9 part. 5.
recent.* etiam verba impropriando, Bart. & Doct. *in
l. 2. § creditum ff. ſi certum petat.* Surd. *conſ. 279. num.*
7 18. Sed dicendum eſt Teſtatorem intellexiſſe de
exercitio & adminiſtratione eodem modo, quo ip-
ſe exercebat, & adminiſtrabat circa vtilitatem, non
autem circa proprietatem, ſingula ſingulis congruè
referendo, iuxta Gloſ *in l. quæſtionem verbo vniuerſi-
tatis*, vbi Angel. *num. 4. C. de fideiuſſor.*

Sicuti clarius colligitur ex codicillis in quibus
idem teſtator declarauit, quod d. Virginia eius vi-
ta durante non poſſet amoueri à poſſeſſione dd. ca-
ſtrorum, & bonorum, ac perceptione fructuum
ab ipſa integraliter percipiendorum, & ſi quis ex
filiis moleſtaret eam in poſſeſſione bonorum in d.
prælegato contentorum, vel contra eius voluntatem
ſe immiſceret in eorũ adminiſtratione & perceptio-
ne fructuum, ac in gubernio, & regimine Iuriſ-
8 dictionis Caſtrorum, caderet ab hæreditate: verba
enim *adminiſtrare & gubernare* non important
dominium, nec tangunt proprietatem, vt patet ad
ſenſum.

Quarta deprompta ex eo, quod teſtator poſt mor-
tem Virginiæ voluit, quod dicta bona prælegata
ipſo facto, ipſo quoque Iure integrè & ſine aliqua
diminutione proprietatis ipſorum reuertantur ad d.
Lælium ſi ſuperuixerit, alioquin ad alium ad dictum
prælegatum vocatum, vnde inferebatur fuiſſe reli-
ctam Virginiæ proprietatem, ex allegatis per Gio-
uagn. *in dicta reſponſ. 63. num. 6.* cum ſequentibus;
nec minus concludit, quia Giouagn. *loco mox citat.*
loquitur in caſu, quo relictum vſusfructus incipie-
bat ab ipſa re, vt ibi, *Eam voluit habere duas poſſeſ-
ſiones*, & ideo non applicatur in præſenti, vbi Læ-
lio fuerunt prælegata bona non poſt mortem Vir-
giniæ, ſed ipſa viuente, cum conditione tamen quod
ipſa eſſet vſufructuaria vita durante: quando autem
teſtator non vſus fuit verbis potius proprietati,
quàm vſufructui conuenientibus, tunc ſignificatio
9 verbi *reuertatur*, retorquetur, cùm denotet quan-
dam præſtantiam Iuris apud eum ad quem fit reuer-
ſio, vt in terminis ponderauit Rota *in deciſ. 162.
num. 4. & 5 part. 2. recent.* & faciunt allegati per Me-
noch. *de præſumpt lib. 4. præſumpt. 133. num. 7. verſ. ca-
terum.*

10 Et illa verba *ſine diminutione proprietatis* cenſentur
appoſita ad maiorem declarationem, ne ſcilicet
Virginia, quæ erat vſufructuaria auderet diminue-
re proprietatem Lælio relictam faciendo interpre-
tationem ſecundum ſubiectam materiam, *l. 1. vbi*
gloſ. & DD *ff. pro ſoc.* Decian. *conſ 45. num. 27. volum.*
2. Surd. *conſ. 554 num. 38. verſ. reſpondeo ſecundo lib. 4.*
Rot *deciſ. 194 num. 45. part. 5.* & *deciſ. 4. num. 7. part 6.
recent*

Quinta & vltima cõiectura fundata in prohibitio- 11
ne alienationis, quæ demonſtrat proprietatem fuiſſe
relictam, vt docet Bald. *in l proculus ff. de vſufruct.*
quem ſequuntur infiniti relati per Menoch. *d. præ-
ſumpt. 133. num. 3.* corruit ex facto, quia vt conuin-
citur ex lectura teſtamenti, d. prohibitio non legi-
tur adiecta perſonæ Virginiæ vſufructuariæ, ſed
poſt factum legatum vſusfructus apparet appoſita
in capite ſeparato ibi, *Item Illuſtr. D. Teſtator expreſ-
sò prohibuit venditionem, & quamlibet alienationem
omnium & ſingulorum bonorum in d. prælegato conten-
torum ex quacumque cauſa, etiam neceſſaria*; Et ideò
verificari debet in primogenitis, quibus reli-
ctum fuit prælegatum, non autem vſufructua-
riæ.

Præterea omnes præfatæ coniecturæ conquaſ-
ſantur, & deſtruuntur ab aliis in contrarium pon-
deratis in præcedenti deciſione, quæ vti magis con-
formes menti teſtatoris, & magis potentes debent 12
præualere, *l. Diuus* & ibi gloſſ. *ff. de in integr. reſtitut.*
Menoch. *de præſumpt. lib. 1. quæſt. 30. num. 1. & ſeqq.*
& in hac facti ſpecie Rota *d. deciſ. 22. n. 33. part. 6.
recent.*

Demum non facit, quod hæc ſola & nuda pro-
prietas nullius ſit momenti ad effectum de quo agi-
tur, cùm illa viuente vſufructuaria fuerit ſine fru- 13
ctu, *l videamus verſ. neque enim proprietatis*, & ibi
Gloſſ. *ff de vſur.* & ſtatim mortuo Lælio in vita ip-
ſius vſufructuariæ tranſiuerit ad alios poſt eum vo-
catos, adeò quòd nec de tempore conſtitutæ dotis
Victoriæ, nec in poſterum euenire potuit caſus, quo
dicta proprietas apud Lælium, vel eius hæredes
vtilis eſſe potuerit, quaſi quod illa non ſoleat æſti- 14
mari niſi quando ad hæredes transfertur, vel aliàs
per attractionem vſusfructus vtilis eſſe poteſt, per
*tex. in d l. videamus verſ. quid igitur ff. de vſur. & l. fru-
ctus verſ. hac ratione ff. de rei vindicat. l. cum in fundo
§. vxor verò, ff. de iur. dot. l. ſi conuenerit §. ſi nuda pro-
prietas ff. de pignor. action. l. ſi Dominus ff. de vſu-
fruct.*

Quoniam negari nequit, quin dicta proprietas
de tempore conſtitutæ dotis exiſteret penes Læ-
lium, quæ propterea erat pretio æſtimabilis, etiam
de eo tempore, cùm poſſibile eſſet Lælium inuenire
perſonam, quæ emiſſet dictam proprietatem ad
vitam ipſius Lælij ob ſpem prædeceſſus Virginiæ
vſufructuariæ, quam vti matrem Lælij naturaliter
ſperari poterat præmorituram fore, & in Iure eſt
certum quod Proprietarius poteſt vendere vel alie- 15
nare proprietatem ſine voluntate, & conſenſu vſu-
fructuarij, vt probat tex. formalis *in l. locum verſ pro-
prietarius ff. de vſufruct.* & *in l. fundi Trebatiani ff. de
vſufruct legat.* & *in l. 3 §. ſi heres ff. de vſufruct. que-
madm. caue.* & *in l. 2. verſ. 1. C. de vſufruct* cuius verba
ſunt, *quæ res non impedit proprietatis Dominum ob-
ligare Creditori proprietatem, manente ſcilicet integro
vſufructu*, ſequitur Anton. Gomez *tom. 2. variar. cap.
15. de ſeruitut num. 9.* Si igitur proprietas poteſt ven-
di inuito vſufructuario, ergo eſt æſtimabilis ante-
quam transferatur ad hæredem, vel antequam fiat
attractio vſusfructus; quid verò quantumque poſſit
æſtimari in hac facti contingentia, videbitur in fu-
tura diſputatione facienda pro ſtatuenda congrua
dote dictæ Victoriæ.

Neo

16 Nec contradicunt textus in contrarium allegati; nam *l. ſi videamus* 19. *de vſur.* probat quidem ex nuda proprietate nullos fructus percipi poſſe, & ideo ſtatuit non deberi quem condemnari ad fructus rei in qua fructus non cadunt, ſed non inde ſequitur quod proprietas ſeiuncta ab vſufructu non ſit pretio æſtimabilis, antequam fiat attractio eiuſdem vſusfructus, vel niſi quando illa transferatur ad hæredem.

17 Lex *fructus* 33. §. *hac ratione*, *ff. de rei vindicat.* probat tantummodo, quod ſi Dominus nudæ proprietatis petierit ipſam proprietatem, & inter moras vſusfructus amiſſus ſit, debeat haberi ratio fructuum ex eo tempore quo ad proprietatem reuerſus ſit vſusfructus, qui certè non eſt caſus noſter.

18 Lex *cum in fundo* 78. §. *vxor verò*, *ff. de iur. dot.* tantum abeſt quod prohibeat æſtimationem proprietatis, ac vſufructuarij, quin potius diſponat contrarium in illis verbis ibi; *Nam ſi nudæ proprietatis æſtimatio facta fuiſſet, mulier dotis iudicio pretium vſusfructus recuperare debet.*

19 Lex *ſi conuenerit* 18. §. *ſi nuda proprietas ff. de pignor. action.* retorquetur, cùm diſponat quod ſi nuda proprietas pignori data ſit, vſusfructus qui poſtea accreuerit pignori erit; ergo hinc probatur proprietatem poſſe pignorari.

20 Sicut etiam retorquetur *lex ſi Dominus nuda* 72. *de vſufructu*, dum in ea diſponitur valere legatum vſusfructus factum à Domino nudæ proprietatis, adeò quod ſi vſusfructus in vita teſtatoris, vel ante aditam hæreditatem proprietati acceſſerit, ad legatarium pertineat; Si igitur nudus proprietarius poteſt legare vſumfructum nondum quæſitum, multò magis poterit diſponere de proprietate ipſo viuente.

21 Quantum verò pertinet ad ſecundam inſpectionem circa æſtimationem bonorum d. Lælij, adhuc dictum fuit attendendum eſſe tempus promiſſionis dotis dictæ Victoriæ, licet ſecus ſit quoad legitimam iuxta diſtinctionem factam per Rotam *in deciſ.* 160. *num.* 1. apud Pacific. *de Saluian. interdict.* & *in deciſ.* 538. *num.* 1. *part.* 3. *recent.* & in terminis æſtimationis bonorum ad effectum congruæ dotis reſolutum fuit *in Bononien. congrua dotis* 16. *Februarij* 1607. coram Lugduneo. quæ eſt *deciſ.* 195. *num.* 4. *p.* 2. *recent.*

Abſque quod obſtet replicatio facta per infor-
22 mantes, nempè quod Victoria fuerit agnita à Patre in ſuam, quo caſu dos ſuccedit loco legitimæ, vt tenuit Rota *in deciſ.* 266. *num.* 3. *part.* 1. *diuerſ.* & *in alia Romana de Lante* 11. *Ianuarij* 1636. coram bon. mem. Coccino impreſſ. apud Fenzon. *poſt ſtatut. Vrbis in ordine* 100. §. *ſecundo dicebatur*, & *in deciſ.* 565. *num.* 5. coram ſanct. mem. Gregor. XV. &
23 ideò ſicuti in conſecutione legitimæ attenditur tempus obitus Patris quoad quantitatem, quo verò ad qualitatem tempus illius petitionis, ex latè traditis *in Montis faliſci ſupplementi legitimæ* 18. *Iunij* 1642. coram R.P.D. meo Bicchio, ita dici debeat de hac dote, quæ eiuſdem legitimæ priuilegiis gaudet.

Quia non verſamur in legato facto in certis corporibus bonorum pro legitima ſeu dote, itavt teſtator declarauerit id relinquere loco legitimæ, quo caſu dicitur filia agnita in ſuam, ſed ſumus in
24 caſu, quo filiæ fuit relicta dos abſque vlla mentione legitimæ, quæ propter excluſionem ſtatuti non debetur; tunc enim filia non dicitur agnita in ſuam, & conſequenter dos non ſuccedit loco legitimæ, quia teſtator relinquendo dotem præſumitur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione dicti ſtatuti, ſecundùm magiſtralem diſtinctionem Gabrielis *in conſ.* 140. *num.* 9. *& ſeqq. lib.* 2. & hinc Rota *in d. deciſ.* 565. noluit contrarium decidère, ſed poſt relatos Doctores pro vtraque opinione ſubdit, deciſiones emanatas *in illa Romana de Lante* loqui in caſu, quo legatum fuerat expreſſè factum loco legitimæ: & quidquid ſit cùm in præſenti dos conſtituta fuerit in pecunia, & non in quota bonorum, adhuc ad effectum dignoſcendi de eiuſdem dotis congruitate eſt attendendum tempus illius conſtitutionis, licet ſuccederet loco legitimæ, ex veriori opinione, quam Rota amplexa fuit *in Vuxbonen. legitimæ* 29. *Nouembr.* 1591. coram bon. mem. Penia.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Bononien. fideicommiſſi de Bologninis.

Ven. 11. Decembris 1643.

ARGVMENTVM.

Sententiæ concedentes immiſſionem ad fauorem alicuius reſpectu bonorum particulari fideicommiſſo ſubiectorum, quando in ſubſtantia ſunt conformes, ſtante ſtatuto Bononienſi citra vitium attentatorum exequi poſſunt.

Vide ſuprà *Deciſ.* 261.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ duæ in ſubſtantia conformes ſtante ſtatuto Bononien. citra vitium attentatorum benè exequi poſſunt.*

2 *Statum Bononien. quoad conformitatem ſententiarum duarum etiam locum habet quando in aliqua parte diſcordant, cùm in ea parte quâ conueniunt ſint exequendæ.*

3 *Clauſula* deductis deducendis *conditionem importat.*

4 *Clauſula adiecta immiſſioni bonorum fideicommiſſo vniuerſali ſubiectorum non cauſat difformitatem ſuper bonis fideicommiſſi particularis, cùm tot dicantur ſententiæ quot capita.*

5 *Verba immediatè ſubſequentia antecedentia qualificant & reſtringunt.*

6 *Mentio deductionum, alienationum, &c. in teſtamento enunciatiuè facta ad colorandum poſſeſſorium non autem ad effectum petitorij, mixturam non inducit.*

7 *Sententia ratione mixturæ non ſemper eſt appellabilis licet implicita complicatio adſit.*

8 *Illatio ab vno ad alium caſum ſtante diuerſitate fieri non poteſt.*

9 *Condemnatio fructuum per caput ſeparatum facta executionem ſententiæ quoad reliqua non retardat.*

10 *Diſpoſitio ſtatuti Bononien. etiam in poſſeſſoriis mixtis locum habet.*

11 *Hæres grauatus cùm plures fecerit alienationes Inuentariumque omiſerit, onus probandi inſufficientiam bonorum fideicommiſſi vniuerſalis ad eundem ſpectat.*

12 *Hæres*

12 *Hæres, vno eodemque ad vtrumque fideicommiſſum ex vniuerſali ſubſtitutione vocato, ſuper quo corpore bonorum velit detractiones facere, eligere poteſt.*

13 *Detractiones illiquidæ immiſſionem retardare non valent.*

14 *Hæres agens & excipiens differunt.*

15 *Diſtinctio inter hæredem agentem & excipientem in quibus caſibus procedit.*

16 *Hæres grauatus bona ſufficientia pro ſuis detractionibus penes ſe retinendo, in aliis bonis immiſſionem impedire non debet.*

17 *Exceptionem tertiis competentem Reo allegare non licet.*

18 *Sententia indiuidua, mandans exequi ſententias quæ reſpectu fideicommiſſi vniuerſalis ſunt appellabiles, ipſa quoque etiam reſpectu fideicommiſſi particularis ratione indiuiduitatis appellabiles cenſetur.*

19 *Indiuiduum eſt illud quod in partes diuidi nequit.*

20 *Sententiæ duæ quando ſunt diuiduæ, tertia ad illas ſe referens etiam diuidua dicitur.*

DECISIO CCXCI.

STETERVNT Domini in deciſis
ſub die 4. Maij præteriti, qua declaratum fuit non conſtare de attentatis,
quoad bona fideicommiſſi particularis per Ioannem Mariam de Bolog-
ninis conſtituti; quia vt in deciſione tunc extenſa
dictum fuit, primæ duæ ſententiæ concedentes
immiſſionē ad fauorē Bartholomæi & Thaddei de
1 Bologninis reſpectu bonorum particulari fideicom-
miſſo ſubiectorum ſunt in ſubſtantia conformes, &
ideo bene poterant exequi citra vitium attentatorum ſtante ſtatuto Bononien. *lib.* 2. *ſub rub. de
appell. verſ. præterea dicimus fol.* 292. quo cauetur in huiuſmodi poſſeſſoriis ſemel tantùm licere
appellare.

Cuius quidem ſtatuti diſpoſitio locum ſibi vindicat, non ſolùm quando ſententiæ in omnibus ſunt
2 conformes, ſed etiam quando in aliqua parte diſ-
cordant, cùm in ea parte, qua conueniunt ſint exequendæ, iuxta gloſ. *in Clement. vt calumniis, verſ.
alicuius ex eis, de re iudic.* & latè comprobat Crauet. *conſ.* 183. *num.* 2. Couar. *practic. quæſt.* 15. *num.* 6.
verſ. ego vero. Surd. *conſ.* 102. *per tot.* quam opinionem
ſequitur Rota, *vt in deciſ.* 241. *num.* 4. *part.* 1. *diuerſ.*
& fuit dictum in *Ferrarien. attentatorum* 7. *Maij*
1629. coram Durano, quæ eſt *deciſ.* 198. *numer.*
10. *inter eius impreſſ.* vbi fuit reſolutum executionem quoad partes conformes non eſſe attentatam.

Non obſtat igitur primò difformitas deſumpta
ex eo, quod prima ſententia concedat immiſſionē
ſimpliciter, cum ſuppoſito, quod detractiones eſſent conſumptæ per alienationes, & ſecunda im-
3 miſſionem decernat cum clauſula *deductis deducendis*, quæ conditionem importat, Rota *deciſ.* 232.
num. 5. *part.* 4. *recent.* quia hæc clauſula fuit adiecta
immiſſioni bonorum fideicommiſſo vniuerſali ſubiectorum, vt legitur in eadem ſententia, *verſ. Item
eoſdem Dominos, &c.* & proinde non cauſat difformitatem quoad immiſſionem in capitulo ſeparato
4 conceſſam ſuper bonis fideicommiſſi particularis,
cùm tot dicantur ſententiæ, quot capita. Lancell
de attent. cap. 12. *lim* 1. *num.* 12. Rebuff *de ſent. prouiſ.
art.* 2. *gloſ.* 4. *tom.* 1. *ad l. Regn.* Rot coram Gregor. XV.
dec. 552. *n.* 1. cum aliis allegatis in deciſ. quæ reuidetur, §. *vnde etiam fit.*

Et quamuis in eadem ſecunda ſententia fuerit
etiam declaratum, quod detractiones fierent ſuper
bonis fideicommiſſo particulari ſubiectis, quatenus alia bona eſſent inſufficientia: Attamen prædicta declaratio non fuit pura, ſed qualificata ex ver-
bis immediatè ſubſequentibus, ibi; *Ita tamen, quod* 5
interim non retardetur immiſſio in poſſeſſionem dictorum bonorum, in dicto teſtamento deſcriptorum, quæ
proculdubio qualificant, & reſtringunt antecedentia, *l. ita tamen*, & ibi DD *ff. ad S.C. Trebell* Oſaſch.
deciſ. 128. *n.* 16. Rota *deciſ.* 515. *n.* 2. *p.* 1. *recent.* ſicuti
ponderatum fuit in *præced. deciſ.* §. *quo verò.* Secundò non ſubſiſtit allegata mixtura deducta ex complicatione, & approbatione tituli teſtamentarij de-
tractionū, alienationumque, & condemnatione fru- 6
ctuum: Quia mentio illa teſtamenti facta fuit enunciatiue ad colorandum poſſeſſorium, de quo ſolùm
agebatur, non autem ad effectum petitorij, vtque
titulus teſtamenti canonizaretur, & propterea non
inducit mixturam, iuxta notata per Dec. *in conſ.* 18.
num. 3. quem in puncto ſequuta eſt Rota *in Bononien fideicommiſſi de Turri* 15. *Ianuarij* 1627. coram
bon mem. Merlino, vbi aliæ concordantes referuntur; nec minus fuit aliquid certè determinatum
circa alienationes, ſeu detractiones, ſed ſolùm quod
detractiones fierent quatenus de iure fieri debe-
rent, quod ſanè non ſufficit vt ratione mixturæ 7
ſententia dici poſſit appellabilis, licet adſit implicita complicatio, ex allegatis per Addent. ad
Greg XV. *in deciſ.* 232. cum aliis relatis *in dec. cauſæ,
§. nec obſtat.*

Atque hinc patet non applicari deciſiones hodie
nouiter in contrarium allegatas, præter alias declaratas in præcedenti deciſione ſub §. *Nec obſtat.* Nam
deciſ. 235. apud Pacif. *de Saluian.* loquitur in diuerſis terminis, nempe de ſententia, quę mandabat exequi teſtamētum ſuper certis bonis, & *dec.* 187. *n.* 19.
p. 7 *rec.* loquitur in caſu, quo conceſſa fuerat immiſſio actori, non ſolùm in vim donationis, ſed etiam
vti donatario, & ſic canonizando principaliter
ipſam donationem, qua diuerſitate ſtante non po- 8
teſt fieri illatio ab illis ad iſtum caſum, *vulg. l. Papinianus exuli, ff. de minor.*

Condemnatio verò fructuum facta fuit per ca- 9
put ſeparatum, & idcirco non retardat executionem ſententiæ quoad reliqua, in quibus conueniunt ex allegatis in principio, & tradit Contard.
in l. vnic. limit. 1. *num.* 34. *& ſeqq. C. ſi de moment.
poſſeſſ.*

Vltra quod aliqui ex Dominis dicebant, per huiuſmodi mixturæ exceptiones impediri non poſſe
diſpoſitionem dicti ſtatuti Bononien. quæ etiam in 10
poſſeſſoriis mixtis locum habet, vt latè probat Rota
Bononien. dec. diuerſ. 74. *n.* 26. *verſ. verū tamen, & ſeqq.*
nec obſtare deciſiones in contrariū allegatas in deciſione huius cauſæ emiſſa ſub die 15. *Martij* 1641.
coram bon. mem. Merlino, quia illæ non loquuntur in terminis ſtatuti prædicti Bononienſis.

Tertiò non obſtat iniuſtitia fundata in eo, quod
prædictæ ſententiæ concedant immiſſionem non
obſtantibus detractionibus hæredi grauato competentibus, quas non fuiſſe conſumptas admittit ſecunda ſententia; quia prætenſæ detractiones quatenus de iure eſſent faciendæ, debebant prius fieri
in bonis fideicōmiſſi vniuerſalis, & deinde in ſubſidium in bonis fideicommiſſi particularis, non retardata interim immiſſione in poſſeſſionem bonorum particulari fideicommiſſo ſubiectorum; & ideo
cùm

11 cùm conſtet hæredem grauatum plures feciſſe alie-
nationes,& omiſiſſe inuentarium,onus probandi in-
ſufficientiam bonorum fideicommiſſi vniuerſalis
ſpectat ad hæredem grauatum, vt in ſpecie Natt. *in*
*conſ.*199 *num.*9.*verſ accedat* , *quia* , *& ſeqq.* ſignan-
ter *ſub num.*11.*&* 12.& *in conſ* 238. *n.*8.Peregrin *de*
*fideicomm art.*39. *verſ. ſi autem* , Rota coram ſanct.
mem. Gregor. XV. *deciſ.* 262. *ſub num.* 6. *&*
deciſ. 126. *ſub num.* 29. *&* 33. *part.* 7. *re-*
cent.

Licet enim talis ſubſidiatius modus detrahendi
ſeruari non debeat , quando provt hîc vnus , &
12 idem eſt ad vtrumque fideicommiſſum vocatus ex
vniuerſali ſubſtitutione , ſed tunc hæres poſſit eli-
gere , ſuper quo corpore bonorum velit detractio-
nes facere , vt notant Iaſ. *in l.filiusfamilias* §.*diui*,*in*
2.*lect.num.*3.Rip *num.*29. Curt.*num.*16 *ff de legat.*1.
& Caſtrenſ. *in conſ.*247. *num.*4. *vol.*1. & Gabr *conſ.*
138. *num.*29. *&* 30. *lib.* 2. Attamen hoc non pro-
cedit quando hæres grauatus plures fecit alienatio-
13 nes , & omiſit inuentarium , exinde namque de-
tractiones redduntur illiquidæ , quæ propterea im-
miſſionem retardare non valent , vt dixit Rota co-
ram Caualerio *in deciſ.*573.*num.*7. *& deciſ.*47. *n.*13.
*p.*5.*recent.*

14 Nec applicatur diſtinctio inter hæredem agen-
tem , vel excipientem, relata per Ciriac. *controuerſ.*
5 *num.*3.*& ſeqq.* & ſignanter ſub *num.*6. quaſi quod
15 dum hæres eſt reus , ſpectat ad fideicommiſſarium
agentem onus probandi ſufficientiam aliorum bo-
norum pro detractionibus , iuxta gloſſ. *in l cum de*
lege , *ff. de probat.* Quia illa procedere poteſt quan-
do hæres confecit inuentarium, vel aliqua alia præ-
ſumptione iuuatur , ſecus vero è conuerſo , vt benè
declarat Peregrin. *de fideicomm. d. art.*39. *num.* 14.
vbi quod ſecundum magis communem opinionem
Gloſſ.*in dict.leg. cum de lege*, intelligenda eſt, quan-
do hæres grauatus confecit inuentarium , aut ali-
quam aliam habet præſumptionem pro ſe, & hanc
ſententiam perpetuò amplexa fuit Rota , vt in de-
ciſionibus ſuprà allegatis , & in fortioribus termi-
nis eſt *deciſ.*485.*in fin part.*4. *diuerſ.* & latè diſcuſſo
articulo fuit firmatum in *Auximana fideicommiſſ.*31.
Ianuarij 1641.coram Reuerendiſſ.D.meo Dunozet-
to Decano, & retorquetur *deciſ.*35 *part.*6.*recent.*vbi
id ipſum admittitur in poſſeſſorio, licet reiiciatur in
ſummariiſſimo manutentionis.

Idque eò magis procedit, quando provt hîc de-
tractiones prætenduntur ex bonis expreſsè alienari
prohibitis , vt aduertit idem Ciriac. *d. controuerſ.* 5.
num. 11. & notant DD. *in d. l. filiusfamilias* , *ff. de*
legat. 1. quidquid eſſet dicendum in caſu , quo non
præceſſiſſent alienationes , & hæres inuentarium
confeciſſet , in quibus terminis loquitur Gabr. *in*
d. conſ. 138. *num.* 6. cum aliis in contrarium alle-
gatis.

Nec releuat quod ex tranſactione inita inter Bo-
logninos , & illos de Claris ſuper omnibus bonis
Ioannis Mariæ,appareat non obſtantibus alienatio-
nibus adhuc ſupereſſe detractiones aſcendentes ad
libras 45000.ex quibus Palmerij hodie prætendunt
libras 15000. Quia ex inſpectione inſtrumenti exe-
quutionis nuper factæ per Palmerios in vim man-
dati de manutenendo eis conceſſi , appparet eos
poſſidere quamplura corpora bonorum fideicom-
miſſo vniuerſali dicti Ioannis Mariæ ſubiectorum,
longè excedentia valorem dictarum detractionum
16 ab eiſdem de Palmeriis prætenſarum ; Quando au-
tem hæres grauatus retinet penes ſe bona ſufficien-
tia pro ſuis detractionibus, non debet in aliis bonis
immiſſionem impedire , vt pluries reſpondit Rota,
& præcipuè *in deciſ.* 47. *num.* 13. *& deciſ.* 77. *num.*
16. *& deciſ.* 391. *num.* 5. *part.* 5. *recent.* & fuit di-
ctum in *d Auximana fideicommiſſi* 13. *Ianuarij*
1640. coram Reuerendiſſ. D meo Dunozetto De-
cano.

Quartò non aduerſatur exceſſus elicitus , ex eo
quod tertia ſententia Altouiti mandat exequi duas
præcedentes ſententias , concedentes Bologninis
immiſſionem in medietate bonorum Ioannis Ma-
riæ , cùm tamen de eo tempore iidem Bolognini
tertiam partem horum bonorum recuperaſſent à
dictis de Claris ; quia quoad ipſos Bologninos nul-
lus adeſt exceſſus,cùm contra eos fuerit facta exe-
cutio in medietate bonorum Ioannis Mariæ per
eos poſſeſſorum, provt fieri debebat ex forma præ-
cedentium ſententiarum , nec Clari reſtituerunt ex
cauſa fideicommiſſi , præterquam duas vncias, aliæ
enim duæ vnciæ reſtitutæ fuerunt in vim tranſa-
ctionis pro certo pretio ; & quatenus re vera fuiſ-
ſet per Claros aliquid reſtitutum vltra quantita-
tem debitam , hoc non infringeret ſententias la-
tas contra Palmerios , ſeu eorum auctorem , in
quibus illi de Claris non fuerunt citati , nec in
eo iudicio tranſactio fuerat producta , & propterea
iiſdem de Palmeriis non licet allegare exceptio- 17
nem tertiis , nempe Claris , competentem , con-
tra *l.* 2. vbi Bart. *ff. de except. rei iudic.* Surd.
conſ. 415. *numer.* 2. Peregrin. *de fideicommiſſ.*
artic. 49. *numer.* 46. Buratt. *deciſ.* 257. *nu-*
mer. 13.

Minus ſubſiſtit quod prædicta tertia ſententia 18
Altouiti ſit indiuidua , tanquam concepta ſub vni-
ca verborum ſtructura , & ideo dum mandat exe-
qui præcedentes ſententias , quæ reſpectu fidei-
commiſſi vniuerſalis , & fructuum ſunt appellabi-
les , dicatur & ipſa quoque appellabilis , etiam
reſpectu fideicommiſſi particularis ratione indiui-
duitatis , ex alleg.per Rot. *in deciſ.* 297. *n.*15. poſt
Moder. *de manuten.* ſuper quo fundamento hodie
plurimum inſiſtebatur.

Quoniam ſatis diuidua apparet ſententia , dum
mandat ſimpliciter exequi præcedentes in partibus
conformibus ibi , *Dicimus* , *&c.* executionem dua-
rum ſententiarum in cauſa fideicommiſſi olim
Ioannis Mariæ de Bologninis latarum petitam,
in partibus illarum conformibus fore , & eſſe
concedendam , & relaxandam ; ponderatis præ-
cipuè illis verbis , *in partibus illarum conformi-*
bus,quæ repugnant indiuidui qualitati , cùm in- 19
diuiduum ſit illud , quod in partes diuidi nequit ,
per DD.omnes *in l.*4.§.*Cato*, *ff de verb oblig.*Rot.
*deciſ.*902.*num* 5.coram bon.mem Coccino inter eius
impreſſ.

Sicuti igitur ſunt diuiduæ primæ duę ſententiæ,ita 20
dicitur diuidua hæc tertia ad illas ſe referens, iuxta
notata in *l.aſſe toto*,*ff.de hered inſtituen.*Pariſ.*conſ.*56.
*num.*5.*&* 8. *lib.*2. Crauett.*conſ.*45.*n.*4.cum allegatis
in deciſione, quæ reuidetur, vbi in fine demonſtra-
tur ex eadem ſententia, nec etiam reſultare nouum
grauamen, eò quòd mandet dari cautionem pro de-
tractionibus, quatenus de iure faciendis , quia hoc
non reſpicit fideicommiſſum particulare, quod Bo-
lognini conſequi poterant , non obſtante exceptio-
ne detractionum , ſed fideicommiſſum vniuerſale ,
de quo nunc agitur.

Præterea aduerterunt Domini exceptionem præ-
dictarum ſententiarum ſuſtineri etiam poſſe ex eo,

quod appellatio interpoſita à prædicta ſententia Rotæ Bononien. vſque de anno 1633. non fuerit terminata infra biennium, vt cauetur in conſtitutione eiuſdem Rotæ Bonon. 389. in qua diſponitur, quod ſententiæ, quarum appellationes non fuerunt infra biennium terminatæ exequutioni demandentur, perinde ac ſi in iudicatum tranſiuſſent (ſunt verba ipſius conſtitutionis) *abſque remedio reuocationis, executionis huiuſmodi etiam in vim attentatorum, aut cuiuſcumque alterius iuris, & modi priuilegiati, &c. & non obſtante aliquo prætenſo iure compenſationum ſub prætextu melioramentorum, vel aliorum quorumcumque in primis pro ipſo appellante, reclamante, ſeu querelante, deducente, & detrahente, etiam ſi in ſententia aliquid pro ipſo ſuccumbente, appellante, reclamante, ſeu querelante expreſsè reſeruatum foret, in primis detrahendum, & deducendum eſſe, &c.* cuius conſtitutionis validitas comprobatur ex Rota *Bononien. in eius deciſ. diuerſ.* 106. *n.* 23. *vſque ad fin.* & fuit quoque canonizata in noſtro tribunali in illa *Bononien. de Pannolinis* 5. *Maij* 1610. *quæ eſt deciſ* 81. *part.* 4. *recent.* & 1. *Iulij* 1611. coram bon. mem. Manzanedo.

Nec obſtat quod conſtitutio prædicta mandet per obtinentem executionem caueri, de reponendo omnia in priſtinum in caſu retractionis, & reuocationis ſententiarum; quia etiam in hoc eius diſpoſitio fuit adimpleta per Bologninos, dum cautionem præſtarunt de reſtituendo Palmeriis quidquid eſſet deducendum, ſicuti ordinatum fuerat in præfata tertia ſententia exequutoriali.

Ex quibus omnibus concluſum fuit ſtandum eſſe in deciſis vtraque parte audita.

Barchinonen. Portionum.

Lunæ 14. Decembris 1643.

ARGVMENTVM.

De relaxando mandato pro exequutione mandati de manutenendo obtenti per Beneficiatos Eccleſiæ B. Mariæ de Petris Albis, pro portionibus præteritis ab Abbatiſſa Monaſterij debitis ſed non ſolutis.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum exequutiuum circa portiones præteritas Beneficiatis Eccleſiæ debitas, iuxta ſtylum in Rota ſeruari ſolitum in exequutionem præcedentis mandati eſt relaxandum.*

2 *Seruitium Eccleſiæ debitum quando per Beneficiatos non ſtetit quominus præſtaretur, pro præſtito habetur.*

DECISIO CCXCII.

BENEFICIATI Eccleſiæ B. MARIÆ de Petris Albis, quia mediante declaratoria obtenta in vim mandati de manutenendo, conſequi non potuerunt ſolitas portiones ſibi debitas ab Abbatiſſa Monaſterij de Petris Albis, hodie coram me ſubrogato in locum Reuerendiſſ. D. mei Dunozet Decani abſentis per ſpeciale decretum factum à Reuerendiſſ. P. D. meo Ghiſilerio pro-Decano, diſputare obtinuerunt; an pro exequutione dicti mandati de manutenendo ſit relaxandum mandatum exequutiuum, & Domini affirmatiuè reſponderunt pro portionibus præteritis, pro futuris verò mandarunt ſeruari modum inferius exprimendum.

Quantum enim attinet ad portiones præteri- 1
tas, id eſt decurſas à die 28. Maij 1637. vſque ad diem 16. Ianuarij 1643. ſine vlla hæſitatione dixerunt eſſe relaxandum mandatum exequutiuum in exequutionem præcedentis mandati de manutenendo; prout alias Rota ſeruauit in hac materia, vt videre eſt *in deciſ.* 6. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* apud Caſſad. *& in deciſ.* 43. *num.* 15. coram Gregor. XV. & fuit dictum *in Toletana penſionis* 16. *Februarij* 1618. coram Eminentiſſ. D. Cardin. Pamphilio, & recentius *in alia Barchinonen. portionum* 21. *Februarij* 1642. coram Reuerendiſſ. D. Cornelio Epiſcopo Patauino.

Quia pro toto dicto tempore conſtat Benefi-
ciatos, vel præſtitiſſe ſeruitium Eccleſiæ debi- 2
tum, vel per eos non ſtetiſſe quominus præſtaretur, & ſic habetur pro præſtito, vt probat Surd. *conſ.* 374. *num.* 7. ſequitur Rota *deciſ.* 341. ibique Addent. penes Gregor XV. & firmatur in vltima deciſione in hac cauſa exarata ſub die 29. Maij anni currentis coram Reuerendiſſimo Domino meo Dunozet. Decano.

Quo verò ad portiones, ſcilicet à die 16. Ianuarij 1643. infra, ex quo probatur pro parte Abbatiſſæ ſub dicta die ſe obtuliſſe ſoluere portiones, ſtatim ac Beneficiati accederent ad inſeruiendum, & econtra Beneficiati excipiunt non poſſe accedere ad Eccleſiam Campeſtrem ad inſeruiendum, quia domus habitationi Beneficiatorum deſtinatæ prope Eccleſiam ſitæ, vſque adhuc non fuerunt per Abbatiſſam eiſdem Beneficiatis expulſis reſtitutæ, minuſque habitari poſſunt, niſi reparentur, vt ex oblatione, proteſtatione, ac viſitatione loci *Summario nouo Beneficiatorum num.* 2. *&* 3. Domini mandarunt, vt Abbatiſſa reparare faciat domos huiuſmodi, ad effectum, vt decenter, & honorificè ibidem habitari poſſit, illaſque ſic reparatas Beneficiatis reſtituat, & eoſdem ad inſeruiendum, vel in Eccleſia vnde pariter expulſi fuere, vel in Ciuitate Barchinonæ quatenus ibi ipſa vnà cum Monialibus commorari continuet; & quandiu non conſtiterit de implemento præfatorum per Abbatiſſam exequendorum, poſſe Beneficiatos iuuari mandato exequutiuo, ſed adimpletis præmiſſis per Abbatiſſam, eatenus eodem mandato exequutiuo vti poſſe, quatenus ſolitam reſidentiam in Eccleſia faciant, vel ex nouo legitimo impedimento facere nequeant, &c.

Et ſic deciſum vtraque parte informante, &c.

Barchinonen.

Digitized by Google

Barchinonen. Portionum.

Lunæ 14. Decembris 1643.

ARGVMENTVM.

Abſolutio à cenſuris ob recurſus ad Iudices laicos habitos incurſis non competit, clauſulis in Breui Apoſtolico contentis haudquaquam ſufficienter prout requiritur, adimpletis.

SVMMARIVM.

1 *Clauſulæ in Breui per ablatiuum abſolutum concepta conditionem important.*

2 *Clauſulis non adimpletis abſoluendi facultas Rota data ſuſpenſa remanet, & perinde eſt ac ſi nulla iuriſdictio tributa fuiſſet.*

3 *Verba non ſufficiunt vbi opus eſt facto.*

4 *Depoſitum vnius Iulij cum obligatione de ſoluendo reſiduum facta liquidatione, quando in commiſſione adeſt clauſula* refectis expenſis *non admittitur.*

5 *Abſolutionem petens, commiſſionem in qua terminus alteri parti ad liquidandum præfigitur impetrare debet.*

DECISIO CCXCIII.

ABBATISSA, & Moniales Monaſterij B. MARIÆ de Petris Albis, ad effectum ſe abſoluendi à cenſuris incurſis ob recurſus habitos ad Iudices Laicos, impetrarunt à Sanctiſſ. D.N. Breue cum clauſolis; *Renunciato prius quibuſcumque recurſibus, Parito iudicato, & refectis expenſis*; quo Breue in Rota præſentato diſputare obtinuerunt, An conſtet de ſufficienti paritione, ita vt eis ſit danda abſolutio, & negatiuè foit reſponſum.

1 Quia non conſtat fuiſſe ſatisfactum dd. clauſulis in Breue contentis, quæ tanquam conceptæ per ablatiuum abſolutum conditionem important, *l. à teſtatore, ff. de cond. & demonſtr.* Pariſ.*conſ.*41 *n.*14. *lib.*4.Seraph.*deciſ.*655.*num.*4. & operantur, vt non
2 docto de earum adimplemento ſuſpenſa remaneat Rotæ data abſoluendi facultas, & perinde ſit ac ſi nulla fuiſſet tributa iuriſdictio, Verall.*deciſ* 550.*n.*5. *part.*1. Mant.*deciſ.*343.*n.*1. Rota *deciſ.*378. *n.*1. coram Greg.XV.

Quod autem prædictis clauſulis non ſit ſatisfactum, ſatis ſuperque deprehenditur ex alia reſolutione hodie pariter coram me facta, in qua dictum fuit relaxandum fore mandatum exequutiuum ad fauorem Beneficiatorum, pro conſequendis portionibus ſibi debitis à dicta Abbatiſſa, pro quibus ante obtentum Breue abſolutorium fuerat eiſdem Beneficiatis conceſſum mandatom de manutenendo: donec igitur non conſtiterit Abbatiſſam reuera reſtituiſſe Beneficiatos ad proprias domos, & ad reſidentiam in Eccleſia, ac eis ſoloiſſe portiones contentas in mandato de manutenendo, nullatenus debet eis concedi abſolutio ex ſuperius allegatis, adeò quòd non ſufficiat verbalis oblatio,
3 quia verba non ſufficiunt vbi opus eſt facto, *l. non omnes.* § *fin. ff. de re mil. l. peculium in princip. ff. de pecul. cap.* 1. & 2. *de ſequeſt poſſ. & fruct.* & in puncto fuit dictum *in Arboren. Canonicatus* 24. *Ianuarij* 1633. coram bon. mem. Merlino.

Deficit etiam ſatisfactio quoad expenſas. Nam licèt fuerit factum depoſitum vnius Iulij cum obli- 4
gatione de ſoluendo reſiduum, facta liquidatione, tamen non admittitur quando in commiſſione ſeu Breue adeſt prædicta clauſula (refectis expenſis,) vt aduertit Gratian. *diſcept foren. cap.*786. *num.*16. Marta *de clauſul. part.*1. *clauſul.* 16. Rota coram Greg. XV. *deciſ.* 492. *num.*9. & in terminis fuit dictum *in Vlixbonen. nullitatis profeſſionis* 27. *Martij* 1637. *coram me*; ſed pars quæ petit abſolutio- 5
nem debet impetrare commiſſionem, in qua præfigatur terminus alteri parti ad liquidandum, vt docet Marta *de clauſul. part.*1. *clauſul.* 92. *num* 5. *verſ. vnde iuxta ſtylum*, & ſequitur Addent. ad Gregor. XV. *in deciſione* 503. *numero* 6. *poſt med.*

Et ita vtraque, &c.

Beneuentana redditionis Rationis.

Veneris 15. Ianuar. 1644.

ARGVMENTVM.

Mandatum A. C. contra hæredes defuncti pro redditione rationis tutelæ per eum adminiſtratæ non eſt exequendum, maximè attentâ liquidatione crediti antecedenti non facta prout requiritur, ſtantéque tranſactione inter partes ſuper eadem præuia renunciatione quarumcunque litium poſtea ſecuta.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum contra bona hereditaria alicuius abſque antecedenti crediti liquidatione relaxari non debet.*

2 *Mandatum ſine crediti liquidatione relaxari non poſſe, etiam in quocumque iudicio executiuo procedit.*

3 *Liquidatio poſt relaxationem mandati fieri non poteſt clauſula* ſi quid exequendum *ſtante.*

4 *Clauſula* ſi quid exequendum *ex eiſdem non ex nouiter deductis iuſtificari debet.*

5 *Tutor vel Adminiſtrator rationes bonorum ad ipſius manus peruentorum exhibere recuſans, executiuè compelli poteſt, certâ tamen petitione ac crediti liquidatione præcedente.*

6 *Tranſactione inter partes factâ præuiâ renunciatione quarumcunque litium inter ipſas vertentium, exceptio litis finita reſultat.*

7 *Tranſactio litis ingreſſum impedit.*

8 *Obligatione Camerali prius per ſententias & appellationes vulneratâ, ac poſtea per ſubſecutam tranſactionem mutatâ ac innouatâ, de via executiua competenti vigore primi inſtrumenti tutela amplius agi non poteſt.*

9 *Decretum Iudicis an abſque cauſa cognitione ſit*

interpoſitum vt cognoſcatur, ſtylus loci eſt attendendus.
10 *Inſinuationis defectum iuramentum ſupplet.*
11 *Exceptiones contra læſionem quando ſunt turbidæ, ſuper nullitate vel reſciſſione tranſactionis ordinariè non executiuè procedi debet.*
12 *In dubio pro tranſactione vt ſuſtineatur ſtat præſumptio.*
13 *Tranſactio longo temporis curſu obſeruata difficilius reſcinditur.*
14 *Tranſactione etiam de medio ſublata, cum Iudicia via ordinaria inter partes introducta in ſuo ſtatu remaneant, Actrix ad viam executiuam conuolare non poteſt.*

DECISIO CCXCIV.

COMMISSA mihi cauſa appellationis interpoſitæ à mandato A. C. relaxato ad fauorem Beatricis Panuciæ contra hæredes Donati Panuci pro redditione rationis tutelæ per eum administratæ, cum clauſula *ſi quid exequendum*, dubitaui an dictum mandatum ſit exequendum, & negatiuè fuit reſponſum, ex duplici præcipuè fundamento.

Primò quia mandatum præfatum relaxatum fuit
1 contra bona hæreditaria d. Donati abſque antecedenti crediti liquidatione, prout requiritur, *l. 3. C. de ſent. quæ ſin. cert. quantitat. §. curare Inſt. de Act.* Bart. *in l proinde, §. notandum num. 3. ff. ad leg. Aquil.* Bald. *in l 2. n. 6. C. de execut. rei Iudic* pleniſſimè Surd. *conſ. 248. num. 12. & deciſ. 16. num. 4. & deciſ. 129. n. 14.* Rot. coram Card. Seraph. *deciſ. 1168. num. 5.* quod
2 procedit in quocumque Iudicio etiam executiuo, vt per Galleſ. *de obligat. Cam. quæſt. 35. num. 6. & ſeq. verſ. tertia quæſtio eſt*, plenè Munoz. *de ratiocin. cap. 21. num. 12. & ſeq.* Rot. *deciſ. 653. num. 5* coram Buratto,
3 nec poteſt poſt relaxationem mandati d. liquidatio
fieri ſtante clauſula *ſi quid exequendum*, quæ ex eiſ-
4 dem, & non ex nouiter deductis debet iuſtificari,
vt firmauit Rota pluries, & ſignanter *in deciſ. 14. part. 4. diuerſ.* & *in deciſ. 165. n. 4.* coram Card. Caual. & in aliis relatis per Adden. ad Buratt. *in deciſ. 231.*
5 *num. 8.* & *in deciſ. 650. num. 17.* Quamvis enim tutor, vel Adminiſtrator, qui rationes non exhibet, vel exhibere recuſat, poſſit executiuè compelli ad reſtitutionem earum rerum, quæ ad eius manus peruenerunt, hoc tamen intelligitur præcedente certa petitione, ac crediti liquidatione, vt latè poſt alios explicat Caualcan. *de tut. & cur. num. 214.* & *ſeq. verſ. tamen mihi placet*, ſequitur Munoz. *de ratiocin. cap. 21. n. 12. & ſeq.* & ſignanter *ſub num. 25. & cap. 33. n. 22.* Scacc. *de appell. quæſt. 17. limit. 9. num. 127. verſ. confirmatur.*

Secundò, quia poſt d. adminiſtrationem, & li-
6 tem ſuper ea agitatam ſecuta fuit tranſactio inter D. Beatricem ex vna, & hæredes præfati Donati ex altera partibus, in qua ipſa Beatrix quietauit eoſdem hæredes etiam ratione litium ſibi competentium, occaſione adminiſtratæ tutelæ per D. Donatum, præuia renunciatione quarumcumque litium inter ipſas partes ex cauſa vertentium, vnde reſultat exceptio litis finitæ, *cap. 1. de lit. conteſt. in 6. l.*
7 *cauſas C. de tranſact.* quæ impedit litis ingreſſum *l. eleganter §. ſi quis poſt ff. de condit. indebit.* & notant D.D. *in cap. 1. de tranſact. in 6.*
8 Adeò cùm obligatio Cameralis prius vulnerata fuerit per ſententias, & appellationes emanatas in cauſa redditionis rationis, ac poſtea mutata, ac innouata fuerit per ſubſecutam tranſactionem, non poteſt amplius agi de via executiua competenti vigore primi Inſtrumenti tutelæ, vt in terminis vulnerationis per appellationem ſecutam dixit Rot. *in deciſ. 7016 num. 5.* coram Seraph. & *in deciſ. 78 num. 2.* coram Coccino, & in terminis nouationis coram Greg. XV. *in deciſ. 30. n. 5* cum aliis ibi cumulatis per Adden. *lit. A.*

Non obſtat quod d. tranſactio redarguatur de nullitate, tam ex defectu decreti Iudicis abſque cauſæ cognitione interpoſiti, quàm ex defectu inſinuationis, ac etiam de læſione; nam quoad decretum Iu- 9
dicis illud in inſtrumento dicitur causâ cognitâ interpoſitum, prout etiam in dubio ſtante præſentia Iudicis, & iuramento proximiorum præſumitur, & replicatur etiam per Informantes per hæredes Donati, de ſtylo loci, qui debet attendi ad effectum de quo agitur, Gabriel *de ſent. concl. 5. num 34. verſ. contrarium*, Gratian. *diſcept. for. cap. 153. num. 5. & ſeq.* Surd. *deciſ. 314 n. 8. & ſeqq.*

Et quoad inſinuationem, Iuramentum ſupplet 10
illius defectum, Gabriel *de donat. concl. 1. num. 10. 66. & 69.* Clar *in §. donatio quæſt 18. num. 1.* & in cauſis eiuſdem ciuitatis tenuit Rota *deciſ. 876. num. 1. par. 4. diuerſ.* quam ſequitur coram Seraphin. *deciſ. 1184. num. 14.* coram Gregor. XV. *deciſ. 395. ſub num. 5.*
Læſio verò ex pluribus controuertitur, ex quibus 11
exceptiones huiuſmodi ſaltem turbidæ redduntur, quod ſufficit ad hoc, vt ſuper nullitate, vel reſciſſione d. tranſactionis, ordinariè & non executiuè procedi debeat, Rot. *deciſ. 550. num. 4.* coram Cardin. & *deciſ. 860. num. 8. & 9. part. 6. recent.*

Interim autem in dubio pro tranſactione ſtat 12
præſumptio vt ſuſtineatur, *cap. finem litibus, cap. Venerabilis de dol. & contumac. cap. conſtit. de Procurat. cap. Ius gentium de re iudicat.* Rolan. *conſ. 28. num. 10. lib. 4.* maximè cùm illa facta fuerit cum decreto Iudicis, interuentu duorum proximiorum, ad extinguendas lites inter coniunctos, Decian. *reſponſ. 59. num. 99. lib. 2.* Menoch. *conſ. 401. num. 184. & 185.* & vlterius fuerit longo tempo- 13
ris curſu obſeruata, *cap. contingit de tranſact.* quo caſu difficilior redditur ipſius tranſactionis reſciſſio, Decian. *reſponſ. 28. num. 11. lib. 3.* Mantic. *de tac. & amb. lib. 26. tit. 9. num. 47.* Rot. *deciſ. 715. num. 6. part. 2. recent.* & *in deciſ. 286. num. 11. & ſeqq.* coram Greg XV. & *in deciſ. 407. in fin.* coram Card. Caual.

Et in omnem caſum ſublata etiam de medio 14
tranſactione, remanerent in ſuo ſtatu Iudicia via ordinaria antea inter partes introducta, abſque quod liceret modò Beatrici, quæ vt Actrix, ad viam executiuam conuolare, vt fuit dictum *in Romana pecuniaria 28. Iunij 1593.* coram Litta, impreſſ. penes Zacchiam *de obligat. camerali*, quæ eſt *deciſ. 68. in ordine*, & *in deciſ. 561. num. 5.* coram Buratto, latè Giurb. *deciſ. 55. num. 18.*

Et ita vtraque.

Digitized by Google

Terracinen. Bonorum.

Sabbati 23. Ianuarij 1644.

ARGVMENTVM.

Alimenta & ſumptus litis non debentur niſi copulatiuè de paupertate & bono iure prætendentis conſtet.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta & ſumptus litis vt debeantur, de paupertate & bono iure copulatiuè conſtare debet.*

2 *Sententia A.C. præſumptionem boni iuris inducere ſolet.*

3 *Paupertas per ſimplices atteſtationes quæ fidem non faciunt, ad effectum conſequendi alimenta & ſumptus litis probari non poteſt.*

4 *Alimenta de iure ei non dantur qui aliunde viuere poteſt.*

5 *Teſtes de paupertate collitigantium deponentes, bona per eoſdem poſſeſſa non eſſe ſufficientia ad illos & litem ſuſtentandam, prout requiritur deponere debent.*

6 *Mater deficientibus facultatibus paternis filios alere tenetur.*

7 *Mater an teneatur alere filios ex ſuis iuribus & creditis dotalibus, quando bona pro neceſſitatibus Matris non ſufficiunt.*

8 *Expenſas modici momenti etiam Pauper veriſimiliter ferre poteſt.*

DECISIO CCXCV.

1 ALIMENTA, & ſumptus litis non deberi Ludouico, & Ioſepho de Liliis teſponderout Domini, quia non eonſtat de paupertate, & bono Iure, prout de vtroque copulatiuè, ad hunc effectum conſtare debet, *l. final. §. nam ſi talis*, vbi Bald. & Salicet. *C. de ordin. cognit.* Sntd. *de aliment. tit. 1. quæſt.* 110. *num.* 8. *& quæſt.* 120. *num.* 3. *& ſeqq.* Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 2. c. 16. n.* 41. Rota *deciſ.* 198. *num.* 2. coram Card. Seraphino, & *in deciſ.* 367. *num.* 1. eoram Cardinali Caualerio.

Nam quidquid ſit de probatione boni iuris deducta ex ſententia A. C. ad fauorem dd. Ludouici, 2 & Ioſephi prolata, quæ præſumptionem boni iuris inducere ſolet, *l. ſi inſtituta §. de inofficioſo ff. de inoffic. teſtam.* Couar. *practic. quæſtion cap.* 6. *num.* 6. *verſ. ſecundum quod Doctores*, Barboſ. *in repetit. l. 1. ff. ſolut. matrim. num.* 59. *in fin.* Rota *deciſ.* 554. *num.* 2. eotam Card. Caualerio, & *deciſ.* 906. *num.* 6. *&* 7. coram Buratto, & *in deciſ.* 748. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* quæ tamen concloſio limitabatur per infotmantes pto Petro Antonio & litis eonſortibus, ſub prætextu quod dicta ſententia ſit notoriè nulla, & iniuſta, vt in caſu d. deciſionis 467. *num.* 2. coram Card. Caualerio.

Certum eſt quod paupertas copulatiuè requiſita ſufficienter probata non remanet ex fidibus Parochi, & Communitatis ciuitatis Setinæ, nec ex teſtibus nouiter examinatis; ſi quidem quod attinet ad fides, vltra quod ſunt ſimplices atteſtationes, quæ 3 propterea fidem non faciunt, non coarctant negatiuam; quod ſcilicet dicti Ludouicus, & Ioſephus alia bona habere non poſſint, quin ipſi ſcirent, prout requiritur ad probandam paupertatem etiam ad iſtum effectum, Roman. *conſ.* 745. *num.* 9. Couar. *variar. reſolut lib.* 2 *cap* 6. *num.* 8. *verſ. certum*, Rota *deciſ.* 573. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* & fuit dictum *in Romana fideicommiſſ. de Zucchariis* 10. *Iunij* 1637. coram R.D. meo Dunozetto Decano, & *in Romana deciſ.* 16. *Iunij* 1642. coram me.

Et eadem exceptione reſelluntur teſtes, quia nec minus ipſi coarctant negatiuam, quinimò quodammodo excludunt prætenſam paupertatem; cum vnus ex eis affirmet illos habere domum, & alia quamplura corpora bonorum paternorum, & alter dicit quod ipſe eſſet contentus ſi poſſideret tot bona, quot illi poſſident, & tamen idem teſtis fatetur habere in bonis valorem ſcut. 2000 Dum igitur bona poſſident, alimenta petere nequeunt, 4 cùm ea de Iure non dentur ei, qui aliunde viuere poteſt, vt ex textu *in l. ſi quis à liberis §. idem diuus, verſ. ſed ſi filius*, & §. *final ff. de liber. agnoſcen.* & ex Alex. *in conſ.* 27. *num.* 3. *lib* 3. dixit in ſpecie Rota in *deciſ.* 170. *num.* 4. *part.* 4 *recent.* nec teſtes prædicti deponunt, quod bona per dictos collitigantes poſ- 5 ſeſſa non ſint ſufficientia ad illos, & litem ſuſtentandum, prout requiritur, Rota coram Seraphino *deciſ.* 426. & *in deciſ* 148. *num.* 2. *part.* 4. *recent.* cum aliis relatis per Adden ad Gregor. XV. *in deciſ.* 189. *num.* 7. *verſ. Paupertas debet.*

Non obſtat ſi dicatur dicta bona exiſtere penes Innocentiam Matrem pro ſuis iuribus, & creditis dotalibus; quia etiam mater deficientibus 6 paternis facultatibus tenetur alere filios, vt tradit Surd. *de alim tit.* 1 *quæſt.* 42. *num.* 2. Cephal. *conſ.* 216. *num.* 16. & ad effectum de quo igitur tenuit Rota *in d. deciſ.* 554. *num.* 4. coram Card. Caualerio. Et licet hoc non procedat, quando eadem bona non 7 ſupereſſent neceſſitatibus Matris, *d. l. ſi quis à liberis ff. de liber. agnoſcen.* & notant DD. *in l.* 1. *ff. ſolut. matrim.* attamen id nullatenus probatur; imò cùm Mater poſſideat omnia bona, quæ poſſidebat Octauius Maritus, & Pater reſpectiuè, intrat præſumptio, quod ſicuti tunc ea ſufficiebant pro ipſis coniugibus alendis cum tota familia, ita eò magis ſufficiant de tempore præſenti, quo deficit ipſe Octauius.

In quam ſententiam eò libentius iuerunt Do- 8 mini, quia iam fuit tranſportatum regeſtrum, & ſolutum ab eiſdem Ludouico & Ioſepho, adeò quod remanent expenſæ modici momenti, quas etiam Pauper veriſimiliter ferre poteſt, vt ponderauit Rota *in d. deciſ.* 170. *num.* 2. *in fin. part.* 4. *recent.*

Et ità vtraque, &c.

Ulixbonen. Nullitatis profeſſionis.

Ven. 24. Februarij 1644.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria ſtante materia articulata releuante & pro victoriæ cauſa ſufficiente, iure merito eſt concedenda.

SVMMARIVM.

1 *Matena articulata quando eſt releuans & pro victoria cauſa ſufficiens remiſſoria denegari non debet.*

2 *Remiſſoria quando materia eſt prophana data releuantia abſque alio fumo indiſtinctè conceditur.*

3 *Profeſſio meticuloſa vti eſt nulla, ita quoque ratificatio ex identieate rationis per vim & metum cxtoria.*

4 *Remiſſoria vt conccdatur, articulos aliquo modo directè vel indirectè ad cauſam facere, & qualitercunque etiam leui præſumptione adminiculari ſufficit.*

5 *Damnum irreparabile vt euitetur remiſſoria eſt concedenda.*

6 *Remiſſoria altera ſuper eadem materia concedi non debet.*

7 *Remiſſoria ſecunda datur, quando articuli nedum in cortice verborum ſed etiam in ſubſtantia magis ſpecificè ſunt eoncepti.*

8 *Publicatio teſtium ſecundo examini ſuper articulis nouis & magis ſpecificis non obſtat.*

9 *Probatio vnius partis probationem alterius non excludit.*

10 *Remiſſoria etiam ex cauſa ſecunda datur.*

11 *Iuſta excuſationis cauſa ſtante remiſſoria ſemper concedi conſueuit.*

12 *Remiſſoria an detur quando materia articulata eſt inuerisſimilis.*

13 *Ignorantia Concilij Tridentini in fœminis ratione ſexus præſumitur.*

14 *Suſpicio calumniæ vehemens quando non adeſt, parum refert quod articuli ad euertenda fundamenta deciſionum tendant.*

15 *Clauſula* appellatione remota *ſtante Rota pro conceſſione remiſſoriæ facilius inclinat.*

DECISIO CCXCVI.

IN propoſitione huius cauſæ, habita ſub die 16. Junij 1641. Domini recedendo à præcedenti deciſione, emiſſa ſub die 17. Maij 1641. in qua dictum fuerat conſtare, de valida profeſſione Franciſcæ, firmarunt eamdem Franciſcam per vim, & metum profeſſionem emiſiſſe, & ratificationem in præcedenti deciſione deſumptam ex illis verbis ab ea prolatis coram Vicario, Notario, & teſtibus, ibi; *quamuis Monialis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat*, non ſuffragari; quia in ea non interuenerat nouus conſenſus Monialium, prout requiri dicebatur, quando Moniales ſciebant nullitatem profeſſionis vſque ab initio. Sed repropoſita deinde cauſa ſuper eiſdem, ſub die 11. Maij 1643. receſſerunt ab vltimo loco deciſis, ea præcipuè moti ratione, quia nullibi conſtabat de tali ſcientia Monialium, ſaltem de tempore, quo ipſæ capitulariter præſtiterunt conſenſum ſuper receptione dictæ Franciſcæ ad profitendum, prout conſtare debet ad hunc effectum ex allegatis in deciſione ſub dicta die extenſa.

Hinc ſumpta occaſione Agentes pro D. Franciſca, prætendentes de tali, & ſpecifica ſcientia nullitatis profeſſionis in Moniales conſtare, & quidem capitulariter, tam antequam eadem Franciſca capitulariter reciperetur ad profitendum, quàm in ipſo actu; & poſt exhibitis in actis articulis ad hoc probandum diſputare obtinuerunt, An ſit danda remiſſoria, & affirmatiuè fuit reſponſum; quia attenta opinione, quam Rota ſequuta fuit ſub die 16. Iunij 1641. idest, quod data ſcientia nullitatis profeſſionis ab initio in Moniales, ratificatio ſubſequens nullius ſit momenti, ſine nouo earumdem Monialium conſenſu, ſi modò huiuſmodi ſpecifica ſcientia probetur ſicuti articulatur, certum eſt, quod Franciſca reportabit cauſæ victoriam; quando au-
tem materia articulata eſt releuans, & ſufficiens pro 1
victoria cauſæ, non debet denegari remiſſoria, vt dixit Rota pluries, vt videre eſt apud Greg. XV. *in deciſ.* 191. *&* 124. *&* 403. *&* 405. *&* 523. *vbique ſub num.* 1. *& inter recent. deciſ.* 125. *ſub num.* 18. *& de-*
ciſ. 315. *num.* 6. *part.* 5. & cùm ſimus in materia pro- 2
fana, prout quælibet reputatur, dum non agitur ſuper titulo beneficij, data releuantia conceditur indiſtinctè remiſſoria, abſque alio fumo, Rota coram Greg. XV. *in d. deciſ.* 403. *per tot.* vbi quod ſufficit vnius articuli releuantia ad hoc vt remiſſoria concedatur ſuper omnibus.

Et quamuis vnus ex Dominis replicauerit, quod ſub die 11. Maij 1643. Domini non fuerunt concordes in d. opinione, quod ſcilicet hoc caſu in ratificatione requireretur nouus conſenſus Monialium, & propterea ad effectum videndi de releuantia materiæ articulatæ, debeat prius firmari, an ſcientia nullitatis profeſſionis, vſque ab initio annollet eamdem profeſſionem, itavt non potuerit ex poſt facto, abſque nouo Monaſterij conſenſu ratificari, cùm dato caſu quod poſſit ratificari abſque dicto nouo conſenſo, nihil releuat, quod Moniales ſciuerint metum necne.

Attamen dicta replicatione non obſtante, adhuc aliis Dominis viſum fuit pro conceſſione remiſſoriæ reſpondere; tum quia ab eis habitus fuit pro releuanti etiam ille articulus, qui tendit ad probandum Franciſcam illa verba, *quamvis Monialis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat*, protuliſſe, non diuino afflante ſpiritu animoque ſedato, & deliberato, ſed per vim, & metum potius, ad ſe eximendum à continuis vexationibus, quibus torquebatur per hanc litem, quàm pro ratificanda profeſſione vſque tunc, ac impoſterum ſemper impugnata; nam hoc probato ratificatio nullius erit
momenti, quia ſicuti profeſſio meticuloſa eſt nulla, 3
ita quoque nulla erit ratificatio per vim & metum extorta ex identitate rationis.

Tum quia certum eſt, quod ab illa opinione, requirente nouum conſenſum Monialium, nondum fuit receſſum, immò vltima deciſio, totum fundamentum facit ſuper defectu ſcientiæ nullitatis in Moniales præciſe de tempore receptionis Franciſcæ ad profitendum, & ideò exiſtimatum fuit materiam articulatam de præſenti eſſe releuantem pro conceſſione remiſſoriæ, cùm ad hunc effectum ſuffi-
ciat articulos aliquo modo directè, vel indirectè 4
facere ad cauſam, & qualitercunque adminiculari, etiam leui præſumptione, vt ex doctrina Bald. *in cap. licet cauſam* 33. *verſ. dicitur tamen de probat.* dixit Rot. *in dec.* 232. *n.* 2. coram Caua〈l〉er. & in dubio pro remiſſoria eſt reſpondendum, Rot. apud bon. mem. Coccin. *deciſ.* 20 *num.* 4. *& in deciſ.* 656. *num.* 5. apud bon. mem. Buratt. nec viſum fuit prius diſceptare ſuper veritate d. opinionis, quia diſceptationes maximè controuerſæ in hoc tribunali, ſolent protrahi in longum, & iſto medio tempore poſſent decedere teſtes de hac materia informati, & exinde
oriri Franciſcæ damnum irreparabile, pro quo 5
euitando danda eſt remiſſoria, vt conſiderauit Rota *in deciſ.* 523. *num.* 3. coram Greg. XV.

Non

Non obſtat, quod aliàs quando fuit conceſſa remiſſoria Franciſcæ ad probandum profeſſionem fuiſſe nullam, vti per vim, & metum emiſſam, articulata quoque fuerit hæc ſcientia nullitatis in
6 Moniales, & tamen non fuerit ſufficienter probata, ideoque non debeat ſuper eadem materia concedi altera remiſſoria, vt poſt Innoc. Io Andr & Abb. *in cap. fraternitatis, num. 8. verſ. ſed breuiter concludo de teſtibus*, & alios tradit Rot. *in deciſ.* 497. *num.* 3. coram Greg. XV. quia tunc ſcientia fuit articulata in genere, non autem præciſè de tempore receptionis, prout requiritur, vnde ſequitur, quod remiſſoria denegari non poſſit ſub prætextu remiſſo-
7 riæ alias conceſſæ, ſiquidem datur ſecunda, quando articuli, prout hic, nedum in cortice verborum, ſed etiam in ſubſtantia ſunt magis ſpecificè concepti, Canaler. *deciſ.* 969. *num.* 2. Coccin. *deciſ.* 23. *num.* 2. Greg. XV. *deciſ.* 191. *num.* 4. Rot. *deciſ.* 266. *num.* 13 *part.* 6 *recent.* & fuit dictum in *Camerinen. penſionis* 4. *Maij* 1640. coram R. P. D. meo Bichio.

Quod procedit, etiam ſi dicta teſtium didicita fuerint, & aliud ex aduerſo articulatum, &
8 probatum, quia publicatio teſtium non obſtat ſecundo examini ſuper articulis nouis, & magis ſpecificis, vt tradit Bart. *in auth. atqui ſemel, num.* 14. *C. de probat.* Imol. *in d. c. fraternitatis, num.* 9. *verſ. nonum autem*, latè Socc. *num.* 21. *in ſeptimo principali articulo de teſtib.* Buratt. *deciſ.* 824. *num.* 4. & vnius
9 partis probatio probationem alterius non excludit, Ægid. *deciſ.* 575 *num.* 1. Rot. *deciſ.* 785. *num.* 5. *part.* 1. *diuerſ.* & *deciſ.* 677. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* quæ regula habet locum etiam in terminis concedendæ remiſſoriæ, vt fuit dictum in *Calaguritana proceſſionum.* 30 *Apr.* 1629. coram bon. mem. Card. Viril. & *deciſ.* 70. *num.* 9 *part.* 6. *recent.*

Prout non adverſatur effrenatus numerus teſtium hinc inde examinatorum, quia ille cohibendus quidem eſt ſuper eiſdem articulis, in quibus terminis loquitur *text. in cap. cum cauſam* 38 *verſ. volentes de teſtib* cum aliis alleg. ſed non inde ſequitur quod debeat denegari examen ſuper nouis articulis, aut magis ſpecificatis, nam tunc non in-
10 congruit plura examina fieri, datur enim ex cauſa ſecunda remiſſoria. Seuerol. *de remiſſor. cap.* 6. *num.* 2. Boccac *eod. tract. cap.* 3. *num.* 17. Rota coram Greg. XV *deciſ* 367. *num.* 2. & *inter recent. deciſ* 235. *num.* 4. *part.* 5.

Minus obſtat quod lis diu durauerit, quo caſu ob ſuſpicionem calumniæ ſoleat remiſſoria denegari, quia expreſſa ratificatio profeſſionis deducta non fuit, niſi de anno 1640. & defectus ſcientiæ capitularis, fuit allegatus de anno præterito 1643.
11 vnde ceſſat calumnia, & oritur iuſta excuſationis cauſa, qua ſtante ſemper concedi conſueuit remiſſoria ex mox allegatis, & ſequitur Rot. *in d. deciſ.* 824. *n.* 6. coram Buratto.

12 Denique non facit, quod materia articulata ſit inueriſimilis, cùm Moniales ſi ſciuiſſent nullitatem profeſſionis conſenſum non præſtitiſſent contra diſpoſitionem Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de regular. num.* 18 adeò quod cùm adinuenta ſit potius ad euitanda fundamenta deciſionum, & ad protrahendum cauſæ expeditionem, quàm ad veritatem probandam, non ſit locus remiſſoriæ, vt fuit dictum in *Corduben. decimarum* 5. *Iunij* 1638. *coram me.*

Quoniam obiectum inueriſimilitudinis ceſſat ex
13 eo, quod in fœminis ratione ſexus præſumitur ignorantia Concilij Tridentini, vt de ignorantia iuris *ex l. regula* §. 1. *ff. de iur. & fact. ignor* & ex Menoch, *præſ.* 23. *n.* 17 & 19. *lib.* 6. & ex aliis reſpondit Rot. *deciſ.* 82. *num.* 12. coram Buratt. & ſuſpicio procuratæ dilationis excluditur ex eo quod Franciſca eſt actrix, & bona poſſidentur ab aduerſariis, vt dixit Rot. *in deciſ* 816. *in fin.* coram Burat. quando au- 14
tem non adeſt ſuſpicio calumniæ, & quidem vehemens, parum refert quod articuli tendant ad euertenda fundamenta deciſionum, imo exinde probatur eorum releuantia, vt reſpondit Rot. *in deciſ.* 338. *num.* 2. coram Coccino.

Quibus accedit, quod cauſa reperitur commiſſa 15
cum clauſula *appellatione remota*, quo caſu eo facilius Rota inclinat pro conceſſione remiſſoriæ, vt videre eſt penes Greg. XV. *deciſ.* 562. *num.* 5. ibique Adden. *num.* 7. & penes Cocc. *deciſ.* 122. *num.* 3. & *inter recent. deciſ.* 56. *n.* 1. *part.* 4 *rec.* & fuit dictum in hac ipſa cauſa ſub die 29. Ianuarij 168. coram me.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

Tullen. Prioratus.

Vener. 26. Februarij 1643.

ARGVMENTVM.

Gratia Apoſtolica quoad omnia narrata iuſtificata executioni iure merito eſt demandanda.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio aduerſarij contra confitentem abſque alia iuſtificatione plenè probat.*
2 *Non exceſſum in aliqua parte etiam modica verificari ſufficit.*
3 *Modus verus probandi gratias Apoſtolicas vnde reſultat.*
4 *Ordinarij literis circa promotionem ad ordinem Sacerdotalem plena fides eſt adhibenda.*
5 *Gratia Apoſtolica iuſtificata iure merito exequutioni demandari debet.*
6 *Prouiſio Apoſtolica quando eſt poſterior in data, anteriori non obſtat*
7 *Prouiſio Apoſtolica cum clauſula* dummodo tempore datæ præſentium non fuit alteri ius quæſitum, *iura anterioris prouiſi præſeruat.*
8 *Collatio beneficij in Commendam perpetuam dati ſpectat ad Papam, cuius diſpoſitioni remanet affectum, donec ab eo in titulum prouideatur.*

DECISIO CCXCVII.

CENSVERVNT Domini gratiam Petri eſſe iuſtificatam; quia omnia per ipſum narrata leguntur verificata in eius Summario.

Primò enim ipſe narrauit, quod Franciſcus eius Anteceſſor Prioratum, de quo agitur, in Commendam ad ſui vitam ex conceſſione Apoſtolica obtinebat, & Commenda per eius obitum ceſſauerit, & quod idem Prioratus conuentu careat, & non excedat in redditu ducatos 250.

a 50.auti, & hæc omnia fatetur etiam Marcus ad-
uerſarius in narratiua ſuæ prouiſionis *d Sum.num.* 2.
1 quæ quidem confeſſio plenè probat contra confi-
tentem abſque alia iuſtificatione, vt in hac facti
ſpecie dixit Rota *in deciſ.* 190. *part.* 1. coram Capu-
taq. & *in deciſ.* 33. *num.* 1. coram Canalerio, & *in*
in deciſ. 145. *n.* 1. coram Coccino, & *in deciſ.* 715. *n.* 3.
p. 1. & *deciſ.* 309 *n.* 1. ℣. 2. & *deciſ.* 236. *num.* 2. *part.* 7.
recent.

Nec relenat, quòd in gratia Marci narretur,
quod Prioratus non excedit ducatos 24. in gratia
verò Petti quod non excedat 250. nam exinde cla-
rior redditur iuſtificatio ad fauorem Petri, quia ſi
non excedit 24 eò minus excedet 250. vt in termi-
nis reſpondit Rota *in d deciſ.* 145. *num.* 1. *verſ. nec fa-*
cit coram Coccino, & *in deciſ.* 164. *num.* 1. coram
eodem, & *deciſ.* 931. pariter ſub *num.* 1. coram Bu-
ratto, & *in recen. deciſ.* 101. *num.* 7. *part.* 1. & ſufficit,
2 quod non exceſſus verificetur in aliqua parte
etiam modica, vt aduertit Lotther *de re benef.*
lib. 1. *quaſt.* 38. *num.* 53. Mantic. *deciſ.* 138.
num. 2.

3 Secundò Petrus narrauit, quod cura Animarum
exerceatur per Vicarium perpetuum, & quod idem
Prioratus erat grauatus duabus penſionibus ſum-
mam ducatorum, ſeu ſcutorum auri 160. in totum
conſtituentibus, & vtrumque iuſtificatur ex litteris
Apoſtolicis reſpectiuè datis *d. Summ. num.* 3. & 4. qui
eſt verus modus probandi gratias Apoſtolicas, vt
fuit dictum in *Nullius parochialis Caſtri Durantis*
16. *Iunij* 1624. coram bon. mem. Remboldo, & *in*
Biſig[illegible] *Archipreſbyteratus* 25. *Iunij* 1629. coram
bon mem. Pitouano, & notat Adden. ad Greg. XV.
in deciſ 471. *num.* 11.

Tertiò, & denique narrauit ſe eſſe Presbyterum,
& hoc probatur ex litteris patentibus Ordinarij,
d Summ. num. 5 in quibus apparet eum ad ordinem
Sacerdotalem fuiſſe promotum, huiuſmodi enim
4 Ordinarij litteris in hac materia plena fides adhi-
betur, Felin. *in cap poſt ceſſionem num.* 3. &
15. *de probat* Rota *deciſ.* 164. *num.* 1. coram
Coccino, & *deciſ.* 101 *num.* 1. *part.* 1. *recent.* & alibi
ſæpè.

5 Cùm igitur ex prædictis appareat de omnimoda
iuſtificatione gratiæ, iure merito illa debet exequu-
tioni demandari, iuxta *Textum in cap. ſi Capitulo,*
ibique gloſ. *verb. exequatur de conceſſion. praben.* Rota
deciſ. 506. *n.* 1. & *deciſ.* 628. *n.* 1. *p.* 4. & *deciſ.* 258. *n.* 1. *p.*
7. *recent.*

Nec obſtat prouiſio Apoſtolica per Marcum ad-
6 uerſarium obtenta; tum quia eſt poſterior in data,
cap. Capitulum S. Crucis, cum ibi notatis per Scriben-
tes, & *cap. tibi, qui gratiam de reſcript. in* 6. Roman.
7 *conſ.* 298. *num.* 2. Tum quia habet in ventre clauſu-
lam, *dummodo tempore data præſentium non fuerit al-*
teri ius quaſitum, &c. per quam præſeruantur iura
anterioris prouiſi, Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quaſt.*
23. *num.* 2. Rota *deciſ.* 231. *num.* 4. coram Caualerio,
& *deciſ.* 1274. *num.* 3. coram Seraphino, *ac in deciſ.*
253. *num.* 1. & *ſeqq. part.* 2. *recent.* adeò vt ſtatim ac
conſtet alterum legitimum habere ius de tempore
datæ poſterioris gratiæ, illa reſoluatur perinde ac ſi
conc ſſa non fuiſſet, vt benè probat Rota *in deciſ.*
55 *num.* 1. & *ſeqq* & *in deciſ.* 137. *num.* 5. & 6. coram
Buratto.

Nec eadem gratia Marci poteſt aliquod iuris fo-
mentum recipere ex reſignatione facta per Fratrem
Ioannem Vincentium dicti Prioratus, ad eiuſdem
Marci fauorem ante prouiſionem obtentam per
Petrum; quia reſignans, qui prouiſionem d. Prio-
ratus in titulum extorſerat ab Abbate Monaſterij S.
Apri, nullum ius acquiſiuerat, cùm collatio be- 8
neficij dati in Commendam perpetuam ſpectet ad
Papam, cuius diſpoſitioni remanet affectum, do-
nec ab eo prouideatur in titulum, nec interim in-
ferior in eius prouiſione ſe intromittere poteſt, vt
tradunt Roman. *conſ.* 353. *ſub num.* 11. *verſ. cæterum,*
Garz. de benef. *part.* 4. *cap.* 4. *num.* 68. & *ſeqq.* Gonzal.
ſuper regul gloſ. 52. *num.* 11. Rota *deciſ.* 4. *de praben.*
coram Creſcentio, & *in deciſ.* 141. *per tot p.* 1. &
deciſ. 41. *n.* 1. & *ſeqq. p.* 7. *recent.* & *deciſ* 559. *n.* 5. co-
ram Canaletio.

Et ita deciſum, altera tantùm parte infor-
mante.

Valentina Iuris ſedendi.

Ven. 26. Februarij 1644.

ARGVMENTVM.

Sententiæ declarantes licere Præpoſitis Eccleſiæ Valentinæ ſedere ſuper ſedibus vacuis Dignitatum à choro abſentium, cùm ab iiſdem intra terminum decem dierum nulla fuerit interpoſita appellatio, in iudicatum tranſire tam de Iure ciuili quàm Canonicu dicuntur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione intra terminum decem dierum non interpoſita, res iudicata tam de iure ciuili quàm Canonico de plano intrat.*

2 *In executione ſententiarum ſuperſedet Rota, quando de cauſis reſtitutionis in integrum docetur.*

3 *Reſtitutio in integrum ſine læſione non datur etiamſi ab Eclceſia vel minore peteretur.*

4 *Læſionis ſuſpicio quomodo tollitur.*

5 *Præpoſitorum prærogatiuæ & præeminentiæ ex conſtitutione Sixti V referuntur.*

6 *Reſolutio S. Congregationis Rituum per Barboſ. relata de ſedibus Dignitatum ab aliis Dignitatibus ſeu Canonicis non occupandis, in Eccleſia vbi adeſt conſtitutio Pontificia contrarium diſponens, applicari non poteſt.*

7 *Sententiæ dum de re iudicata conſtat, iuxta formam commiſſionis iure merito ſunt exequendæ.*

DECISIO CCXCVIII.

CVm à ſententia Reuerendiſſ. P. D.
mei Meltij confirmatoria alterius
Reuerendiſſ. P. D. mei Ghiſilerij
(in qua declaratum fuerat licere
Præpoſitis Eccleſiæ Valentinæ ſe-
dere ſuper ſedibus vacuis Dignitatum à Choro
abſentium) non fuerit appellatum, Agentes pro
dignitatibus obtinuerunt mihi committi cauſam
reſtitutionis in integrum cum ſolita clauſula (*con-*
ſtito de re iudicata.) Quare dubitaui an conſtet
de re iudicata, & affirmatiuè fuit reſponſum;
quia dum intra terminum decem dierum non 1
fuit

Digitized by Google

fuit interpoſita appellatio, intrat de plano res indicata tàm de Iure ciuili, vt *in auth. hodie de appellat.* quàm de Iure canonico, vt *in c. quoad conſultationem extra de re iudic. c. Romana §. ſi verò de appellat. in 6.*

2 Non obſtat, quod de ſtilo huius Tribunalis ſit ſuperſedere in executione ſuarum ſententiarum, quando docetur de cauſis reſtitutionis in integrum, & hoc ipſo pars habeatur pro reſtituta abſque alia declaratione, vt notatur *in dec. vlt. n. 4. & 5 de integr. reſtit in nou.* quam ſequitur Contard. *de moment. poſſeſ. limit.* 8. ratione reſtitutionis in integrum *n.* 42. Rota *deciſ.* 13. *n.* 1. *p.* 2. *recent.*

3 Quia in preſenti nullibi conſtat de læſione, ſine qua nō datur reſtitutio in integrum, etiamſi ab Eccleſia, vel minore peteretur, vt decidit textus *in l. ſi ex cauſa indicati, ff. de minor. l. nam poſtea, § ſi minor, ff de iure iuran.* Odd. *de reſtit. in integr p.* 1 *q* 36. *art.* 2. & 3. *à n.* 9. *vſque ad* 15. Rota *deciſ.* 323. *n.* 2 & 3. coram bon. mem Buratto.

4 Quinimo omnis læſionis ſuſpicio tollitur ex eo, quod prædictarum ſententiarum validitas apparet ex reuolutione proceſſus, in quo leguntur commiſſiones fundantes iuriſdictionem Rotæ, mandata Procuratorum hinc inde, terminorum ſubſtantialium aſſignationes, ac citationes neceſſariæ, iuxta vulgat. deciſionem Caputaq. 262 *p.* 2 paſſim à Rota canonizatam.

Iuſtitia verò illarum plenè probatur ex pluribus deciſionibus, tàm coram bon mem. Merlino, quàm coram RR.PP.DD meis Ghiſlerio, & Veroſpio emanatis, quarum aliquæ leguntur impreſſæ inter recentiores, nempè *dec.* 252. 288. & 319. *p.* 6. & *dec.* 224. *p.* 7. in quibus ſatisfit omnibus obiectionibus tunc adductis per informantes pro dignitatibus, & benè declaratur ius ſedendi de quo agitur, ſpectare Præpoſitis vigore conſti-

5 tutionis S. m. Sixti V. diſponentis, quod Præpoſiti habeant omnes præeminentias, prærogatiuas, ac priuilegia Canonicorum, & quod poſſint vti, & frui omnibus priuilegiis, indultis, & facultatibus, quibus Præpoſiti menſuales antiqui frui, potiri, & gaudere poterant, & denique quod adinſtar illorum ſtallum in choro, & locum in proceſſionibus, ceteriſque actibus publicis, & priuatis omnibus, & quibuſcumque Eccleſiæ Valentinæ immediatè poſt Canonicos eiuſdē Eccleſiæ habere poſſint, & debeant: quæ quidem verba manifeſtè conuincunt Præpoſitos in quibuſcumque ſedibus immediatè, & continuatiuè poſt eoſdem Canonicos in choro ſedere poſſe, vt benè cōcludunt in dictis deciſionibus, ponderando tam ipſa verba, quàm etiā rationes æquiparationis, ſubrogationis, ac decoris Eccleſiaſtici tuus.

6 Nec aduerſatur reſolutio S. Congregationis Rituum *in vna Placentina* emiſſa ſub die 25. Maij 1632. relata per Barboſ *in collectan. ad Bullar. verb. ſedes;* cuius verba ſunt infraſcripta videlicet: *Sedes Dignitatum abſentium non debent occupari ab aliis Dignitatibus, ſeu Canonicis, ſed vnaquaque Dignitas, ſeu Canonicus in proprio ſtallo permanere debet.* Quia illa non poteſt applicari in hac Eccleſia Valentina, vbi adeſt conſtitutio Pontificia diſponens contrarium, & vbi ſedes Dignitatum, ſeu Canonicorum non ſunt ſemper fixæ, vt ponderatum etiam fuit in dd. deciſionibus, quæ rectè probant iuſtitiam ſententiarum, vt ad effectum exequendi rem iudicatam dixit Rota *in dec.* 665. *n.* 1. *circa med p* 3 & *in dec.* 220. *n.* 2 *in princ p.* 4. *rec.* & alibi ſæpè.

Dum igitur ex prædictis conſtat de re iudicata, inre-

7 merito debent ſententiæ executioni demandari iuxta formam commiſſionis, *tot tit de execut. rei iudic.* Pariſ. *conſ.* 105. *n* 29. *lib* 1. Honded. *conſ.* 61. *n.* 10. *lib* 1. Mart. *de clauſ p.* 1. *clauſ.* 19. *n.* 12. Rota *d. dec.* 220. *n.* 1. *in fin. p.* 4. *rec.* & coram Buratto, *deciſ.* 885. *per tot.*

Et ita vna tantùm, &c.

Bonon. fideicommiſſi Bartholomæi de Bologninis.

Lunæ 29. Februarij 1644.

ARGVMENTVM.

Teſtatore in defectum aliorum hæredum ſubſtituente proximiores maſculos de parentela & agnatione, fideicommiſſum ad fauorem omnium in eodem gradu exiſtentium pro æquali portione purificatum cenſetur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator deficientibus ſine prole heredibus, ſubſtituendo proximiores maſculos de parentela & agnatione, ad fauorem omnium in eodem gradu exiſtentium fideicommiſſum æqualiter purificatum cenſetur.*

2 *Probatio filiationis & legitimitatis vnde reſultat.*

3 *Fides Baptiſmatis in qua filius aliquis deſcribitur filiationem probat.*

4 *Inſtitutio facta de aliquo in teſtamento tanquam de filio legitimo & naturali, ad probandum filiationem ſufficit.*

5 *Inueſtitura Eccleſiaſtica deſcendentibus conceſſa illegitimos nunquam comprehendit.*

6 *Admiſſio ad ſucceſſionem ſolis legitimis competentem legitimitatem probat.*

7 *Probationes leuiores etiam ex præſumptionibus & coniecturis reſultantes ad effectum ſucceſſionis admittuntur.*

8 *Filiationis legitima & naturalis quaſi poſſeſſio ad effectum obtinendi in iudicio immiſſionis ſufficit.*

9 *Appellatione vltimorum heredum non ſolum deſcendentes ſed etiam collaterales Teſtatoris veniunt.*

10 *Teſtator in defectum deſcendentium inſtitutorum & ſubſtitutorum dum proximiores de familia & agnatione ſua vocauit, vocatio in tranſuerſalibus linea contentiua duntaxat verificari poteſt.*

11 *Conditio concepta in caſu quo primo loco inſtitutus abſque filiis legitimis & naturalibus decederet, ob exiſtentiam à patre naturali deſcendentis non deficit.*

12 *Legitimati per Principis ſecularis reſcriptum, filij legitimi & naturales dici non poſſunt.*

13 *A communi opinione conſulendo & iudicando non eſt recedendum.*

14 *Clauſula* ſine præiudicio venientium ab inteſtato, *in quantum operatur.*

15 *Papa poteſtatem habens confirmandi legitimationem, quin preiudicare ſubſtitutis valeat heſitari nō poteſt.*

16 *Legitimatio filij ex ſubſequuto matrimonio deſumpta, filio de tempore ſubſequuti matrimonij decedente corruit.*

17 *Teſtator dum vocat legitimos & naturales & de legitimo matrimonio natos, filius Patris ex legitimo matrimonio non nati tanquam ex radice infecta proueniens excluditur.*

18 *Fideicommiſſum in vna perſona expirare non poteſt, dum ex verbis Teſtatoris durante parentela & agnatione ſucceſſiuum fideicommiſſum reſultat.*

19 *Subſtitutio fideicōmiſſaria ſucceſſiua quomodo procedit.*

20 *Subſtitutio deficientibus omnibus heredibus ad fauorem proximiorum de parentela & agnatione facta, omnes deſcendentes propriè comprehendit.*

21 *Teſtator in eadem diſpoſitione reſpectu vtriuſque heredis pariformiter diſponens, idem pariter in ſequenti ſubſtitutione continuatiuè facta, diſpoſuiſſe cenſetur.*

22 *Subſtitutio ſecunda ab alia antecedenti declaratur.*
23 *Dictio ſic quid denotat.*
24 *Fideicommiſſum in perſonis proximiorum de parentela non expirat, Teſtatore poſt factam eorum ſubſtitutionem vlterius non procedente.*

DECISIO CCXCIX.

ROTA in hac cauſa ſub die 22. Iunij ſuperioris anni firmauit conſtare de fideicommiſſo Bartholomæi de Bologninis purificato ad fauorem Horatij, & Valerij fratrum de Bologninis authorum illorum de Zambeccariis, in eorundemque fratrum perſonis expirato contra Palmerios Reos, & poſſeſſores, vt in deciſione tunc extenſa.

Cùm autẽ Bartholomæus Iunior, & Thadæus frater pariter de Bologninis, qui in alia poſitione non informauerant, prætenderent eſſe in pari gradu Teſtatori cum dd. Horatio, & Valerio, & ſic pro medietate bona fideicõmiſſaria ad ſemetipſos ſpectare, repropoſui denuo cauſam ſuper eiſdem etiam ipſis auditis, & reſolutum fuit dd. Bartholomæum & Thadæum eſſe admittendos ad fideicommiſſum pro æquali portione cum dd. Horatio, & Valerio, & in hac parte declarandam eſſe deciſionẽ, in reliquis verò ſtandum eſſe in deciſis.

Ratio reſolutionis fuit. Quia quantum attinet ad admiſſionem Bartholomæi Iunioris, & Thadæi factã pro medietate, probatur ipſos per gradus diſtinctos deſcẽdere à Io. Bolognino communi ſtipite in æquali gradu cũ dd. Horatio, & Valerio, vt in arbore data, vbi apparet ex d. Ioanne communi ſtipite ortum habuiſſe inter alios Ludouicum, Hieronymum, & Iulium, ex Ludouico natum fuiſſe Bartholomæum teſtatorem, ac ex Hieronymo originẽ traxiſſe Cæſarem, & ex Cæſare Maximilianum Patrem Bartholomæi, & Thadæi Auctorum.

A dicto verò Iulio prodiiſſe Io. Antonium, & ab iſto Iul. Cæſarem patrem Horatij, & Valerij Auctorum illorum de Zambeccariis; vnde patet iuxta cõputationem iuris ciuilis tam dd. Horatium, & Valerium, quàm Bartholomæum Iuniorem, & Thadæum eſſe Bartholomæo teſtatori coniunctos in ſexto conſanguinitatis gradu,
1 & conſequenter cùm teſtator omnibus vltimis eius hæredibus ſubſtitutis ſine prole deficientibus, ſubſtituerit proximiores maſculos de parẽtela, & agnatione ipſius Teſtatoris, ſeruando tamen inter eos graduum prærogatiuam, dicendum eſt ad fauorem omnium prædictorum in eodem gradu exiſtentium fuiſſe ęqualiter purificatum fideicommiſſum, iuxta text. *in l. cum ita 33. § in fideicom. ff. de legat. 2. § hac haredit. ff. de ſuis, & legit.* Bart. *in l. ſi cognatis n. 3 ff. de reb. dub.* Peregr. *de fideic. art. 22. n. 64. & 65.* Fuſar *de ſubſtit. q 356. n. 1. & ſeqq.*

2 Et quod Maximilianus Pater dd. Bartholomæi, & Thadæi ſit filius legitimus, & naturalis d. Cæſaris, & in quaſi poſſeſſione d. filiationis legitimæ, & naturalis reperiatur, probatur tum ex inſtrumẽto matrimonij facto de ann. 1572. inter ipſum Cæſarem, & Giliam de Bertis coniuges, ac ex teſtibus deponentibus, quod talis communiter ab omnibus, & à Parentibus reputabatur, & nominabatur, & quod econtra d. Maximilianus Cæſarem in patrem, & Giliam in matrem recognoſcebat, tractabat & nominabat, quod ſufficere ad effectum probationis filiationis, & ligitimitatis, ex doctrina Baldi, & aliorum *in cap. per ſuas de probat.* & ex Surd. *in conſ. 1. n. 53 lib. 1.* tenuit Rota *in dec. 641. n. 1. p.*
3 *3. recen.* iuncta præcipuè fide Baptiſmatis, in qua deſcriptus fuit filius Cæſaris, Surd. *d conſ. 1. n. 45 lib. 1.* Bero. *conſ. 162. n. 9. lib 2* Rot. *d. deciſ. 461. n. 2. p. 3. & deciſ. 409. n. 5. part. 4. recent.*

Tum ex inſtitutione de eõ facta in teſtamento dicti
4 Cæſaris tanquam de filio legitimo, & naturali, Pariſ. *conſ. 29. n. 10. lib. 2.* Cephal. *conſ. 48. n. 18. lib. 1.* Peregr. *de fideicom. art. 43. n 77.* Rota coram Greg. XV. *deciſ. 349. n. 5. & dec. 472. n. 8. p. 1. rec. & dec. 46. n. 3.* corã Caualer.

Tum, & denique, quia idem Maximilianus vti talis, non ſolum fuit admiſſus ad alia fideicõmiſſa antenatorum de Bologninis, ac in diuiſionibus bonorum fideicõmiſſariorũ factis conſentientibus aliis, ad quos fideicommiſſariæ agnatorũ ſubſtitutiones deueniſſẽt, ea traditis per Pereg. *de fideic art. 44. n. 5.* Rota coram Caualerio *deciſ. 575. n. 4 & 5.* verùm etiam ad bona emphyteutica prouenientia ex Eccleſiaſtica inueſtitura, quæ conceſſa 5
deſcendentibus nunquam comprehendit illegitimos, vt cenſuit Bald *in l generaliter, § cum autem n. 2. C. de inſtit. & ſubſtit.* Iaſ. *in l. 2. n. 105. C. de iur. emphyt.* Corbul. *eod. tr. de cauſ. priuation. ob lin. finit. n. 54.* & vlterius fuit admiſſus ad præſentandum in Iurepatronatus familiæ de Bologninis, Rota *dec. 331. n. 8. part. 6. rec* admiſſio autem 6
ad ſucceſſionẽ ſolis legitimis cõpetentem, probat legitimitatem, Bero. *conſ. 19 n 7. lib. 2.* Menoch *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 54. n. 38. & conſ 490. n. 13. & 14.* Caual. *deciſ. 123. n 4.*

Quæ omnia ſuperabundant, cùm ad effectũ ſucceſ- 7
ſionis admittantur leuiores probationes, iuxta *conſ.* Gemin. 27. ſæpius à Rota canonizatũ etiam ex præſũptionibus, & coniecturis reſultãtes, Surd. *d. conſ. 1. n. 38. & 40.* Ruin. *conſ 53. in princ. lib. 1.* Rota *d. dec. 199. n. 2 p. 3. rec.* &
quod ad effectũ obtinẽdi in iudicio immiſſionis, vigore 8
l fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. ſufficiat quaſi poſſeſſio filiationis legitimæ, & naturalis, tradit gloſ. *in c. lator. verſ. probare qui fil. ſint legitim.* & ex aliis pluribus comprobat Lup. *de illegitim. & naturalib. comment. 2. § 5. n. 51.*

Quantum verò pertinet ad exiſtentiam, & purificationem fideicõmiſſi ad fauorem omnium prædictorum in æquali gradu exiſtentium, placuerunt Dominis fundamenta præcedentis deciſionis, vbi referuntur etiam verba teſtamẽti, ex quibus apparet proximiores maſculos de parẽtela, & agnatione ipſius teſtatoris fuiſſe ſub-
ſtitutos omnibus vltimis eius hæredibus, quorũ appel- 9
latione veniunt non ſolũ deſcendentes, ſed etiã Collaterales teſtatoris, *l 1 § proximus ff. unde cognati,* Dec. *conſ. 225. n. 3.* Pereg *de fideicom. art. 22. n. 33.* Fuſar *de ſubſtit. q. 366 n. 1. & ſeqq. & conſ. 111. n. 11. & ſeqq.* Imò quia teſta-
tor non habebat proprios deſcendentes, & in defectũ 10
deſcendentiũ inſtitutorum, & ſubſtitutorũ, vocauit proximiores de familia, & agnatione ſua, in tranſuerſalibus lineæ contentiuæ dumtaxat poteſt verificari vocatio, vt latè probat Menoch. *conſ. 924. n. 1. & ſeqq.* cum aliis relatis *in dec. ſub § penult.*

Non obſtat quod tota ſeries ſubſtitutionum à teſtatore ordinata dependeat ab illa cõditione, nempe caſu quo Æmilius primo loco inſtitutus decederet abſq; filiis, & deſcendẽtibus, & propterea cũ ille deceſſerit ſuperſtite Io Ludouico ex Lęlio filio præmortuo nepote, defecerit ipſa cõditio, & conſequenter ſubinde vniuerſus ſubſtitutionũ ordo expirauerit, iuxta *conſ.* Oldrad. 21.

Quia cùm illa conditio fuerit concepta in caſu quo 11
dictus Æmilius decederet abſque filiis legitimis, & naturalibus (*vt ſuprà,*) ideſt, (*de legitimo matrimonio natis*) quos ſupra immediatè idem teſtator vocauerat poſt eorum patrem, nõ defecit ob exiſtentiã d. Io. Ludouici, qui à Lælio patre naturali deſcendebat, licèt ipſe ex legitimo matrimonio natus eſſet, vt docent Decian. *conſ. 3. n. 98. lib. 1.* Menoch. *conſ. 318. à n. 20. & ſeqq.* Mantic. *de coniectur. lib 8 tit. 7 n. 8. & lib. 11 tit. 12. num. 31.* & poſt alios Fuſar. *q. 408. num 78. verſ. ampliatur quarto, vbi ſub num. 79.* reprobat contrarium tenentes.

Nec allegatę legitimationes ſuffragari poſſunt, quia illa obtenta à Dominis de Cãpeggiis, vltra quod continet clauſulã (*citra praiudicium vocatorũ ex fideicommiſſo*) iuxta Conſtitut. 45. Pij IV. impreſſ. in nou. Bollar. vt ponderatum fuit in deciſione præcedenti, nõ poteſt ſuũ effectũ operari ob reſiſtentiã volũtatis expreſſæ teſtato-

ris,

ris, qui voluit vocare filios legitimos, & naturales,
12 & de legitimo matrimonio natos, quales profectò
dici nequeunt legitimati per Principis ſecularis re-
ſcriptum, Bald. *in l. Gallus §. ſi eius*, & ibi Angel.
Aretin.& Imol *in fin ff de liber.& poſthum.* Barbat.*in
l.cum acutiſſimi num.* 279. *C. de fideicomm.* Alexand.
conſ.2.num.13.lib.1. Natt *conſ.624. num.10.* Surd.*d.
conſ.1. num.97. verſ. & quamvis regulariter*, Molin.
de Hiſpan. primogen. lib. 3. cap. 3. num. 31. vbi te-
ſtatur de communi Odd. *de compend. ſubſtit. part.*
13 8. *artic. 6. dub. 4. num. 6.* vbi dicit eſſe commu-
nem opinionem, nec ab ea conſulendo, & iudi-
cando eſſe recedendum, Peregrin.*de fideicomm.art.*
23.*num.*45.

Quidquid ſit quando non conſtat teſtatorem vo-
luiſſe excludere legitimatos, in quibus terminis
loquuntur Eugen.*conſ.52.num.66.& ſeqq.* Laderch.
conſ.29.num. 23. & Rota *in deciſ.*388. *part.1. recen.*
vel quando in legitimatione non adeſt clauſula
14 *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, vt declarando
deciſionem Seraphini 880 *num.5.* dixit Rota *in de-
ciſ.667.num.5.in fin. part.1. recent.* vbi firmatur per
clauſulam (*ſine præiudicio venientium ab inteſtato*)
præſeruari ius nedum quæſitum, ſed etiam ius in
ſpe competens vocatis ad fideicommiſſum, tam ab
inteſtato, quàm ex teſtamento, ſequendo Ruin.
*in conſ.*106.*num.* 10 *in fin.lib.* 3.

Atque hinc patet non applicari deciſiones *Bo-
nonien. Aggregationis ad Collegium 23. Martij* 1640.
coram bon. mem. Merlino, & *Bonon. fideicommiſſi
de Rubeis 9. Iunij* 1597. coram bon. mem. Lancellot-
to, cum aliis in contrarium allegatis; quia illa co-
ram Merlino, & aliæ loquuntur de legitimatione
facta abſque dicta clauſula reſtrictiua ſine præiu-
dicio venientium ab inteſtato; Illa verò coram
Lancellotto licet loquatur in caſu, quo teſtator
vocauit legitimos, & naturales, & de legitimo
matrimonio natos, firmat tamen illum legitimatum
ſuccedere, quia in ſpecie erat legitimatus ad effe-
ctum ſuccedendi, & legitimatio confirmata fue-
rat à Iulio III. Pontifice, vnde nil mirum ſi exclu-
debat ſubſtitutum, cùm de poteſtate Papæ confir-
15 mantis hæſitari non poſſit, quin potuiſſet præiudi-
care ſubſtitutis, vt aduertit Socin *in d.l. Gallus, § ſi
eius in tertio caſu ff. de liber. & poſthum.* quem refert,
& ſequitur Peregrin. *de fideicomm. d. art. 23. num.
45. in fin.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 408. *num.* 81. in ca-
ſu autem præſenti nec legitimatus fuit habilitatus
ad ſuccedendum, nec adeſt confirmatio Apoſto-
lica.

16 Altera verò legitimatio deſumpta ex ſubſequu-
to matrimonio inter dictum Æmilium, & Vale-
riam matrem Lælij corruit ex eo, quod de tem-
pore ſubſequuti matrimonij iam deceſſerat ipſe
Lælius iuxta opinionem Guglielmi de Cuneo *in l.
benignus ff. de ll.* quam vti veriorem, & magis in
praxi receptam amplexa fuit Rota in præcedenti
deciſione *ſub §. prout non releuat*, & cum ea pla-
cuit etiam Dominis hodie tranſire, non obſtante,
quod per informantes pro Palmeriis plures fuerint
cumulati Doctores contrarium tenentes, ſiquidem
omiſſo quod ex dictis DD plures fatentur in pra-
xi ab opinione Gulielmi de Cuneo non eſſe rece-
dendum, ex deductis per informantes pro Zambe-
cariis, & cumulatis in præcedenti deciſione, li-
quidò conſtat dictam opinionem habere pro ſe
Doctores, & numero plures, & grauiores.

Nec etiam obſtat, quod d. Io. Ludouicus debeat
admitti ex perſona propria ſtante vocatione de-
ſcendentium Æmilij à teſtatore facta, quaſi quod
cùm ille ab Æmilio naturaliter deſcendat, & ha-
beat vtramque qualitatem legitimitatis ſcilicet, &
naturalitatis, comprehenſus dicatur ſub illa voca-
tione deſcendentium Æmilij; Quia dum teſtator 17
vocauit deſcendentes legitimos, & naturales, &
de legitimo matrimonio natos, Ioannes Ludouicus,
qui eſt filius Lælij non nati ex legitimo matrimo-
nio excluſus dicitur ex intentione teſtatoris, tam-
quam proueniens ex radice infecta, vt per tex-
tum expreſſum *in l. vltima C. nat. liber.* ibi, *ſed in-
teruentu ſobolis naturalis nullum ius legitimum ſubeſ-
ſe poteſt*, conſuluit Alex. *conſ. 174. num. 2. lib. 5.*
latè Menoch. *conſ.172 num.20. & ſeqq. vſque ad fi-
nem, & conſ.318.num.28 & ſeqq.* cum aliis recenſitis
in præcedenti deciſione ſub §. *abſque quod.* Allega-
ti verò in contrarium procedunt quando non vr-
get diuerſa voluntas teſtatoris prout in propoſito,
ex toties repetita qualitate natorum ex legitimo
matrimonio.

Præterea animaduerſum fuit, quod quatenus
etiam Io. Ludouicus ſuccedere potuiſſet, adhuc
fideicommiſſum in eius perſona non expiraſſet, 18
quia cùm Teſtator poſt plures ſubſtitutionum gra-
dus omnibus vltimis eius hæredibus deficientibus
ſubſtituerit proximiores de parentela, & agnatio-
ne ipſius, hinc reſultat ſucceſſiuum fideicommiſ-
ſum, alioquin, nec vltimum grauare, vel ſubſti-
tuere potuiſſet, niſi præſuppoſito antecedenti ſub-
ſtitutionum ordine, nec eius bona ad eius agnatos
contemplatos poſt alios nominatim vocatos per-
uenire potuiſſent; quibus ſtantibus non procedit
opinio Oldradi, cùm reſiſtat teſtatoris voluntas
deſumpta, tum ex ipſis verbis, quæ non ſunt re-
lata ad primos inſtitutos, vt in caſu Oldradi, ſed
ad vltimos hæredes, tum ex vi rationis, & ex con-
iecturis, Grat. *conſ. 5. num. 58. & 85.* Pariſ. *conſ. 7.
num. 317. lib. 3.* Peregr. *de fideic. art. 29. num.* 41. &
poſt alios Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 480. num. 59. verſ ſi-
militer, & ſub num. 68. verſ. declaratur*, & cum hac de-
claratione tranſiuit Rota coram Mantic. *in deciſ.
375. num. 3 & 7. & vſque ad fin & in deciſ. 269. n. 2.
p. 5. & in deciſ. 248. n. 9. vſque ad finem part. 7. recent.*

Nec facit, quod hæc poſtrema ſubſtitutio pro-
ximiorum facta fuerit in caſu quo purificata fuiſſet
vocatio Io. Mariæ, & illius deſcendentium, quo-
rum linea poſtea defeciſſet, qui caſus non euenit, ex
quo Ioan. Maria, ac eius linea defecerit ante puri-
ficatam eius vocationem, ac proinde cæteræ ſubſti-
tutiones ſubſequentes euanuerint iuxta aliud *conſ.*
Oldrad. 141. Quoniam hoc non procedit in ſubſti-
tutionibus fideicommiſſariis, ſucceſſiuis, ſiquidem in
illis deficiente primo, vel antecedenti vocato, ſequẽs 19
ſubintrat non dependenter ab antecedenti, ſed tan-
quam ex propria perſona ſuccedẽs, perindè ac ſi ex-
preſſè vocatus fuiſſet in locũ antecedentis, vt per *tex-
tum in l. vnic. §. pro ſecundo. C. de caduc. tollen. & in l.
Celſus in principio, & ſi alienos, & in l cum pater ff. de le-
gat & in l. ſi ab eo ff. de vſufruct. legat* & per alios plu-
res DD. benè cõprobat Peregr. *de fideic. art. 15. n. 22.
& ſeq.* Fuſar *de ſubſtit. q. 496. n. 37. & ſeq.* Rota *dec.
374. n. 1 p. 1. diuerſ. & deciſ. 332. n. 6. & ſeqq p. 2. recent.*

Et multò minus dici poteſt quod procedit in caſu
iſto, in quo teſtator dum ſubſtituit omnibus eius hæ- 20
redibus deficientibus, idem eſt ac ſi dixiſſet cuicum-
que hæredi meo vltimo loco deficiẽti, quæ propter-
ea verba tam Æmilium, ac eius deſcendentes, quàm
Io. Mariam, & eius deſcendentes propriè compre-
hendunt, vt per *text. in l. Iulianus, ff de legat. 1.* & ex
aliis in ſpecie explicat Grat. *in conſ. 5. n. 59 verſ. quod
autem lib. 2.* & hæc interpretatio cõfirmatur ex eo,

21 quod teſtator in eadem diſpoſitione tam reſpectu Æmilij, quàm Io. Mariæ pariformiter diſpoſuit, atque ſubſtituit, ſiue illi deceſſiſſent antequam eorum inſtitutionis, ac ſubſtitutionis reſpectiuè caſus purificatus eſſet, ſiue poſtea, vt legitur in teſtamento, & proinde idem pariter diſpoſuiſſe cenſetur in ſequenti ſobſtitutione continuatiuè facta, cùm circa hoc nulla dignoſcatur efficax diuerſitatis ratio, *l. Lucius, § pater puerum, ff. ad Sen. Conſ. Trebell. l. vtrum, ff. de petit. heredit.* Odd. *conſ* 65. *num.* 76. Honded. *conſ* 78. *lib.* 1. vbi qnod ſe-
22 cunda ſubſtitutio declaratur ab alia antecedenti, Peregrin. *conſ.* 1. *num.* 10. *lib.* 5. Menoch *conſ.* 93. *num.* 14.

23 Ponderando etiam dictionem (*ſic*) quæ denotat ſimilitudinem ad caſus ſuperius expreſſos, & per eundem teſtatorem comprehenſos in alia dictione (*ſic*) adiecta paulò ſupra perſonæ Æmilij vtrumque caſum comprehendente, §. *ſi vero ſolum*, ibique gloſ. *verb.* (ſic) *in authent, de nupt.* Menoch. *conſ.* 232. *num.* 21. & probat Rota *deciſ.* 455. *num.* 10. *part.* 1. *recent.*

24 Quo autem ad expirationem fideicommiſſi in perſonis proximiorum de parentela, ſuper qua, tamen Bolognini in hac poſitione ioformare recuſarunt, Domini perſtiterunt pariter in reſolutis, ſtante quod teſtator facta eorum ſobſtitutione non fuit progreſſus vlterius, ad *textum in l. cum ita legatur §. in fideicommiſſo, ff. de leg.* 2. vbi Cumao. *num.* 4. quem ſequuntur ibi ſcribentes communiter cum aliis deductis in deciſione præcedenti, cuios fundamenta in hac parte iterum Domini ſunt amplexi.

Ex quibus omnibus patet, qood quatenos etiam admitteretur Ioannem Ludouicum potuiſſe ſuccedere, adhuc per eius obitum non expirauerit fideicommiſſum, ſed potius ad faoorem proximiorum de agnatione fuerit purificatum, & conſequenter Palmerij ab eodem Ioanne Lodouico cauſam habentes, tanquam extranei vndequaque excluſi remanent.

Et ita, &c.

Bonon. fideicommiſſi, Io. Mariæ de Bologninis.

Vener 4. Martij 1644.

ARGVMENTVM.

Expeditio mandati de manutenendo ſuper bonis particulari fideicommiſſo ſubiectis, ſtantibus pro eadem motiuis ſolidis & inconcuſſis fieri non immeritò poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione intra biennium non terminatâ, iuxta conſtitutionem Rotæ Bononiæ, executioni ſententiarum locus relinquitur.*

2 *Motiuis pluribus ſolidis & inconcuſſis remanentibus, eorum vigore expeditio mandati de manutenendo fieri poteſt.*

DECISIO CCC.

DVm in relationibus cauſarum huius diei inſtabatur pro parte Bartholomæi, & Thaddæi de Bologninis pro expeditione mandati de manutenendo ſuper bonis particulari fideicommiſſo Io. Mariæ ſubiectis, ideſt particulariter alienari prohibitis, iuxta formam duarum Deciſionum vltimo loco emanatarum: Informantes pro Palmeriis dicebant non eſſe locum prætenſæ expeditioni, eò quòd plura fundamenta dictarum Deciſionum non ſubſiſterent, & præcipuè illud deductum ex conſtitutione Rotæ Bononiæ diſponente, quod ſi 1
appellationes intra biennium non fuerint terminatæ, ſit locus executioni ſententiarum.

Domini autem his non obſtantibus mandarunt expediri mandatum de manutenendo; quia quidquid ſit de nouo motiuo Conſtitutionis Rotæ Bononienſis in vltima deciſione tantummodò adducto, alia motiua adhuc ſolida, & inconcuſſa rema- 2
nere viſa fuere, quorum propterea vigore expeditio fieri poteſt.

Et ita vtraque, &c.

Aquilana Penſionis.

Ven. 4. Martij 1644.

ARGVMENTVM.

Sententia A. C. annullatiua penſionis de qua agitur ob non commiſſam cauſam appellationis infra decem dies in iudicatum tranſitum facit.

Vide ſuprà *Deciſ.* 245.

SVMMARIVM.

1 *Sententia à Iudice omiſſo poſſeſſorio in petitorio pronunciata, ratione ordinis peruerſi nullitatis arguitur.*

2 *Penſionario agente in poſſeſſorio retinenda, & titularis in petitorio non contendendo ſe poſſidere, petitorium per poſſeſſorium non ſuſpenditur, cùm inter vnum & aliud Iudicium contrarietas ceſſet.*

3 *Penſionarius licet obtineat in poſſeſſorio, non igitur releuandus eſt ab onere probandi & gratiam in petitorio iuſtificandi.*

4 *Penſionarius obtinens in poſſeſſorio non releuatur ab onere iuſtificandi gratiam contra titularem, qui reſeruationi penſionis non conſenſit.*

5 *Suſpenſio calumnioſè deducta ad impediendam litis proſecutionem petitorij terminationem retardare non valet.*

6 *A ſuſpenſione ad impediendam litem producta Actorem receſſiſſe quomodo probatur.*

7 *Penſionario nihil neque de regreſſu neque de ſpolio opponente, Iudex ſuper nullitate penſionis, nulla habita ratione ſpolij ſiue regreſſus eidem competentis pronunciare poteſt.*

8 *Promotus ad Epiſcopatum, ius quod ſuper Canonicatu eidem prius competebat, perdit.*

9 *Regreſſus reſeruatus ex cauſa reſignationis cum penſione*

ſione factâ promotione ad Epiſcopatum ceſſat. *Similiter & actio ſpolij* ibid.

DECISIO CCCI.

HODIE Domini vtraque parte audita confirmarunt deciſionem coram me emanatam, altera tantùm parte informante ſob die 5. Decembris 1641. in qua deciſum fuerat ſententiam A. C. annullatiuam penſionis, de qua agitur, feciſſe tranſitum in iudicatum, ob non commiſſam cauſam appellationis infra decem dies, à qua fuerat reſponſum per Iudicem de Apoſtolis reuerentialibus; quia adhuc eiuſdem deciſionis fundamenta ſubſiſtere viſa fuere, non obſtante quod informantes redarguerent dictam ſententiam de nullitate, & iniuſtitia.

Nullitas enim deducebatur ex eo, quod intentato per Epiſcopum Andriæ interdicto retinendæ in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem ſibi reſeruatam auctoritate Apoſtolica ſuper Canonicatu, quem ipſe reſignauit ad fauorem Ioſephi, cui ſucceſſit Manſonius, iſte deinde mouit iudicium in petitorio ſuper nullitate penſionis; & quamuis Epiſcopus tradidiſſet in actis cedulam ſuſpenſionis petitorij, Iudex omiſſo poſſeſſorio pronunciauit in petitorio contra penſionarium; vnde dicebatur
1 ſententiam eſſe nullam ratione ordinis peruerſi, Rota coram Card. Seraphino *deciſ.* 1465. *num.* 1. & coram Cardinali Mantic. *deciſ.* 328. *num.* 4. & fuit deciſum *in Anagnina penſionis* 18. *Martij* 1620. coram Eminentiſſ. D. Card. Hieronymo Veroſpio.

Sed placuerunt reſponſiones, quarum prima eſt, quod dicta concluſio, ſeu regula non procedat
2 quando Penſionarius agebat in poſſeſſorio retinendæ, & titularis in petitorio non contendendo ſe poſſidere, in hoc enim caſu per poſſeſſorium nunquam petitorium ſuſpenditur, cùm ceſſet contrarietas inter vnum, & aliud Iudicium, vt in deciſione in hac cauſa facta firmatum fuit, ex doctrina Bartoli *in l. naturaliter*, §. *nihil commune in* 4. *notab. num.* 26. *ff. de acq. poſſ.* quam in puncto ſecuta eſt Rota *deciſ.* 349. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* eamque tanquam veriorem, & magis communem ſæpiſſimè amplexa eſt Rota, & ſignanter *deciſ.* 91. *num.* 3. *p.* 2. *diuerſ.* & *in recent. deciſ.* 743. *num.* 3. *in fin. p.* 2. Buratt. *deciſ.* 126. *num.* 4. & 5. vbi etiam de communi teſtatur, & plenius idem Buratt. *deciſ.* 337. *num.* 10. *cum ſeqq.* & *in Gerunden. Iuriſdictionis, ſeu Plumborum* 29. *Maij* 1638. coram bon. mem. Merlino.

Et ratio eſt manifeſta, nam ea de cauſa prius eſt terminandum poſſeſſorium, & admittitur ſuſpenſio petitorij, vt ſcilicet per terminationem poſſeſſorij cognoſcatur quis ſit poſſidens, vt releuetur ab onere probandi, & cognoſcatur quis ſit Actor, & quis
3 ſit Reus, quæ quidem ratio penitus ceſſat in hoc caſu; quoniam licet Penſionarius obtinuiſſet in poſſeſſorio, non inde reſultaret, quod eſſet releuandus ab onere probandi, & iuſtificandi gratiam in petitorio, vt fuit ponderatum in prima deciſione, & in puncto hanc rationem adducit Rota *dict. deciſ.*
4 349. *num.* 5. *p.* 1. *diuerſ.* & quod Penſionarius etiam ſi obtinuiſſet in poſſeſſorio, non releuaretur ab onere iuſtificandi gratiam contra titularem, qui reſeruationi penſionis non conſenſit, tradunt Garz. *de benef. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 456. & *pluribus ſeqq.* Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 38. *n.* 73. Mantic. *deciſ.* 196. *n.* 2. & 3. *per tot.* Rota poſt Modern. *de manutenendo deciſ.* 278. *n.* 6. & 7. & *deciſ.* 316. *n.* 10.

Secundò quia Penſionarius cedulam ſuſpenſionis petitorij in actis produxit, poſtquam Iudicium in petitorio fuerat inſtructum, & per octo menſes, & vltra diſcuſſum, quo caſu reputatur ſuſpenſio ca- 5
lumnioſè deducta ad impediendam litis proſecutionem, & propterea non valuit petitorij terminationem retardare, Honded. *conſ.* 24. *n* 67. & *ſeqq. lib.* 2. Veſtr. *in praxi lib.* 4. *cap. vlt. num.* 2. *verſ. ſecundo reſponſum fuit.*

Tertiò quia poſt dictam ſuſpenſionem ad plures 6
actus iudiciales deuentum fuit, & factæ citationes ad ſententiam, & ſuper petitorio continuata diſcuſſio, & nunquam amplius appoſita dicta ſuſpenſio à qua propterea receſſiſſe cenſetur, Seraph. *deciſ.* 458. *num.* 1. Gregor. XV. *deciſ.* 151. *num.* 7. & 8. vbi quod vlterius fuiſſet neceſſaria appellatio ab vlteriori proceſſu, Aym. *conſ.* 148. *num.* 4. & *conſ.* 302. *num.* 6. *verſ. ſi decet aliquis lib.* 2. Milanenſ. *deciſ.* 3. *num.* 148. & fuit dictum *in Elboren. Iuris conferendi* 5. *Decembris* 1640. coram Eminentiſſ. D Card Panzirolo.

Ex quibus apparet non aduerſari dictam deciſionem in Anagnina Penſionis coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio; nam Dominis placuit contraria ſententia optimis rationibus firmata *in d. deciſ.* 349. *per tot. p.* 1. *diuerſ.* fundata etiam in doctrina Bartoli *in d. l. naturaliter* communiter à Doctoribus recepta, quam etiam amplexa fuit Rota in deciſ. ſupra allegatis, eoque minus obſtare cenſuerunt dictam deciſionem in cauſa Anagnina, cùm ibi non concurrerent ſuperius deducta.

Iniuſtitiam verò Penſionarius deducebat ex eo, quod penſio fuerat reſeruata ex cauſa reſignationis cum clauſula *non aliàs, aliter, nec alio modo*, & quod fuiſſet reſeruatus regreſſus ad eius fauorem, & propterea annullata penſione competeret eidem Penſionario tam actio regreſſus, quàm actio ſpolij.

Verùm Domini obiectum non obſtare cenſuerunt, quia in hoc Iudicio agitur tantùm de penſione diuerſum à Iudicio reintegrationis, ſeu regreſſus ad Canonicatum, & iuſtitia ſententiæ fundata in defectu iuſtificationis valoris, & gratiæ, apparet ex deductis in alia deciſ. huius cauſæ, & bene potuit Iudex pronunciare ſuper nullitate penſionis 7
nulla habita ratione ſpolij, ſiue regreſſus Penſionario competentis, maximè cum per Penſionarium, neque de regreſſu, neque de ſpolio fuerit oppoſitum, Rota *in Salamantina Penſionis* 26. *Maij* 1593. coram Gipſio impreſſ. penes Garz. *de benefic. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 424. & *ſeq.*

Vlterius in hoc caſu ceſſat, & regreſſus, & actio ſpolij, quæ Penſionario nullatenus competere poſſunt, quia cùm fuerit promotus ad Epiſcopatum 8
Andriæ, omne ius quod ſibi prius competebat ſuper hoc Canonicatu vacauit, *c. cum in cunctis*, §. *cum verò de elect.* Caputaq. *deciſ.* 400. *p.* 2. Acchill. *deciſ.* 7. *de elect.* Buratt. *deciſ.* 473. *n.* 1. Duran. *deciſ.* 456. *ſub n.* 2.
& ſic ceſſat regreſſus reſeruatus ex cauſa reſignatio- 9
nis cum penſione. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 6. *q.* 5. *n.* 86. Put. *deciſ.* 199. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 1193. *lib.* 3. *p.* 3. *diuerſ.* & prout etiam ceſſat actio ſpolij, latè firmant Hoied. *de incompatib. benefic. p.* 1. *c.* 13. *n.* 16. *vſque ad* 20. Garz. *de benefic. p.* 1. *c.* 5. *n.* 439. Mantic. *deciſ.* 356. *per tot.*

Et ita vtraque, &c.

Digitized by Google

Meleuitana Nauis.

Vener. 4. Martij 1644.

ARGVMENTVM.

De modica nauis reſtituendæ, mercium & pecuniarum in Inuentario deſcriptarum taxatione & liquidatione reformanda.

SVMMARIVM.

1 *Valor nauis quomodo probatur.*

2 *Res vi armata ac violenter ablata & diſtracta, mediante eius cui ablatæ ſunt iuramento, in odium diſtrahentis probari ac liquidari poſſunt, quando aliunde earum valor ac quantitas aut niſi cum difficultate probari nequit.*

3 *Res abſtracta medio Iuramento probantur, quando ad oculum, vel quia ſint perempta vel quia non extent, demonſtrari non poſſunt.*

DECISIO CCCII.

EMANVEL Muſcus ſupponendo, quod pro reſtitutione nauis, mercium & pecuniarum deſcriptarum in Inuentario dato in hudierno *ſumm.n.*1. aliàs fuerit ad eius fauorem in vim rei iudicatæ relaxatum mandatum contra fratrem Raymundum Rebellum, & quod ſub prætextu amplius illæ non extarent de tempore relaxationis d. mandati, fuerit deuentum ad liquidationem pretij, coram bon.mem. Motmanno in ſcutis 247. & quod ab iſta liquidatione tanquam modica fuerit per eum interpoſita appellatio, diſputate obtinuit, an conſtet de modica taxatione, ſeu liquidatione, & affirmatiuè fuit reſponſum.

1 Quandoquidem ſolus valor nauis, vt deponunt teſtes formiter examinati, & dati *in d. ſumm. num.*8. aſcendit ad ſcuta 450. quibus quando non adderentur, niſi ſcuta viginti pro valore 268. tabularum in eadem naui repertarum, & per teſtes exaduerſo æſtimatarum ad rationem vnius Tari pro qualibet, vt *in d. ſumm.n.*5. conficeretur ſumma ſcut. 470. vnde euidenter liquet modicam fuiſſe liquidationem factam in ſcutis 247. dumtaxat.

Sed præterea in d. Naui aderant etiam merces, & aliæ res in d. Inuentario pariter deſcriptæ, quarum valor iuxta calculum factum ab informante pro Emanuele aſcendit ad ſcuta 734. quæ vnà cum ſupradictis ſcutis 470. conficiunt ſummam ſcutorum 1204. vltra pecunias in eadem Naui repertas, de quarum exiſtentia in genere deponunt Teſtes *dicto ſumm.n.*9. & quantitatem declarauit Emanuel in petiis *da otto* 1165.

Non obſtat, quod valor dd. mercium non probetur concludenter, cùm ſuper qualibet ipſarum ſpecie, & valore deponat vnicus Teſtis, & de pecuniarum quantitate nulla afferatur probatio, ſed ſolùm

2 de exiſtentia in genere; quia cùm agatur de rebus vi armata, ac violenter ablatis d. Emanueli per d. Fratrem Raymundum etiam diſtractis, earum valor, ſicut & damna eiuſdem Emanuelis poſſunt mediante eius iuramento probari, ac liquidari, in odium d. Raymundi, quando earumdem rerum quantitas, & valor, aut non poteſt aliunde, aut non niſi cum difficultate probari, vt decidit textus *in l. ſi quando*, vbi Bart.*n.*1. & alij, *C. vnde vi*, & *in cap. final.* vbi Innoc. *ſub n.*3. & Hoſtienſ. *col.*3. *verſ. Item ſi quis per violentiam extra de his, quæ vi metuſve cauſ. fiunt*, facit Rota *deciſ.*636.*n.*6.*p.*2.*recent.*

Quæ quidem probationis difficultas ſemper ad hunc effectum adeſt, quando res non poſſunt ad oculum demonſtrari, vel quia ſint peremptæ, vel quia non extent, vt per textum *in l. actionibus in fin. ff. de in lit. iuran.* aduertit Maſcard. *de probat. concl.*934. *n.*2. cum aliis relatis per Farinac. *de teſtibus q.* 176. *n.*25. *verſ. amplia tertio*, & *num.*322. *verſ. & probationis difficultas.* 3

Et ita ipſo tantùm Emanuele informante fuit reſolutum, &c.

Romana Legati.

Lunæ 14. Martij 1644.

ARGVMENTVM.

An prælatio in emptione omnium librorum exiſtentium in apotheca alicui legata, etiam prælationem in Iure Inquilinatus ſeu Auiamento eiuſdem apothecæ comprehendat?

SVMMARIVM.

1 *Via exequtiua ſecundùm opinionem Tribunalis Rotæ pro legatis non competit.*

2 *Legatorum librorum nomine non veniunt Bibliotheca, neque armaria ſeu ſcrinia in quibus libri conduntur, niſi de contraria mente Teſtatoris conſtet.*

3 *Teſtatoris voluntate concurrente, ſub legato contentò etiam venit continens licèt non expreſſum.*

4 *Coniectura vrgentiſſima in tacitis & occultis liquidiſſima probationes dicuntur.*

5 *Affectio teſtatoris erga legatarium bene probata facit, vt legatum latè interpretetur quamvis aliàs strictè eſſet interpretandum.*

6 *Inquilinatus & auiamentum apotheca hominum concurſum ad apothecam, vel ratione ſitus vel ingenij Bibliopola ſignificat.*

7 *Qualitas Legatarij pro interpretandis legatis multum valet.*

8 *Verborum legati iuxta communem intellectum & vſum loquendi interpretatio eſt facienda.*

9 *Auiamentum eſſe pretio æſtimabile dubitari non poteſt.*

10 *Teſtator quicquid ad rei legata vſum deſtinauerat ſub legato comprehenditur.*

11 *Obſeruantia optima cuiuſlibet diſpoſitionis eſt interpres.*

12 *Teſtes non repugnantibus verbis legati ad declarandam teſtatoris voluntatem & verba legati ſufficiunt, licet non tot ſint numero quot in condendo teſtamento requiruntur.*

13 *Teſtes de dictis ante teſtamentum deponere non ſufficere, ſed oportere vt deponant de dictis in actu teſtandi, in quibus caſibus procedit.*

14 *Teſtator conſiderans Inquilinatum vti acceſſorium ipſius venditionis, legatarium etiam in Inquilinata vti acceſſorio præferri voluiſſe cenſetur.*

15 Ius

15 *Ius Inquilinatus cùm ſit perſonaliſſimum cedi nequit.*
16 *Æſtimationi per Peritum electum facta non autem dationi in ſolutum ſtandum eſt, cùm ex ea nec iuſtum pretium nec verus valor in præiudicium tertij probetur.*
17. *In concurſu legatorum cùm ſimus inter maritum & vxorem, ſuſpicio fraudis intrat.*

DECISIO CCCIII.

LEGAVIT Ioannes Maria Inghuiſanius Bibliopola Iacobo Mellino eius iuueni prælationem in emptione omnium librorum exiſtentium in eius apotheca per hæc verba; *Item voglio che ſeguita la mia morte ſi vendino tutti li libri che ſono nella mia Bottega, & altroue di qualſiuoglia ſorte; e volendoli comprare Iacomo Mellino che di preſente ſi troua in detta Bottega, voglio & ordino che ſia preferito ad ogn'altro Compratore per egual prezzo, &c.* & cùm legatarius prætenderet ſub dicto legato comprehendi quoque prælationem in Iure Inquilinatus ſeu Auiamento eiuſdem Apothecæ, egit coram A.C. contra hæredem, & obtinuit mandatum exequutiuum pro venditione librorum, & ceſſione Iuris Inquilinatus apothecæ; hinc cauſa per appellationem ad Rotam deuoluta quoad ius Inquilinatus cum clauſula *ſi quid exequendum*, dubitaui an mandatum A C. ſit exequendum, & Domini, quia ſecun-
1 dùm opinionem noſtri Tribunalis pro legatis non competit via exequutiua, vt in deciſionibus relatis per Adden. ad Bnratt. *in deciſ.* 208. *n.* 12. attenta dicti mandati Iuſtitia reſponderunt illud eſſe iuſtum.

2 Iuſtitia namque probatur ex eo, quod licet regulariter legatis libris non veniant Bibliothecæ, neque armaria ſeu Scrinia, neque cætera, in quibus libri conduntur, vt decidit text. *in l. librorum appellat.* § 2. §. *libris autem, ff. de legat.* 3. attamen ſecus eſt dicendum quando conſtat de contraria mente Teſtatoris, vt ex ſententia Neruæ diſponitur in eodem textu *ſub §. chartis legatis, verſ. ſed ſi Bibliothecam*, ibi: *Intereſſe id quod Teſtator ſenſerit*, & explicat ibi Bart. ſequitur Caſtren. *in l. cum Pater filius, §. menſæ n.* 3. *cum ſeqq ff.*
3 *de legat* 2. concurrente etenim voluntate Teſtatoris ſub legato contenti venit etiam continens licet non expreſſum, *l. ſi fundum ſub conditione, §. qui fundum ff. de legat.* 1. Simon de Pret. *de interpret. vltim. volunt. lib.* 4. *dubit.* 7. *n.* 12. & 13.

Quod autem in propoſito concurrat teſtatoris
4 voluntas, colligitur ex pluribus vrgentiſſimis coniecturis, quæ in tacitis & occultis dicuntur liquidiſſimæ probationes, *l. ſi vero, §. qui pro rei qualitate, ff. qui ſatiſdar. cog. l. licèt, ff. de leg.* 1. *l. ſi quis locuples in fine, ff. de manumiſſ. Teſtam.* cum concordantibus adductis per Mantic. *de coniect. lib.* 15. *tit.* 4. *n.* 9. *poſt med. verſ. quia illa etiam.*

Prima equidem coniectura deſumitur ex affe-
5 ctione teſtatoris erga legatarium in eadem apotheca tunc inſeruientem, benè probata ex lectura Teſtamenti ac per teſtes, quæ efficit vt legatum latè interpretetur, quamvis aliàs ſtrictè interpretandum eſſet, Aymon. *conſ.* 297. *ſub n.* 7. *verſ. non obſtat tertium*, Facchin. *conſ.* 65. *n.* 22. *lib.* 1. Grat *diſcept. forenſ. c.* 700. *n.* 14. & *ſeqq. verſ. & partium*, Rota *deciſ.* 239. *n.* 11. & 12. *p.* 7. *recent.*

Secunda reſultat ex qualitate legatarij, qui cùm ſit Bibliopola & apotheca careat, non poteſt legato librorum commodè vti, niſi ſimul in legato conti-
6 neatur Inquilinatus & Auiamentũ apothecæ, quod ſignificat hominum concurſum ad apothecam, vel ratione ſitus, vel ingenij Bibliopolæ, vt ex notatis *in l.* 1. *§. Caupones*, & ibi Gloſſ. *verb. Atrarij, ff. Naut. Caup. & ſtabular.* & ex Cæphal. *conſ.* 528 *num.* 19. & *ſeqq.* tradit Rota *in deciſ.* 540. *n.* 7. *p.* 2. *recent.* Qualitas, autem legatarij multum valet pro interpretádis hu- 7
iuſmodi legatis, vt notat Bart. *in d. l. librorum, § Chartis verſ. ſed ſi Bibliothecam ſub n.* 1. ibi; *Sed puto ex diuerſitate perſonarum hoc debere intelligi, ff de legat.* 3. *ex textu in l. plenum, §. equitij, ff. de vſu & habit.* Surd. *deciſ.* 150. *n.* 1. & *per tot.*

Tertia oritur ex verbis legati, quæ ſecundùm intellectum Librariorum, vt in atteſtatione data, trahunt ſecum etiam Inquilinatum, & auiamentum, iuxta quem intellectum & vſum cõmunem loquen- 8
di facienda eſt interpretatio, Corn *conſ.* 233. *n.* 6. *in fine lib.* 4. Mantic. *de coniect. lib* 6. *tit.* 8. *ſub n.* 7. *verſ. & quod*, Rota *deciſ.* 126. *ſub n.* 6. & 7. coram ſanct. mem. Greg. XV. & *in deciſ.* 156. *n.* 20. *p.* 5. & *dec.* 139. *n.* 4. *p.* 7. *recent.*

Quarta elicitur ex qualitate perſonæ hæredis, quæ cùm ſit mulier non habilis ad illud negocium exercendum, imò obligata ex præcepto teſtatoris vendere ipſos libros, hinc nullum ſentit damnum, ſed quidem commodum & beneficium, quia facilius & carius vendet alteri Bibliopolæ libros cum auiamento, quod penes ſe prorſus inutile foret, quàm 9
ſine illo, & nulli dubium eſt quin dictum Auiamentum ſit pretio æſtimabile, vt notat Petr de Vbald *in tract. de duob. fratr. part.* 11. *n.* 73. *tom.* 6. *part.* 1. *fol.* 169. Gratian. *diſcept. foren. c.* 547. *n.* 12. & *ſeqq* & dixit Rot. *in d. deciſ.* 580. *n.* 7. *in fin. p.* 1. *recent.* & quamvis hæres nupſerit Bibliopolæ, non inde ſequitur quod teſtator eam exemerit ab onere vendendi libros.

Quinta deponitur ex eo, quod teſtator dictam apothecam deſtinauerat ad ſolum effectum vendendi libros, cùm ipſe habitationem alibi retineret; & propterea, vt aiunt teſtes, voluit inquilinatui renunciare, quando eamdem apothecam conduxit, vt inde melior fieret conditio emptoris librorum, quorum venditionem ex tunc animo meditabatur; vnde intrat concluſio, quod ſub legato comprehenditur 10
quicquid ad rei legatæ vſum teſtator deſtinauerat, Mart. *de ſucceſſ. legal. part.* 4. *q.* 18. *art.* 1. *n.* 41. & *ſeqq.* Grat. *diſcept. forenſ. c.* 126. *n.* 6. & *c.* 782. *n.* 7. & 8.

Et quod Inquilinatus eſſet deſtinatus ad vſum & commodum emptoris librorum, declarauit obſeruantia ſubſequuta ipſius partis aduerſæ, quæ libros vendidit cum libraria, & ſic cum Inquilinatu apothecæ; hæc etenim obſeruantia bene deſeruit pro 11
declaratione, cùm ſit optima cuiuſlibet diſpoſitionis interpres, *cap. cum dilectus de conſuetud.* Cranett. *conſ.* 101. *n.* 4. Rota *deciſ.* 14. *n.* 4 *p.* 7 *recent.*

Sexta & vltima coniectura; imo valida probatio deducitur ex teſtibus firmiter deponentibus, quod teſtator voluit legare etiam auiamentum, & Inquilinatum, pro remuneratione fidelis ſeruitutis, quam ei præſtitit legatarius pro modico ſalario, qui quidem teſtes cùm verba legati non repugnent, & re- 12
cipiant interpretationem ex præſumpta mente teſtatoris, bene ſufficiunt ad declarandam teſtatoris mentem & verba legati, licet non tot ſint numero, quot in condendo teſtamento requiruntur, Gabr. *de regul. iur. concl.* 3. *n.* 3. & *ſeqq.* Craſſ. *in § ſubſtitutio q.* 11. *n.* 2. Mantic *de coniect. lib.* 5. *tit.* 15. *n.* 9. Seraph. *deciſ.* 1102. *n.* 4. & 6. & ex aliis pluribus diſtinxit Rota *in Tiburtina hæreditatis* 18. *Maij* 1619. *coram me.*

Nec obſtat quod non ſufficiat teſtes deponere de 13
dictis ante teſtamentum, ſed oporteat vt deponant de dictis in actu teſtandi, ex allegatis per Donat.

Anton.

Anton. de Marin. *quotid.reſolut.lib.1.c.95.n.23.* quia
hoc procedit quando teſtator ante teſtamentum non
fuiſſet ſeriò loquutus, ſed incidenter, vt in caſu Ga-
brielis *conſ.112 n.30. lib.2.* ſeu quando verba teſta-
menti repugnant, & ex teſtibus prætenditur induci
ex integro probatio perfectæ voluntatis teſtatoris:
ſecus verò quando verba ſunt dubia & apta recipe-
re interpretationem & declarationem ex verbis te-
ſtatoris ante teſtamentum prolatis, vt in ſpecie ad-
uertit Rota *in deciſ.229.n.10 p.3.recent.*

Præter quod in caſu noſtro teſtes deponunt etiam
de dictis à teſtatore poſt teſtamentum, & alter ex
illis qui erat eius confeſſarius, dicit ſe de eius ordi-
ne adnotaſſe in quadam ſchedula, quod teſtator
non renunciauerit inquilinatui, vt hoc prodeſſet
14 venditioni librorum, & ſic conſiderauit inquilina-
tum vti acceſſorium ipſius venditionis, & proinde
voluerit legatarium præferri etiam in inquilinatu
vti acceſſorio, ad text. *in cap acceſſorium de reg.iur in
6.* & notat. Simon de Præt. *de interpret.vlt.volun.lib.
4dub.7.*

15 Minus releuat, quod ius inquilinatus ſit perſona-
liſſimum & cedi nequeat, vt cauetur in decreto Ca-
merali, quia non agitur in concurſu D. Apothecæ,
in cuius præiudicium ius inquilinatus cedi non po-
teſt, ſed in concurſu hæredis teſtatoris qui præten-
dit illud ad ſe ſpectare, quo caſu bene cedi poteſt,
vt dicit Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. *in
deciſ.115.n.7.*

Demum nihil aduerſatur exceſſus mandati A.C.
deſumptus ex eo, quod libri potuerint vendi ſicuti
venditi fuerunt pro ſcutis 3400. & Iacobo legatario
deſtinati fuerint pro ſolis 3277.b.7½ Tum quia ſtan- 16
dum eſt æſtimationi factæ per Macolmum Peritum
electum ab A. C. non autem dationi in ſolutum
factæ ab eadem, ex qua non probatur iuſtum pre-
tium, nec verus valor in præiudicium tertij, Rota
decis.850. n.5. coram Buratto.

Tum quia alia quamplura bona dedit in ſolutum
marito, quæ Catherina potuit minus æſtimare, vt de
illo minori valore ſe reintegraret in iſto augmento
pretij librariæ ad eludendum legatarium: cum enim 17
ſimus inter maritum & vxorem intrat ſuſpicio frau-
dis, ex not. *in l.lata in princ.C.de donat.* Paris. *conſ.53.
n.18.lib.1.* Rota *decis.156.n.7. & decis.928.n.3.* co-
ram Buratto.

Tum & denique quia in dd ſcutis 3400 fuit com-
prehenſum etiam ius Inquilinatus & Aviamentum,
quod tamen non fuit comprehenſum in æſtimatio-
ne facta librorum in dd. ſcutis 3277. b 7.½ vt legitur
in decreto relaxationis d. mandati, vbi vltra æſtima-
tionem librorum iam factam mandatur ius Inquili-
natus per Peritos æſtimari debere, & ideo cùm hoc
ius Inquilinatus per Peritos æſtimandum poſſit au-
gere pretium librorum ad d. ſummam ſcutorum
3400. nullus poteſt conſiderari exceſſus in man-
dato.

Et ita deciſum vtraque parte audita, &c.

INDEX RERVM ET VERBORVM,

Quæ in hoc Volumine Deciſionum SACRÆ ROTÆ ROMANÆ in duas partes diuiſo continentur.

Prior numerus paginam, ſecundus numerum marginalem ſignificat.

A

Abbas, Abbatia.

ABBAS procurando beneficium obligans ſe intuitu & contemplatione Patris cum pacto releuationis indemnitatis, an vitium Simoniæ incurrat. pag 123 num.9

Abbas quando decimas Archiepiſcopo ſoluere non tenetur, nec Coloni aut Conductores herbarum pro animalibus ibi paſcentibus ad decimas obligantur. p.267.n.1

Abbas non poteſt præiudicare Eccleſiæ abſque Sedis Apoſtolicæ conſenſu cui Abbatia immediatè eſt ſubiecta. p 200 n.15.

Abbate ſuper poſſeſſione deputandi Vicarios in parochialibus monaſterio ſubiectis nihil probante, intentio Epiſcopi turbari non poteſt. pag.149. num.15

Abbates eorum Eccleſiæ & Ordini ſiue ignoranter ſiue ſcienter præiudicare non poſſunt. p 127.n.7

Abbatiam certæ diœceſi eſſe reſtrictam per enunciatiuas antiquiſſimas probare ſufficit. pag.250. n 6

Ablatiuus.

Ablatiuus abſolutus prolatus ab eo qui facultatem diſponendi habet diſpoſitionem importat, Iudiciſque iuriſdictionem ſuſpendit. p.150.n.6

Abſens.

Abſens ab vrbe de tempore porrectæ ſupplicationis, nec habuiſſe notitiam, nec illius vigore poſſeſſionem accepiſſe præſumitur. p.58.n.15

Abſolutio.

Abſolutio recurrenti ad Iudices laicos niſi recurſus retractauerit eſt deneganda, pænaque cenſurarum ab Eccleſiaſtica diſciplina contra tales vſurpata infligenda. p.52.n.4

Abſolutio vt concedatur, omnia impedimenta quæ tam de iure quàm facto poſſunt nocere, ad faciendam compulſationem ſunt remouenda, ibid. num.7

Abſolutio à iuramento in obligatione in carceribus facta appoſito, neceſſaria nullatenus videtur. p.335.n.13

Abſolutione omnium iuramentum obtentâ, tot adſunt abſolutiones quot iuramenta . ibid n.14

Abſolutio verbis generalibus concepta ſufficit. ibid. num.15

Abſolutio licet poſt latam ſententiam fuerit obtenta, Reus tamen conuentus eſt audiendus, dum de periurio ante obtentam abſolutionem appoſitum non fuit. ibid n. .6

Abſolutio ſtante omnimoda paritione iure merito eſt concedenda. p 376 n.1

Abſolutionem petens, commiſſionem in qua terminus alteri parti ad liquidandum præfigitur impetrare debet. p.383.n.7

Acceptatio.

Acceptatio calculi Periti conſtito de errore in conſiderabili quantitate acceptanti non præiudicat. p.241.n.5

Acceptatio calculi nulla ſuper calculo lite præcedente non impedit, quin ex cauſa erroris ratio etiam ſæpius computata reuideri & denuo tractari debeat. ibid n.7

Acceptatio ſeu admiſſio Nouitiæ ad profitendum fit à Nouitiis capitulariter congregatis, antequam ipſa Nouitia ad actum eiuſdem profeſſionis accedat. p.342.n 2

Acceptatio teſtamenti non magis ex verbis expreſſis quàm ex aliis illam perneceſſe inferentibus reſultat. p.214.n.7

Acquiſitio.

Acquiſitio primitiarum & decimarum non poteſt comprehendi in donatione Regia tanquam à laico facta. p.78.n.11

Acquiſitio quando prouenit ex titulo oneroſo,

Index Rerum,

I fæminea locum non habet. p.177.n.13.

Acquiſito bonorum facta mediantibus ſeruitus ab vxore præſtitis ex titulo oneroſo ſequuta dici non poteſt. p.177.n.15

Acta.

Acta ad inſtantiam vnius partis facta an alteri colitiganti ſuffragentur, p.5.n.8

Acta ſine citatione vel verbaliter producta non ſunt tranſportanda, ibid.n.3

Acta vigore obligationis Cameralis in publico Inſtrumento appoſitæ executionem paratam habent. p.18 n.1.

Actis propter impedimentum partis aduerſæ deficientibus, quibuſcunque ſcripturis etiam informibus fides adhibetur. p.20.n.2

Acta tam intra tempus ad appellandom quàm poſt interpoſitam appellationem tanquam attentata ſunt reuocanda. p.30.n.1.

Actorum exhibitorum nulla eſt ratio habenda cum reputentur ac ſi extra mundum eſſent. p.159. num.9.

Acta in curia Archiepiſcopali ſub nomine Abbatis geſta non releuant, cùm ab habente mandatum procuræ ipſius Abbatis procedant.p.100. num.11.

Acta referuntur quæ poſt interpoſitam appellationem à vitio attentatorum excuſari non poſſunt. p 191.n.11.

Acta ſunt publicæ ſcripturæ negociorum quæ in iudicio aguntur p.114

Acta pendente termino ad appellandum ſaltem per viam nullitatis ſunt reuocanda. p. 268. num.1

Acta abſque procura partis geſta reuocari facilè poſſunt. p.200.n.13.

Acta in eodem Tribunali ac in officio eiuſdem Notarij perinde habentur ac ſi coram Iudice appellationis facta fuiſſent. p.110.n.1.

Actio.

Actio quem de euictione tenet eundem agentem exceptio repellit. p 111.n.10

Actio pro retrouenditione Matri competens etiam competit filio Donatario in quem fuernnt omnia Iura donantis tranſlata. p.113.n.4.

Actio Iudicij mota cum iure inſtantiæ etiam abſque vitio litigiorum cedi poteſt. p. 228. num.4

Actione perſonali quando proceditur, ſcientia litis etiam ex parte emptoris requiritur. p. 348 num.2

Actiones quando ſunt inter ſe diuerſæ & contra diuerſas perſonas agitur, pluribus actionibus nemo vti prohibetur. p.196.n.5.

Actor.

Actore ſuam intentionem fundante, niſi concludenter ſuam exceptionem probauerit reos, ſuccumbit, p.8.n.2.

Actore non probante Reus per diffinitiuam abſolui debet. p.280.n.2.

Actor ſuam intentionem plenè & concludenter fundare tenetur. p.5.1.n.5

Actoris probatio quando eſt imperfecta Reo eam offuſcare ſufficit. ibid n.6.

Actorem agentem per poſſibile ſufficit excludere p.59 n.1.

Actus.

Actus idem quando de ſua natura eſt diuiduus poteſt valere reſpectu vnius licet ſit nullus reſpectu alterius. p.134.n.18.

Actus in dubio magis aothoritate ordinaria quàm delegata expeditus præſumitur. p.187.n.11

Actus in mente retentus nihil operatur multáque dicuntur quæ ad effectum non producuntur, vel ab eis receditur. p.146.n.5

Actus ſubſecuti qualis fuerit in antecedentibus voluntas, declarant. p.145.n.10

Actus eodem modo deſtruitur quo conſtruitur. p.134.n.13

Actus dans cauſam liti, cùm non habeatur in conſideratione, conſuetudinem non inducit. p.270 n.10

Actus etiam inſcio Capitulo expediti, ſtante aſſiſtentia Iuris Epiſcopo manutentionem conſeruant. p.187.n.14

Actus æquiuoci inter fratres facti communionem non concludunt. p.181.n.9

Actus ſubſequutus an aliquis ad cauſam in ſtatu & terminis ſit admiſſus arguit. p.161.n.5

Actus Capitularis ad effectum capiendi poſſeſſionem Canonicatus in Collegiata non requiritur. p.183 n.2

Actus aliquis poſitiuus in materia mandati de manutenendo non requiritur. p.188.n.5

Actus in dubio præſumitur geſtus ab eo qui ad id fuerat electus. p.191.n.3

Actus dominij in transferendo vnioni contrarius dici non poteſt. p. 01.n.8

Actus vnicus ad probandam obſeruantiam continuatam non eſt ſufficiens, niſi de eadem per ſpatium 30. vel 40. annorum continuata doceatur. p 19 .n.1

Actus plures conformes obſeruantiam Concordiæ circa ius præſentandi ad beneficia ſimplicia optimè probant, maximè cùm ſpatio 100. annorum ſint continuati. p 194 n.x

Actus geſtus ſuper quo fundatur præſumptio ſolemnitatis plenè probatus, ab actu præſumptiuè tantùm probato differt. p.106.n.9

Actus vnicus ad probandam poſſeſſionem pacificam eligendi Sacerdotes pro cura exercenda in incorporalibus ſufficit. p.310.n.1

Actus coram Vicario Notario & teſtibus factus, in quibus caſibus deficit. p.180.n.3

Actus poteſt reuocari quando à Vicario pro partibus non fuerit acceptatus, nullúſque pro iis Notarius ſtipulatus. ibid.n.4

Actus attribuitur ordinanti non exequenti. p.101 n.24

Actus quando remanent æquiuoci probatio contrariæ conſuetudinis ex iis deſumi nequit. p.188 n.4

Actum nullum confirmans nouam conceſſionem & ampliationem facit. p.36.n.4

Actum impugnans in eo ſe poſtea fundare non poteſt. p.181.n.6

Additio.

Additio Cardinalis Carpenſis quatenus vltra Prouinciam in qua Legatus erat vires ſuas non porrigit, contractum in Vrbe celebratum comprehendere non poteſt. p.191.n.4

Adiudicatio.

Adiudicatio beneficij vt inducatur contra poſſidentem cum titulo ab Ordinario hábito, opponens de titulo valido docere tenetur. p.101 n.1.

Adiunctum.

Adiunctum habetur pro non appoſito quatenus ſubſtantiæ repugnet. p.125.n.4

Adminiculum.

Adminicula quæ aliàs cum teſtibus notam manum

num ſcribentis habentibus concurrere debent, ad recognitionem ſimilem non ſunt neceſſaria. p.329.n.3

Adminiſtrator.

Adminiſtratores quorumcunque locorum piorum ex diſpoſitione Concil Trid. rationem adminiſtrationis Epiſcopo etiam tanquam ſedis Apoſtolicæ delegato reddere tenentur. p.3.n.4. & p.14. num.1.

Adminiſtratores tanquam nudi miniſtri & executorio nomine ad diſtribuendum legatum vocati, durante deſcendentia filiarum in Teſtamento appoſitarum nihil poſſunt lucrari. p.210. n.24.

Adminiſtratrix.

Adminiſtratrix bonorum Teſtatoris æris alieni notitiam non habens tanquam ignorans debet excuſari. p.69.n.6.

Admiſſio, Admiſſus.

Admiſſio ad ſucceſſionem ſolis legitimis competentem legitimitatem probat. p.390.n.6.

Admiſſio tacita ex actis Iudicialibus poſtea in cauſa factis reſultans non ſufficit, vbi expreſſa admiſſio in ſtatu & terminis procurari debet. pag. 228. n.11.

Admiſſio ſororum conſobrinarum ad legatum pro nubendis puellis de genere Fundatoris ſicut requiſitas eas qualitates habere probat, ita quoque reſpectu aliorum collateralium conuincit p.136.n.5

Admiſſio iuris præſentandi quomodo probatur. p.194. n.4.

Admiſſio ad cauſam vigore commiſſionis generalis tacita ſufficit. p.245.n.7.

Admiſſio ad cauſam vigore commiſſionis per decretum procurari debet, cùm comparitiones, productiones iurium, vel citationes partis pro eadem non ſufficiant. p.244.n.5

Admiſſus ad cauſam omnia acta ſuâ facit. p. 179. n.4

Admiſſo ad cauſam nocet, quicquid contra alium geſtum pronunciatumve fuerit quod ſuæ intentioni repugnat. ibid.n.5

Admiſſus ad cauſam in beneficialibus vigore commiſſionis cum clauſula in ſtatu & terminis ſententias ſuas facit; ſecus in prophanis. p. 198. n.11.

Admiſſos ab Ordinario conditionaliter dum non appellat, appellationi quoad effectum ſuſpenſiuum renunciare videtur. p.269.n.9.

Adoptatus.

Adoptatus à tranſuerſali vel extraneo in poteſtate patris naturalis exiſtens, iura ſanguinis ipſius adoptantis ſine Principis auctoritate non aſſequitur, nec iura patris naturalis eo ipſo diſſoluuntur. p.357.n.12

Aduerſarius.

Aduerſarius allegans hæredem beneficiatam de credito dotali ex bonis hæreditariis communis debitoris ſatisfactam fuiſſe, cùm de iis non conſtet dictum probare tenetur. p.300.n.4

Ædificium.

Ædificium ſolo cedit. p.103.n.10.

Ædificium vnius & ſolum alterius naturaliter eſſe nequit. ibid. n.17.

Ægrotus

Ægroti pro exoneratione propriæ conſcientiæ multa ſuis Confeſſariis communicant exequenda. p. 96.n.10.

Æqualitas.

Æqualitas vt inter partes ſeruetur, cauſa ſemel appellabilis effecta ſemper remanet appellabilis p.70.n.4

Æquitas.

Æquitas ſuggerit vt agatur id quod vni non nocet & alteri prodeſt. p.317.n 3.

Æquiuocatio.

Æquiuocatio poſſibilis perfectam impedit probationem. p.253.n15.

Æſtimatio.

Æſtimationi per Peritum electum factæ non autem dationi in ſolutum ſtandum eſt, cùm ex ea nec iuſtum pretium nec verus valor in præiudicium tertij probetur. p.396.n 16

ad Æſtimationem bonorum Patris tempus promiſſionis dotis filiæ attendendum. p.379.n.21

ab Æſtimatione præſenti ſecundum relationem Peritì interueniente lapſu 30. annorum ad valorem præteritum inferri non poteſt p.351.n.10.

Ætas

Ætas 14.annorum vt admittatur aliquis Canonicus de iure communi in Eccleſiis Collegiatis ſufficit. p.283.n.9.

Affectio.

Affectio teſtatoris erga legatarium bene probata facit, vt legatum latè interpretetur quamuis aliàs ſtrictè eſſet interpretandum. p.395.n.5

Affectio teſtatoris erga legitimos & naturales quàm erga illegitimè natos maior præſumitur. p.345. num.6.

Affectio in beneficiis ſemel data ſemper durat. p132.n.14&p.134.n.3

Affectio naturalis teſtatoris cur in domum paternam cadit. p.45.n.15.

Agens.

Agens ad caducitatem & deuolutionem vineæ dominium eiuſdem plenè & concludenter probare debet. p.158.n.3.

Agens vel excipiens ex Inſtrumento in quo promiſſa non adimpleuit, commodum aut lucrum aliquod ex eodem Inſtrumento conſequi nequit. p.162.n.4.

Agens ad deuolutionem fundi identitatem & dominium directum concludenter probare tenetur. p.261.n.1.

Agenti vigore publici inſtrumenti dotalis pro fideicommiſſo, deficiente obligatione Camerali ſeu quarantigia, via executiua non competit. p.273. n.1.

Agi vt poſſit contra promittentem manutenere nomen debitoris exigibile, ſufficit einſdem bona eſſe debitis inuolnta, exactionemque niſi cum longa dilatione fieri non poſſe. p.272.n.5

Agnatus.

Agnatus licet ſit vir bonus & eximiæ probitatis non per hoc ſpes ſuccedendi eliditur. p.90.n.10.

Alienatio.

Alienatio annui redditus ſtante vtilitate valet. p.44. n.9

Alienationes debent fieri Capitulariter quando agitur de re communi. p.51.n.11.

Alienatio honorum litigioſorum ab eo qui non erat in lite facta valet. p.337.n.14.

Alienatio non poteſt dici facta nec intrat caducitas Domini conſenſu deficiente. p.159.n.12

Alienatio rerum Eccleſiæ ex decurſu 30. annorum includit in ſe beneplacitum Apoſtolicum cum qualitatibus validitatis & vtilitatis. pag. 79. n.19.

Google

Index Rerum,

Alienatiooes factas præſumi debitas detractiones adæquare quandonam procedit. p. 262.n.7.

Alienationes com clauſula ſaluo & reſetuato conſenſu proprietariotum & non aliàs emanantes nullam cauſant caducitatem ſeu deuolutionem, etiamſi ſecuta fuerit traditio rei alienatæ ante conſenſum impetratum. p.259.n.10.

Alimentum.

Alimenta de iure debentur filiis de bonis paternis p.75.n.1.

Alimenta mulieri repetenti dotem debentur quando adhibuit omnem diligentiam nec aliunde habet. p.150.n.5

Alimenta & ſumptus litis à collitigante prætendens paupertatem & præſomptionem boni iutis copulatiuè probare debet. p.304.n.1. & p.385. n.1.

Alimenta de iure ei non dantur qui aliunde viuere poteſt. p.385.n 4.

Alimentorum appellatione veniunt ea omnia ſine quibos corpos homanum ſoſtentari non poteſt, & quæ hominum natura demonſtrat. p.207. n.4.

Allegatio.

Allegatio ſuſpicionis non releuat cùm ab vlteriori proceſſu fuerit appellatum. p.4.n.4.

Allegatio infeudationis circa decimas prætenſas quomodo excluditur. p.109 n.23.

Allegans beneficia ob matrimonium contractum uacaſſe,& de tempore impetrationis literarum Apoſtolic.adhuc vacare, debet vtrumque tempus tam matrimonij contracti quàm dictæ impetrationis plene & concludenter probare p.76. n.1.

Alleganti alicuius præſentiam in Vrbe tempore tranſactionis & quod actui poſſet interuenire, incombit onos idem & quidem concludenter probandi. p.174 n.7.

Alleganti immemorabilem cum fama priuilegij ad prætenſam infeudationem connolare noo licet. p.124.n.12

Allegans immemorabilem debet allegare meliorem titulom de mundo non titulom ex priuilegio. p.109.n.22

Altare.

Altari qui ſetuit de altari viuere debet. p.124 n.17

Alternatiua.

Altetnatina *aut* electionem in contractibus debitori præbet. p.337.n.16.

Alternatina inter genus & ſpeciem poſita quia ſtat declaratiuè ſententiam incertam & nollam non reddit. p.305.n 6.

Alternatiuæ natura eſt vt in altero ex alternatis quod dicitur verificetur. p.296.n.2.

Alternatiuæ natura eſt vt in vno ex promiſſis promiſſio verificetur. p.220.n.1.

Alternatiuæ electio tam vigore pacti conuenti quàm de Iure competit promittenti. ibid. n. 2.

Ex alternatiuæ debitis vna re perempta obligatio remanet in alia, illámquiſ debitor tradere vel pretium rei peremptæ ſoluere teoetur. p. 220. n.4.

Amicus.

Amicus mundi maior eſt Pater. p.167.n.18.

Annus.

Annus niſi à die ſcientiæ non currit. p. 329.n.13

Annus inter ſorores à die ſcientiæ currit, dom non docetur fuiſſe exhibitas diligentias pro tecuperanda emphyteuſim penes tertium exiſteote. p.329.n.19

Anno ſine releuanti probatione Iuriſpatronatu elapſo, Arbitrium ad retardandam vlteriorem Breuis exequutionem amplius intrare non debet. p.227.n.14

Anni pubertatis teſtium ad probandam conſuetudinem decimalem ſunt ſubducendi, p.256.n.1

Anteceſſor.

Anteceſſor ſicut tenetur exhibere proceſſum, ita quoque ſucceſſor in quem lia tranſiuit p.198. n.10.

Antianitas.

Antianitas à quo tempore currit: p.7.n.1

Antianitas à die ſolutionis paſſagij non à tempore factarum probationum eſt numeranda. ibid. n.4.

Antianitas à die antiquioris ingreſſus regulariter currit, ibid.n.8

Antiquitas.

Ex antiquitate temporis omnia ſolemniter facta cenſentur. p.206.n 7

Appellans appellatio.

Appellans aliqnam in infantili ætate filiam, ita videtur appellare cauſa blandiendi non ad effectum veritatem approbandi. p.166.n.8

Non appellare & appellationem non proſequi paria ſunt. p.311.n.2

Appellatio in caſu veræ contumaciæ currit à momento quo ſententia fuit prolata. p.1n4 n 9

Appellatio deſcendentium eſt relatina ad ſtipitem, cuius reſpectu omnes ex eo deſcendere dicuntur. p.209.n.11

Appellatio à ſententia Rotali intra decem dies de iure tequiritur p.102.n.2

Appellatio interpoſita à die habitæ notitiæ partibus ad audiendam ſententiam citatis non admittitur. ibid.n.3.

Tempus ad appellandum vtraque parte ad audiendam ſententiam citata, à momento qoo fuit prolata ſententia currit. ibid.n.4

Appellatio non poteſt exequi iotra decem dies ad appellandum datos. p.237.n.1

Appellatio competit Reo, maximè priore ſententia executionis iniqnitatem & eiuſdem grauamen comprobante. p.322.n.3

Appellatio à collatione ſeu inſtitutione facta in contradictorio iudicio datur, cùm vim diffinitiuæ habeat. p.269.n.6

Appellare ſemel licere in quolibet poſſeſſorio ſtatuto Bononienſi cauetur. p.279.n.10

Appellatio quando de Iure Canonico competit, poſſeſſio intra terminum datum ad apellandum capta nolla eſt nec manutenibilis. p.228.n 9

Appellatio ſuſpenſiua à reprobatione examinatorum non datur. p.268.n.2.

Appellatione deſcendeotium omnes in infinitum veniunt. p.268.n.2

Appellatione à re indicata oon proſequuta, tempus interpoſitionis de momento ad momentum currit niſi de aliquo legitimo impedimento conſtet. p.223.n.4.

Appellatione parentellæ omnes agnati & cognati vtriuſque ſexus tam propriæ quàm extraneæ familiæ comprehenduntur. p.209.n5.

Appellatio à ſententia declaratoria iniuſta ad effectum etiam ſuſpenſiuum de iure datur. p.168. n 2.

Appellatio appellantem in ſtato primæuo conſeruat. p 20.n.4

Appellatione pendente ſi fit adiudicatio manifeſtè attentata dicitur. ibid.n.5

Appellatio

Appellatio remanet deſerta cùm non fuerit admiſſa, nec cauſa intra annum producta. pag.54 n.7
Appellatio quando de Iure Canonico datur nec locus eſt Ægidianæ, poſſeſſio capta intra terminum ad appellandum nulla dicitur & attentata. p.244.n.1
Appellatio ob non reditum pro Apoſtolis intra 30. dies remanet deſerta. p.120.n.1
Appellatio non impediens executionem ſolùm habet effectum deuolutiuum non autem ſuſpenſiuum. p.92.n.9
Appellatio competit tam Reo quàm Actori vt in iudiciis paritas ſeruetur. p.105.n.5
Appellatio in poſſeſſoriis quibuſdam ex mandato Iudicis captis de iure Canonico datur. p.228 n.5.
Appellatione deſcendentium legitimorum & naturalium etiam fœminæ veniunt. p.249.n.21
Appellatione deſcendentium an veniant vltra primos adeuntes in fideicommiſſo alij ſubſequentes, quando in diſpoſitione verba tempus futurum & perpetuum explicantia non adſunt. p.210.n.22
Appellatione deſcendentium omnes in infinitum veniunt. p.224.n.1
Appellatione fructuum omnium, prouentuum, redditum & obuentionum, fructus eiuſcumque qualitatis veniunt. p.202.n.1
Appellare à ſententia tam ratione iniuſtitiæ quam noui grauaminis licet. p.278.n.2
Appellatione proximioris agnati venit tam maſculus quam fœmina quamvis extra familiam ſit nupta. p.310.n.12
Appellatione deſcendentium veniunt omnes tam ex maſculis quàm fœminis deſcendentes. p.224 n.3.
Appellationis omiſſione ceſſante ceſſat res iudicata. p.207.n.1
Appellationi non cenſetur renunciatum, cùm recedat aliquis ad Iudicem pro reuocatione grauaminis ex primo decreto illati. p.192.n.5
Appellationis cauſa à liquidatione facta commiſſa, executio mandati non poteſt prohiberi pro expenſis quæ ſunt reliquiæ iudicij primi. p.100 n.5.
Appellatione pendente ſententia citra vitium attentatorum executioni mandari non poteſt. p.321.n.1.
Appellatio quoad effectum ſuſpenſiuum non datur a ſententia ſuper immiſſione vigore literarum Apoſtolicarum lata. p.131.n.24
Appellatione intra terminum à iure conſtitutum non proſequuta, nulla præcedente prorogatione fatalium ſententia in iudicatum tranſit. p.223 n.1.
Appellationi per plures actus poſitiuos ſubſecutos coram eodem Iudice renunciatum cenſetur. p.110.n.4
Appellantem ab interpoſita appellatione receſſiſſe quomodo probatur. p.111.n.5
Appellatio ob actus poſt expeditionem inhibitionis ſubſecutos coram Iudice grauante redditur inefficax & magis calumnioſa. ibid.n.6
Appellatione vltimorum hæredum non ſolùm deſcendentes ſed etiam collaterales Teſtatoris veniunt. p.190.n.9
Appellatione deſerta manente ſententia in iudicatum tranſit. p.120.n.1
Appellatione intra biennium non terminatâ, iuxta conſtitutionem Rotæ Bononiæ, executioni ſententiarum locus relinquitur. p.192.n.1
Appellatione intra terminum decem dierum non interpoſita, res iudicata tam de iure ciuili quàm Canonico de plano intrat. p.388.n.1
Appellatione pendente nihil eſt innouandum. p.144 n.1.
Appellationis cauſâ vigore ſignaturæ iuſtitiæ alicui commiſsâ omnia interim geſta remanent nulla & attentata. ibid.n.2
Appellantes quando intra terminum aſſignatum non redeunt pro Apoſtolicis nec cauſam appellationis committi curant, res iudicata venit exequenda. p.63.n.1
Appellatione intra legitima tempora non proſecuta, omnia fatalia lapſa dicuntur, & cauſa remanet deſerta. ibid n.2
Appellatione impotentium ducere vxorem etiam Monachi profeſſi ob votum ſolemne caſtitatis & Religionis veniunt. p.345.n.3
Appellatione à decreto ſimpliciter commiſſa Rota pronunciare debet bene vel male fuiſſe appellatum, non autem per modum prouiſionis. p.89. n.1.
Appellatione lineæ maſculinæ veniunt etiam fœminæ ex maſculis natæ. p.346.n.11

Apoca.

Apoca reſtitutionis bonorum dotalium teſtibus munita anterioritatem probat. p.37.n.2

Approbatio.

Approbatio ſubſequens teſtamenti & codicillorum ad fideicommiſſum tanquam præcipuum teſtatoris intentum eſt referenda. p.294 n.4
Approbatus tantum non electus, non poteſt prætendere aliquod ſibi ius fuiſſe quæſitum ad effectum adiudicationem beneficij conſequendi. p.101. n.13
Approbatus ad curam animarum cùm in eo maiores quàm in aliis concurrant qualitates ei etiam beneficium meritò eſt adiudicandum. pag. 300. n.1.
non Approbatus in partibus ad curam animarum in Curia abſque citatione partis ſolus examinari poteſt. p 301.n.3

Arbiter.

Arbitris duobus quod demandatur per vnum ex ipſis expleri non poteſt. p.290.n.1

Arbitrium.

Arbitrium à iure regulatur. p.168.n.1.p.317.n.1. & p.360.n.1
Arbitrium Iuris rigorem aliquo modo relaxat viamque æquitati aperit. ibid.n.2
Arbitrium quod habent Beneficiati circa reuocationem ita regulandum eſt, vt auctoritati eorum & indemnitati ſeruientium conſulatur. pag. 107. n.17.
Arbitrium vt intret ad relaxandum Iuris vigorem probationes etiam informes ſufficiunt. p. 322 n.8.
Arbitrium ad reuocanda iam executa non intrat. p.168.n.13
Arbitrium non intrare ad reuocandam executionem iam factam in quibus caſibus deficit p.178 n.8.
Arbitrium vt intret pro retardanda executione, ſufficit quod deducantur iura ex quibus Iudex de iuſtitia

iuſtitia ſententiæ poſſit ſuſpicari. ibid.n.9

Arbitrium licet reguletur à Iure, vigorem tamen Iuris relaxat viámque æquitati aperit. p.312. n.1.

Arbitrium pro retardanda vlteriori exequutione in quibus caſibus locum habet. p 50.n.2

Arbitrio Ordinarij in taxanda congrua Vicarij perpetui Rota plurimum deferre ſolet, cùm omnes qualitates de Iure requiſitas illum conſideraſſe præſumatur. p.104.n.10

Archiepiſcopus.

Archiepiſcopus in actibus tranſactionis & conceſſionis emphyteuſis non vti Ordinarius ſed vti Delegatus Apoſtolicus procedens, aliquod per eoſdem ius circa Iuriſdictionem acquirere non poteſt. p.101.n.23

Archiconfraternitas.

Archiconfraternitas in dubio laicalis præſumitur. p.199.n.1

Maximè cum à laicis regatur & gubernetur, nec conſtat eam auctoritate Ordinarij fuiſſe inſtitutam. ibid.

Archiconfraternitatem Sanctiſſ. Conſolationis eſſe locum Eccleſiaſticum quomodo probatur. p.347 n.1

Archipresbyter.

Archipresbyter Lateranenſis ſola facti veritate inſpectâ, ſummariè ſine ſtrepitu & figura iudicij, etiam manu Regia quatenus opus eſt, abſque terminorum ſubſtantialium & alicuius telæ iudiciariæ obſeruatione in cauſis procedere poteſt. p.367.n.3

Archipresbyter Lateranenſis vti Princeps procedere poteſt, omnibus ſolemnitatibus Iuris poſitiui ſublatis. ibid.n.4

Archipresbyter Lateranenſis pro Iuriſdictione ad effectum præfigendi terminum ad liquidandum commiſſione non eget. ibid.n.5

Archipresbyteratus.

Archipresbyteratus nomen Dignitatis in Collegiata non ſemper ſignificat. p.35.n.12

Argumentum.

Argumentum de parte ad totum ceſſat, quotieſcumque diuerſa ratio in parte & toto conſiderari poteſt. p.236.n.8

Argumentum de parte ad totum non valet, niſi quando id quod ſeruatur in parte ſeruatur in toto. ibid.n.9

Argumentum pro interpretatione cuiuſlibet depoſitionis in priuilegio exemptionis ab effectu ſubſequuto ſumi debet. p.199.n.2

Arma.

Armorum inſignia fumoſæque maiorum imagines cum ſtatuis marmoreis erectis, in ſignum nobilitatis poſteritati conſeruandæ, inque memoriam illorum qui glorioſè vixerant & honores geſſerunt, affiguntur. p 61.n.3

Articuli.

Articuli de nouo exhibiti quando clarius ſpecificati & explicati ſunt quàm antea, ad effectum concedendi Remiſſoriam ſufficiunt. p.129 n.19

Articuli non ſunt admittendi ad probandum id quod probatum non releuaret. p.116.n.7

Articuli antiqui & moderni quando idem continent remiſſoria non eſt concedenda. p. 314 n.8.

Articuli ſequendo ſtylum Tribunalis Rotæ in Curia paſſim admittuntur. p.314.n.15

Articuli vnius releuantia ſufficit vt remiſſoria quoad omnes concedatur. p.128.n.4

Aſſertio.

Aſſertio concurrentibus adminiculis cùm ſit veriſimilis, probat. p.120.n.13

Aſſertioni Notarij in his quæ ad eius officium non pertinent & factum alienum reſpiciunt, ſine teſtibus non creditur. p.318.n.3

Aſſignatio.

Aſſignatio in ſecunda tranſactione de prædio facta vti fideicommiſſo ſubiecta, tanquam erronea & ex falſa cauſa ob defectum conſenſus proueniens non ſuſtinetur. p.220.n.6

Attentans, Attentata.

Attentans ad fructus perceptos & qui percipi potuerunt condemnari debet. p.332.n.3

Attentans ſcienter in præiudicium litis poſſeſſionem appellatione pendente ingrediendo, Ius, Iudicem & partem offendit, violentóque ſpoliatori comparatur. p.132.n.1

Attentatum Iudicis ius approbatis & idoneis quæſitum non tollit. p.92.n.10

Attentata quando reuocantur læſus in priſtinum ſtatum reponi debet. p.144.n.6

Attentata ſunt clara poſt Inhibitionem præſentatam facta. p.25 .n.1

Attentata ſuper poſſeſſione, mandato de immittendo & aliis actis Iudicialibus quomodo purgantur. p.317.n.7

Attentatorum purgatio nil aliud eſt quàm rei in priſtinum ſtatum reſtitutio. p.277 n.3

ex Attentatis in diuerſa cauſa factis non poteſt dici pars læſa. p .6.n.8

Attentata à Matre commiſſa non poſſunt præiudicare filiis alimenta petentibus. ibid.n.9

Atteſtatio.

Atteſtationes priuatæ extraiudicialiter obtentæ publicis inſtrumentis non præiudicant. pag. 10 n.13

Atteſtatio ſimplex Syndicorum Capituli ad probandam conſuetudinem, cùm ſit extraiudicialis nihil probat. p.134.n.9

Atteſtationi quamvis extraiudiciali deferendum eſt ad effectum probandi ſtilum in Ordinatoriis. p.120.n.9

Atteſtationi factæ ſuper his quæ ad officium Ordinarij non pertinent nulla fides eſt adhibenda. p.114.n.14

Atteſtationes ſimplices nihil probant. pag.101. n.25

Auctoritas.

Auctoritas Cardinalis Legati ſupplet defectus Tutricis quoad ſolemnitatem, non tamen quoad ſubſtantialia contractus nempe poteſtatem alienantis. p.256.n.11

Auditores.

Auditores quibus à Papa commiſſa eſt cauſa cum facultate citandi & inhibendi fines Reſcripti excedere non poſſunt. p.211.n.8

Auditores iuxta formam commiſſionis ſtatim abſque alia præcedenti citatione inhibent, vigore clauſulæ cum poteſtate citandi & inhibendi. ibid.n.9

Auditores mandato & commiſſione Pontificis ligantur. ibid.n.10

Augmentum.

Augmentum dotis in capitulis matrimonialibus aſſignatum, tanquam in pactum & conuentionem deductum mulieri debetur. p.298.n.2

Augmentum cultus diuini omni honori & decori eſt præferendum. p.81.n.17

Augmen

Augmentum eſt eiuſdem naturæ cuius eſt principale ad quod accedit. p.184.n.5

Auiamentum.

Auiamentum eſſe pretio æſtimabile dubitari non poteſt. p.395.n.9

Axioma.

Axioma de inhibitione ſiue iuſta ſiue iniuſta timenda, non applicatur quando concluſio iuſtificatur, etiamſi locum habeat in inhibitione Rotali. p.111.n.7

B

Baſtardi.

Baſtardi agnationem à teſtatore contemplatam durante vita legitimorum non conſeruant. p.345.n.8

Beneficiati.

Beneficiati vtentes iure ſuo nemini iniuriam faciunt, nec de aliquo ſeruitores ab officio remoti conqueri poſſunt. p.106.n.8

Beneficiati in quibus caſibus ſeruitores ab officio ſine cauſa remouere dicuntur. p.107.n.12

Beneficium.

Beneficium non vacat facta reſignatione ad fauorem certæ perſonæ niſi ad effectum vt illa conferatur. p.2 n.6

Beneficia quædam non habere reſidentiam ex generali conſuetudine procedit. p.13.n.5

Beneficij valor per teſtes de publica voce & fama probari poteſt. ibid.n.6.& p.34 n.4

Beneficium Eccleſiaſticum etiamſi de reali Iurepatronatus conſtet ſub reſeruationibus Apoſtolicis cadit. p.138.n.3

Beneficium ab Epiſcopo de bonis Eccleſiaſticis dotatum & ad fauorem perſonarum Eccleſiaſticarum reſeruatum dicitur Eccleſiaſticum. ibid, n. 4.

Beneficium quoties ipſo facto vel iure amittitur, Beneficiario nullum ius remanet quod in alium transferri poteſt. p.265 n.7

Beneficium ſtante in eum finem fundatione conſuetudine aut conſtitutione debetur oppoſitori habenti qualitates requiſitas & magis idoneo reperto. p.91.n.2

Beneficia non poſſunt dici comprehendi ſub donatione Eccleſiæ cùm non probetur illa ad donantem ſpectare, provt in caſu præſumpto vſurpationis requiritur. p.88.n.3

Beneficia omnia ſui natura ſunt libera, & ſine aliqua diminutione ſunt conferenda. p.203. n.2.

Beneficia conferri oriundis non autem alienigenis tam in iure Diuino quàm in iure Canonico & Ciuili fundatur. p.67.n.4

Beneficia & penſiones cùm non ſint in commercio nec vendi nec alienari poſſunt. p.212.n.15

Beneficia *in regula 4 hodie 5. Cancell.* Papæ reſeruata referuntur. p.131.n.5

Beneficia libera ſimplicia, cùm non poſſint per Ordinarium iuripatronatus ſubiici tranſactio non ſuſtinetur. p.88.n.7

Beneficia quando ſunt liberæ collationis Epiſcopi, præſentationes ab aliis factæ non admittuntur cùm de præiudicio Ordinarij agatur. p.194 n.3.

Beneficium quando eſt de Iurepatronatus laicorum ex fundatione & donatione, ſub reſeruationibus Apoſtolicis non cadit. p.168.n.6

in Beneficiis vltimus ſtatus ſemper intenditur dum de valido ſtatu antecedenti non conſtat. p.74. n.12

in Beneficiis ij ſunt præferendi ex quorum bonis beneficia ſunt fundata. p.67.n 7

in Beneficialibus totum ius ab initio deductum ex quocunque capite proueniens cenſetur, etiamſi de nouo deducatur. p.62.n.4

Beneplacitum.

Beneplacitum Apoſtolicum ex obſeruantia præſumitur. p 29.n 9

Beneplacitum non eſt quando Dominus Iure ſuo vti non poteſt. p.106.n 9

Beneplacitum Apoſtolicum ex obſeruantia 30. annorum præſumitur, etiamſi in diſpoſitione enunciatum ſeu reſeruatum non fuerit. p.206. n.1.

Bona.

Bona fideicommiſſo ſubiecta cum expreſſa prohibitione de non alienando obſtat creditoribus mariti, non autem vxori pro reſtitutione dotis. p.31.n.5

Bona quando alicui in ſolutum ſunt data pro debitis confidentialibus, pro eorum quoque rata eidem competit retentio. p.299.n.12

Bona debitori non liberè reſeruata ſed oneri anteriori ſubiecta, ad inſtantiam Creditoris poſterioris diſtrahi non poſſunt. p.272 n.6

Bona debitoris pro ſatisfactione creditorum ſufficere quando in facto non iuſtificatur, aſſignatio eorum oneribus pro quibus Iudicis decreto facta fuit, congrua cenſetur. p.273.n.7

Bona debitoris credita excedere alleganti onus idem probandi incumbit, cùm ſit quid facti quod non præſumitur. ibid.n.8

Bona quando agitur de ære alieno ſoluendo ea ſunt alienanda, quæ commodiùs & cum minori pupillorum detrimento diſtrahi poſſunt. p.189. n.3.

Bona pupilli vendita ſtante inualiditate contractus à die venditionis cum fructibus reſtitui debent. p.266.n.1

Bona antiqua in dubio fideicommiſſi regulariter ſub diſpoſitione Teſtatoris non comprehenduntur. p 221.n.12.

Bona debitoris ob certas cauſas etiam lite pendente citra labem attentati capi poſſunt & ſequeſtrari. p 251.n.1.

in Bonis quæ commodam diuiſionem non recipiunt quomodo ſit procedendum. p.157.n.6

Bulla.

Bulla ad fauorem vltimi poſſeſſoris prædefuncti expedita, & abſque compulſoria Rotali de partibus tranſportata, parte citatà recognoſci debet. p.373.n.9.

Bulla originaliter exhibita alia compulſoria non eget. ibid.n.10

Bulla Pij V. in creatione cenſus pecuniam numeratam requirit. p.337.n.15

Bulla Leonis X. nihil ſtatuit in ordine ad conſuetudinem Eccleſiæ de qua agitur. p.67.n.11

Bulla Pij V. reſeruans præſentationem illorum quibus vnio facta fuit, ob decretum irritans in ea appoſitum quamcunque contrariam poſſeſſionem inficit. p.165.n.17

Bulla Pontificis quando eſt ſimplex copia nihil probat. p.203.n.3

Google

Index Rerum,

C

Calculatio.

CAlculatio facta cum hæredibus cæteris creditoribus non citatis præiudicare non poteſt p 112.num.3.

Calculus.

Calculus inter partes & hæredes defuncti pro reſiduo prætenſæ dotis factus cæteris creditoribus non citatis præiudicare non poteſt. p.141.n.13

Calumnia.

Calumnia manifeſta vel iuſta cauſa ſuperueniente remiſſoria pro terminando negocio principali non eſt attendenda. p.102.n.6

Cambium.

Cambia vt licitè debeantur, eorum realitas per partitas librorum & literas ad nundinas transmiſſas probari debet. p.367.n.3

Canonicus.

Canonicum in ſuo Canonicatu obiiſſe quomodo probatur. p.13.n.3

Canonicorum ſimplex denominatio Collegiatam non facit. p.41.n.13

Canonici tanquam membra Collegij non debent tractari ſicut Capellani mercenarij pro certo ſalario conducti. p.50.n.7

Canonicis requiſitis poſſeſſionem capitulariter tradere recuſantibus, poſſeſſio quoquo modo capi poteſt & manutenibilis exiſtit. p.265.n.4

Canonicatus.

Canonicatus & præbenda Pœnitentiarij iuxta formam indulti Gregorij XV. prouideri debet p.47. num.1

Canonicatus reſeruati collatio ad ſedem Apoſtolicam ſpectat. p 166 n.10

Canonizatio.

Canonizatio crediti vel alicuius Tituli petitorium concernit. p.344.n 5

Capitulum.

Capitulum quando iuſtam cauſam denegandi traditionem poſſeſſionis habet, poſſeſſio nec capi nec manuteneri poteſt. p.265.n.5.

Capitulum non poteſt ſe opponere poſſeſſioni alterius ſub prætextu quòd literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ non fuerint. p.281.n.6.

Capitulum vti generalis Adminiſtrator bonorum Archiepiſcopatus habet intentionem fundatam ſuper iure omnium decimarum quæ in tota diœceſi percipiuntur. p.270 n.1.

Capitulum non præcedente citatione perſonali verè contumax dici nequit, & propterea ad euitandum rem iudicatam à die habitæ notitiæ infra decem dies potuit appellare. p 134 n.7

Capitulum in vno Canonico poſſe repræſentari quandonam procedit. p.318.n.4.

Capitulum non poſſe ſupplere indigentiæ burſæ communis ex pecuniis burſæ particularis, in Concilio Tridentino nullibi prohibetur. p.297 num.6

Capitulum etiam in vno Canonico repræſentari poteſt. p.283 n.3

Capitulum pro conſeruatione ſtatutorum bene contradicere poteſt, reſpectu qualitatum & habilitatum in Canonicis requiſitarum. p.266 n.9.

Capituli maior pars quod facit à toto Capitulo factum dicitur. p.258.n.1

Capitulo ratione generalis adminiſtrationis bonorum Archiepiſcopatus, decimæ de omni fructu opificio & negotiatione debentur. p.270.n.7

Cappa.

Cappæ vt deferantur in Collegiata Ius non obligat docere de non delatis in Cathedrali. p.81.n.14

Carceratio

Carceratio ob non ſeruatum ordinem iuris eſt inualida. p.554.n.5

Caſtrum

Caſtrum in ſolo feudali ædificatum an ſit feudale. p.103.n.18

Caſus.

Caſus aliquis ſub particulari loci cuiuſdam ſtatuto non comprehenſus ſub diſpoſitione Iuris communis cenſetur relictus. p.145.n.2

Caſus in ſtatuto particulari omiſſus, ſub diſpoſitione Iuris communis cuius ſolemnitatum defectus ex Iuramento in obligatione appoſito ſuppletur, relictus cenſetur. 191.n.2.

Caſus mixtus ſub ſimplicibus regulariter non continetur, ſiue realiter ſiue per differentiam caſuum diſtinguatur. p.353.n.7

Caſuum comprehenſio in contractibus vt excludatur, ex rationis identitate ſufficit dubitari poſſe, an eadem ratio in vtroque caſu vigeat. p.236. num 5.

de Caſu fortuito nemo tenetur. p.218.n 3

Caſus referuntur in quibus à conſ. Oldrad. circa fideicommiſſum expiratum paſſim receditur. ibid num.7

Cataſtrum.

Cataſtum probat poſſeſſionem maximè in facto antiquo. p.71.n.19

Cauſa.

Cauſa ſpecifica in actione perſonali in libello exprimi debet. p.349.n.9

Cauſa ob non proſequutam appellationem intra terminum à iure conſtitutum remanet deſerta. p.311.n.1

Cauſa poſſidendi quando eſt vniuerſalis ad cætera beneficia eiuſdem ſpeciei porrigitur, cùm magis cauſa facti quam factum ipſum eiuſque exercitium inſpiciatur. p.373 n.4

Cauſa iuſta credendi non eſſe locum appellationi vnde deducitur. p.322.n.10,

Cauſa falſa ſtante ipſa tranſactio corruit.p.160.n.4

Cauſa finalis & contrahentium intentio vnde colligitur. ibid n.5

Cauſa fraudandi concurrente fraudis ſuſpicio facilius admittitur. p.190.n.11

Cauſa vnionis ad effectum concedendi Remiſſoriam dicitur prophana. p.128.n. 1

Cauſa quælibet prophana reputatur dum ſuper titulo beneficij non agitur. p.128.n.2

Cauſa litigandi probabilis & colorata ad euitandam calumniam & ad effectum obtinendi ſubrogationem ſufficit. p.165.n. 1

Cauſa ſemel effecta appellabilis ſemper remanet talis. p.105.n.6

Cauſa in Rota commiſſa appellatione remota Remiſſoria datur ne lis finiatur, & Reis probationes tollantur. p.85.n.3

Cauſa finalis & vnica illa dicitur ſine qua non ſic diſpoſuiſſet Teſtator. p 347.n.1

Cauſa falſa & erronea eo ipſo dicitur probata quo rem aliter ſe habere docetur. ibid.n.2

Cauſa ciuilis parit exceptionem rei iudicatæ in cauſa criminali illiſque eſt præiudicialis, quando vtraque ex eodem facto oritur. p.62.n.2

Cauſa emiſſionis profeſſionis dicitur prophana cùm non agatur de titulo beneficij. p 85.n.1

Causâ ad A.C. tanquam Iudicem ſuperiorem etiam

a biſque

Digitized by Google

abſque clauſula *quam & quas* aliiſque ſolitis deuoluta, appellatin à diffinitiua totum negotium, ipſâque cauſa nullitatis etiam cauſam iniquitatis ſeu iniuſtitiæ deuoluit. p.336.n.1

Cauſa vna dicitur alteri præiudicialis, quando ſententia lata in vna poteſt petere exceptionem rei iudicatæ in altera. p.62.n.1

Cauſa conſeruandæ agnationis ſtantibus qualitatibus in ſecunda ſubſtitutione ceſſat. p.182.n.10

Cauſæ ciuilis finis debet expectari ne Iudicium criminale inferat præiudicium Iudicio Ciuili. p.62 n.5.

Cauſam falſam non eſſe in eodem teſtamento expreſſam non refert, dummodo ea aliunde probetur. p.247.n.8

Cauſam habens ab aliqua ratione dotis, non poteſt retinere terras in Inſtrumento dationis in ſolutum contentas pro cenſibus & mobilibus, niſi de earum integra & reali extinctione ac alienatione culpa viri ſequuta conſtet. p.112 n.1.

ad Cauſam vt aliquis admittatur ſufficit etiam de intereſſe apparenter docere. p.135.n.3

Cautio.

Cautionem qui proprio nomine conuenitur præſtare non tenetur. p.18.n.2

Cautio *Iudicio ſiſti aliàs iudicatum ſolui*, extincta per ſententiam in prima inſtantia latam eſt valida, ſi coram certo Iudice fiat. p.20 n.6

Cautio non ſufficit niſi integra ſatisfactio præcedat. p.52.n.10

Cautio præuentiua dum quodammodo æquipollet depoſito magis vtilis videtur. p.317.n.5

Cautio pro detractionibus quoad fideicommiſſum particulare cùm parti afferat vtilitatem, ſententia ab eadem impugnari non poteſt. p.340 n.14.

Cenſus.

Cenſus extinctioni aliiſque caſibus fortuitis ſunt ſubiecti. p.44.n.5

Cenſus non fundati collatiua authoritate ordinarij, nec per eius acceptationem Eccleſiæ acquiſiti non ſunt bona ſpiritualizata nec in Eccleſiæ dominium tranſlata. ibid.n.10

Cenſus rectè poſſunt alienari ſaluo onere Anniuerſarij ſuper illis impoſiti. ibid.n.11

Cenſus in dotem loco fundi dotalis dati, ad vxorem ſuperſtitem ſtatim ſoluto matrimonio ex diſpoſitione ſtatuti vrbis reuertuntur. p.187.n.6

Cenſus quando ſunt extincti hæredes pecunias non cenſus reſtituere tenentur. ibid.n.7

Cenſus ratione moræ & lucri ceſſantis peti non poſſunt quando de requiſitis non docetur. ibid. n.8.

Cenſus per fundi deliberationem deuenit ad caſum à quo incipere non poteſt. p.140.n.7

Cenſus ſuper fundo alieno contra coobligatum exceptuatum ſtante reſeruatione durat, quamvis fundus fauore Communitatis fuerit liberatus. p.140 n.9

Cenſus ſuper bonis communibus citra incluſionem ſocietatis imponi poſſunt, quia ſuper portione imponentis impoſiti cenſentur. p.281.n.8

Ceſſio.

Ceſſio hæreditatis à fratribus ad fauorem alterius facta, totum ius in eum transfert etiam ſuper portionibus quæ fratribus competere poterant. p.97.n.2

Ceſſio pro liberatione & quietantia tantum deſeruit, cùm ex ſolutione proprij debiti ceſſio tranſlatiua reportari non poſſit. p.212.n.13

Ceſſio iurium reportari non poteſt vbi debitum de pecuniis debitoris ſoluitur. p.140.n.2

Ceſſio tranſlatiua quid ſit. p.358.n.9

Citatio.

Citatio emanata vigore commiſſionis Rotalis an tollatur ex facto, ſi intra annum in actis non fuerit reproducta. p.4 n.2

Citatio per affixionem ad valuas ſi eſt in vrbe nec latitat citatus non releuat, nec ea ea attentata cauſantur. p.21.n.3

Citationes per edictum ſine ſpeciali Principis reſcripto fieri non poſſunt. ibid.n.4

Citatio per edictum Auditoris Rotæ ſecundùm formam reſcripti Pontificis rectè fieri poteſt. p.22.n.1

Citatio facta niſi fuerit in actis reproducta, litis pendentiam etiam poſt impetratam commiſſionem non inducit. p.49.n.6

Citatio partis in productione iurium requiritur. p.134.n.3

Citatio contra Decanum Capituli executa non adhibita diligentia pro congregatione Capituli non ſuffragatur. ibid.n.4

Citatio contra particulares de Capitulo exequuta eſt nulla, Capitulo capitulariter non congregato. ibid n.5

Citatio ad valuas Eccleſiæ non præcedente prius citatione perſonali fieri non poteſt. ibid.n.6

Citatio ad dicendum contra commiſſionem non præmiſſa, cùm non ſit de tribus relatis in reformatione Pauli V. non eſt attendenda. p.105.n.1

Citationis defectus per reiterationem terminorum ſubſtantialium poſtea ſubſecutam ſuppletus cenſetur. ibid.n.2

Citatio contra debitorem ad indicandum bona ſuper quibus fieri poteſt executio, eſt bonus modus probandi debitorem ſoluendo non eſſe. p.272.n.2

Citatio cum inhibitione per appellantem expedita, vt cauſa non dicatur deſerta niſi per biennium operatur. p.223.n.2

Citatio ad ſententiam de neceſſitate requiritur ne actus dicatur nullus. p.114.n.1

Citatione contra cenſuales in actione perſonali factâ vitium litigioſi non contrahitur. p.337.n.12

Citatio poteſt omitti Ordinario extraiudicialiter & per modum prouiſionis procedente. p.114.n.3

Citatio quando non fuit perſonaliter exequuta, infra decem dies à die habitæ notitiæ appellare ſufficit. p.237.n.3

Citatio tanquam reſpiciens defenſionem de iure naturali & diuino competentem in ſententia diffinitiua omitti non poteſt. p.114.n.9

Citatio ex notificatione ſententiæ ſubſecutæ non ſuppletur quando omnibus non fuerit intimata contra quos erat prolata. ibid.n.10

Citatio pro deputatione vicem gerentis non requiritur commiſſione de eo ſpeciali Cardinali Vicario directa, qui merus in hoc eſt executor. p.64. n.8.

Citatio partis vbi non præceſſerit, omnia poſtea geſta à vitio attentatorum excuſari nequeunt. p.144.n.4

Citatio domi facta dimiſſa copia ſufficit, vera contumacia partis exiſtente. p.105.n.12

Citatio per curſorem executa in domicilio partis in actis electo æquipollet perſonali. ibid n.13

Citatio in præiudicium conſtituentium ſuſtinetur. p.63.n.6.

Circumuentus.

Circumuentus ab hoſtibus dicitur qui effugere non poteſt. p. 341. n. 11

Ciuis.

Ciuis eſt qui in Vrbe natus eſt. p. 15. n. 3

Ciuem in publicis Inſtrumentis vocari ad probandum incolatum ſufficit. ibid. n. 6

Clauſula.

Clauſula *non aliter* formam & cunſenſum limitatum importat. p. 16 n. 2

Clauſula conſtituti in Inſtrumento cenſus ſtante mandatum de aſſociando competit Creditori, p. 25. n. 1

Clauſula *arbitrio Rotæ* rigorem iuris ſemper temperat. p. 40 n. 1

Clauſula *arbitri Rotæ* operatur vt in Breuis executione ſuperſedeatur quando reſeruatio non eſt iuſtificata. ibid. n. 2

Clauſula *ſine præiudicio iudicij poſſeſſorij* non impedit qoin Iudex *ad quem* nullitate vel iniuſtitia ſententiæ detectâ, manutentionem concedere poſſit. p. 55 n. 3

Clauſula *pro ſe & hæredibus quibuſcumque* clauſulæ *quibus dederit* æquiparatur. p. 334. n. 10

Clauſola *quibus dederit*, vt in conceſſione includantur quicumque hæredes extranei facit. ibid. num. 11

Clauſula *conſtituti* in ceſſione appoſita ad transferendam poſſeſſionem de per ſe ſola ſufficit. p. 228. n. 3

Clauſula ſuſpenſiua *deductis deducendis*, vt non ſit locus cautioni operatur. p. 279 n. 17

Clauſula *ita tamen* formam præciſam inducit. p. 339 num. 1

Clauſula *Quam & Quas* cum non fuerit ad ſpeciem deducta, deductionem petitorij non operatur, dum ipſa commiſſio ad poſſeſſorium eſt reſtricta. p. 349. n. 4

Clauſula (appellatione remota) tertiis non comprehenſis, nec in commiſſione nominatis non ſuffragatur. p 261. n. 1

Clauſola *conſtito* expreſſam Iudicis admiſſionem per decretum particulare requirit, ibid. n. 4

Clauſula *omni meliori modo* facit vt ſubſtitutio etiam pupillariter facta dicatur. pag. 242. num. 3

Clauſula *non apponenda pro non appoſitis haberi*, deſcribentem ab omni præiudicio præſeruat. p. 221 num. 16

Clauſula *ſi quid exequendum* ex eiſdem non ex nouiter deductis iuſtificari debet. p. 384. n. 4

Clauſula *deductis deducendis* conditionem importat. p 380. n. 3

Clauſola adiecta immiſſioni bonorum fideicommiſſo vniuerſali ſubiectorum non cauſat difformitatem ſuper bonis fideicommiſſi particularis, cùm tot dicantur ſententiæ quot capita. ibid. num. 4

Clauſula *non aliàs, aliter, nec alio modo* ſtante nulla poteſt dici inducta caducitas, etiamſi ad traditionem rei alienatæ ante impetratum conſenſum fuerit deuentum. p. 263. n. 3

Clauſula *ita tamen* ſtante, quam Iudex iure merito apponere potuit, cùm de debitu detractionum liquidò non conſtaret, immiſſio retardari non debet. p. 339. n. 8

Clauſula *parito Breui arbitrio Rotæ* de rigore Iuris multum relaxat. p. 177. n. 1

Clauſula *in omnibus & per omnia* operatur, vt approbatio paterni teſtamenti nullo modo reſtringatur. p. 294 n. 1

Clauſola conſtituti poſſeſſionem conſtituẽtis contra ſingularem ſucceſſorem cauſam ab eo habentem probat. p. 333. n. 4

Clauſula conſtituti poſſeſſionem in Conſtitutarium etiam ad effectum manutentionis transfert. p. 354. n. 2

Clauſula *deductis deducendis*, intelligendo quatenus de iure ſunt faciendæ detractiones, an ſententiam conditionalem reddat. p. 279. n. 9

Clauſula *omni meliori modo*, quando ſubſtitutio ad bona teſtatoris eſt reſtricta, ad illa quoque reſtricta cenſetur. p 243. n. 19

Claoſula *arbitrio* ſtante ſufficere dare fumum iuriſpatronatus ad hoc vt in executione Breuis ſit ſuperſedendum, quomodo ſit intelligenda. p. 361 num. 2

Clauſula *in ſtirpes & non in capita* quidnam includit. p. 122. n. 30 & p. 253 n. 10

Clauſulæ in Breui per ablatiuum abſolutum conceptæ conditionem important p. 363. n. 1

Clauſulis non adimpletis abſoluendi facultas Rotæ data ſuſpenſa remanet, & perinde eſt ac ſi nulla iuriſdictio tributa fuiſſet. ibid n. 2

Clauſula *quam & quas* in commiſſione appoſita tribuit iuriſdictionem prout in prima pronunciandi. p 17. n 6

Clauſula *deductis deducendis* reſpicit fauorem Rei, & proinde ſententiam appellabilem non reddit. pag. 321. num. 2

Clauſula *non aliàs*, &c. deficiente, caducitas quando ad traditionem rei fuerit deuentum ante impetratum conſenſum, cauſatur. p. 261. n 6

Claoſula *appellatione remota* ſtante Rota pro conceſſione remiſſoriæ facilius inclinat. p. 387. n. 15

Claoſola *ſeruando inter eos graduum prerogatiuam*, licet tollat repræſentationem fideicommiſſum tamen non extendit. p. 357. n. 10

Clauſula *appellatione remota* appoſita in commiſſione inter partes obtenta non excuſat nullitatem poſſeſſionis, cùm huiuſmodi reſcripta tertium non comprehendant. p. 228. n. 10

Clauſula *ſi quid exequendum*, ad effectum ſuſpendendi executionem ex nouiter deductis iuſtificari non debet. p. 274 n. 6

Clauſula *quatenus idoneus repertus fuerit* non quoad ſubſtantiam, ſed ſolùm quoad executionem gratiam conditionalem facit. p. 368. n. 4

Clauſulæ generales (*ſiue prædicto ſiue alio quouis modo vacet*) omnem modum vacandi includunt. p. 325 num. 7

Clauſula *quam & quas cum incidentibus & emergentibus* &c. quidnam in cauſa litis ſuper titulo beneficij operetur. p. 164 n 7

Clauſulam *Conſtito* iuſtificatam eſſe quomodo probatur. p. 360 n. 3

Clauſula *parito arbitrio Rotæ* facit vt Rota propter iniuſtitiam detectam pro ſuſpenſione executionis poſſit arbitrari. p 168. n. 12.

Clauſula codicillaris cuius vigore prætenditur prohibitionem nihil vltra legatum prætendendi vrgere etiam teſtamento caducato, in quantum procedit. p. 146 n. 3

Clauſula codicillaris nullo alio in teſtamento ſubſtituto non debet in odium ab inteſtato venientis retorqueri. ibid. n. 4

Clauſula

Clauſula *vt aſſeris* non iuſtificata nullum ius tribuit. p.127.n.6.

Clauſula generalis *omneſque alios*, omnes intereſſe quoquo modo habentes comprehendit. p.245 n.6.

Clauſula *omni meliori modo*, vt Actor obtinere poſſit ex cauſa probata quamvis in libello deducta non fuerit, operatur. p.160.n.14

Clauſulæ *quam & quas* vigore omne ius competens in iudicium deductum cenſetur. ibid. n.15

Clauſula *motu proprio* in literis Apoſtolicis appoſita vt gratia iuſtificari non debeat operatur. p.131.n.7

Clauſula *dummodò à die data præſentium alteri non fuerit ius quæſitum*, quidnam includit. p.537 n.16

Clauſula *ſine præiudicio executionis literarum Apoſtolicarum* executionem præſeruat. p.133.n.25

Clauſula *arbitrio* ſtante, ad reuocationem attentatorum & ad terminationem negotij principalis ſimul & ſemel procedi poteſt. p.517.n.9

Clauſula *remota appellatione* prohibet appellationem, ita vt poſſeſſio etiam intra terminum ad appellandum citra vitium attentatorum capi poſſit. p.244 n.2

Clauſula *remota appellatione* in alia diuerſa commiſſione appoſita, non afficit in ea non nominatos. ibid.n.4

Clauſula *dummodo non ſit alteri ius quæſitum*, in beneficiis vacantibus ſemper pro appoſita habetur. p.91.n.3

Clauſula *dummodo non ſit alteri ius quæſitum*, præſeruat illud ius quæſitum, ita vt gratia contra præſentatum non poſſit ſortiri effectum. p.92 n.4

Clauſula *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, in quantum operatur. p.391.n.14

Clauſula *in omnibus & per omnia*, quatenus in tranſactione non fuiſſet expreſſa renunciatio legitimæ, de per ſe ſola vim illius ſpecificæ expreſſionis habet. p.173.n.2

Clauſula *quovis iure* præter ius legitimæ aſcendentibus aut deſcendentibus debitæ, omne aliud ius ac titulum etiam vniuerſalis inſtitutionis comprehendit. p.155.n.40

Clericatus.

Clericatus per teſtes de certa ſcientia deponentes iuſtificari debet. p.13.n.7

Clericatus ex literis Ordinarij probatur. pag.34 n.5.

Cognitio.

Cognitio cauſarum criminalium & matrimonialium Epiſcopo à Concilio reſeruatur. p.286 n.2.

Cognomen.

Cognomen idem habens eiuſdem familiæ præſumitur. p.284.n.5

Cohabitatio.

Cohabitatio inſimul Sororum ſcientiam rei controuerſæ præſupponit. p.329.n.15

Collatio.

Collationes quando non ſunt in forma probanti nec effectuatæ prout requiritur, ius beneficia conferendi non probant. p.13.n.8

Collationes longo tempore per Epiſcopum factæ, cum ſubſequuta effectuatione & poſſeſſione per Capitulum tradita pro iure Epiſcopi ſufficiunt. ibid.n.9

Collatio non ſuſtinetur conditione & forma narratiuæ non probata. p.40.n.4

Collatio eſt nomen genericum electionem & nominationem comprehendens. p.165.n.12

Collatio beneficij in commendam perpetuam dati ſpectat ad Papam, cuius diſpoſitioni remanet affectum, donec ab eo in titulum prouideatur. p.388.n.8

Collatio dans cauſam liti in conſideratione non eſt habenda. p.250.n.7

Collationes ſucceſſiuæ & reſignationes prouiſorum reſpectiuè continuatæ Archipresbyteratus erectionis & applicationis fructuum effectuationem bene probant. ibid.n.8

Collatio Ordinarij cùm ſit inualida ius nullum tribuere poteſt, nec de ea mentio eſt facienda. p.369.n.10

Collatio facta Collitiganti à Capitulo per obitum alterius prouiſi probat poſſeſſionem, cum ea etiam ex vnico actu acquiritur. p.372.n.2

Collatio per concurſum præſentanti non nocet quando per errorem facta præſumitur. p.352 n.9.

Collatio ab Ordinario dum longo temporis ſpatio non facta probatur, ſignum euidens eſt quod Ordinarius ius conferendi non habeat. p.373 n.5.

Collationem Eccleſiæ de qua agitur ſub diſpoſitione dd. Dignitatum remanſiſſe quomodo probatur. p.165.n.16

Collegialitas.

Collegialitas vt inducatur, ſigna certa & ſufficientia non autem æquiuoca requiruntur. p.41.n.17. & p.51.n.8

Collegialitas cùm non præſumatur, in dubio pro parochialitate ſemper eſt reſpondendum. p.50. n.3.

Collegialitas quomodo probatur. ibid n.9

Collitigans.

Collitigans quando habet titulum à non habente facultatem præſentandi ſeu inſtituendi, lis ad obtinendam ſubrogationem introducta non dicitur. p.165.n.15

Commiſſio.

Commiſſio à Procuratore non habente mandatum procuræ obtenta, licet illius vigore fuerit decreta citatio, cùm non doceatur de ratificatione Principalis, litem nullam inducit. p.54.n.3

Commiſſio non facta de actis per citationem ad dicendum contra, litem cauſare nequit niſi in præiudicium committentis. ibid.n.4

Commiſſio obtenta quando non continet clauſulam *quam & quas*, etiam conſtito de appellatione procedi poteſt. ibid.n.6

Commiſſio cum clauſula *quam & quas* cum aliis negotium principale comprehendentibus, de cauſa ciuili prius in Rota ſuper beneficio introducta, reſtatur. p.62.n.3

Commiſſio admiſſionis ad cauſam in ſtatu & terminis in quantum operatur. p.244.n.4

Commiſſio cauſæ licet contineat clauſulam *quam & quas*, ad perſonas tamen & res expreſſas ac ſpecificatas reſtringitur. p.321.n.5

Commiſſio ſpecialis diſputationem ſuper verificatione clauſulæ *conſtito de intereſſe*, & citationem ad dicendum contra commiſſionem requirit. p.145.n.8

Commiſſio quamvis ſubreptitia In Curia Iuriſdictionem tribuit. p.165.n.13

Commiſſione cum clauſula *quam & quas* ſtante pronunciatio optime ſuſtinetur. p.64.n.9

Index Rerum,

Commiſſione continente clauſulam *cum connexis & annexis totoque negotio principali*, cauſa ad Romanam Curiam dicitur deuoluta, licet à decreto interlocutorio fuerit appellatum. p.228 n.7.

Commiſſionis fines deleta clauſula *quam & quas* excedere non licet. p.115 n.4

Commiſſiones inhibitionis manu Papæ vel Præfecti ſignaturæ iuſtitiæ ſignantur, niſi ſint prius manu Referendarij ſignatæ ac per Reuiſorem emendatæ? p.111.n.11

in Commiſſione iactationis & iactationum quando aliquid reſpiciens petitorium continetur, tunc ob clauſulas *quam & quas* etiam petitorium in iudicium deductum cenſetur. p.349.n.5

Commiſſarius.

Commiſſarij non habentes facultatem approbandi aut reprobandi, ſtatuto præiudicare non poſſunt. p.8.n.7

Commendatio.

Commendatio ſimplex iuriſdictionem vel dominium non tribuit, ſed tantùm facit vt Commendatarius commendatum defendere teneatur. pag. 201.n.21

Communicatio.

Communicatio priuilegiorum reſtrictiuam continens intelligenda eſt ſingula ſingulis congruè referendo. p.317.n.11

Communio.

Communio cùm ſoleat excitare diſcordias etiam inter fratres, nemo in ipſa communione permanere inuitus cogitur. p.157.n.2

Communio bonorum patrimonialium, aliorum bonorum propria induſtria ab altero ex fratribus quæſitorum communionem non probat. p.280. n.3.

Communione ceſſante ex qua ſolent oriri diſcordiæ, ceſſat etiam occaſio vſufructu animi moleſtandi. p.126.n.9

Comparitio.

Comparitio omnem defectum ſanitatis ſupplet & ſanat. p.22.n.2

Compenſatio.

Compenſatio de ſpecie ad quantitatem non datur. p.22.n.7.& p.170.n.7.

Compenſatio crediti illiquidi cum credito certo & liquido non intrat. p.188.n.7

Compenſatio debiti cum æquali credito ſoluto proportionabiliter ipſo Iure fieri debet vt curſus vſurarum impediatur. p.359.n.13

Compenſationis exceptio ab hærede mariti contra agentem pro recuperatione dotis opponi poteſt. p.371.n.2

Compos.

Compos ſanæ mentis quilibet præſumitur. p.95 n.1.

Compulſoria.

Compulſoria ſpecialis in feriis Rotalibus etiam conceditur, cùm in iſtis abſque præiudicio partis circa retardationem proceſſus compenſatio fieri poteſt. p.366.n.7

Compulſoria ſpecialis datur quando de exiſtentia & releuantia ſcripturæ compulſandæ conſtat. p.314.n.1

Compulſoria ſpecialis dum petitur ſufficiente generali, vehemens ſuſpicio calumniæ ad effectum impediendi proſequutionem & expeditionem, cauſæ oritur. p.314.n.4

Compulſoriam quando ad dilationem diſpendium vtrique parti allaturam tendit, Rota ſemper reiecit. p.231.n.4

Computum.

Computum ſcribens pro ſua parte deliberatè ſcribere cenſetur. p.99.n.10

Copula.

Copula & diuerſitatem orationum quando ſingulæ ſunt de per ſe perfectæ non excludit. p.331 n.6.

Conceſſio.

Conceſſio noua non intrat bonis adhuc non deuolutis. p.29.n.14

Conceſſio noua in præiudicium comprehenſorum in prima inueſtitura facta non eſt attendenda. ibid.n.15

in Conceſſione emphyteuſis per Eccleſiam factæ appellatione filiorum non veniunt nepotes. ibid. n.16

Conceſſio emphyteuſis merè hæreditariæ irrequiſito Domino & ſine eius conſenſu alienabilis dicitur. p...n.12

in Conceſſione generali non veniunt ea quæ ſpeciali nota ſunt digna, & de quibus ſi diſponens cogitaſſet non eſſet veriſimiliter diſpoſiturus. p.176.n.10

Conſenſus.

Conſenſus vtriuſque partis pro perfectione contractus inter Moniales & ratificantem ſufficit, licet modò vna & poſt aliquod tempus altera conſentiat, dummodò prior in ſuo conſenſu perduret. p.341.n.1

Concilium.

Concilium quando pro forma requirit canonizationem immemorabilis per ſententiam in iudicatum tranſactam, huiuſmodi forma præcisè & non per æquipollens eſt adimplenda. p.286. n.4.

Concluſio.

Concluſio admiſſionis ad cauſam non nocet ſucceſſori, quando ad eam venit pro ſuo intereſſe principaliter, ius ſuum independenter à iure litigandis deducendo. p.198.n.11

Concordia.

Concordia per Epiſcopum & Capitulum ſoblata cenſetur, cùm non fuerit à Sede Apoſtolica confirmata. p.56.n.10

Concordia quando valida eſt & iuſtificata, illius ſcripturæ licet informi plena fides eſt adhibenda. p.106.n.5

Concordia quando eſt iuſtificata etiam cum beneplacito Apoſtolico confirmata præſumitur. ibid. n.6.

Concordiæ non poſſunt egredi vitas contrahentium, nec ſucceſſoribus præiudicare aut applicari. p.88.n.6

Concordiæ ſecuta ſatisfactione inter partes factæ ſtandum eſt, cùm ab eius relatione reclamatum non fuerit. p.361.n.2

Concurſus.

in Concurſu legatorum cùm ſimus inter maritum & vxorem, ſuſpicio fraudis intrat. p.396 n.17

Concurſu maſculorum ceſſante fœminæ facilius admittuntur. p.225.n.7

in Concurſu duorum teſtamentorum via executiua ceſſat. p.174.n.3

Condem

Condemnatio.

Condemnatio ſub prætextu æris alieni ſocialis non eſt retardanda, quando de illo legitimè non conſtat. p.259.n.2

Condemnatio per capitula ſeparata concepta, executionem ſententiarum quoad reliqua non retardat. p.339.n.5

Condemnatio fructuum per caput ſeparatum facta executionem ſententiæ quoad reliqua non retardat. p.380.n.9.

Condemnatus in expenſis per tres conformes pronunciatas ſententias ad earundem expenſarum refectionem indubitanter tenetur. p.82.n.1.

Conditio.

Conditio *ſi ſine filiis* ad quos ſe extendat. p. 3. n 2.

Conditione purificata non poteſt retrahi poſſeſſio ad diem primæ donationis in præiudicium alterius cui medio tempore ius fuerat quæſitum. p.19.n.3

Conditiones intrinſecas vitiantes depoſitum Creditores adimplere haudquaquam tenentur. p. 48. n. 3.

Conditionibus in Breui appoſitis non adimpletis ſuſpenſa remanet abſoluendi facultas, & perinde eſt ac ſi nulla fuerit tributa iuriſdictio. p. 52. n. 2.

Conditio ad fauorem certæ cuiuſdam perſonæ in teſtamento appoſita facit vt eidem ex neceſſaria collatione beneficium debeatur. p.236, n. 1.

Conditiones ad certas quaſdam perſonas reſtrictæ in fundatione beneficij rectè apponi poſſunt ibid. n. 2.

Conditiones in fundatione beneficij appoſitæ etiam ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini ad vnguem ſunt ſeruandæ. ibid.n. 3

Conditio de detrahendo ſalario ex ſumma in depoſito contenta nil habet commune cum libero mandato de deliberando. p 86.n. 3

Conditio quæ hæredibus non prodeſt, & Taurinis eſt præiudicialis, non eſt admittenda. p.87. n. 4.

Conditio poteſtatiua à facto tertij dependens quoad hæredem caſualis cenſetur, illiúſque defectus diſpoſitionem ceſſare facit pag. 216. n. 15.

Conditio perſonæ & qualitas eius dignitatis iuxta diſpoſitionem Iuris in omnibus ſemper eſt ſpectanda. p.207.n.6

Conditione *ſi ſine filiis* deficiente expiratum fideicommiſſum dici poteſt. p.308.n.1

Conditione *ſi ſine filiis* deficiente expiratae fideicommiſſum non procedit, quando ex coniectura- ta mente teſtatoris ipſum voluiſſe inducere ſimplex perpetuum ac ſucceſſiuum fideicommiſſum apparet. ibid.n. 2

Conditio non extante linea quando eſt indeterminatè concepta, ſubſtitutioni ad fauorem filij proximioris agnati locus relinquitur. ibid. n. 1.

Conditio negatiua habet tractum ſucceſſiuum adeò quod non ſufficiat quod ſemel defecerit. ibid. n. 4.

Conditio concepta in caſu quo primo loco inſtitutus abſque filiis legitimis & naturalibus decederet, ob exiſtentiam à patre naturali deſcendentis, non deficit. p.590.n.18

in Conditionibus cùm merum factum an ſcil. naturaliter viuant ſucceſſores attendatur, an poſſint vel non poſſint ſuccedere quærendum non eſt. p.346.n.20.

Conditione ad fauorem Confraternitatis purificata, poſſeſſio ciuili priuilegio piæ cauſæ in eandem ipſo iure tranſit. p.323 n. 5.

Conditiones ab hæredibus requiſitæ cùm non ſint in obligatione retrouenditionis per Taurinos facta, ad earum adimplementum Taurini de iure non ſunt cogendi. p.87.n.6

Conditiones quando extrinſecæ æſtimantur, depoſitum vitioſum reputatur. ibid n.7

Conditionibus contentis in Breui Apoſtolico adimpletis abſolutio excommunicationis eſt concedenda nec audientia deneganda. p. 86. n. 14.

Conditionis adimplementum ad tempus ipſius acquiſitionis retrotrahitur. p.297.n8.

Conditione quoad facultatem accipiendi pecuniam ad cambium etiam purificata, quid vltra requiritur. p.367.n. 2

Conditionem facere deficere & tamen non poſſe ſuccedere inconueniens non eſt. p.346.n. 22

Confeſſio.

Confeſſione alicuius contra ſeipſum nulla datur maior in iure probatio, maximè aliis iuribus adminiculata. p.43.n.1.

Confeſſio de non ſolutis decimis & non ſolutis etiamſi requiſitis, cum eadem qualitate acceptari debet. ibid.n.5.

Confeſſio vel liberatio generaliter facta, omnia debita ſingularia licet expreſſa ſpecialiter non fuerint concernit. p.264.n.4.

Confeſſio propria partis cum ſit veriſimilis & adminiculata, optimam cauſam ſcientiæ reddendo præiudicat ei, cui forſan aliàs haudquaquam præiudicaret. p.281.n.13

Confeſſio Epiſcopi de pertinentia Iuriſdictionis ad Capitulum, cùm ſatisfacit formæ à Concilio requiſitæ Capitulo non ſuffragatur. p.286.n. 5.

Confeſſio Epiſcopi de pertinentia iuriſdictionis ad Capitulum Eccleſiæ non præiudicat. ibid.n6.

Confeſſio ex computis & Epiſtolis reſultans contra ſcribentes plenè probat. p.241.n.2

Confeſſio à poſſeſſore facta probat nedum contra confitentem ſed etiam contra habentem cauſam ab eo. p.65.n.5

Confeſſio tranſigentium contra confitentes & ſuper omne genus probationis plenè probat. p.220. n. 5.

Confeſſio contra confitentem plenè probat. p.370. n. 1.

Confeſſio vt noceat certa & indubitata eſſe debet. p.265.n.6.

Confeſſio alicuius contra ſeipſum quamcunque probationem ſuperat. p.333.n.5

Confeſſio ex epiſtola reſultans contra ſcribentem probat. ibid.n.6

Confeſſio facta de tempore quo de legitimo ac perfecto Inuentario in actis non conſtaret, erronea cenſetur. p.347.n.8.

Confeſſio propria emiſſa in Capitulis matrimonialibus, ſicuti contra confitentem plenè probat, ita & contra eius hæredem. p.371.n9.

Confeſſio extraiudicialis vt præiudicet, per teſtes contestes de loco & tempore probari debet. p.166.n.12.

Confeſſio propria partium in tranſactione emiſſa contra confitentes plenè probat. p 251.n.1.

Confeſſio aduerſarij contra confitentem abſque alia iuſtificatione plenè probat. p.388.n1.

Confeſſio æquiuoca ex epiſtola proueniens confitenti ſeu ſcribenti præiudicare non poteſt. p.259.n.3.

Confeſſio de fideicommiſſo ab eius Actore emanata impugnari non poteſt. p.111.n.8.

Confeſſio de recepto facta per Procuratorem adminiculata præiudicat Domino conſtituenti. p. 99. n.6.

Confeſſio maior eſt quolibet Inſtrumento. p.211. n.8.

Confeſſio facta à poſſeſſore probat etiam contra cauſam ab eo habentem. p.103.n.12.

Confeſſio erronea attendenda non eſt. p.253. n.12.

Confeſſione contra ſeipſum nulla maior eſt probatio, licet non arctet citantem quatenus confeſſioni ſtare nolit. p 369.n.13

Confeſſiones in diſpenſationibus obtentis emiſſæ non probant validitatem profeſſionis, ſed ad cauſam pro qua emanarunt reſtringuntur. p. 233. n.9.

Confeſſiones plurimæ ab Abbatibus circa ſituationem monaſterij emanatæ ad eandem probandam in hac materia ſufficiunt. p.148.n 5.

Confeſſa & viatico refecta decedens omne odium ſi quod habuit remiſiſſe cenſetur. pag. 147. n.11.

Confinis.

Confines in donationibus Regiis ſpecificati quomodo probantur. p.79.n.20.

Confinium congruentiæ & veriſimilitudini multum ſolet differre. p.66.n.10.

Confinium præſumitur continuatum quando contrarium non apparet. p.79.n.22

Confirmatio.

Confirmatio Pontificum habet vim nouæ conceſſionis quando id quod inualidum eſt confirmat. p.36.n.3.

Coniectura.

Coniectura valida voluntatis à prædilectione ſeu affectione teſtatoris erga rem legatariam, vel erga illum cui reliquit deſumi poteſt. p. 350. n.3.

Coniectura nulla maior ſanæ mentis datur quàm illa quæ ex qualitate teſtamentariæ depoſitionis deſumitur. p.64.n.18

Coniecturæ vti magis conformes menti teſtatoris & magis potentes præualere debent. p. 378. n.12.

Coniecturæ in contrarium repugnantes vbi adſunt communis vſus loquendi ceſſat. p.225 n.5

Coniecturæ æquiuocæ & imperfectæ ad aliquid probandum inter ſe coniungi non poſſunt. p.217. n.13.

Coniecturæ & leniores probationes ad effectum probandi ſituationem & confines ſufficiunt. p.149.n.12.

Coniecturæ & præſumptiones etiam ad probandum dominium admittuntur. p.103.n.13.

Coniecturæ vrgentiſſimæ in tacitis & occultis liquidiſſimæ probationes dicuntur. pag. 395. n.4.

Coniecturarum quælibet cùm ſit in ſe imperfecta, eorum coniunctio fieri nequit. p.167.n.14.

Coniunctus.

Coniuncti plures quando ſint in re vel re & verbis, vnus ex pluribus vocatis totum fideicommiſſum petere poteſt, cæteris tamen eorum ratam ſi & poſtquam in iudicio comparuerint communicaturus. p.275.n.20

Correſpectiua.

Correſpectiua diuerſo iure cenſeri non debent, ſed vno ſublato tollitur & alterum. pag. 231 num.5

in Correſpectiuis vno ſublato aliud quoque tollitur. p.94.n.17

Correſpectiuitate ſtante à concordantium voluntate & obligatione recedere non licet. ibid.n.18

Conſanguinitas.

Conſanguinitas in genere vt verificetur, leniores probationes etiam ex indiciis & coniecturis prouenientes admittuntur. p.136.n.7

Conſenſus.

Conſenſus eſſe non poteſt ſe obligandi ad alendum & regendum eam quæ ſe Religioni obſequuturam non obligauit. p.303.n.8

Conſenſus acceptandi profeſſionem nullam ob metum emiſſam ſciente Religione ſub pœna excommunicationis cauetur. ibid. n.6

Conſignatio

Conſignatio quomodò & quando fieri debet. p.130 num. 10

Conſtitutio.

Conſtitutio Cardinalis Carpenſis annullans contractus duplici iuramento vallatos vltra prouinciam Marchiæ non extenditur. p.18.n.7

Conſtitutio Ægidiana non intrat quando contra Sacerdotem & de bonis emphyteuticis agitur. p.218.n.7

Conſtitutio Gregorij XIII. de reſignatione intra nouem menſes publicanda in quantum procedit. p.369.n.7

Conſtitutio Ægidiana locum non habet quando in contractu duplex adeſt iuramentum. pag.145 num.4

Conſtitutio Ægidiana non impedit effectum iuramenti. ibid. n.5

Conſtitutio Synodalis Calaguritana de beneficio conferendo Clerico à maiori parte præſentantium præſentato in quibus caſibus procedit. p.268.n.4

Conſtitutio ſalatij quomodo probatur. p.289.n.1

Conſtitutio Ægidiana excluſiua appellationis in poſſeſſoriis, quando de proprietate Eccleſiæ agitur non intrat. p.237.n.4

Conſtitutio Ægidiana effectum Iuramenti in obligatione appoſiti non impedit. p.191.n.3

Conſtitutionis Ægidianæ extenſio à Cardinali Carpenſi facta, extra prouinciam vbi legatus erat locum non habet. p.145.n.7

Conſtitutiones Ægidianæ & Carpenſes in Prouincia Marchia contractus per minores celebratos etiam duplici Iuramento roboratos annullant. p.316.n.4

Conſtitutio Ægidiana circa contractus minorum Clericos non comprehendit. ibid.n.5

Conſtitutum.

Conſtitutum in contractu conditionali ſtatim impleta conditione effectum ſuum operatur. p.307 num.10

Conſtitutum cùm ſit appoſitum in obligatione omnium bonorum, ſufficit certitudo reſpectu vniuerſi, licet reſpectu cuiuſcumque rei particularis non adſit p 107 n.7

Conſtitutum appoſitum in contractu non requirente tranſlationem poſſeſſionis nihil operari, quomodo intelligendum. ibid.n.8

Conſtitutus in mora qui ſoluto matrimonio mulie-

ri

ri dotem reſtituere tenetur, eidem damnum & intereſſe quod propter moram ipſa paſſa eſt reficere debet. p.197. n.1

Conſuetudo.

Conſuetudo immemorabilis conferendi beneficia oriundis ex certa diœceſi & loco iuſta eſt & æquiſſima. p.26.n.5

Conſuetudo recipiendi oriundum & reiiciendi alienigenam, iure diuino canonico & ciuili probatur. ibid n.6.

Conſuetudo ad vnam terram reſtricta non poteſt vlterius extendi, eadémque quamuis ad homines vnius parochiæ tantum reſtricta, eſt attendenda. p.116.n.21.

Conſuetudo particularis loci controuerſi conſuetudini generali eſt præferenda. p.289.n.6.

Conſuetudo decimandi dum non potuit introduci niſi poſt priuilegium exemptionis obtentum, initium quod immemorabilem excludit reſultat. p.167.n.2.

Conſuetudo Arrendatariorum ſoluendi decimas Archiepiſcopo, Abbatiæ de cuius intereſſe agitur præiudicare non poteſt. ibid.n.3.

Conſuetudo immemorabilis admittens ad beneficium originarium, cúmque cuius Parentes onera realia & patrimonialia Vniuerſitatis ſuſtinuerunt, concurrentibus aliis requiſitis ſemper eſt obſeruanda. p.66.n.2.

Conſuetudini ſtandum eſt quando Ius non reſiſtit p.67.n.3.

Conſuetudo Calaguritana non obſtante appellatione ad executionem Collationis beneficij parochialis procedit. p.92.n.8.

Conſuetudo ſeu ſtatutum domicilij viri attenditur pro reſtitutione dotis, niſi aliter expreſsè fuerit conuentum. p.236.n.2

Conſuetudo Neapolitana inter Magnates vigens fructus ad rationem octo pro centenario taxat. ibid.n.3.

Conſuetudo Antiquorum Religioſa corpora filiorum in ſepulchris Parentum tumulandi. p. 60. n.1.

Conſuetudo quæ nunquam præſcribitur eſt rationabilis. p.67.n.9

Conſuetudo quando eſt rationabilis iuſta & ſancta vti talis eſt admittenda. ibid.n.10.

Conſuetudo vt mater etiam in bonis quæ in parua quantitate feudalia ſunt ſuccedat, fauorabilis cenſetur. p.98.n.15

Conſuetudo recipiendi primitias non ſuffragatur cùm ſuprà 40. annos longæua non appareat. p.79.n.14.

Conſuetudo in ſpecie debet probari. p. 98. n.12.

Conſuetudinem alleganti onus illam probandi incumbit. p 134.n.10.

Conſuetudo vt excludatur vnicus actus contrarius ſufficit. ibid n.11

Contemplatio.

Contemplatio conſeruandæ agnationis in vno caſu & in certis perſonis, ad alios caſus & perſonas non expreſſas extendi non debet. p.182.n.7.

Contractus.

Contractus quando eſt doloſus & ipſo iure nullus ob defectum vtilitatis pupillorum & læſionem vltra dimidiam, emptor vſque ab initio in mala fide dicitur conſtitutus, cuius tempus circa reſtitutionem fructuum attenditur. p.26.n.4

Contractus quando ipſo iure eſt nullus ex cauſa quæ inerat de tempore venditionis, fructus percepti ſunt reſtituendi. ibid n.5.

Contractus à conuentione partis legem accipit. p.241.n 8.

Contractus an ſit nullus ob non ſecutam ratificationem filij tanquam hæredis proprietarij, Patre de proprio promittente caſu quo ratificatio non ſequeretur. p.93.n.3

Contractus matrimonij quando eſt plenè perfectus, Inſtrumentum poſtea factum ad faciliorem probationem factum cenſetur. p. 298 n.8.

Contractus verba ſunt forma ipſius quibus nihil addi vel detrahi poteſt, & quod non fuit expreſſum pro omiſſo habetur. p.219.n.13.

In Contractibus non eſt dandus intellectus per quem incidatur in ſuperfluitatem quando alius ſumi poteſt. p.93.n.9.

in Contractibus, Iudiciis, ſententiis, priuilegiis, iuramentis, atteſtationibus, & vltimis voluntatibus, ne vna quidem ſyllaba debet abundare. ibid. n.10.

Contradicere.

Contradicens actui qui abſque eo geri poteſt non cenſetur conſentire, neque vllum ſibi exinde præiudicium parat. p 176 n.5

Contrahere.

Contrahens cum aliquo tanquam hærede, ipſum non eſſe hæredem dicere non poteſt. p. 347. n.7.

Contrahens cum aliqua vti hærede beneficiata de hæreditariis bonis, eidem vti tali ſolutionem crediti dotalis promittile cenſetur. pag. 300. n.5.

Contrapoſitio.

Contrapoſitio partitarum in libris rationis inducta ſolutionem ac extinctionem prætenſi ſalarij probat. 161.n.8.

Contrarietas.

Contrarietas in eadem diſpoſitione ex vnico contextu vt euitetur, quælibet poſſibilis interpretatio fieri debet. p.378.n.6.

Contumacia.

Contumacia quæ in non parendo conſiſtit ex contemptu mandati Rotalis & contrauentione reſultat. p.133.n.4

Contumacia rei conuenti in ipſa die qua cadebat citatio accuſatâ, ſententia poſt aliquot dies abſque alia citatione ferri poteſt. p.354.n.7

Contumacia quæ in non parendo conſiſtit ex contemptu & contrauentione propriè reſultat. p.332 n.6.

Contumacia eſt voluntaria inobedientia qua quis monitionem Iudicis implere contemnit p. 376. n.2.

Contumacia per paritionem ceſſante ipſa etiam excommunicatio ceſſare debet. ibid.n.3.

Contumax verus non auditur appellans. p. 105. n.10.

Contumax verus vnde dignoſcitur. ibid.n.11.

Conuentio.

Conuentionis pars ſuperior inferiorem declarat. p.215.n.11.

Conuentionis ſenſus & interpretatio ex toto contextu diſpoſitionis colligi debet. ibid n.12.

Conuentiones de caſu ad caſum extendere noſtrum non eſt. p.216.n.10.

in Conuentionibus nil aliud debet attendi quàm quod in Inſtrumento legitur expreſſum. p 236 n.11.

Digitized by Google

Creditor.

Creditor qnoad prætenſum ſalarium dum ſoluere promittit certam ſummam ei à quo prætenditur, exceptionem compenſationis allegare amplius non poteſt. p.161.n.5

Creditor exiſtens tempore quo ſoluere promiſit ad non compenſandum ſe obligaſſe videtur. p.161.n 6.

Creditor partem debiti ſine taxatiua recipiens reſiduo renunciare non dicitur. p.192.o.8.

Creditor in contractn obligationis reſtitutionis dotis per clanſulam Cooſtituti dominium & poſſeſſionem acquirit,licet effectus maneat io ſuſpenſo. p.307.n 9.

Creditor citatus pecuniis ad Indicis diſpoſitionem depoſitatis ſibi ipſi imputare debet,ſi ſequeſtrum obtinere non curat. p.348.n.12.

Creditoris intereſt plures habere obligatos. p.357. n.6.

Creditrix.

Creditrix anterior à ſua poſſeſſione per poſteriorem non eſt amouenda niſi credito ſibi ſoloto. p. 57. n.3.

Creditum.

Creditom illiquidum & altiorem indaginem requirens quomodo probatnr. p.169 n.3.

Creditum illiquidom cum credito claro & liquido per ſuſceptionem termini confeſſato & obligatione Camerali vallato compenſari non poteſt. ibid.n.2.

Creditum nomine ſociali prætenſum non poteſt cum credito proprio & particulari compenſari. p 161.n 3.

Creditum cùm debitum ſuperet compenſatio pro concurrenti quantitate intrat. p.371.n.1.

Creditum dotis quando eſt illiqnidum non poteſt impedire immiſſionem ex Saluiano in terris in Inſtrumento donationis in ſolutum expreſſis. p 112.n.4

Creditum dotale articulns eſt ab inueſtitura & re emphyteutica ſatis alienus. p.334.n.16

Creditum reſidui dotis cùm maneat illiquidum & cum fructibus per partes à die motæ litis perceptis compenſatum, retentio prætenſa ceſſat. p.187.n.10.

Crediti turbiditate ſtante immiſſio ex Saluiano retardari non poteſt,cùm exceptiones altiorem indaginem requirentes non admittantur. p. 141. n.14.

Creditum quando non eſt ita liquidnm vt contrarinm in petitorio probari nequeat ; retentio non competit. p.355.n.17.

Creditum liqnidum dici nequit donec detractiones vigore Inſtrumenti factæ fuerint. pag. 570. n.5.

Credito anteriori dotali venditricis ſtante,vendenti pro concurrenti quantitate abſque alia ceſſione retentio competit. p.347.n.4

de Credito liqnido ad illiqoidum non fit compenſatio. p.169.n.1

de Credito cooſtito cnm hypotheca & de poſſeſſione debitoris tempore obligationis vel poſtea, immiſſio denegari neqnit p.98.n.1.

Culpa.

Culpa quotieſcunque caſum præceſſit, tunc qui fuit in culpa etiam de caſu fortuito tenetur. p. 218. n.4.

Cura.

Cura animarum penes Monaſterium reſidet ad quod Eccleſiæ dominium ſpectat. p.78.n.3

Curæ reſidentia penes Presbyteros vti Collegium quomodo deſtruitur. p.59.n.6

Curam penes Collegium & Conuentum remanſiſſe,exercitium verò penes deputatum ab Abbate vti de menſa Monaſterij, vnde colligitur. p. 78. n.6.

Curam animarum ad Archipresbyterum ſpectare non autem ad Presbyteros, vnde colligitur,p.59. n.8.

D

Damnum.

DAmnum emergens & lucrum ceſſans duo ſunt requiſita etiam in reſtitutione dotis neceſſaria. p.197.n.2.

Damnum irreparabile vt euitetur remiſſoria eſt concedenda. p.386.n.5.

Damni cauſam dans damnum dediſſe videtur.p.196. n.1.

Damni cauſam qui dat ad illins emendam tenetur etiamſi qni occaſionem damni dedit illud inferendi animum non habuerit. p.218.n.1.

Damna quando proueniunt ex ſententia criminali ob imprudentiam Iudicis lata, caſus fortuitus reputatur. ibid.o.2.

Datio.

Datio alterius ſubſtituti reciprocam excludit. p.258.n.1

Debitor.

Debitor generis qnia genus nnnquam perit ob peritionem alicuius ſpeciei non liberatur, cnm idem genus in aliis ſpeciebus repræſentari poſſit. p.330.n.2.

Debitorem ſe conſtituens in Ioſtrumento ſolidationis computorum, totum præcedens debitum ſi quod fuerit ſolutum fatetur. p. 161.n.7

Debitorem ſe agnoſcens in publico Inſtrumento cootra propriam aſſertionem venire non licet. p.93 n.5.

Debitoris nomen exigibile vt manuteneatur quando agitur vigore obligationis, diligentiæ executorum & citatiooes pro iudicatione bonorum ſufficiunt. p.246.n.2

Debitum.

Debitum de ordine Teſtatoris ſoluens ſuum voluiſſe iactare non præſumitur. p.69.n 13

Debitum non præſomitur qnis velle ſoluere abſque quietantia ſub periculo reiteratæ ſolutionis. p.60.o.5.

Debiti partem ſoluens, vniuerſum debitum io eadem diuiſione ſibi obuentum agnouiſſe dicitur. p.358.n.3

Decedens.

Decedens receptis prius Confeſſionis,& Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentis,odium prætenſum remiſiſſe facilius cenſetur. p.126.n.3

Decimator.

Decimator qnilibet Vicariis pro eorum mercede & congrua ex Iuris diſpoſitione ſoluere tenetur. p.124.n.5

Decima.

Decima ex omnibus fructibus debetur. p. 88 n.1.

Decimæ ex olinis debentur etiamſi in locum aliorum fructuum fuerint ſobrogatæ. ibid n. 3

Decimas minuere vel auferre habentibos ius eas percipiendi in colonorum non eſt poteſtate, ibid.n.7

Digitized by Google

Decimas non dicitur quis impugnare etiamſi dicat illas in literis Apoſtolicis non fuiſſe comprehenſas. pag.40 num.6

Decimæ Sacramentales vel ratione adminiſtrationis diuinorum vel ratione domicilij debentur. pag 46 num.10

Decimæ ex priuilegio laicis conceſſæ derogatæ cenſentur, etiam nulla in ſpecialibus priuilegiis de iis mentione exiſtente. pag.109.n.20

Decimarum temporalium feudi Imperialis cognitio ad Dominum directum ſuppoſita feudalitate ſpectat, licet feudum ab Eccleſia poſſideatur. pag.251.num.2

Decimæ quando ſunt temporales earum cognitio ad Iudicem laicum ſpectat ibid.num.3

Decimæ quando ſunt Eccleſiaſticæ de iis Iudex Eccleſiaſticus cognoſcere debet. ibid.n.4

Decimarum antiquarum non eſt facienda mentio in priuilegio exemptionis, etiam Papa ſciente tale priuilegium fieri in præiudicium tertij. p.109. num.13

Decimæ debentur ſucceſſori ratione vnionis Parochialis Eccleſiæ ſibi factæ ac curæ habitualis quam exercet. pag.72. num 6

Decimæ vigore immemorabilis cum fama priuilegij & decimæ iure feudi à laicis obtentæ quomodo differunt. pag.109. num.25

Decimas prætendens, niſi ſunt ſpirituales immemorabili non eget pag.270.num.5

Decimæ debentur Monaſterio tanquam curam habenti in proprietate, non autem Rectori actu curam exercenti vti Vicario. pag.78. num.4.

Decimę de negocio & artificio ſunt ſoluendæ. p.270 num.8

Decimæ ex minutis aliquando ex conſuetudine non ſoluuntur. ibid num.9

Decimæ à Laico vigore immemorabilis cum fama priuilegij poſſeſſæ & decimæ iure feudi poſſeſſæ quomodo diſtinguuntur. pag.124. num.13

Decimæ egentium ſunt tributa. pag.124.num.16

Decimarum exactio vt iuſtificetur, de conſuetudine vniformi & legitimè præſcripta eſt docendum. pag.270.num.12

Decimæ ſpirituales de iure diuino debitæ alio iure quàm temporalis dominij detinentur. pag. 375. num.7

Decimæ Eccleſiæ à laicis retrodonatæ primæuam naturam reaſſumunt. pag.375. num.9

Deciſio.

Deciſio Rauennatenſis circa Inueſtituras quomodo eſt intelligenda. pag.29. num.13

Deciſio Florentina ſuper fideicommiſſo circa reciprocam in quantum extenditur. pag 122.n.32

Deciſio Putei de Ægidiana quomodo intelligenda. pag. 105. n 7

Deciſio beneficiorum Iure eſt interdicta. pag.302 num.4

Deciſiones in iudicio ſummariiſſimo poſſeſſorio diſcuſſæ, an & quando etiam in petitorio ſuffragentur. p.297.n.10

Deciſiones Rotales cum nihil in contrarium adducatur, ad probandum iuſtitiam ſententiæ allegare ſufficit. pag.321.n.7

Declaratio.

Declaratio à non habente ſpeciale mandatum emanata non nocet. pag.152.num.9

Declaratio Patris agnoſcendo filium ad ſui contemplationem ſe pro penſione obligaſſe, in vim pacti præcedentis ſubſecuta, non dicitur niſi eadem concludenter probetur. p.223.n.11

Declaratio reſpiciens tantummodò executionem circa bona fideicommiſſi particularis quoad bona fideicommiſſi vniuerſalis non operatur. p.279 num.12

Declaratio voluntatis inductæ & noua diſpoſitio quomodo differunt. p 90 n 9

Declarationis illa ſemper eſt facienda interpretatio quæ per poſſibile delictum excludere poteſt. p.223.n.12

Declarationi medio Iuramento factæ ſtandum eſt, cùm ſit de re ipſius cuius intereſt conſcientiæ commiſſa. p.299.n.12

Declaratoria.

Declaratoria ſtante re iudicata venit concedenda. pag.112 num.3

Declatoria conceditur contumacia inexcuſabili ſtante. pag.100 num.1

Declaratoria cum reguletur à contentis in mandato de manutenendo vltra ibi contenta extendi non debet. pag 129.n.3

Declaratoria iuxta receptum ſtylum Rotalem concedi ſolita in quibus caſibus procedit. p.156.n.1

Declaratoria ob contumaciam in non parendo conceditur. pag.171.n.1

Declaratoria in quibus caſibus iuxtà receptum ſtylum ſit ferenda. p.232.n.3

Declaratoria ob voluntariam inobedientiam ſit ferenda. p 8 n 6

Declaratoria aduerſus contumaces & mandatis Superiorum voluntariè inobedientes paſſim conceditur. pag.287. n.1

Declaratoria ſine contumacia non datur. p.271.n.1

Decretum.

Decretum irritans dummodo certo corpori beneficij non ſit appoſitum, detentationem facti vt in praxi ſeruatur non tollit. ibid.n.8.

Decretum vti iniuſtum & per appellationem ſuſpenſum executioni demandari non poteſt. p.292. num.3

Decretum quando non eſt appoſitum certo corpori beneficij detentationem facti non tollit. p.162 num.4

Decretum Iudicis an abſque cauſæ cognitione ſit interpoſitum vt cognoſcatur, ſtylus loci eſt attendendus. p.384.n.9

Decretum Locumtenentis ab Adminiſtratoribus Eccleſiæ renunciatum an poſſit à Rota confirmari. p.103.n.9

Decretum ad Creditores in eo deſcriptos reſtrictum, alios in Iudicio citatos pariter afficit. p.272 num.4

Decretum irritans quando eſt iuſtificatum detentationem & facti inſiſtentiam tollit. p.162.n 6

Decretum ex falſa cauſa interpoſitum ipſo Iure dicitur. p 190.n.6.

Decreta prouiſionalia cum eorum intimationibus vim citationis habent. p.269.n.5

Decreto reuocato fructus ſunt reſtituendi. p.291. num 13

Defectus.

Defectus implementi contractus lucrum Societatis impedit. p.24.n.3

Defectus nullitatis contractus ex iuramento in obligatione appoſito ſuppletur. pag.145.num.3

Delatio.

Delatio habitus per plures annos cum exercitio actuum profeſſis propriorum non ſufficit ad eiſdem

dem probationem, quando præſumptio cedit veritati in declarationibus expreſſæ. pag. 231. n.8.

Deliberatio.

Deliberatio pro diuerſo credito facta exceptionem ſolutionis in caſu de quo agitur parere non poteſt. p.140.n.8.

Deliberatio ſuper prædio abſque fructus liquidatione quæ eſt neceſſaria facta, nullitatis vitio ſubiacet. p.362.n.4.

Deliberatio vt ſuſtineatur tres oblatores requiruntur. p.362.n.6

Deliberatio Creditoribus per imaginariam perſonam licitatoris facta ſecundùm ſtilum Rotæ annullatur. ibid n.7

Deliberationis nullitate data, prædium abſque poſſeſſione vitioſa à creditoribus plenè ſatisfactis alio titulo quàm concordiæ poſſideri non poteſt. p.362.

Denominatio.

Donominatio diœceſis ex parte prouiſi eſt conſiderabilis, quando beneficium patrimonialibus certæ diœceſis eſt conferendum. p.149.n.3.

Denunciatio.

Denunciatio facta in æſtimo bonorum cuinſuis Ciuitatis non præindicat tertio non citato. p.79. n.13.

Dependentia.

Dependentia accidentalis non ſufficitad inducendam correſpectiuitatem, ſed requiritur ſubſtantialis reſpectu cauſæ originalis, p. 231 n.8.

Deponens.

Deponens de auditu nihil probat. p.153.n.21.

Deponens de nominatione ſimpliciter facta de inſtitutione vniuerſali nihil concludit. ibid.n.22

Depoſitio.

Depoſitio teſtium non reddentium rationem in facto nec concludentium negatiuam coarctatam infringitur.

Depoſitum.

Depoſitum penes montem pietatis in pecunia numerata coram Notario & teſtibus factum non eſt fictum aut ſimulatum ſed reale, pag. 10. n 11.

Depoſito in debito tempore verè & realiter facto, ſi poſtea pecuniæ fuerint ſublatæ vel diminutæ quibuſnam eſt imputandum. pag. 16. n.7.

Depoſitum vri conditionale & cautelatum debitorem non liberat. p.48.n.1.& p.86.n.2

Depoſitum pretij in partibus factum cùm contineat conditionem terminationis faciendæ intrinſiam & extrinſecam, deponentem liberare non poteſt.

Depoſitum vnius Iulij cum obligatione de ſoluendo reſiduum facta liquidatione, quando in commiſſione adeſt clauſula *refectis expenſis* non admittitur. p.381.n.4

Depoſitum vitioſum deponenti ſuffragari non poteſt cùm liberum eſſe debeat. p.87.n.8.

Deputatio.

Deputatio per Papam facta qualitatem vnicitatis de qua agitur, probat. p.139.n.4.

de Deputatione alicuius in ſubcollectorem quando docetur, omnes alij ſi qui tunc temporis adeſſent habentur pro renocatis, etiamſi de illorum renocatione nulla mentio fuerit facta. pag.132. n.15.

Derogatio.

Derogatio in quantum operatur. p.6.n.8

Derogatio non requiritur quando agitur de actu ſui natura præiudiciali. p.84.n.11.

Deſcendentia.

Deſcendentia de linea maſculina per gradus diſtinctos probari debet. p.253.n.13

Deſcendentes ex legitimis ſicut ab Auo ſunt alendi ità deſcendentes ex ſpurio. p.260.n.2

Deſcendentium maior pars ſuffocat & abſorbet minorem. p.117.n.7

Deſcendentibus ex aliquo vocatis, vocatio non ad deſcendentes primi gradus ſed ad omnes in infinitum reſtricta cenſetur. p.209.n.9

Deſcriptio.

Deſcriptio crediti cum ſpecificatione partium nominatim cum die & cauſa, ad effectum impugnandi partitas & fraudem ſi quæ adſit in libris ſocialibus detegendi requiritur. p.459.n.4

Deſtinatio.

Deſtinatio dotis in diuerſa ac de ſe perfecta oratione poſita, cùm ſtet demonſtratiue, licet ipſa deſtinatio decreſceret aut periret, cætera tamen bona hæreditaria pro ſoluendis ſeu ſupplendis dotibus obnoxia manent. p.330.n.4.

Detentus.

Detentus in carcere cùm non fuerit perſonaliter citatus, à die habitæ notitiæ ſententiæ latæ appellare poteſt. p.293.n.5.

Detentus in carcere ab aduerſario ob cuius culpam ſententiæ notitiam non habuit, eò magis ſi intra terminum non appellauerit, excuſandus venit. p.293.n.41

Determinatio.

Determinatio vnica reſpiciens plura determinabilia omnia æqualiter determinare debet, præcipuè vnicitate orationis concurrente. pag. 14. n.9.

Determinatio reſpiciens plura determinabilia omnia æqualiter determinat. p.122.n.27.

Detractio.

Detractiones reſtitutionem fideicommiſſi ab hærede grauato faciendam regulariter præcedere debent. p.340.n.13

Detractiones illiquidæ immiſſionem retardare non valent. p.381.n.13

Deuolutio.

Deuolutio quando euenit culpa emphyteutæ, Dominus directus etiam omnia melioramenta acquirit. p.103.n.20.

Deuolutum dicitur tantum quantum appellatum & tantum appellatum quantum pronunciatum, p.170.n.3.

Dictio.

Dictio *quatenus* remiſſionem cauſæ conditionalem facit. p.326.

Dictio *cuiuſlibet* omnes vocatos diſtributiuè & ſeparatim comprehendit. p.253.n.8.

Dictio *cuiuſlibet* idem operatur ac ſi factæ eſſent plures ſeparatæ diſpoſitiones. ibid.n.9.

Dictio *id eſt, ſeu, videlicet*, in teſtamento appoſita reſtrictiuè eſt interpretanda, p. 209. n.2.

Dicto

Digitized by Google

Dictio *ex* cauſam immediatam denotare ſolet. ibid. num. 3

Dictio *ſeu, videlicet*, etiam declaratiuè exponi ſolet. ibid n.4

Dictio *vt ſupra* præcedentia cum eiſdem qualitatibus refert. p 182.n.9

Dictio *cuiuſlibet* omnes vocatos diſtributiuè & ſeparatim comprehendit. p.122.n 25

Dictio *cuiuſlibet* idem operatur ac ſi factæ eſſent plures ſeparatæ diſpoſitiones. ibid. n.26

Dictio *eius* etiam ad perſonam & bona pupilli ſecundùm ſubiectam materiam referri poteſt. p.243.n.12

Dictio *eius* in numero ſingulari vni tantùm adaptari poteſt. ibid n.13

Dictio *vt ſupra* in Inſtrumento Concordiæ appoſita,non ſolùm ad dotem,ſed etiam ad credita & legata ab hærede renunciata ſe extendere videtur. p.94 n.11

Dictio *ex* quando videtur relata ad effectum admittendi deſcendentes alicuius certæ perſonæ ad excluſionem deſcendentium ex alio, reſtrictionem ad immediatam ſucceſſionem non operatur. p.209 n.12

Dictio *vt infra* in procemio gratiæ appoſita,repetit omnes qualitates inferius expreſſas ac ſi eſſent ibi ſpecialiter expreſſæ. p.8: n 16

Dictio *tunc* indeterminatè poſita omne tempus comprehendit. p.. n.5

Dictio *altra* eſt repetitiua ſimilium, diuerſitatem in ſuppoſito & identitatem in ſubſtantia ſignificans. p.219 n.18

Dictio *etiam* ſtans augmentatiuè & ampliatiuè caſum magis dubitabilem exprimit. pag. 108. num. 5

Dictio *ſic* quid denotat. p.392. n.23

Dictio *vltra* regulariter eſt incluſiua. pag.278. num.7

Dictio *verſa vice* correſpectiuitatem importat. pag.94.num.15

Dictiones *dicta* & *ſupradicta* in Inſtrumento appoſitæ in indiuiduo ſuperius expreſſa de ſui natura repetunt. p.125.n.6

Dictiones *vnquam*,& *ſemper*, omne tempus includunt. p.232.n.7

Dictum.

Dictum teſtis cùm ex partitis neceſſariis verificetur, tollitur contrarietas mendaciùmque excuſatur. p.222.n.7

Dictum teſtis non eſt calumniandum ſed iuuandum. ibid.

Dies.

Dies non ſolùm certa & inuariabilis ſed etiam variabilis in mora conſtituit. pag.24. n.4. & 27. num. 2

Dies decem ad appellandum dati nulla habita ratione momenti vel horæ probatæ integrè expirare debent. p.237.n.2

Diœceſis.

Diœceſis mentionem fieri ad effectum concedendi beneficium in iure non cauetur. pag.249.

Dignitas.

Dignitates erigi in Eccleſia non Collegiata nouum non eſt. p.35.n.14

Dignitas prima in Collegiata quomodo deſtruitur. pag.40.num.6

Dilatio.

Dilatio ſolutionis dotis eſt vſuraria quando de intereſſe cum debitis requiſitis conſtat, & mulier vnde viuat aliunde non habet. p 197 n.6

Dilatio Breuis de Iure negari non debet. pag.205. num.5

Dilatione pendente quamuis regulariter nihil ſit innouandum, attamen Iudici arbitrarium eſt huiuſmodi dilationes ex cauſa reuocare. p.202. num.7

Diſpoſitio.

Diſpoſitio Ægidiana ex conſtitutione Pauli III. ad vniuerſam iuriſdictionem Eccleſiaſticam extenditur. pag.18 num.8

Diſpoſitio Ægidiana non habet locum quando in contractu vinculum duorum iuramentorum concurrit. ibid. num.6

Diſpoſitio Concilij appellationem ſcilicet à reprobatione examinatorum non dari, in Parochialibus non autem in ſimplicibus locum habet. pag.268.num.4

Diſpoſitio dum paret effectum citra multiplicationem noui fideicommiſſi, nouum fuiſſe inductum nunquam cenſetur. p 121.n.23

Diſpoſitio quando poteſt parere effectum citra multiplicationem nouorum fideicommiſſorum, nunquam per eam nouum fideicommiſſum inductum cenſetur. p 53.n.6

Diſpoſitio ſtatuti Bononien. etiam in poſſeſſoriis mixtis locum habet. pag.380. n.10

Diſpoſitio referens ad relatum ſi de eo conſtat reſtringitur, illudque ſolum eſt attendendum. pag.188.num.8

Diſpoſitio noua contra declarationem voluntatis prioris vt induceatur, eadem ſolemnitas requiritur quæ in teſtamento adhibetur. p 153.n.25

Diſpoſitio generalis non debet ſub vana prætenſione retardari ne bonum publicum ſtatus Eccleſiaſtici impediatur. pag.95.n.3

Diſpoſitia *auth res quæ &c.* tam in dotis conſtitutione quàm in eius reſtitutione locum habet. p.175. num.15

Diſſenſus.

Diſſenſus expreſſus tacitum & præſumptum conſenſum ceſſare facit. p.303.n.3

Diſtinctio.

Diſtinctio inter hæredem agentem & excipientem in quibus caſibus procedit. p.381 n.15

Diſtinctio inter reſeruationem exiſtentem de tempore vnionis,& ex poſt ſuperuenientem, licet ſit dura & contra mentem Concilij, tamen cùm habeat declarationem Interpretum Concilij eſt amplectenda. p.163. n.10

Diſtributio.

Diſtributiones tanquam redditus caſuales incertæ dicuntur. pag.317.num.6

Diuerſitas.

Diuerſitas ac differentia perſonarum ex qualitatum diuerſitate reſultat. pag 254. num.22

Diuiſio.

Diuiſio hæreditatis iuxta mentem Teſtatoris debet eſſe æqualis ſuam vnicuique portionem aſſignando. pag. 157. num. 3

in modo Diuiſionis ratio commodi & oneris hæreditatis eſt habenda. ibid.num.4

in Diuiduis vtile per inutile non vitiatur. p. 234. num. 29

Doctrina.

Doctrina Innoc de lite ratione tituli beneficij introducta

ducta quomodo procedit. p.164.n.9

Doctor.

Doctores Clerici EqnitesMilites Scholares Notarij Diuites inter plebeios non connumeraotur. p.81 num.5

Doctores de reciproca excludenda in fortioribus terminis loquuntur. p.122.n.34

Documentum.

Documentis publicis in concurſu magis credendum quàm teſtibus. p.16.n.4

Dolus.

Dolus tertij nocere non debet inſtitutioni alterius, cùm inſtitutionis cauſa immediata non fuerit. p.96 n.8

Dolus ſeu negligentia Procuratoris hæredi præiudicare non debet, cùm datum mandatum ad fraudem committendam non præſumatur.p.238. num.16

Dolus ſi adſit in hærede aliquid in Inuentario deſcribere omittente, non eo Inuentarij beneficio priuatur, ſed tantùm ad duplum condemnatur. p.239.n.18

Dolo ceſſante etiam ad fauorem ſpoliatoris reſeruatur reſtitutio fructuum cum refectione expenſarum, ſtante commiſſione cum clauſula *arbitrio* ſignata. p.323.n.11

Domicilium.

Domicilium cauſa ſtudiorum,mercaturæ aut melioris educationis relictum, mutari non dicitur. p.90.n.16

Domicilium non cenſetur renunciatum niſi per expreſſam animi declarationem aut longi temporis curſum annos decem excedentem. ibid. num.17

Domicilia plura eandem perſonam in locis diuerſis habere non repugnat. p.275.n.21

Dominium.

Dominium ad effectum rei vendicationis ex Inſtrumentis locationum, ſolutionibus, confeſſionibus & aliis adminiculis nequaquam probatur. p.158.n.6.

Dominium ex paterna ſucceſſione acquiſitum & cum diſtributione decimarum & primitiarum vigore Indulti Apoſtolici tranſlatum, ab eo qui antea Dominus erat prouenire cenſetur. p.79. num.16

Dominium rei donatæ ipſo iure acquiritur. ibid. num.17

Dominio directo in iudicio probato nec per Archiconfraternitatem controuerſo, non opus eſt libello nec aliquis ordo iudicialis ſeruandus. p.102.n.5

de Dominio quando non agitur principaliter, ſed incidenter,etiam leuiores probationes admittuntur. p.238.n.6

Dominus.

Dominus temporalis tributum exactum quod ratione decimæ ſpiritualis Eccleſiæ debetur, reſtituere tenetur. p.270.n.6

Dominus directus vigore ciuilis poſſeſſionis omnia in re conceſſa facere poteſt, dummodo dominium vtile ſiue illius vſum non eiiciat vel impediat p.102.n.6

Dominus prece & pretio famulo iubere poteſt vt ſe examini ſubiiciat & veritatem dicat. p. 222 num.4

Dominus directus identitatem bonorum contr poſſidentem ex nouo titulo ſufficienter probare tenetur. p.158.n.7

Domini intereſt fines prædij ædiſque inuito vſufructuario tueri. p.103.n.14

Domus.

Domus in eodem ſitu conſtructæ & eleuatæ non poſſunt diuerſo iure cenſeri. p.66.n.9

Domum ſpectare debere pleno iure ad Confraternitatem ex eo quod ad hæredes extraneos ſit tranſitoria, nulla eſt conſequentia. pag.103 num.19

Donatarius.

Donatarius vigore teſtamenti ad præſtandam dotem condemnari non debet, hærede vniuerſali non prius excuſſo. p.336.n.5

Donatarius vniuerſalis factum donantis ſeruare tenetur,dum contra eum competunt actiones tam reales quàm perſonales quæ contra donantem exerceri poterant. p.337.n.9

Donatario acceptante donationem qualificatam, vincula adiecta etiam bona prius purè donata afficiunt, quando de illis expreſsè diſpoſuit donator. ibid.n.10

Donataria donantis volontatem impugnare non poteſt,ſed legem donationi adiectam ſeruare debet. p.306.n.14

Donatio.

Donatione ſub expreſſa conditione factâ, conſtitutum vti acceſſorium ſub eadem conditione cooceptum cenſetur. p 19 n.1.

Donatio & reſeruatio ad teſtandom cùm differant, conditio in donatione adiecta in vna clauſula ad aliam non refertur. p 21.n.1

Donatio facta cum omnibus ſolemnitatibus à iure requiſitis,& iuxta formam à Sac.Concil.Tridentin. præſcriptam, cùm valida ſit attendi debet. p 23.n.1

Donatio facta ob ingreſſum Religionis donatio causâ mortis dicitur, ibid.n.2.eius effectus vnde pendet. ibid.

Donatio facta ob ingreſſum Religionis rectè & facilè reuocari poteſt. ibid.n.3

Donatio cauſa mortis facta an in donationem irreuocabilem inter viuos tranſeat. ibid.n 4

Donatio iuramento confirmata an ſit irreuocabilis. ibid.n.5

Donatio remuneratoria vt inter perſonas prohibitas ſuſtineatur quid requiritur. ibid.n.9

Donatio à Nouitio contra mentem Sacri Concilij facta nulla eſt & inualida. ibid.n.10

Donationes ante ingreſſum Religionis ipſis tamen ingreſſus intuitu factas cur Concilium reprobaſſe cenſetur. p.14.n 11

Donatio omnium bonorum ad fauorem Eccleſiæ facta etiam nulla facta reſeruatione ad effectum teſtandi ſuſtinetur. p 306.n.9

Donatio ſecunda vti facta de ſumma reſeruata in prima donatione omnium bonorum præſentium & futurorum, facultatem teſtandi tollit. p.305 num.7

Donatio præiudicare Eccleſiæ nequit, nec aliquod ius in donatarium transferre poteſt, quando de Iurepatronatus ad donatorem ſpectante non conſtat. p.116.n.4

Donatio facta ad fauorem alterius poſſeſſionem in conſtitutarium transfert. p.172.n.1

Donatio vt ſuffragetur Iuſpatronatus debet competere donanti. p.73.n.2

Donatio

Donatio conſtante matrimonio coniugi nobili vel iuueni ab alio coniuge ignobili vel ſene facta valet. p.328.n.10
Donationes quando non egrediuntur ſuos Auctores non præiudicant ſucceſſoribus. pag. 74. n.7.
Donationes decimarum à laicis ad fauorem Eccleſiæ cum conſenſu Epiſcopi factæ ſunt validæ. p.375.n 8
Donationis natura eſt dare & transferre. p.113. num.5
Donationis verba quando ſunt clara, voluntatis quæſtio non eſt admittenda ſed ipſa voluntas ſeruanda. p.212.n.16
in Donatione Villæ non comprehenduntur primitiæ & decimæ quæ de eiuſdem iuribus & pertinentiis non ſunt. p.78.n.12
in Donatione Eccleſiæ beneficia in Eccleſia exiſtentia non comprehenduntur. p.73.n.4

Dos.

Dos & bona in teſtamento filiabus relicta in legitimam imputantur. p.12.n.2
Dotis detractioni an faueat remedium *auth.res quæ, C.com. de leg.* ibid.n.3
Dotis commutatio de pecunia in fundum vel contra, matrimonio conſtante de iure permittitur, ſi vxoris conſenſus & vtilitas concurrat. pag 37. num.7
Dos quando conſiſtit in bonis inæſtimatis, contra illa, & non in aliis competit actio pro fundo dotali. p.112.n.1
Dos quando filiæ relicta fuit abſque vlla mentione legitimæ quæ propter excluſionem ſtatuti non debetur, filia non dicitur agnita in ſuam, nec dos loco legitimæ ſuccedit. p.379 n.24
Dos vxoris quando effectualiter conſiſtit in terris iam reſtitutis & partim in mobilibus & cenſibus datis inæſtimatis, hæredibus non competit actio ſeu retentio contra bona viri, niſi de eorum reali alienatione & extinctione culpa eiuſdem viri ſequuta conſtet. p.141.n.11
Dos vni Sorori viro nobili in vrbe nuptæ conſtituta, an viro inferioris conditionis nuptæ in eadem quantitate ſit conſtituenda? pag. 328. n.7.
Dos in terminis ſtatuti Vrbis loco legitimæ non ſuccedit. p.351.n.14
Dos congrua de tempore nuptiarum dotatæ debetur. p.351 n.12
Dos loco legitimæ ſuccedit. p.328.n.4

Dotatio.

Dotatio ſufficiens pro acquiſitione Iuriſpatronatus Capellæ, eſt vna cauſa ex aſſignatis à Iure acquirendi patronatus, tam de Iure communi quàm ex Concilio Tridentino. pag.61. n.4.
Dotatio ſufficiens includit Iuſpatronatus etiam in non expreſſa reſeruatione, dummodo fundans vel dotans illud non remiſerit. ibidem n.5.
Dotatio eſt vnus ex tribus modis quibus acquiritur Iuſpatronatus, etiamſi Dotans illud expreſsè ſibi non reſeruauerit dummodo non remiſerit. p.68. n.1.

E

Eccleſia.

Eccleſiæ vtilius eſt habere domos quàm cenſus. p.44.n.6
Eccleſia Romana Regem Hiſpaniæ propter ſuam & ſuorum progenitorum religionem magno & merito proſequitur fauore. p.48.n.18
Eccleſia quælibet poteſt conſtituere Syndicum maximè de conſenſu Superioris. p.51.n.14
Eccleſia hærede vniuerſali in teſtamento inſtituto, contra Confraternitatem primam donatariam actione perſonali agi non poteſt, diſcuſſione prius contra hæredem non facta. pag. 306. num.10
Eccleſia quælibet in aliqua diœceſi eſſe cenſetur niſi territorium ſeparatum habere probetur. p.148.n.3
Eccleſia & beneficium in Eccleſia differunt. p.74. n.5.
Eccleſiæ inſignitas in quibus conſiſtit. pag. 81. n.7.
Eccleſiis ac ſacerdotiis ab Originario prouiſis diuino cultui ſanctius & diligentius miniſterium exhibetur. p 67.n.8

Effectuatio.

Effectuatio in actu poſſeſſiuo præſentationis probata manet. p 351.n.5
Effectuatione in vna parte probata cenſetur etiam probata in reliquis, dum de contrario non docetur. p.194.n.5
de Effectuatione legati quando non conſtat nullum in eo fieri fundamentum poteſt. pag.126. n.3.

Effectus.

Effectus declarandi mentem teſtatoris ex ante & poſt teſtamentum dictis colligitur. pag. 147. n.6.
Effectus ſubrogationis eſt vt ſubrogatum eiuſdem ſit naturæ cuius ille cui ſubrogatur. p.215. n.8.
ad Effectum manutentionis leniores ſufficiunt probationes. p.119.n.4

Electio, Electus.

Electio habitandi domos aut onera ſoluendi ſpectat ad hæredes, liberà ipſis à Teſtatore liberà te relicta. p.44.n.13
Electus ab Epiſcopo vti magis idoneus eo ipſo ius ad rem acquirit. p.101.n.11

Eleemoſyna.

ex Eleemoſynis viuere ſignum eſt maximæ paupertatis. p.322.n.5

Eligens.

Eligentes ſcienter perſonam incapacem eorum pro illa vice ſuffragia amittunt, totùmque ius eligendi cum aliis qui in electione incapacis non concurrerunt, conſolidatur. p.326.n.6

Emens.

Emens ab hærede beneficiato ſoluendo pretium creditoribus, aduerſus alios quoſcumque creditores etiam anteriores tutus eſt. pag. 347. num.31

Emphyteuſis.

in Emphyteuſi ex pacto & prouidentia proximitas primi acquirentis non vltimi poſſeſſoris attenditur. p.19.n 5
Emphyteuſim merè hæreditariam primus acquirens etiam in præiudicium aliorum vocato-

rum obligare poteſt. p.334.n.13
Emphyteuſis hæreditaria ſob vniuerſali diſpoſitione comprehenditur. ibid.n.14

Emptio.

Emptio nullitatis inuentarij non debet in iudicio poſſeſſorio attendi, ſed in petitorio & negotio principali eſt diſcutienda. p.239.n.20
Emptio facta in perſonam matris ad effectum habendi vſumfructum durante vita, nullam matri proprietatem in præiudicium filij acquirit. p.184. n.2.
in Emptione cenſus non requiritur diſdicta; ſecus in extinctione iuxta formam in conſtit. Pij V. præſcriptam. p.358.n.10

Emptor.

Emptorem rem & pretium cum iactura venditionis retinere dum æquum non eſt, ad fructus recompenſatiuos condemnari debet. pag. 363. n.1.
Emptorem qui pretium hæredi beneficiatæ ſoluit, creditores ob dolum in hærede probatum conuenire non poſſunt. p.239 n.19

Encomium.

Encomium vrbis ad effectum vt pueri virtutibus repleantur. p.90.n.13

Enumeratio.

Enumeratio ſcripturarum & diſpoſitionum quarum vigore executiõ proceditur, ſcripturas executionis paratæ priuilegium habentes demonſtrat. p.274.n.10

Enunciatiua.

Enunciatiua ſimplex nulla facta mentione de antecedenti priuilegio exemptionis, vt præcedens exemptio ſublata dicatur non facit. pag. 200. n.16.
Enunciatiua ſimplex dum principaliter de enunciato agitur nihil probat. ibid.n.21
Enunciatiuæ recentes & infra centum annos non ſuffragantur. p.35.n.13.& p.41.n.15
Enunciatiuæ à Notario non rogato nec ſucceſſore in officio proprio Marte in protocollo deſcriptæ in forma probanti non ſunt. pag. 51. n.16.
Enunciatiua Conuentualis licet ſit antiqua cùm ſit vnica non probat. ibid.n. 17
Enunciatiuæ mutilatæ & lite pendente extractæ plures exceptiones patiuntur. ibid.n.18
Enunciatiuæ licet ab Epiſcopo intereſſato emanatæ, cùm ſint numero plures, antiquiſſimæ, & in actu proportionabili Epiſcopali iuriſdictioni emiſſæ, Epiſcopo ſuffragantur. pag. 148. n.6.
Maximè quia recipiunt fomentum ab actu in quo fuit enunciatum. ibid.
Enunciatiuæ Papæ concurrentibus adminiculis magis probant. ibid.n.8
Enunciatiuæ ſolæ ſine Inſtrumentum conceſſionis, aut ſolutiones Canonum, quando agitur ad effectum deuolutionis ad dominium directum probandum non ſufficiunt. p.265.n.2
Enunciatiuæ Ordinariorum circa Iuſpatronatus ad ſummum niſi famam non probant. pag. 227. n.11.
Enunciatiuæ explicatæ & à perſonis non ſuſpectis emanatæ cum concurſo legitimæ quaſi poſſeſſionis, ad effectum probandi vnionem requiruntur. p.103.n.9
Enunciatiuæ vnionis in literis per Abbates Eccleſiæ expeditis ipſam per ſe vnionem ſi eſſent antiquæ probarent. p.128.n.7
Enunciatiuæ quando ſunt valde ſuſpectæ etiam in antiquis attendi non debent. pag. 254. num.19.

Epiſcopus.

Epiſcopus de iure communi iuriſdictionem quoad omnes ſubditos in ſua Diœceſi exercendi fundatam intentionem habet. p.3.0.1
Epiſcopi de qualitate beneficiorum in eorum Diœceſi exiſtentium inſtructi præſumuntur. pag.35. num.6.
Epiſcopus exigens decimas à Parochianis de negligentia Parochi docere debet. p.46.n.4
Epiſcopo decimas exigenti incombit probatio immemorabilis conſuetudinis tanquam fundamentum ſuæ intentionis, iuris aſſiſtentia contra ſe exiſtante. ibid.n.5
Epiſcopo tanquam vniuerſali Parocho ex Concilio Lateranenſi ius decimandi non competit. ibid. n.6.
Epiſcopus in caſo negligentiæ Parochi nomine tantùm Parochi non autem proprio agere poteſt. ibid.n.8
Epiſcopus ex diſpoſitione Concil. Trident. in ſua domo & conſueto Tribunali coram ipſius Notario cauſas Capitularium cum aſſiſtentia Adiunctorum cognoſcere tenetur. p.56.n.3
Epiſcopus non tenetur ex conſuetudine immemorabili agnoſcere de cauſis criminalibus in vna ciuitate, cuius Eccleſia alteri eiuſdem diœceſis tanquam antiquiori ditiori & digniori eſt vnita. ibid.n.4
Epiſcopus in quo caſo poteſt extrahere cauſas criminales de vna Eccleſia ad aliam, & de iis cognoſcere. ibid n.5
Epiſcopus iurans ſeruare conſuetudinem alicuius Eccleſiæ, ad obſeruantiam conſuetudinis per Conciliom ſublatæ non tenetur. ibid.n.8
Epiſcopus non poteſt exercere actus Iuriſdictionales ſibi in beneficiis & Eccleſiis ſuæ tantùm diœceſis competentes, niſi in locis ſuæ Iuriſdictioni ſubiectis. p.148.n.9
Epiſcopus in ſua poſſeſſione debet defendi & conſeruari, donec de releuantia priuilegij in contrarium videatur. p.149.n.16
Epiſcopus antiquior Metropolitano impedito habet intentionem fundatam quoad poteſtatem conuocandi Conciliom Prouinciale abſque alicuius conſilio, vel conſenſu. p.95.n.1
Epiſcopus habet intentionem fundatam ſuper exercitio Iuriſdictionis Monaſterij cuiuſlibet intra fines ſuæ diœceſis ſiti, quando de eorum exemptione in contrarium non conſtat. p.179. num.1.
Epiſcopus habet de iure intentionem fundatam ſuper exercitio Iuriſdictionis in omnibus locis intra fines ſuæ diœceſis exiſtentibus. pag. 147. num.1.
Epiſcopus ex iuris aſſiſtentia in ſua Epiſcopali iuriſdictione manuteneri debet. p.148.n.2
Epiſcopus contra conſuetudinem legitimè præſcriptam quæ parem cum lege vim habet ſtatuere non poteſt. p.288.n.5
Epiſcopus poteſt eligere magis idoneum cùm alteri nullum fuerit ius quæſitum. p.301.n.6
Epiſcopo ex diſpoſitione Concilij Tridentini attributam eſſe facultatem vniendi, etiam beneficia reſeruata, in quantum extenditur. pag. 163. num.9.
Epiſcopi & alij Prælati inferiores ſub Alexandro

Digitized by Google

dro III. vel Vrbano II.decimas laicis infeudare poterant. p.375.n.3.

Epiſcopo quæ expreſsè non adimuntur ei regulariter reſeruata cenſentur. p.200.n.4.

Epiſcopi & alij Prælati inferiores ante Concilium Lateranenſe laicis decimas in feudum concedebant. p.109 n.17

Epiſcopum dicere Iuriſdictionem ſpectare ad Capitulum non ſufficit, quando Concilium immemorabilem requirit. p.286.n.3.

Epiſcopi auctoritas in actu permutationis requiritur,etiamſi collatio ad Capitulum ſpectet.p.373. n.14.

Epiſcopus quando ad ipſum duntaxat collatio ſpectat, cuilibet de beneficio permutato collationem facere poteſt. ibid.n.15

Epiſcopum teneri exhibere proceſſum habitum ab eius anteceſſore, aliàs exhibitione non facta illum non eſſe audiendum,in quibus caſibus procedit. p.198.n.2.

Epiſcopi non poſſunt ſubiicere Iuripatronatus beneficia libera etiam cum Capitulo. p.74.n.6

Epiſtola.

Epiſtulæ Aduerſarij Patri ſcriptæ originaliter penes eundem Aduerſarium Patris hæredem exiſtere præſumuntur. p.314.n.3

Epiſtola licet reputetur ſimplex extraiudicialis atteſtatio & vti talis non probet,attamen pro adminiculo deſeruit. p.211.n.1

Epiſtola ab Epiſcopo ſcripta licet ſit ſuo ſigno munita digniori præiudicare non poteſt. pag. 101. n.7.

Epiſtolæ circa declarationem propriam antecedentium literarum plena fides eſt adhibenda p.101. n.10.

Error

Error quoties eſt expreſſus, ſemper in eo in quo eſt erratum tranſactio reſcinditur. pag. 220. n.7.

Error eo ipſo probatur dum rem aliter ſe habere conſtat. p.241.n.1.& p.255.n.2.

Error cum ſit in ſubſtantia requiritur eadem ſolemnitas prout in teſtamento. p.90.n.20.

Error Notarij partibus nocere non debet. p.153. n.19.

Error ad hoc vt tranſactio non ſuſtineatur plenè & concludenter eſt probandus. p.95.

Error prætenſus ſtante geminatione tot actuum in Concordia appoſitorum excluditur. ibid. n.13.

Error ad effectum probandi excluſionem à prætenſione legatorum & crediti fructuum ceſſat,cùm de eo patenter non conſtet,& aliàs rem dubiam eſſe ſufficiat. p.221.n.9

Euentus.

Euentus poſterior à primordio tituli inſtrumenti formatur. p.298.n.8

Euictio.

de Euictione quem tenet actio eundem agentem exceptio repellit. p.175.n.13.

Examen.

Examen teſtium abſque Interprete partis nullum eſſe & irritum in Iure cautum non reperitur. p.250.n.12.

Exceptio.

Exceptiones turbidæ & altiorem indaginem requirentes in iudicio ſummariiſſimo manutentionis non ſunt admittendæ. p.55.n.7.

Exceptio tranſportationis integræ actorum ceſſat eorum deficientia non probata. ibid n.8.

Exceptio clara & probata executionem obligationis Cameralis retardat. p.211.n.12.

Exceptio ineffectuationis euictionis ſeu pacti reſolutiui tanquam Ius tertij reſpiciens, ab hærede alterius partis allegari non poteſt. p. 371.n.7

Exceptio nullitatis vnionis alteriorem indaginem requirens in poſſeſſorio ſummariiſſimo admitti non poteſt. p.87.n.2.& p.162.n.2.

Exceptio dominij tanquam reſpiciens petitorium & altiorem indaginem requirens, in Iudicio ſummariſſimo manutentionis non admittitur. p.142.n.8

Exceptio fideicommiſſi manutentionem non retardat. p.324.n.7

Exceptio nullitatis obligationis vti altiorem indaginem reſpiciens ad Iudicium ordinarium reiici poteſt. p.301.n.3

Exceptio læſionis in Iudicio immiſſionis non admittitur. p.217.n.16

Exceptio tranſactionis dicitur exceptio litis finitæ ac litis ingreſſum prohibet. p. 60.n.3

Exceptio *tua non intereſt* Actorem à limine Iudicij repellit. p.62.n.6.

Exceptio cambiorum non eſt attendenda parte recipiendo ſummam ſatisfacta. p.75.n.3

Exceptiones altiorem indaginem requirentes, in Iudicio ſummariiſſimo manutentionis non debent admitti ſed ad petitorium reiici. pag. 97. n.3.

Exceptiones contra læſionem quando ſunt turbidæ, ſuper nullitate vel reſciſſione tranſactionis ordinariè non executiuè procedi debet. p. 384. n.11.

Exceptiones altiorem indaginem requirentes in Saluiano non admittuntur. p.187.n 4.

Exceptionem tertiis competentem Reo allegare non licet. p.381.n.17.

Excluſio.

Excluſio Religioſorum tanquam repugnans Religioni ceſſante fauore agnationis eſt reiicienda. p.348.n.17

Excluſio totalis Iuriſpatronatus prætenſi vnde colligitur. p.161.n.11

Excluſio à legato ſub prætextu odij vel alterius cauſæ ,non debet extendi extra ſuum caſum in præiudicium venientium ab inteſtato. p. 146. n.8.

Excluſio inhabilium ad nubendum ad conſeruationem agnationis facta cenſetur. pag. 346. n.9.

Excluſio inhabilium ad nubendum, donec exiſtant perſonæ quæ agnationem conſeruent limitata præſumitur. ibid n 10.

Excluſio Religioſorum vt euitetur omnis interpretio eſt ſumenda. p.346.n.15

Exceſſus.

Exceſſusetiam in parte cum verſemur in indiuiduis ratione conſenſus contrahentium & decreti Iudicis interpoſiti, contractum in totum vitiat. p.364.n.6.

Excommunicatus.

Excommunicatus ob recurſus habitos ad tribunalia ſecularia non debet audiri in Rota, niſi ab excommunicatone incurſa fuerit abſolutus,p.22. n.3.& p.85.n.13.

Excommunicatus ob recurſus ad Iudices laicos habitos à limine Iudicij repelli debet. p. 202. n.5.

Executio.

Executio non datur quando de certo ſalario conuento non conſtat, p.17.n.5

rum obligare poteſt. p.334.n.13
Emphyteuſis hæreditaria ſub vniuerſali diſpoſitione comprehenditur. ibid.n.14

Emptio.

Emptio nullitatis inuentarij non debet in iudicio poſſeſſorio attendi, ſed in petitorio & negotio principali eſt diſcutienda. p.239.n.20
Emptio facta in perſonam matris ad effectum habendi vſumfructum durante vita, nullam matri proprietatem in prædiorum filij acquirit. p.184. n.2.
in Emptione cenſus non requiritur diſdicta; ſecus in extinctione iuxta formam in conſtit. Pij V. præſcriptam. p.358.n.10

Emptor.

Emptorem rem & pretium cum iactura venditionis retinere dum æquum non eſt, ad fructus recompenſatiuos condemnari debet. pag. 363. n.1.
Emptorem qui pretium hæredi beneficiatæ ſoluit, creditores ob dolum in hærede probatum conuenire non poſſunt. p.239 n.19

Encomium.

Encomium vrbis ad effectum vt pueri virtutibus repleantur. p.90.n.13

Enumeratio.

Enumeratio ſcripturarum & diſpoſitionum quarum vigore executiuè proceditur, ſcripturas executionis paratæ priuilegium habentes demonſtrat. p.274.n.10

Enunciatiua.

Enunciatiua ſimplex nulla facta mentione de antecedenti priuilegio exemptionis, vt præcedens exemptio ſublata dicatur non facit. pag. 200. n.16.
Enunciatiua ſimplex dum principaliter de enunciato agitur nihil probat. ibid.n.21
Enunciatiuæ recentes & infra centum annos non ſoffragantur. p.35.n.13.& p.41.n.15
Enunciatiuæ à Notario non rogato nec ſucceſſore in officio proprio Marte in protocollo deſcriptæ in forma probanti non ſunt. pag. 51. n.16.
Enunciatiua Conuentualis licet ſit antiqua cùm ſit vnica non probat. ibid.n. 17
Enunciatiuæ mutilatæ & lite pendente extractæ plures exceptiones patiuntur. ibid.n.18
Enunciatiuæ licet ab Epiſcopo intereſſato emanatæ, cùm ſint numero plures, antiquiſſimæ, & in actu proportionabili Epiſcopali iuriſdictioni emiſſæ, Epiſcopo ſoffragantur. pag. 148. n.6.
Maximè quia recipiunt fomentum ab actu in quo fuit enunciatum. ibid.
Enunciatiuæ Papæ concurrentibus adminiculis magis probant. ibid.n.8
Enunciatiuæ ſolæ ſine inſtrumentum conceſſionis, aut ſolutiones Canonum, quando agitur ad effectum deuolutionis ad dominium directum probandum non ſufficiunt. p.263.n.2
Enunciatiuæ Ordinariorum circa Iuſpatronatus ad ſummum niſi famam non probant. pag. 227. n.11.
Enunciatiuæ explicatæ & à perſonis non ſuſpectis emanatæ cum concurſu legitimæ quaſi poſſeſſionis, ad effectum probandi vnionem requiruntur. p.103.n.9
Enunciatiuæ vnionis in literis per Abbates Eccleſiæ expeditis ipſam per ſe vnionem ſi eſſent antiquæ probarent. p.128.n.7
Enunciatiuæ quando ſunt valde ſuſpectæ etiam in antiquis attendi non debent. pag. 254. num.19.

Epiſcopus.

Epiſcopus de iure communi iuriſdictionem quoad omnes ſubditos in ſua Diœceſi exercendi fundatam intentionem habet. p.3.n.1
Epiſcopi de qualitate beneficiorum in eorum Diœceſi exiſtentium inſtructi præſumuntur. pag. 35. num.6.
Epiſcopus exigens decimas à Parochianis de negligentia Parochi docere debet. p.46.n.4
Epiſcopo decimas exigenti incumbit probatio immemorabilis conſuetudinis tanquam fundamentum ſuæ intentionis, iuris aſſiſtentia contra ſe exſtante. ibid.n.5
Epiſcopo tanquam vniuerſali Parocho ex Concilio Lateranenſi ius decimandi non competit. ibid. n.6.
Epiſcopus in caſu negligentiæ Parochi nomine tantùm Parochi non autem proprio agere poteſt. ibid.n.8
Epiſcopus ex diſpoſitione Concil. Trident. in ſua domo & conſueto Tribunali coram ipſius Notario cauſas Capitularium cum aſſiſtentia Adiunctorum cognoſcere tenetur. p.56.n.3
Epiſcopus non tenetur ex conſuetudine immemorabili agnoſcere de cauſis criminalibus in vna ciuitate, cuius Eccleſia alteri eiuſdem diœceſis tanquam antiquiori ditiori & digniori eſt vnita. ibid.n.4
Epiſcopus in quo caſu poteſt extrahere cauſas criminales de vna Eccleſia ad aliam, & de iis cognoſcere. ibid n.5
Epiſcopus iurans ſeruare conſuetudinem alicuius Eccleſiæ, ad obſeruantiam conſuetudinis per Concilium ſublatæ non tenetur. ibid.n.8
Epiſcopus non poteſt exercere actus Iuriſdictionales ſibi in beneficiis & Eccleſiis ſuæ tantùm diœceſis competentes, niſi in locis ſuæ Iuriſdictioni ſubiectis. p.148.n.9
Epiſcopus in ſua poſſeſſione debet defendi & conſeruari, donec de releuantia priuilegij in contrarium videatur. p.149.n.16
Epiſcopus antiquior Metropolitano impedito habet intentionem fundatam quoad poteſtatem conuocandi Concilium Prouinciale abſque alicuius conſilio, vel conſenſu. p.93.n.1
Epiſcopus habet intentionem fundatam ſuper exercitio Iuriſdictionis Monaſterij cuiuſlibet intra fines ſuæ diœceſis ſiti, quando de eorum exemptione in contrarium non conſtat. p.179. num.1.
Epiſcopus habet de iure intentionem fundatam ſuper exercitio Iuriſdictionis in omnibus locis intra fines ſuæ diœceſis exiſtentibus. pag. 147. num.1.
Epiſcopus ex iuris aſſiſtentia in ſua Epiſcopali iuriſdictione manuteneri debet. p.148.n.2
Epiſcopus contra conſuetudinem legitimè præſcriptam quæ parem cum lege vim habet ſtatuere non poteſt. p.288.n.5
Epiſcopus poteſt eligere magis idoneum eòm alteri nullum fuerit ius quæſitum. p.101.n.6
Epiſcopo ex diſpoſitione Concilij Tridentini attributam eſſe facultatem vniendi, etiam beneficia reſeruata, in quantum extendatur. pag. 163. num.9.
Epiſcopi & alij Prælati inferiores ſub Alexandro

Digitized by Google

dro III. vel Vrbano II. decimas laicis infeudare poterant. p.375.n.3.
Epiſcopo quæ expreſsè non adimuntur ei regulariter reſeruata cenſentur. p.200.n.4.
Epiſcopi & alij Prælati inferiores ante Concilium Lateranenſe laicis decimas in feudum concedebant. p.109.n.17
Epiſcopum dicere Iuriſdictionem ſpectare ad Capitulum non ſufficit, quando Concilium immemorabilem requirit. p.286.n.3.
Epiſcopi auctoritas in actu permutationis requiritur, etiamſi collatio ad Capitulum ſpectet. p.373. n.14.
Epiſcopus quando ad ipſum duntaxat collatio ſpectat, cuilibet de beneficio permutato collationem facere poteſt. ibid.n.15
Epiſcopum teneri exhibere proceſſum habitum ab eius anteceſſore, aliàs exhibitione non facta illum non eſſe audiendum, in quibus caſibus procedit. p.198.n.2.
Epiſcopi non poſſunt ſubiicere Iuſpatronatus beneficia libera etiam cum Capitulo. p.74.n.6

Epiſtola.

Epiſtolæ Aduerſarij Patri ſcriptæ originaliter penes eundem Aduerſarium Patris hæredem exiſtere præſumuntur. p.314.n 3
Epiſtola licet reputetur ſimplex extraiudicialis atteſtatio & vti talis non probet, attamen pro adminiculo deſeruit. p.211.n.1
Epiſtola ab Epiſcopo ſcripta licet ſit ſuo ſigno munita digniori præiudicare non poteſt. pag. 101. n.7.
Epiſtolæ circa declarationem propriam antecedentium literarum plena fides eſt adhibenda p.101. n.10.

Error

Error quoties eſt expreſſus, ſempet in eo in quo eſt erratum tranſactio reſcinditur. pag. 210. n.7.
Error eo ipſo probatur dum rem aliter ſe habere conſtat. p.241.n.3.& p.255.n.2.
Error cum ſit in ſubſtantia requiritur eadem ſolemnitas prout in teſtamento. p.90.n.20.
Error Notarij partibus nocere non debet. p.153. n.19.
Error ad hoc vt tranſactio non ſuſtineatur plenè & concludenter eſt probandus. p.95.
Error prætenſus ſtante geminatione tot actuum in Concordia appoſitorum excluditur. ibid. n.13.
Error ad effectum probandi excluſionem à prætenſione legatorum & crediti fructuum ceſſat, cùm de eo patenter non conſtet, & aliàs rem dubiam eſſe ſufficiat. p.221.n.9

Euentus.

Euentus poſterior à primordio tituli inſtrumenti formatur. p.298.n.8

Euictio.

de Euictione quem tenet actio eundem agentem exceptio repellit. p.173.n.13.

Examen.

Examen teſtium abſque interprete partis nullum eſſe & irritum in Iure cautum non reperitur. p.250.n.12.

Exceptio.

Exceptiones turbidæ & altiorem indaginem requirentes in iudicio ſummariiſſimo manutentionis non ſunt admittendæ. p.53.n.7.
Exceptio tranſportarionis integræ actorum ceſſat eorum deficientia non probata. ibid n.8.
Exceptio clara & probata executionem obligationis Cameralis retardat. p.211.n.12.
Exceptio ineffectuationis euictionis ſeu pacti reſolutiui tanquam Ius tertij reſpiciens, ab hærede alterius partis allegari non poteſt. p. 371.n.7
Exceptio nullitatis vnionis altiorem indaginem requirens in poſſeſſorio ſummariiſſimo admitti non poteſt. p 87.n.2.& p.162.n.2.
Exceptio dominij tanquam reſpiciens peritorium & altiorem indaginem requirens, in Iudicio ſummariiſſimo manutentionis non admittitur. p.142.n.8
Exceptio fideicommiſſi manutentionem non retardat. p.324.n.7
Exceptio nullitatis obligationis vti altiorem indaginem reſpiciens ad Iudicium ordinarium reiici poteſt. p.301.n.3
Exceptio læſionis in Iudicio immiſſionis non admittitur. p 217.n.26
Exceptio tranſactionis dicitur exceptio litis finitæ ac litis ingreſſum prohibet. p.60.n.3
Exceptio *tua non intereſt* Actorem à limine Iudicij repellit. p.62.n.6.
Exceptio cambiorum non eſt attendenda parte recipiendo ſummam ſatisfacta. p.75.n.3
Exceptiones altiorem indaginem requirentes, in Iudicio ſummariiſſimo manutentionis non debent admitti ſed ad petitorium reiici. pag. 97. n.3.
Exceptiones contra læſionem quando ſunt turbidæ, ſuper nullitate vel reſciſſione tranſactionis ordinariè non executiuè procedi debet. p. 384. n.11.
Exceptiones altiorem indaginem requirentes in Saluiano non admittuntur. p.187.n 4.
Exceptionem tertiis competentem Reo allegare non licet. p.381.n.17.

Excluſio.

Excluſio Religioſorum tanquam repugnans Religioni ceſſante fauore agnationis eſt reiicienda. p.348.n.17
Excluſio totalis Iuriſpatronatus prætenſi vnde colligitur. p.161.n.11
Excluſio à legato ſub prætexto odij vel alterius cauſæ, non debet extendi extra ſuum caſum in præiudicium venientium ab inteſtato. p. 146. n.8.
Excluſio inhabilium ad nubendnm ad conſeruationem agnationis facta cenſetur. pag. 346. n.9.
Excluſio inhabilium ad nubendum, donec exiſtant perſonæ quæ agnationem conſeruent limitata præſumitur. ibid n 10.
Excluſio Religioſorum vt euitetur omnis interpretio eſt ſumenda. p.346.n.15

Exceſſus.

Exceſſus etiam in parte cum verſemur in indiuiduis ratione conſenſus contrahentium & decreti Iudicis interpoſiti, contractum in totum vitiat. p.364.n.6.

Excommunicatus.

Excommunicatus ob recurſus habitos ad tribunalia ſecularia non debet audiri in Rota, niſi ab excommunicatone incurſa fuerit abſolutus, p.22. n.3.& p.85.n.13.
Excommunicatus ob recurſus ad Iudices laicos habitos à limine Iudicij repelli debet. p. 201. n.5.

Executio.

Executio non datur quando de certo ſalario conuento non conſtat, p.17.n.5

Executio

Executio mandati de aſſociando vigore Inſtrumenti vt retardetur, exceptiones turbidas allegare non ſufficit. p.25.n.3
Executio facta cum bonis ſubhaſtatis parte non citata poſſidentem ſua poſſeſſione non priuat. p.31.n.4
Executione perfecta arbitrium non intrat. p.50. n.1.
Executio promiſſorum cùm debeat ſubſequi actum ratificationis, modum duntaxat non conditionem importat. p.235.n.33
Executio facta ad inſtantiam aduerſariorum in bonis debitoris ad probandum primum extremum ſola ſufficit. p.98.n.3
Executio notificationis præcedentis litis eiuſdémque conteſtatio quomodo probatur. pag.257. num.4.
Executio niſi pro expreſsè ſcriptis in ſcriptura obligatione Camerali vallata non competit. p.219. n.11.
Executionis reliquiæ cùm adhuc ſuperſint, eò magis intrat arbitrium pro vlteriori executione retardanda. p.169.n.17
Executioni clauſularum præuio decreto Iudicis parte citata vti legitimè factæ ſtandum eſt. p.315. n.1.
Exequutione attentata facta, ante omnia attentata & ſpolium ſunt purganda. p.300.n.7
in Executione ſententiarum ſuperſedet Rota, quando de cauſis reſtitutionis in integrum docetur. p.389.n.2

Executor.

Executor teſtamenti in præiudicium vocatorum commodum ſentire non debet. p.225.n.8

Exemptio.

Exemptio Eccleſiæ Collegiatæ in quantum ſe extendat. p.3 n.2
Exemptio datur alicui ratione vnius qualitatis non alterius. ibid.n 3
Exemptio Monaſterij à iuriſdictione Ordinarij quomodo probatur. p.184.n.1
Exemptio quando eſt realis ad omnes ſucceſſores tranſit. p.185.n.6
Exemptio Monachorum & Monaſterij exemptionem populi à lege iuriſdictionis ordinariæ non infert, cùm ex vno aliud non ſequatur. p.240. n.11.
Exemptio totalis ab omni iuriſdictione Ordinariorum vnde reſultat. p.185.n.4

Exemptus.

Exemptus ſuper rebus in quibus non eſt exemptus ab Epiſcopo iudicari poteſt. pag.14. num.5.

Exercitium.

Exercitium dominij in vtilitate verificatur, & à proprietate valde diſtat. p.350.n.6

Exigere.

Exigere procurans quod ipſemet debet de caſu fortuito tenetur, etiamſi culpa ad caſum non fuerit ordinata. p.218.n.5

Expeditio.

Expeditio immiſſionis in poſſeſſionem non poteſt ſub prætextu intereſſe Principis tardari, ipſo Principe ad cauſam in ſtatu & terminis admiſſo. p.55.n.9
Expeditione literarum Apoſtolicarum facta ad ſupplicationem tanquam ad matricem recurritur. p.77.n.9

Expenſa.

Expenſarum data veriſimilitudine quæcumque probationes quæ poſſunt haberi ſufficiunt. p.53. n.11
Expenſæ factæ pro fundanda intentione partis in negotio principali, occaſione recurſuum non ſunt reficiendæ. ibid.n.12
Expenſæ funeralium aliæque prætenſiones à parte crediti oris allegatæ, dummodo ſint iuſtificatæ & tales quæ non repugnant diſpoſitioni Teſtatoris, ad fauorem eiuſdem ſunt admittendæ. p.184 n.8.
Expenſæ de iure funeris ex hæreditate & patrimonio defuncti ſoluuntur attenta qualitate perſonæ & conſuetudine loci. p.69 n.7
Expenſæ in iudicio factæ ſunt reficiendæ. pag.277 num.9
Expenſæ quando earum nulla datur liquidatio poſt commiſſa attentata in conſideratione non ſunt habendæ. ibid.n.10
Expenſæ pompæ funebris non debent in totum adſcribi ad damnum adminiſtratoris bonorum, eùm ceſſerint in honorem defuncti ipſiúſque Parentum. p.69.n.5
Expenſæ pro litibus hæreditariis Teſtatoris factæ quando neceſſariæ reputantur à cohæredibus pro rata ſunt reficiendæ. p.81.n.2
Expenſæ ad quarum refectionem Rota paſſim & abſque difficultate victos victoribus condemnat, referuntur. p.82.n.2
Expenſæ quæ aliquam ſapiunt liberalitatem, vbi non omnino diſtant à ſolito litigantium non ſunt reiiciendæ. p.83.n.6
Expenſæ reficiendæ cùm ſint extrinſecæ & ſeparatæ à Breui, non obſtant quin clauſulæ *parito Breui* ſatisfactum dicatur. p.319.n.4.
Expenſæ in defenſione bonorum fideicommiſſi factæ à fideicommiſſario repeti poſſunt, abſque quod compenſatio cum fructibus hæreditariis intret. p.324.n.8
Expenſæ iudiciales quando ſunt certæ ante omnia ſunt reficiendæ. p.317.n.10
Expenſæ cùm ſint veriſimiles & fieri ſolitæ Procuratori à principali ſunt reficiendæ. pag.290. num.9.
Expenſæ proceſſales viuæ nuncupatæ, omnes attendendo ſtylum Rotæ ſunt reficiendæ. p.335. n.5.
Expenſas modici momenti etiam pauper veriſimiliter ferre poteſt. p.385.n.8

Expreſſio.

Expreſſio non ſolutionis decimarum in aliquibus ſpeciebus an neceſſitatem ſoluendi in aliis inducat. p.240.n.7
Expreſſio vnius vel alterius diœceſis in beneficiis liberis parum refert, cùm exinde Papa ad concedendum difficilior non redditur. pag.249. n.4.

Extenſio.

Extenſio facta à Notario per regium magiſtratum longè ante litem in locum Notarij defuncti ſubrogato, legitima cenſetur. p.315.n.2
Extenſio non datur de loco ad locum prout nec de perſona ad perſonam. p.98.n.12

Extinctio.

Extinctio cenſuum ante motam litem vlteriori fructuum productioni reſiſtit. p.337.n.11
Extinctio

Digitized by Google

Extinctio cenſuum vt in fraudem facta dicatur, notitia litis ſit donatariis non citatis habitæ requiritur. pag. 137. num 13
Extinctio cenſuum in dotem traditorum per maritum facta, per actualem pretij reſtitutionem vel per actum retroſimilem numerationis pecuniæ concludenter eſt probanda. p. 180. n. 1
Extinctione Societatis præcedente ſuperflua eſt obligatio cedentis. p 60. n. 6

Extrauagans.

Extrauagans Ambitioſè de reb. Eccleſ. non alien. etiam in conceſſionibus quæ fiunt inter perſonas eiuſdem Eccleſiæ locum habet. p. 297. n. 7

F

Factum.

FActum quod fieri eſt ſolitum præſumitur dum de contrario non apparet. p. 369. n. 12
Factum à maiori parte perinde habetur ac ſi omnes egiſſent. p. 117. n. 6
Facta non fuiſſe vel effectum non fuiſſe ſortita, paria ſunt. pag. 254. n. 18

Facultas.

Facultas cambiandi vti conditionalis deficiente conditione nihil operatur. p. 367. n. 1
Facultas infeudandi Epiſcopis conceſſa quo tempore fuerit derogata. p. 109. n. 22
Facultas procedendi prout in prima dum ea vti noluit Iudex non ſuffragatur. p. 106. n. 15

Fæmina.

Fœminæ deficientibus maſculis vocatæ, loco vocationi per adimplementum conditionis facto ſunt admittendæ. p. 29. n. 1
Fœmina non admiſſa niſi in defectum maſculorum excluſa dici non poteſt. ibid. n. 6
Fœmina ſuot finis & caput familiæ. pag. 42. num. 15
Fœminarum excluſio ſubſtitutis viris fit ſemper ob conſeruationem agnationis. ibid n. 16
Fœminæ cùm etiam appellatione liberorum veniant, deficiente linea maſculina in ſubſtitutione hæreditatis ſuccedunt. p. 182 n. 1
Fœminæ poſt extinctam lineam maſculorum primo loco vocatorum in ſubſequenti ſubſtitutione vocatæ cenſentur. ibid. n. 2
Fœminæ tanquam vltimo loco vocatæ de bonis fideicommiſſariis liberè diſponere poſſunt. p. 183. num. 19
Fœminæ agnationem conſeruare non valent. p. 182 n. 3. & p 249. n. 22
Fœminas agnationem non conſeruare in quibus caſibus procedit. p. 182. n. 4
Fœmina ob hypothecam anteriorem dotalem in concurſu creditorum cæteris eſt præferenda. p. 238 num. 15
Fœminæ non extantibus maſculis in ſucceſſione admittuntur. p. 366. n. 2

Fama.

Fama ſola non concurrente ſaltem quadragenaria quaſi poſſeſſione præſentandi effectuata, ad probandum Iuſpatronatus non ſufficit. pag. 227. num. 12

Feudum.

In Feudis Leodien. etiam fœminæ ex conſuetudine loci admittuntur. p. 55. n 4
Feuda Leodien. nullum requirunt ſeruitium perſonale, aut tale quod à fœminis præſtari non poſſit. ibid. n. 5
In Feudis ſuccedunt proximiores & agnati non Mater. p. 98. n. 13

Fictio.

Fictiones naturam imitantur. pag. 155. n. 44

Fideicommiſſarius.

Fideicommiſſarius generalis ſimul & particularis quando eſt, hæres grauatus ſuper quo corpore detractiones facere velit eligere poteſt, cùm nullum exinde fideicommiſſario præiudicium fiat. pag. 339. num. 7
Fideicommiſſarij ob nouum grauamen à ſecunda ſententia bene appellare poſſunt. pag 279. num. 13
Fideicommiſſarij nulla interpoſita appellatione nec facta liquidatione eius quod detrahi debebat ad executionem deuenire non poſſunt. ibid. num. 14
Fideicommiſſaria regulariter ſunt odioſa. p. 253. num. 5

Fideicommiſſum.

Fideicommiſſum, identitas bonorum, & detractiones hæredi grauato competentes, cum altiorem indaginem requirant, eorum diſcuſſio in Iudicio vbi non attenditur niſi nudum factum poſſeſſionis finiri non poteſt. pag. 323. num. 6
Fideicommiſſum in vna perſona expirare non poteſt, dum ex verbis Teſtatoris durante parentela & agnatione ſucceſſiuum fideicommiſſum reſultat. p 391. n. 18
Fideicommiſſum in perſonis proximiorum de parentela non expirat, Teſtatore poſt factam eorum ſubſtitutionem vlterius non procedente. pag. 392. num. 24
Fideicommiſſum fauore agnationis factum cum facultate alienandi hæredi grauato data, quatenus hæres non alienauerit conſtitutum cenſetur. pag. 297. num. 5
Fideicommiſſum à Teſtatore ſuper bonis certis conſtitutum non tollitur, cùm poſſit verificari in bonis non alienatis. p. 294. n. 7
Fideicommiſſum ex teſtamento vnius proueniens ad fauorem alterius ex eadem linea non dicitur purificatum, niſi de tali fideicommiſſo reciproco conſtat. p. 135. n. 1
In Fideicommiſſo eſt quicquid ſupereſt detractionibus deductis. p. 262. n. 6

Fideicommittens.

Fideicommittentem aliud in prima ſubſtitutione & aliud in ſecunda ſenſiſſe, ex diſcretiuo modo loquendi ſæpius repetito deprehenditur. pag. 182. num. 5

Fideiuſſor.

Fideiuſſorum præſtatio facta ſine ſcientia creditoris ad cuius contentamentum fieri debebat, doloſa præſumitur. p. 25. n. 5
Fideiuſſorum præſtatio facta in tempore quo deponens in ſtatu deſperatæ ſalutis erat, parti ſuffragari non poteſt. ibid. num. 6. & pag. 27. num. 5

Fideiuſſor pro ſua maiori indemnitate cenſum emere poteſt, & ſoluendo ceſſionem tranſlatiuam & non extinctiuam reportare. p.140. n.4.

Fides.

Fides ex libris Datariæ extracta ſola ad probandam acceptationem alternatiuè ſufficit. pag. 53. num.4.
Fides minoris ætatis extracta lite pendente ſine compulſoria & in actis ſine partis citatione producta nec recognita, minoritatem non probat. p.18.n.2.
Fides extraiudicialis etiam medio Iuramento coram Notario & teſtibus firmata in præiudicium Archiepiſcopi non probat. p.290.n.10
Fides partitæ tollitur ſuſpicione doloſæ reaptationis exiſtente. p.71.n.20
Fides ſcripturæ etiam informi datur adminiculis & obſeruantia concurrentibus. p.180.n.9
Fides Baptiſmatis in qua filius aliquis deſcribitur filiationem probat. p.390 n.3
Fides extraiudicialis nihil probat. pag. 219. n.21.
Fides extraiudicialis dum eſt veriſimilis & adminiculis ſuffulta plenè probat. p.211.n.6
Fides Officialis ſeu Cancellarij ad probandum valorem fructuum non ſufficit. p.338.n.19
Fides approbationis ſolita dari quibuſcumque in concurſu approbatis multum differt ab electione magis idonei, nec illius vigore adiudicatio beneficij poteſt prætendi. p.101.n.8

Filia.

Filia ſuper dote matri ab initio in bonis inæſtimatis conſtituta agere tenetur. p.37.n.4
Filia in re certa ex teſtamento Patris inſtituta, iure inſtitutionis agnita dicitur non præterita. p.42. num.5.
Filiam congruè & decenter dotatam Pater ab hæreditate excludere poteſt. ibid.n.6
Filia ex ſtatuto Vrbis per querelam inofficioſi teſtamenti patris iudicium impugnare non poteſt. ibid.n.7.
Filia poteſt agere ad ſupplementum legitimæ iure naturæ debitum. ibid.n.8
Filia in legitimam imputare tenetur, quicquid pro dote aut eius cauſa recepit. ibid.n.9
Filia non obſtante quacumque prohibitione Teſtatoris ad ſupplementum legitimæ de iure communi agere poteſt. ibid.n.10
Filia à Patruo nupta nihil aliud feciſſe quàm præſtare obedientiam præſumitur. p.153.n.9
Filia poſt obitum Patris eius bonis pro creditis dotis maternæ abſorptis indotata remanens, à Matre in ſubſidium dotari debet. pag. 364. num.4.
Filia agnoſcens ſe iuxta vires fratrum ſuorum & conditionem maiorum congruè dotatam, contra propriam confeſſionem non eſt audienda. p.328.n.11.
Filia grandeuæ ætatis pinguiorem dotem dare neceſſe habet vt virum facilius inueniat. ibid. num.9.
Filia quando à Patre in ſuam agnita fuit dos loco legitimæ ſuccedit. p.379.n.22

Filiatio.

Filiatio quomodo probatur. p.6.n.3
Filiatio vt probetur ad effectum conſequendi alimenta per modum prouiſionis lite pendente ſuper negotio principali, quælibet leuis probatio ſufficit. p.166.n.5
Filiatio quando de ea agitur principaliter in petitorio ad effectum decidendi litem, vti fundamentum intentionis Agentis exactè eſt probanda. ibid.n.2
Filiationis legitimæ & naturalis quaſi poſſeſſio ad effectum obtinendi in iudicio immiſſionis ſufficit. p.390.n.8

Filius.

Filius acceptans certa bona ſibi à Patre relicta cum onere fideicommiſſi, cùm penes ipſum ſtaret habere legitimam ſine onere alio hærede ſubſtituto, legitimam de fideicommiſſo poſtea deducere non poteſt. p.173.n.2
Filius quando geſſit negotium Patris contra Patrem actionem habet. p.222.n.2
Filio in legitimam ea tantùm imputantur, quæ ex ſubſtantia ipſius Teſtatoris ac eius Iudicio & voluntate non aliundè procedunt. ibid.n.3
Filius intuitu Patris ſe obligans licet principaliter ad fauorem Reſignantis & tranſlationem teneatur, ab ipſo tamen Patre liberari ac indemnis releuari debet. p.211.n.1
Filius poſt impugnatum teſtamentum paternum illud per tranſactionem approbare poteſt. p.214 n.2.
Filius dum bona quæ liberè retinere poterat voluit habere ſub fideicommiſſo iuxta paternam diſpoſitionem, cautela *Soc. Iun. de legitima* communiter approbata intrat. p.214.n.1
Filius naturalis vti incapax eſt ſucceſſionis ita & ab illo proueniens. p.356.n.1
Filius iuxta obligationem naturalem de proprio matrem inopem alere tenetur. p.149.n.1
Filius in ſtipulatione inſtrumenti inueſtituræ interueniens matrem certiorem feciſſe præſumitur. p.329.n.16.
Filius ſecundis nuptiis matris non reclamans cenſetur tacitum præbere conſenſum, quo ſtante diſpoſitio excluditur. p.576.n.4
Filius acceptans bona ſibi relicta ſub vinculo reciproci fideicommiſſi iuxta formam teſtamenti Patris, omnia quæ legauerat Pater cum iiſdem qualitatibus approbat. p.214.n 4
Filius poſſidens credita olim à matre poſſeſſa, cùm ſit in gradu ſucceſſibili hæres præſumitur niſi alium titulum probet. p.360.n.4
Filij non intereſt an onus ſoluendi penſionem magis ſpectet ad Patrem quàm fratrem, cùm à fratre pro quo fideiuſſit debeat releuari. p.222. num.5.
Filij vocabulo ſolemus vocare eos quos diligimus. p.166 n.9.
Filij non poſſunt intelligi vocati ad reciprocam niſi in caſu quo Patri fuerint ſubſtituti. p.215. n.53
Filio ante contractum matrimonium Patris cum concubina decedente, legitimatio ex ſubſequenti matrimonio orta prodeſſe nullatenus poteſt. p.356.n.5
Filio conſentiente etiam legitima grauari poteſt. p.295.n.12.
Filiis in infantili ætate & ſine ſucceſſore decedentibus Mater de iure debet ſuccedere. p.97. num.6.

Forma.

Forma ſcrutinij habet magnas difficultates dum in ea

Digitized by Google

ea etiam boni Iuriſtæ practicam ignotantes deficiunt. p.327.n.10

Fouea.

Foueam ad vnum pertinere dum eſt in confeſſo inter partes, præſumptio contraria vetitati à pattibus confeſſatæ cedit. p.291.n.6

Fouea vbi apparet incluſa in venditione, in menſura etiam comprehendi debet. pag.291. num.7.

Frater.

Frater ad quem ſpectat Iuſpatronatus alium ſecum fratrem ad præſentaudum admittendo, non ideo illum fatetur aut Pattonom facit. p. 225. n.6.

Frequentia.

Frequentia populi de numero foeulariorum 500. in materia erectionis Collegiatæ apta eſt inducere Pontificem ad concedendum. pag. 80. n.2.

Frequentia populi facit locum & Eccleſiam inſignem per augmentum cultus diuini. ibidem n.3.

Fraus.

Fraus & dolus ſine cauſa non committuntur. p.152 n.15.

Fructus.

Fructus non debentur quando creditum ſortis eſt extinctum. p.264.n.3

Fructus non conſtito de contrario ab eo qui poſſedit percepti dicuntur. p.374.n.4

Fructus ante retrouenditionem maturati ad retrouenditorem ſpectant. p.292.n.1

Fructus dominium ſequuntur & domino accreſcunt. ibid.n.2

Fructus qoando iure actionis alicui tanquam Domino debentur, quamvis conſignatio depoſiti ex communi partium concordia ſequuta fuerit, peti adhuc poſſunt. ibid.n.9

Fructus ad rationem quinque pro centenario iuxta diſpoſitionem iuris taxantur. pag.365. num.3.

Fructus per aliquem perceptos ex ipſa poſſeſſione præſumitur, iuxta regulam *poſſediſti ergo fructus percepiſti*. p.306.n.16

Fructus quando ſunt calculati poſt ſolutum matrimonium per mortem vtriuſque coniugis, eorundem coniugum hæredibus nullo modo debentur. p.187.n.5

Fructus percepti vel Eccleſiæ vel ſucceſſori in beneficio ſunt reſtituendi. p.359.n.2

Fructus poſt purificationem fideicommiſſi percepti non ex teſtamento ſed ex mora in reſtituendo debentur. p.344.n.2

Fructus cenſuum diuiſorum creditoribus communibus hinc inde ſoluti, an diuiſionis ineffectuationem neceſſariò includant. pag. 358. num. 5

Fructus ex cenſu extincto non debentur. ibid. n.8.

Fructus quando de ſpolio violento ſeu attentato ag tor à die factæ occupationis debentur. p.374. n.2.

Fructuum perceptio præcipuum ſignum poſſeſſionis probat. p.142.n.1

Fullo.

Fullo condemnatus ſoluere pretium veſtis amiſſa quam poliendam ſuſceperat, Domino poſt receptam ſolutionem veſtem inueniente ſolutum repetere poteſt. p.362.n.9

Fundatio.

Fundatio facta in decimis non includit decimas Rectorem tangentes, cùm fieri potuerit ab vſurpatoribus ad effectum illis Eccleſias reſtituendi. p.88.n.8

Fundatio ex piorum eleemoſynis & oblationibus particularibus facta non transfert iuſpatronatus in ſingulos, ſed Eccleſia remanet libera. p.61. n.6.

Fundatione etiam ex piorum eleemoſynis ſtante non excluditur iuſpatronatus ratione dotationis. ibid.n.7

Fundator.

Fondatoris diſpoſitioni Patroni contrauenire nequeunt. p.137.n.11

G

Gratia.

Gratia Apoſtolica vt ſit valida requiritur expreſſio litis. p.266.n.8

Gratia in præiudiciom alterius legitimam ætatem habentis cùm ſit ſubreptitia perſonæ electæ non ſoffragatur. p.327.n.14

Gratia emanans lite pendente cum clauſula *ſine præiudicio litis pendentis*, Iuribus alterius in litem deductis nihilo præiudicat. pag. 327. n.15.

Gratia per Signaturam Papæ perfecta regulariter dicitur. p.524.n.2

Gratiæ perfectio quandonam incipit. ibidem num.3.

Gratia ſubrogationis gratioſæ iuſtificatis tribus requiſitis neceſſariis pro obtinenda immiſſione ſufficit. p.131.n.8

Gratia cùm ſit indiuidua etiam narratiua quoad exemptionem iuſtificata cenſetur. pag.85. n.19.

Gratia Apoſtolica quando eſt iuſtificata executioni mandari debet. p.229. n.2.& p.324.n.1. & p.388.n.5

Gratia noua etiam ſine noua ſeruatione terminorum ad victoriam prodeſt. p.369.n.16

Gratia noua ob non publicationem à prima gratia reſignationis dependet. ibid.n.17

Gratia Apoſtolica cùm habeat de iure executionem paratam executioni eſt mandanda. p.84 num.5.

Gratia in forma *dignum* continens mandatum de prouidendo, ante iuſtificationem à Reſignante ius non abdicat. p.368.n.2

Gratia redditur nulla cùm non fuerint narrata ea quæ erant de iure narranda. p.92.n.5.

Gratia vt dicatur ſubreptitia quid requiritur. p.325. num. 8.

Gratia non expreſſis in ea requiſitis remanet nulla. p.137.n.14

in Gratia non ſunt narranda niſi ea quæ de iure veniunt exprimenda, nec curandum an Papa ſi ſciuiſſet difficilios conceſſiſſet. pagin. 81. n.13.

Grauamen.

Grauamina portandi arma aut inſignia Teſtatoris habent vim modi non conditionis, adeòque ante lucrum quæſitum non ſunt adimplenda. p.3. n 5.
Grauamen ab examinatoribus alicui illatum quomodo iuſtificatur. p.169.n.7
Grauamen à mala relatione reſultans vt iuſtificetur meritò ad nouum examen eſt procedendum. ibid.n.8
Grauamen etiam ſuper legitima filio volente imponi poteſt. p.216.n.10
Grauamen nouum ex ſententijs difformibus inductum quomodo colligitur. p.278.n.5.

Genus.

Generi per ſpeciem non derogatur, niſi dictio aliqua expoſitiua & modificatiua inter vtrumque ſit adiecta. p.140.n 9.

Geſta

Geſta poſt inhibitionem executam attentata dicuntur, etiamſi ageretur actus qui ante executam inhibitionem licitè fieri poſſet. pag.144. num.5
Geſta extraiudicialiter facta non acta appellantur. p.114.n.6.

H

Habitus.

HAbitum in aliqua Religione per annum geſtans, eo ipſo aſſumptam Religionem veraciter eſt profeſſus. p.32.n.5.
Habitum dimittens & propria auctoritate matrimonium contrahens pendente lite in Rota, de nullitate agere non poteſt. p.33.n.25

Hereditas.

Hæreditas quamdiu ex teſtamento poteſt adiri ab inteſtato non defertur. p.42.n.2.
Hæreditas in codicilis nec dari nec adimi poteſt. ibid.n.10.
Hæreditates & legata repudiata ex conſtitutione plurium Pontificum fabricæ Sancti Petri de vrbe acquiruntur. p.84.n.7.
ad Hæreditatem vocati quando ſunt coniuncti re & verbis, quilibet integrum fideicommiſſum petere poteſt, licet cæteris ſuam poſtea portionem reſtituere teneatur. p.102.n.4.
ad Hæreditatis ſucceſſionem proximior eſt admittendus. p.159.n.1

Heres.

Hæredi vero tria neceſſaria requiſita referuntur. p.6.n.1.
Hæres grauatus non conficiendo inuentarium ſaltem legitimè, domúmque hæreditariam alienando, cenſus præſumitur aut conſumpſiſſe aut ſubtraxiſſe, donec contrarium ex aduerſo probetur. p.343.n.4.
Hæres, vno eodemque ad vtrumque fideicommiſſum ex vniuerſali ſubſtitutione vocato, ſuper quo corpore bonorum velit detractiones facere, eligere poteſt. p.381.n.22
Hæres cedendo legatario pro anniuerſario faciendo ius exigendi ſummatas annonæ per Teſtatorem relictas ab illis qui ſoluere hæreditati tenentur, an à debito liberetur. p.330.n.2.
Hæres in teſtamento ſcriptus ſe talem declarare hæreditatémque agnoſcere tenetur. pag.306. n.12.
Hæres hæredis dicitur hæres fundatoris. pag. 284. n.4.
Heres volens cedere domum in qua pecunias inueſtiuit Teſtator, eo ipſo actio perſonalis non euitatur. p.331.n 9.
Hæres grauatus cùm plures fecerit, alienationes Inuentariumque omiſerit, onus probandi inſufficientiam bonorum fideicommiſſi vniuerſalis ad eundem ſpectat. p.381.n.11.
Hæres grauatus bona ſufficientia pro ſuis detractionibus penes ſe retinendo, in aliis bonis immiſſionem impedire non debet. pag. 381. num.16
Hæres grauatus ex ceſſione ſibi facta maius quàm habent cedentes ius conſequi non poteſt p. 343. n.2.
Hæres ex teſtamento fructus exigens, hæreditatio nomine & ad ſui propriam vtilitatem exegiſſe cenſetur. p.142.n.3
Hæres agens & excipiens differunt. pag. 381. n.14.
Hærede grauato Inuentarium non conficiente & plura corpora hæreditaria alienante, detractiones in bonis alienatis conſumptæ præſumuntur, donec contrarium ex aduerſo probetur. p.339. n 9.
Hæredem inſtitui cum onere aſſumendi arma, & cognomen ipſius Teſtatoris, cæteris quoad hoc excluſis, ſignum euidens eſt Teſtatorem voluiſſe talem hæredem vniuerſalem pro ſua agnatione & familia in eo conſeruanda. pagin. 96. num. 13.
Hæredes in legatis ſibi relictis particulariter tantùm inſtituti, cum hærede vniuerſali cumulatiuè vocati dici non poſſunt. p.155.n.42
Hæredes ex teſtamento & ab inteſtato quomodo in emphyteuſi ſuccedunt. p.103.n.21.
Hæredibus per aditionem hæreditatis ius acquiritur, ita vt ex officio Iudicij poſſint petere diuiſionem à communione diſcedere volentes. p.157.n.1.

Hiſpania.

Hiſpaniarum appellatione comprehenduntur omnes prouinciæ vlterioris & citerioris Hiſpania quæ hodie regna nuncupantur. pag. 47 n.5.

Hiſtoricus.

Hiſtoricis fides eſt exhibenda. pag. 254.n.21
Hiſtoricis cùm ſtandum eſt obiectum in contrarium inane & impoſſibile redditur. pag. 123 n.10.

Hypotheca.

Hypotheca generalis ſuper omnibus bonis viri ex inſtrumento dotis quando & in quantum procedit. p.37.n.5.

Lectura

I

Iactura.

IActura cum aliena nemo locupletari debet. pag.241.num.6.

Identitas.

Identitas rei an probetur re à Teſtatore fideicommiſſo ſubiecta. p.6.n.6
Identitas prædij ex ſolo confine viæ publicæ tanquam generali non probatur niſi in confinibus particularibus conueniat. p.71.n.12
Identitas excluditur re turbida exiſtente. ibid.n.13
Idntitas ex diuerſitate fundi omnino remanet excluſa. ibid.n.14
Identitas rationis efficit, vt caſus omiſſus pro comprehenſo ex intentione contrahentium habeatur. p.236.n.4
Identitas ex indiciis quoque probatur. p.306.n.15

Ignorantia.

Ignorantia impedimenti non inualidat matrimonium, ſi ſequatur actus ex quo inducatur & matrimonium præſumatur. p.33.n.18
Ignorantia decreti Pontificis quod in legem generalem tranſiuit de iure non admittitur. ibid. num.20
Ignorantia Concilij Tridentini in fœminis ratione ſexus præſumitur. p.387.n.13
Ignorantiam non poteſt allegare qui actualem defenſionem aſſumit. p.218.n.8

Illatio.

Illatio ab vno ad alium caſum ſtante diuerſitate fieri non poteſt. p.380.n.8.
Illatio ex diuerſis non fit. p.245.n.11

Immediatum.

Immediatum dicitur quicquid per rerum naturam continuatiuè procedit. p.109.n.8

Immemorabilis.

Immemorabilis cum fama priuilegij ius decimandi laicale probat. p.375.n.5

Immiſſio.

Immiſſio vt competat fideicommiſſario qualia requiſita neceſſaria requirantur. pag. 359. num. 1
Immiſſio in Saluiano à poſteriore Creditore petita excluditur, ſtante anteriori hypotheca vigore dotis de qua per publicum Inſtrumentum doctum iudicialiter fuit. p.300.n.3
Immiſſio in poſſeſſionem ex interdicto quorum bonorum quandonam eſt concedenda. p. 126. num.15
Immiſſio in clara & indubitabili reſeruatione prouiſo Apoſtolico denegari non poteſt, maximè ſubrogatione gratioſa etiam quoad poſſeſſionem defuncti attenta. p.132.n.18
Immiſſio non poteſt denegari ſtante prouiſione Apoſtolica motu proprio emanata, quæ ſui natura executionem habet paratam. p.138.n.1
Immiſſionem impetranti ſub forma reſeruationis incumbit onus probandi vnicitatem tanquam fundamentum ſuæ intentionis. pag.131.num.10

Immunitas.

contra Immunitatem Eccleſiaſticam à poteſtate laicali penitus exemptam ſtylus nullus induci poteſt. p.355.n.12

Impendium.

Impendia gratia mandati exequendi & bona fide facta reſtitui debere, ipſa æquitas poſtulat. p.196. num.3

Imperfectio.

Imperfectio actus ratione voluntatis nunquam ſanatur. p.95.n.5

Incertitudo.

Incertitudo ſententiæ conformitatem excludit. p.279.n.16

Incolatus.

Incolatus ſtante animo permanendi vnde probatur. p.15.n.5

Incluſio.

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius quando aliò modo includitur. p.140. n.8

Indiuiduum.

Indiuiduum eſt illud quod in partes diuidi nequit. p.381.num.19

Indultum.

Indultum à diuina Pontificis indulgentia proueniens pleniſſimè interpretari debet. pag. 47. num.7
Indultum ad Eccleſias in quibus per concurſus Canonicatus Magiſtrales & Doctorales prouidentur reſtrictum, an poſſit extendi ad Eccleſias in quibus præfati Canonicatus deficiunt. ibid. n.11.
Indultum ad inſtantiam maieſtatis Catholicæ conceſſum an poſſit executioni mandari, narratiuâ non prius verificatâ. p.48.n.16

Inexigibilitas.

Inexigibilitate vigore ceſſionis bonorum notoria ſtante, opus non eſt vlteriorem facere executionem. p.246. n.3

Ingenium.

Ingenium imbecille aut imaginatio læſa aut actus homini ſano inconuenientes ſtatum dementiæ non inducunt. p.64. n.14

Inhibitio.

Inhibitio A. C. in actis exhibita quando non intimatur attendi non debet. p.25.n.2
Inhibitione contra creditores mariti vigore Inſtrumenti dotalis obtenta & in actis producta, vxor cauſam poſſidendi Iure familiaritatis in cauſam crediti dotalis abſque alia declaratione ſibi mutaſſe præſumitur. p.31.n.3
Inhibitio Rotalis ſine iuſta ſiue iniuſta ſemper eſt timenda. p.251.n.5
Inhibitio Rotalis attentata cauſat, etiam in illis caſibus in quibus de Iure appellatio non datur. ibid. num.6
Inhibitionem Rotalem ſemper eſſe timendam vnde reſultat. ibid. n.7
Inhibitio Rotalis ſiue iuſta ſiue iniuſta ſemper attentata cauſat. p.312.n.2
Inhibitio ne debitor moleſtetur eius inexigibilitatem notoriam reddit. p.272.n.3
Inhibitio nulla & calumnioſa non eſt attendenda, ſed citra vitium attentatorum ſperni poteſt. p.110. num.2
ab Inhibitione ſine cauſæ cognitione non eſt incipiendum. p.95.n.2

Initium.

Initio & fine effectuationis probato, medium ad quemcunque effectum præſumitur, dum intra dictum tempus nihil in contrarium datur. pag. 204. num.4

Iniuſtitia.

Iniuſtitia notoria ſtante ſententia in iudicatum tranſire non poteſt. p.362.n.13

Iniuſtitia mandati de aſſociando ſtante, oritur læſio propter quam reſtitutio in integrum datur. p.159. num.13

Iniuſtitiæ ſola cauſa ad effectum reſtitutionis in integrum ſufficit. p.158.n.2

Inobedientia.

Inobedientia voluntaria eſt qua quis monitionem Iudicis adimplere contemnit, ob quam declaratoria datur. p.133.n.5

Inobedientia & contumacia graue eſt delictum & deterrimi exempli. pag.271.num.6.& pag.133. num.6

Inquilinatus.

Inquilinatus & auiamentum apothecæ hominum concurſum ad apothecam, vel ratione ſitus vel ingenij Bibliopolæ ſignificat. p.395.n.6

Inquiſitio.

Inquiſitio exacta & nimis ſcrupuloſa ceſſat, Teſtatore adminiſtrationi perſonæ ſibi confiſæ ſtari & acquieſci mandante. p.83. n.8

Inquiſitio adminiſtrationis nimis curioſa eſt & ſcrupuloſa, vbi dolus non præſumitur. pag.69. num.4

Inſcriptio.

Inſcriptio de dotata Capella cum nouem Capellaniis poteſt ab hæredibus apponi in præmium liberalitatis & munificentiæ dotantis. pag. 61. num.2

Inſinuatio.

Inſinuationis defectum iuramentum ſupplet. p.384. num. 10

Inſtantia.

Inſtantia cum anteceſſore inchoata in ſucceſſorem tranſit. p.198. n.8

Inſtantia ab hærede in actione perſonali cœpta in fideicommiſſarium non tranſit. 275.n.13

Inſtitutio.

Inſtitutio vniuerſalis hæredis ad ſuggeſtiuam & fraudulentam interrogationem Notarij facta nulla eſt, & ad cumulatiuam vocationem omnium Inſtitutorum partes per concurſum ſibi facientium conducit. p.152.n.7

Inſtitutio Teſtatoris per verbum *ſic* interrogante Notario facta, idem valet ac ſi Teſtator hæredis nomen expreſſiſſet. p.96.n.12

Inſtitutio in teſtamento nuncupatiuo poteſt probari per teſtes, quamvis Notarius eam ſcribere omiſerit. p.171.n.7

Inſtitutio facta de aliquo in teſtamento tanquam de filio legitimo & naturali, ad probandam filiationem ſufficit. p.390.n.4

Inſtitutum.

Inſtituti in eodem teſtamento in rebus particularibus cum expreſſa prohibitione ne vltra aliquid quovis iure aut titulo petere poſſint, cum hærede vniuerſali poſtea concurrere non poſſunt. p.155.n 38

Inſtrumentum.

Inſtrumentum publicum adeptæ poſſeſſionis ad effectum manutentionis ſufficit. p.19.n.1

Inſtrumentis deficientibus quibus ſolutio penſionis erat probanda, præſumptio in contrarium intrat, p 22.n.4.

Inſtrumenta renouationum non releuant cùm de bonis poſſeſſis non appareat. pag. 29. n.7.

Inſtrumentum emphyteuſis per Priorem cum interuentu vnius Canonici & Syndici celebratum, Eccleſiam eſſe Collegiatam non arguit. p.51.n.12.

Inſtrumentum quando ad capitula relationem habet, eadem pars Inſtrumenti dicuntur, & in eo cum omnibus qualitatibus ineſſe cenſentur. p.298.n.5.

in Inſtrumento Capitulationes aſſertæ ſunt attendendæ. p.298.n 5.

Inſtrumentum publicum probat poſſeſſionem captam ante motam litem alio in poſſeſſione non exiſtente. p.57.n.1

Inſtrumentum in executionem præcedentis apocæ matrimonialis factum partes innouare velle non præſumitur, cùm id in præiudicium illius cui iam Ius erat quæſitum fieri non poſſit. pag. 298. n.9.

Inſtrumentum vnionis licet de alio exemplo exemplatum, cùm fuerit ſpatio 200. annorum & vltra obſeruatum benè probat. pag. 204. n.1.

Inſtrumentum vt dicatur liquidum quid requiritur. p.301.n.1.

Inſtrumentum cùm omnia requiſita neceſſaria habeat quin ſit purum ac exequibile negari non poteſt. ibid.n 2.

Inſtrumentum publicum alio in poſſeſſione non exiſtente anteriorem poſſeſſionem plenè probat. p.218.n.1

Inſtrumentum publicum ſolidationis computorum & promiſſionis de ſoluendo, probationem probatam, factum notorium & rem manifeſtam facit. p.161.n..

Inſtrumentum recognitionis in ſecunda inſtantia productum de actis primæ inſtantiæ reputatur, etiam ad effectum ibi deducta iuſtificandi. p.238. n.11.

Inſtrumentum recognitionis ſubſequuta ſolutione laudemij & obligatione Canones ſucceſſiuè ſoluendi, dominium ſufficienter probat donec de contrario doceatur. p.235.n.5.

Inſtrumentum Inueſtituræ, ſeu recognitionis in dominium quando eſt adminiculatum, dominium ad quemcumque effectum probat. pag. 238. n.8.

Inſtrumentum conceſſionis licet non exprimat cauſam cur debeatur Canonis ſolutio, ſatis tamen declaratur ex recognitione concedentis, ſecundam Inueſtituram à prima vt fieri debet regulando. p.238.n.11.

Inſtrumentum dationis in ſolutum ad inſtantiam partis factum tempore quo debitor in carcere detinebatur, nullius eſt momenti. p.354 n.1

Inſtrumentum originale in actis productum, vti à ſubſtituto Actuarij cauſæ extractum licet abſque citatione partis, creditum plenè probat. p. 246. n.4.

Inſtrumentum vnum quando ab altero diſcrepat, ſtandum eſt pleniori. ibid.5.

pro Inſtrumento in dubio præſumitur, quod ſit verum & ſolemne. p.152.n.2

Inſtrumentum quale apparet in ſui prima figura, talis

talis præſumitur actus qui in eo continetur. ibid.n.3.

Inſtrumenta publica probationem probatam, & veritatem faciunt manifeſtam.p.84.n.1.& p.124. n.3 & p.113.n.1.

Inſtrumenta publica certam & indubitatam faciunt probationem. p. 98. num. 2. & pag. 315. n.1.

Inſtrumenta publica obligatione Camerali vallata executionem paratam habent. pag. 316. n.2.

Intereſſe.

Intereſſe vt probetur ſufficit etiam de eo apparenter docere. p.178.n.2.

Intereſſe in cauſa habens ad eam iuxta formam commiſſionis debet admitti, etiamſi tres in cauſa conformes prolatæ fuiſſent. ibid.n.3

de Intereſſe illius agitur qui alterum à moleſtiis illatis liberare tenetur. p.135.n.1

Interprellatus.

Interpellatus ad retrouenditionem intra tempus conuentum & retrouenditionem facere recuſans,ad illam faciendam ab A.C.meritò condemnatur. p.113.n6.

Interpellatio.

Interpellatio ex lapſu diei appoſiti inſurgens efficacior eſt quàm quæ ex facto hominis. p. 27. n.3.

Interpellatio ſimplex contra hæredem mariti pro dote conſequenda facta non ſufficit, niſi proteſtatio de fundo emendo, ſolita negotiatione &c. vel alia requiſita concurrant. p. 365. n.9.

Interpres.

Interpres partis pro teſtibus examinandis de ſtylo Curiæ adhibetur. p.247.n.10.

Interpretatio.

Interpretatio ſemper in dubio eſt facienda,vt profeſſio ſuſtineatur. p.235.n.37.

Interpretatio omnis reſtrictiua à verbis vniuerſalibus abhorret. p.108.n.8

Intimatio.

Intimatio mandati ad effectum docendi de non paritione an perſonaliter exequi debeat p. 271. n.3.

Intimationis ſcientia executionem perſonalem & quemlibet alium defectum ſanat. ibid.n.4.

Intimationis ſcientia nimiam pertinaciam & inobedientiam probat, ob quam declaratoria eò magis concedenda venit. ibid.n.5.

Intimatio ſubſecuta non præcedente citatione in ſententia diffinitiua nihil iuuat. p.114.n.11

Intimatione vigore decreti infra menſem non facta terminus non dicitur elapſus, cùm tempus niſi à die executæ intimationis non currat. p.123.n.3

Inuentarium.

Inuentarium intra legitima tempora incipiens & complens, termino currente hæres beneficium dici debet. p.347 n.9

Inuentarium imperfectum coram Iudice à quo productum venditrici ſuffragari non poteſt. p. 347. n.5.

Inuentarij beneficio circumſcripto creditum dotis per confuſionem actionum remanet extinctum. ibid.n.6

Inuentarium bonorum hæreditariorum dum præter ibi deſcripta nulla alia bona adfuiſſe demonſtrat,contra producentem maximè probat.p.252. n.4.

Inuentarium contra deſcribentem debita hæreditatis plenè probat. p.99.n.5.

Inueſtimentum.

Inueſtimentum quando in ſtabilibus æquiualentibus fieri debet, iſta æquiualentia quoad valorem proprietatis non aliter eſt intelligenda. p.338.n.17.

Inueſtitura.

Inueſtituræ poſteriores ſubſequta poſſeſſione 60. annorum cæteris præualere debent. pag. 29. n.8.

Inueſtitura facta perſonæ de diuerſo genere à prius inueſtitis interpretationem ab aliis non recipit, ſed eius tenor inſpicitur. ibid, n.10.

Inueſtituris fœminas in defectum maſculorum admittentibus, poſſeſſio vigore illarum certa eſt & non æquiuoca. ibid.n.12

in Inueſtituris an admittantur tam filiæ diſponentis quàm filiæ filiorum. ibid.n..

Inueſtitura ſtante à Principe loci ſeu eius curia feudali admiſſa, exceptio de iure tertij ad impediendam manutentionem minus admittitur. p.55.n.6

Inueſtitura rei emphyteuticæ per extinctionem lineæ maſculinæ longe poſt annum obtineri poteſt ab vna Sorore,altera eam infra annum non petente. p.329.n.5

Inueſtitura Eccleſiaſtica deſcendentibus conceſſa illegitimos nunquam comprehendit. pag. 390. n.5.

Irrelauantia.

Irrelauantia manifeſta facit vt articulorum admiſſio etiam in Curia denegetur. p.225.n.2

Iudex.

Iudex iuſtè & valide procedendo dum alium in poſſeſſionem immittit, poſſeſſores poſſeſſione priuat. p.10.n.9

Iudex Eccleſiaſticus ſub cenſuris & aliis remediis coniuges vt cohabitent compellere poteſt.p.12. n.7.

Iudex vt ſit certus de ſua auctoritate reproductio in actis requiritur. p.28.n.8

Iudici vt Iudici quando tempore latæ ſententiæ nec de morte Epiſcopi nec de promotione ſucceſſoris conſtitit, ſententia validè lata cenſetur. p.50.n.13.

Iudex ignorans mortem Epiſcopi ſaltem iudicialiter, ſucceſſorem qui non præſumitur in rerum natura citare non obligatur. ibid. n.14.

Iudex inter perſonas eiuſdem litis ſed diuerſa actione conuentas, vigore eiuſdem commiſſionis ſeparatim prius contra vnam deinde contra aliam pronunciare poteſt. p 257.n.5

Iudex quando dat teſtimoniales ſufficit quod intra annum pars appellationem proſequatur, & ex cauſa biennium conceditur. p. 207.n.2

Iudex Eccleſiaſticus ſtante omnimoda diſtinctione articulorum ſuper iure liquido Capituli bene pronunciare poteſt. p.270.n.3

Iudex in taxando ſalario rationem laborum non temporis habet. p.289.n.7

Iudex

Index Rerum ,

Iudex de exceſſu monetæ extraindicialiter ſe informare poteſt. p.275.n.19

Iudex à quo notitiam habens Inuentarij licet coram eo integrè productum non fuerit,ab executione ſe abſtinere debet;ſecus executio attentata cenſetur. p.300.n.6.

Iudex inhærendo regulæ præſumptiuæ qualitatis laicalis non errat. p.300.n.2

Index parte non opponente ſententiam etiam iuribus non recognitis validè proferre poteſt. p.373.n.11

Index parte non curante liquidare quæ veniunt pro purgatione attentatorum , ad cognitionem negotij principalis procedere poteſt.p.367. n.1.

Iudex ad effectum procedendi in negotio principali non purgatis à parte attentatis commiſſione ſpeciali eget. ibid n.2

Iudex iniuſtè procedens nemini poteſt preiudicare. p.169.n.15.

Iudex in executione ſuæ ſententiæ ſuperſedere debet , vbi de cauſa appellationis ei præſumptiuè conſtat. p.347.n.2.

Iudex in caſu æris alieni ſoluendi quid pupillis magis expedit excutere debet. pag. 189. n.2

Iudex Actuarius,Actor & Reus ſubſtantialia Iudicij dicuntur. p.114 n.7

Iudex appellationis victum in expenſis condemnans , eum etiam in expenſis primæ inſtantiæ nulla quamuis de ea habita mentione condemnaſſe cenſetur. p.315.n.1

Index ritè & rectè procedens,intruſum in beneficio anteriori ſua poſſeſſione ciuili & naturali priuare poteſt,etiam abſque alia aliqua expulſione. p.230.n.12

Iudex vt de iure tenebatur pronunciaſſe cenſetur. p.362.n.12.

Iudex à quo vt ſuperſedeat in executione ſuæ ſententiæ , ſufficit quod de cauſa appellationis ei præſumptiuè conſtet. p.238.n.12

Iudex immittens in poſſeſſionem alium etiam abſque alia expulſione priuat. p 104.n.3

Iudex criminalis ſuper actione ciuili Iuriſdictionem exercere non poteſt. p 170.n.1

Iudex quando non procedit diffinitiuè quoad ſe licet decretum vim diffinitiuæ habeat , nullitas euitatur. p 89.n.2

Iudex non adſtringitur pronunciare ſuper appellatione ſtante negotio cum clauſula *quam & quas* commiſſo , ſed tanquam Iudex prioris inſtantiæ procedere poteſt. ibid n.3

Iudex ritè & rectè procedens poſſeſſione quemlibet poteſt priuare abſque aliqua eiectione.p.131. n.3.

Iudici aliquid aſſerenti in ſententia non creditur niſi id quod aſſeritur ex actis iuſtificetur. p.214. n.13.

Iudex inferior ſtante appoſitione manus Papæ in deputatione præcedente , in alia ſe poſtea ingerere deputatione non poteſt. p.132.n.13

Iudex ordinarius vbi cauſam in prima inſtantia delegat , appellatio à Delegato ad ipſum Delegantem non ad Superiorem interponitur. p.120. n 6

Iudicis ſententia ſub verbis, *Pronunciamus non ſolummodò præfato ſed etiam omni meliori modo* , eo quo proferri potuit modo ſuſtinetur. p. 305. n.1.

Iudex appellationis ſtante proteſtatione pro parte facta de meritis cognoſcere non poteſt.ibid. n.2

Iudicis authoritas poſſeſſione aliquem priuare poteſt. p.307.n.3

Iudex iniuſtè procedens poſſeſſione neminem priuat ſed potius ſpoliare dicitur. ibid.n.4

Iudicis decretum vbi in contractibus adeſt , ibi ſolemnitatem à iure requiſitam præceſſiſſe præſumitur. p.190.n.4

Iudicis iuſſu aliquid faciens non videtur dolo malo facere quia parere neceſſe habet. pag.153. num.17

Iudicis Compulſoris auctoritas fidem præbet ſcripturis ex Archiuio extractis. p.78.n.7

Iudicium.

Iudicio Epiſcopi ſemper defertur in materia de Parochialibus prouidendi. p.111.n.3

Iudicio vniuerſali pendente iudicium particulare moueri non poteſt. p.275.n.15

Iuramentum.

Iuramentum minoris in cauſa donationis ex parte Curatoris recipientis turpitudinem continens & iniquitatem ex parte minoris iurantis,ſeruari non debet. p.23.n.8

Iuramentum iuxta formam præſtitum an ab exhibitione excuſet. p.198.n.3

Iuramento alterius ſtari non ſolet in re graui , & in qua totum Ius alicuius partis continetur. ibid. num.4

Iuramentum procedit quando iurare vult ille,quem aliquando rem apud ſe retinuiſſe conſtat. ibid. num.5

Iuramentum executiuum paratam non habet,cùm non ſit amplius vſu receptum niſi deciſiuum ſit litis. p.274.n.2

Iuramento in tranſactione emiſſo ſtante, pars læſionem prætendens abſolutionem antequam agit à Iuramento obtinere debet. p.160.n.10

à Iuramento in tranſactione emiſſo non abſolutus à iudicio exceptione periurij repellitur. ibidem num.11

Iuriſdictio.

Iuriſdictio citatio & alia requiſita vbi adſunt, validitas ſententiæ reſultat. p.44.n.1

Iuriſdictio A. C. oritur ex deuolutione per appellationem prout de ſtylo quotidie practicatur.p.110. num.3

Iuriſdictio in populum quando non ſegitur in priuilegio adempta , Ordinario reſeruata cenſetur. pag.240.num.10

Iuriſdictio Iudicis à quo , in his quæ ad faciliorem exitum cauſæ appellationis tendunt,ſuſpenſa non dicitur. p.251.n.3

Ius.

Ius idem ſtatuendum vbi eadem ratio interuenit. pag.48.num.15

Ius præſentandi ad beneficia ſimplicia ex priuilegio Epiſcopi fuit ſublatum ex diſpoſitione Concilij Tridentini. pag.74 num.8

Ius Inquilinatus cùm ſit perſonaliſſimum cedi nequit. p.396.n.15

Ius deputandi ſeu approbandi Concionatores Epiſcopo priuatiuè quoad alios inferiores competit. pag.286.n.7

Ius decimandi ad fauorem laicorum per priuilegium Apoſtolicum exhiberi poteſt. p.375.n.4

Ius approbandi Confeſſarios & dimiſſorias concedendi,ex diſpoſitione Concilij Tridentini Epiſcopis priuatiuè quoad alios inferiores , non obſtante quacumque conſuetudine etiam immemorabili eſt conceſſum. p.286.n.2

Ius decimandi cùm ſit ſpirituale eius laici de iure incapaces redduntur. p.375.n 1
Ius temporis limitati eſt vt vltra illud diſpoſitio non porrigatur. p.289.n.3
Ius conferendi vel præſentandi quando ad alium ſpectat aſſiſtentia Iuris communis pro Ordinario ceſſat. p.88.num.2.
Ius vtendi tantummodò & fruendi in alium transferens penes ſe ciuilem poſſeſſionem retinuiſſe cenſetur. p.172.n.6
Ius quando ſtat in tempore præciſo admiſſionis ad profeſſionem, illud per profitentem concludenter probari debet. pag 342.n.4
Ius accreſcendi non habet locum inter eos qui diuerſo ſucceſſionis genere vel diuerſo iure ſuccedunt. p.156.n.48
Ius executiuè procedendi ob lapſum 30. annorum præſcribitur, cùm eo temporis ſpatio nihil in cauſa actum fuerit. pag 274.n.5
Ius ſuccedendi non procedit quando ex expreſſa voluntate teſtatoris contrarium apparet. p. 155. num.45
Ius accreſcendi inter re coniunctos datur ex Iuris diſpoſitione & coniecturata mente teſtatoris pag.155.num.43
Ius ſuccedendi ſine difficultate tranſit, dum in teſtamento inſtitutio vniuerſalis ad fauorem alterius adeſt. p.155.n 41
Ius conſiderabile ex oppoſitione acquiritur quando beneficium certo generi perſonarum ex vi fundationis debetur. p.137.n.9
Ius clarum & indubitabile ad conſequendam dotem ex Inſtrumento dotali reſultans tranſactionem non requirit. p.94.n.14
Ius commune cenſetur derogatum Ius ſpeciale ſuper exactione decimarum habenti. pagin. 109. num.13
Ius omne quod competit vel competere poteſt, in beneficialibus ab initio deductum cenſetur. pag. 369.num.9
Ius ſuum alicui detrahi non eſt licitum. pag 107. num.16
Ius proprium nemo ſpontè deſerere cogitur. p.157. num.4
Iura producta ad effectum iuſtificandi aſſociationem executioni demandatam ſuffragari pro excluſione reſtitutionis in integrum non poſſunt, ipſa executione ex deductis non iuſtificata. p.163.n.4
Iura producta pro iuſtificatione ſimplicis confirmationis mandati in ſecunda inſtantia, ad corroborationem aliorum in actis exiſtentium bene ſuffragantur. ibid.n.5
Iura ſua remittentibus amplius ad ea non datur regreſſus. p.159.n.2. & p.174.n.3
de Iure naturali eſt, vt vbi collocantur incommoda etiam commoda & vtilitates prouenientes collocentur.
de Iure cedentis quando nullibi conſtat niſi ex aſſertiua hæredis grauati, eiuſdem aſſertio non admittitur. p.343.n.1
Iuris aſſiſtentia quoad loca de quibus dubitatur an ſint in diœceſi Epiſcopo non ſuffragatur. p.149.
Iuri communi ob præſumptam ignorantiam Pontificiſmm cenſetur per ſecundum priuilegium derogatum, niſi de illo ſpecialis mentio fiat. p.108. num. 12

Iuſpatronatus.

Iuſpatronatus vt iuſtificetur maximè quoad perſonam priuatam cuius reſpectu nihil immutauit Concil. Trident. ordinariæ probationes ſufficiunt. p.168.n 7
Iuſpatronatus priuatorum etiam ex coniecturis præſumptionibus & adminiculis probatur. p.168.n.8.
Iuſpatronatus Eccleſiaſticum etiam ſub reſeruationibus Apoſtolicis cadit. pag.132.n.22
Iuſpatronatus Eccleſiaſticum dicitur quia præſentatio ad Eccleſiaſtiſticum ſpectat. ibid. n. 23,
Iuſpatronatus ex titulo oneroſo ratione dotis obtentum vigore priuilegij Apoſtolici optimè ſuſtinetur. p 68.n.2
Iuſpatronatus non competit populo vel Vniuerſitati ratione fundatæ Capellaniæ, niſi ſimul probetur eleemoſynas fuiſſe datas animo Iuſpatronatus acquirendi. ibid.n.3
Iuriſpatronatus exiſtentia ſtante, an onus probandi deficientiam lineæ familiæ effectiuæ Actori pro fundanda ſua intentione incumbat. p. 284. n.7.
Iuſpatronatus laicorum quando contra prouiſum Apoſtolicum obiicitur, nec cauſa cum clauſula *arbitrio* eſt commiſſa, debet concludenter probari. p.229 n.3
Iuſpatronatus laicorum quibus fundamentis probandum. ibid.n.4.
Iuſpatronatus laicorum vt probetur centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi vel ſaltem quadragenaria ſufficit. ibid.n.5
Iuſpatronatus laicorum ſub reſeruationibus Apoſtolicis non cadit. p.177.n.3
Iuſpatronatus ex præſcriptione ſeu priuilegio proueniens vt probetur integrum teſtamentum produci debet. p.360.n.8.
ad Iuſpatronatus familiares omnes de eadem familia vocati cenſentur & admittuntur. p.117.n.5
de Iurepatronatus beneficiorum ſimplicitum quando controuertitur, obſeruantia pro interpretatione bene deſeruit. p.88.n.4
Iuſpatronatus laicalis per dotationem, vel fundationem plenè & concludenter probari debet. p.360. n.5.
Iuſpatronatus laicalis ex præſcriptione ſeu priuilegio proueniens ſub reſeruatione menſium cadit. p.360.n.6.
Iuſpatronatus cum fideicommiſſo regulariter non tranſit, ſed penes hæredem grauatum remanet p.285.n.12.
Iuſpatronatus vt probetur inſtrumentum publicum fundationis debet in actis exhiberi. p. 138. n 2.
Iuſpatronatus laicale vel mixtum ſub regula reſeruatoria cadit. p.137.n.13.

Iuſtificatio.

Iuſtificatio gratiæ habet executionem paratam. p.104.n.2
Iuſtificatione tituli perceptionis annuæ præſtationis provt requiritur probata, onus probandi diminutionem ſiue inſufficientiam redditnum Aduerſario eam alleganti incumbit. p.250 .n. 11

Iuſtitia.

Iuſtitia ſententiæ inconcuſſa remanente eadem executioni eſt mandanda. p.124. n. 6.
Iuſtitia & validitate primæ ſententiæ ſtante ſecunda eſt reuocanda, nec Iudex pronunciare poterat in illius executione eſſe ſuperſedendum. p.125. n.5.
Iuſtitia ſententiæ ad effectum exequendi rem iudicatam ex deciſionibus factis deſumitur. p.351.n.4,

L

Læſio.

LÆſio tanquam caſu fortuito contingens, cùm ſimus in materia tranſactionis in conſideratione non eſt habenda. p.217.n.27
Læſio manifeſta & quidem vltra dimidiam iuſti pretij contractum ipſo iure vitiat. p.190.n.6
Læſio ſine qua reſtitutio de Iure, in ſententiis iuſtis & validis conſiderari non poteſt. pag. 120. num.5
Læſio quando non eſt res iudicata eſt, exequenda. pag.320.num.8
Læſionem prætendens ſuper aſſerta læſione audiri non poteſt, pecuniis in tranſactione receptis haud reſtitutis. p.160. n.12
Læſionis ſuſpicio quomodo tollitur. pag. 389. num.4

Laicus.

Laicus decimarum incapax, quibus titulis illas poteſt habere. p.109.n.19
Laici vt percipiant decimas earum infeudationem ante Concilium Lateranenſe celebratum oſtendere tenentur. p.375.n.2

Lamentatio.

Lamentationes ſocceſſiuæ de profeſſione per metum emiſſa probationem metus valde coadiuuant. pag.232.num.5

Legatum.

Legatum vigore verborum *da maritarſi* puellis ad effectum contrahendi nuptias carnales vel ſpirituales debetur. p.383.n.5
Legatum omnibus filiabus re & verbis coniunctis relictum inter legatarias æqualiter diuidi poteſt, iuſque inter eas accreſcendi datur. ibid.n 6
Legatum de integra dote vxori reſtituenda quando certam ſummam non continet nihil probat, neque confeſſionem inducit. p.141. n.16
Legatum integræ dotis vxori per virum factum quomodo ſit intelligendum. ibid.n.17
Legatum creditoribus præiudicare non debet. ibid. num.18
Legatum quando in diem incertam fuerit collatum, nati etiam poſt mortem reſtatoris veniunt, & de tempore purificatæ conditionis ſuſcepti. pag.209.num.15
Legatum ad vſumfructum formaliter reſtrictum morte finitur. p.147.n.12
Legatum ad merum vſumfructum reſtrictum morte finitur. p.126. n.14
Legata quando ſunt diuerſa, conditiones vni adiectæ non cenſentur in aliis repetitæ. pag.94. num.20
Legatum purum vini & lignorum non includit conditionem viduitatis & caſtitatis in aliis adiectam. ibid.n.21
Legatum ſub conditione relictum ſeruatis conditionibus pro puro habetur, & obligatio ortum ab initio habet. ibid n.22
Legatorum librorum nomine non veniunt Bibliothecæ, neque armaria ſeu ſcrinia in quibus libri conduntur, niſi de contraria mente Teſtatoris conſtet. p.595. n.2

Legatarius.

Legatarij rei particularis omni reali diſiunctione reſpectu hæredis vniuerſalis diſiuncti dicuntur. pag.126.num.7
Legataria in re legata loco hæredis habetur. p.146. num.3.

Legatus.

Legatus à latere in Prouincia in qua Papæ vices gerit, etiam in Clericos ordinariam obtinet iuriſdictionem. p.316. n.6
Legatus Apoſtolicus in Florentina Prouincia Papæ vices gerit. pag.120. num.7
ad Legatum poteſt appellari à ſententia lata in ſuo Tribunali. ibid.n.8

Legitima.

Legitimæ detractio in quibus caſibus ceſſat. p.12. num.1
Legitima in certa parte bonorum conſiſtente etſi poſtea fuerit declaratus valor eorundem bonorum in ſumma, non tamen mutantur pacta, ſed ſumma dicitur eſſe in obligatione, bona verò in ſolutione. pag.170.num.6
Legitima pinguior ex hæreditate deducitur ære alieno detracto. p.221.n.6
Legitima de tempore mortis Patris currit. p.351. num.13
Legitimæ vt dicatur renunciatum, verba ex quibus apertiſſima voluntas colligatur & probatio ſit indubitata requiruntur. p.294.n.1

Legitimatio.

Legitimatio cùm mediante perſona filij ab auo ad nepotem proficiſci debeat, eo mortuo extremorum coniunctio impeditur. p.356.n.6
Legitimatio perſonarum cùm non fuerit oppoſita in prima inſtantia, in ſecunda citra vitium nullitatis proceſſus bene fieri poteſt. p.275.n.16
Legitimatio continens clauſulam *citra præiudicium ex fideicommiſſo vocatorum* vti fundata in conſtitut. Pij IV. non ſuffragatur, cùm illa facultatem legitimandi quoad fideicommiſſa renocat. p.356.n.5
Legitimatio perſonarum in iudiciis motis hæreditario nomine omitti nequit. p.84.n.10
Legitimatio filij eà ſubſequuto matrimonio deſumpta, filio de tempore ſubſequuti matrimonij decedente corruit. pag.391.n.16
Legitimati per Principis ſæcularis reſcriptum, filij legitimi & naturales dici non poſſunt. ibidem num.12

Lex.

Lex *ſi videamus* 19. *de vſur.* in quantum procedit. p.379.n.10
L.fructus 33.§.*hac ratione ff.de rei vindicat.* explicatur. ibid.n.17
L.cum in fundo 78. §. *vxor verò ff.de Iur.dot.* æſtimationem proprietarij ac vſufructuarij non prohibet, quin potius contrarium diſponat. ibidem num.18
L. ſi conuenerit 18. §. *ſi nuda proprietas ff. de pignor. action.* de nuda proprietate pignori data, vſumfructum ſcil. qui poſtea accreuit pignori eſſe diſponit. ibid.n.19
L.ſi Dominus nuda 72. *de vſufructu* quomodo iure intelligenda. ibid.n.10
Lex quoties ponderat qualitatem, illa qualitas non eſt de ſubſtantia probationis ſed de ſubſtantia ipſius facti. p.115.n.16
Lex de matre in arbitranda educatione filiorum plus confidit, quàm de patruis & aliis agnatis. p.91.n.8
Legis diſpoſitionem ignorans contra legem non facit. p.351.n.11
Lex ſcientem non ignorantem obligat. ibid.
contra Leges quæ fiunt pro infectis ſunt habenda. pag.266.num.2

Digitized by Google

Libellus.

Libellus Actoris ad effectum dignoſcendi quid venerit in litem, potius quam ius rei attendi deber. p.349.n.8

Libello nouo in deuolutione cauſæ ad alium Iudicem opus eſt, vbi nedum ſententia ſed etiam acta primæ inſtantiæ nullitatis vitio ſubiacent. p.336.n.2.

Liber.

Liber Capituli ab Officiale per Capitulum deputato reſeratus inter ipſos Capitulares ſine dubio probat. p.288.n.2

Liber inuerisſimilia continens non probat. p.260. n 6.

Liber à perſona publica ad id deputata confectus & ritè cuſtoditus plenè probat. p.360.n.2

Liber à perſona deputata confectus etiam contra tertium probat. ibid.n.3

Libri ſociales non probant, niſi iuxta formam inſtrumenti ſocialis ritè & legaliter fuerint regulati. p.159.n.3

Liberatio.

Liberatio quamuis generalis extra cauſam propter quam facta fuit non trahitur. p.188.n.8

Liberatio quando agitur de præiudicio liberantis ſtrictè eſt interpretanda. ibid.n.2

Liberatio reſtricta non generalis, liberationem quoad aliud creditum in computo ſeparato contentum non operatur. p.264.n.5

Libertas.

Libertas profeſſionis quomodo probatur. pag.85. num.5.

Linea.

Linea maſculina deficiente fœminæ tam ex diſpoſitione ſtatuti quàm fideicommittentis in bonis fideicommiſſi ſuccedere debent. p.183.n.18

Liquidatio.

Liquidatio non fit per oblatoris voluntatem quæ verum valorem non probat, ſed communis æſtimatio requiritur. p.362.n5.

Liquidatio fructuum à ſolito ſequendo probatur. p.358.n.2.

Liquidatio poſt relaxationem mandati fieri non poteſt clauſula *ſi quid exequendum* ſtante. p.384. n.3.

Litera.

Literæ in quibus omnia contenta ſunt iuſtificata executioni ſunt demandandæ. p.13 n.2

Literis Apoſtolicis ſufficienter paret, qui earundem executioni patientiam præſtat. pag. 39. n.1.

Literæ extractæ à propriis originalibus in archiuio exiſtentibus, mediante decreto Iudicis ordinarij ſunt in forma probanti. p.49.n.3

Literæ expeditæ in forma Breuis de capienda poſſeſſione dum fundantur in reſeruatione prætenſa, ſine reſeruatione non conceduntur. p.168. n.4.

Literæ teſtimoniales Ordinarij probant Clericatum. p.84 n.3

Literæ in beneficialibus loco tituli habentur. p.249 n.1.

Literæ ex obreptione vel ſubreptione redargui poſſunt. ibid.n.2

Literæ Apoſtolicæ quando ſunt iuſtificatæ executioni demandari debent. p.368.n.1

Literæ Apoſtolicæ executionem paratam habent, p.141.n.6.

Literæ Apoſtolicæ circa contenta in clauſula *Conſtito* iuſtificatæ executionem paratam habent. p.360.n.2.

Lis.

Lite per menſem cum dimidio durante nulla adeſt præcipitantia. p.4.n.5

Lis in vim monitorij introducta non dicitur, cùm id reproductum fuiſſe non conſtet. p.9 n.7

Lis ſiue de iure ſiue de facto pro introducta non habetur, mandato legitimo obtinentis deficiente. ibid n.8

Lite ſeu continuatione poſſeſſionis ceſſante, inſtantia in hæredes poſſeſſione Iudicis rectè procedentis auctoritate priuatos non tranſmittitur. p.28.n.11.

Lites ſine expenſis nequeunt ſuſtineri. p 81.n.2

Lis per renunciationem extincta inſtaurari non debet. p.180 n.1

Lis non terminato prius petitorio impedit deciſionem poſſeſſoris. p.149 n.14

Lis quando non eſt inter collatores ſed inter prouiſos, ſola quaſi poſſeſſio conferendi ſufficit. p.173.n.8.

Lis per ceſſionem vnius ex collitigantibus non extinguitur. p.150.n.10

Lis iniuſta & calumnioſa conceſſionem ſubrogationis impedit. p.165.n.14

Lis ſuper optione introducta non tangit titulum neque mutat p.164.n.10

Lis vt introducatur ſola ſufficit citatio legitimè executa & in actis reproducta. ibid.n.1

Lis per taciturnitatem deſerta ei qui litem mouit nec poſtea proſequutus fuit, imputari debet. p.167.n.6.

Litis ſuſtentatio pro iuſtificatione ſecundi extremi de per ſe ſola ſuffragatur. p.90.n 4

Litis conſortes hæreditario nomine venientes cur fideicommiſſum impugnare non poſſint. p.217. num...

Lite pendente poſſeſſio abſque vitio attentatorum capi nequit. p.137.n.22

Litis renunciatione ad fauorem alterius facta tollitur impedimentum quod ex eadem lite poterat cauſari. ibid.n.23

Lite ſuper titulo deficiente gratioſæ ſubrogationi nullus eſt locus. p.164.n.4

Lites duæ diuerſæ quarum tamen vna in alia impedimentum non præſtat, vnde emanare dicuntur. p 157.n.3.

Litiſpendentia.

Litiſpendentia in quibus caſibus excluditur. p.28 n.9.

Locatio.

Locationes tacitè renouatas penſioneſque integrè per locatrices perceptas fuiſſe vt præſumatur, de poſſeſſione ac locatione docere ſufficit. p.358. n.1.

Locationes factæ Priori & Portionariis pro tempore decimarum poſſeſſionem & antecedentem effectuationem literarum Pij V. ſufficienter probant. p.72.n.7

Locus.

Locus hoſtilis eſt ille in quo hoſtes adſunt & bellum geritur. p.341.n.8

Loca montium ex pecuniis hæreditariis empta hæreditaria dicuntur. p.184.n.4

Lucena.

Lucena oppidum per Ferdinandum III. cognomento el ſanto Regem Caſtellæ à Mauris recuperata fuit. p.123.n.5

Lucena à Ferdinando III. Eccleſiæ Cordubenſi donata. ibid. n.6

Lucena nunquam pluries fuit deperdita nec niſi per Ferdinandum III. recuperata. pag. 123. num 9

Lucrum.

Lucrum non poteſt quis conſequi ex contractu quem non obſeruauit. p. 24. n. 1. & 27. n. 1

Lucri deperditi ratio non habetur quando illud ex arbitrio alterius pendet. p. 177. n. 4

M

Malitia.

MAlitia ſeu præſumptio odij circa ſeruitores qua ratione à Beneficiatis excluditur. p. 107. num. 18

ad Malitiam excludendam ſufficit quælibet cauſa licet beſtialis. ibid. n. 19

Malitiis non eſt indulgendum. p. 107. n. 14

Malitiis poſſeſſoriis remediis ſuccurritur. ibid. num. 15

Mandatum

Mandatum de immittendo vi ſubrogationis probatis omnibus neceſſariis requiſitis executioni eſt mandandum. p. 5. n 6.

Mandatum Procuræ ex quibus adminiculis præſumitur. p. 120. n. 14

Mandatum procuræ quando præſumitur, illud emanaſſe præſumitur cum omnibus requiſitis vt actus validus dicatur. p. 121. n. 15

Mandatum de immittendo per Iudicem conceſſum cum clauſula, *quatenus poſſeſſio ſit vacans & ſine praiudi io meliora & potiora iura habentium*, rem integram conſtituit perinde ac ſi nihil eſſet per Iudicem g ſtum. p 142. n. 5

Mandatum de immittendo ſine executione nullam poſſeſſionem transferre poteſt. p. 142. n 6

Mandatum contra bona hæreditaria alicuius abſque antecedenti crediti liquidatione relaxari non debet. p. 384. n. 1

Mandatum ſine crediti liquidatione relaxari non poſſe, etiam in quocumque iudicio executiuo procedit. ibid. n. 2

Mandatum de manutenendo non eſt concedendum, niſi de nullitate & iniuſtitia ſententiæ in iudicatum tranſactæ conſtiterit. p. 105. n. 14

Mandatum de aſſociando à Iudice conceſſum quando eſt nullum & iniuſtum reſtitutio in integrum conceditur. p. 158. n. 1

Mandatum generale caſum in quo priuilegiis renunciatur vti actum præiudicialem non comprehendit. p. 200. n. 12

Mandatum intimatum ac in actis reproductum ſeruatis quatuor terminis de ſtylo Curiæ ſeruari ſolitis, ad docendum de paritione requiritur. p. 271. num. 2

Mandatum in actis reproductum ſeruatis terminis ſeruari ſolitis bonus modus eſt negatiuam non paritionis probandi. p. 287. n. 3

Mandatum exequutiuum circa portiones præteritas Beneficiatis Eccleſiæ debitas, iuxta ſtylum in Rota ſeruari ſolitum in exequtionem præcedentis mandati eſt relaxandum. p. 282. n. 2

contra Mandatum relaxatum non reclamans illi acquieuiſſe cenſetur, adeóque non docto de errore liquidationem factam impugnare nequit. p. 374. num. 5

Mandato Rotali ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis vnà cum eius exequutione in actis producto dum nulla paritio præſtatur, nil aliud ſupereſt quàm vt declaratoria concedatur p. 153. n. 7

Mandato de exequendo à Iudice relaxato cùm à parte paritum fuiſſe non doceatur, Actori cenſuræ denegari non poſſunt. p. 115. n. 2

Mandatis Apoſtolicis ſpretis de Iuriſdictione Eccleſiaſtica actum eſt. p. 133. n. 7. & p. 392. n. 7

Mandatarius.

Mandatarius an poſſit impugnare mandatori ea quæ magis caſibus quàm mandato ſunt imputanda. pag. 196. num. 2

Manutentio.

Manutentio poſſeſſionis ſicut competit poſſeſſori principali, ita eiuſdem Ceſſionario eſt concedenda. p. 228. n. 2

Manutentio Canonicatus abſque Capituli conſenſu non datur, etiamſi poſſeſſio de mandato executoris literarum Apoſtolicarum fuerit obtenta. pag. 265. num. 2

Manutentio competit poſſeſſori, quando de eius poſſeſſione conſtat à Procuratore ad id ſpecialiter conſtituto capta. p. 276. n. 1

Manutentio ſtante poſſeſſione Auctoris de tempore motæ litis, iis qui ab eo cauſam habent competit. pag. 307. num. 1

Manutentio ſicut danda eſſet defuncto ſi viueret, ita & eius hæredibus in quos tranſiuit inſtantia cœpti iudicij concedi debet. p. 307. n. 2

Manutentionem contra confitentem ſtante præſumptione Iuris concedere Rota paſſim conſueuit. pag. 370. num. 4.

Manutentio attenta anteriori poſſeſſione Inſtrumentali conſtito de bono iure alicuius ei debetur. pag. 537. num. 17

Maritus.

Marito aduerſus vxorem à ſe diuertentem remedia reſtitutoria competunt. p. 11. n. 6

Maritus in exigenda dote negligens non præſumitur dum onera matrimonij ſuſtinet. pag. 334. num. 6

Maſculus.

Maſculum inſpecta origine dici poſſe de linea fœminarum nouum non eſt. p. 310. n. 15

Mater.

Mater deficientibus facultatibus paternis filios alere tenetur. pag. 385. n. 6

Mater an teneatur alere filios ex ſuis iuribus & ereditis dotalibus, quandu bona pro neceſſitatibus Matris non ſufficiunt. ibid. n. 7

Mater in quibus bonis ſuccedit. p. 98. n. 14

Mater probæ honeſtatis mulier propter affectionem & charitatem naturalem ſemper ad filiorum vtilitatem præponderatur. p. 90. n. 11

Mater ſuperſtes de lege & conſuetudine quorundam locorum omnibus prolibus in omnibus bonis ſuccedit. p. 98. n. 10

Matri erogando proprias pecunias pro alendis pupillis idem priuilegium quod illis pro alimentis à die motæ litis debitis competit. p. 75. n. 5.

Mater filios alere non tenetur. ibid. n. 6

Mater non cenſetur alimenta præſtare filiis ex affectione & pietate materna. ibid. n. 7

Matris ad ſecunda vota conuolatio, ad confirmandam ſubſtitutionem pupillarem de per ſe ſola non ſufficit. pag 244. n. 10

Matris ad ſecunda vota conuolatio pro ſubſtitutione pupillari facere videtur. p. 242. n. 4

Digitized by Google

Materia.

Materia articulata quando ſaltem indirectè ad infringenda fundamenta deciſionum in cauſa factarum tendat, Remiſſoria eò facilius eſt denegãda. p.257.n.7

Materia articulata quando eſt releuans & pro victoria cauſæ ſufficiens remiſſoria denegari non debet. p.386.n.1

in Materia Iuriſpatronatus deſcendentiam ab eo qui eſt in illius poſſeſſione vel quaſi, ſufficit probare. p.136.n.4

in Materia ſucceſſioois capacitas de tempore delatæ hæreditatis regulariter attenditur. p. 328. n.8.

in Materia recurſuum habitorum ad miniſtros laicorum, in odium recurrentium fides etiam ſcripturis informibus adhibetur. p.332.n.2

in Materia probationis redditos beneficij, ſolitum quod percipi conſuetum eſt attenditur. p. 333. n.4.

in Materia ſucceſſionia veriſimilis mens Teſtatoris regulariter eſt attendenda. p.346.n.18.

Matrimonium.

Matrimonio contracto vxor de iure naturali & diuino tenetur habitare cum viro, eique omnia obſequia maritalia præſtare. p.10.n.1

Matrimonij immediatus effectus eſt mutua corporum traditio. p.11.n.4

Matrimonium prætenſum qui dicit verum matrimonium non fatetur. p.516.n.19

Matrimoniom vt ratificetur, eædem ſolemnitates quæ ipſo contractu, requiruntur. pag. 233. n.18.

ad Matrimonium dirimendum & reintegrandum quilibet de populo admittitur. pag. 85. n.11.

à Matrimonio carnali ad ſpirituale bene ſumi poteſt argumentum eadem ratione vigente. ibid. n.12.

Matrimonia debent eſſe libera, nec impediri vel metu pœnæ reſtringi poſſunt. p.353.n.5

Mendax.

Mendax in vno mendax in omnibus reputatur, nec teſtibus taliter deprehenſis ob indiuiduitatem iuramenti fides eſt adhibenda. pag. 248. n.11.

Menſis.

Menſis reſeruatus continet decretum irritans quod inficit titulum & poſſeſſionem. pag. 162. n.3.

Menſes Sedi Apoſtolicæ ſemper reſeruati ſiue adſit alternatiua ſiue non, referuntur. pag. 229 n.1.

Menſura.

Menſuræ probatio probationem terminationis includit. p.291.n.4

Mentio.

Mentio litis in litteris reſignationis non eſt neceſſaria ad effectum Canonicatu aliquem priuandi. p.283.n.7

Mentio deductionum, alienationum, &c. in teſtamento enunciatiuè facta ad colorandum poſſeſſorium non autem ad effectum petitorij, mixturam non inducit. p.380.n.6.

Merces.

Merces Notariorum eſt ineuitabilis cùm gratis eorum operas locare non præſumantur. pag. 83. n.9.

Meritum.

Meritis cauſæ poſt factam proteſtationem diſcuſſis parte citata & non contradicente, eadem ab aſſerta proteſtatione receſſiſſe cenſetur. p. 305 n.4.

Metus.

Metus reuerentialis per matrem illatus ad tollendam profeſſionem expreſſam non ſufficit. p.33. n.11.

Metus reuerentialis ſine minis profeſſionem non annullat, ſicuti nec matrimonium. ibid. n.13.

Metus reuerentialis patris filiæ cum minis mortis incuſſus irritat profeſſionem. pag. 232.n.1.

Metus ad irritandam profeſſioonem minor in muliere quàm in maſculo requiritur. ibid. n.2.

Metus in minore quàm in maiore perfectæ ætatis minor exigitur. ibid.n.3.

Metus cauſa facit vt actus ſuccedanei ea durante facti pariter meticuloſi dicantur. pag. 232. n.6.

Metus vbi adeſt, conſenſus & libera voluntas quæ ſunt de ſubſtantia profeſſionis deficiunt. p.303. n.2.

Miles.

Milites priuilegiati quamvis ſint in expeditione, extra locum hoſtilem & aciem ſaltem coram duobus teſtibus rogatis teſtari tenentur. pag. 341. n.7.

Minor.

Minor 30. annis Abbatiſatus eſt incapax. p. 326 n.5.

Mixtura.

Mixtura etſi cauſata accidentaliter, etiam in caſu quo cogeretur quis de iure ſuo docere ad effectum probandi ſpolium, non eſt admittenda. p.106.n.12.

Mixtura ſententiæ dicitur dum concedit reintegrationem ratione ſpolij Iudicialis. pag. 105. n.8.

Mixtura ſententiæ reſoltat dum in gradu appellationis alia ſententia Rotalis reuocatur. p. 105. n.3.

Mixtura ſtante excluditur Ægidiana. ibid. n.4.

Mobilia.

Mobilia modici aut nullius valoris ſpatio longi temporis intercefli conſumpta præſumuntur, p.337.n 6

Mobilia pro quibus aliquis debitor dicitur, hæreditatem quæ dicitur ære alieno deducto, augere non poſſunt. p.371.n.10

Modus.

Modus non ſuſpendit actum neque illum ſi deficit reſoluit, ſed ad promiſſorum adimplementum eſt agendum. p.235.n.34

Modus verus probandi gratias Apoſtolicas vnde reſultat. p.388.n.5

Moleſtia.

Moleſtia quando non eſt indemnitatis promiſſio

non imputatur, nec refectio damni ex iudicato reſultantis. p.219.n.14
Moleſtias illatas ipſiſque quorum intereſt intimatas fuiſſe quomodo probatur. p 135.0.2

Monachus.

Monachi licet ad contrahendum matrimoninm inhabiles, iura tamen ſanguinis & agnationis retinent. p.345.0.7

Monaſterium.

Monaſterio dicenti vnionem habere locum ob non factam publicationem incumbit probare negatiuam non factæ publicationis. pag. 2. num.3.

Monialis.

Mooialis in Abbatiſſam ſeu Prioriſſam niſi 30. annum ætatis ſuæ compleuerit, eligi non poteſt. p.317.n.12

Monialium ab initio ſcientium aliquam ob metum Patris profeſſionem emiſiſſe, io ratificarione nouus requiritur conſenſus. p.303.n.5

Moniales quarum intereſt profeſſionem eſſe validam non ſunt integræ fidei, dum alij teſtes adſunt. p.313.n.10

Monialium circa defectum ætatis electæ ſcientia præſumitor niſi ignorantia probetur. p. 316. num.8.

Moniales vt excuſetur ignorantia de diligentiis pro certioratione ætatis factis docere tenentur. p.317.n.9

Monitorium.

Monitorium quo Iudicium de iure & de ſtylo introducitur vim libelli habet. p.28.n.5

Monitorium ſtante ſtylo Curiæ requiritur. ibid.

Monitorij intimatio ad ſubſtantiam iudicij ſeu litiſpendentiæ non ſufficit. ibid.n 7

Monitorium ex fide Curſorium datum an in iudicio manutentionis incidenter petitæ requiratur. ibid. n.10.

Monitorium continens clauſulam *ſi quis*, &c. reſoluitur in ſimplicem citationem, & litem ex parte impetrantis inducit. p.137.n.21

Mores.

Mores peregrinorum corrupti inficiunt naturales. p.67.n.6

Mors.

Mors informatorom quando ad agendum expectatur, ex ea tarditate vehemens oritur ſuſpicio falſitatis. p.167.0.16

Motiua.

Motiuis pluribus ſolidis & ineoncuſſis remanentibus, eorum vigore expeditio mandati de manutenendo fieri poteſt. p.392.n.2

Mulier.

Mulier propria auctoritate & ſine iudicio Eccleſiæ à marito diuertere non poteſt.

Mulier mortuo marito poteſt ſibi mutare cauſam poſſeſſionis, & bona ratione hypothecæ pro dote & iuribus dotalibus retinere. pag. 31. num.2.

Mulier propriæ familiæ finis & caput alienæ dicitur. p.209.n.7

Mulier vltra dotem inops & nihil habere præſumitur. p.130.n.5

Muliere dilationem ſponte dante cum pacto ſoluendi fructus ad rationem ſeptem pro centenario, pactum vſurarium dici nequit. p.197. n.5.

in Muliere à Patruo nupta, eadem ratio reuerentiæ & verecundiæ virginalis quæ in muliere à Patre nupta militat. p.353.n 8

Mutatio.

Mutatio qualitatis ſeminis obligationem ratione prædij non mutat. p.58.0.6

Mutatione ſeminis non tollitur Ius reale alicui competens in feudo decimali. ibid.n.10

N

Narratiua.

Narratiua in literis gratiæ facta dum non apparet diuerſa ab illa facta in procura ad reſignandum, concurrente ſimultanea Reſignantis & Reſignatarij conſenſu, penſio valide reſeruata cenſetur. p 369.n 5

Narratiua gratiæ quoad omnia requiſita iuſtificata executioni eſt mandanda. p.80.n.1

Narratiua gratiæ circa erectionem Eccleſiæ Bircarcaræ in Collegiatam, tam ex teſtibus & libro parochiali ſtatus animarum quàm ex hiſtoria Religionis Hieroſolymitanæ probatur. pag 81. oum.8.

Narrata omnia in gratia iuſtificatione non indigent. ibid.n.9

Natiuitas.

Natiuitas ex fide Baptiſmatis conſtat. pag. 25. oum.4.

Natura.

Natura ſubſtitutionis reciprocæ eſt, vt ſubſtituti inuicem inter ſe actiuè & paſſiuè vocati cenſeantur. p.215.n.9

Natura bonorum legitimæ eſt libera, vnaque cum fructibus à die obitus Patris filio debetur. p.214. n 6.

Natura verbi relatiui eſt repetere qualitates omnes relati tam circa rem ipſam, quam circa modum ſuccedendi. p.258.n.5

Natura deciſionis relatiuæ eſt vt omnia quæ continentur in relato in referente expreſſa dicantur. p.292.n.7.

Negatio.

per Negationem generalem negatæ in ſpecie qualitates non intelliguntur. p.302.n.8

Negotium.

Negotia peculiaria alicuius contemplatione gerens actionem contra perſonam negotiorum geſtorum habet. p.211.n.2

Nepos.

Nepotes legitimi ex naturali filio pro nepotibus Aui non habentur, ſed potius prorſus extranei reputantur. p.356.n.3

Nominati.

Nominati & electi à Capitulo, & iuxta tenorem Breuis Clem.VIII. per Examinatores approbati, eùm ipſis non ſolùm in re ſed ad rem ius quæſitum fuerit prouiſo Apoſtolico ſunt præferendi. p.91.n.1

Nominatio.

Nominatio facta per verba enunciatiuè prolata & in actu qoi æqoè conuenire poteſt etiam extraneo, legitimam coniecturam ad effectum probandi filiationem ooo præbet. p.166.n.10

Notarius.

Notarius de facto alieno & præterito non geſto coram

tam ſe & teſtibus cum diſtinctione temporis & loci deponens, fidem non meretur. p.332.n.8

Notarij atteſtationi ſtandum eſt cùm ſit de actu coram ſe & teſtibus geſto, tempus & locum vbi actus geſtus fuit diſtinguendo. pag. 331. n.1.

Notario de extenſione clauſularum atteſtanti creditur licet aliunde non probetur. pag. 315. n.3.

Notario in Iudicialibus, & in his quæ ſpectant ad eius officium fides eſt adhibenda. pag. 421. n.19.

Notificatio.

Notificatio ſententiæ ſubſecuta ſupplet citationis defectum. p.114.n.4

Notitia.

Notitiam litis habens ſcripturáſque ad cauſam facientes penes ſe retinens, ignorantiam ad effectum ſe excuſandi à defenſione allegare non poteſt. p.218.n.7

Notorietas.

Notorietate inſufficientiæ bonorum hæredis ſtante alia ipſius executione opus non eſt. pag. 337. n.7.

Nouerca.

Nouerca de iure Tutricis munus exercere non poteſt. p.236.n.9

Nouerca etiam in teſtamento tutrix relinqui non poteſt. ibid.n.10.

Nullitas.

Nullitas actus vitiat actum etiamſi in minimo fuerit exceſſum. p.274.n7

de Nullitate contractus quando pro parte pupillorum niſi poſt 24.annos oppoſitum non fuerit, fructus niſi à die motæ litis non debentur. p.266.n3.

Nuncius.

Nuncius in gradu appellationis interpoſitæ ab aliis contrariis ſententiis poſt lapſum biennij aut triennij abſque aliqua prorogatione fatalium pronunciare non poteſt. p.134.n.2

Numerus.

Numerus ſeptem teſtium requiritur ad probandam nouam voluntatem à teſtamento penitus diuerſam. p.90.n.18.

Numerus minor in maiori ineſt. pag. 288. n.3.

O

Obitus.

OBire in hoſpitali vehemens paupertatis eſt indicium. p.322.n.6.

Obligatio

Obligatio tranſportandi acta ceſſat, vbi ea verbaliter tantùm non realiter fuerunt producta. p.11. n.9.

Obligationi nihil addi debet, & in ea quicquid non reperitur appoſitum pro omiſſo habetur. p.16. n.1.

Obligatio debitoris ad mobilium æſtimationem iis non extantibus intrat, eóque caſu compenſatio non de ſpecie ad quantitatem ſed de quantitate ad quantitatem fieri dicitur. pag. 371. n.8.

Obligatio bonorum pro reſtitutione dotis cum clauſula conſtituti, poſſeſſionem in illam pro qua obligantur transfert. p.307.n.3.

Obligatio & facultas eligendi vti acceſſoria in hæredibus continuatur. p.220.n.5

Obligatio Cameralis exceptiones turbidas à contractu extrinſecus & altiorem indaginem requirentes non admittit. p.211.n.11.

Obligatio carens ſolemnitatibus requiſitis in contractibus minorum ſuſtineri nequit. pag. 316. n.3.

Obligatio deſcendentes ſpurios alendi ſeu dotandi aſcendentibus incumbit. pag. 160. n.1.

Obligatio ad incogitata pendentia à futuro euentu referri non poteſt. p.219.n.19

Obligatio Cameralis paratam habet executionem; nec exceptionem altioris indaginis admittit. p.93.n.6

Obligatio & confeſſio iurata in publico inſtrumento Concordiæ facta probationem probatam reddit. p.93.n.4.

Obligatio Cameralis compenſationem turbidam & altiorem indaginem requirentem non admittit. pagin. 169. num. 2. & pag. 188. n.8.

Obligatio Cameralis duplex continet iuramentum. p.145.n.6.

Obligatio alendi, aut dotandi ſpurios, cùm ſit onus reale ad quoſcumque hæredes etiam extraneos tranſit. p.160.n.3

Obligatio in carcere facta valet debitore validè & ultè carcerato. p.354.n.4

Obligatione Camerali prius per ſententias & appellationes vulneratâ, ac poſtea per ſubſecutam tranſactionem mutatâ ac innouatâ, de via executiua competenti vigore primi inſtrumenti tutelæ amplius agi non poteſt. p. 384 n.8.

in Obligatione non fit extenſio de caſu ad caſum ſed de re ad rem. p.112.n.24

Obligatus.

Obligatus à culpa non excuſatur quando id quod debet non facit. p.118.n.6

Obſeruantia.

Obſeruantia literarum ſtante etiam ſcripturæ informes corroborantur. p.49.n.4.

Obſeruantia conſuetudinis quoad delicta grauiora neceſſariò eſt obſeruanda. pag. 56. n.6.

Obſeruantia ſubſtantiæ donationis connectens conuenit etiam confinibus. pagin. 79. n.13

Obſeruantia ex diuturna ſolutione deſumpta voluntatem contrahentium bene declarat p. 251. n.9.

Obſeruantia ſubſecuta & acquieſcens deciſioni Rotali ſuper legato vſusfructus ſimpliciter debito, factum ita ſe habuiſſe ab initio quatenus eſſet dubium, declarat. pag. 126. n.10.

Obſeruantia vt ſuffragetur debet eſſe continua & pacifica reſpectu illius cuius intereſſe læditur. p.201.n.26.

Obſer

Digitized by Google

Obſeruantia optima cuiuſlibet diſpo..tionis eſt interpres. p.395.n.11
Obſeruantia æquinoca ſuffragari non poteſt. p.204 n 5.
Obſeruantia valde remota ſuffragari non poteſt. p.206.n.10.
Obſeruantia remota aliquibus adminiculis concurrentibus ſuffragatur. ibid.n.11
Obſeruantia longæua titulorum tam ex literis Pontificis quàm ex facta concordia prouenientium, plenam iuſtificationem inducit. p.250. n.9.
Obſeruantia prior vti magis conformis depoſitionibus teſtium & tempori reſeruationis penſionis, præualere ſemper & attendi debet. p. 121. n.8.
Obſeruantia ex curſu 30. annorum continuata titulum & auctoritatem Apoſtolicam, eòque magis tituli iuſtificationem præſupponit. p.206. n.8.
Obſeruantia vt æquiuoca dici nequeat quomodo probatur. p.204.n.7
Obſeruantia cùm ſit Regina interpretationum qualis fuerit mens Inueſtientis & Inueſtitorum bene declarat. p.321 n.4
Obſeruantia ſubſecuta mentem ſcribentis declarat. p.225.n.4
Obſeruantia longæua & diuturna in materia fideicommiſſi plurimùm eſt attendenda, pag. 217. n.25.
Obſeruantia longo tempore continuata, vt vnio iuſtificata dicatur facit. p.204.n.2
Obſeruantia tranſactionis longæua in quantum operatur. p.174.n.9
Obſeruantia omnium interpretationum Regina vocatur. ibid.n.10
Obſeruantiam ex titulo Concordiæ non autem donationis Papæ prouenire quomodo iuſtificatur. p.206.n.13

Officialis.

Officialibus publicis loci plena fides eſt adhibenda, cùm de materia ad eorum officium pertinente atteſtentur. p.10.n.12

Officium.

Officia ſeruitoria niſi poſſent ad libitum reuocari, eorum Clerici coniugati aut merè laici non eſſent capaces. p.106.n.4
Officia Sacriſtæ, Organiſtæ, &c. non ſunt beneficia in titulum collata ſed ad beneplacitum data perſonis tanquam ſimplicibus operariis à Domino conductis & receptis. pag. 106. num.1.
ad Officium Sacriſtæ Organiſtæ & ſimilia, etiam Clerici coniugati ac merè laici admittuntur. ibid. num.2.

Onus.

Onus aſſumendi cognomen & arma teſtatoris pro conſeruandis in eo teſtatoris familia & agnatione hæredi iniungitur. p.155.n.34
Onus probandi errorem alleganti incumbit. p.348. n.10.

Opinio.

Opinio legitimationem ab auo ad nepotem mediante perſona filij proficiſci debere, licet plures habeat contradictores, magis tamen communem eſſe negari nequit. pag. 356. num.7.
Opinio vnius Doctoris quæ teſtamento fauet eſt tenenda, quamuis communis opinio in contrarium eſſet. p.353.n.3
Opiniones aliquorum circa conſtitutionem Ægidianam referuntur, & in quantum procedant explicatur. p.101.n.5
ab Opinione communi conſulendo & iudicando non eſt recedendum. p.391.13

Opponens, Oppoſitio.

Opponens ſe alicui beneficio niſi à Patrono fuerit præſentatus nullum ius acquirere poteſt. p.137. num.8.
Oppoſitio generalis non ſufficit vt Iudex appellationis ſententiam nullam firmare prohibeatur. p.336.n.4

Oppignoratio.

Oppignoratio comprehendens ius ſpirituale decimandi eſt irrita, nec laico exinde retentio per generalitatem competit. p.375.n.6

Oratio.

Oratio an ſit vna vel multiplex vt cognoſcatur, attendi ſolet an ab vno eodemque verbo regatur. p.331.n.5

Orator.

Orator apparens in ſupplicatione Sanctiſſimo porrecta incidit in pœnam amiſſionis. pag. 57. num.9.

Ordinarius.

Ordinario non tanquam priuato ſed iudicialiter procedente, appellatio interpoſita attendi debet. p.30.n.3.
Ordinarius in ſuis menſibus ordinariis aſſiſtentiam de iure communi habet. pag.40. n. 5. & p.50. n. 4.
Ordinarius an de iure communi voluntates defunctorum poſſit commutare. p.84.n.6
Ordinarius nullam in exemptos iuriſdictionem ſeu poteſtatem habet. p.139.n.2
Ordinarius eligendo magis idoneum, ob aſſertionem priorem ad præparationem animi & promptitudinem gratificandi referendam veritati præiudicare non poteſt. p.101.n.5
Ordinarius habet intentionem fundatam de iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum intra fines ſuæ Diœceſis exiſtentium. p.73. n.1.
Ordinarij literis circa promotionem ad ordinem Sacerdotalem plena fides eſt adhibenda. p.388. n. 4.
Ordinarij intentione fundata ſtante poſſeſſor ſine præuia concludentiſſima probatione remoueri non poteſt. p.101.n.2

Originarius.

Originarius non debet excludi à beneficio ob defectum ſolutionis onerum quando per ipſum non ſtetit quin facta fuerit ſolutio. pag. 67. n.13.

Originale.

Originale vnionis factæ cùm fuerit deperditum, nec in archiuio Apoſtolico ob antiquitatem temporis regiſtratum reperiatur, probatio per teſtes de immemorabili deponentes debet admitti. p.129.n.13
Originalia ex quibus extractio fieri debet Iudici ſunt oſtendenda. p.101.n.8

Origo.

Digitized by Google

Origo.

Origo negotij à redditibus patrimonialibus excluditur, filio poſt mortem Patris pro famulo ob paupertatem inſeruire coacto. p.280.n.4

P

Pactum.

PActum in quibus caſibus irreuocabilitatem non operatur. p.23.n.5

Pactum inter coniuges de recuperatis bonis conuentũ vt in caſu reſtitutionis illorum valor reſtitueretur, vxori tanquam vtile ſuſtinetur. p.37.n.6

Pactum fauorabile ſtricte eſt interpretandum p.97. n.8.

Pactum de caſu mortis cum filiis nihil diſponens ſub diſpoſitione iuris communis relictum cenſetur. p 98.n.9

Pactum de retrouendendo ad certum tempus reſtrictum nullibi reprobatur. p.113.n.2

Pactum in contractu appoſitum de iure eſt ſeruandum. ibid.n.3

Pactum de inueſtiendo rem emptam, voluiſſe partes in locum pecuniarum hæreditariarum ſubrogare demonſtrat. p.184.n.3

Pactum redimendi tertia pars pretij æſtimari ſolet. p 190.n.12

Pactum redimendi abſque interuentu ſolemnitatum ſtatuti, in ſimilibus minorum renunciationibus requiſitarum per minores remitti non poteſt. ibid n 13

Pactum ſubrogationis in Inſtrumento ceſſionis conuentum, vt totalis ſubſtantia contractus ad perſonam in eo contemplatam ſpectet, operatur. p.196.n.6

Pactum factum patri per filium de non petendo ſupplementum legitimæ non ita nocet filio, quominus poſt mortem Patris agere poſſit. p.214 n.3

Pactum releuandi indemnem dum non præceſſiſſe probatur, Simonia omnis & confidentia excluditur. p.223.n.10

Pacta inſolita arguunt ſuſpicionem etiamſi in fauorem ementis tendant. p.190.n.8

Pactum redimendi licet die ſequenti & in contractu ſeparato fuerit appoſitum, eò magis dolum & fraudem arguit. ibid.n.9

Pacto ceſſante obligatio legalis pro ſolutione fructuum iuxta taxam ſtatutariam intrat. p. 236. n.13.

Pacta in primis inueſtituris appoſita in ſubſequenti cum omnibus qualitatibus repetita cenſetur. p.321.n.5

Pœna.

Pœna quoties imponitur ex facto eius cui ex hæreditate aliquod emolumentum obuenire poterat, honoratus ex facto eiuſdem priuari poteſt. p.236 n.16.

Pœna eligentium incapacem innocentem afficere non debet. p.326.n.7

Papa.

Papa conferens alicui Canonicatum vti vacantem iuxta formam decreti appoſiti in prouiſione Reſignantis, eiuſdem Canonicatus vacationem ſub verborum & clauſularum generalitate ad fauorem Reſignatarij includere voluiſſe præſumitur. p.425.n.10

Papa non narratis de Iure narrandis gratiam aut denegaſſe aut difficilius conceſſiſſe putatur. p 92. n 6.

Papa ſtatum Eccleſiæ alterare regulariter non intendit. p.100.n.19

Papa perſonis quibus ex fundatione Ius competit præiudicare velle haudquaquam cenſetur p.137. n.15.

Papa aſſignando alicui decimas ab alio percipere ſolitas non vult præiudicare illi in cuius fauorem decimæ aſſignantur. p.72.n.5

Papa ſolus poteſt legata defunctorum & voluntates commutare de iiſque diſponere. pag.84. num.8.

Papa ſolet voluntati fundatorum adhærere vt alij quoque inuitentur & cultus diuinus augeatur. p 81 n.18

Papa prohibendo neminem ſententiam interdicti, vel excommunicationis contra Abbatem & Monaſterium promulgare audere, præter Summum Pontificem, aut Legatum à latere, eo ipſo exemptionem à Iuriſdictione Ordinarij inſinuat. p 185 n. 3.

Papa præſumitur habere ſcientiam eorum ad quos ius decimandi de iure communi ſpectat. p.108. n 15.

Papa arbitrium ſignanter indulget ad effectum executionis retardandæ quatenus de Iure appellationi locus eſſe poſſit. p.169 n.16

Papa quoties profeſſus nouum conſenſum præſtiterit, media Religione non expreſſè contradicente ſuum quoque de facto præſtat. p.233. n.16.

Papa poteſtatem habens confirmandi legitimationem, quin præiudicare ſubſtitutis valeat hæſitari non poteſt. p.391 n 5

Papam poſſe eximere Societatem à quibuſcumque decimis etiam ad fauorem Imperatorum Regum & Ducum impoſitis nefas eſt dubitare. p.109. n.16.

Papam media Religione ſuum quoad ratificationem conſenſum de facto præſtare quoties ſuum profeſſus præſtiterit, in quo caſu procedit. p.303. n.7.

Papæ generalis cogitatio de priuilegiis conceſſis ad ſubreptionem euitandam ſufficit. pag. 84. n.10.

Papæ manu in priori deputatione appoſita Nuncius tanquam inferior in alia ſe deputatione ingerere non poteſt. p.138.n.2

Paragium.

Paragium à legitima differt, cùm in eo liquidando habeatur ratio nedum valoris legitimæ, ſed etiam aliarum qualitatum ex quibus dos congrua conſtituitur, vt filia ſecundùm pares nubat. p.328. n.5.

Paratus.

Parati obedire patientiam præſtando ſatis parere videntur, nec dici poteſt eos eſſe in contumacia ſine qua declaratoria concedi nequit. p.156. n.3.

Paritio.

Paritio verbalis cum patientia ſufficit ne contumax aliquis dicatur. p 319.n.1

Paritio verbalis quando verſamur in incorporalibus ad euitandam declaratoriam ſola ſufficit. p.156.n.2.

Parochialitas.

Parochialitas quomodo probatur. pag. 55. num. 4 & 5.

Parochus.

Parochus habet intentionem fundatam de Iure percipiendi decimas intra fines ſuæ parochiæ ratione adminiſtrationis Sacramentorum, non autem Epiſcopus. p.46.n.2

Parocho ſua perſona & miniſterio Sacramenta adminiſtranti debentur decimæ ab illis in quorum fauorem prædicta adminiſtratio procedit. ibid. num.3

Pars.

Pars ſicut ſe habet ad partem, ita quoad omnes partes totius. p.236.n.5

Pars appellabilis non appellabilem ad ſe regulariter trahit. p.70.n.5

Participium.

Participium *promettendo* quando ſine copula eſt appoſitum diſpoſitionem reſtringit. pag. 219. num. 16

Participium *promettendo* in relatiuum & verbum temporis præſentis reſoluitur. ibid.n.17

Particula.

Particula teſtamenti quando eſt ſumptum de ſumpto nullius eſt momenti. p.360.n.7

Partita.

Partita mutilata & ſine teſtibus lite pendente producta nil probat. p.71.n.18

Partita alterata in corpore & ſine conſenſo & præſentia fideicommittentis delineata plures patitur exceptiones. ibid.n.19

Partitæ ab eo ſolutæ qui dotem reſtituere debebat, non iuſtificatis cauſis in contrarium ad computum dotis admittendæ videntur. p.187.n.9

Partitæ prætenſæ quando turbidæ & illiquidæ remanent, immiſſionem fideicommiſſariis impedire non valent. p.343.n.3

Pater.

Pater filios naturales ſaltem pro exoneratione ſuæ conſcientiæ alere tenetur. p.167.n.22

Pater filium ſui intuitu & contemplatione obligatum indemnem releuare tenetur. p.222.n.1

Pater filiis in eorum re propria præiudicare nequit. p.176.n.1

Pater filios naturales agnoſcens & vti tales tractans, eóſque etiam filiis legitimis commendans, ſi cum filia ſimiliter non fecerit, filiam eius non eſſe præſumitur. p.167.n.20

Patrem de iure poſſe ea omnia facere pro filio quæ ſpeciale mandatum requirunt, in quibus caſibus procedit. p.153.n.10

Patre filium non acceptantem fideicommiſſum in legitima inſtituente, ſufficit vt filius paternum teſtamentum approbet, ad hoc vt expreſſa ac indiuidua renonciatio legitimæ facta dicatur. p.294. num.2

Patre via ordinaria agente filios poſtea ad executiuam connolare non poteſt. p.274.n.4

Patronus.

Patronus tacitè vel expreſsè conſentiens prouiſionibus vti de libero factis non poteſt præiudicare libertati beneficij, ſi aliunde de Iurepatronatus non conſtet. p.230.n.9

Patroni quando ſub verbo *aſſerti* enunciantur, Iuſpatronatus excludi videtur. p.361.n.10

Patientia.

Patientiæ præſtatio obedientiam & paritionem mandati ſuperioris operatur. p.39.n.2

Pauper.

Pauper attentans ad reſtituendum fructus & reficiendas expenſas cogi non debet antequam in negotio principali audiatur. p.322.n.2

Paoperibus vigore reformationis Pauli V. quæcumque expeditiones & ſcripturæ gratis conceduntur. p.304.n.5

contra Pauperem agentem vigorem & formalitatem Iudiciorum ad vnguem attendere æquum non cenſetur. p.304.n.17

Paupertas.

Paupertas per ſimplices atteſtationes quæ fidem non faciunt, ad effectum conſequendi alimenta & ſumptus litis probari non poteſt. pag. 385. num.3

Paupertas attenta perſonarum qualitate per Iuramentum probari poteſt. p.322.n.9

Pauper non debet præſtare impedimentum quin agi poſſit ne ob eam Ius pauperis pereat. p.322. num.4

Paupertatis probatio Papa non reſcribente cum clauſula *conſtito de paupertate* eò magis ſufficiens videtur. p.322.n.7

Pecunia.

Pecuniæ alicui aſſignatæ dum ad eiuſdem manus perueniſſe non conſtat, idem eſt ac ſi earum aſſignatio facta non fuiſſet. p.571.n.3

Pecunias aliquem in ſeruitio negotij pro virili erogaſſe cum ſit quid facti non præſumitur niſi probetur. p.280.n.6

Pecunias malè ſoluens ſibi ipſi debet imputare. p.87.n.5

Penſio.

Penſio an ſit nulla ob prædeceſſoris reſeruationi penſionis conſentientis defectum in ſoluendo integram penſionem. p.12 n.2

Penſionis decretum annullatiuum intrat, penſionario de vera & reali ſolutione omnium terminorum non docente. p.22.n.2

Penſio an videatur ſoluta per titularem ob alimentum Penſionario per plures annos præſtitum, & an intrare debeat compenſatio. ibid.n.5

Penſio ſi detegitur exceſſiua cùm ſit indiuidua in totum corruit. p.320.n.4

Penſio ſuper diſtributionibus reſeruata non dicitur niſi id ſit expreſſum. p.317.n.4

Penſio quando ſuper diſtributionibus releuatur, componenda eius quantitatis quæ reſeruatur ſoluitur, non tamen quando ſuper fructibus reſeruatur. ibid.num.5

Penſio ſuper fructibus beneficij impoſita quando excedit ſuſtineri nequit. p.316.n.1

Penſionarius.

Penſionarius dum agit in poſſeſſorio retinendæ & Titularis in petitorio &c. poſſeſſorium non ſuſpendit petitorium, cùm obiectum contrarietatis intrare non poſſit. p.320.n.5

Penſionarius etſi in poſſeſſorio obtineat non ideo ab onere probandi in petitorio releuatur. p.320. num.6

Penſionarius valorem beneficij in literis reſeruationis narratum iuſtificare tenetur. p.320.n.3

Penſionariu agente in poſſeſſorio retinendæ, & titularis in petitorio non contendendo ſe poſſidere, petitorium per poſſeſſorium non ſuſpenditur, cùm inter vnum & aliud Iudicium contrarietas ceſſet. p. 393. n. 2

Penſionarius licet obtineat in poſſeſſorio, non igitur releuandus eſt ab onere probandi & gratiam in petitorio iuſtificandi. ibid. n. 3

Penſionarius obtinens in poſſeſſorio non releuatur ab onere iuſtificandi gratiam contra titularem, qui reſeruationi penſionis non conſenſit. ibid. n. 4.

Penſionario nihil neque de regreſſu neque de ſpolio opponente, Iudex ſuper nullitate penſionis, nulla habita ratione ſpolij ſiue regreſſus eidem competentis pronunciare poteſt. pagin. 393. n. 7.

Penſionariorum nonnullorum in ſupplicatione facta mentione, ab iis ſupplicatio porrecta præſumitur. p. 57. n. 12.

Peritus.

Peritus deſcriptionem partitarum quarundam per errorem in calculo omittens, parti calculum acceptanti præiudicare non poteſt. pag. 264. n. 1.

Perito tertio ſtandum eſt in diſcordia aliorum Peritorum electo. p. 259. n. 5

Perito legitimè electo & modum teſtamenti ſeruanti ſtandum eſt. p. 157. n. 3.

Peritorum de conſenſu partium electorum relationi omnino ſtandum eſt niſi de errore doceatur. p. 159 n. 1.

Perſona.

Perſonis ad nutum amouibilibus nullum ad rem ius acquiritur. p. 106. n. 3.

Petitorium.

Petitorium ipſamque rem petitam in conſequentiam actionis alicuius venire non refert, cum ſolum quod principaliter agitur, attendatur. p. 349. n. 7.

Pietas.

Pietas paterna abſcondi non poteſt. p. 167. n. 17

Pompa.

Pompa funebris de exceſſiuo & ſolemni funerum apparatu intelligitur. p. 69. n. 8

Pontifex.

Pontifex exemptionem non concedens noluiſſe tale præiudicium Ordinario inferre præſumitur. p. 82. n. 21

Præcipuè deficientibus cauſis ex parte Epiſcopi, vnde poterat moueri ad huiuſmodi exemptionem realem & perſonalem concedendam ibid.

Pontifex non cenſetur velle concedere rem Ordinario præiudicialem & Eccleſiæ Cathedrali oneroſam. p. 82. n. 10

Pontifex per ſuam collationem non intendit præiudicare Canonicè electis & præſentatis nec eis ius quæſitum tollere. p. 92. n. 7.

Pontifex omnia iura in ſcrinio ſui pectoris habere dicitur. p. 84. n. 9

Pontifex ſeu Eccleſia alterutrius coniugis conſenſum ſupplere non poteſt. p. 234. n. 19.

Pontifex non intendit admittere ratificationem Monaſterio repugnante. p. 234. n. 20

Pontifex ſtante contradictione ratificationem proſeſſionis nulliter emiſſæ nunquam acceptat. p. 303. n. 9.

Poſſeſſio.

Poſſeſſio Iudicis authoritate aſſecuta eſt valida. p. 9. n. 2.

Poſſeſſio defuncti ad hæredes non tranſmittitur deficiente ſtatuto continuante poſſeſſionem in hæredes, niſi de nouo ab ipſis hæredibus capiatur. ibid n. 3.

Poſſeſſionem quam quis non habet tempore obitus tranſmittere non poteſt. ibid. n. 4. & p. 19. n. 5. & p. 28. n. 3

Poſſeſſio ſine actuali apprehenſione nunquam transfertur. ibid n. 5

Poſſeſſio Iudicis auctoritates ritè & rectè procedentis obtenta poſſeſſione priuarim non releuat. p. 15 n. 2.

Poſſeſſione non poteſt priuari qui ſe pro ſpoliato non habet. p. 20. n. 1

Poſſeſſio ante & de tempore motæ litis valet, maximè authore Prætore capta. p. 28. n. 1

Poſſeſſio defuncti non tranſmittitur ad hæredes deficiente ſtatuto continuante poſſeſſionem niſi de nouo apprehendatur. ibid n. 2.

Poſſeſſio in vna ſpecie fructuum à iure decimandi procedens prodeſt etiam quoad alias, quæ eodem iure vendicari poſſunt. p. 38 n. 4

Poſſeſſio in ſucceſſores ſine apprehenſione regulariter non tranſit. p. 55 n. 3.

Poſſeſſio probatur ex partita menſurationis factæ per publicos Officiales à Committente deputatos. p 71 n 1

Poſſeſſio anterior licet titulo careat poſteriori titulatæ eſt præferenda. p 87. n. 3

Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione nullius eſt conſiderationis. p. 142 n. 4

Poſſeſſio manutenibilis eſt inſtantia apud Secretarium facta acquiri non poteſt, inhibitione ei in contrarium à Iudice commiſſa. ibid. n. 7.

Poſſeſſio in Iurepatronatu familiari omnibus de eadem familia ſuffragatur. p. 117. n. 4

Poſſeſſio anterior ſufficit alio in poſſeſſione non exiſtente. p. 137. n. 18.

Poſſeſſio anterior iuniori præfertur, licet iunior eſſet titulata & anterior titulo careret. ibid. n 19.

Poſſeſſore anteriori non citato poſſeſſio iunior dicitur attentata & proinde nullatenus eſt manutenibilis. ibid n. 20.

Poſſeſſio per Procuratorem ſpecialem Collegij capta ſuffragatur, attributa facultate in Inſtrumento publico donationis poſſeſſionem propria authoritate capiendi. p. 172. n. 3

Poſſeſſio ſtante alio conſtituto in hæredum donationibus appoſito, in Donatarios conſtitutarios transferri non poteſt. p. 172. n. 4

Poſſeſſio Canonicatus in Collegiata capitulariter capi debet. p. 282. n. 1.

Poſſeſſio capta lite pendente & poſt auocatam cauſam per Signaturam à Iudice domus piæ vti attentata eſt reuocanda. p. 312. n. 1

Poſſeſſio anteceſſorum ad hæredes abſque noua apprehenſione non transfertur. pag. 285. n. 13.

Poſſeſſio capta vigore mandati extraiudicialiter conceſſi, ſtante clauſula *dummodo poſſeſſio ſit vacans*, ei penes quem poſſeſſio plena exiſtit non nocet. p. 123. n. 3

Poſſeſſio capta poſt ſuperſeſſoriam à Iudice recurſus conceſſam & perſonaliter procuratori Confraternitatis intimatam non ſuffragatur. ibid. n.4.

Poſſeſſio capta vigore mandati de immittendo, cum fuerit declarata attentata nullius eſt momenti. p.325.n.3

Poſſeſſio renuentibus Canonicis quoquomodo capi poteſt, & eſt manutenibilis. pag. 183. n.4.

Poſſeſſio Canonicatus non capta capitulariter prout requiritur, manutenibilis non eſt. p. 318. n.1.

Poſſeſſio tradita à Canonicis nomine Capituli & Capitulum repræſentantibus an ſufficiat? an verò Capituli conuocatio requiratur? ibid n.2

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum nulla eſt & attentata. p.228 n.6

Poſſeſſio propter titulum vniuerſalem vnionis ex vnico actu quoad omnes alios ab eadem cauſa deriuantes acquiritur. p.351.n.4.

Poſſeſſio in vim ſententiæ in iudicatum tranſactæ capi poteſt, non facta appellatione intra terminum ad appellandum datum. pag.193.n.2

Poſſeſſio ex pluribus in proceſſu cauſæ contentis probatur. p.51.n.2

Poſſeſſio longi temporis ſpatio continuata abſque exhibitione alicuius tituli ſufficit, etiam in caſu cui ius commune reſiſtit. p.310.n.2

Poſſeſſio de tempore motæ litis ex perceptione fructuum & aliis actis à veris poſſeſſoribus fieri ſolitis probatur. p.323.n.1

Poſſeſſio præſentandi ſpatio 40.annorum non probat Iuſpatrinatus, niſi dentur præſentationes ſpatio centum annorum effectum ſortitæ. p.178. n.5.

Poſſeſſio poſterior vti per partem aduerſam accepta clandeſtina præſumitur. p.370.n.5

Poſſeſſin inſtrumentalis alio in poſſeſſione exiſtente nullius eſt momenti. ibid.n.6

Poſſeſſio conferendi ad fauorem Capituli probata attenditur, quando nulla eſt lis ſuper iure conferendi inter Epiſcopum ac Capitulum ſed inter prouiſos ab eis. p.171.n.1

Poſſeſſio ciuilis etiam in conſtitutarios vigore clauſulæ conſtituti transferri poteſt. pag. 171. n.7.

Poſſeſſio ciuilis ad obtinendam manutentionem quoad proprietatem ſola ſufficit. ibid.n.8

Poſſeſſio diuerſo reſpectu poteſt haberi, vna quoad vſumfructum & altera quoad proprietatem. ibid.n.9

Poſſeſſio inſtrumentalis alio in poſſeſſione exiſtente non ſuffragatur. p.162.n.1

Poſſeſſio de iure iuſta, legitima, & non vitioſa præſumitur. p.370.n.5.

Poſſeſſio nomine ſingulari Canonici vnius non Capituli capta ſuffragari minimè poteſt. p.319. n.5.

Poſſeſſio merè Inſtrumentalis attenta poſſeſſione plena anteriori ſuffragari non poteſt. pag. 168 n.14.

Poſſeſſio malæ fidei omnem præſcriptionem excludit. p.190.n.16

Poſſeſſio præſentandi per multiplicatas præſentationes concludenter eſt probanda. pag. 227 n.5.

Poſſeſſio inſtrumentalis non ſuffragatur alio in poſſeſſione exiſtente. p.87.n.1.

Poſſeſſio 40.annorum & vltra cum obſeruantia ſubſequuta, ſola ſufficit ad inducendam effectuationem ab initio in decimis & primitiis percipiendis. p.78.n.5

Poſſeſſio ſuperueniente nouo titulo de ſimplici vſufructuaria in veram proprietatem mutatur. p.97.n.7.

Poſſeſſio fideicommittentis de tempore ſui obitus ſufficit ad concedendam immiſſionem. pag. 70. n.7.

Poſſeſſio etiam authore Prætore pendente appellatione à tertia ſententia, ſeu decreto de duas præcedentes exequendo capta, vti attentata anterioribus poſſeſſoribus manutentionem non impedit. p.261.n.2

Poſſeſſio facta in vim prouiſionis Apoſtolicæ poſſeſſorem beneficio non priuat. p 57.n.10.

Poſſeſſio manutenibilis non poteſt conſiderari ex vſufructu qui per mortem finitur. pag. 97. n.5.

Poſſeſſio vt capitulariter capta dicatur, Capitulum, cum interuentu maioris partis Canonicorum prius legitimè conuentum requiritur. p. 265 n.3.

Poſſeſſio precaria cùm concedatur quamdiu concedenti placuerit, ad eius etiam beneplacitum poteſt reuocari. p.106.n.7

Poſſeſſio probatur ex iudicio à parte vigore Breuis Apoſtolici contra poſſeſſorem intentato. 57. n.2.

Poſſeſſione anteriori ſtante manutentio eſt concedenda etiam in concurſu poſſeſſionis. ibid. n.3.

Poſſeſſio videtur manutenibilis authore Prætore capta. ibid.n.4

Poſſeſſio à Procuratore conſtituto capta alio in poſſeſſione non exiſtente ſufficit, etſi abſque alio Iudicis miniſterio fuerit obtenta. pag. 276. n.2.

Poſſeſſionem per concordiam amittenti competit remedium recuperandæ ſeu reintegrandæ, non autem retinendæ. p.362.n.10

Poſſeſſionem ciuilem ſemper retinuiſſe præſumitur qui contra colonos pro conſignatione fructuum continuò egit. p.57.n.8

Poſſeſſionem omnium bonorum hæreditariorum acceptans, vti donataria vniuerſalis tenetur ad onera per donatricem actione reali & perſonali relicta. p.306.n.13

Poſſeſſione beneficij captâ, omnium bonorum ad ipſum beneficium ſpectantium poſſeſſio capta cenſetur. p.276 n.6

Poſſeſſione probata non eſt dubium quin manutentio conceditur. p.142.n.2

Poſſeſſione anteriori per ſententiam ſubſequentem Iudicis ritè & rectè procedentis priuato manutentio non competit. p.104.n.1

Poſſeſſione Canonicatus capitulariter non capta manutentio denegatur. p.265.n.1.

Poſſeſſione anteriori ſtante manutentio conceditur. p.354.n.2

Poſſeſſione qualitatis prout requiritur non probata manutentioni nullus eſt locus. pag. 185. n.15.

in Poſſeſſionum duarum concurſu titulata præfertur. p.276.n.5

Poſſeſſor.

Poſſeſſor verus ante & de tempore motæ litis exiſtens de iure eſt manutenendus. p.9.n.2

Poſſeſſor cùm nunquam ſe habuerit pro ſpoliato contrarium à parte debet probari. p.57.n.7

Poſſeſſor

Poſſeſſor ab Ordinatio prouiſus oon poteſt ex ſoo titulo impedire immiſſionem; quam ipſe in concurſo cum prouiſo Apoſtolico ſtante notoria reſeruatione obtinere non poteſt. pag. 132. n. 19.

Poſſeſſor triennalis per regolam aduerſus omnes titulo ſuo eſt nitus. p. 143. n. 2

Poſſeſſori vigore donationis contra prætendentes Ius habere ab illis quó antea eidem donarunt, cum eadem clauſula competit remedium retinendæ. p. 172. n. 2

Poſſeſſorium.

in Poſſeſſoriis ſummariiſſimis nuda detentatió tantùm attenditur. p. 276. n. 3

Poſſidens.

Poſſidens pro indiuiſo partem Caſalis qood deinde pro modico pretio habuit vt ſe eximeret à pupillorum condominio, fundi valorem minuit. p. 190. n. 10

Poſſidens authore Prætore iuſtè poſſidet. p. 151. nom. 1.

Poſſidenti aoctoritate Prætoris licet poſſeſſio ſit inſtrumentalis manutentio competit. ibid. n. 2

Potentia.

Potentia ſtante poſſeſſione tituli validi præſumptionem inducit. p. 143. n. 4

Poteſtas.

Poteſtatem habens conferendi officia eadem abſque præiudicio tertij tollere poteſt. pag. 107. n. 10.

Præceptum.

Præcepto iniuſto nemo parere tenetur, nec aliquis ob non paritiooem contumaciæ eſt arguendus. p. 46. n. 13

Præceptum impoſſibile non obligat. pag. 322. num. 3.

Præceptum ſpeciem ſeruitutis continens à legato vel inſtitutione reiici debet. p. 90. n. 14

Præpoſitus.

Præpoſitorum prærogatiuæ & præeminentiæ ex conſtitutione Sixti V. referuntur. pag. 389. num. 5.

Preſbyter.

Presbyteri actus adminiſtrationis Sacramentorum exercentes ab Archipresbytero deputati cenſentur. p. 58. n. 4

Presbyterorum ab Archipresbytero dependentia quomodo probatur. ibid. n. 5

Præſcriptio.

Præſcriptio 30. vel 40. annorum ad probandam parochialitatem ſofficit. p. 35. n. 3

Præſcriptio quando eſt realis, extenſio præſcriptionis ad particularitatem iuris ſub vnico iore vniuerſali apprehenſi fieri debet. p. 38. n. 5

Præſcriptio quantumcunque longiſſima ſine poſſeſſione vel quaſi non datur. ibid. n. 14

Præſcriptio inducta ex tempore cuius initij memoria oon extat, ſufficit intra Eccleſiam vimque priuilegij Apoſtolici habet. p. 39. n. 15

Præſcriptio vt indocatur contra priuilegium Eccleſiæ conceſſum quadragenaria eſſe debet, p. 167. n. 4

Præſcriptio petitionis hæreditatis qoæ 30. annis terminator, tempore quo durat inſtantia iodicij vniuerſalis currere nequit. pag. 275. n. 14.

Præſcriptio ſicut currere non poteſt contra mulierem conſtante matrimonio, ita nec aduerſus pupillum. p. 334. n. 7

Præſcriptio qnatenus cucurriſſet, reſtitutio in integrum aduerſus eam ex capite ignorantiæ daretur. ibid. n. 8

Præſcriptio immemorabilis vt excludatur vnicus tantùm actus in cootrarium ſufficit. pag. 351. num. 8.

Præſcriptio poſt effloxos 30. aonos intrat dotiſque ſolutio præſumitur. p. 334. n. 5

Præſentatio.

Præſentatio qnando non docetur effectuata Iuſpatronatus non probat, nec inſtitutio ſubſecuta effectuationem. p. 230. n. 6

Præſentatio facta per minorem partem Patroonorum in conſideratione non eſt habenda. p. 116. nom. 1.

Præſentationes plures à Patronis & eorum Auctoribus reſpectiuè factæ & effectum ſortitæ ad probandam pertinentiam Iuriſpatronatus ſufficiunt. p. 17. n. 2

Præſentatio ſeu conſenſos partis ac effectuatio requiruntur ad effectum poſſeſſionem acquirendi. p. 74. n. 11.

Præſentatio à perſona ſoſpecta proueniens non eſt attendenda, dum ex actis de vero Iurepatronatus ad Patronos prætenſos ſpectante non docetur. p 227. n. 6

Præſentatio dum non docetur effectuata non releuat, alio beneficio tanquam de libero à Papa prouiſo. ibid. n. 7

Præſentatio per reſignationem alterius lite pendente facta nollius eſt momenti. ibid. n. 8

Præſentatio ad beneficium facta non obtenta inſtitutione ab Ordinario, cùm ſit actio merè perſonalis non facit beneficium litigioſum quoad titulum. p. 164. n. 3

Præſentatio fructus vnionis dicitur eiuſque vigore competit. p. 151. n. 2

Præſentationes cùm non appareant continoatæ nec effectum ſortitæ oon ſoffragantur. pag. 74. num. 9.

Præſentationes ex cauſa vnionis tanquam tituli præambuli ſubſequutæ præſumuntur, dum de alio titulo non docetur. p. 204. n. 6

Præſentationes longi temporis ſpatio effectuatæ ad probandam vnionem ſufficiunt. ibid n. 3

Præſentationes dum de alio iure patronatus non conſtat, ad cauſam vnionis ſunt referendæ. p. 351. n. 3

Præſentationes ſpatio centum annorum & vltra interpellatæ, non faciunt quominus Beneficium ſit de Iurepatronatus, dum docetur de aliis præſentationibus longo tempore continuatis. p. 206. n. 12

Præſentatus.

Præſentatus à dignitatibos dum beneficium ſibi tradi petit & actionem in rem ipſam dicere, lis dicitur efformata ſuper titulo etſi inſtitutionem nondum habuerit. p. 164. n. 5

Præſentatus cùm exprimit titulum ſoæ prouiſionis ad effectum canonizandi ſoam prouiſionem prouiſomque ab Epiſcopo excludendi, lis ſuper titulo & prouiſione beneficij introducta cenſetur. ibid. n. 6.

Præſentatus vt obtineat Canonicatum, Patronum

eſſe de familia effectiua vocata à fundatore cum qualitate hæreditatia per gradus diſtinctos probaſe tenetur. p.284.n.1.

Præſes.

Præſes debet excludere eum qui ad ſuſpicionem propior eſt ex ſpe ſucceſſionis. p.90.n.9

Præſentia

Præſentia Procuratoris partis aduerſæ dum examinantur teſtes, defectum citationis ſupplet. p.233. num.13

Præſtatio.

Præſtatio annua vt dicitur debita titulus validæ impoſitionis iuſtificari debet. p.203.n.2

Præſumptio.

Præſumptio tacitæ profeſſionis de iure dictæ probationem in contrarium non admittit. pag. 32. num.10

Præſumptio ſtat pro beneficij libertate, requiſitis ad probandum Iuſpatronatus ex diſpoſitione Concilij Tridentini ceſſantibus. pag. 226. num.1

Præſumptio quæ reſultate à quantitate fructuum cenſus ſolet ſuper ipſo fundo cenſuali cadit. pag. 338. num. 20

Præſumptio non interrumpitur per litem in qua quis ſuccubuit. p.174.n.11

ex Præſumptione beneplaciti Apoſtolici ſtante obſeruantia temporis aliqua deductio non eſt facienda. p.175.n.12

Præſumptio alterius tituli per productionem tituli inualidi ceſſat. p.143.n.5

Præſumptio iuris quando eſt contra confitentem, non requiritur vt poſſeſſio vitioſa vel in totum acceptetur vel in totum impugnetur. pag. 370 num. 2

Præſumptio confirmationis Iuriſpatronatus pro parte Religionis authoritate Apoſtolica excluditur, dum de obſeruantia nihil docetur. pag 88. num.5

Præſumptio ſtat pro perfectione teſtamenti, & pro Notario qui nihil aliud ſcripſit quàm quod mandauerit Teſtator. p.154.n.19

Præſumptio correſpectiuitatis ſufficit vt concordia ſub prætextu erroris, ſeu alterius cauſæ, nec diuidi, nec alterari poſſit. p.94.n.19

ex Præſumptione vna alia regulariter oriri nequit. pag. 206. num.3

Præſumptioni legitimitatis ex probatione deſcendentiæ & legitimatis reſultanti locus eſt in reo, ſecus in actore. p.254.n.24

contra Præſumptionem iuris naturalis probatio exactiſſima requiritur. p.64.n.12

Præſumptiones ſuperabundant vbi ſcientia probabilis ſufficit. pag. 329. n.17

Præſumptionibus & coniecturis ſtandum eſt cùm alia certa probatio dari nequeat. pag.166. num.3

Prætenſio.

Prætenſio metus profeſſionis emiſſæ per plurimos actus ratificationis ſubſequutos cenſetur excluſus. p.85.n.8

Prætenſione in tranſactione remiſſa, exceptio litis finitæ ac litis ingreſſus impeditiua oritur. p. 231. num.2

Prætenſum qui dicit non approbat. pag.216. num.18

Pretium.

Pretium bonorum ab ipſis fratribus communiter receptum vnumquemque ſuam habuiſſe ratam ſupponit. p.280.n.5

Pretio augmenti decreſcente damnum etiam proprietario concernit. p.184.n.7

Prætor.

Prætori permiſſum eſt recedere à voluntate Teſtatoris quando de pupillis vtilius proſpicitur.

Prætor debet eligere, vbi morari vel educari pupillum oporteat. p.90.n.5

Prætore adito pro alimentis taxandis is modus eſt ſeruandus quem ipſe ſtatuerit. p.75.n.2

Princeps.

Principum authoritas omnium ſolemnitatum ſupplet defectus. p.174.n.8

Principibus abſoluta eſt poteſtas confines diſtinguendi reſtringendi & ampliandi. pag. 79. num.21

Principium.

Principium vitioſum qui habet deſcendens dici non poteſt. p.356 n.2

Prior.

Prior cui fructus Vicariæ ex Indulto Apoſtolico ſunt applicati nil aliud poteſt prætendere quàm quod Vicariæ competat. p.72.n.3

Priuatio.

Priuatio habitum præſupponit. pag. 118. num.3

Priuilegium.

Priuilegium *auth. res quæ* in dote vera & reali non autem in confeſſata conſtante matrimonio procedit. p.12.n.4

Priuilegium Leonis X. de exemptione Cannonicorum Eccleſiæ Collegiatæ à iuriſdictione Ordinarij in quantum ſe extendat. p.14.n.2

Priuilegium Exemptionis vti odioſum ſtrictè vſurpatum nihil Iuriſdictioni Ordinarij detrahit. ibid.n.6

Priuilegium alicui conceſſum ratione dignitatis aut officij durat in illa perſona, donec ipſa dignitas ſeu officium durat. ibid n.7

Priuilegium Prælato Eccleſiæ Abbatialis directum, eidem iuriſdictionem priuatiuè concedere cenſetur. p.240 n.4

Priuilegium exemptionis eſſe in forma probanti, ex omnibus requiſitis authenticæ ſcripturæ conuenientibus reſultat. p.179. n.2

Priuilegio tranſumpto fides non eſt adhibenda quando de matrice ſeu ſcriptura originali non conſtat, nec forma requiſita fuerit ſeruata. ibid. num.5

Priuilegium cùm ſit nimis antiquum dicitur authenticum, & æquè originale ac prima ſcriptura habetur. ibid n.4

Priuilegium ſtante temporis antiquitate cum omnibus iuris requiſitis exemplatum præſumitur. ibid.n.5

Priuilegium donationis Lucenæ in Archiuio Eccleſiæ Cordubenſis ſeruatur. p.123.n.7

Priuilegium ſtante realitate etiam moderno poſſeſſori ſuffragatur. p.200. n.8

Priuilegium piæ cauſæ quando inter æquè priuilegiatos agitur, ceſſat. p.346.n.19

Priuilegium quod poſt conceſſionem non dicitur contra ius ſed de iure, odioſum eſt auferre. ibid. num.18

Priuilegium perſonale perſonas quibus fuit conceſſum non egreditur. p.199.n.5

Priuilegio ex titulo oneroſo ratione recuperationis terrarum à Mauris factæ non eſt veriſimile Papam velle derogare. p.109. n.26

Priuilegium ex cauſa oneroſa conceſſum an cenſeatur derogatum non facta de eo in ſecundo mentione, docent authóres qui referuntur. pag. 110 num. 27

cum Priuilegij fama reſtringens ſe ad immemorabilem non poteſt ſe fundare in titulo oneroſo. ibid n. 28

Priuilegia diſpoſitioni Concil. Trident. contraria ex conſtitutione Pij IV ſunt reuocata. pag. 327. num. 13

Priuilegia variorum Pontificum Societati IESV pro exemptione à ſolutione decimarum conceſſa referuntur. p. 108. n. 5

in Priuilegiis tenor inprimis eſt ponderandus & inſpiciendus. p. 108. n. 6

Priuilegio Eccleſiæ conceſſo Abbas commendatarius præiudicare non poteſt. p 200. n. 14

Priuilegiorum moderationes per Leonem X I. & alios factæ ad fauorem Eccleſiaſticorum emanarunt, nec ad laicos extenduntur. pag. 110. num. 32

Probatio.

Probationibus primis non totaliterre probatis, ſecundæ ex iuris interpretatione ad tempus primarum interpretationum retrotrahuntur. pagin. 7. num. 5

Probationes ſecundæ in corroborationem priorum factæ cenſentur. ibid. n. 7.

Probationibus primis à litigante oblatis, ſi impediatur quominus tranſmittat pro admiſſo habetur. ibid. n. 8

Probatio in ſpecie probationi generali præfertur. p. 41. n. 11

Probatio filiationis & legitimatis vnde reſultat. p. 390. n. 2

Probatio æquiuoca ſuffragari non poteſt. p. 309. num. 8

Probationes ad effectum ſucceſſionis leuiores admittuntur. ibid. n. 9

Probatio exactionis non eſt neceſſaria cùm præſumptio ex locatione deducta ſufficiat. pag. 374. num. 5

Probatio quando poteſt fieri per Scripturas non debet admitti per teſtes. p. 129. n. 12

Probatio ſemiplena ſufficit ad effectum verificandi valorem expreſſum hæreditatis ne gratia ſubreptitia dicatur. p. 84. n. 4

Probatio ſpecifica & concludentiſſima requiritur contra rem iudicatam & à parte acceptatam. p. 72. n. 17

Probatio concludens ad effectum deuolutionis & rei vendicationis requiritur. p. 66. n. 7

Probatio contra filium nulla maior datur quàm ipſa confeſſio Patris. p. 211. n. 7

Probatio illa eſt reiicienda, quæ à perſonis intereſſe habentibus procedit. p. 254. n. 23

Probatio obſcura & æquiuoca non ſuffragatur. p. 284. n. 6

Probatio vnius eſt excluſio alterius. pag. 124. n. 14

Probatio in materia vnionis qualis requiritur. p. 128. n. 5

Probatio in materia vnionis per communem famam & reputationem ſufficit & loco tituli deſeruit. ibid. n. 6

Probatio probationem non excludit, clarior tamen præualere debet. p. 127. n. 8

Probatio quantitatis expenſarum qualis qualis haberi poteſt admittitur. p. 83 n. 4

Probatio à conſuetis conſtito de expenſis in genere eſt admittenda. ibid. n. 5

Probatio de loco originis poteſt fieri coram Ordinario abſque aliqua citatione. p. 66. n. 1

Probatio Patris vt æquiuoca remaneat quomodo colligitur. p. 167. n. 13

Probatio Epiſcopi cùm habeat pro ſe Iuris aſſiſtentiam vti veriſimilior & fauorabilior aliis teſtibus eſt præferenda. p. 286. n 9.

Probatio vnius partis probationem alterius non excludit. p. 387. n. 9

Probationes dominij quando non verſamur in tempore antiquiſſimo, non tantùm per inſtrumenta locationum & perpetuæ emphyteuſis, ſed per coniecturas & præſumptiones à Iure approbatas admittuntur. p. 65. n. 1

Probationes factæ ad nouas exceptiones partis eligendas executioni decreti ex tunc deductis iuſtificati non obſtant, etiamſi cauſa fuerit commiſſa cum clauſula *ſi quid exequendum*. pag. 275. num. 17

Probationes turbidæ contra Ordinarium non ſufficiunt ſed requiruntur concludentiſſimæ, vltimo ſtatu liberæ collationis ad fauorem eiuſdem attento. p. 88. n. 9

Probatio æquiuoca nullius eſt momenti. p. 254. num. 17

Probationes extraiudiciales & ſine citatione partis nullum faciunt probationis gradum. p. 101. num. 12

Probationes factæ in Iudicio ſummario non faciunt fidem in Iudicio ordinario. p. 129. n. 18

Probationes leuiores ſufficiunt quando de exiſtentia Iuriſpatronatus non dubitatur. p. 117. n. 3

Probationes leuiores ad effectum recognitionis & perceptionis Canonis admittuntur. pag. 158. n. 4

Probatio plena ad effectum deuolutionis & Canonizationis dominij requiritur. ibid. n 5

Probationes turbidæ & æquiuocæ ad docendum de extinctione cenſuum non ſufficiunt. p. 187. num. 3

Probationes etiam leuiores ad effectum probandi Clericatum & bona emphyteutica Eccleſiaſtica admittuntur. p. 228. n. 8

Probationes leuiores maximè in facto antiquo ad effectum ſucceſſionis admittuntur. pag. 253. num. 14

Probationes leuiores in ſummariiſſimo poſſeſſorio ſufficiunt. p. 325. n. 2

in Probatione præſcriptionis immemorabilis memoria in contrarium requiritur. pag. 352. num. 10

Probationes leuiores etiam ex præſumptionibus & coniecturis reſultantes ad effectum ſucceſſionis admittuntur. p. 390. n. 7.

Proceſſus.

Proceſſus in quo ſeruantur omnia tam de ſtylo quàm de iure neceſſaria eſt validus. pag. 13. num. 1

Proceſſus factus coram ſecundo Iudice ſuſtinetur, dum de prima commiſſione quantumvis valida non excipitur. p. 49. n. 8

Proceſſus ad vlteriora in negotio principali pendente Iudicio liquidationis fructuum & expenſarum, dum vni prodeſt nec alteri nocet, concedi merito debet. p. 317. n. 4

Proceſſus exiſtentia penes Epiſcopum quando prout requiritur non probatur, ad illius exhibitionem non tenetur. p. 198. n. 1

Procurator.

Procurator citatus cùm verò non habeat mandatum procedendi, nullitas ſententiæ reſultat. p. 17. n. 2.

Procurator in criminalibus regulariter non admittitur.

Procurator admittitur quando agitur de reuocatione ſententiæ criminalis pœnam pecuniariam imponentis. ibid n. 10

Procurator ſemper admiſſus, & pro tali approbatus de defectu mandati procuræ in quæſtionem adduci non debet. p. 121. n. 17

Procurator habens facultatem imponendi cenſus ſuper bonis mandantis, eò magis cenſus ſuper alienis bonis impoſiti bonam fidem recognoſcere poteſt. p. 358. n. 6

Procurator vt præiudicet hæredi ſpeciale ac indiuiduum mandatum requiritur. pag. 239. n. 17.

Procurator habens explicitum mandatum ad proſequendam cauſam in ſtatu & terminis, non poteſt aliâ viâ ad cauſam venire, cùm fines mandati excedere nequeat. p. 145. n. 12

Procuratore exigente ſummam à Depoſitariis, quam Peritus in calculo ad creditum eorundem non ponit, error manifeſtus in partitis committitur & bonus modus negatiuam probandi reſultat. p. 241. n. 1

Procurator non dicente in proteſtatione debere prius pronunciari ſuper nullitatibus quàm ſuper negotio principali, Iudex ſententiam de partibus vti nullam reuocare poteſt, poſteaque ſuper iuſtitia attentis meritis denuo pronunciare. p. 305. n. 5.

Procuratore non habente mandatum ſpeciale ad conſentiendum ſequeſtro & promittendum de ſtando vnicæ, remiſſoria ex vtroque capite deneganda venit. p. 352. n. 12.

Procurator ad omnia quæ ſunt annexa ſeu de natura iudicij principalis regulariter, conſtitutus cenſetur. p. 369. n. 15

Productio.

Productio realis iurium ſeu iudiciarius ordo in religione Hieroſolymitana iuxta diſpoſitionem eius ſtatuti non requiritur. pag. 5. n. 4.

Profeſſio.

Profeſſio mors ciuilis dicitur. p. 23. n. 2

Profeſſio eſt valida ex deliberatione & oblatione ſpontaneæ voluntatis Deo in manibus Vicarij more ſolito facta. p. 32. n. 1

Profeſſio tacita quomodo probatur. ibid. n 4

Profeſſio tacita obligat Monialem religioni in qua eſt profeſſa. ibid. n. 8

Profeſſiones tacitas non ſuſtulit Concilium Tridentinum, ſed in ſuo priſtino valore manere permiſit. ibid. n. 9.

Profeſſio tacita ſolùm exclamationibus & proteſtationibus in contrarium factis excluditur, ibid. n. 14.

Profeſſio tacita ex ſola præſumptione ignorantiæ præſumptæ elidi non poteſt. p. 33. n. 19

Profeſſio ante decimum ſextum annum completum emiſſa nulla eſt & inualida,. ibid. n. 14

Profeſſio tacita nouam & ſolemnem Monaſterij acceptationem non requirit, cùm ea ex ſola delatione habitus profeſſorum inducatur. p. 233. n. 17.

Profeſſio ab initio ſolemniter emiſſa etſi ob defectum conſenſus profitentis per vim & metum inualida, ſuperueniente poſtea conſenſu Monialis ſic profeſſæ validè ratificata dicitur. p. 233. n. 15.

Profeſſio meticuloſa vti eſt nulla, ita quoque ratificatio ex identitate rationis per vim & metum extorta. p. 386. n. 3

Profeſſio emiſſa per metum ſibi à Patre incuſſum vitio nullitatis ſubiacet. p. 303. n. 1

Prohibitio.

Prohibitio ne deſcribatur aliqua in libro Baptizatorum vti filia ipſius prohibentis deſtruit famam, ita vt ex illa quaſi poſſeſſio filiationis reſultare non poſſit. p. 167. n. 21.

Prohibitio nihil vltra prætendendi in legato adiecta, intelligitur appoſita fauore hæredis ſcripti & rebus in eodem ſtatu permanentibus, ſecus verò cauſa teſtati ceſſante. p. 146. n. 2.

Prohibitio facta in caſu teſtamentariæ ſucceſſionis non cenſetur repetita in caſu ſucceſſionis ab inteſtato. p. 126. n. 5

Prohibitio nihil vltra legatum petere, iure prælegati non verò iure inſtitutionis ab ipſa hæreditate ſeparata cenſetur. p. 155. n. 39.

Prohibitio alienationis proprietatem fuiſſe relictam demonſtrat. p. 378. n. 11.

Promiſſio.

Promiſſio dotis facta per apocam priuatam non munitam tribus teſtibus & adminiculis deſtitutam ob ſuſpicionem antidatæ non probat. p. 12. n. 5.

Promiſſio retrouenditionis intra decennium pro eodem pretio nulla habita recompenſatione, fraudem in ipſum emptorem arguit. pag. 190. n. 7.

Promiſſio ſoluendi Canones dominij probationem adiuuat. p. 238. n. 10.

Promiſſione indefinita nec vſquam reuocata ſtante ſalarium à die ſtatuto debetur. pag. 289. n. 2.

Promotus.

Promotus ad ſacros Ordines, alio examine pro obtinendo beneficio ſimplici non indiget. p. 374. n. 18

Promotus ad Epiſcopatum, ius quod ſuper Canonacatu eidem prius competebat, perdit. p. 395 n. 8.

Promotor.

Promotor fiſcalis vt menſa Epiſcopalis mandato Rotali obediat procurare debet. p. 187. n. 4

Pronomen.

Pronomen *ipſius* eſt perſonaliſſimum ſolúmque bona teſtatoris comprehendit. p. 243. n. 15.

Proprietas.

Proprietas ſola & nuda cùm viuente vſufructuaria ſine fructu fuerit, nullius eſt momenti. p. 378. n. 13.

Proprietas non ſolet æſtimari niſi quando ad hæredes transfertur, vel aliàs per attractionem vſusfructus vtilis eſſe poteſt. ibid n. 14

Proprietas cùm poſt mortem Matris ad filium de iure ſpectet immiſſio in bonis eſt concedenda, perinde ac ſi in dominio ipſius Patris tempore obitus fuiſſet. p. 183 n 1

Proprietas ad quem ſpectat, ad eum pariter ſpectare debet augmentum. p.184.n.6

Proprietarius.

Proprietarius proprietatem ſine voluntate & conſenſu vſufructuarij vendere & alienare de iure poteſt. p.378.n.15

Prorogatio.

de Prorogatione poſt integrum triennium pluries decurſum non eſt agendum. p.120.n.3

Proteſtatio.

Proteſtatio contra ratificationem profeſſionis facta non releuat, cùm non coram Iudice vel coram ipſo promittente ſeu metum inferente emiſſa doceatur. p.235 n.35.

Proteſtatio explicita ante Sanctiſſimum Crucifixum de coacta per metum Patris profeſſione facta, profeſſionem nullam & inualidam reddit. p.232.

Proteſtatio de non conſentiendo facturæ de proximo tranſactioni, tranſactionem ipſo iure nullam ob defectum conſenſus reddit. pag.365. num.10

Prouincia.

Prouincia Bætica & tota fere Hiſpania quo tempore per Saracenos fuerunt occupatæ. pag.123. num.8

Prouiſio.

Prouiſio Apoſtolica ſtatum beneficij præcedentem non motat. p.35 n.11

Prouiſiones Apoſtolicæ licet ſtatum non mutent, tamen ad illum firmandum attenduntur. p.4'. num.10

Prouiſio etiam nulla, dummodo nullitas non adſit ex defectu iuriſdictionis vacationem conſomit. p.76. num.4

Prouiſio hominis ad certas perſonas limitata prouiſionem legis pro hæredibus extraneis ex excludit. p.285.n.11

Prouiſo de beneficio ſufficit vincere per non ius actorum, cùm diſputatio ad Iuſtificationem gratiæ partis ſolùm reſtringatur. p.77.n.10

Prouiſio beneficij non vitiatur per falſam expreſſionem modi vacandi. p.76.n.6.

Prouiſio optimè ſuſtinetur dummodo narratiua alternatiuè facta ex regula in alternatiuis in vno verificetur. p.177.n.7

Prouiſio Apoſtolica ad fauorem alicuius cum derogatione Iuriſpatronatus pro medietate seductionem conſenſus plurium Patronorum ad ſolam medietatem operatur, adeo vt alia medietas in conſideratione non habeatur. p.117.n.9

Prouiſio Apoſtolica quando eſt poſterior in data, anteriori non obſtat. p.388.n.6

Prouiſio Apoſtolica cum clauſula *dummodo tempore datæ præſentium non fuit alteri ius quæſitum*, iura anterioris prouiſi præſeruat. Ibid.n.7

Prouiſio Ordinarij ad fauorem alicuius facta non eſt habenda in conſideratione cùm non ſit in actis producta. p.139.n.6

Prouiſo Apoſtolico tanquam Reo & poſſeſſori ſufficit vincere per non ius Actoris. ibid n.7

Prouiſio euictionis fideicommiſſo reciproco paterno in tranſactione acceptato filium hæredem à moleſtiis liberat, nec ad euictionem ex natura rei ſuppoſitæ fideicommiſſo prouenientem reſtringit. p.175.n.14

Prouiſio Apoſtolica in forma gratioſa & motu proprio expedita, cùm ſolo verbo Papæ iunitatur iuſtificari non debet. p.138.n.1

Prouiſio facta extero non facta mentione originis eſt irrita & ſobreptitia. p.67. n.5

Prouiſiones ſpatio 40. annorum continuatæ ad mutationem ſtatus beneficij regulariter aptæ cenſentur. p.105.n.9

Prouiſio ex cauſa permutationis irrequiſito Patrono facta eidem præiudicare non poteſt. ibid. num.10

Prouiſio non mutat ſtatum beneficij niſi de intentione conferentis mutandi ſtatum antecedentem conſtet. ibid.n.11

Prouiſione Ordinarij præcedente ad eius fauorem quælibet interpretatio eſt facienda. pag.57. num.11

in Prouiſione de beneficio curato examen per concurſum pro forma requiritur. p.374.n.19

Prouiſus.

Prouiſus de Archipresbyteratu tanquam de ſimplici Parochiali conſequenter tanquam de tali poſſeſſionem accipit. p.59.n.9

Prouiſus ab Ordinario motu proprio in menſe eiuſdem Ordinarij ad iuſtificationem ſuæ gratiæ non tenetur. p.132.n.10

Prouiſus à Capitulo præuio examine ab Ordinario approbari debet. p.374 n.17

Prouiſus ab Ordinario cùm ſit legitimus contradictor contra eum executiuè & ſummariè procedi nequit. p.112.n.16

Prouiſo Apoſtolico ſufficit probare deputationem ſubcollectoris, ad effectum transferendi onus probandi in partem aduerſam. p.112.n.52

Prouiſo de beneficio auctoritate Apoſtolica per prouiſionem acceptatam ius quæſitum eſt in re licet poſſeſſio capta non fuerit. p.178.n.1

Proximioritas.

Proximioritas vltimi grauati potius quàm grauantis ad effectum admittendi ad ſucceſſionem in dubio attendi debet. p.309.n.10

Proximioritas vltimi grauati non procedit, quando de lineà ad lineam inter tranſuerſales fit tranſitus, nec proximior agnatus vltimi grauati ex familia teſtatoris deſcendit. ibid.n.11

Publicatio.

Publicatio etiam in diebus non feſtiuis fieri poteſt ſi multitudo populi in Eccleſia adeſt. p.369. num.11

Publicatio teſtium ſecundo examini ſuper articulis nouis & magis ſpecificis non obſtat. p.387. num.8

Pupillus.

Pupillorum vtilitas animum Iudicis in arbitrando loco educationis mouere debet. p.90. n.12

Q

Quadragenaria.

Quadragenaria quando ex duabus præſentationibus, inter quas interceſſit alia prouiſio Ordinarij vti de libero non requiſito Patrono facta, probari prætenditur, tempus quo Reſignatarius tanquam de libero poſſedit ab eadem eſt ſubducendum. p.230.n.7

Quadragenaria vt probetur quid requiritur. p.267. num.5

Qualitas.

Qualitas appoſita vno legato non cenſetur repetita in alio. p.43.n.12

Qualitas enunciantis probationem multum coadiuuat. p.148.n.7

Qualitas verbum reſpiciens determiuat vniformiter omnia quæ ab eodem verbo reguntur. p.215. num.10

Qualitas Legatarij pro interpretandis legatis multum valet. p.395.n.7

Qualitas inſignitatis loci Bircarcarę terræ Meleuitanæ iuſtificatur. p.81.n.6

Qualitates conſiderabiles ad effectum admittendi ad curam animarum in quibus conſiſtunt. p.301. num.2

Quantitas.

Quantitas damnorum vigore ſpecialis commiſſionis iuxta ſtylum Rotæ intra terminum præfixum liquidari debet. p.277.n.5

Quietantia.

Quietantia in publico Inſtrumento facta, probationem probatam & veritatem manifeſtam facit. p.75.n.1

Qoietantia pro parua ſumma inter ſorores deficiente ſtandum eſt iuramento. p.81. num.7

Quietantia pro ſolutionibus Aduocatis Procuratoribus Notariis & copiſtis occaſioue litiom factis nec fieri ſolent nec debent. p.83.n.3

R

Ratificans.

RAtificans poſt proteſtationem, etiamſi erret in ſpe maioris fortunæ ſeu diuitiarum, ratificatio nihilominus valet. p.235.n.36

Ratificatio.

Ratificatio profeſſionis non cenſetur inducta ex permanentia in monaſterio, niſi nullitatem profeſſionis præcedentis ſciuerit profeſſos. pag.33. num.15

Ratificatio eius quod non eſt non datur. pag.234. num.30

Ratificari poteſt illud quod eſt etſi ab initio nullum fuerit quando actus peccat in his quæ à ſolo conſenſu ratificantis pendent. ibid.n.31

Ratificatio purè & ſimpliciter facta eſt attendenda, quicquid antea fuerit tractatum. pag.235. num.32

Ratificatio profeſſionis nulla exiſtente Moniali non intrat, cùm illud quod non eſt ratificari nequeat. p.181.n.7

Ratificatio non inducitur ex actibus qui ad alium titulum citra ratificationem referri poſſunt. p.362.n 14

Ratificatio vt ſit valida an ſcientia nullitatis profeſſionis præcedentis requiratur. pagin.234. num.24

Ratificatio fit Deo vbique præſenti, nec refert an à parte collitigante fuerit acceptata. pag.234. num.27

Ratio.

Ratio in ſolutum pro prætenſo reſiduo dotis in præiudicium creditorum fieri non poteſt, ſed contra eadem corpora bonorum dotalium actio pro fundo dotali competit. p.141.n 15

Ratio ſemel reddita amplius reddi non debet. p.130 num.3

Ratio quæ militat in vno cùm etiam militet in alio, vtriuſque caſus vno eodémque iure terminari debet. p.260.n.4

Ratio conſeruandi agnationem quando nouas perſonas in præſentibus diſpoſitionibus non nominatas comprehendit, expreſſio non conſecutiuè ſed principaliter ſtare dicitur. pag.366.

Receptio.

Receptio Monialis ad Abbatiſſam & Conuentum vti ad Collegium ſpectat. p.234.n.22

Recedens.

Recedenti à prætenſione fructuum domus per tranſactionem, nouam poſtea ſuper eiſdem litem conficere non licet. p.292.n.6

Reciproca.

Reciproca non inducitur niſi verbis expreſſis contineatur in ipſa diſpoſitione, vel adſint neceſſariæ coniecturæ eam perneceſſe includentes. p.258. num.6

Reciproca de linea ad lineam non inducitur, niſi expreſsè facta ſit ſubſtitutio vltimo morienti coniecturis neceſſariis concurrentibus. p.121. num.4

Reciproca ſubſtitutio quomodo à variis Anthoribus accipitur. p.122.n.33

Reciproca deficiente de linea ad lineam, deſcendentibus ex alia linea nullum ius reſtitutionis in integrum competere poteſt. ibid.n.35

Reciproca inter primos inſtitutos inducta onere eodem deſcendentes ab eis non grauat. p.253.

Reciproca in quolibet ſtipite circa hæreditatem inducta ſingula ſingulis referendo facit, vt cuilibet decedenti proprij filij & deſcendentes ſubſtituti dicantur. p.121.n.20.& pag 253.n.4

Recognitio.

Recognitiones in Epiſcopum diœceſanum factæ habent vim confeſſionis, dominiumque contra recognoſcentem probant. p.148 n.2

Recognitio literarum miſſiuarum per Teſtes notam manum ſcribentis habentes fieri poteſt. p.329 num.2

Recognitio vigoroſa de ſcriptura priuata per teſtes facienda in epiſtolis & ſchedulis mercatoriis ceſſat, quæ ſcribi alterius interuentu ſolent. ibid.n.2

Recognitio non ſolùm per teſtes habentes notam manum ſed etiam coniunctim per comparationem ſeruatis requiſitis fieri debent. p.329.n.5

Recognitio Bullæ etiam poſt ſententiam iuxta ſtylum Rotæ fieri poteſt. p.375.n.12

Recognitio epiſtolarum niſi in actis producatur epiſtolæ nullam fidem merentur. pag.314. num.2

Recurſus.

Recurſus habitus ad Iudices laicos pro reuocatione mandati Rotalis & impedienda illius executione, ſufficit vt declaratoria concedatur. pag.133. n.3.& p.332.n.5

Regreſſus.

Regreſſus reſeruatur ex cauſa reſignationis cum penſione facta promotione ad Epiſcopatum ceſſat. p.393.n.9

Regreſſus ad iura eadem ſemel remittentibus non datur. p.221.& p.241.n.3

Regula.

Regula.

Regula quod de omnibus fructibus decima ſoluatur etiam de fructibus arborum procedit. p.35. n.8.

Regula *tantum praſcriptum quantum poſſeſſum* quomodo procedit. p.39.n.16

Regula Breuis cum clauſula *refectis expenſis* in quantum extenditur. p.52.n 9

Regula, alimenta præterita non deberi quando officio Iudicis petuntur, non procedit in alimentis à dic motæ litia debitis & lite pendente decretis. p.75.n.4.

Regula *promiſum ab ordinario motu proprio ad iuſtificationem ſua gratia non teneri*, in quibus caſibus procedit. p.131.n 21

Regula *contra promiſum ab Ordinario non poſſe executiuè & ſummariè procedi*, in quo caſu locum habet. p.132.n.17

Regula vnam præſumptionem ex alia oriri non poſſe fallit, quotieſcumque vna præſumptio in alterius conſequentiam venit. p.206.n.4

Regula de triennali cùm ſit perſonalis ſuccedenti non ſuffragatur. p.143 n 6

Regula *ſingula qua non proſunt ſimul iuncta iuuare* limitatur, quando de per ſe in ſuo genere ſunt imperfecta. p.254.n 25

Regula *ſimul iuncta iuuare qua ſingula non poſſunt*, quando cæteræ coniecturæ omnes in ſe ſunt imperfectæ ceſſat. p.244.n.11

Regula reſeruatoria menſium beneficia Iuriſpatronatus laicalis non comprehendit. pag. 360. n.4.

Regula Cancell. pro inducenda reſeruatione, quod ſubcollector ſit vnicus requirit. p.131.n.9

Regula de ratione ſemel reddita procedit quando ratio bene ſemel reddita fuit, non contra p.130 n.4.

Regula mandatarium non poſſe imputare mandatori ea quæ caſu fiunt locum non habet, quando damnum culpa Procuratoris prouenit. p.196. n 4.

Regulæ licet quælibet de per ſe non iuuat attamen ſimul iunctæ valent. p.123 n.4

Regularis.

Regulares ex decreto Vrbani VIII. & Clem. VIII. de nullitate profeſſionis poſt lapſum quinquennij audiri non poſſunt. p.33.n.22

Regulator.

Regulatori moderno non eſt credendum, vbi à publico Regulatore contrarium probatur. p.71. n.22.

Reintegratio.

Reintegratio conceſſa ratione ſpolij Iudicium includit. p.105.n.10

Relatio.

Relatio executoris dicentis non potuiſſe exequi mandatum executiuum contra debitorem relaxatum, debitoris impotentiam & inexigibilitatem probat. p.271.n.1

Relatio ex depoſitione medio iuramento facta parte citata ac intimata, tanquam valida eſt ſeruanda. p.69.n.2

Relatio fieri debet ad præcedentia ſingula ſingulis congruè referendo. p.182.n.8

Relationi Nuncij ſtandum eſt in his quæ ad eius officium ſpectant. p.287.n.2

Relationi Periti ſtandum eſt in materia reficiendi expenſas, in qua probatio talis qualis haberi poteſt admittitur. p.290 n 8

Relationi tertij periti regulariter eſt inhærendum. p 68.n.1.

Relatione ad teſtamentum ſtante omnia corpora fideicommiſſi particularis in eo ſpecificata in ipſa ſententia expreſſa cenſentur. pag. 339. n.10.

Relatum.

Relatum in terminis quietantiæ verbis generalibus conceptæ ad cauſam expreſſam reſtringitur, nec Iuri competenti alio diuerſo reſpectu præiudicat. p.188.n.4.

Religioſus.

Religioſus emiſſa profeſſione ex voto paupertatis poſſeſſionem ſuorum bonorum amittit. pag.19. n.4.

Religioſi in Religionibus bonorum capacibus profeſſi cùm veniant appellatione lineæ maſculinæ, purificationem fideicommiſſi in caſum non exiſtentiæ lineæ concepti donec viuunt ſuſpendunt. p.345.n.1.

Religioſi non ſuccedunt quando de voluntate Teſtatoris Monachos ſeu monaſteria excludendi aliunde conſtat. ibid.n.2.

Religioſi non cenſentur excluſi niſi quatenus verba expreſſa id perneceſſe concludant. pag.346. n 16.

Religioſi licet ſuccedere nequirent, per ipſos tamen tanquam naturaliter viuentes alij vocati excluduntur. ibid..n.21

Religio.

Religionis auctoritas penes Generalem reſidet. p.110.n.3.

Religioni vniuerſæ Prouincialis ſimplicitas præiudicium inferre non debet. ibid.n.31

Releuantia.

Releuantia vnius articuli data remiſſoria quoad omnes conceditur. p.127.n.3

Releuantia recognitionis à Iudicis arbitrio pendet. p.329.n.4.

Remedium.

Remedium *l.2.C.de reſcind.vendit.* an ſpatio 30.annorum præſcribatur. p.190.n.14

Remedium *l.2.C.de reſcind.vendit.* etſi intraret, tempus pupillaris & minoris ætatis eſt inducendum. ibid.n.15

Remedium reintegrationis eſt merè poſſeſſorium à quo appellatio non datur. p.105.n.9

Remiſſio.

Remiſſio certæ pecuniæ habens ſuam cauſam ſpecialem & expreſſam non poteſt dici correſpectiua in ſubſtantia remiſſioni ſalarij, quamuis vtraque in eodem teſtamento contineatur p.231 n.6.

Remiſſio pecuniæ licet corruat ex defectu legitimæ iuſtificationis reſtitutionis in tranſactione reſeruatæ, non tamen corruit remiſſio ſalarij ibidem contenta. ibid.

Remiſſio cauſæ non docto de purificatione conditionis nihil operatur. p.316 n.4

Remiſſoria.

Remiſſoria non eſt concedenda ſtante irreleuantia articulorum quæ pro denegatione tum ſtoriæ ſufficit. p.15 n 1.

Remiſſoria ſtante releuantia articolorum indiſtinctè conceditur. p.26.n.1

Remiſſoria cauſa prophana exiſtente facilius datur. ibid n.3

Remiſſoria non poteſt denegari cùm ad illius conceſſionem vnius articuli releuantia ſufficiat. p.85. num.9

Remiſſoria an ſit deneganda fratribus profeſſæ ob prætenſam nullitatem profeſſionis, Monaſterio eam non expoſtulante. ibid.n.10

Remiſſoria vt concedatur qualibet informis probatio ſufficit. p.72.n.8

Remiſſoria ad effectum comprobandi contenta in Inſtrumentis locationum conceditur quamvis probatio per ſcripturas fieri poſſet. ibidem num.9

Remiſſoria vni parti ad probandam prætenſionem conceſſa alteri pro exceptione etiam eſt concedenda, vt in iudiciis æqualitas ſeruetur. p.85. num.4

Remiſſoria eſt concedenda ſtante releuantia articulorum & materia decimarum quæ ad hunc effectum dicitur prophana. p.72.n 1

Remiſſoria in prophanis etiam ſine fumo in quacumque inſtantia conceditur. ibid n.2

Remiſſoria etiam ex cauſa ſecunda datur. ibid.n.10

Remiſſoria iuſta excuſationis cauſa ſtante ſemper concedi conſueuit. ibid.n.11

Remiſſoria an detur quando materia articulata eſt inueriſimilis. ibid.n.12

Remiſſoria denegatur vrgentiſſima ſuſpicione calumniæ ac irreuelantia articulorum attentâ. p.123. num.1

Remiſſoria denegatur, quando per teſtes id cuius contrarium apparet ex ſcripturis probari prætenditur. p.351.n.1

Remiſſoria altera ſuper eadem materia concedi non debet. p.387 n.6

Remiſſoria ſecunda datur, quando articuli nedum in cortice verborum ſed etiam in ſubſtantia magis ſpecificè ſunt concepti. ibid.n 7

Remiſſoria ob nimiam partis negligentiam non expectatur, nec alius terminus poſt tres annos effluxos eſt concedendus. p.201.n.3

Remiſſoria quando ad retardandam exequutionem prouiſionis Apoſtolicæ petitur, facilius denegatur. p.352.n.11

Remiſſoria cùm de releuantia materiæ articulata clarè conſtet denegari non poteſt. pag.366. num.1

Remiſſoria non datur ad probandum per teſtes actus in quibus ſcriptura confici ſolet. p.352. num.6

Remiſſoria ob vehementem ſuſpicionem calumnię timorémque ſubornationis teſtium eſt deneganda. p.314.n.5

Remiſſoria in prophanis indiſtinctè & ſine aliquo fumo datur quando materiæ ſunt releuantes. pag.85.num.2.pag.128.num.3.& pag.386. num.2.

Remiſſoria vt concedatur ſufficit releuantia etiam in vno articolo. p.72.n.4

Remiſſoria non eſt deneganda quando cauſa eſt prophana, provt qualibet reputatur dum de titulo beneficij non agitur. p.127.n.1

Remiſſoria vt concedatur, articulos aliquo modo directè vel indirectè ad cauſam facere, & qualitercumque etiam leui præſumptione adminiculatá ſufficit. p.386.n.4

Remiſſoria non poteſt denegari cauſa ſuper toto negotio principali Rotæ commiſſa. p.119 n.16

Remiſſoriæ forma in examine teſtium ad vnguem eſt ſeruanda. p.133.n.12

Remiſſoriam à Rota ſuper eiſdem articulis quando ſunt magis expliciti concedi ſolere quandonam procedit. p.514.n.7

Remotus.

Remotus ſtante malitia poteſt Superiorem adire vt eum reſtituat. p.107.n.13

Remoti ab officio cùm eis remedia poſſeſſoria contra Beneficiatos non competant reſtitutionem petere non poſſunt. p.107.n.11

Renuncians.

Renuncians liti Iuri ſuo in Iudicio deducto renunciaſſe cenſetur. pag.214.num.5.& pag.294. num.6

Renuncians liti poſt diu agitatam litem nullitatis profeſſionis, eandémque coram Vicario Ordinarij Notario & teſtibus ratificans, profeſſionem vlterius impugnare nequit. p.233.n.14

Renuncians ſtatuto acquieſcendo decreto reprobationis & conditioni numerandæ antianitatis an ſibi præiudicet. p.8.n.8

Renunciatio.

Renunciatio verbàlis non ſuffragatur vbi vera & effectualis requiritur. p.52.n.6

Renunciatio facta partibus abſentibus neminéque pro iis tanquam publica perſona ſtipulante nihil renuncianti præiudicat. pagin. 180. num.2

Renunciatio litis corruit parte non præſente ad cuius fauorem fuit renunciatum, nec aliquo pro ea ſtipulato. p.234.n.25

Renunciatio litis ſuper nullitate profeſſionis ante acceptationem ratificationis reuocari meritò poteſt. ibid n.26

Renunciatio facta per Prouincialem priuilegiis Societatis ad fauorem alterius non valet, maximè conditione appoſita non adimpleta. p. 110. num.29

Renunciatio non acceptata à partibus renuncianti non nocet. p.181.n.5

Res.

Res Eccleſiaſticæ pro vtilioribus alienari poſſunt. pag.44.num.7

Res vna loco alterius per debitorem de iure dari poteſt creditore volente. p.255.n.3

Res quod ſit dubia, ad effectum contra caducitatem reſpondendi ſufficit. p.263.n.7

Res iudicata quando nihil pro parte in actis in contrarium fuerit deductum, à parte approbata cenſetur. p.252.n.2

Res vi armata ac violenter ablatæ & diſtractæ, mediante eius cui oblatæ ſunt iuramento, in odium diſtrahentis probari ac liquidari poſſunt, quando aliunde earum valor ac quantitas aut niſi cum difficultate probare nequit. pagin. 394. num.2

Res abſtractæ medio Iuramento probantur, quando ad oculum, vel quia ſint peremptæ, vel quia non extent, demonſtrari non poſſunt. ibid. num.3

Res

Res etiam alienæ in hæreditate Teſtatoris repertæ in eius inuentario deſcribi debent. pag. 221. n.15.

Res obligata quoties ab vno poſſidetur, ille ſolus niſi reſtituat in dolo & culpa eſſe videtur. p.357 n.8

in Re ſua quilibet arbiter eſt & moderator.p.210. n.19.

Reſcriptum.

Reſcriptum quando dicitur adimpletum. pag. 10. n.10.

Reſcriptum Pontificis interpretationem à iure communi recipit. ibid.n.15.

Reſcriptum ſignaturæ præciſum alterari haud poteſt,ſed debet in forma ſpecifica ſeruari.p.150. n 9.

Reſcriptum ſignaturæ quando eſt clarum & præciſum, Rota vti merus executor ad illius obſeruantiam procedere debet. p.150.n.7.

Reſeruatio.

Reſeruatio plenè & concludenter probari debet, maximè quando agitur de præiudicio Ordinarij & ab eo prouiſi. p.34.n.1.

Reſeruatio vt excludatur à capite Collegialitatis & vt præſumatur parochialis,ſtatus vltimus eſt attendendus. ibid.

Reſeruatio non intrat cùm probatio ſit æquiuoca, p.35.n.16.

Reſeruatione dignitatis non iuſtificata corruit gratia. p.40.n 3.

Reſeruatio conſenſus partis cuius intereſt, quæ aliàs neceſſaria non fuiſſet ſignum eſt dominij. p.138.n.9.

Reſeruatio certæ ſpeciei ad fauorem Eccleſiæ Cathedralis in priuilegio exemptionis facta, omnium aliarum rerum non reſeruatarum comprehenſionem denotat. p.240.n.6

Reſeruatio facit vt nihil contra exceptuatum actum cenſeatur. p.140.n.10.

Reſeruatio nihil operatur vbi aliquid reſeruabile non inuenit. p.221.n.10

Reſeruatio mutui & reciproci fideicommiſſi præſupponit præexiſtentiam fideicommiſſi tanquam obiectum præſeruationis, & ius in eo ſuccedendi conſeruat. p.194.n.5.

Reſeruatio cuius vigore fuit obtentum Breue quando eſt turbida,arbitrium ſuper eius executione retardanda intrat. p.177.n.2

Reſeruatio ſolutionis annui cenſus in certa ſpecie facit,vt in reliquis non reſeruatis exemptio probata cenſeatur. p.185.n.2.

Reſeruatione ſtante ius ſuper electione illæſum manet. p.311.n.4

Reſeruatione ceſſante Breuis executio ceſſat.p.168 n.5.

Reſignans.

Reſignans cùm fuerit pacificus triennalis poſſeſſor, ſucceſſor ſui auctoris iure ſe iuuare poteſt. p.143.n.7.

Reſignans beneficium contra formam decreti eo ipſo beneficio priuatur, nec reſignatarius vllum ex tali reſignatione ius acquirere poteſt.p.265. n.6.

Reſignatio.

Reſignatione beneficij viuentis vniti per ſedem Apoſtolicam admiſſa, vnio pro illa vice ſuſpenditur. p.2 n.7

Reſignatio an ſit nulla ob non factam mentionem vnionis. ibid n.8

Reſignans beneficium in fauorem alterius ius ſuum omne per reſignationem effectuatam renunciat. p.21.n.1

de Reſignatione excipiens an & in quantum ſuam exceptionem probare teneatur. ibid.n.2

Reſignatio ad fauorem alterius contra formam decreti facta an ſit nulla. p.283.n.3

Reſignatio quando ſuum poteſt habere effectum beneficium per reſignationem vacare dicitur, quamvis ante approbationem Reſignatarij Reſignans deceſſerit. p.368.n.3.

Reſignatio Canonicatus ob non factam decreti mentionem eſt inualida. p.324.n.3

Reſignatio regulariter fit in manibus eius ad quem pertinet collatio. p.273.n.13

Reſignationem abſque conſenſu Patroni factam validari per eius patientiam, nec inducere ſtatum libertatis ita vt poſſeſſio præſentandi amittatur, in quibus caſibus procedit. pag.230 n.8.

Reſignatarius.

Reſignatarius licet non ſit triennalis poſſeſſor, illi tamen ſufficit triennalem pacificam poſſeſſionem ſui Auctoris probare. p.143.n.1.

Reſignatarius ex reſignatione inualida nullum ius acquirere poteſt. p.324.n.6.

Reſignatarius obtinens prorogationes ac reſtitutionem in integrum aduerſus lapſum temporis ad publicandum dati, dum in termino prorogato gratiam publicat, perinde eſt ac ſi in tempore debito publicaſſet. p.369.n.8

Reſolutio.

Reſolutio S. Congregationis Rituum per Barboſ. relata de ſedibus Dignitatum ab aliis Dignitatibus ſeu Canonicis non occupandis, in Eccleſia vbi adeſt conſtitutio Pontificia contrarium diſponens, applicari non poteſt. p.389.n.6

Reſtitutio.

Reſtitutionis in integrum cauſa Iudici commiſſa executionem ſententiarum impedit. pag. 15. n.7.

Reſtitutio in integrum non impedit executionem, quando in petenda executione ſententiarum pro parte aduerſarij fuerit præuentum.ibid. n.8.

Reſtitutio fructuum à die motæ litis de Iure in quolibet iudicio condemnato competit. p.396. n.17.

Reſtitutio in integrum non datur, vbi de iniuſtitia ſententiæ vnde læſio oriatur non docetur. p.252.n.3

Reſtitutio in integrum datur quando ſententia eſt iniuſta ex qua oritur læſio. p.61.n.8

Reſtitutio in ſcutis facienda vigore Inſtrumenti dotalis quomodo differt à reſtitutione doris vigore Concordiæ de conſenſu partium initæ p.93. n.8.

Reſtitutio in integrum competit minori aduerſus pœnam ſtatuti, cuius diſpoſitionis ignorantiam veriſimiliter habuiſſe præſumitur. pag. 353. n.10.

Reſtitutio peti & terminari debet intra quadriennium à tempore quo lapſus fuit annus vel biennium. p.63.n.3

Reſtitutio ſubſequens à forma petitionis in libello factæ declaratur. p.236.n.7

Reſtitutio ſummæ in honorariis Aduocatorum & Procuratorum erogatæ ſecundum quantitatem Iudici bene viſam habita ratione requiſitorum fieri debet. p.339.n.6

Reſtitutio niſi ducta de læſione ex iniuſtitia reſultante datur. p.320.n.7.
Reſtitutio in integrum intra quadriennium continuum de Iure peti debet. p.120.n.4.
Reſtitutio pretij duorum cenſuum ſofficit ad probandam extinctionem, etſi inſtrumenta formalium extinctionum non dentur. p.186.n.2.
Reſtitutio in integrum ſine læſione non datur etiamſi ab Eccleſia vel minore peteretur p. 389. n.3.
Reſtitutio dotis patrimonium mulieris dicitur. p.150.n.2.
Reſtitutioni dotis vbi factus eſt locus poſſeſſio in alium transferri neqoit. p.107 n.6
Reſtitutionem rei vti fideicommiſſo ſubiectæ in tranſactione promittens, eioſdem comprehenſio in fideicommiſſo ſaltem in vim pacti & conuentionis ſuſtinetur. p.221.n.11.

Reſtrictio.

Reſtrictio quæ in fideicommiſſis tanquam in materia odioſa fieri debet in qualibet linea deſcendentium commodiſſimè recipi poteſt. p.122. n.31.

Retentio.

Retentio non competit vbi pro reſiduo prætenſo exceptio compenſationis intrat. p.141.n.12.
Retentio pro rata cuius bona fides agnoſcitur ceſſat, nec ſoluens pro ea Iurium ceſſionem reportare poteſt dum proprium debitum extinxit. p.358.n.7
Retentio prætenſa cenſuum in quibus caſibus ceſſat113.n 5.
Retentione bonorum hæreditariorum in quibus verificari poteſt compenſatio non probata, alterum ex duobus requiſitis ad compenſandum deficit. p.155.n 5

Retrouenditio.

Retrouenditio domus debet eſſe libera pecuniæque liberè conſignandæ, vt earum depoſitio liberet deponentem. p.86.n.1

Reuocatio.

Reuocatio attentatorum haber vim recuperandæ reſpectu præteritorum & retinendæ reſpectu futurorum, nec opus eſt de aliquo titulo docere p.326.n.4
Reuocatio attentatorum dum vtilitatem publicam & Eccleſiæ reſpicit, etiam ex officio Iudicix fieri debet. p.317 n.8
Reuocatio mandati procuræ à parte vt prætenditur facta, non officit hæredi cùm non fuerit ſibi nec Procuratori conſtituto intimata. p.63 n.5.
Reuocatio attentatorum vt protrahatur, commiſſio præfixionis termini ad liquidandum iuxta ſtilum requiritur. p 317.n.11
Reuocatio priuilegij non præſumitur niſi de ea expreſsè conſtet. p.200.n.17

Reus.

Reus in probanda exceptione fit Actor. p.8.n.1. & p.285.n.8.
Reus conuentus per coniunctam perſonam in iudicio prophano, ad defenſionem etiam ſine mandato legitimè comparere poteſt. p.354.n.8
Reus conſuentu comparitione contumax dici non poteſt. ibid.n.9
Reus alimenta & ſumptus litis in quibus caſibus ſimpliciter præſtare tenetur. p.150.n.4

Rex.

Rex Hiſpaniarum habet imperium omnium regnorum ſub Hiſpanica ditione nulla facta diſtinctione regnorum. p.47 n.6.

Rota.

Rota dato fumo Iuriſpatronatus in exequutione ſoperſedere ſolet. p.227.n.3
Rota aliorum tribunalium ſententias exequi non ſolet niſi de illarum validitate & ioſtitia doceatur, qua ceſſante ipſa ſententia executioni mandari non debet. p 207.n.3.
Rota in executione ſuarum ſententiarum ſuperſedet, quando cauſa reſtitutionis in integrum probatur. p.224.n.5
Rota in quibus caſibus vocationem fœminarum admittit. p.182.n.12
Rotam pronunciando immiſſionem eſſe dandam prouiſo Apoſtolico non obſtante anteriori alterius poſſeſſione, ritè & rectè proceſſiſſe quomodo probatur. p.131.n.4

S

Sacerdos.

Sacerdoti vnico teſti omni exceptione maiori in qualibet materia ſtandum eſt, concurrentibus adminiculis ex circumſtantiis facti. pag. 69. n.11.
Sacerdoti de facto proprio Teſtatoris deponenti maximè eſt credendom, cum id in commodum ipſius tertij non vertitur. ibid.n.12.

Sæuitia.

Sæuitia nihil facit ad effectum ſeparationis niſi concludenter probetur. p.11.n.9

Salarium.

Salarium conuentum cum credito liquido perſonæ viam executiuam habentis ſtante obligatione Camerali compenſari non poteſt. pag.17 num.6.
Salarium nomine ſociali debitum cum credito particulari vnius ex ſociis compenſari nequit. ibid. n.7.
Salarium ſtantibus requiſitis debetur etſi conuentio pro certo ſalario non adſit. p.289 n.4.
Salarium ab aliis antecceſſoribus dinetſum conſtituens, ſolitum à tempore limitato niſi in futurum tantùm deſumi non poteſt. p.289.n.6
Salarij taxatio Iudicis arbitrio non teſtis relinquitur dum inter partes de eo non fuerit conuentum. p.188 n 5
de Salario certo conuento quando non conſtat, pro illius conſequutione via executiua non competit. p.161.n 4.

Satisfactio.

Satisfactione totali & exceſſiua probatâ ius ſententiæ contrariæ ceſſat, cùm cauſa propter quam lata fuit ad non cauſam deuenerit. pag. 362. n.8.

Scientia.

Scẽtia ex coniunctione ſanguinis & communi habitatione exoriens ſufficiens, eſt vt aliquis emphyteuſi priuari poſſit. p.319.n.18
Scientia inueſtituræ cùm verſamur inter duas Sorores ex coniunctione ſanguinis probatur. p.329. n.14.
Scientia Capituli quoad viſitationes ab Ordinario factas, ex reiteratione tot viſitationum iuncta temporis diuturnitate præſumi poteſt. p. 287 n.12

Scriniarius.

Scriniarij non gaudent priuilegio militari in confectione teſtamenti niſi in loco hoſtili de tempore confectionis reperiantur. pag. 341. num. 4.

Scriniariis & aliis Paganis priuilegium militare communicatur, in quantum in loco hoſtili & procinctu conflictus periculum ſubeunt. p. 341. num. 5.

Scriniarij ceſſante periculo iuxta leges Paganis præſcriptas teſtari tenentur. p. 341. n. 6

Scriniarij quando non ſunt in bello iure militari teſtari non poſſunt. p. 341. n. 9

Scriptura.

Scriptura profeſſionis deficiente ipſius Vicarij & aliorum teſtium depoſitionibus ſtandum eſt p. 32 n. 3.

Scriptura cùm non ſit de ſubſtantia voti ſeu habitus non poteſt requiri tanquam neceſſaria, ſtante probatione teſtium viua voce fortiore, ibid. n. 3.

Scriptura priuata ſine die menſe & anno contra ſcribentem nullum facit probationis gradum. p. 99. n. 7

Scriptura habens vim confeſſionis per partem acceptatæ probat contra confitentem. ibidem n. 8.

Scriptura priuata concurrentibus adminiculis probat. ibid. n 9

Scriptura ad teſtamentum faciendum parata nullius eſt momenti ſi prius decedat Teſtator, quàm in publicam formam ſit redacta. pag. 96. n. 5.

Scriptura informis quando eſt adminiculata & obſeruata etiam abſque aliqua recognitione probat. p. 179. n. 6

Scripturæ ab Epiſcopo productæ quando probant contrarium eius quod per teſtes probari prætenditur, Remiſſoria eſt deneganda. pag. 127 n. 4.

Scripturæ emanatæ ab Epiſcopo intereſſe habente non probant, maximè quando agitur de veritate enunciati. p. 127. n. 5

Scripturæ extractæ & exemplatæ lite pendente ſine compulſoria & citatione partis nullam fidem merentur. p. 200. n. 9

Scripturæ quando non ſunt in actis non ſunt attendendæ. ibid. n. 10

Scripturæ compulſatæ per Iudicem remiſſorialem qui auctoritate compulſandi caret, nulliter compulſatæ dicuntur. p. 203. n. 7

Scripturæ compulſandæ quando prout requiritur releuantes non ſunt, compulſoria non eſt concedenda. p. 231. n. 1

Scripturæ propriæ ob periculum amiſſionis Iudicis auctoritate poſſunt compulſari, quando ex longinquis partibus ſunt extrahendæ. pag. 78. num. 8.

Scripturæ à Notario publico rogato vel eius ſucceſſore extractæ, habentes formam publicam & legalem Archiuij fomento non egent. ibid. num. 9.

Scripturæ antiquæ & ſupra centum annos non debent recognitione aut alio adminiculo coadiuuari. ibid. n. 10

in Scripturarum materia non præſumitur pluralitas. p. 298. n. 7

Scripturis viſitationum magis quàm teſtibus eſt credendum. p. 287. n. 10

Sententia.

Sententia à qua fuerit appellatum cauſa appellationis adhuc pendente nullam habet pro ſe præſumptionem. p. 13. n 3

Sententiarum conformitas eſt quando vtraque in effectu qualitate & ſubſtantia concordat. p. 15. num. 2.

Sententiæ nullitate & iniuſtitia ſtante reſultat læſio contra quam datur reſtitutio. pag. 17. num. 1.

Sententia eſt nulla parte non citata. pag. 20. num. 2.

Sententia ex reuolutione actorum eſt valida cùm interuenerint omnia requiſita. p. 22. n. 1. & p. 36 num. 2.

Sententia non interpoſitâ appellatione in rem iudicatam tranſit. p. 36. n 2

Sententia lata ſine noua citatione extra diem quo proferenda erat nulla eſt & inualida. pag. 46. num 2.

Sententia declaratoria manifeſtè iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam, etiamſi ab illa non fuerit appellatum. ibid. n. 22

Sententia lata contra Epiſcopum mortuum nulla eſt, Epiſcopo ſucceſſore non citato. pag. 50. n. 10.

Sententia lata ſub die qua non cadebat citatio, perinde eſt ac ſi ſine citatione prolata fuiſſet p. 354. num. 6.

Sententia notoriè iniuſta & nullo modo excuſabilis quomodo probatur. p. 114. n 12

Sententia lata non ſuſtinetur, quando conſtat tunc temporis nullam ſententiam fuiſſe ſcriptam exhibitam & publicatam, niſi de ſtylo contrarium ſeruetur. p. 121. n. 18

Sententia contra Procuratorem tanquam Dominum litis effectum ferri poteſt. ibid. n. 16

Sententia iniuſta quando detegitur eſt reuocanda. p. 115. n. 18

Sententia vt exequatur vigore Ægidianæ, ſufficit quod fuerit iniuſta de tempore quo fuit probata abſque quod ex nouiter deductis poſſit iuſtificari. p. 299 n. 10

Sententia reintegrata reintegratos veros poſſeſſores efficit, ita vt illis manutentio veniat concedenda. p. 362. n. 3

Sententia Ordinarij ad fauorem Patronorum aut ab eis præſentatorum prolata Iuſpatronatus non probat, quando ex actis prout requiritur non iuſtificatur. p. 230. n. 10

Sententia Ordinarij beneficio in menſe reſeruato vacante ad fauorem Patronorum lata, animo fraudandi Oratoriam emanaſſe præſumitur. ibid. n. 11.

Sententia licet dici poſſit appellabilis quoad fideicommiſſum vniuerſale, non tamen idem quoad particulare eſt dicendum. pag. 339. num 6.

Sententia circa detractiones nihil determinatè canonizans, ſed ſolùm quod fiant quatenus de iure fieri debeant, ratione mixturæ non dicitur appellabilis etiamſi implicata complicatio adſit. p. 339. n. 4

Sententia cum conceſſione ſequeſtri abſque citatione Capituli emanante appellatio à die habitæ notitiæ interponi poteſt. p. 144. n. 3

Digitized by Google

Sententia aliarum confirmatoria ob non interpoſitam appellationem in iudicatum tranſit. p. 100. n. 2.

Sententia quando dat immiſſionem nominatim ſuper principalibus corporibus diſtinctis & non ſub nomine collectiuo, tot dicuntur ſententiæ quot corpora. p. 339. n. 11.

Sententia reſpectu fideicommiſſi particularis nullum nouum grauamen inferens appellationem non admittit. p. 340. n. 52

Sententia in mero poſſeſſorio lata nullam debet habere connexionem aut dependentiam cum materia alterius iudicij. p. 109 n.

Sententia ſuper ſeruitute tranſitus lata, ex quo lite pendente contra præceptum Auditoris Cardinalis Legati clauſus fuerit dicitur attentata. p. 110. n. 1.

Sententia quando eſt iniuſta Ægidiana non intrat. p. 298. n. 1

Sententia eſt valida concurrentibus omnibus requiſitis. p. 93. n. 1

Sententia lata contra Procuratorem defuncti tanquam Dominum litis effectum de iure ſuſtinetur. ibid. n. 2.

Sententia confirmata per ſecundam in iudicatum tranſactam, non poteſt amplius ex capite nullitatis impugnari. p. 102. n. 7.

Sententia ſecunda confirmatoria ſtatim claudit viam de nullitate contra primam dicendi. p. 102. n. 8.

Sententia ob non interpoſitam appellationem intra legitima tempora in iudicatum tranſit. p. 104 n. 6.

Sententia in contumaciam lata appellationem à die habitæ notitiæ admittit. ibid. n. 7

Sententia poſt interpoſitam appellationem executa remanet attentata. ibid. n. 8. n. 5

Sententia quando detegitur iniuſta non poteſt dici in iudicatum tranſitum feciſſe. p. 134. n. 1. p. 168. n. 3. p. 170. n. 2. & p. 320. n. 2.

Sententiæ dum de re iudicata conſtat, iuxta formam commiſſionis iure merito ſunt exequendæ. p. 389. n. 7.

Sententia quarum vna negat detractiones, altera admittit, conformes dici non poſſunt. p. 162. n. 3

Sententiarum difformitate ſtante locus non eſt executioni, ſed appellationi. ibid. n. 4.

Sententiæ quamuis comformes quoad clauſulam *deductis deducendis*, niſi prius facta liquidatione eius quod detrahi debet exequi non poſſunt. ibid. n. 5.

Sententia à Iudice omiſſo poſſeſſorio in petitorio pronunciata, ratione ordinis peruerſi nullitatis arguitur. p. 393. n. 1

Sententia vti in iudicatum tranſacta cùm ſit valida & iuſta executioni mandari debet. p. 311. n. 3

Sententia quamvis tranſierit in iudicatum, ſuperueniente cauſa per quam conſtat de illius iniquitate executioni mandari non debet p. 168. n. 11.

Sententia lata ex iuribus nouiter repertis & poſt rem iudicatam productis recipit appellationem. p. 70. n. 6.

Sententiæ duæ in ſubſtantia conformes ſtante ſtatuto Bononien. citra vitium attentatorum bene exequi poſſunt. p. 380. n. 1.

Sententia Iudicis ſtante eius notoria iniuſtitia attendi non debet, ſed omnia in eius executione geſta etiam per viam manutentionis ſunt reuocanda. p. 278. n. 1

Sententia prima non eſt nulla ex defectu citationis, parte de nullitate ſuper qua petit prius pronunciari opponente. p. 336. n. 3

Sententia Ordinarij ſuper ſtatu perſonæ prolata facit Ius quoad omnes. p. 136. n. 6

Sententia ſecunda continens liberationem à falſitate prioris & canonizationem validitatis fieri poteſt per Iudicem criminalem, quando effectus ciuilis proſecutionis in conſequentiam venit. p. 171. n. 5.

Sententia licet aliàs iuſta ex defectu citationis tanquam nulla eſt reuocanda. p. 114. n. 2.

Sententia notoriè iniuſta non poteſt anteriori ſua poſſeſſione poſſeſſorem priuare. p. 57. n. 6.

Sententia ex quo fuerit lata per capita ſeparata vel quod Iudex proceſſerit vigore clauſulæ *quam & quas* iuſtificari non poteſt. p. 106 n. 13

Sententia ex capite mixturæ infirmanda ratione indiuidualitatis corruit in totum. ibid. n. 14.

Sententia A.C. præſumptionem boni iuris inducere ſolet. p. 485. n. 2.

Sententia ratione mixturæ non ſemper eſt appellabilis licet implicita complicatio adſit. p. 280. n. 7.

Sententia indiuidua, mandans exequi ſententias quæ reſpectu fideicommiſſi vniuerſalis ſunt appellabiles, ipſa quoque etiam reſpectu fideicommiſſi particularis ratione indiuiduitatis appellabilis cenſetur.

Sententia ne dicatur contra ſententiam, prior regulariter reuocari debet. p. 326. n. 3

Sententia prima quando non allegatur coram Iudice ſecundo, tenet ſecunda licet prima non reuocetur. ibid n. 4

Sententia pronuncians Iuſpatronatus eſſe verificatum iuxta formam Concil. Trid. quod adhuc publicatum non fuerat ſuſpicione falſitatis non caret. p. 217. n. 10

Sententia Ordinarij Iuriſpatronatus canonizatoria quia non apparet effectuata nec ex actis prout requiritur iuſtificatur, attendi non debet. p. 365. n. 9.

Sententia alternatiuè concepta ratione incertitudinis eſt nulla. p. 305. n. 5

Sententia ob non interpoſitam appellationem à parte approbata cenſetur, adeoque executioni mandanda. p. 254. n. 16.

Sententia tertia executorialis an faciat numerum ad effectum rei iudicatæ ex conformitate ſententiarum reſultantis. p. 279. n. 15.

Sententia quando ab ea non fuerit appellatum in rem iudicatam tranſitum facit. p. 252. n. 1

Sententia erronea ac iniuſta dans executionem duabus conformibus quæ re vera non adſunt, numerum facere non poteſt. p. 279. n. 8.

Sententia ſeu mandatum de exequendo vti lata poſt appellationem interpoſitam dicitur attentata, adeóque in conſideratione non eſt habenda. ibid. n. 19

Sententia à deciſione declarationem recipit. p. 279 n. 11.

à Sententia communi & recepta in praxi recedere durum eſt. p. 356. n. 8

Sententias ratione mixturæ effici appellabiles in totum etiamſi earum capitula poſſunt dici ſeparata, in quibus caſibus procedit. p. 339. n. 2.

Sententia continens clauſulam *deductis deducendis* prout de iure intelligitur. ibid. n. 3

Sententiæ duæ quando ſunt diuiduæ, tertia ad illas

las ſe refetens etiam diuidua dicitur. p. 381. n.20.

Sententiæ conſormes babentes vim ttium & rem facientes iodicatam vigote ſtatuti Vrbis, executionem etiam intet Eccleſiaſtieos & loca pia merentur.

Sententiæ inter ſe confotmes dicuntur quando nulla inter eas diſſormitas citca ſubſtantiam eonſidetari poſſit. p.2-8.n.6

Sententiæ tanquam non latæ ſuper toto eo quod fuit petitum non valent. p 270.n.2

Sententiæ propitiæ cùm bonam ſidem parete ſoleant, à reſtitutione fructuum exeuſant. p.291. n.10.

Sententiarum effectus per appellationem remanet ſuſpenſus. ibid n.11

Sententiæ nullitas ex defectu iuriſdictionis citatione non præcedente probatur. p.70 n.2

Sententia vltima quando alteram expreſsè reuocat ſempet admittitur appellatio. ibid n.3

Sententiæ validitas ex reuolutione actorum reſultat, vbi omnia adeſſe requiſita apparet. pag 124. num.1.

Sententiæ latæ ad fauotem aliorum non poſſunt præindicare iuribus Archiepiſcopi qui non fuit citatus. p 74.n 10

Sententiæ poſt inhibitionem latæ ſatis per legitimam eatum renunciationem putgatæ dicuntur. p.277.n.8

Sententiæ latæ ob lapſum fatalium ſine ptorogatione in iudicatum tranſeunt, adeóque ſunt exequendæ. p.120.n.2

Sententiæ duæ Rotales conformes ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis vim trium habent & rem iudicatam conſtituunt. p.374.n.1

Sententiam ab Ordinario qualitatibus canonizatis pro inſtitutione obtinenti, etiam in terminis oppoſitionum ad beneficia patrimonialia ius præſeruatum cenſetur. p.137.n.12

Sententiam cum omnibus qualitatibus apptobare eenſetur, qui ab eadem nouum grauamen continente non appellat. p.262.n.8

Sententiarum ex eo reſultat diſſormitas, quod in vna detractiones fuiſſe conſumptas in altera eſſe faciendas ſupponitur. p 278.n.8

Sententiarum diſſormitas vnde reſultat. ibidem num.3.

Sententiarum diſſotmitas ipſam ſubſtantiam reſpicit, & vt non ſit locus ſtatuto partieulari efficit. ibid.n 4.

Sententiis Ordinariorum in materia præſentationum vigore Iuriſpatronatus plurimum eſt deferendum, cùm eorum præiudicium concernant. p.178.n.6.

Sententia quando tantummodò agitur de ſumo Iuriſpatronatus probando, ſiue a Vicario ſiue ab Epiſcopo lata, ad effectum impediendi executionem Breuis ſufficit. ibid.n.7

Sequeſtrum.

Sequeſtrum ad fauorem alicuius conceſſum intra terminum ad appellandum dicitur attentatum, abſque quod ex ſtatuto particulari aut conſtitutione Iuſtiniana excuſari poſſit. p.251.n.1

Sequeſtrum ſub prætextu attentatorum iis non exiſtentibus non poteſt aliquem anteriori poſſeſſione priuare. p.119.n.5

Sequeſtrum ob cauſam non paritionis conceſſum, quando in omnibus fuiſſe paritum conuincitur reuocari debet. p.376.n.4

Sequeſtro vigore *Clem. vnic. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* conceſſo reuocatio in fine litis reſeruatur. ibid.n.5

Seruitium.

Seruitium Eccleſiæ debitum quando per Beneficiatos non ſtetit quominus præſtaretur, pro præſtito habetur. p.382.n.2

Seruitia dicuntur obſequia maritalia ad quorum præſtationem mulier tenetur. p.177.n.14

Signatura.

Signatura Sanctiſſimi cauſam appellationis ſimpliciter committens facit, vt omnia geſta tam antea quàm poſt appellationem attentata dicantur. p.269.n.10

Signatura quando cauſam appellationis ſimpliciter committit, omnia medio tempore geſta attentata reputantur. p.293.n.5

Signum.

Signum conſenſus in rebus præiudicium inferentibus ex ſola taciturnitate non oritur. pag.176 num.6

Signa influentia ad Collegialitatem eam neceſſariò non inferunt, maximè cum ex teſtibus probetur Eccleſiam non eſſe numeratam ſed receptitiam. p.58 n 1

Signa cùm ſint æquiuoca & de recenti non probant, vel ex aliis probationibus conquaſſantur. ibid.n.2

Signa ſolent apponi ad effectum recognoſcendi rem propriam non autem probandi. pag 66. num.8.

Signa per quæ quis dicitur tractari vt filius referuntur. p.16-.n.19

Simulatio.

Simulatio contra publicum inſtrumentum non præſumitur. p.16.n.5

Simulatio cùm ſapiat delictum niſi detur magnus fumus remiſſoria non conceditur. ibid.n.6

Similitudo.

Similitudo ad probandam filiationem cùm ſit fallax nullius momenti reputatur. p.167.n.13

Simonia.

Simonia ex vicinitate actuum non inducitur. p.223.n.13

Societas.

Societas Ieſu habet exemptionem non decimandi etiam aduerſus immemorabilem cum fama priuilegij habentem. p.108.n.2

Societas per tales actus qui citra ius & nomen ſocietatis fieri non poſſunt, ab allegante plenè & concludenter eſt probanda. p.258.n.1

Societatis præſumptio excluditur niſi de ea per tales actus appareat qui citra ios & nomen ſocietatis fieri non poſſunt. p.281.n.7

Societatem commercij prætendentes eandem tanquam fundamentum intentionis ſuæ probare tenentur. p.280.n.1

Socra.

Socra non ex aliqua legali obligatione ſed ex propria liberalitate dotem permittens, ad eam ſtantibus bonis paternis de iure non tenetur. p.236. num.7.

Solemnitas.

Solemnitas deficiens ob non tranſportata acta duarum antecedentium inſtantiarum poteſt vitiare ſententias ſubſecutas licet ageretur in cauſa prophana. p.120.n.10.

Solitum.

Solitum Archiepiſcoporum anteceſſorum non ſuffragatur dum de perſona ad perſonam non extenditur. p.289.n.5.

Solum.

Solum ad meliorandum conceſſum nomen Emphytenſis denotat, & ipſa domus emphyteutica manet. p.103.n.15

Solutio.

Solutio expenſarum quæ non comprehenduntur in clauſula *Parito* paritionem litterarum Apoſtolicarum probat. p.59.n.3

Soluere bis velle vel ſuum iactare nemo ſcienter præſumitur. p.59.n.4

per Solutionem componendæ conttahitur quaſi inter Impetrantem & Papam. p.81.n.15.

Solutio facta Epiſcopo in vim Concordiæ pro collatiua inſtitutione ius præſentandi probat.p.195 n.8.

Solutio vigore Concordiæ niſi fieret,Inſtitutio anthorizabilis ſufficeret. ibid.n.9

Solutio vnà cum præſtatione iuramenti fidelitatis ſubſequutá præcedentis Corcordiæ obſeruantiam euidentius demonſtrat. ibid n.10.

Solutio indebita plenè & concludenter eſt probanda. p.348.n.11

Solutio non poteſt dici in recognitionem directi dominij facta vbi feudum non præſumitur. p.185.n.7

Solutio decimarum à lege Diœceſana prouenit. p.240.n 5

Solutio laudemij indicat dominium. pag. 238. n.7.

Solutio fructuum & crediti aſſignatio ſignum eſt Societatis adhuc durantis. p.59.n.3

Solutio pro ceſſione Societatis quomodo,& à quo facta probatur. p.60 n.4

Solutio pro rata ſummæ de pecuniis hæredis principalis debitoris facta non cedere debet in cauſam ſortis,ſed fructuum qui ſummam tunc excedebant. p.140 n.2.

Solutiones Papæ continuatò datę licet mentionem de priuilegio faciant,in eius tamen executionem factæ dicuntur. p.180.n.7

Solutiones probant priuilegij validitatem & obſeruantiam , quæ ex præambulo tituli præſumitur ſubſequuta. ibid.n.8

Solutiones annuæ præſtationis ad fauorem Archipresbyteri à Vicariis factæ, parochialem dignitati Archipresbyterali eſſo vnitam ſufficienter probant. p.128 n.8

Solutiones Canonum à poſſeſſoribus domorum factæ etiam ſupra triginta annos, ad probandum directum dominium in vim præſcriptionis ſufficiunt. p.65.n.2

Solutiones etiam abſque quietantiis originalibus ex libris Eccleſiæ in Archiuiis conſeruatis ſufficienter iuſtificantur. ibid n.3.

Solutio laudemij per mandatum Gubernatoris vrbis facta ad probandum directum dominium eius cui ſoluitur,bene conducit. ibid.n.4.

Solutiones per Capitulum Portionariis factæ præſumuntur. p.197.n.9

Soror.

Soror poſt acceptam dotem ad ſucceſſionem vltimi fratris ab inteſtato defuncti cum altera Sorore æqualiter concurrere non debet,niſi aut dotem receptam conferat,aut Sorori in Capillo exiſtenti in bonis per fratrem relictis pro dote ſibi debita ſatisfiat. p.328.n.1

inter Sorores æqualitas eſt ſeruanda , ibid n.2.regulariter. ibid.n9.

Soror dotem ſibi debitam an conſequatur per viam collationis vel per viam retentionis ſeu deductionis non refert, cùm vtroque modo idem effectus ſequatur. ibid n.3

Soror ſi cum aliis quæ ſimilem non babuerunt dotem in ſucceſſione vult communicare , dotem habitam conferre debet. p.282.n.1

Sororem dotatam habere paragium præcipuum in damnum aliarum ſororum iniquum cenſetur. p.282.n.3.

Sorores rei emphyteuticæ renouationem ab alia ſorore infra annum non petentes , eo ipſo huiuſmodi actione priuatæ manent. ibid.n.4.

Splendor.

Splendor familiæ & agnationis ſine bonis & diuitiis conſeruari haud facilè poteſt. p.155. n. 35.

Spoliator.

Spoliator violentus non tantùm ad fructus perceptos,ſed etiam ad illos qui percipi potuerunt tenetur. p.332.n.2.

Status.

Status vltimus de vna perſona in aliam per prouiſionales effectus continuatus eſt attendendus. p.40.n.8

Status vltimus ſpatio 30.vel 40 annorum præſcribitur. ibid.n.9.

Status beneficij ſpatio 40.annorum firmatur. p.50 n.5.

Status vltimus ad effectum validitatis attenditur, licet non fuerit præſcriptus. ibid.n.6

Status patrimonij de tempore nupt arum eſt inſpiciendus , nulla habita ratione rerum quæ poſtea contigerunt. p.551.n.15.

Statutum.

Statutum Religionis Hieroſolymitanæ à ſede Apoſtolica confirmatum omnino eſt ſeruandum. p.7. n.2.

Statuta particularia locorum ſuper contractibus minorum ſolùm attendi debent, non autem ſtatuta generalia Prouinciæ. p.18 n.4

Statutum Peruſiæ babilitans maiores 20.annorum ad contrahendum vnde colligitur. ibid.n.5

Statutum cum clarè & ſpecifice loquatur ad vnguem ſeruari debet,nec ab illius diſpoſitione recedere licet. p.296.n.1

Statutum vti non confirmatum à Sede Apoſtolicadum repugnat Iuri communi non eſt attendendum. p.283.n.8

Statutum Rauennæ circa reſtitutionem dotis poſt matrimonium ſolutum refertur. p.193.n.3

Statutum Rauennæ de dote reſtituenda in quibus caſibus locum habet. ibid.n.4

Statutum vnum ab alio declaratur. p.275 n.12

Statutum Mutinæ de muliere foreſi nubente,dum impedit vel reſtringit liberam facultatem nubendi,non valet. p.355.n.4

Statutū Bononien.quoad conformitatem ſententiarum duarum etiam locum habet quando in aliqua parte diſcordant, cùm in ea parte quà conueniunt ſint exequendæ. p 380.n.2

Statutum

Statutum vrbis quando eſt deciſorium in omnibus vrbis tribunalibus ſeruatur. p.333.n.3
Statutum Bononiæ quoad excluſionem fœminarum quomodo intelligendum. p 183.n.17
Statutum Vrbis maiores 20.annis ad cootrahendum habilitat abſque ſolemnitatibus io contractibus minorum requiſitis. p.191.n.1. & p.145 n.1.
Statutum vltra caſum de quo loquitur extendi non poteſt. p.344.n.3
Statutum de ſolotione onerum à parentibus facienda in quo caſu eſt temperandum. pag.67. n.12.
Statum Vrbis inter contrahentes in Vrbe eſt ſeruandum. p.236.n.1
Statutum Bononiæ mandans ſemel tantùm licere appellare in quantum reſtringitur. pag.343. num.5.
Statutum Bononienſe quo cauetur ſemel taotùm licere appellare in poſſeſſorio quomodo intelligendum. p.262.n.2
Statuto de exequtione Inſtrumenti circumſcripto iudicium eondemnationis ad fructus eſt appellabile.. p.344.n.6
Statuta odioſa ſtricti iuris ſtrictè & provt ſonant ſunt intelligenda. p.274 n.9
Statuta vrbis licet dicantur Papalia & ratione poteſtatia etiam Clericos ligare poſſint, eorum tamen expreſſa mentione oon facta ex defectu voluntatis ad eos porrigi nequeunt. pag.316. n.7.
Statuta laieorum circa ſubſtantiam matrimonij non valent, materia ſpirituali ad Iuriſdictionem Eccleſiaſticam pertinente. p.353.n.6

Stipulatio.

Stipulatio non cenſetur commiſſa liquidatione crediti poſt obitum debitoris contra fideiuſſorem facta. p.20.n.3
Stipulatio pro ſe filiis & deſcendentibus ordine ſoccеſſiuo intelligitur. p.29.n.2
Stipulatio per Notarium in Inſtrumento facta cùm in aliquo à Capitulis ſubſcriptis diſcrepat, ad eadem capitula tanquam ad matricem eſt reuertendum. p.198.o.6

Species.

Species quando præcedit & ſeqnitur genus, hoc non reſtringitur per ſpeciem, ſed illam ad omnes in genere comprehenſos extendit. p.109 n.13.

Stylus.

Stylus tantum de potentia quantum de vſu habet. p.354.n.10
In Stylo vltra ſolitam obſeruantiam nihil ſuppleri debet. ibid.n.11
Stylus Rotalis ſeruatis quatuor terminis vſitatis in executorialibus mandati de manutenendo ob identitatem rationis locum habet. p.133. num.2.
Stylus ferendi declaratoriam tam in executorialibus tei iudicatæ quàm mandato de immittendo ſeu manutenendo, ex identitate rationis vbi de contradictione conſtat locum babet. pag. 332. n.4.

Subcollector.

Subcollector vnicus præſumitur niſi contrarium ex aduerſo probetur. p.164.n.8

Subhaſtatio.

Subhaſtatione & deliberatione bonorum pro pretio creditum excedente facta, pro illis obſtat exceptio ſolutionis mediante deliberatione ſecuta. p.140.n.6

Subornatio.

Subornatio teſtium cùm de ea nullibi perfectè conſtet fidem ex fide data non meretur, etiam medio iuramento coram Notario & teſtibus firmata. p.86.n.15

Subreptio.

Subreptio tanquam reſpicieos ipſam ſubſtantiam gratiæ, influit etiam in generalibus & toti gratiæ reſiſtit. p.125.n.9
Subreptione commiſſionis ſtante lis introdocta dici nequit ad effectum ſubrogatiooem obtinendi. p.164.n.15

Subrogatio.

Subrogationis aliquod requiſitum an ceſſet lite inter partes ſuper titulo beneficij oon exiſtente. p.5.n.7
Subrogatio in vtilitatem Eccleſiæ facta ab Eccleſia eſt recuperanda. p.44.n.4
Subrogatio lite coram Rota introducta denegari non poteſt. p.53.o.1
Subrogationes gratioſæ vt impetrentur qoid requiritur. p.54.n.2
Sobrogationis effectus eſt vt ſubrogatus ſit eiuſdem naturæ, cuius ille cui ſubrogatur. p.196 n.7.
Subrogationis natura eſt vt ſubrogatum ſit eiuſdem qoalitatis cuius illud cui ſubrogatur. p.321 nom.1.
Sobrogatio bonorum loco aliorum in alia Inueſtitura conceſſorum facta, cum eiſdem qualitatibus in Inueſtitura cuius loco fit ipſa ſubrogatio comprehenſis, effectum ſortiri debet. ibid. num.2.

Suſceptio.

Suſceptione velli probata ratificatio poſſeſſionis emiſſæ reſultat. p.85.n.7

Subſidium.

Subſidium charitatiuum non ſolnitur niſi Diœceſano, & pro Eccleſiis in eadem diœceſi exiſtentibus. p.148.n.11

Subſtantiuum.

Subſtantiuum quaodo eſt imperfectum & obſcurum à propoſitione præcedenti ſecundum ſubiectam materiam declaratur. p.225.n.5

Subſtitutio.

Subſtitutio facta tantùm volgariter an per aditionem hæreditatis expiret. p.3.n.4
Sobſtitutio fideicommiſſaria ſucceſſiua quomodo procedit. p.391.n.19
Subſtitutio deficieotibus omnibus hæredibus ad fauorem proximiorum de parentela & agnatione facta, omnes deſcendentes propriè comprehendit. p.39.n.10
Subſtitutio pluribus ſimpliciter facta, etiam altero ex illis decedente purificatur. p.258.n.2
Subſtitutio pluribus ſimpliciter facta in ſingularitates reſoluitur. ibid.n.3
Sobſtitutio facta inter bonoratas in toto legato ad indocendam reciprocam non ſufficit, niſi quoque vltimo morienti facta appareat. ibid.o.4

Subſtitutio facta ſeparatim nomine collectiuo & verbis communibus abſque repetitione oneris dotandi fœminas, eas ſub verbo *liberi* fuiſſe vocatas clarè demonſtrat. p.183.n.13
Subſtitutio quando verba ſunt obliqua ſemper & omni tempore eſt fideicommiſſaria. pag.243. num.7.
Subſtitutio ſecunda ab alia antecedenti declaratur. p.392.n.22
Subſtitutio facta ad fauorem piæ cauſæ matris fauorem excludit. p.242.n.2
Subſtitutio ſub conditione incerta concepta nullum fauorem ſubſtituto præbet. p.243.n.16
Subſtitutione ſub conditione incerta concepta nullus piæ cauſæ fauor eſt tribuendus. ibid.n.17
Subſtitutio compendioſa matre in medio exiſtente per verba communia facta, an omni tempore fideicommiſſaria fauore matris cenſeatur, controuertitur. ibid.n.9
Subſtitutio quando ad bona teſtatoris eſt reſtricta, omni tempore fideicommiſſaria dicitur. ibid. num.10
Subſtitutio reciproca cuiuſlibet lineæ de per ſe non autem de linea ad lineam, ſecundùm ſubiectam materiam eſt intelligenda. p.253.n.11
Subſtitutis etiam à Teſtatore nominatis prohibetur cuſtodia educationis pupillorum, vt remoueatur maligna ſpes ſuccedendi. p.90.n.6

Subtractio.

Subtractio minutæ eius inſtitutionem vitiare non poteſt. p 96.n.7

Succedens.

ad Succedendum in teſtamentis non attenditur paritas gradus, ſed verba clara Teſtatoris ac eius diſpoſitio. p.156.n.47
Succedens in ius alterius non magis grauari debet quàm prædeceſſor ſi viueret. p.143.n.3

Succeſſio.

Succeſſio ab inteſtato in proprietate vtilis dominij hæredem reſpectu tituli ſuperuenientis releuat, p.55.n 10
in Succeſſione filiorum lex magis matri quam piæ cauſæ fauet. p.243.n.18

Succeſſor.

Succeſſor quando non ſuccedit in attentatis non tenetur purgate attentata anteceſſoris, ſed tanquam tertius ius de nouo creatum à Papa habens reputatur. p.198.n.13
Succeſſor in Eccleſia attentata prædeceſſoris purgare tenetur. p.198.n.9
Succeſſores tanquam legitimi contradictores à poſſeſſione portionis legitimæ non ſunt amouendi. p.216.n.17

Suffragium.

de Suffragio minoris partis non eſt curandum. p.217.n.8

Supellex.

Supellectilia quæ ad vſum hominis in domo retinentur & ſine quibus nos viuere non poſſe experientia docet, nomine alimentorum veniunt. p.207.n.5

Superior.

Superioris conſenſus pro acceptatione ad profeſſionem non ſufficit capitulari Monialium conſenſu excluſo. p.234.n.21

Superſtes.

Superſtes collitigans ex regula de ſubrogandis ad effectum ſuccidendi anfractus, & ne ipſi nouus aduerſarius detur, in iuribus prædefuncti ſubrogatur. p.164.n.2

Supplicatio.

Supplicatio ſola ſufficit poſſeſſori non ſolùm ad ius actorum excludendum, ſed etiam ad abſolutionem obtinendam. p.77.n.8
Supplicatio tempore datæ ſignata præſumitur, nec probatio in contrarium admittitur. pag.324. num.4.
Supplicatione non regiſtrata nullum ex ea ſumitur argumentum. p.58.n.13
Supplicatio vt dicatur porrecta per certam perſonam, non ſufficit præſumptio ſed concludens probatio requiritur. ibid.n.14

Suſpenſio.

Suſpenſio vnionis à Papa in fauorem alterius facta remanet pro ea vice, etiamſi ex cauſa onerosa facta fuerit. p.11.n.5
Suſpenſio calumnioſè deducta ad impediendam litis proſecutionem petitorij terminationem retardare non valet. p.393.n.5
à Suſpenſione ad impediendam litem producta Actorem receſſiſſe quomodo probatur. ibidem num.6.

Suſpicio.

Suſpicio falſitatis operatur vt in Ciuilibus nulla fides ſcripturæ ſit adhibenda. p.71.n.21
Suſpicio calumniæ quomodo probatur.p.123.n.2.& p.314.n.6
Suſpicio ſuccedendi contra patruum ſubſtitutum & quoſcumque agnatos & cognatos pupillorum militat. p 90.n.7
Suſpicio calumniæ vehemens quando non adeſt, parum refert quod articuli ad euertenda fundamenta deciſionum tendant. p.387.n 14

Syndicus.

Syndicus idem eſt quod Prior & interdum vnum nomen pro altero intelligitur. p.51.n.13

T

Tabellio.

Tabellioni aſſerenti Teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis ſtandum eſt, maximè cùm ſigna & actus ſani Iudicij præceſſerint. p.64.n.19

Taciturnitas.

Taciturnitas in præiudicialibus non inducit conſenſum. p.293.n.10

Taxatio.

Taxatio ſalarij habita ratione laborum ac induſtriæ perſonæ inſeruientis, & iuxta ſolitum illius officium in quo ſeruitium fuit præſtitum fieri debet. p.188.n.6
Taxatio conuentionalis fructuum pro certa ſumma ſortis principalis ad aliam partem ſortis trahi non debet. p.236.n.12

Tempus.

Tempus nuptiarum eſt inſpiciendum ad effectum de congruitate dotis videndi. p.377.n.1
Tempus mortis Teſtatoris non ſolutionis ad dignoſcendam congruitatem dotis eſt attendendum. p.351.n.11
Tempus ſolutionis laudemij niſi à die notitiæ non currit. p.263.n.8
Tempus datæ Bullæ in omnibus gratiis Apoſtolicis attenditur. p.297.n.4
Tempus tranſactionis non quod poſtea euenit attendi debet. p.295.n.8

Terminus,

Terminus.

Terminus ſtatutus ad iudicandum à partibus prorogari poteſt. p. 302.n.6

Terminus per ſtatutum indoctus ex partium conſenſo prorogari poteſt vſque ad tempus de iure communi præfixum. ibid.n.7

Termini citationom non debent confundi ſed ſingulis ſingula referri. p.64.n.7.

Termino legitimo ad probandum Iuſpatronatus elapſu, effectus arbitrij pro ſuſpenſione executionis ceſſat. p 361.n.13

Terminum competentem à iure habens alium terminum habere non debet, ne propter eius culpabilem negligentiam alteri damnum inferatur. p.102.n.4

Terminis quatuor ſeruatis de ſtylo ſeruari ſolitis, nec ſatisfactione à parte ſubſecuta, nil reſtat niſi vt ſententia declaratoria feratur. pag. 110. n. 3. & p.112.n.5

Territorium.

Tetritorij ſeparatio quæ à Papa fieti non poteſt cùm non probetur, præſumptio ſtat pro Epiſcopo viciniori. p.148 n.4

Teſtamentum.

Teſtamentum à Notario publico rogato in forma publici Inſtrumenti productum intentionem hæredis ſcripti plenè fundat. pag. 42. num. 1

Teſtamentum ex falſa cauſa conditum corruit. ibid. num. 12

Teſtamentum ex falſa cauſa vt corruat, cauſa finalis non impulſiua requiirtur. ibid n.13

Teſtamentum non corruit quando plures exprimuntur cauſæ etiamſi omnes non verificentur, cùm ſufficit vnius tantùm verificatio. pag. 43. num. 18

Teſtamentum quando non eſt in actis idem eſt ac ſi extra mundum eſſet. p.316.n.11

Teſtamentum ſecundum vti ex falſa & erronea cauſa conditum corruit, & ſuſtinetur primum. p.247.n.3

Teſtamentum primum quatenus non ſuſtineretur, filiæ tamen ſuceſſio paterna ſaltem ab inteſtato debetur. ibid.n.4

Teſtamentum non corruit quando plures cauſæ exprimuntur, etiamſi omnes non verificentur, nec innalidatur contractus etſi altera ex cauſis cum dictione *præſertim* fuerit expoſita. ibid.n 5

Teſtamentum per prædeceſſum hæredis remanet caducatum. p.125.n.1

Teſtamentum & codicilllos Patris in omnibus & per omnia in tranſactione acceptans & approbans, aſſertionem in teſtamento & codicillis contentam acceptaſſe & approbaſſe cenſetur. p.295. num.11

Teſtamentum ab vltimo actu concluſiuo recipit perfectionem. p.154.n.27

Teſtamentum non inualidatur ex eo quod Teſtator hæredem vniuerſalem ad interrogationem Notarij inſtituerit. p.152.n.11

Teſtamentum per Notarium ſcriptum & non publicatum, licet non poſſit dici perfectum voluntatem tamen Teſtatoris probat. ibid.n 12

Teſtamentum nouum à priori caducato non condens ab inteſtato decedere voluiſſe cenſetur. p.126.n.2

Teſtamentum ab vltimo actu concluſiuo recipit perfectionem. p.171.n.9

Teſtamentum ad intertogationem Notarij exprimentis nomen hæredis valet, etiamſi Teſtator illud ſolùm confirmauerit per verbum affirmatiuum *ſic* reſpondendo. p.153.n.18

Teſtamentum quando eſt ſumptum ſumpti fidem non meretur. p.285.n 10

Teſtamentum caducatum à ſubſtitutione vulgari vires aſſumit. p.126.n.4

Teſtamentum eſt nullum quando caret teſtibus & aliis ſolemnitatibus pro ipſius valida confectione requiſitis. p.134.n.8

Teſtamentum ab actu concluſiuo & vltimo diſpoſitionis puncto recipit perfectionem. p 96.n.11

Teſtamentum inter liberos factum & à Patre coram teſtibus ſcriptum & ſubſcriptum, cum clauſula generali ſignificante voluntatem ſeruandi ea quæ dixerat & ſcripſerat, iure validum cenſetur. p.340.n.2

Teſtamentum tale præſumitur in materia quale eſt in forma. p.152.n.4

Teſtamentum per ſcripturam publici Inſtrumenti probatur etiamſi nullum fiat teſtium examen. ibid.n.5

Teſtamentum quando ex ſeipſo omnibus ſolemnitatibus abſolutum exiſtit pro eius validitate eſt reſpondendum. p.96.n.14

Teſtamento ſecundùm omnes ſolemnitates & diſpoſitionem ſtatuti loci facto, hæres vniuerſalis inſtitutus fundatam in eo habet intentionem, donec contrarium per euidentiſſimas rationes appareat. p.152 n.1

Teſtamento per prædeceſſum hæredis inſtituti caducato, hæreditas ad venientes ab inteſtato deuoluitur. p.146.n.2

in Teſtamento prius vocati magis dilecti cenſentur. p 210 n.18

Teſtamento falſo in Iudicio & extra nulla fides eſt adhibenda. p.270.n.4

Teſtamenti pars vna aliam declarat. p.331.n.7

Teſtamenti pars vna, cùm non militet eadem ratio in vno quæ in alio caſu, aliam declarare non poteſt. p.331.n.8

Teſtamenta ad probandum Iuſpatronatus adducta cùm non ſunt in actis idem eſt ac ſi extra mundum eſſent. p.285.n.9

Teſtator.

Teſtatoris voluntas vbi de ea controuertitur, per teſtes omni exceptione maiores ab eo probanda eſt qui in ea ſe fundat. p.41.n.3

Teſtator relicto pro dote Eccleſiæ nominatim non facto, potius Benefactor quàm Patronus & ditator quàm dotator dici meretur. p.226.n.2

Teſtator per verba obliqua diſponens, diſpoſitio tranſit ad omnes deſcendentes in infinitum, quicquid ſit in terminis vocationis per verba directa conceptæ. p.210.n 23

Teſtator abſoluens vxorem à reddenda ratione fructuum argumentum relicti formalis vſusfructus præbet. p.350.n.7

Teſtator quando vſus fuit nomine collectiuo volés prouidere de dote omnibus deſcendentibus, &c. legatum in omnes deſcendentes diſtribui debet, alioquin mens Teſtatoris eludatur. p.210 n.25

Teſtator deficientibus ſine prole hæredibus, ſubſtituendo proximiores maſculos de parentela & agnatione, ad fauorem omnium in eodem gradu exiſtentium fideicommiſſum æqualiter purificatum cenſetur. p.190.n.1

Teſtator in donatione per teſtamentum facta verbo præteriti temporis vtens, an taxatioè de deſcendentibus ipſo viuente natis ſit intelligendus. p.209 n.14

Teſtator legando alicui annuum redditum ſuper fundo aliquo, legatarios pro conſequutione illius annuæ quantitatis contra quemcumque fundi poſſeſſorem agere, fundi autem alienationem impedire non poteſt. pag. 202. n.2.

Teſtator in defectum deſcendentium inſtitutorum & ſubſtitutorum dum proximiores de familia & agnatione ſua vocauit, vocatio in tranſuerſalibus lineæ contentiuæ duntaxa virificari poteſt p.390. p.390.n.10

Teſtator poſt inſtitutionem factam verè ac directò ad fauorem filij, dum vſumfructum legat vxori eius vita durante, relictum ad ſolum vſumfructum formalem reſtrictum cenſetur pag 177. num.5.

Teſtator exprimens ſe diſpoſita ordinaſſe ad beneficium & exaltationem ipſorum filiorum, & pro manutentione & conſeruatione familiæ, de familia quoque contentiua intellexiſſe cenſetur. p.366.n.3

Teſtatorem diſpoſita etiam ad familiam contentiuam reſtringere voluiſſe non procedit, ſtante diſpoſitione ad familiam effectiuam limitata. ibid n.4.

Teſtator dum vocat legitimos & naturales & de legitimo matrimonio natos, filius Patris ex legitimo matrimonio non nati tanquam ex radice infecta proueniens excluditur. p.391.n.16

Teſtator nihil reſpondens ſecundæ interrogationi per Notarium circa inſtitutionem hæredis vniuerſalis factæ, an in prima inſtitutione permaniſſe cenſeatur. p.154.n.31.

Teſtatoris taciturnitas non refragatur interrogationi à Notario factæ, quando ea impatientia reſpondendi propter infirmitatem vel aliud accidens prouenit. p.155.n.33.

Teſtator quicquid ad rei legatæ vſum deſtinauerat ſub legato comprehenditur. pag. 395. num.10.

Teſtator conſiderans Inquilinatum vti acceſſorium ipſius venditionis, legatarium etiam in Inquilinatu vti acceſſorio præferri voluiſſe cenſetur. p.396.n.14

Teſtatoris volontas non dicitur perfecta donec coram Notario & teſtibus fuerit declarata. p.146 n.6.

Teſtator nuncupatiuè faciendo inſtitutionem, vel alia legata cum ſolemnitatibus requiſitis, ſi morte præuentus non potuerit procedere vti volebat, teſtamentum in totum dicitur nullum. ibid. n.7.

Teſtator aliquem nomine ſuo aut cognomine appellari iubens, eundem inter alios prædilexiſſe atque maiori portione dignum exiſtimaſſe præſumitur. p.155.n.37

Teſtator ſanæ mentis præſumitur niſi contrarium concludentiſſimè probetur. p.64.n.11

Teſtator non dicitur actum perfeciſſe cum ad aliud tempus teſtamentum detulerit. p 91.n.24.

Teſtator poſt duos aut tres hæredes inſtitutos ſubſtituens etiam illorum filios & deſcendentes in infinitum quomodo eſt intelligendus. p. 121. n.21.

Teſtator in diſponendo de pupillis referens ſe ad ſimilem diſpoſitionem paternam non poteſt amplius operari quam diſpoſitio relata pag. 90. num.15

Teſtator ſolùm in defectum lineæ effectiuæ proximiores vocans, impoſſibile eſt quin de familia contentiua intellexerit. p.357.n.11

Teſtatoris volontas ex his quæ ante conditum teſtamentum dixit probatur. p.152.n.13

Teſtator quando id dixit ante teſtamentum inſtitutionem deliberatè feciſſe præſumitur. ibid. n.14.

Teſtator excludendo fœminas & inhabiles in concurſu perſonarum habilium ad propagandam & conſeruandam agnationem, extraneos inhabilibus de agnatione præferre voluiſſe non cenſetur. p.346.n.12.

Teſtatoris aſſertioni ſtandum eſt donec erronea probetur. p.295.n.10.

Teſtatoris mandatum de acquieſcendo adminiſtrationi nominatæ perſonæ de iure eſt ſeruandum circa adminiſtrationem ſine dolo & lata culpa factum. p.69.n.3

Teſtatoris verba relinquendo vxori exercitium & adminiſtrationem eodem modo quo ipſe exercebat, circa vtilitatem non proprietatem ſunt intelligenda. p.378.n.7

Teſtatoris verba dum ſunt clara & expreſsè de vſufructu loquuntur, quæſtio voluntatis non eſt admittenda. p.126.n 3

Teſtatoris voluntate concurrente, ſub legato contenti etiam venit continens licet non expreſſum. p.395.n.3

Teſtatoris dicto ſtandum eſt cùm id in animo conſiſtat. p.147.n.7.

Teſtator in eadem diſpoſitione reſpecto vtriuſque hæredis pariformiter diſponens idem pariter in ſequenti ſubſtitutione continuatiuè facta, diſpoſuiſſe cenſetur. p.391.n.21.

Teſtatorem in donatione per teſtamentum facta reſpexiſſe tempus remotum & poſt eius mortem futurum vnde colligitur. pag. 209.num.16

per Teſtatorem nominati tempore conditi teſtamenti omnes ad hæreditatem ſunt admittendi. ibid.n.9.

Teſtatoris intentio ex ſequentibus declaratur. ibid. n.10.

Teſtatore in defectum lineæ maſculinæ ſimpliciter proximiores de parentela & agnatione ſubſtituente, fideicommiſſum in primis proximioribus expirat, neque ad alios extenditur. p. 356. n.9.

Teſtatori de alienis bonis nemo præſumitur. p.221. n.14.

Teſtatus decedens inſtituta ſibi hærede à qua Reus conuentus cauſam mediatam habet, cauſa inteſtati in qua alius ſe fundat, ceſſat. p. 333. n.1.

pro Teſtati cauſa in dubio eſt iudicandum. ibid n.2.

Teſtatrix.

Teſtatrix hæredi inſtitutæ ſuperviuens dum nullum aliud condidit teſtamentum, excluſo omni odio ſucceſſionem ab inteſtato tacitè permiſiſſe præſumitur. p147.n.10

Teſtatrix ab inteſtato decedere volens odiúmque quod habuiſſet nepotibus remiſiſſe quomodo probatur. p.126.n.12

Teſtatrice per modum diſpoſitionis particularis ante inſtitutionem hæredis procedente, legatario vel fideicommiſſario non accreſcit tota hereditas

ditas,etiamſi nullum hæres adſit, vel per prædeceſſum defecerit. p.126. n.6

Teſtis.

Teſtes in cauſa quadam examinati & bonam reddentes rationem concludenter probant. p. 34. num.5

Teſtes de Collegialitate deponentes non ſufficiunt niſi de ſignis illam neceſſariò inducentibus deponant. p.35.n.17

Teſtes melius deponentes & plurimis coniecturis adminiculati tanquam ſoli ſufficientes attendi debent. ibid n.18

Teſtes non remonentes ſenſum ab actu cùm deponant ſuper negatiua non releuant. pag.38. num.11

Teſtibus melius informatis magis eſt credendum. ibid.n.13

Teſtes numero plures & qui non patiuntur exceptiones cæteris ſunt præferendi. ibidem num.12

Teſtes de auditu deponentes nihil probant. p.40. num.7

Teſtes intereſſati nec habentes requiſita neceſſaria ad probandam immemorabilem,integram fidem non merentur. p.43.n.3

Teſtes aſſiſtentiam iuris habentes aliis ſunt præferendi. ibid.n.4

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam parte non citatâ nullam fidem merentur. pag.46. num.11

Teſtis de menſuratore deponens licet eiuſdem nomen non exprimat nihilominus probat, dum aliunde de identitate perſonæ conſtat. p. 291. num. 2

Teſtis de proprio iudicio deponens valorem non probat. p.277.n.6

Teſtes ad effectum probandi valorem rei alicuius, rationem ſui dicti concludentem etiam non interrogati reddere debent. ibid.n.7

Teſtis licet in cauſa intereſſatus cùm fuerit ex aduerſo inductus approbatur, nec vlla ab eadem parte aduerſa contra eum exceptio perſonalis allegari poteſt. p.277.n.1

Teſtes de via clauſa deponentes quomodo ad euitandam contrarietatem ſunt intelligendi. ibid. num.2

Teſtis de viſitationibus à Capitulo factis deponens cùm ſit vnicus non releuat. pag. 286. num.8

Teſtis non reddens concludenter rationem dicti fidem non meretur. p.281.n.10

Teſtis de credulitate & proprio iudicio deponens non releuat. ibid. n. 11

Teſtes informiter examinati in conſideratione non ſunt habendi. ibid. n.12

Teſtis vnicus (præcipuè in materia odioſa) nullum facit probationis gradum. pag. 126. num.11

Teſtis vnicus de iure nihil probat. pag.166. num.11

Teſtes de legitimæ valore deponentes, niſi de propria ſcientia diſtinctè & concludenter deductis debitis deponant, attendi non debent. p.293. num.9.

Teſtis de facto proprio ſpecificè & cum optima ratione deponens pluſquam ſemiplenam probationem facit. p.70.n.8

Teſtis de facto proprio & cum optima ratione deponens concurrentibus adminiculis de publica voce & fama plenè probat. ibidem num.9.

Teſtium de certa ſcientia deponentium & bene informatorum defectus ſi adſit pluralitate ſuppletur. p.115. n.19.

Teſtes in concurſu inuicem ſunt conciliandi. ibid. num.20

Teſtis ex auditu de proprietate domus deponens licet vnicus pro adminiculo poteſt deſeruire, ſicut & alia imperfecta probatio ad eundem effectum ſolet admitti. p.65.n 6

Teſtes de ſimplici auditu, nec deponentes de tempore reſtricto ante motam litem nil probant. p.74.n.13

Teſtes qui coadiuuantur ex præſumptione iuris ſunt attendendi & aliis præferendi. ibid. num.14

Teſtes ad fauorem Ordinarij de quaſi poſſeſſione liberè conferendi beneficia deponentes, cùm non teſtentur de aliqua ſpecifica prouiſione certæ perſonæ ac determinato menſe & anno liberè facta,nihil concludunt. p.195 n.11

Teſtes alij in negotio principali poſſunt examinari non obſtante publicatione teſtium primò productorum. p.129.n 17

Teſtes de immemorabili vel quadragenaria cum titulo ſaltem putatiuo non deponentes, in dicto nihil concludunt. p. 203.n.6

Teſtes ad concordiam debent reduci, cùm eorum dicta non ſint cauillanda,ſed potius adiuuanda & pro viribus ſuſtinenda. p.212.n.14

Teſtis de facto proprio deponens plenè probat. p.101.n.9

Teſtes cùm agatur de reprobando inſtrumento teſtamenti,contrarium eius quod in teſtamento eſt ſcriptum neceſſariò & concludenter probare debent. p.153.n.23

Teſtes non quatuor ſufficiunt ſed ſeptem requiruntur,ad inducendam nouam & contrariam diſpoſitionem ab illa quæ fuit ſcripta & in teſtamento expreſſa. ibid. n 24

Teſtes quando tempus eſt de ſubſtantia debent ſuper fama deponere ſpecificè & cum omnibus requiſitis, aliàs non ſuffragantur. pag. 166. num.4

Teſtes de conſuetudine mutua deponentes quando non percutiunt tempus conceptionis prout requiritur,nullius ſunt momenti. ibid.n.5

Teſtes nulliter examinati nihil nocent. ibidem num.6

Teſti à parte inductæ & de proprio facto deponenti plena fides eſt adhibenda. ibid.n.7

Teſtes examinare faciens meliores teſtes & quos habuerit magis idoneos induxiſſe præſumitur. p.129.n.14

Teſtes pro ſeipſo inducens meliorem ac pleniorem probationem quam poteſt facit. ibid. n.15

Teſtes de paupertate collitigantium deponentes,bona per eoſdem poſſeſſa non eſſe ſufficientia ad illos & litem ſuſtentandum, prout requiritur deponere debent. p.385.n.5

Teſtes licet extraiudicialiter examinati veritatis fumum præſtant. p.373.n.6

Teſtes nulliter examinati animum Iudicis concurrentibus aliis inclinare debent. ibidem num.7

Teſtes dum conficitur teſtamentum præſentes ſaluari debent ,etiamſi alter neget alios fuiſſe præſentes,alter verò affirmet. p.340.n.1

Teſtes duo licet ſimpliciter dicant aliquem poſſediſſe poſſeſſionem ſufficienter probant. p. 325. n. 1.

Teſtes à parte aduerſa inducti & ad illius inſtantiam ſeruatis ſeruandis iurantes, ad inſtantiam alterius partis abſque reiteratione terminorum iudicialium, vti communes effecti examinari poſſunt. p. 248. n. 12.

Teſtes per diſtinctionem temporum conciliantur. n. 13.

Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed potius adiuuanda & præ viribus ſuſtinenda. ibid. n. 14.

Teſtium ſi aliquis ſit defectus ex eorum numero ſuppletur. ibid n. 15

Teſtes concurrentibus aliis adminiculis non ſolùm eò magis probant, ſed & quatenus omni exceptione maiores non eſſent adhuc admittuntur, licet aliàs admittendi non forent. ibid. n 16.

Teſtes quando ſunt perſonæ quæ nullo modo reprobari poſſunt fortius probant. ibid. n. 17

Teſtibus qui plurimas patiuntur exceptiones nec in dicto concludunt, nulla fides eſt adhibenda. ibid. n. 18.

Teſtes pauciores in concurſu plurium magis ſpecificè deponentium & adminiculis ſuffultorum attendi non debent. ibid. n. 19.

Teſtes ſeptem requiruntur quando agitur de ſolemni teſtamento vti erroneo reprobando. p. 171 n. 8.

Teſtes ex certa ſcientia per ſenſum viſus & effectuationem deponentes obſeruantiam Concordiæ probant. p. 194. n. 7

Teſtes ſuper furore Teſtatoris deponentes quomodo ſunt examinandi. p. 64. n. 16.

Teſtibus de dementia deponentibus non creditur niſi rationem eorum dicti aſſignent licet non fuerint interrogati. ibid n. 17

Teſtes in iudicio criminali examinati non probant in ciuili. p 64. n. 13

Teſtes nulliter examinati non probant. pag. 79. n. 15.

Teſtes conteſtes dicuntur quando ad eundem finem tendunt. p. 211 n 3

Teſtes conteſtes præſumuntur dum contrarium non probetur. ibid n 4.

Teſtes de auditu ac de eorum iudicio & credulitate deponentes non probant. p. 304. n. 2

Teſtes de non poſſidente ſtabilia deponentes ſufficientes rationes depoſitionis reddere tenentur. ibid. n. 3.

Teſtes ſuper metu tanquam actu perceptibili ſenſu corporeo deponentes, aliis de actu imperceptibili, nempe de intrinſecis cordis deponentibus ſunt præferendi. p. 233. n. 21.

Teſtes examinati in iudicio criminali, & non repetiti in ciuili nihil probant. p. 96. n. 4. & p. 152. n. 8.

Teſtes numero plures in omni negotio plenè probant. n. 115. n. 17.

Teſtes non reddentes rationem eorum dicti circa diſtinctionem confinium, probationi ex publicis documentis reſultanti non ſunt præferendi dum in facto antiquo verſamur. pagin. 79 n. 24.

Teſtes non repugnantibus verbis legati ad declarandam teſtatoris voluntatem & verba legati ſufficiunt, licet non tot ſint numero quot in condendo teſtamento requiruntur. p. 395. n. 12.

Teſtes de dictis ante teſtamentum deponere non ſufficere, ſed oportere vt deponant de dictis in actu teſtandi, in quibus caſibus procedit. p. 395. n 13.

Teſtes cum teſtamento omni modo quo fieri poſſunt concordandi. p. 154. n. 30

Teſtes affirmantes aliquem fuiſſe inſtitutum hæredem vniuerſalem tam in dictatione quàm in publicatione teſtamenti debent attendi, & in aliorum concurſu tanquam conuenientes cum natura negotij ſunt præferendi. pag. 154. n. 28.

Teſtes pro inſignitate Eccleſiæ & loci examinati cùm ſint numero plures & de affirmatiua deponant cæteris ſunt præferendi. pag. 81. n. 12.

Teſtes quinque ad probandum ſubſtantialem errorem non ſufficiunt, licet ad probandum ipſum teſtamentum ſufficiant. p. 53. n. 26

Teſtes conformiter examinati cùm de facto proprio deponant pro remiſſoria concedenda magnum fumum præbent. p. 128. n. 9

Teſtes in materia vnionis etiam nulliter examinati pro fumo ſufficiunt. ibid n. 10.

Teſtes de facto proprio deponentes etſi ſingulares eſſent attamen plus quàm ſemiplenam probationem facerent. p. 129 n. 11

Teſtes duo ſufficiunt ad voluntatem Teſtatoris circa iam factam diſpoſitionem declarandam, non autem ad nouam inducendam. p. 247. n. 9

Teſtes nulliter examinati in conſideratione non ſunt habendi. p. 270. n. 4

Teſtes vigore remiſſoriæ Rotalis examinati cùm ſint natiui & bene informari de ſtatu loci & Eccleſiæ concludenter probant. p. 80. n. 4

Teſtes exteri nec de qualitate loci & perſonarum verè informati nil probant. ibid. n. 10.

Teſtes de ſtatu & redditibus beneficij informati dum optimam ſui dicti ſcientiam reddunt plenè probant. p. 317. n. 2

Teſtis vnicus & ſingularis quantumuis dignus & cuiuſcunque auctoritatis non releuat. p. 254. n. 16.

Teſtes quomodo debent deponere in caſu prætenſæ nouæ voluntatis. p. 90. n. 25

Teſtes deſcripti & rogati in teſtamento in quantum operantur. ibid. n. 22.

Teſtis deponens de bonis poſſeſſis ab vno in communione cum altero in quantum eſt recipiendus. p. 71. n. 15

Teſtes de tempore ſpecificè debent deponere, caſu quo tempus eſt de ſubſtantia ac pro victoria cauſæ deſeruit. ibid n. 16

in Teſtium concurſu depoſitio nihil concludentium à fortioribus infringitur & conquaſſatur. p. 77. n. 15.

Teſtibus ſtandum eſt ritè & rectè examinatis p. 84 n. 2.

Timor.

Timor dilapidationis quando ſubeſt ſequeſtrum conceditur. p. 251. n. 4

Timor ſubornationis teſtium quando reſultat, remiſſoria ſuper eiſdem articulis vel de directo contrariis neutiquam dari debet. pag. 314. n. 9.

Timor litis eſt principale & vnicum motiuum tranſactionis. p. 160. n. 6.

Timore litis tanquam cauſa finali quæ attendi debet non deficiente, tranſactio ex eo fundamento ſuſtineri poteſt. ibid. n. 7

Timor litis vt probetur etiam coniecturæ & veriſimilitudines ſufficiunt. p.160.n.9

Titulus.

Titulus ſufficiens ad præſcribendum etiam in his quæ ſunt contra ius, ex longi temporis curſu reſultat. p.36.n.5.& p.49.n.2

Titulus etiam inualidus & putatiuus ad præſcribendum ſufficit. ibid.n.6.

Titulos immemorabilis cum fama priuilegij incuſus titulum infeudationis tanquam contrarium excludit. p.124.n.12

Titulus legitimus ex facultate eligendi & amouendi ſacerdotes cum onere eos ſoſtinendi propriis ſumptibus conceſſa reſultat. pag. 310. num.5.

Titulus etiam coloratus in materia ſubrogationis quæ rigoroſas non requirit probationes admittitur. p.165.n.18

Tituli per Canonicam inſtitutionem præuia Patronorum præſentatione legitimè obtentam productio, in beneficialibus non eſt neceſſaria. p.276.n.4

Tituli inualidi productione ſtante excluditur præſumptio melioris tituli ad probationem negatiuæ ſaltem excludendam. p.104.n.4

Titulum habilem ad transferendam poſſeſſionem non probans beneficio regulæ de triennali gaudere non poteſt. ibid.n.5

Titulo vnionis ſtante curam penes præſentantem eſſe conſtare cenſetur. p.352.n.7

Titulum infeudationis allegans priuilegio venerabilis Societatis non eſt ligatus. pag. 109 num.18

Titulo redacto de ſui natura per appellationem reuocabili ad non titulum, fructus ab initio vſque ſunt ſoluendi. p.191.n.15.

Titulorum multiplicatio in beneficialibus datur ſine præiudicio Collatoris. p.227.n.9

Transactio.

Tranſactio inter partes facta vnde reſultat. p.94. n.16.

Tranſactio inter Matrem & filiam facta, deficiente ſubſidio dotis tam ex diſpoſitione iuris quàm ex ſtatuto Vrbis eſt reſcindenda. p.364. n.5.

Tranſactio dicitur exceptio litis finitæ, eiuſque ingreſſum prohibet ac impedit. p.174.n.5.

Tranſactio quando nocet principali eiuſque filiis etiam cauſam ab illis habentibus nocere debet. ibid.n.5.

Tranſactio facta de ordine Papæ & reſcripto Rotæ mediantibus ſpectatæ virtutis viris bona fide & conſulto per grauatum facta cenſetur. ibid.n.6.

Tranſactio vt valeat, tranſigentem aliquid de ſuo remittere requiritur. p.364.n.2.

Tranſactio ex cauſa imaginaria & contrahentibus conficta ſuſtineri nullatenus poteſt. ibid. n.2.

Tranſactio à ſua cauſa non reſtringitur. p. 216. n.21.

Tranſactio diuerſo reſpectu operatur. ibid.

Tranſactio ſuper legato vlterioribus deſcendentibus ex propria perſona vocatis nocere non poteſt. p.210.n.16.

Tranſactio facta à Tutrice abſque eiuſdem pupilli interuentu nulla eſt, cùm iam maior infante eſſet. p.256.n.8

Tranſactio cū clauſula ſublata & decreto irritanti authoritate Apoſtolica confirmata quoſnam habet effectus. p.160.n.13.

Tranſactio auctoritate Apoſtolica confirmata omnes defectus ſupplet, & ſucceſſores etiam ligat. p.250.n.10.

Tranſactio vel nulla ex capite enormiſſimæ læſionis à Rota reuocatur. p.100.n.4

Tranſactio ex capite enormiſſimæ læſionis corruit. p.256.n.6.

Tranſactio nil aliud eſt quàm receſſus à lite tam præſenti quàm futura. p.130.n.1

Tranſactio à Sede Apoſtolica confirmata ſupplet omnes defectus & ſucceſſores etiam ligat. p.206.n.2.

Tranſactione inter partes factâ præuiâ renunciatione quarumcumque litium inter ipſas vertentium, exceptio litis finitæ reſultat. p.184.n.6.

Tranſactio litis ingreſſum impedit. ibid.n.7

Tranſactione facta ratio ſemel reddita amplius reddi non debet. p.241.n.4

pro Tranſactione in dubio vt ſuſtineatur ſtat præſumptio. p.384 n.12

Tranſactio longo temporis curſu obſeruata difficilius reſcinditur. ibid.n.13

Tranſactione etiam de medio ſublata, cum Iudicia via ordinaria inter partes introducta in ſuo ſtatu remaneant, Actrix ad viam executiuam conuolare non poteſt. ibid.n.14.

Tranſactione in iudicio reſtitutionis in integrum reuocata primeuæ actiones parti læſæ competentes reuiuiſcunt. p.111.n.1

à Tranſactionis forma recedi non poteſt cùm in ea pœnitentiæ locus non detur. p.130.n.1

Tranſactionis forma debet ſeruari ne lis ſemel extincta per tranſactionem amplius inſtauretur. ibid.n.2.

Tranſactiones omnes habent vim rei iudicatæ, & executionem paratam, ita vt tranſigentes pro contentis in eis ad obſeruantiam executiuè poſſint compelli. p.125.n.4

Tranſactiones omnes ſunt ſeruandæ cùm vim rei iudicatæ & executionem habeant paratam. ibid. n.6.

Tranſactio non refertur ad ea quæ ſunt iam terminata & vel per ſententiam vel per Inſtrumentum deciſa. ibid.n.7

Translatio.

Translatio bonorum in aliquem ea neceſſitate facta caducitatem & prælationem excludit. p.321. n.6.

Transportatio.

Transportandi obligatio ſtante diuerſitate cauſæ ceſſat. p.4.n.3.

Tranſportatio actorum quando integrè facta præſumitur, allegandi contrarium onus probandi incumbit. p.5.n.1.

Tranſportatio non requiritur actis Iudicialibus vel non releuantibus deficientibus. pag. 49. n.9.

Transuersale.

in Tranſuerſalibus Rota ſemper ſolet inclinare cōtra fideicommiſſum, & ſic pro libertate bonorum. p.121.n.22.

Tutela.

Tutela & adminiſtratio bonorum nihil habent commune cum educatione pupillorum pag. 91. n.23.

Tutor.

Tutor vel Adminiſtator rationes bonotum ad ipſios manos peruentorum exhibere recuſans, executioẽ compelli poteſt, certà tamen petitione ac erediti liqoidatione præcedente. p. 384. num.5

Tutrix.

Tutrix pro filio attenta ipſius pupillari ætate Procuratorem eonſtituere debet. p.120 n.12
Tutrix ſnper re obſcura & dubia pupilli validè de Iure ttanſigere poteſt. p.124.n.x

V

Vacatio.

VAcatin licet detur ob non pnblieationem reſignationis,non tamen ſemper comptehenditur ſub quibuſcumque elauſulis niſi ſpecialiter exprimatur. p.2.n.2
Vaeatio beneficiorum quando eſt notoria vti contingens Sede Epiſcopali vacante & de menſe reſeruato, diſpoſitio decreti irritantis intrat perinde ac ſi certo corpori beneficij appoſitum eiſet. p.162.n.5
Vacationem non autem vacandi modum Ordinarius ſcite tenetur. p.76 n.5
Vacatione de tempore impetrationis non iuſtificata gratia remanet ſubreptitia. ibid.n.2
Vacatio quandonam tam de facto quam de iure dicitur conſnmpta. ibid n.3

Valor.

Valor mobilium in creditom hæreditatis deſcriptus debet etiam adſcribi ad debitom pro rata vnumquemque hæredem tangente. p 69 n.9
Valor beneficij malè expreſſus Reſignanti vti bene ſcienti computari debet. p.369 n.6
Valor fructuum ſtabilium per plenas & concludentes probationes probari debet. p.338.n.18
Valor nauis quomodo probatur. p 394.n.1
Valor auri non auro,ſed ad rationem ſolidorum 84. pro quolibet ſcuto eſt præſtanda. p.93.n.7
Valor ſcuti aurei de tempore ſolutionis attendi debet,cùm bonitas extrinſeca ſolùm non tetrinſeca mutata probetor. p.275.n.18
à Valore vnins prædij ad valorem alterius non probata ſimili bonitate inferri non poteſt. p.338. num.21

Venditio.

Venditio facta pro vita ementis non transfert niſi Ius vtendi & fruendi quoad ipſe vixerit. p.172. num 5
Venditio à Tutoribus facta ob diſſolnendum æs alienom alionde quàm ex confeſſione Totorum ſumi debet. p.189.n.1

Venditor.

Venditot non appellando à decreto de deponendo & depoſitom ipſom ſibi conſignari curando, depoſitum penes montem Pietatis factum acceptaſſe videtur. p.363.n.2

Veniens.

Veniens ad cauſam in ſtatu & terminis omnia acta ſua facit. p 161. n 2
Veniens ad cauſam vti fideicomiſſarius ad effectum excludendi vtrumque litigantem, acta geſtaſua non facit. ibid.n.3
Veniens ad cauſam pendentem ſententias ſuas facit. p.198.n 6
Veniens ad cauſam pendentem,in ſtatu & terminis in quibus cauſa repetitur admiſſos cenſetur. ibid n.7
Veniens ad cauſam ad effectum excludendi Ius vtriuſque, ſua acta facere voluiſſe non cenſetur. p.245.n.9

Verbum.

Verbum *in infinitum, in perpetuum &c.* fideicommiſſum ſucceſſiuum & perpetuum includit. pag.3. num.3
Verba *currat antianitas à die præſentationis* quomodo ſont intelligenda. p.8.n.4
Verba *de ſu preſentacion* in quo ſenſu propriè accipiuntur. ibid n 5
Verba qnando ſunt ambigua ad perſonam cui magis adaptantur ſunt referenda. ibid.n.6
Verba *actualiter dare,ſoluere, numerare & exburſare coram Notario & teſtibus,* veram & realem numerationem probant. ibid.
Verba deereti *realiter & cum effectu* veram & actualem ſolutionem important. pag.22. n.6
Verba non ſufficiunt vbi opus eſt facto. pag. 52. num.5
Verbum *occaſio* etiam temotiſſimam cauſam importat. p.53 n.13
Verbum *ad nutum* quid ſignificat. pag. 106. num 5
Verbum *voluntas* non regulatam ſed liberam voluntatem importat. ibid n.6
Verbom *deſcendens* omnes in infinitum de ſui natura comprehendens non patitor reſtrictionem, quamvis deſcendentes ex aliqno fuerint vocati. p 109.n.10
Verbum *Capitale* ad communionem mercium pertineciſſe referri non debet,dum de dominio ſolius perſonæ aliunde conſtat. p.259.n.2
Verbum *aliquam* (ſcil.moleſtiam) vti vniuerſale ac in oratione negatiua poſitum, omnia damna etiam inſolita comprehendit. p.259.n.15
Verbum *aliorum* cum copula &,diuerſitatem àſupra expreſſis denotat. p.366.n.5
Verbum *ipſius* cum ſit perſonaliſſimum ad mobilia ipſius promittentis non aliàs teferri debet. p.372. num.11
Verbum *hæres* cum imperatiuo *eſto* coniunctum ſubſtitutionem directam facit. p.243. n.8
Verbum *retrocedere* ſeu *retrouendere* actum retroſimilem cenſom extinctiuum proprie importat. num.11
Verbum *hæres* vnitum cum verbo *eſt* faciunt ſubſtitutionem directam,& pupillarem etiam matre in medio exiſtente continent. p.242.n.1
Verbum *doue* eſt exemplificatiuum & exponitur pro quando. p.274.n.12
Verbum *ſubſtituit* eſt commune, verba autem *eſſe voluit ac ore proprio nominauit* ſunt obliqua.p.242.
Verba communia & obliqua quando in ſobſtitutione leguntur, tune verba communia ad ſenſum obliquum trahuntur & eiuſdem naturæ reputantur. ibid.n.6
Verbum *nulli* in priuilegio appoſitum, niſi in Ordinario qui circumſcripta exemptione iuriſdictionem habuiſſet verificari non poteſt. p.240. num.3
Verbum *ſupradictis* tanquam repetitiuum identitatem bonorum demonſtrat. p.243.n.14

Verba

Verba *aut aliàs* poſita poſt mentionem Iuris communis niſi in Iure ſpeciali verificari non poſſunt. p.129.n.14

Verba *ſuper fructibus redditibus & prouentibus* etiam diſtributiones comprehendere apta ſunt. p.317. num.3.

Verba Indulti non debent reſtringi ad tempus conceſſionis, ſed vt priuilegia Principum latiſſimè ſunt interpretanda. p.79.n.18

Verba vniuerſalia ſunt propriè provt ſonant intelligenda. p.108.n.7

Verba non ſufficiunt vbi opus eſt facto. pag.383. num.5.

Verba tanquam de præterito concepta actum iam perfectum ſignificant. p 101.n.4

Verba inducentia fideicommiſſum non fuiſſe ita concepta provt leguntur in authentico in actis producto alleganti, Rota ex ſolita ſua bonitate nouam audientiam concedit. pag.135 num.2.

Verba *cum incidentibus & emergentibus*, &c. in commiſſione appellationis appoſita litem ſuper titulo beneficij introductam firmant, etiamſi in prima inſtantia remedio poſſeſſorij actum fuerit. p.164 num.8.

Verba (*nullo medio*) immediatam ſubiectionem ac exemptionem à quocumque alio important. p.185.n.5.

Verba *pro bonis ſeruitiis* ad colorem donationis ſeu legati appoſita cenſentur. p.177.n 16

Verba quantumuis ampla quibus datur facultas diſponendi non ampliant, ſed tantùm quod tacitè inerat de iure communi exprimunt. ibid. num.11.

Verba *ò altra perſona prohibita* denotant ſimilitudinem inter omnes, nec niſi ad perſonas prohibitas reſtricta cenſentur. p.334.n.13

Verba *vſque in perpetuum duraturam*, &c. ad effectum dignoſcendi an emphyteuſis ad extraneos ſit tranſitoria, multum per Rotam ponderatur. p 321.n.3.

Verba *per niun tempo non poſſino hereditare* perpetuitatem denotare videntur. p.346.n.13

Verba *per niun tempo non poſſino hereditare* ſecundum ſubiectam materiam & præſumptam mentem Teſtatoris reſtringuntur. ibid.n 14

Verba vniuerſalia vt euitentur abſurda contingentia ſecundùm ſubiectam materiam reſtringi debent. p.219.n.20

Verba *e dopò vadino* continuationem poſt lapſum quinquennij denotant. p.312.n.1

Verba *alle figliole da maritarſi* conditionaliter poſita an excludant legatum niſi legatariæ nuptui tradantur. ibid.n.2

Verba *da maritarſi* non conditionaliter ſed demonſtratiuè vti adiecta executioni poſita, legatum purum non conditionale ſupponunt. p.313. num.3.

Verba clara Teſtatoris dum habentur vlterius non eſt quætendum. ibid.n.4

Verba *legitimè & canonicè* petitorium reſpiciunt. p.349.n.6.

Verba *adminiſtrare & gubernare* dominium non important nec proprietatem tangunt. pag.378. num.8.

Verbum *reuertatur* quandam præexiſtentiam iuris apud eum ad quem fit reuerſio denotat. ibid. num.9.

Verba *ſine diminutione proprietatis* ad maiorem declarationem appoſita cenſentur. ibid.n.10

Verba *hac tamen conditione* prælegatum modo expreſſo modificant, perinde ac ſi in eodem prælegato poſita eſſent. p.377.n 2

Verba conſtituentia vxorem Dominam, Patronam & vſufructuariam bonorum, quando teſtator habet filios, in præeminentia & ſuprema rerum adminiſtratione verificantur. ibidem num.3.

Verba *habeat & percipiat vſumfructum plenum*, vſumfructum cauſalem cum proprietate important. ibid n.4

Verba teſtatoris quando ſunt clara voluntatis quæſtio non eſt admittenda. p.155.n.46.p.183.n.14 & p.210.n.10

Verba quoties ad vnum grauamen congruè poſſunt referri ad plura extendi non debent. p 122 n.28.

Verba priuilegij cùm in rem fuerint directa priuilegium reale reputatur. p 1 0.n.5

Verba quando adſunt ad inducendam realitatem apta, qualitas ipſius realitatis per expreſſionem perſonarum non tollitur. ibid.n.6

Verba nimis clara & in diſpoſitiua priuilegij prolata non poſſunt à procemio reſtringi, ſed potius ab eis cauſa finalis deſumitur. ibidem num.7.

Verba *hac tantùm conditione* legatum reſpectu vſusfructus modificant. p.350 n.2

Verba ſententiæ ſecundùm mentem Iudicis proferentis ſunt intelligenda. p.279.n.10

Verba priuilegij exemptionis Monaſterij, nulli ſcilicet eſſe ſubiectum præterquam Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, plenam & omnimodam exemptionem important. p 239.n.1

Verba *ſi abſque filiis & deſcendentibus*, tractum ſucceſſiuum futuri temporis etiam poſt mortem hæredis habent. p.309.n.6

Verbum *ſua* non excludit fideicommiſſum, cùm ſua dicuntur bona fideicommiſſaria donec fideicommiſſum purificetur. p.216.n.22

Verba vniuerſalia negatiua nullam patiuntur reſtrictionem. p.78.n.1

Verba generalia ab aliis verbis ſpecialiter adiectis interpretationem recipiunt. p.196.n.8

Verba vniuerſalia ſubſequentia ſecundum ea quæ proximè præcedunt ſunt interpretanda. ibid. num.9.

Verba ſententiæ provt de iure intelligi debent. p.362.n.11

Verba cùm terminentur in perſonis Monachorum & tuitione eorundem, ad perſonalitatem referenda videntur. p.199.n.3

Verba *maſculis & legitimis ac de cognatione*, &c. ad ſolos hæredes & ſucceſſores maſculos qui ſunt de familia reſtricta cenſentur. pag. 284. num.2.

Verba immediatè ſubſequentia antecedentia qualificant & reſtringunt. p.380.n.5

Verba *non extante linea maſculorum & fœminarum* quomodo ſunt intelligenda. pag.310. n.14

Verba, *quamuis Monialis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat*, in renunciatione liti appoſita, an præcedentis profeſſionis ratificationem & formalem de præſenti conſenſum includant. p.303 num.4.

Verba in tertia perſona prolata ad perſonam teſtatoris & ſic ad ipſius bona referuntur. pap.243 n.11.

Verba menti non mens verbis deſeruire debent. p.225.n.3

Verba, *à nemine poſſe expelli, aut alio quovis modo ſuper illa*(ſc. hæreditate)*moleſtari quomodo ſunt intelligenda.* p.126.n.8

Verba Teſtatoris relinquentis vxorem vſufructuariam eius vita durante, ſolùm vſumfructum formalem important p.350.n.4

Verba *quibuſvis & quacumque* in priuilegiis tanquam vniuerſalia appoſita omnia comprehendunt. p.108.n.3

Verba *quibuſvis & quacumque* habent vim ſpecialis expreſſionis etiam in caſibus vbi nominatio ſpecifica requiritur. ibid.n.4

Verba clara propriam ſignificationem in priuilegiis non mutant. p.108.n.9

Verba clara etiam in præiudicium tertij cui Summus Pontifex præiudicare potuit & voluit extenduntur. ibid n.10

Verbum *Finche* temporalitatem ſignificans, vt lapſo tempore excluſus cenſeatur vocatus operatur. p.345 n.4

Verba in fine orationis poſita ſub eadem ratione totam orationem vniformiter regulare debent. ibid.n.5

Verba *& non aliàs* faciunt deficere partium conſenſum, ita vt nihil factum eſſe videatur niſi Domini conſenſus acceſſerit. p.159. n.12

Verba intelligenda ſunt vt eſt veriſimile contrahentes facere voluiſſe. p.140.n.5

Verba ſequentia incerta & obſcura ab immediatè præcedentibus explicantur. pagin. 225. num.6

Verba *inſtituere & confirmare* ſæpe promiſcuè ponuntur vnumque pro altero ſumitur. p.194. num 6

Verba *à qua domo familia & nomine*, etiam in fœminis eiuſdem familiæ quæ ſunt de agnatione, licet eam conſeruare non valeant, verificantur. p.182.n.11

Verba *per totum tempus ſine adminiſtrata tutela & cura* quomodo ſunt intelligenda. p. 120. num.8

Verba *mi pare potrebbe eſſer* & ſimilia tanquam dubia non releuant. p.153.n.20

Verba generaliter & indiſtinctè probata generaliter ſunt intelligenda. p.264.n.2

Verborum legati iuxta communem intellectum & vſum loquendi interpretatio eſt facienda. p.395. num.8

Verborum *de le figlio* in teſtamento appoſitorum ſubtilis interpretatio refertur. pag. 224. num.2

Via.

Via executiua contra tertium poſſeſſorem dari non poteſt. p.333.n.1

Via executiua pro conſequutione dotis ex ſtatuto vrbis in ſpecie etiam contra tertium conceditur. ibid.n.2

Via exequutiua ſecundùm opinionem Tribunalis Rotæ pro legatis non competit. p.395.n.1

Via executiua vigore ſtatuti Eugubiani ſpatio decem annorum præſcribitur. p.362.n.5

Via executiua nedum vigore conuentionis ſed etiam vigore ſtatuti, ſiue in vim conſtitutionis Principis quæ etiam inſtrumenta antea confecta comprehendit, competere poteſt. p.274. num.8

Vicarius.

Vicario in confectione & ſtipulatione teſtamenti interueniente omnis fraudis & doloſæ ſuſpicionis ſuſpicio excluditur. p.152. n.16

Vicariæ omnes vnitæ ex conſtitutione Pij V. debent ab illis prouideri quorum Eccleſiis vnitæ reperiuntur p.165.n.20

Vicinus.

Vicinus dum non adſunt termini, communionem in fouea quæ in dubio præſumitur communis, prætendere poteſt. p.291.n.5

Vinea.

Vinea ſub directo dominio Eccleſiæ cum pacto de non alienando exiſtens, ſub generali obligatione omnium bonorum alterius comprehendi non poteſt. p.334.n.9

Vineam ab hærede beneficiata debitoris emens, pretium Creditoribus ſoluit, aduerſus alios quoſcumque Creditores etiam anteriores tutus eſt & indemnis. p.238.n.14

Vir.

Vir concedens vxori amplam facultatem de bonis mobilibus diſponendi, non exinde cenſetur conſentire vt vxor ad ſecunda vota conuolet, filios communes in eo caſu eorumdem mobilium proprietate priuando. p.176.n.8

Vir relinquens vxori bona mobilia durante vita, eadem poſt obitum illius velle potius ad extraneos quàm ad proprium filium venire non præſumitur. ibid.n.9

Vir ab vxore hæres inſtitutus, cauſam poſſeſſionis ob ſuperuenientiam noui tituli ſcilicet hæreditarij ipſius vxoris ſibi mutaſſe cenſetur. pag. 323. num.2

Viri ſanæ mentis etiamſi ex accidenti leuia aliqua faciant, non reputantur dementes. pag. 64. num.15

Veriſimilitas.

Veriſimilitati verborum Teſtatoris ſemper eſt inhærendum. p.310.n.13

Victus.

Victum ex arte & propria induſtria quærere litemque ſuſtentare nemini eſt indecorum. p.304. num. 4

Vis.

Vis fieri non poteſt in poſitionibus ſuper probatione dominij datis & habitis pro confeſſatis. p.158.n.8.

Viſitatio.

Viſitationes quando à Notario Actuario in officio ſucceſſore (licet abſque compulſoria & citatione partis) fuerunt extractæ, eiuſdem aſſertioni de ſtylo Rotæ ſtandum eſt. p.373.n.16

Viſitator.

Viſitatorum aſſertionibus quoad ſtatum Eccleſiæ multum eſt deferendum. ibid.n.3

Vitium.

Vitium litigioſi ſuper mera actione perſonali poſſeſſorium concernente non adeſt. pag. 349. num. 3.

Vitio litigioſi ſubſiſtente executoriales relaxatæ in actione reali contra emptores quamuis in iudicio non vocatos,& litis pendentiam ignorantes exequi poſſunt. p.348.n.1

Vnio.

Vnio non comprehendit vacationem ob non publicationem reſignationis. p.2.n.1

Vnire eſt quid facti & odioſum, nec præſumitur niſi probatur. ibid.n.4

Vnio non intrat niſi beneficio vacante. ibidem num.5.

Vnio habet locum in reſignatione ſimpliciter facta non autem ad fauorem certæ perſonæ. pag.11. num.4.

Vnio confirmata ex certa ſcientia Pontificum vim habet nouæ conceſſionis,dum id quod inualidum eſt confirmatur. p.49.n.1

Vnio plurium beneficiorum quoad alterum ex ipſis effectum habens, in omnibus effectuata præſumitur. p.358.n.4

Vnio ab Ordinario facta licet ſit valida, non tamen impedit vacationem beneficij, aut prouiſionem Papæ, ſed donec prouiſus à Papa cedat vel decedat in menſe Ordinario, ſuſpenditur. p.163.n.1.

Vnio quando non præſumitur, ab allegante in forma valida concludenter eſt probanda. pag.203 num.4.

Vnio à Sanctiſſimo obtenta nulla antiquæ vnionis facta mentione, detegitur ſubreptitia & ſic attendi non debet. p 205.n.12

Vnio beneficiorum per Ordinarium vigore Concilij Tridentini facta ſuſtineri poteſt. pag.162 num.7.

Vniuerſitas.

Vniuerſitas quælibet ad id quod deberi fuit probatum in actis condemnata cenſetur. p.371. n.12.

Vocatus.

Vocatus ſpecialiter vti de familia vigore fundationis præſentato per Patronos aſſimilatur. p.137 n.10.

Voluntas.

Voluntas relinquendi fideicommiſſum perpetuum ſucceſſiuum & abſolutum inter omnes vocatos, à vulgari conſuetudine recedit. p.3.n 1

Voluntatis ſupremæ poſtquam iam aliud velle non poſſunt morituri,liber eſſe debet ſtylus diſpoſitio & arbitrium. p.44.n.2

Voluntatem teſtatoris de iure impugnare prohibentur hæredes. ibid.n.3

Voluntatem teſtatoris pinguius adimplet, qui loco cenſuum redimibilium domos proprios inalienabiles & perpetuò hypothecatas ſupponit. ibid. num 8.

Voluntas Teſtatoris ab hærede ad vnguem debet adimpleri, cùm nihil hominibus magis debeatur quàm vt ſupremæ voluntatis liber ſit ſtylus. p 330.n.1.

Voluntas Teſtatoris ad fauorem illius quem ante teſtamentum inſtituere velle hæredem dixerat colligitur. p.154.n.31

Voluntas expreſſa tranſigentium quando clarè apparet omnis interpretatio contraria ceſſat. p.130 num.9.

Voluntas vltima cum qua Teſtator decedit, eſt ſeruanda. p.96.n.6

Voluntas in aliud tempus ſuſpenſa vti nunquam declarata & in mente retenta nihil operatur. p.91.n.25

Voluntas Teſtatoris prout expreſsè ſonat ad vnguem eſt ſeruanda & exequenda. pag. 210. num.21.

Voluntas præcedens ex factis ſubſecutis declaratur. p.284.n.3.

Voluntas Teſtatoris ab his quæ ante & poſt teſtamentum dixit colligitur. p.171.n.10

Voluntas ex actu etiam nullo declaratur. p.303. n.10.

Voluntas Teſtatoris iuxta formam teſtamenti interpretari debet ne abſurdum aliquod ſequatur. p.209.n.17

Voluntatis maius ſignum eſt illud quod verba dictant. p.183.n.16

Voluntatis ſupremæ niſi liber ſit ſtylus ipſáque voluntas exequatur, tollitur arbitrium. pag. 93. num.2.

Voluntates vltimæ quantum fieri poteſt coadiuuandæ ſunt & ſuſtinendæ niſi contrarium perneceſſe & concludenter probetur. p.340.n.3

Vſufructuarius.

Vſufructuariam vxorem eſſe non proprietariam ex verbis ſub tali conditione in teſtamento appoſitis probatur. p.350.n.1

Vſusfructus.

Vſusfructus plenus à ſimplicibus alimentis diſtinguitur, dirimítque quæſtionem an ſcilicet ad alimentum tantùm vſusfructus ſint reſtringendi. p 250.n.5

Vſusfructus donec cum proprietate conſolidetur, manutentio ad ſtatum in quo res repetitur tempore motæ litis conceditur. p.172.n 10

Vſusfructus formalis morte finitur & cum proprietate conſolidatur. p.176.n.7

Vſufructu in donatione vniuerſali omnium bonorum donatrici quoad vixerit reſeruato, opus non eſt aliam facere reſeruationem certæ quantitatis ad effectum teſtandi. p.305.n.8

Vſurpatio.

Vſurpatio ante & poſt Concilium quomodo debet probari. p.73.n.3

Vſus.

Vſus communis loquendi non attenditur quando de mente ſcribentis aliter conſtat. pag.125. num.2.

Vtilitas.

Vtilitas, decor, ſplendor Eccleſiarum & augmentum cultus diuini in quibus conſiſtit. pag.48 n.13.

Vxor.

Vxor tenetur ſequi virum quocumque ierit. p.10 num.2.

Vxor per contractum matrimonium ſuam quodammodo alienat perſonam, & à viri poteſtate regitur. p.11.n.3

Vxor quicquid à marito ſub quocumque demum titulo receperit, id integrum ad filios præcedentis coniugij tranſmittere debet. p.176.n.2

Vxor ad ſecundas nuptias conuolans ſtatim ipſo iure priuatur dominio omnium lucrorum quæ à coniuge defuncto perceperat, & filiis communibus applicatur, vſufructu ſolo ſibi dum vixerit retento. ibid.n.3

Vxor ad recipiendum bona ſtabilia viri defuncti pro credito dotis compelli poteſt, dum alium reperiri emptorem ex aduerſo non probatur. p.364.n.3

Vxor relicta dum ex vſufructu viuere poteſt interuſuria dotis prætendere nequit. p 365. num.8.

Vxori vſufructuariæ relictæ bonáque hæreditaria locanti interuſuria dotis non debentur. ibid. num.7.

Vxorem eſſe Dominam mobilium pro tempore vitæ, illorúmque proprietatem tranſeundo ad ſecundas nuptias filio primi matrimonij reſeruare debere iuxta ſenſum *text. d. l. fœminæ*, ſimul ſtare optimè poteſt. pag.177. num.12.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized [illegible]